

ยุทธศาสตร์ชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐

(ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑
จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ประกาศ

เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศใช้เป็นยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

บัดนี้ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้ดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบกับในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ที่ประชุมได้ลงมติให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ดังมีสาระสำคัญตามที่แนบท้ายนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

คำนำ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ รวม ๖ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

สถานการณ์ แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

๑. บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน และในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๐ ที่ร้อยละ ๓.๙ ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๖.๐ ต่อปี ในช่วงเวลาเกือบ ๖ ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่ โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ภาคบริการและภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำ ขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ

นอกจากนั้น ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะ การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟู การใช้ และการรักษาทรัพยากรอย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักความสามัคคี

ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

๒. ปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงในภูมิภาคและเป็นประตูสู่เอเชีย แต่การที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ทำให้ปัญหาด้านเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงอื่น ๆ ที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ ที่อาจเป็นประเด็นท้าทายต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชน ซึ่งรวมถึงการสร้างความสามัคคีของคนในชาติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรไทยที่มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ขณะที่องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ อาทิ องค์การระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติจะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์ และมาตรฐานสากลต่าง ๆ ทั้งในด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ และการเปิดเสรีในภูมิภาคที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงในทุกระบบ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ รวมทั้งปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมือง

ในทางกลับกัน ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวได้เข้มแข็งขึ้น แนวโน้มสำคัญที่จำเป็นต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การรวมกลุ่มทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ ๆ

นอกจากนั้น ประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี ๒๕๗๔ จะก่อให้เกิดโอกาสใหม่ ๆ ในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสูงอายุที่จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพและการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตและการบริการของประเทศจะเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป

ในขณะเดียวกัน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาจทำให้เกิดความต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนจำนวนแรงงานไทยที่ลดลง ซึ่งปัจจัยด้านการเปิดเสรีในภูมิภาคและความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในภูมิภาคจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานและการย้ายถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออกประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพซึ่งมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายไปเรียนหรือทำงานในทั่วทุกมุมโลกสูงขึ้น ทั้งนี้ การย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศผู้รับของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ประชากรไทยโดยเฉพาะแรงงานทักษะอาจมีแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปยังประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ดีกว่า อาจทำให้การแย่งชิงแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมไทย

นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่ และขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่าง ๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการสูญเสียความสามารถในการรองรับความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ดี ระดับความรุนแรงของผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศต่าง ๆ ดังกล่าวที่แต่ละประเทศจะต้องเผชิญจะมีความแตกต่างกัน ทำให้การเป็นสังคมสีเขียว การรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการจะได้รับความสำคัญและความสนใจจากนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมถึงการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหารมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น กฎระเบียบและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้น โดยกรอบการพัฒนาตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และบันทึกความตกลงปารีส จะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มเหล่านี้จะก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งในส่วนของการจ้างงานและอาชีพ สาขาการผลิตและบริการใหม่ ๆ ความมั่นคงของประเทศอันเกิดจากภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาชญากรรมไซเบอร์ รูปแบบการก่อสงครามที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี และสินค้าและบริการ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยาก การเกิดขึ้นของโรคระบาด และโรคอุบัติใหม่ที่จะส่งผลให้การเฝ้าระวังด้านการสาธารณสุขในประเทศมีความสำคัญมากขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ หากไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและรองรับผลกระทบต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรต่าง ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อทั้งการจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบันและบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป กระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่อาจจะมีความแปรปรวนมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และมีความซับซ้อนหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้านการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วนต่าง ๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เนื่องจากทุกมิติการพัฒนามีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นต้องมี

การพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ส่งผลให้เกิดการสร้างห่วงโซ่มูลค่าทางเศรษฐกิจในทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการ กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน

นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร รักษาไว้ซึ่งความหลากหลายเชิงนิเวศ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตและธุรกิจ และการพัฒนาและขยายความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับลักษณะการใช้พื้นที่ที่ชัดเจน ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ กฎหมาย ระบบภาษี ต้องมีกลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ประเทศมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสามารถใช้จุดแข็งในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อกระชับและสร้างสัมพันธไมตรี เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการที่จะยกระดับมาตรฐานและมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกติกาสากลในด้านต่าง ๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดีและเสถียรภาพทางการเมือง มีการส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคี และลดความขัดแย้งภายในประเทศ โดยที่นโยบายการพัฒนาต่าง ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างและลักษณะพฤติกรรมของประชากรที่อาจจะมีความแตกต่างจากปัจจุบันมากขึ้น

ดังนั้น ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และปัจจัยการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบและครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง การขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุ พร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็นบูรณาการบนพื้นฐานประชารัฐเพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ และถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจ และพื้นที่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่าง ๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน

๓. วิสัยทัศน์ประเทศไทย

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคง

ทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศ เพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดรับกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพและยั่งยืน

วิสัยทัศน์ประเทศไทย ๒๕๘๐

มั่นคง

- มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง
- ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย
- สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคง มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน
- มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ

มั่งคั่ง

- ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกระดับเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน
- เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน
- มีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง อาทิ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงินและทุนอื่นๆ

ยั่งยืน

- การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญด้านรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม
- มีการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก
- คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน ทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”** โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

๒) ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนากลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ “รู้ รับ ปรับใช้” เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ“ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือเทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน

ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

๔.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

๔.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

๔.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๔.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

๔.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนั้น กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑. บทนำ

ความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัย โดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร แตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละห้วงเวลา ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและพลิกผัน ได้ทำให้มิติทั้งปวงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ ด้วยเหตุนี้ กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะเดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขันทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายสำคัญในภาพรวมระยะ ๒๐ ปีที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ตลอดถึงการปลุกจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้นในประชาชนทุกระดับ การพัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ การพัฒนาปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริง โดยปัญหาความมั่นคงเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ประกอบด้วย ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ และปัญหาการทุจริตในระบบราชการ

๒. เป้าหมาย

๒.๑ ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

๒.๒ บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ

๒.๓ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๒.๔ ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ

๒.๕ การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ ความสุขของประชากรไทย

๓.๒ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

๓.๓ ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๓.๔ บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ

๓.๕ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๔.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

๔.๑.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้คนไทยทุกคนในทุกภาคส่วน มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพการงานและรายได้ที่เพียงพอ ได้รับโอกาสและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียม มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหา

สำคัญของสังคม มีความรักความสามัคคี ตระหนักและให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ และพร้อมเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ตลอดจนช่วยเหลือประชาชน โดยการอำนวยความปลอดภัยอย่างกว้างขวางและครอบคลุม ปลูกฝังจิตสำนึกและคุณสมบัติพื้นฐานคนไทยที่ดีให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม สร้างเสริมความรักความสามัคคี ความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนการมีส่วนในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ ให้กับทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ผ่านทางโครงการ กิจกรรม และการรณรงค์ต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงการดำเนินการอื่นทุกวิถีทางที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่องและจริงจังจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจน

๔.๑.๒ การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้คนในชาติมีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติ โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมให้ยึดถือหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จะช่วยพัฒนาทั้งจิตใจและปัญญา รวมทั้งต้องจัดให้มีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย ตลอดจนอุปถัมภ์ค้ำจุนศาสนาอื่นให้มุ่งเน้นการสั่งสอนคนให้เป็นคนดี รักความสงบสันติสุข พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติบ้านเมือง และช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

๔.๑.๓ การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้การบริหารจัดการบ้านเมืองและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่สอดคล้องกับบริบทของไทย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งได้ผู้นำและนักการเมืองที่เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมสูง และกล้าตัดสินใจ โดยปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของไทย ส่งเสริมให้นักการเมืองมีคุณภาพ เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เสริมสร้างพรรคการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีนโยบาย แนวคิด และการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลสากล ไปจนถึงพัฒนาปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเลือกตั้งได้อย่างสุจริตและเที่ยงธรรม มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดอง จนสามารถคัดกรองคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถและกล้าตัดสินใจ เข้ามาบริหารประเทศให้มุ่งไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทย

๔.๑.๔ การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ เพื่อให้ประเทศชาติมีกลไกเฉพาะเจาะจงที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขต้นเหตุที่เป็นรากเหง้าของปัญหาภายในประเทศทั้งปวงให้หมดไป มีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกและหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีอยู่เดิม เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น หรือที่ต้องออกแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับปัญหาความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ได้ทุกมิติ กำหนดและเสริมสร้างบทบาทของหน่วยงาน องค์กร หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบวิธีการดำเนินงาน การบูรณาการการปฏิบัติให้สอดคล้อง เกื้อกูล และต่อเนื่องกัน ตลอดไปจนถึงสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่สาเหตุได้อย่างแท้จริง

๔.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๒.๑ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ รวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผลักดันการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของทุกภาคส่วนในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการหารือ วางแผน และยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลต่อความมั่นคงต่าง ๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด การขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามาอย่างรวดเร็วของทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยียุคใหม่ การย้ายถิ่นของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาภัยพิบัติสำคัญ ที่ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความมั่นคง รวมไปถึงการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ตลอดถึงโครงการสำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

๔.๒.๒ การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทันท่วงทีก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ โดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนต่าง ๆ ของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ตั้งแต่ขั้นการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์ กำหนดแนวทางป้องกัน ไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน เสริมสร้างพลังของประชาชนและชุมชนให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาสำคัญต่าง ๆ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจ และการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติที่อาจกระทบต่อความมั่นคง ไปจนถึงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศที่กำหนดอย่างราบรื่น

๔.๒.๓ การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบและสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่น ๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการบูรณาการ ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดถึงการติดตาม ประเมิน และรายงานผลอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันทุกระดับ ส่งเสริมและอำนวยความยุติธรรม ประสิทธิภาพในการเข้าแก้ไขปัญหาสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการขจัดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมให้ได้อย่างจริงจังและถาวร ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้องและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมเสริมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเห็นต่างตามแนวทางสันติวิธี ผ่านกลไกต่าง ๆ รวมไปถึงการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตร ผลักดันให้มีการยึดถือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมดูแลและป้องกันมิให้มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน ตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งศาสตร์พระราชา รวมถึงการสร้างเสริมโอกาสในการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ

๔.๒.๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้ มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพ หน่วยงานเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมุทราภิบาลในการบริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งมวลของชาติ เสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดนทางบก ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็นระบบ รวมไปถึงการพัฒนาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกและการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล สร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทและขีดความสามารถที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่าง ๆ และสอดส่องดูแลอย่างต่อเนื่อง กำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและเป็นระบบ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดถึงแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟู ป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความรัก หวงแหน และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

๔.๓ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

๔.๓.๑ การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระงับยับยั้ง และป้องกันปัญหาและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้อง แม่นยำ และทันเวลา โดยเสริมสร้าง พัฒนา และบูรณาการขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรอง หน่วยงานข่าวกรอง และประชาคมข่าวกรองในประเทศให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ ทั้งด้านศักยภาพของบุคลากร ยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลขนาดใหญ่ สามารถครอบคลุมการใช้งานได้อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง มีการบูรณาการข้อมูลและนำผลผลิตด้านข่าวกรองไปใช้ในการบริหารจัดการปัญหาและความมั่นคงของชาติในทุกมิติและทุกด้าน รวมทั้งให้มีการเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในรูปแบบประชารัฐ และประชาคมข่าวกรองต่างประเทศอย่างแน่นแฟ้น

๔.๓.๒ การพัฒนาและผนึกพลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ เพื่อให้ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นทั้งปวงของกองทัพและหน่วยงานความมั่นคงได้รับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพ ให้มีความพร้อม เพียงพอ และเป็นรูปธรรม ทั้งคน เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ รวมทั้งระบบบริหารจัดการในการป้องกันประเทศ และการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ตลอดจนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถระดมทรัพยากรได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน ส่งผลให้สามารถปกป้องอธิปไตยและแก้ไขปัญหาความมั่นคงได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยการจัดทำแผนพัฒนาและผนึกกำลังทรัพยากรรวมถึงขีดความสามารถทั้งปวงของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมชัดเจน มีการประเมินขีดความสามารถของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง พร้อมพัฒนาคน โครงสร้างกำลังรบและยุทโธปกรณ์ให้เหมาะสมเพียงพอและเป็นรูปธรรม สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ยกระดับการฝึกร่วมให้เป็นแบบบูรณาการที่ทันสมัย มีความสมบูรณ์ พร้อมนำไปปฏิบัติได้กับสถานการณ์จริง เสริมสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติการร่วมและการป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคงกับเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ มิให้เกิดข้อขัดแย้งหรือปัญหาเกี่ยวกับเขตแดนทางบกและอาณาเขตทางทะเล พร้อมทั้งมีกลไกแก้ไขปัญหาความเห็นต่างหรือความขัดแย้ง ผ่านทางการเจรจาและมาตรการทางการทูต ตลอดไปจนถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ การพลังงานทหาร กิจการอวกาศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างหลักประกันให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศแบบอัจฉริยะในอนาคต มีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง สามารถแข่งขัน และลดการพึ่งพาหรือนำเข้าจากต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถสนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศได้

๔.๓.๓ การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้งภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง โดยพัฒนาปรับปรุงนโยบาย แนวทาง ระบบ กลไกการบริหารจัดการ ตลอดถึงแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งปวงให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และพร้อมรองรับภัยทุกประเภททั้งในปัจจุบันและอนาคต ผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการฝึกร่วมกันในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจริงจังจนสามารถปฏิบัติได้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้มีประสิทธิภาพชัดเจนเป็นรูปธรรม ยกระดับการแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร การพัฒนาเทคโนโลยีและการฝึกอบรมให้ทุกส่วนรู้จักและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ อย่างแท้จริง สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการได้ทุกรูปแบบตั้งแต่ในระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ตลอดถึงพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

๔.๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะรองรับปัญหาร่วมกันได้

๔.๔.๑ การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสันติสุข มั่นคง และสมดุลสำหรับทุกฝ่าย ให้ทุกประเทศพร้อมเข้ามีส่วนร่วมในการประสานและปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมุ่งแบ่งปันและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างราบรื่นและยั่งยืน โดยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในทุกระดับและทุกด้านกับนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในมิติต่าง ๆ อย่างสมดุล พัฒนาและเสริมสร้างระบบ กลไก มาตรการ ตลอดถึงความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์กับประเทศไทยให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการแลกเปลี่ยน แบ่งปันและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงร่วมกันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ผลักดันการหารือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีในทุกระดับอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความไว้เนื้อเชื่อใจ ไปจนถึงความตระหนักรู้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งลดความหวาดระแวงระหว่างกัน โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่าง ๆ และการจัดเวทีสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนทำให้บรรยากาศการดำเนินการระหว่างประเทศในทุกเรื่องทุกขั้นตอน ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพอย่างแท้จริง

๔.๔.๒ การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแก้ไขปัญหาร่วมกันได้อย่างสันติวิธี และร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียนและความเป็นแกนกลางของอาเซียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างประชาชนในทุกมิติและทุกระดับ ทำการแลกเปลี่ยนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันอย่างแน่นแฟ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับมิตรประเทศ ซึ่งได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ประเทศสำคัญในภูมิภาค และนานาประเทศทั่วโลก รวมทั้งกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงระดับภูมิภาคอื่น ๆ ที่จะช่วยสร้างเสริมเสถียรภาพในภูมิภาค ตลอดจนผลักดันและเผยแพร่การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาให้เป็นที่เข้าใจและมีการนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องในภูมิภาค อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกันต่อไป

๔.๔.๓ การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อให้ความมั่นคงในภาพรวมทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลก มีการพัฒนาไปสู่สันติสุขอย่างแท้จริง เป็นรูปธรรม และยั่งยืน โดยผลักดันส่งเสริมให้การดำเนินการและความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นไปตามหลักการปฏิบัติสากล กฎหมาย และความตกลงระหว่างประเทศ พร้อมคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐต่อรัฐ เอกชนต่อเอกชน และประชาชนต่อประชาชน สร้างเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการป้องกันและระวังภัยคุกคามทุกรูปแบบ พร้อมพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกระดับของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง อาเซียน รวมถึงระหว่างมิตรประเทศในกรณีเกิดวิกฤตการณ์สำคัญ อาทิ ความอดอยาก ภัยพิบัติขนาดใหญ่ ฯลฯ ส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีความมั่นคงระหว่างประเทศและการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติให้นานาประเทศตระหนักและให้การยอมรับถึงความสำคัญ รวมไปถึงการเสริมสร้างพลังบวกหรืออำนาจแบบนุ่มนวลของไทย โดยอาศัยการส่งเสริมและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีและวัฒนธรรมประเพณีไทย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา ความนิยมวิถีไทย สินค้าไทย ฯลฯ ผ่านความสัมพันธ์ทุกรูปแบบทุกระดับและทุกช่องทาง

๔.๕ การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริงเป็นรูปธรรม มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ สามารถขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง เกิดความมั่นใจได้ว่าหน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลักและรองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๔.๕.๑ การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความพร้อมรองรับปัญหาได้ทุกรูปแบบทุกระดับและทุกช่วงเวลาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีเอกภาพ โดยเสริมสร้างพร้อมทั้งยกระดับกลไก หน่วยงาน เช่น กองทัพไทย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น และกฎหมายที่มีอยู่เดิมหรือที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผ่านทางการบูรณาการความร่วมมือและการปฏิบัติกับทุกภาคส่วน มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม พัฒนาการวางแผนและเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน กำหนดหน่วยงานและตัวผู้รับผิดชอบในทุกระดับ พร้อมฝึกรองรับปัญหาสัมมนาระดมความคิดเห็น ตลอดจนให้การสนับสนุนในทุกด้าน อย่างต่อเนื่องจริงจังตั้งแต่ยามปกติหรือยามสงบ มีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับบริบทและความก้าวหน้าของยุคสมัย พร้อมทั้งสามารถสร้างความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมไปถึงความเชื่อมโยงกับทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

๔.๕.๒ การบริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแผน อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรมและไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อความมั่นคงของชาติ โดยพัฒนาส่งเสริมการวางแผนคู่ขนานแบบบูรณาการให้สอดคล้องรองรับยุทธศาสตร์ชาติในทุก ๆ ด้าน รวมไปถึงการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องในทุกมิติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างผลักดันการบริหารจัดการตลอดถึงการบูรณาการการดำเนินการในทุกด้านให้ประสานสอดคล้องและสามารถปฏิบัติร่วมกันได้อย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งครอบคลุมการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติในทุกมิติอย่างยั่งยืน

๔.๕.๓ การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้การดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพ และเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนด โดยให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติพัฒนาและเสริมสร้างหน่วยงาน บุคลากร เครื่องมือ ระบบการบริหาร และการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน รวมทั้งมีความพร้อมมีขีดความสามารถที่ทันสมัย เหมาะสม เพียงพอ และคล่องตัว มีเอกภาพในการบริหารจัดการที่ชัดเจน ตลอดถึงมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบดูแลปัญหาความมั่นคงทุกมิติในระดับนโยบาย พร้อมรองรับบริบทที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๑. บทนำ

ในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ปัจจัยด้านความผันผวนของเศรษฐกิจโลก กฎ ระเบียบระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า ทักษะความสามารถของแรงงาน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และภาคบริการต้องปรับตัวให้สอดรับกับความต้องการของผู้บริโภค รูปแบบการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคที่ทำให้เกิดการลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต อาทิ เศรษฐกิจโลก โครงสร้างประชากร เทคโนโลยี จะทำให้ประเทศไทยเผชิญความท้าทายมากขึ้นในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะต่อไป

ในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศในระยะต่อไปโดยยึดเป้าหมายในการยกระดับประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งระบบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและส่งผลให้เกิดการยกระดับรายได้ และในขณะเดียวกันการพัฒนาดังกล่าวจะต้องส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำลดลง ดังนั้น การพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องสร้างเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจใหม่ที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการพัฒนาในช่วง ๒๐ ปีข้างหน้า จะมุ่งเน้นการวิจัย พัฒนานวัตกรรม และนำเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้และต่อยอดภาคการผลิตและบริการในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มผลิตภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการในปัจจุบันไปสู่ภาคการผลิตและบริการใหม่ที่มีศักยภาพ การพัฒนารูปแบบการค้าให้สอดรับกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป การส่งเสริมให้เกิดสังคมผู้ประกอบการ การพัฒนาทักษะและความสามารถของแรงงาน

ดังนั้น เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้อย่างประสบความสำเร็จใน ๒๐ ปี ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการขยายตัวและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง รวมทั้งมีขีดความสามารถทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันสำหรับประเทศไทยจึงได้มุ่งพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ จะทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันจึงกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการและการท่องเที่ยว โดยให้ประเทศสามารถยกระดับการผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น ขณะที่มีอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต รวมทั้งรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลกและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต

๒. เป้าหมาย

๒.๑ ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

๒.๒ ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้

๓.๒ ผลิตภาพการผลิตของประเทศ ทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน

๓.๓ การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา

๓.๔ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๔.๑ การเกษตรสร้างมูลค่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่าและความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น

๔.๑.๑ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาเป็นผลิตภัณฑ์การเกษตร รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เป็นสินค้าเกษตรชนิดใหม่ ให้รองรับความต้องการของตลาดยุคใหม่ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของท้องถิ่น และสร้างจุดเด่นความแตกต่างของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลกเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกันในประเทศต่าง ๆ ได้ พร้อมทั้งส่งเสริมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีในการพัฒนากระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาดสม่ำเสมอ รวมถึงสินค้าเกษตรนอกฤดูกาล การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้ได้รับการรับรองมาตรฐานทั้งระดับในประเทศและ

ต่างประเทศ การส่งเสริมการขึ้นทะเบียนรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการสร้างความต้องการของสินค้าด้วยการสร้างเรื่องราวของสินค้าให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในคุณภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ไทยและสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และพืชผลเกษตรและผลไม้เขตร้อนอื่น ๆ สู่ตลาดโลก

๔.๑.๒ เกษตรปลอดภัย สร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วโลกในเรื่องความสำคัญของมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร จูงใจและวางกรอบให้เกษตรกรและผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการคุณภาพทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งให้ความรู้เกษตรกรด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งสู่การเลิกใช้สารเคมีในภาคเกษตร การเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป โดยส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรปลอดสาร และเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนสนับสนุนกลไกทางการตลาดแก่เกษตรกรที่ต้องการทำการเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย รวมถึงระบบตรวจสอบย้อนกลับ สำหรับการตรวจสอบที่มาของสินค้าในทุกขั้นตอนให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔.๑.๓ เกษตรชีวภาพ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิต และนำไปสู่การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของประเทศทั้งด้านอาหารและสุขภาพ โดยเฉพาะพืชสมุนไพรที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน รวมถึงการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรเป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อการผลิตและแปรรูปสำหรับอุตสาหกรรมการแพทย์ การสร้างเสริมสุขภาพและพัฒนาต่อยอดสู่อุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีสะอาด เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร โดยสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนที่มีองค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิม พัฒนาต่อยอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวเนื่องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๔ เกษตรแปรรูป ปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งนวัตกรรมจากภูมิปัญญาในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร รวมทั้งส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงของไทยสู่ตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่มีความหลากหลาย ด้วยการต่อยอดผลงานจากสถาบันวิจัยสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ การส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรขั้นต้นให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูง การส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมทั้งการสนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ เพื่อป้องกันการปลอมปน การควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย การติดตามผลิตภัณฑ์ในระหว่างการขนส่ง รวมถึงยืดอายุของอาหารและสินค้าเกษตรในบรรจุภัณฑ์ ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้แก่สินค้า พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างแบรนด์ และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญในการสร้างเครื่องหมายการค้าและปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

๔.๑.๕ เกษตรอัจฉริยะ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด และเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างสมดุลเกษตรอาหารและเกษตรพลังงาน โดยสร้างและนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตร ใช้เทคโนโลยีเกษตรด้านความแม่นยำ เทคโนโลยีการผลิตพืชในโรงเรือนเพาะปลูกด้วยการใช้ระบบอัตโนมัติและเซ็นเซอร์อัจฉริยะ ติดตามการเปลี่ยนแปลง ทั้งความชื้น แสง และอุณหภูมิภายในฟาร์ม เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการ คุณภาพคงที่ และสามารถวางแผนระบบการตลาดดีขึ้น รวมทั้งเทคโนโลยีการช่วยบันทึกข้อมูลสำคัญและติดตามการบริหารจัดการภายในโรงเรือนและฟาร์ม การปรับเปลี่ยนการทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิตทางการเกษตรให้ปลอดวัสดุเหลือใช้ ตลอดจนพัฒนาระบบประกันภัยทางการเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อสนับสนุนและจูงใจให้เกษตรกรใช้เครื่องมือดังกล่าวบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำเกษตรกรรม รวมถึง การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ และการใช้วิทยาการด้านเทคโนโลยีชีวภาพ พันธุวิศวกรรม ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทั้งในเรื่องการปรับสภาพดิน การตรวจจับสารเคมีตกค้าง การตรวจวินิจฉัยและรักษาโรคสัตว์ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และคุณค่าทางโภชนาการ ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร รวมทั้งยืดอายุการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเพื่อยืดระยะเวลาการจำหน่ายผลผลิตและการส่งออก พร้อมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรสำหรับระบบฟาร์มอัจฉริยะในประเทศ โดยยกระดับเทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรกลการเกษตรให้สูงขึ้นด้วยการวิจัยและพัฒนา การสร้างและกำหนดคุณภาพมาตรฐานของสินค้าเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ การประยุกต์ใช้ข้อมูลจากดาวเทียม และเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากการประยุกต์ใช้ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างยั่งยืนให้กับภาคเกษตร การสร้างฐานข้อมูลการเพาะปลูกระดับประเทศ การจัดการด้านชลประทาน ทะเล และชายฝั่ง รวมทั้งการติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

๔.๒ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต อุตสาหกรรมและบริการไทยต้องพร้อมรับมือและสร้างโอกาสจากความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ ที่เป็นผลของการหล่อหลอมเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีทางกายภาพเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วเป็นวงกว้างและลึกซึ้งทั้งระบบอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐานโครงสร้างอุตสาหกรรมและบริการ โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต เพิ่มบุคลากรที่มีทักษะและความรู้ตามความต้องการของตลาด สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอย่างยั่งยืน

๔.๒.๑ อุตสาหกรรมชีวภาพ สร้างประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อต่อยอดจากภาคเกษตรไทยและมุ่งสู่อุตสาหกรรมบนฐานชีวภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงพลังงานชีวมวล โดยการเพิ่มสัดส่วนอุตสาหกรรมชีวภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ ชีวเคมีภัณฑ์ วัสดุชีวภาพ อาหารเสริม เวชสำอาง วัคซีน ชีวเภสัชภัณฑ์ และสารสกัดจากสมุนไพร การเพิ่มการผลิตและส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพ แปลงของเหลือทิ้งจากเกษตรและอุตสาหกรรม ให้เป็นสารเคมีและพลังงานชีวภาพที่มีมูลค่า โดยใช้ประโยชน์จากวัตถุชีวมวลในการผลิตพลังงานไฟฟ้าอย่างคุ้มค่า เพื่อลดปัญหาโลกร้อน และสร้างรายได้แก่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น การเน้นการวิจัยและพัฒนา และนำผลงานวิจัยมาใช้ในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับระบบนวัตกรรมแบบเปิด เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพได้เร็วขึ้น

๔.๒.๒ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร อาศัยความเชี่ยวชาญด้านบริการการแพทย์ของไทยเพื่อสร้างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องในประเทศเพื่อรองรับความต้องการใช้บริการการแพทย์ที่จะเพิ่มมากขึ้นทั้งจากสังคมผู้สูงอายุ และความต้องการการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครอบคลุมการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์ การผลิตอวัยวะเทียม การผลิตเวชภัณฑ์และครุภัณฑ์การแพทย์ การผลิตเภสัชภัณฑ์ซึ่งรวมถึงชีวเภสัชภัณฑ์ และการให้บริการการแพทย์ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนไทย การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในบริการการแพทย์ เพื่อลดต้นทุนการรักษาพยาบาล ยกระดับการให้บริการการแพทย์อย่างมีคุณภาพในระดับสากล และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย พร้อมทั้งการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมทางการแพทย์และบริการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

๔.๒.๓ อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูลและปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและบริการ ครอบคลุมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของภาคเศรษฐกิจไทยทั้งระบบ สร้างแพลตฟอร์มสำหรับเศรษฐกิจในอนาคต และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน โดยการสร้างอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนประเทศไทย และส่งเสริมการลงทุนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนไทย และบริษัทชั้นนำของโลกในอุตสาหกรรมเหล่านี้ เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและการวิจัยและพัฒนา การสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ประชาชน และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ สำหรับภาคการผลิตและบริการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างนวัตกรรม และดำเนินธุรกิจใหม่ ๆ การผลักดันให้ผู้ประกอบการได้รับการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมในระดับสากล และสร้างคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเพื่อขยายธุรกิจไทยในอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะให้ครอบคลุมตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของผู้ประกอบการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และสนับสนุนการใช้ข้อมูลเปิดที่ไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการต่อยอดทางธุรกิจ พร้อมทั้งการสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะความรู้เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการที่ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญจากทั่วโลกให้มาทำงานในไทย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วของเทคโนโลยี

๔.๒.๔ อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ใช้ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยในการส่งเสริมการคมนาคม ขนส่ง และโลจิสติกส์ ให้เป็นฐานการผลิตของภูมิภาคเพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก และศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค ลดต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์และเพิ่มมูลค่าจากการเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ ส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริมการสร้างศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคและเชื่อมต่อกับเครือข่ายโลจิสติกส์ของโลก การผลักดันการเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งระบบไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอัจฉริยะ ส่งเสริมเทคโนโลยีและพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนที่เน้นการวิจัยและพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินและอวกาศเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้องโดยยกระดับบริการซ่อมบำรุงอากาศยาน และการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ซึ่งจะต่อยอดไปยังชิ้นส่วนยานอวกาศในที่สุด

และสนับสนุนการลงทุนด้านบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยานเพื่อขยายตลาดบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยาน ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการบินและอวกาศ การส่งเสริมและพัฒนาการขนส่งรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของไทยในอนาคต รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวเนื่อง พร้อมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการบินและอวกาศ และบริการโลจิสติกส์ การอำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรผู้เชี่ยวชาญต่างชาติให้เข้ามาทำงานในไทย และจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา ตลอดจนการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมยานยนต์ การบินและอวกาศและโลจิสติกส์ ตลอดจนหน่วยงานกำกับดูแล ให้ได้รับมาตรฐานสากลและสร้างความร่วมมือในการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

๔.๒.๕ อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ พัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่ไทยมีศักยภาพ เพื่อลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ และพัฒนาต่อยอดเป็นอุตสาหกรรมส่งออกต่อไป โดยการต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงด้านต่าง ๆ จากอุตสาหกรรมของประเทศที่ไทยมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านต่าง ๆ และเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ในบริบทด้านความมั่นคงและเชิงพาณิชย์ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรทางด้านวิจัยและพัฒนา การออกแบบและการผลิตเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ พร้อมทั้งการสร้างอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามไซเบอร์ ต่อเศรษฐกิจและสังคม และปกป้องอธิปไตยทางไซเบอร์ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติจากการทำธุรกิจดิจิทัล ส่งเสริมการจัดหาพลังงานให้เพียงพอ เพื่อเป็นฐานความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ พร้อมไปกับการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ให้มีความสมดุลและเกิดความมั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองทางด้านพลังงาน ตลอดจนพัฒนาอุตสาหกรรมด้านพลังงานที่มีมูลค่าเพิ่ม อุตสาหกรรมเทคโนโลยีพลังงานใหม่ และอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวเนื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ รวมทั้งการผลิตยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ทางการทหาร ไปพร้อมกับอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีสองทาง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๔.๓ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง มุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดรับกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการตลาด การดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมถึงคนพิการและผู้สูงอายุ การใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบนิเวศ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน และพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เพื่อการเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างประทับใจตลอดการท่องเที่ยวจนเกิดการท่องเที่ยวซ้ำและแนะนำต่อ

๔.๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การทำการตลาด และการบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ มีการคุ้มครองและปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการป้องกันการลอกเลียนแบบ ซึ่งรวมถึงการผลักดันให้เมืองประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะได้รับการขึ้นทะเบียนด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น พร้อมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและตามศักยภาพของพื้นที่ ทั้งการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยววิถีพุทธของโลก

๔.๓.๒ ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ สร้างแรงดึงดูดและสิ่งจูงใจให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติของโลก เนื่องจากไทยมีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ที่เหมาะแก่การเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยว ทั้งยังมีความพร้อมด้านการบริการที่เป็นเอกลักษณ์ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ระบบขนส่ง ระบบดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งในการเดินทางเข้ามาเพื่อการประชุมและการสร้างความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างกัน พร้อมทั้งส่งเสริมการขยายพื้นที่จุดหมายปลายทางของการจัดประชุมและนิทรรศการ และการพักผ่อนระหว่างประชุมจากเมืองหลักสู่เมืองอื่นที่มีศักยภาพของไทย รวมถึงสร้างพื้นที่หรือช่องทางการจัดแสดงผลงานรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการจัดแสดงผลงานจริงและในรูปแบบเสมือนจริง รวมถึงการส่งเสริมให้การพักผ่อนระหว่างการประชุมเป็นการจูงใจและต่อยอดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นที่ไทยมีศักยภาพและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น เพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งรวมถึงการสร้างรูปแบบและจูงใจการเดินทางเข้ามาประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยวด้วยการอำนวยความสะดวกและมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ พร้อมทั้งการสร้างความพร้อมของธุรกิจอื่นที่เกี่ยวเนื่องในห่วงโซ่ธุรกิจ

๔.๓.๓ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ผสาน “ศาสตร์” และความชำนาญของการดูแลรักษาด้วยภูมิปัญญาไทย กับ “ศิลป์” และความละเอียดอ่อนในการให้บริการแบบไทย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ โดยยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเสริมความงามสู่ตลาดระดับสูง โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์การให้บริการตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล พร้อมทั้งการสร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ รวมถึงการยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการแพทย์ทางเลือก โดยผสานองค์ความรู้จากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย ผลิตบุคลากรด้านแพทย์แผนไทยและบริการเชิงสุขภาพอื่นที่มีทักษะภาษา และได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพให้เพียงพอต่อทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ของไทยให้เป็นที่รับรู้ในระดับโลก รวมทั้งการส่งเสริมการจัดการนำเที่ยวเชิงสุขภาพครบวงจรที่เชื่อมโยงกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

๔.๓.๔ ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสำราญทางทะเลและชายฝั่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เนื่องจากไทยมีจุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สวยงามและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านการชื่นชมธรรมชาติ การร้อยเรียงเรื่องราวประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมไทย ตามเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำทั้งเรือสำราญและเรือยอร์ช ตามชายฝั่งทะเลทั้งอันดามันและอ่าวไทย เกาะ แก่ง ที่สวยงาม รวมทั้งการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลอง นำไปสู่ศูนย์กลางท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ โดยการปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศที่มีศักยภาพให้เป็นท่าเรือหลัก การมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคของท่าเรือ มารีน่า และท่าเทียบเรือให้ได้มาตรฐาน และการบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะอาด และการจัดการความปลอดภัยของท่าเรือและมารีน่าที่ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลองที่สำคัญ และมีมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในการเดินทาง รวมถึงการส่งเสริมการเชื่อมโยงระบบเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำให้เชื่อมต่อกับการเดินทางทางบกและทางอากาศให้มีความสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งสร้างให้เกิดเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ นำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนให้มีความพร้อม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่การท่องเที่ยว

๔.๓.๕ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาคไปพร้อมกัน ผ่านการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์จากเมืองหลักสู่เมืองรอง เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวไทยกับอาเซียนและอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ดังเช่น เส้นทางจุดร่วมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศระหว่างกันในภูมิภาค และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน พร้อมทั้งการส่งเสริมการทำการตลาดร่วมกันในเส้นทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้สอดรับกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในประเทศ ให้เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม พร้อมทั้งการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่อง เพื่อขยายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่เมืองและชุมชนเพิ่มจากการท่องเที่ยวของประเทศ และการส่งเสริมการขยายธุรกิจและการทำตลาดท่องเที่ยวของไทยในต่างประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สอดรับกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

๔.๔ โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก โครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศไทยในการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและรุนแรง โครงสร้างพื้นฐานจะครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก

๔.๔.๑ เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระดับภูมิภาคจากเอเชียตะวันออกถึงเอเชียใต้อย่างไร้รอยต่อ โดยมีไทยเป็นจุดเชื่อมโยงหลักของการคมนาคมให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจแห่งเอเชีย เพื่อเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การขนส่ง การกระจายสินค้า การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว สอดรับกับการพัฒนาการเชื่อมโยงกับกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อรองรับการขนส่งและโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับการขนส่งทางน้ำและระบบรางมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาและบูรณาการการใช้ท่าอากาศยานหลักในส่วนกลางและท่าอากาศยานในส่วนภูมิภาคให้สอดคล้องกับการเชื่อมโยงโครงข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น พร้อมทั้งการวางโครงข่ายเส้นทางการคมนาคมเชื่อมโยงสู่เมืองหลักของภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ เพื่อรองรับการเพิ่มจำนวนของเมืองและการขยายเมือง และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะสมัยใหม่และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเมืองให้มีความเชื่อมโยงกัน ส่งเสริมระบบขนส่งสมัยใหม่ และพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีระบบขนส่งสาธารณะให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และสร้างความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันในภูมิภาคให้ง่ายและสะดวกมากที่สุด

๔.๔.๒ สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานที่จะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและนวัตกรรม พัฒนาเมืองและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจตะวันตก เพื่อเชื่อมต่อกับการพัฒนาภาคตะวันออก และภาคอื่น ๆ ตลอดจนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงจุดเด่นของแต่ละพื้นที่และการเสริมซึ่งกันและกันกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งการจัดผังเมือง ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุน ทั้งในด้านข้อมูล แรงงาน และกฎระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมีมูลค่าเพิ่มสูง โดยตระหนักถึงความยั่งยืน

๔.๔.๓ เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ สร้างศูนย์กลางเศรษฐกิจและนวัตกรรมแห่งใหม่ในส่วนภูมิภาคคู่ขนานกับการเติบโตของกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยยกระดับจังหวัดสำคัญของไทย ส่งเสริมการพัฒนาในเชิงพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง และสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านเพื่อส่งเสริมการสร้างคลัสเตอร์ของเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ภายใต้ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม ซึ่งมีมหาวิทยาลัยแต่ละภูมิภาค สถาบันการศึกษาท้องถิ่น และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเป็นแรงขับเคลื่อน การยกระดับจังหวัดสำคัญเป็นเมืองเศรษฐกิจประจำภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาคที่เชื่อมต่อกับเมืองเศรษฐกิจอื่นและเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และกระจายศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคต่าง ๆ ของไทย การสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านโดยอาศัยความได้เปรียบที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัด ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ของเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ พร้อมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ เพื่อให้เมืองเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดการลงทุนใหม่ โดยการส่งเสริมให้เมืองเป็นเจ้าภาพจัดเทศกาลความคิดสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมระดับสากล โดยให้ความสำคัญกับการใช้มหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาค และสถาบันการศึกษาท้องถิ่น ขับเคลื่อนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม เพื่อให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาค

๔.๔.๔ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่ สนับสนุนให้เกิดระบบนิเวศในการร่วมสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมจากภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยหรือมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก เพื่อสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานและเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้จริง ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ทั้งในภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งการสร้างระเบียงทางด่วนดิจิทัล และเสริมสร้างความรู้และโอกาสในการเข้าถึงโครงข่ายบรอดแบนด์หลากรูปแบบตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยมีรูปแบบการเชื่อมโยงด้านดิจิทัลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในระดับสากลทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการวางกรอบในการจัดการทรัพยากรคลื่นความถี่ให้เพียงพอรองรับบริการที่มีคุณภาพในราคาที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ มีการสนับสนุนธุรกิจแบบแพลตฟอร์ม ที่ทำให้เกิดการสร้างงานบริการในโลกดิจิทัลใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานบริการและบริหารของภาครัฐและเอกชน และสร้างความมั่นคงในการเชื่อมโยงเครือข่ายดิจิทัลเชื่อมต่อกับโลก และการสนับสนุนและเร่งรัดการนำวิทยาศาสตร์ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์ การออกแบบที่คำนึงถึงผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง มาใช้ในภาคการผลิตและบริการ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในรูปแบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลหลากหลายแหล่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเพิ่มศักยภาพคนในสังคมด้วยการเข้าถึงความรู้ เครื่องมือบนพื้นฐานของธรรมาภิบาลข้อมูล ซึ่งครอบคลุมความปลอดภัยไซเบอร์ ความมีจริยธรรม และการไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน โดยการจัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน บริหารจัดการพลังงานให้มีประสิทธิภาพและมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีราคาที่เหมาะสม และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการใช้พลังงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนภาคการผลิต บริการ และการขนส่ง รวมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกในสัดส่วนที่มากขึ้น ตลอดจนพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ สร้างและรวบรวมผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยผ่านการสร้างแรงจูงใจต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีชั้นสูงในอนาคต รวมทั้งการสร้างผลงานที่ช่วยให้ผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างเต็มที่

๔.๔.๕ รักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค ดำเนินกรอบนโยบายการเงินและการคลังที่ยืดหยุ่นที่พร้อมรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจจากปัจจัยภายในและภายนอก และพัฒนานโยบายให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและการดำเนินธุรกิจในอนาคต เพื่อให้เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพเหมาะสำหรับการดำเนินและลงทุนทางธุรกิจ เชื่อมโยงการค้าการลงทุนของไทยกับต่างประเทศ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นชาติการค้าในอนาคต และสนับสนุนการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างสมดุล โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลก โดยสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและการเงินชุมชน ขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนเพื่อเปิดตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาจากการผลิตไปสู่ตลาดเพื่อส่งเสริมการเป็นชาติการค้าอย่างครบวงจร พร้อมทั้งการรักษาความยั่งยืนทางการคลัง เพื่อสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณเชิงรุก เชิงยุทธศาสตร์ และเชิงพื้นที่ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ขยายฐานภาษี และดำเนินการจัดเก็บภาษีรายการใหม่ให้ครอบคลุมบริบททางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การรักษาเสถียรภาพการเงิน เพื่อสร้างภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ โดยดูแลเสถียรภาพระบบการเงินและเสถียรภาพราคา โดยมีกรอบการดำเนินนโยบายการเงินที่โปร่งใสและยืดหยุ่น ส่งเสริมให้กลไกตลาดการเงินทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐและเอกชนมีเครื่องมือพร้อมป้องกันความเสี่ยง และมีกลไกเชิงสถาบันในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินในภาพรวมได้อย่างครอบคลุม และการส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบการเงิน ส่งเสริมการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินด้านต่าง ๆ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการทางการเงิน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกลางทางการเงิน ปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนวัตกรรมในภาคการเงินและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน

๔.๕ พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ กลาง เล็ก วิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้ง เกษตรกร ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถ ในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดยมีนวัตกรรมใน ๓ ด้าน คือ นวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ นวัตกรรมในเชิงสินค้าและบริการ และนวัตกรรมในเชิงกระบวนการผลิตและบริการ พร้อมทั้งเป็นนักการค้า ที่เข้มแข็งที่จะนำไปสู่การสนับสนุนการเป็นชาติการค้า มีความสามารถในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นผู้ประกอบการที่ “ผลิตเก่ง ขายเก่ง” หรือ “ซื้อเป็น ขายเป็น” บริการเป็นเลิศ สามารถขยายการค้า และการลงทุนไปต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีธรรมาภิบาล

๔.๕.๑ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการ สร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการการผลิตและบริการ การจัดการ และการตลาด สามารถ บริหารจัดการธุรกิจและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดยการสร้างและพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ รอบด้านที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจในยุคใหม่ที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งทักษะในการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ จากข้อมูลเพื่อการวางแผนธุรกิจและสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจได้ ไปพร้อมกับการวางรากฐาน การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีทักษะและจิตวิญญาณในการประกอบการ พร้อมทั้ง การส่งเสริมผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ และนำไปสู่ การพัฒนาต่อยอดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรม อนาคต ตลอดจนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและความถนัด ที่แตกต่างและหลากหลายของแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและธุรกิจรูปแบบใหม่ในอนาคต และการสนับสนุนผู้ประกอบการในการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้บริโภคและสามารถเชื่อมโยงการผลิตกับผู้ประกอบการรายใหญ่ โดยสร้างระบบและกลไก ที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการผลิต การขนส่ง และโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนและให้ผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ และการส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เกิด คลัสเตอร์ที่เข้มแข็ง ผู้ประกอบการสามารถเกื้อหนุนและเชื่อมโยงกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน เพื่อเพิ่มอำนาจ การต่อรองในตลาดที่สูงขึ้น และลดต้นทุนการผลิตลง โดยการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกลุ่มของตน

๔.๕.๒ สร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของ ผู้ประกอบการ โดยการจัดหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนให้มีช่องทางทางการเงินที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง เพื่อตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมกับ แต่ละกลุ่ม การที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสม โดยนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาระบบประเมินมูลค่าทรัพย์สิน ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการ และการมีระบบ การประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิต และระบบการรู้จักลูกค้าที่สะดวกมากขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูล ทั้งด้านการเงินและที่มิใช่การเงิน เพื่อเป็นข้อมูลบ่งชี้สถานะและประวัติด้านเครดิตประกอบการพิจารณา ของสถาบันการเงินหรือตลาดทุน

๔.๕.๓ สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าสู่ตลาด ทั้งในและต่างประเทศตามระดับศักยภาพการประกอบการ โดยการสนับสนุนผู้ประกอบการให้มีอัตลักษณ์ และแบรนด์ที่เด่นชัด รวมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพและมีความแตกต่าง เพื่อส่งเสริมการเข้าถึง ตลาดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดต่างประเทศ รวมทั้งแพลตฟอร์มในการแสดงผลงานของธุรกิจสร้างสรรค์ การให้ความสำคัญกับการผลิตโดยใช้ตลาดนำที่คำนึงถึงความต้องการของตลาดโดยเฉพาะตลาดที่มีมูลค่าสูง

การสนับสนุนช่องทางการตลาดและการชำระเงินรูปแบบใหม่ โดยการสร้างตลาดออนไลน์ แอพพลิเคชัน และช่องทางใหม่รองรับไลฟ์สไตล์ของคนในอนาคต การสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงตลาดจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้มากขึ้น และการพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าที่มีมาตรฐานในทุกภูมิภาคของไทย และพัฒนานวัตกรรมการกระจายสินค้าโดยการพัฒนากระบวนการให้ทันสมัยด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและธุรกิจในอนาคต

๔.๕.๔ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล อนาคตของโลกไร้พรมแดนคือการแข่งขันบนฐานข้อมูล จึงต้องสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อการวางแผนธุรกิจ โดยการสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและฐานข้อมูลขนาดใหญ่ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อต่อยอดพัฒนาธุรกิจเดิมและสร้างธุรกิจใหม่ การสร้างและพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลผู้ประกอบการ เพื่อเป็นช่องทางหลักในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการ และเป็นแหล่งรวมที่ปรึกษาทางธุรกิจ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงฐานข้อมูลความรู้วิจัยและนวัตกรรม โดยเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัย บูรณาการและต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นต่อยอดในทุก ๆ ด้าน และการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้ประกอบการ การสนับสนุนการสร้างและพัฒนาแพลตฟอร์มกลาง ทั้งในด้านการผลิต การบริหารจัดการการตลาด ที่ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันในการวางแผนธุรกิจในอนาคต เพื่อลดต้นทุนของทั้งภาครัฐและเอกชน และการสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทำงานร่วม สำหรับผู้ประกอบการ เพื่อลดต้นทุนและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนนวัตกรรมและเชื่อมต่อธุรกิจระหว่างกันอีกทางหนึ่ง

๔.๕.๕ ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ ในการพัฒนาและบูรณาการกลไกภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยเน้นประเด็นการเริ่มต้นธุรกิจ การขออนุญาตต่าง ๆ การจดทะเบียนทรัพย์สิน กระบวนการขอและได้รับสินเชื่อ การคุ้มครองผู้ลงทุน การชำระภาษี และการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาระบบคุณภาพของชาติ ทั้งระบบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ระบบมาตรวิทยา ระบบทดสอบ และระบบรับรองคุณภาพ ให้มีประสิทธิภาพรองรับภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งการสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านมาตรฐาน เช่น ศูนย์ทดสอบกลางสำหรับสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม และศูนย์ตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าและบริการในระดับสากล โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการมากขึ้น พร้อมทั้งการสร้างระบบและศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการให้มีความเป็นอัจฉริยะ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาการ และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และให้คำปรึกษาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคการผลิตและบริการทั้งในระดับส่วนกลางและชุมชน พร้อมทั้งการส่งเสริมการจัดการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีชั้นสูงให้มีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำธุรกิจอย่างเกื้อหนุนกันระหว่างผู้ประกอบการที่มีขนาดและศักยภาพต่างกัน โดยมีระบบจูงใจให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาร่วมกัน ตลอดจนผลักดันการเจรจาจัดทำความตกลงทางการค้าและความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑. บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการเกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง”

ดังนั้น เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนาและยกระดับได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ตลอดจนพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท และการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการเสริมสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาคน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศในการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพ

๒. เป้าหมาย

๒.๑ คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๒ สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย

๓.๒ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๓.๓ การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต

๔.๑.๑ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์ และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

๔.๑.๒ การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

๔.๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา เพื่อเผยแผ่หลักคำสอนที่ดีงามให้แก่ประชาชน โดยพัฒนา ผู้เผยแผ่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างตาม คำสอนที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา รวมทั้งมีการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๔.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดระเบียบสังคม และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

๔.๑.๕ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ โดยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล พัฒนาสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของคนทุกคนในบริษัท ทั้งพนักงานและลูกค้า ปรับเปลี่ยนทัศนคติการคำนวณผลตอบแทนให้คำนึงถึงต้นทุนทางสังคม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม

๔.๑.๖ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๔.๑.๗ การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลา การยอมรับความหลากหลาย เห็นคุณค่าและความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพหรือมีงานทำ เน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น และเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงานเพื่อส่วนรวม สนับสนุน ส่งเสริม เป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๔.๒.๑ ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน

๔.๒.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดรับกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน ยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำงานตามหลักการทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองและครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและมีการออม การรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อครอบครัว มีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกด้านความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ แรงงานฝีมือ ความชำนาญพิเศษ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ และการพัฒนาต่อยอดความรู้ในการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ รวมทั้งมาตรการขยายอายุการทำงาน

๔.๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงานหลังเกษียณ ผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ ฟื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมกับจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม

๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

๔.๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

๔.๓.๒ การเปลี่ยนโฉมบทบาท ‘ครู’ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรรผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอน และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

๔.๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค ทั่วถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูปการคลังด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน รวมทั้งมีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มากกว่าการวัดระดับความรู้ ตลอดจนมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

๔.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล การมีระบบเทียบโอนประสบการณ์ระบบธนาคารหน่วยกิต มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้และทบทวนทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก-เขียนได้-คิดเลขเป็น โดยระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติและแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้ การสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

๔.๓.๕ การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก บนพื้นฐานของความเข้าใจลุ่มลึกในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของไทยและพัฒนาการของประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มการรับรู้ของคนไทยด้านพหุวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าและมีความอดกลั้นต่อความแตกต่างทางความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต ผ่านความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนเด็ก เยาวชน และนักเรียน การฝังตัวและการทำงานระยะสั้นในประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

๔.๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่าของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๔.๓.๗ การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ โดยเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความโดดเด่นเฉพาะสาขาสู่ระดับนานาชาติ ในการให้บริการทางการศึกษา วิชาการ และการพัฒนาสมรรถนะแรงงาน ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ เป็นศูนย์ฝึกอบรม และศูนย์ทดสอบสมรรถนะในระดับภูมิภาค

๔.๔ การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ภาษา ตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านทัศนะและมิติ ดนตรี กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง มนุษยสัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

๔.๔.๑ การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนไทยมีการพัฒนาที่สมดุล มีทางเลือกในการใช้ศักยภาพพหุปัญญาในการดำรงชีวิต เกิดอาชีพบนฐานพหุปัญญาที่สังคมยอมรับและเห็นความสำคัญ รวมทั้งมีกลไกคัดกรองและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ จัดโรงเรียน ระบบเสริมประสบการณ์ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ตลอดจนสร้างมาตรการจูงใจ เพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทเด่นในประชาคมโลก ทั้งด้านกีฬา ภาษาและวรรณกรรม สุนทรียศิลป์ ตลอดจนการวิจัย

๔.๔.๒ การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือการทำงานที่เหมาะสม การสร้างระบบเชื่อมโยงเครือข่ายวิจัยกับศูนย์ความเป็นเลิศที่มีอยู่ในปัจจุบันในรูปแบบการร่วมมือ การมีกลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มคนในหลายสาขาวิชา เพื่อรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้นักวิจัยความสามารถสูงของไทย รวมถึงการเปิดพื้นที่ในการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

๔.๔.๓ การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ ทั้งในรูปแบบการทำงานชั่วคราวและถาวรตามความเหมาะสมของเป้าหมายการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ รวมถึงผู้มีความสามารถที่มีศักยภาพสูงด้านต่าง ๆ ลูกหลานชาวต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยที่มีความสามารถพิเศษ และการรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษจากทั่วโลก และผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพหรือทักษะสูงในสาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

ต่อการพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการรักษาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทั้งคนไทยหรือคนต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยได้แสดงศักยภาพและใช้ความสามารถในการทำประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ

๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

๔.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ด้านสุขภาวะที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็นทักษะทางปัญญาและสังคมที่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชน อาทิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มีความเหมาะสม และการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

๔.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ โดยผลักดันการสร้างเสริมสุขภาวะในทุกนโยบายที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย

๔.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม จัดทำมาตรการทางการเงินการคลังที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ รวมทั้งกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยชุมชนและภาคประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่อาจกระทบต่อระดับสุขภาวะ

๔.๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างความเลิศทางด้านบริการทางการแพทย์และสุขภาพแบบครบวงจรและทันสมัย ที่รวมไปถึงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในการให้คำปรึกษา วินิจฉัย และพยากรณ์การเกิดโรคล่วงหน้า การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพทางไกลให้มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ห่างไกล มีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับอินเทอร์เน็ต ทางด้านสุขภาพ และจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูลสุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง รวมถึงการปฏิรูประบบการเก็บภาษีและรายจ่ายเพื่อให้บริการด้านสุขภาพตลอดจนการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพในการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างมีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรม และยั่งยืน

๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชน ผ่านการจัดการความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสุขภาวะที่พึงประสงค์ระหว่างกัน โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ชุมชนสามารถสร้างการมีสุขภาวะดีของตนเองได้ เพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการสุขภาวะของแต่ละพื้นที่

๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๔.๖.๑ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย โดยเริ่มจากการสร้างและพัฒนาบุตรที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ทุกกลุ่มให้มีประชากรที่มีคุณภาพ รวมถึงการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์และถึงช่วงอายุต่าง ๆ โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการจัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ การสนับสนุนบทบาทของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย กำหนดบทบาทและจัดสรรทรัพยากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมพลังครอบครัว ควบคู่กับการปฏิรูปสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งครอบครัว

๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๔.๖.๓ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่มีวัฒนธรรมที่ปลูกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรี กีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ รวมถึงจัดให้มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมแห่งการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ตลอดจนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๔.๖.๔ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพและการพัฒนาอาชีพในตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละกระทรวงให้มีความเข้มแข็งและตอบโจทย์ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต รวมถึงข้อมูลที่สนับสนุนการผลิตกำลังแรงงานที่มีทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต และใช้ประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่อ ธนาคารคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

๔.๗ การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดยมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับนานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา

๔.๗.๑ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต โดยส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการเล่นกีฬาบางชนิดที่มีความจำเป็นต่อทักษะในการดำรงชีวิต รวมทั้งการมีอิสระในการประกอบกิจกรรมนันทนาการตามความถนัดหรือความสนใจเฉพาะบุคคล และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีชีวิต เพื่อพัฒนาจิตใจ สร้างความสัมพันธ์อันดี หล่อหลอมจิตวิญญาณและการเป็นพลเมืองดี

๔.๗.๒ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ โดยเน้นการจัดกิจกรรมกีฬา สร้างโอกาสและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังให้มีคุณธรรมของความเป็นนักกีฬา มีระเบียบ วินัย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และรู้จักการขอโทษ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกีฬาและนันทนาการที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย

๔.๗.๓ การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ โดยมุ่งการสร้างและพัฒนานักกีฬาของชาติ การเฟ้นหานักกีฬาที่มีความสามารถ สร้างพื้นที่และโอกาสในการแข่งขันแสดงศักยภาพ ด้านกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมการจัดกีฬาระดับนานาชาติ และสร้างแรงบันดาลใจในการต่อยอดความสำเร็จจากความเป็นเลิศสู่การประกอบอาชีพและมีเส้นทางอาชีพที่มั่นคง ควบคู่กับส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การจัดการความรู้และพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาเพื่อการอาชีพและนันทนาการเชิงพาณิชย์

๔.๗.๔ การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา โดยมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการทั้งครูหรือผู้สอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา ผู้บริหารการกีฬา อาสาสมัครกีฬา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาสได้อย่างถูกต้อง และสามารถต่อยอดศักยภาพในการพัฒนาเป็นบุคลากรทางการกีฬาและนันทนาการที่มีมาตรฐานของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนและเสริมศักยภาพรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการและการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการลงทุนและฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมกีฬาของภูมิภาคเอเชียควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ การสนับสนุนและส่งเสริมผลิตบุคลากรและการพัฒนานวัตกรรมที่สนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการกีฬาและนันทนาการ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑. บทนำ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำจะเป็นหนึ่งความท้าทายที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน และบรรลุเป้าหมายของการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้ก้าวออกจากภาวะความยากจน แต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมนับว่ายังประสบปัญหาท้าทายในหลายมิติ โดยการกระจายทรัพยากรและความมั่งคั่งในสังคมยังคงมีการกระจุกตัวอยู่มาก การกระจายโอกาสของการพัฒนายังไม่ทั่วถึง รวมทั้งโอกาสการถือครองที่ดินและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ แหล่งทุน บริการทางสังคมและกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากร โดยเฉพาะในภาคการเกษตรและชนบท ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของภาวะหนี้สิน การอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกระจุกตัวในเมืองใหญ่ไม่กี่เมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว และอาจมีความรุนแรงมากขึ้นในสภาวะของการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืนโดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การกำหนดให้ภาคการเกษตรและครัวเรือนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการปรับโครงสร้างและพฤติกรรม และการกระจายศูนย์กลางความเจริญเพื่อให้เกิดการสร้างงานในพื้นที่ เพื่อพลิกฟื้นโครงสร้างทางสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และช่วยลดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังเน้นการดึงเอาพลังทางสังคมที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ยั่งยืน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด

๒. เป้าหมาย

๒.๑ สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

๒.๒ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

๒.๓ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร

๓.๒ ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน

๓.๓ ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๓.๔ คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๔.๑.๑ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากรและบริบทของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นระบบการจัดการตนเองของเกษตรกรและการมีกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัย ความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิตและยกระดับเป็นผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่คุณค่า และเพิ่มช่องทางการตลาดและเชื่อมโยงการค้าด้วยเครือข่ายพันธมิตรและวิสาหกิจเพื่อสังคม กำหนดนโยบายและกติกาเพื่อเพิ่มโอกาสของเกษตรกร พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมการผลิตแปรรูปสินค้าให้มีเอกลักษณ์ และการจัดการในภาคบริการที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน เพื่อยกระดับเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการเกษตร

๔.๑.๒ ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยกำหนดมาตรการเพื่อสร้างความเสมอภาคที่สำคัญ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษีและพัฒนาระบบข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินของประชาชนและภาคธุรกิจ กำหนดเป้าหมายการจัดเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมเพื่อนำไปใช้ในการจัดบริการที่ชัดเจน ตลอดจนการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเน้นการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ปรับปรุงระบบและกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค สนับสนุนองค์กรของผู้บริโภคให้มีความเข้มแข็ง ป้องกันการละเมิดสิทธิผู้บริโภคและอำนวยความยุติธรรมแก่ผู้บริโภค สนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๑.๓ กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร โดยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเขตพื้นที่ป่าทับซ้อนพื้นที่ทำกินของประชาชน รับรองสิทธิชุมชนในการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดิน กำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์อย่างเป็นธรรม และกระจายการถือครองที่ดินในขนาดที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการถือครองที่ดิน ปรับระบบเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดินประเภทต่าง ๆ ให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่ไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอพิจารณาสินเชื่อกับสถาบันการเงินได้ รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับประชาชน เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเป็นธรรมและมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง

๔.๑.๔ เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน โดยส่งเสริมการปรับทัศนคติของนายจ้างให้มองลูกจ้างว่าสามารถเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับธุรกิจได้ สถานประกอบการจัดโครงสร้างค่าจ้างตามความสามารถและประสบการณ์ ส่งเสริมกลไกและระบบการออมและแหล่งเงินทุนเพื่อผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ รวมถึงการยกระดับกลไกการดูแลแรงงานไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ตลอดจนการพัฒนาด้านคุณภาพแรงงาน ทั้งในด้านทักษะฝีมือแรงงานและความสามารถด้านเทคโนโลยี ภาษาและการจัดการ เพื่อส่งเสริมให้แรงงานพัฒนาตนเองไปเป็นผู้ประกอบการได้

๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทของสังคมสูงวัย รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมเป็นพลังในสังคมสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้พิการและผู้สูงวัย โดยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลสวัสดิการรายบุคคล และการพัฒนาระบบการให้บริการสวัสดิการที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ธุรกิจหรือองค์กรประชาสังคม เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบสวัสดิการถ้วนหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้เป็นภาระทางการคลังมากเกินไป ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการออมและการลงทุนระยะยาวเพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกกลุ่มด้วยมาตรการทางภาษีและอื่น ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคมอย่างทั่วถึง

๔.๑.๖ ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง โดยการจัดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อให้สามารถระบุตัวกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และให้ความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการอย่างเฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย ยากจน และผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน โดยมีเป้าหมายการตัดขาดวงจรความยากจนไม่ให้ส่งต่อจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลาน และช่วยเหลือกลุ่มคนที่เดือดร้อนที่สุด

๔.๑.๗ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยในด้านบริการสาธารณสุข เน้นการกระจายทรัพยากรและเพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ การพยาบาล ให้กระจายไปยังพื้นที่อำเภอ ตำบล เพื่อให้สามารถดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมผู้มีรายได้น้อย ให้ได้รับบริการที่ไม่มีความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพ รวมทั้งระบบคุ้มครองการรักษาพยาบาลต่อการเจ็บป่วยที่สร้างภาระทางการเงินโดยไม่คาดคิดหรือเกินขีดความสามารถของผู้มีรายได้น้อย สนับสนุนส่งเสริมให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพ รวมถึงการพัฒนาสถานพยาบาลให้มีคุณภาพและมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรตามมาตรฐานสากลในทุกพื้นที่ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการสาธารณสุข ด้านการศึกษาเน้นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเสมอกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารและยากจนและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ การจัดให้มีมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การสนับสนุนกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้และนวัตกรรมของคนทุกกลุ่ม รวมถึงระบบการติดตามสนับสนุนและประเมินผลเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน

๔.๑.๘ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง เน้นการสร้างหลักประกันในการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนากลไกช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในการต่อสู้คดีที่มีคุณภาพมาตรฐานและเพียงพอ การให้หลักประกันสิทธิของผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การกำหนดกรอบเวลาและขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เป็นธรรมและเสมอภาค และการมีมาตรการที่ละเอียดอ่อนสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศและการจัดการคดีเกี่ยวกับกลุ่มที่มีความเปราะบาง ตลอดจนการพัฒนาวิธีพิจารณาความแพ่งและคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม ปรับปรุงระบบโทษปรับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส และระบบการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในการกลับสู่สังคม

๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๔.๒.๑ พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค โดยคำนึงถึงสัดส่วนจำนวนประชากรของจังหวัดบริวาร เพื่อให้สามารถดูแลการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ กระจายโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี คมนาคมและการสื่อสาร จัดทำผังเมืองและผังภาคเพื่อการจัดโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค แหล่งงาน แหล่งน้ำ และการใช้ที่ดิน ให้สามารถ

พึ่งตนเองได้ภายในกลุ่มจังหวัด รวมทั้งส่งเสริมให้จังหวัดหลักมีความสามารถในด้านการบริหารจัดการและจัดการตนเองได้อย่างเป็นอิสระมากขึ้น เพื่อให้สามารถสร้างความแตกต่างบนฐานศักยภาพของทรัพยากรและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ และส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดรองควบคู่ไปกับการพัฒนาจังหวัดหลัก

๔.๒.๒ กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง และบูรณาการแผนให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด จนถึงกลุ่มจังหวัด เน้นการกระจายแหล่งอุตสาหกรรมในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการสร้างงานในพื้นที่ และการพัฒนาภาคบริการที่คนในพื้นที่ สามารถเป็นผู้ประกอบการ และสามารถกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรม ให้ความสำคัญกับการสร้าง “คุณค่า” และ “มูลค่า” ทางเศรษฐกิจ จากศักยภาพของฐานทรัพยากรของแต่ละพื้นที่ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคม การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่และผู้ประกอบการในการสืบค้น นำมาปรับใช้และยกระดับการใช้ทรัพยากรนั้นอย่างยั่งยืน

๔.๒.๓ จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต โดยพัฒนาระบบผังเมืองของประเทศและผังเมืองระดับพื้นที่ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการเมืองและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ปลอดภัย สะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและโอกาสของเมืองด้วยการมีส่วนร่วมและการลงทุนของภาคเอกชน ชุมชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรที่อาศัยในเขตเมือง

๔.๒.๔ ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด เพื่อรับผิดชอบการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัดที่เชื่อมโยงกัน และสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับกลุ่มจังหวัดและระดับภาค ปรับโครงสร้างและปรับปรุงกฎหมายเพื่อจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้เอื้อต่อประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาพื้นที่และการกำกับติดตามเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในการทำงานของภาครัฐ ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายเพื่อพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่น และการเปิดพื้นที่และโอกาสการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการในการกำหนดยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๔.๒.๕ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลมิติต่าง ๆ ของพื้นที่ให้มีความถูกต้องแม่นยำ การเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่จะเอื้อให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจและการติดตามการดำเนินงานของรัฐ พัฒนากลไกเพื่อสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การขยายเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ และนำไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ ตลอดจนการเพิ่มบทบาทของสถาบันการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อร่วมพัฒนาพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น

๔.๒.๖ การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่ โดยการวางแผนกำลังคนที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มจังหวัด และการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของเมืองทั้งในปัจจุบันและอนาคต เน้นการส่งเสริมการยกระดับทักษะของผู้ประกอบการ และกลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่ทั้งในด้านภาษา การบริหารธุรกิจ การจัดการห่วงโซ่คุณค่าและตลาด การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความต้องการของกำลังแรงงานในพื้นที่กับระบบการผลิตกำลังคนในสายอาชีพ

๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๔.๓.๑ สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการเชื่อมพลังของคนสามวัย คือเยาวชนคนรุ่นใหม่ คนวัยทำงานและผู้สูงอายุ ให้มาเป็นกำลังของการพัฒนาเพื่อส่วนรวม โดยการสร้างเวทีกลางเป็นพื้นที่สาธารณะ เพื่อปรึกษาหารือปัญหาสาธารณะของพื้นที่ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอจนถึงระดับจังหวัด การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสร้างกลไกการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ การสนับสนุนกิจกรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อฝึกทักษะให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่ในอนาคต ตลอดจนสนับสนุนระบบวิสาหกิจเพื่อสังคม การดำเนินงานของภาคประชาสังคม การสร้างเครือข่ายในพื้นที่ รวมถึงการสร้างชุมชนเสมือนบนเครือข่ายสื่อ ให้เป็นเครือข่ายเรียนรู้ร่วมกันทางสังคมที่ร่วมทำสิ่งที่สร้างสรรค์ และการยกย่องให้คุณค่ากับการทำประโยชน์ร่วมกันเพื่อส่วนรวม

๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยเตรียมความพร้อมในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการออมและการลงทุนระยะยาวของคนตั้งแต่ก่อนเกษียณอายุ พัฒนาระบบและกลไกเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของประชากรให้สามารถปรับเปลี่ยนอาชีพให้เหมาะสมตามแต่ละช่วงอายุ เพื่อยืดช่วงเวลาและเพิ่มโอกาสในการทำงานในยามสูงอายุและสร้างหลักประกันทางรายได้ให้แก่ตนเองได้นานขึ้น สร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการในการเตรียมความพร้อมของแรงงานก่อนวัยเกษียณ การจ้างงานผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับวัยวุฒิ ประสบการณ์และสมรรถนะ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการส่งเสริมและฟื้นฟูศักยภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำต่อเนื่องทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ รวมทั้งคงไว้ซึ่งบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม โดยส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนมีการจ้างงานผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับวัยวุฒิ ประสบการณ์ และสมรรถนะ ส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์และร่วมสร้างสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน เพื่อเพิ่มคุณค่าของผู้สูงอายุ

๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรชุมชนในรูปแบบนิติบุคคลเพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์สาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งการปรับปรุงระเบียบการใช้งบประมาณและจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐเพื่อเอื้อให้สามารถสนับสนุนความริเริ่มที่สร้างสรรค์ของภาคส่วนต่าง ๆ

๔.๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทเพศ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับของสังคมต่อเรื่องเพศสภาพและความเสมอภาคทางเพศ ส่งเสริมให้ทุกเพศมีส่วนร่วมรับผิดชอบครอบครัวและร่วมกันพัฒนาสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมในสถานประกอบการเพื่อให้ทั้งชายและหญิงสามารถดูแลครอบครัวได้อย่างสมดุลกับการทำงาน ส่งเสริมการสร้างประชากรรุ่นใหม่บนรากฐานของครอบครัวที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสของสตรีในการทำงานเชิงเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำของสตรีเพื่อให้สามารถมีบทบาทในทางการเมืองและการบริหารทั้งในระดับสากล ระดับชาติและในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวาง

๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บริบทของสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์

ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้ รวมถึงเชื่อมโยงการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบนรากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย

๔.๓.๖ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล พัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมเสรีภาพของสื่อสาธารณะ ควบคู่ไปกับมาตรการสร้างความรับผิดชอบของสื่อต่อสังคม รวมถึงส่งเสริมบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้เรื่องสิทธิเพื่อคุ้มครองการใช้เทคโนโลยีและสื่อตามมาตรฐานความปลอดภัยและกฎหมาย ตลอดจนพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทั้งในเชิงเนื้อหา และการสร้างความตระหนักและภูมิคุ้มกันของผู้เสพสื่อ

๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

๔.๔.๑ ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ โดยใช้ข้อมูลความรู้ และการยกระดับการเรียนรู้ของครัวเรือน ทั้งในกลุ่มครัวเรือนภาคเกษตรและอาชีพอื่น ๆ เพื่อปรับการคิดเชิงระบบ การวางแผนอนาคต การออมและการลงทุน การดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว เพิ่มทักษะทางการเงินและการวางแผนการจัดการที่ดิน ที่อยู่อาศัยและระบบการผลิตด้านอาชีพ เพิ่มความสามารถในการประกอบการธุรกิจ การบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นการสร้างการเรียนรู้จากภายในเพื่อสร้างคนที่มีระบบคิดที่มีเหตุผลและพึ่งตนเองได้ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนได้บริหารจัดการและมีส่วนร่วมในกิจการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยตรง การสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนที่สะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดยมีข้อมูลครัวเรือนเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผน และเชื่อมโยงแผนชุมชนกับแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค และเชื่อมโยงกับการกำหนดการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกัน ขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือทุกภาคส่วนให้มีเป้าหมายทิศทาง มีความสมดุล มีอิสระและมีอำนาจในการตัดสินใจ โดยมีระบบการติดตามตรวจสอบที่ต่อเนื่องและโปร่งใส ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาตัวชี้วัดและระบบการประเมินความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าในการยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

๔.๔.๓ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน โดยสนับสนุนให้ประชาชนสามารถรวมกลุ่มและมีเวทีกลางเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและเพื่อปรึกษาหารือกิจการที่เป็นประเด็นสาธารณะ สามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบนฐานการมีข้อมูลและการใช้เหตุผล และสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถผูกพันและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และลดความขัดแย้งได้ อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยที่ระดับฐานราก และสร้างความสมานฉันท์ ตลอดจนปรับบทบาทภาครัฐให้เป็นฝ่ายสนับสนุนให้ชุมชนจัดการตนเองได้มากขึ้น โดยรัฐเป็นที่ปรึกษาสนับสนุนองค์ความรู้และพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการให้กับชุมชน เพื่อเป็นพลังของการพัฒนา

๔.๔.๔ สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน โดยการสร้างการเรียนรู้ของชุมชนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ของชุมชน ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อเร่งกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการก้าวเข้าสู่สังคมในยุคดิจิทัล การพัฒนาวิธีคิดในการประกอบการและการจัดการความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ในบริบทของการแข่งขันอย่างยั่งยืน รวมถึงการเพิ่มความสามารถและทักษะในการใช้ความรู้และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาและยกระดับขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการตนเอง และสร้างหลักประกันให้คนทุกกลุ่มได้รับโอกาสและเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยไม่จำกัดวัยหรือเพศสภาวะ

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑. บทนำ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอยู่อย่างจำกัด ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำรงชีพของมนุษย์ และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะ ๒๐ ปีได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของพื้นที่ป่าไม้ที่ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ทรัพยากรน้ำที่ยังไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความเสี่ยงในการขาดแคลนในอนาคต ซึ่งปัญหาเชิงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะก่อให้เกิดจุดอ่อนของการรักษาและยกระดับฐานการผลิตและบริการของประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้น้อมนำศาสตร์ของพระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดหลัก ๓ ประการคือ “มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” มาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับการนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ เป้าหมาย มาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดันดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดในอาเซียนภายในปี พ.ศ. ๒๕๘๐

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น ทำให้การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถูกดำเนินการบนพื้นฐานความเชื่อในการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน ไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไป อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดหลักของแผน คือ เติบโต สมดุล ยั่งยืน ซึ่งเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้

๒. เป้าหมาย

๒.๑ อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล

๒.๒ ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ

๒.๓ ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

๒.๔ ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๒ สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู

๓.๓ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๔ ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วยเศรษฐกิจฐานชีวภาพ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม สามารถลดความเสี่ยงของผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและลดปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรลงได้ โดยมีเป้าหมายสู่สังคมที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นแต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำลง ผ่านแนวทางและมาตรการต่าง ๆ เช่น การบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียวและป่าไม้ รักษาฐานทรัพยากรสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ

๔.๑.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพ

๔.๑.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยลดอัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ตลอดจนควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ โดยอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเฉพาะถิ่น สัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ให้เป็นฐานทรัพยากรที่มั่นคง ควบคู่กับการลดภัยคุกคามและการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน รวมถึงการสร้างระบบฐานข้อมูลในรูปแบบธนาคารพันธุกรรม โดยให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมเชื้อพันธุ์และองค์ความรู้สำหรับใช้ประโยชน์ในอนาคตและคงความหลากหลายทางพันธุกรรม มีการส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และพัฒนาระบบการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่งเสริมพัฒนาและการใช้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการเก็บค่าบริการเชิงนิเวศในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งการศึกษา สำรวจ และวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่มีความสำคัญ ทั้งในและนอกพื้นที่คุ้มครอง โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และพื้นที่วิกฤต เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน สะดวกต่อการเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ และการส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๑.๓ อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ โดยฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลองและการป้องกันตลิ่งและฝายชะลอน้ำ มีการวางแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลนิเวศ ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ระบบเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล สนับสนุนให้มีโครงข่ายการสัญจรทางน้ำที่สะดวก ปลอดภัย ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชน องค์กรเอกชน เอกชน มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักต่อคุณค่าและความสำคัญของแม่น้ำ คู คลอง

๔.๑.๔ รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยหยุดยั้งการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุก มีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่และมีการบูรณาการทุกหน่วยงานในการเฝ้าระวังและป้องกันการบุกรุกป่าส่งเสริมการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าธรรมชาติที่เสื่อมโทรม พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าต้นน้ำบนพื้นที่สูงชัน และพื้นที่แนวกันชน ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ต้นน้ำที่เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบโดยกำหนดสิทธิชุมชนที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าจะต้องคำนึงถึงความเปราะบางของระบบนิเวศขีดจำกัด และศักยภาพในการฟื้นตัว เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และมีการปลูกป่าเพิ่มขึ้นตามหลักการผู้ได้รับประโยชน์จากป่าเป็นผู้ดูแลป่า ส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจากป่าปลูกแบบครบวงจร สร้างกลไกหรือระบบตัดฟันระยะยาวที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมายสำหรับพื้นที่ที่อยู่นอกเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ของเอกชน โดยให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ควบคู่กับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสามารถระบุแหล่งกำเนิดของไม้ และป้องกันการลักลอบนำไม้ออกจากป่า รวมถึงการสร้างและพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ทางธรรมชาติในเขตชุมชนเมืองและชนบทเพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์และรู้สึกใกล้ชิดธรรมชาติ เกิดความรู้สึกหวงแหน เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และได้รับความสุขจากทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาชุมชนที่ทำกินในเขตป่า โดยเน้นการใช้ประโยชน์ที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบคนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน การจัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่สีเขียว ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่สีเขียวรายจังหวัด การส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนและป่าครอบครัวแบบมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนทุกระดับอายุให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๑.๕ ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริโภคและการผลิตสีเขียวอย่างยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคและการผลิต วิธีคิดและวิถีชีวิตของบุคคลและองค์กรให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด การสร้างการมีจิตสำนึกในการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมจูงใจผู้บริโภคและผู้ผลิต การสร้างระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมมลพิษในภาคการผลิต และการใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการลดขยะเป็นศูนย์ จัดการขยะแบบเบ็ดเสร็จยั่งยืน การลดการปล่อยมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการจัดการการปล่อยมลพิษจากภาคการผลิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีมลพิษต่ำโดยกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การมีระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทที่เพียงพอและมีการจัดการมลพิษได้เป็นไปตามมาตรฐาน มีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกด้วยการวิจัย พัฒนาวัตถุดิบและเทคโนโลยี การเพิ่มศักยภาพการผลิต การใช้ และตลาด ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและเข้าถึงองค์ความรู้

ด้านพลังงาน พร้อมทั้งการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานของรัฐมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ภาคเอกชนใช้สินค้าและบริการจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินการเพื่อรองรับการปลูกป่าและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่เอกชน การปรับปรุงกลไกรัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชน

๔.๒ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งหมด ภายใต้อำนาจและสิทธิประโยชน์ของประเทศที่พึงมีพึงได้ เพื่อความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องทะเลที่ถูกต้องและเพียงพอ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๒.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล โดยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจภาคทะเลให้มีบทบาทเป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประชาคมอาเซียน เร่งลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากร กระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้ทั่วถึง เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนให้คำนึงถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพัฒนาศักยภาพคนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการกับก๊าซเรือนกระจก พร้อมรับมือกับผลจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนเศรษฐกิจภาคทะเล การปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลง และมีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศที่เป็นมาตรฐาน มีระบบเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือทางการคลังที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบโดยผู้ใช้ประโยชน์ หรือต่อผู้ทำความเสียหายต่อทรัพยากร และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเลและในทะเลที่มีประสิทธิภาพ มีผังชายฝั่งและฝั่งทะเลชัดเจน กำหนดพื้นที่การพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรในพื้นที่

๔.๒.๒ ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ โดยรักษาแนวปะการังที่สำคัญต่อการท่องเที่ยว รักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจก รักษาแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อประมงและสัตว์ทะเลหายาก มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่มีประสิทธิภาพในรูปแบบต่าง ๆ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนากลไกคุ้มครองสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ที่มีมาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งมีระบบควบคุมและตรวจสอบผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงมูลค่าของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเล กระบวนการมีส่วนร่วมชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ รวมถึงมีระบบตรวจสอบ แจ้งเตือน ติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ สัตว์ทะเลหายาก ห่วงโซ่อาหาร และคุณภาพอาหารทะเล รวมถึงมีการกระจายความรู้ด้านทะเลในทุกระดับชั้นและครอบคลุมทุกรูปแบบ และมีกิจกรรมการสร้างความตระหนักทางทะเล มีระบบศูนย์ข้อมูลความรู้เชิงรุกที่เข้าถึงได้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มีการศึกษาวิจัยเรื่องทะเลอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาฐานข้อมูลเป็นคลังรวมความรู้ด้านผลประโยชน์ทางทะเลเพื่อให้คำปรึกษาช่วยการตัดสินใจของผู้บริหารและให้บริการความรู้แก่ประชาชน ที่จะนำความรู้ไปพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๔.๒.๓ ฟื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบและมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม โดยจัดการชายฝั่งประเทศไทยทั้งหมดแบบบูรณาการ ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกัน แก้ไขปัญหา และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งที่เหมาะสม มีแผนแม่บทกำหนดวิธีการจัดการในแต่ละพื้นที่สำคัญทั่วประเทศ มีการลดพื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เหมาะสม รวมถึงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณที่ยังไม่เกิดปัญหา

๔.๒.๔ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการท่องเที่ยวทางทะเลมีการคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การลดความเหลื่อมล้ำและดูแลผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ การดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยวทางทะเล การพัฒนาท่าเรือทั้งระบบให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลรูปแบบใหม่ พัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางท่าเรือสำราญในภูมิภาค การจัดทำแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวในอนาคต ส่งเสริมให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชย์นาวีของภูมิภาค พัฒนาการเดินเรือสินค้าตามแนวชายฝั่งให้เติบโตอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการประเมินทรัพยากรประมง เพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพ การทำประมงที่คำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากร ควบคุมและยกเลิกเครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง และป้องกันไม่ให้เรือประมงผิดกฎหมาย ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศเข้ามาทำการประมงที่ผิดกฎหมาย เร่งพัฒนาการจัดการด้านการเพาะเลี้ยงในทะเล ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ทางทะเล การศึกษาวิจัยเพื่อนำความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาการประมงครบวงจร เพื่อให้ประเทศยังคงเป็นผู้นำด้านการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงมูลค่าสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๓ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

๔.๓.๑ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยพัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการเมืองเพื่อมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ และพื้นที่สีเขียวในทุกรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการด้านการเกษตรที่มีผลประโยชน์ร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเร่งฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บก๊าซเรือนกระจก

๔.๓.๒ มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูล การคาดการณ์สภาพภูมิอากาศและระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่รวดเร็ว แม่นยำและมีประสิทธิภาพ และมีการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและลดผลกระทบทั้งในเชิงโครงสร้างและไม่ใช่โครงสร้างเพื่อเตรียมรับมือกับพิบัติภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เหมาะสมกับแต่ละภูมิสังคมของประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการพิบัติภัยทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน และเมืองในการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากพิบัติภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๓.๓ มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน โดยบูรณาการนโยบายและแผนพัฒนาประเทศในทุกสาขา โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการส่งเสริมสินค้าและบริการคาร์บอนต่ำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

อย่างเป็นระบบ และพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการลงทุนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งพัฒนารูปแบบทางธุรกิจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งมีการพัฒนากฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓.๔ พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังโรคให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงที่มีความอ่อนไหวต่อปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ ต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ การพัฒนาระบบสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและเวชศาสตร์ป้องกันทั้งระบบ

๔.๔ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง มีข้อกำหนด รูปแบบ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับลักษณะการใช้พื้นที่ตามศักยภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนา “เมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนผังภูมินิเวศ การพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศ พัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามแผนผังภูมินิเวศในทุกจังหวัดอย่างยั่งยืน ลดการปลดปล่อยมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ สงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุทยานธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

๔.๔.๑ จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ โดยจัดทำและพัฒนาระบบการเชื่อมโยง จัดการ และ วิเคราะห์ ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการจัดทำแผนผังภูมินิเวศระดับประเทศ รวมถึงสนับสนุนการบริหารจัดการตามศักยภาพของภูมินิเวศ จัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ตามเกณฑ์และมาตรฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อม การกำหนดเขตพื้นที่แนวกันชน พ้อมทั้งการจัดทำผังเมืองและชนบท ตามเกณฑ์มาตรฐานและองค์ประกอบของผังเมืองรวมด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน คมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การจัดทำแผนผังพื้นที่เขตเกษตรเศรษฐกิจ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก เพื่อใช้ในการพัฒนาการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ การจัดทำผังพื้นที่อุตสาหกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานตลอดจนตัวชี้วัดเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

๔.๔.๒ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พัฒนาชนบทมั่นคง พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมปลอดภัย พัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อุทยานธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี มรดกอาเซียนและมรดกโลก มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่น

๔.๔.๓ จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล โดยปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศตามมาตรฐานสากล และบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพกับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด การพัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่ พร้อมทั้งขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพอันเกิดจากโครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อลดมลพิษ

และผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมาย ๓R (Reduce, Reuse, Recycle) พร้อมทั้งมีกลไกกำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ

๔.๔.๔ สงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยกำหนดให้ภาครัฐเป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ประสาน และบูรณาการทุกภาคส่วนในการเพิ่มและรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ การฟื้นฟูระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมกับการปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล การพัฒนาและส่งเสริมกลไกคาร์บอนเครดิต และกลไกค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ และการสงวนรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟู แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน โดยจัดให้มีมาตรการชดเชยและแรงจูงใจในการดำเนินการ

๔.๔.๕ พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมือง ชุมชน และเครือข่าย ที่ประกอบด้วยภาคีสำคัญตามบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงการพัฒนาร่วมกันในทุกระดับและพัฒนาศักยภาพ องค์กร เพื่อการพัฒนาเมือง ชุมชน และเครือข่าย ให้มีทักษะทัดเทียมกับประเทศอื่นในระดับสากล โดยพัฒนาสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน หรือองค์กรธุรกิจประจำชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกทางเศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานสากล ธุรกิจชุมชนแบบครบวงจร และตลาดเพื่อเกษตรกรโดยเกษตรกร พร้อมกับส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และรายได้ให้กับชุมชน

๔.๔.๖ เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ ตลอดจนควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเหล่านี้ โดยศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในประชากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เพิ่มขีดความสามารถในการติดตาม วิเคราะห์และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ปัญหาโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และสร้างความพร้อมของภาคีเครือข่ายในการรับมือกับภาวะฉุกเฉินจากโรคระบาดต่าง ๆ

๔.๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ พัฒนาความมั่นคงทางพลังงานอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกที่คำนึงถึงการพัฒนาอย่างเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพและการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาความมั่นคงการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นฐานการผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัย และเป็นฐานการผลิตที่มีผลิตภาพสูง

๔.๕.๑ พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ โดยจัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำชายฝั่ง ให้มีปริมาณและคุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ มีการจัดทำแผนป้องกัน ฟื้นฟู รักษา ร่วมกับแผนรักษาเขตต้นน้ำ แผนป้องกันแผ่นดินถล่ม แผนอนุรักษ์ ฟื้นฟู รักษาสภาพสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำธรรมชาติ ตามพื้นที่ที่กำหนดและตามความสำคัญ และมีการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบให้มีระดับความมั่นคงในระดับสากล โดยการจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ทันสมัย ทันการณ์ และสร้างความเป็นธรรม ใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การบริหารจัดการการจัดหาและใช้น้ำที่ได้สมดุล ระบบ

และกลไกการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม การยกระดับผลิตภาพการใช้น้ำให้เทียบเท่าระดับสากล รวมทั้งการเตรียมความพร้อมทางบุคลากร สังคม สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการ การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล สร้างวินัยของประชาชนในการใช้น้ำและการอนุรักษ์อย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สารสนเทศกับนานาชาติ และการดำเนินการร่วมใช้น้ำกับแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยพิจารณาและดำเนินการโครงการบูรณาการและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นร่วมกับระดับสากล และมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสีย ความเสี่ยง จากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ได้ และสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น

๔.๕.๒ เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยจัดให้มีน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมืองเพื่อการอยู่อาศัย การพาณิชย์และบริการ พร้อมระบบจัดการน้ำในเขตเมือง มีระบบแผนผังน้ำ ระบบกระจายน้ำดี ระบบรวบรวมน้ำเสีย ระบบระบายน้ำ สำหรับภาคบริการในเขตเมือง รวมถึงชุมชนเมืองให้เพียงพอต่อความต้องการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยพัฒนาระบบน้ำในเมืองที่มีความเชื่อมโยง มีแหล่งน้ำสำรอง การใช้น้ำซ้ำในพื้นที่วิกฤติ พร้อมทั้งจัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว รวมทั้งมีระบบดูแลน้ำภายในพื้นที่สำหรับผู้ใช้น้ำในนิคมเกษตร อุตสาหกรรมสมัยใหม่ พื้นที่ชลประทาน พื้นที่เกษตรน้ำฝน พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ แหล่งท่องเที่ยว เกษตรพลังงาน เกษตรเพิ่มมูลค่าและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยทบทวนระบบน้ำตามการปรับโครงสร้างเกษตรและอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนไป เน้นปรับโครงสร้างการใช้น้ำการจัดสรรน้ำในแต่ละภาคส่วน พร้อมทั้งการเพิ่มผลิตภาพของการใช้น้ำ โดยการใช้อย่างมีคุณค่า การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการส่งและการใช้น้ำทุกภาคส่วน และเพิ่มการเก็บกักในพื้นที่ มีระบบการขออนุญาตใช้น้ำตามเกณฑ์และความสำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการและรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

๔.๕.๓ พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลในการผลิตไฟฟ้า รวมทั้งพัฒนาวิธีการบริหารจัดการระบบไฟฟ้าทั้งด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ให้มีประสิทธิภาพและความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถรองรับพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกที่เพิ่มขึ้นในระบบได้อย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรม และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ และภาคครัวเรือน รวมทั้ง สนับสนุนการวิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการกักเก็บพลังงาน และระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ เพื่อให้สามารถผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกได้ในสัดส่วนที่สูงขึ้น และการผลิตไฟฟ้าที่มีการกระจายศูนย์มากขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้กลไกการตลาดหรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานโดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน โดยสนับสนุนการอนุรักษ์และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนพลังงานของประเทศด้วยการส่งเสริมผ่านเครื่องมือและกลไกทางการเงินและมิใช่การเงิน รวมทั้งมาตรการทางกฎหมาย พร้อมทั้งส่งเสริมการออกแบบอาคารประหยัดพลังงาน สนับสนุนทางการเงินและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้างและออกแบบอาคาร มีการรณรงค์และให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในด้านการประหยัดพลังงาน ส่งเสริมให้ใช้อุปกรณ์และเครื่องจักรที่ประหยัดพลังงาน การใช้ฉลากสีเขียวกับยานยนต์และอุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้าต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมระบบโลจิสติกส์และการขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๕ พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติปริมาณคุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร โดยบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่มผลิตภาพการเกษตรแบบบูรณาการ โดยเน้นให้เกิดความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศและเกษตรอาหารมูลค่าเพิ่มสูง พร้อมทั้งเพิ่มพื้นที่เกษตรผสมผสาน จัดเขตการเกษตร มีการใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบเพื่อลดการบุกรุกและทำลายพื้นที่ป่า รวมทั้งมีการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพิ่มการจ้างงานในภาคเกษตรเพื่อรองรับเศรษฐกิจชีวภาพ รวมทั้งยกระดับอาชีพเกษตรกรให้มีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นและมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม

๔.๖ ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ มุ่งส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทย พัฒนาเครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต รวมทั้งจัดตั้งและพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้ง พัฒนา และดำเนินโครงการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๔.๖.๑ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย โดยปรับปรุงกลไกรัฐและพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชนให้รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๔.๖.๒ พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต โดยพัฒนาและยกระดับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่สำคัญ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้นวัตกรรมเวทีดิจิทัลเพื่อรังสรรค์นโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งพัฒนาระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คุ้มครองและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และกระบวนการมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ในโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งนี้ รวมถึงการกระจายอำนาจและการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการพัฒนาและออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย มีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรมและหลักประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม ที่จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำและป้องกันแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ครอบคลุม ทั้งปัญหาเดิมและปัญหาอุบัติใหม่อันจะทำให้เกิดการจัดการอย่างยั่งยืน สามารถเยียวยาฟื้นฟูบุคคลชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสียหายได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม พร้อมทั้งพัฒนาความร่วมมือในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนกับประเทศอาเซียนและภูมิภาคอื่นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของภูมิภาค การฟื้นฟูและขยายพื้นที่สีเขียว และความหลากหลายทางชีวภาพในภูมิภาค รวมทั้งการเพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมก่อนการตัดสินใจในโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบข้ามพรมแดน การเพิ่มความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทันการณ์ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานยุติธรรมในภูมิภาค ในการสร้างระบบยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๔.๖.๓ จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ รวมทั้ง ประเด็นบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน โดยกำหนดและจัดโครงสร้างเพื่อขับเคลื่อนประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดยใช้เครื่องมือทันสมัย และให้มีหน่วยงานรับผิดชอบ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและสร้างนวัตกรรม

๔.๖.๔ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล โดยพัฒนาโครงการสำคัญที่จะกำหนดอนาคตของประเทศให้ทันสมัย โดยปรับกระบวนทัศน์การวางแผนแบบองค์รวมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวของประเทศโดยเร็ว

ยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑. บทนำ

ภาครัฐเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทาง นโยบาย และทิศทางการพัฒนาตามที่กำหนดตามกรอบการบริหารราชการแผ่นดิน และการที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้นั้น ระบบบริหารจัดการภาครัฐจะต้องสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีบูรณาการ มีความต่อเนื่อง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาการบริหารจัดการภาครัฐขาดประสิทธิภาพ มีปัญหาเชิงการบริหารจัดการและโครงสร้าง ปัญหาคอร์รัปชันและระบบอุปถัมภ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ผ่านการมีหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงสร้างและภารกิจที่เหมาะสม และวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ของส่วนรวม เปิดโอกาสให้ทุก ๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะ ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ตลอดจนดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐจึงมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนั้น กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ การอำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม รวมทั้งต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐที่สามารถจูงใจและดึงดูดให้คนดีคนเก่งเข้ามาร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและมีแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์

๒. เป้าหมาย

๒.๑ ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

๒.๒ ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

๒.๓ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๔ กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ

๓.๒ ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ

๓.๓ ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ

๓.๔ ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

๔.๑.๑ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค ปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐมีลักษณะที่เบ็ดเสร็จ ครบวงจร และหลากหลายรูปแบบตามความต้องการของผู้รับบริการ มีความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ สามารถส่งเสริมภารกิจของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการปรับปรุงบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการ การกำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนทุกขนาดสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๔.๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการพัฒนานโยบายและการให้บริการภาครัฐ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสาธารณะตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้สามารถติดต่อราชการได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่ายน้อย และตรวจสอบได้

๔.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารจัดการภาครัฐมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นกลไกสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกระดับ มีการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งในเชิงประเด็น เชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนา การจัดทำนโยบาย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๑ ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ใช้แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพและสอดรับประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนาระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการประสานความร่วมมือที่หลากหลาย การพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคส่วนอื่นในสังคม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

๔.๒.๒ ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินการคลังของประเทศมีการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบภารกิจในการสนับสนุนและไม่เป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระบบงบประมาณแผ่นดินต้องสอดรับกับลักษณะการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติทั้งในลักษณะแผนเชิงยุทธศาสตร์ แผนตามภารกิจ และแผนระดับพื้นที่ มีการรักษาวินัยการเงินการคลังภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลัง การพัฒนาระบบการคลังล่วงหน้าระยะปานกลางและระยะยาว การปรับปรุงวิธีการงบประมาณให้มีความคล่องตัว สะดวก เหมาะสมกับสถานการณ์และความเร่งด่วน การใช้จ่ายงบประมาณโปร่งใส เป็นไปตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด และมีแผนเพิ่มรายได้ของประเทศคู่กับแผนงบประมาณให้เกิดสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของรัฐและการปรับปรุงระบบภาษี

๔.๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ มีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงาน เป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับประเด็นการพัฒนา ระดับหน่วยงาน และระดับพื้นที่ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุเป้าหมายต่อสาธารณะเป็นประจำ รวมทั้งการตรวจสอบโดยองค์กรอิสระต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งมีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญและการกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

๔.๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจและพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเชิงบูรณาการ โดยยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น ถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ รวมถึงการจัดระบบองค์กรภาครัฐที่แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและมีการแข่งขันที่เป็นธรรม โดยภารกิจที่ภาครัฐยังจำเป็นจะต้องดำเนินการจะต้องกำหนดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบ มีความคุ้มค่า และสามารถขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินภารกิจที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนหรือเอกชนร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ

๔.๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล ในการที่จะจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ มีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้มีรูปแบบการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลาย มีระบบภาษีและรายได้ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม สามารถพัฒนารายได้และทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมในการตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ ประชาชน และความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัย และทุกเพศสภาวะในท้องถิ่น

๔.๔ ภาครัฐมีความทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลง และมีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๔.๔.๑ องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ ปรับโครงสร้างและระบบบริหารงานราชการใหม่ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย มีการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้าสู่การเป็นสำนักงานสมัยใหม่ นำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล มีความคล่องตัว ไม่ยึดติดกับการจัดโครงสร้างองค์กรแบบราชการ สามารถยุบ เลิก ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร กฎ ระเบียบ ได้ตามสถานการณ์

๔.๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย โดยมีการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล มาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ รวมทั้งนำองค์ความรู้ ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาภาครัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๔.๕ บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนภารกิจยุทธศาสตร์ชาติ โดยภาครัฐมีกำลังคนที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ มีระบบบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสนองความต้องการในการปฏิบัติงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงานในภาครัฐ มีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนา มีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม เพิ่มความยืดหยุ่นคล่องตัวให้กับหน่วยงานภาครัฐในการบริหารทรัพยากรบุคคลในทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและคุณภาพภายใต้หลักระบบคุณธรรม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการวางแผน กำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียน ถ่ายเทแลกเปลี่ยน และโยกย้ายบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างคล่องตัว รวมทั้งทบทวนและปรับเปลี่ยนระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีมาตรฐาน เหมาะสมสอดคล้องกับภาระงาน

๔.๕.๒ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐและวางมาตรการที่เหมาะสมกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและสร้างค่านิยมในการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำในทุกระดับให้มีขีดสมรรถนะสูง มีความรับผิดชอบและมีความเป็นมืออาชีพ เป็นทั้งผู้นำทางความรู้และความคิด ผลักดันภารกิจ นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและต่อสังคม โดยมีการสร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว

๔.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต ภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละอายต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และภาคีต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแสการทุจริต และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔.๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน จัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้ง ส่งเสริม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ พร้อมทั้ง มีระบบการรับเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ

๔.๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยึดถือแนวทางปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลีกเลี่ยงการขัดกันระหว่างประโยชน์บุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบ

๔.๖.๓ การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ จัดการกับผู้กระทำความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกระดับอย่างตรงไปตรงมา เป็นธรรม และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระทำผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและรวดเร็ว

๔.๖.๔ การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ จัดให้มีกลไกการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการพัฒนาระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงานแบบบูรณาการและมุ่งผลสัมฤทธิ์

๔.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวก กำหนดกติกาในการแข่งขันให้เกิดความเป็นธรรม แก่การดำเนินธุรกิจทั้งในธุรกิจทั่วไปและธุรกิจเฉพาะ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิต การค้า การบริการ และสามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้ง การสร้างการรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียม

๔.๗.๒ มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ออกแบบกฎหมายที่รอบคอบรัดกุมเพื่อแก้ปัญหาอย่างตรงจุด ให้มีความสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ด้วยการสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์และบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดจากกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินและการประกอบอาชีพ ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และกำหนดวงรอบในการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้น ในการตรากฎหมายต้องดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน รวมทั้งจัดให้มีการสร้างความรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๔.๗.๓ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย ป้องกันการกระทำผิดและจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

๔.๘ กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นมืออาชีพ มีความเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล ตามหลักนิติธรรม โปร่งใส ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม สร้างความสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกับประโยชน์สาธารณะ การอำนวยความยุติธรรมมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างเสมอภาค หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความร่วมมือที่ดี บูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน

๔.๘.๑ บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ปรับวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้เคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีความโปร่งใส เป็นกลาง ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ การบริหารงานบุคคลในกระบวนการยุติธรรมต้องโปร่งใส เป็นอิสระ และมีการพัฒนาตัวบุคคลอย่างต่อเนื่อง

๔.๘.๒ ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง การรวบรวมและการพิสูจน์พยานหลักฐานเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก อำนวยความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความโปร่งใสและประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว ยกระดับความโปร่งใสในการใช้อำนาจกับประชาชนและการแต่งตั้งโยกย้าย รวมทั้งยกระดับมาตรการตรวจสอบการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ

๔.๘.๓ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความยุติธรรม พัฒนาเป้าหมายและยุทธศาสตร์ระยะกลางและระยะยาวระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานกันบนพื้นฐานแห่งการไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างเครื่องมือการประเมินคุณภาพและผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมุ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อสังคมร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตลอดกระบวนการพิจารณาคดีได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

๔.๘.๔ ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในรูปแบบต่าง ๆ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรม การพัฒนารูปแบบของการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมให้มีความหลากหลาย การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน การพัฒนากลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน รวมทั้ง การส่งเสริมพัฒนาระบบการสืบเสาะและการสอดส่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔.๘.๕ พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา เพื่อลดทอนความเป็นโทษทางอาญาที่ไม่จำเป็น สร้างความสมดุลระหว่างการบังคับโทษตามคำพิพากษากับการให้โอกาสผู้ต้องโทษกลับคืนสู่สังคม เปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการบังคับโทษ และการพัฒนาระบบคุมประพฤติในชุมชน รวมทั้ง การใช้กฎหมายอาญาโดยยึดมั่นหลักการตีความโดยเคร่งครัด ไม่ขยายขอบเขตฐานความผิดให้ครอบคลุมการกระทำที่แท้จริงแล้วไม่เข้าองค์ประกอบ

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
วัน/เดือน/ปี : ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒
หัวข้อ: ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา
รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)
ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา
Linkภายนอก: ไม่มี
หมายเหตุ: .....
.....
.....

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล
สุวรรณา โมราทอง
(นางสาวสุวรรณา โมราทอง)
ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

ผู้อนุมัติรับรอง
รุ่งนิภา อมาตยคง
(นางรุ่งนิภา อมาตยคง)
ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่
สุรเชษฐ์ คำบุญมี
(นายสุรเชษฐ์ คำบุญมี)
นักวิชาการคอมพิวเตอร์
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อกำหนดกลไก วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๑ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อย และได้เสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ รับทราบแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๗ ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศและกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕๘ ก. แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

(๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่มิได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๑.๒.๒ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๑) มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้มียุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องบูรณาการกันอันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่ายี่สิบปี

(๒) มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล ***และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ...***

(๓) มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งได้บัญญัติว่า “เมื่อมีพระบรมราชโองการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้านจัดทำแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

วรรคสองได้บัญญัติว่า “แผนแม่บทและแผนการปฏิรูปประเทศตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศต้องมีความสอดคล้องกัน”

๑.๑.๒.๓ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๑) มาตรา ๕ ได้บัญญัติให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๑.๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๑.๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) มาตรา ๖ ได้บัญญัติว่า “ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ แต่ละด้านตามมาตรา ๘ รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้นๆ ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน จะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้านหรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป”

(๓) มาตรา ๘ ได้บัญญัติให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน ดังต่อไปนี้

(๓.๑) ด้านการเมือง

(๓.๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๓.๓) ด้านกฎหมาย

(๓.๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๓.๕) ด้านการศึกษา

(๓.๖) ด้านเศรษฐกิจ

(๓.๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓.๘) ด้านสาธารณสุข

(๓.๙) ด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๓.๑๐) ด้านสังคม

(๓.๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๔) มาตรา ๓๒ ได้บัญญัติให้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้วย และให้ถือว่าการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิรูปประเทศที่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐและประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศมาตรา ๑๑ วรรคสอง

๑.๑.๒.๔ ระเบียบที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูป ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๑) ข้อ ๖ ได้กำหนดให้แผนการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บท และต้องเป็นไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๑.๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๑.๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ข้อ ๘ ในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ให้คณะกรรมการปฏิรูปนำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้มีการจัดทำไว้แล้ว มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อบูรณาการและสังเคราะห์ในการจัดทำร่างเบื้องต้น

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

กระแสพัฒนาการเมืองโลกตามแนวทางประชาธิปไตย ควบคู่กับการสร้างค่านิยมเสรีภาพและการปกป้องสิทธิมนุษยชนยังมีอยู่ต่อไป ขณะเดียวกัน กระแสที่นิยมยกย่องโลกตะวันตกทำท่าจะลดลง แนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการพัฒนาหรือการปกครองของซีกโลกตะวันออกสามารถสร้างกระแสให้เกิดขึ้นได้ไม่น้อย โลกอยู่ในสภาวะมีหลายขั้วอำนาจ โดยเฉพาะขั้วอำนาจตะวันออกผงาดขึ้นมา ที่ส่งผลให้โลกมีความเป็นพหุนิยมมากขึ้น แต่มหาอำนาจต่างมุ่งรักษาผลประโยชน์ของตน การแข่งขันและความขัดแย้งจึงเข้มข้นและจะก่อความตึงเครียดได้มาก โลกจะเผชิญกับ Global Issues อาทิ การเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศโลก การโยกย้ายถิ่นฐาน การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณสุข อากาศ น้ำ และอาหาร รวมทั้งอาชญากรรมทางไซเบอร์ในโลกดิจิทัลที่หลากหลาย รวมถึงการก่อการร้ายที่รุนแรงต่อไป

โลกจะพยายามกำหนด Rule Based System และความร่วมมือพหุภาคีเพื่อสร้างเสถียรภาพและสันติภาพ แม้นานาประเทศต่างคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ของตนเป็นลำดับแรกก็ตาม ดังนั้น ในโอกาสที่นานาประเทศจะเผชิญกับปัญหาความท้าทายต่อสถานการณ์ระหว่างประเทศที่จะมีผลกระทบต่อสถานการณ์ เสถียรภาพความมั่นคงในทุกมิติจะมีมากขึ้น อาทิ กระแสของขวาจัดที่เกิดจากชาตินิยมสุดโต่ง ประเด็นมนุษยธรรมกับภาระของผู้อพยพขนาดใหญ่ การใช้หลักประชามติหรือการกำหนดใจตนเอง (Self Determination) ในประเด็นปัญหาดินแดน รวมทั้งประเด็นขัดแย้งที่จะมาจากความชอบธรรม เป็นต้น

ในรูปแบบประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพการแสดงออกของประเทศตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและยุโรปจะยังคงกำหนดทิศทางการเมืองโลกแต่จะลดน้อยลง ทำให้ไม่ได้ตรงกับความต้องการไปเสียทุกเรื่องและใช้ไม่ได้กับทุกประเทศ เนื่องจากกลุ่มประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน รัสเซีย อินเดีย และประเทศตลาดเกิดใหม่จะท้าทายและไม่ทำตามมากขึ้น โดยเฉพาะจีนและอินเดีย เพราะมีอิทธิพลด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจมากขึ้น แต่ประเทศที่ต้องพึ่งพามหาอำนาจหรือเป็นประเทศถูกมหาอำนาจแสวงหาผลประโยชน์จะยังคงอยู่ในกระแสกดดันในประเด็นเรื่องประชาธิปไตย เสรีภาพในการแสดงออก สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อไป โดยประเทศมหาอำนาจจะใช้อิทธิพลด้านเศรษฐกิจ การทหาร ความมั่นคง การให้ความช่วยเหลือ และชี้ให้เห็นถึงการเผชิญภัยคุกคามร่วมกันเป็นประเด็นต่อรอง เพื่อตอบสนองกับผลประโยชน์ของตนเอง

ขณะเดียวกัน ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยหลายประเทศยังคงกำหนดรูปแบบและกลไกในการปลูกฝังและส่งเสริมให้ประชาชนภายในประเทศได้เกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เบลเยี่ยม สวีเดน และฟินแลนด์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยคงไม่ได้คำนึงถึงรูปแบบการปกครองแบบตะวันตกเพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงกระแสของโลกตะวันออกที่เข้าไปมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศต่างๆ ให้มากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาประชาธิปไตยต้องคำนึงถึงบริบทและความสอดคล้องตามแบบของชาวตะวันออกซึ่งมีสิ่งที่ดีงามและมีคุณค่าทางสังคมมากมาย เช่น บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ภูมิปัญญา ประเพณี และศาสนา เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยยึดเหนี่ยวสังคมของประเทศนั้นๆ ให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

สภาพปัญหาทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่มีความขัดแย้งทางการเมืองจนเกิดความรุนแรงขึ้นหลายครั้ง และเหตุการณ์ในลักษณะนี้ได้วนเวียนมาอย่างยาวนานตลอดช่วงเวลาของการเป็นประเทศประชาธิปไตยของไทย โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในห้วงกว่าสิบปีที่ผ่านมานับเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่ยาวนาน และมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในความขัดแย้งจำนวนมาก ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่ายและไม่เป็นมิตรต่อกัน โดยต่างฝ่ายต่างกล่าวอ้างความชอบธรรมในอำนาจปกครองที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากความเชื่อ ทัศนคติ และความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นักการเมืองขาดคุณสมบัติและจริยธรรม และไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชน มีปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ พรรคการเมืองถูกครอบงำจากนายทุน

สภาพปัญหาต่างๆ ดังกล่าวได้นำไปสู่ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ และแม้จะมีการใช้มาตรการบังคับลงโทษทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการเมืองดังกล่าว แต่ปัญหาก็มิได้ทุเลาเบาบางลง เนื่องจากประชาชนในประเทศยังมีความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตาม ยังมีความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมแบบดั้งเดิมคงอยู่ แม้ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกมามากกว่า ๘๐ ปีก็ตาม แต่ยังไม่ทำให้การปฏิรูปประเทศทางการเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์ และยังคงมีความพยายามสร้างประชาธิปไตยในแบบของไทย โดยยึดหลักประชาธิปไตยแบบตะวันตกเป็นพื้นฐานและผสมผสานให้เกิดความยืดหยุ่นกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยให้มีความผสมกลมกลืนและเหมาะสมกับสังคมไทยมากขึ้น ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สังคมไทยยังคงให้ความสำคัญกับสถาบันพระมหากษัตริย์เช่นเดิม ขณะเดียวกันสถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงมีอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญและประชาชนยังคงให้ความเคารพเทิดทูนในฐานะที่เป็นพสกนิกรของพระมหากษัตริย์ ดังนั้น รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันและในอนาคต สถาบันพระมหากษัตริย์จะยังคงมีความยั่งยืนและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนต่อไป นอกจากนี้ พระมหากษัตริย์ยังคงเป็นสถาบันที่สร้างความชอบธรรมและเสมือนดั่งผู้ให้การรับรองในเรื่องต่างๆ และให้การทำงานเพื่อบ้านเมืองสามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องและชอบธรรม เช่น

กรณีการยึดอำนาจรัฐประหารซึ่งหลังจากการยึดอำนาจแล้ว คณะที่ทำการรัฐประหารจะต้องเข้าเฝ้าฯ พระมหากษัตริย์เพื่อกราบบังคมทูลเรื่องราวต่างๆ และการแต่งตั้งผู้นำรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีที่จะเข้าไปบริหารบ้านเมืองต้องได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง พร้อมทั้งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ เป็นต้น

นอกจากนั้น ในพื้นฐานเดิมที่เกี่ยวกับทางด้านการเมืองของประเทศไทยไม่ได้อ่อนแอไปเสียทั้งหมด แต่ยังมีแนวคิดและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไทยๆ ที่ทำให้การบริหารบ้านเมืองดำเนินไปด้วยดีหลายประการ เช่น การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้รักสามัคคี การเคารพผู้อาวุโสทางการเมืองในลักษณะวัฒนธรรมรุ่นพี่รุ่นน้อง (Seniority) ในขณะเดียวกันก็ยังรับฟังและให้เกียรติผู้อ่อนอาวุโสทางการเมือง ซึ่งผู้ใหญ่ทางการเมืองมีบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำคลี่คลายปัญหาหรือข้อขัดแย้งทางการเมือง พรรคการเมือง โดยการสร้างวัฒนธรรมพูดคุยหาทางออกของปัญหาร่วมกัน มีธรรมเนียมการขอโทษและให้อภัยกันภายใต้การแข่งขันทางการเมืองหรือการทำหน้าที่เพื่อบ้านเมือง รวมทั้งยังมีวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะของความเชื่อที่ว่า “ก่อนการเลือกตั้งคือการเมือง หลังการเลือกตั้งคือบ้านเมือง” เป็นต้น ซึ่งสอดรับกับหลักการทำงานของคนไทย และวัฒนธรรมทางการเมืองเหล่านี้มีส่วนทำให้การพัฒนาทางการเมืองของไทยดำเนินไปด้วยดี

ดังนั้น การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของไทยจึงต้องมีการผสมผสานรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งที่เป็นแบบตะวันตกและแนวคิดแบบตะวันออกเข้าด้วยกัน รวมทั้งผสมผสานกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีของไทยมาเป็นแนวทางในการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยเกิดเสถียรภาพ มีความมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

วิสัยทัศน์ ระยะเวลา ๒๐ ปี **“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง แนวทางและประเด็นการพัฒนา

๑.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๑.๑.๑ เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองกับแผนแม่บทตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ

รอแผนแม่บท

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑) เพื่อให้ระบอบการเมืองการปกครองของไทยมีความเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างแท้จริง มีความมั่นคง และยั่งยืนตลอดไป

๒) เพื่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองในสังคมไทย

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่มิได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๕ ตัวชี้วัด

(๑) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีการยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ

(๒) พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๓) พรรคการเมืองมีกลไกความรับผิดชอบในการประกาศโฆษณานโยบายที่มิได้วิเคราะห์ผลกระทบความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(๔) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(๕) การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

(๑) วงเงิน จำนวน ๒๒๑.๘๕ ล้านบาท

(๒) แหล่งเงินจากสำนักงบประมาณ

๑.๗ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

(๑) หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนงาน โครงการและงบประมาณประจำปี

(๒) หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานตามแผนและประเมินผลการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้

(๓) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ออกติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

(๔) หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานมายัง สศช.

(๕) สศช. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานของหน่วยงานต่างๆ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

(๖) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินงานและนำเสนอต่อที่ประชุมร่วมกันของประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะ

๑.๘ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) รัฐบาลควรสนับสนุนให้ออกพระราชบัญญัติการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. ....

(๒) ควรจัดให้มีสถาบันหรือองค์กรคลังปัญญากลาง (Think Tank) เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษา วิจัย และสร้างสรรค์สติปัญญา เพื่อเป็นข้อเสนอในการปฏิรูปและพัฒนาการเมืองอย่างต่อเนื่องและเป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองทุก ๕ ปี

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติที่ดีและถูกต้องในทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ โดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

๓) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และมีสำนึกความเป็นพลเมือง

๔) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและการเคารพเสียงข้างน้อย

๕) ให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นพสกนิกร

๖) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

๗) เสริมสร้างให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมและมีความเข้มแข็งในทางการเมือง

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติที่ดีและถูกต้องในทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ โดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

๓) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และมีสำนึกความเป็นพลเมือง

๔) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและการเคารพเสียงข้างน้อย

๕) สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และความเป็นพลกนิกร

๖) ประชาชนมีการพัฒนาวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

๗) ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมและมีความเข้มแข็งในทางการเมือง

๘) เกิดโรงเรียนประชาธิปไตย

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

(๑) วงเงิน จำนวน ๔๔.๓๗ ล้านบาท

(๒) แหล่งเงินจากสำนักงบประมาณ

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) กิจกรรมที่ ๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พันธกิจที่	การให้การศึกษาและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของพลเมือง	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	กลยุทธ์ ๑. ให้มีการปฏิรูปและพัฒนาระบบการศึกษาตลอดจนหลักสูตร “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ในทุกระดับชั้นให้เป็นหลักสูตรภาคบังคับเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง หน้าที่พลเมือง คุณธรรมจริยธรรม การนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนาทุกศาสนามาทำการฝึกอบรมจิตใจและคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนให้เป็นวิถีชีวิต ยิ่งไปกว่านั้น ระบบการศึกษาจะต้องขัดเกลา บ่มเพาะเยาวชนให้มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งให้ประชาชนมีความสำนึกในความเป็นพลเมืองคู่กับระเบียบวินัย หน้าที่ ความรับผิดชอบ และการเป็นพสกนิกรของพระมหากษัตริย์ นอกจากนั้น ให้สถาบันทางการศึกษาจัดให้มีการทดสอบความรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขผ่านระบบแบบสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O–NET) และแบบสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นสูง (GAT-PAT) รวมทั้งต้องพัฒนาโรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้เป็น “โรงเรียนประชาธิปไตย”	←																			→	๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔. กรุงเทพมหานคร ๕. สพฐ. ๖. สช. ๗. สอศ. ๘. กศน.			๑) จำนวน ๑ หลักสูตรต่อปี ๒) ไม่น้อยกว่า ๒ โรงเรียนต่อเขตพื้นที่การศึกษาต่อปี ๓) ระดับความรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปีของจำนวนโรงเรียนระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา	๑) พัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง จำนวน ๑ หลักสูตร ๒) นำหลักสูตรตาม ๑) ไปใช้ในโรงเรียน ๓) ทดสอบความรู้ด้านการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านระบบ O–NET และ GAT-PAT ๔) มีโรงเรียนประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๒. จัดให้มีการให้ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครอง (Political Education) วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Civic Education) นอกระบบการศึกษา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย ให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น การจัดฝึกอบรม การสัมมนา การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น รวมทั้งควรจัดให้มีกิจกรรมนอกห้องเรียน และพัฒนาสื่อมวลชนด้วย	←																			→	๑. สถาบันพระปกเกล้า ๒.สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๓.สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๔.สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๕. กระทรวงศึกษาธิการ ๖. กศน. ๗. สอศ. ๘. สช. ๙. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖๐	ระดับความรู้วัฒนธรรมทางการเมืองและการเมืองการปกครองของผู้เข้าร่วมกิจกรรม/อบรม/สัมมนา
	๓. จัดให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด	←																			→	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง			ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖๐	ระดับความรู้การออกเสียงประชามติของผู้รับการอบรม

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๔. สนับสนุนให้มีโครงการพัฒนาการเรียนรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา โดยในระบบการศึกษาประกอบด้วยการพัฒนาการเรียนรู้ใน ๓ ระดับ คือ ๑) การพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างหลักสูตรและคู่มือการเรียนการสอน ๒) การสร้างสื่อการเรียนการสอน และ ๓) กิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การทัศนศึกษาการจัดค่ายอบรมผู้นำเยาวชนประชาธิปไตย เป็นต้น ส่วนนอกระบบการศึกษา เช่น การสร้างวิทยากรเผยแพร่ประชาธิปไตย การสร้างจิตอาสาพัฒนาการเมือง เป็นต้น	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→	๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๒. สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ๓. สถาบันพระปกเกล้า ๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๕. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๖. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๗. กศน. ๘. สพฐ. ๙. สกอ. ๑๐. สช. ๑๑. สอศ. ๑๒. มหาวิทยาลัย ๑๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			๑) อบรมอย่างน้อย ๑ รุ่นต่อปี ๒) ไม่น้อยกว่า ๑ เรื่องต่อปี	๑) อบรมครูผู้สอนในการสร้างหลักสูตรและคู่มือการเรียนการสอนทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ๒) มีสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย
	๕. จัดให้มีเวทีสาธารณะเพื่อเป็นพื้นที่ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→	๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๒. สถาบันพระปกเกล้า ๓.สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๕. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๖. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			ไม่น้อยกว่า ๑ ครั้งต่อปี	การจัดเวทีสาธารณะที่ประชาชนมีส่วนร่วม

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๖. ผลิตสื่อเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น หนังสือ แผ่นพับ สื่อออนไลน์ สื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดบทเรียน เป็นต้น เพื่อเผยแพร่ให้แก่ประชาชน ผ่านหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และช่องทางอื่นๆ	←																			→	๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๒. สถาบันพระปกเกล้า ๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๕. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๖. กศน. ๗. สกอ. ๘. สอศ. ๙. สพฐ. ๑๐. สช. ๑๑. มหาวิทยาลัย ๑๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			ไม่น้อยกว่า ๒ เรื่องต่อปี	จำนวนสื่อที่ผลิตและเผยแพร่ให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป
	๗. ให้หน่วยงานของรัฐและสื่อสารมวลชนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม แบบแผนความเชื่อ ความโน้มเอียงด้านการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และความเป็นพลกนิกรให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วนผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สื่อโฆษณา วิทยุ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งจัดให้มีเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็น และให้มีการนำข้อเสนอจากเวทีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง	←																			→	๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๒. สถาบันพระปกเกล้า ๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๕. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๖. กศน. ๗. สกอ. ๘. สอศ. ๙. สพฐ. ๑๐. สช. ๑๑. มหาวิทยาลัย ๑๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๓. กสทช. ๑๔ กรมประชาสัมพันธ์ ๑๕ สื่อมวลชนทุกแขนง			ไม่น้อยกว่า ๔ ช่องทางต่อปี	จำนวนช่องทางการเผยแพร่

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๘. ขอความร่วมมือจากองค์กรภาคเอกชนและภาคประชาสังคมร่วมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและเผยแพร่การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	←																			→	๑. ภาคเอกชน ๒. ภาคประชาสังคม				
	๙. สนับสนุนให้มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยการสร้างเครือข่ายทางสังคมขึ้นทั้งเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน เช่น ชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายทางสังคมอื่น ๆ เพื่อเป็นการสร้างฐานการเรียนรู้ทางการเมืองภาคพลเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและความหมายของ “ราชประชาสมาศัย” ให้แก่ประชาชนในทุกเพศ ทุกวัย และทุกกลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่อง	←																			→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๔. สถาบันพระปกเกล้า			ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปีของจำนวนตำบลทั่วประเทศ	จำนวนกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ไม่น้อยกว่า ๑ กิจกรรมต่อปีของแต่ละตำบล

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๑๐. ให้มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมือง และออกใบรับรองสำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมเพื่อให้มีหลักวิชามากขึ้น รวมทั้งในหลักสูตรดังกล่าวควรมีเนื้อหาในการปลูกฝังการรู้แพ้รู้ชนะรู้อภัย และการรู้จักประนีประนอมสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งและนักการเมือง	←																			→	๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. สถาบันพระปกเกล้า			อย่างน้อยจำนวน ๑ ครั้งต่อปี	ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐจัดฝึกอบรมสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งและนักการเมือง
	๑๑. ให้พรรคการเมืองจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้แก่สมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปในรูปแบบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยอาจขอรับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาพรรคการเมือง	←																			→	๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. พรรคการเมือง			-สมาชิกพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ -ประชาชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐	ระดับความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๑๒. สนับสนุนให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาภาคพลเมืองโดยจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้แก่กลุ่มองค์กรหรือภาคประชาสังคมต่างๆ	←																			→	๑. สำนักงบประมาณ ๒. สถาบันพระปกเกล้า ๓. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๔. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๕. สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง				
	๑๓. จัดให้มีสถาบันหรือองค์กรคลังปัญญากลาง (Think Tank) เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษา วิจัย และสร้างสรรค์สติปัญญาเพื่อเป็นข้อเสนอในการปฏิรูปและพัฒนาการเมืองอย่างต่อเนื่องและเป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองทุก ๕ ปี	←																			→	๑. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ				

(๑) กิจกรรมที่ ๒

พันธกิจที่ ๒	การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนึก ทักษะ และหน้าที่ของพลเมือง	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	<u>กลยุทธ์</u> ๑. จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชน	←																			→	๑. กระทรวงยุติธรรม ๒. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๓. สถาบันพระปกเกล้า			ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐	ระดับความรู้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานและหน้าที่พลเมือง
	๒. จัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับหน้าที่ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบการเป็นพลเมืองที่ดี รวมทั้งให้เกิดการตื่นรู้ ตื่นตัวในความเป็นพลเมืองที่ดีอย่างสม่ำเสมอ	←																			→	๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. กระทรวงศึกษาธิการ ๓. สถาบันการศึกษา ๔. สพฐ. ๕. สกอ. ๖. สอศ. ๗. กศน. ๘. สช. ๙. มหาวิทยาลัย			ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐	ระดับความรู้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานและหน้าที่พลเมือง

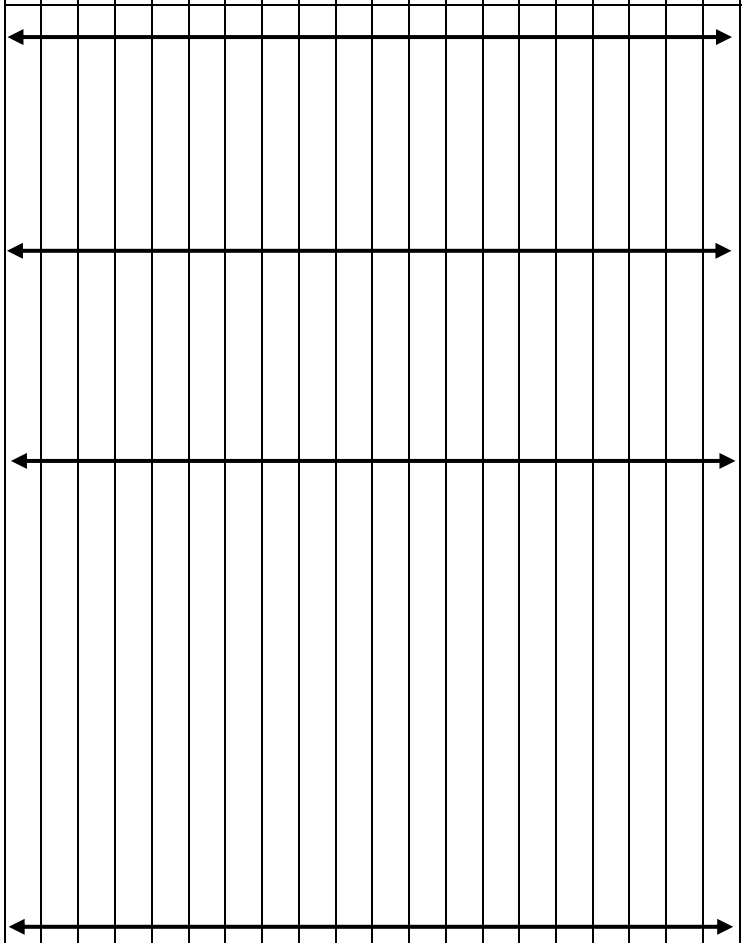
		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๓. เสริมสร้างทักษะทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเป็นพลเมืองที่ดี อาทิ ๓.๑ ทักษะการมีส่วนร่วม ๓.๒ ทักษะการธำรงไว้ซึ่งประชาธิปไตย ๓.๓ ทักษะการใช้และรักษาอำนาจอธิปไตย	←———																			———→			ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย	จำนวนของประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาการรับรู้มีความผูกพันธำรงไว้ซึ่งกิจกรรมความเป็นพลเมืองที่ดี

(๑) กิจกรรมที่ ๓

พันธกิจที่ ๓	การเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและกลไกในการดูแลเสียงข้างน้อย	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	<u>กลยุทธ์</u> ๑. ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ และหลักการของการเคารพเสียงส่วนใหญ่ และสิทธิของเสียงข้างน้อย	←																			→	๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. รัฐสภา ๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔. สถาบันพระปกเกล้า ๕. สถาบันดำรงราชานุภาพ			ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐	ระดับความรู้ของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและหลักการเคารพเสียงส่วนใหญ่ สิทธิของเสียงข้างน้อย
	๒. ส่งเสริมให้มีการจัดเวทีเพื่อปรึกษาหารือ เช่น แผนพัฒนาจังหวัด หรือแผนพัฒนาอื่นๆ เป็นต้น โดยอาจมีเวทีสภาพลเมืองเพื่อรับฟังความคิดเห็นของเสียงข้างน้อยเพื่อวิเคราะห์หาเหตุผล และสร้างความสมดุลในการแสดงความเห็น	←																			→	๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. รัฐสภา ๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔. สถาบันพระปกเกล้า ๕. สถาบันดำรงราชานุภาพ			ไม่น้อยกว่าปีละ ๑ ครั้งต่อหน่วยงาน	เวทีปรึกษาหารือเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัด หรือแผนอื่นๆ

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๓. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อโครงการพัฒนาของรัฐที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งต้องมีการสำรวจรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและทำการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลการสำรวจไปจัดทำแนวทางในการบรรเทาผลกระทบของประชาชนรวมทั้งให้คำนึงถึงและพิจารณาเสียงส่วนน้อยด้วย	←																			→					
	๔. สนับสนุนให้มีการพัฒนาช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของเสียงข้างน้อยให้สอดคล้องกับบริบทสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองของชุมชนท้องถิ่น	←																			→	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			ปีละ ๑ ครั้งต่อหน่วยงาน	สำรวจความคิดเห็นของประชาชน ปีละ ๑ ครั้ง

(๑) กิจกรรมที่ ๔

พันธกิจที่ ๔	การพัฒนาและเสริมสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน กลยุทธ์	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส) ๒๕๖๑ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๒ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๓ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๔ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๕ (๑ ๒ ๓ ๔)	ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
	๑. มีระบบและกลไกในการพัฒนาให้ภาคประชาสังคมทุกระดับมีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นรากฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และส่งผลต่อการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระยะยาว ๒. การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องยึดแนวปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมที่ระบุไว้ในกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงคุณภาพของการมีส่วนร่วม ๓. ส่งเสริมระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนโดยเริ่มจากการให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการคิดปรึกษาหารือ วางแผนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยทั้งนี้ต้องส่งเสริมประชาชนให้เกิดความรัก ความหวงแหนชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ และไม่เพิกเฉยต่อความไม่ถูกต้อง ไม่ยุติธรรม โดยต้องเป็นการ “ระเบิดจากภายใน” จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ๔. ดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในโครงการสาธารณะและเครื่องมือของการมีส่วนร่วมประเภทต่างๆ		๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ๓. กรุงเทพมหานคร ๔. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)			อำเภอ/เขต ละ ๒ ตำบล/ชุมชนต่อปี	จำนวนพื้นที่ต้นแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๕. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรี และมีความสะดวกต่อกิจกรรมหรือโครงการสาธารณะ	←																			→					
	๖. ปรับปรุงกลไกการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีขั้นตอนปฏิบัติที่ยุ่งยากซับซ้อนให้มีความสะดวกและง่าย มีความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมและประเพณีของท้องถิ่นนั้นๆ โดยอยู่บนพื้นฐานการตัดสินใจด้วยกระบวนการประชาธิปไตยแบบทางตรงในระดับพื้นที่	←																			→					

(๑) กิจกรรมที่ ๕

พันธกิจที่ ๕	การส่งเสริมการรวมกลุ่มและยกระดับบทบาทของภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	กลยุทธ์ ๑. ส่งเสริมการสร้างพันธมิตรระหว่างทุกภาคส่วนของภาคประชาสังคมทั้งองค์กรไม่แสวงหากำไร ภาคเอกชน เครือข่ายแรงงาน เกษตรกร เป็นต้น เพื่อรวมกันผลักดันประเด็นหรือข้อเสนอในการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ๒. สร้างพื้นที่การทำงานร่วมกันอย่างมีดุลยภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อการดำเนินโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ทั้งหลายให้มีศักยภาพสูงขึ้น ๓. สร้างพื้นที่ประชาธิปไตยชุมชน โดยกำหนดและส่งเสริมให้มีธรรมนูญชุมชนเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สร้างสรรค์วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน ๔. ดำเนินการศึกษาเรียนรู้เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนารูปแบบการรวมกลุ่มภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม ๕. ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวกับภาคประชาสังคมผ่านช่องทางสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อเป็นความรู้และให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน																					๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ๓. กรุงเทพมหานคร ๔. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)			อำเภอ/เขต ละ ๒ ตำบล/ชุมชนต่อปี	จำนวนพื้นที่ต้นแบบการส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาชน

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๖. สร้างกลไกการบริหารจัดการในพื้นที่เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในลักษณะของหุ้นส่วนการพัฒนาพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ๗. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานรัฐมีส่วนสำคัญในการจัดสถานที่แสดงความคิดเห็นของภาคประชาสังคม	←																			→					

(๒) วิธีการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																		ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		หมายเหตุ
				๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน	
				๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑.	หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณประจำปี			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔						
๒.	หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผนและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้			↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔				
๓.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และ สศช. ออกติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน																										
	๓.๑ ประชุมชี้แจงหน่วยงานที่รับผิดชอบ				↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			๕.๑	สงป.	
	๓.๒ ติดตาม และตรวจสอบหน่วยงานที่รับผิดชอบ				↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		๒.๕๕	สงป.	
	๓.๓ ประเมินผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔		๓๕.๗	สงป.	
๔.	หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานไปยัง สศช.					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				
๕.	สศช. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔		๑.๐๒	สงป.	
๖.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินงาน และนำเสนอต่อที่ประชุมร่วม					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ขอเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. .... (รายละเอียดตามภาคผนวก)

<u>สาระสำคัญของร่างกฎหมาย</u>

ด้วยสภาพปัญหาทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่มีความขัดแย้งกันทางการเมืองจนเกิดความรุนแรงขึ้นหลายครั้ง และเหตุการณ์ในลักษณะนี้ได้วนเวียนมาอย่างยาวนานตลอดช่วงเวลาการเป็นประเทศประชาธิปไตยของไทย โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในห้วงกว่าสิบปีที่ผ่านมา นับเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่ยาวนาน และมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในความขัดแย้งจำนวนมาก ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองแตกแยกเป็นฝักฝ่ายและไม่เป็นมิตรต่อกัน โดยต่างฝ่ายต่างกล่าวอ้างความชอบธรรมในอำนาจปกครองที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากความเชื่อ ทัศนคติ และความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นักการเมืองขาดคุณธรรมและจริยธรรม และไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชน มีปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ พรรคการเมืองถูกครอบงำจากนายทุน

สภาพปัญหาต่างๆ ดังกล่าวได้นำไปสู่ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ และแม้จะมีการใช้มาตรการบังคับลงโทษทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการเมืองดังกล่าว แต่ปัญหาก็มิได้ทุเลาเบาบางลง เนื่องจากประชาชนในประเทศยังมีความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไม่ถูกต้อง ไม่ตรงกัน และยังมีความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมแบบดั้งเดิม ซึ่งเกิดจากกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของสังคมที่ปลูกฝังมาอย่างยาวนาน เช่น การพึ่งพาอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ มีทัศนคติยอมรับการทุจริตและการซื้อสิทธิขายเสียง ตลอดจนไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศมีความมั่นคงและยั่งยืน อันจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาทางการเมืองและปัญหาของประเทศด้านอื่นๆ รัฐจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสำนึกความเป็นพลเมือง มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมือง รู้จักยอมรับให้ความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง ใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าทางใด ตลอดจนเสริมสร้างให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติที่ดีในทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ส่งเสริมให้ประชาชนมีสำนึกความเป็นพลเมือง ได้แก่ การมีความรู้ความเข้าใจและ ความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน เคารพกฎหมายและกติกาในการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน มีจิตสาธารณะ ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม มีความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะในทุกระดับ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และออกเสียงประชามติโดยไม่ซื้อสิทธิขายเสียงหรือปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

๓) ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ โดยมีกลไกเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชน ส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการให้บริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และมีพื้นที่หรือจัดให้มีเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความเห็นหรือเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างกว้างขวาง โดยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบการทุจริตและประพฤติมิชอบ การจัดทำงบประมาณแผ่นดิน ส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะให้แก่ประชาชนเพื่อสร้างองค์ความรู้และความร่วมมือจากภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๕) ส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ประสงค์จะสมัครเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีธรรมาภิบาล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ไม่ทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนและเยาวชน มีความรู้ความสามารถ มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในทางการเมือง และปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและประเทศชาติ

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทย

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ให้คนในชาติมีความรู้รักสามัคคี

๒) ให้มีกลไกและมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และส่งเสริมความปรองดองและสมานฉันท์

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) คนในชาติมีความรู้รักสามัคคี

๒) มีกลไกและมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และส่งเสริมความปรองดองและสมานฉันท์

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

(๑) วงเงิน จำนวน ๔๔.๓๗ ล้านบาท

(๒) แหล่งเงินจากสำนักงบประมาณ

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) กิจกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทย

พันธกิจ	กลไกและมาตรการป้องกันการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	กลยุทธ์	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๑.ให้มีกลไกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี โดยควรให้มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และอาจให้มีวิธีการดำเนินงานในลักษณะประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ มีความยืดหยุ่น และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ ควรมีกลไกทั้งในระดับชาติและในระดับพื้นที่ ๑.๑ กลไกระดับชาติ ควรใช้แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง(ป.ย.ป.) หรือคณะกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกลไกในการดำเนินงาน แต่ควรปรับองค์ประกอบให้มีตัวแทนจากภาคประชาสังคม และภาคอื่นๆ เพิ่มขึ้น ๑.๒ กลไกระดับพื้นที่ ควรใช้แนวทางการดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย หลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกลไกในการดำเนินงาน	←																			→	๑. รัฐบาล ๒. กระทรวงยุติธรรม ๓. กระทรวงกลาโหม ๔. กระทรวงมหาดไทย ๕. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๖. สื่อมวลชนทุกแขนง ๗. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๘. สถาบันการศึกษา ๙. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ๑๐. สภาความมั่นคงแห่งชาติ ๑๑. สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๑๒. สถาบันพระปกเกล้า				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๒. ให้มีการเฝ้าระวังสถานการณ์ ระมัดระวังและหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือปะทะรุนแรงระหว่างฝ่ายประชาชนกับประชาชนหรือกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง และเมื่อเกิดสัญญาณความขัดแย้งในทางการเมือง ให้มีมาตรการป้องกันอย่างเป็นระบบ	←																			→					
	๓. ปฏิรูปและกำกับบทบาทของสื่อมวลชนให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ เพื่อการนำเสนอเนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์ ไม่ยุยง บิดเบือนข้อเท็จจริง จนก่อให้เกิดความเกลียดชังหรือการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม โดยยังให้หลักประกัน สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน	←																			→					
	๔. สร้างสำนึกและความตระหนักถึงการใช้เสรีภาพส่วนบุคคลให้มีความรับผิดชอบและเคารพในสิทธิของผู้อื่นในการใช้สื่อในรูปแบบต่างๆ	←																			→					
	๕. จัดให้มีกลไก กติกา และส่งเสริมให้มีพื้นที่ในการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยใช้แนวทางสันติวิธีที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของประชาชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งในการชุมนุมดังกล่าวให้ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมโดยเคร่งครัด เพื่อมิให้ประชาชนอื่นหรือสังคมโดยรวมได้รับความเดือดร้อน	←																			→					

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๖. ในการควบคุมฝูงชนให้ใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติต่อสถานการณ์อย่างรอบคอบ เน้นใช้การเจรจาและปฏิบัติตามกฎการปะทะตามหลักสากลอย่างเคร่งครัด รวมทั้งไม่ใช้อาวุธร้ายแรงในการแก้ปัญหาการชุมนุมของฝูงชนให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ควบคุมฝูงชน ต้องมีการฝึกฝน อบรม เรียนรู้เป็นการเฉพาะโดยไม่ใช้ความรุนแรง มีความอดทนต่อการยั่วยุและเห็นประชาชนเป็นญาติพี่น้อง	←																			→					
	๗. ให้รัฐใช้มาตรการทางการบริหารด้วยการสร้างหรือทำความเข้าใจต่อความเห็นที่ไม่ตรงกัน เจรจากันด้วยเหตุผล เพื่อมิให้เกิดความรุนแรงและมิให้เกิดเหตุการณ์ที่บานปลายออกไป	←																			→					
	๘. รัฐบาลไม่ควรมีหรือไม่ควรสนับสนุนกลุ่มคน (ม็อบ) ให้ออกมาแสดงออกเพื่อสนับสนุนหรือเชียร์รัฐบาล โดยการแก้ปัญหาให้รัฐบาลแก้ปัญหาด้วยการเจรจาโดยใช้กลไกของรัฐ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่และอำนาจในการบริหารประเทศ รวมทั้งให้มีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่เบื้องหลังหรือสนับสนุนม็อบในทางการเมือง พร้อมมีมาตรการที่เป็นสภาพบังคับ โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนอาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	←																			→					

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๙. ให้มีมาตรการตรวจสอบ ลงโทษ การแสดงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และแกนนำการชุมนุมที่ทำเกินกว่าเหตุ จนนำไปสู่การสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน	←																			→					
	๑๐. ให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมายโดยให้มีบทลงโทษกับผู้ก่อการหรือผู้เริ่มต้นในการสร้างความวุ่นวายในบ้านเมืองที่กระทำไปโดยไม่สุจริต เพื่อทำให้บ้านเมืองสงบเรียบร้อย	←																			→					
	๑๑. ให้มีมาตรการป้องกันมิให้เกิดต้นตอหรือปัจจัยเริ่มต้นของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นประจำ	←																			→					
	๑๒. ให้ยึดหลักแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งในทางการเมืองโดยใช้กระบวนการทางรัฐสภา	←																			→					
	๑๓. หากมีปัญหาในประเด็นสำคัญของประเทศที่จำเป็นต้องใช้ความเห็นของคนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อหาข้อยุติ ให้ใช้มาตรการการทำประชามติ เพื่อให้ประชาชนในประเทศมีส่วนร่วมและเป็นผู้ตัดสินใจ	←																			→					
	๑๔. ให้มีการจัดเวทีหรือจัดการพบปะพูดคุยทำความเข้าใจร่วมกันในการป้องกัน มิให้เกิดการแบ่งฝ่ายหรือเกิดความแตกแยกในสังคม การอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายในทุกแง่มุม เช่น ความหลากหลายด้านวัฒนธรรม ด้านชาติพันธุ์ ด้านศาสนา เป็นต้น ให้ร่วมแรงร่วมมือกันในการที่จะไม่ให้เกิดความเกลียดชังต่อกัน และไม่ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อนำไปสู่การทำให้เกิดความแตกแยก	←																			→					

(๒) วิธีการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		หมายเหตุ
				๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน	
				๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑.	หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณประจำปี			↔				↔				↔				↔				↔							
๒.	หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผนและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้			↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔				
๓.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองและ สศช. ออกติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน																										
	๓.๑ ประชุมชี้แจงหน่วยงานที่รับผิดชอบ			↔				↔				↔				↔				↔					๕.๑	สงป.	
	๓.๒ ติดตาม และตรวจสอบหน่วยงานที่รับผิดชอบ			↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔		๒.๕๕	สงป.	
	๓.๓ ประเมินผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔		๓๕.๗	สงป.	
๔.	หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานไปยัง สศช.					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				
๕.	สศช. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔		๑.๐๒	สงป.	
๖.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินงานและนำเสนอต่อที่ประชุมร่วม					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ให้มีการกระจายอำนาจและการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่น

๒) ให้มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในท้องถิ่น

๓) ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น

๔) ให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่น

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีการกระจายอำนาจและนักการเมืองท้องถิ่นได้รับการพัฒนา

๒) มีการนำหลักคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลมาใช้ในท้องถิ่น

๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น

๔) ทรัพยากรในท้องถิ่นมีการจัดสรรอย่างเป็นธรรม รวมทั้งปัญหาการจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่นมีการแก้ไขโดยการประชุมหารืออย่างสันติวิธีและเกิดความเป็นธรรม

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

(๑) วงเงิน จำนวน ๔๔.๓๗ ล้านบาท

(๒) แหล่งเงินจากสำนักงบประมาณ

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) กิจกรรมที่ ๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม

พันธกิจที่ ๑	การกระจายอำนาจและการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่น	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	<u>กลยุทธ์</u> ๑. เร่งส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจและถ่ายโอนทรัพยากรและภารกิจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นตนเอง และเป็นการกระจายโอกาสให้แก่ประชาชนในการพัฒนาถิ่นฐานบ้านเกิด	←																			→	๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๓. สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				
	๒. จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดทำบริการสาธารณะและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นและเพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้มากขึ้น รวมทั้งเพื่อนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ	←																			→	๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๓. สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๓. จัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ที่สนใจจะสมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อเตรียมความพร้อม สร้างความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปกครองท้องถิ่น คุณธรรม จริยธรรม การขัดกันแห่งผลประโยชน์ และหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๓. สถาบันพระปกเกล้า			ปีละไม่น้อยกว่า ๒ รุ่น รุ่นละไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน	จัดหลักสูตรอบรมผู้สนใจเป็นนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๑ หลักสูตร
	๔. รณรงค์ให้ผู้สมัครรับการเลือกตั้งท้องถิ่นประกาศเจตนารมณ์ต่อสาธารณชนในการที่จะปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด ยอมรับผลการเลือกตั้ง รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้รักสามัคคี และหากได้รับการเลือกตั้งจะเข้าไปบริหารบ้านเมืองโดยสุจริต และไม่สร้างเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดปัญหาหรือนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๕. ให้ผู้สมัครเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่นทุกตำแหน่งยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลัง ๓ ปี พร้อมทั้งแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และให้มีการเปิดเผยต่อสาธารณะ	←———																			——→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง				ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายท้องถิ่นเกี่ยวกับการให้ยื่นภาษีย้อนหลัง ๓ ปี
	๖. ให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือในการเลือกตั้งท้องถิ่นให้มีความสุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งร่วมกันในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ปลุกเร้าสร้างกระแสให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและพร้อมที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น	←———																			——→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๓. กรมประชาสัมพันธ์ ๔. สื่อสารมวลชนทุกแขนง			ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนผู้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้ง

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๗. ให้มีอาสาสมัครพัฒนาการเมืองท้องถิ่นเพื่อร่วมกันรณรงค์ให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรม	←																			→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง				

(๑) กิจกรรมที่ ๒

พันธกิจที่ ๒	การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	กลยุทธ์ ๑. ให้มีการกำหนดมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมและการขัดกันแห่งผลประโยชน์สำหรับนักการเมืองท้องถิ่น การบังคับใช้การไต่สวนข้อเท็จจริง การพิจารณาวินิจฉัย การกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างชัดเจน รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบและร่วมกันสอดส่อง นอกจากนั้น ให้มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีการลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างจริงจัง รวมทั้งให้มีการเผยแพร่ผลการพิจารณาและการลงโทษผู้กระทำผิดมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมและการขัดกันแห่งผลประโยชน์ให้สาธารณชนรับทราบ	←———																			→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ			ร้อยละ ๑๐๐	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม และการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และให้มีการนำไปใช้และประเมินผล

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๒. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม	←																			→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ			ร้อยละ ๑๐๐	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติและให้มีการประเมินผล
	๓. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขการทุจริตและประพฤติมิชอบ และนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผล รวมทั้งให้มีการประเมินผลการดำเนินการดังกล่าว และรายงานให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วกัน	←																			→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ			ร้อยละ ๑๐๐	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนการป้องกันและแก้ไขการทุจริตและประพฤติมิชอบ นำแผนไปปฏิบัติ มีการประเมินผลและรายงานให้ประชาชนทราบ

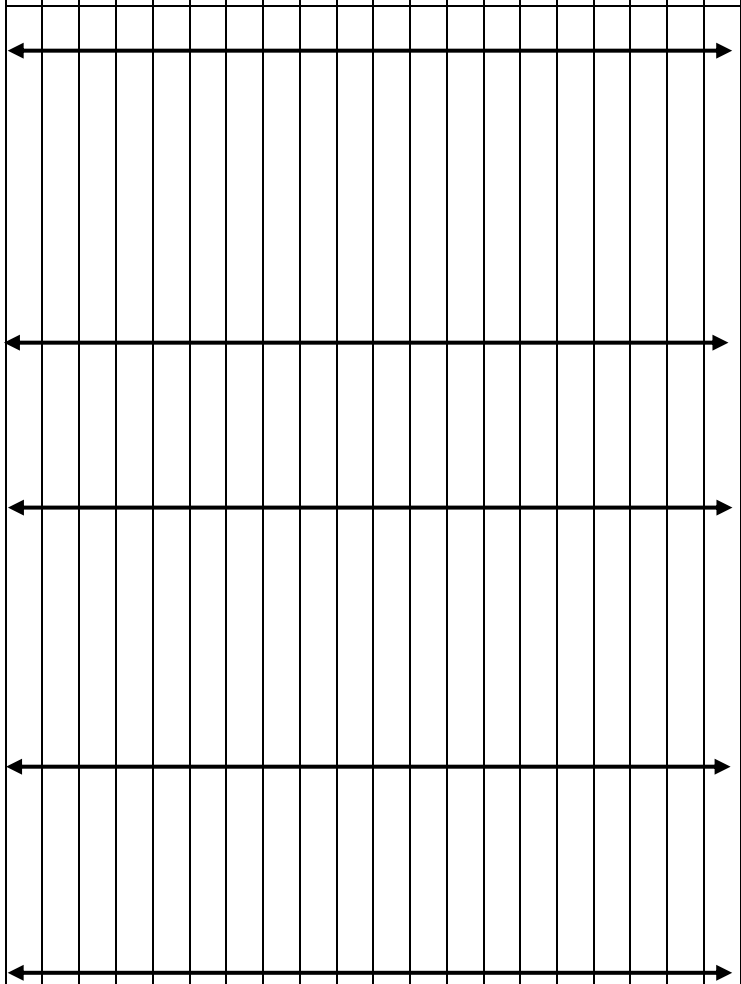
		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๔. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กร และรายงานผลการดำเนินงานเปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบโดยทั่วกัน หรืออย่างน้อยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ	←																			→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			ร้อยละ ๑๐๐	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อมูลและรายงานให้ประชาชนทราบ
	๕. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นต่อประชาชนและชุมชนในรูปแบบไม่เป็นทางการด้วยก็ได้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน	←																			→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				
	๖. ส่งเสริมให้ใช้มาตรการทางสังคมเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่มีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ขาดคุณธรรมจริยธรรม มีการทุจริตประพฤติมิชอบ และขาดหลักธรรมาภิบาล	←																			→					
	๗. ให้นักการเมืองท้องถิ่นยอมรับและให้ความเคารพต่อผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีธรรมาภิบาลเพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี	←																			→					

(๑) กิจกรรมที่ ๓

พันธกิจที่ ๓	การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	กลยุทธ์	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๑. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแหล่งกล่อมเกลาทางสังคม และส่งเสริมการเรียนรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างฐานรากระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งและนำไปสู่การทำให้การเมืองระดับชาติมีความเข้มแข็งต่อไป ๒. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนปัญหาความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและความเป็นชุมชนอย่างสร้างสรรค์ อย่างสุจริต ธำรงรักษาไว้ซึ่งจารีตประเพณี วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีสำนึกและรักถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง และมีความตื่นตัวในการรักชาติบ้านเมือง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการ “ระเบิดจากภายใน” จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จได้	←———																			——→	๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ๓. กรุงเทพมหานคร ๔. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)			อำเภอ/เขต ละ ๒ ตำบล/ชุมชนต่อปี	จำนวนพื้นที่ต้นแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๓. จัดให้มีเวทีสาธารณะและเสริมสร้างกลไกการทำงานภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง โดยอาจมีรูปแบบเป็นสภาพลเมืองหรือสภาชาวบ้านหรือที่ประชุมในระดับต่างๆ เพื่อเป็นกลไกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนปัญหา ให้ข้อมูลและเกิดการตรวจสอบถ่วงดุลภายในท้องถิ่น ๔. เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ๕. ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตนเอง รวมทั้งให้ภาคประชาชนสามารถนำเสนอแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→					

(๑) กิจกรรมที่ ๔

พันธกิจที่ ๔	การสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลยุทธ์	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส) ๒๕๖๑ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๒ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๓ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๔ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๕ (๑ ๒ ๓ ๔)	ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
	๑. ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองและความรักในถิ่นฐานบ้านเกิดให้แก่ประชาชน ไม่เพียงเฉพาะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพเท่านั้น แต่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจให้สำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองและการเป็นเจ้าของทรัพยากรท้องถิ่นด้วย ๒. ส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ด้านสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรให้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิของประชาชน ๓. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางร่วมกันในการจัดทำข้อเสนอเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ ๔. สร้างกลไกการปรึกษาหารือในการบริหารจัดการทรัพยากรและลดข้อขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น โดยเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ๕. ให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อการจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่นระหว่างรัฐกับประชาชนในท้องถิ่น		๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓. กรุงเทพมหานคร ๔. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๖. กระทรวงยุติธรรม ๗. กรมป่าไม้ ๘. กรมที่ดิน ๙. ธ.ก.ส. ๑๐. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๑๑. กรมเจ้าท่า ๑๒. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ๑๓. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ๑๔. การประปาส่วนภูมิภาค ๑๕. กรมธนารักษ์			อำเภอ/เขต ละ ๒ ตำบล/ชุมชนต่อปี	จำนวนพื้นที่ต้นแบบการสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร

(๒) วิธีการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																		ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		หมายเหตุ
				๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน	
				๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑.	หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณประจำปี			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔						
๒.	หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผนและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้			↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔				
๓.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และ สศช. ออกติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน																										
	๓.๑ ประชุมชี้แจงหน่วยงานที่รับผิดชอบ				↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			๕.๑	สงป.	
	๓.๒ ติดตาม และตรวจสอบหน่วยงานที่รับผิดชอบ			↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔		๒.๕๕	สงป.	
	๓.๓ ประเมินผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔		๓๕.๗	สงป.	
๔.	หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานไปยัง สศช.					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				
๕.	สศช. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔		๑.๐๒	สงป.	
๖.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินงาน และนำเสนอต่อที่ประชุมร่วม					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรม

๒) ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด

๓) ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความสุจริตและเที่ยงธรรม

๔) ให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งและเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

๕) ให้ได้นักการเมืองที่ดีมีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม รักษาประโยชน์ของชาติ และเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) คดีเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง

๒) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดต่อกฎหมายเลือกตั้งลดลง

๓) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของทุกภาคส่วนมีมากขึ้น

๔) พรรคการเมืองมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน ประชาชนมีส่วนร่วม และเข้าไปมีบทบาทในพรรคการเมือง

๕) นักการเมืองมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม รักษาประโยชน์ของชาติและเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

๖) เยาวชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกไปออกเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

(๑) วงเงิน จำนวน ๔๔.๓๗ ล้านบาท

(๒) แหล่งเงินจากสำนักงบประมาณ

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) กิจกรรมที่ ๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ

พันธกิจที่	การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทางการเมืองและการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	กลยุทธ์ ๑. กำหนดให้การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นวาระแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปประเทศ ดังนี้ ๑.๑ กำหนดให้ทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ปลุกเร้าสร้างกระแสความตื่นตัวให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น ให้นายกรัฐมนตรีหรือผู้มีชื่อเสียง ดารา และนักร้องร่วมรณรงค์ เป็นต้น ๑.๒ ให้ประชาชนสำนึกในหน้าที่ของตนในการไปเลือกคนดีมาบริหารท้องถิ่นหรือบริหารประเทศ และให้เชื่อมั่นว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญของความสำเร็จที่ทำให้การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยการให้ความรู้ความเข้าใจสร้างสำนึกความรับผิดชอบให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ๑.๓ ให้ความรู้และกระตุ้นเยาวชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุด และให้ความรู้ความเข้าใจถึงคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีความประพฤติที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม	←———																			→	๑. คณะรัฐมนตรี ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๓. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ๔. กระทรวงมหาดไทย ๕. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๖. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๗. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๘. สถาบันพระปกเกล้า ๙. พรรคการเมือง ๑๐. สื่อมวลชนทุกแขนง ๑๑. ภาคเอกชน ๑๒. ภาคประชาสังคม			ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ไม่น้อยกว่า ๑ หมู่บ้าน/ชุมชนต่อตำบล/แขวง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนหมู่บ้านไม่ขายเสียง จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกและออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๒. จัดให้ประชาชนทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม ตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง รวมทั้งติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง				
	๓. ขอความร่วมมือสื่อมวลชนให้เป็นกำลังสำคัญในการรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และรับเรื่องราวร้องทุกข์กรณีที่ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการใช้สิทธิเลือกตั้งและการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→	๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. สื่อมวลชนทุกแขนง				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๔. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เป็นข้อมูลของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง อย่างน้อยต้องมีข้อมูล ดังนี้ ๑) แยกเป็นชายและหญิง ๒) เยาวชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ๓) ข้อมูลตาม ๑) และ ๒) ให้มีรายละเอียดแยกเป็นแต่ละหน่วยเลือกตั้งและเขตเลือกตั้ง ๔) จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นบัตรดี บัตรเสียเท่าใด ๕) แต่ละจังหวัดผู้ใด พรรคใด ได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงเท่าใด ๖) การดำเนินการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำข้อมูลการแต่งตั้งบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรชุมชน หรือสถาบันการศึกษา จำนวนผู้ช่วยปฏิบัติงานในแต่ละเขตเลือกตั้งแต่ละจังหวัด ผลการประเมินการปฏิบัติงานเพื่อนำไปศึกษา วิเคราะห์และพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและตรงเป้าหมายต่อไป	←———																			→	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๕. มาตรการสร้างอาสาสมัครเพื่อรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งและให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ต้องจัดการฝึกอบรมให้อาสาสมัครมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ถึงทุกครัวเรือน	←→																				สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง			ไม่น้อยกว่าตำบล/แขวงละ ๒ หมู่บ้าน/ชุมชนต่อปี	มีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) และให้ศส.ปชต. ร่วมรณรงค์การใช้สิทธิเลือกตั้ง
	<u>ข้อเสนอแนะเรื่องเร่งด่วน (Quick Win)</u> กำหนดให้การเลือกตั้งครั้งแรกเป็นไปอย่างสุจริตและเที่ยงธรรมเป็นวาระแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปประเทศ ดังนี้ (๑) กำหนดให้ทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ปลุกเร้าสร้างกระแสความตื่นตัวให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น ให้ผู้นำประเทศหรือผู้นำทางความคิดหรือผู้มีชื่อเสียง ดารา นักร้องและศิลปินร่วมรณรงค์ (รวมทั้งแต่งเพลงและกิจกรรมกีฬากลางแจ้ง เช่น ปั่นจักรยาน) เป็นต้น	←→																				๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	(๒) มาตรการสร้างอาสาสมัครเพื่อรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยทั้งนี้ต้องจัดการฝึกอบรมให้อาสาสมัครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ถึงทุกครัวเรือน (๓) เชิญชวนสื่อมวลชนให้เป็นกำลังสำคัญในการรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีวิจารณญาณ																									

(๑) กิจกรรมที่ ๒

พันธกิจที่ ๒	การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งและการซื้อสิทธิขายเสียง กลยุทธ์	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส) ๒๕๖๑ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๒ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๓ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๔ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๕ (๑ ๒ ๓ ๔)	ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
	๑. ให้มีมาตรการในการควบคุมผู้ช่วยหาเสียง โดยกำหนดให้มีการจำกัดจำนวนผู้ที่จะมาเป็นผู้ช่วยหาเสียง โดยผู้สมัครหนึ่งคนสามารถมีผู้ช่วยหาเสียงได้ตามจำนวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และต้องประกาศรายชื่อผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้งแต่ละคนให้ปรากฏชัดเจนแก่ประชาชนเป็นการทั่วไป และในกรณีผู้ช่วยหาเสียงกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องรับผิดชอบด้วย	←——— ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ ———→	๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. พรรคการเมือง				
	๒. ให้ประชาชนช่วยสนับสนุนคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ประชาชนสอดส่องป้องกันไม่ให้มี การทุจริตการเลือกตั้ง และในกรณีที่ประชาชนชี้เบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งหรือการซื้อสิทธิขายเสียง แล้วแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนและดำเนินการเอาผิดจนคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้ที่แจ้งเบาะแสได้รับเงินรางวัลตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยออกระเบียบการจ่ายเงินและอัตราที่ชัดเจน และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่รัดกุมและรวดเร็ว	←——— ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ ———→	๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. สำนักงานศาลยุติธรรม ๓. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	<u>ข้อเสนอแนะเรื่องเร่งด่วน (Quick Win)</u> (๑) บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างเข้มงวด จริงจัง และเด็ดขาด (๒) มาตรการให้เจ้าหน้าที่ฝังตัวในการติดตาม สอดส่อง ดูแลเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งในทางลับและทางแจ้ง (๓) มาตรการการชี้เบาะแสการทุจริตการเลือกตั้ง และการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแส (๔) มาตรการลดค่าใช้จ่ายในการหาเสียง เช่น การทำป้าย การโฆษณา เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมแก่ทุกพรรคการเมือง (๕) การที่ผู้สมัครจะใช้จ่ายเงินเพื่อการกุศล ทำบุญ หรือกิจกรรมสาธารณะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนและไม่กำกวม (๖) การกำหนดผู้ช่วยหาเสียงต้องกำหนดจำนวนและบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และให้มีความรับผิดชอบร่วมกันกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง (๗) การจัดทำโปสเตอร์หาเสียงให้มีรูปแบบและขนาดเดียวกัน (๘) กำหนดสถานที่ติดโปสเตอร์ให้ชัดเจน (๙) ไม่ควรใช้เครื่องขยายเสียงในแหล่งชุมชน	←→	←→	←→	←→																	๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง (กำกับและติดตาม)				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	(๑๐) เจ้าหน้าที่ที่จัดการเลือกตั้งไม่ควรอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนเองอาศัยอยู่ (๑๑) การกำหนดให้ภาคประชาสังคมมาช่วยในการสอดส่อง ดูแลการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน (๑๒) ในช่วงเวลาที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเลือกตั้ง ห้ามแจกสิ่งของทุกชนิด (๑๓) สร้างมาตรการในการไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เช่น หมู่บ้านไม่ขายเสียง เป็นต้น (๑๔) สร้างจิตอาสาพัฒนาการเมือง เช่น กลุ่มนักเรียนและนักศึกษา เป็นต้น																									

(๑) กิจกรรมที่ ๓

พันธกิจที่ ๓	การตรวจสอบการใช้จ่ายของพรรคการเมือง และผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในการหาเสียงเลือกตั้ง	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	กลยุทธ์ ๑.ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกระดับและผู้แทนพรรคการเมือง และทำคู่มือเกี่ยวกับระบบการเงิน การบัญชี รายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งให้แก่พรรคการเมืองทุกพรรค	←																			→	๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ๓. พรรคการเมือง			ไม่น้อยกว่าปีละ ๑ รุ่น	จัดอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับระบบการเงินการบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง
	๒. ให้พรรคการเมืองจัดทำรายงานเผยแพร่เกี่ยวกับระบบการเงิน การบัญชี รายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองต่อสมาชิกพรรคการเมือง และสาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วไป โดยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก ง่าย และรวดเร็ว	←																			→	๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. พรรคการเมือง			ปีละ ๑ ครั้ง	จัดทำรายงานและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(๑) กิจกรรมที่ ๔

พันธกิจที่ ๔	การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	กลยุทธ์	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๑. กำหนดให้มีการตรวจสอบชื่อผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งภายหลังที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้งทางอินเตอร์เน็ตเพื่อให้ประชาชนได้มีการตรวจสอบในกรณีที่อาจมีการแอบอ้างใช้สิทธิของบุคคลอื่นมาเลือกตั้ง	←																			→	๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๓. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม				
	๒. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำข้อมูลการปฏิรูปประเทศประเด็นการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ ไว้ในระบบฐานข้อมูลและเผยแพร่เป็นความรู้แก่ประชาชน โดยให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและหลายช่องทาง	←																			→	๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๓. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม				

(๑) กิจกรรมที่ ๕

พันธกิจที่ ๕	ปฏิรูปพรรคการเมืองให้เป็นของประชาชนและเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญเคียงคู่กับระบอบประชาธิปไตย	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	<u>กลยุทธ์</u> ๑. พรรคการเมืองต้องประกาศอุดมการณ์และนโยบายให้แก่ประชาชนได้รับทราบโดยทั่วไป และเข้าถึงได้สะดวกรวมทั้งเสริมสร้างค่านิยม ทัศนคติ และวัฒนธรรมทางการเมืองในฐานะสถาบันทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน ๒. พรรคการเมืองต้องเสนอแผนงาน กิจกรรมหรือโครงการประจำปีและเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบเป็นการทั่วไป และการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองต้องเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ โดยทำเป็นรายงานประจำปี ๓. การใช้หลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองให้มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคมีบทบาทและการมีส่วนร่วมในการกำหนดการบริหารพรรคและให้มีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการคัดเลือกผู้มีความรู้ ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริตและมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อไปเป็นผู้สมครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ตามที่กฎหมายบัญญัติ ๔. ให้พรรคการเมืองปลูกฝังค่านิยมให้แก่สมาชิกพรรคการเมือง และผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งให้เป็นผู้รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และการรู้จักประนีประนอม																					๑. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๓. พรรคการเมือง ๔. ภาครัฐ ๕. ภาคเอกชน ๖. ภาคประชาสังคม				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๕. รณรงค์ให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งประกาศเจตนารมณ์ต่อสาธารณชนในการที่จะปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด ยอมรับผลการเลือกตั้ง รู้แพ้รู้ชนะ รู้อภัย รู้รักสามัคคี และหากได้รับการเลือกตั้งจะเข้าไปบริหารบ้านเมืองโดยสุจริตและไม่สร้างเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดปัญหาหรือนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง และร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของประชาชน	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→					
	๖. จัดอบรมให้ความรู้และทำความเข้าใจกับทุกพรรคการเมืองในเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๖๐ บัญญัติแตกต่างจากกฎหมายเดิม และหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น การให้สมาชิกของพรรคการเมืองเลือกผู้แทนของตนไปลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีหลักเกณฑ์วิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติและต้องทำอย่างถูกต้องและเคร่งครัด	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→					

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๗. คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อให้ทุกพรรคได้เข้าใจถึงหลักเกณฑ์ ขั้นตอนการได้รับการสนับสนุนจากกองทุน การรวบรวมหลักฐานการใช้เงิน การสรุปผลการดำเนินกิจกรรมของพรรค อันจะเป็นการช่วยให้พรรคการเมืองปฏิบัติได้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ต้องถูกฟ้องร้องให้เป็นผลร้ายต่อพรรคการเมือง	←																			→					
	๘. พรรคการเมืองต้องมุ่งเน้นการแข่งขันทางการเมืองด้วยนโยบายของพรรค และนโยบายของพรรคการเมืองจะต้องได้รับการเสนอและได้รับความเห็นชอบโดยการลงมติจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง โดยทั้งนี้พรรคการเมืองต้องรับผิดชอบต่อการนำเสนอนโยบายที่มิได้รับการวิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน และนโยบายของพรรคการเมืองจะต้องไม่สร้างปัญหาต่อระบบการเงินการคลังของประเทศ นอกจากนั้นควรส่งเสริมให้ผู้แทนของพรรคการเมืองได้มีเวทีถกแถลง (Debate) ระหว่างพรรคการเมืองก่อนการจัดการเลือกตั้งเพื่อนำเสนอนโยบายและทิศทางการทำงานของพรรคที่จะนำมาใช้ในการบริหารประเทศและเกิดการตรวจสอบนโยบายจากทุกภาคส่วน	←																			→					

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๙. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการตามนโยบายของพรรคการเมืองอย่างจริงจัง คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบจะต้องมีการตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์อย่างเข้มงวด	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→					
	๑๐. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองกำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์สำคัญของพรรคให้สมาชิกพรรคที่ประสงค์จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแสดงแบบรายการเสียภาษีเงินได้ย้อนหลัง ๓ ปี โดยการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ให้ประชาชนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อนำไปประกอบในการตัดสินใจเลือกตั้ง	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→					
	๑๑. ให้พรรคการเมืองกำหนดให้มีระบบการควบคุมคุณธรรมและจริยธรรมภายในพรรคการเมือง ดังนี้ ๑๑.๑ ให้พรรคการเมืองประกาศระบบคุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์ของพรรคการเมืองไว้ในข้อบังคับพรรคอย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นหลักและแนวทางในการปฏิบัติตนของสมาชิกพรรค ๑๑.๒ พรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมและสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองให้สมาชิกพรรค และผู้ที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองของพรรคอย่างต่อเนื่อง โดยให้รัฐสนับสนุนงบประมาณให้อย่างเหมาะสม	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→					

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๑๑.๓ ให้พรรคการเมืองมีข้อบังคับพรรคในการลงโทษสมาชิกพรรคที่มีการกระทำขาดคุณธรรมและจริยธรรม ๑๑.๔ ให้พรรคการเมืองแถลงการณ์หรือแสดงออกต่อสาธารณชน เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบเมื่อสมาชิกพรรคที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งบกพร่องจนเกิดความเสียหายต่อประชาชนและผลประโยชน์ของประเทศ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะมีความผิดตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวแสดงออกถึงความรับผิดชอบในความบกพร่องดังกล่าวด้วย ๑๑.๕ ผู้บริหารพรรคการเมืองพึงรักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี คุณธรรม และจริยธรรมของตนเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้จะไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เนื่องจากผู้บริหารพรรคการเมืองถือเป็นบุคคลสาธารณะ และมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบาย ควบคุมการบริหารและระบบคุณธรรมและจริยธรรมภายในพรรคการเมือง																									
	๑๒. ให้สถาบันวิทยาการพรรคการเมืองสนับสนุนในการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความเข้มแข็งและเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง	←																			→	๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. พรรคการเมือง ๓. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ๔. สถาบันวิทยาการพรรคการเมือง				

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	<u>ข้อเสนอแนะเรื่องเร่งด่วน (Quick Win)</u> (๑) พรรคการเมืองต้องประกาศอุดมการณ์และนโยบายให้แก่ประชาชนได้รับทราบโดยทั่วไป และเข้าถึงได้สะดวกรวมทั้งเสริมสร้างค่านิยม ทัศนคติ และวัฒนธรรมทางการเมืองในฐานะสถาบัน ทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน (๒) สนับสนุนให้ผู้นำพรรคการเมืองของแต่ละพรรคได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือประสบการณ์ทำงานเพื่อให้เกิดความรักสามัคคีระหว่างกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเสนอแนวทางในการบริหารบ้านเมืองที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและส่วนรวม ตลอดจนเสนอแนวทางในการปฏิรูปในด้านต่างๆ	←→																				๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ๓. พรรคการเมือง				

(๒) วิธีการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		หมายเหตุ
				๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน	
				๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑.	หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณประจำปี			↔			↔				↔				↔				↔								
๒.	หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผนและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→				
๓.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองและ สศช. ออกติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน																										
	๓.๑ ประชุมชี้แจงหน่วยงานที่รับผิดชอบ				↔				↔				↔				↔				↔				๕.๑	สงป.	
	๓.๒ ติดตาม และตรวจสอบหน่วยงานที่รับผิดชอบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→		๒.๕๕	สงป.	
	๓.๓ ประเมินผลการดำเนินงาน					↔				↔				↔				↔				↔			๓๕.๗	สงป.	
๔.	หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานไปยัง สศช.					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				
๕.	สศช. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔		๑.๐๒	สงป.	
๖.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินงานและนำเสนอต่อที่ประชุมร่วม					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ การสร้างรัฐธรรมาธิปไตย

ธรรมาธิปไตย ไม่ใช่ระบอบการปกครอง แต่เป็นคุณธรรมหรือคุณสมบัติในตัวคนที่ถือธรรมเป็นใหญ่ ทำงานโดยมีเจตนาที่จะยึดแนวทางที่ดีเป็นเกณฑ์ ไม่เห็นแก่ตนเองว่าจะเสียประโยชน์หรือไม่ ธรรมาธิปไตยเป็นเกณฑ์การตัดสินใจที่ดี ไม่ว่าจะปกครองในระบอบไหน

รัฐธรรมาธิปไตย เป็นรัฐที่มีการยึดถือประโยชน์ของปวงชนและส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และยึดถือเหตุผล ความจริง ความถูกต้อง เป็นธรรมในการบริหารจัดการต่างๆ ผู้ใช้อำนาจในการบริหาร เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี รวมถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร เป็นผู้กำหนดทิศทางและนโยบายสำคัญ จึงเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่ระดับสูงสุดและลดหลั่นกันลงมาต้องตัดสินใจด้วยเกณฑ์ธรรมาธิปไตย

รัฐธรรมาธิปไตยมีความคิดมาจากหลักที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจรัฐ ประชาชนใช้ระบบการเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้แทนไปปกครองประเทศ หากเกิดรัฐบาลจากประชาชนจะสามารถทำอะไรให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง เมื่อนำคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่องธรรมาธิปไตยที่ใช้ธรรมเป็นตัวกำกับและกำหนด เช่น การซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาประโยชน์ส่วนตนแต่คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นสำคัญ รัฐธรรมาธิปไตยจึงไม่ใช่ชื่อของระบอบการเมือง ซึ่งคำว่า “รัฐ” ในที่นี้หมายความว่า รัฐบาล ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และบุคลากรภาครัฐทั้งหมด ส่วนคำว่า “ธรรมาธิปไตย” เป็นสิ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์และยิ่งใหญ่ ประชาชนทั่วไปสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล

๒) ให้เกิดการควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓) ส่งเสริมและพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับของประชาชน

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ความพึงพอใจของประชาชนต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒) การใช้อำนาจรัฐในทางที่ไม่ถูกต้อง การทุจริต และประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดน้อยลง

๓) ประชาชนมีความศรัทธา เชื่อมั่น และยอมรับต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากขึ้น

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

(๑) วงเงิน จำนวน ๔๔.๓๗ ล้านบาท

(๒) แหล่งเงินจากสำนักงบประมาณ

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(๑) กิจกรรมที่ ๑

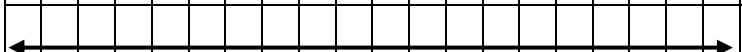
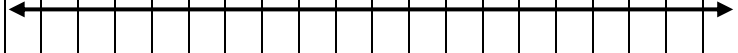
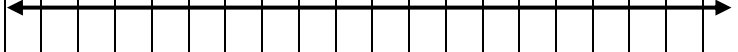
แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ การสร้างรัฐธรรมาธิปไตย

พันธกิจที่ ๑	การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กลยุทธ์ ๑. รณรงค์ให้คณะรัฐมนตรี สมาชิกรัฐสภา และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประกาศเจตนารมณ์ต่อสาธารณชนในการที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อจะรักษาประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ ทำงานทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล รวมทั้งการขอขมาหรือขออภัยต่อประชาชนในการกระทำสิ่งที่ผิดพลาดจากที่ผ่านมา นอกเหนือจากการปฏิญาณตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ๒. พรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องประกาศนโยบายพรรค และกิจกรรมการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้ประกาศไว้ให้ประชาชนได้รู้ทั่วกัน ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบได้	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส) ๒๕๖๑: ๑ ๒ ๓ ๔ | ๒๕๖๒: ๑ ๒ ๓ ๔ | ๒๕๖๓: ๑ ๒ ๓ ๔ | ๒๕๖๔: ๑ ๒ ๓ ๔ | ๒๕๖๕: ๑ ๒ ๓ ๔	ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
			๑. คณะรัฐมนตรี ๒. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๓. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๔. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๕. ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ๖. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๗. พรรคการเมือง ๘. สำนักงานศาลยุติธรรม ๙. สื่อมวลชนทุกแขนง ๑๐. สำนักงานสถิติแห่งชาติ ๑๑. กระทรวงมหาดไทย ๑๒. ภาคประชาสังคม			๑) ทุกครั้งที่มีการเข้ารับตำแหน่งและเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง ๒) ปีละ ๑ ครั้ง	๑) มีการประกาศเจตนารมณ์ ๒) จัดทำโพลสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๓. ให้มีการกำหนดมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมและการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบังคับใช้ การไต่สวนข้อเท็จจริง การพิจารณาวินิจฉัย การกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างชัดเจน รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบและร่วมกันสอดส่อง นอกจากนั้น ให้มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีการลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างจริงจัง รวมทั้งให้มีการเผยแพร่ผลการพิจารณาและการลงโทษผู้กระทำผิดมาตรฐานทางจริยธรรมให้สาธารณชนรับทราบ	←→																									
	๔. ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนำหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารประเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	←→																									
	๕.ให้พรรคการเมืองกำหนดให้มีมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของสมาชิกพรรคการเมืองบัญญัติไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมืองอย่างชัดเจนและให้มีการนำไปปฏิบัติโดยเคร่งครัด	←→																									
	๖. ให้มีช่องทางในการรับทราบข้อมูล การรับเรื่องร้องเรียน การฟ้องร้องของประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกระดับ ตลอดจนการจัดทำบันทึกและสถิติร้องเรียน การติดตามปัญหา โดยต้องมีการปกป้องรักษาความลับของผู้ร้องเรียน หรือผู้ฟ้องร้องมิให้ได้รับอันตรายด้วยการข่มขู่ และการประทุษร้าย	←→																									

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๗. กำหนดมาตรการป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและหน่วยงานภาครัฐนำข้อมูลภายในไปใช้เอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเอง พวกพ้อง และภาคเอกชนไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อป้องกันความเสียหายต่อประเทศชาติและส่วนรวม โดยอาจเพิ่มช่องทางให้สื่อมวลชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมร่วมมือติดตามตรวจสอบ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว ๘. ให้มีหน่วยงานหรือสถาบันเพื่อทำการศึกษาความเป็นไปได้ ความคุ้มค่าต่องบประมาณ และประโยชน์สูงสุดที่พึงจะได้รับจากนโยบายของพรรคการเมืองในช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากนโยบายที่นำเสนอเมื่อชนะการเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาล	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→					

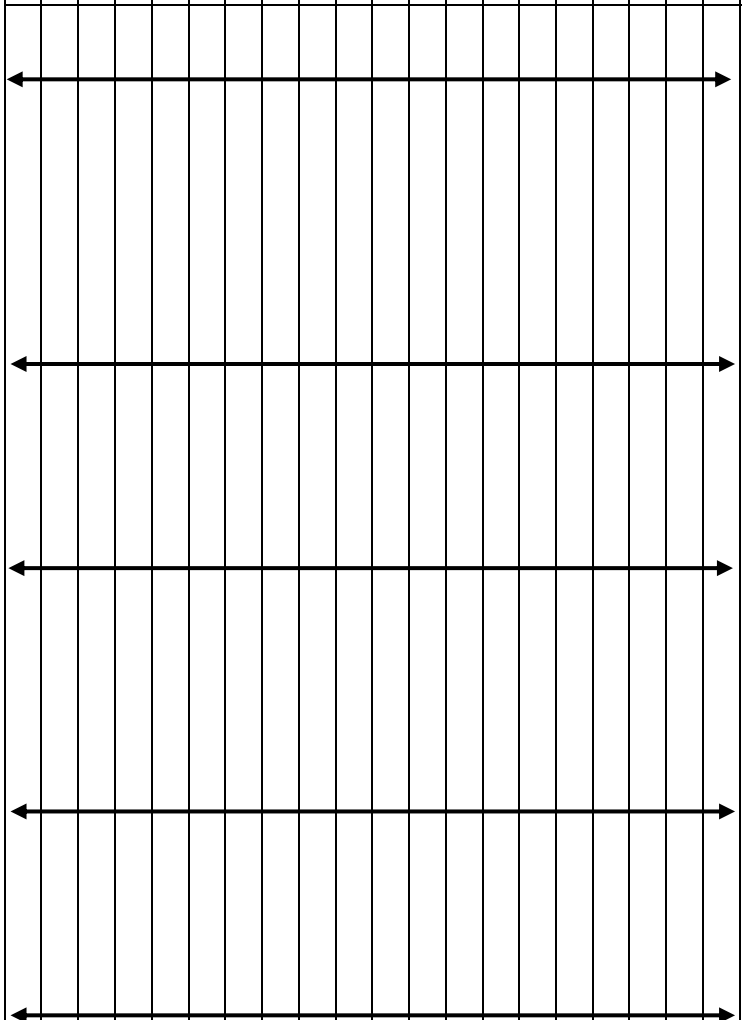
(๑) กิจกรรมที่ ๒

พันธกิจที่ ๒	การควบคุม การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการลงโทษ กลยุทธ์	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส) ๒๕๖๑ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๒ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๓ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๔ (๑ ๒ ๓ ๔) ๒๕๖๕ (๑ ๒ ๓ ๔)	ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
	๑. ให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินโครงการตาม(แผนปฏิบัติการ) นโยบายที่รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภาทุกสิ้นปีงบประมาณ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดอย่างชัดเจนแสดงให้เห็นถึงความคืบหน้าและความสำเร็จของการปฏิบัติงานแล้วเสนอต่อรัฐสภาทราบและแจ้งให้ประชาชนทราบทั่วกัน ภายในไตรมาสแรกของปีงบประมาณถัดไป		๑. รัฐสภา ๒. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ๔. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๕. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๗. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ๘. องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ๙. สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ			ปีละ ๑ ครั้ง	ประเมินผลการดำเนินงาน
	๒. ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของแผ่นดินโดยให้มีการพัฒนาและยกระดับสำนักงบประมาณของรัฐสภาให้เป็นหน่วยงานนิติบุคคลอยู่ในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา เพื่อสนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติให้สามารถติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างเหมาะสมคุ้มค่าและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้					จำนวน ๑ แห่ง	ให้มีการจัดตั้งสำนักงบประมาณของรัฐสภา
	๓. ให้สมาชิกรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติดำเนินการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหารอย่างเคร่งครัดและด้วยความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหารเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน						

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๔. ให้พรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมืองร่วมกันติดตาม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของพรรค ให้อยู่ในขอบเขตของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ๕. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐ โดยรัฐมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งให้มีช่องทางร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐที่ไม่ถูกต้องของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีค่านิยมในการไม่เพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่มีความชอบธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๖. ให้มีมาตรการ กระบวนการ หรือกลไกในการรับทราบข้อมูลจากประชาชนเพื่อนำไปสู่การตรวจสอบการปฏิบัติตามเจตจำนงตามที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ให้ไว้แก่ประชาชน และการใช้อำนาจรัฐ	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ			รายงานปีละ ๑ ครั้ง	ผลการสำรวจและประเมินผลประจำปีของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๗. การตรวจสอบภายในหน่วยงานของรัฐ ผู้ตรวจราชการของรัฐ และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง จะต้องทำหน้าที่อย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจรัฐทุกตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ไม่ละเลยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ ละเลยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือแสวงหาผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีการลงโทษตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด	←																			→					
	๘. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และภาครัฐโดยเริ่มต้นจากการกำหนดให้ภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูล เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ รวมทั้งติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน	←																			→	สำนักงานสถิติแห่งชาติ			ปีละ ๑ ครั้ง	ผลสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีส่วนร่วม

(๑) กิจกรรมที่ ๓

พันธกิจที่ ๓	การส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างธรรมาธิปไตยให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	<u>กลยุทธ์</u> ๑. ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และดำรงตนให้มีคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งปฏิบัติตนให้อยู่ในครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒. ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมเข้าไปมีบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเป็นการถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๓. ส่งเสริม ยกย่อง และเชิดชูผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่มีธรรมาธิปไตย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ทุ่มเทเสียสละเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง รวมทั้งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ๔. ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อสะท้อนปัญหา และการใช้อำนาจรัฐในการดำเนินงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารประเทศต่อไป ๕. ส่งเสริมให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ได้มีโอกาสเข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง																					๑. สภาผู้แทนราษฎร ๒. วุฒิสภา ๓. กระทรวงมหาดไทย ๔. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๕. ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ๖. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๗. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ๘. สถาบันพระปกเกล้า ๙. พรรคการเมือง ๑๐. สื่อมวลชนทุกแขนง ๑๑. ภาคประชาสังคม			ปีละ ๑ ครั้ง	- กิจกรรมยกย่องเชิดชู - สื่อมวลชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อและพิจารณาบุคคล

		ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย (กลยุทธ์)	ตัวชี้วัด (กลยุทธ์)
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	๖. ส่งเสริมให้ผู้นำพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับนำของแต่ละพรรคได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือประสบการณ์ทำงานเพื่อให้เกิดความรักสามัคคีระหว่างกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งอาจเสนอแนวทางในการบริหารบ้านเมืองที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและส่วนรวม	←———																			→					
	๗. ส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้จักประนีประนอม รักษามิตรภาพ การใช้วาทกรรมทางการเมือง เชิงสร้างสรรค์แทนที่การใช้วาทกรรมสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) เคารพความอาวุโสทางการเมือง รวมทั้งการรับฟังและให้เกียรติผู้อ่อนอาวุโสทางการเมือง และแยกแยะบทบาทในการทำหน้าที่ซึ่งเป็นเรื่องส่วนรวมออกจากสถานะความสัมพันธ์ส่วนตัวให้ชัดเจน เพื่อปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของประชาชน	←———																			→					

(๒) วิธีการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปีงบประมาณ พ.ศ./ไตรมาส)																		ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		หมายเหตุ
				๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน	
				๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑.	หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณประจำปี			↔				↔				↔				↔				↔							
๒.	หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผนและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้			↔	↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔				
๓.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองและ สศช. ออกติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน																										
	๓.๑ ประชุมชี้แจงหน่วยงานที่รับผิดชอบ				↔				↔				↔				↔				↔				๕.๑	สงป.	
	๓.๒ ติดตาม และตรวจสอบหน่วยงานที่รับผิดชอบ				↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		↔	↔	↔		๒.๕๕	สงป.	
	๓.๓ ประเมินผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				↔		๓๕.๗	สงป.	
๔.	หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานไปยัง สศช.					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				↔				
๕.	สศช. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				↔		๑.๐๒	สงป.	
๖.	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณารายงานสรุปผลการดำเนินงานและนำเสนอต่อที่ประชุมร่วม					↔	↔			↔	↔			↔	↔			↔	↔				↔				

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

ส่วนที่ ๓
การบริหารและการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๗ ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศและกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ก. ยังได้บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

(๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่มิได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ต่อมา คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องตามมาตรา ๒๕๘ ก. แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูป ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๒๕๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ การที่จะทำให้แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองบรรลุเป้าหมายนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม

และประชาชน ที่จะต้องนำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองอย่างเพียงพอและเหมาะสมตามสภาวการณ์ของประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไปสู่การปฏิบัติและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดหน้าที่หลักของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ไว้ดังนี้

(๑) การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

(๒) การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล

(๓) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน โดยต้องระบุความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา

(๔) หน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการปฏิรูปและคณะอนุกรรมการ

(๒) ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลและความเห็นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณากำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งจัดหาและพัฒนาข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการให้แก่คณะกรรมการปฏิรูปและคณะอนุกรรมการ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและประชาชนภาคส่วนต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ดำเนินการให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง

(๕) เผยแพร่แผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ

(๖) รับผิดชอบในการดำเนินการให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและการจัดทำรายงานตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการปฏิรูปหรือที่ประชุมร่วมมอบหมาย

ในการนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้สรุปกระบวนการบริหารและการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ

(๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ โดยใช้ระยะเวลา ๙๐ วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๗ กันยายน – ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

(๒) เสนอร่างแผนการปฏิรูปประเทศต่อที่ประชุมร่วม ภายใน ๓๐ วัน (๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ – ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑)

(๓) เสนอร่างแผนการปฏิรูปประเทศต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ภายใน ๓๐ วัน (๒๔ มกราคม – ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

(๔) คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสนอร่างแผนการปฏิรูปประเทศต่อคณะรัฐมนตรี ภายใน ๓๐ วัน (๒๓ กุมภาพันธ์ – ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๑)

(๕) คณะรัฐมนตรีรายงานแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภา ประมาณเดือนเมษายน ๒๕๖๑

(๖) ประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศ ประมาณเดือนเมษายน ๒๕๖๑

ทั้งนี้ การดำเนินการในขั้นตอนนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการ จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการและประสานงานให้แก่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ

ขั้นตอนที่ ๒ การดำเนินงาน

๒.๑ การแจ้งแผนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบ

(๑) หลังจากมีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศแล้ว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหนังสือพร้อมส่งแผนการปฏิรูปประเทศไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย หน่วยงานฝ่ายบริหาร หน่วยงานฝ่ายนิติบัญญัติ หน่วยงานฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และภาคประชาสังคม

(๒) หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ และงบประมาณประจำปีในการดำเนินการ

(๓) เมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการเรียบร้อยแล้วจะต้องรายงานผลการดำเนินงานไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๒ การบริหารงบประมาณ

๒.๒.๑ การบริหารงบประมาณสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(๑) กรณีหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้งนี้ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาวการณ์ของประเทศ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

(๒) กรณีภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคม รัฐบาลควรมีแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนโดยอาจตั้งเป็นกองทุนขึ้นมา

๒.๒.๒ การบริหารงบประมาณสำหรับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ

รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ งบประมาณดังกล่าวจะเป็นค่าใช้จ่ายตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล

(๒) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

(๓) การศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ

(๔) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น

ขั้นตอนที่ ๓ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

(๑) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล กล่าวคือ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยอาจมีคณะอนุกรรมการฯ มาช่วยดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการ การติดตาม การตรวจสอบ และประเมินผลที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด

(๒) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐในฝ่ายบริหารดำเนินการไม่สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้ประสานงานหรือปรึกษาหารือกับหน่วยงานดังกล่าวหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือที่กำกับดูแลเพื่อแก้ไขปรับปรุงความไม่สอดคล้องนั้น ในกรณีที่ไม่อาจหาข้อยุติร่วมกันได้ ให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแจ้งเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณา และเมื่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมีมติประการใดให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

(๓) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการ ดำเนินการไม่สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้ประสานงานหรือปรึกษาหารือกับหัวหน้าหน่วยงานดังกล่าวเพื่อแก้ไขปรับปรุงความไม่สอดคล้องนั้น และให้ดำเนินการตามที่ตกลงร่วมกันแล้วรายงานให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทราบ

ขั้นตอนที่ ๔ การรายงานผล

(๑) หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องรายงานผลการดำเนินการต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติภายในเวลาและตามรายการที่ สศช. กำหนด

(๒) สศช. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และเสนอต่อที่ประชุมร่วมเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้ สศช. เสนอรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภาทราบภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ รายงานสรุปผลการดำเนินการอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา

(๓) ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศได้และเป็นเรื่องเร่งด่วน หรือในกรณีมีเหตุอื่นใดเป็นการเร่งด่วนเฉพาะเรื่อง ให้ สศช. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องรายงานปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาให้คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หัวหน้าหน่วยงานฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการหรือรัฐสภาทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๔) สศช. เผยแพร่รายงานที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐและรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี และรายงานเป็นการเฉพาะเรื่องให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ สศช.

(๕) เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้สำนักงานจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนซึ่งพบหรือเห็นว่าหน่วยงานของรัฐหน่วยใดไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศสามารถแจ้งเหตุดังกล่าวให้ สศช. ทราบได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

นอกจากการดำเนินงานที่จะต้องเป็นไปตามกระบวนการบริหารและขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศแล้ว คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองยังมีข้อเสนอที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองให้ประสบผลสำเร็จ ดังนี้

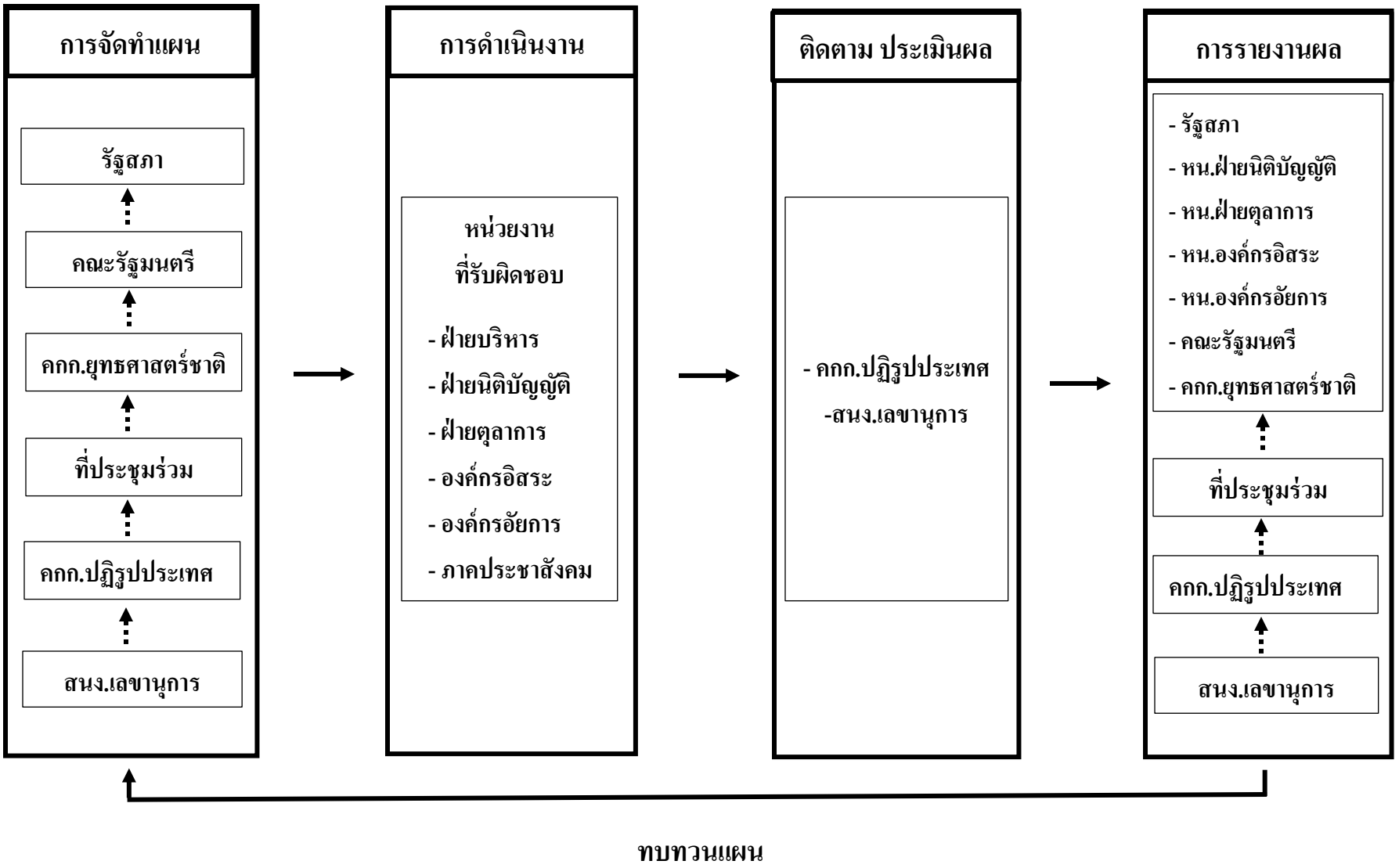
๑. ควรจัดให้มีสถาบันหรือองค์กรคลังปัญญากลาง (Think Tank) เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษา วิจัย และสร้างสรรค์สติปัญญา เพื่อเป็นข้อเสนอในการปฏิรูปและพัฒนาการเมืองอย่างต่อเนื่องและเป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองทุก ๕ ปี

๒. ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. ให้รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานที่รับผิดชอบตามแผนการ ปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๔. ให้รัฐบาลวางแนวทางและมาตรการในการควบคุมและการนำแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐอย่างจริงจังและเข้มงวด รวมทั้งมาตรการการให้คุณและให้โทษหน่วยงานเหล่านั้นด้วย

กระบวนการบริหารและการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไว้ในหลายมาตรา ซึ่งถือเป็นแม่บทสำหรับการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สรุปได้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๗๖ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ บัญญัติให้ “รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพรัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้ง หรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการ กำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐาน ทางจริยธรรมดังกล่าว”

มาตรา ๒๕๗ ในหมวดการปฏิรูปประเทศ บัญญัติให้ “การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๑) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

(๒) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและบริการประชาชน

(๓) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน

(๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวมีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา และ

(๕) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัวเปิดเผยตรวจสอบได้และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศการวัดผลการดำเนินการและระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อน

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นอกเหนือจากบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ยังดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๗ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

๒) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการจัดทำแผนการปฏิรูป ไว้ดังนี้

มาตรา ๕ การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๖ ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปในด้านต่างๆ แต่ละด้านตามมาตรา ๘ รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศแต่ละด้านจะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้านหรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสาม

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลตามวรรคสี่ ให้หมายความถึงการประสาน การปรึกษา หรือเสนอแนะต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

มาตรา ๗ แผนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับในลักษณะที่เป็นการบูรณาการและตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

(๓) การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการตาม (๑) และ (๒)

(๔) วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่องตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน

(๕) ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปี

(๖) การเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาความเร่งด่วนของการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านเพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศ และต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินการคลังของประเทศด้วย

มาตรา ๘ ให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านการเมือง

(๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) ด้านกฎหมาย

(๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๕) ด้านการศึกษา

(๖) ด้านเศรษฐกิจ

(๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๘) ด้านสาธารณสุข

(๙) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๑๐) ด้านสังคม

(๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ที่ประชุมร่วมโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีจะแยกด้านตามวรรคหนึ่ง นอกจากด้านตาม (๕) ออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ก็ได้

ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย

ในกรณีที่มีการแยกด้านใดออกเป็นเรื่องตามวรรคสอง ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศสำหรับเรื่องนั้นเป็นคณะแยกจากกันในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ง. (๔) และด้านการศึกษาตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษาของรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๖๐ หรือมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการ

การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ที่ประชุมร่วมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะขององค์กรฝ่ายตุลาการมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฝ่ายตุลาการด้วย

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ กำหนดให้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้วย

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น อาทิ รายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ สถานการณ์และปัญหาสำคัญเร่งด่วนของการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานและผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนนำแนวทางการปฏิรูปไปดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชน รายละเอียดผลการรับฟังความคิดเห็นตามที่ปรากฏในภาคผนวก ๑ ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการจัดทำแผนตามที่พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๑ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

ภาครัฐของไทยกำลังเผชิญกับสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และผันผวน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การที่ระบบราชการ องค์กรและหน่วยงานภาครัฐจะอยู่รอด เติบโต เป็นเลิศและยั่งยืน ได้นั้น ลำพังแค่เพียงการปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนเล็กๆ น้อยๆ แบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Adaptation) และมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่องๆ (Problem Driven) อาจไม่เพียงพอ แต่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปขนานใหญ่ (Radical Change) ที่เน้นการมองภาพกว้างและมองไกล (Vision Driven) ในทุกมิติ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ภาครัฐต้องเร่งพัฒนาและเพิ่มผลิตภาพของการบริหารสาธารณะ (Productivity of Public Service) ปรับเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์กับประชาชนผู้รับบริการเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่ทวีคูณและความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไป (Increasing and changing citizen demands) ปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถส่งมอบบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ (Analytics) สำหรับการกำหนดนโยบาย การบริการประชาชน และการบริหารจัดการภายใน รวมทั้งต้องสามารถแข่งขันกับภาคส่วนอื่น โดยเฉพาะภาพเอกชน ในการดึงดูดและรักษาผู้มีความรู้ความสามารถ (Talent Attraction and Retention) สำหรับการขับเคลื่อนภารกิจที่มีผลกระทบสูงต่อชีวิตประชาชน

จึงอาจกล่าวได้ว่า ในสองทศวรรษจากนี้ไป ภาครัฐของไทยจะต้องเข้าสู่ยุคแห่งการปฏิรูป เพราะขีดความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะตัดสินว่าองค์กรของรัฐ จะสามารถอยู่รอด เติบโต เป็นเลิศ และยั่งยืน ได้อย่างมีประสิทธิผลเพียงใด

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อระบบราชกร องค์กรและหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วย

๑) ด้านเศรษฐกิจ

แนวโน้มเศรษฐกิจโลกยังมีความไม่แน่นอนและมีความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนขั้วทางเศรษฐกิจในในระดับโลกและในระดับภูมิภาค มาให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียในฐานะศูนย์กลางพลังอำนาจทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็จะนำไปสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง ประกอบกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงิน รวมทั้งการเปิดเสรีภาคการเงิน ก็มีผลทำให้แนวโน้มการแข่งในในเวทีโลกจะรุนแรงมากขึ้น ขณะที่ภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มอัตราการขยายตัวต่ำ ยิ่งส่งผลทำให้การแข่งขันในเวทีโลกมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ผลกระทบของสถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้น ส่งผลทำให้ตัวแปรหลักในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไป (Key Parameters Shaping Economic Policies) ต้องมีการปรับยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักของการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) สามารถยกระดับเพื่อแข่งขันกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่า ด้วยการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ และรับมือกับความท้าทายจากประเทศที่มีอัตราค่าแรงที่ต่ำ

สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้นทำให้มีความจำเป็นต้องปฏิรูปสถาบันและโครงสร้างภาครัฐ (Institutional Reforms) รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย

กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีขีดความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิผล รวมทั้งเป็นการวางรากฐานที่จำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เกิดเสถียรภาพและการเติบโตอย่างเหมาะสม

๒) ด้านเทคโนโลยี

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive Technology) โดยเฉพาะเทคโนโลยีพื้นฐานที่จำเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีวัสดุศาสตร์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและดิจิทัล จะก้าวหน้าต่อไปอย่างรวดเร็ว และพัฒนาการของเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ โปรแกรมอัจฉริยะ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง เทคโนโลยีคลาวด์ หุ่นยนต์และยานยนต์ไร้คนขับ จะพลิกโฉมรูปแบบการดำรงชีวิตของประชาชน การประกอบธุรกิจ และการสร้างความสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่มและองค์กรในสังคมขนานใหญ่

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างฉับพลันจะกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง กล่าวคือ จะเป็นแรงกดดันที่สำคัญในภาครัฐต้องปรับโฉมโครงสร้างองค์กร พัฒนาระบบงาน และปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้แทนกำลังคนมากขึ้น ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีจะส่งผลทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ของประชาชนผู้รับบริการและหน่วยงานภาครัฐเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากเดิมที่การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเน้นการยึดกฎระเบียบ งานเอกสารและกระบวนการที่ยืดยาว มีความล่าช้า เจ้าหน้าที่ของรัฐห่างไกล และไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้รับบริการ จะถูกแทนที่ด้วยรูปแบบความสัมพันธ์และการให้บริการที่เน้นความรวดเร็ว (Rapid) เป็นส่วนตัว (Personalized) และผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics) เนื่องจากประชาชนผู้รับบริการจะมีข้อมูล และใช้ข้อมูลร่วมกับภาครัฐอย่างเปิดเผยแบบที่ไม่เคยเป็นมาก่อน รวมทั้งจะมีความคาดหวังให้ภาครัฐและระบบราชการต้องจัดบริการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดังกล่าวทำให้มีความจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้าง ระบบงาน และขีดความสามารถของกำลังคนภาครัฐ เพื่อให้สามารถรองรับรูปแบบการจัดทำและบริการสาธารณะโดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๓) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ปัจจัยที่ทำให้สภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันเปลี่ยนไปอย่างมาก ประกอบด้วย (๑) การที่ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท (๒) การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยประเทศที่พัฒนาแล้วหลายแห่งได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบแล้วโดยมีระยะเวลาในการเตรียมตัวสำหรับการเป็นสังคมสูงวัยค่อนข้างนานกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา (๓) การเคลื่อนย้ายกำลังแรงงานข้ามพรมแดนได้อย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังคนที่มีความรู้และทักษะ (๔) ความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนจะต้องเผชิญกับแรงกดดันทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกัน อาทิการกระจายรายได้ การถือครองที่ดิน การเข้าถึงระบบสาธารณสุข และความยากจน เป็นต้น และ (๕) รูปแบบการใช้ชีวิตของประชาชนเปลี่ยนไปเนื่องจากมีการเปิดรับกระแสวัฒนธรรมจากทั่วโลกได้ง่ายขึ้นเนื่องจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐในหลายประการ อาทิ การเข้าสู่สังคมสูงวัยค่อนข้างเร็วกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ อาจเป็น**โอกาส**ในการพัฒนาธุรกิจ สินค้า และนวัตกรรมสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการจ้างงานกลุ่มที่มีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ แต่ก็อาจเป็น**ความเสี่ยง**เนื่องจากการลดลงของกำลังแรงงานในประเทศ โดยเฉพาะ

กำลังคนที่มีขีดความสามารถและมีศักยภาพสูง นอกจากนี้ยังอาจทำให้ภาครัฐเผชิญกับแนวโน้มภาระด้านงบประมาณที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายด้านการจัดบริการทางการแพทย์และสาธาณสุข บำเหน็จบำนาญ และสวัสดิการสังคมในรูปแบบอื่นๆ ทั้งนี้ **อาจจำเป็นต้องมีการปรับบทบาทและวิธีการทำงานของภาครัฐ** เนื่องจากหน่วยงานของรัฐอาจไม่ใช่องค์กรหลักเพียงองค์กรเดียวในการรับมือกับปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยโครงสร้างและระบบการทำงานและขีดความสามารถของกำลังคนภาครัฐจะต้องเอื้อต่อการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรไม่แสวงหากำไร

๔) ด้านสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนรุนแรงมากขึ้น ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คน อาทิ ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง ซึ่งส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมทุกมิติ ในขณะเดียวกันเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เป็นปัจจัยสำคัญที่รัฐบาลของหลายประเทศต้องนำมาพิจารณากำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนา จึงถือเป็นประเด็นระดับนานาชาติที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดก๊าซเรือนกระจก ก็ถือเป็นพันธสัญญาที่ชาติต่างๆ ซึ่งให้สัตยาบันจะต้องพยายามขับเคลื่อนให้บรรลุผล และยังเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขในการกำหนดมาตรฐานสินค้าในการค้าระหว่างประเทศ

ผลกระทบของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนถือเป็นโอกาสของภาครัฐไทยในการที่จะพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้สามารถบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกไปพร้อมกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นแรงขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการในภาครัฐต้องเป็นไปตามข้อกำหนดและมาตรฐานสากล ซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณภาพของการบริหารจัดการและการบริการประชาชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

๕) ด้านความมั่นคง

ปัญหาด้านความมั่นคงในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับสถานการณ์อาชญากรรมข้ามชาติทั้งในเรื่องการค้ายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าว การค้ามนุษย์ และการฟอกเงิน ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัว มีเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันในภูมิภาค มีรูปแบบที่ซับซ้อน และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงาน นอกจากนี้ การแข่งขันกันมีอิทธิพลและสร้างพันธมิตรในภูมิภาคระหว่างชาติมหาอำนาจ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างชาติต่างๆ ในภูมิภาคเพื่ออ้างอิงสิทธิทับซ้อนและการแย่งชิงผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติล้วนเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อเสถียรภาพและการดำเนินนโยบายของรัฐบาลไทย

ปัจจัยด้านความมั่นคงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการรักษาภาพลักษณ์และผลประโยชน์ของชาติในเวทีโลก ดังนั้น จึงเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้มีการพัฒนาโครงสร้างและระบบงานให้มีความคล่องตัว ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานการณ์ความมั่นคงกระทบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

สถานการณ์ภายในที่เกี่ยวข้องและเป็นปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้มีความจำเป็นต้องปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารจัดการในระบบราชการและองค์กรภาครัฐทุกระดับและทุกรูปแบบ รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารราชการซึ่งถือเป็นโอกาสที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่ความสำเร็จ

๑) ปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐ

ระบบราชการและภาครัฐโดยรวมยังมีปัญหาสำคัญหลายประการ ซึ่งเป็นแรงกดดันสำคัญให้มีการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย

(๑) ภาครัฐมีขนาดใหญ่เนื่องจากหน่วยงานของรัฐยังเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำและให้บริการสาธารณะ (Operation) ส่งผลทำให้โครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ มีการขยายตัว (Structural Diversification) อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีโครงสร้างส่วนราชการระดับสำนัก/กอง เพิ่มเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา ภาครัฐถูกมองว่าเป็นนายจ้างรายใหญ่ของประเทศ ทำให้อัตรากำลังภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ส่งผลทำให้สัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำ และงบประมาณและค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐ เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณสำหรับการลงทุนของประเทศ แม้ว่าในขณะนี้อาจมีภาคส่วนอื่นที่มีขีดความสามารถในการดำเนินการจัดทำและให้บริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันกับภาครัฐได้ รวมทั้งมีทางเลือกในการส่งมอบบริการสาธารณะให้กับประชาชนหลากหลายรูปแบบ อาทิ การถ่ายโอนภารกิจให้ภาคเอกชนหรือท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ และการใช้รูปแบบการเป็นหุ้นส่วนหรือพันธมิตรร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน หรือการบูรณาการการทำงานในลักษณะประชารัฐ เป็นต้น แต่บทบาทของภาครัฐในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศยังมีสัดส่วนที่สูง

(๒) การบริหารจัดการภาครัฐยังมีประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากมีระเบียบและขั้นตอนจำนวนมากและซับซ้อน ขาดความยืดหยุ่น มีความล่าช้า ไม่คล่องตัว ไม่ประหยัด ประกอบกับการขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ก้าวหน้า ทำให้ประชาชนคาดหวังที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐผ่านช่องทางที่มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงการให้บริการประชาชนให้ได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ สถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) รายงานว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประสิทธิภาพของภาครัฐอยู่ที่อันดับ ๒๗ ของโลก และเป็นอันดับสามของภูมิภาคอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย และธนาคารโลกรายงานว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีคะแนนความง่ายในการประกอบธุรกิจอยู่ที่อันดับ ๔๙ ของโลก และเป็นอันดับสามของภูมิภาคอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย

(๓) จำนวนบุคลากรภาครัฐซึ่งมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับสถานการณ์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยังมีไม่เพียงพอ รวมทั้งภาครัฐขาดแรงดึงดูดให้คนที่มีความรู้ความสามารถและคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพเข้าทำงานในภาครัฐ เนื่องจากระบบบริหารจัดการภาครัฐไม่สอดคล้องกับวิถีการทำงานของคนรุ่นใหม่ ประกอบกับในปัจจุบันมีรูปแบบการทำงานที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ การประกอบอาชีพที่ไม่ประจำ (Freelance) และการประกอบอาชีพชั่วคราวหลายงาน (Gig Employment) ทำให้คนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสูงไม่นิยมเข้ารับราชการ นอกจากนี้ มาตรการที่ใช้ในการรักษาและจูงใจบุคลากรที่มีความสามารถไว้ในภาครัฐยังไม่มีประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวจะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเนื่องจากหลายหน่วยงานมีแนวโน้มการสูญเสียอัตรากำลังเนื่องจากการเกษียณอายุที่เพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ

(๔) กระบวนการจัดสรรงบประมาณของประเทศขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่เท่าทันต่อการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระบวนการในการจัดทำ อนุมัติและจัดสรรงบประมาณมีขั้นตอนมากและเกิดความล่าช้า ขาดการบูรณาการแผนงานและแผนงบประมาณในแต่ละระดับให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน (Alignment) ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณมีลักษณะแยกส่วน ขาดการบูรณาการ และบางกรณีอาจเกิดความซ้ำซ้อน นอกจากนี้ ระบบการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน

ยังขาดประสิทธิภาพ และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้นโยบาย แผนงาน และโครงการของภาครัฐไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามเจตนารมณ์ และไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) **ระบบการบริหารจัดการภาครัฐยังไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง** มีการทุจริตและประพฤติมิชอบ เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนมีพฤติกรรมในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ โดยเฉพาะการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการปฏิบัติราชการ ใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง มีผลประโยชน์ส่วนตนทับซ้อนกับผลประโยชน์รัฐ ซึ่งทำให้การบริหารจัดการภาครัฐขาดประสิทธิภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไม่ได้ผลเต็มที่ และภาพลักษณ์ของประเทศในสายตาชาวโลกไม่สง่างาม โดยผลการประเมินขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พบว่า พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index: CPI) เพียงร้อยละ ๓๘ อยู่อันดับที่ ๗๖ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๖๘ ประเทศทั่วโลก รองจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย สาเหตุสำคัญเนื่องจากขาดความต่อเนื่องและล่าช้าในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ จะเน้นเฉพาะการทุจริตที่เกิดจากภาครัฐ โดยยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทุจริตที่เกิดมาจากภาคีอื่นๆ เท่าที่ควร ในขณะที่ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรภาคเอกชนมีสัดส่วนการทุจริตและประพฤติมิชอบสูงขึ้นเป็นลำดับ ทั้งขนาดและความรุนแรง รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศมากขึ้น

(๖) การกำกับดูแลองค์การมหาชนและรัฐวิสาหกิจยังขาดประสิทธิภาพ ขาดแผนการดำเนินงานเชิงยุทธ์ ส่งผลให้หลายแห่งประสบภาวะการขาดทุน ขาดสภาพคล่องและมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก โครงสร้างการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจขาดความเป็นเอกภาพ ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการแทรกแซงหรือครอบงำการดำเนินงานจากหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดช่องทางและความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบได้ นอกจากนี้ รัฐวิสาหกิจด้านโครงสร้างพื้นฐานหลักยังทำหน้าที่ทั้งผู้ควบคุมกำกับและผู้ปฏิบัติซึ่งไม่เป็นธรรมกับภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนแข่งขัน ในขณะที่ผู้บริโภคไม่มีหลักประกันที่จะได้รับการบริการอย่างมีมาตรฐานทั้งความต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพในราคาที่ยุติธรรม

(๗) การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพและความโปร่งใสเท่าที่ควร ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเต็มที่ สาเหตุหลักเกิดจากโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น ยังขาดความชัดเจนและหลายส่วนมีการทับซ้อนกัน และราชการส่วนกลางมีแนวโน้มจะรวมศูนย์อำนาจในการบริหารราชการไว้ที่ส่วนกลางมากกว่ากระจายลงสู่พื้นที่ปฏิบัติ ในขณะเดียวกันการระบบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างและขนาดองค์กรที่ไม่เหมาะสม เช่น มีขนาดเล็กเกินไปทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เป็นต้น รวมทั้งขาดความเข้มแข็ง และความเป็นอิสระด้านการคลังและงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคลยังไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรมอย่างแท้จริง เป็นต้น

๒) นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

รัฐบาลได้ประกาศนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาโครงสร้างหน่วยงาน ระบบงาน กระบวนการบริการประชาชนและการบริหารงานภายในงบประมาณ อัตรากำลัง และวัฒนธรรมและค่านิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถือเป็นโอกาสและปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินบรรลุเป้าหมาย สรุปได้ดังนี้

(๑) นโยบายรัฐบาล ข้อที่ ๑๐ “ส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล” สรุปได้ดังนี้

- จัดระบบอัตรากำลังและปรับปรุงค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐให้เหมาะสมและเป็นธรรม ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการ การรักษาบุคลากรภาครัฐที่มีประสิทธิภาพไว้ในระบบราชการ โดยจะดำเนินการตั้งแต่ระยะเฉพาะหน้าไปตามลำดับความจำเป็น และตามที่กฎหมายเอื้อให้สามารถดำเนินการได้

- กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้รวดเร็ว วางมาตรการทางกฎหมาย มิให้เจ้าหน้าที่หลีกเลี่ยง ประวิงเวลา หรือใช้อำนาจโดยมิชอบก่อให้เกิดการทุจริต หรือสร้างความเสียหายแก่ประชาชน

- ยกระดับสมรรถนะของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการเชิงรุกทั้งในรูปแบบการเพิ่มศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนในต่างจังหวัดโดยไม่ต้องเดินทางเข้ามายังส่วนกลาง ศูนย์บริการสาธารณะแบบครบวงจรที่ครอบคลุมการให้บริการหลากหลายซึ่งจะจัดตั้งตามที่ชุมชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางไปติดต่อขอรับบริการได้โดยสะดวก การให้บริการถึงตัวบุคคลผ่านระบบศูนย์บริการร่วม ณ จุดเดียว (One Stop Service) และระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์แบบ พัฒนาหน่วยงานของรัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างนวัตกรรมในการทำงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีระบบบูรณาการ

- เสริมสร้างระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้ายบุคลากรภาครัฐ วางมาตรการป้องกันการแทรกแซงจากนักการเมือง และส่งเสริมให้มีการนำระบบพิทักษ์คุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ

- ใช้มาตรการทางกฎหมาย การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับอย่างเคร่งครัด ยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น สร้างภาระแก่ประชาชนเกินควร หรือเปิดช่องโอกาสการทุจริต เช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง การอนุญาต อนุมัติและการขอรับบริการจากรัฐซึ่งมีขั้นตอนยืดยาว ใช้เวลานาน ซ้ำซ้อน และเสียค่าใช้จ่ายทั้งของภาครัฐและประชาชน

- ปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายที่ครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในภาครัฐทุกระดับ โดยถือว่าเรื่องนี้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วนแห่งชาติ และเป็นเรื่องที่ต้องแทรกอยู่ในการปฏิรูปทุกด้าน

- เร่งรัดการดำเนินการต่อผู้กระทำการทุจริตทั้งในด้านวินัยและคดี รวมทั้งให้ผู้ใช้บริการมีโอกาสประเมินระดับความน่าเชื่อถือของหน่วยงานรัฐและเปิดเผยผลการประเมินต่อประชาชน

- ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีองค์กรภาคเอกชนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสอดส่อง เฝ้าระวัง ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ถูกแทรกแซงหรือขัดขวาง

(๒) นโยบายประเทศไทย ๔.๐ เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล เพื่อมุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” โดยเน้นการใช้นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่ม เพื่อขับเคลื่อนประเทศตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านกลไก “ประชารัฐ” โดยกำหนดให้มีการปฏิรูปภาครัฐ

สู่การเป็นระบบราชการ ๔.๐ ที่มียุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เป็นตัวชี้นำ ส่งเสริมให้ภาครัฐปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจและสังคมยุคดิจิทัล ยกระดับประสิทธิภาพการทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (Government Integration) การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการปฏิบัติงาน (Smart Operations) เพื่อให้เกิดความประหยัดและคุ้มค่า ยกระดับงานบริการภาครัฐให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Citizen-centric Services) ซึ่งนโยบายนี้ถือเป็นโอกาสสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้ประสบความสำเร็จ

๑.๒.๓ ผลกระทบของสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่อการบริหารจัดการภาครัฐ

ผลกระทบของสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่กล่าวถึงในข้อ ๑.๒.๑ และข้อ ๑.๒.๒ จะมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐของไทยหลายประการดังต่อไปนี้

๑) รัฐบาลและภาครัฐต้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (More Productive)

รัฐบาลและภาครัฐถูกคาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติงาน “มากขึ้น” (Do more) “ดีขึ้น” (Do better) และ “ใช้งบประมาณและทรัพยากรเท่าเดิม” (Do with the same amount of taxes) โดยปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของสังคมไทยทำให้ภาครัฐมีแนวโน้มต้องรับภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายในเรื่องการบริการสุขภาพ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์หลังเกษียณ นอกจากภาระงบประมาณที่เพิ่มขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ภาครัฐต้องพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเนื่องจากความคาดหวังของประชาชนผู้รับบริการมีมากขึ้น ทั้งในเรื่องการศึกษา สาธารณสุข การลดอาชญากรรม และสวัสดิการสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีความจำเป็นในการสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยน สร้างและพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ของกำลังคนในประเทศเพื่อให้สามารถพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ภาครัฐของไทยต้องหามาตรการและนวัตกรรมเพื่อให้การส่งมอบบริการสาธารณะดังกล่าวดีขึ้น (Innovative Ways to deliver better Public Services) ซึ่งถือเป็นสิ่งท้าทายและมีผลกระทบสูงในภาครัฐ โดยภาครัฐอาจมีความจำเป็นต้องเก็บภาษีเพิ่มลดงบประมาณรายจ่าย เพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายเพื่อประหยัดและเกิดวินัยทางการคลัง หรืออาจใช้มาตรการหลายอย่างควบคู่กันไป

การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการภาครัฐจะได้ผลอย่างแท้จริงจะต้องมีการพลิกโฉมองค์กร (Transformation) โดยใช้มาตรการปฏิรูปหลายประการ อาทิ การปฏิรูปองค์กรเพื่อให้เกิดศูนย์กลางยุทธศาสตร์ (Strategic Centers) มีช่วงชั้นการบังคับบัญชาน้อยลง (Fewer Administrative Layers) และมีธรรมาภิบาลและการกำกับดูแลที่มีประสิทธิผลมากขึ้น (More Effective Governance) ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการปฏิรูปการทำงานและพัฒนาผลงานของระดับปฏิบัติการที่ใกล้ชิดกับการให้บริการ (Frontline Operations) ซึ่งความสำเร็จของการปฏิรูปในเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้นำที่ต้องเน้นการบริหารผลงาน (Performance) สร้างขีดความสามารถ (Capabilities) จัดระบบให้ประสานสอดคล้องกัน (Alignment) และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (Motivation) รวมทั้งมีเจตจำนงอันแรงกล้า (Political Will) และมีภาวะผู้นำ (Leadership) ในการปฏิรูป

๒) รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนผู้รับบริการเปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากประชาชนผู้รับบริการมีความต้องการและความคาดหวังต่อการบริการของภาครัฐมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความหลากหลาย ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องทบทวนและสร้างความสัมพันธ์รูปแบบใหม่กับประชาชนผู้รับบริการ กล่าวคือ หากถือว่าประชาชนคือหัวใจสำคัญของการบริการสาธารณะ

ก็จำเป็นต้องจัดช่องทางการบริการให้เข้าถึงง่าย (Greater Access) มีทางเลือก (Choice) และให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มคน (Personalization)

การพัฒนาปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนผู้รับบริการให้บรรลุผลได้จำเป็นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์และใช้ข้อมูล (Data-Driven) เพื่อทำความเข้าใจความต้องการและความคาดหวัง (Needs) ความชอบ (Preference) และสถานการณ์ (Circumstance) ของประชาชน นอกจากนี้ รัฐบาลและภาครัฐจะต้องมีความพร้อมรับผิดรับชอบมากขึ้น (Public Accountability) เนื่องจากถูกติดตามตรวจสอบมากขึ้นเพราะประชาชนผู้รับบริการสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้นผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ ทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานไปสู่การผลิตร่วม (Co-Production) ซึ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐจะต้องเปลี่ยนแนวคิด ทัศนคติและพฤติกรรม และสร้างสมดุลระหว่างบทบาท อำนาจ หน้าที่ตามกฎหมาย กับการสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารจัดการและการตัดสินใจภาครัฐ

๓) ขอบเขตงานภาครัฐเปลี่ยนไปจากเดิม (Organization Landscape)

สถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการทบทวนขอบเขตภารกิจและงาน อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในภาครัฐ ควบคู่ไปกับขอบเขตของภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และขอบเขตที่ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการทบทวนขอบเขตขององค์กรแบบเก่า (Traditional Boundaries) เนื่องจากการดำเนินการขององค์กรต่างๆ มีความเป็นสากลและข้ามพรมแดน ผลิตภาพและผลกำไรเกิดในระดับโลก (Global Scale) จากความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Niche Expertise) มีการปรับตัวเพื่อสร้างเครือข่ายที่มีความยืดหยุ่น (Flexible Network) กับผู้ขาย ผู้ผลิต ผู้บริโภค วิธีการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีความใหญ่โต เป็นไซโล (large and Siloed) จึงค่อยๆ หายไป

ในภาครัฐเองนั้น การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรแบบราชการโดยจัดโครงสร้างเป็นกระทรวง กรม ที่ให้บริการพื้นฐานเฉพาะด้าน เช่น การศึกษาและการสาธารณสุข เป็นต้น อาจเหมาะสมกับสภาพการณ์ในอดีตที่ผ่านมา แต่อาจไม่สามารถรองรับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตได้ ประเด็นปัญหาหลายอย่าง อาทิ การแก้ปัญหาความยากจนของพี่น้องประชาชน ปัญหาที่ทำกิน หรือแม้แต่ปัญหาความมั่นคง ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการและความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานจึงจะบรรลุผล ในขณะเดียวกัน ประชาชนผู้รับบริการก็ไม่ต้องการบริการแบบแยกส่วน ต้องการรับบริการที่อยู่ในจุดเดียวและองค์รวม ส่งผลทำให้ภาครัฐต้องปฏิรูปการจัดโครงสร้างและระบบงานในลักษณะที่ต้องมีความเชื่อมโยงกัน (Joined-Up Government) นอกจากนี้การมีระบบบริการร่วมกันของหลายหน่วยงานภาครัฐ (Shared-Services) ก็จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและประหยัดงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนทักษะในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สอดคล้องกันด้วย

ความจำเป็นในการสร้าวความร่วมมือในระดับนานาชาติ ทำให้การบริหารจัดการภาครัฐมีขอบเขตข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ เช่น ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก หรือปัญหาโลกร้อน การปราบปรามกลุ่มอาชญากรข้ามชาติ ปัญหาผู้อพยพและผู้ลี้ภัย หรือแม้แต่โรคระบาด เช่น ไข้หวัดนก และไขหวัดซิก้า เป็นต้น การแก้ปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาประเทศ ทำให้บทบาทของภาครัฐ การกำหนดนโยบายสาธารณะและการส่งมอบบริการภาครัฐ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะปัจจัยภายในประเทศอีกต่อไป แต่ภาครัฐต้องคำนึงถึงปัจจัยระหว่างประเทศด้วย

ความจำเป็นในการการทบทวนและการเปลี่ยนแปลงขอบเขตภารกิจของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากระบบสังคมเศรษฐกิจในขณะนี้เป็นแบบ

ผสมผสาน (Mixed Economy) ผู้ที่ทำหน้าที่จัดทำและให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน อาจเป็นได้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน ส่งผลต่อการจัดระบบการทำงานและวิธีการบริหารจัดการในภาครัฐ เช่น การจ้างเหมาบริการ (Outsourcing) ช่วยให้ประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่าย การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคประชาชนทำให้สามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิผลและตรงตามความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงขอบเขตงานภาครัฐยังส่งผลต่อทัศนคติและขีดความสามารถของผู้นำภาครัฐในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การจัดทำและการส่งมอบบริการสาธารณะผ่านเครือข่ายและหุ้นส่วนในภาคส่วนต่างๆ

๔) ข้อมูลและการวิเคราะห์ (Data and Analytics) มีบทบาทมากขึ้นต่อการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการภาครัฐ

สภาพการณ์และบริบท รวมทั้งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นส่งผลทำให้ภาครัฐต้องเน้นการวางแผนระยะยาวและต้องมีการกำหนดฉากทัศน์ (Long-Term Scenario Planning) ความซับซ้อนในการบริหารจัดการภาครัฐทำให้มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศจำนวนมากและการวิเคราะห์ (Big Data Analytics) องค์ความรู้ทั้งที่เกิดจากผลงานวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ Open access online resource และองค์ความรู้ที่ร่วมกันผลิตขึ้นมาทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐต้องมีทัศนคติแบบใหม่ (Data-Driven Mindsets) ในการเพิ่มประสิทธิภาพผลการปฏิบัติงานในภาครัฐ ดังนั้น การบริหารจัดการสารสนเทศ ซึ่งรวมทั้งการรวบรวม การประมวล การวิเคราะห์ และการนำข้อมูลไปใช้จึงเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ ส่งผลทำให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐต้องมีสมรรถนะและทักษะในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี

๕) ภาครัฐต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผู้มีความรู้ความสามารถในตลาดแรงงาน

กำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่งและคนดีมีจิตสาธารณะ คือ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปประเทศ ดังนั้น ภาครัฐจะต้องเตรียมการรองรับการขาดแคลนกำลังคนคุณภาพอันเนื่องมาจากการสูญเสียกำลังคนจากการเกษียณอายุราชการ ด้วยการมีระบบการทดแทนและการสืบทอดตำแหน่ง (Succession Planning) รวมทั้งแสวงหาแนวทางใหม่ๆ ในการดึงดูดผู้สมัครรุ่นใหม่ให้เข้าปฏิบัติงานในภาครัฐ

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินกับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี

โดยที่พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๘ (๔) บัญญัติให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ใช้ร่างยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์เบื้องต้น และให้นำความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง มาประกอบการพิจารณา ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้พิจารณาให้มีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ดังกล่าว ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาประเทศระยะยาวโดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศที่

พัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ” ทั้งนี้ ร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ ๖ ด้าน ประกอบด้วย ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้พิจารณาให้สอดคล้องกับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว และมีเจตนารมณ์สำคัญเพื่อให้แผนปฏิรูปประเทศฉบับนี้ถูกนำไปใช้เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันยุทธศาสตร์ประเทศด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ คือสามารถ “ปรับเปลี่ยนภาครัฐให้เป็น “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน” และแยกบทบาทของหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและเป็นผู้ให้บริการในตลาดที่มีการแข่งขันกับภาคเอกชนให้ชัดเจน มีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา”

ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้มีการนำกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญตามยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มาประกอบการพิจารณาดำเนินการ อาทิ (๑) การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม (๒) การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ (๓) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ (๔) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๕) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ ต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรม และเป็นสากล (๖) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ (๗) การปรับปรุงการบริหารรายได้และรายจ่ายของรัฐ

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินกับแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ

โดยที่ยังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติยังอยู่ระหว่างการจัดทำแผนแม่บทตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ จึงจะยังไม่กล่าวถึงความเชื่อมโยงของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินกับแผนแม่บทดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ด้วย ในฐานะที่เป็น “คานงัด” หรือ “ห้องเครื่อง” ที่จะช่วยผลักดันและสนับสนุนให้การปฏิรูปประเทศประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากสรุปประเด็นความสอดคล้องเชื่อมโยงของประเด็นการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน กับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และรายงานผลการศึกษา/ข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.)

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๘ ข. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ประเทศด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่ต้องการปรับเปลี่ยนภาครัฐให้เป็น “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน” แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในภาพรวมไว้ดังนี้

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑) เพื่อสร้างภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลาย ได้อย่างมีประสิทธิผล (Customized Public Service)

๒) เพื่อพัฒนาโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐให้ทันสมัย กะทัดรัด ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Agile Structure) และระบบงานภาครัฐมีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance Public Service)

๓) เพื่อพัฒนากำลังคนภาครัฐให้มีสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ และยึดมั่นในคุณธรรม พร้อมนำการพัฒนาประเทศ (Highly Competent Public Officials)

๔) เพื่อพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลให้สามารถดึงดูด รักษา จูงใจผู้มีความรู้ความสามารถสูง และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๕) เพื่อสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมความซื่อสัตย์สุจริตบนหลักธรรมาภิบาล

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) จัดองค์กรภาครัฐให้เปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกันด้วยระบบดิจิทัล

๒)จัดโครงสร้างองค์กรให้เพรียว กะทัดรัด แต่แข็งแรง เพื่อให้สามารถบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการทำงานเพื่อประชาชน โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

๓) จัดระบบบริหารและบริการประชาชนให้เป็นดิจิทัล เพื่อความโปร่งใส ทันสมัย ปรับตัวได้รวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

๔) จัดระบบบุคลากรภาครัฐให้มีมาตรฐานกลาง เพื่อสรรหา และรักษาไว้ซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพสูง มีคุณธรรม และจริยธรรมในการทำงานอย่างมืออาชีพ เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

๕) สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในภาคราชการและภาคสังคม และวางระบบป้องกันการแทรกแซงโดยไม่เป็นธรรมจากผู้มีอำนาจและอิทธิพล

๑.๕ ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินการแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ในระยะ ๕ ปี ประกอบด้วย

๑.๕.๑ บริการภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนอยู่ในระบบดิจิทัลทั้งหมด (Fully Digitized Services)

๑.๕.๒ ระบบงานพื้นฐานขององค์กรภาครัฐ (อาทิ งบประมาณ การเงิน พัสดุ ธุรการ และสารบรรณ) ถูกปรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัล หรือขับเคลื่อนโดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทุกหน่วยงาน

๑.๕.๓ มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระบบข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานมีฐานข้อมูลและการวิเคราะห์ (Data and Analytics) ที่จำเป็นต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน

๑.๕.๔ โครงสร้างหน่วยงานของรัฐมีขนาดกะทัดรัด ยืดหยุ่น พร้อมปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิผล

๑.๕.๕ มีการบูรณาการบทบาทภารกิจและโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งหน่วยงานในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เพื่อสร้างพลังร่วม (Synergy) ในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติและการบริหารประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๕.๖ บุคลากรภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีคุณภาพ ยึดมั่นในคุณธรรม พร้อมนำการพัฒนาประเทศ

๑.๕.๗ หน่วยงานภาครัฐมีนวัตกรรมในการบริหารจัดการ และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑.๕.๘ สร้างวัฒนธรรมการทำงานในภาครัฐที่ยึดประชาชนผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric) เน้นผลสัมฤทธิ์มากกว่ากระบวนการ (Result-Oriented) มีความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) และเป็นแบบอย่างแก่สังคมโดยรวม (Role Model)

๑.๕.๙ ระดับความพึงพอใจและความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนผู้รับบริการต่อหน่วยงานของรัฐดีขึ้น

๑.๕.๑๐ ภาพลักษณ์ของภาครัฐไทยในเวทีโลกได้รับการยอมรับ โดยมีคะแนนหรือได้รับการจัดอันดับที่ดีขึ้น เช่น อันดับประสิทธิผลของภาครัฐ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Competitiveness) อันดับความง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ดัชนีความพร้อมด้านดิจิทัล และดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) เป็นต้น

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

ประมาณการงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จำนวน ๓๓,๔๐๘.๑๕ ล้านบาท ประกอบด้วย งบประมาณแผ่นดิน จำนวน ๒๘,๓๐๘.๑๕ ล้านบาท งบประมาณของกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง (กทปส. จำนวน ๕,๐๐๐ ล้านบาท และงบประมาณจากภาคเอกชน จำนวน ๑๐๐ ล้านบาท

.....

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นปฏิรูป

เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนภาครัฐ สู่การเป็น “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน” ตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน อันจะส่งผลให้ภาครัฐได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชน (Public Trust) แผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงกำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้ ๖ ประการ โดยแต่ละเรื่องมีกลยุทธ์ แผนและขั้นตอนการดำเนินการ สรุปได้ดังต่อไปนี้

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

๑) เพิ่มสมรรถนะของหน่วยงานภาครัฐในการตอบสนองต่อประชาชนในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน

๒) ยกระดับการให้ข้อมูลและให้คำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐ

๓) ยกระดับการให้บริการประชาชนสู่การบริการที่เร็วขึ้น ง่ายขึ้น และถูกลง (Faster, Easier and Cheaper)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

๑) บูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล

๒) นำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการบริหารราชการ

๓) บูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐเพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง ประกอบด้วย ๖ กลยุทธ์ ดังนี้

๑) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานของรัฐ

๒) เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่

๓) พัฒนาขีดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) พัฒนาระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

๕) สร้างระบบธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนในหน่วยงานภาครัฐ

๖) พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

๑) จัดกำลังคนให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการบริการสาธารณะที่สำคัญ และขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒) ลดขนาดกำลังคนและค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐที่มีผลผูกพันภาระงบประมาณในระยะยาว

๓) พัฒนาทักษะและสมรรถนะใหม่เพื่อสร้างความพร้อมเชิงกลยุทธ์ให้กับกำลังคนภาครัฐ (New Mindsets and Skillsets)

๔) ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้กำลังคนในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ (Workforce Audit)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้างและรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐได้ ประกอบด้วย ๖ กลยุทธ์ ดังนี้

๑) ดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ
๒) ส่งเสริม จูงใจ และรักษาผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะไว้ในภาครัฐ
๓) พัฒนาทรัพยากรบุคคลภาครัฐให้มีขีดความสามารถและความผูกพันต่อองค์กร
๔) พัฒนาผู้นำที่เป็นตัวอย่าง (Leadership by Example)
๕) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารทรัพยากรบุคคล
๖) พัฒนาทางก้าวหน้าในสายอาชีพและสร้างความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์ ดังนี้

๑) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
๒) ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ทั้งนี้ โดยมีเรื่อง ประเด็นปฏิรูป รายละเอียดแผนและขั้นตอนการดำเนินการ สรุปตามตารางต่อไปนี้

๖ เรื่อง - ๒๔ กลยุทธ์ - ๕๖ แผนงาน

สำหรับการนำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิรูปเพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนสามารถแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย เหตุฉุกเฉินได้ทุกเรื่องโดยใช้เลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว เพื่อให้ประชาชนสามารถจดจำเลขหมายโทรศัพท์ และโทรแจ้งเหตุฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือได้โดยสะดวก และได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันสถานการณ์ตามมาตรฐานสากล

๒) การให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของประชาชนเป็นแบบบูรณาการการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสามารถบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญ เช่น การเชื่อมโยงข้อมูลประวัติการรักษาพยาบาลระหว่างโรงพยาบาลต่างๆ กรณีที่มีเหตุฉุกเฉินต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นต้น

๓) ประชาชนได้รับข้อมูล /คำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐ ตรงตามความต้องการถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีความสะดวก รวดเร็ว ผ่านช่องทางออนไลน์ หรือสามารถนัดหมายเพื่อขอพบเจ้าหน้าที่ในวันและเวลาที่กำหนด

๔) การให้ข้อมูลและคำปรึกษาแบบเบ็ดเสร็จผ่านจุดเดียวโดยมีผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางด้วยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

๕) การให้บริการประชาชนและผู้ประกอบการ ในการขออนุมัติ/อนุญาตจากรัฐเร็วขึ้น ง่ายขึ้นและถูกลง (faster, easier and cheaper) โดยลดการขอข้อมูลและเอกสารซ้ำซ้อนจากผู้ขอรับบริการสามารถดำเนินการได้แบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ผ่านช่องทางดิจิทัล ศูนย์บริการร่วมหรือช่องทางอื่นๆ รวมทั้งสามารถติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ ติดต่อนัดหมายเพื่อขอรับบริการล่วงหน้าได้

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) โดยเรื่องที่มีผลกระทบสูงต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน จะได้รับการดำเนินการภายใน ๒ ปีแรกของการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศ

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) ความพึงพอใจในการรับบริการแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย เหตุฉุกเฉินผ่านเลขหมายฉุกเฉินแห่งชาติ

๒) ร้อยละของการแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย เหตุฉุกเฉินของประชาชนผ่านเลขหมายฉุกเฉินแห่งชาติ ได้รับการตามมาตรฐานที่กำหนด

๓) จำนวนหน่วยงานที่สามารถยกระดับการให้ข้อมูล/คำปรึกษาแก่ประชาชน

๔) ปริมาณการให้ข้อมูล/คำปรึกษาผ่านช่องทางการให้ข้อมูล/คำปรึกษาแบบเบ็ดเสร็จ

๕) ระดับความพึงพอใจในการรับบริการผ่านช่องทางการให้ข้อมูล/คำปรึกษาแบบเบ็ดเสร็จ

๖) ร้อยละของจำนวนกระบวนการขออนุมัติ/อนุญาตที่ได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

๗) ความพึงพอใจในการขออนุมัติ/อนุญาตที่ได้รับการปรับปรุงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

๘) ระดับคะแนนความสะดวกในการทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้บริการภาครัฐดีขึ้น

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑) ประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท จากงบประมาณของกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง (กทปส.)

๒) ประมาณ ๕,๓๕๐ ล้านบาท จากงบประมาณแผ่นดิน

๒.๑.๕ รายละเอียดแผนและขั้นตอนการดำเนินการ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน ประกอบด้วย กลยุทธ์การดำเนินการ ๓ กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑) เพิ่มสมรรถนะของหน่วยงานภาครัฐในการตอบสนองต่อประชาชนในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน

๒) ยกระดับการให้ข้อมูลและให้คำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐ

๓) ยกระดับการให้บริการประชาชนสู่การบริการที่เร็วขึ้น ง่ายขึ้น และถูกลง (Faster, Easier and Cheaper)

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดแผนงาน/โครงการ และขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ เป้าหมายตัวชี้วัด และประมาณการวงเงินงบประมาณ ตามตารางต่อไปนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มสมรรถนะของหน่วยงานภาครัฐในการตอบสนองต่อประชาชนในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **บูรณาการเลขหมายแจ้งเหตุฉุกเฉินให้เหลือเพียงหมายเลขเดียว เพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย เหตุฉุกเฉินได้ทุกเรื่อง**																								ประชาชนสามารถจดจำเลขหมายโทรศัพท์และโทรแจ้งเหตุฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือได้โดยสะดวก และได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันสถานการณ์ตามมาตรฐานสากล	● ร้อยละของจำนวนการแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย เหตุฉุกเฉิน ผ่านเลขหมายฉุกเฉินแห่งชาติ ได้รับการตอบสนองตามตามมาตรฐาน ● ระดับความพึงพอใจในการรับบริการแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย เหตุฉุกเฉิน ผ่านเลขหมายฉุกเฉินแห่งชาติ
๑.๑ ผลักดันกฎหมาย ประกาศ มาตรการ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับ																					ตร. / กสทช. / หน่วยงานที่อยู่ภายใต้ระบบบริการเลขหมาย	-		กฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการให้บริการ	ระดับความสำเร็จและความคืบหน้าของการจัดทำ/ปรับปรุง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
อำนาจ และหน้าที่ในการดำเนินการให้บริการระบบเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว ซึ่งครอบคลุมถึง ๑) กฎหมายเพื่อรองรับให้สามารถเข้าถึงเลขหมายโทรคมนาคมและตำแหน่งของผู้เรียกใช้บริการแจ้งเหตุฉุกเฉิน ๒) กฎหมายที่จัดการผู้ที่โทรเข้ามาก่อกวน ๓) ประกาศที่ยกเว้นค่าบริการโทรเข้าเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉิน																				โทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติฯ			ระบบเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติได้รับการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการมีประสิทธิภาพ	กฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบายและกำกับการทำงานของทุกหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติฯ																						-		หน่วยงานที่อยู่ภายใต้ระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติฯ มีระดับคุณภาพบริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกับคุณภาพบริการระดับสากล	
๑.๓ กำหนดแผนแม่บทของระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติ เลขหมายเดียว มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับคุณภาพบริการที่อ้างอิงกับระดับสากล และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																						-		- แผนแม่บทของระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว - มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับคุณภาพบริการที่อ้างอิงกับระดับสากล และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคโนโลยีระบุเลขหมายอัตโนมัติ เทคโนโลยีระบุตำแหน่งอัตโนมัติ รวมถึงการกำหนด	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ให้มีแนวทางการให้บริการกลุ่มผู้พิการทางเสียงและผู้พิการทางการได้ยิน	
๑.๔ ยกระดับ “กองบังคับการ ๑๙๑” ขึ้นเป็นศูนย์บัญชาการเหตุฉุกเฉินแห่งชาติ																					ตร.	-			
๑.๕ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉินผ่านบริการเลขหมายฉุกเฉินแห่งชาติ ● รองรับการให้บริการรับสายที่ประชาชนโทรศัพท์แจ้งเหตุฯ และโอนสาย/ประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																					ตร.	-			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๖ จัดเตรียมศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน กระจายตามพื้นที่ ให้เพียงพอต่อความต้องการในการเรียกใช้บริการจากประชาชนทุกกลุ่ม																					หน่วยงานที่อยู่ภายใต้ระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติฯ	-			
๑.๗ จัดเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่ให้บริการเหตุฉุกเฉิน เพื่อยกระดับคุณภาพบริการให้สามารถรองรับระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติ ทั้งด้านทรัพยากร ด้านการจัดบริการ และด้านเทคโนโลยี เป็นต้น ● ครอบคลุมถึงการพัฒนา/																					หน่วยงานที่อยู่ภายใต้ระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติฯ	-			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติฯ																									
๑.๘ จัดประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนอย่างกว้างขวางเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์และสิทธิของประชาชนในการเรียกใช้ระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว																						-			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๙ จัดเตรียมงบประมาณสำหรับการลงทุนระบบการให้บริการเลขหมายฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว และวางแผนงบประมาณดำเนินการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ต่อเนื่อง																					กสทช.	๑,๐๐๐	กองทุน กทปส.		
<u>แผนงานที่ ๒</u> **พัฒนาระบบการแจ้งเตือนและบูรณาการข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน**																								● สามารถเตือนภัยไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ลดผลกระทบหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนได้ ● สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ผลกระทบได้ทันสถานการณ์	
๒.๑ พัฒนา/ปรับปรุงระบบแจ้งเตือนภัยที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างรวดเร็ว																					ดศ.	๕๐	งบประมาณแผ่นดิน		
๒.๒ เชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญ เช่น ข้อมูลประวัติการรักษาพยาบาลระหว่างโรงพยาบาลต่างๆ เพื่อใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน																					- หน่วยงานที่อยู่ภายใต้ระบบบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติฯ - กระทรวงสาธารณสุข	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน		
กลยุทธ์ที่ ๒ ยกระดับการให้ข้อมูลและให้คำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **กำหนดช่องทางการให้คำปรึกษาแก่ประชาชนที่เหมาะสม เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน**																								ให้ประชาชนได้รับข้อมูลคำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ผ่านช่องทางที่เหมาะสม	● จำนวนหน่วยงานที่มีช่องทางให้ข้อมูล/คำปรึกษาแก่ประชาชน ● ปริมาณการให้ข้อมูล/

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ได้อย่างทันท่วงที																									คำปรึกษาแก่ประชาชน
๑.๑ จัดเตรียมความพร้อมในการให้คำปรึกษาทั้งด้านทรัพยากร ด้านการจัดบริการ และด้านเทคโนโลยี																					หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน	-			
<u>แผนงานที่ ๒</u> **ยกระดับการให้ข้อมูลคำปรึกษาแก่ประชาชนให้เป็นแบบเบ็ดเสร็จผ่านจุดเดียวโดยมีผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง**																								● ให้ประชาชนได้รับข้อมูลคำปรึกษาจากหน่วยงานของรัฐแบบเบ็ดเสร็จผ่านจุดเดียว โดยมีผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง ● นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน	● ปริมาณการให้ข้อมูล/คำปรึกษาผ่านช่องทางเบ็ดเสร็จ ● ความพึงพอใจในการรับบริการผ่านช่องทางเบ็ดเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับอำนวยความสะดวกในการขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๑) พัฒนาระบบให้บริการข้อมูลผ่านจุดเดียว (Customer Centric Information Portal) โดยบูรณาการช่องทางการให้ข้อมูลแบบดิจิทัลของหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกัน ๒) พัฒนาเครื่องมือสนับสนุนการให้คำปรึกษา (Consultation) หรือนัดหมาย (Appointment) ผ่านช่องทางดิจิทัล																				สรอ.	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	ประชาชนได้รับบริการข้อมูลและคำปรึกษาอย่างสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย	ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้คำปรึกษาแนะนำของหน่วยงานภาครัฐ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๒ ให้ข้อมูล/คำปรึกษาที่ครบวงจร/แบบบูรณาการ ● ยกระดับสายด่วน ๑๑๑๑ ในการให้บริการครบวงจร ตั้งแต่การให้ข้อมูล ติดต่อหน่วยงาน สอบถาม ให้ข้อคิดเห็นและติดตามสถานะ เป็นต้น																					สำนักนายกฯ / สรอ.	-		ประชาชนได้รับบริการให้คำปรึกษาอย่างรวดเร็วและเป็นแบบเบ็ดเสร็จ	ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการตอบคำถามและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ให้บริการเรื่องที่เกี่ยวข้อง
๒.๓ นำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ เช่นเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นต้น																					สรอ.	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	การบริการภาครัฐได้รับการปรับปรุงให้ได้หรือดีกว่ามาตรฐานสากล	ระดับความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริการภาครัฐ (Trust)
กลยุทธ์ที่ ๓ ยกระดับการให้บริการประชาชนสู่การบริการที่เร็วขึ้น ง่ายขึ้น และถูกลง (Faster, Easier and Cheaper)																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **ปรับปรุงกระบวนการขออนุมัติ/อนุญาตจากภาครัฐ**																								การอนุมัติ/อนุญาตของประชาชน และผู้ประกอบการเร็วขึ้น	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน																								ง่ายขึ้น และถูกลง (Faster, Easier and Cheaper) ลดการขอข้อมูล และเอกสารซ้ำซ้อนจากผู้ขอรับบริการ	
๑.๑ ปรับปรุงกระบวนการและลดขั้นตอนการให้บริการที่กระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ																					หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนโดยตรง	-		หน่วยงานภาครัฐมีแผนการปรับปรุงการให้บริการประชาชน	● จำนวนระบบ/กระบวนการบริการประชาชนได้รับการปรับปรุง ● ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อกระบวนการให้บริการที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน
๑.๒ ดำเนินการแก้ไขปัญหา/ข้อติดขัดในการบริการประชาชน เช่น แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง																					หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนโดยตรง	-		หน่วยงานภาครัฐแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการ (ถ้ามี)	● จำนวนกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการประชาชนได้รับการปรับปรุงแก้ไข

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กับการอนุมัติอนุญาตในภาครัฐ																									
๑.๓ พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อรองรับการให้บริการที่กระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเป็นระบบที่รองรับการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อให้บริการแบบเบ็ดเสร็จได้																					หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนโดยตรง	๕,๐๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	หน่วยงานภาครัฐมีระบบดิจิทัลเพื่อรองรับการให้บริการ	● จำนวนระบบการให้บริการประชาชนที่สำคัญของหน่วยงานมีการนำระบบดิจิทัลเข้าไปใช้
<u>แผนงานที่ ๒</u> **จัดให้มีการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จผ่านช่องทางดิจิทัลและศูนย์บริการร่วม**																									
๒.๑ จัดให้มีศูนย์บริการร่วมในระดับกระทรวง																					กระทรวง และจังหวัด			ประชาชนมีความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อ	● ทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน																												
กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	**ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)**																								**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**									**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**								
และจังหวัด ที่รองรับการขอรับบริการต่างๆ ของหน่วยงานในสังกัดได้แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว																											รับบริการของแต่ละกระทรวง	กับการให้บริการประชาชน มีศูนย์บริการร่วมที่รองรับการให้บริการต่างๆ ของหน่วยงานในสังกัดได้แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ภายในปี ๒๕๖๒
๒.๒ พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อรองรับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ เช่น ระบบอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจแบบครบวงจร (Doing Business Portal) เป็นต้น																								สรอ. / สำนักงาน ก.พ.ร.	๔,๐๐๐	กองทุน กทปส.	มีศูนย์กลางในการรับคำขอตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาต	● จำนวนระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจได้รับการปรับปรุงให้เป็นระบบดิจิทัล
๒.๓ ยกร่างกฎหมายใหม่หรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ																								สำนักงาน ก.พ.ร.	-		กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐอำนวยความสะดวกประชาชน และสอดคล้องกับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ	● ระดับความสำเร็จในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๔ ยกระดับศูนย์บริการร่วมต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้รองรับบริการแบบเบ็ดเสร็จ																					กระทรวง และจังหวัด	-			● จำนวนส่วนราชการที่ยกระดับศูนย์บริการร่วมให้สามารถบริการอย่างเบ็ดเสร็จ
๒.๕ สนับสนุนให้เกิดการใช้งาน เช่น การประชาสัมพันธ์ การสร้างแรงจูงใจ (Incentives) ให้ประชาชนขอรับบริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น การสร้างความมั่นคงปลอดภัยของการให้บริการให้ประชาชนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น เป็นต้น																					หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน	-		ประชาชนได้รับบริการแบบเบ็ดเสร็จและมีความพึงพอใจในการใช้บริการในระดับสูงขึ้น	● ปริมาณการขออนุมัติ/อนุญาตแบบเบ็ดเสร็จ ● ระดับความพึงพอใจในการขออนุมัติ/อนุญาตแบบเบ็ดเสร็จ

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ในการดำเนินการพัฒนาบริการภาครัฐให้สะดวก รวดเร็วและตอบโจทย์ชีวิตประชาชน ตามเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑) ผลักดันกฎหมาย ประกาศ มาตรการ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการให้บริการระบบเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว ซึ่งครอบคลุมถึง

ก. กฎหมายเพื่อรองรับให้สามารถเข้าถึงเลขหมายโทรคมนาคม และตำแหน่งของผู้เรียกใช้บริการแจ้งเหตุฉุกเฉิน

ข. กฎหมายที่จัดการผู้ที่โทรเข้ามาก่อกวน

ค. ประกาศที่ยกเว้นค่าบริการโทรเข้าเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉิน

๒) การยกร่างกฎหมายใหม่ หรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ดังนี้

ก. พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์รับคำขออนุญาตตามที่ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการอนุมัติ อนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

ข. ทบทวน หรือยกเลิกกฎหมาย ระเบียบ และการอนุมัติ/อนุญาตต่างๆ ของรัฐในบางเรื่องหรือบางรายการซึ่งอาจไม่มีความจำเป็นที่ต้องอนุมัติอนุญาต ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ระบุให้ ผู้อนุญาตพิจารณากฎหมายที่ให้อำนาจในการอนุญาตว่าสมควรปรับปรุงกฎหมายนั้นเพื่อยกเลิกการอนุญาตหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาตหรือไม่ และเสนอผลการพิจารณาต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

ค. ปรับปรุงกฎหมาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องให้รองรับการขออนุมัติอนุญาตและการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จผ่านศูนย์บริการร่วม เช่น การรับคำขอในรูปแบบดิจิทัล การรับคำขอผ่านศูนย์รับคำขอ/ศูนย์บริการร่วม การยกเว้นการขอสำเนาเอกสาร/หลักฐานที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐและเชื่อมโยงได้ผ่านระบบดิจิทัล การรับชำระค่าธรรมเนียมผ่านแบบอิเล็กทรอนิกส์ การออกใบอนุมัติอนุญาตแบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ง. ปรับปรุงกระบวนการในการต่อใบอนุมัติ/อนุญาตในบางเรื่องให้สะดวก และไม่เป็นภาระต่อประชาชน เช่น การให้ผู้รับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตแทนการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้น

๓) ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิรูป เพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) หน่วยงานภาครัฐมีโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Infrastructure) สำหรับรองรับการให้บริการ/การทำงานผ่านระบบดิจิทัล ซึ่งจะทำให้หน่วยงานภาครัฐสามารถเชื่อมโยงบูรณาการข้อมูลและระบบดิจิทัลของแต่ละหน่วยงานเข้าด้วยกันได้โดยง่าย ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน โดยมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม ทั้งนี้ โครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวครอบคลุมทั้งโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital Infrastructure) อาทิ เครือข่าย เครื่องแม่ข่าย (Infrastructure-as-a-Service) และแพลตฟอร์มบริการพื้นฐาน (Platform-as-a-Service) เช่น แพลตฟอร์มการเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูล แพลตฟอร์มการยืนยันตัวบุคคลด้วยช่องทางดิจิทัล และแพลตฟอร์มการชำระเงินผ่านช่องทางดิจิทัล เป็นต้น

๒) รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยกำกับ สามารถนำระบบดิจิทัลไปใช้ในการทำงานและการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ และช่วยให้รัฐบาลมีข้อมูลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่ถูกต้อง และทันสมัย รองรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) มีการนำระบบดิจิทัลสำหรับใช้สนับสนุนงานพื้นฐาน เช่น งานสารบรรณ งานงบประมาณ บัญชีการเงิน งานพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง งานบริหารบุคคล โดยกำหนดมาตรฐานการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างระบบงานให้ชัดเจน และจัดให้มีบริการในลักษณะรวมศูนย์ (Software-as-a-Service) โดยอาจจะเป็นหน่วยงานภาครัฐให้บริการเอง หรือภาคเอกชนให้บริการภายใต้มาตรฐานที่กำหนดก็ได้ เพื่อลดการลงทุนซ้ำซ้อนของหน่วยงาน และช่วยให้เกิดความสะดวกต่อการเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูล

๔) รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยกำกับดูแล มีเครื่องมือและข้อมูลการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่ถูกต้องและทันสมัย สำหรับใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้สามารถลดขั้นตอน เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ใช้ประกอบการวางแผน และการตัดสินใจ โดยมีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนมีส่วนร่วมและตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐได้โดยสะดวก ทั้งนี้ กำหนดให้มีการบูรณาการข้อมูลใน ๔ ประเด็นหลัก ดังนี้

(๑) ข้อมูลสถิติแห่งชาติ เป็นข้อมูลสถิติทางการ (Official Statistics) ที่มีความสำคัญจำเป็นระดับประเทศ และต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

(๒) ข้อมูลรายสาขา เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

(๓) ข้อมูลงานสนับสนุน และทรัพยากรภาครัฐ เช่น ข้อมูลแผนและงบประมาณ ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ข้อมูลการบริหารสินทรัพย์ ข้อมูลกำลังคนภาครัฐ เป็นต้น

(๔) ข้อมูลระดับจังหวัด เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จังหวัด เพื่อสนับสนุนการบริหารราชการในระดับภูมิภาค และท้องถิ่น

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนระบบดิจิทัลสำคัญที่อยู่บนโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล
๒) ระดับคุณภาพการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล
๓) งบประมาณที่ประหยัดได้จากการบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล
๔) จำนวนระบบดิจิทัลที่นำมาใช้ในภารกิจเฉพาะของหน่วยงาน
๕) จำนวนระบบดิจิทัลที่นำมาใช้ในงานพื้นฐานของหน่วยงาน
๖) จำนวนชุดข้อมูลที่ผ่านการบูรณาการแล้ว และพร้อมนำไปใช้ประโยชน์
๗) ปริมาณการเข้าถึง/นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑) จำนวน ๒๑,๔๔๐ ล้านบาท จากงบประมาณแผ่นดิน
๒) จำนวน ๑๐๐ ล้านบาท จากภาคเอกชน

๒.๒.๕ รายละเอียดแผนและขั้นตอนการดำเนินการ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย กลยุทธ์การดำเนินการ ๓ กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑) บูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล
๒) นำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการบริหารราชการ
๓) บูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐเพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดแผนงาน/โครงการ และขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ เป้าหมายตัวชี้วัด และประมาณการวงเงินงบประมาณ ตามตารางต่อไปนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กลยุทธ์ที่ ๑ บูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัล																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **พัฒนาและให้บริการแพลตฟอร์มบริการพื้นฐาน (Service Platform)**																								มีแพลตฟอร์มบริการพื้นฐานที่หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้พัฒนาระบบดิจิทัลของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทรัพยากร	จำนวนระบบดิจิทัลสำคัญที่อยู่บนแพลตฟอร์มบริการพื้นฐานระดับคุณภาพ การให้บริการแพลตฟอร์มบริการพื้นฐาน
● การพัฒนาและให้บริการระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนกลาง (Population Information Linkage Center)																						๖๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐเพื่อลดการใช้สำเนาเอกสารอย่างเต็มรูปแบบและสามารถใช้ Smart Card ยืนยันตัวตน	
● พัฒนาและให้บริการระบบการยืนยันตัวบุคคลด้วยช่องทางดิจิทัล (Digital Identity)																					กระทรวงการคลังและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๑๐๐	ภาคเอกชน	มีระบบการยืนยันตัวบุคคลด้วยช่องทางดิจิทัล (Digital Identity) รองรับการยืนยันตัวตนของบุคคลและนิติบุคคลแบบออนไลน์ให้สามารถทำธุรกรรมได้อย่างปลอดภัย ทดแทนการลงนามในเอกสาร	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								และไม่ต้องไปที่หน่วยงานผู้ให้บริการ	
● พัฒนาและให้บริการระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (National e-Payment)																					กระทรวงการคลังและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (National e-Payment) เพื่อรองรับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ประชาชนสามารถชำระค่าธรรมเนียมในการขออนุมัติอนุญาตผ่านช่องทางที่หลากหลายได้โดยสะดวก	
● พัฒนาและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศ (Thailand Spatial Data)																					สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ			เพื่อบูรณาการภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนาประเทศ ทำให้การจัดทำการเข้าถึงและใช้งานภูมิสารสนเทศของหน่วยงานต่างๆ เป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพลดความซ้ำซ้อน ตลอดจนสร้างโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ภูมิสารสนเทศของภาคสังคมและประชาชนได้อย่างทั่วถึง	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● พัฒนาและให้บริการแพลตฟอร์มสำหรับจัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ของภาครัฐ (Big Data Platform)																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน		
● ปรับปรุงกฎหมายให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัลไปใช้ในการพัฒนา และให้บริการแบบดิจิทัล เช่น ๑) ให้หน่วยงานภาครัฐสามารถใช้ข้อมูลดิจิทัลที่เชื่อมโยงได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลทะเบียนราษฎร ข้อมูลทะเบียนนิติบุคคล ข้อมูลวุฒิการศึกษา แทนการขอสำเนาเอกสารดังกล่าวจากผู้ขอรับบริการ																				สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒) ให้ผู้ขอรับบริการสามารถยืนยันตัวตนด้วยช่องทางดิจิทัล (Digital Identification) และได้รับการบริการต่างๆ จากรัฐเทียบเท่ากับการติดต่อราชการด้วยตนเองหรือด้วยการมอบอำนาจ เช่น การเข้าถึงข้อมูล การขออนุมัติอนุญาต เป็นต้น ๓) ให้ผู้ขอรับบริการสามารถชำระค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ด้วยช่องทางดิจิทัลได้																									
<u>แผนงานที่ ๒</u> **การบูรณาการและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital Infrastructure)**																								มีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้พัฒนาระบบดิจิทัลของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทรัพยากร	● จำนวนระบบดิจิทัลสำคัญที่อยู่บนโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ● ระดับคุณภาพการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ดิจิทัล ● งบประมาณที่ประหยัดได้จากการบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล
● พัฒนา หรือจัดให้มีระบบคลาวด์ภาครัฐ (Government Cloud Service) เพื่อรองรับระบบดิจิทัลต่าง ๆ ของหน่วยงาน																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)	๕,๒๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	หน่วยงานภาครัฐสามารถติดตั้งระบบดิจิทัลของตนไว้บนระบบคลาวด์ที่รัฐให้บริการหรือให้การรับรอง สามารถบูรณาการการใช้ทรัพยากรร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
● บูรณาการการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ (Government Secure Intranet)																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)	๑๑,๐๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	หน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย	
● พัฒนาระบบศูนย์ประสานงาน																					สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.)	๒๐	งบประมาณแผ่นดิน	หน่วยงานภาครัฐสามารถให้บริการดิจิทัลได้	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศภาครัฐ																					/สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)			อย่างปลอดภัย และสร้างความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ	
กลยุทธ์ที่ ๒ นำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการบริหารราชการ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การพัฒนาหรือนำระบบดิจิทัลมาใช้ปฏิบัติงานและการบริหารราชการ**																								เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน	● จำนวนระบบดิจิทัลที่นำมาใช้ในภารกิจเฉพาะของหน่วยงาน ● จำนวนระบบดิจิทัลที่นำมาใช้ในงานพื้นฐานของหน่วยงาน
● พัฒนา หรือนำระบบดิจิทัลเพื่อรองรับทำงานตามภารกิจเฉพาะของหน่วยงาน																					หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน	๑,๕๐๐	งบประมาณแผ่นดิน		
● พัฒนา หรือนำระบบดิจิทัลเพื่อรองรับงานพื้นฐานของหน่วยงาน เช่น งานสารบรรณ งานแผนและงบประมาณ งานพัสดุ งานบริหาร																					หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน	๑,๕๐๐	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
บุคคล เป็นต้น																									
<u>แผนงานที่ ๒</u> **การพัฒนาระบบดิจิทัลงานพื้นฐานของรัฐแบบรวมศูนย์รองรับการเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน**																								เพื่อให้มีระบบดิจิทัลสำหรับใช้ในงานพื้นฐานในลักษณะรวมศูนย์ เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ และลดการลงทุนซ้ำซ้อนของหน่วยงาน	
● พัฒนาหรือจัดให้มีระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐแบบรวมศูนย์และรองรับการเชื่อมโยงหนังสือราชการระหว่างหน่วยงาน																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)	๒๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	หน่วยงานภาครัฐมีระบบดิจิทัลสนับสนุนงานสารบรรณซึ่งเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นได้	
● พัฒนาระบบสารสนเทศการงบประมาณ (Smart e-Budgeting) โดยบูรณาการงานด้านงบประมาณร่วมกับระบบงานที่เกี่ยวข้อง																					สำนักงบประมาณ			● ยกระดับกระบวนการงบประมาณของประเทศ ● เพิ่มประสิทธิภาพ โปร่งใส และสนับสนุนการจัดการงบประมาณได้อย่างคล่องตัว	
● พัฒนาระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐอย่างสมบูรณ์แบบ																					สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง /			ยกระดับการบริหารการเงินการคลังของประเทศ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(New GFMIS) โดยเป็นฐานข้อมูลกลางแบบ Matrix และ Online Real Time																					กรมบัญชีกลาง			ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	
● พัฒนาระบบบริหารสินทรัพย์รวม สำหรับเงินสด สินทรัพย์หมุนเวียน สินทรัพย์ถาวร อสังหาริมทรัพย์ และหลักทรัพย์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบงานที่เกี่ยวข้อง เช่น e-Budgeting, e-GP, GFMIS อย่างเต็มรูปแบบ																					กรมบัญชีกลาง			ยกระดับการบริหารสินทรัพย์ของประเทศด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	
● พัฒนาหรือจัดให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลของรัฐ (Integrated HR Management System: iHRMS) ที่เป็นแบบรวมศูนย์																					สำนักงาน กพ.	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	หน่วยงานภาครัฐสามารถใช้ระบบบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลแบบรวมศูนย์ ซึ่งเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ลดความซ้ำซ้อนในการลงทุน	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และเชื่อมโยงกับระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบจ่ายตรงเงินเดือนของกรมบัญชีกลาง เป็นต้น																								ของหน่วยงาน	
กลยุทธ์ที่ ๓ บูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐเพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การปรับปรุงพัฒนา การจัดทำ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐ**																									
● กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบหลักในการกำหนดชุดข้อมูลสำคัญ การจัดทำ การรวบรวม การวิเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพข้อมูลของหน่วยงาน (Chief Data Officer)																						-		หน่วยงานของรัฐมี Chief Data Officer ซ้ำมีอำนาจหน้าที่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● จัดทำชุดข้อมูลสำคัญของหน่วยงานให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะข้อมูลต่างๆ ดังนี้ ● ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริการที่กระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือภารกิจของหน่วยงาน ● ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานสนับสนุน เช่น งานสารบรรณ งานแผนและงบประมาณ งานพัสดุ ข้อมูลกำลังคนภาครัฐ เป็นต้น																				หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน	-		● หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำข้อมูลสำคัญตามมาตรฐานที่กำหนด และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาคนอกได้ ● หน่วยงานภาครัฐมีข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจ และการจัดอันดับของประเทศในด้านต่างๆ	ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐที่มีข้อมูลสำคัญ ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำข้อมูลสำคัญและจำเป็นของประเทศ (National Datasets)
● เชื่อมโยงข้อมูลสำคัญของตนเข้าสู่ศูนย์ข้อมูลกลางภาครัฐเพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ และ																					หน่วยงานภาครัฐ	๑,๕๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	ผู้บริหารระดับสูงมีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย สำหรับใช้ในการตัดสินใจและการบริหารราชการแผ่นดิน	ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐที่มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ																									
<u>แผนงานที่ ๒</u> **การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Analytic Center)**																								มีหน่วยงานกลางในการรวบรวมข้อมูลที่มีความสำคัญ จำเป็นระดับประเทศ กำกับดูแลให้ข้อมูลต่างๆ ได้รับการผลิต บริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ให้ได้มาตรฐานสากล และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริการราชการแผ่นดิน และเผยแพร่ต่อประชาชนได้	ร้อยละความสำเร็จในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางภาครัฐ
● ยกระดับสำนักงานสถิติแห่งชาติเพื่อให้ปฏิบัติภารกิจหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลกลางภาครัฐ โดย ๑) จัดทำมาตรฐานในการจัดทำ เชื่อมโยง และบูรณาการข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ																					สำนักงานสถิติแห่งชาติ /สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒) มีทีมนักวิเคราะห์ข้อมูล (Data Scientists) ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความพร้อมในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ๓) มีระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถรวบรวม/เชื่อมโยงข้อมูลกับศูนย์ข้อมูลอื่น ศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ๔) มีเครื่องมือสำหรับใช้ในการรวบรวม ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ได้																								
● ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลสำหรับใช้ในการบริการ																					สำนักงานสถิติ / สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)	-		กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมและบูรณาการข้อมูล	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ราชการแผ่นดินและการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ รวมถึงเร่งรัด ผลักดันการจัดทำพระราชบัญญัติรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ...																									
<u>แผนงานที่ ๓</u> **สนับสนุนให้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน การบริการประชาชน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน**																								ข้อมูลภาครัฐได้รับการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน การบริการประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม	จำนวนชุดข้อมูลสำคัญที่พร้อมนำไปใช้ประโยชน์
๓.๑ กำหนดให้มี “กลุ่มงานสารสนเทศ” ที่รับผิดชอบการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุน																					กระทรวง และจังหวัด	-		หน่วยงานมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม จัดการและวิเคราะห์ข้อมูล	สัดส่วนของหน่วยงานที่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการรวบรวม จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ชัดเจน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน																									
๓.๒ พัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐในด้านการบริหารจัดการข้อมูล การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล และการใช้ประโยชน์ร่วมกัน																					สำนักงาน ก.พ.ร./ สำนักงาน ก.พ./ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)/ หน่วยงานราชการ	๑๐	งบประมาณแผ่นดิน	บุคลากรภาครัฐมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการข้อมูล การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	จำนวนบุคลากรภาครัฐที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านข้อมูล
๓.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐ เอกชน และประชาชน (Collaboration)																						-		● มีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนรับทราบเพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารราชการแผ่นดิน (Open Government) ● มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้ผู้ประกอบการนำไปใช้พัฒนาต่อยอด	จำนวนชุดข้อมูลสำคัญที่ได้รับการเปิดเผยให้กับประชาชน

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) ปรับปรุงกฎหมายให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำโครงสร้างพื้นฐานรัฐบาลดิจิทัลไปใช้ในการพัฒนา และให้บริการแบบดิจิทัล เช่น

ก. ให้หน่วยงานภาครัฐสามารถใช้ข้อมูลดิจิทัลที่เชื่อมโยงได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลทะเบียนราษฎร ข้อมูลทะเบียนนิติบุคคล ข้อมูลวุฒิการศึกษา แทนการขอสำเนาเอกสารดังกล่าวจากผู้ขอรับบริการ

ข. ให้ผู้ขอรับบริการสามารถยืนยันตัวตนด้วยช่องทางดิจิทัล (Digital Identification) และได้รับการบริการต่างๆ จากรัฐเทียบเท่ากับการติดต่อราชการด้วยตนเองหรือด้วยการมอบอำนาจ เช่น การเข้าถึงข้อมูล การขออนุมัติอนุญาต เป็นต้น

ค. ให้ผู้ขอรับบริการสามารถชำระค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ด้วยช่องทางดิจิทัลได้

๒) ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้ในการบริการราชการแผ่นดิน และการเปิดเผยข้อมูล เช่น ให้หน่วยงานสามารถเปิดเผยข้อมูลโดยสุจริตเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ อาทิ

(มาตรา ๑๕ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ...) ข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลใดที่อยู่ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีกฎหมายอื่นกำหนดห้ามมิให้เปิดเผยนั้น หากเป็นการเปิดเผยโดยสุจริตเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ และเป็นการเปิดเผยข้อมูลเท่าที่จำเป็นที่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งต้องใช้ข้อมูลดังกล่าวในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐที่เปิดเผยข้อมูลไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น

๓) ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิรูป เพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐ กะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มุ่งสู่การเป็นรัฐบาลที่คล่องตัว (Agile Government Transformation) โดยเน้นการปรับปรุงบทบาทภารกิจและโครงสร้างองค์การที่มีความทันสมัย กะทัดรัด มีรูปแบบเรียบง่าย (Simplicity) มีระบบการทำงานที่คล่องตัว รวดเร็ว ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการทำงาน เน้นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) และสามารถยุบเลิก ปรับเปลี่ยนองค์กรได้ตามสถานการณ์ของการพัฒนา โดยศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่ฉับพลันของเทคโนโลยี (Disruptive Technology) และรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในกระทรวงที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ : High Performance)

๒) ปฏิรูปภารกิจและโครงสร้างกระทรวง/กรม โดยทบทวนบทบาทภาครัฐ ทั้งในส่วนของภารกิจหลัก (Core Function) และภารกิจรอง (Non-Core Function) เพื่อลดความซ้ำซ้อนของภารกิจระหว่างกระทรวงและระหว่างกรม รวมทั้งศึกษาการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการโดยลดกระบวนงานขั้นตอน ระยะเวลาในการให้บริการ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีขีดสมรรถนะรองรับกับภารกิจในอนาคตและปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคให้สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

๓) การทบทวนภารกิจหลัก (Core Function) ของภาครัฐให้มุ่งเน้นภารกิจกำหนดนโยบาย (Policy Maker) กำกับดูแล (Regulator) ส่งเสริม สนับสนุน (Facilitator) โดยให้ภาคเอกชนหรือภาคประชาชนท้องถิ่น ชุมชนให้เข้ามาทำแทนภาครัฐ และภาครัฐจะไม่ทำภารกิจที่แข่งขันกับภาคเอกชน และลดบทบาทด้านการปฏิบัติ (Operator) ให้น้อยลง เช่น ถ่ายโอนให้ภาคเอกชน (Outsource)/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับภารกิจรอง (Non-Core Function) เน้นการจ้างเหมาและการทำงานแบบจัดบริการร่วม (Shared Services)

๔) พัฒนาและรังสรรค์นวัตกรรมในรูปแบบใหม่ (Sandbox) ซึ่งเป็นการทดลองการปลดล็อกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดอิสระความคล่องตัวทางการบริหาร และสานพลังความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ตามแนวทางประชารัฐ ซึ่งเป็นการทดลองริเริ่มในวงจำกัด เพื่อให้เกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ก่อนขยายผลต่อไป

๕) ปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารราชการของจังหวัด โดยมุ่งเน้นปรับโครงสร้างของจังหวัดในลักษณะกลุ่มภารกิจตามยุทธศาสตร์หลักของจังหวัด เช่น ด้านการท่องเที่ยว ด้านการค้าการลงทุน เป็นต้น โดยทบทวนบทบาทภารกิจของหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคให้มีเท่าที่จำเป็น และปรับหน่วยงานที่มีภารกิจซ้ำซ้อนกับภูมิภาคให้เป็นส่วนภูมิภาค ขึ้นตรงกับผู้ว่าราชการจังหวัด สร้างและพัฒนากลไกการทำงานที่เน้นการบูรณาการหรือเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่และทุกภาคส่วน เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่สู่ยุทธศาสตร์ชาติ

๖) ทบทวนบทบาท ภารกิจ และการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน โดยปรับเปลี่ยนบทบาทหน่วยงานส่วนภูมิภาคจากการให้บริการเป็นการให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาการแก่ท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานของท้องถิ่นเป็นไปตามมาตรฐาน และการส่งเสริมสนับสนุนส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (Citizen Centric)

๗) ยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น โดยสำรวจระดับธรรมาภิบาลในการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ศึกษา ค้นหา และเผยแพร่ข้อมูลหน่วยงานต้นแบบและมีแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice)

๘) ปฏิรูปพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมอย่างน้อยใน ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) การพัฒนาแนวทางในการจัดตั้งและยุบกระทรวง ทบวง และกรม ให้มีความคล่องตัว (๒) ทบทวนข้อเสนอแนะของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ[๗] เพื่อกำหนดแนวทางในการนำไปปฏิบัติตามความเหมาะสม

๙) ปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ โดยปรับปรุงวิธีการงบประมาณ กระบวนการบริหาร การจัดทำคำขอและอนุมัติงบประมาณให้มีความกระชับ สอดคล้องกับพลวัตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก ลดความซ้ำซ้อนของการจัดทำงบประมาณ ระดับกระทรวง กรม พื้นที่ รวมทั้งสร้างกลไกการตรวจสอบการเงินและการคลังภาครัฐ การติดตามประเมินผลผลิต/ผลสัมฤทธิ์ของการใช้งบประมาณ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) ความสำเร็จในการโอนถ่ายภารกิจภาครัฐที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเองให้กับภาคส่วนอื่น เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน และท้องถิ่น
๒) สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของรัฐต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีลดลง
๓) ความสำเร็จของการดำเนินตามแผนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในกระทรวงที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กระทรวง/กรม/จังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance Organization)
๔) ความสำเร็จของการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริการภาครัฐ (Service Reform)
๕) ความสำเร็จของการปลดล็อคข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน
๖) ความสำเร็จของการสานพลังความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ตามแนวทางประชารัฐ
๗) ความสำเร็จของการสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้จากการทดลองริเริ่ม Sandbox ก่อนขยายผลต่อไป
๘) ความสำเร็จของการจัดโครงสร้างส่วนราชการและระบบบริหารงานของส่วนราชการในภูมิภาค
๙) จำนวนหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายระบบราชการ ๔.๐
๑๐) ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐที่ได้รับการรับรองสถานะของการเป็นระบบราชการ ๔.๐
๑๑) ความสำเร็จของการจัดทำปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๑๒) ความสำเร็จของการปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการงบประมาณ กระบวนการบริหารการจัดทำคำขอ และการอนุมัติงบประมาณ

๑๓) ความสำเร็จของการสร้างกลไกและมาตรการสำหรับการตรวจสอบการเงินและการคลังภาครัฐ

๑๔) ความสำเร็จของการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ....

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

จำนวน ๖๗๖.๑๕ ล้านบาท จากเงินงบประมาณแผ่นดิน

๒.๓.๕ รายละเอียดแผนและขั้นตอนการดำเนินการ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐ กะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง ประกอบด้วย กลยุทธ์การดำเนินการ ๖ กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานของรัฐ

๒) เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่

๓) พัฒนาขีดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) พัฒนาระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

๕) สร้างระบบธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนในหน่วยงานภาครัฐ

๖) พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดแผนงาน/โครงการ และขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ เป้าหมายตัวชี้วัด และประมาณการวงเงินงบประมาณ ตามตารางต่อไปนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานของรัฐ และลด/ละลายความเป็นนิติบุคคลของกรม																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การดำเนินการจัดทำแผนปฏิรูปองค์การ**																									
๑.๑ การดำเนินการจัดทำแผนปฏิรูปองค์การของทุกส่วนราชการ																								ทุกส่วนราชการมีการจัดทำแผนปฏิรูปองค์การ โดยมีการทบทวน ๔ ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง กระบวนงาน บุคลากร และกฎหมาย	ความสำเร็จของการดำเนินตามแผนปฏิรูปองค์การของทุกส่วนราชการ
● ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิรูปองค์การ																					ส่วนราชการ/สำนักงาน ก.พ.ร.	๑	งบประมาณแผ่นดิน		
● ส่วนราชการดำเนินการแผนปฏิรูปองค์การ																					ส่วนราชการ	-	-		
● ติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูป																					สำนักงาน ก.พ.ร.	๑๐	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
องค์การ																									
๑.๒ กระทรวงที่มีความคล่องตัวในการบริหารระบบงาน ระบบเงิน และคน																						๑๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	รัฐบาล/หน่วยงานมีความคล่องตัว	ความสำเร็จของการดำเนินตามแผนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในกระทรวงที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ : High Performance)
● ศึกษารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในกระทรวงที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม																					สำนักงาน ก.พ.ร.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ของประเทศ (กระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ : High Performance)																									
● นำร่องรูปแบบกระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ : High Performance																					กระทรวง/กรม			● พ.ศ. ๒๕๖๑ : นำร่อง ๔ กรม ได้แก่ สศช./สำนักงาน ก.พ./สำนักงาน ก.พ.ร./สำนักงบประมาณ ● พ.ศ. ๒๕๖๒ : นำร่องเพิ่มอีกอย่างน้อย ๔ กรม ได้แก่ สปน./สลค./สลน./สคก.	
● ติดตามประเมินผลรูปแบบกระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ : High Performance ในกระทรวง/กรมนำร่อง																					กระทรวง/กรม สำนักงาน ก.พ.ร./คกก. ปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● จัดทำ พรบ.ปฏิรูประบบราชการ				■	■																กระทรวง/กรม / สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา				ความสำเร็จของกระบวนการศึกษาและดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติปฏิรูประบบราชการ
● ขยายผลการดำเนินงานรูปแบบกระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ : High Performance ในกระทรวง/กรม									■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	กระทรวง/กรม / สำนักงาน ก.พ.ร.			ขยายผลให้ได้จำนวน ๕๐ กรม ภายใน ๕ ปี (จากส่วนราชการทั้งหมด ๑๕๑ กรม) โดยพิจารณาจากส่วนราชการที่มีความพร้อมและมีความสำคัญต่อประเด็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ	
● ติดตามประเมินผลการขยายผลการดำเนินงานรูปแบบกระทรวง/กรมพันธุ์ใหม่ :												■				■				■	กระทรวง/กรม/ สำนักงาน ก.พ.ร./ คกก. ปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
High Performance ในกระทรวง/กรมนำร่อง																									
<u>แผนงานที่ ๒</u> **การปฏิรูประบบราชการ (Government Reform)**																					สำนักงาน ก.พ.ร.				๑) ความสำเร็จของการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริการภาครัฐ (Service Reform) ๒) ความสำเร็จของการปลดล็อคข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ๓) ความสำเร็จของการสานพลังความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ตามแนวทางประชารัฐ ๔) ความสำเร็จของการสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้จากการทดลองริเริ่ม Sandbox ก่อนขยายผลต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริการภาครัฐ (Service Reform)																					สำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๐	งบประมาณแผ่นดิน		
• การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สุขภาพของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา • การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาของกรมทรัพย์สินทางปัญญา • การจดทะเบียนที่ดินของกรมที่ดิน • การนำเข้าและส่งออกของกรมศุลกากร																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
• การให้บริการวีซ่าและตรวจคนเข้าเมือง • การให้บริการด้านใบอนุญาตด้านการเกษตร • การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EHIA) • การให้บริการด้านธุรกิจพาณิชยนาวี • การให้บริการด้านแรงงานต่างด้าว • การให้บริการด้านการขออนุญาตก่อสร้าง																									
๒.๒ การพัฒนาและการรังสรรค์นวัตกรรมในรูปแบบใหม่ (Sandbox)																						๑๕	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๒.๑ การแก้ไขพื้นที่ป่าและการใช้ประโยชน์พื้นที่จังหวัดน่านและกลไกการบริหารจัดการ																					ทส./มท./กษ./ พณ./ สสส.				
● จัดตั้ง “คณะกรรมการกำกับดูแลเชิงนโยบาย” (Steering Committee)																					ทส./มท./กษ./ พณ./ สสส.				
● จัดตั้ง “คณะกรรมการดำเนินงานในระดับพื้นที่”																					ทส./มท./กษ./ พณ./ สสส.				
● เจรจาปัญหาเรื่องที่ดิน และจัดหางบประมาณดำเนินการ																					ทส./มท./กษ./ พณ./ สสส.				
● ปรับระบบการผลิตการเกษตร																					ทส./มท./กษ./ พณ./ สสส.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● ขยายผล																					ทส./มท./กษ./ พณ./ สสส.				
● ติดตามประเมินผล																					ทส./มท./กษ./ พณ./ สสส.				
๒.๒.๒ Public School																					ศธ./สำนักงาน ก.พ.ร.				
● โรงเรียนต้นแบบ ๗๗ แห่ง ในภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๖๑																					ศธ./สำนักงาน ก.พ.ร.				
● แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบาย กรอบหลักการ แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคและคัดเลือกโรงเรียนนำร่องจับคู่กับ Sponsor																					ศธ./สำนักงาน ก.พ.ร.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● แก้ไขกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง																					ศธ./สำนักงาน ก.พ.ร.				
● ขยายผล																					ศธ./สำนักงาน ก.พ.ร.				
● ติดตามประเมินผล																					ศธ./สำนักงาน ก.พ.ร.				
๒.๒.๓ พลังงาน (Smart City โดยเทคโนโลยี Smart Grid)																					พน./สนพ.				
● อนุมัติหลักการและพื้นที่ต้นแบบ Smart City และดำเนินการ																					พน./สนพ.				
● แก้ไขกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง																					พน./สนพ.				
● ขยายผล																					พน./สนพ.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● ติดตามประเมินผล								■				■				■				■	พน./สนพ.				
๒.๒.๔ หน่วยราชการ ๔.๐																					สำนักงาน ก.พ.ร.				
● กำหนดหลักการว่าด้วยการบริหารงานรูปแบบพิเศษในหน่วยราชการ	■																				สำนักงาน ก.พ.ร.				
● หน่วยงานต้นแบบดำเนินการตามเป้าหมายที่แต่ละหน่วยงานกำหนดไว้	■	■	■	■																	สำนักงาน ก.พ.ร.				
กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารราชการของส่วนราชการในภูมิภาคเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่**																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การจัดระบบบริหารงานและโครงสร้างส่วนราชการในภูมิภาค																						-	-	พัฒนากลไกการทำงานที่เน้นการบูรณาการหรือเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ	ความสำเร็จของการจัดระบบบริหารงานและโครงสร้างส่วนราชการในภูมิภาค
● จัดทำแผนแม่บทเพื่อทบทวนการจัดโครงสร้างของส่วนราชการในภูมิภาค																					สำนักงาน ก.พ.ร. /กระทรวงมหาดไทย/ กระทรวง/กรมที่มีส่วนราชการในภูมิภาค			การจัดโครงสร้างหน่วยงานในภูมิภาคสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐	แผนแม่บทการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคผ่านความเห็นชอบของ ครม. ภายในงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
● การจัดทำแผนปฏิบัติการระบบบริหารงานและการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการในภูมิภาคให้สอดคล้องกับแผนแม่บท																					กระทรวง/กรมที่มีหน่วยงานในภูมิภาค/ สำนักงาน ก.พ.ร.				กระทรวง/กรมจัดทำแผนปฏิบัติการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการใน ภูมิภาค เสนอ ก.พ.ร. ให้ความเห็นชอบภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพื่อทบทวนการจัดโครงสร้างส่วนราชการในภูมิภาค (อาจเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิรูปองค์กร (Organization Transformation Plan) ด้วยได้)																									
● ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการให้สอดคล้องกับการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการในภูมิภาค																					กระทรวง/กรมที่มีหน่วยงานในภูมิภาค/สำนักงาน ก.พ.ร./สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา				ร้อยละของจำนวนส่วนราชการที่มีการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการหรือมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการในภูมิภาคได้แล้วเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● ติดตามและประเมินผลการดำเนินการเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ สรุปเป็นรายงานประจำปีเสนอต่อที่ประชุมร่วม																					คกก. ปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน				
<u>แผนงานที่ ๒</u> **จังหวัดที่มีความคล่องตัวในการบริหารระบบงาน ระบบเงิน และระบบกำลังคน** (จังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance) ● การจัดองค์กรตามภารกิจ (Agenda																						๑๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	จังหวัดมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน	ความสำเร็จของการดำเนินตามแผนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการของจังหวัด (จังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
Based Organization) ● การจัดระบบบริหารแบบเครือข่าย (Networking Management System) เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพของกรมการจังหวัด ● การจัดระบบบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ● การจัดระบบบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Result Oriented																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● ศึกษารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (จังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance)																					สำนักงาน ก.พ.ร.				
● นำร่องรูปแบบจังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance																					มท.			นำร่อง ๖ จังหวัด	
● ติดตามประเมินผลรูปแบบจังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance ในจังหวัดนำร่อง																					มท./สำนักงาน ก.พ.ร./คกก. ปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● จัดทำ พรบ.ปฏิรูประบบราชการ																					มท./สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา				
● ขยายผลการดำเนินงานรูปแบบจังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance ในจังหวัด																					มท./สำนักงาน ก.พ.ร.			ขยายผล ๓๘ จังหวัด จาก ๗๖ จังหวัด ภายใน ๕ ปี	
● ติดตามประเมินผลการขยายผลการดำเนินงานรูปแบบจังหวัดพันธุ์ใหม่ : High Performance ในจังหวัดนำร่อง																					มท./สำนักงาน ก.พ.ร./คกก. ปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>แผนงานที่ ๓</u> **ทบทวนและปรับเปลี่ยนการจัดโครงสร้างการบริหารราชการเป็นภาค/เขต ให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจและพื้นที่รับผิดชอบ (Rezoning)**																						๘๕	งบประมาณแผ่นดิน	ดำเนินการตามแผนได้ร้อยละ 100	ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินการตามแผน
● ศึกษา สำรวจ และจัดทำข้อเสนอเบื้องต้นในการจัดทำโครงสร้างการบริหารราชการแบบภาค/เขต(โดยอาจใช้แนวทางการจัดกลุ่มจังหวัดหรือจัดเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สอดคล้อง																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/สำนักงาน ก.พ.ร. กระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กับสภาพความจำเป็นและปัญหา)																									
● ทดลองดำเนินการจัดทำโครงสร้างและระบบการบริหารราชการแบบภาค/เขต																					กระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง/สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/สำนักงาน ก.พ.ร./สำนักงบประมาณ/สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา/สำนักงาน ก.พ.				
● ติดตามและประเมินผลการดำเนินการเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการ				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และข้อเสนอแนะสรุปเป็นรายงานประจำปีเสนอต่อที่ประชุมร่วม																					บริหารราชการแผ่นดิน				
กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาขีดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การเพิ่มประสิทธิภาพในการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**																					สปน. กระทรวงมหาดไทย ทุกส่วนราชการ			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชน	ความสำเร็จของการพัฒนาแนวทางกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๑.๑ การกระจายหน้าที่และอำนาจในการจัดบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น																					สปน. ทุกส่วนราชการ			● อปท. มีความสามารถและเป็นองค์กรหลักในการจัดบริการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการในพื้นที่	● อปท. สามารถจัดบริการสาธารณะได้ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● การจัดทำร่างแผนการกระจายอำนาจฯ และแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๓																					สปน. ทุกส่วนราชการ	๐.๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	● ราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปรับลดหรือปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องถ่ายโอน โดยให้ อปท.เป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะในท้องถิ่น	● ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปฏิบัติภารกิจในระดับมหภาคเพิ่มขึ้น โดยเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือทางด้านเทคนิค วิชาการ ฝึกอบรม จัดทำคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงานให้แก่ อปท. ● จำนวนภารกิจที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด
- กกถ. ให้ความเห็นชอบร่างแผนฯ			■																						
- รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง			■																						
- ก.ก.ถ. เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา				■	■																				
● การเตรียมความพร้อมให้แก่ อปท.																					สปน. ทุกส่วนราชการที่	๒๐	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- การจัดทำคู่มือ																					เกี่ยวข้อง				โดย ก.ก.ถ.
- ฝึกอบรม อปท. ทุกแห่ง																									
● การขับเคลื่อนแผนฯ																					สปน.	๑๕	งบประมาณแผ่นดิน		
- การบริหารตามแผนฯ																									
- การติดตาม แก้ไขปัญหา																									
๑.๒ การกระจายอำนาจด้านการเงิน การคลัง และงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น																					สปน. ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานกลางที่มีอำนาจหนาที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง และงบประมาณ			● อปท. มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอิสระทางการเงิน การคลัง และงบประมาณ ● อปท. มีศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการเงิน การคลัง และงบประมาณ	● จำนวน อปท. มีรายได้ที่เพียงพอและสอดคล้องกับภารกิจของ อปท. ที่จะต้องรับผิดชอบ ● มีระบบและกลไกการบริหารการเงิน การคลัง และงบประมาณที่สนับสนุนให้ อปท. เกิดประสิทธิภาพ
● การจัดทำร่างแผนการกระจายอำนาจฯ และแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๓																					สปน.	๐.๓๐	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ก.ก.ถ. ให้ความเห็นชอบร่างแผนฯ																									ในการใช้จ่ายเงิน
- รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง																									
- ก.ก.ถ. เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา																									
● การปฏิรูปโครงสร้างและหลักเกณฑ์การจัดสรรรายได้ อปท. ทั้งระบบ																					สปน.	๐.๕๐	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และมาตรการเสริมสร้างวินัยทางการเงินฯ																									
- การจัดทำแนวทางการปฏิรูปฯ																									
- ก.ก.ถ. ให้ความเห็นชอบ																									
● การขับเคลื่อนแผนฯ																					สปน.	๑.๕๐	งบประมาณแผ่นดิน		
- จัดประชุม สัมมนาเพื่อสร้างความรู้ให้แก่ อปท.																									
- จัดทำคู่มือ แนวทางปฏิบัติการเสนอแก้ไขกฎ ระเบียบ																									
<u>แผนงานที่ ๒</u> **การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กร**																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ปกครองส่วนท้องถิ่น ๒.๑ ปรับจำนวนและขนาดของท้องถิ่น (Right Sizing) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้รับบริการ																					มท/สปน.	๑.๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	รูปแบบ ขนาด และจำนวนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหมาะสมกับการให้บริการประชาชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า	
• ศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับจำนวนและขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Right Sizing) โดยพิจารณาควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ																						๕	งบประมาณแผ่นดิน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมกับการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น	ระดับความสำเร็จในการผลักดันกฎหมาย/หรือจัดทำข้อเสนอผลการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการปรับจำนวน ขนาด และการควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
• นำร่อง																						๑๐	งบประมาณแผ่นดิน		
• ขยายผล																						๓๐	งบประมาณแผ่นดิน		
• ติดตามประเมินผล																						๓๐	งบประมาณแผ่นดิน		
๒.๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำและให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น																					มท/สปน.	๑.๕๐	งบประมาณแผ่นดิน		
• ศึกษาความเป็นไปได้เกี่ยวกับมาตรการในการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ																						๕	งบประมาณแผ่นดิน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้สอดคล้องกับสภาพและขีดความสามารถของตน	ระดับความสำเร็จในการกำหนด/ปรับปรุงอำนาจหน้าที่และภารกิจการบริการประชาชนให้สอดคล้องเหมาะสมกับประเภท ขนาด และขีด

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น																									ความสามารถของ อปท.
• นำร่อง																						๑๐	งบประมาณแผ่นดิน		
• ขยายผล																						๓๐	งบประมาณแผ่นดิน		
• ติดตามประเมินผล																						๓๐	งบประมาณแผ่นดิน		
๒.๓ พัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ตั้งอยู่บนหลักคุณธรรม และการบริหารกำลังคนมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่า																					กระทรวงมหาดไทย องค์กรกลางบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง			ทุกกระบวนการบริหารงานบุคคลตั้งอยู่บนหลักคุณธรรม มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้	• จำนวนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและความไม่เป็นธรรมในกระบวนการบริหารงานบุคคลลดลง • ระดับความสำเร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ในการควบคุมค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณด้านบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาระบบงบประมาณและการคลังภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ**																									
๑.๑ พัฒนาวิธีการงบประมาณ กระบวนการบริหาร การจัดทำคำขอและการอนุมัติงบประมาณ ● เพิ่มประสิทธิภาพ																					สำนักงบประมาณ	๑๐	งบประมาณแผ่นดิน	- วิธีการงบประมาณมีความกระชับสอดคล้องกับพลวัตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์ต่างๆ	ความสำเร็จของการปรับปรุงวิธีการงบประมาณ กระบวนการบริหารการจัดทำคำขอและอนุมัติงบประมาณ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กระบวนการจัดทำและอนุมัติงบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางยุทธศาสตร์การพัฒนาการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประชาชนในพื้นที่และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ● พัฒนาแนวทางการบูรณาการแผนงานและแผนงบประมาณให้สอดคล้องและช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศอย่างมี																								ในพื้นที่ - การบริหารและจัดทำงบประมาณคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก - ลดความซ้ำซ้อนของการจัดทำงบประมาณระดับกระทรวง กรม พื้นที่	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประสิทธิผล																									
๑.๒ สร้างกลไกการตรวจสอบการเงินและการคลังภาครัฐ ● ปรับปรุง/พัฒนาระบบและกลไกการตรวจสอบติดตามและประเมินผลผลิต/ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการใช้งบประมาณ (output-outcome) ● ศึกษาปัญหาและแนวทางการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยรับ/ใช้งบประมาณกับหน่วยตรวจสอบการบริหารจัดการ																					กรมบัญชีกลาง/สำนักงบประมาณ	๔๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	ความสำเร็จของการสร้างกลไกการตรวจสอบการเงินและการคลังภาครัฐ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และการใช้งบประมาณภาครัฐ																									
๑.๓ เร่งรัด ผลักดันการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา/สำนักงบประมาณ	-	-	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ	ความสำเร็จของการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ....
กลยุทธ์ที่ ๕ สร้างระบบธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนในหน่วยงานภาครัฐ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การดำเนินการยกระดับหน่วยงานภาครัฐสู่ระบบราชการ ๔.๐**																					สำนักงาน ก.พ.ร.			เพื่อยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น	● จำนวนหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายระบบ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการยกระดับและพัฒนาสู่ระบบราชการ ๔.๐																						๑๐	งบประมาณแผ่นดิน		ราชการ ๔.๐ ● ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐที่ได้รับการรับรองสถานะของการเป็นระบบราชการ ๔.๐
● จัดคลินิกให้คำปรึกษาการประเมินองค์การด้วยตนเอง																									
● จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาองค์การสู่ระบบราชการ ๔.๐																									
● พัฒนาส่วนราชการต้นแบบของระบบราชการ ๔.๐																									
● ให้คำปรึกษาและติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานต้นแบบ																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ระบบราชการ ๔.๐																									
● จัดคลินิกให้คำปรึกษาแก่ส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการพัฒนาองค์การสู่ระบบราชการ ๔.๐																									
๑.๒ สร้างเครือข่ายที่ปรึกษาการพัฒนาระบบบริหารจัดการของส่วนราชการสู่ระบบราชการ ๔.๐																						๐.๒	งบประมาณแผ่นดิน		
● สรรหาและจัดอบรม																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
หลักสูตรที่ปรึกษาการพัฒนาระบบบริหารจัดการของส่วนราชการสู่ระบบราชการ ๔.๐																									
● จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการของส่วนราชการสู่ระบบราชการ ๔.๐ รวมถึงอัพเดทองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบราชการ																									
๑.๓ เตรียมความพร้อมด้านการตรวจรับรอง																						๐.๑๕	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สถานะของส่วนราชการ																									
● สรรหา และจัดอบรมหลักสูตรผู้ตรวจรับรองสถานะการเป็นระบบราชการ ๔.๐																									
● จัดทำคู่มือการตรวจรับรองสำหรับผู้ตรวจ																									
๑.๔ ตรวจรับรองสถานะของส่วนราชการ																						๒	งบประมาณแผ่นดิน		
● ดำเนินการตรวจประเมินส่วนราชการ																									
กลยุทธ์ที่ ๖ พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **ปรับปรุงพระราชบัญญัติ**																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม																									
๑.๑ ศึกษาการแก้ไข พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ● ศึกษาความเป็นไปได้หรือแนวทางผลกระทบในการจัดตั้งหรือยุบกระทรวง ทบวง กรม โดยใช้กฎหมายลำดับรองในระดับพระราชกฤษฎีกาแทนการตราเป็นกฎหมายลำดับพระราชบัญญัติ																					สำนักงาน ก.พ.ร.	๒	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างให้เกิดความคล่องตัวในการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
• ศึกษาข้อเสนอแนะของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในประเด็นต่างๆ • รับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง • จัดทำร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่..) พ.ศ.																									
๑.๒ ทบทวนการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และจัดทำร่างพระราชบัญญัติ																					สำนักงาน ก.พ.ร.	-	-	เพื่อให้กฎหมายทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์และแนวคิดในการปฏิรูปประเทศ	ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่..) พ.ศ...

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ● ศึกษาความเป็นไปได้หรือแนวทาง ผลกระทบและข้อเสนอแนะของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในประเด็นต่างๆ ● รับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ● จัดทำร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่..) พ.ศ.																									

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ในการดำเนินการความเรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง มีความจำเป็นต้องมี พรบ. แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งนำข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา ดังนี้

๑) แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในเรื่องการกำหนดแนวทางการจัดตั้งและยุบหน่วยงานในระดับกระทรวง ทบวง กรม การปฏิบัติราชการแทนในส่วนที่ ๑ หมวด ๕ และจังหวัดในส่วนที่ ๒ หมวด ๑ เป็นต้น

๒) แก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ....

๓) การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยกำหนดเจตนารมณ์และสารัตถะของกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศและนโยบายรัฐบาล โดยอย่างน้อยมีประเด็นที่อาจต้องพิจารณา ประกอบด้วย

๑. การปรับปรุงในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ

๒. การแก้ไของค์ประกอบของคณะกรมการจังหวัดใหม่

๓. การกำหนดบทบาทภารกิจ และการจัดโครงสร้างโดยปรับปรุงหรือยุบเลิกภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีบทบาทที่เหมาะสมและชัดเจน

ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๖ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนั้น นอกจากการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และที่แก้ไขเพิ่มเติม อาจจำเป็นต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เช่น องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจด้วย เป็นต้น

๔) คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ ได้มีมติเห็นชอบร่างแผนการกระจายอำนาจฯ และแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๓ แล้ว เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทราบตามขั้นตอนต่อไป (อยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรี) โดยร่างแผนการกระจายอำนาจฯ และแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔) ได้กำหนดให้มีการทบทวนกับถ่ายโอนภารกิจ โดยให้ภารกิจถ่ายโอนตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๑ และ ๒ ที่ไม่ได้มีการปรับปรุงขอบเขต/ขั้นตอนการถ่ายโอน ให้มีผลใช้บังคับต่อเนื่องไป ทั้ง ๆ ที่ได้กำหนดรายละเอียดภารกิจในแผนปฏิบัติการฯ เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ ๑ ภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๑ และ ๒ ซึ่งถ่ายโอนแล้วหรือทยอยถ่ายโอน และนำมาปรับปรุงขอบเขต/ขั้นตอนการถ่ายโอนใหม่ เพื่อให้การถ่ายโอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และประเภทที่ ๒ ภารกิจใหม่ที่สมควรถ่ายโอนเพิ่มเติมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิรูป เพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ภาครัฐมีกำลังคนที่เพียงพอและมีขีดความสามารถในการให้บริการสาธารณะที่สำคัญแก่ประชาชนและพร้อมผลักดันการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

๒) ขนาดกำลังคนภาครัฐมีขนาดกะทัดรัด มีผลิตภาพสูง (High Productivity) และลดภาระค่าใช้จ่ายผูกพันในระยะยาว

๓) กำลังคนภาครัฐมีความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและผันผวน

๔) กำลังคนภาครัฐมีวัฒนธรรม ค่านิยมและอุดมการณ์สำหรับการเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐยุคใหม่

๕) ภาครัฐมีกลไกการติดตามและประเมินผลการใช้กำลังคนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๖) มีการบูรณาการฐานข้อมูลกำลังคนภาครัฐทุกประเภทสำหรับการกำหนดนโยบายกำลังคนภาครัฐอย่างมีประสิทธิผล

๗) มีกลไกการบูรณาการนโยบายกำลังคนและค่าตอบแทนภาครัฐ อาทิ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยกำลังคนและค่าตอบแทนภาครัฐ

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) สามารถจัดอัตรากำลัง (จำนวนและคุณภาพ) ได้เพียงพอและสอดคล้องกับความจำเป็นเร่งด่วนตามภารกิจและทิศทางการพัฒนาประเทศ

๒) จำนวนระบบงานทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชน (Front Office) และการบริหารจัดการองค์กร (Back Office) ที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ

๓) ร้อยละของอัตรากำลังภาครัฐที่ลดลงในภาพรวม ในระยะ ๕ ปี (ร้อยละ ๑๐)

๔) ร้อยละของอัตรากำลังในภารกิจสายสนับสนุนที่ลดลงเนื่องจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน

๕) สัดส่วนของการจ้างงานรูปแบบอื่นที่ไม่มีผลผูกพันต่อภาระงบประมาณด้านบุคคลในระยะยาวเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับจำนวนข้าราชการประจำ

๖) มีกลไกระดับชาติในการบูรณาการนโยบายกำลังคนและค่าตอบแทนภาครัฐให้ครอบคลุมบุคลากรภาครัฐทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ

๗) ร้อยละของบุคลากรภาครัฐ (ทุกระดับและสายอาชีพ) มีความรู้ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ อุดมการณ์ ทัศนคติและค่านิยมในการปฏิบัติงานในบริบทใหม่ของประเทศไทย ๔.๐

๘) ร้อยละของบุคลากรภาครัฐ (ผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ) มีทักษะด้านดิจิทัลตามมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติงาน

๙) มีองค์กร/กลไกในการบริหารจัดการเพื่อปรับเปลี่ยนความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะของบุคลากรภาครัฐให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ กำลังคนสูงอายุ และผู้มีผลงานไม่เป็นไปตามความคาดหวัง

๑๐) มีระบบในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลกำลังคนภาครัฐเพื่อให้การใช้กำลังคนมีความคุ้มค่า

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

จำนวน ๑๕๐ ล้านบาท จากเงินงบประมาณแผ่นดิน

๒.๔.๕ รายละเอียดแผนและขั้นตอนการดำเนินการ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐ มีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย กลยุทธ์การดำเนินการ ๔ กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑) จัดกำลังคนให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการบริการสาธารณะที่สำคัญ และขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒) ลดขนาดกำลังคนและค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐที่มีผลผูกพันภาระงบประมาณในระยะยาว

๓) พัฒนาทักษะและสมรรถนะใหม่เพื่อสร้างความพร้อมเชิงกลยุทธ์ให้กับกำลังคนภาครัฐ (New Mindsets and Skillsets)

๔) ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้กำลังคนในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ (Workforce Audit)

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดแผนงาน/โครงการ และขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ เป้าหมายตัวชี้วัด และประมาณการวงเงินงบประมาณ ตามตารางต่อไปนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กลยุทธ์ที่ ๑ : จัดกำลังคนให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการบริการสาธารณะที่สำคัญ และขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> วางแผนกำลังคนให้สอดคล้องกับบทบาทของภาครัฐทิศทางการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ <u>หมายเหตุ</u> ดำเนินการควบคู่กับเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : โครงสร้างภาครัฐ กะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง																					สำนักงาน ก.พ. / สำนักงาน ก.พ.ร./ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน	๕	งบประมาณแผ่นดิน	● มีกำลังคนที่เหมาะกับงาน/ชนิด/คุณภาพในเวลาที่ต้องการ ที่สอดคล้องกับบทบาทของภาครัฐและทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ● ส่วนราชการที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศมีอัตรากำลังเพียงพอในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญเร่งด่วน	● สามารถจัดสรรอัตรากำลังได้สอดคล้องกับความจำเป็นเร่งด่วนตามภารกิจและทิศทางการพัฒนาประเทศ
<u>แผนงานที่ ๒</u> บูรณาการข้อมูลกำลังคนภาครัฐทุกประเภทที่ใช้งบประมาณแผ่นดินให้สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน																					สำนักงาน ก.พ. / สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.) /องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๖๐	งบประมาณแผ่นดิน	● มีการบูรณาการข้อมูลกำลังคนภาครัฐที่มีข้อมูลกำลังคนภาครัฐทุกประเภทครบถ้วนสมบูรณ์	● ภาครัฐมีศูนย์บูรณาการข้อมูลกำลังคนภาครัฐที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นปัจจุบันภายในปี ๒๕๖๒

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สำหรับการกำหนดนโยบายกำลังคนภาครัฐ หมายเหตุ ดำเนินการควบคู่กับเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : บริการภาครัฐสะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน																								และเป็นปัจจุบัน	
กลยุทธ์ที่ ๒ : ลดขนาดกำลังคนและค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐที่มีผลผูกพันภาระงบประมาณในระยะยาว																									
แผนงานที่ ๑ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการบริการประชาชน หมายเหตุ ดำเนินการควบคู่กับเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล																					สำนักงาน ก.พ.ร./ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.) / สำนักงาน ก.พ.	ตามแผนของ สรอ. และส่วนราชการ	งบประมาณแผ่นดิน (ส่วนราชการ)	● มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการบริการประชาชนเพื่อลดจำนวนบุคลากร/ประหยัดจำนวนคน	● จำนวนระบบงานบริการประชาชนของส่วนราชการที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเต็มรูปแบบภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ● จำนวนระบบงานพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของส่วนราชการ (บัญชี การเงิน พัสดุ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									บุคคล แผน) ที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเต็มรูปแบบภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ● ร้อยละของอัตรากำลังในภารกิจสายสนับสนุนที่ลดลงเนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน
<u>แผนงานที่ ๒</u> ลดอัตรากำลังและควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐให้ครอบคลุมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน																					สำนักงาน ก.พ. / สำนักงาน ก.พ.ร./ กระทรวงการคลัง/ สำนักงบประมาณ	๕ (งบดำเนินงาน)	งบประมาณแผ่นดิน	● สามารถควบคุมจำนวนกำลังคนและค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐให้สมดุล/สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและอัตราความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศ ● มีกลไกสำหรับการตรวจสอบการใช้	● ลดจำนวนกำลังคนภาครัฐทุกประเภทในภาพรวมลงร้อยละ ๑๐ ภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับ ผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								กำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่ควบคุมกำลังคนและค่าใช้จ่ายบุคคลภาครัฐทุกประเภทที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน	
<u>แผนงานที่ ๓</u> จ้างงานรูปแบบอื่นซึ่งไม่มีภาระผูกพันด้านงบประมาณในระยะยาว หรือใช้การจ้างเหมาบริการแทนการบรรจุข้าราชการ																					สำนักงาน ก.พ. / สำนักงาน ก.พ.ร./ กรมบัญชีกลาง/ กระทรวงการคลัง/ สำนักงบประมาณ	๕ (งบดำเนินงาน)	งบประมาณแผ่นดิน	● ส่วนราชการมีทางเลือกในการใช้การจ้างงานรูปแบบต่างๆ แทนการบรรจุข้าราชการประจำ	● สัดส่วนของการจ้างงานรูปแบบอื่นที่ไม่มีผลผูกพันภาระงบประมาณด้านบุคคลในระยะยาวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนข้าราชการประจำของส่วนราชการ
<u>แผนงานที่ ๔</u> พัฒนากลไกและจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยกำลังคนและค่าตอบแทน																					สำนักงาน ก.พ./ สำนักงาน ก.พ.ร./ กรมบัญชีกลาง/ กระทรวงการคลัง/	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● มีนโยบายและมาตรการบริหารกำลังคนและค่าตอบแทนภาครัฐที่ครอบคลุมบุคลากร	● มีการตั้งคณะกรรมการนโยบายกำลังคนและ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ภาครัฐ (Public Workforce Policy and Remuneration Tribunal) เพื่อให้การบริหารอัตรากำลังและการกำหนดค่าตอบแทนเป็นมาตรฐานสอดคล้องกับความจำเป็นในแต่ละวิชาชีพ และเทียบเคียงได้ในตลาดแรงงาน																					สำนักงบประมาณ/ องค์กรกลางบริหารงานบุคคล			ภาครัฐทุกประเภท	ค่าตอบแทนภาครัฐภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓
กลยุทธ์ที่ ๓ : พัฒนาทักษะและสมรรถนะใหม่เพื่อสร้างความพร้อมเชิงกลยุทธ์ให้กับกำลังคนภาครัฐ (New Mindsets and Skillsets)																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> พัฒนาขีดความสามารถ ทักษะและสมรรถนะของบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัลและประเทศไทย ๔.๐ (Digital Skills and Literacy)																					สำนักงาน ก.พ./ กระทรวงดิจิทัลฯ/ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์/ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ	๑๐	งบประมาณแผ่นดิน	● กำลังคนภาครัฐมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะสูงพร้อมรองรับการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัลและประเทศไทย ๔๐	● ร้อยละของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและข้าราชการมีทักษะด้านดิจิทัลตามมาตรฐานที่กำหนดและเหมาะสมกับตำแหน่ง ● หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการพัฒนา

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรตามแนวทางในมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐
<u>แผนงานที่ ๒</u> พัฒนาปรับเปลี่ยนทักษะและสมรรถนะกำลังคนเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการจัดการภาครัฐ																					สำนักงาน ก.พ./ องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๑๐ (งบพัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน (สำนักงาน ก.พ. และส่วนราชการ)	● ภาครัฐมีกำลังคนมีทักษะและสมรรถนะที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทันสมัย และเป็นสากล	● ร้อยละของบุคลากรกลุ่มเป้าหมาย (ทุกคนทุกระดับ แยกตามอายุ, สายอาชีพ, พื้นที่, พื้นฐานความรู้ที่ต่างกัน) ได้รับการอบรมพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนทักษะและสมรรถนะให้มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจ ● มีการตั้งศูนย์ปรับเปลี่ยนทักษะและสมรรถนะกำลังคนภาครัฐ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									(Centre for Competency Transformation)
<u>แผนงานที่ ๓</u> เตรียมกำลังคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ																					สำนักงาน ก.พ./ องค์กรกลาง บริหารงานบุคคล	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● ภาครัฐมีแผนและแนวทางในการใช้ประโยชน์กำลังคนสูงอายุที่มีศักยภาพ	● มีกลไก/องค์กรเพื่อบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากกำลังคนภาครัฐที่สูงอายุ เช่น มีศูนย์กลางปรับเปลี่ยนและพัฒนาทักษะ (Skill Transformation Centre)
<u>แผนงานที่ ๔</u> สร้างวัฒนธรรม ค่านิยม และอุดมการณ์สำหรับการเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐยุคใหม่อย่างต่อเนื่อง ● จัดหลักสูตรผู้นำคุณธรรมที่เป็นตัวอย่าง ● จัดกิจกรรมที่เน้น																					สำนักงาน ก.พ./ องค์กรกลาง บริหารงานบุคคล/ ส่วนราชการ	๒๐ (งบพัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน (สำนักงาน ก.พ. และส่วนราชการ)	● ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีค่านิยมและอุดมการณ์ที่กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง แยกผลประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์สาธารณะ และดำรง	● ส่วนราชการมีกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ค่านิยม และอุดมการณ์สำหรับการเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐยุคใหม่อย่างต่อเนื่อง ● ระดับความพึงพอใจ/ความเชื่อถือไว้วางใจ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับ ผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรม			■	■	■	■	■	■			■				■				■					ตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ● เจ้าหน้าที่ของรัฐมีกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) และมีจิตวิญญาณการเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ (Public Entrepreneurial Spirit) ● มีกลไกและมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่จากการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมโดยผู้บังคับบัญชา	ของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ/หน่วยงานภาครัฐสูงขึ้น ● ร้อยละของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่มีความเข้าใจและแยกประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ส่วนรวมได้ ● จำนวนหน่วยงานภาครัฐ รวมจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรคุณธรรม ตามแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
			■	■	■	■	■	■			■				■				■						● จำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐรับสินบนจากธุรกิจและประชาชนลดลง
กลยุทธ์ที่ ๔ : ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้กำลังคนในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ (Workforce Audit)																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> พัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้กำลังคนในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ (Workforce Audit)			■	■	■	■	■	■													สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล/ส่วนราชการ	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● รัฐบาลมีสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเพื่อให้การใช้กำลังคนภาครัฐมีประสิทธิภาพประสิทธิผล	● มีระบบในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้อัตรากำลังคนภาครัฐภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
<u>แผนงานที่ ๒</u> โดยทบทวนการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล, กำลังคน (จำนวน สายงาน ตำแหน่ง ระดับ) และระบบการโยกย้าย แต่งตั้งให้สอดคล้องกับความจำเป็นตามภารกิจและเป็นไปตามระบบ					■	■	■	■													สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล/ส่วนราชการ	๕ (งบดำเนินงาน)	งบประมาณแผ่นดิน	● ส่วนราชการมีสายงาน ตำแหน่ง และระดับสอดคล้องกับความจำเป็นของภารกิจภาครัฐ	● ร้อยละของจำนวนตำแหน่งและสายงานที่ได้รับการทบทวนให้สอดคล้องกับความจำเป็นของภารกิจภาครัฐในปัจจุบันและอนาคต

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับ ผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
คุณธรรม (อาทิ การทบทวนสัดส่วนของจำนวนตำแหน่งระดับสูง และตำแหน่งปฏิบัติให้สอดคล้องกับความจำเป็น เป็นต้น)																									

๒.๔.๖ เงื่อนไขการดำเนินการ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ในการดำเนินการตามประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ อาจจำเป็นต้องมีการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการประเภทต่างๆ และกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลภาครัฐ

๒) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระบบงบประมาณ เพื่อให้มีการกำหนดเป้าหมายหรือเพดานค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐ

๓) จัดทำกฎหมายเพื่อกำหนดแนวทางให้มีการบูรณาการระบบฐานข้อมูลกำลังคนภาครัฐทุกประเภทให้เกิดเอกภาพ และองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายกำลังและค่าตอบแทนภาครัฐของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกประเภท

๔) กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการที่จะมีการระบุต่อไป

๕) ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิรูปเพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะมีความสนใจเข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐมากขึ้น

๒) ระบบและรูปแบบการจ้างงานที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับภารกิจ วิถีการทำงานและการใช้ชีวิตของผู้มีความรู้ความสามารถสูงและคนรุ่นใหม่ รวมทั้งมีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเฉพาะสำหรับบุคลากรกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถสูงเป็นการเฉพาะ

๓) กระบวนการสรรหาและเลือกสรรบุคลากรภาครัฐมีมาตรฐานสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ของรัฐทุกประเภท เพื่อให้ได้คนเก่ง คนดี และมีจิตสาธาณะเข้าสู่ภาครัฐ รวมทั้งมีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

๔) ระบบการประเมินและการบริหารผลงานมีความเข้มแข็ง วัดประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความเป็นธรรม และสามารถคัดครองและพัฒนาผู้ที่มีผลงานไม่เป็นไปตามความคาดหวังได้อย่างมีประสิทธิผล

๕) ระบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์มีความยืดหยุ่นหลากหลายสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของบุคลากรแต่ละกลุ่มสายอาชีพ ช่วงวัย และพื้นที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งใกล้เคียงกับอัตราค่าตอบแทนในภาคเอกชนชั้นนำ

๖) บุคลากรภาครัฐทุกระดับและสายอาชีพมีขีดความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ สอดคล้องกับสายอาชีพ ช่วงอายุ และพื้นที่ปฏิบัติงาน

๗) มีการบูรณาการระบบการพัฒนาบุคลากรภาครัฐไม่ให้ซ้ำซ้อน มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๘) ผู้บริหารทุกระดับในภาครัฐมีภาวะผู้นำที่เป็นตัวอย่าง (Leadership by Example) สามารถสร้างนวัตกรรมการบริหารได้อย่างต่อเนื่อง

๙) ภาครัฐมีผู้นำรุ่นใหม่ที่มีทักษะและทัศนคติ (Mindsets and Skillsets) ที่พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ และบุคลากรภาครัฐทุกระดับมีภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

๑๐) ทุกกระบวนการบริหารงานบุคคลมีความเป็นธรรม โดยมีระบบพิทักษ์คุณธรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท

๑๑) บุคลากรภาครัฐมีความก้าวหน้าในสายอาชีพตามความสามารถ และมีจำนวนผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับการดำรงตำแหน่งสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Posts) อย่างต่อเนื่อง

๑๒) บุคลากรภาครัฐมีทางก้าวหน้า และมีประสบการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งภาครัฐสามารถระดมผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญไปใช้ได้อย่างทันการณ์และมีประสิทธิผล

๑๓) มีการนำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐไปใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคลและการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการบริหารงานบุคคล อาทิ การเลื่อนตำแหน่ง และการโยกย้าย

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีสัดส่วนการจ้างบุคลากรกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถสูงเพิ่มขึ้น

๒) มีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเฉพาะสำหรับบุคลากรกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถสูงเป็นการเฉพาะ

๓) มีระบบการสอบวัดความรู้ความสามารถทั่วไปและคุณลักษณะการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับบุคลากรภาครัฐทุกประเภท

๔) มีระบบการหมุนเวียนและเคลื่อนย้ายบุคลากรในแต่ละสายอาชีพข้ามหน่วยงานในภาครัฐ (Professional Rotation and Mobility) เพื่อให้บุคลากรภาครัฐมีทางก้าวหน้า และมีประสบการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งภาครัฐสามารถระดมความรู้ความเชี่ยวชาญไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิผล

๕) ระดับความพึงพอใจและจำนวนข้อร้องเรียน/ข้อพิพาทเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ลดลง

๖) มีกลไกและมาตรการบริหารผลการปฏิบัติงานที่สามารถคัดกรองผู้มีผลงานไม่เป็นไปตามคาดหวังได้อย่างมีประสิทธิผล

๗) มีกลไก/การจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยนโยบายกำลังคนและค่าตอบแทนภาครัฐให้สอดคล้องกับความหลากหลายของบุคลากรภาครัฐ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งใกล้เคียงกับภาคเอกชนชั้นนำ

๘) ร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกระดับได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่สายอาชีพ ช่วงอายุ และพื้นที่การทำงาน (ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐)

๙) มีระบบการปฐมนิเทศที่เข้มข้น และมีการพัฒนาระหว่างทดลองงาน (Induction Training) ที่มีประสิทธิผล

๑๐) มีระบบการติดตามและประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ และจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของงบประมาณของส่วนราชการ

๑๑) สร้างผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี

๑๒) ร้อยละของเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้รับการพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสามารถสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

๑๓) ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีแผนทดแทนกำลังคน

๑๔) มีคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมแห่งชาติภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๑๕) ทุกองค์กรกลางบริหารงานบุคคลและหน่วยงานของรัฐนำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐไปใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคล และการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการบริหารงานบุคคล อาทิ การเลื่อนตำแหน่ง และการโยกย้าย

๑๖) ร้อยละของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีแผนการขับเคลื่อนงานด้านจริยธรรมและนำไปบังคับใช้ในการบริหารงานบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม

๑๗) มีสัดส่วนของผู้นำรุ่นใหม่และผู้ที่มีความพร้อมสำหรับการดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นเพียงพอและอย่างต่อเนื่อง (Talent and Successor Inventory)

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

จำนวน ๓๓๔ ล้านบาท จากเงินงบประมาณแผ่นดิน

๒.๕.๕ รายละเอียดแผนและขั้นตอนการดำเนินการ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้างและรักษาคนดีคนเก่ง ไว้ในภาครัฐได้ ประกอบด้วย กลยุทธ์การดำเนินการ ๖ กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑) ดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ

๒) ส่งเสริม จูงใจ และรักษาผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะไว้ในภาครัฐ

๓) พัฒนาทรัพยากรบุคคลภาครัฐให้มีขีดความสามารถและความผูกพันต่อองค์กร

๔) พัฒนาผู้นำที่เป็นตัวอย่าง (Leadership by Example)

๕) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารทรัพยากรบุคคล

๖) พัฒนาทางก้าวหน้าในสายอาชีพและสร้างความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่ง

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดแผนงาน/โครงการ และขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ เป้าหมายตัวชี้วัด และประมาณการวงเงินงบประมาณ ตามตารางต่อไปนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กลยุทธ์ที่ ๑ ดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> การเพิ่มช่องทางและรูปแบบการจ้างงานเพื่อดึงดูดและจูงใจผู้มีความรู้ความสามารถสูงเข้ามาปฏิบัติงานในภาครัฐ ● พัฒนาระบบการจ้างงานและการบริหารทรัพยากรบุคคลคู่ขนาน (Dual Tracks) ที่แยกสำหรับผู้มีความรู้ความสามารถสูงเป็นการเฉพาะ (อาทิ ข้าราชการวิสามัญ ข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง และพนักงานราชการศักยภาพสูง)																				สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๒๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● มีระบบ รูปแบบการจ้างงาน และช่องทางการสรรหาบุคลากรภาครัฐที่หลากหลายเหมาะสมกับภารกิจ รวมทั้งวิถีการทำงานและการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่และผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง ● ส่งเสริมการสรรหาบุคลากรเชิงรุกและการบรรจุแต่งตั้งด้วยระบบ Lateral Entry ● ระบบการบริหาร	● มีสัดส่วนจำนวนการจ้างบุคลากรกลุ่ม ผู้มีความรู้ความสามารถสูงในหน่วยงานของรัฐเพิ่มขึ้น ● มีระบบการจ้างงานและการบริหารทรัพยากรบุคคลคู่ขนาน (Dual Tracks)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
					■	■	■	■	■	■	■	■												ทรัพยากรบุคคลสำหรับผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูงเป็นการเฉพาะ	
<u>แผนงานที่ ๒</u> สร้างแรงดึงดูดคนดีคนเก่งมาสมัครงานโดยการพัฒนาจุดเด่นของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration)			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■					ส่วนราชการ/สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๑๐ (งบดำเนินงาน)	งบประมาณแผ่นดิน (ส่วนราชการ)	● ส่วนราชการมีการพัฒนาจุดแข็งให้เป็นแรงดึงดูดและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้สมัครงาน	● จำนวนผู้ที่สนใจสมัครเข้าปฏิบัติงานในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ● มีแผนงานการพัฒนาจุดแข็งและแรงจูงใจเพื่อดึงดูดผู้สมัครงาน
<u>แผนงานที่ ๓</u> เพิ่มประสิทธิผลและความคล่องตัวในการสรรหาและเลือกสรรบุคลากรเข้าสู่ภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล/สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)	๑๓๐	งบประมาณแผ่นดิน (สำนักงาน ก.พ.)	● มีระบบการจัดสอบความรู้ความสามารถทั่วไปด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์	● มีการจัดสอบภาคความรู้ความสามารถทั่วไปด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ ภายในปีพ.ศ. ๒๕๖๔

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>แผนงานที่ ๔</u> พัฒนาระบบการสอบวัดความรู้ความสามารถทั่วไปให้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท																					สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● มีระบบการสอบวัดความรู้ความสามารถทั่วไป และคุณลักษณะการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของบุคลากรภาครัฐทุกประเภท	● จำนวนประเภทของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้การสอบวัดความรู้ความสามารถที่เป็นมาตรฐานกลาง
กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริม จูงใจ และรักษาผู้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสาธารณะไว้ในภาครัฐ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management System) ● พัฒนาระบบการประเมินผลงานให้วัดประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความเป็นธรรม																					สำนักงาน ก.พ./สำนักงาน ก.พ.ร./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● การประเมินผลการปฏิบัติงานเที่ยงตรงเป็นรูปธรรมและมีความเป็นธรรม ● มาตรการการบริหารผลการปฏิบัติงานมีความเข้มข้นและสามารถคัดกรอง	● ระดับความพึงพอใจและจำนวนของการร้องเรียนข้อพิพากษาเกี่ยวกับการประเมินผลงานที่ลดลง ● มีกลไกและมาตรการการประเมินผล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● วางระบบการบริหารและการพัฒนาผู้ที่มีผลงานไม่เป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน (Managing Underperformers)																								บุคลากรที่ไม่มีประสิทธิภาพให้ออกจากราชการ	การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม
<u>แผนงานที่ ๒</u> พัฒนาระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการภาครัฐโดยรวม (Total Compensations) ให้ใกล้เคียงกับอัตราในภาคเอกชนชั้นนำและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของเจ้าหน้าที่รัฐกลุ่มต่าง ๆ																					สำนักงาน ก.พ./ กระทรวงการคลัง/ สำนักงบประมาณ	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● ระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการและสิทธิประโยชน์มีส่วนผสมที่มีความหลากหลายสามารถจูงใจบุคลากรกลุ่มต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ค่าตอบแทนตามช่วงวัย ค่าตอบแทนตามวิชาชีพ หรือ	● มีกลไกในการดูแลค่าตอบแทนภาครัฐทั้งระบบ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ (Remuneration Tribunal)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ค่าตอบแทนตามพื้นที่ปฏิบัติงาน (Locality Pay) เป็นต้น รวมทั้งใกล้เคียงกับราคาตลาด	
กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาขีดความสามารถและสร้างความผูกพันต่อองค์กร (Engagement) ของบุคลากรภาครัฐ																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> พัฒนาบุคลากรทุกระดับและสายอาชีพ เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดอายุการทำงาน																					สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๔๐ (งบพัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน (สำนักงาน ก.พ. และส่วนราชการ)	● เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ (อาทิ เจ้าหน้าที่ใหม่ระดับมืออาชีพ นักบริหารระดับต้น นักบริหารระดับกลาง และนักบริหารระดับสูง) ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและ	● ร้อยละของเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่สายอาชีพ ช่วงอายุ และพื้นที่การทำงาน (Development Needs) (ไม่น้อยกว่าร้อยละ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								สอดคล้องกับสายอาชีพ ช่วงอายุ และพื้นที่ทำงาน	๘๐)
<u>แผนงานที่ ๒</u> พัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมเป็นข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐยุคใหม่																					สำนักงาน ก.พ./ องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๑๗ (งบพัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน (สำนักงาน ก.พ. และส่วนราชการ)	● หลักสูตรปฐมนิเทศระหว่างการทดลองงาน (Induction Training) มีประสิทธิผลในการสร้างสมรรถนะและทัศนคติใหม่ในการทำงานภาครัฐ (New Mindsets)	● ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐยุคใหม่ ● มีระบบการปฐมนิเทศและทดลองงานที่เข้มข้น หรือมีโรงเรียนข้าราชการใหม่ รวมทั้งมีหลักสูตรการพัฒนาระหว่างการทดลองงานที่มีประสิทธิภาพ ●

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>แผนงานที่ ๓</u> ปรับปรุงระบบการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ● พัฒนาระบบการติดตามและประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาบุคลากร (Development Evaluation) ● เพิ่มประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อนในการพัฒนาบุคลากรของหน่วย/สถาบันฝึกอบรมภาครัฐ			■	■	■	■	■	■													สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา)	งบประมาณแผ่นดิน	● การพัฒนาบุคลากรภาครัฐนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาผลการปฏิบัติงาน ● การลงทุนในการพัฒนาบุคลากรมีความคุ้มค่า	● มีระบบการติดตามและประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ● ร้อยละของจำนวนส่วนราชการที่สามารถจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรเกินกว่าร้อยละ ๒ ของงบประมาณรายจ่ายประจำ
กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างผู้นำให้เป็นตัวอย่าง (Leadership by Example)																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> พัฒนาผู้บริหารทุกระดับ			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	สำนักงาน ก.พ.	๒๐ (งบพัฒนา	งบประมาณแผ่นดิน	● ผู้บริหารทุกระดับเป็นตัวอย่างที่ดี	● ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาทุกระดับ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ให้เป็นผู้นำที่เป็นตัวอย่าง (Leadership by Example)			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■		บุคลากร)	(สำนักงาน ก.พ. และส่วนราชการ)	(Role Model) ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตของผู้ใต้บังคับบัญชา	ของส่วนราชการได้รับการยอมรับและเชื่อถือไว้วางใจ
<u>แผนงานที่ ๒</u> พัฒนาทักษะและสมรรถนะของบุคลากรให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมภาครัฐ (Change and Innovative Leaders)			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	สำนักงาน ก.พ.	๒๐ (งบพัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน (สำนักงาน ก.พ. และส่วนราชการ)	● ส่วนราชการมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถขับเคลื่อนพันธกิจให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ	● ร้อยละของนักบริหารและผู้นำยุคใหม่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐ (Change Leaders) ● ส่วนราชการมีนวัตกรรมทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารทรัพยากรบุคคล																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> จัดตั้งคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมแห่งชาติ สำหรับบุคลากร					■	■	■	■	■	■	■	■									สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงาน	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา/	งบประมาณแผ่นดิน	● ระบบการพิจารณาอุทธรณ์มีมาตรฐานสำหรับข้าราชการ	● มีคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมแห่งชาติภายในปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ภาครัฐ เพื่อให้ครอบคลุมบุคลากรทุกประเภท																					บุคคล	ดำเนินงาน)		และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท เพื่อสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการบริหารงานบุคคล	พ.ศ. ๒๕๖๔
<u>แผนงานที่ ๒</u> จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																					สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๒	งบประมาณแผ่นดิน	● ทุกองค์กรกลางบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐนำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐไปใช้ในการบริหารงานบุคคล	● ทุกองค์กรกลางบริหารงานบุคคลมีประมวลจริยธรรมภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ● มีกฎหมายกลางว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
<u>แผนงานที่ ๓</u> ส่งเสริมการใช้พฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานบุคคล																					สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๕ (งบพัฒนาบุคลากร/ดำเนินงาน)	งบประมาณแผ่นดิน	● องค์กรกลางบริหารงานบุคคลกำหนดหลักเกณฑ์การใช้พฤติกรรมคุณธรรม	● ร้อยละของส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐมีแผนการขับเคลื่อนงานด้านจริยธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								และจริยธรรมในการเลื่อนตำแหน่ง การลดตำแหน่ง การย้ายตำแหน่ง เป็นต้น	และนำไปบังคับใช้ในการบริหารงานบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม
กลยุทธ์ที่ ๖ พัฒนาทางก้าวหน้าในสายอาชีพและสร้างความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่ง																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> จัดทำแผนพัฒนากำลังคนคุณภาพ (Talent Management) เพื่อเตรียมพร้อมเป็นผู้นำขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ																					สำนักงาน ก.พ.	๕ (งบพัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน	● ภาครัฐมีผู้นำรุ่นใหม่ที่มี Mindsets และ Skill Sets ที่พร้อมสำหรับการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	● สัดส่วนของผู้นำรุ่นใหม่ต่อตำแหน่งประเภทบริหาร และอำนวยการในแต่ละส่วนราชการ (Talent Inventory)
<u>แผนงานที่ ๒</u> พัฒนาทางก้าวหน้าในสายอาชีพต่างๆ และสร้างความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่ง (Career Advancement & Succession Planning)																					สำนักงาน ก.พ.	๕ (งบพัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน	● บุคลากรภาครัฐมีความก้าวหน้าตามความสามารถและมีจำนวน ผู้มีความรู้ความสามารถสำหรับดำรงตำแหน่งสำคัญเชิงยุทธศาสตร์	● มีกลไกในการเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงที่เป็นธรรม ● มีคลังผู้มีความพร้อมสำหรับการดำรง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								(Strategic Post) ในราชการที่เพียงพออย่างต่อเนื่อง	ตำแหน่งที่สูงขึ้น (Successor Inventory)
<u>แผนงานที่ ๓</u> ส่งเสริมการหมุนเวียนบุคลากรในแต่ละสายอาชีพข้ามหน่วยงานในภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การทำงานทั้งในด้านกว้างและลึก																					สำนักงาน ก.พ./องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๑๐ (งบจ้างที่ปรึกษา/พัฒนาบุคลากร)	งบประมาณแผ่นดิน	● ทุกสายอาชีพมีเส้นทางความก้าวหน้าที่เปิดกว้าง มีโอกาสและประสบการณ์ทำงานที่หลากหลาย ทำให้ภาครัฐสามารถระดมสรรพกำลังความเชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด	● มีระบบในการหมุนเวียนและเคลื่อนย้ายบุคลากรในแต่ละสายอาชีพข้ามหน่วยงาน (Professional Rotation and Mobility) ● บุคลากรในแต่ละสายอาชีพได้สั่งสมประสบการณ์และมีความก้าวหน้าในอาชีพ

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ในการดำเนินการตามประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้างและรักษาคนดีไว้ในภาครัฐ อาจจำเป็นต้องมีการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการประเภทต่างๆ และกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลภาครัฐ

๒) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระบบงบประมาณ เพื่อให้มีการกำหนดเป้าหมายหรือเพดานค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐ

๓) จัดทำกฎหมายเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๔) กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการที่จะมีการระบุต่อไป

๕) ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิรูปเพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้โดยรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผ่านระบบสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นดิจิทัลในทุกขั้นตอน มีการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบอื่นๆ อย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงมีการรวมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าบริการที่คล้ายกันไว้ด้วยกัน และ/หรือการรวมซื้อเพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดและลดต้นทุนการจัดซื้อจัดจ้าง ส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชนและประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบและป้องกันทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้กระบวนการเกิดความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) การทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐลดลง

๒) มีผู้แทนภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมป้องกันการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

๓) มีผู้แทนภาคเอกชน ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อตกลงคุณธรรม

๔) หน่วยงานภาครัฐมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มากขึ้น

๕) ระบบและ/หรือกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่า

๖) จำนวนระบบ/จำนวนกระบวนการเกี่ยวเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้รับการพัฒนาปรับปรุงโดยการนำระบบดิจิทัลเข้ามาใช้

๗) ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่สามารถปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

จำนวน ๓๕๘ ล้านบาท จากเงินงบประมาณแผ่นดิน

๒.๖.๕ รายละเอียดแผนและขั้นตอนการดำเนินการ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน ประกอบด้วย กลยุทธ์การดำเนินการ ๒ กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัวและมีเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น

๒) ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดแผนงาน/โครงการ และขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ เป้าหมายตัวชี้วัด และประมาณการวงเงินงบประมาณ ตามตารางต่อไปนี้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กลยุทธ์ที่ ๑ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **การพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐแบบครบวงจร**																									จำนวนระบบ/จำนวนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพ.ร.บ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นระบบดิจิทัล
๑.๑ จัดทำระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP)																					กรมบัญชีกลาง	๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	● มีระบบงานดิจิทัลเพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐให้สามารถใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างตามที่กฎหมายกำหนดได้อย่างคล่องตัว	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								และมีประสิทธิภาพ	
๑.๒ จัดทำระบบการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ ครอบคลุมตั้งแต่ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน เปิดเผยผลการประเมิน และเชื่อมโยงเข้าสู่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง																					กรมบัญชีกลาง	๕	งบประมาณแผ่นดิน	● มีระบบดิจิทัลเพื่อรองรับการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ	
๑.๓ จัดทำระบบเพื่อรองรับการประเมินผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ทั้งจากข้อมูลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการในระบบ e-GP และผลการประเมินผลจากหน่วยงานเจ้าของโครงการ																					กรมบัญชีกลาง			● ส่งเสริมให้มีผู้ประกอบการที่มีคุณภาพในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ จัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เช่น คุณสมบัติและราคาอ้างอิงของผลิตภัณฑ์พื้นฐาน ไว้เป็นมาตรฐาน เพื่อให้ส่วนราชการสามารถเข้าถึงได้ง่าย																					กรมบัญชีกลาง	๓	งบประมาณแผ่นดิน	ส่วนราชการสามารถเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศสำหรับใช้ประกอบการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน	ระดับความสำเร็จในการพัฒนาฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
๑.๕ จัดทำระบบการบริหารโครงการงานก่อสร้าง หมายเหตุ * ดำเนินการควบคู่ไปกับเรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกันก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล																					กรมบัญชีกลาง กระทรวงคมนาคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) กรมโยธาธิการและผังเมือง และสภาวิศวกรรมฯ /รวมทั้งส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่มีโครงการ	๑๐	งบประมาณแผ่นดิน	● มีระบบดิจิทัลสำหรับติดตาม ควบคุม และดูแลโครงการงานก่อสร้างตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดภาระผูกพันตามสัญญา	ระดับความสำเร็จในการพัฒนาระบบดิจิทัลสำหรับติดตาม ควบคุม และดูแลโครงการงานก่อสร้าง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					ก่อสร้างขนาดใหญ่				
<u>แผนงานที่ ๒</u> **เชื่อมโยง และบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และผู้ประกอบการ**																									จำนวนหน่วยงานของรัฐที่สามารถเชื่อมโยงระบบข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของตนกับระบบของกรมบัญชีกลาง
๒.๑ หน่วยงานภาครัฐสามารถเชื่อมโยงระบบข้อมูลของหน่วยงานตน และระบบของกรมบัญชีกลาง เพื่อใช้ในการติดตามการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ																					กรมบัญชีกลาง หน่วยงานภาครัฐ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๕	งบประมาณแผ่นดิน		
๒.๒ ผู้ประกอบการสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อเสนอขายหรือร่วมประมูลผ่านระบบ																					กรมบัญชีกลาง	๕	งบประมาณแผ่นดิน	การเสนอเสนอขายและ/หรือร่วมประมูลผ่านระบบดิจิทัล	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ดิจิทัลได้ในทุกขั้นตอน																								ได้ทุกขั้นตอน	
๒.๓ เชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเข้ากับระบบศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC) ระบบของหน่วยงานตรวจสอบ/หน่วยงานกำกับดูแล																					กรมบัญชีกลาง สรอ.	๕	งบประมาณแผ่นดิน	● ผู้บริหารระดับสูง หน่วยงานตรวจสอบ และหน่วยงานกำกับดูแล ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว	ระดับความสำเร็จในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเข้ากับระบบศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (PMOC)
๒.๔ เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้ภาคประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ไปวิเคราะห์ และใช้ประโยชน์ต่อได้																					กรมบัญชีกลาง สรอ.	๕	งบประมาณแผ่นดิน	● ภาคประชาชนมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสำหรับติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	
กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้																									
<u>แผนงานที่ ๑</u> **ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็ง**																								การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีความโปร่งใส	จำนวนการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ให้กับกลไกการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส																								ตรวจสอบได้	ภาครัฐลดลง
๑.๑ โครงการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพพัสดุสำหรับเจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อ จัดจ้าง					■	■	■	■	■	■	■	■									กรมบัญชีกลาง	๗๐	งบประมาณแผ่นดิน	● การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	● ร้อยละของเจ้าหน้าที่พัสดุที่ได้รับการยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่
๑.๒ โครงการพัฒนากฎระเบียบและจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ สำหรับส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ	■	■	■	■																	กรมบัญชีกลาง		งบประมาณแผ่นดิน	● หน่วยงานภาครัฐมีความพึงพอใจต่อการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง	● จำนวนการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐลดลง
๑.๓ การพัฒนาระบบการจัดเก็บตรวจสอบและรายงานด้านพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งศึกษาเพื่อพัฒนาระบบรวมการจัดซื้อ									■	■	■	■	■	■	■	■						๑๐	งบประมาณแผ่นดิน	ระบบการจัดเก็บตรวจสอบและรายงานด้านพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง ได้รับการปรับปรุง/พัฒนา	● มีระบบและสารสนเทศสำหรับติดตาม ตรวจสอบด้านพัสดุที่มีประสิทธิภาพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
จัดจ้างภาครัฐ																								ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	● มีแนวทาง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรวมการจัดซื้อจัดจ้างที่เหมาะสมกับชนิดและจำนวนของสินค้า/บริการ และเกิดความคุ้มค่า
<u>แผนงานที่ ๒</u> **พัฒนาขีดความสามารถของภาคเอกชนและประชาชน ในการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ**																									
๒.๑ โครงการเพิ่มขีดความสามารถและคุณภาพ																					กรมบัญชีกลาง	๑๙๐	งบประมาณแผ่นดิน	● มีภาคเอกชน	● จำนวนการทุจริต

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

กลยุทธ์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ																								ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมป้องกันการทุจริตในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	ในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐลดลง ● ทุกโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่มีความสำคัญและมีผลกระทบสูงต้องให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
• การอบรมผู้ทรงคุณวุฒิข้อตกลงคุณธรรม																									
• งบตามโครงการข้อตกลงคุณธรรม																									

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ในการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว โปร่งใสและมีกลไกป้องกันการทุจริต ตามเรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ อาจต้องมีการศึกษาทบทวนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังต่อไปนี้

๑) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือ กฎหมายว่าด้วยด้วยความผิดเกี่ยวกับการฮั้ว

๓) มีการกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการรวมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ที่สอดคล้องกับชนิดและปริมาณของสินค้าและบริการ เพื่อให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า

๔) ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายการปฏิรูปเพื่อใช้เป็นกลไกในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

๑. บทนำ

๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

โดยที่สังคมจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์อันเป็นกติกาให้สังคมถือปฏิบัติเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการดำเนินนโยบายสาธารณะในนิติรัฐ (รัฐที่ปกครองโดยกฎหมายที่ดี) ซึ่งถือว่ารัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใดที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อต้องมีอำนาจตามกฎหมายที่ปวงชนหรือผู้แทนปวงชนให้ความเห็นชอบ แต่กฎหมายอาจสร้างปัญหาให้สังคมได้เช่นกัน หากกฎหมายนั้นเป็นกฎหมายที่ไม่เคารพหลักนิติธรรม ไม่มีคุณภาพ หรือมีจำนวนมากเกินไป ซึ่งเท่ากับเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพิ่มขึ้นตามจำนวนกฎหมายที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้โดยยาก สร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนและธุรกิจ และเป็นที่มาของการทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังนั้น การปฏิรูปด้านกฎหมายจึงมุ่งให้เกิดผลอันพึงประสงค์ในการมีกฎหมายที่ดีเท่าที่จำเป็น และขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นอกจากนี้ได้กำหนดให้มีการดำเนินการปฏิรูปด้านกฎหมาย เพื่อให้เกิดผลอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(๑) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๒) ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

(๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย

(๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ฯลฯ ฯลฯ

ค. ด้านกฎหมาย

(๑) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้

การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๒) ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

(๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย

(๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อน

มาตรา ๒๗๐ นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้วุฒิสภาตามมาตรา ๒๖๙ มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ฯลฯ ฯลฯ

๑.๒.๒ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๗ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการดังต่อไปนี้

(๑) มีการใช้ข้อมูลความรู้ที่เกิดจากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบ

(๒) วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างรอบด้านทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด รวมทั้งความเสี่ยงของประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

(๓) การให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ชาติร่วมกัน

การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาวตามมาตรา ๖ (๑) และ (๒) ต้องมีความชัดเจนเพื่อให้เห็นภาพในอนาคตของประเทศ โดยเป็นกรอบอย่างกว้างที่ยืดหยุ่นตาม

การเปลี่ยนแปลงของโลก และต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งมีการระบุตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน

๑.๒.๓ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๕ การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๖ ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอน การดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ละด้านตามมาตรา ๘ รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน จะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้านหรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

ให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสาม

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลตามวรรคสี่ ให้หมายความถึงการประสาน การปรึกษา หรือเสนอแนะต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

มาตรา ๗ แผนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับในลักษณะที่เป็นการบูรณาการและตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

(๓) การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการตาม (๑) และ (๒)

(๔) วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่องตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน

(๕) ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปี

(๖) การเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาความเร่งด่วนของการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านเพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศ และต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินการคลังของประเทศด้วย

มาตรา ๘ ให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านการเมือง

(๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) ด้านกฎหมาย

(๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๕) ด้านการศึกษา

(๖) ด้านเศรษฐกิจ

(๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๘) ด้านสาธารณสุข

(๙) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๑๐) ด้านสังคม

(๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ฯลฯ ฯลฯ

การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ที่ประชุมร่วมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะขององค์กรฝ่ายตุลาการมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฝ่ายตุลาการด้วย

มาตรา ๑๑ การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการปฏิรูปจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในด้านที่รับผิดชอบให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ (๒) แล้วเสนอที่ประชุมร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในสามสิบวัน

ฯลฯ ฯลฯ

ในการดำเนินการตาม (๑) ให้คณะกรรมการปฏิรูปเชิญหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการดำเนินการ รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะได้โดยสะดวกและทั่วถึง ทั้งนี้ ต้องมีการแสดงข้อมูลที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ด้วย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปคณะใดภายหลังพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ (๒) การนับเวลาตามที่กำหนดไว้ใน (๑) ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปคณะนั้น

ระยะเวลาการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง คณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปก็ได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๓๒ ให้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้วย และให้ถือว่าการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิรูปประเทศที่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐและประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง

๑.๒.๔ ระเบียบที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูป ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๖ แผนการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท และต้องเป็นไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อ ๘ รายละเอียดในร่างแผนการปฏิรูปประเทศ อย่างน้อยจะต้องมีการระบุรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องและประเด็นปฏิรูป ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อของแผน ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ และกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

(๒) ขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการและระยะเวลาดำเนินการในแต่ละขั้นตอน หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ประมาณการวงเงินและแหล่งเงินที่ต้องใช้ในการดำเนินการในภาพรวม และเป้าหมายหรือตัวชี้วัดการดำเนินการในแต่ละช่วงระยะเวลา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความคืบหน้าของการดำเนินการ

(๓) ข้อเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญของร่างกฎหมาย โดยอาจจัดทำเป็นร่างกฎหมายหรืออาจระบุเป็นหลักการของร่างกฎหมายก็ได้ แต่จะต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะสามารถเข้าใจถึงกลไกและสาระสำคัญในการดำเนินการได้อย่างชัดเจนเพื่อจัดทำเป็นร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งให้ระบุมาตรการทางบริหารอื่นที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล

ข้อ ๙ ในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ให้คณะกรรมการปฏิรูปนำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้มีการจัดทำไว้แล้วมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อบูรณาการและสังเคราะห์ในการจัดทำร่างเบื้องต้น

๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

๑.๓.๑ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับข้อ ๙ ของระเบียบที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูป ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการปฏิรูปนำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ตลอดจนแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปด้านกฎหมาย ที่ได้มีการจัดทำและเสนอไว้แล้วก่อนหน้านี้มาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการจัดทำร่างเบื้องต้นของแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายด้วยแล้ว สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิรูปด้านกฎหมายได้ดังนี้

๑) **ข้อเสนอการปฏิรูปของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ**

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง ๒ เรื่อง ได้แก่

๑.๑) การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

๑.๒) การแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

๒) **ข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม**

มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๓ เรื่อง ได้แก่

๒.๑) **ปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย** โดยการแก้ไขอัตราโทษตามกฎหมายให้เป็นปัจจุบัน รองรับกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เน้นการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเสนอให้แก้ไขกฎหมายบางฉบับ ดังนี้

กฎหมาย	ประเด็นที่เสนอให้แก้ไข
พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘	ขยายอายุผังเมือง
	กำหนดให้การแก้ไขผังเมืองทำได้ง่ายขึ้น
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒	กำหนดกลไกให้เหมาะสมกับแบบอาคารปัจจุบัน
	รองรับมาตรการป้องกันอุบัติภัย
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕	ปรับปรุงให้ครอบคลุมการจัดการมลพิษทุกด้าน

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐	ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างได้โดยง่าย
กฎหมายควบคุมการบริโภคและผลิตภัณฑ์ยาสูบ	มีมาตรการรองรับการควบคุมการโฆษณา หรือกลยุทธ์การตลาดแบบใหม่
ปรับปรุงกฎหมายการค้ามนุษย์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ การทำร้ายร่างกาย	กำหนดให้มีโทษหนัก
ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีอาเซียน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	ปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายเสรีของสินค้า บริการ แรงงาน และการลงทุน AEC เช่น กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายสัญชาติ กฎหมายส่งเสริมการลงทุน กฎหมายเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทเรื่องการค้าและการลงทุน
ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน	ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่มีอายุความ ไม่มีการรอลงอาญา
ปรับปรุงกฎหมายป้องกันการบุกรุกและลักลอบตัดต้นไม้	กำหนดโทษหนัก และให้อำนาจในการยึดทรัพย์

๒.๒) **การพัฒนากฎหมาย** โดยการตรากฎหมายที่มีประโยชน์ต่อประชาชนและสังคม เน้นการสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ โดยเสนอให้มีการตรากฎหมายขึ้นใหม่

กฎหมาย	**ประเด็นที่เสนอ**
กฎหมายภาษีทรัพย์สิน	เน้นการสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ
กฎหมายภาษีก้าวหน้า	ให้มีการเก็บภาษีอัตราก้าวหน้าสำหรับคนที่ครอบครองที่ดินโดยไม่ทำประโยชน์
กฎหมายการชุมนุมในที่สาธารณะ	รองรับการดำเนินการและจัดการกับการชุมนุมในที่สาธารณะ
กฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตเชิงนโยบาย	เพื่อให้สามารถเอาผิดกับผู้เกี่ยวข้อง และเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ
กฎหมายคุ้มครองพยาน	กำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลการกระทำความผิด
กฎหมายรับรองสิทธิชุมชน	กำหนดกลไกรองรับสิทธิชุมชนเพื่อส่งเสริมและแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่
กฎหมายกองทุนยุติธรรม	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน
กฎหมายการรับขนของทางทะเล	เพื่อให้มีมาตรการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นกับของที่ขนส่งทางทะเล

กฎหมายการจำกัดความรับผิดในการขนส่งทางทะเล	เพื่อเป็นการลดต้นทุน และพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ
แก้ไขกฎหมายกักเรือ	เพื่อส่งเสริมและลดค่าใช้จ่ายการประกอบธุรกิจ
กฎหมายว่าด้วยผลประโยชน์ทับซ้อน	ส่งเสริมการบริหารจัดการภาครัฐ และลดการคอร์รัปชัน

๒.๓) **ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน** โดยเสนอให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน การส่งเสริมระบบยุติธรรมชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของกระบวนการยุติธรรม

๓) **ข้อเสนอของสภาปฏิรูปประเทศ (สปช.)**

มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๒ เรื่อง ได้แก่

๓.๑) **การปฏิรูปการยกร่างกฎหมาย** โดยกำหนดองค์กรหลักในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย มีการศึกษาวิจัยในเชิงลึก มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงโดยง่าย ตลอดจนแก้ไขปัญหากระบวนการร่างกฎหมายทั้งระบบ

๓.๒) **การจัดทำกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ** โดยสร้างความเข้าใจกับผู้รักษาการตามกฎหมาย เพื่อปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศและหลักสากล โดยเฉพาะในเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสถานะของบุคคล รวมทั้งปฏิรูปกฎหมายและนโยบายในการแก้ไขปัญหาคนต่างด้าวและคนไร้รัฐให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

๓.๓) **การพัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย** โดยการสร้างกลุ่มผู้รับผิดชอบในการดูแลและติดตามการบังคับใช้กฎหมาย กำหนดให้มีการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายและจัดทำรายงานผลการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบังคับใช้กฎหมาย

๔) **ข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)**

- ไม่มีข้อเสนอที่เกี่ยวข้อง –

๕) **ข้อเสนอตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒**

มีประเด็นเกี่ยวข้อง ๑ เรื่อง ได้แก่

๕.๑) **ยุทธศาสตร์ที่ ๖** การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

๕.๑.๑) **การปฏิรูปกฎหมายให้ทันสมัย** โดยการเร่งรัดหน่วยงานในการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายและยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็น การนำเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย (RIA) มาใช้ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มศักยภาพหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความเห็นทางกฎหมาย รวมทั้งเพิ่มศักยภาพบุคลากรทางกฎหมายในหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนพัฒนาหรือจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมาย ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาในการประเมินผลกระทบกฎหมายและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖) **ข้อเสนอการปฏิรูปของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง**

๖.๑) **สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา**

๖.๑.๑) **การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย** โดยเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ และเสนอให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำและการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย

๖.๑.๒) **ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการติดต่อราชการ** โดยเสนอให้ตราพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และเสนอให้มีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้ครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการทั้งระบบ

๖.๑.๓) **การปรับปรุงกฎหมายเพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน** โดยให้มีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดโทษทางอาญาตามกฎหมาย รวมทั้งพิจารณายกเลิกการกำหนดโทษอาญาที่ไม่จำเป็น

๖.๒) **สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย**

๖.๒.๑) **การปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชน และการตรากฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม** โดยพิจารณายกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชน พิจารณายกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็น และพิจารณาผลักดันกฎหมายที่มีความจำเป็นในระยะเร่งด่วน เช่น กฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

๖.๒.๒) **การปรับปรุงระบบการเรียนการสอนนิติศาสตร์** โดยการจัดทำหลักสูตรมาตรฐาน (มคอ.๑) สำหรับการเรียนการสอนทางด้านนิติศาสตร์

๑.๓.๒ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับข้อ ๑๐ ของระเบียบที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูป ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้มีการเชิญหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามความเหมาะสม และมีการเผยแพร่ความคืบหน้าและผลการดำเนินการและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายมาปรับปรุงและจัดทำเป็นร่างเบื้องต้นและได้จัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “ร่างผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปกฎหมายเพื่อประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย” (ภาคผนวก ๓) ผ่านทางเว็บไซต์ www.thailawreform.go.th/reform และสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งในรูปแบบของการรับฟังความคิดเห็นด้วยวาจา (Oral hearing) และการรับฟังความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร (Written hearing) และนำข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยดำเนินการเป็น ๔ ช่องทาง ได้แก่

๑) การรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายโดยตรง โดยได้มีหนังสือเชิญเข้าร่วมประชุมชี้แจงและแสดงความคิดเห็นโดยตรงต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายในรูปแบบของการรับฟังความคิดเห็นด้วยวาจา

ซึ่งได้มีการเชิญทั้งสิ้น ๔๖ หน่วยงาน และมีหน่วยงานเข้าร่วมชี้แจง ๓๖ หน่วยงาน และมีหนังสือชี้แจงตามมาภายหลัง ๑๒ หน่วยงาน รายละเอียดปรากฏตามเอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นโดยตรงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับร่างผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ภาคผนวก ๔)

๒) การรับฟังความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานภาคประชาสังคมที่สำคัญ โดยมีการส่งหนังสือขอความร่วมมือไปทั้งสิ้น ๑๖๔ หน่วยงาน และได้รับหนังสือตอบทั้งสิ้น ๙๖ หน่วยงาน รายละเอียดปรากฏตามเอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรต่อร่างผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ภาคผนวก ๕)

๓) การรับฟังความคิดเห็นด้วยวาจาจากภาคประชาชนโดยการรับฟังความคิดเห็นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ โดยได้ดำเนินการ ๔ ครั้ง ได้แก่

๓.๑) ภาคเหนือ ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส จังหวัดเชียงใหม่

วันเสาร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๕๙ คน

๓.๒) ภาคใต้ ณ โรงแรมธรรมรินทร์ธนา จังหวัดตรัง

วันอังคารที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๘๕ คน

๓.๓) ภาคกลาง ณ โรงแรมเซ็นทราบายเซ็นทารา กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๙๗ คน

๓.๔) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ โรงแรมเซ็นทารา จังหวัดอุดรธานี

วันจันทร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๓๓ คน

จำนวนผู้เข้าร่วมงานทั้งสิ้น ๗๗๔ คน จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเครือข่ายภาคประชาชน สถานศึกษา ตลอดจนประชาชนที่แสดงความจำนงเข้าร่วมงานด้วยตนเอง รายละเอียดปรากฏตามสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากการลงพื้นที่ (ภาคผนวก ๕)

๔) การรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ www.thailawreform.go.th/reform

- ไม่มีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น -

๒. สถานการณ์และแนวโน้ม

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดสรรประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนกำหนดกลไกการระงับข้อพิพาทและยุติข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งในการจัดสรรผลประโยชน์ดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสมดุลและความเป็นธรรมในสังคม ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๘ เป็นต้นมา ประเทศต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย และมีการวางหลักการเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิในทรัพย์สินของปัจเจกบุคคลอันเป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิดแบบเสรีนิยม ครั้นต่อมาเมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมทั้งสองครั้งในช่วงศตวรรษที่ ๑๘ และศตวรรษที่ ๑๙ ตามลำดับ เหตุการณ์ดังกล่าวได้นำพาโลกเข้าสู่ระบอบเศรษฐกิจเสรีนิยมอย่างชัดเจน โดยได้มีการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่แตกต่างไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง การพัฒนารูปแบบของสังคมจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง และการพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีผลกระทบต่อการจัดสรรผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ สังคมอุตสาหกรรมในรูปแบบใหม่นำมาซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต แต่มีลักษณะที่เอื้อต่อการแสวงหาประโยชน์ของกลุ่มนายทุนและก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบและความเหลื่อมล้ำในสังคม หลายประเทศจึงได้มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านระบบรัฐสวัสดิการและระบบสังคมนิยม ซึ่งมีการเพิ่มบทบาทของรัฐในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบอบทุนนิยม ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ที่เห็นว่า รัฐต้องมีบทบาทในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยไม่อาจปล่อยให้ระบบเศรษฐกิจเป็นไปตามกลไกทางตลาดด้วย “มือที่มองไม่เห็น” (Invisible hands) เพียงอย่างเดียว เพราะการทำงานของกลไกทางตลาดเพียงลำพังไม่อาจแก้ปัญหาเงินเฟ้อและการว่างงานได้ โดยเฉพาะในภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว บทบาทของรัฐจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากแนวคิดเสรีนิยมเดิม

ต่อมาเมื่อเกิดภาวะวิกฤตน้ำมัน (Oil shock) ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๗๐ อันทำให้เห็นถึงข้อจำกัดของแนวคิดของเคนส์ นักเศรษฐศาสตร์จึงได้ย้อนกลับไปสู่แนวเสรีนิยมดั้งเดิม ดังเช่นการเสนอ “ฉันทามติวอชิงตัน” (Washington Consensus) เพื่อลดการควบคุมและการกำกับดูแลจากภาครัฐ โดยมุ่งเน้นให้รัฐบาลลดการควบคุมและกำกับระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการควบคุมและการกำกับดูแลที่มากเกินไปก่อให้เกิดต้นทุนสูง และอาจไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่จะได้รับ อีกทั้งยังเอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นที่มาของการปรับมุมมองต่อกฎหมายจากเดิมที่กฎหมายถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นกลไกการควบคุมการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ เพื่อรักษาความเป็นธรรมและความสงบเรียบร้อยในสังคม และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ารัฐจะต้องไม่ก้าวก่ายการดำเนินการของเอกชนมากเกินไป โดยเฉพาะในเรื่องที่ไม่จำเป็นและไม่มีความเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะหรือความมั่นคงของประเทศ การควบคุมจะต้องกระทำอย่างได้สัดส่วนเพื่อให้การจัดสรรผลประโยชน์ทางสังคมเป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และสอดคล้องกับบริบทของสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยไม่ก้าวล่วงไปควบคุมจนกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศหรือการดำเนินกิจการในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนต้องพัฒนากฎหมายหรือกฎระเบียบให้สอดคล้องกับบริบทในการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการติดต่อสื่อสารและการค้าการลงทุน การลดบทบาทของความเป็นประเทศและเน้นการรวมกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้มากขึ้น

หลายประเทศประสบปัญหาในเรื่องการกำหนดกฎหมายและกฎระเบียบที่มากเกินไปจนก่อให้เกิดภาระและผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จนกลายเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นที่มาของแนวความความคิดในการลดกฎหมายหรือกฎระเบียบ (Deregulation) เพื่อลดจำนวนกฎหมายหรือกฎระเบียบที่มีผลต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และพัฒนาต่อมาจนกลายเป็นหลักในมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาให้เป็น “กฎหมายที่ดี” (Better regulation) เพื่อให้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและจรรโลงสังคม ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคทางสังคมมากกว่ามุ่งเน้นในการควบคุมซึ่งก่อให้เกิดภาระและต้นทุนในการดำเนินการ อันเป็นที่มาของแนวความคิดในการกำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมาย (Regulatory Impact Assessment - RIA) และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่กำหนดให้มีการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินนิติสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทของสังคมได้อย่างเหมาะสม ตามแนวทางขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปกฎหมายของแต่ละประเทศ

การปฏิรูปกฎหมายยังต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญอื่นอันเป็นที่ยอมรับในระดับนานาประเทศด้วย ไม่ว่าจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) ของสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม และภายหลังจากการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษสิ้นสุดลงเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัย กรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกันจนพัฒนาไปสู่ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา นายกรัฐมนตรีของประเทศไทยพร้อมคณะได้เข้าร่วมประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ พร้อมกับผู้นำจากประเทศสมาชิก ๑๙๓ ประเทศ และมีการร่วมรับรองร่างเอกสารเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนหลังปี ๒๐๑๕ Sustainable Development Goals ที่เรียกว่า Transforming Our World : the 2030 Agenda for Sustainable Development ซึ่งได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า ทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย โดยมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ ขจัดปัญหาความยากจน สร้างความเป็นธรรมในสังคม ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน รวมถึงสนับสนุนให้เกิดสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดให้มีการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับทุกคน และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและมีความครอบคลุมในทุกระดับ นอกจากนี้ยังมีหลักการที่สำคัญอื่นด้วย เช่น หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on business and Human Rights - UNGPs)

ปัจจุบันมุมมองทางกฎหมายได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง หลายประเทศพยายามที่จะปรับตัวเพื่อให้กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ เป็นกลไกในการส่งเสริมการค้าการลงทุนและการพัฒนาประเทศ การจัดสรรประโยชน์ทางสังคมให้เกิดความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำ การคุ้มครองประโยชน์สาธารณะได้อย่างเหมาะสม และทั่วถึง การรองรับต่อการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนเพื่อรองรับสภาพการณ์หรือภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) หรือการพัฒนาการดำเนินการไปสู่รูปแบบของเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) จนอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ และเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญต่อการดำเนินการทางเศรษฐกิจและสภาพสังคม ซึ่งมีผลต่อ

ความน่าเชื่อถือในการค้าและการลงทุนของนานาประเทศ ดังจะเห็นได้จากการนำกฎหมายมาเป็นปัจจัยในการพิจารณากำหนดตัวชี้วัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) หรือการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (IMD World Competitiveness) ฯลฯ จึงเป็นที่ชัดเจนว่าการพัฒนาประเทศไม่อาจประสบความสำเร็จ หากไม่มีการปฏิรูปกลไกทางกฎหมายให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

การปฏิรูปของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาจะมีกฎหมายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด โดยกฎหมายได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ดังเช่นในยุคของสังคมด้านการเกษตรกรรมช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ กฎหมายที่ตราขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการควบคุมและจัดสรรทรัพยากรธรรชาติเพื่อประโยชน์ในด้านการเกษตรเป็นหลัก เช่น ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒ พระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้น ครั้นต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปประเทศเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมเบาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๘ - พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ จนนำไปสู่การตรากฎหมายเพื่อรองรับหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. ๒๕๐๑ พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓ พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และได้มีการตรากฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนมาสู่ยุคอุตสาหกรรมหนักในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - พ.ศ. ๒๕๒๙ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ หรือพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อเนื่องไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างก้าวกระโดดในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๐ - พ.ศ. ๒๕๔๐ และมีการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายอย่างชัดเจนโดยการจัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย” ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อพิจารณาศึกษาตรวจสอบบรรดากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนการเสนอให้มีการตรากฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือการบริหารราชการของประเทศ ซึ่งนับเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของการปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

ช่วงภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา นับเป็นช่วงเวลาของการพัฒนาแนวความคิดในด้านประชาธิปไตยและการควบคุมการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ในช่วงเวลานี้จึงเริ่มมีการตรากฎหมายที่สำคัญในการกำกับและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และสร้างกลไกส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ขึ้นในสังคมไทย เช่น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เกิดความชัดเจนและโปร่งใส ตลอดจนการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้การตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาสำคัญของการปฏิรูปกฎหมายมหาชนในประเทศไทย

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ด้วยการพัฒนาทางสังคมและเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายและซับซ้อน

ยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายขึ้นรองรับเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นไปเพื่อเป็นการควบคุม ส่งเสริม และเพื่อให้เกิดสภาพบังคับทางกฎหมายรองรับรูปแบบของนิติสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการตรากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องตามพันธกรณีระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล กฎหมายหลายฉบับถูกตราขึ้นและกำหนดมาตรการที่มุ่งเน้นการควบคุม ทำให้เกิดขั้นตอนและสร้างภาระแก่ประชาชน และก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการตามกฎหมายอันเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการค้า การลงทุน และการพัฒนาความสามารถของประเทศ เนื่องจากไม่มีการวิเคราะห์ผลกระทบก่อนการตรากฎหมาย ประกอบกับกฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้รับการทบทวนเพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดความล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ กฎหมายหลายฉบับถูกมองว่าไม่สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาของสังคมโลก ขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตลอดจนไม่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป จนกลายเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนของประเทศ และทำให้ขาดความยอมรับนับถือในประชาคมโลก ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากกรณีของการควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (IUU Fishing) การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยการบินของประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามหลักสากล ซึ่งแม้ที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายมาเป็นลำดับแต่ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งมักจะเริ่มดำเนินการต่อเมื่อเกิดปัญหาอย่างรุนแรงจนยากต่อการแก้ไข

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้มีการกำหนด “หลักการ” และ “กลไก” ที่สำคัญไว้หลายประการเพื่อให้เกิดการปฏิรูปกฎหมาย โดยเฉพาะหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และกลไกการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้กฎหมายเป็น “กฎหมายที่ดี” และสอดคล้องกับสภาพความต้องการที่แท้จริงของสังคม ทั้งการกำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมายเพื่อคำนึงถึงภาระและต้นทุนในการดำเนินการตามกฎหมาย การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและติดตามตรวจสอบทั้งในขั้นตอนของการจัดทำร่างกฎหมายและการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายเพื่อสื่อถึงความต้องการของสังคมและเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจกฎหมายได้อย่างถูกต้อง อันจะทำให้สามารถใช้ “สิทธิ” ของตนได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติ “หน้าที่” ตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการกำหนดกลไกเพื่อรองรับให้เกิดการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ อันเป็นประเด็นที่นำมาสู่การปฏิรูปกลไกทางกฎหมายเพื่อรองรับให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๓. การดำเนินการของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา

ที่ผ่านมารัฐบาลในสมัย พลเอก ประยุทธ จันทร์โอชา ได้มีการผลักดันการดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนที่เป็นการดำเนินการโดยมาตรการทางบริหาร เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน (คณะที่ ๓) เพื่อติดตามและขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ของรัฐบาล หรือการมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบ “นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับฝ่ายบริหาร” เพื่อวางกรอบการดำเนินการในเรื่องทางกฎหมายให้เกิดความชัดเจน ทั้งการกำหนดให้มีการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย (checklist) โดยมีการวิเคราะห์ผลกระทบและรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านก่อนการเสนอร่างกฎหมาย และการกำหนดให้มีการทบทวนความ

เหมาะสมของกฎหมายตามรอบระยะเวลาที่กำหนดเพื่อพัฒนาคุณภาพของกฎหมาย ฯลฯ ตลอดจนได้มีการผลักดันกฎหมายในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) การผลักดันให้มีการตรากฎหมายสำคัญเพื่อประโยชน์แก่การปฏิรูปและพัฒนาระบบราชการ เช่น พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารการพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘

(๒) การผลักดันให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ เช่น พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชกำหนดการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๓) การผลักดันให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติการรับขนทางอากาศระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติการรับขนคนโดยสารทางถนนระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๗

(๔) การผลักดันให้มีการตรากฎหมายสำคัญเพื่อสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. ๒๕๖๐

(๕) การผลักดันให้มีการตรากฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ เช่น พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธะสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๗

(๖) การผลักดันให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินและการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ เช่น พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติสวนป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อกำกับการปฏิรูปกฎหมาย (ทปก.)” ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการผลักดันและติดตามให้การปฏิรูปด้านกฎหมายเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงบทบาทเป็น “คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” และดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

๔. ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

เนื่องจากปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นตามขั้นตอนที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจึงได้นำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ จัดทำขึ้นมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องตามมาตรา ๒๘ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นหลักในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้น และจะมีการพิจารณาทบทวนในประเด็นนี้อีกครั้งเมื่อการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บทแล้วเสร็จต่อไป

๔.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกฎหมายกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (ฉบับวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐)

๔.๑.๑ **ยุทธศาสตร์ที่ ๒** ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

หัวข้อที่ ๒.๒.๒ การพัฒนาสังคมผู้ประกอบการเพื่อสร้างผู้ประกอบการทางธุรกิจ โดยการพัฒนากฎระเบียบที่อำนวยความสะดวกในการตั้งธุรกิจใหม่ได้ง่ายขึ้น

๔.๑.๒ **ยุทธศาสตร์ที่ ๔** ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

หัวข้อที่ ๔.๔.๑ สร้างความเสมอภาคโดยการปรับแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้มีความทันสมัย ลดความขัดแย้งของกฎหมาย และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการไขกฎหมายกฎหมายตั้งแต่ขั้นตอนการร่าง มีการสร้างความรู้พื้นฐานทางกฎหมายในชุมชน ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเคร่งครัด

๔.๑.๓ **ยุทธศาสตร์ที่ ๖** ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

หัวข้อที่ ๖.๖ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยปรับปรุงยกเลิกกฎหมายให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนาประเทศ การประกอบธุรกิจ และการให้บริการประชาชน การออกกฎหมายใหม่ต้องมีการตรวจสอบความจำเป็นและวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมาย มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทุกรอบระยะเวลา โดยต้องมีการกำหนดวิธีการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

๔.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกฎหมายกับแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ

- ยังไม่มีข้อมูล -

๕. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

การกำหนดกรอบการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจะยึดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นหลัก โดยพิจารณาประกอบกับกลไกการปฏิรูปกฎหมายที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในส่วนของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งทำหน้าที่ในผลักดันให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายมาอย่างต่อเนื่อง และการดำเนินการของคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อกำกับการปฏิรูปกฎหมาย ที่ภายหลังได้เปลี่ยนมาเป็น คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ซึ่งเป็นกลไกที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเร่งรัดการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว มุ่งเน้นการสร้างกลไกทางกฎหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปตามหลัก “ทวิยุทธศาสตร์” อันได้แก่ การมีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการมีกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาสู่ THAILAND ๔.๐ ตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ

การปฏิรูปดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายในครั้งนี้ดำเนินการบนพื้นฐานสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์หรือผลอันพึงประสงค์ที่ชัดเจน (Purpose) การกำหนดกลไกการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม (Process) และดำเนินการผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public) โดยในร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้มีการกำหนดผลอันพึงประสงค์ กิจกรรมและวิธีการดำเนินการ ขั้นตอนการดำเนินการ รวมทั้งตัวชี้วัดและวงเงินที่ใช้ในการดำเนินการ เพื่อประโยชน์ในการติดตามและตรวจสอบให้เป็นไปตามที่กำหนด โดยผ่านการศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิรูปที่เกี่ยวกับด้านกฎหมายทั้งหมดในช่วงที่ผ่านมา ตลอดจนได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานผู้รักษาการหรือมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ทั้งการเชิญมาร่วมประชุมโดยตรง มีหนังสือสอบถามเป็นลายลักษณ์อักษร และการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเป็นการทั่วไปครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ และนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศประกอบด้วยทั้งหมด เพื่อให้การปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ๑๐ ประการ ดังต่อไปนี้

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๑	มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๒	ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ มีกลไกให้มีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับเงื่อนเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๖ มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่ายรวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๘ ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๙ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เมื่อมีการประกาศแผนปฏิรูปแล้ว จะต้องมีการกำกับและติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดเพื่อให้การดำเนินการสำเร็จได้ตามเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ รวมทั้งมีการปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมต่อไป

๕.๑ วัตถุประสงค์รวม

(๑) เพื่อให้กฎหมายที่ตราขึ้นเป็นกฎหมายที่ดี มีการตรากฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

(๒) เพื่อให้มีการทบทวนหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน

(๓) เพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายในการสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๔) เพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

(๕) เพื่อให้มีการพัฒนากระบวนการตรากฎหมายให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

(๖) เพื่อให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย และมีกลไกช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

(๗) เพื่อให้มีการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายภาครัฐเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้โดยง่าย

(๘) เพื่อให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเป็นผู้มีความรอบรู้ มีคุณธรรม และจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ

(๙) เพื่อให้มีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อราชการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

(๑๐) เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ เป้าหมายรวม

๑) กฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเป็นธรรม สอดคล้องกับหลักนิติธรรม

๒) กฎหมายเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายอย่างเหมาะสม

๔) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย และสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย

๕) ผู้บังคับใช้กฎหมายมีความรู้ความเข้าใจ และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

๖. ตัวชี้วัด

๑) คุณภาพของกฎหมาย

๒) จำนวนของกฎหมายที่ล้าสมัย กฎหมายที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม และกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ ที่มีการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง

๓) ตัวชี้วัดจากการจัดอันดับในเรื่องต่าง ๆ ที่มีการนำกฎหมายมาเป็นข้อพิจารณา

๔) ความสะดวกการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน

๗. วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน : ๙๙๑ ล้านบาท และ ๕๒๘ ล้านต่อปี และงบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ :

มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน และเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังได้กำหนดให้รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

หลักการดังกล่าวข้างต้นถือเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายให้เป็นกฎหมายที่ดี สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม และเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากจะต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านก่อนการตรากฎหมาย ตลอดจนมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเมื่อมีผลใช้บังคับแล้วเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของสังคม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ค. (๑) จึงได้กำหนดผลของการปฏิรูปด้านกฎหมายรองรับไว้อย่างชัดเจนว่า จะต้องมีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดสภาพบังคับที่จะต้องนำหลักการดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

ที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบนโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับฝ่ายบริหารเพื่อวางกรอบการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการตรวจสอบความจำเป็นในการออกกฎหมายอย่างเคร่งครัด และต่อมาได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เห็นชอบแนวทางการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ซึ่งที่ผ่านมาก็ได้มีการดำเนินการมาในระยะหนึ่ง แต่เป็นเพียงช่วงเริ่มต้นและเป็นไปอย่างจำกัด โดยเฉพาะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการรับรู้และแสดงความคิดเห็นของประชาชน

ซึ่งแม้จะมีกลไกและช่องทางเผยแพร่ร่างกฎหมายให้ประชาชนได้รับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็น แต่ยังมีผู้รับรู้รับทราบเป็นจำนวนน้อยและไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร

เพื่อให้การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องมีการกำหนดกลไกเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนและมีสภาพบังคับ รวมทั้งจัดให้มีกลไกในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนต้องจัดช่องทางให้ประชาชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายได้รับทราบและเข้าใจถึงสาระสำคัญและความจำเป็นของการเสนอกฎหมายได้โดยง่าย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายที่ตราขึ้นให้เป็นกฎหมายที่ดี สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม และเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้จึงกำหนดให้มีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้เกิดความชัดเจน มีการกำหนดวิธีการดำเนินการและผู้รับผิดชอบ รวมทั้งหลักเกณฑ์และกลไกในการรับฟังความคิดเห็นทั้งในส่วนของการวิเคราะห์ผลกระทบในการจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ตลอดจนกำหนดให้มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศกลางเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางกฎหมายและเป็นช่องทางในการมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตาม และแสดงความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้การเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์เป็นไปโดยง่าย นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มอบหมายผู้รับผิดชอบในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้มีการประเมินคุณภาพของการดำเนินการ ตลอดจนดูแลและจัดการข้อมูลในระบบให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางที่หลากหลายและสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ซึ่งจะทำให้การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายอย่างเป็นระบบต่อไป

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ทั้งในส่วนของการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ ตลอดจนการเปิดเผยผลการดำเนินการต่อสาธารณะ ซึ่งมีความชัดเจนและสามารถบังคับให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒) มีกลไกตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งมีการจัดทำระบบสารสนเทศกลางเพื่อเป็นเครื่องมือและช่องทางในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) มีการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการกำหนดโทษทางอาญา ที่สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายและการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายเพื่อพัฒนาให้เป็นกฎหมายที่ดี

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๓) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย และมีการออกอนุบัญญัติรองรับการดำเนินการตามกฎหมายอย่างครบถ้วน

๒) มีการกำหนดส่วนงานหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งมีระบบสารสนเทศกลางเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับรองรับการดำเนินการให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ระดับความรับรู้และเข้าใจของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐและประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยพิจารณาจากจำนวนครั้งของการจัดสัมมนาและจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาตลอดจนจำนวนครั้งของการจัดหลักสูตรอบรมและจำนวนผู้ผ่านหลักสูตรอบรม

๔) ระดับหรือจำนวนของการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย หรือการดำเนินการอื่นใดตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕) จำนวนของกฎหมายที่มีการนำมาทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๔๐๐ ล้านบาท และ ๕ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. จัดทำกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมาย การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว

๑.๑ จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ จัดทำร่างอนุบัญญัติเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายในข้อ ๑.๑

- ระยะเวลา : ภายใน ๓ เดือนนับแต่ประกาศใช้กฎหมายตามข้อ ๑.๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๓ สร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ส่วน

(๑) จัดสัมมนาเพื่อประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับหน่วยงานของรัฐอย่างทั่วถึง

- ระยะเวลา : ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่กฎหมายประกาศใช้
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา / สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- งบประมาณ : ๕๐ ล้านบาท

(๒) จัดหลักสูตรอบรมการปฏิบัติตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ ผนวกไว้ในหลักสูตรอบรมนักกฎหมายภาครัฐ

- ระยะเวลา : ภายใน ๖ เดือน นับแต่กฎหมายมีผลใช้บังคับ และอบรมต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่การจัดหลักสูตรอบรมตามข้อ ๑.๓ (๒) ให้ดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ร่างกฎหมายตามข้อ ๑.๑ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

(๒) มีการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติตามกฎหมายข้อ ๑.๑ ครบถ้วน

(๓) ความรับรู้ของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากจำนวนของการจัดสัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา ตลอดจนจำนวนการจัดหลักสูตรอบรมและผู้ผ่านการอบรมหลักสูตร

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

๕๐ ล้านบาท จากงบประมาณแผ่นดิน สำหรับการจัดสัมมนาเพื่อสร้างการรับรู้
นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. จัดให้มีกลไกตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ โดยเฉพาะในเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒.๑ กำหนดผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) <u>ระยะแรก</u> ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาจัดตั้งหรือกำหนดส่วนงานระดับกอง เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติ การสร้างการรับรู้ ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งอย่างน้อยควรต้องประกอบด้วยบุคลากรที่เป็นนักกฎหมาย และนักวิชาการด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบของกฎหมาย เช่น เศรษฐศาสตร์ การเงิน สังคมวิทยา ฯลฯ โดยจะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมและประเมินคุณภาพในการทำหน้าที่ และมีการกำหนดค่าตอบแทนให้อย่างเหมาะสมในลักษณะเดียวกับนักกฎหมายกฤษฎีกา ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่สามารถจัดให้มีอัตราตำแหน่งนักวิชาการด้านอื่นนอกจากนักกฎหมาย ให้ดำเนินการร่วมกับนักวิชาการด้านอื่นในหน่วยงานอื่นของรัฐหรือนักวิชาการในภาคส่วนอื่นไปพลางก่อน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ๕ ล้านบาทต่อปี

(๒) <u>ระยะยาว</u> ให้มีการพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ (บุคลากรประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ คน) เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อเนื่องจากการดำเนินการในระยะแรก โดยให้เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ในการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาหลักเกณฑ์การดำเนินการ การวิเคราะห์ผลกระทบ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อให้สามารถดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว ตลอดจนให้มีหน้าที่และอำนาจในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ การจัดฝึกอบรม หรือรับดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแทนหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : อย่างน้อย ๕๐ ล้านบาท และจะต้องมีการประเมินงบประมาณที่ชัดเจนอีกครั้งตามรูปแบบและจำนวนบุคลากรของหน่วยงานที่จะจัดตั้งขึ้น

๒.๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกับสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยงในลักษณะของระบบกลาง เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลและช่องทางสำหรับรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายเป็นผู้รับผิดชอบในการลงข้อมูลในระบบดังกล่าว ตลอดจนใช้สำหรับเป็นช่องทางของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมและติดตามตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

- หน่วยงานหลัก : สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (จัดทำและดูแลรักษาระบบ) / สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กำหนดรูปแบบในการลงข้อมูล) / หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย (ลงข้อมูลในระบบ)

- งบประมาณ : ๓๐๐ ล้านบาท

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ระยะแรก ดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ระยะยาว ดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการกำหนดส่วนงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ และมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ในการออกกฎหมายในเชิงลึก ตลอดจนให้คำปรึกษาหรือรับดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในระยะยาว

(๒) จัดทำระบบสารสนเทศกลางตามข้อ ๒.๒ แล้วเสร็จ และสามารถรองรับการใช้งานให้เป็นไปตามกฎหมายในข้อ ๑.๑

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

- ๕ ล้านบาทต่อปี สำหรับรองรับการทำหน้าที่ของส่วนงานหรือหน่วยงานในระยะสั้นตามข้อ ๒.๑ (๑)
- ๓๕๐ ล้านบาท สำหรับการจัดตั้งหน่วยงานในระยะยาวตามข้อ ๒.๑ (๒) และการจัดทำระบบสารสนเทศกลางตามข้อ ๒.๒
- นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. กำหนดเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการกำหนดโทษทางอาญา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกร่างกฎหมายหรือทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ค. (๑) และหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓.๑ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกการใช้ระบบอนุญาต ระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการ การกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการกำหนดโทษทางอาญา เพื่อให้เป็นไปตามหลักการตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ค. (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรตามข้อ ๑.๓

๓.๒ รวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการสัมมนามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสม และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบถึงแนวทางการดำเนินการในระยะต่อไป ทั้งนี้ อาจเสนอให้มีการกำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติไปพลางก่อน โดยการกำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรีหรืออาจพิจารณากำหนดเพิ่มเติม

ไว้ในแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๓ ดำเนินการยกร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินการตามข้อ ๓.๒ (ถ้ามี) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วน โดยถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่น การเสนอปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และกรอบระยะเวลาสำหรับการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ หรือเสนอให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการกำหนดโทษทางอาญาที่เหมาะสมหรือปรับปรุงโทษปรับทางอาญาให้เป็นโทษปรับทางปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๔ จัดสัมมนาเพื่อสร้างความรับรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

(๑) จัดสัมมนาเพื่อประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับหน่วยงานของรัฐอย่างทั่วถึง

- ระยะเวลา : ภายใน ๖ เดือน - ๑ ปี นับแต่มีการกำหนดเกณฑ์หรือมีการประกาศใช้กฎหมาย
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรตามข้อ ๑.๓

(๒) จัดทำหลักสูตรอบรม ผนวกไว้ในหลักสูตรอบรมนักกฎหมายภาครัฐ

- ระยะเวลา : ภายใน ๖ เดือน นับแต่มีการกำหนดเกณฑ์หรือประกาศใช้กฎหมาย และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

๒ ปี (ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒)

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) การกำหนดเกณฑ์การพิจารณาตามข้อ ๓.๒

(๒) กฎหมายเพื่อรองรับเกณฑ์ตามข้อ ๓.๓ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

(๓) ระดับการรับรู้และความเข้าใจ โดยพิจารณาจากจำนวนการจัดสัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา หรือจำนวนการจัดหลักสูตรอบรมและผู้ผ่านการอบรม

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรตามข้อ ๑.๓ และงบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. จัดทำกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมาย การกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว																								
๑.๑ จัดทำร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบและเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปตามมมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																				สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การจัดทำและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการเป็นกฎหมายที่ดีตามรัฐธรรมนูญ	ร่างกฎหมายตามข้อ ๑.๑ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ จัดทำอนุบัญญัติเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายในข้อ ๑.๑																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีสภาพบังคับและเกิดความชัดเจนในการดำเนินการอันจะทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม	ออกอนุบัญญัติครบถ้วนตามที่กฎหมายตามข้อ ๑.๑ กำหนด
๑.๓ สร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) จัดสัมมนาเพื่อประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับหน่วยงานของรัฐอย่างทั่วถึง																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง	จำนวนครั้งของการจัดสัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนา

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒) จัดอบรมหลักสูตรอบรมการปฏิบัติตามกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของกฎหมายและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง	จำนวนครั้งของหลักสูตรที่จัดอบรม และจำนวนผู้ผ่านการอบรม
๒. จัดให้มีกลไกตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามกฎหมายตามข้อ ๑.๑ โดยเฉพาะในเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องตามหลักการที่กำหนดในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																									
๒.๑ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ โดยให้พิจารณาดำเนินการเป็น ๒ ระยะ ดังนี้																									

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๑) **ระยะแรก** ให้พิจารณาจัดตั้งหรือกำหนดส่วนงานระดับกอง เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติ สร้างการรับรู้ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๕ (ต่อปี)	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้การตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการดำเนินการตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้มีการพัฒนากฎหมายอย่างเป็นระบบ	มีการกำหนดส่วนงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและมีบทบาทที่ชัดเจน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒) **ระยะยาว** ให้มีการพัฒนาการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะแรก โดยพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๕๐* ต้องประเมินอีกครั้งตามรูปแบบที่จะจัดตั้ง			มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการในระยะยาว ทั้งนี้ ให้มีการประเมินความจำเป็นของรูปแบบการดำเนินการที่เหมาะสมในระยะยาวต่อไป
๒.๒ จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยง ในลักษณะระบบกลาง เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลและเป็นช่องทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินการตามกฎหมายข้อ ๑.๑																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (รับผิดชอบจัดทำและดูแลรักษาระบบ) +	๓๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ในการรับฟังความคิดเห็น	จัดทำระบบแล้วเสร็จและสามารถรองรับการใช้งานเพื่อดำเนินการตามกฎหมายในข้อ ๑.๑ ได้

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตลอดจนเป็นแหล่งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (รับผิดชอบบริหารจัดการข้อมูลและกำหนดหลักเกณฑ์การลงข้อมูล) + หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย (รับผิดชอบ			และวิเคราะห์ผลกระทบของร่างกฎหมายและการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายตลอดจนเป็นช่องทางสำหรับการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างมี	

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					ลงข้อมูลในระบบ)			ประสิทธิภาพและมีฐานข้อมูลในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ	
๓. กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาเรื่องระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการพิจารณากำหนดโทษทางอาญา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกร่างกฎหมายหรือทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ค. (๑) และหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																								
๓.๑ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการกำหนดโทษทางอาญา																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		ใช้งบที่ได้รับจัดสรรตามข้อ ๑.๓	เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำมาใช้ในการพิจารณากำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณายกร่าง	จำนวนครั้ง และจำนวนหัวข้อของการจัดสัมมนา

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								กฎหมายหรือทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว	
๓.๒ เสนอเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกำหนดกลไกการใช้ระบบอนุญาตระบบคณะกรรมการ การกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการกำหนดโทษทางอาญาเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณายกร่างกฎหมายหรือทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย และเสนอ																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการยกร่างกฎหมายหรือทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่มี	มีการเสนอเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องดังกล่าวครบถ้วนตามที่กำหนดในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฯ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบถึงแนวทางการดำเนินการระยะต่อไป ทั้งนี้ อาจเสนอให้มีการกำหนดเป็นมติคณะรัฐมนตรีไปพลางก่อน เพื่อให้หน่วยงานถือปฏิบัติเป็นการนำร่อง																								ผลใช้บังคับแล้ว	
๓.๓ จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบและเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปตามมมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้เกณฑ์การพิจารณามีความชัดเจนและมีผลใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพ	กฎหมายตามข้อ ๓.๓ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย
๓.๔ สร้างความรู้ความเข้าใจในการ																					สำนักงาน		ใช้งบ	เพื่อให้เจ้าหน้าที่	จำนวนครั้งของการสัมมนา

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ :
มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ดำเนินการตามเกณฑ์ในข้อ ๓.๒ หรือตามกฎหมายในข้อ ๓.๓ โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) จัดสัมมนาเพื่อประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับหน่วยงานของรัฐอย่างทั่วถึง (๒) จัดอบรมหลักสูตรอบรมการปฏิบัติตามกฎหมาย ให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ																					คณะกรรมการกฤษฎีกา		ที่ได้รับจัดสรรตามข้อ ๑.๓	มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนด	และผู้เข้าร่วม และจำนวนครั้งของการจัดหลักสูตรอบรม และจำนวนผู้ผ่านการอบรม

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

: กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการในการจัดทำร่างกฎหมาย ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบ การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์การพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายหรือทบทวนกฎหมายเพื่อให้เป็นกฎหมายที่ดี ตลอดจนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ :

ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน ตลอดจนกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

“กฎหมายที่ล้าสมัย” มุ่งเน้นถึงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ตามบริบทของสังคม เช่น กฎหมายที่ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่ไม่เหมาะสมกับกาลปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้หมายความรวมถึงกฎหมายที่ตราขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งต้องนำมาทบทวนว่ายังคงสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันหรือไม่ ส่วน “กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ” มุ่งเน้นถึงกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือมีการกำหนดหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินการที่เป็นการสร้างภาระหรือต้นทุนในการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจะเป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการขออนุญาต อนุมัติ ขึ้นทะเบียน ฯลฯ ซึ่งจะมีขั้นตอนในการติดต่อกับทางราชการ

โดยที่กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญของภาครัฐในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การตรากฎหมายจึงต้องกระทำอย่างจำกัดตามความจำเป็นของสถานการณ์และบริบทของสังคม เมื่อเวลาผ่านไปและบริบทของสังคมเปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนถึงความเหมาะสมและการคงอยู่ของกฎหมาย เพื่อมิให้การดำเนินการตามกฎหมายกฎหมายนั้นกลายเป็นต้นทุนในการดำเนินการที่ไม่จำเป็น สร้างภาระแก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ที่ผ่านมารัฐบาลได้มีความพยายามผลักดันให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายในเรื่องนี้แล้ว โดยการเสนอให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้ำประกันและจำนอง หรือแม้กระทั่งการตราพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อสร้างกลไกในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อราชการ

ผลงานสำคัญของรัฐบาลในการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปในเรื่องนี้ ได้แก่ การตราพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายว่ายังมีความเหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับบริบทของสังคมและวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ โดยกำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายมีหน้าที่จัดให้มีการพิจารณาทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบของตนที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในประเด็นต่าง ๆ เช่น เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายนั้น

สถานการณ์ด้านต่าง ๆ ของประเทศและบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลง ความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม ภาระของประชาชนที่เกิดขึ้นจากกฎหมายนั้น ตลอดจนผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การป้องกันและขจัดการทุจริตที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายนั้น ฯลฯ ซึ่งได้มีการดำเนินการมาแล้วช่วงหนึ่ง แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังอยู่ในระยะเริ่มต้นและหน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่ามีความจำเป็นต้องคงอำนาจตามกฎหมายในความรับผิดชอบของตนไว้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการคำนึงถึงต้นทุนในการดำเนินการตามกฎหมาย หรือประเมินผลกระทบในการสร้างภาระหรืออุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนอย่างจริงจัง อันทำให้การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ภายหลังจึงได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อกำกับการปฏิรูปกฎหมาย” ซึ่งปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็น “คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” เพื่อช่วยพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้จึงกำหนดให้มีการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง นอกจากกลไกในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายดำเนินการอยู่ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม และที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อให้มีช่องทางในการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่หลากหลายและครอบคลุมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้กำหนดให้มีการแต่งตั้ง “คณะผู้พิจารณาทบทวนกฎหมาย” เพื่อพิจารณากฎหมายที่ล้าสมัยและสร้างภาระแก่ประชาชนที่ควรยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงอย่างจริงจัง โดยให้มีการนำข้อมูลจากเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนที่ได้รับมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย เพื่อให้การทบทวนกฎหมายครอบคลุมถึงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อีกทางหนึ่ง และให้มีการแต่งตั้ง “คณะผู้พิจารณาทบทวนกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน” เพื่อรับผิดชอบในการทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ และการขออนุญาต อนุมัติ หรือขึ้นทะเบียนในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินการธุรกิจของประชาชนอันมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศ และจัดทำข้อเสนอเพื่อให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายหรือขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาตต่างๆ ในรูปแบบของการพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับในคราวเดียว หรือ “Regulatory Guillotine” เพื่อให้การแก้ไขเป็นไปอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้เพื่อเป็นการประหยัดภาระงบประมาณในการจัดตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อรองรับการทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดให้โอนสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนอยู่แล้วในปัจจุบันมาสนับสนุนการดำเนินการโดยปรับบทบาทเป็น “สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” เพื่อให้สามารถตอบสนองการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายตามนโยบายของรัฐบาลได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิรูปกฎหมายของประเทศเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีกลไกทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์
๒) มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระ หรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน
๓) มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๕) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) ร่างกฎหมายที่กำหนดให้ดำเนินการประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย
๒) มีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน และสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
๓) มีการกำหนดกลไกในการทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชน
๔) จำนวนของกฎหมายและอนุบัญญัติที่เสนอแนะให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุง
๕) ระดับความรับรู้และความเข้าใจในการดำเนินการของผู้เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากจำนวนครั้งของการจัดหลักสูตรอบรมการพิจารณายกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชนและจำนวนผู้ผ่านการอบรม
๖) การพัฒนาตัวชี้วัดทางด้านกฎหมายในมิติต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการพิจารณาประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนผลการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ การติดต่อราชการหรือการบริหารจัดการภาครัฐ

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๘๕ ล้านบาท และ ๑๐๐ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ
แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. มีกลไกทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์

๑.๑ จัดตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง นักวิชาการ ผู้แทนภาคเอกชน และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฯลฯ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของกฎหมาย และเสนอแนะให้ดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

๑) ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย สร้างภาระ หรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมต่อประชาชน

๒) ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน โดยเฉพาะกฎหมายที่กำหนดขั้นตอนในการขออนุมัติ อนุญาต ฯลฯ ซึ่งทำให้เกิดต้นทุนและขั้นตอนการดำเนินการ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ ให้โอนสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) มาจัดตั้งเป็น “สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” เป็นหน่วยงานภายในสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการและสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการตามข้อ ๑.๑ และดำเนินการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ตลอดจนให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยให้มีอำนาจในการขอยืมตัวบุคลากรเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

- ระยะเวลา : ภายใน ๓ เดือนนับแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑.๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
- งบประมาณ : ๑๐๐ ล้านบาทต่อปี และให้โอนงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายมาด้วย

๑.๓ ให้คณะกรรมการตามข้อ ๑.๑ แต่งตั้ง “คณะผู้พิจารณาทบทวนกฎหมาย” ภายใต้คณะกรรมการดังกล่าว โดยอาจแต่งตั้งคณะหนึ่งหรือหลายคณะตามความเหมาะสม เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย โดยเริ่มจากกฎหมายที่ตราขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นลำดับแรก เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของกสิกร พุทธศักราช ๒๔๗๕ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓ ฯลฯ และเสนอผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการตามข้อ ๑.๑ เพื่อรายงานไปยังรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายให้พิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายและคณะกรรมการตามข้อ ๑.๑ มีความเห็นไม่ตรงกัน ให้ดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัย และให้นำผลการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีประกาศในเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เว็บไซต์ของหน่วยงานผู้รักษาการ

ตามกฎหมาย และระบบสารสนเทศกลางที่จัดทำขึ้นตามข้อ ๒.๒ ในผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ และให้หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น

- ระยะเวลา : ภายใน ๓ เดือนนับแต่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑.๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๔ จัดให้มีหรือปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการอบรมนักกฎหมายภาครัฐ ให้มีเนื้อหาสาระในส่วนของแนวความคิดหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณายกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็น และไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ รวมทั้งกฎหมายที่เป็นกสร้างภาระแก่ประชาชน และกำหนดให้ผู้เข้ารับการอบรมจัดทำรายงานเกี่ยวกับข้อเสนอในการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงต้นสังกัดด้วย

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ใช้งบประมาณสำหรับการจัดหลักสูตรอบรม ตามข้อ ๑.๓ ในผลอันพึงประสงค์ที่ ๑

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่การจัดหลักสูตรอบรมตามข้อ ๑.๔ ให้ดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการจัดตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑.๑ และมีสำนักงานรองรับตามข้อ ๑.๒

(๒) ข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย

(๓) จำนวนการจัดหลักสูตรอบรมและผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรตามข้อ ๑.๔

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

๑๐๐ ล้านบาทต่อปี เพื่อรองรับการจัดตั้งคณะกรรมการฯ ตามข้อ ๑.๑ และสำนักงานฯ ตามข้อ ๑.๒ นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระ หรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน

๒.๑ กำหนดผู้รับผิดชอบในการพิจารณาศึกษากฎหมายที่มีผลเป็นการสร้างภาระ หรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

(๑) <u>ระยะแรก</u> ให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน เป็นผู้พิจารณาเสนอแนะให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่มีผลเป็นการสร้างภาระ หรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับการขายฝาก กฎหมายที่เกี่ยวกับการถือครองที่ดินของเกษตรกรรม การปรับปรุงการกำหนดประเภทยาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงและการลงโทษ ฯลฯ และให้มีการรวบรวมรายชื่อกฎหมายที่อยู่ในข่ายต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาในระยะต่อไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(๒) ระยะยาว ให้ “คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ตามข้อ ๑.๑ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะแรก โดยมอบหมายให้คณะผู้พิจารณาทบทวนกฎหมายตามข้อ ๑.๓ เป็นผู้ดำเนินการ โดยจะต้องจัดให้มีกลไกเชื่อมโยงข้อมูลการร้องเรียนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย และภาคประชาชน โดยให้ประสานหน่วยงานที่ได้รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน เช่น ศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ (สำนักนายกรัฐมนตรี) ศูนย์ดำรงธรรม (กระทรวงมหาดไทย) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (กระทรวงยุติธรรม) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ฯลฯ ตลอดจนเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ตามข้อ ๑.๒
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) จำนวนของกฎหมายและอนุบัญญัติที่เสนอแนะให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุง

(๒) จำนวนเรื่องร้องทุกข์ที่นำมาประกอบการพิจารณา

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน

๓.๑ จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือกฎหมายที่เข้าข่ายเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินการธุรกิจของประชาชน เช่น กฎหมายที่มีการใช้ระบบอนุญาต อนุมัติ ขึ้นทะเบียน หรือจดแจ้ง หรือกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพหรือการดำเนินการธุรกิจของประชาชน โดยประสานหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายเพื่อขอให้ส่งข้อมูลในความรับผิดชอบ และจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของ Licensing and e-Registry เพื่อประโยชน์สำหรับการสืบค้นในระยะต่อไป โดยจะต้องมีการกำหนดประเภทและรายละเอียดของข้อมูลที่จะจัดเก็บให้ชัดเจน เช่น ชื่อใบอนุญาต หน่วยงานที่ออก แบบฟอร์มและรายการเอกสารที่ใช้ประกอบการยื่นคำขอ ค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียม ความเชื่อมโยงของกระบวนการยื่นคำขอ ระยะเวลาที่ใช้ จำนวนทางสถิติ ปีที่เริ่มใช้บังคับและปีที่มีการทบทวนครั้งล่าสุด ข้อมูลตัวชี้วัดของการดำเนินการหรือความพึงพอใจของประชาชน ฯลฯ โดยให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนเป็นผู้พิจารณากำหนด

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน / สำนักงาน ก.พ.ร.
- งบประมาณ : ๒๐ ล้านบาท

๓.๒ กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับใช้ในการพิจารณากฎหมายที่มีลักษณะเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินการธุรกิจของประชาชน โดยจะต้องเป็นไปตามหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการ ฯลฯ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและง่ายต่อการทบทวนโดยเจ้าหน้าที่ และเมื่อมีการกำหนดแล้วให้นำมาตรวจสอบกับฐานข้อมูลที่รวบรวมขึ้นตามข้อ ๓.๑ ต่อไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน / สำนักงาน ก.พ.ร.
- งบประมาณ : ๕ ล้านบาท

๓.๓ กำหนดผู้รับผิดชอบในการพิจารณาทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยแบ่งการดำเนินการเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

(๑) <u>ระยะแรก</u> ให้จัดตั้ง “คณะทำงานทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชน” ประกอบด้วยบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน (จำนวนไม่เกิน ๖๐ คน) ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ การบริหารธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมตามข้อ ๓.๑ โดยใช้เกณฑ์ตามข้อ ๓.๒ เป็นข้อพิจารณาในการทบทวนความจำเป็นและเหมาะสมของกฎหมายและใบอนุญาตต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐและเอกชนอย่างกว้างขวาง และจัดทำข้อเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนเพื่อรวบรวมเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย และคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงตามความเหมาะสมต่อไป ทั้งนี้ ในกรณีที่จำเป็นอาจเสนอให้มีการตรากฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน / สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
- งบประมาณ : ๖๐ ล้านบาท

(๒) <u>ระยะยาว</u> เมื่อมีการจัดตั้ง “สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ตามข้อ ๑.๒ ให้สำนักงานดังกล่าวเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะแรก และให้มีการแต่งตั้ง “คณะผู้พิจารณาทบทวนกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน” ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนตามข้อ ๑.๑ โดยมีองค์ประกอบจากภาคเอกชนเป็นเสียงส่วนใหญ่ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชนต่อไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน / สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๔ พิจารณาจัดทำหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีผลต่อการอำนวยความสะดวก การลดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินการธุรกิจ เช่น กฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ กฎหมายว่าด้วยการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนกฎหมายอื่นที่มีผลต่อการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ ฯลฯ โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

(๑) ระยะแรก ให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน เป็นผู้พิจารณาเสนอแนะให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เข้าข่าย และให้มีการรวบรวมรายชื่อกฎหมายที่อยู่ในข่ายต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาในระยะต่อไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(๒) ระยะยาว ให้ “คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ตามข้อ ๑.๑ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อเนื่องจากระยะแรก โดยจัดให้มีกลไกเชื่อมโยงข้อมูลจากกลุ่มนักธุรกิจ และผู้ประกอบการภาคเอกชน หรือตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่การจัดหลักสูตรอบรมตามข้อ ๑.๔ และกรณีที่กำหนดให้ดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ฐานข้อมูลกฎหมายและใบอนุญาตที่เข้าข่ายเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและสร้างภาระแก่ประชาชน

(๒) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยพิจารณาจากจำนวนของการมีส่วนร่วมในกระบวนการและการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ

(๓) จำนวนของกฎหมายหรือใบอนุญาตหรือระบบการติดต่อราชการที่เสนอให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไข

(๔) ผลการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of doing business) ของประเทศ

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

๘๒ ล้านบาท สำหรับการรวบรวมข้อมูล กำหนดหลักเกณฑ์ และการวิเคราะห์กฎหมายและใบอนุญาตที่ควรมีการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไข และการจัดทำฐานข้อมูล นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. มีกลไกทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์																									
๑.๑ จัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน”																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายของประเทศ	มีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ แล้วเสร็จ
๑.๒ จัดตั้งเป็น “สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน”																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน + สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย	๑๐๐ ต่อปี	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อมีหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการตามข้อ ๑.๑	มีการจัดตั้งสำนักงานแล้วเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ แต่งตั้ง “คณะผู้พิจารณาทบทวนกฎหมาย” ภายใต้คณะกรรมการตามข้อ ๑.๑ โดยอาจแต่งตั้งคณะหนึ่งหรือหลายคณะตามความเหมาะสม เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย โดยเริ่มจากกฎหมายที่ตราขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นลำดับแรก																					คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย	แต่งตั้งแล้วเสร็จ
๑.๔ จัดให้มีหรือปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการอบรมนักกฎหมายภาครัฐให้มีเนื้อหาสาระในส่วนของแนวความคิดหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณายกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็น และไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ รวมทั้งกฎหมายที่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชน																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณที่ได้รับตามผลฯ ๑ ข้อ ๑.๓	เพื่อให้บุคลากรภาครัฐมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวและนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่	จำนวนครั้งของการจัดหลักสูตรอบรม และจำนวนผู้ผ่านการอบรม

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระ หรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน																									
๒.๑ กำหนดผู้รับผิดชอบในการพิจารณาศึกษากฎหมายที่มีผลเป็นการสร้างภาระ หรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ระยะ ดังนี้																									
(๑) <u>ระยะแรก</u> ให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน เป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาเสนอแนะให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่มีผลเป็นการสร้างภาระหรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน และให้มีการรวบรวมรายชื่อกฎหมายที่อยู่ในข่ายต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาในระยะต่อไป																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกดำเนินการเรื่องดังกล่าว	จำนวนของกฎหมายที่เสนอให้ยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไข

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒) <u>ระยะยาว</u> ให้ “คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ตามข้อ ๑.๑ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อเนื่องจากระยะแรก โดยจัดให้มีกลไกเชื่อมโยงข้อมูลการร้องเรียนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายและภาคประชาชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาด้วย																				คณะกรรมการทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน	จำนวนของกฎหมายที่เสนอให้ยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไข
๓. มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน																									
๓.๑ จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือกฎหมายที่เข้าข่ายเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินการธุรกิจของประชาชน																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน	๒๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้มีข้อมูลในเรื่องดังกล่าวสำหรับสืบค้นและนำมาใช้	จำนวนข้อมูลที่รวบรวมและจำนวนข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้ในระบบ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
/ กฎหมายที่มีการใช้ระบบอนุญาต อนุมัติ ขึ้นทะเบียน หรือจดแจ้ง / หรือกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพหรือการดำเนินการธุรกิจของประชาชน และจัดเก็บไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประโยชน์สำหรับการสืบค้นในระยะต่อไป																					+ สำนักงาน ก.พ.ร.			ในการพิจารณาดำเนินการของระยะต่อไป	
๓.๒ กำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการพิจารณากฎหมายหรือใบอนุญาตที่มีลักษณะเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินการธุรกิจของประชาชน																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน	๕	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้มีเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างเหมาะสมและเป็นไปในมาตรฐานเดียว	กำหนดเกณฑ์เพื่อใช้เป็นข้อพิจารณาแล้วเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓ กำหนดผู้รับผิดชอบในการพิจารณาทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งการดำเนินการเป็น ๒ ระยะ ได้แก่																									
(๑) <u>ระยะแรก</u> ให้จัดตั้ง “คณะทำงานทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชน” (จำนวนไม่เกิน ๖๐ คน) เพื่อทำหน้าที่พิจารณาทบทวนความจำเป็นและเหมาะสมของกฎหมายและใบอนุญาตต่าง ๆ โดยจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐและเอกชน																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน	๖๐	งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเป็นไปอย่างเหมาะสม	ปริมาณข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็น และจำนวนกฎหมายที่เสนอให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
อย่างกว้างขวาง และจัดทำข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามความเหมาะสม																									
(๒) <u>ระยะยาว</u> เมื่อมีการจัดตั้ง “สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” แล้ว ให้สำนักงานฯ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการในภาพรวม และให้มีการแต่งตั้ง “คณะผู้พิจารณาทบทวนกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน” ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนตามข้อ ๑.๑ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการทบทวนกฎหมาย																				คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน + สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีการพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยเฉพาะเรื่องที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นระบบ	จำนวนกฎหมายที่เสนอให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
หรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชนในระยะต่อไป																									
๓.๔ พิจารณาจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายที่มีผลต่อการอำนวยความสะดวก ลดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจ เช่น กฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนกฎหมายอื่นที่มีผลต่อการพิจารณาจัดอันดับความยาก-ง่าย ในการประกอบธุรกิจ โดยให้ดำเนินการเป็น ๒ ระยะ ดังนี้																									

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒ :
ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๑) <u>ระยะแรก</u> ให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน เป็นผู้พิจารณาเสนอแนะให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เข้าข่าย และให้มีการรวบรวมรายชื่อกฎหมายที่อยู่ในข่ายต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาในระยะต่อไป																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกรับผิดชอบเรื่องดังกล่าวในเบื้องต้น	จำนวนของกฎหมายที่เสนอให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง
(๒) <u>ระยะยาว</u> ให้ “คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ตามข้อ ๑.๑ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อเนื่องจากระยะแรก โดยจัดให้มีกลไกเชื่อมโยงข้อมูลจากกลุ่มนักธุรกิจ และผู้ประกอบการภาคเอกชน หรือตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาด้วย																					คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว	จำนวนของกฎหมายที่เสนอให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไข

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

- ไม่มี -

ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ความเหลื่อมล้ำทางสังคมหมายถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่มีโอกาสกับผู้ที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงอำนาจการต่อรองหรือการได้รับการจัดสรรประโยชน์ทางสังคม แม้การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาอาจยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนบางกลุ่มให้ดีขึ้น แต่ประชาชนส่วนหนึ่งยังคงประสบปัญหาจากการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม และเผชิญอุปสรรคในการเข้าถึงบริการสาธารณะ สาธารณูปโภค และสวัสดิการของรัฐ ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นอาจมีเหตุปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นฐานะทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม และส่วนหนึ่งก็มีที่มาจากกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ซึ่งก่อให้เกิดผลอันไม่เป็นธรรม ดังเช่นจากการที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ พบว่า มีตัวอย่างของกฎหมายที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมหลายกรณี เช่น ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน หรือการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาอันเนื่องมาจากการทำสัญญาขายฝาก ซึ่งมักจะมีการตกลงกำหนดสินไถ่ในสัญญาไว้ในราคาที่สูงมากจนผู้ขายฝากส่วนใหญ่ไม่สามารถหาเงินมาไถ่ทรัพย์สินของตนคืนได้ ซึ่งถือว่าไม่เป็นธรรมแก่ผู้ขายฝากซึ่งมักเป็นผู้มีฐานะยากจนและมีความเดือดร้อนทางการเงินและไม่มีความรู้ทางกฎหมาย แม้การขายฝากยังคงมีประโยชน์และมีความจำเป็นสำหรับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน แต่การที่บทบัญญัติของกฎหมายเปิดกว้างจึงทำให้เกิดการนำไปใช้อย่างไม่เป็นธรรมซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งปัญหาเหล่านี้มักเกิดจากการบังคับใช้จึงต้องมีการสำรวจและศึกษาจากปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และนำมาพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้มีกลไกในการขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้จึงกำหนดให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงเสนอแนะให้มีการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๒๕๘ ง. (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้มีการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคมด้วย นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้เสียภาษีที่ถูกต้อง และสร้างระบบการประเมินภาษีที่มีประสิทธิภาพเพื่อกำกับดูแลและตรวจสอบผู้ประกอบการที่ยังไม่เข้ามาในระบบภาษีหรือมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงภาษี รวมถึงกำหนดกลไกในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเป็นธรรมโดยไม่เอื้อผู้มีรายได้สูงและช่วยบรรเทาภาระให้กับผู้มีรายได้ต่ำ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการภาษีอากร และเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางภาษีและเป็นธรรม อีกทั้งยังได้กำหนดให้มีการทบทวนกรอบการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน โดยให้พิจารณา เปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับและรายได้ของรัฐที่สูญเสียไปด้วย เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ประกอบการและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ตลอดจนกำหนดให้มีการพิจารณาจัดทำกฎหมายเพื่อรักษาสิทธิให้แก่เจ้าของเงินหรือทรัพย์สินที่ตกค้างอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน และพิจารณา

ช่องทางในการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมไปพลางก่อน โดยเจ้าของทรัพย์สินยังมีสิทธิในการเรียกคืนได้ตามเดิมทุกประการ

นอกจากนี้ โดยที่ในปัจจุบันยังขาดกลไกทางกฎหมายที่จะเอื้ออำนวยให้มีการขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม จึงได้กำหนดให้มีการพิจารณาศึกษามาตรการทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมในการเข้าถึงบริการหรือสวัสดิการภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นในด้านสาธารณสุขเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสาธารณสุขในพื้นที่ห่างไกล และรณรงค์ให้มีการรักษาเชิงป้องกันโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่มีอุปสรรคในการเข้าถึงการสาธารณสุข ด้านการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพให้กับผู้ที่อยู่ในชนบทและสนับสนุนการประกอบอาชีพในท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงสนับสนุนให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย และเสนอให้มีการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะมีสาเหตุจากตัวบทกฎหมายเองหรือเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในกรณีของกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝาก รวมทั้งการเสนอให้มีการพิจารณาจัดทำกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อเป็นการสนับสนุนการประกอบธุรกิจที่มีการกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมหรือชุมชนเป็นประโยชน์ในการลดความเหลื่อมล้ำได้อีกทางหนึ่ง

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีกลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

๒) มีระบบภาษีที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเสนอมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๒) มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภาษี รวมถึงมีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษี

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษามาตรการทางกฎหมายตามที่กำหนด

๔) ร่างกฎหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนฯ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๑๕๐ ล้านบาท นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. จัดตั้ง “คณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม” เพื่อพิจารณากำหนดให้มีมาตรการและเสนอแนะให้มีการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

๑.๑ ให้มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม” มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงให้มีการเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีองค์ประกอบจากผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ตัวแทนภาคประชาสังคม ตัวแทนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ และกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและขจัดความเหลื่อมล้ำ เพื่อทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการดังกล่าว

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : ๑๕๐ ล้านบาท สำหรับการจัดตั้งสำนักงานฯ นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ ให้สำนักงานที่จัดตั้งขึ้นตามข้อ ๑.๑ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงเสนอแนะให้มีการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ไม่ว่าจะด้วยตัวบทกฎหมายเองหรือในทางปฏิบัติอันเกิดจากการใช้กฎหมายดังกล่าว

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานตามข้อ ๑.๑
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการจัดตั้งคณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม และมีการจัดตั้งสำนักงานตามข้อ ๑.๑

(๒) มีการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

วงเงิน : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

๒. มีกลไกทางกฎหมายในการกำกับดูแลและตรวจสอบผู้ประกอบการที่ยังไม่เข้ามาในระบบภาษี หรือมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงภาษี สร้างระบบการประเมินภาษีที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม และสร้างฐานข้อมูลผู้เสียภาษีที่ถูกต้อง

๒.๑ ให้กระทรวงการคลังร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการที่ยังไม่อยู่ในระบบภาษีหรือยังเสียภาษีไม่ถูกต้อง มีความรัดกุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเน้นการกำกับดูแลและการตรวจสอบผู้ประกอบการที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบธุรกิจและผู้ประกอบการที่จ่ายค่าสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการในต่างประเทศ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน / กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร) กระทรวงพาณิชย์ / สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒ ให้กระทรวงการคลังดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบและพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางภาษีระหว่างกรมสรรพากร กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลและตรวจสอบการจัดเก็บและการขอคืนภาษี รวมถึงให้มีการตั้งคณะทำงานร่วมประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ (กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร) และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนอย่างบูรณาการในการกำกับดูแลและตรวจสอบการเสียภาษีของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ โดยดำเนินการประสานงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและการกำกับดูแลตรวจสอบการเสียภาษีครอบคลุมถึงภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน / กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร) / กรมพัฒนาธุรกิจการค้า / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ให้ดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) มีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานจัดเก็บภาษีต่าง ๆ

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. พิจารณาให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเป็นธรรม โดยกำหนดสิทธิหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีที่ไม่เอื้อผู้มีรายได้สูงและช่วยบรรเทาภาระให้กับผู้มีรายได้ต่ำ

๓.๑ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาปรับโครงสร้างภาษี โดยให้มีการศึกษาว่าในปัจจุบัน การให้สิทธิยกเว้นภาษีและการลดหย่อนภาษีมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด มีผลกระทบต่อผู้มีรายได้ในระดับที่แตกต่างในทางใดบ้าง มีความเป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีหรือไม่ รวมทั้งมีผลกระทบต่อรายได้ของรัฐหรือไม่ อย่างไร และพิจารณาเสนอร่างกฎหมายเพื่อเป็นกลไกรองรับการดำเนินการให้สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าว

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการศึกษาและเสนอร่างกฎหมายที่สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าว

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๔. กำหนดกรอบการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้กับผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI เท่าที่จำเป็นต่อการแข่งขันของประเทศและที่มีความชัดเจน

๔.๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) พิจารณาศึกษาว่าการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่ โดยเปรียบเทียบประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับและรายได้ของรัฐที่สูญเสียไป และให้คำนึงถึงการเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ของผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและผู้ได้รับผลประโยชน์จากผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน โดยให้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ภายใต้อนุสัญญาภาษีซ้อนประกอบด้วย รวมถึงการพิจารณาเกี่ยวกับการกำกับดูแลและตรวจสอบติดตามผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนว่ามีความรัดกุมและมีประสิทธิภาพหรือไม่ และให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเสนอร่างกฎหมายและร่างกฎหมายลำดับรองเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับผลการศึกษา

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน / กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการศึกษาและเสนอร่างกฎหมายที่สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าว

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕. พิจารณาจัดทำกฎหมายว่าด้วยการกำหนดให้เงินหรือทรัพย์สินของประชาชนที่ตกค้างในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่ไม่มีผู้มาใช้สิทธิเรียกร้อง มาใช้เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

๕.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเงินหรือทรัพย์สินของประชาชนที่ตกค้างในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชน โดยให้มีการรวบรวมข้อมูลด้วยว่ามีประเภทใดบ้างและมีจำนวนเท่าใด และพิจารณากำหนดขอบเขตและการจัดการ “เงินหรือทรัพย์สินตกค้าง” ให้มีความเหมาะสมและรัดกุม เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อเจ้าของหรือผู้ที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ และสามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ จะต้องมีการตรวจสอบด้วยว่ามีกฎหมายที่บังคับใช้กับเงินหรือทรัพย์สินตกค้างอยู่แล้วหรือไม่เพื่อป้องกันมิให้เกิดความซ้ำซ้อน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง / ธนาคารแห่งประเทศไทย / สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ / สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย / สำนักงาน กสทช.
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๒ จัดทำและเสนอร่างกฎหมายเพื่อกำหนดให้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ตกค้างในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชนและไม่มีผู้มาใช้สิทธิเรียกร้องมาใช้เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยอาจกำหนดให้นำเข้ากองทุนสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อมาใช้ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจเพื่อหมุนเวียนในการใช้จ่ายตามความเหมาะสม

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ร่างกฎหมายตามข้อ ๕.๒ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๖. พิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝากเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝากหรือการกำหนดสินไถ่ที่ไม่เป็นธรรม

๖.๑ พิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝาก หรือจัดทำกฎหมายที่ช่วยบรรเทาผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝากหรือการกำหนดสินไถ่ที่ไม่เป็นธรรมโดยนำผลการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน และกระทรวงยุติธรรม
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

มีการพิจารณากำหนดมาตรการหรือปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๗. พิจารณาผลักดันและพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยสร้างกลไกให้เกิดการทำธุรกิจซึ่งมีการกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมหรือชุมชน

๗.๑ พิจารณาผลักดันและพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยสร้างกลไกให้เกิดการทำธุรกิจและหากำไร และกระจายผลกำไรกลับคืนสู่สังคมหรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยไม่นำมาแบ่งปันเฉพาะในหมู่ผู้ถือหุ้น และให้มีการบัญญัติกฎหรือระเบียบเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ระดมทุนให้กับวิสาหกิจเพื่อสังคม และเปิดช่องทางให้วิสาหกิจชุมชนได้แสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการประสานงานและสนับสนุนในส่วนที่วิสาหกิจชุมชนต้องการอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน / กระทรวงการคลัง / สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

- มีกลไกรองรับการดำเนินการในเชิงวิสาหกิจเพื่อสังคม
- ร่างกฎหมายเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๘. พิจารณาแนวทางในการดำเนินการเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๘.๑ พิจารณาศึกษาแนวทางในการดำเนินการเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางด้านสาธารณสุข โดยให้มีกลไกในการสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนระบบแพทย์ทางไกล รวมถึงสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้คำแนะนำทางด้านการรักษาเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ เปิดให้ประชาชนได้เข้าถึงแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องเข้ามารักษาพยาบาลในเมืองใหญ่

(๒) สนับสนุนการดูแลสุขภาพตั้งแต่วัยเด็กและการรักษาเชิงป้องกัน เช่น การกำหนดให้วัคซีนที่จำเป็นในเด็กเป็นยาในบัญชีที่สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ การสนับสนุนให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็กและโครงการทันตกรรมเคลื่อนที่ เป็นต้น

(๓) จัดทำข้อมูลประชาชนด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐานเพื่อประกอบการพิจารณาการเข้าถึงกระบวนการรักษาและป้องกัน รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาส (โดยนำข้อมูลประชากรที่รัฐบาลควรรวบรวมไว้เพื่อประโยชน์ในด้านภาษีอากร ความยากจน มารวบรวมไว้ในระบบข้อมูลประชากรกลาง)

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงสาธารณสุข
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

๘.๒ พิจารณาศึกษาแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้สิทธิประโยชน์กับนายจ้างที่จัดการอบรมพนักงานหรือลูกจ้างเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรในพื้นที่ เช่น การสอนภาษาในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ การคิดค้นนวัตกรรมจากทรัพยากรในท้องถิ่น การสอนการทำเกษตรสมัยใหม่ในพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Park Thailand) รวมถึงกำหนดให้สิทธิประโยชน์กับบุคคลธรรมดาที่สมัครใจเข้ารับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะดังกล่าวด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงแรงงาน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

๘.๓ พิจารณาทบทวนกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทั้งระบบ โดยให้มีการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน และจัดทำกฎหมายขึ้นใหม่เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ และป้องกันการตั้งราคาสินค้าและค่าธรรมเนียมที่ไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ ให้พิจารณากำกับดูแลการคิดค่าธรรมเนียมของธนาคาร ผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายกัน และการให้บริการสื่อสารโทรคมนาคม รวมถึงการจัดทำกฎหมายเพื่อรองรับและกำกับดูแลการซื้อขายสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตและร้านค้าที่ไม่มีสถานประกอบการเป็นหลักแหล่งและมาตรการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นหลังการขายสินค้าและบริการในลักษณะดังกล่าว

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงพาณิชย์ / สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) / สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) / สำนักงานคณะกรรมการกิจการการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

๘.๔ พิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการเพื่อรองรับการสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย และให้มีการตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มีต้นทุนต่ำ พิจารณาความเป็นไปได้ในการผ่อนปรนเกณฑ์การปล่อยกู้ให้กับประชาชนที่มีรายได้น้อย และการบริหารจัดการโครงการที่อยู่อาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กรมธนารักษ์ / กรมโยธาธิการและผังเมือง / ธนาคารแห่งประเทศไทย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอผลการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ตั้งคณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ																									
๑.๑ เสนอร่างกฎหมายให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม” มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงให้มีการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อคณะรัฐมนตรี และกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและขจัดความเหลื่อมล้ำเพื่อทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน	๑๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ	มีการจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ ให้สำนักงานตามข้อ ๑.๑ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการคณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ไม่ว่าจะด้วยตัวบทกฎหมายเองหรือในทางปฏิบัติอันเกิดจากการใช้กฎหมายดังกล่าว โดยอาศัยผลการวิจัยที่มีอยู่แล้วที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่เพื่อสำรวจทางปฏิบัติ																				สำนักงานตามข้อ ๑.๑		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีกลไกในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ	มีการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. มีกลไกทางกฎหมายในการกำกับดูแลและตรวจสอบผู้ประกอบการที่ยังไม่เข้ามาในระบบภาษีหรือมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงภาษี สร้างระบบการประเมินภาษีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางภาษีและเป็นธรรม และสร้างฐานข้อมูลผู้เสียภาษีที่ถูกต้อง																									
๒.๑ ปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการที่ยังไม่อยู่ในระบบภาษีหรือยังเสียภาษีไม่ถูกต้อง มีความรัดกุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเน้นการกำกับดูแลและการตรวจสอบผู้ประกอบการที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการประกอบธุรกิจและผู้ประกอบการที่จ่ายค่าสินค้าหรือค่าบริการให้แก่ผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการในต่างประเทศ																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน + กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) (กรมสรรพสามิต) (กรมศุลกากร) + กระทรวงพาณิชย์ +		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	สร้างระบบการประเมินภาษีที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางภาษีและเป็นธรรม	มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)				
๒.๒ ให้กระทรวงการคลังดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบ และพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลและตรวจสอบการจัดเก็บและการขอคืนภาษี รวมถึงให้มีการตั้งคณะทำงานร่วมประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ (กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร)																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน + กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) (กรมสรรพสามิต) (กรมศุลกากร)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	สร้างระบบการประเมินภาษีที่มีประสิทธิภาพและสร้างฐานข้อมูลผู้เสียภาษีที่ถูกต้อง	มีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานจัดเก็บภาษีต่าง ๆ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนอย่างบูรณาการในการกำกับดูแลและตรวจสอบการเสียภาษีของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ โดยดำเนินการประสานงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและการกำกับดูแลตรวจสอบการเสียภาษีครอบคลุมถึงภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วย																				+ กระทรวงพาณิชย์ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) + องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				
๓. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเป็นธรรม โดยกำหนดสิทธิหักลดหย่อนและยกเว้นภาษีที่ไม่เอื้อผู้มีรายได้สูงและช่วยบรรเทาภาระให้กับผู้มีรายได้ต่ำ																									
๓.๑ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาปรับโครงสร้างภาษีโดยให้มีการศึกษาว่าในปัจจุบัน การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยเฉพาะการยกเว้นภาษีและการลดหย่อนภาษีมีความเหมาะสม																					กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) (กรมสรรพสามิต) (กรมศุลกากร)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเป็นธรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการศึกษาและเสนอร่างกฎหมายหรือแนวทางการดำเนินการที่สอดคล้องกับผล

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
หรือไม่ เพียงใดมีผลกระทบต่อผู้มีรายได้ในระดับที่แตกต่างกันในทางใดบ้างมีความเป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีหรือไม่ รวมทั้งมีผลกระทบต่อรายได้ของรัฐหรือไม่ อย่างไร และให้กระทรวงการคลังพิจารณาเสนอร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าว																					(สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) + องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				การศึกษาดังกล่าว
๔. กำหนดกรอบในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI เท่าที่จำเป็นต่อการแข่งขันของประเทศและที่มีความชัดเจน																									
๔.๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) พิจารณาศึกษาว่าการให้สิทธิให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่																					สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน + กระทรวง		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการศึกษาและเสนอร่างกฎหมายหรือแนวทางการดำเนินการที่สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
โดยเปรียบเทียบประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับและรายได้ของรัฐที่สูญเสียไป และให้คำนึงถึงการเสียภาษีในประเทศถิ่นที่อยู่ของผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน โดยให้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ภายใต้อนุสัญญาภาษีซ้อนประกอบด้วย รวมถึงการพิจารณาเกี่ยวกับการกำกับดูแลและตรวจสอบติดตามผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนว่ามีความรัดกุมและมีประสิทธิภาพหรือไม่และให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาเสนอร่างกฎหมายและร่างกฎหมายลำดับรองเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าว																				การคลัง (กรมสรรพากร) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)			จาก BOI เท่าที่จำเป็นต่อการแข่งขันของประเทศและที่มีความชัดเจน	

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. จัดทำกฎหมายกำหนดให้เงินหรือทรัพย์สินของประชาชนที่ตกค้างในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชนและไม่มีผู้มาใช้สิทธิเรียกร้องนำเข้ากองทุนสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำ																									
๕.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาว่าเงินหรือทรัพย์สินของประชาชนประเภทใดบ้างที่ตกค้างในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชนและเป็นเงินจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ ให้มีการกำหนดนิยามของ “เงินหรือทรัพย์สินตกค้าง” ให้รัดกุม และกำหนดระยะเวลาว่าเงินหรือทรัพย์สินต้องอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชนนานเท่าใด จึงจะถือเป็นเงินหรือทรัพย์สินตกค้างและให้ตรวจสอบว่าในปัจจุบันมีกฎหมายที่บังคับใช้กับเงินหรือทรัพย์สินตกค้างอยู่แล้วหรือไม่ เพื่อป้องกันการดำเนินการซ้ำซ้อน ทั้งนี้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ																				กระทรวงการคลัง + ธนาคารแห่งประเทศไทย + สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ + สำนักงานคณะกรรมการกำกับและ		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อรักษาสิทธิให้แก่เจ้าของทรัพย์สิน และเพื่อให้มีการนำเงินที่ตกค้างมาดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่สังคม โดยเจ้าของทรัพย์สินยังมีสิทธิในการเรียกคืนได้ตามเดิม	มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทางการนำเงินหรือทรัพย์สินตกค้างไปบริหารจัดการหรือใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน																					ส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย + สำนักงาน กสทช.				
๕.๒ ให้มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อกำหนดเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินของประชาชนที่ตกค้างในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชนและไม่มีผู้มาใช้สิทธิเรียกร้อง โดยกำหนดให้นำเข้ากองทุนสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อมาใช้ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อรักษาสิทธิให้แก่เจ้าของทรัพย์สินและเพื่อให้มีการนำเงินที่ตกค้างมาดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่สังคม โดยเจ้าของทรัพย์สินยังมีสิทธิในการเรียกคืนได้ตามเดิม	มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. พิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝากเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝากหรือการกำหนดสินไถ่ที่ไม่เป็นธรรม																									
๖.๑ พิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝาก หรือจัดทำกฎหมายที่ช่วยบรรเทาผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมการขายฝากหรือการกำหนดสินไถ่ที่ไม่เป็นธรรมโดยนำผลการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา																					กระทรวงยุติธรรม + คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อแก้ไขปัญหาการเอารัดเอาเปรียบบุคคลที่นำทรัพย์สินไปฝากขาย	มีการเสนอแนวทางการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗. พิจารณาผลักดันและพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยสร้างกลไกให้เกิดการทำธุรกิจซึ่งมีการกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมหรือชุมชน																									
๗.๑ พิจารณาผลักดันและพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยสร้างกลไกให้เกิดการทำธุรกิจและหากำไร แต่ไม่นำผลกำไรทั้งหมดมาแบ่งปันในหมู่ผู้ถือหุ้นและให้มีการกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมหรือชุมชนและให้มีการบัญญัติกฎหรือระเบียบเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ระดมทุนให้กับวิสาหกิจเพื่อสังคม และเปิดช่องทางให้วิสาหกิจชุมชนได้แสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการประสานงานและสนับสนุนในส่วนที่วิสาหกิจชุมชนต้องการอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน + กระทรวงการคลัง + สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีการกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมหรือชุมชน	มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘. พิจารณาแนวทางในการดำเนินการเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม																									
๘.๑ พิจารณาศึกษาแนวทางในการดำเนินการเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางด้านสาธารณสุข เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสาธารณสุขในพื้นที่ห่างไกลและรณรงค์ให้มีการดูแลสุขภาพตั้งแต่วัยเด็กและการรักษาเชิงป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดโรค โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่มีอุปสรรคในการเข้าถึงสาธารณสุข โดยเฉพาะในประเด็นดังต่อไปนี้ (๑) สนับสนุนระบบแพทย์ทางไกล รวมถึงสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้คำแนะนำทางด้านการรักษาเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ เปิดให้ประชาชนได้เข้าถึง																				กระทรวงสาธารณสุข		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	ขจัดความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอรายงานผลการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องเข้ามารักษาพยาบาลในเมืองใหญ่ (๒) สนับสนุนการดูแลสุขภาพตั้งแต่วัยเด็กและการรักษาเชิงป้องกัน เช่น การกำหนดให้วัคซีนที่จำเป็นในเด็กเป็นยาในบัญชีที่สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ การสนับสนุนให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก และโครงการทันตกรรมเคลื่อนที่ เป็นต้น (๓) จัดทำข้อมูลประชาชนด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐานเพื่อประกอบการพิจารณาการเข้าถึงกระบวนการรักษาและป้องกัน รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาส																								

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘.๒ พิจารณาศึกษาแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้สิทธิประโยชน์กับนายจ้างที่จัดการอบรมพนักงานหรือลูกจ้างเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพให้กับผู้ที่อยู่ในชนบทให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพในท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น การสอนภาษาในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ การคิดค้นนวัตกรรมจากทรัพยากรในท้องถิ่น การสอนการทำเกษตรสมัยใหม่ในพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรม																				กระทรวงแรงงาน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการประกอบอาชีพในท้องถิ่น	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอรายงานผลการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และนวัตกรรมดิจิทัล รวมถึงกำหนดให้สิทธิประโยชน์กับบุคคลธรรมดาที่สมัครใจเข้ารับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะดังกล่าวข้างต้นด้วย																									
๘.๓ พิจารณาศึกษาแนวทางในการทบทวนกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทั้งระบบ โดยให้มีการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน และจัดทำกฎหมายขึ้นใหม่เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ และป้องกันการตั้งราคาสินค้าและค่าธรรมเนียมที่ไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ ให้พิจารณากำกับดูแลการคิดค่าธรรมเนียมของธนาคารผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายกัน และการให้บริการสื่อสารโทรคมนาคม รวมถึงการจัดทำกฎหมายเพื่อรองรับและ																				สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค + กระทรวงพาณิชย์ + สำนักงาน กสทช.		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	คุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ และป้องกันการตั้งราคาสินค้าและค่าธรรมเนียมที่ไม่เป็นธรรม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอรายงานผลการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๓ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กำกับดูแลการซื้อขายสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตและร้านค้าที่ไม่มีสถานประกอบการเป็นหลักแหล่งและมาตรการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นหลังการขายสินค้าและบริการในลักษณะดังกล่าว																									
๘.๔ พิจารณาศึกษาแนวทางในการดำเนินการเพื่อรองรับการสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย และให้มีการตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มีต้นทุนต่ำพิจารณาความเป็นไปได้ในการผ่อนปรนเกณฑ์การปล่อยกู้ให้กับประชาชนที่มีรายได้น้อย และการบริหารจัดการโครงการที่อยู่อาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ																				กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ + กระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) + ธนาคารแห่งประเทศไทย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน		หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอรายงานผลการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) ร่างกฎหมายเพื่อให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

: กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงให้มีการเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) ร่างกฎหมายเพื่อกำหนดให้นำเงินหรือทรัพย์สินของประชาชนที่ตกค้างในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่ไม่มีผู้มาใช้สิทธิเรียกร้อง มาใช้เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

: กำหนดให้เงินหรือทรัพย์สินของประชาชนที่ตกค้างอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและบริษัทเอกชน และไม่มีผู้มาใช้สิทธิเรียกร้อง มาใช้เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยกำหนดให้นำเข้ากองทุนสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำเพื่อมาใช้ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

(๓) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ....

: กำหนดให้มีกลไกในการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อสร้างกลไกให้เกิดการทำธุรกิจซึ่งมีการกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมหรือชุมชน

ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ :

มีกลไกให้มีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

โดยที่ในปัจจุบันการแข่งขันในตลาดโลกมีความรุนแรงมากขึ้นและประเทศต่าง ๆ ก็มีความพยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น เนื่องจากภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ทำให้การเคลื่อนย้ายคน เงินทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยี สินค้าและบริการเป็นไปอย่างเสรี ประเทศไทยในสถานการณ์ดังกล่าวจึงต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือเป็นฐานรากที่สำคัญของเศรษฐกิจของประเทศที่จำต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้มีการพัฒนาและเติบโตไปได้ แต่โดยที่การดำเนินนโยบายทางด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศและกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีความซ้ำซ้อนและขาดการบูรณาการในเชิงระบบ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการกำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๕๘ ค. (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้จึงได้กำหนดให้มีกลไกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างบูรณาการและเป็นระบบ รวมถึงกำหนดให้มีกลไกในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยวและบริการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีกลไกในการปรับปรุงและลดทอนอุปสรรคในการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อีกทั้ง ยังได้กำหนดให้มีกลไกเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และการให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงเทคโนโลยีเหล่านั้น รวมถึงกำหนดให้มีกลไกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันโดยอาศัยมาตรการทางภาษีอากร รวมถึงกำหนดให้มีจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาเพื่อให้การดำเนินนโยบายทางภาษีเป็นไปอย่างเหมาะสม

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งการตรากฎหมายใหม่เพื่อให้ประเทศไทยมีระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒) มีกลไกการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลระบบกฎหมายในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อปรับปรุงประมวลรัษฎากรภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒) มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ

๓) มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อบูรณาการอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อคณะรัฐมนตรี

๔) มีระบบฐานข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ SMEs และมีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SMEs

๕) มีการจัดตั้ง National Startup Center

๖) มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่ SMEs ตามข้อ ๒.๔ รวมถึงการกำหนดนโยบายหรือมาตรการตามข้อ ๒.๖ ข้อ ๒.๘ และข้อ ๒.๙

๗) มีการเสนอผลการพิจารณาตามข้อ ๒.๕ ต่อคณะรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่กำหนด

๘) มีการจัดฝึกอบรมความรู้ให้แก่ SMEs อย่างน้อย ๑ ครั้งต่อเดือน และมีการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพ

๙) มีการเสนอร่างกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมตามข้อ ๓.๑ ต่อคณะรัฐมนตรี รวมถึงแนวทางการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยผังเมืองตามข้อ ๓.๒

๑๐) มีการทบทวนกฎหมายตามข้อ ๓.๓

๑๑) มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อปรับปรุงกฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

๑๒) มีการดำเนินการศึกษาดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๒๕๐ ล้านบาท และ ๕๐ ล้านต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. กำหนดให้มีกลไกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันโดยอาศัยมาตรการทางภาษีอากรและจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ

๑.๑ ให้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงประมวลรัษฎากรเพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางภาษีทั้งระบบเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะในส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ เป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระ ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ ประชาชนและภาควิชาการ เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายด้านภาษีอากร รวมถึงมาตรการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร เช่น การจัดตั้งองค์กรจัดเก็บภาษีกึ่งอิสระ เป็นต้น และจัดทำข้อแนะนำเพื่อยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบดังนี้

(๑) ประธานกรรมการที่มาจากการสรรหาจากผู้มีความรู้ทางด้านเศรษฐกิจการเงินการคลังหรือกฎหมาย

(๒) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน ๕ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิที่กระทรวงการคลังแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ทางบัญชี การเงิน และกฎหมาย จำนวน ๓ คน

(๔) ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย และประธานสภาธุรกิจตลาดทุนไทย จำนวน ๔ คน

(๕) ภาควิชาการจำนวน ๔ คน (อาจมาจากมหาวิทยาลัย หรือ TDRI)

(๖) อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพสามิต ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน ๕ คน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อปรับปรุงประมวลรัษฎากรภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. กำหนดให้มีกลไกส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจสตาร์ทอัพ อย่างบูรณาการและเป็นระบบ

๒.๑ พิจารณาศึกษาแนวทางการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อให้มีการบูรณาการอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะการให้ความสนับสนุนของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยพิจารณาแบ่งการสนับสนุนให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทอุตสาหกรรม อาทิเช่น อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ เป็นต้น โดยจัดหางบประมาณที่ได้เคยจัดสรรให้กระทรวง ทบวง หรือกรมมารวมกัน เพื่อให้สามารถบูรณาการในเชิงนโยบายและสนับสนุนเงินทุนทั้งหมด ทั้งนี้ ให้มีการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย และกระทรวงอุตสาหกรรม
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒ ให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพัฒนาระบบฐานข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ SMEs โดยให้มีการลงทะเบียนและจัดให้มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SMEs ที่ได้มาลงทะเบียน (SMEs Credit Rating Database) โดยอ้างอิงจากภายข้อมูลภายนอก (เช่น ข้อมูลเครดิตจากบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด) โดยมีการให้สิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการให้ความสนับสนุนทางด้านการเงินสำหรับ SMEs ที่ลงทะเบียนกับหน่วยงานเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ SMEs เข้าร่วม นอกจากนี้ อาจพิจารณาจัดตั้งกองทุนสนับสนุนสตาร์ทอัพ โดยอาศัยงบประมาณจากรัฐหรือการระดมทุนจากเอกชน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- งบประมาณ : ๕๐ ล้านบาท

๒.๓ พิจารณาจัดตั้ง National Startup Center เพื่อรวบรวมผู้ที่มีแนวความคิดหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ผู้ลงทุน และผู้สนับสนุนให้ได้ทำความรู้จักกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ อาจพิจารณาจัดตั้งกองทุนสนับสนุนสตาร์ทอัพโดยอาศัยงบประมาณจากรัฐหรือการระดมทุนจากเอกชน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- งบประมาณ : ๑๐๐ ล้านบาท

๒.๔ ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่ SMEs จากภาครัฐโดยพิจารณาจากข้อมูลจากการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ โดยงบประมาณและการให้เงินสนับสนุนควรจะดำเนินการโดยผ่านระบบพร้อมเพย์ (Prompt Pay) หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เงินไปถึงมือ SMEs โดยตรง

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยจะต้องบูรณาการงบประมาณมารวมกันที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๒.๕ พิจารณากำหนดมาตรการในการนิรโทษกรรมภาษี โดยไม่ตรวจภาษีย้อนหลังสำหรับ SMEs เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบและมีการปรับโครงสร้างทางภาษีและการทำบัญชีให้ถูกต้องตามมาตรฐาน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๖ พิจารณากำหนดนโยบายและมาตรการให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจและธนาคารของรัฐให้กู้แก่ SMEs ที่มีการปรับโครงสร้างภาษีและมีความโปร่งใสในการทำบัญชีและการเสียภาษีให้แก่รัฐ โดยกำหนดหลักเกณฑ์พิเศษเพื่อให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น รวมถึงธุรกิจสตาร์ทอัพ ทั้งนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจและธนาคารของรัฐอาจพิจารณาการให้สินเชื่อโดยอ้างอิงข้อมูลส่วนหนึ่งจากการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SMEs และธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาดำเนินการปรับปรุงกฎเกณฑ์เพื่ออำนวยความสะดวกและลดข้อจำกัดให้แก่สถาบันการเงินเฉพาะกิจและธนาคารของรัฐในการสนับสนุนด้านการเงินแก่ SMEs และสตาร์ทอัพ โดยอาจให้กองทุนของรัฐบาลที่จัดตั้งหรือบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นผู้ค้ำประกันการกู้เงินดังกล่าว ในกรณีที่ผู้กู้มีมาตรฐานไม่ถึงเกณฑ์

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) และธนาคารแห่งประเทศไทย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๗ ให้มีการจัดฝึกอบรมความรู้ทางบัญชี การเงิน การตลาด และการบริหาร ให้แก่ SMEs และผู้ที่มีความคิดจะริเริ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน ทั้งนี้ อาจพิจารณาตรากฎหมายให้สิทธิประโยชน์สำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน นอกจากนี้ ภายในระยะเวลา ๔ ปี ให้กระทรวงศึกษาธิการโดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจพิจารณาจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพเช่นเดียวกับในประเทศญี่ปุ่นเพื่อเป็นสถานที่ให้ความรู้แก่ SMEs และสตาร์ทอัพ โดยจะต้องวางหลักสูตรซึ่งไม่มีการให้ปริญญาบัตร (Non Degree Program) ให้ตอบโจทย์การประกอบธุรกิจทุกแบบที่มี โดยให้ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมศึกษา

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สำหรับการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพ
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงพาณิชย์ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับการดำเนินการจัดฝึกอบรม กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) สำหรับการพิจารณาให้สิทธิประโยชน์สำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และกระทรวงศึกษาธิการโดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำหรับการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพ

- งบประมาณ : ๕๐ ล้านบาทต่อปี สำหรับการจัดฝึกอบรม และ ๑๐๐ ล้านบาท สำหรับการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและสตาร์ทอัพ นอกนั้น ให้ใช้งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

๒.๘ พิจารณากำหนดนโยบายและมาตรการทางภาษีอากรเพื่อจูงใจให้บริษัทขนาดใหญ่ที่มีการค้าและการลงทุนในต่างประเทศเป็นผู้สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถเข้าสู่ตลาดต่างประเทศในรูปของบริษัทประชารัฐวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีกลไกกฎหมายที่ชัดเจน รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่บริษัทร่วมลงทุน (Venture Capital) และผู้ลงทุนรายใหญ่ (High Net Worth) สำหรับการลงทุนใน SMEs

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนในการยกร่างปรับปรุงประมวลรัษฎากร
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๙ พิจารณาเสนอกฎหมายให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีที่เกี่ยวข้องกับการขยายกิจการไปต่างประเทศแก่กลุ่มธุรกิจ SMEs ที่มีการเติบโตสูง เช่น ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ การอนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายในการสำรวจและศึกษาความเป็นไปได้ในการออกไปลงทุนมาลดหย่อนภาษีได้เป็น ๒ เท่า เป็นต้น

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)
- งบประมาณ : ให้ใช้งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เว้นแต่สำหรับการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพ ให้ดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อบูรณาการอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) มีระบบฐานข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ SMEs และมีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SMEs

(๓) มีการจัดตั้ง National Startup Center

(๔) มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่ SMEs ตามข้อ ๒.๔ รวมถึงการกำหนดนโยบายหรือมาตรการตามข้อ ๒.๖ ข้อ ๒.๘ และข้อ ๒.๙

(๕) มีการเสนอผลการพิจารณาตามข้อ ๒.๕ ต่อคณะรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๖) มีการจัดฝึกอบรมความรู้ให้แก่ SMEs อย่างน้อย ๑ ครั้งต่อเดือน และมีการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพ

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

- ๕๐ ล้านบาท สำหรับการจัดทำระบบฐานข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ SMEs ตามข้อ ๒.๒
- ๕๐ ล้านบาทต่อปี สำหรับการจัดฝึกอบรมความรู้ให้แก่ SMEs และ ๑๐๐ ล้านบาท สำหรับการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและสตาร์ทอัพ
- นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. กำหนดให้มีกลไกในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยวและบริการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๓.๑ พิจารณาเสนอร่างกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม การบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างเป็นระบบ การรักษาพื้นที่ที่เหมาะสมกับเกษตรกรรมไว้ให้เป็นฐานการผลิตการเกษตรที่มั่นคง รวมถึงการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการทำการเกษตรอย่างมีระบบ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของภาคการเกษตร

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๒ พิจารณาศึกษาแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองเพื่อให้สามารถจัดตั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลทางการเกษตรในพื้นที่ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย
- งบประมาณ : ให้ใช้งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

๓.๓ พิจารณาทบทวนกฎหมายที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยวและบริการ เพื่อปรับปรุงไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและขัดแย้ง โดยต้องคำนึงถึงข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมีกับประเทศอื่น ๆ เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างกฎหมายภายในและข้อตกลงระหว่างประเทศ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย
- งบประมาณ : ให้ใช้งบประมาณตามปกติในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานนั้น

๓.๔ พิจารณาและผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการและผู้บริโภคในการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้น

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

๑ ปี (ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑)

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการเสนอร่างกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมตามข้อ ๓.๑ ต่อคณะรัฐมนตรี รวมถึงแนวทางการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองตามข้อ ๓.๒

(๒) มีการทบทวนกฎหมายตามข้อ ๓.๓

(๓) มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อปรับปรุงกฎหมายด้านธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๔. กำหนดให้มีกลไกปรับปรุงและลดทอนอุปสรรคที่เกิดจากข้อกำหนดที่เกี่ยวกับใบอนุญาตที่เกินความจำเป็น รวมถึงขั้นตอนในการขอใบอนุญาตที่ซ้ำซ้อนและใช้เวลานานเกินไป

๔.๑ พิจารณาศึกษาแนวทางการลดทอนใบอนุญาตที่ไม่จำเป็น และปรับปรุงระบบและขั้นตอนในการขอใบอนุญาตให้มีกระชับ สะดวก และทันสมัย (เช่น ใช้การส่งเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ แทนการส่งเอกสารเป็นตัวกระดาษ)

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

๑ ปี (ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑)

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

มีการดำเนินการศึกษาดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. กำหนดให้มีกลไกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันโดยอาศัยมาตรการทางภาษีอากร รวมถึงจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ																									
๑.๑ จัดทำหรือปรับปรุงและแก้ไขประมวลรัษฎากร โดยดำเนินการปรับปรุงประมวลรัษฎากรเพื่อปรับปรุงโครงสร้างภาษีในภาพรวมทั้งระบบ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยเฉพาะในส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อปรับปรุงโครงสร้างภาษีในภาพรวมทั้งระบบ	มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อปรับปรุงประมวลรัษฎากรภายในระยะเวลาที่กำหนด
๑.๒ จัดตั้ง “คณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ” ซึ่งมีความเป็นอิสระประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และภาควิชาการ เพื่อทำหน้าที่																					กระทรวงการคลัง		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกในการทบทวนและจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย	มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษานโยบายภาษีอากรแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ในการศึกษาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายด้านภาษีอากร รวมถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร																								ด้านภาษีอากรของประเทศ	
๒. กำหนดให้มีกลไกส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างบูรณาการและเป็นระบบ																									
๒.๑ พิจารณาศึกษาแนวทางในการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อบูรณาการอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหน่วยงานหลักใน																					สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม + ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และ	มีการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การให้การสนับสนุนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทอุตสาหกรรม																					ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย + กระทรวงอุตสาหกรรม			ธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างบูรณาการและเป็นระบบ	
๒.๒ พัฒนาระบบฐานข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ SMEs ทั้งหมด โดยให้มีการลงทะเบียนและจัดให้มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SMEs (SMEs Credit Rating Database) เพื่อให้สิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการให้ความสนับสนุนทางด้านการเงินแก่ SMEs ที่ร่วมลงทะเบียน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ SMEs เข้าร่วม																					สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้มีกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)และธุรกิจสตาร์ทอัพ	มีระบบฐานข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ SMEs และมีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								อย่างบูรณาการและเป็นระบบ	
๒.๓ พิจารณาจัดตั้ง National Startup Center เพื่อรวบรวมผู้ที่มีแนวความคิดหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ผู้ลงทุน และผู้สนับสนุนให้ได้ทำความรู้จักกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้อาจพิจารณาจัดตั้งกองทุนสนับสนุนสตาร์ทอัพโดยอาศัยงบประมาณจากรัฐหรือการระดมทุนจากเอกชน																				สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	๑๐๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้มีกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถการแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างเป็นระบบ	มีการจัดตั้ง National Startup Center
๒.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่ SMEs จากภาครัฐโดยพิจารณาจากข้อมูลจากการการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ การให้เงินสนับสนุนควรจะดำเนินการโดย																					สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถการแข่งขันของ	มีการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ผ่านระบบพร้อมเพย์ (Prompt Pay) หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เงินไปถึงมือ SMEs โดยตรง																								วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างบูรณาการและเป็นระบบ	
๒.๕ พิจารณาเสนอร่างกฎหมายนิรโทษกรรมภาษี โดยไม่ตรวจประเมินภาษีย้อนหลังสำหรับ SMEs ที่เข้าร่วมลงทะเบียนให้ถูกต้อง																					กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	สร้างแรงจูงใจให้ SMEs ปรับโครงสร้างทางภาษีและการทำบัญชีให้ถูกต้องและมีมาตรฐาน	มีการเสนอผลการพิจารณาต่อคณะรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๖ พิจารณากำหนดนโยบายให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจและธนาคารของรัฐ ปล่อยให้กู้แก่ SMEs ที่มีการปรับโครงสร้างภาษีและมีความโปร่งใสในการทำบัญชีและการเสียภาษีให้แก่รัฐ โดยกำหนดหลักเกณฑ์พิเศษเพื่อให้ SMEs และธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น และอาจพิจารณาให้สินเชื่อโดยอ้างอิงข้อมูลส่วนหนึ่งจากการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SMEs นอกจากนี้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาดำเนินการปรับปรุงกฎเกณฑ์เพื่ออำนวยความสะดวกและลดข้อจำกัดให้แก่สถาบันการเงินเฉพาะกิจและธนาคารของรัฐในการสนับสนุนด้าน																				กระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) + ธนาคารแห่งประเทศไทย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ SMEs ปรับโครงสร้างทางภาษีและการทำบัญชีให้ถูกต้องและมีมาตรฐาน	มีการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การเงินแก่ SMEs และสตาร์ทอัพโดยให้กองทุนของรัฐบาลที่จัดตั้งหรือบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นผู้ค้ำประกันการกู้เงินดังกล่าว ในกรณีที่ผู้กู้มีมาตรฐานไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด																									
๒.๗ จัดฝึกอบรมความรู้ทางบัญชี การเงิน การตลาด และการบริหารให้แก่ SMEs และผู้ที่มีความคิดจะริเริ่มธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน ทั้งนี้ อาจพิจารณาตรากฎหมายให้สิทธิประโยชน์สำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ ของสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน นอกจากนี้																				สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม + กระทรวงพาณิชย์ +	๕๐ สำหรับการจัดฝึกอบรม และ ๑๐๐ สำหรับการ	งบประมาณแผ่นดิน	ให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ SMEs และสตาร์ทอัพ	(๑) มีการจัดฝึกอบรมอย่างน้อย ๑ ครั้งต่อเดือน (๒) มีการจัดตั้งวิทยาลัยดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ภายในระยะเวลา ๔ ปี ให้กระทรวงศึกษาธิการโดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพเช่นเดียวกับในประเทศญี่ปุ่นเพื่อเป็นสถานที่ให้ความรู้แก่ SMEs และสตาร์ทอัพ โดยจะต้องวางหลักสูตรซึ่งไม่มีการให้ปริญญาบัตร (Non Degree Program)ให้ตอบโจทย์การประกอบธุรกิจทุกแบบที่มี โดยให้ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมศึกษา																				กระทรวงอุตสาหกรรม + กระทรวงศึกษาธิการ โดยความร่วมมือของ สกอ. สสว. และ สอศ. สำหรับการจัดตั้งวิทยาลัยวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และสตาร์ทอัพ	จัดตั้งวิทยาลัยฯ			

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๘ พิจารณากำหนดนโยบาย/มาตรการทางภาษีอากรเพื่อจูงใจให้บริษัทขนาดใหญ่ที่มีการค้าและการลงทุนในต่างประเทศเป็นผู้สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถเข้าสู่ตลาดต่างประเทศในรูปของบริษัทประชารัฐวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีกลไกกฎหมายชัดเจน รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่บริษัทร่วมลงทุน (Venture Capital) และผู้ลงทุนรายใหญ่ (High Net Worth) สำหรับการลงทุนใน SMEs																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน + กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อจูงใจให้บริษัทขนาดใหญ่ที่มีการค้าและการลงทุนในต่างประเทศเป็นผู้สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ	มีการพิจารณาดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๙ พิจารณาให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีที่เกี่ยวข้องกับการขยายกิจการไปต่างประเทศแก่กลุ่มธุรกิจ SMEs ที่มีการเติบโตสูง เช่น ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ การอนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายในการสำรวจและศึกษาความเป็นไปได้ในการออกไปลงทุนมาลดหย่อนภาษีได้เป็น ๒ เท่า เป็นต้น																				กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) + สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	สนับสนุนการขยายกิจการในต่างประเทศของกลุ่มธุรกิจ SMEs ที่มีการเติบโตสูง และมีศักยภาพ	มีการพิจารณาดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด
๓. กำหนดให้มีกลไกในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยวและบริการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ																									
๓.๑ พิจารณาเสนอร่างกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม การบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างเป็นระบบ การรักษาพื้นที่ที่เหมาะสมกับเกษตรกรรมไว้ให้เป็นฐานการผลิต																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ +		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	ส่งเสริมการทำการเกษตรอย่างมีระบบ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของ	มีการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การเกษตรที่มั่นคง รวมถึงการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการทำการเกษตรอย่างมีระบบ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของภาคการเกษตร																					กระทรวงมหาดไทย			ภาคการเกษตร	
๓.๒ พิจารณาศึกษาแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยผังเมือง เพื่อกำหนดให้สามารถจัดตั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลทางการเกษตรในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ + กระทรวงมหาดไทย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของภาคการเกษตร	มีการเสนอแนวทางต่อคณะรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓ พิจารณาทบทวนกฎหมายที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยวและบริการ เพื่อปรับปรุงไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและขัดแย้ง โดยต้องคำนึงถึงข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมีกับประเทศอื่น ๆ เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างกฎหมายภายในและข้อตกลงระหว่างประเทศ																				หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้กฎหมายไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันเองและเป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนกฎหมายที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ
๓.๔ พิจารณาผลักดันและปรับปรุงกฎหมายด้านธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ																					กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม +		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการและผู้บริโภคในการใช้พาณิชย์	มีการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๔ :
มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)			อิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้น	
๔. กำหนดให้มีกลไกปรับปรุงและลดทอนอุปสรรคที่เกิดจากข้อกำหนดที่เกี่ยวกับใบอนุญาตที่เกินความจำเป็น รวมถึงขั้นตอนในการขอใบอนุญาตที่ซ้ำซ้อนและใช้เวลานาน																									
๔.๑ ให้มีการดำเนินการศึกษาเพื่อลดทอนใบอนุญาตที่ไม่จำเป็นและปรับปรุงระบบและขั้นตอนในการขอใบอนุญาตให้มีกระชับ สะดวก และทันสมัย(เช่น ใช้การส่งเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ แทนการส่งเอกสารเป็นตัวกระดาษ) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเสนอร่างกฎหมายเพื่อลดทอน หรือปรับปรุงใบอนุญาตและขั้นตอนในการขอใบอนุญาต																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนผู้ประกอบการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

- ไม่มี -

ประเด็นปฏิรูปที่ ๕ :

พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ค. (๑) กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปกฎหมายให้เกิดผลในการมีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการเป็นกฎหมายที่ดีตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบกับตามที่มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ นอกจากนี้ มาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังได้กำหนดรับรองไว้ด้วยว่า ร่างกฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้การพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการปฏิรูปประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย โดยกำหนดให้มี “คณะกรรมการตรวจร่างกฎหมายประจำกระทรวง” ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรของกระทรวงและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่ในการกลั่นกรองและ กำกับดูแลการปฏิรูปของกระทรวงในส่วนที่ต้องมีกฎหมายรองรับ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชนในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง รวมทั้งจัดให้มีการอบรมหลักสูตรด้านการร่างกฎหมายเป็นการเฉพาะ และให้มีการจัดทำคู่มือร่างกฎหมายและการเสนอเรื่องทางกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่จัดเตรียมร่างกฎหมายและเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้การดำเนินการมีความครบถ้วนและสอดคล้องตามหลักการที่กำหนดในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนกำหนดให้มีการจัดทำคำอธิบายประกอบร่างกฎหมายในภาษาที่เข้าใจง่ายประกอบมาพร้อมกับการเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้คณะรัฐมนตรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปได้สามารถเข้าใจถึงหลักการและสาระสำคัญของร่างกฎหมายที่เสนอได้โดยง่ายและถูกต้อง

ในส่วนของการพัฒนากระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายนั้น ได้กำหนดให้มีการจัดทำ “แผนนิติบัญญัติสำหรับการเสนอร่างกฎหมายประจำปี” เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาสามารถวางแผนเตรียมการสำหรับตรวจพิจารณาร่างกฎหมายได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐบาล รวมถึงการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีการพิจารณาปรับปรุงบทบาทการทำหน้าที่ของนักกฎหมายกฤษฎีกาและคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและการให้ความเห็นทางกฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

และเพื่อให้ร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาเป็นกฎหมายที่ดีสอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสามารถดำเนินการแล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสมตามความจำเป็นเร่งด่วน นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีการประสานงานเพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิกเพื่อหารือแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา เช่น พิจารณาปรับปรุงข้อบังคับการประชุมเพื่อกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ตลอดจนกำหนดกลไกเร่งรัดการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและเร่งด่วน เช่น กรณีร่างกฎหมายสำคัญเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือร่างกฎหมายสำคัญตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล ฯลฯ เพื่อให้การพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์

นอกจากนี้ ได้เสนอให้มีการพิจารณาจัดทำกฎหมายเพื่อกำหนดกลไกรองรับการจัดทำร่างกฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ หรือนโยบายสำคัญของรัฐบาล เพื่อให้การจัดทำและพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความสำคัญสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วตามกรอบเวลาและความจำเป็นของสถานการณ์ โดยจะต้องมีกลไกการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อยุติในเชิงนโยบายโดยเร็ว การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในการตรวจสอบหรือพิจารณาร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ทั้งในขั้นตอนก่อนเสนอร่างกฎหมายและการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย ตลอดจนกำหนดกลไกรองรับการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและสอดคล้องกับการดำเนินการตามหลักการในมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) กระบวนการจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นมีความสมบูรณ์ มีคำอธิบายและข้อมูลประกอบการพิจารณาที่ชัดเจน

๒) กระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ร่างกฎหมายที่ตรวจพิจารณาเป็นกฎหมายที่ดี เป็นไปตามหลักสากล และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม

๓) มีกลไกรองรับการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่ต้องตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้เป็นไปตามกรอบเวลาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งมีกลไกรองรับการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่ต้องมีเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศหรือตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๒) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) ความสมบูรณ์ของร่างกฎหมาย และความครบถ้วนของข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐเสนอ

๒) ระยะเวลาที่ใช้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย และคุณภาพของร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณา

๓) จำนวนกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด หรือเพื่อรองรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปประเทศ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๖ ล้านบาท และ ๘ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. ปรับปรุงกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นมีความสมบูรณ์ มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีคำอธิบายและข้อมูลประกอบการพิจารณาที่ครบถ้วน ชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย

๑.๑ กำหนดให้มีหรือปรับปรุงองค์ประกอบและบทบาทของ “คณะกรรมการตรวจร่างกฎหมายประจำกระทรวง” โดยนอกจากข้าราชการในกระทรวงและผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนจากภาคเอกชน กลุ่มผู้ประกอบการ หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายที่มีความชำนาญในเรื่องดังกล่าว ในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในการกลั่นกรองร่างกฎหมายของกระทรวง กำกับดูแลการปฏิรูปของกระทรวงในส่วนที่ต้องมีกฎหมายรองรับ ตลอดจนพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชน และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง เพื่อให้การพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายหรือการปรับปรุงกฎหมายของหน่วยงานของรัฐเป็นไปอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะรัฐมนตรี (กำหนดแนวทาง) / หน่วยงานของรัฐระดับกระทรวงทั้งหมด
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ จัดให้มีหรือพัฒนาหลักสูตรอบรมด้านการร่างกฎหมายเป็นการเฉพาะ เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการร่างกฎหมายของรัฐ โดยให้หน่วยงานของรัฐคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำร่างกฎหมายเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งจะต้องมีการอบรมความรู้ในเรื่องการจัดทำร่างกฎหมายและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐสามารถรับผิดชอบในการจัดทำร่างกฎหมายและเผยแพร่ความรู้ด้านการร่างกฎหมายให้แก่บุคลากรของหน่วยงานได้ต่อไป ทั้งนี้ ในหลักสูตรการฝึกอบรมต้องกำหนดให้ผู้เข้ารับการอบรมจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือพัฒนากระบวนการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายของหน่วยงานของตนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลด้วย

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ๕ ล้านบาทต่อปี

๑.๓ จัดทำหรือปรับปรุงคู่มือการร่างกฎหมายให้มีความครบถ้วนเพื่อใช้เป็นคู่มืออ้างอิงในการจัดทำร่างกฎหมาย โดยคู่มือดังกล่าวจะต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการยกร่างกฎหมาย แบบการร่างกฎหมาย ตลอดจนความรู้พื้นฐานและข้อพิจารณาต่าง ๆ ที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างกฎหมาย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ๓ ล้านบาท

๑.๔ จัดทำหรือปรับปรุงคู่มือหรือแนวปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี โดยคู่มือดังกล่าวจะต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเสนอเรื่อง (แนวปฏิบัติ) ที่เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง แบบหนังสือและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการเสนอเรื่อง ข้อมูลที่ต้องแนบพร้อมร่างกฎหมายเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนต้องมีการระบุกรอบระยะเวลาที่ต้องใช้ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี และแนวทางปฏิบัติภายหลังคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินการในชั้นการพิจารณาของรัฐสภา และเตรียมการในขั้นตอนการประกาศใช้กฎหมาย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- งบประมาณ : ๓ ล้านบาท

๑.๕ กำหนดให้หน่วยงานผู้เสนอร่างกฎหมายจัดทำคำอธิบายประกอบร่างกฎหมาย (Explanatory memorandum) ซึ่งจะต้องมีการอธิบายสาระสำคัญเกี่ยวกับที่มาของสภาพปัญหา และวัตถุประสงค์หรือความเป็นมาของการเสนอร่างกฎหมาย โครงสร้างและกลไกการดำเนินการตามร่างกฎหมาย ตลอดจนคำอธิบายร่างกฎหมายโดยใช้ถ้อยคำที่ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย และใช้เป็นเอกสารสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ต่อประชาชน และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของร่างกฎหมายที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงสาระให้สอดคล้องกับร่างกฎหมายจนเสร็จสิ้นกระบวนการ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการจัดทำร่วมกับนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยหรือภาคเอกชน และจะต้องมีการเผยแพร่ผ่านระบบสารสนเทศของหน่วยงานเจ้าของร่างกฎหมาย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และระบบสารสนเทศกลางที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

๒ ปี (ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒) และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจร่างกฎหมายประจำกระทรวงตามองค์ประกอบและบทบาทที่กำหนด
(๒) ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรหน่วยงานของรัฐในการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย
(๓) ระยะเวลาในการจัดทำร่างกฎหมายและการเสนอร่างกฎหมายเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
(๔) จำนวนร่างกฎหมายที่มีความสมบูรณ์และมีข้อมูลประกอบการพิจารณาที่ครบถ้วน
(๕) มีการจัดทำคู่มือการร่างกฎหมาย และคู่มือการเสนอเรื่องกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี
(๖) จำนวนของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่มีการเสนอและสร้างการรับรู้ต่อประชาชน

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

- ๕ ล้านบาทต่อปี สำหรับการจัดให้มีหรือปรับปรุงหลักสูตรอบรมด้านการร่างกฎหมาย
- ๖ ล้านบาท สำหรับการจัดทำคู่มือการร่างกฎหมายและการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี
- นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. ปรับปรุงกระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาเป็นกฎหมายที่ดี เป็นไปตามหลักสากล และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม

๒.๑ กำหนดให้มีการจัดทำแผนนิติบัญญัติสำหรับการเสนอร่างกฎหมายประจำปี เพื่อใช้เป็นกรอบสำหรับการวางแผนเสนอร่างกฎหมายและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย โดยพิจารณาจัดลำดับให้สอดคล้องตามความจำเป็นเร่งด่วนโดยพิจารณาตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยให้คณะรัฐมนตรีพิจารณามอบหมายหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้ชัดเจน และให้ประสานสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อจัดลำดับการตรวจพิจารณาให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : คณะรัฐมนตรี / สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒ ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเสนอร่างกฎหมาย โดยกำหนดเป็นหลักการให้ชัดเจนว่าหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องบูรณาการเชิงนโยบายให้ได้หลักการเป็นที่ยุติก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชน และแก้ปัญหาความล่าช้าในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประสานหน่วยงานของรัฐที่เสนอเรื่องเพื่อกลั่นกรองก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ ในกรณีเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหาข้อยุติในระดับหน่วยงานได้ ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้เป็นที่ยุติแล้วจึงส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา นอกจากนี้ในกรณีที่ปรากฏภายหลังว่ายังมีปัญหาในหลักการของร่างกฎหมายและไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอเรื่องมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการตั้งแต่แผนปฏิรูปมีผลใช้บังคับ
- หน่วยงานหลัก : คณะรัฐมนตรี / สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๓ ปรับปรุงบทบาทการทำหน้าที่ของนักกฎหมายกฤษฎีกาในการทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้เป็นไปในลักษณะของผู้เตรียมรายงาน/ผู้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการ (rapporteur) โดยเน้นการทำงานด้านวิชาการและการวิเคราะห์ร่างกฎหมาย และมีการค้นคว้ากฎหมายต่างประเทศเพื่อประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายด้วย ทั้งนี้ นักกฎหมายกฤษฎีกาจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมร่างกฎหมาย ปรับปรุงรูปแบบและถ้อยคำในร่างกฎหมาย พิจารณาความสอดคล้องของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเสนอประเด็นเชิงหลักการต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา เพื่อให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๔ ปรับปรุงระบบการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยให้มีการวางระเบียบเกี่ยวกับการทำงานของนักกฎหมายกฤษฎีกาเพื่อให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดตัวชี้วัดและกรอบเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจนโดยพิจารณาตามลักษณะและ

ขนาดของร่างกฎหมายที่รับผิดชอบ เช่น ขนาดเล็กสำหรับกรณีร่างกฎกระทรวง ขนาดกลางสำหรับกรณีที่เป็นการแก้ไขกฎหมายในประเด็นเล็กน้อย ขนาดใหญ่สำหรับกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่แก้ไขปรับปรุงจำนวนมากหรือกรณีร่างกฎหมายใหม่ที่ไม่มีความซับซ้อน และขนาดใหญ่มากสำหรับกรณีร่างกฎหมายที่เป็นการปรับปรุงทั้งฉบับหรือร่างกฎหมายใหม่ที่เป็นเรื่องซับซ้อนหรือมีผลกระทบค่อนข้างมาก ฯลฯ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการประเมินเลื่อนระดับ ตลอดจนต้องมีกลไกในการแบ่งภาระงานที่รับผิดชอบให้เป็นไปอย่างสมดุลและเหมาะสม

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๕ จัดให้มีการสัมมนาร่วมกันระหว่างกรรมการกฤษฎีกาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและการให้ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกา การแบ่งภาระงานของคณะกรรมการกฤษฎีกาแต่ละคณะให้มีความเหมาะสมและได้สัดส่วน การกำหนดกรอบเวลาในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและให้ความเห็นทางกฎหมาย การกำหนดให้มีคณะอนุกรรมการกฤษฎีกาเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย ตลอดจนการกำหนดมาตรการรองรับสำหรับการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่ต้องพิจารณาเป็นการเร่งด่วน เช่น ร่างกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือร่างกฎหมายสำคัญตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ๓ ล้านบาทต่อปี

๒.๖ จัดให้มีการหารือร่วมกันระหว่างประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะ เพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปรับปรุงการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและการให้ความเห็นทางกฎหมาย การปรับปรุงบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตลอดจนการพิจารณาปรับปรุงบทบาท อำนาจหน้าที่ และที่มาของกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้การทำหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๗ หารือร่วมกันถึงแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดลำดับการเสนอร่างกฎหมายและการพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา โดยประสานงานให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิก เพื่อหารือแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา หรือปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมเพื่อให้มีการกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ และการกำหนดกลไกเร่งรัดการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและเร่งด่วน เช่น ร่างกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือร่างกฎหมายตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล ฯลฯ เพื่อให้การพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร / สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

๒ ปี (ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) การจัดทำแผนนิติบัญญัติ การปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี และข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา

(๒) จำนวนของร่างกฎหมายและระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายแต่ละฉบับ โดยแยกพิจารณาตามขนาดของร่างกฎหมาย และคุณภาพของร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) จำนวนของร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณา และระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาร่างกฎหมายแต่ละฉบับของรัฐสภา

(๔) จำนวนร่างกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปประเทศ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

- ๓ ล้านบาทต่อปี สำหรับการจัดสัมมนากรรมการกฤษฎีกา นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. มีกลไกติดตามตรวจสอบการเสนอร่างกฎหมายให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด รวมทั้งมีกลไกกลั่นกรองและเร่งรัดการตรวจพิจารณากฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศ

๓.๑ พิจารณาจัดทำกฎหมายเพื่อรองรับการเสนอและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่จะต้องตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล เพื่อให้การจัดทำและพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความสำคัญสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วตามกรอบเวลาและความจำเป็นของสถานการณ์ โดยอย่างน้อยจะต้องมีการกำหนดกลไกการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อยุติในเชิงนโยบายโดยเร็ว การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในการตรวจสอบหรือพิจารณาร่างกฎหมาย ทั้งในขั้นตอนก่อนเสนอร่างกฎหมายและการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย การกำหนดกลไกรองรับการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและสอดคล้องกับการดำเนินการตามหลักการในมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี/ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา / สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๒ จัดให้มีระบบการติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามแผนและข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด และประสานให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศรายงานให้ทราบถึงการปฏิบัติตามแผนฯ เพื่อรวบรวมรายงานความคืบหน้าต่อคณะรัฐมนตรีให้ทันภายในห้วงระยะเวลาที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างกฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูปแล้ว ให้มีกลไกในการแจ้งรัฐสภาเพื่อทราบให้ชัดเจนด้วยว่าเป็นร่างกฎหมายที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการตั้งแต่แผนการปฏิรูปประเทศมีผลใช้บังคับ
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๓ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามให้มีการเสนอกฎหมายให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพื่อให้มีการตรากฎหมายรองรับการดำเนินการตามหลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างครบถ้วน และกำหนดให้มีการรายงานสถานะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบอย่างน้อยทุกห้วงระยะเวลา ๓ เดือน และให้มีการประสานข้อมูลร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วนด้วย

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการตั้งแต่แผนการปฏิรูปประเทศประกาศใช้ผลบังคับ
- หน่วยงานหลัก : คณะรัฐมนตรี / สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / กระทรวงยุติธรรม / คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดของกิจกรรม

(๑) กฎหมายเพื่อรองรับการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ ประกาศใช้บังคับ

(๒) มีกลไกรองรับการจัดทำร่างกฎหมายและการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องดำเนินการโดยเร็วเพื่อรองรับตามรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปประเทศ และตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล

(๓) ระยะเวลาในการพิจารณาร่างกฎหมายที่รองรับตามรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูปประเทศ หรือตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล

(๔) มีกลไกติดตามและบูรณาการผลการดำเนินการของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามแผนปฏิรูป เพื่อรวบรวมรายงานคณะรัฐมนตรีและเสนอรัฐสภาเพื่อทราบได้ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ปรับปรุงกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นมีความสมบูรณ์ มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีคำอธิบายและข้อมูลประกอบการพิจารณาที่ครบถ้วน ชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย																									
๑.๑ กำหนดให้มีหรือปรับปรุงองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของ “คณะกรรมการตรวจร่างกฎหมายประจำกระทรวง” ซึ่งจะต้องประกอบด้วยนักวิชาการหรือตัวแทนจากภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อทำหน้าที่ในการกลั่นกรองร่างกฎหมายของกระทรวง กำกับดูแลการปฏิรูปของกระทรวงในส่วนที่ต้องมีกฎหมายรองรับ ตลอดจนพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระแก่ประชาชน และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง																				หน่วยงานระดับกระทรวงทั้งหมด		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การจัดทำร่างกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามสภาพความต้องการของสังคม และสอดคล้องกับหลักการเป็นกฎหมายที่ดีตามรัฐธรรมนูญ	ร่างกฎหมายตามข้อ ๑.๑ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ จัดให้มีหรือพัฒนาหลักสูตรอบรมด้านการร่างกฎหมายเป็นการเฉพาะโดยให้หน่วยงานของรัฐคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำร่างกฎหมายเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าว																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๕ (ต่อปี)	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการร่างกฎหมายให้แก่บุคลากรภาครัฐ	จำนวนครั้งของการจัดหลักสูตร และจำนวนผู้ผ่านการอบรม
๑.๓ จัดทำหรือปรับปรุงคู่มือการร่างกฎหมายให้มีความครบถ้วน โดยคู่มือดังกล่าวจะต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการยกร่างกฎหมาย แบบการร่างกฎหมาย ตลอดจนความรู้พื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างกฎหมาย																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๓	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับจัดทำร่างกฎหมาย	จัดทำหรือปรับปรุงคู่มือการร่างกฎหมายแล้วเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ จัดทำหรือปรับปรุงคู่มือหรือแนวปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งต้องประกอบด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเสนอเรื่อง (แนวปฏิบัติ) ที่เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง แบบหนังสือและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการเสนอเรื่อง ข้อมูลที่ต้องแนบพร้อมร่างกฎหมายเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนต้องมีการระบุกรอบระยะเวลาที่ใช้ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง																				สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	๓	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับการเสนอร่างกฎหมาย	จัดทำหรือปรับปรุงคู่มือการเสนอร่างกฎหมายแล้วเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๕ กำหนดให้มีการจัดทำคำอธิบายประกอบร่างกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีการอธิบายสาระสำคัญเกี่ยวกับที่มาของสภาพปัญหา และวัตถุประสงค์หรือความเป็นมาของการเสนอร่างกฎหมาย โครงสร้างและกลไกการดำเนินการตามร่างกฎหมาย ตลอดจนคำอธิบายร่างกฎหมาย โดยใช้ถ้อยคำที่ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย																					หน่วยงานผู้เสนอร่างกฎหมาย + สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย และใช้สำหรับเป็นเอกสารสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์	จำนวนร่างกฎหมายที่มีข้อมูลประกอบการพิจารณาที่ครบถ้วน
๒. ปรับปรุงกระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ร่างกฎหมายที่ผ่านการตรวจพิจารณาเป็นกฎหมายที่ดี เป็นไปตามหลักสากล และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม																									
๒.๑ จัดทำแผนนิติบัญญัติสำหรับการเสนอร่างกฎหมายประจำปี																					คณะรัฐมนตรี + สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี +		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อใช้เป็นกรอบสำหรับวางแผนในการเสนอร่างกฎหมายและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย	การกำหนดส่วนงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและมีบทบาทที่ชัดเจน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและเป็นระบบ	
๒.๒ ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเสนอร่างกฎหมาย เพื่อกำหนดเป็นหลักการให้ชัดเจนว่าหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องบูรณาการเชิงนโยบายให้ได้หลักการเป็นที่ยุติก่อนที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา																					คณะรัฐมนตรี + สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายมีความรวดเร็ว และลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชน	มีการกำหนด/ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ ปรับปรุงบทบาทการทำหน้าที่ของนักกฎหมายกฤษฎีกาในการทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้เป็นไปในลักษณะของผู้เตรียมรายงาน/ผู้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการ (rapporteur) โดยเน้นการทำงานด้านวิชาการและการวิเคราะห์ร่างกฎหมาย และมีการค้นคว้ากฎหมายต่างประเทศเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย																				สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักสากล	ระยะเวลาและคุณภาพของร่างกฎหมายที่รับผิดชอบ
๒.๔ ปรับปรุงระบบการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยให้มีการวางระเบียบเกี่ยวกับการทำงานของนักกฎหมายกฤษฎีกา มีการกำหนดตัวชี้วัดและกรอบเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน โดยพิจารณาตามลักษณะและขนาด																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักกฎหมายกฤษฎีกา

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ของร่างกฎหมายที่รับผิดชอบ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการประเมินเลื่อนระดับ																									
๒.๕ จัดให้มีการสัมมนาร่วมกันระหว่างกรรมการกฤษฎีกาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกา																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๓ ต่อปี	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและให้ความเห็นทางกฎหมาย	และจำนวนกรรมการที่เข้าร่วมสัมมนา และจำนวนข้อเสนอจากการสัมมนา
๒.๖ จัดให้มีการหารือร่วมกันระหว่างประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะ เพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปรับปรุงการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและการ																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การทำหน้าที่ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและการให้	การปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกรรมการกฤษฎีกา และข้อเสนอเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ให้ความเห็นทางกฎหมาย																								ความเห็นทางกฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	หน้าที่
๒.๗ หารือแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดลำดับการเสนอร่างกฎหมายและการพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา โดยประสานงานให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิก เพื่อหารือแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา หรือปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมเพื่อให้มีการกำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ																				สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร + สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การพิจารณากฎหมายของรัฐสภาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	มีการแก้ไขข้อบังคับการประชุม หรือมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณากฎหมายอย่างชัดเจน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. มีกลไกติดตามตรวจสอบการเสนอร่างกฎหมายให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด รวมทั้งมีกลไกกลั่นกรองและเร่งรัดการตรวจพิจารณากฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศ																									
๓.๑ จัดทำกฎหมายเพื่อรองรับการเสนอและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่จะต้องตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล																					คณะรัฐมนตรี + คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การจัดทำและพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความสำคัญดำเนินการได้อย่างรวดเร็วตามกรอบเวลาและความจำเป็นของสถานการณ์	ร่างกฎหมายตามข้อ ๓.๑ ประกาศใช้เป็นกฎหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด
๓.๒ มีกลไกติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ และประสานให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการ																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศเป็นไปอย่างมี	ผลการติดตามการดำเนินการงานของหน่วยงาน และวงรอบของการรายงานความคืบหน้าต่อคณะรัฐมนตรี

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูป ผลอันพึงประสงค์ที่ ๕ :
พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตามแผนปฏิรูปประเทศรายงานให้ทราบถึงการปฏิบัติตามแผนฯ และรวบรวมรายงานความคืบหน้าต่อคณะรัฐมนตรี																					แห่งชาติ + สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี			ประสิทธิภาพและสอดคล้องตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด	
๓.๓ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามให้มีการเสนอกฎหมายให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และให้มีการรายงานสถานะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบอย่างน้อยทุกห้วงระยะเวลา ๓ เดือน																					สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี + กระทรวงยุติธรรม			เพื่อติดตามให้มีการตรากฎหมายรองรับการดำเนินการตามหลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างครบถ้วน	ความครบถ้วนของข้อมูลที่รายงานต่อคณะรัฐมนตรี

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำและเสนอกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล

: กำหนดกลไกการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศ การกำหนดกลไกในการบูรณาการและการกลั่นกรอง ตลอดจนขั้นตอนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและสอดคล้องกับการดำเนินการตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :

มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ค. (๔) กำหนดให้การปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายต้องจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้การใช้สิทธิของประชาชนในการเสนอร่างกฎหมายเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดหลักการสำคัญในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย โดยก่อนการตรากฎหมายจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน จึงจำเป็นต้องกำหนดกลไกช่วยเหลือประชาชนทั้งในส่วนของการจัดทำร่างกฎหมายและการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อลดภาระในการดำเนินการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายให้เกิดผลอย่างจริงจังตามเจตนารมณ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นอกจากนี้แม้ที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีจะได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ กำหนดแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะในส่วนของการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการอยู่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ตลอดจนรูปแบบ วิธีการหรือช่องทางการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนยังไม่กว้างขวางหรือครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกลไกเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้จึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายจัดให้มีช่องทางสำหรับให้ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้มีการนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาทบทวน แก้ไขปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำร่างกฎหมาย เช่น ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐประสงค์จะจัดทำร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อประชาชนจะต้องดำเนินการสร้างการรับรู้โดยจัดแถลงข่าวหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเป็นการทั่วไป พร้อมทั้งจัดทำสรุปประเด็นปัญหาหรือความจำเป็นในการเสนอกฎหมายตลอดจนหลักการและเหตุผลของร่างกฎหมายในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่ายเพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเมื่อดำเนินการแล้วต้องมีการเผยแพร่รายละเอียดในการรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของการพิจารณาให้ทราบไว้ด้วย

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีกลไกรองรับการรับฟังความคิดเห็นและการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำหรับกรณีร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ร่างกฎหมายทางเว็บไซต์ของสภาผู้แทนราษฎร วิทยุโทรทัศน์ของรัฐสภา และระบบสารสนเทศกลางที่จะจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับร่างกฎหมาย ตลอดจนกำหนดให้มีหน่วยงานสำหรับให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินการจัดทำร่างกฎหมาย เช่น สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ฯลฯ เพื่อเป็นกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายอีกทางหนึ่ง ตลอดจนกำหนดให้มีกลไกการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ทั้งในส่วนของการเชื่อมโยงกลไกของยุติธรรมชุมชน การพัฒนาให้มีอาสาสมัครนักกฎหมายประจำท้องถิ่นเพื่อให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในเบื้องต้นแก่ประชาชน การพัฒนากลไกการอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ และการลงพื้นที่เพื่อสอบถามปัญหาทางกฎหมายและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่เพื่อให้ช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีกลไกให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ร้องเรียนหรือสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายนำความคิดเห็นหรือข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย

๒) มีกลไกให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำและการเสนอกฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐ หรือที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๓) มีการตรากฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนมีกลไกหรือหน่วยงานทำหน้าที่เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

๔) มีกลไกการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในเบื้องต้น

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๕) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) การจัดให้มีช่องทางในการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายสำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนทั่วไป

๒) การกำหนดให้มีหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและการเสนอกฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐ

๓) มีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบของร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๔) มีการตรากฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนมีหน่วยงานของรัฐซึ่งทำหน้าที่โดยตรงในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

๕) มีกลไกในการให้ความชวยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายในระดับพื้นที่

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๓๑๐ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. จัดให้มีกลไกสำหรับประชาชนในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

๑.๑ ในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งตราขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายจัดให้มีช่องทางสำหรับให้ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย เช่น จัดให้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่หน่วยงานเป็นผู้รักษาการที่ประชาชนสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย ตลอดจนจัดให้มีช่องทางสำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยตรง หรือกำหนดให้ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่จัดตั้งขึ้นในหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลทางกฎหมายกฎหมาย รวมทั้งมีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายทุกหน่วยงาน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ ให้หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายจัดทำรายงานประมวลความคิดเห็นของประชาชนหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายเสนอให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายเพื่อทราบและพิจารณาสั่งการทุก ๑ ปี และเก็บเป็นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และรวบรวมประกอบการรายงานทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายทุกหน่วยงาน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายจัดให้มีช่องทางสำหรับให้ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย

(๒) หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายจัดทำรายงานประมวลความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่ตนเป็นผู้รักษาการครบถ้วน

(๓) จำนวนกฎหมายที่มีการร้องเรียนหรือรายงานปัญหาจากการบังคับใช้ที่ได้รับการทบทวน ยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไข

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. จัดให้มีกลไกเพื่อให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำและการเสนอกฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐ

๒.๑ ในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายซึ่งตราขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้มีการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและเสนอกฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐ โดยอาจเพิ่มเติมไว้ในมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบัญญัติ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ประเภทของกฎหมายที่ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องก่อนการจัดทำร่าง

(๒) รูปแบบหรือวิธีการรับจัดให้มีการฟังความคิดเห็นทั้งในรูปแบบการจัดประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น (Oral hearing) หรือการรับฟังความคิดเห็นโดยลายลักษณ์อักษร (Literal hearing)

(๓) ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือมีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องรับฟังความคิดเห็น

(๔) หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมของการมีส่วนร่วมหรือการรับฟังความคิดเห็นที่ถือว่าเป็นการรับฟังความคิดเห็นที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น จำนวนหรือสัดส่วนของผู้เกี่ยวข้องที่ต้องรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น รูปแบบหรือวิธีการรับฟังความคิดเห็น ฯลฯ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม

(๕) รูปแบบและแนวทางในการรายงานผลหรือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ ๒๕๖๑
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา / สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒ ในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งตราขึ้นเพื่อรองรับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยังไม่มีผลใช้บังคับ หากมีกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อประชาชน ให้ดำเนินการแถลงข่าวหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบเป็นการทั่วไป พร้อมทั้งจัดทำสรุปประเด็นปัญหาหรือความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมาย ตลอดจนสรุปหลักการและเหตุผลของร่างกฎหมายที่ประสงค์จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนการดำเนินการ

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการทันที และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๓ ให้หน่วยงานของรัฐนำผลการรับฟังความคิดเห็นตามข้อ ๒.๒ มาใช้ประกอบการจัดทำร่างกฎหมายในร่างแรก และเมื่อจัดทำร่างแรกเสร็จแล้วต้องมีการแสดงไว้ในรายงานให้เห็นด้วยว่าได้มีการนำความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณาในส่วนใด โดยต้องแสดงเหตุผลในการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการตามที่ได้มีการแสดงความคิดเห็นให้ปรากฏไว้ด้วย จึงให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อไปแล้ว

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการทันที และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๔ ให้หน่วยงานของรัฐนำร่างกฎหมายที่จัดทำเสร็จสมบูรณ์แล้ว พร้อมทั้งสรุปความเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามข้อ ๒.๓ จัดทำเป็นรายงานรวมไว้กับคำอธิบายประกอบร่างกฎหมายโดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น วิธีการรับฟังความคิดเห็น จำนวนประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมแสดงความคิด ประเด็นความคิดเห็นที่นำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงร่างกฎหมายและเหตุผลประกอบการดำเนินการ ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปประกอบการพิจารณาตามขั้นตอนต่อไป

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการทันที และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

๑) การกำหนดหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐ

๒) ร้อยละของจำนวนร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐที่จะดำเนินการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายได้ดำเนินการให้ข้อมูล แถลงข่าว หรือจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างแพร่หลายเป็นการทั่วไป และดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดครบถ้วน

๓) ร้อยละของจำนวนร่างกฎหมายที่มีการจัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. มีกลไกให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำและการเสนอกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๓.๑ จัดให้มีกลไกรองรับการรับฟังความคิดเห็นและการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำหรับกรณีร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ร่างกฎหมายทางเว็บไซต์ของสภาผู้แทนราษฎรและวิทยุโทรทัศน์ของรัฐสภา ตลอดจนระบบสารสนเทศกลางที่จะจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับร่างกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๒ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามข้อ ๓.๑ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในข้อ ๒.๔

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ร้อยละของร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมหรือจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นโดยประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

(๒) ร้อยละของร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนที่มีการจัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นประกอบร่างกฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๔. จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

๔.๑ จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๔.๒ จัดให้มีกลไกเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบภารกิจช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... เช่น การช่วยเหลือประชาชนจัดทำร่างกฎหมาย การช่วยรวบรวมรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การสนับสนุนงบประมาณสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หรือรณรงค์ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการเสนอร่างกฎหมาย การจัดทำรายงานวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

- ระยะเวลา : ภายใน ๖ เดือน หลังจากร่างกฎหมายตามข้อ ๔.๑ ประกาศใช้บังคับ
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร / สถาบันพระปกเกล้า / สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
- งบประมาณ : หน่วยงานละ ๒๐ ล้านบาทต่อปี (รวม ๖๐ ล้านบาทต่อปี) และในกรณีที่ต้องมีการจัดส่วนงานใหม่รองรับการดำเนินการให้สามารถของบประมาณเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

(๒) มีกลไกหรือช่องทางในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำร่างกฎหมาย และการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมทั้งช่วยเหลือการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๓) จำนวนร่างกฎหมายที่เข้าชื่อเสนอโดยประชาชนที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภา

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

๖๐ ล้านบาทต่อปี สำหรับการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย และในกรณีที่ต้องมีการจัดส่วนงานใหม่รองรับการดำเนินการให้สามารถของบประมาณเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๕. มีกลไกในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

๕.๑ พิจารณาผลักดันกลไกกระบวนการยุติธรรมชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการยุติข้อพิพาท และดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในระดับชุมชนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยพิจารณาผลักดันกฎหมายว่าด้วยยุติธรรมชุมชน เพื่อให้เกิดผลและสภาพบังคับในทางกฎหมายที่รองรับการกำหนดกลไกและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และเป็นกลไกช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในระดับชุมชน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : กระทรวงยุติธรรม
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๒ ให้กระทรวงยุติธรรมจัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครนักกฎหมายประจำท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนประจำในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาคัดเลือกผู้เข้าฝึกอบรมจากผู้สำเร็จการศึกษาทางนิติศาสตร์หรือผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ทางกฎหมายที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในท้องถิ่น และเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับกลไกยุติธรรมชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายในเบื้องต้น โดยให้มีการพิจารณาออกระเบียบเพื่อกำหนดอัตราค่าตอบแทนหรือสวัสดิการแก่อาสาสมัครดังกล่าวตามความเหมาะสม

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการต่อเนื่องระยะยาว
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : กระทรวงยุติธรรม / กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- งบประมาณ : ๑๕๐ ล้านบาทต่อปี

๕.๓ พัฒนากลไกในการอบรมและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ทั้งในส่วนของการให้ความรู้พื้นฐานทางกฎหมายและการให้ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงช่องทางหรือกลไกการขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการติดต่อราชการในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อสอบถามปัญหาทางกฎหมายและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยจะต้องจัดให้มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงมากกว่าเดิม

และเชื่อมโยงเครือข่ายอาสาสมัครนักกฎหมายประจำท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อให้การเข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว
- หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : กระทรวงยุติธรรม / กระทรวงมหาดไทย / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / สำนักงานอัยการสูงสุด
- งบประมาณ : ๑๐๐ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการตรากฎหมายรองรับ ให้พิจารณาจากการที่กฎหมายว่าด้วยยุติธรรมชุมชนประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

(๒) จำนวนของยุติธรรมชุมชนที่ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในชุมชน และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมให้ทำหน้าที่ยุติธรรมชุมชน

(๓) จำนวนอาสาสมัครนักกฎหมายประจำท้องถิ่นทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในพื้นที่ และความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ต่อการทำหน้าที่ดังกล่าว

(๔) ความพึงพอของประชาชนในชุมชนในการเข้าถึงหรือการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

๒๕๐ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ประชาชนได้ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย																									
๑.๑ ให้หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายจัดให้มีช่องทางให้ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งมีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย																					หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีช่องทางในการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย	หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมาย จัดให้มีช่องทางให้ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย
๑.๒ ให้หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมาย จัดทำรายงานประมวลความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกฎหมายตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ																					หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับกฎหมาย	ร้อยละของกฎหมายที่มีการจัดทำรายงานประมวลความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
บังคับใช้กฎหมาย เสนอรัฐมนตรี ผู้รักษาการตามกฎหมายเพื่อทราบและพิจารณาสั่งการทุก ๑ ปี และเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และรายงานการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย																									และเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย
๒. ประชาชนได้ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำและการเสนอกฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐ																									
๒.๑ กำหนดหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายโดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) ประเภทของกฎหมายที่ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของ																				สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา + สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำร่างกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ	มีการกำหนดหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างกฎหมายโดยหน่วยงานของรัฐ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำร่าง (๒) รูปแบบหรือวิธีการรับจัดให้มีการฟังความคิดเห็นทั้งในรูปแบบการจัดประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น (Oral hearing) หรือการรับฟังความคิดเห็นโดยลายลักษณ์อักษร (Literal hearing) (๓) ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เกี่ยวข้องที่ต้องรับฟังความคิดเห็น (๔) หลักเกณฑ์ในการมีส่วนร่วมหรือการรับฟังความคิดเห็นที่ถือว่าเป็นการรับฟังความคิดเห็นที่สมบูรณ์ เช่น จำนวนหรือสัดส่วนที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น รูปแบบหรือ																								

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
วิธีการรับฟังความคิดเห็นอื่น (๕) รูปแบบและแนวทางการรายงานผลหรือการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการรับฟังความคิดเห็น เพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป																									
๒.๒ ให้หน่วยงานของรัฐที่จะจัดทำร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อประชาชน จัดให้มีการแถลงข่าวหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเป็นการทั่วไป พร้อมทั้งจัดทำสรุปประเด็นปัญหาหรือความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมาย ตลอดจนสรุปหลักการและเหตุผลของร่างกฎหมายที่ประสงค์จะจัดทำขึ้น เพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนการจัดทำร่างกฎหมาย																				หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเพื่อประกอบการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจได้ง่าย และเพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงประเด็น	ร้อยละของการจัดทำร่างกฎหมายที่มีการให้สรุปข้อมูลและเผยแพร่แก่ประชาชนอย่างครบถ้วนและสามารถเข้าใจได้ง่าย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นตามข้อ ๒.๒ และนำผลดังกล่าวมาประกอบการจัดทำร่างกฎหมายร่างแรก โดยต้องแสดงให้เห็นว่าได้นำความเห็นของประชาชนไปประกอบการพิจารณาจัดทำร่างในส่วนใด พร้อมอธิบายเหตุผลในการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายให้ชัดเจน																					หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และให้ข้อมูลถึงเหตุผลในการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย	ร้อยละของการจัดทำร่างกฎหมายที่มีการดำเนินการตามที่กำหนด
๒.๔ ให้หน่วยงานของรัฐนำร่างกฎหมายที่จัดทำเสร็จสมบูรณ์แล้ว พร้อมทั้งสรุปความเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดทำเป็นรายงานรวมไว้กับคำอธิบายประกอบร่างกฎหมายโดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด																					หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายอย่างครบถ้วน	ร้อยละของร่างกฎหมายที่มีการแสดงข้อมูลตามที่กำหนดครบถ้วน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น วิธีการรับฟังความคิดเห็น จำนวนประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมแสดงความคิด ประเด็นความคิดเห็นที่นำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงร่างกฎหมายและเหตุผลประกอบการดำเนินการ ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปประกอบการพิจารณาตามขั้นตอนต่อไป																								
๓ .ประชาชนได้ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำและการเสนอกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง																									
๓.๑ จัดให้มีกลไกรองรับการรับฟังความคิดเห็นและการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำหรับกรณีร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง																					สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อเป็นช่องทางในการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภา	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ และร้อยละของร่างกฎหมายที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมหรือจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย																								ผู้แทนราษฎรและประชาชนและมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฯ	
๓.๒ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																					สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีผู้รับผิดชอบในการสรุปและรวบรวมผลการรับฟังความคิดเห็น และการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฯ	จำนวนของร่างกฎหมายที่มีการสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย																									
๔.๑ จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																					สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีหลักเกณฑ์และกลไกรองรับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ	กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายประกาศใช้บังคับ
๔.๒ จัดให้มีกลไกเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบภารกิจช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายเพื่อเป็นกลไกรองรับการดำเนินการ																					สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร +	๖๐ ต่อปี	งบประมาณตามปกติของ	เพื่อให้มีกลไกช่วยเหลือในการดำเนินการให้เป็นไปตาม	มีการจัดตั้งหรือกำหนดส่วนงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ.																					สถาบันพระปกเกล้า + สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย		หน่วยงาน	กฎหมายโดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน	
๕. มีกลไกการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน																									
๕.๑ พิจารณาผลักดันกลไกกระบวนการยุติธรรมชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการยุติข้อพิพาท และให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในระดับชุมชนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจพิจารณาผลักดันกฎหมายว่าด้วยยุติธรรมชุมชนเพื่อให้เกิดผลและสภาพบังคับในทางกฎหมายในการดำเนินการที่ชัดเจน																					กระทรวงยุติธรรม		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในระดับชุมชนหรือท้องถิ่น	มีกลไกรองรับกระบวนการยุติธรรมชุมชน และกฎหมายว่าด้วยยุติธรรมชุมชนมีผลประกาศใช้บังคับ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕.๒ จัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครนักกฎหมายประจำท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนประจำในระดับพื้นที่โดยเฉพาะในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น																					กระทรวงยุติธรรม + กระทรวงมหาดไทย + องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๕๐ ต่อปี		มีกลไกสำหรับทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ หรือช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในท้องถิ่น	- จำนวนอาสาสมัครนักกฎหมายประจำท้องถิ่น - ความพึงพอใจของประชาชนในท้องถิ่นต่อบทบาทของอาสาสมัครนักกฎหมายประจำท้องถิ่นในการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
๕.๓ พัฒนากลไกในการอบรมและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ในการให้ความรู้พื้นฐานทางกฎหมายและการให้ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงช่องทางหรือกลไกการขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการติดต่อราชการในเรื่องต่าง ๆ																					กระทรวงยุติธรรม + กระทรวงมหาดไทย + องค์กรปกครอง	๑๐๐ ต่อปี	งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีกลไกในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน	ความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนในการเข้าถึงหรือการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ :
มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
รวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อสอบถามปัญหาทางกฎหมายและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยจะต้องจัดให้มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงมากกว่าเดิม																					ส่วนท้องถิ่น + สำนักงานอัยการสูงสุด				

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ....

: มีหลักการและสาระสำคัญรับรองหลักการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๓๓ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในเรื่องดังต่อไปนี้

- มีกลไกสนับสนุนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่รวมตัวกันเข้าชื่อกันเอง
- มีกลไกสนับสนุนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาขอความช่วยเหลือในการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย
- มีหน่วยงานรับผิดชอบในการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายโดยตรง โดยอาจปรับปรุงบทบาทภารกิจหรือมอบหมายหน้าที่แก่สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายให้รับผิดชอบภารกิจดังกล่าว หรือกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสถาบันพระปกเกล้ามีหน้าที่รับผิดชอบสนับสนุนภารกิจช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายด้วย
- มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย โดยอาจโอนกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองตามกฎหมายว่าด้วยสภาพัฒนาการเมืองมาเป็นกองทุนตามกฎหมายนี้
- มีวิธีการเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นปฏิรูปที่ ๗ :

มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ในหมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา ๕๐ (๓) ให้บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยรัฐมีหน้าที่ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ดี การที่บุคคลจะปฏิบัติตามกฎหมายนั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าประชาชนต้องรู้ว่ามีกฎหมายในเรื่องดังกล่าวและเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายดังกล่าวว่าได้กำหนดหน้าที่หรือข้อห้ามไว้อย่างไร ซึ่งประชาชนทั่วไปที่อยู่ในชนบทห่างไกลหรือไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอที่จัดหาทนายหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายอาจไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายหรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ ความไม่รู้กฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนอาจกระทำผิดกฎหมายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงเป็นการเปิดช่องให้มีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคลที่ฐานะเอื้ออำนวยให้สามารถเข้าถึงกฎหมายกับประชาชนที่มีฐานะยากจนซึ่งไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญของรัฐประการหนึ่งในการดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจเนื้อหาของกฎหมายนั้น เพื่อการนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕๘ ค. (๓) ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งวางระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการและการตีความกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครบถ้วน และจัดหมวดหมู่เพื่อทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาสืบค้นได้ โดยกำหนดให้มีระบบฐานข้อมูลกฎหมายกลางของประเทศที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทุกหน่วยงานสามารถเชื่อมต่อถึงกันผ่านระบบกลางดังกล่าวได้โดยสะดวก และต้องวางระบบการเข้าถึงข้อมูลให้ง่ายต่อการใช้งานและมีความมั่นคงปลอดภัยในการเข้าถึงและคุ้มครองข้อมูล เพื่อให้ระบบช่วยหน่วยงานในการร่วมกันพัฒนาฐานข้อมูลกลางให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้เป็นจำนวนมาก โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหนึ่งอาจกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับทั้งระดับพระราชบัญญัติและอนุบัญญัติซึ่งเป็นอุปสรรคและภาระแก่ประชาชนในการสืบค้นกฎหมายหลายฉบับ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจึงได้กำหนดให้มีกลไกในการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายที่มีหลักการและสาระสำคัญในเรื่องเดียวกันมาบัญญัติไว้ด้วยกันโดยจัดโครงสร้างของบทบัญญัติในส่วนต่าง ๆ ขึ้นใหม่เป็นหมวดเป็นหมู่และมีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงและเอื้อให้สามารถเข้าใจเนื้อหาสาระได้ง่ายขึ้น

อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนทั่วไปรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำคำอธิบายกฎหมายสำหรับกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจเจตนารมณ์และเนื้อหาของกฎหมายนั้นได้ดียิ่งขึ้น และยังได้กำหนดให้มีการจัดทำคำแปลกฎหมายในฐานข้อมูลที่รวบรวมไว้และคำอธิบายกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มีการเผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมายให้แก่ประชาชนโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง รวมถึงจัดให้มีการอบรมวิธีการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลทางกฎหมายของรัฐให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้ง่าย เพื่อให้ประชาชนได้รู้กฎหมายและมีความรู้ความเข้าใจ

๒) มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมายเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

ภายใน ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๔) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) มีหลักเกณฑ์กำหนดรูปแบบ และวิธีการในการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ

๒) มีการเสนอแผนปฏิบัติการตามแผนปฏิรูปในการจัดทำฐานข้อมูลของกฎหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓) ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

๔) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวและมีการดำเนินการจัดทำประมวลกฎหมาย

๕) มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำคำอธิบายกฎหมาย

๖) มีการจัดทำคำอธิบายกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วภายในระยะเวลาที่กำหนด

๗) มีคำแปลกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

๘) มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

๙) คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

๑๐) มีการจัดบุคลากรที่ทำหน้าที่ตอบปัญหาให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อ

๑๑) มีการจัดอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายสองครั้งต่อปี

๑๒) มีการจัดทำอินโฟกราฟิกหรือการทำคู่มือคำอธิบายสาระสำคัญของกฎหมายที่ครอบคลุมกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย

๑๓) ร่างกฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัลมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย

๑๔) มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้หน่วยงานที่ได้ดำเนินการรวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ ส่งมารวบรวมจัดเก็บในระบบฐานข้อมูล

๑๕) มีระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศ โดยมีการดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

๑๖) มีระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศในรูปแบบของโปรแกรมประยุกต์

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๑๐๐ ล้านบาท และ ๕ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. จัดให้มีการรวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นการวางระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการและการตีความกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครบถ้วนและจัดหมวดหมู่เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูล

๑.๑ จัดให้มีร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบและวิธีการในการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอแผนการดำเนินการในการจัดทำและการเผยแพร่ฐานข้อมูลทางกฎหมายในความรับผิดชอบของหน่วยงาน โดยกำหนดระยะเวลาในการรวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งวางระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการและการตีความกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครบถ้วน โดยให้มีการรวบรวมแผนดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีหลักเกณฑ์กำหนดรูปแบบ และวิธีการในการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ

(๒) มีการเสนอแผนการดำเนินการในการจัดทำฐานข้อมูลทางกฎหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน

๒.๑ จัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางในการจัดทำประมวลกฎหมายหรือรวบรวมกฎหมายและอนุบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่เดียวกัน เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อรับผิดชอบในการจัดทำประมวลกฎหมายที่สำคัญเพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการ โดยให้พิจารณาจัดทำประมวลกฎหมายในเรื่องที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนก่อนเป็นลำดับแรก เช่น ประมวลกฎหมายผังเมือง ประมวลกฎหมายควบคุมอาคาร ประมวลกฎหมายแรงงาน ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษี ฯลฯ พร้อมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการสำหรับประมวลกฎหมายแต่ละเรื่องไว้โดยชัดเจน ทั้งนี้ ให้พิจารณาดำเนินการร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และนักกฎหมายภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว

- ระยะเวลา : ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่กฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกมีผลใช้บังคับ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ๕ ล้านบาทต่อปี นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

(๒) มีการกำหนดกลไกและแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาจัดทำประมวลกฎหมาย

(๓) จำนวนของประมวลกฎหมายที่เริ่มดำเนินการจัดทำ และที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. จัดทำคำอธิบายกฎหมายสำหรับกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่

๓.๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำคำอธิบายกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำคำอธิบายกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน และทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้โดยง่าย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๒ ให้คณะรัฐมนตรีกำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการดำเนินการในการจัดทำคำอธิบายกฎหมาย โดยพิจารณากำหนดลำดับการดำเนินการจากกฎหมายที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นหลัก และจะต้องระบุระยะเวลาการดำเนินการและแนวทางการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

- ระยะเวลา : ภายใน ๓ เดือน หลังจากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อ ๓.๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายใน ๑ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑)

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำคำอธิบายกฎหมาย และจำนวนของกฎหมายที่ระบุไว้ในแผนการดำเนินการ

(๒) จำนวนของคำอธิบายกฎหมายที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๔. จัดทำคำแปลกฎหมายและคำอธิบายกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางของอาเซียน

๔.๑ ให้มีการเร่งรัดการจัดทำคำแปลกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการนำร่องในช่วงแรก และเสนอแนวทางการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายเป็นผู้ดำเนินการในระยะต่อไป ทั้งในส่วนของการจัดทำคำแปลและคำอธิบายกฎหมาย และแนวทางการเผยแพร่เพื่อเป็นข้อมูลแก่ประชาชน ทั้งนี้ อาจมีการมอบหมายให้นักวิชาการคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และนักกฎหมายภาคเอกชนที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกฎหมายแต่ละกลุ่มร่วมในการดำเนินการก็ได้

- ระยะเวลา : ภายใน ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒)
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา / หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายทั้งหมด
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจต้องมีการขอรับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดจ้างให้มีการจัดทำคำแปลกฎหมายตามความเหมาะสม

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

จำนวนของคำแปลกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับจัดสรรเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๕. การเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายให้แก่ประชาชนโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง รวมถึงจัดให้มีการอบรมวิธีการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลทางกฎหมายของรัฐให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

๕.๑ ให้กระทรวงยุติธรรมเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน รวมทั้งแผนการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยกำหนดให้ภารกิจในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเป็นภารกิจของกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงมหาดไทย โดยประสานการดำเนินการร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งจะต้องโดยต้องดำเนินการในรูปแบบที่ทั่วถึงและสามารถเข้าใจได้ง่าย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงยุติธรรม / กระทรวงมหาดไทย / สำนักงานอัยการสูงสุด
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๒ ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายมีหน้าที่รับผิดชอบในการเผยแพร่และให้ความรู้ทางกฎหมายในส่วนที่ตนรับผิดชอบแก่ประชาชน โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จัดบุคลากรที่มีความรู้ตอบปัญหาให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

(๒) จัดให้มีการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายที่ตนรับผิดชอบให้แก่ประชาชนเป็นการทั่วไปไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อปี

(๓) จัดรูปแบบการนำเสนอข้อมูลและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของประชาชน เช่น การจัดทำในรูปแบบของอินโฟกราฟิก (infographic) คู่มือคำอธิบายสาระสำคัญของกฎหมายซึ่งใช้ภาษาที่เข้าใจได้โดยง่าย หรือการทำวิดีทัศน์อธิบายสาระสำคัญ เป็นต้น และจัดให้มีการเผยแพร่ในช่องทางที่หลากหลายและง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชน เช่น การเผยแพร่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อประชาสัมพันธ์ทางสังคมต่าง ๆ

- ระยะเวลา : เริ่มดำเนินการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว
- หน่วยงานหลัก : หน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายทุกหน่วย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

(๒) คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

(๓) มีการจัดบุคลากรที่ทำหน้าที่ตอบปัญหาให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อ

(๔) มีการจัดอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายสองครั้งต่อปี

(๕) มีการจัดทำอินโฟกราฟิกหรือการทำคู่มือคำอธิบายสาระสำคัญของกฎหมายที่ครอบคลุมกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๖. จัดให้มีระบบฐานข้อมูลกฎหมายกลางของประเทศซึ่งทุกหน่วยงานสามารถเชื่อมต่อผ่านระบบกลางดังกล่าวได้โดยสะดวก โดยต้องวางระบบการเข้าถึงข้อมูลให้ง่ายต่อการใช้งานและมีความมั่นคงปลอดภัยในการเข้าถึงและคุ้มครองข้อมูล

๖.๑ ให้มีการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล เพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้มีฐานข้อมูลกลางในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงฐานข้อมูลทางกฎหมายในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมาตรฐาน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ / คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๖.๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีมติกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานที่ได้ดำเนินการรวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ ส่งมารวบรวมจัดเก็บในระบบฐานข้อมูลกลางเพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นหรือการเข้าถึงข้อมูลทางด้านกฎหมายของประชาชน และเพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลกลางทางด้านกฎหมายที่มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน โดยในระยะแรกอาจขอให้มีการส่งข้อมูลทางกฎหมายบางส่วนให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานำมารวบรวมจัดเก็บในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อจัดทำหรือพัฒนาเป็นฐานข้อมูลทางกฎหมายสำหรับการสืบค้นเพื่อประโยชน์ในการใช้งานต่อไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๖.๓ ให้มีการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยงในลักษณะของระบบกลางที่สามารถเชื่อมข้อมูลต่อกันได้ เพื่อรองรับระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศ โดยมีการวางระบบและกำหนดรูปแบบเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลต่าง ๆ ในความรับผิดชอบเข้าไปจัดเก็บในระบบฐานข้อมูลกลางได้โดยสะดวก และดูแลรักษาระบบให้มีความมั่นคงปลอดภัยเพื่อป้องกันการเข้าถึงหรือแก้ไขข้อมูลโดยบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนที่ใช้ฐานข้อมูลในระบบกลางเพื่อการพัฒนาระบบและฐานข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (จัดทำและดูแลรักษาระบบ) / สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กำหนดรูปแบบในการลงข้อมูล) / หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย (ลงข้อมูลในระบบ)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เนื่องจากมีการกำหนดงบประมาณในการจัดทำระบบกลางไว้แล้วตามผลอันพึงประสงค์ข้อ ๑

๖.๔ พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศ ให้อยู่ในรูปแบบโปรแกรมประยุกต์ (application) เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

- ระยะเวลา : ภายใน ๑ ปี หลังจากจัดทำระบบกลางแล้วเสร็จ
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) / สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : ๑๐๐ ล้านบาท

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัลมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย

(๒) มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้หน่วยงานที่ได้ดำเนินการรวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ ส่งมารวบรวมจัดเก็บในระบบฐานข้อมูล

(๓) มีระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศ โดยมีการดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

(๔) มีระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศในรูปแบบของโปรแกรมประยุกต์

วงเงินและแหล่งเงิน

๑๐๐ ล้านบาท นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. รวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัยและความเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นการวางระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการและการตีความกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครบถ้วนและจัดหมวดหมู่เพื่อทำเป็นฐานข้อมูล																								
๑.๑ กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการในการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้แนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ มีความสอดคล้องและเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน และส่งข้อมูลให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้รวบรวมต่อไป โดยอาจดำเนินการในรูปแบบของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรี																				สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา + สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้ฐานข้อมูลกฎหมายมีข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์	มีหลักเกณฑ์ในการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ ให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเสนอแผนปฏิบัติการตามแผนปฏิรูปในการจัดทำฐานข้อมูลของกฎหมาย โดยกำหนดระยะเวลาการดำเนินการรวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งวางระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการและการตีความกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครบถ้วนและจัดหมวดหมู่เพื่อจัดทำฐานข้อมูล โดยให้เสนอแผนดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วย																				หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้ฐานข้อมูลกฎหมายมีข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์	มีการเสนอแผนปฏิบัติการตามแผนปฏิรูปภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน																									
๒.๑ จัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางในการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันและอนุบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่เดียวกัน และเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบและเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องเร่งด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็วโดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย																				คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้ และสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย	มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำประมวลกฎหมายที่สำคัญ เพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการ โดยให้พิจารณาจัดทำประมวลกฎหมายในเรื่องที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนเป็นลำดับแรก																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้ และสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย	(๑) มีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการดังกล่าว (๒) มีการดำเนินการจัดทำประมวลกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. จัดทำคำอธิบายสำหรับกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่																									
๓.๑ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำคำอธิบายกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำคำอธิบายกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน และทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้โดยง่าย																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การจัดทำคำอธิบายเป็นรูปแบบเดียวกัน	มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำคำอธิบายกฎหมาย
๓.๒ ให้หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายจัดทำคำอธิบายกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว และจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจกฎหมายได้โดยง่าย																					หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจกฎหมายได้โดยง่าย	มีการจัดทำคำอธิบายกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วภายในระยะเวลาที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. จัดทำคำแปลกฎหมายและคำอธิบายกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางของอาเซียน																									
๔.๑ ให้มีการเร่งรัดการจัดทำคำแปลกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา + หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้สามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวก	มีคำแปลกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ
๕. ให้มีการเผยแพร่ให้ความรู้ทางกฎหมายให้แก่ประชาชนโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง รวมถึงจัดให้มีการอบรมวิธีการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลทางกฎหมายของรัฐให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง																									
๕.๑ พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยต้องดำเนินการในรูปแบบที่ทั่วถึงและสามารถเข้าใจได้ง่าย																					กระทรวงยุติธรรม + กระทรวงมหาดไทย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้การเผยแพร่ความรู้เป็นไปอย่างทั่วถึงและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย	มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					+ สำนักงานอัยการสูงสุด				
๕.๒ ให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือผู้บังคับใช้กฎหมายมีหน้าที่ในการให้ความรู้ทางกฎหมายในส่วนที่ตนรับผิดชอบให้แก่ประชาชน โดยให้ดำเนินการดังนี้ (๑) จัดบุคลากรที่มีความรู้ตอบปัญหาให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง																				หน่วยงานของรัฐทั้งหมด		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายให้แก่ประชาชนโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง	(๑) มีการจัดบุคลากรที่ทำหน้าที่ตอบปัญหาให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อ (๒) มีการจัดอบรมดังกล่าวสองครั้งต่อปี (๓)การจัดทำอินโฟกราฟิก (infographic) การทำคู่มือคำอธิบายสาระสำคัญของกฎหมาย ที่ครอบคลุมกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒) จัดให้มีการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายที่ตนรับผิดชอบให้แก่ประชาชนเป็นการทั่วไป ไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อปี (๓) จัดรูปแบบการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของประชาชนทั่วไป เช่น การจัดทำอินโฟกราฟิก (infographic) การทำคู่มือคำอธิบายสาระสำคัญของกฎหมายโดยการใช้ภาษาที่เข้าใจได้โดยง่าย การทำในรูปแบบของวีดิทัศน์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น																								ผู้รักษาการตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. จัดให้มีระบบฐานข้อมูลกฎหมายกลางของประเทศที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทุกหน่วยงานสามารถเชื่อมต่อถึงกันผ่านระบบกลางดังกล่าวได้โดยสะดวกและต้องวางระบบการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายต่อการใช้งานและมีความมั่นคงปลอดภัยในการเข้าถึงและคุ้มครองข้อมูล																									
๖.๑ ให้มีการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล เพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้มีฐานข้อมูลกลางในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นมาตรฐานและสามารถใช้ในการอ้างอิงได้อย่างเป็นทางการ ซึ่งรวมถึงการดำเนินการให้มีฐานข้อมูลทางด้านกฎหมายที่จะต้องสามารถเชื่อมต่อกันได้																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ + คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำฐานข้อมูลหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์	มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว
๖.๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานที่ได้ดำเนินการรวบรวมกฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึง																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของ	มีระบบฐานข้อมูลกฎหมายกลางของประเทศที่ใช้ระบบ	มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานที่ได้ดำเนินการรวบรวม

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
คำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ ส่งมารวบรวมจัดเก็บในระบบฐานข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นหรือการเข้าถึงข้อมูลทางด้านกฎหมายของประชาชน																							หน่วยงาน	อิเล็กทรอนิกส์	กฎหมาย กฎ หนังสือเวียน แนวปฏิบัติ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงคำพิพากษา คำวินิจฉัย และความเห็นต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ ส่งมารวบรวมจัดเก็บในระบบฐานข้อมูล
๖.๓ จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยงในลักษณะของระบบกลางที่สามารถเชื่อมข้อมูลได้ เพื่อรองรับระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศ																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (จัดทำและดูแลรักษาระบบ) +		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีระบบฐานข้อมูลกฎหมายกลางของประเทศที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์	มีระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศโดยมีการดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กำหนดรูปแบบในการลงข้อมูล) + หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย (ลงข้อมูลในระบบ)				

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ :
มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๔ พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศ ให้อยู่ในรูปแบบโปรแกรมประยุกต์ (application)																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) + สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๑๐๐ ล้านบาท	งบประมาณแผ่นดิน	เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลกฎหมายกลางของประเทศ	มีระบบฐานข้อมูลกลางทางกฎหมายของประเทศในรูปแบบโปรแกรมประยุกต์ (application)

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. ....

: กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางในการจัดทำประมวลกฎหมาย เพื่อรวบรวมกฎหมายและอนุบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่เดียวกันเพื่อประโยชน์ในการใช้งาน

(๒) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ....

: กำหนดหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีระบบเอกสารที่ทำในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัล การจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่รองรับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐด้วยวิธีการดิจิทัล ตลอดจนจัดทำแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ประเด็นปฏิรูปที่ ๘ :

ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

มาตรา ๒๕๘ ค. (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะและยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย เพื่อให้บรรลุผลดังที่กำหนดคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจึงกำหนดให้มีกลไกในการผลิตบัณฑิตทางนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพและเป็นนักกฎหมายที่ดี มีความรอบรู้ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนำกฎหมายไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนเพื่อให้มีการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนทางนิติศาสตร์ที่เป็นมาตรฐานและมีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถรองรับแก่การนำไปปรับใช้ในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาและเพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้สำหรับการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายได้อย่างกว้างขวางและรองรับต่อความต้องการบุคลากรทางกฎหมายขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ผู้ปฏิบัติงานทางด้านกฎหมายและประชาชน

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้จึงกำหนดให้มีนโยบายระดับประเทศในการสร้างนักกฎหมายให้มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม และกำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) แต่งตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาหลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ระดับปริญญาตรีที่เป็นมาตรฐานเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนนิติศาสตร์ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรองรับการผลิตบัณฑิตทางนิติศาสตร์ที่มีความรอบรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นนักกฎหมายที่ดี มีองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและมีความเข้าใจในสภาพสังคม เพื่อให้สามารถนำกฎหมายไปปรับใช้ให้เกิดผลทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม ตลอดจนกำหนดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาอบรมวิชากฎหมายสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายทุกสาขา เพื่อสร้างความรู้ที่ทันสมัยและสามารถนำมาประยุกต์และบังคับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรวิชาชีพและสถาบันการศึกษา จัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และมีการสอดแทรกหลักจริยธรรมของนักกฎหมาย และการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ จัดให้มีหลักสูตรอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในทางกฎหมาย รวมทั้งมีการให้ความรู้ด้านกฎหมายผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญต่อไป

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) หลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์มีคุณภาพ ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ
๒) ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายมีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
๓) ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ที่ทันสมัยและสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดความเป็นธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ เพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาวิชานิติศาสตร์
๒) การกำหนดมาตรฐานหลักสูตรของผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
๓) การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาบุคลากรทางกฎหมาย
๔) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย และมีความรู้ทางด้านกฎหมายผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : ๕๐ ล้านบาท นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ
แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. พัฒนาหลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ระดับปริญญาตรี เพื่อผลิตบัณฑิตนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความรอบรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นนักกฎหมายที่ดี

๑.๑ กำหนดนโยบายระดับประเทศเกี่ยวกับการสร้างนักกฎหมายให้มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

(๑) สำรวจข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับความต้องการของบุคลากรทางกฎหมาย ทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณสมบัติความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑.๑) ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น เพื่อสำรวจข้อมูลปริมาณความต้องการบุคลากรทางกฎหมายของภาคส่วนต่าง ๆ และคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ต้องการ

(๑.๒) การดำเนินการสำรวจข้อมูลข้างต้นให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายสำรวจข้อมูลอย่างรอบด้าน และจัดรับฟังความคิดเห็นจากเนติบัณฑิตยสภา สภาทนายความ หน่วยงานของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย และตลอดจนองค์กรที่มีความต้องการใช้บุคลากรทางกฎหมายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างครอบคลุม

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการการอุดมศึกษา / สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานหลักสูตรพิจารณาแต่งตั้ง “คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ” เพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาวิชานิติศาสตร์เพื่อนำไปสู่การสร้างนักกฎหมายของประเทศที่มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ สามารถตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยให้มีองค์ประกอบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายที่มีประสบการณ์ และคณบดีคณะนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายมาอย่างยาวนาน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว และให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติจัดประชุมคณบดีจากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ นายกเนติบัณฑิตยสภา และนายกสภาทนายความ เพื่อร่วมกันจัดทำนโยบายในการสร้างนักกฎหมายของประเทศ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนกฎหมาย เพื่อมุ่งผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมายที่ดี

(๒) เมื่อมีการจัดทำร่างนโยบายการสร้างนักกฎหมายของประเทศเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ใช้บัณฑิตทางกฎหมาย และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติเสนอนโยบายการสร้างนักกฎหมายของประเทศที่สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๒๕๘ ค. (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศเป็นนโยบายและเป็นทิศทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาวิชานิติศาสตร์ต่อไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการการอุดมศึกษา / สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๓ พัฒนาหลักสูตรและสร้างมาตรฐานการศึกษากฎหมายในระดับปริญญาตรี ตลอดจนพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพ โดยมีองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและมีความเข้าใจในทางปฏิบัติ รวมถึงมีความรอบรู้ทางด้านสังคมและมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นนักกฎหมายที่ดี และมีความรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นเพื่อให้สามารถพิจารณาปรับใช้กฎหมายได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดให้มีการฝึกงานภาคปฏิบัติเป็นหน่วยกิตของวิชาด้วย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนวิชากฎหมายมีความเข้าใจสภาพสังคมมากยิ่งขึ้น โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติพัฒนาหลักสูตรนิติศาสตร์และสร้างมาตรฐานการศึกษาวิชากฎหมายในระดับปริญญาตรี โดยให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑) โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑.๑) จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑) โดยอย่างน้อยจะต้องมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) เนื้อหาหลักสูตรต้องมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และหลักวิชาชีพของนักกฎหมาย โดยให้มีการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อเรียนรู้จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อผลิตบัณฑิตนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพและเข้าใจสภาพของสังคมรองรับการเข้าสู่วิชาชีพกฎหมาย ทั้งผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ รวมถึงผู้ประกอบอาชีพนักกฎหมายภาครัฐและภาคเอกชน

(ข) เนื้อหาหลักสูตรต้องมุ่งสร้างนักกฎหมายยุคใหม่ที่มีความรอบรู้ด้านกฎหมายควบคู่กับความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ การเงินและการบัญชี วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถเฉพาะด้านและสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่มีความเป็นพลวัต และมีบทบาทต่อการขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ

(ค) พัฒนาเนื้อหาหลักสูตรให้มีการยกระดับเป็นหลักสูตรนานาชาติเพื่อสร้างนักกฎหมายที่สามารถทำงานในระดับสากล รวมตลอดถึงการวางแนวทางในการจัดให้มีตำรากฎหมายของไทยและสื่อสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อการศึกษาค้นคว้าเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อรองรับอย่างเพียงพอ โดยระยะเริ่มแรกอาจจัดทำคำแปลหนังสือหรือตำรากฎหมายของไทยที่ได้มาตรฐานซึ่งได้เรียบเรียงให้เป็นภาษาอังกฤษ และในระยะยาวต้องส่งเสริมให้มีการเขียน เรียบเรียง หรือแต่งหนังสือตำราอธิบายกฎหมายไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่หลากหลายมากขึ้น

(๑.๒) การจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑) ต้องสอดคล้องกับนโยบายการสร้างนักกฎหมายของประเทศตามข้อ ๑.๑

(๑.๓) เมื่อคณะทำงานจัดทำร่างกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑) เสร็จแล้ว ให้รับฟังความคิดเห็นจากคณบดีหรือผู้บริหารจัดการหลักสูตรหรือผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ หน่วยงานของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย สภาทนายความ เนติบัณฑิตยสภา หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในฐานะผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ

(๑.๔) เมื่อจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑) เสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติเสนอต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อประกาศใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าประสงค์ต่อไป

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการการอุดมศึกษา / สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๔ ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนนิติศาสตร์ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติเป็นแกนกลางในการจัดประชุมร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ เพื่อจัดทำแผนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกฎหมาย และเผยแพร่ความรู้ให้แก่นักศึกษาข้ามสถานศึกษา โดยในแผนอย่างน้อยต้องกำหนดให้อาจารย์ผู้สอนกฎหมายที่เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์และเอกสารประกอบการสอน รวมทั้งการจัดให้มีระบบการเรียนการสอนผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้นักศึกษากฎหมายในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีโอกาสได้รับความรู้จากอาจารย์ผู้สอนกฎหมายหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จให้เสนอเรื่องผ่านหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอรับจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ หรือพิจารณาใช้งบประมาณของสถาบันการศึกษาตามความเหมาะสม

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการการอุดมศึกษา / สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๑.๕ ให้มีการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานของผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้เหมาะสม ซึ่งอย่างน้อยต้องสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร โดยไม่มีการเทียบโอนรายวิชาที่ศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีคุณสมบัติครบถ้วนและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการการอุดมศึกษา / สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการเสนอนโยบายระดับประเทศเกี่ยวกับแผนและวิธีการสร้างนักกฎหมายที่มีความชัดเจนเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับยุคสมัย

(๒) คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) แต่งตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ

(๓) มีข้อเสนอเกี่ยวกับหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษากฎหมายในระดับปริญญาตรี

(๔) แนวทางและแผนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างสถานศึกษาต่างๆ

(๕) หลักเกณฑ์มาตรฐานของผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม

๒. จัดให้มีกลไกพัฒนาองค์ความรู้ทางกฎหมายสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเพื่อให้มีความรู้ที่ทันสมัย สามารถประยุกต์และบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเหมาะสมและเกิดความเป็นธรรมในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑ ให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรวิชาชีพและสถาบันการศึกษา จัดให้มีการฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบวิชาชีพโดยสอดแทรกหลักจริยธรรมของนักกฎหมาย โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการและเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐแต่ละประเภทจัดให้มีหลักสูตรพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมกฎหมายที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานให้แก่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ โดยนอกจากมีเนื้อหาสาระในการให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแล้ว จะต้องมีการสอดแทรกเนื้อหาเพื่อให้ตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมของนักกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ทั้งนี้ องค์กรกลางบริหารงานบุคคลแต่ละองค์กรอาจพิจารณาประสานขอความร่วมมือในการออกแบบหลักสูตรไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือองค์กรที่มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ หรือพัฒนาความรู้เฉพาะด้าน เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด ฯลฯ ตามความเหมาะสม เพื่อให้หลักสูตรมีความครอบคลุมและเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร

(๒) ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการและเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐแต่ละประเภทพิจารณาจัดให้มีหลักสูตรอบรมกฎหมายและทดสอบความรู้ก่อนมีการเลื่อนระดับตำแหน่ง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการและเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐแต่ละประเภทจัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรตามข้อ (๑) และ (๒) ทุก ๕ ปี เพื่อปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและมีองค์ความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ

(๔) ให้เนติบัณฑิตยสภาและสภาทนายความจัดให้มีหลักสูตรอบรมวิชากฎหมายที่มีองค์ความรู้ที่ทันสมัยและสอดแทรกจริยธรรม เพื่อให้นักกฎหมายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ารับการอบรมพัฒนาองค์ความรู้ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมควรมีความเหมาะสมและนักกฎหมายทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงได้

(๕) ให้สภาทนายความจัดให้มีหลักสูตรอบรมกฎหมายและทดสอบความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความอยู่เสมอ ๆ โดยให้สภาทนายความกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ เข้ารับการอบรมกฎหมายและทดสอบความรู้ เพื่อให้ทนายความมีองค์ความรู้ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคม โดยจะต้องมีการพิจารณาประเมินคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพด้วย

(๖) สำหรับหน่วยงานของรัฐฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ ให้จัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรผู้ทำหน้าที่ผู้พิพากษาและตุลาการในศาลทุกศาล อัยการ รวมทั้งบุคลากรในองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ได้พัฒนาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้ ให้คณะรัฐมนตรีทำหน้าที่ประสาน ให้คำปรึกษาหรือเสนอแนะ ต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : องค์กรกลางที่รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคลของแต่ละองค์กร / เนติบัณฑิตยสภา / สภาทนายความ
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒ จัดทำหลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพนักกฎหมายได้รับความรู้ที่ทันสมัยและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อนำไปใช้ประกอบวิชาชีพ โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ที่มีความพร้อม จัดให้มีหลักสูตรอบรมกฎหมายที่สอดคล้องกับจริยธรรมนักกฎหมายที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อเปิดให้นักกฎหมายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ารับการอบรมพัฒนาองค์ความรู้และตระหนักถึงจริยธรรมการเป็นนักกฎหมาย และผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่ผ่านการอบรมและทดสอบความรู้สามารถนำใบประกาศนียบัตรเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้ประกอบการพิจารณาประเมินเพื่อเลื่อนระดับได้

(๒) ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ จัดทำหลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่อง เพื่อให้นักกฎหมายได้รับความรู้ที่ทันสมัยในการนำไปใช้ประกอบวิชาชีพ โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๒.๑) ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติจัดประชุมร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ทั่วประเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมาย

(๒.๒) ให้ที่ประชุมสภานิติศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ทั่วประเทศร่วมกันจัดทำหลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่อง เพื่อเปิดให้นักกฎหมายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ารับการอบรมและทดสอบความรู้

(๒.๓) เมื่อที่ประชุมสภานิติศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ทั่วประเทศจัดทำหลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่องเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการเสนอหลักสูตรดังกล่าวต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อให้การรับรอง

(๒.๔) เมื่อคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรองหลักสูตรแล้วให้มีการเปิดการอบรมได้ และให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติประสานงานไปยังหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนส่งผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมายเข้ารับการอบรมและทดสอบความรู้ตามหลักสูตรเป็นระยะ โดยให้ผู้ผ่านการอบรมและทดสอบความรู้ความสามารถนำผลการอบรมและทดสอบความรู้ไปประกอบการพิจารณาประเมินเพื่อเลื่อนระดับได้

(๒.๕) ให้สภานิติศึกษาแห่งชาติ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้ภาคเอกชนที่ประสงค์จะจัดทำหลักสูตรอบรมเพื่อให้นักกฎหมายมีความรู้ที่ทันสมัยสามารถจัดทำหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ / คณะกรรมการการอุดมศึกษา / สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- งบประมาณ : ๕๐ ล้านบาท นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๓ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ จัดให้มีหลักสูตรอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย รวมทั้งให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้กระทรวงยุติธรรมประสานความร่วมมือกับสำนักงานอัยการสูงสุดและสภาทนายความจัดทำหลักสูตรอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนทั่วไป โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

(๒) เมื่อมีการจัดทำหลักสูตรอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนทั่วไปเสร็จสิ้นแล้ว ให้มีการเปิดการอบรมโดยวิธีการดังต่อไปนี้

(๒.๑) ให้กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสภาทนายความ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย จัดอบรมให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ หรือ

(๒.๒) ให้กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสภาทนายความ เปิดอบรมผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์ หรือ

(๒.๓) วิธีการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

(๓) ให้หน่วยงานของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายทุกหน่วยจัดทำคู่มือหรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอธิบายกฎหมายที่หน่วยงานของตนรับผิดชอบโดยใช้ถ้อยคำภาษาที่เข้าใจได้ง่ายเผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้ เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

- ระยะเวลา : ภายใน ๖ เดือน นับแต่จัดทำหลักสูตรอบรมทั่วไปแล้วเสร็จ
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงยุติธรรม / สำนักงานอัยการสูงสุด / สภาทนายความ / กระทรวงมหาดไทย / หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) การจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยสอดแทรกหลักจริยธรรมของนักกฎหมาย

(๒) มีหลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่อง

(๓) มีหลักสูตรอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย รวมทั้งให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

วงเงินและแหล่งเงิน

๕๐ ล้านบาท นอกนั้นใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๘ :
ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. หลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ระดับปริญญาตรีผลิตบัณฑิตนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความรอบรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นนักกฎหมายที่ดี																									
๑.๑ กำหนดนโยบายระดับประเทศเกี่ยวกับการสร้างนักกฎหมายให้มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับยุคสมัย																					คณะกรรมการการอุดมศึกษา + สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีนักกฎหมายที่มีคุณภาพ และมีความเชี่ยวชาญเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศ	มีนโยบายระดับประเทศเกี่ยวกับแผนและวิธีการสร้างนักกฎหมายที่มีความชัดเจนเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับยุคสมัย
๑.๒ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานหลักสูตรแต่งตั้ง “คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ” เพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษานิติศาสตร์																					คณะกรรมการการอุดมศึกษา + สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ	มีคณะกรรมการสภานิติศึกษา

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๘ :
ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ พัฒนาหลักสูตรและสร้างมาตรฐานการศึกษากฎหมายในระดับปริญญาตรี ตลอดจนพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพ																					คณะกรรมการการอุดมศึกษา + สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษากฎหมายในระดับปริญญาตรีที่นำไปสู่การผลิตบัณฑิตนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพ	ข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษากฎหมายในระดับปริญญาตรี
๑.๔ ให้คณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนนิติศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ร่วมกัน																					คณะกรรมการการอุดมศึกษา + สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับจัดสรรเพิ่มเติมได้	การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา	แนวทางและแผนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างสถานศึกษาต่างๆ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๘ :
ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๕ พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานของผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้เหมาะสม ซึ่งอย่างน้อยควรต้องสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร โดยไม่มีการเทียบโอนรายวิชาที่ศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีคุณสมบัติครบถ้วนและมีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา																				คณะกรรมการการอุดมศึกษา + สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานของผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดม ศึกษาที่มาจากชั้นมัธยมศึกษา	หลักเกณฑ์มาตรฐานของผู้เข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๘ :
ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. การศึกษาอบรมวิชากฎหมายสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายทุกสาขาสร้างความรู้ที่ทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้และบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ																									
๒.๑ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรวิชาชีพและสถาบันการศึกษา จัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยสอดแทรกหลักจริยธรรมของนักกฎหมาย																					องค์กรกลางที่รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคล + เนติบัณฑิตยสภา + สภาทนายความ		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีหลักจริยธรรมของนักกฎหมาย	การจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยสอดแทรกหลักจริยธรรมของนักกฎหมาย
๒.๒ จัดทำหลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่อง เพื่อให้นักกฎหมายได้รับความรู้ที่ทันสมัย ในการนำไปใช้ประกอบวิชาชีพ																					สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน	๕๐	งบประมาณแผ่นดิน	ข้อเสนอเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่อง	หลักสูตรการศึกษากฎหมายต่อเนื่อง

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๘ :
ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สาขาวิชานิติศาสตร์ + คณะกรรมการการอุดมศึกษา + สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา				
๒.๓ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ จัดให้มีหลักสูตรอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย รวมทั้งให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ																					กระทรวงยุติธรรม + สำนักงานอัยการสูงสุด +	งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	งบประมาณแผ่นดิน	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายและมีความรู้ทางด้านกฎหมายผ่านทางระบบ	๑) หลักสูตรอบรมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน ๒) การให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๘ :
ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สภาทนายความ + กระทรวงมหาดไทย + หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย			เทคโนโลยีสารสนเทศ	

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

- ไม่มี -

ประเด็นปฏิรูปที่ ๙ :

พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ข. (๑) กำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และที่ผ่านมารัฐบาลได้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๙ เห็นชอบแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของรัฐบาล ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดินโดยการปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ในปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาขึ้นเป็นอย่างมากจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของประชาชน เนื่องจากเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องนำระบบดังกล่าวมาใช้เพื่อรองรับการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ การดำเนินการในเรื่องนี้จึงมีเป้าหมายในการจัดให้มีระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ซึ่งระบบการให้บริการดังกล่าวจะต้องสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว รองรับได้หลายภาษา และมีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถเก็บรักษาข้อมูลได้อย่างปลอดภัย แม้ในปัจจุบันหน่วยงานของรัฐหลายแห่งจะได้จัดให้มีระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์บ้างแล้ว เช่น ระบบการชำระภาษีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร ระบบการจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ฯลฯ แต่การให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐยังไม่ครอบคลุมในอีกหลายกรณี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนสามารถติดต่อกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และขจัดช่องทางการทุจริตและประพฤติมิชอบ

นอกจากนี้ ระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐจะต้องมีระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อให้ระบบมีความเสถียรและสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนั้น ระบบดังกล่าวจะต้องสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้อย่างแท้จริงโดยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบสารสนเทศได้โดยทั่วถึงในทุกหมู่บ้าน การปรับปรุงระบบดังกล่าวให้มีการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และมีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้สามารถสื่อสารได้อย่างหลากหลายช่องทาง และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการที่ไม่เป็นภาระต่อประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และมีความปลอดภัย

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้ จึงมุ่งเน้นการกำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อรองรับการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ โดยให้มีการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัลเพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและเชื่อมโยงผ่านระบบการให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) รวมถึงการให้ยื่นคำขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตผ่านทางระบบดังกล่าว ตลอดจนกำหนดให้มีการบูรณาการระบบฐานข้อมูลของรัฐให้มีความเป็นเอกภาพและมีความสอดคล้องกัน โดยมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนและมีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้รับทราบ โดยมีมาตรการครอบคลุมถึงประเด็นเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของระบบและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ลดค่าใช้จ่ายในการติดต่อราชการ ตลอดจนขจัดช่องทางการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และในระยะยาวกำหนดให้มีการพัฒนาไปสู่การจัดให้มีศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนและภาระของประชาชนเกี่ยวกับขั้นตอนการติดต่อภาครัฐ โดยเฉพาะในเรื่องการขออนุญาตหรืออนุมัติต่าง ๆ และในระยะต่อไปจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปในลักษณะของการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one-stop service) เช่น ระบบกลางของภาครัฐในการให้บริการธุรกิจตลอดวงจรการประกอบธุรกิจ (Single Portal for Business) อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการติดต่อราชการหรือรับบริการจากหน่วยงานของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

มีระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ในลักษณะการสื่อสารสองทาง ทั้งนี้ ระบบการให้บริการดังกล่าวจะต้องสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว มีหลายภาษา และมีระบบรักษาความปลอดภัยที่เชื่อถือได้ โดยมีรูปแบบ “๔ ท.” อันได้แก่ “ที่เดียว ทันใด ทั่วไทย ทุกเวลา” รวมทั้งมีกฎหมายรองรับการดำเนินการดังกล่าว

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๕ ปี นับแต่วันที่แผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายมีผลใช้บังคับ (พ.ศ. ๒๕๖๒) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) จำนวนระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service)

๒) จำนวนผู้เข้าใช้งานระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service)

๓) อันดับการพัฒนาด้านรัฐบาลดิจิทัล ในการจัดลำดับของ UN e-Government rankings อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุด ๕๐ อันดับแรก

๔) อันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business Index) จัดทำโดยธนาคารโลก (World Bank) อยู่ในอันดับสองของอาเซียน

๕) ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index)

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. จัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำข้อมูลในความรับผิดชอบให้เป็นฐานข้อมูลในระบบดิจิทัล และมีระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) รวมถึงการให้ยื่นคำขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การลดค่าใช้จ่าย ตลอดจนขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งกำหนดให้มีการบูรณาการระบบฐานข้อมูลของรัฐให้มีความเป็นเอกภาพ และมีความสอดคล้องต้องตรงกัน โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้รับทราบ ตลอดจนครอบคลุมถึงประเด็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. ปรับปรุงระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ให้มีการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจง่าย รวมทั้งมีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลฉบับภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน (ภาษาอังกฤษ) เพื่อความสะดวกของผู้รับบริการที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร โดยออกกฎหมายรองรับ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ให้สามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง โดยสามารถใช้ได้กับระบบโทรศัพท์มือถือ และระบบอื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถใช้งานได้ (เช่น ระบบ kiosk, call center) โดยออกกฎหมายรองรับ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๔. ดำเนินการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และจัดให้มีศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนและในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๕. พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) และพัฒนาให้เป็นการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one-stop service)

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๖. พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยของระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ให้เป็นระบบที่มีความเสถียร มีความน่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้ โดยออกกฎหมายรองรับ รวมทั้งมีการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการพัฒนาระบบ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๗. พิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการนำระบบยืนยันตัวบุคคลประเภทอื่น (Digital ID) และการตรวจสอบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ในระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) รวมทั้งพิจารณาแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ศาลสามารถรับฟังข้อมูลดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๘. พิจารณาดำเนินการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบสารสนเทศได้โดยทั่วถึงในทุกหมู่บ้าน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานปลัด และ/หรือ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๙. ประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนทั่วไป ระหว่างการดำเนินการตามข้อ ๑.๑ - ๑.๘ อย่างรอบด้าน

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑๐. วางระบบข้อมูลสารสนเทศเครือข่ายสำหรับองค์กร หรือหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมาย โดยจัดให้มีการทดสอบระบบเพื่อหาข้อบกพร่องในสถานการณ์ (Scenario) ต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการแก้ไข

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

๑) มีการจัดตั้งศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ

๒) จำนวนระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service)

๓) มีระบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (one-stop service)

๔) มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล

๕) มีระบบความมั่นคงปลอดภัยและมาตรการปกป้องคุ้มครองข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของประชาชนของระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service)

๖) การนำระบบยืนยันตัวบุคคลประเภทอื่น (Digital ID) และการตรวจสอบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการให้บริการและมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลง

๗) จำนวนผู้เข้าใช้งานระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service)

วงเงินและแหล่งเงินตามกิจกรรม

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. จัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล																					คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายระยะเร่งด่วน + สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) + สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารราชการและการจัดทำบริการสาธารณะในหน่วยงานของรัฐ	มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ปรับปรุงระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ให้มีการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจง่าย รวมทั้งมีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลฉบับภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน (ภาษาอังกฤษ) โดยออกกฎหมายรองรับ																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) + สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) + หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับการจัดสรรเพิ่มเติม	เพื่อให้มีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	จำนวนผู้เข้าใช้งานระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) เพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ให้สามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทางโดยออกกฎหมายรองรับ																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) + สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับการจัดสรรเพิ่มเติม	เพื่อให้มีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	จำนวนผู้เข้าใช้งานระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) เพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. ดำเนินการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และจัดให้มีศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับการจัดสรรเพิ่มเติม	เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนและในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ	มีการจัดตั้งศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ
๕. พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) และพัฒนาให้เป็นการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one-stop service)																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) +		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับการ	เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อกับภาครัฐ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ	๑) จำนวนระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) เพิ่มขึ้น ๒) มีระบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)		จัดสรรเพิ่มเติม		(one-stop service)
๖. พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยของระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) ให้เป็นระบบที่มีความเสถียร มีความน่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้ โดยออกกฎหมายรองรับ รวมทั้งมีการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการพัฒนาระบบ																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) + สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับการจัดสรรเพิ่มเติม	เพื่อให้ระบบการให้บริการด้านกฎหมายผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) มีความปลอดภัยและเชื่อถือได้	มีระบบความมั่นคงปลอดภัยและมาตรการปกป้องคุ้มครองข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของประชาชน ของระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗. พิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการนำระบบยืนยันตัวบุคคลประเภทอื่น (Digital ID) และการตรวจสอบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ (e-Service) รวมทั้งพิจารณาแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ศาลสามารถรับฟังข้อมูลดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) + สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) + สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับการจัดสรรเพิ่มเติม	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างคุ้มค่าและเต็มศักยภาพ	ระบบยืนยันตัวบุคคลประเภทอื่น (Digital ID) และการตรวจสอบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าใช้จ่ายที่ถูกลง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘. พิจารณาดำเนินการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบสารสนเทศได้โดยทั่วถึงในทุกหมู่บ้าน																					กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม + สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้ระบบสารสนเทศสามารถเข้าถึงได้โดยครอบคลุม	จำนวนผู้เข้าใช้งานระบบสารสนเทศภาครัฐที่เพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๙. ประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนทั่วไประหว่างการดำเนินการตามข้อ ๑.๑ - ข้อ ๑.๘ อย่างรอบด้าน																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) + สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง	๑) จำนวนช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ๒) จำนวนผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็น และมีการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาพิจารณาและให้ความเห็นต่อผลการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑๐. วางระบบข้อมูลสารสนเทศเครือข่ายสำหรับองค์กร หรือหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมาย โดยจัดให้มีการทดสอบระบบเพื่อหาข้อบกพร่องในสถานการณ์ (Scenario) ต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการแก้ไข																					สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) + สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)		งบประมาณตามปกติของหน่วยงานและอาจขอรับการจัดสรรเพิ่มเติม	เพื่อให้ระบบข้อมูลสารสนเทศของรัฐสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีระบบข้อมูลสารสนเทศเครือข่ายสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมาย

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ....

: กำหนดหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีระบบเอกสารที่ทำในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัล การจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่รองรับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐด้วยวิธีการดิจิทัล ตลอดจนจัดทำแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ :

มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ง. (๑) กำหนดให้มีการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิผลเป็นหลักการสำคัญของการดำเนินการตามกฎหมายทั้งปวง และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กฎหมายคงความศักดิ์สิทธิ์และทำให้ประชาชนเคารพและเชื่อถือได้ว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหวังจึงต้องมีการกำหนดกลไกในการสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้มีการออกอนุบัญญัติเพื่อกำหนดรายละเอียดของการปฏิบัติตามกฎหมายไว้อย่างครบถ้วน เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับได้อย่างสมบูรณ์ การกำหนดผลบังคับอย่างเคร่งครัดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อให้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด หรือการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบังคับใช้กฎหมายเองก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเมื่อประชาชนเกรงว่าตนจะได้รับผลร้ายตามที่กฎหมายกำหนดก็จะมีการเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับการงดเว้นหรือผ่อนผันการบังคับใช้กฎหมาย อันเป็นที่มาของการเลือกปฏิบัติและใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ดังเช่นที่มีผลการศึกษาบ่งชี้ว่า ถ้าลดเสรีภาพของประชาชนลง ๑ ส่วน จะเพิ่มโอกาสในการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐเป็น ๓ ส่วน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเลือกปฏิบัติและไม่เป็นธรรม อีกทั้งยังมีกรณีที่มีการกำหนดให้มีรางวัลนำจับให้แก่เจ้าหน้าที่อันเป็นมูลเหตุจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการต่อผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายโดยไม่เป็นธรรมเพื่อให้ตนได้รับผลประโยชน์ตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

แนวทางการดำเนินการที่กำหนดในผลอันพึงประสงค์ข้อนี้ คือ จะต้องมีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งการกำหนดให้กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาต้องมีการบังคับใช้และต้องออกอนุบัญญัติทุกฉบับให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ประกาศกฎหมายในราชกิจจานุเบกษา หรือกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำการใดให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่ดำเนินการหรือดำเนินการล่าช้าเกินกว่าเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่รับผิดชอบมีความผิดวินัย นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดกลไกให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพิจารณานำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการพิจารณาเปลี่ยนมาตรการการลงโทษอาญาเป็นโทษปรับทางปกครองและกำหนดให้มีการศึกษาแนวทางในการยกเลิกหรือปรับปรุงการให้รางวัลนำจับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเหมาะสม สร้างความเป็นธรรม และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้ยังได้เสนอให้มีการกำหนดกลไกสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายประชาชนในการตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ในกรณีที่พบว่ามีการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่สมควร หรือใช้บังคับกฎหมายไม่ถูกต้อง หรือมีการเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายอาจเสนอเรื่องหรือส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการต่อไป และจะต้องได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสมจากการให้ข้อมูลดังกล่าว ซึ่งจะทำให้กลไกการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

๒) มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

๓) มีกฎหมายเปลี่ยนโทษทางอาญาที่มีการจำคุกและปรับ และสามารถเปรียบเทียบเพื่อให้คดียุติได้ โดยให้เปลี่ยนมาตรการการลงโทษอาญาดังกล่าวเป็นโทษปรับทางปกครอง

๔) การศึกษาการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกฎหมายต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

กรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔) และดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย และมีการออกอนุบัญญัติรองรับการดำเนินการตามกฎหมายครบถ้วน

๒) ส่วนงานหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

๓) กฎหมายที่มีโทษทางอาญา ได้มีการปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขจากมาตรการการลงโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครอง

๔) ข้อเสนอเกี่ยวกับการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกฎหมายต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

วงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม

วงเงิน : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แหล่งเงิน : งบประมาณแผ่นดิน

กิจกรรมและวิธีการตามผลอันพึงประสงค์

๑. จัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

๑.๑ พิจารณาความเหมาะสมในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(๑) กฎหมายใดที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ไม่มีการบังคับใช้ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่มีผลใช้บังคับ ให้กฎหมายนั้นเป็นอันยกเลิกเมื่อพ้นวันครบกำหนด ๒ ปี

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ในการออกกฎหมายระดับอนุบัญญัติ ดังต่อไปนี้

(๒.๑) ต้องดำเนินการออกอนุบัญญัติทุกฉบับให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ประกาศกฎหมายในราชกิจจานุเบกษา กฎหมายใดไม่ออกอนุบัญญัติทุกฉบับให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ให้เป็นอันยกเลิก

(๒.๒) หากไม่มีการออกอนุบัญญัติ จะนำโทษทางอาญามาใช้บังคับให้เป็นโทษแก่บุคคลไม่ได้

(๒.๓) ในกรณีที่มีบทเฉพาะกาลของกฎหมายใหม่ซึ่งยกเลิกกฎหมายเก่าบัญญัติให้อนุบัญญัติตามกฎหมายเก่ามีผลใช้บังคับต่อไปได้จนกว่าจะมีการออกอนุบัญญัติตามกฎหมายใหม่ หากไม่มีการออกอนุบัญญัติตามกฎหมายเมื่อครบ ๑ ปี นับแต่วันประกาศกฎหมายในราชกิจจานุเบกษา ให้อนุบัญญัติตามกฎหมายเก่าทั้งหมดเป็นอันยกเลิก

(๓) กำหนดให้มีอำนาจดำเนินการในระหว่างเตรียมการในกรณีที่กฎหมายกำหนดเงื่อนเวลาในการมีผลใช้บังคับกฎหมาย โดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายมีอำนาจดำเนินการบางอย่างตามที่กำหนดในกฎหมายได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดผลต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กำหนดให้มีการเสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายนั้นล่วงหน้าได้ แต่จะมีผลต่อเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รวมทั้งการเตรียมดำเนินการเสนอให้ออกอนุบัญญัติไปพลางก่อนได้ เป็นต้น

(๔) ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำการใดให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่ดำเนินการหรือดำเนินการล่าช้าเกินกว่าเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่รับผิดชอบมีความผิดวินัย และหากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรง หรือในกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิในการฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นส่วนตัว ทั้งนี้ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความล่าช้านั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเหตุอื่นที่มิใช่ความผิดของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบนั้น

(๕) ในกรณีที่ประชาชนพบว่าไม่มีการดำเนินการใช้บังคับกฎหมาย หรือใช้บังคับกฎหมายไม่ถูกต้อง หรือมีการเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย อาจเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ปปท.) เพื่อพิจารณาดำเนินการ และต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองประชาชนที่ให้ข้อมูลด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๒ จัดทำร่างอนุบัญญัติเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายในข้อ ๑.๑

- ระยะเวลา : ภายใน ๓ เดือนนับแต่ประกาศใช้กฎหมายตามข้อ ๑.๑
- หน่วยงานหลัก : คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย / หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ร่างกฎหมายตามข้อ ๑.๑ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย

(๒) มีการออกอนุบัญญัติเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และการปฏิบัติครบถ้วน

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๑ กำหนดกลไกให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย พิจารณานำเครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย เช่น การใช้กล้องวงจรปิดและการออกใบสั่งโดยเครื่องจักรกล การบังคับให้มีการติดตั้งเครื่องบันทึกข้อมูลการขับขี่ในยานพาหนะสาธารณะและยานพาหนะที่ใช้ในการบรรทุกหรือขนส่ง โดยเฉพาะเรื่องความเร็ว น้ำหนักบรรทุก และระยะเวลาการขับขี่ของผู้ขับรถ หรือการติดกล้องวงจรปิดในรถโดยสารสาธารณะและเมื่อมีการติดตั้งแล้วต้องกำกับให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ ฯลฯ โดยให้หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายเสนอแผนการดำเนินการต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดซึ่งจะต้องสอดคล้องกับระยะเวลาในการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย เพื่อให้การบังคับการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๒ การกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาและสร้างความร่วมมือทางด้านเทคโนโลยีทั้งกับภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเชื่อมโยงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย และจะต้องจัดให้มีการประเมินผลของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมายนั้นด้วย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓
- หน่วยงานหลัก : หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจต้องขอรับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐมีการนำเครื่องมือเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมาย โดยพิจารณาจากจำนวนกลไกที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว

(๒) มีกลไกการดำเนินการรองรับการปฏิบัติตามข้อ (๑)

(๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาและสร้างความร่วมมือในภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงมีการรายงานผลการประเมินประสิทธิภาพของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓. จัดทำกฎหมายเพื่อเปลี่ยนโทษทางอาญาที่มีการจำคุกและปรับที่สามารถเปรียบเทียบเพื่อให้คดียุติได้ให้เป็นโทษปรับทางปกครอง

๓.๑ ให้มีการพิจารณาสำรวจโทษทางอาญาที่มีการจำคุกและปรับที่สามารถเปรียบเทียบเพื่อให้คดียุติได้ รวมทั้งโทษทางอาญากรณีอื่น เช่น ความผิดลหุโทษ ฯลฯ เพื่อพิจารณามาตรการที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยนให้เป็นโทษปรับทางปกครอง โดยมีตัวอย่างของเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

(๑) ความผิดลหุโทษโดยการกระทำที่เห็นว่า เนื้อหาไม่ควรเป็น “ความผิดทางอาญา” เพราะการกระทำนั้นกระทบกระเทือนคุณธรรมทางกฎหมายน้อย แต่ก็ควรมีสภาพบังคับให้เป็น “การกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ” และถือว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบนี้เป็นความผิดในทางปกครอง และมาตรการบังคับที่ใช้สำหรับกระทำดังกล่าวนี้ คือ โทษปรับทางปกครอง

(๒) ความผิดทางอาญาของพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา ที่ไม่สมควรเป็นความผิดทางอาญา หรือการกระทำนั้นไม่ใช่อาชญากรรมที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีและการอยู่รวมกันของคนในสังคม จึงไม่ต้องนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเข้ามาแก้ไขปัญหา แต่หากกำหนดให้เป็นมาตรการทางปกครอง คือ โทษปรับทางปกครอง

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓.๒ เมื่อได้ข้อมูลและแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมแล้ว ให้พิจารณาจัดทำร่างกฎหมายเพื่อเปลี่ยนโทษทางอาญาให้เป็นโทษปรับทางปกครอง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบังคับการตามกฎหมาย และลดภาระและผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) มีการสำรวจโทษทางอาญาที่อยู่ในข่ายที่จะพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นโทษปรับทางปกครอง

(๒) มีการจัดทำกฎหมายเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครอง เพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๔. ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกฎหมายต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

๔.๑ ให้มีการพิจารณาศึกษาบทบัญญัติที่มีการกำหนดสินบนและเงินรางวัลที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการจับกุมดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด เพื่อพิจารณายกเลิกหรือปรับปรุงให้เหมาะสม โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) การพิจารณาประเด็นข้อกฎหมายและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน โดยเฉพาะการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ประกอบการพิจารณาบทลงโทษ และความไม่ชัดเจนในข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่กลายเป็นช่องทางในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อหาผลประโยชน์

(๒) การพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ่ายสินบนและเงินรางวัลของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ตำรวจ ศุลกากร ขนส่งทางบก ป่าไม้ ยาเสพติด การฟอกเงิน ทรัพย์สินทางปัญญา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : กระทรวงการคลัง / คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๔.๒ กำหนดให้มีการหารือและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป และจัดทำรายงานประมวลความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย เสนอให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายเพื่อพิจารณา

- ระยะเวลา : ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒
- หน่วยงานหลัก : หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย
- งบประมาณ : งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการตามกิจกรรม

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตัวชี้วัดตามกิจกรรม

(๑) ข้อเสนอเกี่ยวกับการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกฎหมายต่าง ๆ

(๒) จำนวนของข้อเสนอในการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายที่ได้จากการหารือและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานของรัฐผู้รักษาการตามกฎหมาย และประชาชนที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเพื่อเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายพิจารณา

วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณตามปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ :
มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. มีกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย																									
๑.๑ จัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย																					คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีกลไกควบคุมการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	กฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ประกาศใช้บังคับ
๑.๒ จัดทำร่างอนุบัญญัติเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และการปฏิบัติเพื่อรองรับกฎหมายตามข้อ ๑.๑																					คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย + หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	กฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และการปฏิบัติครบถ้วน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ :
มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย																									
๒.๑ มีการกำหนดกลไกให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย พิจารณาให้มีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในดำเนินการเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ																					หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย	ข้อเสนอที่เหมาะสมในการนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ
๒.๒ มีกลไกกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาและสร้างความร่วมมือทางด้านเทคโนโลยีทั้งกับภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเชื่อมโยงเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และต้องมีการประเมินผลเกี่ยวกับ																					หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	มีการติดตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการนำเทคโนโลยีมาใช้	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการรายงานผลการประเมินประสิทธิภาพของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ :
มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประสิทธิภาพของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมายนั้นด้วย																								ในการบังคับใช้กฎหมาย	
๓. จัดทำกฎหมายเปลี่ยนโทษทางอาญาที่สามารถเปรียบเทียบเพื่อให้คดียุติได้ ให้เป็นโทษปรับทางปกครอง																									
๓.๑ พิจารณาสำรวจโทษทางอาญาที่สามารถเปรียบเทียบเพื่อให้คดียุติได้ รวมทั้งโทษทางอาญากรณีอื่น เช่น ความผิดลหุโทษ ฯลฯ เพื่อพิจารณามาตรการที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยนให้เป็นโทษปรับทางปกครอง เพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการพิจารณาในการปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาให้เป็นโทษปรับทางปกครอง	รายงานข้อเสนอเกี่ยวกับบทบัญญัติที่กำหนดโทษทางอาญาที่มีการจำคุกและปรับ และสามารถเปรียบเทียบเพื่อให้คดียุติได้ โดยให้เปลี่ยนเป็นโทษปรับทางปกครอง
๓.๒ จัดทำกฎหมายเพื่อปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาให้เป็นโทษปรับทางปกครอง																					สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	การจัดทำกฎหมายเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครอง	กฎหมายเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครอง ประกาศใช้บังคับ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ :
มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. กำหนดให้มีการศึกษาการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกฎหมายต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน																									
๔.๑ พิจารณาศึกษาบทบัญญัติที่มีการกำหนดสินบนและเงินรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการจับกุมดำเนินคดี เพื่อให้มีการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกฎหมายต่าง ๆ																					กระทรวงการคลัง + คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันและเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเหมาะสม	ข้อเสนอเกี่ยวกับการยกเลิกหรือปรับปรุงรางวัลนำจับที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกฎหมายต่าง ๆ

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปและผลอันพึงประสงค์ที่ ๑๐ :
มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๒ กำหนดให้มีการหารือและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานของรัฐ ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือกฎฉบับต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป เพื่อจัดทำรายงานประมวลความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย เสนอให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายเพื่อพิจารณาสั่งการ																				หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย		งบประมาณตามปกติของหน่วยงาน	เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และมีข้อมูลสำหรับพิจารณาแก้ไขปรับปรุง	รายงานการรับฟังความคิดเห็น

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(๑) ร่างกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

: สาระสำคัญดังนี้

(๑) กฎหมายใดที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ไม่มีการบังคับใช้ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่มีผลใช้บังคับ ให้กฎหมายนั้นเป็นอันยกเลิกเมื่อพ้นวันครบกำหนด ๒ ปี

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ในการออกกฎหมายระดับอนุบัญญัติ ดังต่อไปนี้

(๒.๑) ต้องดำเนินการออกอนุบัญญัติทุกฉบับให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ประกาศกฎหมายในราชกิจจานุเบกษา กฎหมายใดไม่ออกอนุบัญญัติทุกฉบับให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ให้เป็นอันยกเลิก

(๒.๒) หากไม่มีการออกอนุบัญญัติ จะนำโทษทางอาญามาใช้บังคับให้เป็นโทษแก่บุคคลไม่ได้

(๒.๓) ในกรณีที่มีบทเฉพาะกาลของกฎหมายใหม่ซึ่งยกเลิกกฎหมายเก่าบัญญัติให้อนุบัญญัติตามกฎหมายเก่ามีผลใช้บังคับต่อไปได้จนกว่าจะมีการออกอนุบัญญัติตามกฎหมายใหม่ หากไม่มีการออกอนุบัญญัติตามกฎหมายเมื่อครบ ๑ ปี นับแต่วันประกาศกฎหมายในราชกิจจานุเบกษา ให้อนุบัญญัติตามกฎหมายเก่าทั้งหมดเป็นอันยกเลิก

(๓) กำหนดให้มีอำนาจดำเนินการในระหว่างเตรียมการในกรณีที่กฎหมายกำหนดเงื่อนเวลาในการมีผลใช้บังคับกฎหมาย โดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายมีอำนาจดำเนินการบางอย่างตามที่กำหนดในกฎหมายได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดผลต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กำหนดให้มีการเสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายนั้นล่วงหน้าได้ แต่จะมีผลต่อเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รวมทั้งการเตรียมดำเนินการเสนอให้ออกอนุบัญญัติไปพลางก่อนได้ เป็นต้น

(๔) ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำการใดให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่ดำเนินการหรือดำเนินการล่าช้าเกินกว่าเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้มีหน้าที่รับผิดชอบมีความผิดวินัย และหากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรง หรือในกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิในการฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นส่วนตัว ทั้งนี้ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความล่าช้านั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเหตุอื่นที่มิใช่ความผิดของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ

(๕) ในกรณีที่ประชาชนพบว่าไม่มีการดำเนินการใช้บังคับกฎหมาย หรือใช้บังคับกฎหมายไม่ถูกต้อง หรือมีการเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย อาจเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ปปท.) เพื่อพิจารณาดำเนินการ และต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองประชาชนที่ให้ข้อมูลด้วย

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

๑.๑ บทนำ

กระบวนการยุติธรรมเป็นกลไกสำคัญของรัฐในการสร้างความเป็นธรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกจากนี้ยังเป็นกฎเกณฑ์กติกาและผู้รักษากฎเกณฑ์กติกาทุกกลไกของรัฐ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวกระบวนการยุติธรรมต้องมีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือของประชาชนจึงจะสามารถสร้างความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคมได้อย่างยั่งยืน รัฐจึงจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง มีสมรรถนะเท่าทันความซับซ้อนของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

แม้กระบวนการยุติธรรมของไทยจะผ่านการปฏิรูปด้านโครงสร้าง กระบวนการทำงานและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาแล้วหลายครั้ง แต่ยังคงปรากฏข้อวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมทั้งในแง่ของความล่าช้าในการดำเนินงาน อุปสรรคในการเข้าถึง ความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย และความถูกต้องของการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ สะท้อนให้เห็นความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงกำหนดให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งเพื่อวางรากฐานระบบสังคมการเมืองของประเทศ โดยมีการศึกษาและจัดทำข้อเสนอในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ในกรอบภารกิจของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จนกระทั่งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ก็มีบทบัญญัติรับรองความต่อเนื่องของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ต่อมาจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมขึ้นเพื่อจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๑.๑.๑ บริบทข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ โดยกำหนดกลไกรวมทั้งสร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

รัฐธรรมนูญได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติรรม จำนวน ๙ มาตรา ดังนี้

๑. มาตรา ๕๓
๒. มาตรา ๖๕
๓. มาตรา ๖๘
๔. มาตรา ๗๖
๕. มาตรา ๗๗
๖. มาตรา ๒๕๗

๗. มาตรา ๒๕๘
๘. มาตรา ๒๕๙
๙. มาตรา ๒๖๐

แต่ละมาตรามีบทบัญญัติดังนี้ คือ

มาตรา ๕๓ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

มาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทนายความให้

มาตรา ๗๖ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็วไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๑) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับ หน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรม ที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอิสระ ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพ และภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศการวัดผลการดำเนินการและระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อน

มาตรา ๒๖๐ ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน เป็นประธาน

(๒) ผู้เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งอย่างน้อยต้องมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติรวมอยู่ด้วยมีจำนวนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เป็นกรรมการ

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน มีจำนวนเท่ากับกรรมการตาม (๒) เป็นกรรมการ

(๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม และอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เมื่อครบกำหนดเวลาตามวรรคสองแล้ว ถ้าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จให้การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจดำเนินการตามหลักอาวุโสตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๑.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกจำนวน ๒ ฉบับ ดังนี้ คือ

๑.๑.๒.๑ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๗ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

๑.๑.๒.๒ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายและวิธีการในการจัดทำแผนการปฏิรูป ดังนี้ คือ

มาตรา ๕ การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๖ ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปในด้านต่างๆ แต่ละด้านตามมาตรา ๘ รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้นๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศแต่ละด้านจะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้าน หรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสาม

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลตามวรรคสี่ ให้หมายความถึงการประสาน การปรึกษาหารือหรือเสนอแนะต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

มาตรา ๗ แผนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับในลักษณะที่เป็นการบูรณาการและตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

(๓) การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการตาม (๑) และ (๒)

(๔) วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่องตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน

(๕) ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปี

(๖) การเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาความเร่งด่วนของการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านเพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศ และต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินการคลังของประเทศด้วย

มาตรา ๘ ให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านการเมือง

(๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) ด้านกฎหมาย

(๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๕) ด้านการศึกษา

(๖) ด้านเศรษฐกิจ

(๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๘) ด้านสาธารณสุข

(๙) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๑๐) ด้านสังคม

(๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ที่ประชุมร่วมโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีจะแยกด้านตามวรรคหนึ่ง นอกจากด้านตาม (๕) ออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ก็ได้

ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย

ในกรณีที่มีการแยกด้านใดออกเป็นเรื่องตามวรรคสอง ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศสำหรับเรื่องนั้นเป็นคณะแยกจากกันในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ง. (๔) และด้านการศึกษาตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ของรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๖๐ หรือมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการ

การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ที่ประชุมร่วมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะขององค์กรฝ่ายตุลาการมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฝ่ายตุลาการด้วย

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ กำหนดให้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหมและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้วย

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมได้นำผลการศึกษา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้แก่ รายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทบทวนและบรรจุลงในแผนปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้คือ

๑. เป็นประเด็นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้

๒. เป็นประเด็นความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาของกระบวนการยุติธรรม

๓. มีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการให้สำเร็จในช่วงระยะเวลาของแผน หรือเพื่อวางรากฐานในการพัฒนาต่อไป

๔. เป็นประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชน ตามที่ปรากฏในภาคผนวก ๕ ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการจัดทำแผนตามที่พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๑ วรรคสองบัญญัติไว้

ทั้งนี้ ประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปในอดีตที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมนำมาพิจารณาศึกษาปรากฏตามภาคผนวก ๒ ส่วนรายงานการศึกษาอื่นๆ ปรากฏตามภาคผนวก ๓

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย(Political/Legal Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

นโยบายข้อ ๓ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ

- จัดระเบียบสังคม สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป โดยใช้ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ประกาศไว้แล้ว

นโยบายข้อ ๑๐ การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ

- จัดระบบอัตรากำลังและปรับปรุงค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐให้เหมาะสมและเป็นธรรม ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการ การรักษาบุคลากรภาครัฐที่มีประสิทธิภาพไว้ในระบบราชการ โดยจะดำเนินการตั้งแต่ระยะเฉพาะหน้าไปตามลำดับความจำเป็น และตามที่กฎหมายเอื้อให้สามารถดำเนินการได้

- กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้รวดเร็ววางมาตรการทางกฎหมาย มิให้เจ้าหน้าที่หลีกเลี่ยง ประวิงเวลา หรือใช้อำนาจโดยมิชอบก่อให้เกิดการทุจริต หรือสร้างความเสียหายแก่ประชาชน

- ยกระดับสมรรถนะของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการเชิงรุกทั้งในรูปแบบการเพิ่มศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนในต่างจังหวัดโดยไม่ต้องเดินทางเข้ามายังส่วนกลาง ศูนย์บริการสาธารณะแบบครบวงจรที่ครอบคลุมการให้บริการหลากหลายซึ่งจะจัดตั้งตามที่ชุมชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางไปติดต่อขอรับบริการได้โดยสะดวก การให้บริการถึงตัวบุคคลผ่านระบบศูนย์บริการร่วม ณ จุดเดียว (One Stop Service) และระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์แบบ พัฒนาหน่วยงานของรัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างนวัตกรรมในการทำงานอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพและมีระบบบูรณาการ

- เสริมสร้างระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้ายบุคลากรภาครัฐวางมาตรการป้องกันการแทรกแซงจากนักการเมือง และส่งเสริมให้มีการนำระบบพิทักษ์คุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ

- ใช้มาตรการทางกฎหมาย การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับอย่างเคร่งครัด ยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ

ที่ไม่จำเป็น สร้างภาระแก่ประชาชนเกินควร หรือเปิดช่องโอกาสการทุจริต เช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง การอนุญาต อนุมัติและการขอรับบริการจากรัฐ ซึ่งมีขั้นตอนยืดยาว ใช้เวลานาน ซ้ำซ้อน และเสียค่าใช้จ่ายทั้งของภาครัฐและประชาชน

- ปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายที่ครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในภาครัฐทุกระดับ โดยถือว่าเรื่องนี้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วนแห่งชาติ และเป็นเรื่องที่ต้องแทรกอยู่ในการปฏิรูปทุกด้าน

- เร่งรัดการดำเนินการต่อผู้กระทำการทุจริตทั้งในด้านวินัยและคดี รวมทั้งให้ผู้ใช้บริการมีโอกาสประเมินระดับความน่าเชื่อถือของหน่วยงานรัฐและเปิดเผยผลการประเมินต่อประชาชน

- ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีองค์กรภาคเอกชนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสอดส่อง เฝ้าระวัง ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ถูกแทรกแซงหรือขัดขวาง

<u>นโยบายข้อ ๑๑</u> ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- จัดตั้งองค์กรปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ปราศจากการแทรกแซงของรัฐ

- นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีทุกขั้นตอนให้รวดเร็วเกิดความเป็นธรรม และมีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันสามารถใช้ติดตามผล และนำไปใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมได้

- ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยให้เข้าถึงความเป็นธรรมได้ง่าย รวดเร็ว

นโยบายรัฐบาลข้างต้น ส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมต้องนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลที่มุ่งหวังให้กระบวนการยุติธรรมสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีมาตรฐานตามหลักสากลและเป็นธรรม

(๒) นโยบาย Thailand ๔.๐ เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยหรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” ขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านกลไก “ประชารัฐ” ทั้งนี้ การดำเนินการปรับเปลี่ยนให้ประเทศไทยสามารถมุ่งสู่ Thailand ๔.๐ ได้เป็นผลสำเร็จ จำเป็นต้องขับเคลื่อนผ่านกลไกภาครัฐ ดังนั้น รัฐบาลจึงกำหนดแนวทางการปฏิรูประบบราชการใหม่ตามโมเดล Government ๔.๐ เพื่อมุ่งสู่ THAILAND ๔.๐ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้ภาครัฐปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจและสังคมยุค Digital นอกจากนี้ ยังยกระดับประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาลเข้าสู่การเป็นรัฐบาล Digital ที่มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริงโดยอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการเชื่อมโยง

ข้อมูลและการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (Government Integration) การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์ Digital มาสนับสนุนการปฏิบัติงาน (Smart Operations) ที่ประหยัดและคุ้มค่า และการยกระดับงานบริการภาครัฐให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Citizen-centric Services) *(นโยบายรัฐบาล)* นโยบายดังกล่าว เป็นโอกาสที่เอื้อให้กระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรภาครัฐ ต้องทำการปฏิรูปงานใหม่ตามโมเดล Government ๔.๐ เพื่อให้มีความก้าวหน้าในเชิงรุกและมีประสิทธิภาพ รองรับการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ยุค THAILAND ๔.๐

(๓) การดำเนินงานของรัฐบาล ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ พร้อมกับการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบาย ๑๑ ข้อที่ได้แถลงไว้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งในมิติของการปฏิรูปเศรษฐกิจ เช่น ปฏิรูปภาคเกษตร ปฏิรูปพลังงาน มิติการปฏิรูปด้านสังคม เช่น ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข การปฏิรูปด้านความมั่นคง ด้านการต่างประเทศ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) คณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย (คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) หรือ “วิป ๓ ฝ่าย” คณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน (กขป.) ๖ คณะ คณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) และกระทรวงต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิรูปประเทศในทุกด้านถูกขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม *(รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ ๒ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘-๑๒ กันยายน ๒๕๕๙)* ผลการดำเนินงานของรัฐบาลแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงที่มุ่งมั่นของรัฐบาลที่ต้องการให้การเกิดการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ รวมถึงการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้การปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง

(๔) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบไปด้วย ๑๖ หมวด ๒๗๙ มาตรา และมีจุดเด่นประการหนึ่ง คือ การให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศ โดยบัญญัติให้การปฏิรูปประเทศ เป็นหนึ่งหมวดในรัฐธรรมนูญ (หมวด ๑๖ มาตรา ๒๕๗ – มาตรา ๒๖๑) และได้บัญญัติถึงเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศไว้ ๓ ประการ คือ ๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ ๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรมและมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ ๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปฏิรูปประเทศเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใดมาก่อน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยใน ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ *(สำนักงานเลขาธิการสภา*

ผู้แทนราษฎร) รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดของประเทศ และเป็นกติกาที่กำหนดให้หน่วยงานและบุคคลต้องปฏิบัติตาม จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้กระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๕) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. นี้กำหนดไว้ว่าให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันอันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี และหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรากฏอยู่ในมาตรา ๑๕ (๔) ที่กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นอกจากนี้ ยังมีบทลงโทษ กรณีหน่วยงานดำเนินการไม่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ ไม่แก้ไขปรับปรุงหรือไม่แจ้งการดำเนินการให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป *(พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐)* บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เป็นโอกาสที่เอื้ออย่างยิ่งให้กระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการปฏิรูปให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและเป็นไปตามแผนที่กำหนด มิเช่นนั้น อาจถือเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีสาระสำคัญ โดยที่มาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่อย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้านและกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี ซึ่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ ก็ได้กำหนดให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการเมือง ๒. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ๓. ด้านกฎหมาย ๔. ด้านกระบวนการยุติธรรม ๕. ด้านการศึกษา ๖. ด้านเศรษฐกิจ ๗. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๘. ด้านสาธารณสุข ๙. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ๑๐. ด้านสังคม และ ๑๑. ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ แผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ *(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐)* ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นโอกาสให้การปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการให้บรรลุผลตามบทบัญญัติของกฎหมาย

(๗) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะเป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนา โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอยู่ใน ๒ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้วย และได้กำหนดตัวชี้วัด ให้มีการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย โดยปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับ ข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความมั่นใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามกติกา เอื้อต่อภารกิจภาครัฐ การลงทุนและดำเนินธุรกิจ ภาคเอกชน ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการวินิจฉัยคดีมีความถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรมตามหลักนิติธรรมและลดปริมาณผู้กระทำผิดในที่ควบคุม (*แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒)* แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นแผนพัฒนาประเทศที่อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศตามที่สภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอ จึงเป็นโอกาสที่เอื้อต่อการดำเนินการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมให้สามารถขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

(๘) กฎหมาย กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้มาตรฐานสากล เนื่องจากล้าสมัยและกระบวนการตรากฎหมายยังมีจุดอ่อนหลายประการ อาทิ มีความล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขาดการเตรียมความพร้อมให้กับผู้นำไปปฏิบัติ ขาดการวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้าน มุ่งควบคุมมากกว่าส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว มีการรวมอำนาจไว้ที่องค์กรระดับสูง การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ ทำให้เกิดการถูกเอาเปรียบและได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัญหาข้างต้นเป็นปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จึงนับเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยและสร้างกลไกให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๙) ระบบกฎหมายไทยมีการใช้มาตรการทางอาญาในกฎหมายเป็นจำนวนมาก การมีกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีคดีเข้าสู่ระบบยุติธรรมทางอาญาเป็นจำนวนมากตามไปด้วย และการใช้กลไกทางอาญาจัดการกับการฝ่าฝืนกฎหมายยังส่งผลต่อการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งยังเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ใช้กฎหมายเหล่านั้น เป็นเครื่องมือในการทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์จากประชาชนที่ไม่มีความรู้ความ

เข้าใจในกฎหมายหรือกลุ่มคนจน นอกจากนี้ การที่ระบบกฎหมายและระบบยุติธรรมของไทยใช้กระบวนการทางอาญาเป็นหลักในการระงับข้อพิพาทและแก้ไขปัญหาต่างๆ มีผลกระทบทำให้ผู้เสียหายเลือกที่จะดำเนินคดีทางอาญามากเกินกว่าระดับที่เหมาะสมที่สุด โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดส่วนบุคคล เพราะกระบวนการทางอาญาใช้ทรัพยากรของรัฐ และในแง่ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์การใช้กระบวนการทางอาญาเป็นหลักยังทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด เนื่องจากการดำเนินคดีทางอาญาต้องการพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์จนสิ้นสงสัย *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)* ปัจจัยดังกล่าว เป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของการนำโทษทางอาญามาใช้ เพื่อให้การกำหนดโทษอาญามีความเหมาะสม โปร่งใส ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด

- อุปสรรค (Threats)

(๑) การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพต่ำและระบบการให้บริการประชาชนยัง ไม่ได้มาตรฐานสากลเมื่อเทียบกับต่างประเทศ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากระบบบริหารราชการเป็นแบบแนวดิ่ง รวมศูนย์การบริหารงานไว้ที่ส่วนกลาง มีระเบียบและขั้นตอนมาก ขาดความยืดหยุ่น ล่าช้า ไม่คล่องตัว ไม่ประหยัด ขาดความรับผิดชอบและขาดธรรมาภิบาล กฎระเบียบจำนวนมาก ล้าสมัยไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ซ้ำซ้อน และมีความขัดแย้งกันเอง *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัญหาดังกล่าวเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

(๒) การทุจริตและประพฤติมิชอบได้ขยายไปในวงกว้างในภาครัฐ นำไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของภาครัฐ ตลอดจนขาดความเชื่อถือจากนานาชาติ โดยผลการประเมินขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พบว่า พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index: CPI) เพียงร้อยละ ๓๘ อยู่อันดับที่ ๗๖ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๖๘ ประเทศทั่วโลก สาเหตุสำคัญเนื่องจากขาดความต่อเนื่องและล่าช้าในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนมีพฤติกรรมในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ โดยเฉพาะการนำระบบอุปถัมภ์มาใช้ในการปฏิบัติราชการ *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ทั้งนี้ การทุจริตคอร์รัปชันเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานในทุกเรื่องรวมทั้งการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

(๓) กระบวนการจัดสรรงบประมาณของประเทศขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร เนื่องจากระยะเวลาในการจัดทำคำของบประมาณที่ไม่ทันต่อการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระบวนการวิเคราะห์งบประมาณและจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ยังคงเป็นระบบการทำงานที่เน้นความเป็นเอกเทศของกระทรวง กรม กอง ไม่บูรณาการในการแก้ไขปัญหาระดับชาติอย่างเท่าทันตลอดทั้งขาดการบูรณาการในมิติต่างๆ การจัดสรรงบประมาณลงสู่พื้นที่มีสภาพเป็นเบี้ยหัวแตก

ไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึง รวมทั้งขาดกลไกและช่องทางที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ กระบวนการดำเนินงานและงบประมาณของภาครัฐ ทำให้กระบวนการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไทยอย่างแท้จริง *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น งาน เงิน คน ต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันหากงบประมาณจัดสรรไม่เพียงพอ การใช้งบประมาณไม่เท่าทันต่อการแก้ไขปัญหา และไม่มีการบูรณาการงบประมาณระหว่างหน่วยงานโดยยึดแผนปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นหลัก การปฏิรูปดังกล่าวย่อมสำเร็จได้ยาก

๒) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยในปี ๒๕๖๐ World Economic Forum (WEF) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๓๒ จาก ๑๔๐ ประเทศ ซึ่งสูงจากลำดับ ๓๔ จากการจัดอันดับครั้งก่อน *(ข้อมูลจากรายงานของ IMD World Competitiveness Center)* สำหรับผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดย International Institute for Management Development (IMD) มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ ๒๘ ในปี ๒๕๕๙ มาเป็นอันดับที่ ๒๗ ในปี ๒๕๖๐ จาก ๖๑ ประเทศ ในขณะที่ผลการสำรวจประเทศที่มีความสะดวกในการเข้าไปประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ของธนาคารโลกได้จัดให้ไทยอยู่ในอันดับที่ ๒๖ จาก ๑๙๐ ประเทศทั่วโลกที่มีความสะดวกในการประกอบธุรกิจสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากเดิมที่อยู่ในลำดับที่ ๔๘ เมื่อเทียบกับระเบียบวิธีการวัดของปีที่แล้วกับปีปัจจุบัน นอกจากนี้ประเทศไทยจัดเป็น ๑ ใน ๑๐ ประเทศที่มีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสะดวกในการประกอบธุรกิจมากที่สุดในปีที่ผ่านมา *(ข้อมูลจากรายงาน ของธนาคารโลก)* ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเอื้อให้กระบวนการยุติธรรมต้องทำการปฏิรูปทั้งระบบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้อยู่ในลำดับที่ดีขึ้นกว่าเดิมและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน

(๒) สภาวะทางเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในปัจจุบันสร้างความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำในเรื่องรายได้ของประชาชน อีกทั้งภาวะเงินเฟ้อที่ส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่รัฐต้องจัดหาสวัสดิการและบริการสาธารณะซึ่งล้วนเป็นภาระทั้งของรัฐบาลและประชาชนหากการบริหารงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังคงมีขั้นตอนมาก ล่าช้าและมีค่าใช้จ่ายสูง ก็จะยิ่งเป็นการตอกย้ำซ้ำเติมความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนและสังคม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ,แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)* จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและมีค่าใช้จ่ายเหมาะสม

- อุปสรรค (Threat)

การบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคยังมีข้อจำกัดที่สำคัญๆ หลายประการ เช่น ปัญหา การประสานระหว่างนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง กับนโยบายการพัฒนาภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาที่สำคัญๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณและการดูแลให้มีกรอบเม็ดเงินงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ ความล่าช้าของการดำเนินโครงการพัฒนาที่สำคัญๆ ของภาครัฐและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาเศรษฐกิจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ขาดการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการบูรณาการโครงการและ แผนงาน/โครงการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒)* หากการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคของประเทศยังคงมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจส่งกระทบต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างล่าช้าเนื่องจากติดขัดด้านงบประมาณ

๓) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) ประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำในหลายปัจจัย ทั้งในส่วนของความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ การถือครองทรัพย์สิน และการเข้าถึงบริการทางสังคมที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยด้านรายได้ พบว่า ในปี ๒๕๕๘ ประชากรกลุ่มที่รวยที่สุด ๑๐% แรก มีสัดส่วนรายได้สูงถึงร้อยละ ๓๔.๙๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ ขณะที่ประชากรกลุ่มที่จนที่สุด ๑๐% แรก กลับมีสัดส่วนรายได้เพียงร้อยละ ๑.๕๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ ด้านการถือครองทรัพย์สิน พบว่า ประเทศไทย มีความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดินที่สูงมาก โดยประชากรกลุ่มที่รวยที่สุด ๑๐% แรก ถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภทโฉนดที่ดินสูงถึง ร้อยละ ๖๑.๔๘ ของการถือครองที่ดินของคนไทย ขณะที่ประชากรกลุ่มที่จนที่สุด ๑๐% แรก กลับมีการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๐.๐๗ เท่านั้น สำหรับด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม พบปัญหาประชาชนไม่เข้าใจกฎหมาย เข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการบูรณาการในการทำงาน นอกจากนี้ ผู้มีรายได้น้อยมักไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่สามารถต่อสู้คดีจากการที่ไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมและต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการเข้าถึงกฎหมาย อันเนื่องมาจากความย้อนแย้ง และความล้าหลังของกฎหมาย การไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดจริงจัง รวมถึงความล่าช้าของระบบบริหารงานราชการ และการเลือกปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ทั้งนี้ ความเหลื่อมล้ำต่างๆ เป็นโอกาสที่ทำให้ต้องทำการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำต่อการบังคับการตามกฎหมาย และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเสมอภาค

(๒) คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ จากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ทำให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่คนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย นอกจากนี้ ยังมีค่านิยมที่ยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดีมีคุณธรรม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดข้อพิพาทในสังคมมากขึ้นและมีคดีความเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและสร้างความปลอดภัยแก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

(๓) ปัญหายาเสพติด สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดยังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่นๆ อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากร และปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม ประเทศไทยต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศอื่นๆ โดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง *(ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ส่วนในกลุ่มความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งการผลิต จำหน่ายครอบครอง และเสพ ฯลฯ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากสถิติ พบว่า จำนวนนักโทษเสร็จเด็ดขาดในปี ๒๕๖๐ (๑ ต.ค. ๒๕๖๐) มีจำนวน ๑๘๔,๙๗๑ ราย ในขณะที่ในปี ๒๕๕๖ (๑ ต.ค. ๒๕๕๖) มีจำนวน ๑๔๓,๑๑๓ ราย จะเห็นว่าเพิ่มขึ้นถึง ๔๑,๘๕๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๕ (*กรมราชทัณฑ์*) จำนวนคดีที่เพิ่มสูงอย่างต่อเนื่องนี้ เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ตั้งแต่ชั้นก่อนฟ้องคดีไปจนถึงชั้นการบำบัดฟื้นฟูและการพัฒนาปรับปรุงพฤตินิสัยผู้กระทำผิด กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องใช้เวลาและกำลังคนส่วนใหญ่ไปใช้ในการจัดการกับคดียาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้จำหน่ายรายย่อย ครอบครอง และเสพ *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)* ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างกลไกในการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(๔) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวและควบคุมได้ยาก โดยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยยะสำคัญ ได้แก่ (๑) การค้ายาเสพติด ปัจจุบันมีการลักลอบนำยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ เข้าประเทศทั้งตามแนวชายแดนและท่าอากาศยานซึ่งส่งผลต่อการเกิดวงจรยาเสพติดตั้งแต่การผลิต จำหน่าย และเสพ (๒) ปัญหาแรงงานต่างด้าวจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทย เกิดปัญหาอาชญากรรมตลอดจนเกิดความขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย

(๓) การค้ามนุษย์ เชื่อมโยงกับการลักลอบเข้าเมือง การใช้แรงงานเด็กและค้าประเวณี ซึ่งไทยมีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์ (๔) การฟอกเงินเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่นๆ เช่น การก่อการร้ายการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คอร์รัปชัน ซึ่งไทยอยู่ในระหว่างการแก้ไขปัญหาให้ได้ตามมาตรฐานสากล *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างกลไกให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความปลอดภัยในสังคม

(๕) ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิด จากข้อมูลอาชญากรรมและการกระทำความผิด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า ระหว่างปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ จำนวนอาชญากรรมและการกระทำความผิดในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง โดยปริมาณคดีอาญาที่รับแจ้งความในปี ๒๕๕๙ มีจำนวน ๓๑๙,๕๓๘ คดี ในขณะที่ในปี ๒๕๕๕ มี ๔๖๑,๔๖๙ คดี และเมื่อพิจารณารายละเอียดจำแนกตามกลุ่มความผิด พบว่า กลุ่มความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและกลุ่มความผิดเกี่ยวกับเพศ มีแนวโน้มลดลง แต่กลุ่มความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ กลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น *(สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)* จะเห็นได้ว่า แม้แนวโน้มอาชญากรรมและการกระทำความผิดจะลดลง แต่ก็ยังคงมีปริมาณที่สูง ซึ่งบ่งชี้ว่าการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมและการกระทำความผิดยังไม่ประสบความสำเร็จ จึงเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืนจากการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๖) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จากการประเมินผลตัวชี้วัดในระดับเป้าหมายของงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์แผนงานปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ประชาชนพึงพอใจต่อการให้บริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ ๘๓.๒๐ ซึ่งสูงกว่าปี ๒๕๕๙ คือ ๘๐.๔ และมีความเชื่อมั่นต่อการให้บริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒๐ ซึ่งสูงกว่าปี ๒๕๕๙ คือ ๘๐.๔ โดยประชาชนมีความเชื่อมั่นสูงสุดในด้านการ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในการบังคับใช้กฎหมาย และด้านการมีความปลอดภัยของข้อมูลเป็นความลับร้อยละ ๘๒.๘๐ และมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านบุคลากรผู้ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐๐ *(สำนักกิจการยุติธรรม)* ความพึงพอใจดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังถึงความเชื่อมั่นและคาดหวังต่อการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นโอกาสดีต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๗) การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ส่งผลให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกิดกระแสตื่นตัวในการพัฒนาหน่วยงานของตน และมีโอกาสร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิก ในด้านกฎหมาย การทำข้อตกลง การนำกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติของแต่ละประเทศมารองรับการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย

ของไทยมีการพัฒนาและก้าวทันต่อสถานการณ์อาชญากรรมต่าง ๆ มากขึ้น *(กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม)* การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นกระแสผลักดันที่เอื้อต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ระบบการอำนวยความยุติธรรมของไทยเป็นมาตรฐานสากล และน่าเชื่อถือในสายตาของนานาอารยประเทศโดยเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน

(๘) อนุสัญญา กติกา และความตกลงระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีหรือสมาชิกในอนุสัญญาและข้อตกลงกับนานาประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ นำมาซึ่งความร่วมมือซึ่งกันและกันในรูปของการออกกฎหมาย ข้อกำหนดและข้อแนะนำต่างๆ เพื่อให้ประเทศสมาชิกนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ พันธะสัญญาสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนิน มาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือ Financial Action Task Force (FATF) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างรัฐที่ก่อตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของที่ประชุมสุดยอดกลุ่มประเทศ G๗ ประเทศใดที่ไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อแนะนำดังกล่าว จะถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พันธะสัญญาสำคัญอีกเรื่อง ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีการกระทำร่วมกันเป็นเครือข่ายระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับและให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ และสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียนที่ประเทศไทยเป็นภาคี นอกจากนี้ ยังมีพันธะที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และการปฏิบัติตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ที่ประเทศไทยลงนามไว้ (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)* ปัจจัยดังกล่าวเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพราะนอกจากการตรากฎหมายภายในเพื่อรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญา กติกาและความตกลงระหว่างประเทศแล้ว การบังคับการตามกฎหมายและการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการมีระบบงานที่เป็นมาตรฐานสากลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้นานาอารยประเทศเกิดเชื่อมั่นในระบบการอำนวยความยุติธรรมของประเทศไทย

(๙) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ที่ถูกประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษในหลายเขตพื้นที่ ได้แก่ เขตเมืองพัทยา เขตจังหวัดภูเก็ต เขตจังหวัดสงขลา เขตจังหวัดกระบี่ เขตจังหวัดสมุทรปราการ เขตจังหวัดปทุมธานี เขตจังหวัดนนทบุรี เขตจังหวัดสมุทรสาคร เขตจังหวัดนครปฐม เขตจังหวัดเพชรบุรี เขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เขตจังหวัดสระบุรี และเขตจังหวัดระยอง และยังมีอีกหลายเขตพื้นที่ที่มีปัญหาด้านมลพิษแต่ยังไม่ถูกประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ ทั้งนี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจแก่รัฐและประชาชนควบคู่กันไป กล่าวคือ ในแต่ละปี รัฐจะต้องจัดสรรเงินงบประมาณจำนวนมากเพื่อป้องกันและแก้ไขความเสียหายที่เกิดจากปัญหามลพิษ ขยะมูลฝอย

กากสารอันตรายและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากมลพิษหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเช่นกัน โดยเฉพาะค่ารักษาพยาบาล และขาดรายได้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมบางอย่างที่เกิดในประเทศไทยอาจมีส่วนทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศได้ และในทางกลับกันประเทศไทยเองก็อาจได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการกระทำของประเทศอื่นได้ ตัวอย่างเช่น การใช้เชื้อเพลิงจากน้ำมันหรือก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนการใช้สารคลอโรฟลูออโรคลอไรด์ (CFC) ของแต่ละประเทศมีส่วนทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (greenhouse effect) หรือทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้นได้ในภาพรวม หากมีการเผาป่าจากประเทศเพื่อนบ้าน ควันจากการเผาป่าก็อาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับคนในประเทศไทยได้ หรือการที่ประเทศไทยสนับสนุนการสร้างเขื่อนพลังงานน้ำในประเทศเพื่อนบ้าน ผลกระทบก็ย่อมเกิดต่อสภาพระบบนิเวศของภูมิภาคด้วยเช่นเดียวกัน *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)* นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ทั้งที่ดิน ป่าไม้ น้ำ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล และทรัพยากรแร่ ยังไม่ได้ถูกกระจายหรือจัดสรรให้แก่ประชาชน กลุ่มต่างๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากความไม่เสมอภาคในสิทธิและอำนาจการจัดการทรัพยากร นำไปสู่ความขัดแย้งก่อให้เกิดข้อพิพาทในระดับพื้นที่ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน และในหลายกรณีนำไปสู่การใช้ความรุนแรง ซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดบ่อยครั้งขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน ที่เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำลายศักยภาพของฐานทรัพยากรในท้องถิ่น และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒)* ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้กระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องสร้างกลไกในการจัดการกับปัญหาและความขัดแย้งดังกล่าว ทั้งในส่วนของการอำนวยความยุติธรรมทางแพ่ง ทางอาญาและทางคดีปกครอง

- อุปสรรค (Threats)

(๑) ระบบราชการมีขนาดใหญ่และรายจ่ายประจำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องงบบุคลากรมีสัดส่วนสูง รวมทั้งโครงสร้างระบบราชการในปัจจุบันยังขาดระบบการทำงานที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการ ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลยังไม่ได้มาตรฐาน บุคลากรภาครัฐส่วนใหญ่ยังขาดความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ตลอดจนขาดความรู้และความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่และพัฒนาศักยภาพตนเองไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* จึงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

(๒) คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถไม่นิยมเข้ารับราชการทำให้ขาดกำลังทดแทนข้าราชการที่เกษียณอายุ เนื่องจากรูปแบบการทำงานมีความหลากหลายมากขึ้น อาทิ การประกอบอาชีพที่ไม่ประจำ (Freelance) และการประกอบอาชีพไม่ประจำ

แบบหลายงาน (Gig Economy) ทำให้คนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถไม่นิยมเข้ารับราชการ เนื่องจากระบบบริหารจัดการราชการไม่สอดคล้องกับวิถีการทำงานของตน *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒,ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* จึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดโอกาสที่จะได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีแนวคิดที่ทันสมัยเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเข้ามาปฏิบัติราชการ

(๓) วิกฤตคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสังคมไทย จากการประเมินดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พบว่า สังคมไทยในภาพรวมมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางแต่องค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข ซึ่งนับเป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยที่ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาลอย่างเร่งด่วน เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสังคมไทยขณะนี้ ได้มีการสะสมตัวและลุกลามสู่ทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่มีการซื้อสิทธิ์ ขายเสียง มีการทุจริตเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง มีผลประโยชน์ส่วนตนทับซ้อนกับผลประโยชน์รัฐ หน่วยงานภาครัฐ มีระบบการบริหารงานที่ไม่เป็นธรรมาภิบาล มีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒,ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* วิกฤติการณ์ดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพราะหากหน่วยงานมีการบริหารหรือการทำงานที่ไม่เป็นธรรมาภิบาล มีผลประโยชน์ทับซ้อน ก็ไม่อาจพัฒนาหรือปฏิรูปหน่วยงานให้ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

๔) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีเครื่องมือช่วยตัดสินใจมากขึ้น ปัจจุบันการกระจายข้อมูลไปยังคนจำนวนมากทำได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น การพัฒนาด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ Cloud Computing และ Big Data ที่มีความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ได้ง่ายและมีความรวดเร็ว แม่นยำ และเสมือนการวิเคราะห์โดยสมองมนุษย์มากยิ่งขึ้น จะส่งผลให้ในอนาคตระบบการกระจายและตรวจสอบข้อมูลจะทรงพลังมีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างเท่าทวีคูณ ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลจำนวนมหาศาลผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนฐานของบริการที่มีการแบ่งปันการใช้ทรัพยากร (Shared Services) นอกจากนี้ โปรแกรมสนับสนุนการทำงานที่ซับซ้อนหลายอย่างจะถูกพัฒนาขึ้น ทำให้ผู้ใช้งานมีข้อมูลเพียงพอและสามารถใช้วิเคราะห์เพื่อตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างแม่นยำและสะดวกรวดเร็ว *(ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัจจัยดังกล่าวเป็นโอกาสที่ดี เอื้อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างกันได้แบบ real time มีความทันสมัย และได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ในขณะเดียวกันประชาชนก็สามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าถึงการบริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

(๒) เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสังคม ศักยภาพอันทรงพลังของเทคโนโลยีด้านการจัดเก็บและประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล (Data Storage and Data Analytics) ทำให้มีการบันทึกเป็นข้อมูลจำนวนมากทั้งระดับองค์กรและระดับบุคคลที่สามารถใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และประมวลผลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำและยังสามารถใช้ในการตรวจสอบการดำเนินต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐได้โดยสะดวกมากยิ่งขึ้น จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยปิดช่องโหว่ของกิจกรรมที่ไม่โปร่งใสและบรรเทาปัญหาคอร์รัปชั่นทั้งในในภาครัฐให้ลดน้อยลงได้อย่างมาก *(ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัจจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการป้องกันและลดปัญหาด้านทุจริตคอรัปชั่น ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและน่าเชื่อถือ

(๓) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การกระทำความผิดมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ยกตัวอย่างเทคโนโลยีการจำลองแบบสามมิติ (๓D printing) จะทำให้การลอกเลียนผลิตภัณฑ์ทำได้ง่ายขึ้นและการพิสูจน์ทราบถึงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาทำได้ยากขึ้น หรือทำให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่จากการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต หรือในอีกหลาย ๆ ประการของสิ่งที่เรียกว่า “Disruptive Technologies” ที่ยังอาจมองไม่เห็นว่าจะเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบอย่างไร รวมทั้งระบบ e-Discovery ที่จะต้องถูกนำมาใช้มากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น นักนิติศาสตร์ในโลกยุคใหม่จึงจำเป็นต้องปรับตัวพัฒนาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในวิชาชีพมากขึ้นตลอดเวลา (*สำนักงานกิจการยุติธรรม)* ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นโอกาสให้หน่วยงานในประบวนการยุติธรรมต้องทำการปฏิรูปการทำงานและเร่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

- อุปสรรค (Threat)

ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงจากปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ จากการประเมินความเสี่ยงโดยสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU : International Telecommunication Union) พบว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการถูกโจมตีทางไซเบอร์ค่อนข้างสูง คืออยู่ในลำดับที่ ๑๕ ของโลกจาก ๑๖๕ ประเทศ ตามหลัง อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย แม้ประเทศไทยจะร่วมมือกับหลายประเทศทั้งญี่ปุ่น นอร์เวย์ และรัสเซีย ในการวางมาตรการป้องกัน แต่จากการประเมินมาตรฐาน ๕ ด้านโดย ITU ก็ยังพบว่า ประเทศไทยยังต้องปรับปรุงมาตรการป้องกันอีกมาก *(กสทช.)* ปัจจุบันอาชญากรรมทางไซเบอร์ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปสู่การโจมตีระบบขององค์กรขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและมีมูลค่าความเสียหายสูง อุปกรณ์ต่างๆ ถูกเชื่อมโยงเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตในยุค Internet of Thing ทำให้สามารถสั่งการควบคุมใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสร้างความสะดวก รวดเร็วในการดำเนินธุรกรรม และการดำเนินงานภาครัฐ แต่ยังมีความเสี่ยงต่อการรักษาความปลอดภัยข้อมูลทั้งระดับองค์กรและบุคคล ประกอบกับการโจมตีทางไซเบอร์ทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความเสี่ยงต่อการโจมตีระบบการให้บริการสาธารณะในเมืองใหญ่ ซึ่งประเทศไทยเริ่มตกเป็นเป้าหมายในการโจมตีทางไซเบอร์บ่อยครั้งขึ้น แม้กระทั่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมก็เคยถูกโจมตีหลายครั้ง ส่งผลให้การบริหารจัดการภาครัฐ

ของไทยที่จะก้าวไปสู่การบริหารจัดการในรูปแบบดิจิทัล มีความเสี่ยงสูงในด้านความมั่นคงของระบบและอาชญากรรมที่มาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทั้งนี้ เนื่องจากการกำหนดมาตรการป้องกันทำได้ยากและไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, สภาความมั่นคงแห่งชาติ)* ปัจจัยเหล่านี้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ โดยเฉพาะเรื่องการบูรณาการฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งข้อมูลบางประเภทเป็นข้อมูลที่เป็นความลับและเกี่ยวข้องทางคดี หากถูกโจมตีและถูกจารกรรมทางไซเบอร์ย่อมจะเสียหายแก่ทางราชการอย่างมาก

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑) ปัจจัยด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure and Policy)

- จุดแข็ง (Strength)

(๑) การได้รับการร่วมมือจากภาคเอกชน ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน พร้อมสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในรูปแบบต่างๆ ทั้งด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การป้องกันอาชญากรรม การบำบัดฟื้นฟูและช่วยเหลือผู้กระทำความผิด รวมทั้งการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใสและเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคสื่อมวลชนต่างๆ (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

(๒) นโยบายของรัฐบาลและเจตจำนงอันแน่วแน่ของผู้นำทางการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม เช่น การปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเสมอภาค การเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อลดขั้นตอนและความโปร่งใสในการดำเนินงาน การพัฒนาสถาบันและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย การพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น *(แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

(๓) หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมมีระบบและมีอำนาจชัดเจนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคม ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีนโยบายมุ่งสร้างความทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้นานาอารยประเทศยอมรับและสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ดังจะเห็นได้จากการพยายามพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน จนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น กล่าวคือ ในปี ๒๕๖๐ World Economic Forum (WEF) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๓๒ จาก ๑๔๐ ประเทศ ซึ่งสูงจากลำดับ ๓๔ จากการจัดอันดับครั้งก่อน อันดับความยาก – ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ด้านการบังคับการให้เป็นไปตามข้อตกลงของประเทศไทย ที่จัดโดยธนาคารโลก อยู่อันดับที่ ๕๑ จากเดิม

อยู่อันดับที่ ๕๗ อันดับความยาก – ง่าย ในการประกอบธุรกิจ (Ease ofDoing Business) ด้านการแก้ปัญหาการล้มละลายของประเทศไทย ที่จัดโดยธนาคารโลกอยู่อันดับที่ ๒๓ จากเดิมอยู่อันดับที่ ๔๙ *(ข้อมูลจากรายงานของธนาคารโลก)*

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) การจัดโครงสร้างมีลักษณะแบบระบบราชการแบบดั้งเดิม หน่วยงานในกระบวนยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นองค์กรใหญ่ มีหน่วยงานในสังกัดกระจายไปยังส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ เป็นต้น การจัดโครงสร้างมีลักษณะแบบระบบราชการแบบดั้งเดิม (Bureaucracy) มีสายบังคับบัญชายืดยาว และรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง จึงส่งผลให้การบริหารงานมีขั้นตอนมากตามลำดับสายการบังคับบัญชาและล่าช้าไม่คล่องตัว

(๒) การกำหนดนโยบาย แนวทางหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อการบริหารงานยุติธรรมส่วนใหญ่ ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้และหลักฐานเชิงประจักษ์ (Knowledge-based and evidence-based justice system) ทำให้ไม่สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมภายใต้พลวัต (dynamic) ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน ให้ไปในทิศทางที่ทันสมัย ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรมและคุ้มค่า (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

๒) ปัจจัยด้านผลผลิตและการบริการ (Products and Service)

- จุดแข็ง (Strength)

(๑) มาตรการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่งมีความสำคัญมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีคดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ยฯ ในศาลชั้นต้น จำนวน ๓๕๕,๒๒๐ คดี และสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยสำเร็จได้ จำนวน ๓๐๖,๔๒๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๒๖ จึงอาจกล่าวได้ว่า มาตรการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่งของศาลยุติธรรม *(รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙)* ส่งผลทำให้ข้อพิพาททางแพ่งเข้าสู่ศาลลดลงมากถึงสามแสนกว่าคดี นอกจากนี้ หากพิจารณาปริมาณข้อพิพาทที่เข้าสู่สถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการระงับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ที่สร้างความเชื่อมั่นทางด้านการค้าและการลงทุน แม้จะมีปริมาณไม่มากนัก โดยอยู่ระหว่าง ๑๒๐-๑๕๐ เรื่องต่อปี แต่มูลค่าทุนทรัพย์รวมแล้วไม่ต่ำระดับหมื่นล้านบาทต่อปี เดิมมีสถาบันอนุญาโตตุลาการเพียง ๒ แห่งเท่านั้นที่เป็นที่รู้จัก คือ สถาบันอนุญาโตตุลาการของศาลยุติธรรมและหอการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งคู่กรณีจะนิยมใช้บริการของสำนักงานศาลยุติธรรมถึงร้อยละ ๙๙ โดยประเภทคดีส่วนใหญ่เป็นคดีพิพาทในสัญญาก่อสร้าง สัญญาร่วมทุนและสัญญาซื้อขายปกครอง (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)* ต่อมา

พระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันอนุญาโตตุลาการในลักษณะองค์กรอิสระของรัฐขึ้นอีกแห่งหนึ่ง และมีการจัดตั้งสถาบันอนุญาโตตุลาการขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ด้วย

(๒) จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น

จากแนวคิดที่ว่า ผู้กระทำความผิดบางคนสมควรจะได้รับโอกาสในการแก้ไขตนเอง รวมทั้งการจำคุกอาจไม่สามารถแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้อย่างแท้จริง ประกอบกับการมีปัญหา “นักโทษล้นคุก” "เยาวชนล้นศูนย์ฝึกฯ" ทำให้แนวคิดแบบใหม่ในเรื่อง การหันเหคดี (Diversion) และระบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นที่ยอมรับมากขึ้น รวมทั้งมีกฎหมายเปิดช่องให้มีการใช้กระบวนการทางเลือกแทนการดำเนินคดีกับอาชญากรและการจำคุก โดยในปัจจุบัน ศาลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวเป็นจำนวนมาก ได้แก่ คำสั่งปล่อยชั่วคราว คำสั่งเพื่อใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา หรือคำพิพากษารอการลงโทษหรือการกำหนดโทษ และคำสั่งพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ฟื้นฟูตนเองอีกครั้ง และด้วยเหตุผลที่ผู้มีอำนาจสั่งการอาจเห็นว่าการส่งตัวไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในระบบปิด ทั้งในเรือนจำและศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนอาจไม่ช่วยแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ทำให้จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)* ดังจะเห็นจาก สถิติในปี ๒๕๕๙ มีจำนวนคดีที่ศาลรอการลงโทษ จำนวน ๒๗๙,๖๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๑ โดย รอการลงโทษโดยการคุมประพฤติมีจำนวนถึง ๑๓๙,๒๑๐ ราย *(รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙)*

(๓) การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เดิมกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรมได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำผิดหรือระบบงานคุมประพฤติแทนการจำคุก โดยอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นสายรัด ลักษณะคล้ายนาฬิกา ซึ่งสามารถใช้รัดได้ทั้งข้อมือหรือข้อเท้าผู้กระทำผิด หรือผู้ต้องขังตามคำพิพากษาที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ จำนวนกว่า ๓,๐๐๐ เครื่อง ทั้งนี้ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดและป้องกันการกระทำผิดเงื่อนไขของผู้ถูกคุมความประพฤติ ลดความแออัดในเรือนจำและสถานที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชน ป้องกันสังคมจากอาชญากรรมอันเกิดจากการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งทำให้ทราบถึงตำแหน่งแห่งหนของผู้ต้องหาหรือจำเลยในกรณีที่หนีหรือจะหลบหนีได้ง่ายขึ้น ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ ดังนั้น ศาลยุติธรรมจึงได้เสนอให้นำอุปกรณ์ดังกล่าวมาใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว เพื่อให้สามารถติดตามจับกุมตัวหากหลบหนีโดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาหรือจำเลย นอกจากนี้ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ยังช่วยแก้ปัญหาผู้ยากจนไม่มีเงินประกันตัวและมีโอกาสได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้นด้วย ปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายขึ้นมา

รองรับการนำอุปกรณ์ดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา *(สรุปผลการดำเนินงานคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

- จุดอ่อน (Weakness)

๑) การอำนวยความยุติธรรมมีความล่าช้า ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า) เห็นว่า การดำเนินคดีในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมยังมีความล่าช้าส่งผลกระทบโดยตรงต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในระหว่างการดำเนินคดี ทั้งสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณา แม้จะมีการเยียวยาชดเชยความเสียหายตามกฎหมายเฉพาะแต่ยังไม่ครอบคลุมหลายกรณี *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)*

(๒) การเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็วและทั่วถึง แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่า คนจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนยากจนหรือคนชายขอบของสังคมไม่ว่าจะตกอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ต้องหา จำเลยหรือผู้เสียหาย อาจพบกับความยากลำบากในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมากกว่าคนกลุ่มอื่น แม้รัฐจะมีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนอยู่ เช่น กองทุนยุติธรรม ทนายความขอแรง แต่ระบบดังกล่าวยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องทนายความที่รัฐจัดให้ ไม่ว่าทนายความที่พนักงานสอบสวนจัดหาให้หรือทนายขอแรงที่ศาลตั้ง *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)* นอกจากนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ยากไร้ ต่างก็ประสบปัญหาในการหาหลักประกันมาประกันตัวเอง เนื่องจากในทางปฏิบัติการปล่อยชั่วคราวมักจะมีการเรียกหลักประกันเสมอ จึงลดโอกาสของคนยากจนที่จะได้รับการประกันตัว จากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ พบว่า ปัจจุบันมีผู้ต้องขัง ๓๑๙,๔๗๙ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังระหว่างสอบสวนพิจารณา และอุทธรณ์ฎีการวมทั้งสิ้น ๖๒,๐๖๘ คน หรือร้อยละ ๑๙.๔๓ *(ข้อมูลกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๖๐)*

(๓) การเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ในคดีมโนสาเร่และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก ทั้งโจทก์และจำเลยมักจะมีทนายความในการฟ้อง และต่อสู้คดี อันเป็นเหตุให้ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทนายความซึ่งในบางครั้งอาจมีจำนวนสูงกว่าทุนทรัพย์ที่พิพาทในคดีนั้น ๆ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายซึ่งคู่ความที่ไม่สามารถเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๖/๑ อีกด้วย สาเหตุอีกประการหนึ่ง เนื่องจากคู่ความจะต้องจัดหาทนายความเพื่อดำเนินการฟ้องหรือต่อสู้คดีในศาล โดยบางครั้งอาจเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าค่าธรรมเนียมศาลที่ได้รับยกเว้นเสียอีก ซึ่งคู่ความดังกล่าวก็ไม่อาจขอให้ศาลจัดหาทนายความให้ได้

ส่งผลให้คู่ความต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่ค่อนข้างมาก ทำให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ไม่อาจเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งได้โดยเสมอภาค *(สาระสังเขปประเด็นปฏิรูปประเทศไทยด้านกระบวนการยุติธรรม สภาปฏิรูปแห่งชาติ)*

(๔) การละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม สาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีทั้งเจตนาหรือจงใจใช้อำนาจเกินขอบเขตและไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ไม่รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ การจับไม่ชอบ ไม่แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาทราบ จับผิดตัว ทำร้ายร่างกายเพื่อให้รับสารภาพ ควบคุมโดยมิชอบ การค้นโดยมิชอบ การเรียกหลักประกันเกินสมควร รวมถึงการปล่อยตัวชั่วคราวล่าช้า การไม่สืบสวนและสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม การรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ให้ความสำคัญต่อการค้นหาความจริง การขาดความรู้และความเข้าใจในหลักกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ การขาดจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนการแสวงหาประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและการบิดเบือนคดี *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๕) ความไม่เสมอภาคจากการกำหนดและบังคับโทษปรับ ผลการสำรวจข้อมูลจากศาลยุติธรรม พบว่า ประเภทโทษที่ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรตัดสินลงโทษจำเลยมากที่สุด คือ โทษปรับ โดยจำนวนจำเลยที่ถูกตัดสินลงโทษปรับ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๗๖,๔๓๓ ราย จำแนกเป็น ทั้งจำทั้งปรับ ๕๘,๐๕๗ ราย ปรับและรอการลงโทษ ๑๑,๐๙๗ ราย และปรับอย่างเดียว ๒๐๗,๔๓๓ ราย *(รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙)* ในทางปฏิบัติ การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิดฐานเดียวกันพฤติกรรมการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน ศาลมักกำหนดโทษปรับในอัตราโทษเท่าเทียมกัน ซึ่งหากผู้ถูกลงโทษมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การลงโทษเช่นนี้ย่อมไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษ *(สาระสังเขปประเด็นปฏิรูปประเทศไทยด้านกระบวนการยุติธรรม สภาปฏิรูปแห่งชาติ)* เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถชำระค่าปรับได้และได้รับการปล่อยตัวเป็นอิสระ ทำให้โทษปรับไม่สามารถข่มขู่หรือยับยั้งผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้ ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีกลับถูกบังคับให้ต้องถูกจำกัดเสรีภาพ โดยการกักขังแทนค่าปรับ เพียงแค่ไม่มีเงินชำระค่าปรับ หรือต้องกู้หนี้ยืมสินมาชำระค่าปรับ ซึ่งส่วนใหญ่จำเลยก็ถูกกักขังแทนค่าปรับไปจนกว่าจะครบหรือไม่เกินสองปีตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้รัฐสูญเสียรายได้จากค่าปรับในการนำเงินมาชดเชยความเสียหายให้กับสังคม และกลายเป็นภาระของรัฐในการต้องเลี้ยงดูผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับที่ปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แม้จะมีการออกกฎหมายมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้จำเลยสามารถทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ก็ตาม *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๖) การคุ้มครองสิทธิของเหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมยังคุ้มครองเหยื่อหรือผู้เสียหายผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดทางอาญาไม่เป็นไปตามหลักสากล ทำให้เหยื่อหรือผู้เสียหายถูกละเลยสิทธิขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรม อันได้แก่ ๑. การได้รับการปฏิบัติด้วยความเห็นอกเห็นใจ ได้รับความมั่นใจ เอาใจใส่ในเรื่องศักดิ์ศรี สิทธิ และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เสียหาย ๒. การได้รับการแจ้งให้ทราบกระบวนการสอบสวนของตำรวจ เว้นแต่การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวน ๓. การได้รับคำแนะนำในข้อกฎหมายเกี่ยวกับการไม่ฟ้องคดี การถอนฟ้อง หรือการตัดสินใจที่อาจทำให้ผู้เสียหายไม่พอใจ ๔. การได้รับทรัพย์สินของตนที่นำไปใช้ในการสอบสวนหรือหลักฐานคืนโดยเร็วที่สุด ๕. การได้รับทราบเกี่ยวกับกระบวนพิจารณา สิทธิ และความรับผิดชอบของพยาน ๖. การได้รับการปกป้องจากการถูกรบกวนข่มขู่จากผู้ต้องหาหรือพยานของฝ่ายตรงข้ามระหว่างการพิจารณาคดี ๗. สิทธิที่จะไม่ต้องเปิดเผยที่อยู่ หากไม่ได้ใช้ในการต่อสู้คดีหรือการสอบสวน ๘. การไม่ต้องแสดงตัวหากไม่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้คดีหรือการสอบสวน ๙. การได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัยก่อนที่ผู้ต้องหาจะได้รับการประกันตัว ๑๐. การได้รับการแนะนำเกี่ยวกับผลของการประกันตัว เงื่อนไขของการประกันที่กำหนดขึ้น เพื่อป้องกันความเสียหายที่ผู้ต้องหาจะประทุษร้ายซ้ำแก่ผู้เสียหาย ๑๑. การได้รับข้อมูลและความช่วยเหลือในการตระเตรียมคำให้การเกี่ยวกับผลกระทบของอาชญากรรมที่มีต่อผู้เสียหายเพื่อยื่นต่อศาล ๑๒. การได้รับการอธิบายผลของการดำเนินคดี คำพิพากษาและการบังคับตามคำพิพากษา ๑๓. การได้รับการอธิบายผลของการคุมประพฤติ ๑๔. การได้รับการบอกกล่าวก่อนจะปล่อยตัวผู้กระทำผิดจากการควบคุม *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

(๗) ระบบการสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมินทร์ บุตรอินทร์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนโดยอิสระ และเด็ดขาด ปราศจากการตรวจสอบจากองค์กรอื่นในกระบวนการยุติธรรม เช่น ทนายความ อัยการ และศาล ไม่อาจมีส่วนรับรู้หรือตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐานและการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนได้ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ในการสั่งคดีและการว่าความในศาลมิได้รู้เห็นการดำเนินการของเจ้าพนักงานตำรวจในการสอบสวน เพราะไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการรวบรวมพยานหลักฐาน คงมีหน้าที่เพียงพิจารณาข้อเท็จจริงไปตามสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นเท่านั้น ระบบกฎหมายดังกล่าวทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมไว้นั้นได้ แม้พนักงานอัยการจะมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ เมื่อเห็นว่าพยานหลักฐานในสำนวนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ แต่หากพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาล่าช้าจนใกล้ครบกำหนด ฝากขังผู้ต้องหาแล้ว (เมื่อครบกำหนดระยะเวลาฝากขังตามกฎหมายแล้ว หากพนักงานอัยการยังไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้ก็ต้องปล่อยผู้ต้องหาไป เพราะหมดระยะเวลาในการควบคุมตัวแล้ว จากนั้นเมื่อสำนวนพร้อมฟ้องเมื่อใดก็ต้องออกหมายเรียกหรือขออนุมัติศาลออกหมายจับผู้ต้องหา เพื่อนำตัวมายื่นฟ้องต่อศาลต่อไป) อาจมีผลต่อการใช้ดุลพินิจ

อย่างรอบคอบในการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ และส่งผลเสียต่อคดีของรัฐในชั้นพิจารณาของศาลได้ ทั้งนี้ การที่พนักงานอัยการไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมการสอบสวนตั้งแต่เบื้องต้น ทำให้ไม่ทราบข้อเท็จจริงอย่างถ่องแท้ในคดี ส่งผลโดยตรงต่อบทบาทของพนักงานอัยการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและผู้เสียหาย เพราะหากพนักงานอัยการมีโอกาสได้รับทราบถึงการสอบสวนตั้งแต่เบื้องต้น ก็อาจจะเป็นหลักประกันแก่ผู้บริสุทธิ์ที่อาจตกเป็นผู้ต้องหา ทำให้ไม่ต้องได้รับความเดือดร้อนจากกระบวนการยุติธรรม และในเชิงคดียังช่วยให้การสอบสวนได้รับการยอมรับจากศาลมากขึ้น เพราะดำเนินการโดยมีการตรวจสอบถ่วงดุลที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการสอบสวนโดยตรงด้วย *(ชุดหนังสือ การสำรวจองค์ความรู้เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย โดยคณะทำงานเครือข่ายวิชาการเพื่อการปฏิรูป คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย, ๒๕๕๖)*

๓) ปัจจัยด้านบุคลากร (Man)

- จุดแข็ง (Strength)

บุคลากรของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายได้รับการพัฒนาทักษะการทำงานอย่างต่อเนื่องมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเป็นมืออาชีพและตระหนักในหลักนิติธรรมพร้อมทำงานเพื่อให้บทบาทและภารกิจของแต่ละองค์กรบรรลุตามวิสัยทัศน์เป้าหมายยุทธศาสตร์และแนวทางที่กำหนดไว้ (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) บุคลากรไม่เพียงพอ จากการศึกษาของสถาบันเพื่อการวิจัยและการพัฒนาแห่งประเทศไทย พบว่า จำนวนบุคลากรต่อจำนวนประชากรในระบบยุติธรรมทางอาญาของไทยยังน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนบุคลากรในระบบยุติธรรมทางอาญาต่อประชากรสูงสุด คือ ฝรั่งเศส ซึ่งมีจำนวนบุคลากร ๖๒๐ คนต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา ออสเตรีย เยอรมัน สำหรับประเทศไทยมีสัดส่วนดังกล่าวเท่ากับ ๓๙๗ คนต่อประชากรแสนคน *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)* จึงส่งผลให้สัดส่วนของจำนวนบุคลากรไม่เหมาะสมกับภาระงานโดยหน่วยงานในพื้นที่มีภาระงานมาก ในขณะที่มีผู้ปฏิบัติงานน้อย

(๒) บุคลากรในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมบางส่วน ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ ทักษะ จิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ศรัทธาเชื่อมั่น ประกอบกับระบบวัฒนธรรมอุปถัมภ์ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การละเลยไม่ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา การใช้ดุลยพินิจที่ไม่เที่ยงธรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการทุจริตคอร์รัปชันทั้งทางตรงและทางอ้อม *(แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

(๓) บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ ผู้มีส่วนได้เสียในการนำผลการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ผู้พิพากษา มีความเข้าใจวิชาการนิติวิทยาศาสตร์น้อย ทำให้วิเคราะห์ข้อมูลการพิจารณาคดีไม่ลึก อาจทำให้การตัดสินคดีคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ การปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เฉพาะด้าน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละสาขานั้นมิได้จำกัดเฉพาะแพทย์เท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงนักวิทยาศาสตร์ นักนิติวิทยาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วนดังกล่าวยังขาดการพัฒนาฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จะทำให้สามารถปฏิบัติงานในระดับมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน มีมาตรฐานระดับสากลและมีความทันสมัยต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

๔) ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money)

- จุดแข็ง (Strength)

การบริหารงบประมาณที่เป็นอิสระ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน กำหนดให้แต่ละศาลและองค์กรอัยการมีความเป็นอิสระในการงบประมาณ *(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๓ และมาตรา ๒๔๘)* จึงสามารถออกระเบียบการบริหารงบประมาณภายในของหน่วยงานได้ ทำให้การบริการงบประมาณมีความคล่องตัว

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) งบประมาณไม่เพียงพอ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐไม่เพียงพอที่จะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ในแผน ส่งผลให้การป้องกันและระงับเหตุร้ายตลอดจนการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น

(๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญามีต้นทุนสูง จากการศึกษาค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย พบว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ กระบวนการยุติธรรมใช้งบประมาณสูงถึง ๑๒๓,๒๕๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๕ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ (ประมาณ ๒,๑๔๑,๘๖๙ ล้านบาทไม่รวมงบกลาง) โดยผู้วิจัยคำนวณต้นทุนของภาครัฐการดำเนินคดีอาญาว่าสูงกว่าต้นทุนของภาครัฐในการดำเนินคดีแพ่งเฉพาะถึงประมาณ ๒๒ เท่า การใช้มาตรการทางอาญาจึงควรใช้เท่าที่จำเป็น *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)*

๕) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์

- จุดแข็ง (Strength)

วัสดุอุปกรณ์มีความทันสมัย รองรับการเข้าสู่ประเทศไทย ๔.๐ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัยเพื่อรองรับการเข้าสู่ THAILAND ๔.๐ ประกอบกับมีขั้นตอนการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่โปร่งใสตรวจสอบได้

- จุดอ่อน (Weakness)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่มีคุณภาพและไม่เพียงพอ แม้หน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรมบางหน่วยงาน เช่น ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด จะสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการทำงานได้ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานแต่ก็ยังประสบปัญหาในขั้นตอนการจัดหาที่ต้องดำเนินการตามระเบียบของทางราชการทำให้ในบางกรณีไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงให้ทันต่อการใช้งาน ในขณะที่บางหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประสบปัญหาอย่างมากในการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและระงับเหตุร้าย

๖) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Management)

- จุดแข็ง (Strength)

(๑) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการให้ทันสมัยทั้งในการบริการการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการเข้าสู่ THAILAND ๔.๐ เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ของกระทรวงยุติธรรม *(แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)* โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสถานีตำรวจ “CRIMES” (Criminal Record Information & Management Enterprise System ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ *(สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)* ระบบสารบบคดีอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานอัยการสูงสุด *(สำนักอัยการสูงสุด)* ระบบสารสนเทศ (Police Information System: POLIS), ระบบ CCI (Command, Control, Communication & Intelligence) ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ระบบ AFIS (Automated Fingerprint Identification System) ระบบการรับรองเอกสาร (Electronic signature) ของศาลปกครอง *(ศาลปกครอง)* และ E-Court ตามแนวทาง Electronic Litigation System “e-Litigation” ได้แก่ ระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม (Electronic Database หรือ “e-Database”) ระบบการยื่นและส่งคำคู่ความหรือคำสั่งศาลและเอกสารอื่นโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Filing System หรือ“e-Filing”) ระบบบันทึกการพิจารณาคดีโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Hearing Recording System “e-Hearing”) ระบบการจัดเก็บสำนวนและข้อมูลคดีโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Case File หรือ “e-Case File”) ระบบห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์

และการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นข้อมูลคดี (Electronic Courtroom and Researchable Database หรือ “e-Courtroom and Database”) ระบบบริหารจัดการข้อมูลคดีอิเล็กทรอนิกส์และข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร (Case Management System หรือ Management Information System “CMS”) ของศาลยุติธรรม *(ศาลยุติธรรม)* เป็นต้น

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) การป้องกันและการควบคุมอาชญากรรมไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันประเทศไทยมีหน่วยงานในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันอาชญากรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่การทำงานของแต่ละหน่วยงานขาดกลไกเชื่อมโยง จึงมีลักษณะแบบต่างคนต่างทำ โดยแต่ละหน่วยงานจะมีแผนงานและนโยบายของตัวเอง และแม้อาชญากรรมบางประเภท เช่น อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงิน อาชญากรรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จะมีกฎหมายเฉพาะขึ้นมาจัดการกับปัญหาและกลไกในรูปของคณะกรรมการ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการเพื่อให้เกิดการรับรู้และเกิดการประสานงานที่ชัดเจน แต่ในด้านประสิทธิภาพของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมเหล่านั้นยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร อาชญากรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมที่ยังไม่บรรลุผล แม้ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีความพยายามในการกำหนดทิศทางด้านการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมไว้ในแผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ แต่ไม่ได้มีรายละเอียดที่ชัดเจนและในการดำเนินการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความพยายามในการปรับกลยุทธ์การทำงานของตนเองให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าว แต่การดำเนินงานก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

(๒) ปัญหาการบริหารงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ เห็นว่า ปัญหาสำคัญในกระบวนการยุติธรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการบูรณาการร่วมกัน แม้กรอบนโยบายตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ จะได้กำหนดทิศทางให้หน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมประสานความร่วมมือกันก็ตาม แต่สภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันพบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่มีโครงสร้างขององค์กรภายใต้กฎระเบียบที่แตกต่างกันและค่อนข้างเป็นอิสระต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม ราชทัณฑ์ ฯลฯ หากมองลักษณะโครงสร้างนโยบายโดยภาพรวมแล้ว ทุกหน่วยงานจะมีนโยบายเฉพาะของแต่ละหน่วยงานและไม่ค่อยเชื่อมโยง บางหน่วยงานเน้นการมีสายการบังคับบัญชาหรืออำนาจสูงสุดตามลำดับชั้น ความเป็นเอกภาพของโครงสร้างนโยบายในแต่ละหน่วยงานทำให้เกิดช่องว่างที่ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน เกิดปัญหาต่อระบบการอำนวยความยุติธรรมในหลายส่วน *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)*

(๓) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย ทำให้ไม่สามารถบริการข้อมูลแก่ประชาชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)* การขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน ส่งผลต่อการบริหารงานยุติธรรม การจัดการคดี การแลกเปลี่ยนข้อมูล การติดตามความคืบหน้า นอกจากนี้ การเข้าถึงข้อมูลของประชาชนยังเป็นไปได้ยาก เนื่องจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ค่อยมีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการต่อสาธารณะในช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ประชาชนไม่สามารถติดตามและตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ได้ *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๔) ปัญหาของระบบการสอบสวนคดีอาญาในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณชฎา ศิริวรรณบุศย์ และคณะจากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เสนอว่าระบบการสอบสวนคดีอาญาในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบันประสบปัญหาอันเนื่องจากไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนอย่างเพียงพอ ความล่าช้า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เชื่อถือไม่เชื่อมั่นว่าการสอบสวนเป็นไปอย่างสุจริตมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม โครงสร้างงานสอบสวนยังรวมงานสอบสวนไว้ที่พนักงานสอบสวนทั้งหมด ทำให้ต้องรับภาระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดการบูรณาการและความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอื่นๆ อีกทั้งขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แม้พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๔๗ กำหนดให้แยกงานสอบสวนเป็นอิสระจากงานอื่น ๆ รวมทั้งกำหนดตำแหน่งเฉพาะในการสอบสวน หากแต่การออกระเบียบคณะกรรมการข้าราชการตำรวจว่าด้วยการกำหนดจำนวนในการแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาพนักงานสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๕ กลับทำให้เกิดช่องทางในการแทรกแซงการสอบสวนจากฝ่ายบริหารผ่านการบังคับบัญชา ควบคุมและกำกับดูแล ส่งผลให้การทำงานและการสั่งคดีของพนักงานสอบสวนไม่เป็นอิสระ ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม *(เอกสารสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง การปฏิรูปสอบสวนตำรวจ : จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพ เป็นมืออาชีพได้อย่างไร)*

(๕) สภาพปัญหาการบังคับโทษจำคุกและระบบงานราชทัณฑ์ ประเทศไทยถือได้ว่ามีจำนวนผู้ต้องขังและอัตราส่วนผู้ต้องขังต่อประชากรมากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน และจำนวนผู้ต้องขังในระบบราชทัณฑ์ไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยปัจจุบันมีผู้ต้องขังทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นสูงถึง ๓๑๙,๔๗๙ ราย ในจำนวนนี้มีนักโทษเด็ดขาดจำนวน ๒๕๕,๘๐๗ ราย คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๐.๐๗ ของผู้ต้องขังทั้งหมด และมีผู้ต้องขังระหว่างดำเนินคดีจำนวน ๖๒,๐๖๘ ราย คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๙.๔๓ ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในเรือนจำส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งมีจำนวนที่สูงมากคือ ๑๘๙,๓๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒๓ ของนักโทษเด็ดขาดทั้งหมด *(ข้อมูลกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๖๐)* ในขณะที่ประเทศไทยมี

เรือนจำทั่วประเทศทั้งสิ้น ๑๔๓ แห่ง เมื่อรวมความจุของเรือนจำรวมทุกแห่งแล้วสามารถจุผู้ต้องขังได้ ๑๐๙,๐๘๗ ราย ดังนั้น ปัจจุบันผู้ต้องขังจึงเกินความจุของเรือนจำไปมาก การมีจำนวนผู้ต้องขังจนเกินความจุเช่นนี้ ทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ การแก้ไขฟื้นฟูและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเฉพาะรายเป็นไปได้ยาก และเมื่อนักโทษมีพื้นที่น้อย การกระทบกระทั่งกันจึงเกิดขึ้นได้ง่าย ทำให้นักโทษบางส่วนพยายามหลบหนี *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๖) การบริหารระบบนิติวิทยาศาสตร์ ภารกิจงานนิติวิทยาศาสตร์กระจายอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม แม้จะมีผลดีในแง่ที่จะทำให้เกิดการกระจายตัวของหน่วยงานผู้ให้บริการที่จะสามารถสนับสนุนภารกิจของรัฐ โดยไม่จำกัดอยู่ในสังกัดใดเพียงสังกัดเดียว แต่ได้สะท้อนสภาพปัญหาในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในหลายประการ ทั้งนี้ งานนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันเน้นเพียงการให้บริการในภารกิจเพื่อตอบสนองงานด้านการดำเนินคดีของรัฐเท่านั้น แต่การให้บริการนิติวิทยาศาสตร์แก่ประชาชนในด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพยังมีอยู่น้อย และเป็นการยากแก่ประชาชนที่จะเข้าถึงการบริการของรัฐ ซึ่งเป็นกรณีสำคัญเพื่อการอำนวยความยุติธรรมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย อีกทั้งกฎหมายที่มีอยู่ปัจจุบันไม่ได้ให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์จะสามารถเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุได้เมื่อได้รับการร้องขอจากพนักงานสอบสวนเท่านั้น (ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของพนักงานสอบสวน) ทำให้ในหลายคดีอาจขาดการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ทำให้ขาดข้อมูลและพยานหลักฐานที่สำคัญแห่งคดี เพราะพยานหลักฐานบางอย่างหากสูญหายหรือถูกละเลยในตอนต้นก็ไม่อาจเสาะหากลับมาได้อีก ซึ่งนำไปสู่การเกิดความบกพร่องในสำนวนคดีและไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างที่ควร นอกจากนี้ งานนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยยังขาดหน่วยงานอิสระซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการกำกับและพัฒนาระบบ นิติวิทยาศาสตร์ให้มีมาตรฐานระดับสากลอย่างจริงจัง *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันกันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๘ (๔) บัญญัติให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ใช้ร่างยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

จัดทำขึ้นมาใช้เป็นหลักในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์เบื้องต้น และให้นำความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดองมาประกอบการพิจารณา

ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมได้พิจารณาความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมกับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาระยะยาวของประเทศ โดยมุ่งเน้นสู่วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้ คือ

วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ชาติ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) มีทั้งสิ้น ๖ ด้าน คือด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแผนปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๔ ด้าน ๑๔ แนวทางและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

ลำดับ	ยุทธศาสตร์ด้านที่/แนวทางและประเด็นการพิจารณาโดยสรุป
๑	**ด้านที่ ๑ ด้านความมั่นคง** ๑.๑.๓ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม
๒	๑.๓.๒ ผลักดันการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของชาติให้บังเกิดเป็นรูปธรรม
๓	๑.๓.๓ พัฒนาประสิทธิภาพ กลไก/กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/แนวทางการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาในการค้ามนุษย์
๔	๑.๔.๑ ทำเป้าหมาย/แนวทาง/มาตรฐานสากลมาปรับใช้ในการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕	๑.๔.๒ พัฒนาระบบตรวจคนเข้าเมือง
๖	**ด้านที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์** ๓.๑.๒ ปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ
	ด้านที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๗	๔.๒.๒ สร้างสภาพแวดล้อม และนวัตกรรมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตสำหรับทุกกลุ่ม
๘	๔.๔.๑ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
๙	**ด้านที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** ๖.๑.๒ มุ่งเน้นการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการที่ยึดพื้นที่และประเด็นการพัฒนาที่สำคัญเป็นตัวตั้ง
๑๐	๖.๑.๓ พัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น และตรวจสอบแผนงาน/โครงการ
๑๑	๖.๓.๓ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ โปร่งใส ยืดหยุ่นคล่องตัวสูง มีขีดสมรรถนะสูง เทียบได้กับมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน
๑๒	๖.๔.๓ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน และสร้างค่านิยมที่ดีของบุคลากรภาครัฐ
๑๓	๖.๕ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบส่งเสริมให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและรวดเร็ว
๑๔	๖.๖ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากล หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๑.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๑.๑.๓ ส่งเสริมสภาพแวดล้อม/แนวทาง/กลไกที่สามารถขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสามัคคีในชาติ รวมถึงพัฒนากลไกการบริหารประเทศ พัฒนาความมั่นคง ขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายอำนาจ และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม (ร่างยุทธศาสตร์ชาติ หน้าที่ ๖๗)

๑.๓ บูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศที่เอื้อให้เกิดความมั่นคง ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ และคุณภาพชีวิตของคนในชาติ

๑.๓.๒ สร้างเสริมประสิทธิภาพการป้องกัน แก้ไข ระงับยับยั้ง ฟื้นฟูภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ โดยบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาศักยภาพบุคลากร นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก ภูมิคุ้มกันให้กับคนในสังคม ตลอดจนพัฒนากรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการผลักดันการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติให้บังเกิดเป็นรูปธรรม

๑.๓.๓ พัฒนาประสิทธิภาพ กลไก/กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/แนวทางการบริหารจัดการ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศในการดำเนินการดังกล่าวร่วมกัน (หน้าที่ ๖๘)

๑.๔ การรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและทางทะเล

๑.๔.๑ พัฒนาประสิทธิภาพ แนวทางการบริหารจัดการ/ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (หน้าที่ ๖๘)

๑.๔.๒ บริการจัดการความมั่นคงชายแดน และชายฝั่งทางทะเล โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจระหว่างผู้นำระดับสูงของไทยกับประเทศรอบบ้านและอาเซียน พัฒนาสู่การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ในลักษณะของการร่วมมือป้องกัน และแก้ปัญหาความมั่นคง โดยเฉพาะการพัฒนาระบบตรวจคนเข้าเมือง ระบบเฝ้าตรวจติดตามเพื่อป้องกันปัญหาข้ามพรมแดน ฯลฯ (หน้าที่ ๖๘)

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์

๒.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (Transformation of culture) เพื่อสร้างคนไทยที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย

๒.๑.๒ การบูรณาการเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชา และในทุกข้อความ รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ (หน้าที่ ๘๘)

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๓.๑ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

๓.๑.๑ สร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตสำหรับทุกกลุ่ม ทุกวัย (หน้าที่ ๙๙)

๓.๒ การสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

๓.๒.๑ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (หน้าที่ ๑๐๐)

๔. ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๑ การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ

๔.๑.๑ วางระบบขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วยการใช้กลไกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนและยุทธศาสตร์พัฒนาภาค แผนแม่บท และแผนการปฏิรูป เพื่อเปลี่ยนแปลงสู่แผนบริหารราชการแผ่นดิน และแผนปฏิบัติการในทุกระดับตั้งแต่ระดับกระทรวงถึงชุมชน

๔.๑.๒ ปรับปรุงระบบบริหารจัดการงบประมาณให้มีลักษณะแบบยึดโยงยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้นการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการที่ยึดพื้นที่และประเด็นการพัฒนาที่สำคัญเป็นตัวตั้ง

๔.๑.๓ ติดตามและประเมินผลการบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ มีระบบการติดตามประเมินผลแบบถ่ายทอดระดับ โดยในระดับยุทธศาสตร์เป็นการออกแบบเป้าหมายและตัวชี้วัด (ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ) ที่คาดหวังในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบแผนงาน/โครงการ (หน้าที่ ๑๐๙)

๔.๒ การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐ

๔.๒.๑ พัฒนาและปรับวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง ลดความซ้ำซ้อน เตรียมการทำงานไว้ล่วงหน้า มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ รวมทั้งองค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างคุณค่าและตอบสนองกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างทันเวลา เปิดโอกาสให้ทุกๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นสำนักงานสมัยใหม่ นำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน (หน้าที่ ๑๑๐)

๔.๓ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการและมีความเป็นมืออาชีพ

๔.๓.๑ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและการสร้างค่านิยมที่ดีของบุคลากรภาครัฐ (หน้าที่ ๑๑๑)

๔.๔ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ (หน้าที่ ๑๑๒)

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

- ยังไม่มีแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑) เพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้

๒) เพื่อให้ทุกกลุ่มบุคคลมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเสมอภาค และได้รับหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่มีมาตรฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน

๓) เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเสมอภาค ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับการดำเนินการตามมาตรการอื่นแทนการถูกควบคุมตัว จำคุก กักขัง

๔) เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยและเป็นธรรม โดยจำเลยได้รับการกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำผิด และมีการกระทำผิดซ้ำลดลง

๕) เพื่อให้ระบบสอบสวนคดีอาญามีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการอย่างเหมาะสมเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน ไม่มีคดีขาดอายุความ และปราศจากการถูกแทรกแซง

๖) เพื่อให้ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐานระดับสากล เป็นที่น่าเชื่อถือและผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเป็นอิสระ

๗) เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมด้วยความสะดวกและรวดเร็ว โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

๘) เพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) การดำเนินงานในทุกขั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีได้รับความยุติธรรมอย่างรวดเร็ว และมีระบบตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินงาน แต่ละขั้นตอน

๒) มีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้มีอรรถคดีให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเสมอภาค และมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๓) มีกลไกในการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยเสมอภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการควบคุมตัว จำคุก กักขัง

๔) มีการปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรม เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืนและมีความเป็นธรรม โดยมีการกำหนดโทษอาญาที่เหมาะสมได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำผิด มีการกระทำผิดซ้ำลดลง พัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด และบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาและจำเลย ตลอดจนมีการดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

๕) ระบบสอบสวนคดีอาญามีการปรับปรุงให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานในชั้นสอบสวน ชั้นไต่สวน และชั้นฟ้องคดี

๖) ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐาน มีระบบตรวจเก็บพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์ที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และเป็นอิสระ มีมาตรฐานวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ และสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนให้มีทักษะในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งจัดให้มีแพทย์นิติเวชที่เพียงพอต่อการรองรับงานด้านนิติเวชได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วประเทศ

๗) มีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมด้วยความสะดวกรวดเร็ว และขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรม โดยนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร

๘) กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ มีการจัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์เพื่ออำนวยความยุติธรรมในคดีพาณิชย์ที่เป็นธรรม รวดเร็ว มีมาตรฐานเทียบเท่านานาอารยประเทศ พัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ การบริการประชาชน และรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

๑.๕ ตัวชี้วัด

๑) ประชาชนผู้มีอรรถคดีได้รับการอำนวยความยุติธรรมที่รวดเร็วภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด และสามารถตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมได้เพิ่มมากขึ้น

๒) ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคคลและระหว่างพื้นที่ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา และจำเลยมีมาตรฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยมีความพึงพอใจต่อ

ประสิทธิภาพและความเพียงพอของทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่รัฐจัดหาให้ในระดับมาก และการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา และจำเลย โดยไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจมีสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสัดส่วนของประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งมีเพิ่มมากขึ้น

๓) ผู้ต้องหาและจำเลยได้รับการบังคับตามกฎหมายและมาตรการต่างๆ ซึ่งใช้แทนการควบคุมตัว จำคุก กักขัง โดยไม่มีความแตกต่างอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ และมีการนำโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำความผิดมาใช้ในคดีอาญามากขึ้น

๔) จำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และจำนวนข้อร้องเรียนของประชาชนผู้มีอรรถคดีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมลดลง ผู้พิพากษากำหนดโทษคดียาเสพติด/คดีอาญาอื่นตามแนวทางการกำหนดโทษ สถิติการกระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปีลดลง และผู้ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาและจำเลยมีความพึงพอใจต่อความถูกต้องและความทันสมัยของข้อมูลในระดับมาก รวมทั้งการดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีความสำเร็จ

๕) คดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาและศาลมีคำพิพากษาลงโทษในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกันมีจำนวนมากขึ้น โดยผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพการสอบสวนของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกันในระดับมาก และประชาชนมีความเชื่อมั่นของต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในระดับมาก รวมทั้งไม่มีคดีขาดอายุความในชั้นสอบสวน ชั้นไต่สวน ชั้นฟ้องคดี

๖) ประชาชนและบุคลากรของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และแพทย์นิติเวชในระดับมาก โดยห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากลทุกปีอย่างต่อเนื่อง และพนักงานสอบสวนสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งแพทย์นิติเวชในสังกัดโรงพยาบาลในกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศมีเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านนิติเวชตามที่ได้รับการร้องขอ

๗) การดำเนินกลไกหรือการจัดกิจกรรมภายในหน่วยงานเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรมีความสำเร็จและการนำระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรมาใช้มีความสำเร็จ

๘) อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดย International Institute For Management Development (IMD) ดีขึ้น อันดับความยาก – ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ที่จัดโดยธนาคารโลกดีขึ้น จำนวนนักธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมีเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี และนักธุรกิจต่างชาติมีความเชื่อมั่นต่อคำพิพากษาของศาลไทยในคดีพาณิชย์ในระดับมาก รวมทั้งเลือกระงับข้อพิพาทโดย

อนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ การบริการประชาชนและเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างประเทศมีความสำเร็จ

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๑,๙๙๐.๖๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นปฏิรูป

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนผู้มีอรรถคดีได้รับความยุติธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมโดยไม่ล่าช้าตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน

๒) ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒) ร้อยละที่ลดลงของข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการดำเนินงานที่ล่าช้าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๓) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อระยะเวลาการดำเนินงานที่เหมาะสมในทุกขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๔) ระดับความสำเร็จของการจัดระบบการตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๕) ร้อยละของประชาชนผู้มีอรรถคดีที่สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๓.๘๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. บัญญัติกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของกฎหมายดังต่อไปนี้																	คกก.ปฏิรูปฯ, ศย., ยธ., สคก.	๓.๘๐	งบประมาณ	๑. มีกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานฯ กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอน	๑. จำนวนกฎหมายที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ตร., อส., ศย., ยธ., ปปช., ศป., ปปง., ศร., ธน., มท., ปปท.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนมาตรการตามกฎหมายฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๓.จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความ ยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานรวบรวมขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามแนวปฏิบัติ ๑.๒ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานประกาศข้อมูลในข้อ ๑.๑ แก่สาธารณะโดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย ๑.๓ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานวัดผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงาน ในแต่ละขั้นตอนในข้อ ๑.๑ ๑.๔ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานเผยแพร่ผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนในข้อ ๑.๑ โดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความ ยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๕ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานสร้างกระบวนการที่เปิดเผยและมีขั้นตอนชัดเจนในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนในข้อ ๑.๑ การติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขตามข้อร้องเรียน ๑.๖ จัดให้มีระบบการประเมินและปรับปรุงระยะเวลาตามที่ประกาศเป็นระยะโดยกระบวนการที่เป็นกลางและน่าเชื่อถือ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกลาง เป็นต้น ๑.๗ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานสร้างกระบวนการประเมินปัญหา ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานเรื่องขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๘ กำหนดแนวทางกรณีหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดให้หน่วยงานสร้างระบบการตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนตรวจสอบว่าเรื่องที่ใช้บริการหรือเกี่ยวข้องดำเนินงานไปถึงขั้นตอนใด (Tracking and/or notification system)																	ตร., อส., ศย., ยธ., ปปช., ศป., ปปง., ศร., ธน., มท., ปปท.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน		หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีระบบให้ประชาชนตรวจสอบและหรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบ	๑. จำนวนหน่วยงานฯ ที่จัดทำระบบตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำระบบฯไปปฏิบัติ

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. จัดให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระยะเวลาการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยควรกำหนดนิยามของคำว่า “ขั้นตอนการดำเนินงาน” “ระยะเวลาในการดำเนินงาน” “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” และกำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่ดังนี้

๑.๑ รวบรวมขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามแนวปฏิบัติ

๑.๒ ประกาศข้อมูลแก่สาธารณะโดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย

๑.๓ วัดผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

๑.๔ เผยแพร่ผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนโดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย

๑.๕ สร้างกระบวนการที่เปิดเผยและมีขั้นตอนชัดเจนในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน การติดตามผล การปรับปรุงแก้ไขตามข้อร้องเรียน

๑.๖ จัดให้มีระบบการประเมินและปรับปรุงระยะเวลาตามที่ประกาศเป็นระยะโดยกระบวนการที่เป็นกลางและน่าเชื่อถือ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกลาง เป็นต้น

๑.๗ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานสร้างกระบวนการประเมินปัญหาและอุปสรรคความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานเรื่องขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

๑.๘ กำหนดแนวทางกรณีหน่วยงานไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานและภายในระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

๒. ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสร้างระบบการตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนตรวจสอบเรื่องที่ใช้บริการหรือเกี่ยวข้องดำเนินงานไปถึงขั้นตอนใด (Tracking and/or notification system) ดังต่อไปนี้

๒.๑ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมรวบรวมการให้บริการหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเพื่อที่จะกำหนดกระบวนการที่สามารถทำการตรวจสอบระบบการดำเนินงานและ/หรือแจ้งความคืบหน้าได้

๒.๒ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสำรวจระบบที่มีใช้ในปัจจุบันและเรื่องที่จะต้องจัดให้มีระบบเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับข้อมูลในข้อ ๒.๑ และเพื่อเสนอของบประมาณและ

อัตรากำลังบุคลากรให้เหมาะสมในการพัฒนาปรับปรุงระบบที่มีอยู่และจัดให้มีระบบเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับข้อมูลในข้อ ๒.๑

๒.๓ ประชาสัมพันธ์ระบบให้ประชาชนทราบ

๒.๔ ปรับปรุงระบบอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับเทคโนโลยี

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเสมอภาค

๒) ผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลย มีหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพทุกขั้นตอน

๓) ประชาชนผู้มีอรรถคดีผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งได้โดยเสมอภาค

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) อัตราการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนผู้มีอรรถคดี โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคคลและระหว่างพื้นที่

๒) ระดับความพึงพอใจของประชาชนผู้มีอรรถคดีต่อความสะดวก รวดเร็วในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๓) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

๔) คะแนนการประเมินการดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๕) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยต่อการดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๖) ร้อยละของการร้องเรียนของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลย ต่อการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๗) ร้อยละของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยที่ได้รับการแจ้งสิทธิในทุกขั้นตอนการดำเนินคดี ความคืบหน้าในการดำเนินคดี และผลการพิจารณาหลักฐานในคดีที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง

๘) ร้อยละของผู้เสียหายที่เป็นผู้ถูกกระทำซ้ำ

๙) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหายต่อประสิทธิภาพของกระบวนการชดใช้เยียวยาค่าเสียหายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๑๐) สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหา/จำเลย โดยไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจ

๑๑) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา/จำเลยต่อประสิทธิภาพของทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่รัฐจัดหาให้

๑๒) คะแนนการประเมินประสิทธิภาพของทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่รัฐจัดหาให้

๑๓) จำนวนเรื่องที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี

๑๔) สัดส่วนของประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง

๑๕) ระดับความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์

๑๖) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีแพ่ง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๕๗๙.๘๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. จัดให้มี/พัฒนามาตรการเพื่อคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น																	ตร., อส., ศย., ยธ., สภาทนายฯ, เนติบัณฑิตยสภาฯ พม., ศป., ศร. ธน., ปปช., ปปง.	๓๕๒.๐๐	งบประมาณ	มีและหรือพัฒนามาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลย เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีมาตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำ/พัฒนาแล้วเสร็จอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานและมีระยะเวลาที่ชัดเจน
																	ตร., อส., ศย., ยธ สภาทนายฯ, เนติบัณฑิต พม., ศป., ศร. ธน., ปปช., ปปง.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีระบบการแจ้งสิทธิตามกฎหมายสำหรับผู้เสียหายพยาน ผู้ต้องหาและจำเลยในทุกขั้นตอน ตลอดจนมีระบบการรายงานความคืบหน้าทางคดีที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหายพยาน ผู้ต้องหาและจำเลย																	ตร., อส., ศย., ยธ., ศป., ศร., ธน., ปปช., ปปง., พม.	๑๐.๐๐	งบประมาณ		
๑.๒ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองและปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานให้เหมาะสม ครอบคลุมและรวดเร็ว																	ตร., อส., ศย., ยธ., ศป., ศร., ธน., ปปช., ปปง., พม.	๖๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒.๑ สร้างกลไกหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือดูแลผู้เสียหายและพยานอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยาน และมีกลไกกำกับติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวตลอดจนปรับปรุงกระบวนการรักษาเยียวยาทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงชีวิตของผู้เสียหาย เพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้ถูกกระทำซ้ำ																				
๑.๒.๒ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการดำเนินคดีที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย																					
๑.๒.๓ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้เยียวยาสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น โดยให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนรายละเอียดเกี่ยวกับค่าเสียหายและให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ทันที																					

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยให้เหมาะสมครอบคลุมและรวดเร็ว ๑.๓.๑ กำหนดวิธีการแจ้งข้อหาและการอธิบายฟ้องที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลย เพื่อให้มีความเข้าใจในการต่อสู้คดีและสามารถเข้าถึงพยานหลักฐานได้อย่างเหมาะสม ๑.๓.๒ ปรับปรุงกระบวนการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของจำเลยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๑.๓.๓ วางกฎเกณฑ์ให้การสอบสวนดำเนินไปโดยไม่จำต้องใช้มาตรการที่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น การตรวจค้น ยึดทรัพย์สิน จับกุม และขัง เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และให้ใช้มาตรการเช่นว่านั้นเพียงเท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความเดือดร้อนทุกข์ยากของผู้ต้องหาและจำเลยด้วย																ตร., อส., ศย., ยธ., ธน., ปปช., ปปง.	๒๕๕.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๔ จัดให้มีมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการจับและขังที่มีต่อผู้ต้องหาจำเลย และครอบครัว เช่น การเยียวยาทางสุขภาพกายและจิต การชดเชยรายได้ การสงเคราะห์ครอบครัว เป็นต้น ๑.๓.๕ จัดระบบการควบคุมและคุ้มครองทรัพย์ที่ถูกยึดอย่างเพียงพอ รวมถึงการจัดให้มีทรัพย์สินทดแทนในกรณีที่ทรัพย์นั้นเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการยังชีพหรือดำเนินชีวิตของผู้ต้องหาหรือจำเลย ๑.๓.๖ ปรับปรุงสถานที่ควบคุมและขังผู้ต้องหาระหว่างการพิจารณาให้เหมาะสม มีความปลอดภัยและสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ๑.๓.๗ ให้มีกลไกตรวจตราและตรวจสอบการควบคุมและขัง ทั้งในระดับภายในหน่วยงานและจากกลไกที่เป็นอิสระอื่น																	งบลงทุนของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๘ ให้มีการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบันทึกภาพและเสียงสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องในการกำกับดูแลการตรวจค้น จับกุม สอบสวน ชี้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย																		งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			
๑.๓.๙ ให้มีฐานข้อมูลสำหรับการติดตามกรณีวิสามัญฆาตกรรม และสำนวนชันสูตรพลิกศพ แล้วรายงานต่อกลไกสิทธิมนุษยชนระดับชาติ																		งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			
๑.๓.๑๐ พัฒนากฎเกณฑ์และมาตรการปกป้องสิทธิในชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาและจำเลยให้สมดุลกับประโยชน์สาธารณะ รวมถึงห้ามมิให้นำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน																					

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๑๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในการนี้ให้จัดให้มีระบบหรือหน่วยงานในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยตามที่จำเลยหรือทนายความร้องขอ ซึ่งรวมถึงการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ด้วย ๑.๓.๑๒ เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานรวมทั้งนิติวิทยาศาสตร์ทุกคนต้องมีอิสระในการทำงานเพื่อแสวงหาความจริง และพยานหลักฐานทั้งหมดที่หาได้ต้องได้รับการพิจารณาตลอดกระบวนการจนถึงชั้นศาลโดยครบถ้วน																				

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๑๓ จัดระบบการปล่อยชั่วคราวที่รวดเร็ว ไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและมีมาตรการป้องกันการหลบหนีการปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถร้องขอให้มีการปล่อยได้ทุกวันโดยไม่มีวันหยุด																		๑๘.๕๐	งบประมาณ		
๑.๓.๑๔ จัดให้มีเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนศาลในการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาและจำเลย รวมถึงข้อมูลที่ใช้ในการปล่อยชั่วคราว การไต่สวนชันสูตรพลิกศพ หรือการขอให้ปล่อยจากการคุมขังโดยไม่ชอบ หรือตรวจสอบมาตรการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยอื่น																		๑๗๓.๕๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ จัดให้มีทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลย ๑.๔.๑ พัฒนาระบบการจัดให้มีทนายความและที่ปรึกษากฎหมายเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ๑.๔.๒ พัฒนาคุณภาพการฝึกอบรมทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย ๑.๔.๓ พัฒนาระบบการประเมินผลค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษสำหรับทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน																	สภาทนายฯ เนติบัณฑิตยสภา, ศย. , อส. , ยธ. , ตร. , ธน.	๒๗.๐๐	งบประมาณของ ยธ รายการเงินอุดหนุนสภาทนายฯ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ปฏิรูปกระบวนวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม																	ศย. ,ศป. , สคก.	๒๒.๐๐	งบประมาณ	มีมาตรการปฏิรูปกระบวนวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	๑. จำนวนมาตรการตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้ว เสร็จ
																	ศย. , ศป. , สคก.	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯที่นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ จัดตั้งระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี																	ศย. , ศป. , สคก.	๔.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ ปรับปรุงระบบการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวงให้แก่ประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตั้งแต่ชั้นไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีจนถึงชั้นบังคับคดี																	ศย. , ศป.	๔.๐๐	งบประมาณ		
๒.๓ ปรับปรุงวิธีพิจารณาคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อยโดยใช้ระบบไต่สวนให้รวดเร็ว เรียบง่าย และไม่เสียค่าขึ้นศาล																	ศย. , สคก.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๔ จัดตั้งระบบเจ้าพนักงานคดีเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการยื่นฟ้อง รวบรวมพยานหลักฐานไกล่เกลี่ย และสนับสนุนการดำเนินการของศาล																	ศย.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๕ สร้างกลไกให้สมาคม มูลนิธิหรือองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนเสียหาย มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้เสียหายได้ในคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ																	ศย. , สคก. , ยธ. , อส.	๘.๐๐	งบประมาณ		
๒.๖ สร้างระบบผู้เชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปรับบทบาทของพนักงานอัยการในการฟ้องและดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ																	ยธ. , อส.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๗ แก้ไขกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมทางปกครองได้โดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดยิ่งขึ้น																	ศป.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนามาตรการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยลดอุปสรรคทางภาษาและการสื่อสาร																	ตร., อส., ศย., ยธ., สภาทนายฯ พม., ศป., ธน.	๔๘.๐๐ งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน	งบประมาณ	มีการพัฒนามาตรการการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยลดอุปสรรคทางภาษาและการสื่อสาร	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผน ฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีล่ามอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนที่มาติดต่อขอใช้บริการ																	ตร., อส., ศย., ยธ., สท., พม., ศป., ธน.	๒๔.๐๐	งบประมาณ		
๓.๒ จัดให้มีระบบประสานงานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อแบ่งปันบุคลากรที่ทำหน้าที่ล่าม																	ตร., อส., ศย., ยธ., สภาทนายฯ, พม., ศป., ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๓.๓ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบการประชุมทางจอภาพ เพื่อช่วยให้บริการล่ามอย่างทั่วถึง																	ตร., อส., ศย., ยธ., สภาทนายฯ, พม., ศป., ธน.	งบลงทุนของหน่วยงาน			
๓.๔ พัฒนาระบบผู้เชี่ยวชาญและระบบประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในส่วนของการแปลเอกสาร																	ตร., อส., ศย., ยธ., สภาทนายฯ, พม., ศป., ธน.	๒๔.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. พัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางกายภาพ																	ตร. , อส. ศย. , ยธ. , ศป. , ธน.	๑๒๗.๘๐	งบประมาณ	มีการพัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางกายภาพอย่างมีประสิทธิภาพ	๑. จำนวนหน่วยงานฯ ที่มีแผนแม่บทการก่อสร้าง/ปรับปรุงอาคารสถานที่ทำการ และกำหนดสถานที่ตั้งที่สะดวกต่อการเดินทางของประชาชน ๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่มีรูปแบบรายการก่อสร้าง/ปรับปรุงอาคารที่เหมาะสมกับบริการประชาชน ๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่มีระบบบริการประชาชนที่เป็นมิตร และสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่าย ๔. จำนวนระบบทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและนำมาใช้

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๑ จัดตั้งศาลเพิ่มเติมในพื้นที่ห่างไกลเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน																	ตร., อส., ศย., ยธ., ศป.	๑๒๗.๘๐	งบประมาณ		
๔.๒ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีที่ตั้งที่ง่ายต่อการเข้าถึง ให้มีแผนผังภายในหน่วยงาน โดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย และจัดให้มีบริการช่วยเหลือผู้มาติดต่อในเบื้องต้น																	ตร., อส., ศย., ยธ., ศป., ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๔.๓ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ																	ตร., อส., ศย., ยธ., ศป., ธน.	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			
๔.๔ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดเวลาดำเนินงานให้เหมาะสมกับเวลาและระยะเวลาที่ประชาชนเข้าใช้บริการ																	ตร., อส., ศย., ยธ., ศป., ธน.	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๕ จัดให้มีสถานที่และระบบการประสานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนสามารถติดต่อได้ง่ายและเชื่อมโยงกัน																	ตร. , อส. , ศย. , ยธ. , ศป. , ธน.	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			
๔.๖ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์และแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม																	ตร. , อส. , ศย. , ยธ. , ศป. , ธน.	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. พัฒนาศักยภาพและความพร้อมของประชาชนและชุมชนด้านความยุติธรรม ๕.๑ สร้างความรอบรู้และทักษะพื้นฐานด้านความยุติธรรมแก่ประชาชนและชุมชน ๕.๒ สร้างจิตสำนึกและค่านิยมด้านความยุติธรรมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม ๕.๓ ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน																	ยธ. , ศย. , อส. , ตช. , สภาทนายฯ, มท.	๓๐.๐๐	งบประมาณ	ประชาชนและชุมชนมีศักยภาพและความพร้อมในด้านกิจการยุติธรรม	จำนวนหน่วยงานที่ดำเนินงานตามแผน

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. จัดให้มีกลไกเพื่อคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลยเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

๑.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีระบบการแจ้งสิทธิตามกฎหมายสำหรับผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาและจำเลยในทุกขั้นตอน ตลอดจนมีระบบการรายงานความคืบหน้าทางคดีที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาและจำเลย

๑.๑.๑ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้หน่วยงานทุกหน่วยงานมีหน้าที่แจ้งสิทธิและรายงานความคืบหน้าของคดีให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย ทั้งนี้ตามระเบียบที่กำหนด

๑.๑.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการแจ้งความคืบหน้าโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและประสิทธิภาพในการทำงานของรัฐ

๑.๑.๓ ให้มีการศึกษาวิจัยถึงการแจ้งสิทธิที่เหมาะสมกับเรื่องราวและบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่เนื้อหา วิธีการ และรูปแบบ

๑.๑.๔ ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบการแจ้งสิทธิและรายงานความคืบหน้าของคดี ทั้งนี้ต้องมีการปกป้องความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้เกี่ยวข้องตามสมควรด้วย

๑.๒ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองและปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานให้เหมาะสมครอบคลุมและรวดเร็ว

๑.๒.๑ สร้างกลไกหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือดูแลผู้เสียหายและพยานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการรักษาเยียวยาทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงชีวิตของผู้เสียหาย เพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้ถูกกระทำซ้ำ

๑.๒.๒ กำหนดภารกิจ “สังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม” เป็นภารกิจหนึ่งของรัฐ ซึ่งต้องมีการสร้างระบบงานที่ประสานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีส่วนร่วมในงานดังกล่าวด้วย

๑.๒.๓ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการดำเนินคดีที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย

๑.๒.๔ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญาให้มีการรับฟังผู้เสียหายก่อนการดำเนินการที่กระทบถึงผู้เสียหาย เช่น การปล่อยชั่วคราว การสั่งไม่ฟ้อง การกันจำเลยบางคนไว้เป็นพยาน การลงโทษ การกำหนดและเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมประพฤติ การพักการลงโทษ และการอภัยโทษ เป็นต้น ทั้งนี้ ในกรณีสำคัญเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องหรือศาลอาจต้องให้เหตุผลประกอบการพิจารณารับฟังความเห็นของผู้เสียหายในการวินิจฉัยสั่งการด้วย

๑.๒.๕ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้เยียวยาสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น โดยให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนรายละเอียดเกี่ยวกับค่าเสียหายและให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ทันที

๑.๒.๖ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนถึงความเสียหายของผู้เสียหายและให้พนักงานอัยการสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้เสียหายในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ในทุกฐานความผิด และกำหนดวิธีการบังคับคดีที่ผู้เสียหายสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยสะดวก

๑.๓ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยให้เหมาะสมครอบคลุมและรวดเร็ว

๑.๓.๑ กำหนดวิธีการแจ้งข้อหาและการอธิบายฟ้องที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลย เพื่อให้มีความเข้าใจในการต่อสู้คดีและสามารถเข้าถึงพยานหลักฐานได้อย่างเหมาะสม โดยพัฒนาและฝึกอบรมวิธีการแจ้งข้อกล่าวหาและอธิบายฟ้องโดยการสื่อสารสองทางให้ผู้ต้องหาและจำเลยแต่ละประเภทสามารถเข้าใจข้อกล่าวหาอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องวางแนวทางให้ผู้ต้องหาได้รับทราบถึงพยานหลักฐานของรัฐได้ตามสมควร

๑.๓.๒ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อปรับปรุงกระบวนการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของจำเลยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้จำเลยมีโอกาสต่อสู้คดีในขั้นนี้ให้มากขึ้น ให้มีทนายความขอแรงสำหรับจำเลยที่ยากจน ให้จำเลยนำสืบพยานเอกสารบางประเภทได้

๑.๓.๓ วางกฎเกณฑ์ให้การสอบสวนดำเนินไปโดยไม่จำต้องใช้มาตรการที่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น การตรวจค้น ยึดทรัพย์สิน จับกุม และขัง เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และให้ใช้มาตรการเช่นว่านั้นเพียงเท่าที่จำเป็นโดยคำนึงถึงความเดือดร้อนทุกข์ยากของผู้ต้องหาและจำเลยด้วย

๑.๓.๓.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดหลักการว่าการกระทำที่กระทบสิทธิจำเลยต้องกระทำเท่าที่จำเป็น แก้ไขเหตุในการขังผู้ต้องหาให้ชัดเจนว่าต้องมีเหตุผลหนักแน่นว่าผู้ต้องหาน่าจะหลบหนีหรือก่อเหตุร้าย เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถสามารถดำเนินคดีโดยไม่ต้องมีการจับกุมและขัง นอกจากนี้ การที่ศาลจะขังผู้ต้องหาหรือจำเลยได้นั้น ต้องเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่จะร้องขอและพิสูจน์ตามสมควรว่ามีเหตุจำเป็นที่จะต้องขัง ทั้งนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องมีโอกาสคัดค้านและได้รับความช่วยเหลือจากทนายความด้วย

๑.๓.๓.๒ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดหลักเกณฑ์ในการค้นหรือยึดทรัพย์สินว่าต้องกระทำโดยให้มีผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยน้อยที่สุด ไม่ค้นในเวลาที่กระทบต่อการประกอบกิจการของผู้ต้องหาโดยไม่จำเป็น ไม่ยึดทรัพย์ไว้มากเกินหรือนานเกินสมควร ให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ทบทวนว่าทรัพย์ที่ยึดไว้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เป็นพยานหลักฐานหรือไม่ หรือจะเป็นทรัพย์ที่จะต้องริบหรือไม่

๑.๓.๔ จัดให้มีมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการจับและขังที่มีต่อผู้ต้องหา จำเลยและครอบครัว เช่น การเยียวยาทางสุขภาพกายและจิต การชดเชยรายได้ การสงเคราะห์ครอบครัว เป็นต้น

๑.๓.๔.๑ จัดให้มีกฎหมายเพื่อให้มี “สังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม” สำหรับครอบครัวของผู้ต้องหาและจำเลย

๑.๓.๔.๒ แก้ไขกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม เพื่อให้มีเงินสงเคราะห์แก่ครอบครัวของผู้ต้องหาและจำเลยระหว่างการดำเนินคดี ตามความเหมาะสมและจำเป็น

๑.๓.๔.๓ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพกายหรือจิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำความผิด หรือต่อการพิจารณาคดี กำหนดให้เป็นภารกิจของทั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานทางสังคมสงเคราะห์ที่จะให้การฟื้นฟูแก้ไข เช่น ให้มีระบบให้คำปรึกษาทางจิตใจและสังคมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีปัญหาเสพติดหรือใช้ความรุนแรง ทั้งผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวและผู้ต้องขัง

๑.๓.๕ จัดระบบการควบคุมและคุ้มครองทรัพย์ที่ถูกยึดอย่างเพียงพอ รวมถึงการจัดให้มีทรัพย์สินทดแทนในกรณีที่ทรัพย์นั้นเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการยังชีพหรือดำเนินชีวิตของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยให้มีสถานที่จัดเก็บพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานในทุกจังหวัดโดยให้มีงบประมาณและระบบการดูแลที่เพียงพอ ทรัพย์สินทุกชิ้นที่ถูกยึดต้องมีระบบฐานข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถติดตามได้

๑.๓.๖ ปรับปรุงสถานที่ควบคุมและขังผู้ต้องหาระหว่างการพิจารณาให้เหมาะสม มีความปลอดภัยและสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยให้มีสถานที่ขังผู้ต้องหาระหว่างพิจารณาที่มีมาตรฐานดีอย่างน้อยจังหวัดละหนึ่งแห่ง

๑.๓.๗ ให้มีกลไกตรวจตราและตรวจสอบการควบคุมและขัง ทั้งในระดับภายในหน่วยงานและจากกลไกที่เป็นอิสระอื่น

๑.๓.๗.๑ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงหรือคณะเจ้าหน้าที่เฉพาะในสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ ทำหน้าที่ตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ภายในสถานที่ควบคุมหรือขัง และให้มีการรายงานผลเป็นระยะ

๑.๓.๗.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบสถานที่ควบคุมหรือขังในระดับท้องถิ่น โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นพนักงานอัยการ และมีผู้แทนจากภาคประชาชนตรวจตราสถานที่ตามความเหมาะสม

๑.๓.๗.๓ กำหนดให้มีกลไกรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ถูกควบคุมหรือขัง มาตรการในการปกป้องผู้ร้องเรียน ระบบการสอบสวนและแจ้งผลการร้องเรียน

๑.๓.๗.๔. ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและรายงานสถานภาพของระบบการควบคุมและขัง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาทุกปี

๑.๓.๘ ให้มีการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบันทึกภาพและเสียงที่สามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องในการกำกับดูแลการตรวจค้น จับกุม สอบสวน ชี้ตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑.๓.๘.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้มีการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม สอบสวน ชี้ตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถกระทำได้

๑.๓.๘.๒ จัดให้มีอุปกรณ์และวิธีการในการในการบันทึกภาพและเสียงให้เพียงพอ โดยให้จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรดังกล่าว

๑.๓.๙ ให้มีฐานข้อมูลสำหรับการติดตามกรณีวิสามัญฆาตกรรมและสำนวนชันสูตรพลิกศพ แล้วรายงานต่อกลไกสิทธิมนุษยชนระดับชาติ

๑.๓.๑๐ พัฒนากฎเกณฑ์และมาตรการปกป้องสิทธิในชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาและจำเลยให้สมดุลกับประโยชน์สาธารณะ รวมถึงห้ามมิให้นำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน โดยออกกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ครอบคลุมถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑.๓.๑๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ในการนี้ให้จัดให้มีระบบให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาหรือจำเลยในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองซึ่งรวมถึงการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ (ในทำนอง Public Defender) เพื่อให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาเช่นกัน โดยกำหนดด้วยว่าพยานหลักฐานทุกชิ้นไม่ว่าเจ้าพนักงานผู้ใดเป็นผู้พบต้องนำเข้าสำนวนและเสนอต่อพนักงานอัยการ ทั้งนี้รวมถึงพยานหลักฐานที่ได้มาภายหลังที่พนักงานอัยการมีคำสั่งให้ฟ้องคดีแล้วด้วย โดยหากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลสูง ให้เป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจรับพิจารณาพยานหลักฐานนั้นได้ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือทนายเป็นผู้ร้องขอให้แสวงหาพยานหลักฐานบางอย่าง ถ้าพยานหลักฐานนั้นหามาได้ยากหรือไม่ใช่พยานหลักฐานสำคัญ อาจกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีดุลพินิจที่จะปฏิเสธไม่ดำเนินการให้ โดยให้อยู่ภายใต้กลไกการทบทวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ รวมถึงการขอให้หน่วยงานพิสูจน์หลักฐานหรือนิติวิทยาศาสตร์ดำเนินการตรวจพิสูจน์ด้วย

๑.๓.๑๒ บัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองความอิสระในวิชาชีพของเจ้าพนักงานผู้รวบรวมพยานหลักฐานในทุกขั้นตอนเพื่อกำหนดให้ผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานรวมทั้งเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ทุกคนต้องมีอิสระในการทำงานเพื่อแสวงหาความจริง และพยานหลักฐานทั้งหมดที่หาได้ต้องได้รับการพิจารณาตลอดกระบวนการจนถึงชั้นศาล โดยครบถ้วนทั้งเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ แพทย์นิติเวช เพื่อให้สามารถทำงานภายใต้จรรยาบรรณและหลักวิชาชีพ

๑.๓.๑๓ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อจัดระบบการปล่อยชั่วคราวที่รวดเร็ว ไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและมีมาตรการป้องกันการหลบหนีการปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถร้องขอให้มีการปล่อยได้ทุกวันโดยไม่มีวันหยุด และยกเลิกการใช้เงินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ให้การพิจารณาการขังเป็นการดำเนินการร่วมกันของพนักงานสอบสวนหรืออัยการ ศาล และ จำเลย โดยใช้ข้อมูลเป็นสำคัญ บัญญัติให้การหลบหนีระหว่างการปล่อยเป็นความผิด จัดให้มีเจ้าพนักงานในการติดตามจับกุมโดยเฉพาะ

๑.๓.๑๔ ให้มีกฎหมายว่าด้วยเจ้าพนักงานศาลที่มีอำนาจในการตรวจสอบรวบรวมข้อมูลให้ศาลรวมถึงอำนาจในการเข้าถึงข้อมูล สถานที่ที่เกี่ยวข้อง อำนาจในการสอบถามและให้ศาลสามารถถือข้อมูลที่ได้เป็นพยานหลักฐานเบื้องต้นในการวินิจฉัยได้ เพื่อ จัดให้มีเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนศาลในการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาและจำเลย รวมถึงข้อมูลที่ใช้ในการปล่อยชั่วคราว การไต่สวนชันสูตรพลิกศพ หรือ

การขอให้ปล่อยจากการคุมขังโดยไม่ชอบ หรือตรวจสอบมาตรการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยอื่น

๑.๔ จัดให้มีทนายความหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลย

๑.๔.๑ พัฒนาระบบการจัดให้มีทนายความและที่ปรึกษากฎหมายเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการเพิ่มจำนวนทนายขอแรงและสร้างค่านิยมให้นักศึกษากฎหมายหรือทนายความอยากเข้ามาเป็นทนายความขอแรงมากขึ้นมีแนวทางที่อาจปฏิบัติได้ดังนี้

๑.๔.๑.๑ บังคับให้ทนายความต้องทำหน้าที่เป็นทนายความอาสาหรือทนายความขอแรงตามชั่วโมงที่กำหนด

๑.๔.๑.๒ กำหนดให้คณะนิติศาสตร์มีวิชาบังคับเพื่อให้นิสิตนักศึกษาฝึกการให้คำปรึกษาหรือความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนแบบเสมือนจริงจึงจะถือว่าสำเร็จการศึกษา

๑.๔.๑.๓ สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมมือกับคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ สนับสนุนและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสทำงานบริการสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนหรือให้เป็นวิชาที่ไม่ได้รับหน่วยกิตจากการทำงาน เปิดช่องทางให้นิสิตและนักศึกษาสามารถทำงานเป็นผู้ช่วยทนายความขอแรงที่ขึ้นทะเบียนไว้กับศาลต่างๆ ทั่วประเทศ ทั้งในรูปของการช่วยทำงานคดีเตรียมสำนวนและการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของทนายความ อันเป็นการเสริมสร้างจิตบริการสาธารณะในฐานะนักกฎหมายตั้งแต่ขณะยังศึกษาอยู่และได้เห็นถึงการทำงานในฐานะทนายความขอแรงของศาลที่ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทำให้นักศึกษาได้เห็นถึงสภาพปัญหาและความด้อยโอกาสของคนในสังคม อันเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความต้องการช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ต่อไปเมื่อตนเองประกอบวิชาชีพกฎหมายแล้ว โดยในเบื้องต้นอาจทำในรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือเป็นทางเลือกหนึ่งของการฝึกงาน ในระยะต่อมามหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้การทำงานบริการในลักษณะดังกล่าวเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาหรือระบุไว้ในใบประมวลผลการศึกษาเหมือนในบางประเทศอีกด้วย

๑.๔.๒. พัฒนาคุณภาพการฝึกอบรมทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย

๑.๔.๒.๑ จัดอบรมทนายความที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนกับศาลให้มีความรู้ความสามารถรวมทั้งมีความเข้าใจในการดำเนินคดีในศาล เช่น การตรวจพยานหลักฐาน การชี้สองสถาน การดำเนินคดีในศาลแขวง การพิจารณาคดีโดยระบบไต่สวน ฯลฯ โดยสำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสภาทนายความดำเนินการ

๑.๔.๓ พัฒนาระบบการประเมินผลค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษสำหรับทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน

๑.๔.๓.๑ ระบบการประเมินผลค่าตอบแทน โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเช่น

- แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๗๓ ให้ชัดเจนว่า ทนายความที่ศาลตั้งให้จำเลยนั้นต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานศาลยุติธรรมและสภาทนายความร่วมกันกำหนด

- แก้ไขระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๗๓ พ.ศ. ๒๕๔๘ เพิ่มจำนวนเงินขั้นต่ำของเงินรางวัลเพื่อส่งเสริมให้ทนายความที่มีความรู้ความสามารถมากขึ้นทะเบียนเป็นทนายความขอแรงกับศาล

- ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๔๔/๒ วรรคสอง พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อกำหนดเงื่อนไขให้ทนายความที่สามารถขึ้นทะเบียนไว้กับศาลต้องผ่านการอบรมในหลักสูตรที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดเสียก่อนจึงจะสามารถขึ้นทะเบียนกับศาลได้

- ปรับค่าตอบแทนทนายความประเภทต่าง ๆที่รัฐจัดหาให้ รวมทั้งค่าเดินทางในการไปปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับอัตราเงินเฟ้อและให้มีการทบทวนอัตราค่าตอบแทนทนายความเป็นระยะ

๑.๔.๓.๒ สิ่งจูงใจพิเศษเพิ่มเติม เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นต้น

๒. การปฏิรูปกระบวนวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม

๒.๑. แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยเพิ่มเติมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาทใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี โดยคู่กรณีสามารถร้องขอให้ศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอมดำเนินการไกล่เกลี่ยและหากตกลงกันได้ก็อาจขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมได้ทันที ทำให้ข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์สามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็วโดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้อง ทั้งเป็นการประหยัดเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องสูญเสียในการต่อสู้คดี

๒.๒ จัดให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ย (กลาง) เพื่อส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นระบบและมีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ข้อพิพาทสามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็วโดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้อง อันเป็นการลดภาระของประชาชน

๒.๓ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไต่สวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลใหม่ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้ยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวงให้แก่ประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตั้งแต่ชั้นไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีจนถึงชั้นบังคับคดี และกำหนดให้คำสั่งของศาลชั้นต้นเกี่ยวกับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้เป็นที่สุด เพื่อป้องกันการประวิงคดี

๒.๔. แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อปรับปรุงวิธีพิจารณาคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อยหรือคดีมโนสาเร่ให้มีความรวดเร็ว เรียบง่าย และประหยัด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เช่น ไม่เรียกเก็บค่าขึ้นศาลในคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อย ลดความเคร่งครัดของข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการนำสืบพยานหลักฐาน กำหนดหลักการให้ศาลต้องพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วันนัด พร้อมทั้งมีมาตรการบังคับหรือลงโทษในกรณีที่คู่ความประวิงคดี และนำระบบไต่สวนมาใช้เพื่อให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงได้มากขึ้น รวมทั้งกำหนดให้มีเจ้าพนักงานคดีเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการยื่นฟ้อง ไกล่เกลี่ย ตลอดจนรวบรวมพยานหลักฐาน อันเป็นการทำให้กระบวนพิจารณามีความเรียบง่ายขึ้นและลดภาระของประชาชนในการจัดหาทนายความ

๒.๕.จัดตั้งระบบเจ้าพนักงานคดีเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการยื่นฟ้อง รวบรวมพยานหลักฐาน ไกล่เกลี่ย ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินการของศาลในคดีแพ่งทุกประเภท

๒.๖ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อให้สมาคม มูลนิธิหรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนเสียหายมีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้เสียหายได้ในคดีบางประเภท เช่น คดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อลดภาระของประชาชน

๒.๗ สร้างระบบผู้เชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปรับบทบาทของพนักงานอัยการในการฟ้องและดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ

๒.๘ แก้ไขกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมทางปกครองได้โดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดยิ่งขึ้น

๓. พัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยลดอุปสรรคทางภาษาและการสื่อสาร

๓.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีล่ามอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนที่มาติดต่อขอใช้บริการโดยสำรวจข้อมูลการใช้ล่ามในปัจจุบัน ข้อมูลทรัพยากรล่ามที่มีอยู่ ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมและระบบประเมินคุณภาพ

ปัญหาในการขาดแคลนล่ามและปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนองบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรล่ามให้เพียงพอต่อความต้องการและมีคุณภาพและแผนพัฒนา

๓.๒ จัดให้มีระบบประสานงานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อแบ่งปันบุคลากรที่ทำหน้าที่ล่ามโดยให้แบ่งปันข้อมูลในส่วนของข้อ ๓.๑ เพื่อประสานงานการปฏิบัติหน้าที่และการฝึกอบรม

๓.๓ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นระบบการประชุมทางจอภาพเพื่อช่วยให้บริการล่ามอย่างทั่วถึง โดยสำรวจระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีอยู่ และแบ่งบันข้อมูลดังกล่าวเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในแนวทางเดียวกันตลอดจนเชื่อมต่อระบบหรือใช้เทคโนโลยีร่วมกันโดยดำเนินการของบประมาณที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

๓.๔ พัฒนาระบบผู้เชี่ยวชาญและระบบประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในส่วนของการแปลเอกสารโดยใช้แนวทางเช่นเดียวกับการพัฒนาข้อ ๓.๑ - ๓.๓

๔. พัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางกายภาพ

๔.๑ จัดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีที่ตั้งทำการที่สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงจัดทำแผนผังภายในหน่วยงานโดยใช้รูปแบบและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย จัดให้มีการบริการช่วยเหลือผู้มาติดต่อให้ข้อมูลในเบื้องต้น ทำการสำรวจแผนผังและปริมาณผู้ใช้บริการหรือช่วยเหลือผู้มาติดต่อในปัจจุบัน ดำเนินการปรับปรุงและจัดทำแผนผังภายในหน่วยงานให้มีรูปแบบและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ทั้งส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้บริการช่วยเหลือเบื้องต้นหรือการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ให้บริการในเรื่องนี้โดยให้หน่วยงานจัดทำคำของบประมาณที่เหมาะสมกับการพัฒนาปรับปรุงระบบกระบวนการพัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ ให้หน่วยงานสำรวจสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในปัจจุบันและจัดทำคำของบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคารสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและได้รับมาตรฐานสากลสำหรับผู้พิการ

๔.๓ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดเวลาดำเนินงานให้เหมาะสมกับเวลาสอดคล้องกับระยะเวลาที่ประชาชนมาติดต่อขอใช้บริการ โดยสำรวจสถิติการเข้าใช้บริการและปัญหาความขัดข้องเกี่ยวกับระยะเวลาในการติดต่อกับหน่วยงานของประชาชนเพื่อปรับปรุงเวลาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จัดทำมาตรฐานการให้บริการแก่ผู้มาติดต่อขอใช้บริการดำเนินการประชาสัมพันธ์ระยะเวลาดังกล่าวให้สาธารณะทราบ และจัดทำแบบแสดงความคิดเห็นเพื่อสอบถามประชาชนถึงความพอใจในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลติดตามผลการให้บริการนำไปปรับปรุงเป็นระยะต่อไป

๔.๔ จัดให้มีสถานที่และระบบการประสานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนสามารถติดต่อได้ง่ายและเชื่อมโยงกัน โดยให้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ในแต่ละหน่วยงานและแบ่งปันข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และจัดทำการวางแผนในอนาคตเรื่องการใช้งบประมาณเกี่ยวกับสถานที่โดยหน่วยงานต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการติดต่อของประชาชนให้สามารถประสานงานระหว่างหน่วยงานได้อย่างเป็นระบบ

๔.๕ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์และสำรวจเนื้อหาของกฎหมายที่อาจจะต้องปรับปรุงและแก้ไขปรับปรุงข้อกฎหมายเพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน ให้หน่วยงานพัฒนาระบบการติดต่อราชการหรือการติดต่อขอเข้ารับการบริการเพื่อให้การติดต่อทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปได้โดยชอบและมีผลทางกฎหมาย ทั้งจัดทำคำของบประมาณที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินการในเรื่องระบบดังกล่าว พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ถึงระบบการให้บริการช่วยเหลือเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสะดวกในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว

๔.๖ จัดตั้งศาลเพิ่มเติมในพื้นที่ห่างไกลเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

๕. การพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของประชาชนและชุมชนด้านความยุติธรรม โดยยกร่างพระราชบัญญัติเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในระบบยุติธรรม พ.ศ. .... กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๕.๑ สร้างความรอบรู้และทักษะพื้นฐานด้านความยุติธรรมแก่ประชาชนและชุมชน

๕.๒ สร้างจิตสำนึกและค่านิยมด้านความยุติธรรมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

๕.๓ ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ปัญหาความเหลื่อมล้ำต่อการบังคับการตามกฎหมายลดลง

๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยไม่ใช้หลักประกันเพิ่มมากขึ้น

๓) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวและแทนการจำคุกกักขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๔) จำเลยในคดีอาญามีความเสมอภาคในการถูกบังคับโทษ

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) อัตราผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการบังคับตามกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจ

๒) ร้อยละของการร้องเรียนของผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อการถูกเลือกปฏิบัติในการบังคับการตามกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๓) ร้อยละของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวแทนการถูกควบคุมตัว

๔) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการต่างๆ แทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา

๕) ร้อยละของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการปล่อยชั่วคราวและแทนการจำคุกกักขัง

๖) ระดับความสำเร็จของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการปล่อยชั่วคราวและแทนการจำคุกกักขัง

๗) จำนวนจำเลยที่นำโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำความผิดมาใช้ในคดีอาญา

๘) ร้อยละของจำเลยที่มีความสามารถในการชำระค่าปรับ

๙) ร้อยละของจำเลยที่ได้รับการลงโทษอย่างอื่นที่ต่ำกว่าโทษจำคุก

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๔๓๙.๕๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. พัฒนามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-Custodial Measures)																	ศย. , ตร. , อส. , ยธ. , ธน.	๔๒๑.๕๐	งบประมาณ	มีการพัฒนามาตรการแทนการควบคุมผู้กระทำความผิดอาญา	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯ ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเสร็จ
																	ศย. , ตร. , อส. , ยธ. , ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ได้นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ปฏิรูปการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา																	ศย. , ตช. , อส. , ยธ. , ธน.	๑๗.๕๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑.๑ แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวให้การขังหรือควบคุมตัวผู้ต้องหาทำได้เมื่อมีเหตุควรเชื่อว่าหากปล่อยไป ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือขัดขวางการสอบสวน รวมทั้งแก้ไขกฎหมายให้การฝากขังและการปล่อยชั่วคราวอยู่ในขั้นตอนเดียวกัน																ศย. ตร. , อส. , ยธ. , ธน.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑.๒ เพิ่มศักยภาพเครื่องมือและจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำระบบประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่มีความแม่นยำและเหมาะสมกับผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ละรายมาใช้ทดแทนการเรียกทรัพย์สินเป็นหลักประกัน โดย (๑) พัฒนาระบบประเมินความเสี่ยง (๒) พัฒนาระบบกำกับดูแลรวมทั้งจัดตั้งคลินิกจิตสังคม (๓) เพิ่มประสิทธิภาพในการจับกุมผู้หลบหนีหรือผู้ทำผิดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว																ศย. , ตช. , อส. , ยธ. , ธน.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ พัฒนากฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ศาลสามารถนำมาตรการลงโทษอย่างอื่น (intermediate sanctions) เช่น การสั่งให้ทำงานบริการสังคม สั่งให้เข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู เป็นต้น มาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องวางโทษจำคุกก่อน																	ศย. , ธน.	๔.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ พัฒนามาตรการการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวให้มีประสิทธิภาพ																	ตร. , อส. , ศย. , ยธ.	๔๐๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๑ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการปล่อยชั่วคราวแทนการจำคุกกักขัง การคุมประพฤติในทุกกรณีให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ๑.๓.๒ กำหนดแนวทางการทำงานโดยบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้และจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ๑.๓.๓ จัดหาอุปกรณ์สำหรับการปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอและเหมาะสม จัดหาอุปกรณ์สำหรับการคุมประพฤติแทนการจำคุกกักขังและบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ปรับปรุงโทษปรับในคดีอาญาโดยนำระบบโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด (Day Fines System) มาใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ																	ศย., ตร., อส., ยธ., ธน.	๑๒	งบประมาณ	มีการปรับปรุงระบบโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิดในคดีอาญา	๑. จำนวนกฎหมายฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
																	ศย., ตร., อส., ยธ., ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานะและรายได้ของผู้กระทำผิดได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๓ จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ๔. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ใช้ฐานข้อมูลฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ การแก้ไขกฎหมายเพื่อนำระบบโทษปรับตามรายได้มาใช้บังคับ																		๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานะและรายได้ของผู้กระทำความผิด																		๑๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาและหรือแก้กฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษปรับและการดำเนินการเมื่อผู้กระทำผิดผิดเงื่อนไขคุมประพฤติหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลที่ให้ลงโทษอย่างอื่นนอกจากการจำคุกตามข้อ ๑.๒ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการบังคับโทษ																	ศย. ,อส. , ยธ. , ธน.	๒.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษปรับและการดำเนินการเมื่อผู้กระทำผิดผิดเงื่อนไขคุมประพฤติหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลฯ	๑. จำนวนกฎหมายฯ ที่โทษฯ ได้รับกาจัดทำ/พัฒนาแล้วเสร็จและประกาศใช้
																	ศย. ,อส. , ยธ. , ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. ปรับปรุงระบบอุทธรณ์ฎีกาในคดีประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ	มีการปรับปรุงระบบอุทธรณ์ฎีกาในคดีประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี	๑. จำนวนมาตรการปรับปรุงระบบอุทธรณ์ฎีกาฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ศย.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ
๕. ปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ	มีการปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	จำนวนบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้รับการปรับปรุงแล้วเสร็จ

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. ปฏิรูปการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

๑.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาลักษณะ ๕ ในหมวด ๑ ว่าด้วยการจับ ขัง จำคุกและหมวด ๓ ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวในประเด็นดังนี้

๑.๑.๑ การดำเนินคดีในชั้นสอบสวนให้มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี แต่มิให้ควบคุมตัวเกิน ๔๘ ชั่วโมง หากผู้ต้องหามิได้รับการปล่อยชั่วคราวและหากมีเหตุจำเป็นในการควบคุมตัวภายหลัง ๔๘ ชั่วโมงเพื่อการสอบสวนโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี ก่อเหตุร้าย ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือขัดขวางการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหามาศาลเพื่อพิจารณาว่ามีเหตุขังระหว่างพิจารณาหรือไม่

๑.๑.๒ ให้มีการประเมินความเสี่ยงก่อนการพิจารณาปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวนตามข้อ ๑.๑.๑ ทุกครั้ง และกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวพึงกระทำโดยไม่มีหลักประกันเป็นหลัก

๑.๑.๓ ให้การฝากขังและปล่อยชั่วคราวมาอยู่ในขั้นตอนเดียวกัน กล่าวคือ ในวันแรกที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมาศาล ศาลจะต้องพิจารณาว่ามีเหตุให้ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาหรือไม่ โดยพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลพอใจว่ามีเหตุควบคุมอันเนื่องจากผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี ก่อเหตุร้าย ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือขัดขวางการสอบสวนหรือพิจารณา โดยหากศาลเห็นว่ามีเหตุควบคุมตัวย่อมมีเหตุให้สั่งขัง แต่หากไม่มีเหตุให้ควบคุมตัวต้องปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยไปซึ่งจะทำให้ไม่มีกระบวนการ “ปล่อยชั่วคราว” อีก

๑.๑.๔ กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนการพิจารณาในข้อ ๑.๑.๓ ทุกครั้ง

๑.๑.๕ กำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีทนายอยู่ด้วยทุกครั้งเมื่อมีการพิจารณาเรื่องขังและปล่อยชั่วคราวโดยหากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีทนายต้องมีการจัดหาทนายให้

๑.๑.๖ ถอดข้อพิจารณาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของหลักประกันออกจากเกณฑ์ในการพิจารณาให้ปล่อยหรือไม่ และเปิดกว้างให้ผู้มีอำนาจในการสั่งปล่อยชั่วคราวใช้ดุลพินิจปล่อยหรือไม่ปล่อยโดยจะให้ทำสัญญาประกันหรือไม่ก็ได้

๑.๑.๗ กำหนดให้การเรียกหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวทุกครั้งต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ของผู้ต้องหาหรือจำเลยประกอบ และให้การเรียก

หลักประกันจนเกินฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้ของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นการเรียกประกัน “เกินสมควร” ซึ่งจะกระทำมิได้

๑.๑.๘ กำหนดให้ศาลทบทวนคำสั่งขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างพิจารณาเป็นระยะๆ เมื่อครบรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่ต้องมีผู้ใดร้องขอ และให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณีในการแสดงเหตุผลและหลักฐานจนเป็นที่พอใจของศาลว่าการปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นในระหว่างพิจารณาไม่มีมาตรการใดรับประกันได้ว่าจะไม่เกิดการหลบหนีหรือก่อเหตุร้ายภายหลังปล่อย

๑.๑.๙ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้เจ้าพนักงานศาลจับผู้หลบหนีหรือผิดเงื่อนไขของศาลในการปล่อยชั่วคราวได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามจับกุม

๑.๑.๑๐ กำหนดเพิ่มฐานความผิดสำหรับผู้จงใจหลบหนีหรือผิดเงื่อนไขของศาลในการปล่อยชั่วคราวและกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดอำนาจศาลเพื่อให้ความผิดดังกล่าวเป็นมาตรการป้องปรามมิให้เกิดการหลบหนีหรือผิดเงื่อนไขแทนที่การเรียกเงินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

๑.๒ มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อรับผิดชอบการประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวเพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องหาหรือจำเลยเสนอผู้มีอำนาจในการสั่งขังหรือปล่อยตลอดจนมีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยให้เป็นไปตามเงื่อนไขหลังปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณให้เหมาะสมกับภารกิจ

๑.๓ มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบรองรับงานคลินิกจิตสังคมในระบบศาลโดยกำหนดให้คลินิกจิตสังคมเป็นหนึ่งในมาตรการกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่นำมาใช้ได้และให้มีการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณให้เหมาะสมกับภารกิจ

๒. ปรับปรุงโทษปรับในคดีอาญาโดยนำระบบโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด (Day Fines System) มาใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

๒.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนบททั่วไปเกี่ยวกับการลงโทษหรือให้มีกฎหมายกลางกำหนดให้การปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด (Day Fines) เป็นโทษซึ่งมาแทนที่โทษปรับเดิมที่กำหนดเป็นอัตราคงที่ในกฎหมายที่มีความผิดอาญาทุกฉบับโดยให้มีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

๒.๑.๑ กำหนดนิยามหรือมีบทบัญญัติให้ชัดเจนว่าการปรับตามความสามารถในการชำระฯ คือการคำนวณค่าปรับโดยนำหน่วยการปรับ (Day Fines Unit) ซึ่งกำหนดจากระดับความรุนแรงของการกระทำผิด (Severity Scale) มาคูณกับมูลค่าการปรับในแต่ละหน่วยซึ่งกำหนดจากรายได้หรือความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด

๒.๑.๒ ให้มีการจัดระดับชั้นความรุนแรงของความผิดเพื่อการกำหนดโทษปรับ โดยอาจเทียบเคียงหรือแปลงจากอัตราโทษจำคุก และกำหนดช่วงหน่วยวันปรับที่ศาลอาจกำหนดได้ในแต่ละระดับชั้นความผิด

๒.๑.๓ ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้โดยมีเหตุสมควร กำหนดให้อำนาจศาลในการเปลี่ยนจากโทษปรับเป็นมาตรการอื่นที่ไม่ใช่การขังหรือควบคุมตัว เช่น ทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์ หรือบังคับโทษปรับด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้อง และกำหนดให้ชัดเจนว่าการกักขังหรือจำคุกแทนค่าปรับจะกระทำได้ในกรณีจำกัดเท่านั้น คือเมื่อเป็นที่ชัดเจนว่าผู้กระทำผิดสามารถชำระค่าปรับได้แต่จงใจหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ หรือเมื่อเปลี่ยนมาเป็นให้ทำงานบริการสังคมหรือมาตรการอย่างอื่นแทนแล้วผู้กระทำผิดจงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดให้ใหม่ หรือกรณีมีการยึดหรืออายัดเพื่อชำระค่าปรับผู้กระทำผิดจงใจดำเนินการอย่างใดๆ เพื่อขัดขวางการบังคับคดีนั้น

๒.๑.๔ กรณีศาลให้เปลี่ยนไปใช้มาตรการอื่นแทนโทษปรับ มิใช่การบังคับโทษปรับด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้อง ให้กำหนดอัตราการเปลี่ยนจากโทษปรับโดยถือเอาตามระดับชั้นความผิดมิใช่จากจำนวนค่าปรับ

๒.๑.๕ กำหนดให้มีเจ้าพนักงานในการบังคับโทษปรับโดยเฉพาะ โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดแผนการชำระค่าปรับของจำเลยซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนแผนตามพฤติการณ์ที่เปลี่ยนไปและให้ผ่อนชำระได้ตามความเหมาะสม แต่ระยะเวลาผ่อนชำระต้องไม่เกินระยะเวลาสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น และให้มีอำนาจหน้าที่ในการทวงถามให้ชำระค่าปรับ ตลอดจนยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องและขายทอดตลาดเพื่อบังคับค่าปรับได้

๒.๒ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้มีรายละเอียดดังนี้

๒.๒.๑ กำหนดให้ขั้นตอนการพิจารณาลงโทษปรับว่าสมควรปรับหรือไม่และปรับเท่าไรเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งแยกต่างหากจากการพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ โดยในขั้นตอนนี้ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความทุกฝ่ายในการนำเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้และทรัพย์สินของจำเลย พร้อมทั้งโทษที่ขอให้ศาลกำหนด ให้ศาลทำการไต่สวนและพิจารณากำหนดโทษตามที่เห็นสมควรโดยอาจลงโทษเบากว่าหรือหนักกว่าคำขอของคู่ความได้

๒.๒.๒ ในการไต่สวนเพื่อพิจารณาโทษ ให้ศาลมีอำนาจเรียกดูข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้และทรัพย์สินของจำเลย เช่น เอกสารการชำระภาษี เอกสารเกี่ยวกับหนี้สินที่มีต่อสถาบันการเงิน เป็นต้น จากบุคคลภายนอกได้ ตลอดจนมีอำนาจให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจในประเด็นดังกล่าว

๒.๒.๓ กำหนดให้พนักงานสอบสวนสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้และทรัพย์สินของผู้ต้องหา และให้พนักงานอัยการระบุข้อเท็จจริงดังกล่าวในคำฟ้องด้วย

๓. พัฒนาหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ศาลนำมาตรการลงโทษอย่างอื่นมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องวางโทษจำคุกก่อน

๓.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนบททั่วไปเกี่ยวกับโทษโดยให้มีรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑.๑ เพิ่มประเภทของโทษที่มีความรุนแรงน้อยกว่าการจำคุกและกักขังหรือโทษระดับกลาง (Intermediate Sanctions) ให้ศาลสามารถนำมาใช้ได้ เช่น การตักเตือน การห้ามเข้าหรือออกนอกเขตกำหนด การให้เข้ารับการอบรมหรือบำบัดฟื้นฟูเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ การห้ามขับขี่ยานพาหนะ การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตใดๆ เป็นต้น และให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมารวมอยู่เป็นโทษประเภทใหม่นี้ด้วย

๓.๑.๒ กำหนดให้ในกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกระยะสั้นและพฤติการณ์กับสภาพความผิดไม่รุนแรง ให้ศาลลงโทษระดับกลางรวมถึงโทษปรับแทนโทษจำคุกได้

๓.๑.๓ กำหนดให้เมื่อมีการฝ่าฝืนคำสั่งของศาลที่เป็นโทษระดับกลางตามข้อ ๓.๑.๑ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขในการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ ให้ศาลมีดุลพินิจกำหนดโทษระดับกลางอื่นหรือเงื่อนไขในการคุมประพฤติแล้วแต่กรณีที่เข้มงวดขึ้นเป็นลำดับไปได้ (graduated sanctions) แต่หากเห็นว่าจำเลยจงใจฝ่าฝืนและไม่มีมาตรการใดที่อาจฟื้นฟูแก้ไขจำเลยได้อีกก็ให้ศาลมีอำนาจลงโทษจำคุกได้

๓.๑.๔ กำหนดเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรการอันเป็นโทษระดับกลางเป็นการเฉพาะโดยอาจเป็นเจ้าพนักงานคนเดียวกับเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับโทษปรับในข้อ ๒.๑.๕

๓.๒ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้ขั้นตอนการพิจารณาลงโทษเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งแยกต่างหากจากการพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ ในทำนองเดียวกับขั้นตอนในการพิจารณาลงโทษปรับตามข้อ ๒.๒.๑ โดยให้เป็นขั้นตอนเดียวกัน ในขั้นตอนนี้ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความทุกฝ่ายในการนำเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับพฤติการณ์ต่าง ๆ ของจำเลยพร้อมทั้งโทษที่ขอให้ศาลกำหนด ให้ศาลทำการไต่สวนและพิจารณากำหนดโทษตามที่เห็นสมควร โดยอาจลงโทษเบากว่าหรือหนักกว่าคำขอของคู่ความได้

๔. พัฒนามาตรการการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวให้มีประสิทธิภาพ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๙ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญาและยกร่างพระราชบัญญัติระบบการติดตามตัวโดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๕. ปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขบรรพ ๒ หนี้ และบรรพ ๓ เอกเทศสัญญา

๖. ปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (อุทธรณ์ ฎีกา) เพื่อให้ระบบอุทธรณ์ฎีกามีความเสมอภาคขึ้น

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) สังคมมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืนจากการปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรม

๒) ความเป็นธรรมในสังคมเพิ่มขึ้นจากการปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรม

๓) การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์และการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๔) การกระทำผิดซ้ำลดลง

๕) การกำหนดโทษอาญามีความเหมาะสม โปร่งใส ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด

๖) การบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา/จำเลยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๗) การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มีการรับแจ้งความร้องทุกข์/กล่าวโทษโดยตำรวจ

๒) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓) จำนวนข้อร้องเรียนของประชาชนผู้มีอรรถคดีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๔) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๕) จำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดที่ถูกจับกุม

๖) จำนวนผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟู

๗) ร้อยละของคดียาเสพติด/คดีอาญาอื่นที่ผู้พิพากษากำหนดโทษตามอัตราโทษที่ระบุไว้ในแนวทางการกำหนดโทษ

๘) สถิติการกระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปีของผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้ถูกคุมประพฤติภายหลังพ้นกำหนดคุมประพฤติ ผู้พ้นการฝึกอบรมจากสถานพินิจ และผู้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรการพิเศษแทนการฟ้องคดี

๙) ร้อยละของผู้พ้นโทษที่ออกจากเรือนจำแล้วมีงานทำที่เหมาะสม

๑๐) สัดส่วนของผู้พ้นโทษที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

๑๑) จำนวนชุมชน สถาบันทางสังคมที่มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและลดการกระทำผิดซ้ำ

๑๒) ร้อยละของจำเลยที่ถูกลงโทษจำคุก

๑๓) จำนวนสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการกำหนดโทษคดีอาญา

๑๔) ร้อยละของคู่ความ/ผู้เสียหายที่มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อเท็จจริงในขั้นตอนการกำหนดโทษ

๑๕) ระดับความสำเร็จของการบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา/จำเลยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๑๖) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ข้อมูลต่อความถูกต้องและความทันสมัยของข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา/จำเลย

๑๗) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๔๗๑.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. กำหนดนโยบายและมาตรการการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based drug policy)																	ตร. , อส. ,ศย. , ยธ. , สธ. ,ปปส. , ธน.	๓๑.๐๐	งบประมาณ	มีนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ตร. , อส. , ศย. , ยธ, สธ. , ปปส. , ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการตามแผนฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ แก้ไขกฎหมายให้มีการทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์เป็นระยะเพื่อให้สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติดแต่ละประเภท																	ปปส. , สธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๒ พัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพและติดยาเสพติดบนพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการติดยาเสพติดและกระบวนการหยุดใช้ยาเสพติด																	สธ. , ยธ. , ปปส. , ตร. , อส. , ศย. , ธน.	๗.๐๐	งบประมาณ		
๑.๓ ดำเนินมาตรการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (harm reduction) ควบคู่ไปกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพให้หยุดใช้ยาเสพติด																	สธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ ใช้หลักเศรษฐศาสตร์ในการทบทวนและแก้ไขกฎหมายปราบปรามผู้ค้าและผู้ผลิตยาเสพติดโดยเฉพาะการใช้กลไกตลาดและกลไกราคาเพื่อลดแรงจูงใจในการค้ายาเสพติด ทั้งนี้โดยพิจารณาประกอบกับประสบการณ์ความสำเร็จในต่างประเทศและบริบทของสังคมไทย																	ปปส.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๕ ทบทวน บัญญัติกฎหมายและสร้างแนวปฏิบัติของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อจูงใจให้ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับความช่วยเหลือหรือการบำบัดฟื้นฟู																	ปปส. , ตร. , อส. ศย. , สธ. , ธน.	๖.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๖ จัดให้มีกระบวนการทางกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดหรือมีข้อพิพาทซึ่งติดยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟูภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสม																	ศย. , ยธ. , ปปส. , ตร. , อส. , พม. , ธน.	๗.๐๐	งบประมาณ		
๑.๗ แก้ไขกฎหมายและแนวทางการกำหนดโทษในคดียาเสพติดให้มีความได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น																	ศย. , ปปส. , ยธ., ตร. , ธน.	๕.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดให้การลดการกระทำผิดซ้ำเป็นเป้าหมายการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา																	ตร. , อส. , ศย. , ยธ. , ธน.	๑๘.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีเป้าหมายการดำเนินงานในการลดการกระทำผิดซ้ำ	๑. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ประกาศเป้าหมายในการลดการกระทำผิดซ้ำ ๒. จำนวนมาตรการฯ ลดการกระทำผิดซ้ำตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ได้นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ พัฒนาตัวชี้วัดด้านการลดการกระทำผิดซ้ำ ระบบและเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำเพื่อให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนำไปใช้อย่างเป็นมาตรฐานเดียวกัน																	ยธ.	๑.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทั้งในและนอกเรือนจำ ระบบเลื่อนชั้นนักโทษ ลดวันต้องโทษ พักการลงโทษและอภัยโทษกลุ่มให้สอดคล้องกับเครื่องมือประเมินความเสี่ยงที่พัฒนาขึ้น																	ยธ. , ธน.	๔.๐๐	งบประมาณ		
๒.๓ พัฒนาและแก้ไขกฎหมายเพื่อลดอุปสรรคในการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นจากการคุมประพฤติและผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย เช่น กฎหมายที่จำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ กฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม เป็นต้น																	ยธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๔ พัฒนาและแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดมีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย โดยมีการถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจทุกขั้นตอน และให้ศาลใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือการคุมประพฤติกับผู้กระทำผิดเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ																ตร. , อส. , ศย. , ยธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๕ พัฒนาหลักเกณฑ์ให้ศาลกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำก่อนที่จำเลยในความผิดบางประเภทจะมีสิทธิได้รับการลดโทษหรือพักการลงโทษและกำหนดมาตรการติดตามควบคุมผู้พ้นจากการคุมประพฤติและผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การบัญญัติกฎหมายให้มีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายแก่สังคมซึ่งพ้นโทษแล้ว เป็นต้น																ศย. , ยธ. , ตร.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๖ สร้างกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วยกันและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับชุมชน สถาบันทางสังคมและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ																	ตร., อส., ศย., ยธ., ปปส., พม., ธน.	๖.๐๐	งบประมาณ		
๒.๗ พัฒนาระบบสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อยตัว รวมถึงมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน																	ยธ.	๑.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. ปฏิรูประบบการกำหนดโทษอาญาที่มีความเหมาะสม โปร่งใส เปิดรับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และมีความได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น																	ศย.	๑๘.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	ระบบการกำหนดโทษทางอาญาได้รับการปฏิรูปให้มีความเหมาะสม โปร่งใส และเปิดรับการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น	๑.จำนวนมาตรการตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯที่ได้นำมาตรการฯไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ แก้ไขกฎหมายจัดให้มีองค์กรสังกัดศาลยุติธรรมที่มีภารกิจโดยตรงในการจัดทำแนวทางการกำหนดโทษอาญา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญาและการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชนเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญา																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๓.๒ จัดทำฐานข้อมูลการกำหนดโทษอาญาเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ติดตามประเมินผลการกำหนดโทษตามแนวทางการกำหนดโทษ และใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการกำหนดโทษของศาล																	ศย.	๑๐.๐๐	งบประมาณ		
๓.๓ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นจัดทำร่างแนวทางการกำหนดโทษอาญาโดยคำนึงถึงหลักการลงโทษอย่างได้สัดส่วน และหลักการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็น โดยต้องรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างแนวทางดังกล่าวจากสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๔ แก้ไขกฎหมายกำหนดให้มีกระบวนพิจารณาเพื่อกำหนดโทษแยกต่างหากจากกระบวนพิจารณาความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลยโดยให้คู่ความกับผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อเท็จจริงในขั้นตอนของการกำหนดโทษด้วย																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๓.๕ กำหนดกลไกการติดตามประเมินผลการใช้แนวทางการกำหนดโทษเป็นระยะโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลด้วย																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. บูรณาการฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น																	ศย. , ยธ. , ตร. , อส. ปปส. , ปปง. , ปปช. พม. , ธน.	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน		ฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้รับการบูรณาการเพื่อให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	๑ ระบบบูรณาการฐานข้อมูลฯ ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒ ฐานข้อมูลฯ มีข้อมูลที่ครบถ้วนทันสมัย ๓ จำนวนหน่วยงานฯ ที่ใช้ฐานข้อมูลฯร่วมกัน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. จัดตั้งหน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับทางอาญา (Court Marshal) เพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น โทษปรับ โทษริบทรัพย์สิน การติดตามจับกุมผู้หลบหนีในชั้นพิจารณา และการบังคับตามสัญญาประกัน รวมถึงการสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว																ศย.	๒๙๒.๐๐	งบประมาณ	มีหน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับทางอาญาเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	หน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับคดีอาญาได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วเสร็จและดำเนินงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด																	ศย.	๗๖.๐๐	งบประมาณ	มีศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคม	๑ จำนวนศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษฯ ได้รับการจัดตั้งขึ้น
																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ		๒ จำนวนกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาคดีฯ ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
																	ศย.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๓ จำนวนศาลชำนัญพิเศษที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพ
																	ศย.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๔ จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๑ จัดตั้งศาลคดีสิ่งแวดล้อมและมีวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น กำหนดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายให้ครอบคลุมมากขึ้น ให้มีวิธีการแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในระหว่างดำเนินคดี มีวิธีการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อเข้ามาช่วยในการค้นหาความจริง เป็นต้น																ศย.	๗๖.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๒ จัดตั้งศาลคดีจราจรหรือแผนกคดีจราจรในศาลยุติธรรม และมีวิธีพิจารณาคดีจราจรเป็นการเฉพาะ เช่น กำหนดลักษณะคดีจราจรที่มีพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างร้ายแรง เช่น ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร ให้อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลเท่านั้น โดยใช้ใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นคำฟ้องโดยไม่ต้องสอบสวน เป็นต้น																ศย. , ตช. , กรมการขนส่งทางบกฯ	๒.๐๐	งบประมาณ		
๖ .๓ เสริมสร้างศักยภาพของศาลชำนัญพิเศษที่มีอยู่แล้ว คือ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร และศาลเยาวชนและครอบครัวให้เข้มแข็งและบ่มเพาะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้มากยิ่งขึ้น																	ศย.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗. พัฒนาและแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม																	คกก. ปฏิรูปฯ ศย., ยธ., ตช.	๒๘.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	มีการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	๑. จำนวนกฎหมายฯที่ได้รับการพัฒนาและแก้ไขแล้วเสร็จและประกาศใช้ ๒. จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		
๗.๒ แก้ไขกฎหมายการพนันให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและรูปแบบการกระทำผิดที่เปลี่ยนแปลง																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		
๗.๓ แก้ไขกฎหมายคนเข้าเมืองและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		
๗.๔ แก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหาหรือจำเลยและมิให้การหลบหนีเป็นอุปสรรคในการดำเนินคดี เช่น การกำหนดความผิดฐานหลบหนีการปล่อยชั่วคราว การไม่นับระยะเวลาหลบหนีเข้าในอายุความ เป็นต้น																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗.๕ ทบทวนบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในประมวลกฎหมายอาญาตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างโทษกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น พิจารณายกระดับการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างขึ้นเป็นโทษเป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันความปลอดภัยของสังคมมากขึ้น																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๗.๖ พัฒนากฎหมายกำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอาคาร สถานที่ และทรัพย์สินเบื้องต้นสำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน โดยให้ภาคธุรกิจมีส่วนรับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัย และมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานดังกล่าว และกำหนดมาตรการกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวอย่างเหมาะสมและไม่เป็นภาระเกินสมควร																	ตช.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗.๗ พัฒนาหลักเกณฑ์การกำหนดให้ความผิดอาญาบางฐานเป็นความผิดอันยอมความได้																	ยธ.	๒.๐๐			
๗.๘ พัฒนามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขัดขวางบิดเบือนและแทรกแซงการปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม																	คกก. ปฏิรูปฯ ศย.	๓.๐๐			
๗.๙ พัฒนามาตรการในการป้องกันการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริต																	ศย.	๒.๐๐			
๗.๑๐ ปรับปรุงกลไกและกระบวนการริบทรัพย์สินทั้งทางแพ่งและอาญาให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายเป็นมาตรฐานเดียวกัน																	คกก. ปฏิรูปฯ ศย.	๓.๐๐			
๗.๑๑ ทบทวนและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่																	ศย.	๒.๐๐			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘. เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน																	ศย. , ยธ.	๖.๐๐		มีมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน	๑. จำนวนมาตรการตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานที่นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘.๑ จัดตั้งหน่วยงานประสานและขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน																	ศย. , ยธ.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๘.๒ ให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน การสังคมสงเคราะห์ และการคุ้มครองเด็กที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันการกระทำผิด																	ศย. , ยธ.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๘.๓ กำหนดนโยบายด้านเด็กและเยาวชนตลอดจนมาตรการบำบัดฟื้นฟูบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based policy) ใช้การประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดมาตรการดูแลที่เหมาะสม																	ศย. , ยธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘.๔ พัฒนาประสิทธิภาพและแก้ไขข้อขัดข้องในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน																	ศย. , ยธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๘.๕ พัฒนามาตรการบังคับทางกฎหมายแก่ผู้จงใจไม่ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามคำพิพากษา																	ศย. , ยธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. การกำหนดนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based drug policy)

๑.๑ แก้ไขกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างน้อยในประเด็นดังนี้

๑.๑.๑ กำหนดให้มีการทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดกับวัตถุออกฤทธิ์เป็นระยะ

๑.๑.๒ กำหนดให้การดำเนินมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

๑.๑.๓ กำหนดเงื่อนไขให้การผลิตและจำหน่ายยาเสพติดให้โทษบางประเภทโดยหน่วยงานของรัฐสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

๑.๑.๔ กำหนดโทษในความผิดฐานจำหน่ายนำเข้าและส่งออกยาเสพติดโดยพิจารณาปริมาณยาเสพติดในคดีควบคู่ไปกับบทบาทของผู้กระทำผิดในเครือข่ายยาเสพติด

๑.๑.๕ กำหนดให้ใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษกับผู้เสพและผู้ครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพ

๑.๒ แก้ไขกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยกำหนดให้หน่วยงานทางสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

๑.๓ ยกร่างกฎหมายให้มีการจัดตั้งหรือจัดให้มีศาลเพื่อบำบัดยาเสพติดอย่างน้อยในระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๒. กำหนดให้การลดการกระทำความผิดซ้ำเป็นเป้าหมายการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยดำเนินการแก้ไขกฎหมายคุมประพฤติกฎหมายราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องหรือยกร่างกฎหมายเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำขึ้นเป็นการเฉพาะอย่างน้อยต้องมีเนื้อหาต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมพัฒนาตัวชี้วัดด้านการลดการกระทำผิดซ้ำตลอดจนระบบและเครื่องมือประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ

๒.๒ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานนำตัวชี้วัดเรื่องการลดการกระทำความผิดซ้ำไปใช้ประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำระบบกับเครื่องมือประเมินความเสี่ยงไปใช้ในการปฏิบัติงานในส่วนที่รับผิดชอบ เช่น การใช้ดุลพินิจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดี การสั่งคดี การใช้

ดุลพินิจกำหนดโทษ การจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจ การจัดชั้นนักโทษ การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ เป็นต้น

๒.๓ พัฒนาและแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดมาตรการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดีสำหรับคดีที่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งมีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อยโดยกำหนดประเภทคดี มาตรการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อลดกระทำผิดซ้ำ การเยียวยาผู้เสียหาย และการกำกับดูแลการใช้ดุลพินิจทุกขั้นตอน และให้ศาลใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือการคุมประพฤติกับผู้กระทำผิดเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

๒.๔ กำหนดให้การจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษต้องมีความสัมพันธ์กับความผิดที่ถูกลงโทษและเปิดโอกาสให้มีการขอยกเลิกข้อจำกัดสิทธิได้

๒.๕ กำหนดมาตรการติดตามกำกับพฤติกรรมของผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงโดยกำหนดให้ผู้กระทำผิดดังกล่าวต้องขึ้นทะเบียนไว้กับพนักงานเจ้าหน้าที่หากมีการย้ายที่อยู่และเปลี่ยนแปลงอาชีพต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ทราบและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ขึ้นทะเบียนระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

๓. ปฏิรูประบบการกำหนดโทษอาญาที่มีความเหมาะสม โปร่งใส เปิดรับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และมีความได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น โดยดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติระบบการกำหนดโทษอาญา พ.ศ. .... ที่อย่างน้อยควรมีเนื้อหาดังนี้

๓.๑ ให้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการกำหนดโทษอาญาขึ้นมีรองประธานศาลฎีกาที่ได้รับมอบหมายจากประธานศาลฎีกาเป็นประธาน มีกรรมการอื่นอีกอย่างน้อย ๑๔ คน โดยอย่างน้อย ๘ คนมาจากผู้พิพากษาทุกชั้นศาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานศาลฎีกา ที่เหลืออีก ๖ คนมาจากผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรมและสภาทนายความที่แต่ละหน่วยงานเสนอชื่อหน่วยงานละ ๑ คน นักวิชาการด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ๑ คน และผู้แทนจากหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองหรือสงเคราะห์ผู้เสียหายอีก ๑ คน ที่ได้รับการเสนอชื่อจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ

๓.๒ กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการกำหนดโทษอาญา จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลการกำหนดโทษอาญาจัดทำแนวทางการกำหนดโทษอาญาเพื่อขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก่อนประกาศใช้และสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการกำหนดโทษ

๓.๓ ระบุวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ศาลต้องคำนึงถึงในการกำหนดโทษตลอดจนหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนและการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็นและกำหนดว่าในการกำหนดโทษ

ของศาลศาลต้องคำนึงแนวทางการกำหนดโทษที่จัดทำโดยคณะกรรมการด้วยโดยหากศาลจะกำหนดโทษแตกต่างไปจากแนวทางจะต้องให้เหตุผลไว้โดยชัดแจ้ง

๓.๔ กำหนดว่าในคดีอาญาเมื่อคดีเสร็จการพิจารณาให้ศาลเลื่อนคดีไปเพื่อนัดไต่สวนกำหนดโทษโดยในระหว่างนั้นศาลอาจพิจารณามีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจจำเลยตามที่เห็นสมควรในวันนัดไต่สวนกำหนดโทษให้โจทก์และจำเลยมีสิทธิเสนอโทษที่เหมาะสมและนำพยานหลักฐานเข้าไต่สวนสนับสนุนข้อเสนอของตนได้กับให้ผู้เสียหายมีสิทธิแถลงการณ์ด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือในวันนัดไต่สวนนี้ได้เมื่อไต่สวนแล้วให้ศาลมีคำพิพากษาในวันนั้นหรือวันอื่นใดตามที่เห็นสมควร

๓.๕ กำหนดว่าในระยะเริ่มแรกให้คณะกรรมการสำรวจข้อมูลการกำหนดโทษของศาลที่เป็นอยู่และจัดทำฐานข้อมูลการกำหนดโทษอาญาขึ้นกับศึกษาวิจัยและสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพื่อทราบปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาความร้ายแรงของความผิดแต่ละประเภท

๓.๖ กำหนดว่าในการจัดทำแนวทางการกำหนดโทษของคณะกรรมการต้องวางอยู่บนพื้นฐานของหลักการลงโทษอย่างได้สัดส่วนและหลักการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็น ตลอดจนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและข้อมูลการกำหนดโทษของความผิดฐานนั้น ๆ เท่าที่ผ่านมา โดยเมื่อยกร่างแนวทางกำหนดโทษสำหรับความผิดใดแล้วต้องวิเคราะห์ผลกระทบของการกำหนดโทษตามแนวทางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมด้วย จากนั้นให้นำร่างและผลการวิเคราะห์รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน แล้วจึงนำร่างไปขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงมีผลใช้บังคับได้ หากไม่ได้รับความเห็นชอบให้ร่างตกไป

๓.๗ กำหนดให้ศาลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาคประชาสังคมมีสิทธิเสนอให้คณะกรรมการจัดทำหรือแก้ไขแนวทางการกำหนดโทษได้โดยเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการในการพิจารณา

๓.๘ กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแนวทางการกำหนดโทษทุก ๓ ปี โดยเปิดโอกาสให้มีการทบทวนแก้ไขก่อนหน้านั้นหากมีเหตุผลความจำเป็นเมื่อประเมินผลแล้วให้จัดทำรายงานเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ

๓.๙ กำหนดให้คณะกรรมการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดโทษและแนวทางการกำหนดโทษที่จัดทำในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่ายและมีการสำรวจความรู้ความเข้าใจกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการกำหนดโทษเป็นระยะ

๔. บูรณาการฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้กระทรวงยุติธรรมบูรณาการฐานข้อมูลของผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานในกระบวนการ

ยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้เพียงพอต่อการสืบสวน สอบสวน สั่งคดี ไต่สวน พิจารณาคดี กำหนดโทษ แก้ไขฟื้นฟู และสอดส่องผู้พ้นโทษ และกำหนดหน้าที่ในการบูรณาการข้อมูลกับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ซึ่งหากต้องอาศัยกฎหมายสามารถดำเนินการร่วมไปกับการแก้ไขหรือยกร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการตามข้อ ๒ ได้

๕. จัดตั้งหน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับทางอาญา (court marshal) โดยยกร่างพระราชบัญญัติเพื่อจัดตั้งหน่วยงานและกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่สำคัญอย่างน้อย ๓ ประการ คือ การติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล การบังคับคดีกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับ และกรณีผิดสัญญาประกัน การรักษาความปลอดภัยสถานที่ทรัพย์สินและบุคลากรของศาลยุติธรรม นอกจากนั้น ยังต้องยกร่างอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เช่นประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในข้อกำหนดประธานศาลฎีกากำหนดคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานดังกล่าว ระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าพนักงานดังกล่าว เป็นต้น

๖. จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยจัดทำในรูปร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีสิ่งแวดล้อม กับจัดตั้งศาลคดีจราจรหรือแผนกคดีจราจรในศาลยุติธรรม

๗. แก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนากฎหมายกำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอาคาร สถานที่ และทรัพย์สินเบื้องต้นสำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ซึ่งหลายส่วนคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินการได้เอง

๘. เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และยกร่างพระราชบัญญัติเฉพาะเพื่อพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดดังนี้

๘.๑ จัดตั้งหน่วยงานประสานและขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

๘.๒ ให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน การสังคมสงเคราะห์ และการคุ้มครองเด็กที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันการกระทำผิด

๘.๓ กำหนดนโยบายด้านเด็กและเยาวชน ตลอดจนมาตรการบำบัดฟื้นฟูบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based policy) ใช้การประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดมาตรการดูแลที่เหมาะสม

๘.๔ พัฒนาประสิทธิภาพและแก้ไขข้อขัดข้องในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน

๘.๕ พัฒนามาตรการบังคับทางกฎหมายแก่ผู้จงใจไม่ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามคำพิพากษา

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงระบบสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การสอบสวนคดีอาญามีความสมบูรณ์ ถูกต้อง โปร่งใส

๒) ผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีได้รับความยุติธรรมและหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอย่างแท้จริง

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาและศาลมีคำพิพากษาลงโทษ ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๒) จำนวนของคดีที่ถูกรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๓) ร้อยละของคดีที่ศาลสั่งยกฟ้องโดยมีความเห็นว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิด ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๔) ร้อยละของคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ ในคดีที่มีการกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยาน

๕) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และผู้เกี่ยวข้องในคดีต่อประสิทธิภาพการสอบสวน ของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๖) จำนวนข้อร้องเรียนของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และผู้เกี่ยวข้องในคดีต่อการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม ไม่ถูกต้อง และล่าช้า ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๕.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. แก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่ควรจะมีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ และเพื่อกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเงื่อนไข ขั้นตอน และการปฏิบัติระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีดังกล่าว			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	อส., ตช., ธน.	๒.๐๐	งบประมาณ	มีการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่กำหนดประเภท ลักษณะคดีและวิธีการ การปฏิบัติงานสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน	๑. จำนวนกฎหมาย กฎ ระเบียบฯ ที่ได้รับการแก้ไข
					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	อส., ตช., ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน โดยมีเนื้อหากำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน และให้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ทั้งให้ครอบคลุมการปฏิบัติต่อพยานดังกล่าวตั้งแต่ต้นจนจบคดี			▬	▬													อส. , ตช.	๒.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยาน โดยมีพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนดำเนินการร่วมกัน และการปฏิบัติต่อพยานดังกล่าวตั้งแต่ต้นจนจบคดี	๑. จำนวนกฎหมายฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
					▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	อส. , ตช.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. ปรับปรุงให้มีกลไกในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติม และอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนเพิ่มเติม โดยสำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมกันสร้างกลไกหรือกระบวนการดังกล่าว																	อส., ตช.	๑.๐๐	งบประมาณ	มีการปรับปรุงกลไกร่วมกันในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติม และการกำหนดอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนเพิ่มเติม	๑. จำนวนกลไกฯ ที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	อส., ตช.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ ไปปฏิบัติตามกลไกที่กำหนด

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. พัฒนาและแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่จะมีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ และเพื่อกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเงื่อนไขขั้นตอนและการปฏิบัติระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีดังกล่าว

๑.๑ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ การสอบสวน หมวด ๑ การสอบสวนสามัญ ในประเด็นดังนี้

๑.๑.๑ กำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่ให้พนักงานอัยการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน กำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน รวมทั้ง เงื่อนไข ขั้นตอน และการปฏิบัติระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีดังกล่าว

๑.๑.๒ กำหนดให้มีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในสำนวนการสอบสวนดังกล่าว

๑.๑.๓ กำหนดให้มีวิธีการทำงานร่วมกัน และการบูรณาการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน โดยให้เป็นไปตามกฎ หรือระเบียบ ในการสอบสวนร่วมของพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวน

๑.๒ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา แก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑.๓ พัฒนาการบูรณาการร่วมสอบสวนอาญาของพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่นเกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๓.๑ จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดวิธีการและแนวทางการปฏิบัติงานการสอบสวนร่วมกัน

๒. บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน และให้เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ทั้งให้ครอบคลุมการปฏิบัติต่อพยานตั้งแต่ต้นจนจบคดี โดยมีเนื้อหากำหนด หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน

๒.๑ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ การสอบสวน หมวด ๑ การสอบสวนสามัญ ในประเด็นดังนี้

๒.๑.๑ กำหนดหลักการให้มีการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยานในคดีอาญา โดยให้เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน

๒.๑.๒ กำหนดให้การปฏิบัติต่อพยานตั้งแต่ต้นถึงคดีเสร็จการพิจารณาเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการตาม กฎ หรือระเบียบ ซึ่งออกตามความในกฎหมายดังกล่าว

๒.๑.๓ กำหนดให้การกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยานในคดีอาญา เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการตาม กฎ หรือระเบียบ ซึ่งออกตามความในกฎหมายดังกล่าว

๓. ปรับปรุงให้มีระบบหรือกลไกในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมและอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนเพิ่มเติม โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างกลไกหรือกระบวนการดังกล่าว

๓.๑ ให้มีระบบหรือกลไกในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติม โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างกลไกหรือกระบวนการดังกล่าว

๓.๒ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้มีพนักงานอัยการมีอำนาจในการดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีพนักงานสอบสวนไม่สามารถส่งสำนวนการสอบสวนได้ภายในกำหนดระยะเวลาฟ้องคดี เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาในกรณีพนักงานสอบสวนไม่สามารถส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่นคดีจะขาดอายุความ หรืออาจเกิดความเสียหายต่อการดำเนินคดี

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

คดีไม่ขาดอายุความในชั้นสอบสวน ชั้นไต่สวน ชั้นฟ้องคดี

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) ไม่มีคดีที่ส่งสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนให้แก่พนักงานอัยการไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด

๒) ไม่มีคดีที่พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด

๓) ร้อยละของคดีที่สามารถติดตามตัวผู้ต้องหาที่หลบหนีในชั้นสอบสวนมาดำเนินคดีได้ทันภายในอายุความเพิ่มขึ้น

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๔๖.๗๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. กำหนด/ปรับปรุงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานสอบสวนทุกฝ่ายให้ชัดเจน																	ตร. , อส. , ยธ. ปปช. ,ปปส. สธ. ,ปปท. , ธน.	๑๖.๗๐	งบประมาณ	มีการจัดทำและปรับปรุงระเบียบ หรือประกาศแสดงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน	๑.จำนวนระเบียบหรือประกาศฯ ที่ ได้รับการจัดทำปรับปรุงแล้วเสร็จ
																	ตร. , อส. , ยธ. ปปช. , ปปส. สธ, ปปท. , ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามระเบียบหรือประกาศฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ปรับปรุงระยะเวลามาตรฐานของหน่วยงานที่มีหน้าที่สอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน																					
๑.๒ กำหนดระยะเวลาในการส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาเพียงพอในการตรวจสอบสำนวนเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องคดี โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่สอบสวนร่วมกันกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมดังกล่าว																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดมาตรการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานและระยะเวลาที่กำหนดได้																	ตร. , อส., ยธ. ปปช. , ปปส. ปปท. , ธน.	๓๐.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	มีมาตรการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานและระยะเวลาที่กำหนด	๑. จำนวนมาตรการตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯที่นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ กำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสมกับภาระงานและมาตรฐานการปฏิบัติงาน																		๗.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ กำหนดมาตรการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในชั้นสอบสวนมาดำเนินคดีภายในอายุความ																		๗.๐๐	งบประมาณ		
๒.๓ บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในส่วนงานนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช เพื่อวางแนวทางแก้ปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดจากการประสานงานที่ล่าช้า ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เลยกรอบระยะเวลาที่กำหนด																		๑๖.๐๐	งบประมาณ		

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. กำหนด/ปรับปรุงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานสอบสวนทุกฝ่ายให้ชัดเจน

๑.๑ จัดทำกระบวนงาน ขั้นตอน และระยะเวลามาตรฐานในการรวบรวมพยานหลักฐานการทำสำนวนการสอบสวน สำนวนการไต่สวน และการพิจารณาสำนวนการสอบสวน สำนวนการไต่สวน และการฟ้องคดีของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ไต่สวน และการฟ้องคดีทุกหน่วยงาน

๑.๒ แก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน ไต่สวน การพิจารณาสำนวน และการฟ้องคดี ให้เป็นไปตามระยะเวลามาตรฐานตลอดจนแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรฐานระยะเวลาดังกล่าวเพื่อป้องกันความเสียหายแก่การดำเนินคดี

๑.๓ กำหนดระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาเพียงพอที่จะพิจารณาสั่งสำนวนได้อย่างละเอียดรอบคอบ มีข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสอบสวน หรือไต่สวนคดีพิจารณาร่วมกัน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินคดีภายในอายุความฟ้องคดีเป็นประการสำคัญ

๒. กำหนดมาตรการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติหน้าตามมาตรฐานและระยะเวลาที่กำหนดได้

๒.๑ กำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสมกับภาระงานและมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยจัดให้มีอัตรากำลังของพนักงานสอบสวน พนักงานไต่สวน พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่สนับสนุนงานดังกล่าวที่เพียงพอกับปริมาณงาน ภารกิจ และมาตรฐานการปฏิบัติงานสอบสวนและฟ้องคดี

๒.๒ กำหนดมาตรการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในชั้นสอบสวนมาดำเนินคดีภายในอายุความ โดยให้มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี โดยมีค่าใช้จ่ายและรางวัลนำจับที่เหมาะสมจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษา

๒.๓ บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในส่วนงานนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช เพื่อวางแนวทางแก้ปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดจากการประสานงานที่ล่าช้า ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เลยกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๒.๓.๑ จัดให้มีบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในส่วนงานนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช

๒.๓.๒ สร้างระบบให้หน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือนิติเวชสามารถบูรณาการบุคลากรหรือระบบการจัดส่งผลการตรวจพิสูจน์ให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และการนำระบบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการรับรองเอกสารเพื่อการรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาล

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

๒) ผู้เสียหาย/ผู้เกี่ยวข้องสามารถแจ้งความร้องทุกข์/กล่าวโทษได้ที่สถานีตำรวจทุกแห่งทั่วประเทศ

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

๒) ร้อยละของพนักงานสอบสวนและของพนักงานอัยการที่มีคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น

๓) ระดับการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเพิ่มขึ้น

๔) ร้อยละของข้อร้องเรียนการปฏิเสธไม่รับแจ้งความร้องทุกข์/กล่าวโทษมีอัตราที่ลดลง

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๑๓๕.๘๐ ล้านบาท
แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ความเชื่อมั่นในการรับแจ้งความของพนักงานสอบสวน																	ตร.	๓๐.๐๐	งบประมาณ	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ	๑. จำนวนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ตร.				๒. จำนวนระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ กล่าวโทษ รับแจ้งความทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับการจัดทำแล้ว และประกาศใช้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																	ตร.				๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ และดำเนินการตามระเบียบฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ กล่าวโทษ ณ สถานีตำรวจแห่งใดก็ได้ เพื่อป้องกันการปฏิเสธไม่รับแจ้งความและกรณีมีผู้เสียหายหลายคนพนักงานสอบสวนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อรวมคดีกันได้																	๓๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ความเชื่อมั่นในการสอบสวน																	ตร. , อส. , ยธ. , กสพ.	๑๐๕.๘๐	งบประมาณ	มีมาตรการสร้างความเชื่อมั่นในการสอบสวน	๑. จำนวนมาตรการสร้างความเชื่อมั่นในการสอบสวนตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามมาตรการสร้างความเชื่อมั่นในการสอบสวนตามแผนฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนตามกฎ ระเบียบ คำสั่งเกี่ยวกับการสอบสวน																	ตช. , ยธ. , กสพ.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๒.๒ กำหนดให้มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบกำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการและกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน และสิทธิหรือหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหา รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภท ให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบตั้งแต่โอกาสแรกตลอดจนให้คำแนะนำการร้องทุกข์ความผิดต่อส่วนตัวแก่ผู้เสียหายและให้มีสภาพบังคับอย่างจริงจัง กรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม																ตช. , ยธ. , กสพ.	๒๓.๘๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดตั้งศูนย์ติดตามข้อมูลคดีอาญาในชั้นสอบสวน เพื่อให้ประชาชนติดตามความคืบหน้าคดีร้องเรียน หรือร้องขอความเป็นธรรมในคดีดังกล่าว ตลอดจนส่งเรื่องไปยังผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนติดตามผลการดำเนินการ และแจ้งผลให้ประชาชนทราบ โดยให้ภาคประชาชนร่วมเป็นองค์ประกอบของศูนย์นี้ด้วย																ตร.	๓๐.๐๐	งบประมาณ		
๒.๔ สร้างระเบียบการบริหารงานบุคคลเพื่อป้องกันการแทรกแซงหรือครอบงำการใช้ดุลยพินิจในการทำสำนวนของพนักงานสอบสวน จากข้าราชการตำรวจฝ่ายบริหาร การควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดสำนวน จะต้องกระทำโดยผู้บังคับบัญชาในสายงานของพนักงานสอบสวนเท่านั้น																	ตร.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๕ จัดให้มีระเบียบกำหนดให้การสอบสวนต้องมีผู้ปฏิบัติเป็นทีมประกอบด้วยพนักงานสอบสวนเป็นหัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่สืบสวนฝ่ายนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนต่อสถานี และจัดสรรทรัพยากรสำหรับบริหารงานสอบสวนให้เกิดประสิทธิภาพ																	ตร.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๖ ปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้มีค่าตอบแทน มีสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่มากพอที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เมื่อเทียบเคียงกับหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม																	ตร. , ยธ. , กสพ.	ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม			
๒.๗ จัดอัตรากำลังพนักงานสอบสวนให้สามารถปฏิบัติงานสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับปริมาณงานของแต่ละสถานี																	ตร. , ยธ. , กสพ.	ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๘ ปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน และระบบการประเมินผลเพื่อเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของพนักงานสอบสวน ให้พิจารณาตามความรู้ ความสามารถ ตลอดจนปรับปรุงระบบการฝึกอบรมเพื่อให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการสอบสวนและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง																ตร.. , ยธ. , กสพ.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๙ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมการสอบสวนและการว่าความชั้นสูงเพื่อฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ สร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของพนักงานอัยการ และการบูรณาการการพัฒนาความรู้ด้านการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานการสอบสวนและการดำเนินคดีของพนักงานอัยการมีประสิทธิภาพมากขึ้น																อส.	๒๔.๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑๐ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดให้มีหน่วยงานดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาระบบการวิเคราะห์ทบทวนการทำงานอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน เช่น การวิเคราะห์คำพิพากษาที่ตัดสินยกฟ้องหรือไม่ตัดสินตามที่พนักงานสอบสวนได้สอบสวนและที่พนักงานอัยการได้ฟ้องไปและคดีที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานและการสอบสวนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น																อส.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑๑ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดพัฒนาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนโดยปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบงานสอบสวนให้มีอัตรากำลังพนักงานอัยการและเครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อปฏิบัติงานสอบสวนอย่างเพียงพอ อบรมพัฒนาให้มีพนักงานอัยการที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานสอบสวน ประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น จัดให้มีระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนและการประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น																อส.	๒๘.๐๐	งบประมาณ		

๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. ความเชื่อมั่นในการรับแจ้งความของพนักงานสอบสวน

๑.๑ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์กล่าวโทษ ณ สถานีตำรวจแห่งใดก็ได้ เพื่อป้องกันการปฏิเสธไม่รับแจ้งความและกรณีมีผู้เสียหายหลายคนพนักงานสอบสวนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อรวมคดีกันได้

๑.๒ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๔ ให้สอดคล้องกับกระบวนการที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรับคำร้องทุกข์ เพื่อให้ถือว่าการบันทึกข้อมูลดังกล่าวของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เป็นการบันทึกคำร้องทุกข์ตามกฎหมาย และสามารถส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่รับผิดชอบได้ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจเพิ่มความในมาตรา ๑๒๔ วรรคท้ายว่า การบันทึกคำร้องทุกข์ด้วยปากของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในวรรคก่อน อาจบันทึกในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการส่งต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบปฏิบัติการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ถือว่าเป็นการส่งบันทึกคำร้องทุกข์ไปยังพนักงานสอบสวนแล้ว ทั้งนี้ขั้นตอนการบันทึกข้อมูล การลงลายมือชื่อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด เป็นต้น

๑.๓ แก้ไข กฎกระทรวง กฎ ระเบียบ คำสั่ง ภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องการรับคำร้องทุกข์โดยให้ระบุขั้นตอน รายละเอียดการบันทึกข้อมูล วิธีการลงลายมือชื่อผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

๒. ความเชื่อมั่นในการสอบสวน

๒.๑ จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนตามกฎ ระเบียบ คำสั่งเกี่ยวกับการสอบสวน โดยแก้ไขปรับปรุงกฎ ก.ตร. ที่เกี่ยวกับการแต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่ง โยกย้ายพนักงานสอบสวน โดยให้ระบุหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนซึ่งวัดจากผลการปฏิบัติราชการตามระเบียบ คำสั่ง ในเรื่องการสอบสวนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนด้วยในแต่ละคดี

๒.๒ กำหนดให้มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบกำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการและกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน และสิทธิหรือหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหา รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภท ให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบตั้งแต่โอกาสแรก ตลอดจนให้คำแนะนำการร้องทุกข์ความผิดต่อส่วนตัวโดย

๒.๒.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือจัดให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับระยะเวลาการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม โดยระบุให้พนักงานสอบสวน

มีหน้าที่ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน สิทธิตามกฎหมาย รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภทให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบ

๒.๒.๒ แก้ไขปรับปรุงกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้สอดคล้องกับกฎหมายข้างต้น รวมทั้งกำหนดลักษณะรูปแบบของการแจ้งกรอบระยะเวลาดังกล่าว และมาตรการควบคุมกำกับดูแลกรณีพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด

๒.๓ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดตั้งศูนย์ติดตามข้อมูลคดีอาญาในชั้นสอบสวนเพื่อให้ประชาชนติดตามความคืบหน้าคดี ร้องเรียน หรือร้องขอความเป็นธรรมในคดีดังกล่าว ตลอดจนส่งเรื่องไปยังผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนติดตามผลการดำเนินการ และแจ้งผลให้ประชาชนทราบ โดยให้ภาคประชาชนร่วมเป็นองค์ประกอบของศูนย์นี้ด้วยโดย

๒.๓.๑ ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดการแบ่งส่วนราชการให้มีการจัดตั้งศูนย์ติดตามข้อมูลคดีอาญาในชั้นสอบสวนขึ้นภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยอาจกำหนดเป็นหน่วยงานระดับกองกำกับการ

๒.๓.๒ ออกกฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของศูนย์ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดรูปแบบการติดตามผลคดีให้ผู้เสียหายทราบอย่างเป็นรูปธรรมและรูปแบบการให้ภาคประชาชนร่วมเป็นองค์ประกอบของศูนย์ดังกล่าว

๒.๔ สร้างระเบียบการบริหารงานบุคคลเพื่อป้องกันการแทรกแซงหรือครอบงำการใช้ดุลยพินิจในการทำสำนวนของพนักงานสอบสวนจากข้าราชการตำรวจฝ่ายบริหารการควบคุมตรวจสอบ เร่งรัดสำนวน จะต้องกระทำโดยผู้บังคับบัญชาในสายงานของพนักงานสอบสวนเท่านั้น โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ และกฎ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องมาตรการดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับแผนปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูปตำรวจ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ง (๔) ด้วย

๒.๕ จัดให้มีระเบียบกำหนดให้การสอบสวนต้องมีผู้ปฏิบัติเป็นทีม ประกอบด้วย พนักงานสอบสวนเป็นหัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่สืบสวนฝ่ายนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนต่อสถานี และจัดสรรทรัพยากรสำหรับบริหารงานสอบสวนให้เกิดประสิทธิภาพโดยทบทวน แก้ไข ปรับปรุง กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่มีอยู่เดิมทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องมาตรการดังกล่าว

๒.๖ ปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้มีค่าตอบแทน มีสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่มากพอที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เมื่อเทียบเคียงกับหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมโดยแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กฎ ระเบียบและคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้สอดคล้องกับมาตรการดังกล่าว

๒.๗ จัดอัตรากำลังพนักงานสอบสวนให้สามารถปฏิบัติงานสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับปริมาณงานของแต่ละสถานีโดย

๒.๗.๑ แก้ไขปรับปรุงกฎ ก.ตร. และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตรากำลังพนักงานสอบสวนของแต่ละสถานีตำรวจ โดยคำนึงถึงสถิติปริมาณคดีเป็นสำคัญ

๒.๗.๒ แก้ไขปรับปรุงกฎ ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องในเรื่องการออกคำสั่งภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวกับตำแหน่งของพนักงานสอบสวนให้สอดคล้องกับมาตรการดังกล่าว

๒.๘ ปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน และระบบการประเมินผลเพื่อเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของพนักงานสอบสวน ให้พิจารณาตามความรู้ความสามารถ ตลอดจนปรับปรุงระบบการฝึกอบรมเพื่อให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญ ในการสอบสวนและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง โดย

๒.๘.๑ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ กฎ ก.ตร. กฎ ระเบียบ คำสั่งภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน ระบบการฝึกอบรม

๒.๘.๒ ปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันส่งเสริมงานสอบสวนให้สอดคล้องกับมาตรการดังกล่าว

๒.๙ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมการสอบสวนและการว่าความชั้นสูงเพื่อฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์สร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของพนักงานอัยการและบูรณาการการพัฒนาความรู้ด้านการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานการสอบสวนและการดำเนินคดีของพนักงานอัยการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยให้สำนักงานอัยการสูงสุดแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการอัยการว่าด้วยการแบ่งหน่วยงานและการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมการสอบสวนและการว่าความชั้นสูง

๒.๙.๑ กำหนดหลักสูตรการสอบสวนและการว่าความชั้นสูงเพื่อสร้างพนักงานอัยการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอบสวนและการว่าความเพื่อรองรับการปฏิบัติงานการสอบสวนในคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน คดีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหรือกระทบต่อสังคมในวงกว้างและคดีอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่

๒.๙.๒ กำหนดหลักสูตรการสอบสวนแบบบูรณาการเพื่อให้สามารถนำความรู้ความชำนาญและความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวนในแต่ละหน่วยงานให้นำมาใช้ในงานสอบสวนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์สร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของพนักงานอัยการและบูรณาการการพัฒนาความรู้ด้านการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น

๒.๙.๓ พัฒนาการรวบรวมและแสวงหาพยานหลักฐานในระดับระหว่างประเทศในการประสานและให้ความช่วยเหลือในกระบวนการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในทางอาญาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่ในต่างประเทศรวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานที่ต่างประเทศร้องขอเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินคดีในระดับสากล

๒.๑๐ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดให้มีหน่วยงานดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาระบบการวิเคราะห์ทบทวนการทำงานอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนเช่นการวิเคราะห์คำพิพากษาที่ตัดสินยกฟ้องหรือไม่ตัดสินตามที่พนักงานสอบสวนได้สอบสวนและพนักงานอัยการได้ฟ้องคดีไปและคดีที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานและการสอบสวนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๑๐.๑ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการอัยการว่าด้วยการแบ่งหน่วยงานและการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อให้มีหน่วยงานดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาระบบการวิเคราะห์ทบทวนการทำงานอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนเพื่อให้มีหน่วยงานหลักเป็นหน่วยงานเฉพาะในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์คำพิพากษาคดีที่พนักงานอัยการฟ้องคดีว่าคำพิพากษาของศาลได้วินิจฉัยพยานหลักฐานจากสำนวนการสอบสวนที่ได้นำสืบนั้นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการสอบสวนและการฟ้องร้องดำเนินคดีอย่างไรเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๑๐.๒ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดนำข้อมูลที่หน่วยงานที่รับผิดชอบตามข้อ ๒.๑๐.๑ จากการวิเคราะห์ดังกล่าวไปสู่การบูรณาการกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนหรือไต่สวนคดีอาญาเพื่อหาแนวทางการร่วมกันแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการสอบสวนหรือการไต่สวนต่อไป

๒.๑๑ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดพัฒนาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนโดยปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบงานสอบสวนให้มีอัตรากำลังพนักงานอัยการ และเครื่องมืออุปกรณ์เพื่อปฏิบัติงานสอบสวนอย่างเพียงพอ อบรมพัฒนาให้มีพนักงานอัยการที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานสอบสวน ประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น จัดให้มีระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนและการประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) หน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐานระดับสากล มีระบบการตรวจเก็บพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ และมีอิสระอย่างแท้จริง

๒) ผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานตามมาตรฐานวิชาชีพและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

๓) พนักงานสอบสวนมีทักษะในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น

๔) การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีมีมาตรฐาน

๕) โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และผู้ปฏิบัติงานด้านนิติเวชเพียงพอต่อการรองรับงานด้านนิติเวชได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทั่วถึงทั่วประเทศ

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) ห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ผ่านการตรวจประเมินได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากลทุกปีอย่างต่อเนื่อง

๒) ระดับการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงานของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

๓) ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่อคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน

๔) ร้อยละของข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีอัตราที่ลดลง

๕) ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามมาตรฐานวิชาชีพอยู่ในอัตราเพิ่มขึ้น

๖) จำนวนที่เพิ่มขึ้นของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

๗) ร้อยละของคดีที่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน

๘) จำนวนคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์พิสูจน์ข้อเท็จจริงและนำไปสู่การรับฟังเป็นพยานหลักฐานสำคัญในการวินิจฉัยคดี

๙) ระดับความเชื่อมั่นของผู้พิพากษาต่อการให้ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์

๑๐) ระดับความเชื่อมั่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมต่อคุณภาพการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติเวชเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหาย พยานและผู้ต้องหาในคดีอาญา

๑๑) จำนวนคดีที่แพทย์นิติเวชในสังกัดโรงพยาบาลในกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ได้รับการร้องขอ

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๑๔๑.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ																	คกก.ปฏิรูปฯ ยธ. , ตร. , อส. , ศย. , สธ. , ปปส. , ปปง. , ดศ.	๒๐.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย	๑. จำนวนกฎหมายที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
																	ยธ. , ตร. , อส., ศย. , สธ. , ปปส. , ปปง. , ดศ.	งบดำเนินงานและลงทุนของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการใช้และการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน**โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้** ๑.๑.๑ กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ ๑.๑.๒ ให้มีการจัดทำแผนบูรณาการการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ๑.๑.๓ พัฒนาและยกระดับห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานและมีความทันสมัย ๑.๑.๔ พัฒนาความรู้และศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและมีความทันสมัยอยู่เสมอ ๑.๑.๕ ส่งเสริมการจัดตั้งสภาวิชาชีพเพื่อดูแลมาตรฐานวิชาชีพ																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑.๖ ส่งเสริมการประกันคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่างๆ																					
๑.๑.๗ กำหนดมาตรฐานกลางของการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์หลักฐาน ตลอดจนมาตรฐานของการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพ และการตรวจร่างกายผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและพยานให้เป็นไปตามหลักสากล รวมทั้งมาตรฐานในการจัดเก็บระบบฐานข้อมูล																					
๑.๑.๘ กำหนดมาตรฐานกลางคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยควรมีการตรวจสอบคุณสมบัติเป็นระยะ และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับคุณสมบัติที่กำหนด																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ การจัดตั้งหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ มีความเป็นอิสระ ปลอดจากการแทรกแซง และมีอำนาจหน้าที่ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุทุกคดี และเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทุกชิ้นที่พบ ตลอดจนตรวจวิเคราะห์และประมวลผลจากพยานหลักฐานทั้งหมดที่มีทำรายงานเสนอพนักงานสอบสวน																				
๑.๓ การกำหนดค่าตอบแทนพิเศษของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้รับตามระดับความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีบุคลากรทำงานสายนี้เพิ่มมากขึ้นโดยให้คำนึงถึงค่าตอบแทนของวิชาชีพในลักษณะเดียวกัน เช่น แพทย์นิติเวชกับแพทย์ในสาขาอื่น																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ การจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ เพื่อสนับสนุนงานนิติวิทยาศาสตร์ให้มีศักยภาพและคุณภาพเพียงพอรองรับคดีจากทุกท้องที่ทั่วประเทศ และทำงานแล้วเสร็จสอดคล้องกับกรอบเวลามาตรฐานของการสอบสวน ๑.๕ การกำหนดลักษณะของพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมเข้าสู่สำนวนในแต่ละประเภทคดี เพื่อมิให้มีพยานหลักฐานสำคัญชิ้นใดถูกละเลยไป ๑.๖ การเข้าตรวจและการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ และการจัดระเบียบ การปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัยในสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนวิธีการเก็บรักษาพยานหลักฐานหรือของกลางในคดี																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ฝึกอบรมทักษะของพนักงานสอบสวนให้มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้นเพื่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุหรือที่พบอย่างเหมาะสม รอการตรวจพิสูจน์ต่อไป หรือหากมีความจำเป็นเร่งด่วนก็สามารถเก็บหลักฐานอย่างถูกต้องตามหลักได้ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถบังคับตรวจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยเกินสมควร																ยธ. , ตร.	๗๙.๐๐	งบประมาณ	๑. มีหลักสูตรเกี่ยวกับความรู้นิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานสอบสวน ๒. มีการปรับปรุงกฎหมายที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนสามารถบังคับตรวจหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้	๑ จำนวนหลักสูตรที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนพนักงานสอบสวนที่ฝึกอบรมตามหลักสูตร ๓. จำนวนกฎหมายที่ได้รับการปรับปรุงแล้วเสร็จ ๔. จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ๓.๑ กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงกฎระเบียบหลักเกณฑ์การคัดเลือกและการขึ้นทะเบียนเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญโดยจัดให้มีระบบการทดสอบความเชี่ยวชาญเป็นระยะ ๓.๒ ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ๓.๓ จัดให้มีการศึกษาอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์																ศย.	๑๒.๐๐	งบประมาณ	มีการพัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	๑. จำนวนแนวทางฯ ตามแผนฯ ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำแนวทางฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. ปรับปรุงพัฒนาระบบนิติเวช																	ยธ. , ตร. , อส. , สธ.	๓๐.๐๐	งบประมาณ	ระบบนิติเวชได้รับการปรับปรุงพัฒนา	๑. จำนวนมาตรการปรับปรุงพัฒนาระบบนิติเวช ตามแผนฯ ที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาแล้วเสร็จ
																	ยธ. , ตร. , อส. , สธ.	งบดำเนินงานและลงทุนของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๑ ให้มีหน่วยงานหลักในกระทรวงสาธารณสุขที่ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของแพทย์ปฏิบัติงานด้านนิติเวช และจัดให้มีระบบงบประมาณรายการเฉพาะที่เพียงพอ																		๒๘.๐๐	งบประมาณ		
๔.๒ จัดให้มีแพทย์ผู้ปฏิบัติงานนิติเวชทั่วถึงตามโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค																		ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม			
๔.๓ ออกกฎหมายกำหนดให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนในการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหาย พยานและผู้ต้องหาในคดีอาญาทั่วประเทศ																		๒.๐๐	งบประมาณ		

๒.๘.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย

๑.๑ แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือร่างกฎหมายใหม่ จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการใช้และการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเป็นหลัก

โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑.๑.๑ กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ

๑.๑.๒ ให้มีการจัดทำแผนบูรณาการการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

๑.๑.๓ พัฒนาและยกระดับห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานและมีความทันสมัย

๑.๑.๔ พัฒนาความรู้และศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและมีความทันสมัยอยู่เสมอ

๑.๑.๕ ส่งเสริมการจัดตั้งสภาวิชาชีพเพื่อดูแลมาตรฐานวิชาชีพ

๑.๑.๖ ส่งเสริมการประกันคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่างๆ

๑.๑.๗ กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐานกลางการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์หลักฐานตลอดจนมาตรฐานของการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหายผู้ต้องหาและพยานให้เป็นไปตามหลักวิชาการสากลรวมทั้งมาตรฐานในการจัดเก็บระบบฐานข้อมูล

๑.๑.๘ กำหนดมาตรฐานกลางคุณสมบัติผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยมีการตรวจสอบคุณสมบัติเป็นระยะ และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับคุณสมบัติที่กำหนด

๑.๒ การจัดตั้งหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ ทั้งที่สังกัดอยู่กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม เพื่อให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซง โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุทุกคดี เก็บรวบรวมพยานหลักฐานทุกชิ้นที่พบ ตลอดจนตรวจวิเคราะห์และประมวลผลจากพยานหลักฐานทั้งหมดที่มีและจัดทำรายงานเสนอพนักงานสอบสวน โดยให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การรวบรวมพยานหลักฐานข้างต้นเป็นไปเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ประชาชนและคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง

๑.๓ แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ กำหนดค่าตอบแทนพิเศษของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ได้รับค่าตอบแทนตามระดับความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีบุคลากรทำงานสายนี้เพิ่มมากขึ้น โดยเทียบเคียงกับอัตรา

ค่าตอบแทนของบุคลากรในวิชาชีพลักษณะเดียวกัน เช่น แพทย์นิติเวชกับแพทย์ในสาขาอื่น เป็นต้น

๑.๔ การจัดทำงบประมาณ ในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ เพื่อสนับสนุนงานนิติวิทยาศาสตร์ให้มีศักยภาพและคุณภาพเพียงพอรองรับคดีจากทุกท้องที่ทั่วประเทศ และทำงานแล้วเสร็จสอดคล้องกับกรอบเวลามาตรฐานของการสอบสวน

๑.๕ การกำหนดลักษณะของพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมเข้าสู่สำนวนในแต่ละประเภทคดีเพื่อมิให้พยานหลักฐานสำคัญชิ้นใดถูกละเลยไป โดยกำหนดให้มีแนวทางหลักเกณฑ์หรือคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่าพยานหลักฐานใดบ้างที่สำคัญและจำเป็นต้องเก็บรวบรวมเข้าสู่สำนวน แยกตามแต่ละประเภทคดี

๑.๖ การเข้าตรวจและการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ และการจัดระเบียบการปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัยในสถานที่เกิดเหตุตลอดจนวิธีการเก็บรักษาพยานหลักฐานหรือของกลางในคดี (Chain of custody) โดยออกกฎหมายเฉพาะให้อำนาจการตรวจสถานที่เกิดเหตุ กำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการตรวจพิสูจน์ให้มีความชัดเจน มีเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้การตรวจพิสูจน์มีความถูกต้องแม่นยำ

๒. จัดให้มีการฝึกอบรมทักษะของพนักงานสอบสวนให้มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้น เพื่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุหรือที่พบอย่างเหมาะสม รอการตรวจพิสูจน์ต่อไป หรือหากมีความจำเป็นเร่งด่วนก็สามารถเก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้ **ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา** เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถบังคับตรวจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยเกินสมควร

๓. การพัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

๓.๑ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงกฎระเบียบหลักเกณฑ์การคัดเลือกและการขึ้นทะเบียนเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญโดยจัดให้มีระบบการทดสอบหรือการประเมินความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นระยะๆ เพื่อให้พยานผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ความสามารถในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง

๓.๒ จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยศึกษาวิจัยแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของต่างประเทศ เช่น Federal Rules of Evidence ของประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องใหม่ๆ ที่พัฒนาไปตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานต่อไป

๓.๓ ให้มีการศึกษาอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

๔. ปรับปรุงพัฒนาระบบนิติเวช

๔.๑ แก้ไขกฎหมาย โดยแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือร่างกฎหมายใหม่ กำหนดให้มีหน่วยงานหลักในกระทรวงสาธารณสุขที่รับผิดชอบทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของแพทย์นิติเวช รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรและระบบงบประมาณเฉพาะที่เพียงพอ เหมาะสมกับภารกิจ

๔.๒ จัดให้มีแพทย์นิติเวชทั่วถึงตามโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๔.๓ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายกำหนดให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนในการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหาย พยานและผู้ต้องหาในคดีอาญาทั่วประเทศรวมทั้งปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าตอบแทน แพทย์และผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ โดยแก้ไขระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พักของแพทย์และเจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พักของแพทย์และเจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พักของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากแพทย์ให้ไปชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ เพื่อให้ค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์และผู้ทำการชันสูตรพลิกศพเป็นไปอย่างเหมาะสม

๒.๙ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

๒.๙.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรม

๒) บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีทัศนคติและค่านิยมในการบริการประชาชนด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

๓) การจัดระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๒.๙.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๙.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความสำเร็จของการดำเนินกลไกหรือการจัดกิจกรรมภายในหน่วยงานเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร

๒) ร้อยละของบุคลากรที่มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ขององค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

๓) ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการด้านการให้บริการประชาชนในอัตราที่เพิ่มขึ้น

๔) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ในการอำนวยความยุติธรรม โดยสะดวกและรวดเร็ว

๕) ระดับความสำเร็จของการนำระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรไปใช้

๖) ร้อยละของข้อร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่สะดวกและความล่าช้าในการให้บริการมีอัตราที่ลดลง

๒.๙.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๙๑.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. เสริมสร้างและพัฒนาให้บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีทัศนคติ ค่านิยม และสมรรถนะในการบริการประชาชนด้วยความสะดวกรวดเร็ว และในการประสานความร่วมมือกัน																	ตร. , อส. , ศย. , ยธ. , ปปส. , ปปง. , สท. , มท. , ปปช. , พม. , ศร. , ศป. , ธน.	๒๖.๐๐	งบประมาณ	มีมาตรการเสริมสร้างและพัฒนาให้บุคลากรฯ มีทัศนคติ ค่านิยม และสมรรถนะในการบริการประชาชนด้วยความสะดวกรวดเร็วและประสานความร่วมมือกัน	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ตร. , อส. , ศย. , ยธ. , ปปส. , ปปง. , สท. , มท. , ปปช. , พม. , ศร. , ศป. , ธน.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ นำมาตรการฯ ตามแผนฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ให้ผู้บริหารของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมประกาศเป็นนโยบายว่าจะผลักดันให้มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พึงประสงค์เพื่ออำนวยความยุติธรรมโดยสะดวกรวดเร็ว																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๒ ให้มีมาตรการขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรมโดยสะดวกรวดเร็ว เช่น ระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมเชิงอำนาจยิ่งไปกว่าการบริการประชาชน โดยระบุว่าการปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กรดังกล่าวเป็นความผิด																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๓ ให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดให้มีกลไกหรือกิจกรรมเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง และมีการประสานความร่วมมือ																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ ให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานในลักษณะการประสานความร่วมมือ																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๕ ให้มีการศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อหาวิธีปรับพฤติกรรมและเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร																		๒๖.๐๐	งบประมาณ		
๑.๖ ให้มีการตรวจสอบกฎระเบียบวิธีปฏิบัติที่ขัดต่อวัฒนธรรมองค์กรที่ดีหรือส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่ดี และดำเนินการยกเลิกเปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบ วิธีการเช่นนั้น																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๗ การสรรหาและการประเมินผลบุคลากรและให้ประโยชน์ตอบแทนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรที่จะอำนวยความยุติธรรมที่สะดวกและรวดเร็ว																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๘ มีกฎหมายกำหนดห้ามผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมดำรงตำแหน่ง ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอันอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในความเป็นกลาง และกำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสม ๑.๙ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถใช้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมและเงินรายรับต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม																	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. เสริมสร้างและพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร																	ตร., อส., ศย., ยธ., ปปส., ปปง., สท., มท., ปปช., พม., ศร., ศป., ธน.	๖๕.๐๐	งบประมาณ	มีมาตรการเสริมสร้างและพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
																	ตช., อส., ศย., ยธ., ปปส., ปปง., สท., มท., ปปช., พม., ศร., ศป., ธน.				๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน เช่น - นำระบบบันทึกภาพและเสียงมาใช้ในขั้นสอบสวนและขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน - นำระบบบันทึกภาพและเสียงมาใช้ในการสืบพยานในชั้นศาล ๒.๒ มีนวัตกรรมทางการบริหารซึ่งสนับสนุนวัฒนธรรมที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น กำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน การจัดการความเสี่ยงในองค์กร การควบคุมคุณภาพ การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one stop service) การบริการประชาชนโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการให้ภาคเอกชนดำเนินงานบางขั้นตอนภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานราชการ																	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ ส่งเสริมการใช้การจัดการความรู้ในการพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรมและให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ประชาชน																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๒.๔ ส่งเสริมการใช้ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based) ในการบริหารราชการ																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๒.๕ มีกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสาธารณะถึงผลการดำเนินงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การบริการ และเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมเป็นระยะ ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

๒.๙.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. เสริมสร้างและพัฒนาให้บุคลากรในหน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรมมีทัศนคติ ค่านิยมและสมรรถนะในการบริการประชาชนด้วยความสะดวก รวดเร็ว และในการประสานความร่วมมือกัน โดยแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดให้ใช้การอำนวยความยุติธรรมด้วยความสะดวกและรวดเร็วเป็นกรอบในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสรรหา การเลื่อนตำแหน่งและเงินเดือน และการให้บำเหน็จความชอบอย่างอื่น เช่น คำชมเชย เครื่องเชิดชูเกียรติ หรือรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในทุกหน่วยงาน

๒. เสริมสร้างและพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร

๒.๑ ประกาศให้มีการส่งเสริมและเสริมสร้างการพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรให้มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำไปสู่การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

๒.๒ สนับสนุนให้บุคลากรภายในองค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบงานที่จะทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วซึ่งอาจมีการกำหนดรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่สามารถคิดค้นแนวทางสร้างระบบงานการให้บริการที่หน่วยงานสามารถนำมาใช้ปฏิบัติต่อได้จริง เป็นต้น

๒.๓ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน โดยสำรวจระบบเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบันที่ใช้อยู่ และจัดให้มีระบบที่จำเป็นในการอำนวยความสะดวกและจัดทำคำของบประมาณในจำนวนที่เหมาะสม

๒.๔ ให้มีนวัตกรรมทางการบริหารซึ่งสนับสนุนวัฒนธรรมที่อำนวยความสะดวกของประชาชน เช่น การกำหนดตัวชี้วัด การจัดการความเสี่ยงในองค์กร และการบริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one stop service) สรรหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือการให้ภาคเอกชนดำเนินงานบางขั้นตอนภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานราชการ โดยให้ทำการสำรวจนวัตกรรมที่ใช้อยู่และส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางการบริหารเดิมที่ดีอยู่แล้วนำมาปรับใช้ส่งเสริมพัฒนาต่อไป จัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมทำให้ผู้ให้บริการเกิดความก้าวหน้าสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและพิจารณาระบบงานในบางส่วนของหน่วยงานที่อาจจะเกิดประสิทธิภาพมากกว่าหากกำหนดให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

๒.๕ ส่งเสริมให้มีการใช้การจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนยุติธรรมและการใช้ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการในการบริหารงานราชการ เช่น ส่งเสริม

ให้มีการรวบรวมองค์ความรู้และสถิติต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ในองค์กร

๒.๖ จัดให้มีกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานกฎหมายที่เกี่ยวข้องการบริการและหัวข้อข่าวสารที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะความรู้ที่จำเป็นพื้นฐานเป็นระยะ โดยใช้รูปแบบและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายผ่านสื่อที่สาธารณะสามารถเข้าถึงได้ เช่น จัดกิจกรรมโฆษกของหน่วยงานนั้น ๆ พบสื่อมวลชนเป็นระยะ ๆ

๒.๑๐ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

๒.๑๐.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น

๒) นักธุรกิจต่างชาติเชื่อมั่นและยอมรับกระบวนการยุติธรรมของไทย

๓) นักธุรกิจและประชาชนผู้มีอรรถคดี ได้รับความยุติธรรมจากการดำเนินคดีพาณิชย์ที่สะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และมีมาตรฐานเทียบเท่านานาอารยประเทศ

๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิผล และมีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลภายในและระหว่างหน่วยงาน

๒.๑๐.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๑๐.๓ ตัวชี้วัด

๑) อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดย International Institute for Management Development (IMD) ดีขึ้น

๒) จำนวนนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยในแต่ละปีเพิ่มขึ้น

๓) อันดับความยาก – ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ด้านการบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลงของประเทศไทยที่จัดโดยธนาคารโลกดีขึ้น (ปี ๒๕๖๐ อยู่อันดับที่ ๕๑ และปี ๒๕๖๑ อยู่อันดับที่ ๓๔)

๔) จำนวนคดีระหว่างประเทศที่นักธุรกิจต่างชาติที่ฟ้องคดีต่อศาลไทยเพิ่มขึ้น

๕) จำนวนนักธุรกิจต่างชาติที่ระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๖) ระดับความเชื่อมั่นของนักธุรกิจต่างชาติต่อคำพิพากษาของศาลไทยในคดีพาณิชย์เพิ่มขึ้น

๗) ระดับความสำเร็จของนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการประชาชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑๐.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๗๗.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๑๐.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับหลักสากลเพื่อส่งเสริมการค้าและการพาณิชย์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ																	ศย., ยธ., กต., สคก.	๘.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งและพาณิชย์ที่ทันสมัย เป็นสากล และส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	๑. จำนวนกฎหมายฯ ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสร็จ ที่สอดรับสถานการณ์ของเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน หลักสากล และทำให้การค้าระหว่างประเทศสะดวกมากขึ้น
																	ศย., ยธ., กต.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ปรับปรุงบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาล (international jurisdiction) เพื่อให้สอดรับกับหลักสากลและรองรับการค้าระหว่างประเทศ เช่น เขตอำนาจศาลในคดีระหว่างประเทศและข้อตกลงเลือกศาล (choice -of- court agreement) เป็นต้น																	ศย.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๒ กำหนดหลักเกณฑ์การยอมรับและการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศให้ชัดเจนเพื่อยกระดับความยอมรับในระดับสากลต่อศาลไทยและทำให้การค้าระหว่างประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น																	ศย. , ยธ. , กต.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๓ ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน																	ศย. , ยธ. , กต. , พณ.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับหลักสากล เพื่อส่งเสริมการค้าและการพาณิชย์ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ และจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ																	ศย. , ยธ. , กต. , พณ.	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๕ เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับคดี โดยปรับโครงสร้างหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับคดี และจัดให้มีกลไกการขอคุ้มครองชั่วคราวตั้งแต่ชั้นก่อนฟ้องคดีเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ให้เหลือเพียงพอแก่การบังคับคดี ตลอดจนจัดให้มีกฎหมายในการบังคับคดีภาครัฐเพื่อจัดให้มีหน่วยงานและเจ้าพนักงานเพื่อบังคับคดีอาญา และคดีแพ่ง หรือคดีปกครองที่หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งพนักงานอัยการรับดำเนินคดีให้																ยธ. ศย.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. จัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ในศาลยุติธรรมและมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีพาณิชย์																	ศย.	๓๗.๐๐	งบประมาณ	จัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นในศาลยุติธรรม โดยมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะ	๑. จำนวนศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ที่ได้รับการจัดตั้งแล้วเสร็จ
																	ศย.				๒. จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะ ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ และประกาศใช้
																	ศย.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมายฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค																	ศย. , ยธ.	๓๒.๐๐	งบประมาณ	สถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค	๑. จำนวนแนวทางการพัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทย ตามแผนฯ ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเสร็จ
																	ศย. , ยธ.	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ดำเนินการตามแนวทางที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ พัฒนาระบบการอนุญาโตตุลาการทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Arbitration) ตั้งแต่ชั้นยื่นคำเสนอข้อพิพาท การติดตามสถานะของข้อพิพาท การยื่นคำร้องเอกสารต่าง ๆ การสืบพยาน การประชุมหารือ ตลอดจนการทำคำชี้ขาด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่พิพาทสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม																	ศย. , ยธ.	๑๐.๐๐	งบประมาณ		
๓.๒ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเป็นอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศมากขึ้นเพื่อยกระดับสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล																	ศย. , ยธ.	๒๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓ ปรับปรุงกลไกการระงับข้อพิพาทและวิธีการบริหารจัดการข้อพิพาทให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ทบทวนข้อบังคับสถาบันอนุญาโตตุลาการเป็นระยะ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กำหนดข้อบังคับสถาบันอนุญาโตตุลาการสำหรับคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อย (small claims) เป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถพิจารณาคดีได้รวดเร็วขึ้น มีการบริหารจัดการข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ (investor-statedispute) เป็นการเฉพาะ เป็นต้น																ศย. , ยธ.	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน และมีมาตรการสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยี																	ตร., อส., ศย., ยธ., ปปส., ปปช., ปปง.สท., ธน., ศร., ศป.	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน		มีระบบเทคโนโลยีในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและบริการประชาชน	๑. จำนวนระบบเทคโนโลยีฯ ที่มีความเสถียรได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนมาตรการที่สนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยี ๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำเทคโนโลยีฯ และมาตรการสนับสนุนฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๑ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบการบริหารจัดการคดีอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ๔.๒ พัฒนาระบบการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์สร้างแรงจูงใจในการใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ จัดให้มีบริการช่วยเหลือประชาชนให้ใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ ๔.๓ พัฒนาให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการประชาชน เช่น ระบบบัตรคิวอัตโนมัติ ระบบแจ้งขั้นตอนการติดต่อหน่วยงานอัตโนมัติ เป็นต้น																	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๔ พัฒนาเว็บไซต์แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อประชาชนในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บริการ และหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะในรูปแบบและภาษาที่เป็นสากลและเข้าใจง่าย ๔.๕ เชื่อมโยงข้อมูลภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม																		งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			

๒.๑๐.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย เป็นสากลและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ดังนี้

๑.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล เช่น เขตอำนาจศาลในคดีทางแพ่งและพาณิชย์ระหว่างประเทศ (International jurisdiction) ข้อตกลงเลือกศาล (choice-of-court agreement) เป็นต้น เพื่อให้สอดรับกับหลักสากลและส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

๑.๒ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยอมรับและการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศในคดีทางแพ่งและพาณิชย์ให้ชัดเจน เพื่อยกระดับความยอมรับในระดับสากลต่อศาลไทยและทำให้การค้าระหว่างประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น

๑.๓ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

๑.๔ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย เป็นสากล และเสนอให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (CISG) และจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

๑.๕ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีกลไกการขอคุ้มครองชั่วคราวตั้งแต่ชั้นก่อนฟ้องคดีเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์ของจำเลยไว้ให้เหลือเพียงพอแก่การบังคับคดีและป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินเพื่อหลบหนีการบังคับคดี และมีกฎหมายเฉพาะเพื่อปรับโครงสร้างหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับคดี ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการบังคับคดีภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับคดี

๒. จัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ในศาลยุติธรรมและมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีพาณิชย์โดยตราพระราชบัญญัติใหม่หรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นในศาลยุติธรรม ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีพาณิชย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมยิ่งขึ้น เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของคดีพาณิชย์ซึ่งแตกต่างจากคดีแพ่งทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งยังได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในคดีพาณิชย์เป็นพิเศษอันเป็นการสนับสนุนการค้าการทุนให้มีคล่องตัวยิ่งขึ้น เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจ และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๓. พัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค

๓.๑ พัฒนาระบบการอนุญาโตตุลาการทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Arbitration) เช่น ระบบการยื่นส่งคำเสนอข้อพิพาทและเอกสารทางคดีต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบริหารจัดการคดี ระบบติดตามสถานะของข้อพิพาท ระบบการประชุมหารือทางไกล เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่พิพาท

๓.๒ แก้ไขปรับปรุงข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับระบบการอนุญาโตตุลาการทางอิเล็กทรอนิกส์

๓.๓ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและรับรองให้ชาวต่างชาติสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการในคดีทางพาณิชย์ระหว่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น อันเป็นการยกระดับสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๓.๔ ออกข้อกำหนดของของสถาบันอนุญาโตตุลาการใหม่หรือแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการอนุญาโตตุลาการในคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อยเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๕ ส่งเสริมให้สถาบันอนุญาโตตุลาการมีการทบทวนแก้ไขข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการเป็นระยะ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๓.๖ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีระบบอนุญาโตตุลาการในคดีข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ (investor-state dispute settlement) เป็นการเฉพาะ

๔. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน

๔.๑ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่นระบบการบริหารจัดการคดีอิเล็กทรอนิกส์ ระบบการค้นหากฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานการติดต่อและบริการประชาชน ระบบการค้นหาวันนัดสำหรับบุคลากรในหน่วยงานและประชาชนที่เข้ามาติดต่อขอใช้บริการ เป็นต้น สำรวจระบบที่มีอยู่และจัดให้มีระบบงานต่าง ๆดังที่กล่าวมาข้างต้น

๔.๒ พัฒนาระบบการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ สร้างแรงจูงใจในการใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ จัดให้มีบริการช่วยเหลือประชาชนให้ใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

๔.๓ พัฒนาให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการประชาชน เช่น ระบบบัตรคิวอัตโนมัติ ระบบแจ้งขั้นตอนการติดต่อหน่วยงานอัตโนมัติ เป็นต้น

๔.๔ พัฒนาเว็บไซต์แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อประชาชนในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องการบริการและหัวข้อข่าวสารที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะในรูปแบบและการใช้ภาษาที่เป็นสากลและเข้าใจง่าย

รายชื่อร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

๑. ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้หน่วยงานประกาศระยะเวลาดำเนินงานให้ประชาชนทราบและมีระบบประเมินผลการปฏิบัติตาม

๒. ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: ทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดกับวัตถุออกฤทธิ์เป็นระยะ กำหนดให้การดำเนินมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายกำหนดเงื่อนไขให้การผลิตและจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์บางประเภท โดยหน่วยงานของรัฐสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายในบางกรณี แก้ไขความผิดและกำหนดโทษ มีมาตรการลงโทษที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคน ปรับปรุงระบบการลดโทษผู้กระทำผิดที่ให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงาน

๓. ร่างพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้หน่วยงานสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

๔. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเพื่อการบำบัดผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้ศาลยุติธรรมมีวิธีพิจารณาพิเศษเพื่อบำบัดผู้ติดยาเสพติดในระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๕. ร่างพระราชบัญญัติคุมประพฤติ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำสั่งศาล

๖. ร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้ใช้ระบบประเมินความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำเพื่อประโยชน์ในการจัดชั้นนักโทษ การลดวันต้องโทษ และการพักการลงโทษ

๗. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓ และที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: ทบทวนบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย แก้ไขภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ให้ศาลกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำก่อนมีสิทธิได้รับการลดวันต้องโทษและ พักการลงโทษ มาตรการติดตามสอดส่องผู้กระทำผิดหลังพ้นโทษ การขึ้นทะเบียนผู้พ้นโทษที่เป็นอันตรายต่อสังคม การกำหนดความผิดฐานหลบหนีการปล่อยชั่วคราว การไม่นับระยะเวลาหลบหนีเข้าในอายุความ กำหนดความผิดฐานขัดขวาง บิดเบือน และแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม แก้ไขเพิ่มเติมบททั่วไปเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อรองรับโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิดและโทษระดับกลาง

๘. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ ที่ ๗ และที่ ๘

หลักการโดยสังเขป: กำหนดมาตรการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดีสำหรับคดีที่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ การจำหน่ายคดีหรือยกฟ้องคดีที่ฟ้องโดยไม่สุจริต การไต่สวนมูลฟ้อง กำหนดให้มีวันนัดไต่สวนเพื่อกำหนดโทษ กำหนดหน้าที่ให้ศาลต้องกำหนดโทษตามแนวทางการกำหนดโทษที่จัดทำตามกฎหมายระบบการกำหนดโทษทางอาญา แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการจับ ขัง จำคุก การปล่อยชั่วคราว การชันสูตรพลิกศพ แก้ไขหลักเกณฑ์การอุทธรณ์ฎีกาให้มีความเสมอภาคยิ่งขึ้น กำหนดหลักเกณฑ์การสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน การกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยานและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานบุคคลซึ่งร่วมกระทำผิดที่ถูกกันไว้เป็นพยาน เพิ่มเติมบทบัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมได้เอง แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการรับแจ้งความร้องทุกข์ และให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนที่ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการและกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน สิทธิหรือหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหา รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภทให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบตั้งแต่โอกาสแรก

๙. ร่างพระราชบัญญัติมาตรการส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดให้มีระบบการสงเคราะห์ผู้ต้องโทษหลังปล่อยตัว มาตรการส่งเสริมให้เอกชนรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน กำหนดให้การจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษต้องมีความสัมพันธ์กับความผิดที่ถูกลงโทษและเปิดโอกาสให้มีการขอยกเลิกข้อจำกัดสิทธิได้ การลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมและจำกัดสิทธิในการเข้าถึงทะเบียนประวัติฯ

๑๐. ร่างพระราชบัญญัติระบบการกำหนดโทษทางอาญา พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการกำหนดโทษอาญา กำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการ ขั้นตอนการจัดทำแนวทางการกำหนดโทษและการติดตามประเมินผล กำหนด

วัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ศาลต้องคำนึงถึงในการกำหนดโทษตลอดจนหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนและการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็น การจัดทำฐานข้อมูลการกำหนดโทษ

๑๑. ร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานบังคับทางอาญา พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้มีเจ้าพนักงานศาลที่มีอำนาจหน้าที่ติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาลและการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีอาญา

๑๒. ร่างพระราชบัญญัติการบังคับคดีภาครัฐ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: จัดให้มีหน่วยงานและเจ้าพนักงานเพื่อบังคับคดีอาญา และคดีแพ่ง หรือคดีปกครอง ที่หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งพนักงานอัยการรับดำเนินคดีให้

๑๓. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: ให้ผู้เสียหายที่ศาลพิพากษาให้ได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมีบุริมสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากทรัพย์สินที่จะริบในคดีฟอกเงิน

๑๔. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมและวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีสิ่งแวดล้อมมีวิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะ

๑๕. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีจราจร พ.ศ. .... และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีจราจรมีวิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะ

๑๖. ร่างพระราชบัญญัติการพนัน (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและรูปแบบการกระทำผิดที่เปลี่ยนแปลงไป

๑๗. ร่างพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่ออำนาจต่อรองในการร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๑๘. ร่างพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: ปรับปรุงเงื่อนไขและวิธีการขอรื้อฟื้นคดีอาญา โดยเฉพาะนิยามคำว่าพยานหลักฐานใหม่

๑๙. ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: การแก้ไขฟื้นฟู มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดี มาตรการบังคับทางกฎหมายผู้จงใจไม่ชำระค่าอุปการะบุตรตามคำพิพากษา

๒๐. ร่างพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กฎหมายกลางว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน

๒๑. ร่างพระราชบัญญัติการป้องกันอาชญากรรมภาคประชาชน พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอาคาร สถานที่ และทรัพย์สินเบื้องต้นสำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และกำหนดหน้าที่ให้ภาคเอกชนต้องปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว

๒๒. ร่างพระราชบัญญัติเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในระบบยุติธรรม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: กลไกเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม

๒๓. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: อัตราและวิธีการคำนวณโทษปรับในระบบใหม่ ตลอดจนการจัดทำและเชื่อมโยงฐานข้อมูลรายได้ของจำเลย

๒๔. ร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการกักขัง

๒๕. ร่างพระราชบัญญัติระบบการติดตามตัวโดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: การบริหารจัดการระบบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๒๖. ร่างพระราชบัญญัตินิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๘

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายนิติวิทยาศาสตร์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ จัดทำแผนบูรณาการการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ พัฒนาและยกระดับห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานและมีความทันสมัย พัฒนาความรู้และศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและมีความทันสมัยอยู่เสมอ จัดตั้งหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศเพื่อให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซง กำหนดลักษณะของพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมเข้าสู่สำนวนในแต่ละประเภทคดี กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าตรวจและการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ และการจัดระเบียบการปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัยในสถานที่เกิดเหตุตลอดจนวิธีการเก็บรักษาพยานหลักฐานหรือของกลางในคดีเพื่อให้การตรวจพิสูจน์มีความถูกต้อง แม่นยำ

๒๗. ร่างพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๘

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขให้สอดคล้องกับกฎหมายตามข้อ ๒๖

๒๘. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี ระบบเจ้าพนักงานคดี อำนาจฟ้องของสมาคม มูลนิธิหรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ แก้ไขหลักเกณฑ์การอุทธรณ์ฎีกาให้มีความเสมอภาคยิ่งขึ้นการยอมรับและบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่ เขตอำนาจศาลในคดีระหว่างประเทศ การคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้องคดี การบังคับคดี

๒๙. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: กฎหมายกลางว่าด้วยการไกล่เกลี่ยในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

๓๐. ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: การจ่ายเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ต้องหาหรือจำเลยในมิติอื่นๆ

๓๑. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

๓๒.ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขบรรพ ๒ บรรพ ๓ และอื่นๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๓๓.ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: อนุวัติการตามกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน

๓๔.ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งศาลพาณิชย์มีวิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะ

๓๕. ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: ระบบอนุญาโตตุลาการสำหรับการลงทุนระหว่างประเทศ รับรองให้ชาวต่างชาติปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการในคดีระหว่างประเทศ

๓๖. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๙

หลักการโดยสังเขป: การบริหารงานบุคคลข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

๓๗. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๙

หลักการโดยสังเขป: การบริหารงานบุคคลข้าราชการฝ่ายอัยการ

๓๘. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางปกครองโดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดยิ่งขึ้น

๓๙. ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๗

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีความเป็นอิสระ ตลอดจนการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสม

๔๐. ร่างพระราชบัญญัติสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: การคุ้มครองสงเคราะห์บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม

๔๑. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขอำนาจศาลและอำนาจผู้พิพากษาให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีพิเศษ

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ

๑.๑ บทนำ

การปฏิรูปประเทศมีความสำคัญต่อการก้าวข้ามข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีรัฐบาลเห็นความสำคัญและได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายหลายๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐธรรมนูญ ระดับพระราชบัญญัติ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยรัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจขึ้นเพื่อจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจในครั้งนี้ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจบนหลักการของการสร้างความยั่งยืนและครอบคลุมทุกมิติ โดยกำหนดด้านการปฏิรูปประเทศออกเป็น ๓ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านที่ ๑ การเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม และด้านที่ ๓ การปฏิรูปด้านสถาบันเศรษฐกิจ ซึ่งการปฏิรูปเศรษฐกิจทั้ง ๓ ด้าน ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับกฎหมายต่างๆ ดังนี้

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มุ่งหวังที่จะให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งกลไกของ “การปฏิรูปประเทศ” เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริงภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญและกำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐในการส่งเสริมและจัดให้มีกลไกหรือมาตรการเพื่อเป็นเครื่องมือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังระบุไว้ในหลายมาตรา ซึ่งมาตราที่สอดคล้องกับประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ๓ ด้านข้างต้น มีดังนี้

มาตรา ๖๒ รัฐต้องรักษาวินัยทางการเงินของรัฐอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐต้องมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืนตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และจัดระบบภาษีให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม

มาตรา ๖๙ รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศิลปวิทยาการแขนงต่างๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ

มาตรา ๗๓ รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด

มาตรา ๗๔ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพและวัยและให้มีงานทำ และพึงคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงานได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึงจัดให้มีหรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน

รัฐพึงจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

มาตรา ๗๕ รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ

รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภค หรือการจัดทำบริการสาธารณะ

รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาประเทศ รัฐพึงคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน

นอกจากนี้ ได้กำหนด**กรอบแนวทางการปฏิรูปประเทศในภาพรวมไว้ใน มาตรา ๒๕๗** โดยมุ่งให้ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และใน**มาตรา ๒๕๘ ฉ. ได้มีการกำหนดประเด็นปฏิรูปประเทศในด้านเศรษฐกิจ** ประกอบด้วย ๔ ประเด็นหลัก คือ (๑) ขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี (๒) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (๓) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิผล และ (๔) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

จากบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจจึงได้กำหนดกรอบการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คือ **การปฏิรูปประเทศอย่างยั่งยืนและครอบคลุมทุกมิติ** โดยมุ่งให้เกิดการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เกิดการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจระดับฐานราก และเร่งความเร็วในยกระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างจริงจัง ผ่านการปฏิรูป ๓ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านที่ ๑ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม และด้านที่ ๓ การปฏิรูปด้านสถาบันเศรษฐกิจ

ด้านที่ ๑ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นั้น ถือเป็นหัวใจของการยกระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีจุดเน้นหลักที่การพัฒนาศักยภาพของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง คือ ภาคการผลิตและบริการของประเทศ ซึ่งต้องเกิดจากความเข้มแข็งของปัจจัยสนับสนุนหลายด้าน ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ ศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่เอื้อต่อการค้า การลงทุนและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมูลค่าเพิ่มสูงสุด โดยในร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลัก อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้วย นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาและ

ยกระดับภาคการผลิตและบริการ โดยการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ได้กำหนดประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้แก่ (๑) การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเกษตร (๒) การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการในอนาคต ได้แก่ อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิตัล ธุรกิจการศึกษาและบริการสุขภาพ รวมทั้งพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นปฏิรูป ได้แก่ (๑) การพัฒนาบุคลากรและแรงงานในอุตสาหกรรม (๒) การเพิ่มการแข่งขันทางการค้าภายในประเทศ (๓) การพัฒนาขีดความสามารถด้านเทคโนโลยี (๔) การพัฒนาระบบนิเวศด้านการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรม ผ่านการจัดสรรเงินทุนอย่างมีคุณภาพเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย (๕) การบูรณาการเศรษฐกิจกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ด้วยการส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและการเปิดเสรีการค้าและบริการระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศ CLMV และภูมิภาคใกล้เคียง เช่น ภาคใต้ของจีน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย และบังคลาเทศ เป็นต้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค (Regional supply chain/value chain) เป็นต้น

ด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการพัฒนาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนได้รับผลประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยผลักดันให้มีการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ชุมชนต่างๆ ต้องได้รับการสนับสนุนให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้สอดรับการทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ดังกล่าว จะอยู่บนหลักการพื้นฐานและมีจุดเน้นที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การสร้างโอกาสให้แก่เกษตรกรรายย่อยและแรงงาน เพื่อให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ ผ่านการสนับสนุนทางด้านการศึกษา การฝึกอบรม และเสริมสร้างทักษะแรงงาน (๒) การปฏิรูประบบโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมประชากรในวงกว้างมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบประกันสังคมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ (๓) การเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อวางรากฐานการพัฒนาและสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีการกระจายทั้งประเทศอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

ด้านที่ ๓ การปฏิรูปกระบวนการและระบบสถาบันทางเศรษฐกิจ เป็นกลไกปฏิรูปประเทศที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาแม่บท และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กำหนดไว้ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดย

๑) **การปฏิรูปกระบวนการและระบบสถาบันการเงินการคลัง** โดยเฉพาะหน่วยงานจัดสรรงบประมาณ สถาบันทางเศรษฐกิจและการคลัง และหน่วยงานจัดการทรัพย์สิน เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนภารกิจของรัฐตาม **มาตรา ๖๒** ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืนตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และจัดระบบภาษีให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรอบการดำเนินการทางการคลังและงบประมาณของรัฐ การกำหนดวินัยทางการคลังด้านรายได้และรายจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การบริหารทรัพย์สินของรัฐและเงินคงคลัง และการบริหารหนี้สาธารณะ

๒) **การปฏิรูปกระบวนและสถาบันทางเศรษฐกิจตลอดวงจรนโยบาย (PDCA)** เป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องจนเกิดความมั่นคง มั่นคั่ง และ

ยั่งยืน ไม่ใช่เฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดไว้ใน **มาตรา ๒๕๗** การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ**มาตรา ๒๕๘** ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้ ฉ. ด้านเศรษฐกิจ (๑) ขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี (๒) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (๓) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิผล และ (๔) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจไว้ใน **มาตรา ๘** โดยให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ (๑) ด้านการเมือง (๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (๓) ด้านกฎหมาย (๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม (๕) ด้านการศึกษา (๖) ด้านเศรษฐกิจ (๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๘) ด้านสาธารณสุข (๙) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ (๑๐) ด้านสังคม (๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

สำหรับ **“การปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ”** ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจได้กำหนดการปฏิรูปเป็น ๓ ด้าน คือ ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม และด้านการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายระดับและหลายด้าน ซึ่งที่สำคัญมีดังนี้

การปฏิรูปด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจไทยมีการเติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน จำเป็นต้องมีการปฏิรูปหรือปรับปรุงกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา อาทิ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนประกอบธุรกิจ อาทิ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้น

การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม มีความสำคัญต่อการกระจายความมั่งคั่งและความเจริญเติบโตของประเทศให้ทั่วถึง และยั่งยืน โดยมีข้อกฎหมายที่ต้องได้รับการปฏิรูป ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๖๐ ร่างพระราชบัญญัติสถาบันการเงินชุมชน พ.ศ. .... พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการเงินฝากที่ไม่มีการเคลื่อนไหวของสถาบันการเงิน พ.ศ. .... พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรพุทธศักราช ๒๔๘๑ เป็นต้น

การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจให้สามารถรองรับบริบทการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลง มีความสำคัญต่อการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการปฏิรูปนี้สอดคล้องกับข้อกฎหมายที่สำคัญดังนี้

๑) **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลไกการวางแผนส่วนกลาง** ได้แก่ พระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ (สำนักงบประมาณ) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ)

๒) **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลไกการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Execution)** ในส่วนนี้จะมุ่งเน้นพิจารณากฎหมายที่กำกับการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายหลักที่กำหนดในกรอบปฏิรูปเศรษฐกิจในด้านที่ ๑ ความสามารถในการแข่งขันและผลิตภาพ และด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม เช่น สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริม SMEs สถาบันที่เกี่ยวข้องกับระบบนวัตกรรม สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม เป็นต้น มีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ฉบับที่ ...) พ.ศ.... พระราชบัญญัติว่าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้น

๓) **กลไกการติดตามและประเมินผลนโยบาย (Policy Monitoring and Evaluation)** ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของ สปท. ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

แนวคิดการทำงานของคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ จะเน้นการต่อยอดและใช้ประโยชน์จากการศึกษาวิเคราะห์ที่ได้จากการดำเนินการปฏิรูปที่ผ่านมา เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่ง**ข้อเสนอของ สปท.** สามารถจัดแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ การออกกฎหมายใหม่ และการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งการปรับปรุง ปรับบทบาท จัดระบบกลไกการพัฒนาที่อยู่ในปัจจุบัน โดยการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ มีดังนี้

๑) **ด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ** มีข้อเสนอของ สปท. ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การปฏิรูปเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) การพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของแรงงานไทยและร่างพระราชบัญญัติบูรณาการการพัฒนากำลังแรงงานแห่งชาติ พ.ศ. .... การเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรมสาขาหลัก การปฏิรูปข้าวทั้งระบบ (นำร่องเมืองข้าวจังหวัดกาฬสินธุ์/การจัดการข้าวโดยระบบสหกรณ์/แนวทางการปฏิรูปข้าวอย่างเป็นระบบ การปฏิรูปกฎหมายแข่งขันทางการค้าและร่างพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. .... การปฏิรูปเรื่องการสร้างสังคมผู้ประกอบการและร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อนวัตกรรม การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (Creative and

Cultural Economy) และการปฏิรูปเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) แผนปฏิรูประบบทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

๒) **ด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม** มีข้อเสนอของ สปท. ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักประกันความมั่นคงด้านรายได้เพื่อการยังชีพของผู้สูงอายุ : การเร่งรัดการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ เศรษฐกิจเพื่อสังคม (Social Economy) การปฏิรูปการเงินฐานราก และร่างพระราชบัญญัติสถาบันการเงินชุมชน พ.ศ. .... ธนาคารที่ดินและร่างพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... การปฏิรูประบบสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน การปฏิรูปการประกันภัยการเกษตร การปฏิรูประบบการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินแก่ประชาชน และเศรษฐกิจผู้สูงวัย เป็นต้น

๓) **ด้านการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ เรื่อง การปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ** มีข้อเสนอและแนวทางการขับเคลื่อน ได้แก่ การสร้างวินัยทางการคลัง การปฏิรูปกระบวนการงบประมาณ การปฏิรูปการคลังท้องถิ่น การสนับสนุนระบบการตัดสินใจของรัฐสภาในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน การปรับแก้ไขนิยามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินงบประมาณและเงินกองทุนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน รวมทั้งมีข้อเสนอให้การปรับแก้ไขกฎหมายและการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (๑) การแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ (ร่าง) พระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... และ (ร่าง) พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. .... โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) การจัดทำปฏิทินการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่ประจำปีงบประมาณ ตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในมิติยุทธศาสตร์ และมิติภารกิจของส่วนราชการ และมิติพื้นที่ของสำนักงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (๓) การร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ และพัฒนากลไก กระบวนการและเครื่องมือ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ (๔) การดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการประกาศใช้ พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... และ พ.ร.บ. การเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ... ให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนด ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (๕) การสนับสนุนให้มีสำนักงบประมาณของรัฐสภาของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการทำหน้าที่วิเคราะห์และให้ความเห็นตามหลักวิชาการในการดำเนินนโยบายการคลัง ทั้งนี้ในระยะเวลา ๕ ปี เมื่อสำนักงบประมาณของรัฐสภาได้พัฒนาขีดความสามารถจนเพียงพอแล้วสมควรขยายไปสู่สถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภาต่อไป

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

ขั้นตอนของการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ได้ให้ความสำคัญกับบริบทของสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาในอนาคต ทั้งจากบริบทภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และบริบทภายในที่อาจเป็นอุปสรรคให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งมีความซับซ้อน เกี่ยวพันกัน และมีพลวัตรสูง โดยมีการพิจารณาและวิเคราะห์ผลกระทบจากบริบทภายนอกและภายใน ทั้งในทางบวกและทางลบที่จะกระทบต่อการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้สามารถกำหนดแผนการปฏิรูปที่มีความชัดเจนและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยสาระสำคัญของสถานการณ์และแนวโน้มภายนอกและภายในประเทศ มีดังนี้

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

โลกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตมีความซับซ้อน รวดเร็วฉับพลัน และสร้างความผลกระทบอันผันผวนให้กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยบางสถานการณ์อาจควบคุมหรือคาดการณ์ได้ยากมากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งบริบท

ภายนอกที่สำคัญที่กระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม และการปฏิรูปสถาบันด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

๑) **ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี** มีบทบาทสำคัญพลิกโฉมเศรษฐกิจของทุกประเทศทั่วโลก ช่วยสร้างโอกาสและส่งเสริมการยกระดับผลิตภาพของภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น เทคโนโลยีสำคัญ คือ เทคโนโลยีการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน (data analytics) ซึ่งช่วยให้หน่วยงานต่างๆ สามารถใช้ข้อมูลในการกำหนดและตัดสินใจเชิงนโยบาย ขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย และติดตามและประเมินผลได้อย่างตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ โดยในหน่วยงานภาครัฐของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วหลายแห่งและองค์กรระหว่างประเทศได้มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนี้แล้ว ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายที่สำคัญต่อประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยที่ยังมีระดับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ในระดับต่ำ ต้องรีบเร่งปฏิรูประบบและกลไกต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสทางเทคโนโลยีได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามการพัฒนาเทคโนโลยีอาจส่งผลกระทบให้เกิดแนวโน้มขนาดช่องว่างของการเข้าถึงเทคโนโลยีขยายกว้างมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การปฏิรูปจำเป็นต้องคำนึงถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีด้วย

๒) **การแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับประเทศ** การแข่งขันและแสวงหาการโอกาสของการเติบโตทางธุรกิจในระดับประเทศและภูมิภาคมีแนวโน้มทวีความร้อนแรงมากขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ และภูมิภาคมีความเข้มข้น และถูกใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองและสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ซึ่งพบได้จากรูปแบบของมาตรการระหว่างประเทศต่างๆ เช่น มาตรการกีดกันทางการค้า มาตรการทางการเงินและการคลัง มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม มาตรฐานระหว่างประเทศของสินค้าและบริการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่มีลักษณะซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรการต่างๆ เหล่านี้อย่างรู้เท่าทัน และแสวงหาการใช้ประโยชน์จากมาตรการเหล่านี้ โดยอาจมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปกลไกเชิงสถาบันบางอย่าง เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อสภาพการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นดังกล่าว

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

สถานการณ์และแนวโน้มในประเทศซึ่งมีผลกระทบต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการสร้างความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม และการปฏิรูปสถาบันด้านเศรษฐกิจ ที่สำคัญมีดังนี้

๑) **ปัญหาความเหลื่อมล้ำหลากหลายมิติ** ในปัจจุบันประเทศไทยยังประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทั้งในด้านความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ ทำให้ชุมชนในท้องถิ่นห่างไกลจำนวนมากยังขาดโอกาสในการเข้าถึงโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน หรือบริการภาครัฐที่สำคัญ รวมทั้งขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อสร้างรายได้และการเข้าถึงบริการทางการเงิน ประชาชนในพื้นที่จึงประสบปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทั้งด้านโอกาสและรายได้ ความยากจนจึงกระจุกตัวในเขตชนบทมากกว่าเขตเมือง โดยสัดส่วนคนจนในปี ๒๕๕๘ ในเขตชนบทมีสัดส่วนคนจนถึงร้อยละ ๘.๙๑ ขณะที่เขตเมืองมีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๕.๔๙ และในจังหวัดที่ยากจนที่สุด ๑๐ จังหวัดยังคงประสบปัญหาภาวะยากจนเรื้อรังตลอดระยะเวลา ๙ ปี ขณะเดียวกัน ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างกลุ่มรวยสุดและจนสุดยังมีความแตกต่างกันถึง ๒๒.๑ เท่า สะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่กระจุกตัวเฉพาะบางกลุ่มและมีความเหลื่อมล้ำด้านการจัดสรรทรัพยากรไปยังพื้นที่ต่างๆ ในประเทศ

๒) **สภาวะการแข่งขันกับต่างประเทศมีความรุนแรงขึ้นในขณะที่ศักยภาพด้านเทคโนโลยีของไทยยังต่ำ** ประเทศไทยติดอยู่ในกับดักของการแข่งขัน ทั้งจากประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศไทย และประเทศที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในขณะที่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในด้านศักยภาพทางเทคโนโลยี ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากอันดับ Global

Innovation Index ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการวิจัยพัฒนาและด้านการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่อันดับที่ ๕๑ ซึ่งยังตามหลังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอย่างเช่นมาเลเซีย ซึ่งได้อันดับที่ ๓๗ และประเทศจีนซึ่งได้อันดับที่ ๒๒ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางทั้งหมด ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๑๐ และอยู่ในอันดับกึ่งกลาง เมื่อเปรียบกับประเทศกลุ่มอาเซียน ซึ่งการจัดอันดับ Global Innovation Index นั้นประเมินจากสภาวะของปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เช่น สถาบัน การศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน และศักยภาพของภาคธุรกิจ เป็นต้น รวมทั้งตัวชี้วัดต่างๆ เช่น การสร้างองค์ความรู้ การกระจายความรู้ และ ผลผลิตความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันและประเทศที่เป็นผู้นำด้านการวิจัย โดยค่าใช้จ่ายในการวิจัยพัฒนา (GERD) สำหรับภาครัฐและภาคเอกชนปัจจุบันที่ประมาณร้อยละ ๐.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ในขณะที่ประเทศที่เป็นผู้นำด้านการวิจัยส่วนใหญ่ เช่น ประเทศจีน สิงคโปร์ และเยอรมัน ตั้งเป้าหมายในการลงทุนวิจัยพัฒนาไว้ที่ ร้อยละ ๒.๕ ถึง ๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ส่วนประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางระดับสูง เช่น ประเทศจีน มาเลเซีย และรัสเซีย โดยมากจะตั้งเป้าหมายในการลงทุนวิจัยพัฒนาไว้ที่ระดับร้อยละ ๑ ขึ้นไป

ด้วยสถานการณ์ดังกล่าว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเร่งเสริมและสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ผ่านการปฏิวัติทางเทคโนโลยีและดิจิทัลของประเทศ โดยต้องสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ไทยมีพื้นฐานที่เข้มแข็งและสามารถต่อยอดไปสู่ศักยภาพที่สูงขึ้นได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งรองรับแนวโน้มบริบทโลกในอนาคตด้วย เช่น เกษตรกรรม ธุรกิจโรงแรมและบริการ อาหาร รถยนต์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ธุรกิจชีวภาพ ธุรกิจดิจิทัล ธุรกิจสุขภาพ และ ธุรกิจการศึกษา เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการที่จะสร้างการเติบโตของประเทศได้อย่างยั่งยืน

๓) **กลไกและกระบวนการในการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาประเทศ (Policy Cycle)** ผ่านระบบราชการยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถนำไปสู่ประสิทธิผลของนโยบายได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นผลจากระบบการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Execution) และการติดตามและประเมินผลนโยบาย (Policy Monitoring and Evaluation) ยังมีลักษณะเป็นเส้นตรง (Linear) โดยมิได้มีลักษณะที่ครบวงจร (Cycle) กล่าวคือ ไม่มีการนำผลการประเมินนโยบายมาใช้สำหรับการปรับปรุงนโยบายกำหนดนโยบายใหม่ หรือปรับปรุงกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเข้มข้น (feedback) จึงเป็นปัจจัยที่ลดทอนประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการถ่ายระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย

การปฏิรูประบบและสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจนั้น เป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผล ซึ่งในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและออกแบบแนวทางการปฏิรูป จะใช้กรอบแนวคิดวงจรนโยบาย หรือ P D C A ทั้งระบบ โดยจะมุ่งเน้นทั้งการปรับทั้งระบบด้วยการพัฒนากลไกความเชื่อมโยงและการจัดรูปแบบการแบ่งหน้าที่เสียใหม่ให้สอดคล้อง และการปรับในแต่ละส่วนของวงจร (นั่นคือปรับทั้งในส่วนของ P D C และส่วนของ A) โดยที่ในแต่ละส่วนของวงจรนั้นพิจารณาแนวทางการปฏิรูปโดยยึดหลักการ (Guiding principles) สำคัญที่จะมีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร นั่นคือหลักการ (guiding principles) ในการกำหนดอำนาจบทบาทที่ชัดเจนโดยอาจมีกฎหมายหรือกฎระเบียบรองรับ (Authority) หลักการ ของเรื่องกระบวนงาน (Process) และหลักการของเรื่องขีดความสามารถ/ความเป็นผู้นำ/ความเป็นอิสระ/ความรับผิดชอบ (Ledership, authonomy, competency) ดังนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจจึงจัดกลุ่มองค์กรและระบบที่เกี่ยวข้องออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑) **กลุ่มที่หนึ่ง** ประกอบด้วย (๑) หน่วยงานกำหนดยุทธศาสตร์รวมของประเทศที่ทำหน้าที่เป็นต้นหนในการสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาว ๒๐ ปี และถ่ายทอดลงสู่ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในระยะ ๕ ปี และ (๒) สำนักงานสถิติแห่งชาติ/สำนักงานสถิติของประเทศซึ่งรับผิดชอบการจัดทำระบบข้อมูลขนาดใหญ่

และการวิเคราะห์เบื้องต้นที่สามารถสนับสนุนระบบ P D C A ที่มีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของวงจรเพราะระบบสถิติและข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัยและครอบคลุมนับเป็นเครื่องมือสำคัญในทุกขั้นตอนของวงจรนโยบาย

๒) **กลุ่มที่สอง** เป็นกลุ่มสถาบันด้านการเงิน การคลังและการบริหารสินทรัพย์ของประเทศซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างและรักษาความยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว ได้แก่ การปฏิรูปหน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานด้านภาษี/หน่วยงานกำหนดนโยบายการคลัง หน่วยงานกำหนดนโยบายการเงิน และหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ ภายใต้กรอบหลักการปฏิรูปให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว

๓) **กลุ่มที่สาม** ประกอบด้วยการปฏิรูปหน่วยงานปฏิบัติ/หน่วยงานขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจและหน่วยงานติดตามและประเมินผล รวมถึงการกำหนดบทบาทหน่วยงานประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานในระดับปฏิบัติที่ต้องมีความรับผิดชอบชัดเจน

การวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาด้านการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ จะแบ่งการวิเคราะห์เป็น ๓ ระบบ ดังนี้

๑) **ระบบการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation):** ระบบการกำหนดนโยบายที่ดีจะต้องสามารถนำไปสู่การมีนโยบายที่มองภาพอนาคตอย่างชัดเจน ให้ทางเลือกการพัฒนาใหม่ๆ ที่สามารถทำให้เป็นจริงได้ (Visionary, Pragmatic and Innovative) มีจุดเน้นชัดเจน (Right Focus) เชื่อมโยงกันอย่างมีบูรณาการ (Synergy of Policies) ซึ่งปัจจุบันระบบการกำหนดนโยบายของไทยยังเผชิญสถานการณ์และสภาพปัญหาหลายด้าน ประกอบด้วย

สภาพปัญหาด้านโครงสร้าง (Structure) พบว่า กระบวนการจัดทำนโยบายในปัจจุบันมีกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดแนวทางการทำงาน และโครงสร้างกลไกที่มีความเชื่อมโยงรองรับภารกิจที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ **พระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** กำหนดบทบาทภารกิจของหน่วยงานวางแผนพัฒนาประเทศ คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ต้องเป็นหน่วยงานกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาประเทศ และเสนอแนะความคิดเห็นต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาประเทศที่สำคัญ ส่วน**พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณและกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ** มีการกำหนดบทบาทภารกิจแก่สำนักงบประมาณให้ทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณให้กับส่วนราชการต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาประเทศและนโยบายรัฐบาล รวมทั้งมีกำหนดกลไกและขั้นตอนในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานนโยบายและหน่วยงานจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายและแผนพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งส่งผลให้มีการออกพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งทำให้เกิดเงื่อนไขใหม่ของกระบวนการวางแผนนโยบายของประเทศ กล่าวคือ โครงสร้างของกระบวนการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์มีซับซ้อนและมีหลายระดับมากขึ้น และบางระดับมีความเหลื่อมซ้อนกัน เช่น การกำหนดให้มีแผนปฏิรูปประเทศในขณะเดียวกันในแผนแม่บทที่เกิดจากยุทธศาสตร์ชาติ และมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งขอบเขตและรูปแบบของแผนไม่มีความชัดเจนว่าแตกต่างกันอย่างไร จึงทำให้หน่วยงานวางแผนในแต่ละระดับเกิดความสับสนและจัดทำแผนในลักษณะที่ไม่มีความชัดเจน ส่งผลให้หน่วยงานจัดสรรงบประมาณไม่สามารถอ้างอิงแผนที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณที่เกิดผลต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมได้อย่างประสิทธิผล รวมทั้งส่งผลต่อการเชื่อมต่อนโยบายจากระดับภาพรวม ถ่ายระดับ (Cascade) ลงมาระดับปฏิบัติระดับต่างๆ อีกด้วย

สภาพปัญหาด้านกระบวนการ (Process) จากปัญหาโครงสร้างดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้กระบวนการส่งต่อนโยบายจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปสู่การจัดสรรงบประมาณไม่สามารถนำไปสู่การตอบโจทย์การพัฒนาประเทศได้อย่างตรงจุดและมีผลกระทบสูง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนา

ประเทศอย่างแท้จริง แผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนาต้องสามารถชี้เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่เป็นระบบชัดเจน ประกอบด้วย การระบุประเด็นการพัฒนาในลักษณะบูรณาการ (Cross-Cutting / Agenda) การกำหนดแผนงาน/โครงการที่สำคัญและมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศสูง (Flagship) มีการกำหนดแนวคิด/ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว (Long-tern Concept/Idea) และต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดในระดับผลลัพธ์ที่สามารถสะท้อนความสำเร็จของนโยบายได้อย่างแท้จริง ซึ่งหากกระบวนการกำหนดนโยบายสามารถกำหนดประเด็นต่างๆ ดังกล่าวได้ จะทำให้กระบวนการถ่ายทอด (Cascade) ไปสู่การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานปฏิบัติแต่ละระดับสอดคล้องกับกับเป้าหมายโดยรวมของประเทศ นอกจากนี้ประเด็นปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งคือ การขาดกระบวนการประเมินก่อนการกำหนดนโยบาย (Ex-Ante Evaluation) ซึ่งทำให้ไม่สามารถประเมินความเป็นไปได้ของการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่เป้าหมายไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวม

สภาพปัญหาด้านศักยภาพและภาวะผู้นำขององค์กร (Leadership and Competency) จากปัญหาที่พบในด้านกระบวนการกำหนดนโยบาย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ปัญหาที่เป็นรากเหง้า คือ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบวางแผนนโยบายยังขาดความเข้มแข็งทั้งในเชิงความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ (Competency) ที่จำเป็นสำหรับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในลักษณะที่เป็นการมองอนาคตอย่างมีพลวัต (Foresight Thinking) อีกทั้งยังขาดเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับสนับสนุนการกระบวนการวางแผนและการวิเคราะห์พลวัตทางเศรษฐกิจและความทันสมัยของเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น Big Data หรือ Policy Lab เป็นต้น จึงทำให้ไม่สามารถกำหนดแผนที่มีจุดเน้นชัดเจน มีเป้าประสงค์คมชัด และมีตัวชี้วัดที่สะท้อนผลสำเร็จของการพัฒนาประเทศที่ตรงจุดตรงประเด็น ซึ่งปัญหาด้านศักยภาพและภาวะผู้นำขององค์กรดังกล่าวนี้ ทำให้หน่วยงานไม่สามารถเป็นผู้มีบทบาทชี้นำการพัฒนาและขาดความเป็นอิสระในการดำเนินบทบาทของตน (Autonomy)

๒) **ระบบการเชื่อมต่อนโยบายและแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Execution)** ในทางปฏิบัติการเชื่อมโยง และการถ่ายระดับ (cascade) ของนโยบายและยุทธศาสตร์ จากระดับประเทศสู่ระดับหน่วยงานและพื้นที่ ยังขาดจุดเน้นที่ชัดเจน เนื่องจากสภาพปัญหาต่างๆ ดังนี้

สภาพปัญหาด้านโครงสร้าง (Structure) พบว่า แผน/นโยบาย/ยุทธศาสตร์ในภาพรวมของประเทศ ยังไม่มีการกำหนดเป้าหมายและประเด็นที่ชัดเจน โดยเฉพาะในประเด็นที่เป็นบูรณาการหรือประเด็นที่ต้องมีการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน (cross-cutting) จึงทำให้แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบเพียงเฉพาะการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของตนเป็นหลัก และขาดการพิจารณาความเชื่อมโยงที่จะตอบโจทย์การพัฒนาในภาพรวมของประเทศ นอกจากนี้ยังขาดการกำหนดกลไกหรือหน่วยงานที่ชัดเจนที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการดำเนินงานขับเคลื่อนประเด็นเชิงบูรณาการสำคัญ โดยมีการกำหนดภารกิจหน้าที่และโครงสร้างกลไกที่เชื่อมโยงภารกิจกับหน่วยงานต่างๆ ที่สอดรับกันอย่างชัดเจน ทำให้หลายๆ กลไกมีภารกิจซ้ำซ้อนหรือเหลื่อมกัน รวมทั้งไม่มีการกำหนดปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อให้หน่วยงานสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพด้วย

สภาพปัญหาด้านกระบวนการ (Process) พบว่า การดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ของหน่วยงานปฏิบัติ มีลักษณะที่มุ่งเน้นการดำเนินการให้ครบตามขั้นตอน แต่ไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจน ที่สะท้อนการแสดงผลจากกระบวนการดำเนินการดังกล่าว ควบคู่กับการกำหนดความรับผิดชอบ (accountability) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการจัดสรรงบประมาณ ที่เป็นกลไกสำคัญในเชื่อมต่อนโยบายไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น การกำหนดเป็นปฏิทินงบประมาณไว้ชัดเจน และมีการดำเนินการตามขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทิน แต่ขาดการวิเคราะห์ประมวลแบบเชื่อมโยงทั้งระบบเพื่อกำหนดลักษณะกิจกรรมที่สะท้อนผลผลิต (output) และตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลต่อการบรรลุผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ในภาพรวมของประเทศได้อย่างแท้จริง ทำให้การกำหนดแผนงาน/โครงการต่างๆ ยังขาดคุณภาพและไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒาประเทศได้อย่างมีนัยยะสำคัญ ซึ่งการปฏิรูปกระบวนการในการนำ

นโยบายสู่การปฏิบัติมีความสำคัญมากที่จะต้องทำให้เกิดความรับผิดชอบ (Accountability) ผลการดำเนินนโยบายตั้งแต่ระดับรัฐมนตรีเจ้าสังกัด จนถึงหน่วยปฏิบัติระดับต่างๆ

สภาพปัญหาด้านศักยภาพและภาวะผู้นำขององค์กร (Leadership and Competency) พบว่า จุดอ่อนสำคัญของการถ่ายระดับนโยบายสู่การปฏิบัติ คือ ความเข้มแข็งของกลไกจัดสรรงบประมาณไปสู่หน่วยงานปฏิบัติ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และทักษะ (Competency) ที่จำเป็นในการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของแผนงาน/โครงการสำคัญ (Agenda-based) ที่จะส่งผลต่อเป้าหมายในภาพรวมของประเทศ รวมทั้งยังขาดเครื่องมือและระบบข้อมูลในการช่วยวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดสรรงบประมาณกับการประเมินความสำเร็จของนโยบายดังกล่าวได้อย่างแม่นยำ เพื่อจะสนับสนุนระบบการจัดสรรงบประมาณไปสู่แผนงาน/โครงการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การถ่ายระดับนโยบายและการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติสามารถส่งผลให้เกิดการบรรลุเป้าหมายภาพรวมของประเทศได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปฏิรูปศักยภาพของกลไกการเชื่อมต่อการถ่ายระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

๓) **ระบบการติดตามและประเมินผลนโยบาย (Policy Monitoring and Evaluation)**

ปัจจุบันแม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลทั้งในระดับยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลค่าเป้าหมายเชิงผลกระทบและผลลัพธ์ และในระดับแผนงาน/โครงการที่ให้ความสำค้ญกับการติดตามประเมินผลค่าเป้าหมายเชิงผลผลิต แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานยังไม่เกิดประสิทธิผล เพราะมีระบบประเมินผลแบบปิด ขาดการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยง ไม่สามารถทำให้ผลการประเมินผลถูกนำไปใช้ประโยชน์หรือใช้เป็นบทเรียนที่สำคัญต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการต่อไปได้ ส่งผลให้การดำเนินการตามหลักการ PDCA ไม่ครบวงจรและขาดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินผลการพัฒนา การวิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดลำดับความสำคัญในแผนระยะถัดไป (ไม่มี Big data และความไม่ทันสมัยและการวางระบบของหน่วยงานเก็บข้อมูล) ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน (๒) มีหน่วยงานด้านการติดตามประเมินผลหลายหน่วยงาน และมีระบบการติดตามประเมินผลแยกส่วนกัน ทำให้ผลการประเมินไม่สะท้อนข้อเท็จจริง (๓) การเชื่อมต่อระหว่างการประเมินผลในระดับ Impact/Outcome ลงมาสู่ระดับ Output ยังอ่อนแอ ทำให้ตัวชี้วัดในทุกระดับไม่สามารถสะท้อนผลสำเร็จของนโยบายประเทศได้อย่างเชื่อมโยงและชัดเจน (๔) ขาดการวางระบบการจัดเก็บข้อมูลที่แสดงผลกระทบจากการดำเนินงานในระดับพื้นที่และระดับกระทรวง ทำให้ไม่มีระบบการจัดเก็บสารสนเทศด้านการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน (๕) การติดตามประเมินผลไม่สามารถดำเนินการได้ครบวงจรตามหลักวิชาการตั้งแต่ก่อน กำลังดำเนินการ และหลังดำเนินแผนงาน/โครงการเสร็จสิ้น (๖) เครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการเน้นการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการปฏิบัติงานในโครงการมากกว่ารายงานผลการประเมิน และ (๗) ขาดการนำผลการประเมินข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานวางแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ เพื่อนำไปประกอบการวางแผนในระยะต่อไป (Act)

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจยึดหลักการสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีเป็นหลักการชี้นำ (Guiding Principles) ในภาพรวม อันได้แก่ (๑) หน่วยงานภาครัฐต้องมีขนาดกระทัดรัด โปร่งใส ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดแนวทางที่จะปรับเปลี่ยนบทบาทแยกแยะการทำหน้าที่ผู้กำกับ ตรวจสอบ/ออกกฎระเบียบ (Regulator) การเป็นผู้สนับสนุน/อำนวยความสะดวก (Facilitator) และการเป็นผู้ดำเนินการ (Operators) ให้มีความชัดเจน และขณะเดียวกันก็ลดความซ้ำซ้อน ย้อนแย้งในการติดตาม กำกับและตรวจสอบลง และเพิ่มบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้การเนินธุรกิจมีความคล่องตัวและให้สิทธิประโยชน์เพื่อจูงใจให้

ภาคเอกชนเข้ามาลงทุน และ (๒) บทบาทภาครัฐในการส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพ การพัฒนานวัตกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา และระบบมาตรฐานของภาคเอกชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องปฏิรูปในระดับองค์กร/สถาบันของรัฐ การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงสอดคล้องโดยตรงกับ (ร่าง) แผนยุทธศาตร์ชาติจำนวน ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) **ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** โดยประเด็นพัฒนาประกอบด้วย (๑) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ (๒) การพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) เพื่อสร้างผู้ประกอบการทางธุรกิจ (๓) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ (๔) การวางรากฐานที่แข็งแกร่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๒) **ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอทางสังคม** โดยประเด็นพัฒนาประกอบด้วย (๑) การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนทุกลุ่มในสังคม (๒) การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง และ (๓) การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๓) **ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** โดยประเด็นพัฒนาประกอบด้วย (๑) การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ (๓) การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ (๔) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในการปฏิบัติราชการและมีความเป็นมืออาชีพ และ (๖) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านสถาบันเศรษฐกิจกับแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ

การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ (Economic Institution Reform) จะมีบทบาทสำคัญต่อการปรับระบบสถาบันทางเศรษฐกิจให้มีโครงสร้างที่เหมาะสมเพื่อการขับเคลื่อนแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในสองส่วน ดังนี้

๑) ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการแผนแม่บทของยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวม ให้เป็นสถาบันชั้นนำที่สามารถบริหารจัดการแผนแม่บทด้านเศรษฐกิจ ตั้งแต่ การกำหนดแผน การนำแผนแม่บทสู่การปฏิบัติ และการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลให้มีพลวัตรและครบวงจรที่สะท้อนผลการประเมินย้อนกลับที่สามารถบริหารจัดการเศรษฐกิจไทยให้สามารถปรับตัวหรือมีความคล่องตัว ความหยุ่นตัว สามารถรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก

๒) ปรับกลไกทางราชการที่มีอยู่ในปัจจุบันให้รองรับการดำเนินงาน เพื่อตอบโจทย์ประเด็นพัฒนาสำคัญในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน โดยการยกระดับปรับปรุงองค์กรเดิม จัดตั้งองค์กรใหม่ และพัฒนากลไกการบริหารจัดการที่สำคัญในด้านที่สำคัญในอนาคต เช่น แผนแม่บทผลผลิตภาพการผลิต เป็นต้น

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑) ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

๒) กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม

๓) ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศตามหลัก PDCAและที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประด็นการปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) มีผลิตภาพสูงขึ้น (higher productivity)

๒) มีความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น (more competitive)

๓) มีการเติบโตอย่างครอบคลุมทั่วทุกภาคส่วน (more inclusive)

๔) มีการเติบโตอย่างยั่งยืน (more sustainable)

๕) สถาบันทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูง (high performance economic institution)

๑.๕ ตัวชี้วัด

(กล่าวถึงตัวชี้วัดรวมของด้านการปฏิรูป)

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป
หัวข้อที่ ๑ : การปฏิรูปด้านความสามารถในการแข่งขัน
หัวข้อย่อย ๑.๑ ผลิตภาพ (Productivity)

เพื่อการสนับสนุนการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศให้เพิ่มเป็นมากกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี ในทศวรรษข้างหน้า (จากเดิมร้อยละ ๓.๐ ต่อปี) การปฏิรูปส่วนย่อยที่ ๑.๑ นำเสนอแนวทางและการดำเนินการเพื่อเพิ่มผลผลิตและศักยภาพในการแข่งขันให้แก่อุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมใหม่ที่กำลังจะเติบโต รวมถึงปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขัน (Cross – Industry Enabler) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพแรงงานภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และ SMEs

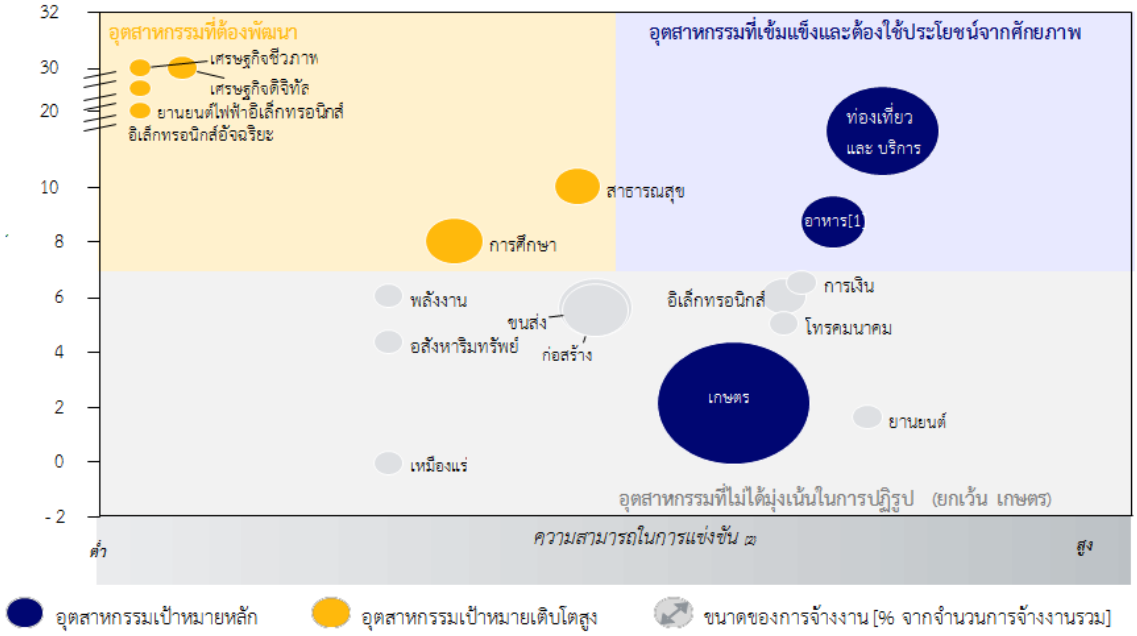
กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ๓ อุตสาหกรรมกล่าวคือ อุตสาหกรรมการเกษตร ท่องเที่ยวและบริการ และอาหาร เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าโดยรวมกว่าร้อยละ ๔๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และสามารถช่วยยกระดับและกระจายความเจริญของเศรษฐกิจไทยในระยะสั้นได้ เนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีแรงงานมากกว่า ๒๐ ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ ๖๐ ของแรงงานทั้งประเทศ) ทั้งนี้ อุตสาหกรรมเกษตรมีความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทย โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และประมาณร้อยละ ๓๐ ของการจ้างงาน ดังนั้นการปฏิรูปเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและสมรรถภาพของอุตสาหกรรมการเกษตรจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ และอุตสาหกรรมอาหาร มีโอกาสขยายตัวเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะจากการเจริญเติบโตของ CLMVT (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย)

นอกจากนี้กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่กล่าวคือ อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ และอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตสูงและเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญในระยะยาวต่อเศรษฐกิจของไทยในอนาคต ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมชีวภาพ (บูรณาการเข้ากับอุตสาหกรรมการเกษตรและอาหาร) อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (พัฒนาต่อยอดจากอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีอยู่แล้ว) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (พัฒนาจากอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์) อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการศึกษา และอุตสาหกรรมการ แพทย์และสุขภาพ

นอกจากการปฏิรูปที่เฉพาะเจาะจงด้านอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขัน (Cross – Industry Enabler) อื่นๆ เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี และการควบคุมด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมทางการแข่งขันทางการค้า และตลาดเสรี ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการพัฒนาผลผลิตและประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยได้ นอกจากนี้ การรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration) และการส่งเสริมวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม เป็นปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มเติม ซึ่งจะครอบคลุมอยู่ในประเด็นการปฏิรูปส่วนย่อยที่ ๑.๒ และ ๑.๓

ในการเพิ่มผลิตภาพของเศรษฐกิจของประเทศจำเป็นต้องปฏิรูปทั้งในด้านที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละอุตสาหกรรมและปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขัน ในการจัดทำประเด็นปฏิรูปสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศได้ถูกประเมินโดยใช้ปัญหาหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและตัวอย่างกรณีศึกษาของประเทศต่างๆ ในการเสนอแนะมาตรการในการแก้ปัญหาหลักเหล่านี้

แผนภาพที่ ๑ : การเจริญเติบโตและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม

1) อาหารแปรรูป; 2) อันดับอุตสาหกรรมของประเทศไทยจากขนาดของตลาด (เกษตร ท่องเที่ยวและบริการ อาหาร การเงิน ยานยนต์ ก่อสร้าง เป็นต้น) อันดับ Global Competitive Index สำหรับอุตสาหกรรมศึกษา, อันดับการเข้าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับอุตสาหกรรมโทรคมนาคม อันดับ World Health Organization สำหรับอุตสาหกรรมสาธารณสุข และดัชนี Logistic Performance Index ของอุตสาหกรรมขนส่ง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; Euromonitor; ธนาคารโลก

จากแผนภาพที่ ๑ การวิเคราะห์เพื่อหาอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักต่างๆ นั้น จะใช้ตัวแปรหลัก ๒ ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการแข่งขัน และโอกาสในการเติบโตของกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย (CLMVT) ตัวแปรเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันในปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต (โอกาสในการเติบโตของภูมิภาค) ของแต่ละอุตสาหกรรม และสามารถใช้แยกวิธีการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไปดังนี้

- มีความสามารถในการแข่งขันสูงและมีการเติบโตของภูมิภาคที่สูง: อุตสาหกรรมเหล่านี้เป็นอุตสาหกรรมที่ควรถูกใช้ศักยภาพให้เป็นประโยชน์ โดยใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถแข่งขันในปัจจุบันและการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมเพื่อให้บรรลุศักยภาพการเติบโตของภูมิภาค
- มีความสามารถในการแข่งขันต่ำและมีการเติบโตของภูมิภาคที่สูง: อุตสาหกรรมเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้บรรลุศักยภาพการเติบโตของภูมิภาค
- มีความสามารถในการแข่งขันต่ำและมีการเติบโตของภูมิภาคที่ต่ำ: อุตสาหกรรมเหล่านี้ไม่ได้รับการพิจารณาเพิ่มเติมในการปฏิรูปด้านที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละอุตสาหกรรม แต่จะได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งผ่านการปฏิรูปด้านปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขัน

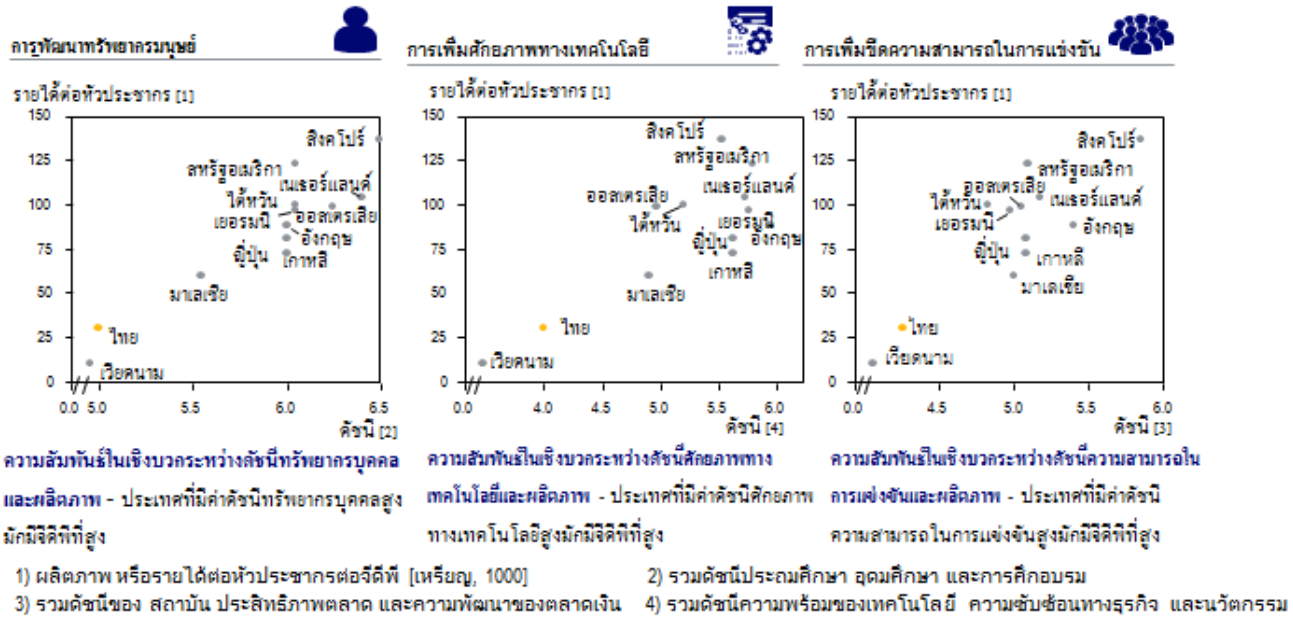
จากผลการประเมินอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ และอุตสาหกรรมอาหาร เป็นอุตสาหกรรมที่มีความเข้มแข็งและควรเลือกใช้ศักยภาพให้เป็นประโยชน์ ในขณะที่อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล อุตสาหกรรมการศึกษา อุตสาหกรรมทางการแพทย์และสุขภาพ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตสูงและควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพของประเทศไทย ซึ่งจำเป็นต้องมีวัตถุดิบในรูปของชีวมวลสามารถพัฒนาโดยอาศัยอุตสาหกรรมการเกษตรที่มีขนาดใหญ่ของประเทศ อีกทั้งอุตสาหกรรมใหม่ที่มีการเติบโตสูง เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรม

เครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ สามารถพัฒนาโดยอาศัยอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ปัจจุบันที่มีขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมที่มีการเติบโตสูงเหล่านี้จะเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์มวลรวมและการจ้างงานของประเทศในอนาคต ในลักษณะเดียวกันกับที่การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ และอุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในปัจจุบัน

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการเกษตรได้รับเลือกให้เป็นอุตสาหกรรมหลักเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างมากในเชิงเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อุตสาหกรรมเกษตรนั้น คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และประมาณร้อยละ ๓๐ ของการจ้างแรงงานไทย

ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมใหม่จะคิดเป็นร้อยละ ๖๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แต่ยังมีอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่มีความสำคัญเช่นดียวกันอุตสาหกรรมเหล่านี้ แต่ยังไม่ได้ถูกเลือกเนื่องด้วยความจำเป็นในการจัดลำดับความสำคัญ อย่างไรก็ดีอุตสาหกรรมเหล่านี้ก็จะได้รับประโยชน์จากการปฏิรูปปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขัน (Cross-industry enablers)

แผนภาพที่ ๒ : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนร่วมกับผลิตภาพ

ดังที่ปรากฏในแผนภาพที่ ๒ ปัจจัยสนับสนุนที่ควรได้รับการเสริมสร้างความแข็งแข็ง ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี และการควบคุมด้านกฎหมาย เนื่องจากประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ต่ำเมื่อเทียบกับอันดับโลกและอันดับของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค เช่น เวียดนาม นอกจากนี้แผนภาพที่ ๒ ยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยสนับสนุนทั้ง ๓ ประเภทยังมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวประชากร ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าการเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยสนับสนุนทั้ง ๓ ปัจจัยจะนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพของประเทศไทยได้

อุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมใหม่

(๑) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในประเทศไทยได้ขยายตัวในเชิงของมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๙.๑ ต่อปี (ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๙) และมีมูลค่า ๒.๙ แสนล้านบาทในปี ๒๕๕๙ (รวมการใช้จ่ายโดยตรงและทางอ้อม) และ

ขยายตัวในเชิงของการสร้างงานร้อยละ ๓.๒ ต่อปี ในช่วงเวลาเดียวกัน และได้สร้างงานถึง ๒.๓ ล้านคน ในปี ๒๕๕๙ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวผลิตภาพได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐[๑]

ถึงแม้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในประเทศไทยจะปรับตัวดีขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมาและเป็นแกนหลักให้กับเศรษฐกิจไทย โดยมีมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจถึงร้อยละ ๒๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อย่างไรก็ดี ศักยภาพของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังไม่ได้ถูกดึงมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพด้วยปัญหาหลักเหล่านี้

- ความคลุมเครือในภาระและหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จำกัดความสามารถของหน่วยงานในการขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการและตามกลยุทธ์ต่างๆ ของรัฐ
- รายจ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยอยู่ที่ประมาณ ๑๕๐ ดอลล่าร์สหรัฐต่อวัน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีรายจ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวประมาณ ๒๔๐ และ ๔๔๐ ดอลล่าร์สหรัฐต่อวัน ตามลำดับ สืบเนื่องจากประเทศไทยมีสัดส่วนของการท่องเที่ยวราคาประหยัดที่สูง และข้อเสนอบริการการท่องเที่ยวราคาสูงของประเทศไทยยังมีจำกัด[๒]
- การท่องเที่ยวส่วนมากจำกัดอยู่ใน ๕ จังหวัดใหญ่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ชลบุรี เชียงใหม่ และสุราษฎร์ธานี โดยค่าใช้จ่ายในจังหวัดเหล่านี้คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของการท่องเที่ยวรวมของประเทศไทย
- แหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น (Man-Made) มีจำกัด โดยแหล่งท่องเที่ยวของประเทศยังขาดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ มีปัญหาการเชื่องโยงทางคมนาคม ขาดความปลอดภัยและความสะอาดเมื่อเทียบกับประเทศญี่ปุ่นและฮ่องกง
- ข้อมูลการท่องเที่ยวกระจัดกระจาย ไม่สามารถเข้าถึงได้ และการขาดข้อมูลกลางที่น่าเชื่อถือ ซึ่งทำให้ไม่สามารถทำการวางแผนและดำเนินการขับเคลื่อนแผนสำหรับลูกค้าเฉพาะกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) อุตสาหกรรมการเกษตร

ภาคการเกษตรเป็นภาคที่สำคัญมากต่อประเทศ โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และในภาคแรงงานคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของแรงงานทั้งหมด ในขณะที่อุตสาหกรรมเกษตรได้ขยายตัวในเชิงของมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๘.๗ ต่อปี (ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖) และแรงงานในภาคการเกษตรได้หดตัวลงร้อยละ ๓.๖ ในช่วงเดียวกันซึ่งแสดงถึงผลิตภาพที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี แนวโน้มดังกล่าวกลับไปทางตรงกันข้ามในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ อุตสาหกรรมเกษตรได้หดตัวในเชิงของมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๓.๔ ต่อปี (ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙) และมีมูลค่า ๑.๗ แสนล้านบาทในปี ๒๕๕๙ ซึ่งแสดงถึงผลิตภาพที่ลดลงร้อยละ ๑๕ (ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๙)[๓]

อุตสาหกรรมเกษตรในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะหดตัวลง ทั้งในเชิงของการสร้างมูลค่าเพิ่ม การจ้างงาน และผลิตภาพ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาหลักเหล่านี้

- ขาดแหล่งข้อมูลที่ครบถ้วนและเชื่อถือได้ของปริมาณความต้องการ ปริมาณการผลิต และราคาของสินค้าเกษตร ซึ่งทำให้เกษตรกรรายย่อยเสียเปรียบเนื่องจากขาดข้อมูล
- ผลผลิตการเกษตรต่ำ เนื่องจากเทคโนโลยี เครื่องจักร และวิธีการเพาะปลูกที่ไม่ทันสมัย การเพาะปลูกในแปลงขนาดเล็ก และการขาดระบบชลประทานและการพัฒนาคุณภาพดินและพันธุ์พืชที่ดี

---

[๑] สำนักงานสถิติแห่งชาติ; World Travel & Tourism Council

[๒] กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา; Euromonitor

[๓] สำนักงานสถิติแห่งชาติ; กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

- ราคาสินค้าเกษตรต่ำ เกษตรกรในประเทศไทยมุ่งเน้นในการผลิตผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีมูลค่าต่ำ เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลรวมทั้งขาดความรู้และศักยภาพในการใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งช่องทางการเข้าถึงตลาดของเกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยยังจำกัด

(๓) อุตสาหกรรมอาหาร

อุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยได้ขยายตัวในเชิงของมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๓.๕ ต่อปี (ปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) และมีมูลค่า ๐.๖ แสนล้านบาทในปี ๒๕๕๘ และได้ขยายตัวในเชิงของการจ้างงานร้อยละ ๖.๖ ต่อปีในช่วงเวลาเดียวกัน และได้ก่อให้เกิดการจ้างงาน ๑.๕ ล้านงานในปี ๒๕๕๘ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการลดลงของผลิตภาพที่ร้อยละ ๘ ระหว่างปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘[๔]

ถึงแม้อุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทยจะเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมาแต่การเจริญเติบโตนั้นยังต่ำกว่าการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอาหารของตลาดในทวีปเอเชียและผลผลิตของอาหารไทยได้ลดลง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาหลักเหล่านี้

- ขาดหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าโดยตรงในการวางแผนและยุทธศาสตร์การผลิตอาหารและการจัดส่งเสริมการขายสำหรับลูกค้าเฉพาะกลุ่ม

- ขาดการวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้การลงทุนในด้านการวิจัยพัฒนาในประเทศไทยนั้นยังต่ำกว่ามาตรฐานของภูมิภาคและนานาชาติ โดยประเทศไทยมีการลงทุนในด้านการวิจัยพัฒนารวมอยู่ที่ร้อยละ ๐.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้มีการลงทุนในด้านการวิจัยพัฒนาที่ร้อยละ ๔.๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยมีจำนวนนักวิจัย ๐.๓ ราย ต่อจำนวนพนักงาน ๑,๐๐๐ ราย ในขณะที่ประเทศจีนมีนักวิจัย ๕.๓ ราย ต่อจำนวนพนักงาน ๑,๐๐๐ ราย[๕]

- ขาดกิจกรรมส่งเสริมอาหารที่ผลิตในประเทศไทย “Made in Thailand” ในตลาดเป้าหมายต่างๆ และการค้าที่ลดต่ำลงกับประเทศคู่ค้าหลักเดิม เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ในขณะที่การค้าที่กำลังเติบโตกับประเทศคู่ค้า เช่น จีน เมียนมา เวียดนาม และกัมพูชา ยังไม่สามารถทดแทนการส่งออกที่หายไปได้

(๔) อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

ในตลาดโลกผลิตภัณฑ์ชีวภาพนั้นได้เติบโตขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงที่ผ่านมาและคาดว่าจะเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต เช่น การผลิตเชื่อเพลิงชีวภาพเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๖.๓ ต่อปี (ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙) และคาดว่าจะเติบโตร้อยละ ๑๐.๒ ต่อปี ระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕[๖]

ถึงแม้อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นโดยคิดเป็นเพียงร้อยละ ๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมยังเป็นจำนวนที่น้อยเมื่อเทียบกับแรงงานทั้งหมด แต่อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพของประเทศไทยมีโอกาสในการพัฒนาที่สูงด้วยการสนับสนุนที่มั่นคงของภาครัฐ ยกตัวอย่างเช่น ตามเป้าหมายที่ประเทศไทยจะเพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนจากร้อยละ ๘ ในปัจจุบันเป็นร้อยละ ๑๗ ในปี ๒๕๗๙ การผลิตพลังงานจากพลังงานชีวภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่ธุรกิจด้านเศรษฐกิจชีวภาพที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ จะขยายตัวเป็นสองเท่า[๗]

---

[๔] Statista

[๕] องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ; IHS Markit; สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ

[๖] Pike Research; มหาวิทยาลัย อิมพีเรียล คอลเลจ

[๗] แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ

หากดูตัวอย่างความสำเร็จ อย่างเช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเศรษฐกิจชีวภาพคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปัจจัยหลักของความสำเร็จของการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ คือ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งชีวมวลของประเทศทั้งจากการนำเข้าและจากอุตสาหกรรมการเกษตรขนาดใหญ่ การมีระบบนิเวศที่ส่งเสริมธุรกิจ การมีนโยบายสนับสนุนที่ชัดเจนจากรัฐบาล และศูนย์วิจัยพัฒนาเฉพาะต่างๆ สำหรับอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ อีกทั้งภาครัฐยังเน้นการอำนวยให้เกิดการร่วมมือและร่วมทุนระหว่างภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน และการส่งเสริมกิจกรรมในการพัฒนาห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมชีวภาพต่างๆ ให้ครบถ้วนต่อเนื่อง

(๕) ยานยนต์ไฟฟ้า

ส่วนแบ่งของรถยนต์ไฟฟ้าในตลาดยานยนต์ของจีน อเมริกา และสหภาพยุโรป ถูกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องใน ๒๐ ปีข้างหน้า การคาดการณ์ของการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าที่มากขึ้นมาจากการที่หลายประเทศได้เริ่มออกนโยบายยับยั้งการใช้รถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ระบบเผาไหม้ภายใน โดยจะมีผลบังคับใช้ระหว่างปี ๒๕๖๘-๒๕๘๓ ถึงแม้ยอดขายยานยนต์ไฟฟ้าจะคิดเป็นร้อยละ ๑ ของยอดขายรถยนต์ในปัจจุบัน แต่ภายในปี ๒๕๘๓ กว่าร้อยละ ๕๐ ของรถใหม่จะเป็นยานยนต์ไฟฟ้า ดังนั้น สัดส่วนของยานยนต์ไฟฟ้าในยานยนต์ขนาดเล็ก (Light vehicle fleet) ของทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑ ในปัจจุบันเป็นร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๘๓ ซึ่งตรงกับการคาดการณ์ของผู้ผลิตที่รายใหญ่ต่างๆ ที่ได้ตั้งเป้าการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าไว้ที่ ๒๐ ล้านคันต่อปีภายในปี ๒๕๖๘[๘]

ประเทศไทยมีบทบาทอย่างมากในตลาดยานยนต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในฐานะผู้ผลิตหลักของเครื่องยนต์ดั้งเดิมต่างๆ ผลิตรถยนต์และรถบรรทุกมากกว่า ๒.๖ ล้านคันในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับทิศทางการผลิตยานยนต์ไปในการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่เกี่ยวกับยานยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น เพราะหากผู้ผลิตยานยนต์เปลี่ยนไปผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและไม่เลือกที่จะผลิตยานยนต์ในประเทศไทย แรงงานกว่า ๖๕๐,๐๐๐ ราย อาจได้รับความเสี่ยง เนื่องจากแรงงานกว่า ๔๕๐,๐๐๐ ราย ทำงานกับผู้ผลิตเทียร์ ๑ เทียร์ ๒ และเทียร์ ๓ มีแรงงานจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ราย ทำงานกับอุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ และอีก ๑๐๐,๐๐๐ ราย ทำงานกับโรงงานประกอบรถยนต์

(๖) อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมาก สินค้าสินค้าไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ดั้งเดิมกำลังถูกทดแทนด้วยสินค้าอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ จำนวนของอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart Devices) จะเพิ่มขึ้นจาก ๑๗ พันล้านเครื่องในปี ๒๕๕๙ เป็น ๓๐ พันล้านเครื่องในปี ๒๕๖๓ และ ๗๕ พันล้านเครื่องในปี ๒๕๖๘

ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่และเน้นการส่งออกเป็นสำคัญ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ อุตสาหกรรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ได้หดตัวที่ร้อยละ ๐.๔ ต่อปี[๙] ในขณะเดียวกันการหดตัวของการส่งออกนั้นสอดคล้องไปกับการที่ประมาณการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) ในอุตสาหกรรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยระหว่างปี ๒๕๕๓-๒๕๕๙ มีการลงทุนเพียง ๖ พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยการชะลอตัวของอุตสาหกรรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เดิมและการปรับตัวของอุตสาหกรรมสู่อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะจะเป็นความเสี่ยงของประเทศไทยในเชิง GDP และการจ้างแรงงานในอนาคต[๑๐]

---

[๘] Bloomberg New Energy Finance; Business Insider

[๙] International Trade Center

[๑๐] Reuters; Forbes

(๗) อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล

อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีมูลค่าประมาณ ๕ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐในปี ๒๕๕๘ ตัวเลขดังกล่าวถูกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นมากกว่า ๒ แสนล้านเหรียญในปี ๒๕๖๘ ซึ่งหมายถึงการเติบโตร้อยละ ๑๗ ต่อปีระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว การคาดการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเป็นตลาดอินเตอร์เน็ตที่เติบโตเร็วที่สุด (มีการคาดการณ์ว่าผู้ใช้อินเตอร์เน็ต ๒๖๐ ล้านผู้ใช้ในปี ๒๕๕๘ จะเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ ๑๕ ต่อปี เป็น ๔๘๐ ล้านผู้ใช้ในปี ๒๕๖๓) ด้วยอัตราส่วนประชากรวัยหนุ่มสาวของภูมิภาคที่มีอัตราส่วนประชากรอายุต่ำกว่า ๔๐ ปีสูงถึงร้อยละ ๗๐ และการเติบโตอย่างรวดเร็วของชนชั้นกลาง ทั้งนี้อุตสาหกรรมที่จะได้รับผลกระทบหลักจากเศรษฐกิจดิจิทัลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ การท่องเที่ยวและบริการ ค้าปลีก และสื่อและการบันเทิง

- ตลาดการท่องเที่ยวและบริการออนไลน์ถูกคาดการณ์ว่าจะพัฒนาจาก ๒๖,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๘ เป็น ๙๐,๐๐๐ ล้านเหรียญ ในปี ๒๕๖๘ หรือเติบโตร้อยละ ๑๕ ต่อปี

- ตลาดค้าปลีกออนไลน์ถูกคาดการณ์ว่าจะพัฒนาจาก ๗ พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ๒๕๕๘ เป็น ๘๘,๐๐๐ ล้านเหรียญในปี ๒๕๖๘ หรือเติบโตร้อยละ ๒๒ ต่อปี

- ตลาดสื่อและการบันเทิงออนไลน์ถูกคาดการณ์ว่าจะพัฒนาจาก ๕ พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ๒๕๕๘ เป็น ๒๐,๐๐๐ ล้านเหรียญในปี ๒๕๖๘ หรือเติบโตร้อยละ ๒๓ ต่อปี

แนวโน้มการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลของไทยนั้น เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับของภูมิภาค อย่างไรก็ตามปัญหาหลักที่เป็นความเสี่ยงสำคัญในการพัฒนาของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลคือ การขาดซึ่งบุคลากรที่มีความสามารถ เช่น ประเทศไทยมีโปรแกรมเมอร์ ๗๒๖ คนต่อประชากร ๑ ล้านคน ในขณะที่สิงคโปร์มีโปรแกรมเมอร์ ๓๒,๐๐๐ คนต่อประชากร ๑ ล้านคน[๑๑] ระบบชำระเงินที่ยังพึ่งพาวิธีการจ่ายเงินสด ณ จุดรับของ (Cash-on Delivery) ที่มีความเสี่ยงและต้นทุนสูง ข้อจำกัดทางกายภาพและกฎเกณฑ์ของโครงข่ายอินเตอร์เน็ตและระบบขนส่ง การฉ้อโกงที่มีระดับสูง และระบบนิเวศสตาร์ทอัพที่มีขนาดเล็ก

(๘) อุตสาหกรรมการศึกษา

อุตสาหกรรมการศึกษาและระบบการศึกษามีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมาก เนื่องจากการศึกษาช่วยพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งจำเป็นต่อเศรษฐกิจและอำนวยให้เกิดการเลื่อนชั้นสังคมสูงขึ้น

มหาวิทยาลัยของไทยยังมีอันดับที่ต่ำเมื่อเทียบอันดับในระดับนานาชาติและระดับภูมิภาค โดยมหาวิทยาลัย ๓ อันดับสูงสุดของประเทศไทย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถูกจัดอันดับที่ ๒๔๕ ๓๓๔ และ ๖๐๐ ตามลำดับ ในขณะที่มหาวิทยาลัยจากประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค เช่น นันยางเทคโนโลจิคัลยูนิเวอร์ซิตี้ (Nanyang Technological University) แนชันนอล ยูนิเวอร์ซิตี้ ออฟ สิงคโปร์ (National University of Singapore) ออสเตรเลี่ยนแนชันนอลยูนิเวอร์ซิตี้ (The Australian Natioanal University) ยูนิเวอร์ซิตี้ออฟโตเกียว (The University of Tokyo) ฮ่องกงยูนิเวอร์ซิตี้ออฟเทคโนโลยีแอนด์แอพพลายไซแอนท์แอนด์เทคโนโลยี (The Hong Kong University of Science and Technology) นั้น ถูกจัดอันดับอยู่ใน ๓๐ อันดับมหาวิทยาลัยสูงสุดของการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก โดยการจัดอันดับเหล่านี้โดยปกติแล้วมักจะมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสัดส่วนนักเรียนต่างชาติในประเทศ โดยประเทศไทยมีสัดส่วนนักเรียนต่างชาติอยู่ที่

[๑๑] ธนาคารโลก

ร้อยละ ๐.๕ เทียบกับของสิงคโปร์ ออสเตรเลีย และฮ่องกง มีสัดส่วนของนักเรียนต่างชาติอยู่ที่ร้อยละ ๑๙.๒ ร้อยละ ๑๘.๓ และร้อยละ ๑๐.๗ ตามลำดับ[๑๒]

ช่องว่างในเชิงประสิทธิภาพของการศึกษาของประเทศไทยและมาตราฐานของนานาชาติและภูมิภาค ไม่เพียงปรากฏในระดับมหาวิทยาลัยแต่ยังปรากฏในภาคการศึกษาในองค์รวม โดยการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา นั้น ประเทศไทยถูกจัดอันดับที่ ๕๖ ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ เกาหลีใต้ และ มาเลเซีย ได้รับการจัดอันดับที่ ๑ อันดับที่ ๒๓ และอันดับที่ ๓๖ ตามลำดับ[๑๓] โดยการจัดอันดับยังประกอบด้วยตัวชี้วัดต่างๆ เช่น ระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษา คุณภาพของโรงเรียน อาจารย์ และระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ความสามารถในภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยยังตามหลังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคโดยอันดับคะแนน IELTS ของประเทศอยู่ที่อันดับ ๕.๙ จาก ๙ และประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ที่อันดับที่ ๖ ของประเทศในกลุ่ม ASEAN เท่านั้น

(๙) อุตสาหกรรมสาธารณสุข

ในระดับนานาชาติระหว่างปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๗ มีรายจ่ายด้านสาธารณสุขเฉลี่ยต่อประชากรเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๘ ต่อปี โดยประเทศไทยมีรายจ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๒๘ ดอลล่าร์สหรัฐต่อคน และมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ ๙ ต่อปีในช่วงเวลาดังกล่าว[๑๔] อย่างไรก็ดี การเพิ่มขึ้นของรายจ่ายด้านสาธารณสุขจะไม่ใช่สิ่งที่ดีถ้าหากไม่ได้เพิ่มขึ้นพร้อมไปกับคุณภาพการบริการด้านสาธารณสุข ทั้งนี้ในด้านคุณภาพของสาธารณสุข จากการจัดอันดับขององค์การอนามัยโลก ในปี ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นการจัดอันดับครั้งล่าสุดในด้านนี้ ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ที่ ๔๗ จาก ๒๖๔ ประเทศทั่วโลก และจากการใช้ Legatum Prosperity Index ในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ที่ ๓๕ จาก ๑๔๘ ประเทศทั่วโลก ถึงแม้อันดับของประเทศไทยในทั้ง ๒ ดัชนีจะถูกประเมินโดยใช้ตัวชี้วัดที่แตกต่างกันและไม่สามารถเทียบกันได้โดยตรงแต่อันดับดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสาธารณสุขของประเทศไทยยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรและยังสามารถพัฒนาได้อีกมาก ทั้งนี้หากดูจากจำนวนแพทย์และพยาบาลในประเทศไทย ประเทศไทยมีแพทย์ ๐.๔ คน และพยาบาล ๒.๑ คนต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นอัตราที่น้อยกว่าประเทศสิงคโปร์ที่มีแพทย์ ๒.๒ คน และพยาบาล ๖.๔ คน มาเลเซียที่มีแพทย์ ๑.๕ คน และพยาบาล ๓.๓ คน และฟิลิปปินส์ที่มีแพทย์ ๑.๒ คน และพยาบาล ๖.๐ คน ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน[๑๕] อีกทั้งตลาดสาธารณสุขในประเทศไทยยังแบ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชนร้อยละ ๒๕ และโรงพยาบาลของรัฐร้อยละ ๗๕ โดยโรงพยาบาลเอกชนส่วนมากมีคุณภาพดีกว่าโรงพยาบาลของรัฐมาก แต่ส่วนแบ่งร้อยละ ๘๐ ของตลาดโรงพยาบาลเอกชนถูกถือครองโดยผู้ประกอบการหลักเพียง ๕ ราย[๑๖]

ในการพัฒนาการท่องเที่ยงเชิงสุขภาพประเทศไทยยังต้องพัฒนาคุณภาพของบริการด้านสาธารณสุขต่างๆ ทั้งด้านสถานพยาบาล จำนวนแพทย์และพยาบาล และการได้รับการยอมรับจากนานาชาติผ่าน Joint Commission International (JCI) ถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นผู้นำในภูมิภาคด้านการรองรับมาตราฐาน JCI แต่ในการดึงดูดคนไข้จากต่างประเทศเพิ่มเติม ประเทศไทยจำเป็นต้องเพิ่มจำนวนสถานพยาบาลที่รองรับมาตรฐาน JCI

---

[๑๒] QS World University Ranking; UNESCO

[๑๓] The World Economic Forum

[๑๔] องค์การอนามัยโลก; ธนาคารโลก

[๑๕] องค์การอนามัยโลก; BMI; ธนาคารโลก; กระทรวงสาธารณสุข

[๑๖] องค์การอนามัยโลก; กระทรวงสาธารณสุข

ปัจจัยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขัน

(๑๐) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในการพัฒนาให้เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันได้นั้น การมีระบบการฝึกวิชาชีพอาชีวศึกษาและการพัฒนาระดับอุดมศึกษาให้กับนักเรียนและแรงงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในปัจจุบัน ระบบการฝึกวิชาชีพอาชีวศึกษาและการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นปัจจัยสนับสนุนร่วมของหลายอุตสาหกรรมที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าแรงงานในประเทศไทยสำเร็จการศึกษาด้วยทักษะและประสบการณ์ที่เพียงต่อการประกอบอาชีพ รองรับกับการพัฒนาของเศรษฐกิจในอนาคต

เพื่อความต่อเนื่องของการพัฒนาทางเศรษฐกิจประเทศไทยต้องการแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนทางวิชาชีพ โดยการฝึกอบรมอาชีวศึกษานั้นเน้นการปฏิบัติและประยุกต์ใช้มากกว่าการศึกษาในภาคอุดมศึกษา สำหรับแรงงานในหลายภาคอุตสาหกรรมประเทศไทยมีความต้องการแรงงานที่ ได้รับการฝึกอบรมสายวิชาชีพที่มีความเข้มข้น ได้คุณภาพมาตราฐาน และ ผ่านหลักสูตรการอบรมที่พัฒนาทักษะและประสบการณ์ที่ตรงกับการทำงานจริงของภาคอุตสาหกรรม ดังนั้นการวิเคราะห์หาช่องว่างทางทักษะและการจัดลำดับความสำคัญของการฝึกอบรมจึงจำเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากการฝึกอบรมนักศึกษาและแรงงานผ่านระบบอาชีวศึกษาแล้ว การพัฒนานักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพก็มีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้ระบบอุดมศึกษาจะช่วยพัฒนาทักษะความสามารถในการบริหารต่างๆ รวมทั้งความรู้ในเชิงลึกในภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนั้น การวิเคราะห์หาช่องว่างทางทักษะและการจัดลำดับความสำคัญของหลักสูตรจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ระบบอุดมศึกษาที่มีคุณภาพสูงจำเป็นอย่างมากต่อการผลิตงานวิจัยพัฒนาที่ล้ำสมัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ

(๑๑) การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี

ในการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความสามารถในการแข่งขัน ประเทศจำเป็นต้องมีโครงสร้างระบบ ข้อมูลสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ที่มีคุณภาพมั่นคงและมีเครือข่ายที่ครอบคลุม และจำเป็นต้องมีการสร้าง เก็บและใช้ประโยชน์จากระบบ Big Data ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน โครงสร้างระบบ ICT และ Big Data นั้นมีความสำคัญอย่างมากในการอำนวยให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนต่างๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญในแข่งขันและเป็นปัจจัยที่จะช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในอนาคต

(๑๑.๑) โครงสร้างระบบ ICT

โครงสร้างระบบ ICT นั้นเป็นปัจจัยสนับสนุนร่วมของหลายอุตสาหกรรมที่จำเป็นเพื่ออำนวยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถประกอบธุรกิจและติดต่อสื่อสารกับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันระบบ ICT มีความสำคัญอย่างมากในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค เช่น ประเทศสิงคโปร์ และผู้นำในด้านนี้ เช่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศไทยยังไม่มีความสามารถในการแข่งขันในด้านโครงสร้าง ICT ที่เพียงพอ ยกตัวอย่างเช่น ความเร็วเฉลี่ยของระบบอินเตอร์เน็ตในประเทศสิงค์โปร์และเกาหลีใต้อยู่ที่ ๑๓.๙ Mbps และ ๒๖.๗ Mbps เป็นลำดับ ในขณะที่ระบบอินเตอร์เน็ตของประเทศไทยมีความเร็วเฉลี่ยอยู่ที่ ๙.๓ Mbps[๑๗] และเมื่อเปรียบเทียบในเชิง

[๑๗] Akamai

อัตราการการเข้าถึงและราคาค่าใช้จ่ายการใช้งานเฉลี่ยต่อเดือนโครงสร้างระบบ ICT ของประเทศไทยนั้นยังอ่อนแอเมื่อเปรียบเทียบในระดับภูมิภาค และในระดับโลก

(๑๑.๒) ระบบ Big Data

ระบบ Big Data มีความสำคัญอย่างมากต่อการที่เอกชนหรือรัฐจะสามารถใช้ข้อมูลที่ครบถ้วนในการทำการตัดสินใจ เช่นข้อมูลด้านความต้องการ การผลิต และแนวโน้มของตลาด เป็นต้น การสร้างและใช้ประโยชน์จากระบบ Big Data นั้นเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมต่างๆ

จากการที่ระบบดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในหลายส่วนของการใช้ชีวิตอย่างรวดเร็ว และ การที่ระบบเซ็นเซอร์ถูกใช้ในการควบคุมระบบปฏิบัติการหลายด้าน ข้อมูลขนาดใหญ่จำนวนมากได้ถูกผลิตขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ในหลายด้าน อย่างไรก็ดี การนำข้อมูลข้อมูลเหล่านี้มาใช้มีความละเอียดอ่อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล และเรื่องอำนาจที่ผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือบริษัท จะได้รับ รัฐบาลจึงมีบทบาทในการกำกับดูแล Big Data เพื่อให้การใช้ Big data นั้นเกิดประโยชน์กับประชาชนในส่วนรวมและเศรษฐกิจในองค์รวม

ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและยังขาดระเบียบกฎเกณฑ์ที่ใช้กำกับดูแลการเก็บและการใช้ประโยชน์ของข้อมูลของภาครัฐและภาคเอกชน

(๑๒) การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ

ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะอำนวยให้บริษัทต่างชาติและบริษัทไทยสามารถแข่งขันกันภายในประเทศ ไม่ว่าในเชิงราคา เชิงคุณภาพ ความหลากหลายของสินค้าและนวัตกรรมโดยปราศจากกฎเกณฑ์และนโยบายที่ปกป้องผู้เล่นใดผู้เล่นหนึ่งจากการแข่งขัน ในขณะเดียวกันการเพิ่มการแข่งขันภายในประเทศจะช่วยให้คนไทยได้รับประโยชน์ เช่น ราคาที่ถูกลง คุณภาพที่ดีขึ้น และนวัตกรรมที่เพิ่มสูงขึ้น ของสินค้าและบริการ

กฎหมายและหน่วยงานกำกับดูแลควบคุมด้านการแข่งขันทางการค้าและการเปิดตลาดเสรี คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และการมาตรการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้บริษัทต่างๆ ผลักดันตัวเองเพื่อให้สามารถแข่งขันได้และเป็นปัจจัยการพัฒนาที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคต

(๑๒.๑) กฎหมายและหน่วยงานกำกับดูแลควบคุมด้านการแข่งขันทางการค้าและการเปิดตลาดเสรี

การมีกฎหมายและหน่วยงานกำกับดูแลควบคุมด้านการแข่งขันทางการค้าที่เข้มแข็งและการเปิดตลาดเสรีที่ครอบคลุมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขัน การแข่งขันที่เข้มข้นมากขึ้นในเศรษฐกิจไทยจะทำให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและราคาที่ดีขึ้น และบริษัทมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การที่บริษัทสามารถแข่งขันมากขึ้นในระดับนานาชาติ อุตสาหกรรมที่ประเทศไทยควรเพิ่มการแข่งขันเป็นพิเศษ คือ อุตสาหกรรมการเกษตร (สินค้าข้าวและยางพารา เป็นต้น) อุตสาหกรรมอาหาร (สินค้าแปรรูปจากนมและสินค้าประเภทของหวาน เป็นต้น) และ อุตสาหกรรมสาธารณสุข

ประเทศไทยได้ผ่านการปรับแก้ไขกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตามยังมีอีกหลายขั้นตอนที่ยังต้องดำเนินการเพื่อให้กฎหมายสามารถเพิ่มการแข่งขันระยะยาวในประเทศ กฎหมายการแข่งขันทางการค้าปี ๒๕๖๐ ระบุเงื่อนไขว่าภายใน ๑ ปี กฎและระเบียบบังคับต้อง

ได้รับการพัฒนาและมีการบังคับ ซึ่งกฎและระเบียบบังคับดังกล่าวมีความสำคัญอย่างมากต่อการที่จะทำให้กฎหมายสามารถทำไปบังคับใช้จริงในภาคปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ นอกไปจากนี้หน่วยงานกำกับดูแลที่มีความเป็นอิสระยังต้องได้รับการจัดตั้งพร้อมด้วยกรรมาธิการ ๗ ท่านเพื่อดูแลหน่วยงานดังกล่าว

(๑๒.๒) คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์

คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นทำหน้าที่หาผู้ลงทุนต่างชาติที่สนใจที่จะลงทุนในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนั้นคณะทำงานประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ จึงเป็นปัจจัยสนันสนุนร่วมสำหรับหลายอุตสาหกรรม โดยคณะทำงานต้องพัฒนากลยุทธ์และเอกสารข้อมูลและสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ที่สามารถชักจูงให้บริษัทต่างชาติตัดสินใจมาลงทุนในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังขาดคณะทำงานที่ทำหน้าที่เฉพาะในการทำการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

(๑๒.๓) มาตรการเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

เนื่องจากบริษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ต่างๆ เป็นรากฐานหลักของเศรษฐกิจประเทศ มาตรการเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนร่วมของหลายอุตสาหกรรม การลงทุนในการพัฒนา SMEs นั้น นอกจากจะช่วยขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศแล้วยังจะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาของทั้งคุณภาพของบุคลากรและการก่อให้เกิดนวัตกรรมควบคู่ไปด้วย

ในประเทศไทยมาตรการสนับสนุน SMEs ต่างๆ ยังขาดความต่อเนื่องและขาดโครงสร้างที่จำเป็นในการออกมาตรการที่สามารถช่วยพัฒนา SMEs ซึ่งมีความแตกต่างกันในเชิงประเภทอุตสาหกรรม และช่วงอายุและขนาดของธุรกิจ ในการเพิ่มจำนวนและขนาดของ SMEs ในประเทศ รัฐบาลอาจพิจารณาออกมาตรการสนับสนุนของภาครัฐและจัดการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการส่งออกเพื่อช่วยเปิดตลาดใหม่ให้บริษัท SMEs และช่วยลดความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจของบริษัทเหล่านี้ นอกจากนี้การเข้าถึงแหล่งทุนก็เป็นปัจจัยสำคัญในการเติบโตของบริษัทเหล่านี้ ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องมีการวางยุทธศาสตร์เพื่อให้การดำเนินมาตรการสนับสนุน SMEs ต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการของ SMEs แต่ละกลุ่ม

(๑๒.๔) ความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ

ในการอำนวยให้บริษัทภายในประเทศเติบโตและในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นสิ่งสำคัญมากที่ประเทศต้องมีกฎเกณฑ์ที่อำนวยต่อการเริ่มต้นและการดำเนินการประกอบธุรกิจ กฎเกณฑ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยสนับสนุนร่วมของหลายอุตสาหกรรมและเป็นปัจจัยที่กำหนดขั้นตอน ระยะเวลา และต้นทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ ในการขอใบอนุญาตก่อสร้าง ในการปกป้องผู้ลงทุน ในการบังคับใช้สัญญา และในการแจ้งล้มละลาย เป็นต้น กฎเกณฑ์เหล่านี้มักถูกประเมินในการจัดอันดับ World Bank’s Ease of Doing Business Index ซึ่งอันดับดังกล่าวแสดงถึงระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศในด้านความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ

ถึงแม้ผลงานของประเทศไทยในการจัดอันดับ World Bank’s Ease of Doing Business Index จะเพิ่มขึ้นจาก อันดับที่ ๔๘ จาก ๑๙๐ ประเทศเป็นอันดับที่ ๒๖ ในปี ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตามยังมีอีกหลายมาตรการที่สามารถช่วยเพิ่มความสะดวกในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการของไทยได้มีการพัฒนาและก้าวหน้าในช่วงหลายปีที่ผ่านมาและเป็นแกนหลักให้กับเศรษฐกิจไทย โดยมีมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจถึงร้อยละ ๒๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อย่างไรก็ตามการปฏิรูปทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการจะช่วยทำการสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถภาพของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยประเด็นการปฏิรูปประกอบไปด้วย การดำเนินการปฏิรูปหน่วยงานการจัดทำแผนงานสำหรับประเภทกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ (Customer-segment specific plan) และ การใช้ประโยชน์ Big Data สื่อสังคมออนไลน์ และเทคโนโลยีดิจิทัล

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและการดำเนินการของแผนด้านการบริการ

๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการบริการในประเทศไทย

๓) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการบริการของภูมิภาค CLMV

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) กรอบ บทบาทและความรับผิดชอบในหน่วยงานของรัฐที่ชัดเจน

๒) แผนการกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ชัดเจน

๓) ผลผลิตทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน

๔) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

๕) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

๖) ขนาดจำนวนและความถี่ถ้วนของข้อมูลจากการจัดเก็บจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๗) มูลค่าของการจองที่พักผ่านแพลตฟอร์มจองใหม่

๘) อันดับการตัดสินใจและกระบวนการวางแผนโดยอ้างอิงข้อมูลขนาดใหญ่

๙) จำนวนของนักท่องเที่ยวในไทย

๑๐) รายรับเฉลี่ยต่อเที่ยวต่อวัน

๑๑) ส่วนแบ่งของรายรับจากจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่ห้าจังหวัดท่องเที่ยวหลักในด้านอุตสาหกรรมบริการ

๑๒) ระยะเวลาเฉลี่ยของการเข้าพัก

๑๓) จำนวนของนักท่องเที่ยวขาเข้าจาก CLMV

๑๔) จำนวนของนักท่องเที่ยวขาออกเพื่อไป CLMV

๑๕) รายรับจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจาก CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๔,๐๒๓ ล้านบาท (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)
แหล่งเงินจาก งบประมาณประจำปีและกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ปฏิรูปหน่วยงานท่องเที่ยว																					กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๒๘ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและการดำเนินการของแผนด้านการบริการ	๑) จัดทำกรอบบทบาทและความรับผิดชอบในหน่วยงานของรัฐให้ชัดเจน ๒) ชี้แจงแผนการกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการอย่างชัดเจน
- บทบาทของททท. และกระทรวงท่องเที่ยว : ปรับบทบาทการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว: ททท. รับผิดชอบงานทางด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ และกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว, กระทรวงการท่องเที่ยวฯ รับผิดชอบการดำเนินงานตามแผนงานที่																				กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๒๘ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เกี่ยวข้องกฎระเบียบ และอุปทานด้านการท่องเที่ยว																									
- กระบวนการอนุมัติยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวและบริการ : กำหนดกระบวนการทำงานกับคณะกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติในการอนุมัติแผนยุทธศาสตร์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ																					คณะกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๒. ยุทธศาสตร์ลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ : วางยุทธศาสตร์และดึงดูดนักท่องเที่ยวตามประเภทกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ (Customer-segment specific plan)																					การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา EEC Office กระทรวงเกษตร	๓,๓๒๔ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการบริการในประเทศไทย	๓) ผลผลิตทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน ๔) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ๕) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- **กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ :** ศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต																					การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	๑๐๐	งบประมาณประจำปี		๖) ขนาด จำนวนและความถี่ถ้วนของข้อมูลจากการจัดเก็บจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ๗) มูลค่าของการจองที่พักผ่านแพลตฟอร์มจองใหม่ ๘) อันดับการตัดสินใจและกระบวนการวางแผนโดยอ้างอิงข้อมูลขนาดใหญ่ ๙) จำนวนของนักท่องเที่ยวในไทย ๑๐) รายรับเฉลี่ยต่อเที่ยวต่อวัน ๑๑) ส่วนแบ่งของรายรับจากจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่ห้าจังหวัดท่องเที่ยวหลักในด้าน
- ยุทธศาสตร์ของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ :ทำแผนยุทธศาสตร์ที่ผสมผสานระหว่างการตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า และการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว																					การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	๓๐	งบประมาณประจำปี		
- ดำเนินงานขับเคลื่อน : ตามองค์ประกอบของแผนงานตามกลุ่มประเภทของลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การท่องเที่ยวเชิงชุมชน และการท่องเที่ยวมูลค่าสูง เช่น ท่องเที่ยวทางการแพทย์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น																					การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย EEC Office กระทรวงสาธารณสุข และ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๓,๐๐๐ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- **พัฒนาความ สะอาด สะดวกและปลอดภัย :** ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวด้าน ความสะอาด ความสะดวกในการการเดินทาง และอื่นๆ ที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย พร้อมๆ กับการเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น																					กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๑๙๔	งบประมาณประจำปี		อุตสาหกรรมบริการ ๑๒) ระยะเวลาเฉลี่ยของการเข้าพัก
๓. Big data แพลตฟอร์มจองที่พักกลางและสื่อสังคมออนไลน์ : ใช้ประโยชน์ Big Data สื่อสังคมออนไลน์ และเทคโนโลยีดิจิทัล																					กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ กสท. กระทรวงดิจิทัลฯ	๖๗๑ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	๓) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการบริการของภูมิภาค CLMV	๑๓) จำนวนของนักท่องเที่ยวขาเข้าจาก CLMV ๑๔) จำนวนของนักท่องเที่ยวขาออกเพื่อไป CLMV ๑๕) รายรับจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจาก CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- เก็บข้อมูลสำคัญของนักท่องเที่ยว : ส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญ ทั้งจากการดำเนินการลงโทษ โรงแรมหรือที่พักที่ไม่ให้ความร่วมมือ ในการลงทะเบียนข้อมูลจำเป็น และพัฒนากระบวนการลงทะเบียนให้ง่ายมากยิ่งขึ้น																					กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกสท. กระทรวงดิจิทัลฯ	๖๗๑ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณและกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม		
- **แพลตฟอร์มจองที่พักออนไลน์กลาง :** พัฒนาเครื่องมือในการจองที่พักและการท่องเที่ยวในประเทศแบบออนไลน์ (Online Booking) อาทิ การนำเสนอแพคเกจท่องเที่ยวตามภูมิภาคต่อกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท ซึ่งต้องครอบคลุมการให้บริการทั้งในระดับ B2C และ B2B																					การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ประชาสัมพันธ์ใช้ Big Data และสื่อออนไลน์ : นำเอา Big Data เข้ามาใช้ในกระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนแผน พร้อมๆ กับการนำมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ (Campaign) ในสื่อดิจิทัล และสังคมออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล																					การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : อุตสาหกรรมการเกษตร

อุตสาหกรรมการเกษตรของไทยเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทย ซึ่งมีมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจถึงร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจโดยรวม และมีการจ้างงานโดยรวมประมาณร้อยละ ๓๐ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรในไทย รัฐบาลจะต้องดำเนินการ ๒ โครงการหลัก ประกอบด้วย การปฏิรูปหน่วยงานและการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรโดยพัฒนาการเข้าถึงตลาดสำหรับเกษตรกรทุกระดับ การกำหนดพื้นที่ทางการเกษตร การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเกษตร และการสนับสนุนการให้บริการหลังการเก็บเกี่ยวสำหรับเกษตรกร

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและการดำเนินการของอุตสาหกรรมการเกษตร

๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทย

๓) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการเกษตรของภูมิภาค CLMV

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) บทบาทและความรับผิดชอบในหน่วยงานของรัฐให้ชัดเจน

๒) กระบวนการสนับสนุนส่งเสริมการขายสินค้าทางการเกษตร

๓) ผลผลิตทางด้านการเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน

๔) จำนวนแรงงานในการเกษตร

๕) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการเกษตร

๖) ค่าเฉลี่ยของการเกษตรและปศุสัตว์

๗) ผลผลิตเฉลี่ยของการเกษตรและปศุสัตว์

๘) ราคาตลาดเฉลี่ยที่รับรู้ โดยเกษตรกร

๙) ส่วนแบ่งของสินค้าเกษตรในประเทศที่มีข้อมูลทางการตลาดที่มีความ up-to-date

๑๐) ส่วนแบ่งของเกษตรกรที่สามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเกษตรที่ทันสมัยจากเกษตรกรโดยรวม

๑๑) ร้อยละพื้นที่เพาะปลูกที่ครอบคลุมใน "Agri Map"

๑๒) ร้อยละพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการชลประทานจากพื้นที่เพาะปลูกรวม

๑๓) ค่าเฉลี่ยการเพิ่มมูลค่าหลังเก็บเกี่ยว โดยเกษตรกรผ่านทางบริการการหลังการเก็บเกี่ยว

๑๔) เงินกู้ยืมเฉลี่ยของเกษตรกรต่อลงทุน

๑๕) มูลค่าของการนำเข้าสินค้าการเกษตรจาก CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๑๖) มูลค่าของการส่งออกสินค้าการเกษตรไปยัง CLMV

๑๗) ร้อยละพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการพัฒนาปรับคุณภาพดิน

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : อุตสาหกรรมการเกษตร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
๑. ปฏิรูปบทบาทงานพัฒนาการเกษตร																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข		๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและการดำเนินการของอุตสาหกรรมการเกษตร	๑) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบในหน่วยงานของรัฐให้ชัดเจน ๒) กำหนดกระบวนการสนับสนุนส่งเสริมการขายสินค้าทางการเกษตร
- หน่วยงานพัฒนาการเกษตร : ดำเนินการมอบหมายหน่วยงานทำหน้าที่ปรับโครงสร้างงานพัฒนาการเกษตร ดำเนินการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนโดยกระทรวงศึกษา ฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน และกระทรวงสาธารณสุข																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงาน																					กระทรวงเกษตรและ	(อยู่ในระหว่าง			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : อุตสาหกรรมการเกษตร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
พัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมการเกษตร : (การเข้าถึงตลาดและการให้บริการหลังการเก็บเกี่ยว) โดยต้องมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานวิจัยและพัฒนาและงานนวัตกรรม จากข้อเสนอโครงการจากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา																				สหกรณ์	หารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๒. ข้อมูลของตลาด โซนนิ่งและเครื่องมือสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้ข้อมูลของตลาด การทำโซนนิ่งและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร																				กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทย ๓) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโต	๓) ผลผลิตทางด้านการบริการที่มีมูลค่าเพิ่มต่อพนักงาน ๔) จำนวนแรงงานในการเกษตร ๕) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการเกษตร ๖) ค่าเฉลี่ยของ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : อุตสาหกรรมการเกษตร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
																								ของอุตสาหกรรมการเกษตรของภูมิภาค CLMV	การเกษตรและปศุสัตว์ ๗) ผลผลิตเฉลี่ยของการเกษตรและปศุสัตว์ ๘) ราคาตลาดเฉลี่ยที่รับรู้ โดยเกษตรกร ๙) ส่วนแบ่งของสินค้าเกษตรในประเทศที่มีข้อมูลทางการตลาดที่มีความ up-to-date ๑๐) ส่วนแบ่งของเกษตรกรที่สามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเกษตรที่ทันสมัยจากเกษตรกรโดยรวม ๑๑) ร้อยละพื้นที่เพาะปลูกที่ครอบคลุมใน
- **ข้อมูลของตลาด :** พัฒนาการเข้าถึงตลาดสำหรับเกษตรกรทุกระดับ ผ่านการเข้าถึงข้อมูลของตลาดด้วยเทคโนโลยีที่เข้าถึงได้ง่าย ขยายระบบความร่วมมือของสหกรณ์ เครือข่ายชุมชน และตลาดประมูล																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- **การสนับสนุนการเกษตรแบบโซนนิ่ง** : กำหนดพื้นที่ทางการเกษตร (Agricultural zoning) ที่ครอบคลุมทั้งในเรื่องของข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ อากาศ พร้อมกับพัฒนาแผนที่ทางการเกษตร (Agri Map) ที่สามารถนำเสนอ																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์				

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : อุตสาหกรรมการเกษตร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
รูปแบบของการทำการเกษตรและการใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้																									"Agri Map" ๑๒) ร้อยละพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการชลประทานจากพื้นที่เพาะปลูกรวม ๑๓) ค่าเฉลี่ยการเพิ่มมูลค่าหลังเก็บเกี่ยว โดยเกษตรกรผ่านทางบริการการหลังการเก็บเกี่ยว ๑๔) เงินกู้ยืมเฉลี่ยของเกษตรกรต่อลงทุน ๑๕) มูลค่าของการนำเข้าสินค้าการเกษตรจาก CLMV ๑๖) มูลค่าของการส่งออกสินค้า
- **ข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร** : จัดทำระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคการเกษตร (กิจกรรมเดียวกับกิจกรรมน้ำเพื่อการเกษตรภายใต้ประเด็นปฏิรูป “การพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร” ในการปฏิรูปการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล (หัวข้อย่อย ๒.๑)																					สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ข้อมูลเดียวกับประเด็นปฏิรูป “การพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร”	ข้อมูลเดียวกับประเด็นปฏิรูป “การพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร”		
- พื้นที่การชลประทาน : ขยายพื้นที่การชลประทานให้เกษตรกรในพื้นที่ทั่วประเทศ (กิจกรรมเดียวกับกิจกรรมพื้นที่การชลประทานภายใต้ประเด็นปฏิรูป																						ข้อมูลเดียวกับประเด็นปฏิรูป “การ	ข้อมูลเดียวกับประเด็นปฏิรูป “การ		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : อุตสาหกรรมการเกษตร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
“การพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร” ในการปฏิรูปการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล (หัวข้อย่อย ๒.๑)																						พัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร” (หัวข้อย่อย ๒.๑)	พัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร” (หัวข้อย่อย ๒.๑)		การเกษตรไปยัง CLMV ๑๗) ร้อยละพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการพัฒนาปรับคุณภาพดิน
- **การปรับคุณภาพดิน** : ดำเนินการแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพดินและช่วยเกษตรกรปรับคุณภาพดินในพื้นที่ทั่วประเทศ																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			
- **บริการสร้างมูลค่าเพิ่มของกระบวนการผลิต :** สนับสนุนการให้บริการหลังการเก็บเกี่ยวสำหรับเกษตรกรรายย่อย ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของ																					สำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงานบูรณาการ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : อุตสาหกรรมการเกษตร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
กระบวนการผลิต ผ่านกระบวนทำให้เย็น การทำความสะอาด การคัดแยก และการบรรจุภัณฑ์																					แก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ				
- **เครื่องจักรและเทคโนโลยีเก็บเกี่ยว** : ส่งเสริมการลงทุนเครื่องจักร และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้เกษตรกรรายย่อยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และจัดเก็บผลผลิตได้																					สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : อุตสาหกรรมอาหาร

อุตสาหกรรมอาหารของไทยมีการเจริญเติบโตถึงร้อยละ ๓.๕ ต่อปี ในช่วงระหว่างปี ๒๕๕๔ ถึงปี ๒๕๕๘ โดยในปี ๒๕๕๘ มีมูลค่าเพิ่มถึง ๐.๖ ล้านล้านบาท และมีการจ้างงานถึง ๑.๕ ล้านคน ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารในไทย รัฐบาลจะต้องดำเนินการ ๓ โครงการหลัก ในแผนปฏิรูปอุตสาหกรรมอาหารประกอบด้วย การพัฒนากระบวนการทำงานตามกลุ่มประเภทอาหาร (Segmented) แบบบูรณาการ การยกระดับสู่ผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง และการประชาสัมพันธ์อาหารไทย

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและการดำเนินการของอุตสาหกรรมอาหาร

๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทย

๓) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอาหารของภูมิภาค CLMV

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๒ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) กรอบ และกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ให้ชัดเจน

๒) บทบาทและความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ให้ชัดเจน

๓) ผลผลิตด้านอาหารมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน

๔) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมอาหาร

๕) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมอาหาร

๖) ราคาอาหารเฉลี่ยต่อกลุ่มผลิตภัณฑ์

๗) ร้อยละมูลค่าในการใช้จ่ายทางด้าน R&D จากผลรวมมูลค่าเพิ่มทางด้านอาหารทั้งหมด

๘) จำนวนนักวิจัยต่อบุคลากร ๑,๐๐๐ คน

๙) มูลค่าของการนำเข้าสินค้าอาหารจาก CLMV

๑๐) มูลค่าของการส่งออกสินค้าอาหารไปยัง CLMV

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑๓,๘๓๒.๗ ล้านบาท (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข) / งบประมาณประจำปี

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : อุตสาหกรรมอาหาร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
๑.ยุทธศาสตร์กลุ่มอาหาร **เป้าหมาย** : พัฒนากระบวนการทำงานตามกลุ่มประเภทอาหาร (Segmented) แบบบูรณาการ																					กระทรวงอุตสาหกรรม และ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑๓,๘๓๒.๗ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและการดำเนินการของอุตสาหกรรมอาหาร ๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทย	๑) กำหนดกรอบและกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ให้ชัดเจน ๒) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ให้ชัดเจน ๓) ผลผลิตด้านอาหารมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน ๔) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมอาหาร ๕) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรม
- การกำหนดกลุ่มอาหาร **เป้าหมาย** : พัฒนาแผนงานยุทธศาสตร์ (บูรณาการร่วมกับแผนงานทางด้านเกษตร และเศรษฐกิจชีวภาพ) โดยมุ่งเน้นไปที่การกำหนดกลุ่มอาหารเป้าหมาย อาทิ อาหารแปรรูป หรืออาหารทางการแพทย์																					กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๓,๒๕๗.๗	งบประมาณประจำปี		
- ดำเนินการขับเคลื่อน : ขับเคลื่อนองค์ประกอบของแผนงานตามกลุ่มประเภทอาหาร																					กระทรวงวิทยาศาสตร์และ	๑๐,๕๗๕	งบประมาณประจำปี		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : อุตสาหกรรมอาหาร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
เฉพาะ (เช่น การกำหนดตามห่วงโซ่มูลค่าภายในประเทศ) และพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อน																					เทคโนโลยี				อาหาร ๖) ราคาอาหารเฉลี่ยต่อกลุ่มผลิตภัณฑ์ ๗) ร้อยละมูลค่าในการใช้จ่ายทางด้าน R&D จากผลรวมมูลค่าเพิ่มทางด้านอาหารทั้งหมด ๘) จำนวนนักวิจัยต่อบุคลากร ๑,๐๐๐ คน
๒.ยกระดับสู่ผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง - **มาตรการจูงใจผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง** : เพิ่มมูลค่าเฉลี่ยของอาหารภายในประเทศผ่านมาตรการหรือการให้สิ่งจูงใจ																					กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสถาบันวิจัย	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการวางแผนและ	๑) กำหนดกรอบและกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ให้ชัดเจน ๒) กำหนด

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : อุตสาหกรรมอาหาร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
(Incentivized schemes) ในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง																					วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี			การดำเนินการของอุตสาหกรรมอาหาร ๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทย	บทบาทและความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ให้ชัดเจน ๓) ผลผลิตด้านอาหารมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน ๔) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมอาหาร ๕) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมอาหาร ๖) ราคาอาหารเฉลี่ยต่อกลุ่มผลิตภัณฑ์ ๗) ร้อยละมูลค่าในการใช้จ่าย

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : อุตสาหกรรมอาหาร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑	๑	๒	๓	๔	๑					
																									ทางด้าน R&D จากผลรวมมูลค่าเพิ่มทางด้านอาหารทั้งหมด ๘) จำนวนนักวิจัยต่อบุคลากร ๑,๐๐๐ คน
๓. ประชาสัมพันธ์กลุ่มอาหารไทยเป้าหมาย : ประชาสัมพันธ์กับเพิ่มบทบาทการประชาสัมพันธ์กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารไทยเป้าหมายในประเทศสำหรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศ และต่างประเทศ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สายการผลิตของอาหาร อย่างเครื่องเทศ เนื้อ ผัก หรือการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ อื่นๆ																				การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกระทรวงพาณิชย์	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๓) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอาหารของภูมิภาค CLMV	๙) มูลค่าของการนำเข้าสินค้าอาหารจาก CLMV ๑๐) มูลค่าของการส่งออกสินค้าอาหารไปยัง CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพมีการเจริญเติบโตในปัจจุบันและคาดว่าในอนาคต เช่น การผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพได้เพิ่มขึ้นที่ร้อยละ ๖.๓ ต่อปี ในช่วงระหว่างปี ๒๕๕๔ ถึงปี ๒๕๕๙ และคาดว่าจะเติบโตที่อย่างต่อเนื่องด้วยการเติบโตร้อยละ ๑๐.๒ ต่อปี ระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๔ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพในไทย รัฐบาลจะต้องดำเนินการ ๒ โครงการหลัก ในแผนปฏิรูปอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ ประกอบด้วย การบูรณาการอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพร่วมกับการเกษตรและการผลิตอาหาร และการส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศทางธุรกิจ

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของเศรษฐกิจชีวภาพไทย

๒) การพัฒนาและการนำมาใช้อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพในระดับภูมิภาค รวมไปถึงการบูรณาการโซ่อุปทาน

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) ผลผลิตมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรม

๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

๓) มูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจชีวภาพ

๔) ร้อยละส่วนแบ่งการนำวัตถุดิบจากในประเทศมาใช้สำหรับเศรษฐกิจชีวภาพ

๕) ร้อยละส่วนแบ่งการนำวัตถุดิบจากภูมิภาคมาใช้สำหรับเศรษฐกิจชีวภาพ

๖) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV

๗) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาการต่อไป

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ :** อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ : บูรณาการอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพร่วมกับการเกษตรและการผลิตอาหาร																					กระทรวงอุตสาหกรรม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของเศรษฐกิจชีวภาพไทย ๒) การพัฒนาและนำมาใช้อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพในระดับภูมิภาครวมไปถึงการบูรณาการโซ่อุปทาน	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อพนักงาน ๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ ๓) มูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจชีวภาพ ๔) ร้อยละส่วนแบ่งการนำวัตถุดิบจากในประเทศมาใช้สำหรับเศรษฐกิจชีวภาพ ๕) ร้อยละส่วนแบ่งการนำวัตถุดิบจากภูมิภาคมาใช้สำหรับเศรษฐกิจชีวภาพ ๖) มูลค่าการนำเข้า

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาการต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									จากกลุ่มประเทศ CLMV ๗) มูลค่าการส่งออกไปยัง กลุ่มประเทศ CLMV
- **เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ** : กำหนด วัตถุดิบ พื้นที่ และกลุ่มอุตสาหกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ																					กระทรวงอุตสาหกรรม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- แผนส่งเสริมตามประเภทผลิตภัณฑ์ : จัดลำดับความสำคัญของผลิตภัณฑ์ชีวภาพและส่งเสริมการบูรณาการห่วงโซ่มูลค่าตลอดอุตสาหกรรมการเกษตร เศรษฐกิจชีวภาพ และอาหาร																					กระทรวงอุตสาหกรรม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๒. มาตรการพัฒนาระบบนิเวศของธุรกิจชีวภาพ																					กระทรวงอุตสาหกรรม	(อยู่ในระหว่าง		๑) เพิ่มศักยภาพใน	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาการต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	หารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		การแข่งขันของเศรษฐกิจชีวภาพไทย ๒) การพัฒนาและนำมาใช้อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพในระดับภูมิภาครวมไปถึงการบูรณาการโซ่อุปทาน	พนักงาน ๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ ๓) มูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจชีวภาพ ๔) ร้อยละส่วนแบ่งการนำวัตถุดิบจากในประเทศมาใช้สำหรับเศรษฐกิจชีวภาพ ๕) ร้อยละส่วนแบ่งการนำวัตถุดิบจากภูมิภาคมาใช้สำหรับเศรษฐกิจชีวภาพ ๖) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV ๗) มูลค่าการส่งออกไปยัง กลุ่มประเทศ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาการต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									CLMV
- มาตรการส่งเสริมความต้องการผลิตภัณฑ์ชีวภาพ : ยกระดับอุปทานและการผลิตผ่านการส่งเสริมความต้องการของผลิตภัณฑ์ชีวภาพ การสนับสนุนทางการคลัง และการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ เป็นต้น																					กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงการคลัง	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- มาตรการการส่งเสริมลงทุนในเทคโนโลยีชีวภาพ : พัฒนาแนวทางการลงทุน และการจัดตั้งกองทุนสนับสนุน (เช่น นโยบาย PPP มาตรการจูงใจทางภาษี ผลประโยชน์ทางด้านการลงทุน และการนำเข้าเทคโนโลยี)																					คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- นโยบายพัฒนาระบบนิเวศ :																					คณะกรรม	(อยู่ใน			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาการต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พัฒนานโยบายสนับสนุนในการส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศรองรับอุตสาหกรรมชีวภาพ																					การส่งเสริมการลงทุนและ EEC Office	ระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- หน่วยงานสนับสนุนครบวงจร : จัดตั้งหน่วยงานสนับสนุนครบวงจร (One stop facilitation center) ในการสนับสนุนการให้บริการส่วนกลาง (Centralized service platform) กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง																					คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและ EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาการต่อไป

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมยานยนต์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งไทยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของเครื่องยนต์แบบดั้งเดิมและมีฐานผลิต ๒.๖ ล้านคันในปี ๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม ไทยมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวตามกับสถานการณ์ของอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าในไทย รัฐบาลจะต้องดำเนินการ ๒ โครงการหลัก ในแผนปฏิรูปอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าประกอบด้วย การกระตุ้นการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นด้วยการพัฒนามาตรการทางการคลัง และให้ความรู้ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับยานยนต์ไฟฟ้า (ขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาดในประเทศ)

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย

๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าในภูมิภาคCLMV

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ผลผลิตมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

๔) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV

๕) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑๕ ล้านบาท / งบประมาณประจำปี

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. มาตรการกระตุ้นการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น																					คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงอุตสาหกรรม และ EEC Office	-		๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทย ๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของภูมิภาค CLMV	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อพนักงาน ๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า ๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า ๔) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV ๕) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- มาตรการดึงดูดนักลงทุนรายใหม่ : พัฒนามาตรการสนับสนุนสำหรับนักลงทุนรายใหม่ ที่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้ากลุ่มแรก (รวมถึงจักรยานยนต์)																					คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ EEC Office	- (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- มาตรการสนับสนุนผู้ผลิตเดิม : พัฒนามาตรการสนับสนุนสำหรับผู้ผลิตยานยนต์ปัจจุบันในการเปลี่ยนผ่านจากยานยนต์ทั่วไปไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า (รวมถึงจักรยานยนต์)																					กระทรวงอุตสาหกรรม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๒. ส่งเสริมการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ไฟฟ้า																					กระทรวงคมนาคม และ กระทรวงการคลัง	๑๕ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐ (ตามกรอบของการคลัง) หรือการลงทุนจากอื่นๆ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า																					กระทรวงการคลัง	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- จัดทำแผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยานยนต์ไฟฟ้า																					กระทรวงคมนาคม	๑๕	งบประมาณประจำปี		
- ขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยยานยนต์ไฟฟ้าต้นแบบในพื้นที่แบบจำกัด																					กระทรวงคมนาคม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			
๓. มาตรการกระตุ้นความต้องการยานยนต์ไฟฟ้า : พัฒนามาตรการทางการคลังในการซื้อยานยนต์ไฟฟ้า (รวมถึงจักรยานยนต์) และให้ความรู้ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับยานยนต์																					กระทรวงการคลัง	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข		๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อพนักงาน ๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ไฟฟ้า (ขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาดในประเทศ)																								ของประเทศไทย ๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของภูมิภาค CLMV	๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า ๔) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV ๕) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่ด้วยการเน้นการส่งออก อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ อุตสาหกรรมได้แสดงแนวโน้มลดลงการส่งออกที่ลดลง และการผลิตที่ลดลงสอดคล้องกับการลงทุนจากต่างประเทศที่ต่ำลงในไทยระหว่างปี ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๙ รวมกับการเปลี่ยนแปลงทิศทางของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไปทางอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ รัฐบาลจะต้องดำเนินการ ๒ โครงการหลัก ในแผนปฏิรูปอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะประกอบด้วยดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ และการส่งเสริมกระบวนการผลิตที่ทันสมัย

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะของประเทศไทย

๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะของภูมิภาค CLMV

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) ผลผลิตมูลค่าเพิ่มต่อพนักงานในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

๔) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV

๕) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : เครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ																					EEC Office และหน่วยงานเพิ่มขีดความสามารถ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะของประเทศไทย ๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะของภูมิภาค CLMV	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อพนักงานอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ๔) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV ๕) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : เครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ**																											
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- คณะทำงานดึงดูดการลงทุน : จัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาความต้องการและสร้างความเข้าใจกับกลุ่มนักลงทุน ในการรองรับการลงทุนขนาดใหญ่ (ซึ่งควรจะครอบคลุมทั้งกลุ่ม OEMs กลุ่มผลิตชิ้นส่วน กลุ่มพัฒนาซอฟท์แวร์ และกลุ่มผู้ให้บริการ)																					EEC Office และหน่วยงานเพิ่มขีดความสามารถ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- มาตรการดึงดูดเฉพาะ : จัดทำมาตรการดึงดูดเฉพาะ (customized incentives) สำหรับนักลงทุน และพัฒนาการให้บริการด้านการขนส่ง / ลดค่าใช้จ่ายด้านการขนส่ง																					EEC Office และหน่วยงานเพิ่มขีดความสามารถ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๒. ส่งเสริมกระบวนการผลิตที่ทันสมัย																					กระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการส่งเสริมการ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อ		๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของ	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อพนักงาน ๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรม

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : เครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					ลงทุน กระทรวงแรงงาน หน่วยงานเพิ่มขีดฯ และ EEC Office	ปรับแก้ไข)		อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะของประเทศไทย ๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะของภูมิภาค CLMV	อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ๔) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV ๕) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV ๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อพนักงาน ๒) จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า
- **มาตรการยกระดับกระบวนการผลิต :** ออกมาตรการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Matching investments) หรือมาตรการจูงใจอื่นๆ ในการยกระดับกระบวนการผลิตผ่านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมการผลิตอัตโนมัติ																				กระทรวงอุตสาหกรรม และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- แผนยกระดับการผลิตและแรงงาน : สร้างความสมดุลระหว่างการยกระดับผลิตภาพอย่างต่อเนื่อง (เพื่อส่งเสริมขีด																					กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงแรงงาน และ	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อ			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : เครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทย และหลีกเลี่ยงองค์กรในการย้ายการผลิตไปต่างประเทศ) ในขณะที่แก้ปัญหาเรื่องการสูญเสียแรงงาน จากการปรับเปลี่ยนสู่ระบบอัตโนมัติแบบเฉียบพลัน																					หน่วยงานเพิ่มขีดฯ	ปรับแก้ไข)			อัจฉริยะ ๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ๔) มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV ๕) มูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล

อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คมีมูลค่าถึง ๕๐ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๙ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึงกว่า ๒๐๐ พันล้านเหรียญสหรัฐจนถึงปี ๒๕๖๘ แสดงให้เห็นการเติบโตประมาณร้อยละ ๑๗ ต่อปีตลอดระยะเวลานั้น โดยแนวโน้มในภูมิภาคเหล่านี้มีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศไทยโดยการพัฒนาอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลโดยการพัฒนาศักยภาพด้านดิจิทัล จากการกำหนดและปรับปรุงหลักสูตรการอบรมในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและสนับสนุนการจัดตั้งสถานฝึกอบรมทางด้านดิจิทัล

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย

๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลของภูมิภาค CLMV

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) ผลผลิตมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล

๒) จำนวนงานในเศรษฐกิจดิจิทัล

๓) มูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจดิจิทัล

๔) จำนวนซอฟต์แวร์โปรแกรมเมอร์และDeveloper

๕) จำนวนซอฟต์แวร์โปรแกรมเมอร์และDeveloper
ต่อประชากรหนึ่งล้านคน

๖) รายได้ของบริษัททางด้านดิจิทัลในต่างประเทศ

๗) รายได้ภายในประเทศของบริษัทด้านดิจิทัลจากต่างประเทศ

๘) จำนวนแรงงานที่มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล (งานทักษะในระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐาน ILO) จากต่างประเทศ

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑,๕๖๓ ล้านบาท (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข) / งบประมาณประจำปี

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. พัฒนาศักยภาพด้านดิจิทัล																					กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ กระทรวงการคลัง EEC Office และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๑,๕๖๓ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย ๒) เพิ่มผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลของภูมิภาค CLMV	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อแรงงาน ๒) จำนวนงานในเศรษฐกิจดิจิทัล ๓) มูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจดิจิทัล ๔) จำนวนซอฟต์แวร์โปรแกรมเมอร์และ Developer ๕) จำนวนซอฟต์แวร์โปรแกรมเมอร์และ Developer ต่อประชากรหนึ่งล้านคน ๖) รายได้ของบริษัททางด้านดิจิทัลในต่างประเทศ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- หลักสูตรอบรมอุตสาหกรรมดิจิทัล : กำหนดและปรับปรุงหลักสูตรการอบรมในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม และออกมาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อกระตุ้นการฝึกอบรมของบุคคลทั่วไปและผู้ประกอบการรายกลางและรายย่อย																					กระทรวงการคลัง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๖๓ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี		๗) รายได้ภายในประเทศของบริษัทด้านดิจิทัลจากต่างประเทศ ๘) จำนวนแรงงานที่มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล (งานทักษะในระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐาน ILO) จากต่างประเทศ
- มาตรการสนับสนุนศักยภาพสถานฝึกอบรม : สนับสนุนสถานฝึกอบรมเอกชน และหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร ผ่านเงินสนับสนุนหรือมาตรการทางการคลังอื่นๆ																					กระทรวงการคลัง	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- **การขยายโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ :** ส่งเสริมการ																					สำนักงานรัฐบาล	๑,๕๐๐	งบประมาณ		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พัฒนาระบบนิเวศด้านดิจิทัลโดยสนับสนุนโครงการและโอกาสผ่านโครงการของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-government)																					อิเล็กทรอนิกส์		ประจำปี		

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

อุตสาหกรรมการศึกษาและระบบการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจและยังส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอื่นๆ ด้วย โดยอุตสาหกรรมการศึกษาไทยในด้านอุดมศึกษายังถือว่าด้อยกว่าหลายๆประเทศในภูมิภาค โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมการศึกษาไทย รัฐบาลจะต้องดำเนินการ ๒ โครงการหลัก ในแผนปฏิรูปอุตสาหกรรมการศึกษาประกอบด้วย การสร้างความต้องการต่ออุตสาหกรรมการศึกษาด้วยการส่งเสริมและพัฒนามาตรการจูงใจด้านการฝึกอบรม และการดึงดูดการฝึกอบรมทางด้านอุตสาหกรรมเฉพาะทาง รวมถึงการพัฒนาศักยภาพในการให้การศึกษาจากการสร้างมาตรการดึงดูดศาสตราจารย์หรือผู้สอนที่มีคุณภาพทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้น และการอำนวยความสะดวกให้กับภาคเอกชนในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการการศึกษา
๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศไทย
๓) ใช้ประโยชน์จากการเจริญเติบโตของภูมิภาคในด้านอุตสาหกรรมการศึกษา

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรมการศึกษา
๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมการศึกษา
๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการศึกษา
๔) ส่วนแบ่งของบุคลากรที่มีทักษะระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐาน ILO ในอุตสาหกรรมต่างๆ ต่อจำนวนแรงงาน / ประชากรทั้งหมด
๕) ระยะเวลาดำเนินการ การอนุมัติการจัดตั้งสถานอุดมศึกษาเอกชน
๖) จำนวนหลักสูตรฝึกอบรมและโปรแกรมการศึกษา
๗) จำนวนลิขสิทธิ์หลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาในจากหลักสูตรทั้งหมด
๘) ระยะเวลาโดยเฉลี่ยจากการปรับปรุงหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาจากครั้งล่าสุด
๙) อันดับมหาวิทยาลัยยอดนิยมสามอันดับของไทยในระดับนานาชาติ
๑๐) ระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรมในระดับนานาชาติ
๑๑) คะแนนในการประเมินผลภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติ
๑๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมการศึกษาในมหาวิทยาลัยและการศูนย์ฝึกอบรม
๑๓) ร้อยละจำนวนบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและ/ หรือได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในบุคลากร/แรงงานรวมทั้งหมด
๑๔) ส่วนแบ่งจำนวนของมหาวิทยาลัยนานาชาติในไทย
๑๕) ส่วนแบ่งจำนวนอาจารย์นานาชาติในไทยจากอาจารย์ทั้งหมด
๑๖) ส่วนแบ่งจำนวนผู้ฝึกสอนนานาชาติในการฝึกอบรมทั้งหมด
๑๗) ส่วนแบ่งจำนวนนักเรียนนานาชาติจากนักเรียนรวมทั้งหมด
๑๘) ส่วนแบ่งจำนวนนักเรียนจากภูมิภาค (CLMV) จากนักเรียนรวมทั้งหมด

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. การส่งเสริมความต้องการเรียน : สร้างความต้องการต่ออุตสาหกรรมการศึกษา																					กระทรวงการคลัง EEC Office คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ กระทรวงคมนาคม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการการศึกษา ๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศไทย ๓) ใช้	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรมการศึกษา ๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมการศึกษา ๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการศึกษา ๔) ส่วนแบ่งของคนงานทักษะระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐาน ILO ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต่อจำนวนแรงงาน /
- มาตรการส่งเสริมการฝึกอบรมขององค์กร : ส่งเสริมและพัฒนามาตรการจูงใจด้านการฝึกอบรมองค์กร (เช่น การให้มาตรการจูงใจทางคลังสำหรับหลักสูตรองค์กร)																					กระทรวงการคลัง	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- **มาตรการส่งเสริมการฝึกอบรมอุตสาหกรรมเฉพาะทาง :** ดึงดูดการฝึกอบรมทางด้าน																					EEC Office คณะกรรมการส่งเสริม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วย		ประโยชน์จากการเจริญเติบโต	ประชากรทั้งหมด ๕) ระยะเวลาดำเนินการ การ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
อุตสาหกรรมเฉพาะทาง (เช่น สถาบันการฝึกอบรมนักบินในประเทศไทย)																					การลงทุน กระทรวงการคลัง และกระทรวงคมนาคม	งานเพื่อปรับแก้ไข)		ของภูมิภาคในด้านอุตสาหกรรมการศึกษา	อนุมัติการจัดตั้งสถานอุดมศึกษาเอกชน ๖) จำนวนหลักสูตรฝึกอบรมและระบบการศึกษา ๗) จำนวนลิขสิทธิ์หลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาในหลักสูตรทั้งหมด ๘) ระยะเวลาโดยเฉลี่ยจากการปรับปรุงหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาจากครั้งสุดท้าย ๙)อันดับมหาวิทยาลัยยอดนิยมสามอันดับในระดับนานาชาติ
- ทุนอุดมศึกษา : เพิ่มจำนวนนักเรียนในระดับอุดมศึกษา (เช่น การให้ทุนการศึกษา การยกเว้นค่าเล่าเรียน)																					Central Scholarship Coordinating Agency (หน่วยงานจัดตั้งใหม่)	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									๑๐) ระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรมในระดับนานาชาติ ๑๑) คะแนนในการประเมินผลภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติ ๑๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมการศึกษาในมหาวิทยาลัยและการศูนย์ฝึกอบรม ๑๓) ร้อยละของจำนวนบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและ/ หรือได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในแรงงานรวมทั้งหมด ๑๔) ส่วนแบ่งจำนวน

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ของมหาวิทยาลัยนานาชาติในไทย ๑๕) ส่วนแบ่งจำนวนอาจารย์นานาชาติในไทยจากอาจารย์ทั้งหมด ๑๖) ส่วนแบ่งจำนวนผู้ฝึกสอนนานาชาติในการฝึกอบรมทั้งหมด ๑๗) ส่วนแบ่งจำนวนนักเรียนนานาชาติในนักเรียนรวม
๒. มาตรการพัฒนาศักยภาพการสอน : พัฒนาศักยภาพในการให้การศึกษา																					กระทรวงศึกษาฯ EEC Office และ กระทรวงอุตสาหกรรม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการการศึกษา	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรม ๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมการศึกษา

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- มาตรการดึงดูดผู้สอน : สร้างมาตรการดึงดูดศาสตราจารย์หรือผู้สอนที่มีคุณภาพทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้น (มาตรการทางภาษี วีซ่าทำงาน ค่าตอบแทน)																					EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศไทย ๓) ใช้ประโยชน์จากการเจริญเติบโตของภูมิภาคในด้านอุตสาหกรรมการศึกษา	๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการศึกษา ๔) ส่วนแบ่งของคนงานทักษะระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐาน ILO ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต่อจำนวนแรงงาน / ประชากรทั้งหมด ๕) ระยะเวลาดำเนินการ การอนุมัติการจัดตั้งสถานอุดมศึกษาเอกชน ๖) จำนวนหลักสูตรฝึกอบรมและระบบการศึกษา ๗) จำนวนลิขสิทธิ์หลักสูตรและ
- **มาตรการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเอกชน :** อำนวยความสะดวกให้กับภาคเอกชนในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา (ศูนย์ฝึกอบรมหรือมหาวิทยาลัย) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (เช่น ลดข้อจำกัดทางด้านระเบียบที่เกี่ยวข้อง การเปิดให้ต่างชาติเป็นเจ้าของกิจการ หรือการให้มาตรการทางการคลังสนับสนุน)																					EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- มาตรการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณภาพหลากหลายสาขา																					กระทรวงศึกษาฯ และกระทรวงอุตสาหกรรม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วย			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																						งานเพื่อปรับแก้ไข)			โปรแกรมการศึกษาในหลักสูตรทั้งหมด ๘) ระยะเวลาโดยเฉลี่ยจากการปรับปรุงหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาจากครั้งสุดท้าย ๙)อันดับมหาวิทยาลัยยอดนิยมสามอันดับในระดับนานาชาติ ๑๐) ระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรมในระดับนานาชาติ ๑๑) คะแนนในการประเมินผลภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติ ๑๒) จำนวนบุคลากร

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ในอุตสาหกรรมการศึกษาในมหาวิทยาลัยและการศูนย์ฝึกอบรม ๑๓) ร้อยละของจำนวนบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและ/ หรือได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในแรงงานรวมทั้งหมด ๑๔) ส่วนแบ่งจำนวนของมหาวิทยาลัยนานาชาติในไทย ๑๕) ส่วนแบ่งจำนวนอาจารย์นานาชาติในไทยจากอาจารย์ทั้งหมด ๑๖) ส่วนแบ่งจำนวนผู้ฝึกสอนนานาชาติ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ในการฝึกอบรมทั้งหมด ๑๗) ส่วนแบ่งจำนวนนักเรียนนานาชาติในนักเรียนรวม
๓. หน่วยงานตัวแทนอนุมัติสิทธิฝึกอบรมอาชีวศึกษา : จัดตั้งหน่วยงานตัวแทนอนุมัติสิทธิ (licensing agency) ในการให้สิทธิ กำหนดระเบียบ และมาตรฐานที่หน่วยงานเอกชนต้องปฏิบัติตามในการฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษาสำหรับอุตสาหกรรมเฉพาะ																				EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการการศึกษา ๒) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศไทย ๓) ใช้	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรม ๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมการศึกษา ๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมการศึกษา ๔) ส่วนแบ่งของคนงานทักษะระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐาน ILO ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต่อจำนวนแรงงาน/

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ประโยชน์จากการเจริญเติบโตของภูมิภาคในด้านอุตสาหกรรมการศึกษา	ประชากรทั้งหมด ๕) ระยะเวลาดำเนินการ การอนุมัติการจัดตั้งสถานอุดมศึกษาเอกชน ๖) จำนวนหลักสูตรฝึกอบรมและระบบการศึกษา ๗) จำนวนลิขสิทธิ์หลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาในหลักสูตรทั้งหมด ๘) ระยะเวลาโดยเฉลี่ยจากการปรับปรุงหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาจากครั้งสุดท้าย

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									๙)อันดับมหาวิทยาลัยยอดนิยมสามอันดับในระดับนานาชาติ ๑๐) ระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรมในระดับนานาชาติ ๑๑) คะแนนในการประเมินผลภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติ ๑๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมการศึกษาในมหาวิทยาลัยและการศูนย์ฝึกอบรม ๑๓) ร้อยละของจำนวนบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและ/หรือได้รับ

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : อุตสาหกรรมการศึกษา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									การศึกษาจากมหาวิทยาลัยในแรงงานรวมทั้งหมด ๑๔) ส่วนแบ่งจำนวนของมหาวิทยาลัยนานาชาติในไทย ๑๕) ส่วนแบ่งจำนวนอาจารย์นานาชาติในไทยจากอาจารย์ทั้งหมด ๑๖) ส่วนแบ่งจำนวนผู้ฝึกสอนนานาชาติในการฝึกอบรมทั้งหมด ๑๗) ส่วนแบ่งจำนวนนักเรียนนานาชาติในนักเรียนรวม

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๙ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙ : อุตสาหกรรมสุขภาพ

ในการสนับสนุนการพัฒนาของอุตสาหกรรมสุขภาพในประเทศไทย รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนในด้านการต่างๆเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการบริการและคุณภาพของอุตสาหกรรมสุขภาพในไทย โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมสุขภาพรัฐบาลจะต้องดำเนินการ ๒ โครงการหลัก ในแผนปฏิรูปอุตสาหกรรมสุขภาพประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรในอุตสาหกรรมโดยการดึงดูดบุคลากรทางการแพทย์คุณภาพทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ และการลงทุนทางการแพทย์ที่มีคุณภาพจากต่างประเทศในประเทศไทย

๒.๙.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสุขภาพของประเทศไทย

๒) ใช้ประโยชน์จากการเจริญเติบโตของภูมิภาคในด้านอุตสาหกรรมสุขภาพ

๒.๙.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๙.๓ ตัวชี้วัด

๑) ผลผลิตมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรมสุขภาพ

๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมสุขภาพ

๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมสุขภาพ

๔) ระดับคุณภาพของบริการสุขภาพตามการจัดอันดับขององค์การระหว่างประเทศที่มีชื่อเสียง

๕) จำนวนแพทย์ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน

๖) จำนวนพยาบาลต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน

๗) จำนวนสถานบริการสุขภาพที่ได้รับการรับรอง JCI

๘) มูลค่าของ FDI ในอุตสาหกรรมการดูแลสุขภาพ

๙) จำนวนคนไข้ต่างชาติต่อผู้ป่วยทั้งหมด

๑๐) จำนวนผู้ป่วยจากภูมิภาค(CLMV) ต่อผู้ป่วยทั้งหมด

๒.๙.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านอุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : อุตสาหกรรมสุขภาพ**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. มาตรการพัฒนาศักยภาพและปริมาณทางการแพทย์																					กระทรวงสาธารณสุขและ EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสุขภาพของประเทศไทย ๒) ใช้ประโยชน์จากการเจริญเติบโตของภูมิภาคในด้านอุตสาหกรรมสุขภาพ	๑) ผลผลิตเป็นมูลค่าเพิ่มต่อแรงงานในอุตสาหกรรม ๒) จำนวนบุคลากรในอุตสาหกรรมสุขภาพ ๓) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมสุขภาพ ๔) ระดับคุณภาพของบริการสุขภาพตามการจัดอันดับขององค์การระหว่างประเทศที่มีชื่อเสียง ๕) จำนวนแพทย์ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ๖) จำนวนพยาบาลต่อประชากร
- มาตรการดึงดูดบุคลากรคุณภาพสูง : ดึงดูดบุคลากรทางการแพทย์คุณภาพทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ผ่านมาตรการจูงใจต่างๆ อาทิ มาตรการทางภาษี วีซ่าทำงาน ค่าตอบแทน เพื่อที่จะช่วยรองรับการเติบโตของความต้องการของอุตสาหกรรมที่เพิ่มสูงขึ้น																				กระทรวงสาธารณสุข	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- มาตรการดึงดูดผู้ให้บริการต่างประเทศ : ผู้ให้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพจาก																					EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงาน			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านอุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : อุตสาหกรรมสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทย เพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันทางด้านการให้บริการในตลาด เช่น คุณภาพ ราคา ความพร้อม และการเข้าถึง																						เพื่อปรับแก้ไข)			๑,๐๐๐ คน ๗) จำนวนสถานบริการสุขภาพที่ได้รับการรับรอง JCI ๘) มูลค่าของ FDI ในอุตสาหกรรมการดูแลสุขภาพ ๙) จำนวนคนไข้ต่างชาติต่อผู้ป่วยทั้งหมด ๑๐) จำนวนผู้ป่วย (CLMV) ในภูมิภาคต่อผู้ป่วยทั้งหมด

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๙.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๐ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ - อาชีวศึกษา (สนับสนุน)

ในการที่เศรษฐกิจไทยจะสามารถแข่งขันได้ ระบบการศึกษาทางอาชีวศึกษาจึงควรต้องมีการปฏิรูปให้เป็นปัจจัยสนับสนุนการเจริญเติบโตในอุตสาหกรรมต่างๆ จากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแรงงานให้มีทักษะและประสบการณ์เพียงพอสำหรับการรองรับการพัฒนาของอุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งนี้จึงควรมีการทำการวิเคราะห์ช่องว่างของแรงงานและระบบอาชีวศึกษาและปรับปรุงและเรียงลำดับความสำคัญของอาชีวศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรมตามช่องว่างดังกล่าว

๒.๑๐.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) พัฒนาระบบอาชีวศึกษาในประเทศไทย

๒.๑๐.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๑๐.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีวศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรม

๒) ร้อยละของหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีวศึกษาที่ได้รับการรับรองจากการฝึกอบรมอาชีวศึกษาทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม

๓) ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาจากการปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษาครั้งล่าสุด (คิดจากทุกหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีวศึกษา)

๔) จำนวนบุคคลากรที่กำลังได้รับการฝึกอบรมอาชีวศึกษาแต่ละอุตสาหกรรม

๕) จำนวนร้อยละของแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีวศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรม และร้อยละของแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีวศึกษาจากแรงงานทั้งหมด

๖) ร้อยละของแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีวศึกษาที่ประกอบอาชีพในระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐานของ ILO ในแต่ละอุตสาหกรรม จากแรงงานทั้งหมด และจากประชากรทั้งหมด

๒.๑๐.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๐.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อาชีวศึกษา (สนับสนุน)**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. **การทบทวนปรับหลักสูตรอาชีวศึกษา**																					คณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) พัฒนาระบบอาชีวศึกษาในประเทศไทย	-
- **หน่วยงานผู้แทนทบทวนหลักสูตร** : แต่งตั้งหน่วยงานผู้แทนจากภาครัฐในการทบทวนหลักสูตรอาชีวะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง																					คณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- ระบบการวิเคราะห์ปรับปรุงหลักสูตร : วิเคราะห์ช่องว่างทางด้านทักษะ (ผ่านหน่วยงานผู้แทนจากภาครัฐ) ระหว่างหลักสูตรอาชีวะปัจจุบันกับทักษะที่ภาคเศรษฐกิจต้องการ พร้อมกับจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุง																					คณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อาชีวศึกษา (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. โครงการฝึกอบรมอาชีวะต้นแบบ																					กระทรวงการคลัง และคณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- การจัดตั้งระบบการฝึกอบรมแบบทวิ : การฝึกอบรมอาชีวะที่เชื่อมโยงกับกระทรวงศึกษาฯ ส่วนราชการในภูมิภาค (regional governments) และผู้ว่าจ้าง																					คณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- โครงการทวิภาคีนำร่องในอุตสาหกรรมเป้าหมาย : ออกแบบและดำเนินการหลักสูตรฝึกอบรมอาชีวะต้นแบบในกลุ่มอาชีพเป้าหมาย และภูมิภาค (and regions) (ซึ่งต้องสอดคล้องกับอุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ)																					กระทรวงการคลัง และคณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อาชีวศึกษา (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. การยกระดับคุณภาพของหลักสูตรอบรมอาชีวะ																					คณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) พัฒนาระบบอาชีวศึกษาในประเทศไทย	๒) ร้อยละของหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีวศึกษาที่ได้รับการรับรองจากการฝึกอบรมอาชีวศึกษาทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม ๓) ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาจากการปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษาครั้งล่าสุด (คิดจากทุกหลักสูตรการฝึกอบรม) ๖) ร้อยละของแรงงานที่ประกอบอาชีพในระดับ ๓
- เกณฑ์คุณภาพของหลักสูตรอบรม : พัฒนามาตรฐานคุณภาพที่สถาบันอาชีวศึกษาและผู้ว่าจ้างต้องปฏิบัติตาม																					คณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- ระบบการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรม : บังคับใช้มาตรฐานคุณภาพกับสถาบันอาชีวศึกษาและผู้ว่าจ้าง โดยเน้นการตรวจสอบและทำการแทรกแซงหากมีความจำเป็น																					คณะกรรมการอาชีวศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อาชีวศึกษา (สนับสนุน)																											
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									หรือสูงกว่าตามมาตรฐานของ ILO ในแต่ละอุตสาหกรรม จากแรงงานทั้งหมด และ จากประชากรทั้งหมด

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๐.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๑ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ - อุดมศึกษา (สนับสนุน)

ในการที่เศรษฐกิจไทยจะสามารถแข่งขันได้ ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงควรต้องมีการปฏิรูปให้เป็นปัจจัยสนับสนุนการเจริญเติบโตในอุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ จากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแรงงานให้มีทักษะระดับสูงและความสามารถในการบริหารเพียงพอสำหรับการรองรับการพัฒนาของอุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งนี้จึงควรมีการทำการวิเคราะห์ช่องว่างของทักษะที่เป็นที่ต้องการและระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้มีการวิจัยและพัฒนาระดับสูงซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุนการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ

๒.๑๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) พัฒนาระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

๒.๑๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๑๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรม

๒) ร้อยละของหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองจากหลักสูตรระดับอุดมศึกษาทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม

๓) ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาจากการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาครั้งล่าสุด (คิดจากทุกหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา)

๔) จำนวนบุคลากรที่กำลังได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรม

๕) จำนวนร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรม และร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากแรงงานทั้งหมด

๖) ร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ประกอบอาชีพในระดับ ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐานของ ILO ในแต่ละอุตสาหกรรม จากแรงงานทั้งหมดและจากประชากรทั้งหมด

๒.๑๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อุดมศึกษา (สนับสนุน)**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. การทบทวนหลักสูตรมหาวิทยาลัย																					สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) พัฒนาระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย	-
- **หน่วยงานผู้แทนทบทวนหลักสูตรมหาวิทยาลัย :** แต่งตั้งหน่วยงานผู้แทนจากภาครัฐในการทบทวนหลักสูตรในมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง																					สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- **ระบบการวิเคราะห์การปรับปรุงหลักสูตรมหาวิทยาลัย :** วิเคราะห์ช่องว่างทางด้านทักษะ (ผ่านหน่วยงานผู้แทนจากภาครัฐ) ระหว่างหลักสูตรในมหาวิทยาลัยปัจจุบัน และการวิจัยและพัฒนา																					สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

| แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อุดมศึกษา (สนับสนุน) | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อุดมศึกษา (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตรวจสอบและการแทรกแซงในส่วนที่จำเป็น																						เพื่อปรับแก้ไข)			การศึกษาระดับอุดมศึกษาครั้งล่าสุด (คิดจากทุกหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา) ๔) จำนวนบุคลากรที่กำลังได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่ออุตสาหกรรม ๕) จำนวนร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรมและร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากแรงงานทั้งหมด

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

| แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อุดมศึกษา (สนับสนุน) | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อุดมศึกษา (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ภาษี เงินกู้ เงินสนับสนุน) ในการดึงดูดมหาวิทยาลัยจากต่างชาติชั้นนำเข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมให้เป็นประเทศศูนย์กลางด้านการศึกษาของภูมิภาค																						หน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			๖) ร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ประกอบอาชีพในระดับ๓ หรือสูงกว่าตามมาตรฐานของ ILO ในแต่ละอุตสาหกรรม จากแรงงานทั้งหมดและจากประชากรทั้งหมด
- มาตรการดึงดูดศาสตราจารย์หรือนักวิจัยต่างชาติ : นำเสนอสิ่งจูงใจ (เงินเดือน ทุนในการทำวิจัย) ให้กับศาสตราจารย์หรือนักวิจัยชั้นนำจากต่างประเทศให้เข้ามาสอนและทำการวิจัยในมหาวิทยาลัยท้องถิ่นของไทย เพื่อส่งเสริมให้เป็นประเทศศูนย์กลางด้านการศึกษาของภูมิภาค																				คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๒ : การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี – โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (สนับสนุน)

โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเป็นโครงสร้างที่สนับสนุนการเจริญเติบโตในทุกอุตสาหกรรมและส่งผลให้เกิดการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เนื่องจากเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ และยังล้าหลังกว่าประเทศใกล้เคียง เช่น ประเทศสิงคโปร์ ทั้งในด้านความสามารถของโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงของประชากร และค่าใช้จ่าย จึงควรมีการวางแผนและพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมต่างๆ

๒.๑๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๑๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๑๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบรนด์บนโครงข่ายโทรศัพท์พื้นฐาน (fixed line broadband internet)

๒) ร้อยละของประชากรที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์บนโครงข่ายมือถือ (mobile broadband internet)

๓) แบนด์วิดธ์ (bandwidth) และเวลาแฝงในการส่งข้อมูล (latency) โดยเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่แต่ละประเภทจำแนกเป็น พื้นที่ชนบท พื้นที่เมือง และพื้นที่ย่านธุรกิจ

๔) ช่วงเวลาการหยุดทำงาน (downtime)โดยเฉลี่ย

๒.๑๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑๖๖.๗ ล้านบาท (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข) / งบประมาณประจำปี

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี – โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (สนับสนุน) | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี – โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พื้นที่เป้าหมาย เพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป็นเลิศ																									เวลาแฝงในการส่งข้อมูล (latency) โดยเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่แต่ละประเภทจำแนกเป็นพื้นที่ชนบท พื้นที่เมือง และพื้นที่ย่านธุรกิจ ๔) ช่วงเวลาการหยุดทำงาน (downtime) โดยเฉลี่ย
- มาตรการส่งเสริมการจัดหาเงินทุน : ส่งเสริมการจัดหาเงินทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งจากภาครัฐและเอกชน จากในประเทศและต่างประเทศ																					กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- การวางระบบโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ : ดำเนินการพัฒนาตามแผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเข้มงวดและอย่างมีคุณภาพตามลำดับความสำคัญ																					กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ : การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี -Big data (สนับสนุน)

ในปัจจุบัน Big data ได้เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจต่างๆในทุกอุตสาหกรรมส่งผลให้การจัดทำและการใช้ผลประโยชน์จาก Big data นั้นเป็นกุญแจสำคัญในการทำธุรกิจและการเติบโตของอุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากการทำ Big data นั้นเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลปริมาณมหาศาลจากอุปกรณ์ต่างๆ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ทำให้เกิดข้อกังวลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูล อำนาจและข้อได้เปรียบจากสิทธิการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ รัฐบาลจึงควรเข้ามาเป็นผู้ควบคุมการใช้ Big data รวมทั้งเป็นผู้เก็บข้อมูลเพื่อทำให้มั่นใจว่าการใช้ข้อมูลเป็นไปในทางที่ถูกต้องและทำให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุด

๒.๑๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มระดับการใช้ Big data ในการประกอบธุรกิจภายในประเทศไทย

๒.๑๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๑๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของธุรกิจขนาดเล็กและกลางที่มีการใช้ Big data จากธุรกิจ SME ทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม และในภาพรวมทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม

๒) ร้อยละของธุรกิจทั้งหมดทุกขนาดที่มีการใช้ Big data จากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม และในภาพรวมทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม

๒.๑๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑,๘๑๓ ล้านบาท (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)/ งบประมาณประจำปี

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๓ : การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี -Big data (สนับสนุน)**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. คณะกรรมการ Big Data : จัดตั้งคณะกรรมการดูแลเรื่อง Big Data																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๑,๕๖๓	งบประมาณประจำปี	๑) เพิ่มระดับการใช้ Big data ในการประกอบธุรกิจภายในประเทศไทย	๑) ร้อยละของธุรกิจขนาดเล็กและกลางที่มีการใช้ Big data จากธุรกิจ SME ทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรมและในภาพรวมทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม ๒) ร้อยละของธุรกิจทั้งหมดทุกขนาดที่มีการใช้ Big data จากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม และในภาพรวมทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๓ : การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี -Big data (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- **การจัดตั้งคณะกรรมการ** : จัดตั้งคณะกรรมการดูแลเรื่อง Big Data ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานรัฐบาลอิเล็กโทรนิคส์ โดยมีผู้แทนจากสำนักงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่จำเป็น อาทิ สำนักงบประมาณ กระทรวงคมนาคม ผู้แทนจากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ เป็นต้น																				สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๔	งบประมาณประจำปี		
- การจัดหาเครื่องมือการทำ Big Data และส่งเสริมศักยภาพบุคลากร : การจัดหาเครื่องมือที่จำเป็นให้กับคณะกรรมการในการทำหน้าที่จัดเก็บและใช้ประโยชน์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๑,๕๕๙	งบประมาณประจำปี		
๒. การกำหนดมาตรฐานการจัดเก็บและการใช้ประโยชน์ของข้อมูล																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๒๕๐	งบประมาณประจำปี	๑) เพิ่มระดับการใช้ Big data ในการประกอบ	๑) ร้อยละของธุรกิจขนาดเล็กและกลางที่มีการใช้ Big data จากธุรกิจ SME ทั้งหมดใน

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๓ : การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี -Big data (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ออกแบบระเบียบและมาตรฐานสำหรับคณะกรรมการดูแล Big data ทั้งในเรื่องของแนวทางการจัดเก็บ คุณภาพ ความต่อเนื่อง ราคา การเข้าถึง ความพร้อม และความเป็นส่วนตัวของข้อมูล																					สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	๒๕๐	งบประมาณประจำปี	ธุรกิจภายในประเทศไทย	แต่ละอุตสาหกรรมและในภาพรวมทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม ๒) ร้อยละของธุรกิจทั้งหมดทุกขนาดที่มีการใช้ Big data จากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม และในภาพรวมทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๔ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - หน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้า และตลาดเสรี (สนับสนุน)

เพื่อเป็นการผลักดันให้ตลาดเป็นตลาดเสรี เพิ่มปริมาณการแข่งขันและให้เกิดความเป็นธรรมในการแข่งขันระหว่างบริษัทขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจและระหว่างบริษัทในประเทศและบริษัทจากต่างประเทศ โดยให้การแข่งขันขึ้นอยู่กับราคา คุณภาพ ความแตกต่างของสินค้าและนวัตกรรมเท่านั้น ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบจากกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งการผลักดันให้เกิดการแข่งขันนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชากรในประเทศจากราคาสินค้าที่ต่ำลง คุณภาพสินค้าที่สูงขึ้นและอื่นๆ รัฐบาลจึงควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้า และตลาดเสรีเพื่อดูแลให้เกิดการแข่งขันที่แท้จริงในประเทศ

๒.๑๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) จำกัดผลกระทบต่อผู้บริโภคจากการผูกขาดทางตลาด (monopoly) และผลกระทบอื่นๆ จากตำแหน่งทางการตลาดที่แข็งแกร่งเกินไปของผู้ผลิต

๒) ขจัดมาตรการการกีดกันเพื่อสนับสนุนให้เกิดตลาดเสรีตามแนวทางการเปิดตลาดเสรีที่ประเทศไทยได้ให้ไว้ในกรอบข้อตกลงอาเซียนด้านการให้บริการ (AFAS)

๒.๑๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๑๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) ส่วนแบ่งรายได้ของผู้ผลิตรายใหญ่ในแต่ละอุตสาหกรรม

๒) ราคาตลาดของกลุ่มสินค้าแต่ละชนิดโดยเฉลี่ย

๓) ค่าใช้จ่ายประเภท R&D ในแต่ละอุตสาหกรรม

๔) การลงทุนจากประเทศในเขต ASEAN ในแต่ละอุตสาหกรรม

๕) ร้อยละของบริษัทที่ประเทศในเขต ASEAN เป็นเจ้าของในแต่ละอุตสาหกรรม

๒.๑๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑,๐๐๐ ล้านบาท (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข) / งบประมาณประจำปี

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๔ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ – หน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าและตลาดเสรี (สนับสนุน) | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๔ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ – หน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าและตลาดเสรี (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สามารถบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า ๒๕๖๐ ได้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริงรายวัน																					ทางการค้า	ปรับแก้ไข)			
๒. หน่วยงานดูแลการแข่งขันทางการค้า : จัดตั้งหน่วยงานดูแลการภแข่งขันทางการค้าที่มีประสิทธิาพ																					สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า	๑,๐๐๐ (อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	๑) จำกัดผลกระทบต่อผู้บริโภคจากการผูกขาดทางตลาด (monopoly) และผลกระทบอื่นๆ จากตำแหน่งทางการตลาดที่แข็งแกร่งเกินไปของผู้ผลิต	๑) ส่วนแบ่งรายได้ของผู้ผลิตรายใหญ่ในแต่ละอุตสาหกรรม ๒) ราคาตลาดของกลุ่มสินค้าแต่ละชนิดโดยเฉลี่ย ๓) ค่าใช้จ่ายประเภท R&D ในแต่ละอุตสาหกรรม
- **การแต่งตั้งคณะกรรมการทรงคุณวุฒิ** : แต่งตั้งคณะกรรมการทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญ และผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน ในการเข้ามาดูแลหน่วยงานดูแลการแข่งขันทางการค้า																					สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๔ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ – หน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าและตลาดเสรี (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- การสร้างศักยภาพของหน่วยงานดูแลการแข่งขันทางการค้า : จัดหาทรัพยากรและสร้างความสามารถของหน่วยงานในการดูแลการแข่งขันทางการค้าอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอิสระ และมีอำนาจที่จะออกมาตรการควบคุมบริษัทขนาดใหญ่ หรือบริษัทข้ามชาติได้																				สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๓. เปิดตลาดเสรีเพิ่มเติม : เตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดตลาดเสรีเพิ่มเติม																					กระทรวงพาณิชย์ และ EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๒) ขจัดมาตรการการกีดกันเพื่อสนับสนุนให้เกิดตลาดเสรีตามแนว	๔) การลงทุนจากประเทศในเขต ASEAN ในแต่ละอุตสาหกรรม ๕) ร้อยละของบริษัทที่มีประเทศในเขต

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๔ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ – หน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าและตลาดเสรี (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- เปิดตลาดเสรีตามข้อตกลง AFAS ให้ครบถ้วน : ยึดมั่นต่อแนวทางการเปิดตลาดเสรีที่ประเทศไทยได้ให้ไว้ในกรอบข้อตกลงอาเซียนด้านการให้บริการ (AFAS) ซึ่งยังไม่ได้มีการดำเนินการ																					กระทรวงพาณิชย์	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		ทางการเปิดตลาด	ASEAN เป็นเจ้าของในแต่ละอุตสาหกรรม
- **เปิดตลาดเสรีในกลุ่มผู้ให้บริการสุขภาพและการศึกษา :** ระบุและพัฒนาแนวทางการเปิดตลาดเสรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ให้บริการ (อาทิ สุขภาพ และการศึกษา) เพื่อก่อให้เกิดผู้แข่งขันจากต่างประเทศ และส่งเสริมการแข่งขันให้เกิดขึ้น																					EEC Office	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๕ : คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ (สนับสนุน)

เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และสนับสนุนให้เกิดตลาดเสรีตามแนวทางที่ประเทศไทยได้ให้ไว้ในกรอบข้อตกลงอาเซียนด้านบริการ (AFAS) รัฐบาลควรจัดตั้งคณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานสนับสนุนที่มีประสิทธิผลสูงในการบรรลุผลดังกล่าว โดยหน่วยงานนี้มีหน้าที่หลักในการวางแผนและพัฒนาเครื่องมือที่จำเป็นต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและโน้มน้าวนักลงทุนต่างชาติให้มาลงทุนในประเทศไทยและอาจให้การสนับสนุนเพิ่มเติมหลังจากมีการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทยแล้วเพื่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) สนับสนุนให้เกิดตลาดเสรีตามแนวทางการเปิดตลาดเสรีที่ประเทศไทยได้ให้ไว้ในกรอบข้อตกลงอาเซียนด้านการให้บริการ (AFAS)

๒.๑๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ เดือน

๒.๑๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) การลงทุนจากประเทศในเขต ASEAN ในแต่ละอุตสาหกรรม

๒) ร้อยละของบริษัทที่ประเทศในเขต ASEAN เป็นเจ้าของในแต่ละอุตสาหกรรม

๒.๑๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๕.๕ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๕ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ – คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์(สนับสนุน) | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๕ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ – คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์(สนับสนุน)**																											
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การลงทุน ที่สามารถนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ได้																						ปรับแก้ไข)			
- กิจกรรมดึงดูดนักลงทุน : จัดกิจกรรมเพื่อเข้าถึงนักลงทุนเป้าหมาย อาทิ roadshow หรือกิจกรรมระหว่างประเทศอื่นๆ โดยมุ่งเน้นไปที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการลงทุนที่น่าสนใจของประเทศ																				คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๖ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สนับสนุน)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นกระดูกสันหลังของเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงควรสนับสนุนวิสาหกิจเหล่านี้ในทุกอุตสาหกรรม เพื่อส่งผลให้เกิดการเติบโตของเศรษฐกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการส่งเสริมให้มีนวัตกรรม ในปัจจุบันนโยบายสนับสนุนวิสาหกิจเหล่านี้ยังไม่มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน และยังขาดโครงสร้างในการสนับสนุนให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รัฐบาลจึงควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานกลางเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผ่านการออกนโยบายต่างๆ การให้สิ่งจูงใจ การสนับสนุนการส่งออกและการฝึกอบรมอาชีวศึกษา

๒.๑๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) พัฒนาระบบนิเวศทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้แข็งแกร่งทำให้เกิดความหลากหลายทางขนาดของธุรกิจ

๒.๑๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๑๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นธุรกิจ start-up จากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม

๒) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจขนาดย่อมจากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม

๓) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางจากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม

๔) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติจากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม

๒.๑๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๖ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สนับสนุน) | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๖ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
จำนวนลูกจ้าง และ/หรือปัจจัยอื่นๆ) ให้ชัดเจน และสามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกประเภทอุตสาหกรรม																					และขนาดย่อม	เพื่อปรับแก้ไข)			วิสาหกิจขนาดใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติจากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม
- การเพิ่มศักยภาพสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม : เพิ่มศักยภาพสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยเน้นการสร้างศักยภาพของบุคลากรและเครื่องมือของหน่วยงานเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมใหม่																					สำนักนายกรัฐมนตรี	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๒. นโยบายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป้าหมาย																					สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		๑) พัฒนาระบบนิเวศทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลาง	๑) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นธุรกิจ start-up จากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๖ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- **กำหนดนโยบายรองรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** : พัฒนานโยบายรองรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเฉพาะ (อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ) อาทิ มาตรการจูงใจทางการคลัง และที่ไม่ใช่การคลัง การส่งเสริมการส่งออก การฝึกอบรมด้านอาชีวะ (ดูหัวข้อย่อย ๑.๑ “การพัฒนาทรัพยากรบุคคล”) และการพัฒนาธนาคารชุมชน (ดูหัวข้อย่อย ๒.๒ “การเติบโตอย่างมีส่วนร่วม : ระดับของชุมชน”)																				สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		และขนาดย่อมให้แข็งแกร่ง	๒) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจขนาดย่อมจากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม ๓) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางจากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม ๔) ส่วนแบ่งของจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติจากธุรกิจทั้งหมดในแต่ละอุตสาหกรรม
- แก้กฎหมายใบอนุญาต รง.๔ : แก้ไขกฎหมายใบอนุญาต ใบรง.๔ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการขยายและก่อตั้งวิสาหกิจขนาดกลาง																					คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายกระทรวง	-			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๖ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สนับสนุน)**																							
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และย่อม																					อุตสาหกรรม				
- ออกมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม : ดำเนินงานตามนโยบายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป้าหมายให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาและภายใต้การใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม																					สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	(อยู่ในระหว่างหารือกับหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

๒.๑๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๗ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ – ความยากง่ายในการทำธุรกิจ (สนับสนุน)

เพื่อสนับสนุนให้เกิดการประกอบธุรกิจภายในประเทศมากขึ้นและดึงดูดธุรกิจจากต่างชาติให้มาลงทุนในประเทศไทย รัฐบาลควรออกนโยบายเพื่อเพิ่มความง่ายและความสะดวกในการจัดตั้ง การขอใบอนุญาต การปกป้องผู้ประกอบการ การบังคับผลของสัญญาและการแก้ปัญหาการล้มละลาย ทั้งนี้การส่งเสริมให้มีการประกอบธุรกิจมากขึ้นเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเติบโตของอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศไทย

๒.๑๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มความง่ายในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย

๒.๑๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๑๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) อันดับของประเทศไทยในการจัดอันดับความยากง่ายในการทำธุรกิจของธนาคารโลก

๒.๑๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๗.๕ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๗ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - ความยากง่ายในการทำธุรกิจ (สนับสนุน) | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๗ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - ความยากง่ายในการทำธุรกิจ (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ที่มีความจำเป็นเท่านั้น																						แก้ไข)			
- การยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย : ยกเลิกหรือทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย ไม่ได้สร้างคุณค่า หรือเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ																					คณะปฏิรูปกฎหมาย	(อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- การพัฒนากลไกกฎหมายสนับสนุนความเสมอภาค : นำเสนอกลไกทางกฎหมายที่ช่วยสนับสนุนความเสมอภาคในสังคมและช่วยแก้ต้นตอของความไม่เป็นธรรม																					คณะปฏิรูปกฎหมาย	(อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- กฎหมายสนับสนุนการเพิ่มการแข่งขัน : จัดทำข้อกฎหมายเฉพาะที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าให้เกิดขึ้นในเศรษฐกิจของไทย ทั้งในภาพรวมและในอุตสาหกรรมเป้าหมาย																					คณะปฏิรูปกฎหมาย	(อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๗ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - ความยากง่ายในการทำธุรกิจ (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศ)																									
- มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่างกฎหมาย : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่างหรือพัฒนากฎหมายใหม่ อาทิ การทำประชาพิจารณา หรือการรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์																					คณะปฏิรูปกฎหมาย	(อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- ระบบออนไลน์เพื่อเผยแพร่กฎหมาย : ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถรับรู้และเข้าถึงตัวกฎหมายได้มากขึ้น ผ่านการพัฒนาระบบออนไลน์ที่จะมีการจัดเก็บข้อกฎหมายต่างๆ และเปิดให้ประชาชนสามารถเข้ามาชมได้																					คณะปฏิรูปกฎหมาย	(อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- มาตรการพัฒนาการอบรมและการศึกษาด้านกฎหมาย : พัฒนาการศึกษาทางด้านกฎหมายใน																					กระทรวงยุติธรรม	(อยู่ในระหว่างการหารือ			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๗ : การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - ความยากง่ายในการทำธุรกิจ (สนับสนุน)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประเทศไทยเพื่อส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติกฎหมาย																						หน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
- ศูนย์การให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ : พัฒนาศูนย์การให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ ที่จะเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเข้าถึงการให้บริการงานภาครัฐ เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าถึงมากยิ่งขึ้น																					สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	(อยู่ในระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			

*วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

ส่วนที่ ๒

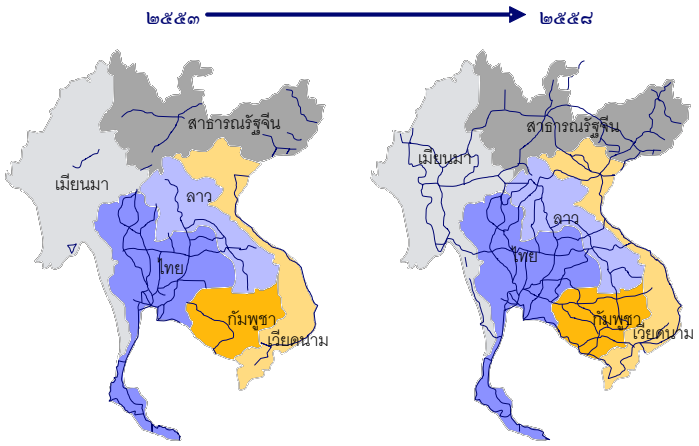
เรื่องและประเด็นปฏิรูป

หัวข้อที่ ๑ : การปฏิรูปด้านการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ

หัวข้อย่อยที่ ๑.๒ : การรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration)

ประเทศไทยมีจุดเด่นด้านทำเลที่ตั้ง ซึ่งอยู่ใจกลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น โครงข่ายทางหลวงที่เชื่อมระหว่างประเทศ ยังได้มีการพัฒนาอย่างมากในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (แผนภาพที่ ๑) และในปัจจุบันยังมีผู้ให้บริการการขนส่งระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยสามารถเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจเกิดใหม่เช่น กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม หรือ CLMV ที่มีศักยภาพการเติบโตสูง และยังเชื่อมโยงกับตลาดที่ใหญ่เป็นอันดับ ๑ และ ๒ ของโลก เช่น จีน และ อินเดีย ทำให้ในปัจจุบัน จีนเป็นประเทศคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทย และ CLMV ได้กลายเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญอันดับต้นๆ ของไทยอย่างรวดเร็ว โดยสัดส่วนการส่งออกไปยัง CLMV ต่อการส่งออกทั้งหมด ได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗ ในปี ๒๕๕๕ สู่ร้อยละ ๑๐ ในปี ๒๕๕๙ ซึ่งเท่ากับคู่ค้าเดิมอย่างญี่ปุ่นและยุโรป อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยนับเป็นตลาดที่มีขนาดค่อนข้างเล็ก และยังสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากนักลงทุนต่างชาติ (FDI) ได้เพียงร้อยละ ๐.๔ ของจีดีพี ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ต่ำ เมื่อพิจารณาเทียบกับประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในระดับที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความเชื่อมโยงกับตลาด CLMV รวมถึงจีน อินเดีย ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และขยายเครือข่ายความเชื่อมโยงสู่ประเทศอื่นๆ เช่น บังคลาเทศ และ ศรีลังกา เพื่อขยายตลาดให้มีขนาดที่ใหญ่ขึ้น และก้าวสู่ความเป็นตลาดระดับภูมิภาค

<u>แผนภาพที่ ๑ : โครงข่ายทางหลวงในภูมิภาค</u>

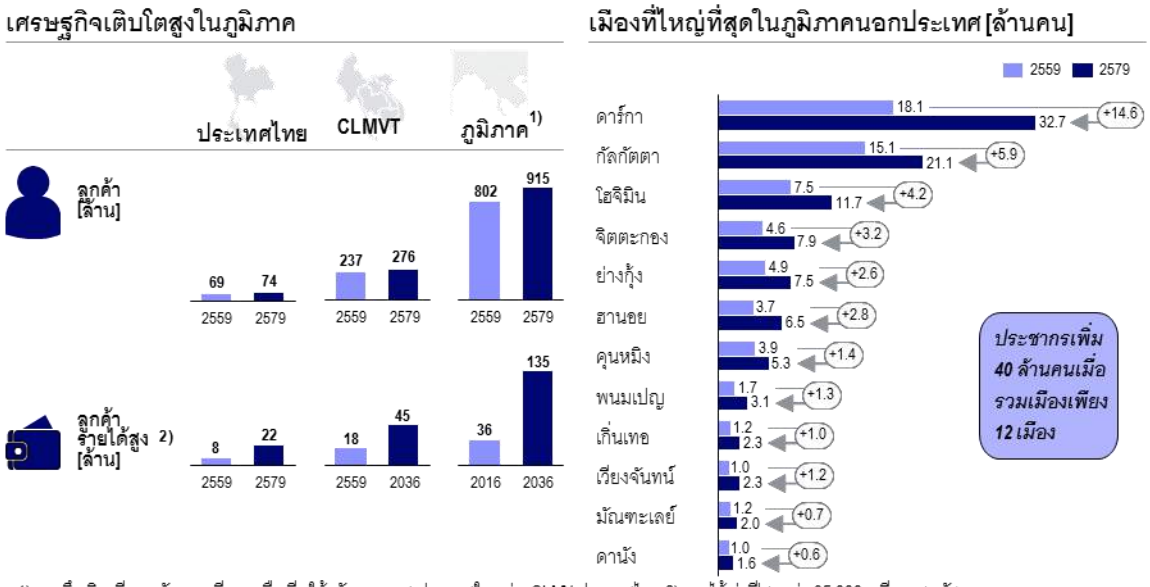

ในปัจจุบัน ศักยภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในสองด้าน กล่าวคือ

ด้านที่หนึ่ง คือ การเกิดขึ้นของห่วงโซ่อุปทาน หรือ Supply Chain ในระดับภูมิภาค เนื่องจากค่าแรงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศที่เป็นฐานการผลิตเดิม เช่น จีน ทำให้การผลิตต่างๆ ย้ายมาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น โดยอาศัยจุดแข็งของแต่ละประเทศในภูมิภาคมาเสริมกันเพื่อสร้างฐานการผลิตที่มีมีขนาดใหญ่พอที่จะ

สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่บริษัทข้ามชาติในอุตสาหกรรมต่างๆ ได้ตั้งฐานการผลิตที่ประเทศต่างๆในภูมิภาค เช่น ผู้ผลิตรถยนต์จากญี่ปุ่น ได้ตั้งฐานการผลิตที่ประเทศไทย (เน้นเครื่องยนต์ดีเซล) มาเลเซีย (เน้น Electric Control Units) อินโดนีเซีย (เน้นเครื่องยนต์เบนซิน) ฟิลิปปินส์และอินเดีย (เน้นระบบขับเคลื่อน) นอกจากนี้ การค้าระหว่างไทยและ CLMV ในส่วนของวัตถุดิบต่างๆ ยังเพิ่มขึ้นจาก ๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ๒๕๕๓ สู่ ๘ พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๕๙ สะท้อนให้เห็นถึงการเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ

ด้านที่สอง คือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้นำมาซึ่งการเจริญเติบโตของเมืองต่างๆและการขยายตัวของกลุ่มผู้มีกำลังซื้อสูง ทั้งใน CLMV และในจีน อินเดีย และ บังคลาเทศ โดยในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า เมืองที่ใหญ่ที่สุด ๑๒ เมืองในประเทศเหล่านี้จะมีประชากรเพิ่มขึ้นถึง ๔๐ ล้านคน นำมาซึ่งการขยายตัวของกลุ่มผู้บริโภค จาก ๘๐๒ ล้านคนในปี ๒๕๕๙ สู่ ๙๑๕ คน ในปี ๒๕๗๙ และในกลุ่มผู้บริโภคดังกล่าว ยังมีกลุ่มผู้มีรายได้สูง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างรวดเร็ว จาก ๓๖ ล้านคนในปี ๒๕๕๙ สู่ ๑๓๕ คน ในปี ๒๕๗๙ (แผนภาพที่ ๒) ทั้งหมดนี้ เป็นโอกาสที่สำคัญในการส่งออกและการสร้าง Supply Chain ในระดับภูมิภาคเพื่อรองรับกลุ่มผู้บริโภคดังกล่าวอีกด้วย

แผนภาพที่ ๒ : การขยายตัวของเมืองและกลุ่มผู้บริโภคในภูมิภาค

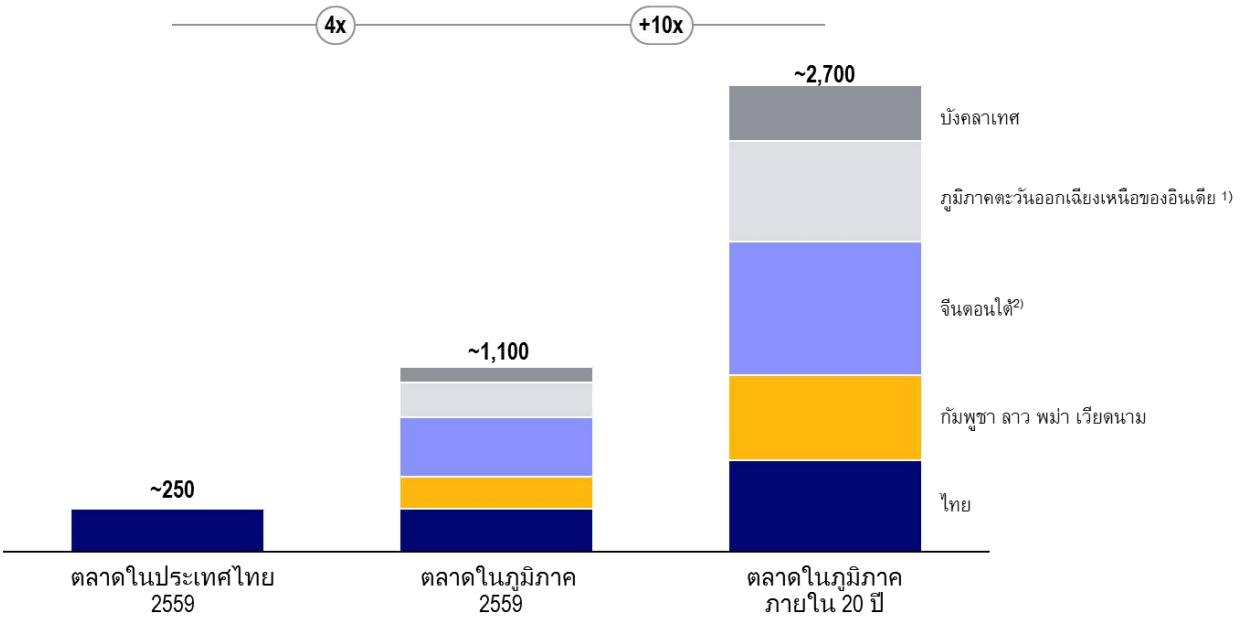

1) รวมถึง อินเดียตะวันออกเฉียงเหนือ จีนใต้ บังคลาเทศ ประเทศในกลุ่ม CLMV ประเทศไทย 2) รายได้ต่อปีสูงกว่า 35,000 เหรียญสหรัฐ

ที่มา: สหประชาชาติ

ดังนั้น ขณะนี้จึงเป็นจังหวะที่เหมาะสมที่ประเทศไทยจะขับเคลื่อนนโยบายด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration) เพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงกับประเทศเหล่านี้ให้แน่นแฟ้นมากขึ้น ซึ่งจะช่วยยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. การรวมกลุ่มในภูมิภาคจะช่วยเพิ่มโอกาสใน CLMV และจีน อินเดีย รวมถึง บังคลาเทศ ซึ่งความต้องการสินค้าและบริการที่ขยายตัวในกลุ่มประเทศเหล่านี้ จะช่วยขยายตลาดสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างๆ (ตามหัวข้อย่อย ๑.๑ Productivity) เพิ่มจาก ๒๕๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯในประเทศไทยเพียงแห่งเดียว สู่ ๑.๑ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อรวมตลาดในประเทศกับตลาดในภูมิภาคในปัจจุบัน ซึ่งทั้งหมดนี้จะขยายตัวเป็น ๒.๗ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า (แผนภาพที่ ๓)

แผนภาพที่ ๓ : ตลาดสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายในภูมิภาค (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

1) อินเดียรวมถึงบริเวณที่ใกล้เคียงทางตะวันตกของประเทศไทย รัฐอัสสัม รัฐพิหาร รัฐฌาร์ขันฑ์ รัฐมณีปุระ รัฐเมฆาลัย รัฐนาคาแลนด์ รัฐสิกขิม รัฐตริปุระ และรัฐเบงกอลตะวันตก
2) จีนตอนใต้รวมถึงบริเวณที่ใกล้เคียงประเทศไทย กวางสี กุ้ยโจว และยูนนาน
3) กลุ่มผู้มีรายได้สูง หมายถึง สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้รวมต่อปี 150,000 เหรียญสหรัฐ หรือมากกว่าขึ้นไป

ที่มา: ธนาคารโลก, Euromonitor, Wiley

๒. การรวมกลุ่มในภูมิภาคจะช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มของห่วงโซ่อุปทาน หรือ Supply Chain Integration ระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะระหว่างไทยและ CLMV ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้แต่ละประเทศได้เน้นการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นจุดแข็งของตัวเองได้ดีขึ้น เช่น การผลิตในส่วนที่เน้นแรงงาน จะย้ายไปสู่ CLMV ซึ่งมีแรงงานและทรัพยากรมากกว่าและมีค่าแรงที่ถูกกว่าประเทศอื่นๆในภูมิภาค ขณะที่ไทยจะเน้นในด้านการผลิตที่มีมูลค่าสูงมากขึ้น ทั้งนี้ ต้องอาศัยการยกระดับทั้งด้านทักษะและเทคโนโลยี ดังที่ได้ระบุไว้ในหัวข้อย่อย ๑.๑ (Productivity) และหัวข้อย่อย ๑.๓ (การสร้างระบบนิเวศน์ด้านวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม) การรวมกลุ่มของห่วงโซ่อุปทาน หรือ Supply Chain Integration ระหว่างไทยและ CLMV ในลักษณะดังกล่าว คาดว่าจะช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ประมาณร้อยละ ๙ ถึงร้อยละ ๒๑ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันทั้งสำหรับไทยและประเทศอื่นๆ ในห่วงโซ่อุปทาน

๓. เนื่องจากการรวมกลุ่มในภูมิภาคจะช่วยเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ประเทศไทยจึงสามารถใช้จุดแข็งจากที่ตั้ง ซึ่งอยู่ท่ามกลางการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ โดยเฉพาะใน CLMV ในการดึงดูดการตั้ง Regional Headquarters ศูนย์วิจัยและพัฒนา Trading Centers และ Treasury Centers ซึ่งจะช่วยรองรับและอำนวยความสะดวกให้กับการค้าและการลงทุนในภูมิภาค โดยในปัจจุบันมี Regional Headquarters กว่า ๔,๐๐๐ แห่งตั้งอยู่ในสิงคโปร์ และมี Regional Headquarters เพียง ๑๒๐ แห่ง ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยยังสามารถพัฒนาศักยภาพในการดึงดูดการตั้ง Regional Headquarters ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ ต้องอาศัยการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้แรงจูงใจที่เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการศึกษาและทักษะแรงงาน

๔. การรวมกลุ่มในภูมิภาคจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถใช้จุดแข็งจากที่ตั้งเพื่อพัฒนาให้เป็น Logistics Hub แห่งหนึ่งในภูมิภาค ทั้งนี้ ต้องอาศัยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งสำหรับการคมนาคม การขนส่ง และการเชื่อมโยง

แหล่งผลิตต่างๆ รวมถึงการยกระดับท่าเรือต่างๆ เช่น ท่าเรือแหลมฉบัง จากประตูสู่ Eastern Seaboard ให้เป็นประตูสู่อินโดจีน

๕. การรวมกลุ่มในภูมิภาคจะช่วยกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ที่ต่างๆ เช่น เมืองใกล้ฐานการผลิตและตามเส้นทางการคมนาคม ซึ่งจะช่วยเร่งกระบวนการเจริญเติบโตของเมือง (Urbanization) และเพิ่มรายได้ในเมืองต่างๆ เหล่านั้น

ทั้งหมดนี้จะช่วยเพิ่มการลงทุน หรือ Foreign Direct Investment (FDI) เพิ่มการจ้างงานในระดับที่สูงขึ้น ขยายโอกาสของผู้ประกอบการไทยสู่ภูมิภาค กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศโดยรวมในที่สุด

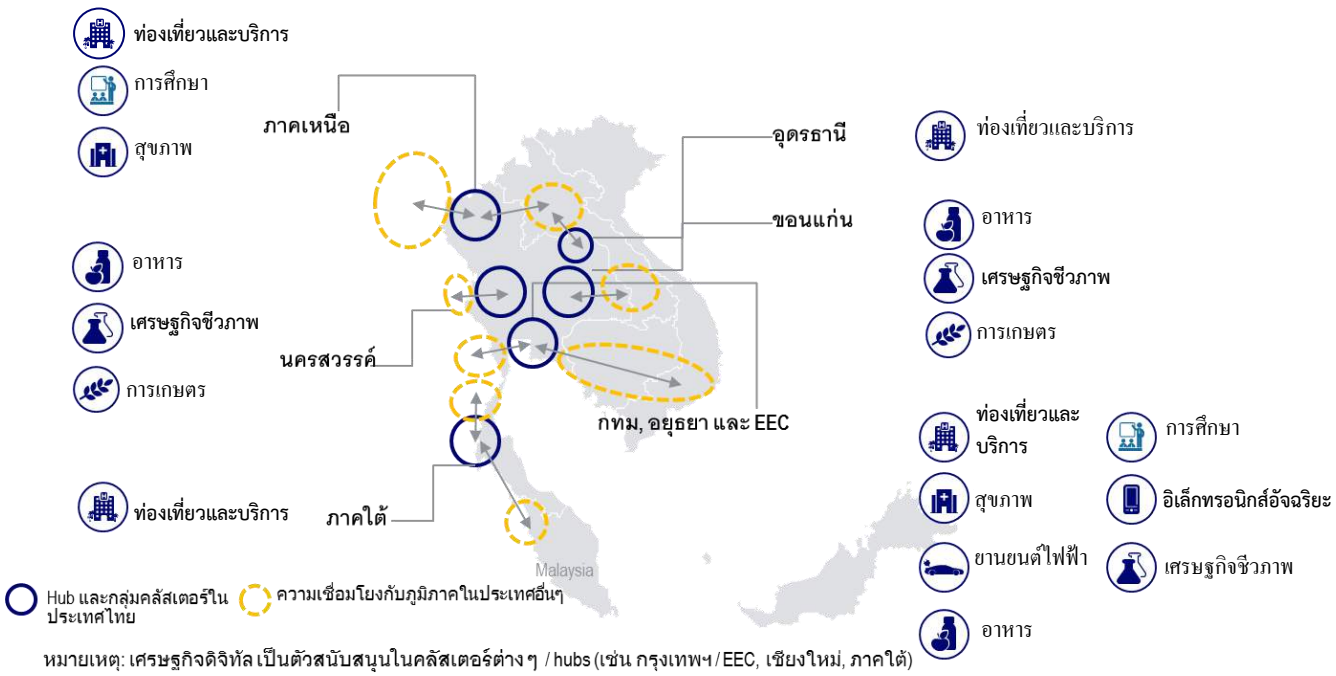
ดังนั้น ในระยะเวลา ๕ ปีนี้ การขับเคลื่อนนโยบายด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาคจะมุ่งเน้นใน ๓ ด้าน

ด้านที่หนึ่ง ได้แก่ การพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค (Regional Supply Chain) และพัฒนาเมืองต่างๆ (Multi-Pole Cities) ซึ่งประกอบไปด้วย

- การจัดตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค เพื่อให้มีเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนมาตรการต่างๆ รวมทั้งติดตามและประเมินผล เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาคมีความต่อเนื่องและเป็นเอกภาพ

- การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งประกอบไปด้วย คลัสเตอร์ด้านเกษตร-อาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์แห่งอนาคต อุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวและ Hospitality การสาธารณสุข และการศึกษา โดยระบุพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้นๆ (แผนภาพที่ ๔) และวางแผนการดึงดูดการลงทุนและยกระดับอุตสาหกรรมต่างๆ ในพื้นที่ที่ได้ระบุไว้

<u>แผนภาพที่ ๔ : พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค</u>

หมายเหตุ: เศรษฐกิจดิจิทัล เป็นตัวสนับสนุนในคลัสเตอร์ต่าง ๆ / hubs (เช่น กรุงเทพฯ / EEC, เชียงใหม่, ภาคใต้)

- การพัฒนาเมืองต่างๆ ตามพื้นที่คลัสเตอร์ที่ได้ระบุไว้ข้างต้น และเส้นทางการคมนาคมสำคัญ เช่น เส้นทางเชื่อมโยงระหว่างแหล่งผลิต เพื่อให้การรวมกลุ่มในภูมิภาคนำมาซึ่งการกระจายรายได้และช่วยลดความเหลื่อมล้ำ

- การดึงดูดการตั้ง Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers ในประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดการค้าการลงทุน

ด้านที่สอง ได้แก่ การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการอย่างไร้พรมแดน (Borderless) ซึ่งประกอบไปด้วย

- การขจัดอุปสรรคทางการค้า โดยเน้นเรื่องการขจัดอุปสรรคที่สำคัญต่อการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิต เพื่อสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค

- การขจัดอุปสรรคเรื่องการเคลื่อนย้ายคน ซึ่งเป็นหนึ่งในอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการดึงดูดการลงทุนและพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค

- การเร่งรัดการเจรจาทางการค้ากับประเทศกลุ่มเป้าหมาย

- การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย

ด้านที่สาม ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มความเชื่อมโยงระหว่างไทยและภูมิภาค (Connectivity) ซึ่งประกอบไปด้วย

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเน้นการเชื่อมโยงฐานการผลิตที่พื้นที่คลัสเตอร์ที่สำคัญตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระดับภูมิภาค เพื่อช่วยในการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมและขนส่งระหว่างประเทศ โดยเฉพาะระหว่างไทยและ CLMV

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ Regional Integration Committee : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค

เนื่องจากนโยบายด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration) ประกอบไปด้วยหลายส่วน ทั้งการขจัดอุปสรรคทางกฎระเบียบทางการค้าการลงทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างคลัสเตอร์และศูนย์กลางต่างๆ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค ตลอดจนการพัฒนาเมืองต่างๆ ควบคู่กับโครงสร้างพื้นฐานและคลัสเตอร์อุตสาหกรรม เพื่อให้ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศและการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยและประเทศในกลุ่ม CLMV จีนและอินเดีย เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันของประเทศและช่วยลดความเหลื่อมล้ำผ่านการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่น ทั้งหมดนี้ ต้องอาศัยเวลาและการร่วมมือกัน ทั้งระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ระหว่างภาครัฐและเอกชน และระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาค จึงจำเป็นจะต้องมีองค์กรที่เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนนโยบายเหล่านี้และประสานความร่วมมือในระดับต่างๆ เพื่อให้นโยบายด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration) เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อให้มีองค์กรที่เป็นเจ้าภาพหลักในการวางแผนนโยบายด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration) รวมถึงประสานและติดตามผลกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความต่อเนื่อง

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) มูลค่าการส่งออกและนำเข้าระหว่างประเทศไทยกับ CLMV จีนและอินเดีย

๒) มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศและมูลค่าการลงทุนจากไทยสู่ CLMV

๓) จำนวนเมืองที่ได้พัฒนาระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมและตามศูนย์กลาง (hub) ในประเทศไทย

๔) รายได้ต่อประชากรในเมืองตามกลุ่มอุตสาหกรรมและตามศูนย์กลาง (hub) ในประเทศไทย

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

-

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ Regional Integration Committee : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. Regional Integration Subcommittee : จัดตั้ง **Regional Integration Subcommittee** หรือคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจาก กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ NEDA BOI กระทรวงคมนาคม กรมศุลกากร สศช. ธปท. กระทรวงแรงงาน เป็นต้น																					คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ	-	-	จัดตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนฯแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๑	มีคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนฯ เพื่อผลักดันนโยบายด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาคตามที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจได้วางกรอบไว้ โดยมีตัวชี้วัดตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ Clusters and Hubs : พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย

เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ใจกลางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมในการเชื่อมโยงกับประเทศกลุ่ม CLMV ซึ่งมีทรัพยากรและกำลังคน จึงทำให้เกิดการกระจายตัวของห่วงโซ่การผลิตในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการเกษตรและยานยนต์ ประเทศไทยจึงควรที่จะต่อยอดจากโอกาสเหล่านี้ ในการยกระดับให้ไทยเป็นฐานการผลิตที่มูลค่าสูงขึ้น และสามารถเชื่อมโยงกับประเทศกลุ่ม CLMV จนกลายเป็นฐานการผลิตในระดับภูมิภาคหรือ Regional Supply Chain ที่เข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมายตามที่ได้ตั้งใจไว้

การเลือกเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย จำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมและเหมาะสมของพื้นที่เหล่านั้นทั้งในด้านทรัพยากร และด้านปัจจัย/ระบบของอุตสาหกรรมที่มีอยู่ รวมทั้งความเชื่อมโยงกับเขตอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การเลือกจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครสวรรค์เป็นเขตอุตสาหกรรมการเกษตร-อุตสาหกรรมอาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ (Agri-Food-Bio Cluster) นอกเหนือจากการที่จังหวัดทั้งสองมีศักยภาพด้านทรัพยากรและระบบการผลิตที่เกี่ยวเนื่องอยู่ในพื้นที่แล้ว จังหวัดขอนแก่นยังมีเขตที่ตั้งติดกับเขตพื้นที่เพาะปลูกหลักของประเทศลาว และจังหวัดนครสวรรค์ยังสามารถเชื่อมโยงกับประเทศเมียนมาได้ไม่ยากนัก ทำให้สามารถขนส่งสินค้าและวัตถุดิบระหว่างกันในระยะเวลาที่สั้นและในต้นทุนที่ต่ำลงด้วย นอกจากนี้ ภาคเหนือควรได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง หรือ Hub ด้านการท่องเที่ยวและ Hospitality การสาธารณสุข และการศึกษา ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง อีกทั้งภาคใต้และบางพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น อุดรธานี ก็ควรได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง หรือ Hub ด้านการท่องเที่ยวและ Hospitality เช่นกัน ส่วนกรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา และพื้นที่ EEC นั้น ควรพัฒนาเป็นทั้ง Cluster ทั้งสำหรับอุตสาหกรรมการเกษตร-อุตสาหกรรมอาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ (Agri-Food-Bio Cluster) อุตสาหกรรม Electronic Vehicles (EV) อุตสาหกรรม Smart Electronics และ Hub ด้านการท่องเที่ยวและ Hospitality การสาธารณสุข และการศึกษา

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยและภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความร่วมมือกับประเทศในกลุ่ม CLMV เพื่อดึงจุดแข็งที่ไม่เหมือนกันของแต่ละประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอาศัยการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพ รวมถึงการดึงดูดการลงทุนจากองค์กรชั้นนำระดับนานาชาติในลักษณะที่จะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ความชำนาญสู่ประเทศไทยและภูมิภาค เพื่อยกระดับการสร้างมูลค่าในอุตสาหกรรมเหล่านั้น

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนการจ้างงานใน clusters/hubs

๒) มูลค่าเพิ่ม (value added) ของอุตสาหกรรมเป้าหมายในแต่ละ clusters/hubs

๓) มูลค่าการส่งออกในแต่ละอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๔) มูลค่าการลงทุนโดยตรงในแต่ละ clusters/hubs

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการศึกษา

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ Clusters and Hubs : พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ Clusters and Hubs : พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. การพัฒนา Cluster และ Hub ของอุตสาหกรรมเป้าหมาย : พัฒนา Cluster และ Hub ของอุตสาหกรรมเป้าหมายซึ่งรวมถึงการพัฒนาพื้นที่คลัสเตอร์ ด้านการเกษตร-อุตสาหกรรมอาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ และศูนย์กลางท่องเที่ยวและบริการในภูมิภาคและสาธารณสุข และการศึกษา																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับ ททท. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา	อยู่ระหว่างการศึกษา	อยู่ระหว่างการศึกษา	๑. พัฒนาพื้นที่ คลัสเตอร์ด้านการเกษตร-อุตสาหกรรมอาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ อย่างต่อเนื่องและเป็นองค์รวม ๒. เพื่อพัฒนาพื้นที่ศูนย์การท่องเที่ยวและ Hospitality อย่างต่อเนื่องและเป็นองค์รวม ๓.เพื่อพัฒนาพื้นที่ศูนย์การสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง	๑. จำนวนโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายในงบประมาณและเวลาที่กำหนด ๒. จำนวนการจ้างงานใน clusters/hubs ๓. มูลค่าเพิ่ม (value added) ของอุตสาหกรรมเป้าหมายในแต่ละ clusters/hubs ๔. มูลค่าการส่งออกในแต่ละอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๕. มูลค่าการลงทุนโดยตรงในแต่ละ clusters/hubs

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ Clusters and Hubs : พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- โครงการ Agro-Food-Bio Cluster : พัฒนาพื้นที่คลัสเตอร์ด้านการเกษตร-อุตสาหกรรมอาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ (Agro-Food-Bio Cluster) เช่นในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์และขอนแก่น																					กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับ กระทรวงอุตสาหกรรม			และเป็นองค์รวม ๔.เพื่อพัฒนาพื้นที่ศูนย์การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นองค์รวม	
- โครงการ Hospitality Hub : พัฒนาพื้นที่ศูนย์การท่องเที่ยวและ **Hospitality** ในภูมิภาคเช่นในภาคเหนือ ภาคใต้ และจังหวัดอุดรธานี																					กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับ ททท.				
- โครงการ Healthcare Hub : พัฒนาพื้นที่ศูนย์การสาธารณสุข ในกรุงเทพฯและภูมิภาค เช่น ภาคเหนือ																					กระทรวงสาธารณสุข				
- โครงการ Education Hub : พัฒนาพื้นที่ศูนย์การศึกษาในภูมิภาค เช่น ภาคเหนือ																					กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา				

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : พัฒนาเมืองหลัก/เมืองศูนย์กลางของภูมิภาค

กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้าทั้งในประเทศต่างประเทศ การพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเป้าหมายและการเชื่อมต่อระหว่างภูมิภาค ล้วนสร้างรายได้ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและเพิ่มการจ้างงานในพื้นที่อุตสาหกรรมเป้าหมายและพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองหลักตามพื้นที่คลัสเตอร์และเส้นทางการคมนาคมจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมืองต่างๆ จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การพัฒนาเมืองดังกล่าว ยังถือเป็นการส่งเสริมการกระจายรายได้และความเจริญ (ทางเศรษฐกิจ) จากเมืองหลักไปยังเมืองรอง และเขตพื้นที่ใกล้เคียงอีกด้วย

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อให้การรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาคและการสร้างอุตสาหกรรมต่างๆ นำมาซึ่งการเจริญเติบโตของเมืองใหม่ๆและกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นต่างๆของไทย

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) อัตราการเจริญเติบโตของเมือง (urbanization rate) ในclusters/hubs

๒) รายได้ (income level) ในclusters/hubs

๓) จำนวนประชากรในเมือง clusters/hubs

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการศึกษา

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : พัฒนาเมืองหลัก/เมืองศูนย์กลางของภูมิภาค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. พัฒนาเมืองหลัก/เมืองศูนย์กลางของภูมิภาค ตามพื้นที่คลัสเตอร์และเส้นทางการคมนาคม (clusters/hubs/transport nodes)																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง	อยู่ระหว่างการศึกษา	อยู่ระหว่างการศึกษา	เพื่อให้การรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาคและการสร้างอุตสาหกรรมต่างๆ นำมาซึ่งการเจริญเติบโตของเมืองใหม่ๆและกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นต่างๆของไทย	-จำนวนโครงการที่แล้วเสร็จตามเวลาและงบประมาณที่กำหนด - เพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของเมือง (urbanization rate) ใน clusters/hubs - เพิ่มรายได้ (income level) ในclusters/hubs - เพิ่มจำนวนประชากรในเมือง clusters/hubs

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers

เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพที่ค่อนข้างสูงในภูมิภาค ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถาบันและระบบการเงิน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และนโยบายสนับสนุนการลงทุน ประเทศไทยจึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการทำธุรกิจแห่งหนึ่งในภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาคอีกด้วย ดังนั้น มาตรการดึงดูด Regional Headquarters/ ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers จึงมีความสำคัญในการช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุน และดึงดูดการลงทุนในอนาคต โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายต่อไป

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อดึงดูดให้องค์กรระดับนานาชาติตั้งสำนักงานในประเทศไทย (โดยเฉพาะในกทม. และ EEC) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการลงทุนเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ โดยเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรมและห่วงโซ่อุปทานในระดับภูมิภาค

๒) เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรง โดยเฉพาะการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาที่จะทำให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความชำนาญสู่ประเทศไทย

๓) เพื่อช่วยเพิ่มการจ้างงานในระดับที่มีค่าตอบแทนสูง

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนสำนักงานขององค์กรระดับนานาชาติในไทย

๒) จำนวนการจ้างงานในองค์กรระดับนานาชาติในไทย

๓) มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข /อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration)
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕.พัฒนาเมืองใหม่ใน EEC ให้เป็นเมืองแห่ง Regional Headquarters : พัฒนาแผนมาตรการจูงใจ และดำเนินการพัฒนาเมืองใหม่เป็น Regional Headquartersและเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers																					สกรศ. BOI	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้	๑. ดึงดูดการตั้ง Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading /Treasury Centers ๒.ขจัดอุปสรรคด้านกฎระเบียบในการดึงดูดการตั้ง Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers	๑. เพิ่มจำนวนสำนักงานขององค์กรระดับนานาชาติในไทย ๒. เพิ่มจำนวนการจ้างงานในองค์กรระดับนานาชาติในไทย ๓. เพิ่มมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
- จัดทำแผนพัฒนา Regional Headquarters : ทำการจัดทำ Master Plan การพัฒนา International Headquarter																					สกรศ.	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้		
- พัฒนามาตรการจูงใจ ทั้งทางภาษีและไม่ใช่ภาษี เช่น การอำนวยความสะดวกด้านการอนุญาตเข้าทำงาน (work permit easing) และการปรับปรุงกระบวนการการเข้ารับสิทธิประโยชน์ (qualification process) ให้สะดวกขึ้น																					BOI	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration)
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ดำเนินการพัฒนาเมืองใหม่ใน EEC ให้เป็นเมืองแห่งRegional Headquarters : ดำเนินการพัฒนาเมืองใหม่เป็น Regional Headquartersและเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers ตามแผน Master Plan																					สกรศ.	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ Borderless Trade : ขจัดอุปสรรคทางการค้า

ในช่วง ๕-๖ ปีที่ผ่านมา แม้ภาษีศุลกากรของสินค้าระหว่างไทยและ CLMV จะลดลง แต่อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers) กลับเพิ่มขึ้น เช่น มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary : SPS) และมาตรการอุปสรรคเทคนิคทางการค้า (Technical Barrier to Trade : TBT) อย่างไรก็ตาม การเจรจาที่มีจุดประสงค์เพื่อลดหรือยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีต่างๆ ให้หมดไปนั้นจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่ค่อนข้างนาน ดังนี้การขจัดอุปสรรคทางการค้าในระยะแรกจึงควรมุ่งไปที่การขจัดอุปสรรคทางการค้าที่เกี่ยวเนื่องและขีดขวางการจัดตั้งและส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค นอกจากนี้ การลดขั้นตอนต่างๆ เพื่อการค้าระหว่างประเทศ การพัฒนาเมืองการค้าชายแดนให้เป็นด่านกระจายสินค้าที่สะดวกรวดเร็ว และการสร้างมาตรฐานสินค้าในระดับอาเซียน ล้วนมีความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการค้า ตลอดจนการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตในภูมิภาคอีกด้วย ทั้งหมดนี้ถือเป็นมาตรการปลดล็อคที่สำคัญเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการรวมกลุ่มเป็นภูมิภาค (Regional Integration)

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อขจัดอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรการผลิตตลอดจนการขนส่งสินค้าและบริการ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค ที่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ร้อยละ ๙ ถึงร้อยละ ๒๑ และเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขันทั้งของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒) เพื่อให้ทั้งภูมิภาคกลายเป็นแหล่งการผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยดึงดูดการลงทุนสู่ประเทศไทยและภูมิภาคในระยะยาว

๓) เพื่อช่วยให้กิจกรรมทางการผลิตที่ใช้แรงงานสูงกระจายไปสู่ภูมิภาคได้สะดวกขึ้น และให้ประเทศไทยก้าวสู่การผลิตสินค้าและบริการในระดับที่มีมูลค่าสูงขึ้น

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) อันดับ Ease of Trade ของไทย

๒) จำนวนอุปสรรคทางการค้าที่ถูกขจัดออก

๓) มูลค่าการส่งออกและนำเข้าระหว่างประเทศไทยและประเทศกลุ่ม CLMV รวมถึงภูมิภาคอื่นๆ

๔) มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศและมูลค่าการลงทุนจากไทยสู่ CLMV

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข/อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ Borderless Trade : ขจัดอุปสรรคทางการค้า**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. พัฒนาเมืองการค้าชายแดน เช่น แม่สอด และเมืองอื่นๆ																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค	อยู่ระหว่างการศึกษา	อยู่ระหว่างการศึกษา	เพื่อให้เมืองการค้าชายแดนกลายเป็นหน้าด่านสำคัญในการค้า โดยมีโครงสร้างพื้นฐานพร้อมและมีขั้นตอนทางศุลกากรที่สะดวกรวดเร็ว	- เพิ่มอันดับ Ease of Trade ของไทย - เพิ่มมูลค่าการส่งออกและนำเข้าระหว่างประเทศไทยและประเทศกลุ่ม CLMV รวมถึงภูมิภาคอื่นๆ - เพิ่มมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศและมูลค่าการลงทุนจากไทยสู่ CLMV
๗. อำนวยความสะดวกในการค้าระหว่างไทยและ CLMV/ASEAN																					กรมศุลกากร คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค กระทรวงการต่างประเทศ/	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	๑. เพื่อลดขั้นตอน/เวลาที่ใช้ในกระบวนการศุลกากร และอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ประกอบการ	๑. เพิ่มอันดับ Ease of Trade ของไทย ๒. ลดจำนวนอุปสรรคทางการค้า ๓.เพิ่มมูลค่าการส่งออกและนำเข้าระหว่างประเทศไทยและประเทศกลุ่ม

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ Borderless Trade : ขจัดอุปสรรคทางการค้า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ			ที่ทำการค้าในภูมิภาค ๒. เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้ผู้บริโภคต่อสินค้าที่ผลิตในภูมิภาค ๓. ลดอุปสรรคในการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบระหว่างแหล่งผลิตต่างๆ ในไทยและ CLMV เพื่อให้เอื้อต่อการสร้างห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค	CLMVรวมถึงภูมิภาคอื่นๆ ๔. เพิ่มมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศและมูลค่าการลงทุนจากไทยสู่ CLMV
- Customs Express Lane : จัดทำช่องทางเคลื่อนย้ายสินค้าที่รวดเร็วสำหรับผู้ประกอบการที่มีประวัติดี																					กรมศุลกากร	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข		
-จัดทำ One-Stop Service สำหรับการขอใบอนุญาต																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		
- สร้าง ASEAN Standard หรือมาตรฐานสินค้าในระดับอาเซียน																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		
- แก้ไข Non-Tariff Barriers หรืออุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี ในส่วนที่เป็นข้อจำกัดต่อการขนส่งสินค้าในอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น																					กระทรวงการต่างประเทศ/ กรมเจรจาการค้าระหว่าง	อยู่ระหว่างการตอบกลับจาก	อยู่ระหว่างการตอบกลับจาก		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ Borderless Trade : ขจัดอุปสรรคทางการค้า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และการปรับปรุง Rules of Origin																					ประเทศ	หน่วยงาน	หน่วยงาน		

* นอกจากนี้ควรจะพิจารณาถึงนโยบายอื่นๆ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพของการตรวจสอบสินค้าก่อนถึงที่หมาย (pre-arrival clearance), การปรับปรุงระบบฐานข้อมูลศุลกากร, วางแผนการสร้างศูนย์กระจายสินค้าและโลจิสติกส์และทำ e-logistics, ดำเนินการสร้างศูนย์กระจายสินค้าและโลจิสติกส์และทำ e-logistics, และการผลักดัน ASEAN single window เป็นวาระสำคัญ

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : ขจัดอุปสรรคด้านการเคลื่อนย้ายคน

การสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายระดับภูมิภาคนั้น นอกจากจะต้องอาศัยนโยบายพัฒนาเขตพื้นที่และเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตลอดจนขจัดอุปสรรคทางการค้าที่เกี่ยวข้องแล้ว การเคลื่อนย้ายกำลังคนถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการพัฒนาอุตสาหกรรมมูลค่าสูง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการดึงดูดแรงงานที่มีทักษะจำนวนมาก นอกจากนี้ การขจัดอุปสรรคเรื่องการเคลื่อนย้ายคนยังสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การสาธารณสุข และการศึกษาอีกด้วย ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายดังกล่าวยังต้องอาศัยความระมัดระวังโดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อขจัดอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับภูมิภาค

๒) เพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาให้ประเทศไทยก้าวสู่การผลิตสินค้าและบริการในระดับที่มีมูลค่าสูงขึ้น

๓) เพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว การศึกษา ตลอดจนการรับบริการด้านการสาธารณสุขในภูมิภาค อันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ Hospitality การศึกษาและการสาธารณสุขในระดับภูมิภาค โดยมีประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางที่สำคัญ

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว

๒) เพิ่มจำนวนบุคลากรจากต่างชาติ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญต่างๆ

๓) เพิ่มจำนวนนักศึกษาจากต่างประเทศ

๔) เพิ่มจำนวนผู้เข้ารับบริการทางสาธารณสุข

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ขจัดอุปสรรคด้านการเคลื่อนย้ายคน**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘. อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว																					สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี BOI	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	เพื่อช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ Hospitality ในระดับภูมิภาค เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่เข้ารับบริการสาธารณสุข นักเรียน/นักศึกษา และดึงดูดบุคลากรเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ Hospitality อุตสาหกรรม	- เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะผู้มาท่องเที่ยวทั้งในไทยและภูมิภาค - ลดเวลาที่ใช้ในการตรวจคนเข้าเมือง - เพิ่มจำนวนบุคลากรจากต่างชาติ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญแขนงต่างๆ - เพิ่มจำนวนนักศึกษาจากต่างประเทศ

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ขจัดอุปสรรคด้านการเคลื่อนย้ายคน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ขยายการทำ visa on arrival																					สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	รอหน่วยงานจัดส่งข้อมูล	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	การสาธาณสุขและอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อดึงดูดบุคลากรชั้นนำต่างๆ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตในระดับภูมิภาค	- เพิ่มจำนวนผู้เข้ารับบริการทางสาธารณสุข - ลดเวลาที่ให้ในการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ - เพิ่มจำนวนบุคลากรจากต่างชาติ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญแขนงต่างๆ
- จัดทำ Single Visa สำหรับการท่องเที่ยวในไทยและ CLMV																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง				
- ลดขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง สำหรับผู้ที่เข้ารับบริการสาธารณสุข นักเรียน/นักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น แพทย์ วิศวกร																					สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	รอหน่วยงานจัดส่งข้อมูล	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		
- ปรับปรุงการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ ให้มีความรวดเร็วขึ้น																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค ร่วมกับ	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ขจัดอุปสรรคด้านการเคลื่อนย้ายคน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					กระทรวงแรงงาน กระทรวงการสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี BOI				

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ : เร่งรัดการเจรจากับประเทศกลุ่มเป้าหมาย

ปัจจุบัน ประเทศในกลุ่ม CLMV จีน และอินเดีย นับเป็นคู่ค้าที่มีความสำคัญ ทั้งในแง่ของตลาดการบริโภคและการพัฒนาห่วงโซ่การผลิต นอกจากนี้ ประเทศตลาดเกิดใหม่อื่นๆ เช่น บังกลาเทศ และศรีลังกา ยังเป็นประเทศที่มีศักยภาพในฐานะคู่ค้าในอนาคตของไทย ดังนั้น ยุทธศาสตร์การเจรจาการค้าควรมุ่งเน้นกลุ่มประเทศเหล่านี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อมุ่งเน้นการเจรจาการค้ากับประเทศกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่ม CLMV รวมถึงจีน อินเดีย และบังกลาเทศ ซึ่งมีบทบาทหลักในการขยายตลาดและห่วงโซ่อุปทานสู่ระดับภูมิภาค โดยเน้นการขจัดอุปสรรค การสนับสนุนการค้าการลงทุน และการเสริมเสร้างอุตสาหกรรมระดับภูมิภาค

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนข้อตกลงทางการค้ากับประเทศเป้าหมาย

๒) มูลค่าการค้ากับประเทศเป้าหมาย

๓) มูลค่าการลงทุนในไทยและภูมิภาค

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : เร่งรัดการเจรจากับประเทศกลุ่มเป้าหมาย | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : เร่งรัดการเจรจากับประเทศกลุ่มเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- เร่งรัดการเจรจาการค้ากับบังคลาเทศ และศรีลังกา รวมถึงประเทศกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เคยมีข้อตกลงทางการค้าการลงทุนกับประเทศไทย																					กระทรวงการต่างประเทศและกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	เพื่อสนับสนุนกรอบการค้าการลงทุนที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง	
๑๐. สนับสนุนและเร่งรัดการตกลงการค้าภายใต้กรอบ RCEP																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาคร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศและกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	-	-		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุนในต่างประเทศ

เนื่องจากประเทศไทยมีขนาดของตลาดที่ค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับประเทศอื่นที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน การมุ่งเน้นเพียงแค่ตลาดในประเทศจึงอาจไม่เพียงพอ ประกอบกับการเริ่มรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นเชิงโครงสร้างพื้นฐานหรือเชิงธุรกิจ ได้นำมาซึ่งการขยายตลาดและฐานการผลิตจากระดับประเทศสู่ระดับภูมิภาค ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นช่องทางที่เปิดกว้างให้ผู้ประกอบการไทยสามารถใช้เพื่อปรับปรุงการผลิตและขยายธุรกิจได้ ดังนั้น จึงควรมีมาตรการหรือนโยบายสนับสนุนผู้ประกอบการไทยในวงกว้าง เพื่อให้สามารถได้ใช้โอกาสที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มเป็นภูมิภาค (Regional Integration) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถก้าวสู่ความเป็นผู้ประกอบการระดับอาเซียน (ASEAN Multinationals) ต่อไป

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อใช้ที่ตั้งของประเทศไทยอันเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในภูมิภาคให้เป็นประโยชน์สำหรับการขยายโอกาสให้ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะ SME ได้มีโอกาสขยายตลาดและ/หรือการผลิตสู่ภูมิภาค เพื่อช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในระดับนานาชาติ

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) มูลค่าการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย

๒) รายได้จากต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุนในต่างประเทศ | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุนในต่างประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																						กลับจากหน่วยงาน	หน่วยงาน		
- **จัดตั้ง Team Thailand และวางกลยุทธ์การเจรจาการค้า :** ผ่านการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาคร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศและกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๙ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙ Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนับเป็นนโยบายที่สำคัญในการสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมาย เนื่องการพัฒนาดังกล่าวจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการลดต้นทุน และอำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุนและการทำธุรกิจของภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้นจะมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมเป้าหมายที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก เช่น การเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคม ทั้งทางถนนสู่พื้นที่เกษตร และทางรางเพื่อเชื่อมพื้นที่อุตสาหกรรมในภูมิภาค การขยายท่าอากาศยานเพื่อสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางคลัสเตอร์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ Hospitality การสาธารณสุข และการศึกษา ตลอดจนการยกระดับท่าเรือของประเทศไทยให้สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค

๒.๙.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อขจัดอุปสรรคด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ เชื่อมโยงตลาดและแหล่งการผลิตในห่วงโซ่อุปทาน และช่วยดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายระดับภูมิภาคที่ตั้งใจจะพัฒนา

๒) เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง ซึ่งจะช่วยดึงดูดการลงทุนในเพื่อตั้งสำนักงานระดับภูมิภาค และช่วยส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม Hospitality การสาธารณสุข และการศึกษา ที่สำคัญแห่งหนึ่งในภูมิภาค

๒.๙.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๙.๓ ตัวชี้วัด

๑) ต้นทุนการขนส่งระหว่างประเทศไทยและ CLMV

๒) เวลาในการขนส่งระหว่างประเทศไทยและ CLMV

๓) มูลค่าการค้าระหว่างไทยและ CLMV จีนและอินเดีย

๔) จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยและ CLMV

๒.๙.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการศึกษา/อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตะเภา และเพิ่มเส้นทางการบิน																						สำหรับท่าอากาศยานอู่ตะเภา* สำหรับโครงการอื่นๆอยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	สำหรับท่าอากาศยานอู่ตะเภา สำหรับโครงการอื่นๆอยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	สำหรับผู้ที่เข้ารับบริการสาธารณสุข นักเรียน/นักศึกษา และดึงดูดบริษัทและบุคลากรชั้นนำต่างๆ ๓.เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ Hospitality อุตสาหกรรมการสาธาณสุขและ อุตสาหกรรมการผลิตในระดับภูมิภาค	ประเทศในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๔. จำนวนโครงการที่ก่อสร้างเสร็จสิ้นภายในเวลาและงบประมาณที่กำหนด ๕. จำนวนเส้นทางการบินระหว่างประเทศไทยและ CLMV ๖. ลดเวลาในการเดินทางระหว่างประเทศไทยและ CLMV ๗. เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้า
- **พัฒนาการเชื่อมโยงทางราง** เช่น ระหว่างไทยและ CLMV โดยเน้นเส้นทางที่เชื่อมโยงแหล่งการผลิตที่สำคัญ เช่น ระบบรางจากกทม./ EEC สู่กัมพูชาและโฮจิมินห์ซิตี้เพื่อเชื่อมโยงคลัสเตอร์อิเล็กทรอนิกส์																				กระทรวงคมนาคม	อยู่ระหว่างการศึกษา	อยู่ระหว่างการศึกษา		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ยกระดับท่าเรือต่างๆ ของไทย เช่น วางบทบาทท่าเรือแหลมฉบัง ให้เป็นประตูสู่ภูมิภาคอินโดจีน																					กระทรวงคมนาคมร่วมกับการท่าเรือแห่งประเทศไทยและสกรศ.	๑๔๑,๖๓๕ ล้านบาท สำหรับการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง Phase III*	PPP และงบประมาณภาครัฐสำหรับการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง Phase III	๔. เพื่อเชื่อมโยงแหล่งผลิตและตลาดที่สำคัญต่อการสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายระดับภูมิภาค ๕. เพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็น Logistics Hub ที่สำคัญ โดยอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและสนับสนุนการสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายระดับภูมิภาค	มาในประเทศไทยและCLMV ๘. เพิ่มจำนวนผู้ที่เข้ารับบริการสาธารณสุขนักเรียน/นักศึกษาและบุคลากรชั้นนำต่างๆ ในประเทศไทย ๙. เพิ่มจำนวนสำนักงานของบริษัทชั้นนำต่างๆ ที่ตั้งในประเทศไทย ๑๐. จำนวนท่าเรือที่มีการวางบทบาทระดับภูมิภาคและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานภายในเวลาและงบประมาณที่กำหนด

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๙.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๑๐ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาค

นอกจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศแล้ว การพัฒนาเพื่อปลดล็อคด้านโครงสร้างพื้นฐานระหว่างไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายระดับภูมิภาค อีกทั้งประเทศในกลุ่ม CLMV ยังมีความต้องการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอีกมากตลอด ๑๕ ปีข้างหน้า ดังนั้น ประเทศไทยควรเพิ่มบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภูมิภาค กล่าวคือ สนับสนุนและวางแผนการสร้าง Infrastructure Network ของภูมิภาคในลักษณะที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย นอกจากนี้ การเพิ่มบทบาทดังกล่าวยังถือเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มประเทศ CLMV และไทย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นภูมิภาคอีกทางหนึ่งด้วย

๒.๑๐.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อผลักดันวาระการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงต่างๆ ในระดับ CLMVT

๒) เพิ่มบทบาทของประเทศไทยในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านและมุ่งไปสู่การพัฒนาของภูมิภาคโดยรวม

๒.๑๐.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๑๐.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่ได้ตกลงกันระหว่างไทยและ CLMV ซึ่งได้ดำเนินการตามเวลาและงบประมาณที่กำหนด

๒) ต้นทุนการขนส่งระหว่างไทยและ CLMV

๓) อันดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานในไทยและ CLMV

๒.๑๐.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข/อยู่ระหว่างการศึกษา

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๐.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาค**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑๔. จัดตั้ง **Platform ร่วม สำหรับไทยและ CLMV** เช่นสำนักเลขาธิการ ACMECS																					คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค ร่วมกับองค์กรอื่นๆ จากประเทศในกลุ่ม CLMV	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	เพื่อให้มีเจ้าภาพหลักในการผลักดันวาระการพัฒนาระดับ CLMVT รวมถึงการประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อตกลงต่างๆ ในระดับ CLMVT	มี Platform ร่วมให้ประเทศไทยและ CLMV ทำงานร่วมกัน
๑๕. จัดทำ **ACMECS Connectivity Master Plan** ซึ่งรวมถึงแผนการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าในระดับภูมิภาค (regional value chain integration) และแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระหว่างประเทศ																					สำนักเลขาธิการ ACMECS หรือ Platform ร่วมระหว่างประเทศไทยและ CLMV	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข	เพื่อให้มีแผนการซึ่งจะนำมาสู่ข้อตกลงระหว่างประเทศในการพัฒนาระดับภูมิภาค	มี ACMECS Connectivity Master Plan
๑๖. จัดตั้ง **ACMECS Infrastructure Fund** หรือกองทุน																					สำนักเลขาธิการ	อยู่ระหว่าง	อยู่ระหว่าง	เพื่อช่วยสนับสนุนด้าน	- มีกองทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้าง

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาค																					ACMECS หรือ Platform ร่วมระหว่างประเทศไทยและ CLMV	การศึกษา	การศึกษา	แหล่งทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระหว่างประเทศ	พื้นฐานระดับภูมิภาค และแหล่งทุนที่เพียงพอ - จำนวนโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่ได้ตกลงกันระหว่างไทยและ CLMV ซึ่งได้ดำเนินการตามเวลาและงบประมาณที่กำหนด - ลดต้นทุนการขนส่งระหว่างไทยและ CLMV - เพิ่มอันดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานในไทยและ CLMV

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑๐.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป
หัวข้อที่ ๑ : การปฏิรูปด้านความสามารถในการแข่งขัน
หัวข้อย่อย ๑.๓ : ระบบนิเวศด้านวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม (R&D, Innovation Ecosystem)

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับแรงกดดันจากการแข่งขันกับทั้งประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำเช่นประเทศกัมพูชาและประเทศที่ได้มุ่งเน้นในการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง เช่น ประเทศสิงคโปร์ ในการที่จะบรรลุเป้าหมายในการเติบโตอย่างยั่งยืนและสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น เกษตรกรรม ธุรกิจโรงแรมและบริการอาหาร รถยนต์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ธุรกิจชีวภาพ ธุรกิจดิจิทัล ธุรกิจสุขภาพ และธุรกิจการศึกษา ประเทศไทยจำเป็นต้องเสริมและสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ผ่านการปฏิวัติทางเทคโนโลยีและดิจิทัลของประเทศ

การวิจัยพัฒนาที่นำไปสู่นวัตกรรมในเชิงระบบและผลิตภัณฑ์สำหรับภาคอุตสาหกรรมต่างๆ มีความสำคัญอย่างมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องและการคงขีดความสามารถในการแข่งขันในโลกที่เศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันและที่พึ่งพาเศรษฐกิจดิจิทัลสูงมากขึ้นในปัจจุบัน นวัตกรรมซึ่งช่วยทั้งในการเพิ่มทั้งผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุนจึงเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มโอกาสการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาผ่านอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างๆ

นวัตกรรมไม่ได้เป็นผลผลิตของนโยบายใดนโยบายหนึ่งของรัฐบาลแต่เป็นผลของการปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพของปัจจัยต่างๆ ในระบบนิเวศ โดยระบบนิเวศการวิจัยพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมักประกอบด้วย ระบบที่อาจารย์มหาวิทยาลัยมีทรัพยากรและแรงจูงใจในการทำงานวิจัยที่มีคุณภาพและมีช่องทางการทำงานร่วมกับภาคเอกชนเพื่อทำโครงการวิจัยประยุกต์ และระบบที่ทรัพย์สินทางปัญญานั้นได้รับการจดทะเบียนและปกป้องอย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศยังต้องมีระบบนิเวศของวิสาหกิจเริ่มต้นที่เติบโตได้เร็วสามารถอำนวยให้เกิดการเชื่อมโยงกันเองของผู้ประกอบการและบุคลากรวิสาหกิจเริ่มต้น (สตาร์ทอัพ) กับองค์กรใหญ่ กับผู้ลงทุน กับหน่วยงานสนับสนุนของรัฐและกับระบบนิเวศวิจัยพัฒนาเพื่อเข้าถึงนวัตกรรมทางเทคโนโลยี

ระบบนิเวศเหล่านี้ต้องได้รับการสนับสนุนด้วยกรอบการสนับสนุนนวัตกรรมต่างๆ ทั้งในด้านการพัฒนากฎเกณฑ์ การพัฒนาทักษะ และการพัฒนามาตรการสนับสนุน เนื่องจากประโยชน์ของนวัตกรรมต่อเศรษฐกิจในองค์รวมไม่ได้จำกัดอยู่กับเฉพาะผู้วิจัยในนวัตกรรมแต่ยังส่งผลกระทบภายนอกกับสังคมในด้านบวก (Spillover effects) อีกทั้งการทำวิจัยพื้นฐานบ่อยครั้งไม่ได้มีผลลัพธ์โดยตรงต่อการสร้างนวัตกรรมที่มีมูลค่าทางธุรกิจ ในหลายกรณีผู้วิจัยจึงไม่ได้รับผลตอบแทนจากมูลค่าที่สร้างในเชิงประโยชน์รวมต่อเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงสามารถสนับสนุนและดึงดูดการสร้างนวัตกรรมโดยสร้างความมั่นใจให้กับผู้วิจัยว่าจะได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมจากนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การสร้างระบบปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็ง การสนับสนุนการสร้างมูลค่าจากผลงานวิจัยและการส่งเสริมการวิจัยพัฒนาในเชิงพาณิชย์

เมื่อดูจากการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index) ซึ่งครอบคลุมถึงทั้งด้านการวิจัยพัฒนาและด้านการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่อันดับที่ ๕๑ ซึ่งยังตามหลังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอย่างเช่นมาเลเซียซึ่งได้อันดับที่ ๓๗ และประเทศจีนซึ่งได้อันดับที่ ๒๒ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางทั้งหมด ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๑๐ และอยู่ในอันดับกึ่งกลางเมื่อ

เปรียบกับประเทศกลุ่มอาเซียน ซึ่งการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลกนั้นวัดสภาวะของปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน และ ธุรกิจ เป็นต้น และตัวชี้วัดต่างๆ เช่น การสร้างองค์ความรู้ การกระจายความรู้ และผลผลิตความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ประเทศไทยยังลงทุนในการทำการวิจัยน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันและประเทศที่เป็นผู้นำด้านการวิจัยรายจ่ายในการวิจัยพัฒนา (GERD) สำหรับภาครัฐและภาคเอกชนปัจจุบันที่ร้อยละ ๐.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในขณะที่ประเทศที่เป็นผู้นำด้านการวิจัยส่วนใหญ่ เช่น ประเทศจีน สิงคโปร์ และเยอรมนี ตั้งเป้าหมายในการลงทุนวิจัยพัฒนาไว้ที่ร้อยละ ๒.๕ ถึงร้อยละ ๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ส่วนประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางระดับสูง เช่น ประเทศจีน มาเลเซีย และ รัสเซีย มักจะตั้งเป้าหมายในการลงทุนวิจัยพัฒนาไว้ที่ร้อยละ ๑ ขึ้นไป[๑๘]

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีความมุ่งมั่นในเชิงนโยบายที่จะพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่ ๑๐๖ ในการจัดอันดับในสาขา “การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา” ของดัชนีความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index) ในปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๑ ซึ่งตามหลังประเทศที่เป็นผู้นำในด้านนี้ ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค และประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางระดับสูงอื่นๆ อยู่มาก ระบบที่มีประสิทธิภาพในการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญานั้นมักประกอบไปด้วย การมีกฎหมายปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี การมีระบบจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาที่รวดเร็ว และการมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อปกป้องสิทธิบัตรที่ได้รับการอนุมัติ ในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยนั้นเพิ่งหลุดจาก U.S. Priority Watchlist เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา อย่างไรก็ตามในเชิงของประสิทธิภาพในการอนุมัติสิทธิบัตร ประเทศไทยยังมีใบอนุมัติที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาคงค้างจำนวนมาก โดยการอนุมัติสิทธิบัตรใช้ระยะเวลาถึง ๗.๕ ปี ซึ่งยาวกว่าสหรัฐอเมริกา ที่ใช้เวลา ๓ ปีในการอนุมัติสิทธิบัตรอยู่มาก

แผนภาพที่ ๑ : การประเมินโดยเปรียบเทียบโดยใช้ตัวชี้วัดและการจัดลำดับของโลก

ตัวชี้วัด	ไทย	สิงคโปร์	เยอรมนี	อิสราเอล	จีน	สหรัฐอเมริกา	มาเลเซีย
ดัชนีนวัตกรรมโลก [ลำดับประเทศ/127]	51	7	9	17	22	4	37
ค่าใช้จ่ายด้าน R&D ของบริษัท [คะแนน1-7, 7 ดีที่สุด]	3.6	5.0	5.6	5.7	4.4	5.7	5.3
ค่าใช้จ่ายด้าน R&D [% of GDP]	0.6%	2.2%	2.9%	4.3%	2.1%	2.8%	1.3%
ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม [คะแนน 1-7, 7 ดีที่สุด]	3.8	5.5	4.2	5.6	4.3	5.6	5.2
การจดสิทธิบัตร [จำนวนสิทธิบัตร/ประชากรล้านคน]	1.4	194	219	247	15.2	175	11.3
การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา [คะแนน 1-7, 7 ดีที่สุด]	3.3	6.3	5.8	5.7	4.3	5.9	5.3

ประเทศที่เป็นกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

ที่มา: ดัชนีความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 2017-18; ธนาคารโลก; ดัชนีนวัตกรรมโลก 2017

[๑๘] ธนาคารโลก

ประเทศที่เป็นผู้นำในด้านการพัฒนาระบบนิเวศการวิจัยพัฒนาแม้มีแนวทางที่ต่างกันแต่ต่างมีปัจจัยความสำเร็จที่คล้ายคลึงกันดังนี้

- มีกระทรวงหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่เป็นผู้นำในการวางยุทธศาสตร์และกำหนดทิศทางการวิจัยพัฒนารวมของประเทศ : โดยมีอำนาจในการควบคุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยพัฒนาทั้งหมดและเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานต่างๆ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ จะนำงบประมาณที่เป็นของตนไปดำเนินการในแต่ละโครงการของตนอย่างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์รวมของประเทศ ยกตัวอย่างเช่นประเทศเยอรมนีได้ให้งบประมาณพื้นฐานกับสถาบันวิจัยพัฒนาและมหาวิทยาลัยต่างๆ แต่ทุกหน่วยงานต้องแข่งขันเพื่อของบเพิ่มเติมผ่านเกณฑ์การพิจารณาที่โปร่งใสซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอโครงการและงานวิจัยที่มีคุณภาพ ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ได้กำหนดแผนสำหรับโครงการวิจัยพัฒนา ๕ ปีที่ชัดเจนสำหรับเรื่องวิจัยที่ถูกคัดเลือกให้ได้รับความสำคัญเป็นพิเศษและมีงบรวมที่ถูกจัดสรรเพื่อการพัฒนาในแต่ละเรื่องการวิจัยหลักของประเทศ

- การที่รัฐบาลนั้นให้ความสำคัญกับกิจกรรมการวิจัยพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหลายปี เนื่องจากลงทุนในการวิจัยพัฒนาใช้เวลาหลายปีกว่าจะทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของนวัตกรรม รัฐบาลต้องมีความอดทนและไม่หยุดการลงทุนเพื่อการวิจัยพัฒนา ถึงแม้ว่าจะไม่เห็นผลลัพธ์ที่คาดหวังในระยะสั้นหลังการลงทุนหรือการปรับโครงสร้างระบบการวิจัยของประเทศ เช่น ประเทศจีนได้เพิ่มการลงทุนในการศึกษาและการวิจัยพัฒนาจำนวนมากในช่วงสิบปีที่ผ่านมาและถึงแม้ระบบการวิจัยพัฒนาของประเทศจีนจะได้พัฒนาไปอย่างมาก แต่ผลลัพธ์จากตัวชี้วัดทางนวัตกรรมต่างๆ เช่น จำนวนของสิทธิบัตร และ การตีพิมพ์งานวิจัย ยังเติบโตในอัตราที่ช้ากว่าการลงทุนในการวิจัยอยู่มาก

- รัฐบาลต้องมีกรอบการกำกับและกฎหมายที่อำนวยต่อการพัฒนานวัตกรรม ทั้งในเชิงของการจดทรัพย์สินทางปัญญาที่รวดเร็วและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ และในเชิงของสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจซึ่งรวมถึง การจัดตั้งธุรกิจ การลดข้อจำกัดในการนำเข้าและส่งออกชิ้นส่วนและผลิตภัณฑ์ และการสนับสนุนกิจกรรมการทำวิจัยพัฒนา ยกตัวอย่างเช่น ประเทศอิสราเอลให้การสนับสนุนอย่างมากเพื่อให้บริษัทสามารถตั้งตัวได้ ผ่านการให้ทุนและนโยบายจูงใจทางภาษี พร้อมทั้งจัดตั้งโครงการที่ให้ทุนการวิจัยพัฒนาอย่างเต็มที่

- ประเทศที่เป็นผู้นำด้านการวิจัยพัฒนานั้นมีฐานบุคลากรที่มีทักษะที่แข็งแกร่ง ด้วยความยืดหยุ่นของนโยบายการดึงดูดผู้วิจัยต่างชาติหรือผู้ประกอบการเพื่อเสริมสร้างทักษะที่ต้องการในการพัฒนาระบบวิจัยพัฒนาของประเทศ ตัวอย่างเช่น ประเทศเยอรมนีให้การสนับสนุนอย่างมากในโครงการแลกเปลี่ยนการวิจัยในภาคการศึกษา ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์อนุญาตให้ผู้วิจัยหรือผู้ประกอบการที่ต้องการเริ่มต้นธุรกิจสามารถได้รับใบ อนุญาตการทำงานได้โดยง่าย

- ประเทศที่ประสบความสำเร็จนั้นยังมีระบบการเชื่อมโยงโครงงานวิจัยภาครัฐกับภาคเอกชนที่ดี ซึ่งโดยทั่วไปแล้วระบบดังกล่าวจะประกอบด้วย ศูนย์กลางการวิจัย สำนักงานเพื่อถ่ายโอนเทคโนโลยี และการร่วมมือระหว่างภาคมหาวิทยาลัยและภาคธุรกิจผ่านการแข่งขันเพื่อชิงงบ ยกตัวอย่างเช่น ไบโอโพลิส (Biopolish) และฟิวชั่นโพลิส (Fusionpolis) ของสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการวิจัยพัฒนาที่รัฐบาลได้ให้สถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์การทำวิจัย ของแต่ละอุตสาหกรรมและได้ให้การสนับสนุนเทคโนโลยีและพนักงานด้านวิทยาศาสตร์ โดยจัดตั้งใกล้กับมหาวิทยาลัยหรือสำนักงานใหญ่ของบริษัทต่างๆ เพื่อลดต้นทุนคงที่ในการทำวิจัยพัฒนาของธุรกิจรายกลางและย่อยและองค์กรขนาดใหญ่ และเพื่อก่อให้เกิดการร่วมมือระหว่างผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยและองค์กรธุรกิจในการวิจัยในแต่ละด้าน

ประเทศไทยมีแผนแนวทางการพัฒนาการวิจัยที่ดีหลายแผน รวมถึงมีศูนย์วิจัยและมหาวิทยาลัยที่ดีหลายที่ เพียงแต่ระบบนิเวศโดยรวมยังแตกแยกกระจัดกระจาย โดยแต่ละกระทรวงและหน่วยงานมีแผนแนวทางการทำวิจัยของตนเองและแต่ละคนต่างทำเรื่องของบเพื่อทำโครงการของตน โดยประเทศไทยยังขาดแผนยุทธศาสตร์การทำวิจัยของชาติที่ชัดเจนและขาดระบบเปรียบเทียบเพื่อจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัยที่เสนอโดยหน่วยงานต่างๆ

ในขณะเดียวกันระบบนิเวศของวิสาหกิจเริ่มต้น หรือ สตาร์ทอัพ และธุรกิจที่อยู่ในช่วงเติบโต หรือสเกลอัพนั้นได้เริ่มมีการก่อตัวที่ดี โดยระหว่างปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๑ บริษัทสตาร์ทอัพที่ได้รับการร่วมลงทุนเพิ่มจาก ๐ รายเป็น ๗๕ ราย และมีวงเงินการร่วมลงทุนที่ ๑๗๕ ล้านเหรียญสหรัฐ และมีนักร่วมลงทุน (Angel) ๔๐ ราย และ กลุ่มทุน (Venture Capital) ๗๐ รายสนใจที่จะลงทุนในตลาดไทย แต่เมื่อเทียบกับระบบนิเวศด้านสตาร์ทอัพชั้นนำของโลก อย่าง ซิลิคอนวัลเลย์ในสหรัฐอเมริกา หรือระบบนิเวศที่ต่างๆ เช่น สิงคโปร์ เทลอาวีฟ เบอร์ลิน หรือ ลอนดอน ซึ่งมีบริษัทสตาร์ทอัพในหลักหลายร้อยหรือหลายพันรายและมีการร่วมทุนในระดับหลายพันล้านเหรียญสหรัฐ กิจกรรมสตาร์ทอัพในประเทศไทยยังเล็กมาก ในขณะที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นได้เริ่มต้นในการร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมต่างๆ แต่แนวทางการส่งเสริมในภาพรวมยังแตกแยกและกระจัดกระจาย โดยยังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดแผนชาติที่ใช้ส่งเสริมธุรกิจต่างๆ ตลอดช่วงอายุของธุรกิจตั้งแต่เริ่มต้นธุรกิจหรือเป็นธุรกิจสตาร์ทอัพจนถึงช่วงขยายตัวหรือเป็นธุรกิจสเกลอัพ

ในการที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบนิเวศด้านนวัตกรรมประเทศไทยควรตั้งเป้าหมายที่จะ

- เพิ่มอันดับในดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index) จากอันดับที่ ๕๑ ในปัจจุบันให้ดีขึ้น
- เพิ่มอันดับในสาขาการปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญาจากอันดับที่ ๑๐๖ ในปัจจุบันให้ดีขึ้น
- เพิ่มจำนวนของสตาร์ทอัพที่ได้รับการร่วมลงทุนในระดับ “Series A” หรือในวงเงินร่วมลงทุน ๖๐ ล้านบาทขึ้นไป

เพื่อให้สัมฤทธิ์ในเป้าหมายในข้างต้น ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับขีดความสามารถด้านนวัตกรรมไปอีกระดับ โดยประเทศไทยจำเป็นต้องเริ่มจากการดำเนินการหลักกล่าวคือ

- สร้างศูนย์วิจัยพัฒนากลางแห่งชาติซึ่งวางกรอบแนวทางกลยุทธ์ เป็นเจ้าของและเป็นผู้จัดสรรงบเพียงหน่วยงานเดียวในการทำวิจัยพัฒนาให้กับหน่วยงานในปัจจุบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำการวิจัยทุกหน่วยงาน โดยใช้หลักเกณฑ์การจัดสรรงบผ่านระบบการแข่งขันโครงการวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพของการทำการวิจัยและสร้างแรงจูงใจในการทำงานวิจัยที่มีมูลค่าทางธุรกิจ พร้อมทั้งการออกมาตรการเพื่อจูงใจให้เกิดการเพิ่มรายจ่ายในการวิจัยพัฒนาจากในปัจจุบันที่ร้อยละ ๐.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อปี เป็นร้อยละ ๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อปีในระยะเวลา ๕ ปี
- เพิ่มความสามารถและสมรรถภาพของกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อที่ทำให้ระบบการจดและปกป้องทรัพย์สินทางปัญญารวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- จัดตั้งหน่วยงานกลางที่ดูแลธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพที่มีหน้าที่วางกรอบกลยุทธ์ของชาติสำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพโดยทำการประเมินจากช่องว่างต่างๆ ในตลาด พร้อมทั้งเป็นหน่วยงานเจ้าของงบในการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพรวมทั้งมีหน้าที่กำกับดูแลแนวทางการดำเนินการและกิจกรรมส่งเสริมสตาร์ทอัพและสเกลอัพต่างๆ

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา

ศูนย์วิจัยพัฒนากลางนั้นควรถูกกำหนดให้เป็นผู้วางแผนยุทธ์ศาสตร์การวิจัยพัฒนาแห่งชาติและดูแลการขับเคลื่อนแผนผ่านโครงสร้างการวิจัยพัฒนาต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการเพิ่มคุณภาพและปริมาณของการวิจัยพัฒนา ศูนย์วิจัยพัฒนากลางต้องมีองค์ประกอบหลักดังนี้

ศูนย์วิจัยพัฒนากลางควรเป็นผู้ดูแลการจัดสรรงบประมาณการวิจัยพัฒนาของประเทศทั้งหมดโดยงบส่วนหนึ่งควรถูกสำรองไว้สำหรับการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยควรจัดสรรงบโดยแบ่งตามประเภทของการวิจัยพัฒนา กล่าวคือ การวิจัยพัฒนาพื้นฐาน การวิจัยพัฒนาประยุกต์ และ การวิจัยพัฒนาร่วมระหว่างหน่วยงานภาคการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ

ศูนย์วิจัยพัฒนากลางจะเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานวิจัยพัฒนาต่างๆ ของรัฐบนพื้นฐานของการแข่งขันโดยต้องมีเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อเสนอการวิจัยที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลโครงการต่างๆ ทั้งนี้เกณฑ์การพิจารณาของงานวิจัยประยุกต์จะประเมินถึงมูลค่าทางพาณิชย์ของงานวิจัย เช่น ก่อให้เกิดการสร้างทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่ และประโยชน์และมูลค่าจากทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าวหากมีการจำหน่ายลิขสิทธ์ของงานวิจัยหรือหุ้นของบริษัทย่อยที่จัดตั้งขึ้น (Spin-out)

ในการทำการวิจัย ถึงแม้หน่วยงานเจ้าสังกัดจะเป็นผู้ดำเนินการโครงการวิจัยพัฒนาต่างๆ การที่ศูนย์วิจัยพัฒนากลางเป็นผู้จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงว่าโครงการที่เสนอสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติหรือไม่ จะทำให้การทำวิจัยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ศูนย์วิจัยพัฒนากลางยังควรสร้างกรอบการจูงใจในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยผ่านการเพิ่มหรือการตัดงบประมาณในอนาคตของโครงการวิจัย โดยทำการประเมินผลงานการวิจัยโดยใช้ตัวชี้วัดด้านระยะเวลา งบประมาณ และคุณภาพ เช่น การสร้างทรัพย์สินทางปัญญา การสร้างมูลค่าในเชิงพาณิชย์ และการได้รับการอ้างอิงผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งหากเป็นไปได้รัฐบาลควรผูกพันการจัดสรรงบประมาณล่วงหน้าเป็นระยะเวลาหลายปีเพื่อที่จะทำให้ศูนย์วิจัยพัฒนากลางนั้นสามารถวางแผนและจัดสรรงบในลักษณะเดียวกันให้หน่วยงานการวิจัยได้

นอกจากนี้ ศูนย์การวิจัยและพัฒนากลางยังควรจัดทำประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนาการวิจัยตามแผนยุทธศาตร์ เช่น เรื่องกฎหมาย เรื่องทักษะ เรื่องมาตราการจูงใจ และมีหน้าที่ทำงานร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันให้เรื่องต่างๆ เหล่านี้อำนวยต่อการพัฒนาการวิจัย ทั้งนี้หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนากลางควรถูกประเมินผ่านผลการดำเนินงานของแต่ละเรื่องที่ตนผลักดัน

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อดูแลการวางกลยุทธ์และจัดสรรงบประมาณการวิจัยพัฒนาของประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและช่วยผลักดันการสร้างมูลค่าทางธุรกิจของสิทธิบัตรจากงานวิจัย

๒) เพิ่มรายจ่ายเพื่อการวิจัยพัฒนาของภาครัฐและเอกชนการวิจัยพัฒนาเพื่อให้มีงบวิจัยเพียงพอและมีการจัดสรรที่เหมาะสมต่อการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย

๓) ออกมาตรการเพื่อเพิ่มคุณภาพและจำนวนนักวิจัยในอุตสาหกรรมหลักของประเทศ

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) อันดับดัชนีนวัตกรรมโลก

๒) ร้อยละของการเพิ่มของการใช้จ่ายการวิจัยพัฒนารวมของภาคของภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย

๓) ร้อยละของการเพิ่มของการใช้จ่ายการวิจัยพัฒนาของภาคเอกชน

๔) จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการอนุมัติในกลุ่มอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย

๕) จำนวนของสัญญาลิขสิทธิ์ที่มาจากโครงการที่ได้รับทุนจากศูนย์วิจัยกลาง

๖) จำนวนสัดส่วนของนักวิจัยต่างชาติในศูนย์วิจัยของภาครัฐและเอกชน

๗) จำนวนบริษัทชั้นนำต่างชาติที่มาลงทุนเปิดศูนย์วิจัย

๘) หลักสูตรการทำการวิจัยร่วมได้รับการกำหนดเป็นหลักสูตรจำเป็นสำหรับการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน*

อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน .....เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : .....การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน* (ล้านบาท)	วงเงิน* แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาแห่งชาติ : จัดตั้งหน่วยงานและคณะกรรมการกลางเพื่อดูแลยุทธศาสตร์การวิจัยพัฒนาของประเทศ รวมทั้งจัดตั้งแพลตฟอร์มการประมูลงานวิจัย																					สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข		จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อดูแลการวางกลยุทธ์และจัดสรรงบประมาณการวิจัยพัฒนาของประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและช่วยผลักดันการสร้างมูลค่าทางธุรกิจของสิทธิบัตรจากงานวิจัย	๑. อันดับดัชนีนวัตกรรมโลก ๒. จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการอนุมัติในกลุ่มอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย ๓. จำนวนของสัญญาลิขสิทธิ์ที่มาจากโครงการที่ได้รับทุนจากศูนย์วิจัยกลาง
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์การวิจัย : ตั้งหน่วยงานและคณะกรรมการทำหน้าเป็นผู้วางกรอบยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศและเป็นผู้จัดสรรงบการวิจัยพัฒนารวมของประเทศให้กับหน่วยงานวิจัยต่างๆ																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			
- แพลตฟอร์มการประมูลงานวิจัย : จัดตั้งแพลตฟอร์มการประมูลงานวิจัยโดยเปิดให้บริษัทเอกชนไทยและต่างชาติสามารถซื้อลิขสิทธิ์งานวิจัย																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน .....เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : .....การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน* (ล้านบาท)	วงเงิน* แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. เป้าหมายและเกณฑ์จัดสรรงบเพื่อการวิจัยพัฒนา : เพิ่มการใช้จ่ายเพื่อการวิจัยพัฒนา (GERD) เป็น ๒% ของจีดีพีและวางโครงสร้างการจัดสรรโดยเน้นการแข่งขันโครงการและส่งเสริมการทำวิจัยในอุตสาหกรรมเป้าหมายและในเชิงพาณิชย์																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ สำนักงบประมาณ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข		เพิ่มรายจ่ายเพื่อการวิจัยพัฒนาของภาครัฐและเอกชนการวิจัยพัฒนาเพื่อให้มีงบวิจัยเพียงพอและมีการจัดสรรที่เหมาะสมต่อการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย	๑. ร้อยละของการเพิ่มของการใช้จ่ายการวิจัยพัฒนารวมของภาคของภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย ๒. ร้อยละของการเพิ่มของการใช้จ่ายการวิจัยพัฒนาของภาคเอกชน
- วางกรอบงบของรัฐและมาตรการกระตุ้นการลงทุนของเอกชน : ประมาณการสัดส่วนงบวิจัยของภาครัฐและเอกชนรายปีของบตามเป้าหมายการใช้จ่ายเพื่อการวิจัยพัฒนาและออกมาตรการกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชน																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			
- การกำหนดงบวิจัยพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย : กำหนดงบวิจัย																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อ			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน .....เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : .....การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน*		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พัฒนารายปีสำหรับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย																					หารือ	ปรับแก้ไข			
- เกณฑ์การจัดสรรงบผ่านการแข่งขัน : วางโครงสร้างการจัดสรรงบผ่านการแข่งขันโครงการวิจัยโดยเพิ่มน้ำหนักให้งานวิจัยที่สามารถจดสิทธิบัตรหรือที่สามารถสร้างมูลค่าในเชิงพาณิชย์																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ	-			
- การร่วมลงทุนในโครงการวิจัยและศูนย์วิจัย : ลงทุนร่วมกับภาคเอกชนในโครงการวิจัยหรือศูนย์วิจัยเพื่อให้ขนาดและคุณภาพของงานการวิจัยในอุตสาหกรรมหรือเทคโนโลยีเป้าหมายได้มาตรฐานอุตสาหกรรมสากล																					หน่วยงานใหม่ อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน .....เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : .....การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน* (ล้านบาท)	วงเงิน* แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. มาตรการเพิ่มคุณภาพและจำนวนนักวิจัย : ออกมาตรการเพื่อเพิ่มคุณภาพและจำนวนนักวิจัยในอุตสาหกรรมหลัก																					หน่วยงานใหม่ อยู่ระหว่างการหารือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี EEC Office	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข		ดึงดูดนักวิจัยต่างประเทศและพัฒนานักวิจัยในประเทศที่มีศักยภาพ	๑. จำนวนสัดส่วนของนักวิจัยต่างชาติในศูนย์วิจัยของภาครัฐและเอกชน ๒. จำนวนบริษัทชั้นนำต่างชาติที่มาลงทุนเปิดศูนย์วิจัย ๓. จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการอนุมัติในกลุ่มอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมาย ๔. หลักสูตรการทำการวิจัยร่วมได้รับการกำหนดเป็นหลักสูตรจำเป็นสำหรับการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอก
นโยบายดึงดูดนักวิจัยและบริษัทต่างชาติ : ออกนโยบายเพื่อดึงนักวิจัยชั้นนำต่างชาติให้เข้ามาทำงานวิจัยในประเทศไทยและดึงบริษัทชั้นนำในอุตสาหกรรม																					สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน EEC Office	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน .....เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : .....การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน*		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เป้าหมายเข้าร่วมจัดตั้งศูนย์วิจัยในไทย																									
หลักสูตรงานวิจัยร่วม : กำหนดให้การศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกจำเป็นต้องทำงานวิจัยร่วมกับภาคเอกชน โดยกำหนดให้งานวิจัยร่วมเป็นหลักสูตรจำเป็น																					กระทรวงศึกษาธิการ	-	-		
การขยายผลโครงการ Talent Mobility : ขยายผลโครงการ Talent Mobility ผ่านการต่อยอดงบวิจัยและเพิ่มการติดตามประเมินผลโครงการ																					กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ในปัจจุบันกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้เห็นความจำเป็นในการเพิ่มความสามารถและสมรรถภาพของกรมและอยู่ระหว่างการดำเนินการเพิ่มศักยภาพของกรม ทั้งนี้ในระยะสั้นกรมทรัพย์สินทางปัญญาควรเร่งดำเนินการอนุมัติใบสมัครสิทธิบัตรคงค้างให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๒ เดือน และในระยะกลางวางเป้าหมายที่จะเพิ่มศักยภาพให้ใกล้เคียงกับมาตรฐานนานาชาติในเชิงของระยะเวลาที่ใช้ในการอนุมัติสิทธิบัตรและทำการเผยแพร่สถิติการดำเนินงานต่าง ๆ ในลักษณะเดียวกับที่สำนักสิทธิบัตรนานาชาติ เช่น สำนักสิทธิบัตรของสหรัฐอเมริกา เผยแพร่การเพิ่มศักยภาพของกรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมทรัพย์สินทางปัญญาต้องทำการอบรมทักษะต่างๆ ให้พนักงานของกรมในปัจจุบัน ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน ลงทุนในการพัฒนาระบบไอที และว่าจ้างพนักงานตรวจสิทธิบัตรเพิ่มเติม นอกจากนี้กรมทรัพย์สินทางปัญญายังควรผลักดันให้เกิดการปรับแก้กฎหมายและบังคับกฎเกณฑ์ด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับในด้านทรัพย์สินทางปัญญาจากนานาชาติ

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

เพื่อให้การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระยะเวลาการอนุมัติสิทธิบัตร

๒) จำนวนใบอนุมัติสิทธิบัตรคงค้าง

๓) รายได้บุคลากรตำแหน่งนักวิชาการสอดคล้องกับโครงสร้างองค์กรใหม่

๔) จำนวนประเทศที่ร่วมยอมรับสิทธิบัตร

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน*

๒๕๕ ล้านบาท / อยู่ระหว่างการเจรจาการแก้ไขจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ....เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : .....การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา : ปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญาผ่านการปรับโครงสร้างองค์กร ระเบียบรายได้ ระบบงาน และ IT																					กรมทรัพย์สินทางปัญญา	๒๕๕ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	เพื่อให้การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	๑. ระยะเวลาการอนุมัติสิทธิบัตร ๒. จำนวนใบอนุมัติสิทธิบัตรคงค้าง ๓. รายได้บุคลากรตำแหน่งนักวิชาการสอดคล้องกับโครงสร้างองค์กรใหม่
- โครงสร้างองค์กร : ปรับโครงสร้างองค์กร เพิ่มและพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาความสามารถของกรมทรัพย์สินทางปัญญา																					กรมทรัพย์สินทางปัญญา		-		
- ระเบียบรายได้ : ปฏิรูประเบียบรายได้บุคลากรตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบสิทธิบัตร																					กรมทรัพย์สินทางปัญญา				
- ระบบงานและIT : พัฒนาระบบงานและเพิ่มขีด																					กรมทรัพย์สินทางปัญญา	๒๕๕ (อยู่ระหว่าง	งบประมาณประจำปี		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ....เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : .....การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ความสามารถทางระบบ IT เพื่อลดขั้นตอนและเวลาในการประมวลผล																						การหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๕. การยอมรับสิทธิบัตรระหว่างประเทศ : ร่วมพัฒนาการยอมรับสิทธิบัตรระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศในอาเซียนและประเทศจีน																					กรมทรัพย์สินทางปัญญา	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		การยอมรับสิทธิบัตรร่วม	๑. จำนวนประเทศที่ร่วมยอมรับสิทธิบัตร

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) แก้ไขกฎหมายสิทธิบัตร เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาการจดทะเบียนให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

๒) กำหนดให้ผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามประกาศ ก.พ. หรือเงินประจำตำแหน่งตามกฎ ก.พ.

๓) จัดสรรเงินรายได้ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเป็นเงินค่าตอบแทนพิเศษให้กับผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรตามคุณภาพ

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ

ในการสร้างความเข้มแข็งให้ระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ รัฐบาลควรอำนวยความสะดวกให้กิจกรรมของภาคเอกชนต่างๆ โดยทำหน้าที่เชื่อมโยงนักลงทุนเอกชนต่างๆ กับผู้ประกอบการสตาร์ทอัพและสเกลอัพ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบนิเวศ ทั้งนี้การอำนวยความสะดวกดังกล่าวจะช่วยลดต้นทุนในการร่วมมือและในการขยายธุรกิจลง

รัฐบาลยังควรปรับกฎเกณฑ์เพื่อให้กรอบเงื่อนไขต่างๆ เหมาะสมกับการพัฒนาของระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ โดยเฉพาะด้านความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ ยกตัวอย่างเช่น การออกแพ็กเกจอำนวยความสะดวกในการเริ่มต้นธุรกิจให้บุคลากรสตาร์ทอัพต่างชาติ ซึ่งรวมถึงการอำนวยความสะดวกในการขออนุมัติวิซ่า การเปิดบัญชีธนาคาร และการจดทะเบียนธุรกิจ เป็นต้น หรือ รัฐบาลอาจสนับสนุนสตาร์ทอัพโดยลดต้นทุนในการประกอบธุรกิจ เช่น การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจซึ่งรวมถึง ค่าเช่าพื้นที่ทำงาน ค่าใช้ระบบไอที ค่าใช้บริการด้านบัญชี และค่าบริการด้านกฎหมาย เป็นต้น

นอกจากนี้รัฐบาลยังควรทำการทบทวนมาตรการส่งเสริมสำหรับสตาร์ทอัพและนักลงทุนต่างๆ เนื่องจากสตาร์ทอัพเป็นธุรกิจที่จำเป็นต้องขยายตัวอย่างรวดเร็ว สตาร์ทอัพจึงต้องได้รับมาตรการสนับสนุนที่แตกต่างออกไปจากธุรกิจดั้งเดิม เช่น รัฐบาลสามารถสร้างความมั่นใจในสินค้าและบริการของสตาร์ทอัพให้กับลูกค้าภาคเอกชนโดยทำการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการจากสตาร์ทอัพผ่านโครงการทดลองใช้สินค้าและบริการ (Procurement Sandbox) การที่รัฐบาลทำหน้าที่เป็นลูกค้าอ้างอิงและช่วยประชาสัมพันธ์คุณภาพสินค้าและบริการ จะช่วยให้ภาคเอกชนมีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกใช้สินค้าและบริการสตาร์ทอัพโดยเฉพาะในตลาดระหว่างธุรกิจกับธุรกิจ (B๒B) รัฐบาลยังสามารถขยายระบบนิเวศและส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรสตาร์ทอัพผ่านการขยายขนาดของตลาดสตาร์ทอัพที่ให้บริการกับภาครัฐ โดยจัดตั้งกองทุนเพื่อร่วมทุนหรือบ่มเพาะสตาร์ทอัพที่สามารถแก้ปัญหาและลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของรัฐผ่านกระบวนการและนวัตกรรมใหม่

ในการพัฒนาระบบนิเวศสตาร์ทอัพและสเกลอัพนั้นทักษะและคุณภาพของบุคลากรสตาร์ทอัพเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างมาก สาเหตุที่บริษัทสตาร์ทอัพในประเทศไทยยังไม่สามารถเติบโตได้เท่าที่ควรและไม่ได้รับการร่วมทุนจากบริษัทร่วมทุนต่างประเทศส่วนหนึ่งมาจากการที่ความรู้และทักษะของทีมงานยังไม่เพียงพอที่จะเสนอแผนที่มีศักยภาพในการเติบโตหรือดำเนินธุรกิจตามแผนเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับบริษัทร่วมทุนได้ ทั้งนี้ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพและสเกลอัพต้องการการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ประกอบการหรือนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ต้องการเริ่มต้นธุรกิจอาจต้องการการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ บุคลิกภาพ และภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถสื่อสารเสนอโครงการธุรกิจต่อบริษัทร่วมทุนต่างชาติได้อย่างมั่นใจ เป็นต้น ดังนั้นรัฐบาลจึงควรจัดหลักสูตรอบรมเพื่อให้ความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับผู้ที่สนใจเป็นสตาร์ทอัพ นอกจากนี้รัฐบาลยังสามารถช่วยเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีศักยภาพในสาขาเฉพาะทางในระบบนิเวศสตาร์ทอัพได้ผ่านการปรับเกณฑ์การใช้ทุนการศึกษาของภาครัฐต่างๆ เช่น อนุญาตให้นักเรียนทุนของรัฐสามารถชดใช้ทุนผ่านการทำงานร่วมกับบริษัทสตาร์ทอัพและสเกลอัพในด้านนวัตกรรมในเชิงลึก (Deep Tech) เป็นต้น

ในการพัฒนาระบบนิเวศสตาร์ทอัพในระยะกลางและระยะยาวนั้น เนื่องจากระบบนิเวศสตาร์ทอัพมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รัฐบาลควรจัดทำการประเมินผลช่องว่างทางการตลาดของประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อหาช่องว่างของตลาดที่ยังขาดการสนับสนุนหรือขาดเงินทุน โดยผลการวิเคราะห์สามารถนำมาใช้ปรับกรอบนโยบายสำหรับสตาร์ทอัพ เตรียมข้อมูลของระบบนิเวศเพื่อเผยแพร่ กำหนดโครงการสนับสนุนตลอดช่วงอายุของสตาร์ทอัพและบริษัทขนาดเล็ก และทำการแทรกแซงในภาคส่วนของตลาดที่ยังล้มเหลว ทั้งนี้การทำการวิเคราะห์ช่องว่างทางตลาดนั้น รัฐบาลควรวิเคราะห์ช่องว่างทั้งในตลาดทุนและตลาดการกู้ยืม และ ในธุรกิจที่มีประเภทและขนาดที่ต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ผู้ลงทุนภาคเอกชนมักสนใจที่จะลงทุนในสตาร์ทอัพที่ได้เติบโตและมีขนาดใหญ่ระดับหนึ่งแล้วมากกว่าสนใจที่จะลงทุนใน

สตาร์ทอัพขนาดเล็กที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นธุรกิจ เนื่องจากต้นทุนและกำลังที่ต้องใช้ในการทำการสอบทานธุรกิจ (Due Diligence) สำหรับบริษัทสตาร์ทอัพขนาดเล็กที่เพิ่งเริ่มต้นธุรกิจและบริษัทสตาร์ทอัพที่ได้เติบโตมาระดับหนึ่งแล้วนั้นใช้พอๆ กัน แต่ความเสี่ยงในการลงทุนในบริษัทที่เริ่มเติบโตระดับหนึ่งแล้วนั้นต่ำกว่าและมีโอกาสที่จะให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในช่วงเริ่มต้นนั้นมักจะได้รับการสนับสนุนและเงินทุนที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ และตลาดการให้ทุนของสตาร์ทอัพที่อยู่ในช่วงเริ่มต้น (Early-stage) เช่นการให้ทุนของ Angel Investor นั้นมักมีขนาดที่เล็กเกินไปที่จะตอบสนองความต้องการเงินทุนของสตาร์ทอัพที่อยู่ในช่วงเริ่มต้น

ด้วยประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นจึงต้องมีความจำเป็นที่รัฐบาลจัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลยุทธศาสตร์สตาร์ทอัพและสเกลอัพของชาติโดยมีหน้าที่ดังนี้

- จัดทำการประเมินช่องว่างทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของสตาร์ทอัพและสเกลอัพโดยเทียบกับโครงการสนับสนุนของภาคเอกชนและภาครัฐเพื่อหาช่องว่างในตลาดที่ควรต้องปิด
- วางกรอบกลยุทธ์ในการสนับสนุนสตาร์ทอัพและสเกลอัพโดยอาศัยผลการวิเคราะห์ช่องว่างทางการตลาด
- ทำหน้าที่ดูแลและจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการสนับสนุนของรัฐทั้งหมดสำหรับสตาร์ทอัพและสเกลอัพ ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนทั้งด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงิน เช่น การบ่มเพาะ โครงการให้ทุน และกิจกรรมประชาสัมพันธ์ส่งเสริมต่างๆ การวางกลยุทธ์การสนับสนุนให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงช่วงอายุต่างๆ ของสตาร์ทอัพ และอาจเป็นผู้จัดการโครงการสนับสนุนบางโครงการที่สำคัญ
- ทำหน้าที่เป็น “One Stop Shop” สำหรับผู้ลงทุน ผู้ประกอบการ และ ผลงานวิจัยเพื่อการพาณิชย์ต่างๆ โดยเผยแพร่ข้อมูลมาตรการสนับสนุน และเป็นช่องทางการเชื่อมโยงระหว่าง สตาร์ทอัพ สเกลอัพ องค์กร และผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในภาคเอกชน
- ประสานงานกับกระทรวงและหน่ายงานต่างๆ เพื่อผลักดันนโยบายต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเติบโตของระบบนิเวศสตาร์ทอัพและสเกลอัพ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อวางกรอบยุทธศาสตร์และติดตามมาตรการการส่งเสริมและลดต้นทุนในประกอบธุรกิจของสตาร์ทอัพและสเกลอัพ

๒) เพื่อเปิดโอกาสการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพที่สามารถแก้ปัญหาและลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ รวมทั้งสร้างความเชื่อถือของบริการและสินค้าของสตาร์ทอัพให้กับภาคเอกชนผ่านการจัดซื้อและประเมินผลของภาครัฐ

๓) เพื่อเพิ่มจำนวนและคุณภาพของบริษัทและบุคลากรด้าน Technology ในประเทศไทย โดยอำนวยความสะดวกแก่การดำเนินธุรกิจสำหรับทั้งผู้ประกอบการไทยและต่างชาติ และบริษัทร่วมทุน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนสตาร์ทอัพที่ได้รับการร่วมลงทุนในวงเงิน ๖๐ ล้านบาทขึ้นไป

๒) ร้อยละของจำนวนสตาร์ทอัพและสเกลอัพที่เข้ามาใช้แพลตฟอร์มรวบรวมข้อมูลกลาง

๓) จำนวนสตาร์ทอัพและสเกลอัพที่ได้รับการสนับสนุนผ่านหน่วยงานกลาง

๔) จำนวนสตาร์ทอัพที่ได้รับการร่วมลงทุนจากภาครัฐ

๕) งบประมาณและต้นทุนของภาครัฐที่ลดลงจากการใช้บริการของสตาร์อัพ

๖) จำนวนสตาร์ทอัพหรือสเกลอัพที่ได้รับการควบกิจการหรือเข้าตลาดหุ้นในประเทศไทย

๗) จำนวนบริษัทที่ได้รับการร่วมทุนจากบริษัทร่วมทุนต่างชาติ

๘) จำนวนบริษัทและนักศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน*

๙,๐๐๐ ล้านบาท (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข) / งบประมาณประจำปี

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ...เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ...การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. ศูนย์กลางส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ : การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ																					สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น	๓,๐๐๐ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	เพื่อเปิดโอกาสการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพที่สามารถแก้ปัญหาและลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ รวมทั้งสร้างความเชื่อถือของบริการและสินค้าของสตาร์ทอัพให้กับภาคเอกชนผ่านการจัดซื้อและ	๑. จำนวนสตาร์ทอัพที่ได้รับการร่วมลงทุนในวงเงิน ๖๐ ล้านบาทขึ้นไป ๒. ร้อยละของจำนวนสตาร์ทอัพและสเกลอัพที่เข้ามาใช้แพลตฟอร์ม รวบรวมข้อมูลกลาง ๓. จำนวนสตาร์ทอัพและสเกลอัพที่ได้รับการสนับสนุนผ่านหน่วยงานกลาง
- **วางยุทธศาสตร์การสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพของประเทศ :** ปรับหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นหรือตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อทำหน้าเป็นผู้วางกรอบ																					อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ...เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ...การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ยุทธศาสตร์การสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพของประเทศและติดตามวิเคราะห์ช่องว่างของมาตรการการสนับสนุน																								ประเมินผลของภาครัฐ	
- แพลตฟอร์มรวบรวมข้อมูลของผู้เกี่ยวข้อง : รวบรวมข้อมูลของผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในทุกภาคส่วนรวมถึงโครงการสนับสนุนของรัฐให้อยู่ภายใต้แพลตฟอร์มเดียวกันเพื่อลดต้นทุนในการเสาะหาทีมงาน โครงการสนับสนุน และแหล่งทุน																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข			
- เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายหลัก : ให้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายหลักของสตาร์ทอัพ เช่น ด้านค่าเช่า ด้านระบบ IT ด้านกฎหมาย ด้านการทำบัญชี เป็นต้น																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ...เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ...การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗. การสนับสนุนโครงการบ่มเพาะและจัดซื้อของภาครัฐ : การสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพผ่านโครงการบ่มเพาะ (incubation) และการจัดซื้อของภาครัฐ																					สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น	๓,๐๐๐ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	มีการร่วมลงร่วมลงทุนจากภาครัฐ	๑. จำนวนสตาร์ทอัพที่ได้รับการร่วมลงทุนจากภาครัฐ ๒. งบประมาณและต้นทุนของภาครัฐที่ลดลงจากการใช้บริการของสตาร์อัพ ๓. จำนวนสตาร์ทอัพเข้าร่วมโครงการและผ่านการจัดซื้อจากภาคเอกชนในภายหลัง
- กองทุนร่วมลงทุนและบ่มเพาะของรัฐ : จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นกองทุนสำหรับร่วมลงทุนในธุรกิจสตาร์ทอัพในเทคโนโลยีเป้าหมายและบ่มเพาะธุรกิจสตาร์ทอัพที่สามารถหาวิธีการแก้ปัญหาและลดต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของภาครัฐ																				หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ...เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ...การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- การตั้งระบบทดลองจัดซื้อของภาครัฐ : จัดตั้ง Procurement Sandbox เพื่อให้รัฐเป็นผู้ทดลองใช้สินค้าและบริการของสตาร์ทอัพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อภาคเอกชน																					หน่วยงานจัดตั้งใหม่อยู่ระหว่างการหารือ	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข			
๘. การแก้กฎและออกมาตรการเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี : สนับสนุนการแก้กฎระเบียบและกฎหมายเพื่อเพิ่มจำนวนและคุณภาพของบริษัทและบุคลากรด้านเทคโนโลยีในประเทศไทย																					สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น คกก.ปฏิรูปกฎหมาย	๓,๐๐๐ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	เพิ่มจำนวนและคุณภาพของบริษัทและบุคลากรด้าน	๑. จำนวนสตาร์ทอัพหรือสเกลอัพที่ได้รับการควบกิจการหรือเข้าตลาดหุ้นในประเทศไทย ๒. จำนวนบริษัทที่ได้รับการร่วมทุนจากบริษัทร่วมทุนต่างชาติ ๓. จำนวนบริษัทและนักศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพ

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ...เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ...การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน				
- การแก้กฎหมายเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและมาตรการดึงดูดบุคลกรต่างชาติ : แก้กฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อธุรกิจและบุคลากรสตาร์ทอัพเพื่อขจัดอุปสรรคในการเริ่มต้นและการดำเนินธุรกิจสตาร์ทอัพในแต่ละอุตสาหกรรมและเพื่อดึงดูดบริษัทและบุคลากรสตาร์ทอัพต่างชาติ																				คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย	อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานแก้ไข	-		
- มาตรการคุ้มครองและดึงดูดบริษัทร่วมทุน : การปรับปรุงข้อกฎหมายในด้านการคุ้มครอง																					คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย	-	-		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ...เศรษฐกิจ.....
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ...การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
บริษัทร่วมทุน (Venture Capital) ให้เป็นไปตามมารตราฐานสากลและดึงดูดการร่วมลงทุนผ่านมาตรการทางภาษี																					กระทรวงการคลัง				
- กฎการใช้ทุนของบุคลากรในสาขาเทคโนโลยีเชิงลึก : อนุญาตให้นักศึกษาที่ได้รับทุนของรัฐบาลในสาขาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศ และในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหรืออุตสาหกรรมเป้าหมาย สามารถชดใช้ทุนผ่านการทำงานร่วมกับบริษัทสตาร์ทอัพและสเกลอัพในด้านนวัตกรรมในเชิงลึก (Deep Tech) ที่อยู่ในเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ																				สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	-	-		

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) แก้กฎหมายและระบบการจดทะเบียนประกอบธุรกิจสำหรับทั้งผู้ประกอบการไทยและต่างชาติ เช่น การจดทะเบียนธุรกิจ การเปิดบัญชีธนาคาร และการให้ Tech วีซ่าสำหรับทั้งตัวบุคลากรและครอบครัว

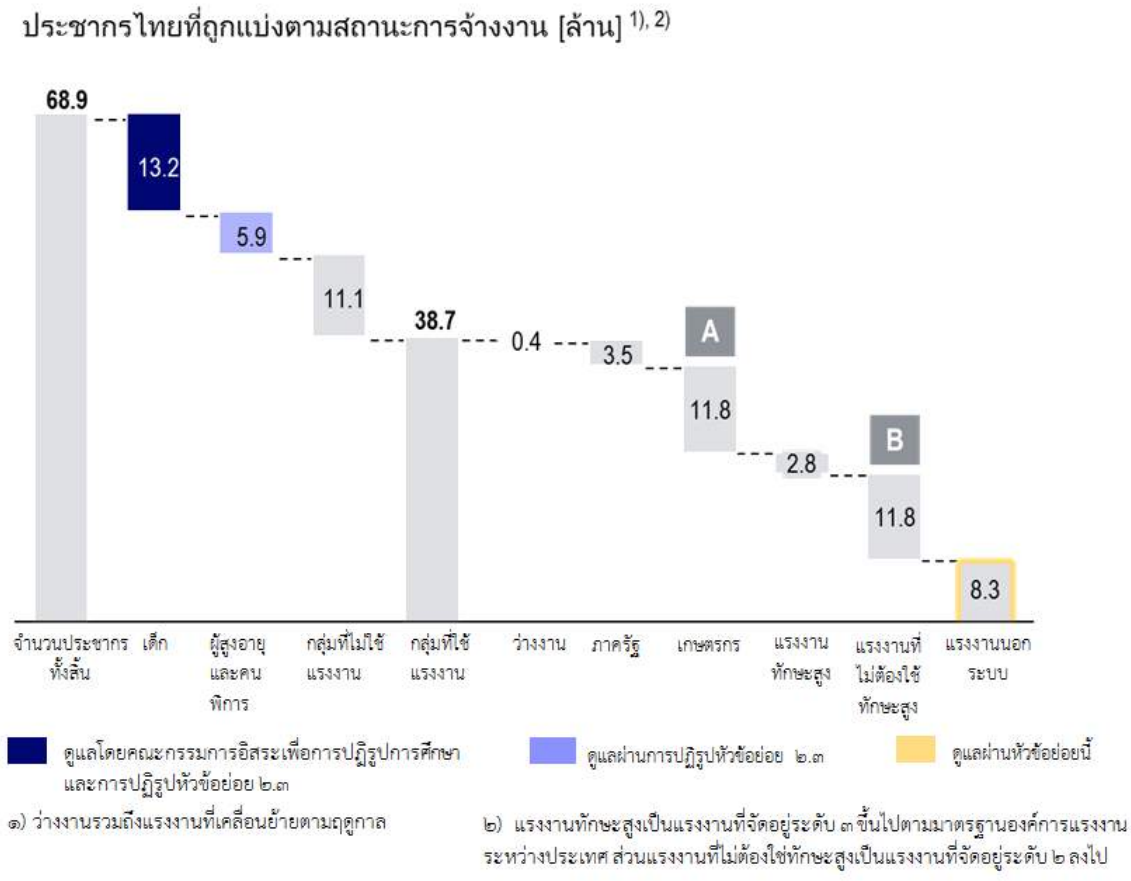
๒) การปรับปรุงข้อกฎหมายในด้านการคุ้มครองบริษัทร่วมทุน (Venture Capital) ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป
หัวข้อที่ ๒ : การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม
หัวข้อย่อย ๒.๑ การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล

ในปัจจุบัน ปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างในประเทศไทยได้ส่งผลให้ผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน โดยเฉพาะเกษตรกร และแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งคิดเป็นกว่าร้อยละ ๖๐ ของแรงงานกว่า ๓๘.๗ ล้านคน ในภาคเอกชน ได้รับผลกระทบจากความไม่เท่าเทียมกันใน ทั้งในด้านของโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา หรือบริการอื่นใดของรัฐ การปฏิรูปในหัวข้อย่อย ๒.๑ จึงมองในเรื่องการสนับสนุนปัจจัยดังกล่าวให้กับแรงงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการการปฏิรูปด้านการศึกษา จึงควรพิจารณาแนวทางในการสร้างโอกาสให้เยาวชนไทยสามารถเข้าถึงการศึกษาคุณภาพสูงอย่างเท่าเทียมกัน

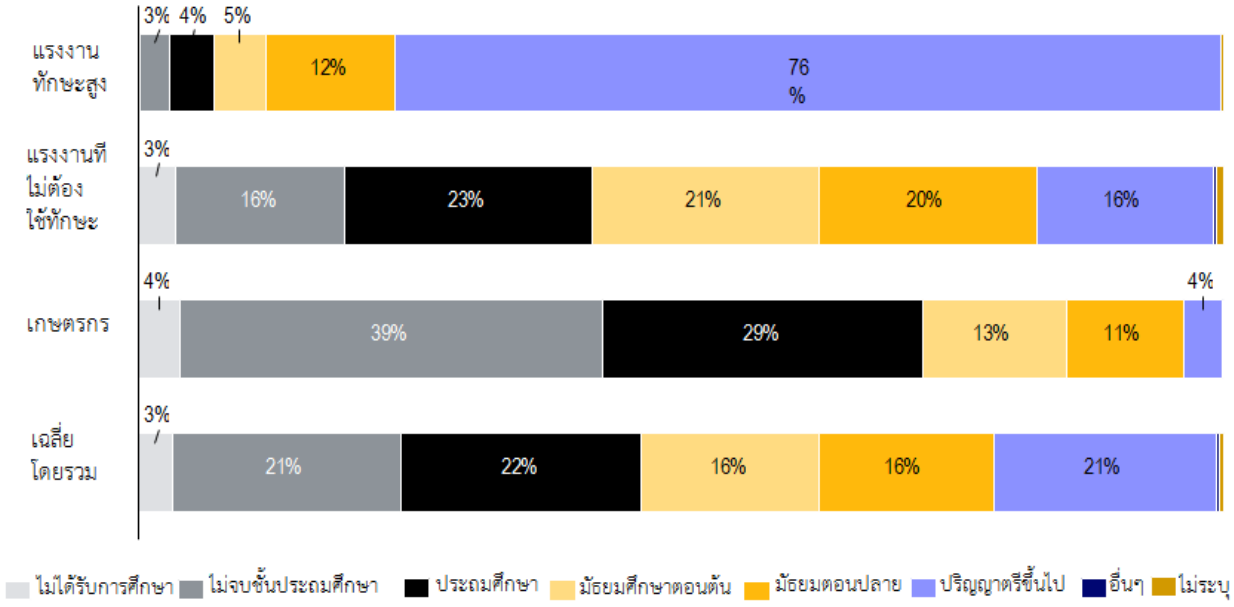
เกษตรกรส่วนใหญ่นั้นมีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยกว่าร้อยละ ๖๘ ของเกษตรกรนั้น จบการศึกษาเพียงแค่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (โดยค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศอยู่ที่ร้อยละ ๔๓) ขณะที่การเข้าถึงการศึกษาได้พัฒนาอย่างเห็นได้ชัดในช่วงไม่กี่ทศวรรษมานี้ ซึ่งกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของไทยจะยังคงเพิ่มขึ้นต่อไป อย่างไรก็ดี คุณภาพของการศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในชนบท

<u>แผนภาพที่ ๑ : ประชากรโดยสถานภาพแรงงาน</u>

ที่มา: สำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

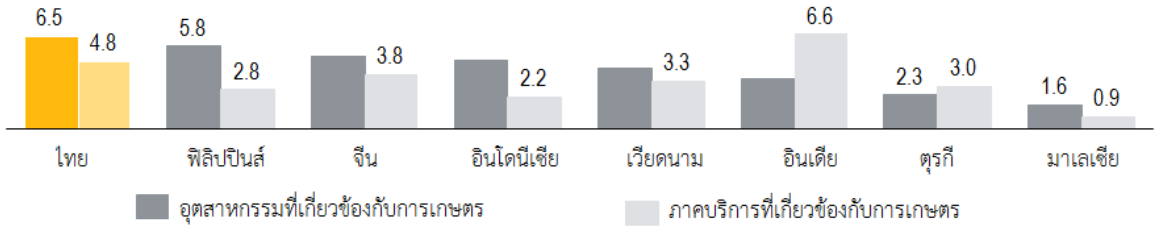
แผนภาพที่ ๒: การกระจายรายได้ตามประเภทของงาน

ที่มา: สำรวจภาวการณ์ทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ไตรมาส ๓ พ.ศ. ๒๕๕๙

นอกจากนี้จากข้อมูลของธนาคารโลกในปี ๒๕๕๙ ผลิตผลของแรงงานในภาคการเกษตรนั้นยังอยู่ในระดับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ กล่าวคือต่ำกว่าภาคการผลิต และภาคบริการ ๖.๕ และ ๔.๘ เท่าตามลำดับ ซึ่งเป็นสาเหตุของการมีรายได้ต่ำของเกษตรกรรายย่อย และเกษตรกรยังมีช่องทางที่จำกัดในการเข้าถึงการผลิตสมัยใหม่ที่ช่วยเพิ่มมูลค่า รวมถึงขาดการเข้าถึงกองทุนประกันภัยและเงินบำนาญ เกษตรกรจำนวนมากกว่าครึ่งจึงมีงานที่เป็นงานตามฤดูกาลและงานพาร์ทไทม์ที่ไม่ได้อยู่ในภาคเกษตรกรรมด้วย เนื่องจากรายได้จากเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการดูแลครอบครัว

แผนภาพที่ ๓ : เปรียบเทียบผลิตภาพของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ กับภาคเกษตร

ที่มา : ธนาคารโลก

นอกจากนี้ปริมาณการเก็บเกี่ยวต่อหน่วยพื้นที่ (yield) ของผลิตผลการเกษตรยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และเป็นการยากที่จะพัฒนาโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงในวิธีการผลิต หรือการพัฒนาตัวเองเพื่อไต่ระดับของห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลให้กลุ่มคนเหล่านี้ยังมีความเสี่ยงต่อการกลับเข้าสู่ความยากจน

รูปที่ ๔: ผลิตผลปี ๒๕๕๗

(หน่วย: ตันต่อเฮกเตอร์)

ที่มา: องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ

ด้วยความจำเป็นดังกล่าว วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปในหัวข้อย่อย ๒.๑ จึงเป็นการให้การสนับสนุนเกษตรกรเพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการเก็บเกี่ยว ปรับใช้ความรู้สมัยใหม่ จากข้อมูล และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และครอบคลุม และให้การช่วยเหลือในเชิงระบบเพื่อรองรับความเสี่ยง และพัฒนาโอกาสของเกษตรกรในการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกษตรกรกลายมาเป็น “smart farmer” รวมทั้งขยายผลการนำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่และโครงการในพระราชดำริลงในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากฐานราก

ในแง่ของแรงงานไร้ฝีมือนั้นกล่าวตามจริงแล้วความต้องการแรงงานฝีมือนั้นยังคงมีอยู่ และยังขาดแคลน (จากผลการศึกษามีเพียงร้อยละ ๗๗ ของความต้องการแรงงานมีฝีมือที่สามารถหาแรงงานได้ในตลาดของประเทศไทยเท่านั้น) ดังนั้น ปัญหาจึงไม่เพียงแต่การเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงในการปรับเปลี่ยน หรือพัฒนาฝีมือแรงงาน แต่ยังรวมถึงการปรับเปลี่ยน หรือพัฒนาฝีมือแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่มีพลวัตอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนโดยให้การปรับเปลี่ยนพัฒนาฝีมือแรงงานนั้นเป็นไปตามความต้องการของตลาดมากขึ้น โดยให้ภาคเอกชนที่เป็นผู้จ้างเข้ามามีบทบาทโดยตรงในการกำหนดจำนวน และคุณภาพของแรงงานตามที่ตนต้องการ หรือจะต้องการในอนาคต เพื่อสะท้อนถึงคุณลักษณะของแรงงานที่จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นในประเทศ

ในการที่ประเทศไทยจะหลุดพ้นจากการประเทศรายได้ปานกลาง จำเป็นอย่างที่จะต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าต่ำมาสู่การผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เพื่อที่จะสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ขณะเดียวกันประเทศไทยต้องมีแรงงานที่มีทักษะตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทคโนโลยีอัตโนมัติ และดิจิทัลถูกนำมาใช้มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แรงงานทักษะน้อยจะต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เพื่อจะสามารถหางานที่แตกต่างจากเดิมและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น

แนวทางการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในระดับบุคคล จึงประกอบด้วย การช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มสำคัญ ได้แก่ เกษตรกร และแรงงาน โดยสำหรับภาคเกษตรนั้นมุ่งเน้นในการเพิ่มผลผลิตของพื้นที่การเกษตร โดยการพัฒนาระบบการจัดการน้ำ เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่เกิดจากความแล้ง หรือน้ำท่วม และหากเป็นไปได้ก็เพื่อเพิ่มฤดูเพาะปลูกให้ยาวนานขึ้น นอกจากนี้ยังจะส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับข้อมูล ความรู้จากนวัตกรรมในทางการเกษตร อย่างเช่น การพัฒนาดิน การพัฒนาพันธุ์พืชและปศุสัตว์ การเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ ผ่านกระบวนการในการฝึกฝนและสื่อสารที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่องที่พัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะ อาทิ การสร้างเครือข่ายของธนาคาร

ชุมชน หรือระบบสหกรณ์การเกษตร นอกจากนั้นยังควรมีนโยบายส่งเสริมการเข้าสู่ตลาดของเกษตรกร ทั้งโดยการพัฒนาข้อมูลของตลาด ทั้งในด้านราคา ความต้องการ รวมถึงการสร้างตลาดใหม่ขึ้นมาผ่านระบบออนไลน์ และการประมูล สุดท้ายคือการปฏิรูประบบการประกันผลผลิตเพื่อปกป้องเกษตรกรจากความไม่แน่นอน และทำให้รายได้ของเกษตรกรมีความแน่นอนมากขึ้น

แนวทางการปฏิรูปเพื่อช่วยเหลือแรงงานไร้ฝีมือนั้นมุ่งเน้นที่จะแก้ปัญหาใหญ่ของระบบการพัฒนาฝีมือแรงงานในประเทศสองประการ กล่าวคือ ประการแรก การฝึกแรงงานโดยภาครัฐนั้นมักได้แรงงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน ทั้งในแง่ของคุณภาพ และปริมาณ ประการที่สอง บริษัทเอกชนส่วนมากนั้น ไม่มีกำลังในการฝึกฝนพัฒนาแรงงานโดยลำพังตนเองเพื่อให้ตรงตามความต้องการ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมใหม่ที่กำลังเติมโตซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนของรัฐในหลายๆ ด้าน รวมถึงด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น แนวทางการปฏิรูปจึงเป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา ทั้งในแง่ของการพัฒนาฝีมือแรงงาน และการจัดการทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาแรงงาน เพื่อช่วยเหลือการพัฒนาฝีมือแรงงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง และเท่าเทียมมากขึ้น โดยมีการจัดตั้งแพลตฟอร์มขึ้นเพื่อช่วยสนับสนุนให้แรงงานจำนวนมากขึ้นสามารถเข้ารับการฝึกได้ตรงตามความต้องการของภาคเอกชน ซึ่งทำงานอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ (การปฏิรูปในหัวข้อย่อย ๒.๓) อีกทั้งยังมีต้องมีการจัดการในการรวบรวมและจัดสรรเงินทุน เพื่อช่วยเหลือให้มีความเท่าเทียมกันของโอกาสในการพัฒนาแรงงานที่มากขึ้นของแรงงานในทุกระดับอายุ และการศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายด้านอื่นของประเทศ โดยเฉพาะในด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (การปฏิรูปหัวข้อ ๑)

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑: การขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๐๐๐ โครงการทั่วประเทศ

โครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ รวมถึงหลักคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางที่จะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้เกษตรกรได้อย่างยั่งยืน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ประเด็นปฏิรูปนี้มุ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรทั่วประเทศมีความเข้าใจ และได้นำแนวคิดเหล่านี้ไปใช้ในการทำการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

ส่วนสำคัญของประเด็นปฏิรูปนี้จึงรวมถึงการให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดแนวคิดอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งก็รวมถึงการสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพ ประสบการณ์ และน่าเชื่อถือในท้องถิ่น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ทั่วประเทศเพื่อให้การถ่ายทอดเป็นไปอย่างมีส่วนร่วม ตามบริบทจริงของแต่ละพื้นที่เพาะปลูก

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการน้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ

๒) ประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เข้มแข็งจากฐานราก

๓) เกษตรกรทั่วประเทศเข้าใจ และหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนประชาชนที่น้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ

๒) จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการน้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ

๓) จำนวนโครงการและพื้นที่ที่มีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

๔) จำนวนเกษตรกรที่เข้าใจ และหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

๕) จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ....การขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๐๐๐ โครงการทั่วประเทศ...

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. โครงการในพระราชดำริ : ขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๐๐๐ แห่งในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ																					สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเกษตร มหาดไทย พอช	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		- ชุมชนเป้าหมายทั่วประเทศมีการจัดทำและขยายผลโครงการในพระราชดำริ	- จำนวนประชาชนที่น้อมนำโครงการในพระราชดำริไปปฏิบัติ - จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น - จำนวนโครงการและพื้นที่ที่มีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
๒. ศูนย์การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ : จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับตำบลทั่วประเทศ และฝึกอบรมเกษตรกรร่วมกับเครือข่ายชุมชน																					สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และ พอช.	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		- เกษตรกรทั่วประเทศเข้าใจและหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มขึ้น	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าใจและหันมาทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ - จำนวนประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การสร้างและใช้ Big Data ภาคเกษตร

ประเทศไทยมีข้อมูลภาคเกษตรมากมาย แต่กระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ และไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ประเด็นปฏิรูปนี้มุ่งที่จะบูรณาการข้อมูลของภาคเกษตรไทย และสร้างฐานข้อมูล Big Data ซึ่งรวมถึงข้อมูลตั้งแต่การเพาะปลูกต้นทางไปจนถึงการตลาด และเพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ข้อมูลเพื่อการทำการเกษตรกรรมและนโยบายเกษตรอย่างแพร่หลาย

ข้อมูลต่างๆ จึงรวมถึงข้อมูลภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรต่างๆ การเพาะปลูกและการใช้ที่ดินของเกษตรกร ประวัติความเสี่ยง การตลาด พฤติกรรมการเงินของเกษตรกร และองค์กรของเกษตรกรต่างๆ โดยให้มีความละเอียดในระดับแปลง เกษตรกร พื้นที่ และมีความครอบคลุมเกษตรกรและพื้นที่เพาะปลูกทั่วประเทศ และเชื่อมโยงกันได้

ข้อมูล Big data ที่ได้จะเป็นกุญแจสำคัญของทั้งภาครัฐในการวางนโยบายเกษตรไทย ตัวเกษตรกรเองในการวางแผนตั้งแต่การเพาะปลูกไปจนถึงการตลาด การทำ precision farming และ smart farming นอกจากนั้น การมีข้อมูลที่ดีและสามารถเปิดเผยให้แก่สถาบันการเงินต่างๆ ได้ ก็จะเอื้อให้สถาบันการเงินออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายให้เกษตรกรได้มากขึ้น ซึ่งก็รวมถึงสินเชื่อ และผลิตภัณฑ์ประกันภัย

การสร้าง Big data ภาคเกษตร องค์ประกอบที่สำคัญรวมถึง ๑) การบูรณาการข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงานต่างๆ จัดการและเชื่อมโยงในระดับแปลง เกษตรกร และพื้นที่ ๒) การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในทุกระดับในข้อมูลที่สำคัญแต่อาจเก่า ไม่ละเอียดพอหรือไม่มีคุณภาพ เช่น ข้อมูลการเพาะปลูก ข้อมูลคุณภาพดินรายเกษตรกร ข้อมูลราคารายแปลง เป็นต้น โดยอาจมีการสร้างแพลตฟอร์มเก็บข้อมูลที่สะดวกและรวดเร็วขึ้น เช่น การใช้ Mobile Technology และ ๓) การสร้างแพลตฟอร์มเพื่อให้หน่วยงาน และเกษตรกรเองสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูล Big data ได้อย่างง่าย ซึ่งก็อาจรวมทั้งแพลตฟอร์มที่เป็น website และ mobile application เป็นต้น

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีฐานข้อมูล Big Data ภาคเกษตรที่บูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงาน ในระดับแปลงเกษตรกร และพื้นที่ทั่วประเทศ

๒) มีแพลตฟอร์ม อาทิ Mobile Application ในการเก็บข้อมูลที่จำเป็นของเกษตรกรทั่วประเทศได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และต่อเนื่องในทุกฤดูปลูก

๓) มี Web Tool และ Mobile Application ในการประมวลผลจากข้อมูล Big Data เพื่อวางแผนเชิงพื้นที่ วางนโยบาย และเผยแพร่สู่ทุกภาคส่วนอย่างเข้าใจง่าย

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนฐานข้อมูลที่รวบรวม เก็บใหม่ และเชื่อมโยงได้

๒) จำนวนเกษตรกรผู้ใช้งาน Web Tool จาก Big Data

๓) นโยบายที่ถูกออกแบบจากการใช้ข้อมูล Big Data และการเพิ่มขึ้นของประสิทธิผลของนโยบายต่อต้นทุน

๔) ผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อเกษตรกรที่หลากหลายมากขึ้น

๕) ผลผลิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลมากขึ้น

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้าน เศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การสร้างและใช้ Big Data ภาคเกษตร | | |

| แผนการปฏิรูปประเทศด้าน เศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การสร้างและใช้ Big Data ภาคเกษตร | | |

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) แก้ไขข้อกฎหมายในการเปิดเผยข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้สามารถสร้างฐานข้อมูลครบวงจรด้านภาคเกษตร และนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินนโยบายของประเทศได้

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

น้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการทำเกษตรกรรม การพัฒนาทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงน้ำได้ในทุกพื้นที่และทุกฤดูปลูกจึงเป็นประเด็นปฏิรูปที่สำคัญที่สุด ในปัจจุบันการชลประทานได้ครอบคลุมพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่เกษตรที่มีศักยภาพเท่านั้น และบางชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้ในบางพื้นที่และฤดูปลูก

ประเด็นปฏิรูปนี้มุ่ง ๑) บูรณาการพื้นที่ชลประทานเดิมและขยายพื้นที่การชลประทานให้ครอบคลุมพื้นที่มีศักยภาพให้ได้มากที่สุดทั่วประเทศ ๒) พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชนทั้งน้ำบนดินและใต้ดินโดยอาจอาศัยกลไกองค์กรในชุมชนเพื่อทำให้เกิดความยั่งยืน และ ๓) สร้างข้อมูลการใช้น้ำในภาคเกษตรเพื่อช่วยในการวางนโยบายน้ำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ขยายพื้นที่การชลประทานให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้มากขึ้นในทุกฤดูปลูก

๒) เพิ่มการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชน

๓) เกษตรกรในพื้นที่สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี มีรายได้เพิ่มขึ้น

๔) ประเทศมีระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนชุมชนและเกษตรกรที่เข้าถึงการชลประทาน และแหล่งน้ำธรรมชาติได้มากขึ้น

๒) คุณภาพและปริมาณน้ำที่ชุมชนและเกษตรกรเข้าถึงสามารถเพิ่มการเพาะปลูกได้

๓) จำนวนรอบของการเพาะปลูกของเกษตรกรในพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นต่อปี

๔) ผลผลิตของเกษตรในพื้นที่และรายได้เพิ่มขึ้น

๕) มีฐานข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตรระดับประเทศ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๔๙๒,๓๙๗ ล้านบาท (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : .....การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร..... | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : .....การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- **แหล่งน้ำในชุมชน :** พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชนทั้งบนดินและใต้ดิน																					กรมน้ำบาดาล กรมพัฒนาที่ดิน	๔๗๗ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณของหน่วยงาน		
- **ข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร :** จัดทำระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร																					สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		ประเทศมีระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร	ข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ส่งเสริม Smart farmer และ Precision farming

เกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูง และในปัจจุบันเกษตรกรไทยยังไม่มีเครื่องมือบริหารจัดการความเสี่ยงขนาดใหญ่อย่างยั่งยืน แผนปฏิรูปนี้มุ่งสร้างระบบประกันภัยพืชผลที่ยั่งยืน และครอบคลุมพืชเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อลดความเสี่ยง และเพิ่มแรงจูงใจให้เกษตรกรมีความมั่นใจและหันมาลงทุนทำการเกษตรในระดับแปลง และการต่อยอดในระดับสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น โดยแผนปฏิรูปนี้มุ่งให้เกิดการพัฒนาระบบประกันภัยทั้งในระดับเกษตรกร สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลที่ยั่งยืน คือ ๑) การมีข้อมูลประวัติการเพาะปลูกความเสี่ยง ในรายเกษตรกรที่เพียงพอ ซึ่งก็จะต่อยอดมาจากแผนการสร้าง big data ข้างต้น และการแก้กฎหมายเพื่อให้สถาบันการเงินสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ ๒) การนำเทคโนโลยี เช่นภาพถ่ายดาวเทียม หรือ Mobile application เข้ามาช่วยให้การตรวจสอบความเสี่ยง ความเสียหาย และการซื้อและเอาประกันมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและทั่วถึงมากขึ้น และ ๓) การบูรณาการความช่วยเหลือเกษตรกรของภาครัฐไม่ให้ไปแทนที่ตลาดแต่กลับสร้างเสริมแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาเข้าร่วมโครงการประกันภัยอย่างสมัครใจ

อีกส่วนของแผนปฏิรูปนี้มุ่งเสริมสร้างระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม ต่อยอดมาจากการพัฒนากฎหมายเกษตรพันธสัญญาที่แล้วเสร็จ องค์ประกอบสำคัญของแผนนี้ คือ ๑) การสร้างกลไกคุ้มครองเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาตั้งแต่ระดับของการผลิตไปจนถึงการขายผลผลิต และ ๒) ขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม ผ่านกลไกร่วมระหว่างส่วนราชการและกลุ่มเกษตรกร ซึ่งรวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจกฎหมายเกษตรพันธสัญญาให้แก่เกษตรกร

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มี Mobile Application เป็นแพลตฟอร์มในการให้ข้อมูล เพื่อการวางแผนการผลิต การทำ precision farming และการตลาดแก่เกษตรกร ตลอดถึงทำหน้าที่รับข้อมูลรายแปลงจากเกษตรกรผู้ใช้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒) เกษตรกรทั่วประเทศ โดยเฉพาะ Young Smart Farmer หันมาทำ Precision farming และใช้ประโยชน์จาก Mobile Applications ในฐานะผู้สร้างและผู้ใช้ข้อมูลในการเพิ่มผลผลิตและ Value added การเข้าถึงแหล่งทุน เทคโนโลยี และตลาด

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๒ ปี

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนเกษตรกรที่ใช้ Mobile Application

๒) จำนวนเกษตรกรที่หันมาทำ Precision farming

๓) ผลผลิต รายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเกษตรกร

๔) จำนวนฐานข้อมูลที่สร้างขึ้นได้จากการใช้ Mobile Application

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

๒.๔.๕ การดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ส่งเสริม Smart farmer และ Precision farming | | |

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา

เกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูง และในปัจจุบันเกษตรกรไทยยังไม่มีเครื่องมือบริหารจัดการความเสี่ยงขนาดใหญ่อย่างยั่งยืน แผนปฏิรูปนี้มุ่งสร้างระบบประกันภัยพืชผลที่ยั่งยืน และครอบคลุมพืชเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อลดความเสี่ยง และเพิ่มแรงจูงใจให้เกษตรกรมีความมั่นใจและหันมาลงทุนทำการเกษตรในระดับแปลง และการต่อยอดในระดับสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น โดยแผนปฏิรูปนี้มุ่งให้เกิดการพัฒนาระบบประกันภัยทั้งในระดับเกษตรกร สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลที่ยั่งยืนคือ ๑) การมีข้อมูลประวัติการเพาะปลูกความเสี่ยง ในรายเกษตรกรที่เพียงพอ ซึ่งก็จะต่อยอดมาจากแผนการสร้าง big data ข้างต้น และการแก้กฎหมายเพื่อให้สถาบันการเงินสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ ๒) การนำเทคโนโลยี เช่น ภาพถ่ายดาวเทียม หรือ Mobile application เข้ามาช่วยให้การตรวจสอบความเสี่ยง ความเสียหาย และการซื้อและเอาประกันมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและทั่วถึงมากขึ้น และ ๓) การบูรณาการความช่วยเหลือเกษตรกรของภาครัฐไม่ให้ไปแทนที่ตลาดแต่กลับสร้างเสริมแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาเข้าร่วมโครงการประกันภัยอย่างสมัครใจ

อีกส่วนของแผนปฏิรูปนี้มุ่งเสริมสร้างระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม ต่อยอดมาจากการพัฒนากฎหมายเกษตรพันธสัญญาที่แล้วเสร็จ องค์ประกอบสำคัญของแผนนี้ คือ ๑) การสร้างกลไกคุ้มครองเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาตั้งแต่ระดับของการผลิตไปจนถึงการขายผลผลิต และ ๒) ขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม ผ่านกลไกร่วมระหว่างส่วนราชการและกลุ่มเกษตรกร ซึ่งรวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจกฎหมายเกษตรพันธสัญญาให้แก่เกษตรกร

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีระบบประกันภัยพืชผลที่ครอบคลุมพืชเศรษฐกิจของประเทศสำหรับบริหารจัดการความเสี่ยงให้เกษตรกร ทั้งระดับเกษตรกร สหกรณ์ รัฐวิสาหกิจชุมชน และสถาบันการเงินชุมชน โดยมีระบบประกันภัยพืชผลครอบคลุมร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่และผลิตภัณฑ์ภายใน ๕ ปี

๒) ภาครัฐมีกลไกสนับสนุนการพัฒนาตลาดประกันภัยพืชผลของประเทศอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๓) มีกลไกคุ้มครองเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาตั้งแต่ระดับของการผลิตไปจนถึงการขายผลผลิต

๔) มีการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม ผ่านกลไกร่วมระหว่างส่วนราชการและกลุ่มเกษตรกร ซึ่งรวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจกฎหมายเกษตรพันธสัญญาให้แก่เกษตรกร

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ประกันภัยเพื่อเกษตรกร

๒) จำนวนเกษตรกร และพื้นที่เพาะปลูกที่เข้าร่วมในโครงการประกันภัย

๓) จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ และร่วมจ่ายค่าเบี้ยประกัน

๔) การลงทุน การเข้าถึงสินเชื่อ สถานะทางการเงิน รายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเกษตรกร สหกรณ์ รัฐวิสาหกิจชุมชน และสถาบันการเงินชุมชน

๕) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากระบบเกษตรพันธสัญญา

๖) จำนวนเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้ประโยชน์จากระบบเกษตรพันธสัญญา

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. ระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา : พัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา																					กระทรวงเกษตร ธกส กระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		- มีระบบประกันภัยพืชผลครอบคลุม ๘๐% ของพื้นที่และผลิตภัณฑ์ภายใน ๕ ปี เกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญารับรู้และสามารถใช้ประโยชน์จากกลไกคุ้มครองเกษตรกรใน	๑. จำนวนและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ประกันภัยเพื่อเกษตรกร ๒.จำนวนเกษตรกร และพื้นที่เพาะปลูกที่เข้าร่วมในโครงการประกันภัย ๓.จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ
- **ระบบประกันภัยพืชผล :** ขยายระบบประกันภัยพืชผลให้ครอบคลุมพืชเศรษฐกิจของประเทศและพื้นที่ทั่วประเทศ ส่วนหนึ่งผ่านการสนับสนุนสินเชื่อแบบมีประกันภัยจากภาครัฐ																					กระทรวงเกษตร ธกส กระทรวงการคลัง	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน			
- **ระบบเกษตรพันธสัญญา : ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็น**																					กระทรวงเกษตร กระทรวง	อยู่ระหว่างการตอบกลับจาก			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประโยชน์กับทุกฝ่ายตลอดจน จัดเวทีสร้างความรู้ความเข้าใจทั่วประเทศ เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จาก พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาในการประกอบอาชีพ																					ยุติธรรม	หน่วยงาน		ระบบเกษตรพันธสัญญาตั้งแต่ระดับของการผลิตไปจนถึงการขายผลผลิต	และร่วมจ่ายค่าเบี้ยประกัน ๔.การลงทุน การเข้าถึงสินเชื่อ สถานะทางการเงิน รายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเกษตรกร สหกรณ์ รัฐวิสาหกิจ ชุมชน และสถาบันการเงินชุมชน ๕. คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเกษตรกร

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									๖. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากระบบเกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม ๗. จำนวนเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจ และได้รับประโยชน์จากกลไก

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) แก้ไขกฎหมายให้ สถาบันการเงินสามารถปล่อยสินเชื่อแบบมีประกันภัยได้

๒) แก้ไขกฎหมายให้ สถาบันการเงินสามารถเข้าถึง Big data ภาคเกษตร ซึ่งถูกบูรณาการมาจากหน่วยงานต่างๆ

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตร

องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนามีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและ การทำเกษตรกรรม ตั้งแต่การเพาะปลูก แปรรูป และการตลาด ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเกษตรน้อยมาก และงานวิจัยในปัจจุบันก็ไม่ได้มีการเชื่อมโยง หรือถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์จริง แผนปฏิรูปนี้มุ่งสร้างองค์กรเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยและพัฒนาที่ใช้ได้จริง และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน

องค์ประกอบหลักของแผนนี้ คือ ๑) การเชื่อมโยงชุมชนเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรที่นำไปใช้เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและชุมชนได้ และ ๒) สร้างกลไกในการถ่ายทอดงานวิจัยอย่างมีส่วนร่วมไปสู่ชุมชน ซึ่งอาจหมายถึงการเริ่มทำการวิจัยร่วมกับชุมชนในพื้นที่

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีศูนย์ Center of Excellence ประจำภาคทั่วประเทศภายในไตรมาสที่ ๒ ของปี ๒๕๖๑

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๖ เดือน

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่

๒) จำนวนผลิตภัณฑ์และธุรกิจชุมชนภาคเกษตรที่รายได้เพิ่มขึ้นจากการนำงานวิจัยของ Centre of Excellence ไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

๓) จำนวนชุมชนที่ได้รับข้อมูลเรื่องการพัฒนาดินที่เหมาะสม

๔) จำนวนชุมชนที่ได้รับข้อมูลเรื่องการพัฒนาพันธุ์ที่เหมาะสม

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : .....การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตร.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗. นวัตกรรมสำหรับภาคเกษตร : จัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรที่นำไปใช้เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและชุมชนได้ เช่น การพัฒนาพันธุ์พืช การพัฒนาดิน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์																				สสว สภาวิจัยแห่งชาติ	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		ภายในไตรมาสที่ ๒ ของปี ๒๕๖๑ ต้องมีศูนย์ Center of Excellence ประจำภาคทั่วประเทศ	๑. การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ๒. จำนวนผลิตภัณฑ์และธุรกิจชุมชนภาคเกษตรที่รายได้เพิ่มขึ้นจากการนำงานวิจัยของ Centre of Excellence ไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : .....การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตร.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									๓. จำนวนชุมชนที่ได้รับข้อมูลเรื่องการพัฒนาดินที่เหมาะสม ๔. จำนวนชุมชนที่ได้รับข้อมูลเรื่องการพัฒนาพันธุ์พืชที่เหมาะสม

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ : การส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาทักษะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

จากการที่การพัฒนาในภาพรวมนั้นเป็นไปในทิศทางของการพัฒนาสู่เศรษฐกิจที่มีการใช้เครื่องมืออัตโนมัติและดิจิทัลมากขึ้น แรงงานมีฝีมือจึงมีความจำเป็นในการควบคุมเครื่องจักรกล ซึ่งเป็นสิ่งที่แรงงานโดยทั่วไปยังขาดแคลน และจำเป็นที่จะต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาฝีมือเพื่อจะมีรายได้ที่มากขึ้น ทั้งด้วยการเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้นยังทำให้เกิดการแทนที่แรงงานด้วยเครื่องจักร โดยเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือปานกลาง จนเกิดความสุดขั้นในแง่ของฝีมือแรงงาน (labour polarisation) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีฝีมือปานกลางที่สุ่มเสี่ยงต่อการถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรให้เป็นแรงงานมีฝีมือ เพื่อป้องกันการว่างงาน และลดการใช้แรงงานที่ต่ำกว่าความสามารถ อันเป็นการเสียทรัพยากรบุคคลในเศรษฐกิจอย่างไม่จำเป็น

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาทักษะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยการจัดตั้งองค์กรเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการนำเสนอ รวบรวม วางแผน และกำหนดวิธีการ หรือเงื่อนไขในการจัดสรร ทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน (Central Scholarship Coordinating Agency : CSCA) เพื่อเป็น one-stop service สำหรับแรงงานที่ต้องการเข้าถึงแหล่งทุนในการพัฒนาทักษะ โดยทุนการศึกษาดังกล่าวนั้นจะเป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนที่มีรายได้ต่ำ เพื่อให้สามารถเข้าถึงโอกาส ที่อาจไม่ได้รับโดยลำพังจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีการเข้าถึงปัญหาอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแรงงานที่อาจมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี เพื่อให้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือเพื่อให้สามารถเพิ่มความคล่องตัวในการไต่ลำดับของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (social and economic mobility)

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีการจัดตั้ง CSCA ภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑

๒) แรงงานสามารถเข้าสู่ระบบการฝึกฝนพัฒนาแรงงานได้โดยไม่มีอุปสรรคในแง่ของ แหล่งเงินทุน การขาดหายของรายได้ในขณะฝึกฝนพัฒนาฝีมือ หรือการกีดกันจากนายจ้างปัจจุบัน

๓) มีกองทุนให้การศึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานในประเทศจากบริษัทที่ได้รับสิทธิประโยชน์จาก BOI ภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) องค์กรกลางที่รับผิดชอบเรื่องของทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานโดยเฉพาะ

๒) กองทุนให้การศึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานในประเทศจากบริษัทที่ได้รับสิทธิประโยชน์จาก BOI

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาทักษะ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาทักษะ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
โครงการให้ทุนการศึกษาร่วมระหว่างเอกชนและรัฐ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีรายได้น้อย																									

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) ให้มีการตราพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายฉบับรองอื่นใดตามแต่กรณี เพื่อจัดตั้ง หรือ แต่งตั้ง CSCA

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : การสร้างแรงงานคุณภาพ (Super Worker) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร

จากการที่การพัฒนาในภาพรวมนั้นเป็นไปในทิศทางของการพัฒนาสูง เศรษฐกิจที่มีการใช้เครื่องมืออัตโนมัติและดิจิทัลมากขึ้น แรงงานมีฝีมือจึงมีความจำเป็นในการควบคุมเครื่องจักรกล ซึ่งเป็นสิ่งที่แรงงานโดยทั่วไปยังขาดแคลนและจำเป็นที่จะต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาฝีมือเพื่อจะมีรายได้ที่มากขึ้น ทั้งด้วยการเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้นยังทำให้เกิดการแทนที่แรงงานด้วยเครื่องจักร โดยเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือปานกลาง จนเกิดความสุดขั้นในแง่ของฝีมือแรงงาน (labour polarisation) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีฝีมือปานกลางที่สุ่มเสี่ยงต่อการถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักร ให้เป็นแรงงานมีฝีมือ เพื่อป้องกันการว่างงาน หรือการใช้แรงงานที่ต่ำกว่าความสามารถ อันเป็นการเสียทรัพยากรบุคคลในเศรษฐกิจอย่างไม่จำเป็น

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการเพิ่มโอกาสให้กับแรงงานไร้ฝีมือเพื่อให้มีการสร้างเสริมฝีมือความสามารถให้ตรงกับความต้องการของตลาดทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อแก้ปัญหาการมีช่องว่างของฝีมือแรงงานในตลาด (skills gap) ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้แรงงานที่จะได้รับการพัฒนาฝีมือสามารถที่จะเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวได้ งานวิจัยของบริษัท SCG ได้ชี้ให้เห็นว่า มีเพียง ๗๗ ตำแหน่งที่สามารถหาแรงงานที่มีฝีมือตรงตามความต้องการได้จากความต้องการ ๑๐๐ ตำแหน่ง จึงมีความจำเป็นในการเพิ่มโอกาสให้กับแรงงานไร้ฝีมือในการเสริมสร้างฝีมือความสามารถและได้งานที่มีคุณภาพสูงขึ้น โดยมีทักษะตรงกับความต้องการของผู้จ้าง และมีความยืดหยุ่นต่อตลาด โดยมุ่งเป้าในการเพิ่มอัตราส่วนของแรงงานมีฝีมือต่อแรงงานไร้ฝีมือในประเทศ

ช่องว่างของฝีมือแรงงานนั้นมีต้นเหตุโดยหลักคือในเชิงคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นในวิชาคณิตศาสตร์ การอ่าน และภาษาอังกฤษ รวมถึงความรู้ในเชิงเทคนิคและฝีมือเฉพาะของแต่ละอุตสาหกรรม ดังนั้นการมีระบบอาชีวศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อให้ความช่วยเหลือแค่แรงงานไร้ฝีมือในทุกระดับอายุจึงจำเป็นอย่างยิ่ง โดยคำแนะนำขององค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้คำแนะนำว่าประเทศไทยนั้นจำเป็นที่จะต้องสร้างเสริมความเข้มแข็งของการประสานงานระหว่างระบบอาชีวศึกษา และตลาดแรงงาน

ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างแรงงานคุณภาพ (Super Worker) ปรับปรุงหลักสูตรระดับอุดมศึกษาทั้งในสายสามัญ และสายอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในตลาด โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร รวมทั้งมีการตรวจสอบ ตรวจทานในแง่ของคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ลดปัญหาความไม่สอดคล้องกันของแรงงานและการขาดแคลนแรงงานในตลาด ลดอัตราการว่างงาน และเพิ่มรายได้ให้กับแรงงาน

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) แรงงานสามารถเพิ่มหรือปรับความรู้และทักษะได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

๒) มีแรงงานทักษะในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่รองรับความต้องการของตลาด

๓) มีหลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่สร้างแรงงานตรงตามความต้องการของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๔) มีศูนย์การฝึกอบรมแรงงานโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในทุกอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๕) มี Matching Platform เพื่อสนับสนุนการจัดหาแรงงาน และสร้างฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการแรงงานในตลาด

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) เพิ่มรายได้และผลผลิต รวมทั้งลดอัตราการว่างงานอย่างมีนัยสำคัญ

๒) หลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่สร้างแรงงานตรงตามความต้องการของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๓) จำนวนแรงงานที่เข้าสู่อุตสาหกรรมเป้าหมายได้หลังการเข้าเรียนหลักสูตร

๔) ศูนย์การฝึกอบรมแรงงานโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๕) Matching Platform

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : การสร้างแรงงานคุณภาพ (Super Worker) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : การสร้างแรงงานคุณภาพ (Super Worker) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ภาคเอกชนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในตลาดโดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย																					ศึกษา กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และเอกชน	หน่วยงาน			
- Training Platform : จัดตั้ง Training Platform และสร้างศูนย์การฝึกอบรมแรงงานโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อฝึกฝนแรงงานตามความต้องการของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและออกใบรับรองคุณวุฒิวิชาชีพรายสาขา																					กระทรวงแรงงาน ร่วมกันกับ กระทรวงศึกษา กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงท่องเที่ยวฯ และเอกชน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		- มีศูนย์การฝึกอบรมแรงงานโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในทุกอุตสาหกรรมเป้าหมาย	ศูนย์การฝึกอบรมแรงงานโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : การสร้างแรงงานคุณภาพ (Super Worker) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- Job Matching Platform : จัดให้มี Matching Platform เพื่อสนับสนุนการจัดหาแรงงานและสร้างฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการแรงงานในตลาด																					กระทรวงแรงงาน	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		มี Matching Platform เพื่อสนับสนุนการจัดหาแรงงานและสร้างฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการแรงงานในตลาด	Matching Platform

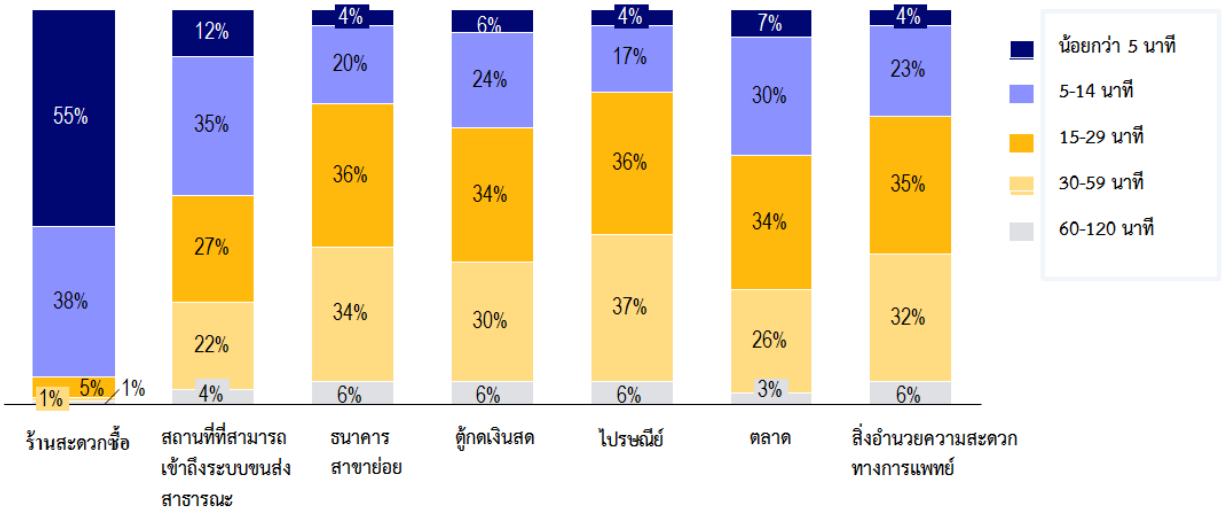
* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป
หัวข้อที่ ๒ : การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม
หัวข้อย่อย ๒.๒ : การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ ชุมชนในท้องถิ่นห่างไกลจำนวนมากยังขาดโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สำคัญ รวมทั้งขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อสร้างรายได้และการเข้าถึงบริการทางการเงิน ประชาชนในพื้นที่จึงประสบปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทั้งด้านโอกาสและรายได้ ความยากจนจึงกระจุกตัวในเขตชนบทมากกว่าเขตเมือง สะท้อนจากสัดส่วนคนจนในปี ๒๕๕๘ โดยเขตชนบทมีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๘.๙๑ ขณะที่เขตเมืองมีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๕.๔๙[๒]

นอกจากนี้ รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย พบว่าจังหวัดที่ยากจนที่สุด ๑๐ จังหวัดยังคงประสบปัญหาความยากจนเรื้อรังตลอดระยะเวลา ๙ ปี ขณะเดียวกัน ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างกลุ่มรวยสุดและจนสุดยังมีความแตกต่างกันถึง ๒๒.๑ เท่า[๓] สอดคล้องกับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini Coefficient) ซึ่งไม่ได้ปรับตัวดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจกระจุกตัวเฉพาะบางกลุ่มและมีความเหลื่อมล้ำด้านการจัดสรรทรัพยากรไปยังพื้นที่ โดยกว่าร้อยละ ๗๕ ของการใช้จ่ายภาครัฐกระจุกตัวในหัวเมืองใหญ่ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประชากรคิดเป็นร้อยละ ๑๗ ของประเทศ แต่มีส่วนในการขยายตัวของ GDP กว่าร้อยละ ๒๖[๔]

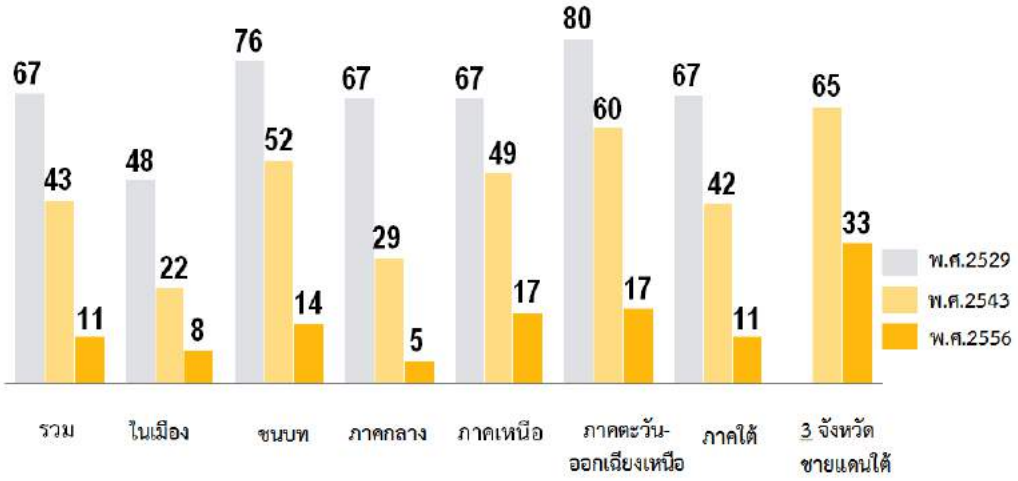
แผนภาพที่ ๑ : การเข้าถึงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน

ที่มา: FinScope, ๒๐๑๓

[๒] รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ๒๕๕๙
[๓] รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ๒๕๕๙
[๔] ความเหลื่อมล้ำ, สฤนี อาชาวานันทกุล (๒๕๕๔)

แผนภาพที่ ๒ : ระดับความยากจนในแต่ละภาค และ ในเขตชนบทและเมือง, (ร้อยละ)

ที่มา: Systematic Country Diagnostic ของธนาคารโลก, ๒๐๑๖

ขณะเดียวกัน ประเทศไทยมีชุมชนกว่า ๗,๐๐๐ แห่ง มีวิสาหกิจชุมชนกว่า ๑๐๒,๑๔๐ แห่ง กองทุนสัจจะออมทรัพย์และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กว่า ๓๐,๐๐๐ แห่ง สหกรณ์กว่า ๘,๐๐๐ แห่ง ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก แต่ยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ จึงมีความจำเป็นในการปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมจากฐานราก ควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายระดับมหภาคของรัฐ อันจะนำไปสู่การเติบโตอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน แนวทางการปฏิรูปเพื่อความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม จึงประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) **การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน** ผ่านการยกระดับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนเข้าสู่โครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน ๒) **การพัฒนาธุรกิจชุมชน** โดยการสนับสนุนทั้งด้านการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย การสร้างกลไกพัฒนาร่วมกับภาคเอกชน การจัดตั้ง E-Commerce Platform รวมถึงการจัดตั้ง Center of Excellence เพื่อเพิ่มโอกาสในการเติบโตของธุรกิจชุมชน สร้างการเติบโตทางรายได้ เพิ่มการเข้าถึงตลาดและทรัพยากร ๓) **การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF)** เพื่อสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชนเพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ นอกจากนี้ การปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนยังมาจากการสร้างปัจจัยสนับสนุนอีก ๒ ประการ ได้แก่ ๑) **การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดความเหลื่อมล้ำ ผ่านการบริหารจัดการข้อมูล สร้างฐานข้อมูล big data ในระดับพื้นที่** เพื่อให้รัฐออกแบบนโยบายการช่วยเหลือได้อย่างตรงจุด รวมทั้งเอื้อต่อการสร้างระบบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในอนาคต และ ๒) **การสนับสนุนด้านการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตแก่ชุมชน โดยเฉพาะสถาบันการเงินชุมชนในพื้นที่** เพื่อเป็นฐานในการสร้าง real time data E-Commerce Platform และเชื่อมโยงทรัพยากรและความช่วยเหลือจากภาครัฐ

แนวทางการปฏิรูปเพื่อ**สร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน** เป็นการยกระดับสถาบันการเงินในชุมชนโดยการสร้างโครงข่ายสถาบันการเงินระดับประเทศ โดยการสนับสนุนจากธนาคารของรัฐ ซึ่งเป็นธนาคารผู้ประสานงาน ทำหน้าที่สนับสนุนด้านระบบ IT ให้แก่สถาบันการเงินที่เข้าร่วมโครงข่าย ยกระดับมาตรฐานการบัญชีผ่านการใช้นวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทางการเงินของประชาชนในชุมชนห่างไกล เนื่องจากในปัจจุบัน ประชาชนในชนบทยังเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างจำกัด โดยได้รับบริการจากทางธนาคารเฉพาะกิจของภาครัฐเป็นหลัก อีกทั้งองค์กรการเงินระดับฐานรากที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ สถาบันการเงินชุมชน สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สหกรณ์ กองทุน

สวัสดิการชุมชน แม้จะมีจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดการเข้าถึงทางการเงินอย่างแท้จริงและยั่งยืนได้ บทบาทของกองทุนดังกล่าวในการเป็นแหล่งทุนของชุมชนทำได้จำกัด ไม่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ การขาดโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสม การขาดแม่ข่ายในการสร้างศักยภาพ พัฒนามาตรฐาน และยกระดับการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ รวมทั้งการขาดกฎหมายรองรับการเป็นนิติบุคคลขององค์กรการเงินระดับฐานรากบางส่วน และการขาดการรองรับการรวมกลุ่มข้ามชุมชน ส่งผลทำให้ระดับการพัฒนาขององค์กรการเงินระดับฐานรากเหล่านี้แตกต่างกันมาก มีข้อจำกัดในการเชื่อมโยงระหว่างกัน และการกู้ยืมข้ามกลุ่มที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีความเสี่ยงสูง

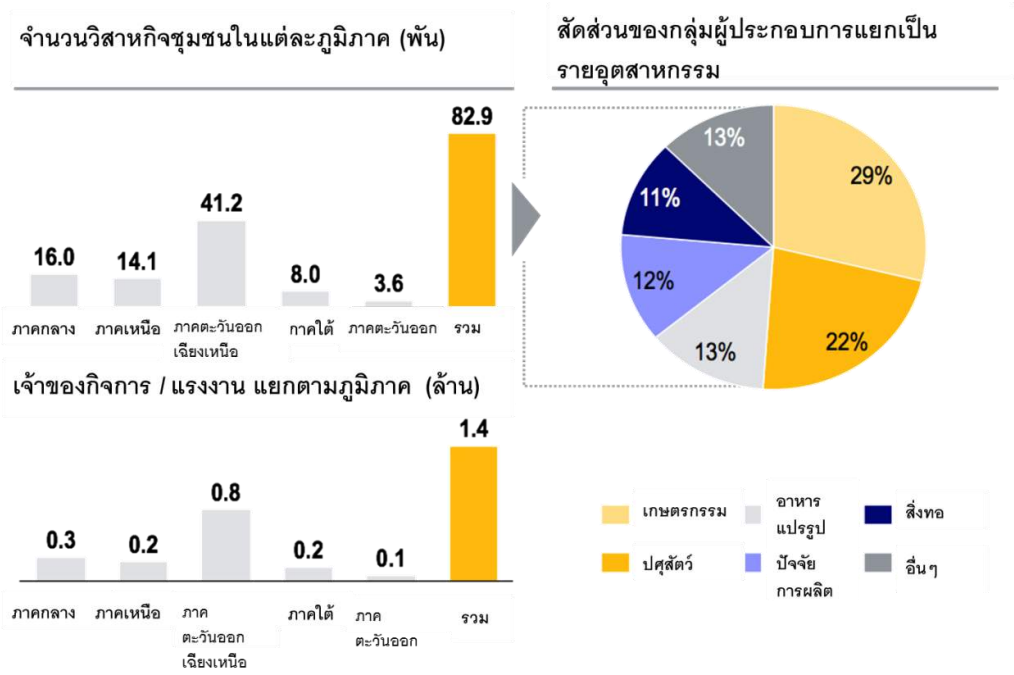
การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะพลิกโฉมการพัฒนาในระดับชุมชน ให้สามารถต่อยอดได้อย่างยั่งยืน โดยสถาบันการเงินประชาชนเหล่านี้จะสามารถเป็นเครือข่ายสำคัญในการทำหน้าที่ให้บริการทางการเงิน สร้างธุรกิจชุมชนผ่านการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน สร้างระบบสวัสดิการให้สมาชิกในชุมชนในทุกกลุ่มผ่านการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมทั้งทำหน้าที่แก้ปัญหาที่ดินหลุดมือให้แก่สมาชิกในชุมชนผ่านการทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกันกับธนาคารที่ดิน ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนจากฐานราก ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งทางการเงิน และผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างรายได้และการจ้างงานในชุมชนได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

แนวทางถัดมา ได้แก่ **การพัฒนาธุรกิจชุมชน** ในปัจจุบัน มีวิสาหกิจชุมชนกว่า ๑๐๒,๑๔๐ แห่งทั่วประเทศ สร้างการจ้างงานให้คนในชุมชนกว่า ๑.๔ ล้านคน[๕] โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนธุรกิจชุมชนมากที่สุด อย่างไรก็ดี ปัญหาสำคัญในปัจจุบัน คือ ธุรกิจชุมชนยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างครบวงจรและต่อเนื่องจากภาครัฐ ทำให้ไม่สามารถยกระดับได้ ซึ่งหากภาครัฐมีการปฏิรูปกลไกการสนับสนุนธุรกิจชุมชน จะทำให้เศรษฐกิจฐานรากสามารถเติบโตเพิ่มขึ้นได้ ลดช่องว่างทางการพัฒนาระหว่างเขตเมืองและชนบท

การสร้างกลไกสนับสนุนรูปแบบใหม่ เพื่อยกระดับธุรกิจชุมชน จึงประกอบด้วย การจัดตั้ง center of excellence ร่วมกับมหาวิทยาลัยภาคในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับธุรกิจชุมชนในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้าง Product Champion ให้ความรู้กลุ่มธุรกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการและหาช่องทางการตลาด นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนายังรวมถึงการจัดตั้งแพลตฟอร์ม e-commerce สำหรับธุรกิจชุมชน สร้างช่องทางการเข้าถึงตลาดในระดับประเทศและระดับโลกให้กับธุรกิจชุมชน การสร้างกลไกสนับสนุนโดยการใช้ทรัพยากรจากภาคีในระดับพื้นที่ทั่วประเทศและการใช้เทคโนโลยีมาช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางด้านการเข้าถึงทรัพยากรและตลาดให้กับธุรกิจชุมชน จึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการสร้างโอกาสทางธุรกิจ ต่อยอด และเพิ่มการจ้างงานในระดับชุมชน

[๕] กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนภาพที่ ๓ : สถิติของธุรกิจชุมชน

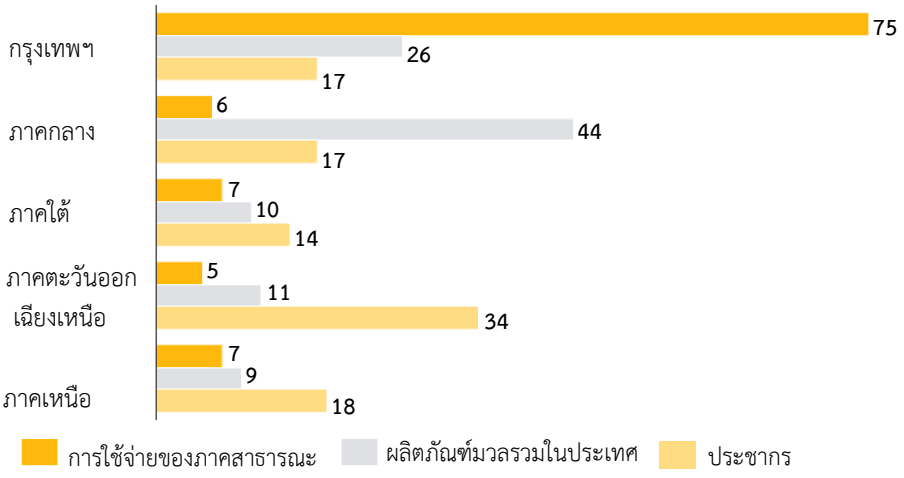

หมายเหตุ: การจำกัดความ ธุรกิจชุมชน ตามกฎหมายนั้นต้องเป็นธุรกิจที่มีผู้ถือหุ้นที่ไม่มีความผูกพันทางสายเลือด ๗ คน ขึ้นไป

ที่มา: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แนวทางประการสุดท้ายในการพัฒนาระดับชุมชน ที่จะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ได้แก่ **การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF)** ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนทั่วประเทศ ผ่านกระบวนการคัดเลือกโครงการที่เสนอโดยชุมชนในพื้นที่ ดำเนินการในลักษณะกองทุนสมทบร่วมโดยชุมชน (Matching Fund) การสนับสนุนทางด้านการเงินแก่เครือข่ายชุมชนในลักษณะดังกล่าว จะช่วยสร้างผู้นำชุมรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมในการขับเคลื่อนโครงการในระดับชุมชนเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ รวมทั้งเป็นการสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมซึ่งดำเนินโครงการที่เข้าข่าย ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานรากได้อย่างยั่งยืน และลดความเหลื่อมล้ำทางด้านงบประมาณเชิงพื้นที่ในปัจจุบัน ซึ่งงบประมาณกระจุกตัวในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร

แผนภาพที่ ๔ : การใช้จ่ายภาครัฐ, จีดีพีและประชากรรายภาค

ที่มา: Economist Intelligence Unit

การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF) จึงเป็นการนำเครื่องมือในการลงทุนทางสังคมรูปแบบใหม่มาใช้แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศอย่างบูรณาการและยั่งยืน พัฒนาเครือข่ายผู้นำชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีศักยภาพทั่วประเทศ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก คู่ขนานไปกับการดำเนินนโยบายระดับมหภาคของภาครัฐ สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมทางสังคมและการพัฒนาพื้นที่ผ่านกลไกการบริหารจัดการกองทุนแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างระบบนิเวศ โครงสร้างพื้นฐาน และตลาดการลงทุนทางสังคมในประเทศไทยเพื่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างบูรณาการและยั่งยืน ซึ่งจะสามารถลดภาระทางด้านงบประมาณของรัฐและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้

การปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน จะเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงการส่งผ่านสวัสดิการรูปแบบต่างๆ จากภาครัฐลงไปยังพื้นที่ รวมทั้งสร้างนวัตกรรมทางสังคมให้กับชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ กำลังสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม คือ เครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งจะทำงานใกล้ชิดกับสำนักงานบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ (การปฏิรูปในหัวข้อย่อย ๒.๓) ในระยะต่อไป เพื่อสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากนำไปสู่การเติบโตอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน

ประชาชนในชนบทยังเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างจำกัด โดยได้รับบริการจากทางธนาคารเฉพาะกิจของภาครัฐเป็นหลัก อีกทั้งองค์กรการเงินระดับฐานรากที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ สถาบันการเงินชุมชน สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สหกรณ์ กองทุนสวัสดิการชุมชน แม้จะมีจำนวนมากกว่า ๓๐,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศ แต่ยังไม่สามารถทำให้เกิดการเข้าถึงทางการเงินอย่างแท้จริงและยั่งยืนได้ เนื่องจากยังมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ การขาดโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสม การขาดแม่ข่ายในการสร้างศักยภาพ พัฒนามาตรฐาน และยกระดับการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ รวมทั้งการขาดกฎหมายรองรับการเป็นนิติบุคคลขององค์กรการเงินระดับฐานรากบางส่วน และการขาดการรองรับการรวมกลุ่มข้ามชุมชน ส่งผลทำให้ระดับการพัฒนาขององค์กรการเงินระดับฐานรากเหล่านี้แตกต่างกันมาก มีข้อจำกัดในการเชื่อมโยงระหว่างกัน และการกู้ยืมข้ามกลุ่มที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีความเสี่ยงสูง ขณะเดียวกัน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จัดตั้งขึ้น เน้นการกู้ยืมเป็นหลัก ทำให้บทบาทของกองทุนดังกล่าวในการเป็นแหล่งทุนของชุมชนทำได้จำกัด ไม่สามารถพัฒนาต่อยอดได้

การปฏิรูปเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน โดยการยกระดับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนเข้าสู่โครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน ผ่านการสนับสนุนโดยธนาคารผู้ประสานงาน จึงเป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทางการเงินและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระดับชุมชนได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ส่งเสริมการออม ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนได้รับบริการทางการเงินที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในการฝากเงินและมีแหล่งทุนในการประกอบการ สร้างการบริหารจัดการทุนในชุมชน รวมไปถึงสนับสนุนการจัดการสวัสดิการโดยชุมชน และการสร้างวิสาหกิจชุมชนในระยะต่อไป

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีการจัดตั้งโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชนภายในไตรมาส ๑ ของปี ๒๕๖๑

๒) ธนาคารผู้ประสานงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงินและส่งมอบโครงข่ายภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑

๓) มี Matching Fund สำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชนภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๖ เดือน

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนสถาบันการเงินชุมชนที่เข้าสู่โครงข่าย

๒) จำนวนประชาชนที่ได้รับบริการทางการเงินที่ดีขึ้น

๓) จำนวนหนี้นอกระบบในชุมชนที่ลดลง

๔) จำนวนสมาชิกโครงข่ายที่มีการบริหารจัดการดีขึ้นและมีความมั่นคงทางการเงิน

๕) จำนวนพื้นที่ที่มีสถาบันการเงินชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

๖) การประกาศใช้แผนแม่บทสำหรับโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน

๗) Matching Fund สำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชน

๘) จำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับประโยชน์

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน*

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : .....การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน*		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. จัดตั้งโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน - **ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ :** ธนาคารผู้ประสานงานจัดทำและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงิน - **แผนแม่บท:** จัดทำแผนแม่บทสำหรับโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน																					ธกส ออมสิน สศค	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน -	-	- มีการจัดตั้งโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชนภายในไตรมาส ๑ ของปี ๒๕๖๑ - ธนาคารผู้ประสานงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงินและส่งมอบโครงข่ายภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑	๑. จำนวนสถาบันการเงินชุมชนที่เข้าสู่โครงข่าย ๒. จำนวนประชาชนที่ได้รับบริการทางการเงินที่ดีขึ้น ๓. จำนวนหนี้นอกระบบในชุมชนที่ลดลง ๔. จำนวนสมาชิกโครงข่ายที่มีการบริหารจัดการดีขึ้นและมีความมั่นคงทางการเงิน ๕. จำนวนพื้นที่ที่มีสถาบันการเงินชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ๖. การประกาศใช้แผนแม่บทสำหรับโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน
๒. **สวัสดิการชุมชน Matching Fund** : จัดให้มี Matching Fund สำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชน																					กระทรวงการคลัง	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		- มี Matching Fund สำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชนภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑	๑. Matching Fund สำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชน ๒. จำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับประโยชน์

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การพัฒนาธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนเป็นหัวใจในการสร้างงาน รายได้ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ดี แม้ประเทศไทยจะมีธุรกิจชุมชนหลายรูปแบบ ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และกลุ่มองค์กรต่างๆ กว่า ๘๓,๐๐๐ แห่ง ในปัจจุบัน แต่ยังคงประสบปัญหาในการพัฒนาต่อยอด เนื่องจากขาดกลไกการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการสนับสนุนทางด้านนโยบายจากภาครัฐในปัจจุบันยังขาดความต่อเนื่องและดำเนินการแบบต่างคนต่างทำ ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมุ่งเน้นดูแลเฉพาะกลุ่มธุรกิจชุมชนในเครือข่ายของตน รวมทั้งธุรกิจชุมชนบางประเภท ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน ยังขาดสถานะความเป็นนิติบุคคล ทำให้ไม่สามารถพัฒนายกระดับได้ รวมทั้งธุรกิจชุมชนที่ดำเนินการโดยสมาชิกในชุมชนยังต้องการการรสนับสนุนทางด้านองค์ความรู้ทางในด้านการบริหารจัดการและช่องทางการตลาด เพื่อให้สามารถอยู่รอดและสามารถขยายกิจการได้

การปฏิรูปเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน จึงเป็นการสร้างกลไกการสนับสนุนรูปแบบใหม่อย่างเป็นระบบ บูรณาการ มุ่งเน้นการการสร้างกลไกระยะยาว โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการสร้างและต่อยอดธุรกิจชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ผ่านการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การรวมกลุ่ม การสร้าง e-commerce platform การสร้างกลไกการพัฒนาธุรกิจชุมชนร่วมกับภาคีจากมหาวิทยาลัยและภาคเอกชนโดยการจัดตั้ง center of excellence ตลอดจนการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับสถานะความเป็นนิติบุคคลของวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีเครือข่ายธุรกิจชุมชน (cluster-based) และมีสินค้าประจำพื้นที่ (Product Champion) ทั่วประเทศภายในปี ๒๕๖๑

๒) มี E-commerce center ทั่วทุกภาคในประเทศภายในปี ๒๕๖๑

๓) ประชาชนในชุมชนสามารถใช้ e-commerce platform ในการสร้างรายได้

๔) มี center of excellence ในทุกพื้นที่เป้าหมายภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑ และทุกภูมิภาคทั่วประเทศภายในปี ๒๕๖๑

๕) สถาบันการเงินในชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในทุกพื้นที่เป้าหมายมีอินเตอร์เน็ตใช้ภายในปี ๒๕๖๑

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑๒ เดือน

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนธุรกิจชุมชนที่เพิ่มขึ้น ทั้งสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจชุมชน

๒) จำนวนธุรกิจชุมชนที่เข้าร่วมเครือข่าย

๓) จำนวนธุรกิจชุมชน ที่ผลประกอบการดีขึ้น

๔) จำนวน Product Champion ในพื้นที่ทั่วประเทศที่เพิ่มขึ้น

๕) จำนวนประชาชนที่เข้าร่วม e-commerce platform

๖) รายได้จาก e-commerce platform

๗) จำนวนสถาบันการเงินชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ใช้อินเตอร์เน็ตได้ ต่อจำนวนเป้าหมาย

๘) จำนวน center of excellence ที่จัดตั้งทั่วประเทศ

๙) จำนวนชุมชนเข้มแข็งที่เพิ่มขึ้น

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ประมาณ ๒,๕๕๗ ล้านบาท/ปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : .....การพัฒนาธุรกิจชุมชน.....																							ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																							(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕										
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
๓. สร้างธุรกิจระดับชุมชน : สร้างกลไกยกระดับธุรกิจชุมชนในแต่ละพื้นที่อย่างทั่วถึงและยั่งยืน																							กรมการพัฒนาชุมชน สสว. พอช กรมส่งเสริมสหกรณ์ ออมสิน ธกส	๒,๕๕๗ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		- มีเครือข่ายธุรกิจชุมชน (cluster-based) และมีสินค้าประจำพื้นที่ (Product Champion) ทั่วประเทศภายในปี ๒๕๖๑ - มี E-commerce center ทั่วทุกภาคในประเทศภายในปี ๒๕๖๑ - ประชาชนในชุมชนสามารถใช้ e-commerce platform ในการสร้างรายได้ - ทุกพื้นที่เป้าหมายมีอินเตอร์เน็ตใช้	- จำนวนธุรกิจชุมชนที่เพิ่มขึ้น - จำนวนธุรกิจชุมชนที่เข้าร่วมเครือข่าย - จำนวนธุรกิจชุมชนในเครือข่ายที่ผลประกอบการดีขึ้น - รายได้ของธุรกิจชุมชน - จำนวน Product Champion ที่เพิ่มขึ้น - จำนวนประชาชนที่เข้าร่วม e-commerce platform - จำนวนสถาบันการเงินชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ใช้อินเทอร์เน็ตได้ ต่อจำนวนเป้าหมาย
- การรวมกลุ่ม : ส่งเสริมการรวมกลุ่มและจัดกระบวนการยกระดับวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคม ในระดับพื้นที่ - เร่งแก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... และปรับปรุง พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘																							กรมการพัฒนาชุมชน สสว. พอช กรมส่งเสริมสหกรณ์ ออมสิน ธกส	๒,๕๕๗ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)			
๔. E-commerceเพื่อชุมชน : พัฒนา e-commerce center																							สสว. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ	อยู่ระหว่างการตอบ			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : .....การพัฒนาธุรกิจชุมชน.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพื่อเป็นช่องทางในการกระจายผลิตภัณฑ์ชุมชนออกสู่ตลาดให้แก่ชุมชนและสร้าง e-commerce capability ให้กับสมาชิกในชุมชน - เร่งรัดการติดตั้งอินเตอร์เน็ตแก่สถาบันการเงินในชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย																					สังคมไปรษณีย์ไทยร่วมกับ เอกชน	กลับจากหน่วยงาน		ภายในปี ๒๕๖๑ - มี center of excellence ในทุกพื้นที่เป้าหมายภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑ และทุกภูมิภาคทั่วประเทศภายในปี ๒๕๖๑	- จำนวน center of excellence ทั่วประเทศ - รายได้จาก e-commerce platform
๕. **นวัตกรรมสำหรับสินค้าชุมชน** : ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยท้องถิ่นทั่วประเทศไทยในการพัฒนาการวิจัย และการจัดตั้ง Center of Excellence ในแต่ละพื้นที่เพื่อพัฒนายกระดับสินค้าชุมชน และสร้าง Product Champion ในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ																					สสว ออมสิน SME Bank	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน			

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

เร่งรัดการยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... และพิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF)

ในปัจจุบัน พบว่าภาครัฐมีงบประมาณไม่เพียงพอในการลงทุนพัฒนาชุมชนอย่างครอบคลุมและทั่วถึงทั้งประเทศเนื่องจากรัฐบาลมีภาระผูกพันในงบประมาณมาก ส่งผลให้เหลือพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการคลัง (Fiscal Space) ไม่มาก อันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายขาดดุลอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลเพื่อทำนโยบายประชานิยมในช่วงสิบปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณยังมีความเหลื่อมล้ำสูง ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และไม่สอดคล้องกับความต้องการในระดับพื้นที่ โดยงบประมาณต่อคนที่แต่ละพื้นที่ได้รับไม่สอดคล้องกับรายได้ต่อคน กล่าวคือ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนต่อปี (Gross Provincial Product Per Capita) สูง กลับได้รับงบประมาณรัฐสูงโดยกว่าร้อยละ ๗๕ ของงบประมาณภาครัฐกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาเชิงพื้นที่

นอกจากนี้ การเบิกจ่ายงบประมาณภาครัฐยังมีความล่าช้า ขาดการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งรายจ่ายยังมีแนวโน้มสูงขึ้นสูงขึ้นจากโครงการรัฐสวัสดิการต่างๆ ในขณะที่ข้อมูลจาก พอช. พบว่ามีชุมชนอย่างน้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศที่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาแต่ต้องการเงินทุนสนับสนุนเพื่อพัฒนาพื้นที่ในหลายด้าน ซึ่งไม่สามารถอาศัยงบท้องถิ่นเพียงอย่างเดียวได้ อาทิ สวัสดิการพื้นฐาน การแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นต้น

การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF) จึงเป็นการนำเครื่องมือในการลงทุนทางสังคมรูปแบบใหม่มาใช้แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศอย่างบูรณาการและยั่งยืน พัฒนาเครือข่ายผู้นำชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีศักยภาพทั่วประเทศ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก คู่ขนานไปกับการดำเนินนโยบายระดับมหภาคของภาครัฐ สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมทางสังคมและการพัฒนาพื้นที่ผ่านกลไกการบริหารจัดการกองทุนแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างระบบนิเวศน์ โครงสร้างพื้นฐาน และตลาดการลงทุนทางสังคมในประเทศไทยเพื่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างบูรณาการและยั่งยืน ซึ่งจะสามารถลดภาระทางด้านงบประมาณของรัฐและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

จัดตั้ง SIF ภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ภายใน ๖ เดือน

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) การจัดตั้งกองทุน SIF

๒) จำนวนโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองทุน

๓) จำนวนชุมชน ธุรกิจชุมชน และพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์

๔) จำนวนวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชนที่เพิ่มขึ้น

๕) ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมาย

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท/ปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ...การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF).....**																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**							
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๖. **กองทุน Social Investment Fund (SIF) :** จัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF)																					สำนักนายกรัฐมนตรี	๒,๐๐๐ (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		- จัดตั้ง SIF ภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑	- การจัดตั้ง SIF - จำนวนโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองทุน - จำนวนชุมชน ธุรกิจชุมชน และพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ - จำนวนวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชนที่เพิ่มขึ้น - ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมาย

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

เร่งรัดการออกมาตรา ๔๔ เพื่อจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป
หัวข้อที่ ๒ : การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม
หัวข้อย่อย ๒.๓ : การสร้างสมดุลระดับประเทศ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนในปัจจุบัน สะท้อนว่าประเทศไทยยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริง ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาเชิงโครงสร้าง ทั้งการขาดกลไกการจัดการ การขาดการบูรณาการทั้งด้านงบประมาณ นโยบาย และโครงการ นำไปสู่การจัดสรรงบประมาณเหลื่อมล้ำและซ้ำซ้อน ถึงแม้ภาคจะใช้งบประมาณในการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง แต่ยังไม่เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมสำหรับประชาชนกลุ่มฐานราก รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องต้องมุ่งสร้างตาข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ที่แข็งแกร่ง มุ่งเป้า มีแหล่งรายได้จากระบบภาษีที่มีความก้าวหน้า ตลอดจนพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณลงสู่พื้นที่และความจำเป็นของภูมิภาคต่าง ๆ

เพื่อแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของหน่วยงานไทยในปัจจุบัน แนวทางการปฏิรูปเพื่อความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมเพื่อปรับสมดุลในระดับประเทศ สามารถทำได้โดยการจัดตั้งสำนักงานบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ เพื่อให้ประเทศไทยมีหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งบูรณาการให้เกิดการขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริง โดยสำนักงานนี้จะเป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่ (๑) กำหนดวาระการพัฒนา รวมทั้งขับเคลื่อนนโยบาย (๒) ทำงานร่วมกับสำนักงบประมาณในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณบูรณาการของรัฐด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ โดยคำนึงถึงทั้งด้านยุทธศาสตร์ (Agenda) หน่วยงาน (Function)และพื้นที่ (Area) รวมทั้งจัดทำ Ex Ante Assessment (๓) วิจัย จัดทำฐานข้อมูล Big data เกี่ยวกับความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศให้บูรณาการกันทั้งหมด รวมทั้งทำงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในการพัฒนาและติดตามเครื่องชี้วัดด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ เพื่อใช้ในการประเมินความคืบหน้าของนโยบาย (๔) ประเมินผลความสำเร็จของโครงการเป้าหมาย เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ (๕) รับเรื่องร้องเรียนในประเด็นตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยมีงบประมาณ ๒ ส่วนได้แก่ ๑) การดำเนินโครงการต่างๆ ที่อยู่ภายใต้งบประมาณรายจ่ายปกติ และ ๒) การดำเนินโครงการต่างๆ ที่อยู่ภายใต้งบประมาณเชิงพื้นที่

นอกจากนี้ การปฏิรูปในระดับประเทศยังประกอบด้วยการปฏิรูปเรื่องภาษี การสร้างตาข่ายความปลอดภัยทางสังคม และการเพิ่มพื้นที่ทางการคลัง (Fiscal Space) โดยรัฐบาลควรต้องออกแบบและพัฒนาระบบประกันสังคมให้มีความยั่งยืนทางการคลังโดยการปรับเกณฑ์อายุและอัตราเงินสมทบ และควรกำหนดแนวทางขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคมไปยังกลุ่มแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากแรงงานทั้งสองกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่จะเผชิญกับความยากจนในยามที่เกษียณอายุ หรือต้องพึ่งพาระบบสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาระทางการคลังที่สูง ในระยะยาวระบบบำนาญจะต้องคำนึงถึงความเพียงพอของเงินที่ต้องใช้ในยามเกษียณ ตลอดจนระบบบำนาญที่เอื้อให้แรงงานสามารถโยกย้ายกองทุนข้ามระบบได้โดยสะดวกเพื่อส่งเสริมให้ประชากรวัยแรงงานสามารถตัดสินใจเปลี่ยนและโยกย้ายงานได้ง่าย

ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องหาแนวทางการเพิ่มสัดส่วนรายได้ภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพื่อให้สามารถจัดสรรสวัสดิการต่าง ๆ และยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งแนวทางการปฏิรูปมี ๒ แนวทางหลัก ดังนี้ แนวทางแรกเป็นการปฏิรูประบบการบริหารจัดเก็บภาษีโดย

พิจารณาปรับโครงสร้างหน่วยงานจัดเก็บภาษีโดยนำองค์กรจัดเก็บภาษีกึ่งอิสระ (Semi-autonomous Revenue Agency: SARA) มาใช้ ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมในการบริหารจัดเก็บภาษี ผ่านการใช้ระบบการให้ผลตอบแทนที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ (Performance-based) และการมีอิสระเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดเก็บภาษี รวมทั้งการพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อรองรับกระบวนการต่างๆ ในการชำระภาษี การเพิ่มสัดส่วนของประชากรที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และ การทำให้กลุ่มผู้มีรายได้สูงมีส่วนรับผิดชอบในการชำระภาษีอย่างเหมาะสม

แนวทางที่สองเป็นการปรับปรุงระบบภาษี โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อให้กลุ่มผู้มีรายได้สูงมีส่วนรับผิดชอบในการชำระภาษีเพิ่มขึ้น เช่น โดยการกำหนดเพดานค่าลดหย่อนหรือการยกเลิกรายการค่าลดหย่อนต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันประมาณร้อยละ ๖๐ ของผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่ต้องเสียภาษีเลย (เพราะมีเงินได้สุทธิไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด) และร้อยละ ๐.๓ ของผู้ยื่นแบบฯ เท่านั้นที่เสียภาษีในอัตราสูงสุดที่ร้อยละ ๓๕[๖] นอกจากนี้ ยังควรพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของระบบและอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มตลอดจนภาษีที่ดินและทรัพย์สินต่าง ๆ อีกด้วย เนื่องจากทั้งภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีที่ดินและทรัพย์สินของไทยยังคงมีอัตราที่ต่ำหรือสร้างรายได้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับมาตรฐานของนานาชาติ

นอกจากนี้ การปฏิรูปจะมุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงทางด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน โดยการจัดตั้งและดำเนินการธนาคารที่ดิน และโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งพัฒนากลไกการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลดความเหลื่อมล้ำในรูปแบบต่างๆ อาทิ แพลตฟอร์มการระดมทุนบริษัทเอกชนเพื่อสนับสนุนธุรกิจชุมชนในระดับประเทศ

การปฏิรูปตามแนวทางข้างต้นจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยทำให้มีกลไกระดับประเทศในการลดความเหลื่อมล้ำ ช่วยเพิ่มจำนวนแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่มีศักยภาพ ทำให้รายได้และผลิตภาพ (Productivity) เพิ่มขึ้น สร้างความมั่นคงทางด้านที่ดินให้กับประชาชน ซึ่งจะสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและทำให้การกระจายรายได้

[๖] กรมสรรพากร

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้เป็นปัญหาสำคัญที่ดำรงอยู่ในสังคมเศรษฐกิจไทยตลอดระยะหลายทศวรรษที่ผ่านมา นับเป็นปัญหาที่กัดกร่อนสังคมเศรษฐกิจไทยอย่างรุนแรงที่สุดในบรรดาปัญหาเศรษฐกิจทั้งมวล อย่างไรก็ตามกลไกในการจัดการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำมีความหลากหลายและกระจัดกระจายอยู่ในหน่วยงานจำนวนมาก ทำให้ทิศทางและการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำไม่มีเอกภาพ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ เพื่อให้ประเทศมีกลไกการบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำด้านนโยบาย งบประมาณ และการดำเนินโครงการ ทั้งในระดับประเทศ หน่วยงาน และพื้นที่ รวมทั้งสร้างกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคี ทั้งภาคเอกชน วิชาการ ประชาสังคม และท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ประเทศมีหน่วยงานขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีงบบูรณาการด้านความยากจนและเหลื่อมล้ำ ฐานข้อมูลด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่ครบวงจร การวิจัยและรายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำผ่านเครื่องชี้ด้านต่างๆ เพื่อกำหนดนโยบาย กระบวนการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และ ex ante assessment สำหรับการจัดสรรงบประมาณ นำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ เดือน

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์
(เกษตรกร คนจนเมือง ผู้สูงอายุ ผู้ทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส)

๒) ดัชนีความสุข ความเป็นอยู่ และรายได้ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนชุมชน/พื้นที่ที่เข้มแข็งเพิ่มขึ้น

๔) จำนวนชุมชน/พื้นที่เป้าหมายที่มีโครงสร้างพื้นฐานครบทุกด้าน

๕) จำนวนงบประมาณบูรณาการที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละวาระ

๖) จำนวนโครงการที่มีการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานและพื้นที่

๗) จำนวนโครงการที่บรรลุเป้าหมาย

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท/ปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ....การจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ... | | |

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) เร่งรัดการออกมาตรา ๔๔ เพื่อจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม

ในประเทศที่พัฒนาแล้วมักมีการสร้างหลักประกันทางสังคมอย่างเพียงพอให้กับประชาชนผ่านระบบประกันสังคมหรือรัฐสวัสดิการ แต่สำหรับกรณีของประเทศไทย ถึงแม้ว่าโครงการประกันสังคมจะได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้ว จำนวนผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบประกันสังคมยังเป็นคนส่วนน้อยอยู่ เช่น ในเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มีจำนวนเพียงประมาณ ๑๔.๕ ล้านคน จากกำลังแรงงานทั้งหมดประมาณ ๓๘.๘ ล้านคน

ดังนั้น การขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคมให้ครอบคลุมถึงประชากรวัยแรงงานทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มแรงงานนอกระบบและเกษตรกร จะช่วยให้ประชากรวัยแรงงานทุกคนมีตาข่ายรองรับ ไม่ต้องตกอยู่ในภาวะความยากจนหากมีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้น อีกทั้งยังสามารถรับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนงานหรือการพัฒนาตนเองได้มากขึ้นโดยควรพัฒนาระบบหรือช่องทางการเข้าสู่ระบบประกันสังคมสำหรับกลุ่มแรงงานนอกระบบและเกษตรกร รวมทั้งการพิจารณาอัตราเงินสมทบที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ไม่มีนายจ้างร่วมสมทบอีกด้วย

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อดึงแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเข้าสู่ระบบประกันสังคม

๒) เพื่อให้อัตราเงินสมทบมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนแรงงานนอกระบบและเกษตรที่เข้าสู่ระบบประกันสังคม

๒) คุณภาพชีวิตของผู้ประกันตน

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน*

ประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท/ปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน*		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. การดึงแรงงานนอกระบบเข้าระบบประกันสังคม : พิจารณาแนวทางในการดึงแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น																					สำนักงานประกันสังคม	-		จำนวนแรงงานนอกระบบและเกษตรที่เข้าสู่ระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น	จำนวนแรงงานนอกระบบและเกษตรที่เข้าสู่ระบบประกันสังคม-
๓. การเพิ่มเพดานเงินสมทบ : พิจารณาเพิ่มเพดานจำนวนเงินสูงสุดที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบกองทุนประกันสังคมจากปัจจุบันอยู่ที่ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน																					สำนักงานประกันสังคม	ประมาณ ๕,๐๐๐ ลบ./ปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)	งบประมาณประจำปี	คุณภาพชีวิตของผู้ประกันตนดีขึ้น	คุณภาพชีวิตของผู้ประกันตน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การประสานโครงการสวัสดิการในปัจจุบัน

ปัจจุบันภาครัฐใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อสนับสนุนสวัสดิการสังคมช่วยเหลือประชาชนตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการสำหรับเด็กและครอบครัว สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านสุขอนามัย สวัสดิการคนพิการ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส และสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นต้น อีกทั้งยังมีการให้เงินช่วยเหลืออื่นๆ ตามนโยบายแต่ละรัฐบาล ซึ่งโครงการลักษณะนี้ใช้งบประมาณสูงและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมาการจัดสวัสดิการสังคมและการให้เงินช่วยเหลือของภาครัฐยังมีข้อจำกัด โดยภาครัฐไม่สามารถกำหนดนโยบายการให้เงินช่วยเหลือต่าง ๆ ได้อย่างตรงกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบายกระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง และขาดข้อมูลผู้มีรายได้น้อยเป็นรายบุคคลที่บูรณาการข้ามหน่วยงาน

ดังนั้น การปรับปรุงการประสานงานและการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการสวัสดิการต่าง ๆ ในปัจจุบันที่กระจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน จึงควรมีการศึกษาและทบทวนโครงการสวัสดิการที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อค้นหาความซ้ำซ้อนของวัตถุประสงค์และการดำเนินการ แล้วควบรวมโครงการที่คล้ายกันเข้าด้วยกัน และยกเลิกโครงการที่ไม่จำเป็นอีกต่อไป รวมทั้งออกแบบกลไกการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในระยะยาว

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

เพื่อบูรณาการการจัดสรรสวัสดิการของหน่วยงานรัฐแบบถูกฝาถูกตัวโดยใช้ระบบ Big Data

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

งบประมาณที่ใช้ในการจัดสรรสวัสดิการ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

-

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การประสานโครงการสวัสดิการในปัจจุบัน | | |

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ระบบเงินโอนเพื่อผู้มีรายได้น้อย (Negative Income Tax : NIT)

โดยหลักการแล้วการดำเนินนโยบายภาษีมักมีเป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือ การจัดหารายได้ให้รัฐบาลนำไปใช้จ่าย ส่วนเป้าหมายการกระจายรายได้มักเป็นเป้าหมายในลำดับรองลงมา นอกจากนี้ การใช้เครื่องมือทางภาษีในการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้โดยการจัดเก็บภาษีเงินได้ในอัตราสูงๆ ก็มักส่งผลเสียต่อแรงจูงใจในการทำงาน การออม และการลงทุน ดังนั้น การดำเนินนโยบายเพื่อเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ควรดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการทางด้านรายจ่าย

การพิจารณานำหลักการหรือรูปแบบของ NIT หรือการเครดิตภาษีการทำงาน (Working Tax Credit) มาใช้จะช่วยวางระบบฐานข้อมูลและพัฒนากลไกในการนำผู้ที่อยู่นอกระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี นอกจากนี้ NIT จะช่วยจูงใจให้บุคคลพึ่งพาตนเองได้มากกว่าการรอรับสวัสดิการ อีกทั้งยังมีต้นทุนในการบริหารจัดการ (Administrative Cost) ต่ำและช่วยให้รัฐบาลประหยัดงบประมาณได้จำนวนมาก เนื่องจากสามารถนำฐานข้อมูลคนจนที่ได้จาก NIT ไปปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณทางด้านสวัสดิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ทำให้รัฐบาลมีงบประมาณเหลือสำหรับนำไปใช้พัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ) อันจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในที่สุด

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

วิเคราะห์ ออกแบบ และนำระบบ NIT มาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๒ ปี

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

จำนวนผู้มีรายได้น้อย

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน*

ประมาณ ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท/ปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบเงินโอนเพื่อผู้มีรายได้น้อย (Negative Income Tax : NIT) | | |

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : เงินบำนาญ

ปัญหาที่ท้าทายที่สำคัญยิ่งของการเป็นสังคมผู้สูงอายุ คือ จะทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่มีคุณภาพที่ดีได้อย่างไร และรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๙ แสดงให้เห็นว่ามี**ผู้สูงอายุ**จำนวนมากที่จัดอยู่ในภาวะเปราะบาง โดยหนึ่งในสามของผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน นอกจากนี้ บุตรซึ่งเคยเป็นแหล่งรายได้สำคัญของผู้สูงอายุมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ ๕๒ ในปี ๒๕๕๐ เหลือเพียงร้อยละ ๓๗ ในปี ๒๕๕๗ และสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังคนเดียวหรือตามลำพังกับผู้สูงอายุด้วยกันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

นอกจากนี้ผลการศึกษาของสำนักงานประกันสังคมร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ซึ่งประเมินค่าทางคณิตศาสตร์ประกันภัยของกองทุนชราภาพ พบว่า หากไม่ดำเนินการปฏิรูประบบบำนาญประกันสังคมแล้ว **รายรับ**จะไม่เพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละปีทำให้ต้องดึงเงินกองทุนสะสมออกมาใช้ภายใน ๒๘ ปี และเงินสะสมจะหมดภายใน ๓๘ ปีนับจากปี ๒๕๕๙

ดังนั้น การพิจารณาศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงระบบประกันสังคมเพื่อสร้างความยั่งยืนทางการคลังและรองรับการเป็นสังคมสูงอายุ การพิจารณาส่งเสริมเชิงรุกให้แรงงานนอกระบบและเกษตรกรเข้าสู่ระบบบำนาญในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น กองทุนการออมแห่งชาติ รวมทั้งการทบทวนและยกระดับระบบการกำกับดูแลระบบบำนาญ นอกจากนี้ระบบบำนาญต้องสนับสนุนการเคลื่อนย้ายของแรงงาน (Labor Mobility) เพื่อให้แรงงานสามารถเปลี่ยนหรือย้ายงานได้สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็วและแรงงานมักเปลี่ยนงานและย้ายงานระหว่างอุตสาหกรรมบ่อยครั้งมากขึ้น

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับระบบประกันสังคม

๒) เพื่อจูงใจให้ประชาชนออมเงินเพื่อการเกษียณอายุ

๓) เพื่อบูรณาการระบบบำนาญของไทย

๔) เพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลซึ่งสะสมเงินเพื่อการเกษียณอายุที่มีการเปลี่ยนหรือย้ายงาน

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ความเพียงพอของเงินกองทุนประกันสังคมเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ

๒) จำนวนแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น

๓) จำนวนหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่กำกับดูแลระบบบำนาญของไทย

๔) จำนวนระบบรองรับการโยกย้ายเงินระหว่างกองทุน

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

-

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : เงินบำนาญ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. การสร้างความยั่งยืนให้แก่ระบบประกันสังคม : การศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงระบบประกันสังคมเพื่อสร้างความยั่งยืนทางการคลังและรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ																					สำนักงานประกันสังคม	-	-	ฐานะของเงินกองทุนประกันสังคมดีขึ้น	ความเพียงพอของเงินกองทุนประกันสังคมเพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงอายุ
๗. การเพิ่มสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) : ออกแบบและดำเนินมาตรการส่งเสริมเชิงรุกให้ประชาชนออมเงินเพื่อการเกษียณอายุ โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบและเกษตรกรผ่าน กอช.																					สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	-	-	๕ แสนคน/ปี	จำนวนแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น
๘. การกำกับดูแลระบบบำนาญ : พิจารณาทบทวนระบบการกำกับดูแลระบบบำนาญของไทยทั้งระบบ																					สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	-	-	หน่วยงานหรือคณะกรรมการที่กำกับดูแลระบบบำนาญของไทยมีจำนวนลดลง	จำนวนหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่กำกับดูแลระบบบำนาญของไทย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : เงินบำนาญ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๙. การอนุญาตย้ายกองทุนเพื่อการเกษียณเมื่อเปลี่ยนงาน : พิจารณาแนวทางให้บุคคลที่สะสมเงินเข้ากองทุนเพื่อการเกษียณแต่ละประเภทสามารถโยกย้ายข้ามกองทุนต่าง ๆ ได้เมื่อมีการเปลี่ยนหรือย้ายงาน																					สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	-	-	การมีระบบรองรับการโยกย้ายเงินระหว่างกองทุนอย่างน้อย ๒ ประเภทกองทุน	จำนวนระบบรองรับการโยกย้ายเงินระหว่างกองทุน

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดเก็บภาษี

ในแต่ละปีรัฐมีรายจ่ายในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรายจ่ายประจำ รายจ่ายเพื่อการลงทุน และรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เป็นจำนวนมาก โดยที่รายได้ส่วนใหญ่ที่รัฐนำมาใช้จ่ายนั้นได้มาจากการจัดเก็บภาษี ในขณะที่ยอดรายได้จากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้ในแต่ละปีขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย โดยปัจจัยที่สำคัญ คือ สภาพเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ และการบริหารจัดเก็บภาษี ทั้งนี้ การบริหารจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ และทำให้รัฐมีรายได้ที่มั่นคงนั้นมีความสำคัญมาก ดังนั้น หลายประเทศจึงมีความพยายามในการปฏิรูประบบบริหารจัดเก็บภาษี โดยมักมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี ๒) อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษี ๓) ลดต้นทุนในการจัดเก็บภาษี และ ๔) บูรณาการการจัดเก็บภาษีของหน่วยงานจัดเก็บภาษีต่างๆ

ระบบบริหารจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากหน่วยงานจัดเก็บภาษีจะต้องปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องมีโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมและมีความยืดหยุ่นเพียงพอเพื่อให้สามารถที่จะปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์และเป้าหมายให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานและโปร่งใส เพื่อให้ระบบภาษีได้รับความเชื่อถือจากผู้เสียภาษีและสังคมโดยรวมอีกด้วย

จากลักษณะข้างต้น จึงควรมีการพิจารณานำรูปแบบองค์กรจัดเก็บภาษีกึ่งอิสระมาใช้ โดยมุ่งที่การสร้างความเป็นอิสระ ความเป็นมืออาชีพ และความรับผิดรับชอบ (Accountability) ของหน่วยงานจัดเก็บภาษี การสร้างความโปร่งใสและสร้างวินัยในการเสียภาษี (Tax Morale) โดยการเปิดเผยข้อมูลการจัดเก็บภาษีโดยใช้หลักการเปิดเผยเป็นหลัก และปกปิดเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานจัดเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีรายใหญ่ ตลอดจนการพัฒนาระบบดิจิทัลมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

๒) สร้างความโปร่งใสและสร้างขวัญกำลังใจในการเสียภาษี

๓) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) รายได้ภาษีที่จัดเก็บได้ต่อเจ้าหน้าที่หรือต่องบประมาณที่ใช้

๒) จำนวนบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่อยู่ในระบบภาษี

๓) สัดส่วนรายได้ภาษีที่จัดเก็บได้จากผู้เสียภาษีรายใหญ่ต่อรายได้ภาษีรวม (High Net-worth Individual: HNWI)

๔) ต้นทุนของผู้เสียภาษี (Total Tax Time and Total Tax Payments) ในรายงาน Paying Taxes

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

-

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดเก็บภาษี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑๐. การนำองค์กรจัดเก็บภาษีกึ่งอิสระ (Semi-autonomous Revenue Agency: SARA) มาใช้ : พิจารณานำรูปแบบ SARA มาใช้ในประเทศไทย																					ก.พ.ร. กรมสรรพากร และ กรมสรรพสามิต	-	-	รายได้ภาษีที่จัดเก็บได้ต่อเจ้าหน้าที่หรือต่องบประมาณที่ใช้มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น	สัดส่วนรายได้ภาษีที่จัดเก็บได้ต่อเจ้าหน้าที่หรือต่องบประมาณที่ใช้
๑๑.การพัฒนาระบบข้อมูลภาษี : พัฒนาระบบข้อมูลภาษีเพื่อดำเนินการเปิดเผยข้อมูลการจัดเก็บภาษีและการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ																					กรมจัดเก็บภาษี และ กรมสรรพากร			๑.ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการจัดเก็บรายได้ผ่านเว็บไซต์ของกรมจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ๒.บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่อยู่ในระบบภาษีเพิ่มขึ้น	๑. การเข้าถึงข้อมูลการจัดเก็บรายได้ ๒.จำนวนบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่อยู่ในระบบภาษี
- **การเปิดเผยข้อมูลการจัดเก็บภาษี :** ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลการจัดเก็บภาษีโดยใช้หลักการเปิดเผยเป็นหลักและปกปิดเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น																					กรมจัดเก็บภาษี	-	-		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดเก็บภาษี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- **การแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการจัดเก็บภาษี :** การบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีและเป็นการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลจากหลายแหล่ง (Cross-matching)																					กรมจัดเก็บภาษี	-	-		
๑๒. การจัดเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีรายใหญ่ : พิจารณาปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานจัดเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีขนาดใหญ่ เช่น ความเหมาะสมของครอบคลุมถึงบุคคลธรรมดา ผู้เสียภาษีรายใหญ่ (High Net-worth Individual: HNWI) เป็นต้น																					กรมสรรพากร	-	-	รายได้ภาษีที่จัดเก็บได้จาก HNWI ต่อรายได้ภาษีรวมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น	สัดส่วนรายได้ภาษีที่จัดเก็บได้จาก HNWI ต่อรายได้ภาษีรวม
๑๓. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีด้วยระบบดิจิทัล :																					กรมจัดเก็บภาษี	-	-	ต้นทุนของผู้เสียภาษี (Total	ต้นทุนของผู้เสียภาษี (Total

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดเก็บภาษี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การนำระบบดิจิทัลมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี																								Tax Time and Total Tax Payments) ในรายงาน Paying Taxes ลดลง	Tax Time and Total Tax Payments) ในรายงาน Paying Taxes

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

แก้ไขบทบัญญัติหรือกำหนดแนวทางการตีความมาตรา ๑๐ แห่งประมวลรัษฎากรโดยใช้หลักการเปิดเผยเป็นหลัก และปกปิดเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น โดยมุ่งให้เกิดความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลการจัดเก็บรายได้ภาษีมากขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ : ระบบภาษี

กระแสโลกาภิวัตน์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีจากการพึ่งพาภาษีฐานเงินได้ไปสู่ภาษีฐานการบริโภค (ซึ่งเป็นภาษีทางอ้อม) จะส่งผลซ้ำเติมความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ในทางตรงข้ามการเก็บภาษีฐานทรัพย์สินสามารถส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ค่อนข้างรวดเร็วเมื่อเทียบกับเครื่องมืออื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ในกรณีของไทย ระบบภาษีมีโครงสร้างที่เอื้อประโยชน์ต่อฐานรายได้จากทรัพย์สินและความมั่งคั่ง (Wealth Income หรือ Unearned Income) มากกว่ารายได้ที่เป็นค่าตอบแทนจากแรงงาน (Wage Income หรือ Earned Income) โดยประชาชนที่ทำงานรับค่าจ้างเป็นเงินเดือนหรือเป็นลักษณะประจำจะมีระบบภาษีควบคุมที่เข้มงวดชัดเจน ในขณะที่ผลประโยชน์จากทรัพย์สินและผลตอบแทนจากเงินทุนนั้น มักจะมีภาระภาษีในสัดส่วนที่ต่ำกว่า

จากลักษณะข้างต้น จึงควรมีการปฏิรูประบบภาษีโดยการศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการทำให้ผู้มีรายได้สูงมีส่วนร่วมจ่ายภาษีเพิ่มขึ้น และในกรณีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอาจพิจารณาการปรับขั้นหรืออัตราภาษี การทบทวนเกณฑ์เงินได้สุทธิที่ได้รับยกเว้นภาษีการทบทวนหรือจำกัดค่าลดหย่อนที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้มีรายได้สูง ในกรณีของภาษีมูลค่าเพิ่มอาจพิจารณาความเหมาะสมของระบบ (เช่น เกณฑ์รายรับที่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นต้น) หรืออัตราที่เหมาะสม และในกรณีของภาษีทรัพย์สินควรผลักดันภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้มีผลบังคับใช้ รวมทั้งทบทวนการจัดเก็บภาษีจากธุรกรรมการเปลี่ยนมือทรัพย์สิน (Property Transaction Tax: PTT) หรือพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดเก็บภาษีจากความมั่งคั่ง เช่น ภาษีทรัพย์สินแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Property Tax) ในประเทศเกาหลีใต้ซึ่งเก็บจากมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถือครองทั้งประเทศ ในอัตราก้าวหน้าตามมูลค่า(ผู้ที่ถือครองเป็นมูลค่าสูง ก็จะเสียภาษีในอัตราสูง) และรัฐบาลเป็นผู้จัดเก็บ เป็นต้น

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อทำให้ระบบภาษีมีความเป็นธรรมและสะท้อนความสามารถในการจ่ายภาษีของผู้เสียภาษี
๒) เพื่อเสนอแนะระบบหรืออัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย
๓) เพื่อปรับปรุงการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่
๔) เพื่อขยายฐานการจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สิน

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) ดัชนีความก้าวหน้าของภาระภาษีเงินได้
๒) รายงานผลการศึกษา
๓) การบังคับใช้ของภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

-

๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : ระบบภาษี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑๔. การปฏิรูประบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : ปฏิรูประบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยปรับขั้นอัตราภาษี ทบทวนเกณฑ์การยกเว้นเงินได้สุทธิ และ ค่าลดหย่อน																					กรมสรรพากร และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง			ดัชนีความก้าวหน้าของภาระภาษีเงินได้สูงขึ้น	ดัชนีความก้าวหน้าของภาระภาษีเงินได้
- **การปรับขั้นอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา :** พิจารณาปรับลดเกณฑ์เงินได้สุทธิในแต่ละขั้นเงินได้ลง เพื่อทำให้ผู้มีรายได้สูงเข้ามาอยู่ในกลุ่มที่เสียภาษีในอัตราสูงสุด (Top Bracket) เพิ่มขึ้น																						-	-		
- **การทบทวนเกณฑ์การยกเว้นเงินได้สุทธิ :** พิจารณาลดเกณฑ์เงินได้สุทธิที่ยกเว้นภาษี (๑.๕ แสนบาท) เพื่อทำให้คนชั้นกลางที่ควรเสียภาษีเข้ามาอยู่ในระบบภาษีมากขึ้น																						-	-		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : ระบบภาษี

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- **การทบทวนค่าลดหย่อน** : พิจารณาทบทวน ยกเลิก หรือลดค่าลดหย่อนที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้มีรายได้สูง เช่น ค่าลดหย่อนการบริจาค ค่าลดหย่อน LTF เป็นต้น																						-	-		
๑๕. การทบทวนภาษีมูลค่าเพิ่ม : พิจารณาปรับปรุงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มและเกณฑ์รายได้ที่เหมาะสมในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม																					สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงมหาดไทย และกรมสรรพากร	-	-	เสนอรายงานต่อ รมว. คลัง	รายงานผลการศึกษาฯ
๑๖. การทบทวนภาษีทรัพย์สิน : ทบทวนการจัดเก็บภาษีจากธุรกรรมการเปลี่ยนมือทรัพย์สิน (Property Transaction Tax : PTT) หรือศึกษาความเป็นไปได้ในการเก็บภาษีจากความมั่งคั่ง (Comprehensive Property Tax)																					สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงมหาดไทย และกรมสรรพากร	-	-	เสนอรายงานต่อ รมว. คลัง	รายงานผลการศึกษาฯ

๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ผลักดันร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ....

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : การสร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับประชาชน

ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย โดยในปัจจุบันเกษตรกรและผู้ยากจนจำนวนมากประสบปัญหาไร้ที่ดินหรือมีที่ดินไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการไม่สามารถรักษาที่ดินไว้ได้ส่งผลให้ที่ดินตกไปสู่กลุ่มทุน ก่อให้เกิดปัญหาการกระจุกตัวของการถือครองที่ดิน โดยคนกลุ่มน้อยของประเทศถือครองที่ดินส่วนมาก และกักตุนที่ดินในลักษณะเก็งกำไรโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ในขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเกษตรกรต้องสูญเสียที่ดินทำกิน และประสบปัญหาการเช่าที่ดินที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งทำให้ผู้มีรายได้น้อยส่วนหนึ่งอพยพเข้าสู่เมือง กลายเป็นคนจนเมืองในชุมชนแออัด เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำตามมา

ดังนั้น การสร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้รายได้น้อยและเกษตรกรที่เสี่ยงต่อการสูญเสียที่ดิน ผ่านกลไกธนาคารที่ดิน ซึ่งทำงานร่วมกับโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชนในชุมชนทั่วประเทศ รวมทั้งการขยายโครงการบ้านและที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนมีความมั่นคงด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายหลักได้แก่ เกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย

๒) ธนาคารที่ดินเริ่มจัดตั้งและดำเนินการเต็มรูปแบบภายในไตรมาส ๒ ของปี ๒๕๖๑

๓) ขยายโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ภายใน ๑๒ เดือน

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนโครงการที่ดำเนินการโดยธนาคารที่ดิน

๒) จำนวนโครงการที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยและพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์

๓) จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์ในด้านความมั่นคงทางที่ดิน

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๕,๕๙๐ ล้านบาทต่อปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ...การสร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับประชาชน.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑๗. ธนาคารที่ดิน : จัดตั้งธนาคารที่ดินและเริ่มดำเนินการ																					กระทรวงการคลัง	๒,๐๐๐ ล้านบาท เป็นระยะเวลา ๕ ปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		ธนาคารที่ดินจัดตั้งภายในไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๑	- จำนวนโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองทุน - จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์ในด้านความมั่นคงทางที่ดิน
๑๘. โครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อย : ขยายโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยให้ครอบคลุมทั่วประเทศ																					พอช	๓,๕๙๐ ล้านบาทต่อปี (อยู่ระหว่างการหารือหน่วยงานเพื่อปรับแก้ไข)		ขยายโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ	- จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์ในด้านความมั่นคงทางที่ดิน - จำนวนโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยและพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๘.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

เร่งรัดกระบวนการการจัดตั้งและออกกฎหมายลำดับรองทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งธนาคารที่ดิน

๒.๙ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙ : การสร้างความมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการลดความเหลื่อมล้ำ

ในปัจจุบันสังคมไทยประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำ และการที่จะช่วยเหลือคนเหล่านั้นให้พ้นจากความยากจน เพื่อนำประเทศสู่ความเจริญและมั่งคั่งได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทั้งรัฐบาล ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งสร้างความมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการลดความเหลื่อมล้ำผ่านกลไกประชารัฐ โดยการสร้างแพลตฟอร์มระดับประเทศเพื่อเป็นตัวกลางในการเชื่อมเอกชนที่ต้องการดำเนินโครงการ CSR กับธุรกิจชุมชนสามารถเป็นกลไกสำคัญในการจับคู่ รวมทั้งสร้างรายได้และองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำได้

๒.๙.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีกลไกในการจับคู่ภาคเอกชนและธุรกิจชุมชนผ่านแพลตฟอร์ม ทั้งแบบออนไลน์และระดับพื้นที่ขับเคลื่อนโดยประชารัฐ ภายในปี ๒๕๖๑

๒) ชุมชนมีรายได้และองค์ความรู้ในการประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้นจากการสนับสนุนของภาคเอกชน

๒.๙.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ภายใน ๑๒ เดือน

๒.๙.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนโครงการและบริษัทเอกชนที่เข้าร่วมและดำเนินการผ่านแพลตฟอร์ม

๒) จำนวนชุมชนหรือธุรกิจชุมชนที่ได้รับประโยชน์

๓) รายได้ชุมชนหรือธุรกิจชุมชนที่เพิ่มขึ้น

๒.๙.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : ...การสร้างความมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการลดความเหลื่อมล้ำ.....

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑๙. แพลตฟอร์มประชารัฐ : สร้างแพลตฟอร์มประชารัฐในการจับคู่ภาคเอกชนที่ต้องการทำ CSR และธุรกิจชุมชน																					สำนักนายกรัฐมนตรี	อยู่ระหว่างการตอบกลับจากหน่วยงาน		- มีแพลตฟอร์มทั้งแบบออนไลน์และระดับพื้นที่ขับเคลื่อนโดยประชารัฐภายในปี ๒๕๖๑ - ชุมชนมีรายได้และองค์ความรู้ในการประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้น	- จำนวนโครงการและบริษัทเอกชนที่เข้าร่วมและดำเนินการผ่านแพลตฟอร์ม - จำนวนชุมชนหรือธุรกิจชุมชนที่ได้รับประโยชน์ - รายได้ชุมชนหรือธุรกิจชุมชนที่เพิ่มขึ้น

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๙.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ออกกฎหมายให้ภาคเอกชนได้รับ Tax Credit ในการเข้าร่วมแพลตฟอร์ม ทั้งการทำ CSR และการบริจาคเงินเข้าสู่แพลตฟอร์ม

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นปฏิรูป

หัวข้อที่ ๓ : การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ
หัวข้อย่อย ๓.๑ : ปฏิรูปสถาบันเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓.๑ : ปฏิรูปสถาบันเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ

๓.๑ บทนำ

สถาบันด้านเศรษฐกิจหลักของรัฐทั้งสถาบันเพื่อการบริหารจัดการนโยบาย/ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ สถาบันทางด้านงบประมาณ สถาบันทางด้านการคลัง และสถาบันด้านข้อมูลและสถิติ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจและระบบการบริหารสินทรัพย์จัดตั้งมาเป็นระยะเวลากว่า ๕๐ ปีแล้ว ในขณะที่บริบทการพัฒนาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมาก อีกทั้งยังมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ๆ ของรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีการจัดระบบ/การแบ่งบทบาทภารกิจระหว่างหน่วยงาน/การแบ่งหน่วยงานในการกำกับดูแลในการบริหารราชการแผ่นดินในแต่ละช่วงรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ มีลำดับความสำคัญที่เปลี่ยนไปตามระดับการพัฒนา รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาก็มีความเข้มข้นขึ้น ในขณะที่การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานของส่วนราชการก็ได้รับความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานจากการใช้งบประมาณแผ่นดินและทรัพยากรของประเทศ เพื่อให้เป็นแรงกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบที่เหมาะสมตามบทบาทภารกิจและมีการปรับปรุงตัวเอง นอกจากนี้ บริบทภายนอกได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจอยู่ท่ามกลางความท้าทายทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ดังนั้น ระบบเศรษฐกิจและสถาบันด้านเศรษฐกิจของประเทศจำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็ว และมีความสามารถในการบริหารความเสี่ยงใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศจึงมีหัวใจสำคัญอยู่ที่การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นกลไกหลักในการปฏิรูปประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจเฉพาะด้านที่เป็นคานงัดหรือตัวเปลี่ยนเกมสำคัญที่สร้างความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของการพัฒนาประเทศ อาทิ การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การเพิ่มผลิตภาพการผลิต การยกระดับระบบการมาตรฐาน และการบริหารด้านคุณภาพ รวมทั้งระบบนวัตกรรมของประเทศ ให้มีโครงสร้างการดำเนินงานที่เชื่อมต่อกันทั้งระบบครบวงจร และมีการกำหนดและแบ่งบทบาทภารกิจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน มีกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน/เสริมหนุนซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสม โดยไม่กำหนดบทบาทที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ขัดแย้ง รวมทั้งการปฏิรูปแต่ละองค์กรให้มีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนกระบวนงานที่ตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างทันท่วงที

การปฏิรูปสถาบันหลักทางเศรษฐกิจสำคัญๆ ที่คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจเสนอในครั้งนี้ มุ่งเน้นที่การปฏิรูปสถาบัน/กลไกและระบบที่ทำหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน โดยในระยะแรกมีเป้าหมายที่จะปรับปรุงกลไกการประสานเชื่อมโยงและการปรับปรุงให้การกำหนดบทบาทมีความชัดเจนมากขึ้นระหว่างหน่วยงาน ซึ่งควบคู่กันไปมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างสถาบันหลักดังกล่าว โดยกำหนดเป้าหมายการปรับโครงสร้างสู่ความเป็นสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจชั้นนำ (Top of

Class) ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค เพื่อให้การบริหารยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับการกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์ การนำยุทธศาสตร์/นโยบายสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลมีพลวัตรและครบวงจร ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่สถาบันทางเศรษฐกิจซึ่งทำหน้าที่จัดทำนโยบายและขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบันต้องเผชิญกับบริบทการพัฒนาและการบริหารยุทธศาสตร์ใหม่ๆ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการปฏิรูป ทั้งเงื่อนไขภายในประเทศเองและการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่ส่งผลให้การบริหารจัดการยุทธศาสตร์ของประเทศต้องปรับตัวอย่างมาก การปฏิรูปสถาบันเพื่อบริหารจัดการยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจจึงมุ่งเน้น**การปฏิรูประบบและสถาบันการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนใหญ่คือสถาบันและกลไกราชการที่มีอยู่ในปัจจุบัน** ให้มีประสิทธิภาพ แข็งแกร่ง ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยสามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจที่แท้จริงตามเป้าหมายการปฏิรูปเศรษฐกิจ ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องปรับตัวได้เร็ว สามารถทำงานเชิงบูรณาการที่ต้องรวมเอาวิชาการหรือศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน (Multidisciplinary) เพื่อตอบโจทย์และความต้องการที่มีความหลากหลายมิติ ทั้ง**ประเด็นการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และกระจายผลประโยชน์สู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม** ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ และการจัดทำนโยบายจำเป็นต้องมีหลักฐานและข้อมูลสนับสนุน (Evidence-based Policy Making) โดยการปฏิรูปดังกล่าวมุ่งยกระดับและปรับปรุงศักยภาพขององค์กรเดิม จัดตั้งองค์กรใหม่โดยยึดหลักความไม่ซ้ำซ้อนสิ้นเปลือง และพัฒนากลไกการประสานเชื่อมโยงเพื่อแก้ปัญหาระบบที่มีลักษณะกระจัดกระจายและขาดความสอดคล้อง ได้แก่ (๑) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการด้านการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐานของประเทศ (National Quality Infrastructure: NQI) และระบบนวัตกรรมแห่งชาติ (National Innovation System: NIS) (๒) ระบบสถาบันการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และ (๓) สถาบันและกลไกการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

การปฏิรูปตั้งอยู่บนหลักคิดสำคัญ คือ การบริหารยุทธศาสตร์เศรษฐกิจจะต้อง**เริ่มต้นจากต้นหนที่เป็นหน่วยงานยุทธศาสตร์ที่มีศักยภาพ/มีสมรรถนะสูงในการจัดทำยุทธศาสตร์อย่างแท้จริง (High Performance Strategic Organization)** สามารถบ่งชี้ประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงและประเด็นคาบเกี่ยวที่ต้องดำเนินงานร่วมกันของหลายหน่วยงานได้อย่างชัดเจนและที่สำคัญ คือ ต้องสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสามารถในการส่งต่อประเด็นเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปยังระบบงบประมาณและหน่วยงานปฏิบัติที่มีทิศทางชัดเจนได้ โดยที่หน่วยงานวางแผนที่ทำหน้าที่ต้นหนต้องปรับตัวที่จะนำเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการทำงานทั้งในเรื่อง การจัดทำการวิเคราะห์ภาพอนาคตเพื่อการเตรียมการรองรับและบริหารความเสี่ยง (Foresight and Future Labs) และการจัดทำพื้นที่วิเคราะห์และเสนอเป็นทางเลือกในเชิงนโยบายต่อรัฐบาล (Policy labs) เพื่อการตัดสินใจของรัฐบาล รวมทั้งเป็นผู้นำในการนำแนวโน้มใหม่ ๆ และแนวคิดการพัฒนาใหม่ ๆ เข้ามาพิจารณาร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียอย่างต่อเนื่อง มีพลวัตร และเกิดแรงส่งที่เป็นพลังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทันการณ์ รวมทั้งจะต้องมุ่งเน้นในการปฏิบัติอย่างเป็นเครือข่ายเพื่อแก้ปัญหาไซโลทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร

นอกจากนี้ การปฏิรูปจะต้องสามารถ**จัดกลุ่มหน่วยงานในระดับการปฏิบัติ (Implementing Agencies) เพื่อการกำกับดูแลที่สอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้อย่างเชื่อมโยง** อาทิ การยึดหลักการพัฒนาตลอดห่วงโซ่มูลค่า (value chain) การยึดหลักการใช้ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานร่วมกัน (Joint Key Performance Indicators) และการประสานเชื่อมโยงการปฏิบัติให้สอดคล้องและเสริมซึ่งกันและกัน (Implementing Coordinations) เพื่อลดพื้นที่สีเทา (Grey Area) หรือภารกิจที่ไม่ได้กำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เป็นต้น โดยมี**ระบบการติดตาม ประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลการประเมินย้อนกลับ (feedback) ไปสู่การจัดทำ/ออกแบบนโยบาย**

และยุทธศาสตร์ให้ปรับตัวหรือมีความคล่องตัวและยืดหยุ่น (Agility) สามารถรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในมิติต่างๆ ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การแข่งขันทางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน และภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitic) ได้ทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารความเสี่ยงท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง โดยต้องลดภารกิจที่ซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ติดตามและประเมินผลลง แต่มุ่งเน้นให้เกิดความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับภารกิจที่ควรจะเป็น

ทั้งนี้ การปฏิรูประบบและสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจนั้นวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและออกแบบแนวทางการปฏิรูปโดยใช้กรอบแนวคิดวงจรนโยบาย หรือ Plan-Do-Check-Act (PDCA) ทั้งระบบ โดยพิจารณาบนพื้นฐาน ๓ ด้าน ที่มีผลอย่างมากต่อประสิทธิภาพของกลไก โดยในแต่ละด้านจะยึดหลักการ (Guiding principles) สำคัญในการปฏิรูปที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย

๑) การกำหนดอำนาจหน้าที่และบทบาทของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน โดยอาจมีกฎหมายหรือกฎระเบียบรองรับ (Authority) โดยมีหลักการ (Guiding Principle) คือ ต้องลดความซ้ำซ้อนและย้อนแย้ง มีลักษณะที่สอดรับกันตามแนวดิ่งของวงจร P-D-C-A และสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในประเด็นที่คาบเกี่ยวในลักษณะการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานในระนาบเดียวกัน (แนวนอน) ได้

๒) กระบวนงาน (Process) โดยต้องเชื่อมโยงกันระหว่างสถาบันในส่วนต่างๆ ตลอดวงจร P-D-C-A โดยมีหลักการ (Guiding Principle) คือ กระบวนการดำเนินงานจะต้องเอื้อให้โครงสร้างและบทบาทภารกิจที่กำหนดไว้ในข้อ ๑) สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์

๓) ความเป็นผู้นำ/ความเป็นอิสระ/ความรับผิดชอบ และศักยภาพของหน่วยงานและกลไก (Ledership, Authonomy, Competency) โดยมีหลักการ (Guidindg Principle) คือแต่ละสถาบัน/หน่วยงานจะต้องมีความเข้มแข็ง สามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำ (Leadership) ในการดำเนินภารกิจตามที่กำหนดในแต่ละช่วงของวงจรนโยบายที่ตนรับผิดชอบ โดยจะต้องปฏิรูปแต่ละสถาบันตั้งแต่ลักษณะการจัดรูปแบบองค์/โครงสร้าง และการปฏิรูปเพื่อยกระดับความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรใหม่ ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการทบทวนและกำหนดคุณสมบัติของบุคลากร ลักษณะงาน และค่าของงานให้สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจในบริบทใหม่ รวมทั้งทบทวนบทบาทความรับผิดรับชอบของผู้ดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

จากพื้นฐานหลักการดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจจึงได้จัดกลุ่มองค์กรและระบบที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิรูปออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

<u>กลุ่มแรก</u> เป็นกลุ่มสถาบันด้านการวางแผนและบริหารจัดการนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผน ประกอบด้วย (๑) หน่วยงานกำหนดยุทธศาสตร์รวมของประเทศที่ทำหน้าที่เป็นต้นหนในการสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาว ๒๐ ปี และถ่ายทอดลงสู่ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในระยะ ๕ ปี และ (๒) สำนักงานสถิติแห่งชาติ/สำนักงานสถิติของประเทศ ซึ่งรับผิดชอบการจัดทำระบบข้อมูลขนาดใหญ่และการวิเคราะห์เบื้องต้นที่สามารถสนับสนุนระบบ PDCA ที่มีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของวงจร โดยระบบสถิติและข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัยและครอบคลุมเป็นเครื่องมือสำคัญในทุกขั้นตอนของวงจรนโยบาย และในระยะยาวหน่วยงานสถิติควรปรับตัวให้มีขีดความสามารถในการจัดทำระบบบัญชีของประเทสในด้านต่าง ๆ ได้

<u>กลุ่มที่สอง</u> เป็นกลุ่มสถาบันด้านการเงิน การคลัง และการบริหารสินทรัพย์ของประเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างและรักษาความยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว ได้แก่ การปฏิรูปหน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานด้านภาษี/หน่วยงานกำหนดนโยบายการคลัง หน่วยงานกำหนดนโยบายการเงิน และหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ ภายใต้กรอบหลักการปฏิรูปให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว

<u>กลุ่มที่สาม</u> ประกอบด้วย หน่วยงานปฏิบัติ/หน่วยงานขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจ และหน่วยงานติดตามและประเมินผล รวมถึงการกำหนดบทบาทหน่วยงานประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานในระดับปฏิบัติที่ต้องมีความรับผิดชอบชัดเจน

๓.๒ สถานการณ์และสภาพปัญหา

สถาบันทางเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่จัดทำนโยบายและขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบันต้องเผชิญกับบริบทการพัฒนาและการบริหารยุทธศาสตร์ใหม่ๆ ทั้งบริบทการพัฒนาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสำคัญ (Mega trends) ในระดับโลกที่จะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในทุกช่วงเวลาต่อจากนี้ไป ได้แก่ (๑) การเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉมและก้าวกระโดดด้านเทคโนโลยีหลายสาขา (๒) กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นมากขึ้นควบคู่ไปกับการพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนในกลุ่มต่างๆ มากขึ้น (๓) สังคมสูงวัยทั้งประเทศไทยเองและสังคมโลกที่พัฒนาแล้ว (๔) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ผันผวน และ (๕) กระแสการยึดหลักธรรมภิบาล ประสิทธิภาพ โปร่งใส รับผิดชอบ ผลิตภาพ รวมทั้งสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ส่งผลกระทบให้ระบบเศรษฐกิจไทยต้องปรับตัวได้เร็ว (agile) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมีแรงกดดันต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการกระจายผลประโยชน์และโอกาสให้เกิดขึ้นกับกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม

นอกจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกแล้วยังมีเงื่อนไขสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วที่จะส่งผลอย่างมากต่อความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

๑) การมียุทธศาสตร์ชาติในระดับภาพใหญ่และมีการกำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศในระยะยาว การมีแผนแม่บทกำกับการขับเคลื่อนประเด็นหลักของการพัฒนา และการมีแผนปฏิรูปในด้านต่างๆ ที่ต้องปรับเปลี่ยนในเชิงโครงสร้างและพลิกโฉม ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนการจัดทำแผนในแต่ละระดับเพื่อการถ่ายระดับของแผน (cascade) ที่เหมาะสม ทั้งจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบน รวมทั้งการจัดระบบการติดตามและประเมินผลที่มุ่งเน้นการผลักดันให้บรรลุผลสำเร็จหรือเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในระยะยาว

๒) เทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่มีความก้าวหน้าขึ้นมาก ส่งผลให้มีความคาดหวังทั้งจากรัฐบาลและประชาชนผู้รับบริการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีขีดความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ข้อมูลในการวางแผน/จัดทำยุทธศาสตร์ของหน่วยงานรับผิดชอบตลอดวงจรนโยบายที่สูงขึ้น โดยต้องสามารถจัดทำและขับเคลื่อนนโยบายได้ตรงกลุ่มเป้าหมายชัดเจน รวมทั้งสามารถเชื่อมต่อและผสมผสานข้อมูลให้เป็นข้อมูลเชิงลึก (intelligence) ในการจัดทำนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบาย และการติดตามและประเมินผลนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และที่สำคัญคือ ต้องสนับสนุนให้ระบบเศรษฐกิจสามารถปรับเปลี่ยนได้เร็วและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุความคาดหวังดังกล่าว จำเป็นต้องปฏิรูปหน่วยงานจัดทำข้อมูลต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งรูปแบบและลักษณะของการจัดข้อมูลและข่าวสารให้มีความครบถ้วนและเพียงพอต่อการตัดสินใจในกระบวนการนโยบาย (Intelligence and Big Data) โดยยึดหลักการสำคัญ เช่น การเชื่อมโยงถึงกันและต่อยอดกันได้ การเข้าถึงได้ง่าย และการจัดให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทันที รวมทั้งการมีหน่วยงานรับผิดชอบกลาง

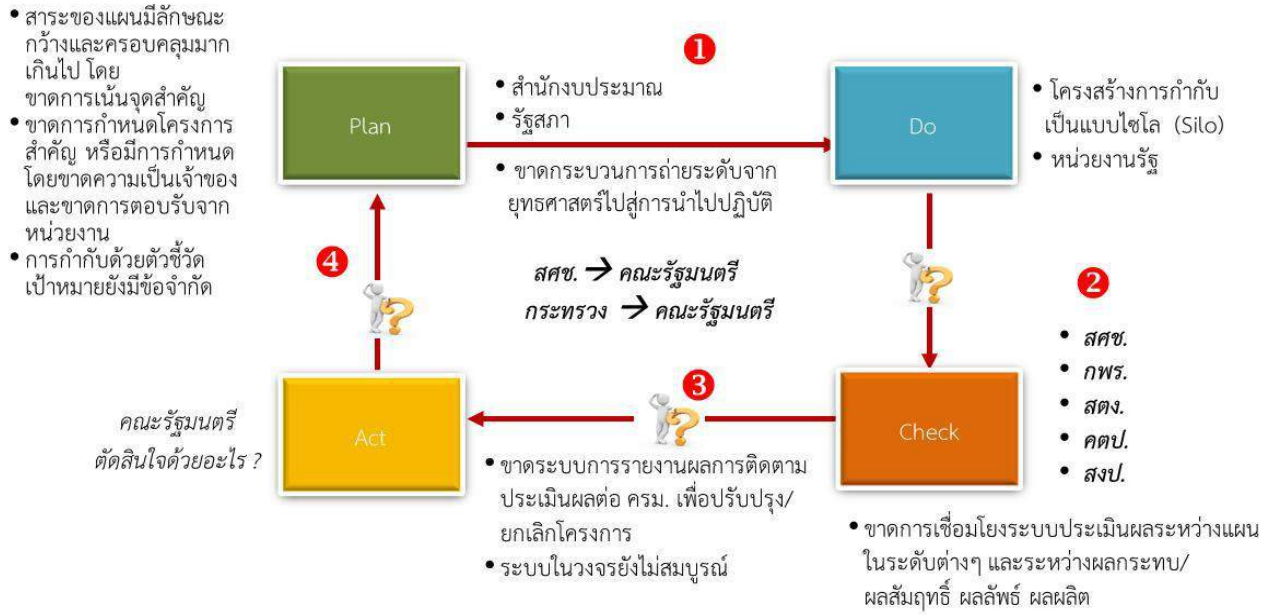
๓) ทรัพยากรของประเทศมีจำกัดมากขึ้น ในขณะที่ความต้องการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินเพื่อการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและการปฏิรูปด้านสังคมในยามที่ประเทศเป็นสังคมสูงวัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางแผนสร้างความยั่งยืนด้านการคลังในระยะยาว ทั้งจากการขยายฐานภาษี การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี และการบริหารจัดการด้านรายจ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถสนองตอบต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาหลักของประเทศได้อย่างแท้จริง

๔) หน่วยงานวางแผนและการทำงานของหน่วยงานวางแผนร่วมกับหน่วยงานในระดับอื่นในวงจรนโยบาย (Policy Cycle) ตั้งแต่การวางแผน (Plan) การนำสู่การปฏิบัติ (Do) การติดตามและประเมินผล (Check) และการปรับตัว (Act/Adjust) หรือ PDCA กำลังเผชิญกับความท้าทายในการดำเนินงานที่จะต้องมีจุดเริ่มอยู่ที่การตัดสินใจและจัดทำนโยบายที่มีหลักฐานสนับสนุนชัดเจนและเชื่อถือได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วม (Open and evidence-based policy making) โดยต้องมีความโปร่งใสและมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจภายใต้ข้อกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่ชัดเจน

๕) บริบททั้งภายในประเทศและพันธกรณีระหว่างประเทศ ได้กำหนดเงื่อนไขและเป้าหมายการพัฒนาในหลากหลายมิติที่มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น เช่น ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิทธิมนุษยชน คุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้น จึงมีความท้าทายสำหรับการพัฒนาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ต้องมุ่งเน้นความสำเร็จการพัฒนาในประเด็นคาบเกี่ยว/ประเด็นร่วมมากขึ้น โดยจะต้องใช้วิธีการทำงานและการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการที่มีความเข้าใจที่ตรงกันและความรับผิดชอบต่อประเด็นการพัฒนาที่คาบเกี่ยวร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เป็นปัจจัยพื้นฐานเชิงกลยุทธ์ (Strategic Foundation) เช่น คน/แรงงาน กฎระเบียบ โครงสร้างพื้นฐาน/ระบบโลจิสติกส์ และ วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี/นวัตกรรม

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลต่อการทำงานของสถาบันเชิงเศรษฐกิจในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ทั้งวงจรนโยบาย ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจหลายหน่วยงาน โดยทำงานบนหลักการ PDCA แต่ผลการดำเนินงานกลับไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิผล การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติก็ไม่มีประสิทธิภาพ โดยสภาพปัญหาสำคัญของสถาบันเชิงเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่บริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนาตามกรอบ PDCA สรุปได้ ดังนี้

สภาพปัญหาสำคัญของระบบวงจรนโยบาย (Policy Cycle) ของไทย

๓.๒.๑ **การวางแผนและบริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์ (Planning/Strategic Decision Making)**[๑] พบว่ามีสภาพปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

๑) **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์กลางระบบประสาท (Central nerve) ที่มีอำนาจหน้าที่ (Authority) ในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาประเทศในภาพรวม ไม่สามารถควบคุมการจัดสรรทรัพยากร (เงินและคน) เพื่อให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนา ส่วนหนึ่งเนื่องจากปัญหาสายการบังคับบัญชา (Line of command)**

ปัจจุบันสถาบันด้านการจัดทำแผนและยุทธศาสตร์**ด้านเศรษฐกิจมหภาคของประเทศมีหลายหน่วยงาน และมีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ (Authority) แนวทางการทำงาน และโครงสร้างกลไกเพื่อรองรับภารกิจ**ชัดเจน ได้แก่ (๑) **สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งแห่งชาติ (สศช.)** ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างปรับโครงสร้างองค์กร โดยมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ (ร่าง) พระราชบัญญัติการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่...) พ.ศ.... ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาตามขั้นตอนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (๒) **สำนักงบประมาณ (สงป.)** เป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณให้กับส่วนราชการต่างๆ โดยขณะนี้ได้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.... ซึ่งมีการปรับปรุงสาระสำคัญในมาตรา ๑๙ มีการปรับเพิ่มอำนาจหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเกี่ยวกับการงบประมาณเพิ่มเติม คือ ให้**มีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี** เพื่อให้หน่วยงานรับงบประมาณใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงบประมาณ และในมาตรา ๓๑ ให้มีการจัดทำแผนงานบูรณาการ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ในขณะที่กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๙ อาศัยอำนาจตามความในมาตร ๘ ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๒ (๒) **ให้อำนาจในการเสนอแนะนโยบายและแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติต่อคณะรัฐมนตรี** รวมทั้งมาตรา ๒๓ การจัดทำงบประมาณต้องคำนึงถึงฐานะทางการคลังของประเทศ ความจำเป็นในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ นโยบายรัฐบาล และภารกิจของหน่วยงานรับงบประมาณ (๓) **สำนักเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กระทรวงการคลัง** ซึ่งมีบทบาทในการกำกับดูแลระบบการคลังของประเทศ และอยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่นกัน ได้แก่ (ร่าง) พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ โดยมาตรา ๑๑ มีภารกิจหลักเกี่ยวกับการ**กำหนดหลักการและแนวทางการรักษาวินัยทางการคลัง จัดทำแผนการคลัง และกำกับดูแลบริหารความเสี่ยงการคลัง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการงบประมาณ**

อย่างไรก็ตาม การจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ และนโยบาย ยังไม่สอดรับการจัดสรรงบประมาณอย่างแท้จริง การดำเนินงานยังมีลักษณะที่ซ้ำซ้อนและย้อนแย้ง เนื่องจากมีการกำหนดบทบาทการจัดทำยุทธศาสตร์ไว้ทั้งภายใต้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกฎหมายต่างๆ กำหนดแนวทางการทำงานที่ทำให้เกิดการเชื่อมต่อจากระดับนโยบายไปสู่การจัดสรรงบประมาณไว้แล้ว และสำนักงบประมาณ (สงป.) มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณตามทิศทางนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งในลักษณะการจัดสรรงบประมาณตามประเด็นการพัฒนา (Agenda) พื้นที่การพัฒนา (Area) และตามบทบาทภารกิจปกติ (Function) แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานกำหนดนโยบาย (สศช.) หน่วยงานจัดสรรงบประมาณ (สงป.) รวมถึงกระทรวงการคลัง และสำนักงาน

[๑] แม้ว่าในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์บทบาท ระบบ และการดำเนินงานในระดับยุทธศาสตร์ แต่เนื่องจากในทุกขั้นตอนในวงจรมีความเชื่อมโยงและไม่เป็นอิสระจากกัน ดังนั้นในการวิเคราะห์จึงครอบคลุมถึงองค์กรและระบบในส่วนของหน่วยงานปฏิบัติและหน่วยติดตามและประเมินผลด้วย

ข้าราชการพลเรือน (กพ.) เพื่อจัดทำแผนและนโยบาย และการวิเคราะห์เพื่อจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการตามแผน ยุทธศาสตร์ และนโยบายนั้น ยังขาดความเข้าใจประเด็นการพัฒนาหลักอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการพัฒนาที่คาบเกี่ยวกับหลายหน่วยงาน (Cross-cutting Issue) เพื่อจัดสรรงบประมาณในเชิงบูรณาการ

แม้ว่า สำนักงบประมาณจะได้กำหนดกลไกการทำงานในการเชื่อมโยงระหว่างแผน/ยุทธศาสตร์และงบประมาณ โดยได้ดำเนินการ**ในรูปแบบคณะกรรมการทั้งที่มีและไม่มีบทบัญญัติกฎหมายรองรับ** เช่น คณะกรรมการจัดเตรียมงบประมาณในขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดเป็นปฏิทินงบประมาณ ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีรองรับ และการกำหนดคณะกรรมการและกระบวนการในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเชิงบูรณาการ เป็นต้น แต่ในทางปฏิบัติจริง ส่วนใหญ่มีลักษณะดำเนินการเพื่อให้ครบขั้นตอนและตามขั้นตอนทางกฎหมายเท่านั้น โดยในแต่ละขั้นตอนยังไม่มีการพิจารณาทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อนำมาปรับปรุงหรือสนับสนุน อีกทั้งการวิเคราะห์ยังขาดความลุ่มลึก เนื่องจากกำหนดระยะเวลาดำเนินการสั้น ไม่สมเหตุสมผลกับกระบวนการทั้งหมด **ประกอบกับยังไม่มีกลไกที่ดีเพียงพอในการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และนโยบายรัฐบาล[๒] ซึ่งสำนักงบประมาณและหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการทำความเข้าใจกับทิศทางเป้าหมายและแนวทางตามยุทธศาสตร์ในระดับชาติให้ชัดเจนตรงกันก่อน** ตลอดจนไม่มีการนำประมาณการกรอบการใช้จ่ายงบประมาณในระยะกลาง (Medium Term Expenditure Framework: MTEF) มาใช้อย่างจริงจังในการพิจารณาพื้นที่ทางการคลังที่จะสามารถใช้ในการดำเนินยุทธศาสตร์ได้ (Fiscal Space) อีกทั้งไม่มีการเปิดเผยให้คณะกรรมการชุดต่างๆ ได้รับทราบร่วมกัน ส่งผลให้การกำหนดลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนายากลำบาก นอกจากนั้น **ระยะเวลาของการกำหนดเป้าหมายของ MTEF กับแผนพัฒนาฯ ก็แตกต่างกัน** โดยแผนพัฒนาฯ (ระยะเวลา ๕ ปี) ส่วน MTEF กำหนด ๑+๓ ปี เช่นเดียวกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้สอดคล้องกับวาระของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง (๔ ปี) ทำให้การเชื่อมต่อของการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาฯ เกิดขึ้นได้ยาก

ปัญหาดังกล่าว ส่วนหนึ่งเกิดจากสายการบังคับบัญชา (Line of command) ของหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่วางแผน/ยุทธศาสตร์ และหน่วยงานจัดสรรทรัพยากร (งบประมาณและกำลังคน) มีความลักลั่น โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๙ การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีฯ มีการกำหนดให้ส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวงขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ได้แก่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ (สงป.) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานข้าราชการพลเรือน (กพ.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ซึ่ง**ในหลักการหน่วยงานกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์กลางระบบประสาท** (Central nerve) ต้องมีอำนาจหน้าที่ (Authority) ในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาประเทศในภาพรวม สามารถกำกับชี้ทิศทางการจัดสรรทรัพยากรตามการจัดลำดับความสำคัญประเด็นการพัฒนาให้สอดคล้องกัน (งาน เงิน และคน) แต่ในทางปฏิบัติ สำนักงบประมาณอยู่ภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรี ในขณะที่ สศช. สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงาน ก.พ. อยู่ภายใต้การกำกับของรองนายกรัฐมนตรีแต่ละด้าน ทั้งๆ ที่ภายใต้ พรบ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๙ หน่วยงานเหล่านั้นต้องอยู่ภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีโดยตรง **การกำกับดูแลการดำเนินการของหน่วยงานกลางที่อยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาแตกต่างกันนี้** ส่งผลให้การกำกับดูแลการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์และการถ่ายโอนสู่การ

---

[๒] อ้างจาก : ข้อสังเกตของ สนช. ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษา (ร่าง) พ.ร.บ. การเงินการคลังของรัฐ และ ร่าง พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ

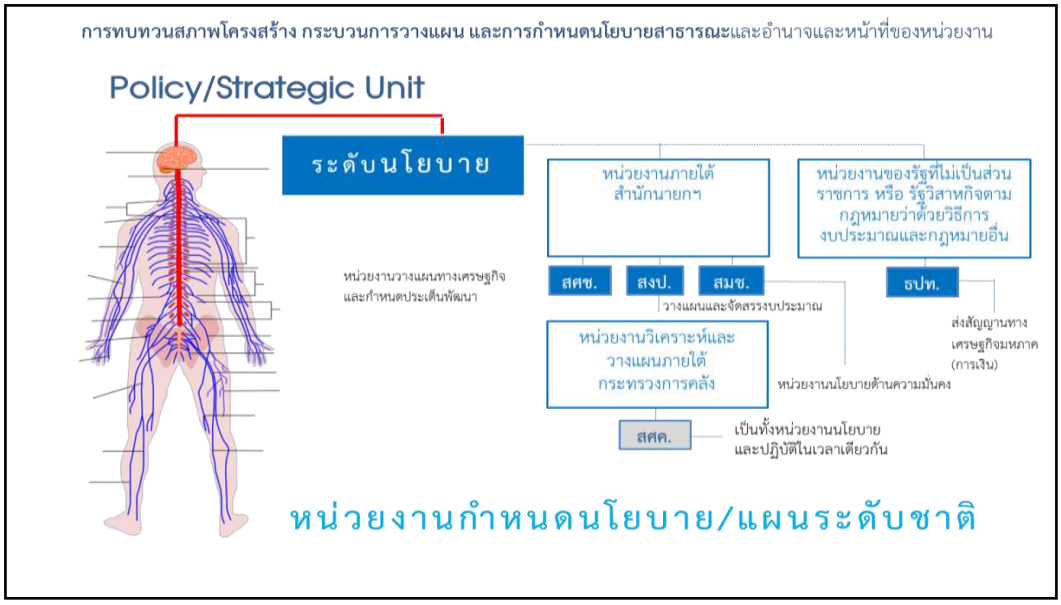
ปฏิบัติกระจายตัวแยกส่วน (Fragmentation) กระทบต่อการแบ่งปันข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และ**ทำให้เกิดความลักลั่นในการดำเนินงาน**

๒) **ระบบการบริหารจัดการด้านการคลัง ทั้งมิติการจัดเก็บและการบริหารรายจ่ายขาดการรวมเข้าด้วยกัน (Consolidate) ในระดับที่มีข้อมูลและการวิเคราะห์ที่มีการคาดการณ์สถานการณ์ทางการคลังมาสนับสนุนอย่างครบถ้วน ทำให้การกำหนดแผนงานและการส่งต่อไปยังหน่วยงานปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพ** (อ้างอิงจากผลการศึกษาของ สปท). โดยปัญหาของระบบบริการจัดการด้านการคลังมีหลายด้าน ได้แก่ **<u>ด้านวินัยการคลัง</u>** ประกอบด้วย การตั้งและใช้จ่ายงบประมาณเกินความจำเป็น จากทั้งงบกลาง เงินสำรองกรณีฉุกเฉิน เงินคงคลัง และเงินนอกงบประมาณ และมีการเสนองบประมาณรายจ่ายในรัฐสภาที่พิจารณาในลักษณะงบประมาณแบบขาเดียวด้านรายจ่าย แต่มิได้มีการเสนองบประมาณด้านรายรับ รวมทั้งขาดการจัดลำดับความสำคัญสำหรับการจัดสรรงบประมาณ ทำให้โครงการที่เป็นประโยชน์อาจถูกตัดออกไป ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดระบบที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ในขณะที่รายจ่ายด้านประชานิยมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายจ่ายด้านการลงทุนมีสัดส่วนลดลง กระทบต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

<u>ด้านระบบงบประมาณ</u> มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ มีระยะเวลานับจากขั้นตอนการจัดทำคำของบประมาณล่วงหน้า จนถึงเวลาที่จะหน่วยงานได้รับงบประมาณจริงค่อนข้างยาว ดังนั้น การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณจึงขาดความชัดเจนในเรื่องเป้าหมายของการดำเนินงาน ขาดความเข้าใจในการที่จะเปลี่ยนแปลงแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ อีกทั้งคำของบประมาณทั้งหมดถูกส่งไปยัง สงป. โดยไม่มีการวิเคราะห์ประเมินผลก่อนดำเนินการ (Ex-ante Evaluation) และจัดลำดับความสำคัญ/ผลกระทบอย่างจริงจังจากระดับกระทรวงต้นสังกัด ตลอดจนขาดระบบการรายงานการเปลี่ยนแปลงงบประมาณในชั้นต่างๆ ของหน่วยงานที่ลงไปยังระดับพื้นที่หรือจังหวัด จังหวัดจึงไม่สามารถวางแผนพัฒนาจังหวัดได้อย่างมีบูรณาการและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้งบประมาณ เน้นการประเมินกิจกรรมมากกว่าเน้นที่ผลลัพธ์หรือผลกระทบในภาพรวม โดยมีการควบคุมเข้มข้น ทำให้ไม่ยืดหยุ่นกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วในปัจจุบันและไม่สามารถป้องกันการเลี่ยงกฎระเบียบได้อย่างแท้จริง

<u>ด้านการคลังท้องถิ่น</u>ต้องเผชิญกับปัญหาที่สำคัญ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพึ่งพางบประมาณผ่านการรับจัดสรร สูงถึงร้อยละ ๙๐ ขณะที่มีความสามารถในการจัดเก็บภาษียังต่ำ และอำนาจในการกำหนดอัตราภาษีถูกกำหนดโดยรัฐบาล อีกทั้งขาดระบบข้อมูลการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) บางส่วนดำเนินการอย่างไม่เป็นธรรม ไม่โปร่งใส และขาดประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่ดี ตลอดจน อปท. บางแห่งไม่มีศักยภาพในการบริหารการเงิน มีการก่อหนี้ระยะยาวเกินตัวเกินความจำเป็นและไม่คุ้มค่า ขาดวินัยทางการเงิน ไม่มีมาตรฐานทางการบัญชีและงบประมาณ และไม่มีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลด้านการเงินการคลัง

<u>ด้านเงินนอกงบประมาณและเงินกองทุนของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน</u> ได้แก่ การใช้เงินนอกงบประมาณ (เงินทุนหมุนเวียน เงินฝาก เงินที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ฯลฯ) มีความอิสระจากกระบวนการจัดสรรงบประมาณปกติ โดยไม่ต้องทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายเพื่อชี้แจงหรือเสนอต่อรัฐสภา จึงมีความเสี่ยงจากผลเสียหายหรือความไม่คุ้มค่า หลายกองทุนไม่สามารถหารายได้เป็นของตนเอง เกิดเป็นภาระงบประมาณสนับสนุนประจำปี ร่วม ๑.๔ แสนล้านต่อปี และข้อมูลเงินนอกงบประมาณในภาพรวมไม่มีความสมบูรณ์และขาดระบบบริหารหรือกำกับดูแล หรือควบคุมที่เป็นรูปธรรม

๓) **ตามกฎหมายมีหลายหน่วยงานที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการวางแผนและยุทธศาสตร์ทำให้เกิดความสับสนในเป้าหมายโดยรวม และการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าหมายอาจเกิดความซ้อนทับไม่สอดคล้อง หรือลักลั่นกัน** กล่าวคือ เมื่อพิจารณากฎหมายจัดตั้งของแต่ละกระทรวง และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ อาศัยอำนาจหน้าที่ตามความในมาตรา ๘ ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเฉพาะใน กลุ่มกระทรวงเศรษฐกิจ อันได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพลังงาน พบว่า **กระทรวงต่างๆ ได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท เพื่อการดำเนินงานของกระทรวง** ในขณะที่ **องค์กรมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจ** ภายใต้กระทรวง ก็**มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แนวทาง และแผนยุทธศาสตร์เฉพาะเรื่องที่องค์กรนั้นมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และภาพรวม** เพื่อใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติด้วยเช่นกัน เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ มีองค์กรมหาชนและรัฐวิสาหกิจ ทั้งหมด ๑๓ หน่วยงานมีหน้าที่ในการ**กำหนดนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ทั้งที่เป็นเฉพาะเรื่องและภาพรวม** เช่น สำนักงานคณะกรรมการนวัตกรรมแห่งชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ มีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นต้น

ข้อสังเกตที่สำคัญ คือ แม้ว่ากฎหมายได้ให้อำนาจหน่วยงานระดับกระทรวงในการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนของแต่ละหน่วยงาน และเสนอคณะรัฐมนตรี **แต่ไม่ได้บัญญัติให้มีความเชื่อมโยงระหว่างแผนแม่บทของกระทรวง กับแผน นโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับชาติไว้อย่างชัดเจน** อย่างไรก็ตามระดับความเข้าใจของหน่วยงานต่างๆ ต่อลักษณะของแผนแต่ละระดับยังมีความแตกต่างกัน **จึงทำให้แผน นโยบาย และยุทธศาสตร์หลายฉบับถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งแต่ละแผนมีการกำหนดค่าเป้าหมาย/และตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน ไม่มีค่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัด ผลกระทบ (Desired Impact) ผลลัพธ์ (Desired Outcome) และผลผลิต (Desired Output) ร่วมกัน** รวมทั้งไม่มีห้วงเวลาเป้าหมายของการเกิดผลที่ชัดเจน ดังนั้น**การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานมุ่งการทำงานที่บรรลุเพียงเป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง หรือระดับกรมที่วางไว้เท่านั้น** ซึ่ง**เป้าหมายดังกล่าวอาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือเป็นเพียงบางส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ** ส่งผลให้การขับเคลื่อน

แผน/ยุทธศาสตร์**นระดับหน่วยงานและระดับพื้นที่ไม่สามารถเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายในภาพรวมหรือในระดับยุทธศาสตร์ของประเทศได้อย่างเต็มที่**

๔) **กระบวนการกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์ระดับชาติไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานประสบการณ์และฐานความรู้ที่เป็นสหวิชาการและทันสมัย** ทำให้แผนพัฒนาขาดผลการวิเคราะห์เชิงลึกมาสนับสนุน ส่งผลต่อคุณภาพของแผน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การส่งต่อแผนไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญ คือ (๑) ปัญหาศักยภาพหรือสมรรถนะ (Competency) ของบุคลากรทั้งในระดับยุทธศาสตร์และระดับปฏิบัติการ ที่ยังมีข้อจำกัดทั้ง**ด้านความรู้สหสาขาวิชาชีพ** (multidisciplinary knowledge) **และทักษะไม่เพียงพอ** โดยเฉพาะบุคลากรด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ จำเป็นต้องมีสมรรถนะในการมองเห็นและเข้าใจภาพอนาคต (Foresight Thinking) และเครื่องมือใหม่ๆ ที่เหมาะสม (เช่น Policy Lab และ Big Data เป็นต้น) (๒) **ขาดการประเมินก่อน (Ex-ante Evaluation) การจัดทำยุทธศาสตร์** เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องและตรงกับสภาพความเป็นจริง (๓) **องค์กรวางแผนในระดับยุทธศาสตร์ยังขาดความเข้มแข็ง และขาดทัศนคติหรือกรอบความคิดแบบเติบโต** (Growth Mindset) ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับองค์กรที่จะทำหน้าที่ชี้ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ทำให้**องค์กรวางแผนเหล่านี้ กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศจากสภาพปัจจุบัน มากกว่าจากการมองภาพอนาคต**

ดังนั้น แผนพัฒนาประเทศในปัจจุบัน จึงเป็นเพียงการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มีขอบเขตกว้างและไม่มีจุดเน้นที่เจาะจงเพียงพอ **ไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน** และ**แผนและนโยบายยังขาดจุดเน้น การจัดลำดับความสำคัญ** ไม่มีการกำหนดประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของประเทศ แผนพัฒนาฯ จึงมักถูกใช้อ้างอิงในลักษณะที่เป็นเพียงคำสำคัญ (keyword) หรือรายการที่ต้องดำเนินการ (checklist) ของหน่วยงานปฏิบัติต่างๆ ในการเขียนแผนงาน/โครงการเพื่อจัดทำคำของบประมาณเท่านั้น ในขณะที่องค์กรวาง**แผนในระดับต่างๆ เช่น แผนจัดสรรงบประมาณ โดยเฉพาะแผนบูรณาการ และแผนปฏิบัติการกระทรวง แผนพัฒนาพื้นที่ ก็ยังไม่สามารถปรับให้สอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเช่นกัน**

๓.๒.๒ การขับเคลื่อนนโยบาย/แผนสู่การปฏิบัติ (Do)

หลักการสำคัญของการขับเคลื่อนแผน/ยุทธศาสตร์/นโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ คือ **หน่วยงานกำหนดหรือจัดทำแผน ต้องทำหน้าที่ถ่ายระดับจากระดับ แผน นโยบายระดับชาติสู่การกำหนดแผนงาน/โครงการของหน่วยงานปฏิบัติระดับกระทรวง/กรม** ที่เปรียบเสมือนเป็นกระดูกสันหลังในการบริหารและขับเคลื่อนนโยบาย โดยในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีความมุ่งหมายที่จะลดปัญหาของความไม่สอดคล้องระหว่างแผนงานและแผนเงิน เพื่อให้การดำเนินของหน่วยงานต่างๆ มีบูรณาการมากขึ้น จึงได้กำหนดในมาตรา ๑๐ วรรคสาม ให้ส่วนราชการนำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ ๕ ปี **มาจัดทำแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติราชการประจำปี** รวมถึง**ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาภาค/จังหวัดแผนอำเภอแผนท้องถิ่น/ชุมชน เช่นกัน** ทั้งนี้**การจัดทำและขับเคลื่อนแผนในทุกระดับตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติลงมาถึงระดับพื้นที่จะต้องเน้นสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการในระดับพื้นที่ (Bottom-Up) และทิศทางในภาพรวมของระดับประเทศ (Top-Down) โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม**ของทุกภาคส่วน (Bottom-up และ Participatory Approach) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๘ ในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐

สถานการณ์และสภาพปัญหาในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติที่สำคัญ มีดังนี้

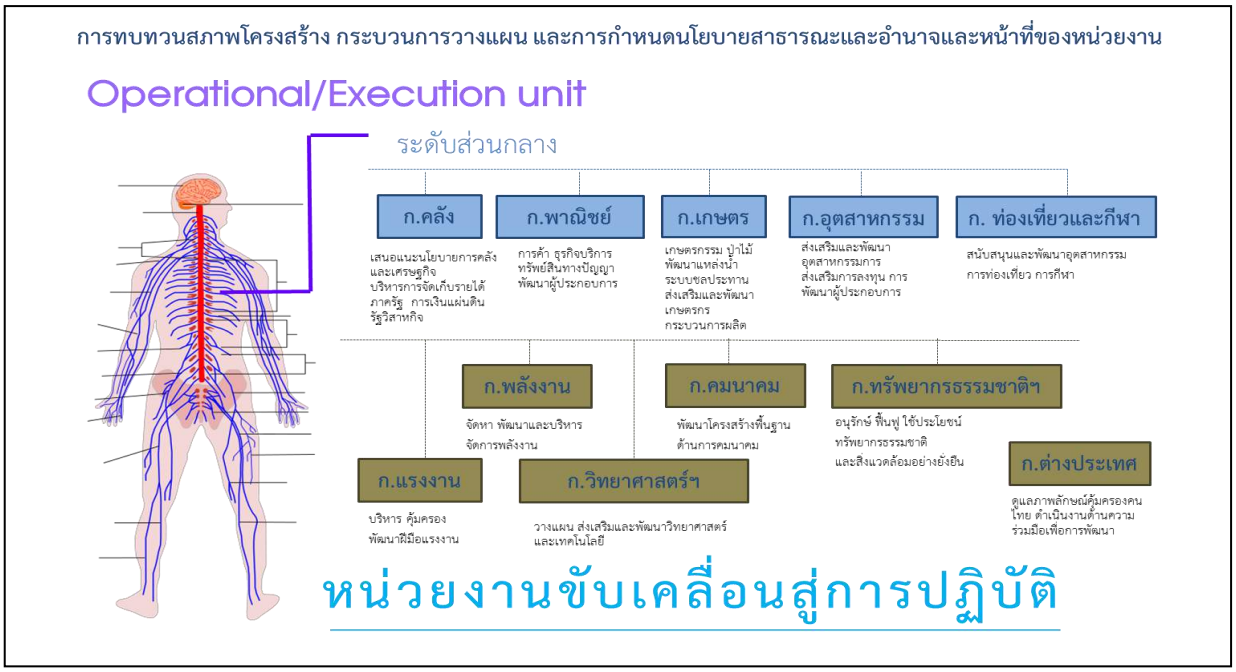
๑) **(ร่าง) กฎหมายฉบับปรับปรุงของหน่วยงานจัดทำแผน ได้ระบุกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำหนดนโยบาย (สศช.) หน่วยงานจัดสรรงบประมาณ (สงป.) และหน่วยงานปฏิบัติไว้ชัดเจน** โดย (ร่าง) พระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่...) พ.ศ... มาตรา ๕/๑ ได้กำหนดให้**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานของรัฐ และการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ** เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศในแต่ละช่วง ๕ ปี และบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และมาตรา ๖ (๒) ระบุว่า ให้ สศช. **เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและการถ่ายทอดสู่การพัฒนาในแต่ละช่วง ๕ ปี** และ ตามมาตรา ๙ (๒) ที่กำหนดให้ สศช. **พิจารณาแผนงาน/โครงการของกระทรวงหรือส่วนราชการ และจัดประสานแผนงาน/โครงการ** ในขณะที่ **สำนักงบประมาณมีบทบาทเชื่อมโยงกับหน่วยงานรับงบประมาณโดยตรง** ได้ระบุในมาตรา ๒๕ ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.... กำหนดให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมีหน้าที่ยื่นคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณนั้นต่อผู้อำนวยการ สงป. และมาตรา ๒๗ การขอตั้งงบประมาณรายจ่ายของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้ผู้ว่าราชการฯ มีหน้าที่ขอตั้งงบประมาณและยืนยันต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการ สงป. กระบวนการของการวางแผนและการจัดสรรงบประมาณที่กฎหมายให้อำนาจหน้าที่แก่หน่วยงานไว้ จึงอาจทำให้เกิดช่องวางระหว่างแผนและการจัดสรรงบประมาณได้

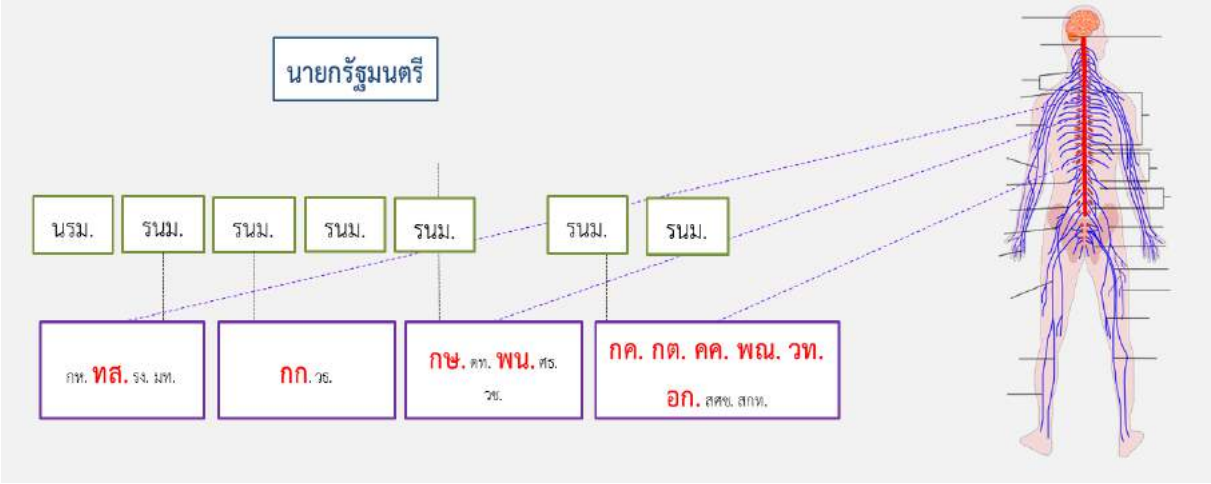
ดังนั้น จึงได้มีการกำหนดกลไกเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ในรูปคณะกรรมการพิจารณาการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการฯ และ สงป. สศช. กพร. สมช. เป็นฝ่ายเลขานุการทำหน้าที่ กำกับดูแลกระบวนการจัดทำ ขับเคลื่อน ติดตาม **แต่ภารกิจจะเสร็จสิ้นทันทีเมื่อจัดทำงบประมาณ แล้วเสร็จเท่านั้น** อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายจะมีการกำหนดให้หน่วยงานระดับยุทธศาสตร์ เช่น สศช. มีหน้าที่ในการจัดทำยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนา เพื่อให้หน่วยงานในระดับกระทรวงและพื้นที่นำยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาไปปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนงาน/โครงการ มาตรการ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับพันธกิจและความเชี่ยวชาญของหน่วยงาน แต่**กฎหมายของหน่วยปฏิบัติกลับไม่ได้ระบุกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยจัดทำแผนและหน่วยงานรับแผนไปปฏิบัติไว้ชัดเจน** จึงไม่มีการร่วมมือกันในลักษณะส่งไม้ต่อกัน

๒) **ในกระบวนการส่งต่อนโยบายจากแผนระดับประเทศ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปสู่การขับเคลื่อนแผนและนโยบาย โดยผ่านการจัดสรรงบประมาณ เพื่อถ่ายระดับการดำเนินการ** (Cascade) **ไปสู่แต่ละระดับของหน่วยงานปฏิบัติ ยังมุ่งเน้นการดำเนินการให้ครบตามขั้นตอน แต่ไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจน ที่สะท้อนผลจากกระบวนการดำเนินการ** อีกทั้งไม่มีการ**กำหนดความรับผิดรับชอบ** (Accountability) ในการดำเนินการตามแผน/นโยบายของหน่วยงานปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการจัดสรรงบประมาณ ที่เป็นกลไกสำคัญในเชื่อมต่อนโยบายไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น การกำหนดเป็นปฏิทินงบประมาณไว้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด **แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับ “กระบวนการ” ในการทำความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมายการพัฒนาและแนวทางปฏิบัติระหว่างหน่วยงานวางแผนและหน่วยงานปฏิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการหารือกัน เพื่อกำหนดลักษณะกิจกรรมที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจของหน่วยงาน ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถกำหนดแนวทางการทำงานที่สะท้อนเป้าหมายของการบรรลุผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบในภาพรวมที่เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายระดับประเด็นนโยบาย/ยุทธศาสตร์**ได้ จึงทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาในปัจจุบัน โดยการถ่ายทอดยุทธศาสตร์การพัฒนา

ประเทศไปสู่การดำเนินงานในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ยังขาดความต่อเนื่อง ขาดความเชื่อมโยงอย่างชัดเจน (Blur and Confusing Cascading) โดยการกำหนดแผนงาน/โครงการ มาตรการและกิจกรรมของหน่วยงานปฏิบัติ **ยังมุ่งเน้นการทำงานให้เสร็จ มากกว่าความสำเร็จที่ยั่งยืน** และเป็นการกำหนดตามความเชี่ยวชาญและพันธกิจของหน่วยงานในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่มากกว่าการพิจารณาตามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เพื่อให้เกิดผลกระทบตามยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ ซึ่ง**กระบวนการถ่ายระดับของแผนสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ อาจจำเป็นต้องมีการดำเนินการในลักษณะห้องปฏิบัติการนโยบาย (Policy lab)** หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ที่ระดับผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการดำเนินการตามกระบวนการในลักษณะดังกล่าวอย่างแท้จริง หน่วยงานปฏิบัติ**ในระดับกระทรวงและในระดับพื้นที่จึงยังขาดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับผลที่คาดหวังจะให้เกิด การใช้งบประมาณจึงขาดประสิทธิภาพ แผนงาน/โครงการอาจซ้ำซ้อน หรืออาจกระจุกตัวเพื่อตอบสนองเพียงบางยุทธศาสตร์/แนวทางการพัฒนาของประเทศ โดยบางยุทธศาสตร์หรือแนวทางอาจไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับหรือมีน้อยจนไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ตามที่มุ่งหมายได้**

๓) **โครงสร้างของกลุ่มกระทรวงที่เป็นหน่วยปฏิบัติแยกเป็นสาขาและมีสายการบังคับบัญชาของรองนายกรัฐมนตรีที่แตกต่างกัน** ทั้งนี้เนื่องจาก พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๑๐ และ ๑๑ กำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวง หรือทบวงหนึ่งหรือหลายกระทรวงหรือทบวงแทนนายกรัฐมนตรี ซึ่งการมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลกลุ่มกระทรวง จะกำหนดเป็นรูปแบบและมีสัดส่วนตามรองนายกรัฐมนตรีแต่ละคนอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับหลักการและนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น ดังนั้น ในสถานการณ์ที่หน่วยงานปฏิบัติไม่สามารถตีโจทย์และความคาดหวัง (Desirable Outcomes/ Impacts) ของแผนและนโยบายระดับชาติในภาพรวมได้ ประกอบกับโครงสร้างการทำงานระหว่างหน่วยงานถูกจำกัดด้วยขอบเขต อำนาจหน้าที่ และสายการบังคับบัญชาตามกฎหมาย ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงต่างๆ จึงมีลักษณะเป็นการทำงานแยกส่วนแบบไซโล (The Silo Mentality) ขาดวัฒนธรรมการทำงานแบบประสานงานกันข้ามหน่วยงาน รวมทั้งขาดเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและประเมินผลกระทบของแผนงาน/โครงการก่อนดำเนินโครงการ (Ex-ante Evaluation)

๔) **การขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ อยู่ภายใต้การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาค** ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งกำหนดความเชื่อมโยงโครงสร้างระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยใน**มาตรา ๕๒/๑** กำหนดให้จังหวัดมีอำนาจทำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง ..... ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการหน่วยงานงานของรัฐที่ประจำอยู่ในเขตจังหวัดที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งมีการกำหนดหน้าที่ของจังหวัดในการจัดทำแผนพัฒนาในพื้นที่ด้วย โดยกำหนดใน**มาตรา ๕๓/๑** ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด.... และ**มาตรา ๕๗** ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่เสนองบประมาณต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หรือเสนอขอจัดตั้งงบประมาณต่อ สงป. และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ และ **มาตรา ๖๑/๑** ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการบริการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในลักษณะศูนย์บริการร่วม และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม

ปัจจุบัน**ในทางปฏิบัติได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการนโยบายภาคและพื้นที่ (กบภ.) มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และมี สศช. สงป. กพร. และกระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายเลขานุการ** ทำหน้าที่กำหนดทิศทางการพัฒนาภาคที่เชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำกับแผนงาน/โครงการ จากกระทรวงสู่พื้นที่ (Top down) ซึ่งในอดีตมีคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กนจ.) เป็นหน่วยขับเคลื่อนนโยบายในระดับพื้นที่ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และมี กพร. สศช. สงป. กระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายเลขานุการ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดที่ต้องเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาภาค และมีหน้าที่กำกับแผนงาน/โครงการ จากกระทรวงสู่จังหวัด และกำหนดแผนงาน/โครงการจากพื้นที่จังหวัดเสนอต่อกระทรวง (Bottom up) ด้วย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันอำนาจหน้าที่ของ กนจ. ได้ถูกผนวกเข้ากับ กบภ. ดังนั้น **กบภ. จึงมีภารกิจหลักในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในพื้นที่ ตั้งแต่ระดับภาคไปจนถึงจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ที่ต้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ยังเผชิญปัญหาความไม่เข้าใจของหน่วยงานระดับจังหวัดในเป้าหมายของแผนและนโยบายที่กำหนดจากส่วนกลาง เนื่องจากแผนพัฒนาในระดับภาพรวมไม่มีจุดเน้นและลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนาที่ชัดเจน ส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการจึงถูกดำเนินการภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของจังหวัดเท่านั้น**

๓.๒.๓ การติดตามและประเมินผล (Check)

หน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจและอำนาจหน้าที่ติดตามประเมินผลการพัฒนาโดยตรง แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ **ระดับที่ ๑** หน่วยงานติดตามประเมินผลระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งมี สศช. เป็นหน่วยงานหลักในการติดตามประเมินผลระดับยุทธศาสตร์ ตามกรอบพระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยที่ผ่านมา สศช. ได้**ติดตามการดำเนินการพัฒนาประเทศและประเมินผลสัมฤทธิ์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ซึ่งประเมินทั้งในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการพัฒนา ตลอดจน**ติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดและแผนภาคหรือระดับพื้นที่ด้วย** (ซึ่งดำเนินการโดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาค ทั้ง ๔ ภาคของ สศช.) นอกจากนี้ ยังมีการติดตามประเมินผลกระทบ (impact) การพัฒนาตามหลักการพื้นฐานของแผนพัฒนาของประเทศ เช่น การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ซึ่งได้มีการพัฒนาระบบติดตามประเมินผล และตัวชี้วัดการพัฒนาที่เป็นตัวชี้วัดโดยรวม (Common KPIs) และตัวชี้วัดเฉพาะด้านหรือเฉพาะประเด็นการพัฒนา (Specific KPIs) ระดับที่ ๒ หน่วยงานติดตามประเมินผลระดับแผนงาน/โครงการ ประกอบด้วย (๑) สงป. มีหน้าที่ติดตามประเมินผลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณในแต่ละปีของหน่วยงาน รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินโครงการตามนโยบายสำคัญ/เร่งด่วนของรัฐบาล (๒) **สำนักงาน ก.พ.ร.** ทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของส่วนราชการ และองค์กรมหาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๓) **สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกับผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย** ทำหน้าที่ตรวจติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด (๔) **คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ (ค.ต.ป.)** ซึ่งมีรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธาน และมี สำนักงาน ก.พ.ร. เป็นกรรมการและเลขานุการหลัก มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย แนวทาง การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลในภาคราชการไปยังคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๕) **คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง** (คตป. ประจำกระทรวง) ในทุกกระทรวง รวม ๒๐ คณะ โดยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้แต่งตั้ง คตป. ประจำกระทรวง มีหน้าที่กำกับ ดูแล ระบบการตรวจสอบและประเมินผลของกระทรวงและการสอบทานกรณีปกติ แต่นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ได้มีการยกเลิกการสอบทานกรณีปกติและเปลี่ยนมาให้ความสำคัญในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการสำคัญของส่วนราชการและจังหวัดมากขึ้น

แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลทั้งในระดับยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลค่าเป้าหมายเชิงผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcome) รวมทั้งระดับแผนงาน/โครงการที่มุ่งติดตามประเมินผลค่าเป้าหมายเชิงผลผลิต (Output) แล้ว **แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานยังไม่เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ** ซึ่งมี**ปัญหาที่สำคัญ** ดังนี้

๑) **มีหน่วยงานด้านการติดตามประเมินผลหลายหน่วยงาน ทำหน้าที่ประเมินผลทุกระดับ แต่หน่วยงานในระดับต่างๆ มุ่งติดตามประเมินผลตามภารกิจของตนเท่านั้น โดยไม่มีการติดตามประเมินผลโดยรวมและขาดการวางระบบประเมินผลการพัฒนาที่มีความครอบคลุมทุกภาคส่วน เพื่อให้สะท้อนเป้าหมายที่ประเทศต้องการอย่างแท้จริง** กล่าวคือ (๑) ***สศช.*** ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในภาพรวมและการดำเนินงานโครงการสำคัญตามนโยบายของรัฐบาล (๒) ***สงป.*** ทำหน้าที่ติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณ (๓) ***สำนักงาน ก.พ.ร.*** ทำหน้าที่ติดตามการปฏิบัติงานและประเมินสมรรถนะองค์กร รวมทั้งโครงการสำคัญของหน่วยงานต่างๆ (๔) ***สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี*** ทำหน้าที่ติดตามการแปลงนโยบายรัฐบาลสู่การปฏิบัติ และ (๕) ***กรมบัญชีกลาง*** ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการตรวจสอบภายใน

การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ติดตามประเมินผลการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย สศช. กพร. สงป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางระบบประเมินผลการพัฒนาที่มีความครอบคลุมและสะท้อนเป้าหมายที่ประเทศต้องการอย่างแท้จริงยังมีจำกัด แม้ว่าจะมีความพยายามในการจัดตั้งกลไกในการบูรณาการเพื่อการประเมินผล แต่ยังมีลักษณะเพื่อตอบโจทย์ตามภารกิจของหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพในเรื่องนั้นๆ เท่านั้น ขาดการเชื่อมโยงผลและระบบประเมินผลระหว่างแผนในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ แผนการจัดสรรงบประมาณ และแผนระดับปฏิบัติ (กระทรวงและจังหวัด) โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการ**เชื่อมต่อการประเมินผลในระดับผลกระทบและผลลัพธ์ลงมาสู่ระดับผลผลิต** โดย**ตัวชี้วัดในทุกระดับยังกระจัดกระจายไม่สอดคล้องกัน และไม่สามารถสะท้อนผลสำเร็จของนโยบายประเทศได้อย่างเชื่อมโยงและชัดเจน** ซึ่งสาเหตุสำคัญได้แก่ (๑) แผน/นโยบายในภาพรวมยังไม่มีจุดเน้น (Focus) หรือการจัดลำดับความสำคัญ และแผนงาน/โครงการถูกกำหนดมาเป็นแบบแยกส่วน (Segment) (๒) ขาดความชัดเจนในการระบุหน่วยงานเจ้าภาพ การกระจายความรับผิดชอบต่อเป้าหมายตัวชี้วัดโดยรวมไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหน่วยงานติดตามและประเมินผล การติดตามผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการ มาตรการและกิจกรรม จึงไม่สอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (๓) ไม่มีการกำหนดกลไกติดตามประเมินผลแบบเชื่อมโยงการประเมินประเด็นบูรณาการหลายๆ หน่วยงานที่เป็นระบบและชัดเจน ทำให้หลายกลไกที่มีภารกิจซ้ำซ้อนหรือเหลื่อมกัน (๔) ไม่มีการกำหนดปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อให้หน่วยงานสามารถทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลได้อย่างเต็มศักยภาพ และ (๕) ขาดการประเมินแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทำให้การติดตามประเมินผลไม่ครอบคลุมผลการพัฒนาจากภาคีการพัฒนาอื่นๆ เช่น ภาคเอกชน ประชาสังคม ผลการประเมินจึงไม่สามารถสะท้อนสภาพปัญหาได้อย่างแท้จริง

๒) **ไม่มีการประเมินผลในทุกขั้นตอนของวงจร PDCA ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์** โดยในขั้นตอนการวางแผน (PLAN หรือ Policy Formulation) ยัง**ขาดการประเมินผลก่อนการวางแผนและกำหนดนโยบาย (Ex-ante evaluation) และไม่มีการประเมินความเป็นไปได้ของนโยบาย (Feasibility Study)** ทำให้ไม่ทราบถึงข้อจำกัดของหน่วยงานและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลในขั้นการปฏิบัติ ในขณะที่**ขั้นตอนดำเนินการ (DO หรือ Policy Implementation)** ผ่านแผนงาน/โครงการ มาตรการต่างๆ ก็**ไม่มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวทางในยุทธศาสตร์ก่อนดำเนินการ** และถึงแม้การประเมินระหว่างการดำเนินงาน (Ongoing) โดยหน่วยงานต่างๆ และถึงแม้การประเมินระหว่างการดำเนินงาน (Ongoing) โดยหน่วยงานต่างๆ โดยสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งช่วยให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะกับสถานการณ์และปัจจัยแวดล้อมในช่วงเวลาปฏิบัติจริงได้ส่วนหนึ่ง แต่ผลการประเมินก็ยังไม่สามารถสะท้อนปัญหาหรือข้อจำกัดในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ส่วนใน**ขั้นตอนตรวจสอบและประเมินผล (CHECK หรือ Policy Evaluation)** ถึงแม้จะมีระบบการประเมินผลหลังการดำเนินแผนงาน/โครงการ (Post Evaluation) แต่**ขาดการติดตามผล (Follow-up) ในระดับผลลัพธ์และผลกระทบ** จากการดำเนินแผนงาน/โครงการ มาตรการ และกิจกรรม ซึ่งโดยมากไม่สามารถวัดผลได้ทันทีหลังเสร็จสิ้นโครงการ ส่งผลให้**ผลการประเมินไม่สะท้อนความเป็นจริงเท่าที่ควร และไม่มีการนำผลการประเมินข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานวางแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ เพื่อนำไปประกอบการวางแผนหรือปรับแนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป (Act)**

๓) **ขาดการวางระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินผลกระทบจากการดำเนินงานในภาพรวมของภารกิจเชิงบูรณาการที่มีการทำงานของหลายหน่วยงานและในระดับพื้นที่** โดยหน่วยงานประเมินผลมักใช้เครื่องมือที่เน้นการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการปฏิบัติงาน (Execution) ในโครงการ มากกว่ารายงานผลการประเมิน (Evalution) โดยการพิจารณาผลกระทบโครงการมักให้ความสำคัญกับการพิจารณาเปรียบเทียบค่าเป้าหมาย (expected) ที่คาดหวังกับค่าเป้าหมายที่เกิดขึ้นจริง (actual) ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานประเมินผลต่างๆ เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สสว. สศช. กพร.

มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลนโยบายใช้ค่าที่เก็บรวบรวมการดำเนินงานจริงตามเป้าหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ซึ่งมักเป็นข้อมูลการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ เช่น การใช้งบประมาณ การใช้พลังงาน การใช้กระดาษ หรือที่เรียกว่าข้อมูลระดับปัจจัยนำเข้า (input) และข้อมูลผลผลิต (output) เช่น จำนวนบุคลากรที่ผ่านการอบรม จำนวนครั้งของการประชุม จำนวนรายงาน เป็นต้น โดย**ไม่ได้มีการออกแบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะที่สามารถใช้ประมวลหรือวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์หรือความสำเร็จที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโดยรวม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลระดับผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact)** ระบบข้อมูลที่จัดเก็บจึงไม่สอดคล้องกับกลไกการจัดทำนโยบายที่เน้นการบูรณาการในหลายมิติและหลายหน่วยงาน (Agenda-based) และระดับพื้นที่ (Area Based) และไม่สามารถสนับสนุนการประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของประเทศในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้**การวิเคราะห์สภาพปัญหา และการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนาในระยะถัดไป**มีประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) และต้องปรับปรุงและวางระบบของหน่วยงานด้านข้อมูลให้ทันสมัยมากขึ้น

๓.๒.๔ **การนำผลการประเมินข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานวางแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ เพื่อนำไปประกอบการวางแผนในระยะต่อไป (Act/Adjust)** ที่ผ่านมา**ประเทศไทยยังขาดระบบการติดตาม (Monitoring System) ที่สามารถสะท้อนการตอบสนองต่อการรับผิดรับชอบ (Response for Accountability) จากรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี สู่นายกรัฐมนตรี** เพื่อการรับผิดรับชอบของส่วนราชการที่ชัดเจน **ดังนั้นจึงควรมีหน่วยงานหรือกลไกกลางที่มีบทบาทหลักในการดำเนินงานในส่วนนี้ ซึ่งต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รับผลการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงยุทธศาสตร์หรือแผนงาน/โครงการให้เหมาะสมตามที่ควรเป็น (ACT) ซึ่งในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีกลไก “คณะกรรมการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลของรัฐบาล (คตป.)”** มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ตามหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผลต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละสองครั้ง และส่งสำเนารายงานดังกล่าวให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย **แต่เป็นการรายงานผลการติดตามในส่วนที่ คตป. รับผิดชอบเท่านั้น โดยไม่ได้มีอำนาจตามกฎหมายที่บังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินนี้ไปปรับปรุงแผนงาน/โครงการของหน่วยงานของตน**

ในปัจจุบันภายใต้พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ สศช. มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามประเมินผล และส่งผลการติดตามและประเมินผล เสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา และให้ส่งไปหน่วยงานของภาครัฐ โดยมีการกำหนดเพื่อให้อำนาจหน้าที่แก่ สศช. ในหลายมาตรา ได้แก่ ใน**มาตรา ๑๑** กำหนดให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจัดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติทุกห้าปี หรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งด้านใดได้ หากคณะกรรมการฯ เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้คณะกรรมการฯ ขอความเห็นชอบ **มาตรา ๒๔** กำหนดว่า **เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อ สศช. ภายในเวลาและตามรายการที่ สศช. กำหนด และ<u>ให้ สศช. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการฯ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภาทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน</u>** ทั้งนี้ **<u>รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย</u>** นอกจากนี้**มาตรา ๒๗** ให้สำนักงานเผยแพร่รายงานที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐ และรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีและรายงานเป็นการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๔ ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน

นอกจากนี้ภายใต้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ ได้กำหนดขั้นตอนของการติดตามและตักเตือน ตั้งแต่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ส่งเป็นมติคณะรัฐมนตรี และแจ้งต่อประชาชน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการแก้ไขปรับปรุงและดำเนินการด้วย กล่าวคือ ใน**มาตรา ๒๕** หากหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการใดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้หน่วยงานนั้นทราบถึงความไม่สอดคล้องและแก้ไขปรับปรุงโดยให้แจ้งคณะกรรมการภายใน ๖๐ วัน **มาตรา ๒๖** กำหนดว่า ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่แจ้งการดำเนินการให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายในกำหนดเวลาไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติรายงานให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทราบเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและสั่งการต่อไป และถ้าคณะรัฐมนตรีแจ้งแล้วหน่วยงานยังไม่ดำเนินการ ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี มีมติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นตามหน้าที่และอำนาจให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง **ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขและแนวปฏิบัติใน พ.ร.บ. ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ภายใต้ พรบ. นี้ให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลนโยบายและการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง โดยมุ่งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานให้เกิดผลตามบทบาทภารกิจที่กำหนดและใช้งบประมาณของแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้ามากขึ้นในทุกด้าน โดยที่ประชาชนอยู่ดีมีสุขอันเป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ และที่สำคัญทำให้หลัก PDCA เปลี่ยนจากเส้นตรง (Linear) ไปเป็นวงจร (Cycle)**

จากการวิเคราะห์กลไกและสถาบันด้านเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่บริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนาตามกรอบ PDCA ข้างต้น สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาที่บั่นทอนประสิทธิภาพของการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งระบบของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีการปฏิรูปในหลายประเด็น อย่างไรก็ตาม ยังมีสภาพปัญหาด้านอื่นที่เป็นพื้นฐานและปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้การปฏิรูปสถาบันด้านเศรษฐกิจประสบความสำเร็จ ได้แก่ **ศักยภาพและภาวะผู้นำขององค์กร (Competency and Leadership) และเทคโนโลยีและระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)**

๓.๒.๕ **ภาวะผู้นำและศักยภาพของสถาบันด้านเศรษฐกิจ** (Leadership and Competency)

เมื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในตามการวิเคราะห์วงจร PDCA ดังกล่าว พบว่า อาจไม่ได้เกิดจากปัญหาเชิงโครงสร้าง (Structure) ของกลไกต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการ (Process) ในการทำงานอย่างสอดประสานกันของกลไกต่างๆ เพียงเท่านั้น แต่**กุญแจสำคัญที่เป็นเงื่อนไขหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ คือ เงื่อนไขของศักยภาพและภาวะผู้นำขององค์กร (Competency and Leadership)** หากไม่มีการปฏิรูปเพื่อแก้ไขเงื่อนไขนี้ แม้ว่าจะมีการปฏิรูปโครงสร้างและกระบวนการของสถาบันที่ทำหน้าที่บริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศอย่างดีแล้วก็ตาม ก็อาจไม่สามารถทำให้เกิดการ “ปฏิรูป” หรือ “การพลิกโฉม” สถาบันทางเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า สภาพปัญหาของภาวะผู้นำและศักยภาพขององค์กรที่อยู่ในระบบสถาบันการบริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนา มีดังนี้

๑) **ภาวะผู้นำ (Leadership)** คือการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำให้มาตรฐานของการปฏิบัติงานและความสามารถสูงขึ้นและเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ปฏิบัติงานให้ถึงมาตรฐานนั้น และยอมรับนับถือความเป็นบุคคลของผู้ร่วมงานดูเอาใจใส่ตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงาน แสดงความชื่นชมในความสามารถของผู้ร่วมงาน รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรม มีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ตามมีความศรัทธา ให้ความไว้วางใจ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนปฏิบัติงานหรือการเปลี่ยนแปลงองค์การให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น ผู้นำที่เฉื่อยชามีแนวโน้มที่จะตอบสนองภายหลังจะเกิดปัญหาขึ้นทำให้ประสิทธิผลน้อยกว่าผู้นำที่มีความกระตือรือร้น ท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

รวดเร็ว ระบบราชการไทยจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันการณ์ และผู้นำในหน่วยงานราชการจะต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถสร้างองค์กรให้เข้มแข็ง มีสมรรถนะสูง และมีพลวัตรสูง แต่**ปัจจุบันระบบราชการไทยกำลังเผชิญปัญหาการขาดภาวะผู้นำองค์กรอย่างมาก** ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญคือ **การแต่งตั้งผู้บริหารส่วนราชการ** มาจากการเลื่อนตำแหน่งจากคนภายในองค์กรเป็นหลัก โดยเฉพาะ**จากสายงานวิเคราะห์นโยบายและแผน หรือสายงานด้านวิชาการมาทำหน้าที่ผู้บริหารองค์กร ซึ่งกลุ่มผู้บริหารเหล่านี้ ส่วนใหญ่เติบโตมาจากสายวิชาการ และไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมและฝึกทักษะด้านการบริหารอย่างเป็นมืออาชีพ ที่มุ่งเน้นผลงาน (Result-based) มาโดยตรง** ซึ่งการเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีภาวะผู้นำสูงต้องอาศัยความรู้ทักษะทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้บริหารองค์กรราชการบางท่านประสบความสำเร็จในงานด้านวิชาการ แต่กลับประสบความล้มเหลวในงานด้านบริหาร ประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญในเรื่องนี้คือ **การปฏิรูประบบการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำในกับบุคลากรในทุกระดับขององค์กร ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มจากการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กร หากผู้บริหารระดับสูงเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ การพัฒนาศักยภาพองค์กรก็จะมีความเป็นไปได้มากที่จะประสบความสำเร็จ** โดยการดำเนินการที่สำคัญ คือ การออกแบบการปฏิรูประบบการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารระดับกลางในการขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานในระบบราชการอย่างเข้มข้น ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การส่งไปเข้าอบรมในหลักสูตรผู้บริหารเท่านั้น อาจจำเป็นต้องพิจารณาประกอบกับการปรับระบบประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย **อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้เป็นเรื่องอ่อนไหว จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบกลไกและระบบที่มีความรอบคอบและเหมาะสมกับลักษณะของแต่ละองค์กร**

๒) **ศักยภาพและองค์ความรู้ของบุคลากรในองค์กร** สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของหน่วยงานเกิดจากบุคลากรในองค์กรขาดศักยภาพหรือสมรรถนะหลัก (Core Competency) สำหรับการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่จำเป็นต่อพันธกิจหลักขององค์กร โดยสำหรับหน่วยงานด้านการวางแผน จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีลักษณะและศักยภาพ ๓ กลุ่ม คือ **นักวางแผน นักแปลงแผนสู่การปฏิบัติ และนักประเมินผล ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก** กล่าวคือ ต้องมีความรู้หลายด้าน (Generalist) และในขณะเดียวกันต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialist) ในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ให้ไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิเคราะห์จำเป็นต้องมีความรู้ในลักษณะสหสาขาวิชา (Multidisplinary) มากขึ้น เนื่องจากลักษณะความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความหลากหลายตามทัศนคติ ค่านิยม และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

๓) **หน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่บริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศทั้งระบบในวงจร PDCA ขาดเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการวางแผนและการวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับพลวัตรทางเศรษฐกิจและความทันสมัยของเทคโนโลยีในปัจจุบัน** โดยเฉพาะกระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์อย่างมีพลวัตร (Foresight Thinking) และไม่มีทักษะการใช้เครื่องมือเชิงนโยบายใหม่ๆ ที่เหมาะสม เช่น Policy LAB และ Big Data นอกจากนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินผลในระดับภาพรวมของประเทศ ยัง**ขาดความรู้ความเข้าใจภาพรวมของการพัฒนาประเทศระดับสาขา (Sector) และระดับพื้นที่ (Area)** รวมทั้งขาดการเรียนรู้ เข้าใจอย่างลึกซึ้งและถูกต้องในศาสตร์ของการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการประเมินโครงการและนโยบาย รวมทั้ง**ขาดมาตรฐานและระบบการรับรอง (Accredit) การประเมินผลที่ชัดเจน** สำหรับหน่วยงานที่มีบทบาทใน**การตัดสินใจจัดสรรงบประมาณ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้องานการพัฒนาด้านต่างๆ และสถานการณ์ปัญหาที่ชัดเจน**

๓.๒.๖ เทคโนโลยีและระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

เทคโนโลยีดิจิทัลปัจจุบันมีความก้าวหน้าและถูกใช้อย่างแพร่หลาย มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานทั้งในระดับภายในองค์กรและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างองค์กร ด้วยความสะดวกรวดเร็ว ลดภาระทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดทำและจัดเก็บเอกสาร ที่สำคัญคือข้อมูลที่เกิดขึ้นสามารถนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ได้รวดเร็วและดีกว่าระบบกระดาษ ส่งผลให้ในยุคนี้มีข้อมูลจำนวนมหาศาลถูกสร้าง ส่งต่อ จัดเก็บ ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และก่อให้เกิดระบบข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data ขึ้น

สำหรับ Big Data จะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ มีปริมาณข้อมูลจำนวนมาก (Volume) มีความหลากหลายของข้อมูล (Variety) และเป็นข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือ Real Time (Velocity) โดย Big Data จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การขับเคลื่อนแผน และการติดตามประเมินผลนโยบายสำคัญๆ ได้อย่างเข้มข้น และตรงจุดตรงประเด็น สามารถมีข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อตอบโจทย์ที่หลากหลายและตัดสินใจได้บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่จริง ไร้การปรุงแต่ง เช่น ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดสรรงบประมาณกับการประเมินความสำเร็จของนโยบาย เพื่อสนับสนุนระบบการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ดี ปัจจุบันภาครัฐของไทยภาครัฐยังเผชิญปัญหาข้อจำกัดในการสร้าง Big Data ที่สำคัญคือ

๑) **ขาดความเข้าใจในการจัดทำ Big Data** การทำ Big Data นั้นไม่ได้หมายถึงการมีแค่ฐานข้อมูลหรือ Data Base ขนาดใหญ่เท่านั้น แต่ต้องประกอบไปด้วยข้อมูล ๓ ลักษณะดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น คือ ปริมาณข้อมูลจำนวนมาก (Volume) มีความหลากหลายของข้อมูล (Variety) และเป็นข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือ Real Time (Velocity) โดยปัจจุบันพบว่าหน่วยงานภาครัฐไปให้ความสำคัญกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือพัฒนาเทคโนโลยีเสียเป็นส่วนใหญ่ และมีการตั้งเรื่องของบประมาณมาดำเนินการ โดยไม่ได้เตรียมวางรากฐานของระบบการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อรองรับการเป็น Big Data ซึ่งก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการลงทุน รวมถึงไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าวได้อย่างเต็มศักยภาพ

๒) **ขาดกรอบหรือแนวทางการบริหารจัดการข้อมูล** การทำ Big Data หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องวางระบบการจัดทำและบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีธรรมาภิบาล (Data Governance) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ และสามารถเชื่อมโยงและนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ได้ โดยไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล หรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดกรอบ หรือแนวทางด้านธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) ที่เป็นมาตรฐานกลางเพื่อให้แต่ละหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่อาจต้องมีการเชื่อมต่อหรือขอข้อมูลจากภาครัฐต้องพึงปฏิบัติ

๓) **ขาดวิสัยทัศน์ในการจัดทำระบบจัดเก็บและติดตามข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล** ในอดีตข้อมูลส่วนใหญ่ที่ประเทศต่างๆ มีการจัดเก็บจะอยู่ในรูปแบบข้อมูลที่มีโครงสร้างชัดเจน (Structured data) แต่ปัจจุบันในต่างประเทศเกือบร้อยละ ๘๐ ของข้อมูล Big Data จะเป็นข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured data) หรือกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured) ขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในระบบ Big Data ได้สะดวกมากขึ้น เช่น ข้อมูล Twitter หรือ Web Crawler เป็นต้น ในขณะที่ข้อมูลหน่วยงานภาครัฐไทยที่จัดเก็บส่วนมากยังเป็นข้อมูลที่มีโครงสร้างชัดเจน (Structured data) สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นรูปแบบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่ยังคงยึดติดเงื่อนไขและรูปแบบเดิม และในบางหน่วยงานยังมีวิธีการจัดทำหรือจัดเก็บข้อมูลต่างๆ อย่างกระจัดกระจาย ไม่เป็นระบบ เช่น จดบันทึกในกระดาษ หรือเอกสารและเก็บในคลังเก็บเอกสาร เป็นต้น ทำให้ข้อมูลจำนวนมากไม่สามารถนำมาวิเคราะห์หรือใช้ประโยชน์ได้

ทั้งนี้ หากได้มีการส่งเสริมหรือพัฒนาให้เจ้าหน้าที่รัฐมีวิสัยทัศน์ในการออกแบบวิธีการทำงานและมีการนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีมาใช้ที่หลากหลาย จะทำให้ข้อมูลที่มีการจัดเก็บมีรูปแบบข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured data) หรือกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured) เพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้ระบบ sensor หรือการติดตามข้อมูลพฤติกรรมการใช้งานเว็บไซต์ หรือจาก Social Media เป็นต้น

นอกจากนี้ แม้ว่าหน่วยงานรัฐจะมีการจัดเก็บข้อมูลจำนวนมาก แต่ก็เป็นข้อมูลที่นอนนิ่งและเอามาใช้วิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ได้น้อย เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐยังไม่มีทักษะในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างเต็มที่ เช่น ไม่สามารถตั้งโจทย์เพื่อตรวจสอบ ติดตาม คาดการณ์ในประเด็นต่างๆ ได้ เป็นต้น ประกอบกับในบางหน่วยงานคุ้นชินกับการตัดสินใจบนพื้นฐานความเชื่อ ประสบการณ์จากความคิดเห็น และความรู้สึก มากกว่าการวิเคราะห์โดยใช้ Big Data

๔) **ขาดการเชื่อมโยงระหว่างกันได้** สำหรับข้อมูลขนาดใหญ่หรือ Big Data ต้องมีลักษณะเปิด (Open Data) ที่พร้อมจะมีการเชื่อมโยงระหว่างกัน เนื่องจากการวิเคราะห์ประเด็นหนึ่งอาจต้องใช้ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ มากกว่า ๑ หน่วยงาน แต่หน่วยงานราชการส่วนใหญ่เก็บข้อมูลเป็นข้อมูลแบบปิด ประกอบกับการเลือกใช้เทคโนโลยีของแต่ละหน่วยงาน ที่มีผู้ให้บริการจากภาคเอกชนที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันได้

๕) **ขาดเทคโนโลยีสำหรับโครงสร้างข้อมูลแบบใหม่** การพัฒนา Big Data ทำให้ประเทศจะต้องลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลเพิ่มเติม ระบบการจัดการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์แบบดั้งเดิมหรือ RDBMS ไม่สามารถจะรองรับข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured data) ได้ ดังนั้น หน่วยงานจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น รวมถึงการลงทุนทางด้านระบบข้อมูลเชิงลึก (Business Intelligence) และเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ (Analytical Tool) อย่างไรก็ดี การลงทุนดังกล่าวหน่วยงานต้องดำเนินการโดยมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง Big Data และมีการวางแผนและสร้างความพร้อมต่างๆ ในการจัดการด้านระบบข้อมูลของหน่วยงานก่อนด้วย

๖) **ขาดบุคลากรเพื่อรองรับการปรับสู่ระบบ Big Data** การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ **Big Data Analytics ต้องการบุคลากรที่เป็นมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นนักสารสนเทศศาสตร์ (Data Scientist) ไม่ใช่เพียงโปรแกรมเมอร์ (Programmer) หรือนักวิเคราะห์เชิงธุรกิจ (Business Analyst) เท่านั้น** การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเตรียมการอย่างเป็นระบบ และเร่งด่วน โดยในระยะเร่งด่วนหน่วยงานอาจใช้วิธีการดึงดูดบุคลากรที่มีทักษะด้านนี้เข้ามาในหน่วยงานก่อน แต่ในระยะต่อไปควรมีการพัฒนาและสร้างบุคลากรสำหรับเทคโนโลยี Big Data ในองค์กรขึ้นมาด้วย

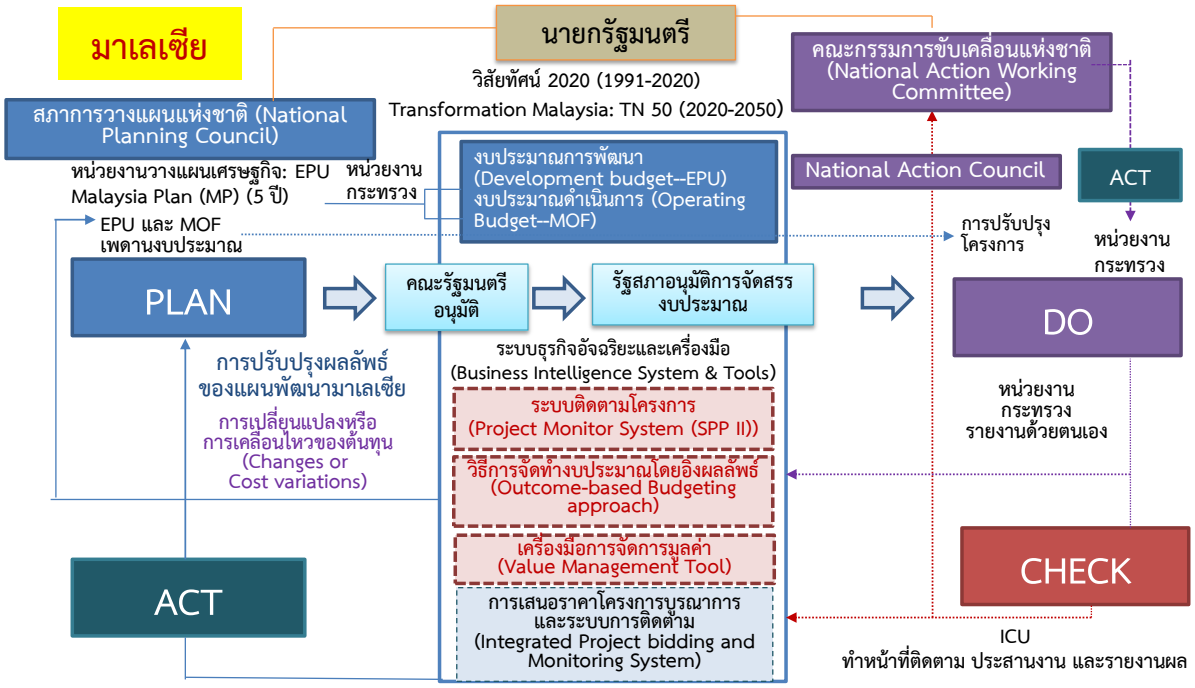
๓.๓ กรณีศึกษาแนวทางการปฏิรูปสถาบันเพื่อบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี

การบริหารจัดการนโยบายสาธารณะสู่ความสำเร็จ เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการบริหารจัดการนโยบายเศรษฐกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชน โดยกระบวนการจัดทำนโยบาย (Planning) ต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และประชาชนอย่างเป็นธรรม และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติ (Doing) จนประสบความสำเร็จ มีระบบติดตามประเมินผล (Checking) ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีกระบวนการส่งข้อมูลผลการติดตามประเมินผลย้อนกลับ (feedback) เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงยุทธศาสตร์และแผนงาน/โครงการที่อยู่ระหว่างการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จหรือสำหรับการปรับปรุงในอนาคต (Acting) ซึ่งจะสร้างความน่าเชื่อถือของรัฐบาลและสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนต่อนโยบายพัฒนาของประเทศ

ปัจจุบันประเทศกำลังพัฒนาที่สามารถบริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ บนพื้นฐานของวงจร PDCA ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ **ประเทศมาเลเซีย** ที่มีแนวปฏิบัติในการวางแผนพัฒนาระดับชาติที่ดีและครบวงจร โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว และมีการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานวางแผนและหน่วยงานปฏิบัติผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ สถาปัตยกรรมการวางแผนระดับชาติมีการเชื่อมต่อระหว่างแผนพัฒนาระยะยาว ระยะกลาง และการนำแผนสู่การปฏิบัติ มีการออกแบบนโยบายและแผนงาน/โครงการร่วมกันแบบบนลงล่าง (Top-down) และล่างขึ้นบน (Bottom-up) โดยมีการทำงานร่วมกันในการกำหนดแผนงาน/โครงการระหว่างหน่วยงานวางแผนส่วนกลาง (Economic Planning Unit: EPU) และระดับรัฐ (State Economic Planning Unit) กระทรวงการคลัง และหน่วยงานด้านการวางแผนและจัดสรรกำลังคนภาครัฐ รวมทั้งภาคีการพัฒนาต่างๆ ผ่านกลไกการวางแผนที่มีกฎหมายและอำนาจหน้าที่รองรับ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการกำหนดแผนงาน/โครงการด้านการพัฒนาที่ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศในช่วงเวลานั้นๆ และมีระบบการติดตามประเมินผลเพื่อสนับสนุนและปรับปรุงการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและทันสถานการณ์ ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในขั้น**การวางแผน (PLAN)** ระบบการวางแผนพัฒนาระดับชาติของมาเลเซียมีการพัฒนาและการถ่ายระดับจากวิสัยทัศน์ระยะยาวจาก Outline Perspective Plan (OPP) ระยะ ๒๐ – ๓๐ ปี และวิสัยทัศน์ ๒๐๒๐ (Vision ๒๐๒๐) สู่แผนพัฒนาระยะกลาง ๕ ปี หรือที่เรียกว่า Malaysia Plan (MP) ซึ่งมี EPU เป็นหน่วยงานหลักในการยกร่างแผนฯ ผ่านกลไกการระดมสมองเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลาง ระดับรัฐ และเขต ภาคเอกชนและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ผ่านคณะทำงานด้านเทคนิคในการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน (Inter-Agency Planning Group Technical Working Group) และการประชุมกลุ่มย่อยมากกว่า ๑๔๐ กลุ่ม เพื่อประกอบการยกร่างก่อนการนำเสนอต่อคณะกรรมการวางแผนการพัฒนาระดับชาติ (National Development Planning Committee) ซึ่งมีเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (Chief Secretary to the Government) เป็นประธาน ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี และสภาเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป กล่าวได้ว่า เป็นการวางแผนแบบ Top down และ Bottom up ซึ่งหน่วยงานวางแผนในส่วนกลาง และในระดับรัฐมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนพัฒนาและกลั่นกรองแผนงาน/โครงการร่วมกัน มีการเปิดรับองค์ความรู้ เทคนิค และแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนจากภาคีการพัฒนาทั้งในประเทศและจากองค์กรระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบ

การสำรวจประเทศที่มีแนวปฏิบัติการบริหารจัดการยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี

สำหรับ**การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ (DO) โดยการเชื่อมต่อระหว่างการวางแผนและการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ** ตลอดจนการค้นพบข้อติดขัดในการดำเนินงาน และสนับสนุนการประสานงานระหว่างหน่วยงานปฏิบัติ EPU จะดำเนินการร่วมกับกระทรวงการคลัง ซึ่งมีหน้าที่ในการประมาณการรายได้และกรอบการใช้จ่ายรายปี รวมทั้งกรอบงบประมาณระยะกลาง (Medium term expenditure framework : MTEF) ทั้งนี้ งบประมาณของมาเลเซียแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ งบประมาณสำหรับแผนงาน/โครงการเพื่อการพัฒนา (Development (capital) budget) และงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน (Operating budget) โดย **EPU มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติแผนงาน/โครงการพัฒนา รวมทั้งงบประมาณดำเนินการ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนพัฒนาและกรอบวงเงินงบประมาณ (ceiling) สำหรับโครงการใหม่เป็นสำคัญ ส่วนงบประมาณดำเนินงานทั่วไปกระทรวงการคลังเป็นผู้จัดเตรียมและพิจารณาอนุมัติ** โดยงบประมาณที่จัดสรรในการดำเนินแผนงาน/โครงการเป็นแบบราย ๒ ปี (two-year rolling plan cycle) แต่จะมีการทบทวนการดำเนินงานประจำปีเพื่อปรับปรุงและป้องกันไม่ให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาและเป้าหมายภาพรวมของประเทศ นอกจากนี้การเสนอโครงการทุกโครงการจะต้องทำผ่านระบบการติดตามโครงการ (Project Monitoring System II หรือ SPPII) เพื่อให้ EPU พิจารณาและอนุมัติ และเมื่อ EPU อนุมัติงบประมาณโครงการการพัฒนาใหม่ (New Development (capital) budget) แล้ว กระทรวงการคลังจะประเมินกรอบงบประมาณเพื่อดำเนินงาน (Operating budget) หน่วยงานด้านการวางแผนและจัดสรรกำลังคนภาครัฐ (Public Service Department: The Civil Servant Agency) จะทำการประเมินกำลังคนที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงาน

สำหรับ**การติดตามประเมินผล (CHECK)** ประเทศมาเลเซียมีหน่วยงานการติดตามการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ (Implementation Coordination Unit : ICU) ทำหน้าที่ในการติดตามการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาทางกายภาพ (Physical projects) โดยเฉพาะ โดยมีการนำระบบสารสนเทศ SPPII เพื่อการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของแผนงาน/โครงการ ซึ่งมาเลเซียใช้ระบบดังกล่าวมากว่า ๒๐ ปีแล้ว โดยหน่วยงานต้องรายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง โครงการใดที่มีปัญหาการดำเนินงานล่าช้าต่ำกว่าเกณฑ์ที่

กำหนด ICU จะเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และหากโครงการใดมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงบประมาณและต้นทุนการดำเนินงานต้องรายงานไปยังส่วนงานงบประมาณการพัฒนา (Development Budget Section) ภายใต้ EPU เพื่อพิจารณาทบทวนและอนุมัติ ซึ่งกระทรวงการคลังจะมีส่วนช่วยในการพิจารณา โดยพิจารณาประกอบกับงบประมาณในส่วนดำเนินการ (Operating budget) ด้วย เมื่อโครงการดำเนินการแล้วเสร็จ ผลการดำเนินงานจะถูกรายงานไปยัง EPU เพื่อทำการประเมินผลการดำเนินงาน (assessment) ทบทวนและวัดผลของการดำเนินงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ (evaluation) ต่อไป และเพื่อให้การบริหารงบประมาณรายจ่ายมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อแผนพัฒนาและยุทธศาสตร์ระดับประเทศ มาเลเซียได้มีการปฏิรูปการบริหารงานโดยนำเครื่องมือการบริหารงานงบประมาณใหม่ๆ มาใช้ เช่น แนวทางงบประมาณที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-based Budgeting Approach) และเครื่องมือการบริหารจัดการมูลค่า (Value Management Tool)

นอกจากนี้ ผลจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินการที่ผ่านมาจะถูกนำไปใช้ใน**การปรับปรุงการดำเนินแผนงาน/โครงการอย่างต่อเนื่องและทันสถานการณ์ (Act)** โดยหลังจากการติดตามและค้นพบปัญหาในการดำเนินโครงการแล้ว ICU จะทำหน้าที่รายงานปัญหาอุปสรรคต่อคณะกรรมการการขับเคลื่อนการดำเนินงานระดับชาติ (National Action Working Committee) ซึ่งมีเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นประธาน และต่อสภาขับเคลื่อนการดำเนินงานระดับชาติ (National Action Council) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานตามลำดับ และต้องมีการทบทวนรายปีเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างแผนและการปฏิบัติ ซึ่งผลการดำเนินงานโครงการในแต่ละปีจะเป็นข้อมูลประกอบและเป็นคู่เทียบ (Benchmark) ในการพิจารณาผลข้อเสนอแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานปฏิบัติเสนอในปีถัดไป ผลจากการมีกระบวนการจัดการวางแผนที่ดี ทำให้ประเทศมาเลเซียสามารถเพิ่มรายได้ต่อหัวได้สูงขึ้นและกำลังจะก้าวข้ามการเป็นประเทศรายได้ปานกลางสู่การเป็นประเทศที่รายได้สูงและพัฒนาแล้วในระยะเวลาอันใกล้นี้

ในขณะที่ประเทศมาเลเซียมีระบบนโยบายที่ครบวงจร PDCA แต่**ประเทศไทยกลับยังมีกระบวนการบริหารจัดการนโยบายบนหลัก PDCA ที่ไม่ครบวงจร** (Incomplete Cycle) ดังที่วิเคราะห์ข้างต้น ดังนั้นควรมีการปฏิรูปขั้นตอนการบริหารจัดการยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม สปท. ได้เสนอการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐไปแล้ว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในขั้นตอนการบริหารจัดการยุทธศาสตร์บนหลัก PDCA แต่เป็นบางส่วนของการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรมีการปฏิรูปสถาบันการทางเศรษฐกิจ ที่เป็นหัวใจของระบบอย่างแท้จริง และรวมทั้งยังจะต้องศึกษาข้อเสนอปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐที่ สปท. เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาต่อยอดและขับเคลื่อนการปฏิรูปนั้นให้ประสบผลสำเร็จ จะทำให้การบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาสามารถนำพาการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูงตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้

๓.๔ หลักการและข้อเสนอการปฏิรูป

ในการจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปด้านสถาบันทางเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจได้กำหนดหลักการสำคัญของการปฏิรูป ก่อนที่จะพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะตามหลักการดังกล่าว มีสาระสำคัญดังนี้

๓.๔.๑ หลักการสำคัญของการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ

ในการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการยกระดับการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐาน**หลักการสำคัญ คือ การมีกระบวนการบริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์แบบเป็นระบบครบวงจรของ PDCA และมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน** โดยต้องมีลักษณะ ดังนี้ (๑) **เป็นระบบที่สามารถบริหารจัดการของยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ มีมาตรฐาน**

และเป็นที่ยอมรับ ตั้งแต่ก่อนจัดทำยุทธศาสตร์ ขับเคลื่อนสู่ปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องสามารถปรับตัวได้เร็ว โดยต้องสามารถปฏิรูป โครงสร้าง กระบวนการ ความเป็นผู้นำ อำนาจหน้าที่ในการสั่งการ และความเป็นอิสระให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงได้เร็ว (๒) **เป็นระบบที่สามารถกำหนดประเด็นพัฒนาในลักษณะสหสาขาทั้งประเด็นเชิงวาระยุทธศาสตร์ (Agenda based) ประเด็นเชิงพื้นที่ (Area based) และประเด็นเชิงภารกิจ (Function based) มุ่งให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบในลักษณะที่เชื่อมโยงแผนงาน/โครงการระหว่างหน่วยงานปฏิบัติต่างๆ** ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศในระดับภาพรวมของประเทศได้ (๓) **เป็นระบบบริหารจัดการยุทธศาสตร์ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม**

ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีบทบาทหลักในแต่ละขั้นตอนของวงจร PDCA ต้องถูกปฏิรูปให้มีลักษณะตามหลักการที่คาดหวังเพื่อการบริหารจัดการที่ดี (Guiding Principles) ดังนี้

๑) **หน่วยงานจัดทำยุทธศาสตร์/นโยบาย (Planning/ Strategic Unit)** ต้องสามารถทำหน้าที่เป็นสมองของประเทศ เป็นต้นหนที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ทิศทางภาพรวมการพัฒนาประเทศในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง มีทักษะการใช้นวัตกรรม (Innovation) ในการจัดทำนโยบายที่หลากหลายและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างรวดเร็ว และมีการผนึกกำลังของหน่วยงานวางนโยบายและแผน (Synergy of Policy) รวมทั้งการออกแบบประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการที่สำคัญ พร้อมถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ

๒) **หน่วยงานจัดสรรงบประมาณ (Budgetary Unit)** ต้องสามารถจัดสรรงบประมาณไปสู่หน่วยงานปฏิบัติ โดยต้องเป็นกลไกหลักที่เชื่อมต่อระบบการกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์ และระบบการขับเคลื่อนนโยบาย/ยุทธศาสตร์ให้สามารถบรรลุเป้าหมายโดยรวมของประเทศอย่างมีประสิทธิผล สะท้อนการยกระดับเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยยะสำคัญ ภายใต้กรอบการคลังยั่งยืนในระยะยาวของประเทศ

๓) **หน่วยงานขับเคลื่อนนโยบาย (Execution Unit)** ให้มีกลไก กระบวนการหรือหน่วยงานเพื่อดำเนินการตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยต้องดำเนินการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพเป็นสำคัญ (Result-Oriented and Efficiency) มีการจัดลำดับความสำคัญของการใช้ทรัพยากร (Resource Match Priority) สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานแบบบูรณาการ (Coordination and Integration) และมีความรับผิดรับชอบ (Accountablity) โดยให้กระทรวงด้านเศรษฐกิจ มีหน้าที่ดำเนินการจัดทำขับเคลื่อน ติดตาม และติดตามผลแผนงาน/โครงการในลักษณะภารหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และทำงานร่วมกับกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนประเด็นบูรณาการผ่านองค์กรอิสระ และมีองค์กรอิสระกลางที่เรียกว่า Implementation Collaboration Unit: ICU) เพื่อทำหน้าที่ประสานขับเคลื่อนประเด็นบูรณาการในลักษณะที่เป็นธรรมาภิบาลผ่านความร่วมมือ (Collaborative Governance)

๔) **หน่วยงานติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation Unit)** ให้มีกลไกเพื่อเพิ่มศักยภาพและความอิสระในการดำเนินการติดตามประเมินผล พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลติดตามประเมินผลให้ถูกต้อง (Validity) สมบูรณ์ (Integrity) เชื่อถือได้ (Reliability) และย้อนกลับหรือป้อนกลับ เพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงหรือเป็นข้อมูลต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์ต่อไปได้ (Relevant Feedback) ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผล ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาแผนของหน่วยงานตน (Culture of Self Improvement or Development)

๕) **หน่วยงานนำผลการติดตามและประเมินผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแผนในระยะต่อไป** ต้องมีความรวดเร็วและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้ใช้ในขณะนั้น **(Fast and Adaptive)** อีกทั้งมีระบบตรวจสอบ

และวัดประสิทธิภาพของระบบประเมินผล (Audit) เพื่อทำให้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแผนงาน/โครงการ และยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖) **หน่วยงานข้อมูลและสถิติของประเทศ (National Data Unit)** ต้องสามารถสร้างข้อมูลทุกด้านให้เพียงพอ หลากหลาย เรียกใช้ได้รวดเร็ว และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการสร้างและใช้ Big Data เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจตลอดวงจรนโยบายบนหลักการ PDCA

๓.๔.๒ ข้อเสนอการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ มีข้อเสนอการออกแบบระบบและกระบวนการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ใหม่ (Process/Procedure and System Redesign) ภายใต้แนวคิด หลักการ และขั้นตอน PDCA ที่ครบวงจร ดังนี้

๑) **ปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการยุทธศาสตร์ครบวงจร PDCA ในระบบเปิด** โดย**สร้างกลไกให้เกิดการบูรณาการ เชื่อมโยงที่แข็งแกร่ง (Process and Procedure)** ซึ่งต้องมีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ รวมทั้งกระบวนการทำงานของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจต่างๆ โดย

- **ปรับกระบวนการเชื่อมต่ออย่างมีบูรณาการระหว่างแผนงาน-แผนเงิน-แผนคน** โดยกำหนดสายบังคับบัญชาของหน่วยงานกลางที่อยู่ในกระบวนการแผนและยุทธศาสตร์ทั้งหมด ได้แก่ สศช. สงป. สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงาน ก.พ. อยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาเดียวกัน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีบูรณาการระหว่างแผนงาน แผนเงิน และแผนคน และ**ปรับบทบาทให้ สศช. เป็นหน่วยงานหลักในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงาน/โครงการที่มีผลกระทบสูง (Flagship Project) ที่มีลักษณะคาบเกี่ยวกับหลายหน่วยงาน หรืองบประมาณแบบบูรณาการ (Agenda-based Budget)** โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงบประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำนักงบประมาณต้องจัดสรรงบประมาณตามที่ สศช. ได้พิจารณาแล้ว ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณตามที่ สศช. พิจารณา สำหรับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในแผนงาน/โครงการตามภารกิจปกติ (Function-based Budget) และงบประมาณสำหรับพื้นที่ (Area-based Budget) ให้สำนัก

งบประมาณเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามเดิม ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการให้การจัดสรรงบประมาณสามารถตอบสนองเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศได้อย่างตรงประเด็นมากขึ้น

- **ปรับระยะเวลาของการกำหนดเป้าหมายของกรอบการใช้จ่ายงบประมาณในระยะกลาง** (Medium term expenditure framework) ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้เป็นแผนระยะปานกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายระดับ (Cascade) จากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ลงสู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิผล

- **สร้างข้อตกลงร่วมของกลุ่มหรือฉันทามติ (Commitment)** ด้วยการใช้เทคนิค policy lab และประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างสะพานเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติหรือการถ่ายระดับ โดยให้ สศช. เป็นหน่วยงานประสานจัดประชุมร่วมกับ สงป. กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงาน ก.พ. เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในแนวคิดหลักและทิศทางการพัฒนาของประเทศในภาพรวม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่เป้าหมายระดับผลกระทบ ผลลัพธ์ และผลผลิต ตลอดจนเข้าใจแนวทางการพัฒนาที่ตรงกันอย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกันระหว่างแผนงาน แผนจัดเก็บ และบริหารรายจ่าย และการจัดเตรียมกำลังคนภาครัฐ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนทั้งแผนจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการ และแผนจัดสรรงบประมาณที่เป็นงานประจำ พร้อมจัดให้มีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และนำเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาส่งต่อหน่วยขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

- สร้างกลไกการบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายสำคัญ ผ่านความร่วมมือ (Collaborative Governance) โดย**จัดตั้งเป็นองค์กรอิสระกลางที่เรียกว่าหน่วยงานขับเคลื่อนการปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Implementation Collaboration Unit : ICU)** เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานในลักษณะเป็นหน่วยเดียว (single platform หรือ single network) เพื่อดำเนินการร่วมกัน โดย

  - พิจารณาประเด็นการพัฒนาหลักที่มีผลกระทบต่อประเทศสูง และมีลักษณะคาบเกี่ยวหรือต้องบูรณาการการทำงานของหลายหน่วยงาน เช่น การยกระดับผลิตภาพ (Productivity) มาตรฐานนวัตกรรม หรือการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เช่น การปรับโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐานและนวัตกรรมแห่งชาติ และ ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดในประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ และ ๓.๔ ต่อไป

  - จัดประชุมเพื่อสื่อสารทำความเข้าใจเป้าหมาย ประเด็นพัฒนาสำคัญ และแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายกระทรวง (Cross-cutting Agenda) และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแต่ละกระทรวงโดยตรง ซึ่งอาจเป็นทั้งงานประจำและโครงการลงทุน เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าใจอย่างชัดเจน และสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการจัดแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการของกระทรวง ที่ยึดโยงกับเป้าหมายและประเด็นพัฒนาประเทศโดยรวมได้อย่างสอดคล้องกัน

- **พัฒนาระบบติดตามประเมินผลแบบเปิดและบูรณาการระบบรายงานการประเมินผลผ่านความร่วมมือ (Open and Connected Mornitoring and Evaluation)** โดยกำหนดกลไกหลักที่ทำหน้าที่ประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาในภาพรวมของประเทศ ซึ่งต้องมีอำนาจตามกฎหมายที่สามารถสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รายงานผลการดำเนินการและเสนอคณะรัฐมนตรีให้สั่งการหน่วยงานให้รับผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงยุทธศาสตร์หรือแผนงาน/โครงการให้เหมาะสมตามที่เสนอแนะได้ **โดยอาจตั้งเป็น “คณะกรรมการขับเคลื่อนและประเมินผลแห่งชาติ” และให้มีสำนักงานคณะกรรมการฯ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานดำเนินงาน** ซึ่งใน

ระยะแรกอาจให้ สศช. (สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา) ทำหน้าที่เป็นกลไกนี้ก่อน และในระยะต่อไปอาจพิจารณาจัดตั้งเป็นหน่วยงานประเมินผลกลางของประเทศ โดยแนวทางและรูปแบบการประเมินผลในภาพรวมจะต้องถูกออกแบบในลักษณะร่วมรับผิดรับชอบ (Accountability) ในลักษณะที่มีการกำหนดตัวชี้วัดร่วม (Joint KPIs) ที่จะต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ในภาพรวมของประเทศ และมีการถ่ายระดับ (Cascade) ตัวชี้วัดลงมาในระดับแผนงาน/โครงการของหน่วยงานปฏิบัติและในระดับพื้นที่/จังหวัด โดยต้องมีระบบรายงานฉบับเดียว (Single Report) เพื่อใช้ในการประเมินโดยรวม (รายละเอียดปรากฏในประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕)

๒) **พัฒนาศักยภาพและภาวะผู้นำ (Competency and Leadership)** ของหน่วยงานวางแผน/ยุทธศาสตร์และหน่วยงานปฏิบัติ โดย

- **ศึกษาวิจัยวงจรการบริหารจัดการนโยบายสาธารณะบนหลัก PDCA** ของประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาระบบ PDCA ของไทยให้ครบวงจร (cycle) ซึ่งปัจจุบัน สศช. ร่วมกับ ธนาคารโลกศึกษาระบบ PDCA ของหลายประเทศเพื่อใช้เป็นบทเรียนให้กับประเทศไทย อีกทั้ง สศช. ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมชนการวางแผน (Community of Planning) ของประเทศมาเลเซีย โดยการสนับสนุนจากธนาคารโลก และมีโครงการเป็นเจ้าภาพการประชุมเวทีหารือระดับสูงของหน่วยงานวางแผนระดับประเทศในสมาชิกอาเซียน เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานวางแผนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

- **สร้าง พัฒนา และใช้กลไกและเครื่องมือการกำหนดนโยบายใหม่ๆ** เช่น Policy Lab, Visionary, Futurist and Scenario Analysis, Policy Sandbox และอื่นๆ เพื่อใช้ในการกำหนดประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการ ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน (Cross-Cutting) โดยมุ่งให้เกิดการเชื่อมโยงประเด็นและเป้าหมายการพัฒนาตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาฯ จนกระทั่งถึงแผนงาน/โครงการ และแผนปฏิบัติการของหน่วยงานปฏิบัติ ทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ ทั้งนี้ การทำ Policy Lab หรือ Policy Sandbox สำหรับประเด็นการพัฒนาแต่ละประเด็น จำเป็นต้องมีการออกแบบที่เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาและผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการพัฒนาด้วย

- **พัฒนาระบบบริหารบุคลากรภาครัฐให้ทันสมัย (Modernization and Human Resource Development)** และมีความเป็นมืออาชีพ (Professional) โดยปรับเปลี่ยนวิธีการในการสรรหาข้าราชการระดับสูงที่จะเป็นผู้นำองค์กร โดยประยุกต์ใช้วิธีการแบบองค์กรเอกชนหรือองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น ในตำแหน่งระดับสูงของข้าราชการให้สามารถสรรหาได้จากบุคคลภายนอก ที่ไม่จำเป็นต้องเลื่อนขึ้นมาจากข้าราชการในหน่วยงานนั้น โดยใช้วิธีการสรรหาแบบเปิด (Open Recruitment) ที่เปิดโอกาสให้ทั้งคนภายในและภายนอกสมัครเข้าแข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กร และมีเงื่อนไขการทำงานแบบเป็นสัญญาที่มีช่วงระยะเวลาจ้างระบุชัดเจน โดยต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกปี เพื่อพิจารณาต่อสัญญาการจ้าง ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานจะต้องมีพันธะผูกพัน (Commitment) ต่อการขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานอย่างเต็มศักยภาพ

๓) **พัฒนาและใช้ระบบ Big Data เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์ ทั้งวงจร PDCA ตั้งแต่การจัดทำนโยบาย ขับเคลื่อน ตลอดจนติดตามประเมินผล** เพื่อสนับสนุนการจัดทำนโยบายที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูล/หลักฐานเชิงประจักษ์ (Open Evidence-based Policy Making) และเป็นแบบเปิดและเชื่อมโยง (Open and Connected Policy Cycle) รวมทั้งสนับสนุนการใช้ระบบการจัดทำรายงานฉบับเดียว (single report) ด้วย โดยเครื่องมือ Big Data ที่พัฒนาขึ้นจะสามารถรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนผลการดำเนินงาน

ตามแผนงาน/โครงการ ทั้งในด้านการกำหนดปัจจัยนำเข้า กระบวนการในการดำเนินโครงการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ที่เชื่อมโยงไปสู่ผลที่คาดหวังในระดับยุทธศาสตร์ได้ ตลอดจนเป็นข้อมูลที่ตอบโจทย์ตามช่วงเวลาที่ทำการประเมินทั้งก่อน ระหว่างดำเนินการ หลังแผนงาน/โครงการเสร็จสิ้นแล้ว และเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน (Real Time)

๓.๕ วงเงินและแหล่งเงิน

.....

๓.๖ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๓.๖.๑) เสริมสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (high performance economic)

๓.๖.๒) สร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ (more sustainable economic development)

๓.๖.๓) สถาบันเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจตามหลัก PDCA มีสมรรถนะสูง (high performance economic development management institution) และที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประด็นการปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์

๓.๗ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ถึง ๕ ปี

๓.๘ ตัวชี้วัด

๓.๘.๑) **ผลผลิต**

๑) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์กรชั้นนำในการชี้ทิศทางประเทศที่ชัดเจนและถ่ายทอดสร้างความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนได้อย่างชัดเจน และเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ทั้งวงจร PDCA มีโครงสร้างหน่วยงานที่มีความยืดหยุ่นสูง (Agility) พร้อมเปลี่ยนแปลงตามบริบทโลกอย่างรวดเร็ว สามารถจัดทำนโยบายและกำหนดประเด็นพัฒนาแบบหลากหลายสาขาตามหลักฐานเชิงประจักษ์ (Open – evidence based Policy and Issue Making) ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

๒) มีระบบและกระบวนการจัดสรรงบประมาณที่สามารถเชื่อมโยงและถ่ายระดับ (cascade) เป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับประเทศสู่ระดับปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

๓) มีระบบธรรมาภิบาลผ่านความร่วมมือ (collaborative Governance) กระทรวงเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง และพื้นที่หรือจังหวัด เป็นองค์กรที่มีศักยภาพสูงในการนำแผนหรือยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนงาน/โครงการ ขับเคลื่อน ติดตามและประเมินผลการดำเนินการผ่านกลไกบูรณาการที่เน้นการบริหารสาธารณะในลักษณะรับผิดรับชอบ (Accountable Administration) และธรรมาภิบาลผ่านความร่วมมือ (collaborative Governance) รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในลักษณะรายงานฉบับเดียว (single report) เสนอต่อหน่วยงานด้านการประเมินผลภาพรวมของประเทศ ได้แก่ สศช. สงป. และสำนักงาน ก.พ.ร.

๔) มีการจัดตั้งหรือปรับโครงสร้างกลไกที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนแผนงานโครงการเชิงบูรณาการ ในลักษณะหน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนาผ่านความร่วมมือ (Implementation Collaboration Unit) อย่างน้อย ๓ กลไกหลัก ได้แก่ จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐานและนวัตกรรมแห่งชาติ จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ และปรับโครงสร้างสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๕) มีเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น RIA และ Policy Lab เป็นต้น ที่ออกแบบมาอย่างเหมาะสม ในการใช้ในกระบวนการจัดทำและประเมินผลยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ ก่อนการดำเนินการ (Ex-ante evaluation) ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ผ่านถ่ายระดับแผนระดับต่างๆ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูป และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีระบบการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมที่สามารถเชื่อมโยงแผนในระดับต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ (Open and Connected Monitoring and Evaluation)

๖) มีระบบ Big Data เพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ บนหลักการ PDCA สู่ความสำเร็จ รวมทั้งเป็นกลไกและกระบวนการบูรณาการสำหรับรายงานการติดตามประเมินผลแบบรายงานเดียว (Single Report System)

๗) มีระบบสรรหาผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรแบบเปิด (Open Recuirtment)

๓.๘.๒ **ผลลัพธ์**

๑) ผลิตภาพการผลิตเพิ่มขึ้น

๒) GDP ของ SMEs ต่อ GDP โดยรวม สูงขึ้น

๓) อัตราการเติบโตโดยรวมของ GDP สูงขึ้น

.....

๓.๘ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบสถาบันทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. สร้างความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนระบบ กระบวนการ และกลไกในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ลดแรงต่อต้าน ป้องกันความสับสน และสร้างแนวร่วมในการปรับปรุงบทบาทของสถาบันทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง																					คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ			● ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน และพร้อมร่วมมือ	● มีการจัดประชุมรับฟังความเห็นทุกภาคส่วน ● ปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับประเด็นปฏิรูปได้รับการแก้ไขและคลี่คลายไปได้ ด้วยกระบวนการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน
๒. ปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ กฎหมายเพื่อปรับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหลัก เช่น สศช. สงป. สำนักงาน ก.พ.ร. เป็นต้น ๒.๒ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งหรือปรับปรุงกลไกให้เป็น Implementation Collaboration Unit (ICU) ได้แก่ พ.ร.บ. การมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้																					สศช. สงป. สำนักงาน ก.พ.ร. สคก.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอด PDCA			● กลไกการวางแผนนโยบายและการจัดสรรงบประมาณมีโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ ที่เชื่อมต่อและสอดคล้องกัน และสามารถตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง	● มี พ.ร.บ. พ.ร.ฎ และกฎกระทรวงที่สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ตลอดวงจร PDCA

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบสถาบันทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เป็น พ.ร.บ. บริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐานและนวัตกรรมแห่งชาติ และ พ.ร.บ. ส่งเสริม SMEs พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้เป็น พ.ร.บ. บริหารการส่งเสริม SMEs พ.ศ... และ พ.ร.บ. สำนักงานขับเคลื่อนและประเมินผลแห่งชาติ เป็นต้น (รายละเอียดส่วนนี้ปรากฏในประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ ๓.๔ และ ๓.๕)																								
๓. ปฏิรูปศักยภาพขององค์กร โดยเริ่มจากการ**ปฏิรูประบบการคัดสรรผู้บริหารระดับสูง** (หัวหน้าส่วนราชการ) ในหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการยุทธศาสตร์และแผนด้านเศรษฐกิจของประเทศ เช่น สศช. สงป. กระทรวงการคลัง และสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อให้เป็นมืออาชีพ และมี accountability โดย ๓.๑ ทำการศึกษาออกแบบแนวทางให้ชัดเจนในระยะแรก ปี ๒๕๖๑																				สศช. สงป. กระทรวงการคลัง และสำนักงาน ก.พ.ร.			● สร้างศักยภาพขององค์กรให้สามารถบริหารจัดการยุทธศาสตร์ตลอด PDCA ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ● ผู้บริหารหน่วยงานสำคัญด้านการวางแผนเศรษฐกิจของประเทศ มีสมรรถนะสูงและสามารถนำพาองค์กรไปสู่องค์กรที่มีความเป็นมืออาชีพและกลไกในการยกระดับศักยภาพทาง	● มีระบบสรรหาผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานหลักด้านการบริหารยุทธศาสตร์และแผนของประเทศที่มีประสิทธิผลและได้รับการยอมรับ ● มีการขยายผลการใช้ระบบสรรหาแบบใหม่ในหลายหน่วยงานมากขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบสถาบันทางด้านเศรษฐกิจเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๒ ทดลองดำเนินการจริงในระยะถัดไป (ปี ๒๕๖๒-๖๓)			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■												เศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีคุณภาพ	
๓.๓ ปรับปรุงระบบและนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง**และในวงกว้างมากขึ้น**			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
๓.๔ **รายงานผลการ**ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
๔. ปฏิรูประบบเทคโนโลยีและระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	กำหนดภายหลัง			ระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ครบวงจร PDCA และมีประสิทธิภาพมากขึ้น	● มีระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของประเทศ ที่ทุกหน่วยงานสามารถใช้ประโยชน์ในการจัดทำ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลแผนได้อย่างเต็มที่
๔.๑ กำหนดหน่วยงาน/กลไกเจ้าภาพในการสร้างระบบ Big Data			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■					
๔.๒ สำรวจข้อมูลที่มีอยู่ในหน่วยงานต่างๆ			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■					
๔.๓ ออกแบบระบบและสร้างกลไกเชื่อมโยงข้อมูล			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■					
๔.๔ ทดลองใช้ และประเ มินผลการดำเนินการเบื้องต้น			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■					
๔.๕ ปรับปรุงระบบและขยายผล			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■					

๓.๙ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

ส่วนที่ ๒

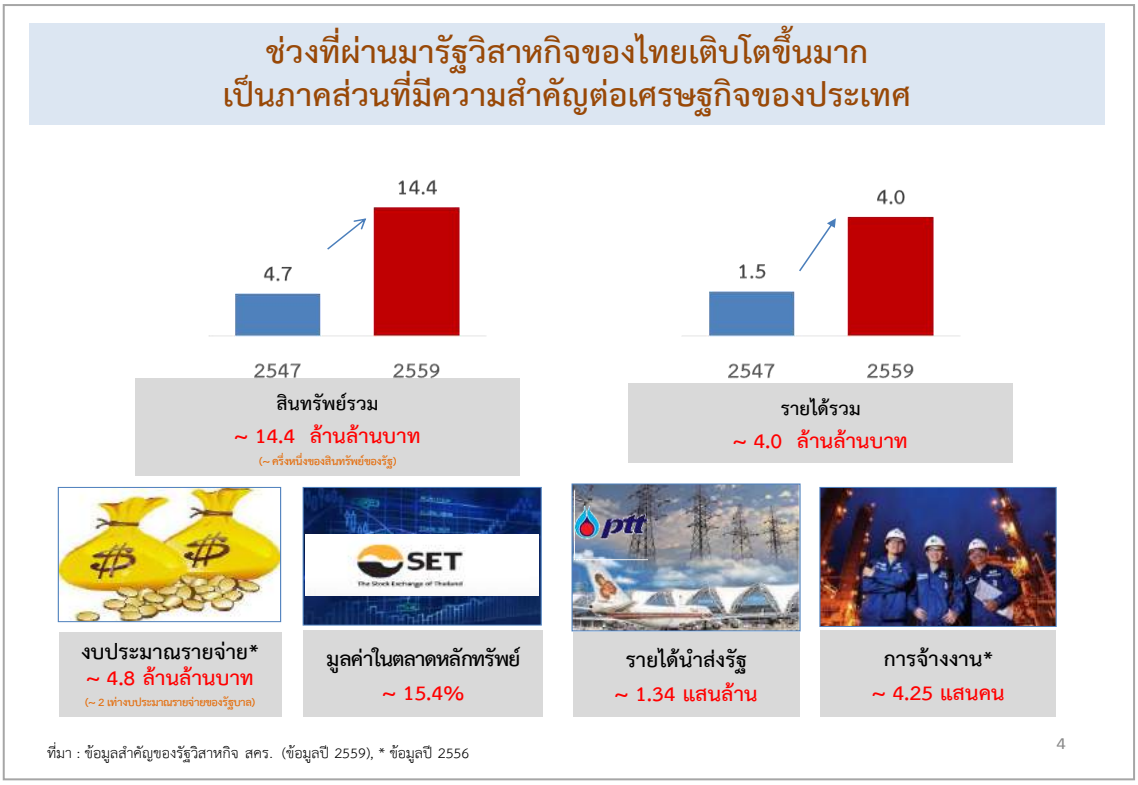
เรื่องและประเด็นปฏิรูป

หัวข้อที่ ๓ : การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ
หัวข้อย่อย ๓.๒ : การปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐ

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓.๒ : การปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐ (รัฐวิสาหกิจ)

๒.๑.๑ สภาพปัญหาและความสำคัญของรัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจเป็นภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะพิจารณาในมิติสินทรัพย์ที่ในปี ๒๕๕๙ มีมากถึง ๑๔.๔ ล้านล้านบาท ซึ่งคิดเป็นประมาณครึ่งหนึ่งของสินทรัพย์ที่ภาครัฐมีทั้งหมด หรือในมิติรายได้ที่ในปี ๒๕๕๙ มีรายได้สูงถึง ๔ ล้านล้านบาท คิดเป็น ๒ เท่าของงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลในแต่ละปี และแต่ละปีมีรายได้นำส่งรัฐประมาณ ๑ แสนล้านบาทต่อปี รวมทั้งเป็นผู้จ้างงานรายใหญ่ของประเทศ มีการจ้างงานกว่า ๔ แสนคน สำหรับในตลาดหลักทรัพย์บริษัทจดทะเบียนที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจมีสัดส่วนในเชิงมูลค่าถึงประมาณ ๑ ใน ๕ นอกจากนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหนึ่ง ปัจจุบันมีขนาดใหญ่โตขึ้นมากและมีความสำคัญต่อระบบการเงินของประเทศ

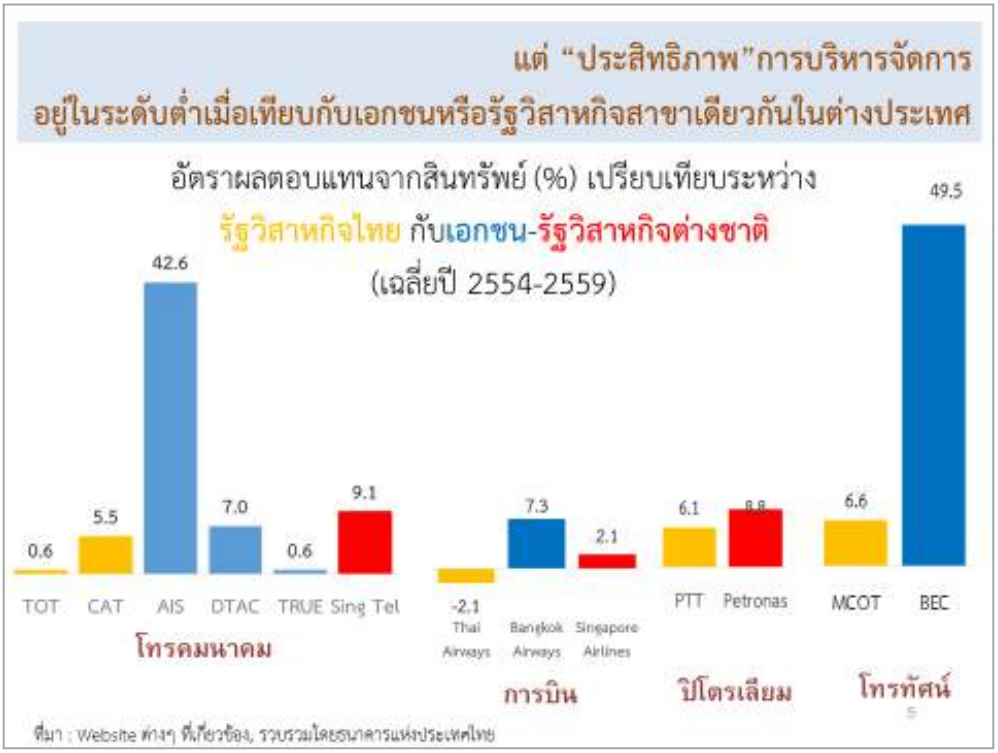

นอกจากนี้ รัฐวิสาหกิจเป็นผู้ครอบครอง **“ทรัพย์สินเชิงยุทธศาสตร์”** หรือ strategic assets ที่สำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะเป็น คลื่นความถี่ สนามบิน ท่าเรือ ทางพิเศษ ระบบราง และที่ผ่านมาบ่อยครั้งถูกแทรกแซงจากการเมืองโดยมิชอบทั้งในเรื่องการแต่งตั้งกรรมการ และการใช้รัฐวิสาหกิจทำนโยบายประชานิยมที่ไม่ยั่งยืน นอกจากนี้รัฐวิสาหกิจในปัจจุบันยังต้องเผชิญปัญหาเชิงโครงสร้าง ไม่มีหน่วยงานที่มีภารกิจที่ชัดเจนในการทำ

หน้าที่เจ้าของที่จะคอยหวงแหนเป็นห่วงเป็นใยแทนประชาชน ปัญหาเหล่านี้ถ้าปล่อยทิ้งไว้ รัฐวิสาหกิจจะไม่สามารถบรรลุ พันธกิจด้านการให้บริการที่ดีมีคุณภาพ และเป็น **“การเสียโอกาสการพัฒนา”** ของประเทศ รวมทั้งจะเป็น **“ต้นทุนที่แพงขึ้น”** ของประชาชนทุกคน

การเติบโตและขนาดที่ใหญ่ขึ้นของรัฐวิสาหกิจ อาจจะไม่ได้หมายถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดี ที่ผ่านมารัฐวิสาหกิจหลายแห่งมีผลประกอบการไม่ดีนักเมื่อเทียบกับเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจสาขาเดียวกันในต่างประเทศ และมีข้อสังเกตว่ารัฐวิสาหกิจที่มีกำไรส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดจะมีอำนาจผูกขาดทางธุรกิจสำหรับอันที่มีการแข่งขันกับรายอื่นๆ ผลประกอบการจะไม่ดีหรือขาดทุน

ที่ผ่านมา อาจจะกล่าวได้ว่า รัฐวิสาหกิจไทยเผชิญกับ **“ปัญหาเชิงโครงสร้าง”** ในหลายด้าน ทำให้รัฐวิสาหกิจไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างประชาชนคาดหวัง ทั้งในมิติ “การให้บริการ” และ “การพัฒนาประเทศ” อาทิ

๑) มีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองที่ไม่รับผิดชอบ ตั้งแต่กระบวนการตั้งกรรมการ การเสนอโครงการ การตัดสินใจทำโครงการ

๒) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลหลายหน่วยงาน และมีบทบาทที่อาจซ้ำซ้อนกัน ไม่ชัดเจน อาทิ กระทรวงเจ้าสังกัด กระทรวงการคลัง หน่วยงานกำกับดูแลรายสาขา จึงขาดเอกภาพ ขณะเดียวกัน รัฐวิสาหกิจมีกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ต้องปฏิบัติตามจำนวนมาก ซึ่งกฎต่างๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย และ fragmented ยังผลให้การทำงานไม่คล่องตัว ขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถแข่งขัน

๓) เป้าหมายในการทำงานของรัฐวิสาหกิจมีหลายด้านและมีลำดับความสำคัญที่ไม่ชัดเจน ทั้งเป้าหมายด้านการบริการสังคมและเป้าหมายทางธุรกิจ

๔) ระบบรัฐวิสาหกิจยังไม่มีการแบ่งบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องออกจากันให้ชัดเจน หลายกรณีมี conflict of roles รวมทั้งขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าของ (แทนประชาชน) ที่ปกป้องและรับผิดชอบให้รัฐวิสาหกิจประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ดังที่ Magareth Thatcher อดีตนายกรัฐมนตรีของอังกฤษ พูดไว้ในช่วงปฏิรูปรัฐวิสาหกิจครั้งใหญ่ของอังกฤษ ว่า *“When state owns, nobody owns. When nobody owns, nobody cares.”*

๕) ในบางกรณี รัฐวิสาหกิจมีอำนาจผูกขาด รวมทั้งบางกรณีขาดการแข่งขันที่เท่าเทียม (competitive neutrality) ระหว่างรัฐ-เอกชน ซึ่งทำให้ขาดแรงผลักดันในการเพิ่มประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบการบริหารงานอย่างเหมาะสม

๖) ภาครัฐขาดแนวทางและมาตรการในการพัฒนารัฐวิสาหกิจอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

โดยสรุปปัญหาของรัฐวิสาหกิจ ดังภาพ

๒.๑.๒ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ภายในระยะ ๕ ปีข้างหน้า หรือ ๒๕๖๕ รัฐวิสาหกิจไทยควรจะมีการปฏิรูปโดยมีเป้าหมาย ดังนี้

๑) ทำพันธกิจหลักที่ควรทำ มีบูรณาการ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

๒) ทำอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีความสำเร็จอย่างยั่งยืน

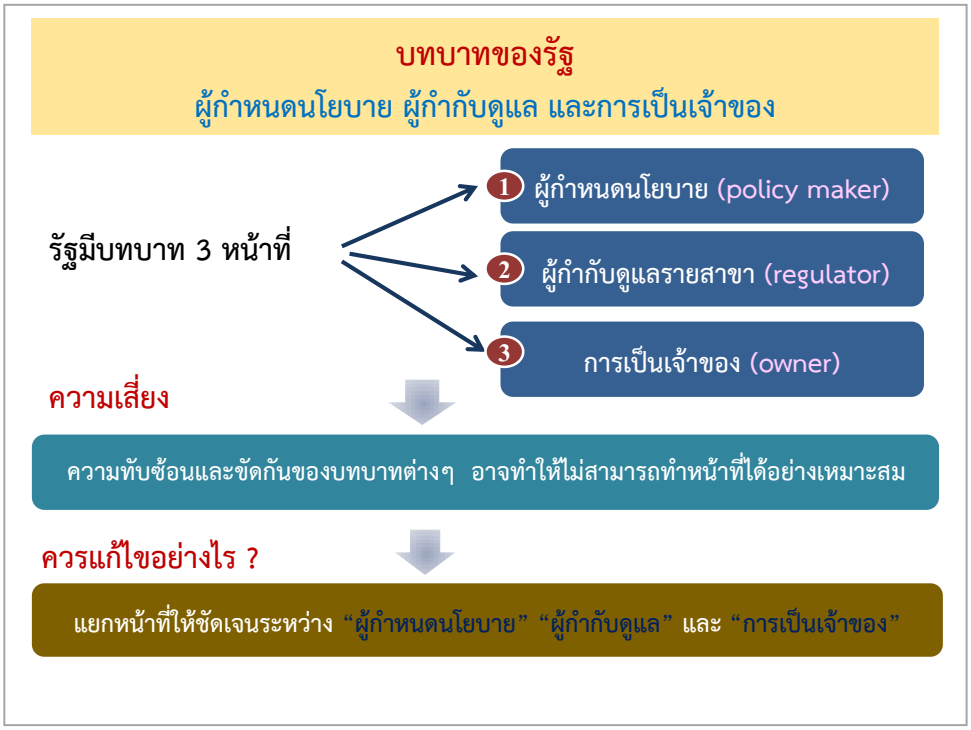
๓) ทำอย่างโปร่งใส ไม่ทุจริต และไม่รั่วไหล

๔) บริหารทรัพย์สินของชาติให้เกิดมูลค่าและประโยชน์สูงสุด

๒.๑.๓ แนวทางการปฏิรูป

เพื่อให้รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินภารกิจได้ตามที่ประชาชนคาดหวังจำเป็นต้องมีการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปใน ๔ มิติสำคัญ ดังต่อไปนี้

<u>ด้านที่ ๑</u> : การแบ่งแยกหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ไม่ให้ขัด และทับซ้อนกัน กล่าวคือ

- กระทรวงเจ้าสังกัด มีหน้าที่ให้นโยบาย (Policy Maker) ในการดำเนินงาน รวมถึงการจ่ายค่าชดเชย (PSA/PSO) สำหรับการดำเนินนโยบายที่จะเกิดผลกระทบทางการเงินต่อรัฐวิสาหกิจอย่างมีนัยสำคัญ

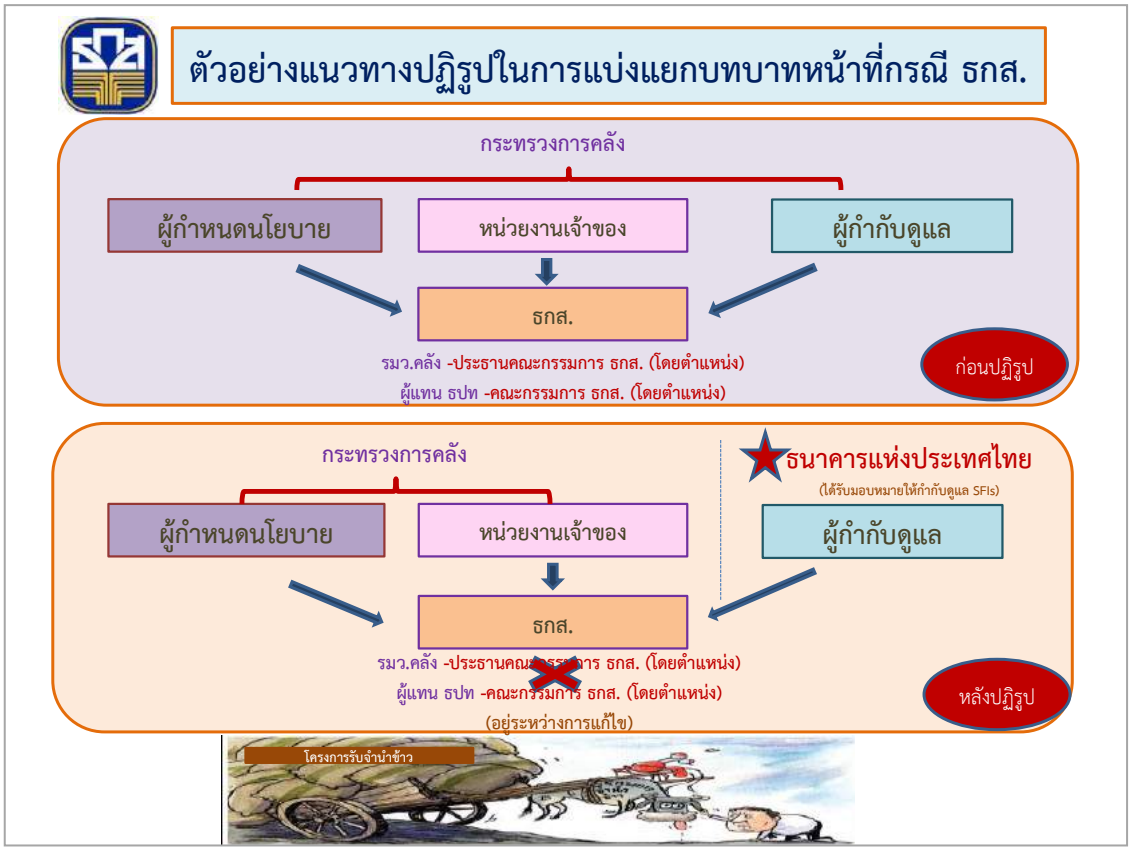
- หน่วยงานกำกับดูแลรายสาขา (Regulator) มีหน้าที่ดูแลให้มีการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ

- องค์กรที่ทำหน้าที่เจ้าของแทนประชาชน (Owner) มีหน้าที่ดูแลความสำเร็จและความยั่งยืนของรัฐวิสาหกิจ ทั้งในด้านฐานะการเงิน การลงทุนและบริหารทรัพย์สิน และ การบริหารองค์กร

- ผู้ให้บริการ (Operators) ซึ่งได้แก่รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง

หนึ่งในตัวอย่างของผลของการมีบทบาทที่ทับซ้อน คือ กรณีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ที่ในช่วงที่มีการดำเนินนโยบายรับจำนำข้าวนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังต้องสวมหมวกถึง ๓ ใบ ในคราวเดียวกัน กล่าวคือ (๑) การกำหนดนโยบาย (Policy Maker) (๒) การกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ที่เป็นหน่วยงานเจ้าของ (Owner) และ (๓) การทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการของ ธ.ก.ส. (Operators) ซึ่งการขัดกันของทั้งสามบทบาทเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ ธ.ก.ส. ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางคลังในช่วงการทำนโยบายรับจำนำข้าว

<u>ด้านที่ ๒</u> : กำหนดกติการะหว่างผู้เกี่ยวข้องตามหลักบรรษัทภิบาลที่ดี (good governance) ได้มาตรฐานสากล ซึ่งจะช่วยให้รัฐวิสาหกิจเข้มแข็ง สามารถทำพันธกิจได้ตามที่ประชาชนคาดหวัง ซึ่งเรื่องที่สำคัญ อาทิ

- **การคัดเลือกกรรมการรัฐวิสาหกิจ** – ปรับปรุงระบบการสรรหากรรมการให้ชัดเจน โปร่งใส ลดการใช้ดุลยพินิจ โดยแยกกระบวนการสรรหาและแต่งตั้งออกจากกัน คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งจะมีบทบาทในการสรรหากรรมการ ทั้งในการกำหนดคุณสมบัติและการสรรหา (skill matrix / nomination committee)

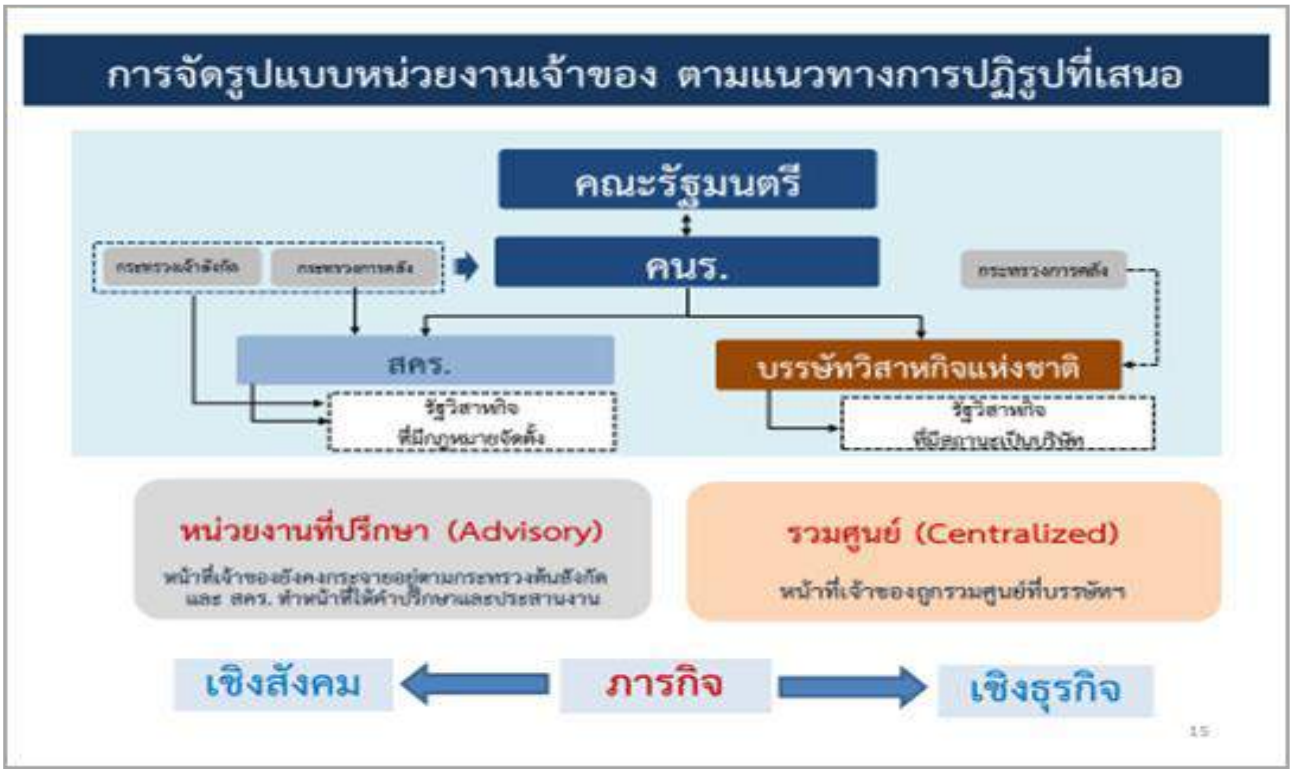

- **มาตรการป้องกันประชานิยมที่ไม่รับผิดชอบ** – ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจถูกใช้ทำภารกิจที่ขาดทุน จะต้องมีการคำนวณงบประมาณที่ใช้ จัดทำบัญชี ให้ชัดเจน และจะได้รับการชดเชยงบประมาณคืนในระยะเวลาที่เหมาะสม

<u>ด้านที่ ๓</u> : **การปรับปรุงรูปแบบหน่วยงานเจ้าของ** ซึ่งทำหน้าที่ **“หวงแหน”** และ **“ปกป้อง”** รัฐวิสาหกิจแทนประชาชน และช่วยให้การบริหารจัดการระบบรัฐวิสาหกิจมีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่า โดยแบ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ออกเป็น ๒ ส่วน

(๑) จัดตั้งหน่วยงานทำหน้าที่เจ้าของ (owner) สำหรับรัฐวิสาหกิจที่ประกอบการเชิงธุรกิจ (ถูกจัดตั้ง โดยกฎหมายเอกชน มีสถานะในรูปบริษัท) ทั้งนี้ หน่วยงานเจ้าของที่จะตั้งขึ้นมาควรมีสถานะและรูปแบบองค์กร ดังนี้

(๑.๑) เป็นหน่วยงานภายใต้กำกับของฝ่ายบริหาร – มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

(๑.๒) มีความเชื่อมโยงกับกระทรวงการคลัง เพื่อให้การบริหารทรัพย์สินและหนี้สิน (assets and liabilities) ของประเทศในภาพรวมมีเอกภาพ

(๑.๓) ต้องมีความคล่องตัวกว่ารูปแบบในระบบราชการ เพื่อสามารถสรรหาพนักงานที่มีทักษะและความสามารถตรงกับภารกิจ รวมทั้งเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ

(๑.๔) ลดโอกาสการแทรกแซงของการเมือง ในขณะเดียวกัน ต้องมีความโปร่งใส มีกลไกการสร้างความรับผิดชอบที่ดี อาทิ การรายงานต่อรัฐสภาและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

(๑.๕) ควรมีกฎหมายเฉพาะในการจัดตั้งหน่วยงาน

(๒) องค์กรเจ้าของสำหรับรัฐวิสาหกิจที่มีลักษณะการประกอบการเชิงสังคมและไม่มีการประกอบการเชิงธุรกิจ (รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งโดย กม. เฉพาะ หรือ จัดตั้งโดยมติ ครม.) ซึ่งงานในส่วนนี้สามารถมอบหมายให้ **“สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ”** (สคร.)

<u>ด้านที่ ๔</u> การกำกับดูแลด้วยกลไกตลาด ที่มีความเท่าเทียม (competitive neutrality) ไม่บิดเบือน มีพลวัตต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจมีการพัฒนาการดำเนินงานและการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๔ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ประมาณ ๒ ปี คือ ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒

๒.๑.๕ ตัวชี้วัด

๑) พระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. .....

๒) มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เจ้าของ (บรรษัทวิสาหกิจแห่งชาติ) เพื่อดูแลรัฐวิสาหกิจกลุ่มที่ที่มีภารกิจเชิงธุรกิจ และมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานนี้อย่างเพียงพอ

๒.๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณในการจัดตั้งองค์กรใหม่ประมาณ ๑-๒ พันล้านบาท แหล่งเงินจากงบประมาณแผ่นดิน

๒.๑.๗ ข้อเสนอและความเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการอื่น

คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสากิจ (คนร.) ได้ศึกษาและจัดทำแนวทางปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ โดยมีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ..... ซึ่งจะช่วยวางรากฐานการกำกับดูแลที่ดี ทั้งมิติการแต่งตั้งกรรมการ การเปิดเผยข้อมูล และการส่งผ่านนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยลดโอกาสที่รัฐวิสาหกิจจะถูกใช้ทำนโยบายประชานิยมที่ไม่รับผิดชอบเหมือนอย่างที่ผ่านมา รวมทั้ง จะมีการจัดตั้งหน่วยงานเจ้าของแทนประชาชน ดูแลบริหารสินทรัพย์ให้เพิ่มมูลค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งถ้าสำเร็จจะเป็น platform การปฏิรูปเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งของประเทศในระยะข้างหน้า

๒.๑.๘ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๒ : การปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐ (รัฐวิสาหกิจ)**																							
	ระยะเวลา (ปี พ.ศ./ไตรมาส)																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**	
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑) ผลักดันให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.																					คนร. สคร. กระทรวงการคลัง			พระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. .....ประกาศใช้
๒) มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เจ้าของ (บรรษัทวิสาหกิจแห่งชาติ) เพื่อดูแลรัฐวิสาหกิจกลุ่มที่ที่มีภารกิจเชิงธุรกิจ และมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานนี้อย่างเพียงพอ																					คนร. สคร. กระทรวงการคลัง	๑-๒ พันล้าน	งบประมาณประจำปี	มีการจัดตั้ง บรรษัทวิสาหกิจแห่งชาติเกิดขึ้น และมีโครงสร้างการบริหารงานที่คล่องตัว รวมทั้งมีงบประมาณที่เพียงพอ

* วงเงินงบประมาณนี้เป็นตัวเลขข้อเสนอเบื้องต้นเสนอโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาต่อไป

๒.๑.๘ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นปฏิรูป

หัวข้อที่ ๓ : การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ
หัวข้อย่อย ๓.๓ : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรม

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓.๓ : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standardization) และนวัตกรรม (Innovation)

๒.๑.๑ สภาพปัญหา

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศของทุกประเทศทั่วโลก ความสามารถในการแข่งขันของประเทศจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่ความสามารถของภาคการผลิตและบริการของประเทศ ที่จะต้องสามารถผลิตและขายได้ โดยเฉพาะสามารถขายได้ในตลาดต่างประเทศอย่างเหนือกว่าประเทศคู่แข่ง ซึ่งในการแข่งขันด้านการค้านั้น หัวใจหลักอยู่ปัจจัย ๓ ประการ คือ “คุณภาพ (Quality)” “ต้นทุน (Cost)” และ “การส่งมอบสินค้า (Delivery)” โดยในเรื่องคุณภาพนั้น จำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพที่เอื้ออันประกอบด้วย มาตรวิทยา (Metrology) การกำหนดมาตรฐาน (Standard) การทดสอบ (Testing) การบริหารคุณภาพ (Quality Management) หรือที่เรียกว่า MSTQ หรือ “การมาตรฐาน”

สำหรับปัจจัยด้านต้นทุน และการส่งมอบสินค้านั้น หมายถึง “การมีประสิทธิภาพ (Efficiency)” ซึ่งจะนำไปสู่ “การเพิ่มผลผลิต” หรือ “ผลิตภาพ (Productivity)”และส่งผลต่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม นอกจาก “ประสิทธิภาพ” แล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพอีกปัจจัยหนึ่ง คือ การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ซึ่งสิ่งที่จะช่วยทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ที่สำคัญคือ นวัตกรรม (Innovation) นวัตกรรมจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จึงอาจกล่าวได้ว่า **ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ที่จะต้องเกิดจากการยกระดับผลิตภาพของประเทศ เป็นเสมือนเป้าหมาย (ends) ของการพัฒนา ส่วนการมาตรฐานและนวัตกรรมเปรียบเสมือนเป็นวิธีการ (means) หรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่การยกระดับผลิตภาพของประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทั้งระบบ ครอบคลุมทั้ง การมาตรฐาน การพัฒนาผลิตภาพ และการพัฒนาระบบนวัตกรรมให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน สถานการณ์และสภาพปัญหาด้านการมาตรฐาน ผลิตภาพ และนวัตกรรมของประเทศไทยในปัจจุบันมีดังนี้**

๑. ***สถานการณ์ด้านการมาตรฐาน*** ประเทศที่มีการจัดโครงสร้างด้านการมาตรฐาน (Quality Infrastructure) ได้อย่างเหมาะสมจะสามารถนำกิจกรรมด้านการมาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพิ่มผลิตภาพและเพิ่มมูลค่า คุ้มครองผู้บริโภค สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค หรือผู้ซื้อสินค้าและบริการ รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและลดความซ้ำซ้อน ลดต้นทุนการผลิต และยังอำนวยความสะดวกทางการค้าอีกด้วยนอกจากนี้ ในปัจจุบันการมาตรฐานยังมีบทบาทสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยหลายประเทศใช้ประเด็นเรื่องมาตรฐานเป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า ซึ่งหากประเทศใดไม่มีการดูแลในการบริหารจัดการระบบการมาตรฐานของประเทศก็อาจส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้

ประเทศไทยมีการดำเนินงานในด้านการมาตรฐานมาเป็นเวลานาน โดยหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนหรือหน่วยงานวิชาชีพ ทั้งที่มีและไม่มีกฎหมายรองรับการดำเนินงาน แต่ละหน่วยงานมีการ

ดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ ขาดการประสานงานอย่างเป็นระบบ การทำงานมีความซ้ำซ้อน ไม่มียุทธศาสตร์และนโยบายด้านการมาตรฐานระดับชาติที่ชัดเจน อีกทั้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านการมาตรฐานของประเทศยังที่อยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่มีการจัดเก็บหรือเชื่อมโยงบูรณาการกันอย่างเป็นระบบ สถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ประเทศไทยไม่สามารถใช้ประโยชน์จากระบบการมาตรฐานที่มีอยู่ เพื่อการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ภารกิจด้านการมาตรฐานของโลกยังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานในด้านการมาตรฐานของประเทศไทยจะสามารถรับมือหรือปรับตัวได้ทันกาล ระบบ “การมาตรฐาน” ของประเทศไทยจึงอ่อนแอ ไม่มีพลังในการใช้โอกาสของมาตรฐานให้เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับผลิตภาพและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการและของประเทศได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเห็นได้จากผลการศึกษาจัดอันดับการพัฒนาด้านการมาตรฐานหรือโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศต่างๆ จำนวน ๕๓ ประเทศทั่วโลกที่สถาบัน PTB (the Physikalisch-Technische Bundesanstalt หรือ The National Metrology Institute of Germany) ประเทศเยอรมันจัดทำ เมื่อปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีการพัฒนาอยู่ในอันดับที่ ๔๑ เป็นรองประเทศมาเลเซีย (อันดับที่ ๓๖) และสิงคโปร์ (อันดับที่ ๓๘) ซึ่งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังสูญเสียโอกาสในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ทั้งๆ ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศในด้านที่เกี่ยวข้องกับการมาตรฐานต่างๆ มากกว่า ๑๐ แห่ง เช่น ISO IEC เป็นต้น การพัฒนาที่เห็นได้ชัดมีเพียงในกลุ่มผู้ประกอบการเอกชนรายใหญ่ ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จาก “การมาตรฐาน” เพื่อการยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการ ซึ่งช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าในระดับระหว่างประเทศได้อย่างเต็มที่ แต่สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ซึ่งเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการมาตรฐานได้ ประกอบกับปัจจุบันเรื่องมาตรฐานมีความครอบคลุมหลากหลายสาขามากขึ้น ไม่ได้จำกัดเพียงเฉพาะมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเท่านั้น ยังมีมาตรฐานอีกหลายด้าน เช่น ด้านเกษตร บริการ การค้า วิชาชีพ แรงงาน การบิน การสื่อสารโทรคมนาคม การท่องเที่ยว การพลังงาน การศึกษา การป่าไม้ นิติเวช การจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนมาตรฐานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ เป็นต้น ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบการมาตรฐานอย่างจริงจัง ต้องมีการทบทวนระบบ “การมาตรฐาน” ทั้งระบบของประเทศ และต้องมีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในลักษณะที่เป็น Single Agency มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการมาตรฐานของประเทศ ที่ครอบคลุมด้านการกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบและรับรอง และมาตรวิทยาในทุกภาคส่วน ซึ่งต้องมีการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยผ่านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือหรือแพลทฟอร์ม (Platform) การทำงานที่เข้มแข็ง อีกทั้งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนการมาตรฐานของประเทศทั้งระบบโดยรวม

๒. ***สถานการณ์ด้านผลิตภาพ (Productivity)*** ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันนั้น โดยต้องเกิดจากผลิตภาพของภาคส่วนต่างๆ ในประเทศ ไม่เฉพาะภาคการผลิตและการบริการเท่านั้น แต่ยังต้องครอบคลุมถึงผลิตภาพของภาครัฐ และภาคประชาชนด้วย ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ นับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) เป็นต้นมา ก็ได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพ และมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการเพิ่มผลิตภาพตลอดมา โดยในระยะเริ่มต้นยังจำกัดขอบเขตอยู่ในภาคการเกษตร โดยได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มผลิตภาพภาคเกษตรในอัตราร้อยละ ๔.๕ ต่อปี และต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕– ๒๕๔๙) ได้ให้ความสำคัญอย่างชัดเจนกับ “ผลิตภาพ” โดยได้กำหนดเป็นประเด็นการพัฒนาหลักของประเทศ รวมทั้งกำหนดเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และกำหนดเป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวมของภาคเกษตรเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๐.๕

ต่อปี ผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ต่อปี และผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยร้อยละ ๓.๐ ต่อปี อย่างไรก็ดี ในช่วงแผนพัฒนาฯฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕– ๒๕๔๙) ผลิตภาพการผลิตโดยรวมของภาคอุตสาหกรรมเติบโตอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ ๑.๔ ต่อปีเท่านั้น

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน คือ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔) ยังคงกำหนดให้การเพิ่มผลิตภาพของประเทศเป็นเป้าหมายสำคัญ โดยระบุภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายตัวชี้วัดด้านผลิตภาพ ประกอบด้วย ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิต (Total Factor Productivity: TFP) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕ ต่อปี และผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงาน (Labour Productivity) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕ ต่อปี

แม้ว่าในทุกแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา จะให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพ มีการกำหนดเป้าหมายด้านผลิตภาพไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภาพของภาคการผลิตและบริการของประเทศ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มผลิตภาพยังคงเป็นคอขวดสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจไทย ซึ่งเห็นได้จากผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิต หรือ TFP ในภาพรวมของประเทศ และรายสาขา ที่ผ่านมายังคงอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอดดังปรากฏตามตารางด้านล่าง

สถานะของผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิต (Total Factor Productivity) โดยรวมและรายสาขาของไทย

ปี	ค่าเฉลี่ย Total Factor Productivity (TFP) โดยรวมของประเทศ	ค่าเฉลี่ย TFP ภาคเกษตร	ค่าเฉลี่ย TFP ภาคอุตสาหกรรม	ค่าเฉลี่ย TFP ภาคบริการ
๒๕๒๕–๒๕๒๙	-๐.๑๐	๑.๑๘	-๐.๑๕	–๐.๘๖
๒๕๓๐–๒๕๓๔	๒.๓๘	๑.๓๖	๑.๓๕	๑.๖๑
๒๕๓๕–๒๕๓๙	-๐.๐๓	-๓.๓๗	๐.๔๔	-๑.๖๘
๒๕๔๐–๒๕๔๔	-๑.๗๔	-๑.๒๙	๐.๕๐	-๓.๗๗
๒๕๔๕–๒๕๔๙	๓.๓๒	-๐.๕๑	๔.๔๒	๒.๕๐
๒๕๕๐ –๒๕๕๔	๐.๒๘	-๑.๙๕	๐.๕๕	๐.๔๔
๒๕๕๕–๒๕๕๘	๑.๗๓	-๐.๓๔	-๐.๐๕	๒.๗๐

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การดำเนินการเพื่อยกระดับผลิตภาพของประเทศที่ผ่านมายังไม่สามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิผล อีกทั้งยังสะท้อนว่าการเพิ่มผลิตภาพจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ และเป็นอุปสรรคต่อก้าวข้ามไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ซึ่งปัญหาสำคัญในการขับเคลื่อนผลิตภาพของประเทศ คือ **การขาดการบูรณาการในการขับเคลื่อนการเพิ่มผลิตภาพของประเทศ ที่ยังไม่เป็นระบบครบวงจร**

ในการพัฒนาผลิตภาพของประเทศนั้น จำเป็นต้องมีพัฒนาทั้งด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ซึ่งจะต้องพัฒนาทั้งด้านคุณภาพปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิต การพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาทักษะฝีมือ โดยต้องมีการบูรณาการการดำเนินการของหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้สอดรับกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเอกภาพ ซึ่งในปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมายที่ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพในระดับอุตสาหกรรม และสาขาการผลิตต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่

๑) กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการเสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศในระดับมหภาค พื้นที่เฉพาะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวมทั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ และอุตสาหกรรมรายสาขา โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต รวมทั้งการขับเคลื่อน ติดตามและประเมินผลนโยบาย ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมได้เห็นความสำคัญของการเพิ่มผลิตภาพ จึงได้มีการจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ ขึ้น เพื่อต่อยอดการพัฒนาผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรมไทยไปสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ (Industry ๔.0) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยมุ่งเน้นการดำเนินการใน ๓ ส่วน คือ การเพิ่มผลิตภาพสถานประกอบการ โดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม และระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่ มาใช้ในการผลิต พร้อมทั้งสนับสนุนการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งถือเป็นการปรับกระบวนการผลิตสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ การเพิ่มผลิตภาพแรงงานหรือบุคลากรของภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการเพิ่มผลิตภาพด้วยการพัฒนาปัจจัยแวดล้อม (Enabling Factor) ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และแผนปรับโครงสร้างการเกษตร ที่มุ่งเน้นเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรมาโดยตลอด โดยในแผนพัฒนาการเกษตร ฉบับปัจจุบันได้จัดทำเพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างโอกาสในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และกระทรวงเกษตรฯ ได้มีการดำเนินโครงการต่างๆ มากมาย เพื่อเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิตของสาขาการเกษตรต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการด้านการลดต้นทุน การพัฒนากระบวนการผลิตและเก็บเกี่ยว การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร เป็นต้น

๓) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ซึ่งจัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยปัจจุบันมีสถานะเป็นสถาบันเครือข่าย ภายใต้กำกับของกระทรวงอุตสาหกรรม ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติที่ให้บริการด้านการพัฒนาการจัดการและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยการฝึกอบรม ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเพิ่มผลิตภาพ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย

๔) กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานสำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทในการสนับสนุนการยกระดับผลิตภาพแรงงาน ผ่านโครงการพัฒนาฝีมือแรงงานต่างๆ แต่ไม่ได้มีการกำหนดเป็นแผนหรือแนวทางเฉพาะสำหรับการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน

จะเห็นได้ว่า หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ มีการจัดทำแผนที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลิตภาพ และมีการขับเคลื่อนแผนผ่านโครงการต่างๆ มากมาย แต่การดำเนินการยังมีลักษณะแยกกันทำ ตามขอบเขตเฉพาะด้านที่อยู่ภายใต้บทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น โดยขาดการเชื่อมโยง ต่อยอด หรือประสานกัน ส่งผลให้งบประมาณที่รัฐบาลลงทุนในโครงการยกระดับการเพิ่มผลิตภาพต่างๆ ไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ที่ช่วยยกระดับผลิตภาพแรงงาน และผลิตภาพโดยรวมของประเทศตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

รวมทั้งยังไม่มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการด้านการเพิ่มผลิตภาพโดยรวมของประเทศ และรายสาขาอย่างจริงจัง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาในระยะต่อไป

๓. ***ด้านนวัตกรรม*** นวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างผลิตภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคราชการ ภาคประชาชน จากคำนิยามของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ นวัตกรรม หมายถึง “สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม” นวัตกรรมต้องมีความใหม่ มีการนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และการใช้องค์ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างนวัตกรรม โดยกำหนดเป้าหมายด้านการวิจัยและพัฒนาไว้ ที่สำคัญได้แก่ สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เพิ่มเป็น ๗๐ : ๓๐ สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศ : งานวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้าง/สะสมองค์ความรู้ : ระบบโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และระบบมาตรฐาน เพิ่มเป็น ๕๕ : ๒๕ : ๒๐ โดยในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนวัตกรรม และการวิจัยมีมากมาย เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น รวมทั้งมีกองทุนสนับสนุนการวิจัยและระบบนวัตกรรมของประเทศ เช่น กองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ต่างมีภารกิจเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม และการสร้างปัจจัยแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม (ecosystem) โดยบางหน่วยงานรับผิดชอบทั้ง ๒ ภารกิจ เช่น สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ทำให้ในบางครั้งเกิดปัญหาความลักลั่นในการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยของประเทศ เช่น เป็นหน่วยงานให้ทุนสสนับการวิจัยและพัฒนา และเป็นผู้ทำวิจัยด้วย ก็อาจเกิดการจัดสรรทุนให้กับหน่วยงานของตนเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาการทำงานแบบแยกส่วนต่างคนต่างทำ รวมทั้งปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในภาพรวมของการกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนและเป็นระบบครบวงจร โดยเมื่อพิจารณาในเรื่องนวัตกรรม ส่วนใหญ่พิจารณาที่การวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างนวัตกรรม แต่ยังไม่เพียงพอในการยกระดับศักยภาพทางเทคโนโลยีและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยปัจจุบันมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศอยู่ในระดับประมาณร้อยละ ๐.๔๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเท่านั้น ซึ่งยังห่างจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่ตั้งไว้ร้อยละ ๑.๕ อย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพด้านวัตกรรมและการวิจัยและพัฒนา ให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่วางแผนและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการส่งเสริมนวัตกรรมที่มีความเป็นกลาง และมีความคล่องตัวในการขับเคลื่อนนวัตกรรมของประเทศอย่างมีบูรณาการ

จากสถานการณ์และสภาพปัญหาทางด้านการมาตรฐานการเพิ่มผลิตภาพ และนวัตกรรมของประเทศดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหาหลัก คือ การขาดหน่วยงานกลางในการบูรณาการทั้งระบบ ทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาไม่นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาในภาพรวมของประเทศได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ทั้งด้านผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรม ทั้งในระดับภาพรวมของประเทศ และระดับรายสาขา ครอบคลุมทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ภาคแรงงาน ภาคราชการ ซึ่งต้องมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบครบวงจร รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนการเพิ่มผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศ เพื่อให้รัฐบาลใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางและจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม และจะเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเสริมสร้างการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งของประเทศโดยรวมในท้ายที่สุด

๒.๑.๒ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ภายในปี ๒๕๖๒ จะต้องมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่วางแผน และขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศในภาพรวม และรายสาขาอย่างมีบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒) ภายในปี ๒๕๖๓ จะต้องมีแผนแม่บทการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานแห่งชาติ ที่มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน และครอบคลุมแนวทางการพัฒนาการเพิ่มผลิตภาพและการมาตรฐานในทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจไทย และสามารถใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อไปสู่การเป็นประเทศไทย ๔.๐ ได้ รวมทั้งจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนแผนแม่บทนี้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๓) ภายในปี ๒๕๖๔ ต้องมีการบูรณาการหน่วยงานด้านการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรรม เป็นหน่วยงานเดียวกันที่มีเอกภาพในลักษณะ Single Agency เพื่อทำหน้าที่ในการบูรณาการระดับนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบาย และการติดตามประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมทั้งระบบของประเทศ เพื่อจะนำไปสู่การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการของประเทศ

๔) ภายในปี ๒๕๖๕ สถานการณ์ด้านผลิตภาพ ระบบการมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศไทยมีระดับดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับในระดับภูมิภาค

๒.๑.๓ แนวทางการปฏิรูป

เพื่อให้สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีการบูรณาการการทำงานด้านการเพิ่มผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศให้เป็นระบบครบวงจร จึงมีข้อเสนอแนวทางให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแนวทางการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศ ขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตามสถานการณ์ และประเมินผลการดำเนินนโยบายและโครงการต่างๆ ด้านการเพิ่มผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศทั้งในระดับภาพรวมของประเทศ และระดับรายสาขาภาคการผลิตและบริการ โดยเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นกลาง และไม่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง โดยดำเนินการดังนี้

<u>ในระยะแรก</u> ควรจัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ” เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นกลาง มีความเป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับกระทรวงใด กระทรวงหนึ่ง มีลักษณะเป็น Single Agency เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ในการบูรณาการและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในระยะแรกอาจพิจารณาย้ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งปัจจุบันอยู่ภายใต้ส่วนราชการต่างๆ ที่มีความพร้อมมารวมอยู่ในสำนักงานฯ นี้ ได้แก่ (๑) สำนักงานคณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติ (ปัจจุบันเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม) (๒) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (ปัจจุบันเป็นสถาบันเครือข่าย ภายใต้สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม) ในขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน Accreditation Body (AB) เพื่อทำงานในบางประเด็นสำคัญด้านการมาตรฐาน ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายแบบ platform หรือ network โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานในกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกันในระบบการทำงานที่จะเป็น Single Agency ด้านการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัดกรรมของประเทศ เพื่อที่จะมีความพร้อมในการมารวมอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน คือ สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติต่อไปในอนาคต

ระยะที่ ๒ เมื่อหน่วยที่ปฏิบัติภารกิจด้านการรับรอง (Accreditation Body: AB) ที่ปัจจุบันอยู่ในสังกัดหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (กระทรวงสาธารณสุข) กรมวิทยาศาสตร์บริการ (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) มีความพร้อมในการรวมอยู่ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติแล้ว ก็ควรดำเนินการย้ายมารวมอยู่ภายใต้สำนักงานฯ นี้ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสำนักงานฯ ให้มีความคล่องตัวและมีความเชี่ยวชาญในด้านการมาตรฐานและการเพิ่มผลผลิตในหลากหลายสาขา และในช่วงระยะที่ ๒ นี้ควรเริ่มให้มีการศึกษาและหารือในรายละเอียดกับหน่วยงานที่มีภารกิจด้านนวัตกรรม เพื่อกำหนดภารกิจที่ควรโอนย้ายมาอยู่ภายใต้สำนักงานฯ ดังกล่าว โดยให้ความสำคัญกับความพร้อมและความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ ๓ เมื่อหน่วยที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมนวัตกรรมของประเทศ เช่น สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ฯลฯ มีความพร้อมที่จะถ่ายโอนภารกิจหรือหน่วยงานของตน มารวมอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ ก็ควรดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม

ในการจัดตั้ง“สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ” นี้ ควรดำเนินการโดยการปรับปรุงจากพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เป็น “พระราชบัญญัติการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ.....” โดยต้องปรับปรุงสาระสำคัญ คือ

(๑) ปรับ “คณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติ (กมช.) ปรับเปลี่ยนเป็น “คณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ”

(๒) ปรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ให้ครอบคลุมภารกิจด้านการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศ

(๓) ปรับองค์ประกอบคณะกรรมการ โดยให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีกรรมการเป็นหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรม เป็นกรรมการ ซึ่งจะทำให้สถานะของสำนักงานฯ มีความชัดเจน มั่นคง และต่อเนื่อง และให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้เพื่อให้การขับเคลื่อนการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกหน่วยงานและทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ และที่สำคัญที่สุดคือ **สำนักงานฯ นี้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและหลักการในการทำงานจากหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) เป็นหน่วยงานชี้นำด้านนโยบาย (Policy Advisor) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศ ตลอดจนสนับสนุนการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคผลิตและบริการ (Competitiveness Facilitator)**

๒.๑.๔ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๑.๕ ตัวชี้วัด

๑) พระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับการปรับแก้ไข โดยเปลี่ยนเป็น “พระราชบัญญัติการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ.....”

๒) มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ และมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานนี้อย่างต่อเนื่อง

๓) มีแผนแม่บทการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และหน่วยงานทุกภาคส่วนให้การยอมรับและนำไปปฏิบัติ

๒.๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

.....

๒.๑.๗ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ : : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standardization) และนวัตกรรม (Innovation)

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ปรับแก้พระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เป็น “พระราชบัญญัติการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ....”																					อก./สำนักงาน ก.พ.ร. /สคก.				พ.ร.บ. การบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ.... ประกาศใช้
๒) จัดตั้งองค์กรใหม่ คือ “สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ” โดยรวมสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานฯ (จาก สมอ.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (จาก ก.อุตสาหกรรม) เข้ามาอยู่ในโครงสร้าง และหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ด้านการรับรองระบบงาน โดยร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาออกแบบรูปแบบองค์กรที่เหมาะสม																					อก./สำนักงาน ก.พ.ร. /สคก.				มี “สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ” เกิดขึ้น และมีโครงสร้างการบริหารงานที่คล่องตัว

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ : : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standardization) และนวัตกรรม (Innovation)

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) ส่งเสริมให้มีกระบวนการทำงานแบบ Platform/Network เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานสำคัญด้านการเพิ่มผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศ โดยเฉพาะ อก. กษ. และ วท. รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในแนวทางทำงานที่ต้องมีบูรณาการ และวางรากฐานสำหรับการรวมส่วนงานด้านนวัตกรรม เข้ามาอยู่ในสำนักงานฯ ในระยะต่อไป (ซึ่งในปัจจุบันเริ่มมีการดำเนินการบางส่วน เช่น การจัดทำบัญชีนวัตกรรมของประเทศ การจัดทำมาตรฐานป่าไม้ยั่งยืน เป็นต้น)																				อก. กษ. วท.				
๔) โอนย้ายหน่วยงานเฉพาะที่มีทำหน้าที่ด้านการรับรองระบบงาน (Accreditation Body: AB) ที่ในปัจจุบันสังกัดอยู่ในหลายหน่วยงาน (มอก. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์บริการ) มารวมอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ																					อก./ สำนักงาน ก.พ.ร. /สคก.				สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ มีบทบาทเป็น Single Agency ด้านการมาตรฐาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ : : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standardization) และนวัตกรรม (Innovation)

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									อย่างครบถ้วน
๕) โอนย้ายหน่วยงานด้านนวัตกรรมมารวมอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพการมาตรฐานและนวัตกรรมแห่งชาติ																									สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพการมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติมีบทบาทเป็น Single Agency อย่างเต็มรูปแบบ
๖) พัฒนาระบบข้อมูลในลักษณะ Big Data เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติด้านการเพิ่มผลิตภาพและการมาตรฐาน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพการมาตรฐานและนวัตกรรมแห่งชาติเป็นเจ้าภาพหลัก โดยร่วมทำงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง																				อก. กษ. วท.			สร้าง Big Data ที่จะสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดนโยบายภาครัฐและการขับเคลื่อนนโยบายด้าน	๑. ระบบ FIS (Foresight Intelligence System) ๒. ระบบ PIS (Productivity Intelligence System) ๓. ระบบ TCSI (Thailand Citizen Satisfaction Index)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ : : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standardization) และนวัตกรรม (Innovation)

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								การเพิ่มผลผลิตและการมาตรฐานของประเทศและรายสาขา	๔. ระบบข้อมูลมาตรฐานต่างประเทศในรายสาขาการผลิตและบริการที่สำคัญ ๕. มีระบบที่สามารถ matching ความต้องการของผู้ประกอบการสาขาต่างๆ กับมาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนดสำหรับรายสาขา และตามรายประเทศนำเข้า

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ : : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standardization) และนวัตกรรม (Innovation)

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗) จัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อกำหนดทิศทางและแนวทางการยกระดับผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมทั้งระบบของประเทศ ทั้งในภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคการศึกษาและภาคประชาชน โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ																					สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานแห่งชาติ (ที่จะตั้งขึ้นใหม่) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			มีทิศทางและแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเพิ่มผลผลิตและการมาตรฐานของประเทศที่ชัดเจน และมีระบบการขับเคลื่อนและติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	๑. แผนแม่บท/ยุทธศาสตร์การส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศ ๒. เครื่องมือ/ระบบในการติดตามและประเมินผลตามแผนแม่บท/ยุทธศาสตร์
๘) ปรับระบบและแนวทางการติดตามและประเมินผลการเพิ่มผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศ โดยร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการผลักดันติดตามและประเมินผลตามนโยบายและแผนระดับชาติด้านการเพิ่มผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมที่																					สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐานและนวัตกรรมแห่งชาติ (ที่			เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	๑. แผนงาน/โครงการตามแผนแม่บทการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศ ในทุกภาคส่วนสามารถปฏิบัติและ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๓ : : การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standardization) และนวัตกรรม (Innovation)

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการตามแนวทางและเครื่องมือที่กำหนด																					จะตั้งขึ้นใหม่) ร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				บรรลุผลตามเป้าหมายมากกว่าร้อยละ ๘๐ ๒. ผลิตภาพการผลิตโดยรวม และผลิตภาพแรงงานของประเทศยกระดับขึ้นตามเป้า หมายของแผนฯ ๑๒

ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome) และเป้าหมาย (Goal) ในการขับเคลื่อนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ

ตัวชี้วัด	เป้าหมายระยะ ๕ ปี	ข้อมูลอ้างอิง (ปัจจุบัน)	แหล่งข้อมูล
อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity and Efficiency)	อันดับที่ ๒ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	อันดับที่ ๓ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	IMD
คะแนนการประเมินด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity and Efficiency)	ระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๕ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	ค่าเฉลี่ย ๕ ปี เท่ากับ ๔๑.๘๐	IMD
ผลการจัดอันดับบรรยากาศการลงทุน	อันดับที่ ๒ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	อันดับที่ ๓ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	World Bank
การเติบโตของผลิตภาพโดยรวมของประเทศ (Multi-Factor Productivity Growth)	MFP เติบโต ๒.๕% ในช่วง ๕ ปี	ไม่มีข้อมูล (ประเทศเกาหลี อัตราการเติบโตของ MFP ประเทศเกาหลี ระหว่างปี ๒๕๔๓-๒๕๕๕ เท่ากับ ร้อยละ ๑.๕๙)	http://www.asiaklems.net

๒.๑.๘ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) แก้ไขพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้รองรับการจัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานแห่งชาติ” ให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบงานด้านการบริหารนโยบายการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานโดยรวมของประเทศ ขับเคลื่อนผลักดันการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์และแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศ และรายสาขาทั้งนี้ต้องมีการแก้ไขหลักการของบทบาทสำนักงานฯ จากบทบาทในการกำกับดูแล เป็นการส่งเสริมและพัฒนา ให้มีความสอดคล้องตามหลักการของการมาตรฐานสากล

๒) ให้อำนาจทางกฎหมายในการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐโดยคงสิทธิพื้นฐานส่วนบุคคลและไม่ละเมิด ข้อกฎหมายทางธุรกิจเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติว่าด้วยผลิตภาพ

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป

หัวข้อที่ ๓ : การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ
หัวข้อย่อย ๓.๔ : การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก SMEs

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓.๔ : การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก SMEs

การปฏิรูปหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริม SME โดยจะลดความซ้ำซ้อนและปรับบทบาทหน่วยงานรัฐให้ทำหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริม SME อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด (KPI) ของหน่วยงานที่มีกลไกสนับสนุนและส่งเสริม SME ด้วยการวัดผลกระทบจากมาตรการ/กลไกที่ดำเนินการ

๒.๑.๑ บทนำ

๑) บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มุ่งหวังให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งกลไกของ “การปฏิรูปประเทศ” เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริงภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐในการส่งเสริมและจัดให้มีกลไกหรือมาตรการเพื่อเป็นเครื่องมือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังระบุไว้ในหลายมาตรา อาทิ

มาตรา ๖๙ รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ

มาตรา ๗๓ รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด

มาตรา ๗๔ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพและวัยและให้มีงานทำ และพึงคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงานได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึงจัดให้มีหรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน

รัฐพึงจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

มาตรา ๗๕ รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ

รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภค หรือการจัดทำบริการสาธารณะ

รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่างๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาประเทศ รัฐพึงคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน

นอกจากนี้ ได้กำหนด**กรอบแนวทางการปฏิรูปประเทศในภาพรวมไว้ใน**

มาตรา ๒๕๗ โดยมุ่งให้ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ

มาตรา ๒๕๘ ฉ. ได้กำหนดประเด็นปฏิรูปประเทศในด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ๔ ประเด็นหลัก คือ (๑) ขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี (๒) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (๓) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิผล และ (๔) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

จากบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจจึงได้กำหนดกรอบการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คือ **การปฏิรูปประเทศอย่างยั่งยืนและครอบคลุมทุกมิติ** โดยมุ่งให้เกิดการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เกิดการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจระดับฐานราก และเร่งความเร็วในยกระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างจริงจังผ่านการปฏิรูป ๓ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านที่ ๑ ความสามารถในการแข่งขันและผลิตภาพ ด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม และด้านที่ ๓ การปฏิรูปด้านสถาบันเศรษฐกิจ

๒) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ นอกจากพิจารณากำหนดกรอบการปฏิรูปที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังได้พิจารณาความสอดคล้องและเชื่อมโยงที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ

(๒.๑) (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐[๓]

เพื่อนำไปสู่การบรรลุ*วิสัยทัศน์*ของ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติ ที่กำหนดให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้การปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจมีความยั่งยืนและครอบคลุมทุกมิติ

ยุทธศาสตร์ ๒ : การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีกรอบแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุนพัฒนาสู่ชาติการค้า (๒) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ เสริมสร้างฐานการผลิตเข้มแข็ง ยั่งยืน และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยสู่การเกษตรยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๓) การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนา SMEs สู่สากล (๔) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและการเมือง พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ (๕) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่ง ความมั่นคงและพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา (๖) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับนานาประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ

(๒.๒) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน พัฒนาเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและทั่วถึง เพื่อมุ่งสู่การมีรายได้สูงอย่างมีเสถียรภาพ เป็นธรรม และยั่งยืนด้วยนวัตกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขา โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญใน ๒ เรื่อง คือ (๑) การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวม และ (๒) การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม รุกไปข้างหน้าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยกระดับความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า ให้สนับสนุนการสร้างมูลค่าของสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย สร้างโอกาสการเข้าถึงและนำเทคโนโลยีไปใช้ให้กับเกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พัฒนานวัตกรรมที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และเพิ่มคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบูรณาการระบบบริหารจัดการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ให้สามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญใน ๓ เรื่อง คือ (๑) เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม (๒) พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี และ (๓) พัฒนาสภาวะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

เมื่อพิจารณาคณะกรรมการระดับชาติที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมภาคเอกชนและพัฒนา SMEs ในปัจจุบัน ประกอบด้วย ๔ คณะ ได้แก่ (ตารางที่ ๑)

---

[๓] ฉบับ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

(๑) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม[๔] มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นเลขานุการ

(๒) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นแห่งชาติ[๕] มีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๓) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ[๖] มีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ เป็นประธานกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๔) คณะกรรมการสานพลังประชารัฐส่งเสริม SMEs & Productivity (D๒) มีนายอุตตม สาวนายน เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ นายสุพันธุ์ มงคลสุธี และนายกลินท์ สารสิน เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน

ตารางที่ ๑ คณะกรรมการระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนา SMEs

ชื่อคณะกรรมการ	ประธานกรรมการ	เลขานุการ
(๑) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	นายกรัฐมนตรี	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
(๒) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นแห่งชาติ	ปลัดกระทรวงการคลัง	ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
(๓) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.)	นายกรัฐมนตรี	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(๔) คณะกรรมการสานพลังประชารัฐส่งเสริม SMEs & Productivity (D๒)	หัวหน้าทีมภาครัฐ : นายอุตตม สาวนายน หัวหน้าทีมภาคเอกชน : นายสุพันธุ์ มงคลสุธี นายกลินท์ สารสิน	กระทรวงอุตสาหกรรม

ดังนั้น การปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ SME คณะกรรมการระดับชาติต่างๆ จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้อย่างทรงพลัง โดยควรสามารถทำงานประสานกันได้ทั้งหมดอย่างไม่มีรอยตะเข็บ มีการทำงานที่ไม่ซ้ำซ้อน ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก และง่ายต่อการประกอบ

---

[๔] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๑๕๖ ง. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒๐/๒๕๕๗ เรื่อง ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๖๑/๒๕๕๗ และแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เฉพาะกิจ). ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗.

[๕] คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๕๑/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

[๖] คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๘๒/๒๕๕๙ เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ. ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗.

ธุรกิจ เพื่อเร่งขยายตลาดและการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการส่งออกผลิตภัณฑ์และบริการของ SME ไปยังต่างประเทศได้ตรงกับตลาดเป้าหมาย โดยมีอำนาจการต่อรองอย่างสมเหตุสมผล

๓) ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ได้ประมวลผลการศึกษาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ซึ่งพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจเพื่อ วิสาหกิจ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และ ผู้ประกอบการธุรกิจใหม่ (Startup) พอสมควร โดยแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ (๑) ข้อเสนอการออกกฎหมายใหม่/ปรับปรุงกฎหมายเดิม (๒) การปรับปรุง/จัดระบบมาตรการ กลไกที่มีอยู่ในปัจจุบัน และ (๓) การจัดตั้งองค์กรใหม่ จำแนกได้เป็น ๓ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปเศรษฐกิจ คือ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มผลิตภาพ การสร้างความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมของระบบเศรษฐกิจ และระบบนิเวศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

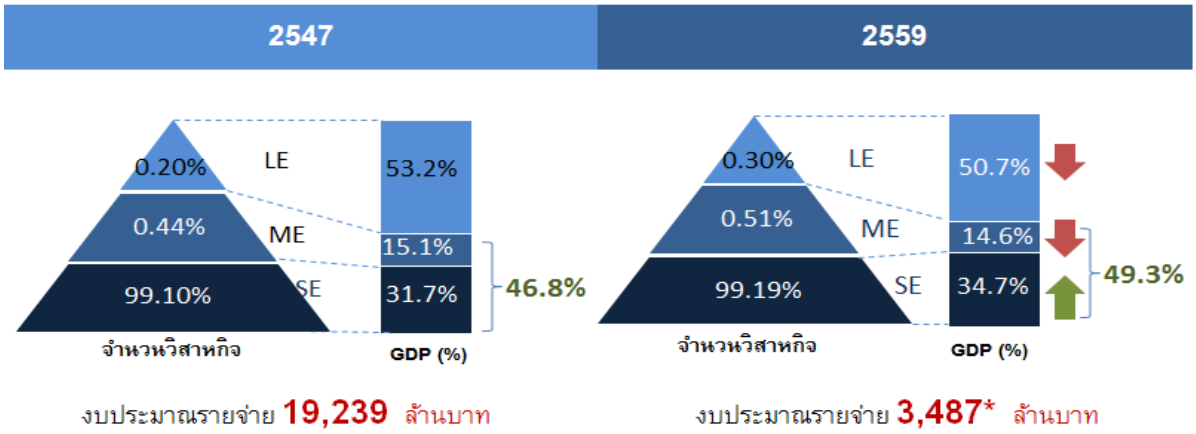
ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับ SMEs	ออกกฎหมายใหม่/ปรับปรุงกฎหมายเดิม	ปรับปรุง/จัดระบบมาตรการ กลไก	จัดตั้งองค์กรใหม่
ด้านความสามารถในการแข่งขันและผลิตภาพ (Competitiveness/Productivity)			
● การเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรมสาขาหลัก		✓	
● การสร้างสังคมผู้ประกอบการ	✓	✓	
● การปฏิรูปเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)	✓	✓	
การสร้างความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม (Equality & Inclusive Growth)			
● เศรษฐกิจเพื่อสังคม (Social Economy)	✓	✓	
● การปฏิรูปการเงินฐานราก	✓		
ด้านระบบนิเวศ (Cross-cutting Issues) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ			
● การปฏิรูประบบนิเวศและการลงทุนในเศรษฐกิจกระแสใหม่	✓	✓	✓

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ SMEs ได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอของ สปช. และ สปท. ในแต่ละประเด็นที่มีรายละเอียดของสถานการณ์หรือข้อจำกัดของการขับเคลื่อนการปฏิรูปที่ตอบสนองต่อเศรษฐกิจอย่างชัดเจนมาสังเคราะห์เพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนผลการศึกษาและข้อเสนอการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศของ สปท. ให้มีความคมชัดและสามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนให้ภาพรวมที่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพต่อระบบเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

๒.๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

ในปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีจำนวนผู้ประกอบการรวมประมาณ ๓.๐ ล้านราย ในจำนวนนี้เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ประมาณ ๓ ล้านราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๙.๗ ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด โดยมีการจ้างงานรวม ๑๑.๗๔ ล้านราย คิดเป็น ๑ ใน ๓ ของผู้มีงานทำทั้งประเทศ ขณะที่ธุรกิจขนาดใหญ่มีเพียงร้อยละ ๐.๓๐ (๙,๐๒๕ ราย) แต่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศสูงถึงร้อยละ ๕๐.๗ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา SMEs สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศดีขึ้นจากร้อยละ ๔๖.๘ ต่อ GDP ในปี ๒๕๔๗ เป็นร้อยละ ๔๙.๓ ในปี ๒๕๕๙ แต่เป็นการเพิ่มขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนของภาครัฐยังไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ตรงจุด ทั้งที่มีการจัดสรรงบประมาณให้ความช่วยเหลือ SMEs ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี (ภาพที่ ๑)

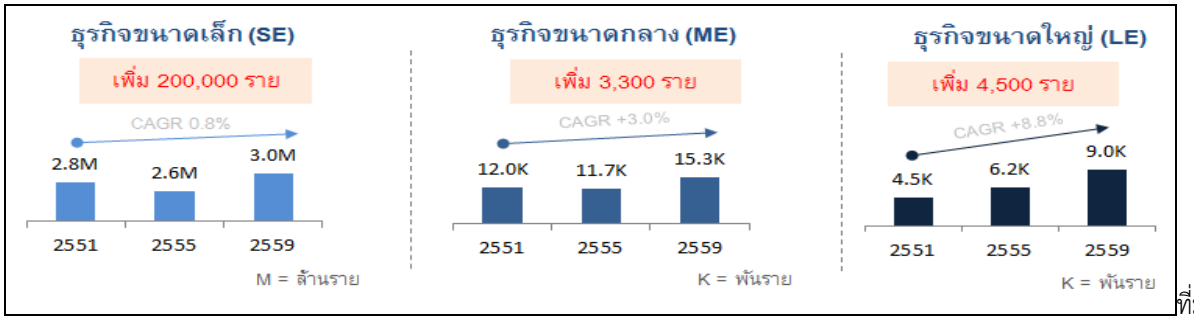
ภาพที่ ๑ สถานภาพของธุรกิจและสัดส่วนการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อประเทศ ปี ๒๕๔๗ และ ๒๕๕๙

ที่มา : รวบรวมโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. ๒๕๖๐.

เมื่อพิจารณาการเพิ่มขึ้นของธุรกิจจำแนกตามขนาดในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นในธุรกิจขนาดเล็ก (เพิ่มขึ้นราว ๒๐๐,๐๐๐ ราย) โดยธุรกิจขนาดกลางมีการเพิ่มขึ้นประมาณ ๓,๓๐๐ ราย ซึ่งต่ำกว่าการเพิ่มขึ้นของธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีจำนวนราว ๔,๕๐๐ ราย นั่นแสดงให้เห็นว่า ธุรกิจขนาดกลางที่เติบโตไปเป็นธุรกิจขนาดใหญ่มีการปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและผลิตภาพที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ขณะที่ธุรกิจขนาดเล็กไม่สามารถก้าวกระโดดและเติบโตไปเป็นธุรกิจขนาดกลางได้มากนัก อีกทั้งการเข้าสู่ธุรกิจใหม่ของผู้ประกอบการ (Startup) เป็นการเริ่มต้นจากธุรกิจขนาดเล็กในสัดส่วนที่สูงมาก (ภาพที่ ๒)

ภาพที่ ๒ แนวโน้มการเติบโตของธุรกิจในช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๙

ที่มา : รวบรวมโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. ๒๕๖๐.

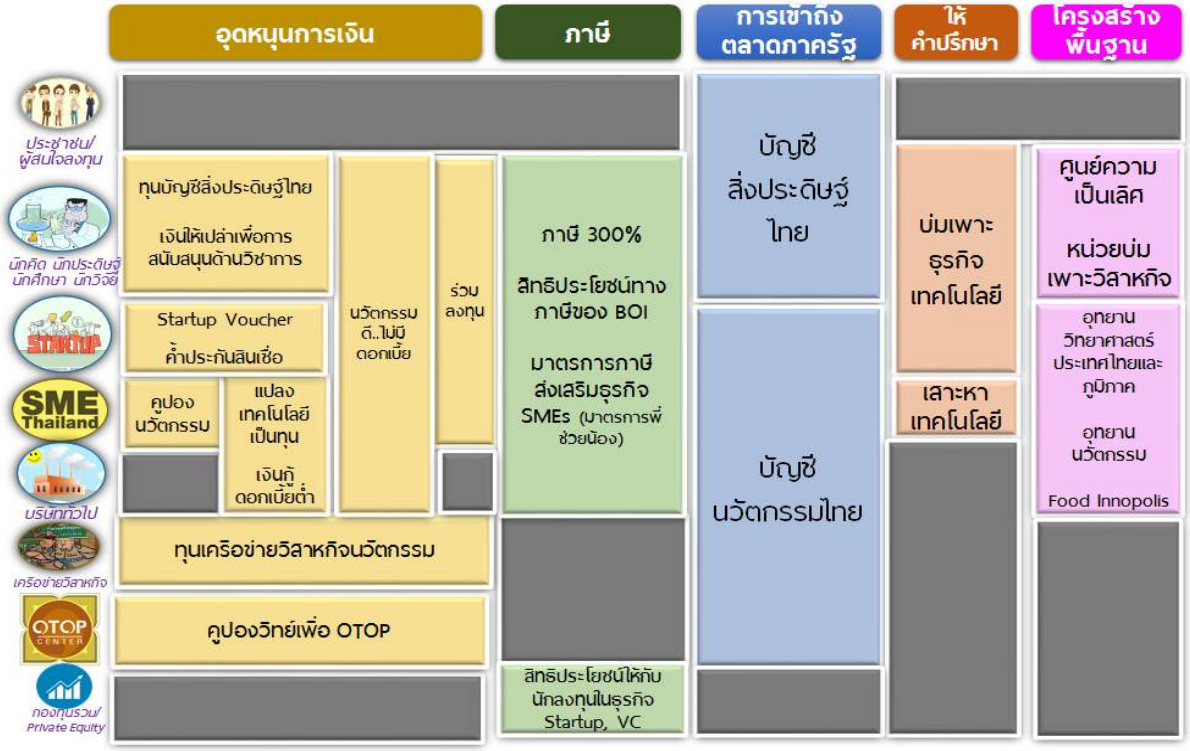
๒.๑.๓ ประเด็นปัญหา

๓.๑ มาตรการและกลไกสนับสนุนเป็นไปอย่างกระจัดกระจายและไม่มีการเชื่อมต่อ

จากการรวบรวมมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยของหน่วยงานภาครัฐพบว่า รัฐได้มีความพยายามในการพัฒนากลไกสนับสนุนและส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการ SME ทั้งด้านการอุดหนุนการเงิน มาตรการทางภาษี การเข้าถึงตลาดภาครัฐ การให้คำปรึกษา และโครงสร้างพื้นฐานสำหรับ SME อย่างครบถ้วน แต่การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างกระจัดกระจายและดำเนินการภายใต้บทบาทของแต่ละหน่วยงาน การกำหนดยุทธศาสตร์เกิดขึ้นในหลายระดับทั้งระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับหน่วยงานย่อย ทำให้การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานแยกส่วน มุ่งการทำงานที่บรรลุเพียงเป้าหมายที่วางไว้ และขาดความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์หลักของประเทศ ยุทธศาสตร์ระดับประเทศมีเป้าหมายที่ค่อนข้างกว้างและต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การขาดบูรณาการระหว่างหน่วยงานและความไม่ต่อเนื่องของโครงการกระทบต่อการดำเนินงานตามเป้าหมาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมดำเนินงานบางรายการขาดผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดและผู้รับผิดชอบในการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด อีกทั้งการขาดข้อมูลและเครื่องมือการประเมินผลกระทบจากการดำเนินงาน รายงานที่หน่วยงานจัดทำส่วนใหญ่เป็นรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการมากกว่ารายงานประเมินผลกระทบ

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่ขอรับการส่งเสริมมีจำนวนน้อย สะท้อนให้เห็นว่า SME ค่อนข้างมากที่ไม่ทราบถึงมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ เนื่องจากขาดการการจัดการมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเป็นระบบที่มีการเชื่อมต่อและสอดประสานของแต่ละมาตรการที่ทำให้ไม่สามารถสร้างผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ (ภาพที่ ๓ และตารางที่ ๒) การส่งเสริมและพัฒนา SME ดำเนินการแบบแยกส่วนตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ไม่มีการส่งต่อผู้รับบริการให้มีความเชื่อมโยงตลอดช่วงชีวิตการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาผู้ประกอบการ การตลาด และการได้รับเงินทุนสนับสนุนการดำเนินงาน ทำให้ผู้ประกอบการยังมีศักยภาพไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

ภาพที่ ๓ สถานภาพของมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภาคเอกชนไทย

ที่มา: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. ตุลาคม ๒๕๖๐.

ตารางที่ ๒ หน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริม SMEs ของภาครัฐ

ชื่อหน่วยงาน	กระทรวง	นโยบาย	การเงิน			เพิ่มขีดความสามารถ					พัฒนาระบบนิเวศเพื่อ SME				
		กรรมการนโยบายระดับชาติ	สินเชื่อ	ค้ำประกันหนี้	ส่งเสริมเข้าถึงแหล่งทุน	ผลิตภาพ	มาตรฐาน + การทดสอบผลิตภัณฑ์	เทคโนโลยี	นวัตกรรม	บุคลากร / กำลังคน	การเข้าถึงตลาดและสู่สากล	ส่งเสริมการรวมกลุ่ม+เครือข่าย	สร้าง StartUp ที่มีมูลค่าสูง	พัฒนากลไกการส่งเสริม	ทบทวนปรับปรุงกฎหมาย
บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.)	กค.			●											
กรมส่งเสริมการเกษตร	กษ.					●									
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)	กษ.						●								
กรมโรงงานอุตสาหกรรม	อก.													●	
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	อก.					●									
สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ	อก.					●									
สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	อก.						●								
ธนาคาร SME (ธพว.)	อก.		●												
กองทุนส่งเสริม SME	ธพว./อก.		●		●										
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	พณ.										●				
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	พณ.										●				

ชื่อหน่วยงาน	กระทรวง	นโยบาย	การเงิน			เพิ่มขีดความสามารถ					พัฒนาระบบนิเวศเพื่อ SME				
		กรรมการนโยบายระดับชาติ	สินเชื่อ	ค้ำประกันหนี้	ส่งเสริมเข้าถึงแหล่งทุน	ผลิตภาพ	มาตรฐาน + การทดสอบผลิตภัณฑ์	เทคโนโลยี	นวัตกรรม	บุคลากร / กำลังคน	การเข้าถึงตลาดและสู่สากล	ส่งเสริมการรวมกลุ่ม+เครือข่าย	สร้าง StartUp ที่มีมูลค่าสูง	พัฒนากลไกการส่งเสริม	ทบทวนปรับปรุงกฎหมาย
กรมทรัพย์สินทางปัญญา	พณ.							●	●						
กรมบังคับคดี	ยธ.														●
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	รง.									●					
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	รง.									●					
สำนักงานปลัดกระทรวง วท.	วท.				●			●	●					●	
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) - ITAP, TMC, SWPark, TSP	วท.				●	●	●	●	●		●	●	●		
กรมวิทยาศาสตร์บริการ (วศ.)	วท.						●	●							
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)	วท.						●	●							
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.)	วท.		●	●	●	●			●				●	●	
ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์	วท.							●							
สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ (มว)	วท.						●								

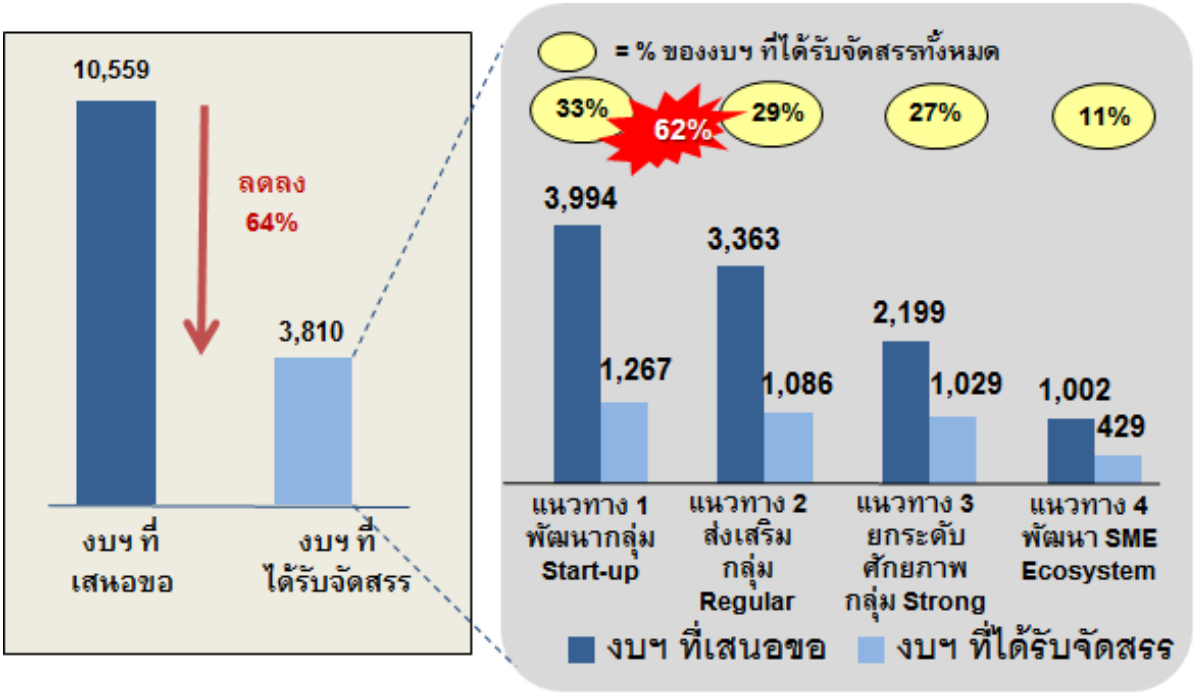
ชื่อหน่วยงาน	กระทรวง	นโยบาย	การเงิน			เพิ่มขีดความสามารถ					พัฒนาระบบนิเวศเพื่อ SME				
		กรรมการนโยบายระดับชาติ	สินเชื่อ	ค้ำประกันหนี้	ส่งเสริมเข้าถึงแหล่งทุน	ผลิตภาพ	มาตรฐาน + การทดสอบผลิตภัณฑ์	เทคโนโลยี	นวัตกรรม	บุคลากร / กำลังคน	การเข้าถึงตลาดและสู่สากล	ส่งเสริมการรวมกลุ่ม+เครือข่าย	สร้าง StartUp ที่มีมูลค่าสูง	พัฒนากลไกการส่งเสริม	ทบทวนปรับปรุงกฎหมาย
สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (สทน.)	วท.						●								
สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย วทน. แห่งชาติ (สวทน.)	วท.									●				●	
สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา	ศธ.									●					
สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา	ศธ.									●					
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	สธ.						●								
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	สธ.						●								
คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	สนย.	●													
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)	สนย.	สำนักงานเลขาฯ			●									●	●

ที่มา : รวบรวมโดย ทวีศักดิ์ กออนันตกูล. ๒๕๖๐.

๓.๒ การจัดสรรงบประมาณเพื่อ SME ไม่สามารถเอื้อให้เติบโตได้จริง

หากพิจารณาประเภทของการจัดสรรงบประมาณบูรณาการส่งเสริม SME ในปี ๒๕๖๑ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณรวม ๓,๘๑๐ ล้านบาท ในจำนวนนี้ เป็นการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งเน้นเป้าหมายรายโครงการ ซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างผลกระทบจากการดำเนินโครงการที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายภาพรวมของประเทศ โดย ๖๒% เป็นงบประมาณที่จัดสรรให้แก่โครงการสำหรับผู้ประกอบการใหม่และผู้ประกอบธุรกิจ SMEs ทั่วไป โดยไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างระบบนิเวศเพื่อผู้ประกอบการ SME (จัดสรรงบประมาณเพียง ๑๑% ของงบประมาณทั้งหมด) (ภาพที่ ๔)

ภาพที่ ๔ การจัดสรรงบประมาณบูรณาการส่งเสริม SME ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

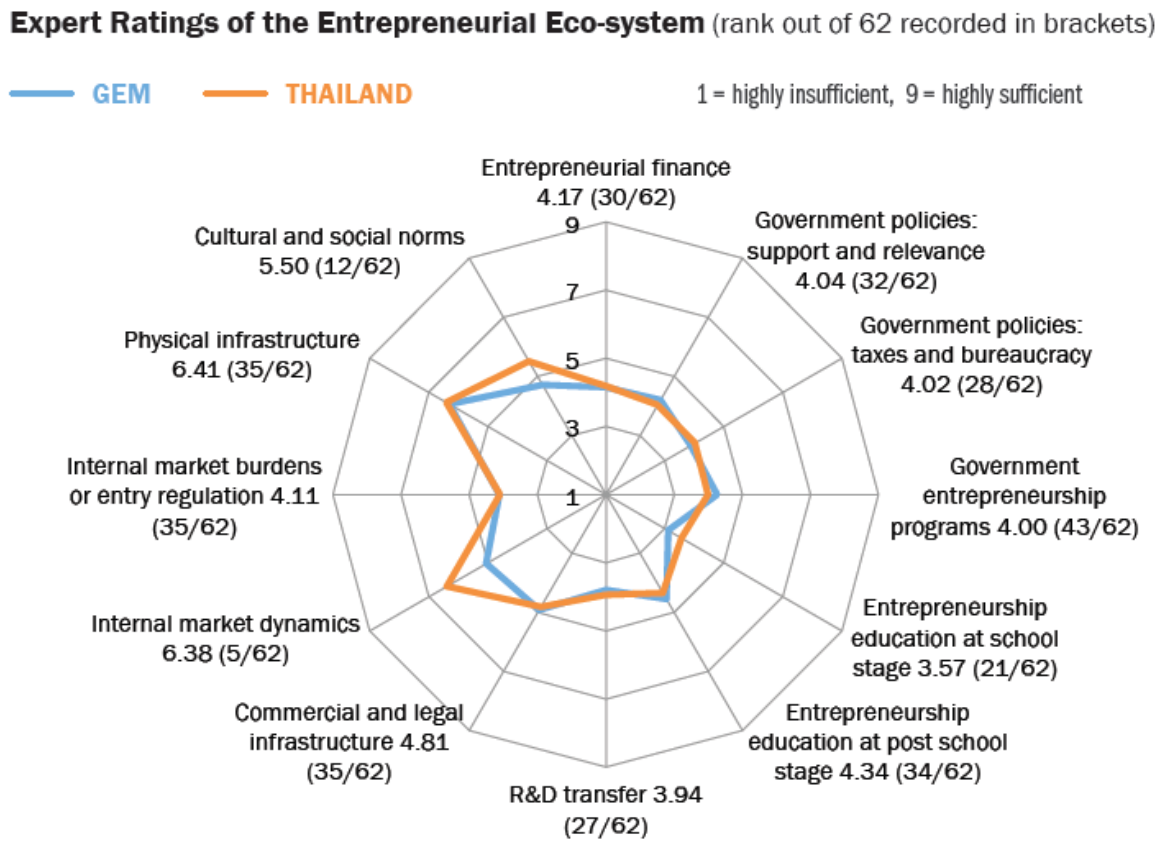

ที่มา: รวบรวมโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. ๒๕๖๐.

๓.๓ การส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไม่สอดคล้องกับประโยชน์ของภาคธุรกิจ

แม้ว่าสิทธิบัตรการออกแบบของไทยมีจำนวนสูงกว่าสิทธิบัตรการประดิษฐ์มาอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีศักยภาพด้านการออกแบบสูง แต่ขณะที่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้รับการส่งเสริมการลงทุนค่อนข้างน้อย เช่น อุตสาหกรรมแฟชั่น เครื่องดนตรี การพิมพ์ ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุด อุตสาหกรรมบางประเภทไม่ได้รับการส่งเสริม ได้แก่ ทัศนศิลป์ หัตถกรรม และภาพยนตร์ นอกจากนี้ เงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ยังเป็นอุปสรรคทำให้ SME ไม่สามารถเข้าถึงมาตรการส่งเสริมได้ ทั้งที่ SME มีโอกาส/ข้อได้เปรียบทางธุรกิจด้านนี้ เนื่องจากมีกระบวนการผลิตที่ลดข้อจำกัดเรื่องทรัพยากรและเงินทุน ไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่โรงงานขนาดใหญ่ แรงงานการผลิตจำนวนมาก แม้กระทั่งเครื่องจักรประสิทธิภาพสูง เพียงแต่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสินค้าและบริการ เพื่อการสร้างมาตรฐานและคุณภาพที่ดี อีกทั้ง SME มีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด การผลิตได้รวดเร็วและสอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งข้อได้เปรียบนี้ ทำให้ SME สามารถลุกขึ้นมา

เริ่มต้นใหม่ได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ ยังขาดการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบสินค้าเพื่อดึงดูดความสนใจให้ซื้อมากขึ้น แม้ว่าสินค้านั้น ๆ จะเป็นสินค้าที่ดีเพียงใดก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบสินค้าในกลุ่มโอทอปซึ่งมีวัตถุดิบจากทรัพยากรชีวภาพและมีฐานจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากขาดการนำนวัตกรรมในการออกแบบสินค้าเข้ามาช่วยพัฒนาให้สินค้ามีรูปลักษณ์ที่น่าสนใจและดึงดูดผู้ซื้อ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าต่าง ๆ ได้อย่างมาก นอกจากนี้ กฎระเบียบและการให้บริการของภาครัฐบางประการยังเป็นภาระสำหรับ SME เนื่องจากใช้เวลานานเกินไป มีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป หรือเปลี่ยนแปลงไม่ทันบริบททางธุรกิจของ SME

ภาพที่ ๕ ระบบนิเวศเพื่อผู้ประกอบการของประเทศไทย

ที่มา : Global Entrepreneurship Monitor ๒0๑๕/๑๖ Global Report.

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญพลิกโฉมเศรษฐกิจของทุกประเทศทั่วโลกอย่างฉับพลัน เครื่องมือดิจิทัลจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) อยู่อย่างกระจัดกระจายในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ให้สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความซับซ้อน (data analytics) และทำให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีภาคเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ ทั้งนี้ ภาครัฐจึงควรเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการคิดค้นนวัตกรรมและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ โดยมีภาครัฐเป็นหน่วยให้การสนับสนุน ซึ่งนับเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญต่อประเทศไทย

๒.๑.๔ ประเทศที่มีแนวปฏิบัติการบริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนา SMEs ที่ดี

๑) นโยบายส่งเสริม SMEs ของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นการแข่งขันในประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรีและยกระดับการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ พัฒนาความเข้มแข็งของระบบการศึกษา การวิจัยและนวัตกรรม การสร้างสภาพแวดล้อมทางด้านกฎระเบียบให้ส่งเสริมการประกอบการ รักษาระดับอัตราการจ้างงานที่สูง การสร้างสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม

๒) ยุทธศาสตร์สำคัญ ๕ ด้าน ประกอบด้วย (๑) การลดขั้นตอนกระบวนการต่างๆ ประเมินผลกระทบและค่าใช้จ่ายที่เกิดจากกฎระเบียบ (๒) การพัฒนาสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ Startup บริการจดทะเบียนบริษัทและการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง และรักษาความปลอดภัยของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๓) การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุนของ Startup โดยการให้การประกันทางธุรกิจ (๔) การเข้าถึงตลาดโดยสร้างความมั่นคงและสภาพคล่องให้แก่ผู้ส่งออกผ่านการให้ประกันใบเสร็จรับเงินที่ได้รับการรับรองกับธนาคาร และให้คำปรึกษา (๕) การจัดการศึกษาและฝึกอบรม โดยให้โอกาสแก่ SMEs และผู้ที่สนใจ และ (๖) การสร้างวิจัยและนวัตกรรมโดยใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของศูนย์วิจัยสาธารณะต่างๆ

๒.๑.๕ ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

เสนอแผนการปฏิรูปสถาบันด้าน SME ต่อคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อพิจารณาเห็นชอบก่อนเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเนื่องจากแนวทางการปฏิรูปมีความเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ การปรับโครงสร้างองค์กร และการพัฒนาบุคลากรและองค์ความรู้

๑) ปฏิรูปกฎหมาย

๑.๑) ปรับพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓

- ให้ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ครอบคลุมในทุกสาขาธุรกิจ ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้า และบริการ
- ครอบคลุมวิสาหกิจขนาดกลาง วิสาหกิจขนาดย่อม วิสาหกิจขนาดขนาดย่อม
- จำแนกวิสาหกิจตามระดับรายได้ หรือจำนวนการจ้างงาน หรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว
- ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการขึ้นทะเบียนองค์การเอกชนและผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อที่จะเชื่อมโยงกับกฎหมายล้มละลาย

๑.๒) ปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบ/ขั้นตอนที่เป็นอุปสรรคและเพื่อการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ โดยการ การแก้กฎระเบียบของการดำเนินงานภาครัฐ ให้สามารถนำลิขสิทธิ์ที่ภาครัฐช่วยเหลือเป็นของผู้ประกอบการ เพื่อนำไปต่อยอดทางธุรกิจได้ การเพิ่มช่องทางการตลาดให้ SMEs โดยปรับปรุงระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อาทิ การกำหนดสัดส่วนวงเงิน (โควตา) ที่หน่วยงานต้องจัดซื้อจัดจ้าง SMEs และการกำหนดวงเงิน/ประเภทของการจัดซื้อจัดจ้างที่ให้เฉพาะ SMEs เป็นผู้มีสิทธิเข้าแข่งราคา (ในกรณีของสหรัฐฯ ร้อยละ ๒๓ และประเทศจีน ร้อยละ ๓๐ ของงบประมาณจัดซื้อจัดจ้าง ต้องจัดซื้อจัดจ้างจาก SMEs)

๒) ปฏิรูปองค์กร

๒.๑) ปรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) โดยจัดตั้ง OSS ทำหน้าที่ให้บริการและติดต่อประสานเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานอื่นตั้งแต่ระดับนโยบาย กระทรวง หน่วยปฏิบัติ และพื้นที่ อย่างครบวงจรตามหลัก PDCA โดย หน่วยงานระดับนโยบายมีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์กำหนดเป้าหมาย แนวทางดำเนินงาน และตัวชี้วัด ตลอดจนจัดทำแนวทางและกลยุทธ์ที่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานโครงการในลักษณะบูรณาการที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงานมาร่วมกันพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่คาดหวัง และหน่วยงานระดับนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และผู้รับผิดชอบ รวมทั้งมีระบบส่งต่อ SME ที่รับบริการแล้วจากโครงการหนึ่งให้ไปรับความช่วยเหลือจากอีกโครงการหนึ่ง ซึ่งจะทำให้บริการความช่วยเหลือที่มีให้กับ SMEs เกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๒) ปรับบทบาทหน่วยงานสนับสนุนส่งเสริม SME ให้ความสามารถดำเนินการตั้งการจัดทำ ติดตาม ประเมินผล และติดตามผล (Follow up) แผนงาน/โครงการ และส่งผลงานให้กับ OSS/สสว. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลกระทบและผลลัพธ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ SME

๓) ปฏิรูปบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาระบบบริหารงานส่งเสริมสนับสนุน SME ให้ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงทันบริบททางธุรกิจของ SMEs โดยนำเครื่องมือและเทคนิคทางนโยบายใหม่ๆ เช่น Policy Lab, Scenario Analysis, RIA มาใช้เพื่อยกระดับศักยภาพจัดทำ วิเคราะห์ ติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการ ตั้งแต่ก่อน กำลังดำเนินการ และหลังโครงการเสร็จสิ้น รวมทั้งติดตามผลเพื่อตรวจวัดผลลัพธ์และผลกระทบ

๔) ปฏิรูประบบข้อมูลสำหรับ SMEs

การพัฒนาระบบข้อมูลสำหรับ SMEs เพื่อใช้บริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์ SMEs โดยรวบรวม วิเคราะห์ และจำแนกรายการข้อมูลตามประเภทธุรกิจ พัฒนาระบบแพลตฟอร์มและเชื่อมต่อข้อมูลต่างๆ จากหน่วยงานที่ให้บริการ SMEs ทุกประเภท และรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการทั้งในด้านการกำหนดปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงานโครง ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ที่เชื่อมโยงผลจากโครงการไปสู่ผลที่คาดหวังในระดับยุทธศาสตร์ ตลอดจนให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสอดคล้องตามช่วงเวลาที่ทำการประเมินทั้งก่อน ระหว่างดำเนินการ หลังแผนงาน/โครงการเสร็จสิ้นแล้ว และการติดตามผล

๒.๑.๖ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีศูนย์บริการ SME แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service for SMEs) ที่สามารถเข้าถึงแก้ปัญหา และเชื่อมโยงมาตรการและกลไกสนับสนุนต่าง ๆ ของภาครัฐ

๒) เศรษฐกิจไทยจะ SME มืออาชีพ ที่มาพร้อมกับการปรับตัว รับมือกระแสการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันถ่วงที มีความรอบรู้ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้สามารถจับต้องได้

๓) SME ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและผลิตภาพที่เพิ่มขึ้นได้อย่างก้าวกระโดดด้วยการจัดทำคลังข้อมูลภาครัฐ (Big Data) ที่ช่วยในการวิเคราะห์ (Data Analytics) และเชื่อมต่อระบบข้อมูลทุกประเภทของหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนของรัฐ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทุกระดับ (Open Data and Connected Government) โดยพัฒนาแพลตฟอร์มกลางเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคธุรกิจให้สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอด อันเป็นการช่วยให้ SME สามารถเข้าถึงข้อมูลภาครัฐในการนำไปพัฒนาต่อยอดที่สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประเทศอย่างยั่งยืน

๒.๑.๗ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕)

๒.๑.๘ ตัวชี้วัด

๑) ผลผลิต

๑.๑) มีสำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก

๑.๒) มีแผนแม่บทบูรณาการ

๒) ผลลัพธ์

๑.๑) งบประมาณของรัฐที่จัดสรรให้แก่หน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนและส่งเสริม SME ลดลง

๑.๒) SME ไทยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อระบบเศรษฐกิจรวมไม่น้อยกว่า ๙๐,๐๐๐ ล้านบาท ภายใน ๕ ปี

๑.๓) ระบบข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานให้บริการภาครัฐมีการเชื่อมต่อและเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทุกระดับ

๑.๔) อันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจดีขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๐ อันดับ ภายใน ๓ ปี

๒.๑.๙ วงเงินและแหล่งเงิน

.....

๒.๑.๑๐ ขั้นตอนการดำเนินการ (ตัวอย่างเบื้องต้น)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๔ : ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อ SMEs

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) การรวบรวม วิเคราะห์ และจำแนกประเภทของข้อมูล ดังนี้ ๑.๑) รายชื่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริม SMEs ทั้งหมด ๑.๒) รายการมาตรการและกลไกสนับสนุนและส่งเสริม SMEs ทั้งระบบ																					สสว.			มีศูนย์บริการ SME แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service for SMEs) ที่สามารถเข้าถึงแก้ปัญหา และเชื่อมโยงมาตรการและกลไกสนับสนุนต่างๆ ของรัฐ	มีทะเบียนรายชื่อและรายการมาตรการ กลไกสนับสนุนและส่งเสริม SMEs อย่างครบถ้วน
๒) ปรับปรุง ยกเลิกภารกิจและงบประมาณของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ซ้ำซ้อน																					สสว.			ลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงานรัฐที่ให้บริการ SMEs	ไม่มีการของบประมาณเพิ่มเติมรายปี (เว้นแต่งบประมาณเพื่อแก้ปัญหาภัยพิบัติ)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๔ : ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อ SMEs

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) จัดตั้ง OSS ทำหน้าที่ให้บริการและสามารถติดต่อ ประสานเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ตามหลัก PDCA ๓.๑) หน่วยงานระดับนโยบายซึ่งมีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย แนวทางดำเนินงาน และตัวชี้วัด ๓.๒) หน่วยงานระดับนโยบายจัดทำแนวทางและกลยุทธ์ที่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ได้ ๓.๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานโครงการในลักษณะบูรณาการที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงานมาร่วมกันพัฒนา																				สสว.			SMEs สามารถติดต่อขอรับบริการต่าง ๆ ของภาครัฐ ทั้งการยื่นขอเอกสาร มาตรการสนับสนุนและส่งเสริม (ทางการเงิน การคลัง การให้คำปรึกษา การเข้าถึงตลาดภาครัฐ ฯลฯ) ได้ ณ จุดเดียว	กำหนดให้มี SLA ในการประสานงานตั้งแต่เริ่มต้น จนดำเนินการแล้วเสร็จไม่เกิน ๑ สัปดาห์

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๔ : ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อ SMEs

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่คาดหวัง ๓.๔) หน่วยงานระดับนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และผู้รับผิดชอบ ๓.๕) การจัดระบบส่งต่อ SME ที่รับบริการแล้วจากโครงการหนึ่งให้ไปรับความช่วยเหลือจากอีกโครงการหนึ่ง ซึ่งจะทำให้บริการความช่วยเหลือที่มีให้กับ SMEs เกิดประโยชน์สูงสุด																								
๔) พัฒนาระบบการรายงาน ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการให้บริการ SMEs และให้ทุก																					สสว.			มีระบบการรายงานสถานการณ์ และประเมินผลการ	มีรายงานเป็นรายวันที่สามารถเผยแพร่แก่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๔ : ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อ SMEs

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
หน่วยงานรายงานผลอย่างต่อเนื่อง																								ให้บริการ SMEs	สาธารณชนอย่างทั่วถึง
๕) ทบทวน พัฒนา ปรับปรุงมาตรการและกลไกต่าง ๆ รวมทั้งกำหนด KPI จากการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการยกระดับความสามารถและเพิ่มผลิตภาพให้แก่ SMEs																					สสว.			SMEs เป็นกลไกสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อระบบเศรษฐกิจไม่น้อยกว่า ๖๐% ต่อ GDP	SMEs สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อระบบเศรษฐกิจไม่น้อยกว่า ๙๐,๐๐๐ ล้านบาท
๖) พิจารณาเพิ่มเติม แก้ไข ปรับปรุง ยกเลิก กฎหมาย กฎ ระเบียบให้เอื้อต่อการสร้างระบบนิเวศแก่ SMEs อาทิ ๖.๑) ปรับแก้ไข พรบ. สสว. โดยให้ สสว. มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการและเรียกร้องข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ																					สสว.			มีระบบนิเวศที่ครบวงจรในการเอื้อต่อการประกอบธุรกิจ SMEs	SMEs สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อระบบเศรษฐกิจไม่น้อยกว่า ๙๐,๐๐๐ ล้านบาท

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๔ : ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อ SMEs

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สนับสนุนและส่งเสริม SMEs ๖.๒) แก้ไขนิยามของคำว่า SMEs ๖.๓) ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ขั้นตอนเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ																									

๒.๑.๑๑ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ....

๒) ยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๕

๓) ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ขั้นตอนเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ เช่น การแก้กฎระเบียบของการดำเนินงานภาครัฐ ให้สามารถนำลิขสิทธิ์ที่ภาครัฐช่วยเหลือเป็นของผู้ประกอบการเพื่อนำไปต่อยอดทางธุรกิจได้ การเพิ่มช่องทางการตลาดให้ SMEs โดยปรับปรุงระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (เช่น การกำหนดสัดส่วนวงเงิน (โควตา) ที่หน่วยงานต้องจัดซื้อจัดจ้าง SMEs และการกำหนดวงเงิน/ประเภทของการจัดซื้อจัดจ้างที่ให้เฉพาะ SMEs เป็นผู้มีสิทธิเข้าแข่งราคา)

ส่วนที่ ๒

เรื่องประเด็นปฏิรูป

หัวข้อที่ ๓. : การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ

หัวข้อย่อย ๓.๕ ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

๒.๑ เรื่องและประเด็นย่อยการปฏิรูปที่ ๓.๕ การปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ (Oversight Body)

๒.๑.๑ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญในปัจจุบัน

ประเทศไทยมีกระบวนการจัดทำและพัฒนานโยบายสาธารณะ ๔ ขั้นตอนคือ การกำหนดประเด็นปัญหาและประเด็นพัฒนา และการยกร่างแผนพัฒนาประเทศ แล้วจึงนำแผนสู่การปฏิบัติ สุดท้ายก็คือการติดตามประเมินผลแผน ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันหน่วยงาน ติดตามและประเมินผลการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะในส่วนยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการ มีหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานงบประมาณ (สงป.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) สำนักปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี (นร.) กรมบัญชีกลาง (บก.) ผู้ตรวจราชการกระทรวง (ผต.) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) ประจำกระทรวง ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ (คตป.) ที่มีบทบาทในการติดตามและประเมินผลจากการดำเนินงานยุทธศาสตร์สำคัญ แผนงาน/โครงการ ทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภาค ระดับกระทรวง และระดับประเทศ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะดำเนินการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นภารกิจของหนวยงานที่สำคัญดังนี้

๑.๑) สศช.ตามกรอบ (http://www.nesdb.go.th/download/article/article_๒๐๑๕๐๗๓๑ ๑๕๓๑๔๔.pdf) พระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑ และระเบียบว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ระบุหน้าที่การประเมินผลที่สำคัญดังนี้ แบ่งเป็นดังนี้

- **การติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

สังคมไทยได้ตระหนักและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใช้เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ จนถึงปัจจุบัน สศช. ได้มีการติดตามและประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตและงานของทุกภาคส่วน โดยใช้วิธีการสำรวจ ได้แก่ ออกแบบสอบถามและส่งไปทั่วประเทศ ลงสำรวจและสัมภาษณ์หน่วยงานภาคสนาม และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ทุกภาคส่วนตื่นตัวและประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง เช่น ภาครัฐ ได้น้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารประเทศในหลายระดับ มีการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม รัดกุมมากขึ้น วางแผนดำเนินการลงทุนโครงการขนาดใหญ่บนพื้นฐานวิเคราะห์อย่างรอบคอบทั้งในศักยภาพด้านการเงิน มีความพร้อมในการดำเนินการ ตามความต้องการของประชาชน ความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ (ดูรายละเอียด http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=๓๕๕๓&filename=evaluate_develop)

- **การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** สศช. ได้พัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขของสังคมไทย เพื่อใช้ประเมินผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ในภาพรวม เนื่องจากทิศทางการพัฒนาประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนไปสู่การสร้างความอยู่ดีมีสุขในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) และสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) การใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือ GDP เป็นเครื่องมือชี้วัดการพัฒนาจึงไม่เพียงพอ และไม่สะท้อนมูลค่าและต้นทุนทางสังคมอื่นๆ ที่สูญเสียไปจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง ไม่ได้หมายความว่าประชาชนมีความอยู่ดีมีสุขในระดับสูงตามไปด้วย สศช. จึงได้พัฒนา“ดัชนีความอยู่ดีมีสุข” ที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และฉบับที่ ๙ แต่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐-๑๑ วิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลักในการพัฒนาประเทศมุ่งสู่การสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขเป็นเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนาจึงไม่เพียงพอ สศช. จึงได้ขยายแนวคิดการพัฒนาจากดัชนีความอยู่ดีมีสุขมาเป็น “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ การมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล (รายละเอียดดู http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=evaluate_develop) ประกอบด้วย ๓๙ ตัวชี้วัด อย่างไรก็ตาม สศช. นโยบายจะพัฒนาดัชนีดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงในปี ๒๕๖๐ เพราะด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาทิ Sustainable Development Goals: SDGs, Digital Economy ส่งผลให้นิยามความสุขของคนเปลี่ยนแปลงไป

- **การติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ปัจจุบัน สศช. ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินการบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาทั้งในระดับ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ทั้งภาพรวมและรายยุทธศาสตร์ โดย (๑) **การประเมินผลการบรรลุเป้าหมายโดยรวมของแผนพัฒนาฯ** เป็นการติดตามประเมินผลความสำเร็จของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ของหน่วยงานภาครัฐ ด้วยการเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานในหัวข้อที่กำหนดเป็นเป้าหมายต่างๆ ในแผนพัฒนาฯ และเปรียบเทียบข้อมูลกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ว่า บรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด (๒) **ประเมินผลสำเร็จระดับยุทธศาสตร์** เป็นการติดตามประเมินผลโดยการวิเคราะห์การพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด และ (๓) **ติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางหลักภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ** เป็นการติดตามประเมินผลจากการดำเนินงานโครงการสำคัญของหน่วยงานระดับกระทรวงทั้ง ๒๐ กระทรวง ที่สอดคล้องกับแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ โดยรายงานตามแบบที่ สศช. กำหนดให้ (สศช., ๒๕๕๙)

- **การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดและแผนภาค หรือระดับพื้นที่** (สำนักภาค) สศช. ได้พัฒนาระบบติดตามประเมินผล เรียกว่า Common KPIs และ Specific KPIs แต่ยังไม่มีระบบประเมินผลอย่างเป็นระบบ (สศช. ๒๕๕๖)

๑.๒) **หน่วยงานอื่นๆ** ที่มีบทบาททางอ้อมที่ส่งผลต่อหน่วยงานจัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ได้แก่ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) ประจำกระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่า มีหน้าที่ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาระบบราชในสำนักงานปลัดกระทรวงและกระทรวง ในขณะที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานแผนการป้องกันและปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการในสังกัดและการคุ้มครองจริยธรรม ซึ่งทั้งสองแผนนี้ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศเช่นกัน

ระดับที่ประเมิน	ระดับพื้นที่	ระดับกระทรวง	ระดับยุทธศาสตร์
สิ่งที่มุ่งประเมิน	Effectiveness Impact Outcome Output	Effectiveness Impact Outcome Output	Effectiveness Impact Outcome Output
หน่วยงานประเมิน	สศช. (สำนักภาค) อ.คตป.กลุ่มจังหวัด	คตป.กระทรวง ผู้ตรวจราชการกระทรวง	สศช. (สปผ.)/ ฝ่ายเลขานุการ อ. คตป.กลุ่ม๔ ด้าน การตรวจราชการ
เทคนิค/วิธีการ	กลุ่มจังหวัด (สำนักงาน กพร.) ใช้คู่มือตาม ค.ต.ป. สศช. (สำนักภาค) พัฒนาระบบติดตามประเมินผล	กลุ่มกระทรวงใช้คู่มือตาม ค.ต.ป.	สศช. (สปผ.) -ประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีชี้ความอยู่เย็นเป็นสุข -ประเมินผลสำเร็จการพัฒนาตามการบรรลุเป้าหมายในยุทธศาสตร์ของแผน -ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการสำคัญที่สอดคล้องกับมาตราการ

ภาพที่ ๓ ระบบการติดตามประเมินผลกระทบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศที่ผ่านมา

๒) **การติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงหรือติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการกระทรวงและหรือหน่วยงานเทียบเท่า**

๒.๑) **คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ (ค.ต.ป.)** มีบทบาทที่สำคัญดังนี้ (๑) การวางนโยบาย แนวทางการตรวจสอบและประเมินผลในภาคราชการ รวมถึงกำหนดประเด็นหัวข้อการตรวจสอบและประเมินผล (๒) ให้ความเห็นชอบแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลตามที่คณะอนุกรรมการและหน่วยงานกลางที่มีภารกิจด้านการตรวจสอบและประเมินผลเสนอ (๓) ส่งเสริม ผลักดัน สอบทาน และเสนอแนะมาตรการ เพื่อให้แต่ละส่วนราชการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (๔) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผลต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละสองครั้ง และส่งสำเนารายงานดังกล่าวให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งคณะกรรมการนี้ มีรัฐมนตรีซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธาน และเลขาธิการ กพร. เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่วางนโยบายแนวทางตรวจสอบและประเมินผลในภาคราชการ และได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ (อคตป.) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ตามที่ คตป. มอบหมาย ๑๐ คณะ คือ หนึ่ง อคตป. เกี่ยวกับการกำหนดแนวทาง วิธีการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ สอง อคตป. เฉพาะกิจเกี่ยวกับการกำหนดแนวทาง วิธีการบูรณาการระบบการตรวจสอบและประเมินผลของหน่วยงานกลางที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร สาม อคตป. กลุ่มกระทรวงด้านเศรษฐกิจ สี่ อคตป. กลุ่มกระทรวงด้านสังคม ห้า อคตป. กลุ่มกระทรวงด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ หก อคตป. กลุ่มกระทรวงด้านบริหารและส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง เจ็ด อคตป. กลุ่มจังหวัดคณะที่ ๑ (มีห้ากลุ่ม คือ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๑ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๒ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก) แปด อคตป. กลุ่มจังหวัดคณะที่ ๒ (มีสี่กลุ่ม คือ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒ เก้า อคตป. กลุ่มจังหวัดคณะที่ ๓ (มี ๕ กลุ่มคือ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒) สิบ อคตป. กลุ่มจังหวัดคณะที่ ๔ (มีสี่กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒

๒.๒) **สำนักงาน กพร.** จะตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการไทยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดให้มีกลไกการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ได้ดำเนินการที่สำคัญ

- **การประเมินแผนพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการดำเนินงานของส่วนราชการในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญ**ของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อเพิ่มศักยภาพของส่วนราชการในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ รวม

ทั่งใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการให้คุณให้โทษต่อหน่วยงานและผู้บริหารซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลและการดำเนินงานตามภารกิจหน่วยงานของรัฐ

- **การประเมินองค์กรมหาชนและผู้อำนวยการองค์กรมหาชน**ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเฉพาะ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง (Functional Based) และประสิทธิภาพการดำเนินงานตามภารกิจยุทธศาสตร์ (Agenda Based) ประสิทธิภาพการทำงานในพื้นที่ (Area Based) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการระบบงาน (Innovation based) และศักยภาพหน่วยงานที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศ (Potential Based)

๒.๓) **คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง** (คตป. ประจำกระทรวง) ในทุกกระทรวง รวม ๒๐ คณะ โดยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้แต่งตั้ง คตป. ประจำกระทรวง มีหน้าที่กำกับ ดูแล ระบบการตรวจสอบและประเมินผลของกระทรวง และหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ คตป. กำหนด อย่างไรก็ดี คตป. ได้กำหนดประเด็นการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการเป็น ๒ กรณีคือ **การสอบทานกรณีปกติมี ๕ ด้านคือ การตรวจราชการ การตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง การปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ รายงานการเงิน และการสอบทางกรณีพิเศษ เป็นการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการของส่วนราชการและจังหวัด** (http://www.opdc.go.th/special.php? spc_id=๓&content_id=๖๖๔)

โดยในปี ๒๕๕๙ มีนโยบายยกเลิกสอบทานกรณีปกติ มาให้ความสำคัญในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการสำคัญของส่วนราชการและจังหวัด ซึ่งมี ๓ กลุ่มโครงการหลัก คือ โครงการประเภทที่ ๑ โครงการตามยุทธศาสตร์สำคัญ อย่างน้อย ๑ โครงการ และ ๑ แผนบูรณาการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ กลุ่มโครงการประเภทที่ ๒ โครงการสำคัญตามที่ คตป. กำหนด ซึ่งได้กำหนดให้ คตป. ประจำกระทรวง อคตป. กลุ่มกระทรวง และอคตป. กลุ่มจังหวัด ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล แผนงานบูรณาการด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และกลุ่มโครงการประเภทที่ ๓ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ ปัจจุบัน คตป. ได้ให้ คตป. ประจำกระทรวง ๒๐ คณะ และอคตป. กลุ่มกระทรวง ๔ คณะ ทำการติดตามตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการตามมาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศในส่วนที่แต่ละกระทรวงได้รับอนุมัติโครงการให้มาดำเนินการทั้งหมด นอกจากนี้ได้กำหนดให้ อคตป. กลุ่มจังหวัด ๔ คณะ ทำการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบลๆ ละ ๕ ล้านบาท

อย่างไรก็ดีในอนาคตการประเมินสัมฤทธิ์ในลักษณะนี้จะมีความสำคัญมากขึ้น โดยจะมีคู่มือตาม คตป. เพราะวัตถุประสงค์ของการประเมินที่สำคัญคือ เป็นการประเมินผลที่ได้จากโครงการว่า เป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ เพียงใด และต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อตรวจติดตามความคงอยู่ความก้าวหน้า และผลการพัฒนา ซึ่งจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจว่า ควรจะมีการปรับปรุง แก้ไขสานต่อ หรือยุติโครงการ โดยมีวิธีการประเมินทั้งในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ และประสิทธิผลของโครงการ โดยมีประเด็นการประเมินในแต่ละระดับดังนี้คือ

- **การประเมินผลผลิต** ต้องพิจารณา <u>หนึ่ง</u> การดำเนินงานตามโครงการ บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์โครงการเรื่องอะไรบ้าง และบรรลุผลมากน้อยเพียงใด <u>สอง</u> ความสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ ที่ได้รับ

จากการดำเนินโครงการ คือเรื่องใดบ้าง และประสบผลสำเร็จอย่างไร สาม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ/ไม่บรรลุผล คือเรื่องอะไร และมีสาเหตุหลักมาจากเรื่องใด เพราะอะไร สี่ ผลผลิตของโครงการ เมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด อย่างไร และบรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามวัตถุประสงค์โครงการมากน้อยแค่ไหน อย่างไร ห้า ผลผลิตของโครงการ เมื่อเทียบกับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด อย่างไร และ หก ผลผลิตของโครงการ มีความคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด อย่างไร เมื่อเทียบกับงบประมาณ และประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

- **การประเมินผลลัพธ์โครงการ** ให้พิจารณา หนึ่ง การดำเนินงานตามโครงการ เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร และมีการดำเนินการในเรื่องใดบ้าง ที่ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด สอง การดำเนินโครงการ เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดคิด/คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ ในเรื่องใดบ้าง และวางแนวทางในการป้องกัน หรือมีการแก้ไขผลลัพธ์ในทางที่ไม่ประสงค์ไว้อย่างไร หรือไม่ สาม การดำเนินโครงการเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย/ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มใด อย่างไรบ้าง สี่ ผลลัพธ์จากโครงการมีผลต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร เพียงใด ห้า ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ เมื่อเปรียบเทียบกับการดำเนินงานตามทางเลือกอื่น ๆ เป็นอย่างไร หก ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ มีผลต่อความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายมากน้อยเพียงใด อย่างไร เจ็ด การจากการดำเนินโครงการ มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย/ผู้มีส่วนได้เสีย ในมิติเชิงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิต อย่างไรบ้าง แปด ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ มีความยั่งยืน หรือความรุนแรงหรือไม่อย่างไร และจะสามารถแก้ไข/ป้องกันได้หรือไม่
- **การประเมินผลกระทบโครงการที่เกิดขึ้นทางบวกและทางลบใน ๗** ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายรัฐบาล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี ด้านประชาชน/ชุมชนในพื้นที่ และด้านอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร
- **การประเมินประสิทธิผลโครงการ** ได้แก่ หนึ่ง โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ มีระดับการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์โครงการ /มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามโครงการ มากน้อยแค่ไหนเพียงใด สอง การมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชน ในพื้นที่โครงการ มีระดับของการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างไร สาม โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ มีระดับความเสี่ยงของการดำเนินการในเรื่องใดบ้าง มากน้อยแค่ไหน อย่างไร สี่ ความยั่งยืนของโครงการที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ มีระดับของความยั่งยืนมากน้อยเพียงใด อย่างไร ห้า ระดับความพึงพอใจของประชาชน/ชุมชนพื้นที่โครงการ เป็นอย่างไร หก โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน/ชุมชนในพื้นที่โครงการได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร เจ็ด โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ มีความเป็นไปได้ในการนำไปขยายผลโครงการได้มากน้อยเพียงใด หรือสามารถนำไปต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าโครงการได้หรือไม่ อย่างไร และ แปด โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ เมื่อเทียบกับโครงการอื่นในลักษณะเดียวกัน (รูปแบบโครงการ/ลักษณะโครงการ/งบประมาณ /ระยะเวลา/ประโยชน์ที่ได้รับ) มีความคุ้มค่า หรือไม่ อย่างไร

๒.๔) **สศช. ได้ติดตามผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการสำคัญที่สอดคล้องมาตรการและแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** โดยได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อรายงานผลการดำเนินโครงการสำคัญเพื่อตอบสนองเป้าหมายและแนวทางภายใต้ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน โดยพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า ผลผลิต และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการสำคัญที่ตอบโจทย์ในแต่ละยุทธศาสตร์ภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Flagship Project) รวมทั้งแผนการใช้งบประมาณและปัญหาอุปสรรคที่ต้องเผชิญ

นอกจากนี้ยังร่วมกับสำนักงาน กพร. ผ่าน อ.คตป. กลุ่มจังหวัดได้ใช้คู่มือตาม คตป. และแบบสอบถาม กำหนดในการติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการ

๒.๕) **สำนักงบประมาณ** มีการติดตามประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ ซึ่งแบ่งเป็น

- ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ที่ครอบคลุมทั้งในระดับผลผลิต/โครงการ กิจกรรมและรายการ โดยเฉพาะการติดตามและรายงานความก้าวหน้าสำหรับงบประมาณลักษณะบูรณาการยุทธศาสตร์ประเทศ และรายงานผลการติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณในภาพรวมต่อคณะรัฐมนตรี ปัจจุบันได้มีระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ (BB EvMIS)

- ประเมินผลการใช้งบประมาณในแต่ละปีของหน่วยงาน โดยการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้งบประมาณ (PART) เพื่อนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้ประกอบการตัดสินใจในกระบวนการจัดการงบประมาณ และเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจรัฐ

- การติดตามประเมินผลโครงการตามนโยบายสำคัญ/เร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าและความสำเร็จในการดำเนินโครงการ/งาน/กิจกรรมตามนโยบายรัฐบาลในระดับผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งครอบคลุมการติดตามความก้าวหน้าในการใช้จ่ายและการกระจายตัวของงบประมาณ กิจกรรมสำคัญ และประเด็นปัญหาเชิงลึกจากการดำเนินการ

๒.๖) **สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีร่วมกับผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย** ทำหน้าที่ตรวจติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณ ความก้าวหน้าโครงการ และรวบรวมผลผลิตจากโครงการ ตามแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เท่านั้น ยังไม่ได้มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ (สศช., ๒๕๕๖)

ตารางที่ ๑ ระบบติดตามและประเมินผลกระทบยุทธศาสตร์สำคัญที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ประเด็น	การติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	การประเมินผล การพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	การตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการไทย	การติดตามประเมินผลระดับพื้นที่ (Area Based)	ระบบการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ
วัตถุประสงค์	เพื่อประเมินผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทุกภาคส่วน	เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และใช้ประเมินผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนา รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับทิศทางการพัฒนาประเทศ และกำหนดนโยบายให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข	เพื่อประเมินการบรรลุเป้าหมายของแผนฯ ๑๑ ในระดับผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ทั้งภาพรวมและรายยุทธศาสตร์	เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความคุ้มค่า และคุณภาพการบริหารงาน ตลอดจนมีความโปร่งใสในการบริหารงาน และช่วยสร้างความเข้มแข็งของส่วนราชการให้มีระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี	เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่	เพื่อติดตามประเมินในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบในการดำเนินงานของส่วนราชการ องค์การบริหารรูปแบบพิเศษรัฐวิสาหกิจ กองทุนและเงินทุนหมุนเวียนด้านการบริหาร ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม ในมิติยุทธศาสตร์ มิติหน่วยงาน และมิติพื้นที่
ประเด็นการประเมิน	- กระบวนการ - ผลผลิต - ผลลัพธ์ - ผลกระทบ - ปัญหา อุปสรรค	- ผลลัพธ์ - ผลกระทบ	ติดตามประเมินผลการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ - ผลลัพธ์ - ผลกระทบ	๑. โครงการตามยุทธศาสตร์สำคัญของกระทรวง - ความเหมาะสมของโครงการ - กระบวนการดำเนินงาน - ผลผลิต / - ผลลัพธ์ - ผลกระทบ / - ประสิทธิผล ๒. โครงการสำคัญตามที่ ค.ต.ป. กำหนด (Top Down) - ความเหมาะสม ของโครงการ - กระบวนการดำเนินงาน - ผลผลิต / - ผลลัพธ์ - ผลกระทบ / - ประสิทธิผล ๓. ประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ - ผลผลิต / - ผลลัพธ์ - ผลกระทบ / - ประสิทธิผล - ความยั่งยืน	- ผลผลิต - ผลลัพธ์ - ผลกระทบ - ประสิทธิผล	- ผลผลิต - ผลลัพธ์ - ผลกระทบ

ประเด็น	การติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	การประเมินผล การพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	การตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการไทย	การติดตามประเมินผลระดับพื้นที่ (Area Based)	ระบบการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ
วิธีการที่ใช้	- แบบสอบถาม - กรณีศึกษา	- ข้อมูลทุติยภูมิ ที่มีความต่อเนื่อง	- ข้อมูลทุติยภูมิ ที่มีความต่อเนื่อง - รายงานผลการดำเนินงานที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐ (๒๐ กระทรวง และ ๓ หน่วยงาน)	- การสำรวจติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโดยค.ต.ป.ประจำกระทรวง อ.ค.ต.ป.กลุ่มกระทรวงอ.ค.ต.ป.กลุ่มจังหวัด และหน่วยงานเจ้าของโครงการระดับกรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- การสำรวจผลการดำเนินงาน	- การสำรวจผลการดำเนินงาน
เครื่องมือที่ใช้	- แบบสอบถาม	- ข้อมูลทุติยภูมิ ที่มีความต่อเนื่อง	- รายงานผลการดำเนินงานที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐ (๒๐ กระทรวง และ ๓ หน่วยงาน)	- คู่มือการติดตามประเมินผล(แนวทางการตรวจสอบและประเมินผลรายปี)	- คู่มือการติดตามประเมินผล	- คู่มือการติดตามประเมินผล
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	- สศช.	- สศช.	- สศช.	- สศช. - กพร. - สงป. - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- สศช.	- สงป.

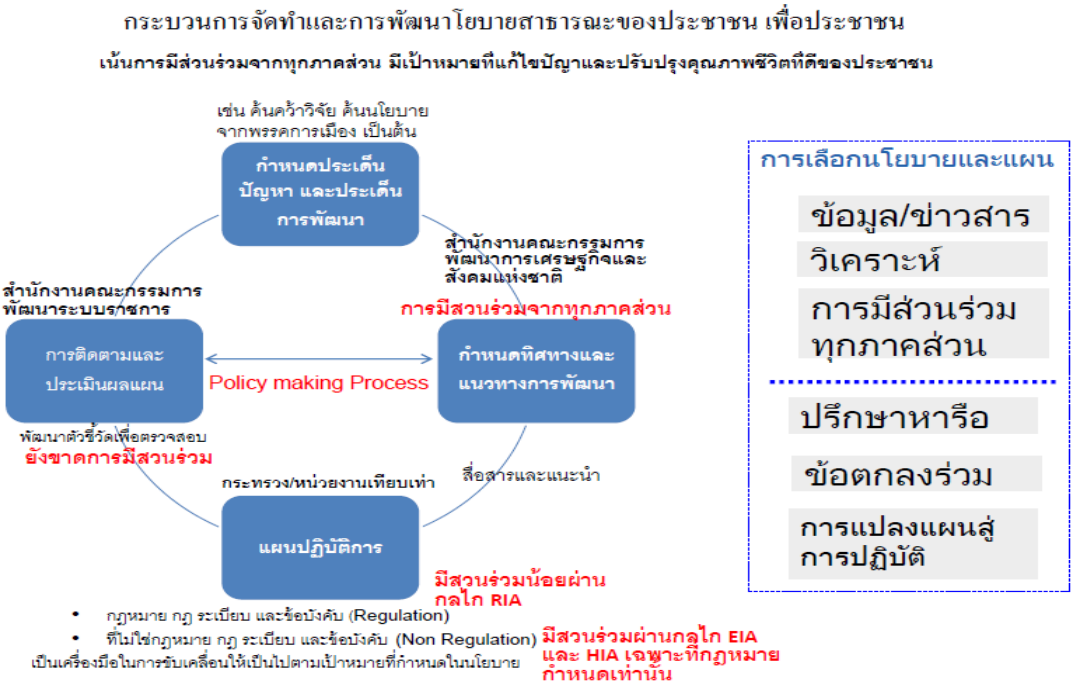
๒.๑.๒ สภาพปัญหาและความสำคัญ

ปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลหลายหน่วยงาน และเมื่อพิจารณาบทบาทของแต่ละหน่วยงานควบคู่ไปกับระบบติดตามประเมินผลตามวงจรนโยบาย (Policy cycle) พบว่า บทบาทของการติดตามประเมินผล ยังไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีปัญหาและข้อจำกัดที่สำคัญหลายประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) **การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทประเมินผลมีค่อนจำกัด** เช่น สศช. สำนักงาน กพร. และสงป. เป็นต้น **ต่างคนต่างทำ เพื่อตอบโจทย์ของหน่วยงานตนเองเท่านั้น ขาดการพิจารณาแบบเชื่อมโยงทำให้เป็นภาระของหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวงและพื้นที่ ที่ต้องจัดทำรายงานหลายฉบับเพื่อส่งให้หน่วยกลาง** ประกอบกับ**ขาดระบบการติดตามประเมินผลก่อนดำเนินการ** (Ex-ante Evaluation) **ทั้งในระดับยุทธศาสตร์และระดับแผนงานโครงการ** ซึ่งในหลักการติดตามประเมินผลต้องดำเนินการ ๓ ระยะคือ ก่อน กำลังและหลังดำเนินเสร็จสิ้นแล้ว หน่วยงานประเมินผลในประเทศไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลเมื่อโครงการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ซึ่งผลจากการสำรวจพบว่า สศช. ติดตามและประเมินผลภาพรวมทั้งในระดับประเทศ ภาค และจังหวัด รวมทั้งศึกษาแผนงาน/โครงการสำคัญของหน่วยงานปฏิบัติที่สอดคล้องแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ประเทศ ในขณะที่ สำนักงาน กพร. ติดตามผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการระดับกระทรวง ส่วน สงป. ให้ความสำคัญกับการประเมินผลเพื่อจัดสรรงบประมาณ เป็นต้น จึงทำให้ระบบการติดตามประเมินผลเน้นการประเมินผลหลังที่แผนงาน/โครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วเป็นส่วนใหญ่ โดย ในช่วงแผนฯ ๑-๑๑ ให้ความสำคัญการติดตามแผนงาน/โครงการที่ไม่ใช่กฎหมาย (non-regulation) ก่อนนำไปปฏิบัติ (Ex-ante Evaluation) ซึ่งแบ่งเป็นแผนงาน/โครงการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต้องศึกษาความเป็นไปได้ และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ก่อนเสนอ ครม. ในขณะที่แผนงาน/โครงการที่ใช้เงินลงทุนไม่มากจะเป็นลักษณะวิเคราะห์ให้ความเห็น โดยอาจไม่ต้องวิเคราะห์ความคุ้มค่าที่เป็นตัวเงิน ก่อนเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาอนุมัติ ในขณะที่กฎหมาย แม้ว่ามีการประเมินผลกระทบก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ แต่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่มีการติดตามประเมินผลกระทบในขณะที่ปฏิบัติ และหลังจากดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว จึงทำให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในหลายกรณี ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายให้ทำการโละกฎหมายและให้มีการนำเครื่องมือ Regulatory Impact Assessment มากรองกฎหมายเก่าและใหม่ จะทำให้ลดค่าใช้จ่ายภาครัฐลงได้อีกมาก

สำหรับการติดตามประเมินผลหลังที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว มีการดำเนินการใน ๓ ส่วน คือ ระดับกระทรวง/หน่วยงานเทียบเท่า เป็นผู้ประเมินทั้งสามระดับคือผลกระทบ ผลลัพธ์ และผลผลิต ผ่านกลไก คตป. และระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ผ่านกลไกคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กนจ.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และเลขาธิการ กพร. เป็นกรรมการและเลขานุการ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเลขาธิการ สศช.) และอคตป. กลุ่มจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะของการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ในขณะที่ สศช. ในช่วงแผนฯ ๑-๘ เป็นผู้ประเมินภาพรวมในลักษณะเชิงบรรยายด้วยการใช้ข้อมูลผลการประเมินแผนงาน/โครงการที่ได้รับจากกระทรวง/หน่วยงานเทียบเท่าแต่ในช่วงแผนฯ ๙-๑๐ สศช. ได้เพิ่มการพัฒนาตัวชี้วัดร่วม (Composite Index) เพื่อวัดผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของแผนฯ และมีการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะตั้งแต่แผนฯ ๘ จนถึงแผนฯ ปัจจุบัน และต่อไปจนถึงแผนฯ ๑๒ สศช. ได้ใช้หลักปรัชญานี้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

กระบวนการจัดทำและการพัฒนาโนบายสาธารณะของประชาชนเพื่อประชาชน

จากจุดนี้จะเห็นได้ว่าการขาดการบูรณาการทำงานระหว่าง สศช. สำนักงาน กพร. สงป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขาดระบบการติดตามประเมินผลก่อนดำเนินการ ทำให้ขาดการถ่ายทอดเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและแนวทางของยุทธศาสตร์ประเทศสู่การจัดทำแผนงาน/โครงการของหน่วยปฏิบัติส่งผล**ให้ผลของการติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการในขณะดำเนินงานไม่สามารถสะท้อนกลับไปที่หน่วยงานปฏิบัติให้มีการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้ และผลการติดตามประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงานแล้วไม่สามารถสะท้อนกลับไปที่หน่วยงานปฏิบัติและหน่วยงานจัดทำยุทธศาสตร์ได้** นอกจากนี้แม้ว่า**จะมีการติดตามประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงาน แต่เป็นการติดตามของแต่ละหน่วยงานเพื่อตอบสนองการใช้งานตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานเอง** ดังนั้น**จึงมีเทคนิคและวิธีการประเมินผลที่ไม่เหมือนกัน**

อีกทั้งยังไม่มีระบบการติดตามผลงาน (Follow up) เพื่อประเมินผลลัพธ์และผลกระทบในระดับพื้นที่ ปัจจุบันในการประเมินผลกระทบจึงเป็นการพิจารณาเปรียบเทียบค่าเป้าหมายที่คาดหวังกับค่าเป้าหมายที่เกิดขึ้นจริง ที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ค่าที่เก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากความสำเร็จที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ ส่งผลให้การประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สสว. สศช. กพร. แต่ไม่ได้เกิดจากการรวบรวมข้อมูลที่เกิดจากการดำเนินการตามแผนงาน ทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าความสำเร็จหรือ

ล้มเหลวที่เกิดขึ้นเกิดจากโครงการใด **ดังนั้นกระบวนการจัดทำนโยบายและแผนของประเทศไทยจึงมีลักษณะเป็นเส้นตรงมากกว่าเป็นวงจร**

๒) **ขาดหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่มีความเป็นอิสระ ในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด และดำเนินการให้เกิดการกำหนดค่าเป้าหมายในระดับยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ร่วมทั้งในการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน** เพราะยุทธศาสตร์ระดับประเทศมีเป้าหมายที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาที่วางไว้ ปัจจุบันจากการประเมินผลกระทบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ พบว่า แม้ว่า สศช. ในฐานะผู้จัดทำยุทธศาสตร์แต่ยังไม่มีอำนาจในการสั่งการให้ สงป. กพร. และหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่รับเป้าหมายไปปฏิบัติ จึงทำให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในหลายระดับทั้งระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับหน่วยงานย่อยอื่น ๆ รวมทั้งระดับพื้นที่ ทำให้การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานมุ่งการทำงานที่บรรลุเพียงเป้าหมายที่วางไว้เท่านั้น ซึ่งเป้าหมายดังกล่าว อาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือเป็นเพียงบางส่วนของยุทธศาสตร์ชาติเท่านั้น ส่งผลให้การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานในระดับหน่วยงานและระดับพื้นที่ไม่สามารถเชื่อมโยงไปสู่ผลกระทบในระดับยุทธศาสตร์ได้ อีกทั้งมีการกำหนดเป้าหมายที่ค่อนข้างกว้าง ทำให้การดำเนินการหลายโครงการทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ได้โดยตรงส่งผลให้ไม่สามารถประเมินผลลัพธ์ในลักษณะที่เชื่อมโยงกับแผนงาน/โครงการได้

ดังนั้น**การประเมินผลความเชื่อมโยงระหว่างผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจึงไม่สามารถดำเนินการได้** ดังนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงผลกระทบทั้งในเชิงบวกและลบ จึงยังไม่สามารถอธิบายได้ว่าเป็นผลจากการลงทุนในแผนงาน/โครงการของรัฐไหน อย่างไร ตัวอย่างเช่น การศึกษา SMEs พบว่าไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกัน เพราะไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก แต่ผู้ศึกษาได้ทดลองใช้ log frame เชื่อมโยงผลลัพธ์และผลกระทบที่กำหนดโดย สศช. สสว. สงป. ภายใต้คณะกรรมการบูรณาการฯ นอกจากจะทำให้การกำหนดค่าเป้าหมายคาดความเชื่อมโยงระหว่างผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบแล้ว การกำหนดค่าเป้าหมายบางค่ามีขอบเขตกว้าง จึงทำให้การวัดค่าดังกล่าวดำเนินการได้ยากเช่น การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ SMEs ต้องมาตีความร่วมกันว่าขีดความสามารถในการแข่งขันคืออะไร ซ้ำซ้อนกับค่าเป้าหมายตัวอื่นๆ หรือไม่ เช่น จำนวน SMEs ที่มีการทำการวิจัยและพัฒนาสินค้า เป็นต้น ซึ่ง**สามารถดำเนินการได้ในขั้นตอนของการจัดทำ Policy Lab อันนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หน่วยปฏิบัติเสนอแผนงาน/โครงการแบบไหน อย่างไร ก็เข้าเกณฑ์ เพราะขาดการตีความในความหมายที่กำหนด**

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันภายใต้พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ สศช. มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามประเมินผล และส่งผลการติดตามและประเมินผล เสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา และให้ส่งไปหน่วยงานของภาครัฐ โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจัดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติทุกห้าปี หรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งด้านใดได้ หากคณะกรรมการฯ เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้คณะกรรมการฯ ขอความเห็นชอบ รวมทั้ง**บทบัญญัติมาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อ สศช. ภายในเวลาและตามรายการที่ สศช. กำหนด และ<u>ให้ สศช. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการฯ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน</u>** ทั้งนี้ **<u>รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้อง</u>**

<u>ระบุความก้าวหน้าของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย</u> นอกจากนี้มาตรา ๒๗ ให้สำนักงานเผยแพร่รายงานที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐและรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีและรายงานเป็นการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๔ ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน

นอกจากนี้ภายใต้ พรบ. นี้ ได้กำหนดเป็นขั้นเป็นตอนของการติดตามและตักเตือนตั้งแต่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ส่งเป็นมติคณะรัฐมนตรี และแจ้งต่อ ประชาชน ซึ่งในแต่ละช่วงเวลานับว่าเป็นการให้เวลาในการแก้ไขปรับปรุงและดำเนินการอยู่แล้ว โดยในมาตรา ๒๕ หากหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการใดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้หน่วยงานนั้นทราบถึงความไม่สอดคล้องและแก้ไขปรับปรุงโดยให้แจ้งคณะกรรมการภายใน ๖๐ วัน โดยที่ในมาตรา ๒๖ กำหนดว่าในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่แจ้งการดำเนินการให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายในกำหนดเวลาไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติรายงานให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติทราบเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและสั่งการต่อไป และถ้าคณะรัฐมนตรีแจ้งแล้วหน่วยงานยังไม่ดำเนินการ ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี มีมติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นตามหน้าที่และอำนาจให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง **ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ภายใต้ พรบ. นี้ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์สำคัญของการติดตามและประเมินผล ก็เพื่อที่จะให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานให้เกิดผลตามบทบาทภารกิจที่กำหนดและการใช้งบประมาณของแผ่นดินมีประสิทธิภาพที่จะส่งผลให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้ามากขึ้นในทุกด้าน โดยที่ประชาชนอยู่ดีมีสุขอันเป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ แต่องค์กรที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลไม่ควรอยู่ สศช. เพราะจะทำให้เกิด conflict of interest แต่ควรแยกตัวออกและเป็นอิสระในการติดตามและประเมินผล**

๓) **ผู้รับผิดชอบโครงการในระดับกระทรวงและพื้นที่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเขียนสาระสำคัญของโครงการในแต่ละหัวข้อ** เช่น ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์กับเป้าหมายของโครงการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ รวมทั้ง**ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบและการเขียนรายงานการประเมิน** เช่น การใช้ CIPP MODEL ประเมินโครงการที่เสร็จสิ้นแล้ว หรือการเขียนรายงานประเมินในลักษณะสำรวจเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานมากกว่าผลการประเมินโครงการ เช่น การรายงานผลในเชิงเปรียบเทียบค่าที่เกิดจากการดำเนินงานจริงกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัจจุบัน **การดำเนินงานติดตามและประเมินผลยังเป็นการติดตามผลจำกัดอยู่กับการใช้จ่ายงบประมาณและความก้าวหน้าของแผนงานและโครงการเป็นส่วนใหญ่ ขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ และขาดหลักวิชาการในการสนับสนุนผลการประเมิน** เช่น การประเมินแผนงาน/โครงการในระดับกระทรวงยังขาดการใช้เทคนิคการประเมินผลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะผู้ทำหน้าที่ประเมินขาดความรู้ทักษะ ขาดพื้นฐานวิชาการรองรับ เป็นปัญหาเรื่องวิธีวิทยา ระเบียบวิธีในการกำหนดรูปแบบการประเมินผล และมีการเลือกปฏิบัติในการประเมิน ขาดเครื่องมือที่จะวัดความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เช่น การวัดผลการพัฒนาจากตัวชี้วัดที่ สศช. กำหนดขึ้น ยังไม่มีความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานโครงการสำคัญของหน่วยงาน ขาดการศึกษาว่าผลที่ได้รับจากโครงการนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของแผนการพัฒนาได้หรือไม่เพียงใด และโครงการใดที่ตอบสนองยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯและยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวอย่างแท้จริง

๔) **ระบบประเมินผลขาดการควบคุมมาตรฐานการประเมินผล โดยเฉพาะขาดเกณฑ์ ตัวชี้วัดและตัวชี้วัดร่วม เพราะขาดหน่วยงานกลางที่มีความเป็นอิสระในการควบคุมมาตรฐานการประเมินผลตั้งแต่ระดับแผนงาน โครงการ และระดับยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ** ในช่วงแผนฯ ๑-๑๐ **ขาดการกำหนดตัวชี้วัด** ทั้งในระดับชาติ กระทรวง และจังหวัด แม้ว่ามีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนแล้วก็ตาม ในขณะที่แผนฯ ๑๑ มีการกำหนดตัวชี้วัดแต่ขาดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตัวชี้วัด และขาดการพัฒนาตัวชี้วัดร่วม ทั้งในระดับกระทรวงที่เรียกว่า ตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI) ในระดับแผนพัฒนาฯ มีประเด็นพัฒนา เรียกว่า ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI) และในระดับชาติที่ เรียกว่า ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม (Impact JKPI) **นอกจากนี้การประเมินผลสามารถดำเนินการในลักษณะ Insight-out หรือเรียกว่ามีการทำการประเมินผลแบบหน่วยงานทำเองหรือประเมินเอง และOutsight-in หรือเรียกว่ามีการทำการประเมินผลที่ให้หน่วยงานที่เป็นกลางมาเป็นผู้ประเมิน** ปัจจุบันส่วนใหญ่การประเมินผลยังมีลักษณะภาครัฐเป็นผู้ประเมินเอง หรือเป็นบุคคลที่ภาครัฐเป็นผู้ให้เข้ามาดำเนินการประเมินผล เพื่อให้โครงการมีรูปแบบเป็นที่ยอมรับ หวังผลให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน จึงทำให้เกิดการประเมินผลแบบเข้าข้างตัวเองและไม่มีมาตรฐาน บางครั้งอาจเกิดการประเมินแบบบิดเบือน เช่น การประเมินผลแบบเลือกประเมินเฉพาะแง่มุมที่ดูดี เพราะพยายามที่จะทำให้แผนงาน/โครงการที่ล้มเหลวเป็นที่ยอมรับหรือเป็นการประเมินผลเพื่อทำงานโครงการที่ไม่ชื่นชอบ แม้ว่าโครงการจะมีประสิทธิผลดี เป็นต้น เช่น นอกจากนี้เครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ เน้นการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการปฏิบัติงานในโครงการมากกว่ารายงานผลการประเมิน และข้อคำถามส่วนใหญ่ในเครื่องมือติดตามผล เป็นข้อคำถามปลายเปิดที่ให้ผู้รายงานระบุความสำเร็จ เช่น ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่งผลให้หน่วยงานระบุความสำเร็จตามความเข้าใจของตนเอง โดยขาดการเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายหรือผลก่อนหลังดำเนินโครงการ

๕) **การไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ ขาดข้อมูลที่ต่อเนื่อง ทันสมัย และน่าเชื่อถือ** โดย การไม่มีข้อมูลที่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการประเมินผล เช่น การรายงานผลความสำเร็จของโครงการในเชิงคุณภาพ ขาดการรายงานตามตัวชี้วัดโดยเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย **และขาดข้อมูลที่ต่อเนื่องทุกปี** กรณีที่ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลที่ต้องการจะต้องมีการจัดเก็บเป็นประจำทุกปี แต่ข้อมูลบางตัวอาจมีการจัดเก็บเพียงบางช่วงแล้วเลิกจัดเก็บหรือจัดเก็บเป็นระยะเวลาที่ห่างกันจนเกินไป เช่น ทุก ๕ ปี ทุก ๑๐ ปี เป็นต้นหรือเป็นข้อมูลที่ไม่มีหน่วยงานใดจัดเก็บ อีกทั้ง**ข้อมูลที่มีขาดความน่าเชื่อถือ** กรณีที่ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลที่มีอาจไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความน่าเชื่อถืออาทิ เป็นข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นหรือความพึงพอใจ ซึ่งมีลักษณะเป็นอัตวิสัย และมีจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจไม่มากพอ ขาดผลการประเมินที่สะท้อนบางตัวชี้วัด หรือไม่มีโครงการที่ตอบตัวชี้วัดที่วางไว้ หรือตัวชี้วัดไม่ตรงกับชื่อโครงการ ตลอดจน **ข้อมูลล่าช้า ทำให้การประเมินผลไม่เป็นปัจจุบัน** ข้อมูลที่ต้องใช้ในการประเมินผลมีกำหนดในการเก็บข้อมูลไม่ตรงกับกำหนดเวลาในการเผยแพร่ผลการประเมิน ทำให้ไม่สามารถทำการประเมินผลได้ทันตามกำหนดเวลา หรือข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องเตือนภัย (Warning)ได้ (สศช., ๒๕๕๖)

๖) **ระบบการติดตามและประเมินผลขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน** การละเลยความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้การประเมินผลกระทำในวงจำกัด ไม่น่าเชื่อถือ และขาดการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้รู้สึกเป็นเจ้าของรวมกัน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญและไม่ยอมรับผลของการประเมินผล จึงทำให้ผลการประเมินไม่ได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ทั้งในระดับปฏิบัติและระดับยุทธศาสตร์ และทำให้การประเมินผลไม่ครอบคลุมผลการพัฒนาจากภาคีการพัฒนาอื่นๆ อาทิ ภาคเอกชน ประชาสังคม อาจเป็นเพราะภาคีอื่นๆ มีการนำยุทธศาสตร์ไปแปลงสู่การปฏิบัติค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมีความสำคัญต่อการประเมินผลโดยเฉพาะการประเมินผลก่อนการดำเนินการ จะทำให้เกิดการมองภาพอนาคตรวมกัน มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และแนวทางพัฒนาในระดับยุทธศาสตร์ และมีการ

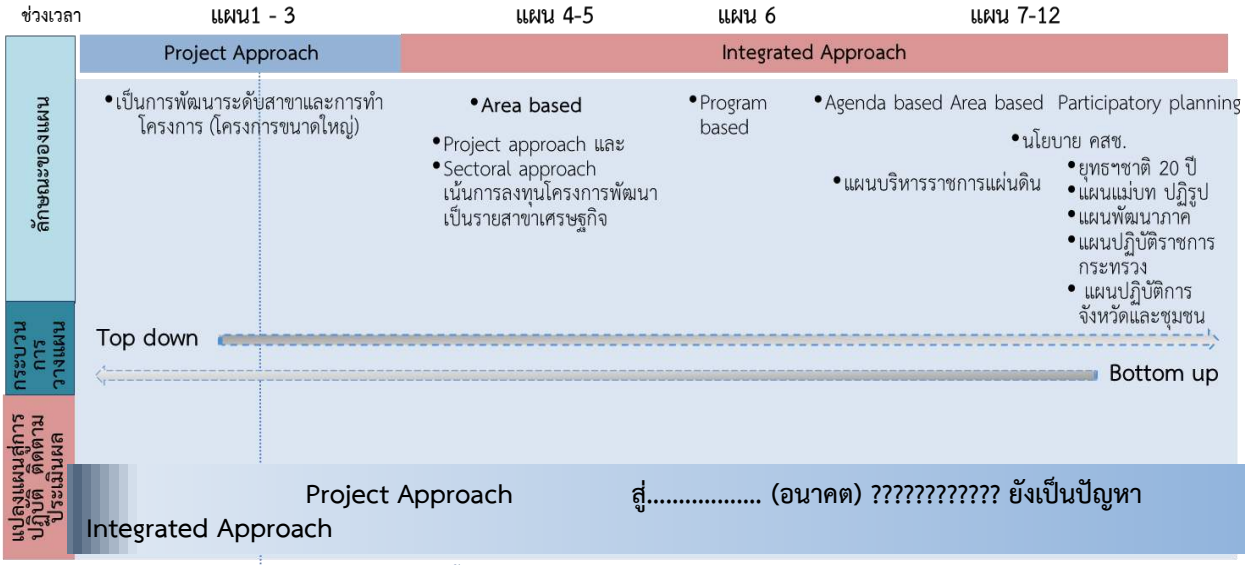
กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดและกิจกรรมในแผนงานโครงการร่วมกัน นำไปสู่การสร้างการยอมรับร่วมกันหรือข้อตกลงร่วมกัน ที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายร่วมกันในที่สุด ปัจจุบันแม้ว่าภาคเอกชนและภาคประชาชนเริ่มมีความตื่นตัวในการร่วมกันกำหนดแผน และมีการประเมินผลตนเองมากขึ้น แต่ยังไม่มีการ**รายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่จะสามารถนำมาประกอบการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ อย่างเป็นระบบ** อย่างไรก็ตาม สศช. มีนโยบายจะสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติมากขึ้น จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อน ผ่าน (๑) เป็นกรรมการในคณะกรรมการสำคัญของกระทรวงและหน่วยงานเทียบเท่า เช่น คณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงและพื้นที่ เป็นต้น (๒) เป็นกรรมการในคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์งบประมาณประจำปี ของ สงป. ในแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ จะมีแผนงาน/โครงการ กิจกรรม ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาให้บรรลุ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และในปี ๒๕๖๐ สศช. สงป. กพร. ร่วมกับกระทรวง/หน่วยงานเทียบเท่าที่เกี่ยวข้องปรับเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับแผนฯ ๑๒ นอกจากนี้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่แผนฯ ได้แก่ แผนฯ ๑๒ ฉบับประชาชน ฉบับผู้บริหาร และแผนผังความคิด อินโฟกราฟฟิด และวีดิทัศน์ เป็นต้น อีกทั้งเพื่อให้อัตราการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติมีความเร็วมากขึ้น สศช. จึงได้วางแผนจะดำเนินการร่วมกับเครือข่ายภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนแผนฯ ๑๒ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแผนฯ ๑๒ และมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแผนงาน/โครงการเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนรวมกัน โดยภาคเอกชนผ่านกลไกประชารัฐ ภาคการศึกษาผ่านที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย และภาคประชาชนผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

๗) ระบบติดตามประเมินผลไม่สามารถพัฒนาได้สอดคล้องกับลักษณะของแผนที่เน้นการมีส่วนร่วมและบูรณาการ ทำให้ไม่สามารถตอบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมได้ว่าที่ผ่านมาผลการพัฒนาประเทศและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาประสบความสำเร็จในระดับใด โดยนับตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศรวมทั้งสิ้น ๑๑ ฉบับ กำลังดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยในแผนฯ ๑-๓ เป็นแผนพัฒนาฯ ที่มีลักษณะเป็นแผนงาน/โครงการ (Project Based) ต่อมาในแผนฯ ๔-๕ ได้เพิ่มแนวคิดในเชิงพื้นที่ (Area Based) เช่น มีการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก (Eastern Seaboard) เพื่อการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค แต่เนื่องจากเกิดปัญหาการถ่วงดุลระหว่างแผนงาน/โครงการ ทำให้เกิดการใช้งบประมาณซ้ำซ้อน ดังนั้นในแผนฯ ๖-๗ จึงให้ความสำคัญกับการบูรณาการ เน้นการพัฒนาในลักษณะโปรแกรม (Program based) (การพิศิษฏ์, ๒๕๕๓) และในช่วงแผนฯ ๘-๑๑ ให้ความสำคัญกับการบูรณาการที่เข้มข้นขึ้น เพิ่มแนวทางบูรณาอีก ๒ มิติ คือ ประเด็นพัฒนาที่สำคัญ และพัฒนาเชิงพื้นที่ ประกอบกับกระบวนการจัดทำแผนก็ปรับเปลี่ยนจากบนสู่ล่าง (Top down) มาเป็นจากล่างสู่บน (bottom up) เพราะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ทำให้กระบวนการจัดทำแผนเน้นการบูรณาการและการมีส่วนรวมมากขึ้น ส่งผลให้ตั้งแต่แผนฯ ๘-๑๑ มีลักษณะกว้าง ครอบคลุมทุกเรื่อง และมีเป้าหมายไม่ชัดเจน ที่ผ่านมาหน่วยงานราชการต่างๆ มีการจัดทำแผนงาน/โครงการจำนวนมากที่ใช้หลักการเดิมๆ แผนงานเดิมๆ ที่มีกิจกรรมไม่ชัดเจน และพยายามปรับให้สามารถอ้างว่ามีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นเหตุผลหนึ่งที่ช่วยให้หน่วยงานดังกล่าวได้รับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน (สศช. ๒๕๕๒)

ดังนั้น ในช่วงแผนฯ ๑-๑๐ กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการและคุณลักษณะของแผนยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ ยังคงเป็นการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อของบประมาณแบบเดิมๆ การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะเป็น แผนงาน/โครงการ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า แผนพัฒนาฯ มีความยุ่งยากมากขึ้น กว้างมาก และครอบคลุมทุกเรื่อง หน่วยงานปฏิบัติมีความเข้าใจใน

แผนพัฒนาฯ น้อย เนื่องจากการสื่อสารระหว่าง สศช. กับหน่วยงานระดับกระทรวง และหน่วยงานระดับจังหวัดยังมีช่องว่างมาก และระหว่างหน่วยภายในกระทรวง/หน่วยงานเทียบเท่าก็ยังมีปัญหา อย่างไรก็ดีในช่วงกลางแผนฯ ๑๑ เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการ เพราะมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อใช้เป็นเวทีในการสื่อสารผ่านการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ โดยท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นกรรมการฝ่ายเลขานุการ มีปลัดกระทรวง และหน่วยงานที่เทียบเท่ากระทรวง เป็นกรรมการ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ ท่านนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งให้ สศช. จัดทำยุทธศาสตร์ประเทศและแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศเชิงบูรณาการ ซึ่งในแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศเน้นการพัฒนาในลักษณะประเด็นสำคัญ (Agenda based) ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ประเทศ รวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัดร่วมใน ๓ ระดับ คือ ตัวชี้วัดผลกระทบ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ และตัวชี้วัดผลผลิต (Joint Key Performance Indicator: JKPI)

วิวัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่แผนที่มีลักษณะเป็นโครงการลงทุน (Project approach) และเปลี่ยนเป็นลักษณะบูรณาการ (Integrated approach) อยู่ในรูปของแผนงาน (Program) แผนเชิงพื้นที่ (Area based) และแผนประเด็นพัฒนา (Agenda basedอีกทั้งมีความครอบคลุมประเด็นพัฒนาใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และแรงกดดันจากประเด็นพัฒนาในระดับนานาชาติมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ ระบบการจัดสรร
- งบประมาณ กระบวนการถ่ายระดับ แปลงแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน และระบบประเมินผลเปลี่ยนแปลงไม่ทัน ดังนั้น การปฏิรูประบบและสถาบันการพัฒนาเศรษฐกิจจึงมีความจำเป็น

เพื่อให้มีการแปลงแผนยุทธศาสตร์ประเทศสู่การปฏิบัติ สศช. ร่วมกับสำนักงบประมาณ (สงป.) ได้จัดประชุมหัวหน้าหน่วยงานระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า เพื่อปรับระบบการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้หน่วยงานระดับกระทรวงปรับแผนปฏิบัติกระทรวง และหน่วยงานระดับจังหวัดปรับแผนปฏิบัติการจังหวัดให้สอดรับกับยุทธศาสตร์ประเทศ แม้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง รัฐบาลยังเห็นความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการ ได้สนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการ โดยให้ สงป. ร่วมกับ สศช. ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กำหนดประเด็นบูรณาการเพื่อการจัดสรรงบประมาณ และมีการประชุมเพื่อกำหนดกิจกรรมร่วมกันที่ต้องดำเนินการไปสู่เป้าหมายของประเด็นพัฒนาที่กำหนด เช่น ในปี ๒๕๖๐ ได้มีการกำหนดประเด็นพัฒนาไว้ทั้งหมด ๒๕ ประเด็น (รายละเอียดปรากฏในเว็บไซต์ของ สงป.) แต่ผลการดำเนินงานที่ผ่านยังมีปัญหาอุปสรรคมาก ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร สศช. และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอก สศช. พบว่า บุคลากรบางส่วนยังขาดความเข้าใจคำว่า บูรณาการ ดังนั้นแม้ว่าแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาจะไม่สมบูรณ์ในทุกประเด็น แต่ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สร้างกระบวนการเรียนรู้การจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณา และมั่นใจว่าในปีต่อไปจะพัฒนามากขึ้น

อย่างไรก็ตามจะประเมินผลสำเร็จอย่างไร เป็นคำถามที่ต้องศึกษาและพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงานภาคราชการในระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า กลุ่มกระทรวงเศรษฐกิจและสังคม และกลุ่มจังหวัด เป็นบทบาทที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการหรือสำนักงาน กพร. ในขณะที่ สศช. เป็นผู้ประเมินผลภาพรวมการพัฒนาประเทศและภาค รวมถึงมีการติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการสำคัญบางส่วนตามนโยบายรัฐบาล ส่วนสำนักงบประมาณ (สงป.) จัดสรรงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ในระยะ ๕ ปี จากการวิเคราะห์

ในเชิงลึก พบว่าการดำเนินงานของ สศช. สำนักงาน กพร. สงป. ยังไม่เชื่อมโยงกัน และเน้นการดำเนินการติดตามและประเมินผลด้วยตัวเอง รวมทั้งเทคนิคในการประเมินผลยังไม่ได้มาตรฐานและขาดการมีส่วนร่วม เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐมีการขยายการดำเนินงานในแนวกว้างตามแผนพัฒนาฯ ที่มีลักษณะกว้างและครอบคลุมในทุกมิติตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะในช่วงแผนฯ ๘-๑๑ เช่น มีการจัดตั้งหน่วยงานราชการใหม่ๆ ขึ้นจำนวนมาก อาทิ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น ประกอบกับระบบการสื่อสารระหว่างผู้จัดทำแผนกับผู้รับแผนไปปฏิบัติไม่เปลี่ยนแปลง ทำให้หน่วยงานปฏิบัติและ/หรือ สศช. ต้องจัดทำยุทธศาสตร์เฉพาะด้านตามคำสั่งคณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี และได้จัดตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อรับผิดชอบภาระงานที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้บุคลากรภาครัฐต้องทำงานหลายด้าน และไม่สามารถทำงานประจำที่รับผิดชอบได้เต็มที่ รวมทั้งขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

๘) **ขาดนำผลการประเมินข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานวางแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ เพื่อนำไปประกอบการวางแผนในระยะต่อไป (Act)** ในระยะที่ผ่านมา **ประเทศไทยยังขาดระบบการติดตาม (Monitoring System) ที่แสดงการตอบสนองการรับผิดรับชอบ (Response for accountability) จาก รัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี สู่นายกรัฐมนตรี** เพื่อการรับผิดรับชอบของกระทรวงที่ชัดเจน ทั้งนี้ **สศช. ต้องเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ตั้งแต่ศึกษาและกำหนดประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวง ส่งต่อให้ สงป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามและประเมินผล และรายงานผลเข้าสู่ ครม. เพื่อให้เกิดการสั่งการ อาจจะใช้ช่องทางผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล โดย สศช. ในฐานะฝ่ายเลขานุการ เป็นผู้ตั้งเรื่องขึ้นไปก็ได้** แต่**หน่วยงานเหล่านั้นต้องมีอำนาจตามกฎหมาย สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินผลไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงยุทธศาสตร์หรือแผนงาน/โครงการ** แม้แต่ ค.ต.ป. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผลต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละสองครั้ง และส่งสำเนารายงานดังกล่าวให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย **แต่เป็นการรายงานผลการติดตามในส่วนที่ คตป. รับผิดชอบเท่านั้น และไม่ได้มีอำนาจตามกฎหมายที่บังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินนี้ไปปรับปรุงแผนงาน/โครงการ**

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **ระบบการติดตามประเมินผลไม่สามารถพัฒนาได้สอดคล้องกับลักษณะของแผนที่เน้นการมีส่วนรวมและบูรณาการ ทำให้ไม่สามารถตอบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมได้ว่า ที่ผ่านมาผลการพัฒนาประเทศ และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาประสพความสำเร็จระดับไหน ทั้งๆที่การดำเนินแผนงาน/โครงการของภาครัฐ จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรของประเทศมากมาย ทั้งบุคลากร งบประมาณ และเวลาที่เสียไปในการดำเนิน ตลอดจนบางครั้งอาจเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งบวกและลบ** ประกอบกับในอนาคตประเทศไทยจะมียุทธศาสตร์ชาติระยะยาว ๒๐ ปี เป็นกรอบทิศทางหรือเส้นทางที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนระยะปานกลางที่ถ่ายทอดเป็นช่วงๆละ ๕ ปี แผนฯ ๑๒ จะเป็นฉบับแรกของยุทธศาสตร์ชาติ และจะเป็นกึ่งแผนปฏิบัติการ เพราะมีการกำหนดเป้าหมายและประเด็นพัฒนาที่ชัดเจนกว่าทุกแผน ปัจจุบันนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ฯ มีคำสั่งให้หน่วยงานทุกกระทรวงหรือเทียบเท่าปรับแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายและประเด็นพัฒนาในแผนฯ ๑๒ และเป้าหมายยุทธศาสตร์ประเทศ ซึ่ง สงป. กำลังเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือน

กันยายน ๒๕๕๙ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แผนฯ ๑๒ ได้ถูกแปลงสู่การปฏิบัติในปี ๒๕๖๐ แล้ว สศช. จึงต้องพัฒนาปรับปรุงกระบวนการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ให้สามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์การพัฒนาที่ถูกต้อง ชัดเจน ทันต่อสถานการณ์ มีเทคนิค วิธีการ และเครื่องมือการวัดผลที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

ดังนั้นควรมีการปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง (ดูตารางที่ ๑) จะทำให้กระบวนการจัดการยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูงตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๑ ปรับขั้นตอนปฏิรูปหน่วยงาน และระบบ ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแบบเปิดและบูรณาการระบบรายงานการประเมินผลผ่านความร่วมมือ (Open and Connected Mornitoring and Evaluation)

แบบเก่า	แบบใหม่	หน่วยงานรับผิดชอบ
ระบบติดตามประเมินผลแบบเปิดและบูรณาการระบบรายงานการประเมินผลผ่านความร่วมมือ (Open and Connected Mornitoring and Evaluation)		
ปรับการทำงานและบทบาทขององค์กรจัดทำนโยบาย (Authority		
	มีคณะกรรมการขับเคลื่อนและประเมินผลแห่งชาติ มีสำนักงานประเมินผลแห่งชาติ มีหน้าที่เป็น Oversing Agency ที่มีหน้าที่ตรวจสอบระบบติดตามและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับ และประเมินผลภาพรวม ในลักษณะ Strategic-Area /Strategic Agenda และ Strategic Function ที่ประสาน เชื่อมโยง และสร้างความร่วมมือ กับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามประเมินผล และนำเสนอ ครม. ซึ่งปัจจุบันแม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามประเมินผล แต่กระจัดกระจายในที่ต่างๆ เช่น สศช. กพร. สงป. สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการติดตามประเมินผลตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานเป็นหลัก ทำให้หน่วยงานปฏิบัติต้องใช้เวลาในการทำเอกสารรายงานผลเสนอต่อหน่วยงานดังกล่าว และไม่มีการนำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและยกเลิก มาตรการ แนวทาง แผนงาน โครงการ นอกจากนี้ยังขาดการรวมเป็น Single Paper ที่เชื่อมโยงผลการดำเนินการตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิรูป และแผนระดับกระทรวง และพื้นที่ เพื่อเสนอ ครม. . ยิ่งไปกว่านั้นประเทศยังขาดการตรวจวัดระบบติดตามและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อสร้างการยอมรับ ในต่างประเทศมีหน่วยงานในลักษณะนี้ จึงทำให้การติดตามและประเมินผลเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส่ ซึ่งควรเป็นหน่วยนี้ดำเนินการ	● แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและประเมินผลขึ้น เพื่อกำกับการดำเนินการ ซึ่งในเบื้องต้นให้ตั้งไว้ใน สศช. ก่อน จนกว่าจะสามารถตั้งเป็นองค์กรอิสระได้ ● พัฒนาและปรับโครงสร้างสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สศช. (ปรับ พรบ. สศช.) เพื่อเตรียมยกระดับสำนักฯ ให้เป็นองค์กรอิสระที่ขึ้นตรงกับท่านนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นหน่วยงาน oversight body

แบบเก่า	แบบใหม่	หน่วยงานรับผิดชอบ
ไม่มี	ปรับ พรบ. สศช. ให้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการ ในลักษณะ Cross Cuting เพื่อเสนอ ครม. เพื่อให้เกิดการสั่งการ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของ เจ้าหน้าที่ สศช. ให้สามารถทำการประเมินผลยุทธศาสตร์ก่อนดำเนินการ (Ex-ante evaluation) ใช้ RIA หลักอนาคตศาสตร์ในการคาดการณ์อนาคตที่แม่นยำ พร้อมทั้งพัฒนาระบบและหลักสูตรอบรมเรื่อง ระบบ RIA และผลักดันให้มีการใช้ RIA ในการประเมินผลอย่างถูกต้องกฎหมาย และจัดอบรมเจ้าหน้าที่ทั้งในและนอก สศช.	สศช. และคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
ไม่มี	ส่งเสริมองค์กรกลางที่มีความเป็นมืออาชีพ เป็นผู้ประเมินผลแบบ Outside-in	ให้เป็นองค์กรอิสระที่ขึ้นตรงกับท่านนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ดำเนินงาน
สร้างกลไกและกระบวนการบูรณาการระบบสำหรับรายงานการประเมินผลแบบรายงานเดียว (Process of integrated evaluation for Single Report System)		
ไม่มี	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือ Policy Lab **เพื่อพัฒนานวัตกรรมด้านนโยบายและวิเคราะห์ร่วมกันกับ สงป. และ กพร. กพ. เกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมที่สะท้อนว่าต้องการให้เกิดและความเชื่อมโยงผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบอะไร หรือออกแบบค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดมากำกับแผนงาน/โครงการ เพื่อใช้เป็นค่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัด** รวมทั้งเพื่อถ่ายระดับค่าเป้าหมายที่กำหนดสู่หน่วยงานปฏิบัติ โดย ส่งมอบค่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัด และกำหนดเจ้าภาพหลัก เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ) ทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่	สศช. เป็นผู้รับผิดชอบหลักร่วมกับ สงป. กพร. หน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ (ปรับ พรบ. และกฎกระทรวง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการถ่ายระดับค่าเป้าหมายไปสู่การดำเนินงานในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ และสามารถปฏิบัติงานในลักษณะ Cross cutting)
มี ทั้งที่เป็นกฎหมายและไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นเพียงให้ความ เห็นที่ไม่ได้ประเมินความคุ้มค่า ยกเว้นโครงการลงทุนขนาดใหญ่	<u>ประเมินผลแผนงาน/งานโครงการก่อนการปฏิบัติการหรือก่อนเริ่มโครงการ</u> (Ex-ante) และ RIA ใช้หลักการอนาคตศาสตร์เป็นเครื่องมือประกอบการประเมิน ซึ่ง<u>ควรเป็นข้อกำหนดที่สำคัญของการของบประมาณ</u> โดย กระทรวง/หน่วยงานระดับพื้นที่ จัดทำรายงานประเมินผลแผนงาน/โครงการก่อนการปฏิบัติการ และส่งให้ สงป. เพื่อประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ	หน่วยงานปฏิบัติหรือหน่วยงานขับเคลื่อนทั้งในระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ (ปรับ พรบ. สศช. สงป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
ไม่มี	ติดตามและประเมินผลระหว่างดำเนินของแผนงาน/โครงการ โดย กระทรวง/หน่วยงานในระดับพื้นที่ จัดทำรายงานติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง ยกเลิก แผนงาน/โครงการ เป็น Learning curve ที่สำคัญ และจัดทำรายงานการประเมินผลสำเร็จของโครงการ ส่งให้ สศช. เพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายงานเสนอ ครม. (พรบ. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ)	หน่วยงานปฏิบัติหรือหน่วยงานขับเคลื่อนทั้งในระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ (ปรับ พรบ. สศช. สงป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
ไม่มี	ให้องค์กรอิสระ ที่ขึ้นตรงกับ นรม. จัดทำแผนระบบติดตามและประเมินผลภาพรวมแบบมีส่วนร่วม และขับเคลื่อนระบบ RIA .ใน	สศช สงป. กพร กพ และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง. (ปรับ

แบบเก่า	แบบใหม่	หน่วยงานรับผิดชอบ
	ประเทศไทย เพื่อให้มีการติดตามประเมินผลตามห้วงเวลา ก่อน กำลัง และหลังดำเนินการเสร็จสิ้น พร้อมพัฒนาและจัดทำแผนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ผ่านเวทีสาธารณะ และมีการกำหนด Joint KPIs ที่ตอบเป้าหมายการพัฒนาโดยรวม และมีระบบติดตามรายงานการใช้งบประมาณ ประสิทธิภาพของหน่วยงาน และความสำเร็จของแผนงาน/โครงการที่สะท้อน ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่ชัดเจน รวมทั้งให้มีการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และให้นำเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พรบ.เพื่อให้หน่วยงานดำเนินการ.)
ไม่มี	หน่วยงานปฏิบัติ จัดทำรายงานประเมินผลแผนงาน/โครงการก่อนการปฏิบัติการ และส่งให้ สศช. ซึ่งมีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ที่เรียกว่า Sectoral-based และรับผิดชอบหลักใน Agenda-based ที่เกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงค่าเป้าหมายของแผนงาน/โครงการที่กำหนดกับค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ และจัดทำรายงานผลวิเคราะห์ประเมินผลรายสาขา ส่งให้องค์กรอิสระภายใต้ สศช. เพื่อทำหน้าที่จัดทำรายงานผลการวิเคราะห์และประเมินผลแผนงานโครงการในลักษณะ Strategy-Function-Area และ Strategy-Agenda-Function-Area พร้อมระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เสนอ ครม. เพื่อพิจารณา ส่งให้ สงป. ไปใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณต่อไป	สศช. กบภ. กนจ. สงป.และหน่วยงานปฏิบัติหรือหน่วยงานขับเคลื่อนทั้งในระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ (ปรับ พรบ. สศช. สงป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
ไม่มี	หน่วยงานปฏิบัติ จัดทำรายงานประเมินผลแผนงาน/โครงการระหว่างดำเนินของแผนงาน/โครงการ และส่งให้ สศช. เพื่อให้หน่วยงานภายใต้ สศช. ทำรายงานการติดตามประเมินผลในลักษณะ Sectoral-Function-Area และ Agenda-Function-Area และส่งให้ องค์กรอิสระภายใต้ สศช. เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนงาน/โครงการที่ปฏิบัติจริง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามในลักษณะ Strategy-Function-Area และ Strategy-Agenda-Function-Area พร้อมระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินไปปรับปรุง ยกเลิก แผนงาน/โครงการ ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องกับผลการประเมิน	สศช. กบภ. กนจ. (ปรับ พรบ. สศช.) อาจต้องยกระดับสำนักติดตามและประเมินผล ภายใต้ สศช. ให้เป็นองค์กรอิสระที่ขึ้นตรงกับท่านนายกรัฐมนตรี เพื่อความเป็นอิสระเป็นหน่วยงาน Oversight body
มีการประเมินแผนงาน/โครงการที่มิใช่กฎหมายเบื้องต้น เน้นติดตามความก้าวหน้าขาดหลักวิชาการ	หน่วยงานปฏิบัติ จัดทำรายงานประเมินผลแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้น และส่งให้ สศช. เพื่อให้หน่วยงานภายใต้ สศช. ซึ่งมีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ที่เรียกว่า Sectoral-based และรับผิดชอบหลักใน Agenda-based ที่เกี่ยวข้อง จัดทำรายงานการติดตามประเมินผลในลักษณะ Sectoral-Function-Area และ Agenda-Function-Area และส่งให้ องค์กรอิสระภายใต้ สศช. เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนงาน/โครงการที่ปฏิบัติจริง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามในลักษณะ Strategy-Function-Area และ Strategy-Agenda-Function-Area พร้อมระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินไปปรับปรุง ยกเลิก แผนงาน/โครงการ ที่มี	สศช. กบภ. กนจ. (ปรับ พรบ. สศช.) อาจต้องยกระดับสำนักติดตามและประเมินผล ภายใต้ สศช. ให้เป็นองค์กรอิสระที่ขึ้นตรงกับท่านนายกรัฐมนตรี เพื่อความเป็นอิสระและเป็นหน่วยงาน Oversight body

แบบเก่า	แบบใหม่	หน่วยงานรับผิดชอบ
	อยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องกับผลการประเมิน	
ไม่มี	ดำเนินการติดตามผลงาน (follow up) เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์และผลกระทบในระดับแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อย เพื่อประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง และเชื่อมโยงกับผลลัพธ์และผลกระทบที่ตั้งไว้ในยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ โดย กระทรวง/หน่วยงานในระดับพื้นที่ จัดทำรายงานติดตามผลงานของแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และส่งให้ สศช. เพื่อให้หน่วยงานภายใต้ สศช. ที่เกี่ยวข้องทำการประเมินผลผลการติดตามในลักษณะ Sectoral-Function-Area และ Agenda-Function-Area และองค์อิสระ สศช. เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลผลลัพธ์/ผลกระทบของยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สามารถเชื่อมโยงกับที่ปฏิบัติจริง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามในลักษณะ Strategy-Function-Area และ Strategy-Agenda-Function-Area พร้อมระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการใหม่ต่อไป	สศช. กบภ. กนจ. สงป.และหน่วยงานปฏิบัติหรือหน่วยงานขับเคลื่อนทั้งในระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ (ปรับ พรบ. สศช. สงป. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
พัฒนาสมรรถในการทำงาน (Competency)		
ไม่มี	พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่สามารถเชื่อมโยงตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิรูป และแผนปฏิบัติการกระทรวง ภาคและจังหวัด ที่สะท้อนความเชื่อมโยงระหว่าง ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สศช. กำลังดำเนินการร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และส่งมอบให้องค์กรอิสระที่กำลังจะจัดตั้งขึ้น
ไม่มี	พัฒนาเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิรูป แผนปฏิบัติการกระทรวง ภาค และจังหวัด รวมทั้งจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำขับเคลื่อน และติดตามประเมินผล	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สศช. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เป็นผู้พัฒนาฯ และส่งมอบให้องค์กรอิสระ
พัฒนาระบบ Big Data เพื่อบริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์		
มีแต่น้อย และกระจัดกระจาย	พัฒนาระบบ Big Data เพื่อขับเคลื่อน และประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิรูป แผนปฏิบัติการกระทรวง ภาค และจังหวัด รวมทั้งพัฒนารูปแบบของการรายงานผลการติดตามประเมินผลเพื่อเสนอครม.	สำนักประเมินผล สศช. เป็นผู้ดำเนินการ และส่งมอบให้องค์กรอิสระที่กำลังจะจัดตั้งขึ้น

๒.๑.๓ **ข้อเสนอเชิงนโยบาย**

การติดตามและประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญที่แทรกตลอด PDCA เพราะระบบติดตามประเมินผลที่ดีต้องมีการออกแบบยุทธศาสตร์ ค่าคาดหวังเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่ดี หรือเรียกว่า การติดตามประเมินผลก่อนดำเนินการ ถ้าหากออกแบบได้ดี จะทำให้การดำเนินการการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการ ในขณะที่ดำเนินการ และในที่สุดเมื่อโครงการสิ้นสุดดำเนินการได้ง่าย และต้องมีการประเมินผลขั้นสุดท้ายที่เรียกว่า การติดตามผลงานเพื่อตรวจสอบผลลัพธ์และผลกระทบในระดับแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยและคาดการณ์ไว้ตั้งแต่เริ่มแผนงาน/โครงการ ที่ต้องเชื่อมโยงกับผลลัพธ์และผลกระทบที่ตั้งไว้ในยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ ระบบติดตามประเมินผลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังมีจุดอ่อนหลายประการ เนื่องจากระบบการจัดการไม่ได้ถูกพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาโลก และความต้องการของพื้นที่ ที่เน้นการบูรณาการในหลายมิติ และเปลี่ยนแปลงเร็ว เพราะขาดการพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดทำกลไกและเครื่องมือขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล และขาดการดำเนินการที่เรียกว่าสังคายนากฎหมาย (Regulatory Guillotine) เพื่อปรับบทบาทหน่วยงาน ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการทบทวนระบบและกระบวนขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลเดิมที่มีอยู่ (Review) เพื่อออกแบบระบบและกระบวนการ บริหารจัดการระบบขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลใหม่ (Redesign) ภายใต้แนวคิด หลักการ และขั้นตอนในการติดตามประเมินผล โดยมีข้อเสนอที่สำคัญดังนี้

๑) **แนวคิดการติดตามประเมินผลในระบบปิดมาสู่การประเมินผลในระบบเปิด** โดย

๑.๑) **เป็นระบบที่จะใช้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวของแผนพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับ** ตั้งแต่ก่อนจัดทำนโยบาย แผนงาน/โครงการ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสม กำลังขับเคลื่อนสู่ปฏิบัติงาน และการดำเนินการสิ้นสุดแล้ว

๑.๒) **เป็นระบบประเมินผลในเชิงบูรณาการ ที่มุ่งเสนอผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบในลักษณะ Agenda based, Area based, และ Function based** เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและทบทวนมาตรการ นโยบาย แผนงาน โครงการ ทั้งในระดับภาพรวม กระทรวง/หน่วยงานเทียบเท่า และจังหวัด ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

๑.๓) **เป็นระบบประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม**เพื่อส่งเสริมสิทธิประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒) **หลักการการติดตามประเมินผลและตัวชี้วัด**

๒.๑) **หน่วยงานติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation Unit) ต้องมีลักษณะขององค์กรหรือพนักงานในองค์กรที่คาดหวังจะให้ปฏิบัติ (Guiding Principles) คือ** ต้องมีกลไกเพื่อเพิ่มศักยภาพและความอิสระในการดำเนินการติดตามประเมินผล พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลติดตามประเมินผลให้ถูกต้อง (Validity) สมบูรณ์ (Integrity) เชื่อถือได้ (Reliability) และย้อนกลับหรือป้อนกับจนเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหรือเป็นข้อมูลต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์ต่อไปได้ (Relevant Feedback) ตลอดจนเชื่อว่าการติดตามประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาแผนของตนเอง (Culture of self improvement or

development) **และนำผลการติดตามและประเมินผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแผนในระยะต่อไป ต้องมีความรวดเร็วและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้ใช้ในขณะนั้น (Fast and Adaptive)** อีกทั้งมี**ระบบตรวจสอบและวัดประสิทธิภาพของระบบประเมินผล (Audit)** เพื่อทำให้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแผนงาน/โครงการ และยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๒) **การประเมินผล** เป็นเครื่องมือที่สำคัญการวัดผลสำเร็จของผลการดำเนินงาน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากได้ผ่านกระบวนการวางแผน การปฏิบัติตามแผนมาแล้ว ซึ่งประกอบ ๒ ส่วนคือ

- **การติดตาม** (Monitoring) เป็นการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานการจัดสรรทรัพยากร เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ทรัพยากรกับผลผลิตในแผนงาน/โครงการ ร่วมกับปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน

- **การประเมินผลการปฏิบัติงาน** (Evaluation) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งในทางปฏิบัติจะจำแนกเป็น ๓ ประเภทคือ (๑) การประเมินก่อนการปฏิบัติงานหรือก่อนเริ่มโครงการ (Ex-ante evaluation) เป็นการประเมินสถานการณ์และสำรวจข้อเท็จจริง เช่น ความต้องการของประชาชน ตรวจสอบศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ เป้าหมาย การประเมินต้นทุน-ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ (๒) การประเมินผลระหว่างดำเนินการ (On-going Evaluation) เป็นการติดตามประเมินถึงความก้าวหน้าของโครงการในระยะเวลาที่ดำเนินงาน เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค์ในการดำเนินงาน ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่จะมีผลต่อโครงการ จะแก้ไขอย่างไร เป็นการปรับปรุงโครงการ (๓) การประเมินผลหลังการดำเนินงาน (Ex-post Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อรวมสรุป ว่าเมื่อได้ดำเนินโครงการจนสิ้นสุดแล้วได้รับความสำเร็จ มีผลผลิต ผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้นอะไร เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผลเพื่อรับทราบว่าการดำเนินงานได้ผลตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีเหตุผลไรที่ทำให้สำเร็จหรือล้มเหลว ประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบว่าคุ้มค่ากับต้นทุนหรือไม่ มีแนวทางอื่นๆ ที่ดีกว่า ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ และผลกระทบ เพื่อให้รับทราบว่าผลผลิตหรือผลลัพธ์จากการดำเนินตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนร่วมและกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างไร (เกิดแก้ว, ๒๕๔๐)

๒.๒) **ตัวชี้วัดการประเมินผล** ถ้าการประเมินผลเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติงานจริงกับผลที่คาดว่าจะได้รับหรือเป้าหมายที่กำหนด สิ่งที่ใช้วัดก็คือตัวชี้วัด ซึ่งโดยทั่วไปตัวชี้วัด เป็นได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และต้องมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการกำหนดระดับความสำเร็จเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ที่ได้จากทฤษฎีวิจัยและหลักการ และหรือได้จากการเปรียบเทียบกับผลงานในกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้ต้องมีช่วงเวลาและสถานที่ที่ชัดเจนเพื่อใช้เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวของตัวชี้วัดนั้นๆ ซึ่งสามารถจำแนกตัวชี้วัดได้ดังนี้

- ตัวชี้วัดของปัจจัยนำเข้า (Input indicators) ใช้วัดทรัพยากรที่ใช้ เป็นองค์กรที่สำคัญของการวัดความสำเร็จในเชิงประสิทธิภาพ

- ตัวชี้วัดของกระบวนการ (Process indicators) ใช้วัดจำนวนครั้งของกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ

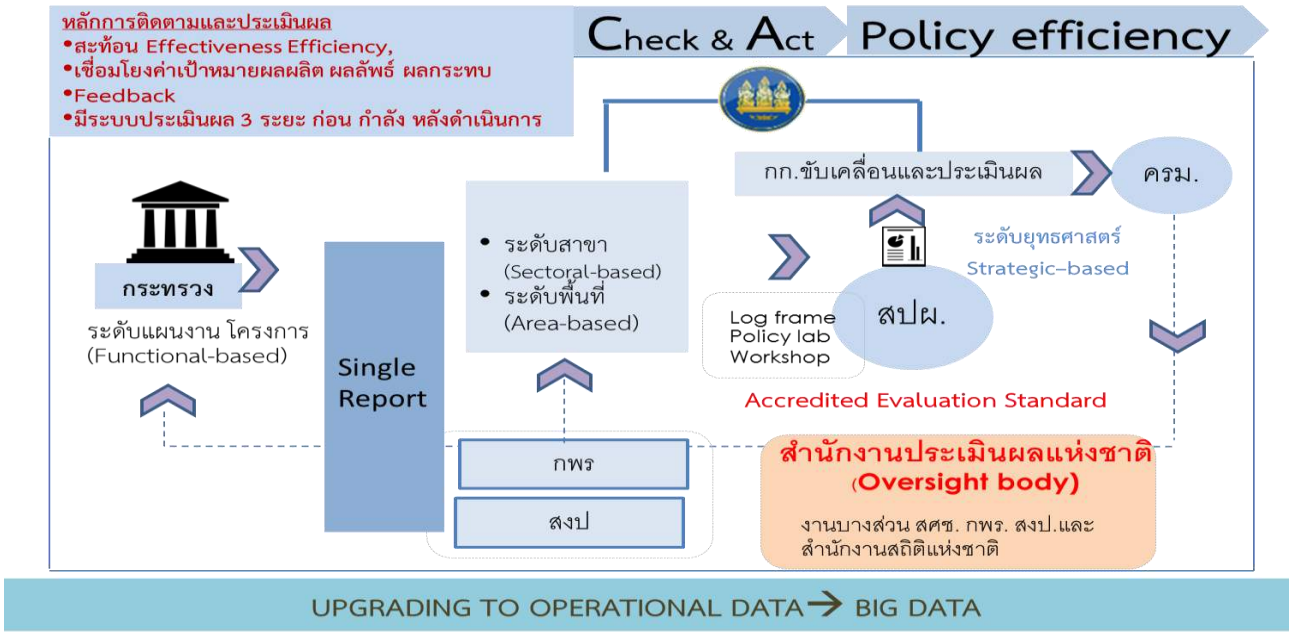
- ตัวชี้วัดผลงานหรือผลผลิต (Output indicators) ใช้วัดผลงานหรือผลผลิต ซึ่งสามารถใช้เป็นองค์ประกอบของการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยชี้วัดว่าผลงานได้ใช้ค่าใช้จ่ายที่ลงทุนคุ้มค่าหรือไม่

- ตัวชี้วัดของผลลัพธ์ (Outcome indicators) จะแสดงออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลง โดยประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้วัดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือเป้าหมาย

- ตัวชี้วัดของผลกระทบ (Impact indicators) เป็นการวัดผลขั้นสุดท้าย ซึ่งอาจใช้เวลาในการที่จะเกิดผลกระทบที่พึงปรารถนาหรืออาจต้องใช้หลายแผนงาน/โครงการดำเนินการ เพื่อให้เกิดผลกระทบเดียวกัน

๒.๓) **มีการประเมินด้วยตนเอง**เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และติดตามผลอย่างใกล้ชิด (Inside-out) **ควบคู่ไปกับการให้หน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นกลางทำหน้าที่ประเมินผล** (Outside-In) เพื่อความถูกต้องและเป็นกลาง ปราศจากอคติและเลือกปฏิบัติ

๒.๔) **การดำเนินการติดตามและประเมินผลต้อง เน้นการบูรณาการ เชื่อมโยง และมีกระบวนการเชื่อมโยงที่แข่งแกร่ง (Process and Procedure)** สร้างกลไกการบูรณาการผ่านความร่วมมือ และมีระบบติดตามประเมินผลแบบเปิดและเชื่อมโยง รวมทั้งใช้ระบบ Big data เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน เพื่อสร้างระบบ Single Report

๒.๕) **การมีส่วนร่วม (Participation)** ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมสิทธิประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามที่กำหนดไว้ในมาตร ๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชาอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และมาตรา ๘ ใน พรบ. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวและชุมชน

๒.๑.๔ **ปรับปรุงขั้นตอนระบบการติดตามและประเมินผลแบบเปิดและบูรณาการระบบรายงานการประเมินผลผ่านความร่วมมือ (Open and Connected Mornitoring and Evaluation)** มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

○ **วางแผนการติดตามและประเมินผล** โดย สศช. วางแผนการติดตามและประเมินผลเพื่อให้ระบบประเมินผลเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเชื่อมโยงระหว่างค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในทุกระดับ (ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แผนปฏิบัติการกระทรวง ภาค จังหวัด และชุมชน) และย้อนกลับในลักษณะวงจรนโยบาย รวมทั้งกำหนดประเด็นพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งหรือหลายกระทรวง (Crosscutting Agenda) เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการของ สงป. รวมทั้งกำหนดค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับยุทธศาสตร์ตั้งแต่ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ด้วยเทคนิค Logical framework และ Policy Lab หรือ Workshop เป็นต้น พร้อมทั้งมีการประเมินผลยุทธศาสตร์ก่อนดำเนินการ กำลังดำเนินการ และหลังดำเนินการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการระดมความคิดเห็น และให้นำเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาส่งให้ สงป. ดำเนินการต่อไป

○ **กำหนดให้มีการประเมินผลยุทธศาสตร์ และแผนงานโครงการ** ตามหลักการการติดตามประเมินผลที่ต้องดำเนินการ ๓ ระยะเวลา (รัตนะ บัวสนธ์, ๒๕๔๐) คือ <u>หนึ่ง</u> **ส่งเสริมให้มีนำวิธีวิทยาการประเมินผลก่อนการปฏิบัติการหรือก่อนเริ่มโครงการ** อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นการประเมินถึงสถานการณ์และสำรวจข้อเท็จจริง สมมติฐานความเป็นไปได้ในขั้นตอนการจัดเตรียมนโยบาย ทั้งรูปของกฎหมายและมิใช่กฎหมายเพื่อกลั่นกรองโครงการ เช่น ศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ ต้นทุน <u>สอง</u> **การประเมินผลระหว่างดำเนิน** เป็นการติดตามประเมินผลถึงความก้าวหน้าในระยะที่กำลังดำเนินงาน เพื่อเป็นศึกษาว่ามีปัญหา อุปสรรคใดบ้างในการดำเนินงาน ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกที่ผลกระทบต่อการดำเนินงาน จะเน้นแก้ไขปรับปรุงแผนงาน/โครงการ <u>สาม</u> **การประเมินผลหลังการดำเนินงาน** เป็นการประเมินผลเพื่อรวมสรุปจนสิ้นสุดแผนแล้วได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีผลผลิต ผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้นภายหลังจากสิ้นสุดแผน เป็นการวิเคราะห์ถึงประสิทธิผล[๗] ประสิทธิภาพ[๘] ตลอดจนผลกระทบ[๙]ทั้งในทางบวกและลบ โดย

๒.๑) **ประเมินผล ยุทธศาสตร์ และแผนงาน/งานโครงการก่อนการปฏิบัติการหรือก่อนเริ่มโครงการ** ซึ่ง<u>ควรเป็นข้อกำหนดที่สำคัญของการของบประมาณ</u> โดย กระทรวง/หน่วยงานระดับพื้นที่ จัดทำรายงานประเมินผลแผนงาน/โครงการก่อนการปฏิบัติการ และส่งให้ สงป. กภบ. และ กนจ. เพื่อประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ และให้ สศช. ซึ่งมีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ที่เรียกว่า Sectoral-based และรับผิดชอบหลักใน Agenda-based เพื่อทำการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงค่าเป้าหมายของแผนงาน/โครงการที่กำหนดกับค่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ และจัดทำรายงานผลวิเคราะห์ประเมินผลเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาส่งให้ สงป. ไปใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณต่อไป

---

[๗] **ประสิทธิผล (Effectiveness)** เป็นการวัดเพื่อทราบว่าการดำเนินงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด มีเหตุผลอะไรที่ทำให้การปฏิบัติงานนั้นประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว

[๘] **ประสิทธิภาพ (Efficiency)** การวัดเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานนั้นได้ผลคุ้มค่ากับต้นทุนหรือไม่ และมีแนวทางอื่นที่ดีกว่าที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เป็นการพิจารณาถึงความสามารถในการผลิต/ผลงานที่ใช้ปัจจัยหรือต้นทุนการดำเนินงาน (Input) โดยเทียบกับผลผลิตหรือผลลัพธ์ (output)

[๙] **ผลกระทบ (Impact)** เป็นพิจารณาผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้นั้นมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนรวมและกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างไร

๒.๒) **ติดตามและประเมินผลระหว่างดำเนินทั้งในระดับยุทธศาสตร์และแผนงาน/โครงการ** โดยกระทรวง/หน่วยงานในระดับพื้นที่ จัดทำรายงานติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ และส่งให้ สศช. เพื่อให้หน่วยงานภายใต้ สศช. ทำการติดตามประเมินผลในลักษณะ Sectoral-Function-Area และ Agenda-Function-Area และส่งผลการติดตามประเมินผลนี้ให้สำนักติดตามประเมินผล สศช. เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนงาน/โครงการที่ปฏิบัติจริง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามในลักษณะ Strategy-Function-Area และ Strategy-Agenda-Function-Area พร้อมระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินไปปรับปรุง ยกเลิก แผนงาน/โครงการ ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องกับผลการประเมิน

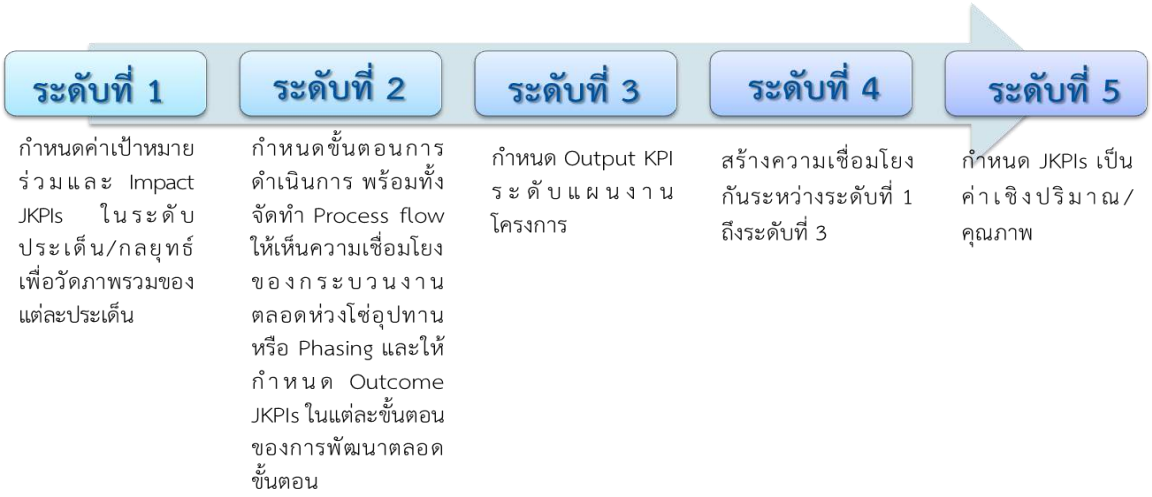
๒.๓) **ประเมินผลหลังจากที่โครงการเสร็จสิ้นแล้ว** โดย กระทรวง/หน่วยงานในระดับพื้นที่ จัดทำรายงานติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการและส่งให้ สศช. เพื่อให้หน่วยงานภายใต้ สศช. ทำการติดตามประเมินผลในลักษณะ Sectoral-Function-Area และ Agenda-Function-Area และส่งผลการติดตามประเมินผลนี้ให้สำนักติดตามประเมินผล สศช. เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนงาน/โครงการที่ปฏิบัติจริง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามในลักษณะ Strategy-Function-Area และ Strategy-Agenda-Function-Area พร้อมระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินไปปรับปรุง ยกเลิก แผนงาน/โครงการ ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องกัน

๒.๔) **ดำเนินการติดตามผลงาน (follow up) เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์และผลกระทบในระดับแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อย** เพื่อประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง และเชื่อมโยงกับผลลัพธ์และผลกระทบที่ตั้งไว้ในยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ โดย กระทรวง/หน่วยงานในระดับพื้นที่ จัดทำรายงานติดตามผลงานของแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และส่งให้ สศช. เพื่อให้หน่วยงานภายใต้ สศช. ที่เกี่ยวข้องทำการประเมินผลผลการติดตามในลักษณะ Sectoral-Function-Area และ Agenda-Function-Area และส่งผลการติดตามประเมินผลนี้ให้สำนักติดตามประเมินผล สศช. เพื่อทำหน้าที่ติดตามประเมินผลผลลัพธ์/ผลกระทบของยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สามารถเชื่อมโยงกับที่ปฏิบัติจริง พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามในลักษณะ Strategy-Function-Area และ Strategy-Agenda-Function-Area พร้อมระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอ ครม. เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการใหม่ต่อไป

๓) **พัฒนาตัวชี้วัดและตัวชี้วัดร่วม**ให้ได้มาตรสากล (Joint Key Performance Indicator: JKPI) เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสามารถวัดทั้งรูปของ ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม และตัวชี้วัดผลผลิตร่วม โดยมีขั้นตอนในการจัดทำดังนี้

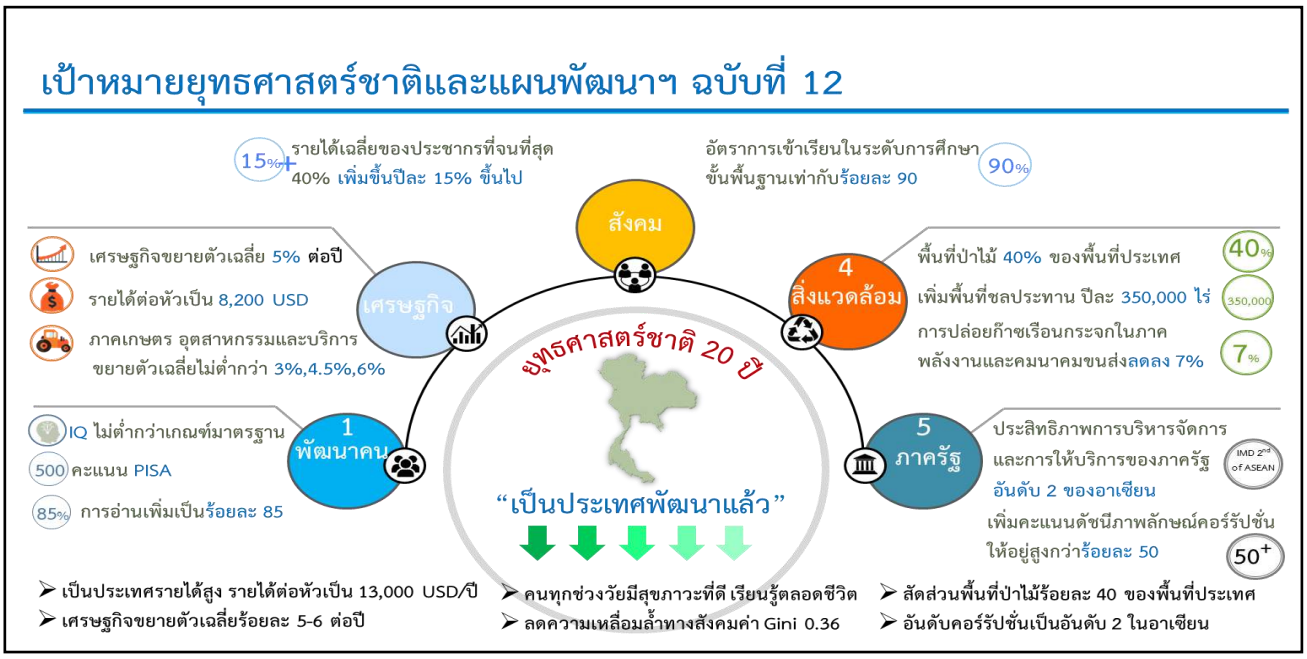
หลักการ แนวคิด ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย (ต่อ)

การจัดทำตัวชี้วัดร่วม (Joint KPIs) สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

๓.๑) **กำหนดเกณฑ์ของตัวชี้วัด** ซึ่งในแต่ละตัวชี้วัดจะต้องมีเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสากลและสะท้อนคุณลักษณะของภาคราชการ เนื่องจากการดำเนินแผนงาน/โครงการของภาครัฐมีลักษณะการให้บริการสาธารณะ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงผลกำไร แต่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคน/สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ดังนั้นเกณฑ์ในการประเมินผลจะมีขอบเขตที่กว้างกว่าของภาคเอกชน โดย**ด้านเศรษฐกิจ** ต้องเป็นเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างแข่งขัน เช่น GDP ต้องเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างนวัตกรรม และมีรายได้ต่อหัวสูงเพื่อก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง รวมทั้งต้องมีการกระจายรายได้และผลประโยชน์อย่างทั่วถึงเป็นธรรม และการเติบโตต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับใน**ด้านสังคม** คนต้องมีโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐ เป็นคนดีและเก่ง เคารพในสิทธิของผู้อื่น ในขณะที่ด้าน**สิ่งแวดล้อม** ต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการใช้ที่ยั่งยืน และดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและชุมชน ส่วน**ภาครัฐ** เน้นการให้บริการอย่างเพียงพอ มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน ความเร็ว ทันเวลา และใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และเป็นธรรมเสมอภาค รวมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและจรรยาบรรณ

๓.๒) **บริหารจัดการตัวชี้วัดผลกระทบร่วม** (Impact JKPI) โดย การ**ศึกษาเป้าหมายและตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ชาติ ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า** ที่ต้องการให้ประเทศไทย เป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยมีคุณลักษณะของตัวชี้วัดที่สำคัญดังนี้คือ เป็นประเทศรายได้สูง รายได้ต่อหัวเป็น ๑๕,๐๐๐ USD/ปี เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕-๖ ต่อปี มีความสามารถในการแข่งขันในทางเศรษฐกิจสูงขึ้นเป็น ๑ ใน ๑๐ คนทุกช่วงวัยมีสุขภาวะที่ดี เรียนรู้ตลอดชีวิต (HDI) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมค่า Gini ๐.๓๖ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ และอันดับคอร์รัปชันเป็นอันดับ ๒ ในอาเซียน ที่ต้องเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดผลกระทบภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติภาพรวมที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จภายใน ๕ ปีของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งปัจจุบันมีลักษณะกึ่งแผนปฏิบัติการที่ถ่ายระดับมาจากยุทธศาสตร์ชาติ

๓.๒) **บริหารจัดการตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI)** โดย

- **กำหนดประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายและตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์ชาติ** โดยใน (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้มีการกำหนดประเด็นพัฒนาที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติไว้ชัดเจน ตัวอย่างของประเด็นพัฒนา เช่น ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ มีประเด็นพัฒนาที่สำคัญ เช่น ปรับเปลี่ยนคนในสังคมให้มีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม พัฒนาเพิ่มศักยภาพเด็กปฐมวัย พัฒนาความรู้และทักษะแรงงานให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน เป็นต้น ในขณะที่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่น สร้างโอกาส อาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ ๔๐ รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาสสตรี และผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการยุทธศาสตร์ชาติในเรื่องการพัฒนาคนทุกช่วงวัย

- **จัดหาตัวชี้วัดที่ใช้กันในระดับสากลและเป็นที่ยอมรับ** โดยศึกษาตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการโดยองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ (ขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เช่น IMD world competitiveness center World Economic Forum (WEF) และ Ease of doing business) ตัวชี้วัดด้านคน เช่น Human development index ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม เช่น SDG ตัวชี้วัดคอร์รัปชัน เช่น Corruption Perception Index เป็นต้น

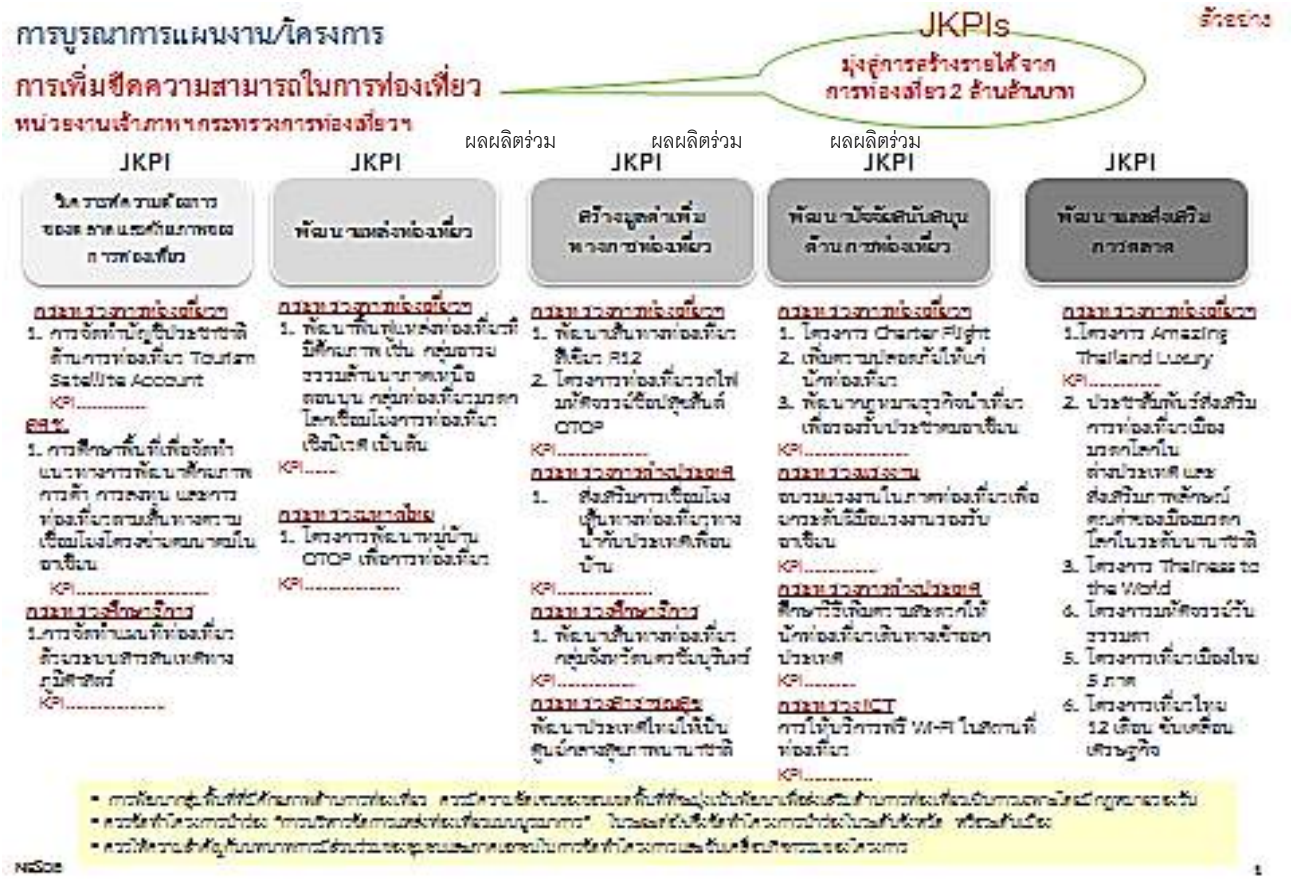
- **บริหารจัดการตัวชี้วัดย่อยขององค์กรระหว่างประเทศ** โดยวางซ้อนเพื่อตรวจสอบตัวชี้วัดซ้ำซ้อนกัน (Overlay for decreasing Overlap) แล้วแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านภาครัฐ ตัวอย่างเช่น WEF ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลกจำนวน ๑๓๓ ประเทศ และได้ใช้เกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งหมด ๑๑๐ ตัวชี้วัดย่อย ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ชี้วัดนี้มาจากสองทาง คือ หนึ่ง ข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปสถิติ (Secondary Data หรือ Hard Data) ที่ได้จากแหล่งข้อมูลทั้งภายในประเทศ ภูมิภาค และองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งสถาบันเครือข่ายต่างๆ จำนวน ๓๒ เกณฑ์ คิดเป็นสัดส่วน

ประมาณร้อยละ ๓๐ และสอง ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๗๘ เกณฑ์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๐ จากจำนวนเกณฑ์ทั้งหมด ๑๑๐ เกณฑ์ เป็นต้น

- **การแปลงรูป (Mapping) ตัวชี้วัดย่อยขององค์กรระหว่างประเทศกับประเด็นพัฒนาที่สำคัญ ในยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒** ซึ่งปัจจุบัน สงป. ได้ใช้เป้าหมายและประเด็นพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ ๑๒ ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายร่วมในการจัดสรรงบประมาณในรูปของ Functions, Agendas, Areas ซึ่งจะทำให้ แผนงาน/โครงการในแผนปฏิบัติกระทรวงต้องเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด ที่จัดทำโดยองค์กระหว่างประเทศดังกล่าวทั้งหมด ผลประโยชน์ที่จะได้รับก็คือประเทศไทยมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ได้มาตรฐาน และสามารถเทียบเคียงกับต่างประเทศได้ในยุคที่มีการแข่งขันสูง ตัวอย่าง ประเด็นวิจัยพัฒนาการดัดแปลงและต่อยอดการพัฒนาเทคโนโลยียุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญ ตัวชี้วัดย่อยของ WEF เช่น Firm-level technology absorption และ FDI and technology transfer และ Production process sophistication ในขณะที่ของ IMD Technological cooperation และ Development and application of Technology หรือ High tech exports เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ถูกกำหนดร่วมระหว่าง สศช. สงป. และ สำนักงาน กพร. ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมากกว่าหนึ่งกระทรวง/หน่วยงานเทียบเท่า **ปัจจุบัน สศช. กำลังดำเนินการบริหารจัดการข้อมูลที่ WEF และ IMD นำไปใช้เป็นตัวชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขัน** โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น ๒ ส่วน หนึ่งกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดให้ทันสมัยและเปลี่ยนช่วงเวลาจัดเก็บให้ตรงกับที่หน่วยงานเหล่านี้ดำเนินการประเมินผล เพื่อทำให้ตัวเลขมีความเป็นปัจจุบันมากขึ้น สอง ประสาน Thailand Management Association และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะหน่วยงานในประเทศไทยที่ดำเนินการเกี่ยวกับแบบสอบถามให้กับผู้บริหารระดับสูงของประเทศไทยตอบ เพื่อเก็บข้อมูลในลักษณะความคิดเห็น (Perception)

๓.๓) **การบริหารจัดการตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI)** แบ่งเป็น ๒ ระดับคือ

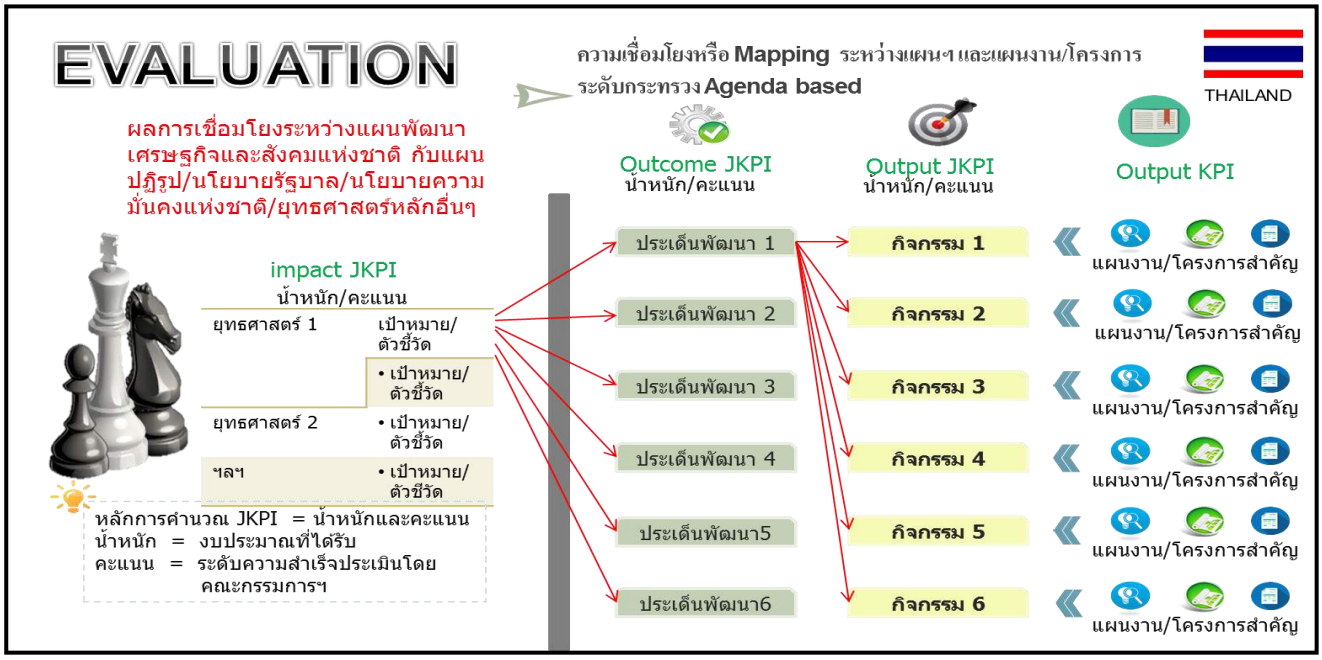
- ระดับกระทรวง โดย สศช. สงป. สำนักงาน กพร. ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กำหนดกิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินการให้เห็นความเชื่อมโยงของกระบวนการทำงาน **(Process Flow)** ตลอดห่วงโซ่อุปทาน หรือ กำหนดกิจกรรมเป็นระยะ (Phasing) ตัวอย่างเช่น ประเด็นพัฒนาเรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถในการท่องเที่ยว ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ตัวชี้วัดที่เป็นผลลัพธ์ JKPI คือรายได้จากการท่องเที่ยว ๒ ล้านล้านบาท ซึ่งมีการกำหนดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการไว้ ๕ กิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมเป็นตัวชี้วัด ผลผลิตร่วม JKPI ได้แก่ หนึ่ง ความต้องการตลาดและศักยภาพการท่องเที่ยว สอง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สาม การสร้างมูลค่าทางการท่องเที่ยว สี่ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว ห้า การส่งเสริมการตลาด ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีกลุ่มแผนงาน/โครงการของกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนเกี่ยวข้องกับ ๔ กระทรวง ได้แก่ ท่องเที่ยว แรงงาน ต่างประเทศ และ ICT เป็นต้น และในแผนงาน/โครงการต้องกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ๓ ระดับ คือ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งผลลัพธ์ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และผลกระทบสอดคล้องกับเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ชาติ คือ GDP ร้อยละ ๕ เป็นต้น

และจัดทำตัวชี้วัดในระดับกระทรวง โดยเริ่มจากการจัดทำตัวชี้วัดในระดับแผนงาน/โครงการภายใต้แผน ปฏิบัติการกระทรวงทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ ที่ต้องกำหนด ตัวชี้วัดผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ ซึ่งถ้าต้องการประเมินผลในลักษณะ **Agenda based** ต้องเชื่อมโยงแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายร่วมและกิจกรรม (ตัวชี้วัดผลผลิตร่วมหรือกลุ่มแผนงาน/โครงการ: Output JKPI) ที่เชื่อมโยงกับประเด็นพัฒนา (ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วมหรือกลุ่มกิจกรรม: Outcome JKPI) ใน ๑๐ ยุทธศาสตร์ของแผนฯ ๑๒ ที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดผลกระทบร่วมหรือกลุ่มประเด็นพัฒนา: Impact JKPI ของยุทธศาสตร์ชาติ

- **ระดับจังหวัด/พื้นที่ เป็นการจัดทำตัวชี้วัดในลักษณะ** Area based โดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ๔ ภาค ร่วมกับ กภบ. กนจ. อคตป. กลุ่มจังหวัด กำหนดเป้าหมายและประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาจังหวัดให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายและประเด็นพัฒนาในแผนฯ ๑๒ ซึ่งในแต่ละจังหวัดจะมีจุดเน้นของประเด็นพัฒนาต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและภูมิสังคมของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น การบริหารจัดการที่ดินชุมชนในจังหวัดอุทัยธานีหรือที่เรียกว่าอุทัยธานีโมเดล โดยมีเป้าหมาย ลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่า และเพิ่มโอกาสให้คนจนร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดในจังหวัดอุทัยธานีให้สามารถสร้างรายได้ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นพัฒนาที่สำคัญของแผนพัฒนาจังหวัด ที่มีความเชื่อมโยงกับประเด็นพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐของแผนฯ ๑๒ และเชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ไม้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ และลดความเหลื่อมล้ำ โดยเริ่มจากการกำหนดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการได้แก่ การจัดหาที่ดิน ๔๘๖ แปลง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ประปา ไฟฟ้า การปรับพื้นที่เพาะปลูกด้วยการขุดตอยูคาลิปอก ขุดสระ เป็นต้น) การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ (ด้านเกษตรและนอกเกษตร) พัฒนากลไกและการขับเคลื่อนสหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน

จำกัด ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งกระทรวงซึ่งมีหน้าที่จัดทำแผนงาน/โครงการ ที่ต้องกำหนดตัวชี้วัดผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งผลผลิตจะต้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมภายใต้ประเด็นพัฒนาของจังหวัด และประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งจุดนี้สามารถเชื่อมโยงแผนงาน/โครงการระหว่างจังหวัดและกระทรวง เพื่อลดความซ้ำซ้อนได้

๓.๔) คำนวณ**ตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI) ผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI) และตัวชี้วัดผลกระทบร่วม (Impact JKPI)** Ffpสศช. ร่วมกับสถาบันการศึกษา พัฒนาเทคนิคการคำนวณตัวชี้วัดร่วมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมี**ขั้นตอนการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) คือ** (๑) คัดเลือกตัวชี้วัดตามหลักวิชาการ และมีการตรวจสอบคุณสมบัติของตัวชี้วัด (๒) **กำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐาน**สำหรับแต่ละตัวชี้วัดเพื่อใช้เปรียบเทียบในการคำนวณค่าตัวชี้วัดเป็นร้อยละ ซึ่งการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ใช้เป้าหมายของแผนหรือยุทธศาสตร์เป็นเกณฑ์มาตรฐาน หรือ ใช้เกณฑ์มาตรฐานขององค์กรระหว่างประเทศหรือเกณฑ์มาตรฐานระดับนานาชาติ เป็นต้น (๓) **คำนวณ** ทำได้โดยการนำค่าที่วัดได้มาคำนวณเปรียบเทียบกับค่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยปรับให้เป็นค่าร้อยละ ซึ่งสามารถคำนวณได้หลายวิธี เช่น คำนวณร้อยละผลต่างจากค่าเกณฑ์มาตรฐาน การวัดผลสำเร็จโดยทั่วไปและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายจะวัดจากผลงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และคำนวณออกมาเป็นค่าร้อยละ ถ้าผลการพัฒนามีค่าเข้าใกล้ ๑๐๐ แสดงว่าการพัฒนามีความสำเร็จมากขึ้น เป็นต้น (๔) **การกำหนดค่าน้ำหนัก** แบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้ **กรณีให้น้ำหนักเท่ากันทุกองค์ประกอบ** เป็นการหาค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดทุกตัวในแต่ละองค์ประกอบ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยที่ได้ของทั้ง ๖ องค์ประกอบมาหาค่าเฉลี่ยอีกครั้งให้เป็นดัชนีรวมเพียงค่าเดียว เช่น ค่าเฉลี่ยของค่าดัชนี ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ๗๐ ๗๕ ๘๐ ๘๕ ๙๐ ๙๕ เท่ากับ (๗๐+๗๕+๘๐+๘๕+๙๐+๙๕)/๖ = ๘๒.๕ **กรณีให้น้ำหนักไม่เท่ากันทุกองค์ประกอบ** การคำนวณดัชนีรวม หากต้องการให้ความสำคัญแก่แต่ละองค์ประกอบไม่เท่ากัน อาจกำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบให้ต่างกันได้ โดยนำค่าน้ำหนักไปคูณกับค่าดัชนีก่อนที่จะทำการเฉลี่ย เช่น ค่าเฉลี่ยของค่าดัชนี ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ๗๐

๗๕ ๘๐ ๘๕ ๙๐ ๙๕ โดยให้น้ำหนักไม่เท่ากัน ได้แก่ ๐.๓ ๐.๑ ๐.๑ ๐.๒ ๐.๑ ๐.๒ ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักจะเท่ากับ (๗๐* ๐.๓)+(๗๕+๐.๑)+(๘๐*๐.๑)+(๘๕*๐.๒)+(๙๐*๐.๑)+(๙๕*๐.๒) = ๙๐.๕

๔) **การจัดเตรียมองค์กรกลางที่มีความเป็นมืออาชีพ มีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย** (neutral organization) เพื่อให้มีจัดทำ ขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผลมีความเป็นสากล ถูกต้องตามหลักวิชาการ เชื่อถือได้ เป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจนโยบาย และการดำเนินงานภาครัฐ โดย

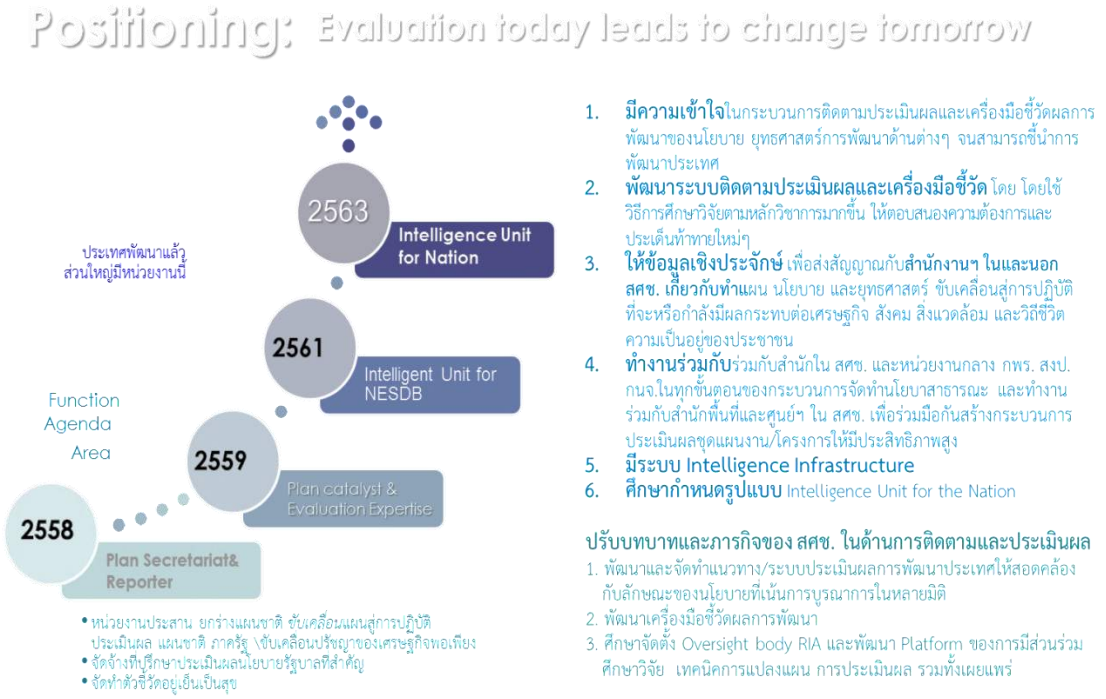
๔.๑) **พัฒนาหน่วยงานที่มีอยู่**ในกระทรวงและพื้นที่ให้สามารถและมีหน้าที่ในจัดทำ วิเคราะห์ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการทั้งก่อน กำลังดำเนินการ และหลังดำเนินการ รวมถึงติดตามผล (follow up) เพื่อวิเคราะห์และกระตุ้นให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เชื่อถือได้ และเป็นสากล กำหนดแนวทางการประเมินอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีศักยภาพในการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการ เพื่อส่งให้ สศช. นำไปใช้ประกอบการประเมินผลในระดับยุทธศาสตร์ต่อไป

๔.๒) **พัฒนาสำนักยุทธศาสตร์ในด้านต่างๆ ภายใต้ สศช.** ให้มีศักยภาพและหน้าที่ในการจัดทำ วิเคราะห์ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน และประเด็นพัฒนาสำคัญได้ตามมาตรฐานสากล เพื่อสามารถดำเนินการตลอด PDCA ภายใต้วงจรนโยบาย เช่น ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น รวมทั้งมีศักยภาพในการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน เพื่อส่งให้ สำนักประเมินผล สศช. นำไปใช้ประกอบการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ เพื่อเสนอ ครม. พิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผลการประเมินไปใช้ประกอบการปรับปรุงยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการต่อไป

๔.๓) **ยกระดับสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคทั้ง ๔ ภาค สศช.** ให้มีศักยภาพและหน้าที่ในจัดทำ วิเคราะห์ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ภาคและจังหวัดได้ตามมาตรฐานสากล เพื่อสามารถดำเนินการตลอด PDCA ภายใต้วงจรนโยบาย และการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ภาคและจังหวัด เพื่อส่งให้ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สศช. นำไปใช้ประกอบการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ

๔.๔) **แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและประเมินผลแห่งชาติ และพัฒนายกระดับสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนาฯ สศช.ให้เป็นสำนักงานประเมินผลแห่งชาติ หรือ ให้เป็นองค์กรอิสระ** oversight body มีหน้าที่สำคัญคือ

- **ติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญที่เชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานทั้งในระดับสาขา (Sector) กระทรวง ภาค จังหวัด ชุมชน** และ **การนำเสนอผลการติดตามประเมินผล** ให้ ครม. พิจารณาสั่งการให้หน่วยงานผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติ และหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณรับผลการประเมินไปปรับปรุงนโยบาย แผนงานและโครงการต่อไป และให้ทุกฝ่ายได้รับทราบทั้งประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และสาธารณชนผู้สนใจได้รับทราบผลการประเมิน

- **หน่วยวิจัยและพัฒนา** เช่นการ **พัฒนาตัวชี้วัดและตัวชี้วัดร่วม**ให้ได้มาตรฐานสากลเพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสามารถวัดทั้งรูปของ ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม และตัวชี้วัดผลผลิตร่วม โดยมีขั้นตอนในการจัดทำดังนี้ **กำหนดเกณฑ์ของตัวชี้วัด** ซึ่งในแต่ละตัวชี้วัดจะต้องมีเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสากล และสะท้อนคุณลักษณะของภาคราชการ เนื่องจากการดำเนินแผนงาน/โครงการของภาครัฐมีลักษณะการให้บริการสาธารณะ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงผลกำไร แต่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคน/สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ดังนั้นเกณฑ์ในการประเมินผลจะมีขอบเขตที่กว้างกว่าของภาคเอกชน และ**การบริหารจัดการตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI)** แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ **ระดับกระทรวง** โดย สศช. สงป. สำนักงาน กพร. ร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กำหนดกิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินการให้เห็นความเชื่อมโยงของกระบวนการทำงาน (Process Flow) ตลอดห่วงโซ่อุปทาน หรือ กำหนดกิจกรรมเป็นระยะ (Phasing) **ระดับภาค/จังหวัด เป็นการจัดทำตัวชี้วัดในลักษณะ** Area based โดย สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคทั้ง ๔ ภาค ร่วมกับ กภบ. กนจ. อคตป. กลุ่มจังหวัด กำหนดเป้าหมายและประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาจังหวัดให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายและประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งในแต่ละจังหวัดจะมีจุดเน้นของประเด็นพัฒนาต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและภูมิสังคมของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งกระทรวงซึ่งมีหน้าที่จัดทำแผนงาน/โครงการ ที่ต้องกำหนดตัวชี้วัดผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งผลผลิตจะต้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมภายใต้ประเด็นพัฒนาของจังหวัด และประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งจุดนี้สามารถเชื่อมโยงแผนงาน/โครงการระหว่างจังหวัดและกระทรวง เพื่อลดความซ้ำซ้อนได้ คำนวณ**ตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI) ผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI) และตัวชี้วัดผลกระทบร่วม (Impact JKPI)** สศช. ร่วมกับสถาบันการศึกษา พัฒนาเทคนิคการคำนวณตัวชี้วัดร่วมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

- **วางระบบการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลตามช่วงเวลา**ที่ทำการประเมินทั้งก่อน (Ex-ante Evaluation) ระหว่าง (On-going Evaluation) หลัง (Ex-post Evaluation) และการติดตามผล (Follow-up Evaluation) การจัดทำรายงานควรทำรายงานที่ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้

ส่วนเสีย เช่น สศช. ต้องการใช้ผลการประเมินเพื่อใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ สงป. ใช้ผลการประเมินในการจัดสรรงบประมาณ ดังนั้นผู้รับผิดชอบด้านการประเมิน ควรจัดทำรายงานการประเมินที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดกลไกให้มีการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแผนงาน/โครงการ

- **ฝึกอบรม** เช่น จัดฝึกอบรม เทคนิค วิธีการ หลักการ แนวคิดในการประเมินผลแผนงาน/โครงการก่อนปฏิบัติ เช่น การนำ Regulatory Impact Assessment ที่ใช้ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เป็นเครื่องมือในการประเมินก่อนออกกฎหมาย Policy Lab

- **ตรวจสอบมาตรฐานระบบติดตามและประเมินผล** เพื่อทำให้ระบบฯ มีมาตรฐานสากล และพัฒนาให้ทันสมัย

- **คัดเลือกองค์กรกลางที่จะมาทำหน้าประเมินผลที่เรียกว่า ประเมินผลแผนงานโครงการจากภายนอก (Outside-in) ต้องเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร มีความชำนาญเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีโครงสร้างแบบภาคี** ประกอบด้วย ชุมชน วุฒิอาสา ปราชญ์ชาวบ้าน สถาบันวิชาการ สศช. สำนักงาน กพร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีการดำเนินงานภายใต้ระบบทีมงาน

- **พัฒนาระบบ RIA** เช่น จัดทำคู่มือ Public consultation guideline เพื่อเพิ่ม Stakeholder engagement ทำให้เกิดความรับผิดชอบ (Accountability) ในการจัดทำ ดำเนินการ และติดตามประเมินผลแผนและนโยบาย ด้วยความโปร่งใส (Transparency) และ**จัดตั้ง ส่วนงาน RIA** เพื่อขับเคลื่อนการใช้คู่มือ RIA ในการประเมินผลกฎหมาย สู่การปฏิบัติ และพัฒนาให้เป็น Oversight body

- **เวทีสาธารณะ**เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้มีเวทีแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการประเมินผลอย่างเปิดเผยและโปร่งใส ตรวจสอบได้ ที่เน้นการสื่อสารแบบสองทาง เน้นการสื่อสารแบบ Dialogue มากกว่า Monologue และให้มีคู่เจรจาโดยตรง เช่น ระหว่างกลุ่มเป้าหมายและผู้กำหนดนโยบาย เป็นต้น นอกจากนี้สร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการประเมินผล

- **การนำเสนอผลการติดตามประเมินผล** เป็นการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ ทั้งประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนสาธารณชนผู้สนใจได้รับทราบผลการประเมิน

๕) **พัฒนาระบบข้อมูลและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี** เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประเมินผล โดยให้ สศช. กพร. และสงป. ร่วมกัน จัดทำระบบข้อมูล เข้าถึงข้อมูล วิเคราะห์และการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างเหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพ นำข้อมูลการประเมินไปใช้ในการกำหนดทางเลือกนโยบาย และสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล และเน้นข้อมูลแบบ Real Time มีการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ในระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

๖) **พัฒนารบุคลากรภาครัฐให้ทันสมัย มีคุณภาพ และปริมาณ (Modernization and Humand Resource Development) ที่เพียงพอกับปริมาณงานที่กำลังจะเกิดขึ้นใหม่ และคุณภาพกำลังคนที่มีอยู่ยังขาดองค์ความรู้ที่สำคัญหลายด้าน ที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจใหม่** ในด้าน **ด้านสถิติหรือสถิติ**

เพื่อการวิจัย ที่สามารถใช้เครื่องมือหรือเทคนิคทางสถิติ เพื่อการวิเคราะห์ การติดตามประเมินผลการพัฒนา การพัฒนาดัชนีเพื่อการพัฒนา การจัดทำระบบข้อมูล รวมทั้ง สามารถใช้โปรแกรมในการประมวลผลข้อมูล อาทิ SPSS, Microsoft Excel และ**ด้านเศรษฐศาสตร์**มหภาค เพื่อสามารถติดตามประเมินผลการพัฒนายุทธศาสตร์แผนพัฒนา ดังนั้น **ถ้ามีนโยบายที่จะปรับโครงสร้าง สศช. และยกระดับงานในสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนาให้เป็นสำนักงานขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ** เป็นองค์อิสระ จะมีกำลังคนและรับบุคคลาที่มีคุณสมบัติดังกล่าวในอนาคตฯ **และต้องมีระบบสรรหาแบบเปิด** (Open Recruitment) ที่เปิดโอกาสให้คนแข่งขันในตำแหน่งเพราะมีการปรับเปลี่ยนและปลดง่ายเมื่อกระทำผิด

๒.๑.๕ **ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนตามข้อเสนอนโยบาย** โดย

๑) **เสนอแผนการจัดทำ พรบ. คณะกรรมการขับเคลื่อนและการประเมินผลแห่งชาติ** พ.ศ. ....

๒) **เสนอแผนการปฏิรูปองค์กร** โดย

๒.๑) **เสนอแผนปรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของ สศช.** โดย **ปรับบทบาทกอง/สำนักยุทธศาสตร์ สศช.** ให้มีหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เฉพาะด้านเพื่อจัดทำรายงานผลการติดตามประเมินผลรายยุทธศาสตร์ เนื่องจากการประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญในรูปแบบใหม่ต้องอาศัยความรู้ลึกเฉพาะด้านและความรู้ทั่วไปในสาขาอื่นๆ โดยประสานกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บรวบรวมการรายงานการติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการกระทรวง รวมทั้งกำหนดประเด็นพัฒนาในลักษณะ cross cutting ส่งให้สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สศช. เพื่อใช้เป็นประกอบการจัดทำรายงานผลการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๒) **ปรับบทบาทสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สศช. และยกระดับให้เป็นสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ ให้เป็นหน่วยงานที่เรียกว่า oversight body** เพื่อ (๑) **จัดทำแผนการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ** (๒) ทำหน้าที่**ติดตามประเมินผลเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนจัดสรรงบประมาณแผนปฏิบัติการ (แผนงาน/โครงการ) ทั้งในระดับกระทรวงและพื้นที่** เสนอคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์พิจารณาก่อนเสนอ ครม. (๓) ศึกษาวิจัยเพื่อ**พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล กำกับ ดูแล และกำหนดมาตรฐานการติดตามประเมินผล และเครื่องมือใหม่ๆ เพื่อประสิทธิภาพการติดตามและประเมินผล** (๔) **บทบาทหลักในการถ่ายทอดประเด็นพัฒนา และค่าเป้าหมายผลกระทบ ผลลัพธ์ และผลผลิต** เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมระหว่าง สศช. สงป. สำนักงาน กพร. และ กพ. และ**มีบทบาทสนับสนุน สงป. ในการถ่ายทอดประเด็นพัฒนา และการถ่ายระดับค่าเป้าหมาย**ระหว่างหน่วยงานยุทธศาสตร์และหน่วยงานปฏิบัติ พร้อมทั้งกำหนดเจ้าภาพหลักและเจ้าภาพรอง ผ่านกลไก เช่น Policy Lab หรือ workshop policy sandbox เป็นต้น (๕) **สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์และระดับปฏิบัติให้มีการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล ๓ ระยะเวลา ก่อน กำลัง และหลังดำเนินโครงการเสร็จสิ้น พร้อมทั้งติดตามผลงาน รวมทั้งให้มีการใช้ RIA เป็นเครื่องมือในการประเมินผลกระทบกฎหมายด้วย** (๖) **จัดฝึกอบรม**บุคลากรภาครัฐและเอกชนให้มีความรู้ความสามารถในการติดตามประเมินผล

ตลอดจนจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลกระทบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศแก่รัฐบาล มีเทคนิค วิธีการ และเครื่องมือประกอบต่างๆ เช่น Policy Lab และ futurist เป็นต้น (๗) **ควบคุมมาตรฐานการติดตามประเมินผลทั้งในระดับยุทธศาสตร์ และในระดับแผนงาน/โครงการ** (๘) **พัฒนาระบบ Big data** (๙) สนับสนุนให้หน่วยงานดำเนินการ**จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** เช่น การจัดทำคู่การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น

๒.๓) **ปรับบทบาทหน่วยงานภายใต้กระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่าให้มีความสามารถดำเนินการตั้งการจัดทำ ติดตาม ประเมินผล และติดตามผล (Follow up) แผนงาน/โครงการ** และส่งผลงานให้กับ สศช. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการติดตามประเมินผลกระทบและผลลัพธ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญ

๒.๔) **ปรับบทบาท ค.ต.ป.** ให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการนำระบบการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติและแผนฯ ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ภายใต้สถาปัตยกรรมนโยบายใหม่

๓) **การปฏิรูประบบการบริหารงานบุคคลของภาครัฐ ทั้งการฝึกอบรมและสรรหา โดย** กพ. สศช. กพร. สงป. ร่วมกันศึกษาการสรรหาไดจากบุคลากรวิธีการสรรหาแบบเปด (Open Recruitment) ที่เปดโอกาสใหคนแขงขันกัน เพราะการสรรหาจะเป็นการคัดเลือกบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถและเหมาะสม เข้าเป็นบุคลากรขององค์การ ที่ต้องมี**คุณสมบัติ/คุณลักษณะที่จำเป็น** ดังนี้

๓.๑) **ความรู้** ที่ต้องมี คือ ความรู้พื้นฐาน ด้านนโยบายสาธารณะ สถิติพื้นฐานเพื่อการวิจัย คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์มหภาค หลักการ/ทฤษฎีการประเมินผล (ซึ่งความรู้นี้มีเพียงพอ) แต่ปัจจุบันความรู้มีความหลากหลายมากขึ้นและล้าสมัยเร็ว จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาและเรียนรู้ตลอดเวลา นอกจากนี้ต้องมีความรู้ที่จำเป็นต่อบทบาทและหน้าที่ใหม่ คือ สหสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม รูปแบบวิธีการหลักการในการวัดผลและจัดทำตัวชี้วัด ตามหลักวิชาการ มีเทคนิคและออกแบบระบบประเมินผลระดับจุลภาคและมหภาคตามหลักวิชาการ โดยอาศัยทฤษฎีและแบบจำลองให้สามารถวิเคราะห์เพื่อชี้ปัญหาหรือผลกระทบต่อการพัฒนา รวมทั้งการทำวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ สืบค้น รวบรวม และประมวลผลข้อมูลเชิงสถิติใช้ประโยชน์ในการประเมินผลและพัฒนาตัวชี้วัด และเชื่อมโยงตัวชี้วัดของโครงการ งบประมาณ ผลลัพธ์ของโครงการ ความรู้ เทคนิคการวิเคราะห์ สร้างความเชื่อมโยงการพัฒนากับทีมงาน สามารถจัดทำรายงานผลการพัฒนา ซึ่ง นบส. มีความรู้ในลักษณะสหวิชา เพราะตอนไปเรียนที่ประเทศออสเตรเลียได้เรียนวิชาที่เรียกว่า multidisciplinary เพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในหนึ่งพื้นที่ (มีความรู้เพียงพอ)

๓.๒) **ทักษะและประสบการณ์** โดยทักษะที่สำคัญคือ สามารถกำหนดปัญหาหรือหัวข้อการวิจัย ที่อาศัยการเชื่อมโยงความรู้ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาระบบประเมินผลและพัฒนาตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับสถานะปัจจุบัน และกำหนดกรอบการประเมินผลและแปลงกรอบการทำงานไปสู่การปฏิบัติ การถ่ายทอดระบบประเมินผลและตัวชี้วัดสู่การปฏิบัติในสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคทั้ง ๔ สำนักของ สศช. และพื้นที่ ใช้โปรแกรมการประมวลผลต่างๆ เป็นอย่างดี โปรแกรมการนำเสนอที่มีความสามารถถ่ายทอด

สื่อสารได้ ถ่ายทอดความรู้ เทคนิคการวิเคราะห์ สร้างความเชื่อมโยงการพัฒนากับทีมงาน สามารถจัดทำรายงานผลการพัฒนา (ต้องพัฒนาเพิ่มเติม) ในขณะเดียวกันต้องมีประสบการณ์ด้านการวางแผนติดตามประเมินผล พัฒนาตัวชี้วัด และพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลและตัวชี้วัด วิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

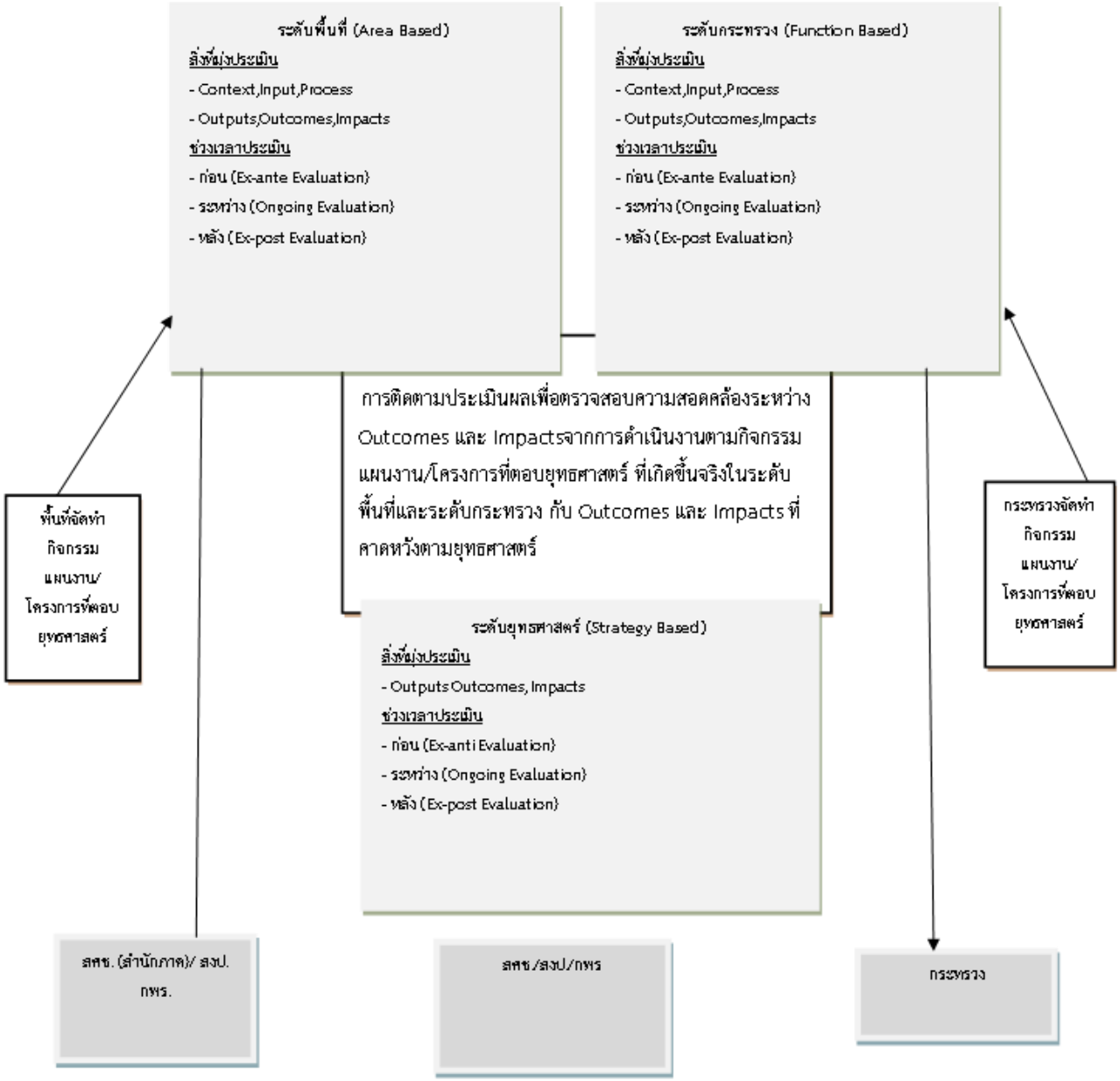
๓.๓) **ความสามารถหลายด้าน** ได้แก่ (๑) การทำงานเป็นทีม สื่อสารและประสานงานหน่วยงานรับผิดชอบ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งในและนอก สศช. สร้างความร่วมมือ มีความมุ่งมั่น การมีส่วนร่วมกับทีมงาน พัฒนาความสัมพันธ์ บริหารความขัดแย้ง ความฉลาดทางอารมณ์ สร้างเครือข่ายและพันธมิตร (ต้องพัฒนาเพิ่ม) (๒) การวางแผนและจัดระบบงาน บริหารเวลา จัดสรรทรัพยากร พยากรณ์ คาดการณ์ และร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก สศช. ในการติดตามประเมินผล แผนฯ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่ตามที่กำหนดไว้ในแผนฯ และที่รัฐบาลกำหนดขึ้น (๓) การสร้างสรรค์ผลงาน ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ค้นคว้าวิจัย ใฝ่รู้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ๆ ประยุกต์ใช้ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งระบบการประเมินผลและตัวชี้วัดใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับทิศทางการกำหนดและขับเคลื่อนแผนฯ (๔) การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ สามารถเผชิญกับข้อจำกัดและแรงกดดัน รู้ทันความเสี่ยง และมีความสามารถคิดเชิงกลยุทธ์ (ต้องพัฒนาเพิ่ม)

๔) **การปฏิรูประบบเทคโนโลยีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)** โดย การวางแผนระบบฐานข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัดสำหรับใช้ในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ ที่เชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ในระดับภาพรวมกับแผนงานโครงการที่ดำเนินการในระดับกระทรวงและจังหวัด รวมทั้งเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงบประมาณ (สงป.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบบริหารจัดการยุทธศาสตร์ของประเทศต่อไป การวางระบบฐานข้อมูลดังภาพ จากภาพที่ระบบฐานข้อมูลและการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับใช้ในการเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ในระดับภาพรวมกับแผนงานโครงการ และการติดตามประเมินผลที่ดำเนินการในระดับกระทรวงและจังหวัด รวมทั้งเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของ สศช. สงป. และสำนักงาน กพร. เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบการบริหารจัดยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศต่อไป พบว่า มีรายละเอียดดังนี้

๔.๑) ระบบฐานข้อมูลสำหรับการจัดทำยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อน และการประเมินในระดับยุทธศาสตร์ (Strategy Based) ประกอบด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ วัตถุประสงค์ ค่าเป้าหมายผลผลิตที่คาดหวัง (Desired Outputs) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Desired Outcomes) และผลกระทบที่คาดหวัง (Desired Impacts) และตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์สำคัญ รวมทั้งแนวทาง/มาตรการยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ ในส่วนของการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จควรกำหนดโดยผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดการยอมรับร่วมกัน ในการถ่ายทอดเป้าหมายยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ และจัดทำรายงานประเมินผลลัพธ์และผลกระทบในระดับยุทธศาสตร์ คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และนำเสนอ ครม.

๔.๒) ระบบฐานข้อมูลการจัดทำโครงการและประเมินในระดับกระทรวง (Function Based) ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ค่าเป้าหมายผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) และตัวชี้วัดความสำเร็จ จากการดำเนินงานโครงการ/แผนงาน กิจกรรม และมาตรการที่เชื่อมโยงและสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในส่วนของการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จควรเป็นตัวชี้วัดเดียวกับระดับยุทธศาสตร์ เพียงแต่ลดหลั่นลงมา หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการแผนงาน/โครงการ และการจัดทำรายการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบในระดับกระทรวง คือ หน่วยงานภายในกระทรวง นำเสนอ สศช. กพร. สงป.(การประเมินผลก่อนเกิดโครงการ)

๔.๓) ระบบฐานข้อมูลการจัดทำโครงการในระดับพื้นที่ (Area Based) ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ผลผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) และตัวชี้วัดความสำเร็จ จากการดำเนินงานโครงการ/แผนงาน กิจกรรม และมาตรการที่เชื่อมโยงและสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในส่วนของการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จควรเป็นตัวชี้วัดเดียวกับระดับยุทธศาสตร์ เพียงแต่ลดหลั่นลงมา หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดทำแผนงาน/โครงการ และรายงานประเมินผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบในระดับพื้นที่ คือ กบภ. และ กนจ. เพื่อเสนอ สศช. กพร. และ สงป.

๔.๔) การจัดทำระบบฐานข้อมูลและตัวชี้วัดความสำเร็จในการประเมินผลกระทบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญ จะเป็นการทำงาน โดย องค์กรอิสระ เพื่อประสานร่วมกันระหว่าง ๓ หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย สศช. สงป. และกพร. โดยผ่านชุดเครื่องมือ (Tools) ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

- ระบบการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ พร้อมคู่มือการใช้ระบบ
- แนวทางการจัดทำระบบฐานข้อมูลและตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่
- ข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) และตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์สำคัญ

- แบบวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ กับโครงการ/แผนงาน กิจกรรมและมาตรการในระดับกระทรวงและพื้นที่
- แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) และตัวชี้วัดความสำเร็จ จากการดำเนินงานโครงการ/แผนงาน กิจกรรม และมาตรการที่เชื่อมโยงและสอดรับกับยุทธศาสตร์สำคัญในระดับกระทรวง
- แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวข้องกับผลผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) และตัวชี้วัดความสำเร็จ จากการดำเนินงานโครงการ/แผนงาน กิจกรรม และมาตรการที่เชื่อมโยงและสอดรับกับยุทธศาสตร์สำคัญในระดับพื้นที่

๒.๑.๖ เป้าหมายและผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ระบบประเมินผลการพัฒนาประเทศมีความสอดคล้องกับลักษณะของนโยบายที่เน้นการบูรณาการในหลายมิติและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๒) แนวคิด วิธีการ และสร้างตัวแบบ และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้สะท้อนผลสัมฤทธิ์การพัฒนาที่ถูกต้อง ชัดเจน ทันต่อสถานการณ์ และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๓) เพิ่มประสิทธิภาพในการประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ ให้สามารถมีเทคนิค วิธีการ และเครื่องมือการวัดผลที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

๔) ใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศที่ได้มาตรฐานสากล โดยเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๒.๑.๗ กรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน

๓ ปี

๒.๑.๘ ตัวชี้วัด

๑) มีสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อน ติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศที่มีความเป็นอิสระ เพื่อทำหน้าที่พัฒนาระบบติดตามประเมินผล และเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังการยุทธศาสตร์ เช่น มีการใช้ระบบ RIA เป็นเครื่องมือในการประเมินผลกระทบกฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งมีระบบการตรวจสอบระบบประเมินผลให้ได้มาตรฐานสากล

๒) มีระบบในการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมที่สามารถเชื่อมโยงแผนในระดับต่างๆ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูป แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิบัติการทั้งในระดับกระทรวง ภาค และจังหวัด (Open and Connected Monitoring and Evaluation)

๓) มีระบบ RIA เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินผล โดยเฉพาะประเมินกระทบกฎหมาย รวมทั้งมีระบบรายงานการติดตามประเมินผลตามช่วงเวลาที่ทำการประเมินทั้งก่อน (Ex-ante Evaluation) ระหว่าง (On-going Evaluation) หลัง (Ex-post Evaluation) และการติดตามผล (Follow-up Evaluation)

๔) มีหลักสูตรเพื่อพัฒนายกระดับศักยภาพเจ้าหน้าที่ของสถาบันและกระทรวงเศรษฐกิจตลอด PDCA เช่น หลักสูตรการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการที่เชื่อมโยงระหว่างผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ และหลักสูตร Policy lab, Design thinking, scenario analysis เพื่อใช้ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์ และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ เป็นต้น

๕) มีเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น RIA และ Policy Lab เป็นต้น ที่ใช้ประกอบการจัดทำ และประเมินผลยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ ก่อนการดำเนินการ (Ex-ante evaluation) ถ่ายทอด ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูป และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖) มีระบบ Big Data เพื่อการบูรณาการการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผล สำหรับรายงานการติดตามประเมินผลแบบรายงานเดียว (Single report system)

๒.๑.๙ วงเงินและแหล่งเงิน

-

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ปฏิรูปกฎหมาย จัดทำ พรบ. สำนักงานขับเคลื่อนและประเมินผลแห่งชาติ ๑.๑ จัดประชุมร่วมคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจและคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ๑.๒ ประเมินผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนแปลงกฎหมายด้วย RIA ๑.๓ Mapping stakeholder ๑.๔ จัดประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ๑.๕ จัดประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็น ๑.๖ ติดตามประเมินผลการ																				สศช. สำนักงาน ก.พ.ร.			● สร้างองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ oversight body ทำให้ระบบขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	มี พรบ. สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อรายงานความก้าวหน้าให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อพิจารณา																									
๒) ปฏิรูปองค์กร ๒.๑ ปรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของ สศช.โดย การปรับบทบาทสำนักยุทธศาสตร์เฉพาะด้านให้มีหน้าที่ ติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์สาขาประเด็นพัฒนา และปรับบทบาทสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา ให้เป็นหน่วยงาน Oversight body พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและประเมินผลให้กำกับดูแล และตั้งหน่วยวิจัยและพัฒนา ■จัดประชุมคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจกับ สศช. กพ.																					สศช และสำนักงาน กพร..			● สร้างศักยภาพขององค์กรให้สามารถติดตามและประเมินผล ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ● สร้างองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ oversight body ทำให้ระบบขับเคลื่อน ติดตามและประเมินผลมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	● มีสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กพร. สงป. ■จัดทำ Road Mapping ปรับโครงการ เพิ่มกำลังคน และองค์ความรู้ ■พัฒนาหลักสูตรที่จำเป็น พร้อมฝึกอบรม ■จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนและประเมินผลยุทธศาสตร์สำคัญ ■รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ ๒.๒ ปรับบทบาทหน่วยงานปฏิบัติให้ ติดตาม ประเมินผล ติดตามผล แผนงานโครงการ รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในลักษณะ Functional based ■จัดประชุมคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจกับ กพร. กพ. และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ■จัดทำ Road Mapping ปรับโครงการ เพิ่มกำลังคน และ																					●สศช. ร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
องค์ความรู้ ■ เลือกกระทรวงเพื่อใช้เป็น Role Model ■ พัฒนาหลักสูตรที่จำเป็นพร้อมฝึกอบรม ■ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อพิจารณา ๒.๓ ปรับบทบาท คตป. ให้เป็นกลไกสนับสนุนการนำระบบติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติ แผนในระดับต่างๆ ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ■ จัดประชุมคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจกับ กพร. สศช. ■ จัดทำ Road Mapping ปรับบทบาทของ คตป. ■ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ																					● สศช. ● กพร.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) **ปฏิรูประบบการคัดสรร**บุคลากรที่ศักยภาพสูง และระบบฝึกอบรมให้ทันสมัย เพื่อเตรียมกำลังคน และมีการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลที่เป็นมืออาชีพ และมี accountability (โดยทำการศึกษาออกแบบแนวทางให้ชัดเจนในระยะแรก ปี ๒๕๖๑ และทดลองดำเนิน การจริงในระยะถัดไป (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓) จากนั้นจึงปรับปรุงและนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง โดย ■ จัดประชุมคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจกับ กพ. ■ จัดทำ Road Mapping ปรับระบบสรรหา ■ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อพิจารณา																					สศช. กพ. กพร.			● ได้บุคลากร มีสมรรถนะสูงและมีความเป็นมืออาชีพในการติดตาม และประเมินผลได้อย่างมีคุณภาพ	มีระบบสรรหาบุคคลากรสำหรับสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔) วางระบบในการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมที่สามารถเชื่อมโยงแผนในระดับ ๕) ต่างๆ ตั้งแต่ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูป แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิบัติการทั้งในระดับกระทรวง ภาค และจังหวัด ■ ร่วมกับสถาบันการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศ ศึกษาและพัฒนา Model การติดตามประเมินผล ■ทดสอบ Model กับประเด็นพัฒนาที่เลือก ■ขยายผลให้ครอบคลุมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ■วางระบบการติดตามประเมินผลควบคู่ไปกับการวางระบบฐานข้อมูลในลักษณะ Big data																					สศช.			• พัฒนาระบบในการติดตาม ประเมินผลที่เชื่อมโยงยุทธศาสตร์และแผนในทุกระดับ	มีระบบติดตามประเมินผลที่เชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนในระดับต่างๆ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
■ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ																									
๖) พัฒนาหลักสูตรอบรมระบบและเครื่องมือ เพื่อการติดตามประเมินผลทั้งในระดับยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ ให้มีมาตรฐานเดียวกัน ■ รวมกับสถาบันการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศ พัฒนาหลักสูตร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผล ตั้งแต่ก่อน กำลังดำเนินการ และหลังดำเนินการ ■ เลือกกระทรวงหรือ จังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด เพื่อจัดฝึกอบรมให้มีความสามารถในการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ■ ขยายผลการอบรมไปยังกระทรวง จังหวัด และกลุ่มจังหวัดอื่นๆ																				สศช.			● เพิ่มศักยภาพบุคคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการติดตามและประเมินผลที่ได้มาตรฐานสากล	มีหลักสูตรฝึกอบรมเครื่องมือในการติดตามประเมินผลใหม่ๆ ที่ได้มาตรฐานสากล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
■ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อทราบ																									
๗) วางระบบมาตรฐานการติดตามและประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ■ รวมกับสถาบันการศึกษาและองค์กรระหว่างประเทศ พัฒนาระบบกาตรวจสอบระบบประเมินผล ■ ทดสอบระบบ ■ และขยายผลไปยังทุกกระทรวงและพื้นที่ ■ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อทราบ																					สศช.			• ระบบติดตามประเมินผลมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ	มีระบบติดตามประเมินผลที่ได้มาตรฐานสากล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓.๕ : ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจกรรมขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปฯ ไปสู่การปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘) ผลักดันให้มีการนำระบบ RIA มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ และได้มาตราฐานต่างประเทศ ■ ทบทวนระบบ RIA ของประเทศไทย เพื่อปิดช่องว่างระหว่างระบบ RIA มีอยู่ในประเทศกับที่ใช้ในประเทศพัฒนาแล้ว ■ พัฒนาเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อทำให้ระบบ RIA มีมาตรฐานสากล ■ จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนให้มีการใช้เครื่องมือ ในการประเมินผลกระทบกฎหมายทั้ง ก่อน กำลัง และหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ ■ รวมกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อวางระบบ RIA ให้กับประเทศไทย ■ พัฒนาหลักสูตร เพื่อฝึกอบรมให้มีการนำ RIA ไปใช้ในการออกกฎหมาย โล๊ะหรือปรับปรุงกฎหมายเก่า																				สศช. ร่วมกับสำนักงานกฤษฎีกา			• ทำให้ประเทศไทยมีกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ ที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม • ลดปัญหา Corruption	มีระบบ RIA ที่ได้มาตรฐานสากล

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

(ระบุสาระสำคัญของกฎหมายที่เพียงพอต่อการจัดทำร่างกฎหมายต่อไป รวมทั้งระบุมาตรการทางการบริหารอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผล)

๑)

๒)

..)

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อกำหนดกลไก วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๑ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อย และได้เสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ รับทราบแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๑ บทนำ

การปรับเปลี่ยนของสภาพแวดล้อมของการพัฒนาทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศในช่วงการพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างมาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้รายได้ต่อหัวของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นกว่า ๑๐ เท่า ในขณะเดียวกันจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็น ๖๗ ล้านคน ได้ส่งผลและกดดันต่อการใช้ทรัพยากรทำให้เสื่อมโทรมและก่อเกิดมลภาวะมากขึ้น มีการลดลงของพื้นที่ป่าและสัตว์ป่าสงวนอย่างต่อเนื่อง ปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งในแต่ละปีก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากทางเศรษฐกิจและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน การลดลงของป่าชายเลน ความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำ ปะการัง น้ำทะเล และการกัดเซาะชายฝั่ง ต่างส่งผลต่อรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากจนในพื้นที่ซึ่งพึ่งพิงรายได้จากทรัพยากรดังกล่าว ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อทั้งธรรมชาติ เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยส่งผลต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ อันเนื่องมาจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะจากภาคพลังงาน ขนส่ง อุตสาหกรรม และภาคการเกษตร ทำให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ มากขึ้น และบ่อยครั้งเพิ่มขึ้น

ในขณะเดียวกันการผลิตและการบริโภคของผู้ประกอบการและประชาชนที่ฟุ่มเฟือยขาดการตระหนักถึงการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในเรื่อง ขยะ น้ำเสีย คุณภาพอากาศที่เลวลง การร่อยหรอของความหลากหลายทางชีวภาพที่เคยอุดมสมบูรณ์ของประเทศ ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม อันเนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น นโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีความต่อเนื่อง ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องล้าสมัย และมักไม่มีการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ความพยายามในการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ เช่นการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม บริการท่องเที่ยว ล้วนส่งผลให้ปัญหาต่างๆ ยังไม่ได้รับการแก้ไข แต่กลับสะสมพอกพูนมากขึ้น กลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมากต่อการแก้ไขมากขึ้น ดังนั้นการดำเนินการในรูปแบบเดิมเพื่อแก้ไขปัญหาจึงไม่อาจดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างประสบผลได้ จำเป็นจะต้องมีการปฏิรูปการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ ให้เกิดการรักษา ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ได้อย่างสมดุล ช่วยแก้ไขปัญหาที่เรื้อรัง มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่สมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

รัฐบาลปัจจุบันได้แสดงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการให้ความสำคัญกับการปฏิรูป โดยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศขึ้นต่อเนื่องจากการมีสภาปฏิรูปประเทศ และสภา สปช. ในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา เพื่อทำหน้าที่ในการปฏิรูปประเทศเพื่อเกิดความสมดุลในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศชุดปัจจุบัน ได้แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ทำหน้าที่ยกร่างแผนปฏิรูปประเทศในช่วงเวลา ๙๐ วัน สำหรับการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการยกร่างแผนปฏิรูป โดยพิจารณาตามข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนประเทศอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้ง น้อมนำศาสตร์ของพระราชามาเป็นหลักในการจัดทำแผนปฏิรูปด้วย

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

๑) มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

๒) มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๒) ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ฯลฯ

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

ฯลฯ

๓) มาตรา ๕๗ รัฐต้อง

ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔) มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

๕) มาตรา ๗๒ รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(๒) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

(๓) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

(๕) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน

๖) มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๗) มาตรา ๒๕๘

ช. ด้านอื่น ๆ

(๑) ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน

(๒) จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั้งประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ

(๓) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่นๆ ได้

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๑) **พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐**
๒) **พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐**
๓) **พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕**
๔) **พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘**
๕) **พระราชบัญญัติสวนป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘**
๖) **พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘**
๗) **พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘**
๘) **พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕**

ฯลฯ

นอกจากนี้ มีกฎหมายหลายฉบับที่อยู่ในช่วงการดำเนินการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ

๑) **ร่าง พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ....**
๒) **พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕/ร่าง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ....**
๓) **พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔/ร่าง พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ....**

๔) **ร่าง พระราชบัญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....**

๕) **ร่าง พระราชบัญญัติบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ...**

ฯลฯ

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

๑) **สภาปฏิรูปแห่งชาติ** โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน และการปฏิรูปเพื่อรับมือวิกฤติการณ์น้ำทะเลขึ้นสูงและแผ่นดินทรุด พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้ง วาระปฏิรูปพิเศษ อาทิ การปฏิรูประบบการผังเมืองและการใช้พื้นที่ และการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม

๒) **สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ** โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ การปฏิรูประบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การปฏิรูปการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปฏิรูปกฎหมายขยะมูลฝอย ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรฯ เกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คาร์บอนต่ำ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเรื่องการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์และกำหนดพื้นที่คุ้มครองทางทะเล การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ การบูรณาการเร่งรัดการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้ของชาติ การปฏิรูปด้านการผังเมือง

๓) **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)** อาทิ ข้อเสนอในรายงานการศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ของชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ รายงานการศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเพื่อการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้และการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๔) คณะกรรมการบริหารราชแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป) โดยคณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศภายใต้ ป.ย.ป. ได้จัดทำข้อเสนอปฏิรูปเชิงระบบและโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปฏิรูประบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การปฏิรูปการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านที่ดิน-ป่าไม้ การปฏิรูประบบความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งการปรับปรุงและจัดทำกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศ ข้อเสนอทั้งหมดได้ผ่านความเห็นชอบจาก ป.ย.ป. เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบและให้เร่งรัดติดตามผลเมื่อวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

๕) **ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท ของภาครัฐ** อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์กรมป่าไม้ ระยะ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๙๓ แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔

๖) **นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔** มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป นโยบายที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์ และการพัฒนา โดยยึดหลักการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและการผสมผสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่น

๑.๑.๔ น้อมนำศาสตร์ของพระราชามาเป็นกรอบแนวทางการปฏิรูป

๑) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กว่า ๔,๖๘๕ โครงการ ครอบคลุมด้านต่างๆ ทั้งการเกษตร การบริหารจัดการดิน การบริหารจัดการน้ำ ป่าไม้ ทะเลและชายฝั่ง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงานทางเลือก การสาธารณสุข สวัสดิการสังคม การคมนาคม การศึกษา และการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และอาชีพของประชาชน เป็นตัวอย่างการประยุกต์ใช้แห่ง ศาสตร์ของพระราชา และขยายผลต้นแบบความสำเร็จต่อไป ดังมีพระราชดำริว่า *"ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทำหน้าที่เสมือน "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต" หรืออีกนัย หนึ่งเป็น "สรุปผลการพัฒนา" ที่ประชาชนจะเข้าไปเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้จริง"* รวมทั้งเป็นตัวอย่างของการบูรณาการการทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของรัฐและมหาวิทยาลัยเพื่อศึกษาวิจัย และพัฒนาค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่และภูมิสังคม เพื่อเลี้ยงตนให้พออยู่ พอกิน และพึ่งตนเองได้ แล้วจึงพัฒนาให้อยู่ดีกินดีในขั้นต่อไป

๒) นอกจากนี้ พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่ทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าในวาระต่างๆ เพื่อนำไปใช้เป็นหลักคิดและแนวทางในปฏิบัติ รวมทั้งเพื่อใช้แก้ปัญหาต่างๆ มาตลอดรัชสมัย รวมถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยในทุกระดับ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนและประเทศ ให้สามารถผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ไปได้ ก็ถูกจัดว่าเป็นศาสตร์ของพระราชาที่ทรงคุณค่าและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อความสุขสวัสดีของประชาชนและประเทศไทยต่อไป

๓) หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งทรงใช้กับทั้ง คน วัตถุ สังคม และสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม อย่างลึกซึ้ง ให้เหมาะสมตามแต่ละภูมิสังคม ตามบริบทของภูมิประเทศและวิถีของชุมชนที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวนมากมาย เริ่มต้นมาจากโครงการศึกษาค้นคว้าทดลองเป็นการส่วนพระองค์ก่อน อาทิ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้แก่ แปลงนาสาธิต โรงงานบดแกลบ การเพาะเลี้ยงปลานิล โรงโคนม โรงผลิตน้ำผลไม้ ป่าสาธิต โครงการพลังงานทางเลือก เป็นต้น และเมื่องานทดลองต้นแบบในพระราชวังสวนจิตรลดาประสบผลสำเร็จ พระองค์จึงทรงขยายผลเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กระจายสู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งจะเสด็จไปติดตามโครงการนั้น อย่างสม่ำเสมอและใกล้ชิด

๔) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดดุลยภาพในทุกมิติ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรงทราบถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้งของระบบนิเวศน์ของฐานทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น ได้แก่ ทรัพยากรทางบก ประกอบด้วย ป่าไม้ สัตว์ป่า ดินและแร่ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อม และมนุษย์ ที่แยกจากกันไม่ได้ ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒ ความว่า *“ ... แต่การพัฒนาเช่นนี้ นอกจากจะได้รับผลดีตามความประสงค์ อาจจะกระทบกระเทือนถึงประโยชน์อย่างอื่นๆ ด้วยก็ได้ เช่นการสร้างเขื่อนทดน้ำเพื่อประโยชน์ต่างๆ อาจทำความเสียหายให้แก่การประมงหรือการเพาะปลูก ก่อความเดือดร้อนแก่ราษฎร์ที่อยู่ในเขตโครงการนั้นได้และมีตัวอย่างมาแล้วจำเป็นที่เราจะต้องแก้ไข...”* โดยทรงพิจารณาทุกสิ่งอย่างเป็นองค์รวม และเชื่อมโยง เป็นระบบ

๕) ในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังทรงพระชนม์นั้น ได้ทรงรับสั่งอยู่เสมอว่า “น้ำคือชีวิต” โดยทรงตระหนักว่าแหล่งน้ำเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับประเทศ ทรงมีหลักและวิธีการจัดการทรัพยากรน้ำที่สำคัญ คือ การพัฒนาแหล่งน้ำจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ต้องเหมาะสมกับรายละเอียดสภาพภูมิประเทศของแต่ละท้องที่เสมอ รวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการเข้าไปสร้างปัญหาความเดือดร้อนให้กับคนกลุ่มหนึ่ง โดยสร้างประโยชน์ให้คนอีกกลุ่มหนึ่ง และมุ่งขจัดปัญหาความแห้งแล้งอันเนื่องมาจากสภาพของป่าไม้ต้นน้ำเสื่อมโทรม และลักษณะดินที่เป็นปัญหา

๖) ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรทรงพระราชทานแนวคิด “ปลูกป่าในใจคน” เพื่อให้เกิดความรู้ค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน รวมทั้งทรงริเริ่มให้ทำการศึกษาพัฒนาป่าไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง คือ ไม้ใช้สอย ไม้ผล ไม้เชื้อเพลิง ซึ่งให้ประโยชน์ที่ ๔ คือ การอนุรักษ์ดินและน้ำ และรักษาพื้นที่ต้นน้ำให้มีความชุ่มชื้นสมบูรณ์

๗) ปัจจุบันศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีจำนวนทั้งสิ้น ๖ แห่งทั่วประเทศ และมีบทบาทเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและแหล่งพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ (๑) การอนุรักษ์ป่าชายเลน และหญ้าทะเล เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลของปลาและสัตว์ทะเลรอบอ่าวฯ ให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่างคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี (๒) การวิจัยปรับปรุงดินพรุ ผ่านกระบวนการ “แกล้งดิน” ในพื้นที่โครงการ ๒๖๑,๘๖๐ ไร่ ที่เคยถูกทิ้งให้เปล่าประโยชน์ ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมให้ได้มากที่สุด ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ฯลฯ

๘) นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างความสำเร็จอื่นๆ ซึ่งได้รับการยอมรับและยกย่องจากนานาชาติมากมาย อาทิ (๑) โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาวิธีแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชน ซึ่งมีผลต่อการรักษาสภาพป่าชายเลนด้วยวิธีการทางธรรมชาติและรักษาธรรมชาติ (๒) โครงการแก้มลิง ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อชุมชน โดยขุดคลองระบายน้ำในบริเวณพื้นที่ลุ่ม เพื่อผันน้ำมาเก็บไว้ในช่วงน้ำท่วมเพื่อลดความเสียหายจากน้ำท่วมในพื้นที่ชุมชนและเมือง และเก็บกักน้ำไว้ใช้ในช่วงหน้าแล้ง (๓) โครงการคลองลัดโพธิ์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นทางลัดระบายน้ำเหนือ ซึ่งจะทำให้ช่วยระบายน้ำสู่ทะเลได้เร็วเพราะร่นระยะทางเหลือเพียง ๖๐๐ เมตร จาก ๑๘ กิโลเมตร และลดเวลาการเดินทางของน้ำเหลือเพียง ๑๐ นาทีจากเดิม ๕ ชั่วโมง ช่วยลดปัญหาการเกิดน้ำท่วมในกรุงเทพฯ และสร้างความเป็นอยู่ของชุมชนในพื้นที่บางกระเจ้าให้ดีขึ้น (๔) พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติจัดการทรัพยากรน้ำชุมชน ตามแนวพระราชดำริ รวม ๑๖ แห่ง ของ มูลนิธิอุทกพัฒน์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่พร้อมถ่ายทอดความสำเร็จของการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริในพื้นที่จริงของชุมชน นำไปสู่การขยายผลเครือข่ายการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ ปัจจุบัน มี ๖๐ ชุมชนแกนนำ ที่ขยายผลได้แล้ว ๑,๒๕๘ หมู่บ้าน (๕) โครงการระบบเครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำแห่งประเทศไทย ในพระราชดำริ ที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้พัฒนาระบบสารสนเทศที่รวบรวมข้อมูลทรัพยากรน้ำจาก ๕ หน่วยงาน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจพัฒนาและบริหารจัดการน้ำ โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงงานติดตามสถานการณ์น้ำจากระบบข้อมูลดังกล่าวด้วยพระองค์เองผ่านเว็บไซต์ทรงงาน weather901 นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาขยายผลพัฒนาเป็นคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓๕ หน่วยงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจบริหารจัดการน้ำ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต

๙) การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ ได้น้อมนำศาสตร์ของพระราชา มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการปฏิรูประเทศฯ ด้วยเช่นกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” การใช้หลักวิชาความรู้ทั้งสมัยใหญ่และภูมิปัญญาท้องถิ่น การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ภายใต้แนวทางประชารัฐ การศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งการนำตัวอย่างความสำเร็จของพื้นที่ชุมชน หรือองค์กรที่น้อมนำแนวทางแห่งศาสตร์ของพระราชา ไปสู่การปฏิบัติจนเกิดผลสัมฤทธ์ และสนับสนุนให้เกิดการขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆ ทั่วทั้งประเทศ โดยเร็ว อันจะนำไปสู่การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนวิถีการพัฒนาที่ยั่งยืน ในทุกมิติต่อไป

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกที่สำคัญ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ยังเป็นปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และการเกิดภัยพิบัติที่มีความรุนแรงและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อภูมิภาคต่างๆ ของโลก ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า และปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งที่อยู่อาศัยและระบบนิเวศ และการคุกคามพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ รวมถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ โดยสามารถสรุปประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในระดับโลกได้ ดังนี้

๑) **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน** คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel Climate Change: IPCC) ได้สังเคราะห์และประมวลสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพสภาพภูมิอากาศ พบว่า แนวโน้มอุณหภูมิเฉลี่ยทั่วโลกระหว่าง ค.ศ. ๑๘๕๐ - ๒๐๑๒ เพิ่มขึ้น ๐.๘๕ องศาเซลเซียส เนื่องจากอิทธิพลของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ ปริมาณน้ำฝนในเขตอบอุ่นของซีกโลกเหนือหลังปี ค.ศ. ๑๙๐๑ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน การเพิ่มขึ้นของเหตุการณ์สภาวะอากาศรุนแรงหลังปี ค.ศ. ๑๙๕๐ โดยมีจำนวนวันและคืนที่หนาวลดลง ขณะที่จำนวนวันและคืนที่ร้อนจะเพิ่มขึ้นทั่วโลก ปรากฏการณ์คลื่นความร้อนเพิ่มขึ้นในยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชีย และจำนวนวันฝนตกและความถี่ของการเกิดฝนตกหนักเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะอเมริกาเหนือและยุโรป การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล พบว่ามีการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลระหว่าง ค.ศ. ๑๙๐๑ - ๒๐๑๐ มีอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยระดับน้ำทะเลโลกเท่ากับ ๐.๑๙ เนื่องจากพลังงานที่โลกได้รับจากดวงอาทิตย์ส่วนใหญ่ ร้อยละ ๙๐ ถูกกักไว้ในมหาสมุทร การเปลี่ยนแปลงของมวลน้ำแข็งทั่วโลกลดลงอย่างชัดเจน การปกคลุมของหิมะช่วงฤดูใบไม้ผลิในซีกโลกเหนือและทวีปอาร์กติกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

สำหรับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่าใน พ.ศ. ๒๕๕๗ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมของโลกเท่ากับ ๓๕.๗๐ พันล้านตันเทียบเท่าคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๕๐ เมื่อเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยประเทศที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด ๔ อันดับแรกของโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ ๓๐) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ ๑๕) สหภาพยุโรป (ร้อยละ ๑๐) และประเทศอินเดีย (ร้อยละ ๖.๕๐) ทั้งนี้ อัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากทั่วโลกในปัจจุบัน ลดลงจากเมื่อ ๑๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๗) อย่างต่อเนื่อง โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๕ มีอัตราการเติบโตร้อยละ ๔ และลดลงเป็นร้อยละ ๑ และ ร้อยละ ๐.๕๐ ใน พ.ศ. ๒๕๕๖ และ พ.ศ. ๒๕๕๗ ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุหลักของการลดลงของอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มาจากอัตราการเติบโตของการใช้พลังงานที่ลดลง และสัดส่วนการผลิตพลังงานจากพลังงานหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้นสร้างความเสียหายไปทั่วโลก ส่งผลให้มีการประชุมภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) อย่างต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางในการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีการประชุมเจรจาสมัยที่ ๒๑ หรือ The ๒๑st Conference of the Parties (COP๒๑) และการประชุมรัฐภาคีพิธีสารเกียวโต สมัยที่ ๑๑ (The Conference of the Parties serving as the Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol: CMP๑๑) ในระหว่างวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ถึง ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยจัดทำความตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงปารีส เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙ ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

๒) **ภัยพิบัติทางธรรมชาติ** จากการรายงานของสำนักงานว่าด้วยกลยุทธ์ระหว่างประเทศเพื่อการลดภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (United Nations International Strategy for Disaster Reduction: UNISDR) ใน ค.ศ. ๒๐๑๕ พบว่าในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. ๒๐๐๕ - ๒๐๑๕) ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และความปลอดภัยของประชาชนที่อาศัยในหลายภูมิภาค โดยมีจำนวนมากกว่า ๗ แสนคนที่ต้องเสียชีวิตจากผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในขณะที่ ๑.๕๐ ล้านคน ได้รับบาดเจ็บประมาณ ๒๓ ล้านคน ต้องสูญเสียที่อยู่อาศัย และอีกกว่า ๑.๕๐ ล้านคน ที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมในรูปแบบต่างๆ อาทิ มีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ต้องกลายเป็นเด็กกำพร้า เนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิตจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งคิดเป็นมูลค่าความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจมากกว่า ๑.๓๐ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ถึงแม้จะยังไม่มีรายงานข้อสรุปทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นทางการ แต่การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลกอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความเสี่ยงที่จะเกิดเพิ่มขึ้น และทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน การเกิดภาวะภัยแล้ง วาตภัย และการเพิ่มสูงขึ้นของระดับน้ำทะเล ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๘ มีการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติมากกว่า ๑๕๐ ครั้ง ในเกือบทุกภูมิภาคทั่วโลก (World Vision ๒๐๑๕) โดยเอเชียเป็นภูมิภาคที่เกิดเหตุการณ์มากที่สุด และเป็นภูมิภาคที่มีเหตุการณ์ที่รุนแรงที่สุดด้วยเช่นกัน

การดำเนินการเพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในทุกภาคส่วนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ได้มีการประชุมขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นการประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ครั้งที่ ๓ (The Third United Nations World Conference) ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น โดยได้มีการรับรองกรอบการดำเนินงานเซนไดสำหรับการลดความเสี่ยงจากการเกิดพิบัติภัย ค.ศ. ๒๐๑๕ - ๒๐๓๐ (The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction ๒๐๑๕ - ๒๐๓๐) ซึ่งแผนงานดังกล่าว เป็นแผนงานที่ได้รับการต่อยอดมาจาก Hyogo Framework for Action (HFA) ค.ศ. ๒๐๐๕ - ๒๐๑๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงและการสูญเสียจากพิบัติภัยต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของมนุษย์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีการวางเป้าหมายการดำเนินงานภายใน ค.ศ. ๒๐๓๐ เมื่อเปรียบเทียบกับ ค.ศ. ๒๐๐๕ - ๒๐๑๕ ได้แก่ การลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบและลดอัตราการตายเฉลี่ยต่อประชากรแสนคนทั่วโลก การลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจอันเกิดจากพิบัติภัย การลดความเสียหายต่อโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สำคัญ การบริการทางด้านสุขภาพ และการศึกษา การส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ เข้าร่วมในแผนงานเซนไดให้มากขึ้น ภายใน ค.ศ. ๒๐๒๐ และการเสริมสร้างความร่วมมือในระดับประชาชาติ และให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในการปฏิบัติแผนงานเซนได รวมทั้งการเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล

เกี่ยวกับพิบัติภัยและโรคระบาด พร้อมทั้งการจัดทำระบบเตือนภัยที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงและผลเสียหายจากพิบัติภัย

๓) **สถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้** จากข้อมูลขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation: FAO) ในรายงานการประเมินสถานการณ์ป่าไม้โลก พ.ศ. ๒๕๕๘ (Global Forest Assessment ๒๐๑๕) พบว่า ค.ศ. ๒๐๑๐ - ๒๐๑๕ มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด ๓,๙๙๙ ล้านแฮกแตร์ แบ่งเป็น ป่าไม้ธรรมชาติ (Natural Forest) ๓,๖๙๕ ล้านแฮกแตร์ และป่าไม้ที่ปลูกขึ้นเองหรือป่าปลูก (Planted Forest) ๒๙๑ ล้านแฮกแตร์ โดยมีอัตราลดลงร้อยละ ๐.๑๓ ต่อปี ซึ่งพื้นที่ป่าลดลงส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกาและอเมริกาใต้ แต่ในทวีปเอเชียและยุโรป มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น (FAO ๒๐๑๖) ทั้งนี้ ข้อมูลของ FAO แสดงให้เห็นว่าหลายพื้นที่มีปัญหาบุกรุกพื้นที่ และสถานการณ์ของทรัพยากรป่าไม้กำลังอยู่ในขั้นวิกฤต เนื่องจากการลดลงของพื้นที่ป่า และความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติและฝีมือมนุษย์ เช่น การเกิดไฟป่า การรุกล้ำพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร การตัดไม้เพื่อมูลค่าทางเศรษฐกิจ การขาดการบริการจัดการที่ดี หรือแม้กระทั่งการเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าไม้ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลก ยกตัวอย่างเช่น ป่าอเมซอนซึ่งเป็นป่าดงดิบที่ใหญ่ที่สุดในโลกได้ถูกบุกรุกทำลายประมาณร้อยละ ๑๗ ในรอบ ๕๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๕๘) และเกาะสุมาตราในประเทศอินโดนีเซียถูกบุกรุกทำลายประมาณร้อยละ ๘๕ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกใช้สำหรับการทำการเกษตร เป็นต้น

ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อแหล่งอาหารและแหล่งน้ำของประชากรส่วนใหญ่ทั่วโลกจึงมีแนวทางในการปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการบริหารการใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ป่าไม้ ได้แก่ การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของทรัพยากรป่าไม้ การประเมินมูลค่าเพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ในด้านความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อเป็นแหล่งดูดซับคาร์บอน การอนุรักษ์ป่าเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร เนื่องจากป่าไม้เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของมนุษย์ การจัดสร้างชุมชนป่าไม้เพื่อให้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ป่า การรักษาและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่า การอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำและผลิตน้ำที่สะอาด การอนุรักษ์ป่าเพื่อให้ป่าทำหน้าที่ในการลดภัยแล้ง น้ำท่วม และดินโคลนถล่ม และการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจจากการเป็นอาหาร ยา แหล่งพลังงาน และเป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

๔) **สถานการณ์ทรัพยากรน้ำ** สถานการณ์ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ใช้ในภาคอุตสาหกรรม และใช้ในภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น ปริมาณน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดเป็นผลทำให้ประชากรทั้งโลกประมาณ ๑,๑๐๐ ล้านคน ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดได้ทุกคน ในขณะที่ ๒,๗๐๐ ล้านคนต้องเผชิญกับปัญหาภัยแล้งอย่างต่อเนื่อง (World Wildlife Fund ๒๐๑๕) นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศถูกคาดว่าจะทำให้แหล่งทรัพยากรน้ำจืดและน้ำใต้ดินในแถบแห้งแล้งของเขตกึ่งร้อนชื้นลดลง จะทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรน้ำในภาคเศรษฐกิจต่างๆ ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคบริการ

ปัญหาสำคัญของสถานการณ์น้ำในระดับโลกที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ คือ ปัญหาภัยแล้งในหลายพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันยังมีอีกหลายพื้นที่ที่กลับต้องเผชิญกับปัญหาอุทกภัยที่รุนแรง จากการรายงานขององค์การสหประชาชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า อัตราการบริโภคน้ำของประชากรโลกเพิ่มขึ้นมากกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรโลกถึง ๒ เท่า ดังนั้นจึงได้มีการคาดการณ์ถึงสถานการณ์น้ำในอนาคตไว้ว่า ใน ค.ศ. ๒๐๒๕ จะมีคนมากกว่า ๑,๘๐๐ ล้านคน ที่ต้องเผชิญกับการขาดแคลนน้ำอย่างหนัก (UN-Water ๒๐๑๕) เนื่องจากทรัพยากรน้ำมี

ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของโลกส่งผลให้ประเด็นการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วน โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งในระดับชุมชน ระดับสังคม ระดับประเทศ ระดับภูมิภาคต่างๆ ของโลก จนถึงระดับนานาชาติ โดยมีแนวทางการดำเนินตามเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในการเข้าถึงและการบริหารจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน และการสร้างความตระหนักในปัญหาการมีน้ำอย่างจำกัด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้น้ำ การที่จะให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำที่สะอาดและปลอดภัยต่อสุขอนามัย การจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกระดับ และการดำเนินการเพื่อจัดการปัญหามลพิษทางน้ำ รวมทั้งการส่งเสริมการป้องกันและการลดความเสี่ยงจากการตายและความเสียหายจากพิบัติภัย เช่น น้ำท่วม และภัยแล้ง เป็นต้น

๕) **สถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ** ในปัจจุบันปัญหาความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเกิดขึ้น ในทุกภูมิภาคทั่วโลก ระบบนิเวศทางทะเลประมาณร้อยละ ๖๐ อยู่ในสภาวะวิกฤตโดยเป็นผลมาจากการจับปลาที่มากเกินควร การปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำเค็ม และการที่อุณหภูมิและระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น (UNSDSN ๒๐๑๕) รวมทั้งการคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพ โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๙ สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (The World Conservation Union) หรือ IUCN ได้ประเมินสถานภาพสัตว์มีกระดูกสันหลังทั่วโลก พบว่ามีจำนวนรวมกว่า ๖๗,๐๕๐ ชนิด ซึ่งประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๕,๕๑๕ ชนิด นก ๑๐,๔๒๔ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๑๐,๓๙๑ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๗,๕๒๐ ชนิด และปลา ๓๓,๒๐๐ ชนิด นอกจากนี้ IUCN ยังได้ประเมินสถานภาพสัตว์มีกระดูกสันหลังทั่วโลกที่ถูกคุกคาม (IUCN Red List) โดยใช้เกณฑ์การจำแนกรุ่น ๓.๑ (version ๓.๑) : IUCN (๒๐๐๑) พบว่า สัตว์มีกระดูกสันหลังถูกคุกคามแล้ว จำนวน ๗,๙๖๗ ชนิด แบ่งเป็น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๑,๒๐๓ ชนิด นก ๑,๓๗๕ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๙๘๓ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๒,๐๖๓ ชนิด และปลา ๒,๓๔๓ ชนิด (IUCN ๒๐๑๖)

สถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของโลกมีความเสื่อมโทรมเนื่องจากภัยคุกคามที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะกรณีที่มีอุณหภูมิน้ำทะเลสูงผิดปกติเนื่องจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวหลายแห่งทั่วโลก อาทิ การเกิดปะการังฟอกขาวในพื้นที่เกรทแบร์ริเออร์รีฟ (Great Barrier Reef) ซึ่งเป็นแนวปะการังที่ยาวที่สุดในโลกและได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก และในช่วงปลาย พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า มีปัญหาปะการังฟอกขาว ที่ส่งผลกระทบรุนแรงในพื้นที่ นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติได้รายงานเกี่ยวกับปัญหา “ไมโครพลาสติก” ซึ่งเป็นพื้นที่ชายหาดและมหาสมุทรทั่วโลกที่กำลังเผชิญภัยคุกคามจากเม็ดพลาสติกขนาดเล็กกว่า ๕ มิลลิเมตร ที่แพร่กระจายอยู่ในระบบนิเวศทางทะเลอันจะส่งผลกระทบต่อวงจรชีวิตของสัตว์และความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาวได้

๖) **การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)** องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยอาศัยกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับ ๑๕ ปีข้างหน้า ในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ โดยเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย ได้แก่ การขจัดความหิวโหย การบรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำและสุขอนามัยที่ดีสำหรับทุกคน การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างยั่งยืน และเข้าถึงและใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างเหมาะสม การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน การดำเนินการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

และที่เกิดขึ้น การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ได้แก่ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้

กลไกการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แบ่งเป็น ๕ ส่วนหลัก ได้แก่ ๑) การให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ ๒) ความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยี ๓) การเสริมสร้างขีดความสามารถให้ประเทศกำลังพัฒนาในด้านการพัฒนาทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ๔) การค้าระหว่างประเทศ และ ๕) การลงทะเบียนพันธกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในส่วนของการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเน้นในเป้าหมายที่ ๖ เรื่องน้ำ เป้าหมายที่ ๑๑ เรื่องเมืองยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๒ เรื่องการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๓ เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ ๑๔ เรื่องทะเลและมหาสมุทร และเป้าหมายที่ ๑๕ เรื่องระบบนิเวศบก

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

ฐานทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยและเสื่อมโทรมลง เนื่องจากการใช้ประโยชน์เกินกว่าศักยภาพในการฟื้นตัวของระบบนิเวศ ส่งผลคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรทางทะเลลดลงจากการทำประมงที่ผิดกฎหมายและการจับสัตว์น้ำเกินศักยภาพที่ทำลายวัฏจักรการฟื้นตัวของธรรมชาติ **การเข้าถึงและการจัดสรรการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติยังไม่เป็นธรรมก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ** ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพทั้งที่ดิน ป่าไม้ น้ำ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล และทรัพยากรแร่ ยังไม่ได้ถูกกระจายหรือจัดสรรให้แก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม **มีความเสี่ยงในการขาดแคลนน้ำในอนาคต ในขณะที่การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ปัญหามลพิษส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ** รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน โดยมีการใช้ทรัพยากรและปล่อยมลพิษและของเสียเกินกว่าศักยภาพในการรองรับของระบบนิเวศ **การเจริญเติบโตของภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ** การขยายตัวของเมืองในภาคต่างๆ ของประเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้อย่างเพียงพอ โดยมีรายละเอียดรายทรัพยากรดังนี้

๑) ทรัพยากรทางบก

๑.๑) ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ประเทศไทยมีที่ดินทั้งหมด ๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๒๐.๖๙ ล้านไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรกรรมมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่า พื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่พื้นที่เกษตรกรรม ปัญหาด้านทรัพยากรดินและที่ดินไว้ ๒ ประการที่สำคัญได้แก่ ๑) คุณภาพดินเสื่อมโทรม เป็นดินที่มีคุณภาพไม่เหมาะกับการเกษตร เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินทรายจัด ดินตื้น ดินพรุ รวมทั้งดินที่มีปัญหาการชะล้างพังทลาย ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ดินเสื่อมโทรมเกิดจากการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของที่ดิน หรือการใช้ที่ดินผิดประเภท รวมทั้ง มีการใช้ประโยชน์ติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนานแต่ขาดการบำรุงรักษาสภาพดิน ขาดการอนุรักษ์ดินและน้ำ นอกจากนี้ ยังเกิดจากความเสื่อมโทรมตามธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ๒) ความเหลื่อมล้ำในด้านการถือครองที่ดิน ข้อมูลการถือครองที่ดิน พบว่า การถือครองที่ดินมีการกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มคนบางกลุ่ม ซึ่งกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ ๒๐ ที่มีการถือครองที่ดินมากที่สุด มีสัดส่วนการถือครองที่ดินสูงถึงเกือบร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มผู้ถือครองที่ดินน้อยที่สุด ร้อยละ ๒๐ มีสัดส่วนการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๐.๓ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๗) และจากข้อมูลจากการจดทะเบียนคนจนของกระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่า มีประชาชนมาลงทะเบียนเพื่อต้องการ

ความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินประมาณ ๔ ล้านราย แบ่งเป็นผู้ที่ไร้ที่ดินทำกินโดยสิ้นเชิง ๑.๓๐ ล้านราย มีที่ดินทำกินอยู่บ้างแต่ไม่พอทำกิน ๑.๖๕ ล้านราย ขอใช้ที่ดินรัฐและต้องการถือครองที่ดินรัฐประมาณ ๔ แสนกว่าราย

๑.๒) ทรัพยากรแร่ ปัจจุบันบทบาทของทรัพยากรแร่ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีต จากการผลิตทรัพยากรแร่เพื่อการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศมาเป็นผลิตเพื่อป้อนอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยเฉพาะแร่วัตถุดิบในอุตสาหกรรมก่อสร้างและเชื้อเพลิง รวมทั้งแร่ที่ใช้เป็นปุ๋ย ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนมูลค่าแร่อุตสาหกรรมที่เป็นวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมภายในประเทศสูงกว่าแร่โลหะที่ผลิตเพื่อส่งออกเป็นหลัก จากข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ การสำรวจทรัพยากรแร่ของประเทศไทยพบแร่ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๙๖,๗๓๐ ตารางกิโลเมตร (๖๐ ล้านไร่) หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๙ ของประเทศ ปริมาณทรัพยากรแร่ทั้งประเทศไทยมีประมาณ ๑๙ ล้านล้านตัน ประเมินมูลค่าได้นับหมื่นล้านล้านบาท ปัจจุบันมีเหมืองที่เปิดดำเนินการประมาณ ๕๖๙ แห่ง มีประทานบัตรที่ยังไม่สิ้นอายุประมาณ ๑,๐๕๐ แปลง พื้นที่ประทานบัตรรวมทั้งสิ้นประมาณ ๒๐๑,๔๓๙ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๒ ของพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ มีการผลิตแร่ประมาณ ๔๐ ชนิด มูลค่าผลผลิตแร่ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาประมาณ ๖๗,๘๔๐ ล้านบาทต่อปี ผลผลิตแร่ที่สำคัญของไทย ได้แก่ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ถ่านหิน ลิกไนต์ ยิปซัม ตามลำดับ และสามารถสร้างมูลค่าผลผลิตมวลรวมของประเทศจากภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ หลายแสนล้านบาทต่อปี สำหรับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า กิจกรรมเหมืองแร่ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในรูปการปนเปื้อนในธรรมชาติและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ดังจะเห็นได้จากจำนวนเรื่องร้องเรียนที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการเหมืองแร่ที่ให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์จากการทำเหมืองแร่ไปยังประชาชนในพื้นที่จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญในอนาคต นอกจากนี้ฐานข้อมูลเขตทรัพยากรแร่เพื่อการบริหารจัดการในปัจจุบัน ยังไม่มีประสิทธิภาพ พื้นที่บางแห่งยังเกิดผลกระทบจากกิจกรรมเหมืองแร่ทั้งทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

๑.๓) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า จากข้อมูลสถิติ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีพื้นที่ที่ยังคงมีสภาพป่าไม้ประมาณ ๑๐๒.๑๗ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๘ ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, ๒๕๖๐) ในขณะที่ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) นโยบายป่าไม้แห่งชาติ (เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) กำหนดเป้าหมายให้มีพื้นที่ป่าไม้ในประเทศทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อีกไม่น้อยกว่า ๒๗.๒๔ ล้านไร่ ที่ผ่านมาทรัพยากรป่าไม้ของชาติถูกทำลายอย่างหนัก โดยในช่วง ๔๔ ปีที่ผ่านมาพื้นที่ป่าไม้ลดลงประมาณ ๓๖.๓๙ ล้านไร่ หรือ เฉลี่ยปีละประมาณ ๘๒๗,๐๙๓ ไร่ แม้ว่ารัฐบาลปัจจุบันได้พยายามหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจังและเกิดผลสัมฤทธิ์มากกว่าช่วงที่ผ่านมาแต่ก็ยังไม่สามารถหยุดยั้งการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างเด็ดขาด มีประชาชนครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตมากกว่า ๑๕ ล้านไร่ รวมทั้งประเทศไทยจะต้องเร่งแก้ปัญหาป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นมากกว่า ๒๐ ล้านไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญ สัดส่วนของจำนวนสัตว์ป่าและพื้นที่อาศัยไม่เหมาะสมเกิดปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่าอย่างรุนแรงในหลายพื้นที่ นอกจากนี้ กฎหมายที่เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการป่าไม้ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

๒) ทรัพยากรน้ำ จากการที่ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศร้อนชื้นมีฝนตกชุก ทำให้มีปริมาณน้ำจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยที่สร้างความเดือดร้อนต่อชีวิตและทรัพย์สินอยู่บ่อยครั้ง แต่ถึงแม้จะมีปริมาณเป็นจำนวนมากแต่กลับยังคงประสบกับปัญหาภัยแล้งอยู่บ่อยครั้งด้วยเช่นกัน อันเนื่องมาจากการบริหารจัดการน้ำยังขาดประสิทธิภาพที่ดีเพียงพอ ทั้งในด้านการบริหารโครงการขนาดใหญ่ การบูรณาการเชิงพื้นที่ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี อีกทั้งความต้องการใช้น้ำของประเทศกลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลปริมาณน้ำฝนที่ตกทั้งประเทศ ประมาณ ๗๕๔,๗๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่สามารถเก็บกักได้เพียง ๔๒,๖๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๖ ในส่วนของอุปสงค์น้ำประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำทั้งประเทศมีอยู่ประมาณปีละ ๑๕๑,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเฉพาะภาคการเกษตร ที่มีสัดส่วนความต้องการใช้น้ำสูงถึงร้อยละ ๗๕ ของความต้องการใช้น้ำทั้งหมด ซึ่งประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรกรรมเพียง ๓๐ ล้านไร่เท่านั้นที่อยู่ในเขตชลประทาน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๙ ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด ๑๕๕ ล้านไร่ อย่างไรก็ดี ปริมาณการใช้น้ำดังกล่าวข้างต้นเป็นปริมาณน้ำที่ใช้โดยตรงเท่านั้น หากพิจารณาการใช้น้ำตลอดห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรพบว่า ประเทศไทยมีร่องรอยการใช้น้ำต่อหัว (Water Footprint) ๒,๒๒๓ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อคนต่อปี ถือว่าสูงเป็นอันดับ ๕ ของโลก ในขณะที่ค่าเฉลี่ยร่องรอยการใช้น้ำทั่วโลกเท่ากับ ๑,๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซากเป็นประจำ

๓) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของไทย ซึ่งเป็นแหล่งอาหาร แหล่งพลังงาน แหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญของชาติ ที่ได้สร้างมูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ ๒๔ ล้านล้านบาท กำลังประสบปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการที่ด้อยประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดความไม่สมดุลและความขัดแย้งในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรฯ จำนวนมากถูกทำลายและมีสภาพเสื่อมโทรม ทั้งยังเกิดมลพิษทางทะเล ซึ่งหากไม่เร่งดำเนินการปฏิรูปย่อมนำไปสู่ความเสียหายและส่งผลกระทบในวงกว้างต่อประเทศอย่างรุนแรง แม้ว่าที่ผ่านมาปริมาณการจับสัตว์น้ำเค็มจากธรรมชาติเพิ่มขึ้น แต่การเพาะเลี้ยงชายฝั่งมีปริมาณลดลง พื้นที่ป่าชายเลนมีเพิ่มขึ้น ส่วนปะการังและหญ้าทะเลพบว่ามีความเสื่อมโทรมโดยเฉพาะบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แนวปะการังเสื่อมโทรมมากขึ้น และพบปะการังฟอกขาวทั้งในอ่าวไทยและอันดามันในช่วงฤดูร้อน รวมทั้งพบจำนวนสัตว์ทะเลหายากเกยตื้นเพิ่มขึ้น ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการสร้างสิ่งปลูกสร้างยื่นไปในทะเลซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนทิศทางการไหลของน้ำ นอกจากนี้ แนวทางการป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้องยังส่งผลทำให้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลรุนแรงมากยิ่งขึ้นและขยายบริเวณไปยังพื้นที่ข้างเคียง

๔) ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการใช้ประโยชน์เกินศักยภาพประกอบกับภาวะคุกคามจากกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ก่อให้เกิดการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ค.ศ. ๒๐๑๖) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในอันดับที่ ๑๘ ของโลก จากที่เคยอยู่ที่อันดับที่ ๑๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ (ค.ศ. ๒๐๐๔) จากข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่องความหลากหลายด้านชนิดพันธุ์ (species diversity) ในประเทศไทย พบว่า จุลินทรีย์ มีไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ชนิด พืช (ที่มีท่อลำเลียง + ที่ไม่มีท่อลำเลียง) มีไม่น้อยกว่า ๑๔,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเป็นร้อยละ ๔ ของพืชที่จำแนกชนิดได้แล้วทั่วโลก สัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลัง มีไม่น้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเห็นร้อยละ ๖ ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังทั่วโลก สัตว์มีกระดูกสันหลัง มีไม่น้อยกว่า ๔,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเป็นร้อยละ ๘ ของสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังทั่วโลก ปลา มีไม่น้อยกว่า

๒,๐๐๐ ชนิด หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของปลาที่จำแนกแล้วในโลก จากการประมาณการ รายได้ของผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างไม่เป็นทางการใน ๗๐,๐๐๐ - ๘๐,๐๐๐ หมู่บ้านทั่วประเทศมีมูลค่ารวม ๗๕,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี

๕) สิ่งแวดล้อม พบว่า **คุณภาพอากาศ**มีแนวโน้มดีขึ้น ยกเว้นบางพื้นที่ที่มีค่าเกินมาตรฐาน ได้แก่ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอนและระดับโอโซน ในจังหวัดที่มีการจราจรหนาแน่น โรงงานอุตสาหกรรม และปัญหาหมอกควัน เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ลำปาง ระยอง และสระบุรีมีแนวโน้มแย่ลงส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในพื้นที่ **ระดับเสียง** พบว่าในบริเวณพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีการจราจรหนาแน่น **คุณภาพน้ำผิวดิน** ในช่วง ๒๕๕๕-๒๕๕๘ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง ระบบบำบัดน้ำเสียทีอยู่เพียง ๑๐๐ แห่ง บำบัดน้ำเสียชุมชนได้เพียงร้อยละ ๔๖ (๒.๗ ล้านลูกบาศก์เมตร) ของปริมาณน้ำเสียชุมชน (๕.๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร) **คุณภาพน้ำทะเล**ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่หลายพื้นที่ในฝั่งอ่าวไทยเปลี่ยนแปลงจากระดับพอใช้เป็นเสื่อมโทรม อาทิ บริเวณปากแม่น้ำบางปะกง และฝั่งทะเลอันดามันที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพน้ำเปลี่ยนแปลงจากระดับดีมาก เป็นระดับดีและพอใช้ เช่น หาดไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต และหาดบางเบน จังหวัดระนอง เป็นต้น **คุณภาพน้ำบาดาล** ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลเพื่อการบริโภค ประเทศไทยมีปริมาณ**ขยะมูลฝอย**เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างดีขึ้น เนื่องจากการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะที่มีอยู่เดิมให้สามารถกำจัดขยะได้ดีขึ้น และปริมาณขยะที่นำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ขยะรีไซเคิลจากครัวเรือนและร้านรับซื้อของเก่า ในปี ๒๕๕๘ ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น ๒๖.๘๕ ล้านตัน (๗๓,๕๖๐ ตันต่อวัน) ๘.๓๔ ล้านตัน ถูกกำจัดอย่างถูกวิธี (ร้อยละ ๓๑) ๔.๙๔ ล้านตัน (ร้อยละ ๑๘) ถูกนำไปใช้ใหม่ ที่เหลือตกค้างในชุมชนหรือกำจัดแบบไม่ถูกต้อง เช่น เผาหรือเทกอง ขยะกล่องโฟมเกิดขึ้นไม่ต่ำกว่า ๑๓๘ ล้านกล่องต่อวัน ขยะถุงพลาสติกประมาณ ๕,๓๐๐ ตันต่อวัน ทั้งหมดใช้เวลาย่อยสลายหลายร้อยปี ส่วน**ของเสียอันตราย**โดยเฉพาะซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีปริมาณเพิ่มขึ้นและมีการทิ้งปะปนกับขยะชุมชน ของเสียจากอุตสาหกรรมส่วนหนึ่งสามารถจัดการได้ บางส่วนสามารถแปรรูปไปเป็นพลังงาน สำหรับมูลฝอยติดเชื้อมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องด้วยเตาเผาของโรงพยาบาลรัฐและเอกชน ขยะอันตราย (ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า แบตเตอรี่ หลอดไฟ) ประมาณ ๕.๙ แสนตัน ถูกส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องได้แค่ ๒๐๐ ตันต่อปี กากอุตสาหกรรมอันตรายมีประมาณ ๒.๘ ล้านตันต่อปี แต่เข้าสู่ระบบจัดการแค่ ๐.๙๗ ล้านตัน บางส่วนถูกลักลอบทิ้งปะปนกับขยะทั่วไป **สารอันตราย** การนำเข้าสารเคมีภาคอุตสาหกรรมและสารเคมีทางการเกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้น เช่น สารกำจัดวัชพืชเป็นต้น ปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศจำนวน ๗.๓๘ ล้านตัน ลดลงจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑.๑๗ ล้านตัน ซึ่งถูกนำมาใช้ทั้งในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และสาธารณสุข เมื่อพิจารณาเฉพาะสารอันตรายทางการเกษตรที่นำเข้า ๑๐ อันดับแรก พบว่านำเข้า ๐.๑๖ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๐.๐๑๒ ล้านตัน (ร้อยละ ๘) เช่นเดียวกับวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมที่นำเข้าสูงสุด ๑๐ อันดับแรก พบว่า นำเข้า ๓.๖๔ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๐.๖๖ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๒) บ่งชี้ให้เห็นว่าการใช้สารเคมีในประเทศยังคงเพิ่มมากขึ้นและบางครั้งเป็นการใช้ที่เกินความจำเป็น

๖) ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นปฏิรูปที่เชื่อมโยงสัมพันธ์และมีผลเสริมสนุนต่อการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่ละเรื่อง ที่ผ่านมามีการดำเนินการปฏิรูปในบางเรื่องและยังมีประเด็นปฏิรูปสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ อาทิ **เครื่องมือบริหารจัดการ**ที่มีอยู่ คือ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA) ซึ่งมีปัญหาและข้อจำกัดในหลายด้านทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความขัดแย้งในหลายกรณี เครื่องมือด้านการบริหารจัดการอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ การจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่างๆ การจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ การประกาศ

กำหนดเขตควบคุมมลพิษ เขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เครื่องมือเหล่านี้มีข้อจำกัดและจุดอ่อนในเชิงการปฏิบัติและการบังคับใช้ นอกจากการปฏิรูปเครื่องมือที่มีอยู่เดิม ต้องมีการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการใหม่ คือ การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Strategic Environmental Assessment : SEA) เพื่อช่วยในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และการพัฒนาในระดับพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน **ด้านโครงสร้างองค์กร :** จำเป็นต้องมีการปฏิรูป ให้เกิดความชัดเจนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และระบบการประสานเชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระหว่างนโยบายการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง **ด้านวิธีปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ :** เพื่อให้สามารถประสานทำงานอย่างบูรณาการข้ามกรม ข้ามกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักการ “ธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม” รวมทั้งดำเนินงานบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) **ด้านระบบงบประมาณ และแผน :** หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำแผนแม่บทด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เป็นจำนวนมากเพื่อให้เกิดการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ แต่ระบบงบประมาณยังเป็นการจัดทำและของบประมาณโดยกรมและกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เป็นข้อจำกัดในการขับเคลื่อนแผนแม่บทไปสู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ **ด้านระบบกฎหมาย :** ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้มากว่า ๓๐ -๕๐ ปี จำเป็นต้องปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และให้เท่าทันรองรับกับความเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และระดับความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก รวมทั้งการพัฒนากฎหมายใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูปและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๒.๓ แบบอย่างความสำเร็จ

คณะกรรมการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ศึกษาพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนที่ได้มีผลสำเร็จเพื่อประโยชน์ในการขยายผล ดังนี้

๑) ชุมชนป่าภูถ้ำ ภูกระแต ตำบลแวงน้อย อำเภอแวงน้อย ที่มีการผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้านมาบริหารจัดการน้ำบนพื้นที่สูงลอนคลื่น ซึ่งสามารถกักเก็บ สำรองน้ำ และบรรเทาน้ำหลาก เกิดเป็นกองทุนสระแก้มลิงจากการขุดลอกคลองดักน้ำหลากและคลองซอยกระจายน้ำเข้าสู่สระแก้มลิง ชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองในด้านการบริหารจัดการน้ำ วางแผนขุดลอกคลองดักน้ำหลากและคลองซอยเชื่อมต่อคลองส่งน้ำเดิมในพื้นที่ ทำให้มีปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น ๔๑๗,๔๙๓ ลูกบาศก์เมตร และมีการดำเนินงานตัวอย่างทฤษฎีใหม่ ๖๗ ครัวเรือน สามารถสร้างรายได้เพิ่มกว่า ๓.๒๒ ล้านบาทต่อปี จากความสำเร็จเหล่านี้พิสูจน์ให้เห็นว่า การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริและเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำพาชุมชนรอดพ้นวิกฤตประกอบกับการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชน ยังทำให้เกิดความมั่นคงด้านน้ำ ด้านผลผลิต ด้านสังคมและเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นหนทางที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง

๒) เครือข่ายรักษ์ป่าลุ่มน้ำลาว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อบริหารจัดการน้ำ บริหารจัดการเครือข่าย อนุรักษ์และฟื้นฟูต้นน้ำ ระบบสำรองน้ำ สู่น้ำเพื่ออุปโภค/บริโภคพัฒนารูปแบบ ตัวอย่างไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ ประการ ตามแนวพระราชดำริ ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตชุมชน

๓) ชุมชนคลองรังสิต อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี มีรวมตัวดำเนินงานภายใต้ คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำชุมชนคลองแปด คลองเก้า คลองสิบ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี สำรวจโครงสร้างน้ำ พร้อมประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กำหนดแนวทางจัดการทรัพยากรน้ำในด้านอนุรักษ์ และพัฒนา รวมทั้งขยายผล สู่พื้นที่ข้างเคียงที่มีโครงสร้างน้ำเชื่อมโยงกัน

๔) กำหนดพื้นที่ “อ่าวไทยตอนใน” (อ่าวไทยรูปตัว ก) เป็นตัวอย่างความสำเร็จของการแบ่งเขตจังหวัดทางทะเล

๕) พื้นที่อ่าวพังงา เป็นตัวอย่างความสำเร็จของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

๖) ตัวอย่างความสำเร็จระดับชุมชนภายใต้การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการจัดการขยะและการจัดการน้ำเสีย โดยในเรื่องการจัดการขยะที่ต้นทางเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่นั้น ตัวอย่างชุมชนต้นแบบได้แก่ ชุมชนบ้านป่าตึงงาม หมู่ที่ ๓ เทศบาลตำบลป่าสัก จังหวัด ลำพูน ชุมชนบ้านระเบิกขาม องค์การบริหารส่วนตำบล เสม็ด จังหวัดบุรีรัมย์ ชุมชนบ้านหนองโพรง เทศบาลตำบลอิสาณ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์เรียนรู้บ้านทุ่งศรี ตำบล ร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชนสื่อสารรวมใจสามัคคี เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ซึ่งชุมชนเหล่านี้ได้รับรางวัลการจัดการขยะภายใต้โครงการ zero waste ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้น ยังมีตัวอย่างร้านค้าชุมชนตัวอย่างที่ดำเนินโครงการขยะแลกสินค้า เช่น ร้านศูนย์บาทชุมชนอ่อนนุช เขตประเวศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

๑) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๓) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑) แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๒) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป นโยบายที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑) ทรัพยากรธรรมชาติ ได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒) สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล รักษา อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษ และผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ

๓) เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนา ที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๔) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ

๑.๔.๒ เป้าหมาย/ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

๑) ระยะเร่งด่วน
- ๑.๑) พื้นที่ขยายผลจากแบบอย่างความสำเร็จ (Good Practices)
- ๑.๒) หน่วยงานระดับปฏิบัติมีและใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการร่วมกัน
- ๑.๓) แผนที่งบประมาณ (Area-Based Budgeting)
- ๑.๔) ประเด็นหรือกิจกรรมการปฏิรูปที่กำหนดให้ต้องดำเนินการภายใน ๑ - ๒ ปี

๒) ระยะกลาง-ยาว
- ๒.๑) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ ตามแนวทางประชารัฐ
- ๒.๒) ดำเนินการปฏิรูปในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง
- ๒.๓) โครงสร้างองค์กรมีความสอดรับกับแผนงานและการบริหารจัดการ

๑.๔.๓ เป้าหมายรายเรื่อง

๑) ทรัพยากรทางบก

๑.๑) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

๑.๑.๑) ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับกับความสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์

๑.๑.๒) สามารถหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของชาติอย่างยั่งยืน

๑.๑.๓) มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึงดุลยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

๑.๑.๔) ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าและสัตว์ป่าไม้มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

๑.๒) ทรัพยากรดิน

๑.๒.๑) ประเทศไทยมีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๑.๒.๒) ที่ดินการเกษตรมีความสมบูรณ์และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๒.๓) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๑.๓) ทรัพยากรแร่

๑.๓.๑) ประเทศมีความมั่นคงของฐานทรัพยากรแร่และวัตถุดิบเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๑.๓.๒) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่มีความเหมาะสม เป็นธรรม และคำนึงถึงดุลยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน

๑.๓.๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่อย่างเหมาะสม

๒) ทรัพยากรน้ำ

๒.๑) สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และพัฒนา ลดภัยพิบัติ เกิดความมั่นคงและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำ

๒.๒) เร่งรัดกลไกการพัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงระบบการเก็บกักน้ำต้นทุน รวมทั้งระบบการกระจายน้ำ

๒.๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำ

๒.๔) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ

๓) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓.๑) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการรักษาฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๒) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและระบบนิเวศ

๓.๓) เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง บรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๓.๔) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

๔) ความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๑) ระบบการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

๔.๒) ระบบการวิจัยและนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ มีทิศทางที่ชัดเจน ในการสร้างสมดุลในการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ Thailand ๔.๐ และยกระดับการวิจัยและพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน

๔.๓) ความหลากหลายทางชีวภาพสามารถยกระดับเป็นจุดแข็งของประเทศที่สามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเป็นเครื่องมือในการลดความเลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในสังคม อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม สอดคล้องกับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔.๔) การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์และได้รับผลประโยชน์จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างเสริมความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ

๕) สิ่งแวดล้อม

๕.๑) ระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับประชาชน

๕.๒) การผลิตและการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การเจริญเติบโตบนฐานทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

๕.๓) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการจัดการมลพิษทำให้เกิดความไว้วางใจและความสำเร็จในการลดมลพิษ

๖) ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖.๑) มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม

๖.๒) ลดและป้องกันความขัดแย้งระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา กับผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และการคุ้มครองสิทธิ

๖.๓) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน

๖.๔) การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) ของประชาชน องค์กรชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๑.๕ ตัวชี้วัด

๑) ทรัพยากรทางบก

๑.๑) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

(๑) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศเพิ่มขึ้น

(๒) อัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้และการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง

(๓) พื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

(๔) พื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง

(๕) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศเพิ่มขึ้น

๑.๒) ทรัพยากรดิน

(๑) มีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและมีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

(๒) ขนาดของที่ดินเกษตรอินทรีย์ของประเทศเพิ่มขึ้น

(๓) ขนาดของที่ดินที่มีผลกระทบจากการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมลดลง

๑.๓) ทรัพยากรแร่

(๑) ประเทศมีข้อมูลแสดงพื้นที่ศักยภาพแร่และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองที่เหมาะสม ยั่งยืน

(๒) สัดส่วนสถานประกอบการที่ได้มาตรฐานการประกอบการหรือมาตรฐานอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพของประชาชน เพิ่มขึ้น

(๓) จำนวนกลไกของการติดตาม ตรวจสอบ กำกับดูแล และการเฝ้าระวังที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๔) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่อย่างเหมาะสม รวมทั้งการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

๒) ทรัพยากรน้ำ

๒.๑) มีการแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ สิ่งแวดล้อม การจัดรูปที่ดิน การชลประทาน แล้วเสร็จตามแผน

๒.๒) เกิดพื้นที่ตัวอย่างที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกันทุกภาคส่วนและมีกลไกหรือเครื่องมือเพื่อขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น

๒.๓) การแก้ไข พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ.๒๕๔๒ ในแผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่อปท. พ.ศ....(ฉบับที่ ๓) แล้วเสร็จตามแผน

๒.๔) แผนที่เส้นทางน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ ผังเส้นทางน้ำในผังเมืองรวมจังหวัดทั่วประเทศ การปรับปรุงกฎหมายเส้นทางน้ำ มาตรฐานเส้นทางน้ำ มาตรฐานระบบสารสนเทศทางน้ำ

๒.๕) จำนวนศูนย์น้ำระดับจังหวัด จำนวนหน่วยงานที่มีการใช้เทคโนโลยีตามมาตรฐาน และจำนวนหน่วยงานที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Big Data ในการบริหารจัดการน้ำ

๓) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓.๑) ต้นฉบับแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะ One Marine Chart ที่สามารถแบ่งเขตการใช้ประโยชน์และพื้นที่คุ้มครองทางทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓.๒) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. .... รวมอนุบัญญัติ และกฎหมายทางทะเลที่ทันสมัยสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

๓.๓) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการปัญหาทางทะเลและชายฝั่ง อาทิ ขยะ มลพิษ การประมงทะเล ทรัพยากรแร่ธาตุและแหล่งพลังงาน ปะการัง การกัดเซาะชายฝั่ง และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๔) ความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๑) มีกฎหมายด้านความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์

๔.๒) อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัย (habitat) โดยเฉพาะ ป่าไม้ ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง และแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญที่มีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามหรือชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ลดลงร้อยละ ๕๐

๔.๓) มีฐานข้อมูลกลางที่สามารถประมวลผลในจุดเดียว มีการรวมศูนย์ข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญต่อประเทศในทุกมิติ และมีกลไกการเชื่อมโยงระบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๔.๔) ระบบทะเบียนข้อมูลเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิในทรัพยากร องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๕) มีระบบการวิจัยและพัฒนาบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศที่ตอบสนองต่อการดำเนินงานและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๖) ประเทศไทยมีรายได้จากเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เพิ่มขึ้น

๔.๗) จำนวนเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล ครอบคลุม ๗,๒๕๕ ตำบล ทั่วประเทศ

๔.๘) จำนวนกิจกรรม/โครงการในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนที่ริเริ่มและมีการดำเนินการโดยภาคส่วนต่างๆ ตามแนวทางประชารัฐ

๕) สิ่งแวดล้อม

๕.๑) ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ภายใน ๕ ปี

๕.๒) ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายใน ๕ ปี

๕.๓) อัตราขยะอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะอันตรายทั่วประเทศภายใน ๕ ปี

๕.๔) น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายใน ๕ ปี
๕.๕) ปริมาณการจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายรับรองการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ภายใน ๕ ปี
๕.๖) มลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ ๘๕ ภายใน ๕ ปี
๕.๗) กากอุตสาหกรรมอันตรายได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ ๙๕ ภายใน ๕ ปี
๕.๘) ค่าความเข้มข้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กในบรรยากาศลดลงเหลือ ๒๕.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรภายใน ๕ ปี
๕.๙) ร้อยละ ๑๐๐ ของสารเคมีเพื่อการเกษตรที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพประชาชนได้รับการยกเลิกหรือควบคุมภายใน ๓ ปี
๕.๑๐) จำนวนสินค้าเกษตรที่มีปริมาณสารพิษตกค้างเกินค่ามาตรฐานของปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (Maximum Residue Limit: MRL) ลดลงภายใน ๕ ปี
๕.๑๑) ทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ของจังหวัดที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่สำคัญได้รับการจัดทำขึ้นก่อนภายใน ๕ ปี
๕.๑๒) กลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษได้รับการพัฒนาและถูกนำไปใช้จริงภายใน ๓ ปี
๕.๑๓) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการพัฒนาและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

๖) ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖.๑) มีการยอมรับ และเชื่อมั่นต่อระบบ EIA และ EHIA มากขึ้น
๖.๒) มีระบบ SEA และปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๖.๓) ยกเลิกเขตควบคุมมลพิษซึ่งเป็นผลจากการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่สำเร็จ ไม่น้อยกว่า ๓ พื้นที่ในระยะเวลา ๕ ปี
๖.๔) มีผังพื้นที่โล่ง พื้นที่สีเขียวเมือง และผังการระบายน้ำ ตลอดจน ผังบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการขึ้นอย่างน้อย ๑ ประเภทในเทศบาลเมืองของแต่ละจังหวัด
๖.๕) มีระบบงบประมาณสนับสนุนแผนแม่บท (Program-Based Budgeting) และระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-Based Budgeting)
๖.๖) มีระบบยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

กรอบวงเงินงบประมาณในการดำเนินงานในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ที่สามารถประมาณการณ์ได้จำนวน ๒๘,๙๑๙.๔๘ ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ยังมีบางประเด็นปฏิรูปที่ไม่ได้กำหนดวงเงิน ทั้งนี้ให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูปต่อไป

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป

- เรื่อง ทรัพยากรทางบก
- เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
- เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
- เรื่อง สิ่งแวดล้อม
- เรื่อง ระบบบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง
ทรัพยากรทางบก

๑. ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ เรื่อง ทรัพยากรทางบก

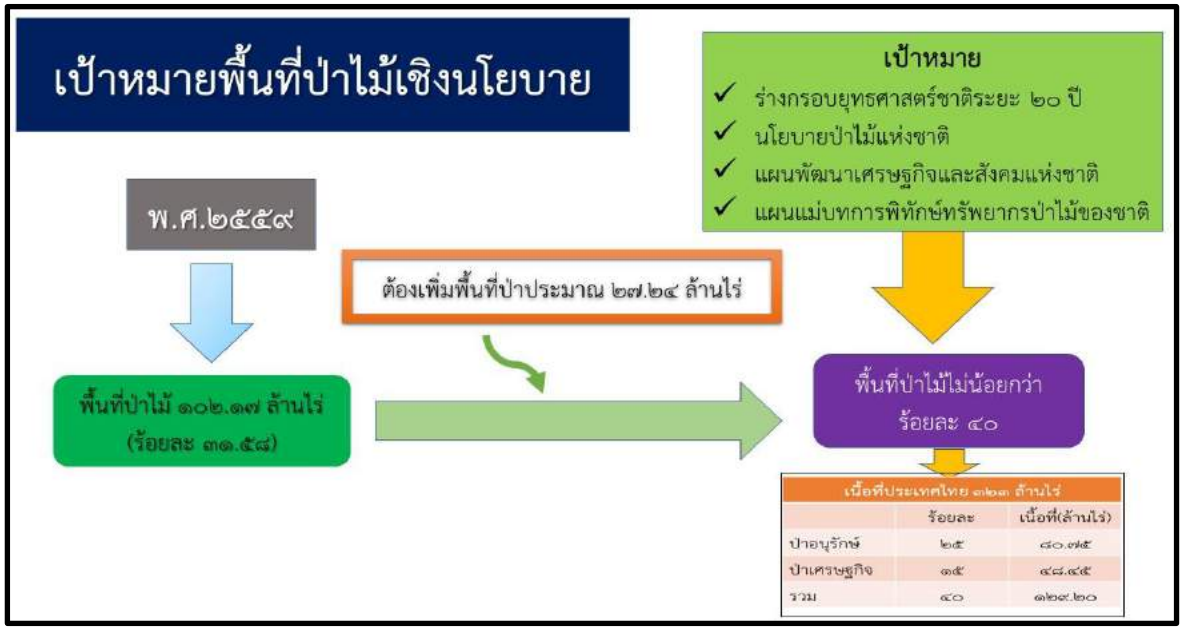
๑.๑ สถานการณ์และแนวโน้ม

ทรัพยากรทางบกประกอบด้วย ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรดิน และทรัพยากรแร่ ซึ่งจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นฐานการพัฒนาประเทศในทุกด้าน เนื่องจากทรัพยากรเหล่านี้สามารถอำนวยประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ และยังมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนในสังคม อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาทรัพยากรเหล่านี้ได้ถูกใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสมทำให้ทรัพยากรบางชนิดเสื่อมโทรมหรือหมดไป อีกทั้งยังขาดแผนและการปฏิบัติตามแผนที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครอง รักษา ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและไม่เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน ในที่นี้จึงขอกล่าวถึงสถานการณ์และแนวโน้มของทรัพยากรทางบกจำแนกในแต่ละประเภท พอสังเขป ดังนี้

๑.๑.๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

๑) สถานการณ์พื้นที่ป่าไม้ของชาติ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีพื้นที่ที่ยังคงมีสภาพป่าไม้ประมาณ ๑๐๒.๑๗ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๘ ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, ๒๕๖๐) ในขณะที่ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) นโยบายป่าไม้แห่งชาติ (เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) กำหนดเป้าหมายให้มีพื้นที่ป่าไม้ในประเทศทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ โดยประกอบด้วยป่าเพื่อการอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศและป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ (ภาพที่ ๓) ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อีกไม่น้อยกว่า ๒๗.๒๔ ล้านไร่

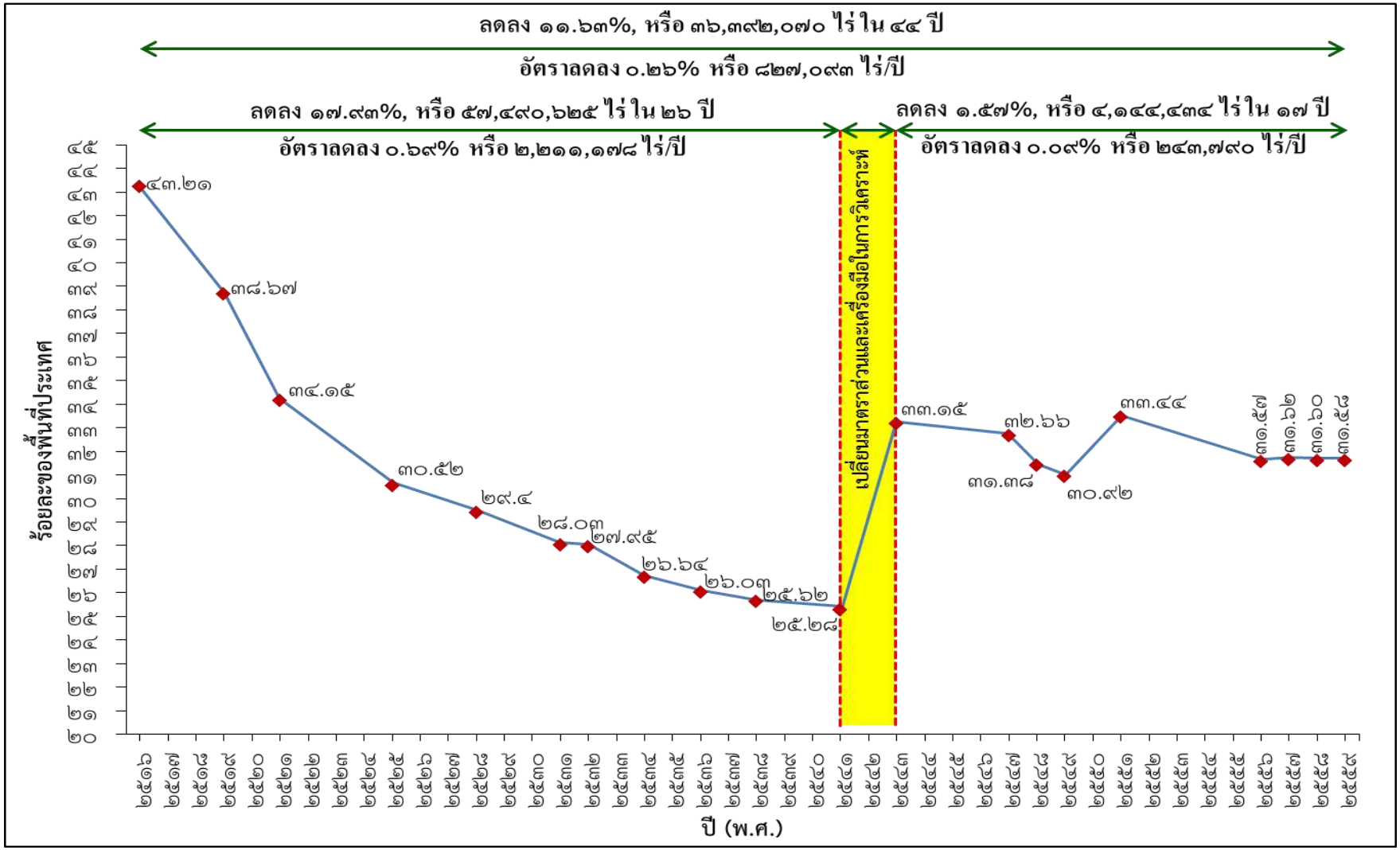

ภาพที่ ๓ เป้าหมายพื้นที่ป่าไม้เชิงนโยบาย
ที่มา: กรมป่าไม้ (๒๕๖๐) และ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (๒๕๖๐)

จากรายงานข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้และวิเคราะห์โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (๒๕๖๐) พบว่า พื้นที่ป่าไม้ลดลงในช่วง ๔๔ ปีที่ผ่านมาประมาณ ๓๖.๓๙ ล้านไร่ หรือเฉลี่ยปีละประมาณ ๘๒๗,๐๙๓ ไร่ และมีแนวโน้มลดลง (ภาพที่ ๔) โดยเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จะพบว่าการเปลี่ยนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็นสองช่วง เนื่องจากมาตราส่วนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมระยะเวลา ๒๖ ปี พื้นที่ป่าลดลงจาก ๑๓๙ ล้านไร่ เหลือ ๘๑ ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าประมาณ ๒.๒ ล้านไร่ต่อปี และช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๑๗ ปี พื้นที่ป่าลดลงจากประมาณ ๑๐๖.๓๒ ล้านไร่ เหลือ ๑๐๒.๑๗ ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าประมาณ ๒.๔ แสนไร่ต่อปี จากการลดลงของพื้นที่ป่าจำนวนมากในระยะเวลาที่ผ่านมามีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่าไม้และสถานภาพของพืชและสัตว์หลายชนิด โดยบางชนิดได้สูญพันธุ์ไปแล้วและบางชนิดเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ หายาก และถูกคุกคาม รวมถึงเป็นสาเหตุสำคัญในการเกิดภัยธรรมชาติของประเทศ เช่น ภัยแล้ง และอุทกภัย

ขวัญชัย (๒๕๕๙) ได้อธิบายถึงการกำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้กำหนดจากการบูรณาการหลักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บนพื้นฐานหลักการใช้ที่ดิน หลักการจัดการป่าไม้ และหลักการจัดการลุ่มน้ำ และได้จำแนกป่าไม้ออกเป็น ๒ ประเภทตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

- ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายากและป้องกันภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น น้ำท่วมและการพังทลายของดิน ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และนันทนาการของประชาชน (ป่าต้นน้ำลำธาร อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ และเขตอนุรักษ์อื่นๆ ทางด้านปกป้องสิ่งแวดล้อม) และ
- ป่าเพื่อเศรษฐกิจ กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่าเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามเป้าหมายพื้นที่ป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศไทย กำหนดอย่างชัดเจนบนข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการ และสถานการณ์ประเทศเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่ง ณ ขณะนั้น เป้าหมายพื้นที่ป่าไม้ที่กำหนดได้กำหนดบนพื้นฐานพื้นที่ป่าในที่ดินของรัฐภายใต้กฎหมายแต่ละฉบับ และป่าเพื่อเศรษฐกิจได้มุ่งเน้นไปยังพื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบเนื้อไม้ในเขตที่กำหนดให้ใช้ประโยชน์ได้และสามารถอนุญาตให้สัมปทานทำไม้กับภาคเอกชน แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการยกเลิกสัมปทานทำไม้ในป่าธรรมชาติแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๒ ดังนั้น การใช้ประโยชน์ในรูปแบบเนื้อไม้จึงมุ่งไปยังพื้นที่ไม้จากสวนป่าเพื่อเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามยังไม่มีผลงานวิจัยที่แสดงถึงความเหมาะสมของ “ร้อยละ ๔๐” ภายใต้บริบทประเทศในปัจจุบัน และปัจจัยของความสำเร็จในการเพิ่มพื้นที่ป่าให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ ๑) การทำให้ป่าเสื่อมโทรมหรือเขาหัวโล้นในที่ดินป่าไม้ของรัฐเปลี่ยนเป็นป่าตามคำนิยามที่กำหนด ๒) การเพิ่มสวนป่าเศรษฐกิจนอกเขตป่าไม้ของรัฐ และในเขตป่าไม้ของรัฐที่ได้รับอนุญาต และ ๓) การหยุดยั้งการลดลงของพื้นที่ป่าของรัฐที่เกิดจากการบุกรุกอย่างผิดกฎหมาย (ขวัญชัย, ๒๕๖๐)

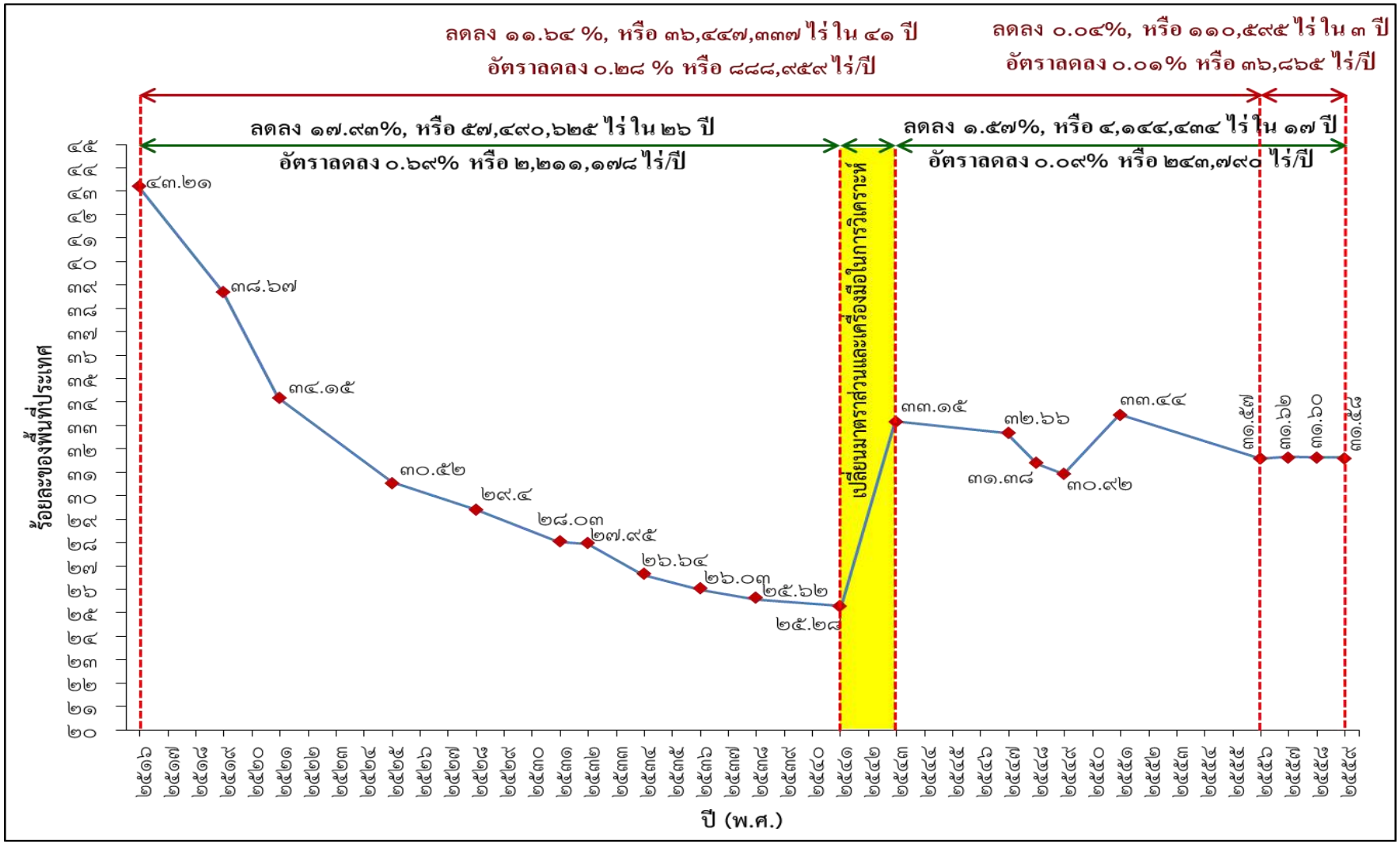

ภาพที่ ๔ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๖ – พ.ศ. ๒๕๕๙

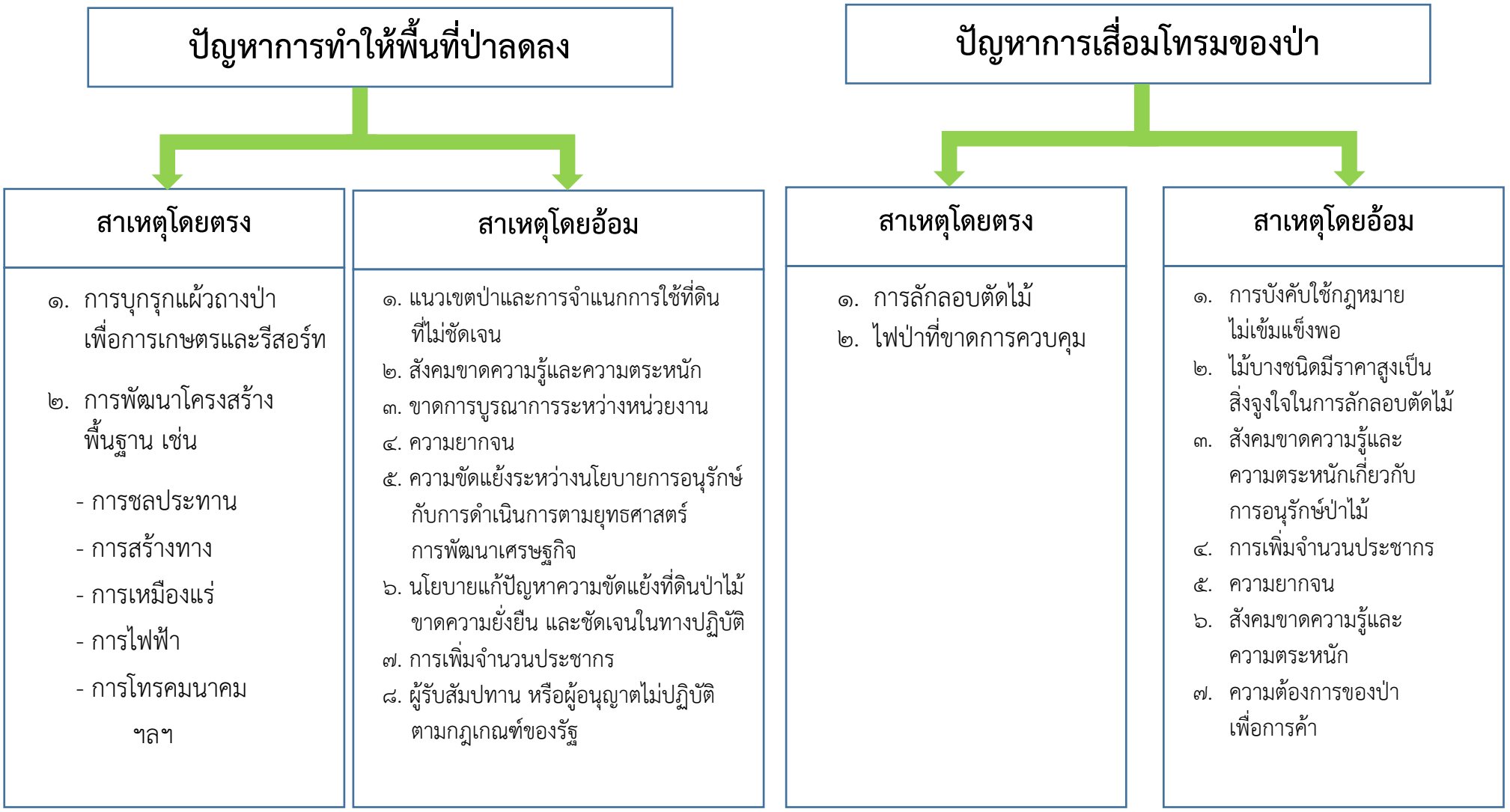
ที่มา: กรมป่าไม้ (๒๕๖๐) และ สานักงานเลขาธิการวุฒิสภา (๒๕๖๐)

รัฐบาลปัจจุบันได้พยายามหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจังและเกิดผลสัมฤทธิ์มากกว่าช่วงที่ผ่านมา สังเกตได้จากในช่วง ๔๑ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๖) พื้นที่ป่าไม้ลดลงประมาณ ๓๖.๔๕ ล้านไร่ หรือเฉลี่ยปีละประมาณ ๘.๙ แสนไร่ ในขณะที่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือในช่วงรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา พบว่ามีการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดประมาณ ๑๑๐,๕๙๕ ไร่ หรือเฉลี่ยปีละประมาณ ๓๖,๘๖๕ ไร่ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับช่วงก่อนหน้าโดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้น้อยที่สุดตั้งแต่มีการรายงานข้อมูลของกรมป่าไม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ดังแสดงในภาพที่ ๕ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างเด็ดขาด (สำนักงานเลขาวุฒิสภา, ๒๕๖๐)

ส่วนการวิเคราะห์ถึงสาเหตุหลักของการลดลงของพื้นที่ป่า (Deforestation) และการทำให้ป่าเสื่อมโทรม (Degradation) โดย UN-REDD (๒๐๑๓) พบว่า ปัจจุบันจำนวนประชากรในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชนมีความต้องการใช้ประโยชน์จากป่าไม้มากขึ้นจนเกินขีดความสามารถที่รองรับได้ โดยมีการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การใช้และเผาพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับท่องเที่ยวโดยสร้างเป็นสถานที่พักผ่อน สถานที่ตากอากาศ สนามกอล์ฟ รวมถึงการซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไร เป็นต้น นอกจากนี้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ได้แก่ การสร้างเขื่อน การตัดถนน และการทำแนวสายไฟแรงสูงก็ยังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทำลายพื้นที่ป่าเป็นบริเวณกว้าง อย่างไรก็ตามประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศหรือการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้ความสมดุลของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยสรุปแล้ว สาเหตุหลักของการลดลงของพื้นที่ป่าและการทำให้ป่าเสื่อมโทรม แสดงดังภาพที่ ๖ (UN-REDD, ๒๐๑๓)

ภาพที่ ๕ สถานการณ์พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยช่วงก่อนและหลังปี พ.ศ. ๒๕๕๗
ที่มา: กรมป่าไม้ (๒๕๖๐) และ สานักงานเลขาธิการวุฒิสภา (๒๕๖๐)

ภาพที่ ๖ สาเหตุหลักของการลดลงของพื้นที่ป่าและการทำให้ป่าเสื่อมโทรมในประเทศไทย

๒) มีการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาต

ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๐) มีบุคคลครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตไม่น้อยกว่า ๑๕ ล้านไร่ โดยจำแนกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ตามกฎหมายและนโยบาย (อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และ สวนรุกขชาติ) ประมาณ ๕,๙๙๐,๒๖๙ ไร่ ซึ่งพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์เหล่านี้ประกอบด้วยผู้ครอบครองพื้นที่ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๖ จำนวน ๓,๖๕๑,๕๐๖ ไร่ และผู้ครอบครองพื้นที่หลังปี พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๖ (ผู้ครอบครองรายใหม่) จำนวน ๒,๓๓๘,๗๖๓ ไร่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐) ที่เหลืออีกประมาณ ๙ ล้านไร่ เป็นการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ และที่ดินป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

การที่มีการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์มาโดยตลอด และพื้นที่บางแห่งได้มีการบุกรุกขยายพื้นที่เข้าไปในเขตป่าด้วย ในขณะที่กฎหมายและกลไกทางนโยบายในปัจจุบันไม่สามารถแก้ไขปัญหาผู้ครอบครองที่ดินป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กฎหมายหลักที่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังมีข้อจำกัดในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าอนุรักษ์ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติหรือมาตรการในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม อีกทั้งที่ผ่านมาการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ ในขณะที่มติคณะรัฐมนตรีมีจำนวนมากและมีเนื้อหาที่ขัดแย้งกันและมีประชาชนบางส่วนได้รับสิทธิประโยชน์จากกลไกหรือเครื่องมือในการแก้ปัญหาแล้ว อีกทั้งมีการขึ้นทะเบียนประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ บางส่วน แต่ยังเหลืออีกจำนวนมาก ซึ่งเมื่อรวบรวมมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งแก้ปัญหาที่ดินในเขตป่าไม้ หรือที่เกี่ยวข้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ แล้ว พบว่ามีไม่น้อยกว่า ๘ มติคณะรัฐมนตรี ที่ผ่านมานโยบายแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินป่าไม้ขาดความยั่งยืนและชัดเจนในทางปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมารัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาหลายประการ แต่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายที่มีลักษณะผ่อนปรนหรือบรรเทาปัญหาชั่วคราวเท่านั้น อีกทั้งยังมีลักษณะหวังผลทางการเมืองมากกว่าการแก้ปัญหาให้สำเร็จ ในขณะที่ประชาชนมีความต้องการที่ดินป่าไม้เพื่อมาใช้ประโยชน์มากขึ้น ทำให้ปัญหาที่ดินป่าไม้มีความรุนแรงและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน ตัวอย่างนโยบาย ที่มีลักษณะเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาที่ดินป่าไม้ที่ผ่านมามีหลายประการ โดยนโยบายบางส่วนมีแนวทางที่พยายามใช้อำนาจทางการบริหารยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เป็นต้น

๓) กฎหมายที่เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการป่าไม้ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

กฎหมายหลักเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทยมีหลายฉบับ แต่ละฉบับจะมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน ครอบคลุมทั้งการป้องกัน ปราบปราม คุ้มครองรักษา หรือส่งเสริม แต่โดยส่วนใหญ่จะเน้นการคุ้มครองหรือป้องกันมากกว่าการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ หรือ กฎหมายบางฉบับเป็นอุปสรรคต่อการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนสร้างป่าปลูกเชิงเศรษฐกิจในที่ดินของตนเอง และกฎหมายหลักที่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังมีข้อจำกัดในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าอนุรักษ์ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติหรือมาตรการในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ที่ผ่านมาการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ

๔) องค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขาดเอกภาพและไม่เอื้อต่อการบริการประชาชน

ปัจจุบันการบริหารจัดการขององค์กรต่างๆ ได้ดำเนินการตามกรอบหน้าที่และกฎหมายกำหนด แม้ว่ารัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหา โดยการประสานความร่วมมือ แต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก การจัดการทรัพยากรป่าไม้จึงดำเนินการแบบแยกส่วน ขาดการผสมผสานแนวคิด หลักวิชาการ และหลักการบริหารที่เหมาะสม นอกจากนี้ องค์กรด้านทรัพยากรป่าไม้มักเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของฝ่ายการเมืองเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้กำหนดนโยบาย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังเกิดความขัดแย้งหรือไม่ชัดเจนของขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และที่ตั้งหน่วยงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้บางส่วน เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า สถานีวิจัยสัตว์ป่า สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า ด่านตรวจสัตว์ป่า หน่วยงานด้านการบริหารจัดการต้นน้ำลำธาร และสวนป่า เป็นต้น ซึ่งมีสถานภาพทางกฎหมายและสถานภาพทางนโยบายที่ขัดแย้งกัน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ทั้งระบบหรือแนวทางระบบนิเวศ (Ecosystem approach) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารจัดการพื้นที่ต้นน้ำลำธารในภาพรวมของประเทศ นอกจากนี้ ผลจากนโยบายการปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการยุบหน่วยงานที่มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และบริการประชาชนในระดับภูมิภาคคือ ป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอ แม้ว่าในปัจจุบันได้โอนภารกิจดังกล่าวในบางส่วนให้กับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดซึ่งมีภารกิจหลักหลายประการเกี่ยวกับการบริหารจัดการและบริการประชาชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้การบริการประชาชนและการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้รับผลกระทบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเข้าถึงการบริการภาครัฐของประชาชนในท้องถิ่นยากขึ้นและไม่เอื้อต่อการบริการและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๘)

๕) ปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่า

ปัจจุบันเกิดปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่าในหลายพื้นที่ ซึ่งเกิดจากสัดส่วนของจำนวนสัตว์ป่าและพื้นที่อาศัยไม่เหมาะสม เช่น กรณีของช้าง ลิง และ กระทิง เป็นต้น ทำให้มีการใช้พื้นที่ระหว่างคนและสัตว์ป่าซ้อนทับกันในบางช่วงเวลา มีผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน และพืชเกษตร เช่น ในพื้นที่กลุ่มป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดและกลุ่มป่าแก่งกระจาน-กุยบุรี ที่มีปัญหาเกี่ยวกับช้างป่า กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ที่กำลังเกิดปัญหาเกี่ยวกับกระทิง รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับลิงในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ทั้งหมดนี้นำไปสู่การสญเสียชีวิตของคนและสัตว์ป่าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงควรเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อลดผลกระทบต่างๆโดยเร็วที่สุด อีกทั้งการดำเนินการจัดการสัตว์ป่ายังไม่เกิดดุลยภาพของการพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

๑.๑.๒ ทรัพยากรดิน

ประเทศไทยมีที่ดินทั้งหมด ๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๒๐.๖๙ ล้านไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรกรรมมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่า พื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่พื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๖ อ้างถึงใน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘) ซึ่งจากการรายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติในวาระปฏิรูปที่ ๒๕ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,

๒๕๕๘) ได้สรุปประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรดินที่สำคัญได้แก่ คุณภาพดินเสื่อมโทรม เป็นดินที่มีคุณภาพไม่เหมาะกับการเกษตร เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินทรายจัด ดินตื้น ดินพรุ รวมทั้งดินที่มีปัญหาการชะล้างพังทลาย ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ดินเสื่อมโทรมเกิดจากการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของที่ดิน หรือการใช้ที่ดินผิดประเภท รวมทั้ง มีการใช้ประโยชน์ติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนานแต่ขาดการบำรุงรักษาสภาพดิน ขาดการอนุรักษ์ดินและน้ำ การใช้สารเคมีทั้งยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช และปุ๋ยเคมี ในการทำการเกษตร ซึ่งมีส่วนทำให้จุลินทรีย์และแบคทีเรียที่มีประโยชน์ต่อพืชและดินต้องสูญหายไป นอกจากนี้ ยังเกิดจากความเสื่อมโทรมตามธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น การเกิดภัยแล้ง อุทกภัย และดินถล่ม เป็นต้น จากการประเมินพื้นที่เสื่อมโทรมของดิน พบว่า ที่ดินร้อยละ ๕๔ ของพื้นที่ในประเทศไทยเป็นพื้นที่ดินเสื่อมโทรม (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๖ อ้างถึงใน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

๑.๑.๓ ทรัพยากรแร่

จากข้อมูลของกรมทรัพยากรธรณีพบว่า ปัจจุบันบทบาทของทรัพยากรแร่ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีต จากการผลิตทรัพยากรแร่เพื่อการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศมาเป็นผลิตเพื่อป้อนอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยเฉพาะแร่วัตถุดิบในอุตสาหกรรมก่อสร้างและเชื้อเพลิง รวมทั้งแร่ที่ใช้เป็นปุ๋ย ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนมูลค่าแร่อุตสาหกรรมที่เป็นวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมภายในประเทศสูงกว่าแร่โลหะที่ผลิตเพื่อส่งออกเป็นหลัก จากข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ การสำรวจทรัพยากรแร่ของประเทศไทยพบแร่ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๙๖,๗๓๐ ตารางกิโลเมตร (๖๐ ล้านไร่) หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๙ ของประเทศ ปริมาณทรัพยากรแร่ทั้งประเทศไทยมีประมาณ ๑๙ ล้านล้านตัน ประเมินมูลค่าได้นับหมื่นล้านล้านบาท ปัจจุบันมีเหมืองที่เปิดดำเนินการประมาณ ๕๖๙ แห่ง มีประทานบัตรที่ยังไม่สิ้นอายุประมาณ ๑,๐๕๐ แปลง พื้นที่ประทานบัตรรวมทั้งสิ้นประมาณ ๒๐๑,๔๓๙ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๒ ของพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ มีการผลิตแร่ประมาณ ๔๐ ชนิด มูลค่าผลผลิตแร่ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาประมาณ ๖๗,๘๔๐ ล้านบาทต่อปี ผลผลิตแร่ที่สำคัญของไทย ได้แก่ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ถ่านหิน ลิกไนต์ ยิปซัม ตามลำดับ และสามารถสร้างมูลค่าผลผลิตมวลรวมของประเทศจากภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ หลายแสนล้านบาทต่อปี

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนา ปรับปรุง และปรับเปลี่ยนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกิจการด้านแร่ครั้งสำคัญ โดยได้มีการนำกิจการระเบิดและย่อยหินตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเข้ามาควบคุมภายใต้พระราชบัญญัติแร่ เพื่อให้มีการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทำเหมืองและความปลอดภัย ประกอบกับมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำเหมืองใต้ดินโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ยังให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางจัดการทรัพยากรแร่ในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้รับรองสิทธิประชาชนและชุมชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ที่อาจมีผลกระทบจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยต้องมีการรับฟังความคิดเห็นก่อน และยังให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environmental Health Impact Assessment : EHIA) อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาของการบริหารจัดการแร่ของประเทศก็ยังขาดนโยบายหรือแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมที่คำนึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมในเชิงดุลยภาพ รวมถึงไม่มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่เชิงยุทธศาสตร์ เช่น การกำหนดเขตพื้นที่หรือชนิดแร่เพื่อการสงวน อนุรักษ์ หรือเพื่อใช้ประโยชน์ที่ชัดเจน ดังนั้น รัฐบาลปัจจุบันจึงมีนโยบายที่ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการบริหารจัดการแร่ทั้งระบบผ่านกลไกคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติในการเสนอยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การบริหาร

จัดการแร่เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ดุลยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

ภายใต้พลวัตรและการเปลี่ยนแปลงของโลกตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน รวมถึงในอนาคตที่หลักการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เศรษฐกิจโลก การแข่งขันเสรีทางการค้า การพัฒนาและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรม รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ จะส่งผลโดยตรงและทางอ้อมกับประเทศไทย หากประเทศไทยยังไม่มีการปรับตัวและเตรียมความพร้อมรับมือ ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยยังมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาว ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นผลให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายที่สำคัญและขาดบูรณาการ ทั้งในระดับนโยบายและการนำสู่การปฏิบัติ ถือเป็นการสูญเสียโอกาสและสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ รวมถึงการบริหารจัดการแร่ยังไม่มีกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ของการบริหารจัดการแร่ของประเทศที่ชัดเจน

สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการแร่ของประเทศที่ผ่านมาพบว่ามีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง และอุปสรรคมากกว่าโอกาส ต้องทำการปรับปรุงสถานการณ์ของสภาพแวดล้อมการบริหารจัดแร่ของประเทศ โดยกำหนดทางเลือกของแนวทางการดำเนินการดังนี้

(๑) เสริมจุดแข็งของการบริหารจัดการแร่ของประเทศในส่วนของการมีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติที่มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ชัดเจน สามารถบริหารจัดการแร่ของชาติให้สำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถกำหนดให้การทำเหมืองแร่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีและได้มาตรฐาน มีการกำกับ ดูแลติดตาม และตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ มีการควบคุมการพัฒนาแหล่งแร่ การทำเหมืองแร่ และผลกระทบที่เกิดจากการทำเหมืองแร่อย่างรัดกุมและเข้มงวด โดยเฉพาะผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๒) ลดจุดอ่อนของการบริหารจัดแร่ของประเทศ ดังนี้

- เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับข้อมูลด้านทรัพยากรแร่และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการแร่ให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ

- ปรับปรุงกระบวนการขออนุญาตอาชญาบัตร ประทานบัตร การขอต่ออายุประทานบัตรและใบครอบครองแร่ ซึ่งที่ผ่านมามีหลายขั้นตอนและเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน เช่น กรมทรัพยากรธรณี กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรมป่าไม้ กรมศิลปากร เป็นต้น ประกอบกับนโยบายและข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องกัน ทำให้บางขั้นตอนมีความความซับซ้อนและเกิดความล่าช้า เช่น กระบวนการพิจารณาอนุมัติให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าไม้ กระบวนการรับฟังความคิดเห็น กระบวนการทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น

- เชื่อมโยงและส่งเสริมการบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านทรัพยากรแร่และการปฏิบัติร่วมกันของทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- เร่งดำเนินการเพิ่มเติมปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพในการทำหน้าที่เฝ้าระวัง ควบคุม และระงับยับยั้งการทำเหมืองที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างทันท่วงที เพื่อควบคุมดูแลการทำเหมืองให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัยและเป็นที่พึ่งทางออกให้กลุ่มผู้มีความวิตกกังวลหากเกิดผลกระทบขึ้น

(๓) ใช้โอกาสในการบริหารจัดการแร่ของประเทศ

- การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีและนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นโอกาสให้กิจการเหมืองแร่สามารถส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประเทศเศรษฐกิจ การนำทรัพยากรแร่มาใช้ประโยชน์จะมีส่วนช่วยสนับสนุนและเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ภาคเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

- การปฏิรูปกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมตัดสินใจในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศ ซึ่งจะทำให้สามารถสะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และยังสามารถลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่กับผู้ประกอบการทำเหมืองแร่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่การตัดสินใจซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

- การใช้โอกาสของการมีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวและการสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น

(๔) ลดปัจจัยคุกคามและความเสี่ยงต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการแร่ของประเทศ ดังนี้

- กำหนดนโยบายเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาประเทศในการนำทรัพยากรแร่ให้มีความชัดเจน โดยต้องมีการวางแผนในเชิงชนิดแร่และเชิงพื้นที่ และช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการที่จะนำทรัพยากรแร่ขึ้นมาใช้ให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด การกำหนดและการจำแนกการใช้ประโยชน์พื้นที่ เช่น การกำหนดเขตพื้นที่หรือชนิดแร่เพื่อการสงวน อนุรักษ์ หรือเพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่สำหรับการเกษตรกรรม พื้นที่ที่สมควรอนุรักษ์ไว้เป็นพื้นที่ป่าที่ไม่ควรอนุญาตให้ทำเหมืองแร่ พื้นที่สำหรับการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น

- ระบบการบริหารจัดการแร่และการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการทำเหมืองของภาครัฐต้องมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบคลายความวิตกกังวล และมีความเชื่อใจในการดำเนินงานของภาครัฐ

- ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกบการทำเหมืองในกระบวนการทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และไว้วางใจการดำเนินงานของภาครัฐและผู้ประกอบการ

๑.๒ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

๑.๒.๑ ความสอดคล้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกกับร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกมีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) โดยตรงจำนวน ๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญได้แก่

๑) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๓) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๑.๒.๒ ความสอดคล้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกกับแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการกำหนดโดยพิจาณาความสอดคล้องกับแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน หรือ แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ที่ได้มีการอนุมัติให้ใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ โดยมีเป้าหมายพิทักษ์รักษาพื้นที่ป่าไม้ให้มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ให้ได้พื้นที่ป่าไม้อย่างน้อย ๔๐% ของพื้นที่ประเทศภายใน ๑๐ ปี และกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

๑) เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามที่เป้าหมายกำหนดไว้ภายใน ๑ ปี

๒) เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน ภายใน ๒ ปี

๓) เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายทั่วทั้งประเทศให้มีสภาพที่สมบูรณ์ภายใน ๒ - ๑๐ ปี

๑.๒.๓ ความสอดคล้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกกับข้อเสนอของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการกำหนดโดยพิจาณาความสอดคล้องกับข้อเสนอของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เช่น ข้อเสนอในรายงานการศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ของชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ รายงานการศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเพื่อการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ และการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๒.๔ ความสอดคล้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกกับข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการกำหนดโดยพิจาณาความสอดคล้องกับข้อเสนอ ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เช่น วาระปฏิรูปที่ ๑๑ : ปฏิรูปที่ดินและการจัดการที่ดิน วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ข้อเสนอการปฏิรูปเร็ว

๑.๒.๕ ความสอดคล้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกกับข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการกำหนดโดยพิจาณาความสอดคล้องกับข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับรายงานสรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และรายงานของคณะกรรมการบูรณ าการเร่งรัดการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้ของชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ รวมถึงรายงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๖ ความสอดคล้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการกำหนดโดยพิจาณาความสอดคล้องกับแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ในหลายยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๗ ความสอดคล้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกกับข้อเสนอของกระทรวงกลาโหม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการกำหนดโดยพิจาณาความสอดคล้องกับข้อเสนอของกระทรวงกลาโหมในรายงาน กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

๒. เรื่องและประเด็นปฏิรูป เรื่อง ทรัพยากรทางบก

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ทรัพยากรทางบกประกอบด้วยทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรดิน และทรัพยากรแร่ ซึ่งจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นฐานการพัฒนาประเทศในทุกด้าน เนื่องจากทรัพยากรเหล่านี้สามารถอำนวยประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ และยังมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนในสังคม อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาทรัพยากรเหล่านี้ได้ถูกใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสมทำให้ทรัพยากรบางชนิดเสื่อมโทรมหรือหมดไป อีกทั้งยังขาดแผนและการปฏิบัติตามแผนที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครอง รักษา ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและไม่เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกได้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศในระยะยาวตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ที่ว่า *“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”* แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐและประชาชนอย่างชัดเจนในการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ และได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ดังนั้น การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในเรื่องและประเด็นปฏิรูปทรัพยากรทางบกจึงมีความมุ่งหวังที่จะรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรทางบกให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคม เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองรักษาและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางบกที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

๑.๑) ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับความสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์

๑.๒) สามารถหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของชาติอย่างยั่งยืน

๑.๓) มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึงดุลยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

๑.๔) ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่ามีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ

๒) ทรัพยากรดิน

๒.๑) ประเทศไทยมีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒.๒) ที่ดินทางการเกษตรมีความสมบูรณ์และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒.๓) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๓) ทรัพยากรแร่

๓.๑) ประเทศมีความมั่นคงของฐานทรัพยากรแร่เพื่อการพัฒนาประเทศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓.๒) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่มีความเหมาะสม เป็นธรรม และคำนึงถึงดุลยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน

๓.๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่อย่างเหมาะสม

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

๑.๑) สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศเพิ่มขึ้น

๑.๒) อัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้และการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง

๑.๓) พื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

๑.๔) พื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง

๑.๕) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศเพิ่มขึ้น

๒) ทรัพยากรดิน

๒.๑) มีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและมีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

๒.๒) ขนาดของที่ดินเกษตรอินทรีย์ของประเทศเพิ่มขึ้น

๒.๓) ขนาดของที่ดินที่มีผลกระทบจากการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมลดลง

๓) ทรัพยากรแร่

๓.๑) ประเทศมีข้อมูลแสดงพื้นที่ศักยภาพแร่และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองที่เหมาะสมยั่งยืน

๓.๒) สัดส่วนสถานประกอบการที่ได้มาตรฐานการประกอบการหรือมาตรฐานอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพของประชาชน เพิ่มขึ้น

๓.๓) จำนวนกลไกของการติดตาม ตรวจสอบ กำกับดูแล และการเฝ้าระวังที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๔) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่อย่างเหมาะสม รวมทั้งการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตาราง ขั้นตอนการดำเนินการ

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

รัฐบาลปัจจุบันได้พยายามหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจังและเกิดผลสัมฤทธิ์มากกว่าช่วงที่ผ่านมา สังเกตได้จากในช่วง ๔๑ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๖) พื้นที่ป่าไม้ลดลงประมาณ ๓๖.๔๕ ล้านไร่ หรือเฉลี่ยปีละประมาณ ๘.๙ แสนไร่ ในขณะที่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือในช่วงรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา พบว่ามีการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดประมาณ ๑๑๐,๕๙๕ ไร่ หรือเฉลี่ยปีละประมาณ ๓๖,๘๖๕ ไร่ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับช่วงก่อนหน้าโดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้น้อยที่สุดตั้งแต่มีการรายงานข้อมูลของกรมป่าไม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาดของเจ้าหน้าที่ป่าไม้โดยการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ของฝ่ายความมั่นคง อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างเด็ดขาด ในขณะเดียวกัน ผลจากนโยบายการปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการยุบหน่วยงานที่มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และบริการประชาชนในระดับภูมิภาคคือป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอ แม้ว่าในปัจจุบันได้โอนภารกิจดังกล่าวในบางส่วนให้กับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดซึ่งมีภารกิจหลักหลายประการเกี่ยวกับการบริหารจัดการและบริการประชาชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้การบริการประชาชนและการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้รับผลกระทบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเข้าถึงการบริการภาครัฐของประชาชนในท้องถิ่นยากขึ้นและไม่เอื้อต่อการบริการและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับขวัญกำลังใจของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเกิดจากการสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้งบุคลากรด้านทรัพยากรป่าไม้ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งสวัสดิการของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าที่ปฏิบัติงานคุ้มครอง รักษา ทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนามยังไม่เหมาะสมเมื่อเทียบกับบุคลากรในสายงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ โดยประกอบด้วย ๕ กิจกรรมย่อยของการปฏิรูป

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. ประเทศไทยมีหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงในการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ

๒. มีหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตให้กับประชาชนและการบริการอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรป่าไม้มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้ มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และได้รับความเป็นธรรมในการสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ

๔. สวัสดิการของบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าที่ปฏิบัติงานคุ้มครอง รักษา ทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนามมีความเหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ และไม่น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								สะดวกในการพิจารณาอนุญาตให้กับประชาชนและการบริการอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ - บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรป่าไม้มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้ มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และได้รับความเป็นธรรมในการสรรหาการบรรจุและการแต่งตั้ง - สวัสดิการของบุคคลากรหรือ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าปฏิบัติงานคุ้มครองรักษา ทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนามมีความเหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ และไม่น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน	
๑.๑.๑ ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาศักยภาพของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ศปป.๔ กอ.รมน.) ให้มีศักยภาพในการสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องจากรัฐบาลปัจจุบัน	[redacted]																				<u>หลัก</u> ศปป.๔ กอ.รมน. กอ.รมน.ภาค กอ.รมน.จังหวัด <u>สนับสนุน</u>	๓๒๓.๒๒	เงินงบประมาณ	- ศปป.๔ กอ.รมน. มีศักยภาพในการสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องจากรัฐบาลปัจจุบันโดยเฉพาะ	- โครงสร้างที่ปรับปรุงของ ศปป.๔ กอ.รมน. ได้รับการอนุมัติภายใน ๑ ปี - มีหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าประจำแต่ละภาค

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					ทส. กห. ก.พ.ร.			อย่างยิ่งกรณีของการบุกรุกรายใหญ่หรือผู้มีอิทธิพล - หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างชัดเจนโดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง	(ฉก.ปปม.) โดยมีเจ้าหน้าที่สายงาน กอ.รมน. สนธิกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้, ตำรวจ, ฝ่ายปกครอง, และฝ่ายกฎหมาย เข้าปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทยได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ภายใต้การควบคุม อำนวยการ ประสานงาน และกำกับดูแลของ ศปป.๔ กอ.รมน. - อัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง - รายงานการประเมินผลการดำเนินงานตาม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									โครงสร้างที่ปรับปรุง
๑.๑.๒. ปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีศักยภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ	[redacted]																				หลัก ทส. สนับสนุน ก.พ.ร. ตร. กห. มท.	๙๐	เงินงบประมาณ	- มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่มีศักยภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ และสามารถรองรับการถ่ายโอนภารกิจจาก ตร. อย่างมีประสิทธิภาพ - หยุดยั้งและ	- โครงสร้างที่ปรับปรุงของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุมัติภายใน ๒ ปี - จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม - พื้นที่ป่าไม้ที่ได้ดำเนินการทวงคืนจากผู้กระทำผิดกฎหมาย - อัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างชัดเจนโดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง	- รายงานการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงสร้างที่ปรับปรุง
๑.๑.๓ พัฒนาศักยภาพหรือปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ปฏิบัติงานในจังหวัดให้สามารถสนับสนุนการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตให้กับประชาชนและการบริการอื่นๆ	[redacted]																				หลัก ทส. สนับสนุน ก.พ.ร.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปฏิบัติงานในจังหวัดสามารถสนับสนุนการอำนวยความ	- โครงสร้างที่ปรับปรุงของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปฏิบัติงานในจังหวัดได้รับการอนุมัติภายใน ๑ ปี ๖ เดือน - รายงานการประเมินผลการดำเนินงานตาม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								สะดวกในการพิจารณาอนุญาตให้กับประชาชนและการบริการอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ	โครงสร้างที่ปรับปรุง - ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มาติดต่อ
๑.๑.๔ ปรับปรุงและพัฒนาระบบการเข้าสู่ตำแหน่งของบุคลากรแต่ละระดับในองค์กรภาครัฐด้านทรัพยากรป่าไม้บนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาล ความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้ และความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส. (ปม. อส. ทช.) <u>สนับสนุน</u> ก.พ.	๒	เงินงบประมาณ	การสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้งบุคลากรด้านทรัพยากรป่าไม้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในทุกมิติ และได้บุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้ และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน	- มีกลไกทางนโยบายหรือกฎหมายในการสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้งบุคลากรด้านทรัพยากรป่าไม้ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในทุกมิติ และได้บุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้ และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน - การแต่งตั้งบุคคลให้รับตำแหน่งระดับชำนาญ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									การพิเศษขึ้นไปมีการแสดงเหตุผลที่ชัดเจนถึงความเหมาะสมของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง - มีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะในแต่ละลักษณะงานของตำแหน่งบุคคลด้านทรัพยากรป่าไม้ เพื่อรองรับการสรรหา บรรจุ และแต่งตั้งบุคลากรด้านทรัพยากรป่าไม้ที่ตรงกับลักษณะงานและได้บุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้
๑.๑.๕ ปรับปรุงและพัฒนาสวัสดิการของบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าที่ปฏิบัติงานคุ้มครอง รักษา ทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนามอย่างเหมาะสม	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่าง	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบ	สวัสดิการของบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าที่ปฏิบัติงาน	มีกลไกทางนโยบายหรือกฎหมายในการปรับปรุงและพัฒนาสวัสดิการของบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๑ พัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					<u>สนับสนุน</u> ก.พ. ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เหมาะสม	ประมาณ	คุ้มครอง รักษาทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนามมีความเหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ และไม่น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน	พิทักษ์ป่าที่ปฏิบัติงานคุ้มครอง รักษาทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนาม - สวัสดิการของบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าที่ปฏิบัติงานคุ้มครอง รักษาทรัพยากรป่าไม้ในภาคสนามได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากขึ้น และไม่น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๒ พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

กฎหมายหลักเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทยมีหลายฉบับ แต่ละฉบับจะมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน ครอบคลุมทั้งการป้องกัน ปราบปราม คุ้มครองรักษา หรือส่งเสริม แต่โดยส่วนใหญ่จะเน้นการคุ้มครองหรือป้องกันมากกว่าการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ หรือ กฎหมายบางฉบับเป็นอุปสรรคต่อการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนสร้างป่าปลูกเชิงเศรษฐกิจในที่ดินของตนเอง และกฎหมายหลักที่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังมีข้อจำกัดในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าอนุรักษ์ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติหรือมาตรการในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ที่ผ่านมาการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายจำนวน ๕ ฉบับ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ ดังนี้

- ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ
- ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ
- ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ
- ปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และ อนุบัญญัติให้ทันต่อสถานการณ์และไม่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้
- ปรับปรุงพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อป้องกันการออกเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินโดยมิชอบในเขตป่าไม้ของรัฐ (เช่น ปรับปรุงมาตรา ๘ วรรค ๔ และมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง)

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี ๖ เดือน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๒)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบระมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๒ พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้	■	■	■	■	■	■															ทส. มท.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๒ พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒.๑ ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ	■	■	■	■	■	■															<u>หลัก</u> ทส. (ปม.) <u>สนับสนุน</u> กค. กษ. มท. พม. กห. และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณากฎหมาย	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ ได้มีการประกาศใช้	การประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ
๑.๒.๒ ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ					■	■															<u>หลัก</u> ทส. (อส.) <u>สนับสนุน</u>	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่าง	เงินงบประมาณ	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. .... และอนุบัญญัติได้มีการ	การประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๒ พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณากฎหมาย	เหมาะสม		ประกาศใช้	
๑.๒.๓ ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ																					<u>หลัก</u> ทส. (อส.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณากฎหมาย	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. .... และอนุบัญญัติได้มีการประกาศใช้	การประกาศใช้พระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๒ พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒.๔ ปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และ อนุบัญญัติให้ทันต่อสถานการณ์และไม่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้	■	■	■	■	■	■															<u>หลัก</u> ทส. (ปม.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณากฎหมาย	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และอนุบัญญัติได้รับการปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์และไม่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และมีการประกาศใช้	การประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และอนุบัญญัติที่ได้ปรับปรุง
๑.๒.๕ ปรับปรุงพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อป้องกันการออกเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินโดยมิชอบในเขตป่าไม้ของรัฐ (เช่น ปรับปรุงมาตรา ๘ วรรค ๔ และมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง)	■	■	■	■	■	■															<u>หลัก</u> มท. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินได้มีการปรับปรุงเพื่อป้องกันการออกเอกสารแสดงสิทธิ	การประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินที่ได้มีการปรับปรุง

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๒ พัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการหยุดยั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณากฎหมาย			ในที่ดินโดยมิชอบในเขตป่าไม้ของรัฐ	

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๓ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่

จากรายงานข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้พบว่า พื้นที่ป่าไม้ลดลงในช่วง ๔๔ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๑๖ – ๒๕๕๙) ประมาณ ๓๖.๓๙ ล้านไร่ หรือเฉลี่ยปีละประมาณ ๘๒๗,๐๙๓ ไร่ และมีแนวโน้มลดลง โดยเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จะพบว่า การเปลี่ยนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็นสองช่วง เนื่องจากมาตราส่วนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมระยะเวลา ๒๖ ปี พื้นที่ป่าลดลงจาก ๑๓๙ ล้านไร่ เหลือ ๘๑ ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าประมาณ ๒.๒ ล้านไร่ต่อปี และช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๑๗ ปี พื้นที่ป่าลดลงจากประมาณ ๑๐๖.๓๒ ล้านไร่ เหลือ ๑๐๒.๑๗ ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าประมาณ ๒.๔ แสนไร่ต่อปี จากการลดลงของพื้นที่ป่าจำนวนมากในระยะเวลาที่ผ่านมามีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่าไม้และสถานภาพของพืชและสัตว์หลายชนิด โดยบางชนิดได้สูญพันธุ์ไปแล้วและบางชนิดเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ หายาก และถูกคุกคาม รวมถึงเป็นสาเหตุสำคัญในการเกิดภัยธรรมชาติของประเทศ เช่น ภัยแล้ง และอุทกภัย

สาเหตุหลักของการลดลงของพื้นที่ป่า (Deforestation) และการทำให้ป่าเสื่อมโทรม (Degradation) โดย UN-REDD (๒๐๑๓) พบว่า ปัจจุบันจำนวนประชากรในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชนมีความต้องการใช้ประโยชน์จากป่าไม้มากขึ้นจนเกินขีดความสามารถที่รองรับได้ โดยมีการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การใช้พื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับท่องเที่ยว โดยสร้างเป็นสถานที่พักผ่อน สถานที่ตากอากาศ สนามกอล์ฟ รวมถึงการซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไร เป็นต้น

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการเชิงพื้นที่ทั้งระบบ และมีการนำเทคโนโลยีมาติดตามตรวจสอบอย่างทันการณ์ รวมทั้งสร้างมาตรการป้องกันอย่างยั่งยืนด้วย

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างชัดเจนโดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๓ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่																					ทส. มท. กษ. วท.	ตามข้อมูลรายกิจกรรม	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ	หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างชัดเจนโดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม
๑.๓.๑ กำหนดและมอบหมายผู้รับผิดชอบทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้เชิงบูรณาการไม่ให้มีการบุกรุกทำลาย (ประกอบด้วย อธิบดี/ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการสำนักและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง)																					<u>หลัก</u> ทส. มท. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานอื่นที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐ	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	- พื้นที่ป่าไม้ของรัฐทุกแห่งมีการกำหนดและมอบหมายผู้รับผิดชอบทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค - หยุดยั้งและ	- เอกสารการกำหนดและมอบหมายงานทุกปี - อัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ในการกำกับดูแลของผู้ที่ได้รับการกำหนดและมอบหมายงานจะต้องมีอัตราไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๓ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างชัดเจนโดยมีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ไม่มากกว่าปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มลดลง	
๑.๓.๒ ติดตามและตรวจสอบสภาพป่าไม้โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ บันทึกข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) และดำเนินการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงอย่างทันท่วงที (๑ เดือนในพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุก และ ๓ เดือนในพื้นที่อื่นๆ)	[redacted]																				หลัก ทส. (ปม. อส. ทช.) มท. วท. สนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓๗	เงินงบประมาณ	- มีฐานข้อมูลสถานภาพทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) และดำเนินการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงอย่างทันท่วงที - มีการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล	- มีหน่วยงานที่มีภารกิจติดตาม ตรวจสอบ และสนับสนุนการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลสถานภาพทรัพยากรป่าไม้ฯ ในการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้มีการบุกรุกทำลายอย่างมีประสิทธิภาพ - มีฐานข้อมูลสถานภาพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๓ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								สถานภาพทรัพยากรป่าไม้ฯ ในการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้มีการบุกรุกทำลายอย่างมีประสิทธิภาพ	ทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) และดำเนินการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงอย่างทันท่วงที - มีการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลฯ เพื่อการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้มีการบุกรุกทำลายอย่างมีประสิทธิภาพ
๑.๓.๓ พัฒนาและขยายผลระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart patrol) มาใช้ป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม. อส. ทช.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๙๕๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ	มีการป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพโดยพัฒนาและขยายผลระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ	- ทุกกลุ่มป่าอนุรักษ์มีการพัฒนาและขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม (อส.) - ทุกกลุ่มป่าสงวนแห่งชาติ มีการพัฒนาและขยายผลอย่าง

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๓ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								(Smart patrol)	เป็นรูปธรรม (ปม.) - ทุกกลุ่มป่าชายเลนมีการพัฒนาและขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม (ทช.)
๑.๓.๔ พัฒนาและขยายผลพื้นที่กันชนรอบเขตป่าไม้																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม. อส. ทช.) มท. กษ. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๖๐.๐๐ (อส.) ๒๑๐.๐๐ (ปม.)	เงินงบประมาณ	,มีการพัฒนาและขยายผลพื้นที่กันชนรอบเขตป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม	- จำนวนพื้นที่กันชนรอบเขตป่าไม้เพิ่มขึ้น - หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รอบเขตพื้นที่กันชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ส่งเสริมการจัดทำระบบวนเกษตร/และจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ในที่ดินทำกินของชุมชนรอบพื้นที่ป่า (๖๕ แห่ง) (ปม.)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๓ หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้เชิงพื้นที่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๕ จัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้เพื่อการตัดสินใจบริหารจัดการในทุกมิติ																					หลัก ทส. (ปม. อส. ทช.) กษ. วท. สนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๒.๐๐	เงินงบประมาณ	มีแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทที่เหมาะสมสำหรับการตัดสินใจบริหารจัดการที่ดินป่าไม้ในทุกมิติ	มีแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทเพื่อการตัดสินใจบริหารจัดการในทุกมิติ

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีพื้นที่ที่ยังคงมีสภาพป่าไม้ประมาณ ๑๐๒.๑๗ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๘ ของพื้นที่ประเทศ ในขณะที่ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) นโยบายป่าไม้แห่งชาติ (เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) กำหนดเป้าหมายให้มีพื้นที่ป่าไม้ในประเทศทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ โดยประกอบด้วยป่าเพื่อการอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศและป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อีกไม่น้อยกว่า ๒๗.๒๔ ล้านไร่

การกำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศอย่างชัดเจนโดยคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้กำหนดจากการบูรณาการหลักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บนพื้นฐานหลักการใช้ที่ดิน หลักการจัดการป่าไม้ และหลักการจัดการลุ่มน้ำ และได้จำแนกป่าไม้ออกเป็น ๒ ประเภทตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

- ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายากและป้องกันภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น น้ำท่วมและการพังทลายของดิน ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และนันทนาการของประชาชน (ป่าต้นน้ำลำธาร อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ และเขตอนุรักษ์อื่นๆ ทางด้านปกป้องสิ่งแวดล้อม) และ
- ป่าเพื่อเศรษฐกิจ กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่าเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามเป้าหมายพื้นที่ป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศไทย กำหนดอย่างชัดเจนบนข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการ และสถานการณ์ประเทศเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่ง ณ ขณะนั้น เป้าหมายพื้นที่ป่าไม้ที่กำหนดได้กำหนดบนพื้นฐานพื้นที่ป่าในที่ดินของรัฐภายใต้กฎหมายแต่ละฉบับ และป่าเพื่อเศรษฐกิจได้มุ่งเน้นไปยังพื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบเนื้อไม้ในเขตที่กำหนดให้ใช้ประโยชน์ได้และสามารถอนุญาตให้สัมปทานทำไม้กับภาคเอกชน แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการยกเลิกสัมปทานทำไม้ในป่าธรรมชาติแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๒ ดังนั้น การใช้ประโยชน์ในรูปแบบเนื้อไม้จึงมุ่งไปยังพื้นที่ไม้จากสวนป่าเพื่อเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามยังไม่มีผลงานวิจัยที่แสดงถึงความเหมาะสมของ “ร้อยละ ๔๐” ภายใต้บริบทประเทศในปัจจุบัน (ขวัญชัย, ๒๕๕๙, ขวัญชัย, ๒๕๖๐)

จากข้อมูลข้างต้น แผนการปฏิรูปประเทศฉบับนี้ จึงมีความมุ่งหวังที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของชาติ ให้มีอย่างน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ภายใต้บริบทของสถานการณ์ประเทศในปัจจุบัน และการมุ่งสู่ปัจจัยของความสำเร็จในการเพิ่มพื้นที่ป่าให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ ๑) การทำให้ป่าเสื่อมโทรมหรือเขาหัวโล้นในที่ดินป่าไม้ของรัฐเปลี่ยนเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่มีลักษณะสมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดในปัจจุบัน ๒) การเพิ่มสวนป่าเศรษฐกิจนอกเขตป่าไม้ของรัฐ และในเขตป่าไม้ของรัฐที่ได้รับอนุญาต และ ๓) การหยุดยั้งการลดลงของพื้นที่ป่าของรัฐที่เกิดจากการบุกรุกอย่างผิดกฎหมาย โดยสรุปกรอบแนวทางการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้จำแนกตามประเภทของป่าตามนโยบายได้ดังนี้

๑) ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายาก และป้องกันภัยธรรมชาติต่างๆ หรือมีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม หรือมีจุดเด่นเฉพาะตัว ซึ่งในการจัดการป่าเพื่อการอนุรักษ์ต้องอาศัย

พื้นฐานทางนิเวศวิทยาเป็นหลักสำคัญโดยมีหลักการที่สำคัญ คือ ให้คงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยพยายามให้กระทบต่อระบบธรรมชาติน้อยที่สุดเพื่อรักษาดุลยภาพ (dynamic equilibrium) ของระบบเอาไว้ การใช้ประโยชน์จึงควรกระทำเท่าที่จำเป็นตามศักยภาพของพื้นที่ (carrying capacity) เท่านั้น ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และนันทนาการของประชาชน

ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๐) พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ที่ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติ พื้นที่เตรียมการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เตรียมการเขตห้ามล่าสัตว์ป่า มีประมาณร้อยละ ๒๒ ของพื้นที่ประเทศ แต่อย่างไรก็ตามในพื้นที่เหล่านี้บางส่วนมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมหรือภูเขาหัวโล้นอยู่ด้วย ทำให้พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ที่สมบูรณ์ที่แท้จริงมีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ ๒๒ ของพื้นที่ประเทศ ดังนั้นหากสามารถฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมหรือภูเขาหัวโล้นในเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์ได้สำเร็จทั้งหมดแล้ว ประเทศไทยจะต้องเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์อีกไม่น้อยกว่า ๑๐.๓๓ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓.๑๙ ของพื้นที่ประเทศ จึงจะบรรลุเป้าหมายที่นโยบายกำหนดให้มีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ หรือ ประมาณ ๘๐.๘๘ ล้านไร่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐) ดังนั้นจึงสามารถสรุปแนวทางการเพิ่มป่าเพื่อการอนุรักษ์จำนวน ๒ แนวทางที่สำคัญ คือ

- ฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมหรือภูเขาหัวโล้นโดยดำเนินการในพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญก่อน เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ไม่น้อยกว่าขอบเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ที่ได้ประกาศไว้แล้ว
- การนำพื้นที่ป่าอื่นๆ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ หรือ พื้นที่ป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ในส่วนที่มีลักษณะเป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ตามหลักวิชาการ เช่น แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ มาพิจารณาผนวกรวมกับพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงความจำเป็นของการจัดพื้นที่ป่าบางส่วนให้เป็นป่าชุมชนเพื่อเป็นแนวเขตกันชนของป่าเพื่อการอนุรักษ์อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนด้วย

๒) สวนป่าเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่สวนป่าที่กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่าเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ทั้งในที่ดินกรรมสิทธิ์ของเอกชนตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือที่ดินนอกเขตป่าไม้ของรัฐอื่นๆ และเขตป่าไม้ของรัฐที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ตามกฎหมาย และเขตพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์จะสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ

เมื่อวิเคราะห์สถานภาพด้านพื้นที่ป่าทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อเศรษฐกิจในปัจจุบันแล้ว พื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจคือพื้นที่สำคัญที่จะทำให้มีโอกาสบรรลุเป้าหมายพื้นที่ป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศไทยมากที่สุด

๓) ป่าชุมชน คือ พื้นที่นอกเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์ที่กรมป่าไม้ได้มีการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือพื้นที่อื่นของรัฐที่ประสงค์นำมาจัดตั้งป่าชุมชน และรวมถึงป่าชุมชนตามที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... เมื่อมีการประกาศใช้

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. ป่าเพื่อการอนุรักษ์ สวนป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชน มีจำนวนเพิ่มขึ้นที่สนองตอบต่อเป้าหมายของนโยบายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศไทย

๒.พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น

๓ อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น

๔. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศเพิ่มขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย																					ทส. วท. มท. กษ. กค. กห. พม. อก. พณ. สธ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ตามข้อมูลรายกิจกรรม	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	- ป่าเพื่อการอนุรักษ์ สวนป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน มีจำนวนเพิ่มขึ้น - อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น - ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศเพิ่มขึ้น	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม
๑.๔.๑ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้เชิงพื้นที่ - จำแนกพื้นที่และจัดทำแผนที่ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นเพื่อการ																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม. อส. ทช.)	พิจารณาจัดสรรงบประมาณ	- เงินงบประมาณ - เงิน	- มีแผนที่แสดงพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและภูเขา	- มีแผนที่แสดงพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นสำหรับการฟื้นฟู

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ฟื้นฟูทั้งประเทศ - ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน + กิจกรรมฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้น โดยดำเนินการในพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญก่อนแล้วดำเนินการในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป + กิจกรรมฟื้นฟูป่าในพื้นที่ทวงคืน + กิจกรรมเตรียมกล้าไม้ชุมชนเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่เป้าหมาย																					วท. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อย่างเหมาะสม	นอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	หัวโล้นสำหรับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ - ประชาชนส่วนใหญ่ทราบเขตฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ของประเทศและจังหวัด - ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ	ในประเทศไทย - มีเอกสารทางราชการที่แสดงการประกาศเขตฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ของประเทศและจังหวัดและมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบในรูปแบบต่างๆ - พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นที่ได้รับการฟื้นฟู ดังนี้ + ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นในพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ในเขตภาคเหนือและพื้นที่อื่นๆ ได้รับการฟื้นฟู

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									อย่างต่อเนื่อง ปีละไม่น้อยกว่า ๑๒๕,๐๐๐ ไร่ (อส.) + ป่าเสื่อมโทรมและภูเขาหัวโล้นในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง ปีละไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ ไร่ (ปม.) - ป่าชายเลนบริเวณดินเลน ที่เพิ่มหลังแนวป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งได้รับการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง (ทช.)
๑.๔.๒ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจ - กำหนดแผนการดำเนินงานระยะ ๕	[redacted]																				หลัก ทส. (ปม. อ.อ.ป.) สนับสนุน	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่าง	- เงินงบประมาณ - เงิน	ประเทศไทยมีพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจที่มีการบริหารจัดการที่	- พื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจที่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสมและยั่งยืน

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ปี โดยอาจพิจารณาจากยุทธศาสตร์และแผนงาน การส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร (พ.ศ. ๒๕๖๑ -๒๕๗๙) รวมทั้งนโยบายและแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง - ดำเนินการตามแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เหมาะสม	นอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	เหมาะสมและยั่งยืนเพิ่มขึ้น	- กลไกทางนโยบาย เช่น มติคณะรัฐมนตรีที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจได้รับการปรับปรุง - อ.อ.ป. ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มสวนป่าเศรษฐกิจในที่ดินเอกชนไม่น้อยกว่า ๒๕,๐๐๐ ไร่ต่อปี - ปม. ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มสวนป่าเศรษฐกิจในที่ดินเอกชนไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ต่อปี - ปม. ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มสวนป่าเศรษฐกิจโดย

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									อนุญาตให้ใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเสื่อมโทรม (ลุ่มน้ำ ชั้น ๓, ๔ และ ๕) และพื้นที่ที่ได้อนุญาตในโครงการของ คทช.
๑.๔.๓ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชน	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส. (ปม.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานอื่นที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐ	๑,๑๗๗.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓.๕๕ ของพื้นที่ประเทศ (ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕)	พื้นที่ป่าชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๑,๓๖๐ หมู่บ้าน

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน - สนับสนุนกล้าไม้สำหรับนำไปปลูกเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน (ปม.) - ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม. อส. ทช.) มท. กษ. กค. พม. กทม. สนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๕๐.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	ประเทศไทยมีพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ไร่	พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน
๑.๔.๕ สนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรครบวงจร เช่น - อุตสาหกรรมก่อสร้าง - อุตสาหกรรมเครื่องเรือนและผลิตภัณฑ์ไม้ - อุตสาหกรรมพลังงาน - อุตสาหกรรมโรงไฟฟ้าชีวมวล																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม.) อก. พณ. สธ. กค.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศเพิ่มขึ้น - อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น	- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคป่าไม้ของประเทศเพิ่มขึ้น - กลไกทางนโยบาย เช่น มติคณะรัฐมนตรี ได้รับการทบทวนหรือปรับปรุงให้เหมาะสม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๔ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- อุตสาหกรรมเยื่อและกระดาษ - อุตสาหกรรมการผลิตสารเคมีจากพืช - อุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ผลิตจากไม้ - อุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่ไมใช่ไม้ - อุตสาหกรรมสมุนไพร - อุตสาหกรรมอื่นๆ ในสวนป่าเศรษฐกิจ																					<u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			- มีกลไกทางนโยบาย เช่น มติคณะรัฐมนตรีที่เอื้อต่อการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรครบวงจร	- อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพร - พื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจและปริมาณผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองป่าไม้ (Forest Certification) เพิ่มขึ้น

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๕ ผลักดันพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นมรดกโลก

เป็นการนำเสนอพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติในประเทศไทยเพียง ๒ แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่-ห้วยขาแข้ง และ ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ดังนั้นในช่วงการดำเนินงานตามแผนปฏิรูปฯ จึงควรมีการพยายามเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

พื้นที่ป่าไม้ได้รับการประกาศให้อยู่ในเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list) เพื่อรับรองเป็นมรดกโลกไม่น้อยกว่า ๑ แห่ง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๕ ผลักดันพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นมรดกโลก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๕ ผลักดันพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นมรดกโลก																					หลัก ทส. สนับสนุน กต.	๒๔.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ	พื้นที่ป่าไม้ได้รับการประกาศให้อยู่ในเอกสารบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative list) เพื่อรับรองเป็นมรดกโลกไม่น้อยกว่า ๑ แห่ง	- มีรายงานวิเคราะห์ข้อดี/ข้อเสียของการขึ้นทะเบียนพื้นที่ป่าเป็นมรดกโลก และประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับ - คณะกรรมการมรดกโลกได้รับเอกสารเบื้องต้น (Tentative list) เพื่อนำเสนอขึ้นทะเบียนมรดกโลกไม่น้อยกว่า ๑ แห่ง
๑.๕.๑ เสนอพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นมรดกโลก																					หลัก ทส. สนับสนุน กต.	๑๑.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ	ตามข้อ ๑.๕	ตามข้อ ๑.๕

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๕ ผลักดันพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นมรดกโลก

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๕.๒ ผลักดันพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลก																					<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> กต.	๓.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ	ตามข้อ ๑.๕	ตามข้อ ๑.๕
๑.๕.๓ ผลักดันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นมรดกโลก																					<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> กต.	๑๐.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ	ตามข้อ ๑.๕	ตามข้อ ๑.๕ - มีพื้นที่เตรียมการผลักดันให้เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติไม่น้อยกว่า ๒ แห่ง

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๐) มีบุคคลครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตไม่น้อยกว่า ๑๕ ล้านไร่ โดยจำแนกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ตามกฎหมายและนโยบาย (อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และ สวนรุกขชาติ) ประมาณ ๕,๙๙๐,๒๖๙ ไร่ ซึ่งพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์เหล่านี้ประกอบด้วยผู้ครอบครองพื้นที่ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๖ จำนวน ๓,๖๕๑,๕๐๖ ไร่ และผู้ครอบครองพื้นที่หลังปี พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๖ (ผู้ครอบครองรายใหม่) จำนวน ๒,๓๓๘,๗๖๓ ไร่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐) ที่เหลืออีกประมาณ ๙ ล้านไร่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ และที่ดินป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

การที่มีการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนผู้ครอบครองมาโดยตลอด และพื้นที่บางแห่งได้มีการบุกรุกขยายพื้นที่เข้าไปในเขตป่าด้วย ในขณะที่กฎหมายและกลไกทางนโยบายในปัจจุบันไม่สามารถแก้ไขปัญหาผู้ครอบครองที่ดินป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กฎหมายหลักที่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังมีข้อจำกัดในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าอนุรักษ์ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติหรือมาตรการในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม อีกทั้งที่ผ่านมาการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ ในขณะที่มติคณะรัฐมนตรีมีจำนวนมากและมีเนื้อหาที่ขัดแย้งกันและมีประชาชนบางส่วนได้รับสิทธิประโยชน์จากกลไกหรือเครื่องมือในการแก้ปัญหาแล้ว อีกทั้งมีการขึ้นทะเบียนประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ บางส่วน แต่ยังเหลืออีกจำนวนมาก ซึ่งเมื่อรวบรวมมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งแก้ปัญหาที่ดินในเขตป่าไม้ หรือที่เกี่ยวข้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ แล้ว พบว่ามีไม่น้อยกว่า ๘ มติคณะรัฐมนตรี ที่ผ่านมานโยบายแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินป่าไม้ขาดความยั่งยืนและชัดเจนในทางปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมารัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาหลายประการ แต่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายที่มีลักษณะผ่อนปรนหรือบรรเทาปัญหาชั่วคราวเท่านั้น อีกทั้งยังมีลักษณะหวังผลทางการเมือง ในขณะที่ประชาชนมีความต้องการที่ดินป่าไม้เพื่อมาใช้ประโยชน์มากขึ้น ทำให้ปัญหาที่ดินป่าไม้มีความรุนแรงและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน ตัวอย่างนโยบาย ที่มีลักษณะเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาที่ดินป่าไม้ที่ผ่านมามีหลายประการ โดยนโยบายบางส่วนมีแนวทางที่พยายามใช้อำนาจทางการบริหารยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เป็นต้น

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. พื้นที่ป่าไม้ที่มีราษฎรครอบครองหรือใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมตามกฎหมาย

๒. พื้นที่ป่าไม้ที่มีการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีการจัดการที่เหมาะสม

๓. ผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ไม่เหมาะสมลดลง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้																					<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> มท. กษ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	- พื้นที่ป่าไม้ที่มีราษฎรครอบครองหรือใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมตามกฎหมาย - พื้นที่ป่าไม้ที่มีการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีการจัดการที่	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								เหมาะสม - ผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ไม่เหมาะสมลดลง	
๑.๖.๑ ออกมาตรการทางนโยบายหรือกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทั้งระบบ																					ทส. (ปม. อส. ทช.)	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	- มีมาตรการทางนโยบายหรือกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทั้งระบบ	- มาตรการทางนโยบายหรือกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทั้งระบบ
๑.๖.๒ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับ																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม.	๗๐๐.๐๐ (อส.)	เงินงบประมาณ	- พื้นที่ป่าไม้ที่มีราษฎรครอบครอง	พื้นที่ป่าไม้ที่มีราษฎรครอบครองหรือใช้

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้																					อส. ทช.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๔๘.๐๐ (ปม.)		หรือใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมตามกฎหมาย ตามเป้าหมายดังนี้ + พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ (ถ้ามีการปรับปรุงกฎหมาย	ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่ได้รับการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมตามกฎหมาย ตามเป้าหมายดังนี้ + พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ (ถ้ามีการปรับปรุงกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง) + พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง) + พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ไม่น้อยกว่า ๒ ล้านไร่ - ผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ไม่	๒๔๘๔ ไม่น้อยกว่า ๒ ล้านไร่ - ผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ไม่เหมาะสมลดลง

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๖ จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								เหมาะสมลดลง	
๑.๖.๓ เร่งรัดขยายผลการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)																					<u>หลัก</u> ทส.(ปม. สผ. ทช.) มท. กษ. กสส.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๕.๕๐ (ปี๖๒-๖๕)	เงินงบประมาณ	พื้นที่ป่าไม้ที่มีการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีการจัดการที่เหมาะสม	- ปริมาณผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อมลดลง (ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติม ใช้ประโยชน์พื้นที่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม) - มีการควบคุม และดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขการอนุญาตปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ไร่

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๗ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของแผนการปฏิรูปประสบความสำเร็จคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวทางประชารัฐ และการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมามีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ การพยายามให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมามีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม และมีบทบาทในการติดตาม และเฝ้าระวังเกี่ยวกับการบุกรุกทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงการมีส่วนร่วมตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ประเทศไทยมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวทางประชารัฐ และมีกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๗ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๗ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้																					<u>หลัก</u> ทส. พม. มท. กค. สงป. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ตามข้อมูลรายกิจกรรม	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	ประเทศไทยมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวทางประชารัฐ และมีกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม
๑.๗.๑ พัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวทางประชารัฐ																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม. อส. ทช.)พม. มท. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่	๕๐๐.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงิน	ประเทศไทยมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวทางประชารัฐ	- จำนวนเครือข่ายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ แห่ง (อส.) - จำนวนเครือข่ายป่าชุมชนได้รับการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๗ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					เกี่ยวข้อง		ช่วยเหลือ		ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพจำนวน ๖๘ จังหวัด (ปม.) - จำนวนเครือข่ายป้องกันไฟป่าและรสทป. ไม่น้อยกว่า ๕๕๐ เครือข่ายต่อปี (ปม.) - ตั้งศูนย์ประสานงานรุกขกร ๕ ศูนย์ (ปี ๖๑) และสร้างเครือข่ายรุกขกร ๔๐๐ เครือข่าย (จังหวัดละ ๑ เครือข่ายต่อปี) (ปม.) - จำนวนเครือข่าย ไม่น้อยกว่า ๒๔ จังหวัดชายฝั่งทะเล (ทช.) - ผลการดำเนินงานของเครือข่ายฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๗ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๗.๒ พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้																					<u>หลัก</u> ทส. (ปม. อส. ทช.) <u>สนับสนุน</u> กค. สงป.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	มีกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้นำร่องในแต่ละภูมิภาคและขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม	- พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์นำร่องไม่น้อยกว่า ๔ แห่ง มีกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ (อส.) - พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาตินำร่องไม่น้อยกว่า ๑ แห่ง มีกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ (ปม.)

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๘ จัดการสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

ปัจจุบันเกิดปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่าในหลายพื้นที่ ซึ่งเกิดจากสัดส่วนของจำนวนสัตว์ป่าและพื้นที่อาศัยไม่เหมาะสม เช่น กรณีของช้าง ลิง และ กระทิง เป็นต้น ทำให้มีการใช้พื้นที่ระหว่างคนและสัตว์ป่าซ้อนทับกันในบางช่วงเวลา มีผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน และพืชเกษตร เช่น ในพื้นที่กลุ่มป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด และกลุ่มป่าแก่งกระจาน-กุยบุรี ที่มีปัญหาเกี่ยวกับช้างป่า กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ที่กำลังเกิดปัญหาเกี่ยวกับกระทิง รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับลิงในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ทั้งหมดนี้นำไปสู่การสญเสียชีวิตของคนและสัตว์ป่าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงควรเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อลดผลกระทบต่างๆโดยเร็วที่สุด อีกทั้งการดำเนินการจัดการสัตว์ป่ายังไม่เกิดดุลยภาพของการพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. พื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง

๒. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง

๒. สัตว์ป่าได้รับการคุ้มครอง รักษา และใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๘ จัดการสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๘ จัดการสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ																					ทส. มท. กษ. กก. ททท.	๑,๓๓๑.๕๖๑๖	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	- พื้นที่ที่มีความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง - ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าลดลง - สัตว์ป่าได้รับการคุ้มครอง รักษา และใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม
๑.๘.๑ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน - แก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับ																					<u>หลัก</u> ทส.	๘๔๖.๐๑๑๖	- เงินงบประมาณ - เงิน	- มีพื้นที่ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จใน	- มีพื้นที่เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่าไม่

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๘ จัดการสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สัตว์ป่า เช่น ช้าง ลิง กระทิง ในพื้นที่นำร่องที่มีสถานภาพแตกต่างกัน - สร้างระบบขยายผลความสำเร็จไปในพื้นที่อื่นๆ																					<u>สนับสนุน</u> มท. กษ.		นอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่า - มีระบบขยายผลความสำเร็จไปในพื้นที่อื่นๆ	น้อยกว่า ๖ แห่ง - มีพื้นที่ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งคนกับสัตว์ป่าไม่น้อยกว่า ๓ แห่ง - มีระบบขยายผลความสำเร็จไปในพื้นที่อื่นๆ
๑.๘.๒ จัดทำแผนคุ้มครองดูแลชนิดสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองที่ใกล้สูญพันธุ์ - จัดทำแผนคุ้มครองดูแลชนิดสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองที่ใกล้สูญพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ชนิด																					<u>หลัก</u> ทส. (อส.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๐.๐๐	เงินงบประมาณ	มีแผนคุ้มครองดูแลชนิดสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองที่ใกล้สูญพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ชนิด	- แผนคุ้มครองดูแลชนิดสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองที่ใกล้สูญพันธุ์จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ชนิด ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการ - ผลการประเมินการปฏิบัติตามแผน

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๘ จัดการสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๘.๓ บริหารจัดการถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าเชิงพื้นที่ - การสำรวจและปรับปรุงถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า โดยการจัดการแหล่งน้ำและแหล่งขยายพันธุ์ให้เหมาะสม - การวางระบบฐานข้อมูลการบริการประชาชนด้านสัตว์ป่า (Wildlife System) - จัดทำมาตรฐานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า																					<u>หลัก</u> ทส. (อส. ปม.) <u>สนับสนุน</u> กก. ททท.	๓๙๒.๕๕ ๒๖๔.๕๕ ๒๘.๐๐ ๑๐๐.๐๐	- เงินงบประมาณ - เงินนอกงบประมาณ - เงินช่วยเหลือ	- พื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่ามีประสิทธิภาพในการรองรับชนิดและปริมาณสัตว์ป่าอย่างเหมาะสม - มีระบบฐานข้อมูลการบริการประชาชนด้านสัตว์ป่า (Wildlife System) ที่เหมาะสม - มีมาตรฐานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าและการประเมินผลพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าตามมาตรฐานที่กำหนด	- จำนวนพื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าทุกแห่งได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพในการรองรับชนิดและปริมาณสัตว์ป่าอย่างเหมาะสม - มีระบบฐานข้อมูลการบริการประชาชนด้านสัตว์ป่า (Wildlife System) ที่เหมาะสม - มีมาตรฐานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าและการประเมินผลพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าตามมาตรฐานที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๘ จัดการสัตว์ป่าเพื่อพัฒนาระบบนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๘.๔ ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเชิงอนุรักษ์และเชิงพาณิชย์																					<u>หลัก</u>	๔๓.๐๐	เงินงบประมาณ	มีการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเชิงอนุรักษ์และเชิงพาณิชย์อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	- มีการอนุรักษ์และสนับสนุนพ่อแม่พันธุ์สัตว์ป่าสายพันธุ์แท้ เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเชิงพาณิชย์ (นกปรอดหัวโขน)
- อนุรักษ์และสนับสนุนพ่อแม่พันธุ์สัตว์ป่าสายพันธุ์แท้ เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเชิงพาณิชย์ (นกปรอดหัวโขน)																					ทส. (อส. ปม. อสส.)	๕.๐๐			
- ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าสายพันธุ์ต่างประเทศเชิงพาณิชย์ (การดำเนินงานให้คำนึงถึงกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ด้วย)																					<u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒.๐๐			- จำนวนชนิดที่มีการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าสายพันธุ์ต่างประเทศเชิงพาณิชย์
- จัดทำศูนย์ศึกษาและช่วยเหลือสัตว์ป่า																						๓๖.๐๐			- มีศูนย์ศึกษาและช่วยเหลือสัตว์ป่า และผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๙ สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

การปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าบางประเด็นจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นกิจกรรมหรือแนวทางการปฏิรูปที่เหมาะสมและมีความเป็นได้สูงที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระยะ ๕ ปีของแผนการปฏิรูปและช่วงถัดไป ดังนั้นจึงได้กำหนดกรอบประเด็นการวิจัยและพัฒนาที่สำคัญเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

มีข้อมูลและนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทั้งระบบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๙ สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๙ สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า																					<u>หลัก</u> ทส. ศธ. วท. วช. สกว. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ตามข้อมูลรายกิจกรรม	เงินงบประมาณ	มีข้อมูลและนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม
๑.๙.๑ สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสมในแต่ละภูมิสังคม																					<u>หลัก</u> ทส. ศธ. วท. วช. สกว. <u>สนับสนุน</u>	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสมในแต่ละภูมิสังคมบนพื้นฐานงานวิจัย	ผลการวิจัยที่ได้ตามเป้าหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๙ สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				
๑.๙.๒ สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อประเมินสถานภาพและศักยภาพของพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและการป้องกันภัยธรรมชาติ																					<u>หลัก</u> ทส. ศธ. วท. วช. สกว. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม		ทราบสถานภาพและศักยภาพของพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารในลุ่มน้ำทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและการป้องกันภัยธรรมชาติ	ผลการวิจัยที่ได้ตามเป้าหมาย
๑.๙.๓ สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อประเมินมูลค่าทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในทุกมิติ เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในกิจกรรมการบริหารจัดการและการบังคับใช้กฎหมาย																					<u>หลัก</u> ทส. ศธ. วท. วช.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	- มีวิธีการประเมินมูลค่าทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าตามหลักวิชาการที่เหมาะสมกับสภาพป่าไม้และ	ผลการวิจัยที่ได้ตามเป้าหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๙ สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สกว. สนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			สัตว์ป่าในประเทศไทย - มีข้อมูลมูลค่าทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่ใช้สำหรับอ้างอิงในกิจกรรมการบริหารจัดการและการบังคับใช้กฎหมาย	
๑.๙.๔ สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาและสร้างนวัตกรรมการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าไม้ และการตลาดของผลิตภัณฑ์ครบวงจร	[redacted]																				หลัก ทส. ศธ. วท. วช. สกว. สนับสนุน	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการพัฒนาแหล่งพันธุกรรม นวัตกรรมการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าไม้ และข้อมูลการวิเคราะห์การตลาดของผลิตภัณฑ์ครบวงจรที่เป็นมิตรกับ	ผลการวิจัยที่ได้ตามเป้าหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๙ สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			สิ่งแวดล้อม	
๑.๙.๕ สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบและเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบสภาพพื้นที่ป่าไม้และสัตว์ป่า																					<u>หลัก</u> ทส. ศธ. วท. วช. สกว. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีระบบและเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบสภาพพื้นที่ป่าไม้และสัตว์ป่าที่เหมาะสม	ผลการวิจัยที่ได้ตามเป้าหมาย
๑.๙.๖ สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า																					<u>หลัก</u> ทส. ศธ. วท. วช.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพื่อ	ผลการวิจัยที่ได้ตามเป้าหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๑ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า: ๑.๙ สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สกว. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			การบริหารจัดการและพัฒนากลไกต่างๆ	
๑.๙.๗ สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้เหมาะสม																					<u>หลัก</u> ทส. ศธ. วท. วช. สกว. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีข้อมูลสำหรับการพิจารณาปรับปรุงนโยบายยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้เหมาะสม	ผลการวิจัยที่ได้ตามเป้าหมาย

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ประเทศไทยมีที่ดินทั้งหมด ๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๒๐.๖๙ ล้านไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ปัญหาด้านทรัพยากรดินที่สำคัญได้แก่การใช้ที่ดินไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทำให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงฐานข้อมูลดิน ความเหมาะสมของดิน แผนที่ดิน แผนที่ความเหมาะสมของดิน แผนที่สภาพการใช้ที่ดินให้มีความละเอียด ความถูกต้อง แม่นยำมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ทรัพยากรดินที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สามารถเรียกใช้งานได้โดยผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ จนนำไปสู่การกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับเกษตร ๔.๐ ด้วย นอกจากนี้ จะมีการนำร่องการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน เป็นการนำแผนการใช้ที่ดินที่ได้รับการปรับปรุงมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของเกษตรกร มีแผนดำเนินการครอบคลุมพื้นที่การเกษตรทั้งประเทศ รวม ๗๗ จังหวัด โดยนำร่อง จังหวัดละ ๑ แห่ง รวม ๗๗ แห่ง หลังจากมีการปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีความแม่นยำสูงจะดำเนินการนำร่องการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดทำฐานข้อมูลและวิเคราะห์ความเหมาะสมทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจในระดับตำบลและลุ่มน้ำ และมีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมต่างๆ ตามภารกิจกรมพัฒนาที่ดินจากสภาพปัญหาของพื้นที่ทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประเทศมีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่มีความถูกต้อง แม่นยำ และเป็นปัจจุบัน สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒) เกษตรกรสามารถนำข้อมูลแผนการใช้ที่ดินผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและช่องทางอื่นๆ ไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่การเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ทรัพยากรดิน																									
๒.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ																					กษ. มท. และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๒,๒๑๕.๐๐	เงินงบประมาณ	- ประเทศมีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่มีความถูกต้องแม่นยำ และเป็นปัจจุบัน สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ - เกษตรกรสามารถนำข้อมูลแผนการใช้ที่ดินผ่านระบบ	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและช่องทางอื่นๆ ไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่การเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่	
๒.๑.๑ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเพื่อรองรับเกษตร ๔.๐																					<u>หลัก</u> กษ. (พด.) มท. <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๑,๔๔๕.๐๐ (๐.๒๐ ล้านบาท /ตำบล)	เงินงบประมาณ	แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่สามารถเรียกใช้งานได้โดยผ่านเครือข่าย Internet จำนวน ๗,๒๒๕ ตำบล	- จำนวนแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลได้รับการปรับปรุง จำนวน ๗,๒๒๕ ตำบล - ร้อยละของเกษตรกรสามารถเรียกใช้ข้อมูลแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลผ่านเครือข่าย Internet เป็นไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐
๒.๑.๒ นำร่องการใช้แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลไปสู่การปฏิบัติ									[redacted]												หลัก กษ. (พด.) มท. สนับสนุน หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๗๗๐.๐๐ (๑๐.๐๐ ล้านบาท /แห่ง)	เงินงบประมาณ	มีการนำเอาแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลมาขยายผลหรือใช้ประโยชน์ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑ ตำบล/จังหวัด	- จำนวนพื้นที่เกษตรที่ได้รับการพัฒนาจากการนำเอาแผนการใช้ที่ดินมาใช้ประโยชน์ จำนวน ๒,๐๐๐ ไร่ - ร้อยละการเพิ่มขึ้นของผลผลิตการเกษตรของเกษตรกรที่นำแผนการใช้ที่ดินไปใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

นโยบายของรัฐบาล มีการกำหนดเป้าหมายเพิ่มพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี หรือเพิ่มขึ้นจาก ๒๑๓,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๕๖ เป็นไม่น้อยกว่า ๒๕๕,๖๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๕๙ โดยปริมาณสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี หรือเพิ่มขึ้นจาก ๗๑,๘๐๐ ตัน ในปี ๒๕๕๖ เป็นไม่น้อยกว่า ๘๖,๑๖๐ ตัน ในปี ๒๕๕๙ และมูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี หรือเพิ่มขึ้นจาก ๑,๙๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๖ เป็นไม่น้อยกว่า ๒,๒๘๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๙ นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายในการยกระดับ การพัฒนา ให้มีระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เทียบเท่ากับมาตรฐานในระดับภูมิภาคหรือระดับสากล อย่างน้อย ๑ มาตรฐาน ให้มีกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านหรือกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานรวม ๗๖๐ กลุ่ม

สำหรับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีแผนปฏิบัติการ มาตรการ แผนงานและโครงการของหน่วยงานต่างๆ บูรณาการร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ไปสู่การปฏิบัติ ใน ๕ มาตรการ ได้แก่ ๑) การเตรียมความพร้อม ๒) การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ๓) การรับรองมาตรฐาน และรับรองการผลิตด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ สนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ACT : IFOAM) ๔) การพัฒนาต่อยอดการผลิต การแปรรูป สู่การตลาด และ ๕) การสร้างความรู้ความเข้าใจสื่อสารประชาสัมพันธ์ จากการดำเนินงานภายใต้โครงการเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีกลุ่มเกษตรกรที่เป็นเครือข่ายและมีการตอบรับและสนับสนุนด้านเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น การขยายกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เพื่อดำเนินการกิจกรรมสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์จึงมีความสำคัญ

ดังนั้น การจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (Organic Zoning) เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย จะเป็นการขับเคลื่อน ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล และภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการดำเนินการด้านเกษตรอินทรีย์ โดยพิจารณาจากข้อมูลทางพื้นฐาน ข้อกำหนดต่างๆ ของการทำเกษตรอินทรีย์ การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ ร่วมกับกระบวนการตัดสินใจ เน้นการศึกษาเชิงลึกอย่างละเอียด เพื่อหาปัจจัย และตัวแปรที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์มากที่สุด ต่อเกษตรกร ประชาชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

จากเป้าหมายในการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์ของทั้งรัฐบาล และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนั้น การพัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกร ข้อมูลเชิงพื้นที่ การจัดการ ที่เป็นปัจจุบัน พื้นที่เป้าหมาย รวมถึงข้อมูลที่จำเป็นอื่นๆ อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน จัดการ ขับเคลื่อน ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล และภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการดำเนินการด้านเกษตรอินทรีย์ ให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์มากที่สุด ต่อเกษตรการ ประชาชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน เป็นการป้องกันการสูญเสียของหน้าดินด้วยจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินจากภัยธรรมชาติที่รุนแรงหากเกิดขึ้นจะส่งผลต่อความเสียหายภาคการเกษตร ครอบคลุมทุกภาคของประเทศ โดยข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ปี ๒๕๕๗ พบว่า จากแผนที่พื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินระดับรุนแรง จำนวน ๒๔.๔ ล้านไร่ พื้นที่เสี่ยงดังกล่าวหากเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของชั้นดิน ทำลายระบบนิเวศและชุมชนทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การเตรียมการเฝ้าระวังและป้องกันจะช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่การเกษตรได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องป้องกันการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่เสี่ยงรุนแรง โดยการจัดทำ

ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ปีละไม่น้อยกว่า ๑๒๐,๐๐๐ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) พื้นที่ทางการเกษตรมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการขยายพื้นที่เขตเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม

๒) พื้นที่การเกษตรในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	[redacted]																				กษ. มท.	๑๐,๔๐๕.๐๐	เงินงบประมาณ	- พื้นที่ทางการเกษตรมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการขยายพื้นที่เขตเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม - พื้นที่การเกษตรในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๒.๑ กิจกรรมจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์																					หลัก กษ. (พด.) สนับสนุน กษ. (กวก.) มท.	๔.๐๐ (ปี๒๕๖๑ ๒ ล้านบาท ปีต่อไปเป็นค่าดูแลรักษาระบบ ปีละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท)	เงินงบประมาณ	มีระบบข้อมูลเขตเกษตรอินทรีย์อย่างเหมาะสม	ร้อยละความสำเร็จในการจัดทำระบบฐานข้อมูลเขตเกษตรอินทรีย์ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี
๒.๒.๒ พัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์																					หลัก พด. สนับสนุน กษ. (กวก. กข. กป. ปศ. มม. ส.ป.ก.) มท.	๔.๐๐ (ปี๒๕๖๑ ๒ ล้านบาท ปีต่อไปเป็นค่าดูแลรักษาระบบ ปีละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท)	เงินงบประมาณ	มีระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่ครอบคลุมการเก็บข้อมูลเกษตรกร ที่ตั้งและพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐาน เพื่อจัดทำแผนที่แสดง	มีระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่ครอบคลุม จำนวน ๑ ระบบ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ครอบคลุมและสามารถใช้เชื่อมโยงตลาด	
๒.๒.๓ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน																					กษ. (ส.ป.ก.)	๕๐.๐๐	เงินงบประมาณ	เพิ่มจำนวนเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ และพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	มีพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินไม่น้อยกว่า ๔๕,๕๐๐ ไร่ (ปีละ ๙,๐๐๐ ไร่) มีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตปฏิรูปที่ดิน
๒.๒.๔ ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (ภายใต้แผนการผลิตและการตลาด																					หลัก กษ.	๙๖๙๖.๐๐	เงินงบประมาณ	พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์เพิ่มขึ้น	พื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์เพิ่มขึ้นจำนวน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ข้าวครบวงจร)																					(กข.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง			จำนวน ๑ ล้านไร่ และลดการใช้สารเคมี	๑ ล้านไร่
๒.๒.๕ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน																					<u>หลัก</u> กษ. (พด. สปก.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๖๕๑.๐๐ (๕,๔๓๐ บาท/ไร่)	เงินงบประมาณ	พื้นที่การเกษตรที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายได้รับการอนุรักษ์ดินและน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๒๐,๐๐๐ ไร่	- จำนวนพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายและดินถล่มได้รับการอนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๒๐,๐๐๐ ไร่ - ร้อยละพื้นที่การเกษตรที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินสามารถใช้ประโยชน์

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๒ ทรัพยากรดิน: ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ทางการเกษตรได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐

ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๑ เร่งรัดจัดทำพื้นที่ศักยภาพแร่ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. ประเทศมีแผนที่ศักยภาพแร่ แหล่งแร่ การจำแนกเขตศักยภาพแร่ และบัญชีทรัพยากรแร่ เพื่อการบริหารจัดการและเป็นฐานสำหรับการพัฒนาประเทศ

๒. ประเทศมีเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองบนหลักพื้นฐานศักยภาพแร่และมีการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ อย่างเหมาะสม และยั่งยืน

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๑ เร่งรัดจัดทำพื้นที่ศักยภาพแร่ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. ทรัพยากรแร่																									
๓.๑ เร่งรัดจัดทำพื้นที่ศักยภาพแร่และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง																					ทส. อก.	๘๘๐	เงินงบประมาณ		
๓.๑.๑ เร่งรัดการกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเหมืองแร่ของประเทศ - เร่งรัดประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ศักยภาพแร่และการประเมินสถานการณ์และพิจารณาขีดจำกัด รวมทั้งความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์พื้นที่ - เร่งรัดการพิจารณาเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองภายใต้แผนแม่บทบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นเขตเหมืองแร่เพื่อการทำเหมืองแร่ของการจัดทำแผนแม่บทฯ ระยะถัดไป																				ทส. (ทธ.) อก. (กพร.)	๖๐๐	เงินงบประมาณ	ประเทศมีเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองบนหลักพื้นฐานศักยภาพแร่และการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ อย่างเหมาะสมและยั่งยืน	จำนวนพื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเหมืองที่มีเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ (เนื้อที่ไม่น้อยกว่า ๒๕ ล้านไร่) ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศได้รับการประเมินและกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ เพื่อการจัดทำแผนแม่บทฯ ในระยะถัดไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๑ เร่งรัดจัดทำพื้นที่ศักยภาพแร่ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์แร่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมถึงหลักการการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการทำเหมืองตามความจำเป็น สอดคล้องกับความต้องการของอุปสงค์ อุปทาน และการพัฒนาประเทศ																									
๓.๑.๒ เร่งรัดจัดทำบัญชีทรัพยากรแร่ - เร่งรัดการจัดทำและปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรแร่และบูรณาการข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง - เร่งรัดสำรวจธรณีวิทยา ธรณีวิทยาแหล่งแร่ หรือธรณีฟิสิกส์ทั่วประเทศเพื่อให้ได้พื้นที่ศักยภาพแร่เพิ่มเติม - เร่งรัดประเมินปริมาณแร่สำรอง แหล่งแร่สำรอง และกำหนดพื้นที่	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส.(ทธ.) อก. (กพร.) <u>สนับสนุน</u> หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	๒๘๐	งบประมาณ	- ประเทศมีแผนที่ศักยภาพแร่ แหล่งแร่ การจำแนกเขตศักยภาพแร่ และบัญชีทรัพยากรแร่เพื่อการบริหารจัดการและเป็นฐานสำหรับการพัฒนาประเทศ	จำนวนพื้นที่ที่มีศักยภาพแร่ ได้รับการสำรวจและประเมินไม่น้อยกว่า ๒๓ พื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก

ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๑ เร่งรัดจัดทำพื้นที่ศักยภาพแร่ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ศักยภาพแร่และในการทำเหมือง หรือเขตเศรษฐกิจแร่เขตแหล่งแร่เพื่อการสงวนหวงห้ามและเขตแหล่งแร่เพื่อการอนุรักษ์																								- ประเทศมีเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองบนหลักพื้นฐานศักยภาพแร่และมีการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ อย่างเหมาะสมและยั่งยืน	

ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๒ พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. ผู้ผลิตและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องด้านแร่ มีการดำเนินกิจการที่เป็นมาตรฐานและมุ่งเน้นการประกอบการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพของประชาชน

๒. ระบบการติดตาม ตรวจสอบ การกำกับดูแล และการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการ ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแร่ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๒ พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๒ พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ																					อก.(กพร./กรง.) ทส.(สส./คพ./สผ./ทธ.) สธ. (คร./อม.) มท. (สถ.)	๑๒๐.๐๐		- ผู้ผลิตและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องด้านแร่มีการดำเนินกิจการที่เป็นมาตรฐานและมุ่งเน้นการประกอบการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและสุขภาพของประชาชน - ระบบการติดตาม ตรวจสอบการกำกับดูแลและการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๒ พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ประชาชน ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการ ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแร่ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล	
๓.๒.๑ พัฒนาและปรับปรุงกลไกการใช้ประโยชน์แร่ภายใต้เขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง - ส่งเสริมการประกอบกิจการให้มีการยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนสูงขึ้น																					อก.(กพร./กรง.) ทส.(สส./คพ./สผ./ทธ.) สธ. (คร./อม.)	๑๒๐.๐๐	เงินงบประมาณ	- ผู้ผลิตและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องด้านแร่มีการดำเนินกิจการที่เป็นมาตรฐานและมุ่งเน้นการ	จำนวนพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการเหมืองแร่ด้วยกลไกของการติดตาม ตรวจสอบ กำกับดูแล และการเฝ้าระวัง จำนวนไม่น้อยกว่า ๙ พื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๒ พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- พัฒนาระบบบูรณาการการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน - การจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ศักยภาพแร่ และพื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเหมือง - ส่งเสริมให้มีการศึกษารูปแบบและแนวทางของการใช้ประโยชน์พื้นที่เหมืองแร่เก่า โดยการฟื้นฟู เพื่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สิ่งแวดล้อม และสร้างประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อชุมชน - พัฒนากลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม และระงับยับยั้งการทำเหมืองแร่ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม อย่างทันท่วงที																				มท. (สถ.) กษ.			ประกอบการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพของประชาชน - ระบบการติดตาม ตรวจสอบ การกำกับดูแล และการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๒ พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแลการบริหารจัดการเหมืองแร่ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								เชื่อมั่นของผู้ประกอบการ ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแร่ภายใต้หลักธรรมาภิบาล	

ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๓ สร้างกลไกเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน ในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการแร่ พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ รวมทั้งการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรมของตารางขั้นตอนการดำเนินการ

วงเงินและแหล่งเงิน

ได้กำหนดในตารางขั้นตอนการดำเนินการ (กรณีที่ไม่ได้กำหนดวงเงินให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป)

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๓ สร้างกลไกเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน ในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓ สร้างกลไกเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน ในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่																					อก.(กพร.) ทส.(สผ./สส./คพ./ทธ.) สธ. (คร./อม.) มท. (สถ.)	๓๘๐.๐๐	เงินงบประมาณ	-ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่อย่างเป็นรูปธรรม - ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการแร่ พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ รวมทั้งการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน	ตามตัวชี้วัดรายกิจกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๓ สร้างกลไกเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน ในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓.๑ เสริมสร้างศักยภาพท้องถิ่นและชุมชนในการกำกับดูแลการทำเหมืองแร่ - พัฒนาหลักเกณฑ์ มาตรฐาน เสริมสร้าง และส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ของประเทศ - พัฒนาระบบสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ																				อก.(กพร.) ทส.(สผ./สส./คพ./ทธ.) สธ. (คร./อม.) มท. (สถ.)	๒๐๐.๐๐	เงินงบประมาณ	-ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่อย่างเป็นรูปธรรม - ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการแร่พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ รวมทั้งการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน	ประชาชน ชุมชน ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการเหมืองแร่ ไม่น้อยกว่า ๑๘ พื้นที่ ครอบคลุมทุกภูมิภาค ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในการกำกับดูแลการทำเหมือง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเหมืองแร่ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๘ พื้นที่ ครอบคลุม ๙ ชนิดแร่

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ทรัพยากรทางบก
ประเด็นย่อยที่ ๓ ทรัพยากรแร่: ๓.๓ สร้างกลไกเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน ในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓.๒ กิจกรรม Green and Smart Mining การทำเหมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - เสริมสร้างความเข้าใจเชิงรุกให้แก่ประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับการบริหารจัดการแร่ - เสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชนในการติดตาม ตรวจสอบ ดูแล และเฝ้าระวังผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จากการทำเหมืองแร่ และเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และดูแลการทำเหมืองแร่ทุกประเภท																				อก.(กพร.) ทส.(ทธ./สผ./ สส.) สธ. (คร./อม.) มท. (สถ.)	๑๘๐.๐๐	เงินงบประมาณ	- ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการแร่ พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ รวมทั้งการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน	จำนวนพื้นที่เป้าหมายไม่น้อยกว่า๑๘ พื้นที่ ที่มีการดำเนินกิจกรรมผ่านการรับรองตามเกณฑ์การประเมิน Green and Smart Mining

๒.๑.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ

๒) ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ

๓) ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. .... และอนุบัญญัติ

๔) ปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และ อนุบัญญัติให้ทันต่อสถานการณ์และไม่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้

๕) ปรับปรุงพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อป้องกันการออกเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินในเขตป่าไม้ของรัฐ (เช่น ปรับปรุงมาตรา ๘ วรรค ๔ และมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง)

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง
ทรัพยากรน้ำ

๑. ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ เรื่อง ทรัพยากรน้ำ

๑.๑ สถานการณ์และแนวโน้ม

ทรัพยากรน้ำมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ อีกทั้งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ต้นทุนทรัพยากรน้ำของประเทศไทยมาจากปริมาณฝนและแหล่งเก็บกักต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นในช่วงที่ผ่านมา แต่ด้วยสถานการณ์ฝนในปัจจุบันประเทศไทยสามารถกักเก็บน้ำฝนในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศได้เพียงร้อยละ ๕.๖ ของปริมาณฝนที่ตกทั้งปี (เก็บน้ำฝนได้เพียงปีละ ๔๒,๖๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตรจากปริมาณฝนที่ตกทั้งปี ๗๕๔,๗๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร) ซึ่งหมายความว่า **"ประเทศไทยมีปริมาณฝนมากแต่นำมาใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่"** ในขณะที่แหล่งกักเก็บที่เป็นเขื่อนขนาดใหญ่มีความจุรวม ๗๐,๗๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ไม่สามารถใช้ความจุได้ทั้งหมด เหลือความจุที่สามารถใช้การได้เพียง ๔๗,๓๒๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

ส่วนของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ ประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำทั้งประเทศประมาณปีละ ๑๕๑,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการเกษตรที่มีสัดส่วนความต้องการใช้น้ำสูงถึงร้อยละ ๗๕ ของความต้องการใช้น้ำทั้งหมด ในขณะที่ประเทศไทยมีพื้นที่การเกษตรเพียง ๓๐ ล้านไร่เท่านั้นที่อยู่ในเขตชลประทาน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๙ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ๑๕๕ ล้านไร่ อย่างไรก็ดีปริมาณการใช้น้ำดังกล่าวข้างต้นเป็นปริมาณน้ำที่ใช้โดยตรงเท่านั้น หากพิจารณาการใช้น้ำตลอดห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตร พบว่า ประเทศไทยมีร่องรอยการใช้น้ำต่อหัว (Water Footprint) ๒,๒๒๓ ลูกบาศก์เมตรต่อคนต่อปี ถือว่าสูงเป็นอันดับ ๕ ของโลก ในขณะที่ค่าเฉลี่ยร่องรอยการใช้น้ำทั่วโลกเท่ากับ ๑,๒๔๐ ลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซากเป็นประจำ อีกทั้งสภาอุตสาหกรรมประเมินไว้ว่าในอนาคตอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ น้ำต้นทุนที่กักเก็บได้ในแต่ละปีมีความผันผวนสูงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งหมายถึง ฝนตกไม่สม่ำเสมอ ผิดที่ ผิดเวลา ทำให้ปริมาณน้ำไหลลงเขื่อนขนาดใหญ่ซึ่งเป็นโครงสร้างหลักของประเทศมีความแปรปรวนสูงตามไปด้วย ตัวอย่างเช่น อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลมีน้ำไหลเข้าอ่างในปีมหาอุทกภัย พ.ศ. ๒๕๕๔ คิดเป็น ๖.๖ เท่าของปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นปีที่เกิดภัยแล้งรุนแรง ดังนั้น **"เขื่อนขนาดใหญ่ที่เป็นโครงสร้างน้ำหลักเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถสร้างสมดุลระหว่างน้ำต้นทุนและความต้องการใช้น้ำได้"** แม้ประเทศไทยจะมีน้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำสำรองที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลโดยรวม ๔๕,๓๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่การพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้มีข้อจำกัดเรื่องความคุ้มทุน และต้องคำนึงถึงการใช้ยั่งยืนด้วย

ดังนั้น ความแปรปรวนของสภาพฝน ทั้งปริมาณ ช่วงเวลา และพื้นที่ เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อความมั่นคงทางด้านน้ำและการบริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งโครงสร้างหลักเพียงอย่างเดียวไม่ยืดหยุ่นพอที่จะรับมือกับสถานการณ์ฝน โดยเฉพาะกรณีที่ฝนไม่ตกลงในพื้นที่รับน้ำของเขื่อนหรือฝนตกท้ายพื้นที่รับน้ำของเขื่อน ซึ่งหลายพื้นที่มีความเสี่ยงภัยน้ำท่วมและน้ำแล้งในพื้นที่เดียวกันและบ่อยครั้งเกิดขึ้นในปีเดียวกัน จึงจำเป็นต้องสร้างความยืดหยุ่นให้โครงสร้างหลักด้วยการพัฒนาและฟื้นฟูโครงสร้างรองให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานเชื่อมโยงกันกับโครงสร้างหลัก ไม่ว่าจะเป็น อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก แก้มลิง ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการความเสี่ยงน้ำท่วมน้ำแล้งจำเป็นต้องจัดการให้เป็นเรื่องหรือระบบเดียวกัน ในลักษณะเชิงพื้นที่

ที่ผ่านมา นโยบายการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ให้น้ำหนักด้านการจัดหาน้ำต้นทุน มากกว่าการบริหารจัดการอุปสงค์น้ำ และยังขาดความเชื่อมโยงกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๘ ผลการใช้น้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาช่วงฤดูแล้ง จะสูงกว่าแผนจัดสรรน้ำมาโดยตลอด ไม่สามารถควบคุมให้เป็นไปตามแผนได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำ เกิดการแย่งชิงน้ำระหว่างภาคการเกษตรและภาคส่วนอื่น ๆ และมีการลักลอบสูบน้ำโดยไม่ยอมรับกติกา ในขณะที่รัฐบาลยังไม่สามารถควบคุมการใช้น้ำข้ามรอยต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากยังมีช่องว่างของกฎหมาย ฯลฯ

ปัญหาน้ำเสีย โดยเฉพาะน้ำเสียที่มีแหล่งกำเนิดแบบไม่ชัดเจน (Non-point source) เป็นเรื่องที่ยังไม่ได้รับความสำคัญและงบประมาณแก้ไขเท่าที่ควร ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๗ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานด้านจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมเพียงร้อยละ ๐.๒๘ – ๐.๔๘ ของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ทำให้คุณภาพน้ำผิวดินโดยรวมมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ แต่ละวันมีน้ำเสียชุมชนทั่วประเทศ ๙.๒ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่สามารถบำบัดได้เพียง ๓.๒ ล้านลูกบาศก์เมตร หรือเพียง ๑ ใน ๓ และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและรักษาคุณภาพน้ำด้วยการนำน้ำกลับมาใช้ซ้ำ หรือนำน้ำทิ้งที่บำบัดแล้วมาใช้ประโยชน์ซ้ำ ยังไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร

กลไกการสร้างความมั่นคงทางด้านน้ำต้องคำนึงถึงความสมดุลด้านอาหารและพลังงานด้วยทั้งในระดับภาพรวม ได้แก่ พื้นที่ในเขตชลประทาน เขตชุมชนเมือง-เทศบาล ภาคอุตสาหกรรม และในระดับชุมชนโดยเฉพาะในพื้นที่เกษตรน้ำฝน ๑๒๘ ล้านไร่ รวมถึงการคืนสมดุลของป่า ดิน สิ่งแวดล้อม อาทิ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่น้ำท่วมถึง ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยทำหน้าที่เป็นโครงสร้างน้ำตามธรรมชาติ (Natural Infrastructure) อันเป็นหัวใจของการรับมือวิกฤตน้ำและสภาพอากาศรุนแรงในอนาคต

นอกจากนี้ การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานและกลไกประสานการทำงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเชิงพื้นที่ที่มีเอกภาพของภาครัฐ และสร้างให้หน่วยงานปฏิบัติหลัก คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนโดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตชลประทาน มีความเข้มแข็ง สามารถวางแผนการใช้น้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย และอนุรักษ์บำรุงรักษาทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำ และที่ดิน บนพื้นฐานความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน อย่างเป็นธรรม สร้างความพร้อมในการรับมือกับความแปรปรวนของภูมิอากาศ ลดความเสี่ยงภัยพิบัติ และนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศไทยได้กำหนดแนวนโยบายตลอดจนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากขนาดและความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาที่เพิ่มขึ้นและแปรเปลี่ยนตลอดเวลา การบูรณาการเชิงพื้นที่ร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการส่วนกลาง ท้องถิ่น และประชาชนยังไม่ชัดเจน ความไม่สมดุลกันระหว่างการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ และการพัฒนา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานยังทำได้ช้า อีกทั้งความต้องการใช้น้ำของประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้นคณะทำงานฯ จึงได้กำหนดกรอบการปฏิรูป ๕ ประเด็น ซึ่งจะช่วยให้การบริหารและพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งประกอบด้วย

๑. <u>การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ</u> ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้การพัฒนาโครงการสำคัญระดับชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในเรื่องผู้รับผิดชอบโครงการ กระบวนการพัฒนาโครงการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กระบวนการด้านงบประมาณ รวมทั้งการปฏิรูปวิธีการบริหารโครงการขนาดใหญ่อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงกับโครงการขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อสร้างความยืดหยุ่น และรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

๒. <u>การบริหารเชิงพื้นที่</u> ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดความชัดเจนการแบ่งเขตบริหารจัดการและกำหนดผู้รับผิดชอบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ เกิดความชัดเจนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดรูปที่ดินที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำ

๓. <u>ระบบเส้นทางน้ำ</u> ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดการจัดการระบบเส้นทางน้ำที่มีความสอดคล้องกับระบบผังเมือง ประกาศขอบเขตเส้นทางน้ำเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านการอนุรักษ์หรือใช้ประโยชน์ร่วมกันจากเส้นทางน้ำเพื่อการคมนาคม การเกษตรกรรม การประปา การระบายน้ำ หรือรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม และรักษาเส้นทางน้ำไว้ไม่ให้เกิดการรุกล้ำหรือถูกทำลายเพิ่มเติมในอนาคต

๔. <u>ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ</u> ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดเครื่องมือและกลไกในการขยายผลความสำเร็จซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการน้ำทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ เกิดการขยายผลจากต้นแบบความสำเร็จสู่การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

๕. <u>ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ</u> ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการน้ำในทุกส่วน ให้มีความรู้ เข้าถึงข้อมูล เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อยกระดับการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วยเทคโนโลยีและทันต่อสถานการณ์น้ำในอนาคต

๑.๒ ตัวอย่างความสำเร็จ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทาน ปรัชญา หลักการ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ มากมาย หลายหน่วยงานและราษฎรได้น้อมนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นผลสำเร็จหลายแห่ง บางพื้นที่มีการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้แม้การบริหารจัดการน้ำในภาพรวมของประเทศยังคงพบกับปัญหาในหลากหลายมิติ แต่บางโครงการหรือบางพื้นที่กลับมีตัวอย่างการจัดการน้ำที่ประสบความสำเร็จเกิดขึ้น และควรขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการหรือกลไกต่าง ๆ ที่ช่วยในการขับเคลื่อนให้การขยายผลความสำเร็จเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันมีตัวอย่างความสำเร็จที่พร้อมนำไปสู่การขยายผลดังนี้

๑. การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๑.๑ การพัฒนาโครงการยุทธศาสตร์ (รูปแบบของการบริหารโครงการ/กระบวนการศึกษา EIA /การขอใช้พื้นที่/การมีส่วนร่วม/งบประมาณ)

เช่น โครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นโครงการที่ให้ประโยชน์กับประเทศเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากสถานที่ก่อสร้างอยู่บริเวณทุ่งราบภาคกลาง จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน สิ่งปลูกสร้างสาธารณะ และสิ่งแวดล้อม เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามโครงการนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมวางแผน และกำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งต้องประสานแผนงานทุกด้านให้สอดคล้องต้องกัน ส่วนราชการและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พร้อมใจกันให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ที่รวมกลุ่มไปจัดตั้งชุมชนใหม่ โดยจัดให้บริการสาธารณูปโภค ด้านไฟฟ้า ถนน น้ำประปา ตลอดจนได้สร้าง วัด โรงเรียน สถานีอนามัย สถานีตำรวจ ทดแทนของเดิมให้กับพื้นที่ชุมชนใหม่ พร้อมกับจัดการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ทั้งการเกษตร การประมง การปศุสัตว์ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง การก่อสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๒๓,๓๓๖ ล้านบาท เป็นค่าก่อสร้างด้านชลประทานเพียง ๗,๘๓๑ ล้านบาท แต่เป็นงบประมาณแก้ไขผลกระทบสูงถึง ๑๕,๕๐๕ ล้านบาท

๑.๒ การปรับปรุงวิธีบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนร่วมกันอย่างเป็นระบบ คือการบริหารจัดการโครงสร้างที่มีอยู่เดิมหรือที่สร้างใหม่ ทั้งขนาดใหญ่หรือเล็ก ร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพิ่มความยืดหยุ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เช่น โครงการเครือข่ายอ่างเก็บน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อ่างพวง) ที่มีระบบบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำใหญ่-เล็ก เสริมสร้างการกระจายน้ำในพื้นที่อย่างทั่วถึง

๒. การบริหารเชิงพื้นที่

๒.๑ การบริหารจัดการพื้นที่น้ำท่วมตามฤดูกาล

เช่น โครงการบางระกำโมเดล โดยการปรับแผนการเพาะปลูกในพื้นที่น้ำท่วมให้เพาะปลูกได้เร็วขึ้น จากเดิมเคยต้องรอน้ำจากฝนจะทำการเพาะปลูกในเดือนพฤษภาคม ชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดสรรน้ำเข้าพื้นที่ต่ำให้เริ่มเพาะปลูกได้เร็วขึ้นตั้งแต่เดือนเมษายนเพื่อจะเก็บเกี่ยวข้าวได้ทันก่อนฤดูน้ำหลาก หลังจากนั้น เมื่อเข้าสู่หน้าฝนและน้ำจากแม่น้ำยมเข้ามามาก พื้นที่นี้จะเป็นพื้นที่หน่วงน้ำ สามารถผันน้ำออกมา เพื่อช่วยเหลือไม่ให้น้ำท่วมตัวเมืองสุโขทัย และชะลอน้ำไว้ในทุ่ง โดยมีการชี้แจงทำความเข้าใจกำหนดเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ระบบเส้นทางน้ำ

๓.๑ การจัดการระบบเส้นทางน้ำ

เช่น การจัดทำผังเมืองรวมเบื้องต้นบริเวณหนองใหญ่ จ.ชุมพร

๓.๒ ทางน้ำหลาก/ระบบระบายน้ำเข้าออกพื้นที่น้ำท่วมตามฤดูกาล

เช่น โครงการพัฒนาแหล่งน้ำสองฝั่งลำน้ำชีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๔. ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ

๔.๑ ขยายผลความสำเร็จด้านการบริหารจัดการน้ำ/ดูแลรักษาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

เช่น เครือข่ายการบริหารจัดการน้ำชุมชน ที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำชุมชนและนวัตกรรม ให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดความเป็นผู้นำ เป็นที่ยอมรับและสนับสนุนจาก รัฐ ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีคณะกรรมการการบริหารจัดการน้ำชุมชนประกอบด้วยคนในชุมชน จัดตั้งขึ้นโดยมีหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นรับรอง เกิดการดำเนินงานของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การวางแผน พัฒนา และบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นธรรม

๔.๒ การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผิวน้ำในอ่างเก็บน้ำ

เช่น โรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์บนทุ่นลอยน้ำ (Floating PV) เขื่อนศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี ขนาดกำลังผลิต ๓๐.๒ kW ซึ่งสามารถนำพื้นที่ผิวน้ำในอ่างเก็บน้ำมาใช้ประโยชน์เพื่อผลิตพลังงานทดแทนได้

๕. ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ

๕.๑ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

เช่น ศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร โครงการระบบเครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำแห่งประเทศไทย

๑.๓ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๓๘ ฉบับ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติ ๓๖ ฉบับ และพระราชกำหนด ๒ ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗
๒) พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
๓) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘
๔) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
๕) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
๖) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘
๗) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
๘) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐
๙) พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑
๑๐) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๑) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒
๑๒) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๓) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๔) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๕) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๖) พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๗) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
๑๘) พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. ๒๕๒๖
๑๙) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
๒๐) พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒
๒๑) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
๒๒) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐
๒๓) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘
๒๔) พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑
๒๕) พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐
๒๖) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐
๒๗) พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๙
๒๘) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
๒๙) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

๓๐) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕

๓๑) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔

๓๒) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗

๓๓) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖

๓๔) พระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. ๑๒๑

๓๕) พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรชายทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘

๓๖) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๓๗) พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย พ.ศ. ๒๕๕๕

๓๘) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘

นอกจากนี้ยังมีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอีก ๓ ฉบับ ดังนี้

๑) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗

๒) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๖/๒๕๖๐ เรื่อง การจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๒/๒๕๖๐ เรื่อง การแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่ง วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๖/๒๕๖๐ เรื่องการจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ให้เป็นหน่วยงานกลางและเป็นส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ

๑.๔ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรน้ำกับผลการศึกษา ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป และแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๑) มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ : (๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

๑.๒) มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ : (๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

๑.๓) มาตรา ๕๗ รัฐต้อง : (๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

๑.๔) มาตรา ๗๒ รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้ : (๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

๑.๕) มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้ : ช. ด้านอื่น ๆ : (๑) ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน

๒) วาระการปฏิรูปของ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

๒.๑) วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๒) การปฏิรูประบบโครงสร้างองค์กร และกฎหมายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๔) การสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒) วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร : การปฏิรูปกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้ (๑) การพิจารณาปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับพื้นที่ ตลอดจนการปรับพันธกิจหน่วยงานปฏิบัติการให้สอดคล้องกับโครงสร้างองค์กรรูปแบบใหม่ (๒) การสร้างกลไกให้ประชาชนและทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (๓) การผลักดันกฎหมายแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (๔) การปรับปรุงกฎ ระเบียบ ที่มีอยู่แล้ว และที่จะต้องมีเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (๕) การจัดทำยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิคและเชิงพื้นที่ ในมิติต่าง ๆ (๖) การบริหารจัดการข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาคประชาชน

๒.๓) วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร : การปฏิรูประบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้ (๑) การบูรณาการสิ่งแวดล้อมสู่นโยบาย โดยใช้กระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์(Strategic Environmental Assessment : SEA) (๒) ระบบการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) (๓) ระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผล (Monitoring Evaluation and Auditing : ME&A)

๓) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

๓.๑) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนากฎหมายและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

๓.๒) ด้านการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา เรื่อง การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ

๔) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๔.๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านความมั่นคง : การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและทางทะเล พัฒนาประสิทธิภาพแนวทางการบริหารจัดการ/ข้อกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ สร้างความตระหนักรู้ต่อประชาชน ตลอดจนนำเป้าหมาย/แนวทาง/มาตรฐานสากลมาปรับใช้ ในการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน น้ำ และอาหาร

๔.๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยวางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน ๒๕ ลุ่มน้ำ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ ให้มีแหล่งกักเก็บน้ำต้นทุนและแหล่งชะลอน้ำที่เพียงพอ เพิ่มขีดความสามารถในการเก็บกักน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ และการผันน้ำ โดยขุดลอกร่องน้ำและแหล่งน้ำเพื่อแก้ปัญหาอุทกภัย ภัยแล้ง ควบคู่กับกับแผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนอง และการพัฒนาคลังข้อมูล ระบบพยากรณ์และการเตือนภัย และแผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ ตลอดจนการปรับปรุงองค์กรและกฎหมาย รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ

๕) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน ๓ แนวทาง ได้แก่ (๑) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน (๒) บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ (๓) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๖) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป นโยบายที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์ และการพัฒนา โดยยึดหลักการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและการผสมผสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่น

๑.๕ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๕.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑) เพื่อให้ทรัพยากรน้ำได้รับการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล มีประสิทธิภาพและยั่งยืน บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

๒) เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกันในระดับประเทศจนถึงระดับชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๓) เพื่อนำความรู้ที่หลากหลายและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพิ่มศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำในทุกระดับให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้

๑.๕.๒ เป้าหมายรวม

๑) สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และพัฒนา ลดภัยพิบัติ เกิดความมั่นคงและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำ

๒) เร่งรัดกลไกการพัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงระบบการเก็บกักน้ำต้นทุนรวมทั้งระบบการกระจายน้ำ

๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำ

๔) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ

เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ แนวทางการดำเนินงานเรื่องทรัพยากรน้ำของประเทศไทยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เกิดการปรับโครงสร้างองค์กรและกฎหมายให้มีความเหมาะสม เกิดการทำงานในแนวราบร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับกรมและกระทรวง รวมทั้งเกิดระบบการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานด้านทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๖ ตัวชี้วัด

๑) มีการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ สิ่งแวดล้อม การจัดรูปที่ดิน การชลประทาน แล้วเสร็จตามแผน

๒) เกิดพื้นที่ตัวอย่างที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกันทุกภาคส่วนและมีกลไกหรือเครื่องมือเพื่อขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น

๓) การแก้ไข พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. ๒๕๔๒ ในแผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ....(ฉบับที่ ๓) แล้วเสร็จตามแผน

๔) แผนที่เส้นทางน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ ผังเส้นทางน้ำในผังเมืองรวมจังหวัดทั่วประเทศ การปรับปรุงกฎหมายเส้นทางน้ำ มาตรฐานเส้นทางน้ำ มาตรฐานระบบสารสนเทศทางน้ำ

๕) จำนวนศูนย์น้ำระดับจังหวัด จำนวนหน่วยงานที่มีการใช้เทคโนโลยีตามมาตรฐาน และจำนวนหน่วยงานที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Big Data ในการบริหารจัดการน้ำ

๒. เรื่องและประเด็นปฏิรูป เรื่อง ทรัพยากรน้ำ

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

การดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำหรือโครงการสำคัญระดับประเทศนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สิ่งแวดล้อมและกฎหมาย ที่ผ่านมาการดำเนินงานโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์ใช้ระยะเวลาในการพัฒนามากกว่าแผน หรือไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนเนื่องจาก

- การพัฒนาโครงการเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ซึ่งจำเป็นต้องบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันทั้งในมิติของภารกิจและกฎหมายที่แต่ละหน่วยงานถือปฏิบัติ ดังนั้นหน่วยงานเจ้าของโครงการแต่เพียงลำพังจึงไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะผลักดันให้การดำเนินการเป็นไปตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้
- การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมมีความล่าช้าเนื่องจากหลักการพิจารณาของคณะผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม (คชก.) มีความเห็นที่แตกต่างกัน และปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งแนวทาง

การศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่มีการกำหนดมาตรฐานงานที่ชัดเจนประกอบกับหน่วยงานเจ้าของโครงการไม่มีความรู้แบบองค์รวมในการกำกับงานศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

- การดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีหลักฐาน หรือไม่อยู่บนข้อเท็จจริง
- การจ่ายค่าชดเชยผู้ได้รับผลกระทบล่าช้า ไม่เป็นธรรม

จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปในด้านที่สำคัญ ได้แก่

- ด้านการบริหารโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องมีรูปแบบองค์กรบริหารจัดการ (Management Model) สำหรับการแปลงนโยบายหรือแผนสู่การปฏิบัติ
- ด้านสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการศึกษา/พิจารณาตามหลักวิชาการ รวมทั้งมีการกำกับดูแลด้านวิชาการโดยผู้มีองค์ความรู้ครบถ้วน มีการติดตามการดำเนินงานตามมาตรการลดผลกระทบ (EIMP) และกำหนดบทลงโทษ
- ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ และการร่วมแสดงความคิดเห็นด้านวิชาการในโครงการของรัฐเป็นไปได้อย่างมีระบบ
- ด้านการดูแลผู้ได้รับผลกระทบ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำ
- ด้านกฎหมายการมีส่วนร่วม มีมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ และการร่วมแสดงความคิดเห็นด้านวิชาการ (Technical Hearing) ในโครงการของรัฐเป็นไปได้อย่างมีระบบ

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีกลไกในการสร้างสมดุลการอนุรักษ์และพัฒนา เกิดความมั่นคงยั่งยืนด้านน้ำ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อให้การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้

๒) เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานตามที่กำหนดไว้

๓) เพื่อให้มีหน่วยงานกลางที่มีอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อนและสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการตามแผน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

๔) กระบวนการ ขั้นตอนการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวทางมาตรฐานและกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติที่ชัดเจน

๕) ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งน้ำได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๖) มีกฎหมายการมีส่วนร่วมที่เป็นมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ และการร่วมแสดงความคิดเห็นด้านวิชาการ (Technical Hearing) ในโครงการของรัฐเป็นไปได้อย่างมีระบบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๒ ปี

ตัวชี้วัด

๑) การประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... แล้วเสร็จตามแผน

๒) การแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จตามแผน

๓) การแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ แล้วเสร็จตามแผน

๔) การแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ แล้วเสร็จตามแผน

๕) การแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วเสร็จตามแผน

๖) การแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้วเสร็จตามแผน

๗) การแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๖แล้วเสร็จตามแผน

๘) การแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๒๐ แล้วเสร็จตามแผน

๙) การแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ แล้วเสร็จตามแผน

๑๐) การแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐แล้วเสร็จตามแผน

๑๑) การแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ แล้วเสร็จตามแผน

๑๒) เร่งรัดการประกาศใช้พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ... แล้วเสร็จตามแผน

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม จาก เงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ : การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. กลไกการขับเคลื่อนโครงการ																									
๑.๑ การจัดทำพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.	[redacted]																				<u>หลัก</u> สทนช.	-	-	- มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนโครงการ - มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ...	การประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... แล้วเสร็จตามแผน
๒. กระบวนการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม																									
๒.๑ การแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส.	-	-	มีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕	มีการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วเสร็จ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ : การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ตามแผน
๓. การขอใช้พื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ																									
๓.๑ การแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐	[redacted]																				<u>หลัก</u> คค.	-	-	มีการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐	การแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ แล้วเสร็จตามแผน
๓.๒ การแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส.	-	-	มีการแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	การแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ แล้วเสร็จตามแผน
๓.๓ การแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส.	-	-	มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง	การแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนและ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ : การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕	คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วเสร็จตามแผน
๓.๔ การแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕	[redacted]																				<u>หลัก</u> ชป.			มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕	การแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้วเสร็จตามแผน
๓.๕ การแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี -วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๖ -วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๒๐ -วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ -วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ -วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕	[redacted]																				<u>หลัก</u> ชป.			มีการแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี	การแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีแล้วเสร็จตามแผน
๔. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ๔.๑ การเร่งรัดการจัดทำ	[redacted]																				<u>หลัก</u> สป.นร.			มีการการจัดทำพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วม	การจัดทำพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ : การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการฯ นโยบายสาธารณะ พ.ศ.																								ของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.	ของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... แล้วเสร็จตามแผน
๕. กระบวนการงบประมาณ ๕.๑ การศึกษาเพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง และ พระราชบัญญัติการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	[redacted]																				หลัก ชป.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการศึกษาแนวทางการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาเพื่อปรับปรุงกฎหมายแล้วเสร็จตามแผน
๕.๒ การแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ (หากการศึกษามีแนวทางที่เหมาะสมสามารถดำเนินกาต่อไปได้)					[redacted]																หลัก ชป.			มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕	การแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้วเสร็จตามแผน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ : การพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕.๓ การแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘					[redacted]																หลัก ชป.			มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘	การแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ แล้วเสร็จตามแผน

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) ให้มีพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... และกำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนและสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการตามแผน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

๒) ปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีระยะเวลาสั้นลง

๓) ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากหน่วยงานที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านเพื่อกำกับดูแลงานศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของที่ปรึกษาร่วมกับหน่วยงานเจ้าของโครงการ

๔) มีระบบการติดตามการดำเนินงานตามแผน EIMP และบทลงโทษ

๕) มีการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

๖) มีการแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

๗) มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

๘) มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕

๙) มีการแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๖

๑๐) มีการแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๒๐

๑๑) มีการแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

๑๒) มีการแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๐

๑๓) มีการแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

๑๔) มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

เพื่อให้องค์กรอิสระทุกกลุ่มสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง มีการวางระบบการขึ้นทะเบียนองค์กรอิสระ เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการระบุความเชี่ยวชาญขององค์กร/คุณวุฒิของสมาชิก

๑๕) เห็นสมควรให้มีการศึกษาเพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ตลอดจนประกาศคณะกรรมการนโยบายการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้เอกชนร่วมลงทุนในโครงการที่มีวงเงินมูลค่าต่ำกว่าที่กำหนดในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ (พ.ศ. ๒๕๕๖) พ.ศ. ๒๕๕๙

เพื่อให้กรมชลประทานสามารถใช้วิธีการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐในด้านกิจการชลประทานหรือกิจการบริหารจัดการน้ำ และเสนอข้อแก้ไขพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ต่อไป

ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ การปรับปรุงวิธีบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนร่วมกันอย่างเป็นระบบ

การบริหารจัดการโครงสร้างเดิม-ใหม่ /ใหญ่-เล็ก ที่แล้วมายังไม่ได้มีวิธีการบริหารจัดการร่วมกันอย่างเป็นระบบมากนัก เนื่องจากยังขาดการบูรณาการภารกิจหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง แผนงานงบประมาณและระยะเวลาการดำเนินงานไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นการปรับปรุงวิธีการบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนโดยการสร้างกระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการร่วมกันทั้งพื้นที่อย่างเป็นระบบและยืดหยุ่นต่อสถานการณ์น้ำ จึงเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว และส่วนหนึ่งต้องอาศัยจากตัวอย่างความสำเร็จจากโครงการเครือข่ายอ่างเก็บน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อ่างพวง) ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้ดำเนินการ อ่างเก็บน้ำทุ่งขาม – อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด – อ่างเก็บน้ำห้วยทราย (หุบกะพง) – อ่างเก็บน้ำห้วยทราย (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย) มาปรับใช้ต่อไป

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ศึกษา วิเคราะห์การปรับปรุงวิธีการบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนอย่างมีระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่อย่างบูรณาการ รวมทั้งใช้เป็นแบบอย่างสำหรับการดำเนินงานในพื้นที่อื่นทั่วประเทศ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๔ ปี

ตัวชี้วัด

รูปแบบ/แนวทางการปรับปรุงวิธีการบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนอย่างมีระบบ และแผนงานอย่างบูรณาการงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ สำหรับแก้ไขปัญหาพื้นที่ตัวอย่าง เช่น ลุ่มน้ำลำเชียงไกร

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม จาก เงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ : การปรับปรุงวิธีบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนร่วมกันอย่างเป็นระบบ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. การศึกษาวิเคราะห์การปรับปรุงวิธีการบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนอย่างมีระบบในพื้นที่ตัวอย่าง เช่น ลำเชียงไกร ลำคันฉู	■	■	■	■	■	■															<u>หลัก</u> สทนช. <u>สนับสนุน</u> ชป. ทน. สถ. สสนก. ทบ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการบูรณาการหน่วยงานงบประมาณในพื้นที่อย่างบูรณาการโดยการมีส่วนร่วม	แผนงานโครงการที่สนับสนุนการบริหารโครงสร้างเชิงซ้อน
๒. ดำเนินการตามแผนงานที่ได้จากกิจกรรมที่ ๑					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	<u>หลัก</u> สทนช. <u>สนับสนุน</u> ชป. ทน. สถ. สสนก. ทบ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกิดการบูรณาการเชิงพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม	โครงการได้รับการพัฒนาตามแผน

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่

ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ การบริหารจัดการร่วมกัน

การบริหารเชิงพื้นที่ เป็นการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ ดังนั้นประเด็นการปฏิรูปนี้จะมุ่งเน้นการจัดการร่วมกันในแนวราบร่วมกับทุกภาคส่วน โดยภาครัฐทำหน้าที่อำนวยการ ให้คำปรึกษา สนับสนุนข้อมูล ถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง อำนวยความสะดวก รวมทั้งประสาน เชื่อมโยงการทำงานร่วมกับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และเอกชน สร้างความชัดเจนในการทำงาน กำหนดผู้รับผิดชอบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จะส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในแต่ละพื้นที่บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันได้ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศได้ในที่สุด

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเชิงพื้นที่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๒) เกิดความชัดเจนการแบ่งหน้าที่ ขอบเขตบริหารจัดการ และกำหนดผู้รับผิดชอบ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

เกิดพื้นที่ตัวอย่างที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกันทุกภาคส่วน

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมจากเงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ : การบริหารจัดการร่วมกัน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ*	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.ผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการ																					<u>หลัก</u> สถ. ปภ. ชุมชน <u>สนับสนุน</u> สทนช. ชป. ทน.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	๑) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเชิงพื้นที่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ๒) เกิดความชัดเจนการแบ่งเขตบริหารจัดการและกำหนดผู้รับผิดชอบ	เกิดพื้นที่ตัวอย่างที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกันทุกภาคส่วน
๒.สร้างกลไกให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน																					<u>หลัก</u> สถ. ปภ. ชุมชน <u>สนับสนุน</u> สทนช. ชป. ทน.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีฐานข้อมูลระดับพื้นที่และเครื่องมือที่เป็นที่ยอมรับในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม	พื้นที่ตัวอย่างที่มีการใช้กลไกการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำ

ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ การถ่ายโอนภารกิจและความรับผิดชอบ

ประเด็นการถ่ายโอนงานชลประทานขนาดเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรือโครงการก่อสร้างประเภทอ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น ระบบส่งน้ำ บ่อน้ำบาดาล และระบบประปาบาดาล ที่ดำเนินการก่อสร้างโดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ที่มีปริมาณกักเก็บน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งกรมชลประทาน และกรมทรัพยากรน้ำจะต้องถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีพระราชบัญญัติและระเบียบการถ่ายโอนภารกิจ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๒
- แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๕
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๙ (ฉบับที่ ๒)
- แผนกระจายอำนาจและแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนกระจายอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับที่ ๒)
- การบริหารแผนถ่ายโอน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับที่๒)

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

เพื่อให้โครงการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งานและประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

ตัวชี้วัด

การแก้ไขแผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. .... (ฉบับที่ ๓) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้วเสร็จตามแผน

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม จาก เงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ :การถ่ายโอนภารกิจและความรับผิดชอบ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ*	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การแก้ไข พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ.๒๕๔๒ ในแผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ....(ฉบับที่ ๓)	[redacted]																				หลัก นร.	-	-	มีการแก้ไขพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ.๒๕๔๒ ในแผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. .... (ฉบับที่ ๓)	การแก้ไขพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ.๒๕๔๒ ในแผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. .... (ฉบับที่ ๓) แล้วเสร็จตามแผน

หมายเหตุ: วงเงินและแหล่งเงิน ต้องมีการหารือกับหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุนต่อไป

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ทบทวนแผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และ แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. ทุกๆ ๕ ปี ปัจจุบัน (ร่าง) แผนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. และ แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. .... (ฉบับที่ ๓) อยู่ระหว่างการพิจารณาของ ครม.

ข้อเสนอ

๑. ทบทวน แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) ด้านการถ่ายโอนภารกิจ ข้อ ๖ กำหนดหลักการทั่วไปของขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ตามสถานะของภารกิจไว้ ดังนี้ ข้อ ๖.๑ ภารกิจที่ถ่ายโอนแล้ว (๗) ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับโอนแล้วหากเกินขีดความสามารถและไม่สามารถดำเนินการได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้ถือเป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะต้องร้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือส่วนราชการ ดำเนินการแทนไปพลางก่อนได้ โดยยังถือเป็นทรัพย์สิน/กรรมสิทธิ์หรือหน้าที่ความรับผิดชอบของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอยู่ และห้ามส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนภารกิจคืนไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ กรณีเกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นและส่วนราชการที่ถ่ายโอน ให้ร้องขอต่อคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาในเรื่องนั้นๆ ต่อไป

เนื่องจากโครงสร้างแหล่งน้ำประเภท เขื่อน อ่าง ฝายทดน้ำ ประตูระบายน้ำ เป็นโครงสร้างเกี่ยวกับความมั่งคงแข็งแกร่ง ต้องใช้เทคนิควิชาการเฉพาะด้านวิศวกรรมระดับสูง จึงเสนอให้ปรับปรุงให้หน่วยงานเจ้าของทรัพย์สินสามารถรับโอนคืนภารกิจที่ถ่ายโอนแล้วแต่เกินศักยภาพของ อปท. หรือภารกิจนอกเหนือขอบเขตที่กำหนดหรือโครงการที่ต้องใช้เทคนิคเฉพาะ หรือ โครงการที่จำเป็นต้องบริหารจัดการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ รวมทั้งให้สามารถตั้งงบประมาณซ่อมแซมภารกิจที่ถ่ายโอนแล้วเกิดความเสียหายเร่งด่วนเกินขีดความสามารถของ อปท. ที่จะซ่อมแซมได้

๒. ทบทวน รายละเอียดแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (การถ่ายโอนภารกิจ) ฉบับที่ ๒ โดยกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมใน ขอบเขตการถ่ายโอน ขั้นตอน/การปฏิบัติ เช่น

๒.๑ การก่อสร้างแหล่งน้ำที่มีความจุเก็บกักน้ำน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตรนั้น ปรับเป็นการก่อสร้างแหล่งน้ำที่มีความจุเก็บกักน้ำน้อยกว่า ๑ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒.๒ การก่อสร้างระบบส่งน้ำ จากเดิม พื้นที่ส่งน้ำไม่เกิน ๒,๐๐๐ ไร่ ปรับให้ลดลงเหลือ ไม่เกิน ๕๐๐ ไร่

ประเด็นย่อยที่ ๒.๓ การบริหารการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จุดอ่อนสำคัญประการหนึ่งของปัญหาอุทกภัยซ้ำซากและคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม เนื่องมาจากขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างการบริหารจัดการน้ำและการบริหารการใช้ประโยชน์ที่ดินร่วมกันอย่างเหมาะสม ตั้งแต่ระดับนโยบายลงมาถึงระดับพื้นที่ มาตรการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำส่วนใหญ่จึงเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ยังขาดการเชื่อมโยงการจัดการในภาวะปกติกับการจัดการภัยพิบัติ

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยพบว่า เมื่อเกิดวิกฤตน้ำท่วมหรือภัยแล้งใหญ่ รัฐบาลจะจ้างศึกษาเบื้องต้นและจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำฉบับใหม่ โดยที่ไม่ได้ดำเนินการตามแผนเดิมที่เคยศึกษาไว้ และนโยบาย แผน และโครงการจัดการน้ำยังเน้นการก่อสร้าง ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรกับเรื่องการบริหารการใช้ประโยชน์ที่ดิน การบริหารจัดการน้ำแบบไม่ใช้โครงสร้าง และการปรับเปลี่ยนเชิงสถาบัน

๑) จากระดับประเทศลงมาถึงระดับท้องถิ่น ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน ทั้งในด้านแนวทางและกติกาการวางแผนและการควบคุมการใช้ที่ดิน กฎเกณฑ์เกี่ยวกับทางเลือกร่วมกันของสังคม และการปรับปรุงกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ เพื่อให้การบริหารจัดการในภาวะปกติเชื่อมโยงกับการจัดการภัยพิบัติ
๒) ระบบผังเมืองมุ่งเน้นไปที่การกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดิน แต่ยังขาดการกำหนดมาตรฐานความสูงของพื้นที่ เช่น การถม และการควบคุมระดับถนน ควบคู่การจัดทำผังน้ำ อีกทั้งยังไม่มีการควบคุมสัดส่วนน้ำฝนไหลบ่าผิวดินที่ระบายออกจากพื้นที่ (Storm water runoff ratio)
๓) รัฐบาลยังขาดทีมผู้เชี่ยวชาญ (Technocrats) ที่ช่วยวางกรอบการศึกษาจัดทำแผนให้ครบทุกมิติ เช่น ให้มีการศึกษาผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือช่วยวิเคราะห์วิจัยเชิงเทคนิคเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การจ้างศึกษาจึงเป็นการวิเคราะห์เป็นครั้งๆ ไป ไม่เกิดความต่อเนื่อง หรือนำแผนเดิมมาทบทวน

เมื่อการบริหารจัดการน้ำและการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินยังขาดความเชื่อมโยงกัน จึงเกิดปัญหาสิ่งก่อสร้างกีดขวางทางน้ำ การบุกรุกและถมลำธารที่น้ำไหลเพียงบางช่วงของปี ทำให้ขาดเส้นทางระบายน้ำตามธรรมชาติ และปัญหามลพิษทางน้ำ โดยเฉพาะมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษแบบไม่ชัดเจนแพร่กระจายลงสู่แหล่งน้ำโดยขาดการควบคุม อาทิ ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี ที่ฉีดพ่นไหลลงสู่แหล่งน้ำ ถูกฝนชะหรือซึมลงดินแล้วไหลลงสู่แหล่งน้ำพร้อมน้ำใต้ดิน นอกจากนี้ ควรเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างสมดุล ชาญฉลาด และยั่งยืน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. กลไกหรือเครื่องมือเพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกัน
๒. กระบวนการหรือระบบเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดินให้ตรงตามวัตถุประสงค์

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

จำนวนพื้นที่ ที่ใช้ประโยชน์ที่ดินถูกต้องตามวัตถุประสงค์

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมจากเงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๒.๓ : การบริหารการใช้ประโยชน์ที่ดิน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ*	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.สร้างกลไกหรือเครื่องมือเพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกัน																					<u>หลัก</u> สทนช. ยผ. <u>สนับสนุน</u> ทน. ชป. พด. จท.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	กลไกหรือเครื่องมือเพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกัน	กลไกการเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
๒.สร้างกระบวนการหรือระบบเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดินให้ตรงตามวัตถุประสงค์																					<u>หลัก</u> สทนช. ยผ. <u>สนับสนุน</u> ทน. ชป. พด. จท.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	สร้างกระบวนการหรือระบบเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดินให้ตรงตามวัตถุประสงค์	จำนวนพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ที่ดินถูกต้องตามวัตถุประสงค์

ประเด็นย่อยที่ ๒.๔ สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีแหล่งน้ำสำรองอยู่ใต้ดินเป็นจำนวนมหาศาล แต่ถ้าหากนำทรัพยากรน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ประโยชน์มากเกินไปก็สามารถหมดลงได้เช่นกัน ซึ่งหากมีการบริหารจัดการได้อย่างสมดุลแล้วน้ำใต้ดินจะมีศักยภาพสูงมากต่อการเสริมความมั่นคงทางด้านทรัพยากรน้ำ แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาเกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำใต้ดินในหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็น การนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้งานมากเกินความเหมาะสม การขาดความรู้ความเข้าใจโดยนำน้ำขึ้นมาใช้อย่างผิดวิธี เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีลักษณะกายภาพของแหล่งน้ำใต้ดินที่ต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาดินทรุด การแทรกตัวของน้ำเค็ม การขาดระบบหรือกระบวนการเติมน้ำกลับลงสู่ใต้ดินเพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำ การขาดข้อมูลที่เพียงพอต่อการนำมาประกอบการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน รวมถึงการขาดการเชื่อมโยงระหว่างการบริหารจัดการน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินที่ต้องจัดการควบคู่กันไปเพื่อให้เกิดความสมดุล อีกทั้งยังขาดการนำระบบ ๓R มาใช้ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดินอย่างจริงจัง ซึ่งประกอบด้วย ๑) Reduce การใช้น้ำอย่างประหยัด ๒) Re-Use การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ ๓) Recharge การเติมน้ำกลับลงสู่แหล่งน้ำใต้ดิน

แต่เดิมการบริหารจัดการแหล่งน้ำใต้ดิน มักเน้นการพัฒนาด้านการสำรวจเพื่อขุดเจาะน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ แต่ภายหลังต่อมา หลักการบริหารจัดการแหล่งน้ำใต้ดินที่ดีจำเป็นจะต้องใช้ความรู้หลากหลายสาขา และจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เพียงพอ เช่น ลักษณะของแหล่งน้ำใต้ดิน ลักษณะของชั้นหินชั้นดิน คุณภาพน้ำ ปริมาณน้ำที่ให้ได้ ทิศทางการไหลซึมของน้ำ ซึ่งต้องใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ มาตรการควบคุมและบังคับใช้ต้องใช้ความรู้ทางด้านกฎหมาย กำหนด พระราชบัญญัติน้ำบาดาล เพื่อควบคุมคุณภาพ และการกำหนดค่าบริการที่เหมาะสมอย่างชัดเจน โดยใช้ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์เพื่อคำนวณอัตราค่าบริการน้ำบาดาลให้เกิดความเหมาะสม และก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล เพื่อรักษาให้มีทรัพยากรน้ำใต้ดินไว้ใช้อย่างมั่นคง และยั่งยืน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. กฎหมาย พระราชบัญญัติ มาตรการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้งานในปัจจุบัน
๒. เครื่องมือหรือกลไกเพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินเพื่อให้เกิดความสมดุล
๓. ระบบฐานข้อมูลน้ำใต้ดินที่มีข้อมูลเพียงพอ และมีแนวทางการใช้น้ำใต้ดินและน้ำผิวดินอย่างสมดุลในแต่ละพื้นที่ให้ครบวงจร
๔. เกิดการใช้งานระบบเติมน้ำกลับลงสู่แหล่งน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น
๕. เกิดการใช้ ๓R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑. กฎหมาย พระราชบัญญัติ มาตรการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน ที่แก้ไขแล้วเสร็จ
๒. เครื่องมือหรือกลไกเพื่อเชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน
๓. จำนวนพื้นที่ ที่มีการใช้ระบบเติมน้ำกลับลงสู่แหล่งน้ำใต้ดิน
๔. จำนวนพื้นที่ ที่มีการใช้ ๓R เพื่อการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม จาก เงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๒.๔ : สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติ มาตรการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้งานในปัจจุบัน																					<u>หลัก</u> ทบ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติ มาตรการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน	กฎหมายพระราชบัญญัติ มาตรการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน ที่แก้ไขแล้วเสร็จ
๒. สร้างเครื่องมือหรือกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินเพื่อให้เกิดความสมดุล																					<u>หลัก</u> สทนช. ทน. ทบ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีเครื่องมือหรือกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	เครื่องมือหรือกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๒.๔ : สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลน้ำใต้ดินให้มีข้อมูลเพียงพอ																					หลัก ทบ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	ฐานข้อมูลน้ำใต้ดินที่มีข้อมูลเพียงพอ และมีแนวทางการใช้น้ำใต้ดินและผิวดินอย่างสมดุลในแต่ละพื้นที่	ฐานข้อมูลน้ำใต้ดิน และแนวทางการใช้น้ำอย่างสมดุลครบทุกพื้นที่
๔.ผลักดันให้เกิดการนำระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน																					หลัก ทบ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกิดการนำระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น	จำนวนพื้นที่ ที่มีการใช้ระบบเติมน้ำกลับลงสู่แหล่งน้ำใต้ดิน
๕.รณรงค์ให้เกิดการใช้ ๓R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น																					หลัก ทบ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกิดการใช้ ๓R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น	จำนวนพื้นที่ ที่มีการใช้ ๓R เพื่อการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน

ประเด็นย่อยที่ ๒.๕ การบริหารจัดการพื้นที่น้ำท่วมตามฤดูกาล

เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝน มีหลายพื้นที่ในประเทศไทยที่ถูกน้ำท่วมเป็นประจำซ้ำซากเกือบทุกปี โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มต่ำริมแม่น้ำ เช่น แม่น้ำยมบริเวณจังหวัดพิจิตร พิษณุโลก แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และสิ่งที่ตามมาหลังจากเกิดสถานการณ์น้ำท่วมคือความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านการเกษตร ซึ่งในทุกปีจะมีนาข้าวถูกน้ำท่วมเป็นจำนวนมาก สร้างความเสียหายเป็นมูลค่ามหาศาล ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในพื้นที่ รวมถึงการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการน้ำ จะช่วยลดปัญหาและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนแผนการผลิต ทั้งในเรื่องชนิดของพืชที่จะปลูก อายุของพืช ที่จะช่วยให้สามารถเก็บเกี่ยวได้เสร็จสิ้นก่อนเข้าฤดูฝน การจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืช ซึ่งจะช่วยให้การเพาะปลูกเป็นไปอย่างมีระบบและช่วยให้การวางแผนการใช้น้ำเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการหาอาชีพเสริมในช่วงที่เกิดน้ำท่วมซึ่งจะช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑. ประชาชน รวมถึงเกษตรกรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์น้ำท่วมได้ และได้รับผลกระทบลดน้อยลง
๒. เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนแผนการผลิต รวมถึงจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืช ให้เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำท่วมตามฤดูกาล
๓. พื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมซ้ำซาก มีสระน้ำประจำไร่นา แก้มลิง ทางระบายน้ำ หรือโครงสร้างอื่น ที่ช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนหรือสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง
๔. เกิดอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับคนในพื้นที่ ในช่วงที่เกิดภาวะน้ำท่วมตามฤดูกาล
๕. พื้นที่ถูกน้ำท่วมลดน้อยลง ระยะเวลาที่ถูกน้ำท่วมลดน้อยลง ความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมลดน้อยลง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑. จำนวนพื้นที่ ที่มีการปรับเปลี่ยนแผนการผลิต
๒. จำนวนพื้นที่ ที่มีการจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืช
๓. จำนวนสระน้ำประจำไร่นา แก้มลิง ทางระบายน้ำ หรือโครงสร้างอื่น ที่ช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนหรือสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง
๔. รายได้เสริมของคนในพื้นที่ ในช่วงที่เกิดภาวะน้ำท่วมตามฤดูกาล
๕. พื้นที่ถูกน้ำท่วมลดน้อยลง
๖. ระยะเวลาที่ถูกน้ำท่วมลดน้อยลง
๗. ความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมลดน้อยลง

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมจากเงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๒.๕: การบริหารจัดการพื้นที่น้ำท่วมตามฤดูกาล

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนแผนการผลิตและจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืช																					หลัก กษ. ชุมชน	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนแผนการผลิต รวมถึงจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืช ให้เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำท่วมตามฤดูกาล	จำนวนพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนแผนการผลิตและจัดทำปฏิทินการเพาะปลูกพืช
๒.ส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปหรือเกษตรกรมีอาชีพเสริมในช่วงที่เกิดน้ำท่วมตามฤดูกาล																					หลัก กษ. ชุมชน	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกิดอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ในช่วงที่เกิดภาวะน้ำท่วมตามฤดูกาล	รายได้เสริมของประชาชนทั่วไป รวมถึงเกษตรกร
๓.ส่งเสริมให้เกษตรกรขุดสระน้ำประจำไร่นาเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมและเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง																					หลัก กษ. ชุมชน	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีสระน้ำประจำไร่นา แก้มลิง ทางระบายน้ำ หรือโครงสร้างอื่น ที่ช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนหรือสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง ทำให้	จำนวนสระน้ำประจำไร่นาที่เพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การบริหารเชิงพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๒.๕: การบริหารจัดการพื้นที่น้ำท่วมตามฤดูกาล

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								พื้นที่น้ำท่วม ระยะเวลาที่ถูกน้ำท่วมและ ความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมลดลง	

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓: ระบบเส้นทางน้ำ

ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ การจัดการระบบเส้นทางน้ำ

ระบบเส้นทางน้ำ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในแง่เป็นเส้นการกระจายน้ำ ไปยังส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ เพื่อเป็นต้นทุนสำหรับการอุปโภค บริโภค สำหรับการเกษตรกรรม สำหรับการเป็นแหล่งอาหารแบบพอเพียงตามวิถีธรรมชาติ สำหรับการเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดี สำหรับการระบายน้ำและการป้องกันการเกิดน้ำท่วมและอุทกภัย สำหรับการเป็นเส้นทางคมนาคมเพื่อการสัญจรทางน้ำ และยังเป็นแหล่งผลิตพลังงานทดแทน ฯลฯ ในอดีตประเทศไทยมีระบบเส้นทางน้ำต่อเนื่องตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงแหล่งรับน้ำ แต่เนื่องจากมีการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ การเกิดพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกมากขึ้น ทำให้มีตะกอนไหลจากพื้นที่ลุ่มน้ำมาตามเส้นทางน้ำมากขึ้นเป็นเหตุทำให้เส้นทางน้ำตื้นเขิน อีกทั้งมีการบุกรุกพื้นที่เส้นทางน้ำตลอดจน การพัฒนาโครงการหรือระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ นับวันจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากขาดการดูแลรักษาและทำนุบำรุงทางน้ำที่ได้มาตรฐาน อันเนื่องมาจากขาดงบประมาณและองค์กรที่จะมากำกับดูแลเส้นทางน้ำอย่างแท้จริง จึงทำให้ระบบเส้นทางน้ำเสื่อมสภาพ ทรุดโทรมและขีดความสามารถของทางน้ำลดลงอย่างต่อเนื่องจนทำให้เส้นทางน้ำบางแห่งไม่มีน้ำในช่วงฤดูแล้ง และเส้นทางน้ำบางแห่งมีน้ำล้นตลิ่ง จนเกิดปัญหาน้ำท่วมและอุทกภัยในช่วงฤดูฝน ทำให้การเดินทางสัญจรไปมาระหว่างพื้นที่ รวมถึงการเข้าถึงการบริการรักษาในสถานพยาบาลในขณะเกิดอุทกภัยในพื้นที่ไม่สะดวก ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่สูงขึ้นและทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการมีการจัดการกับระบบเส้นทางน้ำเพื่อจัดลำดับความสำคัญของเส้นทางน้ำและกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยงานที่มีความเหมาะสมต่อไป

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

เพื่อให้การดูแลรักษาทำนุบำรุงเส้นทางน้ำมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน สามารถบูรณาการความร่วมมือและข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามภารกิจที่แตกต่างกันได้อย่างแท้จริง จึงกำหนดให้มีเป้าหมายดังนี้

๑) <u>แผนที่เส้นทางน้ำ</u>
มีการกำหนดลำดับศักย์ ความสำคัญของเส้นทางน้ำในลุ่มน้ำ พร้อมทั้งกำหนดขนาด (เกณฑ์รับผิดชอบ) ของทางน้ำให้สอดคล้องกับลำดับศักย์ที่กำหนด และจัดทำแผนที่เส้นทางน้ำที่แสดงลำดับศักย์ของเส้นทางน้ำ ของลุ่มน้ำ และของจังหวัดที่ชัดเจนให้สาธารณะค้นหาได้ง่าย ในลักษณะคล้ายกับแผนที่เส้นทางคมนาคม

๒) <u>ผังระบบระบายน้ำ (ผังน้ำ) ควบคู่กับผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน</u>
มีการกำหนดระบบเส้นทางน้ำและลำดับศักย์ของเส้นทางน้ำ (ผังน้ำ) ในผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น ในผังเมืองรวมจังหวัด โดยจะต้องแสดงองค์ประกอบและขนาดของเส้นทางน้ำในผังเมืองรวมจังหวัดเช่นเดียวกับการกำหนดขนาดของถนนในผังระบบคมนาคมขนส่งของผังเมืองรวมที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

๓) <u>คู่มือบริหารจัดการเส้นทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำ</u>
กำหนดองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการและการทำนุบำรุงรักษาทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำที่ชัดเจน อาทิเช่น มีองค์กรกำหนดนโยบาย เป้าหมาย จัดหาทุนสนับสนุนและกำกับ (Regulator) และองค์กรปฏิบัติให้เป็นไปตามนโนบาย (Operator) พร้อมจัดทำคู่มือน้ำเพื่อใช้ดำเนินการทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำ

๔) <u>เกณฑ์ที่จะนำมาใช้ออกแบบขนาดขององค์ประกอบของระบบเส้นทางน้ำที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน</u> มีการสังเคราะห์และปรับปรุงเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ออกแบบองค์ประกอบและขนาดองค์ประกอบของทางน้ำ

ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ในพื้นที่จังหวัด ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งกำหนดกฎหมายรองรับสำหรับการนำไปปฏิบัติของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) <u>กฎหมายทางน้ำ</u>

มีการสังเคราะห์และปรับปรุงภารกิจและกฎหมายของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางน้ำที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งในการบริหารจัดการและในการทำนุบำรุงรักษาทางน้ำและองค์ประกอบของระบบเส้นทางน้ำที่มีอยู่เดิม และที่จะจัดสร้างขึ้นใหม่

๖) <u>องค์ความรู้ทางน้ำ</u>

มีการพัฒนาระบบองค์ความรู้และกฎเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการและรักษาระบบเส้นทางน้ำเดิม และที่จะจัดสร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งมีการพัฒนาองค์ความรู้ในการบริหารจัดการทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำให้สัมฤทธิ์ผลตามหลักเทคนิควิชาการและเกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาสังคม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

๗) <u>ระบบสารสนเทศทางน้ำ</u>

มีการจัดทำระบบสารสนเทศ สภาพการใช้ที่ดิน เส้นทางน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ ผังการใช้ที่ดิน ผังระบบป้องกันน้ำท่วมและผังระบบระบายน้ำ(ผังน้ำ) ผังระบบคมนาคมและสาธารณูปโภค ทั้งในระดับลุ่มน้ำระดับจังหวัด และระดับประเทศที่เป็นมาตรฐานเดียว และปรับให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

๘) <u>กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางน้ำและระบบทางน้ำและการประชาสัมพันธ์</u>

มีกระบวนการ การประชุม ประชาสัมพันธ์และการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำ รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการสู่หน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งหน่วยราชการส่วนกลาง ราชการส่วนท้องถิ่น และประชาคมในท้องที่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีระบบการประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพที่แปรเปลี่ยนไปและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (๒๐ ปี) ที่ได้จัดทำไว้

ทั้งนี้ เพื่อการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามภารกิจที่แตกต่างกัน สามารถใช้ระบบเส้นทางน้ำที่มีหลักเกณฑ์ คู่มือ องค์ความรู้ และระบบสารสนเทศทางน้ำที่มีมาตรฐานเดียวกัน

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

แบ่งเวลาการดำเนินการเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะแรก กำหนดการปรับองค์ความรู้เกณฑ์การออกแบบ ฯลฯ องค์กร และกฎหมาย ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันให้แล้วเสร็จภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ระยะสอง กำหนดการปรับขนาดขององค์ประกอบทางน้ำที่เป็นสิ่งก่อสร้างและที่ไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๒๐ ปี (ตามกรอบเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ)

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย คือ

๑) มีแผนที่เส้นทางน้ำที่แสดงลำดับศักย์และขนาดของเส้นทางน้ำที่ชัดเจนเข้าใจง่าย สาธารณชนเข้าถึงได้สะดวก

๒) มีผังระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ (ผังน้ำ) ที่มีขนาดกำกับสอดคล้องตามเกณฑ์ ที่กำหนดควบคู่กับผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น ผังเมืองรวมจังหวัด ผังเมืองรวมลุ่มน้ำ ผังภาค ฯลฯ ที่ประกาศใช้แล้ว

๓) มีคู่มือการดำเนินการและการปฏิบัติการทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ

๔) มีองค์กรที่ทำหน้าที่ Regulator และ Operator พร้อมทั้งมีกฎหมาย กฎระเบียบ มีแผนงานและงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน

๕) มีระบบสารสนเทศทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ

๖) มีการถ่ายทอดองค์ความรู้และการประเมินผลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมจากเงินงบประมาณ เพื่อ

๑) การศึกษา สำรวจ สังเคราะห์ องค์ความรู้ เกณฑ์การออกแบบขนาดทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำ เพื่อนำมาใช้จัดทำระบบเส้นทางน้ำให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒) การปรับขนาดขององค์ประกอบของทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำ ที่เป็นสิ่งก่อสร้างและที่ไม่ใช่สิ่งก่อสร้างให้ได้ตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดขึ้นใหม่ กำหนดให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์ชาติ คือ ๒๐ ปี

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ระบบเส้นทางน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ การจัดการระบบเส้นทางน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาศ)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕				๒๕๖๖					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ศึกษาสำรวจเพื่อกำหนดทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำการกำหนดลำดับศักย์ และขนาดของทางน้ำที่เป็นมาตรฐานเดียวกันรวมทั้งการจัดทำแผนที่เส้นทางน้ำของประเทศ			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													<u>หลัก</u> ยผ. จท. สทนช. <u>สนับสนุน</u> ชป. ทน.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	แผนที่เส้นทางน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ	ร้อยละ ๗๐ ของ ๒๕ ลุ่มน้ำ
๒. ศึกษาสำรวจเพื่อกำหนด ผังระบบป้องกันน้ำท่วมและผังระบบระบายน้ำ (ผังน้ำ) และขนาดขององค์ประกอบของทางน้ำในผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน อาทิเช่น การกำหนดผังเส้นทางน้ำในผังเมืองรวมจังหวัด ผังภาค และผังประเทศ ผังลุ่มน้ำ ฯลฯ					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■										<u>หลัก</u> ยผ. จท. สทนช. <u>สนับสนุน</u> ชป. ทน. สถ. ปภ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	ผังเส้นทางน้ำในผังเมืองรวมจังหวัดทั่วประเทศ	ร้อยละ ๗๐ ของผังเมืองรวมจังหวัด
๓. สังเคราะห์เกณฑ์ที่จะนำมาใช้ออกแบบทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำ ออกแบบขนาดองค์ประกอบของทางน้ำของประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ									■	■	■	■													<u>หลัก</u> ยผ. จท. สทนช. <u>สนับสนุน</u> ชป. ทน. สถ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกณฑ์มาตรฐาน	ร้อยละ ๑๐๐
๔. สังเคราะห์จัดทำคู่มือที่จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินการทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำของประเทศ รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ทางน้ำและ									■	■	■	■													<u>หลัก</u> ยผ. จท. <u>สนับสนุน</u>	พิจารณาจัดสรรงบประมาณ	เงินงบประมาณ	คู่มือ	ร้อยละ ๑๐๐

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ระบบเส้นทางน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ การจัดการระบบเส้นทางน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาศ)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕				๒๕๖๖					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระบบทางน้ำและการประชาสัมพันธ์																									ชป. ทน. สถ.	อย่างเหมาะสม			
๕. สังเคราะห์ ปรับปรุงกฎหมายที่จะนำมาใช้บริหารจัดการกำกับดูแลทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำและจัดตั้งองค์กรดูแลทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและสภาวะที่เปลี่ยนแปลง																									หลัก ยผ. จท. สทนช.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	ปรับปรุงกฎหมายเส้นทางน้ำ	ร้อยละ ๑๐๐
๖. สังเคราะห์ ปรับปรุงองค์ความรู้ทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำและกำหนดองค์ความรู้ข้อกำหนดด้านเทคนิควิชาการที่เป็นมาตรฐาน																									หลัก ยผ. จท. สทนช. สนับสนุน ชป. ทน. สถ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	องค์ความรู้ทางน้ำ	ร้อยละ ๑๐๐
๗. สังเคราะห์ปรับปรุงระบบสารสนเทศของทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ																									หลัก ยผ. จท.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มาตรฐานระบบสารสนเทศทางน้ำ	ร้อยละ ๑๐๐
๘. กำหนดแผนงาน (แผนเงินและแผนเวลา) การพัฒนาทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำเพื่อตอบสนอง																									หลัก ยผ. จท.	พิจารณาจัดสรร	เงินงบประมาณ	แผนงานและ	ร้อยละ ๑๐๐

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ระบบเส้นทางน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ การจัดการระบบเส้นทางน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาศ)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕				๒๕๖๖					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี																									สทนช.	งบประมาณอย่างเหมาะสม		โครงการ	
๙. ปรับขนาดขององค์ประกอบของระบบเส้นทางน้ำที่เป็นสิ่งก่อสร้างและไม่ใช่สิ่งก่อสร้างของหน่วยงานต่างๆ ให้ได้ตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรน้ำ																									หลัก ยผ. จท. สทนช. สนับสนุน ชป. ทน. สถ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มาตรฐานเส้นทางน้ำ	ร้อยละ ๗๐ ของขององค์ประกอบระบบเส้นทางน้ำที่กำหนด
๑๐. ติดตามผลการดำเนินการและการประเมินผล																									หลัก ยผ. จท. สทนช. สนับสนุน ชป. ทน. สถ.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	การประเมินผลการดำเนินงาน	ร้อยละ ๗๐ ของแผนงาน

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ (ระบบเส้นทางน้ำ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย

๑) กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทางกายภาพ
   (๑.๑) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘
   (๑.๒) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒
   (๑.๓) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ.๒๕๔๗
   (๑.๔) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๕๘
   (๑.๕) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕
   (๑.๖) เทศบัญญัติและข้อบังคับท้องถิ่น
๒) กฎหมายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
   (๒.๑) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕
   (๒.๒) พระราชบัญญัติการเดินเรือในประเทศไทย พ.ศ.๒๔๕๖
๓) กฎหมายเพื่อการชลประทาน
   (๓.๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕
๔) กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดินของหน่วยราชการ
   (๔.๑) การขอใช้พื้นที่ป่าสงวน
   (๔.๒) การขอใช้พื้นที่ราชพัสดุ
   (๔.๓) การใช้พื้นที่ดินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ร่างสาระสำคัญของกฎหมายที่เสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุง คือ

(๑) การปรับปรุงพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ให้ครอบคลุมในเรื่อง ระบบเส้นทางน้ำ (ผังระบบระบายน้ำ/ผังระบบป้องกันน้ำท่วม/ผังน้ำ) ที่จะจัดทำขึ้นใหม่ โดยการอาศัยอำนาจทางกฎหมายในการใช้ประโยชน์ที่ดินประกอบกับการชี้นำด้วยการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทางน้ำและระบบเส้นทางน้ำของจังหวัดและของ ลุ่มน้ำเช่นเดียวกับด้านการคมนาคมขนส่ง (ระบบเส้นทางถนน)

(๒) การปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อสนับสนุนการวางและจัดทำผังเพื่อการระบายน้ำและการบรรเทาอุทกภัยของจังหวัดและของลุ่มน้ำ

(๓) การปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสมในด้านการระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม และการบรรเทาอุทกภัยที่สอดคล้องกับการผังเมือง (ผังเมืองรวมจังหวัด/ผังเมืองรวมลุ่มน้ำ ฯลฯ)

(๔) การปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อสนับสนุนการวางผังและจัดทำผังเพื่อการระบายน้ำและการบรรเทาอุทกภัยของจังหวัดและของลุ่มน้ำ

(๕) การปรับปรุงเทศบัญญัติและข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการใช้อาคารเพื่อการระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วม (ผังน้ำ) ที่ใช้บังคับในผังเมืองรวม

(๖) การปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ เพื่อสนับสนุนให้ใช้ระบบระบายน้ำที่มีอยู่ในโครงการเกษตรชลประทานเป็นองค์ประกอบหนึ่งของผังการระบายน้ำและการบรรเทาอุทกภัยของจังหวัดและของลุ่มน้ำเมื่อเกิดอุทกภัย

(๗) การปรับปรุงกฎหมายอื่น ๆ และมาตรการทางการบริหารเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการจัดทำระบบเส้นทางน้ำเพื่อการระบายน้ำและการบรรเทาอุทกภัยบรรลุผลและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย

ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ การดูแลรักษาเส้นทางน้ำในบริเวณโรงพยาบาลที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม

จากเหตุการณ์น้ำท่วมหลาย ๆ ครั้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จะพบว่ามีชุมชนและสถานที่สำคัญถูกน้ำท่วมและเกิดความเสียหายอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการอื่น ๆ พื้นที่เกษตร เขตอุตสาหกรรม ฯลฯ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มักเกิดจากระบบเส้นทางระบายน้ำโดยรอบบริเวณพื้นที่ดังกล่าวถูกบุกรุกหรือขาดการดูแลรักษาที่ดีอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขีดความสามารถในการระบายน้ำต่ำลงและเพิ่มความเสี่ยงอุทกภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่สำคัญที่ให้การรักษาผู้ป่วยในยามเกิดวิกฤตภัย และหากเกิดอุทกภัยบริเวณโรงพยาบาลแล้วการอพยพผู้ป่วยจะทำได้ลำบากมาก อีกทั้งการหาสถานที่ใหม่เพื่อรองรับผู้ป่วยก็ทำได้ยากกว่าและเสี่ยงต่อชีวิตของผู้ป่วย นอกจากนี้เมื่อเกิดอุทกภัยขึ้นจะมีผู้ป่วยใหม่เกิดขึ้นตามมาด้วย ทำให้ความเดือดร้อนยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการลดความเสียหายจากอุทกภัยอาจจะเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาระบบเส้นทางระบายน้ำอย่างดีและต่อเนื่องในบริเวณพื้นที่โรงพยาบาลที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และต้องจัดเตรียมแผนเผชิญเหตุเมื่อเกิดสถานการณ์รุนแรง

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เส้นทางระบายน้ำโดยรอบโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม มีประสิทธิภาพการระบายน้ำดีขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) ฐานข้อมูลตำแหน่งโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วิกฤตทั่วประเทศ
๒) จำนวนโรงพยาบาลที่ได้รับการป้องกัน

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมจากเงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ระบบเส้นทางน้ำ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ : การดูแลรักษาเส้นทางน้ำในบริเวณโรงพยาบาลที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. วิเคราะห์หาโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วิกฤตน้ำท่วมทั่วประเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูล																					หลัก สธ. สนับสนุน ชป. ปภ. ทน. จท.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	ทราบตำแหน่งและจำนวนโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยง	ฐานข้อมูลโรงพยาบาลในพื้นที่วิกฤต
๒. ผลักดันให้เกิดมาตรการในการดูแลเส้นทางน้ำโดยรอบพื้นที่โรงพยาบาล																					หลัก สธ. สนับสนุน ชป. ปภ. ทน. จท. กทม.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการดูแลรักษาเส้นทางน้ำโดยรอบพื้นที่โรงพยาบาล	จำนวนโรงพยาบาลที่ได้รับการป้องกัน

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ การขยายผลความสำเร็จด้านการบริหารจัดการน้ำและดูแลรักษาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

ปัจจุบันการบริหารจัดการน้ำยังขาดความสมดุล ไม่มีความสอดคล้องกันระหว่างต้นทุนน้ำที่มีอยู่และปริมาณน้ำที่ถูกใช้ไป ยังคงเกิดสถานการณ์น้ำท่วมในช่วงหน้าฝนและเกิดสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงหน้าแล้ง อีกทั้งปัญหาทั้งสองอย่างเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน การบริหารจัดการปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องจัดการควบคู่กันไป ในอดีตมุ่งเน้นบริหารจัดการด้านต้นทุน ปัจจุบันเริ่มมุ่งเน้นบริหารจัดการด้านความต้องการใช้น้ำมากขึ้น ซึ่งการบริหารจัดการในสองด้านนี้ จำเป็นต้องเริ่มในระดับพื้นที่ย่อย ซึ่งปัจจุบันตัวอย่างความสำเร็จมีให้เห็นแล้วในหลายพื้นที่ แต่กลับพบปัญหาด้านการขยายผลความสำเร็จสู่พื้นที่อื่น ที่ยังคงขาดระบบหรือกระบวนการที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นกลไกในการขยายผล ประกอบกับพื้นที่หรือชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อม ชุมชนยังไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอ ขาดผู้นำที่มีศักยภาพด้านการพัฒนา รวมทั้งคนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องน้ำ และไม่ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา รวมถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ของตน

ดังนั้น กลไกสำคัญในการขยายผลความสำเร็จและดูแลรักษาแหล่งน้ำอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน คือ ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือบริหารจัดการข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อนำไปสู่แผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ร่วมกันทำงานแบบเป็น หุ้นส่วนและเป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนการพัฒนา ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน สามารถรับรู้สถานการณ์ เข้าใจพื้นที่ มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ ดูแล บำรุงรักษาแหล่งน้ำ โครงสร้างน้ำ รวมถึงการตัดสินใจสอดคล้องกับภูมิสังคม โดยคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนที่มีศักยภาพในการขยายผล เกิดเครือข่ายบริหารจัดการน้ำระดับพื้นที่ระดับลุ่มน้ำย่อยและระดับลุ่มน้ำ และรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีกลไกเพื่อขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ

๒) มีคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมทั้งในส่วนของการพัฒนาและการบริหารจัดการ และรัฐทำหน้าที่ส่งเสริม

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน

๒) จำนวนตัวอย่างความสำเร็จจากกลไกการขยายผล

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมจากเงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ
ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ : การขยายผลความสำเร็จด้านการบริหารจัดการน้ำและดูแลรักษาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ*	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. เร่งรัดการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน และผลักดันให้มีกฎหมายรองรับการดำเนินงาน																					หลัก มท. สทนช. ชุมชน สนับสนุน ทส. กษ. สสนก.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน	จำนวนคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน
๒. ผลักดันให้เกิดกลไกเพื่อขยายผลความสำเร็จที่ชัดเจน																					หน่วยงานหลัก มท. สทนช. ชุมชน หน่วยงานสนับสนุน ทส. กษ. สสนก.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีกลไกการขยายผลความสำเร็จ	กลไกเพื่อขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ เพิ่มการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผิวน้ำในอ่างน้ำ

ปัจจุบันมีการพัฒนาพื้นที่ผิวน้ำเพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ สำหรับประเทศไทย แบ่งการพัฒนาพื้นที่ผิวน้ำเป็น ๒ ขนาด ได้แก่ ขนาดใหญ่ คือ มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ขนาดใหญ่ผ่านหน่วยงานที่มีศักยภาพและมีผลกระทบในวงกว้าง ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผิวน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ โดยได้พัฒนา “การผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำ (Floating Solar)” ขึ้นที่อ่างเก็บน้ำหลายแห่ง เช่น เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี อ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่ขาม จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นพลังงานทดแทน เนื่องจากที่เดิมการผลิตไฟฟ้าแสงอาทิตย์ต้องใช้พื้นที่เปิดโล่งจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำการเกษตร มีการตัดต้นไม้จำนวนมาก และต้องเตรียมที่ดินสำหรับการก่อสร้าง ด้วยผลกระทบดังกล่าวจึงเล็งเห็นถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผิวน้ำในอ่างเก็บน้ำซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่สร้างผลกระทบกับพื้นที่เกษตร สามารถสงวนพื้นที่ดินไว้สำหรับการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆได้มากขึ้น รักษาสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญช่วยลดการระเหยของน้ำ ถ้ามีแผงเซลล์แสงอาทิตย์มาบังแสงแดดและบังลม จะทำให้การระเหยของน้ำลดลง

สำหรับการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผิวน้ำในอ่างน้ำขนาดเล็ก สสนก. ได้มีการพัฒนาระบบโซล่าเซลล์สูบน้ำแบบติดตั้งลอยน้ำเพื่ออุปโภคและการเกษตร พื้นที่บริเวณสระเก็บน้ำห้วยเกษียร ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ๒.๒๖ kWh ต่อปี ลดค่าสูบน้ำได้ประมาณ ๑๑,๐๐๐ บาทต่อปี ซึ่งในอนาคตมีแผนจะขยายผลไปสู่ ชุมชนบ้านหินลาด - บ้านโสมง ตำบลบ้านนา อำเภอสามเงา จังหวัดตาก เนื่องจากพื้นที่ประสบปัญหาไม่มีไฟฟ้าใช้ในหมู่บ้าน และเดินทางเข้าพื้นที่ทางเรือ ชุมชนใช้ระบบท่อส่งน้ำจากภูเขา เพื่ออุปโภคและบริโภค และในช่วงเดือน มีนาคม – พฤษภาคม ของทุกปี จะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ และโครงสร้างถังกักเก็บน้ำในชุมชนและโรงเรียนชำรุด ไม่สามารถเก็บสำรองน้ำได้ ดังนั้น เมื่อแล้วเสร็จคาดว่า ๖๒๓ ครัวเรือน จากทั้ง ๒ ชุมชน จะมีไฟฟ้าใช้สำหรับการอุปโภคและการเกษตรอย่างเพียงพอในแต่ละปี

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างเต็มประสิทธิภาพในหลายมิติ และเกิดการขยายผลความสำเร็จไปสู่วงกว้าง

๒) เพื่อช่วยลดน้ำระเหยและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไฟฟ้าซึ่งจะเป็นแหล่งพลังงานทดแทนที่สำคัญในอนาคต

๓) เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างความเข้าใจและแนะนำแนวทางปฏิบัติแก่พื้นที่ใกล้เคียง จนเกิดเครือข่ายความร่วมมือ และขยายผลไปสู่ระดับที่ใหญ่ขึ้นต่อไป

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

จำนวนฟาร์มการผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำ (Floating Solar)

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม จาก เงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ
ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ : เพิ่มการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผิวน้ำในอ่างน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ถอดบทเรียนความสำเร็จ		■	■	■	■																<u>หลัก</u> กฟผ. <u>สนับสนุน</u> วท. ชป.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ	ผลการสังเคราะห์การถอดบทเรียนความสำเร็จ
๒. พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำ (Floating Solar) ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่			■	■	■	■	■	■														พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีเทคโนโลยี การผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำที่เหมาะสมมากขึ้น	เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำ
๓. ส่งเสริมและสนับสุนนการใช้ไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำ (Floating Solar)									■	■	■	■	■	■	■	■						พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการใช้เซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำในการผลิตไฟฟ้ามากขึ้น	จำนวนฟาร์มการผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ลอยน้ำ (Floating Solar)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ
ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ : เพิ่มการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผิวน้ำในอ่างน้ำ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. ผลักดันให้เกิดกลไกเพื่อขยายผลความสำเร็จที่ชัดเจน																					พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีกลไกลการขยายผลความสำเร็จ	กลไกการขยายผลความสำเร็จ

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ความรู้ เทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ

ปัญหาต้นทุนน้ำที่ไม่แน่นอน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต้นทุนน้ำหรือฝนมีความแปรปรวนทั้งในเชิงปริมาณ พื้นที่ และเวลา ทำให้มีความจำเป็นต้องมีข้อมูลเพียงพอ มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านอุตุนิยมวิทยาและอุทกวิทยาอย่างเพียงพอ เพื่อติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างทันต่อสถานการณ์ทั้งในเชิงภาพรวมของประเทศและในระดับพื้นที่ย่อย เช่น การจัดการข้อมูลในเชิงพื้นที่ การจัดทำศูนย์ปฏิบัติการ (operation center)

ปัญหาเรื่องความต้องการใช้น้ำที่มีหลากหลายรูปแบบและมีความซับซ้อน ทั้งในเชิงพื้นที่และเวลา ซึ่งแต่ละพื้นที่มีลักษณะผังเมืองที่แตกต่างกัน พฤติกรรมการใช้น้ำที่แตกต่างกัน รวมถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้พฤติกรรมการใช้น้ำเปลี่ยนไป และการใช้บุคลากรทางด้านน้ำเพียงอย่างเดียวไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้รอบด้าน จึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาเพื่อร่วมดำเนินการ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมือง นักเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ

เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ประกอบกับข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำมีความซับซ้อนค่อนข้างสูง แต่ปัจจุบันยังขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้งานอย่างเหมาะสม ข้อมูลกระจัดกระจาย ซ้ำซ้อน ไม่เป็นมาตรฐาน และถูกนำมาใช้ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยจัดการอย่างจริงจัง โดยอาจนำเทคโนโลยี cloud เข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล และการนำเทคโนโลยี Big Data เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์น้ำรวมถึงการคาดการณ์ในระยะยาว

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) องค์กรจัดการน้ำมีบุคลากรที่มีองค์ความรู้หลากหลายร่วมบริหารจัดการน้ำ
๒) มีมาตรฐานทางเทคโนโลยีที่สนับสนุนการบริหารจัดการน้ำ
๓) บุคลากรทุกระดับที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำมีความรู้ความเข้าใจและขีดความสามารถด้านการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนศูนย์น้ำระดับจังหวัด
๒) จำนวนหน่วยงานที่มีการใช้เทคโนโลยีตามมาตรฐาน

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมจากเงินงบประมาณ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕: ความรู้ เทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ**																							
กิจกรรม	**ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)**																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
																						(ล้านบาท)	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. เร่งรัดจัดตั้งศูนย์ข้อมูลน้ำระดับจังหวัด																					<u>หลัก</u> มท. สทนช. สสนก. <u>สนับสนุน</u> ทน. ชป.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกิดศูนย์ข้อมูลน้ำระดับจังหวัด	จำนวนศูนย์น้ำระดับจังหวัด
๒. จัดทำมาตรฐานและผลักดันให้เกิดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการน้ำให้ทันต่อสถานการณ์																					<u>หลัก</u> มท. วท. สทนช. <u>สนับสนุน</u> ทน. ชป.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	เกิดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำ	จำนวนหน่วยงานที่มีการใช้เทคโนโลยีตามมาตรฐาน
๓. ผลักดันการใช้เทคโนโลยี Big Data เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการน้ำ																					<u>หลัก</u> ดศ. วท. <u>สนับสนุน</u> สสนก. ชป. ทน. สทนช.	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Big Data ในการบริหารจัดการน้ำ	จำนวนหน่วยงานที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Big Data ในการบริหารจัดการน้ำ

ข้อเสนอแนะในการฟื้นฟูระบบลุ่มน้ำลำเชิงไกร

พื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร

๑) ผันน้ำจากลำคันฉู บริเวณ อ.บำเหน็จณรงค์ จ.ชัยภูมิ ซึ่งมีน้ำหลากจากลำน้ำสาขาจำนวนมาก และน้ำล้นอ่างเก็บน้ำลำคันฉู ทุกปี ผ่านถนนสาย ๒๒๑๗ ลงสู่ลำสามบาท บริเวณ ต.หนองกราด อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา ระยะทาง ๑๒.๕ กม. โดยมีความต่างระดับในการผันน้ำผ่านจุดสูงสุดเพียง ๘ เมตร

๒) ฟื้นฟูลำสามบาท ให้กลับมารองรับน้ำระบายลงสู่ อ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร

๓) ปรับคันดินริมคลองทั้งหมด ให้มีจุดรับน้ำลงสู่คลอง และเปิดคันดินที่ปิดการไหลของน้ำ

๔) ฟื้นฟูหนองน้ำและสระน้ำตามแนวลำสามบาทและลุ่มน้ำสาขาทั้งหมด ให้สามารถรองรับน้ำและเก็บกักน้ำ

๕) ปรับปรุงระบบการผันน้ำเข้าสู่สระน้ำวัดบ้านไร่ โดยเปลี่ยนให้สระน้ำวัดบ้านไร่ เชื่อมระบบและรับน้ำที่ผันมาจากคลองสามบาท และเชื่อมต่อน้ำไปสู่บึงถนนหักใหญ่ ช่วยสามารถฟื้นระบบของการไหลตามความลาดชันธรรมชาติ และช่วยเจือจางความเค็มของบึงถนนหักใหญ่

พื้นที่ท้ายอ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร

๑) ฟื้นฟูหนองน้ำและสระน้ำตามแนวลำเชียงไกรและลุ่มน้ำสาขาทั้งหมด ให้สามารถรองรับน้ำและเก็บกักน้ำ

๒) ปรับปรุงท่อลอดจุบรรจบลำเชียงไกรกับแม่น้ำมูล ให้เป็นประตูระบายน้ำ

๓) เสนอให้กระทรวงคมนาคม พัฒนาคลองริมทางรถไฟ ให้กลับมาใช้งานได้ดังเดิม ทั้งในระหว่างการก่อสร้างรถไฟรางคู่ และเมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ

ประเด็นปฏิรูปอื่นๆ เพิ่มเติมที่ใช้ดำเนินการในพื้นที่

๑) การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ

- สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมคิดและร่วมจัดทำแผนโครงการ ให้ออกมาในเชิงรายละเอียดที่สามารถดำเนินการในพื้นที่ เช่น แนวเส้นทางท่อผันน้ำ ตำแหน่งผันน้ำที่เหมาะสม และให้เกิดความสมดุลกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การฟื้นฟูความชุ่มชื้นของป่าด้วยฝายชะลอน้ำและจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก
- กำหนดผู้รับผิดชอบและทำงานร่วมกันให้เกิดการบริหารแนวราบ เช่น การศึกษาและจัดทำระบบผันน้ำและการฟื้นฟูแหล่งน้ำ การจัดทำ EIA และ ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ร่วมคิดและร่วมทำ โดยระบุโครงการวางแผนงานในรัฐเป็นคนดำเนินงาน แผนงานใดชุมชนในพื้นที่สามารถดำเนินการได้เอง
- การปรับปรุงวิธีบริหารโครงสร้างเดิมคืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกรและแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ เช่น สระน้ำวัดบ้านไร่ บึงถนนหักใหญ่ ร่วมกับโครงสร้างใหม่จากระบบผันน้ำ โดยให้ระบบผันน้ำกระจายน้ำและบริหารร่วมกับโครงสร้างแหล่งน้ำเดิม เชื่อมโยงกับเป็นระบบและยืดหยุ่น

๒) การบริหารเชิงพื้นที่

- การบริหารจัดการร่วมกันของทุกหน่วยงานทั้งการดำเนินโครงการและการสนับสนุนการบริหารจัดการร่วมกับชุมชน

- การจัดรูปที่ดิน การบริหารจัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น การระบบเชื่อมโยงเส้นทางน้ำกับแหล่งน้ำธรรมชาติ และให้มีการใช้น้ำซ้ำส่งต่อน้ำอย่างเป็นระบบต่อเนื่องกันลงมา
- จัดทำสมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน และจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ตามฤดูกาล

๓) ระบบเส้นทางน้ำ

- จัดทำระบบเส้นทางน้ำ ผังน้ำ และประกาศขอบเขตพื้นที่เส้นทางน้ำ เพื่อรักษาเส้นทางน้ำในพื้นที่เอาไว้ให้ยังคงสามารถระบายน้ำเอาไว้ได้เหมือนเดิม เช่น คลองลำตะคองเก่า รวมทั้งการพัฒนาโครงการต่างๆ ในพื้นที่ ต้องรักษาเส้นทางน้ำและแหล่งน้ำเดิมเอาไว้ เช่น การก่อสร้างทางรถไฟรางคู่ต้องรักษาคลองข้างทางรถไฟเอาไว้เหมือนเดิม
- จัดระบบการจราจรน้ำ แผนการระบายน้ำเข้าออกในพื้นที่

๔) ขยายแบบอย่างความสำเร็จ

- นำความสำเร็จของตัวอย่างการจัดการน้ำชุมชนและการบริหารเชิงพื้นที่มาประยุกต์ใช้ เช่น ความสำเร็จของชุมชนภูถ้ำ-ภูกระแต สายนาวัง และการจัดการน้ำร่วมกับอ่างเก็บน้ำ ทั้งพื้นที่เหนืออ่างและท้ายอ่าง

๕) ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการบริหารจัดการน้ำ

- เพิ่มขีดความสามารถด้วยการให้ความรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐเช่นหน่วยงานส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน
- ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสำรวจเส้นทางน้ำ แหล่งน้ำ และจัดทำแผนที่น้ำ ของชุมชน และลุ่มน้ำ
- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทรัพยากรน้ำระดับท้องถิ่น ให้เกิดเป็นศูนย์บริการจัดการน้ำที่ใช้ข้อมูลที่มาจากส่วนกลาง (Macro Scale) และข้อมูลที่ชุมชนสำรวจและจัดทำขึ้นในพื้นที่ (Micro Scale) รวมทั้งจัดตั้งศูนย์เรียนรู้บริหารจัดการน้ำของชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง
ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑. ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

มุ่งเน้นการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใน ๓ มาตรา ดังนี้

๑) **มาตรา ๔๓** บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

๒) **มาตรา ๕๐** บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๒) ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ฯลฯ

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

ฯลฯ

๓) **มาตรา ๕๗** รัฐต้อง

ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔) **มาตรา ๗๒** รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

(๕) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน

๕) **มาตรา ๒๕๗** การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๖) **มาตรา ๒๕๘** ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ช. ด้านอื่นๆ

(๑) ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน

ฯลฯ

(๓) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้

๑.๑.๒ **ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง**

๑) **กฎหมายระหว่างประเทศ** ประกอบด้วย

๑.๑) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ (พ.ศ.๒๕๒๕) หรือ UNCLOS ๑๙๘๒

๑.๒) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการเตรียมการ การปฏิบัติการ และความร่วมมือในการป้องกันและขจัดมลพิษน้ำมัน ค.ศ.๑๙๙๐ (International Convention on Oil Pollution Preparedness, Response and Co-operation ๑๙๙๐ : OPRC ๑๙๙๐)

๑.๓) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมลพิษจากเรือ ค.ศ.๑๙๗๓ (For the Prevention of Pollution from Ships ๑๙๗๓ as modified by the Protocol of ๑๙๗๘ : MARPOL ๗๓/๗๘)

๑.๔) แผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและขจัดน้ำมันแห่งอาเซียน (ASEAN Oil Spill Response Action Plan : ASEAN – OSRAP)

๑.๕) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity, ๑๙๙๒)

๑.๖) แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศ (International Plan of Action : IPOA) ที่เกี่ยวกับการประมง โดย องค์การอาหารแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้แก่ IPOA for Reduction Incidental Catch of Sea Birds in Longline Fisheries (IPOA-Sea birds), IPOA for Conservation and Management of Sharks (IPOA-sharks), IPOA of Management for Fishing Capacity (IPOA-Capacity) และ IPOA to prevent , Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IPOA-IUU) รวมทั้ง Code of Conduct for Responsible Fisheries

๒) **กฎหมายของประเทศไทย** ประกอบด้วย

๒.๑) <u>กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเล</u>

- พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘
- พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๒.๒) กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรที่ดินชายทะเล

- พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๓) กฎหมายเกี่ยวกับป่าชายเลน

- พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๒.๔) กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น

- พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๐
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๔๗

๓) **ร่างกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง** ประกอบด้วย

- ร่าง พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....
- ร่าง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- ร่าง พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ....
- ร่าง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ....

๑.๑.๓ **ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป**

๑) **วาระการปฏิรูปของ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)** ประกอบด้วย

๑.๑) วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร ซึ่งมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คือ การปฏิรูปการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๒) วาระปฏิรูปที่ ๒๖ : การจัดการภัยพิบัติตามธรรมชาติภาวะโลกร้อน

๒) **แผนการปฏิรูปของ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)** ประกอบด้วย

๒.๑) แผนการปฏิรูป ๙ เรื่อง การพัฒนากฎหมายและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

๒.๒) แผนการปฏิรูป ๑๑ เรื่อง การพัฒนากฎหมายการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและกลไกการบริหารเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒.๓) แผนการปฏิรูป ๑๒ เรื่อง การนำเสนอพื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นมรดกโลก

๒.๔) แผนการปฏิรูป ๑๕ เรื่อง การปฏิรูประบบบริหารจัดการขยะของประเทศ

๓) **รายงานการศึกษาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)**

๓.๑) รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง วิกฤตทะเลสาบสงขลาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๒) สรุปการสัมมนาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการดำเนินนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๓) รายงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔) **ข้อเสนอจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน**

ผลการรับฟังความคิดเห็นที่ผ่านมาจากหน่วยงานของภาครัฐและภาคประชาชน ดังนี้

- การจัดทำวาระการปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)
- การทำแผนการปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)
- การทำรายงานการศึกษาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)
- การจัดทำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔)
- การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)
- การดำเนินงานของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.)

๑.๒ **สถานการณ์และแนวโน้ม**

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่นับเป็นรัฐชายฝั่งทะเล (Coastal State) ที่ตั้งอยู่ในคาบสมุทรอินโดจีน โดยมีชายฝั่งทะเลแยกเป็น ๒ ด้าน คือ ด้านตะวันออก ได้แก่ อ่าวไทย ส่วนด้านตะวันตกที่ประกอบด้วย ทะเลอันดามัน และช่องแคบมะละกา จึงทำให้ประเทศไทยมีเส้นทางออกสู่มหาสมุทร ๒ มหาสมุทร คือ มหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ในส่วนพื้นที่ทางทะเลนั้นฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยมีพื้นที่ประมาณ ๒๐๓,๖๑๙.๓๗๕ ตารางกิโลเมตร ยาวประมาณ ๒,๐๕๕.๑๘ กิโลเมตร ส่วนด้านทะเลฝั่งตะวันตกหรือที่คุ้นเคยเรียกกันว่า ฝั่งอันดามันมีพื้นที่ประมาณ ๑๑๒,๔๙๘.๘๖ ตารางกิโลเมตร ยาวประมาณ ๑,๐๙๓.๑๔ กิโลเมตร รวมประเทศไทยมีพื้นที่ทางทะเลประมาณ ๓๑๖,๑๑๘ ตารางกิโลเมตร มีชายฝั่งยาวรวมทั้งสิ้น ๓,๑๔๘.๓๒ กิโลเมตร ความสำคัญของทะเลไทยนับเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ โดยประเทศไทยสามารถทำการประมงได้เป็นมูลค่ามหาศาลจนเป็นผลให้สัตว์น้ำกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ จากกองเรือประมงไทยมีจำนวนเรือนับเป็นลำดับต้นๆ ของโลก ทะเลไทยยังมีทรัพยากรอื่นๆ อีก เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น ซึ่งรอการขุดค้นหาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อีกทั้งทะเลและบริเวณชายฝั่งของไทยนับเป็นแหล่งของความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญที่ช่วยลดผลกระทบจากมลพิษที่เกิดขึ้นจากแผ่นดิน จากสภาวะโลกร้อน เนื่องมาจากคุณสมบัติของน้ำทะเลมีความเฉื่อยต่อความร้อน และมีขีดความสามารถในการดูดซับคาร์บอนจากบรรยากาศ ดังนั้น ระดับน้ำแนวปะการัง รวมทั้งจำนวนสัตว์น้ำ เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงสุขภาพทางกายภาพของโลกนี้ทั้งหมด

๑.๒.๑ **สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก**

๑) **วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐** ซึ่งสหประชาชาติเป็นทิศทางหลักในการพัฒนาของโลกหลัง ค.ศ.๒๐๑๕ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยในส่วนของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างน้อย ๒ เป้าหมาย คือ

๑.๑) เป้าหมายที่ ๑๓ ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑.๒) เป้าหมายที่ ๑๔ การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล : อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน ๒ เป้าประสงค์ ประกอบด้วย

<u>เป้าประสงค์ ๑๔.๑</u> ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภท โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงขยะทะเลและมลพิษของสารอาหาร (Nutrient Pollution)

<u>เป้าประสงค์ ๑๔.๒</u> ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๓ บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบที่มีนัยสำคัญ รวมถึงเสริมสร้างภูมิต้านทานและปฏิบัติการฟื้นฟูเพื่อความอุดมสมบูรณ์และการมีผลิตภาพของมหาสมุทร

๒) ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความเข้มข้น ส่งผลให้ประเทศภาคี รวมถึงประเทศไทยต้องดำเนินมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจังตาม ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่ได้รับความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นความตกลงตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) เพื่อกำหนดมาตรการลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๓ โดยในส่วนของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มุ่งเน้นการจำกัดปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ให้อยู่ในระดับเดียวกับที่ต้นไม้ ดิน และมหาสมุทรสามารถดูดซับได้

๓) การผลิตและบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมาย ๑๒ ทำให้แน่ใจถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

๔) บทบัญญัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ (United National Convention on the Law of the Sea : UNCLOS ๑๙๘๒) ที่มุ่งเน้นในเรื่องการกำหนดเขตพื้นที่ทางทะเล และการดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าว โดยในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงกฎหมายทุกระดับให้สอดรับกับบทบัญญัติตาม UNCLOS ๑๙๘๒

๕) การกำหนดมาตรฐานของต่างประเทศ ทั้งในเรื่องของมาตรฐานสินค้าประมง รวมทั้งการทำประมงแบบ Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ที่สหภาพยุโรป (European Union : EU) ได้นำมาบังคับใช้กับสินค้าที่เข้าในสหภาพยุโรป ทั้งนี้ ในส่วนของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะมุ่งเน้นในเรื่องแนวทางการจัดการและอนุรักษ์สัตว์ทะเลอันเกิดจากการทำประมงมากเกินขนาด (overfishing) ซึ่งอาจส่งผลต่อการทำลายล้างทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลมากเกินไป

๖) อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : Cites)

๗) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ (International Convention for the Prevention of Pollution from Ships : MARPOL ๗๓/๗๘)

๘) ข้อตกลงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๒ **สถานการณ์และแนวโน้มภายใน**

๑) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของไทย กำลังประสบปัญหาถูกทำลายและเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญ ดังนี้

๑.๑) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ การเจริญเติบโตของชุมชนเมืองริมฝั่งทะเลที่ขาดความตระหนักถึงความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และการนำทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมาใช้อย่างฟุ่มเฟือยโดยขาดความระมัดระวัง เป็นต้น

๑.๒) ปัญหาสภาพแวดล้อมทางทะเลเป็นพิษและเกิดมลภาวะ ประกอบด้วย

๑.๒.๑) ปัญหาทิ้งขยะและปล่อยสารพิษทะเล โดย Ocean Forum ระบุว่า ไทยทิ้งขยะพลาสติกลงทะเลเป็นอันดับ ๖ ของโลก ซึ่งขยะทะเลสร้างผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายาก ระบบนิเวศทางทะเล การประมง การท่องเที่ยว และไมโครพลาสติกอาจส่งผลต่อคุณภาพสัตว์น้ำและสุขภาพมนุษย์

๑.๒.๒) การลดลงและความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าชายเลน

๑.๒.๓) ความเสื่อมโทรมของแหล่งหญ้าทะเลและสาหร่ายทะเล

๑.๒.๔) ความเสียหายของแนวปะการัง ซึ่งในขณะนี้ปะการังที่มีความสมบูรณ์ดีมากและสมบูรณ์ดี มีเพียงประมาณร้อยละ ๕.๗ ในส่วนที่มีความเสียหายและเสียหายมาก มีประมาณร้อยละ ๖๖ และที่เหลือที่มีความสมบูรณ์ปานกลาง

๑.๒.๕) ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งปัจจุบันชายฝั่งถูกกัดเซาะประมาณ ๘๓๐ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๒๖ ของชายฝั่งทะเลทั้งหมด

๑.๒.๖) ปัญหาการสูญเสียของสัตว์ทะเลที่หายาก ซึ่งในปัจจุบัน มีพะยูน ๒๕๐ ตัว แต่มีอัตราการตายเฉลี่ย ปีละ ๑๒ ตัว มีวาฬและโลมา ๑,๗๐๐ ตัว แต่มีอัตราการตายเฉลี่ย ปีละ ๗๐ ตัว และมีเต่าทะเลมากกว่า ๑,๐๐๐ ตัว แต่มีอัตราการตายเฉลี่ย ปีละ ๑๐๐ ตัว

๑.๒.๗) ปัญหาอื่นๆ

๒) ความถดถอยด้านประสิทธิภาพของการบริหารราชการแผ่นดินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓) ความล้าสมัยของกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ ที่เป็นกลไกในการบริหารจัดการ และควบคุมการดำเนินกิจกรรมของส่วนราชการ หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔) การสร้างและจัดการองค์ความรู้ในเรื่องของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังอยู่ในวงจำกัด ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นเอกภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลจึงขาดฐานความรู้ที่ถูกต้องมารองรับ องค์ความรู้จากภาครัฐมีการเผยแพร่ไปยังภาคประชาสังคมและภาคประชาชนอยู่ในเกณฑ์น้อยมาก และขาดการสร้างความตระหนักของภาคประชาสังคมในเรื่องการให้ความสำคัญและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึง สิ่งแวดล้อมในบริบทที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๕) การเกิดความไม่สมดุลและความขัดแย้งในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๖) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพยากรขาดการบูรณาการ และขาดประสิทธิภาพ รวมทั้ง ขาดหน่วยงานการบูรณาการในการบังคับใช้กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มงวด

โดยที่ปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วได้สร้างความสูญเสียให้แก่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีมูลค่ามหาศาล ซึ่งจะส่งผลต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องเข้ามาเยียวยาและแก้ไขปัญหา รวมถึง การขาดโอกาสจากรายได้ทางการท่องเที่ยวของประเทศอีกเป็นจำนวนมาก

๑.๒.๓ **หลักเกณฑ์พื้นที่แบบอย่างความสำเร็จ**

๑) เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่รัฐและ/หรือภาคเอกชน ภาคประชาชนที่มีการบูรณาการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่

๒) เป็นโครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบและเป็นที่ยอมรับของบุคคล ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) เป็นโครงการที่มีการบูรณาการและบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืน ตรงตามเป้าประสงค์ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) เป็นพื้นที่ที่มีการน้อมนำศาสตร์พระราชาและแนวทางตามโครงการพระราชดำริมาประยุกต์ใช้และขยายผลต่อ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาและตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ทำให้พบความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของไทย ซึ่งเป็นแหล่งอาหาร แหล่งพลังงาน แหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญของชาติ ที่ได้สร้างมูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ ๒๔ ล้านล้านบาท กำลังประสบปัญหาในเรื่องต่างๆมากมาย ซึ่งหากไม่เร่งดำเนินการปฏิรูปย่อมนำไปสู่ความเสียหายและส่งผลกระทบในวงกว้างต่อประเทศอย่างรุนแรง

๑.๒.๔ **พื้นที่แบบอย่างความสำเร็จ**

๑) <u>พื้นที่อ่าวไทยตอนใน</u> ในการบริหารทรัพยากรจากการแบ่งเขตทางทะเลในอ่าวไทยตอนใน ซึ่งได้รับการแบ่งตาม พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ.๒๕๐๒ ทำให้สามารถกำหนดเขตจังหวัดทางทะเลในอ่าวไทยตอนใน ซึ่งเป็นอ่าวประวัติศาสตร์และน่านน้ำภายในของประเทศไทยให้เป็นที่ชัดแจ้ง สามารถกำหนดแนวเขตระหว่างจังหวัดที่มีอยู่ รวม ๗ จังหวัดได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดธนบุรี (กรุงเทพมหานคร) จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี จึงทำให้ส่งผลต่อประโยชน์ในการปกครอง ความชัดเจนของการวางแผนและการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล และความสะดวกในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตลอดจน มีความสำคัญต่อการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพราะถือเป็นอาณาเขตที่ศาลไทยมีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณอ่าวไทย ตามที่กำหนดเขตไว้ในกฎหมายให้ถือเป็นราชอาณาจักรไทยด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่รับทราบว่ามีพื้นที่สาธารณะในทะเลที่มีทรัพยากรต้องปกป้อง ดูแล และอนุรักษ์ไว้ ซึ่งผู้อยู่ในพื้นที่จำเป็นต้องร่วมกันบริหารจัดการรวมทั้งการจัดสรรการใช้ประโยชน์ให้เกิดความสมดุลเป็นธรรม ดังนั้น ในพื้นที่ทะเล ๗ จังหวัดในอ่าวไทยตอนในจึงง่ายและเอื้ออำนวยต่อการจัดระเบียบและบริหารจัดการของหน่วยราชการและชุมชนท้องถิ่น

๒) <u>พื้นที่อ่าวพังงา</u> (อ่าวพังงาโมเดล) โดยมีการบูรณาการภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่บริการจัดการทรัพยากรในทะเลบริเวณอ่าวพังงาที่เป็นอ่าวใหญ่ที่สุดของอันดามัน มีพื้นที่มากกว่า ๑ ล้านไร่ ประกอบด้วยชายฝั่งและหมู่เกาะในจังหวัดพังงา กระบี่ และภูเก็ต มีป่าชายเลนผืนใหญ่ที่สุดในประเทศ แนวปะการังน้ำตื้นในเขตก้นอ่าว ไปจนถึงแนวปะการังน้ำลึกตรงปากอ่าว (เกาะพีพี) นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งหญ้าทะเลขนาดใหญ่และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์หายาก เช่น พะยูน เป็นต้น ทั้งนี้ มีประชาชนรอบอ่าวพังงามีไม่ต่ำกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน มีการใช้ประโยชน์ทั้งการท่องเที่ยว การประมง การพัฒนาชายฝั่ง ฯลฯ ในหลายระดับ มีนักท่องเที่ยวต่างชาติไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านคนในแต่ละปี และมีคนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงหลายแสนคน สร้างรายได้ให้ประเทศปีละไม่ต่ำกว่า ๔.๕ แสนล้านบาท

ในการปฏิรูปของรัฐบาลช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา ได้จัดทำพื้นโมเดล ๓ แห่ง ประกอบด้วย พีพีโมเดล เกาะไข่โมเดล และอุทยานอ่าวพังงาโมเดล และมีการดำเนินงานแบบประชารัฐ เช่น การสร้างความโปร่งใสในการเก็บค่าธรรมเนียมอุทยาน (เพิ่มขึ้นกว่า ๑,๕๐๐ ล้านบาท/ปี) ระบบอนุรักษ์ปะการัง (ปะการังฟื้นที่เกาะยูงและเกาะต่างๆ) ประชารัฐขจัดขยะทะเล ฯลฯ ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั้งหมดให้ความร่วมมือ และมีความคาดหวังต่อระบบที่ดียิ่งขึ้นในอนาคต

เมื่อเป็นเช่นนี้ อ่าวพังงาจึงกลายเป็นพื้นที่ซึ่งมีการกล่าวถึงเป็นประจำในสื่อต่างๆ โดยยกให้เป็นพื้นที่ประสบความสำเร็จของการปฏิรูปทะเลไทย โดยเฉพาะในด้านการอนุรักษ์ปะการัง การท่องเที่ยว และขยะทะเล

๑.๓ **ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ**

๑.๓.๑ **ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ**

โดยสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) รวม ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๑</u> ด้านความมั่นคง** โดยมุ่งสู่การดำเนินงานในแนวทาง การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๒</u> ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** โดยมุ่งสู่การเสริมสร้างฐานการผลิตเข้มแข็ง ยั่งยืน และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยสู่เกษตรยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๓</u> ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์**

๔) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๔</u> ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม**

๕) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๕</u> ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยมุ่งสู่การดำเนินงานใน ๓ แนวทาง คือ

๕.๑) จัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

๕.๒) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕.๓) การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๖) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๖</u> ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** โดยมุ่งสู่การดำเนินงานในแนวทาง การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรม และเป็นสากล

๑.๓.๒ **ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกับแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ**

โดยสอดคล้องกับแผนแม่บทในระดับชาติ รวม ๒ แผน ดังนี้

๑) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒** (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) รวม ๒ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑.๑) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๔</u> การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน** โดยมุ่งสู่การดำเนินงานใน ๔ แนวทาง คือ

(๑) พัฒนาหลักเกณฑ์การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ (One Map)

(๒) ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน

(๓) ปรับปรุงกฎหมายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๔) พัฒนามาตรการและกลไกเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน

๑.๒) **<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๙</u> การพัฒนาภาค เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ** โดยมุ่งสู่การดำเนินงานในแนวทางการพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศที่ขยายตัวอย่างมีสมดุล

๒) **แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล** (พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔) โดยมุ่งสู่การดำเนินงานทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ในแผน

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ในภาพรวม

๑.๔.๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการรักษาฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๒ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและระบบนิเวศ

๑.๔.๓ เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง บรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑.๔.๔ มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

๑.๕ ตัวชี้วัดในภาพรวม

๑.๕.๑ ต้นฉบับแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะ One Marine Chart ที่สามารถแบ่งเขตการใช้ประโยชน์และพื้นที่คุ้มครองทางทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๕.๒ พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. .... รวมอนุบัญญัติ และกฎหมายทางทะเลที่ทันสมัยสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

๑.๕.๓ ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการปัญหาทางทะเลและชายฝั่ง อาทิ ขยะ มลพิษการประมงทะเล ทรัพยากรแร่ธาตุและแหล่งพลังงาน ปะการัง การกัดเซาะชายฝั่ง และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๒. เรื่องและประเด็นปฏิรูป เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กรอบการปฏิรูปและกรอบระยะเวลาการดำเนินการในภาพรวม

๑) **การปฏิรูประบบฐานข้อมูล** โดยมีประเด็นการปฏิรูปในระยะเวลาต่างๆ คือ

๑.๑) **ระยะเร่งด่วน (๑ ปี)** ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป คือ การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

๑.๒) **ระยะยาว (ไม่เกิน ๕ ปี)** ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป รวม ๒ ประเด็น ดังนี้

(๑) การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning)

(๒) การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

๒) **การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรและกฎหมาย** โดยมีประเด็นการปฏิรูปในระยะเวลาต่างๆ คือ

๒.๑) **ระยะเร่งด่วน (๑ ปี)** ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป รวม ๒ ประเด็น ดังนี้

(๑) การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(๒) การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

๒.๒) **ระยะยาว (ไม่เกิน ๕ ปี)** ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป คือ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

๓) **การป้องกันดูแลและรักษาเชิงพื้นที่** โดยมีประเด็นการปฏิรูปในระยะเวลาต่างๆ คือ

๓.๑) **ระยะเร่งด่วน (๑ ปี)** ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป คือ การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

๓.๒) **ระยะกลาง (ไม่เกิน ๓ ปี)** ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป รวม ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

(๒) การบริหารจัดการการประมงทะเล

(๓) การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ธาตุและแหล่งพลังงานในทะเล

๓.๓) **ระยะยาว (ไม่เกิน ๕ ปี)** ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป รวม ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

(๒) การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

(๓) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

ประเทศไทยมีเขตจังหวัดทางทะเล รวม ๒๓ จังหวัด ซึ่งมีเพียง ๗ จังหวัดในอ่าวไทยตอนใน คือ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดธนบุรี (กรุงเทพมหานคร) จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี ที่มีการกำหนดเขตจังหวัดในการบริหารทรัพยากรจากการแบ่งเขตทางทะเลได้อย่างชัดเจนและสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดเขตการปกครอง การวางแผนและการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเขตอำนาจศาล และความสะดวกในการดำเนินชีวิตของประชาชน จึงควรมีการกำหนดเขตจังหวัดทางทะเลที่เหลือให้ครบถ้วนเพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้อย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) การกำหนดเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒) การจัดทำ One Marine Chart

๓) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๑ ปี

๒.๑.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) ต้นฉบับแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะ One Marine Chart

๒) ต้นฉบับแผนที่เขตทางทะเลรายจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภาพรวมของพื้นที่ทางทะเล

๓) ร้อยละของจำนวนเส้นเขตจังหวัดทางทะเลที่ได้ข้อยุติ

๔) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับการแก้ไขปรับปรุงหรือบัญญัติขึ้นเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล

๕) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๖) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

- <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : กระทรวงมหาดไทย

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมแผนที่ทหาร กระทรวงการต่างประเทศ กรมประมง กรมเจ้าท่า กองทัพเรือ (กรมอุทกศาสตร์) ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการแบ่งเขตแดนทางทะเลรายจังหวัดทั้งในระดับภาพรวมและระดับพื้นที่

๔) จัดทำร่างแผนที่การแบ่งเขตแดนทางทะเลทั้ง ๒๓ จังหวัด ตามหลักการทางวิชาการ

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๖.๑) กำหนดเส้นเขตจังหวัดทางทะเลและรายการค่าพิกัดรายจังหวัด

๖.๒) กำหนดแผนที่เขตทางทะเลรายจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาพรวมของพื้นที่ทางทะเล

๖.๓) จัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะ One Marine Chart

๖.๔) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	[redacted]																				<u>หลัก</u> มท. <u>สนับสนุน</u> สมช. ทช. ผท. กต. กป. จท. ทร.(อศ.)ฯลฯ		*	๑) การกำหนดเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒) การจัดทำ One Marine Chart ๓)การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								
๓) ศึกษาแนวทางการแบ่งเขตแดนทางทะเลรายจังหวัดทั้งในระดับภาพรวมและระดับพื้นที่	[redacted]																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔) จัดทำร่างแผนที่การแบ่งเขตแดนทางทะเลทั้ง ๒๓ จังหวัด ตามหลักการทางวิชาการ																									
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่																									๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖)ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง :- ๖.๑) กำหนดเส้นเขตจังหวัดทางทะเลและรายการค่าพิกัดรายจังหวัด ๖.๒) จัดทำแผนที่เขตทางทะเลรายจังหวัด รายกลุ่มจังหวัด และภาพรวมของพื้นที่ทางทะเล ๖.๓) จัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะ One Marine Chart																									๑) ต้นฉบับแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะ One Marine Chart ๒) ต้นฉบับแผนที่เขตทางทะเลรายจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภาพรวมของพื้นที่ทางทะเล ๓) ร้อยละของจำนวนเส้นเขตจังหวัดทางทะเลที่ได้ข้อยุติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๔) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง																									๔) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับการแก้ไขปรับปรุงหรือบัญญัติขึ้นเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนั้น สำคัญมากที่การมีหน่วยงานวางแผน บริหารจัดการ กำกับและเฝ้าระวังปกป้องรักษาที่มีประสิทธิภาพ แต่ที่ผ่านมามีแต่ละส่วนราชการและหน่วยงานดำเนินการตามหน้าที่ตามที่ได้รับมอบ อาทิ กองทัพเรือ กรมเจ้าท่า กรมศุลกากร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมประมง กองบังคับการตำรวจน้ำ โดยมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดอำนาจและหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการหรือหน่วยงาน จึงส่งผลให้การดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขาดความเป็นเอกภาพและไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เกิดหน่วยงานทั้งระดับนโยบาย หน่วยปฏิบัติ และหน่วยงานจัดการความรู้ที่มีการบูรณาการการปฏิบัติงานของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและลดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรทางราชการทั้งองค์วัตถุและองค์บุคคลที่คุ้มค่าบนพื้นฐานของฐานความรู้และวิทยาการที่ได้รับการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

๒.๒.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) การจัดทำ ร่าง พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๒.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๖ เดือน

๒.๒.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....

๒) อนุบัญญัติรองรับ พระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. .... และองค์กรที่สมดุลในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๓) จำนวนองค์กรที่เกิดขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแบบบูรณาการและมีประสิทธิภาพ ไม่ซ้ำซ้อน

๔) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๕) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๒.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๒.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

- <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมศุลกากร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง กรมเจ้าท่า กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งร่าง พระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๔) จัดทำข้อเสนอแนะประกอบ ร่าง พระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๖.๑) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเร่งผลักดัน ร่าง พระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....

๖.๒) กำกับการจัดทำอนุบัญญัติรองรับ ร่าง พระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) จัดตั้งหน่วยงานที่บูรณาการให้มีอำนาจใช้กฎหมาย และไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.	[redacted]																				<u>หลัก</u> สมช. <u>สนับสนุน</u> ศรชล.ทร. บก.รน. ศก. ทช. กป. จท. ยธ. สคก. ฯลฯ		*	๑) การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. .... ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) ศึกษาแนวทางการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล																									
๔) จัดทำข้อเสนอแนะประกอบร่าง พระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.																									
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่																									๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ๖.๑) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเร่งผลักดัน ร่าง พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. .... ๖.๒) กำกับการจัดทำอนุบัญญัติรองรับ ร่าง พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล																									๑) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. .... ๒) อนุบัญญัติรองรับพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. .... และองค์กรที่สมดุลในการรักษา

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พ.ศ.																									ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ๓) จำนวนองค์กรที่เกิดขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแบบบูรณาการและมีประสิทธิภาพไม่ซ้ำซ้อน
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๘) จัดตั้งหน่วยงานที่บูรณาการให้มีอำนาจใช้กฎหมาย และไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น	[redacted]																								
๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๒.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

ร่าง พระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ....

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

ปัญหาขยะในทะเลและชายฝั่งได้สร้างปัญหาให้แก่ประเทศไทยเป็นวงกว้าง กล่าวคือสร้างผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายาก ระบบนิเวศทางทะเล การประมง การท่องเที่ยว และคุณภาพของน้ำ โดยเฉพาะขยะประเภทไมโครพลาสติกที่เพิ่มปริมาณเป็นจำนวนมากอาจส่งผลต่อคุณภาพสัตว์น้ำและสุขภาพมนุษย์ ซึ่งปัญหาขยะนี้ได้มีการบรรจุไว้เป็นเรื่องเร่งด่วนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ช. ด้านอื่นๆ ที่บัญญัติให้ภาครัฐจะต้องเร่งดำเนินการโดยมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน กอปรกับ มีการจัดการเวทีประชุมขยะทะเลระดับประเทศและระดับภูมิภาคอาเซียนหลายครั้ง ซึ่งอยู่ระหว่างการวางแผนและประสานงานตามแผนประชารัฐขจัดขยะทะเล จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาขยะในทะเลและชายฝั่งอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๓.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการจัดการขยะในทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๓.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๑ ปี

๒.๓.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

๒) แผน"ประชารัฐขจัดขยะทะเล"

๓) มีกองทุนเพื่อการดำเนินการจัดตั้ง "ศูนย์บริหารจัดการขยะทะเล" และ "ศูนย์พิทักษ์สัตว์ทะเลหายาก" ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ

๔) มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด

๕) มีแผนบริหารจัดการขยะทะเลและพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากระดับประเทศและระดับพื้นที่ทุกจังหวัด สามารถขับเคลื่อนแผน Clean Sea Thailand และ SDG๑๔ ตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติ

๖) อุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่ง อปท. ในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญอย่างน้อย ๒๐ แห่ง มีแผนและระบบบริหารจัดการขยะทะเลและสัตว์ทะเลหายากที่เป็นมาตรฐานสากล

๗) ปริมาณขยะทะเลดีขึ้นกว่าในปัจจุบันอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐

๘) ดัชนีชี้วัดปริมาณขยะทะเลบ่งบอกถึงสถานการณ์ด้านขยะทะเลที่ดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน และอัตราการรอดตายจากการเกยตื้น ร้อยละ ๙๐

๙) มีแนวทางด้านเศรษฐศาสตร์และพื้นที่ อปท. ที่เริ่มขายถุงพลาสติก (หรือจัดเก็บภาษี) อย่างน้อย ๑๐ แห่ง และ/หรือกองทุน/มูลนิธิเพื่อขจัดขยะทะเล/สัตว์ทะเลหายาก (บริจาค)

๑๐) มีกฎระเบียบหรือกฎหมายที่ช่วยสนับสนุนการจัดการขยะที่ประกาศใช้เป็นที่เรียบร้อย

๑๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๑๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๒.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

๑) งบประมาณของกิจกรรมในภาพรวมนั้น สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒) งบประมาณสำหรับกิจกรรมเฉพาะ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

๒.๑) จัดทำแผนประชารัฐขจัดขยะทะเลและตั้งศูนย์บริหารจัดการขยะทะเลเพื่อดำเนินการลดขยะทะเลในส่วนกลางน้ำและปลายน้ำ ในส่วนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) กล่าวคือ

๒.๑.๑) จำนวน ๑๒๐ ล้านบาท (งบลงทุนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์และระบบปฏิบัติการของศูนย์บริหารจัดการขยะ ทะเล และศูนย์พิทักษ์สัตว์ทะเลหายากในปีแรก)

๒.๑.๒) จำนวน ๒๐ ล้านบาทต่อปี (งบดำเนินงานใช้ในการ operate)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๐๐ ล้านบาท)

๒.๒) จัดทำแผนประชารัฐพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากและจัดตั้งศูนย์พิทักษ์สัตว์ทะเลหายากเพื่อให้มีการยกระดับการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากและสนับสนุนการดำเนินการพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากในพื้นที่ในส่วนของ ทช. กับ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.) กล่าวคือ

๒.๒.๑) จำนวน ๒๔ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. เป็นงบดำเนินงาน ๒๔ จังหวัด ด้านแผนการบริหารจัดการ/ การมีส่วนร่วม/ พัฒนาเครือข่าย/ ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้และอบรมพัฒนาศักยภาพการช่วยชีวิต)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๒๐ ล้านบาท)

๒.๒.๒) จำนวน ๕๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. เป็นงบดำเนินงานสนับสนุนการพิทักษ์/ ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๕๐ ล้านบาท)

๒.๒.๓) จำนวน ๕๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ อส. เป็นงบดำเนินงานสนับสนุนการพิทักษ์/ ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากในเขตอุทยาน)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๕๐ ล้านบาท)

๒.๒.๔) ในส่วนของการวัดปริมาณขยะทะเลบ่งบอกถึงสถานการณ์ด้านขยะทะเลที่ดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน และอัตราการรอดตายจากการเกยตื้น ร้อยละ ๙๐ มีการกำหนดงบประมาณ ในส่วน ทช.และ อส.กล่าวคือ

(๑) จำนวน ๔๘ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. งบดำเนินงาน ๒๔ จังหวัด กิจกรรมและมาตรการลดปริมาณขยะ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๔๐ ล้านบาท)

(๒) จำนวน ๒๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. งบดำเนินงานศึกษา วิจัยขยะทะเลและผลกระทบต่อระบบนิเวศและสัตว์ทะเลหายาก/ ความร่วมมือกับต่างประเทศ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๐๐ ล้านบาท)

๒.๓) จัดทำมาตรฐาน Clean Sea Thailand และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในส่วนของ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) และ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สส.) จำนวน ๔ ล้านบาทต่อปี

(รวม ๕ ปีเป็นเงิน ๒๐ ล้านบาท)

๒.๓.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง และรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

๖.๑) จัดตั้งแนวทางขจัดขยะทะเลทางเศรษฐศาสตร์และออกระเบียบเกี่ยวกับการขายถุงพลาสติกตามร้าน Major Trade ตามแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล โดยปรับปรุงระเบียบของกระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖.๒) จัดทำกฎหมายและกฎระเบียบที่สนับสนุนผลิตภัณฑ์ Green ที่มีส่วนช่วยในการจัดการขยะทะเล อาทิ การรีไซเคิลนำกลับมาใช้ใหม่ มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนผลิตภัณฑ์ไบโอพลาสติก

๖.๓) จัดทำแผนประชารัฐขจัดขยะทะเลและตั้งศูนย์บริหารจัดการขยะทะเลเพื่อดำเนินการลดขยะทะเลในส่วนกลางน้ำและปลายน้ำ

๖.๔) จัดทำแผนประชารัฐพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากและจัดตั้งศูนย์พิทักษ์สัตว์ทะเลหายาก เพื่อให้มีการยกระดับการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากและสนับสนุนการดำเนินการพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากในพื้นที่

๖.๕) จัดทำมาตรฐาน Clean Sea Thailand และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

๖.๖) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง และรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> มท. กก. อก. คค. สศช.กต. ศรชล. องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน ฯลฯ		*	๑) กำหนดแนวทางการจัดการขยะในทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								
๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง	[redacted]																								
๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง	[redacted]																								
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับ	[redacted]																								๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
นโยบายและระดับพื้นที่																									๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง ๖.๑)จัดตั้งแนวทางขจัดขยะทะเลทางเศรษฐศาสตร์และออกระเบียบเกี่ยวกับการขายถุง พลาสติกตามร้าน Major Trade ตามแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล โดยปรับปรุงระเบียบของกระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๖.๒) จัดทำกฎหมายและกฎระเบียบที่สนับสนุนผลิตภัณฑ์ Green ที่มีส่วนช่วยในการจัดการขยะทะเล อาทิ การรีไซเคิลนำกลับมาใช้ใหม่ มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนผลิตภัณฑ์ไบโอพลาสติก ๖.๓) จัดทำแผนประชารัฐขจัดขยะทะเลและตั้งศูนย์บริหารจัดการขยะ																									๑) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง ๒) แผน"ประชารัฐขจัดขยะทะเล" ๓) มีกองทุนเพื่อการดำเนินการจัดตั้ง"ศูนย์บริหารจัดการขยะทะเล"และ "ศูนย์พิทักษ์สัตว์ทะเลหายาก"ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ทะเล เพื่อดำเนินการลดขยะทะเลในส่วนกลางน้ำและปลายน้ำ																						๑๒๐ ลบ. ๑๐๐ ลบ.	ทช. ทช.		๔) มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด ๕) มีแผนบริหารจัดการขยะทะเลและพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากระดับประเทศและระดับพื้นที่ทุกจังหวัด สามารถขับเคลื่อนแผน Clean Sea Thailand และ SDG๑๔ ตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติ
๖.๔) จัดทำแผนประชารัฐพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากและจัดตั้งศูนย์พิทักษ์สัตว์ทะเลหายาก เพื่อให้มีการยกระดับการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากและสนับสนุนการดำเนินการพิทักษ์สัตว์ทะเลหายากในพื้นที่																						๑๒๐ ลบ. ๒๕๐ ลบ. ๒๕๐ ลบ. ๓๔๐ ลบ.	ทช. ทช. อส. ทช.		
๖.๕) จัดทำมาตรฐาน Clean Sea Thailand และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ																						๒๐ ลบ.	คพ./สส.		๖) อุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่ง อปท.ในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่งและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญ
๖.๖) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									อย่างน้อย ๒๐ แห่ง มีแผนและระบบบริหารจัดการขยะทะเลและสัตว์ทะเลหายากที่เป็นมาตร ฐานสากล ๗) ปริมาณขยะทะเลดีขึ้นกว่าในปัจจุบันอย่างน้อย ร้อยละ ๕๐ ๘) ดัชนีชี้วัดปริมาณขยะทะเลบ่งบอกถึงสถานการณ์ด้านขยะทะเลที่ดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน และอัตราการรอดตายจากการเกยตื้น ร้อยละ ๙๐ ๙) มีแนวทางด้านเศรษฐศาสตร์และพื้นที่ อปท.ที่เริ่มขายถุงพลาสติก (หรือจัดเก็บภาษี)อย่างน้อย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									๑๐ แห่ง และ/หรือ กองทุน/มูลนิธิเพื่อขจัดขยะทะเล/สัตว์ทะเลหายาก (บริจาค) ๑๐) มีกฎระเบียบหรือกฎหมายที่ช่วยสนับสนุนการจัดการขยะที่ประกาศ ใช้เป็นที่เรียบร้อย
๗. จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๘. เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๓.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

ปัจจุบัน การใช้ประโยชน์ทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยมีมากมายหลายประการ หลากหลายมิติ อันเกิดจากนานากิจกรรม อาทิ การค้าและการขนส่งทางทะเล (พาณิชยนาวี) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตและไม่มีชีวิตจากทะเล การท่องเที่ยวทางทะเล และมีแนวโน้มว่าจะมีการใช้ทะเลเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ในขณะที่ สถานภาพของทะเลไทยเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่องอันมีสาเหตุหลักมาจากขาดตระหนักรู้ในเรื่องสำคัญของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กอปรกับ ขาดการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเลทั้งที่เป็นระบบฐานข้อมูล เรื่องราวที่ควรทราบเกี่ยวกับทะเล และวิธีการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้อง ได้ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จึงนำมาสู่ความไม่เข้าใจ การเพิกเฉย และละเลย ในการมีส่วนร่วมของการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาที่ถูกต้อง อีกทั้งการบริหารจัดการหรือการบัญญัติกฎหมายต่างๆ จำเป็นต้องพิจารณาจากฐานความรู้ งานวิชาการและงานวิจัยที่ถูกต้อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเลให้เป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๔.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเลที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๔.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๑ ปี

๒.๔.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

๒) องค์กรจัดการความรู้ทางทะเลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นและสามารถบริหารจัดการองค์ความรู้

๓) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๕) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๔.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๔.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

- <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพลังงาน กองทัพเรือ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เครือข่ายนักวิชาการ สถาบันการศึกษา ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ รวมทั้ง มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่สำคัญให้ภาคประชาชนรับรู้อย่างต่อเนื่อง

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

๖.๑) กำหนดรูปแบบองค์กรและจัดตั้งองค์กรจัดการความรู้ทางทะเลเพื่อรับผิดชอบในการจัดการองค์ความรู้ทางทะเลของประเทศ

๖.๒) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) พัฒนาโครงสร้างฐานข้อมูลในการเข้าถึงโดยง่าย

๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล	[redacted]																				<u>หลัก</u> สมช. <u>สนับสนุน</u> สศช. ทช. กต. คค. อก. ศธ. วท. มท. กก. พน. ทร. ศรชล. เครือข่ายนักวิชาการ สถาบันการศึกษา ฯลฯ		*	๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเลที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								
๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล	[redacted]																								
๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล	[redacted]																								
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมใน	[redacted]																								๑) จำนวนเครือข่าย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่สำคัญให้ภาคประชาชนรับรู้อย่างต่อเนื่อง																									ของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล ๖.๑) กำหนดรูปแบบองค์กรและจัดตั้งจัดการความรู้ทางทะเล เพื่อรับผิดชอบในการจัดการองค์ความรู้ทางทะเลของประเทศ ๖.๒) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								๑) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล ๒) องค์กรจัดการความรู้ทางทะเลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นและสามารถบริหารจัดการองค์ความรู้ ๓) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๘) พัฒนาโครงสร้างฐานข้อมูลในการเข้าถึงโดยง่าย	[redacted]																								

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล | | |

๒.๔.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ของประเทศไทยที่มีอยู่มหาศาลนั้น สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างไม่มีวันสิ้นสุด ตราบเท่าที่ความสมดุลของธรรมชาติทางทะเลสามารถดำเนินต่อไปในสภาพที่สมบูรณ์สอดรับกับการใช้ประโยชน์ที่ไม่มีการทำลายสภาพแวดล้อม แต่ในปัจจุบันปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นในทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยกำลังมีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการแสวงหาประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงการควบคุมและป้องกันปัญหามลพิษในทะเลและชายฝั่ง จึงส่งผลให้เกิดมลพิษในทะเลและชายฝั่ง อันเกิดจากปัญหาน้ำเสีย (ทั้งจากภาคครัวเรือน ภาคการท่องเที่ยวและภาคอุตสาหกรรม) ปัญหาคราบน้ำมัน ปัญหาสารมลพิษที่ตกค้างยาวนานจากสารเคมีและโลหะหนัก หรือปัญหาอื่นๆ โดยเฉพาะการที่ประเทศไทยมีการพัฒนาชายฝั่งเป็นพื้นที่กว้าง และมีการขยายตัวในด้านการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และชุมชนชายฝั่งอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่สามารถสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในการรองรับได้ทัน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยบำบัดน้ำเสียชายฝั่งและเกาะได้เพียงร้อยละ ๑๕ ของน้ำเสียทั้งหมด จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๕.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๕.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๓ ปี

๒.๕.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) สามารถบำบัดน้ำเสียตามชายฝั่งและเกาะทั่วประเทศได้อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ภายใน ๕ ปี

๒) สามารถบำบัดน้ำเสียได้ร้อยละ ๕๐ ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวหนาแน่นอย่างน้อย ๑๐ แหล่ง

๓) คุณภาพน้ำที่ปล่อยมาในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลต้องผ่านเกณฑ์ทั้งหมด

๔) สามารถตรวจสอบคราบน้ำมัน/ติดตามจนพบสาเหตุ อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของกรณีคราบน้ำมัน

๕) มีระบบแจ้งเตือนปัญหาสัตว์น้ำตาย/ขี้ปลาวาฬ ฯลฯ ที่สามารถเข้าถึงและทันเหตุการณ์

๖) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมาย

๗) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๘) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๕.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

๑) งบประมาณของกิจกรรมในภาพรวมนั้น สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒) งบประมาณสำหรับกิจกรรมเฉพาะ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

๒.๑) นำระบบ Environmental Checklist มาใช้เพื่อควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อทะเลแต่ไม่เข้าข่ายกิจกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องผ่าน EIA กล่าวคือ ๑,๐๐๐ ล้านบาท (งบสำหรับดำเนินการจัดทำแผนและสร้างโรงบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ตัวอย่างเกาะพีพี)

๒.๒) จัดทำระบบการตรวจสอบและติดตามคราบน้ำมันครบวงจรและทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ EEC พื้นที่อ่าวไทยตอนในและในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่ง ในส่วนของ ทช. อส. และ GISTDA กล่าวคือ

๒.๒.๑) จำนวน ๖๐ ล้านบาท (งบลงทุนครุภัณฑ์และระบบปฏิบัติการในปีแรก)

๒.๒.๒) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (งบดำเนินงานใช้ในการ operate)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๓) จัดทำระบบตรวจสอบ/ติดตาม/แจ้งเตือนมลพิษทางทะเลและสัตว์ทะเลมีพิษ เช่น น้ำเปลี่ยนสี (ขี้ปลาวาฬ) ฯลฯ ในส่วนของ ทช. อส.และ GISTDA กล่าวคือ

๒.๓.๑) จำนวน ๖๐ ล้านบาท (งบลงทุนครุภัณฑ์และระบบปฏิบัติการในปีแรก)

๒.๓.๒) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (งบดำเนินงานใช้ในการ operate)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๕.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงคมนาคม กระทรวงพลังงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

๖.๑) นำระบบ Environmental Checklist มาใช้เพื่อควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อทะเลแต่ไม่เข้าข่ายกิจกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องผ่าน EIA

๖.๒) ปรับปรุงระเบียบให้หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดตั้งโรงบำบัดน้ำเสีย ฯลฯ ให้องค์กรท้องถิ่นที่มีการควบคุมคุณภาพน้ำในพื้นที่ให้อยู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น

๖.๓) สนับสนุนผู้ประกอบการรายใหญ่ให้มีส่วนช่วยในการบำบัดน้ำเสียของชุมชนในพื้นที่ โดยเพิ่มมาตรการ ด้านภาษีและการคลัง

๖.๔) ปรับปรุงระเบียบให้หน่วยงานที่อนุญาตเป็นผู้รับผิดชอบหากเกิดปัญหาต่างๆ ใช้ระบบเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมเข้ามาประเมินมูลค่าความเสียหาย

๖.๕) จัดทำแผนที่ ให้ลำดับความสำคัญ และจัดทำ Road Map ของการกำจัดพื้นที่น้ำเสียชายฝั่งทะเล

๖.๖) จัดทำระบบการตรวจสอบและติดตามคราบน้ำมันครบวงจรและทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ EEC พื้นที่อ่าวไทยตอนในและในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่ง

๖.๗) จัดทำระบบตรวจสอบ/ติดตาม/แจ้งเตือนมลพิษทางทะเลและสัตว์ทะเลมีพิษ เช่น น้ำเปลี่ยนสี (ขี้ปลาวาฬ) ฯลฯ

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความ ก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ																					<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> มท. กต. อก. กก. วท. คค. พน. กษ. ศรชล. ฯลฯ		*	๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง																									
๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง																									
๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่	[redacted]																								๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง ๖.๑) นำระบบ Environmental Checklist มาใช้เพื่อควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อทะเลแต่ไม่เข้าข่ายกิจกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องผ่าน EIA ๖.๒) ปรับปรุงระเบียบให้หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดตั้งโรงบำบัดน้ำเสีย ฯลฯ ให้องค์กรท้องถิ่นที่มีการควบคุมคุณภาพน้ำในพื้นที่ให้อยู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น ๖.๓) สนับสนุนผู้ประกอบการรายใหญ่ให้มีส่วนช่วยในการบำบัดน้ำเสียของชุมชนในพื้นที่ โดยเพิ่มมาตรการด้านภาษีและการคลัง	[redacted]																					๑,๐๐๐ ลบ.	ทส.		๑) สามารถบำบัดน้ำเสียตามชายฝั่งและเกาะทั่วประเทศได้อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ภายใน ๕ ปี ๒) สามารถบำบัดน้ำเสียได้ร้อยละ ๕๐ ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวหนาแน่นอย่างน้อย ๑๐ แหล่ง ๓) คุณภาพน้ำที่ปล่อยมาในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลต้องผ่านเกณฑ์ทั้งหมด ๔) สามารถตรวจสอบคราบน้ำมัน/ติดตามจนพบสาเหตุ อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของกรณี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๔) ปรับปรุงระเบียบให้หน่วยงานที่อนุญาตเป็นผู้รับผิดชอบหากเกิดปัญหาต่างๆใช้ระบบเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมเข้ามาประเมินมูลค่าความเสียหาย ๖.๕) จัดทำแผนที่ ให้ลำดับความสำคัญ และจัดทำ Road Map ของการกำจัดพื้นที่น้ำเสียชายฝั่งทะเล ๖.๖) จัดทำระบบการตรวจสอบและติดตามคราบน้ำมันครบวงจรและทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ EEC พื้นที่อ่าวไทยตอนในและในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่ง ๖.๗) จัดทำระบบตรวจสอบ/ติดตาม/แจ้งเตือนมลพิษทางทะเลและสัตว์ทะเลมีพิษ เช่น น้ำเปลี่ยนสี (ขี้ปลาวาฬ) ฯลฯ																					๑๑๐ ลบ. ๑๑๐ ลบ.	ทช./อส./GISTDA ทช./อส./GISTDA		คราบน้ำมัน ๕) มีระบบแจ้งเตือนปัญหาสัตว์น้ำตาย/ขี้ปลาวาฬ ฯลฯ ที่สามารถเข้าถึงและทันเหตุการณ์ ๖) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมาย
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟัง	[redacted]																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน																									
๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ																									

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๕.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดการการประมงทะเล

การประมงทะเลของไทยสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไม่น้อยกว่า ๑ แสนล้านบาทต่อปี และสามารถสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนชาวไทยทั้งที่เป็นประมงพื้นบ้าน ประมงพาณิชย์ และอาชีพที่เกี่ยวเนื่องจากการประมง อาทิ อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมต่อเรือ อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมอาหารสัตว์น้ำ แต่สถานการณ์ประมงไทยในปัจจุบัน พบว่า เกิดสภาวะทรัพยากรสัตว์น้ำลดน้อยลงเนื่องจากถูกจับมาใช้ประโยชน์มากและเร็วเกินไป อีกทั้งจำนวนเรือประมงที่มีอยู่เป็นจำนวนมากทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากร การรุกล้ำพื้นที่ และการทำประมงเกินสภาวะของทรัพยากรที่กำลังถดถอย (Over Fishing) กอปรกับสหภาพยุโรปได้ตั้งกติกาว่าด้วย Illegal Unreported and Unregulated fishing หรือ IUU-fishing จึงส่งผลให้ภาครัฐต้องกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อจัดการด้านการประมงของไทยให้สอดคล้องกับ IUU-fishing เพื่อป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย แต่ในทางกลับกันก็ยังมีปัญหาของการประมงทะเลไทยอีกเป็นจำนวนมากที่รอการแก้ไขในเรื่องของการบริหารจัดการอย่างมีระบบที่จะช่วยให้ทรัพยากรสัตว์น้ำฟื้นตัวได้ ซึ่งจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๖.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการประมงทะเลที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๖.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๓ ปี

๒.๖.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการการประมงทะเล

๒) มีระบบส่งเสริมด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพสำหรับอาชีพประมงพื้นบ้าน

๓) มีแผนบริหารจัดการการประมงทะเลรายจังหวัดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นถิ่น

๔) ร้อยละของการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการประมงทะเลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทั้งการแสวงหา การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูสัตว์ทะเล

๕) ร้อยละของการปรับปรุงองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประมงทะเล ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ

๖) การทำประมงไม่เกินศักยภาพการผลิตของปริมาณสูงสุดของสัตว์น้ำที่จะจับมาใช้ประโยชน์ได้ (MSY) ซึ่งคำนวณโดยกรมประมง

๗) ความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมาย

๘) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๙) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๖.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๖.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

○ หน่วยงานรับผิดชอบร่วม : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สมาคมประมง ฯลฯ

○ กิจกรรม

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการประมงทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการประมงทะเล

๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการการประมงทะเล

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการการประมงทะเล

๖.๑) จัดทำระบบส่งเสริมด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพสำหรับอาชีพประมงพื้นบ้านโดยเฉพาะ

๖.๒) จัดทำแผนบริหารจัดการการประมงทะเลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งในมิติของพื้นที่และฤดูกาล

๖.๓) ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการประมงทะเลให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทั้งการแสวงหา การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูสัตว์ทะเล

๖.๔) ปรับปรุงองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประมงทะเลทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ

๖.๕) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) ขับเคลื่อนการบริหารเชิงพื้นที่โดยท้องถิ่นบริหารจัดการพื้นที่ของตน สำหรับส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดและกำกับนโยบาย

๘) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดการการประมงทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการประมงทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ	[redacted]																				<u>หลัก</u> กษ. <u>สนับสนุน</u> สมช. สศช. รง. คค. อก. กต. ทส. ศรชล.สมาคมประมง ฯลฯ		*	๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการประมงทะเลที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								
๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการประมงทะเล	[redacted]																								
๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการการประมงทะเล	[redacted]																								
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับ	[redacted]																								๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดการการประมงทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
นโยบายและระดับพื้นที่																									๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการการประมงทะเล ๖.๑) จัดทำระบบส่งเสริมด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพสำหรับอาชีพประมงพื้นบ้านโดยเฉพาะ ๖.๒) จัดทำแผนบริหารจัดการการประมงทะเล ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งในมิติของพื้นที่และฤดูกาล ๖.๓) ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการประมงทะเลให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทั้งการแสวงหา การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูสัตว์ทะเล ๖.๔) ปรับปรุงองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประมงทะเลทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ๖.๕) กำกับการยกร่างกฎหมายที่	[redacted]																								๑) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการการประมงทะเล ๒) มีระบบส่งเสริมด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพสำหรับอาชีพประมงพื้นบ้าน ๓) มีแผนบริหารจัดการการประมงทะเลรายจังหวัดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นถิ่น ๔) ร้อยละของการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการประมงทะเลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทั้งการแสวงหา การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูสัตว์ทะเล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดการการประมงทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เกี่ยวข้อง																									๕) ร้อยละของการปรับปรุงองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประมงทะเล ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ๖) การทำประมงไม่เกินศักยภาพการผลิตของปริมาณสูงสุดของสัตว์น้ำที่จะจับมาใช้ประโยชน์ได้ (MSY) ซึ่งคำนวณโดยกรมประมง ๗) ความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมาย
๗) ขับเคลื่อนการบริหารเชิงพื้นที่โดยท้องถิ่นบริหารจัดการพื้นที่ของตน สำหรับส่วนกลางทำหน้าที่กำหนด และกำกับนโยบาย																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การบริหารจัดการการประมงทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับ ฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๖.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ : การบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

ทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลถือเป็นทรัพยากรทางทะเลที่ไม่มีชีวิต สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นจำนวนมากทั้งเพื่อการบริโภคภายในประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้า และเพื่อการส่งออก รวมทั้งสินแร่ที่อาจจะค้นพบเพิ่มมากขึ้นด้วยเทคโนโลยีในอนาคต ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งสินแร่ส่วนใหญ่อยู่ในที่ราบและชายฝั่งทะเล จึงมีปัญหาเรื่องที่ตั้งของชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ระบบนิเวศชายฝั่งทะเลและอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง อีกทั้ง แหล่งพลังงานในทะเลทั้งที่เป็นแท่นขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่มีไม่น้อยกว่า ๔๐๐ แท่น ในอ่าวไทย ถือเป็นแหล่งผลประโยชน์ของประเทศชาติที่จะต้องกำกับดูแลและบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศที่มีความสมดุลทั้งในเรื่องผลประโยชน์ของประเทศและชุมชน ความยั่งยืนของทรัพยากร และสุขภาวะชุมชน จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๗.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๗.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๓ ปี

๒.๗.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) ร้อยละของการปรับปรุงองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ

๒) มียุทธศาสตร์การแสวงหาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

๓) มีแผนในการจัดการพื้นที่นำร่องเพื่อจัดทำแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ / อนุรักษ์ทะเล แท่นปิโตรเลียมที่เลิกการใช้งานแล้ว

๔) มีแผนบริหารจัดการ การแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและชุมชน รวมถึงความยั่งยืนของทรัพยากร

๕) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลที่ทันสมัยและสอดคล้องกับลักษณะของทะเลไทย

๖) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๗) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๗.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

สำหรับในเรื่องของ การจัดตั้งระบบตรวจสอบ/ติดตามการรื้อถอนแท่นผลิตปิโตรเลียมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในทะเล เช่น แหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ/แหล่งอนุรักษ์ทะเล ฯลฯ โดย ใช้งบประมาณของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพลังงาน

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการต่างประเทศ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

๖.๑) จัดตั้งระบบตรวจสอบ/ติดตามการรื้อถอนแท่นผลิตปิโตรเลียมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในทะเล เช่น แหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ/แหล่งอนุรักษ์ทะเล ฯลฯ

๖.๒) จัดทำแผนบริหารจัดการ การแสวงหาสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

๖.๓) จัดทำแผนบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

๖.๔) ปรับปรุงองค์กร/หน่วยงาน หรือจัดตั้งองค์กร ควบคุมและกำกับการในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ

๖.๕) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลที่ทันสมัยและสอดคล้องกับลักษณะของทะเลไทย

๗) จัดตั้งองค์กร/คณะกรรมการกลางในการเสริมสร้าง พัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล และติดตามเทคโนโลยี เพื่อนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการให้ภาครัฐใช้ในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย

๘) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส. และ พน. <u>สนับสนุน</u> สมช. สศช. วท. อก. กต. ศรชล. ฯลฯ		*	๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								
๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงาน	[redacted]																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ในทะเล																									
๔) จัดทำร่างแนวทางการบริหารทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล	[redacted]																								
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่	[redacted]																							๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม	
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล ๖.๑) จัดตั้งระบบตรวจสอบ/ติดตามการรื้อถอนแท่นผลิตปิโตรเลียมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในทะเล เช่น แหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ/แหล่งอนุรักษ์ทะเล ฯลฯ ๖.๒) จัดทำแผนบริหารจัดการการแสวงหาสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล ๖.๓) จัดทำแผนบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่ง	[redacted]																				ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง			๑) ร้อยละของการปรับปรุงองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ๒) มียุทธศาสตร์การแสวงหาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พลังงานในทะเล ๖.๔) ปรับปรุงองค์กร/หน่วยงานหรือจัดตั้งองค์กร ควบคุมและกำกับการในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ๖.๕) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลที่ทันสมัยและสอด คล้องกับลักษณะของทะเลไทย																							ธรรมชาติ ๓) มีแผนในการจัดการพื้นที่นำร่องเพื่อจัดทำแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ/อนุรักษ์ทะเล แท่นปิโตรเลียมที่เลิกการใช้งานแล้ว ๔) มีแผนบริหารจัดการการแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล ๕) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเลที่ทันสมัยและสอดคล้องกับลักษณะของทะเลไทย
๗) ขับเคลื่อนการบริหารเชิงพื้นที่โดยท้องถิ่นบริหารจัดการพื้นที่ของตนสำหรับส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดและกำกับนโยบาย	[redacted]																								
๘) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* หมายเหตุ : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๗.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning)

การวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning : MSP) ถือเป็นบริบทหนึ่งของการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในยุคใหม่ที่มีแนวทางการจัดการแบบองค์รวม (Holistic approach) โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงเป็นความท้าทายสำหรับประเทศไทยที่จะนำมาใช้เป็นกรอบกำหนดการบริหารจัดการและการวางแผนการใช้ประโยชน์ทางทะเลในอนาคตอย่างบูรณาการและเป็นเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าทรัพยากรและพื้นที่ทางทะเลจะมีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนสืบไป เมื่อเป็นเช่นนี้ การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามแนวคิด MSP จึงเป็นการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ทางทะเลเพื่อให้เกิดการจัดสรรพื้นที่ประโยชน์อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ และเป็นการอนุรักษ์ คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การสร้างความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อเป็นแหล่งอาหาร แหล่งพลังงาน แหล่งท่องเที่ยว นันทนาการ และการใช้ประโยชน์อื่นๆ โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๘.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) การแบ่งเขต (zoning) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒) กำหนดแนวทางตามแนวคิด MSP

๓) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๘.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๕ ปี

๒.๘.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) จำนวนฐานข้อมูลทรัพยากรที่ครอบคลุมทุกพื้นที่

๒) แผนผังการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒๓ จังหวัด

๓) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๕) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๘.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๘.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงคมนาคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน กระทรวงการต่างประเทศ กองทัพเรือ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้า

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามแนวคิด Marine Spatial Planning (MSP) และรวบรวมฐานข้อมูลการใช้ทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่ต่างๆ

๔) จัดทำร่างเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามหลักการทางวิชาการ

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๖.๑) การสำรวจข้อมูลทรัพยากรรายพื้นที่และรายประเภทของทรัพยากร รวมถึงการใช้ประโยชน์

๖.๒) กำหนดเขต (zoning) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๖.๓) จัดทำ แก้ไขปรับปรุง และกำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แผน MSP สามารถใช้บังคับได้

๖.๔) กำหนดให้จังหวัดเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตน

๖.๕) การขับเคลื่อนให้ท้องถิ่น/จังหวัด สามารถบูรณการทรัพยากรในพื้นที่ของตน

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้า	[redacted]																				<u>หลัก</u> สมช. และ ทส. <u>สนับสนุน</u> สศช. อก. วท. คค. กษ. กก. มท. พน. กต. ทร. ศรชล. ฯลฯ		*	๑) การแบ่งเขต (zoning) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒) กำหนดแนวทางตามแนวคิด MSP ๓) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	[redacted]																								
๓) ศึกษาแนวทางการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามแนวคิด Marine Spatial	[redacted]																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
Planning (MSP) และรวบรวมฐานข้อมูลการใช้ทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่ต่างๆ																									
๔) จัดทำร่างเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามหลักการทางวิชาการ	[redacted]																								
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่	[redacted]																								๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๖.๑) การสำรวจข้อมูลทรัพยากรรายพื้นที่และรายประเภทของทรัพยากร รวมถึงการใช้ประโยชน์ ๖.๒) กำหนดเขต (zoning) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๖.๓) จัดทำ แก้ไขปรับปรุง และ	[redacted]																								๑) จำนวนฐานข้อมูลทรัพยากรที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ๒) แผนผังการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒๓ จังหวัด ๓) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning)

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยว ข้องเพื่อให้แผน MSP สามารถใช้บังคับได้ ๖.๔) กำหนดให้จังหวัดเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตน ๖.๕) การขับเคลื่อนให้ท้องถิ่น/จังหวัด สามารถบูรณการทรัพยากรในพื้นที่ของตน																									
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน																									
๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ																									

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๘.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๙ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙ : การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

แนวปะการัง ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศทางทะเล ทั้งนี้เนื่องจากปะการังคือเขตพื้นที่อนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนและยังเป็นแนวพื้นที่ท่องเที่ยวหลักทางทะเล หากปะการังถูกทำลายจนเสื่อมโทรมย่อมส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศทางทะเลที่จะถูกทำลายไปด้วย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรประมงในบริเวณแนวปะการังและบริเวณใกล้เคียง และทำให้เกิดการพังทลายของชายหาดที่สวยงาม ส่งผลต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ในปัจจุบัน ปะการังของไทยกำลังประสบปัญหาความเสียหายประมาณร้อยละ ๖๖ ของปะการังทั้งหมด ซึ่งปัญหาความเสียหายนั้นเกิดจากผลกระทบจากธรรมชาติ และผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งได้แก่ การท่องเที่ยว คุณภาพน้ำจากการพัฒนาชายฝั่ง การประมง เป็นต้น จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๙.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๙.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๕ ปี

๒.๙.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) มีพื้นที่ปะการังสมบูรณ์มากกว่าร้อยละ ๙ ใน ๕ ปี และมากกว่าร้อยละ ๒๐ ภายใน ๒๐ ปี

๒) พื้นที่ปะการังเสียหายน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ใน ๕ ปี และน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ภายใน ๒๐ ปี

๓) เรือตรวจของภาครัฐ/เรือท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเกิน ๒๐ คน ทั้งหมดในพื้นที่ตัวอย่างอ่าวพังงา/เกาะพีพี ได้รับการติดตั้งระบบติดตามเรือ และมีศูนย์ตรวจสอบประจำพื้นที่

๔) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๕) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแนวปะการังแห่งชาติ

๖) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๗) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๙.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

๑) งบประมาณของกิจกรรมในภาพรวมนั้น สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒) งบประมาณสำหรับกิจกรรมเฉพาะ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

๒.๑) จัดทำระบบตรวจสอบ ดูแล และติดตั้งเครื่องติดตามเรือตรวจของภาครัฐ/เรือท่องเที่ยวทั้งหมด โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน ในส่วนของ ทช. อส. กรมเจ้าท่า (จท.) และ GISTDA กล่าวคือ

๒.๑.๑) จำนวน ๓๐๐ ล้านบาท (งบลงทุนครุภัณฑ์และระบบปฏิบัติการในปีแรก)

๒.๑.๒) จำนวน ๕๐ ล้านบาทต่อปี

(งบดำเนินการในปีที่ ๒ – ๕ รวมเป็นเงิน ๒๐๐ ล้านบาท)

๒.๒) บูรณาการแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับแนวปะการังทั้งหมดในส่วนของ ทช. อส. และ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) กล่าวคือ

๒.๒.๑) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. งบดำเนินงานแผนบูรณาการ/การจัดการ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๒.๒) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ อส. งบดำเนินงานแผนบูรณาการ/ การจัดการ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๒.๓) จำนวน ๑๗ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. งบดำเนินงานแผน ๑๗ จังหวัด)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๘๕ ล้านบาท)

๒.๓) จัดทำแผนที่ปะการังทั่วประเทศ (One Reef Map) ในส่วนของ ทช. และ อส. กล่าวคือ

๒.๓.๑) จำนวน ๒ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช.นอกเขตอุทยาน งบดำเนินงาน)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๐ ล้านบาท)

๒.๓.๒) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ อส. งบดำเนินงานแผนบูรณาการ/การจัดการ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๔) มีการรายงานสถานภาพ การใช้ประโยชน์ ภัยคุกคาม คุณภาพสิ่งแวดล้อม) ๔๐๐ สถานีตรวจวัด แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ ในส่วนของ ทช. และ อส. กล่าวคือ

๒.๔.๑) จำนวน ๔ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. / ๒๐๐ สถานีตรวจวัดนอกเขตอุทยาน)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๐ ล้านบาท)

๒.๔.๒) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ อส. งบดำเนินงานแผนบูรณาการ/การจัดการ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๕) จัดทำแผนปะการังแห่งชาติ แผนปะการังในพื้นที่ Cluster และแผนปะการังรายจังหวัด ในส่วนของ ทช. และ อส.กล่าวคือ

๒.๕.๑) จำนวน ๒ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. งบดำเนินงานแผนชาติ/ Cluster)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๑๐ ล้านบาท)

๒.๕.๒) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ อส. งบดำเนินงานแผนบูรณาการ/การจัดการ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๕.๓) จำนวน ๑๗ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. งบดำเนินงานแผน ๑๗ จังหวัด)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๘๕ ล้านบาท)

๒.๖) จัดตั้งเขตสงวนรักษา ๑๗ แห่ง เขตการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕๐ แห่ง ภายใน ๕ ปี ในส่วนของ ทช. อส. และ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) กล่าวคือ

๒.๖.๑) จำนวน ๕๑ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ ทช. งบดำเนินการ ติดตามดูแลเขตสงวนรักษา ๑๗ แห่ง, แห่งละ ๓ ล้านบาทต่อปี)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒๕๕ ล้านบาท)

๒.๖.๒) จำนวน ๑๐ ล้านบาทต่อปี (ส่วนของ อส. งบดำเนินงานแผนบูรณาการ/การจัดการ)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท)

๒.๙.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ หน่วยงานรับผิดชอบร่วม : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน ฯลฯ

○ กิจกรรม

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

๔) จัดทำร่างแนวทางการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

๖.๑) จัดทำระบบตรวจสอบ ดูแล และติดตั้งเครื่องติดตามเรือตรวจของภาครัฐ/เรือท่องเที่ยวทั้งหมด

๖.๒) บูรณาการแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับแนวปะการังทั้งหมด

๖.๓) จัดทำแผนที่ปะการังทั่วประเทศ (One Reef Map)

๖.๔) มีการรายงานสถานภาพ การใช้ประโยชน์ ภัยคุกคาม คุณภาพสิ่งแวดล้อม ๔๐๐ สถานีตรวจวัด แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ

๖.๕) จัดทำแผนปะการังแห่งชาติ แผนปะการังในพื้นที่ Cluster และแผนปะการังรายจังหวัด

๖.๖) จัดตั้งเขตสงวนรักษา ๑๗ แห่ง เขตการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕๐ แห่ง ภายใน ๕ ปี

๖.๗) พื้นที่ตัวอย่าง “ยุทธศาสตร์อ่าวพังงา” รวม ๓ โมเดล (พีพีโมเดล เกาะไข่โมเดล อ่าวพังงาโมเดล) และขยายผลในพื้นที่อ่าวพังงาทั้งหมด (พังงา ภูเก็ต กระบี่)

๖.๘) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ																					<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> กษ. วท. ศรชล. องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน ฯลฯ		*	๑)กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง																									
๓) ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔) จัดทำร่างแนวทางการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน																									
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่																									๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน ๖.๑) จัดทำระบบตรวจสอบ ดูแล และติดตั้งเครื่องติดตามเรือตรวจของภาครัฐ/เรือท่องเที่ยวทั้งหมด ๖.๒) บูรณาการแผนการท่อง เที่ยวแบบยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับแนวปะการังทั้งหมด ๖.๓) จัดทำแผนที่ปะการังทั่วประเทศ (One Reef Map)																						๓๐๐ ลบ. ๒๐๐ ลบ. ๕๐ ลบ. ๕๐ ลบ. ๘๕ ลบ. ๑๐ ลบ.	ทช./อส./จท./GISTDA ทช. อส. ทช. ทช.		๑) มีพื้นที่ปะการังสมบูรณ์มากกว่าร้อยละ ๙ ใน ๕ ปี และมากกว่าร้อยละ ๒๐ ภายใน ๒๐ ปี ๒) พื้นที่ปะการังเสียหายน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ใน ๕ ปี และน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ภายใน ๒๐ ปี ๓) เรือตรวจของภาครัฐ/เรือท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเกิน ๒๐ คน ทั้งหมดในพื้นที่ตัวอย่างอ่าวพังงา/เกาะพีพี ได้รับการติดตั้งระบบติดตามเรือและมีศูนย์ตรวจสอบ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๔) มีการรายงานสถานภาพการใช้ประโยชน์ภัยคุกคามคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๔๐๐ สถานีตรวจวัด แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ																						๕๐ ลบ. ๒๐ ลบ. ๕๐ ลบ	อส. ทช. อส. ทช.		ประจำพื้นที่ ๔) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๕) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแนวปะการังแห่งชาติ
๖.๕) จัดทำแผนปะการังแห่งชาติ แผนปะการังในพื้นที่ Cluster และแผนปะการังรายจังหวัด																						๑๐ ลบ. ๕๐ ลบ. ๘๕ ลบ.	อส. ทช.		
๖.๖) จัดตั้งเขตสงวนรักษา ๑๗ แห่ง เขตการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕๐ แห่ง ภายใน ๕ ปี ๖.๗) พื้นที่ตัวอย่าง “ยุทธศาสตร์อ่าวพังงา” รวม ๓ โมเดล (พีพีโมเดล เกาะไข่โมเดล อ่าวพังงาโมเดล) และขยายผล																						๒๕๕ ลบ. ๕๐ ลบ.	ทช. อส.		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ในพื้นที่อ่าวพังงาทั้งหมด (พังงา ภูเก็ต กระบี่) ๖.๘) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง																									
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๘. เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๙.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๑๐ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ : การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

การกัดเซาะชายฝั่ง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชายฝั่งทะเลที่เกิดขึ้นตลอดเวลาจากการกัดเซาะของคลื่นหรือลม ตะกอนจากที่หนึ่งไปตกทับถมในอีกบริเวณหนึ่ง ทำให้แนวของชายฝั่งเดิมเปลี่ยนแปลงไป บริเวณที่มีตะกอนเคลื่อนเข้ามาน้อยกว่าปริมาณที่ตะกอนเคลื่อนออกไป ถือว่าเป็นบริเวณที่มีการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งมีสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งคือกระบวนการตามธรรมชาติและกิจกรรมของมนุษย์ ในปัจจุบัน ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยประสบกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในระดับรุนแรง ส่งผลให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินของประชาชนและของทางราชการ สูญเสียทัศนียภาพส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว อีกทั้งยังทำให้เกิดความเสียหายด้านทรัพยากรชายฝั่งอีกด้วย ทั้งนี้ ชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะมีความยาวประมาณ ๘๓๐ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๒๖ ของชายฝั่งทะเลทั้งหมด ในขณะที่ภาครัฐ มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาโดยใช้มาตรการโครงสร้างแบบแข็งและแบบอ่อน แต่ก็ยังไม่สามารถคลี่คลายปัญหาได้อย่างลุล่วงและในทางกลับกัน ในบางพื้นที่ยังเกิดความรุนแรงมากขึ้นจากมาตรการของภาครัฐ จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑๐.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๐.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๕ ปี

๒.๑๐.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) ร้อยละของความสำเร็จในการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๒) มีมาตรการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับสิ่งก่อสร้างริมทะเล ที่มีการยกเว้นการทำ EIA

๓) พื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะระดับเร่งด่วน ๓๑ กลุ่มหาดย่อย มีมาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งครอบ คลุมทุกพื้นที่

๔) มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๕) ความสำเร็จในการจัดตั้งหน่วยงานกำกับการลดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๖) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๗) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๐.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

๑) งบประมาณของกิจกรรมในภาพรวมนั้น สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒) งบประมาณสำหรับกิจกรรมเฉพาะ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

๒.๑) นำระบบ Environmental Check List มาใช้สำหรับสิ่งก่อสร้างริมทะเลที่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้น จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๒.๕ ล้านบาท)

๒.๒) ศึกษารวบรวมข้อมูลและทำกระบวนการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกประการ ทั้งในเรื่องผลกระทบต่อห่วงโซ่อาหารและระบบนิเวศ รวมทั้ง จัดทำระบบที่สามารถดูแลควบคุมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จำนวน ๖๒ ล้านบาทต่อปี (ประมาณการค่าใช้จ่ายพื้นที่ละ ๒ ล้านบาทต่อปี รวมจำนวน ๓๑ พื้นที่)

(รวม ๕ ปี เป็นเงิน ๓๑๐ ล้านบาท)

๒.๑๐.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการประเด็นปฏิรูปที่ ๑ และรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งแบบบูรณาการทุกพื้นที่ของชายฝั่งประเทศไทย

๔) จัดทำแนวทางการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๖.๑) นำระบบ Environmental Check List มาใช้สำหรับสิ่งก่อสร้างริมทะเลที่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้น

๖.๒) ศึกษารวบรวมข้อมูลและทำกระบวนการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกประการทั้งในเรื่องผลกระทบต่อห่วงโซ่อาหารและระบบนิเวศ รวมทั้ง จัดทำระบบที่สามารถดูแลควบคุมให้เกิดผลสัมฤทธิ์

๖.๓) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎหมายมีการบูรณาการของทุกหน่วยงาน

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการประเด็นปฏิรูปที่ ๑ และรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ																					<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> มท. คค. วท. องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน ฯลฯ		*	๑)กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง																									
๓) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งแบบบูรณาการทุกพื้นที่ของชายฝั่งประเทศไทย																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔) จัดทำร่างแนวการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย																									
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่																									๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ๖.๑) นำระบบ Environmental Check List มาใช้สำหรับสิ่งก่อสร้างริมทะเลที่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้น ๖.๒) ศึกษารวบรวมข้อมูลและทำกระบวนการมีส่วนร่วมให้ครอบ คลุมทุกประการทั้งในเรื่องผลกระทบต่อห่วงโซ่อาหารและระบบนิเวศ รวมทั้ง จัดทำระบบที่สามารถดูแลควบคุมให้เกิดผลสัมฤทธิ์																					๒.๕ ลบ. ๓๑๐ ลบ.	ทช. ทช.		๑) ร้อยละของความสำเร็จในการแก้ปัญหาการกัด เซาะชายฝั่ง ๒) มีมาตรการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับสิ่งก่อสร้างริมทะเลที่มีการยกเว้นการทำ EIA ๓) พื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะระดับเร่งด่วน ๓๑ กลุ่มหาดย่อย มีมาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งครอบคลุมทุกพื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๓) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎหมายมีการบูรณาการของทุกหน่วยงาน																									๔) มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ๕) ความสำเร็จในการจัดตั้งหน่วยงานกำกับการลดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน																									
๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ																									

* หมายเหตุ : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑๐.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๑๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๑ : การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ในปัจจุบัน ปัญหาเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล นับเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของประเทศต่างๆทั้งในภูมิภาค ในทวีป และทั่วโลก ทั้งนี้เพราะ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากประเทศหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศใกล้เคียงหรือภูมิภาคหรือประเทศที่ห่างออกไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในแต่ละภูมิภาคพึงจะต้องบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลกับประเทศต่างๆ อย่างแน่นแฟ้นและต่อเนื่อง ซึ่งประเทศไทยก็มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญและเร่งการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคีกับประเทศในประชาคมอาเซียน ระหว่างภูมิภาค และระดับโลกด้วยเช่นกัน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑๑.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๑.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๕ ปี

๒.๑๑.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) แนวทางและ Road Map ในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๒) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๓) แผนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๔) ร้อยละของความสำเร็จในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๕) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๖) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๗) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๑.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑๑.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพลังงาน ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๔) จัดทำร่างแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๖.๑) กำหนดแนวทางและ Road Map ในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๖.๒) ยกร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๖.๓) จัดทำแผนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๖.๔) ปฏิบัติตามแผนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๖.๕) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) จัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๑ : การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ																					<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> กต. กษ. คค. วท. พน. ศรชล. ฯลฯ		*	๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๑ : การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล																									
๔) จัดทำร่างแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล																									
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่																									๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๖.๑) กำหนดแนวทางและ Road Map ในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม																									๑) แนวทางและ Road Map ในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๒) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๑ : การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ทางทะเล ๖.๒) ยกร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๖.๓) จัดทำแผนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๖.๔) ปฏิบัติตามแผนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๖.๕) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง																								รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๓) แผนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๔) ร้อยละของความสำเร็จในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ๕)จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๘) จัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	[redacted]																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๑ : การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ทางทะเล																									
๙) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* หมายเหตุ : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑๑.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๑๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๒ : การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

พื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง (Marine and Coastal Protected Areas) คือ พื้นที่ชายฝั่งและในทะเลที่เป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพ หรือมีลักษณะสำคัญทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการคุ้มครองคุณค่า (Value) ของพื้นที่นั้นไว้ด้วยกฎหมายหรือสิ่งอื่นที่สามารถรับรองได้ว่ามีขีดความสามารถเพียงพอในการคุ้มครองพื้นที่ได้ เพื่อการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในระดับท้องถิ่น ประเทศและระดับสังคมโลกได้อย่างเข้าใจ รู้คุณค่า ยั่งยืนและเป็นธรรม ซึ่งในปัจจุบัน สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources หรือ World Conservative Union : IUCN) ที่เป็นองค์การระหว่างประเทศซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้ตั้งเป้าหมายโดยการประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ทะเลทั้งประเทศ ซึ่งแนวทางดังกล่าวย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑๒.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเลที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๒.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๕ ปี

๒.๑๒.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) แผนผังร่างพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล และพื้นที่เป้าหมาย

๒) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและสัตว์ทะเล

๓) จำนวนพื้นที่คุ้มครองทางทะเลเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๑,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร

๔) พื้นที่คุ้มครองทางทะเลมีมากกว่า ๓๒,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ในปี ค.ศ.๒๐๓๐

๕) ความเสียหายของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ในพื้นที่คุ้มครองน้อยลงกว่าก่อนประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง

๖) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๘) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๒.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

๑) งบประมาณของกิจกรรมในภาพรวมนั้น สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒) งบประมาณสำหรับกิจกรรมเฉพาะ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

๒.๑) กำหนดให้หน่วยงานที่ประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเลทุกรูปแบบ มีแผนแม่บทในการดำเนินการในพื้นที่ กำหนดดัชนีชี้วัดและหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน โดยมีระบบที่สามารถดำเนินการได้มี

อย่างประสิทธิภาพในส่วนของ ทช. กล่าวคือ จำนวน ๑,๓๕๘.๗ ล้านบาทต่อ ๑๐ ปี (คำนวณจาก ๒๕ แห่ง x ๕๔.๓๔๘ ล้านบาท/แห่ง/๑๐ ปี)

๒.๒) กำหนดให้มีหน่วยงาน/องค์กรรับผิดชอบด้านการติดตามประเมินผลพื้นที่คุ้มครองทางทะเลให้เป็นไปตามดัชนีชี้วัด และจัดทำรายงานเป็นประจำทุกปี เพื่อนำเสนอและต้องสามารถเข้าถึงและให้ความคิดเห็นได้จากผู้สนใจทั่วไป ในส่วนของ ทช. กล่าวคือ จำนวน ๑๕๐ ล้านบาทต่อ ๑๐ ปี (คำนวณจาก ๒๕ แห่ง x ๖ ล้านบาท/แห่ง/๑๐ ปี)

๒.๓) กำหนดให้มีการประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยปีละ ๑,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร (โดยมีเกณฑ์สอดคล้องกับข้อ ๖.๒ และข้อ ๖.๓) ในส่วนของ ทช. กล่าวคือ จำนวน ๗๕ ล้านบาทต่อ ๑๐ ปี (คำนวณจาก ๒๕ แห่ง x ๓ ล้านบาท/แห่ง/๑๐ ปี)

๒.๑๒.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : คณะทำงานพื้นที่คุ้มครองทางทะเล (ภายใต้คณะกรรมการทะเลแห่งชาติ/คณะกรรมการทะเลจังหวัด/กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง/กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

○ <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

๔) จัดทำร่างพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล และพื้นที่เป้าหมายในการประกาศ

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

๖.๑) กำหนดให้แผนพัฒนาประเทศ/ยุทธศาสตร์กระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง ต้องกล่าวถึงพื้นที่คุ้มครองทางทะเล

๖.๒) กำหนดให้หน่วยงานที่ประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเลทุกรูปแบบ มีแผนแม่บทในการดำเนินการในพื้นที่ กำหนดดัชนีชี้วัดและหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน โดยมีระบบที่สามารถดำเนินการได้มีอย่างประสิทธิภาพ

๖.๓)กำหนดให้มีหน่วยงาน/องค์กรรับผิดชอบด้านการติดตามประเมินผลพื้นที่คุ้มครองทางทะเลให้เป็นไปตามดัชนีชี้วัด และจัดทำรายงานเป็นประจำทุกปี เพื่อนำเสนอและต้องสามารถเข้าถึงและให้ความคิดเห็นได้จากผู้สนใจทั่วไป

๖.๔) ปรับปรุงองค์กร/กฎหมายให้พื้นที่คุ้มครองทางทะเลมีหน่วยงานรับผิดชอบตรวจตรา/ดูแลอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของจังหวัดที่มีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานกลาง

๖.๕) กำหนดให้มีการประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยปีละ ๑,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร (โดยมีเกณฑ์สอดคล้องกับข้อ ๖.๒ และข้อ ๖.๓)

๖.๖) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความ ก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ																					<u>หลัก</u> คณะทำงานพื้นที่คุ้มครองทางทะเล (ภายใต้คณะกรรมการทะเลแห่งชาติ/ คณะกรรมการทะเลจังหวัด/ทช./อส.) <u>สนับสนุน</u> ทส. กษ. คค. สมช. สศช. มท. ศรชล. ฯลฯ		*	๑)กำหนดแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเลที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง																									
๓) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล																									
๔) จัดทำร่างพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล และพื้นที่เป้าหมายใน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การประกาศ																									
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่																									๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล ๖.๑) กำหนดให้แผนพัฒนาประเทศ/ยุทธศาสตร์กระทรวง/กรมที่เกี่ยวข้อง ต้องกล่าวถึงพื้นที่คุ้มครองทางทะเล ๖.๒) กำหนดให้หน่วยงานที่ประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเลทุกรูปแบบ มีแผนแม่บทในการดำเนินการในพื้นที่ กำหนดดัชนีชี้วัดและหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน โดยมีระบบที่สามารถดำเนินการได้มีอย่างประสิทธิภาพ ๖.๓) กำหนดให้มีหน่วยงาน/องค์กรรับผิดชอบด้านการติดตามประเมินผลพื้นที่คุ้มครองทางทะเลให้เป็นไปตามดัชนีชี้วัดและจัดทำรายงานเป็นประจำทุกปี เพื่อนำเสนอและต้องสามารถเข้าถึงและให้ความคิดเห็นได้	[redacted]																					๑,๓๕๘.๗ ลบ. (๑๐ ปี) ๑๕๐ ลบ. (๑๐ ปี)	ทช. ทช.		๑) แผนผังร่างพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล และพื้นที่เป้าหมาย ๒) ร้อยละของความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและสัตว์ทะเล ๓) จำนวนพื้นที่คุ้มครองทางทะเลเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๑,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ๔) พื้นที่คุ้มครองทางทะเลมีมากกว่า๓๒,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ในปี ค.ศ.๒๐๓๐ ๕) ความเสียหายของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ในพื้นที่คุ้มครองน้อยลงกว่าก่อน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ : การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
จากผู้สนใจทั่วไป ๖.๔) ปรับปรุงองค์กร/กฎหมายให้พื้นที่คุ้มครองทางทะเลมีหน่วย งานรับผิดชอบตรวจตรา/ดูแลอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของจังหวัดที่มีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและหน่วย งานกลาง ๖.๕) กำหนดให้มีการประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างน้อยปีละ ๑,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร (โดยมีเกณฑ์สอดคล้องกับข้อ ๖.๒ และข้อ ๖.๓) ๖.๖) กำกับการยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง																					๗๕ ลบ. (๑๐ ปี)	ทช.		ประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง ๖) จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๒ :** การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล																							
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ	[redacted]																								

* <u>หมายเหตุ</u> : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑๒.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

- ดำเนินการในประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ -

๒.๑๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ : การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ได้กำหนดในเรื่องประมวลกฎหมายจารีตประเพณีทางทะเล อาทิ ทะเลอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป ทั้งยังได้กำหนดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจากทะเล ซึ่งรวมถึงทรัพยากรที่มีชีวิตและทรัพยากรจากผิวดิน และใต้ดิน ตลอดจน เรื่องการระงับข้อพิพาท โดยนัยแห่งอนุสัญญาฯ ได้จัดตั้งศาลระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการตีความและการบังคับใช้ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และอนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับกับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลไทยจำเป็นต้องดำเนินการทบทวนกฎหมายและข้อบังคับภายในของไทยเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ให้ประเทศได้รับประโยชน์สูงสุดจากอำนาจและสิทธิที่ได้รับตามอนุสัญญา จึงจำเป็นจะต้องเร่งรัดดำเนินการต่อเรื่องนี้ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑๓.๑ **เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์**

๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ที่มีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๓.๒ **กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ**

๕ ปี

๒.๑๓.๓ **ตัวชี้วัด**

๑) แนวทางและ Road Map ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล

๒) ร้อยละของกฎหมายที่แก้ไข/ปรับปรุง/กำหนดขึ้นใหม่ให้มีการบูรณาการความสอดคล้องและทันสมัย สามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดรับกับสภาพความเป็นจริงของประเทศไทย และเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย

๓) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม

๔) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม

๒.๑๓.๔ **วงเงินและแหล่งเงิน**

โดย สำนักงบประมาณให้คำแนะนำว่าควรพิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

๒.๑๓.๕ **ขั้นตอนการดำเนินการ**

- <u>หน่วยงานรับผิดชอบหลัก</u> : กระทรวงการต่างประเทศ
- <u>หน่วยงานรับผิดชอบร่วม</u> : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพลังงาน กองทัพเรือ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฯลฯ

○ <u>กิจกรรม</u>

๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทางทะเลของประเทศไทย อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ และข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งสรุปผลการดำเนินการและรายงานความก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ

๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล

๔) ตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อติดตาม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายทางทะเล

๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่

๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล

๖.๑) กำหนดแนวทางและ Road Map ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล

๖.๒) กำกับการแก้ไข/ปรับปรุง/ยกร่างกฎหมายให้มีความสอดคล้องและทันสมัย รวมทั้ง ให้ความสำคัญแก่ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามความเหมาะสม

๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๘) เสนอผลการดำเนินการให้หน่วยที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ

๒.๑๓.๖ **ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ**

ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ **รวมจำนวน ๘๒ ฉบับ** ตามเอกสารประกอบที่แนบ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๓ : การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ทบทวนสภาพปัญหา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทางทะเลของประเทศไทย อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ และข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งสรุป ผลการดำเนินการและรายงานความ ก้าวหน้าประเด็นปฏิรูปต่างๆ																					หลัก กต. สนับสนุน ทส. กษ. คค. มท. อก. วท. พน. ทร. ศรชล. สคก. ฯลฯ		*	๑) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ที่มีประสิทธิภาพ ๒) การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	
๒) ร่วมประชุม/หารือ/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และ																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๓ : การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง																									
๓) ศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล																									
๔) ตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อติดตาม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายทางทะเล																									
๕) สร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่																									๑) จำนวนเครือข่ายของการมีส่วนร่วม ๒) จำนวนกิจกรรมร่วมของภาคประชาสังคม
๖) ดำเนินกิจกรรมหลักในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล ๖.๑) กำหนดแนวทางและ Road Map ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล ๖.๒) กำกับการแก้ไข/ปรับปรุง/ยกร่างกฎหมายให้มีความสอดคล้องและทันสมัยรวมทั้ง ให้ความสำคัญแก่ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามความเหมาะสม																									๑) แนวทางและ Road Map ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเล ๒) ร้อยละของกฎหมายที่แก้ไข/ปรับปรุง/กำหนดขึ้นใหม่ให้มีการบูรณาการความสอดคล้องและทันสมัย สามารถนำไป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๓ : การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ใช้ได้อย่างสอดรับกับสภาพความเป็นจริงของประเทศไทย
๗) จัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน	[redacted]																								
๘) จัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศในการปกป้อง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล	[redacted]																								

* หมายเหตุ : พิจารณางบประมาณจากแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง
ความหลากหลายทางชีวภาพ

๑. ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปความหลากหลายทางชีวภาพ

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีมติเห็นชอบประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ๒ เรื่อง ได้แก่

๑) รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ เรื่อง การปฏิรูปเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในการประชุม ครั้งที่ ๙/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ และข้อเสนอการปฏิรูปเศรษฐกิจชีวภาพ ประกอบด้วย การประกาศนโยบายให้เศรษฐกิจชีวภาพเป็นวาระแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจชีวภาพ ปรับระบบการสนับสนุนเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน กระจายความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมถ่ายทอดสู่การใช้ประโยชน์สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและบริการ จัดทำธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (National Biodiversity Bank) จัดการทรัพย์สินทางปัญญาและผลประโยชน์ และปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย ระเบียบที่เป็นอุปสรรค และมีแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปเศรษฐกิจชีวภาพในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แก่ จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจชีวภาพ โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจชีวภาพให้มีฐานข้อมูลกลางด้านเศรษฐกิจชีวภาพระดับประเทศ และให้มีธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ

๒) รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา เรื่อง ปฏิรูปการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในการประชุม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มีแนวทางในการขับเคลื่อนการปฏิรูปในระยะเร่งด่วนภายใน ๖ เดือน โดยให้จัดตั้งคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศแห่งชาติ เพื่อขับเคลื่อนและกำหนดนโยบายและแนวทางในการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ และเสนอให้ยกระดับสถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร ภายใต้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ให้ทำหน้าที่หน่วยงานเฉพาะการวิจัยขั้นสูงด้านความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ เป็นหน่วยงานหลักในการวิจัย สร้างเครือข่าย เพื่อบูรณาการการศึกษาวิจัยและสร้างองค์ความรู้ สนับสนุนทุนวิจัย การสร้างและพัฒนาบุคลากร รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยทรัพยากรชีวภาพและต่อยอดสู่ผลผลิต ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ รับทราบการดำเนินการเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการพิจารณาขับเคลื่อนการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในเรื่องปฏิรูปการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน และเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ โดยมีจุลินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ชนิด พืชมีท่อลำเลียงและพืชไม่มีท่อลำเลียงไม่น้อยกว่า ๑๔,๐๐๐ ชนิด (คิดเป็นร้อยละ ๔ ของพืชที่จำแนกชนิดได้แล้วทั่วโลก) สัตว์มีกระดูกสันหลัง ไม่น้อยกว่า ๔,๐๐๐ ชนิด (คิดเป็นร้อยละ ๘ ของสัตว์มีกระดูกสันหลังทั่วโลก)

สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ไม่น้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ชนิด (คิดเป็นร้อยละ ๖ ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในโลก) ปลาไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ ชนิด (คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของปลาที่จำแนกแล้วในโลก) อย่างไรก็ตาม **ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง** เนื่องจากมีการใช้ประโยชน์เกินศักยภาพประกอบกับภาวะคุกคามจากกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ก่อให้เกิดการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ค.ศ. ๒๐๑๖) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในอันดับที่ ๑๘ ของโลก จากที่เคยอยู่ที่อันดับที่ ๑๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ (ค.ศ. ๒๐๐๔) (mongabay.com, ๒๐๑๖ และ ๒๐๐๔)

๑.๒.๒ **การดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ**ของประเทศไทยมาจาก ๕ ภาคส่วนหลัก ได้แก่ ภาครัฐ ประชาคมวิจัย ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนท้องถิ่น โดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องมีทั้งหน่วยงานส่วนกลางจากกระทรวงต่าง ๆ มากกว่า ๓๐ แห่ง จาก ๘ กระทรวงหลัก และหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอีกเป็นจำนวนมาก จึงทำให้**ยังไม่มีความเป็นเอกภาพ** ทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ การบูรณาการกับภาคส่วนทางเศรษฐกิจ อาทิ การเกษตร การประมง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน สาธารณสุข/สุขภาพ และภาคอุตสาหกรรม

๑.๒.๓ ข้อมูลมูลค่าที่แท้จริงของต้นทุนธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ยังไม่ได้รับการประเมินและผนวกเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ตลอดจน**ยังขาดการวิเคราะห์เชื่อมโยงนโยบายของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการผลักดันการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการจูงใจ** เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน ให้เป็นกระแสหลักของสังคม

๑.๒.๔ **ขาดการวิจัยเชิงระบบ การวิจัยและพัฒนายังไม่ครอบคลุมทุกมิติ** และยังขาดการวิจัยเชิงลึกและการวิจัยเชิงนิเวศในระยะยาว การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรม และการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการกำหนดแนวนโยบายของประเทศ และนำไปพัฒนาต่อเนื่องเพื่อใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ **งบประมาณที่ใช้เพื่อการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพยังคงมีไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง**

๑.๒.๕ **ขาดกำลังคนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะนักอนุกรมวิธาน นักอนุกรมวิธานสมทบ ปราชญ์ชาวบ้าน** ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญในการวิจัยพัฒนา และบริหารจัดการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นปัจจัยของความสำเร็จหรือล้มเหลวของการดำเนินงาน ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการส่งเสริมการสร้างบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่มีเส้นทางอาชีพ (career path) และตำแหน่งนักอนุกรมวิธานของหน่วยงาน

๑.๒.๖ **กฎหมายเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายเฉพาะที่มุ่งเน้นการคุ้มครองชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งอยู่ภายใต้ภารกิจการกำกับดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีเอกภาพและประสิทธิภาพในการจัดการและบังคับใช้** โดยเฉพาะในเรื่องของการกำกับดูแลจุลินทรีย์ ซึ่งนับวันจะทวีความสำคัญในอุตสาหกรรมชีวภาพ ยังไม่มีกรอบกฎหมายในการกำกับดูแลความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวม ที่จะมาเติมเต็มช่องว่างในการจัดการโดยเฉพาะในเรื่องของการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑.๒.๗ **ชุมชนท้องถิ่นยังขาดความตระหนักและความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่ได้รับจากความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้นำทรัพยากรชีวภาพมาเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจได้ไม่เต็มที่** โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพที่จะต้องดำเนินการควบคู่กับการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการปกป้องสิทธิประโยชน์ของประเทศในฐานะเจ้าของทรัพยากรชีวภาพ นอกจากนี้ **ยังไม่มีการเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานในระดับท้องถิ่น**

๑.๒.๘ **ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมยังไม่เชื่อมโยงเป็นมาตรฐานเดียวกัน** ส่งผลต่อการบูรณาการฐานข้อมูลซึ่งจะเป็นรากฐานในการกำหนดนโยบายและ

รูปแบบการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเอกภาพ รวมถึง การนำไปใช้ในการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศในเชิงทรัพย์สินทางปัญญา และการเก็บรักษาเพื่อการอนุรักษ์และนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต

จากสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น นำมาสู่การกำหนดประเด็นปฏิรูปใน ๖ เรื่อง ได้แก่

๑) **ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่** เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด และจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ครอบคลุมประเด็นหลักที่สำคัญในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ อาทิ การจัดการชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัย ส่งเสริมงานวิจัยพัฒนา การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ

๒) **ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ** เพื่อพัฒนาระบบวิจัยและพัฒนาที่ครอบคลุมตั้งแต่การวิจัยขั้นพื้นฐานและอนุกรมวิธาน นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจ และเศรษฐศาสตร์ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ (The Economics of Ecosystems and Biodiversity: TEEB) ระบบงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมถึง การจัดตั้งสถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อดูแลและกำหนดนโยบายการวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

๓) **ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม** เพื่อให้หน่วยงานและชุมชนสามารถเข้าถึงการใช้แหล่งข้อมูลและตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพ และนำไปใช้ประโยชน์สำหรับต่อยอดสร้างองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการตรวจสอบลักลอบใช้ประโยชน์ โดยจัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

๔) **ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน** โดยการบูรณาการฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เกิดการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชาและแนวทางประชารัฐ รวมทั้ง ขยายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นตำบล ให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศ

๕) **ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ** โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ และรองรับความร่วมมือในระดับภูมิภาค รวมทั้ง สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตตั้งแต่การศึกษา การวิจัยพื้นฐานและเชิงลึก รวมถึง เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง และการพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเชิงสหสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและการให้บุคลากรเข้ามาอยู่ในระบบ โดยมีการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาและเรียนรู้ กำหนดอัตรากำลัง ค่าตอบแทนพิเศษ และเส้นทางอาชีพที่มั่นคง ชัดเจน

๖) **ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน** เพื่อเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรชีวภาพ ก้าวไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ภายใต้ Thailand ๔.๐ เพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ ประยุกต์ใช้เครื่องมือ/กลไก/แนวทางการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในทุกภาคส่วน และเร่งผลักดันให้เศรษฐกิจชีวภาพเป็นหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยจัดทำแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพของประเทศ

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านความหลากหลายทางชีวภาพกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

การปฏิรูปด้านความหลากหลายทางชีวภาพมีความสอดคล้องกับ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) และ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ดังนี้

๑) (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ได้กล่าวถึงเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพใน ๒ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ และยุทธศาสตร์ที่ ๕ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงในเรื่องการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและทางทะเล โดยการพัฒนาประสิทธิภาพแนวทางการบริหารจัดการ/ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ สร้างความตระหนักรู้ต่อประชาชน ตลอดจนนำเป้าหมาย/แนวทาง/มาตรฐานสากลมาปรับใช้ในการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน น้ำ และอาหาร
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการจัดระบบการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกัน เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ทั้งป่าต้นน้ำลำธาร ป่าชุมชน และป่าชายเลน ดำเนินการปราบปรามและป้องกันการบุกรุกทำลายป่าอย่างเข้มงวด เร่งรัดการปลูกป่าโดยเลียนแบบระบบธรรมชาติ ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจที่มีระบบการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และส่งเสริมแนวทางประเมินมูลค่าการให้บริการของระบบนิเวศและการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ รวมถึง สร้างความโดดเด่นในด้านเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ ซึ่งรวมทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตได้ขายเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานชีวภาพ เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน

๒) (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ได้กล่าวถึงเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพใน ๒ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ และยุทธศาสตร์ที่ ๒ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจได้กำหนดวัตถุประสงค์ในด้านอาหาร เกษตร เทคโนโลยีชีวภาพและเทคโนโลยีการแพทย์ คือ เพื่อให้เกิดการวิจัยพัฒนานำความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยไปสู่เชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมในเรื่องการบริหารจัดการน้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดแผนงานวิจัยและนวัตกรรมที่สาคัญ คือ การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมซึ่งมุ่งเน้นการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม หยุดยั้งการสูญเสียชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะถูกคุกคาม หรือใกล้สูญพันธุ์

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านความหลากหลายทางชีวภาพกับแผนพัฒนาเฉพาะด้านและแผนอื่นๆ

แผนเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ และแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นแผนหลักด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ สรุปได้ ดังนี้

๑) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้กำหนดเป้าหมาย คือ รักษา และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ป่าเศรษฐกิจ และป่าชายเลน ลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพโดยกำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับด้านความหลากหลายทางชีวภาพ คือ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ ๑๕ พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก ๑.๕๓ ล้านไร่เป็น ๑.๕๘ ล้านไร่ พื้นที่ปลูกและฟื้นฟูป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้นและจำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะถูกคุกคาม หรือใกล้สูญพันธุ์ และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงโดยการรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ใช้ประโยชน์จากทุนธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม รวมทั้ง ผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าของระบบนิเวศ และการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรม อนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนธนาคารพันธุกรรมที่มีการดำเนินการอยู่แล้วอย่างเป็นระบบ ทั้งพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ และให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม เชื่อมโยงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชีวภาพใหม่ กับกระบวนการพัฒนาสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยค้นหาเอกลักษณ์และศักยภาพที่แท้จริงของทรัพยากรชีวภาพ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีนวัตกรรมและมีมูลค่าสูง

๒) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ได้กล่าวถึงเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในยุทธศาสตรที่ ๑ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ สรุปได้ ดังนี้

- ยุทธศาสตรที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม ซึ่งให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของระบบนิเวศธรรมชาติ เพื่อรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุลและเป็นธรรมโดยมีเป้าหมายของยุธศาสตร์คือ ให้ฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริมทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรม และเกิดความมั่นคง โดยได้กำหนดแผนงานความหลากหลายทางชีวภาพไว้ภายใต้กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับด้านความหลากหลายทางชีวภาพ คือ (๑) พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศแบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕ (๒) ปะการังที่ชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓ – ๙ และ (๓) อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติลดลง
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า มี

ประสิทธิภาพ และลดการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด และพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความคุ้มค่า และยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยแผนงานการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และแผนงานการเพิ่มมูลค่าในการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง คือ มีการประกาศใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพ

๓) แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ เป็นแผนหลักระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ ๔ ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว และยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากลซึ่งมีความสอดคล้องกับการปฏิรูปเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพในทุกประเด็น

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

ปฏิรูประบบบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในทุกมิติ ให้ครอบคลุมการพัฒนากฎหมาย องค์กร และกลไกการบูรณาการการทำงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์ และได้รับผลประโยชน์จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) ระบบการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

๒) ระบบการวิจัยและนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ มีทิศทางที่ชัดเจน ในการสร้างสมดุลในการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ Thailand ๔.๐ และยกระดับการวิจัยและพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน

๓) ความหลากหลายทางชีวภาพสามารถยกระดับเป็นจุดแข็งของประเทศที่สามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเป็นเครื่องมือในการลดความเลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในสังคม อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม สอดคล้องกับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์ และได้รับผลประโยชน์จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างเสริมความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๕ ตัวชี้วัด

๑) มีกฎหมายด้านความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์

๒) อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัย (habitat) โดยเฉพาะ ป่าไม้ ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง และแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญที่มีชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามหรือชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ลดลงร้อยละ ๕๐

๓) มีฐานข้อมูลกลางที่สามารถประมวลผลในจุดเดียว มีการรวมศูนย์ข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญต่อประเทศในทุกมิติ และมีกลไกการเชื่อมโยงระบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๔) ระบบทะเบียนข้อมูลเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิในทรัพยากร องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕) มีระบบการวิจัยและพัฒนาบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศที่ตอบสนองต่อการดำเนินงานและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

๖) ประเทศไทยมีรายได้จากเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เพิ่มขึ้น

๗) จำนวนเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล ครอบคลุม ๗,๒๕๕ ตำบล ทั่วประเทศ

๘) จำนวนกิจกรรม/โครงการในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนที่ริเริ่มและมีการดำเนินการโดยภาคส่วนต่างๆ ตามแนวทางประชารัฐ

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

๒. เรื่องและประเด็นปฏิรูป เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่

ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ การปฏิรูปกฎหมาย

ประเทศไทย**ควรมีกฎหมายหลักเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน** รวมถึง เพื่อรองรับงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้น จะต้องมีการ**ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่** เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการกำกับดูแลและคุ้มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ขจัดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และเสริมสร้างประสิทธิภาพและสมรรถนะในการบังคับใช้กฎหมาย โดยควรกำหนดนโยบายและทิศทาง การดำเนินงานของประเทศให้ชัดเจนว่าจะต้องมีการพัฒนากรอบกฎหมายและโครงสร้างด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นไปตามกรอบอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี ทั้งนี้ อาจมีการจัดทำกฎระเบียบ ข้อบัญญัติ หรือธรรมนูญสุขภาพ เพื่อกำกับดูแลการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรท้องถิ่น

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) จัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปสู่การบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของประเทศไทย

๒) กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๒)

ตัวชี้วัด

๑) มีกฎหมายหลักด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวมของประเทศ

๒) จำนวนกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับการปรับปรุง

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ การปฏิรูปกฎหมาย

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... ใช้เป็นกรอบบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ*																								จัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพที่นำไปสู่การบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของประเทศไทย	มีกฎหมายหลักด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวมของประเทศ
- ยกร่าง พระราชบัญญัติ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	■																				หลัก -ทส.(สผ. สพภ.) สนับสนุน -สกว. -TDRI				
- รับฟังความเห็น ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	■	■																			หลัก -ทส. (สผ.) -สกว. สนับสนุน -ทส. (สพภ) -TDRI				
- นำเสนอ ร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพต่อคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกฤษฎีกาและสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามขั้นตอน		■	■																		หลัก -ทส. (สผ.)				

* เป้าหมายเร่งด่วนที่จะต้องเร่งดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ การปฏิรูปกฎหมาย

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ยกร่าง กฎหมายลำดับรองและรับฟังความเห็น		■	■			■	■	■													<u>หลัก</u> -ทส. (สผ.) -สกว. <u>สนับสนุน</u> -ทส.(สพภ.) -TDRI				
- นำเสนอกฎหมายลำดับรองเข้าสู่การพิจารณาตามขั้นตอน				■				■													<u>หลัก</u> -ทส. (สผ.)				
๒) ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ และนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาและบังคับใช้ตามขั้นตอน	■	■	■	■	■	■															<u>หลัก</u> -ทส. -กษ. -วท. -พณ.			กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี	จำนวนกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับการปรับปรุง

ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการ

๑.๒.๑ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการในระดับประเทศ

จัดตั้งคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชาติภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... เพื่อให้เกิดการบูรณาการและขับเคลื่อนการดำเนินงานความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว ตามแนวทางการปฏิรูป อย่างไรก็ตาม เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปในช่วงการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... เห็นควรให้**คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอช.) ที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ ทำหน้าที่และมีอำนาจในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ จนกว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้** โดยปรับปรุงองค์ประกอบของ กอช. ให้รองรับการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปตามที่เสนอไว้ และดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิรูปองค์กรเพื่อรองรับการดำเนินงานของคณะกรรมการ โดยปรับปรุง/ยกระดับองค์กรเพื่อทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชาติ

๑.๒.๒ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการในระดับพื้นที่

กำหนดกลไกของ**คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....** เพื่อเชื่อมโยงและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัด เชื่อมโยงสู่ระดับประเทศ ท้องถิ่น และตำบล และประสานการดำเนินงานปฏิรูประบบและเครือข่ายของ**ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล** ที่ยกระดับขึ้นมาจากกลไกและเครือข่ายของหน่วยงานภาคีภายใต้โครงการ อพ.สธ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย**ในระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... ยังไม่มีผลบังคับใช้ ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัด ภายใต้ กอช.**

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ให้มีการดำเนินงานมีความชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) องค์กรกลางที่ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ มีการปรับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และภารกิจให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) มีกลไกในรูปของคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด

๒) มีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒.๑ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการในระดับประเทศ																									
๑) ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการ กอช. เพื่อทำหน้าที่และมีอำนาจในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพตามแผนการปฏิรูปประเทศ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพจนกว่าพระราชบัญญัติ จะมีผลบังคับใช้ (ภายใต้ระเบียบ กอช.)	■																				หลัก -ทส. (สผ.)			เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ให้มีการดำเนินงานมีความชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	มีกลไกในรูปของคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด
๒) จัดตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้ กอช. เพื่อขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปประเทศ (ภายใต้ระเบียบ กอช.)	■																				หลัก -ทส. (สผ.) สนับสนุน -ทส. (สพภ.) -วท. (สวทช.)				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) จัดตั้งคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชาติภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... (ภายใต้ พระราชบัญญัติ)						■															<u>หลัก</u> -ทส. (สผ) <u>สนับสนุน</u> -ทส. (สพภ) -วท. (สวทช.) -โครงการ อพ.สธ.				
๔) ยกระดับ/ปรับปรุงองค์กรเพื่อทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชาติ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> -ทส. -กพ. - กพร.			องค์กรกลางที่ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ มีการปรับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และภารกิจให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ	มีองค์กรกลางที่ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕) จัดประชุมคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ และขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปประเทศ		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -ทส. วท.- โครงการ อพ.สธ.				
๑.๒.๒ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการในระดับพื้นที่																									
๑) จัดตั้งคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัดเพื่อประสานการดำเนินงานปฏิรูประบบและเครือข่ายของศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นตำบล (ภายใต้ กอช.)		■	■	■	■	■															หลัก -โครงการ อพ.สธ. -มท. (อปท. เทศบาล) -ทส. (สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) สนับสนุน -ทส. (สผ. สพภ.)				
๒) จัดตั้งคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัด ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -มท. (อปท. เทศบาล) -ทส. (สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) สนับสนุน -โครงการ อพ.สธ. -ทส. (สผ. สพภ.				
๓) จัดประชุมคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัด			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -มท. (อปท. เทศบาล) -ทส.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่
ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ การปฏิรูปกลไกคณะกรรมการ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					(สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) <u>สนับสนุน</u> -โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) -ทส.(สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรฯ สผล.)				

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ (ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติและพื้นที่)

๑) จัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... พร้อมทั้งกฎหมายลำดับรองเพื่อใช้เป็นกฎหมายหลักในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึง เพื่อรองรับงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยมีเนื้อหาของกฎหมายครอบคลุมประเด็นหลักที่สำคัญ อาทิ การจัดการชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัย การจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน การฟื้นฟูระบบนิเวศเสื่อมโทรม การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความปลอดภัยทางชีวภาพ การจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์และและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึง กลไกของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศแห่งชาติ และคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนและประสานการดำเนินงานการปฏิรูปในระดับประเทศ จังหวัด ท้องถิ่น และตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้มีกลไกเชิงรุกเพื่อป้องกันผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพและประเด็นอุบัติใหม่ อาทิ ชีววิทยาสังเคราะห์ (synthetic biology)

๒) ทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ อาทิ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ รวมทั้งกฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยพิจารณาช่องว่างในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับประเด็นปฏิรูป กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการกำกับดูแลและคุ้มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ขจัดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และเสริมสร้างประสิทธิภาพและสมรรถนะในการบังคับใช้กฎหมาย ที่สามารถถ่ายทอดลงสู่การมีส่วนร่วมและการจัดทำกฎระเบียบ ข้อบัญญัติเพื่อรองรับในระดับท้องถิ่น และตำบล

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ จัดทำแผนการวิจัยและสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) จัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาในลักษณะ Agenda - Based/Area - Based /Program-based ให้ครอบคลุมการวิจัยขั้นพื้นฐานและอนุกรมวิธาน การวิจัยเชิงลึกและการวิจัยเชิงนิเวศในระยะยาว โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรม และการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่น กับการกำหนดแนวนโยบายของประเทศ และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาต่อยอดและยกระดับผลิตภัณฑ์บนฐานความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ โดยพิจารณาความเหมาะสมในเชิงภูมิสังคมของพื้นที่ และประยุกต์ใช้เศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ (The Economics of Ecosystems and Biodiversity: TEEB) ในการบริหารจัดการและการตัดสินใจเชิงนโยบาย และจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการองค์ความรู้ที่จำเป็นในการวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยพิจารณาการใช้ประโยชน์บุคลากรและองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค ศูนย์การเรียนรู้ระดับชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งจะเป็นหน่วยร่วมในการจัดเก็บและดูแลรักษาพันธุ์พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ รวมถึง ส่งเสริมให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และสร้างนวัตกรรมในระดับชุมชน ที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับชุมชน และต่อยอดการพัฒนาสู่ระดับประเทศ

๒) สนับสนุนงบประมาณตามแนวทางการปฏิรูประบบวิจัย และนวัตกรรมโดยจัดงบประมาณตามวาระการวิจัย ในส่วนของความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ครอบคลุมทั้งงานวิจัยพื้นฐานและอนุกรมวิธาน งานวิจัยระบบนิเวศระยะยาว งานวิจัยเชิงลึกการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจ การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนจากการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางความรู้และเทคโนโลยี และเพื่อต่อยอดงานวิจัยทรัพยากรชีวภาพให้เกิดผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์อย่างมีเหตุผล และมีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์สนับสนุน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนบทเรียนและประสบการณ์ในการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ระหว่างชุมชน สถาบันศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเชื่อมโยงกับการทำแผนแม่บทชุมชน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยโดยเพื่อตอบสนองเป้าหมาย zero waste ตามแนวทางเศรษฐกิจไหลเวียน (Circular Economy) ซึ่งจะช่วยให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างเต็มประสิทธิภาพ และช่วยลดปริมาณขยะในระบบ นอกจากนั้นสอดคล้องต่อทิศทางการพัฒนาของโลกในอนาคต

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ระบบวิจัยและพัฒนาที่ครอบคลุมตั้งแต่การวิจัยขั้นพื้นฐานและอนุกรมวิธาน นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจ พร้อมทั้งระบบงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

๒) มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับคนในชุมชน

๓) เพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) มีแผนการดำเนินงานในการพัฒนาระบบวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการสนับสนุนงบประมาณตามวาระวิจัย ครอบคลุมทุกมิติที่มีความสำคัญ

๒) จำนวนนวัตกรรมที่สร้างขึ้นสำหรับคนในชุมชน

๓) มีกลไกในการเชื่อมโยงและบูรณาการองค์ความรู้ทางวิชาการเข้าสู่การกำหนดนโยบายและแผนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ จัดทำแผนการวิจัยและสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) จัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพในลักษณะ Agenda - Based/Area – Based /Program - Based รวมทั้งข้อเสนอแนะและแผนการดำเนินงานในการพัฒนาระบบวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ที่เชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาของโลกและระดับประเทศด้านการวิจัยและนวัตกรรม โดยกำหนดทิศทางการวิจัยและประเด็นหลักที่มีความสำคัญเร่งด่วนในการดำเนินการ และส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความยั่งยืน																					หลัก -วท. (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ฯ สวทช.) สนับสนุน -กษ. -ทส. -สธ. -ศธ. -พณ.			ระบบวิจัยและพัฒนาที่ครอบคลุมตั้งแต่การวิจัยขั้นพื้นฐานและอนุกรมวิธาน นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจ พร้อมทั้งระบบงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง	มีแผนการดำเนินงานในการพัฒนาระบบวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการสนับสนุนงบประมาณตามวาระวิจัยครอบคลุมทุกมิติที่มีความสำคัญ
๒) สนับสนุนงบประมาณตามแนวทางการปฏิรูประบบวิจัย และนวัตกรรมโดยจัดงบประมาณตามวาระการวิจัย ในส่วนของความหลากหลายทางชีวภาพ																					หลัก -วช. -สกว. -สวก. วท. (สวทช.) สงป.				
๓) พัฒนากลไกในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม เข้าสู่การกำหนดนโยบายและแผน																					หลัก -วท. (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ฯ สวทช.)			เพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความ	มีกลไกในการเชื่อมโยงและบูรณาการองค์ความรู้ทางวิชาการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ จัดทำแผนการวิจัยและสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจจากความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ตอบสนองต่อเป้าหมาย zero waste ตามแนวทางเศรษฐกิจไหลเวียน (Circular Economy)																					<u>สนับสนุน</u> -สศช. -ทส.(สผ. สพภ.)			หลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	เข้าสู่การกำหนดนโยบายและแผนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ
๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามความต้องการของชุมชน และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สำหรับคนในชุมชน โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษาในพื้นที่																					<u>หลัก</u> -มท. (อปท. เทศบาล) <u>สนับสนุน</u> -ทส.(สพภ.) -ศธ. -วท. (สวทช.) -พณ.			มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับคนในชุมชน	จำนวนนวัตกรรมที่สร้างขึ้นสำหรับคนในชุมชน

ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ ปฏิรูปองค์กรวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

จัดตั้ง**สถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพเป็นสถาบันอิสระที่มีกฎหมายรองรับ ทำงานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพ** มีการบูรณาการของหน่วยงานในหลายกระทรวง เพื่อกำหนดนโยบายด้านการวิจัยและพัฒนา พัฒนาระบบวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ดูแลการพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมุ่งที่จะยกระดับการพัฒนางานวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน มีภารกิจในการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

จัดตั้งสถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อกำหนดนโยบาย พัฒนาระบบวิจัย องค์ความรู้และบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

มีองค์กรในการศึกษาวิจัยเชิงระบบและนโยบาย เพื่อบูรณาการระหว่างภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ ปฏิรูปองค์กรวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) จัดตั้งสถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพ และดำเนินงาน																					หลัก -วท. (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ฯ สวทช.) สนับสนุน -กษ. -ทส. -สธ. -ศธ. -พณ.			จัดตั้งสถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อกำหนดนโยบาย พัฒนาระบบวิจัย องค์ความรู้และบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ	มีองค์กรในการศึกษาวิจัยเชิงระบบและนโยบาย เพื่อบูรณาการระหว่างภาคส่วนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ (ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ)

- ยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันวิจัยระบบความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นองค์กรอิสระที่ทำงานคู่ขนานกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ

เพื่อให้หน่วยงานและชุมชนสามารถเข้าถึงใช้ข้อมูลและตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกันได้ และมีการนำข้อมูลและตัวอย่างดังกล่าวไปสร้างองค์ความรู้เพื่อต่อยอดในการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย การตอบสนองพันธกรณีและความตกลงระหว่างประเทศ ความร่วมมือในระดับภูมิภาค และการก้าวสู่ประเทศไทย ๔.๐ จึงจำเป็นต้องปฏิรูปการพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการเข้าถึงฐานข้อมูลแต่ละแห่งที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วนให้เห็นผลภายในระยะเวลา ๕ ปี ดังนี้

๑) **จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ**ที่มีอยู่ในปัจจุบันที่มีความสำคัญต่อประเทศ จัดทำรายละเอียดในแต่ละชนิดพันธุ์ให้ครอบคลุมทุกมิติ และจัดตั้ง node ข้อมูลในแต่ละกลุ่ม โดยแบ่งข้อมูล**เป็น ๒ กลุ่มใหญ่** ดังนี้

- ชนิดพันธุ์ที่มีศักยภาพและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญ ควรปกปักรักษาไว้จากการเข้าถึงและลักลอบใช้ประโยชน์จากภายนอกโดยเฉพาะต่างชาติ
- ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทยซึ่งอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ไปจากประเทศไทย และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

๒) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (data verification) อย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผลและทำให้มีความยั่งยืน (maintain, evaluate, and sustain) เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน โดยมีการประสานเชื่อมโยงข้อมูลจากผลงานวิจัยโดยเฉพาะงานวิจัยเชิงลึกและในระดับพันธุกรรม ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อเป็นกลไกที่ตอบสนอง สนับสนุน และขับเคลื่อนการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ได้อย่างมีนัยสำคัญ ทันเวลา ทันกับความต้องการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

๓) **จัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี** เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่กระจัดกระจายตามหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) มีข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูง
๒) มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) มีข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูง

๒) มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ

กิจกรรม	กิจกรรม																				กิจกรรม	กิจกรรม	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕				(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑) จัดทำข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูงและที่มีความสำคัญต่อประเทศเป็น ๒ กลุ่ม พร้อมจัดทำรายละเอียดในแต่ละชนิดที่ครอบคลุมในทุกมิติ ได้แก่ ● ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทยซึ่งอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เป็นชนิดสัตว์มีกระดูกสันหลังที่มีลำดับความสำคัญสูงเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ● ชนิดพันธุ์ที่มีศักยภาพและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญควรปกปักรักษาไว้จากการเข้าถึงและลักลอบใช้ประโยชน์จากภายนอกโดยเฉพาะต่างชาติ																						มีข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูง	มีข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูง

<u>หลัก</u>
-ทส.(สผ. สพภ.)
<u>สนับสนุน</u>
-ทส.
(กรมอุทยานแห่งชาติฯ กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลฯ องค์การสวนสัตว์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์)
-กษ.
(กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์)
-สธ.
(กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยฯ)
-ศธ.

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ พัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ

กิจกรรม	กิจกรรม																				กิจกรรม	กิจกรรม		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕				(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๒) จัดตั้ง node ข้อมูลในสองกลุ่มดังกล่าว			■	■																				
๓) เผยแพร่คลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อยอด				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■				
๔) รวบรวมและปรับปรุงข้อมูลชนิดพันธุ์ในประเทศไทยให้เป็นปัจจุบัน ทั้งชนิดพันธุ์พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ และเผยแพร่ในระบบเครือข่ายข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■				
๕) จัดให้มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	<u>หลัก</u> -ทส. (สผ. สพภ.) -ทศ. -วท. (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ฯ)			มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	มีศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งตัวอย่าง

- จัดทำระบบบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรพันธุกรรมที่ทรงคุณค่าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ
- จัดตั้งธนาคารพันธุกรรมและพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลและแหล่งตัวอย่างในการเก็บรักษาพันธุกรรมพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ เพื่อการอนุรักษ์ และใช้อ้างอิงเพื่อการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ รวมถึง เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพและอนุกรมวิธาน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

มีบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรพันธุกรรมที่ทรงคุณค่า

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

มีแหล่งข้อมูลและตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถเข้าถึง ใช้ประโยชน์

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งตัวอย่าง

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) จัดทำระบบบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรพันธุกรรมที่ทรงคุณค่าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ																					หลัก -ทส. (สพภ.) สนับสนุน -ทส. (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรฯ กรมอุทยานแห่งชาติฯ กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลฯ องค์การสวนพฤกษศาสตร์) -กษ. (กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมการข้าว) -วท. (อพวช.) -ศธ.			มีบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรพันธุกรรมที่ทรงคุณค่า	มีแหล่งข้อมูลและตัวอย่างความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถเข้าถึงใช้ประโยชน์
๒) จัดตั้งธนาคารอนุรักษ์เมล็ดพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม																									
๓) จัดตั้งธนาคารพันธุกรรมสัตว์																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งตัวอย่าง

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔) จัดตั้ง ดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาพืชและสัตว์ทะเล																									

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ (ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม)

-

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔: ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

- บูรณาการงานฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ท้องถิ่น ได้แก่ โรงเรียน และชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรเป็นหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานภาครัฐ (อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข) สถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) เป็นพี่เลี้ยง และกำหนดพื้นที่เป้าหมาย (ระดับจังหวัด) โรงเรียนสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้นักเรียนมีบทบาทในการสืบทอดและพิสูจน์ภูมิปัญญาที่กำกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพในเบื้องต้น มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น มีบทบาทในการเป็นพี่เลี้ยง สร้างมาตรฐานเพื่อการพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์ โดยการบูรณาการระหว่างคณะในมหาวิทยาลัย และ อปท. จะต้องมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนชุมชนตามพันธกิจในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูแลการศึกษา และดูแลประโยชน์สุขของท้องถิ่น โดยต้องมีฐานทรัพยากรกายภาพ ชีวภาพ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้อง
- จัดให้มีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม โดยให้มีการสำรวจและจดทะเบียนทรัพยากรพันธุ์พืช ทรัพยากรพันธุ์สัตว์ในท้องถิ่น รวมถึง ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงสิทธิ์ในทรัพยากร หากมีการนำทรัพยากรไปศึกษาวิจัยและพัฒนา จะต้องขออนุญาตตามแนวทางปฏิบัติเรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม
- ยกระดับกลไกและเครือข่ายจากหน่วยงานภาคีภายใต้โครงการ อพ.สธ. ขึ้นเป็น**ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล** โดยพัฒนาเป็นเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เกิดการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชา และแนวทางประชารัฐ โดยศูนย์อนุรักษ์ฯ มีภารกิจครอบคลุมการดำเนินงานใน ๓ ฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา รวมถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อนุรักษ์ ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และรองรับการขึ้นทะเบียนทรัพยากรชีวภาพความหลากหลายทางชีวภาพ และฐานความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ การจดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร โดยการสนับสนุนด้านวิชาการจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานทั้งจากส่วนกลางและในพื้นที่
- **ขยายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล** ให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศ โดยกำหนดนโยบายและตัวชี้วัดให้ทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะมท. ถ่ายทอดลงสู่ระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยกำหนดพื้นที่ต้นแบบ พื้นที่เป้าหมาย และขยายผลการดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อเป็นฐานในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นที่เชื่อมโยงเครือข่ายสู่ระดับประเทศ ระหว่างประเทศ และภูมิภาค

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลครอบคลุมทั่วประเทศ และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ระดับประเทศ ระหว่างประเทศและภูมิภาค

๒) มีการบูรณาการงานฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น และเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๓) มีการจัดทำทะเบียนทรัพยากรพืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อแสดงสิทธิ์ในทรัพยากร รวมถึง การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากร และภูมิปัญญาในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

๔) อปท. มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการป้องกันและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๕) มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศหรือภูมิภาคในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๖) มีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้พื้นบ้าน และวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จและนำไปประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลครอบคลุม ๗,๒๕๕ ตำบลทั่วประเทศ ภายใน ๕ ปี และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ระดับประเทศ ระหว่างประเทศและภูมิภาค โดยมีศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล ในทุกจังหวัด จังหวัดละอย่างน้อย ๑ ตำบล ในปีแรก (quick win)

๒) จำนวนโรงเรียน ชุมชนที่บูรณาการงานฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วม

๓) จำนวนเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๔) บัญชีรายการทรัพยากรพืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนที่มีการเก็บรักษาไว้

๕) จำนวนทรัพยากรพืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อแสดงสิทธิ์ในทรัพยากร รวมถึง การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีการขึ้นทะเบียนในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

๖) จำนวน อปท. ที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๗) จำนวนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศหรือภูมิภาคในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๘) จำนวนชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้พื้นบ้าน และวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จสำหรับไปประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ขยายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล ให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศให้เกิดการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชาและแนวทางประชารัฐ รวมถึง เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน และเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ระดับประเทศ ระหว่างประเทศ และภูมิภาค																					หลัก -โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) -มท. (จังหวัด กรมการพัฒนาชุมชน (สถาบันการพัฒนาชุมชน) อปท. เทศบาล) -ทส. (สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) -ศธ. สนับสนุน -ทส. -กษ. -สธ. -วท. -พณ. -กอ.รมน.			ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล ครอบคลุมทั่วประเทศ	ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล ครอบคลุม ๗,๒๕๕ ตำบลทั่วประเทศ และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ระดับประเทศ
● ยกระดับกลไกและเครือข่ายจากหน่วยงานภาคีภายใต้โครงการ อพ.สธ. ขึ้นเป็นศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล*																					หลัก -โครงการ อพ.สธ. -ทส. (สพภ. สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) -มท. (จังหวัด กรมการ			มีศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล	มีศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล

*เป้าหมายเร่งด่วนที่จะต้องเร่งดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					พัฒนาชุมชน สถาบันการพัฒนาชุมชน อปท. เทศบาล) -กศธ.. <u>สนับสนุน</u> -ทส. -กษ. -สธ. -วท. -พณ. -กอ.รมน.				
● บูรณาการงานฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ครอบคลุมทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้อง เชื่อมต่อสู่ระดับจังหวัดและประเทศ																					<u>หลัก</u> -โครงการ อพ.สธ. -ทส. (สพภ. สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) -มท. (จังหวัด กรมการพัฒนาชุมชน สถาบันการพัฒนาชุมชน อปท. เทศบาล) -ศธ. <u>สนับสนุน</u> -ทส. -กษ. -สธ. -วท.			มีการบูรณาการงานฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นและเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน	- จำนวนโรงเรียนชุมชน ที่บูรณาการงานฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม - จำนวนเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● สำรวจ บันทึก และจัดทำทะเบียนทรัพยากรพืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชน รวมทั้ง การจดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร เพื่อแสดงสิทธิ์ในทรัพยากร และความเป็นเจ้าของ รวมถึง การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม																				หลัก -มท. (อปท. เทศบาล) -ชุมชนท้องถิ่น -กศธ.. -สธ. (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยฯ) -กระทรวงวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม) -พณ.. (กรมทรัพย์สินทางปัญญา) สนับสนุน -โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) -ทส. (สพภ. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรฯ สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) -กระทรวงเกษตรฯ (กรมส่งเสริมการเกษตร)			มีการขึ้นทะเบียนทรัพยากรพืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อแสดงสิทธิ์ในทรัพยากร รวมถึงการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรและและภูมิปัญญาในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม	- บัญชีรายการทรัพยากรพืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืนที่มีการเก็บรักษาไว้ - จำนวนทรัพยากรพืช สัตว์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อแสดงสิทธิ์ในทรัพยากรรวมถึง การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีการขึ้นทะเบียนในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
● เสริมสร้างศักยภาพของ อปท. ในการป้องกันและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) -ทส. (สพภ. สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) -มท. (กรมการพัฒนาชุมชน (สถาบันการพัฒนาชุมชน)) สนับสนุน -ทส. (องค์การสวนพฤกษศาสตร์ฯ) -วท. (องค์การพิพิธภัณฑ์ฯ) -กศธ..			อปท. มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการป้องกันและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	จำนวน อปท. ที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
๒) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศหรือภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน									■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) -ทส. (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรฯ สพภ. กรมอุทยานแห่งชาติฯ กรมทรัพยากรทางทะเลฯ กรมป่าไม้) สนับสนุน -กศธ..			มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศหรือภูมิภาคในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น	จำนวนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศหรือภูมิภาคในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					-มท. (อปท) -ทส. (สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด)			อย่างยั่งยืน	
๓) รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ของชุมชนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างถ่ายทอดไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และระหว่างประเทศ																					<u>หลัก</u> -ทส. (สผ. สภพ. กรมป่าไม้) -สธ. (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยฯ) -วธ. (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม) <u>สนับสนุน</u> -มท (อปท เทศบาล) -ทส. (สำนักงานทรัพยากรฯ จังหวัด) -ศธ.			มีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้พื้นบ้าน และวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จและนำไปประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	จำนวนชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้พื้นบ้าน และวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จสำหรับไปประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ (ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน)

- ผลักดันและขับเคลื่อนการยกระดับและขยายเครือข่ายศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ไว้ในร่าง พระราชบัญญัติ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
- จัดทำพระราชบัญญัติจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพโดยชุมชนและ อปท. ตามแนวทางประชารัฐ พ.ศ. ....

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๕.๑ จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

- **ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านอนุกรมวิธานและสาขาที่เกี่ยวข้อง** ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต **โดยเฉพาะในเชิงสหสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (multidisciplinary science)** เช่น นักสรีรวิทยา นักกายวิภาค นักสัณฐานวิทยา นักชีวโมเลกุล นักเกษตร นักเคมีวิเคราะห์ นักกฎหมาย นักอนุกรมวิธานในสาขาที่ขาดแคลน นักอนุกรมวิธานสมทบ นัก bioinformatics นัก bioengineering นักพันธุศาสตร์ นักพันธุวิศวกรรม ฯลฯ ทั้งในระดับ formal และ non - formal education รวมทั้ง ในมิติของการพัฒนาบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต อาทิ
  - บุคลากรที่จะมาดำเนินการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย (*ex - situ* conservation) การเพาะขยายพันธุ์ การปลูกเลี้ยง การเขตกรรม การคัดเลือกพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ เพื่อเตรียมการเพิ่มจำนวนประชากรนำไปสู่การวางแผนการใช้ประโยชน์
  - บุคลากรที่จะมาดำเนินการวิเคราะห์สารสำคัญ/ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา เพื่อค้นหาศักยภาพของทรัพยากรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร/เครื่องสำอาง และยารักษาโรค
  - บุคลากรที่จะมาดำเนินการด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (อาหาร/เครื่องดื่ม)
- สร้างอัตรากำลัง ตำแหน่งงาน และเส้นทางอาชีพของบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- สนับสนุนการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับตำแหน่งงาน
- สร้างแรงจูงใจให้มีการเข้ามาศึกษาทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- สร้างหลักสูตรการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ และเพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนของสหวิทยาการ เพื่อรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจชีวภาพ
- เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติรวมถึงการสร้างภาวะผู้นำและทักษะและองค์ความรู้ที่จำเป็นเพื่อให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาคอาเซียน
- พิจารณากำหนดให้สาขาอนุกรมวิธานอยู่ในสาขาที่ขาดแคลน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) บุคลากรมีทักษะ ความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ มีตำแหน่งงาน เส้นทางอาชีพ และความมั่นคง

๒) บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับผู้นำของภูมิภาค

๓) ส่งเสริมแรงจูงใจทางบวกที่สนับสนุนกลุ่มเป้าหมายเข้ามาศึกษาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น อัตราค่าตอบแทนพิเศษสำหรับสาขาที่ขาดแคลน

๔) มีหลักสูตรการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ รวมถึงหลักสูตรท้องถิ่น ที่ทันสมัยเชิงสหวิทยาการ

๕) ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล มีการสร้างสรรค์องค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดี (best practices) ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนบุคลากรที่รองรับการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศและพื้นที่

๒) จำนวนโครงการวิจัยจากองค์กรระหว่างประเทศและ/หรือจำนวนบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการที่เป็นยอมรับในระดับนานาชาติ

๓) จำนวนบุคลากรที่ได้รับรางวัลและได้รับการเชิดชูเกียรติ

๔) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาศึกษาทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพและได้รับเข้าทำงานในพื้นที่ จำนวนหลักสูตรการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ รวมถึงหลักสูตรท้องถิ่น

๕) องค์ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่ดี (best practices) จากศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๕.๑ จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) จัดสรรทุนเล่าเรียนสาขาอนุกรมวิธานและสาขาที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของหน่วยงาน และจัดการฝึกอบรมและดูงานด้านอนุกรมวิธานอย่างต่อเนื่อง																					หลัก - กพ. -ทส. -วท. สนับสนุน -ศธ.				
๒) สร้างและพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในเชิงสหสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา รวมถึง บุคลากรในท้องถิ่นและชุมชน																					หลัก -ศธ. สนับสนุน -ทส. -กษ. -มท.			บุคลากรมีทักษะความเชียวชาญในงานอาชีพ	จำนวนบุคลากรที่รองรับการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
๓) ผลักดันให้เกิดการเพิ่มส่วนงาน ตำแหน่ง เส้นทางอาชีพ และความมั่นคงของบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รวมถึงงบประมาณรองรับ																					หลัก -สำนักงาน กพ. -กระทรวงการคลัง (สำนักงบประมาณ) สนับสนุน -ทส. -กษ. -วท. -ศธ. -มท. -โครงการ อพ.สธ.			มีตำแหน่งงาน เส้นทางอาชีพและความมั่นคง	มีตำแหน่งงาน เส้นทางอาชีพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๕.๑ จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔) สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้มีการเข้ามาศึกษาทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะเยาวชนในพื้นที่ แบบครบวงจรด้วยการจัดสรรทุนการศึกษาควบคู่กับการกำหนดสัดส่วนและกำหนดตำแหน่งงานในหน่วยงานระดับท้องถิ่นรองรับผู้สำเร็จการศึกษา และพิจารณาอัตราค่าตอบแทนพิเศษสำหรับสาขาที่ขาดแคลน รวมถึงนักอนุกรมวิธาน	[redacted]																				<u>หลัก</u> -ศธ. (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ฯ ฯลฯ) -สำนักงาน กพ. -มท. (อปท. จังหวัด เทศบาล)			ส่งเสริมแรงจูงใจทางบวกที่สนับสนุนกลุ่มเป้าหมายเข้ามาศึกษาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาศึกษาทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพและได้รับเข้าทำงานในพื้นที่
๕) สนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญให้มีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ	[redacted]																				<u>หลัก</u> -ทส. <u>สนับสนุน</u> -ศธ. -กษ. -วท. -สธ. -มท. -โครงการ อพ.สธ.			มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ ในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ	-จำนวนโครงการวิจัยจากองค์กรระหว่างประเทศและ/หรือจำนวนบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการที่เป็นยอมรับในระดับนานาชาติ -จำนวนบุคลากรที่ได้รับรางวัลและได้รับการเชิดชูเกียรติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๕.๑ จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖) สร้างหลักสูตรการเรียนรู้ที่ทันสมัย ทั้งในและนอกระบบการศึกษา ผลักดันให้เกิดหลักสูตรของท้องถิ่น เพิ่มเติม/บูรณาการเนื้อหาในส่วนของสหวิทยาการไว้ในสาระของการเรียนการสอน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน																					หลัก -ศธ. สนับสนุน -ทส. -กษ. -วท. -สธ. -โครงการ อพ.สธ.			มีหลักสูตรการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ รวมถึงหลักสูตรท้องถิ่นที่ทันสมัยเชิงสหวิทยาการ	จำนวนหลักสูตรการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ รวมถึงหลักสูตรท้องถิ่น
๗) สนับสนุนให้ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล มีการสร้างสรรค์องค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดี (best practices) ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน																					หลัก --โครงการ อพ.สธ. -ศธ. -มท. สนับสนุน -ทส. -กษ. -วท. -สธ.			ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล มีการสร้างสรรค์องค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดี (best practices) ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	จำนวนองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดี (best practices) จากศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล

ประเด็นย่อยที่ ๕.๒ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แบ่งปัน และดำรงไว้ซึ่งองค์ความรู้

- เสริมสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจด้านความหลากหลายทางชีวภาพรวมทั้งการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และแบ่งปันโดยอาศัยระบบการศึกษา เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนในเรื่องความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และวิธีการในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือความรู้พื้นบ้านด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการทำงานของคนสามวัย (ผู้สูงอายุหรือปราชญ์ชาวบ้าน วัยทำงาน เยาวชนและนักเรียน) โดยอาศัยระบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นของศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) คนในท้องถิ่นมีองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือความรู้พื้นบ้านที่คงอยู่ และใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และเห็นคุณค่าความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) ร้อยละความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของกลุ่มเป้าหมาย

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๕.๒ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แบ่งปัน และดำรงไว้ซึ่งองค์ความรู้

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือความรู้พื้นบ้านด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการทำงานของคนสามวัย (ผู้สูงอายุหรือปราชญ์ชาวบ้าน วัยทำงาน และเยาวชน)																					<u>หลัก</u> -โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) -มท. (อปท-เทศบาล) -ศธ. <u>สนับสนุน</u> -ทส. -วท. -สธ. -กษ.			คนในท้องถิ่นมีองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือความรู้พื้นบ้านที่คงอยู่และใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	จำนวนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
๒) สร้างสังคมการเรียนรู้ แบ่งปันผ่านการศึกษาด้านความหลากหลายทางชีวภาพสู่สาธารณชนในทุกระดับ																					<u>หลัก</u> -ศธ. <u>สนับสนุน</u> -ทส. -กษ. -วท. -สธ. -สื่อมวลชน			ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และเห็นคุณค่าความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ	ร้อยละความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ (ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ)

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖: ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๑) **ระดับนโยบาย**

- เร่งผลักดันให้เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เป็นหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยจัดทำแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพของประเทศ และผลักดันการดำเนินงานในทุกภาคส่วนการพัฒนาและการผลิต ในทิศทางที่สมดุลกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของแผนที่ชัดเจนสามารถบรรลุผลได้ในระยะสั้น ปานกลาง และยั่งยืนในระยะยาว
- เร่งรวบรวมข้อมูลและประเมินมูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และประมาณการศักยภาพในอนาคตของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ทั้งมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยตรง และโดยอ้อม ทั้งกระบวนการ (value chain) ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
- กำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาแต่ละภาคส่วนให้คำนึงถึงต้นทุนธรรมชาติและความมั่นคงทางชีวภาพเป็นความสำคัญลำดับแรก ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- ผลักดันให้เกิดตัวชี้วัดสำหรับการวัดและการติดตามความสำเร็จของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของประเทศ โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ ๑๒ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs)
- กำหนดนโยบายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้สนับสนุนสินค้าและบริการที่ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ รวมทั้ง ให้ลำดับความสำคัญแรกแก่ผู้ค้าที่จัดทำรายงานความยั่งยืนของกิจการ โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายที่ ๑๒ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs)

๒) **ระดับภาคส่วน (sectors)** อาทิ ภาคเกษตร ประมง ปศุสัตว์ ท่องเที่ยว สาธารณสุข อุตสาหกรรม พลังงาน คมนาคม ป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ การศึกษาวิจัย และประชาชน

- ผลักดันวิถีการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืนเข้าสู่กระบวนการผลิตและบริโภคในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเกษตร ประมง และท่องเที่ยว
- ใช้กลไกประชารัฐให้มีส่วนร่วมกำหนดกระแสการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืนให้เป็นกระแสหลักของสังคม ด้วยการนำเสนอเรื่องของการอนุรักษ์คู่กับสินค้าและบริการ)
- ส่งเสริมทุกภาคส่วนพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่มีมาตรฐานเป็นที่รู้จักในระดับสากล เพื่อเพิ่มมูลค่าสูงสุด (ตัวอย่างเช่น ออสเตรเลีย มีผลิตภัณฑ์ครีมรกแกะ และ bio oil) และพัฒนาเป็นสินค้ามูลค่าสูง (ระดับ high end)
- สร้างแรงจูงใจให้กับทุกภาคส่วนในการเข้ามามีบริบทในการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและภาคการส่งออก ซึ่งอาจจะถูกมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีจากประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยยกประเด็นเรื่องผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

๓) **ระดับพื้นที่/ชุมชนท้องถิ่น**

สร้างศักยภาพในระดับพื้นที่/ชุมชนท้องถิ่น เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง (high end) โดยการสนับสนุนจาก **ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น ตำบล** ซึ่งยกระดับกลไกและเครือข่ายจากหน่วยงานภาคีภายใต้โครงการ อพ.สธ. และเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน ปรับรูปแบบการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจังหวัดเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และมีหน่วยงานระดับจังหวัดที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งร่วมสนองพระราชดำริภายใต้ อพ.สธ. เช่น พาณิชย์จังหวัด หน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมต่าง ๆ มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น โรงเรียนสมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และ อปท. ร่วมดำเนินการ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) รายได้จากเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เพิ่มขึ้น

๒) เพิ่มมูลค่าทรัพยากรชีวภาพ

๓) มีนวัตกรรมสร้างผลิตภัณฑ์และบริการมาตรฐานระดับสากล

๔) รายได้ของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น จากสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานสากล

๕) ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖) ภาคการผลิตและบริการได้รับการรับรองการผลิตและการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

๗) มีกลไก/แนวทางเชื่อมโยงผลประโยชน์ฯ และใช้งานได้อย่างเป็นรูปธรรมและกว้างขวาง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ตัวชี้วัด

๑) รายได้จากเศรษฐกิจชีวภาพต่อปี

๒) มูลค่าทรัพยากรชีวภาพเพิ่มขึ้นต่อปีในแต่ละภาคส่วน

๓) จำนวนนวัตกรรมสร้างผลิตภัณฑ์ฯ ต่อปี

๔) รายได้จากสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานสากลของชุมชนท้องถิ่นต่อปี

๕) อัตราการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมต่อสินค้าและบริการทั้งหมดเพิ่มขึ้น

๖) จำนวนชนิดพันธุ์/พื้นที่อนุรักษ์ทุกระดับ ที่ได้รับการอนุรักษ์ในรูปแบบการคืนผลประโยชน์จากการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ

วงเงินและแหล่งเงิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีแหล่งเงินทั้งจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินช่วยเหลือ

ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ (ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ผลักดันให้เศรษฐกิจชีวภาพเป็นหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ																					หลัก -ทส. (สพภ.) สนับสนุน -ทส. -วท. -สธ. -กษ. -อก. -พน.			รายได้จากเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เพิ่มขึ้น	รายได้จากเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) ต่อปี
● จัดทำแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ของประเทศ																					หลัก -ทส. (สพภ.) สนับสนุน -ทส. -วท. -สธ. -กษ. -อก. -พน.			เพิ่มมูลค่าทรัพยากรชีวภาพ	มูลค่าทรัพยากรชีวภาพเพิ่มขึ้นต่อปีในแต่ละภาคส่วน
● พัฒนานวัตกรรมสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้มาตรฐานระดับสากลมุ่งสู่การพัฒนาเป็นสินค้ามูลค่าสูง (ระดับ high end)																					หลัก -ทส. -วท. -สธ. -อก. -พน. สนับสนุน -กศธ.. -มท.			มีนวัตกรรมสร้างผลิตภัณฑ์และบริการมาตรฐานระดับสากล	จำนวนนวัตกรรมสร้างผลิตภัณฑ์ฯต่อปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					(อปท.) -ชุมชนท้องถิ่น -องค์กรพัฒนาเอกชน				
● สร้างศักยภาพในระดับประเทศ/พื้นที่/ชุมชนท้องถิ่น รองรับยกระดับการผลิตสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานสากล																					<u>หลัก</u> -ทส. -วท. -มท. (อปท.) -โครงการ อพ.สธ. <u>สนับสนุน</u> -ศธ. -ชุมชนท้องถิ่น			รายได้ของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น จากสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานสากล	รายได้จากสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานสากลของชุมชนท้องถิ่นต่อปี
๒) สร้างกลไกผลักดันวิถีการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืนทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ รวมถึงในเมือง เข้าสู่กระบวนการผลิตและบริโภคในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ ภาคเกษตร ประมง ท่องเที่ยว โดยกลไกประชารัฐ																					<u>หลัก</u> -ทส. <u>สนับสนุน</u> -วท. -กษ. -มท. -กก. -อก. -โครงการ อพ.สธ. -สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจฯ			๑.ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๒.ภาคการผลิตและบริการได้รับการรับรองการผลิตและการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตาม	อัตราการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมต่อสินค้าและบริการทั้งหมดเพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								มาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น	
๓) กำหนดกลไกและแนวทางการเชื่อมโยงผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพกลับสู่การอนุรักษ์					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -ทส. สนับสนุน -วท. -กษ. -สธ. -อก. -กค. -มท. (อปท.) -ชุมชน -ภาคเอกชน			มีกลไก/แนวทางเชื่อมโยงผลประโยชน์ฯ และใช้งานได้อย่างเป็นรูปธรรมและกว้างขวาง	จำนวนชนิดพันธุ์/พื้นที่อนุรักษ์ทุกระดับ ที่ได้รับการอนุรักษ์ในรูปแบบการคืนผลประโยชน์จากการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ
● สร้างกลไกรับผิดและชดเชยค่าเสียหายจากผลกระทบที่เกิดกับความหลากหลายทางชีวภาพจากโครงการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -ทส. สนับสนุน -วท. -กษ. -สธ. -อก. -กค. -ภาคเอกชน				
● พัฒนามาตรการจูงใจทางการคลังเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการทุกระดับปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก -ทส. -กค สนับสนุน				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กิจกรรม	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และบริการเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ																					-อก. -กษ.				

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง
สิ่งแวดล้อม

๑. ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ เรื่อง สิ่งแวดล้อม

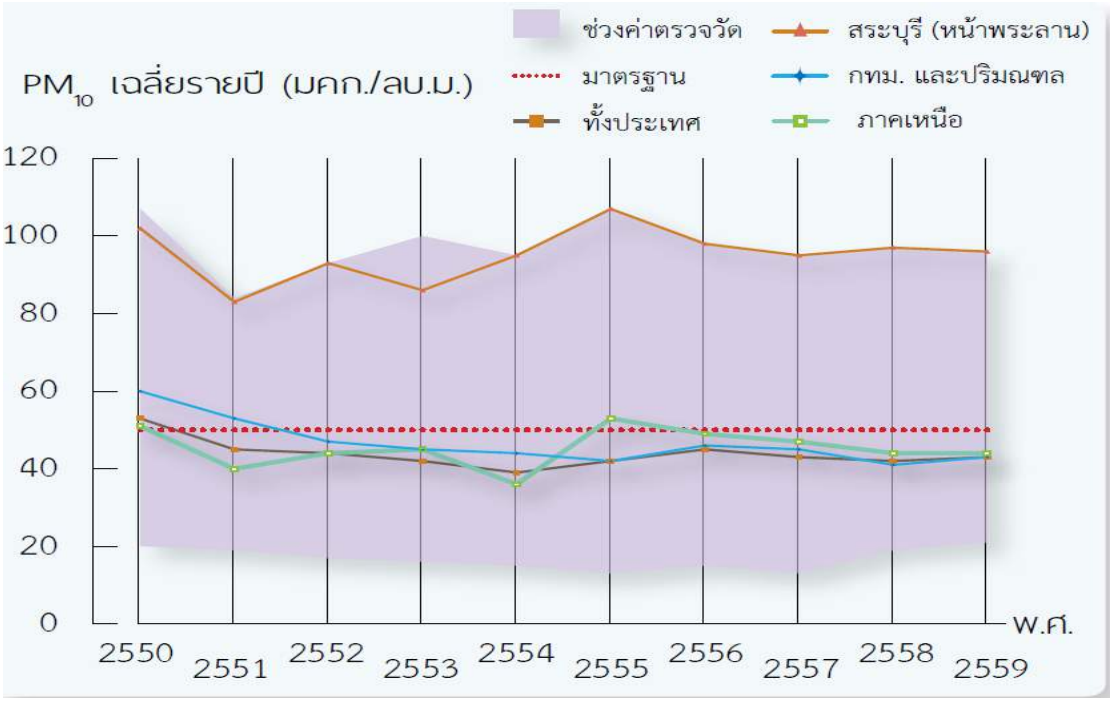
๑.๑ สถานการณ์และแนวโน้ม

สิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นที่รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนการจัดการปัญหามลพิษทุกด้าน เห็นได้จากการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ที่ต้องการเร่งรัดการควบคุมมลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสียที่เกิดจากการผลิตและบริโภค การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาวหรือยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้วางอนาคตประเทศไทย ปี ๒๕๗๙ ด้านสิ่งแวดล้อมไว้ว่า เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว ระดับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ มีพื้นที่สีเขียวมากขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับกระแสโลกที่ให้ความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ ซึ่งมีเป้าหมายที่เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ อาทิ น้ำเสียที่รับการบำบัดได้อย่างปลอดภัย ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (เช่น PM๒.๕ และ PM๑๐) ในเขตเมือง ของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นต่อคน ของเสียอันตรายที่ได้รับการบำบัด อัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycling Rate) ของประเทศ จำนวนตันของวัสดุที่ถูกรีไซเคิล เป็นต้น และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งเป็นแผนขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนระดับชาติ เพื่อปฏิรูปประเทศไทยที่มุ่งสร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

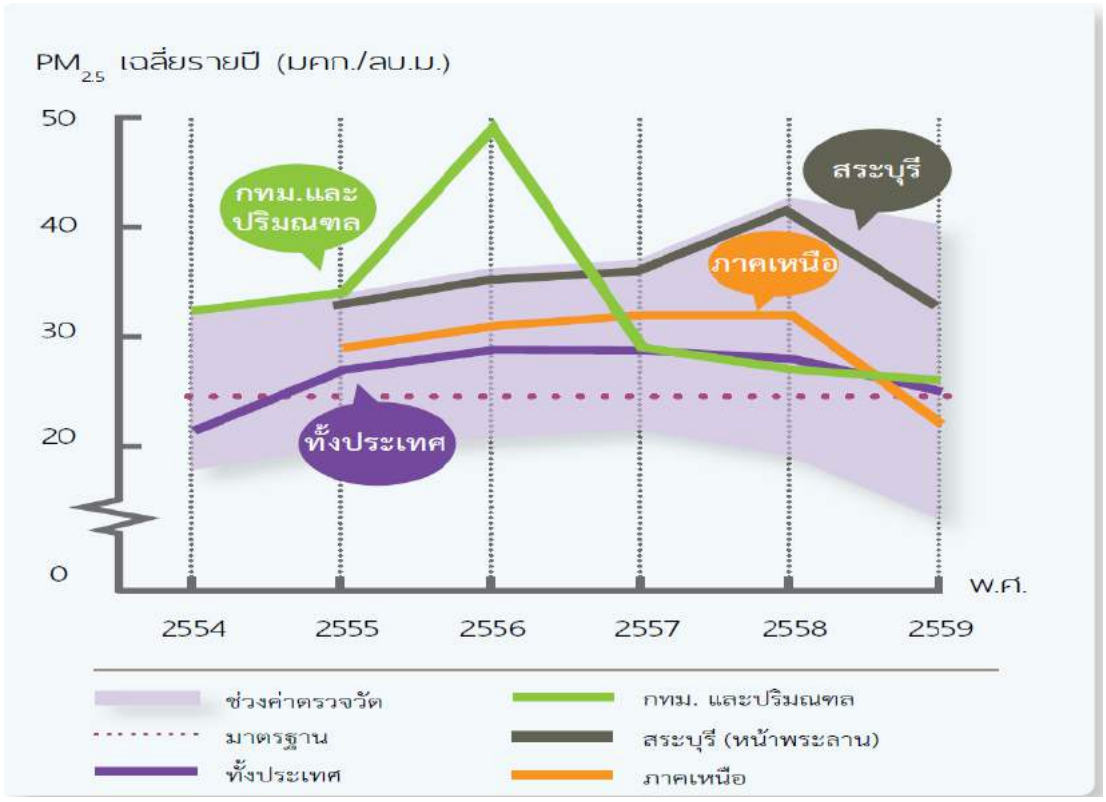
สถานการณ์และแนวโน้มด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ณ ปี ๒๕๕๙ สรุปได้ดังนี้

๑.๑.๑ สถานการณ์คุณภาพอากาศ

คุณภาพอากาศของประเทศไทยตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๙ สารมลพิษทางอากาศที่เป็นปัญหาหลัก คือ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM๑๐) ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM๒.๕) และก๊าซโอโซน ($O_๓$) โดยฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศไม่เกินมาตรฐานมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ยกเว้นพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี

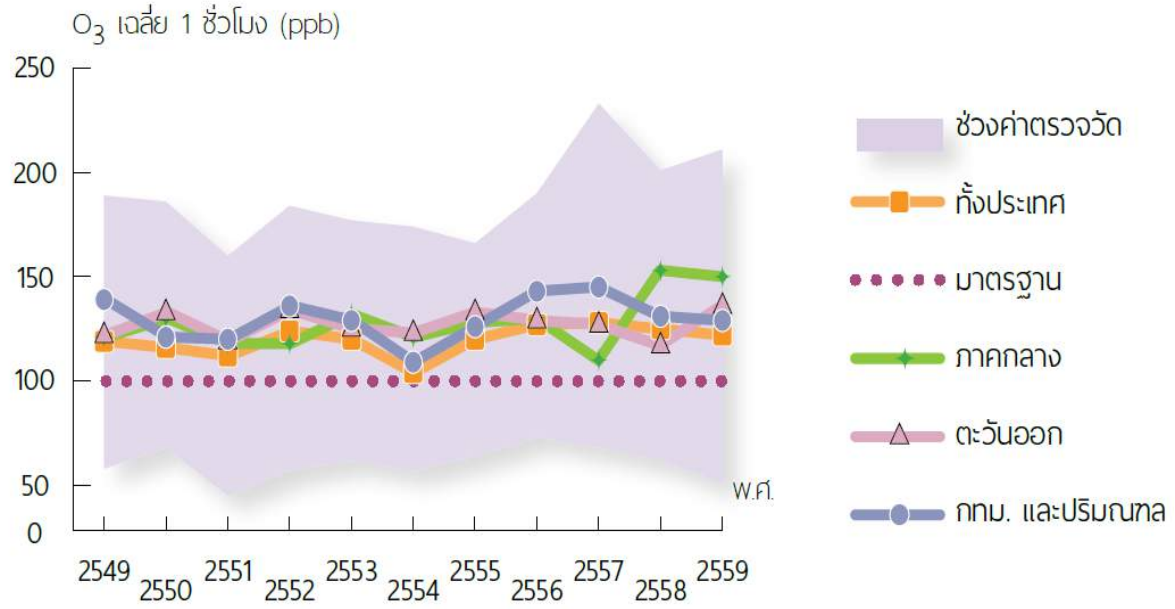

ส่วนฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ซึ่งเริ่มมีการตรวจวัดในปี ๒๕๕๔ พบว่าค่าเฉลี่ยรายปีเกินมาตรฐานตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ แต่มีแนวโน้มที่ลดลง สำหรับก๊าซโอโซนค่าเฉลี่ยทั้งประเทศยังเกินค่ามาตรฐาน

ส่วนสารมลพิษอื่น ได้แก่ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) และคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานมาโดยตลอด ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศ ปี ๒๕๕๙ ใน

๓๑ จังหวัด ที่มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ จังหวัดที่มีจำนวนวันที่ฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐานสูงที่สุด คือ จังหวัดสระบุรี ในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน (ร้อยละ ๒๔) รองลงมา คือ เชียงราย (ร้อยละ ๑๐) แม่ฮ่องสอน (ร้อยละ ๗.๕) เชียงใหม่ (ร้อยละ ๖.๙) และพะเยา (ร้อยละ ๖.๖) สารมลพิษที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ คือ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM๑๐) (ค่าเฉลี่ยรายปี เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๒) ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM๒.๕) (ค่าเฉลี่ยรายปีลดลงจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๔) และก๊าซโอโซน (ค่าเฉลี่ยรายชั่วโมงลดลงจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๒)

กรุงเทพมหานคร ในปี ๒๕๕๙ ค่าเฉลี่ยรายปีของปริมาณฝุ่นละออง PM๑๐ และ PM๒.๕ เท่ากับ ๔๓ และ ๓๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ เล็กน้อยแต่ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานรายปี สถานการณ์คุณภาพอากาศในรอบ ๑๐ ปี (ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๙) มีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องมาจากการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานคร

สำหรับ หมอกควัน ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๑๕ เมษายน ๒๕๕๙ จำนวนจุดความร้อนรวมใน ๙ จังหวัด ลดลงกว่าร้อยละ ๒๐ จากปี ๒๕๕๘ ฝุ่นละอองในจังหวัดส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง และปริมาณฝุ่นละอองสูงสุด ลดลงจาก ๓๘๑ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในปี ๒๕๕๘ เหลือ ๓๑๗ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เนื่องมาจากการบูรณาการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันอย่างเข้มข้นจากทุกฝ่าย อย่างไรก็ตามในปี ๒๕๕๙ พบปัญหาในช่วงเวลาที่แตกต่างจากหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพอากาศแห้งแล้งยาวนาน ฝนตกเพียงเล็กน้อยในช่วงเดือนเมษายนและต้นเดือนพฤษภาคม จึงพบการเผาในช่วงหลังจากวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๙ ทำให้ฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน เป็นผลให้ร้อยละของจำนวนวันที่เกินมาตรฐานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๔ ในปี ๒๕๕๘ เป็นร้อยละ ๑๕ ในปี ๒๕๕๙ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ปัญหาฝุ่นละอองในบรรยากาศมักจะเริ่มขึ้นในช่วงวิกฤติหน้าแล้ง โดยเฉพาะช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม และช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคมของทุกปี โดยในปี ๒๕๕๙ มีฝุ่นละออง PM๑๐ สูงเกินค่ามาตรฐานร้อยละ ๒๕.๕ ของทั้งปี (๘๙ วัน จาก ๓๔๘ วัน) แนวโน้มฝุ่น PM๑๐ มักจะเริ่มมีค่าสูงขึ้นในช่วงเย็นไปจนถึงเช้าตรู่ของวันรุ่งขึ้น

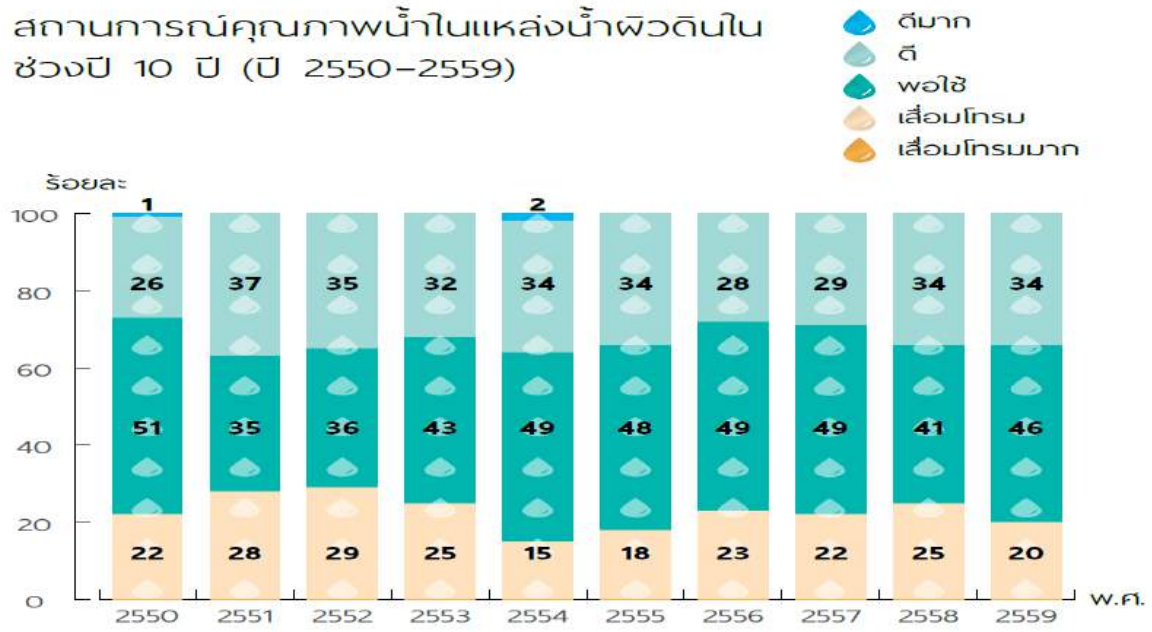
๑.๑.๒ ระดับเสียง

การติดตามตรวจสอบระดับเสียงในสิ่งแวดล้อมโดยสถานีตรวจวัดอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษ ใน ๑๓ จังหวัด จำนวน ๒๗ สถานี และจุดตรวจวัดชั่วคราวบริเวณพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๖ จุด ปี ๒๕๕๙ ระดับเสียงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในพื้นที่ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๕๖.๗ เดซิเบลเอ เท่ากับปี ๒๕๕๘ บริเวณพื้นที่ริมถนนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ เล็กน้อย จาก ๖๘.๙ เดซิเบลเอ เป็น ๖๙.๒ เดซิเบลเอ แต่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นจุดตรวจวัดชั่วคราวทุกจุดมีระดับเสียงสูงกว่ามาตรฐาน และมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๘ จาก ๗๔.๒ เดซิเบลเอ เป็น ๗๕.๒ เดซิเบลเอ ระดับเสียงในต่างจังหวัดมีค่าใกล้เคียงกับปี ๒๕๕๘ โดยพื้นที่ทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๕๗.๓ เดซิเบลเอและพื้นที่ริมถนนมีค่าเฉลี่ยลดลงจากปี ๒๕๕๘ จาก ๖๓.๑ เดซิเบลเอเป็น ๖๒.๔ เดซิเบลเอ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๑.๑.๓ แหล่งน้ำผิวดิน

สถานการณ์คุณภาพน้ำในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๙) ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นโดยตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ ไม่มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมากและมีแหล่งน้ำที่เริ่มมาอยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ เช่น ท่าจีนตอนบน พังราดตอนล่าง สายบุรี แหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีมาตลอด ได้แก่ ตาปีตอนบน ตรัง เวฬุ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงต่อเนื่องและยังต้องเฝ้าระวังและดำเนินการแก้ไข ปัญหา ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ท่าจีนตอนล่าง ลพบุรี ระยองตอนล่าง และลำตะคองตอนล่าง เนื่องจากเป็นช่วงที่แม่น้ำไหลผ่านพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีประชากรอยู่อาศัยหนาแน่น แหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรม พื้นที่ทำการเกษตร และการเพาะเลี้ยงสัตว์ซึ่งไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือไม่มีการดูแลจัดการน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ ๖๕ แหล่งน้ำ ส่วนใหญ่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ ๔๖ (เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ซึ่งพบร้อยละ ๔๑) อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ ๓๔ และอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ ๒๐ (ลดลงจากปี ๒๕๕๘ ซึ่งพบร้อยละ ๒๕) แหล่งน้ำในภาคใต้มีคุณภาพน้ำดีกว่าภาคอื่น และแหล่งน้ำในภาคกลางมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมากกว่าภาคอื่น

๑.๑.๔ สถานการณ์ขยะมูลฝอย

ในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๙) ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดเพิ่มสูงขึ้นทุกปี เช่นเดียวกับอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อวัน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดไม่ถูกต้องลดลง ปริมาณขยะมูลฝอยได้รับการจัดการถูกต้องเพิ่มมากขึ้นปี ๒๕๕๙ มีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นประมาณ ๒๗.๐๖ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ (๒๖.๘๕ ล้านตัน) อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนเพิ่มขึ้นจาก ๑.๑๓ เป็น ๑.๑๔ กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน

จังหวัดที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นต่อวันมากที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี นครราชสีมา สมุทรปราการ และขอนแก่น ขยะมูลฝอย ถูกเก็บขนเพื่อนำไปกำจัด ๑๕.๗๖ ล้านตัน (ร้อยละ ๕๘ ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) โดยกำจัดอย่างถูกต้อง ๙.๗๕ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๖ ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกต้อง ๓๓๐ แห่ง อีกประมาณ ๖.๐๑ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๒ ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ถูกนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องซึ่งมี ๒,๔๘๐ แห่ง ที่เหลือไม่มีการเก็บขนทั้งในและนอกพื้นที่ให้บริการ ๖.๒๙ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๓ ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ปริมาณการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ เพิ่มขึ้นเป็น ๕.๘๑ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๑.๕ ของขยะ

มูลฝอยที่เกิดขึ้น) ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากครัวเรือน (ร้อยละ ๘๙.๕) ส่งไปยังร้านรับซื้อของเก่า ศูนย์วัสดุรีไซเคิลชุมชนธนาคารขยะรีไซเคิล รวมถึงการใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์ (ร้อยละ ๑๐) สำหรับการใช้ประโยชน์วัสดุรีไซเคิลในภาคอุตสาหกรรมมีประมาณ ๙.๙๓ ล้านตัน โดยมาจากการซื้อขายในชุมชนและส่งต่อไปยังภาคอุตสาหกรรม ๕.๒๐ ล้านตัน (ร้อยละ ๕๒) และการแลกเปลี่ยนของเสีย วัสดุเหลือใช้ โดยกลุ่มผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้จำหน่ายสินค้าร่วมกับการเรียกคืนซากบรรจุผลิตภัณฑ์ ๔.๗๓ ล้านตัน (ร้อยละ ๔๘)

สำหรับของเสียอันตราย ปี ๒๕๕๙ เกิดขึ้นทั่วประเทศ ๓.๔๖๒ ล้านตันเพิ่มขึ้น ๐.๐๑๗ ล้านตัน หรือร้อยละ ๐.๔๙ จากปี ๒๕๕๘ ส่วนใหญ่เป็นของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม ๒.๘ ล้านตัน (ร้อยละ ๘๐) สามารถจัดการได้๑.๑๒ ล้านตัน (ร้อยละ ๔๐ ของปริมาณที่เกิดขึ้น)

แหล่งกำเนิด	ปี 2558	ปี 2559	ปริมาณ	ร้อยละ
	ล้านตัน	ล้านตัน	เพิ่มขึ้น - ลดลง	เพิ่มขึ้น - ลดลง
อุตสาหกรรม	2.8	2.8*	-	-
ชุมชน	0.591	0.606**	+0.015	+2.54
มูลฝอยติดเชื้อ	0.054	0.056***	+0.002	+3.30
รวม	**3.445**	**3.462**	**+0.017**	**+0.49**

ที่มา : * ข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม
** ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ
*** ข้อมูลจากกรมอนามัย
หมายเหตุ : คำนวณจากข้อมูลจากจำนวนของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นจริง

ของเสียอันตรายจากชุมชน ๐.๖๐๖ ล้านตัน (ร้อยละ ๑๘) โดยร้อยละ ๖๕ เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อีกร้อยละ ๓๕ เป็นของเสียอันตรายที่เกิดในบ้านเรือนและชุมชน สามารถรวบรวมได้ ๑,๒๙๗ ตัน ส่งไปกำจัดแล้ว ๖๔ ตัน (ร้อยละ ๕ ของปริมาณที่รวบรวมได้) ที่เหลืออยู่ระหว่างรอส่งไปกำจัดมูลฝอยติดเชื้อเกิดขึ้น ๐.๐๕๖ ล้านตัน (ร้อยละ ๒) มาจากสถานบริการสาธารณสุขทั่วประเทศ ๓๗,๙๖๒ แห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลรัฐและเอกชน ซึ่งรวมห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายที่ตั้งรวมอยู่ในสถานบริการสาธารณสุขขนาดใหญ่ การจัดการมูลฝอยติดเชื้อส่วนใหญ่ถูกส่งไปกำจัดที่เตาเผามูลฝอยติดเชื้อของเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น ๔๙,๐๕๖ ตัน (ร้อยละ ๘๘)

๑.๑.๕ สารอันตราย

ปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศจำนวน ๗.๓๘ ล้านตัน ลดลงจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑.๑๗ ล้านตัน ซึ่งถูกนำมาใช้ทั้งในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และสาธารณสุข เมื่อพิจารณาเฉพาะสารอันตรายทางการเกษตรที่นำเข้า ๑๐ อันดับแรก พบว่านำเข้า ๐.๑๖ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๐.๐๑๒ ล้านตัน (ร้อยละ ๘) เช่นเดียวกับวัตถุอันตรายภาคอุตสาหกรรมที่นำเข้าสูงสุด ๑๐ อันดับแรก พบว่า นำเข้า ๓.๖๔ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ จำนวน ๐.๖๖ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๒) บ่งชี้ให้เห็นว่าการใช้สารเคมีในประเทศยังคงเพิ่มมากขึ้นและบางครั้งเป็นการใช้ที่เกินความจำเป็น

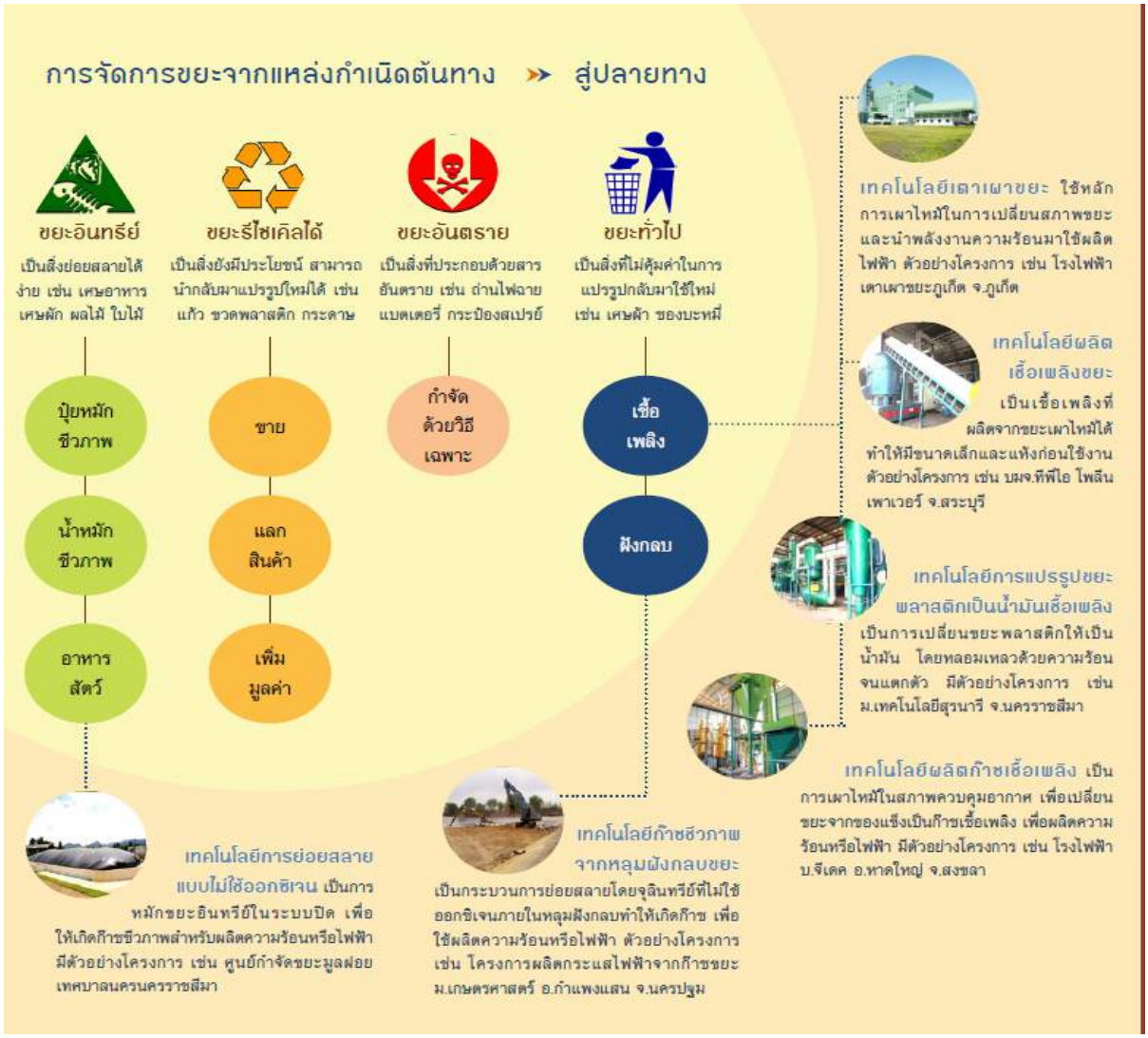
๑.๒ เครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่สำคัญมีดังนี้ คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ปี ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ การออกประกาศกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษและสิ่งแวดล้อมโดยหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน ๑๗ ฉบับ

ในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีการจัดสรรเงินงบประมาณประจำปี ๑๓,๓๔๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๙ ของเงินงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ๒,๗๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ทำให้ไม่ทันกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศ อย่างไรก็ตามปี ๒๕๕๙ เป็นปีเริ่มต้นในการจัดทำเงินงบประมาณในลักษณะบูรณาการ เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาลการบริหารจัดการมลพิษ

๑.๓ ตัวอย่างความสำเร็จ

ตัวอย่างความสำเร็จระดับชุมชนภายใต้การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการจัดการขยะและการจัดการน้ำเสีย โดยในเรื่องการจัดการขยะที่ต้นทางเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่นั้น ตัวอย่างชุมชนต้นแบบได้แก่ ชุมชนบ้านป่าตึงงาม หมู่ที่ ๓ เทศบาลตำบลป่าสัก จังหวัด ลำพูน ชุมชนบ้านระเบิกขาม องค์การบริหารส่วนตำบล เสม็ด จังหวัดบุรีรัมย์ ชุมชนบ้านหนองโพรง เทศบาลตำบล อิสาณ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์เรียนรู้บ้านทุ่งศรี ตำบล ร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชนสื่อสารรวมใจสามัคคี เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ซึ่งชุมชนเหล่านี้ได้รับรางวัลการจัดการขยะภายใต้โครงการ zero waste ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้น ยังมีตัวอย่างร้านค้าชุมชนตัวอย่างที่ดำเนินโครงการขยะแลกสินค้า เช่น ร้านศูนย์บาทชุมชนอ่อนนุช เขตประเวศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สำหรับตัวอย่างความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการขยะจากแหล่งกำเนิดต้นทางถึงปลายทางนั้นมีหลากหลาย เช่น ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลนครราชสีมาได้นำเทคโนโลยีการย่อยสลายแบบไม่ใช้ออกซิเจนมาหมักขยะอินทรีย์แบบปิด โครงการผลิตกระแสไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมได้นำเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพจากหลุมฝังกลบขยะเพื่อใช้ผลิตความร้อนหรือไฟฟ้า นอกจากนั้น ยังมีตัวอย่างความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีเตาเผาขยะ เทคโนโลยีผลิตเชื้อเพลิงขยะ เทคโนโลยีแปรรูปขยะพลาสติกเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง ผ่านโครงการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชนตามแผนภาพด้านบน

ตัวอย่างโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ในการจัดการขยะและบำบัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ เช่น โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านพะเนิน ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีการกำจัดขยะและการบำบัดน้ำเสียชุมชนและนำผลไปพัฒนาเทคโนโลยีการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียพร้อมทั้งสร้างรูปแบบการใช้ประโยชน์จากปุ๋ยหมักจากการกำจัดขยะและน้ำเสียที่บำบัดแล้วรวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ นอกจากนั้น ได้ทำการศึกษาวิจัยทางด้านสังคม อันได้แก่ รูปแบบของสังคมการประชาสัมพันธ์และสิ่งแวดล้อมศึกษาของโครงการฯ และนำผลไปประยุกต์ใช้สร้างแบบจำลองทางสังคม การประชาสัมพันธ์ และสิ่งแวดล้อมศึกษา ในการแยกขยะก่อนทิ้งและการบำบัดน้ำเสียขั้นต้นก่อนระบายลงสู่ท่อระบายน้ำ

๑.๔ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม กับ ผลการศึกษา ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดกรอบการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อมได้ยึดแนวคิดและทิศทางการจัดการสิ่งแวดล้อมตามผลการศึกษา ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

อนาคตประเทศไทย ปี ๒๕๗๙ ด้านสิ่งแวดล้อม คือ เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว ระดับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ มีพื้นที่สีเขียวใหญ่ขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
ยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อไป ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์หลักที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม คือ

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ บนฐานของการพัฒนานวัตกรรมและมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยให้ปรับไปสู่การทำเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาอุตสาหกรรมศักยภาพ โดยการใช้ดิจิทัลและการค้ามาเพิ่มมูลค่าและยกระดับห่วงโซ่มูลค่าในระดับสูงขึ้น และขยายฐานการบริการให้มีความหลากหลาย มีความเป็นเลิศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ภาคการท่องเที่ยว บริการสุขภาพ
- การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมืองพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- การจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ ๓) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๔) การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๕) การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๖) การใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๒ วาระปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ

วาระปฏิรูป: ภาคการเกษตร

- ปฏิรูประบบความปลอดภัย/มาตรฐานสินค้า โดยกำหนดมาตรฐานบังคับสำหรับสินค้าเกษตร เช่น การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของข้าวขาวด้านการผลิตในพื้นที่การเกษตร (GAP) และการผลิตสินค้าปลอดภัย

วาระปฏิรูป: ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- **ประเด็นปฏิรูป**: การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ให้เกษตรกรทำการเกษตรด้วยระบบเกษตรกรรมยั่งยืน การผลิตที่ใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามหลักวิธีปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) อาทิ การลดการเผาซากตอซัง การห้ามใช้สารเคมีทางการเกษตรในพื้นที่สูงและพื้นที่ต้นน้ำ การนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์
- เร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติการจัดการน้ำเสีย
- เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ โดยลดความเข้มข้นของการใช้น้ำ (Water Intensive) ผ่านการประหยัด การพัฒนาเทคโนโลยีประหยัดน้ำ ผลักดันให้เกิดเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำโดยใช้หลักเศรษฐศาสตร์ ใช้มาตรการทางด้านราคา เพื่อส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
- สร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่เดิม กำหนดมาตรฐานการจ่ายค่าบำบัดน้ำเสียที่เป็นธรรม
- เร่งรัดการออกกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ทั้งการคัดแยกเก็บขน และกำจัดมูลฝอย ค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย ร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และซากผลิตภัณฑ์อื่น
- จัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจร โดยการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาครัฐต้องจัดสรรเงินงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุน
- ให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้มีการลักลอบทิ้งสารอันตรายกากอุตสาหกรรมและมูลฝอยติดเชื้อในสิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลเพิ่มมากขึ้น และพัฒนาวิธีการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์
- ให้ความรู้กับทุกภาคส่วนในการลดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือน โดยหลักการ ๓Rs คัดแยกและจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงเยาวชน
- พัฒนามาตรฐานคุณภาพอากาศและเสียงในบรรยากาศ มาตรฐานควบคุมการระบายมลพิษให้มีความเข้มงวดและครอบคลุมแหล่งกำเนิดหลักในแต่ละประเภทและสารมลพิษที่สำคัญ
- แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ เช่น ปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) และโอโซน ($O_๓$) ในเมืองใหญ่ เขตควบคุม มลพิษจังหวัดระยอง หรือพื้นที่อุตสาหกรรม ปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่ตำบลหน้าพระลานปัญหามลพิษจากหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ ๙ จังหวัด
- นำระบบการรายงานผลการตรวจวัดมลพิษทางอากาศจากปล่องโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง (Continuous Emission Monitoring Systems : CEMs) มาใช้อย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยมีการพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญกับหน่วยงานรัฐ

- นำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) มาใช้ในการเรียกเก็บค่าเสียหายจากผู้ประกอบการที่มีการปล่อยมลพิษทางอากาศและเสียง สร้างแรงจูงใจในการลดการก่อมลพิษ
- จัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างบูรณาการ ทั้งการจัดการน้ำเสีย และขยะมูลฝอย ภายใต้หลักการ ๓Rs (Reduce Reuse และ Recycle) เพิ่มศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างระบบหมุนเวียนวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตตั้งแต่การออกแบบ การใช้วัตถุดิบที่สามารถหมุนเวียนมาใช้ใหม่ได้ การลดการใช้ ณ แหล่งกำเนิด การยืดอายุการใช้ การใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า การขนส่ง การจัดเก็บ การกำจัด การฟื้นฟูสภาพ การใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่

- **ประเด็นปฏิรูป: การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

- เพิ่มเติมเรื่องการบริหารจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อมและกระบวนการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. .... ฉบับแก้ไข
- ศึกษาการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อสนับสนุน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จัดทำโครงการนำร่องการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในสาขาที่ก่อมลพิษสูง เช่น การลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม
- ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม (Multilateral Environmental Agreements: MEAs) และความตกลงทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

- **ประเด็นปฏิรูป : การสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

- สร้างแรงจูงใจผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ให้สิทธิพิเศษด้านภาษี สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน การสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การยกย่อง ให้รางวัล และสนับสนุนแนวทางการขยายความรับผิดชอบให้แก่ผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการบริโภคสินค้าและให้ผู้ผลิตปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดวัฏจักรผลิตภัณฑ์
- เพิ่มขีดความสามารถและสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชนในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- สร้างศักยภาพของสื่อมวลชนในการถ่ายทอดเพื่อสร้างสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จัดตั้งสถานีโทรทัศน์สาธารณะ (Green Channel) เพื่อเป็นช่องทางให้ความรู้ด้านการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแก่ภาคส่วนต่างๆ

- สร้างเครือข่ายนักวิชาการและเชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่น เพื่อต่อยอดงานวิจัย พัฒนาและนำผลงานวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งในเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติ

วาระปฏิรูป: การปฏิรูปกฎหมายและระบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศ

- บูรณาการกฎหมายเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นกฎหมายหลักฉบับเดียว เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารจัดการและการบังคับใช้

- เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยส่งเสริมภาคเอกชนดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกำหนดให้มีมาตรการเยียวยาและให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่ประชาชนที่อยู่ใกล้กับที่ตั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย จัดตั้ง ศูนย์รับคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และสร้างวินัยของคนในชาติ

๑.๔.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จำนวน ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ จำนวน ๓ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

- ใช้เครื่องมือทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อเป็นช่องทางในการเพิ่มรายได้ภาครัฐ
- ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง โดยสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ผ่านมาตรการทางการเงินการคลัง การส่งเสริมการผลิต การยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี มาตรการส่งเสริมการตลาด การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับกลุ่มผู้บริโภค การพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐาน และการพิสูจน์ตรวจสอบคุณภาพ สินค้าเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมกระบวนการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการจัดทำโซนนิ่งระบบเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม
- ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด
- ส่งเสริมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปรับกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- เร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต จัดทำแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น การรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการร่วมลงทุนของภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ จัดการขยะที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนปลายทาง โดยลดปริมาณการผลิตขยะและให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด การแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน การออกกฎหมายและมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน โดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ต้นทางรวมไปถึงการควบคุมการนำเข้า จัดให้มีแหล่งรวบรวมและแหล่งรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ พัฒนาระบบควบคุมการขนส่งของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน สร้างวินัยคนในชาติเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยให้ความรู้ปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้ประชาชน นักเรียน เยาวชน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ทบทวนเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียม การจัดการขยะที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง
- เร่งแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากชุมชนและน้ำเสียจากอุตสาหกรรม พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน บริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียอย่างครบวงจร โดยนำน้ำทิ้งที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์ด้านอื่น สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนและเมือง จัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสีย ดูแลรักษา ซ่อมบำรุง ติดตามและประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ปรับปรุงกฎระเบียบภายใต้กฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดน้ำเสีย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการอนุญาตให้ระบายมลพิษที่คำนึงถึงปริมาณมลพิษสะสมรวมในแหล่งรองรับน้ำเสีย
- เร่งแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือและภาคใต้ ร่วมดำเนินการประสานกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีตามข้อกำหนดในข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและเป็นธรรมสำหรับการแก้ไขปัญหาหมอกควันจากการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร วิจัยพืชอื่นทดแทนที่เหมาะสม มีตลาดรองรับและต้นทุนต่ำกว่า และสร้างอาชีพทดแทน
- ปรับปรุงเทศบัญญัติท้องถิ่น กฎหมายควบคุมอาคารเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมขยายผลการพัฒนาเมืองสีเขียวในมิติต่างๆ อาทิ เมืองน่าอยู่ เมืองคาร์บอนต่ำ เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ เมืองเกษตรสีเขียว เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด การออกแบบระบบการผลิตและสร้างนวัตกรรมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แนวทางการจัดการเชิงรุก เพื่อลด

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมเฉพาะกลุ่มตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ส่งเสริมสินค้าฉลากเขียว และฉลากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- สนับสนุนการพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ การใช้วัสดุอินทรีย์และการใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีการเกษตร สนับสนุนงานวิจัยและจัดทำพื้นที่ต้นแบบเพื่อสาธิตการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดให้มีแหล่งทุนและกลไกทางการตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปรับรูปแบบการทำการเกษตรให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาการรับรองมาตรฐานและการตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรับรองของระบบนิเวศ พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะระบบการจัดการมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย
- สร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน โดยสร้างความตระหนักรู้ของผู้บริโภคโดยให้ข้อมูลที่ถูกต้องพอเพียง เสริมสร้างทัศนคติในการดำรงชีวิต ให้เป็นวิถีชีวิตที่พอเพียงและยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ผ่านช่องทางต่างๆ ที่เข้าถึงผู้บริโภค เลือกใช้มาตรการจูงใจที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประยุกต์ใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค สร้างเครือข่ายการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ห้างสรรพสินค้าในเมือง และตลาดในท้องถิ่น ขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐให้ครอบคลุมถึงระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ขยายประเภทของสินค้าให้มากขึ้นและครอบคลุมสินค้าทางการเกษตรโดยเฉพาะสินค้าเกษตรอินทรีย์
- สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน
- บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ เสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน ระบบการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย
- พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ปรับปรุงกลไกและกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพทุกขั้นตอน
- ผลักดันการนำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
- สร้างจิตสำนึกความตระหนัก และปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและชุมชนเพื่อสร้างพลังร่วม
- การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

- จัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ใช้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ปรับปรุงการรวบรวม การคัดแยก การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และจัดตั้งสถานที่จัดการขยะมูลฝอยร่วมกันระหว่างชุมชน รณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัดเพื่อช่วยลดมลพิษทางน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในเขตเมือง

- พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง เพื่อบรรเทาปัญหาจราจรและให้ประชาชนเข้าถึงบริการระบบขนส่งสาธารณะซึ่งมีต้นทุนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญต่อระบบรถประจำทาง ระบบทางจักรยาน ทางเท้า และการพัฒนาสถานีขนส่งสาธารณะในเขตเมือง

๑.๔.๔ ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

เป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์ คือ

- เร่งรัดการแก้ปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เศรษฐกิจหลักให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการกำกับดูแลตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมให้ดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง
- สนับสนุนอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตเดิมและส่งเสริมอุตสาหกรรมอนาคตที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัยเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ลดการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิด ลดการรั่วซึมของสารอินทรีย์ระเหยง่ายโดยเฉพาะในพื้นที่มาบตาพุด และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ขยายพื้นที่อุตสาหกรรมในรูปแบบนิคมอุตสาหกรรมเพื่อควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตเชื่อมโยงกันเพื่อลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนและรองรับการเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ โดยการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ ขยะ น้ำเสียพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน ๑๐ พื้นที่ยกระดับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่
- แก้ปัญหาขยะมูลฝอยโดย “การลดใช้ ใช้ซ้ำและแปรรูป นำกลับมาใช้ใหม่”
- จัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอยร่วมกันระหว่างชุมชน
- สำหรับการจัดการน้ำเสีย กำหนดมาตรการควบคุมผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่อาจมีต่อพื้นที่รอบนอก

๑.๔.๕ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ประกอบด้วย ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งมี ๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู อาทิ เช่น

- นำเครื่องมือและกลไกทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด เช่น การจัดเก็บภาษีการปล่อยมลพิษ การเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อมลพิษสูง การเรียกเก็บเงินค่ามัดจำ-คืนเงิน บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ และส่งเสริมหลักการ ๓Rs (Reduce, Recycle, Reuse) ให้นำมาประยุกต์และปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม
- จัดทำกฎระเบียบเกี่ยวกับจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะร่างกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. .... ร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ

การเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และซากผลิตภัณฑ์อื่น พ.ศ. ...

- พัฒนาฐานข้อมูลด้านสารเคมีสำหรับใช้ในภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ภาคการศึกษาหรือการศึกษาวิจัย รวมถึงภาคอื่นๆ ให้มีความเชื่อมโยงกันทั้งในกระบวนการผลิต นำเข้า จำหน่าย ขนย้าย และกำจัด
- เร่งรัดแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน โดยให้มีการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง เพื่อให้มีการนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดในพื้นที่วิกฤต ผลักดันกฎหมายการลดและนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์
- พัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และของเสียอันตรายที่เหมาะสมและก่อให้เกิดความคุ้มค่า ส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนและดำเนินการแปลงขยะผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า และให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบครบวงจร ส่วนขยะที่ไม่สามารถกำจัดได้ ให้มีการศึกษาวิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการจัดการ
- ส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากต้นทาง โดยการงดหรือเลิกการใช้กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือวัสดุที่ย่อยสลายได้ยาก
- พัฒนากลไกทางภาษีเพื่อควบคุมการใช้กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือวัสดุที่ย่อยสลายได้ยากให้ลดการใช้ลงไป พัฒนาพลาสติกชีวภาพ รวมถึงวัสดุอื่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้
- เพิ่มความรับผิดชอบให้แก่ผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility) ในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิตผลิตภัณฑ์ การรวบรวมซากผลิตภัณฑ์ การจัดสถานที่ จัดเก็บ การขนส่ง จนถึงการจัดการอย่างถูกต้องเหมาะสม และปลอดภัย ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน อาทิ

- การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืนโดยให้ความรู้แก่ทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความตระหนัก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และค่านิยมการใช้ชีวิตประจำวันในการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนการใช้สินค้าที่ติดฉลากสิ่งแวดล้อม ฉลากสินค้าเกษตรอินทรีย์ ฉลากแสดงประสิทธิภาพการใช้พลังงานหรือทรัพยากรของสินค้า ฉลากแสดงการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่บรรยากาศ โรงแรมใบไม้เขียว แหล่งท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และภาชนะหรือวัสดุหรือถุงพลาสติกชีวภาพที่สามารถย่อยสลายได้ในธรรมชาติ ไม่เป็นสารตกค้างหรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการผลิตและบริการที่ยั่งยืนโดยให้ความรู้ในการใช้สารเคมีในภาคการเกษตร ลดและเลิกการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรงต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการสารเคมีและซากบรรจุภัณฑ์สารเคมีในภาคการเกษตรให้ถูกวิธีอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
- สนับสนุนแหล่งทุนและกลไกทางการตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น

๑.๔.๖ ผลจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development: UNCSD) (Rio+๒๐)

ผลจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนทำให้เกิดผลลัพธ์ “The Future We Want” หรือ “อนาคตที่เราต้องการ” โดยทุกภาคส่วนมีความเข้าใจร่วมกันที่จะผลักดันให้เกิดแนวความคิด

ของเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) โดยการดำเนินงานต้องมีความยืดหยุ่นและไม่มีลักษณะที่ต้องดำเนินการเหมือนกันในทุกประเทศ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ดังนี้

- เน้นความจำเป็นในการรับรองมาตรการเพื่อลดมลพิษทางน้ำและเพิ่มคุณภาพน้ำ ปรับปรุงการบำบัดน้ำเสีย ประสิทธิภาพของน้ำ และลดอัตราการสูญเสียน้ำอย่างมีนัยสำคัญ
- ระบบการจัดการสารเคมีที่ดีมีความสำคัญอย่างมากสำหรับการป้องกันสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม การผลิตและการใช้สารเคมีในตลาดโลกที่เติบโต ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น การยืนยันเป้าหมายที่จะบรรลุการจัดการสารเคมีตลอดวงจรชีวิต และการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสม จะนำไปสู่การลดผลกระทบร้ายแรงต่อสุขอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ตามที่ระบุไว้ในแผนการดำเนินงานโจฮันเนสเบิร์กตามแนวทางการจัดการสารเคมีและของเสียที่เหมาะสมในทุกระดับ
- ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดขาดศักยภาพการจัดการสารเคมีและของเสียที่เหมาะสมตลอดวงจรชีวิต จึงต้องเพิ่มความพยายามที่จะยกระดับการทำงาน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ รวมถึงการมีหุ้นส่วนความร่วมมือการสนับสนุนทางวิชาการและการปฏิรูปโครงสร้างของการบริหารงาน
- การรับรองแนวทางการจัดการสารเคมีตลอดวงจรชีวิต การพัฒนานโยบายการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการจัดการของเสียที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การนำนโยบายเหล่านี้ไปปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้ลดการใช้ ใช้ซ้ำ และนำกลับมา ใช้ใหม่ และเพิ่มการนำพลังงานจากการกำจัดของเสียกลับมาใช้ใหม่เพื่อจุดมุ่งหมายในการจัดการของเสียส่วนใหญ่ในลักษณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและทำให้ของเสียกลับมาเป็นทรัพยากร โดยของเสียต่างๆ เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์และพลาสติกมีความแตกต่างกัน จึงควรมีรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกันด้วย

๑.๔.๗ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มีจำนวนทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ จำนวน ๗ เป้าหมาย ได้แก่

- **เป้าหมายที่ ๓** สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัยลดจำนวนการตายและการป่วยจากสารเคมีอันตราย และจากการปนเปื้อนและมลพิษทางอากาศ น้ำ และดินให้ลดลงอย่างมาก ภายในปี ๒๕๗๓
- **เป้าหมายที่ ๖** สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน รวมทั้งยกระดับคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ ขจัดการทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมีและวัสดุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ทั่วโลก ภายในปี ๒๕๗๓
- **เป้าหมายที่ ๘** ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานที่เต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคนพัฒนาความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิตและพยายามที่จะตัดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

- **เป้าหมายที่ ๙** พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและโรงงานอุตสาหกรรมให้มีความยั่งยืนโดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร รวมทั้งการใช้กระบวนการทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- **เป้าหมายที่ ๑๑** ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน ลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากร โดยรวมถึงการให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อคุณภาพอากาศและการจัดการของเสียของเทศบาลและอื่นๆ
- **เป้าหมายที่ ๑๒** สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน โดยบรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้น รวมทั้ง ลดการผลิตของเสียโดยการป้องกัน การลด การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำมาใช้ซ้ำภายในปี ๒๕๗๓
- **เป้าหมายที่ ๑๔** อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภท โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงขยะทะเลและมลพิษของสารอาหาร (Nutrient Pollution)

๑.๓.๘. ความตกลงปารีส (Paris Agreement)

ความตกลงนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยให้น้อยกว่า ๒ องศาเซลเซียส และมุ่งมั่นจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยให้อยู่ที่ ๑.๕ องศาเซลเซียส โดยประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ การดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (Mitigation) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation) ความร่วมมือ ในการรับมือกับความสูญเสียและความเสียหาย (Loss and damage) และการดำเนินงานเพื่อยกระดับการให้การสนับสนุนด้านการเงิน เทคโนโลยี การเสริมสร้างศักยภาพ (Support; Means of Implementation) พร้อมทั้งวางกรอบเพื่อรับรองความโปร่งใสของการดำเนินงานและการสนับสนุน (Transparency) ให้มีความยืดหยุ่นและคำนึงถึงขีดความสามารถของรัฐภาคี ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ประกาศเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย (Intended Nationally Determined Contributions: INDCs) ภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ (พ.ศ. ๒๕๗๓) ว่าได้กำหนดเป้าหมายขั้นต่ำที่ร้อยละ ๒๐ จากระดับปีฐานการปล่อยปกติ (กรณีปกติ) และเป้าหมายขั้นสูงที่ร้อยละ ๒๕ ในกรณีที่ได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากประเทศพัฒนาแล้ว โดยจะมุ่งเน้นการลดการใช้พลังงานจากฟอสซิลและหันมาใช้พลังงานทดแทน ส่งเสริมการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอย

๒. เรื่องและประเด็นปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม

๒.๑ หลักการ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และระยะเวลา

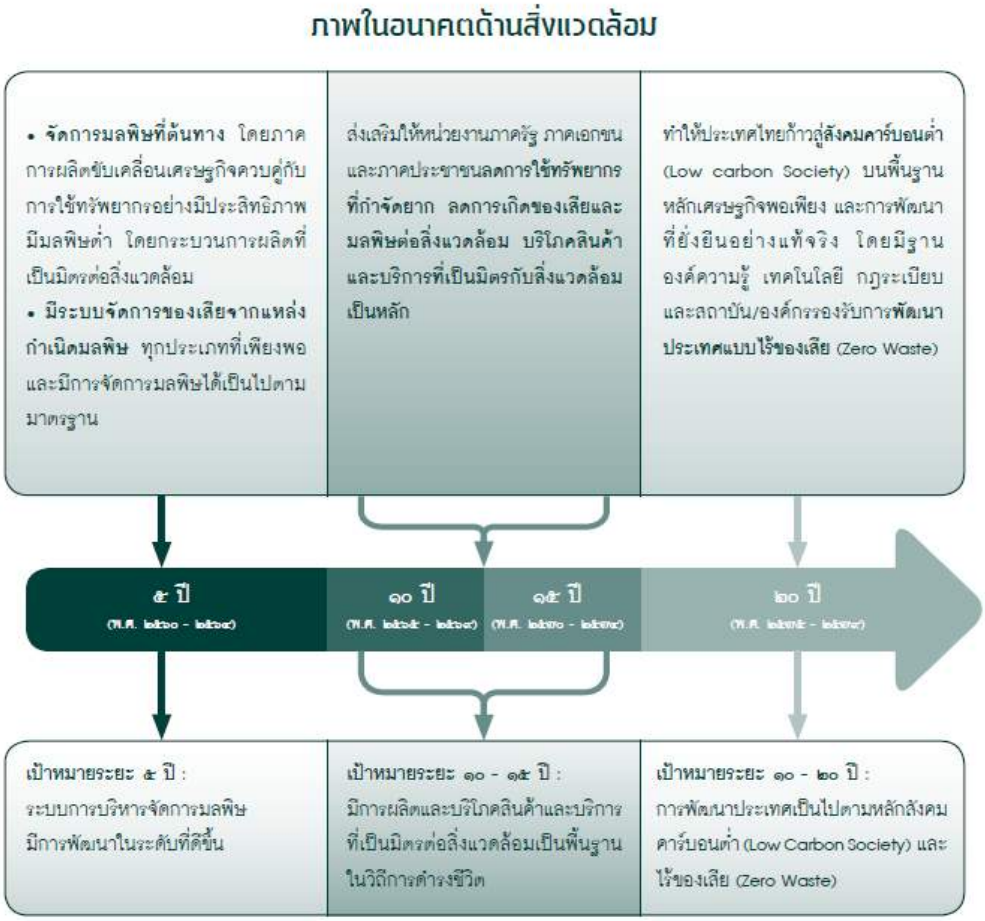
การปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม ครั้งนี้เป็นการสานต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแผนด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการตามวาระปฏิรูปที่ได้ระบุไว้ในส่วนที่ ๑ โดยมุ่งเน้นประเด็นสำคัญ

ที่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งประเด็นที่มีการดำเนินการไปบ้างแล้ว แต่ยังคงต้องการการปฏิรูปเชิงระบบ โครงสร้าง และเครื่องมือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

เป้าหมายและตัวชี้วัดของการปฏิรูปครั้งนี้จะอิงตาม **ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ เป็นหลัก ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี** และได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแล้ว ทั้งยังสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี แบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๔ ช่วง ช่วงละ ๕ ปี โดยมีการวางภาพในอนาคต ที่ต้องการจะเห็น ดังนี้

- **ระยะที่ ๑** ระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จะมุ่งจัดการ**มลพิษที่ต้นทาง ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยภาคการผลิตจะขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดมลพิษต่ำ มีระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทอย่างเพียงพอและจัดการมลพิษได้ตามมาตรฐาน โดยจะใช้ “แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔” เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี มาสู่การขับเคลื่อนและแปลงไปสู่การปฏิบัติ

■ **ระยะที่ ๒ - ๓** ช่วงระยะ ๑๐ - ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๔) มุ่งส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนลดการใช้ทรัพยากรที่กำจัดยาก ลดการเกิดของเสียและมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นหลักในชีวิตประจำวัน

■ **ระยะที่ ๔** ระยะ ๕ ปีสุดท้าย (พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๗๙) ได้วางกรอบแนวทางดำเนินงานเพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (Low carbon Society) บนพื้นฐานหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยมีฐานองค์ความรู้ เทคโนโลยี กฎระเบียบ และสถาบัน/องค์กรรองรับการพัฒนาประเทศแบบไร้ของเสีย (Zero Waste)

ดังนั้น เป้าหมายและตัวชี้วัดของการปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม ในระยะเวลา ๕ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕) มีดังนี้

เป้าหมาย

๑. ระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับประชาชน

๒. การผลิตและการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การเจริญเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

๓. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการจัดการมลพิษทำให้เกิดความไว้วางใจและความสำเร็จในการลดมลพิษ

ตัวชี้วัด

๑. ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ภายใน ๕ ปี

๒. ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายใน ๕ ปี

๓. อัตราขยะอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะอันตรายทั่วประเทศภายใน ๕ ปี

๔. น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายใน ๕ ปี

๕. ปริมาณการจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายรับรองการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ภายใน ๕ ปี

๖. มลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ ๘๕ ภายใน ๕ ปี

๗. กากอุตสาหกรรมอันตรายได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ ๙๕ ภายใน ๕ ปี

๘. ค่าความเข้มข้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กในบรรยากาศลดลงเหลือ ๒๕.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ภายใน ๕ ปี

๙. ร้อยละ ๑๐๐ ของสารเคมีเพื่อการเกษตรที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพประชาชนได้รับการยกเลิกหรือควบคุมภายใน ๓ ปี

๑๐. จำนวนสินค้าเกษตรที่มีปริมาณสารพิษตกค้างเกินค่ามาตรฐานของปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (Maximum Residue Limit: MRL) ลดลงภายใน ๕ ปี

๑๑. ทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ของจังหวัดที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่สำคัญ

ได้รับการจัดทำขึ้นก่อนภายใน ๕ ปี

๑๒. กลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษได้รับการพัฒนาและถูกนำไปใช้จริงภายใน ๓ ปี

๑๓. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการพัฒนาและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

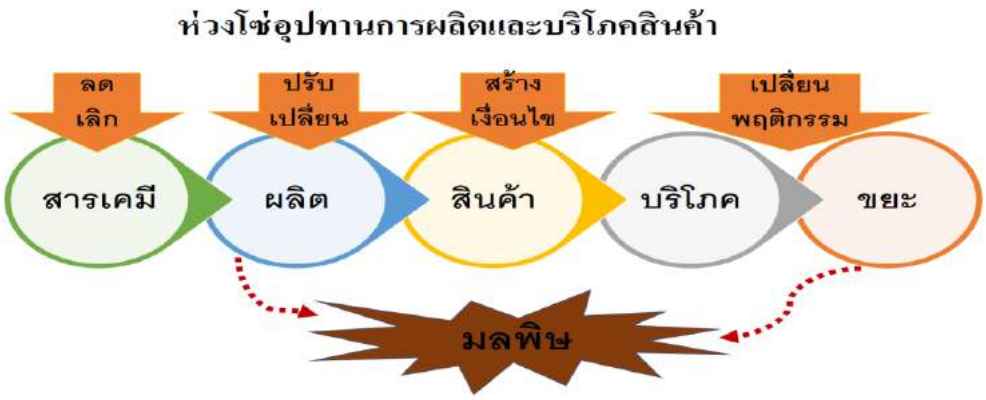
๒.๒ ประเด็นปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม

จากผลการทบทวนและวิเคราะห์ข้อเสนอตามวาระปฏิรูปและการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า การปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งเชิงระบบ โครงสร้าง และเครื่องมือบริหารจัดการ เช่น

- **ประเด็นขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะติดเชื้อ และขยะอันตราย** ได้มีการจัดทำ พระราชบัญญัติ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ร่าง พระราชบัญญัติ การกำจัดซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็คทรอนิกส์ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย การส่งเสริมการลงทุนแปรรูปขยะเป็นพลังงานไฟฟ้า การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อ ฯลฯ
- **ประเด็นสารเคมีและกากอุตสาหกรรม** ได้มีการดำเนินการเรื่องเมืองนิเวศอุตสาหกรรม (eco industrial town) โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมถึงการจัดทำแผนจัดการกากอุตสาหกรรม ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๒ โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม
- **ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** ได้มีการดำเนินการหลายมิติ เช่น การผลักดันให้ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นวาระแห่งชาติ การดำเนินการจัดทำร่าง พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสร้างความตระหนักรู้ในสถาบันการศึกษา การวิจัยและพัฒนา
- **ประเด็นควันพิษและเสียงจากภาคขนส่ง** ได้มีความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนงานปกติของหน่วยงานภาครัฐ เช่น การส่งเสริมการใช้ยานพาหนะและเชื้อเพลิงที่มีมลพิษต่ำ ปรับปรุงมาตรฐานการระบายมลพิษและการควบคุมที่เข้มงวดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการจัดการมลพิษที่ผ่านมายังขาดเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจสำหรับภาคส่วนต่างๆ ในการร่วมจัดการมลพิษ เครื่องมือทางสังคมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อกำหนดบทบาท หน้าที่ และขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ของภาคส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน หากพิจารณาถึงห่วงโซ่อุปทานของกิจกรรมการผลิตและบริโภคสินค้าตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง โจทย์หลักของการปฏิรูปในครั้งนี้ คือ

(๑) ทำอย่างไรจะลด/เลิกการใช้สารเคมีอันตรายในกระบวนการผลิต?
(๒) ทำอย่างไรจะส่งเสริมให้ผู้ผลิตปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น?
(๓) ทำอย่างไรจะเชื่อมโยงประเด็นการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อมกับมาตรฐานการผลิตสินค้าต่างๆ?
(๔) ทำอย่างไรจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ที่ต้นทางก่อนเป็นขยะ?

ดังนั้น จากโจทย์ข้างต้น การกำหนดประเด็นปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม จะอิงกับหลักการสำคัญ ๔ ข้อ คือ

๑. **การสร้างแรงจูงใจ**ผ่านเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ประชาชนและเอกชนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม ตัวอย่าง เช่น แรงจูงใจสำหรับครัวเรือนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง ลดใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยาก และจัดการน้ำเสีย รวมถึงการสร้างทางเลือกสำหรับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

๒. **การขยายบทบาทและความรับผิดชอบของเอกชน**เพื่อร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ผ่านเครื่องมือทางกฎหมายและสังคม ตัวอย่าง เช่น ร่วมจัดการการใช้สารเคมีทางการเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง โดยจัดทำระบบลงทะเบียนผลิตภัณฑ์สารเคมีนำเข้า พัฒนาแนวทางเพื่อให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สารเคมีที่เหมาะสมนอกเหนือจากการให้ข้อมูลตามฉลากผลิตภัณฑ์สารเคมี รวมทั้งการเรียกคืนซากสารเคมีที่ไม่ใช้แล้วหรือสารเคมีคงค้างเสื่อมสภาพ เป็นต้น

๓. **การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ** ผ่านเครื่องมือทางสังคม เช่น การจัดทำทำเนียบการปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษและเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส การปรับปรุงระบบการติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการ และการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบการปล่อยมลพิษ เป็นต้น

๔. **การกำหนดเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในมาตรฐานการผลิตและ/หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ** ผ่านเครื่องมือทางกฎหมาย เช่น การกำหนดเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การกำหนดให้ร้านค้าในสถานที่ราชการงดใช้กล่องโฟมใส่อาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยาก และการกำหนดเพดานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสถานประกอบการภาคเอกชน เป็นต้น

ดังนั้น จากการหารือกับทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดประเด็นปฏิรูป เรื่อง สิ่งแวดล้อม ระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยยึดเป้าหมาย**ระยะที่ ๑** (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษที่มุ่ง**จัดการมลพิษที่ต้นทางและส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** และ**สี่หลักการสำคัญ**ข้างต้นเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการ เรื่อง สิ่งแวดล้อม ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ได้นำไปสู่การกำหนดกรอบและประเด็นปฏิรูปในช่วงระยะเวลา ๕ ปี (๒๕๖๑ -๒๕๖๕) ดังนี้

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ **เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ**	**มลพิษจากชุมชน** ๑.๑ ผลักดันการลดขยะมูลฝอยที่ต้นทางโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยก และนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ๑.๒ ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง ๑.๓ ลดการผลิตและการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุย่อยสลายยาก ๑.๔ ขยายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการขยะอันตรายชุมชนตั้งแต่ต้นทาง ๑.๕ บังคับใช้มาตรฐานจัดการน้ำเสียอย่างเคร่งครัดตั้งแต่การขออนุมัติก่อสร้าง ๑.๖ พัฒนากลไกด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชมในการจัดการน้ำเสียที่แหล่งกำเนิด **มลพิษจากอุตสาหกรรม** ๑.๗ กระตุ้นการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้โรงงานลดมลพิษที่ต้นทาง ๑.๘ ปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยเพิ่มเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม **มลพิษจากเกษตรกรรม** ๑.๙ ลด/เลิกการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน ๑.๑๐ ขยายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง
ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ **ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ**	๒.๑ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำมาตรฐาน ให้คำแนะนำ ติดตาม และตรวจสอบการจัดการขยะทุกประเภทตามหลักวิชาการ ๒.๒ กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการน้ำเสียตามหลักวิชาการในภาพรวม ๒.๓ จัดทำทำเนียบการปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษและเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส ๒.๔ ปรับปรุงระบบการติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการ ๒.๕ กำกับควบคุมการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้บทลงโทษและปรับบทลงโทษให้รุนแรงมากขึ้น ๒.๖ พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ **ผลักดันให้ทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**	๓.๑ กำหนดให้โครงการลงทุนของภาครัฐต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อและ/หรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดทำมาตรการรองรับ ๓.๒ เร่งรัดจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลและเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ ๓.๓ กำหนดกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์ให้ภาคเอกชนลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ๓.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ วาระการปฏิรูปด้านสิ่งแวดล้อมยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ และแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเน้นการจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิด โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจในการลดขยะที่ต้นทาง ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการขยายบทบาทของภาคเอกชน (extended producer responsibility) ในการจัดการมลพิษ เช่นเดียวกัน สำหรับ**ประเด็นปฏิรูปที่ ๒** สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ วาระการปฏิรูปด้านสิ่งแวดล้อมยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ และแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ผ่านกลไกการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใส และ**ประเด็นปฏิรูปที่ ๓** สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศสู่สังคมคาร์บอนต่ำและการสร้างภูมิคุ้มกันในการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการพัฒนาเครื่องมือและกลไกในการจัดการกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๓ พื้นที่นำร่อง

ประเด็นต่างๆ จะต้องได้รับการดำเนินการในทุกพื้นที่ของประเทศไทย แต่สำหรับในช่วง ๕ ปีของการปฏิรูปนั้น จะเน้นไปที่**พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ** เพื่อเร่งรัดการลด ป้องกัน และควบคุมปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เศรษฐกิจหลักให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ คือ **โครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)** ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ ๔.๐ ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard โดยมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเร่งรัดการลด ป้องกัน และควบคุมปัญหามลพิษที่เกิดจากการผลิตและบริโภค ทั้งภาคอุตสาหกรรม ขนส่ง ท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงทีในพื้นที่นี้

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

ปัจจุบัน การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ประมาณ ๕.๘๑ ล้านตันหรือร้อยละ ๒๑.๔๗ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ปี ๒๕๕๙)โดยจากปริมาณ ๕.๘๑ ล้านตัน เป็นการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิลร้อยละ ๘๙.๕ การใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์ร้อยละ ๑๐.๓๓ และการใช้ประโยชน์ในรูปการผลิตแก๊สชีวภาพในชุมชนประมาณร้อยละ ๐.๑๗

การรณรงค์และปลูกจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ ที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่หากต้องการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมปลอดขยะ (zero waste) ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ของประเทศจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจและการปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บขยะของภาครัฐเพื่อให้ปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือนลดลงและนำกลับมาใช้ประโยชน์มากขึ้น

วิธีการปฏิรูป

๑) สร้างวัฒนธรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยและนำกลับมาใช้ประโยชน์ในชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ โดยสร้างแรงจูงใจบนหลักการ “**<u>เปลี่ยนขยะที่ไม่มีราคาให้เป็นเงิน</u>**” โดยเฉพาะ**ขยะอินทรีย์**ดังนี้

- ดำเนินการร่วมกับภาคเอกชนแสวงหาช่องทางการนำขยะมูลฝอยทุกประเภท โดยเฉพาะขยะอินทรีย์มาใช้ประโยชน์และพัฒนาระบบ “ขยะแลกเงิน” ผ่านร้านค้าชุมชน สหกรณ์ชุมชน ร้านสะดวกซื้อ โรงเรียน ฯลฯ โดยเน้นเพิ่มประเภทขยะที่จะรับซื้อ
- ให้ความรู้และทักษะกับชุมชนและโรงเรียนในการคัดแยกขยะแต่ละประเภท รวมทั้งผนวกความรู้เรื่องการคัดแยกขยะเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน
- จัดตั้งศูนย์กลางคัดแยกขยะรีไซเคิลและขยะที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ อย่างน้อยคลอบคลุมทุกภูมิภาค

๒) ศึกษาความเหมาะสมและพัฒนาแผนดำเนินการคัดแยกขยะโดยเฉพาะขยะอินทรีย์ซึ่งรวมถึงระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะแบบแยกประเภท รวมทั้งจัดทำปฏิทินการเก็บขยะแต่ละประเภท คู่มือการแยกประเภทแบบง่ายสำหรับทุกชุมชน/ครัวเรือน โดยเริ่มจากเทศบาลเมืองใหญ่ เมืองอุตสาหกรรม และเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษก่อน

๓) ออกกฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะแบบแยกประเภทและเชื่อมโยงตัวชี้วัดและการจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาระบบดังกล่าว

๔) พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการคัดแยกขยะที่ต้นทางเป็นอันดับต้นของเงินงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ปริมาณขยะอินทรีย์และขยะรีไซเคิลที่ต้นทางลดลง

๒) ปริมาณขยะอินทรีย์และขยะรีไซเคิลที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) กฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบคัดแยกขยะที่ครัวเรือน ระบบขยะแลกเงิน รวมทั้งระบบการเก็บรวบรวมและการขนส่งขยะ**แบบแยกประเภท**ได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี

๒) ร้อยละของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการตามหลักการและแนวทางที่กำหนดภายใน ๕ ปี

๓) ผลสำเร็จของการดำเนินการของหน่วยงานรับผิดชอบตามระยะเวลาที่กำหนด

วงเงินและแหล่งเงิน

ให้พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-สร้างวัฒนธรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยและนำกลับมาใช้ประโยชน์ในชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศโดยสร้างแรงจูงใจบนหลักการ “**<u>เปลี่ยนขยะที่ไม่มีราคาให้เป็นเงิน</u>**” โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ โดย (๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับภาคเอกชนแสวงหาช่องทางการนำขยะมูลฝอยทุกประเภท โดยเฉพาะ**ขยะอินทรีย์**มาใช้ประโยชน์และพัฒนาระบบ “ขยะแลกเงิน” ผ่านร้านค้าวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ชุมชน ร้านสะดวกซื้อ โรงเรียน ฯลฯ โดยเน้นเพิ่มประเภทขยะที่จะรับซื้อคืน	[redacted]																				<u>หลัก</u> อปท. <u>สนับสนุน</u> มท. ทส.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ปริมาณขยะอินทรีย์และขยะรีไซเคิลที่ต้นทางลดลง ปริมาณขยะอินทรีย์และขยะรีไซเคิลที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	กฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบคัดแยกขยะที่ครัวเรือน รวมทั้งระบบการเก็บรวบรวมและการขนส่งขยะ**แบบแยกประเภท**ได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒) ให้ความรู้และทักษะกับชุมชนและโรงเรียนในการคัดแยกขยะแต่ละประเภท รวมทั้งผนวกความรู้เรื่องการคัดแยกขยะเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน																					หลัก อปท. ศธ. ทส.				ร้อยละของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการตามหลักการและแนวทางที่กำหนดภายใน ๕ ปี (อยู่ระหว่างการตกลงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
(๓) จัดตั้งศูนย์กลางคัดแยกขยะรีไซเคิลและขยะที่นำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างน้อยครอบคลุมทุกภูมิภาค																									
- ศึกษาความเหมาะสมและพัฒนาแผนดำเนินการคัดแยกขยะโดยเฉพาะขยะอินทรีย์ซึ่งรวมถึงระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะ**แบบแยกประเภท** และดำเนินการตามแผนดังกล่าว																					หลัก อปท.				ผลสำเร็จของการดำเนินการของหน่วยงานรับผิดชอบตามระยะเวลาที่กำหนด
-จัดทำปฏิทินการเก็บขยะแต่ละประเภท คู่มือการแยกประเภทแบบง่ายสำหรับทุกชุมชน/ครัวเรือน โดย																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด : มลพิษจากขยะชุมชน

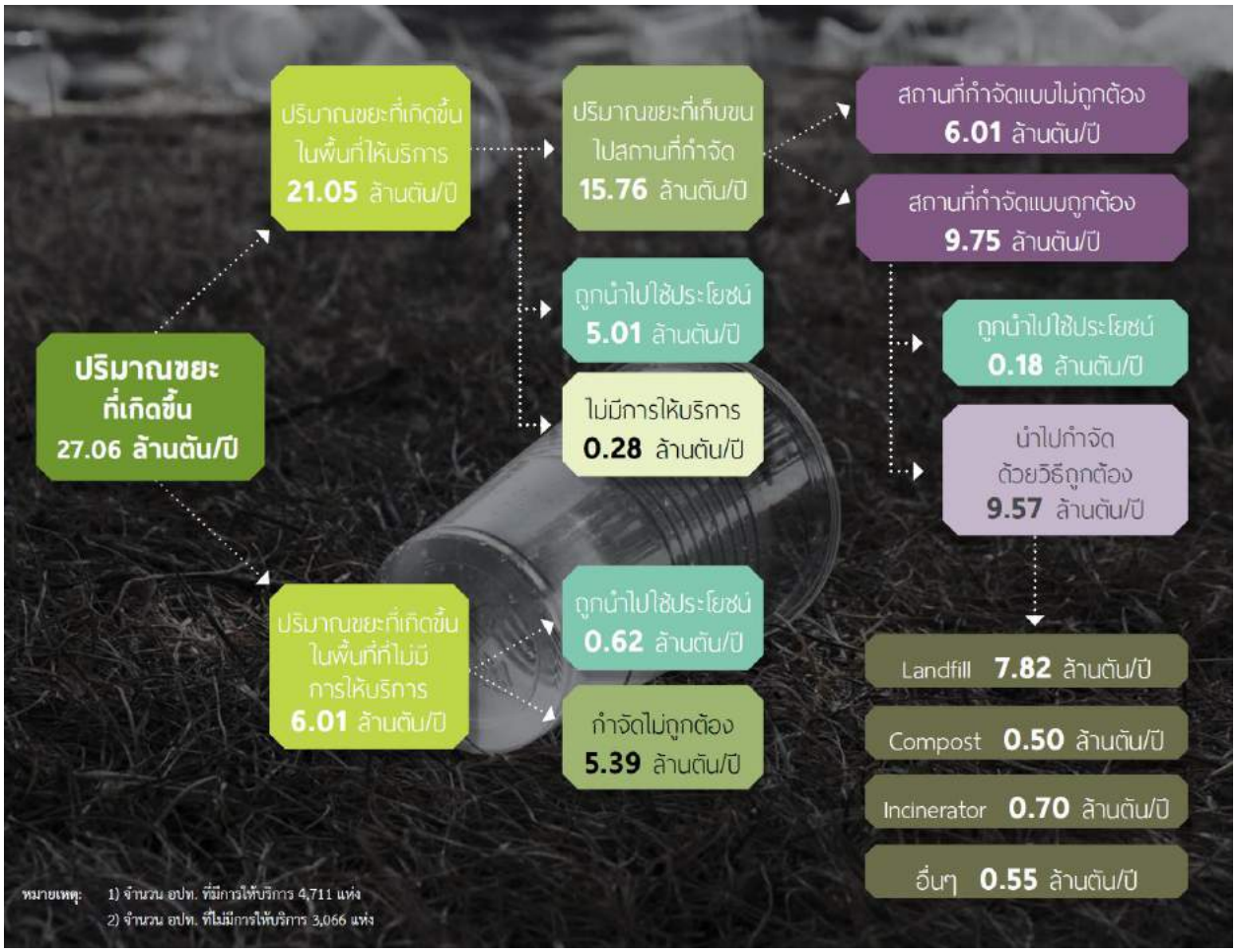
กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เริ่มจากเทศบาลเมืองใหญ่ เมืองอุตสาหกรรม และเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษก่อน -เชื่อมโยงการพัฒนาแผนและระบบดังกล่าวกับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานบริหารจัดการขยะ -ออกกฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะ**แบบแยกประเภท**และเชื่อมโยงตัวชี้วัดและการจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาระบบดังกล่าว																				หลัก มท.				
- พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการคัดแยกขยะที่ต้น																					หลัก สงป. มท.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ ลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดโดยสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ทางเป็นอันดับต้นของเงินงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ - ให้การสนับสนุนทางวิชาการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระบบและคู่มือ					[redacted]																หลัก ทส.				

ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะทุกประเภทที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง

ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะ โดยอาจว่าจ้างเอกชนช่วยจัดเก็บ ขนย้าย และ/หรือกำจัด อย่างไรก็ตาม ด้วยภารกิจที่หลากหลายของหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบกับเงินงบประมาณและบุคคลากรที่มีจำกัด ขยะจำนวนมากยังไม่มีการจัดการอย่างถูกวิธี (แผนภาพด้านล่าง)

ปี ๒๕๕๙ ขยะมูลฝอยที่ถูกเก็บขนเพื่อนำไปกำจัด ๑๕.๗๖ ล้านตัน ถูกส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยรวม ๒,๘๑๐ แห่งทั่วประเทศ แต่เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกต้องเพียง ๓๓๐ แห่ง

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องเปิดช่องทางให้เอกชนที่มีศักยภาพเข้ามาร่วมบริหารจัดการขยะที่ถูกหลักวิชาการตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง โดยหน่วยราชการท้องถิ่นควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ดำเนินการ (operator) มาเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล (regulator) แทน อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจที่จะส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมบริหารจัดการ ก็คือ การเปิดโอกาสให้เอกชนสามารถ**ใช้ประโยชน์จากขยะทุกประเภทอย่างเต็มที่**

วิธีการปฏิรูป

๑) ศึกษาความเหมาะสมและออกกฎระเบียบ/ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่ออนุญาตให้เอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะทุกประเภท รวมทั้งออกกฎหมายที่

เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชนในการสร้างระบบการจัดการขยะหรือระบบที่ใช้ขยะเป็นวัสดุดิบในการใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ โดยภาคเอกชนสามารถวางแผนลงทุนในการ**ใช้ประโยชน์จากขยะทุกประเภทได้** และพัฒนาแผนบริหารจัดการขยะทุกประเภทอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง โดยสามารถใช้ประโยชน์จากขยะทุกประเภทอย่างเต็มที่

๒) เริ่มดำเนินการจากเทศบาลเมืองใหญ่ เมืองอุตสาหกรรม และ/หรือเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษก่อน

๓) ส่งเสริมให้เอกชนสร้างมูลค่ากับสินค้าที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้โดยเฉพาะ up-cycle ให้มีราคาสูงโดยเพิ่มมูลค่าเรื่องการออกแบบโดยสะท้อน environmental value และเน้นตลาดที่เป็น high end รวมถึงการสร้างกระแสในระดับบน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพมากขึ้นตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ ปี

ตัวชี้วัด

๑) กฎระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี

๒) ร้อยละของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดเริ่มลงจากเทศบาลเมืองใหญ่ เมืองอุตสาหกรรม และ/หรือเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษก่อน

๓) มาตรการที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาดสำหรับสินค้าที่ทำจากวัสดุเหลือใช้

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะทุกประเภทที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง : มลพิษจากขยะชุมชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ศึกษาความเหมาะสมและออกกฎระเบียบ/ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่ออนุญาตให้เอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะทุกประเภท รวมทั้งออกกฎหมายที่เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชนในการสร้างระบบการจัดการขยะหรือระบบที่ใช้ขยะเป็นวัสดุดิบในการใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ โดยภาคเอกชนสามารถ (๑) วางแผนลงทุนในการ**ใช้ประโยชน์จากขยะทุกประเภทได้** และ (๒) พัฒนาแผนบริหารจัดการขยะทุกประเภทอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ครัวเรือนถึง	[redacted]																				<u>หลัก</u> มท. <u>สนับสนุน</u> ทส.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพมากขึ้นตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง	กฎระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการออกประกาศและบังคับใช้ภายใน ๑ ปี ร้อยละของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดภายใน ๕ ปี (อยู่ระหว่างการตกลงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) มาตรการที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มและ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะทุกประเภทที่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ครัวเรือนถึงปลายทาง : มลพิษจากขยะชุมชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ปลายทางโดยสามารถใช้ประโยชน์จากขยะทุกประเภทอย่างเต็มที่ -ดำเนินการตามแนวทางข้างต้น โดยเริ่มจากเทศบาลเมืองใหญ่ เมืองอุตสาหกรรม และ/หรือเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษก่อน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการ - ส่งเสริมให้เอกชนสร้างมูลค่ากับสินค้าที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้โดยเฉพาะ up-cycle ให้มีราคาสูง โดยเพิ่มมูลค่าเรื่องการออกแบบโดยสะท้อน environmental value และเน้นตลาดที่เป็น high end รวมถึงการสร้างกระแสในระดับบน																				<u>หลัก</u> อปท. <u>สนับสนุน</u> ทส. สธ. <u>หลัก</u> พณ. อก. <u>สนับสนุน</u> ทส.				การตลาดสำหรับสินค้าที่ทำจากวัสดุเหลือใช้

ประเด็นย่อยที่ ๑.๓ ลดการผลิตและการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุที่ย่อยสลายยาก

ปัจจุบัน ขยะกล่องโฟมในประเทศไทยเกิดขึ้นไม่ต่ำกว่า ๑.๓๘ ล้านตันต่อปี หรือ ๖๑ ล้านกล่องต่อวัน ในขณะที่ขยะถุงพลาสติกประมาณ ๕๓๐,๐๐๐ ตันต่อปี ทั้งหมดใช้เวลาย่อยสลายหลายร้อยปี หลายประเทศทั่วโลกได้ยกเลิกการใช้ถุงพลาสติกหรือเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติก รวมทั้งประเทศอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และพม่า ตามแผนภาพด้านล่าง

การดำเนินการในประเด็นนี้สอดรับกับวาระปฏิรูปที่ผ่านมา รวมทั้งยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและแผนจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องซึ่งเน้นการลด/เลิกการบริโภคสินค้าที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยาก

วิธีการปฏิรูป

๑) ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดให้หน่วยงานราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น รวมถึงสถานศึกษาของรัฐ**เลิกใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร**ที่ผลิตจากวัสดุที่ย่อยสลายยากและ**ขวดน้ำพลาสติกที่มีพลาสติกหุ้มฝา (cap seal)** รวมทั้งกำหนดให้ร้านค้าในสถานที่ราชการคิดราคา**ถุงพลาสติกใส่สินค้า**และ**แก้วน้ำพลาสติกสำหรับเครื่องดื่ม**

๒) ทำข้อตกลงกับห้างสรรพสินค้าและร้านสะดวกซื้อในการ**ลดการแจกถุงพลาสติกใส่สินค้า**และ**ลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร**ที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยาก รวมทั้ง**ขวดน้ำพลาสติกที่มีพลาสติกหุ้มฝา (cap seal)** และพิจารณาทางเลือกอื่นๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓) ศึกษาความเหมาะสมในการจัดเก็บของภาษี/ค่าธรรมเนียมกับสินค้าถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากโดยพิจารณาถึงประเภท ขนาด วัสดุที่ใช้ และอัตราภาษี/ค่าธรรมเนียมและปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือออกกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปริมาณการบริโภคถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากลดลง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับหน่วยงานราชการได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี

๒) ข้อตกลงกับภาคเอกชนได้รับการจัดทำและนำไปปฏิบัติตามภายใน ๑ ปี

๓) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียมได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

๔) ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากลดลงอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายใน ๕ ปี จากปีฐาน ๒๕๖๑

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๓ ลดการผลิตและการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุย่อยสลายยาก : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดให้หน่วยงานราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น รวมถึงสถานศึกษาของรัฐ**เลิกใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร**ที่ผลิตจากวัสดุที่ย่อยสลายยากและ**ขวดน้ำพลาสติกที่มีพลาสติกหุ้มฝา (cap seal)** รวมทั้งกำหนดให้ร้านค้าในสถานที่ราชการคิดราคา**ถุงพลาสติกใส่สินค้า**และ**แก้วน้ำพลาสติกสำหรับเครื่องดื่ม**																				<u>หลัก</u> สป.นร.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ปริมาณการบริโภคถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากลดลง	กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับหน่วยงานราชการได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี
-ทำข้อตกลงกับห้างสรรพสินค้าและร้านสะดวกซื้อในการ**ลดการแจกถุงพลาสติกใส่สินค้า**และ**ลดการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร**ที่ทำจากวัสดุ																					<u>หลัก</u> พณ.				ข้อตกลงกับภาคเอกชนได้รับการจัดทำและนำไปปฏิบัติตามภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๓ ลดการผลิตและการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุย่อยสลายยาก : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ย่อยสลายยาก รวมทั้ง**ขวดน้ำพลาสติกที่มีพลาสติกหุ้มฝา (cap seal)** และพิจารณาทางเลือกอื่นๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม																									กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียมได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี
- ส่งเสริมโรงงานที่มีมาตรการลด/เลิก**ใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร**ที่ผลิตจากวัสดุที่ย่อยสลายยาก **ขวดน้ำพลาสติกที่มีพลาสติกหุ้มฝา (cap seal)** รวมทั้ง**ถุงพลาสติกใส่สินค้า**และ**แก้วน้ำพลาสติกสำหรับเครื่องดื่ม**																					หลัก อก.				ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากลดลง
-ศึกษาความเหมาะสมในการจัดเก็บของภาษี/ค่าธรรมเนียมกับสินค้าถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหาร																					หลัก กค. สนับสนุน ทส.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๓ ลดการผลิตและการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัสดุย่อยสลายยาก : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากโดยพิจารณาถึงประเภท ขนาด วัสดุที่ใช้ และอัตราภาษี/ค่าธรรมเนียมและปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือออกกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าว -หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานการใช้สินค้าดังกล่าว (baseline data) เพื่อการติดตามและประเมินผล																				หลัก อก. พณ. สนับสนุน ทส.				อย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ภายใน ๕ ปีจากปีฐาน (๒๕๖๑)

ประเด็นย่อยที่ ๑.๔ ขยายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการขยะอันตรายชุมชนตั้งแต่ต้นทาง

ในปี ๒๕๕๙ ขยะอันตรายชุมชนเกิดขึ้นประมาณ ๖๐๖,๓๑๙ ตัน เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ประมาณ ๓๙๓,๐๗๐ ตัน หรือร้อยละ ๖๕ และขยะอันตรายจากชุมชนประเภทอื่นๆ เช่น แบตเตอรี ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ เป็นต้น ประมาณ ๒๑๓,๒๔๙ ตัน หรือร้อยละ ๓๕ ปัจจุบัน การจัดการขยะอันตรายชุมชนพบปัญหาและอุปสรรค เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีระบบคัดแยก เก็บรวบรวม และขนส่ง จึงส่งผลให้ถูกทิ้งปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์บางประเภทถูกนำไปรีไซเคิลด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักการขยายความรับผิดชอบให้แก่ผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการบริโภคสินค้านั้นสอดรับกับข้อเสนอตามวาระปฏิรูปที่ผ่านมา รวมทั้งแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมตามที่ได้ระบุไว้ในส่วนที่ ๑ และ ร่างพระราชบัญญัติ การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการปฏิรูปครั้งนี้ จะเร่งรัดให้มีการพัฒนากฎหมายรองรับภายใต้ร่าง พ.ร.บ. ในเรื่องนี้อย่างเร็วที่สุดตามหลักการที่วางไว้

วิธีการปฏิรูป

กำหนดให้ภาคเอกชนผู้จัดจำหน่ายสินค้าที่ก่อให้เกิดขยะอันตรายจากครัวเรือน (รวมถึงน้ำมันเครื่องที่ใช้แล้ว) พัฒนาระบบจัดการสินค้าดังกล่าวตั้งแต่ต้นทางโดย

๑) จัดทำระบบลงทะเบียนผลิตภัณฑ์
๒) กำหนดช่องทางการรับคืนรวมทั้งสื่อสารและประชาสัมพันธ์ช่องทางดังกล่าว
๓) ใช้กลยุทธในการเรียกคืนขยะอันตรายเหล่านั้นเข้าสู่ช่องทางการกำจัดที่ถูกต้อง
๔) ร่วมมือกับหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขนย้าย จัดเก็บ ทำลาย หรือนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ขยะอันตรายเข้าสู่ช่องทางการรับคืนและได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๓ ปี

ตัวชี้วัด

ระบบการจัดการขยะอันตรายชุมชนได้รับการพัฒนาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

๒ ล้านบาท จากเงินงบประมาณสำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการจัดการ สำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงินงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรในการบริหารจัดการขยะชุมชนอันตราย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๔ ขยายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการขยะอันตรายชุมชนตั้งแต่ต้นทาง : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-กำหนดให้ภาคเอกชนผู้จัดจำหน่ายสินค้าที่ก่อให้เกิดขยะอันตรายจากครัวเรือน (รวมถึงน้ำมันเครื่องที่ใช้แล้ว) พัฒนาระบบจัดการสินค้าดังกล่าวตั้งแต่ต้นทางโดย ■ จัดทำระบบลงทะเบียนผลิตภัณฑ์ ■ กำหนดช่องทางการรับคืนรวมทั้งสื่อสารและประชาสัมพันธ์ช่องทางดังกล่าว ■ ใช้กลยุทธในการเรียกคืนขยะอันตรายเหล่านั้นเข้าสู่ช่องทางการกำจัดที่ถูกต้อง โดยยึดหลักการ “สร้างมูลค่า/ราคา”ให้กับขยะดังกล่าว ■ ร่วมมือกับหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขนย้าย จัดเก็บ ทำลาย หรือนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่																				<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> อก.	๒ ล้านบาทจากเงินเงินงบประมาณสำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการจัดการ สำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงินงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรในการบริหารจัดการขยะชุมชนอันตราย		ขยะอันตรายชุมชนเข้าสู่ช่องทางการรับคืนและได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มมากขึ้น	ระบบการจัดการขยะอันตรายชุมชนได้รับการพัฒนาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๔ ขยายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการขยะอันตรายชุมชนตั้งแต่ต้นทาง : มลพิษจากขยะชุมชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติ การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้ถูกต้อง ซึ่งเป็นการจัดการของเสียอันตรายชุมชนประเภทหนึ่งและแยกออกจากการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไป	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									หลัก ทส.				
-เร่งออกอนุบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติ การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับแนวทางข้างต้นเพื่อให้พระราชบัญญัติได้นำไปบังคับใช้ได้ทันที	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									หลัก ทส.				
-ติดตามการดำเนินการตามระบบที่ได้รับการพัฒนา												■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก ทส. สนับสนุน มท. อปท.				

ประเด็นย่อยที่ ๑.๕ บังคับใช้มาตรฐานจัดการน้ำเสียอย่างเคร่งครัดตั้งแต่การขออนุมัติการก่อสร้าง

แหล่งกำเนิดน้ำเสียหลักมาจากน้ำเสียจากอุตสาหกรรม ๑๗.๘ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน น้ำเสียจากชุมชน ๙.๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน และน้ำเสียจากเกษตรกรรม ๓.๙ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวันซึ่งสาเหตุหลักของปัญหาน้ำเสียเกิดจากการระบายน้ำที่ไม่ได้รับการบำบัดก่อนลงสู่แม่น้ำเพราะสถานประกอบการทั้งในชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรมหลายแห่งไม่บำบัดน้ำเสียของตนเองหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ฟาร์มสุกรซึ่งมีประมาณ ๑๕๑,๗๙๙ ฟาร์มทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง และจำนวนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีอยู่อย่างจำกัดในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรฐานระบบบำบัดน้ำเสียที่เข้มงวด

ระบบบำบัดน้ำเสียทั่วประเทศมีศักยภาพรองรับน้ำเสียที่เกิดขึ้นเพียง ๒.๗ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ของน้ำเสียที่เกิดขึ้น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีเงินงบประมาณในการลงทุนระบบและค่าบำรุงรักษา

ดังนั้น **ประเด็นย่อยที่ ๑.๕** จะเน้นการบังคับใช้มาตรฐานจัดการน้ำเสียอย่างเคร่งครัด ในขณะที่ **ประเด็นย่อยที่ ๑.๖** จะเน้นการพัฒนากลไกด้านงบประมาณสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการน้ำเสีย และสำหรับชุมชนที่มีทั้งหมด ๒๔ ล้านครัวเรือนในการร่วมจัดการน้ำเสีย

วิธีการปฏิรูป

๑) หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตนำหลักเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม (รวมทั้งมาตรฐานน้ำเสีย) ไปเป็นเงื่อนไขประกอบการอนุมัติ/อนุญาต และดำเนินการติดตามตรวจสอบ

๒) ศึกษาความเป็นไปได้ รวมถึงแนวทางที่เหมาะสม ในการนำระบบ Third Party Inspection มาใช้เพื่อสนับสนุนการติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานภาครัฐ และพัฒนาระบบดังกล่าว

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

น้ำเสียได้รับการบำบัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) หลักเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม (รวมทั้งมาตรฐานน้ำเสีย) ได้รับการกำหนดให้เป็นเงื่อนไขประกอบการอนุมัติ/อนุญาต รวมทั้งการดำเนินการติดตามตรวจสอบภายใน ๓ ปี

๒) ระบบ Third Party Inspection เพื่อสนับสนุนการติดตามและตรวจสอบได้รับการศึกษาภายใน ๒ ปี และหากพบว่าเหมาะสม ได้รับการพัฒนาเพื่อนำมาใช้ภายใน ๓ ปีหลังจากนั้น

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๕ บังคับใช้มาตรฐานจัดการน้ำเสียอย่างเคร่งครัดตั้งแต่การขออนุมัติการก่อสร้าง : มลพิษจากน้ำเสีย

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-หน่วยงานรับผิดชอบในการอนุมัติการก่อสร้างอาคาร บ้านเรือน สถานประกอบการ หรือโรงงาน หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตนำหลักเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม (รวมทั้งมาตรฐานน้ำเสีย) ไปเป็นเงื่อนไขประกอบการอนุมัติ/อนุญาต และดำเนินการติดตามตรวจสอบ โดยเฉพาะในการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ต้องกำหนดให้มีการจัดทำแบบรายงานดำเนินการออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตโรงงาน	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> มท. อก. กษ. <u>สนับสนุน</u> ทส.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		น้ำเสียได้รับการบำบัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น	หลักเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม (รวมทั้งมาตรฐานน้ำเสีย) ได้รับการกำหนดให้เป็นเงื่อนไขประกอบการอนุมัติ/อนุญาต รวมทั้งการติดตามตรวจสอบภายใน ๓ ปี
-ศึกษาความเป็นไปได้ รวมถึงแนวทางที่เหมาะสม ในการนำระบบ Third Party Inspection มาใช้เพื่อสนับสนุนการติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานภาครัฐ และพัฒนาระบบดังกล่าว	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	<u>หลัก</u> มท. อก. กษ. อปท.				ระบบ Third Party Inspection เพื่อสนับสนุนการติดตามและตรวจสอบได้รับการศึกษาภายใน ๒ ปี และหากพบว่าเหมาะสม ได้รับการพัฒนาเพื่อนำมาใช้ภายใน ๓ ปีหลังจากนั้น

ประเด็นย่อยที่ ๑.๖ พัฒนากลไกด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการน้ำเสีย

ตามที่ระบุไว้ในประเด็นย่อยที่ ๑.๕ โดยประเด็นย่อยที่ ๑.๖ จะเน้นการพัฒนากลไกด้านเงินงบประมาณเพื่อส่งเสริมหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำเสีย

วิธีการปฏิรูป

๑) ศึกษาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพิจารณาเก็บค่าอนุรักษ์คุณภาพน้ำจากองค์กรผู้ใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการประปาหรือจากภาคส่วนต่างๆ โดยอาจพิจารณารวมไว้ในค่าน้ำประปาตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) และ/หรือผู้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pays Principle: BPP) สำหรับเป็นงบประมาณสบทบเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นไปที่ระบบจัดการและระบบบำบัดน้ำเสียรวมก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

๒) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำเสียที่แหล่งกำเนิดและลดการระบายน้ำเสียสู่สิ่งแวดล้อมตามคู่มือการจัดการน้ำเสียภาคประชาชนโดยให้เงินสนับสนุนชุมชน (community grant) ในการดำเนินโครงการที่ได้รับการอนุมัติผ่านระบบกองทุนสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓-๕ ปี

ตัวชี้วัด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการออกประกาศและบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

๒ ล้านบาท จากเงินงบประมาณสำหรับการศึกษาแนวทางและวิธีการ สำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงินงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๖ พัฒนากลไกด้านเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการน้ำเสียที่แหล่งกำเนิด

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ศึกษาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพิจารณาเก็บค่าอนุรักษ์คุณภาพน้ำจากองค์กรผู้ใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการประปาหรือจากภาคส่วนต่างๆ โดยอาจพิจารณารวมไว้ในค่าน้ำประปาตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) และ/หรือผู้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pays Principle: BPP) สำหรับเป็นเงินงบประมาณสมทบเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นไปที่ระบบจัดการและระบบบำบัดน้ำเสียรวมก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำสาธารณะ	[redacted]																				หลัก ทส. มท.	๒ ล้านบาทจากเงินเงินงบประมาณสำหรับการศึกษาแนวทางและวิธีการสำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงินงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงาน		น้ำเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิ ภาพและประสิทธิผลมากขึ้น	กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๖ พัฒนากลไกด้านเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการน้ำเสียที่แหล่งกำเนิด

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ปรับปรุงแก้ไข/ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว					■	■	■	■	■	■	■	■									หลัก ทส. มท.				
-ดำเนินการตามกฎหมายที่ได้รับการออกประกาศใช้													■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก ทส. มท.				
-ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำเสียที่แหล่งกำเนิดและลดการระบายน้ำเสียสู่สิ่งแวดล้อมตามคู่มือการจัดการน้ำเสียภาคประชาชน โดยให้เงินสนับสนุนชุมชน (community grant) ในการดำเนินโครงการที่ได้รับการอนุมัติผ่านระบบกองทุนสิ่งแวดล้อม	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	หลัก อปท. มท. ทส.				

ประเด็นย่อยที่ ๑.๗ กระตุ้นการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อจูงใจให้โรงงานจัดการมลพิษที่ต้นทาง

ประเทศไทยมีการนำเข้าสารอันตรายมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมรวมประมาณ ๓,๖๓๙,๐๐๑ ตัน โดยสารอันตรายที่นำเข้าสูงสุดได้แก่ เมทานอล กรดซัลฟูริก และโซเดียมไฮดรอกไซด์ ซึ่งของเสียจากการใช้สารเหล่านี้ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆ ด้านหากไม่ได้รับการจัดการที่ถูกต้อง ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อควบคุมมลพิษที่ผ่านมาเน้นการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบที่ภาคการผลิตเป็นหลัก แต่การสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าที่ก่อมลพิษต่ำยังควรมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม

นโยบายส่งเสริมให้มีการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ แผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเสนอภายใต้วาระปฏิรูปด้านสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ตามที่ระบุไว้ในส่วนที่ ๑ นอกจากนั้น รัฐบาลได้ประกาศนโยบายปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม โดยส่งเสริมและพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ซึ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่เมืองตามศักยภาพด้านทรัพยากรและโครงสร้างด้านกายภาพ เพิ่มผลผลิต สามารถแข่งขันได้ในเชิงธุรกิจการค้า ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความปลอดภัย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น **ประเด็นย่อยที่ ๑.๗** จะผลักดันนโยบายนี้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเน้นการสร้างแรงจูงใจสำหรับการบริโภคสินค้าที่มีฉลากสิ่งแวดล้อมที่ปลายทาง ซึ่งจะกระตุ้นให้สถานประกอบการและโรงงานผู้ผลิตสินค้าปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตเพื่อลดมลพิษที่ต้นทาง ส่วน**ประเด็นย่อยที่ ๑.๘** จะเน้นการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมเพื่อผลักดันให้เกิดการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดมลพิษที่ต้นทางอย่างจริงจัง

วิธีการปฏิรูป

- ศึกษาความเหมาะสมและออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่ออนุญาตให้บริษัทและร้านค้าสามารถหักค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการลดหย่อนภาษีนิติบุคคลได้ ในกรณีที่เลือกซื้อสินค้าที่ได้รับเครื่องหมายรับรองฉลากเขียว ตระกร้าเขียว และอื่นๆ ที่รับรองการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากกลุ่มสินค้าที่ก่อมลพิษสูงก่อน รวมทั้งผนวกรายการสินค้าดังกล่าวให้อยู่ในบัญชีจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ

- ให้สิทธิประโยชน์และสนับสนุนโรงงานที่สนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและโรงงานที่ใส่ใจชุมชนโดยรอบ โดยเฉพาะโรงงานที่เข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียว และโรงงานในพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

- กระตุ้นให้ประชาชนให้มีจิตสำนึกในการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปริมาณการผลิตและบริโภคสินค้าทีมี่เครื่องหมายรับรองการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี

๒) การออกประกาศสิทธิประโยชน์และมาตรการสนับสนุนโรงงานที่สนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนภายใน ๓ ปี

๓) การออกประกาศพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ๑๕ จังหวัด ภายใน ๓ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๗ กระตุ้นการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อจูงใจให้โรงงานจัดการมลพิษที่ต้นทาง : มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ศึกษาความเหมาะสมและออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่ออนุญาตให้บริษัทและร้านค้าสามารถหักค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการลดหย่อนภาษีนิติบุคคลได้ ในกรณีที่เลือกซื้อสินค้าที่ได้รับเครื่องหมายรับรองฉลากเขียวตระกร้าเขียว และอื่นๆ ที่รับรองการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากกลุ่มสินค้าที่ก่อมลพิษสูงก่อน รวมทั้งผนวกรายการสินค้าดังกล่าวให้อยู่ในบัญชีจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ																				หลัก กค. สนับสนุน ทส. อก.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ปริมาณการผลิตและบริโภคสินค้าที่มีเครื่องหมายรับรองการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี การออกประกาศสิทธิประโยชน์และมาตรการสนับสนุนโรงงานที่สนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนภายใน ๓ ปี มีการออกประกาศพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ๑๕ จังหวัด ภายใน ๓ ปี
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการเกี่ยวกับรายละเอียดสินค้าและการตรวจสอบ																					หลัก อก. ทส.				
- ให้สิทธิประโยชน์และสนับสนุนโรงงานที่สนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและโรงงานที่ใส่ใจชุมชนโดยรอบ โดยเฉพาะโรงงานที่																					หลัก อก. พณ. สนับสนุน มท. ทส.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๗ กระตุ้นการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อจูงใจให้โรงงานจัดการมลพิษที่ต้นทาง : มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียว และโรงงานในพื้นที่เมือง - กระตุ้นให้ประชาชนให้อุตสาหกรรมเชิงนิเวศมีจิตสำนึกในการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม -หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (baseline data) สำหรับสินค้าดังกล่าวเพื่อการติดตามและประเมินผล																					<u>หลัก</u> พณ. ทส. <u>หลัก</u> กค. <u>หน่วยงานสนับสนุน</u> พณ.อก. ทส.				

ประเด็นย่อยที่ ๑.๘ ปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยเพิ่มข้อกำหนดด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หลักการและเหตุผล

ตามที่ระบุในประเด็นย่อยที่ ๑.๗

วิธีการปฏิรูป

- ศึกษาความเหมาะสมและปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้ครอบคลุมถึงข้อกำหนดด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอิงจากมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้ว เช่น ฉลากเขียว/ตระกร้าเขียว และเริ่มจากการพิจารณาปรับเปลี่ยนมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ก่อมลพิษสูงก่อน

- ศึกษาแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์เชื่อมโยงการติดสัญลักษณ์ของมาตรฐานต่างๆ ของโรงงานอุตสาหกรรมลงในผลิตภัณฑ์ เพื่อแสดงถึงความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม

- สนับสนุนการติดเครื่องหมายรับรองการผลิตอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกับสินค้าต่างๆ และเผยแพร่ความเข้าใจกับประชาชน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

จำนวนโรงงานที่ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

จำนวนของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ได้รับการปรับปรุงให้ครอบคลุมข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมภายใน ๕ ปี

จำนวนสินค้าที่ได้รับการติดเครื่องหมายรับรองการผลิตอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๐ ใน ๕ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๘ ปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยเพิ่มข้อกำหนดด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ศึกษาความเหมาะสมและปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้ครอบคลุมถึงข้อกำหนดด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอิงจากมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้ว เช่น ฉลากเขียว/ตระกร้าเขียว และเริ่มจากการพิจารณาปรับเปลี่ยนมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ก่อมลพิษสูงก่อน																				หลัก อก.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		จำนวนโรงงานที่ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น	จำนวนของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการปรับปรุงให้ครอบคลุมข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมภายใน ๕ ปี (อยู่ระหว่างการตกลงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการ																					หลัก ทส.				จำนวนสินค้าที่ได้รับการติดเครื่องหมายรับรองการผลิตอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๐ ใน ๕ ปี
-ศึกษาแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์เชื่อมโยงการติดสัญลักษณ์ของมาตรฐานต่างๆ ของโรงงานอุตสาหกรรมลงในผลิตภัณฑ์ เพื่อแสดงถึงความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม																					หลัก อก. หน่วยงานสนับสนุน ทส.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

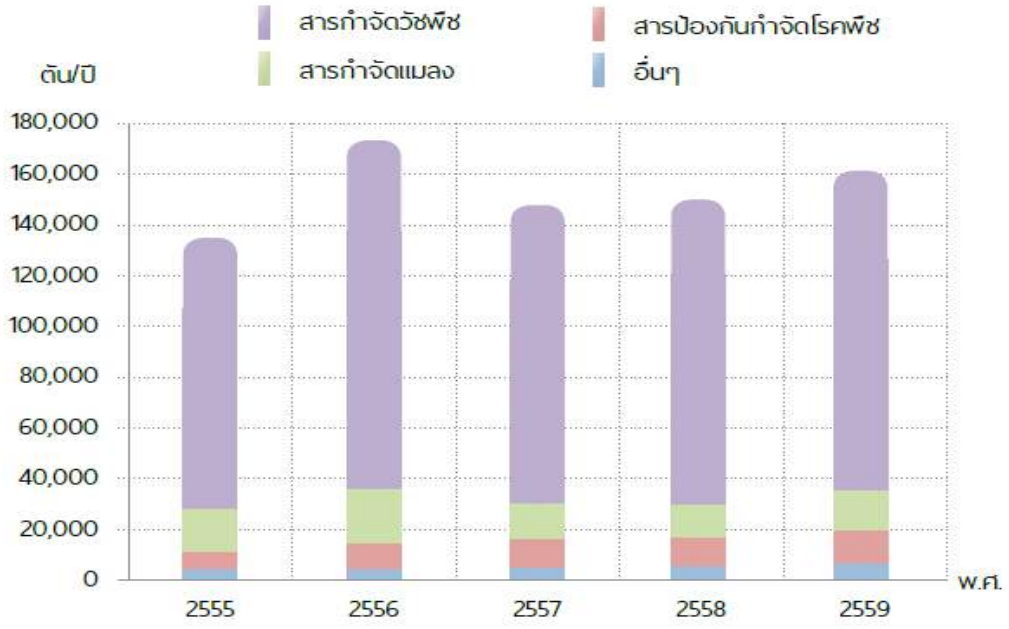
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๘ ปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยเพิ่มข้อกำหนดด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พร้อมทั้งสนับสนุนการติดเครื่องหมายรับรองการผลิตอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกับสินค้าต่างๆ																									
- เผยแพร่ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับสินค้าที่ได้รับการติดเครื่องหมายรับรองการผลิตอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	[redacted]																				หลัก อก. หน่วยงานสนับสนุน ทส. พณ.				

ประเด็นย่อยที่ ๑.๙ ลด/เลิกการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การใช้สารเคมีทางการเกษตรของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเมื่อวิเคราะห์จากการนำเข้าสารอันตรายทางการเกษตรตั้งแต่ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ โดยสารเคมีที่นำเข้าสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ สารกำจัดวัชพืชร้อยละ ๗๘ สารกำจัดแมลงร้อย ๑๐ และสารป้องกันกำจัดโรคพืชร้อยละ ๘

ทั้งนี้ สารกำจัดวัชพืชนำเข้าที่สำคัญ คือ พาราคอต ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้ประกาศห้ามใช้แล้ว รวมทั้งประเทศอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม ลาว กัมพูชา ส่วนมาเลเซียและอินโดนีเซียได้จำกัดการใช้

เหตุผลสำคัญที่จะนำไปสู่การห้ามใช้หรือจำกัดการใช้สารเคมี คือ หลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์ที่บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งสารทดแทนต่างๆ และทางเลือกในการใช้สารชีวภาพ ซึ่งประเด็นปฏิรูปย่อยที่ ๑.๙ จะมุ่งเน้นการดำเนินการในเรื่องนี้

วิธีการปฏิรูป

๑) ยกเลิกการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ยกเลิกหรือมีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพประชาชน

๒) จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลสารทดแทนหรือสารชีวภาพทางเลือกสำหรับสารเคมีที่ได้รับการยกเลิก/ควบคุม

๓) พัฒนาทางเลือกด้านสารชีวภาพและเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืนอย่างเป็นระบบและจริงจังสำหรับเกษตรกร

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปริมาณการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชนลดลง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑ - ๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละ ๑๐๐ ของสารเคมีเพื่อการเกษตรที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพประชาชนได้รับการยกเลิกหรือควบคุมภายใน ๓ ปี

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการยกเลิก/ควบคุมได้รับการออกประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

๓) ข้อมูลสารทดแทนและสารชีวภาพทางเลือกได้รับการเผยแพร่สู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องช่วงระยะเวลา ๕ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๙ ลด/เลิกการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม : มลพิษจากสารเคมีภาคการเกษตร

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ยกเลิกการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่ (๑) อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ยกเลิก (๒) มีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพประชาชน	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> กษ. <u>สนับสนุน</u> อก. สธ. ทส.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ปริมาณการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชนลดลง	ร้อยละ ๑๐๐ ของสารเคมีเพื่อการเกษตรที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพประชาชนได้รับการยกเลิกหรือควบคุมภายใน ๓ ปี
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลสารทดแทนหรือสารชีวภาพทางเลือกสำหรับสารเคมีที่ได้รับการยกเลิก/ควบคุม	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	<u>หลัก</u> กษ.				กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการยกเลิก/ควบคุมได้ได้รับออกการประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาทางเลือกด้านสารชีวภาพและเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืนอย่างเป็นระบบและจริงจังสำหรับเกษตรกร	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> กษ. <u>สนับสนุน</u> อปท.				ข้อมูลสารทดแทนและสารชีวภาพทางเลือกได้รับการเผยแพร่สู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องช่วงระยะเวลา ๕ ปี

ประเด็นย่อยที่ ๑.๑๐ ขยายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง

สารเคมีนำเข้าเพื่อการเกษตรตั้งแต่ต้นทางที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์ถึงอันตรายต่อสุขภาพต้องได้รับการยกเลิกหรือควบคุม รวมทั้ง สารเคมีอื่นๆ ที่นำเข้ามาก็ต้องได้รับการกำกับดูแลการใช้ที่เหมาะสมตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดด้านบุคคลากร และเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐต่อการจัดการการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรจึงได้หยิบยกขึ้นเป็นข้อเสนอการปฏิรูปตามประเด็นย่อยที่ ๑.๑๐

วิธีการปฏิรูป

ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดให้เอกชนเข้ามารับผิดชอบในการใช้สารเคมีทางการเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางโดย

๑) จัดทำระบบลงทะเบียนผลิตภัณฑ์สารเคมีนำเข้าเพื่อการเกษตรตั้งแต่ต้นทาง

๒) จัดทำระบบข้อมูลการจำหน่ายสารเคมีในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และเปิดเผยให้สาธารณชนรับทราบ

๓) พัฒนาแนวทางในการให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สารเคมีที่เหมาะสมนอกเหนือการให้ข้อมูลตามฉลากผลิตภัณฑ์สารเคมี

๔) ใช้กลยุทธ์ในการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์เข้าสู่ช่องทางการกำจัดที่ถูกต้อง

๕) ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขนย้าย จัดเก็บ ทำลาย

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) สารเคมีทางการเกษตรได้รับการใช้อย่างเหมาะสม

๒) ซากบรรจุภัณฑ์เคมีทางการเกษตรเข้าสู่ช่องทางการรับคืนและได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓-๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีการออกประกาศและบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

๒) ซากบรรจุภัณฑ์เคมีทางการเกษตรได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของปริมาณซากบรรจุภัณฑ์เคมีทางการเกษตรทั่วประเทศภายใน ๕ ปี

๓) ร้อยละของจำนวนสินค้าเกษตรที่มีปริมาณสารพิษตกค้างเกินค่ามาตรฐานของปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (Maximum Residue Limit: MRL) ลดลงภายใน ๕ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

๒ ล้านบาท จากเงินงบประมาณสำหรับการศึกษาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาระบบ สำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงินงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑๐ ขยายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการการใช้สารเคมีทางการเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดให้เอกชนเข้ามารับผิดชอบ ในการใช้สารเคมีทางการเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางโดย ■ จัดทำระบบลงทะเบียนผลิตภัณฑ์สารเคมีนำเข้าเพื่อการเกษตรตั้งแต่ต้นทาง ■ จัดทำระบบข้อมูลการจำหน่ายสารเคมีในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และเปิดเผยให้สาธารณชนรับทราบ ■ พัฒนาแนวทางในการให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สารเคมีที่เหมาะสมนอกเหนือการให้ข้อมูลตามฉลากผลิตภัณฑ์สารเคมี	[redacted]																				<u>หลัก</u> กษ <u>สนับสนุน</u> ทส. มท. อปท.	๒ ล้านบาทจากเงินงบประมาณสำหรับการศึกษาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาระบบสำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงินงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงาน		สารเคมีทางการเกษตรได้รับการใช้อย่างเหมาะสม ซากบรรจุภัณฑ์เคมีทางการเกษตรเข้าสู่ช่องทางการรับคืนและได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการมากขึ้น	กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี ซากบรรจุภัณฑ์เคมีทางการเกษตรได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของปริมาณซากบรรจุภัณฑ์เคมีทางการเกษตรทั่วประเทศภายใน ๕ ปี ร้อยละของจำนวนสินค้า

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ
ประเด็นย่อยที่ ๑.๑๐ ขยายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนในการจัดการการใช้สารเคมีทางการเกษตรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
■ ใช้กลยุทธ์ในการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์เข้าสู่ช่องทางการกำจัดที่ถูกต้อง โดยยึดหลักการ “สร้างมูลค่า/ราคา”ให้กับซากบรรจุภัณฑ์สารเคมีที่ไม่ใช้แล้วหรือสารเคมีคงค้างเสื่อมสภาพ ■ ร่วมมือกับหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขนย้าย จัดเก็บ ทำลาย - ดำเนินการตามกฎหมายที่ได้รับการประกาศใช้																				หลัก อปท. มท. สนับสนุน กษ. ทส.				เกษตรที่มีปริมาณสารพิษตกค้างเกินค่ามาตรฐานของปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (Maximum Residue Limit: MRL) ลดลงภายใน ๕ ปี

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ – ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำมาตฐาน ให้คำแนะนำ ติดตาม และตรวจสอบการจัดการขยะทุกประเภทตามหลักวิชาการให้ชัดเจน

ในปี ๒๕๕๙ ขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ๗,๗๗๗ แห่ง ประมาณ ๒๗.๐๖ ล้านตัน หรือ ๗๔,๑๓๐ ตันต่อวัน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคน ๑.๑๔ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยและนำไปกำจัด ๔,๗๑๑ แห่ง โดยขยะมูลฝอยประมาณ ๖.๐๑ ล้านตัน หรือ ๑๖,๔๕๑ ตันต่อวัน (ร้อยละ ๒๒ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ) ถูกนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกต้อง เช่น การเผากลางแจ้ง การเทกองทิ้ง ในบ่อดินเก่า หรือพื้นที่รกร้าง ส่วนใหญ่จะพบในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก

การติดตามและตรวจสอบการดำเนินการจัดการขยะในภาพรวม รวมถึงการกำหนดมาตรฐานการจัดการขยะให้เป็นไปตามหลักวิชาการเป็นสิ่งสำคัญมาก แต่ในปัจจุบัน ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการกำหนดมาตฐาน ติดตาม และตรวจสอบการจัดการขยะตามหลักวิชาการที่ชัดเจน

วิธีการปฏิรูป

ระยะสั้น

๑. ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของหน่วยงานที่จะทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลางในการจัดการขยะทุกประเภท รวมทั้งกำกับดูแล ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
๒. หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องยึดตามมาตรฐานกลางที่ได้รับการกำหนดสำหรับการบริหารจัดการขยะ

ระยะยาว

ศึกษาแนวทางในการบรูณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ (เช่น การจัดทำพระราชบัญญัติ การบริหารจัดการขยะแห่งชาติ) รวมทั้งผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ขยะได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพมากขึ้นตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑. กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องได้รับการประกาศและบังคับใช้ภายใน ๑ ปี
๒. แนวทางในการบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะภายใน ๒ ปี และผลักดันให้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมภายใน ๓ ปีหลังจากนั้น

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำมาตฐาน ให้คำแนะนำ ติดตาม และตรวจสอบการจัดการขยะทุกประเภทตามหลักวิชาการให้ชัดเจน
: มลพิษจากขยะ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระยะสั้น ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาทอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานที่จะทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลางในการจัดการขยะทุกประเภท รวมทั้งติดตามและตรวจสอบการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องยึดตามมาตรฐานกลางที่ได้รับการกำหนดสำหรับการบริหารจัดการขยะ **ระยะยาว** ศึกษาแนวทางในการบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ เช่น พระราชบัญญัติการบริหาร	■	■	■	■																	<u>หลัก</u> มท. สธ. ทส. <u>หลัก</u> มท. อปท. สธ. ทส.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพมากขึ้นตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง	กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องได้รับการประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๑ ปี แนวทางในการบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะได้รับการศึกษาภายใน ๒ ปี และผลักดันให้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมภายใน ๓ ปี หลังจากนั้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำมาตฐาน ให้คำแนะนำ ติดตาม และตรวจสอบการจัดการขยะทุกประเภทตามหลักวิชาการให้ชัดเจน
: มลพิษจากขยะ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
จัดการขยะแห่งชาติ และ การผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรม																									

ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการน้ำเสียตามหลักวิชาการในภาพรวม

เช่นเดียวกับประเด็นย่อยที่ ๒.๑ การจัดการน้ำเสียในปัจจุบันการดำเนินการแบบแยกส่วน โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในขณะที่กระทรวงอุตสาหกรรมจัดทำมาตรฐานและกำกับดูแลการจัดการน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมภายใต้ พระราชบัญญัติ โรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการน้ำเสียในพื้นที่ภายใต้การรับผิดชอบของ อ.ป.ท. นั้นๆ ขณะที่องค์กรจัดการน้ำเสียจัดระบบบำบัดน้ำเสียรวมในพื้นที่ที่กำหนดไว้ภายใต้ พ.ร.ก. จัดตั้งองค์กรจัดการน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๓๘

หน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการจัดการน้ำเสียในภาพรวมให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรการ และมาตรฐานที่กำหนดไว้เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หากแต่ขาดเจ้าภาพหลักประสานด้านการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการน้ำเสีย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนในการประสานงานด้านการกำกับดูแลการบริหารจัดการในภาพรวม

วิธีการปฏิรูป

๑) ศึกษาความเหมาะสมของหน่วยงานที่จะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการน้ำเสียในภาพรวม

๒) ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการน้ำเสียในภาพรวมเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการทำงานและความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบในการจัดการน้ำเสีย

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

การบูรณาการในการบริหารจัดการน้ำเสียในภาพรวมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

ตัวชี้วัด

๑) การศึกษาความเหมาะสมของหน่วยงานได้รับการดำเนินการภายใน ๑ ปี

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการประกาศและบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการน้ำเสียตามหลักวิชาการ: มลพิษจากน้ำเสีย

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ศึกษาความเหมาะสมของหน่วยงานที่จะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการจัดการน้ำเสียในภาพรวมให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรการ และมาตรฐานที่กำหนดไว้ -ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการจัดการน้ำเสียในภาพรวม เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการทำงานและความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบในการจัดการน้ำเสีย	■	■	■	■																	<u>หลัก</u> ทส. มท. อก. <u>หลัก</u> ทส. มท. อก.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		การบูรณาการในการบริหารจัดการน้ำเสียในภาพรวมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	การศึกษาความเหมาะสมของหน่วยงานได้รับการดำเนินการภายใน ๑ ปี กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการประกาศและมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

ประเด็นย่อยที่ ๒.๓ จัดทำทำเนียบการปล่อยและการเคลื่อนย้ายมลพิษและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส

จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nation Conference on Environment and Development: UNCED) หรือ การประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก (EARTH Summit) ที่กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ ๕-๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้นำหรือผู้แทนชาติสมาชิกทุกคนจาก ๑๗๙ ประเทศได้ยอมรับและร่วมกันลงนามในปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยหลักการ ๒๗ ประการที่เกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของประชาชาติในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยหลักการที่ ๑๐ ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด ได้แก่ การให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีส่วนร่วมในทุกระดับ โดยในระดับชาตินั้น ประชาชนแต่ละคนจะต้องมีช่องทางที่เหมาะสมในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานรัฐ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีการใช้สารเคมีอันตรายภายในชุมชน และจะต้องมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ รัฐทั้งหลายจะต้องอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของสาธารณชนด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง จะต้องจัดให้มีการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการปกครองที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการแก้ไขและเยียวยาความเสียหายด้วย”

โดยสรุปแล้ว การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดต้องตั้งอยู่บนหลักการและแนวทาง ๓ ข้อ คือ

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ

๒) การเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐอย่างเหมาะสม รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและสารอันตรายในพื้นที่ชุมชน

๓) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ภายหลังการประชุมที่กรุงริโอเดอจาเนโร หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ ผู้แทนแต่ละประเทศ องค์กรเอกชน ภาคเอกชน และสถาบันวิชาการต่างๆ ได้ร่วมกันทำงานเพื่อผลักดันเรื่องการใช้สารเคมีให้ปลอดภัยมากขึ้นและเริ่มหาแนวทางการจัดทำรายงานมาตรฐานเพื่อแสดงสถิติปริมาณการปล่อยสารเคมี (Emission Inventories : EIs) ให้เป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น ต่อมาได้เปลี่ยนจากคำว่า “Emission Inventories” มาใช้คำใหม่แทนว่า “Pollutant Release and Transfer Registers” (PRTR) เนื่องจากคำว่า PRTR ครอบคลุมลักษณะและแนวโน้มปัญหาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาไปสู่ระบบการรายงานข้อมูลจากแหล่งกำเนิดที่จะครอบคลุมตัวกลางสิ่งแวดล้อมได้กว้างมากกว่า โดยผลของการดำเนินการต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า ภาคเอกชนมีความพยายามในการลดมลพิษโดยสมัครใจลงมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเพิ่งเริ่มการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจังในไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยเริ่มนำร่องที่จังหวัดระยองก่อน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องผลักดันการจัดทำ PRTR ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศไทย

วิธีการ

๑) จัดทำระบบทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ให้ครอบคลุมทุกโรงงานประเภทสำคัญในพื้นที่ที่กำหนดและเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะอย่างโปร่งใส

๒) กำหนดให้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับระบบการรายงานการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ความไว้วางใจและความร่วมมือในการลดลงของมลพิษระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชนเพิ่มขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) ระบบทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ของจังหวัดที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่สำคัญได้รับการจัดทำขึ้นก่อนภายใน ๕ ปี

๒) กฎระเบียบเกี่ยวกับระบบการรายงานการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรมมีการจัดทำหลังจาก ๕ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

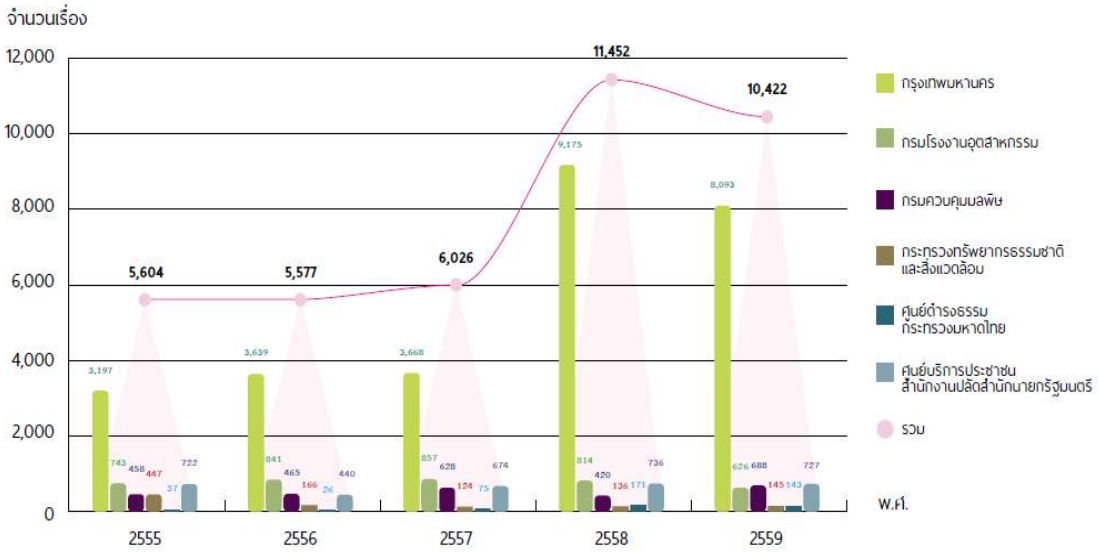
๑๐ ล้านบาทจากเงินงบประมาณสำหรับการจัดทำระบบและเผยแพร่ข้อมูล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๓ จัดทำทำเนียบการปล่อยและการเคลื่อนย้ายมลพิษและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระยะสั้น -หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ให้ครอบคลุมโรงงานประเภทสำคัญในพื้นที่ที่กำหนดและเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะอย่างโปร่งใส **ระยะยาว (หลังจาก ๕ ปี)** -กำหนดให้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับระบบการรายงานการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม																					<u>หลัก</u> อก. <u>สนับสนุน</u> ทส.กษ.	๑๐ ล้านบาท จากเงินงบประมาณสำหรับการจัดทำระบบและเผยแพร่ข้อมูล		ความไว้วางใจและความร่วมมือในการลดลงของมลพิษระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชนเพิ่มขึ้น	ระบบทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ของจังหวัดที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่สำคัญได้รับการจัดทำขึ้นก่อนภายใน ๕ ปี กฎระเบียบเกี่ยวกับระบบการรายงานการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรมมีการจัดทำหลังจาก ๕ ปี

ประเด็นย่อยที่ ๒.๔ ปรับปรุงระบบติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดสถานประกอบการ โรงงาน ฟาร์ม

ตามรายงานสถานการณ์มลพิษปี ๒๕๕๙ มีเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษมากกว่า ๑๐,๐๐๐ เรื่อง (แผนภาพข้างล่าง) โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาการร้องเรียน คือ การขาดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในการลดผลกระทบจากการประกอบกิจการและยังไม่ให้ความสำคัญในการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง ในขณะที่จำนวนบุคคลากรของภาครัฐในการกำกับดูแล ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมีจำกัด จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงระบบและกลไกการติดตามและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำเทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ๆ มาปรับใช้

วิธีการปฏิรูป

๑) เร่งรัดพัฒนาระบบ “Third Party Inspection” เพื่อกระจายงานตรวจสอบให้เอกชนที่ได้รับอนุญาตในการดำเนินการ

๒) ปรับปรุงตัวชี้วัดของเจ้าหน้าที่ในการติดตามและตรวจสอบการปล่อยมลพิษของสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้มีความรัดกุม

๓) ทบทวนเทคนิคการตรวจวัดมลพิษที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและศึกษาเทคนิคใหม่ๆ ที่สามารถตรวจวัดมลพิษได้มากขึ้นและครอบคลุมแม่นยำ

๔) ขยายประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องติดตั้งระบบปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรายงานแสดงผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้งและคุณภาพอากาศจากปล่องต่อสาธารณะ (Continuous Emission Monitoring Systems : CEMs)

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

การติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการปล่อยมลพิษของสถานประกอบการได้รับการปรับปรุงและนำมาใช้ภายใน ๑ ปี

๒) ระบบ Third Party Inspection ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ภายใน ๓ ปี

๓) เทคนิคการตรวจวัดมลพิษที่มีความแม่นยำและครอบคลุมมากขึ้นได้รับการนำมาปรับใช้ภายใน ๓ ปี

๔) ร้อยละ ๗๕ ของสถานประกอบการที่ถูกกำหนดให้ติดตั้งระบบรายงานแสดงผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้งและคุณภาพอากาศจากปล่องต่อสาธารณะ (Continuous Emission Monitoring Systems : CEMs) มาใช้อย่างกว้างขวางมากขึ้นดำเนินการติดตั้งภายใน ๕ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๔ ปรับปรุงระบบติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการ (โรงงาน ฟาร์ม) : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-เร่งพัฒนาระบบ “Third Party Inspection” เพื่อกระจายงานตรวจสอบให้เอกชนที่ได้รับอนุญาตในการดำเนินการ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> อก. กษ.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		การติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการปล่อยมลพิษของสถานประกอบการได้รับการปรับปรุงและนำมาใช้ภายใน ๑ ปี
-ปรับปรุงตัวชี้วัดของเจ้าหน้าที่ในการติดตามและตรวจสอบการปล่อยมลพิษของสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้มีความเข้มงวดและรัดกุม	■	■	■	■																	<u>หลัก</u> อก. กษ.				
-ทบทวนเทคนิคการตรวจวัดมลพิษที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและศึกษาเทคนิคใหม่ๆ ที่สามารถตรวจวัดมลพิษได้แม่นยำและครอบคลุมมากขึ้น	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> ทส. อก. กษ.				ระบบ Third Party Inspection ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ภายใน ๓ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๔ ปรับปรุงระบบติดตามและตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากสถานประกอบการ (โรงงาน ฟาร์ม) : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องติดตั้งระบบรายงานแสดงผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้งและคุณภาพอากาศจากปล่องต่อสาธารณะ																					หลัก อก.				เทคนิคการตรวจวัดมลพิษที่มีความแม่นยำและครอบคลุมมากขึ้นได้รับการนำมาปรับใช้ภายใน ๓ ปี ร้อยละ ๗๕ ของสถานประกอบการที่ถูกกำหนดให้ติดตั้งระบบรายงานแสดงผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทิ้งและคุณภาพอากาศจากปล่องต่อสาธารณะดำเนินการติดตั้งภายใน ๕ ปี

ประเด็นย่อยที่ ๒.๕ กำกับควบคุมการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายและปรับปรุงบทลงโทษให้มีความรุนแรงมากขึ้น

วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมาย โดยมีขั้นตอนในการพิจารณาดำเนินการที่ชัดเจน และปรับปรุงบทลงโทษให้มีความรุนแรงมากขึ้นเพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

วิธีการปฏิรูป

๑) ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายเพื่อลดความเสี่ยงในการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่

๒) ปรับปรุงบทลงโทษภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความรุนแรงมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

การบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปตามขั้นตอนทางกฎหมายและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๓ ปี

ตัวชี้วัด

๑) หลักเกณฑ์ในการบังคับใช้บทลงโทษภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการปรับปรุงและนำมาใช้ภายใน ๑ ปี

๒) มาตรการลงโทษภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขภายใน ๓ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ

ประเด็นย่อยที่ ๒.๕ กำกับควบคุมการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายและปรับปรุงบทลงโทษให้มีความรุนแรงมากขึ้น : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายเพื่อลดความเสี่ยงในการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่																					หลัก อก. กษ. ทส.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		การบังคับใช้บทลงโทษกับสถานประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปตามขั้นตอนทางกฎหมายและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น	หลักเกณฑ์ในการบังคับใช้บทลงโทษภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการปรับปรุงและนำมาใช้ภายใน ๑ ปี
-ปรับปรุงบทลงโทษภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความรุนแรงมากขึ้นสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน																					หลัก อก. กษ. ทส.				มาตรการลงโทษภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขภายใน ๓ ปี

ประเด็นย่อยที่ ๒.๖ พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน[1] ในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสียจากการผลิต

ตามประเด็นย่อย ๒.๓ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ โดยประเด็นย่อย ๒.๖ จะเน้นการพัฒนาระบบและกลไกที่จะเกื้อหนุนกับประเด็น ๒.๓

วิธีการปฏิรูป

พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) หลักของการมีส่วนร่วมตั้งแต่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเข้ามาร่วมคิดและเสนอแนะแนวทาง และการเข้ามาร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา

๒) ระดับของการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับส่วนกลาง จังหวัด และชุมชุนในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบและรวมถึงสัดส่วนของกลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคมต่างๆ ในการเข้าร่วม

๓) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมและขยายเครือข่ายของภาคส่วนต่างๆ เช่น โครงการระบบ application monitoring pollution industry เพื่อแสดงการระบายมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมผ่านมือถือและส่งเสริมการติดตามและตรวจสอบจากภาคประชาชน

๔) ระบบส่งเสริมให้ภาคประชาชนรายงานข้อมูลการปล่อยมลพิษในรูปแบบต่างๆ เช่น ส่งภาพถ่ายรถยนต์ปล่อยควันดำเข้าไประบบ online รับเรื่องที่มีการเฝ้าติดตามอย่างสม่ำเสมอ

๕) ความต่อเนื่องและผลสัมฤทธิ์ของการมีส่วนร่วม

๖) การใช้ศูนย์ควบคุมมลพิษและ/หรือศูนย์อื่นๆ ที่มีการจัดตั้งในพื้นที่เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมภาคอุตสาหกรรมแบบครบวงจร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนและประชาชนทั่วไป ทั้งยังเป็นคลังข้อมูลด้านอุตสาหกรรมแบบครบวงจรโดยรวมฐานข้อมูลโรงงานที่ตั้ง เครื่องจักรที่ใช้ วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ กากอุตสาหกรรม สารเคมี เทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตลอดจนข้อมูลการปล่อยมลพิษสิ่งแวดล้อมระบบเวลาจริง (Real-time system)

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษเพิ่มมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑-๕ ปี

---

[1] ข้อเสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ไม่ใช่เฉพาะการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษจะอยู่ภายใต้การปฏิรูประบบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด

๑) ระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสียได้รับการพัฒนาและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี

๒) ระบบและกลไกที่ได้รับการพัฒนาถูกนำไปใช้และมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบและกลไกดังกล่าวภายใน ๕ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

ภาคอุตสาหกรรมแบบครบวงจร ๓๓๙ ล้านบาท จากเงินงบประมาณสำหรับโครงการนำร่อง application monitoring pollution industry และการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วม สำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงินงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๖ พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน[๒] ในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสียจากการผลิต : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญ ดังนี้ (๑) หลักของการมีส่วนร่วมตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเข้ามาร่วมคิดและเสนอแนะแนวทาง และการเข้ามาร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา (๒) ระดับของการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับส่วนกลาง จังหวัด และชุมชนในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบ และรวมถึง	[redacted]																				หลัก อก. กษ. คค. ทส.	๙ ล้านบาทจากเงินงบประมาณสำหรับโครงการนำร่อง application monitoring pollution industry และ ๓๓๐ ล้านบาท สำหรับการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมภาคอุตสาหกรรมแบบครบวงจร สำหรับกิจกรรมอื่นๆ อิงตามเงิน		การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษเพิ่มมากขึ้น	ระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสีย ได้รับการพัฒนาและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องมีผลบังคับใช้ภายใน ๓ ปี ระบบและกลไกที่ได้รับการพัฒนาถูกนำไปใช้

[๒] ข้อเสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ไม่ใช่เฉพาะการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษจะอยู่ภายใต้การปฏิรูประบบบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๖ พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน[๒] ในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสียจากการผลิต : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สัดส่วนของกลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคมต่างๆ ในการเข้าร่วม (๓) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมและขยายเครือข่ายของภาคส่วนต่างๆ เช่น โครงการระบบ application monitoring pollution industry เพื่อแสดงการระบายมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมผ่านมือถือและส่งเสริมการติดตามและตรวจสอบจากภาคประชาชน (๔) ระบบส่งเสริมให้ภาคประชาชนรายงานข้อมูลการปล่อยมลพิษใน																						งบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงาน			และมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบและกลไกดังกล่าวภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๖ พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน[๒] ในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสียจากการผลิต : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
รูปแบบต่างๆ เช่น ส่งภาพถ่ายรถยนต์ปล่อยควันดำเข้าไประบบ online รับเรื่องที่มีการเฝ้าติดตามอย่างสม่ำเสมอ (๕) ความต่อเนื่องและผลสัมฤทธิ์ของการมีส่วนร่วม (๖) การใช้ศูนย์ควบคุมมลพิษและ/หรือศูนย์อื่นๆ ที่มีการจัดตั้งในพื้นที่เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมภาคอุตสาหกรรมแบบครบวงจร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนและประชาชนทั่วไป ทั้งยังเป็นคลังข้อมูลด้านอุตสาหกรรมแบบครบวงจร โดยรวมฐานข้อมูลโรงงาน ที่ตั้ง เครื่องจักรที่ใช้ วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ
ประเด็นย่อยที่ ๒.๖ พัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน[๒] ในการควบคุม เฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการปล่อยมลพิษและการจัดการของเสียจากการผลิต : มลพิษจากการใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กากอุตสาหกรรม สารเคมี เทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตลอดจนข้อมูลการปล่อยมลพิษสิ่งแวดล้อมระบบเวลาจริง (Real-time system) -หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกกฎหมายในการบังคับใช้																					<u>หลัก</u> อก. กษ. คค. ทส.				

ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สถานการณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในทุกภูมิภาคของโลก เช่น อุณหภูมิเฉลี่ยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นในฤดูน้ำหลากและน้อยลงในฤดูน้ำแล้ง จำนวนวันที่อากาศร้อนเพิ่มมากขึ้นและจำนวนวันที่อากาศเย็นลดลง โดยส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง และวาตภัยที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น รวมถึงผลกระทบจากวิกฤตน้ำทะเลขึ้นสูง ซึ่งกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในหลายสาขา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่พึ่งพาการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลและมีการเติบโตของพื้นที่เมืองอย่างต่อเนื่อง จึงมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ไม่รวมภาคการใช้ที่ดินและป่าไม้) คิดเป็น ๒๐๗.๖๕ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าและเพิ่มเป็น ๓๑๘.๖๖ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (ไม่รวมภาคการใช้ที่ดินและป่าไม้)

ทั้งนี้ เมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมในความตกลงปารีส (Paris Agreement) ไทยได้รับการจัดให้อยู่ในประเภทของประเทศที่มีความเสี่ยงสูงมาก (extreme risk) ลำดับที่ ๑๒ ของโลก และเป็นหนึ่งในสิบประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว (แผนภาพข้างล่าง) ซึ่งเป็นความตกลงภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือระยะยาวของประชาคมโลกในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยจึงควรมีการเตรียมความพร้อมโดยเสริมสร้างระบบและกลไกภายในประเทศให้สามารถดำเนินภารกิจดังกล่าวในระยะยาวได้อย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะสร้างกลไกให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่รูปแบบที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ มีความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

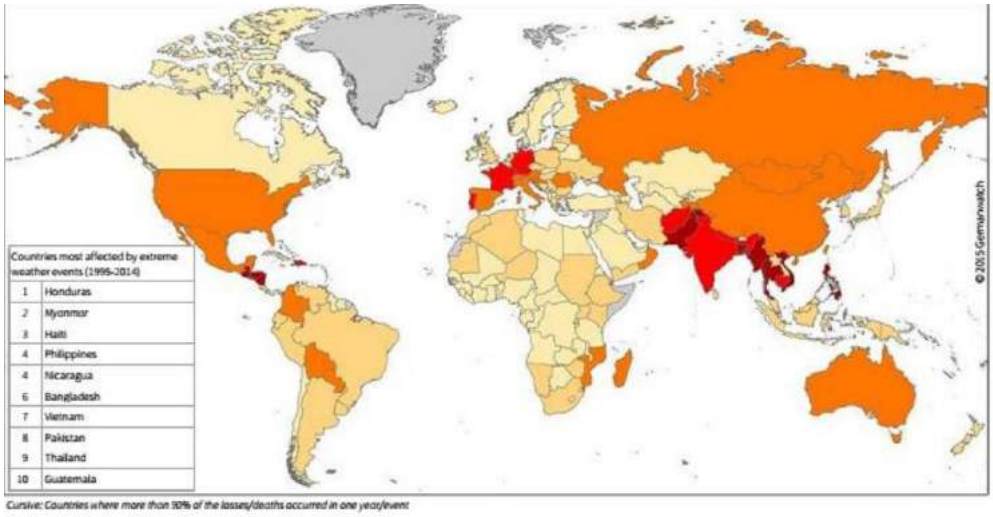

Figure 1: World Map of the Global Climate Risk Index 1995–2014

Source: Germanwatch and Munich Re NatCatSERVICE

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายของประเทศไทยในปัจจุบัน คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับทุกภาคส่วนเกี่ยวกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลักดันให้ทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหาที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยสำหรับภาครัฐ ประเด็นสำคัญ คือ การบรูณาการประเด็นการเปลี่ยนแปลงเข้าไปในระบบการจัดทำแผนและเงินงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งในปัจจุบัน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำข้อมูลกลางที่สามารถถูกนำมาใช้ในการสนับสนุนการวางแผนและการตัดสินใจเชิงนโยบาย (ทั้งด้านการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งรวมถึงผลกระทบในพื้นที่และภาคส่วนต่างๆ ทั้งด้านภัยพิบัติ เกษตร สาธารณสุข ท่องเที่ยว ฯลฯ) ในขณะที่ภาคเอกชนต้องได้รับการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในการลดก๊าซเรือนกระจก เนื่องจากในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต หลายประเทศได้ออกมาตรการควบคุมการนำเข้าสินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ต้องพึ่งพาการส่งออกสินค้าเป็นหลัก ภาคเอกชนไทยจึงควรปรับกระบวนทัศน์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างโอกาสจากแรงผลักดันภายนอกในการยกระดับสินค้าและกระบวนการผลิต สำหรับภาคประชาชน ความตระหนักรู้ ความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางในการร่วมแก้ไขปัญหาโดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญ

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงเป็นที่มาของการกำหนดประเด็นปฏิรูปย่อยที่ ๓.๑ - ๓.๔ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ กำหนดให้โครงการลงทุนของภาครัฐต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อและ/หรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดทำมาตรการรองรับ

วิธีการปฏิรูป

๑) พัฒนาบทบัญญัติในร่างพ.ร.บ. ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ .... เพื่อกำหนดให้โครงการลงทุนภาครัฐขนาดใหญ่ (เงินงบประมาณมากกว่า...ล้านบาท) ต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อและ/หรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดทำมาตรการรองรับก่อนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามบทบัญญัติ โดยศึกษาแนวทางและพัฒนาเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานอื่นๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการบรูณาการเข้าไปในการจัดทำแผนงานและเงินงบประมาณลงทุนของภาครัฐมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

ตัวชี้วัด

๑) การออกประกาศ พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ .... ภายใน ๓ ปี ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

๒) กฎหมายรองที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาเพื่อหน่วนงานต่างๆ สามารถนำไปปฏิบัติใช้ภายใน ๒ ปี หลังจาก พระราชบัญญัติ ได้รับการออกประกาศ

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ กำหนดให้โครงการลงทุนของภาครัฐต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อและ/หรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดทำมาตรการรองรับ : ภาครัฐ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-พัฒนาบทบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.... เพื่อกำหนดให้โครงการลงทุนภาครัฐขนาดใหญ่ (เงินงบประมาณมากกว่า... ล้านบาท) ต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อและ/หรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดทำมาตรการรองรับก่อนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> ทส. <u>สนับสนุน</u> สศช. สงป.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการบรูณาการเข้าไปในการจัดทำแผนงานและเงินงบประมาณลงทุนของภาครัฐมากขึ้น	การออกประกาศใช้พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ... ภายใน ๓ ปี ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อและ/หรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดทำมาตรการรองรับก่อนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามบทบัญญัติ โดยศึกษาแนวทางและพัฒนาเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานอื่นๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้													■	■	■	■	■	■	■	■	<u>หลัก</u> ทส. สศช. สงป.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ กำหนดให้โครงการลงทุนของภาครัฐต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อและ/หรือความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งจัดทำมาตรการรองรับ : ภาครัฐ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									กฎหมายรองที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาเพื่อหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปปฏิบัติใช้ภายใน ๒ ปี หลังจากพระราชบัญญัติ ได้รับการออกประกาศ

ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ เร่งรัดจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

วิธีการปฏิรูป

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒) พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ

๓) พัฒนาบทบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. .... ในการกำหนดให้มีฐานข้อมูลดังกล่าวรวมทั้งการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ และเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ข้อมูลด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศถูกนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

ตัวชี้วัด

มีระบบฐานข้อมูลกลางการปล่อยและกักเก็บก๊าซเรือนกระจกโดยมีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่างๆ และเผยแพร่สู่สาธารณะภายใน ๓ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ เร่งรัดจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
: ภาครัฐ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ	[redacted]																				<u>หลัก</u> ทส. ปภ.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ข้อมูลด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศถูกนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น	มีระบบฐานข้อมูลกลางการปล่อยและกักเก็บก๊าซเรือนกระจกโดยมีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่างๆและเผยแพร่สู่สาธารณะภายใน ๓ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ เร่งรัดจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยและข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
: ภาครัฐ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-พัฒนาบทบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.... ในการกำหนดให้มีฐานข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ และเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ																									

ประเด็นย่อยที่ ๓.๓ กำหนดกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์ให้ภาคเอกชน[3] ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

วิธีการปฏิรูป

๑) พัฒนาบทบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. .... ในการกำหนดกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์ ตัวอย่าง เช่น การกำหนดระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของแต่ละสาขาการผลิต รวมถึงการจัดสรรสิทธิการปล่อยของแต่ละสถานประกอบการและการอนุญาตให้มีการซื้อขายสิทธินั้นได้ (cap and trade system)

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบให้เอกชนสามารถนำไปปฏิบัติได้หลังจาก ๕ ปี ที่พระราชบัญญัติ ได้รับการประกาศใช้

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

โรงงานและสถานประกอบการของภาคเอกชนลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓-๗ ปี

ตัวชี้วัด

๑) การออกประกาศใช้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. .... ภายใน ๓ ปี ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์

๒) กลไกที่เหมาะสมได้รับการศึกษาและพัฒนาเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ได้หลังจาก ๕ ปี ที่ พระราชบัญญัติได้รับการออกประกาศ

วงเงินและแหล่งเงิน

๑๐ ล้านบาทจากเงินงบประมาณแต่อาจได้รับการสนับสนุนเงินนอกงบประมาณบางส่วนจากรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศสำหรับศึกษาแนวทางและวิธีการพัฒนาระบบ

[3] รวมถึงรัฐวิสาหกิจและบริษัทร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๓ กำหนดกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์ให้ภาคเอกชน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก : ภาคเอกชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-พัฒนาบทบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. .... ในการกำหนดกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์ ตัวอย่าง เช่น การกำหนดระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของแต่ละสาขาการผลิต รวมถึงการจัดสรรสิทธิการปล่อยของแต่ละสถานประกอบการและการอนุญาตให้มีการซื้อขายสิทธินั้นได้ (cap and trade system)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■									<u>หลัก</u> ทส. อบก.	๑๐ ล้านบาท จากเงินงบประมาณ แต่อาจได้รับการสนับสนุนเงินนอกงบประมาณบางส่วนจากรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ) สำหรับการศึกษาแนวทางและวิธีการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบ		โรงงานและสถานประกอบการของภาคเอกชนลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง	การออกประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ... ภายใน ๓ ปี ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจเชิงเศรษฐศาสตร์ กลไกที่เหมาะสมได้รับการศึกษาและพัฒนาเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ได้หลังจาก ๕ ปี ที่พระราชบัญญัติ ได้รับการออกประกาศ
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบให้เอกชนสามารถนำไปปฏิบัติได้หลังจาก ๕ ปี ที่พระราชบัญญัติ ได้รับการประกาศใช้													■	■	■	■	■	■	■	■	<u>หลัก</u> ทส. อบก.				

ประเด็นย่อยที่ ๓.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

วิธีการปฏิรูป

๑) สร้างความตระหนักรู้ ความรู้ และความเข้าใจของประชาชนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ**แบบอย่างการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน** ที่จะช่วยแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านสื่อและประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งโครงการประกวดผลงานต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ

๒) กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกระดับผนวกเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไปในหลักสูตรที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ประชาชนมีความตระหนักรู้ ความรู้ ความเข้าใจ และร่วมแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) โครงการสร้างความตระหนักรู้ ความรู้ ความเข้าใจ แรงจูงใจมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในช่วง ๕ ปี

๒) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการผนวกเข้าไปในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาในทุกระดับภายใน ๕ ปี

วงเงินและแหล่งเงิน

พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสมตามกิจกรรมการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ประเด็นย่อยที่ ๓.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันเพื่อร่วมแก้ไขปัญหารการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : ภาคประชาชน

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
-สร้างความตระรู้ ความรู้ และความเข้าใจของประชาชนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ**แบบอย่างการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน**ที่จะช่วยแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านสื่อและประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งโครงการสร้างแรงจูงใจ																					<u>หลัก</u> ทส. อบก.	พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม		ประชาชนมีความตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ และร่วมแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น	โครงการสร้างความตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ และแรงจูงใจมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในช่วง ๕ ปี
-กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกระดับผนวกเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไปในหลักสูตรที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา																					<u>หลัก</u> ศธ. <u>สนับสนุน</u> ทส. อบก.				การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการผนวกเข้าไปในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาในทุกระดับภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง
ระบบบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๑ สถานการณ์และแนวโน้ม

การปฏิรูปประเทศด้านระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นปฏิรูปที่เชื่อมโยงสัมพันธ์และมีผลเสริมหนุนต่อการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติแต่ละด้าน รวมทั้งการปฏิรูปด้านสิ่งแวดล้อม ประเด็นปฏิรูปในด้านระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี ๕ ประเด็นหลัก ในแต่ละประเด็นมีสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัด จุดอ่อน ดังนี้

๑. การปฏิรูปด้านเครื่องมือบริหารจัดการ : เครื่องมือหลักด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ คือ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA) ซึ่งมีปัญหาและข้อจำกัดในหลายด้านทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความขัดแย้งในหลายกรณี เครื่องมือด้านการบริหารจัดการอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ การจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่างๆ การจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ การประกาศกำหนดเขตควบคุมมลพิษ เขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เครื่องมือเหล่านี้มีข้อจำกัดและจุดอ่อนในเชิงการปฏิบัติและการบังคับใช้ ต้องมีการปฏิรูปในเชิงระบบและโครงสร้างและการปฏิรูปให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

นอกจากการปฏิรูปเครื่องมือที่มีอยู่เดิม ต้องมีการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการใหม่ คือ การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Strategic Environmental Assessment : SEA)[1] เพื่อช่วยในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และการพัฒนาในระดับพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒. การปฏิรูปด้านโครงสร้างองค์กร : การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจหน้าที่ของหลายกรม หลายกระทรวง และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเป็นจำนวนมากในช่วงรัฐบาลต่างๆ ทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับจังหวัด จำเป็นต้องมีการปฏิรูป ให้เกิดความชัดเจนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจและระบบการประสานเชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระหว่างนโยบายการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง

๓. การปฏิรูปด้านวิธีปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ : เพื่อให้สามารถประสานการทำงานอย่างบูรณาการข้ามกรม ข้ามกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักการ “ธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม” รวมทั้งดำเนินงานบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation)

๔. การปฏิรูปด้านระบบงบประมาณ และแผน : หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำแผนแม่บทด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เป็นจำนวนมากเพื่อให้เกิดการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ แต่ระบบงบประมาณยังเป็นการจัดทำและของบประมาณโดยกรมและกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เป็นข้อจำกัดในการขับเคลื่อนแผนแม่บทไปสู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องปฏิรูปทั้งระบบการจัดทำแผนให้มีความสอดคล้องระหว่างหน่วยงานและคณะกรรมการชุดต่างๆ มีความเชื่อมโยงสอดคล้องระหว่างยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับต่างๆ และมีระบบงบประมาณที่สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนที่ตั้งไว้

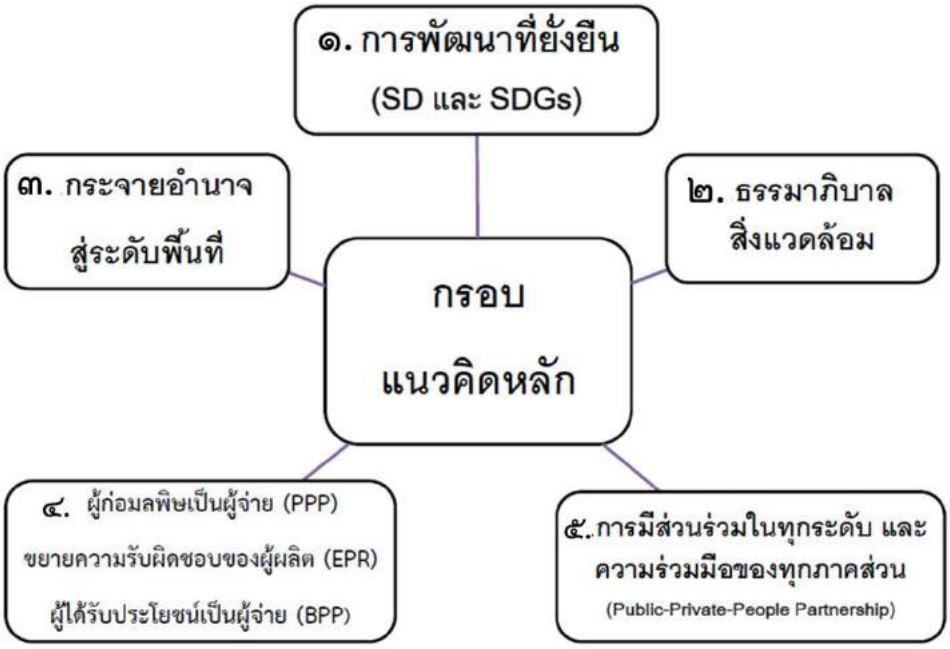
---

[1] SEA หากแปลตรงตัวตามภาษาอังกฤษ คือ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ แต่ในเอกสารฉบับนี้ใช้คำว่า การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้สื่อความหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายการใช้ SEA

๕. การปฏิรูปด้านระบบกฎหมาย : กฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้มากว่า ๓๐ -๕๐ ปี จำเป็นต้องปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และให้เท่าทัน รองรับกับความเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และระดับความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก รวมทั้งการพัฒนากฎหมายใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูปและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๒ กรอบแนวคิดการปฏิรูป

การปฏิรูประบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่บนกรอบแนวคิดหลัก ๕ แนวคิด ดังนี้

๑. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development : SD) และ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลในทุกมิติ (สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) และบรรลุเป้าหมาย SDGs ในทุกด้าน (๑๗ เป้าหมาย)

๒. แนวคิดธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Environmental Governance) ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก คือ การเข้าถึงข้อมูล การเข้าถึงและมีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจ และการเข้าถึงความยุติธรรม

๓. กระจายอำนาจ (Decentralization) สู่ระดับพื้นที่ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น ให้มีภารกิจ อำนาจหน้าที่ และทรัพยากรอย่างเพียงพอที่จะดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจหรือถ่ายโอน และมีระบบถ่วงดุลและตรวจสอบการปฏิบัติภารกิจอย่างเหมาะสม

๔. ใช้หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle : PPP) ขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR) และ ผู้ได้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pay Principle: BPP) เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและสร้างความเป็นธรรมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และขยายการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ไม่จำกัดอยู่เฉพาะการมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความเห็น และขยายการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (Public – Private – People Partnership) เพื่อเป็นพลังทางสังคมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๓ เป้าหมายของการปฏิรูปด้านระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การปฏิรูปด้านระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายสำคัญ ๔ ประการ ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงและเสริมหนุนต่อการปฏิรูปสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในทุกด้าน เป้าหมายของการปฏิรูป ๔ ประการ ได้แก่

๑. มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม

๒. ลดและป้องกันความขัดแย้งระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา กับผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และการคุ้มครองสิทธิ

๓. สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน

๔. การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation)[2] ของประชาชน องค์กรชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๑.๔ ประเด็นปฏิรูป และภาพรวมผลลัพธ์ของการปฏิรูป

การปฏิรูปด้านระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงแผนปฏิรูปประเทศ ๕ ปี มีทั้งหมดรวม ๘ ประเด็นปฏิรูป ดังนี้

(๑) การปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA)

(๒) การปฏิรูประบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Strategic Environmental Assessment : SEA)

(๓) การปฏิรูปการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

(๔) การปฏิรูปการผังเมือง

(๕) การปฏิรูปเครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม

(๖) การปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ

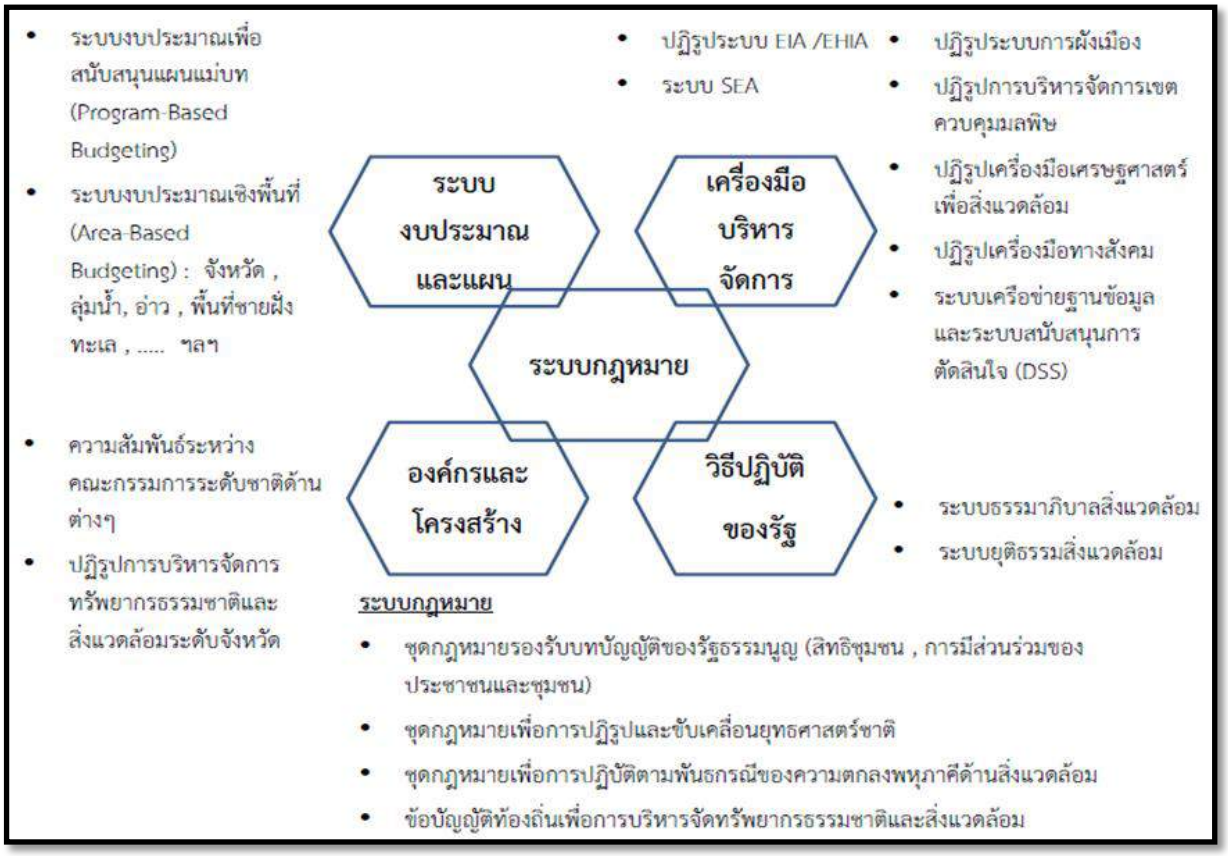
(๗) การปฏิรูประบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม

(๘) การปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพรวมผลลัพธ์ของการปฏิรูปทั้ง ๘ ประเด็นข้างต้น แสดงดังแผนภาพข้างล่าง

---

[2] การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกระดับ (ร่วมรับรู้ข้อมูล ร่วมแสดงความเห็น ร่วมปรึกษาหารือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตาม) โดยแต่ละระดับมีเทคนิค รูปแบบ วิธีการมีส่วนร่วม และจำนวนผู้มีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไป มุ่งเน้นคุณภาพและเนื้อหาของการมีส่วนร่วม

๒. เรื่องและประเด็นปฏิรูป เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA)

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

(๑) พัฒนาและยกระดับระบบ EIA/EHIA ให้เป็นที่เชื่อมั่น ยอมรับของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

(๒) เพื่อใช้ระบบ EIA / EHIA เป็นเครื่องมือที่ช่วยลดและป้องกันความขัดแย้งระหว่างการพัฒนากับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีการยอมรับ และเชื่อมั่นต่อระบบ EIA และ EHIA มากขึ้น

๒) ลดความขัดแย้งระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน ที่มีสาเหตุมาจากนโยบาย แผน และโครงการพัฒนา

๓) การมีส่วนร่วมในทุกระดับในระบบ EIA และ EHIA

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.จัดทำกรอบการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการจัดทำรายงาน EIA และ EHIA ทั้งใน ๔ ขั้นตอน คือ *(หนึ่ง) ขั้นก่อนการศึกษา* : การรับฟังความเห็นตามรัฐธรรมนูญ ม.๕๘ *(สอง) ขั้นการศึกษาและจัดทำรายงาน* : ปฏิรูปกระบวนการกำหนดขอบเขตการศึกษา การจ่ายค่าตอบแทน การรับฟังความเห็น การกำกับคุณภาพ ฯ *(สาม) ขั้นการพิจารณารายงาน :* ปฏิรูปคชก. , การแก้ไขรายงาน, ความสอดคล้องกับ SEA , การมีส่วนร่วมของประชาชน ฯลฯ *(สี่) ขั้นการติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติ :* ปฏิรูประบบติดตามการตรวจสอบ การลงโทษ ฯ *โดยมีรายละเอียดเนื้อหาการปฏิรูป*	■																				สผ. สช.	๕	เงินงบประมาณ	จัดทำแนวทางปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงาน EIA และ EHIA ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา	มีแนวทางปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงาน EIA และ EHIA

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตามที่กำหนดในข้อ ๒.๑.๕ และเอกสารประกอบ ก																									
๒. ปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ ให้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานในข้อ ๑ , สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายด้านผังเมือง กฎหมายกรมโรงงาน ฯลฯ		■	■																		ทส.	๓	เงินงบประมาณ	จัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	ร่างพระราช บัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่พร้อมเสนอต่อรัฐสภา
๓. ดำเนินการตาม ม.๗๗ ของรัฐธรรมนูญ		■	■																		ทส.	๕	เงินงบประมาณ	ปฏิบัติตาม ม.๗๗ ได้ครบถ้วน	
๔. เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ฉบับปรับปรุงให้คณะรัฐมนตรี และรัฐสภาพิจารณาและประกาศใช้			■	■	■	■	■	■													ทส.	---	เงินงบประมาณ	เสนอร่างกฎหมายให้รัฐสภาพิจารณาและผ่านสู่การประกาศใช้ โดยมีเนื้อหาตามกรอบปฏิรูปที่เสนอ	ร่างกฎหมายผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. จัดทำกฎหมายลำดับรอง (กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบที่เกี่ยวข้อง) เพื่อรองรับการนำระบบ EIA และ EHIA ที่ปฏิรูปไปสู่การปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ๕.๑ หลักเกณฑ์การกำหนดขอบเขต/ประเภท/บัญชีรายการ การดำเนินการของรัฐหรือรัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๘ ๕.๒ กระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชนและชุมชน ตาม ม.๕๘ ของรัฐธรรมนูญ ๕.๓ หลักเกณฑ์ คุณสมบัติผู้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ชำนาญการ					■	■	■	■													ทส.	๒	เงินงบประมาณ	จัดทำกฎหมายลำดับรองได้ครบถ้วน	กฎหมายลำดับรองผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้
๖. นำระบบ EIA และ EHIA ที่ปฏิรูปไปสู่การปฏิบัติ และมีการติดตามประเมินผล รวมทั้งการปรับปรุง									■	■	■	■									ทส.	๑๐	เงินงบประมาณ	การทำรายงาน EIA และ EHIA เป็นไปตามกรอบการปฏิรูป	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและนอกภาครัฐ ได้ปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA และ EHIA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพิ่มเติมความสมบูรณ์ของกฎระเบียบต่างๆ																									สอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบที่ปรับปรุงใหม่

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

การปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในหมวดที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน

- การจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง**ก่อน**การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมหรือการดำเนินการใดของรัฐ หรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการตามมาตรา ๕๘ รัฐธรรมนูญ
- กำหนดให้มีการรับฟังความเห็นเชิงเทคนิค (Technical Hearing) และการรับฟังความเห็นประชาชนทั่วไป (Public Hearing)
- ให้ประชาชนสามารถส่งข้อมูล ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการผู้ชำนาญการ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อการพิจารณาอย่างรอบคอบ

๒) เรื่องการศึกษาและจัดทำรายงาน

- ให้นำเสนอร่างขอบเขตการศึกษาของโครงการ หรือกิจกรรม หรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการตามมาตรา ๕๘ รัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) ให้ความเห็นชอบก่อนเริ่มการดำเนินการศึกษา
- การกำหนดขอบเขตการศึกษาขั้นสุดท้าย (Final TOR) และวงเงินจัดจ้างการทำรายงานฯ สำหรับโครงการของรัฐให้ดำเนินการหลังทำเวทีรับฟังความเห็นต่อขอบเขตการศึกษา (ค.๑) เพื่อการนำผลการจัดรับฟังความคิดเห็นไปประกอบการกำหนดประเด็นการศึกษาที่ครบถ้วน และมีงบประมาณรองรับการศึกษาที่เพียงพอ
- ให้มีคณะกรรมการกำกับการศึกษาและจัดทำรายงาน EHIA ที่มีองค์ประกอบจากทุกฝ่าย เพื่อให้การจัดทำรายงานมีคุณภาพ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการศึกษาและจัดทำรายงาน

๓) เรื่องคณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.)

- เปลี่ยนจากระบบการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ มาเป็นระบบการขึ้นทะเบียน คชก. โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติและข้อห้ามที่เหมาะสม, มีการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน, มีระบบการตรวจสอบการทำหน้าที่ของ คชก. เพื่อสร้างความเชื่อถือต่อระบบ
- กำหนดให้ คชก. ต้องลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลสำหรับการพิจารณาโครงการที่ต้องจัดทำรายงาน EHIA
- เพิ่มค่าตอบแทนการพิจารณารายงาน ค่าเดินทางลงพื้นที่ศึกษา โดยเก็บเป็นเงินค่าธรรมเนียมจากเจ้าของโครงการตามหลักผู้ได้ประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pay Principle)
- ปรับปรุงองค์ประกอบ สัดส่วนของคชก. และสร้างระบบให้มี **“คชก.สมทบ”** ที่มาจาก

  ๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ที่เหมาะสมกับการพิจารณาประเด็นทางเทคนิคและความซับซ้อนของแต่ละโครงการ

๒. ผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อมาจากชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ตั้งของโครงการ (ทั้งจากฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย)

ทั้งนี้ คชก.สมทบ ไม่นับรวมอยู่ในองค์ประชุมของ คชก.

- ให้ คชก.มีอำนาจไม่ให้ความเห็นชอบรายงานได้ในทุกขั้นตอนของการพิจารณา หากเห็นว่ามีผลกระทบสูงเกินกว่าที่จะมีมาตรการลดผลกระทบหรือป้องกันได้จริง หรืออยู่ในพื้นที่อ่อนไหว ฯลฯ

๔) เรื่องการพิจารณารายงาน

- กำหนดแนวทางการพิจารณารายงานของ คชก. ที่เป็นแบบแผนและมีมาตรฐาน
- กำหนดกรอบเวลาในการให้แก้ไขรายงาน โดยการกำหนดระยะเวลาขึ้นกับประเด็นเนื้อหาที่ให้แก้ไข

๕) เรื่องการติดตามตรวจสอบและการจัดทำรายงานติดตาม

- เปิดเผยรายละเอียดของมาตรการลดผลกระทบที่กำหนดไว้ในรายงาน และเงื่อนไขท้ายใบอนุมัติ/อนุญาต เพื่อให้สาธารณะได้รับรู้ และมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ
- ให้มีระบบการแจ้งและเปิดเผยข้อมูล ผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและลดผลกระทบที่กำหนดไว้ เพื่อให้สาธารณะได้รับรู้ และมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

๕) เรื่องการกำหนดโทษ

- ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำมาตรการป้องกันและลดผลกระทบที่ระบุไว้ในรายงาน EIA / EHIA ไประบุไว้เป็นเงื่อนไขท้ายใบอนุมัติหรืออนุญาต ที่มีผลบังคับได้ตามกฎหมาย และมีบทลงโทษรองรับหากไม่มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านั้น
- เพิ่มเติมบทลงโทษให้ครบถ้วน ๔ กรณี ทั้งในส่วนเจ้าหน้าที่รัฐและผู้รับผิดชอบโครงการ

๑. กรณีมีการดำเนินการก่อสร้าง หรือดำเนินโครงการไปก่อนการให้ความเห็นชอบรายงาน
๒. กรณีไม่มีการปฏิบัติตามเงื่อนไข มาตรการป้องกันหรือลดผลกระทบตามที่กำหนดไว้
๓. กรณีไม่มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงาน
๔. กรณีไม่มีการเยียวยา ความเดือนร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Strategic Environmental Assessment : SEA)

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

(๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้งระดับประเทศ รายสาขา และเชิงพื้นที่ สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น และลดความขัดแย้งระหว่างยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะระหว่างยุทธศาสตร์รายสาขากับยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่

หมายเหตุ : SEA หากแปลตรงตัวกับคำภาษาอังกฤษ มักเรียกว่า “การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์” แต่ในแผนปฏิรูปฉบับนี้ เลือกใช้คำว่า “การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เพื่อให้สื่อความหมายที่ครอบคลุม และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

(๒) เพื่อใช้ระบบ SEA เป็นเครื่องมือเพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม และบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๓ ปี

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) การรับรองสิทธิและการใช้สิทธิของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ในการมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้งทิศทางระดับประเทศ ยุทธศาสตร์รายสาขา และยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งมีแนวทางและการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม และกรณีศึกษาในการจัดการความขัดแย้งต่างๆ ในระบบ SEA

๒) ภาคส่วนต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะภาคชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาสังคมในจังหวัดต่างๆ มีขีดความสามารถและดำเนินการ SEA เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมใน SEA ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ

๓) มีกลไกพัฒนาระบบ SEA และทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการเสริมสร้างขีดความสามารถเกี่ยวกับ SEA ให้กับภาคส่วนต่างๆ และให้การสนับสนุนการดำเนินการและการมีส่วนร่วมใน SEA รวมทั้งจัดทำข้อเสนอและดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงระบบ SEA อย่างต่อเนื่อง

๔) ความเชื่อมโยงของระบบและการดำเนินงาน SEA กับระบบ EHIA/EIA ให้เป็นกรอบและทิศทางสำหรับการทำ EHIA/EIA ในแต่ละโครงการ

๕) มีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการ SEA และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ

๖) ยุทธศาสตร์การพัฒนารายสาขา มีความสอดคล้องและสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่มากขึ้น และมีความขัดแย้งน้อยลง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SEA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. จัดทำกรอบและแนวทางการพัฒนาระบบ SEA ซึ่งครอบคลุมถึงการรับรองสิทธิ กลไกการพัฒนาระบบ SEA การสนับสนุนการดำเนินงาน SEA ที่เป็นรูปธรรม กรณีศึกษาที่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการทำ SEA รวมทั้งความเชื่อมโยงกับระบบ EHIA/EIA	■	■	■	■																	กพย. สศช. ทส. สช.	๒๐	เงินงบประมาณ	จัดทำกรอบและแนวทางการพัฒนาระบบ SEA ที่เป็นข้อสรุปร่วมกันของประชาชน และภาคส่วนต่างๆ บนพื้นฐานสิทธิของประชาชนและสิทธิของแต่ละภาคส่วน รวมทั้งมีกลไกการพัฒนาระบบ SEA ซึ่งมีองค์ประกอบจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	ได้กรอบและแนวทางการพัฒนาระบบ SEA โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนต่างๆ โดยมีกลไกการพัฒนาระบบ SEA เริ่มดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถ, สนับสนุนการจัดทำ SEA, กลไกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงกฎหมายต่างๆ
๒. เพิ่มขีดความสามารถเกี่ยวกับ SEA ให้กับภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะภาคชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาสังคมในจังหวัดต่างๆ		■	■	■	■	■	■	■													ทส. สช.	๗๐	เงินงบประมาณ	ภาคส่วนต่างๆ มีขีดความสามารถเกี่ยวกับ SEA และมีความพร้อม ทั้งการ	ภาคชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสังคม และภาคส่วนอื่นๆ ในจังหวัดต่างๆ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SEA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ดำเนินการ SEA ที่เป็นรูปธรรม กรณีศึกษาที่หลากหลาย และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับ SEA ต่างๆ	มีขีดความสามารถเกี่ยวกับ SEA โดยเฉพาะการพัฒนาทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ การประเมินผลกระทบต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ
๓. การจัดทำ SEA ในยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้งยุทธศาสตร์รายสาขาและยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบที่แตกต่างกันในแต่ละ SEA ทั้งหน่วยงานรัฐ ประชาสังคม ชุมชน อปท. และหน่วยงานอื่นๆ			■	■	■	■	■	■													กพย. สศช.	๗๐	เงินงบประมาณ	ภาคส่วนต่างๆ มีประสบการณ์จากการดำเนินการ SEA โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ	๑) มีกรณีศึกษา SEA อย่างน้อย ๕ กรณี ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน และดำเนินการโดยหน่วยงานรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ๒) เกิดรูปธรรมในการพัฒนายุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SEA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. กลไกสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง SEA ต่างๆ และภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะการจัดการความขัดแย้งในระบบ SEA และมีการพัฒนาข้อเสนอแนวทาง รวมทั้งการออกแบบเชิงสถาบันที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการและพัฒนาระบบ SEA ของประเทศ			▬	▬	▬	▬	▬	▬													สศช. ทส. สช.	๔๐	เงินงบประมาณ	การเรียนรู้ระหว่างภาคส่วนต่างๆ และประชาชน เกี่ยวกับ SEA ทั้งเชิงระบบและการดำเนินการแต่ละ SEA รวมทั้งมีข้อสรุปร่วมกันเกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางและการออกแบบเชิงสถาบันสำหรับระบบ SEA ของประเทศ	การมีส่วนร่วม และความร่วมมือในการดำเนินการ SEA และการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน โดยมีแนวทางและรูปธรรมการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ แนวทางและรูปธรรมในการจัดการความขัดแย้ง รวมทั้งข้อเสนอแนวทางและการออกแบบเชิงสถาบัน เพื่อการดำเนินการและพัฒนาระบบ SEA ที่ได้รับการยอมรับ โดยมีความเชื่อมโยงกับระบบ EHIA/EIA
๕. ปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง			▬	▬	▬	▬	▬	▬													สศช. ทส.	๑๐	เงินงบประมาณ	กฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่เป็นอุปสรรค และเอื้อให้พัฒนาระบบ	การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรับรองสิทธิ และการใช้สิทธิของ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SEA)

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สช.			และดำเนินการ SEA	ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ในสังคม
๖. จัดตั้งกลไกเชิงสถาบัน เพื่อการดำเนินการและพัฒนาระบบ SEA ที่มีหน้าที่ครอบคลุมถึง การเสริมสร้างขีดความสามารถเกี่ยวกับ SEA ให้การสนับสนุนการดำเนินการและการมีส่วนร่วมใน SEA รวมทั้งให้ข้อเสนอและดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงระบบ SEA อย่างต่อเนื่อง									■	■	■	■									กพย. สศช. ทส. สช.	๒๐	เงินงบประมาณ	การพัฒนาระบบ SEA อย่างเหมาะสมและมีการดำเนินการ SEA อย่างต่อเนื่อง	เกิดกลไกเชิงสถาบันที่เหมาะสม เพื่อการดำเนินการและพัฒนาระบบ SEA ซึ่งทำหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนร่วมสนับสนุนการริเริ่มดำเนินการ SEA อย่างน้อย ๑๐ กรณี ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน และดำเนินการโดยหน่วยงานรับผิดชอบที่แตกต่างกัน
๗. การประเมินผลระบบ SEA และจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ SEA ในระยะต่อไป										■	■	■									กพย. สศช. ทส.	๒๐	เงินงบประมาณ	เพื่อประเมินผลระบบ SEA อย่างเป็นอิสระ มีการสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานต่างๆ	ผลการประเมินระบบ SEA ในด้านต่างๆ ทั้งในรายละเอียดและการสังเคราะห์ภาพรวม และแผนยุทธศาสตร์การ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SEA)**																											
วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	**ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)**																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					สช.			และกำหนดแผนการพัฒนาระบบ SEA ต่อไป	พัฒนาระบบ SEA ในระยะต่อไป

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) การรับรองสิทธิของประชาชน ในการมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้งทิศทางระดับประเทศ ยุทธศาสตร์รายสาขา และยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในกฎหมายที่เหมาะสม

๒) การพิจารณาปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบ SEA ตัวอย่างเช่น กฎหมาย สิ่งแวดล้อม กฎหมายผังเมือง ฯลฯ

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ปรับปรุงแก้ไขวิกฤติการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมของเขตควบคุมมลพิษ

๒) เพื่อยกเลิกเขตควบคุมมลพิษซึ่งเป็นผลจากการแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่น้อยกว่า ๓ พื้นที่ในระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓) เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในพื้นที่ควบคุมมลพิษแทนการประกาศเขตควบคุมมลพิษ

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) กำหนดแผนงานและระยะเวลาของการประกาศเขตควบคุมมลพิษในแต่ละพื้นที่ให้มีความชัดเจน

๒) การยกเลิกเขตควบคุมมลพิษซึ่งเป็นผลจากการแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมสำเร็จไม่น้อยกว่า ๓ พื้นที่ในระยะเวลา ๕ ปี

๓) มาตรการการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กรเฉพาะ องค์ความรู้ด้านวิชาการเฉพาะของพื้นที่ มาตรการติดตามตรวจสอบโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการสร้างมาตรการทดแทนการบังคับใช้เขตควบคุมมลพิษ

๔) มีการออกกฎระเบียบในการเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจากผู้ที่ก่อมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ

๕) มีการออกกฎระเบียบในการเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจากผู้ที่ก่อมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ และกำหนดวิธีการใช้งบประมาณเพื่อให้งบประมาณสามารถกลับมาดำเนินการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษนั้นๆ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.จัดทำเกณฑ์ในการทบทวนภาพรวมของพื้นที่ทั้งหมด และสร้างวิธีการในการดำเนินการ	■	■																			คพ. กรอ. กนอ.	**๒**	เงินงบประมาณ	สร้างเกณฑ์การกำหนดกระบวนการและวิธีการในการดำเนินการ	เกณฑ์ด้านวิชาการเพื่อการพิจารณาดำเนินการทบทวนมาตรการ
๒.ทบทวนผลจากการปฏิบัติตามมาตรการของเขตควบคุมมลพิษ และจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษในทุกพื้นที่ โดยให้มีการทบทวน ปัจจัยอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่	■	■	■	■																	คพ. กรอ. กนอ.	๒๗	เงินงบประมาณ	กำหนดมาตรการแผนงานและเป้าหมายระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษในแต่ละพื้นที่ให้มีความชัดเจน	มาตรการ แผนงาน และระยะเวลาของการประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษในแต่ละพื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. เพิ่มกลไกในการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๖๐ ตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ โดยการเพิ่มรูปแบบและวิธีการของการสั่งการต่อเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินแผนงานฯ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพ					■	■	■	■	■	■	■	■									มท.	---	---		
๔. กำหนดวิธีและขั้นตอนของการขอจัดตั้งงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการลดและขจัดมลพิษ เช่น การใช้งบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๖๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕)			■	■	■	■	■	■													คพ. กรอ. กนอ.	---	---	ปฏิบัติตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ครบถ้วน	วิธีและขั้นตอนของการของบประมาณและแหล่งงบประมาณ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. ออกกฎระเบียบในการลงโทษ/เก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจากผู้ที่ก่อมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ และกำหนดวิธีการใช้งบประมาณที่สามารถกลับมาดำเนินการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษนั้น					■	■	■	■	■	■											คพ. กรอ. กนอ.	---	---	เสนอร่างกฎระเบียบ/กฎหมายให้กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพิจารณา และผ่านสู่การประกาศใช้โดยมีเนื้อหาตามกรอบปฏิรูปที่เสนอ	ร่างกฎระเบียบ/กฎหมาย ผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้
๖. สร้างความชัดเจนของมาตรการในการลงโทษและการเปรียบเทียบปรับในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนนำไปสู่การก่อมลพิษต่อส่วนรวม					■	■	■	■	■	■	■	■									คพ. กรอ. กนอ.	---	---	จัดทำกฎหมายลำดับรองได้ครบถ้วน	กฎหมายลำดับรองผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้
๗. ประสานติดตามการดำเนินการตามมาตรการที่ได้รับการปรับปรุงแล้วในแต่ละเขตควบคุมมลพิษ							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	คพ. กรอ. กนอ.	๓๖	เงินงบประมาณ	มีการกำกับการดำเนินการตามมาตรการที่ปรับปรุงแล้ว	เขตควบคุมมลพิษที่มีระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘. ประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษที่ได้รับการแก้ไขปัญหาได้สำเร็จตามเกณฑ์ชี้วัดที่กำหนด													▬	▬							คพ. กรอ. กนอ.	---	---	ไม่น้อยกว่า ๓ พื้นที่	พื้นที่ที่ได้รับการยกเลิกพร้อมมาตรการทดแทน
๙. กำหนดรูปแบบความจำเป็นในการปรับใช้มาตรการอื่นที่เหมาะสม ในปีที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๖๕)															▬	▬	▬	▬	▬	▬		---	---	ยกระดับประกาศ/กฎกระทรวง เพื่อการลดและขจัดมลพิษ	ประกาศ/กฎกระทรวง เพื่อการลดและขจัดมลพิษ
๑๐.พิจารณาเพิ่มเติมการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หรือรายงานการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการที่มีความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่อยู่ในเขตควบคุมมลพิษ															▬	▬	▬	▬	▬	▬		---	---	จัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	ร่างพระราช บัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่พร้อมเสนอต่อรัฐสภา

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง

ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ การวางผังเมืองและกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยการใช้ระบบนิเวศท้องถิ่น และชุมชน[3] เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง

การวางและจัดทำผังเมืองในปัจจุบันที่ได้มีการประกาศเป็นกฎกระทรวงบังคับใช้ในพื้นที่ เมือง และจังหวัดต่างๆ ตามภารกิจที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขปรับปรุงล่าสุด พ.ศ. ๒๕๕๘ นั่น แม้ว่าในเชิงวิชาการจะเน้นการวางผังเมืองที่มุ่งเน้นให้เกิดความสมดุลทางกายภาพทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและ สังคม แต่เมื่อมีการนำไปสู่การปฏิบัติตามผังที่วางไว้นั้นมักพบกับอุปสรรคที่ไม่สามารถกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดความสมดุลตามหลักการที่วางไว้ได้ ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของเมือง ตลอดจนวิถีชีวิตของประชากรเมือง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากขาดกลไกการบูรณาการร่วมกันในแต่ละระดับ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศด้วยระบบการผังเมืองโดยเฉพาะในภาคประชาชนที่มีทัศนคติมองว่าการผังเมืองเป็นการควบคุมมากกว่าการชี้นำการพัฒนา

เพื่อให้มีการกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองจึงจำเป็นต้องใช้การขับเคลื่อนทางด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่เป็นวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดความสมดุลตามหลักการผังเมืองที่วางไว้

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ผังเมืองแนวใหม่ที่มีการบูรณาการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน ระบบนิเวศเมือง เป็นเครื่องมือขับเคลื่อน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นและชุมชน

๒) ผังเมืองเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาการอนุรักษ์ระบบนิเวศของท้องถิ่น ชุมชน รวมถึงการพัฒนา ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมของเมือง

๓) ผังเมืองเป็นเครื่องมือบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนที่มีการบูรณาการด้วยแผนพัฒนาพื้นที่ เมืองและชุมชนที่ครอบคลุมถึงระบบนิเวศเฉพาะเมือง

๔) ทุกภาคส่วนได้ร่วมวางผังอย่างแท้จริงตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal) ที่ ๑๑

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) มีผังพื้นที่โล่ง พื้นที่สีเขียวเมือง และผังการระบายน้ำ ตลอดจน ผังบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการขึ้นอย่างน้อย ๑ ประเภทในเทศบาลเมืองของแต่ละจังหวัด

๒) ลดการรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรมลงได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ในแต่ละจังหวัด

๓) เพิ่มพื้นที่ที่มีการพัฒนา ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และพื้นที่อนุรักษ์ขึ้นร้อยละ ๑๐ ในแต่ละจังหวัด

---

[3] ระบบนิเวศท้องถิ่นและชุมชน หมายถึง การพัฒนาโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งเมืองและชนบทโดยรอบมาเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ เป็นสำคัญ

๔) การดำเนินงานตามผังและแผนการพัฒนาที่มีการบูรณาการภาคส่วนต่างๆในการพัฒนาระบบนิเวศเมือง อาทิ การเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการพัฒนาระบบนิเวศเมืองในทุกจังหวัด

๕) ความพึงพอใจและการสนับสนุนการปฏิบัติตามผังเมืองของทุกภาคส่วน

วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ การวางผังเมืองและกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยการใช้ระบบนิเวศท้องถิ่น และชุมชน เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. บูรณาการข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษและระบบนิเวศท้องถิ่นกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยใช้เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูล					■	■	■	■													ยผ. สผ. คพ. พด.	๓๐	เงินงบประมาณ	ผังเมืองเป็นเครื่องมือส่งเสริมการอนุรักษ์ระบบนิเวศของท้องถิ่น ชุมชน รวมถึง การพัฒนา ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม	ผังเมืองแนวใหม่ที่มีการบูรณาการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน ระบบนิเวศเมือง ในเขตควบคุมมลพิษ ๓ แห่ง
๒ จัดทำกระบวนการเก็บข้อมูล และการสื่อสารสาธารณะเชิงรุก <u>ก่อนการวางผังเมือง</u>	■	■	■	■																	ยผ. สถ.	๑๕	เงินงบประมาณ	ทุกภาคส่วนและกลุ่มคนหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม ได้ร่วมวางผังอย่างแท้จริง	ความพึงพอใจและการสนับสนุนการปฏิบัติตามผังเมืองของทุกภาคส่วนรวมทั้งกลุ่มคนหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ การวางผังเมืองและกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยการใช้ระบบนิเวศท้องถิ่น และชุมชน เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. ส่งเสริมการพัฒนาแบบศูนย์กลางย่อย (Sub-center) ในบริเวณที่มีระบบขนส่งเชื่อมโยง																					ยผ. อปท.	๕๐	เงินงบประมาณ	ผังเมืองชี้นำการพัฒนาเมืองที่สร้างความสมดุลกับระบบนิเวศ	มีผังพื้นที่โล่ง พื้นที่สีเขียว และผังการระบายน้ำตลอดจน ผังบูรณาการโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการขึ้นอย่างน้อย ๑ ประเภทในเทศบาลเมือง ลดการรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรมลงได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ และเพิ่มพื้นที่ที่มีการพัฒนา ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและพื้นที่อนุรักษ์ขึ้นร้อยละ ๑๐ ในแต่ละจังหวัด

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ การวางผังเมืองและกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยการใช้ระบบนิเวศท้องถิ่น และชุมชน เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. บูรณาการแผนการดำเนินงานตามผังเมืองระบบนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ									■	■	■	■	■	■	■	■					สำนักงานจังหวัด ยผ. อปท.	๑๕	เงินงบประมาณ	การดำเนินงานตามผังและแผนการพัฒนาที่มีการบูรณาการภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาระบบนิเวศเมือง	แผนการพัฒนาที่มีการบูรณาการภาคส่วนต่างๆในการพัฒนาระบบนิเวศเมือง อาทิ การเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการพัฒนาระบบนิเวศเมืองในทุกจังหวัด

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ การวางผังเมืองและกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยการใช้ระบบนิเวศท้องถิ่น และชุมชน เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. ติดตามผลการปฏิบัติตามผังเมืองและกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและเพิ่มมาตรการลงโทษ																					สำนักงานจังหวัด ยผ. สถ. อปท ผู้แทนทุกภาคส่วน	๑๕	เงินงบประมาณ	ผังเมืองเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาการอนุรักษ์ระบบนิเวศของท้องถิ่น ชุมชน รวมถึงการพัฒนา ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมของเมือง	รายงานติดตามผลการปฏิบัติตามผังเมืองและกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและมาตรการลงโทษ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ การวางผังเมืองระดับชุมชน และผังพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่นำผังเมืองรวมที่มาจากการจัดทำและวางผังเมืองไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ประสานประโยชน์ภาคส่วนต่างๆในท้องถิ่น ชุมชน ให้มีการพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การวางผังเมืองรวมในปัจจุบันในระดับชุมชนและพื้นที่เฉพาะท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อการเติบโตของเมือง ท้องถิ่นและชุมชนในบางพื้นที่ แม้ว่าในทางกฎหมายแล้วในระดับท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้เองก็ตามแต่ส่วนใหญ่ก็วางผังโดยหน่วยงานส่วนกลาง

เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองในระดับท้องถิ่นได้มีองค์ความรู้ที่สามารถวางและจัดทำเป็นผังเมืองหน่วยย่อยของเมืองและชุมชนจึงจำเป็นต้องสนับสนุนให้ท้องถิ่นโดย อปท. เป็นหน่วยดำเนินงานวางและจัดทำผังเมืองในระดับชุมชน และผังพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น เพราะจะมีความคล่องตัวและสามารถดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ท้องถิ่น ได้

เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) พัฒนาผังเมืองระดับท้องถิ่น ชุมชน และพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น ที่บูรณาการผังเมืองรวมชุมชนและผังระดับต่างๆ เช่น ผังพื้นที่โล่ง พื้นที่สีเขียว พื้นที่ที่รองรับการปรับตัวกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนไป ผังอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าและโบราณสถานและวัฒนธรรม ผังอุตสาหกรรมนิเวศ

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากรที่มีองค์ความรู้การผังเมืองสามารถดำเนินงานจัดทำผังเมืองระดับท้องถิ่น ชุมชน และพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น

๓) ประชาชนและภาคีการพัฒนาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำและดำเนินงานตามผังเมืองระดับชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่เฉพาะท้องถิ่นตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal) ที่ ๑๑

กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

ตัวชี้วัด

๑) มีการจัดทำผังเมือง ระดับท้องถิ่น ชุมชน และพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ เมืองในแต่ละจังหวัดในช่วงกรณีศึกษาต้นแบบ

๒) บุคลากรท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้การผังเมืองระดับท้องถิ่น ชุมชน จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คนในแต่ละจังหวัดในช่วงกรณีศึกษาต้นแบบ

๓) จำนวนประชาชนและภาคีการพัฒนาที่มีส่วนร่วมในการจัดทำและวางผังเมืองระดับท้องถิ่น ชุมชน ไม่น้อยกว่า เมืองละ ๑,๐๐๐ คนในแต่ละจังหวัดในช่วงกรณีศึกษาต้นแบบ

วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ การวางผังเมืองระดับชุมชน และผังพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ การวางผังเมืองระดับชุมชน และผังพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								จัดทำผังเมืองระดับท้องถิ่นชุมชนและพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจำนวนประชากร
๓.จัดทำแผนปฏิบัติการตามผังเมืองระดับท้องถิ่นชุมชนที่ได้จัดทำ(ตามข้อ ๒) โดยการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา และบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัด																					สำนักงานจังหวัด ยผ. อปท.	๗๗	เงินงบประมาณ	ประชาชนและภาคีการพัฒนาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำและดำเนินงานตามผังเมืองระดับชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น	จำนวนประชาชนและภาคีการพัฒนาที่มีส่วนร่วมในการจัดทำและวางผังเมืองระดับท้องถิ่น ชุมชน ไม่น้อยกว่า เมืองละ ๑,๐๐๐ คน ในแต่ละจังหวัดในช่วงกรณีศึกษาต้นแบบ
๔. สรุปบทเรียนและขยายผลโดยการสร้างเครือข่ายกรณีศึกษาเมืองต้นแบบ																					สำนักงานจังหวัด	๗๗	เงินงบประมาณ	พัฒนาผังเมืองระดับท้องถิ่น	มีการสรุปบทเรียนการดำเนินงานเป็นองค์ความรู้

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ การวางผังเมืองระดับชุมชน และผังพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตามบทบาทเฉพาะท้องถิ่น ระดับท้องถิ่น ชุมชน																					ยผ. อปท.			ชุมชน และพื้นที่เฉพาะท้องถิ่น ที่บูรณาการผังเมืองรวมชุมชน และผังระดับต่างๆ	ที่ใช้ในการขยายผล

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓ : การปฏิรูปมาตรการทางผังเมืองเพื่อกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำด้วยระบบการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ (Transfer of Development Rights :TDR)

ปัจจุบันการขยายตัวของเมือง โดยเฉพาะเมืองขนาดใหญ่ไม่ว่าจะเป็น กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล เมืองหลักในภูมิภาค อาทิ ขอนแก่น เชียงใหม่ ภูเก็ต เป็นไปอย่างรวดเร็วตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของเมือง โดยเฉพาะ พื้นที่สีเขียวของเมืองที่ลดลง และขาดพื้นที่รองรับน้ำเพื่อการป้องกันน้ำท่วมเมือง ในขณะที่ผังเมืองที่ได้วางไว้ตามเมืองใหญ่ๆ ดังกล่าวนั้นไม่สามารถกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำได้

นอกจากนี้การพัฒนาเมืองเพื่อเป็นย่านธุรกิจการค้า การลงทุน อาคารสำนักงาน ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ ก็มีแนวโน้มการพัฒนาเป็น “ตึกสูง”เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากราคาที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้ลงทุนพัฒนาจึงมีความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ส่งผลต่อการกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำดังกล่าวนั้นยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่เปิดโอกาสให้มีข้อกำหนดเพื่อส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจทางผังเมือง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมในรายละเอียดเพิ่มขึ้นจากพระราชบัญญัติเดิม (มาตรา ๑๗) อาทิ อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (Floor Area Ratio: FAR) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (Building Coverage Ratio: BCR) อัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร (Open Space Ratio : OSR) ซึ่งข้อกำหนดตามมาตรา ๑๗ ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้สามารถพัฒนาเป็น “เครื่องมือผังเมืองทางบวก” หรือมาตรการส่งเสริมการพัฒนาตามผังเมืองได้ โดยนำแนวคิด **การโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ หรือ Transfer of Development Rights (TDR) เพื่อจะช่วยรักษาพื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์และสามารถพัฒนาพื้นที่ที่ต้องการ** มาประยุกต์ใช้ กับการวางและจัดทำผังเมืองรวมตาม พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครฉบับล่าสุดก็มีการเสนอให้ใช้ TDR รองรับการพัฒนาระบบขนส่งทางราง

แนวคิด TDR นี้ คือการซื้อขาย “สิทธิ” ในด้านพัฒนาบนที่ดิน ระหว่างพื้นที่ที่ต้องการจะควบคุมการพัฒนาหรืออนุรักษ์ (Sending Areas) และ พื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตและได้รับการสนับสนุนการพัฒนา (Receiving Areas) โดย TDR ที่ได้รับ จะเป็นในรูปแบบของการพัฒนาอาคาร ที่สามารถเพิ่มชั้นความสูงอาคาร, จำนวนอาคาร, ความหนาแน่นของอาคารได้มากขึ้น โดยเจ้าของสิทธิหรือ Sending Areas ก็จะสามารถได้ประโยชน์ในด้านการควบคุมความหนาแน่นในพื้นที่ให้ลดลง เพื่อการอนุรักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม, รักษาพื้นที่เกษตรกรรม, รักษาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์หรือพื้นที่รองรับน้ำได้ โดยมีข้อจำกัดคือ ถึงแม้จะมีการซื้อขายหรือโอนสิทธิในการพัฒนา แต่โฉนดยังคงเป็นของเจ้าของที่ดินหรือเจ้าของ Sending Areas

เป้าหมาย

๑) พื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำทั้งในอาคารและที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำรวมทั้งหมดตามที่กำหนดในผังเมืองรวมแต่ละเมือง

๒) ลดพื้นที่การขยายตัวเมืองรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ในแต่ละปี

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาตรการผังเมืองทางบวกมาใช้กับพื้นที่ต้องการเพิ่มความหนาแน่นในการพัฒนาได้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และผังเมืองรวมที่กำหนด

ระยะเวลาดำเนินงาน

๕ ปี

พื้นที่ดำเนินการเริ่มต้น

เมืองขนาดใหญ่ในภูมิภาค ที่ดำเนินการวางและจัดทำตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้แก่ เมืองภูเก็ต เมืองขอนแก่น

แนวทางการดำเนินงาน

ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๕๘ โดย การโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ (TDR) จะต้องครอบคลุมการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑) การกำหนดย่าน (โซน) พื้นที่ที่ต้องการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำ (Sending Areas)

๒) การกำหนดย่าน (โซน) พื้นที่ที่ส่งเสริมการพัฒนาและ/หรือเพิ่มความหนาแน่น (Receiving Area)

๓) การกำหนดตลาดการซื้อขายการพัฒนาตามสิทธิ (a market for development rights)

๔) การกำหนดขั้นตอนและอัตราส่วนการโอนสิทธิ (Procedures and Transfer Ratio) รวมถึงการกำหนดสิทธิทั้งที่เป็นตัวเงินและที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น จำนวนพื้นที่ (ไร่) ที่ต้องการรักษาเป็นพื้นที่สีเขียว ราคาที่ดิน โดยกำหนดถึง หน่วยที่ผู้พัฒนาจะได้รับต่อหน่วยเครดิต (additional units a developer will receive per credit.)

ตัวชี้วัด

๑) มีหลักเกณฑ์และแนวทางโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่

๒) มีสถาบันการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่

๓) ดำเนินการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ในพื้นที่นำร่อง ๒ แห่ง

งบประมาณดำเนินการ

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๓ : การปฏิรูปมาตรการทางผังเมืองเพื่อกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำด้วยระบบการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ (Transfer of Development Rights :TDR)

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ดำเนินการศึกษาทบทวนผังเมืองรวมที่ได้มีการประกาศใช้และ/หรือกำลังดำเนินการปรับปรุงผังเมืองรวมตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมถึงการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพและสิ่งแวดล้อม แนวโน้มการพัฒนาเมืองที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการกำหนดพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ดำรงรักษาพื้นที่สีเขียว พื้นที่ชุ่มน้ำและพื้นที่รองรับน้ำ																				สถ. ยผ.	๑๐	เงินงบประมาณ	การเตรียมความพร้อมในการโอนสิทธิพัฒนา	ผลการศึกษาเพื่อการดำเนินการในขั้นต่อไป
๒. ศึกษา วิเคราะห์และสำรวจพื้นที่ศักยภาพที่มีแนวโน้มความต้องการพัฒนาเพิ่มความหนาแน่นจากที่ผังเมืองรวมกำหนดไว้และพื้นที่ต้องการลดความหนาแน่นหรือพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ พร้อมการจัดทำฐานข้อมูลที่																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๓ : การปฏิรูปมาตรการทางผังเมืองเพื่อกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำด้วยระบบการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ (Transfer of Development Rights :TDR)

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เป็นระบบดิจิทัล																									
๓. วิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนด ย่าน(โซน) พื้นที่ที่ต้องการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำ (Sending Areas) และ ย่าน (โซน) พื้นที่ที่ส่งเสริมการพัฒนาและหรือเพิ่มความหนาแน่น (Receiving Area)	■	■	■	■	■	■	■	■																	
๔. ศึกษา วิเคราะห์ด้านการตลาดและการสำรวจข้อคิดเห็นจากผู้ประกอบการและผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้ง Sending Areas และ Receiving Area เพื่อประเมินความต้องการการโอนสิทธิ (Transfer of Development Rights :TDR) เบื้องต้น	■	■	■	■	■	■	■	■																	

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๓ : การปฏิรูปมาตรการทางผังเมืองเพื่อกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำด้วยระบบการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ (Transfer of Development Rights :TDR)

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. ศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดหน่วย (Credits) เพื่อการโอนสิทธิ (เช่น พื้นที่ดิน...ไร่ พื้นที่อาคาร....ตารางเมตร จำนวนเงินที่เหมาะสม) ที่เป็นธรรมทั้งผู้ต้องการอนุรักษ์ พัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียว/พื้นที่รองรับน้ำ และผู้ที่ต้องการเพิ่มความหนาแน่นเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มรายได้																				สถ. ยผ.	๒๐	เงินงบประมาณ	มีหลักเกณฑ์และแนวทางโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่	ขั้นตอนและอัตราส่วนการโอนสิทธิ (Procedures and Transfer Ratio) รวมถึงการกำหนดสิทธิทั้งที่เป็นตัวเงินและที่ไม่เป็นตัวเงิน
๖. กำหนดขั้นตอนและอัตราส่วนการโอนสิทธิ (Procedures and Transfer Ratio)และประโยชน์อื่นๆที่เป็นแรงจูงใจให้มีการโอนสิทธิ																									
๗. ศึกษาเสนอแนะปัญหา อุปสรรคด้านกฎหมาย จากการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น รวมถึงแนวทางการจัดตั้ง “สถาบันการโอนสิทธิการ																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ปฏิรูปการผังเมือง
ประเด็นย่อยที่ ๔.๓ : การปฏิรูปมาตรการทางผังเมืองเพื่อกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในการพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวและพื้นที่รองรับน้ำด้วยระบบการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ (Transfer of Development Rights :TDR)

วิธีการปฏิรูป	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พัฒนาพื้นที่เบื้องต้น” ที่ดำเนินการภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นกลไกกลางในการดำเนินงาน																									
๘. จัดตั้งสถาบันการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่																					สถ. ยผ.	๒๐	เงินงบประมาณ	มีการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่ตามวิธีการและขั้นตอนที่เสนอแนะ	ดำเนินการโอนสิทธิในพื้นที่นำร่อง (เมืองภูเก็ต/ขอนแก่น)

ข้อเสนอแนะกลไกในการดำเนินงานที่จะต้องปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท) ได้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อปท.จะต้องจัดตั้ง “สถาบันการโอนสิทธิการพัฒนาพื้นที่” ที่ดำเนินการภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยดำเนินการเป็นเสมือนคนกลางในการซื้อขายกันระหว่างผู้ต้องการขายสิทธิและผู้ที่ต้องการซื้อสิทธิ

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูปเครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมมาสนับสนุนการบริหารจัดการ โดยใช้หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle) และหลักผู้ได้ประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pay Principle)

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) มูลค่าความเสียหายจากภัยแล้งและน้ำท่วมลดลง

๒) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิต่อประชากรลดลง

๓) พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น

๔) ปริมาณขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตรายที่ผ่านการกำจัดที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น

๕) อัตราการจับสัตว์น้ำ (Catch Per Unit Effort : CPUE) เพิ่มขึ้น

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ กองทุนสิ่งแวดล้อม กองทุนอนุรักษ์พลังงาน

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูปเครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : ปฏิรูปเครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม**																							
วิธีการปฏิรูป	**ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)**																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ทะเล	unit effort) เพิ่มขึ้น
๕.พัฒนาโครงสร้างภาษีคาร์บอน (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน)																					พน. กค.	๑๐	กองทุนอนุรักษ์พลังงาน	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิต่อประชากรลดลง

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการดำเนินการพัฒนาเครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมใน ๕ ประเด็น คือ

๑) พัฒนาระบบจัดสรรสิทธิการใช้น้ำ การซื้อขายน้ำ และค่าชดเชยน้ำท่วม

๒) พัฒนาโครงสร้างภาษีคาร์บอน (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน)

๓) พัฒนากองทุนป่าไม้และกลไกพันธบัตรป่าไม้

๔) พัฒนากองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการจัดการขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตราย

๕) พัฒนาระบบใบอนุญาตการจับปลาเชิงพาณิชย์

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ระบบและกลไกสร้างความเป็นเอกภาพและบูรณาการนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระหว่างนโยบายการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

๒) ระบบงบประมาณที่สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนที่ตั้งไว้

๓) เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

๔) เครื่องมือสนับสนุนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เครือข่ายฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางนโยบาย (Decision Support System) และเครื่องมือทางสังคม

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) ความเป็นเอกภาพ และความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับนโยบายการพัฒนาด้านต่างๆ ทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

๒) มีระบบงบประมาณสนับสนุนแผนแม่บท (Program-Based Budgeting) และระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-Based Budgeting)

๓) การขับเคลื่อนแผนแม่บทและแผนปฏิบัติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้

๔) เครือข่ายฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางนโยบาย (Decision Support System) และเครื่องมือทางสังคม

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. จัดปรับความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการระดับชาติด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ดิน-ที่ดิน, น้ำ , ป่า, ทะเล, แร่, สิ่งแวดล้อม, ผังเมือง, โลกร้อน ฯลฯ) และ ระหว่างคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อม-ทรัพยากรธรรมชาติ กับคณะกรรมการด้านการพัฒนาสาขาต่างๆ (ท่องเที่ยว, พลังงาน , เกษตร, อุตสาหกรรม ฯลฯ)																				ทส.	๕	เงินงบประมาณ	ระบบและกลไกสร้างความเป็นเอกภาพและบูรณาการนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระหว่างนโยบายการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น	ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับนโยบายการพัฒนาด้านต่างๆ
๒. พัฒนาระบบและกลไกสร้างความเป็นเอกภาพและบูรณาการระหว่างแผนแม่บท แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวโยงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม																					สศช.	๕	เงินงบประมาณ	- ระบบและกลไกสร้างความเป็นเอกภาพและบูรณาการระหว่างแผนแม่บท แผนปฏิบัติการด้านต่างๆ	แผนแม่บท และแผนปฏิบัติการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวโยงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสอดคล้อง

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								- ใช้แผนแม่บทเป็นเครื่องมือช่วยสร้างการประสาน งานข้ามกรม ข้ามกระทรวง	เสริมหนุนต่อกัน
๓. พัฒนาระบบงบประมาณเพื่อสนับสนุนแผนแม่บท (Program-Based Budgeting) และระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-Based Budgeting) เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและบูรณาการ[5]	■	■	■	■																	สงป.	๕	เงินงบประมาณ	ระบบงบประมาณสนับสนุนแผนแม่บทและระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ (ตามเขตการปกครอง และตามระบบนิเวศ)	การขับเคลื่อนแผนแม่บทและแผนปฏิบัติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้
๔. ปรับบทบาทหน้าที่ และเสริมศักยภาพของผู้ว่าราชการจังหวัด กับภารกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม[6]	■	■	■	■																	มท.	๑๐	เงินงบประมาณ	ผู้ว่าราชการจังหวัด มีศักยภาพและขีดความสามารถ และระบบสนับสนุนการทำงานด้านการบริหาร	การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

[5] เป็นประเด็นปฏิรูปที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูปประเทศด้านระบบบริหารราชการแผ่นดิน (ระบบงบประมาณ)

[6] เป็นประเด็นปฏิรูปที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูปประเทศด้านระบบบริหารราชการแผ่นดิน

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อย่างน้อย จำนวน ๓๐ จังหวัด
๕. จัดปรับโครงสร้างองค์กรและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในระดับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เช่น กรมควบคุมมลพิษ, ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัด , สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค , สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค, หน่วยงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ [7]																					ทส. กพร.	๒๐	เงินงบประมาณ	โครงสร้างองค์กร และระบบการประสานบูรณาการการทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานในระดับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค	
๖. เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากร – สิ่งแวดล้อมตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจและถ่ายโอน																					สถ.	๑,๐๐๐	เงินงบประมาณ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

[7] เป็นประเด็นปฏิรูปที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูปประเทศด้านระบบบริหารราชการแผ่นดิน

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								เพิ่มขึ้น	อย่างน้อย ๒,๐๐๐ แห่ง
๗. พัฒนาระบบเครือข่ายฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ดิน ที่ดิน น้ำ ป่า ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ มลพิษ สุขภาพ) และระบบสนับสนุนการกำหนดตัดสินใจทางนโยบาย (Decision Support System: DSM)	■	■	■	■	■	■	■	■													ทส.	๑๐๐	เงินงบประมาณ	การใช้ข้อมูล และการวิเคราะห์ที่มีคุณภาพเป็นฐานในการกำหนดตัดสินใจทางนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มีระบบเครือข่ายฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบ DSM ที่นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย
๘.พัฒนาระบบและกลไกสร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างผังเมือง ผังการใช้ที่ดิน ผังการพัฒนาลุ่มน้ำ ผังคมนาคม ผังทะเล ฯลฯ	■	■	■	■	■	■	■	■													สศช.	๒๐	เงินงบประมาณ	ความสอดคล้องและบูรณาการของพัฒนาในด้านต่างๆ ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	ผังเมือง และผังการพัฒนาในมิติต่างๆ ที่เชื่อมโยงกัน มีความสอดคล้องกัน
๙. ปฏิรูประบบการเสริมสร้างความตระหนักและจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมโดย	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	สส. ภาคเอกชน	๕๐๐	เงินงบประมาณและงบประมาณ	การยกระดับจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใน	การขยายการเติบโตของสินค้า และกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
■ พัฒนาระบบและโครงสร้างรองรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน (เช่น การลดและแยกขยะอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง) ■ การสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการภาคเอกชน ■ ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม ■ สร้างนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการสนับสนุนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม																							จากภาคเอกชน	ชีวิตประจำวันของประชาชน	

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิรูป ได้แก่

๑) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ

- ให้มีระบบงบประมาณเพื่อสนับสนุนแผนแม่บท (Program-Based Budgeting)
- ให้มีระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-Based Budgeting) ซึ่งอาจเป็นเขตพื้นที่จังหวัด หรือเป็นเขตพื้นที่ตามระบบนิเวศ เช่น ลุ่มน้ำ พื้นที่ชายฝั่งทะเล อ่าว ฯลฯ

๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

- เพื่อรองรับการปรับโครงสร้างองค์กรและการประสาน บูรณาการการทำงานในระดับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ : การปฏิรูประบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การเข้าถึงระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อมของประชาชน

๒) ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นกลไกระงับข้อพิพาทด้านสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีวิธีพิจารณาคดีด้านสิ่งแวดล้อม

๒) มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมเพียงพอ

๓) มีการจัดตั้งกองบังคับการคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานอัยการสูงสุด และศาลสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานพิเศษ

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อทำหน้าที่จัดทำข้อเสนอการพัฒนาระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ■ ระบบสอบสวนและค้นหาความจริงในคดีสิ่งแวดล้อม ■ ระบบนิติวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางสิ่งแวดล้อม ■ ระบบการบังคับคดีทางสิ่งแวดล้อม ■ ระบบการบังคับโทษทางอาญาและการคุมประพฤติทางสิ่งแวดล้อม ■ ระบบการระงับข้อพิพาททางเลือกและกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ทางสิ่งแวดล้อม	■	■	■	■																	ศาลยุติธรรมและศาลปกครอง	๒๐	เงินงบประมาณ	การพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	มีข้อเสนอการพัฒนาระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อมอย่างครบถ้วน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
■ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับคดีสิ่งแวดล้อม ■ ระบบการฝึกอบรมบุคลากร ■ ระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินการและการพัฒนาระบบงานของคดีสิ่งแวดล้อมในภาพรวม																									
๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำ ■ แผนปฏิบัติการด้านระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม ■ กฎหมายวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม ■ กฎหมายจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง ■ แผนพัฒนาบุคลากรด้านกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อมทุกภาคส่วน					■	■	■	■													ศาลยุติธรรมและศาลปกครอง	๑๐	เงินงบประมาณ	การพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	มีแผนปฏิบัติการด้านระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม ■ มีกฎหมายวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม ■ มีกฎหมายจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง ■ มีแผนพัฒนาบุคลากรด้านกระบวนการยุติธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									สิ่งแวดล้อมทุกภาคส่วน
๓. พิจารณาจัดตั้งศูนย์พัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาระบบ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม									■	■	■	■									ศาลยุติธรรมและศาลปกครอง	๖๐	เงินงบประมาณ	จัดตั้งศูนย์พัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	จัดตั้งศูนย์พัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย ๓ ศูนย์
๔.คณะกรรมการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อเสนอในภาพรวมเพื่อการปรับปรุงกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในส่วนสารบัญญัติ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ และการจัดการมลพิษ การป้องกัน และการฟื้นฟูเยียวยาฯลฯ โดยรวบรวมจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงใน					■	■	■	■													คณะกรรมการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	๑๐	เงินงบประมาณ	ปรับปรุงกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในส่วนสารบัญญัติ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในส่วนสารบัญญัติได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างเหมาะสม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม																									
๕. จัดตั้งหน่วยงานบังคับคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักงานคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานอัยการสูงสุด และศาลสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้นในส่วนกลาง													■	■	■	■					ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด	๑๐๐	เงินงบประมาณ	มีการจัดตั้งกองบังคับการคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานอัยการสูงสุด และศาลสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานพิเศษ	จัดตั้งหน่วยงานบังคับคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักงานคดีสิ่งแวดล้อมในสำนักงานอัยการสูงสุดและศาลสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้นในส่วนกลาง
๖. จัดทำหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพและการประเมินเพื่อการรับรองผู้พิพากษาและบุคลากรด้านยุติธรรมสิ่งแวดล้อม และดำเนินการตามหลักสูตร							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■						๓๐	เงินงบประมาณ	มีหลักสูตรการประเมินเพื่อการรับรองผู้พิพากษาและบุคลากรด้านยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	มีผู้พิพากษาและบุคลากรด้านยุติธรรมสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการรับรอง จำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗. จัดทำกฎระเบียบวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมเฉพาะเรื่อง เช่น คดีป่าไม้ที่ดิน คดีมลพิษ คดีแรงงานสิ่งแวดล้อม คดีอาชญากรรมสิ่งแวดล้อมข้ามชาติ ฯลฯ													■	■	■	■					ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง	๕	เงินงบประมาณ	มีกฎระเบียบวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมเฉพาะเรื่อง	กฎระเบียบวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมเฉพาะเรื่อง อย่างน้อย ๕ เรื่อง
๘. ประเมินผลการดำเนินงาน และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ๕ ปีถัดไป																	■	■	■	■	ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด	๕	เงินงบประมาณ	มีผลการประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อเป็นฐานการปรับปรุงและจัดทำยุทธศาสตร์ระยะต่อไป	แผนยุทธศาสตร์ระยะ ๕ ปีต่อไป

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : การปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและปฏิรูปประเทศด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และรองรับกับการอนุวัติตามพันธกรณีในความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีกฎหมายที่สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อย่างน้อย ๒ ฉบับ ได้แก่ กฎหมายสิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกฎหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

๒) มีการปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อย ๓๐ ฉบับ โดยเป็นการปรับปรุงกฎหมายเดิม ๒๐ ฉบับ จัดทำกฎหมายใหม่ ๑๐ ฉบับ

๓) มีกฎหมายที่รองรับกับการอนุวัติตามพันธกรณีในความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก ได้แก่ อนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญากฎหมายทะเล ความตกลงปารีสด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔) มีกฎระเบียบที่ชัดเจนรองรับการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

เงินงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔																									ประกาศใช้อย่างน้อย ๒๕ ฉบับ
(๓) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗																									
(๔) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕																									
(๕) พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕																									
(๖) ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ...																									
(๗) ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ พ.ศ.																									
<u>กฎหมายด้านทรัพยากรทางทะเล</u>																									
ร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล พ.ศ.																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กฎหมายด้านทรัพยากรน้ำ</u>																									
(๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬													
(๒) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬													
(๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐	▬	▬	▬	▬	▬	▬																			
(๔) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬													
(๕) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬													
(๖)พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๖	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬													
(๗) ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ.	▬	▬	▬	▬																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม</u>																									
(๑) พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๒) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๓) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๔) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๕) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๖) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๗) พระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๘) ร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๙) ร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
<u>กฎหมายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</u>																									
(๑) ร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■															
(๒) ร่างพระราชบัญญัติสถาบันระบบความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													
(๓) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพโดยชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวทางประชารัฐ พ.ศ.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กฎหมายด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>																									
(๑) พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘																									
(๒) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕																									
(๓) ร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชน พ.ศ.																									
(๔) ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.																									
(๕) ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม พ.ศ.																									
(๖) ร่าง พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ																									
(๗) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและ																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการปฏิรูป (กิจกรรม)	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
พัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พ.ศ. ...																									
๓. จัดทำกฎหมายรองรับการอนุวัติตามพันธกรณีในความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก (๑) กฎหมายรองรับความตกลงด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (๒) กฎหมายรองรับความตกลงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๓) กฎหมายรองรับความตกลงด้านทางทะเล : การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายรวม ๗๙ ฉบับ																				กระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม	เงินงบประมาณ	การใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม	มีกฎหมายรองรับการอนุวัติการรองรับความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกครบถ้วน
๔. จัดทำกฎระเบียบที่ชัดเจนรองรับกระบวนการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น																					มท.	๕	เงินงบประมาณ	การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยปีละ ๕๐ แห่ง

๒.๘.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

การปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อย ๒๙ ฉบับ โดยเป็นการปรับปรุงกฎหมายเดิม ๒๐ ฉบับ จัดทำกฎหมายใหม่ ๙ ฉบับ ได้แก่

๑. การจัดทำกฎหมายที่สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ....

(๒) ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

๒. การปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

<u>กฎหมายด้านทรัพยากรทางบก</u>

(๑) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔

(๒) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

(๓) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

(๔) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

(๕) พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

(๖) ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ...

(๗) ร่างประมวลกฎหมายป่าไม้ พ.ศ. ....

<u>กฎหมายด้านทรัพยากรทางทะเล</u>

ร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล พ.ศ. ....

<u>กฎหมายด้านทรัพยากรน้ำ</u>

(๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕

(๒) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

(๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

(๔) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

(๕) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๖) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๖

(๗) ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ....

<u>กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม</u>

(๑) พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑

(๒) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
(๔) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
(๕) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
(๖) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
(๗) พระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐
(๘) ร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ....
(๙) ร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ....

กฎหมายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....
(๒) ร่างพระราชบัญญัติสถาบันระบบความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....
(๓) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพโดยชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวทางประชารัฐ พ.ศ. ....

กฎหมายด้านระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑) พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘
(๒) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
(๓) ร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชน พ.ศ. ....
(๔) ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....
(๕) ประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ....
(๖) ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ....
(๗) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พ.ศ. ...

๓. การจัดทำกฎหมายรองรับการอนุวัติตามพันธกรณีในความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก

(๑) กฎหมายรองรับความตกลงด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- ร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ....

(๒) กฎหมายรองรับความตกลงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ....

(๓) กฎหมายรองรับความตกลงด้านทางทะเล
- การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายรวม ๗๙ ฉบับ

๔. การจัดทำกฎระเบียบที่ชัดเจนรองรับกระบวนการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น

หมายเหตุ : กฎหมายบางฉบับอาจมีผลต่อปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าหนึ่งด้าน เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลต่อการปฏิรูปด้านทรัพยากรน้ำ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านระบบการบริหารจัดการ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อกำหนดกลไก วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๑ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อย และได้เสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ รับทราบแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข ๗ มาตรา ดังนี้

๑) **หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย *มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ*** บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ และบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ***มาตรา ๔๘ สิทธิของมารดา***ในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ และ***บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี***และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และ***บุคคลผู้ยากไร้***ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒) **หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย *มาตรา ๕๔*** วรรคสอง ***รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา***ก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ***มาตรา ๕๕ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง*** เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยบริการสาธารณสุขดังกล่าว ต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม และป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย และรัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ***มาตรา ๕๘*** การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ***รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน*** และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ และบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาต และในการดำเนินการหรืออนุญาต รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

๓) **หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ *มาตรา ๗๑ รัฐพึง***เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ***ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง*** รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และรัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น และรัฐพึงให้ความช่วยเหลือ

เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว และในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม

๔) **หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ *มาตรา ๒๕๘*** ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผล (ช. ด้านอื่นๆ) ข้อ (๔) ***ปรับระบบหลักประกันสุขภาพ***ให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน และข้อ (๕) ***ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิ***ที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข พบว่า มีทั้งหมด ๔๖ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ (๒) พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ (๓) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๔) พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ (๕) พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ (๖) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ (๗) พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒ (๘) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ (๙) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (๑๐) พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ (๑๑) พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ (๑๒) พระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๐๙ (๑๓) พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ (๑๔) พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (๑๕) พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๕๘ (๑๖) พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ (๑๗) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘ (๑๘) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (๑๙) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ (๒๐) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ (๒๑) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๒๒) พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ (๒๓) พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ (๒๔) พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ (๒๕) พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗ (๒๖)พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. ๒๕๔๗ (๒๗)พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๗ (๒๘)พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ (๒๙) พระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๖ (๓๐) พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ (๓๑) พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐ (๓๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๓๓) พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. ๒๔๙๙ (๓๔) พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔ (๓๕) พระราชบัญญัติสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (๓๖) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๒ (๓๗) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวัคซีนแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๕ (๓๘) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ (๓๙) พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบหมายเจ้าหน้าที่ไปร่วมชันสูตรพลิกศพ ตามความในมาตรา ๑๔๘ (๓) (๔) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ (๔๐) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ (การชันสูตรพลิกศพ)

(๔๑) พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘ (๔๒) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ (๔๓) พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๘ (๔๔) พระราชบัญญัติในการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. ๒๕๕๖ (๔๕) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (๔๖) พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและยกร่างกฎหมายไปแล้วจำนวนทั้งหมด ๒๖ ฉบับ มีผลบังคับใช้แล้ว ๕ ฉบับ อยู่ระหว่างการพิจารณาของหน่วยงานต่างๆ จำนวน ๒๑ ฉบับ ได้แก่ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ๑ ฉบับ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๗ ฉบับ คณะรัฐมนตรี ๓ ฉบับ และกรมในกระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๑๐ ฉบับ

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

ในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ได้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย ซึ่งมีผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ด้านระบบบริการสาธารณสุข ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข และด้านความยั่งยืนและเพียงพอด้านการเงินการคลังสุขภาพ ดังนี้

๑) **สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)** มีประเด็นและข้อเสนอในการปฏิรูประบบสาธารณสุข ดังนี้

๑.๑) ***การปฏิรูประบบบริการสุขภาพ*** ซึ่งปัจจุบันมีลักษณะแยกส่วน ขาดความหลากหลาย มีปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างกองทุน อีกทั้งกลไกการบันทึกและใช้ข้อมูลในภาพรวมทั้งภาครัฐและเอกชนยังมีความอ่อนแอ ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างไม่ทั่วถึง ซึ่งมีผลโดยตรงต่อคุณภาพบริการสุขภาพ โดยมี ***ข้อเสนอ*** คือ (๑) เปลี่ยนฐานของระบบบริการจาก “โรงพยาบาลเป็นฐาน” เป็น “พื้นที่เป็นฐาน” กำหนดให้มี “คณะกรรมการสุขภาพพื้นที่/อำเภอ (District/Local Health Board)” เน้นระบบการพัฒนาเครือข่ายที่มีทีมผู้ให้บริการสหวิชาชีพ (Matrix Team) และบริการ เป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก มีกลไกการเงินที่พัฒนาชุดสิทธิประโยชน์จำเพาะพื้นที่ และ พัฒนาระบบข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงทั้งระบบ รวมถึงให้มีการปฏิรูปการแพทย์ฉุกเฉิน ปฏิรูปความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ เพื่อให้ครบสมบูรณ์ของระบบบริการสุขภาพ

๑.๒) ***การปฏิรูประบบการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ควบคุมโรค และภัยคุกคามสุขภาพ*** เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของความเป็นเมือง และโรคที่เกิดจากปัจจัยกำหนดสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ยังขาดระบบข้อมูลเพื่อการเฝ้าระวังด้านการป้องกันโรคและภัยคุกคามสุขภาพ ขาดกลไกการมีส่วนร่วมและการบูรณาการในการจัดการเพื่อพัฒนาสุขภาพในระดับพื้นที่และท้องถิ่น กฎหมายและข้อระเบียบบางประการยังไม่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพและการมีสุขภาพที่ดีในระดับชุมชน จึงมี ***ข้อเสนอ*** คือ ยึดหลักการ “ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพ” (Health in All Policies Approach: HiAP) และให้ส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการปฏิบัติการ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการดูแลสุขภาพตนเองของชุมชน บุคคลและครอบครัว ดังแนวทาง (๑) ปรับวิธีการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของหน่วยงานทุกระดับต้องใช้กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory Healthy Public Policy Process: PHPPP) (๒) การพัฒนากลไก “คณะกรรมการสาธารณสุขระดับจังหวัด”

และ “คณะกรรมการสาธารณสุขระดับชุมชนหรือท้องถิ่น” เพื่อให้เกิดการบูรณาการทุกภาคส่วนและเครือข่ายพันธมิตร (Collective Leadership) ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่น ภาคพลเมือง ภาคประชาสังคม และภาควิชาการหรือวิชาชีพ (๓) พัฒนาขีดความสามารถ (Capacity Building) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดี (Healthy Environment) (๔) การพัฒนากฎหมายเพื่อการปฏิรูประบบงานการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันและควบคุมโรค และภัยคุกคามสุขภาพ

๑.๓) ***การปฏิรูประบบบริหารจัดการและการเงินการคลังด้านสุขภาพ*** เนื่องจากในปัจจุบันกลไกในการอภิบาลระบบยังขาดเอกภาพ ทำให้มีการกระจายสถานพยาบาลและเครื่องมือทางการแพทย์ราคาแพงที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ รวมถึงสิทธิประโยชน์และกลไกการจ่ายต่างกันในแต่ละระบบประกันสุขภาพของรัฐ มี***ข้อเสนอ*** คือ จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งจะมีคณะกรรมการ ๓ ระดับ คือ (๑) คณะกรรมการกำหนดนโยบายสุขภาพแห่งชาติ (National Health Policy Board) (๒) คณะกรรมการสุขภาพเขต (Area Health Board) และ (๓) คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคระดับจังหวัด เพื่ออภิบาลระบบสุขภาพในระดับประเทศและระดับพื้นที่

สำหรับ***การปฏิรูประบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ*** เนื่องจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเติบโตเร็วกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง กองทุนประกันสุขภาพภาครัฐทั้งสามระบบมีการแยกส่วนไม่เหมือนกันทั้งระดับการจ่ายและวิธีการจ่าย มี***ข้อเสนอ*** คือ (๑) จัดตั้งคณะกรรมการประกันสุขภาพแห่งชาติหรือสภาประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการกองทุนสุขภาพต่างๆ พัฒนาสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานด้านสุขภาพที่เหมาะสมของประชาชนทุกคน (๒) จัดตั้งสำนักมาตรฐานและการจัดการสารสนเทศระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ (สมสส.) เพื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศการประกันสุขภาพ (๓) เพิ่มภาษีผลิตภัณฑ์หรืออาหารและเครื่องดื่มที่เป็นภัยต่อสุขภาพ รวมทั้งเพิ่มการประกันสุขภาพในกลุ่มประชากรต่างๆ และการพัฒนาการแพทย์แผนไทยคู่ขนานกับแพทย์แผนปัจจุบัน และ (๔) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากส่วนกลางสู่ภูมิภาค เช่น ระบบเขตสุขภาพ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณด้านสุขภาพภาครัฐ

๒) **สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)** มีประเด็นและข้อเสนอในการปฏิรูประบบสาธารณสุขที่ขับเคลื่อนต่อจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ดังนี้

๒.๑) ***การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ*** เพื่อให้มีการอภิบาลระบบบริการสุขภาพ ทั้งในระดับประเทศ และระดับพื้นที่ โดยการออก***ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ...*** ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้จัดประชุมรับฟังความเห็นร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปแล้วเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐ และวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติในหลักการออกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป

๒.๒) ***การจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานและการจัดการสารสนเทศระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ (สมสส.)*** ในรูปแบบองค์การมหาชน เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศการประกันสุขภาพ และเป็นคลังข้อมูลบริการสุขภาพที่สนับสนุนการบริหารจัดการ การบริการสุขภาพและงานวิจัย ซึ่งเป็นจุดตั้งต้นของการวางรากฐานการพัฒนาระบบสารสนเทศบริการสุขภาพของประเทศในภาพใหญ่ เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการสุขภาพที่ปลอดภัย เท่าเทียม และมีคุณภาพ โดยเสนอให้ออก ***ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานและการจัดการสารสนเทศระบบบริการ***

สุขภาพแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ... ทั้งนี้ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งสำนักงานมาตรฐานและการจัดการสารสนเทศระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ ภายใต้สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขเรียบร้อยแล้ว และรอการเสนอยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ เพื่อให้สำนักงานมาตรฐานและการจัดการสารสนเทศระบบบริการสุขภาพแห่งชาติที่จะจัดตั้งขึ้นสามารถดำเนินการตามแผนที่กระทรวงสาธารณสุขเห็นชอบต่อไป

๒.๓) ***การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพด้านอาหารและโภชนาการในประเด็นการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีปริมาณน้ำตาลเกินเกณฑ์มาตรฐานสุขภาพ*** เพื่อจัดการกับปัญหาโรคอ้วนและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยมี***ข้อเสนอ*** คือ ควรมีการทบทวนพิกัดการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยออกร่างพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายสรรพสามิต พ.ศ. ... เพื่อลดหรือบรรเทาความรุนแรงของผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลที่มากเกินไป และเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

๒.๔) ***การปฏิรูปการแพทย์แผนไทยและระบบยาสมุนไพรแห่งชาติ พร้อมร่างพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ...และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...*** ปัจจุบันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยยังขาดการดูแลคุ้มครองอย่างจริงจังทำให้ถูกฉกฉวยและละเมิดสิทธิ์จากการหายาใหม่ของต่างชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้การแพทย์แผนไทยมีศักยภาพและมาตรฐาน ให้บริการคู่ขนานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยมี***ข้อเสนอ*** คือ (๑) ปฏิรูประบบบริการการแพทย์แผนไทยให้มีมาตรฐานคู่ขนานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน (๒) ปฏิรูปการคุ้มครองภูมิปัญญาไทยเพื่อให้มรดกไทยเป็นมรดกโลก (๓) ปฏิรูปอุตสาหกรรมสมุนไพรและการตลาด (๔) ปฏิรูประบบการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาไทยและยาจากสมุนไพร (๕) ปฏิรูปโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการด้านการแพทย์แผนไทย (๖) ปฏิรูปการจัดการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทย (๗) ปฏิรูปการพัฒนากำลังคน (๘) ปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวกับยาจากสมุนไพรและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ โดยออกร่างพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ...และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ... ได้ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ ขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขกำลังจัดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายดังกล่าว เพื่อดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป สำหรับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒.๕) ***ระบบการแพทย์ฉุกเฉินช่วงก่อนถึงโรงพยาบาล*** ประเทศไทยมีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรสูงเป็นอันดับสองของโลก และเป็นอันดับหนึ่งในภูมิภาค ระบบการแพทย์ฉุกเฉินมีความสำคัญที่การช่วยชีวิตและการรักษาชีวิตให้ทันเวลา ลดความสูญเสียและความพิการ โดยมี***ข้อเสนอ*** คือ (๑) จัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว (๒) ปฏิรูประบบความรู้และความสามารถเรื่องการปฐมพยาบาลและการฟื้นคืนชีพเบื้องต้น (First-Aid and Resuscitation) (๓) เพิ่มบริการการแพทย์ฉุกเฉินนอกโรงพยาบาล (๔) จัดให้มีศูนย์จ่ายงานที่มีประสิทธิภาพ (๕) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ และกรุงเทพมหานครเป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการการแพทย์ฉุกเฉินนอกโรงพยาบาลของจังหวัด (๖) ให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการแพทย์ฉุกเฉินนอกโรงพยาบาล ทั้งนี้ ได้เสนอให้ออกร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉินแห่งชาติ) โดยในระยะที่ผ่านมาสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติได้พัฒนา

ระบบการแพทย์ฉุกเฉินดิจิทัล เพื่อใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติการฉุกเฉินภายใต้ระบบการแจ้งเหตุฉุกเฉิน ๑๖๖๙ และเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๐ กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม กรมบัญชีกลาง และสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จัดทำโครงการ “เจ็บป่วยฉุกเฉินวิกฤต มีสิทธิทุกที่” (Universal Coverage for Emergency Patients: UCEP) เพื่อให้ผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุด ทั้งโรงพยาบาลรัฐและเอกชน โดยไม่ต้องสำรองจ่าย ในระยะ ๗๒ ชั่วโมงแรก โดยมีศูนย์ประสานคุ้มครองสิทธิที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และออกประกาศมีผลประกาศใช้

๒.๖) ***การปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิ*** ประเทศไทยมีนโยบายและแผนการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ มาอย่างต่อเนื่องกว่า ๑๐ ปี ส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงระบบบริการสุขภาพเพิ่มขึ้น แต่ในด้านคุณภาพของระบบบริการปฐมภูมิ พบว่าปัญหาเร่งด่วนในระบบบริการปฐมภูมิ สรุปได้ ๓ ด้าน คือ (๑) ระบบบริการปฐมภูมิ (๒) การบริหารการเงินการคลัง และ (๓) กำลังคนด้านสุขภาพ มี***ข้อเสนอ*** คือ (๑) หน่วยบริการปฐมภูมิจัดบริการรวมกลุ่มเป็น Primary Care Cluster ดูแลประชาชนร่วมกัน Cluster ละประมาณ ๑ – ๓ หมื่นคน (๒) บริหารและหมุนเวียนทรัพยากรร่วมกันในกลุ่มบริการปฐมภูมิทั้งด้านงบประมาณ และบุคลากร (๓) กลุ่มบริการปฐมภูมิให้บริการแก่ประชาชน ตามปัญหาของพื้นที่ และประสานกิจกรรม ร่วมกับองค์กรภาคประชาชน โดยเน้นภารกิจด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นหลักมากกว่าการให้บริการรักษาพยาบาล และ (๔) ประชาชนได้รับบริการตามปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและตามความเร่งด่วนในแต่ละพื้นที่

สำหรับ***ด้านการบริหารการเงินการคลัง*** มีข้อเสนอ คือ (๑) บูรณาการเงินที่เกี่ยวกับสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค(Promotion and Prevention: P&P) จากทุกแหล่ง ทุกกองทุน บริหารร่วมที่คณะกรรมการสุขภาพเขตและระดับอำเภอ (๒) มีวงเงินจัดสรรเพิ่มมากขึ้นกว่าแบบเดิม ๓ - ๔ เท่า (๓) จัดสรรให้หน่วยบริการปฐมภูมิเป็นเงินก้อน (Lump sum) ตามหัวประชากร และตามเงื่อนไข ข้อตกลงของคณะกรรมการสุขภาพเขตและระดับอำเภอ และ (๔) ปรับหลักเกณฑ์ให้หน่วยบริการปฐมภูมิสามารถรับงบประมาณเป็นของตนเองโดยตรง

ด้านกำลังคนด้านสุขภาพ มีข้อเสนอ คือ (๑) หมุนเวียนและบริหารบุคลากรทุกสาขาในกลุ่มบริการปฐมภูมิ (Primary Care Cluster) (๒) พัฒนาและใช้ศักยภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่มีอยู่ในการร่วมจัดระบบบริการ (๓) วางแผนพัฒนาและผลิตบุคลากร และ (๔) มีมาตรการในการธำรงรักษาให้บุคลากรคงอยู่ในระบบ

ด้านการพัฒนาระบบติดตาม ประเมินผล มีข้อเสนอ ดังนี้ (๑) ทุกกองทุนกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดด้านสุขภาพ ร่วมกันและใช้เป็นกรอบดำเนินการทั้งประเทศ ภายใต้การกำกับของ NHPB (๒) ทบทวนและพัฒนา รูปแบบการรายงาน ตัวชี้วัดด้านสุขภาพที่ไม่เป็นภาระแก่หน่วยบริการ ภายใต้การกำกับของ NHPB (๓) การประเมินผล ให้เป็นหน้าที่หลักของกรมวิชาการ กระทรวงสาธารณสุข และสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่นำรายงานของหน่วยบริการมาเป็นข้อมูลหลักในการสรุป (๔) สนับสนุนการวิจัยและปรับปรุงรูปแบบวิธีการประเมินผล ใช้ระบบสารสนเทศมาช่วยในการพัฒนาเครื่องมือ (๕) สนับสนุนและมีกลยุทธ์จูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินและรายงานสุขภาพของตนเอง (๖) ยกเลิกการกำหนดเกณฑ์จัดสรรเงินจากกองทุนมาเป็นแรงจูงใจในการรายงานข้อมูล หรือใช้เป็นเกณฑ์ประเมินมาตรฐานบริการปฐมภูมิ ที่จะทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความน่าเชื่อถือ

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙) เพื่อรองรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติระบบการแพทย์ปฐมภูมิและบริการสาธารณสุข พ.ศ. ...ซึ่งคาดว่าจะสามารถนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีได้ก่อนสิ้นปี ๒๕๖๐

๒.๗) ***การปฏิรูปความรอบรู้และการสื่อสารสุขภาพ*** ประชาชนที่มีความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองมีจำนวนน้อย ในขณะที่ข่าวสารด้านสุขภาพมีเป็นจำนวนมาก แต่ขาดระบบการคัดกรองและการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ทำให้ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสูง จึงมี***ข้อเสนอ*** คือ (๑) ปฏิรูปยุทธศาสตร์และกลไกในการขับเคลื่อนด้านความรอบรู้และการสื่อสารข้อมูลด้านสุขภาพ (๒) ปฏิรูประบบการประเมินผลโดยเน้นผลลัพธ์ที่ประชาชนมีความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองและมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในทุกกลุ่มวัย (๓) จัดตั้งคณะกรรมการสร้างเสริมความรอบรู้และการสื่อสารสุขภาพแห่งชาติ และ (๔) กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย ควรร่วมมือกันเพื่อสนับสนุนให้เกิดโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate School) โรงพยาบาลรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Hospital) และชุมชนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Communication)

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดเรื่องความรอบรู้ด้านสุขภาพอยู่ในยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีของกระทรวง และอยู่ในวาระปฏิรูปเร่งด่วน (Quick win) ของกระทรวง และได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านสุขภาพ ณ โรงพยาบาลอำเภอหลายแห่ง ขณะเดียวกันกรมอนามัย ได้วางแผนการขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านสุขภาพไว้ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙) โดยมีเป้าหมายให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Societies) โดยใช้ ๔ กลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน คือ กลไกการสื่อสาร (Communication) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Capacity Building) การสร้างความผูกพัน (Engagement) และการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (Empowerment) ควบคู่กับการกำกับ ติดตามอย่างเข้มข้น (Intensive M&E)

๒.๘) ***การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพของประชาชน : สิทธิประโยชน์หลักด้านสุขภาพ*** โครงสร้างระบบประกันสุขภาพของประเทศไทยประกอบด้วย ๓ ระบบหลัก คือ ระบบสวัสดิการรักษาพยาบาลข้าราชการ ระบบประกันสังคม และระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งลักษณะของประชากรที่ระบบคุ้มครองอยู่ และสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาล แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำ และไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในระบบบริการสุขภาพที่จำเป็นต้องมีการแก้ไข โดยมี***ข้อเสนอ*** คือ การลดความเหลื่อมล้ำระหว่างระบบหลักประกันสุขภาพ ด้วยการจัดการชุดสิทธิประโยชน์หลักด้านสุขภาพ (Core health benefit package) ระหว่างหลักประกันสุขภาพของรัฐ และมีสิทธิประโยชน์เสริมตามความต้องการของกองทุนและประชาชน และออกพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. .... ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้มาตรา ๑๑ (๘) ระบุให้คณะกรรมการนโยบายฯ มีหน้าที่ดำเนินการประกาศชุดสิทธิประโยชน์หลักด้านสุขภาพของประชาชนอยู่แล้ว

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) การแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ ที่ผ่านมามีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของโรคติดต่ออุบัติใหม่และโรคที่เกิดจากการกลายพันธุ์ของไวรัส เช่น โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ โรคไข้หวัดนก

โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง โรคติดเชื้อไวรัสนิปาห์เป็นต้น ซึ่งเป็นภัยคุกคามทั้งต่อระดับสุขภาวะของประชาชนไทยและเป็นภัยคุกคามต่อภาระทางการคลังและการจัดระบบตอบโต้ภัยฉุกเฉินด้านสุขภาพ

๒) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดบริการสุขภาพ ภายใต้สังคมดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวมไปถึงเทคโนโลยีและอุปกรณ์ทางการแพทย์ เช่น การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์สำหรับใช้ในการระบุมะเร็งผิวหนังโดยมีอัตราความแม่นยำในระดับเดียวกับผู้เชี่ยวชาญ การใช้ Big Data ในการวางนโยบายด้านสุขภาพ เป็นต้น

๓) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมายหลัก ๑๖๙ เป้าหมายย่อย โดยเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขและสุขภาพประกอบด้วย เป้าหมายการมีสุขภาพดีในทุกช่วงอายุ เป้าหมายเรื่องสิทธิสตรีและเด็กผู้หญิง เป้าหมายเรื่องการเข้าถึงน้ำสะอาด โดยเป้าหมายที่ท้าทายในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ (๑) หยุดยั้งการระบาดของโรคเอดส์ มาลาเรีย วัณโรค โรคติดต่อในกลุ่มประเทศเขตร้อน โรคไวรัสตับอักเสบ โรคติดต่อที่เกิดจากการบริโภคน้ำ อาหารที่ไม่สะอาดและโรคติดต่อต่างๆ (๒) ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อลงหนึ่งในสามของการตายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต และ (๓) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ลดการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนลงให้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของปี พ.ศ. ๒๕๕๘

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน ระบบสาธารณสุขของประเทศไทยยังขาดเอกภาพการทำงานและขาดการบูรณาการอย่างเป็นระบบ มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายทรัพยากร ขณะเดียวกันประชาชนยังมีแนวโน้มจะป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและการบาดเจ็บเพิ่มสูงขึ้น และมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์จากหลักประกันสุขภาพที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังมีความเสี่ยงด้านสถานะทางการคลังจากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของรายจ่ายด้านหลักประกันสุขภาพ

๑) สถานะสุขภาพของคนไทย

๑.๑) การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ จากข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ประเทศไทยมีการสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs) จากโรคหรือการบาดเจ็บที่สามารถป้องกันได้ อาทิ การเสพติดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อุบัติเหตุทางถนน โรคหลอดเลือดสมอง เบาหวาน โรคซึมเศร้า ทั้งนี้ อุบัติเหตุทางถนนถือเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการสูญเสียปีสุขภาวะในประชาชนไทยอายุ ๑๕ – ๒๙ ปี และเมื่อพิจารณาอัตราการตายต่อหนึ่งแสนประชากรทั้งประเทศพบว่ายังไม่มีแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจน โดยพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีอัตราการตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนนเท่ากับ ๒๒.๓ ต่อประชากรหนึ่งแสนคน ขณะเดียวกันในส่วนอัตราตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังจากโรคมะเร็ง เบาหวาน ระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง และโรคหัวใจและหลอดเลือด ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๓๔๓.๑ ราย ต่อประชากรหนึ่งแสนคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็น ๓๕๕.๓ ราย ต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เช่นเดียวกับอัตราการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้นจาก ๕.๙ รายต่อประชากรหนึ่งแสนคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็น ๖.๕ รายต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ นอกจากนี้ จากการสำรวจสุขภาพคนไทยด้วยการตรวจร่างกาย พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่า มีความชุกของผู้มีภาวะน้ำหนักเกินเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๗.๕ และมีผู้อยู่ในภาวะอ้วนร้อยละ ๑๐.๙ เช่นเดียวกับจำนวนผู้มีความดันโลหิตสูงและเบาหวานเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๒๔.๗ และ ร้อยละ ๘.๙ ตามลำดับ ทั้งนี้ ในกลุ่มวัยรุ่น (๑๕ – ๒๑ ปี) พบว่ามีพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทั้งการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การตั้งครรภ์ไม่พร้อมและการทำแท้ง ขณะที่กลุ่มวัยทำงาน (๑๕ – ๕๙ ปี) มีแนวโน้มป่วยด้วย

โรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ในอนาคตการเข้าสู่สังคมสูงวัยต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นกับการดูแลรักษามากขึ้นหากไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน

๑.๒) การเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ ในกลุ่มโรคติดต่อ พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จกับการจัดการปัญหาผู้ติดเชื้อ HIVs ผู้ป่วยโรคเอดส์ การป้องกันการถ่ายทอดเชื้อ HIVs จากแม่สู่ลูก รวมถึงโรคมาลาเรีย แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาของวัณโรคได้ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า ผู้ป่วยวัณโรคที่มาขึ้นทะเบียนรักษาคิดเป็นเพียงร้อยละ ๕๕.๓ ของผู้ป่วยทั้งหมด ขณะเดียวกันยังพบการป่วยด้วยโรคไวรัสตับอักเสบบีเพิ่มขึ้นจาก ๙.๙๓ ราย ต่อประชากรหนึ่งแสนคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็น ๑๐.๑๒ รายต่อประชากรหนึ่งแสนคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ นอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้ยาที่ไม่เหมาะสมของคนไทยยังนำไปสู่ความเสี่ยงของการระบาดของเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ ที่จะนำไปสู่ปัญหาสำคัญของการจัดการโรคติดต่อในอนาคตต่อไป

๒) ระบบสุขภาพของประเทศไทย

๒.๑) โครงสร้างการบริหารระบบสาธารณสุขของประเทศ ประเทศไทยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้มีบทบาทหลักในการกำหนดและดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขของประเทศ โดยมีองค์กรหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในการพัฒนานโยบายสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในการสนับสนุนเงินทุนสำหรับการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น ขณะเดียวกันประเทศไทยยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางและนโยบายของประเทศจำนวนมาก พร้อมทั้งมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติสำหรับใช้ในดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการและความเป็นเอกภาพ ซึ่งจะกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของแผนยุทธศาสตร์ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติด้านโรคมะเร็งที่ยังมีปัญหาในเชิงการนำไปปฏิบัติ แผนยุทธศาสตร์ทศวรรษกำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติที่ยังไม่สามารถนำไปดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้เช่นกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการตั้งหน่วยงานในภูมิภาคเพื่อการบริหารในรูปแบบเขตพื้นที่ เช่น เขตบริการสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพเพื่อประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

๒.๒) ระบบสารสนเทศด้านสุขภาพ ระบบข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขของประเทศไทยยังขาดกลไกนโยบายและทรัพยากรในการสนับสนุนการดำเนินงานที่เพียงพอและต่อเนื่อง ระบบข้อมูลข่าวสารยังขาดคุณภาพ ไม่ครอบคลุม มีความซ้ำซ้อน และขาดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ มีระบบจัดการข้อมูลที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการข้อมูลของแต่ละระบบ และไม่สามารถแลกเปลี่ยนกันข้อมูลกันได้ โดยเฉพาะมาตรฐานข้อมูลสุขภาพ มาตรฐานกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของการใช้ข้อมูลสุขภาพ ขณะเดียวกันยังพบปัญหาการเข้าถึงข้อมูลและการใช้ประโยชน์ที่เกิดจากความไม่เข้าใจประโยชน์ของข้อมูล นอกจากนี้ บุคลากรผู้ให้บริการต้องใช้เวลาจำนวนมากในการจัดทำรายงานข้อมูล และประชาชนไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลสุขภาพสุขภาพของตน

๒.๓) กำลังคนด้านสุขภาพ ประเทศไทยมีแนวโน้มขาดแคลนกำลังคนด้านสุขภาพในภาพรวมลดลงและมีทิศทางการกระจายบุคลากรที่ดีขึ้นในทุก ๕ วิชาชีพหลัก ทั้งแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค ทันตแพทย์ และเภสัชกร แต่ยังพบความแตกต่างของสัดส่วนบุคลากรระหว่างกรุงเทพมหานครกับภาคอื่นๆ โดยเฉพาะวิชาชีพแพทย์และพยาบาลเทคนิค และเมื่อพิจารณาการกระจายแพทย์เป็นรายจังหวัดจะพบว่ากรุงเทพมหานครมีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์ ๑ คน ต่ำที่สุด เท่ากับ ๗๑๖ คน ขณะที่จังหวัดบึงกาฬมีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์ ๑ คน สูงที่สุด เท่ากับ ๕,๙๐๖ คน ขณะเดียวกันยังพบว่า

บุคลากรแพทย์ต้องประสบปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ย่ำแย่ การพักผ่อนไม่เพียงพอ การฟ้องร้องคดีต่อบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นคดีอาญา ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้ขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากรลดลง

๒.๔) ระบบหลักประกันสุขภาพ ประเทศไทยสามารถจัดระบบหลักประกันสุขภาพที่ครอบคลุมให้แก่ประชาชนไทยกว่าร้อยละ ๙๙.๙๓ โดยส่วนใหญ่อยู่ภายใต้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสามารถช่วยลดภาวะครัวเรือนล้มละลายและครัวเรือนที่ตกอยู่ในภาวะยากจนจากภาระค่าใช้จ่ายทางสุขภาพ จากร้อยละ ๕.๗ และ ๒.๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นร้อยละ ๒.๓ และ ๐.๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ อย่างไรก็ตาม ยังพบความแตกต่างของสิทธิประโยชน์และระบบการจ่ายเงินระหว่างแต่ละหลักประกันสุขภาพ ขณะเดียวกันรายจ่ายของแต่ละระบบหลักประกันมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าสัดส่วนรายจ่ายของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม และสวัสดิการรักษาพยาบาลข้าราชการ จะเพิ่มจากร้อยละ ๑๒.๗๐ ของรายจ่ายรวมภาครัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็น ร้อยละ ๑๖.๕๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๘๐

๒.๕) การคุ้มครองผู้บริโภค ปัจจุบันสิทธิของผู้บริโภค ยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายโดยเฉพาะปัญหาความปลอดภัยของผู้บริโภค และการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริโภคขาดข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเพียงพอในการตัดสินใจ ขณะเดียวกันยังขาดการทำงานคุ้มครองผู้บริโภคในเชิงรุก เช่นเดียวกับการขาดประสิทธิภาพการดำเนินงานและการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค

๑.๓ ความสอดคล้องของแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขกับร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และแผนแม่บท

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขกับร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

การปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขมีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ใน ๔ ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ *ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน* โดยการพัฒนาสาขาบริการที่ไทยมีศักยภาพที่สอดคล้องกับบริบทโลกในอนาคต ได้แก่ ธุรกิจบริการสุขภาพและการเสริมสร้างสุขภาวะ และสถานบริการสุขภาพและความงาม และการส่งเสริมธุรกิจบริการทางการแพทย์ โดยต้องมีการลงทุนอย่างจริงจังในการผลิตบุคลากรทางการแทพย์ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทางการและเครื่องมือแพทย์ รวมทั้งมาตรฐานการบริการ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็นเจ้าของเทคโนโลยีได้เอง ซึ่งจะเป็นการสร้างฐานที่เข้มแข็งในการเป็นศูนย์กลางบริการทางแพทย์ของภูมิภาคในระยะต่อไป *ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน* ครอบคลุมการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ *ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม* โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย อาทิ การพัฒนาระบบบริหารจัดการหลักประกันสุขภาพ และ*ยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ* โดยบทวนบทบาทภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีความเหมาะสม รวมทั้งถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญเพื่อกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ปรับโครงสร้างและระบบบริหารงานราชการใหม่ในรูปแบบของหน่วยงานพิเศษที่ต้องอาศัยการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ไม่ยึดติดกับโครงสร้างและระบบราชการแบบเดิม และพัฒนา ปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่น และคล่องตัวสูง ลดความซ้ำซ้อน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างเหมาะสม

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้ถูกถ่ายทอดเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ระยะ ๕ ปี โดยมีประเด็นด้านสาธารณสุขใน ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ *ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์* โดยส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีตลอดช่วงชีวิต ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ และพัฒนาระบบดูแล/สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย *ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม* โดยจัดบริการด้านสุขภาพให้กับประชากรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และกระจายการให้บริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง *ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน* โดยพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าที่ร่วมไปถึงผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพและยา พัฒนาตลาด/อุตสาหกรรมอาหารที่เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ และพัฒนาศักยภาพบริการสุขภาพ *ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน* โดยสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพ *ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ*เพื่อการพัฒนาประเทศ สู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน โดยสร้างความร่วมมือใน/ต่างประเทศ ในการวางระบบเฝ้าระวัง/ป้องกัน/ควบคุมโรค/ภัยสุขภาพ และ*ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา* เพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานการบริการด้านสุขภาพ

๑.๔ ร่างแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

การจัดทำร่างแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ดำเนินการภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘(ช ด้านอื่นๆ) ได้แก่ (๔) ***ปรับระบบหลักประกันสุขภาพ***ให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน และข้อ (๕) ***ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิ***ที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม รวมถึงได้พิจารณาประเด็นอื่นที่นำสู่การออกแบบนโยบายและระบบที่สมบูรณ์ สนับสนุนให้การขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปด้านสาธารณสุขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่จะส่งผลถึงการสาธารณสุขของประเทศ และความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศทั้งในระยะยาว และระยะกลาง

การกำหนดประเด็นการปฏิรูปฯ ได้คำนึงถึงองค์ประกอบ ๔ ด้าน ได้แก่ (๑)ด้านระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ที่ให้ความสำคัญกับการมีกลไกในการกำหนดนโยบายสุขภาพแห่งชาติที่มีความเป็นเอกภาค การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังเขตสุขภาพ การมีระบบสารสนเทศสุขภาพ และการวางแผนกำลังคนสุขภาพ (๒)ด้านระบบบริการสาธารณสุข มุ่งพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ฉุกเฉิน และการสร้างเสริมป้องกันและควบคุมโรค (๓)ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข ให้ความสำคัญในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชน รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค (๔)ด้านความยั่งยืนและเพียงพอด้านการเงินการคลังสุขภาพ โดยการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐทุกระบบให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม และยั่งยืน

ร่างแผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ได้กำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด รวมถึงวงเงินและแหล่งเงินในภาพรวม ดังนี้

๑.๔.๑ **เป้าหมายการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข**

"ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีส่วนร่วมในการวางระบบในการดูแลสุขภาพ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบสาธารณสุขที่เป็นเอกภาพและการอภิบาลระบบที่ดี"

๑.๔.๒ **วัตถุประสงค์**

๑) เพื่อให้มีระบบบริการปฐมภูมิที่มีความครอบคลุม ตอบสนองความจำเป็น รวมถึงการปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้มีความยั่งยืน พอเพียงมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นธรรม ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพียงพอที่จะดูแลตนเองจากความเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่ป้องกันได้

๒) เพื่อให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสุขภาพที่เหมาะสม ในการบริหารจัดการระบบสุขภาพและสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ครอบคลุม ปลอดภัย สำหรับประชาชนในทุกพื้นที่ ทุกระดับ

๓) เพื่อให้ระบบสุขภาพไทยมีเอกภาค มีการบูรณาการงานด้านสุขภาพของทุกหน่วยงาน มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตัดสินใจ เพื่อบริหารระบบสุขภาพให้ประชาชนได้ประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในแต่ละพื้นที่ ภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด

๑.๔.๓ **เป้าพึงประสงค์ในภาพรวม**

๑) ระบบบริการปฐมภูมิมีความครอบคลุม ตอบสนองความจำเป็น และระบบหลักประกันสุขภาพความยั่งยืน พอเพียงมีประสิทธิภาพ สร้างความเป็นธรรม

๒) มีข้อมูลสารสนเทศที่ใช้บริหารจัดการการเงินการคลัง การบริการในระบบสุขภาพและสาธารณสุข อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการมีสุขภาพ สุขภาวะที่ดี

๓) ระบบสุขภาพของประเทศมีเอกภาพ การดำเนินงานด้านสุขภาพของทุกภาคส่วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ โดยมีระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาในแต่ละพื้นที่ ระบบบริการมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และจัดบริการเป็นเครือข่าย ภายใต้การติดตามกำกับที่มีประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล

๔) ประชาชนไทยมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการสร้างนำซ่อม และผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ ทั้งการรับบริการและการรับภาระค่าใช้จ่าย

๑.๔.๔ **ตัวชี้วัด**

๑) คุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเรื้อรังดีขึ้นจนสามารถชะลอหรือยุติการถดถอยสู่ภาวะพึ่งพิง

๒) มีระดับการตระหนักรู้ด้านสุขภาพสูงขึ้น สามารถดูแลตัวเองและใช้บริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม (อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นซึ่งวัดด้วย ACSC ลดลง/อัตราการตายของกลุ่มโรคที่สามารถป้องกันการตายโดยไม่จำเป็นลดลง)

๓) รายจ่ายสุขภาพรวมภาครัฐต่อผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔.๓ และไม่เกินร้อยละ ๕.๒

๔) มีระบบบันทึกสุขภาพดิจิทัล ที่ใช้งานได้จริงในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของสถานพยาบาลทั้งหมดในแต่ละจังหวัด ภายใน ๕ ปี รวมถึงมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้จากสารสนเทศสุขภาพในระบบ DHR และระบบ National Data Clearing House เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางคลินิกไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของสถานพยาบาลทั้งหมดในประเทศ

๑.๔.๕ **วงเงินและแหล่งเงินในระยะ ๕ ปี**

๑) ประเด็นระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ วงเงินรวม ๖๕ ล้านบาท แหล่งเงินได้แก่ งบประมาณแผ่นดิน และ สธ.

๒) ประเด็นระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ วงเงินรวม ๘,๘๙๐ ล้านบาทสำหรับ ๕ ปี หรือเฉลี่ย ๑,๑๗๘ ล้านบาทต่อปี โดยวงเงินนี้เท่ากับ ๒๗ บาทต่อประชากรต่อปี (ร้อยละ ๐.๕๔ ของรายจ่ายสุขภาพภาครัฐในแต่ละปี)

๓) ประเด็นกำลังคนสุขภาพ วงเงินรวม ๒๗๐ ล้านบาท สำหรับ ๕ ปี แหล่งเงินได้แก่กองทุน งบประมาณแผ่นดิน และกองทุน สวรส.

๔) ประเด็นระบบบริการปฐมภูมิ ไม่ได้ระบุวงเงินรวม

๕) ประเด็นการแพทย์แผนไทย วงเงินรวม ๗๘๓ ล้านบาท จากงบประมาณแผ่นดิน และภาคเอกชน

๖) ประเด็นการแพทย์ฉุกเฉิน ไม่ได้ระบุวงเงินรวม

๗) ประเด็นการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค วงเงินรวม ๒,๒๐๒ ล้านบาท แหล่งเงินได้แก่ กรมอนามัย ครบควบคุมโรค งบประมาณแผ่นดิน

๘) ประเด็นความรอบรู้ด้านสุขภาพ งบประมาณรวมประมาณ ๑,๑๙๕.๖๘ ล้านบาท แหล่งเงินได้แก่ งบประมาณแผ่นดิน กสทช. สธ. สวรส. สภาวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัย

๙) ประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภค ไม่ระบุวงเงินงบประมาณ

๑๐)ประเด็นระบบหลักประกันสุขภาพ วงเงินรวม ๑๖๙.๙ ล้านบาท โดยใช้แหล่งเงินจากงบประมาณแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นปฏิรูป

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ๔ ประเด็นปฏิรูปย่อย ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ การกระจายอำนาจโดยการตั้งเขตสุขภาพและคณะกรรมการเขตสุขภาพ การปรับบทบาท โครงสร้างของกระทรวงสาธารณสุข และระบบบริหารสถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ระบบสุขภาพไทยมีเอกภาพ มีการบูรณาการงานด้านสุขภาพของทุกหน่วยงาน มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตัดสินใจ เพื่อบริหารระบบสุขภาพ ให้ประชาชนได้ประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในแต่ละพื้นที่ ภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด

- ประชาชน : ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารระบบสุขภาพภายใต้การกระจายอำนาจในการบริหารทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับปัญหาสุขภาพให้แต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง
- สังคม : ชุมชนท้องถิ่นทุกภาคส่วนในสังคมร่วมรับรู้และตระหนักถึงสภาพปัญหา และความสำคัญด้านเอกภาพของระบบ ร่วมคิดร่วมทำและร่วมรับผิดชอบในการจัดระบบสุขภาพในแต่ละพื้นที่
- ประเทศ : ระบบสุขภาพของประเทศมีเอกภาพ การดำเนินงานด้านสุขภาพของทุกภาคส่วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ โดยมีระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาในแต่ละพื้นที่ ระบบบริการมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และจัดบริการเป็นเครือข่าย ภายใต้การติดตามกำกับที่มีประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑) **เป้าหมายระยะ ๒๐ ปี**

- ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพและบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานมีคุณภาพอย่างเป็นธรรมรวมถึงการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดี
- ประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในพื้นที่เขตสุขภาพสามารถจัดการกับปัญหาสุขภาพและจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีและสามารถบริหารระบบสุขภาพและทรัพยากรด้านสุขภาพได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาลภายใต้การสนับสนุนและกำกับติดตามโดยภาครัฐส่วนกลาง
- บุคลากรด้านสุขภาพมีความมั่นคง ปลอดภัย มีขวัญและกำลังใจตลอดจนมีสมรรถนะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน
- นโยบายด้านสุขภาพของประเทศเป็นเอกภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานของทุกๆ ภาคส่วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการบูรณาการ เกิดดุลยภาพแห่งอำนาจ และเกิดประสิทธิภาพของระบบ

๒) **เป้าหมายระยะ ๕ ปี**

- มีการจัดตั้งกลไกระดับชาติที่มีสมรรถนะสูง เพื่อกำหนด ขับเคลื่อน และติดตามกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพในภาพรวม และด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสุขภาพ ทั้งระบบการเงินการคลัง กำลังคน ระบบบริการ ข้อมูลข่าวสาร ยาและเทคโนโลยี โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

- ระบบบริการในเขตพื้นที่ถูกออกแบบให้รองรับกับสภาพปัญหาสุขภาพได้อย่างเหมาะสม มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทิศทางการพัฒนาระบบบริการมีความชัดเจน และมีแผนที่เป็นรูปธรรม

- มีกองทุนสุขภาพระดับเขตพื้นที่ ที่บริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกการคลังเพื่อสนับสนุนการจัดบริการในทุกมิติ ทั้งด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟู ตลอดจนคุ้มครองผู้บริโภคและผู้ให้บริการ

- มีการจัดตั้งกลไกระดับเขตที่มีสมรรถนะสูง เพื่อขับเคลื่อนในระดับปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับประเทศ และกลไกสนับสนุน ติดตามกำกับประเมินผลการทำงานของเขตที่ชัดเจน ทั้งในระดับประเทศ เขต จังหวัดและอำเภอ ผ่านระบบแผนและงบประมาณ โดยมีการทบทวนบทบาท โครงสร้าง ระบบงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในด้านการตรวจประเมินผลและการรับรองต่างๆ

๓) **เป้าหมายระยะ ๑ ปี**

- มีการสร้างการรับรู้และรับฟังความเห็นต่อทิศทางการปฏิรูปด้านสาธารณสุขทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข

- มีการจัดตั้งกลไกบริหารการปฏิรูปอย่างมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องขึ้นในกระทรวงสาธารณสุข

- มีข้อเสนอเรื่อง รูปแบบ กลไก โครงสร้าง และระบบงานด้านต่างๆ ที่ครอบคลุมประเด็นเรื่องกลไกระดับชาติ กลไกการบริหารจัดการระดับเขต กลไกการสนับสนุน ติดตามกำกับและประเมินผล รูปแบบการบริหารเครือข่ายภายในภาครัฐ (กระทรวงสาธารณสุข) การทบทวนบทบาท โครงสร้าง ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และข้อเสนอด้านกฎหมาย

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

- มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ
- มีการจัดตั้งเขตสุขภาพ
- มีคณะกรรมการเขตสุขภาพ
- มีการจัดตั้งกองทุนสุขภาพระดับเขตพื้นที่
- มีการปรับบทบาทกระทรวงสาธารณสุข ในการทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านสุขภาพของประเทศ (National Health Authority)
- สถานบริการในกระทรวงสาธารณสุขมีการบริหารรวมกันเป็นเครือข่าย มีอิสระคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการ

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๖๕ ล้านบาท แหล่งเงินสำนักงบประมาณและกระทรวงสาธารณสุข

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข **เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ**																							**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																							**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**										
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**							
ประเด็นปฏิรูป : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ๑) การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ ๒) การกระจายอำนาจโดยการตั้งเขตสุขภาพและคณะกรรมการเขตสุขภาพ ๓) การปรับบทบาทและโครงสร้างของกระทรวงสาธารณสุข																									ระบบสุขภาพไทยมีเอกภาพ มีการบูรณาการงานด้านสุขภาพของทุกหน่วยงาน มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตัดสินใจ เพื่อบริหารระบบสุขภาพ ให้ประชาชนได้ประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในแต่ละพื้นที่ ภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด			๑.มีคกก.นโยบายสุขภาพแห่งชาติกำหนดทิศทางและจัดทำนโยบายหลักด้านระบบสุขภาพของประเทศ ๒.ประชาชนในเขตสุขภาพได้รับบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน เป็นธรรม ใกล้บ้านและไร้รอยต่อ ๓. กระทรวงสาธารณสุข มีการปรับบทบาทเพื่อทำหน้าที่เป็น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									ผู้รับผิดชอบด้านสุขภาพของประเทศ (National Health Authority)
๑) ตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อการปฏิรูประบบบริหารจัดการ เพื่อเสนอรูปแบบโครงสร้าง องค์ประกอบ ระบบงาน ระบบงบประมาณของกลไกนโยบายระดับชาติ และระดับพื้นที่ รวมทั้งกลไกสนับสนุนติดตามประเมินผล - ระดับส่วนกลาง - ระดับเขต - ระดับจังหวัด																					คกก.ปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข (คปสธ.)	๕๐.๐	สำนักงบประมาณ	มีกลไกบริหารการปฏิรูประบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ	มีคณะทำงานร่วมเพื่อการปฏิรูประบบบริหารจัดการ ศึกษาและจัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง Blue Print for Change และ Action Plan for Change
๒) ทบทวนบทบาทโครงสร้างของหน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุขเพื่อทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของกลไก																					คปสธ. สธ. คณะทำงาน			เพื่อปฏิรูปโครงสร้างและบทบาทของกระทรวงสาธารณสุข ในทุกระดับ	ระดับความสำเร็จของการใช้กลไกบริหารการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระดับชาติ กลไกระดับเขต กลไกสนับสนุน -ระบบบริการปกติและการแพทย์ฉุกเฉิน -ระบบส่งเสริม ป้องกัน ควบคุมโรค -ระบบคุ้มครองผู้บริโภคและผู้รับบริการ -ระบบการเงินการคลัง -ระบบกำลังคน -ระบบยา เทคโนโลยี และการวิจัย -ระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ -ระบบการบังคับใช้กฎหมาย -ระบบการเป็นหน่วยงานรับรอง																					ร่วมเพื่อการปฏิรูป			เพื่อให้พร้อมสนับสนุนการทำงานของคกก.นโยบายสุขภาพแห่งชาติ/สำนักเลขานุการกลาง เขตสุขภาพ สำนักงานเขตสุขภาพ และอื่นๆอย่างมีประสิทธิภาพ	ในการจัดโครงสร้างและบทบาทหน่วยงานใหม่เพื่อสนับสนุนการทำงานของคกก.นโยบายสุขภาพแห่งชาติและอื่นๆ
๓) ทบทวนระบบแผนและงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการบูรณาการ																					คปสธ. สธ. คณะทำงานร่วมเพื่อการปฏิรูป			เพื่อให้เกิดบูรณาการของแผนงานแผนเงินและการดำเนินแผนที่สอดคล้องกับขอบเขตภารกิจและอำนาจหน้าที่	มีการบูรณาการแผนงานและงบประมาณของทุกภาคส่วนทั้งในระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔)ศึกษารูปแบบเพื่อดำเนินการบริหารจัดการระบบสุขภาพในรูปเขตสุขภาพ ๑-๒ เขต (โดยใช้อำนาจบริหาร)																					คปสธ. สธ. คณะทำงานร่วมเพื่อการปฏิรูป			เพื่อศึกษาและประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการระบบสุขภาพ ในรูปเขตสุขภาพ ในเขตที่คัดเลือกไว้ตามข้อเสนอคณะทำงานร่วมเพื่อการปฏิรูปฯ	ระดับความสำเร็จของการใช้กลไกบริหารการระบบสุขภาพ ในรูปเขตสุขภาพ ในเขตทดลอง
๕) ขยายผลเพื่อให้ครอบคลุมทุกเขต (รวม กทม.)																					- คณะทำงานร่วมฯ - คปสธ. - สธ. - กทม.			เพื่อศึกษาและประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการระบบสุขภาพ ในรูปเขตสุขภาพ ในทุกเขต รวมกทม. ตามข้อเสนอคณะทำงานร่วมเพื่อการปฏิรูปฯ	ระดับความสำเร็จของการใช้กลไกบริหารการระบบสุขภาพ ในรูปเขตสุขภาพ ทุกเขตและกทม.
๖) เตรียมการบริหารจัดการโครงสร้างใหม่/ภายใต้กฎหมายใหม่ -ส่วนกลาง -ระดับเขต -ระดับจังหวัด																					-คปสธ. -สธ. -ก.พ. -กพร.			เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการในทุกระดับ	มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๑) จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ/สำนักเลขานุการกลางและอื่นๆ (กำลังคน/การเงิน/ข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ)																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ. -ก.พ. -กพร.			เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งคกก.นโยบายสุขภาพแห่งชาติ/สำนักเลขานุการกลางและอื่นๆ (กำลังคน/การเงิน/ข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ)	มี (ร่าง)พ.ร.บ.โครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ...ที่กำหนดให้มีคกก.นโยบายสุขภาพแห่งชาติ/เขตสุขภาพ/คกก.เขตสุขภาพ
๖.๒) จัดตั้งเขตสุขภาพ/สำนักงานเขตสุขภาพ																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ. -ก.พ. -กพร.			เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งเขตสุขภาพ/คณะกรรมการเขตสุขภาพ/สำนักงานเขตสุขภาพ	
๖.๓) จัดตั้งกองทุนเขตสุขภาพ																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนเขตสุขภาพ	มีการแก้ไข พรบ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗) บริหารงานตามรูปแบบที่ปฏิรูป																					-คปสธ. -สธ.				
๘) ทบทวน/ยกร่างกฎหมาย																								เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิรูป	
๘.๑) ร่าง พ.ร.บ.โครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ(เพื่อตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ/เขตสุขภาพ/คณะกรรมการเขตสุขภาพ/กองทุนเขตสุขภาพ)																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ/จัดตั้งเขตสุขภาพ/คณะกรรมการเขตสุขภาพ/กองทุนเขตสุขภาพ	มีคณะกรรมการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. โครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ...
๘.๒) แก้ไข พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ (เพื่อตั้งกองทุนระดับเขต)																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			แก้ไข พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติพ.ศ.๒๕๔๕ เพื่อจัดตั้งกองทุนสุขภาพระดับเขตพื้นที่ ที่บริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีความโปร่งใส และการกระจายงบที่เป็นธรรม เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงาน	มีคณะกรรมการพิจารณาแก้ไข พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อจัดตั้งกองทุนสุขภาพระดับเขตพื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกการคลังเพื่อสนับสนุนการจัดบริการในทุกมิติ	
๘.๓) แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ร.บ.องค์การมหาชน/ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ และฯลฯ																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			เพื่อปรับโครงสร้าง บทบาทภารกิจกระทรวงสาธารณสุข	มีคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๙) การรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านสุขภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งใน/นอกกระทรวงสาธารณสุข ภาคเอกชน และประชาชน																					-คณะอนุกรรมการช่วย คปสดำเนินการตามมาตรา ๑๘ (๓) - คปสธ. - สธ.	**๕.๐**	สธ.	รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแผนและทิศทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการด้านสุขภาพทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อประกอบการดำเนินการ	มีคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๘ (๓) มีการชี้แจงแผนและรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ภาคเอกชน/ประชาชน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ																							ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																							(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕										
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
๑๐) การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ทั้งภายใน/ภายนอกกระทรวงสาธารณสุขและที่เกี่ยวข้อง																							-คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๘(๓) -คปสธ. -สธ.	**๑๐.๐**	สธ.	เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนและทิศทางการปฏิรูประบบสุขภาพ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนและสาธารณชนได้รับทราบและเข้าใจเรื่องการปฏิรูปด้านสาธารณสุข	มีแผนสื่อสารและประชาสัมพันธ์
๑๑) ติดตาม กำกับ ความก้าวหน้าของการดำเนินงานปฏิรูป																							-คณะอนุกรรมการติดตามกำกับ			เพื่อเป็นกลไกติดตามกำกับและประเมินผลการปฏิรูปฯ	มีรายงานผลการดำเนินการต่อคณะอนุกรรมการทุก ๓ เดือน
๑๒) รายงานผลการดำเนินงาน ต่อ คปสธ. ทุก ๓ เดือน																							-คณะอนุกรรมการติดตามกำกับ			เพื่อเป็นกลไกติดตามกำกับและประเมินผลการปฏิรูปฯ	มีรายงานผลการดำเนินการต่อคปสธ.ทุก ๓ เดือน
ประเด็นปฏิรูป : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ **๔) ปฏิรูประบบบริหารสถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเพิ่ม**																										สถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดบริการร่วมกันเป็นเครือข่ายเดียวกันในระดับเขตพื้นที่	๑. ประสิทธิภาพการบริการที่เพิ่มขึ้นของสถานบริการที่จัด

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประสิทธิภาพ																								อย่างไร้รอยต่อ จัดบริการอย่างมีทิศทาง ไม่ซ้ำซ้อน มีระบบส่งต่อและส่งกลับที่มีประสิทธิภาพ และมีการบริหารเครือข่ายที่เป็นเอกภาพ มีอิสระ คล่องตัว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตสุขภาพเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเครือข่าย ทั้งในระดับสถานบริการและระดับเขต โดยโดยมุ่งสู่ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพ คุ้มค่าเหมาะสม ใกล้บ้าน ไร้รอยต่อ และเป็นธรรม	บริการร่วมเป็นเครือข่ายเดียวกันในระดับเขตพื้นที่อย่างไร้รอยต่อ ๒. ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรที่เพิ่มขึ้น จากการบริหารเครือข่ายที่เป็นเอกภาพ และมีอิสระ ๓. การมีส่วนร่วมบริหารจัดการในเครือข่ายฯ ของประชาชนในเขต ๔. บุคลากรในเครือข่ายฯ มีขวัญกำลังใจ ได้รับค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์สอดคล้องกับผล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									การปฏิรูปการบริหารสถานบริการกระทรวง สธ.
๑) ศึกษารูปแบบของเครือข่ายสถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข (สป.สธ./กรมต่างๆ) -รูปแบบปัจจุบัน : ยังเป็นหน่วยราชการ -เครือข่ายบริการในรูปแบบ SDU -เครือข่ายบริการในรูปแบบองค์กรมหาชน -เครือข่ายบริการในรูปแบบสหการขึ้นกับท้องถิ่น																					-คณะทำงานร่วมฯ - คปสธ. - สธ.			สถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข จัดบริการร่วมเป็นเครือข่ายเดียวกันในระดับเขตพื้นที่อย่างไร้รอยต่อ ในรูปแบบที่เหมาะสม จัดบริการได้ครอบคลุมทุกมิติ ตอบสนองปัญหาสุขภาพในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด	มีผลการศึกษารูปแบบของเครือข่ายสถานบริการของกระทรวงสาธารณสุข (สป.สธ./กรมต่างๆ)
๒)ทบทวนบทบาทกระทรวงสาธารณสุขในการสนับสนุนเครือข่ายสถานบริการ																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			เพื่อปรับบทบาทของกระทรวงสาธารณสุข ให้พร้อมส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายสถานบริการ เพื่อการพัฒนาระบบบริการ	ระดับความสำเร็จของการปรับบทบาทหน่วยงานใหม่เพื่อสนับสนุนเครือข่ายสถาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								สุขภาพ ทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ	บริการ
๓) ดำเนินการบริหารเครือข่ายในรูปแบบใหม่ ๑-๒ เขตสุขภาพ																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			เพื่อศึกษาและประเมินผลการดำเนินการบริหารเครือข่ายสถานบริการรูปแบบใหม่ ในทุกเขตตามข้อเสนอทุกคณะทำงานร่วมพื่อการปฏิรูปฯ	ระดับความสำเร็จของการดำเนินการบริหารเครือข่ายสถานบริการ ในเขตทดลอง
๔) ขยายผลการดำเนินการให้ครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			เพื่อศึกษาและประเมินผลการดำเนินการบริหารเครือข่ายสถานบริการรูปแบบใหม่ ในทุกเขต ตามข้อเสนอคณะทำงานร่วมเพื่อการปฏิรูปฯ	ระดับความสำเร็จของการดำเนินการบริหารเครือข่ายสถานบริการใน ๑๒ เขต
๕) เตรียมการบริหารเครือข่ายสถานบริการในรูปแบบใหม่																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ.			เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการ	มีระเบียบหรือกฎหมายรองรับสถานะของ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					-สธ.				เครือข่ายสถานบริการของกระทรวงสธ.
๖) บริหารเครือข่ายสถานบริการในรูปแบบใหม่																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.				
๗) ทบทวนยกร่างกฎหมายมี่เกี่ยวข้อง																					-คณะทำงานร่วมฯ -คปสธ. -สธ.			เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิรูป	มีคณะกรรมการพิจารณาทบทวน/ปรับปรุง/ยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๘) การรับฟังความคิดเห็นต่อทิศทางการปฏิรูปสถานบริการในกระทรวงสาธารณสุขทั้งใน/นอกกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และประชาชน																					-คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๘(๓) คปสธ. สธ.			รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอ แนะต่อทิศทางการปฏิรูปสถานบริการในกระทรวงสธ.ทั้งใน/นอกกระทรวงสธ. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และ	มีคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๘ (๓) มีการชี้แจงแผนและรับฟังความคิดเห็นของหน่วย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๑ : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ																							ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																							(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕										
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
																										ประชาชน เพื่อประกอบการดำเนินการ	งานที่เกี่ยวข้อง/ภาคเอกชน/ประชาชน
๙) การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ทั้งภายใน/ภายนอกกระทรวงสาธารณสุขและที่เกี่ยวข้อง																							-คณะทำงานร่วมฯ ตามมาตรา ๑๘ (๓) -คปสธ. -สธ.			เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ แผนและทิศทางการสถานบริการในกระทรวงสธ. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนและสาธารณชน ได้รับทราบและเข้าใจเรื่องการปฏิรูปด้านสาธารณสุข	มีแผนสื่อสารและประชาสัมพันธ์
๑๐) ติดตาม กำกับ ความก้าวหน้าของการดำเนินงานปฏิรูป																							-คณะอนุกรรมการติดตามกำกับ			เพื่อเป็นกลไกติดตามกำกับและประเมินผลการปฏิรูป	มีรายงานผลการดำเนินการต่อคณะอนุกรรมการทุก ๓ เดือน
๑๑) รายงานผลการดำเนินงาน ต่อ คปสธ. ทุก ๓ เดือน																							-คณะอนุกรรมการติดตามกำกับ			เพื่อเป็นกลไกติดตามกำกับและประเมินผลการปฏิรูป	มีรายงานผลการดำเนินการต่อคปสธ.ทุก ๓ เดือน

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) มีร่างกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติโครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ...

หลักการ ให้มีกฎหมายว่าด้วยการมีคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ กำหนดให้มีเขตสุขภาพ คณะกรรมการเขตสุขภาพ กองทุนเขตสุขภาพ

เหตุผล โดยที่ปัจจุบันระบบสุขภาพอันประกอบด้วยการบริการรักษาพยาบาล การดำเนินงานด้านสาธารณสุข การควบคุมดูแลกิจการและปัจจัยที่คุกคามต่อสุขภาพ ตลอดจนการประกันสุขภาพ ได้มีการดำเนินการโดยหลายหน่วยงานทั้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่นภายนอก แต่ยังไม่มีหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และประสานงาน ไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพเชิงนโยบาย อีกทั้งการจัดบริการสาธารณสุขในเขตกรุงเทพมหานครและภูมิภาคที่มีการจัดโดยหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอิสระต่อกันทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ เกิดการแข่งขัน และขาดความร่วมมือกันในการดูแลสุขภาพประชาชน อีกทั้งในปัจจุบันมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรม หรือสิ่งปนเปื้อนในอาหาร สภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลให้การดำเนินการด้านระบบสุขภาพไม่ทั่วถึง ขาดประสิทธิภาพ มีความซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองในการดำเนินการ มีการใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทำให้ประชาชนไม่มีสุขภาพที่ดี สมควรให้มีคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายสุขภาพแห่งชาติ และตรวจสอบกำกับ ดูแลหน่วยงานต่างๆ ที่มีการดำเนินการในระบบสุขภาพ และกำหนดเขตสุขภาพ โดยให้มีคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อทำหน้าที่ประสาน กำกับ การจัดระบบบริการ การจัดการทรัพยากรและกำลังคน การลงทุน ตลอดจนแผนงานบริการของหน่วยงานที่ดำเนินการด้านสาธารณสุขในเขตพื้นที่ อันเป็นการกระจายอำนาจในงานด้านระบบสุขภาพ เพื่อให้ระบบสุขภาพ ของประเทศเป็นไปโดยทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ มีเอกภาพ ประสิทธิภาพ เสมอภาค คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติโครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ....

มาตรา .... ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับนโยบายด้านระบบสุขภาพ เรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น เว้นแต่นโยบายด้านระบบสุขภาพใด ขัดหรือแย้งกับนโยบายด้านระบบสุขภาพตามพระราชบัญญัตินี้ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ

มาตรา ..... ในพระราชบัญญัตินี้

“ระบบสุขภาพ” หมายความว่า ระบบการประกันสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ ระบบการดูแลสุขภาพ และการบริหารจัดการสาธารณสุขอันเป็นไปเพื่อการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพ และให้หมายความรวมถึงภาวะสิ่งแวดล้อมและสังคมที่มีผลต่อสุขภาพ

“ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ” หมายความว่า กลไกและกระบวนการ ในการรวบรวม วิเคราะห์ เผยแพร่ข้อมูลบนพื้นฐานที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันเวลา และนำไปใช้ เพื่อการบริหารจัดการระบบสุขภาพของรัฐ

“การลงทุน” หมายความว่า การลงทุนในที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์ ที่เกี่ยวกับระบบสุขภาพที่มีมูลค่าสูง ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนโดยงบประมาณของรัฐ เงินรายได้อื่น หรือเป็นการร่วมลงทุนกับเอกชน

“เขตสุขภาพ”หมายความว่าเขตบริการทางด้านสุขภาพตามที่คณะกรรมการกำหนด

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“กองทุนเขตสุขภาพ” หมายความว่า กองทุนต่างๆ ในระบบสุขภาพ เช่น กองทุนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนประกันสังคม กองทุนสวัสดิการข้าราชการ กองทุนสวัสดิการรักษาพยาบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนผู้ประสบภัยจากรถ กองทุนแรงงานต่างด้าว กองทุนประกันสุขภาพบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ และกองทุนอื่นๆ ที่มีการจัดสรรเงินให้สถานบริการภายในเขตสุขภาพ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ

หมวด ๑ คณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ

มาตรา ..... ให้มีคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติ จำนวน.....คน ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน.....คน ได้แก่ .....

(๔) กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน...คน ได้แก่ .....

(๕) กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชนสาธารณสุขที่เป็นผู้แทนในคณะกรรมการเขตสุขภาพ

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน...คน จากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ด้านการแพทย์ ด้านบริหารการสาธารณสุข ด้านการเงินการคลัง ด้านการศึกษาและวิจัย ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ด้านละหนึ่งคน

ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินสองคน

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ....กรรมการตามมาตรา ....(๔) (๔) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ....ปี

มาตรา... คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดทิศทางและจัดทำนโยบายหลักด้านระบบสุขภาพของประเทศ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีทุกห้าปี ซึ่งอาจทบทวนแก้ไขนโยบายดังกล่าวได้ทุกปีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(๒) พิจารณากลั่นกรองนโยบายเกี่ยวกับระบบสุขภาพของหน่วยงานของรัฐต่างๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายหลักด้านระบบสุขภาพของประเทศก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี

(๓) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการว่าด้วยการลงทุน การบริหารงาน และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ ตลอดจนแผนการจัดหา การได้มา และการใช้กำลังคนและเงิน ตามมาตรา ๑๒ ให้สอดคล้องกับนโยบายหลักด้านสุขภาพของประเทศ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๔) พิจารณาให้ความเห็นต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีที่เกี่ยวกับระบบสุขภาพ ที่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแล้ว เพื่อประกอบการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๕) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายหลักด้านระบบสุขภาพของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐเป็นไปตามนโยบายดังกล่าว และสามารถปฏิบัติได้อย่าง

เป็นรูปธรรม รวมทั้งเสนอแนะมาตรการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคของหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวนั้นต่อคณะรัฐมนตรี

(๖) เชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการทางการเงินหรือการคลังที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของระบบสุขภาพ

(๘) ประกาศสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการบริการสาธารณสุขที่ผู้รับบริการสาธารณสุขจะได้รับจากหน่วยบริการสาธารณสุข

(๙) พิจารณาให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อร่างกฎหมายทั้งปวงที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศ

(๑๐) พิจารณาให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในกรณีพันธสัญญาสัญญาระหว่างประเทศ แผนงานโครงการ และระเบียบข้อกฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพ

(๑๑) ประกาศกำหนดเขตสุขภาพ

(๑๒) ออกข้อบังคับ ระเบียบหรือประกาศตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา .... ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่จัดให้มีระบบสุขภาพร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการลงทุน การบริหารงาน และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ ตลอดจน แผนการจัดหา การได้มา และการใช้กำลังคนและเงินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยอย่างน้อยต้อง

(๑) กำหนดมาตรการสร้างความสมดุลและความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการจากระบบสุขภาพ

(๒) กำหนดมาตรการการจัดหา การได้มา และการใช้กำลังคนและเงินอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนในระบบสุขภาพทุกระบบ

(๓) กำหนดกลไกและกระบวนการในการกำกับดูแลเพื่อให้บริการของหน่วยงานผู้ให้บริการสุขภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน และคุณภาพรวมทั้งการดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่าหน่วยงานผู้ให้บริการสุขภาพจะให้บริการตามมาตรฐาน

(๔) จัดให้มีการบริการระบบสุขภาพและกำลังคนกระจายไปยังหน่วยบริการสุขภาพอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการรับและส่งต่อการบริการระหว่างหน่วยบริการสุขภาพ

(๕) จัดให้มีการเชื่อมโยงระหว่างระบบสุขภาพไปยังเขตสุขภาพอย่างสมดุล

(๖) จัดให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบสุขภาพ

มาตรา .... เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนปฏิบัติการว่าด้วยการลงทุนการบริหารงาน และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ ตลอดจนแผนการจัดหา การได้มาและการใช้กำลังคนและเงิน ตามมาตรา ๑๑ (๓) แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในระบบสุขภาพดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดในแผนปฏิบัติการว่าด้วยการลงทุน การบริหารงาน และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพตลอดจนแผนการจัดหา การได้มา และการใช้กำลังคนและเงิน

ในกรณีที่เห็นสมควรคณะกรรมการอาจแจ้งให้หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง แก้ไขปรับปรุงแผนปฏิบัติการว่าด้วยการลงทุน การบริหารงาน และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ ตลอดจนแผนการจัดหา การได้มา และ

การใช้กำลังคนและเงิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายหลักด้านระบบสุขภาพหรือเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่งเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งเห็นว่า การดำเนินการตามนโยบายหลักด้านระบบสุขภาพและแผนปฏิบัติการว่าด้วยการลงทุน การบริหารงาน และการพัฒนาระบบการ ดูแลสุขภาพ ตลอดจนแผนการจัดหา การได้มา และการใช้กำลังคนและเงิน จะขัดแย้งกับอำนาจ หน้าที่ตามกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ ขัดแย้งกับนโยบายหรือแผนอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือมีปัญหาอื่นใดที่ไม่อาจปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยการลงทุน การบริหารงาน และการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพ ตลอดจนแผนการจัดหา การได้มา และการใช้กำลังคนและเงินได้ให้หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา .... ให้สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูลและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ และดำเนินการเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในระดับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนงานด้านสุขภาพ

(๓) ประสานงานกับเขตสุขภาพเพื่อให้บรรลุผลตามมติของคณะกรรมการ

(๔) สำรวจ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งสถานการณ์ด้านสุขภาพ เพื่อจัดทำรายงานหรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ

(๖) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดให้มีระบบสุขภาพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่ได้รับการร้องขอ

(๗) พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ ด้านระบบสุขภาพของประเทศ

(๘) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒ เขตสุขภาพ

มาตรา .... ให้คณะกรรมการกำหนดเขตสุขภาพซึ่งประกอบด้วยจังหวัดหนึ่ง หรือกลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการระบบสุขภาพในระดับพื้นที่โดยการอำนวยการ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพ ในเขตพื้นที่ให้เป็นไปตามนโยบายหลักด้านระบบสุขภาพของประเทศ ให้กรุงเทพมหานครเป็นเขตสุขภาพตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ..... ให้มีคณะกรรมการเขตสุขภาพ

มาตรา .... ให้มีคณะกรรมการเขตสุขภาพกรุงเทพมหานคร

มาตรา .....ให้มีคณะกรรมการเขตสุขภาพ ประกอบด้วย....

มาตรา .... ให้มีคณะกรรมการเขตสุขภาพกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย....

มาตรา ....ให้คณะกรรมการเขตสุขภาพและคณะกรรมการเขตสุขภาพกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดระบบบริการ การจัดสรรทรัพยากร การลงทุน และการให้บริการด้านสาธารณสุขในเขตสุขภาพให้สอดคล้องกับความจำเป็นด้านสุขภาพของประชาชนในเขตสุขภาพ โดยเชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาระบบสุขภาพ

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการให้บริการสาธารณสุขภายในเขตสุขภาพและเขตสุขภาพใกล้เคียง รวมทั้งประสานการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อประโยชน์ในการจัดบริการสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) สนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานบริการสาธารณสุขในเขตสุขภาพ

(๔) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบสุขภาพภายในเขตสุขภาพ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๕) กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบสุขภาพในเขตสุขภาพ

(๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษา เสนอแนะ หรือดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการบริหารเขตสุขภาพมอบหมาย

(๗) รายงานผลการดำเนินการของเขตสุขภาพต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ....ให้มีกองทุนเขตสุขภาพ

มาตรา .....ให้มีคณะกรรมการกองทุนเขตสุขภาพ ประกอบด้วย

มาตรา ....ให้คณะกรรมการกองทุนเขตสุขภาพ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

มาตรา... ให้สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจัดตั้งสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการเขตสุขภาพและคณะกรรมการสุขภาพกรุงเทพมหานคร โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูลและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการบริหารเขตสุขภาพหรือคณะกรรมการบริหารเขตสุขภาพกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพในเขตสุขภาพ

(๓) สำรวจ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งสถานการณ์ด้านสุขภาพเพื่อจัดทำรายงานหรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของคณะกรรมการเขตสุขภาพหรือคณะกรรมการเขตสุขภาพกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี

(๕) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดให้มีระบบสุขภาพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตสุขภาพตามที่ได้รับการร้องขอ

(๖) เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการด้านระบบสุขภาพในเขตสุขภาพ

(๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการเขตสุขภาพหรือคณะกรรมการเขตสุขภาพกรุงเทพมหานครมอบหมาย

๒) แก้ไขพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อจัดตั้งกองทุนสุขภาพระดับเขตพื้นที่ที่บริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีความโปร่งใส และการกระจายงบที่เป็นธรรม มีการกำกับติดตามที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกการคลังเพื่อสนับสนุนการจัดบริการในทุกมิติ ไม่ใช่ใช้การเงินนำระบบ

๓) ปรับปรุงกฎหมาย"พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๓" เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข และพระราชบัญญัติโครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ นโยบายสุขภาพแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสอดคล้องกับเป้าหมายของงานที่จะต้องปฏิบัติ รวมทั้งให้มีการประสานการปฏิบัติงาน และการใช้งบประมาณเพื่อที่จะให้การบริหารงานของทุกหน่วยบรรลุเป้าหมาย และลดความซ้ำซ้อน มีการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนได้กว้างขวางขึ้น เพื่อลดขั้นตอน และเพื่อให้การปฏิบัติราชการสามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔) ปรับปรุงกฎหมาย"พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๕๙" เพื่อปรับอำนาจหน้าที่ของสวนราชการขึ้นใหม่ และปรับปรุงการบริหารงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข และพระราชบัญญัติโครงสร้างการบริหารระบบสุขภาพแห่งชาติ นโยบายสุขภาพแห่งชาติ

๕) ปรับปรุงกฎหมาย "พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙" เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการแทนในเขตสุขภาพ เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖) ศึกษาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดรูปแบบหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นการจัดโครงสร้างรูปแบบอื่นที่มิใช่ส่วนราชการ ในการปฏิรูประบบบริหารสถานบริการกระทรวงสาธารณสุข ให้มีการจัดบริการร่วมกันเป็นเครือข่ายเดียวกันในระดับเขตพื้นที่อย่างไร้รอยต่อ จัดบริการอย่างมีทิศทาง ไม่ซ้ำซ้อน มีระบบส่งต่อและส่งกลับที่มีประสิทธิภาพ และมีการบริหารเครือข่ายที่เป็นเอกภาพ มีอิสระ คล่องตัว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๗) ยกร่างระเบียบการบริหารบุคคลที่เกี่ยวของการกำหนดตำแหนงและการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหนง การเกลี่ยอัตรากำลังระหวางสวนราชการตาง ๆ ภายในกรม/เขตสุขภาพ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข หรือกฎหมายที่สูงกว่า) เพื่อบริหารทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงานในเขตสุขภาพ ให้ความยืดหยุ่นแก่ผู้บริหารที่จะจัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน

๘) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ การบริการสุขภาพ การคุ้มครองผู้บริโภคและผู้ให้บริการ และการกระจายอำนาจ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปด้ารสาธารณสุข : ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพและสามารถดูแลประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เป้าหมายระยะยาว ๒๐ ปี

- ***ประชาชน***มีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถเข้าถึงสารสนเทศเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสุขภาพ (Health literacy) มีข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคล (Personal health records) ที่ครบถ้วน ปลอดภัย สามารถเข้าถึงและบริหารจัดการข้อมูลสุขภาพของตนได้เมื่อต้องการ และมีเทคโนโลยีดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการดูแลตนเอง (self-care) และได้รับบริการให้คำแนะนำด้านสุขภาพและวินิจฉัยโรคเบื้องต้นได้อย่างสะดวกและทั่วถึง

- ***ผู้ให้บริการ***มีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัยสามารถให้บริการสุขภาพและสาธารณสุขแก่ประชาชนทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการใช้สารสนเทศเหล่านั้นในการวิเคราะห์วางแผน และพัฒนาการจัดบริการให้คุณภาพและประสิทธิภาพดีขึ้น มีการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนให้เกิดระบบบริการแบบไร้รอยต่อ และมีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม ที่ครอบคลุมถึงระบบปัญญาประดิษฐ์ในการสนับสนุนการตัดสินใจทางการแพทย์และการบริหารจัดการระบบสุขภาพ การให้บริการแพทย์ทางไกล (telemedicine) การเฝ้าระวัง และสื่อสารเตือนภัยด้านสุขภาพและการควบคุมโรค รวมไปถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสุขภาพในรูปแบบใหม่ สนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรม และโอกาสทางเศรษฐกิจด้านสุขภาพและสาธารณสุข

- ***รัฐบาลและผู้บริหาร***มีข้อมูลสารสนเทศที่ใช้บริหารจัดการการเงินการคลัง การบริการในระบบสุขภาพและสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการมีสุขภาพ สุขภาวะที่ดี หรือลดปัญหาสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในพื้นที่ห่างไกล กลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๒) เป้าหมายระยะกลาง ๕ ปี

- ระบบสาธารณสุข สถานบริการและสถานพยาบาลภาครัฐ โดยเฉพาะในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หันมาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม ในการพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการ (Digital transformation) ซึ่งรวมถึงการพัฒนาระบบการเงินการคลังสุขภาพ ระบบบริหารงานบุคคล และการจัดการทรัพยากรอื่นๆ ในระบบดิจิทัล

- บุคลากรในระบบสุขภาพส่วนใหญ่ มีความเข้าใจประโยชน์ และข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนระบบบริการสุขภาพ ผู้บริหารระบบสุขภาพนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวิเคราะห์และพัฒนาระบบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ (Business analytics) และในการรักษาพยาบาล (Clinical & health analytics)

- การส่งต่อผู้ป่วยระหว่างหน่วยบริการระดับต่างๆ เริ่มมีการใช้ระบบข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์ (electronic health records) เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการให้บริการ

- เริ่มมีเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสุขภาพในรูปแบบใหม่ที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนการจัดบริการสุขภาพได้จริง รวมถึง *ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence)* ในการสนับสนุนการตรวจวินิจฉัยและพยากรณ์การเกิดโรค และการบริหารจัดการระบบสุขภาพ โดยเฉพาะในระบบการแพทย์และการสาธารณสุขพื้นฐาน (Primary care) *ระบบการดูแลสุขภาพและให้บริการแพทย์ทางไกล (telehealth & telemedicine)* ทั้งในกรณีระหว่างสถานพยาบาลระดับต่างๆ ระหว่างผู้ให้บริการกับประชาชน โดยเฉพาะกรณี

การดูแลประชาชนในพื้นที่ห่างไกล และระบบการเฝ้าระวังและสื่อสารเตือนภัยด้านสุขภาพและการควบคุมโรคอย่างทันท่วงที

- มีกลไกอภิบาลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศระดับชาติ ซึ่งรวมถึงกลไกบูรณาการสารสนเทศสุขภาพ เช่น ระบบแลกเปลี่ยนประวัติสุขภาพผู้ป่วยอิเล็กทรอนิกส์ (Health information exchange) และระบบสารสนเทศกลางด้านบริการ ด้านบุคลากร และด้านการคลังสุขภาพ

- มีกลไกอย่างเป็นระบบในการผลิตและพัฒนาคนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพ ทั้งระดับปฏิบัติการ นักวิจัย และระดับบริหารจัดการ ให้เพียงพอกับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพมาใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

- มีกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยและความลับส่วนบุคคลของข้อมูลสุขภาพ โดยพิจารณาประโยชน์ทั้งการป้องกันส่วนบุคคลและการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการรักษาพยาบาลที่ต่อเนื่อง ปลอดภัย มีคุณภาพ รวมถึงการส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลสุขภาพไปใช้ประโยชน์ต่อยอดในการบริหารงาน การวิจัยและพัฒนาทางการแพทย์และสาธารณสุข โดยมีมาตรการป้องกันที่เหมาะสมในกรณีที่ต้องละเมิดความเป็นส่วนตัวของบุคคล

- มีมาตรฐานข้อมูลสุขภาพในทุกมิติรวมถึงกลไกในการดูแลมาตรฐานเพื่อให้ระบบสารสนเทศต่างๆ ทำงานร่วมกันได้ (Interoperability) ให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้แบบไร้รอยต่อด้วยความปลอดภัยและเป็นประโยชน์กับการบริการสุขภาพ การบริหารจัดการและงานวิจัยและพัฒนา

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) **ระยะ ๑ ปี**

(๑) มีแผนแม่บทการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพของประเทศ

(๒) มีคณะกรรมการสารสนเทศสุขภาพแห่งชาติ และองค์กรหลักเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปและบูรณาการสารสนเทศของชาติ

(๓) มีองค์กรมหาชน ให้มาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางพัฒนามาตรฐานและจัดการระบบข้อมูลบริการสาธารณสุขของประเทศ (National Health Data Clearing House) สำหรับการคลังสุขภาพภาครัฐและทำมาตรฐานส่วนเกี่ยวข้อง

(๔) มีองค์ความรู้ และแบบจำลองเพื่อการปรับเปลี่ยนระบบบริการปฐมภูมิ โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไปสู่ระบบดิจิทัล

(๕) มีผลงานวิจัยและองค์ความรู้ในการวางแผนการบูรณาการสารสนเทศสุขภาพของชาติ

๒) **ระยะ ๕ ปี**

(๑) ประชาชนเสียระยะเวลารอคอยการเข้ารับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขลดลง

(๒) โรงพยาบาลและระบบบริการทางการแพทย์ปฐมภูมิ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละจังหวัด มีระบบบันทึกสุขภาพดิจิทัล (DHR) ในระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ภายใน ๓ ปี

(๓) สัดส่วนเวลาที่ใช้ไปในการทำงานบันทึกข้อมูลสารสนเทศของบุคลากรในสถานบริการสุขภาพภาครัฐลดลง

(๔) ระบบบริการผู้ป่วยนอก/ใน และระบบการแพทย์ปฐมภูมิ ลดหรือเลิกใช้กระดาษ (paperless)

(๕) ประเทศมีระบบมาตรฐานข้อมูลสารสนเทศสุขภาพครบทุกมิติ

(๖) มีกฎหมาย และระเบียบที่ปรับปรุงให้เอื้อต่อระบบบันทึกสุขภาพดิจิทัล และระบบการแพทย์ทางไกล ภายใน ๓ ปี

(๗) มีบุคลากรที่จบหลักสูตรด้านเวชศาสตร์สนเทศ เพิ่มขึ้น ๒,๐๐๐ คน และมีบุคลากรที่ผ่านการอบรมระยะสั้นเรื่อง เวชศาสตร์สนเทศ จำนวน ๘,๐๐๐ คน

(๘) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของสถานพยาบาลทั้งหมดในประเทศ มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากสารสนเทศสุขภาพในระบบ DHR และระบบที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อการตัดสินใจทางคลินิก

(๙) มีกลไกที่สามารถบูรณาการสารสนเทศสุขภาพทุกระดับ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๘,๘๙๐ ล้านบาทสำหรับ ๕ ปี หรือเฉลี่ย ๑,๑๗๘ ล้านบาทต่อปี โดยวงเงินนี้เท่ากับ ๒๗ บาทต่อประชากรต่อปี (ร้อยละ ๐.๕๔ ของรายจ่ายสุขภาพภาครัฐในแต่ละปี)

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**					
๑. การพัฒนาระบบบันทึกสุขภาพดิจิทัล Digital Health Record (DHR) และ การสนับสนุน Digital Transformation ของระบบบริการสุขภาพ																						๗,๓๐๕.๐	งบประมาณแผ่นดิน		
๑.๑ การพัฒนา DHR																						๓,๕๐๕.๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพิ่มประสิทธิภาพคุณภาพบริการ	
(๑) การจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาระบบบันทึกสุขภาพดิจิทัล																					● กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ● กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.)		งบประมาณแผ่นดิน	มีแผนแม่บทใน ๑ ปี	
(๒) การลงทุนและพัฒนาระบบสำหรับจัดการ Provincial Health Information Exchange																					● สธ. ● ดศ. ● สวทช.	๑๖๙.๐	งบประมาณแผ่นดิน	ครบ ๗๗ จังหวัด ใน ๕ ปี	
(๓) การสนับสนุนการจ้าง																					● สธ.	๙๖๐.๐	งบประมาณ	● Health IT	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
บุคลากรสารสนเทศสุขภาพ และนักวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ หรือการจ้างเหมาหน่วยงานที่มีศักยภาพ																					● ดศ. ● สำนักงาน ก.พ.		แผ่นดิน	๒,๐๐๐ FTE ● Analyst ๔๐๐ FTE	
(๔) การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม (Incentives) เป็นลำดับขั้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดระบบ DHR ให้ใช้ประโยชน์ได้จริง																					● สำนักงบประมาณ (สงป.)	๒,๓๗๖.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีการพัฒนา DHR ต่อเนื่อง	
๑.๒ การปรับระบบบริการสู่ระบบดิจิทัล																					● สธ. ● ดศ. ● สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ● สวทช. ● มหาวิทยาลัย	๓,๘๐๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	เพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระงาน ลดเวลารอคอยรับบริการ	
(๑) การจัดทำแผนแม่บทเพื่อการปรับระบบบริการเพื่อใช้ประโยชน์จากระบบดิจิทัลในการพัฒนากระบวนการบริการ																								มีแผนแม่บทใน ๑ ปี	
(๒) การพัฒนาแบบจำลองการปรับเปลี่ยนระบบบริการสุขภาพสู่																					● สธ. ● ดศ.	๕๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	● เครือข่ายบริการปฐมภูมิ (PCC) ๒๐	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระบบดิจิทัล และทดลองดำเนินการในสถานพยาบาลระดับต่าง ๆ																					● สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ● สวทช. ● มหาวิทยาลัย			แห่ง ● โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ๔ แห่ง ● โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) หรือโรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) ๒ แห่ง	
(๓) การขยายผลการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ และโรงพยาบาลในสังกัดสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขระดับต่างๆ สู่ระบบดิจิทัลทั่วประเทศ																					● สธ.	๓,๗๕๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	PCC รพช. รพศ และ รพท. ทั่วประเทศใน ๕ ปี	
๒. ระบบและองค์กรหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปและการบูรณาการสารสนเทศสุขภาพของชาติ																						๕๘๕.๐	งบประมาณแผ่นดิน	ระบบสารสนเทศสุขภาพมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี	
(๑) การจัดตั้งและดำเนินการคณะกรรมการสารสนเทศสุขภาพ																					● คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ	๕.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีคณะกรรมการใน ๑ ปี	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แห่งชาติ																					ด้านสาธารณสุข (คปสธ.)				
(๒) การกำหนดองค์กรหลักและดำเนินการสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปและการพัฒนาระบบสารสนเทศสุขภาพของประเทศ																					● คปสธ.	๑๐๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีองค์กรหลักใน ๑ ปี	
(๓) การจัดตั้งองค์กรมหาชนทำหน้าที่ National Health Data Clearing House และทำมาตรฐานส่วนที่เกี่ยวข้อง																					● คปสธ.			มีองค์กรดังกล่าวใน ๑ ปี	
(๔) การจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพแห่งชาติ National Health IT Master Plan																					● องค์กรหลัก ● สธ. ● ดศ.	๑๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีแผนแม่บทใน ๑ ปี	
(๕) การปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบด้านสารสนเทศสุขภาพ และด้านอื่น ๆ ที่																					● องค์กรหลัก ● สธ. ● ดศ.			ร่างกฎหมาย ใน ๒ ปี	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เกี่ยวข้อง																									
(๖) การพัฒนามาตรฐานและจัดการมาตรฐานระบบข้อมูลบริการสาธารณสุขของประเทศ																					● องค์กรหลัก ● สธ. ● ดศ.	๑๑๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีมาตรฐานครบทุกมิติ	
(๗) การบูรณาการสารสนเทศสุขภาพระดับประเทศ และส่งเสริมการนำไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ																					● องค์กรหลัก ● สธ. ● ดศ.	๒๕๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	ใน ๕ ปี	
(๘) การพัฒนากำลังคนด้านสารสนเทศสุขภาพ																						๗๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีระบบบูรณาการที่ใช้งานได้ใน ๕ ปี	
- หลักสูตรและเนื้อหาด้านสาขาเวชสารสนเทศ (Medical Informatics)																					● องค์กรหลัก ● มหาวิทยาลัย			มีกำลังคนเพียงพอและมีคุณภาพ	
- บรรจุเนื้อหาสารสนเทศสุขภาพในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากร																					● องค์กรหลัก ● มหาวิทยาลัย			มีหลักสูตรกลางที่ได้รับการยอมรับ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
วิชาชีพสุขภาพต่างๆ																									
- สนับสนุนการอบรมระยะสั้นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการ																					● องค์กรหลัก ● สธ. ● ดศ.			หลักสูตรวิชาชีพสุขภาพมีเนื้อหาด้านสารสนเทศสุขภาพ	
(๙) การพัฒนาฐานข้อมูลบุคลากรสุขภาพ และวิชาชีพสุขภาพ																					● สภาวิชาชีพ ● สธ. ● กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)	๔๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	ผู้ได้รับการอบรม ๕,๐๐๐ คน ในห้าปี	
๓. การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศสุขภาพ																						๑,๐๐๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีองค์ความรู้และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการปฏิรูป	
(๑) การวิจัยและการพัฒนากลไก กระบวนการ และเครื่องมือ เพื่อการสนับสนุน Digital Transformation																					● สวทช. ● สวรส. ● สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)	๔๐๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					● สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)				
(๒) การวิจัยที่จะสนับสนุนขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านสารสนเทศสุขภาพของประเทศ																					● สวทช. ● สวรส. ● สกว. ● วช.	๑๕๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน		
(๓) การสำรวจสุขภาพประชาชนและการเก็บตัวอย่างชีวภาพเพื่อสนับสนุนการทำ National Biobank																					● สวทช. ● สวรส. ● สกว. ● วช.	๓๐๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน		
(๔) การสนับสนุนให้เกิดการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศสุขภาพในทุกระดับ																					● องค์กรหลัก ● สธ. ● ดศ.	๑๕๐.๐	งบประมาณแผ่นดินและจากงบเอกชน		

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ไม่มี

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓: กำลังคนสุขภาพ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เป้าหมายระยะยาว ๒๐ ปี

- ***ประชาชน***เข้าถึงบริการสุขภาพและบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพอย่างครอบคลุม ทั่วถึง รวมถึงได้รับการส่งเสริมสนับสนุนความรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดี

- ***องค์กรด้านสุขภาพ*** รวมถึงสถานพยาบาล หน่วยบริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ มีบุคลากรสุขภาพที่เพียงพอ มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสุขภาพตามมาตรฐาน และมีการบริหารจัดการบุคลากรที่สามารถตอบสนองกับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพในแต่ละช่วงเวลา ภายใต้ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

- ***ระบบการศึกษา***และการผลิตบุคลากรสุขภาพมีศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตและพัฒนาบุคลากรที่ตอบสนองต่อความต้องการของระบบสุขภาพในปัจจุบันและในอนาคต

- ***บุคลากรสุขภาพ***มีความสุขในการทำงาน ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง

๒) เป้าหมายระยะกลาง ๕ ปี

- สัดส่วนบุคลากรสุขภาพต่อประชากรในระดับประเทศเพียงพอและสอดคล้องกับระดับการพัฒนาของประเทศและแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข โดยมีแผนผลิตและพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับแผนความต้องการกำลังคน

- ความเหลื่อมล้ำของการกระจายบุคลากรสุขภาพระหว่างเขตสุขภาพลดลง และไม่มีพื้นที่ที่ขาดแคลนบุคลากรซ้ำซาก

- องค์กรและหน่วยงานในระดับต่างๆ มีสมรรถนะในการบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพมีการลงทุนเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ที่เหมาะสม มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ มีระบบการจ้างงานที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรที่มีขีดความสามารถคงอยู่ในระบบอย่างยั่งยืน

- มีระบบข้อมูลสารสนเทศระดับชาติที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรสุขภาพอย่างเป็นระบบ ทั้งจำนวน การกระจาย การผลิต การจ้างงาน และการเคลื่อนย้ายเพื่อสร้างความเข้าใจในสภาพตลาดแรงงานของบุคลากรสุขภาพ (Health labour market)โดยครอบคลุมทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระยะ ๑ ปี

(๑) มีคณะกรรมการกำลังคนสุขภาพที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายกำลังคนสุขภาพของประเทศ

(๒) มีองค์กรหลักเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปกำลังคนสุขภาพของประเทศ โดยอาจกำหนดให้เป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานสนับสนุนคณะกรรมการนโยบายสุขภาพแห่งชาติที่จะมีการจัดตั้งขึ้นในอนาคต

(๓) มีผลงานวิจัยและองค์ความรู้เรื่องสถานการณ์และแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการบุคลากรสุขภาพในระดับต่าง ๆ

๒) **ระยะ ๕ ปี**

(๑) กระทรวงสาธารณสุขและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ ๘๐ มีการใช้ระบบบริหารจัดการบุคลากรแบบดิจิทัลและมีการเชื่อมโยงข้อมูล

(๒) มีระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศกำลังคนด้านสุขภาพระบบดิจิทัลที่บูรณาการข้อมูลจากฝ่ายบริการ ฝ่ายผลิต และฝ่ายวิชาชีพต่างๆ และมีการนำไปใช้ในการบริหารจัดการและการกำหนดนโยบายในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหน่วยงาน จังหวัด เขต ประเทศ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๒๗๐ ล้านบาท สำหรับ ๕ ปี

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : กำลังคนสุขภาพ | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : กำลังคนสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และสถานพยาบาลต่างๆ ในภาครัฐและเอกชน ทำฐานข้อมูลบุคลากรดิจิทัล																					หน่วยงานหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง				
๒.๓ การสนับสนุนสถานพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการใช้ระบบบริหารจัดการบุคคลแบบดิจิทัล																					องค์กรหลัก สธ. ดศ.	๕๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้ระบบบริหารบุคคลดิจิทัล	
๒.๔ การขับเคลื่อนการเชื่อมโยงและบูรณาการสารสนเทศบุคลากรสุขภาพ																					องค์กรหลัก	๒๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน	มีระบบที่ใช้งานได้ภายใน ๕ ปี	
๓. การกระจายอำนาจและการสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการบุคลากร																					องค์กรหลัก สธ. สวรส.	๑๐๐.๐	งบประมาณแผ่นดิน กองทุน สวรส.	มีองค์ความรู้และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการกระจายอำนาจและการสร้างสมรรถนะในด้านการบริหารจัดการและ	
๓.๑ วิจัยแนวทางและรูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการบุคลากรสุขภาพ																					องค์กรหลัก สธ. สวรส. วช.				
๓.๒ พัฒนาแบบจำลองถ่ายโอนอำนาจการบริหารจัดการบุคลากร																					องค์กรหลัก สธ. สวรส.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : กำลังคนสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สุขภาพ																					วช.			พัฒนาบุคลากรสุขภาพ	
๓.๓ การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ทรัพยากรบุคคลด้านสุขภาพ																					องค์กรหลัก สธ. สวรส.				
๓.๔ ทดลองการถ่ายโอนอำนาจตามแบบจำลองในเขตสุขภาพ ๒ เขต																					องค์กรหลัก สธ.				
๓.๕ วิจัยและพัฒนา รูปแบบการจ้างงาน ระบบการประเมินสมรรถนะ																					สธ. สวรส. วช.				
๓.๖ พัฒนาระบบการประเมินผู้บริหารสถานพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐ																					องค์กรหลัก สธ. สวรส.				
๓.๗ วิจัยส่งเสริมขีดความสามารถในการบริหารจัดการและพัฒนากำลังคน																					สวรส. วช.				

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ไม่มี

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) **ในภาพรวม**ของการปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิ (Primary Care Cluster: PCC) เพื่อประโยชน์ต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติประกอบด้วย

(๑) ประชาชน: ประชาชนมีสุขภาพดีแม้อยู่ไกลโรงพยาบาล บนหลักการสร้างนำซ่อม

(๒) สังคม: ประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท รวมถึงประชาชนกลุ่มเปราะบาง สามารถเข้าถึงบริการที่มีความจำเป็นอย่างเท่าเทียมละเป็นธรรมด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน

(๓) ประเทศ: มีระบบบริการสาธารณสุขปฐมภูมิ ที่ตอบสนองต่อความจำเป็นทางสุขภาพของประชาชนไทย ด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เป็นธรรมและยั่งยืน

๒) เป้าหมายระยะยาว (๒๐ ปี)

(๑) ครอบคลุมประชากร ~ ๑๐๐% ครอบคลุมประชากร ภาครัฐ (๗๕%) รัฐ-เอกชน (๑๐%); ภาคเอกชน (๑๕%)

(๒) สถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรเพื่อให้บริการปฐมภูมิ: ครอบคลุมทุกสถาบันการศึกษา

(๓) M & E : KPI

- ลด Burden of Diseases โดยเฉพาะอย่างยิ่ง NCD เพิ่มระดับของ Well-being ต่อเนื่อง
- เพิ่ม Quality of Care และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลด ACSC และ ACG ต่อเนื่อง
- Cost per Capita มีความคุ้มค่า ไม่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบและสัมพัทธ์กับประโยชน์ที่ประชาชนได้รับทั้งสุขภาวะ (Well-being) และคุณภาพบริการ (Quality of Care)

๓) เป้าหมายระยะกลาง ๕ ปี ความครอบคลุมประชากร ~ ๓๕%

(๑) การให้บริการและระบบบริการปฐมภูมิ (Primary Care Cluster: PCC) มีความสมบูรณ์และได้รับการสนับสนุนจาก พชอ./พชข.: ทีมภาคีเครือข่ายแนวราบ/แนวดิ่ง (Matrix Teams/Links/Networks), Catchment Area, Register Population, ชื่อแพทย์คู่กับชื่อประชาชน, GMR: Mature Interoperability; Full Data Availability, มี Specific Package ตามความจำเพาะและความจำเป็นของพื้นที่, ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธา (Mutual Trust and Confidence): ~ ๓๕% ของหน่วยบริการปฐมภูมิทั้งหมด ภาครัฐ: ๒๕% รัฐเอกชน: ๕% ภาคเอกชน ๕%

(๒) สถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรเพื่อให้บริการปฐมภูมิ มีการให้บริการและระบบบริการ (Primary Care Cluster: PCC) ที่มีความสมบูรณ์: ~ ๕๐% ของสถาบันการศึกษา

(๓) M & E : KPI (โดยเปรียบเทียบ Before – After และ Case – Control)

- ลด Burden of Diseases โดยเฉพาะอย่างยิ่ง NCD เพิ่มระดับของ Well-being โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ

- เพิ่ม Quality of Care และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลด ACSC และ ACG

- Cost per Capita มีความคุ้มค่า ไม่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบและสัมพัทธ์กับประโยชน์ที่ประชาชนได้รับทั้ง สุขภาวะ (Well-being) และคุณภาพบริการ (Quality of Care)

๔) เป้าหมายระยะสั้น ๑ ปี

(๑) มีกรณีตัวอย่างรูปแบบ “ภายในภาครัฐ” “เชื่อมภาครัฐ-เอกชน” “ภายในภาคเอกชน” และ “ในสถาบันการศึกษา” วางระบบพื้นฐาน และมีแผนการดำเนินการในระยะยาว พร้อมไปกับประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจ

(๒) วางระบบการควบคุมกำกับและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) บนพื้นฐานของการพัฒนาตัวชี้วัด (Key Performance Indicators: KPI) เพื่อให้แสดงให้เห็นถึงความจำเพาะของการให้บริการปฐมภูมิประกอบด้วย สุขภาพและสุขภาวะ (Health and Well-being): Burden of Diseases, Subjective Well-being, Objective Well-being คุณภาพบริการ (Quality of Care): Utilization Rate, Coverage of Preventive and Health Promotion Activities), Ambulatory Care Sensitive Condition (ACSC); Adjust Clinical Groups (ACG), Responsiveness, ความพึงพอใจของผู้รับบริการ, ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ การลงทุนที่คุ้มค่าในสัดส่วนต่อกับจำนวนประชากร (Cost per Capita)

(๓) ด้านการเงินการคลัง

- มีกรณีตัวอย่างของการพัฒนา “ชุดสิทธิประโยชน์จำเพาะ (Specific Package)” เพื่อตอบสนองตามความจำเพาะและความจำเป็นทางสุขภาพภายในอำเภอ และเขต (กรณี กทม.) ภายใต้การบริหารจัดการของ “คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ/เขต (พชอ./พชข.) บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อำเภอ/เขต และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมทางการเงินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร: มีกรณีตัวอย่างอย่างน้อย ๑๐ อำเภอ ในจังหวัดต่างๆ และ ๑ เขตใน กทม.

- มีการจัดตั้งกองทุนบริการปฐมภูมิ(PRIMARY CARE FUND) โดยเป็นกองทุนเฉพาะสำหรับระบบบริการปฐมภูมิและคลินิกหมอครอบครัว รวมถึงมีกลไกการบูรณาการงบประมาณจากภาคส่วนต่างๆในระดับปฐมภูมิ เพื่อให้เกิดระบบสนับสนุนงบประมาณ(Payment mechanism) สำหรับคลินิกหมอครอบครัวและระบบปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(๔) ด้านระบบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี

- ให้มีกรณีตัวอย่างของการมีแพทย์ในฐานะสมาชิกของทีม/ภาคีเครือข่าย ที่มีอยู่ภายในอำเภอและมีความพร้อม และมีชื่อแพทย์คู่กับชื่อประชาชน เพื่อพัฒนาให้มี Global Medical Records ของประชาชน โดยแพทย์ที่เป็นผู้ดูแลมีชื่อคู่กับชื่อประชาชน จำนวนอย่างน้อย ๑๐ แห่ง โดยกำหนดให้กระจายใน ๙ อำเภอ และจำนวน ๑ เขต ในกรุงเทพมหานคร

- มีกรอบกฎหมายปกป้อง ความลับ (Confidentiality) และความเป็นส่วนตัว (Privacy) ของข้อมูลใน **Global Medical Records (GMR)** ของประชาชน และปกป้องแพทย์ที่มีชื่อคู่กับชื่อประชาชน ในฐานะผู้ดูแล GMR ของประชาชน พร้อมไปกับการพัฒนาให้ระบบมีการเชื่อมโยงตามคุณลักษณะของ Interoperability และมีข้อมูลอยู่ในระบบตามคุณลักษณะของ Data Availability เป็น โครงการการพัฒนาในระดับชาติ

(๕) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ พร้อมกับชี้แจงทำความเข้าใจให้ประชาชนทราบถึงพัฒนาการ และผลสัมฤทธิ์ (รวมถึงอุปสรรค) ของการดำเนินการ

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระยะ ๑ ปี :

(๑) เพิ่มการดูแลที่คลินิกหมอครอบครัวหรือหน่วยบริการปฐมภูมิ คิดเป็น PCC Visit > ๓๐๐,๐๐๐ ครั้ง

(๒) การเข้ารับบริการผู้ป่วยนอก(OP Visit) ของโรงพยาบาลภาครัฐ (รพศ.รพท.และ รพช.) ลดลง ≥ ๑ ล้านครั้ง

(๓) มีพื้นที่ต้นแบบในการลงทะเบียนชื่อแพทย์คู่กับประชาชน(GMR) ๕๐ พื้นที่

(๔) มีพื้นที่ต้นแบบที่สามารถจัดรูปแบบบริการสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาว Triple Aim จำนวน ๕๐ พื้นที่และ พัฒนา ๑๖ พื้นที่ Health literacy community of practice

(๕) เกิดกองทุนบริการปฐมภูมิ(PRIMARY CARE FUND)

(๖) มีชุดสิทธิประโยชน์สำหรับบริการปฐมภูมิและคลินิกหมอครอบครัวที่สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาว

๒) ระยะ ๕ ปี

(๑) มีคลินิกหมอครอบครัวที่จัดรูปแบบบริการและใช้ชุดสิทธิประโยชน์สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาว Triple Aim จำนวน ๒,๒๘๐ ทีม

(๒) มีระบบการลงทะเบียนชื่อแพทย์คู่กับประชาชน(GMR)ครอบคลุมทุกคลินิกหมอครอบครัว

(๓) การคัดกรองโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น สามารถพบผู้ป่วยรายใหม่ > ๑.๕ ล้านคน

(๔) สามารถลดการเข้ารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก(OP Visit)ของโรงพยาบาล ≥ ๓ %ของปัจจุบัน

(๕) จำนวนและอัตราการรับบริการในลักษณะผู้ป่วยในของกลุ่มโรค ACSC (Primary Care or Ambulatory Care Sensitive Conditions[๓๖]) ลดลง (Total Admission /Admission Rate) โดยวัดผลดังนี้

- ลดการเข้ารับบริการที่ห้องฉุกเฉิน (Decrease ER Visit)
- ลดการเข้ารับบริการผู้ป่วยในสำหรับโรค Asthma/COPD

๓) ระยะ ๑๐ ปี :

(๑) มีคลินิกหมอครอบครัวที่จัดรูปแบบบริการและใช้ชุดสิทธิประโยชน์สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาว Triple Aim จำนวน ๖,๕๐๐ ทีม

(๒) ผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมได้ > ๖๐ %

(๓) ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงควบคุมได้ > ๖๐%

(๔) ลดต้นทุนของการบริการในโรงพยาบาลภาครัฐได้ ๑๓,๐๖๔ ล้านบาท

(๕) ลดค่ารักษาจากภาวะแทรกซ้อนผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๑๙,๕๗๙ ล้านบาท

(๖) ลดค่าใช้จ่ายการเดินทาง,ค่าอาหาร และอื่น (ส่วนเพิ่มเติม) ๘,๙๕๙ ล้านบาท

(๗) ลดค่าเสียโอกาสจากการขาดงานของครอบครัว ๑๙,๕๗๗ ล้านบาท

๔) ระยะ ๒๐ ปี :

(๑)ผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมได้ > ๗๐ %

(๒)ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงควบคุมได้ > ๗๐%

(๓)ความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการของ PCC >๙๐%

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

-

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพบริการและการวัดประเมินผลแนวใหม่(Quality service & Evaluation)																									
๑.๑ พัฒนารูปแบบบริการปฐมภูมิ (คลินิกหมอครอบครัว)																					**หน่วยให้บริการ** สปสธ. กทม. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **หน่วยสนับสนุนงบประมาณ :** สปสช. กรมบัญชีกลาง สำนักงานประกันสังคม สำนักงบประมาณ **หน่วยสนับสนุน**	**งบดำเนินการ** ๒๐%ของงบประมาณจากสามกองทุนและงบประมาณทางด้านสุขภาพทั้งหมด **-งบลงทุน** ๒๐%ของงบลงทุนทางด้าน	งบประมาณแผ่นดิน	● เครือข่ายบริการทุกระดับร่วมกันจัดบริการในรูปแบบบริการที่มีประสิทธิภาพ (Value based Interventions) มุ่งสู่เป้าหมายระยะยาว“Triple Aim” เกิดความเป็นธรรมครอบคลุมด้านการสร้างเสริมสุขภาพ (ตลอดจนการสร้างความรอบรู้ด้าน	- การใช้บริการผู้ป่วยในและห้องฉุกเฉินด้วยภาวะที่ป้องกันได้ลดลง - คุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเรื้อรังดีขึ้นจนสามารถชะลอหรือยุติภาวะแทรกซ้อน - จำนวนคลินิกหมอครอบครัวคุณภาพ ๓,๒๕๐ ทีมในปี ๒๕๖๙ และครอบคลุมทุกพื้นที่ในปี ๒๕๘๐

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					ทางวิชาการ: สภาวิชาชีพราชวิทยาลัยแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว สวรส.	สุขภาพทั้งหมด		สุขภาพ) การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยเน้นแนวทางดูแลตามหลักเวชศาสตร์ครอบครัว (แต่แรกต่อเนื่องทุกเรื่องเบ็ดเสร็จ)โดยแพทย์ และทีมสหวิชาชีพ และเชื่อมโยงกับบริการเฉพาะโรค บริการทางสังคม	
๑.๒ พัฒนารูปแบบบริการ มุ่งสู่																					สปสธ. สวรส.	๑๕๐	สำนัก	• เกิดต้นแบบ	• Parameter

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เป้าหมายระยะยาว Triple aim ● วิจัยเชิงพัฒนาและวิจัยมุ่งเป้า ในปีที่ ๑ จำนวน ๕๐ พื้นที่ของคลินิกหมอครอบครัว โดยมี การสร้างต้นแบบ Health literacy community of practice ไปพร้อมกันใน ๑๖ พื้นที่และ ขยายงานวิจัยในปีที่ ๒ ไปยังหน่วยบริการปฐมภูมิที่มีบริบทเฉพาะและพัฒนาต่อเนื่องให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ ● พัฒนาระบบประเมินผลและการจัดการตัวชี้วัด ในคลินิกหมอครอบครัวและหน่วยบริการปฐมภูมิ																				สรพ. สปสช.		งบประมาณ	คลินิกหมอครอบครัวและเครือข่ายบริการปฐมภูมิตามเป้าหมายข้อ ๑.๑ ● เกิดตัวชี้วัดที่ตอบสนองต่อเป้าหมายระยะยาวของการปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิและตรงตามบริบทของพื้นที่ ● เกิดระบบการจัดการตัวชี้วัดของคลินิกหมอครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ ตรง	สำหรับคลินิกหมอครอบครัวประมาณ ๑๐ ตัว ● มีระบบการบริหารจัดการตัวชี้วัดแนวใหม่สำหรับคลินิกหมอครอบครัวและหน่วยบริการปฐมภูมิ ● เกิดคู่มือแนวทางดำเนินงานในคลินิกหมอครอบครัว ● มีระบบบริการที่มีคุณภาพและได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย “Triple Aim”

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ตามบริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาว Triple Aim ● ได้รูปแบบระบบสนับสนุนเครือข่ายบริการครอบคลุมหกด้านของระบบบริการสุขภาพตามแนวทางขององค์การอนามัยโลกและสอดคล้องกับข้อเสนอปฏิรูปอีกสามด้านได้แก่ ด้านระบบบริหาร	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								จัดการ ระบบการเงินการคลัง และ ระบบหลักประกันสุขภาพด้านระบบสารสนเทศ และด้าน ระบบเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ● เกิดความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางสุขภาพระหว่างคลินิกหมอครอบครัวกับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ	
๑.๓ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้าน																					สปสธ.		สำนัก	เพื่อเป็นกลไกระดับ	เกิดศูนย์เรียนรู้ด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เวชศาสตร์ครอบครัวและการพัฒนาระบบปฐมภูมิระดับเขต																					กทม.		งบประมาณ	เขตสุขภาพในการขับเคลื่อนงานปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว การขยายผลพื้นที่คลินิกหมอครอบครัวต้นแบบ ศูนย์อบรมด้านปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว และศูนย์ประสานงานการผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว	เวชศาสตร์ครอบครัวและการพัฒนาระบบปฐมภูมิระดับเขตสุขภาพทุกแห่งภายในปี ๒๕๖๑
๑.๔ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านเวชศาสตร์ครอบครัวและการพัฒนาระบบปฐมภูมิระดับจังหวัด																					สปสธ. กทม.		สำนักงบประมาณ	เพื่อเป็นกลไกระดับจังหวัดในการขับเคลื่อนงานปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว	เกิดศูนย์เรียนรู้ด้านเวชศาสตร์ครอบครัวและการพัฒนาระบบปฐมภูมิระดับจังหวัดทุกจังหวัดภายในปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								การขยายผลพื้นที่คลินิกหมอครอบครัวต้นแบบ ศูนย์อบรมด้านปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว และศูนย์ประสานงานการผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว	๒๕๖๕
กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี																									
๒.๑ พัฒนาระบบ Electronics record ในคลินิกหมอครอบครัว (E-PCC) และการลงทะเบียนชื่อแพทย์คู่ประชาชน “Global medical record” (GMR)																					สธ.(สป.สปค) สวทช. กทม.	๒๐๐.๐	สำนักงบประมาณ	-ประชาชนในพื้นที่ต้นแบบรับรู้ชื่อแพทย์ประจำตัว -เพื่อให้ข้อมูลการดูแลสุขภาพกลับไปสู่ประชาชน -เพื่อนำการบันทึก	ความครอบคลุมการลงทะเบียนของประชาชนในพื้นที่ต้นแบบ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ข้อมูล electronics มาใช้ในกระบวนการดูแลของ PCC -มีการประมวลผลข้อมูลสำคัญได้ (Data Center)	
๒.๒ จัดทำ Data Center เชื่อมข้อมูลกับหน่วยบริการระดับอื่นๆ รวมถึงหน่วยงานภาคสังคมอื่นๆ นอกเหนือจากหน่วยงานภาคสุขภาพ เช่น ศธ. มท. พม. เป็นต้น																								-เพื่อให้ “หมอประจำตัว” สามารถประมวลข้อมูลสำคัญในการดูแลสุขภาพให้กับประชาชนที่อยู่ในความดูแล -เพื่อให้มีการประมวลผลข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ นำ Application การดูแลสุขภาพ สำหรับทุกช่วงกลุ่มวัยไปใช้ใน ๕๐ พื้นที่ต้นแบบ และสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน																								เพื่อให้ประชาชนมีความรอบรู้ทางสุขภาพ	
กิจกรรมที่ ๓ การพัฒนาด้านการเงินการคลัง																									
๓.๑ พัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ (Benefit package) และต้นทุนบริการของคลินิกหมอครอบครัวและหน่วยบริการปฐมภูมิ																					คณะกรรมการจัดทำชุดสิทธิประโยชน์ สปค. สปสช. กรมบัญชีกลาง ประกันสังคม	๕๐	สำนักงบประมาณ	เกิดชุดสิทธิประโยชน์หลักและชุดสิทธิประโยชน์เสริมในทุกกองทุน	ชุดสิทธิประโยชน์สำหรับคลินิกหมอครอบครัว มีข้อมูลต้นทุนการบริการของคลินิกหมอครอบครัว (PCC)
๓.๒ การจัดตั้งกองทุนบริการปฐมภูมิ จัดทำแนวทางการสนับสนุนงบประมาณ																					คณะกรรมการจัดทำชุดสิทธิประโยชน์ สปค. สปสช. กรมบัญชีกลาง ประกันสังคม			● เกิดกลไกการสนับสนุนงบประมาณ (Payment) สำหรับคลินิกหมอ	ความเพียงพอด้านการเงินสำหรับการบริการปฐมภูมิที่มีคุณภาพตามเป้าหมายระยะยาว

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ● เกิดกลไกการที่สามารถบูรณาการงบประมาณจากภาคส่วนต่างๆในระดับปฐมภูมิ ● เกิดกองทุนเฉพาะสำหรับระบบบริการปฐมภูมิและคลินิกหมอครอบครัว	
กิจกรรมที่ ๔ พัฒนากำลังคนสุขภาพด้านปฐมภูมิ (HEALTH WORKFORCE)																									
๔.๑ ผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวรองรับการปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิ ๔.๑.๑ เพิ่มกำลังการผลิต New-																					สปสธ. ราชวิทยาลัย FM โรงเรียนแพทย์ แพทยสภา	๓๐๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี	งบอุดหนุนโครงการผลิตแพทย์เพื่อชาว	● เพื่อเป็นช่องทางสำคัญสำหรับการผลิตแพทย์เวชศาสตร์	● ทุกโรงเรียนแพทย์มีหลักสูตร New-tract สำหรับ FM ● ร้อยละของจำนวน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
tract สำหรับ FM ในทุกโรงเรียนแพทย์ ๔.๑.๒ จัดให้มีช่องทางเข้าศึกษาต่อแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ ๔.๑.๓ จัดให้มีแนวทางการเข้าศึกษาต่อแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวในโครงการผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบท																							ชนบท	ครอบครัว ๖,๕๐๐ คนใน ๑๐ ปี ● เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการปฐมภูมิ เช่นเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย สามารถเข้าศึกษาต่อแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว ● เพื่อแก้ปัญหาการคงอยู่ของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว ● เพื่อส่งเสริมให้แพทย์ในโครงการ	บุคลากรปฐมภูมิที่เข้าศึกษาต่อแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวต่อปี เป้าหมาย ร้อยละ ๒๐ ● ร้อยละของจำนวนแพทย์ในโครงการผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบทเข้าศึกษาต่อหลักสูตรแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวต่อปี คิดเป็นร้อยละ ๕๐

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบทเข้าศึกษาต่อแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว	
๔.๒ พัฒนาโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและในสังกัดอื่นเช่น กทม. เป็นแหล่งผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว																					สปค. สบพช. กทม. ราชวิทยาลัย FM แพทยสภา	๓๕๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี	งบอุดหนุนหมวดผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว	● เพื่อเพิ่มศักยภาพแหล่งผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวรองรับรัฐธรรมนูญ ● เพื่อพัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิให้เป็นแหล่งผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว ● เพื่อให้การผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวสอดคล้องกับ	● จำนวนสถาบันและศักยภาพการผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กทม. โรงเรียนแพทย์ตาม แผน ๑๐ ปีของการผลิตแพทย์ FM ● โรงพยาบาลในสังกัด สธ. มีแหล่งผลิตแพทย์ FM ทุกจังหวัด

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								เป้าหมายระยะยาวของการปฏิรูปบริการปฐมภูมิ ● เพื่อให้การผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวบูรณการกับระบบบริการปฐมภูมิ	
๔.๓ จัดทำหลักสูตรพัฒนาสมรรถนะตอบสนองเป้าหมายระยะยาวTriple Aim สำหรับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและทุกสหสาขาวิชาชีพครอบคลุม ๔.๓.๑ หลักสูตรเพื่อการผลิตสหวิชาชีพ ๔.๓.๒ หลักสูตรเพื่อการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในคลินิกหมอ																					สปค. สบช. สภาวิชาชีพ ราชวิทยาลัย FM โรงเรียนแพทย์	๑๕	สำนักงบประมาณ	เพื่อให้การผลิตและพัฒนาแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและทุกสหสาขาวิชาชีพสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวของการปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิ Triple Aim	หลักสูตรพัฒนาสมรรถนะ Triple Aim ทั้งการผลิตและพัฒนาสำหรับทุกสาขาวิชาชีพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ครอบครัว																									
๔.๔ การคงคนไว้ในระบบ จัดทำกลไกสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคลากรในคลินิกหมอครอบครัว ทั้งในรูปแบบ Incentive และ non-incentive																					กยผ. สปค. บค. กลุ่มกฎหมาย สธ. สสส.	๑๕๐บาท/ปชก.	สำนักงบประมาณ	● เพื่อส่งเสริมการผลิตกำลังคนสุขภาพด้านปฐมภูมิรองรับนโยบายคลินิกหมอครอบครัว ● เพื่อส่งเสริมการคงอยู่และปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพของบุคลากรในคลินิกหมอครอบครัว	● ค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและสหวิชาชีพในคลินิกหมอครอบครัว ● อัตราการคงอยู่ของสหวิชาชีพในคลินิกหมอครอบครัวมากกว่าร้อยละ ๘๕
๔.๕ พัฒนาสาขาต่อยอดสำหรับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวโดยร่วมมือกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ																					สปค. สบพช. สบช. ราชวิทยาลัย FM โรงเรียนแพทย์	๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี	งบอุดหนุนหมวดผลิตอาจารย์แพทย์เวชศาสตร์	● เพื่อส่งเสริมคุณภาพและความเชี่ยวชาญในแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว	● เกิดหลักสูตรสาขาต่อยอดแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวหลักครบทุกประเด็น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																							ครอบครัว	ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ ● สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันชั้นนำของทั้งในและต่างประเทศ	สำคัญ ● ศูนย์แพทย์ศาสตร์ศึกษาAffiliatedกับสถาบันต่างประเทศ ๑ แห่ง/ภาค
กิจกรรมที่ ๕ พัฒนากลไกอภิบาลระบบ (Governance)																									
๕.๑ จัดทำพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิและกฎหมายลูก																					กลุ่มกฎหมาย สธ. สปค.	๓.๐	สป.	เพื่อให้เป็นกลไกหลักในการจัดการให้เกิดระบบสุขภาพปฐมภูมิที่มุ่งหวัง	เกิดการขับเคลื่อนระบบสุขภาพปฐมภูมิที่มุ่งหวัง
๕.๒ พัฒนากลไกการอภิบาลระบบ โครงสร้างการบริหารจัดการและจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบระบบบริการปฐมภูมิ																					สปสธ. กทม.	๑๓.๐	สป.	● เกิดข้อเสนอเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการระบบ	● ข้อเสนอเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการระบบบริการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ในทุกระดับ																								บริการปฐมภูมิ ● จัดให้มีหน่วยงานที่บริหารจัดการและสนับสนุนให้เกิดการจัดรูปแบบบริการของคลินิกหมอครอบครัวที่ได้มาตรฐานและเป็นไปตามเป้าหมายการจัดบริการปฐมภูมิ	ปฐมภูมิ ● เกิดหน่วยงานในการบริหารจัดการระบบบริการปฐมภูมิในทุกระดับ
๕.๓ คณะอำนวยการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูประบบปฐมภูมิ																					สธ.	๘.๐		เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยการให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถ	● มีคณะอำนวยการเพื่อขับเคลื่อนแผนการปฏิรูประบบปฐมภูมิ ● เกิดระบบปฐมภูมิที่มี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบบริการปฐมภูมิ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ขับเคลื่อนให้เกิดระบบปฐมภูมิตามแผนการปฏิรูประบบปฐมภูมิ	คุณภาพ

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ไม่มี

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕: การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ประเทศไทยมีความมั่งคั่งจากการนวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร การแพทย์แผนไทยมีความมั่นคงในระบบบริการสุขภาพ และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ประเด็นอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

(๑) ภายในปี ๒๕๖๒ประเทศไทยมีฐานข้อมูล (Big Data) สมุนไพรที่มีประสิทธิภาพ

(๒) ร้อยละของตลาดกลางสมุนไพรสามารถเปิดดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) ร้อยละของการมีรายได้เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร

(๔) ร้อยละของมูลค่าสารสกัดสมุนไพรสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเพิ่มขึ้น

(๕) ร้อยละของมูลค่าวัตถุดิบ สารสกัด และผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้น ๑ เท่าตัว

๒) **ประเด็นระบบบริการการแพทย์แผนไทย**

(๑) ร้อยละความสำเร็จของการติดตั้งบริการการแพทย์แผนไทยในระบบบริการปฐมภูมิ (PCC)

(๒) ร้อยละระดับการรับรู้และเชื่อมั่นของประชาชนต่อบริการการแพทย์แผนไทย

(๓) มีโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย สังกัดกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ภาคละ ๑ แห่ง

(๔) ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำมาตรฐานนวดไทยในระดับชาติ และระดับสากล พร้อมหน่วยประเมินและรับรองมาตรฐานนวดไทย

๓) **ประเด็นระบบการศึกษาการแพทย์แผนไทย**

(๑) มีการใช้หลักสูตรใหม่ในการผลิตแพทย์แผนไทยบัณฑิต ภายในปี ๒๕๖๔

(๒) มีการใช้หลักสูตรเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ภายในปี ๒๕๖๒

(๓) มีระบบการศึกษาต่อเนื่องภายในปี ๒๕๖๒

(๔)ภายในปี ๒๕๖๔ประเทศไทยมีตำราอ้างอิงมาตรฐาน (Standard Textbook) ด้านการแพทย์แผนไทย

(๕) ร้อยละของแหล่งฝึกภาคปฏิบัติและประสบการณ์วิชาชีพที่ได้มาตรฐาน

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๗๘๓ ล้านบาท แหล่งเงินจากสำนักงบประมาณ และภาคเอกชน

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. **ประเด็นอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ** ***โครงการที่ ๑โครงการพัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพร (Big Data)*** ๑.จัดทำโครงการ จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุนไพร (Big Data) ตลอดห่วงโซ่คุณค่า ๒.ลงนามความร่วมมือเพื่อการพัฒนาฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ๓.จัดทำมาตรฐานข้อมูลสมุนไพร ๔.พัฒนาระบบการเชื่อมโยง วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และกระทรวงต่างๆที่เกี่ยวข้อง																					กรม พท. สธ. ร่วมกับ ดศ. NECTEC และมหาวิทยาลัย	๑๕๐.๐	-สำนักงบประมาณ -ภาคเอกชน	มีระบบฐานข้อมูลสมุนไพร (Big Data) ที่สามารถใช้เพื่อการวางยุทธศาสตร์ การส่งเสริมธุรกิจของประกอบการและสร้างความรู้ความเชื่อมั่นของผู้ใช้สมุนไพร	ภายในปี ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีฐานข้อมูล(Big Data) สมุนไพรที่มีประสิทธิภาพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ																							ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																							(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕										
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
๕.ปรับแก้ไขระเบียบ กฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ๖.พัฒนา Application ให้กับ User ในกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มผู้ประกอบการนำเข้าและส่งออกวัตถุดิบ สารสกัด และผลิตภัณฑ์สมุนไพรกลุ่มผู้ประกอบการ E-Commerce กลุ่มประชาชนผู้ใช้สมุนไพรไทยเป็นต้น ๗.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน																											
โครงการที่ ๒โครงการจัดตั้งตลาดกลางวัตถุดิบ สารสกัดสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพรครบวงจร																							กรม พท. ร่วมกับ กษ. พณ. และสภาอุตสาหกรรม	๑๕๐ .๐ (ตลาดกลางเมืองสมุนไพร ๑๓ แห่งๆละ	-สำนักงบประมาณ -ภาคเอกชน	เกิดตลาดกลางสมุนไพรของประเทศทั้งในส่วนกลาง	-ร้อยละของตลาดกลางสมุนไพรสามารถเปิดดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.จัดทำโครงการและแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อผลักดันให้เกิดตลาดกลางสมุนไพรของประเทศ ๒.จัดตั้งคณะกรรมการบริหาร กำหนดบทบาท หน้าที่ และระเบียบ วิธีการการบริหารจัดการตลาดกลางสมุนไพรทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ๓.จัดตั้งตลาดกลางวัตถุดิบ สารสกัดสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการสมุนไพรครบวงจรของประเทศ																						๑๐ ล้านบาท ส่วนกลาง ๒๐ ล้านบาท		และเมืองสมุนไพร รวม ๑๔ แห่ง	-ร้อยละของการมีรายได้เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.ผลักดันให้เกิดตลาดกลางวัตถุดิบ สารสกัดสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการในเมืองสมุนไพรทั้ง ๑๓ แห่ง และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับตลาดกลางของประเทศผ่านระบบฐานข้อมูลสมุนไพร (Big Data) ๕.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน																									
โครงการที่ ๓โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด ๑.จัดทำโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด ๒.จัดทำแผนการพัฒนาโรงงานสารสกัดสมุนไพรขององค์การเภสัชกรรมโดยส่งเสริมการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน																					กรม พท. สธ. ร่วมกับ องค์การเภสัชกรรม สมอ. อก. วท. สภาอุตสาหกรรม	๑๒๐.๐	สำนักงบประมาณ ภาคเอกชน	มีโรงงานสารสกัดสมุนไพรของประเทศที่ได้มาตรฐานสากล	ร้อยละของมูลค่าสารสกัดสมุนไพรสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.จัดทำ และประกาศมาตรฐานสารสกัดสมุนไพรที่มีศักยภาพและสามารถแข่งขันได้ ๔.ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการสกัดสมุนไพรเพื่อให้ได้สารสกัดที่มีคุณภาพ ลดต้นทุนในการผลิตสารสกัด สามารถแข่งขันได้ และนำมาใช้ในระบบบริการสุขภาพ อาทิ นำสมุนไพรกระท่อม และกัญชามาใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนปัจจุบัน ๕.แก้ไขระเบียบ กฎกระทรวง หรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพร ๖.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
โครงการที่ ๔โครงการสร้างความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ที่ดีของสมุนไพรไทย																					กรม พท. ร่วมกับ พณ. ททท. สภาอุตสาหกรรม	๑๐๐.๐	สำนักงบประมาณ ภาคเอกชน	ประชาชนไทยมีความเชื่อมั่นต่อสมุนไพรไทย รู้จัก เชื่อมั่น ชอบ และใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย	ร้อยละของมูลค่าวัตถุดิบ สารสกัด และผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้น ๑ เท่าตัว
๑.จัดทำโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างความเชื่อมั่นและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสมุนไพรไทย																									
๒.สำรวจเพื่อวัดระดับความเชื่อมั่นต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชาชนในประเทศ																									
๓.จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ ทัศนคติ และความเชื่อมั่นที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.จัดทำตราสัญลักษณ์ และระเบียบ หลักเกณฑ์เพื่อการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยและประเมินรับรองตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ๕.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน																									
๒. ประเด็นระบบบริการการแพทย์แผนไทย ***โครงการที่ ๑ พัฒนารูปแบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยและติดตั้งบริการร่วมกับสหวิชาชีพใน Primary Care Cluster (PCC)***																					กรม พท.	๑๒.๐	สำนักงบประมาณ	ติดตั้งบริการการแพทย์แผนไทยในระบบบริการปฐมภูมิ (PCC) -ปี ๖๑จำนวน ๕๐๐ แห่ง -ปี ๖๒-๖๕ จำนวน๓,๒๕๐ แห่ง	-ร้อยละความสำเร็จของการติดตั้งบริการการแพทย์แผนไทยในระบบบริการปฐมภูมิ (PCC) -ร้อยละระดับการรับรู้และเชื่อมั่นของประชาชนต่อบริการการแพทย์แผนไทย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรูปแบบบริการด้านการแพทย์แผนไทย ๒.จัดทำรูปแบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยระดับปฐมภูมิ - บริการการแพทย์แผนไทยชุมชน (แผนไทยเฟิร์ส) - นำยาสมุนไพรทดแทนยาแผนปัจจุบันสมุนไพรประจำบ้านยาแผนไทยประจำตัว - Application ตรวจธาตุเจ้าเรือน เมนูอาหารประจำธาตุ ตำรับสมุนไพรปรับสมดุล และสมุนไพรเฟิร์ส - จัดทำชุดความรู้และผลิตสื่อสาธารณะด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย เพื่อสร้างการรับรู้และปรับพฤติกรรม (HL) การดูแลสุขภาพให้กับประชาชน																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.ทดลองรูปแบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยร่วมกับทีมสหวิชาชีพ (PCC) ๔.ขยายบริการให้ครอบคลุมเป้าหมาย ๕.สำรวจการรับรู้และความเชื่อมั่นต่อบริการการแพทย์แผนไทย ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงาน																									
โครงการที่ ๒ จัดตั้งโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก																					กรม พท.	๑๕๐.๐	สำนักงบประมาณ	-ก่อสร้างโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยประจำภาคเหนือ จ.พิษณุโลกและสามารถเปิดให้บริการ	-มีโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย สังกัดกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ภาคละ ๑ แห่ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.จัดทำคำสั่งคณะทำงานดำเนินการจัดตั้งโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างกรม พท. ร่วมกับพื้นที่ ๒.สำรวจ จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมกับการก่อสร้างโดยต้องอยู่ติดกับโรงพยาบาลแผนปัจจุบัน ๓.ออกแบบการใช้พื้นที่ จัดวางอาคารและแบบอาคารที่จะก่อสร้างที่เหมาะสมต่อการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยอย่างมีเอกลักษณ์																							ประชาชนได้ในปี ๒๕๖๓ -ก่อสร้างโรงพยาบาลฯในพื้นที่ภาคกลางอีสานและใต้ในปี ๒๕๖๕	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.จัดทำคำของบประมาณ เสนอของบประมาณในการก่อสร้างปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ๕.เตรียมการก่อสร้างและดำเนินการก่อสร้างปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ๖.จัดหาบุคลากรที่จำเป็น โดยการถ่ายโอนจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกบางส่วน โดยเน้นการจ้างงานผู้พิการทางสายตา หมอพื้นบ้านและประชาชนในพื้นที่เป็นหลักปีงบประมาณ ๒๕๖๒ เพื่อเปิดให้บริการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ๗.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงาน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน แหล่งเงิน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
โครงการที่ ๓พัฒนามาตรฐานนวดไทยในระดับสากลเพื่อรองรับการประกาศเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติ ของ UNESCO																					กรม พท. สธ. ร่วมกับ วธ.และ กกท.	๕๐.๐	สำนักงบประมาณ	-มีมาตรฐานนวดไทยในระดับชาติและระดับสากล -มีหน่วยประเมินและรับรองมาตรฐานการนวดไทย	-ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำมาตรฐานนวดไทยในระดับชาติ และระดับสากล พร้อมหน่วยประเมินและรับรองมาตรฐานนวดไทย
๑.จัดทำโครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการ ๒.จัดทำมาตรฐานนวดไทยในระดับสากล (National /International Standard) พร้อมทั้งหลักเกณฑ์แนวทางการประเมินมาตรฐาน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.ตั้งหน่วยประเมินผล (Certification Body) ภายใต้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่สามารถประเมินรับรองมาตรฐานนวดไทยทั้งในและต่างประเทศ ๔.สร้างภาพลักษณ์ใหม่ของนวดไทย รวมถึงจดลิขสิทธิ์ตราสัญลักษณ์นวดไทย ๕.นำนวดไทยมรดกทางวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติ (UNESCO) ไปเผยแพร่ในงานมหกรรมกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ ๓๒ ที่ประเทศญี่ปุ่น ในปี ๒๕๖๓ ๖.ติดตาม ประเมินผล จัดทำรายงาน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ																												
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕									(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔								
๓. ประเด็นระบบการศึกษาการแพทย์ แผนไทย ***โครงการที่ ๑พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรแพทย์แผนไทยบัณฑิตและเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพแพทย์แผนไทย***																									กรม พท. ร่วมกับ สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตแพทย์แผนไทย และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	๕ ล้านบาท	สำนักงบประมาณ	แพทย์แผนไทยมีสมรรถนะสูงในระบบบริการสุขภาพและได้รับการยอมรับจากสหวิชาชีพ	-มีการใช้หลักสูตรใหม่ในการผลิตแพทย์แผนไทยบัณฑิต ภายในปี ๒๕๖๔ -มีการใช้หลักสูตรเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ภายในปี ๒๕๖๒ -มีระบบการศึกษาต่อเนื่องภายในปี ๒๕๖๒
๑.จัดทำโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างกรม พท.ฯ สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตแพทย์แผนไทย และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)																												

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.ปรับปรุงหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตโดยเพิ่มระยะเวลาในการฝึกภาคปฏิบัติของแพทย์แผนไทยฝึกหัด (Internship) ๑ ปีภายในปี ๒๕๖๔ ๓.พัฒนาหลักสูตรเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพให้กับบัณฑิตแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ หลักสูตร ๑ ปีภายในปี ๒๕๖๒ ๔.พัฒนาระบบการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับแพทย์แผนไทยภายในปี ๒๕๖๒ ๕.แก้ไข พ.ร.บ.วิชาชีพแพทย์แผนไทยพ.ศ.๒๕๕๖กฎกระทรวงระเบียบที่เป็นอุปสรรค ๖.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
โครงการที่ ๒ พัฒนาตำราอ้างอิงมาตรฐาน (Standard Textbook) ด้านการแพทย์แผนไทย																					กรม พท. ร่วมกับ สถาบันผลิตบัณฑิตการแพทย์แผนไทย	๑๐.๐	สำนักงบประมาณ	มีตำราอ้างอิงมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทยของประเทศ	ภายในปี ๒๕๖๔ ประเทศไทยมีตำราอ้างอิงมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทย
๑.จัดทำโครงการ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาตำราอ้างอิงมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทย																									
๒.รวบรวม ถ่ายทอด ปริวรรต สังคายนาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย ทั้งด้านเวชกรรมไทย เภสัชกรรม ผดุงครรภ์ไทย และการนวดไทยภายในปี ๒๕๖๓																									
๓.จัดทำตำราอ้างอิงมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทยภายในปี ๒๕๖๓																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.ประกาศเป็นตำราอ้างอิงมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทยของประเทศ ภายในปี ๒๕๖๔ ๕.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน																									
โครงการที่ ๓พัฒนาแหล่งฝึกภาคปฏิบัติของแพทย์แผนไทยฝึกหัด และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา																					กรม พท. ร่วมกับ สปสธ. สถาบันผลิตบัณฑิตการแพทย์แผนไทย	๓๖.๐ (๑๒แห่งๆละ ๓ล้านบาท)	สำนักงบประมาณ	มีแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่มีมาตรฐาน และเพียงพอต่อการฝึกภาคปฏิบัติของแพทย์แผนไทยฝึกหัด	ร้อยละของแหล่งฝึกภาคปฏิบัติและประสบการณ์วิชาชีพที่ได้มาตรฐาน
๑.จัดทำโครงการแหล่งฝึกภาคปฏิบัติและแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพแพทย์แผนไทย																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.พัฒนาแหล่งฝึกภาคปฏิบัติและแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยประจำภาค ๓.พัฒนาอาจารย์แพทย์แผนไทยในแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับแหล่งเพิ่มพูนทักษะ ๔.ติดตาม ประเมินผล และจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน																									

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) ปรับแก้ไขระเบียบ กฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

๒) แก้ไขระเบียบ กฎกระทรวง หรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพร

๓) แก้ไข พ.ร.บ.วิชาชีพแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ กฎกระทรวง ระเบียบที่เป็นอุปสรรค

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ทุกคนบนแผ่นดินไทยเข้าถึงและได้รับบริการระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างเท่าเทียม ทั่วถึง ทันเวลาและมีมาตรฐาน

๒.๖.๒ เป้าหมายรวม

๑) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างเท่าเทียม ทั่วถึง ทันเวลาและมีมาตรฐาน

๒) เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตและภาวะทุพพลภาพที่ป้องกันได้จากโรค/ภาวะฉุกเฉิน

๓) เพื่อพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) ประชาชนมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดไม่น้อยกว่า ๘๐ ปี

๒) ประชาชนเข้าถึงและได้รับบริการระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างเท่าเทียม ทั่วถึง ทันเวลาและมีมาตรฐาน อย่างน้อยร้อยละ ๙๐

๒.๖.๔ กิจกรรมโครงสร้างบริหารจัดการระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

๑) เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

(๑) มีการทบทวนบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

(๒) มีคณะกรรมการนโยบายระบบการแพทย์ฉุกเฉินระดับชาติ(National ECS Board) และระดับเขต (Regional ECS Board)

(๓) มีระบบสารสนเทศสำหรับสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่บูรณาการข้อมูลด้านการแพทย์ฉุกเฉินนอกโรงพยาบาล การบริการในห้องฉุกเฉิน การส่งต่อผู้ป่วยและการจัดการสาธารณภัยด้านการแพทย์และสาธารณสุข (National Emergency Care Information System)

(๔)สามกองทุนสุขภาพหลักกำหนดชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน และวิธีการชดเชยบริการตามชุดสิทธิประโยชน์นั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาบริการการแพทย์ฉุกเฉินอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึงและยั่งยืน

(๕) มีกองทุนการแพทย์ฉุกเฉินระดับเขต

๒) ตัวชี้วัด

(๑) มีคณะกรรมการระบบการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ(National ECS Board)และระดับเขต (Regional ECS Board)

(๒) มี National Emergency Care Information System

(๓) ระดับความสำเร็จในการจัดทำชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์ฉุกเฉินและการชดเชย

(๔) มีกองทุนการแพทย์ฉุกเฉินระดับเขตทุกเขต

๒.๖.๕ กิจกรรมระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

๑) เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

(๑) มีศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน(ทุกกรณี)ที่มีมาตรฐานโดยดำเนินงานภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแยกศูนย์สั่งการและอำนวยการด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน อยู่ใต้การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข

(๒) สนับสนุนการพัฒนาบริการนอกเวลาสำหรับผู้ป่วยไม่ฉุกเฉินเพื่อลดความแออัดในห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลรัฐบาล

(๓) มีโครงสร้างและกลไกการประสานงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขในภาวะโรค/ภัยสุขภาพระดับประเทศ ระดับเขตและระดับจังหวัด และมีหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน

๒) ตัวชี้วัด

(๑) ร้อยละของจังหวัดที่มีศูนย์สั่งการและอำนวยการด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน แยกจากศูนย์รับแจ้งเหตุ(ทุกกรณี) > ๘๐%

(๒) ห้องฉุกเฉินในโรงพยาบาลของรัฐไม่แออัดอย่างน้อยร้อยละ ๙๐

(๓) มีโครงสร้างและกลไกการประสานงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข ระดับประเทศ ระดับเขต และระดับจังหวัด

๒.๖.๖ กิจกรรมกำลังคนด้านการแพทย์ฉุกเฉิน

๑) เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

กระทรวงสาธารณสุขและสถาบันผลิตบุคลากรทางการแพทย์สาธารณสุขทั้งหมดมีแผนลงทุนเชิงบูรณาการผลิตและธำรงรักษาบุคลากรด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้เพียงพอแก่ความต้องการในระยะ ๑๐ ปี

๒) ตัวชี้วัด

มีแผนผลิตและธำรงรักษาบุคลากรด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้เพียงพอแก่ความต้องการในระยะ ๑๐ ปี

๒.๖.๗ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายระบบการแพทย์ฉุกเฉินระดับชาติและระดับเขต					■	■	■	■													สธ.				
๓. กองทุนระบบการแพทย์ฉุกเฉินระดับเขต																									
๓.๑ แก้ไข พรบ.การแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อจัดตั้งกองทุนการแพทย์ฉุกเฉินระดับเขต	■	■	■	■	■	■	■	■																	
๓.๒ การรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานภายใน/นอก กระทรวงสาธารณสุข ทั้งภาครัฐ และเอกชน มูลนิธิ							■	■																	
๓.๓ การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ประชาชน หน่วยงานทั้งภายใน/ภายนอกกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง							■	■																	
๓.๔ ดำเนินการจัดตั้งกองทุนการแพทย์ฉุกเฉินระดับเขต									■	■	■	■													

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. มีระบบสารสนเทศสำหรับการพัฒนาคุณภาพระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่บูรณาการข้อมูลด้านการแพทย์ฉุกเฉินนอกโรงพยาบาล การบริการในห้องฉุกเฉิน การส่งต่อผู้ป่วยและการจัดการสาธารณภัยด้านการแพทย์																									
๔.๑ จัดตั้งกลไกการพัฒนาระบบสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉินร่วมกับกลไกการพัฒนาระบบสารสนเทศแห่งชาติ																									
๔.๒ ศึกษาและทบทวนข้อมูลและสารสนเทศในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน																									
๔.๓ จัดทำแผนการลงทุนพัฒนาระบบสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๔ ดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน									■	■	■	■													
๔.๕ การติดตามผลการดำเนินงาน													■	■	■	■	■								
๕. สามกองทุนสุขภาพหลักกำหนดชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน และวิธีการชดเชยบริการตามชุดสิทธิประโยชน์													■	■	■	■	■								
๕.๑ ศึกษาข้อมูลและทบทวนชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์ฉุกเฉินของกองทุนต่างๆ	■	■	■	■																					
๕.๒ พัฒนากลไกการจ่ายเงินตามคุณภาพการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน (Value-Based Payment)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■													

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๒ **ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน**																									
๑)ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน(ทุกกรณี)ที่มีมาตรฐานโดยดำเนินงานภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแยกศูนย์สั่งการและอำนวยการด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน อยู่ใต้การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข																									
๑.๑ ศึกษาหาข้อสรุป แนวทางในการแยกศูนย์สั่งการและอำนวยการด้านการแพทย์และสาธารณสุข																									
๑.๒ การรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานภายใน/นอก กระทรวงสาธารณสุข ทั้งภาครัฐ และเอกชน มูลนิธิ																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ประชาชน หน่วยงานทั้งภายใน/ภายนอกกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																									
๑.๔ พัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร ศูนย์สั่งการและอำนวยการด้านการแพทย์และสาธารณสุข																									
๑.๕ ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด																									
๑.๖ ติดตาม กำกับความก้าวหน้าการดำเนินงาน																									
๒. สนับสนุนการพัฒนาบริการนอกเวลาสำหรับผู้ป่วยไม่ฉุกเฉิน เพื่อลดความแออัดในห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลรัฐบาล																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ ศึกษา การบริการ และแนวทางการลดผู้ป่วยไม่ฉุกเฉินมาใช้บริการห้องฉุกเฉิน																									
๒.๒ สนับสนุนการพัฒนาบริการนอกเวลา																									
๒.๓ มีแผนลงทุนด้านเครื่องมืออาคารสถานที่เพื่อพัฒนาห้องฉุกเฉินคุณภาพ																									
๒.๔ ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด																									
๒.๕ ติดตาม กำกับความก้าวหน้าการดำเนินงาน																									
๓. โครงสร้างและกลไกการประสานงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขในภาวะโรค/ภัยสุขภาพ																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ ศึกษาและทบทวนกลไกประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุขและภายนอกกระทรวงสาธารณสุข																									
๓.๒ พัฒนากลไกการประสานงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข																									
๓.๓ พัฒนาศักยภาพหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินด้านแพทย์และสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน																									
๓.๔ มีลงทุนสนับสนุนโลจิสติกส์ให้หน่วยปฏิบัติการฉุกเฉินด้านแพทย์และสาธารณสุข																									
๓.๕ ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด																									
๓.๖ ติดตาม กำกับความก้าวหน้าการดำเนินงาน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๓ **กำลังคนด้านการแพทย์ฉุกเฉิน**																									
๑.แผนผลิตและธำรงรักษาบุคลากรด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้เพียงพอแก่ความต้องการในระยะ ๑๐ ปี																									
๑.๑ ศึกษา ทบทวนความต้องการบุคลากรด้านการแพทย์ฉุกเฉินในระยะ ๑๐ ปี																									
๑.๒ จัดทำแผนผลิตและธำรงรักษาบุคลากรด้านการแพทย์ฉุกเฉินในระยะ ๑๐ ปี																									

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ไม่มี

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) เพื่อพัฒนาระบบงาน P&P ให้มีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

๒) อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (LE) ไม่น้อยกว่า ๘๕ ปี

๓) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี ไม่น้อยกว่า ๗๕ ปี (HALE)

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด

๒) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี

๓) DALYs averted

๔) cost per DALYs averted

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวมประมาณ ๒,๒๐๒ ล้านบาท

๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

| **แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข**
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค | | |

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) ที่ระดับเขต/จังหวัด/อำเภอ: พิจารณาปรับโครงสร้าง และจำนวนบุคลากรด้าน P&P และ Strategic Information (๓.๑) ทบทวนงาน P&P ที่หน่วยงานแต่ละระดับ (เขต/จังหวัด/อำเภอ) ต้องรับผิดชอบ (๓.๒) กำหนดโครงสร้าง และอัตรากำลังที่เหมาะสมกับงาน																					สป. สธ. กรมอนามัย กรมควบคุมโรค	๑.๐	กรมอนามัย กรมควบคุมโรค		-ผลสำเร็จของการดำเนินงานปรับโครงสร้างของหน่วยงานระดับเขต/จังหวัด/อำเภอและจำนวนบุคลากร ด้าน P&P และ Strategic Information
(๓.๓) ปรับโครงสร้าง/อัตรากำลังตามผลการทบทวน																									
๔) กำหนดให้บทบาทของ PCC ต้องเน้นด้าน P&P ให้มากกว่างานด้านการรักษา																					สป.สธ				-ร้อยละของงบประมาณ PCC ที่ใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมด้าน P&P
๕) ทบทวนบทบาทภารกิจ และสัมฤทธิผลขององค์กรมหาชนที่เกี่ยวข้อง โดยต้องตอบโจทย์ที่สำคัญ คือ																					สป.สธ. กรมอนามัย กรมควบคุมโรค กพร.	๑๐.๐	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (อาจ		-ผลสำเร็จของการทบทวนบทบาทภารกิจและสัมฤทธิผลขององค์กรมหาชน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๑) องค์กรเหล่านั้นสามารถดำเนินการได้ตามเป้าประสงค์ของการจัดการตั้งองค์กรหรือไม่ (๒) งบประมาณด้านบริหารจัดการที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสมหรือไม่																					องค์กรมหาชนที่เกี่ยวข้อง		จำเป็นต้องได้รับการจัดสรรเพิ่มเติมจากรัฐบาล)		
๖) ปรับปรุงกฎระเบียบของ ก.พ. และ กพร. ให้มีความยืดหยุ่นและหน่วยงานมี autonomy																					สำนักนายกรัฐมนตรี กพ. กพร.				-ผลสำเร็จของการปรับปรุงกฎระเบียบของ ก.พ. และ กพร.
๒. ปรับปรุงระบบงบประมาณของงานด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ๑) ปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อมโยงกับทิศทาง/นโยบาย/ยุทธศาสตร์/ลำดับความสำคัญของงานตามที่ NHPB กำหนด																					ก.คลัง สธ. NHPB สสส. สปสช.	ใช้งบประมาณค่อนข้างน้อยจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง		การจัดสรรงบประมาณเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบาย ทิศทาง และลำดับความสำคัญ	-ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณของหน่วยงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ของปัญหาการพัฒนางานด้าน P&P	-ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้าน P&P ที่สอดคล้องกับนโยบาย ทิศทาง และลำดับความสำคัญของปัญหาการพัฒนางานด้าน P&P
๒) สร้างระบบให้เกิด fiscal accountability ขององค์กรมหาชน – ทั้งตัวผู้บริหาร (เช่น ตำแหน่งผู้จัดการ เลขาธิการ เป็นต้น) และบอร์ดบริหาร																					สธ.				-ระดับความสำเร็จของสร้างระบบให้เกิด fiscal accountability ขององค์กรมหาชน -ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้าน P&P ที่สอดคล้องกับนโยบาย ทิศทาง และลำดับความสำคัญของปัญหาการพัฒนางานด้าน P&P

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓) ปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้งบประมาณ P&P ของ สปสช. ต้องอยู่ในการดูแลกำกับของโรงพยาบาล สาธารณสุขจังหวัด และสาธารณสุขอำเภอ (แทนที่จะเป็นสำนักงานของสปสช. เอง)																					สปสช.				-ระดับความสำเร็จปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้งบประมาณ P&P ของ สปสช. ต้องอยู่ในการดูแลกำกับของโรงพยาบาล สาธารณสุขจังหวัด และสาธารณสุขอำเภอ -ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้าน P&P ที่สอดคล้องกับนโยบาย ทิศทาง และลำดับความสำคัญของปัญหาการพัฒนางานด้าน P&P
๓.ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบ																									
๑) ปรับปรุงกฎระเบียบ รวมถึงกลไกทางการเงิน เพื่อสนับสนุนให้องค์กรทุกภาคส่วนรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน (Active aging) ตามสมรรถนะที่เหมาะสม																					รง. ก.คลัง สำนักนายกรัฐมนตรี			ผู้สูงอายุคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตัวเองได้	-ร้อยละของผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า ๖๐ ปี) ที่มีงานทำ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒) ปรับปรุงมาตรฐานด้านการป้องกันโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลของโรงพยาบาลที่รับดูแลผู้ป่วยจากต่างประเทศ (Medical Hub) (๒.๑) กำหนดสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นด้านการป้องกันโรคติดเชื้อสำหรับโรงพยาบาลที่รับผู้ป่วยต่างชาติ (๒.๒) กำหนดเวชภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือด้านกาแพทย์ที่สำคัญและจำเป็นขั้นพื้นฐานที่โรงพยาบาลที่รับผู้ป่วยต่างชาติต้องมี																					กรมควบคุมโรค กรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	๑.๐	กรมควบคุมโรค	ลดความเสี่ยงต่อการเกิดการระบาดของโรคติดต่ออันตราย	
(๒.๓) ปรับปรุงกฎระเบียบการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล																					กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.การพัฒนากำลังคนด้าน P&P																									
๑) competency mapping (๑.๑) จัดทำ competency mapping ของตำแหน่งงานต่างๆ ด้าน P&P ทั้งระบบ																					สป.สธ. กรมอนามัย, กรมควบคุมโรค	๕.๐	สป.สธ. กรมอนามัย กรมควบคุมโรค	ระบบงาน P&P มีบุคลากรที่มีสมรรถนะเหมาะสมปฏิบัติงาน	-ผลสำเร็จของการจัดทำ Competency map
(๑.๒) การสื่อสารให้มหาวิทยาลัยรับทราบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (๑.๓) ปรับปรุงระบบการคัดเลือกข้าราชการใหม่เพื่อให้ได้ข้าราชการใหม่ที่มีสมรรถนะที่พึงประสงค์																									-ผลสำเร็จของการปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคลากรที่มีสมรรถนะที่เหมาะสมเข้าทำงาน
(๑.๔) ปรับปรุงระบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง																						ไม่ต่ำกว่า ๑๐.๐ ลบ. ต่อปี	สป.สธ. กรมอนามัย, กรมควบคุมโรค	ระบบงาน P&P มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	-จำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถได้รับการยอมรับระดับชาติและนานาชาติที่ได้รับการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ได้รับการยอมรับระดับชาติและนานาชาติ	พัฒนาขึ้นใหม่
๒) ค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรสาขาขาดแคลนพิเศษ (๒.๑) ทบทวนค่าตอบแทนให้กับบุคลากรสาขาขาดแคลนพิเศษอย่างเหมาะสม (๒.๒) ปรับปรุงระเบียบการจ่ายค่าตอบแทนให้กับบุคลากรสาขาขาดแคลนพิเศษอย่างเหมาะสม																					สป.สธ. กรมอนามัย กรมควบคุมโรค			ระบบงาน P&Pมีบุคลากรที่มีสมรรถนะเหมาะสมปฏิบัติงาน	-อัตราส่วนนักระบาดวิทยาภาคสนามต่อประชากร ๒๐๐,๐๐๐ คน
๕.การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน																									
๑) Public Health Laboratory & Research Laboratory (๑.๑) มอบหมายให้คณะกรรมการวิชาการ (ภายใต้คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ ดำเนินการจัดทำแผนเสนอตามระบบหรือแนวทางที่กำหนด																					คกก.วิชาการ กรมควบคุมโรค				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ : การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๑.๒) ลงทุนในการจัดตั้ง Public Health Laboratory & Research Laboratory (๑.๓) พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง																					คกก.วิชาการ กรมควบคุมโรค มหาวิทยาลัย	ไม่น้อยกว่า ๗๕๐ ล้านบาท			
๒) การพัฒนาระบบวิจัย																					คกก.วิชาการ กรมอนามัย กรมควบคุมโรค มหาวิทยาลัย วช. สวทช.				
๓) การลงทุนเพื่อพัฒนาระบบการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขตามแผนฯ ที่ได้จัดทำไว้แล้ว																					สป.สธ. กรมอนามัย กรมควบคุมโรค	๑,๔๐๐.๐	สป.สธ. กรมอนามัย กรมควบคุมโรค		

๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานผู้สูงอายุ

๒) กฎระเบียบเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางการเงินให้กับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้ที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี

๓) กฎระเบียบการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล

๔) ระเบียบการจ่ายค่าตอบแทนให้กับบุคลากรสาขาขาดแคลนพิเศษ

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนไทยทุกคนมีทักษะในการเข้าถึงและประมวลข้อมูลสุขภาพเพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง

๒) สังคมไทยเป็นสังคมรอบรู้ด้านสุขภาพ (**health literate societies**) คือสังคมที่ประชาชนทุกคนเข้าถึง เข้าใจข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ และประยุกต์ใช้ของประชาชน สามารถตัดสินใจดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

๓) ประเทศไทยมีระบบสาธารณสุข การศึกษา สวัสดิการสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาชนสามารถเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และปรับใช้ข้อมูลและบริการต่างๆ ในสังคม เพื่อตัดสินใจดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) ปริมาณข้อมูลสุขภาพที่เป็นเท็จและถูกเผยแพร่มีน้อยลง

๒) ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพมากขึ้น

๓) พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในประชาชนทุกกลุ่มวัยเพิ่มขึ้น

๔) ประชาชนมีอัตราการเจ็บป่วยลดลง

๕) ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายสุขภาพด้านการรักษาพยาบาลลดลง

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณรวมประมาณ ๑,๑๙๕.๖๘ ล้านบาท

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. การพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพ																						๘๐.๐			
๑.๑ มีระบบการคุ้มครองด้านการสื่อสารโดยมีหน่วยงานกลาง คัดกรองข้อมูลด้านสุขภาพ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น ถูกต้อง ทันการณ์ และมีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ตรวจจับข้อมูลเท็จ ตอบโต้ข้อมูลสุขภาพที่ไม่ถูกต้องอย่างทันท่วงทีต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ - งบดำเนินงาน (จ้างเหมาคนทำงาน) ๒๐ คน*๕๐,๐๐๐ บาท* ๑๒ เดือน																					ดศ. สธ.	๑๒.๐	สำนักงบประมาณ	-ข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องและเข้าถึงประชาชน -ประชาชนสามารถใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจจัดการสุขภาพได้ด้วยตนเอง (Self-management) และครอบครัวได้	-การเจ็บป่วยที่ป้องกันได้ลดลง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																											
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕									(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
๑.๒ เพิ่มช่องทางสื่อสารมวลชนสาธารณะทางสุขภาพและแนวทางเขียนสื่อสุขภาพ																									กสทช.	๖๘.๐	กสทช.	-ผังรายการประจำด้านสุขภาพบรรจุในสถานีโทรทัศน์ของรัฐรับผิดชอบ -วิทยุท้องถิ่นหนังสือพิมพ์หอกระจายข่าวในพื้นที่เคเบิ้ลทีวี	-จำนวนผังรายการ -จำนวนสื่อครอบคลุมและเข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่
๒. การพัฒนา ๓ ระบบใหญ่																										๕๙๒.๗๘			
๒.๑ การพัฒนาระบบการสาธารณสุข - งบดำเนินงาน (พัฒนามาตรฐาน+ประเมินรับรองมาตรฐาน) (สาธารณสุข) ปี ๖๑ : ๑๐๐ แห่ง *๑๐ คน* ๓ วัน																									หน่วยบริการสุขภาพทุกสังกัด เขตสุขภาพ สธ. กทม.	๕๒.๖๘	งบต้นสังกัด	-องค์กรที่สร้างและใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้	-จำนวนองค์ความรู้สุขภาพ (HLO) ทั้ง health และ non health sector ที่กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
*๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๒-๖๔ : ๒๐๐ แห่ง *๑๐ คน* ๓ วัน *๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๕ : ๑๗๘ แห่ง *๑๐ คน* ๓ วัน *๒,๐๐๐ บาท																									
๒.๒ การพัฒนาระบบการศึกษาที่จะช่วยยกระดับการรู้หนังสือและทักษะสุขภาพนำไปสู่การปรับวิธีการสอนและหลักสูตรด้วยกระบวนการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วย V-shape ตั้งแต่เด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กและยกระดับปฏิสัมพันธ์ (Interactive HL) และคิดวิเคราะห์ (Critical HL) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา																				สถานศึกษาทุกสังกัด	๒๔๐ .๐	งบต้นสังกัด	สถานศึกษารอบรู้ด้านสุขภาพ	-จำนวนสถานศึกษาที่เป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ
- งบดำเนินงาน (พัฒนามาตรฐาน+ประเมินรับรองมาตรฐาน)(สถานศึกษา)																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ปี ๖๑ : ๓,๐๐๐ แห่ง *๒ คน* ๒ วัน *๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๒-๖๔ : ๗,๕๐๐ แห่ง *๒ คน*๒ วัน *๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๕ : ๔,๕๐๐ แห่ง *๒ คน* ๒ วัน * ๒,๐๐๐ บาท																									
๒.๓ พัฒนาระบบวัฒนธรรมและความเชื่อ (หมู่บ้าน) ๗๕,๐๓๒ แห่ง ปี ๖๑ : ๗,๕๐๐ แห่ง *๒ คน* ๑ วัน *๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๒-๖๔ : ๑๘,๗๕๘ แห่ง *๒ คน*๑ วัน *๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๕ : ๑๑,๒๕๐ แห่ง *๒ คน* ๑ วัน *๒,๐๐๐ บาท																					สศช. ทุกกระทรวง	๓๐๐.๑	งบต้นสังกัด	ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	-เป็นประเด็นหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนพัฒนาของทุกกระทรวง
๓. การศึกษาวิจัยเชิงประเมินผล																						๑๗๘.๙			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ สำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนไทยทุก ๓ ปี ๕ ปี ๑๐ ปี																					สำนักงานสถิติแห่งชาติ	๒๐.๐	สำนักงบประมาณ	พฤติกรรมสุขภาพและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของประชาชน	-ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและระดับปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้น
๓.๒ การวิจัยการทำงาน ด้วยฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการทำงาน(Evidence Based ที่เรียกว่า Implementation science research Practice (๑๖ กระทรวง) กระทรวงละ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท																					หน่วยบริการสุขภาพทุกสังกัด	๙๐.๐	-วช -สวรส.	วิธีการทำงานใหม่เชิงบริบทและสิ่งแวดล้อม	-ประชาชนมีพลังอำนาจในการจัดการสุขภาพตนเอง
๓.๓ จัดทำต้นทุน (Unit cost) สำหรับการสนับสนุนด้านการเงินตามชุดสิทธิประโยชน์ที่ปรับจากการให้สุขศึกษาและปรับพฤติกรรมสุขภาพ เป็นการใช้กระบวนการส่งเสริมความรอบรู้																					คณะกรรมการจัดทำชุดสิทธิประโยชน์ IHPP HITAP สปค.	๔๓.๙	สำนักงบประมาณ สภาวิจัยแห่งชาติ	ต้นทุนที่แท้จริงสำหรับการจัด บริการตามชุดสิทธิประโยชน์ด้วยกระบวนการ	-มีข้อมูลต้นทุน (Unit cost) การบริการของกระบวนการส่งเสริมความรอบรู้สุขภาพเป็นชุดสิทธิประโยชน์

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																											
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕									(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
สุขภาพV-shapeในระบบบริการสุขภาพทุกมิติ ปี ๖๑ : ๑๐๐ แห่ง *๒ คน* ๕ วัน * ๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๒-๖๔ : ๒๐๐ แห่ง *๒ คน* ๕ วัน *๒,๐๐๐ บาท ปี ๖๕ : ๑๗๘ แห่ง *๒ คน* ๕ วัน * ๒,๐๐๐ บาท																									สปสช. กรมบัญชีกลาง ประกันสังคม		สวรส.	ส่งเสริม ความรอบรู้สุขภาพ	
๓.๔ Center of Health Literacy excellence รวบรวมงานวิจัยและองค์ความรู้วิชาการ - Application																									ก.สธ. และภาคีด้านสุขภาพทุกสังกัด	๒๕.๐	สำนักงบประมาณ	คลังปัญญา health literacy	-Center of Health Literacy excellence กลาง และกระจายทุกหน่วยงาน
๔. พัฒนากำลังคนด้านการ																										๒๘๙.๐			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ส่งเสริม ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																									
๔.๑ พัฒนาชุดสมรรถนะหลักและรูปแบบ หลักสูตร การฝึกอบรม สำหรับบุคลากรสาธารณสุขทุกระดับ (๓๕,๐๐๐ คน) ปี ๖๑ = ๓,๕๐๐ คน*๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี ปี ๖๒-๖๔ : ๘,๗๕๐ คน*๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี ปี ๖๕ = ๕,๒๕๐ คน*๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี																				กพร. กพ.	๑๗๕.๐	สำนักงบประมาณ	แพทย์เจ้าหน้าที่/บุคลากรสาธารณสุขรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health literate staff)	-ร้อยละ ๓๕ ของเจ้าหน้าที่แต่ละสังกัด
๔.๒ พัฒนาหลักสูตรและผลิตนักศึกษาด้านส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ (๒,๐๐๐ คน)																					มหาวิทยาลัย	๔๐.๐	งบมหาวิทยาลัย	นักศึกษารอบรู้ด้านสุขภาพ	-นักศึกษาผ่านหลักสูตรส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ
ปี ๖๑ = ๒๐๐ คน*๒๐,๐๐๐																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																							ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																							(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕										
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
บาท/คน/ปี ปี ๖๒-๖๔ : ๕๐๐ คน*๒๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี ปี ๖๕ = ๓๐๐ คน*๒๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี																											
๔.๓ เพิ่มการทำงานเชิงการขับเคลื่อนมากกว่าการให้บริการและให้ความรู้หรือสอน(on the job training) ๒๔,๕๐๐ คน (ร้อยละ ๗๐ ของ ๔.๑) ปี ๖๑ = ๒,๔๕๐ คน*๒,๐๐๐ บาท/คน/ปี ปี ๖๒-๖๔ : ๖,๑๒๕ คน*๒,๐๐๐ บาท/คน/ปี ปี ๖๕ = ๓,๖๗๕ คน*๒,๐๐๐ บาท/คน/ปี																							หน่วยบริการสุขภาพทุกสังกัด	๔๙.๐	สำนักงบประมาณ	ศักยภาพการทำงานเชิงขับเคลื่อนการปฏิรูปบริการปฐมภูมิ	-ร้อยละ ๗๐ เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการประเมิน
๔.๔ พัฒนาต่อยอดนำเสนอ																							มหาวิทยาลัย	๒๕.๐	สำนัก	-คุณภาพการ	-จำนวนนวัตกรรมด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ผลงานวิจัยด้านการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยร่วมมือกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ (๕ คนๆ ละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท)																					เครือข่ายสมาคมภาคเอเชียและยุโรป		งบประมาณ	ให้บริการ -สร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถาบันชั้นนำของทั้งในและต่างประเทศ	การส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ -สมาคมส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ Affiliated กับสถาบันต่างประเทศ ๑ แห่ง/ภาค
๕. พัฒนากลไกการขับเคลื่อนความ รอบรู้ด้านสุขภาพ																						๕๕.๐			
๕.๑ ประกาศการปฏิรูปความรอบรู้ของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda)																					สำนักนายกรัฐมนตรี	๕.๐	ต้นสังกัด	กระแสสังคมขับเคลื่อนความรอบรู้ด้านสุขภาพ	-จำนวนหน่วยงานองค์กรที่ประกาศความร่วมมือ -จำนวนช่องทางสื่อ
๕.๒ คณะกรรมการสร้างเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพแห่งชาติโดยคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี																					สำนักนายกรัฐมนตรี	๕.๐	ต้นสังกัด	คณะบุคคลกำกับทิศทางการปฏิรูปความรอบรู้ด้านสุขภาพ	๑ ชุด จากหลากหลายภาคีผู้มีส่วนได้เสีย
๕.๓ จัดทำข้อเสนอและร่าง																					คกก.สร้าง	๑๕.๐	สวรส.	กลไกกฎหมาย	ร่างระเบียบฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ																					ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ																					เสริมความรอบรู้ฯ		สภาวิจัย	นำไปสู่แผนและงบประมาณ	
๕.๔ กลไกทางการเงินและงบประมาณ จากแหล่งทุน เช่น สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือระบบภาษี																					สำนักนายกรัฐมนตรี	๒๕.๐	สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือระบบภาษี	แหล่งทุน	-จำนวนงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร
๕.๕ องค์กรกลางมีความเป็นอิสระ มืออาชีพ ที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือ/บริหารภาคีเครือข่ายแบบ synergic ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมในและนอกประเทศ																					คณะกรรมการสร้างเสริมความรอบรู้ฯ สำนักนายกรัฐมนตรี	๕.๐	สำนักงบประมาณ	องค์กรอิสระเชื่อมร้อยภาคีต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศที่ระบบราชการไม่คล่องตัว ให้	-สถาบันส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับประเทศและสถาบันในเครือ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ประเทศสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นรูปธรรม	

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ

๒.๙ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙: การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

๒.๙.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

เกิดแนวทางการบูรณาการงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพในประเทศที่เป็นระบบ มีมาตรฐาน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืน มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคด้านสุขภาพทุกกลุ่มรวมถึงกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

๒.๙.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๙.๓ ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบอันไม่พึงประสงค์จากบริการด้านสุขภาพ ที่ลดลง

๒) ร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบอันไม่พึงประสงค์จากบริการด้านสุขภาพ ที่ได้รับการเยียวยาทันท่วงที

๓) ร้อยละของประชาชนมีความรู้เท่าทัน เกี่ยวกับการคุ้มครองบริการ และผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านต่างๆ

๒.๙.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

-

๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ**																					**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																					**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**								
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**					
๑.ทบทวน ออกแบบ โครงสร้าง กระบวนการ และ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จัดทำข้อเสนอ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ แผนกำกับ ติดตาม ที่เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดที่เหมาะสม เป็นธรรม ต่อผู้รับบริการ และ ผู้ให้บริการ โดยมีเป้าหมายการดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้จะต้องมีแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ แผนกำกับ สำหรับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ผู้พิการแยกต่างหากด้วย																							เกิดแนวทางการบูรณาการงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพในประเทศที่เป็นระบบ มีมาตรฐาน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืน มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคด้านสุขภาพ	- ร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบอันไม่พึงประสงค์จากบริการด้านสุขภาพ ที่ลดลง - ร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบอันไม่พึงประสงค์จากบริการด้านสุขภาพ ที่ได้รับการเยียวยาทันท่วงที - ร้อยละของประชาชนมีความรู้เท่าทันเกี่ยวกับการคุ้มครองบริการ และผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านต่างๆ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑) (ร่าง)แก้ไข พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค การรักษาและการช่วยชีวิตคนไม่ใช้สินค้าหรือบริการ ยกเว้นบริการเสริมความงาม																					สธ.			-ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขที่ไม่จำเป็น -รักษาบุคลากรด้านสาธารณสุขไว้ในระบบของรัฐให้ได้มากที่สุด -ลดจำนวนคดีฟ้องร้องและร้องเรียนทางการแพทย์ -คุณภาพชีวิตของบุคลากรสาธารณสุขดีขึ้น	-ตัวชี้วัดด้านสาธารณสุขของประเทศดีขึ้น เช่น อายุขัย อัตราการป่วย
๑.๒) (ร่าง) พ.ร.บ.มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข : กำหนดชั่วโมงการปฏิบัติงานในเวลา-นอกเวลา กรณีฉุกเฉิน กำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสม กลไกการคุ้มครองในกรณีที่บุคลากรจำเป็นต้องปฏิบัติงานเกินมาตรฐานเพื่อสนองนโยบายของรัฐ																					สธ.				
๑.๓) (ร่าง) พ.ร.บ.วิธีพิจารณา																					สธ.				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
คดีทางการแพทย์ สร้างกลไกในการพิพากษาคดีทางการแพทย์ในระบบไต่สวนเพื่อช่วยเหลือผู้พิพากษาในการทำคำพิพากษาภายใต้พยานหลักฐานทางการแพทย์ที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นกลาง โดยไม่ก้าวล่วงดุลพินิจโดยอิสระของศาล																									
๑.๓.๑) ตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญคดีทางแพทย์																					สธ.				
๒.จัดระบบการเยียวยาผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการบริการด้านสุขภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม เหมาะสม และ ทันท่วงที โดยมีเป้าหมายการดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓																									
๓.ผู้รับบริการด้านสุขภาพมี																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ**																												
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																								**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**									**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**								
ความรู้เท่าทัน เกี่ยวกับการคุ้มครองบริการ และผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านต่าง ๆ เช่น ผลลัพธ์ของการให้บริการ ความเสี่ยงต่อผลกระทบที่เกิดจาการให้บริการ การเตือนภัยด้านสุขภาพที่ควรระวัง เป็นต้นโดยมีเป้าหมายการดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓																												
๓.๑) อาหารปลอดภัย																												
<u>ต้นน้ำ</u>																												
๓.๑.๑) ผลักดันให้มีการนำระบบ GAP ที่ขณะนี้ยังเป็นแบบสมัครใจ ให้เป็นมาตรการทางกฎหมาย (สนับสนุนเกษตรกรด้านเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์)																								สธ. กษ. สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			๑.มีการออกกฎหมายบังคับเกษตรกรให้มีมาตรฐาน GAP พร้อมทั้งมีคู่มือปฏิบัติงานและการอบรม	๑.ร้อยละของสินค้าเกษตร ทั้งพืช ผัก เนื้อสัตว์ และสัตว์น้ำ มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ																												
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕									(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
																												๒.มีระบบกำกับดูแลเพื่อติดตามการบังคับใช้กฎหมายในเบื้องต้น เน้นเชิงส่งเสริมและให้ความรู้เกษตรกร	
๓.๑.๒) มีมาตรการตรวจสอบสินค้าอาหาร ณ ด่านนำเข้าให้มีประสิทธิภาพ																									สธ. กษ. สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			มีระบบการทำงานและการตรวจสอบเน้นเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ	ร้อยละของสินค้าอาหารที่นำเข้ามีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น
๓.๑.๓) ผลักดันให้มีมาตรฐาน																									สธ. กษ.			๑.ทุกแหล่ง	๑.ร้อยละของแหล่ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ**																												
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																								**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**									**(ล้านบาท)**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**								
แหล่งการผลิตมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักการสากลปรับใช้เป็นกฎหมาย																									สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			ผลิตอาหารมีมาตรฐานพร้อมทั้งคู่มือการปฏิบัติงานและการอบรม ๒.มีระบบกำกับ ติดตาม เน้นเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ	ผลิตอาหารมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ๒.ร้อยละของผู้ป่วยโรคอาหารเป็นพิษลดลง
<u>ต้นน้ำและกลางน้ำ</u>																												
๓.๑.๔) ผลักดันให้มีกฎหมายบังคับใช้ในเรื่องของการขนส่งและการเก็บรักษาอาหารตลอดห่วงโซ่ (ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ยังไม่มีหน่วยงานใดดำเนินการและเป็นส่วนที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย)																									สธ. กษ. สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			มีกฎหมายและระบบการตรวจสอบผู้ขนส่งสินค้าอาหารให้มีสุขลักษณะที่ดี	ร้อยละของรถขนส่งอาหารตลอดห่วงโซ่ มีมาตรฐาน ความสะอาดและตรวจสอบได้
<u>กลางน้ำ</u>																												

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑.๕) ผลักดันให้มีกฎหมายมาตรฐาน:ตลาดสด/ร้านอาหาร/แหล่งจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จและมีการนำไปปฏิบัติ มีการคัดกรองโดยใช้ Test Kits และการ Tracing (QR code)																					สธ. กษ. สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			๑.ทุกตลาดสดน่าซื้อ/ร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จมีมาตรฐานพร้อมทั้งคู่มือการปฏิบัติงานและอบรม ๒.มีระบบกำกับ ติดตาม เน้นเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ๓.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบังคับใช้กฎหมาย	๑.ร้อยละของร้านอาหาร/แหล่งจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จ มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ๒. ร้อยละของร้านอาหาร/แหล่งจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จ มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ๓.ร้อยละของผู้ป่วยที่เกิดจากโรคทางเดินอาหารและน้ำ รวมทั้งอาหารเป็นพิษลดน้อยลง
<u>ปลายน้ำ</u>																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ																												
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕									(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔								
๓.๑.๖) มีมาตรการดำเนินการกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเคเบิลทีวีอย่างจริงจัง																									สธ. กษ. สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			๑.มีระบบการตรวจสอบการโฆษณาอย่างต่อเนื่อง จริงจัง เน้นเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ๒.ให้องค์ความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเข้าถึงกลุ่มแม่บ้านมากขึ้น	ร้อยละของการโฆษณาที่ไม่ถูกต้องและผิดกฎหมายลดลง
๓.๑.๗) มีระบบฐานข้อมูลและนำไปใช้เพื่อการวางแผนในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิผล																									สธ. กษ. สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนในการตัดสินใจ ป้องกันและแก้ไขปัญหา	มีระบบฐานข้อมูลที่เป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานและประเทศ มีการประมวลผลข้อมูล มีการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ																												
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																								ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕									(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
																												อาหาร ที่ไม่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	นำไปใช้เพื่อการวางแผนและตัดสินใจของผู้บริหารในทุกระดับ
๓.๑.๘)ภาครัฐมีระบบการทำงานที่มีคุณภาพโดยนำระบบคุณภาพอาหารปลอดภัยที่สอดคล้องกับสากล																									สธ. กษ. สคบ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			ทุกหน่วยงานของภาครัฐที่ควบคุม ดูแลอาหารตลอดห่วงโซ่ มีระบบการทำงานที่เป็นมาตรฐานสอดคล้องกับหลักการสากล	๑.ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐที่มีระบบการทำงานที่ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ๒.มีหน่วยงานต้นแบบระบบคุณภาพงานอาหารปลอดภัย
๓.๑.๙)สนับสนุนประชาชนบริโภคอาหารปลอดภัย (ปี																									สธ. กษ. สคบ. และ			อาหารทุกประเภทมีความ	ร้อยละของอาหารปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ทั้ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ : การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ																							ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																							(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕										
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
๒๕๖๑-๒๕๖๒ ผัก ผลไม้ ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๔ เนื้อสัตว์และอื่นๆ)																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เน้นโรงพยาบาล(ปี ๒๕๖๑)/โรงเรียน(ปี ๒๕๖๒)/วัด(ปี ๒๕๖๓)	ผัก ผลไม้ ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ เนื้อสัตว์และอื่นๆ ปี ๒๕๖๕๓-๒๕๖๔

๒.๙.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒

๒) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

๓) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐

๔) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑

๒.๑๐ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐: ระบบหลักประกันสุขภาพ

๒.๑๐.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) **เป้าหมายระยะ ๒๐ ปี**

- ประชาชนมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดี
- มีความเป็นธรรมสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม (รวมทั้งบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิและคนต่างด้าว) ในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ และมีการร่วมรับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายตามกำลังความสามารถในการจ่าย
- ประเทศสามารถรองรับค่าใช้จ่ายด้านหลักประกันสุขภาพได้อย่างยั่งยืน และมีแหล่งเงินที่เพียงพอสำหรับการจัดบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

๒) **เป้าหมายระยะ ๕ ปี**

- ประชาชนมีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพสูงขึ้น สามารถดูแลตัวเอง และใช้บริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม
- ประชาชนทุกกลุ่มมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ
- มีกลไกหลักในการบริหารจัดการทางการคลังสุขภาพระดับชาติ โดยค่าใช้จ่ายด้านหลักประกันสุขภาพอยู่ในระดับที่การคลังของประเทศสามารถรองรับได้ และสถานพยาบาลใช้กรอบแนวคิดการจัดบริการที่เน้นความคุ้มค่า

๓) **เป้าหมายระยะ ๑ ปี**

- มีแผนวิจัยพัฒนาระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยเฉพาะโรคเรื้อรัง
- มีการกำหนดชุดสิทธิประโยชน์หลักที่สามารถดำเนินการได้ในบางเรื่อง และได้แผนการดำเนินงานหลักประกันสุขภาพสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสถานะสิทธิและคนต่างด้าว
- มีการศึกษาทางเลือกแหล่งรายได้เพิ่มเติม และรูปแบบสิทธิประโยชน์และบริการ รวมถึงจัดทำกลไกบริหารจัดการด้านการคลังสุขภาพ เรื่องธุรกรรมการเบิกจ่ายชดเชยค่าบริการ และพัฒนาระบบสารสนเทศกลางเรื่องการคลังบริการสุขภาพ และมาตรฐานรายงานต้นทุน พร้อมทั้งนำร่องการพัฒนารูปแบบการจัดบริการ และกลไกการจ่ายที่เน้นความคุ้มค่า

๒.๑๐.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๒.๑๐.๓ ตัวชี้วัด

๑) **ระยะ ๒๐ ปี**

- อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
- รายจ่ายสุขภาพรัฐต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔.๓ ของ GDP
- รายจ่ายสุขภาพภาครัฐต่อรายจ่ายภาครัฐรวม (GGHE: GGE) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๗

- มีแหล่งเงินเพิ่มเติมสำหรับการจัดบริการหลักประกันสุขภาพอย่างยั่งยืน อีกอย่างน้อยร้อยละ ๐.๘ ของ GDP
- สถานการณ์ด้านการเงินของหน่วยบริการภาครัฐไม่เกิดวิกฤต
- รายจ่ายต่อหัวที่ปรับด้วยโครงสร้างประชากรในสิทธิประโยชน์หลักของแต่ละกองทุน ต่างกันไม่เกินร้อยละ ๑๐
- รายจ่ายสุขภาพรวมภาครัฐต่อผลผลิตมวลรวม (GGHE: GDP) ไม่เกินร้อยละ ๕.๒

๒) **ระยะ ๕ ปี**

- อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น ซึ่งวัดด้วย Ambulatory Care Sensitive Condition: ACSC ลดลง
- อัตราการตายของกลุ่มโรคที่สามารถป้องกันการตายโดยไม่จำเป็น (Amenable and preventable deaths) ลดลง
- รายจ่ายสุขภาพรัฐต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓.๕ ของ GDP
- รายจ่ายสุขภาพภาครัฐต่อรายจ่ายภาครัฐรวม (GGHE: GGE) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๗
- สถานการณ์ด้านการเงินของหน่วยบริการภาครัฐไม่เกิดวิกฤต
- มีแหล่งเงินเพิ่มเติมสำหรับการจัดบริการหลักประกันสุขภาพอย่างยั่งยืน อีกอย่างน้อยร้อยละ ๐.๒๕ ของ GDP
- รายจ่ายต่อหัวที่ปรับด้วยโครงสร้างประชากรในสิทธิประโยชน์หลักของแต่ละกองทุน ต่างกันไม่เกินร้อยละ ๑๐
- รายจ่ายสุขภาพภาครัฐต่อผลผลิตมวลรวม (GGHE: GDP) ไม่เกินร้อยละ ๔.๒

๓) **ระยะ ๑ ปี**

- มีแผนวิจัยพัฒนาระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพในเรื่องโรคเรื้อรัง ให้สามารถดูแลตัวเองและใช้บริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม
- มีการกำหนดรายการในชุดสิทธิประโยชน์หลักด้านสุขภาพ เพื่อใช้ในระบบประกันสุขภาพของรัฐทุกระบบ จำนวน ๓ เรื่อง
- มีการกำหนดรายการในชุดสิทธิประโยชน์เสริมโดยมอบหมายให้แต่ละกองทุน รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เป็นผู้ดำเนินการ
- มีข้อเสนอแผนปฏิรูปการคุ้มครองด้านสุขภาพแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนชาวไทย ที่รวมถึงแหล่งเงิน
- มีแผนปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของการดำเนินงานด้านหลักประกันสุขภาพ ผ่านการหาแหล่งการคลังเพิ่มเติม
- มีการคาดการณ์ผลกระทบทางการคลัง วางระบบ หลักเกณฑ์ และแนวทางพิจารณางบประมาณแผ่นดิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินหลักประกันสุขภาพของประเทศ

- มีข้อเสนอมาตรการอย่างเป็นระบบเพื่อเตรียมการรองรับกรณีหลักประกันสุขภาพไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนตามอัตราที่กำหนด
- ได้แผนการปฏิรูปการจ่ายเงินแบบเพิ่มความคุ้มค่า (Value-based Health Service Payment Model)

๒.๑๐.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ค่าใช้จ่ายสำหรับการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพ ๑๖๙.๙ ล้านบาท โดยใช้แหล่งเงินจากงบประมาณแผ่นดิน

๒.๑๐.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. กำหนดชุดสิทธิประโยชน์หลักสำหรับคนไทยทุกคน รวมทั้งชุดสิทธิประโยชน์เสริม และมีการประมาณการค่าใช้จ่ายตามชุดสิทธิประโยชน์ รวมถึงแหล่งเงินสำหรับการจัดหลักประกันสุขภาพ																						๒๐.๕๕	หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในแต่ละกิจกรรมย่อย		
๑.๑ การพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์หลัก พร้อมประมาณการค่าใช้จ่ายและแหล่งเงิน																					• กระทรวงสาธารณสุข • องค์กรวิชาชีพ • สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)		กระทรวงสาธารณสุข	ชุดสิทธิประโยชน์หลัก	รายการชุดสิทธิประโยชน์หลักอย่างน้อย ๓ ประเภทในปีแรก
(๑) พัฒนารูปแบบการกำหนดชุดสิทธิประโยชน์หลัก และเริ่มดำเนินการในเรื่องที่พร้อม																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒)ดำเนินการเต็มรูปแบบ																					• สำนักงานประกันสังคม (สปส.) • กรมบัญชีกลาง • สถานพยาบาล ภาคประชาสังคม				
๑.๒ การพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์เสริม ๑ พร้อมประมาณการค่าใช้จ่ายและแหล่งเงิน																					• กระทรวงสาธารณสุข • องค์กรวิชาชีพ		• สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง	ชุดสิทธิประโยชน์เสริม๑	รายการชุดสิทธิประโยชน์เสริม๑
(๑)พัฒนารูปแบบการกำหนดชุดสิทธิประโยชน์เสริม ๑ และเริ่มดำเนินการในเรื่องที่พร้อม																					• สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง				
(๒)ดำเนินการเต็มรูปแบบ																					• สถานพยาบาล • ภาคประชาสังคม				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ การพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์เสริม ๒ พร้อมประมาณการค่าใช้จ่ายและแหล่งเงิน																					• คปภ. • กระทรวงสาธารณสุข • องค์กรวิชาชีพ • สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง • สถานพยาบาล • ภาคประชาสังคม		• สำนักงานคณะกรรมการการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) • สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง	ชุดสิทธิประโยชน์เสริม ๒	รายการชุดสิทธิประโยชน์เสริม ๒
(๑)พัฒนารูปแบบการกำหนดชุดสิทธิประโยชน์เสริม ๒ และเริ่มดำเนินการในเรื่องที่พร้อม																									
(๒)ดำเนินการเต็มรูปแบบ																									
๒. การคุ้มครองด้านสุขภาพแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทย รวมถึงแหล่งเงิน																					• กระทรวงสาธารณสุข	๑๑.๕๐		• คนต่างด้าว • บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ	๑. มีระบบการคุ้มครองด้านสุขภาพสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ กำหนดแผนการจัดระบบความคุ้มครองแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทย																					• กระทรวงแรงงาน • กระทรวงมหาดไทย • กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๐.๕๐	• กระทรวงสาธารณสุข • กระทรวงแรงงาน	• นักท่องเที่ยวต่างชาติ	๒. มีร่างกฎหมายสำหรับระบบการคุ้มครองด้านสุขภาพสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทย ๓. มีการกำหนดแหล่งเงินสำหรับใช้ในการคุ้มครองสุขภาพบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทย
๒.๒ การปรับปรุงกฎหมายและจัดทำร่างกฎหมายสำหรับการจัดหลักประกันสุขภาพและแหล่งเงินสำหรับคนต่างชาติ																						๑.๐๐			
๒.๓ การดำเนินการนำร่องดำเนินการระบบประกันสุขภาพสำหรับคนต่างด้าว บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติ																						๑๐.๐๐	เบี้ยประกัน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนากลไกหลักในการบริหารจัดการทางการคลังสุขภาพระดับประเทศ *(เชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปเรื่องระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศสุขภาพ)*																						๖๗.๓๐	หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในแต่ละกิจกรรมย่อย		
๓.๑ การจัดตั้งสำนักงานกลางทำหน้าที่พัฒนามาตรฐานและการจัดการสารสนเทศ โดยเฉพาะการเบิกจ่ายค่าบริการ																					• กระทรวงการคลัง • กระทรวงสาธารณสุข • สำนักงานกลาง • องค์กรวิชาชีพ • สปสช.	๔๗.๓๐	• กระทรวงสาธารณสุข • สำนักงานกลาง		เกิดสำนักงานกลาง
(๑) พัฒนากลไกการจ่ายรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การจ่ายที่สนับสนุนให้เกิดบริการแบบเพิ่มความคุ้มค่าในบริการประเภทต่างๆ																								กลไกการจ่ายมีเอกภาพ	มีการพัฒนากลไกการจ่ายอย่างน้อย ปีละ ๑ เรื่อง
																					• สปส. • กรมบัญชีกลาง • สถานพยาบาล				
(๒)พัฒนาระบบ Clearing system																							• กระทรวง	การส่งเบิกและการ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน																							สาธารณสุข • สำนักงานกลาง	เบิกจ่ายมีเอกภาพ	
๓.๒ การปรับปรุงกลไกการจ่ายเพื่อใช้ร่วมกันในระดับประเทศ																						๒๐		ครอบคลุมทุกประเภทบริการ	
(๑)ปรับปรุงกลไกการกระจายเงินและจ่ายชดเชยเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น																									
(๒)พัฒนา Auditing system ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน																									
(๓)ระบบสารสนเทศกลางเพื่อเชื่อมโยงทุกกองทุน																									
๔. จัดทำกฎหมายสำหรับการอภิบาลการคลังระบบหลักประกันสุขภาพ *(พิจารณาได้จากกิจกรรมของการปฏิรูปเรื่องระบบบริหารจัดการ*																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ด้านสุขภาพ)																									
๕. ระบบสารสนเทศทางการคลังระบบบริการสุขภาพและมาตรฐานสารสนเทศทางการคลัง																						๔๗.๘๗	หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในแต่ละกิจกรรมย่อย		
๕.๑ การพัฒนามาตรฐานรายงานต้นทุนการจัดบริการ การทดลองใช้และขยายผลให้ทุกหน่วยบริการทั้งรัฐและเอกชนดำเนินการ																					• กระทรวงสาธารณสุข (กองเศรษฐกิจสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ		• กระทรวงสาธารณสุข (กศภ.) • สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง	ระบบประกันสุขภาพของประเทศไทยจำนวน ๓ ระบบ	๑.ระบบสารสนเทศด้านเศรษฐกิจสุขสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ ๒. โปรแกรมมาตรฐานรายงานต้นทุนสถานพยาบาล
(๑)จัดทำมาตรฐาน																									
(๒)ทดลองใช้งาน																									
(๓)ขยายผลให้แก่หน่วยบริการทั้งภาครัฐและเอกชน																									
๕.๒ การพัฒนามาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลสถิติสำหรับการคลัง																					• กระทรวงสาธารณสุข		• กระทรวงสาธารณสุข	ประเทศไทยมีสารสนเทศที่ใช้ในการ	๑. ชุดมาตรฐาน ๑ ระบบ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สุขภาพและเศรษฐกิจสุขภาพเพื่อใช้จัดทำดัชนีการเปลี่ยนแปลงราคาและปริมาณบริการ																					(กศภ.) ● กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานดัชนีเศรษฐกิจการค้า)		(กศภ.)	วางแผนทางการคลังบริการสุขภาพ	๒. ดัชนีการเปลี่ยนแปลงราคาและปริมาณบริการ
(๑)พัฒนาต้นแบบ																					● กระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) ● ธนาคารแห่งประเทศไทย ● สำนักงานสถิติแห่งชาติ				
(๒)ดำเนินการต่อเนื่องทุกปี																									
๕.๓ การพัฒนาแบบจำลองคณิตศาสตร์ประกันภัยและเศรษฐมิติทางการคลังบริการสุขภาพ																					● กระทรวงสาธารณสุข (กศภ.) ● สปสช.		● กระทรวงสาธารณสุข (กศภ.)		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					• สปส. • กรมบัญชีกลาง • ศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัย		• สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง		
๖. การพัฒนาต้นแบบการจัดบริการแบบเพิ่มความคุ้มค่าและได้รับการขยายผลอย่างเหมาะสม และการขยายผลไปสู่เรื่องอื่น																					• กระทรวงสาธารณสุข • สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง	๒๑.๕๘	• กระทรวงสาธารณสุข	การจัดบริการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น	๑. มีรูปแบบการจัดบริการแบบเพิ่มความคุ้มค่า และดำเนินการได้จริงในพื้นที่ทดลองในเรื่องโรคเรื้อรัง ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และการใช้ยาสมเหตุผล
(๑)พัฒนาต้นแบบ																					• สถานพยาบาล				๒. มีการพัฒนาเพิ่มปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
(๒)ขยายไปสู่บริการเรื่องอื่น																					• ภาคประชาสังคม				ละ ๒ เรื่อง
๗. การเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน (พิจารณาได้จากกิจกรรมของการปฏิรูปเรื่องความรอบรู้ด้านสุขภาพ)																					• กระทรวงสาธารณสุข • สปสช. • สปส. • กรมบัญชีกลาง • สถานพยาบาล • ภาคประชาสังคม • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			คนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีพฤติกรรมทางสุขภาพดีขึ้น และสามารถดูแลตัวเองตลอดจนใช้บริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม	
๘. การศึกษาและขับเคลื่อนเพื่อ																					• คณะกรรม	๑.๑๐	หน่วยงานที่	เพิ่มแหล่งเงิน จำนวน	งบประมาณสุขภาพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพิ่มแหล่งเงินสำหรับบริการสุขภาพที่ภาครัฐมีส่วนร่วม																					การปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข (คปสธ.) ● กระทรวงสาธารณสุข		รับผิดชอบหลักในแต่ละกิจกรรมย่อย	๔๐,๐๐๐ ล้านบาท สำหรับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพภาครัฐภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖	ภาครัฐเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
๘.๑ จัดทำข้อเสนอแนะแหล่งเงินเพิ่มเติมสำหรับบริการสุขภาพที่ภาครัฐมีส่วนร่วม																					● คปสธ.	๐.๑	คปสธ.	ข้อเสนอแนะแหล่งเงินเพิ่มเติมเบื้องต้น	มีข้อเสนอแนะแหล่งเงินเพิ่มเติมด้านสุขภาพสำหรับบริการสุขภาพที่ภาครัฐมีส่วนร่วม
๘.๒ จัดตั้งคณะทำงานศึกษาความเป็นไปได้ของแหล่งเงินเพิ่มเติมภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง และการปรับปรุงกระบวนการงบประมาณ หรือแก้ระเบียบและกฎหมายที่จำเป็น																					● กระทรวงสาธารณสุข (ภายใต้การกำกับของ คปสธ.)	๑.๐	กระทรวงสาธารณสุข	ผลการศึกษาที่สามารถนำมาใช้เพื่อขับเคลื่อนได้	มีผลการศึกษาที่ทันสมัยตลอดระยะเวลาการทำงานพัฒนา

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : ระบบหลักประกันสุขภาพ

	ระยะเวลา(พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘.๓ ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการจัดหาแหล่งเงินเพิ่มเติม																					• คปสธ. และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง			มีแหล่งเงินเพิ่มเพื่อการบริการสุขภาพที่ภาครัฐมีส่วนร่วม	มีแหล่งเงินเพิ่มจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๐.๒๕ ของ GDP ภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๒.๑๐.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

- **๑) กรณีหลักประกันสุขภาพสำหรับคนไทย** เสนอให้มีการตรากฎหมาย เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน ร่วมกันระหว่างกองทุน ในการมีสิทธิประโยชน์หลักร่วมกันทั้งแนวคิด หลักการ นิยามเชิงปฏิบัติการ คณะกรรมการชุดต่างๆ และอำนาจหน้าที่ของกรรมการแต่ละชุด การดำเนินการในทางปฏิบัติ โดยสาระสำคัญของกฎหมายดังนี้

๑.๑) มีชุดสิทธิประโยชน์หลักด้านสุขภาพ โดยคำนึงถึงการตีความทางกฎหมาย ประเด็นกระบวนการยุติธรรมทางศาล การคุ้มครองสิทธิทั้งผู้รับบริการและผู้ให้การบริบาล ซึ่งมีความละเอียดอ่อน และอาจเป็นความขัดแย้งที่ไม่สมควรเกิดได้

๑.๒) มีชุดสิทธิประโยชน์เสริมด้านสุขภาพ ซึ่งหลักประกันสุขภาพภาครัฐแต่ละหน่วยงานสามารถกำหนดแตกต่างกันได้

๑.๓) มีชุดสิทธิประโยชน์เสริมด้านสุขภาพที่เป็นทางเลือก เพื่อร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายบริการสุขภาพโดยตรงจากประชาชนในส่วนที่เกินจากชุดสิทธิประโยชน์หลักด้านสุขภาพ คำนึงถึงความเป็นธรรม และการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของครัวเรือนที่ต้องจ่ายบริการสุขภาพโดยตรง ดังนี้

(๑) สร้างแรงจูงใจส่งเสริมระบบประกันสุขภาพเสริมสิทธิประโยชน์เสริมด้านสุขภาพที่เป็นทางเลือกร่วมรับผิดชอบต้นทุนโดยจ่ายก่อนป่วย กรณีที่ไม่ใช่สิทธิประโยชน์หลัก (เช่น ค่าห้อง อาหารพิเศษส่วนเกินค่าอุปกรณ์การแพทย์ เป็นต้น)

(๒) สร้างระบบร่วมรับผิดชอบจ่ายเมื่อป่วย กรณีชุดสิทธิประโยชน์เสริมที่ขยายจากชุดสิทธิประโยชน์หลัก (เช่น คลินิกนอกเวลา การทำหัตถการไม่เร่งด่วนนอกเวลา)

(๓) กรณีที่กำหนดให้มีระบบร่วมรับผิดชอบจ่ายเมื่อป่วย สำหรับกรณีชุดสิทธิประโยชน์หลักต้องกำหนดเพดานร่วมจ่ายต่อปี (Annual ceiling) เพื่อลดภาระ กรณีผู้ที่เป็นโรคเรื้อรังและออกแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่ว่าเป็นประชากรของเขตใด) มีส่วนรับผิดชอบต้นทุนส่วนนี้สำหรับผู้ที่ยากไร้ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๙

(๔) ต้องออกแบบให้มีระบบติดตามความเหลื่อมล้ำที่สังคมยอมรับได้ยากเพื่อร่วมกันติดตามผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์

๑.๔) ให้มีคณะกรรมการชุดสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพ เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการจัดการสิทธิประโยชน์สุขภาพ (ภาคผนวก ๑) และจัดให้มีสำนักงานเป็นหน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการฯ ดำเนินการให้เกิดกระบวนการต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามชุดสิทธิประโยชน์เหล่านั้นโดยให้สำนักงานได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล

๒) กรณีการคุ้มครองด้านสุขภาพแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ รวมทั้งผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทย รวมถึงแหล่งเงินมีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมือง และจัดทำกฎหมายสำหรับการจัดประกันสุขภาพภาคบังคับสำหรับคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยชั่วคราวซึ่งรวมถึงคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยผิดกฎหมายและไม่มีใบอนุญาตทำงาน โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน หลักความยั่งยืนทางการคลัง หลักการสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพ และหลักประสิทธิภาพ (ภาคผนวก ๒) เพื่อความมั่นคงด้านสุขภาพในประเทศไทย ป้องกันและลดความเสี่ยงทางสุขภาพจากการระบาดของโรคติดต่อในประเทศไทย รวมทั้งปัญหาทางการคลังสุขภาพทั้งต่อตัวคนต่างด้าวเองและต่อสถานพยาบาลที่ให้บริการเมื่อเกิดการเจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุ จากการที่คนต่างด้าวไม่สามารถชำระค่ารักษาพยาบาลได้ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรสุขภาพของประเทศไทยมีประสิทธิภาพและเป็นระบบที่ยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมีการจัดระบบประกันสุขภาพ ให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้อง

๑) **มาตรา ๒๕๗** การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) **หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย** มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นฯ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคง คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน / มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ / มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

๓) **หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ** มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการฯ / มาตรา ๖๐ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนฯ /มาตรา ๖๑ รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑) **วิทยุและโทรทัศน์** อาทิ พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ร.บ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

๒) **สิ่งพิมพ์** ได้แก่ พ.ร.บ. จดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓) **ภาพยนตร์** ได้แก่ พ.ร.บ. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๔) **โทรคมนาคม** ได้แก่ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๔ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๙ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) **การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร** ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเทคโนโลยี (Technology Disruption) ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสื่อโดยรวม โดยเฉพาะการเข้ามาของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สมาร์ททีวี โทรทัศน์ดิจิตอล ตลอดจนการมีผู้ให้บริการ Platform หลักจากต่างประเทศ อาทิ Facebook Youtube Line และ Twitter ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้มากกว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสื่อของไทย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากได้ช่วยเพิ่มช่องทางในการติดต่อและรับข้อมูลข่าวสารของผู้บริโภค แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบกิจการสื่อสารมวลชน รวมทั้งสื่อมวลชนที่ต้องแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดรับกับเทคโนโลยีดังกล่าว ทั้งในแง่ของคุณภาพของเนื้อหาสาระ ต้นทุนและรายได้จากการดำเนินการ

๒) **การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริโภคสื่อกลายเป็นผู้ผลิตสื่อ** สืบเนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีข้างต้น ผู้บริโภคสื่อบางส่วนสามารถเป็นทั้งผู้รับและเป็นผู้คิดหรือสื่อสารส่งต่อข้อมูลออกไป โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในปัจจุบันที่บริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ทั้งในด้านการสร้างสรรค์และด้านที่ต้องระมัดระวังในขณะเดียวกัน

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑) **จริยธรรมในการทำหน้าที่** ในบางกรณีสื่อยังขาดจริยธรรมในการทำหน้าที่ ทำให้มีการเสนอข่าวสารที่ไม่เหมาะสม มากกว่าการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับสาธารณชนทำให้เนื้อหาของข่าวในบางสื่อเป็นเนื้อหาที่ไม่มีคุณค่าเพียงพอสำหรับประเทศชาติและประชาชน

๒) **ความรู้เท่าทันสื่อของประชาชน** ประชาชนผู้เสพสื่อยังไม่อาจแยกแยะคุณภาพของสื่อ ยังไม่เข้าใจจริยธรรมของสื่อ ทำให้มีประชาชนจำนวนมากสนับสนุนสื่อที่ไม่มีมาตรฐานด้านคุณภาพ ทำให้การแก้ไขสื่อให้ทำงานอย่างมีคุณภาพเป็นเรื่องที่ยาก เพราะสื่อจะนำเสนอเรื่องราวข่าวสารที่ประชาชนผู้เสพสื่อนิยม นอกจากนี้ ข้อมูลและข่าวสารที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นโทษหรือไม่เป็นประโยชน์ อาทิ ข่าวลวง และข่าวปลอม

๑.๓ ความสอดคล้องกับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

แผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ข้อ ๑.๒ การพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศ พร้อมรับมือกับภัยคุกคามทั้งทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ข้อ ๒.๑ การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นที่การพัฒนาเพิ่มผลิตภาพการผลิตตลอดห่วงโซ่มูลค่า ข้อ ๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง ยุทธศาสตร์ที ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ข้อ ๖.๓ การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสม ทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า และเทียบได้กับ

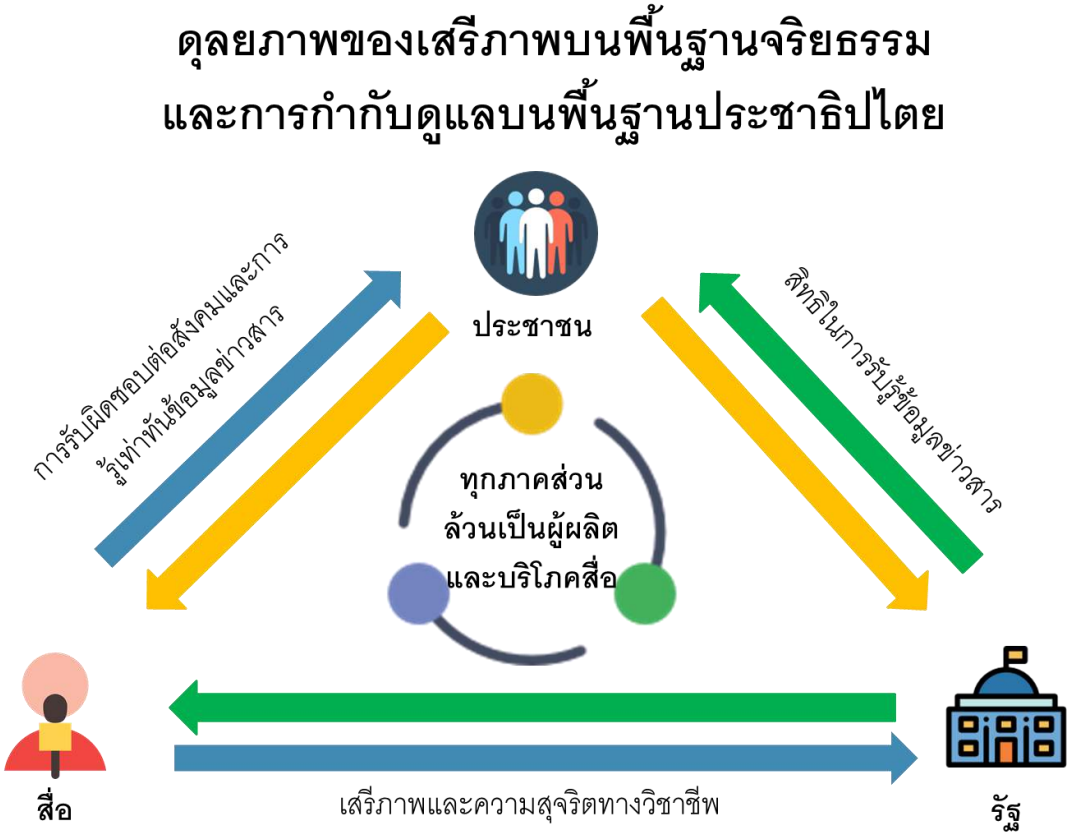
มาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ เป้าหมายรวม

๑) “การมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย”

๒) สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี

๑.๔.๒ ตัวชี้วัดที่สำคัญ

๑) หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุในการศึกษาภาคบังคับ (ระดับมัธยมศึกษา) และระดับอุดมศึกษา ภายในปี ๒๕๖๒

๒) จำนวนรายการที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์มีประโยชน์ บนสำนึกของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม เพิ่มขึ้น

๓) มี พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและวิชาชีพสื่อมวลชนบังคับใช้ และคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๔) สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยได้รับการปรับปรุงประสิทธิภาพ และผังรายการมีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกันในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐

๕) มีระบบการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับสื่อออนไลน์ต่างประเทศ มีการจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานที่มีรูปแบบชัดเจน มีลักษณะเป็น Official Point of Contact เพียงหน่วยงานเดียว

๖) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. .... **และ**มีการจัดทำนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ ตลอดจน แผนเตรียมความพร้อมหรือประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับอุตสาหกรรมหรือระดับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศโดยสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล

๗) กสทช. ดำเนินการให้มีความพร้อมในการใช้งานคลื่นความถี่ย่าน ๘๑๔ - ๘๒๔ เมกะเฮิรตซ์ และ ๘๕๙ - ๘๖๙ เมกะเฮิรตซ์ ไว้ใช้งานและให้บริการเป็นการเฉพาะภารกิจด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ ในต้นปี ๒๕๖๔

๘) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศ พ.ศ. .... และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานทำหน้าที่ด้านอวกาศแห่งชาติ

๙) การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น

๑๐) หลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๔.๓ วงเงินและแหล่งเงิน

๑) ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน กสทช. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) กระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรมประชาสัมพันธ์

๒) เงินสนับสนุนจากกองทุน เช่น กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมฯ และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

๓) เงินสนับสนุนจากภาคเอกชน และองค์กรสื่อในรูปแบบประชารัฐ

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือการมีส่วนร่วมของรัฐ-สื่อ-เอกชน-และประชาชน ในการร่วมรณรงค์การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ และรู้เท่าทันสื่อ

๒) การวางระบบ-กลไกในการเรียนรู้และมีประสบการณ์ร่วมในการเรียนรู้ด้านสื่อศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้จัก การรู้จริต และการรู้เท่าทันนวัตกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบในทุกระดับ

๓) การเปิดพื้นที่แห่งการบ่มเพาะสื่อ (media lab) ในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมสื่อสาร ที่ร่วมกันพัฒนา “คลังปัญญาของแผ่นดิน” อันได้แก่ เนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์มีประโยชน์ บนสำนึกของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) **ระยะ ๑-๒ ปี** การจัดรณรงค์ในสื่อสารมวลชนและบนสื่อดิจิทัล ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลาย และการใช้คนดัง (Celebrities) ในแวดวงบันเทิงและกีฬา เป็นผู้นำเสนอ (presenters) ในการเชิญชวนให้ประชาชนรู้จักเลือก ที่จะบริโภคสื่อที่มีคุณภาพและมีคุณค่า รวมทั้ง การจัดสัมมนาเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” ในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัยทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดอย่างต่อเนื่อง

๒) **ระยะ ๓-๕ ปี** การบรรจุสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ให้อยู่ในหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และเป็นวิชาพื้นฐานระดับอุดมศึกษา

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด (ณ สิ้นแผนปี ๒๕๖๔)

๑) หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุในการศึกษาภาคบังคับ (ระดับมัธยมศึกษา) และระดับอุดมศึกษา ภายในปี ๒๕๖๒

๒) จำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหรือช่องทางเพื่อก่อให้เกิดการคุกคาม ล่อลวง และการกลั่นแกล้ง (Cyberbullying) ที่ได้รับการบันทึก ลดลงร้อยละ ๕๐

๓) จำนวนรายการที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์มีประโยชน์ บนสำนึกของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม เพิ่มขึ้น

๔) มีมาตรการทางภาษีที่ช่วยลดภาระทางภาษีให้กับภาคธุรกิจที่มีโครงการการณรงค์ส่งเสริมการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ นอกเหนือจากที่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายทางบัญชีตามปกติ

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของ ศธ. เงินสนับสนุนจากกองทุน กทปส. และเงินสนับสนุนจากภาคเอกชนองค์กรสื่อในรูปแบบประชารัฐ

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. การจัดรณรงค์ในสื่อสารมวลชนและบนสื่อดิจิทัล ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลาย โดยให้มีการวางแผนยุทธศาสตร์การสื่อสารที่ชัดเจน เป็นกรอบในการทำงาน																					กสทช. องค์กรสื่อ (สถานีวิทยุ และโทรทัศน์ ในกำกับของภาครัฐ) กองทุน กทปส. กรมประชาสัมพันธ์ กองงานโฆษก ศธ. วธ.			สร้างความตระหนักในกลุ่มประชาชนทั่วไป	● Cyber Bullying ที่บันทึก ลดลงร้อยละ ๕๐ ● จำนวนรายการRating ต่ำ ลดลงร้อยละ ๕๐ ● จำนวนการรายงานหรือร้องเรียนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมเข้าสู่ในระบบผู้ตรวจการด้านสื่อทั้งหมด
๒. ใช้คนดัง (Celebrities) ในแวดวงบันเทิงและกีฬา เป็นผู้นำเสนอ (presenters) ในการเชิญชวนให้ประชาชนรู้จักเลือกที่จะบริโภคสื่อที่มีคุณภาพและมีคุณค่า ทั้งนี้ พิจารณานำเสนอให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและช่วงเวลาที่เหมาะสม																					กสทช. องค์กรสื่อ (สถานีวิทยุ และโทรทัศน์ ในกำกับของภาครัฐ) กองทุน กทปส. กรมประชาสัมพันธ์ กองงานโฆษก ศธ. วธ.			สร้างความตระหนักในกลุ่มประชาชนทั่วไป	
๓. การจัดสัมมนาเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” ในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัย และในสถานที่สาธารณะสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกสถานศึกษา ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดอย่างต่อเนื่อง																					ศธ. กองทุน กทปส. มท. (ผู้ว่าราชการจังหวัด)			สร้างความตระหนักในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	
๔. การบรรจุสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ให้อยู่ในหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และเป็นวิชาพื้นฐานระดับอุดมศึกษา																					ศธ.			ยกระดับความรู้เท่าทันสื่อในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุ

๒.๑.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) การเพิ่มบทบาทและหน้าที่ของกองทุนด้านสื่อตามกฎหมายต่าง ๆ เพื่อบูรณาการสนับสนุนการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

๒) ควรมีกลไกการกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชนและการรู้เท่าทันสื่อ ในรูปแบบคณะกรรมการที่มีผู้แทนจากองค์กร อาทิ ด้านการเฝ้าระวังสื่อ ผู้บริโภค สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความรู้เท่าทันสื่อทุกประเภทอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำกับดูแลสื่อ ตรวจสอบ เฝ้าระวัง รับเรื่องร้องเรียนและร่วมแก้ไขปัญหาการกระทำอันไม่เหมาะสมของสื่อ ตลอดจน ดำเนินการและสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การสนับสนุนให้เกิดสภาผู้ประกอบการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนระดับชาติในการทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบการและผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งดำเนินการในมาตรฐานสากล บนพื้นฐานของการเคารพกฎหมาย สำนึกแห่งความรับผิดชอบและด้านมาตรฐานและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

๒) การสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา-เสริมสร้างศักยภาพของนักสื่อสารมวลชน

๓) การสนับสนุนให้เกิดระบบผู้ตรวจการ (ombudsman) เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์ และกำกับมาตรฐานวิชาชีพ และจริยธรรมวิชาชีพ ทั้ง ในระดับองค์กร ในระดับกลุ่มวิชาชีพ และในสภาระดับชาติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๔) การสนับสนุนให้เกิดคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) ระยะเวลาภายในปี ๒๕๖๑

- เริ่มกระบวนจัดทำร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน รวมทั้งรับฟังความเห็นตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- สร้างความเข้าใจกับองค์กรวิชาชีพสื่อ ผู้ประกอบการสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้

๒) ระยะเวลาภายในปี ๒๕๖๒

- จัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามกฎหมาย โดยเริ่มกระบวนการสรรหากรรมการสรรหาและการเลือกกรรมการบริหารสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- จัดตั้งสำนักงานของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- องค์กรวิชาชีพสื่อจดแจ้งเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- ตั้งคณะกรรมการจริยธรรมในสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- จัดทำมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๓) ระยะเวลาในปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕

สภาวิชาชีพสื่อมวลชนผลักดันแผนงานและกลไกต่าง ๆ ตามกำหนดไว้ในกฎหมายให้เป็นรูปธรรม

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) มี พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและวิชาชีพสื่อมวลชนบังคับใช้ และมีคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๒) เกิดการรวมกลุ่มของผู้ประกอบกิจการสื่อเป็นองค์กรวิชาชีพสื่อ

๓) มีคณะกรรมการบริหารสภาวิชาชีพสื่อมวลชนและกลไกต่าง ๆ ตามกฎหมายเกิดขึ้น

๔) องค์กรวิชาชีพสื่อจดแจ้งเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ องค์กร

๕) มีกลไกการตรวจสอบที่มีผู้แทนผู้บริโภคในทุกระดับของผู้ประกอบกิจการสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อและสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

๖) มีองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคสื่อที่เข้มแข็งและทำงานร่วมกับองค์กรวิชาชีพสื่ออย่างใกล้ชิดและสร้างสรรค์

๗) มีระบบการติดตามผลการร้องเรียนด้านจริยธรรมของผู้บริโภคสื่อที่เป็นรูปธรรม

๘) มีการอบรมเพื่อสร้างมาตรฐานด้านจริยธรรมสื่อในระดับต่าง ๆ รวมถึงการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่แก่บุคคลากรในวิชาชีพไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ คนภายในปี ๒๕๖๕

๙) เกิดหลักสูตรจริยธรรมและรู้เท่าทันสื่อในระบบการศึกษาและนอกระบบอย่างกว้างขวาง

๑๐) สื่อมวลชนได้รับการร้องเรียนด้านปัญหาจริยธรรมน้อยลง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของ สปน. (ช่วงเตรียมการ) และกรมประชาสัมพันธ์

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) จัดตั้งคณะทำงานยกร่าง พ.ร.บ. ประกอบด้วยตัวแทนคณะกรรมการกฤษฎีกา ,ตัวแทนองค์กรวิชาชีพสื่อ, ผู้ประกอบกิจการสื่อ, ตัวแทนภาควิชาการด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน และตัวแทนคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ																					สปน. สคก. องค์กรสื่อ			● เริ่มกระบวนจัดทำร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน ● สร้างความเข้าใจกับ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ● พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้	● มี พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและวิชาชีพสื่อมวลชนบังคับใช้และคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ ● มีคณะกรรมการบริหารสภาวิชาชีพสื่อมวลชนและกลไกต่าง ๆ ตามกฎหมายเกิดขึ้น
๒) นำเสนอร่างกฎหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกาชุดใหญ่ตรวจเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการ																					สปน. สคก. องค์กรสื่อ				
๓) นำเสนอร่าง พ.ร.บ.ต่อฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญ																					สปน. รัฐสภา				
๔) สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรีเป็นฝ่ายธุรการชั่วคราวเพื่อริเริ่มการสรรหากรรมการบริหารและสำนักงานสภาวิชาชีพสื่อมวลชน																					สปน. (ช่วงเตรียมการ)				

๒.๒.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) คณะกรรมการฯ ได้ศึกษาข้อเสนอที่ผ่านมาโดย สปช. สปท. และหน่วยงานอื่น ๆ แล้ว เห็นควรปรับปรุงใหม่ โดยใช้ร่างกฎหมายซึ่งมีสรุปสาระสำคัญและหลักการ ดังนี้

๑.๑ เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เสรีภาพดังกล่าวให้ครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนแต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและส่งเสริมมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีองค์กรที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

(๑) สาระสำคัญโดยภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนวิชาชีพในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยยังคงรักษาหลักการ “กำกับดูแลกันเอง” ของสื่อมวลชนโดยองค์กรวิชาชีพ แต่ให้มีองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายมาทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อที่ไม่ประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพใด

นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มมาตรการในการกำกับดูแลกันเองให้เข้มข้นขึ้น โดยให้องค์กรสื่อมวลชนทุกแขนงแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนด้านจริยธรรมภายในองค์กร (Media Ombudsman) ไม่ว่าองค์กรสื่อมวลชนนั้น จะถูกกำกับดูแลโดยตรงจากองค์กรวิชาสื่อที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ ยังให้เพิ่มมาตรการลงโทษองค์กรสื่อมวลชนที่ไม่ปฏิบัติตามมติขององค์กรวิชาชีพที่สังกัด หรือองค์กรวิชาชีพสื่อที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายแล้วแต่กรณี

ให้มีมาตรการส่งเสริมจริยธรรมและทักษะวิชาชีพผ่านการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้สภาวิชาชีพที่จะตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้แก่องค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมในระดับต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและความตื่นตัวของภาคประชาชนในการกำกับดูแลสื่อมวลชน ผ่านการอบรมเรียนรู้เพื่อให้เท่าทันสื่อ

จัดให้มีกลไกในการคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพจากการถูกแทรกแซงโดยรัฐและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ

(๒) กลไกการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพสื่อที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

เพื่อให้การดำเนินงานการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องก์กรสื่อมวลชนและองค์กรวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่หรือรวมกลุ่มกันในอนาคตทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค หรือจังหวัดที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกตามร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ได้รับความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นได้อย่างแท้จริง และมีการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนโดย

ตระหนักถึงมาตรฐานทางจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนขึ้นตามกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในกฎหมาย และเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการกับกับดูแลกันเองทางด้านจริยธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชน การส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน การรวมกลุ่มของสื่อมวลชนและการให้คุณค่าแก่การกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรมสื่อมวลชน ผ่านกลไกการดำเนินงานของสภาวิชาชีพสื่อและองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการซึ่งสมาชิกคัดเลือกกันเองจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งสรรหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ด้านกฎหมาย ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และด้านสิทธิมนุษยชน ด้านละ ๑ คนจำนวนทั้งสิ้น ๙ คน

ทั้งนี้ให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้สรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามระเบียบที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

๑). กำหนดมาตรฐานกลางของจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับ และให้กลไกการส่งเสริมจริยธรรมสื่อมวลชนที่คณะกรรมการจะกำหนดนั้นต้องมีเรื่องอย่างน้อยตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย

๒). ส่งเสริมจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้แก่สมาชิก โดยการจัดฝึกอบรม หรือสัมมนา หรือศึกษาดูงาน หรือดำเนินการอื่นใด และสนับสนุนให้สมาชิกดำเนินการดังกล่าวให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพและองค์กรสื่อมวลชนที่เป็นสมาชิกของตน เพื่อให้มีอุดมการณ์ร่วมกันในการประกอบวิชาชีพโดยคำนึงถึงจริยธรรมและมาตรฐานทางวิชาชีพสื่อมวลชน

๓). ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการกำกับดูแลกันเองขององค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนในระดับชาติ ภูมิภาค

๔). พิจารณาเรื่องร้องเรียน ในกรณีมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนหรือกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนละเมิดจริยธรรมผ่านองค์กรสื่อมวลชนที่สังกัด

๕). พิจารณา ตักเตือน ปรับ หรือแก้ไขข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อเสนอแนะขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน หรือดำเนินการโดยตรงแล้วแต่กรณี ในกรณีที่มีการร้องเรียนว่าองค์กรสื่อมวลชน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายกำหนด เผยแพร่คำวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนต่อสาธารณชน ตลอดจนการกำหนดโทษปรับทางปกครอง และการส่งคำวินิจฉัยตามร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ กสทช. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย กสทช. และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชน

๖). กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องต่างๆ ตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้

องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ประกอบด้วยตัวแทนที่เสนอโดยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ๕ คนและผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศศาสตร์ ด้านกฎหมาย ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และ ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านละ ๑ คน รวมเป็น ๙ คน

กรรมการที่เสนอชื่อโดยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนให้มาจากการเลือกกันเองขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนตามกลุ่มต่อไปนี้

๑). กลุ่มสภาวิชาชีพหนังสือพิมพ์

๒). กลุ่มสภาวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์

๓). กลุ่มสภาวิชาชีพด้านสื่อออนไลน์

๔). กลุ่มสมาคมวิชาชีพด้านหนังสือพิมพ์ระดับชาติ

๕). กลุ่มสมาคมวิชาชีพด้านวิทยุและโทรทัศน์ระดับชาติ

๖). กลุ่มสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนระดับท้องถิ่น

ให้องค์กรวิชาชีพแต่ละกลุ่มคัดเลือกกันเองให้เหลือกลุ่มละ ๒ คนโดยต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีสังกัด ๑ คนและผู้ประกอบวิชาชีพอิสระอีก ๑ คน

ให้มีคณะกรรมการสรรหาขึ้นมาคณะหนึ่ง จำนวน ๙ คนประกอบด้วย

๑). คณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือผู้แทนคณะหรือภาควิชาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยของรัฐเลือกกันเองให้เหลือ ๓ คน

๒). คณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือผู้แทนคณะหรือภาควิชาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลือกกันเองให้เหลือ ๓ คน

๓). คณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือผู้แทนคณะหรือภาควิชาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยเอกชนเลือกกันเองให้เหลือ ๓ คน

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการคัดเลือกผู้แทนผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกกันเองและเสนอมาให้เหลือจำนวน ๕ คน โดยต้องคำนึงถึงสัดส่วนของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนอิสระและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีสังกัด ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วต้องมีจำนวนเท่ากัน และให้ต้องมีตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนครบทุกกลุ่ม

ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการในการสรรหาคณะกรรมการสภาวิชาชาชีพสื่อมวลชน

๒.๒ คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน แต่งตั้งโดยคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องเรียนองค์กรสื่อมวลชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง แล้วส่งให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนวินิจฉัยต่อไป

๒.๓ งบประมาณของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนมีรายได้จากช่องทางต่างๆ ดังนี้

ให้สำนักงาน กสทช. จัดสรรเงินทุนของกองทุน กทปส. ให้แก่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อใช้ในการบริหารงานตามหน้าที่อย่างเพียงพอ

เงินรายได้ส่วนที่ใช้ไม่หมด ไม่ต้องส่งคืนรัฐ แต่ให้มีการทบทวนจำนวนเงินรายได้ทุก ๕ ปี

๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นหน่วยงานของรัฐ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแต่งตั้งผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ๑ คนทำหน้าที่บริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน โดยให้มีฝ่ายต่างๆ อย่างน้อยดังนี้

๑). ฝ่ายรับเรื่องร้องเรียน

๒). ฝ่ายส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง

๓). ฝ่ายส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและคุ้มครองผู้บริโภคสื่อ

๔). ฝ่ายเสริมจริยธรรมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

๕). ฝ่ายวิจัยและพัฒนาระบบการกำกับดูแลกันเอง

๖). ฝ่ายบริหารกลาง

บทเฉพาะกาล

กำหนดกระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนโดยกำหนดให้มีคณะทำงานเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามกฎหมาย จำนวน ๙ คน ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี ผู้แทนองค์กรอิสระ ผู้แทนองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้แทนสภาวิชาชีพสื่อและภาคประชาชน ทำหน้าที่ดำเนินกิจการใด ๆ ให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยมีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้

ให้ สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งจนกว่าจะมีสภาวิชาชีพสื่อ ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะทำงานเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีหน้าที่ รับจดแจ้งองค์กรสื่อมวลชน องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม ให้คำปรึกษาแนะนำแก่องค์กรสื่อมวลชน และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ดำเนินการเพื่อให้เกิดการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

๒) ร่าง**มาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ** โดยมีสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อทั้งหลาย พึงนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารด้วยความรับผิดชอบบนพื้นฐานของจริยธรรม และสนับสนุนการใช้สื่อเพื่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (องค์กร) จึงออกข้อบังคับว่าด้วย **มาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ**มาบังคับใช้

- **บททั่วไป**

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อ พ.ศ.

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

‘ข่าว’หมายถึง เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงจากเหตุการณ์ปัจจุบัน ประกอบด้วย พาดหัวข่าว ความนำ เนื้อข่าว

‘ภาพข่าว’หมายถึง ภาพเหตุการณ์หรือภาพบุคคลที่สื่อสารเรื่องราว โดยมีหรือไม่มีคำบรรยายภาพรวมทั้งภาพอื่นใดที่นำลงในพื้นที่สื่อ

‘การแสดงความคิดเห็น’ หมายถึง บทบรรณาธิการ คอลัมน์ บทความ การ์ตูน หรือรูปแบบอื่นใดอันเป็นการติชม วิพากษ์วิจารณ์ หรือข้อเสนอแนะ

‘เนื้อหาทั่วไป’ หมายถึง สารคดี สารคดีเชิงข่าวหรือรายงานหรือสกู๊ปบทวิเคราะห์ หรือข้อเขียนอื่นใดที่ปรากฏในพื้นที่สื่อ

‘สื่อ’ หมายถึง

‘ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ’ หมายถึง

ข้อ ๔ สื่อและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติแห่งวิชาชีพ

- **หลักจริยธรรมทั่วไป ความถูกต้องและข้อเท็จจริง**

ข้อ ๕ สื่อต้องตรวจสอบและไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากข้อเท็จจริง

ข้อ ๖ สื่อต้องละเว้นการเสนอข่าวด้วยความลำเอียงหรือมีอคติเป็นเหตุให้ข่าวนั้นบิดเบือนอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลในข่าวและความเข้าใจผิดในสังคม

ข้อ ๗ สื่อต้องไม่พาดหัวข่าวและความนำเกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าว และต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๘ สื่อต้องนำเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป ด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

ข้อ ๙ สื่อพึงเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป โดยตระหนักถึงความสำคัญและอรรถประโยชน์ของข่าวต่อสาธารณะ และไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อหรือเร้าอารมณ์ให้คนสนใจในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

- **ความสมดุลและเป็นธรรม**

ข้อ ๑๐ สื่อต้องแสดงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ ๑๑ สื่อต้องเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงเมื่อข่าวที่นำเสนอมีการพาดพิงอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กร หรือได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแล้ว

ข้อ ๑๒ สื่อต้องให้ความเที่ยงธรรมเมื่อบุคคลหรือองค์กรที่ถูกพาดพิงเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์นั้น ไม่ถูกต้องหรือผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริง

- **การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**

ข้อ ๑๓ สื่อต้องเสนอข่าวโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีอัตลักษณ์แตกต่างในสังคม

ข้อ ๑๔ หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถี่ถ้วน

ข้อ ๑๕ สื่อพึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๑๖ สื่อพึงระมัดระวังการเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป ต่อสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือมีความรุนแรง อันจะเป็นการสร้างหรือเพิ่มความหวาดระแวงที่มีอยู่แล้วในชุมชนหรือสังคม

ข้อ ๑๗ สื่อพึงระมัดระวังการเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป อันเป็นการไม่เคารพต่อเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์

ข้อ ๑๘ สื่อพึงหลีกเลี่ยงการใช้คำที่ไม่สุภาพ หรือภาษาที่สื่อความหมายเชิงเหยียดหยามหรืออยู่ในข่ายประทุษวาจา หรือแสดงนัยเชิงลบ

- **หลักกระบวนการทำงาน การปกปิดและเคารพแหล่งข่าว**

ข้อ ๑๙ สื่อต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ ๒๐ สื่อต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับเมื่อได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ และต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในพื้นที่สื่อไว้เป็นความลับ

- **ความรับผิดชอบในการแก้ข่าว**

ข้อ ๒๑ สื่อต้องแสดงความรับผิดชอบด้วยการลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดอันเกิดจากการเสนอข่าวโดยไม่ชักช้า หากข้อผิดพลาดนั้นส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลหรือองค์กรให้ดำเนินการขออภัยพร้อมกันไปด้วย

- **การแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น**

ข้อ ๒๒ สื่อต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว ต้องละเว้นอามิสสินจ้างและประโยชน์ทับซ้อน

ข้อ ๒๓ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ ๒๔ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่าหรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน

ข้อ ๒๕ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อพึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์หรือตำแหน่งเพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

- **การได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ละเมิด**

ข้อ ๒๖ สื่อต้องบอกที่มาของข้อความที่คัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากการขออนุญาตจากแหล่งข้อมูลนั้นแล้ว

ข้อ ๒๗ สื่อพึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์ในการได้มาซึ่งข่าวสาร

- **โฆษณาที่ไม่แอบแฝงและงมงาย**

ข้อ ๒๘ สื่อต้องแสดงให้เห็นชัดว่าข้อความที่เป็นบทความซื้อพื้นที่คือประกาศโฆษณาจะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

ข้อ ๒๙ สื่อพึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขต ของศีลธรรมและวัฒนธรรม และพึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณะ

ข้อ ๓๐ สื่อพึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่งมงาย

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การปรับปรุงการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับปรุงระบบใบอนุญาตประกอบกิจการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนไทยและเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์

๒) การวางระบบสนับสนุนการกระตุ้นการผลิต และเผยแพร่ “นวัตกรรม” ด้านการสื่อสาร ทั้งในระดับโครงข่ายการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสาร ข้อมูลข่าวสารและสาระบันเทิงที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการสร้างเสริมสติปัญญา สนับสนุนการเรียนรู้เรื่องไทยในบริบทสังคมโลก มีขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งออกไปสร้างรายได้ในระดับนานาชาติ

๓) การพิจารณาปรับปรุงมาตรการภาษี และกลไกการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทางเลือกในการเข้าถึง และการบริโภคเนื้อหาข่าวสารและข่าวสารที่หลากหลาย มีประโยชน์ รวมทั้งสอดคล้องกับจริตของสาธารณชน

๔) การจัดทำระบบการจูงใจต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการบริหารโครงข่าย เทคโนโลยีและผลผลิตด้านเนื้อหาสาระข้อมูลข่าวสารอย่างมีคุณภาพ และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพมีคุณภาพ ที่สามารถสร้างเสริมสติปัญญา และสร้างรายได้ทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ

๕) การส่งเสริมการส่งออกนวัตกรรม และผลผลิตจากอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศไทยในเวทีระดับนานาชาติ

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) การปฏิรูปการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... โดยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนวิธีการประมูลคลื่นความถี่สำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์จากการใช้ราคาสูงสุดเป็นเกณฑ์ตัดสินเป็นการใช้คุณสมบัติและข้อเสนอในเชิงคุณภาพรายการของผู้เข้าประมูล (Beauty Contest)

- ระยะที่หนึ่ง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในประเด็นสำคัญเร่งด่วน ตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...
- ระยะที่สอง (ดำเนินการต่อเนื่อง เริ่มปี พ.ศ. ๒๕๖๑) รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนงานหรือแนวทางเพื่อผลักดันให้มีการพัฒนาศักยภาพของ

สื่อสารมวลชน ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตรายการ รวมทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ

๒) กำหนดทิศทางและเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๒ ใหม่ ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และเป็นไปตามสภาวะความต้องการในการใช้คลื่นความถี่ในอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน

๓) พิจารณาจัดตั้งโครงข่ายแห่งชาติ เพื่อบริหารจัดการโครงข่ายวิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม ทั้งโครงข่ายเคเบิล โครงข่ายดาวเทียม และโครงข่ายภาคพื้นดิน เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะเป็นการลดภาระผู้ประกอบการอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์

๔) พิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ องค์กรอิสระ และรัฐวิสาหกิจ เช่น สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) องค์การแพร่ภาพและกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ (Thai PBS) บริษัท อ.ส.ม.ท. จำกัด (มหาชน) (MCOT) สถานีโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.๕) เพื่อให้การใช้คลื่นความถี่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนกิจการโทรทัศน์ของชุมชนตามวัตุประสงค์ของแผนแม่บทฉบับที่ ๑

๕) การปฏิรูปสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท.) เพื่อยกระดับการสื่อสารของรัฐประชาชน และสาธารณประโยชน์

- ระยะที่ ๑ ภายในปี ๒๕๖๑ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะหน่วยงานแม่เป็นผู้รับผิดชอบจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานปฏิรูปสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย โดยต้องจัดทำแผนให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปนี้แล้วดำเนินการนำเสนอเพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ / สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยเริ่มจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกันในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐ และดำเนินการประเมินผล / สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท.) เริ่มมุ่งเน้นงานด้านการผลิตข่าว และเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้มีความทันสมัยและตอบสนองความต้องการของภาครัฐ และประชาชน เพื่อให้สามารถสื่อสารข่าวสารของภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันกับช่อง ข่าวอื่น ๆ ได้
- ระยะที่ ๒ ภายในปี ๒๕๖๒ สทท. เริ่มจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงาน ภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิตในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกัน ในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๐ และดำเนินการประเมินผล / เริ่มปรับปรุงโครงสร้างและการบริหารงานของหน่วยงานให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการ

บริหารงาน รวมทั้งตอบสนองความต้องการ ของภาครัฐและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ / เตรียมพร้อมพัฒนาให้เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยระดับชาติทั้งภาคภาษาไทยและภาคภาษาอังกฤษ โดยให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ แห่งประเทศไทย (สทท.) ส่วนภูมิภาคเดิม ๘ เขต เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์สาธารณะดิจิทัลประเภทท้องถิ่น ๔ ภาคตามกรอบของกฎหมาย

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...

๒) มีแผนงานหรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพของสื่อสารมวลชน ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตรายการ

๓) มีแผนงานหรือแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ

๔) การเพิ่มจำนวนของบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนและผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ

๕) แผนการปฏิรูปสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จัดทำโดยคณะกรรมการหรือคณะทำงานฯ ที่แต่งตั้งโดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาล

๖) ผังรายการของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยที่มีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกัน ในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐

๗) แผนงานพัฒนาด้านการผลิตข่าวและเนื้อหาสาระ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน สำนักงาน กสทช. และกรมประชาสัมพันธ์

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) กำหนดทิศทางและเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๒ ใหม่ ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและเป็นไปตามสภาวะความต้องการในการใช้คลื่นความถี่ในอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน																					กสทช.				
๒) ให้ กสทช. พิจารณาเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าหรือนำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ายิ่งขึ้น ในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากกว่า																					กสทช.				
๓) ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการประมูลคลื่นความถี่สำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์จากการใช้ราคาสูงสุดเป็นเกณฑ์ตัดสิน เป็นการใช้คุณสมบัติและข้อเสนอในเชิงคุณภาพรายการของผู้เข้าประมูล (Beauty Contest)																					กสทช. สคก.				
๔) พิจารณาจัดตั้งโครงข่ายแห่งชาติเพื่อบริหารจัดการโครงข่ายวิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม ทั้งโครงข่ายเคเบิล โครงข่ายดาวเทียม และโครงข่ายภาคพื้นดิน เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะเป็นการลดภาระผู้ประกอบการอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์																					ดศ. (บริษัท NBN)				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕) พิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ องค์กรอิสระ และรัฐวิสาหกิจ เช่น สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) องค์การแพร่ภาพและกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ (Thai PBS) บริษัท อ.ส.ม.ท. จำกัด (มหาชน) (MCOT) สถานีโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.๕) เพื่อให้เป็นการใช้คลื่นความถี่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะที่คุ้มค่ามากยิ่งขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนกิจการโทรทัศน์ของชุมชนตามวัตุประสงค์ของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๑																				NBT Thai PBS อ.ส.ม.ท. สถานีโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.๕)				ผังรายการของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยที่มีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกันในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐

๒.๓.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ปรับรวมกฎหมาย ๓ ฉบับ ได้แก่ (๑) พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (๒) พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๔ และ (๓) พ.ร.บ. วิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การพัฒนาส่งเสริมและกำกับการบริหารจัดการร่วมกันของเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ตามแนวทางประชารัฐ

๒) การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูล และคุ้มครองการทำธุรกรรมออนไลน์ของประชาชน และปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต

๓) การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบูรณาการงานด้านการแจ้งเตือนภัยออนไลน์ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การตรวจสอบ และการระงับการเผยแพร่ข้อมูล-ข้อความที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งระบบแจ้งกลับ และการเยียวยาผู้เสียหายจากภัยทางออนไลน์

๔) การจัดทำกลไกการประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการในต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕) มาตรการปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์

๖) ระบบการเข้าถึงสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และข้อมูลส่วนบุคคล

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) การปฏิรูปด้านช่องทางการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ

- พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ การจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ในและต่างประเทศ ให้มีลักษณะ Official Point of Contact เพียงหน่วยงานเดียว
- พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ การจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการมาตรการทางกฎหมาย โดยเฉพาะการเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง เพื่อเป็นการกดดันผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ

- พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ระบบศูนย์ข้อมูลกลางการระงับการแพร่หลายข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมาย เป็นระบบรองรับการแจ้งข้อมูลจากทุกภาคส่วนได้อย่างทั่วถึงและตลอดเวลาตามแนวทางรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะการปฏิรูปด้านช่องทางการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
- พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายประมวลรัษฎากร เพื่อให้ครอบคลุมการเก็บภาษีจากธุรกิจออนไลน์ต่างประเทศ ซึ่งใช้ระบบ Content Delivery Network (CDN) ในประเทศ

๒) การปฏิรูปการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media)

- พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ผลักดันให้เกิดการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ให้ครอบคลุมการใช้สื่อออนไลน์ / ยกร่างกฎหมายที่จะปกป้องคุ้มครองกลุ่มเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์เป็นการโดยเฉพาะ และผลักดันให้มีผลบังคับใช้
- พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ มาตรการเสริมการลงทะเบียนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือระบบเติมเงิน อาทิ เช่น มาตรการเสริมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สามารถทำให้การตรวจสอบตัวตนที่แท้จริงของผู้ใช้งานได้ การจำกัดจำนวนซิมของผู้ใช้แต่ละคน / จัดทำศูนย์กลางข้อมูลพื้นฐานผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงภายใต้ขอบเขตที่กำหนด และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึง

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีระบบการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับสื่อออนไลน์ต่างประเทศ มีการจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานที่มีรูปแบบชัดเจน มีลักษณะเป็น Official Point of Contact เพียงหน่วยงานเดียว

๒) แผนงานหรือโครงการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ เพื่อให้มีการจัดทำโครงการร่วมกับภาครัฐ ในการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัย

๓) มีระบบการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ Official Point of Contact กับหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ ที่มีหน้าที่ตามกรอบกฎหมายของตัวเอง เพื่อให้เกิดการรวมศูนย์ข้อมูลและการบริหารจัดการในการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ

๔) มีระบบหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการใช้มาตรการทางกฎหมายต่อผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ อาทิเช่น ยื่นฟ้องร้องทางแพ่ง ในกรณีเป็นการเผยแพร่เนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติและสถาบันหลักของประเทศ ที่ไม่สามารถเจรจาขอความร่วมมือได้ โดยมีประสานความร่วมมือกับฝ่ายตำรวจ

๕) มีแนวทางหรือมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแล กับผู้ให้บริการภายในประเทศ โดยเฉพาะการตรวจสอบข้อมูลจราจร การปิดกั้นเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข้อมูลไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖) มีระบบศูนย์ข้อมูลกลางการระงับการแพร่หลายข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมายที่มีผลกระทบต่อด้านความมั่นคงในทุกมิติ เป็นระบบรองรับการแจ้งข้อมูลจากทุกภาคส่วนได้อย่างทั่วถึงและตลอดเวลา เฉพาะหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่รับผิดชอบสามารถเข้าถึงในทุกพื้นที่ การส่งคำสั่งศาลที่ให้ปิดกั้น URL ที่เผยแพร่เนื้อหาไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในลักษณะไร้กระดาษ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะการปฏิรูปด้านช่องทางการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๗) มีระบบตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกิจออนไลน์ของผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจโฆษณาบนสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยกำหนดให้บริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือรายงานผลการ transaction ในการทำธุรกรรมผ่านโทรศัพท์มือถือที่จ่ายเป็นค่าซื้อของหรือค่าโฆษณา เพื่อให้สามารถทราบยอดค่าใช้จ่ายในเรื่องดังกล่าวของผู้ใช้บริการ

๘) จำนวนการลดลงของการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายบนสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยเฉพาะข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติและสถาบันหลักของประเทศในแต่ละปี

๙) มีแผนงานหรือโครงการการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ อาทิ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อต่อรองในการดำเนินการมาตรการด้านภาษี ความร่วมมือในด้านการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในแต่ละปี

๑๐) แผนงานหรือโครงการประสานความร่วมมือผ่านเครือข่ายหรือองค์กรในต่างประเทศที่มีการทำงานด้านการสืบสวน ปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ หรือมีภารกิจเกี่ยวกับ Cyber Security ในแต่ละปี

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน (๑) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (๒) สำนักงาน กสทช. (๓) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี/บก.ปอท.) และ (๔) กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร)

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) การจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ในและต่างประเทศให้มีลักษณะ Official Point of Contact																					ดศ. กสทช.				มีการจัดตั้งส่วนงานทำหน้าที่ประสานงานที่มีรูปแบบชัดเจน มีลักษณะเป็น Official Point of Contact เพียงหน่วยเดียว
๒) ผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายประมวลรัษฎากร เพื่อให้ครอบคลุมการเก็บภาษีจากธุรกิจออนไลน์ต่างประเทศ																					กค.				มีระบบหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการใช้มาตรการทางกฎหมายต่อผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ
๓) ผลักดันให้เกิดการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้ครอบคลุมการใช้สื่อออนไลน์																					พม ศธ. กสทช. กองทุนสื่อสร้างสรรค์ฯ				
๔) มาตรการเสริมการลงทะเบียนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือระบบเติมเงิน / จัดทำศูนย์กลางข้อมูลพื้นฐานผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ																					กสทช.				
๕) เพิ่มประสิทธิภาพการกำกับตรวจสอบการใช้สื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม																					ตร. (ปอท.) ดศ.				จำนวนการลดลงของการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายบนสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยเฉพาะข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติและสถาบันหลักของประเทศ ในแต่ละปี

๒.๔.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประมวลรัษฎากร หรือกฎหมายอื่นที่อยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยงานในกระทรวงการคลัง ให้ครอบคลุมประเภทการทำธุรกิจในสื่อออนไลน์ต่างประเทศ การระบุถึงอุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในประเทศไทยเสมือนเป็นสำนักงานหรือสาขาที่ตั้งในประเทศ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายประมวลรัษฎากรครอบคลุมถึง

๒) แก้ไขระเบียบระเบียบของ กสทช. ให้ชัดเจนว่าการให้บริการ CDN ที่ใช้เครือข่ายในประเทศเป็นกิจการที่ต้องลงทะเบียน หรือให้อยู่ในการกำกับดูแลเช่นเดียวกับสื่อประเภทอื่น เนื่องจากบริการ CDN เป็นการส่งผ่านหรือเป็นการเรียกใช้งานข้อมูลในต่างประเทศ เสมือนเป็นทางออกสู่อินเทอร์เน็ตอีกประเภทหนึ่ง

๓) แก้ไขระเบียบและประกาศของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อรองรับการจัดตั้งระบบศูนย์ข้อมูลการระงับการแพร่หลายข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมายที่มีผลกระทบต่อด้านความมั่นคงในทุกมิติ

๔) แก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ โดยเร็ว โดยเฉพาะในส่วนของมาตราที่คำนึงถึงสิทธิ ข้อมูล และความเป็นส่วนตัวของเด็ก ให้มีคำนิยาม และมาตราที่ระบุถึงการปกป้องคุ้มครองเด็กจากสื่อให้ครอบคลุมทั้งสื่อมวลชนและสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์

๕) ยกร่างกฎหมายที่จะปกป้องคุ้มครองกลุ่มเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์เป็นการโดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกฎหมาย COPPA ในประเทศสหรัฐอเมริกา

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ต้องครอบคลุมหน่วยงานที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการรวมกลุ่มร่วมดำเนินการในระดับภาคส่วน (Sector)

๒) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการอวกาศของประเทศ

๓) การบูรณาการหน่วยงานความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน และเนื้องานด้านข้อมูลเพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ และสาธารณภัยต่าง ๆ ให้เกิดเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) การปกป้องคุ้มครองและรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ

- ระยะที่หนึ่ง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รัฐบาลดำเนินการจัดทำนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ พร้อมทั้งผลักดันพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. .... ออกมาใช้บังคับ
- ระยะที่สอง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมหรือประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับอุตสาหกรรมหรือระดับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ

๒) การปฏิรูประบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ

จัดทำแผนแม่บทเพื่อนำเทคโนโลยีบรอดแบนด์ไร้สาย รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและประโยชน์สาธารณให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๑

๓) การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย

จัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศ พ.ศ. .... และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้ง หรือมอบหมายหน้าที่ในกิจการอวกาศแห่งชาติให้หน่วยงาน

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ....

๒) มีการจัดทำนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ ตลอดจน แผนเตรียมความพร้อมหรือประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับอุตสาหกรรมหรือระดับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศโดยสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล

๓) การเพิ่มขึ้นของจำนวนบุคลากรด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์

๔) กสทช. ดำเนินการให้มีความพร้อมในการใช้งานคลื่นความถี่ย่าน ๘๑๔ - ๘๒๔ เมกะเฮิรตซ์ และ ๘๕๙ - ๘๖๙ เมกะเฮิรตซ์ ไว้ใช้งานและให้บริการเป็นการเฉพาะภารกิจด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ ในต้นปี ๒๕๖๔

๕) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศ พ.ศ. .... และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานทำหน้าที่ด้านอวกาศแห่งชาติ

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงาน กสทช. กระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ แห่งชาติ พ.ศ. .... กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้มีผลบังคับใช้																					ดศ. สคก.			มี พ.ร.บ. ว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ฯ และ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ	พ.ร.บ. มีผลบังคับใช้ภายในปี ๒๕๖๑
๒) จัดทำกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ โดยใช้กรอบในระดับสากล																					ดศ.				
๓) กำกับดูแล ติดตามทุกหน่วยงานในการดำเนินการตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลฯ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑) ในมิติความมั่นคงของชาติ ด้านความปลอดภัยสาธารณะ ภัยธรรมชาติ และภาวะวิกฤต																					ดศ. สมช. มท. (ปภ.)				
๔) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและ กสทช. ร่วมกันจัดทำแผนแม่บทเพื่อนำเทคโนโลยีบรอดแบนด์ไร้สายมาใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย																					กสทช. ตร. ดศ. มท. (ปภ.) สธ.				

๒.๕.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. ....

๒) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ....

๓) กฎหมายแม่บทสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ในอวกาศ

๔) กฎหมายเกี่ยวกับกิจการดาวเทียมของประเทศไทย

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การบูรณาการการบริหารจัดการระบบ กลไก และการกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

๒) การจัดตั้งระบบคลังข้อมูลข่าวสารความรู้อัจฉริยะ (Intelligence –Information/Knowledge Center System) และการพัฒนาบุคลากรของรัฐในด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล

๓) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางจัดระบบการเชื่อมโยงช่องทางช่องทางการร้องเรียน –การประสานงานด้านการติดตาม-และการตอบรับผลการร้องเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) ระยะปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๒ เร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติเพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

๒) ระยะปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ ปรับบทบาทของสถาบันการประชาสัมพันธ์ให้ดำเนินการในเชิงรุก รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรการสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ

๓) ระยะปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ให้หน่วยงานที่มีหลักสูตรการอบรมบุคลากรให้มีการบรรจุสาระเนื้อหาเกี่ยวกับการสื่อสารในยุคดิจิทัล

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น

๒) หลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน กรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วน

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) เร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ																					สปน. กรมประชาสัมพันธ์ หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐ			การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น	
๒) ปรับบทบาทของสถาบันการประชาสัมพันธ์ให้ดำเนินการในเชิงรุก รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรการสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ																					สปน. กรมประชาสัมพันธ์ หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐ			หลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ	
๓) กำหนดหลักสูตรอบรม / จัดอบรม สัมมนาเรื่องการประชาสัมพันธ์ภาครัฐและการสื่อสารสาธารณะ ให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐ																					สถาบันอบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง เช่น วปอ. สถาบันพระปกเกล้า สถาบันการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น				

รายชื่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	ประธานกรรมการ
๒.	นางกนกทิพย์ รชตะนันทน์	กรรมการ
๓.	พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	กรรมการ
๔.	นายธงชัย ณ นคร	กรรมการ
๕.	นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์	กรรมการ
๖.	นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	กรรมการ
๗.	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	กรรมการ
๘.	นายสมหมาย ปาริจฉัตต์	กรรมการ
๙.	นายเสรี วงษ์มณฑา	กรรมการ
๑๐.	นายสุทธิชัย หยุ่น	กรรมการ
๑๑.	ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาต สถาปิตานนท์	กรรมการและเลขานุการ

รายชื่อเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.	นายเสรี วงษ์มณฑา	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒.	นางสาวกุลทิพย์ ศาสตระรุจจิ	ผู้ช่วยเลขานุการ

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

๑.๑ บทนำ

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม เป็นหนึ่งใน ๑๑ ด้านของการปฏิรูปประเทศที่ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๑๖ บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย สามัคคีปรองดอง พัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม มีโอกาสทัดเทียม ขจัดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งให้มีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ขึ้น รวมทั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม จำนวน ๑๓ คน ซึ่งมีนายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา เป็นประธานกรรมการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

โดยที่ การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ต้องมีความชัดเจน กำหนดวิธีการ ขั้นตอน กลไกและเป้าหมาย มีการรับฟังความเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญต้องนำแผนดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติภายใน ๑ ปีและให้เห็นผลสัมฤทธิ์ภายใน ๕ ปี พร้อมทั้งให้มีการติดตามการดำเนินงานตามแผน และรายงานผลต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม จึงได้ดำเนินกระบวนการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคมอย่างเป็นขั้นตอน โดยทบทวนบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประมวลผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิรูปด้านสังคมที่ได้มีการจัดทำมาแล้ว ทั้งของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มภายนอกและภายในที่สำคัญด้านสังคม พิจารณาความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ วิเคราะห์สังเคราะห์วางกรอบประเด็นการปฏิรูปสังคมที่สำคัญ กำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม นอกจากจะเป็นไปตามบทบัญญัติ ***หมวดที่ ๑๖ ของรัฐธรรมนูญ*** แล้ว ยังมีบริบทความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวดต่างๆ และมาตราต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

๑) หมวด ๓ สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ทั้งในการได้รับสิทธิ เสรีภาพและความคุ้มครองในระดับบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ย่อมได้รับการคุ้มครอง ตลอดจนระบุถึงสิทธิของบุคคลและชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน อาทิ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖

๒) หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยรัฐต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิทธิและมีส่วนร่วมในการได้ใช้ดำเนินการด้วย และหากการดำเนินการของรัฐอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ และจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก ตลอดจนจัดให้มีมาตรการ กลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่างๆ อาทิ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑

๓) หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องต่างๆ โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ในเรื่องการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ การให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมให้มีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ คุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัย ได้รับรายได้สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ การส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน การส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่างๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ อาทิ มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๘

๔) หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ ตามมาตรา ๒๕๐ และมาตรา ๒๕๓ กำหนดให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดเผยข้อมูลและมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ดำเนินงานตาม***พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐*** และจากการทบทวนบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง จะมีข้อกฎหมายสำคัญเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มต่างๆ ได้แก่ การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน การกำหนดสิทธิชุมชนและการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การสนับสนุนกิจการที่ให้บริการทางสังคม และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับทั้งในส่วนของพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) พระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) กฎกระทรวง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และประกาศของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑) การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ พ.ร.บ.กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๒

พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ร.บ.ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนบำเน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. ....

๒) การกำหนดสิทธิชุมชนและการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน อาทิ พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ร.ฎ.จัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ร.บ.กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร่าง) พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... และ (ร่าง) พ.ร.บ.สิทธิชุมชน พ.ศ. ....

๓) การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส อาทิ พ.ร.บ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กฎกระทรวงสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๖ และกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีความเป็นสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓

๔) การสนับสนุนกิจการที่ให้บริการทางสังคม อาทิ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ (ร่าง) พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... และประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ ๒๙๑) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้ของวิสาหกิจเพื่อสังคม

๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อาทิ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิรูป

จากการศึกษาทบทวน ***ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)*** พบว่า สปช. ได้จัดทำข้อเสนอประเด็นการปฏิรูป รวมทั้งสิ้น ๓๗ ด้าน โดยมีข้อเสนอการปฏิรูปที่เป็นภาพรวมเกี่ยวกับด้านสังคมในหลากหลายด้าน อาทิ การปฏิรูปสวัสดิการสังคมที่ให้ความสำคัญกับระบบประกันสังคมถ้วนหน้า ระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ระบบสวัสดิการสังคมกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ คนพิการ คนชายขอบ สวัสดิการที่อยู่อาศัย การส่งเสริมความเข้มแข็งภาคประชาสังคม และระบบกลไกบริหารจัดการระบบสวัสดิการสังคม การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านสังคม การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่มุ่งเน้นการเพิ่มสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรและทุนชุมชน สวัสดิการชุมชน และสัมมาชีพชุมชน และการปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนของระบบและกลไกการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค ระบบข้อมูลและความปลอดภัยของผู้บริโภค ระบบชดเชย

ความเสียหายของผู้บริโภค กลไกและมาตรการการคุ้มครองผู้บริโภคภาครัฐ และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกันได้ทบทวน ***ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)*** ซึ่งได้คัดเลือกประเด็นและแนวทางปฏิรูปประเทศของ สปช. เพื่อผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จำนวน ๑๐๐ เรื่อง ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย (ครม. สนช. และ สปท.) พบว่า มีประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมที่เป็นรายละเอียดของการดำเนินการด้านต่างๆ อาทิ การปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อสังคมที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบโครงสร้างองค์กรทางสังคมใหม่และตลาดการลงทุนทางสังคม ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันความมั่นคงด้านรายได้เพื่อการยังชีพของผู้สูงอายุ โดยเร่งรัดการดำเนินการตาม พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ การพัฒนากฎระเบียบที่เอื้อให้ อปท. สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยออกเป็นระเบียบกระทรวงมหาดไทย การขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เน้นสนับสนุนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงอายุ ทั้งการสร้างงาน/รายได้/ที่อยู่อาศัย/การพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ ส่วนการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มุ่งเน้นการปฏิรูปสัมมาชีพชุมชน การเงินฐานรากและร่าง พ.ร.บ.สถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. .... และระบบสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ขณะที่การพัฒนาระบบบริหารจัดการให้บริการทางสังคมมีการปฏิรูปทั้งโครงสร้างองค์กรภาครัฐ และการสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐ โดยเน้นพัฒนาศูนย์ข้อมูลสำหรับการบริหารงานและบูรณาการข้อมูลในระดับต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน และกำหนดช่องทางการให้บริการที่เหมาะสม อีกทั้ง ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพศูนย์บริการคนพิการ และการปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น

นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึง***ข้อเสนอการปฏิรูปด้านสังคมของหน่วยงานอื่น*** ได้แก่ คณะกรรมการบริหารราชแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ในประเด็นปฏิรูปเรื่อง การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยผลักดันเรื่องยุติธรรมชุมชน พ.ร.บ.สถาบันการเงินประชาชน พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน และกระทรวงการคลัง ในประเด็นการปฏิรูปเรื่องธนาคารที่ดินและร่าง พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ที่ปรับปรุงเพิ่มเติมจากข้อเสนอของ สปท. อาทิ ให้ธนาคารมีอำนาจดำเนินการผ่านสถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นได้ และการกำหนดทุนเรือนหุ้นของธนาคาร

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ช่วยยกระดับทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนหลายกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สะท้อนได้จากการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ การจ้างงานที่เพิ่มขึ้น รายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนคนยากจนที่ลดลง การเข้าถึงบริการทางสังคมต่างๆ ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวอยู่ในอัตราที่ลดลง อีกทั้งยังพบปัญหาและข้อท้าทายต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคตหลายด้าน จึงต้องทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มทั้งภายนอกประเทศและภายในประเทศ ที่เป็นประเด็นสำคัญต่อการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ดังนี้

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลต่อความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยโลกได้เข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นทั้งเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน และเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปอย่างสิ้นเชิง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับชีวิตในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนาอุปกรณ์ทางการแพทย์ การพัฒนาการเรียนรู้ นอกจากนี้ เทคโนโลยีจะส่งผลให้การจัดเก็บ วิเคราะห์และการบริหารจัดการข้อมูลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัล และการใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาคธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการอื่นๆ ที่จะส่งผลให้การรวบรวมและกระจายข้อมูลไปยังคนจำนวนมากทำได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้นผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนฐานของบริการที่มีการแบ่งปันการใช้ทรัพยากร (Shared Services) ที่มีต้นทุนต่ำลง ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ด้าน Cloud Computing และ Big Data ที่มีความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ อันจะทำให้การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบริการทางสังคมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒) กระแสการเติบโตของหุ้นส่วนการพัฒนาทางสังคม โดยเฉพาะวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) วิสาหกิจเพื่อสังคมและกระแสเรื่องการประกอบการเพื่อสังคมได้ถูกกล่าวถึงและดำเนินการอย่างกว้างขวางทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ว่าเป็นหนึ่งในโมเดลทางเลือกสำคัญที่เป็นคำตอบสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในศตวรรษหน้า ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนในการประชุมสุดยอดผู้นำโลก หรือ G๘ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ที่ประเด็นเรื่องระบบเศรษฐกิจใหม่ (Social Economy) และตลาดการลงทุนเพื่อสังคม (Social Impact Investment Market) เพื่อสนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างกว้างขวาง โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศต่างๆ ทั่วโลก อาทิ อังกฤษมีวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า ๗ หมื่นแห่ง ก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า ๑ ล้านอัตรา โดยที่เกือบครึ่งเป็นการจ้างงานกลุ่มด้อยโอกาส และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า ๑ ล้านล้านบาท ขณะที่เกาหลีใต้มีวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า ๓ พันแห่ง และภาครัฐได้สนับสนุนทางด้านกฎหมาย เงินทุน และระบบสนับสนุน[๑] แสดงถึงรูปแบบใหม่ของการให้บริการสังคมที่ดำเนินการโดยภาคส่วนอื่นที่จะช่วยสนับสนุนภาครัฐในการจัดบริการทางสังคมให้มีความครอบคลุมทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

๓) กระแสโลกาภิวัตน์และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การเชื่อมต่อและการเคลื่อนย้ายระหว่างกันที่มีมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยมีโอกาสที่จะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติ ทัศนคติ ความคิดอยู่ร่วมกันมากขึ้น รวมถึงคนไทยมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากทั่วโลก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโลกาภิวัตน์ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนมีความเหมือนกัน (Homogeneity) มากขึ้น แต่ยังคงมีวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่หลากหลายที่คนในสังคมต้องเปิดกว้างและทำความเข้าใจ รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หากขาดการสร้างภูมิคุ้มกันในการเลือกรับวัฒนธรรมดังกล่าว นอกจากนี้

---

[๑] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระปฏิรูปพิเศษ ๑ : วิสาหกิจเพื่อสังคม.

โลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลของสินค้าและบริการข้ามเขตพรมแดนทำได้ง่ายขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคมีทางเลือกบริโภคสินค้าทั้งเรื่องคุณภาพและราคาที่เหมาะสมมากขึ้น ขณะที่อีกด้านหนึ่งสินค้าที่หลากหลายจำนวนมากจากต่างประเทศมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๔ โดยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๒๐ และสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลง โดยวัยเด็กมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๑๖ ขณะที่วัยแรงงานคิดเป็นร้อยละ ๖๔ และในปี ๒๕๗๙ จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ ๓๐ ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลงเหลือ ร้อยละ ๑๔ และ ร้อยละ ๕๖ ตามลำดับ[๒] ซึ่งการลดลงของวัยแรงงานอาจส่งผลต่อรายได้ภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการจัดสวัสดิการต่างๆ ตลอดจนภาระค่าใช้จ่ายในกลุ่มผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย

ที่มา: สศช. (2560). เอกสารประกอบประชุมสัมมนา เรื่อง (ร่าง) แผนประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). วันที่ 29 พฤษภาคม 2560.

โครงสร้างประชากรของประเทศไทย ปี 2560 – 2579

ที่มา: การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583, สศช.

๒) ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชดเชยค่าใช้จ่ายตลอดช่วงชีวิตและมีการออมอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ จากข้อมูลบัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖ (National Transfer Account : NTA) พบว่า ประชากรวัยแรงงานเท่านั้นที่เกินดุลรายได้เฉลี่ยประมาณ ๒๗,๘๖๐ บาท/คน ขณะที่วัยเด็ก วัยเรียน และวัยสูงอายุมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่ารายได้ อย่างไรก็ตาม รายได้ที่เกินดุลของวัยแรงงานยังไม่สามารถชดเชยหรือปิดส่วนขาดดุลรายได้ของตนเองตลอดช่วงชีวิต[๓] นอกจากนี้ ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ[๔] พบว่า การออมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนลดลงจาก ๕,๗๕๘ บาท ในปี ๒๕๕๘ เป็น ๕,๐๗๖ บาท ในปี ๒๕๖๐ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นจาก ๑๕๖,๗๗๐ บาท เป็น ๑๗๗,๑๒๘ บาท ในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ ๒๔ ไม่มีเงินออม[๕]

บัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖

ที่มา: คำนวณโดย สศช. (๒๕๕๘)

[๒] สศช. (๒๕๕๖). การคาดประมาณประชากรไทยของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๘๓

[๓] สศช. (๒๕๕๘). บัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖

[๔] ข้อมูลการออมของครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๖๐ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

[๕] ข้อมูลการออมผู้สูงอายุจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ มีการดำเนินการในการส่งเสริมและขยายความคุ้มครองเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ให้กับประชากรไทยในวัยสูงอายุ ทั้งแบบบังคับและสมัครใจในกลุ่มผู้ที่อยู่ในระบบและนอกระบบ อาทิ การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางรายได้สำหรับผู้ที่มีอายุ ๑๕-๖๐ ปี ที่ประกอบอาชีพอิสระ และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนอื่นที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ อย่างไรก็ตาม มีแรงงานนอกระบบที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๕๒๙,๖๓๓ คน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๒.๕ จากแรงงานนอกระบบที่มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๑.๔ ล้านคน[๖] อีกทั้ง สัดส่วนแรงงานไทยที่มีหลักประกันรายได้ทั้งภาคบังคับและสมัครใจมีเพียงประมาณร้อยละ ๔๔ ของแรงงานทั้งหมด และแรงงานส่วนใหญ่ยังมีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในยามสูงวัย โดยปัจจุบัน อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Rate) ของแรงงานในระบบประกันสังคมอยู่ที่เพียงร้อยละ ๑๙ เท่านั้น[๗]

๓) คุณภาพของคนไทยในภาพรวมยังมีปัญหา รวมถึงปัญหาเชิงคุณธรรมที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญและยังไม่มีระบบรองรับเชิงสถาบันอย่างเป็นรูปธรรม โดยเด็กไทยมีปัญหาเชิงคุณภาพที่สั่งสมมาจากปัญหาระบบการศึกษาและการเลี้ยงดู แรงงานมีผลิตภาพต่ำ และสังคมไทยในภาพรวมยังมีปัญหาคุณธรรม จริยธรรม โดยข้อมูลจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (๒๕๕๘) และผลสำรวจคุณธรรมของศูนย์คุณธรรมและนิด้าโพลในปี ๒๕๕๙ ระบุถึงการขาดจิตสำนึกสาธารณะ การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม การขาดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นรากฐานที่นำมาสู่ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการขาดความสามัคคีและความขัดแย้งในสังคม ปัญหาการฟุ้งเฟ้อเกินตัว ถึงแม้ว่าในประเทศไทยได้ริเริ่มงานอาสาสมัครหรือจิตอาสาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้ประกาศให้เป็นปีอาสาสมัครสากล และประเทศไทยได้ออกปฏิญญาอาสาสมัครไทยและนโยบายพัฒนาอาสาสมัครขึ้นและมีอาสาสมัครในประเทศไทยเกิดขึ้นเรื่อยมาจนในปี ๒๕๔๗ เกิดภัยพิบัติสึนามิในภาคใต้ และเหตุการณ์สำคัญอย่างงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่เกิดจิตอาสาเฉพาะกิจขึ้นจำนวนมาก เกิดเป็นกระแสอาสาสมัครขนาดใหญ่ (Volunteer Megatrend) ขึ้น อย่างไรก็ตาม อาสาสมัครในประเทศไทยมักเป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ ทำงานโดยไม่สังกัดองค์กร และส่วนใหญ่เน้นการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าหรือกิจกรรมเฉพาะกิจและขาดความต่อเนื่อง

๔) ประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ยังเป็นปัญหามาอย่างต่อเนื่อง แม้ที่ผ่านมาประเทศไทยสามารถลดสัดส่วนคนจนจากร้อยละ ๖๕.๑๗ ในปี ๒๕๓๑ เหลือเพียงร้อยละ ๗.๒ ในปี ๒๕๕๘ แต่ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่วัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) กลับลดลงเพียงเล็กน้อยจาก ๐.๔๘๗ ในปี ๒๕๓๑ เหลือ ๐.๔๔๕ ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งยังคงอยู่ในระดับสูง

ที่มา: ประมวลโดย สศช.

[๖] ข้อมูลจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐) จากกองทุนการออมแห่งชาติ และข้อมูลจำนวนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

[๗] ข้อมูลสัดส่วนแรงงานไทยที่มีหลักประกันรายได้และอัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ คำนวณโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียน[๘] และนำมาสู่ความไม่เท่ากันของทุนที่มีในการพัฒนาศักยภาพคน โดยที่สังคมไทยยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและสาธารณสุข โดยมีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ระหว่างโรงเรียนในเมือง-นอกเมือง และโรงเรียนในสังกัดต่างๆ รวมถึงยังมีความเหลื่อมล้ำด้านสินทรัพย์และการถือครองที่ดินอีกด้วย โดยกลุ่มผู้ที่ถือครองที่ดินร้อยละ ๑๐ ที่ถือครองที่ดินมากที่สุดมีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนกลุ่มผู้ที่ถือครองที่ดินร้อยละ ๔๐ ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุด มีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๑.๒ เท่านั้น[๙]

๕) ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม สามารถจำแนกได้ตามกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่มีความไม่เสมอภาคในการได้รับการคุ้มครองทางสังคม ดังนี้

๕.๑) กลุ่มแรงงานนอกระบบ แรงงานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการที่จำเป็น ก่อให้เกิดความแตกต่างด้านความคุ้มครองระหว่างแรงงานในและนอกระบบ ซึ่งแม้ว่าภาครัฐจะเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบสามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคมภาคสมัครใจเพื่อเป็นความคุ้มครองทางสังคมอย่างหนึ่งให้กับแรงงานนอกระบบ อย่างไรก็ตาม มีแรงงานนอกระบบเพียง ๒.๒ ล้านคน (ประมาณร้อยละ ๑๐) จากแรงงานนอกระบบ ๒๑.๔ ล้านคน ที่เข้าสู่ระบบประกันสังคมภาคสมัครใจ[๑๐] ทั้งนี้ อาจเกิดจากปัญหาการรับรู้ข้อมูลด้านประกันสังคม และมีรายได้ไม่เพียงพอเพื่อจ่ายสมทบเข้าระบบประกันสังคม นอกจากนี้ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาการทำงานด้านต่างๆ อาทิ ปัญหาด้านค่าตอบแทน ปัญหาการทำงานหนัก และปัญหาการไม่ได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการได้รับสิทธิในการเป็นลูกจ้างตามกฎหมาย[๑๑] ทำให้แรงงานนอกระบบขาดแต้มต่อในการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง

๕.๒) กลุ่มคนพิการยังถูกจำกัดการเข้าสู่ตลาดงาน

- ***สถานการณ์กลุ่มคนพิการในปัจจุบัน*** ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐[๑๒] พบว่า ประเทศไทยมีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการทั่วประเทศ จำนวน ๑,๘๐๒,๓๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๒ ของประชากรทั้งประเทศ โดยส่วนใหญ่ประสบความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จำนวน ๘๗๘,๘๘๘ คน (ร้อยละ ๔๘.๗๖) รองลงมาคือ ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน ๓๒๙,๔๓๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๒๘) และความพิการทางการเห็น จำนวน ๑๘๘,๐๕๐ คน (ร้อยละ ๑๐.๔๓) เมื่อพิจารณาช่วงอายุ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๑๘,๔๐๗ คน (ร้อยละ ๕๐.๙๖) รองลงมาอยู่ระหว่างอายุ ๑๕ – ๖๐ ปี จำนวน ๘๐๒,๐๕๘ คน (ร้อยละ ๔๔.๕) ซึ่งอยู่วัยแรงงาน แต่กลับพบว่า มีคนพิการเพียง ๒๒๗,๙๒๔ คน (ร้อยละ

---

[๘] สศช. (๒๕๕๘). ข้อมูลจากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘ และ Sondergaard et al. (๒๐๑๖). Thailand - Systematic Country Diagnostic : Getting Back on Track - Reviving Growth and Securing Prosperity for All. Washington, D.C. : World Bank Group.

[๙] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระที่ ๒๘ การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาธนาคารที่ดิน

[๑๐] ข้อมูลแรงงานนอกระบบที่เข้าเป็นผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา ๔๐) ปี ๒๕๕๙ โดยสำนักงานประกันสังคม และข้อมูลจำนวนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

[๑๑] การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๐

[๑๒] รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย (ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐) โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒๘.๔๒) ที่สามารถประกอบอาชีพได้ โดยที่ยังมีคนพิการที่มีศักยภาพ แต่ยังไม่งานทำอีก จำนวน ๔๕๕,๙๙๐ คน (ร้อยละ ๕๖.๘๕)

- ***ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคการเข้าถึงการทำงานของคนพิการ*** ปัญหาการจ้างงานคนพิการมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ ทัศนคติของหน่วยงานภาครัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ทำให้เกิดการสงเคราะห์คนพิการรูปแบบใหม่ โดยให้คนพิการทำงานไม่ตรงตามศักยภาพ รวมถึงการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อประกอบอาชีพแก่คนพิการ ผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนเพียง ๑๘,๐๖๖ ราย คิดเป็นเงินประมาณ ๗๙๕.๗๗ ล้านบาท[๑๓] จากเงินกองทุนทั้งสิ้น ๑๐,๑๗๐ ล้านบาท[๑๔] โดยพบปัญหาการอนุมัติเงินกองทุนซึ่งพิจารณารายโครงการ (Project based) ทำให้การนำเงินกองทุนมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ ส่งผลให้เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๐ มีตัวแทนคนพิการเข้าเรียกร้องความเสียหาย ๓๖๑,๐๐๐ บาท กรณีสร้างสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส แต่ไม่มีลิฟต์ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้คนพิการครบ ๒๓ สถานี[๑๕]

๕.๓) กลุ่มผู้ไร้สัญชาติยังประสบปัญหาเรื่องการได้รับสัญชาติ จากข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้จัดทำทะเบียนราษฎรของบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ โดยกลุ่มบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติมีจำนวน ๔๘๘,๑๐๕ คน โดยตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ – เมษายน ๒๕๖๐ ประเทศไทยได้ให้สัญชาติไทยแก่คนไร้รัฐไร้สัญชาติไปแล้วจำนวน ๒๕๓,๗๔๒ คน โดยแบ่งเป็น (๑) กลุ่มชาวไทยภูเขา (๒) บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ (๓) กลุ่มที่ได้รับสัญชาติตาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (๔) กลุ่มคนไทยพลัดถิ่น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายดังกล่าวกระจายตามภูมิภาคต่างๆ ทำให้การสำรวจและการกำหนดสถานะบุคคลทางกฎหมายทำได้ล่าช้า ขาดความสมบูรณ์ และมีความคลุมเครือในการลงบันทึกข้อมูล นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ในกรณีของบุคคลที่มีสถานะบุคคลทางกฎหมายแล้วแต่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐ ทั้งการศึกษา และการบริการด้านสุขภาพ รวมถึงเสรีภาพในการเดินทาง รวมถึงปัญหาการขาดความมั่นคงทางด้านที่ดินทำกิน และปัญหากรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีในข้อหาบุกรุก ในปี ๒๕๕๘ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมถึงคำสั่ง คสช. ทั้งสิ้น ๕๐ คำร้อง โดยครอบคลุมพื้นที่ ๓๐ จังหวัด และคิดเป็นจำนวนที่ดินซึ่งมีการเรียกคืน หรืออยู่ระหว่างการพิพาทเป็นพื้นที่ประมาณ ๕๐,๐๐๐ ไร่[๑๖]

---

[๑๓] ข้อมูลผลการอนุมัติการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

[๑๔] ข้อมูลสถานะกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

[๑๕] ไทยรัฐ, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐. https://www.thairath.co.th/content/๘๔๐๖๕๐

[๑๖] รายงานการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๘

๖) ระบบการคุ้มครองผู้บริโภคยังมีข้อจำกัด

- ***กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน*** พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภคผ่านการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้มีการจัดให้มีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์สำหรับให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการซื้อสินค้าหรือบริการ รวมทั้งให้บริการรับเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ไปรษณีย์ เว็บไซต์ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (www.ocpb.go.th) และผ่านห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อต่างๆ ซึ่งสถิติการรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่ที่ ๘,๔๖๑ ราย เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีจำนวน ๗,๕๘๖ ราย[๑๗] นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นนอกจาก สคบ. ที่รับเรื่องราวร้องเรียนจากผู้บริโภคด้วย อาทิ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กรมการค้าภายใน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

- ***อุปสรรคของการคุ้มครองผู้บริโภค*** การใช้ประโยชน์จากข้อมูลยังจำกัดอยู่เฉพาะในหน่วยงานของตนเอง ทำให้ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของประเทศอย่างเป็นระบบ อีกทั้ง แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคอยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกละเมิดสิทธิได้มากเท่าที่ควร เนื่องด้วยพฤติกรรมการบริโภคสินค้าจากโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดในการพิสูจน์ความถูกต้องในตัวสินค้าและบริการ ประกอบกับความซับซ้อนของกระบวนการผลิตและระบบตลาด ทำให้ผู้บริโภคประสบปัญหาถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น ตลอดจนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการควบคุมสินค้าและบริการให้มีความปลอดภัยเป็นหลัก ในขณะที่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายของผู้บริโภคยังมีน้อย นอกจากนี้ ทุกหน่วยงานมีภารกิจในการอำนวยความสะดวกประชาชนให้สามารถร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาของสินค้าและบริการที่ไม่เป็นธรรมได้ทั้งในระบบสายด่วน และบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ แต่เรื่องร้องเรียนของผู้บริโภคในแต่ละหน่วยงานจำนวนมากมีขอบเขตปัญหากว้างกว่ากฎหมายและความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นๆ ทำให้หน่วยงานต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่น และเป็นผลให้ปัญหาของผู้บริโภคได้รับการตอบสนองอย่างล่าช้าและไม่ทันเหตุการณ์

๗) ระบบจัดการข้อมูลทางสังคมของประเทศยังเป็นลักษณะการดำเนินการจากหลายส่วน โดยที่มีหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำข้อมูลแต่ยังมิได้บูรณาการให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น*กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย* ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลประชาชน (เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก) *สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง* จัดเก็บข้อมูลผ่านโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และออกแบบระบบฐานข้อมูลให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ อาทิ รายได้ เงินฝาก การถือครองที่ดินซึ่งในการลงทะเบียนจะใช้ข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน Smart Card ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก จากกระทรวงมหาดไทย *กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)* รวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุ โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ติดสังคม กลุ่มผู้ติดบ้าน กลุ่มผู้ติดเตียง

[๑๗] ข้อมูลสถิติรับเรื่องร้องทุกข์จากผู้บริโภค ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ จากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พม. ได้จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มทางสังคม ๕ เป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง กลุ่มผู้ทำการขอทาน และกลุ่มสมาชิกโครงการหมู่บ้านสหกรณ์และโครงการพระราชดำริ ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลแล้วเสร็จ ส่วนกลุ่มราษฎรบนพื้นที่สูง และกลุ่มสมาชิกนิคมสร้างตนเองนั้นยังอยู่ในระหว่างการจัดเก็บข้อมูล และข้อมูลการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย อาทิ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การลงทะเบียนผู้ทำการขอทานที่มีความสามารถ นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการที่ถูกจัดตั้งเพื่อบูรณาการข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลใหญ่ โดยมี สศช. ร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ คณะกรรมการบูรณาการฐานข้อมูลและการบริการภาครัฐ อย่างไรก็ตาม แนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับระบบข้อมูลทางสังคมในหลายประเทศนั้น จะเป็นการบูรณาการข้อมูลบุคคลในมิติต่างๆ รวมถึงสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการจากโครงการต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้รับปรากฏอยู่เพียงฐานข้อมูลเดียว (Integrated Social Registry)

๘) การพัฒนาในระดับชุมชนมีการฟื้นฟูมาอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบในหลายส่วนที่ทำให้ชุมชนจำนวนมากยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้

- ***การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน*** ในช่วงหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ มีนโยบายในการพัฒนาและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อฟื้นฟูและสร้างฐานเศรษฐกิจในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ จนเกิดการจัดระบบรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเพื่อดำเนินภารกิจต่าง ๆ ให้ลุล่วง ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพในชุมชน ที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจมากกว่า ๘๔,๗๕๙ แห่ง[๑๘] สหกรณ์ ๘,๑๙๕ แห่ง[๑๙] ร้านค้าชุมชน ๑๙,๒๗๐ แห่ง ตลาดชุมชนอีก ๑,๓๕๙ แห่ง[๒๐] อีกทั้ง ยังมีการจัดสวัสดิการผ่านกองทุนสวัสดิการชุมชนกว่า ๕,๙๓๐ กองทุน[๒๑] การจัดการการเงินชุมชน ผ่านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ๗๙,๕๖๖ กองทุน[๒๒] สหกรณ์และเครดิตยูเนี่ยน กว่า ๖๑๑ แห่ง[๒๓] และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ๓๔,๕๓๐ กลุ่ม[๒๔]

- ***ข้อจำกัดของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*** ปัจจุบันสัดส่วนของชุมชนที่เข้มแข็งยังมีอยู่ไม่มากนัก ประกอบกับแนวคิดการพัฒนาจากภาครัฐยังเป็นลักษณะจากบนลงล่าง โดยมองชุมชนเป็นผู้ถูกพัฒนา ทำให้สิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนยังถูกจำกัดและยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกำหนดเนื้อหารายละเอียดแห่งสิทธิดังกล่าวไว้ทั้งที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อีกทั้ง ยังมีปัญหาในเรื่องความขัดแย้งระหว่างที่ดินรัฐกับชุมชน ซึ่งคาดว่าเนื้อที่ประเภทที่ดินของรัฐแต่ละประเภท (ไม่น้อยกว่า) ๗๙๗,๘๔๘ ไร่ ที่มีประชากรที่อยู่อาศัยและทำกินในเขตที่ดินของรัฐรวมกว่า ๑๑,๙๑๙,๐๐๖ คน[๒๕] นอกจากนี้ ทุนที่คนในชุมชนมียังถือว่าจำกัด โดยคนไทยราว ๒.๒ ล้านคน ถือว่าอยู่ในสภาวะเปราะบาง โดยร้อยละ ๔๐ ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนอีกร้อยละ ๓๗ ไม่มี

---

[๑๘] ข้อมูลจำนวนวิสาหกิจชุมชน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ จากกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

[๑๙] ข้อมูลจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกประเภท ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

[๒๐] ข้อมูลจำนวนร้านค้าชุมชนและตลาดชุมชน สืบค้น ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/๒๒๖๖.

[๒๑] ข้อมูลจำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชนจากคู่มือการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ปี ๒๕๖๑ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

[๒๒] ข้อมูลจำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสืบค้น ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/๒๒๖๖.

[๒๓] ข้อมูลจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกประเภท ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

[๒๔] สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (๒๕๕๔). โครงการวิจัยเรื่อง บทบาทของระบบการเงินฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน.

[๒๕] http://www.landactionthai.org/land/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๙๖๘:๒๐๑๗๐๙๒๒new๗&catid=๘๗&Itemid=๕๔๖

โฉนดที่ดิน และที่เหลือไม่มีที่ดินเพียงพอในการทำมาหากิน[๒๖] ผลการสำรวจการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรเมื่อปี ๒๕๕๖ ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า จากพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดกว่า ๑๔๙.๒๔ ล้านไร่ ร้อยละ ๕๒ เป็นพื้นที่เช่า ร้อยละ ๒๐ ติดจำนอง อีก ๑.๑๕ แสนไร่ อยู่ในกระบวนการขายฝากซึ่งมีความเสี่ยงที่ที่ดินจะหลุดมือจากเกษตรกรไปเป็นของเจ้าหนี้นอกระบบ หรือสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน หากไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนด[๒๗] รวมถึงหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีบทบาทสนับสนุนชุมชนมีมากกว่า ๖๐ แห่ง[๒๘] แต่ต่างมีพันธกิจและตัวชี้วัดของตนเองและไม่บูรณาการการทำงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างแท้จริง

๙) สถานการณ์ของการลงทุนทางสังคมจากภาคส่วนต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเงินบริจาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๖.๕ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ เป็น ๗.๕ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๕๗ ขณะที่งบประมาณสำหรับทำกิจกรรม CSR ของบริษัทเอกชนมีมูลค่ากว่า ๑ หมื่นล้านบาทต่อปี[๒๙] ขณะที่มีวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ขึ้นทะเบียนประมาณ ๔๐๐ กิจการ[๓๐] โดยมีประเภทกิจการหลากหลาย อาทิ การพัฒนาชนบทโดยสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) การสร้างผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยเครือข่ายชุมชนของมูลนิธิ รพ.อภัยภูเบศร์ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี และการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์โดยบริษัทนวัตกรรมชาวบ้าน

๑๐) คนไทยส่วนใหญ่นิยมให้บริจาคเงิน แต่ยังมีสัดส่วนการลงมือทำกิจกรรมจิตอาสาที่ค่อนข้างน้อย

- ***สถานการณ์การทำกิจกรรมจิตอาสา*** จากการสำรวจของ Charities Aid Foundation ที่ได้จัดทำ World Giving Index ในปี ๒๕๖๐[๓๑] พบว่า คนไทยส่วนใหญ่นิยมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสังคมในสัดส่วนร้อยละ ๖๘ ซึ่งเทียบเท่ากับสัดส่วนการบริจาคเงินของคนในประเทศไอซ์แลนด์ ขณะที่การเสียสละเวลาไปทำงานอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคมของคนไทยกลับมีเพียงร้อยละ ๑๙ ซึ่งต่ำกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนอย่างอินโดนีเซียและเมียนมาร์ที่มีสัดส่วนการทำงานอาสาสมัครสูงถึงร้อยละ ๕๕ และ ๕๑ ตามลำดับ นอกจากนี้ จากเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา อาทิ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก่อให้เกิดจิตอาสาเฉพาะกิจขึ้นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสร้างกระแสจิตอาสาขนาดใหญ่ขึ้นในสังคมไทย
- ***ลักษณะของการทำกิจกรรมจิตอาสา*** การทำกิจกรรมจิตอาสาหรืออาสาสมัครในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีการทำงานโดยไม่สังกัดองค์กร และส่วนใหญ่เน้นการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าหรือกิจกรรมเฉพาะกิจ ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้สื่อสังคม

---

[๒๖] https://www.isranews.org/isranews-scoop/๕๓๗๙๓-land-๖๑๗๓๒.html

[๒๗] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระที่ ๒๘ การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาธนาคารที่ดิน

[๒๘] ใช้ข้อมูลจากเอกสารการประชุมสมัชชาสุขภาพ ครั้งที่ ๖ ภาคผนวก ๑ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เป็นฐานคิดและเพิ่มเติมองค์กรเครือข่ายอื่นๆ

[๒๙] ข้อมูลเงินบริจาคและงบประมาณสำหรับกิจกรรม CSR ของภาคเอกชน โดย TDRI (๒๕๖๐)

[๓๐] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระปฏิรูปพิเศษ ๑ : วิสาหกิจเพื่อสังคม.

[๓๑] Charities Aid Foundation. (๒๐๑๗) CAF World Giving Index ๒๐๑๗ : A global view of giving trends.

ออนไลน์ (Social Network) ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรม นอกจากนี้ การบริหารจัดการอาสาสมัครยังขาดองค์กรเฉพาะในการบริหารจัดการอาสาสมัครเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมประสานงานอาสาสมัคร[๓๒]

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านสังคมกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ***มีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ในหลายส่วน*** ทั้งการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัย การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่มุ่งเน้นการเพิ่มบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรและทุนชุมชน สวัสดิการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ***ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม*** ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนทุกกลุ่มในสังคม การเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย (ประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำที่สุด) และผู้ด้อยโอกาสมีความมั่นคงทางรายได้ในสังคมสูงวัย การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนทุกกลุ่มวัย ตลอดจนการเพิ่มพลังความสามารถ (Empowerment) ให้กับชุมชน รวมถึง***ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน*** ที่ให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชน สำหรับ***ยุทธศาสตร์การสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม*** จะสอดคล้องในประเด็นที่ให้ความสำคัญกับระบบจัดการน้ำชุมชน การรักษาความมั่นคงของชนบทและฐานทรัพยากรชุมชน

อีกทั้ง การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุ และการปรับเปลี่ยนค่านิยมและเสริมสร้างคุณธรรมของสังคมในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับ***ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์*** ในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมและการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต นอกจากนี้ ข้อเสนอแนวทางปฏิรูปด้านสังคมยังมุ่งไปที่การปรับเปลี่ยนกลไกดำเนินการภาครัฐในส่วนต่างๆ สำหรับการให้บริการทางสังคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งจะ***สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ***

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

ปฏิรูปสังคมในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่สังคมคุณภาพ โดยการสร้าง*ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม* ผ่านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม *การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก* โดยการให้โอกาสแก่คนทุกกลุ่มตามศักยภาพที่มีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะกับคนทุกกลุ่ม *การเสริมสร้างพลังทางสังคม* โดยการพัฒนาความรู้และปัญญาในการแก้ปัญหาและใช้ศักยภาพในพื้นที่แก่คนและองค์กรฐานราก (ชุมชน/องค์กรในท้องถิ่น) และ*การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม* ผ่านการเสริมสร้างพลังแห่งการช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ของคนในสังคมเพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมคุณภาพในที่สุด

---

[๓๒] เครือข่ายจิตอาสา. (๒๕๕๙). เอกสารประกอบการประชุมระดับชาติ ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ ๒ (๒๘ – ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙)

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๒) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก

๓) ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

๔) ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการกันเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้

๕) คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

๑.๕ ตัวชี้วัด

๑.๕.๑ อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Rate) มากกว่าร้อยละ ๓๐

๑.๕.๒ สัดส่วนของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑.๕.๓ จำนวนชุดข้อมูลที่ได้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและเปิดเผยให้ประชาชนนำไปใช้ประโยชน์ได้

๑.๕.๔ ร้อยละของชุมชนที่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในระดับมากและปานกลางลดลงอย่างต่อเนื่อง

๑.๕.๕ การใช้เวลาของประชากรในการให้บริการชุมชนเพิ่มขึ้น

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

แหล่งเงินจากงบประมาณแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นการปฏิรูป

จากการประมวลสังเคราะห์ข้อเสนอการปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) การขับเคลื่อนการปฏิรูปผ่านสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และข้อเสนอการปฏิรูปอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้บริบทข้อกำหนดและประเด็นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงสถานการณ์ด้านสังคมที่ยังเป็นปัญหาและโจทย์ความท้าทายทั้งภายนอกและภายในประเทศ พบว่า การจะนำพาสังคมไทยไปสู่สังคมคุณภาพทั้งในมิติเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก การเสริมสร้างพลังทางสังคม และการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จำเป็นต้องปฏิรูป เพื่อการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานในหลายด้าน ทั้งในส่วนที่เป็นการสานต่อการปฏิรูปสำคัญในช่วงที่ผ่านมา และการสร้างเสริมกลไก วิธีการดำเนินงานอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม พบประเด็นหลักที่ต้องได้เร่งดำเนินการปฏิรูปใน ๕ เรื่องสำคัญ ได้แก่ ***๑) การออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ๒) การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ๓) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม ๔) การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง*** และ ***๕) การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม***

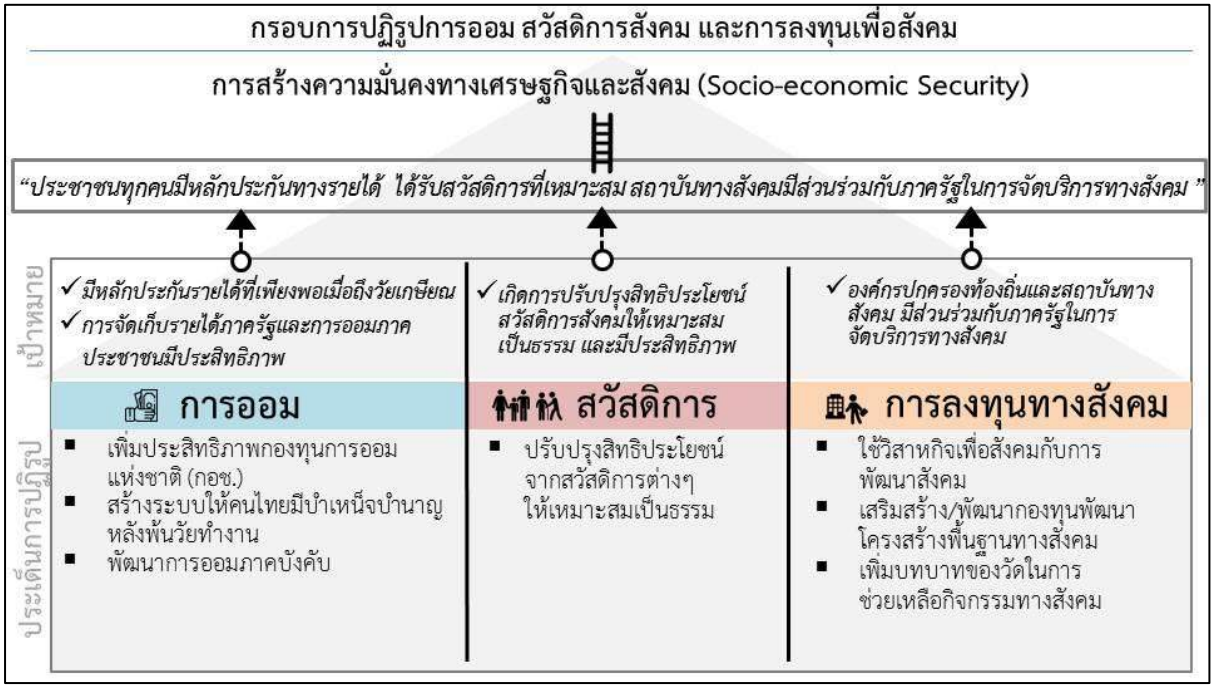
โดยตลอดระยะเวลาทำงานในระหว่างเดือนกันยายน ถึงธันวาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ได้ศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นหลักทั้ง ๕ เรื่อง พร้อมทั้งได้มีการประชุมหารือเฉพาะกลุ่ม ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และการปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการพัฒนาชุมชน ด้านหลักประกันและสวัสดิการทางสังคม ด้านการจัดการข้อมูล ด้านการลงทุนเพื่อสังคม รวมแล้ว กว่า ๑๓ ครั้ง เพื่อนำความเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมเฉพาะกลุ่ม และการหารือมาจัดทำวิธีการ ขั้นตอน กลไก การปฏิรูปให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการตามมาตรา ๑๘(๓) แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อช่วยดำเนินการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยได้จัดประชุมรับฟังความเห็น ๔ ครั้ง ในกรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดอุดรธานี ภาคใต้ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคเหนือ ณ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น รวม ๗๓๕ คน จากภาครัฐ ร้อยละ ๕๓ ภาคประชาชน ร้อยละ ๒๔ สื่อมวลชน ร้อยละ ๑๗ ผู้ทรงคุณวุฒิและภาคเอกชน ร้อยละ ๖ โดยผู้เข้าร่วมประชุมล้วนเห็นด้วยกับข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่มีรายละเอียดในลักษณะ ***(๑) แผนการปฏิรูปเป็นเรื่อง (agenda based)*** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถสำหรับผู้เสียเปรียบในสังคม และการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม ***(๒) แผนการพัฒนาเป็นพื้นที่ (area based)*** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นการพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ ***(๓) แผนการจัดกระบวนการเพื่อขับเคลื่อนสังคม (social movement)*** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม โดยมีรายละเอียดในแต่ละเรื่องและประเด็นปฏิรูป ดังนี้

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม

ประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Security) ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการพื้นฐานของรัฐ และการยกระดับรายได้ของประชาชน โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนมีหลักประกันทางรายได้ และได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งสถาบันทางสังคมสามารถแบ่งเบาภาระการลงทุนทางสังคมของรัฐบาล ซึ่งจะนำไปสู่ สังคมคุณภาพ (Social Quality)

ประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันทางสังคมแก่ผู้ที่ไม่มีสวัสดิการอื่นรองรับ (๒) การสร้างระบบให้คนไทยมีบำเหน็จบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน (๓) การพัฒนาการออมภาคบังคับ (๔) การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม

นอกจากนี้ ยังรวมถึงประเด็นด้านการลงทุนเพื่อสังคม ที่ให้ความสำคัญกับ (๑) การใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม (๒) การสนับสนุนให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น และ (๓) การเสริมสร้างและพัฒนากองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นกู้ยืมเพื่อการพัฒนาสังคม

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ผู้สูงวัยมีหลักประกันรายได้ที่พอเพียงเมื่อถึงวัยเกษียณ

๒) องค์กรปกครองท้องถิ่นและสถาบันทางสังคม มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดบริการทางสังคม

๓) ปรับปรุงสิทธิประโยชน์สวัสดิการสังคมให้เหมาะสม เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ

๔) เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาครัฐและการออมภาคประชาชน

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Ratio)[๓๓] อยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตเมื่อถึงวัยเกษียณ

๒) สวัสดิการที่ได้รับมีความเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น

๓) มีการระดมทุนและการจัดการการออมภาคบังคับและภาคสมัครใจเพื่อลดภาระงบประมาณภาครัฐ

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

[๓๓] อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Ratio) หมายถึง สัดส่วนของระดับเงินบำนาญรายเดือนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เดือนสุดท้ายก่อนการเกษียณหรือเลิกทำงาน (สภาปฏิรูปแห่งชาติ, ๒๕๕๘) โดยตามหลักสากลไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ (Jorge Roldos, ๒๐๐๗, "Pension Reform and Macroeconomic Stability in Latin America",IMF Working Paper, International Monetary Fund)

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)																									
วิธีการ ปรับปรุงรูปแบบการตลาด ผลิตภัณฑ์ การอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ • การอำนวยความสะดวกกับผู้ฝาก • การมีปฏิสัมพันธ์กับการออมชุมชน • ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จูงใจให้เกิดการออม • พิจารณาความเหมาะสมเงินสมทบภาครัฐ ถ้ามีความจำเป็น **ขั้นตอน** ให้คณะกรรมการ กอช. จัดทำแผนปรับปรุงการบริหารงานองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการ หรือนำเสนอ ครม. กรณีที่มีความจำเป็น **กลไกและการปรับปรุงกลไก** คณะกรรมการ กอช. และ กอช. เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับ กค. และหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กอช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กค./มท. พม./รง. /กษ./ กศ./สำนักงานประกันสังคม	มีเฉพาะกรณีมีเงินสมทบภาครัฐเพิ่มเติม	งบประมาณแผ่นดิน	๑. ประชาชนที่เป็นกลุ่มอาชีพนอกระบบเข้ามาเป็นสมาชิก กอช. เพิ่มขึ้น ๒. สมาชิก กอช. ได้รับสิทธิประโยชน์ที่คุ้มค่าและเหมาะสม	๑. สมาชิก กอช. เพิ่มขึ้นจาก ๖ แสนคนเป็น ไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคนภายในปี พ.ศ.๒๕๖๑ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ ล้านคนภายในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ๒. สมาชิก กอช. ได้รับเงินบำนาญไม่ต่ำกว่าคนละ ๑,๕๐๐ บาทต่อเดือน ๓. มีการปฏิบัติตาม MOU ระหว่างกอช. และหน่วยงานร่วมอย่างต่อเนื่อง ๔. กฎกระทรวงและ พ.ร.บ. มีการแก้ไขประเด็นการเพิ่มเงินสมทบจากภาครัฐให้เหมาะสมกับเป้าหมาย
กิจกรรมที่ ๒ สร้างระบบให้คนไทยมีบำเหน็จบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
วิธีการ ออกกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญในรูปแบบการออมภาคบังคับ และใช้หลักการระดมการออมทั้งผู้รับสวัสดิการสังคม เจ้าของกิจการ (นายจ้าง) และรัฐบาล **ขั้นตอน** นำเสนอกฎหมายต่อ สนช. โดยเร็ว **กลไกและการปรับปรุงกลไก** ดำเนินการโดย กค. เป็นผู้ริเริ่มร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ และภาคประชาสังคม	→				→																**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รง./พม./มท.	เงินสมทบภาครัฐที่อาจเกิดขึ้นหลังประกาศใช้กฎหมาย	งบประมาณแผ่นดิน	ประชาชนมีความมั่นคงด้านรายได้เมื่อถึงวัยเกษียณอายุ/หลังพ้นวัยทำงาน	๑. มี พ.ร.บ.ว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญในรูปแบบการออมภาคบังคับ ภายใน ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒) ๒. ประชาชนมีรายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ ของรายได้สุดท้ายที่ประชาชนได้รับภายใน ๑๕ ปี
กิจกรรมที่ ๓ ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม																									
วิธีการ ศึกษาและปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติจากระบบสวัสดิการที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมกับผู้รับสวัสดิการ **ขั้นตอน** ๑. ให้ กค. ตั้งคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อศึกษาหลักการ และนำเสนอ ครม. ๒. เมื่อ ครม. อนุมัติแล้ว ให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องแก้กฎหมายและอนุบัญญัติต่างๆ ให้เป็นไปตามมติ ครม. และขั้นตอนทางนิติบัญญัติ **กลไกและการปรับปรุงกลไก** ให้ กค. เป็นเจ้าของเรื่อง พิจารณาร่วม กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ รง. พม. และ	→				→				→				→								**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รง./พม.		ปรับงบประมาณที่ใช้อยู่ปัจจุบันให้สอดคล้องกันหลังการแก้กฎหมายที่ออกใหม่	ประชาชนในแต่ละระบบสวัสดิการ ได้รับสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม	๑. แก้ไขกฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้เสร็จภายใน ๒ ปี ๒. กฎ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องได้รับการทบทวนและปรับปรุง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กองทุนการออมต่างๆ																									
กิจกรรมที่ ๔ พัฒนาการออมภาคบังคับ																									
<u>วิธีการ</u> ๑. จัดสรรภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ส่วนหนึ่งคืนกับผู้เสียภาษีตามเลขบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อเป็นเงินออมของผู้เสียภาษีจนอายุ ๖๐ ปี **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. พิจารณาระเบียบต่างๆ ภายใต้กฎหมายที่ กค. และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการออม เพื่อเสนอหลักการต่อ ครม. ๒. เมื่อ ครม. เห็นชอบ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติที่ตนรับผิดชอบให้สอดคล้องกับมติ ครม. **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. กค. เป็นผู้พิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค.		ใช้งบประมาณของหน่วยงาน	๑. ประชาชนมีเงินออมจากการบริโภคสินค้าและบริการของตน ๒. ประชาชนทุกคนเข้าสู่ระบบภาษี	๑. มีกฎหมายที่กำหนดให้จัดสรรเงินจากภาษีมูลค่าเพิ่มคืนผู้บริโภคเป็นเงินออมโดยตรงภายในปี ๒๕๖๒ ๒. เงินออมของประชาชนจากการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) เพิ่มขึ้น ๓. จำนวนประชาชนนอกระบบภาษีที่เข้าสู่ระบบภาษีเพิ่มขึ้น
กิจกรรมที่ ๕ ใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>วิธีการ</u> ๑. เร่งรัดให้มีการอนุญาตให้นิติบุคคลที่ประสงค์จะดำเนินการตามระเบียบ สนร. ทำธุรกรรมได้ไปพลางก่อน ๒. เร่งรัดการออกกฎหมายวิสาหกิจเพื่อสังคม **<u>ขั้นตอน</u>** เสนอกฎหมายต่อ ครม. และ สนช. **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. เร่งรัดการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการซึ่งอยู่ใน พม. ๒. พัฒนาองค์กรฝ่ายเลขานุการให้สอดคล้องกับสาระของกฎหมาย ทั้งในส่วนที่เป็นผู้สนับสนุน (Enabler) และผู้กำกับ (Regulator) ในรูปแบบขององค์กรที่มีลักษณะต่างกัน เช่น การตั้งองค์การมหาชนให้สนับสนุนกิจการของวิสาหกิจเพื่อสังคม																				หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม./ สสว.		เป็นไปตามกฎหมายที่ร่างไว้	ให้วิสาหกิจเพื่อสังคมเริ่มดำเนินการได้ภายในปี ๒๕๖๑	๑. มีพ.ร.บ.ว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคม ภายในปี ๒๕๖๒ ๒. มีดัชนีแสดงให้เห็นว่ามีสัดส่วนในการสร้าง GDP ในปีที่ ๕ หลังจากกฎหมายใช้บังคับ
กิจกรรมที่ ๖ เสริมสร้างและพัฒนากองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้ อปท. กู้ยืมเพื่อการพัฒนาสังคม																									
<u>วิธีการ</u> ๑. จัดสรรงบประมาณเหลือจ่ายปี ๒๕๖๑ เพื่อใช้ดำเนินการโครงการตัวอย่าง โดย	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม. **หน่วยงานร่วม**	๑,๐๐๐ ล้านบาท	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สอดรับ	๑. มี อปท. ขอใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายในปี ๒๕๖๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
อาศัยธนาคารของรัฐเป็นผู้พิจารณาโครงการปลอดดอกเบี้ย ๒. ศึกษาและจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้ อปท. (เทศบาล และ อบจ.) ที่มีศักยภาพกู้ยืม โดยแบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน (๑) กำหนดวงเงินให้สถาบันการเงินของรัฐให้กู้โดยรัฐสนับสนุนค่าดอกเบี้ยหรือค่าดำเนินการ และ (๒) เปิดการลงทุนจากภาคเอกชนผ่านตราสารหนี้ ตลาดทุน หรือการลงทุนรูปแบบใหม่ๆ (Crowd Funding ประชารัฐ ฯลฯ) ๓. กำหนดขอบเขตของการให้กู้ยืม ได้แก่ (๑) สถานที่ดูแลและให้บริการผู้สูงวัย (๒) สถานบริการสุขภาพสำหรับผู้ป่วยไม่ติดเตียง และ (๓) การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของชุมชนเมืองและชุมชนชนบทที่รัฐบาลยังไม่สามารถตอบสนองได้ **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ใช้ งปม.เหลือจ่ายจากงวดที่ ๓ ของ งปม. ปี ๒๕๖๑ ๒. เสนอ ครม. และใช้มติ ครม. ริเริ่มเป็นโครงการนำร่อง ๓. เตรียมความพร้อมของกฎหมายและอนุบัญญัติต่างๆ **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>**																				ได้แก่ กค./มท./อปท./ธนาคารของรัฐ	เป็นเงินประเดิมจากงบประมาณ ปี ๒๕๖๑ ขึ้นกับขนาดของเงินสมทบภาครัฐที่ใช้ในกิจการ		กับความต้องการของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาล และ อบจ.	๒. การกู้ยืมเพื่อลงทุนกิจการทางสังคมโดย อปท. มีไม่ต่ำกว่า ๒๐ แห่ง ภายในเวลา ๕ ปี ๓. จำนวนของ อปท. ที่มีขีดความสามารถในการจ่ายคืนเงินทุน เพิ่มขึ้นโดยในเบื้องต้น เริ่มทดลองดำเนินการ ๕ แห่ง ๔. มีการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่ชัดเจน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. พม. เป็นเจ้าของเรื่อง โดยหารือกับ กค. มท. และ อปท. ๒. ให้คณะกรรมการพิเศษชุดหนึ่งเป็นผู้ศึกษาและพิจารณาเสนอ ครม. ๓. เมื่อผ่าน ครม. แล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้กฎหมายและอนุบัญญัติของตน ๔. ให้มีการศึกษาการจัดตั้งหน่วยบริหารในรูปองค์การมหาชนภายใต้การกำกับดูแลของ รมว.กค.																								
กิจกรรมที่ ๗ ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น																									
<u>วิธีการ</u> ขอเป็นนโยบายของคณะสงฆ์ให้วัดสามารถดำเนินการช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมได้ตามความเหมาะสม (คณะสงฆ์อาจกำหนดขอบเขต หรือประเภทของกิจกรรม) **<u>ขั้นตอน</u>** นำเสนอคณะสงฆ์เพื่อเป็นนโยบาย **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. มอบให้ พศ. เป็นผู้ดำเนินการ ๒. ควรมีการกำหนดนโยบายให้ กศ. เป็นผู้รับฟังและรายงานความคิดเห็นภาค	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ คณะสงฆ์/ชุมชน/วัด		งบประมาณปกติของหน่วยราชการ	สถาบันทางศาสนามีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมวัด โรงเรียน และบ้านมากขึ้น	๑. มหาเถรสมาคมมีนโยบายเรื่อง การให้วัดมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมทางสังคม ภายในปี ๒๕๖๑ ๒. จำนวนวัดที่มีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางสังคม นอกเหนือจากการเผยแพร่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประชาชน เพื่อร่วมกิจกรรมกับวัด และเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ให้เป็นรูปธรรม ๓. เชื่อมโยงชุมชนเมืองกับนโยบาย โดยมีกลไกที่ชัดเจนใน อปท. (เช่น กทม.)																									ศาสนา มีเพิ่มขึ้น

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

การดำเนินการปฏิรูปกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปเพื่อปลดล็อค” อุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้คนบางกลุ่มในสังคมซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย และวัฒนธรรม จนกลายเป็นผู้เสียเปรียบ ตลอดจนการสร้างโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้ทุกมิติ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียมกัน (Access to all opportunity) สอดคล้องกับแนวคิดสังคมคุณภาพในมิติความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusion) ที่มุ่งช่วยเหลือให้ผู้เสียเปรียบในสังคมสามารถเข้าถึงสวัสดิการตามสิทธิขั้นพื้นฐานได้อย่างครอบคลุม ทั่วถึง และเสมอภาค

กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายสำคัญ อาทิ เด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ คนยากจน คนไร้ที่พึ่ง บุคคลไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ผู้พ้นโทษ ผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี (HIV) และผู้บริโภค โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการคิด รูปแบบการดำเนินงาน จากการ “สงเคราะห์” มาเป็นการสร้างเสริมปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อกลุ่มเป้าหมาย “จากผู้รับเป็นผู้ผลิต” เกิดความเข้มแข็ง (empower) ให้สามารถดูแลช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ ผ่านการอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เชื่อมต่อกระบวนการทำงานให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนพร้อมกันทั้งระบบ ทั้งนี้ ในส่วนของกลไกและกระบวนการทำงานมุ่งคำนึงถึงหลักสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) การสังคมสงเคราะห์ (social work) ๒) การเสริมพลัง (strengthening and empowerment) และ ๓) การจัดสวัสดิการ (welfare) ตลอดจนการปรับทัศนคติต่อกลุ่มเป้าหมาย จากผู้รับเป็นผู้ผลิต” เพื่อให้สามารถดูแลช่วยเหลือตัวเอง และสังคมได้

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปลดล็อคข้อจำกัดต่างๆ อันเป็นอุปสรรคของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม เพื่อให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสอย่างเสมอภาค ในการเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุน บริการสาธารณะของรัฐ และโอกาสในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้ตนเอง และสามารถสร้างผลิตภาพให้แก่สังคมได้

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

มีกรอบระยะเวลาการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้นเป็นการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการที่มีความเร่งด่วนและจำเป็น หรือเป็นกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานในกิจกรรมต่อไป ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงานตั้งแต่ ๑ – ๒ ปี ส่วนในระยะยาวเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาในการดำเนินงานนานขึ้น ซึ่งอาจต้องมีการบูรณาการการดำเนินงานในด้านอื่นๆ หรือหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความสำเร็จในการผลักดันนโยบาย/กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

๒) สัดส่วนของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ และ/หรือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓) ระดับความสำเร็จของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการจัดสภาพแวดล้อม การเดินทาง และบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม**																								
	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**					
๑. ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคเพื่อคนทั้งมวล[๓๔](Design for all)ที่ยึดหลักการออกแบบสากล (Universal Design) ต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย																								
กิจกรรมที่ ๑ ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะในระบบราง **<u>วิธีการ</u>** ผลักดันการก่อสร้างรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยตรวจติดตามในขั้นตอนต่างๆ ทั้งในส่วนที่จัดจ้างหรือดำเนินการตาม TOR แล้ว และที่อยู่ระหว่างการออกแบบรวมถึงระบบการให้บริการ	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→									**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รฟท./รฟม./ มท./กค./พม./ กทม./ ผู้ประกอบการภาคเอกชน			คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะในระบบรางโดยไม่มีอุปสรรค	ร้อยละ ๘๐ ของสถานี ขบวนรถ และระบบการให้บริการ มีการออกแบบเพื่อให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงได้และอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

[๓๔] คำนิยาม “เพื่อคนทั้งมวล (Design for all) ตามหลักการออกแบบที่สากล (Universal Design)” อ้างอิงจากอนุกรรมาธิการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมาธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๒ ปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการขนส่งสาธารณะทุกระบบ **<u>วิธีการ</u>** ผลักดันโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการขนส่งสาธารณะทุกระบบ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เช่น ทางเท้า ข้อมูลข่าวสารสนเทศ เป็นต้น เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย	→				→				→				→				→				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./คค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กค./ พม./ สศช./กทม./ อปท./รฟท./ รฟม./ขสมก./ กฟน./กฟภ./ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)/ ดศ./กสทช.			ลดความเสียเปรียบในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการขนส่งสาธารณะ	ร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงานภาครัฐ อปท. ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจัดสภาพแวดล้อม การเดินทาง และบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๓ ปฏิรูปกฎหมายและหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือติดตามการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับการออกแบบที่ยึดหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) **<u>วิธีการ</u>** ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการออกแบบที่ยึดหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) ซึ่งอาศัยบทกฎหมายหลักอื่นๆ ให้เป็นประมวลกฎหมายรวมอยู่ในฉบับเดียวและมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง เพื่อบังคับใช้และกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยให้สามารถควบคุม จัดการ และใช้ประโยชน์ต่างๆ ด้วย	→															→				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./พม. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ คค./กทม./อปท./ดศ./กสทช.			คนทุกกลุ่มทุกวัยเข้าถึงบริการสาธารณะ และได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมสาธารณะอย่างทั่วถึง	มีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act: AAA)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ																									
กิจกรรมที่ ๑ สนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการและปรับปรุงรูปแบบการพิจารณาการใช้เงินของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จากลักษณะ project-based เป็น unit-cost โดยเน้นโครงการที่เป็นการเสริมสร้างอาชีพคนพิการที่ไม่สามารถทำงานในสถานประกอบการได้ หรือคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ วิธีการ ๑.ดำเนินการให้มีศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมทุกพื้นที่ตามสัดส่วนคนพิการ ๒.ดำเนินการให้ศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการ	→				→				→				→				→				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม./กค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รง./อปท.			๑. มีศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการที่ได้มาตรฐานครอบคลุมทั่วประเทศ ๒. คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้โดยไม่มีอุปสรรคและมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ	๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการผ่านมาตรฐาน ๒. ร้อยละ ๘๐ ของคนพิการ ครอบครัวคนพิการ องค์กรด้านคนพิการ (องค์กรของคนพิการ และองค์กรเพื่อคนพิการ) ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนฯ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สนับสนุนภาครัฐตามที่กฎหมายบัญญัติในการดูแลคนพิการ โดยการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการในลักษณะของการร่วมบริหารโครงการ เพื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการประเมินผลเพื่อตอบสนองโครงการในลักษณะ unit-cost																									๓. มีระบบประกันคุณภาพและติดตามประเมินผลกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ๔. คนพิการวัยแรงงานร้อยละ ๑๐ ได้รับการพัฒนาผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ๕. จำนวนคนพิการวัยแรงงานได้รับการพัฒนาผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									พิการ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี
๓. การเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน																									
กิจกรรมที่ ๑ ขยายอายุเกษียณราชการจาก ๖๐ ปี เป็น ๖๓ ปี (โดยใช้เวลา ๖ ปี คือ ๒ ปี ขยาย ๑ ปี) เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายเวลาการทำงานและค่อยๆ ขยายเวลาเป็น ๒ ปี ขยาย ๑ ปี (จะไม่กระทบต่อการจ้างงานคนรุ่นใหม่ที่ทดแทนคนที่เกษียณอายุ) โดยไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่ต้องใช้ศักยภาพทางร่างกาย **<u>วิธีการ</u>** ๑. ศึกษาความเหมาะสมของตำแหน่งที่จะมีการขยายอายุเกษียณ ๒. แก้ไขพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญให้ขยายอายุเกษียณราชการ เป็น ๖๓ ปี																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กพ./กพร.			ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกษียณอายุที่ ๖๓ ปี ในปี ๒๕๖๗	ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีศักยภาพมีอายุเกษียณเพิ่มขึ้น ๑ ปี ในทุกๆ ๒ ปี กระทั่งปี ๒๕๖๗

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๒ แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ผู้สูงอายุสามารถรับงานเป็นชิ้นงาน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันตามศักยภาพและสภาพแวดล้อม โดยไม่ต้องผูกพันทำงานเต็มเวลา ๘ ชั่วโมงต่อวัน อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ **<u>วิธีการ</u>** สนับสนุนการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ ๖ (พ.ศ . ๒๕๖๐) ในมาตรา ๘๗ ระบุถึงการส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสมของลูกจ้างบางกลุ่มหรือบางประเภท เช่น นักเรียน นักศึกษา คนพิการ และผู้สูงอายุ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงาน	→																				**หน่วยงานหลัก ได้แก่** รง./พม./พณ./อก.			ผู้สูงอายุเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัว (active citizen) และมีงานทำที่เหมาะสมตามศักยภาพ	กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุเป็นชิ้นงานได้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้สามารถจ้างงานผู้สูงอายุเป็นชิ้นงานได้และเกิดการทำงานร่วมกันตามศักยภาพและสภาพแวดล้อม																									
๔. ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค																									
กิจกรรมที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างและศักยภาพของ สคบ. โดยเพิ่มอำนาจทางปกครองให้กับ สคบ. เพื่อให้สามารถบังคับใช้และให้ความเป็นธรรมกับผู้บริโภคได้จากเดิมที่เป็นเพียงหน่วยเชิงนโยบายและให้ความความรู้ไปใช้สิทธิทางปกครองตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเดียว **<u>วิธีการ</u>** ๑. แก้ไขพระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีอำนาจทางปกครองแก่เจ้าพนักงานในการแก้ไขปัญหาผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือตรวจสอบ	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก ได้แก่** กพ./กพร./สคบ./สธ./ยธ./มท.		งบประมาณแผ่นดิน	สคบ. เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	๑. สคบ. มีการปฏิรูปองค์กรทั้งระบบ ๒. สคบ. มีอำนาจในทางปกครอง ๓. พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภคได้รับการแก้ไข

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ข้อร้องเรียนต่างๆ เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายฯ ตามกิจกรรม โดยให้ สคบ. ไปสังกัดหน่วยงานกระทรวงที่บังคับใช้กฎหมาย เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม แทนสังกัดเดิม ซึ่งเป็นหน่วยงานเชิงนโยบาย ๒. สนับสนุนให้ สคบ. ดำเนินการยกร่างบทบัญญัติตามมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐																								
กิจกรรมที่ ๒ การเสริมสร้างพลังให้แก่ผู้บริโภคและการพัฒนาผู้บริโภคโดยอาศัยเทคโนโลยี **<u>วิธีการ</u>** ๑. สนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนที่มีบทบาทและเป็นตัวแทนในการคุ้มครองผู้บริโภคโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นช่องทางสื่อสารให้ผู้บริโภคในการรักษาสิทธิต่างๆ	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก ได้แก่** สคบ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ดศ./ศธ.			เกิดแนวทางในการเสริมสร้างพลังให้แก่ผู้บริโภค	๑. ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ๒. ระดับการรับรู้สื่อด้านการคุ้มครองผู้บริโภคของผู้บริโภค

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิผู้บริโภคในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน																									
๕. ปฏิรูปการขึ้นทะเบียนกับผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร																									
กิจกรรมที่ ๑ ติดตามกฎหมายทะเบียนราษฎรแก้ไขใหม่เพื่อสามารถบังคับใช้ได้ **<u>วิธีการ</u>** ๑. ร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ ในการดำเนินการ เพื่อกำหนดแนวทางการขึ้นทะเบียน ๒. กำหนดแผนการขึ้นทะเบียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการ คนยากจน กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง กลุ่มชาติพันธุ์	→																			**หน่วยงานหลัก ได้แก่** มท./พม. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กต.			ผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรได้รับสถานะทางทะเบียนราษฎรและได้สิทธิประโยชน์บริการขั้นพื้นฐานจากรัฐ	สัดส่วนของผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรลดลงร้อยละ ๑๐ ต่อปี
๖. การเปลี่ยนแปลงนโยบายประชากรเพื่อเสริมสร้างดุลประชากรในอนาคต																									
กิจกรรมที่ ๑ แก้ปัญหาอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ที่ทำให้ประเทศไทยมีประชากรในแต่ละกลุ่มอายุที่ไม่สมดุล	→																				**หน่วยงานหลัก ได้แก่** พม./สธ.			ประเทศไทยมีโครงสร้างอายุประชากรที่เหมาะสมกับการ	อัตราการเกิดต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ต่อปีเพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>วิธีการ</u> ๑. ให้สิทธิในการลดหย่อนค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากสวัสดิการพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีช่วยอนามัยเจริญพันธุ์ให้ผู้มีบุตรยากสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ๒. ดำเนินการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม ทุกพื้นที่ เพื่อลดภาระพ่อแม่ในการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะการดูแลเด็กอายุ ๐ – ๓ ปี																				**หน่วยงานร่วม ได้แก่** มท./อปท.			พัฒนาประเทศ	
๗. การเสริมพลังสตรี																									
กิจกรรมที่ ๑ เพิ่มสัดส่วนของสตรีในตำแหน่งบริหารขององค์กร **<u>วิธีการ</u>** ๑. แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม.			สตรีมีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางสังคม การเมือง และกระบวนการตัดสินใจ ทั้งใน	๑. กฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่ตำแหน่งทาง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรี อาทิ องค์ประกอบของคณะกรรมการระดับชาติ คณะกรรมาธิการ ของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยให้คำนึงสัดส่วนของผู้แทนสตรีหรือผู้แทนองค์กรที่ทำงานด้านสตรีที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหารือกรรมาธิการที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ๒. กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมือง การปกครอง และการบริหาร เช่น การเพิ่มจำนวนสตรีในคณะกรรมการระดับนโยบายของชาติและการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหารของสตรีในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับบุรุษ																				**หน่วยงานร่วม** ได้แก่ / รง./มท./นร./อปท./พรรคการเมือง			ระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากขึ้น	การเมือง และการบริหารของสตรีได้รับการแก้ไข ๒. สตรีได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับตัดสินใจทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มขึ้น

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก (Social Inclusion) นอกจากการให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมแล้ว การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้สังคมมีความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ โดยการจัดการข้อมูลให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง และครอบคลุมนั้น จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถทราบความต้องการของประชาชนได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปจัดทำนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งประชาชนสามารถทราบถึงข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐได้สะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคทางข้อมูลด้านสังคมในปัจจุบันคือการขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล ขาดการบูรณาการกันระหว่างข้อมูลทางด้านสังคมจากแต่ละหน่วยงาน นอกจากนี้ ข้อมูลที่มีการจัดเก็บในปัจจุบัน เป็นข้อมูลที่อ้างอิงมาจากความต้องการของภาครัฐเป็นหลัก ไม่ได้อ้างอิงจากความต้องการในการใช้ข้อมูลของประชาชน

ดังนั้น ประเด็นการปฏิรูปเรื่องการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม จึงให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลทางด้านสังคมซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลที่ประชาชนต้องการทราบอย่างแท้จริงโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ เปิดเผยและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งสร้างช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกต่อประชาชนทุกกลุ่ม ตลอดจนการสร้างฐานข้อมูลจากการจ่ายภาษี เพื่อเป็นข้อมูลหลักในการอ้างอิง เพื่อการตัดสินเชิงนโยบายภาษีและการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ในการเก็บ รักษาและพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคม

๒) มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร

๓) พัฒนาข้อมูลสารสนเทศ โดยมีระบบฐานข้อมูลด้านภาษีเพื่อเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล ในการดำเนินนโยบายด้านภาษี และการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ – ๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศมีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่สามารถนำไปจัดสรรทรัพยากร ภายใน ๕ ปี

๒) รัฐบาลมีข้อมูลที่เชื่อมโยงและเปิดเผย ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

๓) มีฐานข้อมูลด้านภาษีที่มีประสิทธิภาพ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้เก็บและบริหารข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบล																									
<u>วิธีการ</u> ๑. ให้ อปท.เป็นผู้เก็บและพัฒนา รวมทั้งเผยแพร่และให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ข้อมูลและสารสนเทศดังกล่าวอย่างโปร่งใสโดยการมอบอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายให้กับ อปท. ๒. การดำเนินการให้เน้นข้อมูลส่วนบุคคลเท่าที่จำเป็นและไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ๓. ออกแบบระบบเชื่อมโยงกับข้อมูลประเภทอื่นๆ และรวมอยู่ใน Big Data ของรัฐบาล ๔. ออกแบบระบบความปลอดภัยควบคู่ไปกับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ MIS, GIS **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. แก้ไขภารกิจของ อปท. ให้สอดคล้องและชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจในการจัดเก็บข้อมูลของ อปท. ๒. ออกแบบ Template ข้อมูลพื้นฐานและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล การบริหารข้อมูล และ Computer Literacy	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ดศ./อปท. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท./สรอ./ GISTDA	๑. ค่าสำรวจข้อมูลของ อปท. ประมาณ ๓,๐๐๐ ล้านบาท ภายใน ๕ ปี ๒. ค่าออกแบบระบบ ๑๐๐ ล้านบาท	งบประมาณแผ่นดิน	มีฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการโดย อปท.	๑. อปท.ทั่วประเทศมีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานภายใน ๓ ปี ๒. อปท.เริ่มบริหารระบบได้ภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u> ๑. มท. และจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการบริหารจัดการร่วมกับ อปท. ทั่วประเทศ ๒. ดศ. ร่วมกับ สรอ. และ GISTDA ร่วมกันออกแบบระบบและจัดการฝึกอบรม ๓. อปท. เป็นผู้จัดเก็บและบริหารข้อมูลสารสนเทศ																									
กิจกรรมที่ ๒ จัดลำดับความสำคัญการเปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนต้องการทราบ และสร้างการรับรู้																									
<u>วิธีการ</u> ๑. สำรวจความต้องการข้อมูลที่ประชาชนต้องการรับรู้และปรับปรุงการบริการภาครัฐ (ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายรัฐต้องการรับรู้) แล้วจัดลำดับความสำคัญ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ๒. ปรับปรุงระบบการร้องทุกข์ให้สะดวกต่อการติดตามมากยิ่งขึ้น **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ศึกษาว่าประชาชนต้องการทราบข้อมูลประเภทใด ๒. จัดลำดับความสำคัญในการจัดการฐานข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล สารสนเทศ ระบบชั้นความลับ และการเข้าถึงข้อมูลตามลำดับความสำคัญ ๓. สร้างเนื้อหา (Content) ที่ง่ายต่อความเข้าใจ และระบบสืบค้น (Search Engine) ให้ง่าย **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. สรอ. GISTDA ดศ. และ มท. ร่วมกันดำเนินการ	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สรอ./ดศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท./อปท./นร./ GISTDA		งบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการข้อมูลของภาครัฐที่ตรงกับความต้องการ	มีบริการข้อมูลและการให้บริการของภาครัฐแบบเปิดเผยและเชื่อมโยงกัน (Open and Connected Government) ปีละ ๕ เรื่อง เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๖๒

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. อาจจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร และกฎหมายเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล โดยผู้ใช้บริการของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลเท่าที่เกี่ยวข้องและจำเป็น ๓. พิจารณาขอบเขตหน้าที่ของ สรอ. ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น																									
กิจกรรมที่ ๓ พัฒนาข้อมูลด้านภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการช่วยเหลือของรัฐ																									
<u>วิธีการ</u> ๑. เร่งรัดการนำผู้มีรายได้เข้าระบบการแจ้งรายได้ทุกคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจเป็นนโยบายและการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ปรับปรุงระบบการแจ้งข้อมูลการเสียภาษีและรายได้ผ่านระบบ ๒. ถ้ามีความจำเป็น อาจต้องให้บุคคลธรรมดาต้องแจ้งรายได้ ไม่ว่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษีหรือไม่ก็ตาม ตามแบบที่กำหนดทุกคน เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่เคลื่อนไหวตามเป็นจริง **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. สร้างกลไกพิเศษในการจัดทำฐานข้อมูลด้านภาษีใน กค. เพื่อให้มีหน้าที่เก็บข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านรายรับและรายจ่ายผู้เสียภาษี					→	→	→	→	→	→	→	→	→								**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค. **หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ได้แก่ มท. อปท.		งบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ประชาชนทุกคนเข้าสู่ระบบภาษี	จำนวนประชาชนเข้าสู่ระบบข้อมูลภาษีเพิ่มขึ้น เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๖๒

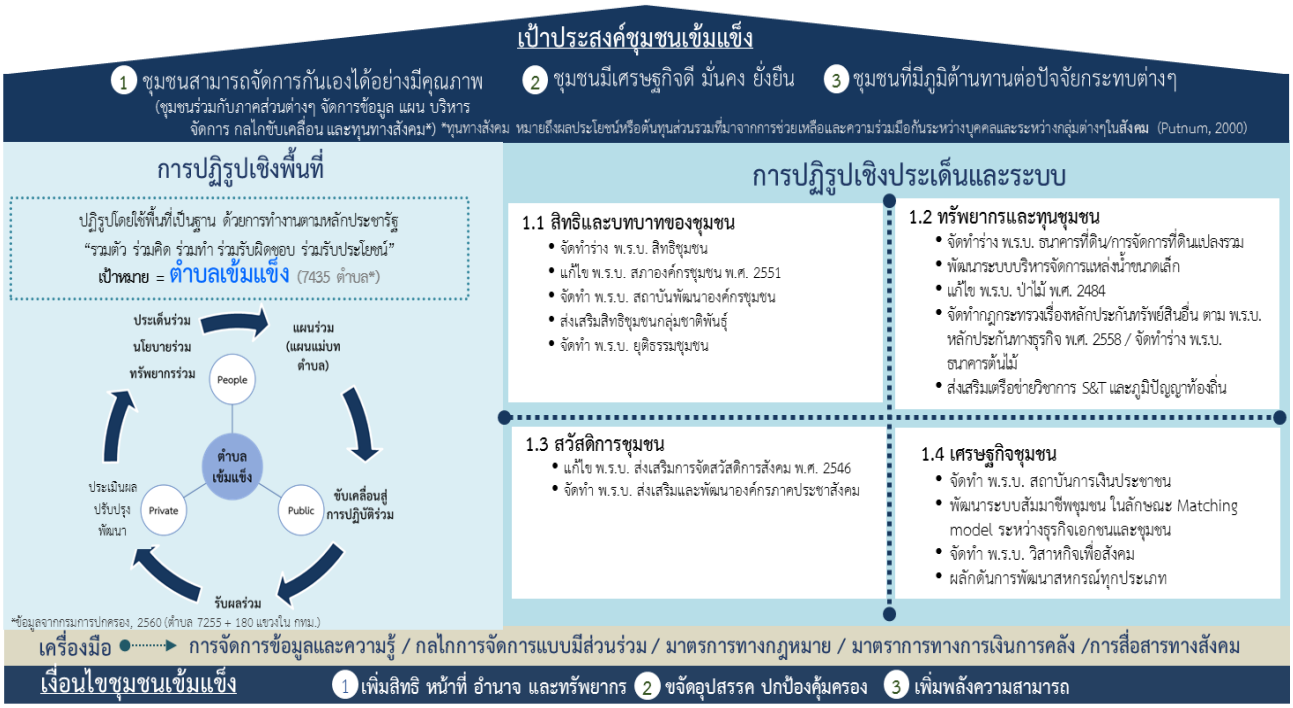
๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศ ทั้งในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ระบบการเมืองที่เข้มแข็ง ระดับศีลธรรมในสังคม รวมถึงระบบสวัสดิการสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ดังนั้น หากชุมชนมีความเข้มแข็ง จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชุมชนจะถูกให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภายหลังปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา แต่ชุมชนยังต้องเผชิญกับอุปสรรคในเชิงโครงสร้างหลายประการ อาทิ ข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน การขาดความต่อเนื่องในเรื่องการจัดระบบสวัสดิการชุมชน การขาดบูรณาการในการทำงานของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในงานพัฒนาชุมชน ส่งผลให้มีชุมชนจำนวนไม่มากนักที่สามารถพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งบนฐานของการจัดการกันเองได้อย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งการปรับกระบวนทัศน์ วิธีคิด และรูปแบบการทำงานให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ภายใต้ ๓ เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ ๑) การเพิ่มสิทธิ หน้าที่ อำนาจ ทรัพยากร ๒) การขจัดอุปสรรค ปกป้อง คุ้มครอง และ ๓) การเพิ่มพลังความสามารถ โดยพัฒนาเครื่องมือสำคัญในเรื่องการจัดกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งมีเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการ ๒ ส่วน ได้แก่ การปฏิรูปเชิงระบบและกลไก และการปฏิรูปเชิงพื้นที่ โดยการปฏิรูปเชิงระบบและกลไกนั้นแบ่งออกเป็น ๔ หมวดหลัก ได้แก่ ๑) สิทธิและบทบาทของชุมชน ๒) ทรัพยากรและทุนชุมชน ๓) สวัสดิการชุมชน และ ๔) เศรษฐกิจชุมชน และในส่วนของการปฏิรูปเชิงพื้นที่ประกอบด้วย การทำงานแบบรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์เพื่อการพัฒนาในพื้นที่ โดยคนในชุมชนร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งทั่วทั้งประเทศ

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ชุมชนสามารถจัดการกันเองได้อย่างมีคุณภาพ (ชุมชนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จัดการข้อมูล แผน บริหารจัดการ กลไกขับเคลื่อน และทุนทางสังคม)

๒) ชุมชนมีเศรษฐกิจดี มั่นคง ยั่งยืน

๓) ชุมชนมีภูมิต้านทานต่อปัจจัยกระทบต่างๆ

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ – ๕ ปี

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) ตำบลและจังหวัดมีกลไก/พื้นที่กลางในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง

๒) ชุมชนได้รับการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐

๓) มีกลไกให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรและทุนชุมชนโดยชุมชน

๔) ระบบสวัสดิการชุมชนได้รับการรองรับสถานะทางกฎหมาย

๕) มีกลไกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๕ ปี เท่ากับ ๔,๘๖๖ ล้านบาท โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง**																									
กิจกรรมที่ ๑ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่																									
<u>วิธีการ</u> ๑. กำหนดให้ตำบลเป็นพื้นที่การพัฒนาอย่างบูรณาการ (“ตำบลเข้มแข็งประเทศมั่นคง”) โดย ๑.๑ จัดให้มีกลไกประชารัฐตำบลเข้มแข็งที่ประกอบด้วย ๔ ภาคส่วนหลัก ได้แก่ (๑) ***ท้องที่*** ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (๒) ***ท้องถิ่น*** ได้แก่ อบต. เทศบาล (๓) ***องค์กรชุมชน/เอกชน*** ได้แก่ สภาองค์กรชุมชนตำบล บ้าน วัด โรงเรียน กลุ่มต่างๆ (๔) ***หน่วยงานอื่น*** ได้แก่ พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล ตำรวจ รพสต. (อ้างอิง : ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) ทำหน้าที่ประสานพลังทุกภาคส่วน เพื่อรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ โดยมีเป้าหมายให้ตำบลเข้มแข็ง ครอบครัวเข้มแข็ง และ																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สช. / สศช./ พอช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท. / นร. /กสทช. / สปสช. / สสส. / มูลนิธิพัฒนาไท	๔,๐๐๐ ลบ. (ปีละ ๘๐๐ ลบ. ฐานคิดเฉลี่ยจังหวัดละ ๑๐ ลบ.)	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกบูรณาการในพื้นที่ เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์เพื่อการพัฒนาในพื้นที่	๑. มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ๒. เกิดกลไกประชารัฐระดับจังหวัดที่เข้มแข็งภายใน ๒ ปี ๓. กลไกประชารัฐระดับตำบลมีความเข้มแข็งครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๓ ปี ๔. มีแผนแม่บทชุมชนหรือธรรมนูญชุมชนครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๔ ปี ๕. มีระบบ GIS ครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สร้างเสริมจิตสำนึกสาธารณะและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร																									
๑.๒ จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems : GIS) แสดงให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุมชนและทุนทางสังคม																									
๑.๓ จัดทำแผนแม่บทชุมชนหรือธรรมนูญชุมชนแบบบูรณาการและมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นแผนร่วมของทุกกลไกในพื้นที่ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง																									
๑.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชน ครอบครัว และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																									
****สำหรับชุมชนในรูปแบบอื่นที่ไม่ได้เป็นตำบล เช่น ชุมชนเขตเมืองสามารถปรับให้สอดคล้องกับบริบท*																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการประชารัฐสนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับจังหวัด ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ อย่างสมดุล ๒.๑ ประสานงาน ประสานแผน ประสานการสนับสนุน ๒.๒ จัดกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมและสื่อสารทางสังคม สนับสนุนการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ๒.๓ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักจัดการชุมชน (Community Organizer) ระดับตำบล ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ อย่างน้อยตำบลละ ๕ คน ๒.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. จัดให้มีคณะกรรมการประชารัฐส่งเสริมสนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับประเทศ ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ อย่างสมดุล ๓.๑ ประสานทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ๓.๒ จัดและสนับสนุนกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารทางสังคมเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ๓.๓ สนับสนุนให้เกิดกลไกสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน เช่น มูลนิธิเพื่อการพัฒนาจังหวัด ๓.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง																								
กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>ขั้นตอน</u> ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และกำหนดองค์กรที่มีความคล่องตัวภายใต้หน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้วเป็นกลไกขับเคลื่อนตามข้อ ๑.๑ ข้อ ๑.๒ และ ๑.๓ ข้างต้น ซึ่งมีระยะทำงานเบื้องต้น ๕ ปี และให้มีการประเมินผลเพื่อพิจารณาการดำเนินงานต่อขององค์กรดังกล่าว หรือพิจารณาจัดตั้งกลไกในรูปแบบอื่นต่อไป																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๒ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : สิทธิและบทบาทชุมชน																									
วิธีการ ๑. จัดทำ พ.ร.บ.รองรับสิทธิชุมชนและบุคคลตามมาตรา ๔๓ (๒) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ **ขั้นตอน** จัดทำร่าง พ.ร.บ. สิทธิชุมชนและบุคคลตามมาตรา ๔๓ (๒) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐	→											→									**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะอนุกรรมการพิจารณาเสนอกฎหมายที่ต้องจัดทำใหม่เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ / สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนได้รับการรับรองสถานภาพและสิทธิชุมชนขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐	มีกฎหมายรองรับสิทธิชุมชนภายใน ๓ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. แก้ไข พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่น และระดับชาติ **ขั้นตอน** ๑. จัดทำร่าง พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ๒. พัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พอช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติ	มีกฎหมายและแผนพัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนสภาองค์กรชุมชนภายใน ๒ ปี
๓. ยกระดับ พอช. จากองค์การมหาชนให้มี พ.ร.บ. รองรับเพื่อปฏิบัติภารกิจส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ **ขั้นตอน** ๑. จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ๒. พัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พอช.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนให้มีคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	๑. มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนแล้วเสร็จ ภายใน ๒ ปี ๒. มีแผนพัฒนาระบบและโครงสร้างการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																									สนับสนุนสภาองค์กรชุมชนภายใน ๒ ปี
๔. ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และดำเนินการให้เป็นรูปธรรม **ขั้นตอน** ๑. จัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้พหุวัฒนธรรม ๒. จัดทำ พ.ร.บ. ส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๗๐	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สมช. **หน่วยงานหลัก** ได้แก่ วธ.(ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร)	๕ ลบ. ๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั่งเดิมตามความสมัครใจ	๑. มีแผนแม่บทว่าด้วยการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ภายใน ๑ ปี ๒. มีกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใน ๓ ปี
๕. จัดทำ พ.ร.บ.ยุติธรรมชุมชนเพื่อสร้างเสริมระบบไกล่เกลี่ยและสร้างความยุติธรรมในระดับพื้นที่ตามนัยยะแนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา ๖๘ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→									**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	เสริมสร้างความสมานฉันท์ในชุมชนบนฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านงานยุติธรรม	มีกฎหมายว่าด้วยระบบยุติธรรมชุมชนภายใน ๒ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง																												
กิจกรรม	**ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)**																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ขั้นตอน จัดทำร่าง พ.ร.บ.ยุติธรรมชุมชนรองรับระบบยุติธรรมในระดับพื้นที่ตามนัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐																												
กิจกรรมที่ ๓ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: ทรัพยากรและทุนชุมชน																												
วิธีการ ๑. ผลักดัน พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน **ขั้นตอน** จัดทำร่าง พ.ร.บ. ธนาคารที่ดินและนำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติแห่งชาติ **ขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค.			ช่วยเหลือคนยากจนที่ที่ดินจะหลุดมือ และช่วยพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเอกชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ รวมทั้งลดการบุกรุกทำลายป่า	มีกฎหมายว่าด้วยธนาคารที่ดินแล้วเสร็จภายใน ๒ ปี
๒. พัฒนาการดำเนินงานนโยบายการจัดการที่ดินแปลงรวมที่เน้นบทบาทของชุมชน/ที่เน้นกระบวนการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน (Collective activities)	→	→	→																		**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายที่ดิน			การใช้ที่ดินสาธารณะเป็นประโยชน์ร่วมอย่างแท้จริงโดยที่ดินยังเป็นของรัฐอย่างยั่งยืน ไม่	มีกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการที่ดินแปลงรวมภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ขั้นตอน พัฒนาระบบกลไก และกระบวนการดำเนินโครงการที่ดินแปลงรวม																					แห่งชาติ / ทส.			ถูกเปลี่ยนมือเปลี่ยนวัตถุประสงค์	
๓. พัฒนาระบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กบนฐานการมีบทบาทการเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมโดยตรงของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ **ขั้นตอน** พัฒนาระบบกลไก และกระบวนการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	๕ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	๑. บรรเทาภาวะภัยแล้ง ภาวะน้ำท่วม ให้กับชุมชนทั่วประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำของการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานระหว่างคนในชนบทและคนในเมืองให้ใกล้เคียงกัน ๒. ชุมชนได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็งตามกระบวนการประชารัฐ	มีกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของชุมชน โดยหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนงบประมาณและการบริหารภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. แก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และ พ.ร.บ.อื่นๆ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง **ขั้นตอน** จัดทำร่าง พ.ร.บ.ป่าไม้ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ร่าง พ.ร.บ.สวนป่าฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขจัดอุปสรรค และจูงใจให้ชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ทส.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ส่งเสริม สนับสนุน และจูงใจให้ประชาชนและชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออม และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ	มีกฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุนจูงใจการปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงอย่างเป็นรูปธรรม ภายใน ๒ ปี
๕. จัดทำกฎกระทรวงเรื่องหลักประกันทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ตาม พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.๒๕๕๘ มาตรา ๘(๖) และจัดทำ พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้ **ขั้นตอน** ๑. ออกเป็นกฎกระทรวงตามมาตรา ๘(๖) ตาม พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อกำหนดให้ต้นไม้เป็นทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ๒. จัดทำร่าง พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้รองรับการส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูง	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พณ. / กค. / ธกส.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกให้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจและส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าสูงทางเศรษฐกิจ เกิดการออมทรัพย์บนดินเพื่อความมั่งคั่งของประเทศ	๑. มีกฎหมายรองรับให้ต้นไม้เป็นหลักทรัพย์ประกันทางธุรกิจ ภายใน ๑ ปี ๒. มีกฎหมายว่าด้วยธนาคารต้นไม้ ภายใน ๒ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การออมรองรับสังคมสูงวัย และการเพิ่มคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และนำเข้าสู่กระบวนการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ																									
๖. ส่งเสริมเครือข่ายวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมชุมชน ให้เข้มแข็งและเป็นระบบ **ขั้นตอน** ๑. จัดทำแผนแม่บทว่าด้วยการสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมชุมชน ๒. ขับเคลื่อนแผนแม่บทสู่การปฏิบัติ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→							→												**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ เครือข่าย ม.ราชภัฏ/ เครือข่าย ม.ราชมงคล/ ทปอ. /สกอ. /สวนช. / วธ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ สถาบันวิชาการ/ วิทยาลัยชุมชน/ ศธ. (วิทยาลัย	๒๕๐ ลบ. (ปีละ ๕๐ ลบ.)	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกสนับสนุนการสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อชุมชนโดยชุมชน	๑. มีแผนแม่บทว่าด้วยการสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมชุมชน แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ๒. เกิดเครือข่ายวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					อาชีวศึกษา / การอาชีพ)/ ภาคเอกชน /ภาคประชาสังคม				หนุนเสริมชุมชนเข้มแข็งครอบคลุมทั่วประเทศภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๔ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: สวัสดิการชุมชน																									
วิธีการ ๑. แก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยเน้นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐ อปท. และชุมชน **ขั้นตอน** ๑. จัดทำร่าง พ.ร.บ. สวัสดิการสังคมฉบับแก้ไขเสนอ ครม. และ สนช. ๒. ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม.	๕ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกเสริมสร้างความเข้มแข็งของการจัดสวัสดิการชุมชน	มีกฎหมายสวัสดิการสังคมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมภายใน ๑ ปี
วิธีการ ๒. จัดทำ พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. .... **ขั้นตอน** ๑. เร่งรัดการนำร่าง พรบ.ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.) ที่เกิดขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ ๒. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม	→				→				→												**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.) / พม.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกและกระบวนการหนุนเสริมองค์กรภาคประชาสังคมให้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐและภาคส่วนอื่นในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน	๑. มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ๒. มีแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๕ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: เศรษฐกิจชุมชน																									
วิธีการ ๑. จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชน **ขั้นตอน** เร่งรัดการนำร่าง พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชนที่ดำเนินการตามข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) นำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ **ประสานร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกหนุนเสริมความเข้มแข็งของการออมและเป็นแหล่งทุนโดยชุมชนเพื่อชุมชน รวมทั้งพัฒนาระบบพันธมิตรชุมชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการการเงินชุมชน	มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงินประชาชนแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
๒. พัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนในลักษณะ Matching model ระหว่างภาคธุรกิจเอกชนกับชุมชน **ขั้นตอน** ๑. จัดทำแผนพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชน ๒. ขับเคลื่อนการสร้างเศรษฐกิจและสัมมาชีพชุมชนสู่การปฏิบัติ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→			→	→			→	→			→	→			→	→			→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พอช. / พณ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท. / กค. / พณ. /มูลนิธิสัมมาชีพ	๕๐๐ ลบ. (๑๐๐ ลบ. ต่อปี)	งบประมาณแผ่นดิน	เสริมสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนและพัฒนาศักยภาพการบริหารธุรกิจชุมชน (Community Business Administration - CBA) ตามมาตรา ๗๕ แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐	๑. มีแผนพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ๒. เกิดเศรษฐกิจและสัมมาชีพชุมชนครอบคลุมไม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของตำบลทั้งหมดภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. จัดทำ พ.ร.บ.วิสาหกิจเพื่อสังคมให้เป็นกฎหมายส่งเสริมการทำงานเพื่อสังคมโดยใช้การทำงานเชิงธุรกิจ **ขั้นตอน** เร่งรัดการนำร่าง พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อสังคมนำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ **ขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย**	→			→																	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม. / สสว.	๑ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคมของผู้ประกอบกิจการภาคเอกชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	มีกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคมแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
๔. ผลักดันการพัฒนาสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนป้องกันความเสี่ยงและอุปสรรคต่างๆ **ขั้นตอน** ปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสหกรณ์สำหรับเป็นเครื่องมือสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งในทุกมิติ			→						→												**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กษ.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนมีความเข้มแข็งในมิติต่างๆ บนฐานของการให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการและวิธีการสหกรณ์	มีการปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

การปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมาย/กฎระเบียบที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีจำนวน ๑๕ ฉบับ โดยร่วมขับเคลื่อนการปรับปรุงและจัดทำกฎหมายใหม่กับคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดอื่น/หน่วยงานอื่น จำนวน ๘ ฉบับ ดำเนินการแก้ไขกฎหมายเดิมจำนวน ๓ ฉบับ และจัดทำกฎหมายใหม่จำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่

ประเด็นปฏิรูป	ผลักดันผ่านคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดอื่น/หน่วยงานอื่น	แก้ไขกฎหมายเดิม	จัดทำกฎหมายใหม่
๑. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่			- ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง
๒. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : สิทธิและบทบาทชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. รองรับสิทธิชุมชนและบุคคล - (ร่าง) พ.ร.บ. ยุติธรรมชุมชน	- แก้ไข พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑	- จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน - จัดทำ พ.ร.บ. ส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
๓. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : ทรัพยากรและทุนชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. ธนาคารที่ดิน	- แก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ พ.ร.บ. อื่นๆ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง - แก้ไข พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘	- จัดทำ พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้
๔. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : สวัสดิการชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.	- แก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดการสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖	
๕. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : เศรษฐกิจชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชน - (ร่าง) พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อสังคม	- ปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง	

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (Social Cohesion) สมาชิกในสังคมต้องรู้จักยอมรับความแตกต่าง มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้สังคมแห่งความสมานฉันท์ โดยประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วมฯ ได้มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกิจกรรมทางสังคมบนพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

ประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การสร้างพลังจิตอาสา เพื่อสร้างจิตสำนึกส่วนรวมของประชาชนผ่านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม (๒) การสร้างพลังแผ่นดิน เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างเอกภาพแก่กลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ (๓) การสร้างพลังสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมของคนทุกวัยผ่านการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ และ (๔) การสร้างพลังภูมิคุ้มกัน เพื่อให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม

กรอบแนวคิดการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนมีความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ถึงพร้อมด้วยความพอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา ในสังคมที่เป็นธรรมและไม่ทอดทิ้งกัน

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ประชาชนปฏิบัติตนเป็นจิตอาสาผ่านการดำเนินงานโครงการที่จัดโดยภาครัฐและเอกชนมีจำนวนมากขึ้น

๒) กลุ่มและเครือข่ายอาสาสมัครจิตอาสาได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพ และสามารถขึ้นทะเบียนเป็นจิตอาสาต้นแบบได้มากขึ้น

๓) พื้นที่การเรียนรู้ในชุมชนได้รับการพัฒนาให้มีชีวิต และกระจายตัวอยู่ในทั่วภูมิภาคของประเทศไทย

๔) ประชาชนมีความรู้ในการบริโภคสื่ออย่างสร้างสรรค์ และสื่อออนไลน์ได้รับการเฝ้าระวังให้มีเนื้อหาสาระที่ปลอดภัยมากขึ้น

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑) งบประมาณของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

๒) การสนับสนุนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

๓) การระดมทุนจากกิจกรรมจิตอาสาเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๑ สร้างพลังจิตอาสา																									
๑.๑. โครงการจิตอาสา “เราทำดีด้วยหัวใจ” <u>วิธีการ</u> ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม สานต่อพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เกิดขึ้นในทุกจังหวัด อย่างต่อเนื่อง โดยให้จัดทำเป็นวาระแห่งชาติ **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. จัดกิจกรรมอาสาสมัครในทุกจังหวัดเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่/ชุมชนของตนเอง ๒. จัดให้ประชาชนทุกระดับมีส่วนร่วมโดยให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ และมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง ๓. สนับสนุนให้สถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสา โดยสมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ พม./นร./กห.		งบประมาณแผ่นดิน	คนไทยมีสำนึกจิตอาสา และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม โดยได้รับการปลูกฝังผ่านการดำรงชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ	ประชาชนลงทะเบียนเข้าร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. จัดโครงสร้างการขับเคลื่อนพลังจิตอาสาให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงทั้งระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ และตำบล โดยแยกภารกิจของจิตอาสาตามความสนใจและลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน ๕. ประชาสัมพันธ์ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน																									
๑.๒ โครงการจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ **<u>วิธีการ</u>** สนับสนุนให้เกิดการสานพลังความร่วมมือภาคีที่หลากหลายแบบกลไกประชารัฐในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด ในการเสริมสร้างจิตสำนึกพึ่งตนเองของภาคประชาชน **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. พัฒนาระบบสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมในทุกจังหวัด โดยจัดทำฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก เพื่อเตรียมการสำหรับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สช./สสส./พม. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท./พอช.	๑๕๐ ลบ./ปี	งบประมาณแผ่นดิน - สช. - สสส. - สธ. - พม.	เครือข่ายจิตอาสาประชารัฐมีความร่วมมือในทุกระดับ (ระดับพื้นที่/จังหวัด/ประเทศ) เพื่อเสริมสร้างสังคมสุขภาวะที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	๑. มีพลเมืองผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศ ๑๐๐,๐๐๐ คน ๒. มีศูนย์จิตอาสาประชารัฐกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัด ไม่น้อยกว่า ๗๗ ศูนย์ ๓. มีเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐทั่วประเทศ ไม่น้อยกว่า ๘๗๘ เครือข่าย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. พัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยทางสังคมโดยให้ชุมชนเป็นฐานในการดำเนินการ ๓. พัฒนาระบบกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด																									(อย่างน้อยอำเภอละ ๑ เครือข่าย) ๔. มีฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและให้การช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม ๕. มีกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด
กิจกรรมที่ ๒ สร้างพลังแผ่นดิน																									
๒.๑ การปฏิรูประบบอาสาสมัครในพื้นที่ **<u>วิธีการ</u>** พัฒนาอาสาสมัครให้มีความเป็นเอกภาพและเป็นพลังขับเคลื่อนหลักในชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกับกลุ่มพลังอื่นๆ																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม./ศธ./มท./ดศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่		งบประมาณแผ่นดิน	เครือข่ายอาสาสมัครได้รับการพัฒนาเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง มีเอกภาพ และมีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือสังคม	๑. มีองค์กรกลาง/ศูนย์ประสานงานเครือข่ายอาสาสมัครอย่างน้อยภูมิภาคละ ๑ แห่ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>ขั้นตอน</u> ๑. พัฒนา “Application ของอาสาสมัคร” ออนไลน์ในระบบสมาร์ทโฟน อาทิ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ “Application จิตอาสา” - ภาครัฐ/เอกชน/ประชาสังคมร่วมกันพัฒนาระบบเครือข่ายของอาสาสมัครหรือจิตอาสาประเภทต่าง ๆ ให้อยู่ในระบบที่ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ โดยพัฒนาผ่านระบบรูปแบบ Application ในสมาร์ทโฟน - พัฒนาข้อมูลการดำเนินการของอาสาสมัคร และจิตอาสาในระดับพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นระบบที่สามารถเข้าถึงและตรวจสอบการดำเนินงานได้ง่าย ๒. ให้มีองค์กรกลาง/ศูนย์ประสานงานเครือข่ายอาสาสมัครและจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัด/ประเทศ เป็นเครือข่ายช่วยเหลือสังคม ๓. จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์เครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อร่วมกำหนดแผนงาน/โครงการประจำปี																				ภาคธุรกิจ/มูลนิธิ/ชมรม/สมาคม/คณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม (E๖)				๒. มีระบบฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนเครือข่ายอาสาสมัครของประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. พัฒนาระบบฐานข้อมูลอาสาสมัคร โดยขึ้นทะเบียน จัดประเภททั่วไป/เฉพาะด้านของข้อมูลอาสาสมัคร จิตอาสา องค์กร และรายงานบุคคล ๕. พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครไปสู่การจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ๖. สร้างกระแสสังคม ระดมทุน ก่อตั้งกองทุน และจัดระบบการบริหารจัดการ																									
๒.๒ โครงการเร่งรัดฟื้นฟูกิจการลูกเสือไทย ให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกลไกในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี มีความพอเพียง มีจิตสาธารณะ **<u>วิธีการ</u>** ๑. ส่งเสริมให้การฝึกอบรมลูกเสือเป็นกิจกรรมหลักในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา ๒. ผลักดันให้การฝึกอบรมลูกเสือเป็นแนวปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ๓. ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือ																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ศธ./กก. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กค./สงป./สคก.		งบประมาณแผ่นดิน	จิตสำนึกสาธารณะของเด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไปได้รับการพัฒนา/ส่งเสริมผ่านกระบวนการกิจกรรมลูกเสือ	๑. มีการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายจิตอาสาผ่านกระบวนการลูกเสือในทุกชุมชน ๒. พ.ร.บ.ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ๓. หลักสูตรลูกเสือของสถานศึกษาทั่วประเทศได้รับการพัฒนาให้มี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>ขั้นตอน</u> ๑. ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนของโลกยุคปัจจุบัน ชุมชนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๒. พัฒนาบุคลากรในระดับนโยบายและครูผู้สอนด้านกิจกรรมลูกเสือ ๓. ปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีความคล่องตัวด้านโครงสร้างและงบประมาณ ๔. ปรับปรุงการบริหารทรัพย์สินของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติให้สามารถหารายได้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมของค่ายลูกเสือให้เกิดศักยภาพ																							ความทันสมัย
๒.๓ ขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ การศึกษา สุขภาพ กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน **<u>วิธีการ</u>** ๑. สนับสนุนการจัดตั้งตัวแทนของสภาเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นในระดับชุมชนและตำบล เพื่อให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนใน																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม./มท./ศธ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ดศ./เอกชน		งบประมาณแผ่นดิน	๑. สภาเด็กและเยาวชนมีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนและสังคม ๒. สภาเด็กและเยาวชนเป็นเวทีสำหรับเด็กและเยาวชนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์	๑. ร้อยละ ๒๐ ของสภาเด็กและเยาวชนผ่านเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละปี ๒. สภาเด็กและเยาวชน ๗,๗๗๕ แห่ง มีกิจกรรมในการพัฒนา

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระดับพื้นที่ และบูรณาการกับกิจกรรมในชุมชนร่วมกับภาคีอื่น ๒. ยกระดับและเชื่อมโยงฐานข้อมูลของสภาเด็กและเยาวชน กับข้อมูลของกรมกิจการเด็กและเยาวชนของ พม. **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ผลักดันให้สภาเด็กและเยาวชน ๗,๗๗๕ แห่ง มีกิจกรรมสำคัญ อาทิ ๑) ขยายเครือข่ายจิตอาสา ๑ สภา ๑ กิจกรรมจิตอาสา ๒) กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ป้องกันทุจริต รักษาสิ่งแวดล้อม รณรงค์ปลอดภัยบนท้องถนน และ ๓) กิจกรรมกับผู้เสียเปรียบในสังคมและผู้ด้อยโอกาส ๒. พัฒนาระบบฐานข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชน																								ชุมชนและสังคมอย่างน้อย ๓ กิจกรรมต่อปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๓ พลังสร้างสรรค์																									
๓.๑ สร้างศูนย์การเรียนรู้ทักษะชีวิต **<u>วิธีการ</u>** ๑. สร้าง/พัฒนานวัตกรรมและพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยขยายพื้นที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบพิพิธภัณฑ์หรือนวัตกรรมทางวัฒนธรรมและห้องสมุดมีชีวิต ที่มีความทันสมัย และประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ ๒. สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดพื้นที่ทางสังคม ๓. พัฒนาระบบการระดมทุนเพื่อกิจกรรมทางสังคม ๔. ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้/ศูนย์การอบรม (Learning Center) ในระดับศูนย์กลาง ที่เน้นการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อให้เข้าถึงได้ตลอดทุกช่วงวัย เช่น ทักษะรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (CPR)																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./ดศ./ศธ. OKMD **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ม.เกษตรฯ / สสส./สวทช./สำนักงานเขตกทม./เอกชน			ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการเข้าถึงศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิตในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น	๑. ทุกจังหวัดมีห้องสมุดและและศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิต ๒. มีห้องสมุดชุมชนเพิ่มขึ้นปีละ ๑๐ แห่ง ๓. มีกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตเคลื่อนที่อย่างน้อยปีละ ๑๐ ครั้ง ๔. มีห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะกับพื้นที่ในอาคารสูงร่วมมือกับภาคเอกชนปีละ ๕ แห่ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ขั้นตอน																									
๑. จัดตั้ง "ห้องสมุดมีชีวิต" ในทุกจังหวัด โดย อปท. (ปัจจุบันมี ๓๔ หน่วย ๒๔ จังหวัด) (ขยายผลปีละ ๑๐ จังหวัด)																						๑๐.๒ ลบ.	อปท.		
๒. พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน และขยายสู่โรงเรียนที่ด้อยโอกาส																						๗.๖ ลบ.	สพป.		
๓. จัดให้มีห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะกับพื้นที่ในอาคารสูง ร่วมมือกับภาคเอกชน จัดกิจกรรมเชิงรุก “ห้องสมุดมีชีวิตเคลื่อนที่”																						๔ ลบ.	TK Park /เอกชน		
๔. สนับสนุนการจัดตั้งห้องสมุดชุมชน หรือ Mini TK Park ในทุกจังหวัด (จาก ๔ แห่ง ๔ จังหวัด)																						๕ ลบ.	TK Park		
๕. พัฒนาและปรับปรุงศูนย์เรียนรู้ใกล้บ้านอาทิ ระดับตำบล สำนักงานเขตฯ ให้สอดคล้องกับศูนย์ต้นแบบ																						๒.๕ ลบ.	TK Park /ชุมชน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๒ ขับเคลื่อนคลังปัญญาผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุ **<u>วิธีการ</u>** ๑. จัดให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ครอบคลุมทุกตำบล ๒. จัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุโดยให้ชมรมผู้สูงอายุมีส่วนร่วม **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. จัดหาสถานที่เพื่อจัดตั้งและขยายโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนี้ - อาคารเรียนเก่า อาคารร้างในตำบล ศาลากลางบ้าน ศาลาประชาคม - วัด ที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุ ฯลฯ โดยให้ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ที่เหมาะสม - รัฐ โดย พม. สนับสนุนงบประมาณสร้างหรือซ่อม หรือปรับปรุงให้เหมาะสม สามารถดำเนินกิจกรรมได้ - ที่ดินว่างเปล่า พร้อมก่อสร้างอาคารใหม่																				**หน่วยงานหลัก** พม./มท. **หน่วยงานร่วม** วัด/มูลนิธิ	๖,๓๗๗ (แหล่งละไม่เกิน ๑ ลบ.)	งปม. ประจำปีของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๑. ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามศักยภาพที่เหมาะสม ๒. คนในชุมชนได้รับถ่ายทอดภูมิปัญญา/องค์ความรู้จากผู้สูงอายุในชุมชน	๑. มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๕ ปี อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง ๒. จัดระดับการพัฒนาสู่มาตรฐานร้อยละ ๒๐ ในแต่ละปีของจำนวนตำบลในแต่จังหวัด ๓. มีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุภายใน ๕ ปี ในทุกอำเภอ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. จัดกิจกรรม อาทิ - กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพิ่มพูนทักษะถ่ายทอดภูมิปัญญา เป็นเวทีในการพบปะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ - ส่งเสริมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในตำบลให้เชื่อมโยง/บูรณาการกับเครือข่ายกลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มสตรีในชุมชน																						๗๒๕.๕ ลบ.	งปม. ประจำปีของกรมกิจการผู้สูงอายุ		โดยให้ชมรมผู้สูงอายุมีส่วนร่วม
๓.๓ พัฒนาศูนย์เด็กเล็กเป็นพื้นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก **<u>วิธีการ</u>** ๑. ยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นพื้นที่พัฒนาการเด็กทั้งทางกายและจิตใจ ๒. สร้างเสริมศักยภาพด้านองค์ความรู้ทัศนคติด้านจิตวิทยาและทักษะการดูแลเด็กปฐมวัยแก่บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กให้ถึงพร้อม มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./พม./วธ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ศธ./สธ.		งบประมาณแผ่นดิน - มท. - กรมการศาสนา - ศธ.	๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยกระดับให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์ของ อปท. มากขึ้น ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นพื้นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางกายและจิตใจ	๑. ร้อยละ ๘๐ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอปท. ๒. มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบอย่างน้อยร้อยละ ๔๐

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ประเมินผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อหาสัดส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่ำกว่าเกณฑ์ และได้มาตรฐาน ๒. พัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อปท. ๕ ด้าน ได้แก่ - ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก - ด้านบุคลากร - ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก - ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร - ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ๓. คัดเลือกและให้รางวัลมาตรฐานแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้เป็นต้นแบบ ๔. จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้คู่คุณธรรม สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองไทย เก่ง ดี มีสุข																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๔ ขยายเครือข่ายวิทยุ/การสื่อสารให้ชุมชนเพื่อช่วยเหลือสาธารณะ: วิทยุชุมชน **<u>วิธีการ</u>** ๑. พัฒนารูปแบบการดำเนินการจากแนวคิดต้นแบบ จส. ๑๐๐ ๒. พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในชุมชนในการบริหารวิทยุชุมชน ๓. สนับสนุนให้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ และสาระสำคัญของข้อมูล เช่น การป้องกันภัยพิบัติ การรักษาสิ่งแวดล้อม และการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ถอดบทเรียนรูปแบบวิทยุชุมชนจากแนวคิดต้นแบบ จส.๑๐๐ ๒. เปิดรับสมัครอาสาสมัครในชุมชนเพื่อสนับสนุนงานวิทยุชุมชน ๓. อบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในการใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่น																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ /มท. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ จส.๑๐๐ / ภาคประชาชน/ เครือข่ายวิทยุชุมชน	๐.๕ ลบ.	กรมประชาสัมพันธ์	๑. เครือข่ายวิทยุชุมชนมีศักยภาพในการช่วยเหลือสาธารณะ ๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน	๑. วิทยุชุมชนมีรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับ จส.๑๐๐ เพิ่มขึ้น ๒. มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในชุมชนในการบริหารวิทยุชุมชนอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๔ พลังภูมิคุ้มกัน																									
๔.๑ จัดทำมาตรฐานดูแลสื่อออนไลน์ **<u>วิธีการ</u>** ๑. สนับสนุนสมาคมผู้ผลิตสื่อออนไลน์ร่วมมือกันจัด rating หรือ ประเภทของเนื้อหาสื่อข่าวสารประเภทต่าง ๆ ก่อนเผยแพร่ ๒. สนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดทำระบบตรวจสอบข้อมูลข่าวสารบน Smart Phone ๓. ส่งเสริมให้ผลิตและเพิ่มสัดส่วนรายการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย มีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิต **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. จัดประเภทเนื้อหาสื่อออนไลน์ตามระบบสีและแสดงผลบนหน้าเนื้อหาดังกล่าว - แดง = ข่าวลวง ไม่น่าเชื่อถือ ยังไม่ได้รับการคัดกรอง - เหลือง = อยู่ในระหว่างดำเนินการคัดกรองข่าว																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์/ดศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ สถาบันการศึกษา/เอกชน/มูลนิธิ/สมาคมผู้ผลิตสื่อออนไลน์		งบประมาณแผ่นดิน	สื่อมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น	รายการที่มีเนื้อหาส่งเสริมความรู้วิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ในแต่ละปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- เขียว = ได้รับการตรวจสอบแล้วเชื่อถือได้ ๒. จัดทำ Application ตรวจสอบเนื้อหาข่าวสำหรับ Smart Phone																									
๔.๒ โครงการ Citizen Watchdogs โดยสร้างระบบดิจิทัลกับการเฝ้าระวังทางสังคม Digital Community Watch Dog (DCWD) ในชุมชน **<u>วิธีการ</u>** ๑. พัฒนาระบบที่ให้ประชาชนสามารถสมัครเป็นอาสาสมัครและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข่าวสาร (citizen watchdogs) ๒. พัฒนาระบบเฝ้าระวังสื่อในทุกรูปแบบทั้งเพื่อตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสตรีและระบบ watch dog ในระดับชุมชน ๓. ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการสร้างความเข้าใจ สื่อการสอน ช่องทางการสะท้อนปัญหาสังคม เช่น หลักสูตรออนไลน์ด้านการคุ้มครองเด็กและสตรี (สามารถสมัครเรียนได้ทางเว็บไซต์) **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. พัฒนาระบบซอฟต์แวร์ดิจิทัลกับการเฝ้าระวังทางสังคม Digital Community																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ดศ./กสทช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ศูนย์ดำรงธรรม (มท.)/ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)		งบประมาณแผ่นดิน - กทปส. - กสทช. - กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือกองทุนอื่นๆ - อปท.	๑. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อมูลและเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารที่ไม่ปลอดภัย ๒. ประชาชนมีความรู้ในการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์	๑. ข้อมูลข่าวสารเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนเข้าสู่ระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมเฝ้าระวังทางสังคมในการให้ข่าวสารและร้องเรียนผ่านช่องทางระบบดิจิทัล ๒. มีหน่วยงานที่ให้ความรู้และเฝ้าระวังการใช้งานสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ต่อปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
Watch Dog (DCWD) โดยเน้นใช้งานเฉพาะอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (ไม่ใช่ระบบร้องเรียนทางโทรศัพท์) ๒. จัดให้มีระบบบริหารจัดการซึ่งเป็นลักษณะของการแสดงจุดสี หรือน้ำหนักของข้อร้องเรียน ๓. ให้มีกลไกบริหารจัดการข้อมูล/ข่าวสารเพื่อการเฝ้าระวังทางสังคม อาทิ ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลข่าวสารเรื่องราวร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน คณะกรรมการอำนวยการดิจิทัลเพื่อการเฝ้าระวังทางสังคม ๔. ให้ประชาชนส่งข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวร้องทุกข์เข้าสู่ระบบดิจิทัลเฝ้าระวังผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล																								

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อกำหนดกลไก วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๑ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อย และได้เสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ รับทราบแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้อง

๑) **มาตรา ๒๕๗** การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) **หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย** มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นฯ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคง คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน / มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ / มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

๓) **หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ** มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการฯ / มาตรา ๖๐ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนฯ /มาตรา ๖๑ รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑) **วิทยุและโทรทัศน์** อาทิ พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ร.บ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

๒) **สิ่งพิมพ์** ได้แก่ พ.ร.บ. จดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓) **ภาพยนตร์** ได้แก่ พ.ร.บ. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๔) **โทรคมนาคม** ได้แก่ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๔ พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๙ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) **การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร** ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเทคโนโลยี (Technology Disruption) ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสื่อโดยรวม โดยเฉพาะการเข้ามาของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สมาร์ททีวี โทรทัศน์ดิจิตอล ตลอดจนการมีผู้ให้บริการ Platform หลักจากต่างประเทศ อาทิ Facebook Youtube Line และ Twitter ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้มากกว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสื่อของไทย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากได้ช่วยเพิ่มช่องทางในการติดต่อและรับข้อมูลข่าวสารของผู้บริโภค แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบกิจการสื่อสารมวลชน รวมทั้งสื่อมวลชนที่ต้องแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดรับกับเทคโนโลยีดังกล่าว ทั้งในแง่ของคุณภาพของเนื้อหาสาระ ต้นทุนและรายได้จากการดำเนินการ

๒) **การเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้บริโภคสื่อกลายเป็นผู้ผลิตสื่อ** สืบเนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีข้างต้น ผู้บริโภคสื่อบางส่วนสามารถเป็นทั้งผู้รับและเป็นผู้คิดหรือสื่อสารส่งต่อข้อมูลออกไป โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในปัจจุบันที่บริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ทั้งในด้านการสร้างสรรค์และด้านที่ต้องระมัดระวังในขณะเดียวกัน

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑) **จริยธรรมในการทำหน้าที่** ในบางกรณีสื่อยังขาดจริยธรรมในการทำหน้าที่ ทำให้มีการเสนอข่าวสารที่ไม่เหมาะสม มากกว่าการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับสาธารณชนทำให้เนื้อหาของข่าวในบางสื่อเป็นเนื้อหาที่ไม่มีคุณค่าเพียงพอสำหรับประเทศชาติและประชาชน

๒) **ความรู้เท่าทันสื่อของประชาชน** ประชาชนผู้เสพสื่อยังไม่อาจแยกแยะคุณภาพของสื่อ ยังไม่เข้าใจจริยธรรมของสื่อ ทำให้มีประชาชนจำนวนมากสนับสนุนสื่อที่ไม่มีมาตรฐานด้านคุณภาพ ทำให้การแก้ไขสื่อให้ทำงานอย่างมีคุณภาพเป็นเรื่องที่ยาก เพราะสื่อจะนำเสนอเรื่องราวข่าวสารที่ประชาชนผู้เสพสื่อนิยม นอกจากนี้ ข้อมูลและข่าวสารที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นโทษหรือไม่เป็นประโยชน์ อาทิ ข่าวลวง และข่าวปลอม

๑.๓ ความสอดคล้องกับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

แผนปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ข้อ ๑.๒ การพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศ พร้อมรับมือกับภัยคุกคามทั้งทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ข้อ ๒.๑ การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นที่การพัฒนาเพิ่มผลิตภาพการผลิตตลอดห่วงโซ่มูลค่า ข้อ ๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง ยุทธศาสตร์ที ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ข้อ ๖.๓ การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสม ทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า และเทียบได้กับ

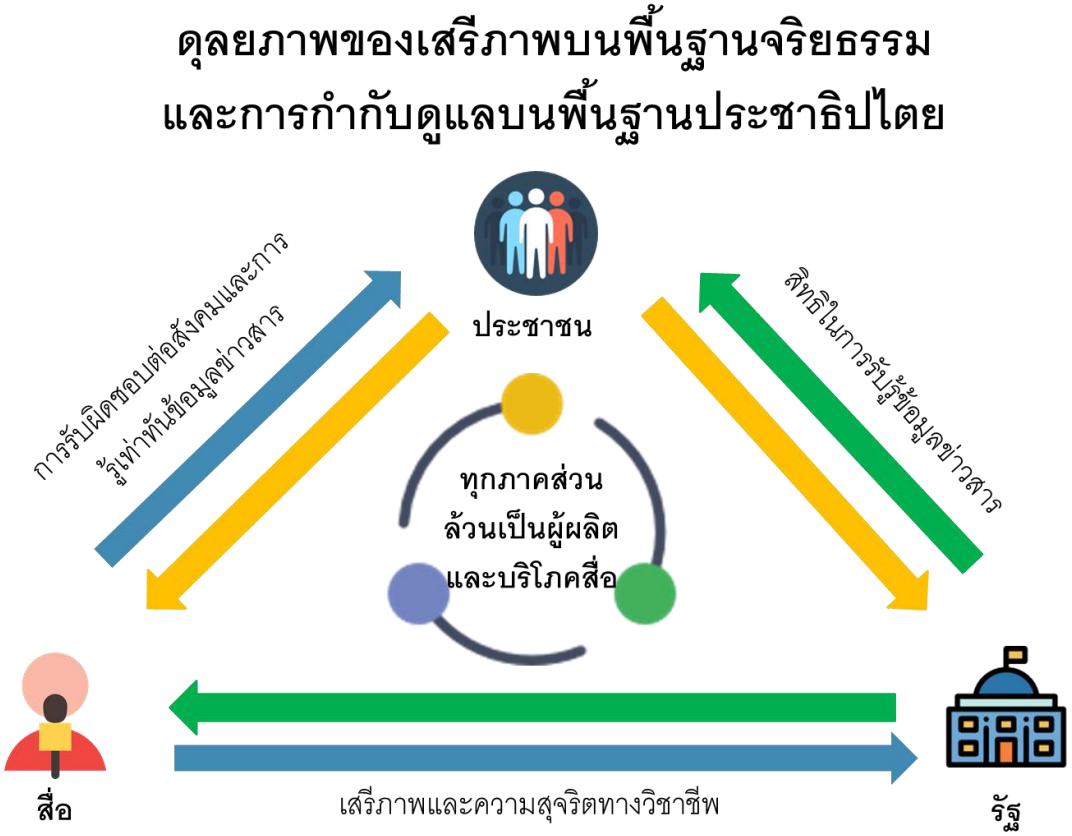
มาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ เป้าหมายรวม

๑) “การมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย”

๒) สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี

๑.๔.๒ ตัวชี้วัดที่สำคัญ

๑) หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุในการศึกษาภาคบังคับ (ระดับมัธยมศึกษา) และระดับอุดมศึกษา ภายในปี ๒๕๖๒

๒) จำนวนรายการที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์มีประโยชน์ บนสำนึกของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม เพิ่มขึ้น

๓) มี พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและวิชาชีพสื่อมวลชนบังคับใช้ และคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๔) สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยได้รับการปรับปรุงประสิทธิภาพ และผังรายการมีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกันในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐

๕) มีระบบการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับสื่อออนไลน์ต่างประเทศ มีการจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานที่มีรูปแบบชัดเจน มีลักษณะเป็น Official Point of Contact เพียงหน่วยงานเดียว

๖) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. .... **และ**มีการจัดทำนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ ตลอดจน แผนเตรียมความพร้อมหรือประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับอุตสาหกรรมหรือระดับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศโดยสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล

๗) กสทช. ดำเนินการให้มีความพร้อมในการใช้งานคลื่นความถี่ย่าน ๘๑๔ - ๘๒๔ เมกะเฮิรตซ์ และ ๘๕๙ - ๘๖๙ เมกะเฮิรตซ์ ไว้ใช้งานและให้บริการเป็นการเฉพาะภารกิจด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ ในต้นปี ๒๕๖๔

๘) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศ พ.ศ. .... และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานทำหน้าที่ด้านอวกาศแห่งชาติ

๙) การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น

๑๐) หลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๔.๓ วงเงินและแหล่งเงิน

๑) ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน กสทช. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) กระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรมประชาสัมพันธ์

๒) เงินสนับสนุนจากกองทุน เช่น กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมฯ และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

๓) เงินสนับสนุนจากภาคเอกชน และองค์กรสื่อในรูปแบบประชารัฐ

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือการมีส่วนร่วมของรัฐ-สื่อ-เอกชน-และประชาชน ในการร่วมรณรงค์การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ และรู้เท่าทันสื่อ

๒) การวางระบบ-กลไกในการเรียนรู้และมีประสบการณ์ร่วมในการเรียนรู้ด้านสื่อศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้จัก การรู้จริต และการรู้เท่าทันนวัตกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบในทุกระดับ

๓) การเปิดพื้นที่แห่งการบ่มเพาะสื่อ (media lab) ในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมสื่อสาร ที่ร่วมกันพัฒนา “คลังปัญญาของแผ่นดิน” อันได้แก่ เนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์มีประโยชน์ บนสำนึกของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) **ระยะ ๑-๒ ปี** การจัดรณรงค์ในสื่อสารมวลชนและบนสื่อดิจิทัล ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลาย และการใช้คนดัง (Celebrities) ในแวดวงบันเทิงและกีฬา เป็นผู้นำเสนอ (presenters) ในการเชิญชวนให้ประชาชนรู้จักเลือก ที่จะบริโภคสื่อที่มีคุณภาพและมีคุณค่า รวมทั้ง การจัดสัมมนาเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” ในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัยทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดอย่างต่อเนื่อง

๒) **ระยะ ๓-๕ ปี** การบรรจุสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ให้อยู่ในหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และเป็นวิชาพื้นฐานระดับอุดมศึกษา

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด (ณ สิ้นแผนปี ๒๕๖๔)

๑) หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุในการศึกษาภาคบังคับ (ระดับมัธยมศึกษา) และระดับอุดมศึกษา ภายในปี ๒๕๖๒

๒) จำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหรือช่องทางเพื่อก่อให้เกิดการคุกคาม ล่อลวง และการกลั่นแกล้ง (Cyberbullying) ที่ได้รับการบันทึก ลดลงร้อยละ ๕๐

๓) จำนวนรายการที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์มีประโยชน์ บนสำนึกของความเป็นไทยร่วมสมัย และสอดคล้องกับการดำรงตนของประชาชนในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างผู้มีอารยธรรม เพิ่มขึ้น

๔) มีมาตรการทางภาษีที่ช่วยลดภาระทางภาษีให้กับภาคธุรกิจที่มีโครงการการณรงค์ส่งเสริมการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ นอกเหนือจากที่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายทางบัญชีตามปกติ

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของ ศธ. เงินสนับสนุนจากกองทุน กทปส. และเงินสนับสนุนจากภาคเอกชนองค์กรสื่อในรูปแบบประชารัฐ

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. การจัดรณรงค์ในสื่อสารมวลชนและบนสื่อดิจิทัล ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลาย โดยให้มีการวางแผนยุทธศาสตร์การสื่อสารที่ชัดเจน เป็นกรอบในการทำงาน																					กสทช. องค์กรสื่อ (สถานีวิทยุ และโทรทัศน์ ในกำกับของภาครัฐ) กองทุน กทปส. กรมประชาสัมพันธ์ กองงานโฆษก ศธ. วธ.			สร้างความตระหนักในกลุ่มประชาชนทั่วไป	● Cyber Bullying ที่บันทึก ลดลงร้อยละ ๕๐ ● จำนวนรายการRating ต่ำ ลดลงร้อยละ ๕๐ ● จำนวนการรายงานหรือร้องเรียนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมเข้าสู่ในระบบผู้ตรวจการด้านสื่อทั้งหมด
๒. ใช้คนดัง (Celebrities) ในแวดวงบันเทิงและกีฬา เป็นผู้นำเสนอ (presenters) ในการเชิญชวนให้ประชาชนรู้จักเลือกที่จะบริโภคสื่อที่มีคุณภาพและมีคุณค่า ทั้งนี้ พิจารณานำเสนอให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและช่วงเวลาที่เหมาะสม																					กสทช. องค์กรสื่อ (สถานีวิทยุ และโทรทัศน์ ในกำกับของภาครัฐ) กองทุน กทปส. กรมประชาสัมพันธ์ กองงานโฆษก ศธ. วธ.			สร้างความตระหนักในกลุ่มประชาชนทั่วไป	
๓. การจัดสัมมนาเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” ในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัย และในสถานที่สาธารณะสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกสถานศึกษา ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดอย่างต่อเนื่อง																					ศธ. กองทุน กทปส. มท. (ผู้ว่าราชการจังหวัด)			สร้างความตระหนักในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	
๔. การบรรจุสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ให้อยู่ในหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และเป็นวิชาพื้นฐานระดับอุดมศึกษา																					ศธ.			ยกระดับความรู้เท่าทันสื่อในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	หลักสูตรด้านสื่อศึกษาได้รับการบรรจุ

๒.๑.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) การเพิ่มบทบาทและหน้าที่ของกองทุนด้านสื่อตามกฎหมายต่าง ๆ เพื่อบูรณาการสนับสนุนการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

๒) ควรมีกลไกการกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชนและการรู้เท่าทันสื่อ ในรูปแบบคณะกรรมการที่มีผู้แทนจากองค์กร อาทิ ด้านการเฝ้าระวังสื่อ ผู้บริโภค สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความรู้เท่าทันสื่อทุกประเภทอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำกับดูแลสื่อ ตรวจสอบ เฝ้าระวัง รับเรื่องร้องเรียนและร่วมแก้ไขปัญหาการกระทำอันไม่เหมาะสมของสื่อ ตลอดจน ดำเนินการและสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การสนับสนุนให้เกิดสภาผู้ประกอบการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนระดับชาติในการทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบการและผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งดำเนินการในมาตรฐานสากล บนพื้นฐานของการเคารพกฎหมาย สำนึกแห่งความรับผิดชอบและด้านมาตรฐานและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

๒) การสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา-เสริมสร้างศักยภาพของนักสื่อสารมวลชน

๓) การสนับสนุนให้เกิดระบบผู้ตรวจการ (ombudsman) เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์ และกำกับมาตรฐานวิชาชีพ และจริยธรรมวิชาชีพ ทั้ง ในระดับองค์กร ในระดับกลุ่มวิชาชีพ และในสภาระดับชาติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๔) การสนับสนุนให้เกิดคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) ระยะเวลาภายในปี ๒๕๖๑

- เริ่มกระบวนจัดทำร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน รวมทั้งรับฟังความเห็นตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- สร้างความเข้าใจกับองค์กรวิชาชีพสื่อ ผู้ประกอบการสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้

๒) ระยะเวลาภายในปี ๒๕๖๒

- จัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามกฎหมาย โดยเริ่มกระบวนการสรรหากรรมการสรรหาและการเลือกกรรมการบริหารสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- จัดตั้งสำนักงานของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- องค์กรวิชาชีพสื่อจดแจ้งเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- ตั้งคณะกรรมการจริยธรรมในสภาวิชาชีพสื่อมวลชน
- จัดทำมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๓) ระยะเวลาในปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕

สภาวิชาชีพสื่อมวลชนผลักดันแผนงานและกลไกต่าง ๆ ตามกำหนดไว้ในกฎหมายให้เป็นรูปธรรม

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) มี พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและวิชาชีพสื่อมวลชนบังคับใช้ และมีคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ

๒) เกิดการรวมกลุ่มของผู้ประกอบกิจการสื่อเป็นองค์กรวิชาชีพสื่อ

๓) มีคณะกรรมการบริหารสภาวิชาชีพสื่อมวลชนและกลไกต่าง ๆ ตามกฎหมายเกิดขึ้น

๔) องค์กรวิชาชีพสื่อจดแจ้งเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชนจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ องค์กร

๕) มีกลไกการตรวจสอบที่มีผู้แทนผู้บริโภคในทุกระดับของผู้ประกอบกิจการสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อและสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

๖) มีองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคสื่อที่เข้มแข็งและทำงานร่วมกับองค์กรวิชาชีพสื่ออย่างใกล้ชิดและสร้างสรรค์

๗) มีระบบการติดตามผลการร้องเรียนด้านจริยธรรมของผู้บริโภคสื่อที่เป็นรูปธรรม

๘) มีการอบรมเพื่อสร้างมาตรฐานด้านจริยธรรมสื่อในระดับต่าง ๆ รวมถึงการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่แก่บุคคลากรในวิชาชีพไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ คนภายในปี ๒๕๖๕

๙) เกิดหลักสูตรจริยธรรมและรู้เท่าทันสื่อในระบบการศึกษาและนอกระบบอย่างกว้างขวาง

๑๐) สื่อมวลชนได้รับการร้องเรียนด้านปัญหาจริยธรรมน้อยลง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

ใช้แหล่งเงินงบประมาณประจำปีของ สปน. (ช่วงเตรียมการ) และกรมประชาสัมพันธ์

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) จัดตั้งคณะทำงานยกร่าง พ.ร.บ. ประกอบด้วยตัวแทนคณะกรรมการกฤษฎีกา ,ตัวแทนองค์กรวิชาชีพสื่อ, ผู้ประกอบกิจการสื่อ, ตัวแทนภาควิชาการด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน และตัวแทนคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ																					สปน. สคก. องค์กรสื่อ			● เริ่มกระบวนจัดทำร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน ● สร้างความเข้าใจกับ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ● พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้	● มี พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและวิชาชีพสื่อมวลชนบังคับใช้และคู่มือมาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ ● มีคณะกรรมการบริหารสภาวิชาชีพสื่อมวลชนและกลไกต่าง ๆ ตามกฎหมายเกิดขึ้น
๒) นำเสนอร่างกฎหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกาชุดใหญ่ตรวจเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการ																					สปน. สคก. องค์กรสื่อ				
๓) นำเสนอร่าง พ.ร.บ.ต่อฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญ																					สปน. รัฐสภา				
๔) สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรีเป็นฝ่ายธุรการชั่วคราวเพื่อริเริ่มการสรรหากรรมการบริหารและสำนักงานสภาวิชาชีพสื่อมวลชน																					สปน. (ช่วงเตรียมการ)				

๒.๒.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) คณะกรรมการฯ ได้ศึกษาข้อเสนอที่ผ่านมาโดย สปช. สปท. และหน่วยงานอื่น ๆ แล้ว เห็นควรปรับปรุงใหม่ โดยใช้ร่างกฎหมายซึ่งมีสรุปสาระสำคัญและหลักการ ดังนี้

๑.๑ เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เสรีภาพดังกล่าวให้ครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนแต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและส่งเสริมมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีองค์กรที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๒ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

(๑) สาระสำคัญโดยภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนวิชาชีพในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยยังคงรักษาหลักการ “กำกับดูแลกันเอง” ของสื่อมวลชนโดยองค์กรวิชาชีพ แต่ให้มีองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายมาทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อที่ไม่ประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพใด

นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มมาตรการในการกำกับดูแลกันเองให้เข้มข้นขึ้น โดยให้องค์กรสื่อมวลชนทุกแขนงแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนด้านจริยธรรมภายในองค์กร (Media Ombudsman) ไม่ว่าองค์กรสื่อมวลชนนั้น จะถูกกำกับดูแลโดยตรงจากองค์กรวิชาสื่อที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ ยังให้เพิ่มมาตรการลงโทษองค์กรสื่อมวลชนที่ไม่ปฏิบัติตามมติขององค์กรวิชาชีพที่สังกัด หรือองค์กรวิชาชีพสื่อที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายแล้วแต่กรณี

ให้มีมาตรการส่งเสริมจริยธรรมและทักษะวิชาชีพผ่านการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้สภาวิชาชีพที่จะตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้แก่องค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมในระดับต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและความตื่นตัวของภาคประชาชนในการกำกับดูแลสื่อมวลชน ผ่านการอบรมเรียนรู้เพื่อให้เท่าทันสื่อ

จัดให้มีกลไกในการคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพจากการถูกแทรกแซงโดยรัฐและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ

(๒) กลไกการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพสื่อที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

เพื่อให้การดำเนินงานการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องก์กรสื่อมวลชนและองค์กรวิชาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่หรือรวมกลุ่มกันในอนาคตทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค หรือจังหวัดที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกตามร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ได้รับความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นได้อย่างแท้จริง และมีการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนโดย

ตระหนักถึงมาตรฐานทางจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนขึ้นตามกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในกฎหมาย และเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการกับกับดูแลกันเองทางด้านจริยธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชน การส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน การรวมกลุ่มของสื่อมวลชนและการให้คุณค่าแก่การกำกับดูแลกันเองทางจริยธรรมสื่อมวลชน ผ่านกลไกการดำเนินงานของสภาวิชาชีพสื่อและองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการซึ่งสมาชิกคัดเลือกกันเองจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งสรรหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ด้านกฎหมาย ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และด้านสิทธิมนุษยชน ด้านละ ๑ คนจำนวนทั้งสิ้น ๙ คน

ทั้งนี้ให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้สรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามระเบียบที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

๑). กำหนดมาตรฐานกลางของจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับ และให้กลไกการส่งเสริมจริยธรรมสื่อมวลชนที่คณะกรรมการจะกำหนดนั้นต้องมีเรื่องอย่างน้อยตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย

๒). ส่งเสริมจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้แก่สมาชิก โดยการจัดฝึกอบรม หรือสัมมนา หรือศึกษาดูงาน หรือดำเนินการอื่นใด และสนับสนุนให้สมาชิกดำเนินการดังกล่าวให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพและองค์กรสื่อมวลชนที่เป็นสมาชิกของตน เพื่อให้มีอุดมการณ์ร่วมกันในการประกอบวิชาชีพโดยคำนึงถึงจริยธรรมและมาตรฐานทางวิชาชีพสื่อมวลชน

๓). ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการกำกับดูแลกันเองขององค์กรสื่อมวลชนและองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนในระดับชาติ ภูมิภาค

๔). พิจารณาเรื่องร้องเรียน ในกรณีมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนหรือกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนละเมิดจริยธรรมผ่านองค์กรสื่อมวลชนที่สังกัด

๕). พิจารณา ตักเตือน ปรับ หรือแก้ไขข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อเสนอแนะขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน หรือดำเนินการโดยตรงแล้วแต่กรณี ในกรณีที่มีการร้องเรียนว่าองค์กรสื่อมวลชน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายกำหนด เผยแพร่คำวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนต่อสาธารณชน ตลอดจนการกำหนดโทษปรับทางปกครอง และการส่งคำวินิจฉัยตามร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ กสทช. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย กสทช. และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชน

๖). กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องต่างๆ ตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้

องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ประกอบด้วยตัวแทนที่เสนอโดยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ๕ คนและผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศศาสตร์ ด้านกฎหมาย ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และ ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านละ ๑ คน รวมเป็น ๙ คน

กรรมการที่เสนอชื่อโดยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนให้มาจากการเลือกกันเองขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนตามกลุ่มต่อไปนี้

๑). กลุ่มสภาวิชาชีพหนังสือพิมพ์

๒). กลุ่มสภาวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์

๓). กลุ่มสภาวิชาชีพด้านสื่อออนไลน์

๔). กลุ่มสมาคมวิชาชีพด้านหนังสือพิมพ์ระดับชาติ

๕). กลุ่มสมาคมวิชาชีพด้านวิทยุและโทรทัศน์ระดับชาติ

๖). กลุ่มสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนระดับท้องถิ่น

ให้องค์กรวิชาชีพแต่ละกลุ่มคัดเลือกกันเองให้เหลือกลุ่มละ ๒ คนโดยต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีสังกัด ๑ คนและผู้ประกอบวิชาชีพอิสระอีก ๑ คน

ให้มีคณะกรรมการสรรหาขึ้นมาคณะหนึ่ง จำนวน ๙ คนประกอบด้วย

๑). คณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือผู้แทนคณะหรือภาควิชาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยของรัฐเลือกกันเองให้เหลือ ๓ คน

๒). คณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือผู้แทนคณะหรือภาควิชาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลือกกันเองให้เหลือ ๓ คน

๓). คณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือผู้แทนคณะหรือภาควิชาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยเอกชนเลือกกันเองให้เหลือ ๓ คน

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการคัดเลือกผู้แทนผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกกันเองและเสนอมาให้เหลือจำนวน ๕ คน โดยต้องคำนึงถึงสัดส่วนของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนอิสระและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีสังกัด ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วต้องมีจำนวนเท่ากัน และให้ต้องมีตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนครบทุกกลุ่ม

ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการในการสรรหาคณะกรรมการสภาวิชาชาชีพสื่อมวลชน

๒.๒ คณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการจริยธรรมสื่อมวลชน แต่งตั้งโดยคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องเรียนองค์กรสื่อมวลชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง แล้วส่งให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนวินิจฉัยต่อไป

๒.๓ งบประมาณของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

ให้สภาวิชาชีพสื่อมวลชนมีรายได้จากช่องทางต่างๆ ดังนี้

ให้สำนักงาน กสทช. จัดสรรเงินทุนของกองทุน กทปส. ให้แก่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อใช้ในการบริหารงานตามหน้าที่อย่างเพียงพอ

เงินรายได้ส่วนที่ใช้ไม่หมด ไม่ต้องส่งคืนรัฐ แต่ให้มีการทบทวนจำนวนเงินรายได้ทุก ๕ ปี

๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นหน่วยงานของรัฐ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการสภาวิชาชีพ

ให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแต่งตั้งผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ๑ คนทำหน้าที่บริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน โดยให้มีฝ่ายต่างๆ อย่างน้อยดังนี้

๑). ฝ่ายรับเรื่องร้องเรียน

๒). ฝ่ายส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง

๓). ฝ่ายส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและคุ้มครองผู้บริโภคสื่อ

๔). ฝ่ายเสริมจริยธรรมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

๕). ฝ่ายวิจัยและพัฒนาระบบการกำกับดูแลกันเอง

๖). ฝ่ายบริหารกลาง

บทเฉพาะกาล

กำหนดกระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนโดยกำหนดให้มีคณะทำงานเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนตามกฎหมาย จำนวน ๙ คน ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี ผู้แทนองค์กรอิสระ ผู้แทนองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้แทนสภาวิชาชีพสื่อและภาคประชาชน ทำหน้าที่ดำเนินกิจการใด ๆ ให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยมีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้

ให้ สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งจนกว่าจะมีสภาวิชาชีพสื่อ ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะทำงานเพื่อเตรียมการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีหน้าที่ รับจดแจ้งองค์กรสื่อมวลชน องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม ให้คำปรึกษาแนะนำแก่องค์กรสื่อมวลชน และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ดำเนินการเพื่อให้เกิดการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาวิชาชีพสื่อมวลชน

๒) ร่าง**มาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ** โดยมีสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อทั้งหลาย พึงนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารด้วยความรับผิดชอบบนพื้นฐานของจริยธรรม และสนับสนุนการใช้สื่อเพื่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (องค์กร) จึงออกข้อบังคับว่าด้วย **มาตรฐานกลางทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพสื่อ**มาบังคับใช้

- **บททั่วไป**

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อ พ.ศ.

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

‘ข่าว’หมายถึง เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงจากเหตุการณ์ปัจจุบัน ประกอบด้วย พาดหัวข่าว ความนำ เนื้อข่าว

‘ภาพข่าว’หมายถึง ภาพเหตุการณ์หรือภาพบุคคลที่สื่อสารเรื่องราว โดยมีหรือไม่มีคำบรรยายภาพรวมทั้งภาพอื่นใดที่นำลงในพื้นที่สื่อ

‘การแสดงความคิดเห็น’ หมายถึง บทบรรณาธิการ คอลัมน์ บทความ การ์ตูน หรือรูปแบบอื่นใดอันเป็นการติชม วิพากษ์วิจารณ์ หรือข้อเสนอแนะ

‘เนื้อหาทั่วไป’ หมายถึง สารคดี สารคดีเชิงข่าวหรือรายงานหรือสกู๊ปบทวิเคราะห์ หรือข้อเขียนอื่นใดที่ปรากฏในพื้นที่สื่อ

‘สื่อ’ หมายถึง

‘ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ’ หมายถึง

ข้อ ๔ สื่อและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติแห่งวิชาชีพ

- **หลักจริยธรรมทั่วไป ความถูกต้องและข้อเท็จจริง**

ข้อ ๕ สื่อต้องตรวจสอบและไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากข้อเท็จจริง

ข้อ ๖ สื่อต้องละเว้นการเสนอข่าวด้วยความลำเอียงหรือมีอคติเป็นเหตุให้ข่าวนั้นบิดเบือนอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลในข่าวและความเข้าใจผิดในสังคม

ข้อ ๗ สื่อต้องไม่พาดหัวข่าวและความนำเกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าว และต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๘ สื่อต้องนำเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป ด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

ข้อ ๙ สื่อพึงเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป โดยตระหนักถึงความสำคัญและอรรถประโยชน์ของข่าวต่อสาธารณะ และไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อหรือเร้าอารมณ์ให้คนสนใจในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

- **ความสมดุลและเป็นธรรม**

ข้อ ๑๐ สื่อต้องแสดงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ ๑๑ สื่อต้องเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงเมื่อข่าวที่นำเสนอมีการพาดพิงอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กร หรือได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแล้ว

ข้อ ๑๒ สื่อต้องให้ความเที่ยงธรรมเมื่อบุคคลหรือองค์กรที่ถูกพาดพิงเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์นั้น ไม่ถูกต้องหรือผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริง

- **การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**

ข้อ ๑๓ สื่อต้องเสนอข่าวโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีอัตลักษณ์แตกต่างในสังคม

ข้อ ๑๔ หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถี่ถ้วน

ข้อ ๑๕ สื่อพึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๑๖ สื่อพึงระมัดระวังการเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป ต่อสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือมีความรุนแรง อันจะเป็นการสร้างหรือเพิ่มความหวาดระแวงที่มีอยู่แล้วในชุมชนหรือสังคม

ข้อ ๑๗ สื่อพึงระมัดระวังการเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป อันเป็นการไม่เคารพต่อเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์

ข้อ ๑๘ สื่อพึงหลีกเลี่ยงการใช้คำที่ไม่สุภาพ หรือภาษาที่สื่อความหมายเชิงเหยียดหยามหรืออยู่ในข่ายประทุษวาจา หรือแสดงนัยเชิงลบ

- **หลักกระบวนการทำงาน การปกปิดและเคารพแหล่งข่าว**

ข้อ ๑๙ สื่อต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ ๒๐ สื่อต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับเมื่อได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ และต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในพื้นที่สื่อไว้เป็นความลับ

- **ความรับผิดชอบในการแก้ข่าว**

ข้อ ๒๑ สื่อต้องแสดงความรับผิดชอบด้วยการลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดอันเกิดจากการเสนอข่าวโดยไม่ชักช้า หากข้อผิดพลาดนั้นส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลหรือองค์กรให้ดำเนินการขออภัยพร้อมกันไปด้วย

- **การแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น**

ข้อ ๒๒ สื่อต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว ต้องละเว้นอามิสสินจ้างและประโยชน์ทับซ้อน

ข้อ ๒๓ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ ๒๔ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่าหรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน

ข้อ ๒๕ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อพึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์หรือตำแหน่งเพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

- **การได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ละเมิด**

ข้อ ๒๖ สื่อต้องบอกที่มาของข้อความที่คัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากการขออนุญาตจากแหล่งข้อมูลนั้นแล้ว

ข้อ ๒๗ สื่อพึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์ในการได้มาซึ่งข่าวสาร

- **โฆษณาที่ไม่แอบแฝงและงมงาย**

ข้อ ๒๘ สื่อต้องแสดงให้เห็นชัดว่าข้อความที่เป็นบทความซื้อพื้นที่คือประกาศโฆษณาจะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

ข้อ ๒๙ สื่อพึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขต ของศีลธรรมและวัฒนธรรม และพึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณะ

ข้อ ๓๐ สื่อพึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่งมงาย

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การปรับปรุงการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับปรุงระบบใบอนุญาตประกอบกิจการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนไทยและเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์

๒) การวางระบบสนับสนุนการกระตุ้นการผลิต และเผยแพร่ “นวัตกรรม” ด้านการสื่อสาร ทั้งในระดับโครงข่ายการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสาร ข้อมูลข่าวสารและสาระบันเทิงที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการสร้างเสริมสติปัญญา สนับสนุนการเรียนรู้เรื่องไทยในบริบทสังคมโลก มีขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งออกไปสร้างรายได้ในระดับนานาชาติ

๓) การพิจารณาปรับปรุงมาตรการภาษี และกลไกการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทางเลือกในการเข้าถึง และการบริโภคเนื้อหาข่าวสารและข่าวสารที่หลากหลาย มีประโยชน์ รวมทั้งสอดคล้องกับจริตของสาธารณชน

๔) การจัดทำระบบการจูงใจต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการบริหารโครงข่าย เทคโนโลยีและผลผลิตด้านเนื้อหาสาระข้อมูลข่าวสารอย่างมีคุณภาพ และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพมีคุณภาพ ที่สามารถสร้างเสริมสติปัญญา และสร้างรายได้ทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ

๕) การส่งเสริมการส่งออกนวัตกรรม และผลผลิตจากอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศไทยในเวทีระดับนานาชาติ

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) การปฏิรูปการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... โดยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนวิธีการประมูลคลื่นความถี่สำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์จากการใช้ราคาสูงสุดเป็นเกณฑ์ตัดสินเป็นการใช้คุณสมบัติและข้อเสนอในเชิงคุณภาพรายการของผู้เข้าประมูล (Beauty Contest)

- ระยะที่หนึ่ง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในประเด็นสำคัญเร่งด่วน ตามร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...
- ระยะที่สอง (ดำเนินการต่อเนื่อง เริ่มปี พ.ศ. ๒๕๖๑) รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนงานหรือแนวทางเพื่อผลักดันให้มีการพัฒนาศักยภาพของ

สื่อสารมวลชน ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตรายการ รวมทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ

๒) กำหนดทิศทางและเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๒ ใหม่ ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และเป็นไปตามสภาวะความต้องการในการใช้คลื่นความถี่ในอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน

๓) พิจารณาจัดตั้งโครงข่ายแห่งชาติ เพื่อบริหารจัดการโครงข่ายวิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม ทั้งโครงข่ายเคเบิล โครงข่ายดาวเทียม และโครงข่ายภาคพื้นดิน เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะเป็นการลดภาระผู้ประกอบการอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์

๔) พิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ องค์กรอิสระ และรัฐวิสาหกิจ เช่น สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) องค์การแพร่ภาพและกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ (Thai PBS) บริษัท อ.ส.ม.ท. จำกัด (มหาชน) (MCOT) สถานีโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.๕) เพื่อให้การใช้คลื่นความถี่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนกิจการโทรทัศน์ของชุมชนตามวัตุประสงค์ของแผนแม่บทฉบับที่ ๑

๕) การปฏิรูปสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท.) เพื่อยกระดับการสื่อสารของรัฐประชาชน และสาธารณประโยชน์

- ระยะที่ ๑ ภายในปี ๒๕๖๑ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะหน่วยงานแม่เป็นผู้รับผิดชอบจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานปฏิรูปสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย โดยต้องจัดทำแผนให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปนี้แล้วดำเนินการนำเสนอเพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ / สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยเริ่มจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกันในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐ และดำเนินการประเมินผล / สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท.) เริ่มมุ่งเน้นงานด้านการผลิตข่าว และเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้มีความทันสมัยและตอบสนองความต้องการของภาครัฐ และประชาชน เพื่อให้สามารถสื่อสารข่าวสารของภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันกับช่อง ข่าวอื่น ๆ ได้
- ระยะที่ ๒ ภายในปี ๒๕๖๒ สทท. เริ่มจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงาน ภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิตในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกัน ในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๐ และดำเนินการประเมินผล / เริ่มปรับปรุงโครงสร้างและการบริหารงานของหน่วยงานให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการ

บริหารงาน รวมทั้งตอบสนองความต้องการ ของภาครัฐและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ / เตรียมพร้อมพัฒนาให้เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยระดับชาติทั้งภาคภาษาไทยและภาคภาษาอังกฤษ โดยให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ แห่งประเทศไทย (สทท.) ส่วนภูมิภาคเดิม ๘ เขต เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์สาธารณะดิจิทัลประเภทท้องถิ่น ๔ ภาคตามกรอบของกฎหมาย

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...

๒) มีแผนงานหรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพของสื่อสารมวลชน ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตรายการ

๓) มีแผนงานหรือแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ

๔) การเพิ่มจำนวนของบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนและผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ

๕) แผนการปฏิรูปสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จัดทำโดยคณะกรรมการหรือคณะทำงานฯ ที่แต่งตั้งโดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาล

๖) ผังรายการของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยที่มีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกัน ในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐

๗) แผนงานพัฒนาด้านการผลิตข่าวและเนื้อหาสาระ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน สำนักงาน กสทช. และกรมประชาสัมพันธ์

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) กำหนดทิศทางและเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๒ ใหม่ ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและเป็นไปตามสภาวะความต้องการในการใช้คลื่นความถี่ในอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน																					กสทช.				
๒) ให้ กสทช. พิจารณาเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าหรือนำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ายิ่งขึ้น ในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากกว่า																					กสทช.				
๓) ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการประมูลคลื่นความถี่สำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์จากการใช้ราคาสูงสุดเป็นเกณฑ์ตัดสิน เป็นการใช้คุณสมบัติและข้อเสนอในเชิงคุณภาพรายการของผู้เข้าประมูล (Beauty Contest)																					กสทช. สคก.				
๔) พิจารณาจัดตั้งโครงข่ายแห่งชาติเพื่อบริหารจัดการโครงข่ายวิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม ทั้งโครงข่ายเคเบิล โครงข่ายดาวเทียม และโครงข่ายภาคพื้นดิน เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะเป็นการลดภาระผู้ประกอบการอุตสาหกรรมวิทยุโทรทัศน์																					ดศ. (บริษัท NBN)				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕) พิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ องค์กรอิสระ และรัฐวิสาหกิจ เช่น สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) องค์การแพร่ภาพและกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ (Thai PBS) บริษัท อ.ส.ม.ท. จำกัด (มหาชน) (MCOT) สถานีโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.๕) เพื่อให้เป็นการใช้คลื่นความถี่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะที่คุ้มค่ามากยิ่งขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนกิจการโทรทัศน์ของชุมชนตามวัตุประสงค์ของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๑																				NBT Thai PBS อ.ส.ม.ท. สถานีโทรทัศน์รัฐสภา สถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.๕)				ผังรายการของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยที่มีการจัดสรรช่วงเวลาให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ผลิต ในรูปแบบเช่าเวลาหรือผลิตรายการร่วมกันในอัตราส่วน ร้อยละ ๓๐ หรือ ๔๐

๒.๓.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

ปรับรวมกฎหมาย ๓ ฉบับ ได้แก่ (๑) พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (๒) พ.ร.บ. การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๔ และ (๓) พ.ร.บ. วิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การพัฒนาส่งเสริมและกำกับการบริหารจัดการร่วมกันของเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ตามแนวทางประชารัฐ

๒) การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูล และคุ้มครองการทำธุรกรรมออนไลน์ของประชาชน และปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต

๓) การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบูรณาการงานด้านการแจ้งเตือนภัยออนไลน์ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การตรวจสอบ และการระงับการเผยแพร่ข้อมูล-ข้อความที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งระบบแจ้งกลับ และการเยียวยาผู้เสียหายจากภัยทางออนไลน์

๔) การจัดทำกลไกการประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการในต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕) มาตรการปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์

๖) ระบบการเข้าถึงสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และข้อมูลส่วนบุคคล

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) การปฏิรูปด้านช่องทางการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ

- พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ การจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ในและต่างประเทศ ให้มีลักษณะ Official Point of Contact เพียงหน่วยงานเดียว
- พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ การจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการมาตรการทางกฎหมาย โดยเฉพาะการเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง เพื่อเป็นการกดดันผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ

- พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ระบบศูนย์ข้อมูลกลางการระงับการแพร่หลายข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมาย เป็นระบบรองรับการแจ้งข้อมูลจากทุกภาคส่วนได้อย่างทั่วถึงและตลอดเวลาตามแนวทางรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะการปฏิรูปด้านช่องทางการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
- พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายประมวลรัษฎากร เพื่อให้ครอบคลุมการเก็บภาษีจากธุรกิจออนไลน์ต่างประเทศ ซึ่งใช้ระบบ Content Delivery Network (CDN) ในประเทศ

๒) การปฏิรูปการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media)

- พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ผลักดันให้เกิดการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ให้ครอบคลุมการใช้สื่อออนไลน์ / ยกร่างกฎหมายที่จะปกป้องคุ้มครองกลุ่มเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์เป็นการโดยเฉพาะ และผลักดันให้มีผลบังคับใช้
- พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ มาตรการเสริมการลงทะเบียนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือระบบเติมเงิน อาทิ เช่น มาตรการเสริมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สามารถทำให้การตรวจสอบตัวตนที่แท้จริงของผู้ใช้งานได้ การจำกัดจำนวนซิมของผู้ใช้แต่ละคน / จัดทำศูนย์กลางข้อมูลพื้นฐานผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงภายใต้ขอบเขตที่กำหนด และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึง

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีระบบการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) กับสื่อออนไลน์ต่างประเทศ มีการจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานที่มีรูปแบบชัดเจน มีลักษณะเป็น Official Point of Contact เพียงหน่วยงานเดียว

๒) แผนงานหรือโครงการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ เพื่อให้มีการจัดทำโครงการร่วมกับภาครัฐ ในการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์อย่างปลอดภัย

๓) มีระบบการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ Official Point of Contact กับหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ ที่มีหน้าที่ตามกรอบกฎหมายของตัวเอง เพื่อให้เกิดการรวมศูนย์ข้อมูลและการบริหารจัดการในการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ

๔) มีระบบหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการใช้มาตรการทางกฎหมายต่อผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ อาทิเช่น ยื่นฟ้องร้องทางแพ่ง ในกรณีเป็นการเผยแพร่เนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติและสถาบันหลักของประเทศ ที่ไม่สามารถเจรจาขอความร่วมมือได้ โดยมีประสานความร่วมมือกับฝ่ายตำรวจ

๕) มีแนวทางหรือมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแล กับผู้ให้บริการภายในประเทศ โดยเฉพาะการตรวจสอบข้อมูลจราจร การปิดกั้นเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข้อมูลไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖) มีระบบศูนย์ข้อมูลกลางการระงับการแพร่หลายข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมายที่มีผลกระทบต่อด้านความมั่นคงในทุกมิติ เป็นระบบรองรับการแจ้งข้อมูลจากทุกภาคส่วนได้อย่างทั่วถึงและตลอดเวลา เฉพาะหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่รับผิดชอบสามารถเข้าถึงในทุกพื้นที่ การส่งคำสั่งศาลที่ให้ปิดกั้น URL ที่เผยแพร่เนื้อหาไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในลักษณะไร้กระดาษ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะการปฏิรูปด้านช่องทางการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๗) มีระบบตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกิจออนไลน์ของผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจโฆษณาบนสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยกำหนดให้บริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือรายงานผลการ transaction ในการทำธุรกรรมผ่านโทรศัพท์มือถือที่จ่ายเป็นค่าซื้อของหรือค่าโฆษณา เพื่อให้สามารถทราบยอดค่าใช้จ่ายในเรื่องดังกล่าวของผู้ใช้บริการ

๘) จำนวนการลดลงของการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายบนสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยเฉพาะข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติและสถาบันหลักของประเทศในแต่ละปี

๙) มีแผนงานหรือโครงการการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ อาทิ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อต่อรองในการดำเนินการมาตรการด้านภาษี ความร่วมมือในด้านการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในแต่ละปี

๑๐) แผนงานหรือโครงการประสานความร่วมมือผ่านเครือข่ายหรือองค์กรในต่างประเทศที่มีการทำงานด้านการสืบสวน ปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ หรือมีภารกิจเกี่ยวกับ Cyber Security ในแต่ละปี

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน (๑) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (๒) สำนักงาน กสทช. (๓) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี/บก.ปอท.) และ (๔) กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร)

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) การจัดตั้งส่วนงานหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ในและต่างประเทศให้มีลักษณะ Official Point of Contact																					ดศ. กสทช.				มีการจัดตั้งส่วนงานทำหน้าที่ประสานงานที่มีรูปแบบชัดเจน มีลักษณะเป็น Official Point of Contact เพียงหน่วยเดียว
๒) ผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายประมวลรัษฎากร เพื่อให้ครอบคลุมการเก็บภาษีจากธุรกิจออนไลน์ต่างประเทศ																					กค.				มีระบบหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการใช้มาตรการทางกฎหมายต่อผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ต่างประเทศ
๓) ผลักดันให้เกิดการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้ครอบคลุมการใช้สื่อออนไลน์																					พม ศธ. กสทช. กองทุนสื่อสร้างสรรค์ฯ				
๔) มาตรการเสริมการลงทะเบียนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือระบบเติมเงิน / จัดทำศูนย์กลางข้อมูลพื้นฐานผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ																					กสทช.				
๕) เพิ่มประสิทธิภาพการกำกับตรวจสอบการใช้สื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม																					ตร. (ปอท.) ดศ.				จำนวนการลดลงของการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายบนสื่อออนไลน์ต่างประเทศ โดยเฉพาะข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติและสถาบันหลักของประเทศ ในแต่ละปี

๒.๔.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประมวลรัษฎากร หรือกฎหมายอื่นที่อยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยงานในกระทรวงการคลัง ให้ครอบคลุมประเภทการทำธุรกิจในสื่อออนไลน์ต่างประเทศ การระบุถึงอุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในประเทศไทยเสมือนเป็นสำนักงานหรือสาขาที่ตั้งในประเทศ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายประมวลรัษฎากรครอบคลุมถึง

๒) แก้ไขระเบียบระเบียบของ กสทช. ให้ชัดเจนว่าการให้บริการ CDN ที่ใช้เครือข่ายในประเทศเป็นกิจการที่ต้องลงทะเบียน หรือให้อยู่ในการกำกับดูแลเช่นเดียวกับสื่อประเภทอื่น เนื่องจากบริการ CDN เป็นการส่งผ่านหรือเป็นการเรียกใช้งานข้อมูลในต่างประเทศ เสมือนเป็นทางออกสู่อินเทอร์เน็ตอีกประเภทหนึ่ง

๓) แก้ไขระเบียบและประกาศของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อรองรับการจัดตั้งระบบศูนย์ข้อมูลการระงับการแพร่หลายข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมายที่มีผลกระทบต่อด้านความมั่นคงในทุกมิติ

๔) แก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ โดยเร็ว โดยเฉพาะในส่วนของมาตราที่คำนึงถึงสิทธิ ข้อมูล และความเป็นส่วนตัวของเด็ก ให้มีคำนิยาม และมาตราที่ระบุถึงการปกป้องคุ้มครองเด็กจากสื่อให้ครอบคลุมทั้งสื่อมวลชนและสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์

๕) ยกร่างกฎหมายที่จะปกป้องคุ้มครองกลุ่มเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์เป็นการโดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกฎหมาย COPPA ในประเทศสหรัฐอเมริกา

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ต้องครอบคลุมหน่วยงานที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการรวมกลุ่มร่วมดำเนินการในระดับภาคส่วน (Sector)

๒) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการอวกาศของประเทศ

๓) การบูรณาการหน่วยงานความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน และเนื้องานด้านข้อมูลเพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ และสาธารณภัยต่าง ๆ ให้เกิดเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) การปกป้องคุ้มครองและรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ

- ระยะที่หนึ่ง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รัฐบาลดำเนินการจัดทำนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ พร้อมทั้งผลักดันพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. .... ออกมาใช้บังคับ
- ระยะที่สอง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมหรือประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับอุตสาหกรรมหรือระดับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ

๒) การปฏิรูประบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ

จัดทำแผนแม่บทเพื่อนำเทคโนโลยีบรอดแบนด์ไร้สาย รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและประโยชน์สาธารณให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๑

๓) การปฏิรูปการกำกับดูแลกิจการอวกาศและการให้บริการดาวเทียมสื่อสารของประเทศไทย

จัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศ พ.ศ. .... และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้ง หรือมอบหมายหน้าที่ในกิจการอวกาศแห่งชาติให้หน่วยงาน

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ....

๒) มีการจัดทำนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ ตลอดจน แผนเตรียมความพร้อมหรือประเมินความเสี่ยงด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับอุตสาหกรรมหรือระดับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือมีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศโดยสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล

๓) การเพิ่มขึ้นของจำนวนบุคลากรด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์

๔) กสทช. ดำเนินการให้มีความพร้อมในการใช้งานคลื่นความถี่ย่าน ๘๑๔ - ๘๒๔ เมกะเฮิรตซ์ และ ๘๕๙ - ๘๖๙ เมกะเฮิรตซ์ ไว้ใช้งานและให้บริการเป็นการเฉพาะภารกิจด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ ในต้นปี ๒๕๖๔

๕) มีพระราชบัญญัติว่าด้วยดาวเทียมสื่อสารและการดำเนินกิจการในอวกาศ พ.ศ. .... และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานทำหน้าที่ด้านอวกาศแห่งชาติ

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงาน กสทช. กระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ แห่งชาติ พ.ศ. .... กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้มีผลบังคับใช้																					ดศ. สคก.			มี พ.ร.บ. ว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ฯ และ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ	พ.ร.บ. มีผลบังคับใช้ภายในปี ๒๕๖๑
๒) จัดทำกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ โดยใช้กรอบในระดับสากล																					ดศ.				
๓) กำกับดูแล ติดตามทุกหน่วยงานในการดำเนินการตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลฯ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑) ในมิติความมั่นคงของชาติ ด้านความปลอดภัยสาธารณะ ภัยธรรมชาติ และภาวะวิกฤต																					ดศ. สมช. มท. (ปภ.)				
๔) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและ กสทช. ร่วมกันจัดทำแผนแม่บทเพื่อนำเทคโนโลยีบรอดแบนด์ไร้สายมาใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย																					กสทช. ตร. ดศ. มท. (ปภ.) สธ.				

๒.๕.๕ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ. ....

๒) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ....

๓) กฎหมายแม่บทสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ในอวกาศ

๔) กฎหมายเกี่ยวกับกิจการดาวเทียมของประเทศไทย

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ : การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การบูรณาการการบริหารจัดการระบบ กลไก และการกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

๒) การจัดตั้งระบบคลังข้อมูลข่าวสารความรู้อัจฉริยะ (Intelligence –Information/Knowledge Center System) และการพัฒนาบุคลากรของรัฐในด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล

๓) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางจัดระบบการเชื่อมโยงช่องทางช่องทางการร้องเรียน –การประสานงานด้านการติดตาม-และการตอบรับผลการร้องเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๑) ระยะปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๒ เร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติเพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

๒) ระยะปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ ปรับบทบาทของสถาบันการประชาสัมพันธ์ให้ดำเนินการในเชิงรุก รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรการสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ

๓) ระยะปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ให้หน่วยงานที่มีหลักสูตรการอบรมบุคลากรให้มีการบรรจุสาระเนื้อหาเกี่ยวกับการสื่อสารในยุคดิจิทัล

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น

๒) หลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน กรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วน

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ : การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ล้านบาท)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑) เร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ																					สปน. กรมประชาสัมพันธ์ หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐ			การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น	
๒) ปรับบทบาทของสถาบันการประชาสัมพันธ์ให้ดำเนินการในเชิงรุก รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรการสื่อสารในยุคดิจิทัล เพื่อบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ																					สปน. กรมประชาสัมพันธ์ หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐ			หลักสูตรด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้รับการบรรจุในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของภาครัฐของหน่วยงานต่าง ๆ	
๓) กำหนดหลักสูตรอบรม / จัดอบรม สัมมนาเรื่องการประชาสัมพันธ์ภาครัฐและการสื่อสารสาธารณะ ให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐ																					สถาบันอบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง เช่น วปอ. สถาบันพระปกเกล้า สถาบันการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น				

รายชื่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	ประธานกรรมการ
๒.	นางกนกทิพย์ รชตะนันทน์	กรรมการ
๓.	พลอากาศเอก คณิต สุวรรณเนตร	กรรมการ
๔.	นายธงชัย ณ นคร	กรรมการ
๕.	นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์	กรรมการ
๖.	นางประภา เหตระกูล ศรีนวลนัด	กรรมการ
๗.	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	กรรมการ
๘.	นายสมหมาย ปาริจฉัตต์	กรรมการ
๙.	นายเสรี วงษ์มณฑา	กรรมการ
๑๐.	นายสุทธิชัย หยุ่น	กรรมการ
๑๑.	ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาต สถาปิตานนท์	กรรมการและเลขานุการ

รายชื่อเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.	นายเสรี วงษ์มณฑา	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒.	นางสาวกุลทิพย์ ศาสตระรุจจิ	ผู้ช่วยเลขานุการ

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

๑.๑ บทนำ

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม เป็นหนึ่งใน ๑๑ ด้านของการปฏิรูปประเทศที่ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๑๖ บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย สามัคคีปรองดอง พัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม มีโอกาสทัดเทียม ขจัดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งให้มีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ขึ้น รวมทั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม จำนวน ๑๓ คน ซึ่งมีนายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา เป็นประธานกรรมการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

โดยที่ การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ต้องมีความชัดเจน กำหนดวิธีการ ขั้นตอน กลไกและเป้าหมาย มีการรับฟังความเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญต้องนำแผนดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติภายใน ๑ ปีและให้เห็นผลสัมฤทธิ์ภายใน ๕ ปี พร้อมทั้งให้มีการติดตามการดำเนินงานตามแผน และรายงานผลต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม จึงได้ดำเนินกระบวนการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคมอย่างเป็นขั้นตอน โดยทบทวนบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประมวลผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิรูปด้านสังคมที่ได้มีการจัดทำมาแล้ว ทั้งของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มภายนอกและภายในที่สำคัญด้านสังคม พิจารณาความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ วิเคราะห์สังเคราะห์วางกรอบประเด็นการปฏิรูปสังคมที่สำคัญ กำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม นอกจากจะเป็นไปตามบทบัญญัติ ***หมวดที่ ๑๖ ของรัฐธรรมนูญ*** แล้ว ยังมีบริบทความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวดต่างๆ และมาตราต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

๑) หมวด ๓ สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ทั้งในการได้รับสิทธิ เสรีภาพและความคุ้มครองในระดับบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ย่อมได้รับการคุ้มครอง ตลอดจนระบุถึงสิทธิของบุคคลและชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน อาทิ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖

๒) หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยรัฐต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิทธิและมีส่วนร่วมในการได้ใช้ดำเนินการด้วย และหากการดำเนินการของรัฐอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ และจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก ตลอดจนจัดให้มีมาตรการ กลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่างๆ อาทิ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑

๓) หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องต่างๆ โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ในเรื่องการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ การให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมให้มีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ คุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัย ได้รับรายได้สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ การส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน การส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่างๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ อาทิ มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๘

๔) หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ ตามมาตรา ๒๕๐ และมาตรา ๒๕๓ กำหนดให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดเผยข้อมูลและมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ดำเนินงานตาม***พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐*** และจากการทบทวนบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง จะมีข้อกฎหมายสำคัญเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มต่างๆ ได้แก่ การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน การกำหนดสิทธิชุมชนและการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การสนับสนุนกิจการที่ให้บริการทางสังคม และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับทั้งในส่วนของพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) พระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) กฎกระทรวง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และประกาศของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑) การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ พ.ร.บ.กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๒

พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ร.บ.ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนบำเน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. ....

๒) การกำหนดสิทธิชุมชนและการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน อาทิ พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ร.ฎ.จัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ร.บ.กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร่าง) พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... และ (ร่าง) พ.ร.บ.สิทธิชุมชน พ.ศ. ....

๓) การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส อาทิ พ.ร.บ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กฎกระทรวงสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๖ และกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีความเป็นสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓

๔) การสนับสนุนกิจการที่ให้บริการทางสังคม อาทิ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ (ร่าง) พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... และประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ ๒๙๑) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้ของวิสาหกิจเพื่อสังคม

๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อาทิ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิรูป

จากการศึกษาทบทวน ***ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)*** พบว่า สปช. ได้จัดทำข้อเสนอประเด็นการปฏิรูป รวมทั้งสิ้น ๓๗ ด้าน โดยมีข้อเสนอการปฏิรูปที่เป็นภาพรวมเกี่ยวกับด้านสังคมในหลากหลายด้าน อาทิ การปฏิรูปสวัสดิการสังคมที่ให้ความสำคัญกับระบบประกันสังคมถ้วนหน้า ระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ระบบสวัสดิการสังคมกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ คนพิการ คนชายขอบ สวัสดิการที่อยู่อาศัย การส่งเสริมความเข้มแข็งภาคประชาสังคม และระบบกลไกบริหารจัดการระบบสวัสดิการสังคม การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านสังคม การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่มุ่งเน้นการเพิ่มสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรและทุนชุมชน สวัสดิการชุมชน และสัมมาชีพชุมชน และการปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนของระบบและกลไกการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค ระบบข้อมูลและความปลอดภัยของผู้บริโภค ระบบชดเชย

ความเสียหายของผู้บริโภค กลไกและมาตรการการคุ้มครองผู้บริโภคภาครัฐ และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกันได้ทบทวน ***ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)*** ซึ่งได้คัดเลือกประเด็นและแนวทางปฏิรูปประเทศของ สปช. เพื่อผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จำนวน ๑๐๐ เรื่อง ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย (ครม. สนช. และ สปท.) พบว่า มีประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมที่เป็นรายละเอียดของการดำเนินการด้านต่างๆ อาทิ การปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อสังคมที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบโครงสร้างองค์กรทางสังคมใหม่และตลาดการลงทุนทางสังคม ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันความมั่นคงด้านรายได้เพื่อการยังชีพของผู้สูงอายุ โดยเร่งรัดการดำเนินการตาม พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ การพัฒนากฎระเบียบที่เอื้อให้ อปท. สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยออกเป็นระเบียบกระทรวงมหาดไทย การขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เน้นสนับสนุนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงอายุ ทั้งการสร้างงาน/รายได้/ที่อยู่อาศัย/การพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ ส่วนการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มุ่งเน้นการปฏิรูปสัมมาชีพชุมชน การเงินฐานรากและร่าง พ.ร.บ.สถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. .... และระบบสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ขณะที่การพัฒนาระบบบริหารจัดการให้บริการทางสังคมมีการปฏิรูปทั้งโครงสร้างองค์กรภาครัฐ และการสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐ โดยเน้นพัฒนาศูนย์ข้อมูลสำหรับการบริหารงานและบูรณาการข้อมูลในระดับต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน และกำหนดช่องทางการให้บริการที่เหมาะสม อีกทั้ง ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพศูนย์บริการคนพิการ และการปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น

นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึง***ข้อเสนอการปฏิรูปด้านสังคมของหน่วยงานอื่น*** ได้แก่ คณะกรรมการบริหารราชแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ในประเด็นปฏิรูปเรื่อง การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยผลักดันเรื่องยุติธรรมชุมชน พ.ร.บ.สถาบันการเงินประชาชน พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน และกระทรวงการคลัง ในประเด็นการปฏิรูปเรื่องธนาคารที่ดินและร่าง พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ที่ปรับปรุงเพิ่มเติมจากข้อเสนอของ สปท. อาทิ ให้ธนาคารมีอำนาจดำเนินการผ่านสถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นได้ และการกำหนดทุนเรือนหุ้นของธนาคาร

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ช่วยยกระดับทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนหลายกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สะท้อนได้จากการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ การจ้างงานที่เพิ่มขึ้น รายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนคนยากจนที่ลดลง การเข้าถึงบริการทางสังคมต่างๆ ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวอยู่ในอัตราที่ลดลง อีกทั้งยังพบปัญหาและข้อท้าทายต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคตหลายด้าน จึงต้องทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มทั้งภายนอกประเทศและภายในประเทศ ที่เป็นประเด็นสำคัญต่อการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ดังนี้

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลต่อความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยโลกได้เข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นทั้งเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน และเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปอย่างสิ้นเชิง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับชีวิตในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนาอุปกรณ์ทางการแพทย์ การพัฒนาการเรียนรู้ นอกจากนี้ เทคโนโลยีจะส่งผลให้การจัดเก็บ วิเคราะห์และการบริหารจัดการข้อมูลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัล และการใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาคธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการอื่นๆ ที่จะส่งผลให้การรวบรวมและกระจายข้อมูลไปยังคนจำนวนมากทำได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้นผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนฐานของบริการที่มีการแบ่งปันการใช้ทรัพยากร (Shared Services) ที่มีต้นทุนต่ำลง ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ด้าน Cloud Computing และ Big Data ที่มีความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ อันจะทำให้การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบริการทางสังคมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒) กระแสการเติบโตของหุ้นส่วนการพัฒนาทางสังคม โดยเฉพาะวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) วิสาหกิจเพื่อสังคมและกระแสเรื่องการประกอบการเพื่อสังคมได้ถูกกล่าวถึงและดำเนินการอย่างกว้างขวางทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ว่าเป็นหนึ่งในโมเดลทางเลือกสำคัญที่เป็นคำตอบสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในศตวรรษหน้า ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนในการประชุมสุดยอดผู้นำโลก หรือ G๘ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ที่ประเด็นเรื่องระบบเศรษฐกิจใหม่ (Social Economy) และตลาดการลงทุนเพื่อสังคม (Social Impact Investment Market) เพื่อสนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างกว้างขวาง โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศต่างๆ ทั่วโลก อาทิ อังกฤษมีวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า ๗ หมื่นแห่ง ก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า ๑ ล้านอัตรา โดยที่เกือบครึ่งเป็นการจ้างงานกลุ่มด้อยโอกาส และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า ๑ ล้านล้านบาท ขณะที่เกาหลีใต้มีวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า ๓ พันแห่ง และภาครัฐได้สนับสนุนทางด้านกฎหมาย เงินทุน และระบบสนับสนุน[๑] แสดงถึงรูปแบบใหม่ของการให้บริการสังคมที่ดำเนินการโดยภาคส่วนอื่นที่จะช่วยสนับสนุนภาครัฐในการจัดบริการทางสังคมให้มีความครอบคลุมทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

๓) กระแสโลกาภิวัตน์และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การเชื่อมต่อและการเคลื่อนย้ายระหว่างกันที่มีมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยมีโอกาสที่จะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติ ทัศนคติ ความคิดอยู่ร่วมกันมากขึ้น รวมถึงคนไทยมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากทั่วโลก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโลกาภิวัตน์ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนมีความเหมือนกัน (Homogeneity) มากขึ้น แต่ยังคงมีวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่หลากหลายที่คนในสังคมต้องเปิดกว้างและทำความเข้าใจ รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หากขาดการสร้างภูมิคุ้มกันในการเลือกรับวัฒนธรรมดังกล่าว นอกจากนี้

---

[๑] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระปฏิรูปพิเศษ ๑ : วิสาหกิจเพื่อสังคม.

โลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลของสินค้าและบริการข้ามเขตพรมแดนทำได้ง่ายขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคมีทางเลือกบริโภคสินค้าทั้งเรื่องคุณภาพและราคาที่เหมาะสมมากขึ้น ขณะที่อีกด้านหนึ่งสินค้าที่หลากหลายจำนวนมากจากต่างประเทศมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๔ โดยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๒๐ และสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลง โดยวัยเด็กมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๑๖ ขณะที่วัยแรงงานคิดเป็นร้อยละ ๖๔ และในปี ๒๕๗๙ จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ ๓๐ ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลงเหลือ ร้อยละ ๑๔ และ ร้อยละ ๕๖ ตามลำดับ[๒] ซึ่งการลดลงของวัยแรงงานอาจส่งผลต่อรายได้ภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการจัดสวัสดิการต่างๆ ตลอดจนภาระค่าใช้จ่ายในกลุ่มผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย

ที่มา: สศช. (2560). เอกสารประกอบประชุมสัมมนา เรื่อง (ร่าง) แผนประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). วันที่ 29 พฤษภาคม 2560.

โครงสร้างประชากรของประเทศไทย ปี 2560 – 2579

ที่มา: การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583, สศช.

๒) ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชดเชยค่าใช้จ่ายตลอดช่วงชีวิตและมีการออมอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ จากข้อมูลบัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖ (National Transfer Account : NTA) พบว่า ประชากรวัยแรงงานเท่านั้นที่เกินดุลรายได้เฉลี่ยประมาณ ๒๗,๘๖๐ บาท/คน ขณะที่วัยเด็ก วัยเรียน และวัยสูงอายุมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่ารายได้ อย่างไรก็ตาม รายได้ที่เกินดุลของวัยแรงงานยังไม่สามารถชดเชยหรือปิดส่วนขาดดุลรายได้ของตนเองตลอดช่วงชีวิต[๓] นอกจากนี้ ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ[๔] พบว่า การออมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนลดลงจาก ๕,๗๕๘ บาท ในปี ๒๕๕๘ เป็น ๕,๐๗๖ บาท ในปี ๒๕๖๐ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นจาก ๑๕๖,๗๗๐ บาท เป็น ๑๗๗,๑๒๘ บาท ในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ ๒๔ ไม่มีเงินออม[๕]

บัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖

ที่มา: คำนวณโดย สศช. (๒๕๕๘)

[๒] สศช. (๒๕๕๖). การคาดประมาณประชากรไทยของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๘๓

[๓] สศช. (๒๕๕๘). บัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖

[๔] ข้อมูลการออมของครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๖๐ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

[๕] ข้อมูลการออมผู้สูงอายุจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ มีการดำเนินการในการส่งเสริมและขยายความคุ้มครองเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ให้กับประชากรไทยในวัยสูงอายุ ทั้งแบบบังคับและสมัครใจในกลุ่มผู้ที่อยู่ในระบบและนอกระบบ อาทิ การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางรายได้สำหรับผู้ที่มีอายุ ๑๕-๖๐ ปี ที่ประกอบอาชีพอิสระ และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนอื่นที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ อย่างไรก็ตาม มีแรงงานนอกระบบที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๕๒๙,๖๓๓ คน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๒.๕ จากแรงงานนอกระบบที่มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๑.๔ ล้านคน[๖] อีกทั้ง สัดส่วนแรงงานไทยที่มีหลักประกันรายได้ทั้งภาคบังคับและสมัครใจมีเพียงประมาณร้อยละ ๔๔ ของแรงงานทั้งหมด และแรงงานส่วนใหญ่ยังมีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในยามสูงวัย โดยปัจจุบัน อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Rate) ของแรงงานในระบบประกันสังคมอยู่ที่เพียงร้อยละ ๑๙ เท่านั้น[๗]

๓) คุณภาพของคนไทยในภาพรวมยังมีปัญหา รวมถึงปัญหาเชิงคุณธรรมที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญและยังไม่มีระบบรองรับเชิงสถาบันอย่างเป็นรูปธรรม โดยเด็กไทยมีปัญหาเชิงคุณภาพที่สั่งสมมาจากปัญหาระบบการศึกษาและการเลี้ยงดู แรงงานมีผลิตภาพต่ำ และสังคมไทยในภาพรวมยังมีปัญหาคุณธรรม จริยธรรม โดยข้อมูลจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (๒๕๕๘) และผลสำรวจคุณธรรมของศูนย์คุณธรรมและนิด้าโพลในปี ๒๕๕๙ ระบุถึงการขาดจิตสำนึกสาธารณะ การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม การขาดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นรากฐานที่นำมาสู่ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการขาดความสามัคคีและความขัดแย้งในสังคม ปัญหาการฟุ้งเฟ้อเกินตัว ถึงแม้ว่าในประเทศไทยได้ริเริ่มงานอาสาสมัครหรือจิตอาสาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้ประกาศให้เป็นปีอาสาสมัครสากล และประเทศไทยได้ออกปฏิญญาอาสาสมัครไทยและนโยบายพัฒนาอาสาสมัครขึ้นและมีอาสาสมัครในประเทศไทยเกิดขึ้นเรื่อยมาจนในปี ๒๕๔๗ เกิดภัยพิบัติสึนามิในภาคใต้ และเหตุการณ์สำคัญอย่างงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่เกิดจิตอาสาเฉพาะกิจขึ้นจำนวนมาก เกิดเป็นกระแสอาสาสมัครขนาดใหญ่ (Volunteer Megatrend) ขึ้น อย่างไรก็ตาม อาสาสมัครในประเทศไทยมักเป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ ทำงานโดยไม่สังกัดองค์กร และส่วนใหญ่เน้นการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าหรือกิจกรรมเฉพาะกิจและขาดความต่อเนื่อง

๔) ประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ยังเป็นปัญหามาอย่างต่อเนื่อง แม้ที่ผ่านมาประเทศไทยสามารถลดสัดส่วนคนจนจากร้อยละ ๖๕.๑๗ ในปี ๒๕๓๑ เหลือเพียงร้อยละ ๗.๒ ในปี ๒๕๕๘ แต่ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่วัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) กลับลดลงเพียงเล็กน้อยจาก ๐.๔๘๗ ในปี ๒๕๓๑ เหลือ ๐.๔๔๕ ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งยังคงอยู่ในระดับสูง

ที่มา: ประมวลโดย สศช.

[๖] ข้อมูลจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐) จากกองทุนการออมแห่งชาติ และข้อมูลจำนวนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

[๗] ข้อมูลสัดส่วนแรงงานไทยที่มีหลักประกันรายได้และอัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ คำนวณโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียน[๘] และนำมาสู่ความไม่เท่ากันของทุนที่มีในการพัฒนาศักยภาพคน โดยที่สังคมไทยยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและสาธารณสุข โดยมีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ระหว่างโรงเรียนในเมือง-นอกเมือง และโรงเรียนในสังกัดต่างๆ รวมถึงยังมีความเหลื่อมล้ำด้านสินทรัพย์และการถือครองที่ดินอีกด้วย โดยกลุ่มผู้ที่ถือครองที่ดินร้อยละ ๑๐ ที่ถือครองที่ดินมากที่สุดมีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนกลุ่มผู้ที่ถือครองที่ดินร้อยละ ๔๐ ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุด มีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๑.๒ เท่านั้น[๙]

๕) ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม สามารถจำแนกได้ตามกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่มีความไม่เสมอภาคในการได้รับการคุ้มครองทางสังคม ดังนี้

๕.๑) กลุ่มแรงงานนอกระบบ แรงงานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการที่จำเป็น ก่อให้เกิดความแตกต่างด้านความคุ้มครองระหว่างแรงงานในและนอกระบบ ซึ่งแม้ว่าภาครัฐจะเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบสามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคมภาคสมัครใจเพื่อเป็นความคุ้มครองทางสังคมอย่างหนึ่งให้กับแรงงานนอกระบบ อย่างไรก็ตาม มีแรงงานนอกระบบเพียง ๒.๒ ล้านคน (ประมาณร้อยละ ๑๐) จากแรงงานนอกระบบ ๒๑.๔ ล้านคน ที่เข้าสู่ระบบประกันสังคมภาคสมัครใจ[๑๐] ทั้งนี้ อาจเกิดจากปัญหาการรับรู้ข้อมูลด้านประกันสังคม และมีรายได้ไม่เพียงพอเพื่อจ่ายสมทบเข้าระบบประกันสังคม นอกจากนี้ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาการทำงานด้านต่างๆ อาทิ ปัญหาด้านค่าตอบแทน ปัญหาการทำงานหนัก และปัญหาการไม่ได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการได้รับสิทธิในการเป็นลูกจ้างตามกฎหมาย[๑๑] ทำให้แรงงานนอกระบบขาดแต้มต่อในการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง

๕.๒) กลุ่มคนพิการยังถูกจำกัดการเข้าสู่ตลาดงาน

- ***สถานการณ์กลุ่มคนพิการในปัจจุบัน*** ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐[๑๒] พบว่า ประเทศไทยมีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการทั่วประเทศ จำนวน ๑,๘๐๒,๓๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๒ ของประชากรทั้งประเทศ โดยส่วนใหญ่ประสบความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จำนวน ๘๗๘,๘๘๘ คน (ร้อยละ ๔๘.๗๖) รองลงมาคือ ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน ๓๒๙,๔๓๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๒๘) และความพิการทางการเห็น จำนวน ๑๘๘,๐๕๐ คน (ร้อยละ ๑๐.๔๓) เมื่อพิจารณาช่วงอายุ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๑๘,๔๐๗ คน (ร้อยละ ๕๐.๙๖) รองลงมาอยู่ระหว่างอายุ ๑๕ – ๖๐ ปี จำนวน ๘๐๒,๐๕๘ คน (ร้อยละ ๔๔.๕) ซึ่งอยู่วัยแรงงาน แต่กลับพบว่า มีคนพิการเพียง ๒๒๗,๙๒๔ คน (ร้อยละ

---

[๘] สศช. (๒๕๕๘). ข้อมูลจากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘ และ Sondergaard et al. (๒๐๑๖). Thailand - Systematic Country Diagnostic : Getting Back on Track - Reviving Growth and Securing Prosperity for All. Washington, D.C. : World Bank Group.

[๙] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระที่ ๒๘ การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาธนาคารที่ดิน

[๑๐] ข้อมูลแรงงานนอกระบบที่เข้าเป็นผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา ๔๐) ปี ๒๕๕๙ โดยสำนักงานประกันสังคม และข้อมูลจำนวนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

[๑๑] การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๐

[๑๒] รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย (ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐) โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒๘.๔๒) ที่สามารถประกอบอาชีพได้ โดยที่ยังมีคนพิการที่มีศักยภาพ แต่ยังไม่งานทำอีก จำนวน ๔๕๕,๙๙๐ คน (ร้อยละ ๕๖.๘๕)

- ***ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคการเข้าถึงการทำงานของคนพิการ*** ปัญหาการจ้างงานคนพิการมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ ทัศนคติของหน่วยงานภาครัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ทำให้เกิดการสงเคราะห์คนพิการรูปแบบใหม่ โดยให้คนพิการทำงานไม่ตรงตามศักยภาพ รวมถึงการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อประกอบอาชีพแก่คนพิการ ผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนเพียง ๑๘,๐๖๖ ราย คิดเป็นเงินประมาณ ๗๙๕.๗๗ ล้านบาท[๑๓] จากเงินกองทุนทั้งสิ้น ๑๐,๑๗๐ ล้านบาท[๑๔] โดยพบปัญหาการอนุมัติเงินกองทุนซึ่งพิจารณารายโครงการ (Project based) ทำให้การนำเงินกองทุนมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ ส่งผลให้เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๐ มีตัวแทนคนพิการเข้าเรียกร้องความเสียหาย ๓๖๑,๐๐๐ บาท กรณีสร้างสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส แต่ไม่มีลิฟต์ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้คนพิการครบ ๒๓ สถานี[๑๕]

๕.๓) กลุ่มผู้ไร้สัญชาติยังประสบปัญหาเรื่องการได้รับสัญชาติ จากข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้จัดทำทะเบียนราษฎรของบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ โดยกลุ่มบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติมีจำนวน ๔๘๘,๑๐๕ คน โดยตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ – เมษายน ๒๕๖๐ ประเทศไทยได้ให้สัญชาติไทยแก่คนไร้รัฐไร้สัญชาติไปแล้วจำนวน ๒๕๓,๗๔๒ คน โดยแบ่งเป็น (๑) กลุ่มชาวไทยภูเขา (๒) บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ (๓) กลุ่มที่ได้รับสัญชาติตาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (๔) กลุ่มคนไทยพลัดถิ่น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายดังกล่าวกระจายตามภูมิภาคต่างๆ ทำให้การสำรวจและการกำหนดสถานะบุคคลทางกฎหมายทำได้ล่าช้า ขาดความสมบูรณ์ และมีความคลุมเครือในการลงบันทึกข้อมูล นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ในกรณีของบุคคลที่มีสถานะบุคคลทางกฎหมายแล้วแต่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐ ทั้งการศึกษา และการบริการด้านสุขภาพ รวมถึงเสรีภาพในการเดินทาง รวมถึงปัญหาการขาดความมั่นคงทางด้านที่ดินทำกิน และปัญหากรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีในข้อหาบุกรุก ในปี ๒๕๕๘ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมถึงคำสั่ง คสช. ทั้งสิ้น ๕๐ คำร้อง โดยครอบคลุมพื้นที่ ๓๐ จังหวัด และคิดเป็นจำนวนที่ดินซึ่งมีการเรียกคืน หรืออยู่ระหว่างการพิพาทเป็นพื้นที่ประมาณ ๕๐,๐๐๐ ไร่[๑๖]

---

[๑๓] ข้อมูลผลการอนุมัติการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

[๑๔] ข้อมูลสถานะกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

[๑๕] ไทยรัฐ, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐. https://www.thairath.co.th/content/๘๔๐๖๕๐

[๑๖] รายงานการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๘

๖) ระบบการคุ้มครองผู้บริโภคยังมีข้อจำกัด

- ***กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน*** พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภคผ่านการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้มีการจัดให้มีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์สำหรับให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการซื้อสินค้าหรือบริการ รวมทั้งให้บริการรับเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ไปรษณีย์ เว็บไซต์ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (www.ocpb.go.th) และผ่านห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อต่างๆ ซึ่งสถิติการรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่ที่ ๘,๔๖๑ ราย เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีจำนวน ๗,๕๘๖ ราย[๑๗] นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นนอกจาก สคบ. ที่รับเรื่องราวร้องเรียนจากผู้บริโภคด้วย อาทิ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กรมการค้าภายใน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

- ***อุปสรรคของการคุ้มครองผู้บริโภค*** การใช้ประโยชน์จากข้อมูลยังจำกัดอยู่เฉพาะในหน่วยงานของตนเอง ทำให้ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของประเทศอย่างเป็นระบบ อีกทั้ง แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคอยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกละเมิดสิทธิได้มากเท่าที่ควร เนื่องด้วยพฤติกรรมการบริโภคสินค้าจากโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดในการพิสูจน์ความถูกต้องในตัวสินค้าและบริการ ประกอบกับความซับซ้อนของกระบวนการผลิตและระบบตลาด ทำให้ผู้บริโภคประสบปัญหาถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น ตลอดจนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการควบคุมสินค้าและบริการให้มีความปลอดภัยเป็นหลัก ในขณะที่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายของผู้บริโภคยังมีน้อย นอกจากนี้ ทุกหน่วยงานมีภารกิจในการอำนวยความสะดวกประชาชนให้สามารถร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาของสินค้าและบริการที่ไม่เป็นธรรมได้ทั้งในระบบสายด่วน และบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ แต่เรื่องร้องเรียนของผู้บริโภคในแต่ละหน่วยงานจำนวนมากมีขอบเขตปัญหากว้างกว่ากฎหมายและความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นๆ ทำให้หน่วยงานต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่น และเป็นผลให้ปัญหาของผู้บริโภคได้รับการตอบสนองอย่างล่าช้าและไม่ทันเหตุการณ์

๗) ระบบจัดการข้อมูลทางสังคมของประเทศยังเป็นลักษณะการดำเนินการจากหลายส่วน โดยที่มีหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำข้อมูลแต่ยังมิได้บูรณาการให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น*กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย* ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลประชาชน (เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก) *สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง* จัดเก็บข้อมูลผ่านโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และออกแบบระบบฐานข้อมูลให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ อาทิ รายได้ เงินฝาก การถือครองที่ดินซึ่งในการลงทะเบียนจะใช้ข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน Smart Card ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก จากกระทรวงมหาดไทย *กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)* รวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุ โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ติดสังคม กลุ่มผู้ติดบ้าน กลุ่มผู้ติดเตียง

[๑๗] ข้อมูลสถิติรับเรื่องร้องทุกข์จากผู้บริโภค ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ จากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พม. ได้จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มทางสังคม ๕ เป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง กลุ่มผู้ทำการขอทาน และกลุ่มสมาชิกโครงการหมู่บ้านสหกรณ์และโครงการพระราชดำริ ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลแล้วเสร็จ ส่วนกลุ่มราษฎรบนพื้นที่สูง และกลุ่มสมาชิกนิคมสร้างตนเองนั้นยังอยู่ในระหว่างการจัดเก็บข้อมูล และข้อมูลการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย อาทิ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การลงทะเบียนผู้ทำการขอทานที่มีความสามารถ นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการที่ถูกจัดตั้งเพื่อบูรณาการข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลใหญ่ โดยมี สศช. ร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ คณะกรรมการบูรณาการฐานข้อมูลและการบริการภาครัฐ อย่างไรก็ตาม แนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับระบบข้อมูลทางสังคมในหลายประเทศนั้น จะเป็นการบูรณาการข้อมูลบุคคลในมิติต่างๆ รวมถึงสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการจากโครงการต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้รับปรากฏอยู่เพียงฐานข้อมูลเดียว (Integrated Social Registry)

๘) การพัฒนาในระดับชุมชนมีการฟื้นฟูมาอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบในหลายส่วนที่ทำให้ชุมชนจำนวนมากยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้

- ***การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน*** ในช่วงหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ มีนโยบายในการพัฒนาและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อฟื้นฟูและสร้างฐานเศรษฐกิจในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ จนเกิดการจัดระบบรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเพื่อดำเนินภารกิจต่าง ๆ ให้ลุล่วง ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพในชุมชน ที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจมากกว่า ๘๔,๗๕๙ แห่ง[๑๘] สหกรณ์ ๘,๑๙๕ แห่ง[๑๙] ร้านค้าชุมชน ๑๙,๒๗๐ แห่ง ตลาดชุมชนอีก ๑,๓๕๙ แห่ง[๒๐] อีกทั้ง ยังมีการจัดสวัสดิการผ่านกองทุนสวัสดิการชุมชนกว่า ๕,๙๓๐ กองทุน[๒๑] การจัดการการเงินชุมชน ผ่านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ๗๙,๕๖๖ กองทุน[๒๒] สหกรณ์และเครดิตยูเนี่ยน กว่า ๖๑๑ แห่ง[๒๓] และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ๓๔,๕๓๐ กลุ่ม[๒๔]

- ***ข้อจำกัดของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*** ปัจจุบันสัดส่วนของชุมชนที่เข้มแข็งยังมีอยู่ไม่มากนัก ประกอบกับแนวคิดการพัฒนาจากภาครัฐยังเป็นลักษณะจากบนลงล่าง โดยมองชุมชนเป็นผู้ถูกพัฒนา ทำให้สิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนยังถูกจำกัดและยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกำหนดเนื้อหารายละเอียดแห่งสิทธิดังกล่าวไว้ทั้งที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อีกทั้ง ยังมีปัญหาในเรื่องความขัดแย้งระหว่างที่ดินรัฐกับชุมชน ซึ่งคาดว่าเนื้อที่ประเภทที่ดินของรัฐแต่ละประเภท (ไม่น้อยกว่า) ๗๙๗,๘๔๘ ไร่ ที่มีประชากรที่อยู่อาศัยและทำกินในเขตที่ดินของรัฐรวมกว่า ๑๑,๙๑๙,๐๐๖ คน[๒๕] นอกจากนี้ ทุนที่คนในชุมชนมียังถือว่าจำกัด โดยคนไทยราว ๒.๒ ล้านคน ถือว่าอยู่ในสภาวะเปราะบาง โดยร้อยละ ๔๐ ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนอีกร้อยละ ๓๗ ไม่มี

---

[๑๘] ข้อมูลจำนวนวิสาหกิจชุมชน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ จากกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

[๑๙] ข้อมูลจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกประเภท ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

[๒๐] ข้อมูลจำนวนร้านค้าชุมชนและตลาดชุมชน สืบค้น ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/๒๒๖๖.

[๒๑] ข้อมูลจำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชนจากคู่มือการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ปี ๒๕๖๑ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

[๒๒] ข้อมูลจำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสืบค้น ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/๒๒๖๖.

[๒๓] ข้อมูลจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกประเภท ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

[๒๔] สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (๒๕๕๔). โครงการวิจัยเรื่อง บทบาทของระบบการเงินฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน.

[๒๕] http://www.landactionthai.org/land/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๙๖๘:๒๐๑๗๐๙๒๒new๗&catid=๘๗&Itemid=๕๔๖

โฉนดที่ดิน และที่เหลือไม่มีที่ดินเพียงพอในการทำมาหากิน[๒๖] ผลการสำรวจการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรเมื่อปี ๒๕๕๖ ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า จากพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดกว่า ๑๔๙.๒๔ ล้านไร่ ร้อยละ ๕๒ เป็นพื้นที่เช่า ร้อยละ ๒๐ ติดจำนอง อีก ๑.๑๕ แสนไร่ อยู่ในกระบวนการขายฝากซึ่งมีความเสี่ยงที่ที่ดินจะหลุดมือจากเกษตรกรไปเป็นของเจ้าหนี้นอกระบบ หรือสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน หากไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนด[๒๗] รวมถึงหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีบทบาทสนับสนุนชุมชนมีมากกว่า ๖๐ แห่ง[๒๘] แต่ต่างมีพันธกิจและตัวชี้วัดของตนเองและไม่บูรณาการการทำงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างแท้จริง

๙) สถานการณ์ของการลงทุนทางสังคมจากภาคส่วนต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเงินบริจาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๖.๕ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ เป็น ๗.๕ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๕๗ ขณะที่งบประมาณสำหรับทำกิจกรรม CSR ของบริษัทเอกชนมีมูลค่ากว่า ๑ หมื่นล้านบาทต่อปี[๒๙] ขณะที่มีวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ขึ้นทะเบียนประมาณ ๔๐๐ กิจการ[๓๐] โดยมีประเภทกิจการหลากหลาย อาทิ การพัฒนาชนบทโดยสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) การสร้างผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยเครือข่ายชุมชนของมูลนิธิ รพ.อภัยภูเบศร์ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี และการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์โดยบริษัทนวัตกรรมชาวบ้าน

๑๐) คนไทยส่วนใหญ่นิยมให้บริจาคเงิน แต่ยังมีสัดส่วนการลงมือทำกิจกรรมจิตอาสาที่ค่อนข้างน้อย

- ***สถานการณ์การทำกิจกรรมจิตอาสา*** จากการสำรวจของ Charities Aid Foundation ที่ได้จัดทำ World Giving Index ในปี ๒๕๖๐[๓๑] พบว่า คนไทยส่วนใหญ่นิยมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสังคมในสัดส่วนร้อยละ ๖๘ ซึ่งเทียบเท่ากับสัดส่วนการบริจาคเงินของคนในประเทศไอซ์แลนด์ ขณะที่การเสียสละเวลาไปทำงานอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคมของคนไทยกลับมีเพียงร้อยละ ๑๙ ซึ่งต่ำกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนอย่างอินโดนีเซียและเมียนมาร์ที่มีสัดส่วนการทำงานอาสาสมัครสูงถึงร้อยละ ๕๕ และ ๕๑ ตามลำดับ นอกจากนี้ จากเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา อาทิ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก่อให้เกิดจิตอาสาเฉพาะกิจขึ้นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสร้างกระแสจิตอาสาขนาดใหญ่ขึ้นในสังคมไทย
- ***ลักษณะของการทำกิจกรรมจิตอาสา*** การทำกิจกรรมจิตอาสาหรืออาสาสมัครในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีการทำงานโดยไม่สังกัดองค์กร และส่วนใหญ่เน้นการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าหรือกิจกรรมเฉพาะกิจ ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้สื่อสังคม

---

[๒๖] https://www.isranews.org/isranews-scoop/๕๓๗๙๓-land-๖๑๗๓๒.html

[๒๗] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระที่ ๒๘ การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาธนาคารที่ดิน

[๒๘] ใช้ข้อมูลจากเอกสารการประชุมสมัชชาสุขภาพ ครั้งที่ ๖ ภาคผนวก ๑ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เป็นฐานคิดและเพิ่มเติมองค์กรเครือข่ายอื่นๆ

[๒๙] ข้อมูลเงินบริจาคและงบประมาณสำหรับกิจกรรม CSR ของภาคเอกชน โดย TDRI (๒๕๖๐)

[๓๐] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระปฏิรูปพิเศษ ๑ : วิสาหกิจเพื่อสังคม.

[๓๑] Charities Aid Foundation. (๒๐๑๗) CAF World Giving Index ๒๐๑๗ : A global view of giving trends.

ออนไลน์ (Social Network) ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรม นอกจากนี้ การบริหารจัดการอาสาสมัครยังขาดองค์กรเฉพาะในการบริหารจัดการอาสาสมัครเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมประสานงานอาสาสมัคร[๓๒]

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านสังคมกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ***มีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ในหลายส่วน*** ทั้งการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัย การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่มุ่งเน้นการเพิ่มบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรและทุนชุมชน สวัสดิการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ***ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม*** ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนทุกกลุ่มในสังคม การเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย (ประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำที่สุด) และผู้ด้อยโอกาสมีความมั่นคงทางรายได้ในสังคมสูงวัย การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนทุกกลุ่มวัย ตลอดจนการเพิ่มพลังความสามารถ (Empowerment) ให้กับชุมชน รวมถึง***ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน*** ที่ให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชน สำหรับ***ยุทธศาสตร์การสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม*** จะสอดคล้องในประเด็นที่ให้ความสำคัญกับระบบจัดการน้ำชุมชน การรักษาความมั่นคงของชนบทและฐานทรัพยากรชุมชน

อีกทั้ง การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุ และการปรับเปลี่ยนค่านิยมและเสริมสร้างคุณธรรมของสังคมในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับ***ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์*** ในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมและการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต นอกจากนี้ ข้อเสนอแนวทางปฏิรูปด้านสังคมยังมุ่งไปที่การปรับเปลี่ยนกลไกดำเนินการภาครัฐในส่วนต่างๆ สำหรับการให้บริการทางสังคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งจะ***สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ***

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

ปฏิรูปสังคมในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่สังคมคุณภาพ โดยการสร้าง*ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม* ผ่านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม *การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก* โดยการให้โอกาสแก่คนทุกกลุ่มตามศักยภาพที่มีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะกับคนทุกกลุ่ม *การเสริมสร้างพลังทางสังคม* โดยการพัฒนาความรู้และปัญญาในการแก้ปัญหาและใช้ศักยภาพในพื้นที่แก่คนและองค์กรฐานราก (ชุมชน/องค์กรในท้องถิ่น) และ*การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม* ผ่านการเสริมสร้างพลังแห่งการช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ของคนในสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมคุณภาพในที่สุด

---

[๓๒] เครือข่ายจิตอาสา. (๒๕๕๙). เอกสารประกอบการประชุมระดับชาติ ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ ๒ (๒๘ – ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙)

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๒) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก

๓) ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

๔) ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการกันเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้

๕) คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

๑.๕ ตัวชี้วัด

๑.๕.๑ อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Rate) มากกว่าร้อยละ ๓๐

๑.๕.๒ สัดส่วนของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑.๕.๓ จำนวนชุดข้อมูลที่ได้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและเปิดเผยให้ประชาชนนำไปใช้ประโยชน์ได้

๑.๕.๔ ร้อยละของชุมชนที่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในระดับมากและปานกลางลดลงอย่างต่อเนื่อง

๑.๕.๕ การใช้เวลาของประชากรในการให้บริการชุมชนเพิ่มขึ้น

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

แหล่งเงินจากงบประมาณแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นการปฏิรูป

จากการประมวลสังเคราะห์ข้อเสนอการปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) การขับเคลื่อนการปฏิรูปผ่านสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และข้อเสนอการปฏิรูปอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้บริบทข้อกำหนดและประเด็นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงสถานการณ์ด้านสังคมที่ยังเป็นปัญหาและโจทย์ความท้าทายทั้งภายนอกและภายในประเทศ พบว่า การจะนำพาสังคมไทยไปสู่สังคมคุณภาพทั้งในมิติเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก การเสริมสร้างพลังทางสังคม และการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จำเป็นต้องปฏิรูป เพื่อการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานในหลายด้าน ทั้งในส่วนที่เป็นการสานต่อการปฏิรูปสำคัญในช่วงที่ผ่านมา และการสร้างเสริมกลไก วิธีการดำเนินงานอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม พบประเด็นหลักที่ต้องได้เร่งดำเนินการปฏิรูปใน ๕ เรื่องสำคัญ ได้แก่ ***๑) การออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ๒) การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ๓) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม ๔) การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง*** และ ***๕) การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม***

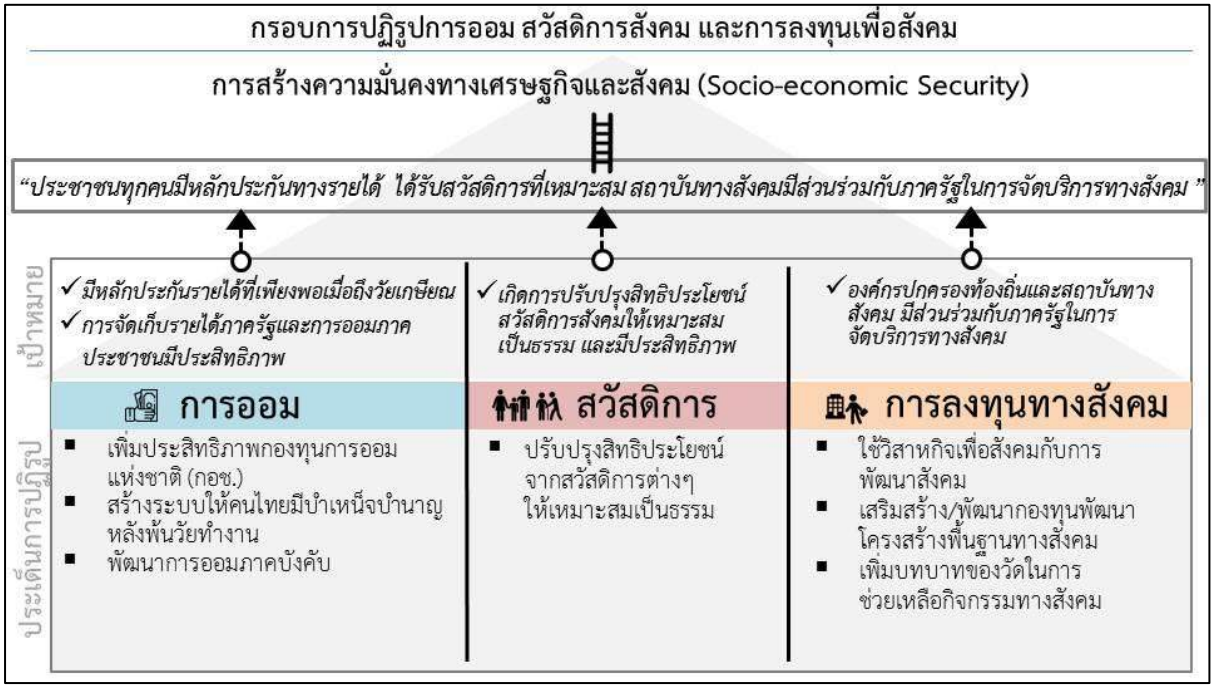
โดยตลอดระยะเวลาทำงานในระหว่างเดือนกันยายน ถึงธันวาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ได้ศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นหลักทั้ง ๕ เรื่อง พร้อมทั้งได้มีการประชุมหารือเฉพาะกลุ่ม ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และการปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการพัฒนาชุมชน ด้านหลักประกันและสวัสดิการทางสังคม ด้านการจัดการข้อมูล ด้านการลงทุนเพื่อสังคม รวมแล้ว กว่า ๑๓ ครั้ง เพื่อนำความเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมเฉพาะกลุ่ม และการหารือมาจัดทำวิธีการ ขั้นตอน กลไก การปฏิรูปให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการตามมาตรา ๑๘(๓) แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อช่วยดำเนินการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยได้จัดประชุมรับฟังความเห็น ๔ ครั้ง ในกรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดอุดรธานี ภาคใต้ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคเหนือ ณ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น รวม ๗๓๕ คน จากภาครัฐ ร้อยละ ๕๓ ภาคประชาชน ร้อยละ ๒๔ สื่อมวลชน ร้อยละ ๑๗ ผู้ทรงคุณวุฒิและภาคเอกชน ร้อยละ ๖ โดยผู้เข้าร่วมประชุมล้วนเห็นด้วยกับข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่มีรายละเอียดในลักษณะ ***(๑) แผนการปฏิรูปเป็นเรื่อง (agenda based)*** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถสำหรับผู้เสียเปรียบในสังคม และการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม ***(๒) แผนการพัฒนาเป็นพื้นที่ (area based)*** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นการพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ ***(๓) แผนการจัดกระบวนการเพื่อขับเคลื่อนสังคม (social movement)*** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม โดยมีรายละเอียดในแต่ละเรื่องและประเด็นปฏิรูป ดังนี้

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม

ประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Security) ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการพื้นฐานของรัฐ และการยกระดับรายได้ของประชาชน โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนมีหลักประกันทางรายได้ และได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งสถาบันทางสังคมสามารถแบ่งเบาภาระการลงทุนทางสังคมของรัฐบาล ซึ่งจะนำไปสู่ สังคมคุณภาพ (Social Quality)

ประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันทางสังคมแก่ผู้ที่ไม่มีสวัสดิการอื่นรองรับ (๒) การสร้างระบบให้คนไทยมีบำเหน็จบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน (๓) การพัฒนาการออมภาคบังคับ (๔) การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม

นอกจากนี้ ยังรวมถึงประเด็นด้านการลงทุนเพื่อสังคม ที่ให้ความสำคัญกับ (๑) การใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม (๒) การสนับสนุนให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น และ (๓) การเสริมสร้างและพัฒนากองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นกู้ยืมเพื่อการพัฒนาสังคม

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ผู้สูงวัยมีหลักประกันรายได้ที่พอเพียงเมื่อถึงวัยเกษียณ

๒) องค์กรปกครองท้องถิ่นและสถาบันทางสังคม มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดบริการทางสังคม

๓) ปรับปรุงสิทธิประโยชน์สวัสดิการสังคมให้เหมาะสม เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ

๔) เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาครัฐและการออมภาคประชาชน

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Ratio)[๓๓] อยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตเมื่อถึงวัยเกษียณ

๒) สวัสดิการที่ได้รับมีความเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น

๓) มีการระดมทุนและการจัดการการออมภาคบังคับและภาคสมัครใจเพื่อลดภาระงบประมาณภาครัฐ

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

[๓๓] อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Ratio) หมายถึง สัดส่วนของระดับเงินบำนาญรายเดือนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เดือนสุดท้ายก่อนการเกษียณหรือเลิกทำงาน (สภาปฏิรูปแห่งชาติ, ๒๕๕๘) โดยตามหลักสากลไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ (Jorge Roldos, ๒๐๐๗, "Pension Reform and Macroeconomic Stability in Latin America",IMF Working Paper, International Monetary Fund)

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)																									
วิธีการ ปรับปรุงรูปแบบการตลาด ผลิตภัณฑ์ การอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ • การอำนวยความสะดวกกับผู้ฝาก • การมีปฏิสัมพันธ์กับการออมชุมชน • ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จูงใจให้เกิดการออม • พิจารณาความเหมาะสมเงินสมทบภาครัฐ ถ้ามีความจำเป็น **ขั้นตอน** ให้คณะกรรมการ กอช. จัดทำแผนปรับปรุงการบริหารงานองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการ หรือนำเสนอ ครม. กรณีที่มีความจำเป็น **กลไกและการปรับปรุงกลไก** คณะกรรมการ กอช. และ กอช. เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับ กค. และหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กอช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กค./มท. พม./รง. /กษ./ กศ./สำนักงานประกันสังคม	มีเฉพาะกรณีมีเงินสมทบภาครัฐเพิ่มเติม	งบประมาณแผ่นดิน	๑. ประชาชนที่เป็นกลุ่มอาชีพนอกระบบเข้ามาเป็นสมาชิก กอช. เพิ่มขึ้น ๒. สมาชิก กอช. ได้รับสิทธิประโยชน์ที่คุ้มค่าและเหมาะสม	๑. สมาชิก กอช. เพิ่มขึ้นจาก ๖ แสนคนเป็น ไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคนภายในปี พ.ศ.๒๕๖๑ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ ล้านคนภายในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ๒. สมาชิก กอช. ได้รับเงินบำนาญไม่ต่ำกว่าคนละ ๑,๕๐๐ บาทต่อเดือน ๓. มีการปฏิบัติตาม MOU ระหว่างกอช. และหน่วยงานร่วมอย่างต่อเนื่อง ๔. กฎกระทรวงและ พ.ร.บ. มีการแก้ไขประเด็นการเพิ่มเงินสมทบจากภาครัฐให้เหมาะสมกับเป้าหมาย
กิจกรรมที่ ๒ สร้างระบบให้คนไทยมีบำเหน็จบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
วิธีการ ออกกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญในรูปแบบการออมภาคบังคับ และใช้หลักการระดมการออมทั้งผู้รับสวัสดิการสังคม เจ้าของกิจการ (นายจ้าง) และรัฐบาล **ขั้นตอน** นำเสนอกฎหมายต่อ สนช. โดยเร็ว **กลไกและการปรับปรุงกลไก** ดำเนินการโดย กค. เป็นผู้ริเริ่มร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ และภาคประชาสังคม	→				→																**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รง./พม./มท.	เงินสมทบภาครัฐที่อาจเกิดขึ้นหลังประกาศใช้กฎหมาย	งบประมาณแผ่นดิน	ประชาชนมีความมั่นคงด้านรายได้เมื่อถึงวัยเกษียณอายุ/หลังพ้นวัยทำงาน	๑. มี พ.ร.บ.ว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญในรูปแบบการออมภาคบังคับ ภายใน ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒) ๒. ประชาชนมีรายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ ของรายได้สุดท้ายที่ประชาชนได้รับภายใน ๑๕ ปี
กิจกรรมที่ ๓ ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม																									
วิธีการ ศึกษาและปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติจากระบบสวัสดิการที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมกับผู้รับสวัสดิการ **ขั้นตอน** ๑. ให้ กค. ตั้งคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อศึกษาหลักการ และนำเสนอ ครม. ๒. เมื่อ ครม. อนุมัติแล้ว ให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องแก้กฎหมายและอนุบัญญัติต่างๆ ให้เป็นไปตามมติ ครม. และขั้นตอนทางนิติบัญญัติ **กลไกและการปรับปรุงกลไก** ให้ กค. เป็นเจ้าของเรื่อง พิจารณาร่วม กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ รง. พม. และ	→				→				→				→								**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รง./พม.		ปรับงบประมาณที่ใช้อยู่ปัจจุบันให้สอดคล้องกันหลังการแก้กฎหมายที่ออกใหม่	ประชาชนในแต่ละระบบสวัสดิการ ได้รับสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม	๑. แก้ไขกฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้เสร็จภายใน ๒ ปี ๒. กฎ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องได้รับการทบทวนและปรับปรุง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กองทุนการออมต่างๆ																									
กิจกรรมที่ ๔ พัฒนาการออมภาคบังคับ																									
<u>วิธีการ</u> ๑. จัดสรรภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ส่วนหนึ่งคืนกับผู้เสียภาษีตามเลขบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อเป็นเงินออมของผู้เสียภาษีจนอายุ ๖๐ ปี **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. พิจารณาระเบียบต่างๆ ภายใต้กฎหมายที่ กค. และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการออม เพื่อเสนอหลักการต่อ ครม. ๒. เมื่อ ครม. เห็นชอบ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติที่ตนรับผิดชอบให้สอดคล้องกับมติ ครม. **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. กค. เป็นผู้พิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค.		ใช้งบประมาณของหน่วยงาน	๑. ประชาชนมีเงินออมจากการบริโภคสินค้าและบริการของตน ๒. ประชาชนทุกคนเข้าสู่ระบบภาษี	๑. มีกฎหมายที่กำหนดให้จัดสรรเงินจากภาษีมูลค่าเพิ่มคืนผู้บริโภคเป็นเงินออมโดยตรงภายในปี ๒๕๖๒ ๒. เงินออมของประชาชนจากการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) เพิ่มขึ้น ๓. จำนวนประชาชนนอกระบบภาษีที่เข้าสู่ระบบภาษีเพิ่มขึ้น
กิจกรรมที่ ๕ ใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>วิธีการ</u> ๑. เร่งรัดให้มีการอนุญาตให้นิติบุคคลที่ประสงค์จะดำเนินการตามระเบียบ สนร. ทำธุรกรรมได้ไปพลางก่อน ๒. เร่งรัดการออกกฎหมายวิสาหกิจเพื่อสังคม **<u>ขั้นตอน</u>** เสนอกฎหมายต่อ ครม. และ สนช. **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. เร่งรัดการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการซึ่งอยู่ใน พม. ๒. พัฒนาองค์กรฝ่ายเลขานุการให้สอดคล้องกับสาระของกฎหมาย ทั้งในส่วนที่เป็นผู้สนับสนุน (Enabler) และผู้กำกับ (Regulator) ในรูปแบบขององค์กรที่มีลักษณะต่างกัน เช่น การตั้งองค์การมหาชนให้สนับสนุนกิจการของวิสาหกิจเพื่อสังคม																				หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม./ สสว.		เป็นไปตามกฎหมายที่ร่างไว้	ให้วิสาหกิจเพื่อสังคมเริ่มดำเนินการได้ภายในปี ๒๕๖๑	๑. มีพ.ร.บ.ว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคม ภายในปี ๒๕๖๒ ๒. มีดัชนีแสดงให้เห็นว่ามีสัดส่วนในการสร้าง GDP ในปีที่ ๕ หลังจากกฎหมายใช้บังคับ
กิจกรรมที่ ๖ เสริมสร้างและพัฒนากองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้ อปท. กู้ยืมเพื่อการพัฒนาสังคม																									
<u>วิธีการ</u> ๑. จัดสรรงบประมาณเหลือจ่ายปี ๒๕๖๑ เพื่อใช้ดำเนินการโครงการตัวอย่าง โดย	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม. **หน่วยงานร่วม**	๑,๐๐๐ ล้านบาท	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สอดรับ	๑. มี อปท. ขอใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายในปี ๒๕๖๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
อาศัยธนาคารของรัฐเป็นผู้พิจารณาโครงการปลอดดอกเบี้ย ๒. ศึกษาและจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้ อปท. (เทศบาล และ อบจ.) ที่มีศักยภาพกู้ยืม โดยแบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน (๑) กำหนดวงเงินให้สถาบันการเงินของรัฐให้กู้โดยรัฐสนับสนุนค่าดอกเบี้ยหรือค่าดำเนินการ และ (๒) เปิดการลงทุนจากภาคเอกชนผ่านตราสารหนี้ ตลาดทุน หรือการลงทุนรูปแบบใหม่ๆ (Crowd Funding ประชารัฐ ฯลฯ) ๓. กำหนดขอบเขตของการให้กู้ยืม ได้แก่ (๑) สถานที่ดูแลและให้บริการผู้สูงวัย (๒) สถานบริการสุขภาพสำหรับผู้ป่วยไม่ติดเตียง และ (๓) การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของชุมชนเมืองและชุมชนชนบทที่รัฐบาลยังไม่สามารถตอบสนองได้ **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ใช้ งปม.เหลือจ่ายจากงวดที่ ๓ ของ งปม. ปี ๒๕๖๑ ๒. เสนอ ครม. และใช้มติ ครม. ริเริ่มเป็นโครงการนำร่อง ๓. เตรียมความพร้อมของกฎหมายและอนุบัญญัติต่างๆ **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>**																				ได้แก่ กค./มท./อปท./ธนาคารของรัฐ	เป็นเงินประเดิมจากงบประมาณ ปี ๒๕๖๑ ขึ้นกับขนาดของเงินสมทบภาครัฐที่ใช้ในกิจการ		กับความต้องการของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาล และ อบจ.	๒. การกู้ยืมเพื่อลงทุนกิจการทางสังคมโดย อปท. มีไม่ต่ำกว่า ๒๐ แห่ง ภายในเวลา ๕ ปี ๓. จำนวนของ อปท. ที่มีขีดความสามารถในการจ่ายคืนเงินทุน เพิ่มขึ้นโดยในเบื้องต้น เริ่มทดลองดำเนินการ ๕ แห่ง ๔. มีการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรภาครัฐเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่ชัดเจน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. พม. เป็นเจ้าของเรื่อง โดยหารือกับ กค. มท. และ อปท. ๒. ให้คณะกรรมการพิเศษชุดหนึ่งเป็นผู้ศึกษาและพิจารณาเสนอ ครม. ๓. เมื่อผ่าน ครม. แล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้กฎหมายและอนุบัญญัติของตน ๔. ให้มีการศึกษาการจัดตั้งหน่วยบริหารในรูปองค์การมหาชนภายใต้การกำกับดูแลของ รมว.กค.																								
กิจกรรมที่ ๗ ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น																									
<u>วิธีการ</u> ขอเป็นนโยบายของคณะสงฆ์ให้วัดสามารถดำเนินการช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมได้ตามความเหมาะสม (คณะสงฆ์อาจกำหนดขอบเขต หรือประเภทของกิจกรรม) **<u>ขั้นตอน</u>** นำเสนอคณะสงฆ์เพื่อเป็นนโยบาย **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. มอบให้ พศ. เป็นผู้ดำเนินการ ๒. ควรมีการกำหนดนโยบายให้ กศ. เป็นผู้รับฟังและรายงานความคิดเห็นภาค	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ คณะสงฆ์/ชุมชน/วัด		งบประมาณปกติของหน่วยราชการ	สถาบันทางศาสนามีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมวัด โรงเรียน และบ้านมากขึ้น	๑. มหาเถรสมาคมมีนโยบายเรื่อง การให้วัดมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมทางสังคม ภายในปี ๒๕๖๑ ๒. จำนวนวัดที่มีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางสังคม นอกเหนือจากการเผยแพร่

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประชาชน เพื่อร่วมกิจกรรมกับวัด และเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ให้เป็นรูปธรรม ๓. เชื่อมโยงชุมชนเมืองกับนโยบาย โดยมีกลไกที่ชัดเจนใน อปท. (เช่น กทม.)																									ศาสนา มีเพิ่มขึ้น

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

การดำเนินการปฏิรูปกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปเพื่อปลดล็อค” อุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้คนบางกลุ่มในสังคมซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย และวัฒนธรรม จนกลายเป็นผู้เสียเปรียบ ตลอดจนการสร้างโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้ทุกมิติ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียมกัน (Access to all opportunity) สอดคล้องกับแนวคิดสังคมคุณภาพในมิติความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusion) ที่มุ่งช่วยเหลือให้ผู้เสียเปรียบในสังคมสามารถเข้าถึงสวัสดิการตามสิทธิขั้นพื้นฐานได้อย่างครอบคลุม ทั่วถึง และเสมอภาค

กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายสำคัญ อาทิ เด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ คนยากจน คนไร้ที่พึ่ง บุคคลไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ผู้พ้นโทษ ผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี (HIV) และผู้บริโภค โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการคิด รูปแบบการดำเนินงาน จากการ “สงเคราะห์” มาเป็นการสร้างเสริมปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อกลุ่มเป้าหมาย “จากผู้รับเป็นผู้ผลิต” เกิดความเข้มแข็ง (empower) ให้สามารถดูแลช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ ผ่านการอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เชื่อมต่อกระบวนการทำงานให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนพร้อมกันทั้งระบบ ทั้งนี้ ในส่วนของกลไกและกระบวนการทำงานมุ่งคำนึงถึงหลักสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) การสังคมสงเคราะห์ (social work) ๒) การเสริมพลัง (strengthening and empowerment) และ ๓) การจัดสวัสดิการ (welfare) ตลอดจนการปรับทัศนคติต่อกลุ่มเป้าหมาย จากผู้รับเป็นผู้ผลิต” เพื่อให้สามารถดูแลช่วยเหลือตัวเอง และสังคมได้

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปลดล็อคข้อจำกัดต่างๆ อันเป็นอุปสรรคของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม เพื่อให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสอย่างเสมอภาค ในการเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุน บริการสาธารณะของรัฐ และโอกาสในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้ตนเอง และสามารถสร้างผลิตภาพให้แก่สังคมได้

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

มีกรอบระยะเวลาการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้นเป็นการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการที่มีความเร่งด่วนและจำเป็น หรือเป็นกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานในกิจกรรมต่อไป ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงานตั้งแต่ ๑ – ๒ ปี ส่วนในระยะยาวเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาในการดำเนินงานนานขึ้น ซึ่งอาจต้องมีการบูรณาการการดำเนินงานในด้านอื่นๆ หรือหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความสำเร็จในการผลักดันนโยบาย/กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

๒) สัดส่วนของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ และ/หรือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓) ระดับความสำเร็จของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการจัดสภาพแวดล้อม การเดินทาง และบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม**																								
	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**					
๑. ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคเพื่อคนทั้งมวล[๓๔](Design for all)ที่ยึดหลักการออกแบบสากล (Universal Design) ต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย																								
กิจกรรมที่ ๑ ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะในระบบราง **<u>วิธีการ</u>** ผลักดันการก่อสร้างรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยตรวจติดตามในขั้นตอนต่างๆ ทั้งในส่วนที่จัดจ้างหรือดำเนินการตาม TOR แล้ว และที่อยู่ระหว่างการออกแบบรวมถึงระบบการให้บริการ	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→									**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รฟท./รฟม./ มท./กค./พม./ กทม./ ผู้ประกอบการภาคเอกชน			คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะในระบบรางโดยไม่มีอุปสรรค	ร้อยละ ๘๐ ของสถานี ขบวนรถ และระบบการให้บริการ มีการออกแบบเพื่อให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงได้และอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

[๓๔] คำนิยาม “เพื่อคนทั้งมวล (Design for all) ตามหลักการออกแบบที่สากล (Universal Design)” อ้างอิงจากอนุกรรมาธิการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมาธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๒ ปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการขนส่งสาธารณะทุกระบบ **<u>วิธีการ</u>** ผลักดันโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการขนส่งสาธารณะทุกระบบ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เช่น ทางเท้า ข้อมูลข่าวสารสนเทศ เป็นต้น เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย	→				→				→				→				→				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./คค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กค./ พม./ สศช./กทม./ อปท./รฟท./ รฟม./ขสมก./ กฟน./กฟภ./ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)/ ดศ./กสทช.			ลดความเสียเปรียบในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการขนส่งสาธารณะ	ร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงานภาครัฐ อปท. ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจัดสภาพแวดล้อม การเดินทาง และบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๓ ปฏิรูปกฎหมายและหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือติดตามการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับการออกแบบที่ยึดหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) **<u>วิธีการ</u>** ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการออกแบบที่ยึดหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) ซึ่งอาศัยบทกฎหมายหลักอื่นๆ ให้เป็นประมวลกฎหมายรวมอยู่ในฉบับเดียวและมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง เพื่อบังคับใช้และกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยให้สามารถควบคุม จัดการ และใช้ประโยชน์ต่างๆ ด้วย	→															→				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./พม. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ คค./กทม./อปท./ดศ./กสทช.			คนทุกกลุ่มทุกวัยเข้าถึงบริการสาธารณะ และได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมสาธารณะอย่างทั่วถึง	มีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act: AAA)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ																									
กิจกรรมที่ ๑ สนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการและปรับปรุงรูปแบบการพิจารณาการใช้เงินของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จากลักษณะ project-based เป็น unit-cost โดยเน้นโครงการที่เป็นการเสริมสร้างอาชีพคนพิการที่ไม่สามารถทำงานในสถานประกอบการได้ หรือคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ วิธีการ ๑.ดำเนินการให้มีศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมทุกพื้นที่ตามสัดส่วนคนพิการ ๒.ดำเนินการให้ศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการ	→				→				→				→				→				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม./กค. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ รง./อปท.			๑. มีศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการที่ได้มาตรฐานครอบคลุมทั่วประเทศ ๒. คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้โดยไม่มีอุปสรรคและมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ	๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการผ่านมาตรฐาน ๒. ร้อยละ ๘๐ ของคนพิการ ครอบครัวคนพิการ องค์กรด้านคนพิการ (องค์กรของคนพิการ และองค์กรเพื่อคนพิการ) ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนฯ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สนับสนุนภาครัฐตามที่กฎหมายบัญญัติในการดูแลคนพิการ โดยการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการในลักษณะของการร่วมบริหารโครงการ เพื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการประเมินผลเพื่อตอบสนองโครงการในลักษณะ unit-cost																									๓. มีระบบประกันคุณภาพและติดตามประเมินผลกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ๔. คนพิการวัยแรงงานร้อยละ ๑๐ ได้รับการพัฒนาผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ๕. จำนวนคนพิการวัยแรงงานได้รับการพัฒนาผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																									พิการ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี
๓. การเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน																									
กิจกรรมที่ ๑ ขยายอายุเกษียณราชการจาก ๖๐ ปี เป็น ๖๓ ปี (โดยใช้เวลา ๖ ปี คือ ๒ ปี ขยาย ๑ ปี) เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายเวลาการทำงานและค่อยๆ ขยายเวลาเป็น ๒ ปี ขยาย ๑ ปี (จะไม่กระทบต่อการจ้างงานคนรุ่นใหม่ที่ทดแทนคนที่เกษียณอายุ) โดยไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่ต้องใช้ศักยภาพทางร่างกาย **<u>วิธีการ</u>** ๑. ศึกษาความเหมาะสมของตำแหน่งที่จะมีการขยายอายุเกษียณ ๒. แก้ไขพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญให้ขยายอายุเกษียณราชการ เป็น ๖๓ ปี																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กพ./กพร.			ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกษียณอายุที่ ๖๓ ปี ในปี ๒๕๖๗	ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีศักยภาพมีอายุเกษียณเพิ่มขึ้น ๑ ปี ในทุกๆ ๒ ปี กระทั่งปี ๒๕๖๗

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๒ แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ผู้สูงอายุสามารถรับงานเป็นชิ้นงาน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันตามศักยภาพและสภาพแวดล้อม โดยไม่ต้องผูกพันทำงานเต็มเวลา ๘ ชั่วโมงต่อวัน อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ **<u>วิธีการ</u>** สนับสนุนการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ ๖ (พ.ศ . ๒๕๖๐) ในมาตรา ๘๗ ระบุถึงการส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสมของลูกจ้างบางกลุ่มหรือบางประเภท เช่น นักเรียน นักศึกษา คนพิการ และผู้สูงอายุ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงาน	→																				**หน่วยงานหลัก ได้แก่** รง./พม./พณ./อก.			ผู้สูงอายุเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัว (active citizen) และมีงานทำที่เหมาะสมตามศักยภาพ	กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุเป็นชิ้นงานได้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้สามารถจ้างงานผู้สูงอายุเป็นชิ้นงานได้และเกิดการทำงานร่วมกันตามศักยภาพและสภาพแวดล้อม																									
๔. ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค																									
กิจกรรมที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างและศักยภาพของ สคบ. โดยเพิ่มอำนาจทางปกครองให้กับ สคบ. เพื่อให้สามารถบังคับใช้และให้ความเป็นธรรมกับผู้บริโภคได้จากเดิมที่เป็นเพียงหน่วยเชิงนโยบายและให้ความความรู้ไปใช้สิทธิทางปกครองตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเดียว **<u>วิธีการ</u>** ๑. แก้ไขพระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีอำนาจทางปกครองแก่เจ้าพนักงานในการแก้ไขปัญหาผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือตรวจสอบ	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก ได้แก่** กพ./กพร./สคบ./สธ./ยธ./มท.		งบประมาณแผ่นดิน	สคบ. เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	๑. สคบ. มีการปฏิรูปองค์กรทั้งระบบ ๒. สคบ. มีอำนาจในทางปกครอง ๓. พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภคได้รับการแก้ไข

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ข้อร้องเรียนต่างๆ เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายฯ ตามกิจกรรม โดยให้ สคบ. ไปสังกัดหน่วยงานกระทรวงที่บังคับใช้กฎหมาย เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม แทนสังกัดเดิม ซึ่งเป็นหน่วยงานเชิงนโยบาย ๒. สนับสนุนให้ สคบ. ดำเนินการยกร่างบทบัญญัติตามมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐																								
กิจกรรมที่ ๒ การเสริมสร้างพลังให้แก่ผู้บริโภคและการพัฒนาผู้บริโภคโดยอาศัยเทคโนโลยี **<u>วิธีการ</u>** ๑. สนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนที่มีบทบาทและเป็นตัวแทนในการคุ้มครองผู้บริโภคโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นช่องทางสื่อสารให้ผู้บริโภคในการรักษาสิทธิต่างๆ	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก ได้แก่** สคบ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ดศ./ศธ.			เกิดแนวทางในการเสริมสร้างพลังให้แก่ผู้บริโภค	๑. ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ๒. ระดับการรับรู้สื่อด้านการคุ้มครองผู้บริโภคของผู้บริโภค

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิผู้บริโภคในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน																									
๕. ปฏิรูปการขึ้นทะเบียนกับผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร																									
กิจกรรมที่ ๑ ติดตามกฎหมายทะเบียนราษฎรแก้ไขใหม่เพื่อสามารถบังคับใช้ได้ **<u>วิธีการ</u>** ๑. ร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ ในการดำเนินการ เพื่อกำหนดแนวทางการขึ้นทะเบียน ๒. กำหนดแผนการขึ้นทะเบียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการ คนยากจน กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง กลุ่มชาติพันธุ์	→																			**หน่วยงานหลัก ได้แก่** มท./พม. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กต.			ผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรได้รับสถานะทางทะเบียนราษฎรและได้สิทธิประโยชน์บริการขั้นพื้นฐานจากรัฐ	สัดส่วนของผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรลดลงร้อยละ ๑๐ ต่อปี
๖. การเปลี่ยนแปลงนโยบายประชากรเพื่อเสริมสร้างดุลประชากรในอนาคต																									
กิจกรรมที่ ๑ แก้ปัญหาอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ที่ทำให้ประเทศไทยมีประชากรในแต่ละกลุ่มอายุที่ไม่สมดุล	→																				**หน่วยงานหลัก ได้แก่** พม./สธ.			ประเทศไทยมีโครงสร้างอายุประชากรที่เหมาะสมกับการ	อัตราการเกิดต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ต่อปีเพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>วิธีการ</u> ๑. ให้สิทธิในการลดหย่อนค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากสวัสดิการพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีช่วยอนามัยเจริญพันธุ์ให้ผู้มีบุตรยากสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ๒. ดำเนินการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม ทุกพื้นที่ เพื่อลดภาระพ่อแม่ในการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะการดูแลเด็กอายุ ๐ – ๓ ปี																				**หน่วยงานร่วม ได้แก่** มท./อปท.			พัฒนาประเทศ	
๗. การเสริมพลังสตรี																									
กิจกรรมที่ ๑ เพิ่มสัดส่วนของสตรีในตำแหน่งบริหารขององค์กร **<u>วิธีการ</u>** ๑. แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม.			สตรีมีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางสังคม การเมือง และกระบวนการตัดสินใจ ทั้งใน	๑. กฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่ตำแหน่งทาง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรี อาทิ องค์ประกอบของคณะกรรมการระดับชาติ คณะกรรมาธิการ ของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยให้คำนึงสัดส่วนของผู้แทนสตรีหรือผู้แทนองค์กรที่ทำงานด้านสตรีที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหารือกรรมาธิการที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ๒. กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมือง การปกครอง และการบริหาร เช่น การเพิ่มจำนวนสตรีในคณะกรรมการระดับนโยบายของชาติและการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหารของสตรีในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับบุรุษ																				**หน่วยงานร่วม** ได้แก่ / รง./มท./นร./อปท./พรรคการเมือง			ระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากขึ้น	การเมือง และการบริหารของสตรีได้รับการแก้ไข ๒. สตรีได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับตัดสินใจทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มขึ้น

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก (Social Inclusion) นอกจากการให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมแล้ว การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้สังคมมีความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ โดยการจัดการข้อมูลให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง และครอบคลุมนั้น จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถทราบความต้องการของประชาชนได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปจัดทำนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งประชาชนสามารถทราบถึงข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐได้สะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคทางข้อมูลด้านสังคมในปัจจุบันคือการขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล ขาดการบูรณาการกันระหว่างข้อมูลทางด้านสังคมจากแต่ละหน่วยงาน นอกจากนี้ ข้อมูลที่มีการจัดเก็บในปัจจุบัน เป็นข้อมูลที่อ้างอิงมาจากความต้องการของภาครัฐเป็นหลัก ไม่ได้อ้างอิงจากความต้องการในการใช้ข้อมูลของประชาชน

ดังนั้น ประเด็นการปฏิรูปเรื่องการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม จึงให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลทางด้านสังคมซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลที่ประชาชนต้องการทราบอย่างแท้จริงโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ เปิดเผยและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งสร้างช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกต่อประชาชนทุกกลุ่ม ตลอดจนการสร้างฐานข้อมูลจากการจ่ายภาษี เพื่อเป็นข้อมูลหลักในการอ้างอิง เพื่อการตัดสินเชิงนโยบายภาษีและการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ในการเก็บ รักษาและพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคม

๒) มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร

๓) พัฒนาข้อมูลสารสนเทศ โดยมีระบบฐานข้อมูลด้านภาษีเพื่อเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล ในการดำเนินนโยบายด้านภาษี และการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ – ๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศมีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่สามารถนำไปจัดสรรทรัพยากร ภายใน ๕ ปี

๒) รัฐบาลมีข้อมูลที่เชื่อมโยงและเปิดเผย ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

๓) มีฐานข้อมูลด้านภาษีที่มีประสิทธิภาพ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้เก็บและบริหารข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบล																									
<u>วิธีการ</u> ๑. ให้ อปท.เป็นผู้เก็บและพัฒนา รวมทั้งเผยแพร่และให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ข้อมูลและสารสนเทศดังกล่าวอย่างโปร่งใสโดยการมอบอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายให้กับ อปท. ๒. การดำเนินการให้เน้นข้อมูลส่วนบุคคลเท่าที่จำเป็นและไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ๓. ออกแบบระบบเชื่อมโยงกับข้อมูลประเภทอื่นๆ และรวมอยู่ใน Big Data ของรัฐบาล ๔. ออกแบบระบบความปลอดภัยควบคู่ไปกับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ MIS, GIS **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. แก้ไขภารกิจของ อปท. ให้สอดคล้องและชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจในการจัดเก็บข้อมูลของ อปท. ๒. ออกแบบ Template ข้อมูลพื้นฐานและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล การบริหารข้อมูล และ Computer Literacy	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ดศ./อปท. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท./สรอ./ GISTDA	๑. ค่าสำรวจข้อมูลของ อปท. ประมาณ ๓,๐๐๐ ล้านบาท ภายใน ๕ ปี ๒. ค่าออกแบบระบบ ๑๐๐ ล้านบาท	งบประมาณแผ่นดิน	มีฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการโดย อปท.	๑. อปท.ทั่วประเทศมีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานภายใน ๓ ปี ๒. อปท.เริ่มบริหารระบบได้ภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u> ๑. มท. และจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการบริหารจัดการร่วมกับ อปท. ทั่วประเทศ ๒. ดศ. ร่วมกับ สรอ. และ GISTDA ร่วมกันออกแบบระบบและจัดการฝึกอบรม ๓. อปท. เป็นผู้จัดเก็บและบริหารข้อมูลสารสนเทศ																									
กิจกรรมที่ ๒ จัดลำดับความสำคัญการเปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนต้องการทราบ และสร้างการรับรู้																									
<u>วิธีการ</u> ๑. สำรวจความต้องการข้อมูลที่ประชาชนต้องการรับรู้และปรับปรุงการบริการภาครัฐ (ไม่ใช่เฉพาะฝ่ายรัฐต้องการรับรู้) แล้วจัดลำดับความสำคัญ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ๒. ปรับปรุงระบบการร้องทุกข์ให้สะดวกต่อการติดตามมากยิ่งขึ้น **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ศึกษาว่าประชาชนต้องการทราบข้อมูลประเภทใด ๒. จัดลำดับความสำคัญในการจัดการฐานข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล สารสนเทศ ระบบชั้นความลับ และการเข้าถึงข้อมูลตามลำดับความสำคัญ ๓. สร้างเนื้อหา (Content) ที่ง่ายต่อความเข้าใจ และระบบสืบค้น (Search Engine) ให้ง่าย **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. สรอ. GISTDA ดศ. และ มท. ร่วมกันดำเนินการ	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สรอ./ดศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท./อปท./นร./ GISTDA		งบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการข้อมูลของภาครัฐที่ตรงกับความต้องการ	มีบริการข้อมูลและการให้บริการของภาครัฐแบบเปิดเผยและเชื่อมโยงกัน (Open and Connected Government) ปีละ ๕ เรื่อง เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๖๒

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. อาจจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร และกฎหมายเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล โดยผู้ใช้บริการของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลเท่าที่เกี่ยวข้องและจำเป็น ๓. พิจารณาขอบเขตหน้าที่ของ สรอ. ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น																									
กิจกรรมที่ ๓ พัฒนาข้อมูลด้านภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการช่วยเหลือของรัฐ																									
<u>วิธีการ</u> ๑. เร่งรัดการนำผู้มีรายได้เข้าระบบการแจ้งรายได้ทุกคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจเป็นนโยบายและการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ปรับปรุงระบบการแจ้งข้อมูลการเสียภาษีและรายได้ผ่านระบบ ๒. ถ้ามีความจำเป็น อาจต้องให้บุคคลธรรมดาต้องแจ้งรายได้ ไม่ว่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษีหรือไม่ก็ตาม ตามแบบที่กำหนดทุกคน เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่เคลื่อนไหวตามเป็นจริง **<u>กลไกและการปรับปรุงกลไก</u>** ๑. สร้างกลไกพิเศษในการจัดทำฐานข้อมูลด้านภาษีใน กค. เพื่อให้มีหน้าที่เก็บข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านรายรับและรายจ่ายผู้เสียภาษี					→	→	→	→	→	→	→	→	→								**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค. **หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ได้แก่ มท. อปท.		งบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ประชาชนทุกคนเข้าสู่ระบบภาษี	จำนวนประชาชนเข้าสู่ระบบข้อมูลภาษีเพิ่มขึ้น เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๖๒

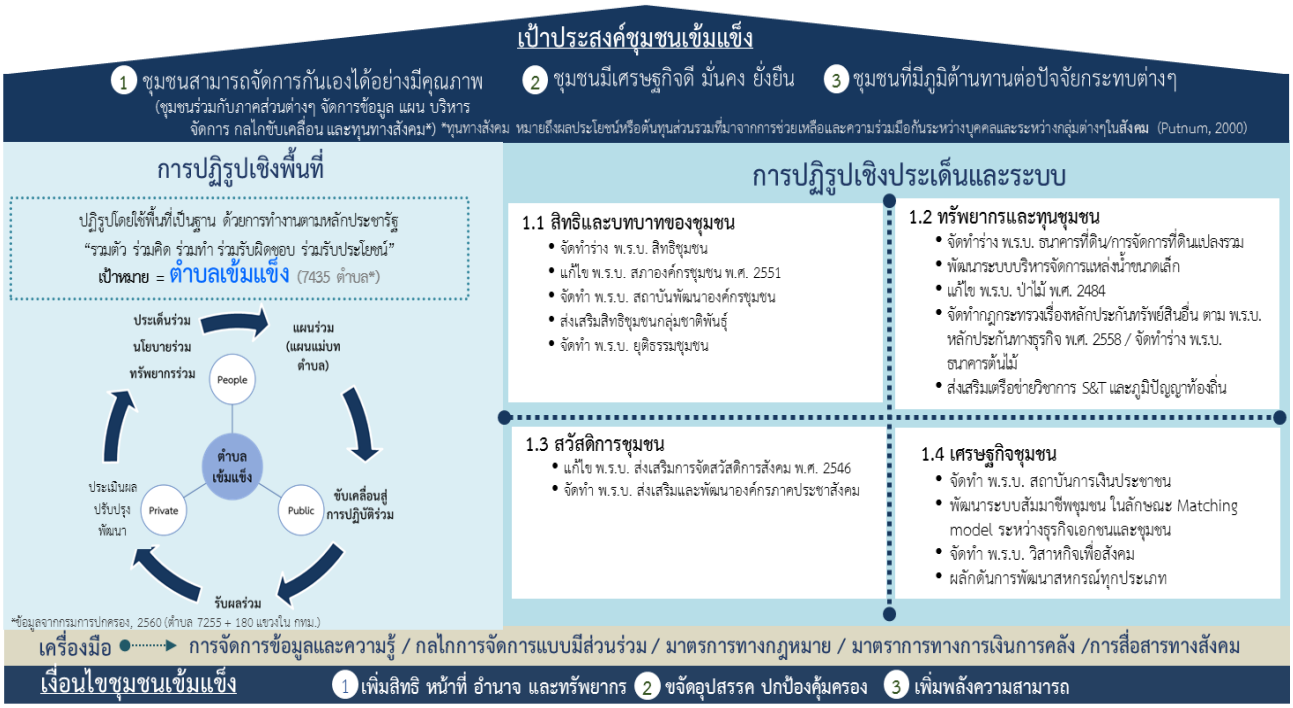
๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศ ทั้งในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ระบบการเมืองที่เข้มแข็ง ระดับศีลธรรมในสังคม รวมถึงระบบสวัสดิการสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ดังนั้น หากชุมชนมีความเข้มแข็ง จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชุมชนจะถูกให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภายหลังปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา แต่ชุมชนยังต้องเผชิญกับอุปสรรคในเชิงโครงสร้างหลายประการ อาทิ ข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน การขาดความต่อเนื่องในเรื่องการจัดระบบสวัสดิการชุมชน การขาดบูรณาการในการทำงานของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในงานพัฒนาชุมชน ส่งผลให้มีชุมชนจำนวนไม่มากนักที่สามารถพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งบนฐานของการจัดการกันเองได้อย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งการปรับกระบวนทัศน์ วิธีคิด และรูปแบบการทำงานให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ภายใต้ ๓ เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ ๑) การเพิ่มสิทธิ หน้าที่ อำนาจ ทรัพยากร ๒) การขจัดอุปสรรค ปกป้อง คุ้มครอง และ ๓) การเพิ่มพลังความสามารถ โดยพัฒนาเครื่องมือสำคัญในเรื่องการจัดกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งมีเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการ ๒ ส่วน ได้แก่ การปฏิรูปเชิงระบบและกลไก และการปฏิรูปเชิงพื้นที่ โดยการปฏิรูปเชิงระบบและกลไกนั้นแบ่งออกเป็น ๔ หมวดหลัก ได้แก่ ๑) สิทธิและบทบาทของชุมชน ๒) ทรัพยากรและทุนชุมชน ๓) สวัสดิการชุมชน และ ๔) เศรษฐกิจชุมชน และในส่วนของการปฏิรูปเชิงพื้นที่ประกอบด้วย การทำงานแบบรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์เพื่อการพัฒนาในพื้นที่ โดยคนในชุมชนร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งทั่วทั้งประเทศ

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ชุมชนสามารถจัดการกันเองได้อย่างมีคุณภาพ (ชุมชนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จัดการข้อมูล แผน บริหารจัดการ กลไกขับเคลื่อน และทุนทางสังคม)

๒) ชุมชนมีเศรษฐกิจดี มั่นคง ยั่งยืน

๓) ชุมชนมีภูมิต้านทานต่อปัจจัยกระทบต่างๆ

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ – ๕ ปี

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) ตำบลและจังหวัดมีกลไก/พื้นที่กลางในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง

๒) ชุมชนได้รับการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐

๓) มีกลไกให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรและทุนชุมชนโดยชุมชน

๔) ระบบสวัสดิการชุมชนได้รับการรองรับสถานะทางกฎหมาย

๕) มีกลไกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๕ ปี เท่ากับ ๔,๘๖๖ ล้านบาท โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม **เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง**																									
กิจกรรมที่ ๑ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่																									
<u>วิธีการ</u> ๑. กำหนดให้ตำบลเป็นพื้นที่การพัฒนาอย่างบูรณาการ (“ตำบลเข้มแข็งประเทศมั่นคง”) โดย ๑.๑ จัดให้มีกลไกประชารัฐตำบลเข้มแข็งที่ประกอบด้วย ๔ ภาคส่วนหลัก ได้แก่ (๑) ***ท้องที่*** ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (๒) ***ท้องถิ่น*** ได้แก่ อบต. เทศบาล (๓) ***องค์กรชุมชน/เอกชน*** ได้แก่ สภาองค์กรชุมชนตำบล บ้าน วัด โรงเรียน กลุ่มต่างๆ (๔) ***หน่วยงานอื่น*** ได้แก่ พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล ตำรวจ รพสต. (อ้างอิง : ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) ทำหน้าที่ประสานพลังทุกภาคส่วน เพื่อรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ โดยมีเป้าหมายให้ตำบลเข้มแข็ง ครอบครัวเข้มแข็ง และ																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สช. / สศช./ พอช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท. / นร. /กสทช. / สปสช. / สสส. / มูลนิธิพัฒนาไท	๔,๐๐๐ ลบ. (ปีละ ๘๐๐ ลบ. ฐานคิดเฉลี่ยจังหวัดละ ๑๐ ลบ.)	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกบูรณาการในพื้นที่ เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์เพื่อการพัฒนาในพื้นที่	๑. มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ๒. เกิดกลไกประชารัฐระดับจังหวัดที่เข้มแข็งภายใน ๒ ปี ๓. กลไกประชารัฐระดับตำบลมีความเข้มแข็งครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๓ ปี ๔. มีแผนแม่บทชุมชนหรือธรรมนูญชุมชนครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๔ ปี ๕. มีระบบ GIS ครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
สร้างเสริมจิตสำนึกสาธารณะและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร																									
๑.๒ จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems : GIS) แสดงให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุมชนและทุนทางสังคม																									
๑.๓ จัดทำแผนแม่บทชุมชนหรือธรรมนูญชุมชนแบบบูรณาการและมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นแผนร่วมของทุกกลไกในพื้นที่ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง																									
๑.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชน ครอบครัว และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																									
****สำหรับชุมชนในรูปแบบอื่นที่ไม่ได้เป็นตำบล เช่น ชุมชนเขตเมืองสามารถปรับให้สอดคล้องกับบริบท*																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการประชารัฐสนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับจังหวัด ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ อย่างสมดุล ๒.๑ ประสานงาน ประสานแผน ประสานการสนับสนุน ๒.๒ จัดกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมและสื่อสารทางสังคม สนับสนุนการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ๒.๓ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักจัดการชุมชน (Community Organizer) ระดับตำบล ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ อย่างน้อยตำบลละ ๕ คน ๒.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. จัดให้มีคณะกรรมการประชารัฐส่งเสริมสนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับประเทศ ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ อย่างสมดุล ๓.๑ ประสานทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ๓.๒ จัดและสนับสนุนกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารทางสังคมเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ๓.๓ สนับสนุนให้เกิดกลไกสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน เช่น มูลนิธิเพื่อการพัฒนาจังหวัด ๓.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง																								
กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>ขั้นตอน</u> ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และกำหนดองค์กรที่มีความคล่องตัวภายใต้หน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้วเป็นกลไกขับเคลื่อนตามข้อ ๑.๑ ข้อ ๑.๒ และ ๑.๓ ข้างต้น ซึ่งมีระยะทำงานเบื้องต้น ๕ ปี และให้มีการประเมินผลเพื่อพิจารณาการดำเนินงานต่อขององค์กรดังกล่าว หรือพิจารณาจัดตั้งกลไกในรูปแบบอื่นต่อไป																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๒ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : สิทธิและบทบาทชุมชน																									
วิธีการ ๑. จัดทำ พ.ร.บ.รองรับสิทธิชุมชนและบุคคลตามมาตรา ๔๓ (๒) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ **ขั้นตอน** จัดทำร่าง พ.ร.บ. สิทธิชุมชนและบุคคลตามมาตรา ๔๓ (๒) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐	→											→									**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะอนุกรรมการพิจารณาเสนอกฎหมายที่ต้องจัดทำใหม่เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ / สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนได้รับการรับรองสถานภาพและสิทธิชุมชนขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐	มีกฎหมายรองรับสิทธิชุมชนภายใน ๓ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. แก้ไข พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่น และระดับชาติ **ขั้นตอน** ๑. จัดทำร่าง พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ๒. พัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พอช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติ	มีกฎหมายและแผนพัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนสภาองค์กรชุมชนภายใน ๒ ปี
๓. ยกระดับ พอช. จากองค์การมหาชนให้มี พ.ร.บ. รองรับเพื่อปฏิบัติภารกิจส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ **ขั้นตอน** ๑. จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ๒. พัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พอช.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนให้มีคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	๑. มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนแล้วเสร็จ ภายใน ๒ ปี ๒. มีแผนพัฒนาระบบและโครงสร้างการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																									สนับสนุนสภาองค์กรชุมชนภายใน ๒ ปี
๔. ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และดำเนินการให้เป็นรูปธรรม **ขั้นตอน** ๑. จัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้พหุวัฒนธรรม ๒. จัดทำ พ.ร.บ. ส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๗๐	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สมช. **หน่วยงานหลัก** ได้แก่ วธ.(ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร)	๕ ลบ. ๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั่งเดิมตามความสมัครใจ	๑. มีแผนแม่บทว่าด้วยการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ภายใน ๑ ปี ๒. มีกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใน ๓ ปี
๕. จัดทำ พ.ร.บ.ยุติธรรมชุมชนเพื่อสร้างเสริมระบบไกล่เกลี่ยและสร้างความยุติธรรมในระดับพื้นที่ตามนัยยะแนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา ๖๘ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→									**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	เสริมสร้างความสมานฉันท์ในชุมชนบนฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านงานยุติธรรม	มีกฎหมายว่าด้วยระบบยุติธรรมชุมชนภายใน ๒ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง																												
กิจกรรม	**ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)**																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ขั้นตอน จัดทำร่าง พ.ร.บ.ยุติธรรมชุมชนรองรับระบบยุติธรรมในระดับพื้นที่ตามนัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐																												
กิจกรรมที่ ๓ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: ทรัพยากรและทุนชุมชน																												
วิธีการ ๑. ผลักดัน พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน **ขั้นตอน** จัดทำร่าง พ.ร.บ. ธนาคารที่ดินและนำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติแห่งชาติ **ขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค.			ช่วยเหลือคนยากจนที่ที่ดินจะหลุดมือ และช่วยพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเอกชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ รวมทั้งลดการบุกรุกทำลายป่า	มีกฎหมายว่าด้วยธนาคารที่ดินแล้วเสร็จภายใน ๒ ปี
๒. พัฒนาการดำเนินงานนโยบายการจัดการที่ดินแปลงรวมที่เน้นบทบาทของชุมชน/ที่เน้นกระบวนการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน (Collective activities)	→	→	→																		**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายที่ดิน			การใช้ที่ดินสาธารณะเป็นประโยชน์ร่วมอย่างแท้จริงโดยที่ดินยังเป็นของรัฐอย่างยั่งยืน ไม่	มีกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการที่ดินแปลงรวมภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ขั้นตอน พัฒนาระบบกลไก และกระบวนการดำเนินโครงการที่ดินแปลงรวม																					แห่งชาติ / ทส.			ถูกเปลี่ยนมือเปลี่ยนวัตถุประสงค์	
๓. พัฒนาระบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กบนฐานการมีบทบาทการเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมโดยตรงของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ **ขั้นตอน** พัฒนาระบบกลไก และกระบวนการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	๕ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	๑. บรรเทาภาวะภัยแล้ง ภาวะน้ำท่วม ให้กับชุมชนทั่วประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำของการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานระหว่างคนในชนบทและคนในเมืองให้ใกล้เคียงกัน ๒. ชุมชนได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็งตามกระบวนการประชารัฐ	มีกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของชุมชน โดยหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนงบประมาณและการบริหารภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. แก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และ พ.ร.บ.อื่นๆ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง **ขั้นตอน** จัดทำร่าง พ.ร.บ.ป่าไม้ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ร่าง พ.ร.บ.สวนป่าฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขจัดอุปสรรค และจูงใจให้ชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ทส.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ส่งเสริม สนับสนุน และจูงใจให้ประชาชนและชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออม และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ	มีกฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุนจูงใจการปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงอย่างเป็นรูปธรรม ภายใน ๒ ปี
๕. จัดทำกฎกระทรวงเรื่องหลักประกันทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ตาม พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.๒๕๕๘ มาตรา ๘(๖) และจัดทำ พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้ **ขั้นตอน** ๑. ออกเป็นกฎกระทรวงตามมาตรา ๘(๖) ตาม พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อกำหนดให้ต้นไม้เป็นทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ๒. จัดทำร่าง พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้รองรับการส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูง	→	→	→	→	→	→	→	→													**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พณ. / กค. / ธกส.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกให้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจและส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าสูงทางเศรษฐกิจ เกิดการออมทรัพย์บนดินเพื่อความมั่งคั่งของประเทศ	๑. มีกฎหมายรองรับให้ต้นไม้เป็นหลักทรัพย์ประกันทางธุรกิจ ภายใน ๑ ปี ๒. มีกฎหมายว่าด้วยธนาคารต้นไม้ ภายใน ๒ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การออมรองรับสังคมสูงวัย และการเพิ่มคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และนำเข้าสู่กระบวนการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ																									
๖. ส่งเสริมเครือข่ายวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมชุมชน ให้เข้มแข็งและเป็นระบบ **ขั้นตอน** ๑. จัดทำแผนแม่บทว่าด้วยการสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมชุมชน ๒. ขับเคลื่อนแผนแม่บทสู่การปฏิบัติ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→							→												**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ เครือข่าย ม.ราชภัฏ/ เครือข่าย ม.ราชมงคล/ ทปอ. /สกอ. /สวนช. / วธ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ สถาบันวิชาการ/ วิทยาลัยชุมชน/ ศธ. (วิทยาลัย	๒๕๐ ลบ. (ปีละ ๕๐ ลบ.)	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกสนับสนุนการสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อชุมชนโดยชุมชน	๑. มีแผนแม่บทว่าด้วยการสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมชุมชน แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ๒. เกิดเครือข่ายวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					อาชีวศึกษา / การอาชีพ)/ ภาคเอกชน /ภาคประชาสังคม				หนุนเสริมชุมชนเข้มแข็งครอบคลุมทั่วประเทศภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๔ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: สวัสดิการชุมชน																									
วิธีการ ๑. แก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยเน้นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐ อปท. และชุมชน **ขั้นตอน** ๑. จัดทำร่าง พ.ร.บ. สวัสดิการสังคมฉบับแก้ไขเสนอ ครม. และ สนช. ๒. ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม.	๕ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกเสริมสร้างความเข้มแข็งของการจัดสวัสดิการชุมชน	มีกฎหมายสวัสดิการสังคมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมภายใน ๑ ปี
วิธีการ ๒. จัดทำ พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. .... **ขั้นตอน** ๑. เร่งรัดการนำร่าง พรบ.ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.) ที่เกิดขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ ๒. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม	→				→				→												**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.) / พม.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกและกระบวนการหนุนเสริมองค์กรภาคประชาสังคมให้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐและภาคส่วนอื่นในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน	๑. มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ๒. มีแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๕ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: เศรษฐกิจชุมชน																									
วิธีการ ๑. จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชน **ขั้นตอน** เร่งรัดการนำร่าง พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชนที่ดำเนินการตามข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) นำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ **ประสานร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ**	→																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กค.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกหนุนเสริมความเข้มแข็งของการออมและเป็นแหล่งทุนโดยชุมชนเพื่อชุมชน รวมทั้งพัฒนาระบบพันธมิตรชุมชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการการเงินชุมชน	มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงินประชาชนแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
๒. พัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนในลักษณะ Matching model ระหว่างภาคธุรกิจเอกชนกับชุมชน **ขั้นตอน** ๑. จัดทำแผนพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชน ๒. ขับเคลื่อนการสร้างเศรษฐกิจและสัมมาชีพชุมชนสู่การปฏิบัติ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	→			→	→			→	→			→	→			→	→			→	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พอช. / พณ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท. / กค. / พณ. /มูลนิธิสัมมาชีพ	๕๐๐ ลบ. (๑๐๐ ลบ. ต่อปี)	งบประมาณแผ่นดิน	เสริมสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนและพัฒนาศักยภาพการบริหารธุรกิจชุมชน (Community Business Administration - CBA) ตามมาตรา ๗๕ แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐	๑. มีแผนพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ๒. เกิดเศรษฐกิจและสัมมาชีพชุมชนครอบคลุมไม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของตำบลทั้งหมดภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. จัดทำ พ.ร.บ.วิสาหกิจเพื่อสังคมให้เป็นกฎหมายส่งเสริมการทำงานเพื่อสังคมโดยใช้การทำงานเชิงธุรกิจ **ขั้นตอน** เร่งรัดการนำร่าง พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อสังคมนำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ **ขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย**	→			→																	**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม. / สสว.	๑ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคมของผู้ประกอบกิจการภาคเอกชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	มีกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคมแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
๔. ผลักดันการพัฒนาสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนป้องกันความเสี่ยงและอุปสรรคต่างๆ **ขั้นตอน** ปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสหกรณ์สำหรับเป็นเครื่องมือสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งในทุกมิติ			→						→												**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กษ.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนมีความเข้มแข็งในมิติต่างๆ บนฐานของการให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการและวิธีการสหกรณ์	มีการปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

การปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมาย/กฎระเบียบที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีจำนวน ๑๕ ฉบับ โดยร่วมขับเคลื่อนการปรับปรุงและจัดทำกฎหมายใหม่กับคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดอื่น/หน่วยงานอื่น จำนวน ๘ ฉบับ ดำเนินการแก้ไขกฎหมายเดิมจำนวน ๓ ฉบับ และจัดทำกฎหมายใหม่จำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่

ประเด็นปฏิรูป	ผลักดันผ่านคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดอื่น/หน่วยงานอื่น	แก้ไขกฎหมายเดิม	จัดทำกฎหมายใหม่
๑. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่			- ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง
๒. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : สิทธิและบทบาทชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. รองรับสิทธิชุมชนและบุคคล - (ร่าง) พ.ร.บ. ยุติธรรมชุมชน	- แก้ไข พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑	- จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน - จัดทำ พ.ร.บ. ส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
๓. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : ทรัพยากรและทุนชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. ธนาคารที่ดิน	- แก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ พ.ร.บ. อื่นๆ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง - แก้ไข พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘	- จัดทำ พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้
๔. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : สวัสดิการชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.	- แก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดการสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖	
๕. การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : เศรษฐกิจชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชน - (ร่าง) พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อสังคม	- ปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง	

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (Social Cohesion) สมาชิกในสังคมต้องรู้จักยอมรับความแตกต่าง มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้สังคมแห่งความสมานฉันท์ โดยประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วมฯ ได้มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกิจกรรมทางสังคมบนพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

ประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การสร้างพลังจิตอาสา เพื่อสร้างจิตสำนึกส่วนรวมของประชาชนผ่านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม (๒) การสร้างพลังแผ่นดิน เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างเอกภาพแก่กลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ (๓) การสร้างพลังสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมของคนทุกวัยผ่านการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ และ (๔) การสร้างพลังภูมิคุ้มกัน เพื่อให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม

กรอบแนวคิดการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนมีความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ถึงพร้อมด้วยความพอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา ในสังคมที่เป็นธรรมและไม่ทอดทิ้งกัน

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ประชาชนปฏิบัติตนเป็นจิตอาสาผ่านการดำเนินงานโครงการที่จัดโดยภาครัฐและเอกชนมีจำนวนมากขึ้น

๒) กลุ่มและเครือข่ายอาสาสมัครจิตอาสาได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพ และสามารถขึ้นทะเบียนเป็นจิตอาสาต้นแบบได้มากขึ้น

๓) พื้นที่การเรียนรู้ในชุมชนได้รับการพัฒนาให้มีชีวิต และกระจายตัวอยู่ในทั่วภูมิภาคของประเทศไทย

๔) ประชาชนมีความรู้ในการบริโภคสื่ออย่างสร้างสรรค์ และสื่อออนไลน์ได้รับการเฝ้าระวังให้มีเนื้อหาสาระที่ปลอดภัยมากขึ้น

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

๑) งบประมาณของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

๒) การสนับสนุนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

๓) การระดมทุนจากกิจกรรมจิตอาสาเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๑ สร้างพลังจิตอาสา																									
๑.๑. โครงการจิตอาสา “เราทำดีด้วยหัวใจ” <u>วิธีการ</u> ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม สานต่อพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เกิดขึ้นในทุกจังหวัด อย่างต่อเนื่อง โดยให้จัดทำเป็นวาระแห่งชาติ **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. จัดกิจกรรมอาสาสมัครในทุกจังหวัดเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่/ชุมชนของตนเอง ๒. จัดให้ประชาชนทุกระดับมีส่วนร่วมโดยให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ และมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง ๓. สนับสนุนให้สถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสา โดยสมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ พม./นร./กห.		งบประมาณแผ่นดิน	คนไทยมีสำนึกจิตอาสา และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม โดยได้รับการปลูกฝังผ่านการดำรงชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ	ประชาชนลงทะเบียนเข้าร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. จัดโครงสร้างการขับเคลื่อนพลังจิตอาสาให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงทั้งระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ และตำบล โดยแยกภารกิจของจิตอาสาตามความสนใจและลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน ๕. ประชาสัมพันธ์ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน																									
๑.๒ โครงการจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมสุขภาวะ **<u>วิธีการ</u>** สนับสนุนให้เกิดการสานพลังความร่วมมือภาคีที่หลากหลายแบบกลไกประชารัฐในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด ในการเสริมสร้างจิตสำนึกพึ่งตนเองของภาคประชาชน **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. พัฒนาระบบสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐเพื่อสังคมในทุกจังหวัด โดยจัดทำฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก เพื่อเตรียมการสำหรับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ สช./สสส./พม. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ มท./พอช.	๑๕๐ ลบ./ปี	งบประมาณแผ่นดิน - สช. - สสส. - สธ. - พม.	เครือข่ายจิตอาสาประชารัฐมีความร่วมมือในทุกระดับ (ระดับพื้นที่/จังหวัด/ประเทศ) เพื่อเสริมสร้างสังคมสุขภาวะที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	๑. มีพลเมืองผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศ ๑๐๐,๐๐๐ คน ๒. มีศูนย์จิตอาสาประชารัฐกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัด ไม่น้อยกว่า ๗๗ ศูนย์ ๓. มีเครือข่ายจิตอาสาประชารัฐทั่วประเทศ ไม่น้อยกว่า ๘๗๘ เครือข่าย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. พัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยทางสังคมโดยให้ชุมชนเป็นฐานในการดำเนินการ ๓. พัฒนาระบบกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด																									(อย่างน้อยอำเภอละ ๑ เครือข่าย) ๔. มีฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากและให้การช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างเหมาะสม ๕. มีกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมในระดับจังหวัด
กิจกรรมที่ ๒ สร้างพลังแผ่นดิน																									
๒.๑ การปฏิรูประบบอาสาสมัครในพื้นที่ **<u>วิธีการ</u>** พัฒนาอาสาสมัครให้มีความเป็นเอกภาพและเป็นพลังขับเคลื่อนหลักในชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกับกลุ่มพลังอื่นๆ																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม./ศธ./มท./ดศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่		งบประมาณแผ่นดิน	เครือข่ายอาสาสมัครได้รับการพัฒนาเป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง มีเอกภาพ และมีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือสังคม	๑. มีองค์กรกลาง/ศูนย์ประสานงานเครือข่ายอาสาสมัครอย่างน้อยภูมิภาคละ ๑ แห่ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>ขั้นตอน</u> ๑. พัฒนา “Application ของอาสาสมัคร” ออนไลน์ในระบบสมาร์ทโฟน อาทิ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ “Application จิตอาสา” - ภาครัฐ/เอกชน/ประชาสังคมร่วมกันพัฒนาระบบเครือข่ายของอาสาสมัครหรือจิตอาสาประเภทต่าง ๆ ให้อยู่ในระบบที่ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ โดยพัฒนาผ่านระบบรูปแบบ Application ในสมาร์ทโฟน - พัฒนาข้อมูลการดำเนินการของอาสาสมัคร และจิตอาสาในระดับพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นระบบที่สามารถเข้าถึงและตรวจสอบการดำเนินงานได้ง่าย ๒. ให้มีองค์กรกลาง/ศูนย์ประสานงานเครือข่ายอาสาสมัครและจิตอาสาประชารัฐระดับจังหวัด/ประเทศ เป็นเครือข่ายช่วยเหลือสังคม ๓. จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์เครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อร่วมกำหนดแผนงาน/โครงการประจำปี																				ภาคธุรกิจ/มูลนิธิ/ชมรม/สมาคม/คณะทำงานประชารัฐเพื่อสังคม (E๖)				๒. มีระบบฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนเครือข่ายอาสาสมัครของประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. พัฒนาระบบฐานข้อมูลอาสาสมัคร โดยขึ้นทะเบียน จัดประเภททั่วไป/เฉพาะด้านของข้อมูลอาสาสมัคร จิตอาสา องค์กร และรายงานบุคคล ๕. พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครไปสู่การจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ๖. สร้างกระแสสังคม ระดมทุน ก่อตั้งกองทุน และจัดระบบการบริหารจัดการ																									
๒.๒ โครงการเร่งรัดฟื้นฟูกิจการลูกเสือไทย ให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกลไกในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี มีความพอเพียง มีจิตสาธารณะ **<u>วิธีการ</u>** ๑. ส่งเสริมให้การฝึกอบรมลูกเสือเป็นกิจกรรมหลักในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา ๒. ผลักดันให้การฝึกอบรมลูกเสือเป็นแนวปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ๓. ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือ																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ศธ./กก. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ กค./สงป./สคก.		งบประมาณแผ่นดิน	จิตสำนึกสาธารณะของเด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไปได้รับการพัฒนา/ส่งเสริมผ่านกระบวนการกิจกรรมลูกเสือ	๑. มีการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายจิตอาสาผ่านกระบวนการลูกเสือในทุกชุมชน ๒. พ.ร.บ.ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ๓. หลักสูตรลูกเสือของสถานศึกษาทั่วประเทศได้รับการพัฒนาให้มี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>ขั้นตอน</u> ๑. ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนของโลกยุคปัจจุบัน ชุมชนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๒. พัฒนาบุคลากรในระดับนโยบายและครูผู้สอนด้านกิจกรรมลูกเสือ ๓. ปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีความคล่องตัวด้านโครงสร้างและงบประมาณ ๔. ปรับปรุงการบริหารทรัพย์สินของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติให้สามารถหารายได้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมของค่ายลูกเสือให้เกิดศักยภาพ																							ความทันสมัย
๒.๓ ขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ การศึกษา สุขภาพ กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน **<u>วิธีการ</u>** ๑. สนับสนุนการจัดตั้งตัวแทนของสภาเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นในระดับชุมชนและตำบล เพื่อให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนใน																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ พม./มท./ศธ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ดศ./เอกชน		งบประมาณแผ่นดิน	๑. สภาเด็กและเยาวชนมีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนและสังคม ๒. สภาเด็กและเยาวชนเป็นเวทีสำหรับเด็กและเยาวชนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์	๑. ร้อยละ ๒๐ ของสภาเด็กและเยาวชนผ่านเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละปี ๒. สภาเด็กและเยาวชน ๗,๗๗๕ แห่ง มีกิจกรรมในการพัฒนา

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ระดับพื้นที่ และบูรณาการกับกิจกรรมในชุมชนร่วมกับภาคีอื่น ๒. ยกระดับและเชื่อมโยงฐานข้อมูลของสภาเด็กและเยาวชน กับข้อมูลของกรมกิจการเด็กและเยาวชนของ พม. **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ผลักดันให้สภาเด็กและเยาวชน ๗,๗๗๕ แห่ง มีกิจกรรมสำคัญ อาทิ ๑) ขยายเครือข่ายจิตอาสา ๑ สภา ๑ กิจกรรมจิตอาสา ๒) กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ป้องกันทุจริต รักษาสิ่งแวดล้อม รณรงค์ปลอดภัยบนท้องถนน และ ๓) กิจกรรมกับผู้เสียเปรียบในสังคมและผู้ด้อยโอกาส ๒. พัฒนาระบบฐานข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชน																								ชุมชนและสังคมอย่างน้อย ๓ กิจกรรมต่อปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๓ พลังสร้างสรรค์																									
๓.๑ สร้างศูนย์การเรียนรู้ทักษะชีวิต **<u>วิธีการ</u>** ๑. สร้าง/พัฒนานวัตกรรมและพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยขยายพื้นที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบพิพิธภัณฑ์หรือนวัตกรรมทางวัฒนธรรมและห้องสมุดมีชีวิต ที่มีความทันสมัย และประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ ๒. สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดพื้นที่ทางสังคม ๓. พัฒนาระบบการระดมทุนเพื่อกิจกรรมทางสังคม ๔. ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้/ศูนย์การอบรม (Learning Center) ในระดับศูนย์กลาง ที่เน้นการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อให้เข้าถึงได้ตลอดทุกช่วงวัย เช่น ทักษะรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (CPR)																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./ดศ./ศธ. OKMD **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ม.เกษตรฯ / สสส./สวทช./สำนักงานเขตกทม./เอกชน			ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการเข้าถึงศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิตในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น	๑. ทุกจังหวัดมีห้องสมุดและและศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิต ๒. มีห้องสมุดชุมชนเพิ่มขึ้นปีละ ๑๐ แห่ง ๓. มีกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตเคลื่อนที่อย่างน้อยปีละ ๑๐ ครั้ง ๔. มีห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะกับพื้นที่ในอาคารสูงร่วมมือกับภาคเอกชนปีละ ๕ แห่ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ขั้นตอน																									
๑. จัดตั้ง "ห้องสมุดมีชีวิต" ในทุกจังหวัด โดย อปท. (ปัจจุบันมี ๓๔ หน่วย ๒๔ จังหวัด) (ขยายผลปีละ ๑๐ จังหวัด)																						๑๐.๒ ลบ.	อปท.		
๒. พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน และขยายสู่โรงเรียนที่ด้อยโอกาส																						๗.๖ ลบ.	สพป.		
๓. จัดให้มีห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะกับพื้นที่ในอาคารสูง ร่วมมือกับภาคเอกชน จัดกิจกรรมเชิงรุก “ห้องสมุดมีชีวิตเคลื่อนที่”																						๔ ลบ.	TK Park /เอกชน		
๔. สนับสนุนการจัดตั้งห้องสมุดชุมชน หรือ Mini TK Park ในทุกจังหวัด (จาก ๔ แห่ง ๔ จังหวัด)																						๕ ลบ.	TK Park		
๕. พัฒนาและปรับปรุงศูนย์เรียนรู้ใกล้บ้านอาทิ ระดับตำบล สำนักงานเขตฯ ให้สอดคล้องกับศูนย์ต้นแบบ																						๒.๕ ลบ.	TK Park /ชุมชน		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๒ ขับเคลื่อนคลังปัญญาผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุ **<u>วิธีการ</u>** ๑. จัดให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ครอบคลุมทุกตำบล ๒. จัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุโดยให้ชมรมผู้สูงอายุมีส่วนร่วม **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. จัดหาสถานที่เพื่อจัดตั้งและขยายโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนี้ - อาคารเรียนเก่า อาคารร้างในตำบล ศาลากลางบ้าน ศาลาประชาคม - วัด ที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุ ฯลฯ โดยให้ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ที่เหมาะสม - รัฐ โดย พม. สนับสนุนงบประมาณสร้างหรือซ่อม หรือปรับปรุงให้เหมาะสม สามารถดำเนินกิจกรรมได้ - ที่ดินว่างเปล่า พร้อมก่อสร้างอาคารใหม่																				**หน่วยงานหลัก** พม./มท. **หน่วยงานร่วม** วัด/มูลนิธิ	๖,๓๗๗ (แหล่งละไม่เกิน ๑ ลบ.)	งปม. ประจำปีของกรมกิจการผู้สูงอายุ	๑. ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามศักยภาพที่เหมาะสม ๒. คนในชุมชนได้รับถ่ายทอดภูมิปัญญา/องค์ความรู้จากผู้สูงอายุในชุมชน	๑. มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๕ ปี อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง ๒. จัดระดับการพัฒนาสู่มาตรฐานร้อยละ ๒๐ ในแต่ละปีของจำนวนตำบลในแต่จังหวัด ๓. มีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุภายใน ๕ ปี ในทุกอำเภอ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. จัดกิจกรรม อาทิ - กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพิ่มพูนทักษะถ่ายทอดภูมิปัญญา เป็นเวทีในการพบปะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ - ส่งเสริมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในตำบลให้เชื่อมโยง/บูรณาการกับเครือข่ายกลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มสตรีในชุมชน																						๗๒๕.๕ ลบ.	งปม. ประจำปีของกรมกิจการผู้สูงอายุ		โดยให้ชมรมผู้สูงอายุมีส่วนร่วม
๓.๓ พัฒนาศูนย์เด็กเล็กเป็นพื้นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก **<u>วิธีการ</u>** ๑. ยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นพื้นที่พัฒนาการเด็กทั้งทางกายและจิตใจ ๒. สร้างเสริมศักยภาพด้านองค์ความรู้ทัศนคติด้านจิตวิทยาและทักษะการดูแลเด็กปฐมวัยแก่บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กให้ถึงพร้อม มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ มท./พม./วธ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ศธ./สธ.		งบประมาณแผ่นดิน - มท. - กรมการศาสนา - ศธ.	๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยกระดับให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์ของ อปท. มากขึ้น ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นพื้นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางกายและจิตใจ	๑. ร้อยละ ๘๐ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอปท. ๒. มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบอย่างน้อยร้อยละ ๔๐

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ประเมินผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อหาสัดส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่ำกว่าเกณฑ์ และได้มาตรฐาน ๒. พัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อปท. ๕ ด้าน ได้แก่ - ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก - ด้านบุคลากร - ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก - ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร - ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ๓. คัดเลือกและให้รางวัลมาตรฐานแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้เป็นต้นแบบ ๔. จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้คู่คุณธรรม สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองไทย เก่ง ดี มีสุข																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๔ ขยายเครือข่ายวิทยุ/การสื่อสารให้ชุมชนเพื่อช่วยเหลือสาธารณะ: วิทยุชุมชน **<u>วิธีการ</u>** ๑. พัฒนารูปแบบการดำเนินการจากแนวคิดต้นแบบ จส. ๑๐๐ ๒. พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในชุมชนในการบริหารวิทยุชุมชน ๓. สนับสนุนให้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ และสาระสำคัญของข้อมูล เช่น การป้องกันภัยพิบัติ การรักษาสิ่งแวดล้อม และการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. ถอดบทเรียนรูปแบบวิทยุชุมชนจากแนวคิดต้นแบบ จส.๑๐๐ ๒. เปิดรับสมัครอาสาสมัครในชุมชนเพื่อสนับสนุนงานวิทยุชุมชน ๓. อบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในการใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่น																				**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ /มท. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ จส.๑๐๐ / ภาคประชาชน/ เครือข่ายวิทยุชุมชน	๐.๕ ลบ.	กรมประชาสัมพันธ์	๑. เครือข่ายวิทยุชุมชนมีศักยภาพในการช่วยเหลือสาธารณะ ๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน	๑. วิทยุชุมชนมีรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับ จส.๑๐๐ เพิ่มขึ้น ๒. มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในชุมชนในการบริหารวิทยุชุมชนอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรมที่ ๔ พลังภูมิคุ้มกัน																									
๔.๑ จัดทำมาตรฐานดูแลสื่อออนไลน์ **<u>วิธีการ</u>** ๑. สนับสนุนสมาคมผู้ผลิตสื่อออนไลน์ร่วมมือกันจัด rating หรือ ประเภทของเนื้อหาสื่อข่าวสารประเภทต่าง ๆ ก่อนเผยแพร่ ๒. สนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดทำระบบตรวจสอบข้อมูลข่าวสารบน Smart Phone ๓. ส่งเสริมให้ผลิตและเพิ่มสัดส่วนรายการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย มีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิต **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. จัดประเภทเนื้อหาสื่อออนไลน์ตามระบบสีและแสดงผลบนหน้าเนื้อหาดังกล่าว - แดง = ข่าวลวง ไม่น่าเชื่อถือ ยังไม่ได้รับการคัดกรอง - เหลือง = อยู่ในระหว่างดำเนินการคัดกรองข่าว																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์/ดศ. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ สถาบันการศึกษา/เอกชน/มูลนิธิ/สมาคมผู้ผลิตสื่อออนไลน์		งบประมาณแผ่นดิน	สื่อมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น	รายการที่มีเนื้อหาส่งเสริมความรู้วิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ในแต่ละปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- เขียว = ได้รับการตรวจสอบแล้วเชื่อถือได้ ๒. จัดทำ Application ตรวจสอบเนื้อหาข่าวสำหรับ Smart Phone																									
๔.๒ โครงการ Citizen Watchdogs โดยสร้างระบบดิจิทัลกับการเฝ้าระวังทางสังคม Digital Community Watch Dog (DCWD) ในชุมชน **<u>วิธีการ</u>** ๑. พัฒนาระบบที่ให้ประชาชนสามารถสมัครเป็นอาสาสมัครและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข่าวสาร (citizen watchdogs) ๒. พัฒนาระบบเฝ้าระวังสื่อในทุกรูปแบบทั้งเพื่อตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสตรีและระบบ watch dog ในระดับชุมชน ๓. ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการสร้างความเข้าใจ สื่อการสอน ช่องทางการสะท้อนปัญหาสังคม เช่น หลักสูตรออนไลน์ด้านการคุ้มครองเด็กและสตรี (สามารถสมัครเรียนได้ทางเว็บไซต์) **<u>ขั้นตอน</u>** ๑. พัฒนาระบบซอฟต์แวร์ดิจิทัลกับการเฝ้าระวังทางสังคม Digital Community																					**หน่วยงานหลัก** ได้แก่ ดศ./กสทช. **หน่วยงานร่วม** ได้แก่ ศูนย์ดำรงธรรม (มท.)/ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (สรอ.)		งบประมาณแผ่นดิน - กทปส. - กสทช. - กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือกองทุนอื่นๆ - อปท.	๑. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อมูลและเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารที่ไม่ปลอดภัย ๒. ประชาชนมีความรู้ในการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์	๑. ข้อมูลข่าวสารเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนเข้าสู่ระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมเฝ้าระวังทางสังคมในการให้ข่าวสารและร้องเรียนผ่านช่องทางระบบดิจิทัล ๒. มีหน่วยงานที่ให้ความรู้และเฝ้าระวังการใช้งานสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ ต่อปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
Watch Dog (DCWD) โดยเน้นใช้งานเฉพาะอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (ไม่ใช่ระบบร้องเรียนทางโทรศัพท์) ๒. จัดให้มีระบบบริหารจัดการซึ่งเป็นลักษณะของการแสดงจุดสี หรือน้ำหนักของข้อร้องเรียน ๓. ให้มีกลไกบริหารจัดการข้อมูล/ข่าวสารเพื่อการเฝ้าระวังทางสังคม อาทิ ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลข่าวสารเรื่องราวร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน คณะกรรมการอำนวยการดิจิทัลเพื่อการเฝ้าระวังทางสังคม ๔. ให้ประชาชนส่งข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวร้องทุกข์เข้าสู่ระบบดิจิทัลเฝ้าระวังผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล																								

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อกำหนดกลไก วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๑ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อย และได้เสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ รับทราบแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๑.๑ บทนำ

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมากและได้กำหนดไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหลายส่วน ดังนี้

๑) หมวดที่ ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๑ กำหนดให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว และ (๓) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

๒) หมวดที่ ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา ๕๐ (๑๐) กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

๓) หมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๙ กำหนดให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

๔) หมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๖๓ กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายบัญญัติ

๕) หมวดที่ ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๖ กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

๖) หมวดที่ ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๘ กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๒.๑ กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชแผ่นดินและการปฏิรูป

๑) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

๒) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

๔) พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๕) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

๖) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๕) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๖) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๗) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๘) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

๙) ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ....

๑๐) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑๑) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑๒) ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑๓) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑๔) ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการประชาสัมพันธ์ในภาครัฐเพื่อความโปร่งใส พ.ศ. ....

๑.๑.๒.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓) พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

๕) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

๖) ประมวลกฎหมายอาญา หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

๗) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒

๘) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ....

๙) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ....

๑๐) ร่างพระราชบัญญัติมาตรการติดตามทรัพย์สินของรัฐคืนจากการเอาไปโดยมิชอบ พ.ศ. ....

๑๑) ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีการดำเนินการคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

๑๒) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๗

๑๓) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

ข้อเสนอแนะในการปฏิรูปจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) มีดังนี้

๑.๑.๓.๑ รายงานการศึกษาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

วาระปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นปฏิรูป มีหลักยุทธศาสตร์ ๓ ด้าน ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์การปลูกฝัง “คนไทยไม่โกง” เพื่อปฏิรูป “คน” ให้มีจิตสำนึกและสร้างพลังรวมเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบด้วย ๓ แนวทาง ได้แก่ ๑) สร้างจิตสำนึกที่ตัวบุคคล ๒) สร้างเครือข่ายและกลไกเชิงสถาบันเพื่อเสริมความเข้มแข็งของคน ๓) สร้างพลังคุณธรรม เป็นเครือข่ายต่อต้าน เฝ้าระวัง และลงโทษคนทำผิด โดยมี ๗ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ๑) เด็กและเยาวชน ๒) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๓) นักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และพรรคการเมือง ๔) ธุรกิจเอกชน (ผู้ประกอบการธุรกิจ บริษัท ห้างร้าน พนักงานเอกชน องค์กรที่ทำงานส่งเสริมและกำกับดูแลภาคธุรกิจเอกชน) ๕) สื่อมวลชน ๖) ประชาสังคม ๗) ประชาชน

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกัน ด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาลเพื่อปฏิรูประบบและองค์กรเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน ซึ่งประกอบด้วย ๑) หลักนิติธรรม ปฏิรูปกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การให้ชัดเจน ๒) การสร้างความโปร่งใสในการกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา กระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน การเข้าถึงข้อมูล ๓) การเสริมสร้าง สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ๔) การลดการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ๕) การเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่า ๖) การขจัดโอกาสการทุจริตด้วยการตรวจสอบ จับกุม ลงโทษอย่างเคร่งครัดและจริงจัง ๗) ลดการแทรกแซงทางการเมือง

๓. ยุทธศาสตร์การปราบปราม เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการต่อกรณีการทุจริตคอร์รัปชันให้มีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์การปฏิรูปต้องการให้องค์กรอิสระฯ และหน่วยงานต่อต้านการทุจริตภาครัฐมีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ทั้งด้านโครงสร้างองค์กร การเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการองค์กรอิสระ ความมีอิสระในการกำหนดนโยบายขององค์กรอิสระ มีทรัพยากรบริหารที่เพียงพอและไม่ถูกครอบงำโดยรัฐบาล ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และการมีบุคลากรที่มีความสามารถ

ยุทธศาสตร์การปราบปรามขององค์กรอิสระและหน่วยงานเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตในภาครัฐที่มีประสิทธิภาพจึงประกอบด้วย ๑) ทบทวนโครงสร้างขององค์กรอิสระฯ จำนวนคุณวุฒิและทักษะของบุคคล มีกระบวนการสรรหาที่สามารถยึดโยงกับประชาชนได้ วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการองค์กรอิสระจะต้องมีระยะเวลาเท่ากัน ๒) อำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระ มีอำนาจชี้ขาดในสำนวนคดี เสนออัยการส่งฟ้องศาลชำนัญพิเศษในกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ๓) กระบวนการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนและคดีต้องยึดหลักธรรมาภิบาล สามารถนำคนผิดมาลงโทษได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๑.๑.๓.๒ รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๑) เรื่อง การปฏิรูปมาตรการเสริมสร้างระบบการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาลในภาครัฐ

มาตรการ ๑ กำหนดนโยบายเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ ทุกส่วนราชการมีการกำหนดนโยบายเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ โดยมีมาตรการเป็นรูปธรรม มีนโยบายต่อต้านการทุจริต ประเมินผลผ่านโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)

มาตรการ ๒ กำหนดบุคคลที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินหนี้สินนอกเหนือจากที่กฎหมายในปัจจุบันกำหนด และให้คณะกรรมการป้องกันการทุจริตในภาครัฐและสำนักงาน ป.ป.ช. ปรับปรุงแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กำหนดให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ เก็บข้อมูลในแฟ้มประวัติข้าราชการ เพื่อเป็นกลไกป้องกันการทุจริต

มาตรการ ๓ การแสดงผลการจัดซื้อจัดจ้าง เปรียบเทียบให้กรมบัญชีกลางจัดทำฐานข้อมูลแสดงผลการจัดซื้อจัดจ้าง เปรียบเทียบครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง และเผยแพร่ข้อมูล เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดซื้อจัดจ้าง และเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้ค้าหรือผู้สนใจทั่วไป

มาตรการ ๔ กำหนดให้มีหน่วยงานกำกับ ติดตาม และประเมินผล ให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในระดับกระทรวง กำกับ ติดตาม ประเมินผลในหน่วยงานภาครัฐ และให้มีการจัดตั้งหรือมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานในระดับต่าง ๆ รับผิดชอบในระดับรองลงไป

มาตรการ ๕ เกณฑ์จริยธรรม ข้อห้ามการปฏิบัติ และคู่มือในการจัดซื้อจัดจ้าง สำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ ให้กรมบัญชีกลางกำหนดกฎเกณฑ์ จริยธรรม ข้อห้ามปฏิบัติและคู่มือในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นหลักเกณฑ์กลางของประเทศ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ มีมาตรฐาน

มาตรการ ๖ ทุกหน่วยงานต้องดำเนินการให้เป็นองค์กรคุณธรรม กำหนดให้ทุกหน่วยงานเป็นองค์กรคุณธรรมตามแนวทางศูนย์คุณธรรม ปรับบทบาทของ ศปท. ให้เป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติหน้าที่ผลักดันให้เกิดองค์กรคุณธรรม

มาตรการ ๗ การปฐมนิเทศข้าราชการ ข้าราชการบรรจุใหม่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพิ่มเติมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และมาตรการเสริมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและคณะกรรมการกำหนดนโยบายและมาตรฐานการบริหารบุคคลของทุกหน่วยงาน ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพิ่มเติมเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและมาตรการเสริมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) เรื่อง การปฏิรูปมาตรการเสริมสร้างระบบการบริหารงานที่มีบรรษัทภิบาลในภาคเอกชน

มาตรการ ๑ การเพิ่มแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน (Collective Action Coalition against Corruption: CAC) โดยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยภาคธุรกิจกำหนดนโยบายที่จะประกอบธุรกิจด้วยความโปร่งใส มีจรรยาบรรณธุรกิจ และปฏิเสธการให้เงินสินบนทุกรูปแบบ และร่วมมือกันเปิดเผยการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริต และพิจารณาหาวิธีที่ทำให้หน่วยงานของภาคเอกชนและพนักงานตอบรับในหลักการร่วมกันในแนวทางต่อต้านการทุจริต ซึ่งการดำเนินการตามแนวร่วม

ปฏิบัติในปัจจุบัน ประกอบด้วย ๓ รูปแบบ โดยเป็นทางเลือกให้กับภาคเอกชนที่จะดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

รูปแบบที่ ๑ คำประกาศเจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Declaration) เป็นความตกลงในหลักการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทุจริตเป็นการให้คำมั่นต่อสาธารณะและตกลงที่จะจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตภายในบริษัท และจัดให้มีนโยบายห้ามการให้สินบนในทุกรูปแบบ โดยประกาศเผยแพร่ในองค์กรในรูปแบบของจรรยาบรรณธุรกิจ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและพนักงานในการปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบในทุกโอกาส พร้อมกำหนดบทลงโทษภายในองค์กรหากไม่มีการปฏิบัติตาม

รูปแบบที่ ๒ การรับรองแนวร่วมธุรกิจ (Signatory Companies) เป็นการกำหนดให้มีนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันและระบบป้องกันการจ่ายสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเป็นรูปธรรมที่ได้รับการสอบทานว่ามีอยู่จริงในบริษัท โดยระบบป้องกันการจ่ายสินบนต้องมีมาตรการการปฏิบัติตามคู่มือประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๒๓/๕ หรือแนวปฏิบัติที่ดีเทียบเท่าสากล

รูปแบบที่ ๓ การทำข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) เป็นการทำสัญญาลายลักษณ์อักษรระหว่างหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างและบริษัทผู้เข้าร่วมประมูล โดยมีบุคคลภายนอกที่เป็นกลางทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินการตามสัญญา โดยหากพบว่าบริษัทผู้เข้าร่วมประมูลมีการทุจริตหรือละเมิดข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้จะต้องลงโทษ

มาตรการ ๒ การทำข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) ในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ในฐานะหน่วยงานกลางที่กำหนดระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดซื้อจัดจ้างพิจารณากำหนดให้การจัดทำข้อตกลงคุณธรรมเป็นภาคบังคับ (Compulsory) ในโครงการที่ใช้งบประมาณจำนวนมากและเป็นภารกิจหลัก (โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ) หรือภารกิจที่มีความเร่งด่วนของหน่วยงาน หรือเป็นโครงการที่จะสร้างภาระหนี้ให้แก่ภาครัฐจำนวนมาก หรือเป็นโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชน สิ่งแวดล้อมและประชาชนในวงกว้าง หรือเป็นโครงการของหน่วยงานที่มีสถิติ หรือข้อมูลของหน่วยงานตรวจสอบว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นในช่วง ๕ ปีย้อนหลัง หรือเป็นโครงการที่ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อสารมวลชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก

มาตรการ ๓ การป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีผ่านการทำธุรกรรมกับบริษัทนอกอาณาเขต (Offshore Company) สืบเนื่องจากปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันการประกอบธุรกิจข้ามชาติทางธุรกรรมการเงินผ่านบริษัทนอกอาณาเขต (Offshore Company) ที่ผู้ประกอบการไทยสามารถโอนการเก็บกักเงินรายได้และกำไรไว้ในต่างประเทศโดยที่สามารถฟอกเงินต่อไปได้อีก และมีหลายกรณีที่ผันผ่านบริษัทตัวแทนต่างประเทศและนำกลับมาเป็นทุนหมุนเวียนในประเทศอีก โดยอาจจะทำผ่านตลาดหลักทรัพย์ไทย สถาบัน หรือธุรกรรมด้านการเงินรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ที่ยังเน้นการคุ้มครองลูกค้าหรือผู้ถือหุ้นเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้ค้าตัวแทนต่างชาติที่จะได้รับการคุ้มครองไม่เปิดเผยข้อมูลทางธุรกิจและข้อมูลทางการเงินได้โดยง่ายแม้ว่าจะได้รับการร้องขอข้อมูลจากหน่วยงานราชการ และหากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องรายใดถูกตรวจสอบพบว่าเจตนากระทำความผิดและหรือปกปิดข้อมูล การลงโทษโดยทั่วไปปัจจุบันจะมุ่งเน้นใช้วิธีการเปรียบเทียบปรับเท่านั้น ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความไม่รับผิดชอบต่อสาธารณะ มีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีและปิดบังเส้นทางการเงินที่ถูกนำไปใช้จ่ายทางทุจริต ซึ่งมีผลกระทบเสียหายโดยตรงต่อฐานะการเงินของประเทศไทยเป็นจำนวนมหาศาล (เฉลี่ยปี ๒๕๔๗ – ๒๕๕๖) อยู่ที่ปีละ ๖.๕ แสนล้านบาท) ดังนั้น มาตรการป้องกันการเลี่ยงภาษีผ่านการทำธุรกรรมกับบริษัทนอกอาณาเขตนี้ มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิรูประบบงานของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต ดังนี้

๑) สำนักงาน ปปง.

กำหนดให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลรายชื่อบริษัทนอกอาณาเขตที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนใดส่วนหนึ่ง และแสดงหลักฐานการจดทะเบียนบริษัทดังกล่าว ต่อสำนักงาน ปปง. ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลง/เพิ่มเติมให้แจ้งสำนักงาน ปปง. ภายใน ๑๕ วันนับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยสำนักงาน ปปง. มีหน้าที่ตรวจสอบรายการธุรกรรมต้องสงสัยและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และกำหนดให้คนไทยทุกคนที่มีบัญชีกับธนาคารในต่างประเทศต้องยื่นข้อมูลต่อสำนักงาน ปปง. ทุกปี โดยสำนักงาน ปปง. มีหน้าที่ตรวจสอบรายการธุรกรรมต้องสงสัยและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

๒) สำนักงาน ป.ป.ช.

เห็นควรกำหนดระเบียบการทำงานให้สำนักงาน ป.ป.ช. ระบุแบบฟอร์มให้เปิดเผยข้อมูลรายชื่อบริษัทนอกอาณาเขตที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือให้มีการแสดงหลักฐานการจดทะเบียนบริษัท รายงานงบดุลประจำปีหรือรายละเอียดการทำธุรกรรมของบริษัทนอกอาณาเขตดังกล่าวให้ครบถ้วน และดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลผู้ถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนนอกอาณาเขตที่มีความสัมพันธ์กับผู้ที่มีหน้าที่แสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

๓) สำนักงาน ป.ป.ท.

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้บุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลรายชื่อบริษัทนอกอาณาเขตที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนใดส่วนหนึ่ง และแสดงบัญชีเงินฝากธนาคารในต่างประเทศต่อสำนักงาน ป.ป.ช. หากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ให้สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนตามกฎหมายต่อไป

๔) สำนักงาน ก.ล.ต.

- กำหนดให้ ก.ล.ต. ออกระเบียบกรณีมีคำสั่งซื้อหลักทรัพย์ไทยมาจากต่างประเทศ ให้บริษัทหลักทรัพย์ในไทยรายใดจะรับคำสั่งซื้อจากต่างประเทศต้องให้ลูกค้าทำข้อตกลงพร้อมที่จะให้ข้อมูลแก่ทางการไทยเพื่อใช้สำหรับตรวจสอบเกี่ยวกับเจ้าของที่แท้จริงในบริษัทผู้ซื้อ (Nominee) โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายไทยก่อน

- ในการจัดทำรายงานงบดุลประจำปี ให้ผู้ตรวจสอบบัญชีรายงานข้อมูลรายชื่อบริษัทนอกอาณาเขตที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนใดส่วนหนึ่งกับบริษัท โดยแสดงหลักฐานการจดทะเบียนบริษัท รายงานงบดุลประจำปี หรือรายละเอียดการทำธุรกรรมของบริษัทนอกอาณาเขตให้ครบถ้วน หากไม่มีการเปิดเผยข้อมูล ให้ ก.ล.ต. ดำเนินการชะลอการชำระบัญชีหรือดำเนินการสอบสวนตามกฎหมายต่อไป

๕) กรมสรรพากร

- กำหนดให้บุคคลหรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลรายชื่อบริษัทนอกอาณาเขตที่ตนมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนใดส่วนหนึ่ง และแสดงหลักฐานการจดทะเบียนบริษัท รายงานงบดุลประจำปี หรือรายละเอียดการทำธุรกรรมของบริษัทนอกอาณาเขตประกอบการยื่นเสียภาษีเงินได้บุคคล หรือบัญชีงบดุลประจำปีของนิติบุคคลเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบการเรียกเก็บภาษีอากรได้อย่างถูกต้องครบถ้วนต่อไป

- จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบด้านการตรวจสอบกรณีการป้องกันการเลี่ยงภาษีเป็นการเฉพาะ โดยมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความชำนาญด้านการประกอบธุรกิจข้ามชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในหน่วยงานดังกล่าวประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี นักวิชาการภาษี (นักเศรษฐศาสตร์) และนิติกร เป็นต้น

- จัดแผนการอบรมและทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกหน้าที่ในการเสียภาษีแก่ประชาชนและธุรกิจเอกชนให้สำนึกถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม โดยเฉพาะกรณีการดำเนินธุรกิจโดยเปิดบริษัทนอกอาณาเขตเพื่อเลี่ยงภาษีในลักษณะนี้เป็นสิ่งที่ไม่สมควรและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๖) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

- กำหนดให้นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย เปิดเผยข้อมูลรายชื่อบริษัทนอกอาณาเขตที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนใดส่วนหนึ่ง และแสดงหลักฐานการจดทะเบียนบริษัท รายงานงบดุลประจำปี หรือรายละเอียดการทำธุรกรรมของบริษัทนอกอาณาเขตประกอบการยื่นบัญชีงบดุลประจำปีของนิติบุคคล เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบการเก็บภาษีอากรได้อย่างถูกต้องครบถ้วนต่อไป

- กำหนดให้บรรษัทข้ามชาติที่จดทะเบียนในประเทศไทยและมีรายได้รวมตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ล้านบาท ยื่นรายงานผลประกอบการของบรรษัทข้ามชาติและบริษัทในเครือภายใน ๑๒ เดือนหลังจากได้รายงานผลประกอบการประจำปีของบรรษัท

- กำหนดให้บรรษัทข้ามชาติที่จดทะเบียนในประเทศไทยและมีรายได้รวมตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ต้องเปิดเผยรายงานด้านภาษีทั้งในประเทศไทยและในประเทศอื่น ๆ ที่บริษัทดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สาธารณชนเข้าถึงได้เป็นเวลา ๕ ปี

๗) ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง

กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติงานให้ธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการรู้จักลูกค้า (Know Your Customer: KYC) และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD) โดยกำหนดข้อบังคับในการตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรมกับบริษัทนอกอาณาเขต โดยให้เปิดเผยบุคคลที่ได้รับประโยชน์ทอดสุดท้าย หมายถึงบุคคลธรรมดาที่เป็นเจ้าของบัญชีหรือเจ้าของนิติบุคคลที่แท้จริงซึ่งพิจารณาจากข้อเท็จจริงในทางพฤตินัย

มาตรการ ๔ เพิ่มบทลงโทษกรรมการบริษัทกรณี Insider Trading ให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) จะต้องมีการพิจารณาทบทวนบทลงโทษกรณีการใช้ข้อมูลภายใน ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อันเป็นการเอาเปรียบบุคคลภายนอก เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงแก้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยการเพิ่มโทษจำคุกจาก ๒ ปี เป็น ๕ ปี และเพิ่มโทษปรับจาก ๒ เท่าของประโยชน์ที่รับเป็น ๒ เท่าของมูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมทั้งให้ขาดจากคุณสมบัติจากการเป็นกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นอกเหนือจากโทษปรับ และจะต้องให้ศาลเป็นผู้พิจารณาการกระทำความผิดและพิพากษาคดีแทนการลงโทษโดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๑.๑.๓.๓ สรุปประเด็นและข้อเสนอแนะจากการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชน ๔ ภูมิภาค รวมถึงจังหวัดสงขลา และ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

การสัมมนารับฟังความเห็นการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศฯ โดยคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการตามมาตรา ๑๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบได้มีการดำเนินการใน ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้

และ ๑ พื้นที่ คือจังหวัดสงขลา และ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าร่วมสัมมนาจะเป็นผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ นักการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น องค์กรตรวจสอบ ภาคธุรกิจ สื่อมวลชน และภาคประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ โดยรวมภูมิภาคละประมาณ ๒๐๐ คน รวมจำนวนทั้งหมดประมาณ ๑,๐๐๐ คน ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้รวบรวมข้อมูล ประเด็นข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากการจัดสัมมนาดังกล่าว นำมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นผลการสัมมนาในภาพรวม โดยจำแนกออกเป็น ๒ ประเด็น ได้แก่ สภาพปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูป สรุปได้ ดังนี้

(๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

(๑.๑) ข้อคำนึงหลักการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสังคมไทย ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาระบบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐและหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มุ่งเน้นกำกับควบคุมมากกว่าการส่งเสริมแนวทางการดำเนินงานที่สุจริตที่แท้จริง โดยเจ้าหน้าที่และหรือพนักงานผู้มีอำนาจส่วนหนึ่งอาจหวังผลตอบแทนจากการมุ่งเอาเปรียบของผู้ประกอบการในวงการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนของเจ้าพนักงานของรัฐและหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง ทำให้มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าทันประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาค ดังนั้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น แต่ยังมีผลในหลายกรณีต่อความมั่นคงของประเทศในด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีผลต่อวิถีชีวิตและทรัพย์สินของประชากรทุกหมู่เหล่าโดยเฉพาะผู้ยากจน นอกจากนี้ การทุจริตมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการใช้งบประมาณอย่างสิ้นเปลืองอีกด้วย

(๑.๒) การแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศไทยที่ผ่านมามิได้มีผลต่อการลดปัญหาแต่อย่างใด ทั้งนี้ ภาคีภาคประชาชนที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ที่ได้รับผลความเสียหายมากกว่าภาคีอื่น ๆ และเดือดร้อนมากขึ้น ต่างก็มีความเห็นว่าแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยการรวมตัวเพื่อสร้างบทบาทและอำนาจการต่อต้านการทุจริตฯ อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม “โดยประชาชนคนไทยต้องทวงคืนอำนาจ บทบาทและการจัดการร่วมกันตรวจสอบ” ในการป้องกันทุจริตฯ ที่เกิดขึ้น ทั้งในภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจ ที่มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สังคมส่วนรวม

(๒) ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูป

(๒.๑) สร้างพลังสังคมที่เข้มแข็งโดยสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้เป็นแกนกลางในการเสนอแนะ ติดตาม ตรวจสอบ และต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ โดยรัฐต้องเร่งรัดออกกฎหมายรองรับการทำงานของเครือข่ายประชาชนภายใน ๑ ปี ให้เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจและบทบาทปฏิบัติต่อต้านและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งนี้ รัฐต้องให้ความคุ้มครองและป้องกันการถูกกลั่นแกล้ง หรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมในลักษณะต่าง ๆ ต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียงและทรัพย์สิน วิถีชีวิตและหน้าที่การงาน ตลอดจนการฟ้องปิดปาก รวมทั้งจะต้องเป็นกฎระเบียบรองรับที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ซ้ำซ้อน ลดขั้นตอน และมีความเด็ดขาด

(๒.๒) เครือข่ายตรวจสอบของภาคีประชาชนต้องได้รับบทบาทและอำนาจในการเข้าถึงและสามารถตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง (เดิมจะอ้างเป็นเอกสารปิด เอกสารความลับ และอื่น ๆ ที่เป็นการไม่ร่วมมือตามกฎหมาย โดยฝ่ายบริหารไม่มีการตักเตือน ไม่มีการลงโทษแต่อย่างใด)

(๒.๓) ยุทธศาสตร์ด้านการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้เน้นมาตรการการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง รวดเร็ว เด็ดขาด เท่าเทียมและเป็นธรรม

(๒.๔) ต้องปฏิรูปการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีการทำงานแบบบูรณาการในทุกระดับหน่วยงาน เพื่อลดความซ้ำซ้อน สร้างความเป็นเอกภาพ ตลอดทั้งมีการบูรณาการหน่วยงานตรวจสอบ เพื่อสนับสนุน เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบพฤติกรรมที่ทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าพนักงานของรัฐและหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการที่ประพฤติมิชอบ ที่มุ่งเอาเปรียบทางการค้าและธุรกิจ และเลี่ยงภาษี

(๒.๕) บุคลากรหน่วยงานภาครัฐต้องมีความรับผิดชอบต่อกรณีการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง โดยมีการลงโทษให้พ้นไปจากตำแหน่ง เมื่อมีหลักฐานที่เชื่อได้ว่ามีพฤติกรรมการทุจริตในหน่วยที่ทำหน้าที่ และอาจมีความเสี่ยงต่อผลประโยชน์สาธารณะและการไต่สวนคดี และควรมีระบบตรวจสอบภายในที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาความประพฤติและความเสี่ยงต่อการทุจริตฯ ที่อาจจะมีผลกระทบเสียหายต่อผลประโยชน์อันพึงได้ของสาธารณชน ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่อย่างชัดเจน มีระบบการควบคุมบังคับการแต่งตั้ง โอนย้าย ที่ช่วยคัดสรรบุคลากรที่มีประวัติการทำงานที่สุจริต มีคุณธรรม ตลอดจนให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการในข่ายงานและประชาชนผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากการทำหน้าที่ดังกล่าวของเจ้าพนักงานของรัฐและหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒.๖) การเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านมา การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐในทุกระดับ ขาดความโปร่งใสและสร้างปัญหาอย่างต่อเนื่อง ความโปร่งใสเป็นเครื่องมือในการลดความเสี่ยง และลดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบ และหลักสำคัญคือ ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ในหลายช่องทาง เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ เช่น การดำเนินงานนโยบายของรัฐบาล การจัดซื้อจัดจ้าง ข้อมูลด้านงบประมาณ และการจัดทำงบประมาณ รวมถึงข้อมูลการใช้ดุลยพินิจในงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมกำกับดูแล และอนุมัติโครงการต่าง ๆ

(๒.๗) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับต้องรายงานผลการใช้งบประมาณทุกด้านที่ถูกจัดสรรแก่จังหวัดและองค์กรที่รับผิดชอบให้ประชาชนได้รับทราบและร่วมตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณในทุกโครงการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

(๒.๘) เน้นยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีการปรับทัศนคติ ส่งเสริมให้มีการปลูกฝังเพื่อหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เยาว์วัยและตลอดจนทุกช่วงของชีวิตให้แก่ เด็ก เยาวชน และประชาชน โดยผ่านทั้งกระบวนการการเรียนการสอนและกระบวนการทางสังคมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง โดยยึดถือเป็นหลักในการดำรงชีวิตที่ไม่ทุจริตในทุกโอกาสทุกสถานที่ รวมทั้งให้สังคมทั่วไปได้รับรู้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใดถือว่าเป็นการทุจริตและประพฤติมิชอบ

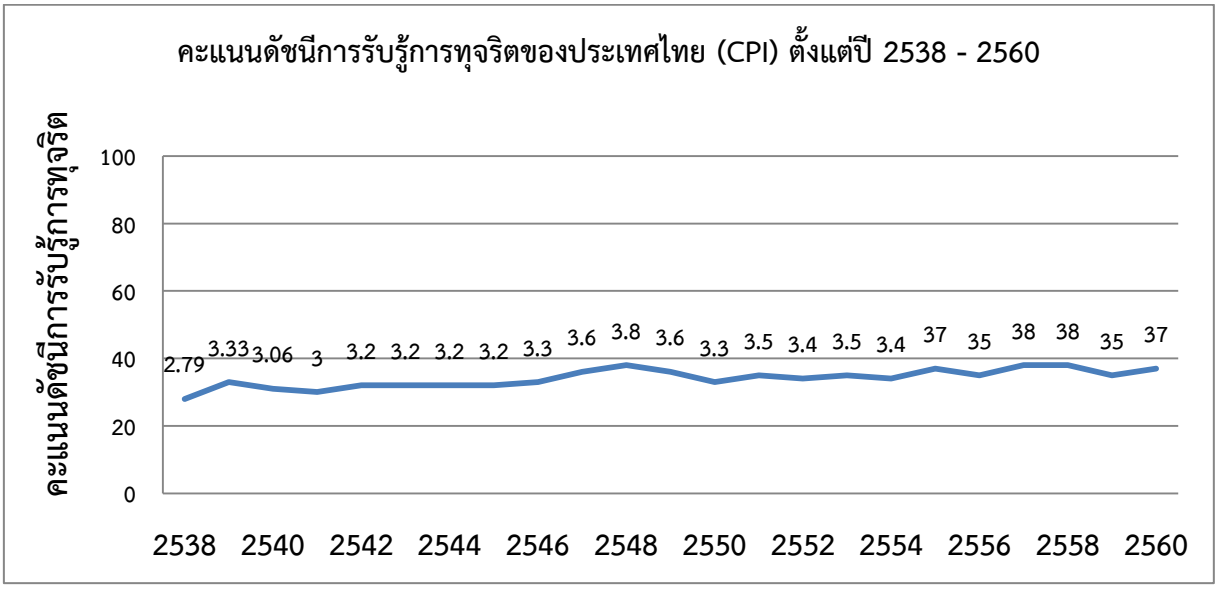
๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑.๒.๑.๑ ข้อตกลงความร่วมมือด้านการต่อต้านการทุจริตระหว่างประเทศ การทุจริตที่เกิดขึ้นภายในแต่ละประเทศและรูปแบบที่เกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศมีผลกระทบเชิงลบต่อสังคมและเศรษฐกิจทุกประเทศ ดังนั้น ในการประชุมสหประชาชาติ ครั้งที่ ๑๑ กำหนดให้การทุจริตคอร์รัปชันเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่ประชาคมโลกต้องให้ความร่วมมือในการปราบปรามจึงเกิดเป็นอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention Against Corruption: UNCAC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในปี ๒๕๕๔

๑.๒.๑.๒ การประเมินสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในระดับสากล มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการประเมิน คือ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้จัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมา จนกระทั่งปี ๒๕๕๙ พบว่า ค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอด (รายละเอียดดังตาราง ๑.๑)

ตาราง ๑.๑ ข้อมูลจากดัชนีการรับรู้การทุจริต

ที่มา : สรุปข้อมูลจาก Transparency International

๑.๒.๑.๓ นิยาม รูปแบบทั่วไปของการทุจริต องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้กำหนดนิยามและรูปแบบการทุจริตเป็น ๗ รูปแบบ ได้แก่

(๑) การทุจริตขนาดใหญ่ (Grand Corruption)
(๒) การทุจริตขนาดเล็ก (Petty Corruption)
(๓) การติดสินบน (Bribery)
(๔) การยักยอก (Embezzlement)
(๕) การอุปถัมภ์ (Patronage)
(๖) การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism)
(๗) ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

๑.๒.๑.๔ บทเรียนการแก้ไขปัญหาการทุจริตของแต่ละประเทศ

(๑) ประเทศนิวซีแลนด์

ในประเทศนิวซีแลนด์ยังไม่มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบในการต่อต้านการคอร์รัปชัน ซึ่งไม่เหมือนกับในหลาย ๆ ประเทศที่ตั้งหน่วยงานกรรมาธิการอิสระในการต่อต้านการคอร์รัปชัน แทนที่จะมีหน่วยงานเดียวในการดูแลวัตถุประสงค์ที่หลากหลายของการต่อต้านการคอร์รัปชัน การมีหลายหน่วยงานจะมุ่งเน้นในการสนับสนุนการทำงานเพื่อให้แน่ใจว่าประเทศปราศจากคอร์รัปชัน บางหน่วยงานมุ่งเน้นในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่ง ๒ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการคอร์รัปชันเพื่อสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดี ได้แก่ New Zealand Serious Fraud Office (SFO) และ New Zealand Police

มาตรการความเป็นอิสระจากการเมืองตามหลักการของรัฐธรรมนูญ การตัดสินใจการใช้อำนาจตามกฎหมายของ SFO ในด้านการสืบสวนและดำเนินคดีจะไม่ควบคุมและกำหนดทิศทางโดยฝ่ายการเมือง การตัดสินใจในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ไม่ต้องรายงานต่อรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมและสามารถดำเนินงานตามกฎหมายได้ทันที และมีมาตรการการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ มาตรการเผยแพร่ข้อมูลให้สาธารณะ มีการจัดทำรายงานประจำปีและรายงานผลการดำเนินงาน ผลการดำเนินคดี มาตรการการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล มาตรการพิจารณาคดีที่โปร่งใส เปิดรับการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ

(๒) ประเทศสวีเดน

หน่วยงานปราบปรามทุจริตแห่งชาติของสวีเดน (Swedish National Anti Corruption Unit: NACU) ปฏิบัติงานโดยสำนักงานอัยการ (Office of the Prosecutor General) และเป็นอิสระจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยในทีมมีเพียงอัยการ ๕ คน และนักเศรษฐศาสตร์ ๒ คน ขอบเขตของภารกิจของ NACU ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ๑) การบ่งชี้คดีอาชญากรรมของการคอร์รัปชัน ๒) ดำเนินคดีตามกฎหมายในคดีที่รุนแรงและคุกคามต่อระบบ ๓) ขัดขวางการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมการคอร์รัปชัน ทำให้การยอมรับเรื่องการคอร์รัปชันในสังคมมีน้อยมาก

มาตรการที่ดำเนินงานในสวีเดน ได้แก่ มาตรการสร้างความตระหนักและบ่งชี้การคอร์รัปชันของสื่อและประชาชน ในสวีเดนประชาชนและสื่อมวลชนมีสิทธิ์ที่จะได้รับเอกสารทางราชการ ทำให้การคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการปกปิดได้ยาก กฎหมายสนับสนุนให้มีการตรวจสอบ การที่สื่อและประชาชนสามารถติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐได้นั้น มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูล เช่น The Freedom of the Press Act และ The Freedom of Expression Act ที่รับรองและให้หลักประกันในการเข้าถึงข้อมูลและบันทึกต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐ

นอกจากนี้ มาตรการบูรณาการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ มีประโยชน์ที่ได้จากเครือข่าย คือ ระหว่างการสืบสวนแต่ละหน่วยงานสามารถเข้ามาช่วยเหลือตามความชำนาญของตน ทำให้ง่ายต่อการปราบปรามการทุจริตในทุกหน่วยงาน

ประเทศสวีเดนมีมาตรการสร้างศูนย์รวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน โดยเก็บรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับสภาการป้องกันคอร์รัปชัน โดยมีข้อมูลที่บันทึกถึงปัจจัยที่นำไปสู่การคอร์รัปชันและระบุพื้นที่เสี่ยง เพื่อให้มีแนวทางการตัดสินใจที่ดีในการต่อสู้กับคอร์รัปชันและวิธีการป้องกัน กลยุทธ์ในระยะยาวอีกประการ คือ การพัฒนาเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยในการทำวิจัยในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ประเทศสวีเดนยังมีมาตรการอื่น ๆ ได้แก่ มาตรการความร่วมมือกับนานาชาติ มาตรการแจ้งรายงานทางการเงินของธนาคาร และมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น การระบุสถานการณ์ที่นำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตนเอง คู่ครอง พ่อแม่ลูก พี่น้อง หรือใครก็ตามที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด ต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่ส่งผลต่อระดับความไว้วางใจขององค์กร เป็นต้น ทั้งนี้ตัวอย่างของการนำกฎหมายนี้ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม คือ สภาวิจัยแห่งสวีเดนที่ออกนโยบายในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น ให้ผู้สมัครสมาชิกสภาทุกคนจะต้องส่งรายชื่อผู้ที่อาจเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในสภา หรือคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภา และสมาชิกจะต้องเปิดเผยสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจนำไปสู่การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้ เป็นต้น

(๓) สาธารณรัฐสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นรัฐสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยใช้หลัก Meritocracy เป็นแนวคิดหลักทางการเมือง และวาระสำคัญของการศึกษาระดับชาติ คือ “We must uphold meritocracy and incorruptibility” เป็นหลักบริหารที่เน้นความรู้ความสามารถของบุคคลในระบบการคัดสรรคนเข้าทำงาน โดยยึดหลักความรู้ความสามารถในการทำงาน โดยเป็นระบบสังคมที่เชื่อว่าการสำเร็จด้วยตนเองไม่ใช้สิทธิพิเศษทางชนชั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงศักยภาพตามความสามารถของตนอย่างเต็มที่

สิงคโปร์บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด จริงจัง และกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันได้รับการทบทวนปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ โดยกฎหมายปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมีโทษทั้งจำคุกและปรับในจำนวนค่าปรับที่สูง คือ ผู้ใดก็ตามที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในคดีคอร์รัปชันอาจถูกปรับเป็นเงินสูงได้ถึง ๑๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือประมาณ ๒.๖ ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งจำคุกได้สูงถึง ๕ ปี ทั้งนี้ถ้าการละเมิดกฎหมายนั้นเกี่ยวข้องอยู่ในเรื่องของสัญญากับภาครัฐหรือพัวพันกับสมาชิกรัฐสภาหรือสมาชิกในองค์กรภาครัฐ มีจำคุกสูงถึง ๗ ปี นอกจากนั้น บุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในคดีคอร์รัปชันจะถูกศาลสั่งให้คืนเงินสินบน โดยที่ศาลยังมีอำนาจที่จะริบทรัพย์ผู้กระทำความผิดที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้อง สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดในเรื่องคอร์รัปชันจะถูกไล่ออก งดเงินบำเหน็จบำนาญและผลประโยชน์อื่น ๆ

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามการทุจริต คือ The Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ เป็นองค์กรอิสระที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการทุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยสำนักงานมีอำนาจที่จะสอบสวนการกระทำผิดตามกฎหมายป้องกันการคอร์รัปชัน (Prevention of Corruption Act: PCA) กฎหมายได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่สอบสวนของ CPIB ในการจัดหาข้อมูลที่จำเป็น และกำหนดให้ประชาชนชาวสิงคโปร์รับผิดตามกฎหมายจากการคอร์รัปชันนอกประเทศสิงคโปร์ และชาวต่างชาติจะต้องถูกดำเนินการหากกระทำผิดในประเทศสิงคโปร์

สำนักงานมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการมีความซื่อสัตย์ในการบริการสาธารณะ (Public Service) และส่งเสริมให้ภาคเอกชน (Private Sector) ปลอดจากการคอร์รัปชัน อีกทั้งยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ และรายงานกรณีดังกล่าวไปยังหน่วยงานและองค์กรของรัฐที่เหมาะสมเพื่อดำเนินคดีทางวินัย

(๔) สาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลี โดยประธานาธิบดี คิม แด จุง ผลักดันการต่อต้านคอร์รัปชันให้เป็นวาระแห่งชาติและมีการออกกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันใหม่ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการปราบปรามคอร์รัปชันอย่างแท้จริง และมีการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระต่อต้านคอร์รัปชันเกาหลี หรือ Korea Independent Commission against Corruption (KICAC)

สำหรับระบบราชการ มีการปฏิรูปให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยทำให้ภาคธุรกิจและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสและป้องกันการคอร์รัปชัน จึงได้นำหน่วยงานผู้ตรวจการรัฐสภา และคณะกรรมการรับเรื่องอุทธรณ์การบริหารงาน มารวมเข้ากับ KICAC และเปลี่ยนชื่อเป็น คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตและสิทธิพลเมือง หรือ Anti-Corruption and Civil Rights Commission of Korea (ACRC) โดยเน้นการนำระบบ IT เข้ามาช่วยการทำงานขององค์กรสาธารณะให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถร้องเรียนบริการที่ไม่ดี แจ้งเบาะแสการทุจริตหรือการกระทำที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัยของประชาชนและแนะนำรัฐบาลในด้านต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ของ ACRC ได้แก่ ๑) เกลือเป็นหนอน โดยให้คนในองค์กรเป็นผู้แจ้งเบาะแส โดยเน้นที่การให้รางวัลและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ ๒) เชือดไก่ให้ลิงดู เจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดจะถูกลงโทษไล่ออกทันทีและได้รับโทษทั้งจำและปรับ ๓) ตัดไฟแต่ต้นลม ACRC เน้นการจัดอบรมเรื่องจริยธรรมให้กับเจ้าหน้าที่

(๕) ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีมาตรการเชิงป้องกันโดยการออกกฎหมายด้านจริยธรรมระดับชาติ National Public Service Ethics Law ที่ประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๐ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขตของข้าราชการ มีการจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมแห่งชาติ National Public Service Ethics Board ภายใต้ National Personnel Authority (NPA) ที่มีอำนาจด้านการบริหารบุคคลภาครัฐทั้งหมด คณะกรรมการดังกล่าวเป็นผู้เสนอคณะรัฐมนตรีในการปรับปรุง National Public Service Officials Ethics Code และมีอำนาจในการติดตามสอบสวนให้คำแนะนำปัญหาที่เกี่ยวกับจริยธรรมของข้าราชการในทุกหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการวางมาตรการและการดำเนินการตามกฎหมาย กรณีที่มีการทำผิดกฎหมายจริยธรรม นอกจากนี้ มี Ethical Code of Conduct for Politicians (๑๙๘๕) – Rules against Conflicts of Interest ข้อห้ามเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

(๖) เขตปกครองพิเศษฮ่องกง

ฮ่องกงจัดตั้งหน่วยงานคณะกรรมาธิการอิสระต่อต้านการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (The Independent Commission Against Corruption Ordinance: ICAC) หน่วยงานดังกล่าวมีรูปแบบการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน การตรวจสอบและการให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของ ICAC ดังนี้ มาตรการทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมาธิการอิสระต่อต้านการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่กฎหมายการป้องกันการรับสินบน (The Prevention of Bribery Ordinance) กฎหมายการเลือกตั้ง (The elections Corrupt and Illegal Conduct Ordinance) กฎหมายการป้องกันการรับสินบนในหน่วยงานราชการ (Prevention of Bribery Ordinance (POBO) in Public Sector) มาตรการในการตรวจสอบและดุลยภาพ (Checks and Balances) มาตรการตอบสนองต่อการร้องเรียน มาตรการรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงาน มาตรการให้คำปรึกษาและความรู้แก่สาธารณะ มาตรการสำรวจติดตามและรายงานการคอร์รัปชัน มาตรการส่งเสริมและการให้ความรู้ มาตรการสำรวจทัศนคติของประชาชนต่อการคอร์รัปชัน

ฮ่องกงกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน เช่น ระยะเวลาการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ การให้การศึกษาในการป้องกันคอร์รัปชัน (Education services) ทั้งการฝึกอบรม จัดสัมมนา หลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึงการเปิดศูนย์พัฒนาจริยธรรมเพื่อสนับสนุนภาคเอกชนการรณรงค์ต่อต้านคอร์รัปชันต่อสาธารณะ เช่น โครงการ Clean Civil Society การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอที่ภายในและต่างประเทศ มาตรฐานการตรวจสอบและรักษาสมดุล (Checks and Balances) มีการถ่วงดุลอย่างชัดเจน มีการสำรวจความคิดเห็นต่อหน่วยงานทุก ๆ ปี เพื่อทราบข้อมูลใหม่ ๆ ทัศนคติความเข้าใจของสาธารณชนต่อหน่วยงาน และการเปิดเผยข้อมูลในคดีต่าง ๆ ที่เสร็จสิ้นการพิจารณาคดีแล้วผ่านรายงานประจำปีและเว็ปไซต์

(๗) สาธารณรัฐจอร์เจีย

สาธารณรัฐจอร์เจียปฏิรูปด้านกฎหมายสำคัญ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสของภาครัฐ โดยมีกฎหมายสำคัญ ได้แก่ ๑) กฎหมายว่าด้วยการรับราชการ ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติการยื่นแสดงทรัพย์สิน ระยะเวลาในการยื่นแสดงทรัพย์สิน ประเภททรัพย์สินที่ต้องรายงาน กำหนดบทบาทและอำนาจของสำนักงานข้าราชการพลเรือน (Civil Service Bureau) ในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจรวบรวมและดูแลการยื่นแบบแสดงทรัพย์สิน ๒) กฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์และการทุจริตของหน่วยงานรัฐ โดยกำหนด

หลักการเบื้องต้นในการป้องกันและขจัดปัญหาที่เกี่ยวเนื่องจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์และการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และกำหนดความรับผิดของผู้ที่กระทำการทุจริต

สำนักงานราชการพลเรือนแห่งสาธารณรัฐจอร์เจีย (Civil Service Bureau) ได้นำระบบการยื่นบัญชีทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐผ่านทางระบบอินเตอร์เน็ตมาใช้เป็นครั้งแรก ซึ่งระบบดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วยกระดาษในรูปแบบเก่าเป็นการยื่นเข้าสู่ระบบอินเตอร์เน็ตผ่านแอพพลิเคชันของโทรศัพท์เคลื่อนที่ เนื่องจากการยื่นด้วยระบบแบบเดิมมีความล้าหลังและประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของข้าราชการทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความโปร่งใสและรู้สึกตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริต

นอกจากนี้ การเข้าร่วมเป็นภาคีต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงและยกระดับการแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศ เช่น การที่รัฐบาลประกาศเข้าเป็นภาคีสมาชิกรัฐบาลโปร่งใส (Open Government Partnership) การเข้าร่วมเป็นภาคีนานาชาติกระตุ้นให้รัฐบาลต้องพัฒนาและปฏิรูประบบภายในเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางหรือกรอบความตกลง ทำให้ประเทศมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นในเวทีนานาชาติ

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑.๒.๒.๑ นิยามการทุจริตและคอรรัปชันของไทย

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้นิยามคำว่า “ทุจริต” หมายถึง ความประพฤติชั่วโกง เช่น การทุจริตในการสอบ คดโกง ฉ้อโกง

“ทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑) หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

“ทุจริตต่อหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองและผู้อื่น

การทุจริตในวงราชการมีหลายรูปแบบ เช่น (๑) ฝ่าฝืน หลีกเลี่ยง หรือบิดเบือนระเบียบแบบแผน หรือกฎข้อบังคับ (๒) จูงใจ เรียกร้อง บังคับ ข่มขู่ หน่วงเหนี่ยว กลั่นแกล้งหรือหาประโยชน์ใส่ตนหรือพวก (๓) การสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย ละเว้นการกระทำในการที่ต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบตามหน้าที่ (๔) ยักยอก เบียดบังซึ่งทรัพย์สินของราชการ (๕) ปลอมแปลงหรือกระทำใด ๆ อันเป็นเท็จ (๖) มีผลประโยชน์ร่วมในกิจการบางประเภท

การทุจริตในวงราชการมีมูลเหตุหลายประการ เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดกลไกในการลงโทษและการบังคับใช้กฎหมาย ขาดการตรวจสอบและการควบคุม กำกับ ดูแล เจ้าหน้าที่ได้รับค่าตอบแทน/เงินเดือนไม่พอกับการครองชีพ มีปัญหาทางเศรษฐกิจหรืออบายมุข สภาพการทำงานเปิดโอกาส เอื้ออำนวยต่อการกระทำทุจริต กระบวนการปฏิบัติงานมีช่องโหว่

“คอร์รัปชัน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้นิยามไว้ว่า โกง เบียดบัง ทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวง รับสินบน

๑.๒.๒.๒ พฤติการณ์การทุจริต

จากการตรวจสอบรูปแบบการกระทำการทุจริตที่ปรากฏจากหน่วยงานในการตรวจสอบการทุจริต พบพฤติกรรมและรูปแบบการทุจริต ดังนี้

๑) พฤติการณ์การกระทำความผิดที่พบจากหน่วยงานต่าง ๆ พบข้อมูลสำคัญ ดังนี้

(๑) ในปี ๒๕๖๐ สำนักงาน ป.ป.ท. พบว่ามีประเด็นที่ถูกร้องเรียนมากที่สุด ๕ อันดับ ได้แก่

พฤติการณ์การกระทำผิด	จำนวน (เรื่อง)
พฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบ	๒,๕๗๓
การทุจริตจัดซื้อจัดจ้าง	๓๔๓
การยักยอกทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์สินของราชการ	๓๑๖
การทำเอกสารเท็จ รับรองเอกสารเท็จ	๒๓๗
เจ้าหน้าที่เรียกรับเงิน	๒๑๗

(๒) สำนักงาน ป.ป.ช. มีข้อมูลการดำเนินการ ดังนี้

- เรื่องค้างการดำเนินงาน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ มีเรื่องอยู่ระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน ๒,๗๙๓ เรื่อง โดยจำแนกตามประเภทการกระทำความผิด ดังนี้

พฤติการณ์การกระทำผิด	จำนวน (เรื่อง)
จัดซื้อจัดจ้าง/เสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ	๙๙๗
ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ	๘๗๘
เบียดบังทรัพยากรรัฐ	๔๔๙
เรียกรับสินบน	๔๐๓
ร่ำรวยผิดปกติ	๔๔
ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ	๑๒
ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	๑๐

- เรื่องที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๖๐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาและมีมติชี้มูลความผิดผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน จำนวน ๑,๗๓๕ เรื่อง โดยจำแนกตามประเภทการกระทำความผิด ดังนี้

พฤติการณ์การกระทำผิด	จำนวน (เรื่อง)
ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ	๖๒๒
จัดซื้อจัดจ้าง/เสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ	๔๙๒
เบียดบังทรัพยากรรัฐ	๒๙๖
เรียกรับสินบน	๒๒๘
ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ	๖๐
ร่ำรวยผิดปกติ	๒๓
ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	๑๔

(๓) สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริต สำนักงานอัยการสูงสุด มีการจัดกลุ่มรูปแบบพฤติการณ์การกระทำความผิดในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ในปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐ ดังนี้

พฤติการณ์การกระทำผิด	จำนวน (เรื่อง)		
	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐
โครงการรัฐบาล	๔	๒	-
ยักยอกทรัพย์ของทางราชการ	๓๗	๓๙	๗๐
ทุจริตจัดซื้อจัดจ้าง	๑๓	๓๙	๑๘
ทุจริตจำนำข้าว	๑	๑	-
ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบอื่น ๆ	๖๓	๘๖	๑๘๖

(๔) ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง มีการจัดกลุ่มรูปแบบพฤติการณ์การกระทำความผิดในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ในปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ ดังนี้

พฤติการณ์การกระทำผิด	จำนวน (เรื่อง)	
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐
เจ้าพนักงานเบียดบังทรัพย์ มาตรา ๑๔๗	๒๖	๖๐
เจ้าพนักงานข่มขืนใจหรือจูงใจให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน มาตรา ๑๔๘	-	๑๐
เจ้าพนักงานเรียก รับ หรือยอมรับทรัพย์สิน มาตรา ๑๔๙	๕	๑๔
เจ้าพนักงานกระทำการหรือไม่กระทำการในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สิน มาตรา ๑๕๐	-	๒
เจ้าพนักงานใช้ตำแหน่งโดยทุจริต มาตรา ๑๕๑	๗	๑๘
เจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการกับทรัพย์สิน เข้ามีส่วนได้เสีย เพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น มาตรา ๑๕๒	๑	๔
เจ้าพนักงานมีหน้าที่จ่ายทรัพย์ จ่ายทรัพย์เกินกว่าที่ควรจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น มาตรา ๑๕๓	-	๑
เจ้าพนักงานภาษีกระทำการทุจริต มาตรา ๑๕๔	-	๑
เจ้าพนักงานกำหนดราคาทรัพย์เพื่อเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมกระทำการทุจริต มาตรา ๑๕๕	-	๑
เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชีกระทำการทุจริต มาตรา ๑๕๖	-	๑
เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติโดยทุจริตหรือโดยมิชอบ มาตรา ๑๕๗	๑๖๑	๓๗๙
เจ้าพนักงานทำลายทรัพย์หรือเอกสารที่ตนมีหน้าที่ต้องรักษา มาตรา ๑๕๘	-	๘
เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์หรือเอกสารกระทำการโดยมิชอบ มาตรา ๑๕๙	๑	๓
เจ้าพนักงานใช้ดวงตราหรือเครื่องหมายราชการโดยมิชอบ มาตรา ๑๖๐	-	๑
เจ้าพนักงานปลอมเอกสาร มาตรา ๑๖๑	๑๒	๒๔
เจ้าพนักงานรับรองเอกสารอันเป็นเท็จ มาตรา ๑๖๒	๒๗	๓๕
เจ้าพนักงานไปรษณีย์กระทำการโดยมิชอบ มาตรา ๑๖๓	-	๑

พฤติการณ์การกระทำผิด	จำนวน (เรื่อง)	
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐
เจ้าพนักงานเปิดเผยความลับ มาตรา ๑๖๔	-	๑
เจ้าพนักงานขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย มาตรา ๑๖๕	-	๑๕
เจ้าพนักงานละทิ้งงาน มาตรา ๑๖๖	-	๔
เจ้าพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน กระทำการในตำแหน่งโดยมิชอบ มาตรา ๒๐๐	๑	๑๘
เจ้าพนักงานตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน เรียกรับสินบน มาตรา ๒๐๑	-	๒
เจ้าพนักงานตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน กระทำการโดยเห็นแก่ทรัพย์สิน มาตรา ๒๐๒	-	๑
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	-	๙
กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ	๒	๖
กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	๑	-
ความผิดเกี่ยวกับบุคคลเรียก รับ หรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ หรือการใช้อิทธิพล เพื่อจูงใจหรือข่มขืนใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใด	๒	๓๐
ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ	๘	๒๕

๒) ความรุนแรงของการทุจริตในพื้นที่ต่าง ๆ พบข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ในปี ๒๕๖๐ สำนักงาน ป.ป.ท. พบว่า จังหวัดที่มีเรื่องร้องเรียนการทุจริตมากที่สุด ๕ อันดับ ได้แก่

(๑) กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๖๕ เรื่อง
(๒) จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑๓๔ เรื่อง
(๓) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๑๓๐ เรื่อง
(๔) จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๒๘ เรื่อง
(๕) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๑๑๒ เรื่อง

๑.๒.๒.๓ กลไกป้องกันและปราบปรามทุจริตอ่อนแอ

๑) กลไกภาครัฐ ไม่ได้ปฏิบัติงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล ทำให้เกิดการทุจริตได้ง่าย ไม่มีการระงับยับยั้งปัญหาในระดับปฏิบัติ ส่งผลให้ประเทศไม่ได้รับการพัฒนา ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากต่างคนต่างทำ ไม่มีการบูรณาการร่วมกัน การปราบปรามไม่ได้ผล การทำงานเป็นไปอย่างล่าช้าทั้งภาครัฐโดยรวมและกลไกต่าง ๆ

- กระบวนการปฏิบัติงานขาดการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาการปฏิบัติที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจตัดสินใจสูง รวมทั้งขาดหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจที่แน่นอนชัดเจน

- ขาดการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้ถึงวิธีการปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติและระยะเวลาการปฏิบัติที่ชัดเจน

- องค์กรและกระบวนการตรวจสอบภายในองค์กร ยังขาดความเป็นอิสระ ขาดประสิทธิภาพและขาดความจริงจังในการตรวจสอบและนำผลการตรวจสอบไปใช้เพื่อแก้ไขและลงโทษ รวมทั้งผู้บังคับบัญชาแต่ละหน่วยงานขาดการควบคุม กำกับ ตรวจสอบ และลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง ไม่เป็นธรรม จึงเป็นโอกาสให้เกิดการทุจริตได้ง่าย

- กลไกราชการขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ขาดจิตสำนึกที่จะรับใช้ประชาชน ขาดความเป็นธรรม หลายมาตรฐาน ทำให้ประชาชนเข้าถึงทรัพยากรไม่เท่าเทียม ทำให้ประชาชนเป็นเครื่องมือของบุคคล/องค์กร/พรรคการเมืองที่ทุจริต

๒) หัวหน้าส่วนราชการ ไม่ควบคุมการปฏิบัติ ไม่ดำเนินการตามกรอบระเบียบที่กฎหมายบังคับในการบริหารงานบุคคลอย่างเคร่งครัด ปล่อยปละละเลย ไม่ควบคุมให้ข้าราชการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเคร่งครัด ไม่มีมาตรการลงโทษอย่างจริงจัง

๓) มาตรการที่บังคับใช้เกิดความล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพ ไม่เด็ดขาด ล่าช้า และยังไม่เพียงพอที่จะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยเฉพาะขาดมาตรการเพื่อติดตามทรัพย์สินที่ทุจริตคืน และมาตรการลงโทษทางทรัพย์สินและทางภาษีแก่คนทุจริต

๔) กระบวนการลงโทษใช้ระยะเวลายาวนาน มีความล่าช้า ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวที่จะกระทำผิด เนื่องจาก

- การลงโทษทางวินัยและการใช้มาตรการทางปกครองของต้นสังกัดในระบบราชการยังล่าช้า ขาดความจริงจัง รวมทั้งขาดมาตรการลงโทษทางวินัยและจริยธรรมแก่นักการเมือง เช่นเดียวกับการลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการ

- กระบวนการตรวจสอบ สอบสวน ไต่สวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานยังล่าช้า เนื่องจากมีการใช้กฎหมายหลายฉบับจากหลายหน่วยงาน ขาดการบูรณาการและส่งต่อข้อมูล รายงานสำนวนการสอบสวนไต่สวนเมื่อส่งต่อไปยังอีกหน่วยงานต้องเริ่มต้นใหม่ ระบบวิธีการพิจารณาคดีแตกต่างกัน โดยการทำสำนวนใช้ระบบการไต่สวน ขณะที่การพิจารณาคดีของอัยการใช้ระบบกล่าวหา ซึ่งการดำเนินคดีใช้ระบบกล่าวหาและการไต่สวนเฉพาะในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น

- การรวบรวมพยานหลักฐานทำได้ยาก ผู้กระทำผิดยังไม่ถูกลงโทษและอยู่ในตำแหน่งจึงเกิดการทำลายหลักฐานได้สูง การยักย้ายถ่ายเท ปิดบัง ซ่อนเร้นทรัพย์สินทำได้ง่าย พยานถูกข่มขู่ คุกคาม หรือต่อรองผลประโยชน์ จึงมักจะหลบหนีหรือกลับคำให้การ ไม่กล่าวหาเบิกความในศาล

- บุคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบยังขาดความรู้ความสามารถ ขาดจิตสำนึกและความมุ่งมั่นอย่างจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นผลจากขาดการปกป้องคุ้มครองจากการข่มขู่ คุกคาม และฟ้องร้องดำเนินคดีแม้จะปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริต

๑.๒.๒.๔ โครงสร้าง สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อ่อนแอ

๑) สังคมไม่มีจิตสำนึกรังเกียจการทุจริต และไม่เกรงกลัวที่ถูกลงโทษ เนื่องจากความเสี่ยงที่จะถูกจับกุมดำเนินคดีและบทลงโทษในการกระทำการทุจริตนั้นอยู่ในระดับต่ำมาก ขณะเดียวกันผลตอบแทนที่ได้รับจากการทุจริตมีผลตอบแทนอยู่ในระดับสูง

๒) ค่านิยมเรื่องระบบอุปถัมภ์และพวกพ้อง ทำให้เกิดการช่วยเหลือ อุ้มชูผู้กระทำผิดไม่ให้ถูกตรวจสอบและรับโทษ นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง มีส่วนร่วมกันอย่างสมประโยชน์ที่จะเข้าไปควบคุม กำกับกลไกการตรวจสอบ ช่วยเหลือบุคคลผู้กระทำความผิดให้รอดพ้นจากการลงโทษ และนำไปสู่การเอื้อผลประโยชน์ระหว่างกัน

๓) ค่านิยมบริโภคนิยมและเห็นประโยชน์ส่วนตนยิ่งกว่าประโยชน์สาธารณะ ส่งผลให้ขาดจิตสำนึกที่จะหวงแหนและพิทักษ์รักษาทรัพย์สินสาธารณะและนำทรัพย์สินสาธารณะมาใช้ประโยชน์ ขาดความตระหนักในโทษและผลกระทบจากการทุจริต รวมทั้งยอมรับคนมีเงิน มีอำนาจ โดยไม่แยกแยะดีชั่ว ทำให้เกิดการยอมรับคนทุจริต และคนทุจริตจึงยังมีที่ยืนอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติ

๔) ขาดจิตสำนึกที่จะต่อต้านและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและเฝ้าระวังการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งระบบราชการขาดประสิทธิภาพ ขาดขั้นตอน ระยะเวลาที่ชัดเจน ขาดจิตสำนึกที่จะรับใช้ประชาชนอย่างจริงจัง ขาดความเป็นธรรม/หลายมาตรฐาน เกิดการเข้าถึงทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกันจึงทำให้ประชาชนคนยากจนตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มคน/องค์กร/พรรคการเมืองที่ทุจริต

๕) องค์กรภาคประชาชน ภาคประชาสังคมยังอ่อนแอ ขาดพลังที่จะกดดัน เฝ้าระวัง ควบคุมและร่วมตรวจสอบการทุจริต เนื่องจากองค์กรภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ขาดความตระหนักในโทษ ผลกระทบของการทุจริต จึงขาดจิตสำนึก และความมุ่งมั่นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม/ตรวจสอบ เฝ้าระวังการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดองค์กรภาครัฐ ที่จะกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมและร่วมปฏิบัติงานกับภาคประชาชนอย่างจริงจัง/ต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชนและภาคประชาสังคม และขาดกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ที่จะทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารตามที่ประชาชนต้องการ เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมตรวจสอบ เฝ้าระวังการทุจริต และมีส่วนร่วมขาดมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือและมาตรการจูงใจที่จะให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับตรวจสอบและเฝ้าระวังการทุจริต

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ประเด็นที่ ๖: ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกภาคส่วน ร่วมต่อต้านการทุจริต

โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชนและประชาชนและเครือข่ายต่าง ๆ สอดส่องเฝ้าระวัง ให้ข้อมูล และร่วมตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐตามความเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้นในสังคม และสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละอายต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระทำผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและรวดเร็ว

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกับแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ

(แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ อยู่ระหว่างดำเนินการ)

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑.๔.๑.๑ ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตและชี้เบาะแส เมื่อพบเห็นการกระทำความผิดโดยมีมาตรการสนับสนุนและการคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสด้วย

๑.๔.๑.๒ ให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากร ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง

๑.๔.๑.๓ ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

๑.๔.๑.๔ ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด

๑.๔.๑.๕ ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (ไต่สวน ชี้มูล ฟ้องศาล พิพากษา) ทั้งแพ่งและอาญาให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด เป็นธรรม เสมอภาค โดยเฉพาะมีการจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริต ตลอดจนเร่งรัดการติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม

๑.๔.๑.๖ ให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

ประเทศไทยมีระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) อยู่ใน ๒๐ อันดับแรกของโลกในปี ๒๕๗๙

๑.๔.๓ จุดเน้นการปฏิรูปในระยะเวลา ๕ ปี

๑.๔.๓.๑ ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง

- ผลักดันให้มีกฎหมายรองรับการรวมตัวของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ภายใน ๒ ปี

๑.๔.๓.๒ ด้านการป้องปราม

(๑) ให้มีการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในการใช้อำนาจรัฐที่ได้รับมอบให้ส่วนราชการต้องมีการกำหนดมาตรการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในสังกัด ด้วยการปรับปรุงกรอบแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอยู่เสมอ และประกาศให้ประชาชนทราบผ่านสื่อสาธารณะ

(๒) ผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะภายใน ๒ ปี ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่ต้องร้องขอ (ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๕๙, ๒๕๓)

(๓) ให้มีการแสดงฐานะทางการเงินของเจ้าพนักงานของรัฐที่เปิดเผย ตรวจสอบได้

(๔) ให้มีมาตรการที่เป็นไปได้ในการสืบหาและกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของตนซึ่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้

๑.๔.๓.๓ ด้านการปราบปราม

(๑) ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินมาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดที่ถูกกล่าวหาหรือพบเหตุอันควรสงสัยว่าประพฤติมิชอบ หรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด

(๒) ให้มีกฎหมายกำหนดความผิดจากการกระทำโดยเจตนาของเจ้าพนักงานของรัฐที่ทุจริตต่อหน้าที่ การใช้อำนาจโดยมิชอบ และการร่ำรวยผิดปกติที่ชัดเจน เพื่อความรวดเร็วในการไต่สวนและเป็นไปตามมาตรฐานสากล (อนุวัติการตาม UNCAC ๒๐๐๓)

(๓) กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐละเลย ละเว้น รู้เห็นเป็นใจหรือมีสถานะเป็นผู้ถูกกล่าวหาในกรณีทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยแจ้งให้ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนใช้อำนาจทางปกครอง (ย้าย/พักราชการ/พ้นจากราชการ) ทันที

(๔) เร่งรัดติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน

(๕) ออกแบบกระบวนการบริหารคดีใหม่ ให้มีขั้นตอนเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว

๑.๔.๓.๔ ด้านการบริหารจัดการ

(๑) ปรับปรุงกลไกการประสานการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนประสานการบริหารกับส่วนประสานการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(๒) จัดตั้งสถาบันการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Anti-Corruption Capacity Building Institute)

๑.๕ ตัวชี้วัด (ปี ๒๕๖๔)

ข้อ	ผลอันพึงประสงค์	ตัวชี้วัด
๑	ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นพลังในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบและชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิดโดยรัฐมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสด้วย	๑) มีสถาบันวิชาการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบที่เป็นอิสระและได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชน ๒) มีพิพิธภัณฑ์ต่อต้านทุจริต ๕ แห่งในภูมิภาค ๓) มีเครือข่ายต่อต้านทุจริตประพฤติมิชอบภาคประชาชนทุกจังหวัดและไม่น้อยกว่าจังหวัดละ ๕ กลุ่ม ๔) มีระบบการเฝ้าระวังการทุจริต (Watch Dog) ที่มีประสิทธิผลในทุกจังหวัด ๕) มีกฎหมายส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบภาคประชาชน
๒	ให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง (Integrity) สุจริตของบุคลากร ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริตภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง	๑) หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานมีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ทั้ง ๕ มิติ

ข้อ	ผลอันพึงประสงค์	ตัวชี้วัด
		๒) ทุกหน่วยงานของรัฐมีแนวทางการใช้ดุลยพินิจตามภารกิจของหน่วยงาน ทบทวนให้มีการลดการใช้ดุลพินิจ และมีการบันทึกเหตุผลการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในรายงานผลงานประจำปี ๓) ได้รับการประเมินจาก International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF) ในลำดับที่ดีขึ้นทุกปี และไม่มีจุดที่อาจต่ำลง (Trend)
๓	ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ	๑) มีกฎหมายข้อมูลข่าวสารที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนและมีข้อจำกัดเท่าที่จำเป็นโดยประกาศให้ทราบล่วงหน้า ๒) ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของ The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ในปี ๒๕๖๕ ๓) มีการนำระบบข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) และการป้องกันการทุจริตในงานก่อสร้าง (CoST) มาใช้อย่างเป็นทางการ ๔) รัฐสามารถควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินบาทข้ามโลกได้อย่างมีประสิทธิผล โปร่งใสตรวจสอบได้
๔	ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด	๑) มีการบังคับใช้การดำเนินการทางจริยธรรมและวินัยที่เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิผลกับเจ้าพนักงานของรัฐทุกคน ๒) การร้องเรียนและแจ้งเบาะแสการทุจริตประพฤติมิชอบภาครัฐลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ๓) จำนวนคดีที่ ป.ป.ช./ป.ป.ท. ไต่สวนลดลงร้อยละ ๑๐ ในแต่ละปี
๕	ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (ไต่สวน ชี้มูล ฟ้องศาล พิพากษา) ทั้งแพ่งและอาญาให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด เป็นธรรม เสมอภาค โดยเฉพาะมีการจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริต ตลอดจนเร่งรัดการติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม	๑) การไต่สวนคดีทุจริตประพฤติมิชอบสามารถนำตัวผู้กระทำผิดขึ้นสู่ศาลได้ในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดทุกคดี ๒) จำนวนคดีที่ชี้มูลแล้วแต่ศาลยกฟ้องไม่เกินร้อยละ ๕ ๓) สามารถนำทรัพย์สินที่รัฐเสียหายกลับมาได้มากกว่าร้อยละ ๘๐ ๔) มีฐานข้อมูลคดีทุจริตประพฤติมิชอบและมาตรการป้องกันมิให้การทุจริตประพฤติมิชอบลักษณะนั้นทุกคดีเกิดขึ้นอีก

ข้อ	ผลอันพึงประสงค์	ตัวชี้วัด
๖	ให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต	๑) รัฐมีกลไกและมาตรการในการประสานงานระดับนโยบายที่มีประสิทธิภาพ ๒) มีมาตรการประสานการขับเคลื่อนด้านการประสานการบริหารและประสานการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลในทางปฏิบัติ ๓) มีสถาบันวิชาการระดับชาติที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ในทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ๔) มอบหมายหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

๘,๙๗๐ ล้านบาท (แปดพันเก้าร้อยเจ็ดสิบล้านบาท) จากงบประมาณปกติและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งปีละไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของงบประมาณของท้องถิ่น

กรอบประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบรวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นพลังในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบและชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิดโดยรัฐมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสด้วย

ให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง (Integrity) สุจริตของบุคลากร ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริตภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง

ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด

ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (ไต่สวน ชี้มูล ฟ้องศาล พิพากษา) ทั้งแพ่งและอาญาให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด เป็นธรรมเสมอภาค โดยเฉพาะมีการจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริตตลอดจนเร่งรัดการติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม

ให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

ด้านการป้องกัน/เฝ้าระวัง

กลยุทธ์ ๑ เร่งสร้างการรับรู้และจิตสำนึกของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

กลยุทธ์ ๒ ผลักดันให้มีกฎหมายรองรับการรวมตัวของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ภายใน ๒ ปี

กลยุทธ์ ๓ ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันรังเกียจการทุจริต และมีส่วนร่วมในการต่อต้านทุจริต ด้วยการชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิด

กลยุทธ์ ๔ การสร้างลักษณะนิสัยไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกง เพื่อต่อต้านการทุจริตฯ โดยเริ่มจากเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง

กลยุทธ์ ๕ เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ

ด้านการป้องปราม

กลยุทธ์ ๑ ให้ส่วนราชการมีการบริหารงานบุคคลที่เป็นตามระบบคุณธรรม (Merit System) ได้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็น “คนดี คนเก่ง คนกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง”

กลยุทธ์ ๒ ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือผู้บังคับบัญชา มีมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และเป็นตัวอย่างในการบริหารงานด้วยความซื่อตรงและรับผิดชอบ กรณีปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการให้ถือเป็นความผิดวินัยหรือความทางอาญา

กลยุทธ์ ๓ เสริมสร้างหน่วยงานตรวจสอบภายในให้เป็นกลไกอิสระและมีความเป็นมืออาชีพในการเฝ้าระวังการทุจริตในหน่วยงาน

กลยุทธ์ ๔ ให้มีการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในการใช้อำนาจรัฐที่ได้รับมอบ

กลยุทธ์ ๕ ให้เจ้าพนักงานของรัฐบริการประชาชนตามหน้าที่ที่ได้รับโดยไม่คำนึงถึงอามิสสินจ้าง

กลยุทธ์ ๖ ให้มีการแสดงฐานะทางการเงินของเจ้าพนักงานของรัฐที่เปิดเผย ตรวจสอบได้

กลยุทธ์ ๗ ให้เจ้าพนักงานของรัฐอื่น (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรอิสระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการต่าง ๆ และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน) และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง (Integrity) เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

กลยุทธ์ ๑ ผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะภายใน ๒ ปี ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่ต้องร้องขอ (ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๕๙, ๒๕๓)

กลยุทธ์ ๒ ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนมีมาตรการควบคุมภายในที่ดีและมีส่วนร่วมในแนวร่วมปฏิบัติภาคเอกชนต้านทุจริต (CAC)

กลยุทธ์ ๓ ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิผล

กลยุทธ์ ๔ ทำให้การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจไม่พึงกระทำ

กลยุทธ์ ๕ ให้มีมาตรการที่เป็นไปได้ในการสืบหาและกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของตนซึ่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้

ด้านการปราบปราม

กลยุทธ์ ๑ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินมาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครองและมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดที่ถูกกล่าวหาหรือพบเหตุอันควรสงสัยว่าประพฤติมิชอบ หรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด

กลยุทธ์ ๒ เร่งรัดผลักดันให้เกิดการใช้หลักนิติบุคคลของรัฐ เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบและมีอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ ๓ ให้มีกฎหมายกำหนดความผิดจากการกระทำโดยเจตนาของเจ้าพนักงานของรัฐที่ทุจริตต่อหน้าที่ การใช้อำนาจโดยมิชอบและการร่ำรวยผิดปกติที่ชัดเจน เพื่อความรวดเร็วในการไต่สวนและเป็นไปตามมาตรฐานสากล
(อนุวัติการตาม UNCAC ๒๐๐๓)

กลยุทธ์ ๔ ให้มีการผนึกพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและหน่วยงานตรวจสอบของรัฐในการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยลดการกระทำผิดวินัยด้วยการเฝ้าระวังจากทุกภาคส่วน และมีกลไกรองรับการรวมตัวของภาคประชาชนด้วย

กลยุทธ์ ๕ กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ละเลย ละเว้น รู้เห็นเป็นใจ หรือมีสถานะเป็นผู้ถูกกล่าวหาในกรณีทุจริตประพฤติมิชอบ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยแจ้งให้ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนใช้อำนาจทางปกครอง (ย้าย/พักราชการ/พ้นจากราชการ) ทันที

กลยุทธ์ที่ ๖ การกวดขันวินัยให้มีประสิทธิผลทางปฏิบัติ

กลยุทธ์ ๑ ออกแบบกระบวนการบริหารคดีใหม่ให้มีขั้นตอนเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว

กลยุทธ์ ๒ จัดทำและบูรณาการโครงข่ายฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของทุกหน่วยงาน

กลยุทธ์ ๓ เร่งรัดติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน

กลยุทธ์ ๔ ยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง และแจ้งเบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำทุจริตโดยทุกช่องทาง รวมทั้งการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่ไม่ทำตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

กลยุทธ์ ๕ ในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม

ด้านการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ ๑ ปรับปรุงกลไกที่เหมาะสมในการประสานนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ ๒ ปรับปรุงกลไกการประสานการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนประสานการบริหารกับส่วนประสานการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

กลยุทธ์ ๓ จัดตั้งสถาบันการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Anti-Corruption Capacity Building Institute)

กลยุทธ์ ๔ การสร้างเอกภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบและปฏิบัติตามอนุสัญญา

ส่วนที่ ๒
เรื่องและประเด็นปฏิรูป

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นพลังในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบและชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิด โดยรัฐมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสด้วย

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

(๑) มีสถาบันวิชาการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบที่เป็นอิสระและได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชน

(๒) มีพิพิธภัณฑ์ต่อต้านทุจริต ๕ แห่งในภูมิภาค

(๓) มีเครือข่ายต่อต้านทุจริตประพฤติมิชอบภาคประชาชนทุกจังหวัดและไม่น้อยกว่าจังหวัดละ ๕ กลุ่ม

(๔) มีระบบการเฝ้าระวังการทุจริต (Watch Dog) ที่มีประสิทธิผลในทุกจังหวัด

(๕) มีกฎหมายส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบภาคประชาชน

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณ ๖,๓๑๐ ล้านบาท (หกพันสามร้อยสิบล้านบาท) จากงบประมาณปกติและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งปีละไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของงบประมาณของท้องถิ่น

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(รายละเอียดตามตาราง)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> **เร่งสร้างการรับรู้และจิตสำนึกของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→		- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท. - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริต	๔,๔๐๐ ร้อยละ ๕	งบปกติ งบท้องถิ่น	ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยสถาบันป้องกันและปราบปรามการทุจริต สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้กับประชาชนและเจ้าพนักงานของรัฐ รวมถึงเผยแพร่กลโกงต่าง ๆ ด้วยการจัดระบบบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) ได้แก่ การได้มาซึ่งความรู้ การเข้าถึงความรู้ที่ง่ายและสะดวก การเผยแพร่ความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย และเปิดอบรมหลักสูตรป้องกัน ป้องปราม และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เช่น การฝึกอบรมพนักงานแสวงหาข้อเท็จจริงและพนักงานไต่สวนกรณีการทุจริตประพฤติมิชอบของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานเดียวกัน เป็นต้น และเพื่อให้การปฏิบัติภารกิจอย่างครบวงจร ควรรับโอนพิพิธภัณฑ์การทุจริต และจัดเป็นแหล่งเรียนรู้กลโกงการทุจริต รวมถึงการเผยแพร่เพื่อสร้างจิตสำนึกรังเกียจการคอร์รัปชันโดยอาจพิจารณาปรับเปลี่ยนลักษณะองค์กรเป็น	ประชาชนมีระดับการรับรู้และจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตเพิ่มสูงขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								“องค์การมหาชน” หรือหน่วยงานของรัฐลักษณะอื่น	
กิจกรรม																									
๑.๑ ปรับปรุงการดำเนินการของสถาบันป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นสถาบันวิชาการต่อต้านการคอร์รัปชันมีภารกิจในการจัดทำระบบการบริหารจัดการความรู้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วย การได้มาซึ่งความรู้ การจัดระบบความรู้ การเข้าถึงความรู้ และการเผยแพร่ความรู้ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยให้ปรับเปลี่ยนสถาบันฯ และพิพิธภัณฑ์ต่อต้านคอร์รัปชันเป็นองค์การมหาชน (ตาม UNCAC ข้อ ๖ และข้อ ๖๐)			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สถาบันวิชาการต่อต้านการทุจริต - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ก.พ.ร. - ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริต	๕๐๐	งบปกติ	เพื่อจัดทำระบบการบริหารจัดการความรู้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วย การได้มาซึ่งความรู้ การจัดระบบความรู้ การเข้าถึงความรู้ และการเผยแพร่ความรู้ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยในอนาคตให้ปรับเปลี่ยนเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการ	มีสถาบันวิชาการต่อต้านการทุจริต ๑ สถาบัน
๑.๒ จัดการฝึกอบรมเจ้าพนักงานของรัฐ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ก.พ. - สถาบันวิชาการต่อต้านการทุจริต - คณะกรรมการกลางด้านการบริหารงานบุคคล	๒๕๐	งบปกติ (ปีละ ๕๐ ล้านบาท)	เพื่ออบรมหลักสูตรการบริหารจัดการต่อต้านทุจริตประพฤติมิชอบสำหรับผู้บริหารระดับสูง หลักสูตรการจัดการต่อต้านทุจริตสำหรับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานระดับปฏิบัติการและระดับชำนาญการพิเศษ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ไต่สวนวินัยและกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบ และอื่น ๆ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ จัดการอบรมเครือข่ายแจ้งเบาะแสการทุจริต			→		→				→				→				→				- สถาบันวิชาการต่อต้านการทุจริต - สำนักงาน ป.ป.ช.	๕๐๐	งบปกติ (ปีละ ๑๐๐ ล้านบาท)	นำการอบรมตามโครงการหมาเฝ้าบ้าน (Watch Dog) ร่วมกับองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) มาเสริมในหลักสูตรการสร้างเด็กและเยาวชนตามโครงการ “โตไปไม่โกง” การสร้างองค์กรคุณธรรม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และโครงการอื่น ๆ ตามบริบทของสังคม เพื่อให้เกิดการบูรณาการสร้างจิตสำนึกตั้งข้อรังเกียจการคอร์รัปชันจากสังคม (Social Sanction) และการสร้างจิตสำนึกในลักษณะต่าง ๆ	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๔ ผลิตวิทยากรต่อต้านคอร์รัปชัน																				→	- สถาบันวิชาการต่อต้านการทุจริต - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๕๐	งบปกติ (ปีละ ๕๐ ล้านบาท)	เพื่อดำเนินงานบริหารจัดการกิจกรรมต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบภายในหน่วยงาน และการบรรยายให้ความรู้แก่เจ้าพนักงานของรัฐและประชาชน	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๕ ปลูกฝัง “จิตพอเพียง” เพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ																				→	- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ - ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) - มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด - สำนักงาน ป.ป.ช.	๕๐๐	งบปกติ (ปีละ ๑๐๐ ล้านบาท)	เพื่อเป็นการลดความโลภที่จะส่งผลให้สามารถปฏิเสธการกระทำทุจริตในทุกรูปแบบผ่านกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม และเสริมสร้างคุณธรรม ความซื่อตรง (Integrity) เพื่อดำรงความเชื่อถือ ศรัทธา และไว้วางใจซึ่งกันและกันในสังคมไทย โดยแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานเสริมสร้างคุณธรรม	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๖ การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ต่อต้านคอร์รัปชันและหอจดหมายเหตุ																				→	- พิพิธภัณฑ์ต่อต้านคอร์รัปชัน - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๒๕	งบปกติ (ปีละ ๒๕ ล้านบาท) งบสิ่งก่อสร้าง	เป็นแหล่งเรียนรู้กรณีศึกษาการทุจริตหรือประพฤติมิชอบที่เกิดขึ้น เพื่อให้กับเด็ก เยาวชน เจ้าพนักงานของรัฐ และประชาชนทั่วไป ตระหนักรู้ถึงภัยของการทุจริตและประพฤติมิชอบต่อประเทศ	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๗ ให้เร่งรัดสนับสนุนการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา โดยมีชุมชน (หมู่บ้าน) ศาสนสถาน (วัด โบสถ์ มัสยิด) และหน่วยการศึกษา (บวร) เป็นแกนการขับเคลื่อนโดยการสนับสนุนขององค์กร-มูลนิธิฯ ที่มีเจตนาต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ให้เกิดหมู่บ้านช่อสะอาดกระจายอยู่ทั่วประเทศ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ช. (ปปจ.) - องค์กรที่เกี่ยวข้อง	๒๕๐	งบปกติ	เพื่อให้เกิดหมู่บ้านช่อสะอาดกระจายอยู่ทั่วประเทศ	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๘ ให้เร่งกำหนดมาตรการและกลไกในการให้ความรู้ประชาชน ในการเสริมสมรรถนะในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ																				→	- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๕๐	งบปกติ	เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ สมรรถนะในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๙ สร้างทัศนคติ ความรู้ และปลูกฝังเยาวชนในสถานศึกษาทุกระดับให้รังเกียจการทุจริตและตระหนักถึงโทษภัยของการทุจริตคอร์รัปชันต่อประเทศชาติ				→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๕๐	งบปกติ	เยาวชนในสถานศึกษา ๑๐ ล้านคน	ทัศนคติความรู้ของเยาวชนในสถานศึกษาดีขึ้นทุกปี จากผลการสำรวจวิจัย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
๑.๑๐ รวมกลุ่มจัดตั้งภาคชุมชนประชาชนในพื้นที่ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และหมู่บ้าน/ชุมชน รังเกียจการทุจริต ให้มีบทบาทป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตมิชอบ				→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงมหาดไทย - สำนักงาน ป.ป.ท.	๑,๐๐๐	งบปกติ	จัดตั้งเครือข่ายทุกจังหวัด อำเภอ และหมู่บ้าน/ชุมชน	กลุ่มจัดตั้งในหมู่บ้านชุมชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ตรวจสอบมากขึ้น ในแต่ละปี
๑.๑๑ มีสถาบันทางวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาวิจัยปัญหาและพัฒนามาตรการที่สำคัญอย่างชัดเจน				→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๕๐	งบปกติ	อย่างน้อย ๑ เรื่อง ต่อปี	มีผลงานการศึกษาและข้อเสนอมาตรการทุกปี
๑.๑๒ ภาคชุมชนและรัฐมีการกำหนดการขับเคลื่อนประเด็นที่สำคัญที่เป็นนโยบายการพัฒนาของรัฐที่ลงไปสู่ชุมชนโดยให้ชุมชนมีบทบาทหน้าที่เฝ้าระวัง ตรวจสอบ และป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบเพื่อให้การปฏิบัตินโยบายของรัฐเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยรัฐจะสนับสนุนในด้านนโยบาย การอำนวยความสะดวก การตรวจสอบต่าง ๆ				→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๕๐	งบปกติ	มีประเด็นขับเคลื่อนทุกปี	มีกระบวนการขับเคลื่อนของภาคชุมชนในระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างชัดเจน และเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงาน
<u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> **ผลักดันให้มีกฎหมายรองรับการรวมตัวของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ภายใน ๒ ปี**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→									- รัฐบาล - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๒๐	งบปกติ	เพื่อให้ประชาชนสามารถรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ	มีกฎหมายเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๒.๑ ให้เร่งบัญญัติกฎหมายในการรองรับการรวมตัวของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยกำหนดบทบาทของรัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก			→									→									รัฐบาล	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีกฎหมายในการรองรับประชาชนในการรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบโดยกำหนดบทบาทของรัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๒.๒ ให้มีมาตรการในการคุ้มครองปกป้องประชาชนจากการถูกกลั่นแกล้ง			→																	→	- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท.	๑๐๐	งบปกติ	เพื่อให้มีมาตรการในการคุ้มครองปกป้องประชาชนจากการถูกกลั่นแกล้ง	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันรังเกียจการทุจริตและมีส่วนร่วมในการต่อต้านทุจริต ด้วยการชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิด			→																	→	- รัฐบาล - สำนักงาน ป.ป.ช. - ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริต	๕๐	งบปกติ	จัดให้มีระบบการจดแจ้งเครือข่ายต่อต้านการทุจริตจากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม โดยมีระบบการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเบาะแสและความไว้วางใจของเครือข่าย (เช่นเดียวกับระบบข่าวกรอง) และจัดให้มีการอบรม และประชุมเครือข่ายตามระยะเวลาอันสมควร เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่แจ้งเบาะแสได้อย่างถูกต้องและดำรงรักษาความสัมพันธ์อันแนบแน่นไว้ตลอดเวลา รวมถึงวางระบบการรับการแจ้งเบาะแสและการกลั่นกรองข้อมูลเบาะแส เพื่อแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ (อาจจัดในรูปคณะกรรมการร่วมที่กฎหมายรองรับระหว่างสำนักงาน	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. กับองค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย) (ACT) และองค์กรภาคประชาสังคมเช่นเดียวกับการบริหารโครงการข้อตกลงคุณธรรม)	
กิจกรรม																									
๓.๑ จัดให้มีระบบการจดแจ้งเครือข่าย (ตามร่างกฎหมายตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญฯ)			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อให้มีระบบการจดแจ้งเครือข่าย	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๒ จัดวางระบบสื่อสาธารณะที่มีความเชื่อถือได้สูง โดยการเปิดรับแจ้งเบาะแสจากบุคคลทั่วไป และมีระบบสัญญาณผ่านสำหรับเครือข่ายที่จดแจ้ง			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อเปิดรับแจ้งเบาะแสจากบุคคลทั่วไป และมีระบบสัญญาณผ่านสำหรับเครือข่ายที่จดแจ้ง	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๓ จัดทำแบบรายงานข้อมูลขั้นต้นของการแจ้งเบาะแสการทุจริตประพฤติมิชอบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อให้เครือข่ายและบุคคลทั่วไปสามารถแจ้งเบาะแสได้อย่างสะดวก รวมถึงการจัดทำศูนย์ข้อมูลเบาะแสไว้ด้วย	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๔ จัดวางระบบการรักษาความลับของผู้แจ้งเบาะแสตามระเบียบการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติอย่างเคร่งครัด			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อรักษาความปลอดภัยของผู้แจ้งเบาะแสอย่างเคร่งครัด	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๕ จัดระบบการกลั่นกรองข้อมูลเบาะแสตามหลักความน่าเชื่อถือของข้อมูลการข่าวกรองและความไว้วางใจของแหล่งข่าว			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช. - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT)	๑๐	งบปกติ	เพื่อให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และมีหลักฐานเพียงพอที่จะขยายผลในการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือไต่สวนของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ โดยให้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับเอกชนและภาคประชาสังคม	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๔</u> **การสร้างลักษณะนิสัยไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกง เพื่อต่อต้านการทุจริตฯ โดยเริ่มจากเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง**			→		→				→				→				→				- สถาบันป้องกันฯ - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - กระทรวงศึกษาธิการ	๒,๐๐๐	งบปกติ (ปีละ ๔๐๐ ล้านบาท)	สร้างนิสัยไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกง เพื่อต่อต้านการทุจริตฯ ให้กับคนในสังคมโดยเริ่มจากเด็กและเยาวชน	เกิดนิสัยที่ไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกงในสังคมไทย
กิจกรรม																								
สร้างลักษณะนิสัยไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกงเพื่อต่อต้านการทุจริตฯ โดยเริ่มจากเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง			→		→				→				→				→				- สถาบันป้องกันฯ - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - กระทรวงศึกษาธิการ	๒,๐๐๐	งบปกติ (ปีละ ๔๐๐ ล้านบาท	สร้างนิสัยไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกง เพื่อต่อต้านการทุจริตฯ ให้กับคนในสังคมโดยเริ่มจากเด็กและเยาวชน	เกิดนิสัยที่ไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกงในสังคมไทย
<u>กลยุทธ์ที่ ๕</u> **เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ**			→		→				→				→				→				- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช. - ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริต	๖๐	งบปกติ	จัดให้มีพื้นที่ให้กับภาคประชาชนในการตรวจสอบการปฏิบัติงานภาครัฐอย่างกว้างขวาง โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานกับภาคประชาชนที่มีประสิทธิผล	ภาคประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น
กิจกรรม																								
๕.๑ สร้างความเข้มแข็งกับองค์กรเครือข่ายต่อต้านทุจริตที่เป็นนิติบุคคล			→		→				→				→				→				- ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริต	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้เกิดพลังภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต โดยกำหนดมาตรการและกลไกการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิผล	มีมาตรการและกลไกในการมีส่วนร่วม
๕.๒ ทบทวนบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานของ ศอตช. และ ศปท.			→		→				→				→				→				- คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด - ศปท. - ศอตช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อทบทวนบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕.๓ จัดกิจกรรมสมัชชาประชาชนต่อต้านการทุจริตควบคู่กับการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ต่อต้านการทุจริตตามระยะเวลาอันเหมาะสมในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ	→																				พิพิธภัณฑ์ต่อต้านการทุจริต	๒๐	งบปกติ	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริต และเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแจ้งเบาะแสกรณีที่ส่อว่าจะเกิดการทุจริต	มีกิจกรรมเกิดขึ้น

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๒.๑.๖.๑ กฎหมายที่ควรมีการกำหนดขึ้นใหม่

- กฎหมายรองรับการรวมตัวของประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ภายใน ๒ ปี

๒.๑.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม

(๑) ปรับปรุงระเบียบการรักษาความลับของทางราชการให้คุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต

(๒) ปรับปรุงระเบียบการบริหารงานบุคคลในภาครัฐ ให้คุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องปราม (๑)

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง (Integrity) สุจริตของบุคลากร ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริตภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๒.๒.๓.๑ หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานมีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ทั้ง ๕ มิติ

๒.๒.๓.๒ ทุกหน่วยงานของรัฐมีแนวทางการใช้ดุลยพินิจ ตามภารกิจของหน่วยงาน ทบทวนให้มีการลดการใช้ดุลพินิจ และมีการบันทึกเหตุผลการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในรายงานผลงานประจำปี

๒.๒.๓.๓ ได้รับการประเมินจาก International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF) ในลำดับที่ดีขึ้นทุกปี และไม่มีจุดที่อาจต่ำลง (Trend)

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณจำนวน ๕๒๐ ล้านบาท (ห้าร้อยยี่สิบล้านบาท) จากงบประมาณปกติ

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(รายละเอียดตามตาราง)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> **๑. ให้ส่วนราชการมีการบริหารงานบุคคลที่เป็นไปตามระบบคุณธรรม (Merit System) ได้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็น “คนดี คนเก่ง คนกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง”**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ก.พ. - สำนักงาน ก.พ.ร.	๑๐๐	งบปกติ	องค์กรกลางบริหารงานบุคคลข้าราชการทุกประเภทต้องวางแผนบริหารทรัพยากรบุคคลและกำกับดูแลให้การปฏิบัติเป็นไปตามระบบคุณธรรม ปราศจากระบบอุปถัมภ์ในทุกระบบและขั้นตอนของการดำเนินงาน ได้แก่ การสรรหา การพัฒนา การแต่งตั้งและโยกย้าย การประเมินผลงาน และการพ้นจากราชการ โดยมีเป้าหมายให้ได้เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคลากรปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐมีคุณลักษณะเป็น “คนดี คนเก่ง คนกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง” ในการปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชน	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๑.๑ ให้ทุกส่วนราชการจัดกิจกรรมเพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการครองตนจนเป็นวิถีชีวิต			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ทุกส่วนราชการ	๒๐	งบปกติ	เพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการครองตนจนเป็นวิถีชีวิตซึ่งจะช่วยให้ข้าราชการลดความโลภอันเป็นต้นเหตุของการทุจริต	มีกิจกรรมเกิดขึ้น
๑.๒ ให้จัดทำตัวชี้วัดและวิธีการประเมิน “สัตบุรุษ” เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินสมรรถนะของข้าราชการ โดยเฉพาะบุคคลที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงาน ก.พ.	๒๐	งบปกติ	เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินสมรรถนะของข้าราชการ โดยเฉพาะบุคคลที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่าง ๆ ร่วมกันกำหนดวิธีการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและการดำเนินการด้านจริยธรรมและวินัยที่มีมาตรฐานเดียวกัน			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	องค์กรกลางบริหารงานบุคคล	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีการลงโทษทางจริยธรรมและวินัยที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เว้นแต่มีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมายอื่น โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การพัฒนา แต่งตั้งและโยกย้าย การประเมินผลงาน และการให้ค่าตอบแทน ต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจนและประกาศต่อสาธารณะให้ทราบล่วงหน้า และมีการบันทึกคำวินิจฉัยของกรรมการรายบุคคลในเหตุผลของการคัดเลือกบุคคลนั้น	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๔ การบริหารงานภาครัฐต้องมีการกำหนดคุณสมบัติประจำตำแหน่ง (Job Specification)			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ทุกส่วนราชการ	๒๐	งบปกติ	เพื่อใช้ในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง รวมถึงกำหนดเส้นทางการรับราชการ (Career Path) การสืบทอดงาน (Succession Planning) ในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงที่ชัดเจน เปิดเผยและตรวจสอบได้จากประชาชน โดยต้องมีการบันทึกคุณสมบัติและเหตุผลในการสรรหาหรือการคัดเลือกที่เป็นรูปธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความประพฤติและพฤติกรรมทางจริยธรรมในอดีต ทั้งนี้ หัวหน้าส่วนราชการและผู้บริหารต้องไม่เป็นผู้ที่เคยถูกลงโทษทางวินัยและจริยธรรม แม้ว่าได้รับการล้างมลทินก็ตาม และผ่านเกณฑ์ประเมิน “สัตบุรุษ” ตามที่ทางราชการกำหนด รวมถึงต้องไม่อยู่ในความผูกพันแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์	
๑.๕ ปรับปรุงกฎหมายให้คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะต่อองค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่าง ๆ ทุกองค์กร			→																		- คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม - องค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่าง ๆ	๒๐	งบปกติ	เพื่อจัดให้มีหรือปรับปรุงนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และเรื่องร้องทุกข์กรณีการบริหารงานบุคคลที่ไม่เป็นธรรม และพิจารณาเรื่องการคุ้มครองระบบคุณธรรม รวมไปถึงการออกกฎ ก.พ.ค. ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง โดยห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นร้องขอความเป็นธรรมต่อศาลปกครองจนกว่าจะได้รับการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนจากคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมแล้ว รวมถึงกำหนดให้มีระบบตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมด้วยการให้มีการบันทึกคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของกรรมการฯ และมาตรการดำเนินการเรื่องสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) ด้วย	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> **ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือผู้บังคับบัญชา มีมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเป็นตัวอย่างในการ**			→																			๑๒๐	งบปกติ	หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องกำหนดนโยบายในการปฏิบัติราชการด้วยคุณธรรมความซื่อตรง (Integrity) โปร่งใส ตรวจสอบได้ และบริการประชาชนด้วยจิตบริการ โดยมีมาตรการในการปฏิเสธการรับสินบน สินน้ำใจ และค่าอำนวยความสะดวกจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการทุกรูปแบบ ตลอดจนมีมาตรการตรวจสอบอย่างเข้มข้นจาก	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
บริหารงานด้วยความซื่อตรงและรับผิดชอบ กรณีปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการให้ถือเป็นความผิดวินัยหรือความผิดทางอาญา																								หน่วยงานตรวจสอบต่าง ๆ และภาคประชาสังคม รวมถึงสร้างจิตสำนึกความพร้อมรับผิด (Accountability) เมื่อมีการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงาน โดยจัดทำเป็นกฎหมายส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐ	
กิจกรรม																									
๒.๑ จัดทำร่างกฎหมายส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ			→																		สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๐	งบปกติ	เพื่อส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ	มีระบบเกิดขึ้น
๒.๒ ปลุกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคุณธรรมความซื่อตรง (Integrity) โดยเน้นความซื่อตรงต่อหน้าที่ (ซื่อสัตย์สุจริต วิริยะอุตสาหะ ทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างดีที่สุด) และซื่อตรงต่อประชาชน			→																		- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (วธ.) - สำนักงาน ก.พ. - สำนักงาน ป.ป.ท. - ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) - ทุกส่วนราชการ	๒๐	งบปกติ	ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน ด้วยเงื่อนไขความรู้ควบคู่คุณธรรมเพื่อลดความโลภมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจนเป็นวิถีชีวิต	มีระบบเกิดขึ้น
๒.๓ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจต้องรับผิดชอบให้มีการบริหารจัดการหน่วยงานตามมาตรการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.			→																		- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช. - หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วน	๒๐	งบปกติ	บูรณาการกับการพัฒนาและดำรงความประพฤติที่ดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าด้วยกัน อันได้แก่ การส่งเสริมคุณธรรม การเสริมสร้างจริยธรรม และการกวดขันวินัย โดยให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีต่อสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กำหนดอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง																					ราชการ				
๒.๔ ให้ทุกหน่วยงานของรัฐนำมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมสำหรับนิติบุคคลในการป้องกันการให้สินบนเจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าพนักงานของรัฐต่างประเทศและเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศมาใช้			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ทุกส่วนราชการ	๒๐	งบปกติ	ใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ดังนี้ (๑) การป้องกันการรับสินบนต้องเป็นนโยบายสำคัญจากระดับบริหารสูงสุด (๒) การประเมินความเสี่ยงในการให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ (๓) มาตรการป้องกันเกี่ยวกับกรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้และเรียกรับสินบนต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจน (๔) ต้องนำมาตรการป้องกันการให้สินบนไปปรับใช้กับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางธุรกิจกับหน่วยงาน (๕) ต้องมีระบบบัญชีที่ดี (๖) ต้องมีแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการรับสินบน (เช่น บุคคลที่มีนิสัยใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือยหรือมีหนี้สินมากไม่ควรดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจรัฐ) (๗) ต้องมีมาตรการสนับสนุนให้มีการรายงานการกระทำผิดหรือกรณีมีเหตุน่าสงสัย (๘) ต้องทบทวนตรวจสอบและประเมินผลมาตรการป้องกันการรับสินบนเป็นระยะ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๕ จัดทำกฎหมายส่งเสริมกิจกรรมการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐ โดยให้หน่วยงานของรัฐจัดกิจกรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - ทุกหน่วยงาน	๒๐	งบปกติ	ให้หน่วยงานของรัฐจัดกิจกรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงาน ได้แก่ (๑) การประเมินความเสี่ยงต่อการคอร์รัปชัน (๒) การจัดระบบสำรวจและเฝ้าระวังป้องกันคอร์รัปชัน (๓) ระบบการแจ้งเบาะแสพฤติกรรมที่ส่อว่าจะเกิดคอร์รัปชันในหน่วยงาน (Hazard Report) (๔) การประชุมป้องกันการคอร์รัปชันประจำเดือน ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานต้องเป็นประธานในการประชุม (๕) การแสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อมีพฤติกรรมส่อว่าจะเกิดคอร์รัปชัน (๖) ระบบการแจ้งเตือนเพื่อป้องกันมิให้เกิดการคอร์รัปชันในหน่วยงาน	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๒.๖ ให้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงาน (Integrity and Transparency Assessment – ITA) ตามระเบียบที่ ป.ป.ช. กำหนดเป็นประจำทุกปี หากไม่ผ่านการประเมินในเกณฑ์ ๘๐% หัวหน้าส่วนราชการอาจได้รับการพิจารณาย้ายออกจากตำแหน่ง			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ช. - คณะรัฐมนตรี - องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของส่วนราชการ	๒๐	งบปกติ	เพื่อเร่งรัด กำกับ ติดตามให้หน่วยงานให้ความสำคัญกับการประเมิน ITA	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> **เสริมสร้างหน่วยงานตรวจสอบภายในให้เป็นกลไกอิสระและมีความเป็นมืออาชีพในการเฝ้าระวังการทุจริตในหน่วยงาน**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ก.พ. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๕๐	งบปกติ	ทุกหน่วยงานของรัฐมีการประเมินความเสี่ยงของกระบวนการบริหารงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมถึงการรับสินบน โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง การให้บริการ การอนุมัติ อนุญาต การบริหารงานบุคคล และให้มีการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อปรับปรุงมาตรการป้องกันอย่างต่อเนื่อง	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																								
๓.๑ ทุกหน่วยงานของรัฐต้องพัฒนาระบบการตรวจสอบภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิผลอยู่เสมอ และถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญซึ่งหัวหน้าส่วนราชการต้องกำกับดูแลด้วยตนเอง			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	หน่วยงานตรวจสอบภายในของทุกหน่วยงาน	๑๐	งบปกติ	พัฒนาระบบการตรวจสอบภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิผลอยู่เสมอ และถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญซึ่งหัวหน้าส่วนราชการต้องกำกับดูแลด้วยตนเอง	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๒ การบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐต้องยึดหลักคุณธรรมภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน และต้องยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหาร			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	หน่วยงานด้านการบริหารงานบุคคลของทุกหน่วยงาน	๑๐	งบปกติ	บริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐต้องยึดหลักคุณธรรม	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓ วางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการเป็นประจำทุกปี และรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนตามระยะเวลาที่กำหนด			→		→				→												ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตของทุกหน่วยงาน	๒๐	งบปกติ	วางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบ	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๔ เมื่อได้รับการแจ้งเบาะแสกรณีการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานจากหน่วยงานตรวจสอบหรือภาคประชาชน หัวหน้าส่วนราชการต้องตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง			→		→				→												- หัวหน้าส่วนราชการ - สำนักงาน ป.ป.ท.	๑๐	งบปกติ	หัวหน้าส่วนราชการต้องตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตน หน่วยงานตรวจสอบ ผู้แจ้งเบาะแส และประกาศในสื่อสาธารณะขององค์กร พร้อมกับแจ้งมาตรการป้องกันและแก้ไขในขั้นต้น	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๔</u> ให้มีการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในการใช้อำนาจรัฐที่ได้รับมอบ			→		→				→				→				→				- สำนักงาน ก.พ.ร. - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท.	๑๐๐	งบปกติ	ทุกหน่วยงานของรัฐต้องสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบริการประชาชนเสมือนญาติผู้ใหญ่ และจัดให้มีมาตรการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้วยการกำหนดกรอบแนวทางการใช้อำนาจดุลยพินิจในการใช้อำนาจหน้าที่ราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ในกรณีที่ไม่มีแนวทางกำหนดซึ่งจำเป็นต้องใช้อำนาจดุลยพินิจส่วนบุคคล ให้มีการบันทึกเหตุผลในการใช้ดุลยพินิจในครั้งนั้น เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้และนำไปพัฒนากรอบแนวทางการใช้ดุลยพินิจให้ครบถ้วนต่อไป	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๔.๑ หน่วยงานของรัฐต้องปรับปรุงกฎหมาย เพื่อยกเลิกการอนุญาตหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาตให้เหลือเท่าที่จำเป็น			→																		- สำนักงาน ก.พ.ร. - ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต	๒๐	งบปกติ	เพื่อยกเลิกการอนุญาตหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาตให้เหลือเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการขออนุญาตให้พิจารณาปรับปรุงกฎหมายหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนในกำหนดระยะเวลาที่เร็วกว่านั้นอยู่เสมอ	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๒ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน			→																		ทุกหน่วยงานของรัฐ	๒๐	งบปกติ	จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ประกอบด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการยื่นคำขอขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต และรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกับคำขอ รวมถึงการเผยแพร่ขั้นตอน ระยะเวลาและหลักฐานที่ต้องใช้ในการดำเนินการผ่านสื่อสาธารณะของหน่วยงาน พร้อมกับจัดทำแผนผังขั้นตอนการดำเนินการขนาดที่เห็นได้ชัดเจนภายในหน่วยงานที่ให้บริการประชาชน	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๓ ให้พิจารณากำหนดวิธีการยื่นคำขออนุมัติ อนุญาต หรือการแจ้งข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการมายื่นคำขอด้วยตนเองในทุกกรณีที่สามารถปฏิบัติได้	→																				ทุกหน่วยงานของรัฐ	๒๐	งบปกติ	พิจารณากำหนดวิธีการยื่นคำขออนุมัติ อนุญาต หรือการแจ้งข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการมายื่นคำขอด้วยตนเองในทุกกรณีที่สามารถปฏิบัติได้ และหากมีการต้องชำระเงินให้ดำเนินการผ่านระบบธนาคารอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๔ ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการตรวจสอบขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตที่กำหนดว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่																				→	สำนักงาน ก.พ.ร.	๒๐	งบปกติ	ตรวจสอบขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตที่กำหนดว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรให้เสนอให้ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานนั้น เพื่อพิจารณาและสั่งการให้ผู้อนุญาตดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสมโดยเร็ว	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๕ ให้ส่วนราชการต้องมีการกำหนดมาตรการลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในสังกัด ด้วยการปรับปรุงกรอบแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐอยู่เสมอ และประกาศให้ประชาชนทราบผ่านสื่อสาธารณะ																				→	ทุกส่วนราชการ	๑๐	งบปกติ	ลดการการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐในสังกัด ด้วยการจัดทำกรอบแนวทางการใช้อำนาจดุลยพินิจในการให้บริการประชาชนอยู่เสมอ และเปิดเผยแนวทางและเหตุผลของการใช้อำนาจดุลยพินิจทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง	มีมาตรการที่ชัดเจนในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานของรัฐทั้งเรื่องหลักเกณฑ์ การลดและการเปิดเผยเพื่อการตรวจสอบ
๔.๖ ให้หัวหน้าส่วนราชการที่รับผิดชอบการขออนุมัติหรือขออนุญาตต่าง ๆ กำกับดูแลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด																				→	หัวหน้าส่วนราชการ	๑๐	งบปกติ	กำกับดูแลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด หากมีข้อร้องเรียนจากประชาชนผู้รับบริการต้องดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขโดยเร็ว และพิจารณาลงทัณฑ์ทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ผู้นั้นทันที	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๕</u> **ให้เจ้าพนักงานของรัฐบริการประชาชนตามหน้าที่ที่ได้รับโดยไม่คำนึงถึงอามิสสินจ้าง**																					ทุกหน่วยงานของรัฐ	๗๐	งบปกติ	ปลูกฝังลักษณะนิสัยจิตอาสาและจิตบริการให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรังเกียจการให้และรับอามิสสินจ้างจากการปฏิบัติงานในหน้าที่	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๕.๑ หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยต้องปลุกจิตสำนึกจิตบริการให้กับเจ้าพนักงานของรัฐและเน้นย้ำให้ตระหนักว่างานบริการประชาชนเป็นหน้าที่																					- ทุกหน่วยงาน - สำนักงาน ก.พ. - องค์กรกลางบริหารงานบุคคล - หน่วยงานของรัฐ	๒๐	งบปกติ	ปลุกจิตสำนึกจิตบริการให้กับเจ้าพนักงานของรัฐ และเน้นย้ำให้ตระหนักว่า งานบริการประชาชนเป็นหน้าที่ซึ่งทำให้ต้องมีหน่วยงานของรัฐ จึงต้องให้การดูแลประชาชนเสมือนเป็นผู้บังคับบัญชาหรือญาติผู้ใหญ่อย่างเสมอภาคกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่รับอามิสสินจ้างใด ๆ	มีระบบเกิดขึ้น
๕.๒ ให้ทุกหน่วยงานของรัฐประกาศนโยบายไม่รับประโยชน์ใด ๆ จากการปฏิบัติหน้าที่																					ทุกหน่วยงาน	๑๐	งบปกติ	ประกาศนโยบายไม่รับประโยชน์ใด ๆ จากการปฏิบัติหน้าที่ โดยติดประกาศไว้ที่หน่วยงานของรัฐซึ่งให้บริการประชาชน รวมถึงการไม่รับของขวัญจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ	มีระบบเกิดขึ้น
๕.๓ ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้สินบนและรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ																					- ทุกหน่วยงาน - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา - กระทรวงการคลัง	๒๐	งบปกติ	ให้จ่ายเฉพาะประชาชนที่ช่วยเหลือทางราชการเท่านั้น ส่วนการตอบแทนเจ้าพนักงานของรัฐให้ดำเนินการในการพิจารณาผลการปฏิบัติงานประจำปี	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**					
๕.๔ ออกระเบียบให้เจ้าพนักงานของรัฐรับเงินรายได้ที่เกิดขึ้นทุกประเภทผ่านธนาคารเท่านั้น																					- ทุกหน่วยงาน - กระทรวงการคลัง	๒๐	งบปกติ	เจ้าพนักงานของรัฐรับเงินรายได้ที่เกิดขึ้นทุกประเภทผ่านธนาคารเท่านั้น หากมีการรับเงินรายได้อื่นที่พึงมีด้วยเงินสดถือเป็นความผิดวินัย เว้นแต่เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมรายได้โดยให้รายงานผู้บังคับบัญชาในทุกรอบปี	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๖</u> ให้มีการแสดงฐานะทางการเงินของเจ้าพนักงานของรัฐที่เปิดเผย ตรวจสอบได้																					- สำนักงาน ก.พ.	๓๐	งบปกติ	จัดให้มีระบบการแจ้งทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐทุกคนต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สามารถตรวจสอบฐานะทางการเงินของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีการมีการร้องเรียนว่าร่ำรวยผิดปกติ และเป็นฐานข้อมูลเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป.ป.ช.	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๖.๑ ให้เจ้าพนักงานของรัฐทุกคนที่ไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ป.ป.ช. แจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามใบแบบที่กำหนดต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง																					- ทุกหน่วยงาน - สำนักงานป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	แจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามแบบที่กำหนดต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง และให้เก็บไว้ในสมุดประวัติของตนโดยมิให้มีการเปิดผนึก หากมีรายการเปลี่ยนแปลงเป็นมูลค่าเกินร้อยละ ๑๐ ให้ยื่นรายการใหม่	มีระบบเกิดขึ้น
๖.๒ เจ้าหน้าที่หน่วยงานบริหารงานบุคคลของหน่วยรับผิดชอบการเก็บบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากมีเรื่องร้องเรียนกรณีทุจริต																					- กองการเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน - สำนักงานป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	หากมีเรื่องร้องเรียนกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือร่ำรวยผิดปกติซึ่งผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงขั้นต้นแล้วว่ามีมูลให้นำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อเสนอให้ ป.ป.ช. ดำเนินการและเปิดผนึกซองบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อตรวจสอบ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และประพฤติมิชอบ หรือร่ำรวยผิดปกติซึ่งผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงขั้นต้นแล้วว่ามีมูล ให้นำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อเสนอให้ ป.ป.ช. ดำเนินการและเปิดผนึกซองบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อตรวจสอบ																								
๖.๓ เจ้าพนักงานของรัฐที่ละเลยไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง ถือว่าเป็นความผิดทางวินัย	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑๐	งบปกติ	เจ้าพนักงานของรัฐที่ละเลยไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง ถือว่าเป็นความผิดทางวินัย	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๗</u> **ให้เจ้าพนักงานของรัฐอื่น (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรอิสระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการต่าง ๆ และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน) นอกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง (Integrity) เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง**	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงาน ป.ป.ช.	๕๐	งบปกติ	จัดให้มีระบบจริยธรรมและวินัยสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐอื่นและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานของรัฐอื่น รวมถึงการให้ความรู้และกำหนดมาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม เพื่อป้องปรามมิให้กระทำพฤติกรรมที่ส่อว่าเป็นกรณีการทุจริตและประพฤติมิชอบ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๗.๑ ป.ป.ช. จัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่และอบรมปฐมนิเทศการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานของรัฐแก่ผู้เข้าดำรงตำแหน่ง เจ้าพนักงานของรัฐ รวมถึงการให้คำแนะนำแจ้งเตือนเพิ่มเติมเมื่อมีพฤติกรรมส่อว่าจะเป็นการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต																				→	สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	จัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่และอบรมปฐมนิเทศการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานของรัฐแก่ผู้เข้าดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐ รวมถึงการให้คำแนะนำแจ้งเตือนเพิ่มเติมเมื่อมีพฤติกรรมส่อว่าจะเป็นการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต	มีคู่มือเกิดขึ้น
๗.๒ ดำเนินการตามมาตรฐานจริยธรรมตามที่รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๗๖ บัญญัติอย่างเคร่งครัด																				→	หน่วยงานของรัฐ	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๗๖	มีระบบเกิดขึ้น
๗.๓ ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐอื่นปฏิบัติงานร่วมกับสำนักงาน ก.พ. กำหนดมาตรการทางวินัยสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐอื่น																				→	- องค์กลางบริหารงานบุคคล - สำนักงาน ก.พ.	๑๐	งบปกติ	เพื่อป้องกันการกระทำที่เข้าข่ายประพฤติมิชอบ และเป็นองค์กรกำกับดูแลการบังคับใช้มาตรการทางวินัยของเจ้าพนักงานของรัฐอื่น	มีระบบเกิดขึ้น

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๒.๒.๖.๑ กฎหมายที่ควรมีการกำหนดขึ้นใหม่

(๑) จัดทำร่างกฎหมายส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ

(๒) กำหนดระเบียบให้เจ้าพนักงานของรัฐรับเงินรายได้ที่เกิดขึ้นทุกประเภทผ่านธนาคารเท่านั้น

๒.๒.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม

(๑) ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้สินบนและรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ

(๒) ปรับปรุงกฎหมาย เพื่อยกเลิกการอนุญาตหรือจัดให้มีมาตรการอื่นแทนการอนุญาตให้เหลือเท่าที่จำเป็น ในส่วนที่ดำเนินการต่อไปให้พัฒนาเป็นการยื่นด้วยระบบออนไลน์

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องปราม (๒)

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๒.๓.๓.๑ มีกฎหมายข้อมูลข่าวสารที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน และมีข้อจำกัดเท่าที่จำเป็นโดยประกาศให้ทราบล่วงหน้า

๒.๓.๓.๒ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของ The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ในปี ๒๕๖๕

๒.๓.๓.๓ มีการนำระบบข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) และการป้องกันการทุจริตในงานก่อสร้าง (CoST) มาใช้อย่างเป็นทางการ

๒.๓.๓.๔ รัฐสามารถควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินบาททั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิผล โปร่งใส ตรวจสอบได้

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณจำนวน ๗๗๐ ล้านบาท (เจ็ดร้อยเจ็ดสิบล้านบาท) จากงบประมาณปกติ

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(รายละเอียดตามตาราง)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> **ผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะภายใน ๒ ปี ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่ต้องร้องขอ (ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๕๙, ๒๕๓)**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	๓๐๐	งบปกติ	หน่วยงานของรัฐต้องยินยอมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะใน ครอบครองของหน่วยงานของรัฐ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐ	มีกฎหมายเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๑.๑ รัฐต้องตรากฎหมายให้ประชาชนสามารถได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๒๕๓ ภายใน ๒ ปีนับแต่รัฐธรรมนูญมีผลบังคับ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้ประชาชนสามารถได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๒๕๓ ภายใน ๒ ปีนับแต่รัฐธรรมนูญฯ มีผลบังคับ	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๑.๒ เร่งรัดให้มีดิจิตัลแพลทฟอร์มเพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ เรื่องร้องเรียน การให้บริการประชาชน รวบรวมและเปิดเผยข้อมูลการร้องเรียน ความพึงพอใจและความโปร่งใสของการให้บริการของหน่วยงานรัฐให้ประชาชน สามารถสะท้อนความเห็นเกี่ยวกับบริการที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐด้วยการรวบรวม			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	กระทรวงดิจิทัลฯ	๑๐๐	งบปกติ	เพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ เรื่องร้องเรียน การให้บริการประชาชนรวบรวมและเปิดเผยข้อมูลการร้องเรียนความพึงพอใจและความโปร่งใสของการให้บริการของหน่วยงานรัฐให้ประชาชนสามารถสะท้อนความเห็นเกี่ยวกับบริการที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐด้วยการรวบรวมเรื่องร้องเรียนของประชาชนจากเครื่องมือการป้องกันทุจริตที่มีอยู่ เช่น โครงการ Citizen Feedback และนำมาเปิดเผยเพื่อให้มีการปรับปรุง	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**				
เรื่องร้องเรียนของประชาชนจากเครื่องมือการป้องกันทุจริตที่มีอยู่ เช่น โครงการ Citizen Feedback และนำมาเปิดเผยเพื่อให้มีการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ																							พัฒนาการให้บริการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ	
๑.๓ กำหนดให้หน่วยงานรัฐจัดให้มีการสำรวจและวิจัยความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ผลกระทบที่ได้จากการคอร์รัปชัน ภาพรวมของการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี - สำนักงาน ป.ป.ช.	๕๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดมาตรการในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็วหากพบว่าเจ้าพนักงานของรัฐมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบให้รายงานต่อ ป.ป.ช. ทันที	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๔ ให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลแผนงานตามนโยบาย แผนการลงทุนของหน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย แผนการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจกรอบวงเงินงบประมาณและงบลงทุนที่ได้รับการจัดสรรแต่ละปีทุกประเภทรายการ จากทุกแหล่งที่มา พร้อมรายงานผลการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานทุกสิ้นไตรมาส (ทุก ๓ เดือน) เพื่อเผยแพร่ถึงการบริหารงบประมาณของส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐให้เป็นปัจจุบัน			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ทุกหน่วยงานของรัฐ	๕๐	งบปกติ	เพื่อเผยแพร่ถึงการบริหารงบประมาณของส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐให้เป็นปัจจุบัน	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๕ ปรับปรุงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้มีหลักการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ภาคประชาชนร้องขอในทุกกรณี เอกสารใดที่เป็นความลับของทางราชการและความลับส่วนบุคคลให้ระบุไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน โดยกำหนดเวลาในการให้ข้อมูลกับประชาชนไว้ด้วย			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	๒๐	งบปกติ	เพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ภาคประชาชนร้องขอในทุกกรณี เอกสารใดที่เป็นความลับของทางราชการและความลับส่วนบุคคลให้ระบุไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน โดยกำหนดเวลาในการให้ข้อมูลกับประชาชนไว้ด้วย	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๑.๖ กำหนดมาตรการในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว หากพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบให้รายงานต่อ ป.ป.ช. ทันที			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ศูนย์ดำรงธรรม (มท.)	๒๐	งบปกติ	เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินการหากพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบ	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๗ กำหนดมาตรการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๒๐	งบปกติ	เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๘ กำหนดให้ข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่ถูกเปิดเผยให้อ้างอิงหลักการเปิดเผยตามแนวทางเดียวกับของภาคีสมาชิกความร่วมมือเพื่อการเปิดเผยข้อมูล			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี - กระทรวงดิจิทัลฯ	๒๐	งบปกติ	เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส ให้อำนาจภาคประชาชนต่อต้านการทุจริต และนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐและฝ่ายต่าง ๆ และการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐดังกล่าวจะต้องเปิดเผยในรูปแบบดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อให้สามารถสืบค้น	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ภาครัฐ (Open Government Partnership: OGP) เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส ให้อำนาจภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐและฝ่ายต่าง ๆ และการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐดังกล่าวจะต้องเปิดเผยในรูปแบบดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อให้สามารถสืบค้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้																							และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้	
<u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> **ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนมีมาตรการควบคุมภายในที่ดีและมีส่วนร่วมในแนวร่วมปฏิบัติภาคเอกชนต้านทุจริต (CAC)**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สภาอุตสาหกรรมฯ - หอการค้าไทยฯ - สมาคมธนาคารฯ - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)	๘๐	งบปกติ	จัดทำข้อตกลงร่วมในแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันสร้างระบบการกำกับกิจการที่ดี (Corporate Governance) ที่สมบูรณ์แบบในภาคธุรกิจ รวมถึงการส่งเสริมและรับรองมาตรฐานความซื่อตรง (Integrity) ให้กับบริษัทที่รับสัมปทานและดำเนินธุรกิจกับภาครัฐและบริการประชาชน	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๒.๑ สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับองค์กรในภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างระบบการกำกับกิจการที่ดี เพื่อให้บริษัทเอกชนทุกองค์กรที่รับสัมปทานจากรัฐ เป็นคู่สัญญาของรัฐ และให้บริการประชาชนมีมาตรฐานการทำงานอย่างมีความรับผิดชอบและพร้อมรับผิดตามหลักธรรมาภิบาล			→	→																	- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้บริษัทเอกชนทุกองค์กรที่รับสัมปทานจากรัฐ เป็นคู่สัญญาของรัฐ และให้บริการประชาชนมีมาตรฐานการทำงานอย่างมีความรับผิดชอบและพร้อมรับผิดตามหลักธรรมาภิบาล	มีระบบเกิดขึ้น
๒.๒ สนับสนุนให้ภาคเอกชนที่ต้องการรับสัมปทานและคู่สัญญากับรัฐหรือติดต่อใช้บริการจากรัฐ มีความรู้ ความเข้าใจถึงอันตรายของการให้สินบนหรือสนับสนุนให้มีการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐโดยเน้นให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติงานอย่างรับผิดชอบและตรงไปตรงมา			→	→																	- กระทรวงการคลัง - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้ภาคเอกชนที่ต้องการรับสัมปทานและคู่สัญญากับรัฐหรือติดต่อใช้บริการจากรัฐ มีความรู้ ความเข้าใจถึงอันตรายของการให้สินบนหรือสนับสนุนให้มีการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐโดยเน้นให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติงานอย่างรับผิดชอบและตรงไปตรงมา	มีระบบเกิดขึ้น
๒.๓ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่ประสงค์จะเข้ายื่นข้อเสนอกับหน่วยงานของรัฐในการจัดซื้อจัดจ้าง ต้องจัดให้มีนโยบายและแนวทางการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างที่เหมาะสม มีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของ			→	→																	- กระทรวงการคลัง - ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	๒๐	งบปกติ	เพื่อป้องกันการจ่ายสินบนตามคู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการการควบคุมภายในที่เหมาะสมตามประกาศของ ป.ป.ช. แต่หากการจัดซื้อจัดจ้างมีมูลค่าสูง ขอให้ผู้ประกอบการนั้นมีมาตรการการป้องกันการจ่ายสินบนที่เข้มข้นขึ้น เช่น ให้ยื่นขอการรับรองมาตรฐานจากโครงการแนวร่วมปฏิบัติ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
นโยบายและแนวทางการป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างที่ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๑๒๓/๕ และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ มาตรา ๑๙ โดยจะต้องมีการประกาศนโยบายต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบและสร้างมาตรการป้องกันการจ่ายสินบนและการทุจริตทุกรูปแบบ โดยให้ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีระบบการควบคุมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการจ่ายสินบนตามคู่มือแนวทางการกำหนดมาตรการการควบคุมภายในที่เหมาะสมตามประกาศของ ป.ป.ช. แต่หากการจัดซื้อจัดจ้างมีมูลค่าสูง ขอให้ผู้ประกอบการนั้นมีมาตรการการป้องกันการจ่ายสินบนที่เข้มข้นขึ้น เช่น ให้ยื่นขอการรับรองมาตรฐานจากโครงการแนวร่วมปฏิบัติ (Collective Action Coalition) ของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต หรือให้ผ่านมาตรฐานสากลการป้องกันการจ่ายสินบน เช่น ISO ๓๗๐๐๑ (ยึดเป็น																				(ACT) - สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)			(Collective Action Coalition) ของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต หรือให้ผ่านมาตรฐานสากลการป้องกันการจ่ายสินบน เช่น ISO ๓๗๐๐๑ (ยึดเป็นเป้าหมายหลัก) เพื่อให้มีการประกอบธุรกิจที่สุจริต เน้นการแข่งขันด้วยระบบกลไกตลาด	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
เป้าหมายหลัก) เพื่อให้มีการประกอบธุรกิจที่สุจริต เน้นการแข่งขันด้วยระบบกลไกตลาด ทั้งนี้ ให้ภาครัฐจัดหาสิทธิประโยชน์ในการเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานรัฐให้แก่บริษัทที่ผ่านการรับรอง เช่น การวางหลักประกันการทำสัญญากับหน่วยงานรัฐ																									
๒.๔ รัฐและภาคเอกชนร่วมกันกำหนดบัญชีดำ (Black List) ห้ามทำธุรกรรมกับภาครัฐสำหรับบริษัท ห้างร้าน นิติบุคคลที่มีพฤติกรรมให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและสนับสนุนการทุจริตในภาครัฐ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงการคลัง - ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)	๒๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดบัญชีดำ (Black List) ห้ามทำธุรกรรมกับภาครัฐสำหรับบริษัท ห้างร้าน นิติบุคคลที่มีพฤติกรรมให้สินบนแก่เจ้าพนักงานของรัฐและสนับสนุนการทุจริตในภาครัฐ	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> **ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิผล**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ช. - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT)	๑๙๐	งบปกติ	ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใสและยอมรับการตรวจสอบที่มีคุณภาพจากบุคคลภายนอก และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการในการติดตามเสนอแนะการใช้เงินของแผ่นดินอย่างมีประสิทธิผล	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๓.๑ จัดตั้งหน่วยงานกลางร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน เพื่ออำนวยความสะดวกและพัฒนาบุคลากร (Facilitation Body) ที่มีคุณสมบัติและสมัครใจเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์อิสระ (Independent Observer) ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีมาตรฐาน มีความรู้และกระบวนการอย่างเหมาะสมและแสวงหามาตรการการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจากภาคประชาสังคม			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- หน่วยงานกลางระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT)	๒๐	งบปกติ	เพื่ออำนวยความสะดวกและพัฒนาบุคลากร (Facilitation Body) ที่มีคุณสมบัติและสมัครใจเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์อิสระ (Independent Observer) ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีมาตรฐาน มีความรู้และกระบวนการอย่างเหมาะสมและแสวงหามาตรการการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจากภาคประชาสังคม	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๒ พัฒนาระบบสัญญาคุณธรรม (Integrity and Transparency) ให้มีประสิทธิผล และเสริมสร้างจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ตระหนักและร่วมมือกับภาคเอกชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้ภาคเอกชน ประชาชน และภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Integrity and Transparency Assessment – ITA) ของหน่วยงานของรัฐอย่างกว้างขวาง			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงการคลัง - หน่วยงานกลางระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน	๒๐	งบปกติ	เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ตระหนักและร่วมมือกับภาคเอกชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้ภาคเอกชน ประชาชน และภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (Integrity and Transparency Assessment – ITA) อย่างกว้างขวาง	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓ ให้รัฐบาลจัดตั้งกองทุนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนมาตรการป้องกันการทุจริตโดยประชาชนมีส่วนร่วม อาทิ ข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) รวมถึงมาตรการการมีส่วนร่วมของประชาชนอื่น ๆ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในหมวด ๒ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและผู้ประกอบการในการป้องกันการทุจริต			→																		กระทรวงการคลัง	๕๐	งบปกติ	เพื่อสนับสนุนมาตรการป้องกันการทุจริตโดยประชาชนมีส่วนร่วม อาทิ ข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) รวมถึงมาตรการการมีส่วนร่วมของประชาชนอื่น ๆ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในหมวด ๒ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและผู้ประกอบการในการป้องกันการทุจริต	มีกองทุนเกิดขึ้น
๓.๔ พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบภาครัฐตามหลักวิชาการ ด้วยการนำมาตรการจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐให้มีประสิทธิผลและคุ้มค่า โดยแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพ			→																		- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริต	๑๐	งบปกติ	เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบภาครัฐตามหลักวิชาการด้วยการนำมาตรการจากต่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐให้มีประสิทธิผลและคุ้มค่า โดยแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๕ โครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โครงการใดที่อยู่ในความสนใจของประชาชนหรืออาจเกิดความไม่โปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในโครงการขนาดใหญ่ให้นำหลักการของข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) หรือระบบความโปร่งใสในงานก่อสร้าง (Construction Sector Transparency Initiative – CoST) ที่ปราศจากการทุจริตมาใช้ตรวจสอบงานก่อสร้างภาครัฐ โดยจัดให้มีการเปิดเผยรายละเอียดมาตรฐานการก่อสร้างตามคุณลักษณะของโครงการที่คล้ายคลึงและเทียบเคียงกันได้ เพื่อให้สามารถติดตามมาตรฐานการก่อสร้างโครงการที่ดำเนินการอยู่เป็นประจำโดยให้การก่อสร้างถนนที่มีคุณภาพเป็นโครงการนำร่องเพื่อให้บุคคลภายนอกติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐและการใช้เงินแผ่นดินอย่างโปร่งใส ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	กระทรวงการคลัง	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้สามารถติดตามมาตรฐานการก่อสร้างโครงการที่ดำเนินการอยู่เป็นประจำโดยให้การก่อสร้างถนนที่มีคุณภาพเป็นโครงการนำร่องเพื่อให้บุคคลภายนอกติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐและการใช้เงินแผ่นดินอย่างโปร่งใส ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๖ พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเมื่อมีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานของรัฐ ด้วยการให้หน่วยงานของรัฐที่รับเรื่องร้องเรียนมีการจัดการเรื่องร้องเรียนที่เหมาะสม โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการหลังจากรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ (Time to action) และมีการสืบสวนเรื่องร้องเรียนแบบมีระยะเวลาที่แน่นอน (Response time) ตลอดจนให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการปรับปรุงและเปิดเผยสถานะเรื่องร้องเรียนบนดิจิทัลแพลตฟอร์มให้ประชาชนและสื่อมวลชนสามารถเข้าถึงและติดตามเรื่องร้องเรียนเพื่อมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานภาครัฐ และให้มีการกำหนด KPI วัดผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในการแก้ไขเรื่องร้องเรียนให้เป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินการของหน่วยงานตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๔๑ (๒)			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๕๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงและเปิดเผยสถานะเรื่องร้องเรียนบนดิจิทัลแพลตฟอร์มให้ประชาชนและสื่อมวลชนสามารถเข้าถึงและติดตามเรื่องร้องเรียนเพื่อมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานภาครัฐ และให้มีการกำหนด KPI วัดผลการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐในการแก้ไขเรื่องร้องเรียนให้เป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินการของหน่วยงานตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๔๑ (๒)	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**				
๓.๗ พัฒนามาตรฐานการป้องกันการทุจริต เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development - OECD) ได้			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ก.พ.ร. - สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development - OECD) ได้	มีมาตรฐานเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๔</u> ทำให้การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจไม่พึงกระทำ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ช. - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT)	๘๐	งบปกติ	วางแนวทางป้องกันคอร์รัปชัน ทั้งจากด้านผู้ให้และผู้รับสินบนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ทุกคนได้รับบริการหรือเข้าถึงทรัพยากรและการบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน	มีมาตรการเกิดขึ้น
กิจกรรม																								
๔.๑ จัดให้มีมาตรการ กลไกส่งเสริมความร่วมมือและรวมตัวของภาคเอกชน เพื่อสร้างทัศนคติร่วมกันที่จะปฏิเสธและรังเกียจคอร์รัปชันทุกรูปแบบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT)	๒๐	งบปกติ	เพื่อสร้างทัศนคติร่วมกันที่จะปฏิเสธและรังเกียจคอร์รัปชันทุกรูปแบบ	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๒ ปรับปรุงกระบวนการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ ทำธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและไม่ติดต่อค้าขายกับบุคคลที่ทุจริต เช่นเดียวกับการรวมตัวของธุรกิจขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “โครงการแนวร่วมปฏิบัติ (Collective Action Coalition) ของ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT)	๒๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ ทำธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและไม่ติดต่อค้าขายกับบุคคลที่ทุจริต เช่นเดียวกับการรวมตัวของธุรกิจขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “โครงการแนวร่วมปฏิบัติ (Collective Action Coalition) ของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต” โดยมีมาตรการลงโทษทางกฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนด้วย	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**					
ภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต” โดยมีมาตรการลงโทษทางกฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนด้วย																									
๔.๓ พัฒนาแนวทางการกำหนดมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อใช้ในองค์กรภาครัฐและเอกชนในการป้องกันการให้สินบนและการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกรูปแบบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - หน่วยงานตรวจสอบภายในของทุกหน่วยงาน	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมใช้ในองค์กรภาครัฐและเอกชน ในการป้องกันการให้สินบนและการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกรูปแบบ	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๔ จัดการรณรงค์เพื่อรวมตัวกันเป็นกลุ่มพลังสร้างข้อรังเกียจทางสังคม (Social Sanction) ต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบตามหลักคิด “เราไม่คอร์รัปชันและจะไม่ยอมให้ผู้ใดคอร์รัปชัน”			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - สื่อมวลชน	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มพลังสร้างข้อรังเกียจทางสังคม (Social Sanction) ต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมทุจริตและประพฤติชอบในทุกรูปแบบ ตามหลักคิด “เราไม่คอร์รัปชันและจะไม่ยอมให้ผู้ใดคอร์รัปชัน”	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๕</u> **ให้มีมาตรการที่เป็นไปได้ในการสืบหาและกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของตนซึ่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- รัฐบาล - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๒๐	งบปกติ	นำมาตรการป้องกันการฟอกเงินและการเคลื่อนย้ายเงินตรามาเป็นเครื่องมือในการป้องปรามการคอร์รัปชัน และมีความสามารถในการให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในระดับประเทศและระหว่างประเทศได้	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๕.๑ จัดให้มีระบบการกำกับดูแลอย่างทั่วถึงสำหรับธนาคาร สถาบันการเงินซึ่งมิใช่ธนาคาร ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีการบริการเกี่ยวกับการโอนเงินหรือมูลค่าเงิน ทั้งอยู่ในระบบและนอกระบบ รวมถึงหน่วยอื่น ๆ ที่มีความสุ่มเสี่ยงต่อการฟอกเงิน เพื่อเป็นการยับยั้งและสืบเสาะการฟอกเงินทุกรูปแบบ โดยกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินสามารถระบุข้อมูลสำคัญของลูกค้า การเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าว . และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย			→	→																	- สำนักงาน ปปง. - ธนาคารแห่งประเทศไทย	๒๐	งบปกติ	เพื่อยับยั้งและสืบหาการฟอกเงินทุกรูปแบบ โดยระบบดังกล่าวต้องเน้นที่ข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักฐานแสดงตนของลูกค้า และในกรณีที่เหมาะสม หลักฐานแสดงตนของเจ้าของบัญชีผู้รับประโยชน์ การเก็บรักษาบันทึกและการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	มีระบบเกิดขึ้น
๕.๒ กำหนดวงเงินที่ประชาชนซื้ออสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ซึ่งต้องแจ้งที่มาของเงินและการเสียภาษีเงินได้ของเงินนั้น			→	→																	กระทรวงการคลัง	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้ประชาชนที่ซื้ออสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ต้องแจ้งที่มาของเงินและการเสียภาษีเงินได้ของเงินนั้น	มีระบบเกิดขึ้น
๕.๓ กำหนดนโยบายและมาตรการในการลดการใช้เงินสดในการใช้จ่ายเงินของประชาชนให้เหลือน้อยที่สุด และแสวงหามาตรการป้องกันการเก็บเงินสดจำนวนมากนอกระบบการเงินของประเทศ โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายไป			→	→																	- กระทรวงการคลัง - ธนาคารแห่งประเทศไทย	๒๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการในการลดการใช้เงินสดในการใช้จ่ายเงินของประชาชนให้เหลือน้อยที่สุด และแสวงหามาตรการป้องกันการเก็บเงินสดจำนวนมากนอกระบบการเงินของประเทศ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ประเทศที่มีข้อยกเว้นทางภาษี																									
๕.๔ กำหนดมาตรการในการป้องกันการเคลื่อนย้ายเงินที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำธุรกิจ โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายเงินไปประเทศที่ไม่มีระบบป้องกันการฟอกเงินที่มีประสิทธิภาพหรือการทำธุรกรรมอำพรางและกำหนดวงเงินในการนำเงินสดเข้า-ออกประเทศให้เหลือเพียงการใช้จ่ายเงินส่วนบุคคลเท่านั้น			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงการคลัง - ธนาคารแห่งประเทศไทย - สำนักงาน ปปง. - สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	๒๐	งบปกติ	ป้องกันการเคลื่อนย้ายเงินที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำธุรกิจ โดยเฉพาะการโอนไปประเทศที่ไม่มีระบบป้องกันการฟอกเงินที่มีประสิทธิภาพ และกำหนดวงเงินในการนำเงินสดเข้า-ออกประเทศให้เหลือเพียงการใช้จ่ายเงินส่วนบุคคลเท่านั้น	มีระบบเกิดขึ้น
๕.๕ ปรับปรุงหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Unit – FIU) เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งชาติในการรวบรวม วิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฟอกเงินที่อาจเกิดขึ้น ให้มีประสิทธิผลและรวดเร็ว และนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกรูปแบบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ปปง. - สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	ปรับปรุงหน่วยข่าวกรองทางการเงินเพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งชาติในการรวบรวม วิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฟอกเงินที่อาจเกิดขึ้น ให้มีประสิทธิผลและรวดเร็ว และนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกรูปแบบ	มีระบบเกิดขึ้น
๕.๖ พัฒนาระบบการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความน่าเชื่อถือ เพื่อลดการใช้เงินสด และรัฐสามารถควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินตราทั้งภายใน			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงการคลัง - ธนาคารแห่งประเทศไทย - สำนักงาน ปปง. - สำนักงานคณะกรรมการ	๒๐	งบปกติ	เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินตราทั้งภายในและภายนอกประเทศ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : ด้านการป้องปราม (๒)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และภายนอกประเทศได้อย่างมีประสิทธิผล																					กำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์				

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๒.๓.๖.๑ กฎหมายที่ควรมีการกำหนดขึ้นใหม่

- กฎหมายให้ประชาชนสามารถได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ ภายใน ๑ ปีนับแต่รัฐธรรมนูญฯ มีผลบังคับ

๒.๓.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม

- ทบทวน/ปรับปรุง/ยกเลิก กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙ ให้มีหลักการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ภาคประชาชนร้องขอในทุกกรณี

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ ด้านการปราบปราม (๑)

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๒.๔.๓.๑ มีการบังคับใช้การดำเนินการทางจริยธรรมและวินัยที่เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิผลกับเจ้าพนักงานของรัฐทุกคน

๒.๔.๓.๒ การร้องเรียนและแจ้งเบาะแสการทุจริตประพฤติมิชอบภาครัฐลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๔.๓.๓ จำนวนคดีที่ ป.ป.ช./ป.ป.ท. ไต่สวนลดลงร้อยละ ๑๐ ในแต่ละปี

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณ ๗๑๐ ล้านบาท (เจ็ดร้อยสิบล้านบาท) จากงบประมาณปกติ

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(รายละเอียดตามตาราง)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> **ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินมาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครองและมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ในสังกัดที่ถูกกล่าวหาหรือพบเหตุอันควรสงสัยว่าประพฤติมิชอบ หรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ทุกหน่วยงานของรัฐ	๑๕๐	งบปกติ	ให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงานของรัฐทุกคนรับทราบ ยึดถือ และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๑.๑ พัฒนาขีดความสามารถนิติกรของหน่วยงานของรัฐให้มีความสามารถในการดำเนินการในระบบไต่สวนกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐของหน่วยงานกระทำผิดหรือฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมหรือกระทำผิดวินัยอย่างมีประสิทธิผล และปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ก.พ.	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้นิติกรของหน่วยงานของรัฐมีความสามารถในการดำเนินการในระบบไต่สวนกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐของหน่วยกระทำผิดหรือฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมหรือกระทำผิดวินัยอย่างมีประสิทธิผล และปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ เมื่อมีข้าราชการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมหรือกระทำผิดวินัย หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงภายใน ๗ วันทำการ โดยกำหนดให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน หากมีความจำเป็นสามารถขอขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละ ๑๕ วัน โดยระบุเหตุผลและความจำเป็นไว้เป็นหลักฐานด้วย			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ก.พ. - กองการเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน	๒๐	งบปกติ	เพื่อบังคับใช้มาตรการทางวินัยอย่างจริงจัง	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๓ กรณีที่เป็นการผิดวินัยร้ายแรง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายใน ๗ วันทำการ โดยกำหนดให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จใน ๖๐ วันหลังจากรับทราบคำสั่ง แล้วรายงานให้ ป.ป.ช. ทราบ พร้อมรายงานผลการสอบข้อเท็จจริง หากมีความจำเป็นสามารถขอขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกิน ๒ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ วัน			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจบรรจุแต่งตั้ง	๒๐	งบปกติ	เพื่อบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมหรือมาตรการทางวินัยอย่างจริงจัง	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐรู้เห็นเป็นใจหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาในกรณีทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ทันที			→																		คณะกรรมการ ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมหรือมาตรการทางวินัยอย่างจริงจัง	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๕ หัวหน้าส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐ ประกาศเจตนารมณ์ให้การรักษามาตรฐานวินัยของบุคลากรในสังกัดเป็นวาระสำคัญ “สัญญาประชาคม” ขององค์กรที่บุคลากรทุกคนต้องยึดมั่น ยึดถือ และให้ทุกส่วนราชการจัดให้มีการเสริมสร้างวินัยและปฏิบัติตามวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเคร่งครัด			→																		- นักการเมือง - บุคลากรในองค์กรอิสระ - หัวหน้าหน่วยงานทุกหน่วยงาน	๕๐	งบปกติ	เพื่อมุ่งเน้นให้ทุกคนรับรู้ รับทราบโดยปราศจากข้อสงสัย ก่อให้เกิดผลผูกพันถึงความรับผิดกรณีกระทำการทุจริตหรือทำผิดจริยธรรมในภายหลัง	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๖ ให้มีกฎหมายว่าด้วยวินัยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบุคลากรในองค์กรอิสระ รวมถึงองค์กรตุลาการและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ โดยพึงประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอย่างเคร่งครัด รวมถึงผู้บริหารพรรคการเมืองและองค์กรอิสระ			→																		- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง - ผู้บริหารพรรคการเมือง - บุคลากรในองค์กรอิสระ - องค์กรตุลาการ - หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีกฎหมายควบคุมการดำเนินการทางวินัยอย่างเคร่งครัดแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมืองบุคลากรในองค์กรอิสระ องค์กรตุลาการและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	มีกฎหมายเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ต่าง ๆ ควรประกาศเจตจำนงที่จะยึดมั่นในการรักษาเกียรติภูมิแห่งสถาบันของตน ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและจรรยาวิชาชีพอย่างแท้จริง																									
<u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> **เร่งรัดผลักดันให้เกิดการใช้หลักนิติบุคคลของรัฐ เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบและมีอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีประสิทธิภาพ**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๙๐	งบปกติ	ให้การดำเนินการด้านจริยธรรมและวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดประสิทธิผล สามารถลงโทษผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรงและการกระทำผิดวินัยที่เชื่อมโยงไปถึงการทุจริตและประพฤติมิชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๒.๑ กำหนดหลักเกณฑ์การใช้หลักความเป็นนิติบุคคลของหน่วยงานของรัฐ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→									สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ในการใช้หลักนิติบุคคลของหน่วยงานของรัฐอย่างชัดเจน	มีหลักเกณฑ์เกิดขึ้น
๒.๒ ชี้แจงทำความเข้าใจในการใช้หลักความเป็นนิติบุคคลของหน่วยงานของรัฐเพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดของหัวหน้าส่วนราชการ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๕๐	งบปกติ	เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการกำหนดวิธีในการทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิผล	มีการชี้แจงทำความเข้าใจเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ ติดตามและจัดทำรายงานกรณีมีการกระทำทุจริตของหัวหน้าส่วนราชการที่ต้องใช้อำนาจบริหารงานบุคคลของรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการเหนือบุคคลผู้นั้น			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อติดตามและจัดทำรายงานผล	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> ให้มีกฎหมายกำหนดความผิดจากการกระทำโดยเจตนาของเจ้าพนักงานของรัฐที่ทุจริตต่อหน้าที่ การใช้อำนาจโดยมิชอบ และการร่ำรวยผิดปกติที่ชัดเจน เพื่อความรวดเร็วในการไต่สวนและเป็นไปตามมาตรฐานสากล (อนุวัติการตาม UNCAC ๒๐๐๓)			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- รัฐบาล - สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	๑๖๐	งบปกติ	ให้มีกฎหมายกำหนดความผิดจากการกระทำโดยเจตนาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตต่อหน้าที่ การใช้อำนาจโดยมิชอบ และการร่ำรวยผิดปกติที่ชัดเจน โดยไม่ต้องมีการตีความในข้อกฎหมาย และมีความชัดเจนว่าเป็นความผิดทางจริยธรรม วินัย หรืออาญา/ละเมิดซึ่งจะช่วยลดเวลาในการไต่สวนผู้กระทำผิด	มีกฎหมายเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๓.๑ จัดทำกฎหมายว่าด้วยความผิดกรณีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (ดำเนินการแล้ว อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)			→	→	→	→	→	→													สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	๑๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ โดยนำแนวทางที่กำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติ และมาตรการอื่นที่กำหนดใช้เป็นสากล มากำหนดเป็นกฎหมายให้ชัดเจนในลักษณะข้อห้ามและข้อปฏิบัติ (Do & Don't)	มีกฎหมายเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๒ จัดทำกฎหมายว่าด้วยการยักยอก การเบียดบัง หรือการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินโดยเจ้าพนักงานของรัฐ (ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองติดตามทรัพย์สินของแผ่นดินคืนจากการทุจริตฯ อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา)			→	→	→	→	→	→													สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๑๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ โดยนำแนวทางที่กำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติ และมาตรการอื่นที่กำหนดใช้เป็นสากล มากำหนดเป็นกฎหมายให้ชัดเจนในลักษณะข้อห้ามและข้อปฏิบัติ (Do & Don't)	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๓.๓ จัดทำกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและใช้อิทธิพลเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์อันมิชอบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ โดยนำแนวทางที่กำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติ และมาตรการอื่นที่กำหนดใช้เป็นสากล มากำหนดเป็นกฎหมายให้ชัดเจนในลักษณะข้อห้ามและข้อปฏิบัติ (Do & Don't)	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๓.๔ จัดทำกฎหมายว่าด้วยการเรี่ยไร การรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ โดยนำแนวทางที่กำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติ และมาตรการอื่นที่กำหนดใช้เป็นสากล มากำหนดเป็นกฎหมายให้ชัดเจนในลักษณะข้อห้ามและข้อปฏิบัติ (Do & Don't)	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๓.๕ ปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ครอบคลุมมิติของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ปปง. - สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ โดยนำแนวทางที่กำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติ และมาตรการอื่นที่กำหนดใช้เป็นสากล มากำหนดเป็นกฎหมายให้ชัดเจนในลักษณะข้อห้ามและข้อปฏิบัติ (Do & Don't)	มีกฎหมายเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๖ จัดทำกฎหมายว่าด้วยการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในคดีการทุจริตและประพฤติมิชอบ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐	งบปกติ	เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ โดยนำแนวทางที่กำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติ และมาตรการอื่นที่กำหนดใช้เป็นสากล มากำหนดเป็นกฎหมายให้ชัดเจนในลักษณะข้อห้ามและข้อปฏิบัติ (Do & Don't)	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๓.๗ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างจริยธรรมและการรักษามาตรฐานวินัยข้าราชการ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (ยกเว้นบุคลากรเหล่าทัพและบุคลากรในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติและข้าราชการการเมือง ให้ใช้ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะ) ที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยกำหนดสภาพบังคับความรับผิด ตลอดจนขั้นตอนการพิจารณาและกระบวนการลงโทษที่รวดเร็วและชัดเจน			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	หน่วยงานกลางด้านการบริหารงานบุคคลต่าง ๆ	๕๐	งบปกติ	เพื่อการเสริมสร้างจริยธรรมและการรักษามาตรฐานวินัยข้าราชการ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	มีกฎหมายเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๘ พัฒนาขีดความสามารถนิติกรของหน่วยงานของรัฐให้มีความสามารถในการสืบสวนสอบสวน ตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมถึงการไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดถูกกล่าวหาว่ากระทำการทุจริต หรือฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม หรือกระทำผิดวินัย ให้มีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์หรือความผิดตามข้อกล่าวหาได้อย่างมืออาชีพ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ก.พ.	๕๐	งบปกติ	เพื่อพัฒนาขีดความสามารถนิติกรของหน่วยงานของรัฐให้มีความสามารถในการสืบสวนสอบสวน ตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมถึงการไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดถูกกล่าวหาว่ากระทำการทุจริต หรือฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมหรือกระทำผิดวินัย ให้มีประสิทธิภาพ	มีกฎหมายเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๔</u> ให้มีการผนึกพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและหน่วยงานตรวจสอบของรัฐในการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยลดการกระทำผิดวินัยด้วยการเฝ้าระวังจากทุกภาคส่วน และมีกลไกรองรับการรวมตัวของภาคประชาชนด้วย			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- รัฐบาล - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT)	๑๔๐	งบปกติ	ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคประชาสังคม (ประชาชน/เอกชน/สื่อมวลชน ฯลฯ) เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกลไกการเฝ้าระวังและควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงของข้าราชการ เจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานของรัฐทุกองค์กร/สถาบัน พร้อมเปิดช่องทางการรับแจ้งข้อมูลเบาะแสการทุจริตประพฤติมิชอบให้สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและสามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือบรรเทาความเดือดร้อนได้อย่างทันท่วงที (โดยใช้คำสั่ง คสช. ที่ ๖๙/๒๕๕๗)	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๔.๑ ดำเนินมาตรการทางแพ่งและทางปกครองเท่าที่อาจจำเป็นเพื่อรักษาไว้ซึ่งความครบถ้วนสมบูรณ์ของสมุดบัญชี บันทึก รายงานการเงิน หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายและรายรับของรัฐ			→																		สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	๒๐	งบปกติ	เพื่อรักษาไว้ซึ่งความครบถ้วนสมบูรณ์ของสมุดบัญชี บันทึก รายงานการเงิน หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายและรายรับของรัฐ และเพื่อป้องกันการปลอมแปลงเอกสารดังกล่าว	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๒ ดำเนินมาตรการในการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพิ่มพูนมาตรฐานทางบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชนและในกรณีที่เหมาะสม			→																		- กระทรวงการคลัง - สภาวิชาชีพบัญชี	๒๐	งบปกติ	เพื่อป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพิ่มพูนมาตรฐานทางบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชนและในกรณีที่เหมาะสม จัดให้มีการลงโทษทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางอาญา ที่มีประสิทธิผล ได้สัดส่วน และเป็นการห้ามปรามยับยั้งการทุจริต	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๓ จัดให้มีคณะกรรมการประสานงาน (Clearing House) ระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และติดตามประเมินผล เพื่อกำหนดมาตรการ แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคในงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ภายใต้รูปแบบการบูรณาการร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพ			→																		- สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดมาตรการ แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคในงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ภายใต้รูปแบบการบูรณาการร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
และประสิทธิผลสูงสุดต่อไป																									
๔.๔ จัดให้มีหลักสูตรการศึกษาร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านนิติกรระดับชำนาญการและชำนาญการพิเศษ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบร่วมกัน และสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ			→																		สถาบันวิชาการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบร่วมกัน และสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๕ ดำเนินมาตรการเพื่อเสริมสร้างความมีคุณธรรมและป้องกันโอกาสในการทุจริตในหมู่ข้าราชการฝ่ายตุลาการและฝ่ายอัยการ อาจรวมถึงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการฝ่ายตุลาการและฝ่ายอัยการ ทั้งนี้ โดยเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของรัฐนั้นและไม่กระทบกระเทือนต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่			→																		องค์กรด้านการบริหารงานบุคคลของข้าราชการฝ่ายตุลาการและฝ่ายอัยการ	๒๐	งบปกติ	เพื่อเสริมสร้างความมีคุณธรรมและป้องกันโอกาสในการทุจริตในหมู่ข้าราชการฝ่ายตุลาการและฝ่ายอัยการ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๖ ดำเนินมาตรการในการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพิ่มพูนมาตรฐานทางบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชนและในกรณีที่เหมาะสม จัดให้มีการลงโทษทางแพ่ง ทางปกครอง หรือทางอาญาที่มีประสิทธิผล ได้สัดส่วน และเป็นการห้ามปราม ยับยั้งการทุจริต			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- กระทรวงการคลัง - สภาวิชาชีพบัญชี	๒๐	งบปกติ	เพื่อป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพิ่มพูนมาตรฐานทางบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชนและในกรณีที่เหมาะสม จัดให้มีการลงโทษทางแพ่งทางปกครอง หรือทางอาญาที่มีประสิทธิผล ได้สัดส่วน และเป็นการห้ามปราม ยับยั้งการทุจริต	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เคยถูกดำเนินการทางวินัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ให้มีผลต่อการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายด้วย			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	ทุกหน่วยงาน	๑๐	งบปกติ	เพื่อบังคับใช้มาตรการทางวินัยให้เกิดประสิทธิภาพ	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๕</u> **กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ละเลย ละเว้น รู้เห็นเป็นใจ หรือมีสถานะเป็นผู้ถูกกล่าวหาในกรณีทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยแจ้งให้ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนใช้อำนาจทางปกครอง (ย้าย/พักราชการ/พ้นจากราชการ) ทันที**			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ช. - คณะรัฐมนตรี	๒๐	งบปกติ	เร่งรัดการดำเนินการหัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ละเลย ละเว้น รู้เห็นเป็นใจ หรือมีสถานะเป็นผู้ถูกกล่าวหาในกรณีทุจริตหรือประพฤติมิชอบ	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																						
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																						
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
ผลักดันให้มีการกำหนดกลไก มาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในคัดกรองหัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ละเลย ละเว้น รู้เห็นเป็นใจ หรือมีสถานะเป็นผู้ถูกกล่าวหา และบังคับใช้การดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม			→																		- คณะกรรมการ ป.ป.ช. - คณะรัฐมนตรี - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๒๐	งบปกติ	ให้มีการกำหนดกลไก มาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในคัดกรองหัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ละเลย ละเว้น รู้เห็นเป็นใจ หรือมีสถานะเป็นผู้ถูกกล่าวหา	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๖</u> **การกวดขันวินัยให้มีประสิทธิผลทางปฏิบัติ**	→				→																รัฐบาล	๑๕๐	งบปกติ	เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยมีความรวดเร็ว เด็ดขาด เป็นธรรม	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๖.๑ รวดเร็ว - การกำหนดเวลาในการดำเนินการให้รวดเร็ว หากไม่แล้วเสร็จให้ถือเป็นความบกพร่องของผู้บังคับบัญชา - บังคับใช้มาตรการทางแพ่งและทางปกครองด้วยความรวดเร็ว เท่าที่อาจจำเป็นเพื่อรักษาไว้ซึ่งความครบถ้วนสมบูรณ์ของสมุดบัญชี บันทึกรายงานการเงิน หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายและรายรับของรัฐ และเพื่อป้องกันการปลอมแปลงเอกสาร			→																		- ทุกหน่วยงาน - สำนักงาน ป.ป.ท.	๕๐	งบปกติ	เพื่อเร่งรัดการดำเนินการทางวินัยให้มีความรวดเร็ว	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ดังกล่าว																									
๖.๒ เด็ดขาด - หากพบเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต้องดำเนินการลงโทษทันทีภายในเวลาตามที่กฎหมายกำหนด - หากพบว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือหากอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ใช้มาตรการสั่งให้พ้นจากหน้าที่พักงาน หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน - กรณีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ให้สร้างกลไกเพื่อติดตามพฤติการณ์ เปิดเผยข้อมูล และดำเนินการทันทีหากปรากฏว่ามีมูลให้พักการปฏิบัติหน้าที่	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- ทุกหน่วยงาน - สำนักงาน ป.ป.ท.	๕๐	งบปกติ	เพื่อให้การดำเนินการทางวินัยมีความเด็ดขาด สร้างความเกรงกลัวต่อผู้กระทำผิด	มีระบบเกิดขึ้น
๖.๓ เป็นธรรม - หากมีการร้องขอความเป็นธรรมให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเงื่อนเวลาที่กำหนด และแจ้งให้ผู้ร้องทราบทันที พร้อมรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและเป็น	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- ทุกหน่วยงาน - สำนักงาน ป.ป.ท.	๕๐	งบปกติ	เพื่อทำให้มาตรการลงโทษทางวินัย เป็นที่ยอมรับ สร้างความเป็นธรรมในการดำเนินการแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๑)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ข้อมูลหรือดำเนินการต่อไป - หากพบว่าเป็นกรณีที่ไม่พบพฤติการณ์ว่าเป็นผู้กระทำความผิดก็ให้เปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะทราบ																							

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๒.๔.๖.๑ กฎหมายที่ควรมีการกำหนดขึ้นใหม่

(๑) ให้มีกฎหมายว่าด้วยวินัยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และบุคลากรในองค์กรอิสระ รวมถึงองค์กรตุลากร และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

(๒) จัดทำกฎหมายว่าด้วยความผิดกรณีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (ดำเนินการแล้ว อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

(๓) จัดทำกฎหมายว่าด้วยการยักยอก การเบียดบัง หรือการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองติดตามทรัพย์สินของแผ่นดินคืนจากการทุจริต อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา)

(๔) จัดทำกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและใช้อิทธิพลเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์อันมิชอบ

(๕) จัดทำกฎหมายว่าด้วยการเรี่ยไร การรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๖) จัดทำกฎหมายว่าด้วยการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในคดีการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๔.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม

- ปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ครอบคลุมมิติของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ ด้านการปราบปราม (๒)

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (ไต่สวน ชี้มูล ฟ้องศาล พิพากษา) ทั้งแพ่งและอาญาให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด เป็นธรรม เสมอภาค โดยเฉพาะมีการจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริต ตลอดจนเร่งรัดการติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๒.๕.๓.๑ การไต่สวนคดีทุจริตประพฤติมิชอบสามารถนำตัวผู้กระทำผิดขึ้นสู่ศาลได้ในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดทุกคดี

๒.๕.๓.๒ จำนวนคดีที่ชี้มูลแล้วแต่ศาลยกฟ้องไม่เกินร้อยละ ๕

๒.๕.๓.๓ สามารถนำทรัพย์สินที่รัฐเสียหายกลับมาได้มากกว่าร้อยละ ๘๐

๒.๕.๓.๔ มีฐานข้อมูลคดีทุจริตประพฤติมิชอบและมาตรการป้องกันมิให้การทุจริตประพฤติมิชอบลักษณะนั้นทุกคดีเกิดขึ้นอีก

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณ ๔๑๐ ล้านบาท (สี่ร้อยสิบล้านบาท) จากงบประมาณปกติ

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(รายละเอียดตามตาราง)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> **ออกแบบกระบวนการบริหารคดีใหม่ให้มีขั้นตอนเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว**		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๑๐๐	งบปกติ	ปฏิรูปกระบวนการดำเนินการด้านวินัยของเจ้าพนักงานของรัฐทุกประเภท และกำหนดแนวทางการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๑.๑ จัดให้มีประมวลความประพฤติ (Code of Conducts) ของเจ้าพนักงานของรัฐประเภทต่าง ๆ ที่กำหนดการกระทำผิดที่เชื่อมโยงระหว่างความผิดทางจริยธรรม ความผิดวินัยและกฎหมายอย่างชัดเจนในรูปแบบของการกำหนดให้กระทำและไม่ให้กระทำ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- องค์กรกลางด้านการบริหารงานบุคคล - สำนักงาน ก.พ.	๒๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดการกระทำผิดที่เชื่อมโยงระหว่างความผิดทางจริยธรรม ความผิดวินัย และผิดกฎหมายอย่างชัดเจนในรูปแบบของให้กระทำและไม่ให้กระทำ ซึ่งสะท้อนพฤติกรรมที่ดี ถูกต้อง และเป็นธรรม ตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ	มีประมวลความประพฤติเกิดขึ้น
๑.๒ จัดให้มีกฎหมายวิธีการดำเนินการด้านวินัยของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	องค์กรกลางด้านการบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภทต่าง ๆ	๒๐	งบปกติ	เพื่อให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงและการสอบสวนคดีเกี่ยวกับวินัยเจ้าพนักงานของรัฐมีประสิทธิผล รวดเร็ว และเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๑.๓ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข รวมถึงกำหนดมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกิดความ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อจัดทำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข กำหนดมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพเกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม โดยมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและ	มีหลักเกณฑ์เกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
รวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม																								ปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มิใช่เป็นความผิดร้ายแรงหรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับหรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้น (รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๔ วรรคท้าย)	
๑.๔ กำหนดมาตรการหรือแนวทางในการดำเนินการกรณีประพฤติมิชอบกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	๒๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการดำเนินการกรณีประพฤติมิชอบกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ปล่อยปละละเลยให้บุคคลในหน่วยงานกระทำผิดวินัยหรือช่วยเหลือผู้กระทำผิด	มีระบบเกิดขึ้น
๑.๕ กำหนดแนวทางในการประสานคดีกับอัยการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเร่งรัดคดีให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดแนวทางในการประสานคดีกับอัยการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเร่งรัดคดีให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> **จัดทำและบูรณาการโครงข่ายฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของทุกหน่วยงาน**	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๖๐	งบปกติ	จัดตั้งหน่วยงานใน ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารคดี เร่งรัดติดตามและกำกับดูแลให้การดำเนินคดีทางวินัยและอาญากับเจ้าพนักงานของรัฐทุกประเภทเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม สามารถนำตัวผู้กระทำผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบไปรับโทษตามโทษานุโทษอย่างเสมอภาคกัน	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๒.๑ ป.ป.ช. จัดตั้งหน่วยงานบริหารคดี	→																				- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อเร่งรัดติดตามคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าพนักงานของรัฐทุกประเภทให้รวดเร็วและมีประสิทธิผล	มีระบบเกิดขึ้น
๒.๒ จัดทำสื่อสาธารณะเปิดเผยความคืบหน้าของเรื่องร้องเรียนและการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	→																				- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อเปิดเผยความคืบหน้าของเรื่องร้องเรียนและการดำเนินคดีทุจริตประพฤติมิชอบกับเจ้าพนักงานของรัฐ โดยให้เปิดเผยเฉพาะชื่อหน่วยงานและกรณีที่เกิดขึ้น ส่วนชื่อผู้กระทำผิดสามารถเปิดเผยได้หลังจากคดีขึ้นสู่ศาลแล้วเท่านั้น	มีระบบเกิดขึ้น
๒.๓ ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำสรุปผลของคดีและข้อเสนอแนะในการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณะ	→																				- สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อจัดทำสรุปผลของคดีและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีการทุจริตประพฤติมิชอบเช่นนั้นอีก	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> **เร่งรัดติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน**	→																				- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ปปง.	๑๒๐	งบปกติ	สร้างความตระหนักถึงภัยจากการทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าพนักงานของรัฐว่าเป็นอาชญากรรมที่มีผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเกิดจากความเห็นแก่ตัวต้องการเอาเปรียบสังคมของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ประกอบกับเป็นผู้มีอิทธิพลที่มีโอกาสสร้างความกดดันต่อผู้แจ้งเบาะแสพยาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีหรือหลบหนี จึงต้องมีมาตรการพิเศษที่ต่างกับคดีอาญาทั่วไป	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
๓.๑ พิจารณาตรากฎหมายกำหนดเงื่อนไขในการประกันตัวผู้ต้องหาคดีทุจริตประพฤติมิชอบ ให้เป็นการควบคุมตัวในสถานที่ที่เหมาะสม (House Arrest) รวมถึงมาตรการป้องกันผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีออกนอกประเทศ																					- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	กำหนดเงื่อนไขในการประกันตัวผู้ต้องหาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้เป็นการควบคุมตัวในสถานที่ที่เหมาะสม (House Arrest)	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๓.๒ พิจารณาใช้กฎหมายฟอกเงินดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานฟอกเงิน และให้นำหลักฐานการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายและความชอบธรรมเพื่อรับคืน																					- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงาน ปปง.	๒๐	งบปกติ	อายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิด และให้นำหลักฐานการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายและความชอบธรรมเพื่อรับคืน	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๓ ใช้มาตรการตรวจสอบทางภาษีรายได้สำหรับผู้ถูกกล่าวหาคดีทุจริตประพฤติมิชอบ เพื่อให้เกรงกลัวไม่ก่อคดีที่ทำให้รัฐเสียหาย																					- กระทรวงการคลัง - สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	ตรวจสอบทางภาษีรายได้สำหรับผู้ถูกกล่าวหาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้เกรงกลัวไม่ก่อคดีที่ทำให้รัฐเสียหาย	มีระบบเกิดขึ้น
๓.๔ กำหนดความผิดของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริต ประพฤติมิชอบ และผู้ร่วมกระทำความผิด																					- กระทรวงการคลัง - กระทรวงพาณิชย์ - สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๐	งบปกติ	กำหนดความผิดของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และผู้ร่วมกระทำความผิด	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																					- สำนักงาน ป.ป.ช. - ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.)				
๓.๕ การกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อบังคับต่อนิติกรรมหรือสัญญาที่มีการทุจริตให้เป็นโมฆะ (อนุวัติการตาม UNCAC ข้อ ๓๔)	→																				- รัฐบาล - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อบังคับต่อนิติกรรมหรือสัญญาที่มีการทุจริตให้เป็นโมฆะ (ตาม UNCAC ข้อ ๓๔)	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๓.๖ กำหนดให้มีกฎหมายเอาผิดกรณีการเตรียมการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ (Conspiracy Law) (ตามอนุสัญญา UNCAC)	→																				- รัฐบาล - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อดำเนินการเอาผิดต่อการเตรียมการกระทำความผิด หรือการสมคบเพื่อกระทำความผิด	มีกฎหมายเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๔</u> **ยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง และแจ้งเบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำทุจริตทุกช่องทาง รวมทั้งการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่ไม่ทำตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้**		→																			- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๘๐	งบปกติ	จัดให้มีระบบการให้ความรู้เครือข่ายและสมาชิกเครือข่าย รวมถึงการให้การสนับสนุนเงินรางวัลการแจ้งเบาะแสการคอร์รัปชัน โดยคำนวณจากเงินที่รัฐได้รับคืนจากการแจ้งเบาะแสครั้งนั้น และจัดให้มีกฎหมายคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส โดยอย่างน้อยต้องมีมาตรการปกปิดชื่อและข้อมูลผู้แจ้งเบาะแสจนกว่าจะเสร็จสิ้นการแสวงหาข้อเท็จจริง การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสเช่นเดียวกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญาทั้งวิธีปกติและวิธีพิเศษ การป้องกันและช่วยเหลือเมื่อมีการฟ้องปิดปาก และการป้องกันการใช้อำนาจทาง	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																								ปกครองกลั่นแกล้งผู้แจ้งเบาะแส (บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันการทุจริตแห่งชาติและพระราชบัญญัติที่ออกตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๖๓)	
กิจกรรม																									
๔.๑ หน่วยงานของรัฐที่รับแจ้งเบาะแสหรือเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ต้องให้ความคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส โดยปกปิดชื่อและที่อยู่ของผู้แจ้งเบาะแสและพยานในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นความลับ			→		→				→				→				→			→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	ให้ความคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส โดยปกปิดชื่อและที่อยู่ของผู้แจ้งเบาะแสและพยานในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นความลับ ตามระเบียบรักษาความปลอดภัยของทางราชการอย่างเคร่งครัด หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๒ พัฒนาองค์กรที่รับผิดชอบการคุ้มครองพยานและผู้แจ้งเบาะแสให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิผลตามที่กฎหมายบัญญัติ			→		→				→				→				→			→	- สำนักงาน ป.ป.ท. - สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	ปฏิรูปหน่วยงานคุ้มครองพยานในคดีอาญาของกระทรวงยุติธรรมให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติภารกิจอย่างมีประสิทธิผล รวมถึงให้ ป.ป.ช. กำหนดมาตรการในการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แจ้งเบาะแส ซึ่งอาจถูกกลั่นแกล้งจากการบริหารงานบุคคลหรือมาตรการทางการปกครองด้วย	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๓ พิจารณาตรากฎหมายป้องกันการฟ้องข่มขู่ผู้แจ้งเบาะแส โดยนำแนวคิดของ Anti-Slapp Law มาประยุกต์ใช้ รวมถึงบทบัญญัติห้ามหน่วยงานของรัฐที่ถูกร้องเรียนฟ้องผู้แจ้งเบาะแส และการห้ามหน่วยงาน			→		→				→				→				→			→	สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	นำแนวคิดของ Anti-Slapp Law มาประยุกต์ใช้ รวมถึงบทบัญญัติห้ามหน่วยงานของรัฐที่ถูกร้องเรียนฟ้องผู้แจ้งเบาะแส และการห้ามผู้ถูกกล่าวหาฟ้องประชาชนที่แจ้งเบาะแส หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริง	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาฟ้องประชาชนที่แจ้งเบาะแส หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริง ไต่สวนข้อกล่าวหาจนกว่าการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เสร็จสิ้น																								ไต่สวนข้อกล่าวหาจนกว่าการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เสร็จสิ้น ทั้งนี้ ตามแนวทางในอนุสัญญาสหประชาชาติฯ ข้อ ๒๕ การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม	
๔.๔ จัดให้มีระบบค่าตอบแทนและชดเชยค่าใช้จ่ายให้กับผู้แจ้งเบาะแสและองค์กรเครือข่ายต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (อาจพิจารณาเป็นร้อยละของค่าเสียหายที่รัฐได้รับคืน)	→																				สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	ให้มีระบบค่าตอบแทนและชดเชยค่าใช้จ่ายให้กับผู้แจ้งเบาะแสและองค์กรเครือข่ายต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (อาจพิจารณาเป็นร้อยละของค่าเสียหายที่รัฐได้รับคืน) ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด	
<u>กลยุทธ์ที่ ๕</u> **ในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม**	→																				- รัฐบาล - สำนักงาน ป.ป.ช.	๕๐	งบปกติ	เพื่อให้กฎหมายในการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทยสอดคล้องกับมาตรฐานสากล	มีกฎหมายเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๕.๑ มีหน่วยงานรับผิดชอบการอนุวัติการและการดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (UNCAC ๒๐๐๓) และการเตรียมการเข้าเป็นสมาชิก OECD	→																				- สำนักงาน ป.ป.ช. - กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงาน ป.ป.ท.	๕๐	งบปกติ	เพื่อกำหนดกฎหมายในการต่อต้านการทุจริตให้สอดคล้องบทบัญญัติตามอนุสัญญาระหว่างประเทศต่าง ๆ	มีกฎหมายเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : ด้านการปราบปราม (๒)																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕.๒ เร่งรัดการตรากฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ																					- คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	-	-	เพื่อเร่งรัดการตรากฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ	มีกฎหมายเกิดขึ้น
๕.๓ เร่งรัดการตรากฎหมายเกี่ยวกับการพยายามกระทำความผิด การเตรียมการกระทำความผิดฐานทุจริต (Conspiracy Theory) เป็นความผิดทางอาญา (อนุวัติการตาม UNCAC ข้อ ๒๗)																					- คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย - สำนักงาน ป.ป.ช. - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	-	-	เพื่อเร่งรัดการตรากฎหมายเกี่ยวกับการพยายามกระทำความผิด การเตรียมการกระทำความผิดฐานทุจริต (Conspiracy Theory) เป็นความผิดทางอาญา	มีกฎหมายเกิดขึ้น

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๒.๕.๖.๑ กฎหมายที่ควรมีการกำหนดขึ้นใหม่

(๑) จัดให้มีกฎหมายวิธีการดำเนินการด้านวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

(๒) พิจารณาตรากฎหมายกำหนดเงื่อนไขในการประกันตัวผู้ต้องหาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้เป็นการควบคุมตัวในสถานที่ที่เหมาะสม (House Arrest)

(๓) พิจารณาตรากฎหมายป้องกันการฟ้องข่มขู่ผู้แจ้งเบาะแส โดยนำแนวคิดของ Anti-Slapp Law มาประยุกต์ใช้ รวมถึงบทบัญญัติห้ามหน่วยงานของรัฐที่ถูกร้องเรียนฟ้องผู้แจ้งเบาะแสและการห้ามผู้ถูกกล่าวหาฟ้องประชาชนที่แจ้งเบาะแส หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงไต่สวนข้อกล่าวหาจนกว่าการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เสร็จสิ้น

(๔) การกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อบังคับต่อนิติกรรมหรือสัญญาที่มีการทุจริตให้เป็นโมฆะ (ตาม UNCAC ข้อ ๓๔)

(๕) กำหนดกฎหมายเอาผิดกรณีการเตรียมการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ (Conspiracy Law)

๒.๕.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม

- พิจารณาใช้กฎหมายฟอกเงินอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิด และให้นำหลักฐานการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายและความชอบธรรมเพื่อรับคืน

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการ

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

๕ ปี

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๒.๖.๓.๑ รัฐมีกลไกและมาตรการในการประสานงานระดับนโยบายที่มีประสิทธิภาพ

๒.๖.๓.๒ มีมาตรการประสานการขับเคลื่อนด้านการประสานการบริหารและประสานการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลในทางปฏิบัติ

๒.๖.๓.๓ มีสถาบันวิชาการระดับชาติที่เป็นอิสระ เพื่อทำหน้าที่ในทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๖.๓.๔ มอบหมายหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณ ๒๕๐ ล้านบาท (สองร้อยห้าสิบล้านบาท) จากงบประมาณปกติ

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

(รายละเอียดตามตาราง)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ด้านการบริหารจัดการ																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> **ปรับปรุงกลไกที่เหมาะสมในการประสานนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของทุกภาคส่วน**																					- รัฐบาล - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๒๐	งบปกติ	ปรับปรุงโครงสร้างและกระบวนการทำงานของศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) และศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ระดับกระทรวงและหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นกลไกในการแปลงนโยบายการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของรัฐ ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิผล สามารถสร้างความศรัทธา เชื่อถือ และไว้วางใจจากนานาอารยประเทศ	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
ให้มีคณะกรรมการประสานนโยบายระดับสูงที่ประกอบไปด้วยผู้นำฝ่ายบริหาร ผู้นำองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและผู้นำภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศ																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๒๐	งบปกติ	- ทำหน้าที่บูรณาการในระดับนโยบาย (Policy Clearing House: PCH) - องค์ประกอบขององค์กร ควรมีผู้แทนหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลที่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด	มีกลไกเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ด้านการบริหารจัดการ																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> **ปรับปรุงกลไกการประสานการขับเคลื่อน นโยบายและยุทธศาสตร์ โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนประสานการบริหารกับส่วนประสานการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ**																					- รัฐบาล - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๑๐๐	งบปกติ	จัดให้มีระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๒.๑ ปรับปรุงกลไกประสานขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในฝ่ายบริหาร																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๒๐	งบปกติ	เพื่อบูรณาการการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรอิสระ และภาคเอกชนในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีองค์ประกอบของผู้ที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อวางกรอบการปฏิบัติงาน เพื่อบูรณาการการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรอิสระและภาคเอกชน	มีกลไกเกิดขึ้น
๒.๒ การปรับปรุงกฎหมายเพื่อปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ในทุกระดับ																					- รัฐบาล - ทุกหน่วยงาน	๒๐	งบปกติ	เพื่อจัดให้มีการบูรณาการในการป้องกันการทุจริต โดยร่วมมือและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตประจำกระทรวง (ศปท.) ที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ด้านการบริหารจัดการ																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ กำหนดกลไกประสานการขับเคลื่อน นโยบายและยุทธศาสตร์การปราบปรามการทุจริต โดยมีผู้แทนฝ่ายตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและผู้แทนหน่วยงานในฝ่ายบริหารที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Clearing House)	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- หน่วยงานด้านการตรวจสอบการทุจริต - ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.)	๒๐	งบปกติ	- เพื่อบูรณาการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานด้านการตรวจสอบการทุจริตภายใต้กรอบการปฏิบัติงาน - เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องและสามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างกัน - เพื่อให้มีความเข้าใจและมีการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน - เพื่อประสานและเชื่อมโยงข้อมูลคดีและสภาพปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน - การบูรณาการในระดับของการป้องกันการทุจริต โดยร่วมมือและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตประจำกระทรวง (ศปท.) ที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม	มีระบบเกิดขึ้น
๒.๔ จัดให้มีคณะทำงานประสานคดีในสำนักงาน ป.ป.ช.	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อบูรณาการการบังคับใช้กฎหมายในคดีที่มีความซับซ้อนในข้อกฎหมาย และเสนอแนะการปรับปรุงกลไกการทำงานและกฎหมายให้การทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																								
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ด้านการบริหารจัดการ																								
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				**ผู้รับผิดชอบ**	**วงเงิน**		**เป้าหมาย**	**ตัวชี้วัด**
	๒๕๖๑				**๒๕๖๒**				**๒๕๖๓**				**๒๕๖๔**				**๒๕๖๕**					**ล้านบาท**	**แหล่งเงิน**		
	๑	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**	**๑**	**๒**	**๓**	**๔**					
๒.๕ ให้สำนักงาน ป.ป.ท. รวบรวมผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประสานนโยบายและคณะทำงานประสานคดี และเสนอแนะการปรับปรุงมาตรการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	สำนักงาน ป.ป.ท.	๒๐	งบปกติ	เสนอแนะการปรับปรุงมาตรการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	มีระบบเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> **จัดตั้งสถาบันการสร้างเสริมสมรรถนะด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Anti-Corruption Capacity Building Institute)**									→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	- รัฐบาล - องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) (ACT) - ภาคประชาชน	๕๐	งบปกติ	จัดตั้งสถาบันทางวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนของภาครัฐ มีสถานะเป็นองค์กรทางวิชาการที่มีความเป็นอิสระ ประกอบด้วยผู้ที่ได้รับคัดเลือกจากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาควิชาการต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาครัฐ เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังและกำกับติดตามการปฏิบัติงานของรัฐทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหา จัดทำและเสนอแนะแนวทางด้านวิชาการแก่หน่วยงานของรัฐ เพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามสนธิสัญญา อนุสัญญา และข้อตกลงทั้งในประเทศและระหว่างประเทศในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	มีสถาบันเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ด้านการบริหารจัดการ																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กิจกรรม																									
ผลักดันให้มีกฎหมายการจัดตั้งสถาบันฯ เป็นการเฉพาะ (ระดับพระราชบัญญัติ/ให้มีสภาพนิติบุคคล) (คล้ายคลึงกับ สสส.)										→											- รัฐบาล - สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	๕๐	งบปกติ	เพื่อให้มีกฎหมายการจัดตั้งสถาบันฯ เป็นการเฉพาะ (ระดับพระราชบัญญัติ/ให้มีสภาพนิติบุคคล) (คล้ายคลึงกับ สสส.)	มีกฎหมายจัดตั้งสถาบันเกิดขึ้น
<u>กลยุทธ์ที่ ๔</u> การสร้างเอกภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบและปฏิบัติตามอนุสัญญา		→																			รัฐบาล	๘๐	งบปกติ	เพื่อขับเคลื่อนงานในด้านนี้ได้อย่างจริงจัง การอนุวัติการกฎหมาย กฎระเบียบ หรือมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีต่าง ๆ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีการทบทวน ปรับบทบาท และเปลี่ยนแปลงองค์กรที่จะต้องเข้ามารับผิดชอบในการพัฒนาระบบความร่วมมือดังกล่าวให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม	มีระบบเกิดขึ้น
กิจกรรม																									
๔.๑ ทบทวนบทบาทหน้าที่ในการเป็นเจ้าภาพหลักตามพันธกรณีต่าง ๆ ว่าการดำเนินการควรมอบรัฐบาล โดยกระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าภาพหลักในการอนุวัติการให้เป็นไปตามพันธกรณีดังกล่าวโดยเร่งด่วน		→																			กระทรวงการต่างประเทศ	๒๐	งบปกติ	เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามพันธกรณีต่าง ๆ โดยเร่งด่วน	มีระบบเกิดขึ้น

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ																							
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ด้านการบริหารจัดการ																							
	ระยะเวลา/ไตรมาส																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๒ ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต	๒๐	งบปกติ	เพื่อพิจารณาอนุวัติการและดำเนินการตามพันธกรณี โดยให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นสำนักงานเลขานุการและเป็นตัวแทนประเทศไทยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๓ ให้หน่วยงานตามกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริตและประพฤติมิชอบนำข้อกำหนดในอนุสัญญาฯ ไปกำหนดในหลักการปฏิบัติ																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกระบวนการยุติธรรม	๒๐	งบปกติ	เพื่อเสริมสร้างพลังการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และรายงานให้คณะกรรมการดำเนินการฯ ตามข้อ ๔.๒ ทราบ	มีระบบเกิดขึ้น
๔.๔ ให้สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งข้อมูลการปฏิบัติตามพันธกรณีต่อสหประชาชาติ และประชาสัมพันธ์ให้ประเทศต่าง ๆ ทราบ รวมถึงประสานงานและกำกับดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณี หากมีปัญหาข้อขัดข้องให้รายงานต่อคณะกรรมการดำเนินการตามข้อ ๔.๒ เพื่อหาแนวทางแก้ไข																					สำนักงาน ป.ป.ช.	๒๐	งบปกติ	เพื่อแจ้งข้อมูลการปฏิบัติตามพันธกรณีต่อสหประชาชาติและประชาสัมพันธ์ให้ประเทศต่าง ๆ ทราบ รวมถึงประสานงานและกำกับดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณี หากมีปัญหาข้อขัดข้องให้รายงานต่อคณะกรรมการดำเนินการฯ ตามข้อ ๔.๒ เพื่อหาหนทางแก้ไข	มีระบบเกิดขึ้น

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๒.๖.๖.๑ กฎหมายที่ควรมีการกำหนดขึ้นใหม่

- กฎหมายจัดตั้งสถาบันวิชาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นการเฉพาะ (ระดับพระราชบัญญัติ/ให้มีสภาพนิติบุคคล)

๒.๖.๖.๒ ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม

- การปรับปรุงกฎหมายเพื่อปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ในทุกระดับ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ และให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อกำหนดกลไก วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ต่อไป

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ จำนวน ๑๑ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ด้วยแล้ว

บัดนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อย และได้เสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ รับทราบแผนการปฏิรูปประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

๑. บทนำ

สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จากปัจจัยสำคัญอาทิ การพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในทุกสาขา กระแส Climate Change ที่ส่งผลให้ทุกภาคส่วนต้องมุ่งไปสู่เศรษฐกิจและสังคมสีเขียว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีชนชั้นกลางและผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และการเติบโตของเมืองที่ทำให้ใช้ชีวิตแบบสังคมเมืองมากขึ้น ปัจจัยดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ภาคธุรกิจต้องเผชิญกับการแข่งขันมากขึ้น ต้องปรับตัวทั้งในด้านการผลิตสินค้า และการให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ผลกระทบดังกล่าวขยายวงกว้างกระทบทุกภาคเศรษฐกิจและสังคม ภาคพลังงานทั่วโลกก็ได้รับผลกระทบจากปัจจัยดังกล่าว เช่นกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคพลังงานของไทยต้องปรับตัวในการดำเนินการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้เกิดปัญหาและข้อจำกัดด้านความมั่นคงทางพลังงาน ซึ่งควรพิจารณาคลี่คลายปัญหาโดยเร็ว และต้องเตรียมความพร้อมระบบพลังงานของประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ปฏิรูปวิธีการทำการจัดทำแผนบริหารจัดการพลังงานของประเทศ ปรับปรุงวิธีการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ (Power Development Plan: PDP) ที่ต้องนำปัจจัยด้านการพัฒนาเทคโนโลยี การสนับสนุนพลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงาน มาร่วมพิจารณาตั้งแต่การจัดทำแผน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้าของประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้เห็นควรนำปิโตรเลียมและปิโตรเคมีมาใช้ในการสร้างความมั่นคงทางพลังงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทยในระยะยาวด้วย

สำหรับในปี ๒๕๕๙ สถานการณ์พลังงานของไทย[๑] มี**การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย** จำนวน ๗๙,๙๒๙ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ ๒.๖ คิดเป็นมูลค่าการใช้พลังงานรวม ๘๖๘,๑๐๕ ล้านบาท เป็นการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ ร้อยละ ๘๔.๒ ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด พลังงานหมุนเวียนและพลังงานหมุนเวียนดั้งเดิม ร้อยละ ๙.๐ และ ๖.๘ ตามลำดับ โดยเป็นการใช้พลังงานในสาขาเกษตรกรรม ๒,๙๘๗ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ สาขาอุตสาหกรรม ๒๙,๔๗๕ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ สาขาบ้านอยู่อาศัย ๑๑,๐๗๑ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ **การผลิตพลังงาน** มีปริมาณ ๘๐,๑๑๔ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เป็นการผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ ร้อยละ ๖๓.๐ ของการผลิตพลังงานทั้งหมด พลังงานหมุนเวียนและพลังงานอื่นๆ พลังงานหมุนเวียนดั้งเดิม ร้อยละ ๒๕.๓ และร้อยละ ๑๑.๗ ตามลำดับ **การนำเข้าพลังงาน** มีปริมาณ ๗๔,๔๕๒ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ โดยเป็นการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์ร้อยละ ๙๙.๙ ของการนำเข้าพลังงานทั้งหมด และพลังงานหมุนเวียนดั้งเดิม ร้อยละ ๐.๑ ประกอบด้วยการนำเข้าน้ำมันดิบ ๔๒,๗๒๑ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ ถ่านหิน ๑๓,๖๐๔ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ คอนเดนเสท ๑,๐๒๑ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ น้ำมันสำเร็จรูป ๒,๖๔๕ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ๑๒,๗๐๙ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ และไฟฟ้า ๑,๖๘๙ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ โดยมี

[๑] สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

โรงกลั่นน้ำมันรวม ๗ โรง กำลังการกลั่นรวมทั้งสิ้น ๑,๒๓๔,๕๐๐ บาร์เรลต่อวัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ๖ โรง ขนาดรวม ๒,๖๖๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน **การใช้พลังงานทดแทน** มีการใช้ ๑๑,๐๕๑ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ ในรูปไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ ในสัดส่วนร้อยละ ๑๓.๘๓ ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด มีการใช้ไฟฟ้าและความร้อนที่ผลิตได้จากพลังงานทดแทน (ประกอบด้วย พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ และขยะ) มีปริมาณ ๒,๑๒๔ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ และ ๗,๑๘๐ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ ตามลำดับ ส่วนเชื้อเพลิงชีวภาพ มีปริมาณการใช้เอทานอล ๖๘๕ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ และไบโอดีเซล ๑,๐๖๒ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ

๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปไว้ในมาตรา ๒๕๗ ได้แก่ (๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ (๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากนี้ มาตรา ๒๕๘ กำหนดประเด็นการปฏิรูปให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล

นอกจากนี้การพัฒนาด้านพลังงานต้องอยู่บนหลักของการเคารพและปกป้องในสิทธิบุคคลและชุมชน โดยรัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้มีโครงสร้างหรือโครงข่ายพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐ โดยต้องดูแลมิให้มีการเรียกเก็บค่าบริการจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร ให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียก่อน โดยระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืนและเอื้ออำนวยให้เกิดการแข่งขันเสรีเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ[๒]

---

[๒] หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๖ – ๕๙ และหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๒ และ ๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

รูปที่ ๑ ดุลยภาพในการพัฒนาระบบโครงสร้างพลังงานอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป ภายใต้รัฐธรรมนูญฯ การปฏิรูปประเทศด้านพลังงานควรดำเนินการโดยคำนึงถึงหลักการที่สำคัญตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ[๓] ได้แก่ หลักความสุจริต หลักธรรมาภิบาล และหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ด้วยการใช้ “ความรู้” และ “คุณธรรม” เป็นเครื่องมือนำทางในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผลลัพธ์ของการปฏิรูปด้านพลังงาน ส่งผลให้การพัฒนาด้านพลังงานของประเทศสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีการบูรณาการและมีการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ระหว่างด้านนโยบาย ด้านกำกับดูแล และด้านผู้ประกอบการ ท้ายที่สุดกระบวนการปฏิรูปด้านพลังงานของประเทศจะเป็นอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปประเทศด้านพลังงานมีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ได้แก่

๑.๒.๑ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ ได้กำหนดว่า แผนแม่บทและแผนการปฏิรูปประเทศต้องมีความสอดคล้องกัน โดยแผนแม่บทให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น ขณะที่มาตรา ๑๕ กำหนดให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์มีหน้าที่และอำนาจ กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๒.๒ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ระบุให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการ ผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

๑.๒.๓ พระราชบัญญัติประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างการบริหารกิจการพลังงานโดยแยกงานนโยบาย งานกำกับดูแล และการประกอบกิจการพลังงานออกจากกัน เพื่อใช้กำกับดูแลกิจการพลังงาน ซึ่งครอบคลุมกิจการไฟฟ้าและกิจการก๊าซธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และให้มีการบริหารกิจการพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้งาน

---

[๓] หน้าที่ ๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

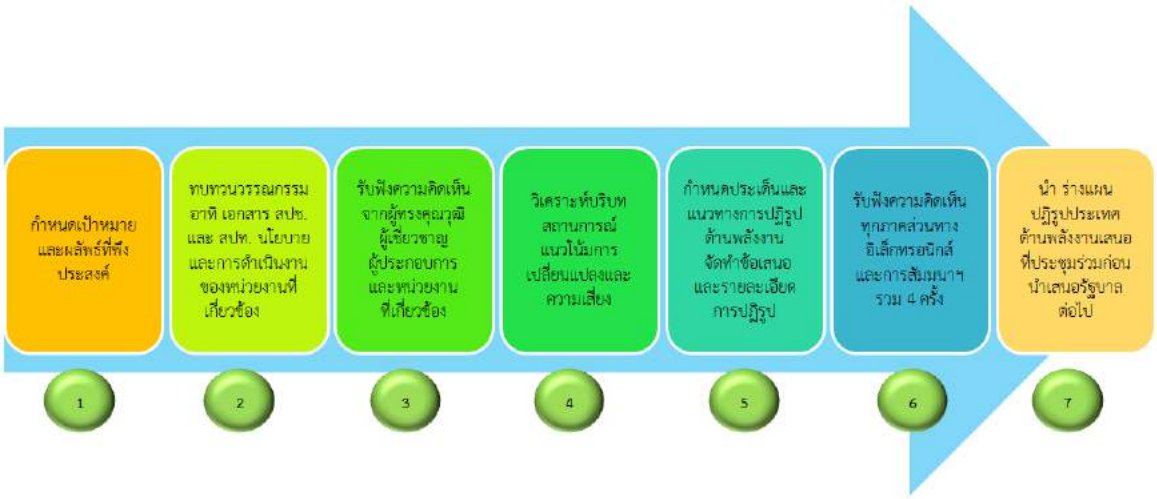
แต่ละด้านมีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกัน และนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

๑.๒.๔ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) กำกับดูแลส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย (อาคารควบคุมและโรงงานควบคุม) อนุรักษ์พลังงานด้วยการผลิตและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด (๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลิตเครื่องจักร อุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและวัสดุที่ใช้ในการอนุรักษ์พลังงานขึ้นภายในประเทศและมีการใช้อย่างแพร่หลาย (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้การอนุรักษ์พลังงานเป็นรูปธรรมด้วยการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน” เพื่อเป็นกลไกในการให้การอุดหนุนช่วยเหลือทางการเงินในการอนุรักษ์พลังงาน

๑.๒.๕ พระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวการณ์ขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๑๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยนายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านพลังงานของประเทศ

๑.๓ กระบวนการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

(ร่าง) แผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงานมีกระบวนการจัดทำรวมระยะเวลาประมาณ ๙๐ วัน นับตั้งแต่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเห็นชอบหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดทำ (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศ ขั้นตอนการจัดทำ (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

รูปที่ ๒ กระบวนการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

๑.๓.๑ กำหนด (ร่าง) เป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในเบื้องต้น

๑.๓.๒ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศที่ผ่านมา

๑.๓.๓ รับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๔ ทบทวนบริบท สถานการณ์และแนวโน้มการดำเนินการจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดประเด็นการปฏิรูปและลำดับความสำคัญของประเด็นการปฏิรูป

๑.๓.๕ กำหนดประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญ และจัดลำดับความสำคัญประเด็นการปฏิรูปดังกล่าว

๑.๓.๖ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้อง มีกำหนดจัดการรับฟังความคิดเห็นรวม ๔ ครั้ง ภายในเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม ๒๕๖๐ โดยคัดเลือกจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางและผู้เข้าร่วมประชุมมีความสะดวกในการเดินทาง และได้กำหนดประเด็นนำเสนอภาพรวม กรอบแนวคิด และประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปด้านพลังงาน สรุปได้ ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ภาคกลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ประเด็นปฏิรูปด้านการบริหารจัดการพลังงาน และด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ครั้งที่ ๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ประเด็นปฏิรูปด้านไฟฟ้าและด้านพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริมการแข่งขัน และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ครั้งที่ ๓ ภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ ประเด็นปฏิรูปด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านพลังงาน และโครงสร้างพื้นฐาน

ครั้งที่ ๔ ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ ประเด็นปฏิรูปด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

๑.๓.๗ จัดทำ (ร่าง) แผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงานเพื่อเสนอต่อที่ประชุมร่วมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ ก่อนนำส่งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาประมาณเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม ๒๕๖๑ และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อพิจารณาตามขั้นตอนต่อไป

๑.๔ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

ข้อเสนอแนะการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

๑.๔.๑ รายงานที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๑๑ เรื่อง ได้แก่ (๑) บทบาท หน้าที่ และการใช้ประโยชน์กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงและร่างพระราชบัญญัติกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. .... (๒) การอนุรักษ์พลังงานโดยใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code : BEC) (๓) การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานโดยใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company : ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ (๔) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมพลังงานทดแทน พ.ศ. ... (๕) การพัฒนาศูนย์ข้อมูลพลังงานแห่งชาติ (National Energy Information Center : NEIC) (๖) แนวทางปรับปรุงโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงชีวภาพ: เอทานอลและไบโอดีเซล (๗) การปฏิรูปการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า (๘) การส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวลไม้โตเร็ว เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้กับเกษตรกรสร้างป่าและเสริมความมั่นคงด้านพลังงาน (๙) แนวทางส่งเสริมและขจัดอุปสรรค

ในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า (๑๐) การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน และ (๑๑) การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยอุตสาหกรรมและกิจการพลังงาน

๑.๔.๒ รายงานที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จำนวน ๖ เรื่อง ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบายและการกำกับกิจการพลังงาน (๒) ข้อเสนอแนะการปฏิรูปและผลการรับฟังความคิดเห็นเรื่องการผูกขาดธุรกิจด้านพลังงาน (๓) ผลการศึกษาการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงในภาครัฐ (๔) ข้อเสนอแนะข้อพิจารณาการกำหนดสัดส่วนพลังงานทดแทนแต่ละประเภทเพื่อการผลิตไฟฟ้าที่มั่นคงและต้นทุนที่เหมาะสม (๕) การจัดทำแผนการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าโดยรัฐ และ (๖) ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ

๑.๔.๓ กรอบแนวคิดในการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจากส่วนราชการและเอกสารความเห็นร่วมเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดอง จัดทำโดยคณะอนุกรรมการพิจารณาบูรณาการข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดอง ณ วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ แบ่งเป็น ๖ ประเด็น ที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การจัดหาพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการ (๒) การสร้างเสริมความมั่นคงและสร้างมูลค่าเพิ่มด้านพลังงานของประเทศ (๓) การกำกับดูแลกิจการพลังงานและราคาพลังงาน (๔) การพัฒนาพลังงานทดแทน (๕) การอนุรักษ์พลังงาน และ (๖) ประเด็นอื่นๆ ได้แก่ ทิศทางพลังงานไทย ประชาชนขาดความมั่นใจและความโปร่งใสในข้อมูล แนวทางในการส่งเสริมการใช้พลังงานของประเทศที่ขาดความชัดเจนและเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐบาล

๒. สถานการณ์และแนวโน้ม

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

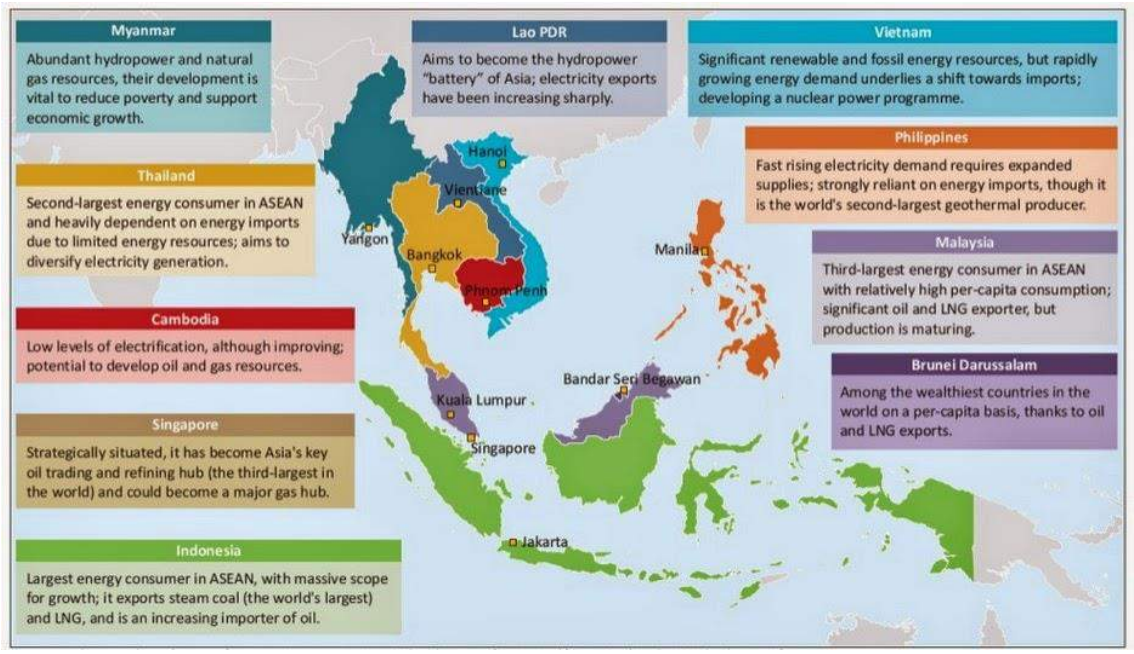
๒.๑.๑ ผลกระทบด้านพลังงานจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีด้านดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และพลังงาน อาทิ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) เทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบการกักเก็บพลังงานที่มีประสิทธิภาพสูง และยานยนต์ไฟฟ้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงของตลาด รูปแบบธุรกิจ และพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย กระแสการเติบโตของจำนวนผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศต่างๆ รวมทั้งการขยายตัวของเศรษฐกิจฐานดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องใช้ไฟฟ้าที่มีปริมาณและความเสถียรเพิ่มมากขึ้น ทำให้หลายประเทศมีโครงการปรับปรุงโครงข่ายระบบส่ง ระบบจำหน่าย และศูนย์ควบคุมโครงข่ายไฟฟ้า ให้เป็นระบบ Smart Grid หรือ Digital Grid เพื่อนำเทคโนโลยีมาช่วยพยากรณ์ ควบคุมสั่งการการผลิต และการใช้ไฟแบบ Real Time อย่างแม่นยำ และเพื่อรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ ขณะที่มีการนำเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานมาใช้กับระบบโครงข่ายไฟฟ้า เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นเพียงพอในการรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่มีความผันผวน และพร้อมรับมือแนวโน้มสถานะผู้ใช้เปลี่ยนเป็นผู้ผลิต (Prosumer) ของกิจการไฟฟ้าได้

๒.๑.๒ แนวโน้มของแหล่งพลังงานในอนาคต คาดว่าปี ค.ศ. ๒๐๑๐ - ๒๐๔๐ พลังงานจากปิโตรเลียม (Hydrocarbon) ยังคงเป็นแหล่งพลังงานหลักของโลก โดยน้ำมันดิบยังเป็นเชื้อเพลิงที่มีบทบาทสำคัญ แต่อาจมีอัตราการขยายตัวน้อยกว่าการขยายตัวของก๊าซธรรมชาติ เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการลดการปลดปล่อยคาร์บอน (Carbon Emission) ก๊าซธรรมชาติจึงเป็นตัวเลือก

ที่สำคัญเนื่องจากเป็นพลังงานจากปิโตรเลียมที่มีการปลดปล่อยคาร์บอนน้อยที่สุด นอกจากนี้การพัฒนาเทคโนโลยีการสำรวจและผลิต Shale Gas ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในอนาคตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีปริมาณมากและราคาไม่แพง ขณะที่เทคโนโลยีการขนส่งก๊าซธรรมชาติที่ดีขึ้นทำให้ข้อจำกัดด้านการขนส่งน้อยลง ในด้านพลังงานทางเลือกคาดว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพลังงานจากแสงอาทิตย์ ลม เชื้อเพลิงชีวภาพ พลังงานน้ำ และความร้อนใต้พิภพ เนื่องจากที่ผ่านมาราคาน้ำมันอยู่ในระดับสูง จึงเป็นแรงผลักดันให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทางเลือกมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงทางพลังงานในประเทศ และลดการพึ่งพาพลังงานจากปิโตรเลียม

๒.๑.๓ ความต้องการและทิศทางของตลาดพลังงานในอนาคต ความต้องการพลังงานในอนาคตเกิดจาก ๒ ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ จำนวนประชากร และการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มีการบริโภคพลังงานมากขึ้น นอกจากนี้การที่เศรษฐกิจขยายตัวย่อมทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่ม จึงเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้พลังงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัว มีผลทำให้การใช้พลังงานในการผลิต และการให้บริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น ประเทศจีนและอินเดียที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง และมีประชากรรวมกันมากกว่า ๒,๓๐๐ ล้านคน การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และการปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) ของทั้งสองประเทศทำให้มีการใช้ไฟฟ้าเพื่อตอบสนองความต้องการต่างๆ ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทำให้ภาคไฟฟ้าเป็นส่วนสำคัญของการใช้พลังงานของโลกมากยิ่งขึ้นในอนาคต สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีประชากรมากกว่า ๓๐๐ ล้านคน อุปสงค์ต่อพลังงานพื้นฐานคาดว่าจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๔.๔ ต่อปีจนถึงปี ๒๕๗๓ หากเศรษฐกิจโดยรวมเติบโตร้อยละ ๕.๒ ต่อปี

จากแนวโน้มความต้องการใช้พลังงานของโลกที่ขยายตัว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตลาดพลังงานของโลกขยายตัวตามไปด้วย โดยผู้ประกอบการด้านพลังงานมองเห็นถึงโอกาสในการขยายตลาดพลังงานของตนไปยังทุกภูมิภาคทั่วโลก ซึ่งอาจมีหรือไม่มีแหล่งพลังงานในประเทศของตนเองก็ได้ โดยอาศัยความร่วมมือในระดับภูมิภาค อาทิ ประเทศเมียนมา และประเทศอินโดนีเซีย ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรพลังงาน แต่ไม่สามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างทั่วถึง จึงมีการจัดทำแผนรองรับของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิ โครงการเชื่อมโยงท่อน้ำมันและท่อก๊าซ โครงการเชื่อมโยงระบบสายส่งไฟฟ้า ข้อตกลงเพื่อความมั่นคงทางปิโตรเลียมของอาเซียน การร่วมมือพัฒนาพลังงานที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และพลังงานทางเลือก และการเปิดเสรีทางการค้า อันจะส่งผลให้ในอนาคตมีการค้าขายพลังงานระหว่างภูมิภาคมากขึ้น

ที่มา: Renewable and Sustainable Energy Reviews, Volume ๔๘, August ๒๐๑๕, Pages ๓๙๙-๔๑๒

รูปที่ ๓ สถานภาพด้านพลังงานในกลุ่มประเทศอาเซียน

๒.๑.๔ พันธกรณีระหว่างประเทศกับผลกระทบด้านพลังงาน จากกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) สมัยที่ ๒๑ (Conference of Parties: COP ๒๑) ซึ่งเป็นกฎกติกาใช้บังคับกับทุกรัฐภาคี ซึ่งรวมถึงประเทศไทย สำหรับการดำเนินงานจากปี ค.ศ. ๒๐๒๐ เป็นต้นไป โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยให้น้อยกว่า ๒ องศาเซลเซียส (“Well Below ๒ °C”) เหนือระดับก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม และมุ่งมั่นความพยายามในการจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยให้อยู่ที่ ๑.๕ องศาเซลเซียส ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งขับเคลื่อนมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและเคร่งครัดมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทุกด้านของไทย โดยเฉพาะด้านขนส่งที่จะต้องมุ่งพัฒนาระบบขนส่งมวลชนทางราง เพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลจากรถยนต์ส่วนบุคคล การส่งเสริมและพัฒนารถยนต์ไฟฟ้า ตลอดจนการผลิตพลังงานจากเชื้อเพลิงสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องปฏิบัติตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนปี ๒๕๗๓ (Sustainable Development GoalsL: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ข้อที่ ๗ ที่กำหนดเป้าหมายให้ประชาชนมีพลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เชื่อถือได้ ยั่งยืนทันสมัย ภายในปี ๒๕๗๓ ดังนั้น การวางแผนและพัฒนาด้านพลังงานของประเทศไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าวด้วย

๒.๑.๕ ความขัดแย้งระหว่างประเทศ นอกจากปัญหาโจรสลัดและสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศที่มีแหล่งพลังงานแล้ว ความขัดแย้งระหว่างประเทศและการเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์ของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและพลังงาน อาทิ ความขัดแย้งบริเวณช่องแคบฮอร์มุซซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรของเรือบรรทุกน้ำมันร้อยละ ๔๐ ของโลก อาจส่งผลกระทบต่อการจัดหาพลังงานและราคาพลังงานในตลาดโลกและต่อประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยจำเป็นจะต้องติดตามผลกระทบในเชิงอุปสงค์ อุปทาน

และความเคลื่อนไหวด้านราคา รวมทั้งเสริมความมั่นคงทางพลังงานโดยกำหนดนโยบายให้มีการกระจายความเสี่ยงของแหล่งในการจัดหาและมีการสำรองพลังงานอย่างเหมาะสม

๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๒.๒.๑ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินการของภาครัฐ เห็นได้จากการต่อต้านโครงการและแผนงานของภาครัฐ อาทิ การลงทุนพัฒนาโรงไฟฟ้าถ่านหิน ชีวมวล ขยะ และการจัดหาแหล่งปิโตรเลียม ซึ่งส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดจากการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในอดีตที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ขาดการกำกับดูแลและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัยที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจในการดำเนินโครงการต่างๆ ของภาครัฐ ขณะที่ประชาชนบางกลุ่มและบางพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านพลังงานที่ถูกต้อง และการเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐในช่วงที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดในการดำเนินการ ดังนั้น ประชาชนหลายกลุ่มจึงต้องการให้ภาครัฐประชาสัมพันธ์และชี้แจงรายละเอียดของโครงการต่างๆ อย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเพื่อดำเนินโครงการของภาครัฐ ตั้งแต่กระบวนการคิดริเริ่มวางแผน

๒.๒.๒ แนวโน้มปริมาณการใช้พลังงานของไทยเพิ่มขึ้น และผู้ใช้พลังงานปรับพฤติกรรมเป็นผู้ผลิตพลังงานใช้เอง (Prosumer) จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและประชากร รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้พลังงานมากขึ้น การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล การขับเคลื่อนนโยบาย “Thailand ๔.๐” และแนวโน้มการเติบโตของยานยนต์ไฟฟ้า ทำให้คาดว่าความต้องการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้น และอาจกระทบต่อช่วงเวลาที่เกิดความต้องการไฟฟ้าสูงสุด (Peak Load) อาทิ หากผู้ขับขี่ยานยนต์ไฟฟ้าทำการชาร์จประจุในช่วงกลางคืนจำนวนมาก อาจทำให้ประเทศไทยต้องจัดหาไฟฟ้าและมีการสำรองไฟฟ้ามากขึ้น นอกจากนี้พฤติกรรมผู้ใช้ไฟฟ้าในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าเกิดความตื่นตัวเริ่มหันมาสนใจซื้ออุปกรณ์เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการใช้เอง ส่งผลให้เกิดการหลอมรวมระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ หรือที่เรียกว่า "Prosumer" จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดเงื่อนไขและรูปแบบการพัฒนาพลังงานเพื่อรองรับกับแนวโน้มของ Prosumer ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

๒.๒.๓ การบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงาน มีอุปสรรคในการดำเนินงานเนื่องจากนโยบายของภาครัฐมีความไม่แน่นอนและขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ขณะที่การบริหารจัดการพลังงานมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน อาทิ หน่วยงานภายใต้กระทรวงพลังงาน คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และรัฐวิสาหกิจ โดยแต่ละหน่วยงานต่างอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งการไม่บูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ส่งผลกระทบทำให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศ เช่น การอนุมัติ/อนุญาตการดำเนินงานด้านพลังงานทดแทนที่ต้องผ่านขั้นตอนของหลายหน่วยงาน และไม่สามารถให้บริการได้ในรูปแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) จึงส่งผลต่อผู้ประกอบการ รวมทั้งกระทบต่อเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการวางแผนเพื่อจัดหาพลังงานรองรับความต้องการใช้พลังงานของประเทศด้วย

๒.๒.๔ การใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และกฎหมาย/ระเบียบไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการแข่งขัน โครงสร้างพื้นฐาน อาทิ โรงไฟฟ้า ระบบส่งพลังงานไฟฟ้า ระบบจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ยังไม่ได้รับการปรับปรุงหรือลงทุนอย่างเพียงพอ เพื่อ

รองรับเทคโนโลยีหรือรูปแบบการใช้พลังงานที่เปลี่ยนแปลงไป มีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ได้ตามศักยภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในระบบพลังงานของประเทศ ประกอบกับในปัจจุบันเกิดปัจจัยผลักดันที่มุ่งให้มีการแข่งขันในกิจการพลังงาน ทั้งในส่วนของทางเลือกในการผลิตพลังงานที่หลากหลายขึ้น โดยมีต้นทุนต่ำลง รวมถึงการพัฒนาของตลาดที่มีความพร้อมต่อการเปิดให้มีการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อม กฎหมาย และระเบียบปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการพัฒนากิจการพลังงานให้เป็นไปตามกลไกการแข่งขันของตลาดเสรี

๒.๓ กรอบแนวคิดการปฏิรูปด้านพลังงาน

จากการพิจารณาประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปของร่างยุทธศาสตร์ชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะอนุกรรมการพิจารณาบูรณาการข้อคิดเห็นและข้อเสนอเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดอง รวมทั้งสถานการณ์แนวโน้มภายนอก และภายในประเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานได้กำหนดกรอบการปฏิรูปเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาส ลดอุปสรรค และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวให้ครอบคลุม ๓ มิติ ได้แก่

๒.๓.๑ การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศจากการจัดหาพลังงาน ประเทศไทยยังคงต้องมีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่งการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานอย่างมีความรับผิดชอบจากทุกภาคส่วนทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ โดยมุ่งเน้นการใช้พลังงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การเพิ่มเชื้อเพลิงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของเครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือไม่ให้มีสัดส่วนการปล่อยมากขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นไปตามแนวทางเดียวกับทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และเป้าหมายของไทยตามพันธกรณี COP๒๑ นอกจากนี้ในการจัดทำแผนปฏิรูปด้านพลังงาน ยังได้พิจารณาถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศแบบทวีคูณ จากการพัฒนาพลังงานต่างๆ ทั้งปิโตรเลียมและพลังงานทดแทน เพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับประเทศอย่างยั่งยืน

๒.๓.๒ การเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ โดยส่งเสริมความต่อเนื่องจากการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศไทย ส่งเสริมการจัดหาพลังงานทดแทนที่มีศักยภาพสำหรับประเทศไทย การพัฒนาเทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ ที่จะจัดหาพลังงานให้มีประสิทธิภาพ มีต้นทุนต่ำลง และสร้างความมั่นคงในการจัดหาพลังงาน รวมทั้งเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน โดยลงทุนเพื่อพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เพื่อรองรับการจัดหาพลังงานในอนาคต

๒.๓.๓ การบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ และยกระดับธรรมาภิบาลในธุรกิจพลังงาน เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการใช้และการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลธุรกิจพลังงาน และให้มีการใช้ศักยภาพด้านพลังงานในประเทศอย่างเต็มที่ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ลดข้อขัดแย้งในสังคม รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติที่น่าเชื่อถือ

๓. ข้อเสนอ (ร่าง) แผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงานระยะแรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

ในการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานและคณะอนุกรรมการฯ ได้มีการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น อาทิ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ (ชธ.) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย วิเคราะห์และจัดทำประเด็นปฏิรูป ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญ ๖ ด้าน ๑๗ ประเด็นปฏิรูป ได้แก่

๓.๑ ด้านการบริหารจัดการพลังงาน ประกอบด้วย ๓ ประเด็นปฏิรูป ได้แก่ (๑) ปฏิรูปองค์กรด้านพลังงาน (๒) การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ และ (๓) ปฏิรูปการสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของกฎหมายในการกำกับดูแลธุรกิจพลังงาน โดยกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีและปรับโครงสร้างหน่วยงานที่สำคัญ การปรับปรุงกลไก โครงสร้างตลาด และราคาพลังงาน เพื่อส่งเสริมการแข่งขัน พัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ และส่งเสริมธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดถือผลประโยชน์ประชาชนเป็นหลัก นำไปสู่การลดข้อขัดแย้งในสังคม และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

๓.๒ ด้านไฟฟ้า ประกอบด้วย ๓ ประเด็นปฏิรูป ได้แก่ (๑) โครงสร้างแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าโดยกำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิง และปฏิรูปการจัดหาพลังงานทั้งระบบ (๒) ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน และ (๓) ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและทรัพยากรที่มีอยู่ ปรับปรุงการกำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงและปฏิรูปการจัดหาพลังงาน พร้อมทั้งจัดทำ PDP รายภาค และใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่มีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน และกลไกตลาดในกิจการไฟฟ้าและพลังงานหมุนเวียน โดยจะดำเนินการปรับโครงสร้างอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และยังคงรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ

๓.๓ ด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี ประกอบด้วย ๒ ประเด็นปฏิรูป ได้แก่ (๑) ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ และ (๒) การพัฒนาปิโตรเคมี ระยะที่ ๔ โดยคำนึงถึงการใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศจากปิโตรเลียม ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานจากการจัดหาก๊าซธรรมชาติ พัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวเนื่องกับก๊าซธรรมชาติ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการแข่งขัน โดยศึกษาแนวทางการเปิดเสรีธุรกิจจัดหาและจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ ควบคู่กับการเปิดเสรีธุรกิจไฟฟ้า สร้างโอกาสให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าก๊าซธรรมชาติเหลว (Liquid Natural Gas: LNG) ของภูมิภาค ตลอดจนสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง เสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในฐานการผลิตปัจจุบันในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

รวมถึงกำหนดพื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะยาว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันประเทศ

๓.๔ ด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทน ประกอบด้วย ๔ ประเด็นปฏิรูป ได้แก่ (๑) ปฏิรูประบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว สำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล (๒) แนวทางส่งเสริมและขจัดอุปสรรคในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า (๓) ส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรี และ (๔) ปฏิรูปโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง เพื่อสนับสนุนพลังงานทดแทน ส่งเสริมการแข่งขัน และสร้างเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เตรียมความพร้อมด้านกฎหมาย/ระเบียบ และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการผลิตพลังงานใช้เอง และกำหนดมาตรฐานการลดใช้พลังงานของอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศ

๓.๕ ด้านการอนุรักษ์และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ๓ ประเด็นปฏิรูป ได้แก่ (๑) การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าในกลุ่มอุตสาหกรรม (๒) การใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (BEC) และ (๓) การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าในกลุ่มอุตสาหกรรม และเพื่อลดการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรม และอาคารภาครัฐเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๓.๖ ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย ๒ ประเด็นปฏิรูป ได้แก่ (๑) การส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย และ (๒) การส่งเสริมเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงาน เพื่อส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของประเทศ เพื่อให้การผลิตและการใช้พลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๔. ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านพลังงานกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท

ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท สรุปได้ดังนี้

๔.๑ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยมุ่งจัดหาพลังงานทั้งปิโตรเลียมและไฟฟ้า ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ของประเทศ ส่งเสริมการลงทุน มีโครงสร้างพื้นฐาน และระบบการบริหารจัดการที่เสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน มุ่งเน้นการปรับสมดุลเพื่อให้กลไกตลาดผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมต่อผู้ใช้พลังงาน และผู้ประกอบกิจการพลังงาน พร้อมทั้งส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมพลังงาน และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๔.๒ ยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านพลังงาน ทั้งการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแล และการประกอบกิจการ สร้างธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการของภาคพลังงาน ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดหาพลังงาน และร่วมกันพัฒนาพลังงานทดแทน ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ รวมถึงการสร้างกลไกเพื่อสื่อสารข้อมูลและสารสนเทศด้านพลังงานที่น่าเชื่อถือสู่สาธารณะ

๔.๓ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบและแนวทางการปฏิรูปที่มุ่งเน้นการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์พลังงาน การส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทน การสนับสนุนยานยนต์ไฟฟ้า การส่งเสริมเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน และการ

พัฒนาโครงข่ายระบบไฟฟ้า นอกจากจะมีเป้าหมายหลักเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางพลังงาน และสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศแล้ว ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกันด้วย

๕. เป้าหมาย ผลที่พึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิรูปด้านพลังงาน

๕.๑ เป้าหมาย

๕.๑.๑ ระยะสั้น ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ มุ่งเน้นการปรับปรุงการบริหารจัดการพลังงาน สร้างแผนจัดหาที่ได้รับการยอมรับ ส่งเสริมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน และกำหนดทิศทางการพัฒนาและการลงทุนเทคโนโลยีใหม่ของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่

(๑) ปรับโครงสร้างองค์กร และสร้าง Code of Conduct ในหน่วยงานพลังงานของประเทศ

(๒) สร้าง One Stop Service โรงไฟฟ้าที่แท้จริงสนับสนุนการลงทุนของประเทศ

(๓) สร้างศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ

(๔) มีพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนเสนอเองเป็นครั้งแรก

(๕) รัฐบาลปรับแผนการจัดหาพลังงานใหม่ทั้งไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน

(๖) ปรับโครงสร้างบริหารกิจการไฟฟ้า และส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทน

(๗) ศึกษาโอกาสพัฒนาเป็น Regional LNG Trading Hub

(๘) ริเริ่มการสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศจากปิโตรเคมี

(๙) จัดตั้งคณะกรรมการระดับประเทศเพื่อกำหนดทิศทางลงทุนและการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า และระบบกักเก็บพลังงานที่ได้รับการยอมรับจากผู้ลงทุน

๕.๑.๒ ระยะปานกลาง ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ การบริหารจัดการด้านพลังงานมีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามแผนการจัดหาที่ปรับปรุงใหม่ กระตุ้นการลงทุนด้านพลังงาน และเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่

(๑) มีโรงไฟฟ้า สายส่ง ระบบท่อ ตามแผนลงทุนและจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน

(๒) เริ่มสร้างฐานลงทุนใหม่จากปิโตรเคมี ระยะที่ ๔

(๓) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน ยานยนต์ไฟฟ้า และระบบกักเก็บพลังงาน มีการขยายตัวภายในประเทศตามเป้าหมายของคณะกรรมการระดับประเทศ

(๔) ลดการผูกขาด สร้างการแข่งขันในทุกกิจการพลังงาน ประชาชนเข้าถึงการใช้พลังงานในราคาที่เป็นธรรม ได้รับคุณภาพและการบริการที่ดีขึ้น

(๕) ภาคอุตสาหกรรมลดต้นทุนดำเนินธุรกิจ ๒,๖๐๐ ล้านบาท

(๖) สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มการพึ่งพาตนเองด้านพลังงาน สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๕.๒ ผลที่พึงประสงค์

๕.๒.๑ กิจการพลังงานมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมากขึ้น ภายใต้กลไกตลาดที่เหมาะสม

๕.๒.๒ พลังงานของประเทศมีความมั่นคง ปริมาณเพียงพอ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้และได้รับการบริการที่มีคุณภาพ ในระดับราคาที่เป็นธรรม

๕.๒.๓ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนมีการใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ ประหยัด คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕.๒.๔ มีกลไกการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับชุมชน เพื่อพัฒนาพลังงานทางเลือกที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับประเทศไทย เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิต

๕.๒.๕ มีกลไกเพื่อยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการพลังงาน และเกิดการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และกิจการพลังงานของรัฐให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๕.๒.๖ มีข้อมูลและรายงานสารสนเทศเพื่อการวิเคราะห์และสื่อสารด้านพลังงานเพียงพอที่จะสนับสนุนการวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐาน และเพื่อสนับสนุนการเติบโตของพลังงานทางเลือก รวมทั้งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องกับประชาชน

๕.๓ ผลสัมฤทธิ์ที่ประเทศและประชาชนจะได้รับ

๕.๓.๑ ด้านการบริหารจัดการ

(๑) การให้บริการประชาชน และการลงทุนด้านพลังงานของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเข้าถึงข้อมูลพลังงานได้สะดวก รวดเร็ว และได้รับความเชื่อถือ

(๓) มีกลไกการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การคัดเลือกพื้นที่พัฒนา ทำให้เกิดความไว้วางใจ

(๔) มีกรอบแนวทางธรรมาภิบาลในการดำเนินงานทั้งรัฐ NGOs และผู้ประกอบการอย่างเท่าเทียมกันเพื่อให้การดำเนินการโปร่งใส ตรวจสอบได้ นำไปสู่การลดข้อขัดแย้งในสังคม

๕.๓.๒ ด้านไฟฟ้า

(๑) การพัฒนาโรงไฟฟ้าเป็นไปตามแผน ประชาชนมีพลังงานใช้อย่างเพียงพอและมั่นคง ในราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม

(๒) เพิ่มการพึ่งพาตนเองทางพลังงานจากการส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างเสรี สร้างงาน สร้างอาชีพ ลดภาระของภาครัฐในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และลดการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ

(๓) การลงทุนระบบส่ง ระบบจำหน่ายไฟฟ้า เกิดการบูรณาการ ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ประโยชน์จากราคา และคุณภาพบริการที่ดีขึ้น

๕.๓.๓ ด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

(๑) สร้างโอกาสในการเป็นศูนย์กลางการซื้อขาย LNG ของภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน

(๒) ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเพิ่มการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติในด้านราคา รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานชาวไทยเกิดกระบวนการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ จากผู้ประกอบการที่เข้ามาแข่งขันรายใหม่

(๓) การสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ให้กับประเทศ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔

๕.๓.๔ ด้านพลังงานทดแทน

(๑) สร้างรายได้ให้กับชุมชนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิตพลังงาน ลดความขัดแย้ง และเพิ่มการยอมรับของชุมชนในพื้นที่ที่มีการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล

(๒) นำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า ช่วยลดผลกระทบที่มีต่อสุขภาพประชาชนอันเกิดจากมลพิษขยะ

(๓) ส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟเสรี เพิ่มการพึ่งพาตนเอง สร้างอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

(๔) ปรับโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง ส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ ซึ่งนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

๕.๓.๕ ด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑) ลดต้นทุนพลังงานในภาคอุตสาหกรรมได้ไม่น้อยกว่า ๒,๖๐๐ ล้านบาท ภายในปี ๒๕๖๕

(๒) ประหยัดงบประมาณภาครัฐเกือบ ๘,๐๐๐ ล้านบาท เกิดการจ้างงาน สร้างผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรด้านการอนุรักษ์พลังงานเป็นจำนวนมาก

๕.๓.๖ ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน

(๑) ประเทศมีทิศทางการลงทุนยานยนต์ไฟฟ้าและระบบกักเก็บพลังงาน นำไปสู่โอกาสสร้างฐานการลงทุนและการจ้างงาน

(๒) การนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และลดภาระของภาครัฐในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน

ส่วนที่ ๒

การปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ๑๗ ประเด็น

ด้านการบริหารจัดการพลังงาน

การบริหารจัดการพลังงานและความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศ

การพัฒนาพลังงานของประเทศที่ผ่านมาประสบปัญหาการบริหารจัดการพลังงานขาดประสิทธิภาพนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาทั้งภาครัฐ ประชาชน และผู้ประกอบการ โดยภาครัฐถูกมองจากภาคสังคมว่าไม่มีความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ ในการออกนโยบายและการลงทุนของประเทศ ผู้ประกอบการก็ถูกมองว่าดำเนินการลงทุนโดยขาดธรรมาภิบาลและยึดถือผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลัก ในขณะที่ภาคสังคมรวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนก็เรียกร้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่การกำหนดนโยบายและการพัฒนาโครงการ และขอให้มีการตรวจสอบภาครัฐและผู้ประกอบการผ่านการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผลจากความไม่ไว้วางใจดังกล่าวนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในสังคม การหยุดชะงักของพัฒนาและการลงทุนด้านพลังงาน ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อประเทศเป็นอย่างยิ่ง จากการวิเคราะห์โครงสร้างปัญหาสามารถแบ่งปัญหาการบริหารจัดการเป็น ๓ ประเด็นใหญ่ที่ต้องเร่งปฏิรูป ดังนี้

- **โครงสร้างองค์กรขาดความชัดเจนในบทบาทการดำเนินการ และกระบวนการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการลงทุนขาดประสิทธิภาพ** ส่งผลให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานไม่มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องเร่งปฏิรูปองค์กรทั้งด้านโครงสร้างองค์กร กำหนดการดำเนินการตามกติกาขอบเขตหน้าที่ระหว่างองค์กรด้านพลังงานไม่ให้ซ้ำซ้อน และกำหนดการทำหน้าที่ตามกระบวนการอนุมัติ/อนุญาตให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการลงทุนและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

- **ข้อมูลพลังงานขาดการบูรณาการและไม่ได้รับความเชื่อถือ** ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย และความเชื่อถือของประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องเร่งพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศพลังงานรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยจัดให้มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติที่มีภารกิจวิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลพลังงานเพื่อสร้างความเข้าใจประชาชนและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจด้านนโยบาย

- **การบริหารจัดการที่ไม่ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเท่าที่ควร ตลอดจนการดำเนินการด้านธรรมาภิบาลของภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และผู้ประกอบการยังไม่เพียงพอ** ส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจและไม่เห็นด้วยต่อการดำเนินนโยบายและการลงทุนพัฒนาของประชาชน NGOs กับภาครัฐ ก่อให้เกิดการคัดค้านและต้องยุติการกำหนดนโยบายและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานที่สำคัญที่มีผลต่อความมั่นคงพลังงานของประเทศ อาทิ การสำรวจและผลิตปิโตรเลียม การพัฒนาโรงไฟฟ้าถ่านหิน เป็นต้น ซึ่งสร้างความเสียหายต่อประเทศชาติทั้งด้านเศรษฐกิจและก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปฏิรูปการสร้างระบบ ธรรมาภิบาลในการดำเนินการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมประชาชนในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ การกำหนดการกระจายผลประโยชน์และผลตอบแทน

สู่ชุมชนให้เหมาะสมเป็นธรรม และสร้างธรรมาภิบาลในรัฐ NGOs ผู้ประกอบการให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

รูปที่ ๔ ความเชื่อมโยงปัญหาและความจำเป็นต้องปฏิรูปการบริหารจัดการพลังงานของประเทศ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานพิจารณาแล้วเห็นว่าหากไม่เร่งปรับแก้ไขโครงสร้างการบริหารจัดการพลังงาน จะส่งผลให้เกิดความเสียหายและไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาพลังงานของประเทศไทยได้

ดังนั้น จึงได้มีแนวคิดที่เห็นสมควรให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงานเร่งดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิรูปใน ๓ ด้านที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการทำงานขององค์กร การสร้างศูนย์สารสนเทศด้านพลังงาน และสร้างระบบธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการปฏิรูปและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดบนพื้นฐานการยอมรับของทุกภาคส่วนต่อไป

การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการพลังงาน

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การปฏิรูปองค์กรด้านพลังงาน

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ บทบาทหน้าที่ขององค์กรด้านพลังงานของไทย ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารจัดการพลังงานของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายและแนวโน้มการจัดหา ผลิต ขนส่ง จำหน่าย และบริโภคพลังงานของประเทศ เพื่อเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายได้ตามแผนที่กำหนด

๑.๒ ต้องมีกติกา (Code of Conduct) ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยนโยบาย-กำกับ-ปฏิบัติ ในการสร้างความชัดเจนและลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศ

๑.๓ ต้องปรับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เพื่อช่วยกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากการระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิรูป ๒ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ บทบาทหน้าที่และโครงสร้างองค์กรด้านพลังงานได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่มีอำนาจอนุมัติ และประกาศใช้เป็นทางการภายใน ๒ ปี

๓.๒ กติกา (Code of Conduct) ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยนโยบาย-หน่วยกำกับ-หน่วยปฏิบัติ ได้รับการยอมรับร่วมกันของทั้ง ๓ ฝ่าย และมีผลบังคับใช้ภายใน ๒ ปี

๓.๓ กระบวนการอนุมัติ อนุญาต ลดระยะเวลาได้จริง ภายใน ๒ ปี

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

๕. หลักการเหตุผล

โครงสร้างการบริหารจัดการพลังงานของประเทศในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายและแนวโน้มการจัดหา ผลิต ขนส่ง จำหน่าย และบริโภคพลังงานของประเทศ ยกตัวอย่างเช่น รูปแบบของการจัดหาก๊าซธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากอันเนื่องมาจากแนวโน้มการนำเข้าก๊าซธรรมชาติในรูปแบบก๊าซธรรมชาติเหลว (Liquefied Natural Gas: LNG) ที่มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น การบริหารจัดการแหล่งปิโตรเลียมในประเทศโดยใช้ระบบ (Production Sharing Contract: PSC) หรือ (Service Contract: SC) ที่ประเทศไทยเริ่มใช้เป็นครั้งแรก การเพิ่มบทบาทของถ่านหินนำเข้าภายใต้เทคโนโลยีสะอาดในการผลิตไฟฟ้าตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ ฉะนั้น หากไม่ได้ปรับปรุงบทบาทหน้าที่ขององค์กรด้านพลังงานของไทยแล้ว จะไม่สามารถบริหารจัดการเพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายได้ตามแผนที่กำหนดได้

นอกจากนี้ การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยนโยบาย-หน่วยกำกับ-หน่วยปฏิบัติ ยังขาดความชัดเจนและมีความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ยกตัวอย่างเช่น การกำหนดอัตรา Feed-in Tariff ในการส่งเสริมพลังงานทดแทนที่ยังมีความเห็นไม่ตรงกันว่าควรเป็นหน้าที่ของหน่วยนโยบายหรือเป็นหน้าที่ของหน่วยกำกับ หรือการกำหนดอัตราค่าชดเชยที่ดิน ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยกำกับหรือหน่วยปฏิบัติ ฉะนั้นจึงเห็นควรสร้างความชัดเจน โดยหารือร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นกติกา (Code of Conduct) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศได้

สำหรับการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการพลังงานซึ่งรวมถึงการอนุมัติรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วยที่ยังใช้ระยะเวลามากเกินความจำเป็นก็สมควรให้ความสำคัญกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้กับที่ปรึกษา ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำมาตรการบรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐาน ช่วยให้การอนุมัติเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลดต้นทุนที่เกิดจากระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ และกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้า และการพัฒนาพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานทดแทนอื่นอีกด้วย

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

กระบวนการดำเนินการของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศ ๓ ประเด็น ซึ่งมีการดำเนินการ ปัญหาที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

รูปที่ ๕ การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ โครงสร้างองค์กรด้านพลังงาน

๖.๑.๑ โครงสร้างของกระทรวงพลังงาน กระทรวงพลังงาน มีหน่วยงานในสังกัดและกำกับประกอบด้วย

๑) ส่วนราชการ ๕ กรม ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมธุรกิจพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

๒) รัฐวิสาหกิจ ๒ แห่ง ประกอบด้วย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

๓) องค์การมหาชน ๑ แห่ง คือ สถาบันบริหารกองทุนพลังงาน

๔) องค์กรอิสระ ๑ แห่ง คือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

๖.๑.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑) แนวโน้มการจัดหา ผลิต ขนส่ง จำหน่าย และบริโภคพลังงานของประเทศ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากที่ประเทศเคยพึ่งพาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศในสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ ๘๐-๙๐ ก็ค่อยๆ ลดลง เนื่องจากการสำรวจขุดเจาะแหล่งใหม่ๆ ล้วนมีความลำบากยิ่งขึ้น อีกทั้งก๊าซที่เมียนมาขายให้กับไทยนั้นยังคงเป็นปริมาณเดิม จึงจำเป็นที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศในรูปแบบ LNG เพิ่มมากขึ้น ฉะนั้น การกำกับดูแลการนำเข้า LNG ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติให้มีความชัดเจน

(๒) พระราชบัญญัติปิโตรเลียม ที่แก้ไขปรับปรุงล่าสุด ได้มีการเพิ่มรูปแบบในการบริหารจัดการผลประโยชน์จากการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม จากเดิมที่ประเทศไทยใช้มาโดยตลอด ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ คือระบบสัมปทานก็ได้มีการเพิ่มเติมให้สามารถใช้ระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต (PSC) และระบบสัญญาจ้างบริการ (SC) จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับบทบาทองค์กรของประเทศ โดยเฉพาะกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติที่ดูแลระบบสัมปทานมาโดยตลอดให้สามารถดูแลระบบแบ่งปันผลผลิต (PSC) และระบบสัญญาจ้างบริการ (SC) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๑.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ จากโครงสร้างปัญหาข้างต้นเห็นควรกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ ประกอบด้วย การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารจัดการพลังงานของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายและแนวโน้มการจัดหา ผลิต ขนส่ง จำหน่าย และบริโภคพลังงานของประเทศ เพื่อเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายได้ตามแผนที่กำหนด ทั้งนี้ ได้เสนอให้มีกลไกในการบริหารจัดการเรื่อง PSC/SC ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งสำนักบริหารสัญญาในกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ

๖.๒ กติกากำหนดขอบเขตหน้าที่ของหน่วยนโยบาย-หน่วยกำกับ-หน่วยปฏิบัติ

๖.๒.๑ โครงสร้างของการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยนโยบาย-หน่วยกำกับ-หน่วยปฏิบัติ

(๑) หน่วยนโยบาย ประกอบด้วย คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) เป็นฝ่ายเลขานุการ

(๒) หน่วยกำกับ คือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

(๓) หน่วยปฏิบัติด้านไฟฟ้าในกำกับกระทรวงพลังงาน คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

๖.๒.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยนโยบาย-หน่วยกำกับ-หน่วยปฏิบัติ ยังขาดความชัดเจนและมีความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ยกตัวอย่างเช่น การกำหนดอัตรา Feed-in Tariff ในการส่งเสริมพลังงานทดแทนที่ยังมีความเห็นไม่ตรงกันว่าควรเป็นหน้าที่ของหน่วยนโยบายหรือเป็นหน้าที่ของหน่วยกำกับ หรือการกำหนดอัตราค่าชดเชยที่ดิน ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยกำกับหรือหน่วยปฏิบัติ การขาด

ความชัดเจนและความซ้ำซ้อนการการดำเนินการจะนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศได้

๖.๒.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ จากโครงสร้างปัญหาข้างต้นเห็นควรกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ คือ

(๑) การกำหนดกติกาและสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ โดยหารือร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นกติกา (Code of Conduct) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศได้

(๒) การกำหนด KPI สำหรับการติดตามประเมินผล สำหรับคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับกิจการพลังงาน

๖.๓ การลดระยะเวลาในการอนุมัติ อนุญาตสำหรับกิจการไฟฟ้า

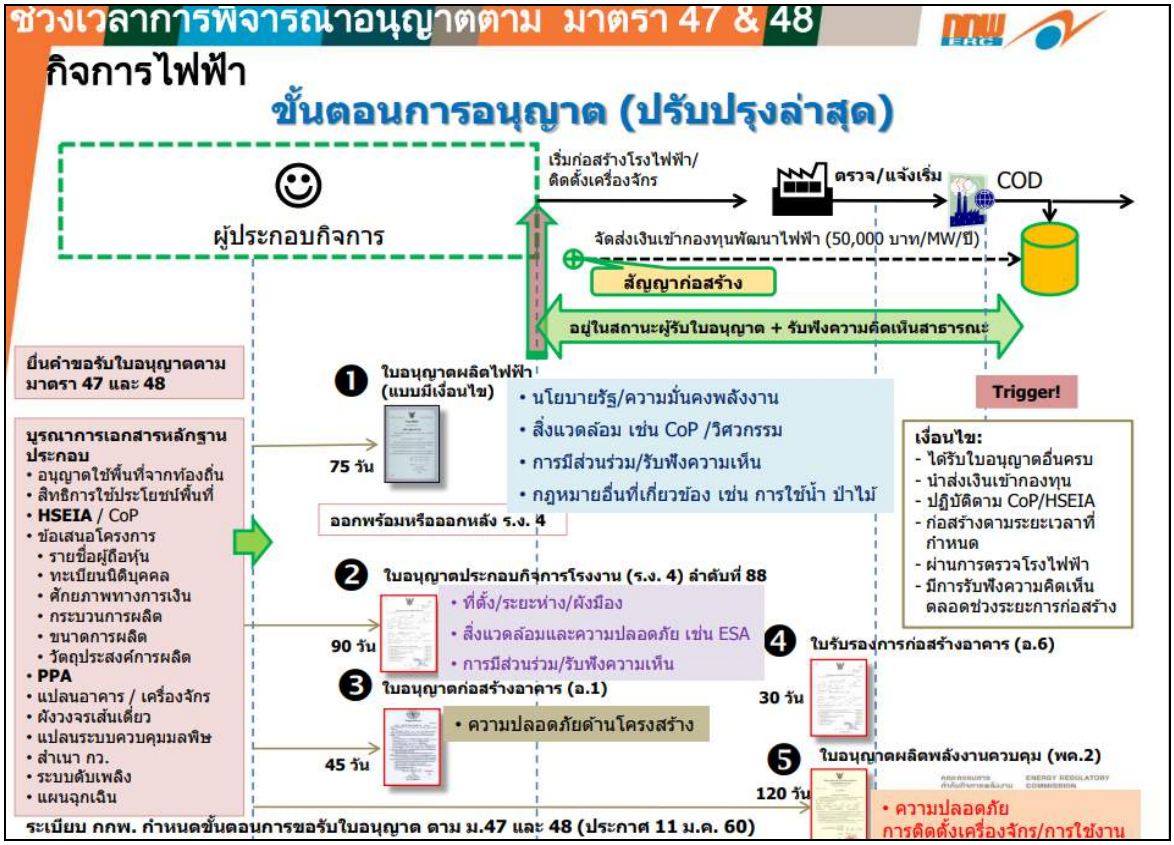
๖.๓.๑ กระบวนการอนุมัติ อนุญาต

(๑) หน่วยอนุญาต ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) ผู้ขอรับใบอนุญาต คือ ผู้ผลิตไฟฟ้า

๖.๓.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

เนื่องจาก การดำเนินการสำหรับขั้นตอนต่างๆ ในการประกอบกิจการพลังงานจะต้องได้รับอนุญาตจากหลายหน่วยงานตามรูปที่ ๓ แม้ว่าปัจจุบัน จะมีการพัฒนาเป็น One Stop Service แล้ว สำนักงาน กกพ. ก็ยังต้องขอความเห็นจากหน่วยงาน ซึ่งไม่สามารถกำกับให้ระยะเวลาการอนุมัติอนุญาตในภาพรวมเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

รูปที่ ๖ ระยะเวลาการพิจารณาอนุญาต

๖.๓.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ จากโครงสร้างปัญหาข้างต้นเห็นควรกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ คือ ปรับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งเป็น One Stop Service อย่างแท้จริง ให้สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น โดยเพื่อช่วยกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากการระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ ปรับบทบาทหน้าที่ขององค์กรด้านพลังงานของไทย

ปรับบทบาทหน้าที่ขององค์กรด้านพลังงานของไทยให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารจัดการพลังงานของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายและแนวโน้มการจัดหา ผลิต ขนส่ง จำหน่าย และบริโภคพลังงานของประเทศ เพื่อเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายได้ตามแผนที่กำหนด

โดยเสนอให้ปรับบทบาทและโครงสร้างของกระทรวงพลังงานให้สามารถบริหารสัญญาตามระบบบริหารจัดการปิโตรเลียมรูปแบบใหม่ทั้งแบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต (PSC) และแบบสัญญาจ้างบริการ (SC) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง **ภายใต้หลักการ : แยกงาน**

ด้านการกำกับ (Regulation) และการดำเนินงาน (Operation) ออกจากกัน โดยมีช่วงระยะดำเนินการ เป็น ๒ ช่วง ดังนี้

๗.๑.๑ ช่วงแรก : จัดตั้งกองบริหารสัญญาภายใต้กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ ดำเนินการกำกับดูแลโดยผ่านอนุกรรมการปิโตรเลียมที่ทำหน้าที่เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการ

๗.๑.๒ ช่วงหลัง : จัดตั้งหน่วยงานและแยกออกจากกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติเพื่อรับผิดชอบเรื่องที่เกี่ยวกับ Operation ตามระบบ PSC

๗.๒ จัดทำกติกา (Code of Conduct) ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยนโยบาย-กำกับ-ปฏิบัติ ในการสร้างความชัดเจนและลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศ รวมทั้งสร้างระบบ KPI สำหรับการติดตามประเมินผลคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับกิจการพลังงาน โดย กกพ. ควรปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดให้ครบถ้วน เคร่งครัด และปรับปรุงกลไกการดำเนินการภายในให้มีประสิทธิภาพเพียงพอครอบคลุมทุกประเด็นตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการและการมอบอำนาจอย่างเหมาะสม และให้ กกพ. มีบทบาทในการตรวจสอบ กำกับ ทุกประเด็นที่กฎหมายกำหนดกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) และการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.)

๗.๓ ปรับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งเป็น One Stop Service อย่างแท้จริง พร้อมสร้างความชัดเจนระดับนโยบายในการปรับกระบวนการกำกับดูแล กำหนดกรอบนโยบายการต่อเชื่อมพลังงานทดแทนใช้เองและการต่อเข้าระบบ ให้สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น โดยเพื่อช่วยกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากการระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ

๗.๓.๑ ปรับปรุง พ.ร.บ. การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ กฎหมายว่าด้วยโรงงาน (อาทิ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร (อาทิ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขล่าสุด ถึง ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๘) กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕) และ/หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการอนุญาตของ พพ. และ กรอ. ในส่วนที่เกี่ยวกับโรงไฟฟ้ามาอยู่ที่สำนักงาน กกพ. โดยไม่ต้องขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

๗.๓.๒ จัดตั้งเป็น One Stop Service สำหรับการจัดตั้งโรงงานไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเพื่อดำเนินการอนุมัติอนุญาตแบบเบ็ดเสร็จ โดย สำนักงาน กกพ. เป็นศูนย์กลางและจัดหางบประมาณและบุคลากรในการดำเนินการ และกำหนดปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ

๗.๓.๓ การปรับกระบวนการจัดทำและอนุมัติการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA หรือ Environmental Health Impact Assessment: EHIA) เสนอให้รัฐบาลกำหนดหน่วยงานที่เป็นอิสระและแหล่งเงินงบประมาณรับผิดชอบในการจัดทำ SEA , EIA และ EHIA เพื่อให้เกิดการยอมรับในทุกภาคส่วน นอกจากนี้ เห็นควรให้รัฐบาลสนับสนุนสำนักงานนโยบายและ

แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการให้ความสำคัญในใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของที่ปรึกษาเพื่อสร้างความโปร่งใสและน่าเชื่อถือให้กับกระบวนการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายได้ตามแผนที่กำหนด

๘.๒ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศ

๘.๓ กระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากการระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทาง ๑ ปรับบทบาทและโครงสร้างองค์กรด้านพลังงานเพื่อรองรับการปฏิรูป																										
๑	จัดตั้งคณะกรรมการปรับบทบาทและโครงสร้างองค์กร ปลัด พน. ประธาน ชธ. เลขานุการฯ																					ชธ.			มีการปรับโครงสร้างองค์กรด้านพลังงานเพื่อรองรับการปฏิรูป	หน่วยงานใหม่เริ่มดำเนินการปีงบ ๒๕๖๓
๒	ยกร่างบทบาทและโครงสร้างที่ปรับปรุง																					ชธ.				
๓	ประชุม/รับฟังความคิดเห็น																					ชธ.				
๔	ดำเนินการตามกระบวนการเสนอกฎกระทรวง																					ชธ.				
๕	ขออัตรากำลัง/งบประมาณเพิ่มเติม																					ชธ.				
๖	หน่วยงานเริ่มดำเนินงานจริง																					ชธ.				
แนวทาง ๒ สร้างกติกา (Code of Conduct) เพื่อกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยนโยบาย-หน่วยกำกับ-หน่วยปฏิบัติ																										
๑	จัดตั้งคณะกรรมการโดยมีปลัดกระทรวงพลังงาน เป็นประธานผู้แทน สป. เลขานุการ																					ทุกกรม			มีการดำเนินงานตาม COC และมีการติดตามประเมินผลภายใน	มี Code of Conduct ๑ ฉบับ
๒	ยกร่างกติกา (Code of Conduct)																					ทุกกรม				
๓	ประชุม/รับฟังความคิดเห็น																					ทุกกรม				
๔	ปรับกติกาตามผลรับฟังความเห็น																					ทุกกรม				

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕	นำกติกา (Code of Conduct) ไปออกเป็นระเบียบลงนามโดย รมว.พน. และดำเนินการ																					ทุกกรม				
แนวทาง ๓ ปรับลดระยะเวลาการอนุมัติ/อนุญาต																										
๑	ปรับแก้ พรบ. ประกอบกิจการพลังงานให้ สำนักงาน กกพ. ออกใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงานได้เองโดยไม่ต้องขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กฎหมายอื่น (อาทิ พรบ. โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขล่าสุด ถึง ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๘ พรบ. การพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕)																					สำนักงาน กกพ. กพร. กรอ. มท. พพ.			ให้บริการ OSS ภายในปี ๒๕๖๓	มีการปรับแก้พรบ. ประกอบกิจการพลังงานให้สำนักงาน กกพ. ตรวจประเมินเพื่อออกใบอนุญาตได้เอง ภายใน ๑ ปี และมีการเตรียมการเพื่อให้สามารถให้บริการได้ภายใน ๒ ปี
๒	สำนักงาน กกพ. ออกระเบียบที่ว่าด้วยการตรวจประเมินเพื่อออกใบอนุญาตเอง																					สำนักงาน กกพ. กรอ. มท. พพ.				
๓	นำความเห็นไปปรับปรุงและประกาศใช้																					สำนักงาน กกพ.				
๔	ของบประมาณ/สรรหาบุคลากร																					สำนักงาน กกพ.				
๕	สำนักงาน กกพ. เริ่มดำเนินการอนุมัติอนุญาตได้เอง																					สำนักงาน กกพ.				
๖	การปรับกระบวนการจัดทำและอนุมัติ SEA EIA EHIA																					รัฐบาล				

การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการพลังงาน

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ เกิดการพัฒนาระบบข้อมูลพลังงานของประเทศให้มีความสมบูรณ์ และเกิดการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงานภายใต้ระบบเดียวกัน

๑.๒ เกิดการพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นหน่วยงานหลักในการนำข้อมูลด้านพลังงานมาวิเคราะห์วิจัยเพื่อสื่อสารให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งด้านการตัดสินใจในการใช้พลังงาน และการประกอบธุรกิจด้านพลังงาน

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

จัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายใน ๒ ปี ภายในกระทรวงพลังงาน

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายในกระทรวงพลังงานภายใน ๒ ปี

๓.๒ เกิดเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานภายนอกผ่านฐานข้อมูลกลางของภาครัฐหรือเชื่อมโยงระบบ IT กับหน่วยงานภายนอกภายใน ๒ ปี

๓.๓ เกิดการพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติเป็นหน่วยงานอิสระภายใน ๕ ปี (*กรณีที่มีการประเมินผลการดำเนินงานแล้วเห็นสมควรแยกเป็นหน่วยงานอิสระ ให้กระทรวงพลังงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ)

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

เนื่องด้วยศูนย์ฯ เป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐภายใต้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ที่มีภารกิจหน้าที่ในการบริการข้อมูลด้านพลังงานให้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นบริการสาธารณะและไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร ดังนั้น งบประมาณของศูนย์ฯ จะมาจากงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด

ตารางที่ ๑ แสดงการประมาณการงบประมาณศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ

หน่วย : ล้านบาท

ปีที่	งบบุคลากร	งบระบบสารสนเทศ	งบดำเนินงาน/ รายจ่ายอื่น	รวม
๑	๑๖	๑๕	๓๐	๖๑
๒	๑๖	๘๐	๒๐	๑๑๖
๓	๓๓	๗๐	๒๐	๑๒๓
๔	๓๓	๓๐	๒๐	๘๓
๕	๓๓	๓๐	๒๐	๘๓

๕. หลักการเหตุผล

ปัญหาเรื่องพลังงานในประเทศไทยปัญหาหนึ่งที่สำคัญในปัจจุบัน คือ การขาดความรู้ความเข้าใจด้านพลังงาน และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันทำให้ทุกภาคส่วนสามารถที่จะสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลพลังงานจากแหล่งต่างๆ ได้ง่ายรวมถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและข้อมูลใน Social Media ต่างๆ ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐมีการนำเสนอข้อมูลพลังงานส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นทางการในเชิงวิชาการและเชิงสถิติซึ่งยากแก่ประชาชนทั่วไปที่จะทำความเข้าใจกับข้อมูลและตัวเลขต่างๆ ในทางกลับกันการนำเสนอข้อมูลใน Social Media เป็นการนำเสนอในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ง่ายต่อการเข้าใจและมีวิธีการสื่อสารข้อมูลที่เข้าถึงได้โดยสะดวก ทำให้ข้อมูลพลังงานใน Social Media ได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไป

การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศพลังงานจึงถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญสำหรับการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระยะยาวโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยากในปัจจุบัน ข้อมูลด้านพลังงานของประเทศต้องมีขอบเขตและช่วงเวลาของการเก็บข้อมูลที่ชัดเจน มีการเผยแพร่ตรงตามกำหนดเวลา มีการปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์ และทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อตอบสนองกับความต้องการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำกับดูแลและกำหนดนโยบายของภาครัฐ การวางแผนธุรกิจของภาคเอกชน การศึกษาวิจัยของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องพลังงานของสังคม โดยเฉพาะภายใต้สภาพแวดล้อมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ดังนั้น เพื่อที่จะให้ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศพลังงานรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลพลังงานให้เป็นไปตามหรือเทียบเท่ามาตรฐานสากล ใช้ข้อมูลกลางร่วมกัน และพัฒนาระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารจัดการข้อมูลพลังงานเพื่อให้บริการแก่ทุกภาคส่วน จึงควรที่จะจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ (Thailand Energy Information Center: NEIC) ที่มีภารกิจหน้าที่ในการวิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจด้านนโยบาย วางแผนการธุรกิจ และประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานและความเชื่อมโยงเศรษฐกิจ

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหาที่เกี่ยวกับระบบสารสนเทศด้านพลังงานของประเทศแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่

รูปที่ ๗ กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหาที่เกี่ยวกับระบบสารสนเทศด้านพลังงาน

๖.๑ การรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลด้านพลังงาน

๖.๑.๑ สภาพปัญหา ในกระบวนการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลด้านพลังงาน พบว่าประชาชนบางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลด้านพลังงาน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากความซับซ้อนและเข้าใจได้ยากของข้อมูลพลังงาน ทำให้ในหลายกรณีเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนซึ่งส่งผลถึงความน่าเชื่อถือต่อข้อมูลพลังงานที่มีการรายงานและการดำเนินนโยบายด้านพลังงานของประเทศ นอกจากนี้การเก็บข้อมูลด้านพลังงานในบางเรื่องสามารถพัฒนาจากในปัจจุบัน อาทิ การเก็บข้อมูลทางด้าน Demand Side

๖.๑.๒ แนวทางการดำเนินการ การแก้ไขปัญหาในส่วนของความสมบูรณ์ของข้อมูลเห็นควรให้กระทรวงพลังงานพิจารณาฐานข้อมูลในปัจจุบันว่ามีข้อมูลส่วนใดบ้างที่สามารถพัฒนาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น หากมีประเด็นเกี่ยวข้องกับข้อกฎหมายเห็นควรให้จัดทำแผนในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลด้านพลังงาน นอกจากนั้นกระทรวงพลังงานจะต้องพิจารณาจัดทำมาตรฐานข้อมูลด้านพลังงานภายในกระทรวงพลังงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกหน่วยงาน

๖.๒ การสร้างองค์ความรู้ด้านพลังงานให้กับประชาชน

๖.๒.๑ สภาพปัญหา ในปัจจุบันประชาชนได้รับข้อมูลและองค์ความรู้ด้านพลังงานจากหลากหลายแห่ง ซึ่งบางแห่งเป็นแหล่งที่เผยแพร่ข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อน บิดเบือน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดในสังคม รวมถึงยังขาดบทวิเคราะห์สถานการณ์พลังงาน ที่เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

๖.๒.๒ แนวทางการดำเนินการ ในการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ บุคลากรของศูนย์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านพลังงานและข้อมูลพลังงานเป็นอย่างดี และต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการและสภาพของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถออกแบบการสื่อสารที่เหมาะกับประชาชนแต่ละกลุ่ม รวมถึงการจัดทำบทวิเคราะห์เพื่อสร้างความเข้าใจในเชิงลึกของประเด็นด้านพลังงานให้แก่สาธารณะ

๖.๓ การบูรณาการข้อมูลด้านพลังงานกับหน่วยงานภายนอก

๖.๓.๑ สภาพปัญหา ข้อมูลด้านพลังงานบางส่วนมีการเก็บโดยหน่วยงานอื่น ซึ่งปัจจุบันถึงแม้มีการจัดส่งข้อมูลให้กระทรวงพลังงาน แต่ก็ยังมิได้มีการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศจากฐานข้อมูลให้เกิดการนำเข้าข้อมูลโดยอัตโนมัติ จึงต้องมีการวางระบบเพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลพลังงานและข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นจากหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการวิเคราะห์ คาดการณ์และเผยแพร่ได้อย่างทันท่วงที

๖.๓.๒ แนวทางการดำเนินการ ในการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงานจากหน่วยงานภายนอกอาจพิจารณาดำเนินการได้ใน ๒ รูปแบบ คือ การเชื่อมโยงด้วยระบบ IT (Web Service) จากฐานข้อมูลของหน่วยงานภายนอกมายังฐานข้อมูลของกระทรวงพลังงาน หรือการเชื่อมโยงผ่านฐานข้อมูลกลางของรัฐบาล

ตารางที่ ๒ การเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของทั้ง ๒ วิธีที่เสนอแนะ

แนวทาง	ข้อดี	ข้อเสีย
การเชื่อมโยงผ่านฐานข้อมูลกลางของรัฐบาล	หน่วยงานภายนอกอื่นๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ ทำให้ไม่ต้องมีความซ้ำซ้อนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประหยัดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบสารสนเทศ	ไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีรายละเอียดครบถ้วนตามความต้องการของแต่ละหน่วยงาน
การเชื่อมโยง Web service กับฐานข้อมูลของหน่วยงานภายนอกรายหน่วยงาน	หน่วยงานกำกับดูแลสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบรูณ์ตามวัตถุประสงค์	หน่วยงานภายนอกไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ และมีค่าใช้จ่ายสูงในการพัฒนาระบบสารสนเทศ รวมทั้งบุคลากรต้องมีความเชี่ยวชาญในมาตรฐานต่างๆ

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านพลังงาน

๗.๑.๑ การพิจารณาจัดทำมาตรฐานกลางของข้อมูลพลังงาน เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่มีการจัดเก็บและจัดทำข้อมูลสถิติพลังงาน มีการใช้มาตรฐานเดียวกันซึ่งเป็นไปตามหลักสากลในการดำเนินการด้านข้อมูลพลังงาน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนกับผู้ใช้ข้อมูลและประชาชนทั่วไป

๗.๑.๒ การพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูลด้านพลังงานในปัจจุบัน ข้อมูลพลังงานที่ได้มีการจัดเก็บส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลผู้ประกอบกิจการด้านพลังงานให้ดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย และอีกประเด็นที่มีความสำคัญก็คือในส่วนของการใช้ข้อมูลพลังงานเพื่อการกำหนดนโยบายด้านพลังงาน ซึ่งการกำหนดนโยบายจะทำได้แม่นยำขึ้นหากข้อมูลมีความละเอียดขึ้น ซึ่งกระทรวงพลังงานอาจนำผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการการปฏิรูปพลังงาน สภาปฏิรูปแห่งชาติที่ได้เคยทำไว้มาประกอบการพิจารณาพัฒนาข้อมูลพลังงานให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗.๒ การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศด้านพลังงาน

ในด้านกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูล กลไกการเข้าถึงข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูล เนื่องด้วยนโยบายของรัฐบาลจะมุ่งไปสู่รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้บริการประชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติจะพัฒนาและออกแบบระบบข้อมูลพลังงานให้มีลักษณะเป็น Cyber Based ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล และเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพลังงานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย มีความเชื่อมโยงข้อมูลกับข้อมูลของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ใน ๒ แนวทาง

๗.๒.๑ การเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลกลางของรัฐบาล

๗.๒.๒ การเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องผ่านเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ (Government Information Network : GIN)

ในข้อเสนอการปฏิรูปนี้จะใช้แนวทางตามข้อเสนอของ สปท. ที่จะเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยราชการที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับด้านพลังงานเพื่อให้มีการส่งข้อมูลให้กันได้โดยอัตโนมัติ อย่างไรก็ตามหากในช่วงเวลาที่จะมีการดำเนินการ รัฐบาลมีนโยบายให้หน่วยงานเชื่อมโยงฐานข้อมูลเข้ากับฐานข้อมูลกลางของรัฐบาล เห็นควรให้พิจารณาเพื่อประเมินว่าแนวทางใดเป็นแนวทางที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ และการดูแลรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีการศึกษาเพื่อแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่สามารถทำให้เข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูลพลังงานได้อย่างสมบูรณ์เพิ่มเติมในขั้นตอนนี้ด้วย

๗.๓ การดำเนินการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ

๗.๓.๑ การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายใต้กระทรวงพลังงาน ศูนย์ฯ จะมีสถานะเป็นหน่วยงานบริการภายในของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ที่มุ่งเน้นเรื่องประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน แต่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ดังเช่นในกรณีขององค์การมหาชน หรือ รัฐวิสาหกิจ

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานจะทำการศึกษารูปแบบของหน่วยงานดังกล่าว โดยให้มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ส่วนราชการกับหน่วยงานของรัฐภายใต้กระทรวงพลังงานเพื่อเติมเต็มศักยภาพเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลพลังงาน การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศพลังงาน การพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ การจัดทำประมาณการแนวโน้มและการพยากรณ์ความต้องการพลังงานของประเทศ การจัดทำและเผยแพร่สถิติข้อมูลและรายงานสถานการณ์พลังงานของประเทศ และให้บริการเผยแพร่ข้อมูลพลังงานแก่ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษาและประชาชนทั่วไป

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของศูนย์ฯ อาจมีการให้ข้าราชการของกระทรวงพลังงานมาปฏิบัติงานให้กับศูนย์ฯ เป็นการชั่วคราว และจะมีการสรรหาบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านข้อมูลสถิติพลังงาน มาตรฐานข้อมูลพลังงาน โมเดลพลังงาน การพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศพลังงาน การเผยแพร่ข้อมูลพลังงานเพิ่มเติมโดยมีความจำเป็นที่จะต้องมีบุคลากรปฏิบัติงาน ประมาณ ๔๐ คน ประกอบด้วย

(๑) ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ
(๒) ฝ่ายพัฒนาระบบและสารสนเทศสถิติพลังงาน จำนวนบุคลากร ๘ ตำแหน่ง
(๓) ฝ่ายข้อมูลสถิติพลังงาน จำนวนบุคลากร ๘ ตำแหน่ง
(๔) ฝ่ายวิเคราะห์และคาดการณ์พลังงาน จำนวนบุคลากร ๘ ตำแหน่ง
(๕) ฝ่ายมาตรฐานข้อมูลและค่ากลาง จำนวนบุคลากร ๔ ตำแหน่ง
(๖) ฝ่ายประสานงานและการเผยแพร่ จำนวนบุคลากร ๕ ตำแหน่ง
(๗) ฝ่ายอำนวยการ จำนวนบุคลากร ๕ ตำแหน่ง

๗.๓.๒ การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายใต้กระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานจะประเมินว่าศูนย์ฯ ที่อยู่ภายใต้กระทรวงพลังงานสามารถทำหน้าที่ได้ตามผลที่พึงประสงค์จากแนวคิดในการปฏิรูป โดยควรมีการประเมินในมิติการดำเนินการในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(๑) ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลพลังงานและข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการวิเคราะห์ คาดการณ์และเผยแพร่ได้อย่างทันท่วงที

(๒) บทบาทการเป็นหน่วยงานที่เก็บรวบรวมและประสานงานข้อมูลพลังงาน การจัดทำมาตรฐานข้อมูลพลังงาน การตรวจสอบ ทวนสอบ และการรายงานข้อมูลพลังงานอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพทันต่อสถานการณ์

(๓) บทบาทการเป็นหน่วยงานพัฒนาโมเดลและระบบข้อมูลสารสนเทศพลังงานเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและคาดการณ์พลังงาน

(๔) บทบาทการเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รายงานข้อมูลสถิติพลังงานและรายงานผลวิเคราะห์ข้อเท็จจริงด้านพลังงาน ให้ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจด้านพลังงานที่ถูกต้องให้กับทุกภาคส่วน

โดยหากผลการประเมินโดยกระทรวงพลังงานสรุปได้ว่าการจัดตั้งศูนย์ฯ ภายใต้กระทรวงพลังงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ในประเด็นดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็สามารถให้ศูนย์ฯ ดำเนินการต่อภายใต้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ในกรณีที่ผลการประเมินเห็นว่าศูนย์ดังกล่าวไม่สามารถบรรลุบทบาทหน้าที่ข้างต้นได้ก็เห็นควรแยกออกมาเป็นหน่วยงานอิสระ

๗.๓.๓ การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติเป็นหน่วยงานอิสระ หากผลการประเมินเห็นสมควรให้แยกศูนย์ฯ เป็นหน่วยงานภายนอก ต้องดำเนินการจัดทำกฎหมายจัดตั้งหน่วยงาน โดยอาจดำเนินการในลักษณะการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน โดยให้ศูนย์ฯ รับข้อมูลพลังงานจากสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน เพื่อนำไปศึกษาจัดทำบทวิเคราะห์ และเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยกำหนดให้จัดทำกฎหมายและกฎระเบียบให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ และศูนย์ฯเริ่มดำเนินการได้ภายในปี ๒๕๖๖

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ประเทศไทยมีศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร และทันต่อสถานการณ์ การให้ข้อมูลสารสนเทศด้านพลังงานที่ทันสมัยเท่าทันกับความผันผวนของตลาดโลก ข้อมูลที่โปร่งใส มีความแม่นยำถูกต้อง เข้าใจง่าย เชื่อถือได้และใช้อ้างอิงได้ และสามารถเข้าถึงได้ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ก็จะทำให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจด้านพลังงานที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น (Energy Literacy) ซึ่งจะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นในการกำหนดนโยบายของภาครัฐ นอกจากนี้การที่ภาคเอกชนต่างๆ ในธุรกิจพลังงานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม ก็จะเป็นการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในกิจการพลังงาน

๘.๒ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศ ด้วยบุคลากรที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพลังงานเชิงลึกที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการวางนโยบายของประเทศ การพัฒนาให้บุคลากรของศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติมีความสามารถในการวิเคราะห์และพยากรณ์ด้านพลังงานด้วยสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จะทำให้ประเทศสามารถก้าวทันสถานการณ์ด้านพลังงานของโลก และสามารถเชื่อมโยงกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ผู้วางนโยบายด้านพลังงาน ใช้ในการกำหนดเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้จากข้อมูล การวิเคราะห์ในเชิงลึก และการคาดการณ์อย่างแม่นยำ

๘.๓ เป็นหน่วยงานต้นแบบในการให้บริการสนองความต้องการประชาชนที่โปร่งใสตรวจสอบได้ โดยภารกิจของศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ในการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระทรวงพลังงาน และข้อมูลระหว่างกระทรวง ซึ่งจะเป็นหนึ่งในต้นแบบของการขับเคลื่อนรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government) ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลผ่านกระบวนการให้บริการที่ประชาชนต้องการ

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	ประเมินฐานข้อมูลด้านพลังงานในปัจจุบัน และพัฒนาฐานข้อมูลให้มีความสมบูรณ์																					สนพ.			ฐานข้อมูลพลังงานมีความสมบูรณ์และมีมาตรฐานเดียวกัน	การพัฒนาฐานข้อมูลพลังงาน
๒	ดำเนินงานเชื่อมโยงกับ Big Data หรือเชื่อมโยงระบบ IT กับหน่วยงานภายนอก																					สนพ.			เกิดการเชื่อมโยงระบบภายใน ๒ ปี	ความพร้อมในการเชื่อมโยงระบบ
๓	ศึกษาเพื่อแก้ไขกฎหมายที่ทำให้เข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูล																					สนพ.			เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลพลังงานได้อย่างสมบูรณ์	มีผลการศึกษาแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์
๔	จัดตั้งเป็นหน่วยงานภายในกระทรวงพลังงาน																					สนพ.			จัดตั้งเป็นหน่วยงานภายใน และเริ่มดำเนินการได้ในปี ๒๕๖๒	การจัดตั้งเป็นหน่วยงานภายในกระทรวงพลังงาน
๕	ศึกษารูปแบบองค์กรและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ที่อยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน																					สนพ.			มีผลการประเมินภายในปี ๒๕๖๓-๒๕๖๔	การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ในกระทรวงพลังงาน
๖	กรณีผลประเมินเห็นควรให้แยกออกจาก พน. ให้ยกร่างกฎหมายและระเบียบเพื่อดำเนินการจัดตั้งศูนย์ต่อไป																					สนพ.			จัดทำกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องภายในปี ๒๕๖๕ และศูนย์ฯ สามารถเริ่มดำเนินการปี ๒๕๖๖	

การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการพลังงาน

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ ปฏิรูปการสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ หน่วยงานภาครัฐมีธรรมาภิบาลในการดำเนินการ มีการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศ พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาที่สำคัญของรัฐบาลเพื่อให้เกิดการยอมรับของภาคประชาชน อาทิ การพัฒนาโรงไฟฟ้า และสร้างความตระหนักกับประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญด้านพลังงาน

๑.๒ องค์กรพัฒนาเอกชนมีธรรมาภิบาลขององค์กร โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของการรับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

๑.๓ ผู้ประกอบการมีการดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนตลอดจนมีการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อสร้างงานสร้างรายได้กับประชาชนในพื้นที่

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ดำเนินการปฏิรูปการกำหนดนโยบายและเริ่มนำไปสู่ปฏิบัติได้ตั้งแต่ปีแรก

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ สร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการกำหนดนโยบายพลังงานประเทศ โดยจัดตั้งคณะที่ปรึกษาหรือแต่งตั้งคณะกรรมการของภาคประชาสังคมภายใน ๑ ปี

๓.๒ สร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการกำหนดพื้นที่ตั้งโครงการลงทุนด้านพลังงาน ขนาดใหญ่ โดยจัดตั้งคณะกรรมการในการขับเคลื่อนและดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี

๓.๓ สร้างระบบธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน โดยกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่มีผลบังคับใช้หรือนำร่องอย่างน้อย ๒ เรื่อง ใน ๑ ปี

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

เป็นการดำเนินการเชิงนโยบายไม่ใช้งบประมาณ

๕. หลักการเหตุผล

จากปัญหาความขัดแย้ง ไม่ไว้วางใจและไม่เห็นด้วยต่อการดำเนินนโยบายและการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) กับภาครัฐ ก่อให้เกิดผลกระทบที่สร้างความเสียหายต่อประเทศชาติทั้งด้านเศรษฐกิจและก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด โดยปัญหาดังกล่าวยังคงขยายผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหามาโดยตลอดทั้งการเปิดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจ การจัดตั้งกรรมการไตรภาคีเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ แต่สำหรับด้านพลังงานที่ผ่านมาถือได้ว่าการแก้ปัญหายังไม่ประสบความสำเร็จ โดยเห็นได้จากการที่รัฐบาลต้องยุติโครงการสำคัญที่มีผลต่อความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ อาทิ การสำรวจและผลิตปิโตรเลียม การพัฒนาโรงไฟฟ้า เป็นต้น

ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาทบทวนกระบวนการดำเนินการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศทั้งระบบ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจและความขัดแย้งต่างๆ ขององค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน รวมถึงผู้ประกอบการ ตลอดจนทบทวนผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในดำเนินการของทุกองค์กร โดยมุ่งเน้นสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการกำหนดการพัฒนา เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศเป็นไปอย่างมีเอกภาพบนพื้นฐานการยอมรับร่วมกัน

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

กระบวนการดำเนินการของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศ ๓ กระบวนการ ซึ่งมีการดำเนินการ ปัญหาที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

รูปที่ ๘ การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ การกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านพลังงาน

๖.๑.๑ การกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านพลังงานและผู้รับผิดชอบ การกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาพลังงานของประเทศทั้งด้านการจัดหาพลังงาน การส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมด้านพลังงาน การกำกับดูแลกิจการและราคาพลังงาน การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีหน้าที่เสนอนโยบาย แผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดราคาพลังงาน สนับสนุน เร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ

(๒) คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) แต่งตั้งโดย กพช. ทำหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย แผนการบริหารและพัฒนามาตรการด้านพลังงาน เสนอแนะนโยบายและมาตรการด้านราคาพลังงาน และปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ กพช. มอบหมาย

(๓) คณะกรรมการปิโตรเลียม ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและให้ความเห็นชอบในการอนุมัติ อนุญาตเรื่องต่างๆ สำหรับการดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนด

(๔) คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ทำหน้าที่กำกับกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ สามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพื่อพิจารณาหรือกระทำการอย่างใดตามที่ กกพ. มอบหมาย ซึ่งที่ผ่านมาจะกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการที่ตั้งตามความจำเป็นตามภารกิจกำกับกิจการพลังงานที่มีอยู่

(๕) คณะกรรมการสถาบันบริหารกองทุนพลังงาน ดำเนินงานจัดหาเงินมาให้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงไปชดเชยราคาน้ำมัน เพื่อรักษาระดับราคาขายปลีกไม่ให้สูงเกินกว่าระดับที่คณะรัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งการดำเนินการอื่นใดตามนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกองทุนพลังงาน

(๖) คณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ สามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการกองทุนฯ มอบหมาย ตลอดจนเชิญบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย คำแนะนำหรือความเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ตามความจำเป็น

๖.๑.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑) ภาคประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายตั้งแต่ต้น การที่ภาคประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการวางนโยบายและบริหารจัดการด้านพลังงานของภาครัฐ โดยเห็นว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเป็นกลุ่มการเมืองและข้าราชการประจำเป็นหลัก ทำให้การรับรู้ในการกำหนดนโยบายกระจุกตัวอยู่เฉพาะในส่วนของผู้บริหารรัฐบาลและผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น ภาคประชาชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งการขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายตั้งแต่ต้น ส่งผลให้การกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติไม่สะท้อนประเด็นปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ส่งผลให้การดำเนินนโยบายพลังงานของภาครัฐไม่เป็นไปตามเป้าหมายกระทบต่อความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศในที่สุด

(๒) ประชาชนเชื่อว่าข้าราชการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในการเป็นคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจที่กำกับดูแล แม้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องจะไม่ห้ามข้าราชการระดับสูงที่มีหน้าที่กำกับดูแลตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐวิสาหกิจภายใต้สังกัด เข้าไปดำรงตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจและบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจนั้น แต่ภาคประชาชนก็เห็นว่าไม่เหมาะสมเนื่องจากขัดแย้งกันระหว่างการทำหน้าที่ออกนโยบาย ควบคุม กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการทำหน้าที่กรรมการในรัฐวิสาหกิจซึ่งต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงการแสวงหากำไรแก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ดังนั้น ความเชื่อว่าข้าราชการอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนในการเป็นคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจที่กำกับดูแลจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นการกำหนดนโยบายภาครัฐ

๖.๑.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ จากโครงสร้างปัญหาข้างต้นเห็นควรกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ ประกอบด้วย การปฏิรูปให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐอย่างเป็นทางการและการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐ อาทิ การลดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในการเป็นคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจที่กำกับดูแล และการดำเนินงานภายใต้ภาคีเครือข่ายองค์กรเพื่อความโปร่งใสในอุตสาหกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (The Extractive Industries Transparency Initiative: EITI) ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ส่งเสริมด้านความโปร่งใส และการบริหาร

ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเป็นกลไกในการตรวจสอบของภาคประชาชน เป็นต้น

๖.๒ การออกมาตรการ การกำกับกิจการ และการอนุมัติลงทุนพัฒนาโครงการ

๖.๒.๑ การดำเนินการและผู้รับผิดชอบ การกำหนดนโยบาย การออกมาตรการ การกำกับกิจการพลังงานและการอนุมัติลงทุน เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.)

(๒) หน่วยราชการในสังกัดกระทรวงพลังงาน กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กรมธุรกิจพลังงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

(๓) หน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ/อนุญาต อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๔) รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

(๕) ผู้ประกอบการที่ลงทุนพัฒนาโครงการ อาทิ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจไฟฟ้า ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจก๊าซธรรมชาติ และธุรกิจพลังงานทดแทน

๖.๒.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑) โครงการลงทุนขนาดใหญ่มีปัญหาการคัดค้าน ก่อสร้าง เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะการจัดตั้งโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ จากการวิเคราะห์โครงสร้างปัญหา พบว่า การจัดตั้งโรงไฟฟ้าในปัจจุบันมีการเปิดให้มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้าใจกับประชาชนผ่านการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA/EHIA) เพียงขั้นตอนเดียวเท่านั้น และที่ผ่านมาประชาชนในพื้นที่ก็ยังไม่ยอมรับ EIA/EHIA ดังกล่าว ประกอบกับการสร้างความรับรู้จากกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่พร้อมที่จะร่วมคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้ากับกลุ่ม NGOs โดยข้อจำกัดสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาการคัดค้านจากภาคประชาชนประกอบด้วย การขาดกระบวนการคัดเลือกและกลั่นกรองพื้นที่โดยความเห็นชอบประชาชนตั้งแต่ต้น

(๒) ขาดการสนับสนุนการลงทุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง นอกจากการขาดการยอมรับของภาคประชาชนแล้ว การดำเนินการที่ผ่านมากระทรวงพลังงานยังขาดความร่วมมือจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจัดเตรียมพื้นที่และสนับสนุนการพิจารณาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากกระทรวงพลังงานไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ก็จะไม่สามารถดำเนินการได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

๖.๒.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ จากโครงสร้างปัญหาข้างต้น โดยเฉพาะในกระบวนการลงทุนพัฒนาโครงการที่ถูกต่อต้านอันเนื่องมาจากการขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ตั้งแต่ต้นและขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการลงทุน เห็นควรต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ คือ การปฏิรูปให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดการพัฒนาโครงการลงทุนขนาดใหญ่ อาทิ กำหนดกลไกการจัดตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม

๖.๓ การดำเนินการพัฒนาโครงการ

๖.๓.๑ การดำเนินการและผู้รับผิดชอบ การพัฒนาโครงการของผู้ประกอบการจะเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ประกอบด้วย

(๑) หน่วยราชการในสังกัดกระทรวงพลังงาน กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กรมธุรกิจพลังงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

(๒) รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

(๓) ผู้ประกอบการในธุรกิจพลังงาน อาทิ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจไฟฟ้า ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจก๊าซธรรมชาติ และธุรกิจพลังงานทดแทน

๖.๓.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑) รัฐกำหนดผลตอบแทนให้ชุมชนในอัตราที่ไม่เหมาะสม โดยเห็นควรกระจายผลประโยชน์ให้ประชาชนในอัตราหรือรูปแบบที่สอดคล้องความต้องการ และเป็นธรรม อาทิ การจัดสรรค่าภาคหลวงให้ถึงชุมชน

(๒) ผู้ประกอบการเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่เหมาะสม หรือไม่ได้ดูแลชุมชนโดยรอบ ผลกระทบจากการประกอบกิจการพลังงาน แบ่งเป็น ๓ เรื่องหลัก คือ ผลกระทบจากมลพิษส่งผลต่อสุขภาพ ผลกระทบจากการประกอบอาชีพโดยเฉพาะภาคเกษตร และผลกระทบการแย่งแหล่งน้ำทั้งแหล่งน้ำชลประทาน/น้ำอุปโภค บริโภค ซึ่งประชาชนมักจะร้องเรียนต่อเจ้าของโครงการ แต่หลายครั้งเจ้าของโรงงานไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้อย่างทันท่วงทีหรือไม่สามารถชดเชยในระดับที่ประชาชนพึงพอใจ ทั้งนี้ เพราะรอการพิสูจน์ข้อเท็จจริงซึ่งอาจล่าช้า รวมทั้งการกำหนดการเยียวยา/ชดเชยไม่เป็นที่ยอมรับด้วยกันกับภาคประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

(๓) NGOs ให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์กระทบต่อความเชื่อมั่นประชาชน การให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงของ NGOs บางกลุ่มไม่ครบถ้วน คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง สร้างความกังวลให้กับประชาชนในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่พิสูจน์ไม่ได้ กระทบต่อความเชื่อมั่นประชาชนต่อการพัฒนาโครงการ

๖.๓.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ ประกอบด้วย ปฏิรูปการกระจายผลประโยชน์การพัฒนาโครงการให้ประชาชนในพื้นที่ อาทิ การจัดสรรค่าภาคหลวงให้ถึงชุมชน และการสร้างธรรมาภิบาลทั้งกลุ่ม NGOs ในการมีส่วนร่วม รวมถึงสร้างธรรมาภิบาลผู้ประกอบการในการเปิดเผยข้อมูลและดำเนินกิจกรรมกับชุมชน

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ แนวทาง ๑ ปฏิรูปให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐอย่างเป็นทางการในรูปคณะที่ปรึกษาหรือแต่งตั้งคณะกรรมการของภาคประชาสังคม

๗.๑.๑ การกำหนดทางเลือกการดำเนินการ คณะกรรมการได้ทบทวนรูปแบบที่คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ นำเสนอโดยพิจารณาเปรียบเทียบ ๒ ทางเลือก คือ

(๑) ทางเลือกที่ ๑ แต่งตั้งคณะกรรมการของภาคประชาสังคมภายใต้ กพช. ๑ คณะ เพื่อเปิดช่องทางการสื่อสารทางตรงระหว่าง กพช. กับภาคประชาสังคม

(๒) ทางเลือกที่ ๒ แต่งตั้งคณะกรรมการของภาคประชาสังคมภายใต้คำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน สามารถดำเนินการได้เร็ว และคณะกรรมการฯ เข้าใจภาพรวมการกำหนดนโยบายเนื่องจากสามารถให้คำแนะนำได้หลายคณะกรรมการของ พน. และมองเห็นความเชื่อมโยงเชิงนโยบายของการพิจารณาของคณะกรรมการทุกชุด

โดยคณะกรรมการปฏิรูปฯ เห็นชอบให้ดำเนินการตามทางเลือกที่ ๒ แต่ทั้งนี้ เห็นควรให้การดำเนินการคำนึงถึงข้อจำกัดที่จะเกิดขึ้นไปพร้อมกัน อาทิ คุณสมบัติคณะกรรมการต้องเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้กว้างหลากหลาย ความยากที่จะคัดเลือกตัวแทนของประชาชนที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่แม้คณะกรรมการภาคประชาสังคมจะไม่มีอำนาจตัดสินใจ แต่การให้ความเห็นจะมีผลต่อความเชื่อมั่นในนโยบายที่รัฐบาลกำหนด

๗.๑.๒ แนวทางดำเนินการ

(๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาสังคม ดำเนินการภายใต้คำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานต่อการดำเนินการของคณะกรรมการต่างๆ ของกระทรวงพลังงาน ศึกษาและเสนอแนะในเชิงนโยบายหรือการกำกับดูแล เพื่อเสนอมุมมองของผู้มีส่วนได้เสียภาคประชาชนและภาคผู้ประกอบการ

(๒) โครงสร้างกรรมการ คณะกรรมการแต่ละชุด มีตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) สามฝ่าย คือ (๑) ผู้ใช้/ผู้บริโภคพลังงาน (๒) ตัวแทนองค์กรผู้ผลิต/ผู้จำหน่ายพลังงาน (๓) นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ ต้องมีการนิยามกลุ่มของทั้งสามฝ่ายให้ชัดเจน เช่น การจัดกลุ่มประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการจำหน่ายและผลิตพลังงาน กลุ่มผู้อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชนที่เคลื่อนไหวทางด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานรวมถึงองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่มีสถานะตามกฎหมายรองรับ กลุ่มธุรกิจที่เป็นองค์กรตัวแทนทั้งผู้ซื้อและผู้ขายพลังงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจำนวนและการได้มาของคณะกรรมการให้เป็นไปตามความเหมาะสม โดยแต่งตั้งกรรมการสรรหาเพื่อดำเนินการดังกล่าว

(๓) อำนาจหน้าที่ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานต่อการดำเนินการของคณะกรรมการแต่ละชุดของกระทรวงพลังงาน ติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและรับทราบปัญหา พร้อมให้ข้อเสนอแนะ

(๔) องค์ประกอบและหน้าที่คณะกรรมการสรรหา ให้มีคณะกรรมการสรรหาซึ่งประกอบไปด้วยกรรมการจากแต่ละภาคส่วน ดังนี้

๑) ผู้ใช้/ผู้บริโภคพลังงาน มีสัดส่วน ๓ คน คัดเลือกจากองค์กรต่างๆ คัดเลือกกันมา ได้แก่ องค์กรของผู้บริโภค องค์กรผู้ใช้พลังงานหรือผู้ศึกษาวิจัย องค์กรภาคประชาชน เป็นต้น

๒) ผู้ผลิต/ผู้จำหน่ายพลังงาน มีสัดส่วน ๓ คน คัดเลือกจากภาคเอกชน เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคาร และสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายโดยตรง เป็นต้น

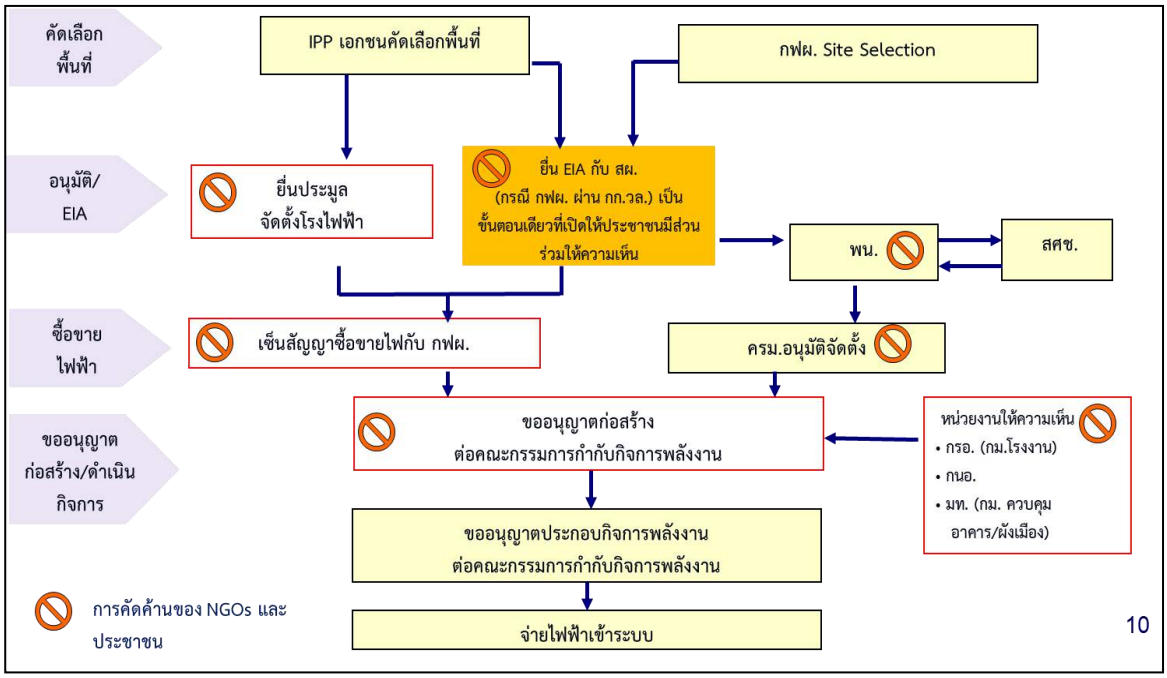
๓) ภาควิชาการมีสัดส่วน ๓ คน คัดเลือกจากมหาวิทยาลัยที่มีการสอนและการวิจัยด้านพลังงานหรือสิ่งแวดล้อม

๔) กรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการด้านพลังงานแต่ละชุด เข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการสรรหา มีสัดส่วนจำนวน ๒ คน

โดยให้คณะกรรมการสรรหาไปกำหนดวิธีการได้มาของตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย โดยเปิดโอกาสให้สมัครหรือเสนอชื่อเป็นการทั่วไป

๗.๒ แนวทาง ๒ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการโดยกำหนดกลไกการจัดตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม และภาครัฐทุกส่วนดำเนินการร่วมกัน

๗.๒.๑ กระบวนการพัฒนาโรงไฟฟ้าและปัญหาที่เกิดขึ้น จากการศึกษากระบวนการพัฒนาโรงไฟฟ้า พบว่า เปิดให้มีการสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้าใจกับประชาชนผ่านการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเพียงขั้นตอนเดียวเท่านั้น

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

รูปที่ ๙ การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๗.๒.๒ ทางเลือกในการแก้ปัญหา

ตารางที่ ๓ การเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียกระบวนการจัดตั้งโรงไฟฟ้าแบบเดิมกับข้อเสนอกำหนดพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม

กระบวนการ	เปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียทางแก้ปัญหา		บทสรุป
	ข้อดี	ข้อเสีย	
๑. การจัดตั้งโรงไฟฟ้าตามกระบวนการที่มีอยู่ในปัจจุบัน	▪ พื้นที่เพื่อจัดตั้งโรงไฟฟ้ามีความเหมาะสมด้านเทคนิค/วิศวกรรม ส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตเหมาะสม นำไปสู่ราคาค่าไฟฟ้าที่เหมาะสม	▪ เกิดปัญหาการคัดค้านจากภาคประชาชน ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการจัดตั้งโรงไฟฟ้าตามแผน PDP ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงพลังงาน	วิธีการใหม่ประชาชนต้องรับภาระค่าไฟฟ้าแพงขึ้น แต่จะเกิดประโยชน์มากกว่าวิธีเดิมและลดปัญหาการต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้าได้ ในขณะที่การใช้วิธีเดิมอาจส่งผลให้ไม่สามารถสร้างโรงไฟฟ้าได้เลยซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียกับประเทศมากกว่า
๒. กำหนดพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม	▪ โครงการได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่งผลให้สามารถจัดตั้งโรงไฟฟ้าและจ่ายไฟได้ตามแผน PDP ที่กำหนด	▪ ประชาชนต้องรับภาระค่าไฟฟ้าที่จะแพงขึ้น เนื่องจากที่ดินแพง และอาจต้องลงทุนเพื่อสร้างสายส่งเพิ่มเติม ▪ กรณีที่ไม่มีพื้นที่เหมาะสม รัฐบาลจะกำหนดพื้นที่ ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้จัดตั้งโรงไฟฟ้าได้	

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน กระทรวงพลังงาน

๗.๒.๓ แนวทางดำเนินการ

(๑) ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล รัฐบาลกำหนดให้การจัดตั้งโรงไฟฟ้าของผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ (IPP) และการอนุมัติจัดตั้งโรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีเงื่อนไขว่า พื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่จะเสนอจัดตั้งโรงไฟฟ้า จะต้องมีการพิจารณาและดำเนินการกำหนดพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วมก่อน ทั้งนี้ การดำเนินงานจะต้องดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามกระบวนการมีส่วนร่วมที่ระบุใน ๗.๒.๓ (๒)

(๒) แนวทางกำหนดพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม

๑) ขั้นที่๑ จัดตั้งคณะอนุกรรมการฯ เพื่อดำเนินการ จัดตั้งคณะอนุกรรมการกำหนดพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วมภายใต้ กพช. เพื่อดำเนินการ โดยมีปลัดกระทรวงพลังงานเป็นประธาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน มีผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอนุกรรมการ และมีผู้แทนกระทรวงพลังงานและสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่กำกับการดำเนินการตามแผนที่กำหนด พร้อมนำเสนอพื้นที่ที่ได้ข้อยุติต่อ กพช. พิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนส่งให้หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตใช้ประกอบการอนุมัติอนุญาต ต่อไป ทั้งนี้ ภายหลังการจัดตั้งคณะอนุกรรมการฯ จะต้องเร่งดำเนินการใน ๓ เรื่อง สำคัญ ดังนี้

- **กำหนดสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ** เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการออกประกาศเชิญชวนและชี้แจงประชาชน
- **ออกประกาศเชิญชวนเสนอพื้นที่มาพิจารณา** พิจารณากำหนดเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่เพื่อใช้ประกอบการการออกประกาศเชิญชวนให้ประชาชนเสนอพื้นที่มาพิจารณา
- **ศึกษากำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงไฟฟ้า** แบ่งเป็น ศึกษากำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดตั้งโรงไฟฟ้าในเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประสานกับจังหวัดที่มีศักยภาพ และศึกษากำหนดเขตพื้นที่ที่เหมาะสม (Zoning) ในการจัดตั้งโรงไฟฟ้าในรายละเอียด เพื่อนำมาใช้ในกรณีที่ดำเนินการแล้วไม่มีพื้นที่เสนอเข้ามา หรือไม่เหมาะสมไม่สามารถจัดตั้งโรงไฟฟ้าได้จริง รัฐบาลจะต้องพิจารณาผลการศึกษานี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาการจัดตั้งโรงไฟฟ้า ต่อไป

๒) ขั้นที่ ๒ ประสานประชาชนในพื้นที่เป้าหมายพิจารณาสิทธิประโยชน์และเกณฑ์การเสนอพื้นที่ มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพลังงานจังหวัดประสานจังหวัดที่มีศักยภาพในการจัดตั้งโรงไฟฟ้าในเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจกับจังหวัดและประชาชนในพื้นที่เป้าหมายเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และเกณฑ์การเสนอพื้นที่เพื่อสร้างโรงไฟฟ้า

๓) ขั้นที่ ๓ จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกระบวนการเสนอพื้นที่โดยความสมัครใจอย่างเป็นทางการในระดับจังหวัด จัดสัมมนาชี้แจงสิทธิประโยชน์และหลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่รับฟังความเห็นประชาชนในระดับจังหวัด

๔) ขั้นที่ ๔ ออกประกาศเชิญชวนให้จังหวัดเสนอพื้นที่เข้ามาโดยความสมัครใจ คณะกรรมการออกประกาศเชิญชวนให้จังหวัดเสนอพื้นที่เข้ามาโดยความสมัครใจ โดยในการออกประกาศจะต้องระบุเกณฑ์ที่สำคัญ อาทิ ความเหมาะสมทางเทคนิคเบื้องต้น สิทธิประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ <u>รวมทั้งเปิดโอกาสให้จังหวัดและประชาชนจัดทำข้อเสนอความต้องการขอรับการสนับสนุนในรูปแบบอื่นที่ต้องการเพิ่มเติมด้วย</u> ตลอดจนระบุกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอและคัดเลือกพื้นที่ โดยครอบคลุมทั้งขั้นตอนการดำเนินการและคุณสมบัติของผู้มีส่วนร่วม

๕) ขั้นที่ ๕ ส่งประกาศให้กระทรวงมหาดไทยประสานจังหวัดเพื่อดำเนินการแจ้งต่อประชาชนให้รับทราบโดยทั่วไปทั้งจังหวัด ภายหลังการออกประกาศฯ แล้วเสร็จ คณะกรรมการฯ จะส่งประกาศให้กระทรวงมหาดไทยประสานจังหวัดเพื่อดำเนินการแจ้งต่อประชาชนในทุกจังหวัดให้รับทราบโดยทั่วไปทั้งจังหวัด

๖) ขั้นที่ ๖ จังหวัดตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ กำหนดวิธีปฏิบัติ รวบรวมพื้นที่ที่มีความพร้อมจากจังหวัด จังหวัดจัดตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ที่มีตัวแทนทั้งจากข้าราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน กำหนดวิธีปฏิบัติในการรวบรวมพื้นที่ที่ต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนและพื้นที่โดยรอบ โดยกรณีการรวมพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์จะประสานประชาชนเพื่อรวบรวมพื้นที่แปลงใหญ่และต่อรองราคา ตลอดจนรับรองพื้นที่ที่มีความพร้อมเสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ และในกรณีการรวมพื้นที่ของรัฐหรือพื้นที่สาธารณะประโยชน์หรือที่ราชพัสดุ จังหวัดจะจัดทำบัญชีรวบรวมพื้นที่นำเสนอ และยังสามารถเสนอพื้นที่อื่นเพิ่มได้ อาทิ นิคมอุตสาหกรรม พื้นที่ทหาร เป็นต้น ทั้งนี้ ประชาชนที่เสนอพื้นที่สามารถระบุความต้องการสิทธิประโยชน์หรือการขอรับสนับสนุนมาพร้อมกันได้ โดยคณะกรรมการระดับพื้นที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเสนอดังกล่าวของประชาชนว่ามีความซ้ำซ้อนกับแผนพัฒนาโครงการของภาครัฐ หรือท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วหรือไม่ ก่อนพิจารณารับรองพื้นที่ดังกล่าว

กรณีพื้นที่ที่มีความพร้อม มีพื้นที่บางส่วนหรือทั้งหมดเป็นพื้นที่ของรัฐ พื้นที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ พื้นที่ทหาร ที่ต้องมีการขออนุญาตใช้พื้นที่และ/หรือเพิกถอนพื้นที่ตามกฎหมายจากหน่วยงานอนุมัติ/อนุญาต ให้คณะกรรมการระดับพื้นที่แจ้งให้หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตรับทราบพื้นที่และพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยเร็ว และหน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตพิจารณาดำเนินการอนุมัติ/อนุญาตให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน

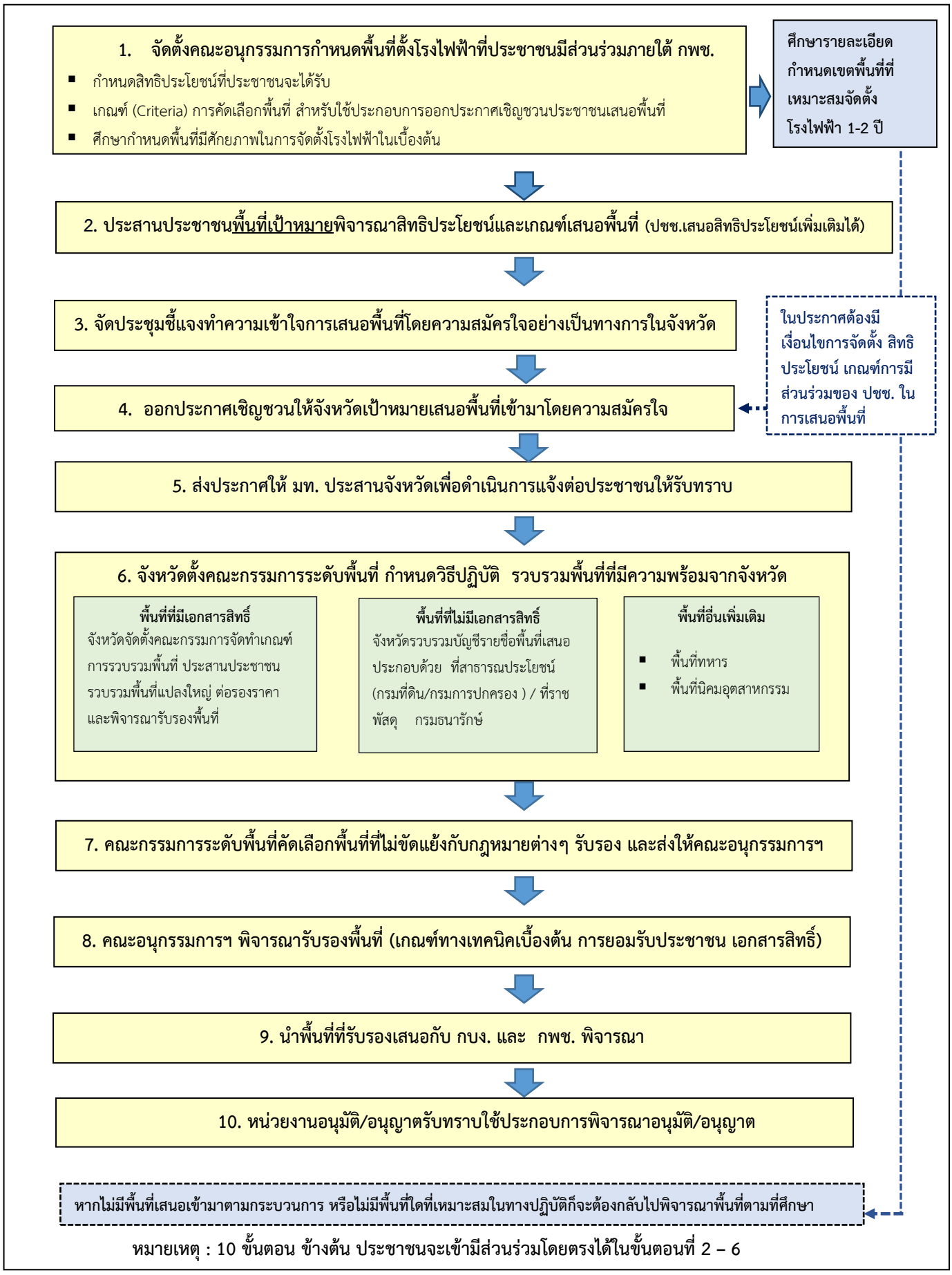
๗) ขั้นที่ ๗ คณะกรรมการระดับพื้นที่พิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายต่างๆ รับรอง และส่งให้คณะอนุกรรมการฯ คณะกรรมการระดับพื้นที่ตรวจสอบว่าพื้นที่ที่รวบรวมมาไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายผังเมืองและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๘) ขั้นที่ ๘ พิจารณารับรองพื้นที่ คณะอนุกรรมการฯ จะพิจารณาพื้นที่ที่เสนอจากจังหวัด โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่ ความเหมาะสมด้านเทคนิค เกณฑ์การยอมรับของประชาชน และเอกสารสิทธิ์ที่ดิน เป็นต้น

๙) ขั้นที่ ๙ นำเสนอ กบง. และ กพช. พิจารณา คณะอนุกรรมการฯ นำเสนอพื้นที่ที่ได้รับการรับรองให้ กบง. และ กพช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการใช้พื้นที่เพื่อจัดตั้งโรงไฟฟ้า

๑๐) ขั้นที่ ๑๐ เสนอพื้นที่ให้หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตใช้ประกอบการพิจารณา คณะอนุกรรมการฯ จะแจ้งให้หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตรับทราบพื้นที่ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาตการจัดตั้งโรงไฟฟ้า ต่อไป

หากรัฐบาลดำเนินการตามแนวทางนี้ กระบวนการชี้แจงทำความเข้าใจ รวบรวมรับรองพื้นที่ใช้เวลาประมาณ ๒ ปี การจัดซื้อที่ดิน จัดทำ EIA/EHIA การขออนุมัติโครงการใช้เวลาประมาณ ๓ ปี ดังนั้น หากรัฐบาลดำเนินการตามข้อเสนอนี้ในกลางปี ๒๕๖๑ จะสามารถคัดเลือกพื้นที่ได้ในปี ๒๕๖๓ ก่อสร้างและจ่ายไฟประมาณปี ๒๕๖๗ - ๒๕๖๙

รูปที่ ๑๐ แนวทางกำหนดพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม

๗.๒.๔ ข้อเสนอการพิจารณาประเด็นที่สำคัญประกอบการดำเนินการ

(๑) การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนในพื้นที่ควรจะได้รับ คณะอนุกรรมการฯ ควรพิจารณาสิทธิประโยชน์ในรูปเม็ดเงินและสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่เม็ดเงินประกอบการออกประกาศเชิญชวนการเสนอพื้นที่ของประชาชน โดยสิทธิประโยชน์ในรูปเม็ดเงินที่จะให้จะต้องกำหนดเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถพิจารณาผลกระทบต่อค่าไฟฟ้าได้ตั้งแต่แรก ในขณะที่สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่เม็ดเงินอาจเปิดกว้างเพื่อให้ชุมชนได้ทำความตกลงกับโรงไฟฟ้าได้อย่างเหมาะสมตามบริบทและความต้องการของพื้นที่ต่างๆ อย่างไรก็ตาม อาจมีพิจารณาสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนในพื้นที่ควรจะได้รับจากข้อเสนอการปรับปรุงกองทุนพัฒนาไฟฟ้าของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ หรือตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อเสนอ อาทิ

๑) พิจารณาให้สิทธิประโยชน์เพื่อลดค่าใช้จ่ายครัวเรือน อาทิ การลดหย่อนค่าไฟฟ้าให้แก่ครัวเรือน การตรวจสุขภาพประจำปีฟรี และมีแพทย์เฉพาะทางให้การรักษาแนะนำ การจัดสรรทุนการศึกษาให้เปล่าให้แก่เยาวชนในเขตพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า ระดับมัธยม ปวช. ปวส. ปริญญาตรี และ/หรือสูงกว่า โดยสิทธิประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

๒) การสนับสนุนแผนการพัฒนาชุมชนระยะยาว กองทุนควรสนับสนุนแผนที่เกิดจากความต้องการของชุมชนผ่านกระบวนการการทำประชาคมระดับหมู่บ้านและระดับตำบล โดยแผนนี้เป็นแผนสำหรับโครงการพัฒนาที่ใช้งบประมาณมากและใช้ระยะเวลาดำเนินการในช่วง ๕ - ๑๐ ปีหรือมากกว่า ทั้งนี้ ต้องมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้าในปริมาณที่เหมาะสมของทุกปีเพื่อรองรับการดำเนินการตามแผนต่อเนื่องดังกล่าว เพื่อให้มั่นใจว่าแผนพัฒนาชุมชนระยะยาว จะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุผลสำเร็จ

(๒) การกำหนดเกณฑ์การออกประกาศเชิญชวนให้ประชาชนเสนอพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้า ควรตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนดเกณฑ์ที่สำคัญ อาทิ ขนาดของพื้นที่ เหมาะสมกับกำลังการผลิตและกระบวนการผลิตของโรงไฟฟ้า อยู่ใกล้แหล่งเชื้อเพลิง มีสายส่งไฟฟ้า ใกล้แหล่งน้ำ การยอมรับของเจ้าของที่ดินและประชาชนโดยรอบเป็นพื้นที่ที่สามารถดำเนินการโดยไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ เป็นต้น

๗.๒.๕ เงื่อนไขความสำเร็จ

(๑) ความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุนการดำเนินการระดับพื้นที่ ประกอบด้วย การกำหนดให้บรรจุยุทธศาสตร์ด้านพลังงานและศักยภาพของในการจัดตั้งโรงไฟฟ้าลงในยุทธศาสตร์ของจังหวัด การมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสนับสนุนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีการรับรองหากมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด และการสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) กลไกการบริหารจัดการที่จัดตั้งขึ้นต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน การจัดตั้งกลไกบริหารจัดการควรต้องมีผู้แทนประชาชนและ NGOs ที่เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับเข้าร่วมดำเนินการตั้งแต่ต้น โดยหากรัฐบาลเห็นชอบในกรอบการดำเนินการแล้วควรจัดให้มีการจัดระบบคัดสรรผู้แทนประชาชน และ NGOs ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการด้วย

(๓) การศึกษา Zoning การจัดตั้งโรงไฟฟ้าในรายละเอียดต้องแล้วเสร็จภายใน ๒ ปี เพื่อสำรองใช้กรณีพื้นที่ที่เสนอมาไม่สามารถพัฒนาได้ รัฐบาลจะต้องกลับไปพิจารณาผลการศึกษา Zoning

การที่ดำเนินการควบคู่มาตั้งแต่ต้น ดังนั้น การศึกษาต้องแล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยอาจใช้วิธีเวนคืนที่ดินที่เหมาะสมมาจัดตั้งโรงไฟฟ้าก็ได้

(๔) ความร่วมมือจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) และ คณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่โรงไฟฟ้า (คพรฟ.) ในการแก้ไขระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้สามารถจัดสรรเงินงบประมาณกองทุนพัฒนาไฟฟ้า สนับสนุนแผนการดำเนินการพัฒนาชุมชนระยะยาว ๑๐ ปีขึ้นไป อีกทั้งคณะกรรมการทั้งสองคณะจะมีบทบาทหน้าที่ ในการติดตาม และควบคุมดูแลให้การดำเนินการตามแผนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ รวมถึงการมอบหมายงานและส่งมอบงานตามแผนให้กับคณะกรรมการชุดต่อไปเมื่อหมดวาระในการทำหน้าที่ (คณะกรรมการทำหน้าที่ในวาระคราวละ ๔ ปี) เพื่อให้มั่นใจว่าแผนพัฒนาชุมชนระยะยาว ๑๐ ปีขึ้นไป จะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุผลสำเร็จตามความต้องการของชุมชน ทั้งนี้หากต้องมีการเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือหยุดการดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชนระยะยาว ๑๐ ปีขึ้นไปอันเนื่องมาจากกรณีใดๆ ก็ตาม ให้ขึ้นอยู่กับมติของประชาคมระดับหมู่บ้านหรือระดับตำบลที่เป็นเจ้าของโครงการตามแผนงานมีมติให้มีการเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือหยุดดำเนินการเท่านั้น

๗.๓ แนวทาง ๓ การจัดสรรค่าภาคหลวงสู่ชุมชน

๗.๓.๑ การจัดสรรค่าภาคหลวงในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติกระจายหน้าที่และอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับปัจจุบันของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดสัดส่วนในการจัดสรรค่าภาคหลวงจากการผลิตปิโตรเลียมให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ เป็นดังนี้

(๑) อบต.และเทศบาล**ที่มีพื้นที่ผลิต** ได้รับในอัตราร้อยละ ๒๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร)
(๒) อบต. ในจังหวัด**ที่มีพื้นที่ผลิต** ได้รับในอัตราร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนประชากร)
(๓) อบจ. ที่เป็นจังหวัด**ที่มีพื้นที่ผลิต** ได้รับในอัตราร้อยละ ๒๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร)
(๔) อบต. อื่น**ทั่วประเทศ** ได้รับในอัตราร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนประชากร)

๗.๓.๒ การจัดสรรค่าภาคหลวงตามร่าง พ.ร.บ. ที่อยู่ระหว่างปรับปรุงของสำนักนายกรัฐมนตรีและความเห็นที่ควรปรับปรุง ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสัดส่วนการจัดสรรค่าภาคหลวงที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน และความเห็นควรปรับปรุง ดังนี้

ตารางที่ ๔ ความเห็นการทบทวนสัดส่วนการจัดสรรค่าภาคหลวง

ร่าง พ.ร.บ. ของ มท.	ประเด็นขอแก้ไข	เหตุผล
๑. อบต.และเทศบาลที่เป็นที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียม ได้รับในอัตราร้อยละ ๒๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)	■ อบต.และเทศบาลที่เป็นที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียมได้รับในอัตราร้อยละ ๓๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)	■ เห็นด้วย และควรเพิ่มสัดส่วนการจัดสรรเนื่องจากเป็นพื้นที่ได้รับผลกระทบโดยตรง
๒. อบต.และเทศบาลในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียมได้รับในอัตราร้อยละ ๒๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)	■ อบต.และเทศบาลในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียมได้รับในอัตราร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)	■ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่อันเป็นที่ตั้งสถานีผลิตปิโตรเลียม และพื้นที่เขตแนวท่อขนส่งปิโตรเลียมที่อยู่ภายใต้ พ.ร.บ. ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ในเขตระยะปลอดภัยตามแนวท่อขนส่งปิโตรเลียม ซึ่งเห็นว่า เป็นผู้ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกับผู้ที่อยู่ในพื้นที่ผลิตปิโตรเลียม
๓. อบจ.ที่เป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียม ได้รับในอัตราร้อยละ ๒๐ (แบ่งตามสัดส่วนของพื้นที่)	■ อบจ.ที่เป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียม ได้รับในอัตราร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)	■ ควรนำไปเพิ่มพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง
๔. ไม่จัดสรรให้ อบต. อื่นทั่วประเทศ**	■ อบต. อื่นทั่วประเทศ ได้รับในอัตราร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)	■ เห็นควรจัดสรรให้ อปท. ทั่วประเทศ ■ ตาม มาตรา ๒๓ แห่ง พ.ร.บ. ปิโตรเลียม กำหนดว่าปิโตรเลียมเป็นของรัฐ ดังนั้นท้องถิ่นทุกแห่งควรมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์จากทรัพยากรรัฐ ■ เพื่อให้กิจกรรมการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมเป็นที่ยอมรับจากประชาชนในพื้นที่และทั่วประเทศ

ที่มา : กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ

หมายเหตุ ** ปี ๒๕๕๙ อบต. ทั่วประเทศได้รับการจัดสรรเงินค่าภาคหลวงประมาณ ๓๓๗ ล้านบาท ซึ่งหากกระจายให้แก่ อบต. ๗,๖๐๐ แห่ง แต่ละ อบต.ที่ไม่อยู่ในพื้นที่ผลิตได้รับการจัดสรรเงินประมาณ ๔๔,๐๐๐ บาท/ปี

๗.๓.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินงาน

(๑) สัดส่วนการจัดสรรค่าภาคหลวงให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นใหม่

๑) อบต./เทศบาลที่เป็น**<u>ที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียม</u>** ได้รับในอัตราร้อยละ ๓๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)

๒) อบต./เทศบาลในจังหวัดที่**เป็น<u>ที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียม</u>** ได้รับในอัตราร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กร องค์กรละเท่าๆ กัน)

๓) อบจ.ที่เป็นจังหวัดที่**<u>เป็นที่ตั้งของแหล่งปิโตรเลียม</u>** ได้รับในอัตรา ร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กรองค์กรละเท่าๆ กัน)

๔) อบต./เทศบาล อื่น**<u>ทั่วประเทศ</u>** ได้รับในอัตราร้อยละ ๑๐ (แบ่งตามจำนวนองค์กรองค์กรละเท่าๆ กัน)

(๒) การกำหนดหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรร เห็นควรให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ **ให้มีเงื่อนไขการใช้งบประมาณโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและบริหารงบประมาณดังกล่าว** มีการเบิกจ่ายเงินที่จัดสรรอย่างชัดเจน เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยกำหนดไว้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแสวงหาพลังงานในพื้นที่นั้นๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพลังงานของประเทศต่อไป

(๓) การดำเนินการ เนื่องจากหลักเกณฑ์การจัดสรรค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติกระจายหน้าที่และอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างเตรียมการเสนอร่างต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนั้น ควรให้กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาหารือร่วมกันในการทบทวนการจัดสรรค่าภาคหลวงก่อนแก้ไขกฎหมายตามขั้นตอน ต่อไป

๗.๔ แนวทาง ๔ ส่งเสริมและสร้างระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกองค์กร

๗.๔.๑ การสร้างระบบธรรมาภิบาลในภาครัฐ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของภาคประชาสังคมต่อบทบาทของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะความโปร่งใส ตรวจสอบได้ของหน่วยราชการและข้าราชการด้านพลังงาน รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

(๑) รัฐบาลกำหนดนโยบายการสร้างธรรมาภิบาลในภาคราชการพลังงาน อาทิ การลดความทับซ้อนในการดำรงตำแหน่งราชการกับรัฐวิสาหกิจในสังกัด การจำกัดผลประโยชน์ กรรมการรัฐวิสาหกิจที่เป็นข้าราชการให้เหมาะสม (ไม่รับโบนัส/ผลตอบแทนอื่น ยกเว้น เบี้ยประชุม)

(๒) กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติมีการดำเนินงานภายใต้ภาคีเครือข่ายองค์กรเพื่อความโปร่งใสในอุตสาหกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (The Extractive Industries Transparency Initiative: EITI) เพื่อให้เป็นมาตรฐานสากลในการส่งเสริมให้การบริหารการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมีความโปร่งใสและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการกำหนดให้กิจการที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมการสกัดทรัพยากรก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน และสินแร่ต่างๆ เปิดเผยสิ่งที่แต่ละกิจการได้จ่ายไปให้แก่รัฐบาลทั้งหมด (ทั้งที่อยู่ในรูปภาษี และในรูปของประโยชน์อื่นๆ เช่น ค่าภาคหลวง เงินปันผล ค่าใบอนุญาต) ในขณะที่ รัฐบาลเองก็ต้องเปิดเผยรายได้ที่หน่วยงานได้รับจากกิจการเหล่านี้ทั้งหมดเช่นกัน โดยทาง EITI จะเข้ามาสนับสนุนให้มีการตั้งองค์คณะซึ่งประกอบด้วยตัวแทน ๓ ฝ่าย จากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Multi Stakeholder Group, MSG) เพื่อให้ทำหน้าที่องค์กรกลางคอยตรวจสอบและกระทบยอดตัวเลขของทั้งสองฝ่ายว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่ ได้ผลออกมาอย่างไรองค์คณะดังกล่าวก็จะทำเป็นรายงานออกเผยแพร่สู่สาธารณะ ยิ่งกว่านั้นถ้าองค์คณะเปรียบเทียบข้อมูลแล้วเจอตัวเลขที่ไม่รับกันหรือส่อพิรุธคอร์รัปชันแล้ว องค์คณะของ EITI ดังกล่าวก็จะช่วยชี้ประเด็นและกระตุ้นให้เกิดการตรวจสอบขยายผลต่อไปด้วย EITI จึงเป็นมาตรฐานสากลที่ส่งเสริมความโปร่งใสและการบริหารทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบเป็นกลไกในการตรวจสอบของภาคประชาชน ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ ให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย EITI โดยให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วม ๓ ฝ่าย ซึ่งเห็นควรให้กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติพิจารณาดำเนินการต่อไป

๗.๔.๒ การสร้างระบบธรรมาภิบาลในองค์กรพัฒนาเอกชน (Non – Government Organization: NGOs) เพื่อสร้างระบบธรรมาภิบาลในองค์กรพัฒนาเอกชน ควรมีการกำหนดดำเนินการ ดังนี้

(๑) รัฐบาลกำหนดนโยบายสร้างธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจกรรม NGOs อาทิ

๑) ให้ NGOs ที่ดำเนินกิจกรรมกับโครงการของรัฐ ขึ้นทะเบียนเป็นที่รับรองหรือเป็นนิติบุคคล และห้ามไม่ให้แต่งตั้งบุคคลที่เคยต้องคดีอาญาว่าเป็นผู้บุกรุกหรือทำลายทรัพย์สินของทางราชการหรือของบุคคลอื่น หรือต้องคดีว่าการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ มาดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบของภาครัฐ และองค์กรอิสระต่าง ๆ

๒) กำหนดนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริม NGOs ให้ดำเนินกิจกรรมอย่างมีจริยธรรม อาทิ ควรเปิดเผยแหล่งเงินทุนที่นำมาดำเนินกิจกรรม ฯลฯ

(๒) ปฏิรูปกฎหมายให้มีการกำหนดบทบาท NGOs และประชาชนในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น โดยปรับปรุง พ.ร.บ. ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้มีผลบังคับใช้ในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นประชาชน อาทิ

๑) บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ที่ต้องการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดรับฟังความคิดเห็นการดำเนินการโครงการของภาครัฐ ต้องแสดงหลักฐานบัตรประชาชนเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่สามารถระบุที่มาได้อย่างชัดเจน ในกรณีของนิติบุคคลต้องมีเอกสารที่แสดงสถานะของนิติบุคคลอย่างถูกต้องชัดเจน

๒) กำหนดให้น้ำหนักความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายหรือประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับผลกระทบเป็นหลัก

๓) เพื่อให้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ลดความขัดแย้งหรือความวุ่นวาย บุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์กรควรมีการแจ้งความประสงค์หรือลงทะเบียนไว้ล่วงหน้า พร้อมมีหลักฐานแสดงตน หรือการเป็นนิติบุคคลที่ชัดเจนได้แก่ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประชาชน เพื่อให้ทราบถึงที่มา และสามารถตรวจสอบสถานะของบุคคลหรือองค์กรนั้นๆ ได้

๔) มีการกำหนดระยะเวลาในการให้ความเห็น

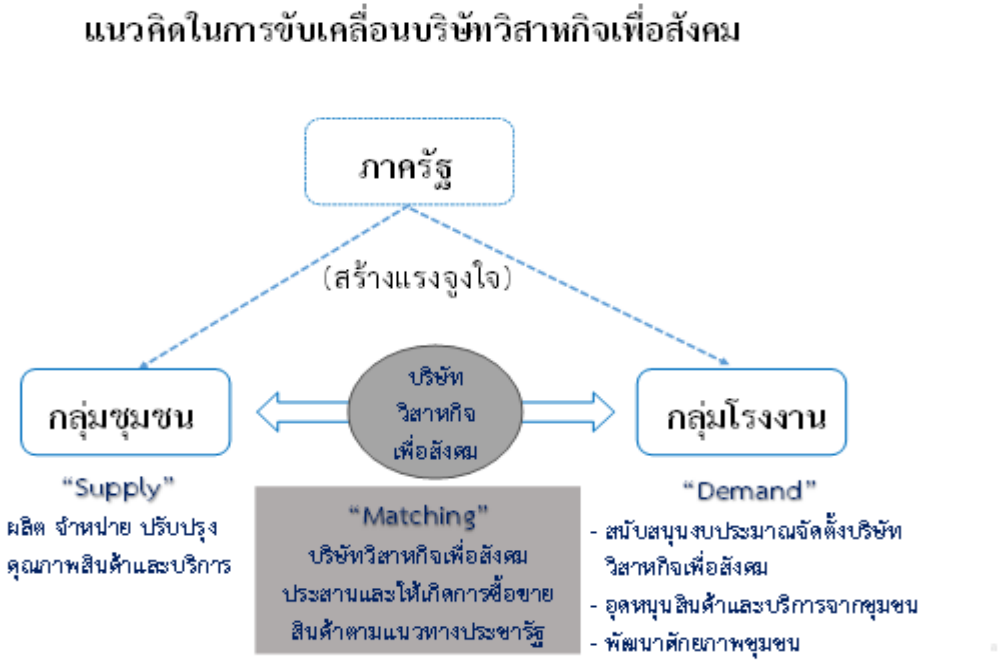
๕) องค์กรพัฒนาเอกชนที่ต้องการมาร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของโครงการต่างๆ ต้องเปิดเผยแหล่งเงินทุนที่นำมาใช้จ่ายในการโฆษณาเพื่อเคลื่อนไหวในการคัดค้านโครงการต่าง ๆ ได้

๗.๔.๓ การสร้างระบบธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของภาคประชาสังคมต่อบทบาทของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาลโปร่งใส ตรวจสอบได้ รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

(๑) ให้ผู้ประกอบการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ความลับทางธุรกิจ (สัญญาระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ค้าที่ระบุว่าห้ามเปิดเผยต่อบุคคลที่ ๓) แก่ภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจการดำเนินงานเชิงนโยบาย และผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ก็ควรเปิดเผยข้อมูลเช่นเดียวกันกับผู้ประกอบการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

(๒) กำหนดนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมในการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนโดยภาคอุตสาหกรรมและกิจการพลังงาน และให้เริ่มนำร่องในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ดำเนินการตามรายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยภาคอุสาหกรรมและกิจการพลังงาน” โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) **หลักการดำเนินการ** ปฏิรูปรูปแบบของการจัดกิจกรรมทางสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) ของผู้ประกอบการ โดยการดำเนินการเป็นองค์รวม (Integrated) ในรูปแบบของกิจการวิสาหกิจเพื่อสังคม จะตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างทั่วถึง โดยจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) และมีมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ จากรัฐ โดยการจัดตั้งบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงและขับเคลื่อนให้เกิดการซื้อขายสินค้า (Matching) ระหว่างผู้ผลิต (Supply) คือ วิสาหกิจชุมชน และผู้บริโภค (Demand) คือ โรงงาน พนักงาน และประชาชนรวมทั้งนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อสร้างรายได้แก่วิสาหกิจชุมชนและทำหน้าที่พัฒนายกระดับมาตรฐานสินค้าของวิสาหกิจชุมชน โดยบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมนี้ได้รับการสนับสนุนจัดตั้งโดยกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และบริหารจัดการร่วมกันโดยกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและวิสาหกิจชุมชน และเพื่อให้บริษัทดำเนินกิจกรรมในการสนับสนุนการซื้อขายและการพัฒนามาตรฐานสินค้าชุมชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและของวิสาหกิจชุมชนอย่างแท้จริงโดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณของภาครัฐและไม่เป็นภาระต่อภาครัฐในการกำกับดูแล ซึ่งการมีบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมดังกล่าวจะสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน (Integration) ระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และยังเป็นการเสริมความเข้มแข็งให้กับโครงการ CSR ที่กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมบางแห่งได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

ที่มา : รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง "การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยภาคอุตสาหกรรมและกิจการพลังงาน"

รูปที่ ๑๑ แนวคิดในการขับเคลื่อนบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคม

๒) แนวทางดำเนินการ จัดตั้งคณะอนุกรรมการร่วมระหว่างกระทรวงพลังงานและกระทรวงอุตสาหกรรมภายใต้ กพช. เพื่อยกร่างการดำเนินการและขับเคลื่อนการดำเนินการโครงการ และ

นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอมติสนับสนุน **การดำเนินโครงการนำร่อง“บริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด”** ดังนี้

- **กำหนดแนวทางดำเนินการและศึกษาความเหมาะสมบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติการฯ เสนอรัฐบาล** คณะอนุกรรมการพิจารณาดำเนินการกำหนดแนวทางดำเนินการ มาตรการสนับสนุน และจัดทำแผนปฏิบัติการเสนอ กพช. ภายในปี ๒๕๖๑
  - ประสานหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางดำเนินการ
  - กำหนดมาตรการสนับสนุน และมาตรการส่งเสริมด้านแรงจูงใจทางภาษีในรูปแบบต่างๆให้กับภาคเอกชนที่มาร่วมลงทุนกับวิสาหกิจเพื่อสังคมในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง และในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและเขตประกอบการอุตสาหกรรมอื่นๆ รวมถึงโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) ตาม พรบ. พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ... ตลอดจนการกำหนดกลไกการดำเนินงานในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ อาทิ ให้กรมสรรพากรพิจารณากำหนดมาตรการด้านภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในการเข้าร่วมสนับสนุนโครงการโดยมีมาตรการสร้างแรงจูงใจแก่กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ร่วมบริจาคเงินเพื่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด โดยเห็นควรให้กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถนำเงินบริจาคไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีในอัตรามากกว่า ๑๐๐% แต่ไม่เกิน ๒๐๐% หรือไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของกำไรสุทธิก่อนหักภาษีเงินได้นิติบุคคลของกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรม
  - ศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุดทั้งในด้านโครงสร้างองค์การบริหารจัดการ แหล่งเงินและจำนวนเงินสนับสนุน ให้แล้วเสร็จ ภายใน ๖ เดือน โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานให้บริษัทสามารถพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม ยั่งยืน และสามารถเลี้ยงตัวเองได้
- **จัดตั้งบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด** กระทรวงอุตสาหกรรม โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และกระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน เป็นหน่วยงานสนับสนุนให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องร่วมจัดตั้ง บริจาคเงิน และดำเนินโครงการนำร่อง “บริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด” โดยมีสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง สนับสนุนให้เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เข้าร่วมดำเนินงานบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด
- **เริ่มดำเนินการบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด** กลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงาน องค์กรที่สนับสนุน ร่วมจัดทำเงื่อนไขและข้อตกลงของบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคม อาทิ โครงสร้างคณะกรรมการบริษัท (Board) คุณสมบัติและเงื่อนไขการจัดหาจัดจ้างคณะผู้บริหาร (Management Team) ภารกิจของบริษัท (Mission) แผนงานทางธุรกิจ (Business Plan) แผนการระดมทุน กระบวนการกำกับด้านธรรมาภิบาลของบริษัท และจัดหาสถานที่ ทั้งนี้ บริษัทที่ได้จัดตั้งจะดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของ Board และการให้คำปรึกษาแนะนำ (Coaching) โดยกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้าร่วม และสนับสนุนจัดซื้อสินค้าจากวิสาหกิจชุมชน
- **ประเมินผลรายงานรัฐบาล** ให้กระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับกระทรวงพลังงานประเมินผลความสำเร็จโครงการนำร่อง และรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขยายผลรูปแบบการดำเนินงานไปสู่กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและเขตประกอบการอุตสาหกรรมอื่นๆ รวมถึงระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) และกำหนดกรอบการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... ภายหลังที่ผลบังคับใช้

ที่มา : รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยภาคอุตสาหกรรมและกิจการพลังงาน”

รูปที่ ๑๒ ขั้นตอนการดำเนินโครงการนำร่อง

๓) แหล่งที่มาของงบประมาณของโครงการนำร่อง มีแหล่งที่มาจากการระดมทุนร่วมกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร่วมกับกลุ่มผู้ประกอบกิจการพลังงานในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยไม่ก่อภาระด้านงบประมาณจากภาครัฐ อาทิ ระดมทุนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ถือหุ้นบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด การบริจาคเงินโดยความสมัครใจ ฯลฯ

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนากับภาครัฐ โดยมีการเปิดช่องทางให้ภาคประชาสังคมและองค์กรของรัฐได้สื่อสารกันอย่างเข้าใจและทั่วถึง ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและลดการต่อต้านการดำเนินนโยบายพัฒนาด้านพลังงาน

๘.๒ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการที่สำคัญของรัฐบาลตั้งแต่กระบวนการกำหนดพื้นที่ตั้งนำไปสู่ความสำเร็จในการลงทุนโครงการสำคัญด้านพลังงาน และสามารถใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ของประเทศ

๘.๓ หน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้ประกอบการ มีการดำเนินการอย่างมีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ นำไปสู่การสนับสนุนการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านพลังงานของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพร่วมกัน ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา และการลงทุนของประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทาง ๑ ปฏิรูปให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐอย่างเป็นทางการในรูป คณะที่ปรึกษาหรือแต่งตั้งคณะกรรมการของภาคประชาสังคม																										
๑	จัดตั้งคณะกรรมการสรรหาและดำเนินการสรรหา																					พน.			จัดตั้งคณะกรรมการภาคประชาสังคม	ดำเนินการแต่งตั้งภายใน ๑ ปี
๒	รมว.พน. ลงนามแต่งตั้ง																					พน.				
๓	คณะกรรมการภาคประชาสังคม ดำเนินการ																					พน.				
แนวทาง ๒ ปฏิรูปให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการโดยกำหนดกลไกการจัดตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม และภาครัฐทุกส่วนดำเนินการร่วมกัน																										
๑	จัดตั้งอนุกรรมการฯ ภายใต้ กพช. เพื่อกำหนด ๑.๑ สิทธิประโยชน์ ๑.๒ เกณฑ์ออกประกาศ ๑.๓ กำหนดพื้นที่เบื้องต้น ๑.๔ ศึกษารายละเอียดพื้นที่ที่เหมาะสม																					พน./สำนักงาน กกพ.			มีพื้นที่สำหรับจัดตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนเป็นผู้เสนอ	จัดตั้งคณะกรรมการในการขับเคลื่อนและดำเนินการให้ได้พื้นที่ภายใน ๒ ปี
๒	ประสานประชาชนในพื้นที่เป้าหมายพิจารณาสิทธิประโยชน์และเกณฑ์การเสนอพื้นที่																					คณะอนุฯ/สำนักงาน กกพ./มท./จังหวัด/กฟผ./อปท.				
๓	จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกระบวนการเสนอพื้นที่โดยความสมัครใจอย่างเป็นทางการในระดับจังหวัด																					คณะอนุฯ/สำนักงาน กกพ./มท./จังหวัด/กฟผ./อปท.				
๔	ออกประกาศเชิญชวนให้ประชาชนเสนอพื้นที่																					คณะอนุฯ/สำนักงาน กกพ.				
๕	มท. ประสานจังหวัดติดประกาศและแจ้งต่อประชาชนให้รับทราบ																					มท.				

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖	จังหวัดตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ กำหนดวิธีปฏิบัติ รวบรวมพื้นที่ที่มีความพร้อมจากจังหวัด																					จังหวัด				
๗	พิจารณาพื้นที่ที่ไม่แย้ง กม.																					จังหวัด				
๘	พิจารณารับรองพื้นที่ ๘.๑ กำหนดเกณฑ์การพิจารณารับรอง ๘.๒ พิจารณาพื้นที่จากจังหวัดและรับรอง																					คณะอนุฯ				
๙	เสนอพื้นที่ที่ได้รับการรับรองให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ๙.๑ กบง. พิจารณา ๙.๒ กพช. เพื่อพิจารณา																					กบง. กพช.				
๑๐	เสนอพื้นที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต																					สำนักงาน กกพ./หน่วยงานอนุญาต				
๑๑	กฟผ./IPP จัดซื้อที่ดิน (การดำเนินการในข้อนี้ไม่อยู่ในอำนาจคณะอนุกรรมการฯ)																					กฟผ./ IPP				
๑๒	กฟผ./IPP ดำเนินการ EIA/EHIAก่อสร้าง และจัดตั้งโรงไฟฟ้า																					กฟผ./ IPP				

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทาง ๓ การจัดสรรค่าภาคหลวงสู่ชุมชน																										
๑	ชธ. ประสาน มท. พิจารณาทบทวนการจัดสรรค่าภาคหลวง																					มท./สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ชธ.	-	-	จัดสรรค่าภาคหลวงลงสู่ชุมชนตามข้อเสนอ	ปรับแก้กฎหมายภายใน ๒-๓ ปี
๒	แก้ไขกฎหมายตามขั้นตอน																					มท.	-	-		
๓	จัดสรรค่าภาคหลวงตามข้อเสนอ																					ชธ./มท.				
แนวทาง ๔ ส่งเสริมและสร้างระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกองค์กร																										
ภาครัฐ																							-	-		
๑.	กำหนดนโยบายลดความทับซ้อนในการดำรงตำแหน่งข้าราชการกับรัฐวิสาหกิจ/จำกัดผลประโยชน์ของกรรมการ																					พน./ปตท./กฟผ.	-	-	คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ และการเรียกรับผลประโยชน์เหมาะสมได้รับการยอมรับ	การแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ และการเรียกรับผลประโยชน์เป็นไปตามนโยบายใหม่ภายใน ๑ ปี
๒.	การจัดตั้ง EITI																					ชธ./ผู้ประกอบการ/ภาคประชาชน			ชธ. ดำเนินการภายใต้ EITI ภายใน ๓ ปี	การสรรหาคณะกรรมการแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
	๒.๑ ศึกษากำหนดการดำเนินการ																									
	๒.๒ สรรหากรรมการ ๓ ฝ่าย																									
	๒.๓ เตรียมการ จัดตั้ง และดำเนินการ																									

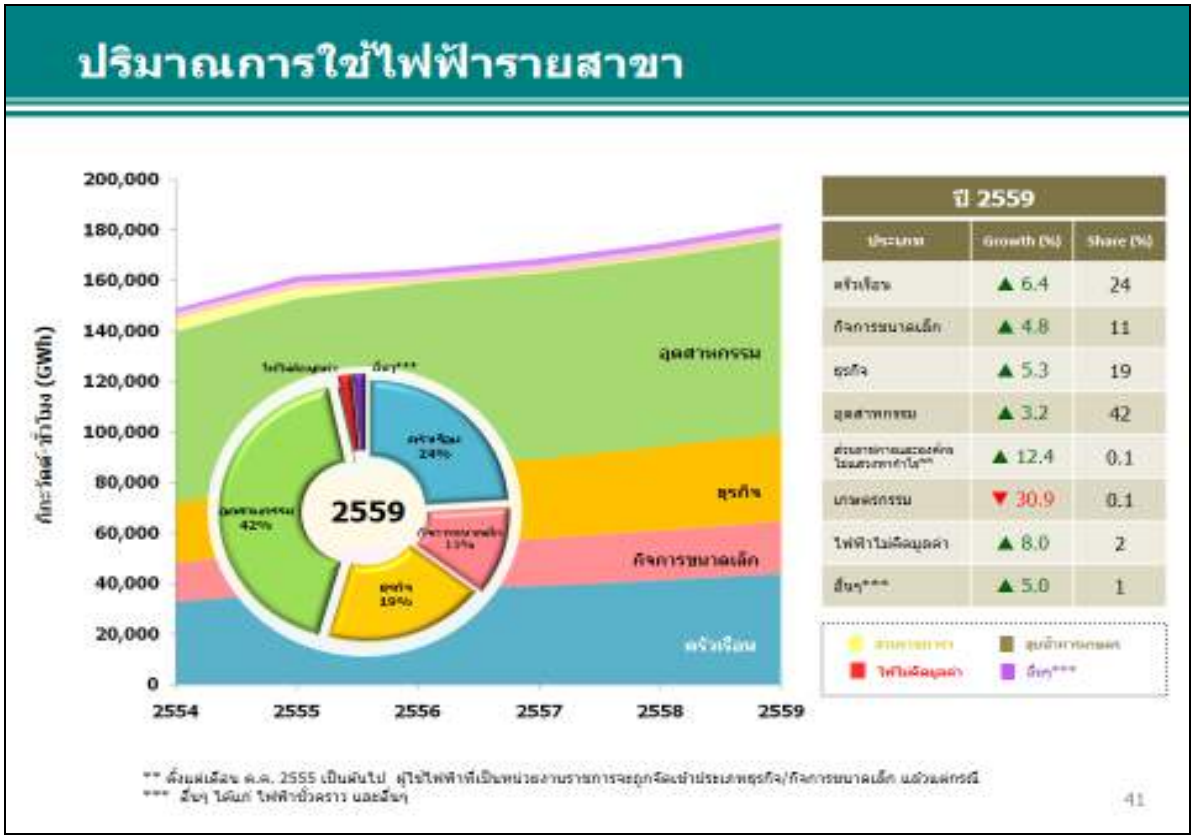
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทาง ๔ ส่งเสริมและสร้างระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกองค์กร																										
<u>ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน</u>																										
๑	กำหนดนโยบายให้ขึ้นทะเบียน NGOs																					พน./ทส.			เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้	NGOs ที่ดำเนินกิจกรรมกับโครงการของรัฐ ขึ้นทะเบียนเป็นที่รับรองภายใน ๑ ปี
๒	ปฏิรูปกฎหมายให้กำหนดบทบาท NGOs ในกระบวนการรับฟังความเห็น																					นร.			การรับฟังความคิดเห็นโครงการต่างๆ มีกระบวนการเหมาะสม โปร่งใส และให้ความสำคัญกับประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเป็นหลัก	กฎหมายมีการบรรจุการกำหนดบทบาท NGOs ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น
<u>ภาคผู้ประกอบการ</u>																										
๑	ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม																								สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ให้ชุมชนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม และใช้เป็นต้นแบบขยายผลสู่นิคมอุตสาหกรรม EEC และกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ต่อไป	ดำเนินการนำร่องโครงการได้ภายใน ๒ ปี
	๑.๑ จัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการ																					อก./พน./กค.				
	๑.๒ กำหนดแนวทางดำเนินการ ศึกษาความเหมาะสมบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคม และจัดทำแผนปฏิบัติการฯ																					อก.				
	๑.๓ ตั้งบริษัทวิสาหกิจ																					อก.				
	๑.๔ ประเมินผลพื้นที่นำร่อง																					อก./พน.				
๒	มีนโยบายให้เปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ความลับธุรกิจแก่รัฐ																					พน.			ภาครัฐสามารถเรียกข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายได้	มีนโยบายให้เปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ความลับธุรกิจแก่รัฐ ภายใน ๑ ปี

ด้านไฟฟ้า

การปฏิรูปด้านไฟฟ้าและความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศ

กิจการไฟฟ้าของประเทศไทย กำลังอยู่ในช่วงสำคัญของการพัฒนาภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งปัจจัยภายในประเทศและสถานการณ์ภายนอก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ในการที่จะทำให้กิจการไฟฟ้าของประเทศไทยมีความมั่นคงระบบไฟฟ้า สามารถรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีการพัฒนาภายใต้การคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป จึงเป็นภารกิจสำคัญที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานที่จะต้องกำหนดแนวทางเพื่อให้เกิดการปฏิรูปทางด้านกิจการไฟฟ้าให้สนองตอบต่อเป้าหมายของประเทศดังกล่าว ข้างต้น

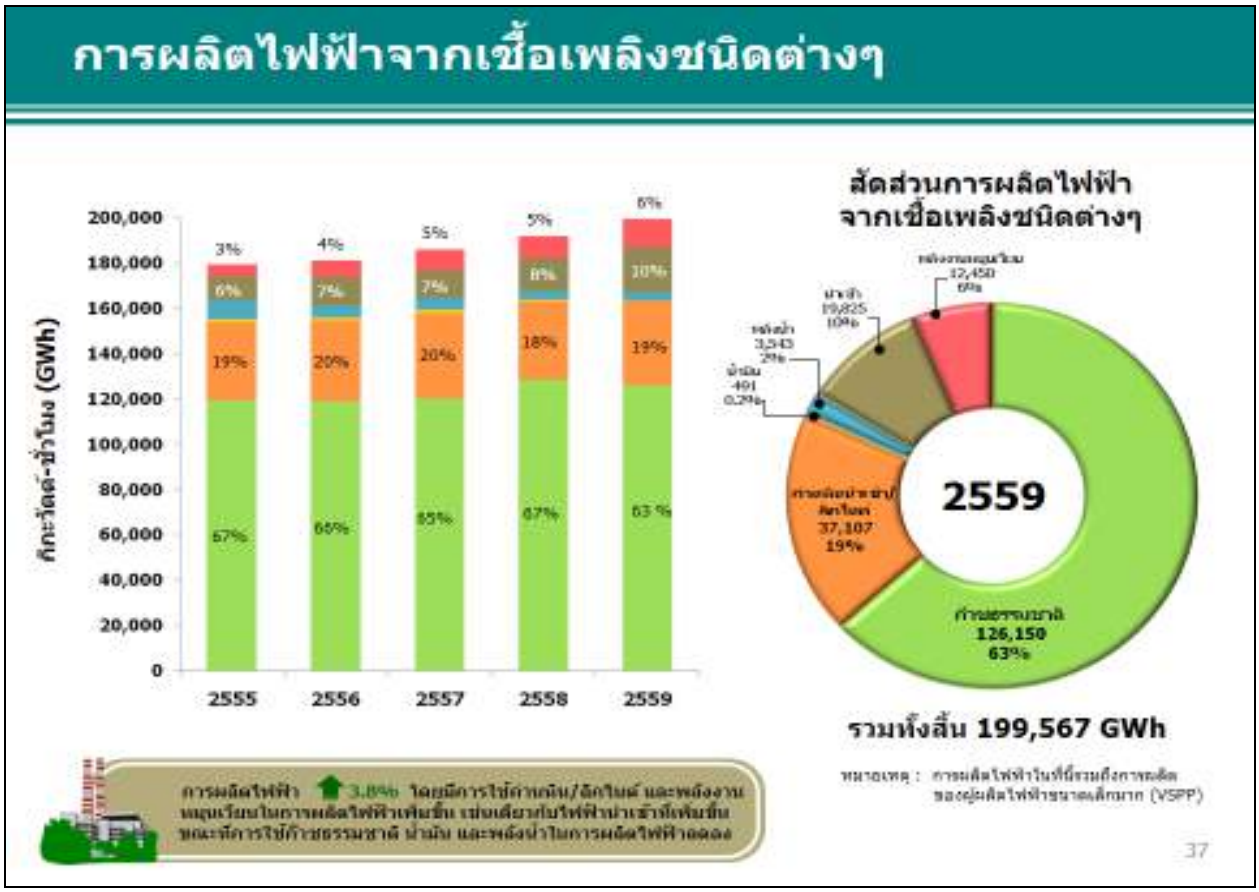
ความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ ความสำคัญของไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการที่เทคโนโลยีต่างๆ ที่นำมาใช้ในประเทศต่างต้องพึ่งพาไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ พบว่า ภาคอุตสาหกรรมเป็นผู้ใช้ไฟฟ้าหลักของประเทศกว่าร้อยละ ๔๐ ตามมาด้วยภาคครัวเรือนและธุรกิจ ดังนั้นการที่จะให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น จำเป็นต้องมีความมั่นคงระบบไฟฟ้าและราคาไฟฟ้าที่แข่งขันได้ควบคู่ไปกับการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมให้กับภาคเศรษฐกิจเหล่านี้

รูปที่ ๑๓ ปริมาณการใช้ไฟฟ้ารายสาขา

ในด้านการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยพบว่า มีกำลังผลิตไฟฟ้า ณ ปัจจุบัน ประมาณกว่า ๔๐,๐๐๐ เมกะวัตต์ แบ่งเป็นส่วนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ประมาณ ๑๖,๐๐๐ เมกะวัตต์ ที่เหลือ

เป็นกำลังผลิตไฟฟ้าของภาคเอกชนและการนำเข้า ทั้งนี้ในส่วนของการผลิตไฟฟ้าพบว่า ประเทศไทยมีการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าในสัดส่วนที่สูงมากคือ กว่าร้อยละ ๖๓

รูปที่ ๑๔ การผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชนิดต่างๆ

กระทรวงพลังงานได้จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan: PDP) ให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่จะเพิ่มสูงขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยคำนึงถึงความมั่นคงระบบไฟฟ้า สิ่งแวดล้อมและภาระค่าใช้จ่ายของผู้ใช้ไฟฟ้า โดยในแผน PDP ล่าสุดคือ แผน PDP๒๐๑๕ ได้มีการกำหนดให้มีการกระจายแหล่งเชื้อเพลิงที่ผลิตไฟฟ้าให้หลากหลายมากขึ้นเพื่อสร้างความมั่นคงระบบไฟฟ้า ลดความเสี่ยงของประเทศที่อาจเกิดไฟฟ้าดับหากระบบก๊าซธรรมชาติมีข้อขัดข้องหรือมีปัญหาการขนส่ง ทั้งนี้ในแผน PDP๒๐๑๕ ได้กำหนดให้ก๊าซธรรมชาติมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ ๖๔ เหลือร้อยละ ๓๗ ของเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนของถ่านหินจากเดิมร้อยละ ๒๐ เป็นร้อยละ ๒๓ รวมถึงเพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนและการซื้อไฟฟ้าจากต่างประเทศและยังคงแผนการใช้ไฟฟ้าจากนิวเคลียร์ไว้ในแผน PDP๒๐๑๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙

ที่ผ่านมาการบริหารจัดการด้านไฟฟ้าของประเทศไทยพบว่า มีปัญหาหลายประการ อาทิ การดำเนินการตามแผน PDP ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ การอุดหนุนต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนที่มากเกินไปได้สร้างภาระค่าไฟฟ้ากับประชาชน

นอกจากนี้ โครงสร้างการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศในปัจจุบันที่หน่วยงานทางด้านพลังงานบางหน่วยยังไม่บูรณาการกันอย่างเต็มที่ ก็ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การที่ระบบส่งและระบบจำหน่ายยังไม่เอื้อให้ผู้ประกอบการรายอื่นเข้ามาใช้สายส่งหรือสายจำหน่าย รวมทั้งทิศทางการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนเพื่อใช้เองที่เพิ่มขึ้น จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงระบบไฟฟ้าของประเทศที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อประเทศเป็นอย่างยิ่ง จากการวิเคราะห์โครงสร้างปัญหาการบริหารจัดการพบว่า มี ๓ ประเด็นใหญ่ซึ่งจะต้องเร่งปฏิรูป ดังนี้

- **<u>การดำเนินการตามแผน PDP ฉบับปัจจุบัน อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางพลังงานในระดับภาค และสร้างภาระด้านค่าไฟฟ้ากับประชาชนมากเกินไป</u>** การจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยหลายฉบับที่ผ่านมา จะพิจารณาให้น้ำหนักความสำคัญเฉพาะการจัดหาไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการไฟฟ้าในภาพรวมของทั้งประเทศเป็นหลัก ยังไม่ได้พิจารณาความสมดุลระหว่าง Demand/Supply เชิงลึกและสมดุลในรายภาค รวมถึงปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ มีผลทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พลังงานหมุนเวียนจะมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ยังมีความจำเป็นต้องพึ่งพาไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าหลักอยู่ ส่งผลให้กำลังผลิตไฟฟ้าอาจสูงเกินความจำเป็น ส่งผลต่อความมั่นคงระบบไฟฟ้าและเป็นภาระค่าไฟฟ้าต่อประชาชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทบทวนโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยโดยนำแนวทางหรือปัจจัยต่างๆ มาประกอบการพิจารณาเพิ่มเติม อาทิ ความสมดุลของการผลิตและการใช้ไฟฟ้ารายภาค สัดส่วนของการผลิตไฟฟ้าของภาครัฐต่อภาคเอกชน และการนำเข้าไฟฟ้าจากต่างประเทศ มาตรการส่งเสริมและกำหนดสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนที่เหมาะสม การพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างก๊าซเรือนกระจกที่จะถูกปล่อยตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าร่วมกับมาตรการการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคคมนาคมขนส่งและภาคอุตสาหกรรมซึ่งทั้ง ๒ ภาคยังคงเป็นภาคส่วนที่ปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงกว่าภาคไฟฟ้า กับเป้าหมายตามข้อตกลงระหว่างประเทศ

- **<u>การส่งเสริมพลังงานทดแทนเพื่อการผลิตไฟฟ้าที่มีการอุดหนุนมากจนเกินไปส่งผลต่อภาระค่าไฟฟ้าที่มีต่อผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งประเทศ และทิศทางการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนเพื่อใช้เองที่เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงระบบไฟฟ้าของประเทศที่เพิ่มขึ้น</u>** ในช่วงที่ผ่านมาพบว่า ภาครัฐมีนโยบายรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน ในขณะที่เป็นช่วงที่ต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนมีราคาสูงแต่เพื่อให้เกิดการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน รัฐบาลจึงจำเป็นต้องออกมาตรการส่งเสริมด้วยการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนในราคาจูงใจในการลงทุน ได้แก่ มาตรการส่วนเพิ่มค่าไฟฟ้า (Adder) มาตรการราคาพิเศษ (Feed-in Tariff : FiT) อย่างไรก็ตาม ทั้งมาตรการ Adder และ FiT นั้นจำเป็นต้องมีการเรียกเก็บค่าไฟฟ้าเพิ่มเข้าไปในบิลค่าไฟฟ้าของประชาชนทั่วประเทศ (เพิ่มในค่า Ft) และนำเงินที่เก็บได้นั้นไปสนับสนุนในมาตรการ Adder และ FiT ดังกล่าว ซึ่งเป็นกลไกที่สร้างภาระค่าไฟฟ้าให้กับประชาชน ดังนั้นจึงต้องมีการจำกัดปริมาณไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนที่จะส่งเสริมและรับซื้อในแต่ละงวดหรือในแต่ละครั้ง ส่งผลให้ปริมาณไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนต้องถูกจำกัด ในทางปฏิบัติจะต้องมีการคัดเลือกผู้ที่จะได้รับสิทธิในการขายไฟฟ้าในราคาพิเศษ เช่น การจับสลาก การประมูล หรือการสมัคร

ก่อนได้ก่อน เป็นต้น รวมทั้งระบบการบริหารจัดการแหล่งพลังงานทดแทนพบว่า แหล่งทรัพยากรพลังงานที่มีอยู่จำนวนมากในชุมชนต่างๆ ยังไม่คุ้มค่า นอกจากนี้พฤติกรรมผู้ใช้ไฟฟ้าในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าเกิดความตื่นตัวเริ่มหันมาสนใจซื้ออุปกรณ์เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการใช้เองส่งผลให้เกิดการหลอมรวมระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ หรือที่เรียกว่า "Prosumer" จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันกำหนดเงื่อนไขและรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน และรูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่เหมาะสมกับแนวโน้มของ “Prosumer” ที่จะเพิ่มขึ้นต่อไป

- **<u>โครงสร้างการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศในปัจจุบันเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและไม่เอื้อให้มีการแข่งขันในระบบซื้อขายไฟฟ้า</u>** โดยที่ผ่านมาการกำกับดูแลของหน่วยงานด้านไฟฟ้าที่กระจายอยู่ในหลายกระทรวงเป็นผลให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความล่าช้า เพราะมิได้กำหนดเป้าหมายร่วมกัน อาทิเช่น ที่ผ่านมาการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนเป็นไปโดยการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่ายโดยยังไม่มีการตรวจสอบความสามารถของสายส่งของ กฟผ. ทำให้สายส่งไม่สามารถรองรับไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่มีการกระจุกตัวได้ การไม่บูรณาการด้านข้อมูลการผลิตและการรับซื้อไฟฟ้าของผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กมาก การประสาน ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาไฟฟ้าดับกรณีเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น และการจัดกลไกการปฏิบัติงานให้มีความสัมพันธ์กัน จึงเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานเกิดความซ้ำซ้อนในการลงทุน และกระทบต่อต้นทุนค่าไฟฟ้าและการให้บริการประชาชน อีกทั้งในปัจจุบัน กฟน. และ กฟภ. ต้องอยู่ภายในการกำกับ (Regulated) ในเรื่อง อัตราค่าบริการและมาตรฐานการบริการ ภายใต้ สำนักงาน กกพ. อยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงการกำกับดูแลหน่วยงานด้านพลังงานที่ปฏิบัติงานสัมพันธ์กันรวมไว้ที่กระทรวงพลังงาน ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลักเกี่ยวกับการพัฒนาและบริหารจัดการพลังงาน นอกจากนี้ โครงสร้างกิจการพลังงานในปัจจุบัน ไม่เอื้อให้การไฟฟ้าให้สิทธิ์บุคคลอื่น (Third Party Access: TPA) อาทิ ผู้ประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าอิสระ ผู้ใช้ไฟฟ้าทั่วไป เข้ามาใช้ประโยชน์จากระบบส่งและระบบจำหน่ายของการไฟฟ้าในเชิงพาณิชย์ได้ จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการพลังงานให้เอกชนรายได้สามารถเข้ามาใช้สายส่งและสายจำหน่ายไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าได้

รูปที่ ๑๕ ความเชื่อมโยงปัญหาและความจำเป็นต้องปฏิรูปด้านไฟฟ้าของประเทศ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานพิจารณาแล้วเห็นว่าหากไม่เร่งปฏิรูปในด้านไฟฟ้าแล้ว จะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางพลังงาน และสร้างภาระให้เกิดขึ้นกับประชาชน รวมทั้งจะลดประสิทธิภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศอีกด้วย

ดังนั้น จึงได้มีแนวคิดที่เห็นสมควรให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงานเร่งดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิรูปใน ๓ ด้านที่สำคัญ คือ การปฏิรูปแผน PDP การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรี และการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการปฏิรูปและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดต่อไป

การปฏิรูปด้านไฟฟ้า

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ โครงสร้างแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยฉบับใหม่ที่ได้มีการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า โดยคำนึงถึงการกำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงที่สมดุลและความเสี่ยงของการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประเทศในการผลิตไฟฟ้า กำลังผลิตสำรองที่เหมาะสมสำหรับโรงไฟฟ้าหลักและไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การกระจายระบบผลิตไฟฟ้าและการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามศักยภาพที่มีรายละเอียดแยกตามภูมิภาค การผลิตไฟฟ้าใช้เองของผู้ใช้ไฟฟ้า (Prosumer) และข้อมูลระบบส่งไฟฟ้าเพื่อความมั่นคงและประสิทธิภาพด้านระบบไฟฟ้า รวมถึงการปฏิรูปโครงสร้างค่าไฟฟ้าทั้งระบบ

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างแผน PDP ใหม่ ภายใน ๒ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ ผลการศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและการเติบโตที่เหมาะสม เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ารายภาค ศักยภาพแหล่งผลิตไฟฟ้ารายภาค และต้นทุนไฟฟ้ารายภาคที่แท้จริง การจัดหาและสำรองเชื้อเพลิงทั้งระบบ ศักยภาพระบบส่งไฟฟ้าและการเชื่อมโยงระหว่างภาคให้แล้วเสร็จภายในปีที่ ๑

๓.๒ จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Thailand Power Development Plan: PDP) ที่พิจารณาถึงความสมดุลรายภาค โดยคำนึงถึงความมั่นคง ความสามารถในการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้าผ่านสายส่งเชื่อมโยง (Tie-line) ระหว่างภูมิภาค การใช้โครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตไฟฟ้าในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนในเรื่องต้นทุนการผลิตไฟฟ้าตามประเภทเชื้อเพลิง นอกจากนี้ในอีก ๒-๓ ปีข้างหน้า มีการนำ Smart Meter มาใช้จึงควรเริ่มเตรียมการสนับสนุนให้คิดค่าอัตราไฟฟ้าแบบ (Term of Use Rate: TOU) สำหรับกิจการทุกประเภท โดยแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ผ่านการรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในปีที่ ๒

๓.๓ ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution) ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘ เดือน

๓.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP) ไปดำเนินการ ตั้งแต่ปีที่ ๓ เช่น การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและระบบสายส่งไฟฟ้า เป็นต้น

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๕. หลักการเหตุผล

การจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยหลายฉบับที่ผ่านมา จะพิจารณาให้น้ำหนักความสำคัญเฉพาะการจัดหาไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการไฟฟ้าในภาพรวมของทั้งประเทศเป็นหลัก ยังไม่ได้พิจารณาความสมดุลระหว่าง Demand/Supply เชิงลึกและสมดุลในรายภาค รวมถึงปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ มีผลทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พลังงานหมุนเวียนจะมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ยังมีความจำเป็นต้องพึ่งพาไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าหลักอยู่ ดังนั้น เพื่อมิให้มีกำลังผลิตไฟฟ้าสูงเกินความจำเป็น ส่งผลต่อความมั่นคงของระบบ และเป็นภาระค่าไฟฟ้าต่อประชาชน จึงต้องมีมาตรการส่งเสริมและกำหนดสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนที่เหมาะสม รายละเอียดตารางเปรียบเทียบแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ปี ๒๐๑๕ เทียบกับข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ ๕

นอกจากนั้น เป็นที่ยอมรับแล้วว่า ภาวะโลกร้อนกำลังเกิดขึ้นจริงจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จึงมีข้อตกลงในระดับนานาชาติให้ทุกประเทศต้องร่วมมือกันช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas Emission Reduction) บนหลักการ Common but Differentiated Responsibilities ของ UNFCCC และโดยที่กว่า ๖๐% ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมาจากกิจกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับพลังงาน จึงจำเป็นที่จะมีมาตรการที่ทุกประเทศ พึงปฏิบัติโดยเฉพาะการผลิตและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด และการเปลี่ยนไปใช้พลังงานที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยลง โดยคาดว่ามาตรการเหล่านี้จะมีความเข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ หากประชาคมโลกต้องการที่จะรักษาอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกในปลายศตวรรษนี้ไม่ให้เพิ่มขึ้นถึง ๒.๐ องศาเซลเซียส ตามที่ตกลงกันที่ในกรอบการประชุม COP๒๑ ของ UNFCCC ที่กรุงปารีสเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๘

ตารางที่ ๕ ตารางเปรียบเทียบแผน PDP ๒๐๑๕ กับข้อเสนอการปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูป

ประเด็นการพิจารณา	PDP๒๐๑๕	ข้อเสนอการปฏิรูป
การให้ความสำคัญ	จัดหาพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอความต้องการ	พิจารณาความสมดุลระหว่าง Demand และ Supply เชิงลึกในรายภูมิภาค
การกระจายเชื้อเพลิง	ความสมดุลด้านพลังงานภาพรวมประเทศ (กำหนดโดย กพช.) ลดความเสี่ยงด้านเชื้อเพลิง ลดสัดส่วนก๊าซฯ	สมดุลด้านพลังงานไฟฟ้ารายภาคลดความเสี่ยงด้านเชื้อเพลิง
สัดส่วนภาครัฐ/เอกชน	ไม่มี	มี
ต้นทุนไฟฟ้าที่เหมาะสม	ภาพรวมประเทศ	รายภาค, พื้นที่เกาะ เพื่อสร้างความตระหนักรู้
ปริมาณการปล่อย CO_2	ลดการปล่อยต่ำกว่าแผนเดิมและบรรจุใน COP๒๑	ลดการปล่อยต่ำกว่าแผนเดิมและบรรจุใน COP๒๑

ประเด็นการพิจารณา	PDP๒๐๑๕	ข้อเสนอการปฏิรูป
การอนุรักษ์พลังงาน	EEP : EI ลดลง ๓๐% มีอนุรักษ์ทั้ง Demand และ Supply	EEP : EI ลดลง ๓๐% มีอนุรักษ์ทั้ง Demand และ Supply
พลังงานหมุนเวียน	AEDP : ๒๐% ของภาคการผลิตไฟฟ้า (ศักยภาพรายจังหวัด)	AEDP : ๒๐% ของภาคการผลิตไฟฟ้า (ศักยภาพรายจังหวัด)
ความต้องการไฟฟ้ารายภาค	ภาคใต้	รายภาค
ศักยภาพแหล่งผลิต/เชื้อเพลิงรายภาค	โรงไฟฟ้าแม่เมาะ , ก๊าซฝั่งตะวันตก	รายภาค
Regional PDP	พิจารณาภาคใต้ ให้มีความสมดุล , RM เหมาะสม โดยพิจารณาระบบส่งไฟฟ้า	พิจารณาทุกภาคให้มีความสมดุล , มี RM เหมาะสม โดยพิจารณาระบบส่งไฟฟ้า
Public Hearing	จัดรับฟังฯ ทุกภาค พิจารณา Load และ Supply ประเทศ	จัดรับฟังฯ ทุกภาค พิจารณา Load และ Supply ภาคนั้นๆ
Smart Grid	กำหนดให้มีโครงการ Smart Grid ใน PDP	ประยุกต์ Smart Grid ในระบบไฟฟ้า
ข้อกำหนดกำลังผลิตสำรอง (RM)	RM ไม่น้อยกว่า ๑๕%	พิจารณา RM ที่เหมาะสมตามสถานการณ์
ศึกษาความเสี่ยงการซื้อไฟฟ้าต่างประเทศ	ศึกษาสัดส่วนการซื้อไฟฟ้าต่างประเทศที่เหมาะสม	ศึกษาสัดส่วนการซื้อไฟฟ้าต่างประเทศที่เหมาะสม
คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง	คณะอนุกรรมการ Load & PDP, คณะทำงานจัดทำ PDP	คณะอนุกรรมการ RPDP , คณะทำงานจัดทำ RPDP
การติดตาม การดำเนินการตามแผนฯ	คณะขับเคลื่อนแผนฯ ติดตามทุกโครงการ	ให้มีหน่วยงานติดตาม
พิจารณา Back Up สำหรับ Micro Grid , IPS	ไม่มี	มี
วิเคราะห์ Sensitivity ของราคาเชื้อเพลิง Demand ที่ส่งผลกระทบต่อค่าไฟฟ้า	ไม่มี	มี
การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด	ไม่มี	มี
ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคตและเพิ่มประสิทธิภาพ	ไม่มี	มี
การใช้ประโยชน์จากโรงไฟฟ้าเก่าหรือพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าเก่าที่มีระบบโครงสร้างพื้นฐานอยู่แล้ว	มีโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าที่หมดอายุของ กฟผ. เพื่อความมั่นคงระบบไฟฟ้ารายพื้นที่	มีโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าที่หมดอายุของ กฟผ. เพื่อความมั่นคงระบบไฟฟ้ารายพื้นที่

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ได้ศึกษารายงานข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ[๔] ด้านไฟฟ้า ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เรื่องการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า ซึ่งคำนึงถึงการกำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าให้สมดุลไม่พึ่งพาเชื้อเพลิงชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป กำลังผลิตสำรองที่เหมาะสม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสถียรภาพด้านราคาค่าไฟฟ้าที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง รวมถึงปฏิรูปการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ และรายงานฉบับสมบูรณ์ของสถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี ๒๕๕๘ เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) เรื่อง “โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ พิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค[๕]” ซึ่งศึกษาแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศโดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค ดังนี้

๖.๑ รวบรวมข้อมูลกำลังการผลิต รูปแบบความต้องการไฟฟ้า ชนิดของแหล่งพลังงาน/เชื้อเพลิงที่มีอยู่ในแต่ละภูมิภาคหรือแบ่งตามศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าของประเทศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำนโยบายการพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าโดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค

๖.๒ กำหนดสมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำแบบจำลองการวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าเบื้องต้นในอนาคตของประเทศ ๒๐ ปี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งทางด้านนโยบาย ด้านเทคนิค ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ทางด้านสิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค

๖.๓ ศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า โดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค พร้อมทั้งจัดทำตัวอย่างผลการกำหนดแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าตามแนวทางที่นำเสนอ

๖.๔ จัดการสัมมนาและรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงให้ความรู้แก่ประชาชนทุกภาคส่วนที่มีความสนใจ เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย โดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้า หรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค

ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นสอดคล้องกับ สปท. และสถาบันวิจัยพลังงานฯ แนวคิดในการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย โดยพิจารณาเงื่อนไขด้านสัดส่วนเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าให้สมดุล กระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค กำลังผลิตสำรองที่เหมาะสม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสถียรภาพด้านราคาค่าไฟฟ้าที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง รวมถึงปฏิรูปการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ

---

[๔] คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. ๒๕๖๐. รายงานเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ.

[๕] สถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๘ เสนอต่อ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิดการกำหนดนโยบายการพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ พิจารณาเงื่อนไขด้านกระจายระบบผลิตไฟฟ้าหรือการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามภูมิภาค

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ จัดทำแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าโดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกำลังผลิตและการส่งจ่ายไฟฟ้าให้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการใช้ไฟฟ้ารายภาค

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นสอดคล้องกับรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ[๖] ด้านไฟฟ้าของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ให้กระทรวงพลังงาน (พน.) โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) จัดทำแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP) โดยพิจารณาเงื่อนไขด้านกำลังผลิตและการส่งจ่ายไฟฟ้าให้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการใช้ไฟฟ้ารายภาค โดยคำนึงถึงความพึ่งได้ของโรงไฟฟ้า (Dependable Capacity Factor) ในแต่ละประเภทเชื้อเพลิงรายภาคด้วย เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเข้มแสงในการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์สูง ในขณะที่ภาคใต้มีความเข้มแสงในการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ต่ำ เป็นต้น กรณีที่ค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าเพิ่มหรือลด สามารถปรับเปลี่ยนกำหนดเวลาโรงไฟฟ้าทุกประเภทเข้าระบบตามความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเติบโตของเศรษฐกิจ รวมถึงพิจารณาความมั่นคงการจัดหาเชื้อเพลิงสำหรับผลิตไฟฟ้า โดยยึดหลักทั้งการกระจายชนิดเชื้อเพลิง และกระจายแหล่งจัดหา กำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงที่สมดุลอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความมั่นคงทางพลังงานไม่พึ่งพาเชื้อเพลิงชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงในการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ การพิจารณาการรับซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เสถียรภาพด้านราคาไฟฟ้า รวมถึงการเน้นการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และแผน PDP ต้องคำนึงถึงต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานชนิดต่างๆ อย่างรอบด้าน รวมถึงต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม และ External Costs อื่นๆ ด้วย ซึ่งโรงไฟฟ้าที่เหมาะสมของประเทศไทย ควรมีทั้งโรงไฟฟ้าถ่านหินเทคโนโลยีสะอาด โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ โรงไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติ และโรงไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียน ในสถานที่และสัดส่วนที่เหมาะสม สอดคล้องกับการใช้งาน

สำหรับประเทศไทยสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินและนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าที่มีค่าต้นทุนเชื้อเพลิงต่ำ สามารถเดินเครื่องได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง นับว่ายังมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของโลกหรือประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ การเพิ่มการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าถ่านหินเทคโนโลยีสะอาดและโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ในลักษณะโรงไฟฟ้าฐาน หรือ Base Load ในระดับหนึ่ง โดยใช้เทคโนโลยีที่ดีในการจำกัดการปลดปล่อย CO_2 NO_x และ SO_x จะช่วยให้เกิดการกระจายเชื้อเพลิงเพื่อการผลิตไฟฟ้า แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานที่ตั้ง ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในบริเวณใกล้เคียงด้วย ส่วนก๊าซธรรมชาติซึ่งเดิมเชื่อว่ามีสัดส่วนในการผลิตไฟฟ้าสูงเกินไปนั้น สภาพตลาดก๊าซฯ ในปัจจุบันเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ทำให้ก๊าซฯ ไม่ใช่เชื้อเพลิงที่ไม่มีความมั่นคงอีกต่อไป อีกทั้งยังเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาด การลดสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าด้วยก๊าซธรรมชาติให้เหมาะสมสอดคล้องกับทิศทางตลาดก๊าซ LNG ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ควรพิจารณาเพื่อไม่ให้พึ่งพาเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป สอดคล้องกับการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน ส่วนพลังงานหมุนเวียนนั้น รัฐบาลได้กำหนดให้การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นภารกิจเร่งด่วนและสำคัญที่ประเทศไทยจัดเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานควรร่วมมือกันในการขับเคลื่อนนโยบาย คณะกรรมการปฏิรูปฯ ได้ศึกษาวิเคราะห์แล้ว เห็นควรเสนอวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ได้ประสิทธิภาพวิธีหนึ่งคือใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้าซึ่งไฟฟ้าจะเป็นผลพลอยได้จากการกำจัดขยะ ดังนั้นควรให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนแม่บทการกำจัดขยะในภาพรวมของประเทศ เพื่อมิให้เกิดการ

---

[๖] คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. ๒๕๖๐. รายงานเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ.

แก่งแย่งขยะมูลฝอย หรือมุ่งดำเนินการเพื่อขายไฟฟ้าเป็นหลัก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาดังเช่นในปัจจุบัน ในส่วนของการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวล (Biomass) ถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานทดแทนภายในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการกระจายแหล่งเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าให้ประกอบไปด้วยเชื้อเพลิงประเภทต่างๆ ในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยเชื้อเพลิงชีวมวลส่วนใหญ่มาจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น แกลบ ฟางข้าว ชานอ้อย กากมันสำปะหลังหรือทะลายปาล์ม ฯลฯ การส่งเสริมให้มีการปลูกไม้โตเร็วเพิ่มขึ้น เพื่อมาเป็นเชื้อเพลิงชีวมวลสำหรับการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยสนับสนุนให้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มภายใต้ระบบเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) จะทำให้โรงไฟฟ้าชีวมวลพัฒนากลายเป็นกำลังผลิตไฟฟ้าที่พึ่งพาได้ (Firm) ของประเทศ เนื่องจากจะมีเชื้อเพลิงอย่างเพียงพอสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ดังนั้น รัฐบาลจึงควรสนับสนุนการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวลต่อไปในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดภาระต่อผู้ใช้ไฟฟ้า โดยเปิดกว้างให้มีการแข่งขันและขจัดอุปสรรคจากกฎเกณฑ์ของรัฐ

นอกจากนี้ ควรมีการใช้โครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายด้านพลังงานที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร่วมกับการพิจารณาการใช้ประโยชน์จากโรงไฟฟ้าเก่าหรือพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าเก่าที่มีระบบโครงสร้างพื้นฐานอยู่แล้ว

๗.๒ กำหนดสัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าของภาครัฐและภาคเอกชนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางพลังงาน

ภาครัฐพิจารณาดำเนินการรักษาความมั่นคงระบบไฟฟ้าของประเทศทั้งการจัดหาไฟฟ้าและบริหารระบบกำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศ ดังนี้

๑) โรงไฟฟ้าในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดระบบส่งไฟฟ้า และจำเป็นต้องมีโรงไฟฟ้าเพื่อรักษาความมั่นคง ได้แก่ พื้นที่รอบกรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคใต้

๒) โรงไฟฟ้าพลังน้ำ รวมถึงโรงไฟฟ้าพลังน้ำแบบสูบกลับ

๓) โรงไฟฟ้าที่เสริมความมั่นคง (Ancillary Services) เช่น Quick-Start Reserve, Fast Load Following หรือ Black Start Units เป็นต้น โดยยังให้ความสำคัญอย่างสมดุลกับโรงไฟฟ้าที่มีต้นทุนเชื้อเพลิงที่ถูก สามารถเดินเครื่องในลักษณะ Base Load ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง และใช้เทคโนโลยีทันสมัยและสะอาด

๔) โรงไฟฟ้าที่ทำหน้าที่ Standby Reserve

๕) จัดหาไฟฟ้าจากต่างประเทศโดยคำนึงถึงศักยภาพที่สามารถจัดหาได้และมีราคาที่เหมาะสม โดยกระจายแหล่งผลิตไฟฟ้าในประเทศเพื่อนบ้านหลายๆ ประเทศไม่เกินร้อยละ ๑๕ – ๒๐ ของกำลังการผลิตไฟฟ้าในระบบ

๖) บริหารระบบกำลังไฟฟ้าของประเทศไทย ประกอบด้วย กำลังผลิตและสายส่งไฟฟ้า โดยศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าสามารถสั่งการผลิตและจ่ายไฟฟ้าได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้การผลิตไฟฟ้าสอดคล้องกับความต้องการไฟฟ้าในทุกๆ ช่วงเวลาของประเทศ โดยหน่วยงานศูนย์ควบคุมฯ ระบบส่ง และโรงไฟฟ้าจำนวนหนึ่งจะต้องอยู่ภายใต้หน่วยงานเดียวกันและเป็นหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้สามารถกำกับดูแลด้านความมั่นคงระบบไฟฟ้าได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ให้มีการศึกษาโครงสร้างระบบการบริหารจัดการกิจการไฟฟ้าของประเทศ เพื่อกำหนดรูปแบบกิจการไฟฟ้า ได้แก่ ศูนย์ควบคุมฯ ระบบส่ง และโรงไฟฟ้า ที่เหมาะสมในระยะยาว

๗.๓ เพิ่มระดับความมั่นคงระบบไฟฟ้าสำหรับจุดที่มีความเสี่ยงและมีความสำคัญสำคัญต่อประเทศ

พื้นที่ที่มีความสำคัญของประเทศและมีความเสี่ยงจากไฟฟ้าดับได้ เช่น พื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางราชการ ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในเรื่องความมั่นคงระบบไฟฟ้า เช่น ภาคใต้ซึ่งเป็นภาคที่มีการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงในแต่ละปี โดยมีการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้ากับภาคอื่นเพียงภาคเดียวด้วยระยะทางสายส่งกว่า ๘๐๐ กิโลเมตร เพื่อส่งไฟฟ้าไปยังภาคใต้ เป็นต้น ดังนั้นการวางแผนเพิ่มความมั่นคงระบบไฟฟ้า ควรพิจารณาออกเป็น ๒ ด้าน คือ

๑) ความมั่นคงด้านโรงไฟฟ้าภายในพื้นที่ โดยต้องเป็นโรงไฟฟ้าที่มีความมั่นคงในการจัดหาเชื้อเพลิงค่อนข้างสูง อาทิ โรงไฟฟ้าถ่านหินเทคโนโลยีสะอาด โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ และโรงไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติโรงไฟฟ้าที่เป็น “ฐาน” ของระบบ หรือ Base Load จึงควรใช้เชื้อเพลิงที่สามารถจัดหาได้อย่างสม่ำเสมอ และมีความเสี่ยงด้านความผันผวนของอุปทานและราคาน้อย นอกจากนี้ ควรจะพิจารณากำหนดให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทดแทนโดยใช้พื้นที่เดิมของโรงไฟฟ้าที่กำลังจะหมดอายุ เนื่องจากพื้นที่เดิมนั้น มีข้อดีหลายด้าน เช่น ประชาชนในพื้นที่ไม่ต่อต้านเนื่องจากมีความรู้และความเข้าใจในประโยชน์ของโรงไฟฟ้า มีระบบส่งไฟฟ้าและสาธารณูปโภคเดิมอยู่แล้ว รวมถึงจะช่วยลดการลงทุนเนื่องจากไม่มีต้นทุนด้านการจัดหาพื้นที่แล้ว

๒) ความมั่นคงด้านระบบส่งไฟฟ้าเพื่อส่งไฟฟ้าจากภาคหนึ่งไปสู่อีกภาคหนึ่ง เช่น การส่งไฟฟ้าจากภาคอื่นเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล การส่งไฟฟ้าจากภาคตะวันตกไปยังภาคใต้ รวมถึงพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าเพื่อรองรับการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Power Grid: APG) สำหรับเชื่อมโยงระบบส่งไฟฟ้าแรงสูงของประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีความเป็นหนึ่งเดียว มีเสถียรภาพ มีความเชื่อถือได้ของพลังงานไฟฟ้า มีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ และให้แต่ละประเทศสมาชิกใช้ทรัพยากรต่างๆ ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมแนวคิดการใช้พลังงานอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จะต้องศึกษาการปรับปรุงระบบโครงข่ายไฟฟ้าให้ทันสมัย (Grid Modernization) ในส่วนระบบส่งและศูนย์ควบคุมการโครงข่ายไฟฟ้า และระบบจำหน่าย รวมถึงมีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ อาทิ กฟผ. ลงทุนติดตั้งระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ในระบบส่งไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ระบบไฟฟ้ามีประสิทธิภาพรองรับการเข้ามาของพลังงานหมุนเวียนและมีการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

๗.๔ มอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผน (สนพ.) เป็นเจ้าภาพในการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแต่ละประเภท

ให้มีการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าประเภทต่างๆ รวมทั้งข้อดี และข้อเสีย ซึ่งการถ่ายทอดข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบข้อเท็จจริงและเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานและมาตรฐานต่างๆ ของโรงไฟฟ้า จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการยอมรับและไว้เนื้อเชื่อใจจากประชาชนโดยรอบโรงไฟฟ้า และให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) เสริมสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนถึงต้นทุนที่แท้จริงในการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงในแต่ละประเภทเชื้อเพลิง เช่น ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหินและพลังงานหมุนเวียนตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า และต้นทุนการผลิตไฟฟ้าในแต่ละภาค

๗.๕ กระบวนการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ

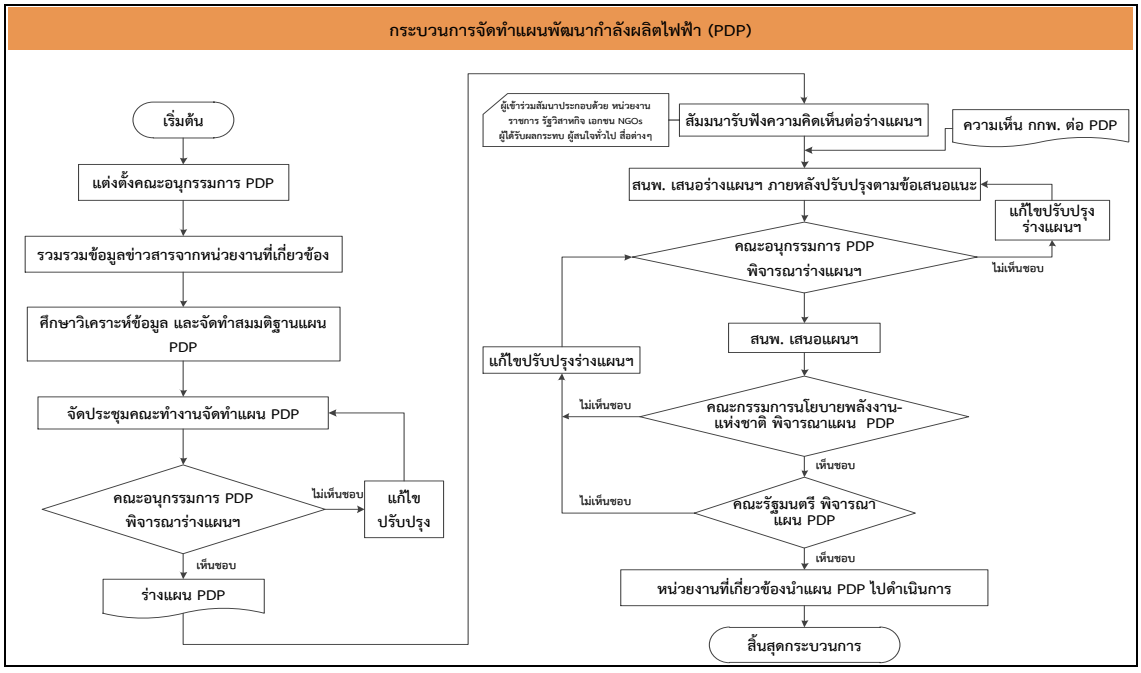
๗.๕.๑ ระยะสั้น แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพยากรณ์และจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ ซึ่งมีคณะทำงานจัดทำค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าและคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า ศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและการเติบโตที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ารายภาค ศักยภาพแหล่งผลิตไฟฟ้ารายภาคและต้นทุนไฟฟ้ารายภาคที่แท้จริง การ

จัดหาและสำรองเชื้อเพลิงทั้งระบบ ศักยภาพระบบส่งไฟฟ้าและการเชื่อมโยงระหว่างภาคให้แล้วเสร็จภายในปีที่ ๑ รายละเอียดตามรูปที่ ๑๓

๗.๕.๒ ระยะกลาง จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ที่พิจารณาถึงความสมดุลรายภาค โดยคำนึงถึงความมั่นคง ความสามารถในการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้าผ่านสายส่งเชื่อมโยง (Tie-line) ระหว่างภูมิภาค การใช้โครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตไฟฟ้าในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนในเรื่องต้นทุนไฟฟ้ารายภาค นอกจากนี้สนับสนุนให้คิดค่าไฟฟ้าแบบ TOU rate สำหรับกิจการทุกประเภท จากนั้นสัมมนารับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับความเห็นชอบแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า จากคณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้แล้วเสร็จภายในปีที่ ๒

ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution) ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘ เดือน

๗.๕.๓ ระยะยาว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ไปดำเนินการตั้งแต่ปีที่ ๓ เช่น การก่อสร้างโรงไฟฟ้าและระบบสายส่งไฟฟ้า เป็นต้น

รูปที่ ๑๖ กระบวนการปฏิรูปโครงสร้างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยฉบับใหม่ ที่ได้คำนึงถึงการกระจายเชื้อเพลิงที่ใช้ผลิตไฟฟ้า กำหนดสัดส่วนเชื้อเพลิงที่สมดุลและคำนึงถึงความเสี่ยงของการจัดหาเชื้อเพลิงทั้งระบบ ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของประเทศในการผลิตไฟฟ้า กำลังผลิตสำรองที่เหมาะสมสำหรับโรงไฟฟ้าหลักและไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การกระจายระบบผลิตไฟฟ้าและการบริหารแหล่งเชื้อเพลิงตามศักยภาพที่มีรายละเอียดแยกตามภูมิภาค การผลิตไฟฟ้าใช้เองของผู้ใช้ไฟฟ้า (Prosumer)

และข้อมูลระบบส่งไฟฟ้าเพื่อความมั่นคงและประสิทธิภาพด้านระบบไฟฟ้า รวมถึงการปฏิรูปโครงสร้างค่าไฟฟ้าทั้งระบบ

๘.๒ ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจากการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแต่ละประเภท รวมทั้งข้อดี ข้อเสีย และสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนถึงต้นทุนไฟฟ้ารายภาคตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า เพื่อการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมกับการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศอย่างสมดุล และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

๘.๓ ประเทศไทยได้เพิ่มระดับความมั่นคงระบบไฟฟ้าสำหรับจุดที่มีความเสี่ยงและมีความสำคัญสำคัญต่อประเทศชาติ เพื่อความมั่นคงระบบไฟฟ้าของประเทศไทย รวมถึงเป็นศูนย์กลางการซื้อขายไฟฟ้าในระดับภูมิภาค

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ลบ.)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	ศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานและการเติบโตที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ารายภาค ศักยภาพแหล่งผลิตไฟฟ้ารายภาค และต้นทุนไฟฟ้ารายภาคที่แท้จริง การจัดหาและสำรองเชื้อเพลิงทั้งระบบ ศักยภาพระบบส่งไฟฟ้าและการเชื่อมโยงระหว่างภาค เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการตามข้อ ๗.๑ - ๗.๔																					พน. (สนพ. พพ. กฟผ.) กฟน. กฟภ. /สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๓.๑
๒	จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ที่พิจารณาถึงความสมดุลรายภาค ความมั่นคง ความสามารถในการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้าผ่านสายส่งเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค การใช้โครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการผลิตไฟฟ้าในระดับที่เหมาะสมโดยที่แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า ผ่านการรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																					พน.(สนพ. พพ. กฟผ.) กฟน. กฟภ. / สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๓.๒
๓	ศึกษาการปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution)																					พน. (สนพ. กฟผ.) กฟน. กฟภ. /สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๓.๓
๔	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าไปดำเนินการ																					พน. (สนพ. พพ. กฟผ.) กฟน. กฟภ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑	๓.๔

การปฏิรูปด้านไฟฟ้า

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันภายใต้การกำกับให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและคงไว้ซึ่งความมั่นคง ที่ใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตและซื้อขายไฟฟ้ากันเองภายในชุมชนและครัวเรือน ซึ่งจะทำให้ภาครัฐไม่ต้องจัดหางบประมาณมาสนับสนุนเป็นพิเศษ เช่น FiT หรือ Adder

๑.๒ เสนอแนะรูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมกับรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปของกิจการไฟฟ้า

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ดำเนินการปฏิรูปภายใน ๒ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าที่เพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน ภายใน ๓ เดือน

๓.๒ จัดทำร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าที่เพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน ภายใน ๑๘ เดือน

๓.๓ ประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าที่เพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน ภายใน ๖ เดือน

๓.๔ ผลการศึกษาการปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องพิจารณาระบบดำเนินการในต่างประเทศควบคู่ด้วย และการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ ภายใน ๑๘ เดือน

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๕. หลักการเหตุผล

กิจการไฟฟ้าของประเทศไทยในปัจจุบันเป็น “ระบบผู้ซื้อรายเดียว” (Enhanced Single Buyer) คือ กลุ่มรัฐวิสากิจ ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ต่อจากนั้นรัฐวิสาหกิจดังกล่าว จะจำหน่ายไฟฟ้าให้กับผู้บริโภครายใหญ่ ผู้บริโภครายย่อย และประชาชน โดยเอกชนทั่วไปไม่สามารถซื้อขายไฟฟ้ากันเองหรือขายตรงให้กับประชาชน

ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ อนึ่งตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan: PDP) คาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ หรืออีกใน ๒๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีความต้องการใช้ไฟฟ้ามากถึง ๗๐,๓๓๕ เมกะวัตต์ ข้อกังวลที่ตามมา คือ ประเทศไทยจะใช้เชื้อเพลิงอะไรในการผลิตไฟฟ้าแทนก๊าซธรรมชาติที่กำลังจะหมดไปจากอ่าวไทย ในแผน PDP ดังกล่าว จึงให้ความสำคัญของการผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินและพลังงานทดแทน รวมถึงการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวจากต่างประเทศ

ในประเทศไทยมีแหล่งพลังงานทรัพยากรของชุมชนที่มีศักยภาพในการนำไปผลิตเป็นไฟฟ้าพลังงานทดแทนได้จำนวนมาก และกระจัดกระจายไปทั่วทุกภูมิภาค เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ ลม แหล่งชีวมวล ก๊าซชีวภาพ ขยะชุมชน ปัจจุบัน ยังมีขยะที่เหลือและฝังกลบ ไม่ใช้ประโยชน์อยู่จำนวนมาก ในช่วงแรกๆ ภาครัฐจึงมีนโยบายรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนซึ่งเป็นช่วงที่ต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนมีราคาสูง รัฐบาลจึงจำเป็นต้องออกมาตรการส่งเสริมด้วยการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนในราคาจูงใจในการลงทุน ได้แก่ มาตรการส่วนเพิ่มค่าไฟฟ้า (Adder) มาตรการราคาพิเศษ (Feed-in Tariff : FiT) อย่างไรก็ตาม ทั้งมาตรการ Adder และ FiT นั้น จำเป็นต้องมีการเรียกเก็บค่าไฟฟ้าเพิ่มเข้าไปในบิลค่าไฟฟ้าของประชาชนทั่วประเทศ (เพิ่มในค่า Ft) และนำเงินที่เก็บได้นั้นไปสนับสนุนในมาตรการ Adder และ FiT ดังกล่าว จึงเป็นการสร้างภาระค่าไฟฟ้าให้กับประชาชน และมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่จะต้องใช้ในระยะยาวในอนาคต ดังนั้นจึงต้องมีการจำกัดปริมาณไฟฟ้าที่จะส่งเสริมและรับซื้อในแต่ละงวด หรือในแต่ละครั้ง ส่งผลให้ปริมาณไฟฟ้าพลังงานทดแทนถูกจำกัดและเติบโตได้ยาก ในทางปฏิบัติจะต้องมีการคัดเลือกผู้ที่จะได้รับสิทธิในการขายไฟฟ้าในราคาพิเศษ เช่น การจับสลาก การประมูล หรือการสมัครก่อนได้ก่อน เป็นต้น รวมทั้งระบบการบริหารจัดการแหล่งพลังงานทดแทน แหล่งทรัพยากรพลังงานที่มีอยู่จำนวนมากในชุมชนต่างๆ ยังไม่คุ้มค่า

นอกจากนี้พฤติกรรมผู้ใช้ไฟฟ้าในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าเกิดความตื่นตัวในการเริ่มหันมาสนใจซื้ออุปกรณ์เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการใช้เอง ส่งผลให้เกิดการหลอมรวมระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ หรือที่เรียกว่า "Prosumer" ซึ่งการเปลี่ยนแปลงลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และค่านิยมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภคเป็นแรงขับเคลื่อนด้านพลังงานไฟฟ้านั้นเทคโนโลยีที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพลิกโฉมอุตสาหกรรมพลังงานดังกล่าวได้แก่ เซลล์แสงอาทิตย์ รถยนต์ไฟฟ้า และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เนต ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้งานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาการปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อกำหนดรูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่เหมาะสมกับประเทศไทย ที่จะรองรับการแข่งขันจากการผลิตไฟฟ้าทั้งในส่วนของไฟฟ้าจากระบบรวมศูนย์ (Centralized System) และผู้ผลิตไฟฟ้าไว้ใช้เอง

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ได้ศึกษาข้อเสนอของ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่อง “การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน[๗]” แล้วนั้น ซึ่ง สปท. ได้จัดให้มีการศึกษาและรับฟังข้อมูล ความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) สำนักงาน

[๗] คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. ๒๕๖๐. การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคการไฟฟ้านครหลวง กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท สมาคม นักวิชาการ นักลงทุน ฯลฯ

ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นสอดคล้องกับแนวทางของ สปท. ในการส่งเสริมให้ชุมชนและครัวเรือนใช้แหล่งพลังงานทรัพยากรของชุมชนและครัวเรือนที่มีศักยภาพในการนำไปผลิตเป็นไฟฟ้าพลังงานทดแทน และขายไฟฟ้าที่ผลิตได้ให้แก่ชุมชนและครัวเรือนด้วยกันเอง โดยแต่งตั้งคณะทำงานศึกษาแนวทางในการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและครัวเรือน เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการแหล่งพลังงานทดแทน แหล่งทรัพยากรพลังงานที่มีอยู่จำนวนมากในชุมชนและครัวเรือนต่างๆ ให้คุ้มค่าที่สุด ซึ่งภายหลังจากมีการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและครัวเรือนแล้ว อาจจะมีการศึกษาเพิ่มเติมของการเปิดให้มีการแข่งขันเสรีเพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นว่า Prosumer, Retail, TPA ที่เกิดขึ้นในกิจการไฟฟ้าจะส่งผลให้กิจการไฟฟ้า ต้องปรับตัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้จากโครงสร้างกิจการไฟฟ้าแบบระบบสาธารณูปโภคของรัฐที่มีการลงทุนตามแผน PDP โดยที่รัฐได้จัดทำภายใต้แนวคิดที่ภาครัฐเป็นผู้จัดหาไฟฟ้าเป็นหลัก (Producer) ผู้ใช้ไฟฟ้าเป็นผู้บริโภคแต่เพียงอย่างเดียว (Consumer) มีการทยอยลงทุนตามแผน PDP นั้นต้องมีการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมเพื่อสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้ไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไปและการเปลี่ยนแปลงของ Disruptive Technology ด้านพลังงานไฟฟ้าที่เกิดขึ้น ทั้งนี้หากต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนและระบบกักเก็บพลังงานเริ่มลดลงเรื่อยๆ ผู้ใช้ไฟฟ้าเริ่มผลิตและใช้เองมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อลักษณะการให้บริการด้านไฟฟ้าที่เดิมเป็นแบบรวมศูนย์ มีการผลิตไฟฟ้า ส่งและจำหน่ายไฟฟ้า ในลักษณะผูกขาด ลดทอนความสำคัญลงไป ตามลำดับ

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นว่า ควรส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน โดยมีกระบวนการในการส่งเสริมฯ เป็น ๓ ระยะ มีรายละเอียด ดังนี้

๗.๑ ระยะสั้น : แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน

ส่งเสริมให้เกิด Distributed Energy Resources โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลและการไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่ง พัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าให้มีความพร้อมในการรองรับการแข่งขันของธุรกิจพลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน

มอบหมายสำนักงาน กกพ. แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าทั้งในเรื่องกฎระเบียบและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน

๗.๒ ระยะกลาง : จัดทำร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน

๗.๓ ระยะยาว: ประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน

สำหรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นว่า ให้ สนพ. ศึกษาการปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องพิจารณาระบบดำเนินการในต่างประเทศควบคู่ด้วย แต่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยด้วย เพื่อกำหนดรูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่เหมาะสมกับประเทศไทย ที่เอื้อให้เกิดการแข่งขันจากการผลิตไฟฟ้าทั้งในส่วนของไฟฟ้าจากระบบ Centralized และผู้ผลิตไฟฟ้าไว้ใช้เอง ให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาตลาดไปสู่ทิศทางที่ไม่มีการบิดเบือนไปในทางใดทางหนึ่งและเกิดประโยชน์กับประเทศสูงสุด และให้ สำนักงาน กกพ. ศึกษาการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติไปพร้อมกัน

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและครัวเรือน ทำให้สามารถบริหารจัดการแหล่งพลังงานทดแทนที่มีอยู่ในชุมชนทั่วประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๘.๒ ส่งเสริมพลังงานทางเลือกระดับชุมชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิต ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ประชาชน ชุมชน ทั่วไปดีขึ้นจากวัฏจักรห่วงโซ่พลังงานทดแทน และลดมูลค่าการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ

๘.๓ รูปแบบการปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ลบ.)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน																										
๑	แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าทั้งในเรื่องกฎระเบียบและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและระดับครัวเรือน																					สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑.๑	๓.๑
๒	จัดทำร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน																					สำนักงาน กกพ.	-	งบประมาณแผ่นดิน	๑.๑	๓.๒
๓	ประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน																					สำนักงาน กกพ.	-	-	๑.๑	๓.๓
รูปแบบโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของประเทศไทยที่เหมาะสมกับกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป																										
๑	ศึกษา ๑.๑ การปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป ๑.๒ ศึกษาการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ																					สนพ. สำนักงาน กกพ.	-		๑.๒	๓.๔

การปฏิรูปด้านไฟฟ้า

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ กิจการไฟฟ้าทั้งสามหน่วยงาน ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพลังงาน

๑.๒ ส่งเสริมและจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ Third Party Access (TPA) ของระบบส่งและระบบจำหน่าย

๑.๓ ส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ดำเนินการปฏิรูปภายใน ๑ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ ย้ายการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) มาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน และให้มีการออกกฎหมาย ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ภายใน ๑ ปี

๓.๒ มีระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ Third Party Access ของระบบส่งและระบบจำหน่าย ภายใน ๑ ปี

๓.๓ มีระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail) ภายใน ๑ ปี

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

ไม่ใช้งบประมาณ เป็นการดำเนินการเชิงนโยบาย

๕. หลักการเหตุผล

ในปี ๒๕๔๕ มีการปฏิรูประบบราชการและจัดกระทรวง ทบวง กรมใหม่ มีเป้าหมายเพื่อรวมหน่วยงานที่มีภารกิจเดียวกันไว้ในกระทรวงเดียวกัน ซึ่งกระทรวงพลังงานได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านพลังงาน ทั้งหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจไว้ด้วยกัน เพื่อให้การทำงานสอดคล้องทั้งด้านนโยบาย และการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน กฟภ. และ กฟน. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจด้านพลังงาน ยังไม่ย้ายมาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน

ที่ผ่านมาการกำกับดูแลของหน่วยงานด้านไฟฟ้าที่กระจายอยู่ในหลายกระทรวงเป็นผลให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความล่าช้า เพราะมิได้กำหนดเป้าหมายร่วมกัน อาทิเช่น การขับเคลื่อนนโยบายรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน การไม่บูรณาการด้านข้อมูลการผลิตและการรับซื้อไฟฟ้าของผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กมาก การประสาน ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาไฟฟ้าดับ กรณีเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น และการจัดกลไกการปฏิบัติงานให้มีความสัมพันธ์กัน จึงเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานเกิดความซ้ำซ้อนในการลงทุน และกระทบต่อต้นทุนพลังงาน

ไฟฟ้าและการให้บริการประชาชน อีกทั้งในปัจจุบัน กฟน. และ กฟภ. ต้องอยู่ภายในการกำกับ (Regulate) ในเรื่อง อัตราค่าบริการและมาตรฐานการบริการ ภายใต้ สำนักงาน กกพ. อยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงการกำกับดูแลหน่วยงานด้านพลังงานที่ปฏิบัติงานสัมพันธ์กันรวมไว้ที่กระทรวงพลังงานในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลักเกี่ยวกับการพัฒนาและบริหารจัดการพลังงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ได้พิจารณากิจการไฟฟ้าในอีก ๒๐ ปีข้างหน้านั้น กิจการไฟฟ้าของทุกๆ ประเทศจะได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Disruptive Technologies) และนวัตกรรม (Innovation) ในรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินกิจการไฟฟ้าของประเทศไทย รวมถึงนโยบายของภาครัฐในเรื่อง Thailand ๔.๐ ก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้ง ๓ การไฟฟ้าเช่นกัน และจะต้องมีการปรับโครงสร้างการบริหารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะต้องให้อำนาจ หน้าที่และกลไกที่ กฟน. และ กฟภ. ยังคงสามารถดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ และหน่วยงานท้องถิ่นได้เหมือนตอนที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย

ปัจจุบันนโยบายภาครัฐในหลายประเทศ มุ่งที่จะเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นในระบบไฟฟ้า โดยในขั้นแรกกำหนดให้มีการเพิ่มบทบาทเอกชนในการผลิตไฟฟ้า เพื่อลดภาระการลงทุนของรัฐ และเพิ่มการแข่งขัน และต่อไปในระยะยาว กำหนดให้การไฟฟ้าให้สิทธิ์บุคคลอื่น (TPA) อาทิ ผู้ประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าอิสระ ผู้ใช้ไฟฟ้าทั่วไป เข้ามาใช้ประโยชน์จากระบบส่งและระบบจำหน่ายของการไฟฟ้าในเชิงพาณิชย์ได้ ภายใต้ระเบียบและกฎเกณฑ์ของกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น เอกชนสามารถผลิตไฟฟ้าในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งแล้วส่งไฟฟ้าผ่านระบบส่งและหรือระบบจำหน่ายไปใช้ในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมของตนอีกที่หนึ่งได้ โดยการไฟฟ้าเรียกเก็บ ค่าบริการสายส่ง (Wheeling Charge) เป็นต้น นอกจากนี้เอกชนได้ดำเนินการระบบจำหน่ายและการจำหน่าย (Retail) ไฟฟ้าให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าแล้ว เช่น ในเขตนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น รวมทั้งมีความพร้อมในการเป็นผู้รวบรวมความต้องการไฟฟ้า (Load Aggregator) เองได้ อีกทั้งผู้ใช้ไฟฟ้ามีแนวโน้มจะปรับตัวเป็น Prosumer คือ มีการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์และผลิตไฟฟ้าใช้เองภายในพื้นที่เฉพาะ เช่น หมู่บ้าน เป็นต้น จึงทำให้บริบทและหน้าที่ในด้านการจัดหาพลังงานของการไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่งมีความซับซ้อนมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องมีคณะทำงานประสานกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งหากอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงเดียวกันจะทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในภาพรวมสูงสุด

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ได้ศึกษาข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ในเรื่อง “การโอนย้ายการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) มาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน” ที่ผ่านมา ปี ๒๕๔๕ มีการปฏิรูประบบราชการและจัดกระทรวง ทบวง กรมใหม่ เป้าหมายเพื่อรวมหน่วยงานที่มีภารกิจเดียวกันไว้ในกระทรวงเดียวกัน โดยกระทรวงพลังงาน ได้ถูกจัดตั้งขึ้นวัตถุประสงค์ เพื่อรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านพลังงานและให้การทำงานสอดคล้องทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน กฟภ. และ กฟน. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจด้านพลังงาน ยังไม่ย้ายมาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน และหนังสือจากกระทรวงมหาดไทยชี้แจงเหตุผลการคง กฟน. กฟภ. สังกัดกระทรวงมหาดไทย ด้วยเหตุผล ๑) การบริการประชาชน ๒) การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ๓) การบูรณาการการทำงานในเชิงพื้นที่ และ ๔) การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกใน

สถานการณ์ฉุกเฉิน และรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ[๕] ด้านไฟฟ้า ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) พบว่า ที่ผ่านมาการกำกับดูแลของหน่วยงานด้านไฟฟ้าที่กระจายอยู่ในหลายกระทรวงเป็นผลให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความล่าช้า เพราะมิได้กำหนดเป้าหมายร่วมกัน อาทิ เช่น การขับเคลื่อนนโยบายรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน การไม่บูรณการด้านข้อมูลการผลิตและการรับซื้อไฟฟ้าของผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กมาก การประสาน ป้องกัน และแก้ไข ปัญหาไฟฟ้าดับ กรณีเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น และการจัดกลไกการปฏิบัติงานให้มีความสัมพันธ์กัน จึงเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานเกิดความซ้ำซ้อนในการลงทุนและกระทบต่อต้นทุนพลังงานไฟฟ้าและการให้บริการประชาชน อีกทั้งในปัจจุบัน กฟน. และ กฟภ. ต้องอยู่ภายในการกำกับ (Regulate) ในเรื่อง อัตราค่าบริการและมาตรฐานการบริการ ภายใต้ สำนักงาน กกพ. อยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงการกำกับดูแลหน่วยงานด้านพลังงานที่ปฏิบัติงานสัมพันธ์กันรวมไว้ที่กระทรวงพลังงานในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลักเกี่ยวกับการพัฒนาและบริหารจัดการพลังงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ได้พิจารณากิจการไฟฟ้าในอีก ๒๐ ปีข้างหน้านั้น กิจการไฟฟ้าของทุกๆ ประเทศจะได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Disruptive Technologies) และนวัตกรรม (Innovation) ในรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินกิจการไฟฟ้าของประเทศไทย รวมถึงนโยบายของภาครัฐในเรื่อง Thailand ๔.๐ ก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้ง ๓ การไฟฟ้าเช่นกัน

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ได้พิจารณาว่า นโยบายภาครัฐในหลายประเทศ มุ่งที่จะเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นในระบบไฟฟ้า รวมถึงสนับสนุนการให้สิทธิ์บุคคลอื่น (TPA) เข้ามาใช้ประโยชน์จากระบบส่งและระบบจำหน่ายของการไฟฟ้าในเชิงพาณิชย์ได้ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้โครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในส่วนของเอกชนในประเทศได้ดำเนินการระบบจำหน่ายและการจำหน่าย (Retail) ไฟฟ้าให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าแล้ว เช่น ในเขตนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น รวมทั้งเอกชนมีความพร้อมในการเป็นผู้รวบรวมความต้องการไฟฟ้า (Load Aggregator) เองได้ตามผลการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยศึกษา ในเรื่องมาตรการส่งเสริมการสนองต่อความต้องการไฟฟ้า (Demand Response) เมื่อปี ๒๕๕๙ ซึ่งว่าจ้างโดย สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) อีกทั้งผู้ใช้ไฟฟ้ามีแนวโน้มจะปรับตัวเป็น Prosumer มากขึ้น

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ ให้กิจการไฟฟ้าทั้งสามหน่วยงาน ได้แก่ กฟผ. กฟน. และ กฟภ. ให้มาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลกระทรวงพลังงาน

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอของ สปท. ที่ควรให้กิจการไฟฟ้าทั้งสามหน่วยงาน ได้แก่ กฟผ. กฟน. และ กฟภ. ให้มาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลกระทรวงพลังงาน โดยสามารถใช้มาตรการทางการบริหารที่ไม่ต้องออกเป็นพระราชบัญญัติ แต่ใช้พระราชกฤษฎีกา (พรฎ.) โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

[๕] คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. 2560. รายงานเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์พลังงานชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๕[๙] โอนย้าย กฟน. และ กฟภ. มาสังกัดกระทรวงพลังงาน ในส่วนของประธานกรรมการและองค์ประกอบคณะกรรมการ กฟน. และ กฟภ. นั้น ใช้มติคณะรัฐมนตรี กำหนดประธานกรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการ ดำรงตำแหน่งถาวร อย่างน้อย ๓ คน จากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน และกระทรวงการคลัง และมอบหมายให้ สนพ. ศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียการโอนย้าย กฟน. และ กฟภ. มาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ก่อนจะเสนอเสนอคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ (กพช.) และคณะรัฐมนตรีออก พรฎ. ภายใน ๑ ปี และให้มีการปรับโครงสร้างการบริหารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะต้องให้อำนาจ หน้าที่และกลไกที่ กฟน. และ กฟภ. ยังคงสามารถดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ และหน่วยงานท้องถิ่นได้เหมือนตอนที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย

ซึ่งการกำหนดนโยบายพลังงานของประเทศให้มีแนวทางการดำเนินงานภายใต้นโยบายเดียวกันนั้น เพื่อให้เป้าหมายหลักของประเทศบรรลุผลสำเร็จ นั่นคือ การสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงาน การมีไฟฟ้าใช้อย่างพอเพียง การให้ประชาชนมีสิทธิที่จะสามารถเข้าถึงพลังงานของประเทศอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งไฟฟ้าถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้นการโอนย้าย กฟน. และ กฟภ. ให้มาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลกระทรวงพลังงาน เพื่อให้การทำงานสอดคล้องทั้งด้านนโยบาย การบูรณาการงานร่วมกัน และการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ และหลังจากมีการโอนย้าย กฟน. กฟภ. มาที่กระทรวงพลังงานแล้ว ควรให้ทั้งสามการไฟฟ้าร่วมกันบูรณาการถึงแผนการลงทุนที่เกิดประโยชน์สูงสุดและไม่เป็นการลงทุนที่ซ้ำซ้อน ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี ก่อนที่จะเปิดให้สิทธิ์บุคคลอื่นมาใช้ประโยชน์จากระบบส่งและระบบจำหน่าย

นอกจากนี้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีความเห็นว่า มอบหมายให้ สำนักงาน กกพ. ศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย การส่งเสริมและจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ Third Party Access (TPA) ของระบบส่งและระบบจำหน่าย รวมถึงการส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail) เนื่องจากการจัดทำ TPA เป็นแนวทางที่ สำนักงาน กกพ. กำลังดำเนินการตามนโยบายที่มีอยู่ ซึ่งในปัจจุบันภาคนโยบายได้กำหนดให้ทำ TPA โครงข่ายไฟฟ้า เฉพาะในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรม แต่ยังขาดความชัดเจนด้านนโยบายของการทำ TPA นอกนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรม ดังนั้น ภาครัฐควรกำหนดเป็นแนวทางนโยบายหรือหลักการให้ชัดเจน เพื่อให้ สำนักงาน กกพ. สามารถออกแบบกระบวนการกำกับดูแลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อที่จะเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นในระบบไฟฟ้า

ทั้งนี้ การเปิด TPA ควรดำเนินการอย่างรอบคอบและค่อยเป็นค่อยไป เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงระบบไฟฟ้าและเกิดภาระต่อประชาชนที่ยังซื้อไฟฟ้าจากระบบอยู่ หลังจากนั้นควรมีการประเมินผลประโยชน์ที่ได้จาการเปิด TPA ก่อนที่จะขยายผลต่อไป โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าให้เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๕ เป็นต้นไป และควรคำนึงถึงมิติของความมั่นคงพร้อมไปด้วย เช่นเดียวกับการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนกำหนดให้ผู้ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ไม่ว่าจะขายหรือไม่ขายเข้าระบบลงทะเบียน หรือให้ผู้ขายอุปกรณ์พลังงานหมุนเวียน เช่น โซลาร์เซลล์ เป็นต้น แจ้งยอดการจำหน่ายต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

---

[๙] พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๕ เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๐๒ ก.

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ด้านการบริหารกิจการพลังงานไฟฟ้าของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ เกิดความชัดเจนในการกำหนดนโยบายพลังงานไฟฟ้าของประเทศ การบูรณาการแผนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศ (Thailand Integrated Energy Blueprint: TIEB) มีประสิทธิภาพมากขึ้น การตัดสินใจด้านการลงทุนทั้งในส่วนของระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้สอดคล้องและไม่ซ้ำซ้อนกันหรือการใช้ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน เพื่อลดค่าใช้จ่ายโดยรวมการปฏิบัติงานของทั้ง ๓ การไฟฟ้า เช่น สามารถใช้ Spare Part ของระบบส่งและระบบจำหน่ายบางอย่างร่วมกันได้ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าลดลง รวมถึงการสนับสนุนการเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเป็นไปตามเป้าหมายอยู่ในช่วงร้อยละ ๒๐ ภายในปี ๒๕๗๙

๘.๒ ด้านกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกำกับกิจการพลังงาน พ. ศ. ๒๕๕๐ โดยจะขึ้นตรงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ซึ่งจะทำให้การกำกับดูแลตามกฎ ระเบียบ กติกาต่าง ๆ ของ กกพ. เป็นไปตามนโยบายเดียวกัน

๘.๓ ส่งเสริมและจัดจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ TPA ของระบบส่งและระบบจำหน่าย

๘.๔ ส่งเสริมการจำหน่ายไฟฟ้า (Retail) ได้

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ลบ.)	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
การโอนย้าย กฟน. และ กฟภ. มาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน																										
๑	สนพ. ศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย การโอนย้าย กฟน. และ กฟภ. มาอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน																					สนพ.		งบแผ่นดิน	๑.๑	๓.๑
๒	เสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.)																					สนพ.			๑.๑	๓.๑
๓	เสนอ ครม. ออก พรฎ.และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ กฟน.และ กฟภ. สามารถดำเนินงานได้เหมือนเดิม																					พน.			๑.๑	๓.๑
ระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ Third Party Access และการส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)																										
๑	ศึกษาความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย - ส่งเสริมและจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับ TPA ระบบส่งและระบบจำหน่าย - ส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)																					สำนักงาน กกพ.			๑.๒ ๑.๓	๓.๒ ๓.๓
๒	เสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เห็นชอบ																					สำนักงาน กกพ.			๑.๒, ๑.๓	๓.๒, ๓.๓
๓	เสนอ ครม. เพื่อทราบ																					พน.			๑.๒, ๑.๓	๓.๒, ๓.๓
๔	กำหนดพื้นที่นำร่อง TPA																					สนพ. สำนักงาน กกพ.				

ด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

การพัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงาน ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เกือบ ๔๐ ปีที่ผ่านมาก๊าซธรรมชาติมีบทบาทสำคัญในการช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานของประเทศเนื่องจากสามารถจัดหาและผลิตได้เองในประเทศ โดยในระยะแรกก๊าซธรรมชาติถูกนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าทดแทนการนำเข้าน้ำมันเตา และได้ขยายไปสู่การใช้ในภาคอุตสาหกรรมและขนส่งเพื่อทดแทนน้ำมันเตา LPG และถ่านหิน รวมทั้งถูกนำไปแยกองค์ประกอบไฮโดรคาร์บอนชนิดอื่นๆ ในโรงแยกก๊าซธรรมชาติ เพื่อผลิต LPG ใช้เป็นก๊าซหุงต้มในครัวเรือน และผลิตวัตถุดิบตั้งต้นในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ มากมายที่มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีการเติบโต

การจัดหาก๊าซธรรมชาติส่วนใหญ่มาจากแหล่งในประเทศ และมีการนำเข้าจากประเทศเมียนมาและในรูปของก๊าซธรรมชาติเหลว (Liquefied Natural gas: LNG) เพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้น จากการที่ประเทศไทยมีการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมา ทำให้ในอนาคตแหล่งก๊าซธรรมชาติในประเทศจะหมดอายุสัญญาสัมปทาน และปริมาณการผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยมีแนวโน้มลดลงและจะหมดไป ตามปริมาณสำรองที่มีอยู่จำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติในอนาคต ทำให้ประเทศไทยต้องมีการนำเข้า LNG ซึ่งในช่วงที่มีการจัดทำแผน PDP ๒๐๑๕ แหล่งจัดหา LNG ยังมีจำกัดและราคา LNG ในตลาดโลกอยู่ในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญโดยเฉพาะธุรกิจ LNG จากเทคโนโลยีการผลิตที่ลดลง ทำให้มีโครงการผลิต LNG เพิ่มขึ้นทั่วโลก ส่งผลให้ราคา LNG สามารถแข่งขันกับเชื้อเพลิงอื่นได้ รวมถึงการตื่นตัวจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของหลายประเทศ ทำให้ความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติของโลกมีอัตราเติบโตกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิลอื่น ซึ่งเป็นโอกาสในการใช้ก๊าซธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น

สำหรับประเทศไทยได้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติทั้งโครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติและสถานีรับ-จ่าย LNG ที่มีความเชื่อมโยงทั้งระบบ และเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานพลังงานอื่นๆ เช่น โรงไฟฟ้า ดังนั้นจึงควรใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อไม่ต้องให้เกิดการลงทุนใหม่ที่ไม่จำเป็น ซึ่งจะเป็นภาระต่อประเทศในระยะยาว

นอกจากนี้ การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยที่มีแนวโน้มลดลงจะส่งผลกระทบต่อการจัดหาวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในประเทศ ที่เป็นฐานการผลิตวัตถุดิบและส่วนประกอบให้กับอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ เช่น บรรจุภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วน ฯลฯ ขณะเดียวกันรัฐก็มีนโยบายยกระดับขีดความสามารถของประเทศไทยไปสู่ “Thailand ๔.๐” และส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-Curve) ผ่านโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) รวมถึงประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์ความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ มีภูมิประเทศอยู่ตรงกลางที่ล้อมรอบไปด้วยประเทศสมาชิกต่างๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะประเทศในกลุ่ม CLMV ที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงและสูงกว่าประเทศไทย อีกทั้งพบว่ามีแนวโน้มความต้องการบริโภคสินค้าและบริการมากขึ้น รวมทั้งต้องการสินค้าที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ดีขึ้น

ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพิ่มมากขึ้นและมีความหลากหลาย รวมทั้งคุณภาพที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ จึงเป็นความจำเป็นของประเทศไทยที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ รวมถึงแสวงหาพื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองนโยบายการยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศไทย สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนระยะยาว และส่งเสริมการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอื่นเพิ่มเติม

จากการวิเคราะห์โครงสร้างปัญหาสามารถกำหนดเป็นประเด็นปฏิรูปด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี ได้ดังนี้

ด้านปิโตรเลียม : การพัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ

- **การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากสัมปทานที่จะหมดอายุในอ่าวไทยให้มีความต่อเนื่อง** เพื่อให้การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งผลิตในอ่าวไทย ได้แก่ แหล่งเอราวัณและแหล่งบงกชที่จะหมดอายุสัมปทานในปี ๒๕๖๕-๒๕๖๖ ไม่เกิดหยุดชะงัก และต้องมีการจัดทำ Roadmap การบริหารจัดการแหล่งอื่นๆ ที่จะหมดอายุสัมปทานในอนาคต ได้แก่ แหล่งไพลินแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area: JDA) แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์ และต้องมีการจัดทำแผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ เพื่อจัดหาก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมจากอ่าวไทย

- **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติ** ซึ่งครอบคลุม ๑) การใช้โครงสร้างพื้นฐานทางด้านพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสูงสุด เพื่อประชาชนได้รับประโยชน์จากต้นทุนพลังงาน (ก๊าซธรรมชาติและไฟฟ้า) ที่ต่ำและแข่งขันได้ ๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติใหม่ เพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้น ๓) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ภาคตะวันตก เพื่อทดแทนการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากประเทศเมียนมาที่จะหมดไป และ ๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อทดแทนการจัดหาจากแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (JDA) ที่ลดลง และรองรับความต้องการผลิตไฟฟ้าในภาคใต้

- **การใช้ประโยชน์ก๊าซธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง** เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้ก๊าซธรรมชาติทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลอื่นๆ เนื่องจากเป็นเชื้อเพลิงที่มีผลกระทบน้อยกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิลอื่น และราคาแข่งขันได้มีเสถียรภาพ

- **การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ** เพื่อให้การจัดหาและจำหน่ายก๊าซธรรมชาติมีการแข่งขันให้มีต้นทุนพลังงานที่ลดลง โดยต้องคำนึงถึงมิติของความมั่นคงพร้อมไปด้วย

- **การสร้างโอกาสให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ของภูมิภาค (Regional LNG Trading Hub)** เพื่อสร้างความมั่นคง ต้นทุนการจัดหาที่ลดลง และสร้างรายได้ให้กับประเทศ

ด้านปิโตรเคมี : การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔

- **การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม** อุตสาหกรรมการแปรรูปพลาสติก (Plastics Converter) ในประเทศไทยไม่มีการลงทุนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ยังเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขาดเงินทุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ การบริหารจัดการและโอกาสในการเข้าถึงตลาด ทำให้ขาดโอกาสในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีมูลค่าสูง ในขณะที่ประเทศต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปที่มีมูลค่าสูง

- **การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในปัจจุบัน** วัตถุดิบจากก๊าซธรรมชาติในประเทศมีแนวโน้มลดลง ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องถึงความมั่นคงในการจัดหาวัตถุดิบและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ขณะที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีต้นน้ำในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมีข้อจำกัดในการขยายกำลังการผลิตจากข้อกำหนดด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- **การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่อื่นที่มีศักยภาพ** ในอดีตได้เคยมีการศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพิ่มเติม โดยพบว่าพื้นที่ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาโครงการที่เกี่ยวข้องกับพลังงานไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ และนำไปสู่ความขัดแย้ง ทำให้โครงการศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขาดความต่อเนื่อง

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานพิจารณาแล้วเห็นว่าหากไม่เร่งปฏิรูปในประเด็นข้างต้น จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางพลังงานและขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศได้ ดังนั้น จึงได้มีแนวคิดที่เห็นสมควรให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงานเร่งดำเนินการและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการปฏิรูปและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดบนพื้นฐานการยอมรับของทุกภาคส่วน ต่อไป

การปฏิรูปด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ นำก๊าซธรรมชาติที่มีการกระจายแหล่งจัดหาในหลายภูมิภาคมาสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ

๑.๒ ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในธุรกิจก๊าซธรรมชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน

๑.๓ นำก๊าซธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิลชนิดอื่นมาสร้างประโยชน์สูงสุด

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ ประกาศผู้ได้รับสิทธิการสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่งเอราวัณ และ แหล่งบงกชแล้วเสร็จ ภายใน ๑ ปี เพื่อสร้างความมั่นใจในการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยอย่างต่อเนื่อง

๓.๒ จัดทำแผนพัฒนาและใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานด้านก๊าซธรรมชาติภายใน ๒ ปี

๓.๓ จัดทำแนวทางกำกับและส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติ ภายใน ๑ ปี

๓.๔ จัดให้มีการศึกษาการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้า LNG (Regional LNG Trading Hub) ภายใน ๑ ปี

๓.๕ จัดทำแนวทางการส่งเสริมการแข่งขันธุรกิจก๊าซธรรมชาติ ภายใน ๑ ปี

๓.๖ มีแนวทางปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการแหล่งก๊าซธรรมชาติที่จะหมดอายุในอนาคตอื่นๆ ได้แก่ แหล่งไพลิน แหล่งพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area: JDA) แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้งบประมาณแผ่นดิน หรืองบประมาณจากรัฐวิสาหกิจ เอกชน หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย

๕. หลักการเหตุผล

เพื่อนำก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นพลังงานสะอาด มาใช้ประโยชน์ในการสร้างความมั่นคง เสริมสร้างเศรษฐกิจ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๑ ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการพัฒนาการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคเศรษฐกิจต่างๆ ที่ผ่านมา

ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ก๊าซธรรมชาติได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานของประเทศที่สามารถจัดหาและผลิตได้เองในประเทศ โดยในระยะแรกประเทศไทยได้นำก๊าซธรรมชาติมาเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้าทดแทนน้ำมันเตาที่เป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้าในขณะนั้นที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และมีการพัฒนาการใช้ประโยชน์ก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รองรับความต้องการผลิตไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ ก๊าซธรรมชาติจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงในการผลิตไฟฟ้าและทำให้ต้นทุนผลิตไฟฟ้าแข่งขันได้ มีเสถียรภาพ ไม่ผันผวนตามราคาน้ำมันในตลาดโลก และต่อมามีการพัฒนานำก๊าซธรรมชาติไปใช้ในอุตสาหกรรมทดแทนน้ำมันเตาและถ่านหิน และในภาคขนส่งทดแทนน้ำมันเบนซิน ดีเซล และ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (Liquefied Petroleum Gas: LPG) ที่ต้องมีการนำเข้าน้ำมันดิบ ซึ่งก๊าซธรรมชาตินอกจากจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงการจัดหาพลังงานแล้ว ยังช่วยลดต้นทุนทางพลังงานให้ผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก

การใช้ก๊าซธรรมชาติซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าการเชื้อเพลิงฟอสซิลอื่นมีส่วนสำคัญในการช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ประมาณปีละ ๖๕ ล้านตัน เมื่อเทียบกับการใช้ฟอสซิลอื่นๆ และจากรายงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายในการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้ารูปแบบต่างๆ พบว่าต้นทุนไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงสามารถแข่งขันกับถ่านหินได้ โดยต้นทุนการผลิตดังกล่าวได้รวมต้นทุนผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

			CO_2 Emission	
Capacity	1,000	MW		
P.F.	85	%		
Energy	7,446	GWh	(M-kg CO_2/ปี)	kg-CO_2/kWh
Gas	138	mmcufd	2,868	0.385
Heavy	1,817	M.Litre	5,536	0.743
Diesel	1,874	M.Litre	5,005	0.672
Coal	2.62	M.Ton	6,406	0.860
Lignite	7.46	M.Ton	7,747	1.040
Nuclear	22	Ton	-	-

รูปที่ ๑๗ เปรียบเทียบการปล่อย CO_2 ต่อหน่วยผลิตไฟฟ้าของเชื้อเพลิงแต่ละประเภท

นอกจากนี้ ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยซึ่งมีองค์ประกอบของสารประกอบไฮโดรคาร์บอนชนิดอื่นๆ จำนวนมาก ทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากการแยกองค์ประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ LPG เพื่อใช้เป็นก๊าซหุงต้มในครัวเรือนและใช้ในภาคอุตสาหกรรมและภาคขนส่งทดแทนการนำเข้า LPG ก๊าซอีเทน โพรเพน และก๊าซโซลีนธรรมชาติ (NGL) ที่สามารถแยกองค์ประกอบออกมานำไปใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศไทยและเกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตบรรจุภัณฑ์ อุตสาหกรรมการประกอบรถยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและ

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อันเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอย่างทวีคูณ รวมถึงก่อให้เกิดการจ้างงานและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศไทย ทำให้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีเป็นหนึ่งในสินค้าหลักที่สร้างรายได้จากการส่งออกให้กับประเทศจำนวนมหาศาล

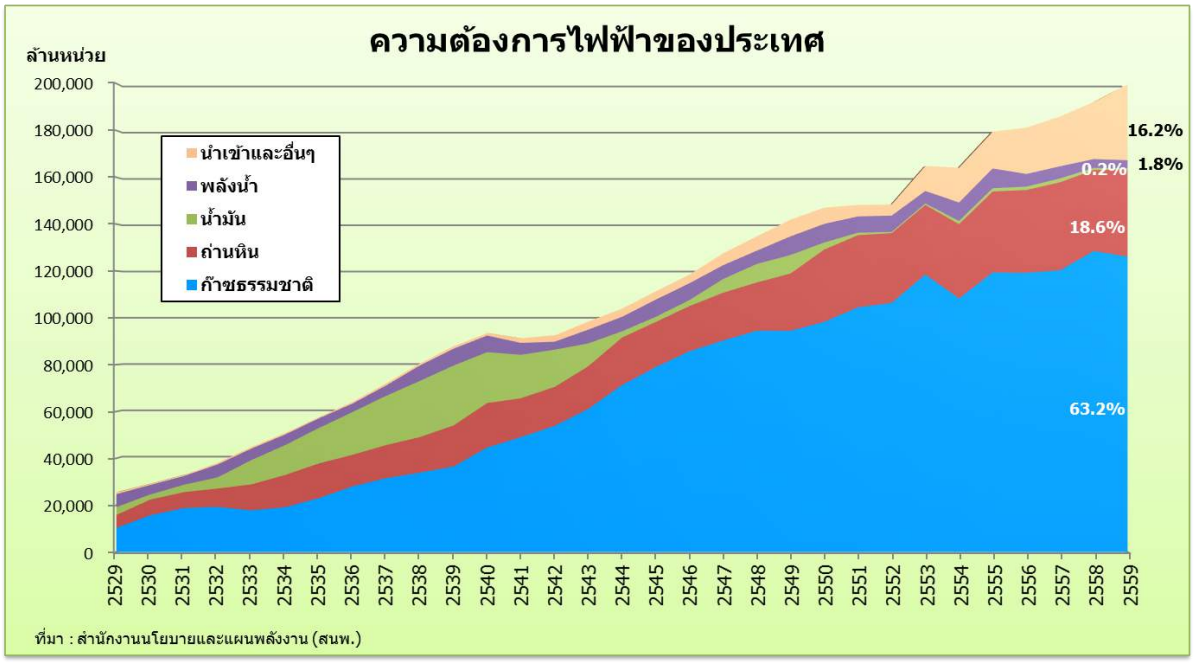
ปัจจุบัน ณ ปี ๒๕๖๐ มีการใช้ก๊าซธรรมชาติในระดับประมาณ ๔,๘๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน (ปริมาณก๊าซธรรมชาติเฉลี่ยปี ณ กันยายน ๒๕๖๐ ซึ่ง เทียบเท่าน้ำมันดิบ ๐.๘ ล้านบาร์เรลต่อวัน) โดยเป็นพลังงานหลักของการจัดหาพลังงานขั้นต้นเชิงพาณิชย์ของประเทศ ที่มีสัดส่วนร้อยละ ๔๒ และก๊าซธรรมชาติถูกนำไปใช้ในภาคผลิตไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ ๕๙ ของปริมาณการใช้ก๊าซธรรมชาติทั้งหมดของประเทศ ซึ่งภาคผลิตไฟฟ้านั้นใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลักโดยมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าทั้งหมดของประเทศ และมีการนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรมและยานยนต์คิดเป็นร้อยละ ๑๕ และร้อยละ ๖ ตามลำดับ รวมถึงมีการนำไปแยกองค์ประกอบเป็น LPG และวัตถุดิบปิโตรเคมีในสัดส่วนร้อยละ ๒๐

การจัดหาก๊าซธรรมชาติในช่วงแรกมาจากการพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในประเทศทั้งหมด โดยส่วนใหญ่มาจากอ่าวไทย ต่อมาเมื่อความต้องการใช้ในภาคไฟฟ้าสูงขึ้นจึงเริ่มมีการนำเข้าจากประเทศเมียนมาโดยการขนส่งทางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ และปัจจุบันมีการนำเข้าในรูปของก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) จากหลายประเทศผ่านสถานีรับ-จ่ายก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG Receiving Terminal) โดยสัดส่วนการจัดหาจากในประเทศ (จากแหล่งในอ่าวไทยและแหล่งบนบก) คิดเป็นร้อยละ ๗๐ นำเข้าจากประเทศเมียนมาร้อยละ ๑๘ และนำเข้าในรูปของ LNG ร้อยละ ๑๒

การใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าในสัดส่วนที่สูงนับเป็นการกระจายแหล่งจัดหาเชื้อเพลิงวิธีหนึ่ง เนื่องจากการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาจากแหล่งผลิตที่มากกว่า ๙,๐๐๐ หลุมผลิต ผ่านการขนส่งทางท่อในทะเลจำนวน ๓ เส้น และมีระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติเชื่อมโยงกับการจัดหาจาก ๓ แหล่งผลิตในประเทศเมียนมา นอกจากนี้ยังมีสถานีรับจ่ายก๊าซธรรมชาติเหลว ๑ แห่ง และอยู่ระหว่างก่อสร้างเพิ่มเติม ทำให้สามารถจัดหา LNG จากหลายภูมิภาคทั่วโลก โดยไม่ได้พึ่งพาการนำเข้าจากตะวันออกกลางเพียงแหล่งเดียว ซึ่งแตกต่างจากการจัดหาน้ำมันที่ต้องพึ่งพาตะวันออกกลางเป็นหลัก

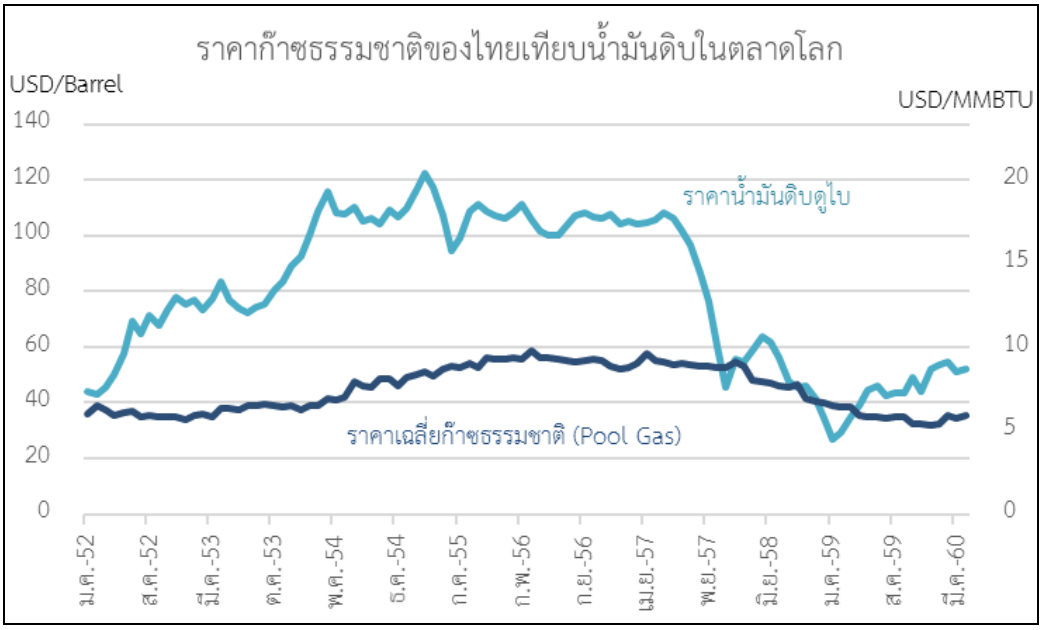
จะเห็นได้ว่าการจัดหาก๊าซธรรมชาติมีการกระจายแหล่งที่มา (Diversified Source of Supply) ซึ่งเป็นการช่วยลดความเสี่ยงในการพึ่งพาการจัดหาพลังงานของประเทศจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว

จากการที่ประเทศไทยมีการพัฒนาการใช้ก๊าซธรรมชาติมาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ประเทศมีโครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ จึงสามารถดำเนินการจัดหาจากแหล่งอื่นมาทดแทนได้ในกรณีที่แหล่งใดแหล่งหนึ่งมีการลดการผลิตลง อีกทั้งการขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อเป็นการขนส่งอย่างต่อเนื่องจากแหล่งผลิตสู่ผู้ใช้ ทำให้เกิดความมั่นคงในการจัดหา รวมถึงเป็นการลดต้นทุนในการขนส่งและจัดเก็บ นอกจากนี้ จากที่กำลังการผลิตก๊าซธรรมชาติในแต่ละวันของผู้ผลิตในประเทศมีกำลังผลิตส่วนเกินอยู่ประมาณร้อยละ ๑๐-๑๕ ของปริมาณซื้อขายตามสัญญา ซึ่งปริมาณกำลังการผลิตส่วนเกินนี้สามารถจัดให้เป็นปริมาณสำรองเพื่อความมั่นคงสำหรับรองรับความผันผวนของความต้องการและการจัดหาก๊าซธรรมชาติอีกด้วย

รูปที่ ๑๘ ความต้องการไฟฟ้าของประเทศและสัดส่วนของเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าของประเทศตั้งแต่ปี ๒๕๒๙-๒๕๕๙

ในด้านของราคาก๊าซธรรมชาติที่ผลิตในประเทศไทยมีการทำสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติระยะยาวโดยราคาซื้อขายจะอ้างอิงราคากับน้ำมันเตาในตลาดโลกในสัดส่วนประมาณร้อยละ ๒๐ ถึง ๔๕ ส่งผลให้ราคาก๊าซธรรมชาติในประเทศไทยมีเสถียรภาพกว่าราคาน้ำมันในตลาดโลก ทำให้การใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลักของประเทศที่ผ่านมามีต้นทุนไฟฟ้าให้กับประชาชนในราคาที่ต่ำและไม่ผันผวนตามราคาน้ำมันในตลาดโลก

รูปที่ ๑๙ แผนภาพเปรียบเทียบราคาเฉลี่ยก๊าซธรรมชาติเทียบกับราคาน้ำมันดิบดูไบ

นอกจากนี้การพัฒนาและใช้ประโยชน์แหล่งปิโตรเลียมก๊าซธรรมชาติในประเทศได้สร้างรายได้ให้แก่ประเทศในรูปของค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษ ตั้งแต่ปี

พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๙ คิดเป็นมูลค่ารวมถึง ๑.๘ ล้านล้านบาท และทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมสำรวจและผลิตปิโตรเลียมที่เป็นของคนไทยที่มีความชำนาญเฉพาะภูมิศาสตร์ของแหล่งในประเทศไทยที่มีความแตกต่างจากแหล่งปิโตรเลียมในประเทศผู้ส่งออกปิโตรเลียมขนาดใหญ่ ก่อให้เกิดการจ้างงานและพัฒนาบุคลากรที่มีความชำนาญในประเทศไทย

๕.๒ ก๊าซธรรมชาติในตลาดโลกเป็นเชื้อเพลิงที่สามารถแข่งขันกับเชื้อเพลิงอื่นๆ ได้

ก๊าซธรรมชาติมีปริมาณสำรองกระจายอยู่ทั่วโลกในทุกภูมิภาค และมีปริมาณสำรองที่พิสูจน์แล้ว (มีความเชื่อมั่นมากกว่าร้อยละ ๙๐) ใช้ได้อีก ๕๓ ปี ซึ่งมีมากกว่าปริมาณสำรองที่พิสูจน์แล้วของน้ำมันที่ใช้ได้อีก ๕๑ ปีที่กระจุกตัวอยู่บริเวณตะวันออกกลาง จากความต้องการก๊าซธรรมชาติที่มากขึ้นและเทคโนโลยีการสำรวจและผลิตที่ดีขึ้น ส่งผลให้ทั่วโลกมีการพัฒนาแหล่งก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้น โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการผลิตก๊าซธรรมชาติสูงสุด จากการสำรวจและพัฒนาแหล่ง Shale Gas มีแหล่งจัดหา LNG ใหม่ๆ ในโลก เช่น ในออสเตรเลีย ประเทศในแอฟริกา ฯลฯ และประเทศกาตาร์มีการส่งออก LNG สูงสุดถึง ๗๗ ล้านตันต่อปี ซึ่งการผลิตก๊าซธรรมชาติและแปรสภาพในรูปของ LNG ที่มีต้นทุนการแปรสภาพและขนส่งลดลง ทำให้การซื้อขาย LNG ในตลาดโลกปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทั้งในรูปของการทำสัญญาระยะยาว (Long-term Contract) และการซื้อขายในตลาดจร (Spot) และจากปริมาณการซื้อขาย LNG ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ได้ส่งผลให้ราคา LNG ในตลาดโลกปัจจุบันปรับลงมาอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับเชื้อเพลิงชนิดอื่นได้

การจัดหาก๊าซธรรมชาติยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ในอนาคตคาดว่าจะมีการจัดหาเพิ่มเติมจากแหล่งที่เป็น Unconventional Gas ซึ่งมีศักยภาพและมีอยู่หลากหลายรูปแบบ เช่น Shale Gas, Tight Gas, Deep Water, Coalbed Methane (CBM) หรือ Methane Hydrate จากความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยีการสำรวจและผลิต

๕.๓ แนวโน้มการใช้ก๊าซธรรมชาติของโลกเพิ่มขึ้น

ในอดีตที่ผ่านมาการใช้ก๊าซธรรมชาติจะมาจากการจัดหาได้ในพื้นที่โดยการขนส่งทางท่อ ซึ่งแตกต่างจากน้ำมันที่สามารถขนส่งทางเรือกระจายไปทั่วโลก แต่ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ จากการที่ (๑) มีการซื้อขายในรูปแบบ LNG มากขึ้นเนื่องจากต้นทุนการแปรสภาพเป็นของเหลวลดต่ำลงและมีเรือขนส่ง LNG มากขึ้น (๒) จากการที่สหรัฐอเมริกามีการค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติจำนวนมหาศาล ซึ่งเปลี่ยนสหรัฐอเมริกาจากประเทศผู้นำเข้าก๊าซธรรมชาติเป็นผู้ส่งออก (๓) ทั่วโลกมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติ ทั้งระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติและสถานีรับ-จ่ายก๊าซธรรมชาติเหลว (๔) การใช้ก๊าซธรรมชาติของโลกมีอัตราการเติบโตสูงกว่าน้ำมันและถ่านหินจากการตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมของหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะการใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าที่มีความต้องการสูงขึ้น (๕) ราคาก๊าซธรรมชาติและราคา LNG ในปัจจุบันมีราคาลดต่ำลงและสามารถแข่งขันกับเชื้อเพลิงชนิดอื่นได้ และ (๖) การใช้ก๊าซธรรมชาติมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิลประเภทอื่น จากการเปลี่ยนแปลงข้างต้นส่งผลให้ก๊าซธรรมชาติจะมีแนวโน้มขยายตัวสูงสุดในอนาคต เทียบกับเชื้อเพลิงฟอสซิลอื่นๆ และช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการสำรวจและผลิตที่จะให้มีแหล่งจัดหาเพิ่มขึ้นในอนาคตเพื่อรองรับความต้องการดังกล่าว

สำหรับประเทศไทยที่ได้มีการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติอย่างมากมาเป็นเวลาเกือบ ๔๐ ปี ส่งผลให้ประเทศไทยมีโครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีความเชื่อมโยงกับระบบโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานอื่นๆ และมีตลาดก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สุด รวมถึงมีการนำเข้า LNG สูงสุดในภูมิภาค ประกอบกับประเทศไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับหลายประเทศและมีความต้องการใช้

ก๊าซธรรมชาติตามฤดูกาล (Seasonal Demand) ซึ่งมีความผันผวนน้อยกว่าประเทศภูมิอากาศในแถบหนาว ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าขาย LNG ในภูมิภาค (Regional LNG Hub)

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศจะลดลงและหมดไป

๖.๑.๑ การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยที่จะหมดอายุสัมปทานขาดความต่อเนื่อง

แหล่งเอราวัณและแหล่งบงกชในอ่าวไทยที่กำลังจะหมดอายุสัมปทานและหมดสัญญา ซื้อ - ขาย ลงในปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ ตามลำดับ มีปริมาณการผลิตตามสัญญารวม ๒,๑๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๔๔ ของการจัดหาก๊าซธรรมชาติของประเทศในปัจจุบัน หากการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งดังกล่าวขาดความต่อเนื่องจะส่งผลให้ก๊าซธรรมชาติหายไปจากระบบ ทำให้ต้องมีการนำเข้า LNG มาทดแทนสูงถึง ๑๕ ล้านตันต่อปี และโรงแยกก๊าซธรรมชาติเกือบทั้งหมดต้องหยุดการผลิต และประเทศต้องมีการนำเข้า LPG สูงถึง ๒.๖ ล้านตันต่อปีเพื่อทดแทนการผลิตจากโรงแยกก๊าซธรรมชาติ นอกจากนี้อุตสาหกรรมปิโตรเคมีต้นน้ำและปลายน้ำของประเทศจะต้องหยุดการผลิตและต้องนำเข้าเม็ดพลาสติกรวมถึงเคมีภัณฑ์ต่างๆ มาทดแทน ซึ่งจะส่งผลกระทบในวงกว้าง และกระทบกับเศรษฐกิจอย่างมหาศาล

นอกจากแหล่งเอราวัณและแหล่งบงกชแล้ว ยังมีแหล่งก๊าซธรรมชาติอื่นๆ ในอ่าวไทยที่จะหมดอายุสัมปทาน อาทิเช่น แหล่งไพลิน จะหมดอายุสัมปทาน ปี ๒๕๗๑ แหล่งพื้นที่พัฒนาร่วมไทย - มาเลเซีย (Joint Devdelopment Area: JDA) จะหมดอายุ PSC ปี ๒๕๗๒ แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ จะหมดอายุสัมปทาน ปี ๒๕๗๓ แหล่งอาทิตย์ Block ๑๕,๑๖ จะหมดอายุสัมปทาน ปี ๒๕๗๙ และ Block ๑๔ จะหมดอายุสัมปทาน ปี ๒๕๘๓

๖.๑.๒ ปริมาณการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมีแนวโน้มลดลง

ปัจจุบันการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยที่คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๖๗ ของการจัดหาก๊าซธรรมชาติทั้งหมดของประเทศ (ณ กันยายน ๒๕๖๐) จากที่ประเทศไทยมีการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมา ส่งผลให้ในระยะยาวปริมาณการผลิตมีแนวโน้มที่จะลดลงและหมดไป ในขณะที่ประเทศยังคงมีความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างจากปัจจุบัน ดังนั้น แม้ว่าประเทศจะสามารถดำเนินการให้มีการผลิตก๊าซธรรมชาติได้อย่างต่อเนื่องจากแหล่งสัมปทานที่จะหมดอายุ (แหล่งเอราวัณและบงกช) ปริมาณการผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยนั้นยังคงมีแนวโน้มลดลงตามปริมาณสำรองที่มีอยู่จำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติของประเทศ

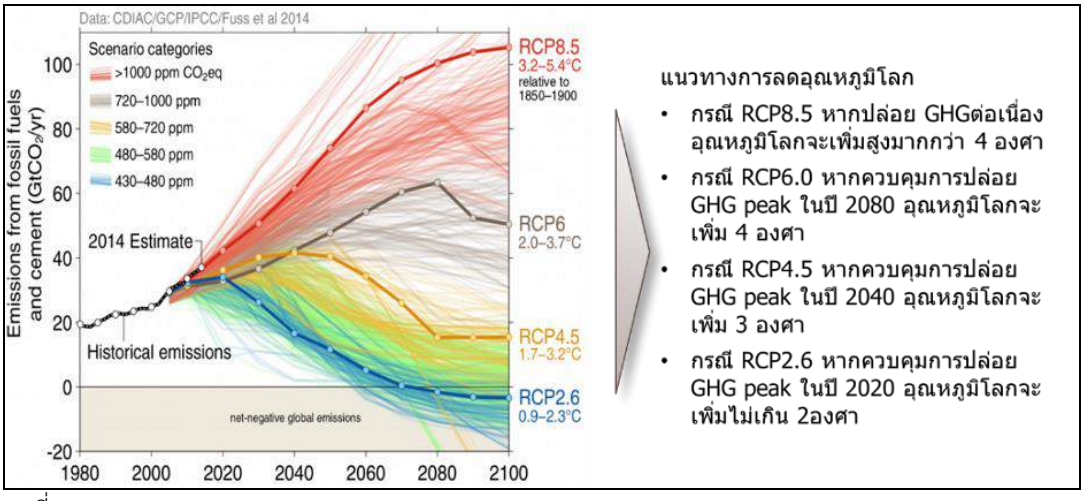
๖.๒ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนำมาสู่การปล่อยก๊าซ CO_2 ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์ปล่อยก๊าซเรือนกระจกของโลกที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในทุกภูมิภาคของโลก โดยประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นอย่างมาก นอกจากนี้จากรายงานของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC) ได้ระบุให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความเปราะบางสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาระดับโลก ที่บรรดาผู้นำประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญ นำไปสู่การกำหนดความตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งเป็นความตกลงภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า ๒ องศาเซลเซียส (Well Below ๒ °C)

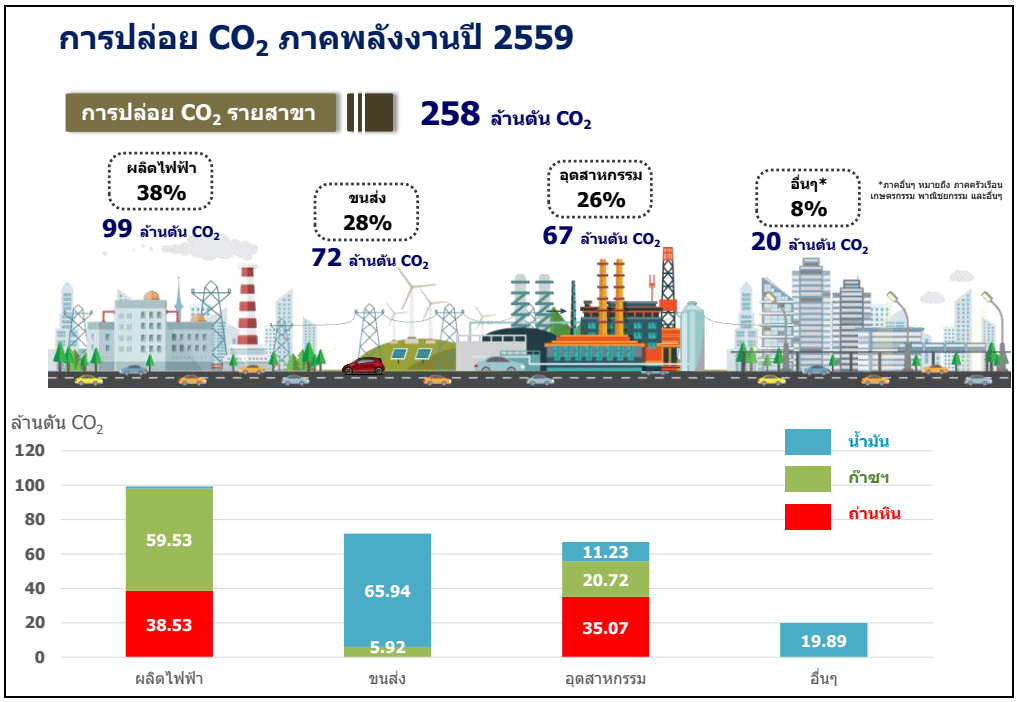
จากรายงานการศึกษาของ IPCC ล่าสุดชี้ให้เห็นว่า เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายการควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกให้ต่ำกว่า ๒ องศาเซลเซียส ปริมาณการปล่อย CO_2 ของโลกควรถึงจุดสูงสุด (Peaking) ในปัจจุบันแล้ว เพื่อให้สามารถทยอยลดการปล่อย CO_2 ให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ที่มา: IPCC, PBS.org, ปตท.

รูปที่ ๒๐ แผนภาพจำลองปริมาณการปล่อย CO_2 ของโลก

สำหรับประเทศไทย ปริมาณการปล่อย CO_2 เพิ่มขึ้นทุกปี โดยภาคพลังงานเป็นภาคหลักที่มีการปล่อย CO_2 สูงสุด คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๗๓ ซึ่งมาจากการผลิตไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ ๓๘ รองลงมาได้แก่ ภาคขนส่งร้อยละ ๒๘ ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ ๒๖ และภาคอื่นๆ อีกร้อยละ ๘

ที่มา : สนพ.

รูปที่ ๒๑ สัดส่วนการปล่อย CO_2 ในปี ๒๕๕๙

๖.๓ การนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศเมียนมา และการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในพื้นที่ทับซ้อน ไทย-มาเลเซีย มีแนวโน้มลดลงและจะหมดไป

๖.๓.๑ ปริมาณการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศเมียนมาที่ลดลงและจะหมดไป

ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศเมียนมาประมาณ ร้อยละ ๑๘ ของสัดส่วนการจัดหาก๊าซธรรมชาติทั้งหมดของประเทศ (ข้อมูล ณ กันยายน ๒๕๖๐) และในระยะยาวการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากประเทศเมียนมาจะทยอยหมดสัญญา ซื้อ-ขาย ก๊าซธรรมชาติ (แหล่งยาดานา จะหมดสัญญาในปี ๒๕๗๑ แหล่งเยตากุน จะหมดสัญญาในปี ๒๕๗๓ และแหล่งซอติก้าจะหมดสัญญาในปี ๒๕๘๗) ในขณะที่ประเทศไทยยังคงมีความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติของประเทศอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปัจจุบัน ประกอบกับประเทศเมียนมาอยู่ระหว่างการพัฒนาประเทศและมีแนวโน้มที่จะนำก๊าซธรรมชาติไปใช้ในการพัฒนาประเทศและอาจจะไม่ส่งออกมาประเทศไทยเพิ่มเติม จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ประเทศไทยจะไม่สามารถจัดหาก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่ฝั่งตะวันตกของประเทศได้ ซึ่งจะกระทบกับความมั่นคงในการจัดหาก๊าซธรรมชาติในระยะยาว

๖.๓.๒ ปริมาณการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในพื้นที่ทับซ้อน ไทย-มาเลเซีย ที่ลดลงและจะหมดไป

จากการที่พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศมีโรงไฟฟ้าที่สำคัญอยู่เพียงแห่งเดียวซึ่งได้แก่ โรงไฟฟ้าจะนะ ที่มีการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลัก โดยการจัดหาก๊าซธรรมชาติมาจากแหล่งในพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย (แหล่ง JDA) ซึ่งในระยะยาวแหล่ง JDA จะหมดสัญญา ซื้อ-ขาย ในปี ๒๕๗๒ ส่งผลกระทบต่อ

การผลิตไฟฟ้าในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ประกอบกับการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่และ โรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา ตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ (แผน PDP) ที่จะใช้เพื่อช่วยรองรับการผลิตไฟฟ้าสำหรับพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้รับการต่อต้านจากสังคมและชุมชนในวงกว้าง ส่งผลการดำเนินโครงการล่าช้ากว่าแผนที่วางไว้ ซึ่งจะกระทบต่อความมั่นคงในการจัดหาไฟฟ้าเพื่อสนองต่อความต้องการไฟฟ้าในภาคใต้ในอนาคต

๖.๔ โอกาสของประเทศไทยในการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG (Regional LNG Trading Hub)

ปัจจุบันนับเป็นยุคทองของก๊าซธรรมชาติ ที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติในปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการซื้อขายก๊าซธรรมชาติในรูปแบบ LNG มากขึ้น ในภูมิภาคเอเชียมีการนำเข้า LNG เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย ได้วางแผนที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ดังนั้นจากการที่ประเทศไทยมีตลาดก๊าซธรรมชาติที่มีการเติบโต และจะมีการนำเข้า LNG ในปริมาณที่สูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งอยู่ในที่ตั้งที่สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศอื่นๆ ได้ในภูมิภาค รวมถึงประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติต่างๆ อยู่แล้ว ประเทศไทยจึงมีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์การซื้อ - ขาย LNG (Regional LNG Trading Hub) ได้ ดังนั้น ประเทศไทยควรเริ่มจัดทำแผนการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เดิมให้เกิดประโยชน์สูงสุด และพัฒนาโครงข่ายก๊าซธรรมชาติเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบธุรกิจ และพัฒนาเป็นศูนย์การซื้อ - ขาย LNG (Regional LNG Trading Hub) ในอนาคต

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ การจัดหาก๊าซธรรมชาติให้มีความต่อเนื่องและไม่เกิดการหยุดชะงัก

เพื่อให้การจัดหาก๊าซธรรมชาติมีความต่อเนื่อง ประเทศไทยต้องมีการดำเนินการให้มีการสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีการบริหารจัดการแหล่งผลิตที่จะหมดอายุสัมปทาน และสัญญาซื้อขายในอนาคต และการเร่งให้มีการสำรวจและผลิตในแหล่งที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ พื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ และเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศ ภาครัฐต้องเร่งดำเนินการให้การจัดหาก๊าซธรรมชาติมีความต่อเนื่อง ดังนี้

๗.๑.๑. จัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในอ่าวไทยให้มีความต่อเนื่อง

ประเทศต้องดำเนินการเปิดประมูลปิโตรเลียมในอ่าวไทยเพื่อสรรหาผู้ได้รับสิทธิการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมรายใหม่ของแหล่งเอราวัณและแหล่งบงกชที่จะหมดอายุสัมปทานลงในปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ ตามลำดับ ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๑ เพื่อให้การจัดการก๊าซธรรมชาติจากทั้งสองแหล่งเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ได้รับคัดเลือกต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพที่แท้จริงเพื่อให้การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากทั้งสองแหล่งเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดอายุสัญญา มีการผลิตได้ต่อเนื่องไม่หยุดชะงักในปริมาณที่ไม่น้อยกว่าเดิม มีการจ้างงานในประเทศ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศและประชาชน

นอกจากแหล่งเอราวัณและบงกชที่จะหมดอายุสัมปทานและสัญญาซื้อขาย ยังมีแหล่งไพลินแหล่ง JDA แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์ ที่จะทยอยหมดอายุสัมปทานและสัญญาซื้อขายใน

อนาคต ดังนั้นภาครัฐควรต้องมีแผนการดำเนินการล่วงหน้าอย่างเหมาะสมในการคัดเลือกผู้มีสิทธิสำรวจและผลิตในแหล่งดังกล่าว เพื่อให้การผลิตมีความต่อเนื่องไม่เกิดความเสี่ยงของการพัฒนาและผลิตก๊าซธรรมชาติหยุดชะงักในอนาคต

๗.๑.๒. จัดหาก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมจากแหล่งในพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ

ภาครัฐควรเร่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศ ได้แก่ พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา (Thailand-Cambodia Overlapping Claim Area) เพื่อให้การสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมในพื้นที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านการจัดหาพลังงานของประเทศ

๗.๑.๓ เตรียมการเปิดให้สิทธิ์สำรวจและจัดหาก๊าซธรรมชาติในแหล่งอื่นๆ

เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการจัดหาก๊าซธรรมชาติของประเทศในระยะยาว ภาครัฐจะต้องดำเนินการเตรียมการเปิดให้สิทธิ์สำรวจและจัดหาก๊าซธรรมชาติในแหล่งอื่นๆ ภายในประเทศนอกเหนือจากแหล่งสัมปทานเดิมที่จะหมดอายุ

๗.๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติ

ประเทศไทยต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติรองรับความต้องการและการจัดหาก๊าซธรรมชาติในอนาคต และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรต้องมีการบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานพลังงานของก๊าซธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานของประเทศด้านต่างๆ เช่น ด้านไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน รวมถึงพลังงานทางเลือกอื่นๆ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนและการใช้ประโยชน์สูงสุด

๗.๒.๑ ใช้โครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสูงสุด

เพื่อให้โครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานที่ประเทศได้ลงทุนไปแล้ว สามารถก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ รองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในอนาคต จะต้องมีการกำหนดนโยบายการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ดังนี้

(๑) การใช้โครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการก่อสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงทดแทนโรงไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซธรรมชาติที่ปลดระวางในพื้นที่เดิม (Replacement Power Plant) เนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ รองรับอยู่แล้ว ทั้งในส่วนของ แหล่งน้ำ ท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่ใช้จัดส่งเชื้อเพลิง และ สถานีจ่ายไฟฟ้า (Substation) รวมถึง สายส่งไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นการช่วยลดภาระการลงทุนของประเทศในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าในพื้นที่ใหม่

(๒) ในกรณีที่มีความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ใดๆ หน่วยงานนโยบายและหน่วยงานกำกับการประกอบธุรกิจจะต้องร่วมกันพิจารณาความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติดังกล่าวว่าอยู่ใกล้กับโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติเดิมหรือไม่ก่อนที่จะพิจารณาก่อสร้างใหม่ทั้งหมด และควรวางแผนดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติในพื้นที่เดิมให้สามารถรองรับการส่งก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมก่อนที่จะพิจารณาก่อสร้างใหม่ เพื่อเป็นการใช้โครงสร้างพื้นฐานของที่ประเทศลงทุนไปแล้วได้อย่างเต็มที่และ

เกิดประสิทธิภาพที่สูงสุด รวมถึงเพื่อไม่ให้ประเทศเกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนและสร้างภาระให้กับประชาชนโดยไม่จำเป็น

๗.๒.๒ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติใหม่รองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้น

(๑) การขยายโครงข่ายท่อส่งก๊าซธรรมชาติในอนาคต เพื่อให้ต้นทุนของค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติไม่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร ภาครัฐต้องพิจารณาให้มีการลงทุนที่เหมาะสม ภายใต้การกำกับค่าบริการของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และจะส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์สูงสุดของโครงข่ายท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่ปัจจุบันและไม่ให้เกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อน

(๒) ต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติเพื่อรองรับการจัดหาก๊าซธรรมชาติและ LNG ได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติของประเทศในระยะยาว โดยในการพิจารณาก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติต่างๆ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่ตั้งรวมถึงการใช้งานในระยะยาวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่จะส่งเสริมการพัฒนาประเทศ และสามารถรองรับนโยบายส่งเสริมการแข่งขันในธุรกิจก๊าซธรรมชาติของภาครัฐได้

๗.๒.๓. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ภาคตะวันตกและภาคใต้

เพื่อทดแทนการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศเมียนมาที่จะลดลงในอนาคต ต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก๊าซธรรมชาติ ได้แก่ สถานีเก็บรักษาและแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากของเหลวเป็นก๊าซแบบลอยน้ำ (Floating Storage and Regasification Unit: FSRU) หรือ LNG Receiving Terminal รองรับการนำเข้า LNG จากประเทศเมียนมา และส่งก๊าซธรรมชาติผ่านระบบท่อส่งที่มีอยู่ปัจจุบันมายังประเทศไทยเพื่อใช้ระบบท่อที่มีอยู่ และการนำเข้า LNG จากฝั่งตะวันตกจะช่วยลดต้นทุนการขนส่ง และเพื่อเป็นการกระจายแหล่งจัดหาในการสร้างความมั่นคง

การดำเนินการดังกล่าวควรมอบหมายให้รัฐวิสาหกิจหลักของประเทศที่มีหน้าที่ดูแลความมั่นคงทางพลังงาน ได้แก่ ปตท. และ กฟผ. ร่วมกันดำเนินการพัฒนาแผนงานในการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่ฝั่งตะวันตกและภาคใต้ของประเทศ และจัดทำแผนในการพัฒนาโรงไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ภาคตะวันตกและภาคใต้ของประเทศไทย รวมถึงสร้างโอกาสใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานในการลงทุนโรงไฟฟ้าในประเทศเมียนมารองรับความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาประเทศเมียนมาอีกด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ร่วมกันของทั้ง ๒ ประเทศในภาพรวม

๗.๓ การนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากการที่ประเทศไทยได้มีการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการจัดหา จัดส่ง และนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งเศรษฐกิจของประเทศที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอนาคต ส่งผลให้ยังคงมีความต้องการพลังงานในปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้น จึงควรที่จะส่งเสริมให้ขยายฐานการใช้ก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นเชื้อเพลิงฟอสซิลที่สะอาด ได้รับการยอมรับจากชุมชน และมีอยู่มากมายโดยสามารถจัดหาได้จากหลายแหล่งทั่วโลก และมีราคาอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับเชื้อเพลิงอื่นได้ โดยจัดทำแผนงานส่งเสริมการนำก๊าซธรรมชาติไปให้เกิดการใช้ประโยชน์ต่างๆ ดังนี้

๗.๓.๑ กำหนดนโยบายการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า : กำหนดให้ก๊าซธรรมชาติเป็นหนึ่งในเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้า เนื่องจากก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน และเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาด มีราคาที่แข่งขันได้กับเชื้อเพลิงอื่นๆ

๗.๓.๒ กำหนดนโยบายการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคอุตสาหกรรม : ส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงเพื่อทดแทนน้ำมันเตา/LPG/ถ่านหิน ในโรงงานอุตสาหกรรม โดยกำหนดมาตรการส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ เช่น มาตรการส่งเสริมทางด้านภาษีเพื่อจูงใจผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงการใช้พลังงานที่สะอาด ซึ่งจะช่วยส่งผลให้ภาครัฐได้ประหยัดต้นทุนในการดูแลสุขภาพของประชาชน รวมถึงลดต้นทุนในการบริหารจัดการผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

๗.๓.๓ กำหนดนโยบายการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคขนส่ง : ส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติทดแทนน้ำมันเตาในเรือขนส่ง ซึ่งจะสอดคล้องกับองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization: IMO) ที่มีมติให้จำกัดปริมาณซัลเฟอร์ในเชื้อเพลิงของเรือขนส่งระหว่างประเทศไม่เกิน ๐.๕% (จากระดับ ๓.๕% ในปัจจุบัน) โดยจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ รวมถึงการขนส่ง LNG ทางรถบรรทุกไปสู่บริเวณนอกแนวท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนนอกแนวท่อส่งก๊าซธรรมชาติสามารถเข้าถึงก๊าซธรรมชาติที่เป็นเชื้อเพลิงสะอาดได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายก๊าซธรรมชาติไปสู่พื้นที่ใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ประเทศมีการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปสู่พื้นที่ใหม่

๗.๔ การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจพลังงาน โดยส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจก๊าซธรรมชาติ

การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการจัดหาและจำหน่ายก๊าซธรรมชาติและการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการลงทุนก่อสร้างสถานี รับ - จ่าย LNG เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่ได้รับความเห็นชอบการก่อสร้างจากคณะรัฐมนตรีแล้ว และเพื่อให้ประโยชน์ที่เกิดจากการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ การสร้างการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ ดังนี้

๗.๔.๑ มิติด้านความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ จะต้องมีการกำหนดสัดส่วนของการจัดหาก๊าซธรรมชาติเพื่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งจะต้องมีการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อเสนอแนะสัดส่วนที่เหมาะสมกับการดูแลความมั่นคงการจัดหาก๊าซธรรมชาติของประเทศ โดยให้ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการในการจัดหาก๊าซธรรมชาติเพื่อความมั่นคง

๗.๔.๒ มิติด้านการทำให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ : กำหนดให้ปริมาณจัดหาก๊าซธรรมชาติของประเทศในส่วนที่เหลือจากส่วนของการจัดหาเพื่อความมั่นคงให้เป็นปริมาณที่มีการแข่งขันในการจัดหา เพื่อใช้ในภาคไฟฟ้าและอุตสาหกรรม

๗.๕ การสร้างโอกาสให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ของภูมิภาค (Regional LNG Trading Hub)

การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดความมั่นคงทางพลังงานซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะนำไปสู่การลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดห่วงโซ่คุณค่า LNG (LNG Value Chain) และอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดการจ้างงานในประเทศ ตลอดจนช่วยให้ภาครัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นจากภาษีเงินได้นิติบุคคลและค่าธรรมเนียมในการดำเนินการต่างๆ โดยในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

๗.๕.๑ มอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนและกำหนด Road map ในการการศึกษาความเป็นไปได้และการสร้างโอกาสพัฒนาให้ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางการ ซื้อ-ขาย LNG ในภูมิภาค (Regional LNG Trading Hub) โดยในการศึกษาจะต้องพิจารณาข้อดีข้อเสียเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีแผนในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็น LNG Trading Hub

๗.๕.๒ ศึกษาข้อจำกัดทางกฎหมายและระเบียบในปัจจุบัน เพื่อวางแผนในการยกร่างกฎหมายและระเบียบตลอดจนการกำกับและข้อบังคับต่างๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยมีความพร้อมที่จะดำเนินธุรกิจ LNG Trading

๗.๕.๓ รัฐบาลควรสนับสนุนการลงทุนตลอด Value Chain ของ LNG เพื่อสนับสนุนให้เกิดตลาด LNG ในภูมิภาคและสนับสนุนนักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ประเทศไทยสามารถรักษาความมั่นคงทางด้านพลังงานเพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศ

๘.๒ ประเทศมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกระจายตัวให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้มากที่สุด

๘.๓ เสริมสร้างการใช้พลังงานที่สะอาด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

๘.๔ เสริมสร้างการแข่งขันในตลาดก๊าซธรรมชาติตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในตลาดก๊าซธรรมชาติ

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทาง ๑ การจัดก๊าซธรรมชาติให้มีความต่อเนื่องและไม่เกิดการหยุดชะงัก																										
๑	เปิดประมูลแหล่งสัมปทานที่กำลังจะหมดอายุ (เอราวัณ บงกช) และกำหนดมาตรการเพื่อให้การผลิตต่อเนื่อง																					ชธ.			เพื่อให้การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งเอราวัณและแหล่งบงกชที่จะหมดอายุสัมปทานในปี ๒๕๖๕-๒๕๖๖ ไม่เกิดหยุดชะงัก	ประกาศผู้ได้รับสิทธิการสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่งเอราวัณ และแหล่งบงกชแล้วเสร็จใน ๑ ปี
๒	จัดทำแผนการดำเนินการในการบริหารจัดการแหล่งสัมปทานในอ่าวไทยที่จะหมดอายุในอนาคต ได้แก่ แหล่งไพลิน แหล่ง JDA (หมดอายุ PSC) แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์																					ชธ.			เพื่อให้แหล่งอื่นๆ ที่จะหมดอายุในอนาคตมีการผลิตต่อเนื่อง	มีแนวทางปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการแหล่งก๊าซธรรมชาติที่จะหมดอายุในอนาคต อื่นๆ ได้แก่ แหล่งไพลิน แหล่ง JDA (หมดอายุ PSC) แหล่งทานตะวัน/เบญจมาศ และแหล่งอาทิตย์ ภายในปี ๒๕๖๕
๓	กำหนด Roadmap ในการพัฒนาแหล่ง TCOCA																					พน./กต.			เพื่อจัดหาก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมจากอ่าวไทย	
๔	ลงนาม MOU ร่วมระหว่างประเทศ ไทย-กัมพูชา ในการพัฒนาแหล่งพื้นที่ทับซ้อนไทย-กัมพูชา																					พน.			เพื่อจัดหาก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมจากอ่าวไทย	

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทางที่ ๒ การใช้โครงสร้างพื้นฐานพลังงานที่เกี่ยวข้องกับก๊าซธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด																										
๑	ทบทวนแผนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อรองรับความมั่นคง และการเติบโตของประเทศ																					สนพ./ชธ.			เพื่อประชาชนได้รับประโยชน์จากต้นทุนพลังงาน (ก๊าซธรรมชาติและไฟฟ้า) ที่ต่ำและแข่งขันได้	จัดทำแผนพัฒนาและใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานด้านก๊าซธรรมชาติภายใน ๒ ปี
๒	กำหนด Roadmap ในการพัฒนาหรือจัดหาเชื้อเพลิงเพื่อรองรับความต้องการก๊าซธรรมชาติ และทบทวนแผนโครงสร้างพื้นฐานในภาคตะวันตกและภาคใต้																					สนพ./ชธ.			- เพื่อทดแทนการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากประเทศเมียนมาที่จะหมดไป - เพื่อทดแทนการจัดหาจาก JDA ที่ลดลง และรองรับความต้องการผลิตไฟฟ้าในภาคใต้	จัดทำแผนพัฒนาและใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานด้านก๊าซธรรมชาติภายใน ๒ ปี
แนวทาง ๓ การนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม																										
๑	กำหนดเป็นนโยบายให้ก๊าซธรรมชาติเป็นหนึ่งในเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้า																					สนพ./ชธ.			เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้ก๊าซธรรมชาติทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลอื่นๆ เนื่องจากเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาด ไม่เกิดความแตกแยก และราคาแข่งขันได้มีเสถียรภาพ	จัดทำแนวทางการส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคไฟฟ้าอุตสาหกรรมและขนส่งภายใน ๑ ปี
๒	จัดทำมาตรการส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติไปใช้ทดแทนน้ำมันเตา ถ่านหิน และ LPG ในโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงการนำก๊าซธรรมชาติ ทดแทนการใช้น้ำมันเตาในเรือ																					สนพ./ชธ.				
๓	ศึกษาการนำก๊าซธรรมชาติไปยังพื้นที่ต่างๆ นอกโครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ																					ปตท.				
แนวทาง ๔ การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจพลังงาน																										

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	ศึกษาแนวทางการเปิดให้มีการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ																					สนพ./ชธ./สำนักงาน กกพ.			เพื่อให้ประโยชน์ที่เกิดจากเปิดเสรีกิจการก๊าซธรรมชาติ	จัดทำแนวทางการส่งเสริมการแข่งขันธุรกิจก๊าซธรรมชาติภายใน ๑ ปี
๒	ศึกษาถึงสัดส่วนของปริมาณก๊าซธรรมชาติเพื่อรักษาความมั่นคงกับปริมาณเพื่อเปิดให้มีการแข่งขัน ที่เหมาะสมกับประเทศไทย																					สนพ./ชธ.			เพื่อให้การเปิดเสรีไม่กระทบต่อความมั่งคงในการจัดหาก๊าซธรรมชาติให้กับประเทศ	
๓	ศึกษาแนวทางการกำหนดโครงสร้างตลาดก๊าซธรรมชาติ แนวทางการกำกับดูแลที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน และเกิดประโยชน์กับผู้บริโภค																					สนพ./ชธ./สำนักงาน กกพ.			เพื่อให้การเปิดเสรีเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและผู้บริโภค รวมทั้งมีการกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ	
แนวทาง ๕ การสร้างโอกาสให้ประเทศไทยกลายเป็น Regional LNG Trading Hub																										
๑	กำหนด Roadmap ในการพัฒนา LNG Hub ของประเทศไทย																					สนพ./ชธ./ปตท.			เพื่อพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางซื้อขาย LNG ในภูมิภาค (Regional LNG Trading Hub)	มีการศึกษาการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้า LNG (Regional LNG Trading Hub) ภายใน ๑ ปี
๒	ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนา LNG Hub ของประเทศไทย																					ปตท.				
๓	ปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้รองรับการเป็น LNG Hub																					พน.				
๔	จัดทำมาตรการสนับสนุนในการทำธุรกิจ LNG ทั้งในและต่างประเทศ (ภูมิภาคอาเซียน)																					รัฐบาล				

การปฏิรูปด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรปิโตรเลียมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมของไทย และสร้างรายได้ให้กับประชาชน พร้อมกับรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-curve) ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ Thailand ๔.๐

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

การจัดทำกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี (ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐนำไปดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๕ ปี นับจากกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ แล้วเสร็จ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗)

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ภายในปี ๒๕๖๒

๓.๒ จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

๓.๓ จัดทำการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในระยะยาวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ

๓.๔ การมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการตามกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน

๕. หลักการเหตุผล

๕.๑ ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศไทย

ในอดีตประเทศไทยประสบความสำเร็จจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรปิโตรเลียมก๊าซธรรมชาติที่ผลิตจากอ่าวไทยโดยนำมาผลิตเป็นวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นไปอย่าง

รวดเร็ว และช่วยรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ ก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วน สิ่งทอ เคมีภัณฑ์ ฯลฯ และส่งผลต่อเนื่องให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างทวีคูณ (Economic Multiplier) ตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยมีการลงทุนทั้งจากนักลงทุนในและต่างประเทศจำนวนมหาศาล ตั้งแต่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีต้นน้ำและปลายน้ำ เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชน พร้อมกับยกระดับฝีมือแรงงานผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยเริ่มเติบโตขึ้นจากการค้นพบทรัพยากรปิโตรเลียมก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย พ.ศ. ๒๕๑๖ รัฐบาลในสมัยนั้นได้ตระหนักถึงความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายเพื่อวางแนวทางที่จะใช้ทรัพยากรก๊าซธรรมชาติของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเพื่อบูรณาการการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศให้เป็นระบบ เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ทำให้อุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศที่บริเวณมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีหลักของประเทศตั้งแต่นั้นมา โดยมีการพัฒนาแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๒๓ – ๒๕๓๒) : รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งตะวันออก (Eastern Seaboard) เป็นกลไกระดับชาติทำหน้าที่กำกับดูแลกำหนดนโยบายผลักดันให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานหลักของประเทศบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยภาครัฐสนับสนุนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ถนน รถไฟ นิคมอุตสาหกรรม อ่างเก็บน้ำ ท่อส่งน้ำ ท่าเรือน้ำลึก ไฟฟ้า ประปา โทรคมนาคม เป็นต้น โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศเป็นผู้ลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายของการพัฒนาเพื่อทดแทนการนำเข้า การพัฒนาในระยะนี้เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในผลิตภัณฑ์สายโอเลฟินส์โดยได้มอบหมายให้ ปตท. พัฒนาโรงแยกก๊าซธรรมชาติเพื่อผลิตวัตถุดิบ คือ อีเทน โพรเพน และ LPG มาเป็นวัตถุดิบ และเชิญชวนให้เอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นปลายเพิ่มขึ้น พร้อมกับสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีขั้นต้น

การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๒ – ๒๕๔๗) : รัฐบาลได้เปิดเสรีอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพื่อส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ได้มีการขยายการผลิตอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นโดยใช้แนฟทาที่มาจากการขยายโรงกลั่นในประเทศและการใช้ประโยชน์คอนเดนเสทที่ผลิตจากอ่าวไทยมาเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิต พร้อมกับมีการเพิ่มการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีสายอะโรเมติกส์ นอกเหนือจากสายโอเลฟินส์ เพื่อตอบสนองความต้องการผลิตภัณฑ์ในประเทศที่หลากหลายมากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาการส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี

การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๖๑) : เป็นการขยายพร้อมกับปรับตัวเพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขัน โดยเชื่อมโยงสายการผลิตตั้งแต่วัตถุดิบ ปิโตรเคมีขั้นต้น ขั้นกลางและขั้นปลายอย่างครบวงจร มุ่งเน้นการพัฒนาเป็นกลุ่ม (Cluster) เกิดความร่วมมือทางธุรกิจทั้งระหว่างบริษัทในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น ชนิดผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย จากปิโตรเคมีเกรดธรรมดาเริ่มไปสู่ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีเกรดพิเศษหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ มากขึ้น รองรับความต้องการในประเทศซึ่งเพิ่มขึ้นและขยายการส่งออก โดยมีการใช้วัตถุดิบที่มาจากทั้งก๊าซธรรมชาติและแนฟทา นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีและ

กำลังการผลิตที่มีขนาดเทียบเคียงกำลังการผลิตขนาดใหญ่ในโลก (World Scale) ทำให้เกิดการประหยัดต้นทุนเชิงขนาดได้ (Economy of Scale) และไม่มีความเสียเปรียบเมื่อเทียบกับคู่แข่งในภูมิภาค

โดยตลอด ๓๐ กว่าปีที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๑ จนถึงแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๓ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีได้ดึงดูดการลงทุนจากบริษัททั้งในและต่างประเทศให้เข้ามาทำการลงทุนในประเทศไทยเป็นจำนวนมหาศาล โดยมูลค่าเงินลงทุนสะสมในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีสูงถึงประมาณ ๑ ล้านล้านบาท ซึ่งสร้างรายได้และมูลค่าการส่งออกให้กับประเทศคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และการส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีเป็น ๑ ใน ๕ อุตสาหกรรมที่สร้างรายได้สูงสุดให้กับประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๖.๒ ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ ตามลำดับ อีกทั้งยังก่อให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มากกว่า ๔,๐๐๐ ราย มีการจ้างงานในกลุ่มปิโตรเคมีและในกลุ่มผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปร่วมกว่า ๔๐๐,๐๐๐ อัตรา[๑๐] และที่สำคัญคือเกิดการถ่ายทอดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ ให้กับคนไทยจากการร่วมลงทุนกับบริษัทต่างประเทศอีกด้วย

๕.๒ ความจำเป็นในการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต

๕.๒.๑ การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพื่อรองรับนโยบายยกระดับขีดความสามารถของประเทศไทยไปสู่ “Thailand ๔.๐”

ประเทศได้กำหนดการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S - Curve) ในอนาคตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยภายใต้แนวคิด Thailand ๔.๐ ผ่านโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในการสร้างฐานการผลิตวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมใหม่ และมีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและพลาสติกที่มีคุณสมบัติพิเศษ (Specialty Products) มากขึ้นและมีมูลค่าสูงขึ้น ที่ผ่านมาประเทศไทยต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวทั้งในรูปแบบเคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติกหรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในระยะต่อไป จึงเป็นความจำเป็นของประเทศไทยที่จะต้องต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพิ่มเติมจากฐานที่มีในปัจจุบัน รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต นำไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น เพื่อทดแทนการนำเข้า เสริมสร้างความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทานในประเทศ และสร้างโอกาสเป็นฐานการผลิตของภูมิภาค เพื่อสร้างรายได้จากการส่งออก เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และเป็นโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อเนื่องของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย

๕.๒.๒ การใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ (Strategic Location)

ที่ตั้งของประเทศไทยมีความได้เปรียบจากการเป็นศูนย์กลางของความเชื่อมโยงระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิค และมีภูมิประเทศอยู่ตรงกลางที่ล้อมรอบไปด้วยประเทศสมาชิกต่างๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะประเทศในกลุ่ม CLMV ที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงและสูงกว่าประเทศไทย โดยมีอัตราการเติบโตของ GDP ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนี้ กัมพูชาร้อยละ ๗.๐ ลาว ร้อยละ ๗.๕ เมียนมาร้อยละ ๘.๑ เวียดนามร้อยละ ๖.๑ และไทยร้อยละ ๓.๒ จากอัตราการเติบโตดังกล่าว

---

[๑๐] ข้อมูลจากสถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยโดยข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลปี ๒๕๕๕ ยกเว้นข้อมูลการลงทุนเป็นข้อมูล ณ ปี ๒๕๕๖

แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาประเทศในภูมิภาค CLMV ที่จะมีความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขยายตัวอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยคาดว่าจะสูงถึงประมาณ ๑.๕ – ๒ เท่าของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่มีอัตราการเติบโตของความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีของประเทศไทยที่ผ่านมาใกล้เคียงกับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ระบบการขนส่งในกลุ่ม CLMV ก็มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมา และยังคงพัฒนาต่อไปอีกจากนโยบายของภาครัฐ ที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศโดยเฉพาะระบบการขนส่งให้มีความเชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและเชื่อมต่อไปยัง CLMV เพื่อรองรับการเติบโตและการขยายการส่งออก ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะผลักดันประเทศไทยให้เป็นประตู และศูนย์การค้าการลงทุนเข้าสู่ประเทศ CLMV เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการค้าให้กับประเทศไทย

๕.๒.๓ ความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ประชากรโลกปัจจุบันประมาณ ๗.๖ พันล้านคนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น ๘.๕ พันล้านคนในปี ๒๐๓๐ และในจำนวนนี้จะมีประชากรที่มีรายได้ปานกลาง (Middle-class Income) เพิ่มขึ้นอีก ๒.๕ พันล้านคน จะมีผลทำให้เกิดการเข้าสู่สังคมเมือง (Urbanization) ไปทั่วโลก และจะทำให้เกิดความต้องการบริโภคสินค้าและบริการมากขึ้น รวมทั้งลูกค้ามีความต้องการสินค้าที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ดีขึ้น จากความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพิ่มมากขึ้นและมีความหลากหลายรวมทั้งคุณภาพที่สูงขึ้นด้วย โดยตลาดส่วนใหญ่จะอยู่ในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีนและอินเดีย ซึ่งมีประชากรมากเป็นอันดับที่ ๑ และ ๒ ของโลก ทำให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของโลกได้เปลี่ยนจากฝั่งประเทศตะวันตกมาเป็นประเทศตะวันออกหรือเอเชีย

ดังนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ จึงเป็นความจำเป็นของประเทศไทยที่จะช่วยเสริม สร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ จากการมีตลาดใหญ่ในประเทศ พร้อมกับใช้ศักยภาพความได้เปรียบด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ใกล้ตลาด ในการรองรับความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีของโลกและภูมิภาคที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยเคยติดอันดับ ๘ ของโลกที่มีกำลังการผลิตและความซับซ้อนของอุตสาหกรรมสูงสุด และมีศักยภาพการแข่งขันและความแข็งแกร่งในภูมิภาค เป็นอุตสาหกรรมการผลิตหลักที่สร้างความมั่นคั่งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของประเทศมีการชะลอตัวและหยุดชะงักการขยายกำลังการผลิตจากประเด็นปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๖.๑ การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติก

๖.๑.๑ ประเทศไทยเคยมีอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกอยู่ในระดับแนวหน้าของเอเชีย แต่พบว่าการเติบโตของอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกของไทยที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมบนพื้นฐานของประสบการณ์และความสามารถของผู้ประกอบการเป็นหลัก เน้นการผลิตสินค้าทั่วไปที่มีเทคโนโลยีไม่สูงจนส่งผลให้อุตสาหกรรมพลาสติกของไทยเติบโตค่อนข้างช้า การไม่มีผู้แปรรูปพลาสติกที่มีศักยภาพทำให้ประเทศไทยขาดโอกาสในการผลิตและประกอบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับพลาสติกที่มีมูลค่าสูง และทำให้ประเทศต้องมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูป

๖.๑.๒ อุตสาหกรรมการแปรรูปพลาสติก (Plastics Converter) ในประเทศไทยไม่มีการลงทุนอุตสาหกรรมการแปรรูปพลาสติกขนาดใหญ่ โดยส่วนใหญ่ยังเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ผู้ประกอบการ ๔,๐๐๐ กว่าราย คิดเป็นร้อยละ ๘๕ ของจำนวนผู้ประกอบการ) ขาดเงินทุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี การบริหารจัดการ และโอกาสในการเข้าถึงตลาด

๖.๑.๓ อุตสาหกรรมพลาสติกต้องพึ่งพาแรงงาน (Labor Intensive) แต่บุคลากรไทยยังขาดทักษะเฉพาะทางด้านการผลิตพลาสติก ส่งผลกระทบต่อต้นทุนและขีดความสามารถในการแข่งขัน

๖.๑.๔ ขาดการสนับสนุนงานออกแบบผลิตภัณฑ์พลาสติกอย่างจริงจัง รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีขาดการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่วัตถุดิบ ชิ้นส่วน และผลิตภัณฑ์และขาดความเชื่อมโยงระหว่างผู้วิจัยและภาคอุตสาหกรรมและกระบวนการผลิต

๖.๑.๕ อุตสาหกรรมสนับสนุนภายในประเทศยังไม่เข้มแข็ง ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล อุตสาหกรรมพลาสติกคอมพาวนด์และอุตสาหกรรมแม่พิมพ์

๖.๑.๖ ขาดข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ข้อมูลความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศ แนวโน้มเทคโนโลยีใหม่ๆ นอกจากนี้ยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย

๖.๑.๗ ปัญหาการบริหารจัดการขยะพลาสติกคงรูป เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่แยกและทิ้งขยะพลาสติกในพื้นที่จัดเก็บที่เหมาะสม และยังไม่มีการบริหารจัดการขยะพลาสติกอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ขยะพลาสติกเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม และส่งผลให้เกิดการต่อต้านการใช้พลาสติกดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ

๖.๒ การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในปัจจุบัน

๖.๒.๑ วัตถุดิบจากก๊าซธรรมชาติในประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก และจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปลายน้ำที่อาจต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงในการจัดหาวัตถุดิบและความสามารถในการแข่งขันลดลง

๖.๒.๒ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมีข้อจำกัดในการขยายกำลังการผลิตจากข้อกำหนดด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการมีอุตสาหกรรมอื่นที่ปลดปล่อยมลพิษสูงอยู่ในพื้นที่ และได้รับการจัดสรรสัดส่วนการปล่อยก๊าซในชั้นบรรยากาศ ทำให้เป็นการปิดกั้นโอกาสในการขยายการลงทุนและกำลังการผลิตเพิ่มเติมได้

๖.๒.๓ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่มีการใช้ทรัพยากรน้ำในการผลิตซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ในการพัฒนาโครงการ EEC ของภาครัฐที่ต้องมีการใช้น้ำในภาคอุปโภคบริโภคจำนวนมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนของปริมาณฝนในแต่ละปี ทำให้ทรัพยากรน้ำจะไม่เพียงพอและก่อเกิดปัญหาการจัดสรรการใช้น้ำระหว่างเพื่อการบริโภคและภาคอุตสาหกรรมในที่สุด

๖.๒.๔ ปัญหาความไม่ชัดเจนของการจัดผังเมือง กล่าวคือผังเมืองที่กำหนดแล้วไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงในภายหลังเพราะจะทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจ ดังเช่น การเปลี่ยนแปลงผังเมืองมาบตาพุดทำให้พื้นที่อุตสาหกรรมลดลงและไม่มีพื้นที่เพื่อรองรับอุตสาหกรรมหลักในระยะต่อไป

๖.๒.๕ การพัฒนาเม็ดพลาสติกที่มีคุณสมบัติพิเศษ (Specialty) และที่มีมูลค่าสูง (High Value - added Products) ต้องอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตของเจ้าของเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่งบางรายการถ่ายทอดเทคโนโลยีดังกล่าวต้องผ่านการร่วมลงทุน

๖.๓ การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่อื่นที่มีศักยภาพ

ในอดีตได้เคยมีการศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพิ่มเติม โดยพบว่าพื้นที่ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพ เนื่องจากเป็นที่ตั้งที่มีความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงตลาดทั้งฝั่งมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิค และจะมีส่วนช่วยในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนและขยายเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งสามารถต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรในท้องถิ่น ได้แก่ ปาล์ม และยางพารา อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาโครงการที่เกี่ยวข้องพลังงานไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ และนำไปสู่ความขัดแย้ง ทำให้โครงการศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต้องขาดความต่อเนื่อง

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

ภาครัฐควรมีการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ให้กับประเทศเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจากการจัดหาปิโตรเลียมที่มาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยต่อยอดการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่มีอยู่พร้อมกับรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตพร้อมกับยกระดับอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ รวมทั้งยกระดับความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชน ดังนี้

๗.๑ การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

เพื่อเป็นการยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ของไทย ต้องมีการนำการพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์พร้อมกับเพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เพิ่มสัดส่วนผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ในการผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ๆ และมีคุณสมบัติพิเศษที่มีมูลค่าสูง ทดแทนการนำเข้าและพัฒนาให้เป็นฐานการผลิตในภูมิภาคเพื่อขยายฐานสู่การส่งออก พร้อมกับเสริมความเข้มแข็งของผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ขนาดกลางและขนาดย่อม ให้สามารถขยายไปสู่ตลาดใหม่ๆ เช่น พื้นที่เศรษฐกิจชายแดน และกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม) โดยควรมีมาตรการ ดังนี้

๗.๑.๑ กำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต (New S-curve) ให้มุ่งสู่การใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศ (Local Content) ให้มากที่สุด

๗.๑.๒ ผลักดันให้เกิดผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์รายใหญ่ รองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายผ่านมาตรการสนับสนุนต่างๆ เช่น การจับคู่ทางธุรกิจระหว่างอุตสาหกรรมเป้าหมายกับ

ผู้ประกอบการแปรรูป การสนับสนุนการร่วมทุนกับเจ้าของเทคโนโลยี การให้ผู้ผลิตปิโตรเคมีขั้นปลายเข้ามามีส่วนร่วมลงทุน

๗.๑.๓ สนับสนุนให้เกิดการลงทุนแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน รองรับการขยายตัวของกลุ่มประเทศ CLMV และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเม็ดพลาสติกที่ต้องส่งออกในปัจจุบัน อีกทั้งภาครัฐต้องส่งเสริมการค้าชายแดนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก รวมถึงการกำจัดอุปสรรคด้านโลจิสติกส์และการค้าชายแดน

๗.๑.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐให้ความช่วยเหลือการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรมให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เพื่อมุ่งสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีมูลค่าสูง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-Curve) เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สินค้าเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วนเครื่องบิน และยานยนต์ เป็นต้น รวมถึงรัฐควรพิจารณาลงทุนในห้องทดลองต้นแบบ (Pilot Prototype) เพื่อให้เป็นการทดสอบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตใหม่ๆ จากการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีของนักวิจัยและผู้ริเริ่มกิจการใหม่ๆ ในประเทศ (Startup) โดยจะเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เพื่อร่วมกันคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ สู่ตลาด พร้อมกับเป็นการหาแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งและลดต้นทุนของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งจะเป็น Platform ให้นักวิจัยและ Start Up ได้ทำงานร่วมกับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเพื่อรับทราบความต้องการของผู้บริโภคและนำไปสู่การขยายผล (Scale Up) ต่อไป

๗.๑.๕ ให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เช่น การนำเข้าเครื่องจักร การว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้าและรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต (New S-curve) ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ประเทศไทย ๔.๐ โดยควรกำหนดสิทธิประโยชน์ในอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ให้เทียบเท่าสิทธิประโยชน์ของ EEC ขยายการให้สิทธิประโยชน์การลงทุนในพื้นที่อื่น เช่น เขตเศรษฐกิจชายแดน

๗.๑.๖ ผลักดันการทำ Circular Economy สำหรับพลาสติก โดยให้มีการลงทุน Recycle และ Reuse ผลิตภัณฑ์พลาสติก เพื่อเกิดการบริหารจัดการภาพรวมปิโตรเคมีอย่างครบวงจร เช่น นำไปเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่งเพื่อใช้ในโรงไฟฟ้าขยะ หรือผลิตเป็นเม็ดพลาสติกอีกครั้งและส่งไปขายยังต่างประเทศ

๗.๒ การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์สูงสุดกับฐานการผลิตปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่มีภาคเอกชนร่วมลงทุนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีอย่างครบวงจร และภาครัฐได้ลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ลงทุนเป็นจำนวนมาก เช่น ระบบขนส่งทั้งทางรถ เรือ รวมทั้งคลังสินค้าต่างๆ พร้อมกับการรักษาศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่มีอยู่ในปัจจุบันของประเทศ ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ อย่างต่อเนื่องในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่สามารถดำเนินการได้ทันทีเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S-curve) ในพื้นที่ EEC พร้อมกับเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมและสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและยกระดับรายได้ของประชากรและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย โดยมีแนวทาง ดังนี้

๗.๒.๑ ให้มีการลงทุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต้นน้ำโดยลงทุนสร้างโรงงานปิโตรเคมีขั้นต้นที่ใช้แนฟทา หรือ LPG เป็นวัตถุดิบ มีกำลังการผลิตเอทิลีน ๑-๑.๕ ล้านตันต่อปี ซึ่งเทียบเคียงกำลังการผลิตขนาดใหญ่ในโลก (World Scale) และเกิดการประหยัดเชิงขนาด (Economy of Scale) รองรับการลงทุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลางและขั้นปลายที่จะผลิตปิโตรเคมีชนิดพิเศษ (Specialty Products) และผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง (High Value-added Products) และทดแทนปริมาณ เอทิลีนที่ผลิตจากวัตถุดิบจากก๊าซธรรมชาติที่จะลดลง เพื่อรักษาศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

๗.๒.๒ สนับสนุนอุตสาหกรรมโรงกลั่นในการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อให้สามารถผลิตวัตถุดิบ (Naptha, LPG) ให้กับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนเปลี่ยนน้ำมันเตาที่มีกำมะถันสูงเป็นน้ำมันใสที่สามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบปิโตรเคมีได้

๗.๒.๓ ให้สิทธิประโยชน์การลงทุนแก่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ อุตสาหกรรมโรงกลั่นที่จะผลิตวัตถุดิบปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เทียบเท่าสิทธิประโยชน์ใน EEC

๗.๒.๔ ทบทวนการจัดสรรสัดส่วนการปล่อยมลพิษทางอากาศในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการจัดสรรที่ไม่ได้มีการดำเนินโครงการและใช้จริง เพื่อนำมาจัดสรรใหม่ให้โครงการที่จะดำเนินงานจริงนำมาใช้ และสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้สูงสุด ภายใต้กรอบการปล่อยที่มีอยู่

๗.๒.๕ ขยายโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ตลอดจนจัดเตรียมพื้นที่ที่มีศักยภาพและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(๑) ผังเมือง : มีความชัดเจนของผังเมือง ใน จ.ระยอง และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พร้อมทั้งจัดเตรียมพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับปิโตรเคมีระยะที่ ๔

(๒) ท่าเรือ : มีความชัดเจนในการต่อสัมปทานท่าเรือบริเวณมาบตาพุด

(๓) ระบบถนน : ลดความแออัดโดยการขยายและเชื่อมต่อถนนระหว่างนิคมฯ ไปยังท่าเรือแหลมฉบัง

(๔) ระบบราง : เชื่อมต่อท่าเรือน้ำลึกที่สำคัญ ระบบถนน ด้วยระบบรถไฟทางคู่ในการขนส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและมีแผนขยายระบบรถไฟทางคู่ไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยผ่านพื้นที่ตั้งโรงงาน

(๕) ระบบน้ำ : จัดหาและพัฒนาแหล่ง น้ำดิบ ให้เพียงพอต่อการขยายตัวของเมืองใหม่ แหล่งท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรม ในพื้นที่ EEC และให้มีต้นทุนที่แข่งขันได้

(๖) ระบบไฟฟ้า : ต้องมีเสถียรภาพและราคาที่แข่งขันได้ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าในรูปแบบ Cogeneration

๗.๒.๖ กำหนดนโยบายและทิศทางการวิจัยและพัฒนาของชาติให้สอดคล้องกับการพัฒนาและต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมถึงการสนับสนุนการลงทุนโรงงานต้นแบบ (Pilot Plant) เพื่อทดสอบและพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต

๗.๒.๗ การพัฒนาและการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทั้งคนในและนอกพื้นที่ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมฯ เนื่องจากเป็นภาคอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง และเป็นโอกาสในการสร้างงานให้กับคนในพื้นที่

๗.๒.๘ จัดสรรงบประมาณกลับสู่ท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งสาธารณูปโภคพื้นฐานและสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษาและการสาธารณสุข เพื่อรองรับการเติบโตของเมือง และประชากรแฝง

คาดว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จะใช้เงินลงทุนประมาณ ๒-๓ แสนล้านบาท

อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ให้กระทรวงพลังงาน ศึกษาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม และ EEC เพื่อกำหนดกลไกและหน่วยงานเจ้าภาพที่จะดำเนินงานผลักดันและขับเคลื่อนที่เหมาะสมในอนาคตเพิ่มเติมด้วย

๗.๓ การกำหนดพื้นที่ใหม่สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะยาว

เพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนระยะยาว และส่งเสริมการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงควรมีการกำหนดพื้นที่พัฒนาที่มีศักยภาพเพิ่มเติม ซึ่งในอดีตรัฐได้เคยมีการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard) เพื่อยกระดับภาคใต้ให้เป็นศูนย์การผลิต การค้าและการกระจายสินค้าแหล่งสำคัญของประเทศ และของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากจะเป็นประตูสู่ต่างประเทศทั้งด้านทะเลอันดามัน และอ่าวไทย พร้อมกับใช้ศักยภาพด้านที่ตั้งให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการลดต้นทุนการจัดหาวัตถุดิบจากต่างประเทศและการส่งออกสินค้าสู่ตลาดใหญ่ เช่น จีนและอินเดีย ภายใต้กรอบการพัฒนาสร้างความเจริญเติบโตในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดี พร้อมกับสมดุลในด้านสุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถยกระดับรายได้ของคนในพื้นที่ และโอกาสในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ โดยควรมีมาตรการ ดังนี้

๗.๓.๑ การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ เพื่อสร้างการรับรู้และยอมรับและเกิดความต้องการให้มีการพัฒนาพื้นที่ โดยต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ทั้งในด้านสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปประกอบการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ต่อไป

๗.๓.๒ จัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ภาคใต้ให้เป็นยุทธศาสตร์ชาติในรูปแบบ “พื้นที่พัฒนาเชิงยุทธศาสตร์” เพื่อบูรณาการการพัฒนาความเป็นอยู่และรายได้ของคนในพื้นที่ทั้งในด้านสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมกับการยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ในการขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยให้มีหน่วยงานรัฐรับผิดชอบการจัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในพื้นที่ภาคใต้

๗.๓.๓ การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ภาคใต้จะประกอบด้วย

(๑) การพัฒนาคอมเพล็กซ์โรงกลั่นและโรงงานปิโตรเคมีเข้าด้วยกัน ให้มีกำลังการผลิตขนาดเทียบเคียงกำลังการผลิตขนาดใหญ่ในโลก (World Scale) เพื่อให้เกิดการประหยัดเชิงขนาด (Economy

of Scale) และสร้างความมั่นคงในการจัดหาวัตถุดิบและลดต้นทุนการผลิต ซึ่งหากสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาสถานีรับจ่ายก๊าซธรรมชาติเหลวในพื้นที่ภาคใต้ ก็จะสามารถลดต้นทุนของการดำเนินงานจากการใช้ประโยชน์ความเย็นเหลือทิ้งของการแปลงสภาพก๊าซธรรมชาติเหลว

(๒) การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีต่อเนื่องให้เป็นกลุ่มที่เชื่อมโยงกัน (Cluster) และการพัฒนาตลอดห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีตั้งแต่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น ขั้นกลาง ขั้นปลาย และผู้ประกอบการแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ และให้มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มและยางในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ และพัฒนาอุตสาหกรรมโอลีโอเคมีคอล อุตสาหกรรมยาง และอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ

(๓) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ผังเมือง ระบบสาธารณูปโภค ระบบโลจิสติกส์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เพื่อรองรับการพัฒนา พร้อมกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมครอบคลุมการศึกษา การดูแลสุขภาพ ที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย เพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนสังคม และแรงงานเข้าสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ภาคใต้

(๔) การจัดให้มีนโยบายสนับสนุนการลงทุนในภาคใต้ ได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนให้ทัดเทียมกับการพัฒนาระเบียงเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งส่งเสริมธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจการค้า (Trading) ธุรกิจเทคโนโลยีและสารสนเทศ ฯลฯ

๗.๓.๔ จัดหาพื้นที่รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ภาคใต้ที่เหมาะสมและให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนจากคนในพื้นที่

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ สามารถส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศพร้อมยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชน

๘.๒ สร้างขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีให้กับประเทศ

๘.๓ สร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S-curve)

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทางที่ ๑ การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม																										
๑	ศึกษามาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ที่มีมูลคาสูงขึ้นและรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ (New S-Curve)																					อก./สศช.			เพื่อยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์	มีแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ภายในปี ๒๕๖๒
แนวทางที่ ๒ การพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก																										
๑	กำหนดสิทธิประโยชน์การลงทุนแก่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔																					EEC / อก. /พน. (สนพ.)/สศช.			เพื่อเป็นการรักษาศักยภาพให้ฐานการผลิตปิโตรเคมีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้าคงความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ	มีแผนการพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกภายในปี ๒๕๖๒
๒	ทบทวนการจัดสรรสัดส่วนการปล่อยก๊าซในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม																					EEC/ทส.				
๓	จัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ที่สามารถดำเนินการได้ทันทีในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก																					EEC / อก. /พน. (สนพ.) /สศช.				
๔	ศึกษาเพื่อกำหนดกลไกและหน่วยงานเจ้าภาพที่จะดำเนินงานผลักดันและขับเคลื่อนที่เหมาะสมในอนาคต																					EEC/พน. (สนพ.)/อก./สศช.				

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
แนวทางที่ ๓ การกำหนดพื้นที่ใหม่สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะยาว																										
๑	จัดทำการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในระยะยาวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ																					อก. /พน. (สนพ.)/สศช.			เพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอื่น	มีกรอบแผนการพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ ๔ ในระยะยาวในพื้นที่ที่มีศักยภาพภายในปี ๒๕๖๒
แนวทางที่ ๔ การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ																										
๑	หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ข้อเสนอแนะ และดำเนินการตามผลการศึกษาในการกำหนดนโยบายและมาตรการการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔																					หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามผลการศึกษา			เพื่อบูรณาการการดำเนินการผลักดันการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรปิโตรเลียมในการพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย	มีการมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการตามกรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะ ๔

ด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริม การแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

การปฏิรูปด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริมการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศ

ประเทศไทยอยู่ในระหว่างการพัฒนาเพื่อให้เท่าเทียมกับนานาอารยประเทศ ทั้งประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียด้วยกันหรือประเทศทางตะวันตก จึงจำเป็นต้องใช้พลังงานจำนวนมากในการพัฒนาเศรษฐกิจ พลังงานเกือบทั้งหมดมาจากการซื้อและนำเข้าจากต่างประเทศ ประเทศไทยจึงสูญเสียเงินตราจำนวนมากออกนอกประเทศ ดังนั้นการส่งเสริมและพัฒนาพลังงานทดแทนใช้เอง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อลดการใช้พลังงานจากต่างประเทศ กระทรวงพลังงาน จึงได้จัดทำแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Alternative Energy Development Plan : AEDP ๒๐๑๕) โดยให้ความสำคัญในการส่งเสริมการผลิตพลังงานจากวัตถุดิบพลังงานทดแทนที่มีอยู่ภายในประเทศให้ได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาศักยภาพการผลิตพลังงานทดแทนด้วยเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม และการพัฒนาพลังงานทดแทนเพื่อผลประโยชน์ร่วมในมิติด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน และได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน ทั้งในรูปของพลังงานไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ ภายใต้แผน AEDP ๒๐๑๕ เท่ากับร้อยละ ๓๐ ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในปี ๒๕๗๙

โดยในภาคการผลิตไฟฟ้า คาดว่าจะมีการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามศักยภาพวัตถุดิบเชิงพื้นที่และระบบสายส่งไฟฟ้าที่สามารถรองรับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนได้ โดยเฉพาะการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวล ขยะ และแสงอาทิตย์ สำหรับภาคการผลิตความร้อนการใช้พลังงานทดแทนในภาคส่วนนี้ มีเป้าหมายในการพัฒนาการผลิตความร้อนจากพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ ในช่วงแรก และจะเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปลายแผนฯ ซึ่งจะต้องมีนโยบายในการส่งเสริมและผลักดันให้มีการผลิตการใช้ความร้อนจากพลังงานทดแทนเป็นไปตามเป้าหมาย โดยอาศัยกลไกการสนับสนุนด้านราคา สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการ และการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้ผลิตเชื้อเพลิงพลังงานทดแทนและกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นผู้ใช้งานหลัก ในขณะที่ การใช้พลังงานเชื้อเพลิงชีวภาพหรือพลังงานทดแทนในภาคขนส่งประเทศไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนทั้งด้านการเกษตร การลงทุนอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน โรงกลั่น และอุตสาหกรรมยานยนต์ มีการเติบโตต่อเนื่อง แต่จากการที่มีความหลากหลายของเชื้อเพลิง อาจส่งผลต่อต้นทุนการบริหารจัดการเชื้อเพลิง และการวางแผนการดำเนินการสำหรับหน่วยงานและการกำหนดแผนลงทุนของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งจากการวิเคราะห์โครงสร้างปัญหาในการส่งเสริมพลังงานทดแทน สามารถแบ่งปัญหาการบริหารจัดการเป็น ๔ ประเด็นใหญ่ที่ต้องเร่งปฏิรูป ดังนี้

- **การส่งเสริมพลังงานทดแทนจากชีวมวลมีปัญหาด้านการบูรณาการข้อมูล และได้รับการต่อต้านจากประชาชน รวมทั้งยังขาดมาตรฐานและตลาดกลางชีวมวล** ในภาคการผลิตไฟฟ้าและภาคความร้อน มีแผนที่จะเพิ่มการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนให้มากขึ้น โดยการเพิ่มสัดส่วนจากพลังงานทดแทนที่จะสามารถส่งเสริมให้ผลิตได้เพิ่มขึ้นได้นั้น ก็คือ ชีวมวล ซึ่งปัจจุบันแนวโน้มของวัตถุดิบที่มาใช้เป็นเชื้อเพลิงลดลงและอาจไม่เพียงพอต่อการผลิตพลังงานในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีวางแผนในการจัดหาเชื้อเพลิงให้เพียงพอ นอกจากนี้

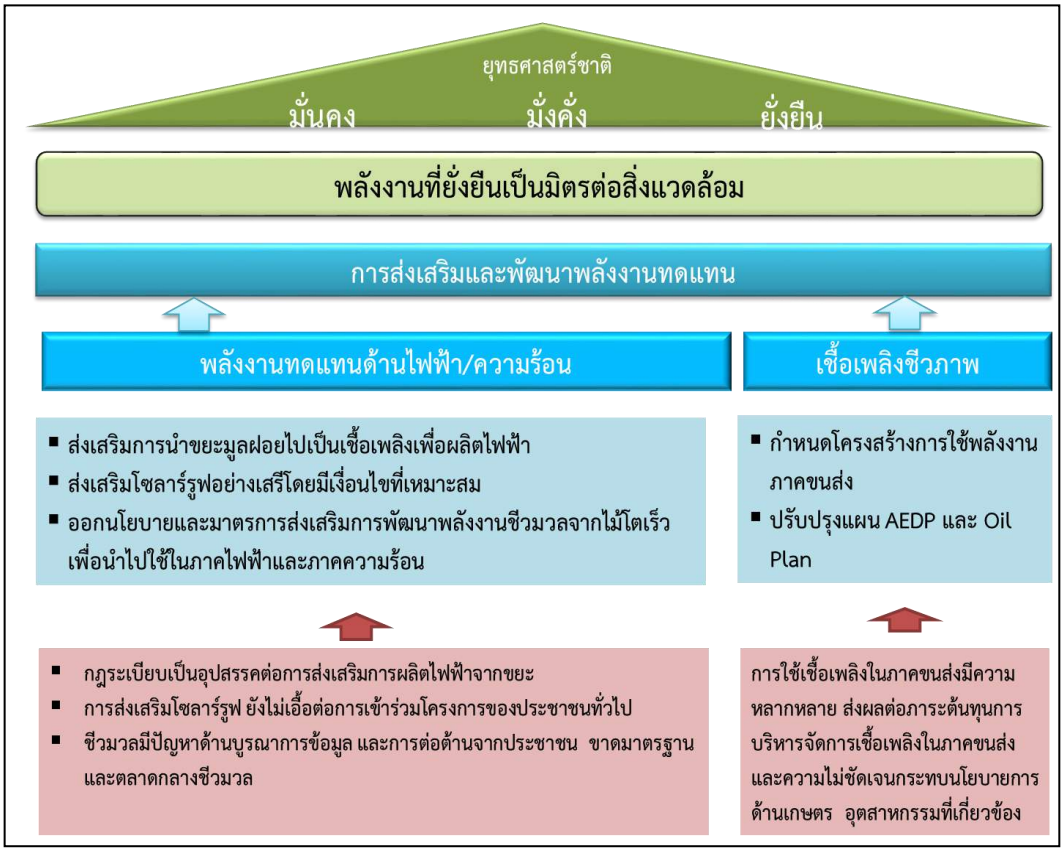
ปัจจุบันการดำเนินการโครงการส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยภาคเอกชน ยังไม่มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในโครงการ ส่งผลให้ชุมชนเกิดการต่อต้านโครงการ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องเร่งปฏิรูปให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการพลังงานทดแทน โดยอาจให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตเชื้อเพลิงพลังงานทดแทน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการผลิตพลังงานทดแทน ลดการต่อต้าน และเป็นการสร้างรายได้แก่เกษตรกรหรือชุมชน

- **กฎระเบียบเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะ** การจะนำขยะไปผลิตเป็นพลังงานนั้น ยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งขยะมูลฝอยส่วนใหญ่มักเป็นขยะที่มีความชื้นสูง และยังมีกฎระเบียบหรือกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการลงทุนเพื่อผลิตไฟฟ้าจากขยะ รวมถึงชุมชนโดยรอบผู้มีส่วนได้เสีย ยังขาดความตระหนักหรือความเข้าใจถึงการบำบัดขยะให้ถูกวิธี จนบางครั้งเกิดการประท้วงต่อต้านโรงไฟฟ้าขยะ ทั้งๆ ที่โครงการเหล่านั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง

- **การส่งเสริมโซลาร์รูฟในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการเข้าร่วมของประชาชนทั่วไป** แม้ว่าการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์จะดำเนินการมาแล้ว หลายไปและมีไฟฟ้าที่ขายเข้าระบบแล้วจำนวนมาก แต่เนื่องจากศักยภาพของประเทศ ที่สามารถผลิตไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์นั้นมีสูงมาก แต่ด้วยปัญหาด้านกฎระเบียบและเงื่อนไขของการดำเนินการที่ยังไม่เอื้อให้การดำเนินการขยายวงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงเห็นสมควรเร่งแก้ไขและปรับปรุงกฎระเบียบและเงื่อนไขให้การส่งเสริมโซลาร์รูฟเอื้อต่อการเข้าร่วมของประชาชนทั่วไปเพิ่มขึ้น

- **โครงสร้างการใช้เชื้อเพลิงในภาคขนส่งมีความหลากหลาย** ปัจจุบันโครงสร้างการใช้เชื้อเพลิงในภาคขนส่งมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อภาระต้นทุนการบริหารจัดการเชื้อเพลิงในภาคขนส่ง จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องเร่งปฏิรูปดำเนินการกำหนดกรอบทิศทางการใช้พลังงานในภาคขนส่งและโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้ในการกำหนดนโยบายต่างๆ ในการส่งเสริมหรือบริหารจัดการ การใช้เชื้อเพลิงในภาคขนส่งของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานพิจารณาแล้วเห็นว่าหากไม่มีการบริหารจัดการพลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมนำไปสู่เชิงปฏิบัติได้จริง จะส่งผลให้การพัฒนาพลังงานทดแทนของประเทศเป็นไปได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาพลังงานทดแทนของประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ ดังนั้น จึงได้มีแนวคิดที่เห็นสมควรให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงานเร่งดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิรูปใน ๔ ด้านที่สำคัญ คือ การจัดทำระบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล การส่งเสริมและขจัดอุปสรรคในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า การส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรี และการกำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการปฏิรูปและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงานทดแทนของประเทศสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายและสอดคล้องกับทิศทางการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาด้านพลังงานทดแทนของประเทศได้อย่างยั่งยืน

รูปที่ ๒๒ ความเชื่อมโยงปัญหาและความจำเป็นของการปฏิรูป

การปฏิรูปด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริมการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๙ ปฏิรูประบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว สำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ หน่วยงานภาครัฐมีแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาพลังงานชีวมวลไม้โตเร็วอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

๑.๒ มีคู่มือการบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว แบบครบวงจรที่มีประสิทธิภาพ

๑.๓ ประชาชนมีความเข้าใจยอมรับโครงการพลังงานชีวมวลและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการได้

๑.๔ มีมาตรฐานเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วและตลาดกลางซื้อขายเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วของประเทศ

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ดำเนินการปฏิรูปการกำหนดนโยบายและเริ่มนำไปสู่ปฏิบัติได้ภายใน ๕ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ ส่งเสริมให้มีโรงไฟฟ้าชีวมวลสอดคล้องตามแผน AEDP

๓.๒ มีคู่มือการบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว แบบครบวงจรที่มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการได้จริง ภายใน ๓ ปี

๓.๓ หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีการกำหนดนโยบายและมาตรการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาพลังงานชีวมวลเป็นไปตามแผนที่กำหนดได้ ภายใน ๕ ปี

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

๕. หลักการเหตุผล

ตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Alternative Energy Development Plan: AEDP ๒๐๑๕) ได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน ทั้งในรูปของพลังงานไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ ภายใต้แผน AEDP ๒๐๑๕ เป็นร้อยละ ๓๐ ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในปี ๒๕๗๙

ทั้งนี้ ในภาคการผลิตไฟฟ้ามีแผนที่จะเพิ่มการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนให้มากขึ้น โดยการเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าที่จะสามารถส่งเสริมให้ผลิตได้เพิ่มขึ้นได้นั้น ก็คือชีวมวล ซึ่งปัจจุบันแนวโน้มของวัตถุดิบที่มาใช้เป็นเชื้อเพลิงลดลงและอาจไม่เพียงพอต่อการผลิตพลังงานในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีวางแผนในการจัดหาเชื้อเพลิงให้เพียงพอสำหรับการผลิตไฟฟ้าที่จะเพิ่มขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ได้เคยเสนอรายงานเรื่อง “การส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวลไม้โตเร็วเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้กับเกษตรกร สร้างป่า และเสริมความมั่นคงด้านพลังงาน” และเมื่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานได้ศึกษารายงานดังกล่าวพบว่าเป็นข้อเสนอการปฏิรูปที่สำคัญ เป็นประโยชน์ และเห็นด้วยที่จะให้มีการดำเนินการปฏิรูปเรื่องดังกล่าวต่อไป โดยให้มีการปลูกไม้โตเร็ว เพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตพลังงานชีวมวล ยังรวมถึงการส่งเสริมให้มีโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทนในระดับชุมชนอีกด้วย เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการ ลดการต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ สร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้แก่เกษตรกรหรือชุมชน และเสริมความมั่นคงด้านพลังงานด้วย

สำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพในการนำมาใช้ในการปลูกไม้โตเร็วนั้นมีจำนวนมากมายทั่วประเทศ จะไม่อนุญาตให้ตัดไม้ทำลายป่าสงวน แต่จะต้องเป็นการตัดไม้ที่ได้จากการปลูกเท่านั้น และควรใช้พื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินและใช้ที่ดินไม่คุ้มค่า เพื่อปลูกไม้โตเร็วสำหรับป้อนให้โรงไฟฟ้าชีวมวล (ดูตารางที่ ๑)

ดังนั้น การมีระบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว ที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการให้เกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาด้านพลังงานชีวมวลของประเทศได้อย่างยั่งยืน

ตารางที่ ๖ ศักยภาพของพื้นที่ปลูกไม้โตเร็ว และศักยภาพการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานชีวมวล

ลำดับที่	ศักยภาพของพื้นที่ปลูกไม้โตเร็ว	ที่มา	จำนวนที่ดิน (ล้านไร่)	ศักยภาพการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานชีวมวล (MW)	
				Min (๑)	Max (๒)
๑	นาดอนนอกเขตชลประทาน	กรมพัฒนาที่ดิน	๑๙	๓,๘๐๐	๙,๕๐๐
๒	พืชไร่ผลผลิตตกต่ำเป็นภาระรัฐบาล	กรมพัฒนาที่ดิน	๖.๑	๑,๒๒๐	๓,๐๕๐
๓	พื้นที่รัฐบาลมีนโยบายปลูกพืชทดแทน	กรมพัฒนาที่ดิน	๔.๒	๘๔๐	๒,๑๐๐
๔	พื้นที่ทิ้งร้าง นาร้างและรกร้างว่างเปล่า	กรมพัฒนาที่ดิน	๑๐	๒,๐๐๐	๕,๐๐๐
๕	พื้นที่ที่ดิน ส.ป.ก.	ส.ป.ก.	๑.๗	๓๔๐	๘๕๐
๖	ที่ดินกรมป่าไม้ (ที่ดินป่าเสื่อมโทรม ระหว่างขออนุมัติให้ใช้สำหรับการปลูกไม้เศรษฐกิจได้)	กรมป่าไม้	๑๐	๒,๐๐๐	๕,๐๐๐
	รวม		**๕๑**	**๑๐,๒๐๐**	**๒๕,๕๐๐**

ที่มา: รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

หมายเหตุ: (๑) คำนวณจากที่ดิน ๕,๐๐๐ ไร่ ผลิตไฟฟ้าได้ ๑ MW

(๒) คำนวณจากที่ดิน ๒,๐๐๐ ไร่ ผลิตไฟฟ้าได้ ๑ MW

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

กระบวนการดำเนินการของรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วของประเทศ ๓ กระบวนการ ซึ่งมีการดำเนินการ ปัญหาที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังนี้

รูปที่ ๒๓ การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ การกำหนดนโยบายการพัฒนาส่งเสริมด้านพลังงานชีวมวล

๖.๑.๑ การกำหนดนโยบาย การบูรณาการ การพัฒนาส่งเสริมพลังงานชีวมวลและผู้รับผิดชอบ การกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาพลังงานชีวมวลของประเทศของกระทรวงพลังงานตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ทั้งด้านการจัดหาวัตถุดิบสำหรับผลิตพลังงานชีวมวล การส่งเสริมการลงทุนด้านพลังงานชีวมวล การกำกับดูแลกิจการและราคาพลังงานชีวมวล รวมถึงการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในการผลิตการใช้พลังงานชีวมวลของประเทศ โดยมีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีหน้าที่เสนอนโยบาย แผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดราคาพลังงาน สนับสนุนเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ

(๒) คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) แต่งตั้งโดย กพช. ทำหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย แผนการบริหารและพัฒนามาตรการด้านพลังงาน เสนอแนะนโยบายและมาตรการด้านราคาพลังงาน และปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ กพช. มอบหมาย

(๓) คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ทำหน้าที่กำกับกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ สามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือบุคคลหนึ่ง

บุคคลใด เพื่อพิจารณาหรือกระทำการอย่างใดตามที่ กกพ. มอบหมาย ซึ่งที่ผ่านมาจะกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการที่ตั้งตามความจำเป็นตามภารกิจกำกับกิจการพลังงานที่มีอยู่

(๔) คณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ สามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการกองทุนฯ มอบหมาย ตลอดจนเชิญบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย คำแนะนำหรือความเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ตามความจำเป็น

๖.๑.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑) ขาดการบูรณาการข้อมูลศักยภาพชีวมวลของประเทศและแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านวัตถุดิบเชื้อเพลิงชีวมวลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาจากการขาดการบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ทำให้ข้อมูลศักยภาพชีวมวลมีความไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง ส่งผลต่อการจัดทำฐานข้อมูลและการกำหนดนโยบายการส่งเสริมพลังงานชีวมวลของประเทศในอนาคตต่อไป

(๒) โรงไฟฟ้าชีวมวลปัจจุบัน มีการจ่ายไฟฟ้า แบบ Non-firm ทำให้ขาดความมั่นคงทางไฟฟ้า

ปัจจุบันโรงไฟฟ้าชีวมวล จะมีสัญญาการซื้อขายไฟฟ้า (Power Purchasing Agreement: PPA) ประเภท Non – Firm ทำให้มีความไม่แน่นอนในการป้อนพลังงานไฟฟ้าเข้าระบบ ดังนั้น การไฟฟ้าฯ จึงจำเป็นต้องมีการสำรองกำลังการผลิตไฟฟ้าให้เท่ากับปริมาณโรงไฟฟ้าชีวมวลที่อาจจะไม่จ่ายไฟฟ้าในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นการสร้างภาระและเพิ่มต้นทุนกับโรงไฟฟ้าหลัก และส่งผลเป็นภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนต่อไป

๖.๑.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ

จากโครงสร้างปัญหาข้างต้นเห็นควรกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ ประกอบด้วย การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการข้อมูลศักยภาพชีวมวลไม้โตเร็วของประเทศและแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านวัตถุดิบเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วสำหรับผลิตพลังงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลศักยภาพชีวมวลเชิงพื้นที่ที่มีความถูกต้องน่าเชื่อถือและทันสมัย สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือเป้าหมายการส่งเสริมพลังงานชีวมวลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศด้วย นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้โรงไฟฟ้าชีวมวลประเภท Non – Firm มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าแบบ Firm

๖.๒ การออกมาตรการ การสนับสนุน การกำกับกิจการ และการอนุมัติลงทุนพัฒนาโครงการ

๖.๒.๑ การดำเนินการและผู้รับผิดชอบ การกำหนดนโยบาย การออกมาตรการ การกำกับกิจการพลังงานและการอนุมัติลงทุน เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.)

(๒) หน่วยราชการในสังกัดกระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

(๓) หน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ/อนุญาต อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๔) รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง

(๕) ผู้ประกอบการที่ลงทุนพัฒนาโครงการ ผู้ประกอบการด้านธุรกิจพลังงานชีวมวล

๖.๒.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑) ขาดข้อมูลที่ทันสมัยสำหรับวางแผนบริหารจัดการเชื้อเพลิงและพัฒนาโครงการพลังงานทดแทน รวมถึงข้อมูลมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งการขาดฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดสภาพปัญหาของการขาดแคลนวัตถุดิบ หรือทำให้มีการขนส่งวัตถุดิบข้ามเขตพื้นที่ ส่งผลทำให้ราคาต้นทุนเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนโรงไฟฟ้า และส่งต่อภาระนั้นแก่ประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าได้

(๒) ขาดมาตรฐานและตลาดกลางเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว ทำให้การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันด้านการผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว ยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากยังไม่มีราคาอ้างอิงที่แน่ชัดและไม่ก่อให้เกิดตลาดซื้อขายเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผู้ประกอบการหรือผู้ที่สนใจจะลงทุนผลิตเชื้อเพลิงสำหรับป้อนให้กับโรงไฟฟ้าชีวมวลมีความไม่มั่นใจในการลงทุน ดังนั้น ภาครัฐจำเป็นต้องดำเนินการกำหนดมาตรฐานและสร้างตลาดกลางเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วให้เกิดขึ้น เพื่อการส่งเสริมการผลิตพลังงานจากชีวมวลไม้โตเร็วทั้งภาคไฟฟ้าและความร้อนเป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาพลังงานทดแทนของประเทศ

๖.๒.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ จากโครงสร้างปัญหาข้างต้น เห็นควรต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญ คือ การดำเนินการด้านระบบบริหารจัดการหรือฐานข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานชีวมวลไม้โตเร็ว ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำอย่างครบวงจร เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ผลิตเชื้อเพลิง ผู้ผลิตและผู้ค้าเครื่องจักรเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้า ผู้ประกอบการโรงไฟฟ้า การจัดการของเสีย การบริหารสิ่งแวดล้อม ฯลฯ รวมถึงการจัดทำมาตรฐานเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว เพื่อก่อให้เกิดตลาดกลางเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว มีราคาเชื้อเพลิงที่สามารถอ้างอิงได้ ทำให้เกิดการแข่งขันลงทุนการผลิตเชื้อเพลิงไม้โตเร็วได้มากขึ้นและสอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาพลังงานทดแทนของประเทศ ซึ่งแนวทางการดำเนินการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประกอบด้วย

(๑) บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้อง/เผยแพร่ความรู้/กำหนดพื้นที่และส่งเสริมการปลูก
(๒) จัดทำระบบฐานข้อมูลสำหรับขึ้นทะเบียนผู้ผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว
(๓) กำหนดมาตรฐานและราคากลางของเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว

(๔) จัดทำคู่มือการบริหารจัดการชีวมวลไม้โตเร็ว

๖.๓ การดำเนินการพัฒนาโครงการ

๖.๓.๑ การดำเนินการและผู้รับผิดชอบ การพัฒนาโครงการของผู้ประกอบการจะเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ประกอบด้วย

(๑) หน่วยราชการในสังกัดกระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

(๒) รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง

(๓) ผู้ประกอบการในธุรกิจพลังงาน ผู้ประกอบการด้านธุรกิจพลังงานชีวมวล

๖.๓.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

(๑) ประชาชนยังยึดติดกับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน

ประชาชนไม่เปิดรับข้อมูลใหม่ ๆ ที่ภาครัฐได้ผลักดันให้โรงไฟฟ้าดำเนินการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมแก้ปัญหาโดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมแบบ ประชารัฐ และภาครัฐให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน

(๒) ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล

ปัจจุบันการดำเนินการโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวลจะดำเนินการโดยภาคเอกชนยังไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ

๖.๓.๓ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ ประกอบด้วย มีการเผยแพร่ข้อมูลและให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกับประชาชนเกี่ยวกับโครงการพลังงานทดแทน สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน และขยายผลโครงการพลังงานทดแทนชุมชน

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

รูปที่ ๒๔ ระบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล

รูปที่ ๒๕ กระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล

๗.๑ บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกไม้โตเร็วร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗.๑.๑ จัดตั้งคณะทำงานฯ บูรณาการข้อมูลศักยภาพชีวมวลและพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้โตเร็วและแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านวัตถุดิบเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วสำหรับผลิตพลังงานร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลศักยภาพชีวมวลเชิงพื้นที่ที่มีความถูกต้องน่าเชื่อถือและทันสมัย โดยร่วมบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๗.๑.๒ จัดทำระบบฐานข้อมูลและแผนที่พื้นที่เหมาะสมในการปลูกไม้โตเร็วของประเทศ รวมถึงให้มีความสอดคล้องกับพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าชีวมวลและโรงงานอุตสาหกรรมเดิม

๗.๒ กำหนดพื้นที่สำหรับปลูกไม้โตเร็ว (ระยะแรก พิจารณาพื้นที่ปลูกใกล้โรงไฟฟ้าเดิมที่มีเชื้อเพลิงไม่เพียงพอก่อน)

ดำเนินการศึกษาและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกไม้โตเร็ว โดยกำหนดเป้าหมายในระยะแรกจากพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งโรงไฟฟ้าเดิมและโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหลัก (หน่วยงาน กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สปก. กรมป่าไม้ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) โดยดำเนินการ ดังนี้

๗.๒.๑ พิจารณาประเมินพื้นที่เหมาะสมจากฐานข้อมูลและแผนที่พื้นที่เหมาะสมในการปลูกไม้โตเร็วของประเทศ เพื่อกำหนดพื้นที่สำหรับการส่งเสริมปลูกไม้โตเร็วเบื้องต้น

๗.๒.๒ ดำเนินการสำรวจและประเมินความพร้อมของพื้นที่ดำเนินการ พร้อมทั้งจัดลำดับในการส่งเสริมการผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วระดับชุมชนสนับสนุนโรงไฟฟ้าและโรงงานอุตสาหกรรมเดิม และประเมินการขยายกำลังการผลิตสำหรับโรงไฟฟ้าใหม่ในอนาคต

๗.๓ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัส สนประดิพัทธ์ สะเดา กระถินณรงค์ กระถินเทพา ขี้เหล็ก เป็นต้น

๗.๓.๑ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกไม้โตเร็ว เช่น ประเภทไม้โตเร็ว พันธุ์ไม้โตเร็ว ลักษณะดินที่เหมาะสม วิธีการปลูก การบำรุงดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น และจัดทำเป็นคู่มือการปลูกไม้โตเร็ว

๗.๓.๒ ดำเนินการเผยแพร่คู่มือและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับไม้โตเร็วให้กับเกษตรกร/ผู้สนใจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของเกษตรกร/ผู้สนใจ ก่อนลงมือปลูกไม้โตเร็ว

๗.๔ สนับสนุนกล้าไม้ พันธุ์ไม้ ไม้โตเร็วชนิดต่างๆ และคำแนะนำในการปลูกไม้โตเร็วให้กับเกษตรกร/ชุมชน

๗.๔.๑ ดำเนินการสนับสนุนกล้าไม้ พันธุ์ไม้ ไม้โตเร็วชนิดต่างๆ และให้คำแนะนำในการปลูกไม้โตเร็วให้กับเกษตรกร/ชุมชน รวมถึงศึกษาการพัฒนาพันธุ์ไม้หรือการเพิ่ม Yield

๗.๔.๒ จัดทำระบบขึ้นทะเบียนจดแจ้งพื้นที่การปลูกและตัดไม้โตเร็ว

๗.๔.๓ จัดทำคู่มือการบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาโครงการต่อไป

๗.๕ สนับสนุนการตั้งวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์การเกษตร เพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว

ดำเนินการกำหนดชุมชนเพื่อเข้าร่วมโครงการ สร้างพันธสัญญาระหว่างภาครัฐ ชุมชน โรงไฟฟ้า/โรงงานอุตสาหกรรม (หน่วยงาน : กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมป่าไม้ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน โรงไฟฟ้า ชุมชน) และจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว โดยดำเนินการ ดังนี้

๗.๕.๑ สำรวจความพร้อมของชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย

๗.๕.๒ สร้างความเข้าใจ บทบาท หน้าที่ ผลประโยชน์ที่ได้รับของชุมชนและโรงไฟฟ้า

๗.๕.๓ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์การเกษตร สำหรับการผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว

๗.๕.๔ สนับสนุนให้คำปรึกษาด้านการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว แปรรูป และส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วให้แก่วิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์การเกษตร

๗.๕.๕ ทำข้อตกลงระหว่างภาครัฐ ชุมชน โรงไฟฟ้า สำหรับเงื่อนไขการรับซื้อเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วด้วยระบบเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming)

๗.๕.๖ จัดทำระบบฐานข้อมูลสำหรับขึ้นทะเบียนผู้ผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วของประเทศ (โดยระยะแรก ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลผู้ผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลใกล้โรงไฟฟ้าเดิมก่อน)

๗.๕.๗ พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมชีวมวลไม้โตเร็ว เพื่อสำรวจและติดตามประเมินผลกระบวนการสร้างวัตถุดิบชีวมวลจากไม้โตเร็วมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมและโรงไฟฟ้าชีวมวล รวมทั้งการประเมินปริมาณชีวมวลไม้โตเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศ มาช่วยในการติดตาม เช่น ภาพถ่ายทางอากาศ เป็นต้น

๗.๖ กำหนดมาตรฐานและราคากลางของเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว

ดำเนินการจัดทำมาตรฐานเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว จัดตั้งรูปแบบตลาดกลางชีวมวลไม้โตเร็ว (หน่วยงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันการเงิน โรงไฟฟ้า) ดังนี้

๗.๖.๑ ดำเนินการศึกษาคุณสมบัติเชื้อเพลิงชีวมวลจากไม้โตเร็วทุกประเภท และกำหนดร่างค่ามาตรฐานกลาง

๗.๖.๒ ดำเนินการตามขั้นตอนการกำหนดค่ามาตรฐานเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว

๗.๖.๓ ศึกษาค่ามาตรฐานเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว เทียบค่าการลงทุนการผลิตและขนส่ง และกำหนดราคากลางเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วจากการพิจารณาให้ครบทั้งระบบ เพื่อให้ทุกภาคส่วนอยู่ได้ โดยเริ่มจากผู้ปลูก ผู้ตัด ผู้ขนส่ง ผู้แปรรูป และผู้ใช้

๗.๖.๔ กำหนดรูปแบบการจัดตั้งตลาดกลางโดยอิงราคาต้นทุนการผลิตและขนส่ง และการกำหนดค่ามาตรฐานเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว

๗.๗ ออกมาตรการและระเบียบเพื่อสนับสนุนให้โรงไฟฟ้าแบบ Non-Firm เปลี่ยนไปจ่ายไฟฟ้าแบบ Firm

ดำเนินการออกมาตรการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานชีวมวล แบบ Firm โดยกำหนดการรับซื้อแต่ละพื้นที่ให้สอดคล้องกันระหว่างการปริมาณผลิตตามศักยภาพในพื้นที่ การปริมาณใช้ไฟฟ้า และความสามารถในการรองรับของระบบสายส่งไฟฟ้า เพื่อแก้ปัญหาสายส่งเต็มและลดการสูญเสียในระบบสายส่ง และสร้างความมั่นคงต่อระบบไฟฟ้า

๗.๘ ดำเนินการตัดไม้โตเร็วมาผลิตเป็นเชื้อเพลิงและปลูกไม้โตเร็วทดแทนในส่วนที่ตัดไปใช้งาน

๗.๘.๑ ดำเนินการผลิตเชื้อเพลิงไม้โตเร็ว และปลูกไม้โตเร็วทดแทนส่วนที่นำไปผลิตเชื้อเพลิงแล้ว รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมการผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว สำหรับป้อนเป็นเชื้อเพลิงให้โรงไฟฟ้าเดิม โดยมีชุมชนร่วมบริหารจัดการในโครงการ

๗.๘.๒ ศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีการแปรรูปเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว เช่น ไม้สับ Pellet

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ภาครัฐมีทิศทางนโยบายในการส่งเสริมด้านพลังงานชีวมวลไม้โตเร็วอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

๘.๒ มีคู่มือการบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๘.๓ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในโครงการด้านพลังงานชีวมวล และสามารถใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาโครงการที่มีการบริหารจัดการโดยชุมชนได้ต่อไป

๘.๔ มีมาตรฐานเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วและตลาดกลางซื้อขายเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็วของประเทศ

๘.๕ มีการส่งเสริมพลังงานทดแทนชุมชนอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพสร้างเศรษฐกิจชุมชน

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	บูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกไม้โตเร็วร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																					กษ./มท./ทส./พพ.			ฐานข้อมูลศักยภาพและแผนที่พื้นที่เหมาะสมในการปลูกไม้โตเร็วของประเทศ	การพัฒนาฐานข้อมูลและแผนที่พื้นที่เหมาะสมในการปลูกไม้โตเร็วของประเทศ
๒	กำหนดพื้นที่สำหรับปลูกไม้โตเร็ว (ระยะแรกพิจารณาพื้นที่ปลูกใกล้โรงไฟฟ้าเดิมที่มีเชื้อเพลิงไม่เพียงพอก่อน)																					พพ./กรมวิชาการเกษตร/กรมพัฒนาที่ดิน/กรมส่งเสริมสหกรณ์/สปก./กรมป่าไม้/GISTDA			พื้นที่ที่เหมาะสมและมีความพร้อมในการส่งเสริมให้ปลูกไม้โตเร็ว	การส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วในพื้นที่ที่เหมาะสม
๓	เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัส สนประดิพัทธ์ สะเดา กระถินณรงค์ กระถินเทพา ขี้เหล็ก เป็นต้น																					พพ./กรมวิชาการเกษตร/กรมพัฒนาที่ดิน/กรมป่าไม้			คู่มือการปลูกไม้โตเร็ว	เกษตรกร/ผู้สนใจมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้โตเร็วและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้
๔	สนับสนุนกล้าไม้ พันธุ์ไม้ ไม้โตเร็วชนิดต่างๆ และคำแนะนำในการปลูกไม้โตเร็วให้กับเกษตรกร/ชุมชน																					พพ./กรมวิชาการเกษตร/กรมพัฒนาที่ดิน/กรมป่าไม้			- ระบบขึ้นทะเบียนจดแจ้งพื้นที่การปลูกและตัดไม้โตเร็ว - คู่มือการบริหารจัดการเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว	การขึ้นทะเบียนจดแจ้งพื้นที่การปลูกและตัดไม้โตเร็ว

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕	สนับสนุนการตั้งวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์การเกษตร ผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว																					กรมพัฒนาที่ดิน/ กรมส่งเสริมสหกรณ์/ สปก./ กรมป่าไม้ GISTDA/ พพ./ โรงไฟฟ้า/ ชุมชน			มีวิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์การเกษตร ผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว	การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์การเกษตร ผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว
๖	กำหนดมาตรฐานและราคากลางของเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว																					พพ./วว./ สมอ./กรอ./ สถาบันการเงิน/ โรงไฟฟ้า			มาตรฐานเชื้อเพลิงและตลาดกลางเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว	การพัฒนาและจัดทำมาตรฐานเชื้อเพลิงและสร้างตลาดกลางเชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว
๗	ออกมาตรการและระเบียบเพื่อสนับสนุนให้โรงไฟฟ้าแบบ Non-Firm เปลี่ยนไปจ่ายไฟฟ้าแบบ Firm																					พพ./สำนักงาน กกพ./กฟผ./ กฟน./กฟภ.			มีมาตรการและระเบียบในการรับซื้อไฟฟ้าจากชีวมวลเป็นสัญญาแบบ Firm	ระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากชีวมวลเป็นสัญญาแบบ Firm
๘	ดำเนินการตัดไม้โตเร็วมาผลิตเป็นเชื้อเพลิงและปลูกไม้โตเร็วทดแทนในส่วนที่ตัดไปใช้งาน																					พพ./อก./ สภาอุตฯ/ ผู้ประกอบการ/ ชุมชน			ดำเนินการผลิตเชื้อเพลิงไม้โตเร็วได้ภายในปี ๒๕๖๓	การประเมินผลการผลิตและแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงไม้โตเร็ว

การปฏิรูปด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริมการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ แนวทางส่งเสริมและขจัดอุปสรรคในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า[๑๑]

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ ส่งเสริมพลังงานทดแทน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๑.๒ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ประชาชน/ชุมชน ยอมรับ ไม่ต่อต้าน

๑.๓ มีโรงไฟฟ้าขยะที่ช่วยลดปัญหา ขยะล้นเมือง/กำจัดผิดวิธี

๑.๔ เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ สร้างงานและธุรกิจต่อเนื่อง

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ มีกฎหมาย กฎกระทรวงบังคับใช้วิธีการแยกขยะ การขนส่ง การจัดเก็บ การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมภายใน ๒ ปี

๓.๒ มีแนวนโยบายที่ชัดเจนเพื่อเสนอต่อรัฐบาลเพื่อเพิ่มการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะ รวมทั้งมีแนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๓.๒ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารการจัดการขยะได้ทั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กและมีปริมาณขยะไม่มากนัก รวมตลอดถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่และมีปริมาณขยะมาก

๓.๓ มีโรงไฟฟ้าขยะที่เหมาะสมกับสภาพขยะมูลฝอยของไทย เพื่อนำไปดำเนินการแบบบูรณาการและขยายผลการจัดการไปยังเทศบาลหรือ อบจ./อบต. ที่มีความพร้อม

๓.๔ มีแนวทางและรูปแบบ (Model) ในการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะอย่างมีประสิทธิภาพโดยดึงภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

---

[๑๑] คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน และคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. ๒๕๖๐. **แนวทางส่งเสริมและขจัดอุปสรรคในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า**.

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

๔.๑ งบประมาณแผ่นดิน

๔.๒ งบประมาณจากท้องถิ่น

๔.๓ การร่วมลงทุนจากภาคเอกชน

๕. หลักการเหตุผล

ขยะมูลฝอย เป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญของสังคมไทย ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและต่อสิ่งแวดล้อม จากสถิติล่าสุดพบว่า คนไทยทิ้งขยะเป็นปริมาณสูงถึงปีละ ๒๖.๘๕ ล้านตัน (หรือเทียบเท่า ๗๓,๕๖๐ ตัน/วัน) แต่ขยะเหล่านั้นมีเพียงร้อยละ ๕๐ เท่านั้นที่มีการนำไปกำจัดโดยถูกวิธี อีกประมาณร้อยละ ๒๗ ถูกนำไปเทกองทิ้งหรือฝังกลบอย่างไม่ถูกวิธี และอีกประมาณร้อยละ ๒๓ เป็นขยะตกค้างที่ไม่ได้รับการกำจัดเลย หน้าที่ในการเก็บและบริหารจัดการกำจัดขยะในปัจจุบันเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้แก่ เทศบาล อบต. และ อบจ. กับกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับการขยายตัวของชุมชนเมือง จึงทำให้ขยะมีปริมาณสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ประชาชนและ อปท. โดยทั่วไปยังขาดจิตสำนึกที่จะคัดแยกและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ที่ฝังกลบขยะมีจำกัดและหาได้ยากขึ้น อปท. และเทศบาลหลาย ๆ แห่ง ขาดองค์ความรู้ และกำลังคนที่จะวางแผนบริหารจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้บ่อยครั้งมีการใช้งบประมาณที่ได้รับความช่วยเหลือมาเพื่อกำจัดขยะอย่างไม่คุ้มค่าหรือสูญเปล่า เตาเผาขยะไม่ทำงาน ขยะก็ยังตกค้างและหมักหมมในแบบเดิมๆ ส่งกลิ่นเหม็นหรือในบางกรณีเกิดน้ำเสียรั่วไหลไปสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ขยะที่ถูกทิ้งไว้ยังก่อให้เกิดก๊าซมีเทนปล่อยสู่บรรยากาศ ทำให้เกิดการสะสมตัวของก๊าซเรือนกระจกอันเป็นที่มาของสภาวะโลกร้อนอีกด้วย

รัฐบาลได้กำหนดให้การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นภารกิจเร่งด่วนและสำคัญของคนไทยทุกคนที่จัดเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย ซึ่งคณะกรรมาธิการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้ว เห็นควรเสนอให้การนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้าเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยกำจัดขยะได้อย่างถูกวิธี เกิดมูลค่าเพิ่ม ช่วยลดปริมาณขยะตกค้างสะสม ลดปัญหาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อย่างไรก็ดี การจะนำขยะไปผลิตเป็นพลังงานนั้นยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยซึ่งขยะมูลฝอยส่วนใหญ่มักเป็นขยะที่มีความชื้นสูง และยังมีกฎระเบียบหรือกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการลงทุนเพื่อผลิตไฟฟ้าจากขยะ รวมถึงชุมชนโดยรอบผู้มีส่วนได้เสีย ยังขาดความตระหนักหรือความเข้าใจถึงการบำบัดขยะให้ถูกวิธี จนบางครั้งเกิดการประท้วงต่อต้านโรงไฟฟ้าขยะ ทั้ง ๆ ที่โครงการเหล่านั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ การกำหนดมาตรการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะ โดยใช้บทวิเคราะห์ตามกรอบ PESTEL และ ERIC-SAP

คณะกรรมาธิการฯ ได้ใช้มาตรการ “ERIC-SAP” ที่สังเคราะห์จากแนวทาง (Approach) ๗ ประการ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะของ F. Gregory Hayden, ๒๐๑๐ มาเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะในครั้งนี้ ซึ่ง ERIC-SAP ประกอบด้วย E = Education (การศึกษาและเผยแพร่องค์ความรู้) R = Regulation (กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับ) I = Innovation (การสร้างนวัตกรรม) C = Coordination (การประสานความร่วมมือ) S = Service (การให้บริการ) A = Assistance (การให้ความช่วยเหลือ/ฟื้นฟู/ให้คำแนะนำ) P = Promotion (การส่งเสริม) โดยได้นำมาวิเคราะห์มาตรการการแก้ปัญหาและบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนได้แก่ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชน หลังจากนั้นได้นำไปสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการผลิตไฟฟ้าจากขยะ และจากการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินโครงการผลิตไฟฟ้าจากขยะ พบว่า การดำเนินโครงการแปรรูปขยะเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้าในลักษณะ “การเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน หรือ Public-Private Partnerships (PPPs)” จะเป็นทางเลือกที่ดีและเหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทยเนื่องจากสามารถใช้จุดแข็งของภาคเอกชนในเรื่ององค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและประสบการณ์ในการดำเนินงาน และจุดแข็งของภาครัฐลดความเสี่ยงในเรื่องการจัดหาขยะมาป้อนให้แก่โรงไฟฟ้าเนื่องจากรัฐเป็นผู้ร่วมลงทุนจึงสามารถกำหนดนโยบายในการนำขยะไปกำจัดได้เอง นอกจากนี้ภาครัฐไม่ต้องลงทุนโรงไฟฟ้าเองทั้งหมด ทำให้สามารถดำเนินการได้คลอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ (ภาครัฐ ในที่นี้หมายถึง อปท. ที่มีหน้าที่กำจัดขยะตามกฎหมาย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล อบจ. อบต. และองค์การปกครองท้องถิ่นลักษณะพิเศษอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้น)

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ กรอบแนวคิดในการปฏิรูป

๗.๑.๑ ข้อเสนอแนวทางส่งเสริมและขจัดอุปสรรคในการนำขยะมูลฝอยไปผลิตไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย

คณะกรรมาธิการฯ ได้ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นแล้วพบว่าปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาในการนำขยะมูลฝอยไปผลิตไฟฟ้า มีดังนี้

(๑) ปัจจัยด้านการเมือง (Political Analysis)
(๒) ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ (Economic Analysis)
(๓) ปัจจัยด้านสังคม (Social Analysis)
(๔) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Analysis)
(๕) ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal Analysis)

ทั้งนี้ ได้สรุปมาตรการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ ตามปัจจัย (๑) – (๕)

(๖) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Analysis) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคัดสรรเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับชนิดและปริมาณขยะของท้องถิ่นและเป็นที่ยอมรับของชุมชนนั้น ๆ โดยได้เปรียบเทียบเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับองค์ประกอบของขยะมูลฝอยของประเทศไทย

๗.๑.๒ วิธีการปฏิรูป

(๑) แนวทางขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะ

๑) ภาครัฐ

- ศึกษา วิจัย เพื่อการวางแผนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูล และองค์ความรู้ด้านการผลิตไฟฟ้าจากขยะ
- พัฒนากฎหมาย ระเบียบ มาตรการ และมาตรฐานต่าง ๆ
- ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดขยะของประเทศไทย
- พัฒนาการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะ (Cluster) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาระบบโลจิสติกส์ในการขนถ่ายขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- กำหนดราคาค่าธรรมเนียมกำจัดขยะ (Tipping Fee)
- สร้างกลไกอัตราราคารับซื้อไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงขยะและการสนับสนุนเงินทุนที่เหมาะสม
- เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือต่าง ๆ
- สนับสนุนงบประมาณ ให้แก่ อปท. ที่มีขนาดเล็กและปริมาณขยะน้อยที่ไม่สามารถจัดตั้งโรงไฟฟ้าขยะในพื้นที่ของตนเองได้ เพื่อทำการจัดตั้งศูนย์รวม
- ขยะในชุมชนและส่งไปกำจัดยังโรงไฟฟ้าขยะที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อประหยัดค่าขนส่งในการส่งขยะไปกำจัด

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

- จัดระบบการจัดเก็บที่รองรับการคัดแยกขยะ
- ปรับปรุงเทศบัญญัติเพื่อจัดเก็บรายได้ให้สอดคล้องกับต้นทุนมากขึ้น
- กำหนดให้ภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัดและใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ในการบริหารจัดการขยะ
- รณรงค์ สร้างความรู้ความเข้าใจและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในการคัดแยกและลดปริมาณขยะมูลฝอยจากต้นทาง
- สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลการจัดการขยะระหว่าง อปท. ขนาดใกล้เคียงกัน
- การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะโดยนำระบบไอทีมาใช้

๓) ผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้าจากขยะ

- มีการคัดแยกขยะเพื่อนำขยะมาใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดและส่งผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด
- ใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปลอดภัยจาก กลิ่น ฝุ่นละออง สารปนเปื้อน ทั้งทางน้ำ ทางอากาศ ในกรณีกำจัดขยะเก่า ต้องปรับปรุงพื้นที่ดินบริเวณกองขยะเก่าให้เป็นสถานที่พักผ่อนหรือสวนสุขภาพ
- ลงทุนและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง
- เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เช่น Real Time On Line Emission และมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

๔) ประชาชนและประชาสังคม หมายรวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)

- ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะและลดปริมาณขยะครัวเรือนและชุมชน
- มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากขยะ
- ขอรับการสนับสนุน จากกองทุนพัฒนาไฟฟ้าหรือจากผู้ประกอบการ ในกรณีที่มีประชาชนได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินงานตามโครงการนี้

(๒) การวิเคราะห์นโยบายทางเลือก

การพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม

จากกรอบแนวคิดในการกำหนดนโยบายรวมทั้งกรอบมาตรการในการดำเนินการทั้ง ๗ ด้าน คือ ด้านการศึกษาวิจัย การปรับปรุงกฎหมาย การสร้างนวัตกรรม การประสานงาน การให้บริการ การให้ความช่วยเหลือฟื้นฟู และการส่งเสริมตามที่กล่าวมาแล้วภายใต้กรอบการวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาข้างต้น รวมทั้งการเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ (Best Practices) สามารถนำมากำหนดทางเลือก ในการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ ๓ ทางเลือกดังนี้

<u>ทางเลือกที่ ๑</u> เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ คือรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือ Business as Usual (BAU) กล่าวคือเอกชนเป็นผู้ลงทุนทั้งหมดและเป็นผู้บริหารจัดการโรงไฟฟ้า ส่วนรัฐเป็นผู้สนับสนุนและกำกับ

<u>ทางเลือกที่ ๒</u> รัฐดำเนินการเอง โดยเป็นผู้ลงทุนและเป็นผู้บริหารจัดการโรงไฟฟ้า

<u>ทางเลือกที่ ๓</u> การเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน หรือ Public Private Partnerships (PPPs) โดยเป็นการร่วมลงทุนในโครงการผลิตไฟฟ้าจากขยะร่วมกัน

หากเลือกทางเลือกนี้ สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการ คือ การมีนโยบายและยุทธศาสตร์ในการร่วมทุนที่ชัดเจน เช่น รัฐจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมกับแหล่งรวบรวมขยะ และบริหารจัดการปริมาณขยะให้กับโรงงานผลิตไฟฟ้าจากขยะตามข้อตกลงอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะร่วมลงทุนแบบ Build, operate, and transfer (BOT) หรือแบบ Build, own, and operate (BOO)

คณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ทางเลือกที่ ๓ การเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน เป็นทางเลือกที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากข้อดี ดังนี้ รัฐไม่ต้องลงทุนมาก เอกชนมีความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐ มีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว รัฐสามารถควบคุมดูแลการดำเนินงานเช่นเดียวกับรัฐดำเนินการเอง

๗.๒ ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย ปัจจุบันยังไม่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เทศบาล หรือ อปท. ยังคงกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบเป็นหลัก ซึ่งต่อมาได้มีนโยบายระดับประเทศส่งเสริมให้มีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ด้วยการแปรรูปเป็นเชื้อเพลิง Refuse Derived Fuel (RDF) เพื่อผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า และเห็นควรให้มีการจัดทำข้อเสนอเรื่อง “แนวทางส่งเสริมและขจัดอุปสรรคในการนำมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า” เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ และจัดทำข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการปฏิรูปใน ๓ ด้าน ดังนี้ (๑) ข้อเสนอเชิงนโยบาย (๒) ข้อเสนอด้านเทคโนโลยี และ (๓) ข้อเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗.๒.๑ ข้อเสนอด้านนโยบาย

การจัดการขยะมูลฝอย (เน้นที่ขยะจากชุมชนเมือง บ้านพักอาศัย และอาคารพาณิชย์เป็นหลัก) ควรเริ่มที่การปลูกจิตสำนึกของประชาชนในการจัดการทิ้งขยะตั้งแต่ต้นทาง ด้วยการที่ประชาชนช่วยลดปริมาณขยะจากแหล่งหรือผู้ที่ปล่อย ภายใต้หลัก ๓R ได้แก่ Reduce คือลดปริมาณขยะที่จะทิ้งหรือไม่มีความจำเป็นที่จะทำให้เกิดขยะแต่ต้น, Reuse คือการนำสิ่งของที่ไม่ควรจะต้องทิ้งกลับมาใช้ใหม่ เช่น การใช้กระดาษ ๒ หน้า การนำถุงพลาสติกหรือถุงกระดาษกลับมาใช้ใหม่ และ Recycle คือการส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางและนำสิ่งของที่ยังไม่ถึงเวลาทิ้งไปแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ได้ หลักการ ๓R (Reduce, Reuse และ Recycle) ข้างต้น ควรจะต้องปลูกฝังให้เกิดแก่ประชาชนอย่างแพร่หลาย โดยมิใช่เป็นเพียงแต่หน้าที่รัฐที่จะไปควบคุม แต่เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคมไม่ว่า ครู นักเรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง ลูกจ้าง จะต้องช่วยกัน

หน่วยงานที่สมควรช่วยรณรงค์ปลูกจิตสำนึก เรื่อง ๓R ดังกล่าว ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

สำหรับขยะมูลฝอยจากชุมชนเมืองที่ผ่านการคัดแยกเบื้องต้น ณ ต้นทางไปบ้างแล้วนั้น ซึ่งนับวันจะมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นและเป็นปัญหาของสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการหาวิธีกำจัดอย่างถูกวิธี เนื่องจากที่ฝังกลบนับวันจะมีจำกัดลงและห่างไกลนั้น คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานก็ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายทางเลือกในการบริหารจัดการโรงงานผลิตไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยทั้ง ๓ ทางเลือก ได้แก่ ทางเลือกที่ ๑ เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ทางเลือกที่ ๒ รัฐดำเนินการเอง และทางเลือกที่ ๓ การเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน แล้วพบและเห็นสมควรเสนอว่า **ทางเลือกที่ ๓ การเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน Public Private Partnerships (PPPs) เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด** เนื่องจากสามารถใช้จุดแข็งของภาคเอกชนในเรื่ององค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและประสบการณ์ในการดำเนินงาน ลดความเสี่ยงในเรื่องการจัดหาขยะมาป้อนให้แก่โรงไฟฟ้าเพราะรัฐเป็นผู้ร่วมลงทุนจึงสามารถกำหนดนโยบายในการนำขยะไปกำจัด

ได้เอง รัฐไม่ต้องลงทุนโรงไฟฟ้าเองทั้งหมดทำให้สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ทั้งนี้ ลักษณะการร่วมลงทุนของภาครัฐและเอกชนที่มีความเหมาะสม

๗.๒.๒ ข้อเสนอด้านเทคโนโลยี

การจัดการมูลฝอย ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑๑ ให้ข้อพิจารณาด้านเทคโนโลยีไว้ ดังนี้

เพื่อประโยชน์ในการกำจัดมูลฝอย ให้คัดแยกมูลฝอยที่จัดเก็บได้ออกเป็นมูลฝอยที่ย่อยสลายง่าย มูลฝอยที่ย่อยสลายยาก และมูลฝอยที่ไม่ย่อยสลาย ก่อนนำไปกำจัด ทั้งนี้ การกำจัดให้ทำตามความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติของมูลฝอยนั้น หรือสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ให้ส่วนราชการส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมและสามารถพึ่งพาตนเองในการกำจัดมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

การกำจัดมูลฝอย ให้ดำเนินการตามวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธี ดังนี้

(๑) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

(๒) การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ

(๓) การกำจัดด้วยพลังงานความร้อน

(๔) การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงหรือพลังงาน

(๕) วิธีอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือคณะกรรมการจังหวัดให้คำแนะนำ

ทั้งนี้ เทคโนโลยีดังกล่าวจะต้องมีการติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมมลพิษทางอากาศ (Continuous Emission Monitoring Systems: CEMS) เพื่อบำบัดมลพิษให้มีค่าเป็นไปตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากเตาเผามูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๓ และบำบัดน้ำเสียให้มีค่าเป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง การกำหนดคุณลักษณะของน้ำทิ้งที่ระบายออกจากโรงงาน เพื่อควบคุมคุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำเสียให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๗.๒.๓ ข้อเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๑) ข้อเสนอต่อกระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งสองกระทรวงมีกฎระเบียบในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้าเช่น พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๖๐ ฉบับลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ และรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทยปี พ.ศ. ๒๕๕๙ และกรมควบคุมมลพิษทั้งสองกระทรวงควรมีการบูรณาการร่วมกันในการเร่งรัดการจัดหาขยะตามที่รัฐบาลได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) เช่น

๑) การรวบรวมขยะให้เป็นศูนย์ (Cluster) เพื่อสะดวกในการบริหารจัดการ

๒) ร่วมกันพิจาณาพื้นที่ที่เหมาะสมและมอบหมายคณะกรรมการจังหวัดจัดทำการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน

๓) เชิญชวนและอำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนมาลงทุนในโครงกรจัดการขยะ

๔) กำหนดอัตราค่ากำจัด ในแต่ละเทคโนโลยีให้เหมาะสม

๕) ออกกฎหมายรองรับการ Recycle ขยะชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๖) เร่งรัดขั้นตอนการอนุญาตต่างๆ เพื่อให้โครงการจัดการขยะสามารถเริ่มดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว

(๒) ข้อเสนอต่อกระทรวงพลังงาน

ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) สำนักนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) และ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ร่วมดำเนินการ ดังนี้

๑) ร่วมกันพิจารณาปริมาณการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานขยะให้เหมาะสมและกำหนดราคารับซื้อทั้ง VSPP และ SPP ให้เหมาะสมในระยะยาว

๒) จัดสรรงบประมาณสำหรับการวิจัยด้านพลังงานจากขยะในระดับครัวเรือน ขยะชุมชน และขยะอุตสาหกรรม

๓) คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ควรมีการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานขยะตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น โดยไม่รอการประกาศเป็นรอบ ๆ

๔) ให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ปรับปรุง กฎระเบียบให้สามารถดำเนินโครงการพลังงานจากขยะ ให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว

(๓) ข้อเสนอต่อกระทรวงอุตสาหกรรม

ให้กระทรวงอุตสาหกรรม (โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม) พิจารณาบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกากอุตสาหกรรมตามลำดับความสำคัญที่ลดหลั่นกันไป คือ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศกฎกระทรวง ประกาศกรม ระเบียบกรม และประกาศมติคณะกรรมการ ทั้งนี้ ขอให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแลการจัดการของเสีย/ขยะอุตสาหกรรมอย่างรัดกุมและมีประสิทธิภาพ และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้มีการลักลอบนำขยะอุตสาหกรรมดังกล่าวไปทิ้งปะปนกับขยะมูลฝอยชุมชน สร้างความยุ่งยากต่อการกำจัดขยะมูลฝอยปนเปื้อนดังกล่าว ซึ่งจะก่อให้เกิดมลพิษและผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นอย่างมาก

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ด้านผลผลิต

๘.๑.๑ มีแนวทางและรูปแบบ (Model) ในการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดึงภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับ อปท.

๘.๑.๒ มีแนวนโยบายที่ชัดเจนเพื่อเสนอต่อรัฐบาลเพื่อเพิ่มการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะ รวมทั้งมีแนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๘.๑.๓ มีโรงไฟฟ้าขยะที่เหมาะสมกับสภาพขยะมูลฝอยของไทย เพื่อนำไปดำเนินการแบบบูรณาการและขยายผลการจัดการไปยังเทศบาลหรือ อบจ./อบต. ที่มีความพร้อม

๘.๑.๔ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารการจัดการขยะได้ทั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กและมีปริมาณขยะไม่มากนัก รวมตลอดถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่และมีปริมาณขยะมาก

๘.๒ ด้านผลลัพธ์

ลดปัญหาจากขยะ แก้ปัญหาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการขาดแคลนพลังงาน ลดความขัดแย้งทางสังคมในการจัดการขยะ สร้างโอกาสในการพัฒนาพลังงานทางเลือกจากขยะ ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในที่สุด

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	ภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มพื้นที่เร่งด่วนที่มีศักยภาพในการนำขยะเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า																					กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน		งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณจากท้องถิ่น การร่วมลงทุนจากภาคเอกชน	ได้พื้นที่ที่มีศักยภาพในการตั้งโรงไฟฟ้า และ/หรือ ผลิตเชื้อเพลิงขยะ RDF (Refuse Derived Fuel)	ขยะส่วนใหญ่ได้นำไปใช้ประโยชน์แทนการนำไปฝังกลบ
๒	ออกกฎหมายให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง ปลายทาง และก่อนการนำไปกำจัดทุกเทคโนโลยี เพื่อ Recycle ให้ได้ประโยชน์สูงสุดและลดมลพิษ จึงควรมีการฝังกลบเฉพาะขยะไม่ย่อยสลาย (Inert Waste) เท่านั้น																					กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน		งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณจากท้องถิ่น การร่วมลงทุนจากภาคเอกชน	เพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งขนาดเล็กที่มีขยะน้อย และ ขนาดใหญ่ที่มีขยะมาก	มีกฎหมาย หรือ กฎกระทรวงบังคับใช้ให้มีการจัดเก็บ ขนส่ง และ คัดแยกขยะ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมภายใน ๒ ปี

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓	ภาครัฐส่งเสริมให้เอกชนที่มีประสบการณ์ และความพร้อมด้านการเงินมาลงทุนในโครงการจัดการขยะแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น																					กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณจากท้องถิ่น การร่วมลงทุนจากภาคเอกชน	มีโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงจากขยะอย่างมีประสิทธิภาพ	มีแนวทางและรูปแบบ (Model) ในการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากขยะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดึงภาคเอกชนเข้าให้มีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๔	เสนอทางเลือกเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดและใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดจากขยะและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมพร้อมมาตรการในการดำเนินงาน																					กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย		งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณจากท้องถิ่น การร่วมลงทุนจากภาคเอกชน	มีโรงไฟฟ้าจากเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีประสิทธิภาพในการผลิตไฟฟ้าได้ตามเป้าหมายจากเชื้อเพลิงขยะ	มีโรงไฟฟ้าเทคโนโลยีต้นแบบซึ่งเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปบูรณาการและขยายผลต่อไป
๕	สร้างความเข้าใจและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบผลการดำเนินการ																					กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน		งบประมาณแผ่นดิน ท้องถิ่น การร่วมลงทุนจากภาคเอกชน	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะและประโยชน์จากการนำขยะมาใช้ผลิตไฟฟ้า	ประชาชนไม่ต่อต้านโรงไฟฟ้าพลังงานขยะ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖	ลดขั้นตอนการคัดเลือกเอกชนเพื่อเข้าลงทุนในโครงการพลังงานขยะ																					กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถคัดเลือกและลงนามสัญญากำจัดขยะกับภาคเอกชนภายใน ๑ ปี	มีโครงการพลังงานขยะเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

การปฏิรูปด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริมการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๑ การส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรี

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการผลิตพลังงานทดแทน โดยการติดตั้งโซลาร์รูฟได้อย่างเสรีเพื่อใช้ไฟฟ้าในบ้านหรืออาคารของตนเอง

๑.๒ มีการซื้อขายไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟระหว่างเอกชน-เอกชน เอกชน-ราชการ และหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างเสรี

๑.๓ เกิดการว่าจ้างงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ในประเทศจากธุรกิจโซลาร์รูฟ เช่น อุตสาหกรรมการผลิตแผงเซลล์แสงอาทิตย์ อินเวอร์เตอร์ แบตเตอรี่ ฯลฯ

๑.๔ โซลาร์รูฟเป็นแหล่งผลิตพลังงานทดแทน สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (แสงอาทิตย์) สอดคล้องตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ มีการติดตั้งโซลาร์รูฟได้อย่างแพร่หลายและเสรี ทั้งบนหลังคาบ้านที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ทั่วไป

๓.๒ มีกฎหมาย ระเบียบ ประกาศต่างๆ เพื่อรองรับ อำนวยความสะดวกในการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรีที่ลดขั้นตอน ลดเวลา ลดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าปัจจุบัน

๓.๓ มีหน่วยงานราชการที่ให้บริการแบบ One Stop Service ในการขออนุญาตติดตั้งโซลาร์รูฟและลดขั้นตอนความซ้ำซ้อนต่างๆ ลง

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณจากท้องถิ่น

๕. หลักการเหตุผล

ในอดีตการติดตั้งโซลาร์รูฟบนหลังคานั้นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ระยะเวลาการคืนทุนก็ยาวนานมากกว่า ๒๐ ปี ภาครัฐจึงต้องออกมาตรการส่งเสริมด้วยการรับซื้อไฟฟ้าจากโซลาร์รูฟในราคาพิเศษผ่านมาตรการ Adder และ Feed-in Tariff (FiT) เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการติดตั้งโซลาร์รูฟ แต่เงินที่ใช้ในการส่งเสริมเหล่านั้น ก็จะต้องเรียกเก็บอยู่ในค่า Ft ซึ่งทำให้เป็นภาระแก่ประชาชนทั่วไป

อย่างไรก็ตาม ในระยะหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ราคาของโซลาร์รูฟได้ลดลงเป็นอย่างมากอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้ระยะเวลาคืนทุนลดลงเหลือไม่เกิน ๑๐ ปีสำหรับอาคารขนาดใหญ่ และประมาณ ๑๐-๑๒ ปีสำหรับบ้าน และการติดตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีแนวโน้มว่าระยะเวลาการคืนทุนจะเหลือเพียง ๕-๗ ปีเท่านั้น โดยที่ไฟฟ้าที่ผลิตได้เป็นการใช้ในอาคารทั้งหมด โดยไม่ต้องมีมาตรการรับซื้อจากภาครัฐเลย

เมื่อการลงทุนโซลาร์รูฟมีความคุ้มทุนในการลงทุนมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน และติดตั้งได้ทั่วประเทศ จึงคาดว่าตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นไป จะมีการติดตั้งโซลาร์รูฟกันอย่างแพร่หลายทั่วทุกอำเภอ ทุกจังหวัด ลดภาระการที่รัฐจะต้องหางบประมาณมาสนับสนุนการรับซื้อซื้อไฟฟ้าราคาพิเศษอีกต่อไป โซลาร์รูฟจะกลายเป็นอุปกรณ์ สินค้าที่จัดหาได้ง่าย ราคาถูก ดังเช่นสินค้าอุปโภค (Consumer Products) ทั่วไป อีกทั้งผู้ที่ลงทุนติดตั้งโซลาร์รูฟก็จะได้รับผลตอบแทนกำไรในระยะยาวจากการประหยัดค่าไฟฟ้า

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้จัดส่งข้อเสนอปฏิรูปเร็วเรื่อง “โครงการส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรี” ไปยังรัฐบาล โดยตั้งเป็นประเด็นว่า ถ้าหากมีไฟฟ้าส่วนเกินไหลออกจากบ้านอาคารที่ติดตั้งโซลาร์รูฟ ก็ให้รัฐรับซื้อไฟฟ้าส่วนเกินนั้นในราคาที่เหมาะสม โดยที่ไม่จำกัดจำนวนและขนาดของโซลาร์รูฟ

ต่อมากระทรวงพลังงานจึงได้จัดทำ “โครงการนำร่องโซลาร์รูฟเสรี” ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ด้วยเงื่อนไขที่ไม่มีการรับซื้อไฟฟ้าส่วนเกินใดๆ ผลการประเมินพบว่าหากมีการกำหนดขนาด kWp ของโซลาร์รูฟอย่างเหมาะสมกับโหลดของบ้านหรืออาคาร ก็จะไม่มีกระแสไฟฟ้าไหลย้อนออกจากบ้าน อาคารที่ติดตั้งโซลาร์รูฟขึ้นไปสู่ระบบของฝ่ายจำหน่าย (กฟภ. กฟน.) จึงไม่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบของฝ่ายจำหน่าย

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเป็นประธานได้มีมติที่จะเสนอโครงการโซลาร์รูฟแบบ Net Billing ให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ โซลาร์รูฟแบบ Net Billing หมายถึงโซลาร์รูฟที่จะต้องใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้ในบ้าน อาคารก่อน และจะมีมิเตอร์ไฟฟ้าที่สามารถอ่านค่าพลังงานไฟฟ้า (kWh) ส่วนเกินที่ไหลย้อนขึ้นเสาไฟฟ้าสามารถขายให้กับการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย โดยราคารับซื้อไฟฟ้านั้น จะต่ำกว่าราคาขายส่ง และจะมีการกำหนดปริมาณของโซลาร์รูฟที่จะสามารถสมัครเข้าโครงการได้ (คาดว่าจะไม่เกิน ๓๐๐ MWp ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑) และจะมีการกำหนดระยะเวลาทั้งการรับสมัครและการปิดรับสมัคร

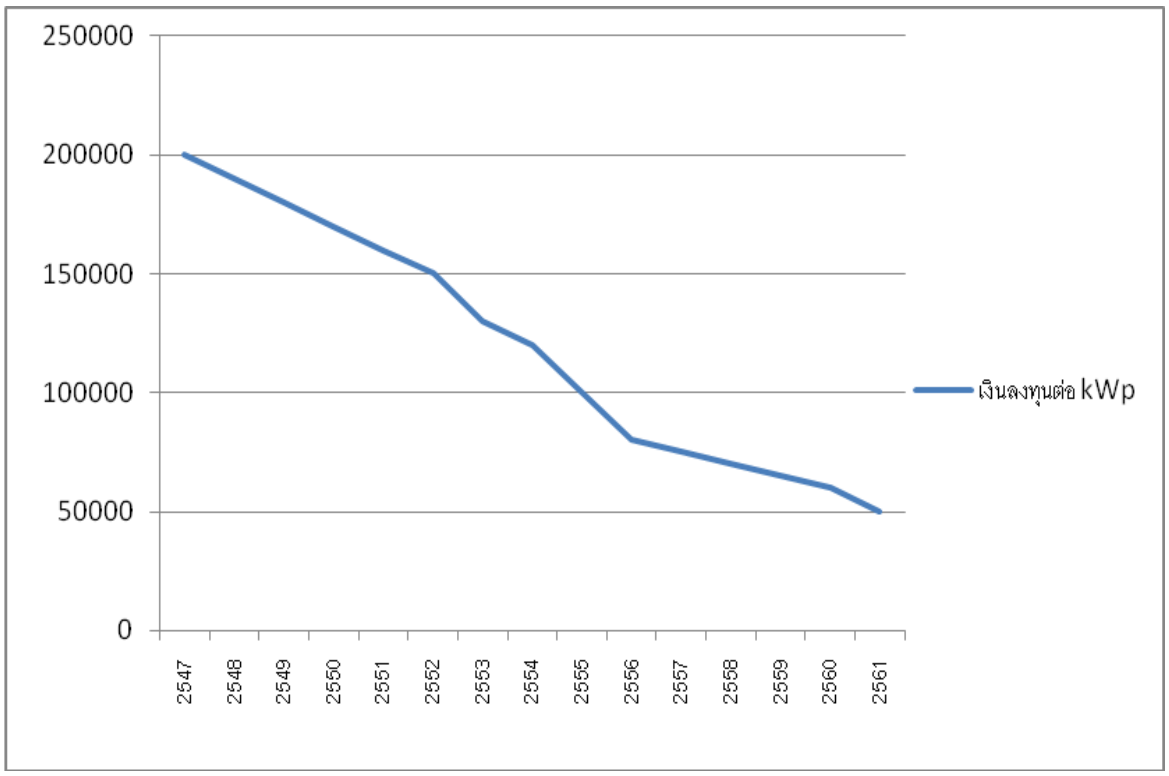
เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ที่ผ่านมา รวมทั้งมาตรการโซลาร์รูฟแบบ Net Billing ที่อาจจะประกาศในพ.ศ. ๒๕๖๑ ดังกล่าวข้างต้น <u>การปฏิรูปเรื่อง โซลาร์รูฟเสรี จึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบท สภาวะเหตุการณ์ของตลาดและมาตรการของภาครัฐ</u> ดังรายละเอียดที่จะเสนอดังต่อไปนี้

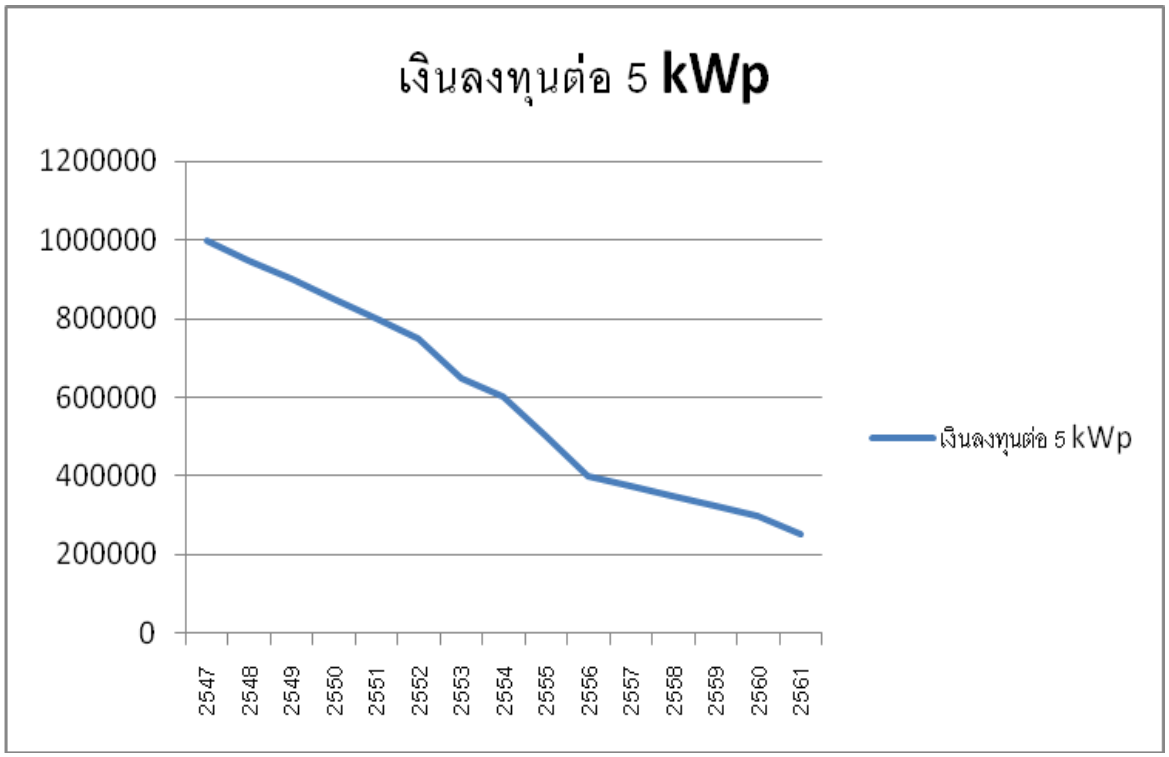

รูปที่ ๒๖ การส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟ

ตารางที่ ๗ เงินลงทุน ระยะเวลาการคืนทุน และกำไรที่จะได้รับ สำหรับกรณีโซลาร์รูฟที่ติดตั้งบนหลังคาบ้านขนาดชุดละ ๕ kWp (สามารถติดตั้งได้ประมาณ ๒-๑๐ kWp)

โซลาร์รูฟบนหลังคาบ้าน (ขนาดชุดละ ๕ kWp)				
พ.ศ.	เงินลงทุน/kWp	เงินลงทุน	จำนวนปีระยะเวลาคืนทุน (ในกรณีใช้ไฟฟ้า โดยไม่ขายไฟฟ้าคืนการไฟฟ้า)	กำไรหลังจากคืนทุน ถึงปีที่ ๒๕
	(บาท/kWp)	(บาท)	(ปี)	(บาท)
๒๕๔๗	๒๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐	๓๕	X
๒๕๔๘	๑๙๐,๐๐๐	๙๕๐,๐๐๐	๓๓	X
๒๕๔๙	๑๘๐,๐๐๐	๙๐๐,๐๐๐	๓๒	X
๒๕๕๐	๑๗๐,๐๐๐	๘๕๐,๐๐๐	๓๐	X
๒๕๕๑	๑๖๐,๐๐๐	๘๐๐,๐๐๐	๒๗	X
๒๕๕๒	๑๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๒๕	X
๒๕๕๓	๑๓๐,๐๐๐	๖๕๐,๐๐๐	๒๓	X
๒๕๕๔	๑๒๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	๒๒	X
๒๕๕๕	๑๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	๑๘	๒๙๗,๐๐๐
๒๕๕๖	๘๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐	๑๔	๔๑๔,๐๐๐
๒๕๕๗	๗๕,๐๐๐	๓๗๕,๐๐๐	๑๓	๔๕๗,๐๐๐
๒๕๕๘	๗๐,๐๐๐	๓๕๐,๐๐๐	๑๒	๕๐๐,๐๐๐
๒๕๕๙	๖๕,๐๐๐	๓๒๕,๐๐๐	๑๑	๕๔๒,๐๐๐
๒๕๖๐	๖๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๑๐	๕๘๔,๐๐๐
๒๕๖๑	๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๘	๖๕๑,๐๐๐

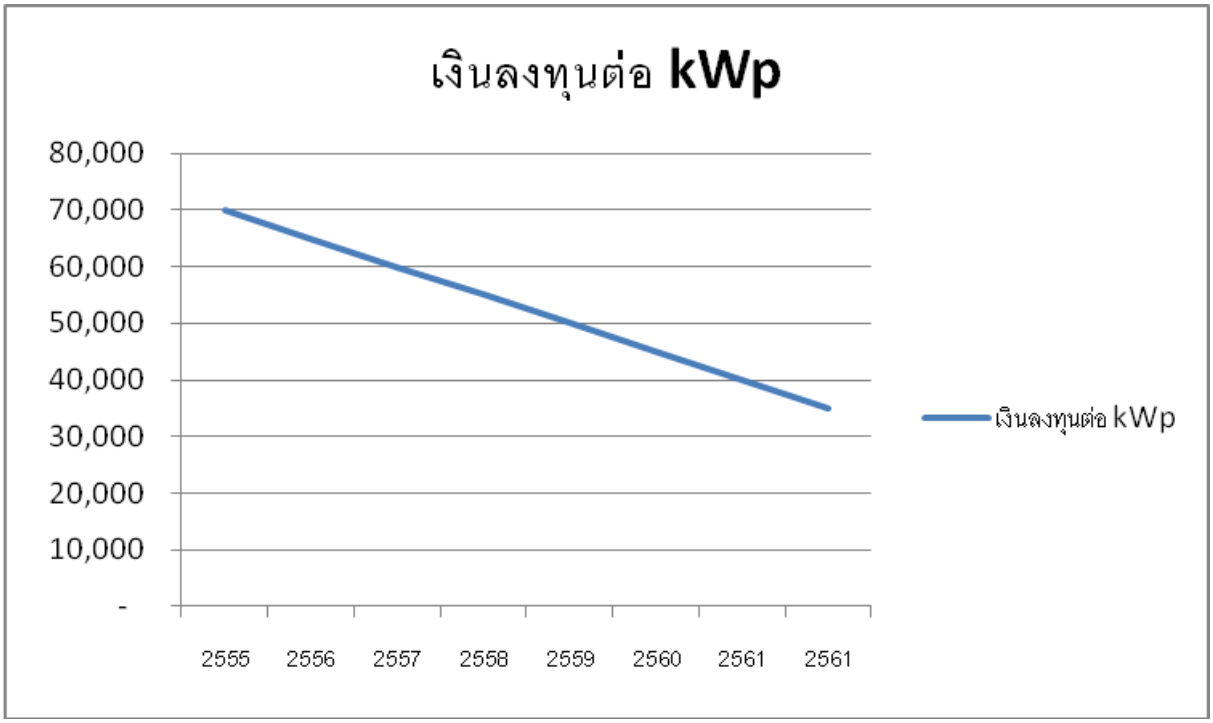

รูปที่ ๒๗ เงินลงทุนต่อ kWp สำหรับกรณีโซลาร์รูฟที่ติดตั้งบนหลังคาบ้านขนาดชุดละ ๕ kWp (สามารถติดตั้งได้ประมาณ ๒-๑๐ kWp)

รูปที่ ๒๘ เงินลงทุนต่อ ๕ kWp สำหรับกรณีโซลาร์รูฟที่ติดตั้งบนหลังคาบ้านขนาดชุดละ ๕ kWp (สามารถติดตั้งได้ประมาณ ๒-๑๐ kWp)

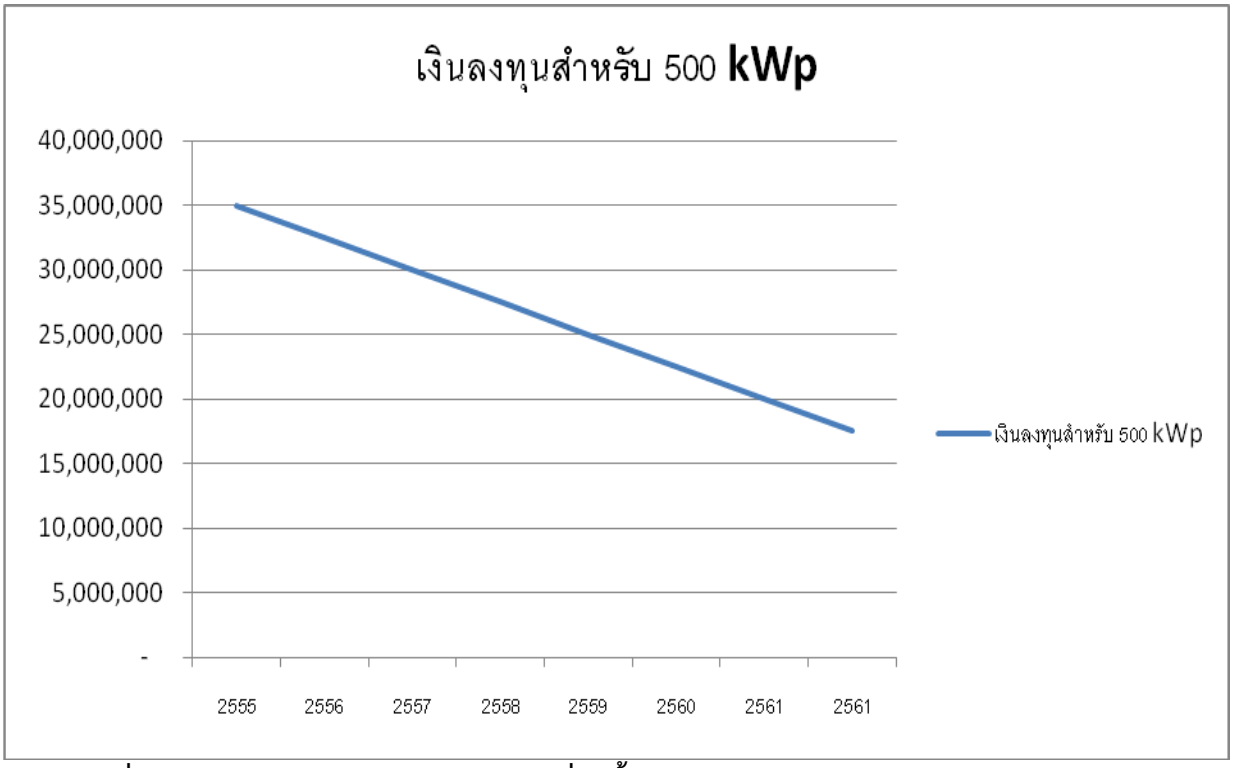
ตารางที่ ๘ เงินลงทุน ระยะเวลาการคืนทุน และกำไรที่จะได้รับ สำหรับกรณีโซลาร์รูฟที่ติดตั้งบนหลังคาอาคารพาณิชย์ขนาด ๕๐๐ kWp (สามารถติดตั้งได้ประมาณ ๕๐-๑,๐๐๐ kWp)

โซลาร์รูฟบนหลังคาอาคารพาณิชย์ (ขนาดชุดละ ๕๐๐ kWp)				
พ.ศ.	เงินลงทุน/kWp	เงินลงทุน	จำนวนปีระยะเวลาคืนทุน (ในกรณีใช้ไฟฟ้า โดยไม่ขายไฟฟ้าคืนการไฟฟ้า)	กำไรหลังจากคืนทุน ถึงปีที่ ๒๕
	(บาท/kWp)	(บาท)	(ปี)	(บาท)
๒๕๕๕	๗๐,๐๐๐	๓๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๓	๔๔,๗๐๐,๐๐๐
๒๕๕๖	๖๕,๐๐๐	๓๒,๕๐๐,๐๐๐	๑๒	๔๙,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๗	๖๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๑	๕๓,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๘	๕๕,๐๐๐	๒๗,๕๐๐,๐๐๐	๑๐	๕๗,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๙	๕๐,๐๐๐	๒๕,๐๐๐,๐๐๐	๙	๖๑,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๖๐	๔๕,๐๐๐	๒๒,๕๐๐,๐๐๐	๘	๖๕,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๖๑	๔๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐,๐๐๐	๗	๖๙,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๖๑	๓๕,๐๐๐	๑๗,๕๐๐,๐๐๐	๖	๗๓,๐๐๐,๐๐๐

รูปที่ ๒๙ เงินลงทุนต่อ kWp สำหรับกรณีโซลาร์รูฟที่ติดตั้งบนหลังคาอาคารพาณิชย์

(สามารถติดตั้งได้ประมาณ ๒-๑๐ kWp)

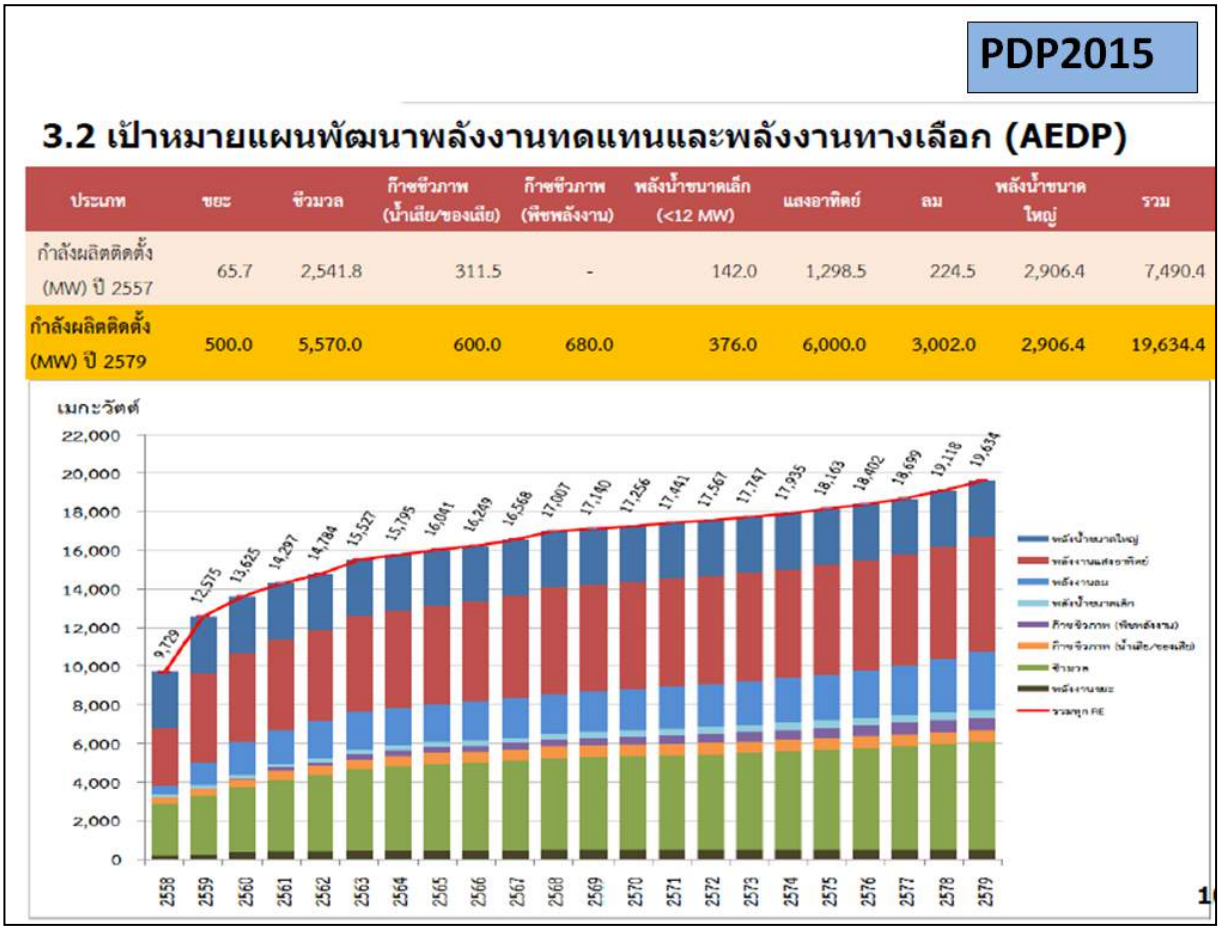

รูปที่ ๓๐ เงินลงทุนสำหรับกรณีโซลาร์รูฟที่ติดตั้งบนหลังคาอาคารพาณิชย์ขนาด ๕๐๐ kWp

(สามารถติดตั้งได้ประมาณ ๕๐-๑,๐๐๐ kWp)

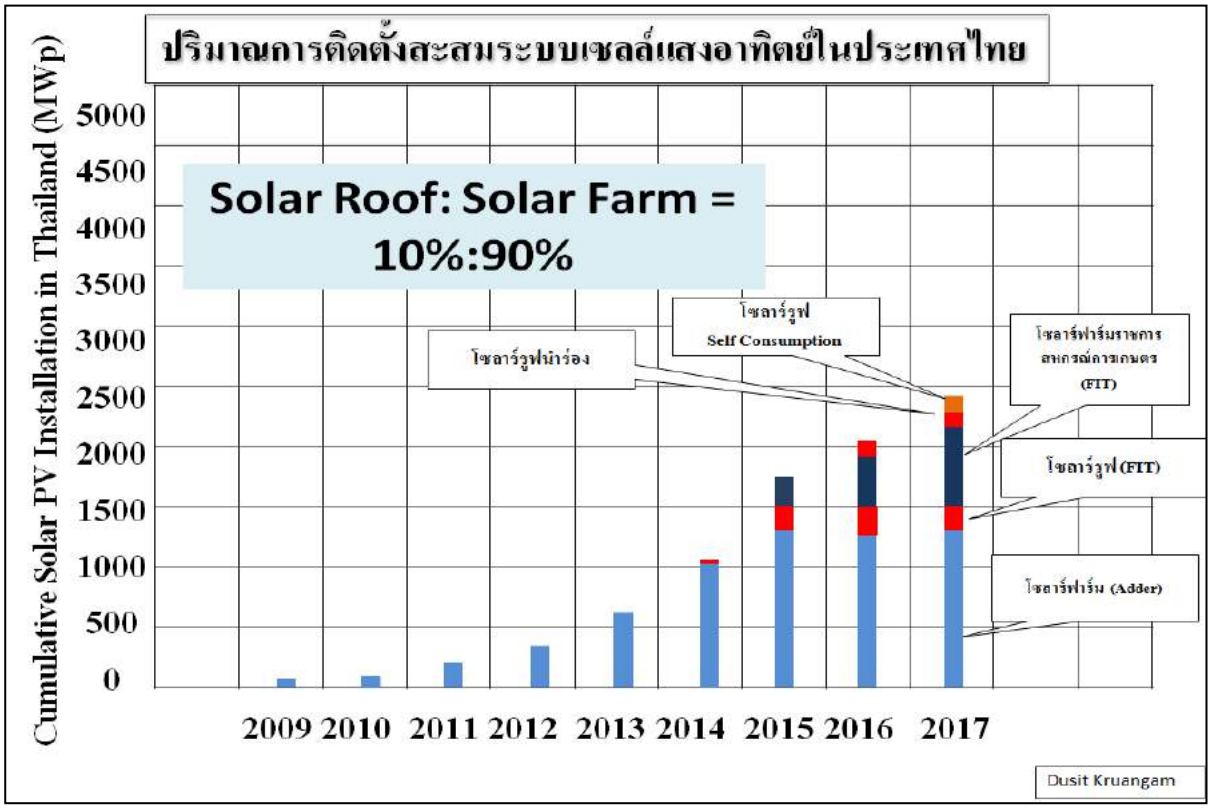
๖. วิเคราะห์โอกาสและศักยภาพในการพัฒนา

แผนกำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP๒๐๑๕) ซึ่งคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ให้ความเห็นชอบเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ นั้น กำหนดเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ที่จะให้มีการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์ฟาร์ม และโซลาร์รูฟ) สะสมรวมทั้งหมด ๖,๐๐๐ MWp สำหรับในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ปัจจุบัน มีปริมาณสะสมของการติดตั้งระบบโซลาร์ทั้งหมดแล้วประมาณ ๒,๔๐๐ MWp ดังนั้น ขนาดของระบบโซลาร์ยังเหลือจนถึงเป้าหมายคือประมาณ ๓,๖๐๐ MWp ในทางปฏิบัติจริง ปริมาณ ๓,๖๐๐ MWp ดังกล่าวคาดว่าจะถึงเป้าหมายในอีกเพียงไม่เกิน ๕ ปี

ในขณะเดียวกัน ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานทดแทนอื่นๆ เช่น กังหันลม ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ ขยะ ก็มีราคาถูกลงมากด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงคาดว่า กพช. ก็คงจะต้องประกาศแผน PDP ฉบับใหม่ที่เพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากเดิมที่เคยกำหนดในแผน PDP๒๐๑๕ ไว้เพียงร้อยละ ๒๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ให้มากขึ้น

รูปที่ ๓๑ เป้าหมายแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก AEDP ๒๐๑๕

รูปที่ ๓๒ ปริมาณการติดตั้งสะสมระบบเซลล์แสงอาทิตย์ในประเทศไทย

การลงทุนติดตั้งโซลาร์รูฟในปัจจุบันมีรูปแบบที่น่าสนใจหลายรูปแบบ ซึ่งจะมีการนำไปดำเนินการอย่างแพร่หลายต่อไปในอนาคตอันใกล้อย่างแน่นอน จะมีนวัตกรรม (Innovation) ทั้งด้านเทคโนโลยีและเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ ดังนี้

๖.๑ เจ้าของบ้านและอาคารพาณิชย์ลงทุนเอง ใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้ เป็นการประหยัดค่าไฟฟ้า

๖.๒ มีผู้ลงทุน (Investor) บุคคลที่สามมาลงทุนและติดตั้งโซลาร์รูฟ โดยที่เจ้าของบ้านและอาคารไม่ต้องลงทุนอะไรเลยจะมีการทำสัญญาจะซื้อจะขายไฟฟ้ากันระหว่างผู้ลงทุนและเจ้าของบ้านอาคาร โดยที่ราคาค่าไฟฟ้านั้นจะต่ำกว่าค่าไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย ธุรกิจเช่นนี้จะเรียกว่า Private PPA หรือ Business to Business ข้อดีสำหรับเจ้าของบ้านอาคาร คือ เจ้าของบ้านอาคารไม่ต้องลงทุนและยังสามารถซื้อไฟฟ้ามาใช้ในราคาที่ถูกกว่าซื้อจากการไฟฟ้าฯ

๖.๓ ผู้ลงทุน (Investor) บุคคลที่สามมาลงทุนและติดตั้งโซลาร์รูฟให้กับหน่วยงานราชการ และจะมีสัญญา Private PPA เช่นเดียวกับกรณีที่ ๒ ข้อดีคือ หน่วยงานราชการไม่ต้องลงทุน และยังสามารถซื้อไฟฟ้าราคาที่ถูกกว่าซื้อจากการไฟฟ้าฯ

๖.๔ ผู้ลงทุน (Investor) มาขอเช่าหลังคาบ้านและหลังคาอาคารเพื่อติดตั้งโซลาร์รูฟ และขายไฟฟ้าไปให้แก่ บ้านหรืออาคารอื่นที่อยู่ข้างเคียง ข้อดีของเจ้าของบ้านอาคารคือ จะมีรายได้จากค่าเช่าหลังคา

๖.๕ การก่อสร้างเครือข่ายไฟฟ้าที่บ้านอาคารที่เป็นสมาชิกมีการติดตั้งโซลาร์รูฟกันจำนวนมาก และผูกเชื่อมโยงระบบโครงข่ายกันแบบ Microgrid สามารถซื้อขายไฟฟ้ากันได้

๖.๖ ติดตั้งระบบเก็บสะสมไฟฟ้า (Battery) เพื่อเก็บไฟฟ้าที่ผลิตได้จากโซลาร์รูฟ และนำไปใช้ในเวลาที่จำเป็นหรือเหมาะสม เช่น ในเวลากลางคืน ในเวลาฝนตก หรือแดดน้อย

๖.๗ การก่อสร้างสถานีประจุไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้า (EV car) โดยติดตั้งโซลาร์รูฟพร้อมระบบ Battery เรียกว่า Solar Charging Station

๖.๘ หมู่บ้านจัดสรร นิคมอุตสาหกรรม ที่มีโซลาร์รูฟติดตั้งทุกอาคาร ในลักษณะที่เป็น Solar Community

๖.๙ ติดตั้งระบบโซลาร์ลอยน้ำ (Solar Floating) ลอยน้ำในอ่างเก็บน้ำ สระน้ำ ลำคลองต่างๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ที่ดิน และช่วยลดการระเหยของน้ำได้

๖.๑๐ มีระบบการให้เช่าซื้อ (Leasing) เช่นเดียวกับระบบการปล่อยไฟแนนซ์ในธุรกิจรถยนต์

๖.๑๑ จะมีระบบการให้กู้เงิน ดอกเบี้ยต่ำ ระยะยาว เกิดขึ้น

๖.๑๒ จะมีธุรกิจการให้บริการซ่อมบำรุงรักษา การล้างแผงเซลล์แสงอาทิตย์ของโซลาร์รูฟ และการให้บริการเก็บเงินค่าเช่าซื้อ

๖.๑๓ จะมีการก่อสร้างระบบผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานทดแทน และโซลาร์รูฟแบบผสมผสาน หรือ Hybrid VSPP, Hybrid SPP เกิดขึ้น

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

จากวิสัยทัศน์ว่าจะมีธุรกรรมการลงทุนและการให้บริการที่เกี่ยวเนื่องกับโซลาร์รูฟในรูปแบบต่างๆ มากมายในหัวข้อที่ ๖ ข้างต้น ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีพลังงานทดแทนมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อชาติในด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการรองรับ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายในทุกภาคส่วน และควรมีการปฏิรูป ดังต่อไปนี้

๗.๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) ออกระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมกิจการโซลาร์รูฟเสรี

๗.๒ ให้การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย (กฟน. กฟภ.) และ สำนักงาน กกพ. ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการเชื่อมต่อ การใช้บริการ และการปฏิบัติการ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าโดยเร็ว รวมถึงการกำหนดอัตราค่าบริการ ในการใช้หรือการเชื่อมต่อที่เหมาะสม และเป็นธรรม สำหรับโซลาร์รูฟเสรี และให้รวมถึงมาตรการการจัดเตรียมระบบไฟฟ้า เพื่อให้เกิดความมั่นคงรองรับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่ไม่คงที่ ได้แก่ พลังงานลม และแสงอาทิตย์ เป็นต้น

๗.๓ ให้สำนักงาน กกพ. และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ออกระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมให้มีการเก็บสะสมพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟและนำกลับมาใช้ใหม่

๗.๔ ให้สำนักงาน กกพ. และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) จัดทำร่างแก้ไขพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเรื่องพลังงานควบคุม โดยให้โซลาร์รูฟที่มีขนาดไม่เกิน ๑,๐๐๐ kWp ไม่เป็นพลังงานควบคุม และส่งให้รัฐบาลพิจารณาดำเนินการ

๗.๕ ให้สามการไฟฟ้า (กฟผ. กฟภ. และกฟน.) แก้ไขระเบียบว่าด้วยการเชื่อมต่อโซลาร์รูฟกับระบบของฝ่ายจำหน่าย เพื่อให้การติดตั้งโซลาร์รูฟ ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย ขั้นตอนที่ไม่จำเป็น

๗.๖ ให้ทุกกระทรวง กรม รัฐสาหกิจ และเอกชน เชิญชวนให้ติดตั้งโซลาร์รูฟ

๗.๗ ให้กรมบัญชีกลางปรับปรุงระเบียบจัดซื้อจัดจ้างให้หน่วยงานราชการ ให้สามารถติดตั้ง Solar Rooftop เพื่อประหยัดการใช้ไฟฟ้าของส่วนราชการในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การเช่าซื้อ (Leasing) หรือการให้บุคคลที่สามมาลงทุนและทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระยะยาว

๗.๘ ให้สำนักงาน กกพ. จัดตั้งหน่วยงาน One Stop Service ที่สามารถออกใบอนุญาตการผลิตไฟฟ้าจากโซลาร์รูฟได้

๗.๙ ให้กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) พิจารณาศักยภาพการผลิตพลังงานจากแสงอาทิตย์ของประเทศไทยเพื่อใช้ในการปรับปรุงแผน AEDP๒๐๑๕

๗.๑๐ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการทำวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีโซลาร์รูฟ ให้มีมาตรฐานการติดตั้งและมาตรฐานผู้ให้บริการติดตั้งโซลาร์รูฟ รวมทั้งมาตรการการบริหารจัดการกากของเสียเมื่อหมดอายุการใช้งานแผงเซลล์แสงอาทิตย์

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ จะมีกฎหมาย ระเบียบที่เอื้อให้การติดตั้งโซลาร์รูฟดำเนินการได้สะดวก ไม่มีค่าใช้จ่ายและเวลาที่เกินความจำเป็น

๘.๒ ประชาชนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการติดตั้งโซลาร์รูฟได้อย่างเสรีเพื่อใช้ไฟฟ้าในอาคาร

๘.๓ จะมีการใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้จากโซลาร์รูฟที่จะสามารถช่วยชลอการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฟอสซิลขนาดใหญ่ได้จำนวนมาก และสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศ

๘.๔ ลดการสูญเสียไฟฟ้าในระบบสายส่ง สายจำหน่าย

๘.๕ เกิดการว่าจ้างแรงงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ในประเทศจากโซลาร์รูฟจำนวนมาก

๘.๖ โซลาร์รูฟจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้

๘.๗ สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ถ้าหากมีการปฏิรูปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ให้การติดตั้งโซลาร์รูฟสามารถเกิดขึ้นได้อย่างเสรี คาดว่าในอนาคต ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ ในประเทศไทย จะสามารถมีโซลาร์รูฟมากถึง ๑ ล้านชุด คิดเป็นกำลังการผลิตไฟฟ้าได้มากถึง ๒๕,๐๐๐ MWp ตามที่แสดงในตาราง

ตารางที่ ๙ คาดการณ์ปริมาณการติดตั้งโซลาร์รูฟเสรี (ไม่ขายไฟฟ้าคืน) ในประเทศไทย ในอนาคต ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ กรณีบ้านที่อยู่อาศัย

ปีที่	พ.ศ.	บนหลังคาบ้านอยู่อาศัย (Self Consumption)				
		จำนวนชุดต่อปี	ขนาดเฉลี่ยของโซลาร์รูฟต่อชุด	ขนาดโซลาร์รูฟต่อปี	จำนวนชุดสะสม	รวมสะสมขนาดของโซลาร์รูฟ
		(ชุด)	(kWp)	(MWp)	(ชุด)	(MWp)
๑	๒๕๖๑	๑๐,๐๐๐	๕	๕๐	๑๐,๐๐๐	๕๐
๒	๒๕๖๒	๒๐,๐๐๐	๕	๑๐๐	๓๐,๐๐๐	๑๕๐
๓	๒๕๖๓	๒๐,๐๐๐	๕	๑๐๐	๕๐,๐๐๐	๒๕๐
๔	๒๕๖๔	๓๐,๐๐๐	๕	๑๕๐	๘๐,๐๐๐	๔๐๐
๕	**๒๕๖๕**	**๔๐,๐๐๐**	**๕**	**๒๐๐**	**๑๒๐,๐๐๐**	**๖๐๐**
๖	๒๕๖๖	๔๐,๐๐๐	๕	๒๐๐	๑๖๐,๐๐๐	๘๐๐
๗	๒๕๖๗	๔๐,๐๐๐	๕	๒๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๑,๐๐๐
๘	๒๕๖๘	๔๐,๐๐๐	๕	๒๐๐	๒๔๐,๐๐๐	๑,๒๐๐
๙	๒๕๖๙	๔๐,๐๐๐	๕	๒๐๐	๒๘๐,๐๐๐	๑,๔๐๐
๑๐	**๒๕๗๐**	**๕๐,๐๐๐**	**๕**	**๒๕๐**	**๓๓๐,๐๐๐**	**๑,๖๕๐**
๑๑	๒๕๗๑	๕๐,๐๐๐	๕	๒๕๐	๓๘๐,๐๐๐	๑,๙๐๐
๑๒	๒๕๗๒	๕๐,๐๐๐	๕	๒๕๐	๔๓๐,๐๐๐	๒,๑๕๐
๑๓	๒๕๗๓	๕๐,๐๐๐	๕	๒๕๐	๔๘๐,๐๐๐	๒,๔๐๐
๑๔	๒๕๗๔	๕๐,๐๐๐	๕	๒๕๐	๕๓๐,๐๐๐	๒,๖๕๐
๑๕	**๒๕๗๕**	**๖๐,๐๐๐**	**๕**	**๓๐๐**	**๕๙๐,๐๐๐**	**๒,๙๕๐**
๑๖	๒๕๗๖	๖๐,๐๐๐	๕	๓๐๐	๖๕๐,๐๐๐	๓,๒๕๐
๑๗	๒๕๗๗	๖๐,๐๐๐	๕	๓๐๐	๗๑๐,๐๐๐	๓,๕๕๐
๑๘	๒๕๗๘	๖๐,๐๐๐	๕	๓๐๐	๗๗๐,๐๐๐	๓,๘๕๐
๑๙	๒๕๗๙	๗๐,๐๐๐	๕	๓๕๐	๘๔๐,๐๐๐	๔,๒๐๐
๒๐	**๒๕๘๐**	**๗๕,๕๐๐**	**๕**	**๓๗๘**	**๙๑๕,๕๐๐**	**๔,๕๗๘**

ตารางที่ ๑๐ คาดการณ์ปริมาณการติดตั้งโซลาร์รูฟเสรี (ไม่ขายไฟฟ้าคืน) ในประเทศไทยในอนาคต ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ กรณีอาคารพาณิชย์ (รวมอาคารราชการ)

ปีที่	พ.ศ.	บนหลังคาอาคารพาณิชย์ (Self Consumption)				
		จำนวนชุดต่อปี	ขนาดเฉลี่ยของโซลาร์รูฟต่อชุด	ขนาดโซลาร์รูฟต่อปี	จำนวนชุดสะสม	รวมสะสมขนาดของโซลาร์รูฟ
		(ชุด)	(kWp)	(MWp)	(ชุด)	(MWp)
๑	๒๕๖๑	๕๐๐	๒๕๐	๑๒๕	๕๐๐	๑๒๕
๒	๒๕๖๒	๑,๐๐๐	๒๕๐	๒๕๐	๑,๕๐๐	๓๗๕
๓	๒๕๖๓	๑,๕๐๐	๒๕๐	๓๗๕	๓,๐๐๐	๗๕๐
๔	๒๕๖๔	๒,๐๐๐	๒๕๐	๕๐๐	๕,๐๐๐	๑,๒๕๐
๕	**๒๕๖๕**	**๒,๕๐๐**	**๒๕๐**	**๖๒๕**	**๗,๕๐๐**	**๑,๘๗๕**
๖	๒๕๖๖	๓,๐๐๐	๒๕๐	๗๕๐	๑๐,๕๐๐	๒,๖๒๕
๗	๒๕๖๗	๓,๕๐๐	๒๕๐	๘๗๕	๑๔,๐๐๐	๓,๕๐๐
๘	๒๕๖๘	๔,๐๐๐	๒๕๐	๑,๐๐๐	๑๘,๐๐๐	๔,๕๐๐
๙	๒๕๖๙	๔,๕๐๐	๒๕๐	๑,๑๒๕	๒๒,๕๐๐	๕,๖๒๕
๑๐	**๒๕๗๐**	**๕,๐๐๐**	**๒๕๐**	**๑,๒๕๐**	**๒๗,๕๐๐**	**๖,๘๗๕**
๑๑	๒๕๗๑	๕,๐๐๐	๒๕๐	๑,๒๕๐	๓๒,๕๐๐	๘,๑๒๕
๑๒	๒๕๗๒	๕,๐๐๐	๒๕๐	๑,๒๕๐	๓๗,๕๐๐	๙,๓๗๕
๑๓	๒๕๗๓	๕,๐๐๐	๒๕๐	๑,๒๕๐	๔๒,๕๐๐	๑๐,๖๒๕
๑๔	๒๕๗๔	๕,๐๐๐	๒๕๐	๑,๒๕๐	๔๗,๕๐๐	๑๑,๘๗๕
๑๕	**๒๕๗๕**	**๖,๐๐๐**	**๒๕๐**	**๑,๕๐๐**	**๕๓,๕๐๐**	**๑๓,๓๗๕**
๑๖	๒๕๗๖	๖,๐๐๐	๒๕๐	๑,๕๐๐	๕๙,๕๐๐	๑๔,๘๗๕
๑๗	๒๕๗๗	๖,๐๐๐	๒๕๐	๑,๕๐๐	๖๕,๕๐๐	๑๖,๓๗๕
๑๘	๒๕๗๘	๖,๐๐๐	๒๕๐	๑,๕๐๐	๗๑,๕๐๐	๑๗,๘๗๕
๑๙	๒๕๗๙	๖,๐๐๐	๒๕๐	๑,๕๐๐	๗๗,๕๐๐	๑๙,๓๗๕
๒๐	**๒๕๘๐**	**๗,๐๐๐**	**๒๕๐**	**๑,๗๕๐**	**๘๔,๕๐๐**	**๒๑,๑๒๕**

ตารางที่ ๑๑ คาดการณ์ปริมาณการติดตั้งโซลาร์รูฟเสรี (ไม่ขายไฟฟ้าคืน) ในประเทศไทย ในอนาคต ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ กรณีรวมบ้านและอาคารพาณิชย์ (รวมอาคารราชการ)

ปีที่	พ.ศ.	รวมบ้านและอาคารพาณิชย์	
		รวมจำนวนชุดสะสม	รวมจำนวนสะสมขนาดของโซลาร์รูฟ
		(ชุด)	(MWp)
๑	๒๕๖๑	๑๐,๕๐๐	๑๗๕
๒	๒๕๖๒	๓๑,๕๐๐	๕๒๕
๓	๒๕๖๓	๕๓,๐๐๐	๑,๐๐๐
๔	๒๕๖๔	๘๕,๐๐๐	๑,๖๕๐
๕	**๒๕๖๕**	**๑๒๗,๕๐๐**	**๒,๔๗๕**
๖	๒๕๖๖	๑๗๐,๕๐๐	๓,๔๒๕
๗	๒๕๖๗	๒๑๔,๐๐๐	๔,๕๐๐
๘	๒๕๖๘	๒๕๘,๐๐๐	๕,๗๐๐
๙	๒๕๖๙	๓๐๒,๕๐๐	๗,๐๒๕
๑๐	**๒๕๗๐**	**๓๕๗,๕๐๐**	**๘,๕๒๕**
๑๑	๒๕๗๑	๔๑๒,๕๐๐	๑๐,๐๒๕
๑๒	๒๕๗๒	๔๖๗,๕๐๐	๑๑,๕๒๕
๑๓	๒๕๗๓	๕๒๒,๕๐๐	๑๓,๐๒๕
๑๔	๒๕๗๔	๕๗๗,๕๐๐	๑๔,๕๒๕
๑๕	**๒๕๗๕**	**๖๔๓,๕๐๐**	**๑๖,๓๒๕**
๑๖	๒๕๗๖	๗๐๙,๕๐๐	๑๘,๑๒๕
๑๗	๒๕๗๗	๗๗๕,๕๐๐	๑๙,๙๒๕
๑๘	๒๕๗๘	๘๔๑,๕๐๐	๒๑,๗๒๕
๑๙	๒๕๗๙	๙๑๗,๕๐๐	๒๓,๕๗๕
๒๐	**๒๕๘๐**	**๑,๐๐๐,๐๐๐**	**๒๕,๗๐๓**

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	ออกระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมกิจการโซลาร์รูฟเสรี																					สำนักงาน กกพ.		งบของหน่วยงาน	มีการซื้อขายไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟระหว่างเอกชน-เอกชน เอกชน-ราชการ และหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างเสรี เกิดการว่าจ้างงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ ในประเทศจากธุรกิจโซลาร์รูฟ เช่น อุตสาหกรรมการผลิตแผงเซลล์แสงอาทิตย์ อินเวอร์เตอร์ แบตเตอรี่ ฯลฯ	มีกฎหมาย ระเบียบ ประกาศต่างๆ เพื่อรองรับอำนวยความสะดวกในการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรีที่ลดขั้นตอน ลดเวลา ลดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าปัจจุบัน
๒	ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการเชื่อมต่อ การใช้บริการ และการปฏิบัติการ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าโดยเร็ว รวมถึงการกำหนดอัตราค่าบริการ ในการ																					การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย สำนักงาน กกพ.		งบของหน่วยงาน	ลดค่าใช้จ่าย ขั้นตอนและเวลา ในการขอเชื่อมต่อกับการไฟฟ้า มีการซื้อขายไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟระหว่างเอกชน-เอกชน เอกชน-ราชการ และหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างเสรี	มีกฎหมาย ระเบียบ ประกาศต่างๆ เพื่อรองรับอำนวยความสะดวกในการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรีที่ลดขั้นตอน ลดเวลา ลดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าปัจจุบัน สามารถเชื่อมต่อกับระบบของฝ่ายจำหน่ายได้

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
	ใช้หรือการเชื่อมต่อที่เหมาะสม และเป็นธรรม สำหรับโซลาร์รูฟเสรี (การมีผลบังคับใช้ให้เป็นไปตามความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																									
๓	ออกระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมให้มีการเก็บสะสมพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟและนำกลับมาใช้ใหม่																					สำนักงาน กกพ. พพ.		งบของหน่วยงาน	เริ่มมีการใช้แบตเตอรี่เก็บสะสมไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟกันอย่างแพร่หลาย	มีกฎหมาย ระเบียบประกาศรองรับอำนวยความสะดวกในการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรีที่ลดขั้นตอน ลดเวลา ลดค่าใช้จ่ายมากกว่าปัจจุบัน
๔	แก้ไขพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเรื่อง พลังงานควบคุม โดยให้โซลาร์รูฟที่มีขนาดไม่เกิน ๑,๐๐๐ kWp ไม่เป็นพลังงานควบคุม																					สำนักงาน กกพ. พพ.		งบหน่วยงาน	โซลาร์รูฟที่มีขนาดไม่เกิน ๑,๐๐๐ kWp ไม่ต้องขอใบนุญาตผลิตพลังงานควบคุม	มีกฎหมายที่แก้ไข มีผลบังคับใช้จริง
๕	แก้ไขระเบียบว่าด้วยการเชื่อมต่อโซลาร์รูฟกับระบบของฝ่ายจำหน่าย																					การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย สำนักงาน กกพ.		งบหน่วยงาน	มีการซื้อขายไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟระหว่างเอกชน-เอกชน เอกชน-ราชการ และหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างเสรี	มีระเบียบของการไฟฟ้า ที่แก้ไขเสร็จแล้ว

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖	เชิญชวนให้ติดตั้งโซลาร์รูฟ																					ทุกกระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ และ เอกชน		งบหน่วยงาน งบประมาณท้องถิ่น	ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการผลิตพลังงานทดแทน โดยการติดตั้งโซลาร์รูฟได้อย่างเสรีเพื่อใช้ไฟฟ้าในบ้านหรืออาคารของตนเอง	มีการติดตั้งโซลาร์รูฟได้อย่างแพร่หลายและเสรีทั้งบนหลังคาบ้านที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ทั่วไป
๗	ให้กรมบัญชีกลางปรับปรุงระเบียบจัดซื้อจัดจ้างให้หน่วยงานราชการสามารถติดตั้ง Solar Rooftop เพื่อประหยัดการใช้ไฟฟ้าของส่วนราชการในหลากหลายรูปแบบ																					กรมบัญชีกลาง				
๘	จัดตั้งหน่วยงาน One Stop Service ที่สามารถออกใบอนุญาตการผลิตไฟฟ้าจากโซลาร์รูฟได้																					สำนักงาน กกพ. พพ. กรอ. สนพ. กฟผ. กฟน. กฟภ.		งบประมาณแผ่นดิน		มีหน่วยงานราชการที่ให้บริการแบบ One Stop Service ในการขออนุญาตติดตั้งโซลาร์รูฟ และลดขั้นตอนความซ้ำซ้อนต่างๆ ลง

การปฏิรูปด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริมการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๒ ปฏิรูปโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง ระยะ ๒๐ ปี

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ ประเทศมีทิศทางการใช้พลังงานในภาคขนส่ง เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น นโยบายด้านการเกษตรในส่วนของเชื้อเพลิงชีวภาพ นโยบายด้านอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอื่นๆ

๑.๒ หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง สามารถจัดหาและบริหารจัดการเชื้อเพลิงประเภทต่างๆ ให้มีปริมาณเพียงพอและมีราคาที่เหมาะสม

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

เป็นการกำหนดกรอบนโยบาย ดำเนินการได้ทันที

๓. ตัวชี้วัด

มีกรอบในการกำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง และปรับปรุงแผนพลังงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ AEDP และ Oil Plan ด้านโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง ภายใน ๒ ปี

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

การกำหนดกรอบเชิงนโยบาย ไม่มีงบประมาณ

๕. หลักการเหตุผล

จากข้อมูลการใช้พลังงานของประเทศตลอดหลายปีที่ผ่านมา การใช้พลังงานในภาคขนส่งมีสัดส่วนการใช้พลังงานสูงที่สุด โดยในอดีตเชื้อเพลิงที่ใช้ในยานยนต์มีเพียงน้ำมันดีเซลและเบนซินเท่านั้น แต่จากนโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทนทำให้มีการใช้ไบโอดีเซลและเอทานอลทดแทนการใช้น้ำมันดีเซลและเบนซินเพิ่มขึ้นตามลำดับ ส่งผลให้ชนิดของน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น อาทิ แก๊สโซฮอล์ E๑๐ ออคเทน ๙๑ และ ๙๕ , แก๊สโซฮอล์ E๒๐ , แก๊สโซฮอล์ E๘๕ และน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B๗ ประกอบกับในช่วงที่สถานการณ์น้ำมันมีราคาสูงทำให้ผู้ใช้รถบางส่วนมีการปรับเปลี่ยนชนิดเชื้อเพลิงที่ใช้ในยานพาหนะเป็น Liquefied Petroleum Gas (LPG) และ Natural Gas for Vehicle (NGV) ทำให้ปัจจุบันโครงสร้างการใช้เชื้อเพลิงในภาคขนส่งมี

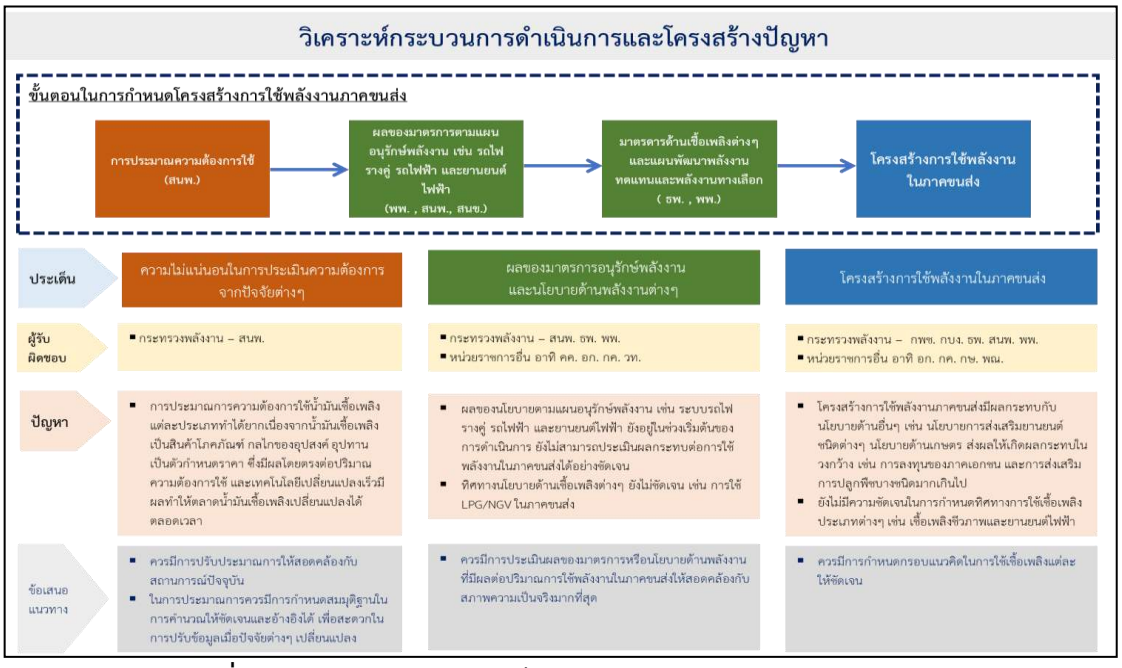
ความหลากหลายมาก และจากเทคโนโลยียานยนต์ที่มีการพัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ทำให้หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย เริ่มมีการส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าแทนยานยนต์ที่ใช้เชื้อเพลิงน้ำมัน ซึ่งหากไม่มีการกำหนดกรอบทิศทางการใช้พลังงานในภาคขนส่ง จะทำให้ประเทศไทยมีทางเลือกเชื้อเพลิงในภาคขนส่งจำนวนมาก และจะส่งผลให้มีต้นทุนในการบริหารจัดการที่เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้นเพื่อให้การจัดหาและบริหารจัดการใช้พลังงานในภาคขนส่ง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐในฐานะหน่วยงานที่ต้องกำกับดูแล ต้องมีการกำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ในการกำหนดนโยบายต่างๆ

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

กระบวนการการดำเนินการ เริ่มจากการประมาณความต้องการใช้เชื้อเพลิงในภาคขนส่งในอนาคต และพิจารณากำหนดสัดส่วนการใช้พลังงานในภาคขนส่งโดยคำนึงถึงผลจากมาตรการต่างๆ ที่มีผลต่อปริมาณการใช้เชื้อเพลิงแต่ละประเภท ซึ่งประกอบด้วย ผลการลดการใช้น้ำมันจากมาตรการตามแผนอนุรักษ์พลังงาน (Energy Efficiency Plan: EEP๒๐๑๕) การส่งเสริมพลังงานทดแทนตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (Alternative Energy Development Plan: AEDP๒๐๑๕) และผลจากนโยบายด้านพลังงานต่างๆ แล้วจึงกำหนดเป็นโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง

รูปที่ ๓๓ แสดงการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑.๑ การประมาณการความต้องการใช้เชื้อเพลิงภาคขนส่ง

(๑) ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประมาณการความต้องการการใช้เชื้อเพลิงในภาคขนส่งในอนาคต

(๒) ปัญหาที่เกิดขึ้น

การประมาณการความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแต่ละประเภททำได้ยากและมีความไม่แน่นอน เนื่องจากน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ กลไกอุปสงค์และอุปทานของตลาดโลกเป็นตัวกำหนดราคา และมีผลโดยตรงกับปริมาณความต้องการใช้เชื้อเพลิงแต่ละประเภท ประกอบกับเทคโนโลยีด้านยานยนต์และขนส่งที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้มีทางเลือกมากขึ้น ส่งผลทำให้ตลาดน้ำมันเชื้อเพลิงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้ รัฐบาลยังขาดการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าที่ชัดเจน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการประมาณการความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงที่อาจคลาดเคลื่อนได้

(๓) ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ

๑) ควรมีการปรับประมาณการความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๒) ในการประมาณการควรมีการกำหนดสมมติฐานในการคำนวณให้ชัดเจนและอ้างอิงได้ เพื่อสะดวกในการปรับข้อมูลเมื่อปัจจัยต่างๆ เปลี่ยนแปลง

๖.๑.๒ การประเมินผลของมาตรการอนุรักษ์พลังงานและนโยบายด้านพลังงานต่างๆ

(๑) ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) **กระทรวงพลังงาน**

ในปี ๒๕๕๘ กระทรวงพลังงานมีการทบทวนและจัดทำแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว (Thailand Integrated Energy Blueprint, TIEB) ซึ่งมีแผนที่เกี่ยวเนื่องกับการใช้พลังงานในภาคขนส่ง มี ๓ แผนใหญ่ ได้แก่ แผนอนุรักษ์พลังงาน (EEP) แผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง (Oil Plan) และแผนพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP) และมีหน่วยงานในกระทรวงพลังงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมธุรกิจพลังงาน และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

๒) **หน่วยราชการอื่น**

ในการขับเคลื่อนแผนบูรณาการพลังงานระยะยาวดังกล่าวข้างต้น กระทรวงพลังงานไม่สามารถดำเนินการเองได้ทั้งหมด โดยมีหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- กระทรวงคมนาคม : การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน รถไฟรางคู่ รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
- กระทรวงอุตสาหกรรม : สนับสนุนมาตรการผลิตยานยนต์และอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน

■ กระทรวงการคลัง : การให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนหรือทางภาษีแก่อุตสาหกรรมยานยนต์ที่ประหยัดพลังงาน ยานยนต์ที่ใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ และยานยนต์ไฟฟ้า กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อลดข้อจำกัดของยานยนต์ให้สามารถรองรับการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพในสัดส่วนที่สูงขึ้น หรือแหล่งเก็บพลังงานในยานยนต์ไฟฟ้า

(๒) ปัญหาที่เกิดขึ้น

๑) ผลของนโยบายตามแผนอนุรักษ์พลังงาน เช่น ระบบรถไฟรางคู่ รถไฟฟ้า และยานยนต์ไฟฟ้า ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินการ ยังไม่สามารถประเมินผลกระทบต่อการใช้พลังงานในภาคขนส่งได้อย่างชัดเจน

๒) ทิศทางนโยบายด้านเชื้อเพลิงต่างๆ ยังไม่ชัดเจน เช่น การใช้ LPG/NGV ในภาคขนส่ง

(๓) ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ

ควรมีการประเมินผลของมาตรการหรือนโยบายด้านพลังงานที่มีผลต่อปริมาณการใช้พลังงานในภาคขนส่งให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

๖.๑.๓ โครงสร้างการใช้พลังงานในภาคขนส่ง

(๑) ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กระทรวงพลังงาน คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน กรมธุรกิจพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์

๒) หน่วยงานราชการอื่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์

(๒) ปัญหาที่เกิดขึ้น

๑) โครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่งมีผลกระทบกับนโยบายด้านอื่นๆ เช่น นโยบายการส่งเสริมยานยนต์ชนิดต่างๆ นโยบายด้านเกษตร ส่งผลให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง เช่น การลงทุนของภาคเอกชน และการส่งเสริมการปลูกพืชบางชนิดมากเกินไป

๒) ยังไม่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางการใช้เชื้อเพลิงประเภทต่างๆ เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพและยานยนต์ไฟฟ้า

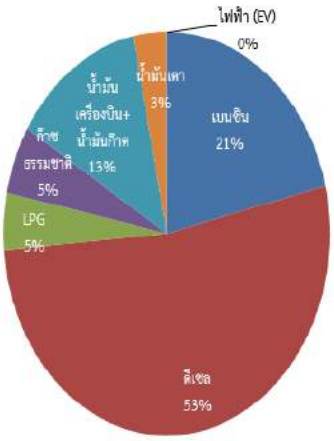
(๓) ข้อเสนอแนวทางดำเนินการ

ควรมีการกำหนดกรอบแนวคิดในการใช้เชื้อเพลิงแต่ละให้ชัดเจน

๖.๒ กรอบแนวคิดในการดำเนินการ

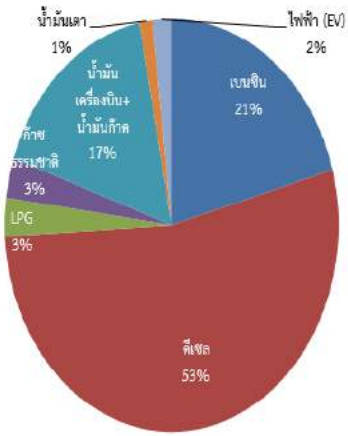
๖.๒.๑ การประมาณการการใช้เชื้อเพลิง (Business as Usual: BAU)

จากข้อมูลเบื้องต้นประมาณการการใช้เชื้อเพลิง (Business as Usual: BAU) ระหว่างปี ๒๕๕๙-๒๕๗๙ ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานที่ประมาณการโดยการใช้แบบจำลองขนส่ง (Transport Model) และแบบจำลองเศรษฐมิติ (Econometric Model) ซึ่งคำนวณโดยกำหนดตัวแปรต่างๆ ได้แก่ อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Demestic Product: GDP) รายได้ประชากร การถือครองรถยนต์ ราคาน้ำมันดิบ พบว่าเชื้อเพลิงในภาพรวมมีแนวโน้มการใช้ที่เพิ่มขึ้น จาก ๓๗,๑๗๕ Ktoe ในปี ๒๕๕๙ เป็น ๕๖,๔๖๑ Ktoe ในปี ๒๕๗๙ รายละเอียด ดังรูป

ปี 2559	เชื้อเพลิง	ปี 2579
7,884	เบนซิน	11,682
19,503	ดีเซล	30,170
1,711	LPG	1,699
2,022	ก๊าซธรรมชาติ	1,765
4,844	น้ำมันเครื่องบิน+น้ำมันก๊าด	9,409
1,221	น้ำมันเตา	705
0	EV	1,031
37,185	รวม	56,461

ที่มา – สนพ. 2560 หน่วย : Ktoe

หมายเหตุ : เป็นข้อมูลเบื้องต้น ต้องมีการทบทวนเพื่อปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และกำหนดให้ชัดเจนและอ้างอิงได้ เพื่อสะดวกในการปรับข้อมูลเมื่อปัจจัยต่างๆ เปลี่ยนแปลง

รูปที่ ๓๔ การประมาณการการใช้เชื้อเพลิงในปี ๒๕๕๙ และ ปี ๒๕๗๙

๖.๒.๒ การประเมินผลจากนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อกำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง

(๑) การใช้ LPG/ NGV ในภาคขนส่ง

ในอดีตแก๊สปิโตรเลียมเหลว (Liquefied Petroleum Gas: LPG) และก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas: NG) มีการใช้สำหรับเพื่อการหุงต้มในภาคครัวเรือนและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นหลัก ต่อมาเมื่อสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีราคาสูงขึ้น ทำให้ผู้ใช้รถยนต์บางกลุ่มมีการปรับเปลี่ยนการใช้เชื้อเพลิงในยานยนต์ โดยมีการปรับปรุงเครื่องยนต์ให้สามารถใช้ LPG หรือ NGV ร่วมกับเชื้อเพลิงน้ำมันเบนซินและดีเซล แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ราคาน้ำมันลดลงและแนวโน้มราคาน้ำมันระยะยาวอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นจึงควรมีการพิจารณาความเหมาะสมในการใช้ LPG/NGV ในภาคขนส่ง เพื่อกำหนดกรอบในการใช้เชื้อเพลิงภาคขนส่ง โดยมีการพิจารณาผลกระทบของมาตรการการใช้ LPG/NGV ภาคขนส่ง แสดงดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑๒ พิจารณาผลของมาตรการการใช้ LPG/NGV ในภาคขนส่ง

ข้อเสนอ	ข้อดี	ข้อเสีย
๑. การใช้ LPG เป็นเชื้อเพลิงในภาคขนส่ง	๑. ไม่มีผลกระทบต่อธุรกิจ LPG (ผู้ประกอบการสถานีบริการ LPG, ศูนย์ติดตั้ง LPG) ๒. ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้รถที่ได้ติดตั้งระบบ LPG และเป็นทางเลือกในการใช้พลังงานภาคขนส่ง	๑. ความปลอดภัยเมื่อมีอุบัติเหตุหรืออุปกรณ์ไม่ได้มาตรฐาน ๒. มีการสึกหรอของรถยนต์มากกว่ารถที่ใช้น้ำมัน ๓. วัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ที่มีมูลค่ามากกว่า ๔. ต้องนำเข้าเพิ่ม (การผลิตได้ไม่เพียงพอ)
๒. การใช้ NGV เป็นเชื้อเพลิงในภาคขนส่ง	๑. ไม่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในธุรกิจ NGV ที่ได้ลงทุนแล้ว ๒. เผาไหม้สมบูรณ์ ให้มลพิษต่ำโดยเฉพาะปริมาณฝุ่นละออง (Particulate) และควันดำ ๓. แหล่งผลิตในประเทศ ช่วยให้ลดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศ ๔. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการใช้ก๊าซธรรมชาติ	๑. เป็นเชื้อเพลิงที่มีค่าความร้อนต่ำ อัตราสิ้นเปลือง ๒. ความปลอดภัยเมื่อมีอุบัติเหตุหรืออุปกรณ์ไม่ได้มาตรฐาน

ในการกำหนดกรอบเชิงนโยบาย ในการใช้ LPG/NGV ในภาคขนส่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดแนวทางการลดผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง หรือ ผู้ใช้รถยนต์ เป็นต้น

(๒) มาตรการอนุรักษ์พลังงานภาคขนส่งที่กระทบต่อสัดส่วนการใช้พลังงาน

มาตรการอนุรักษ์พลังงานภาคขน ส่งผลโดยตรงต่อสัดส่วนการใช้พลังงานภาคขนส่ง เนื่องจากทำให้สัดส่วนการใช้พลังงานแต่ละประเภทเปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีมาตรการสำคัญที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ๑) การขนส่งระบบราง เช่น รถไฟรางคู่ ที่มีผลโดยตรงต่อปริมาณการใช้น้ำมันดีเซล จากการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งจากการขนส่งทางถนนมาเป็นการขนส่งระบบราง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบหลักของกระทรวงคมนาคม ๒) การส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle: EV) ที่สามารถลดการใช้ทั้งน้ำมันดีเซลและน้ำมันเบนซิน โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในเรื่องของสัดส่วนยานยนต์ไฟฟ้า ซึ่งปัจจุบันมีเป้าหมายการส่งเสริม EV ตามแผนอนุรักษ์พลังงาน ประมาณ ๑.๒ ล้านคัน ในปี ๒๕๗๙

ในส่วนของการพิจารณาผลกระทบของมาตรการอนุรักษ์พลังงาน จากมาตรการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้า แสดงดังตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๓ พิจารณาผลของมาตรการอนุรักษ์พลังงานภาคขนส่งที่กระทบต่อสัดส่วนการใช้พลังงาน

ข้อเสนอ	ข้อดี	ข้อเสีย
การส่งเสริมใช้ EV	๑. ประสิทธิภาพการใช้พลังงานสูงกว่าการใช้น้ำมัน ๒. การส่งเสริม EV อย่างจริงจังจะทำให้ประเทศลดการนำเข้าเชื้อเพลิงและสร้างอุตสาหกรรมใหม่ ๓. การใช้ EV เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสามารถช่วยลดการปลดปล่อย GHG ได้	๑. การส่งเสริมการใช้ EV มีผลโดยตรงต่อปริมาณการใช้น้ำมันเบนซินและดีเซล และมีผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มโรงกลั่นน้ำมัน ๒. การส่งเสริม EV มากๆ จะมีผลต่อนโยบายการส่งเสริมการใช้เอทานอลและไบโอดีเซล

ทั้งนี้เมื่อมีการปรับประมาณการความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง (BAU) ควรมีการพิจารณาผลของมาตรการอนุรักษ์พลังงานที่เกี่ยวข้องควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้เนื่องจากมาตรการอนุรักษ์พลังงานมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ และมีผลกระทบโดยตรงกับโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง ดังนั้น ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

(๓) นโยบายด้านเชื้อเพลิงชีวภาพ เช่น สัดส่วนการใช้เอทานอลและไบโอดีเซล

การส่งเสริมเชื้อเพลิงชีวภาพมีหลักคิดมาจากความต้องการลดการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ โดยการนำผลผลิตทางการเกษตร เช่น อ้อย มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน มาผลิตเป็นเอทานอลและไบโอดีเซลเพื่อทดแทนการใช้น้ำมันเบนซินและดีเซล และช่วยรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและสร้างรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะทำให้เกิดผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมจากการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก

ตารางที่ ๑๔ พิจารณาผลนโยบายด้านเชื้อเพลิงชีวภาพ เช่น สัดส่วนการใช้เอทานอลและไบโอดีเซล

ข้อเสนอ	ข้อดี	ข้อเสีย
การส่งเสริมใช้เอทานอลและไบโอดีเซล	๑. สร้างรายได้อย่างยั่งยืนให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน อ้อยและมันสำปะหลัง ๒. ช่วยลดการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ ๓. เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยลดการปลดปล่อย GHG ได้	๑. เป็นภาระต่อกองทุนน้ำมันและผู้ใช้น้ำมัน จากส่วนต่างต้นทุนที่มากกว่าการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล โดยต้องมีการบริหารจัดการทั้งระบบเพื่อลดต้นทุนตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

จากการพิจารณาข้อมูลการประมาณการการใช้เชื้อเพลิงและผลของมาตรการอนุรักษ์พลังงานและนโยบายด้านพลังงานต่างๆ สามารถแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๕ ผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายแบบต่างๆ

เชื้อเพลิง	ปี ๒๕๕๙ [๑]	ปี ๒๕๗๙ [๒]	
		ยกเลิก LPG NGV – Fleet EV ๑.๒ ล้านคัน B๑๐ และ E < ๒๐%	ยกเลิก LPG NGV - Fleet EV ๓.๘ ล้านคัน [๓] B๑๐ และ E < ๒๐%
เบนซิน	๑๙.๔%	๑๑.๒%	๕.๐%
ดีเซล	๔๙.๖%	๔๓.๖%	๔๓.๖%
LPG	๔.๖%	๐.๐%	๐.๐%
ก๊าซธรรมชาติ	๕.๔%	๕.๓%	๕.๓%
น้ำมันเครื่องบิน+น้ำมันก๊าด	๑๓.๐%	๒๘.๓%	๒๘.๓%
น้ำมันเตา	๓.๓%	๒.๑%	๒.๑%
เอทานอล (E๒๐)	๑.๘%	๑.๘%	๐.๘%
ไบโอดีเซล (B๑๐)	๒.๙%	๔.๖%	๔.๖%
EV	-	๓.๑%	๑๐.๓%
ความต้องการใช้พลังงานรวม (Ktoe)	๓๗,๑๘๕	๓๓,๒๑๑	๓๓,๒๑๑
สัดส่วน ดีเซล : เบนซิน	๒.๓๒	๓.๖๔	๘.๑๙
ลด CO_2 (ล้านตัน/ปี)		๘.๙	๑๐.๙
ลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ (ล้านบาท/ปี)		๖๔,๗๙๑	๑๑๑,๓๐๓

[๑] ข้อมูล BAU สนพ. (๒๕๖๐)

[๒] ประเมินการใช้พลังงานตามประมาณการ BAU สนพ. (๒๕๖๐) และ ผลประหยัดตามแผน EEP๒๐๑๕ และนโยบาย LPG/NGV ในแต่ละกรณี

[๓] ปรับมาตรการ EEP๒๐๑๕ โดยคิดผลในกรณีที่มีส่งเสริม EV เป็นร้อยละ ๒๐ ของจำนวนรถ โดย พพ. (๒๕๖๐)

[๔] ลดการใช้ CO_2 : BEV ๖๕ g/km VKT ๒๐,๒๓๐ km/ปี , เอทานอลและไบโอดีเซล อ้างอิงตาม ๒๐๐๖ IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories

[๕] ราคาดีเซลและเบนซินหน้าโรงกลั่น ๑๖.๐๓ และ ๑๖.๘๐ บาท/ลิตร ตามลำดับ (โครงสร้างราคาน้ำมัน ๑๘/๑๑/๒๕๖๐ – สนพ.)

หมายเหตุ : เป็นข้อมูลการวิเคราะห์จากประมาณการการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเบื้องต้น

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

จากการพิจารณาตามกรอบแนวคิดในการกำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง ขอเสนอแนวทางการปฏิรูปโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง ดังนี้

๗.๑ การปรับข้อมูลต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๗.๑.๑ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน จัดทำประมาณความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง (BAU) และให้กำหนดสมมุติฐานในการคำนวณให้ชัดเจนและอ้างอิงได้ เพื่อสะดวกในการปรับข้อมูลเมื่อปัจจัยต่างๆ เปลี่ยนแปลง

๗.๑.๒ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน พิจารณาประเมินผลของมาตรการอนุรักษ์พลังงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับประมาณความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง (BAU) ใหม่และสถานภาพการดำเนินการในปัจจุบัน

๗.๒ กำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง

โดยกำหนดกรอบในการใช้เชื้อเพลิงแต่ละประเภท ดังนี้

ตารางที่ ๑๖ กรอบในการใช้เชื้อเพลิงแต่ละประเภท

ข้อเสนอ	เหตุผล
๑) ไม่สนับสนุนการใช้ LPG ภาคขนส่ง	๑. เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้งาน ๒. เพื่อสนับสนุนนโยบายส่งเสริมการใช้ EV ที่ลดการใช้น้ำมันเบนซินจำนวนมาก และลดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมัน ๓. เพื่อสนับสนุนการใช้เอทานอลทดแทนน้ำมันเบนซิน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก
๒) สนับสนุนการใช้ NGV ในภาคขนส่ง เฉพาะกลุ่มขนส่งขนาดใหญ่เท่านั้น	๑. มีการลงทุนโครงข่ายท่อ NG ไปแล้ว ส่งเสริมการใช้เฉพาะกลุ่มตามแนวท่อ ๒. แนวโน้มราคา LNG สามารถแข่งขันได้ในระยะยาว
๓) การส่งเสริมการใช้ EV ประมาณ ๑.๒ ล้านคัน	๑. เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าที่ประสิทธิภาพสูง ลดการนำเข้าน้ำมันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔) ส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล B๑๐	๑. เพื่อลดการนำเข้าน้ำมันและสร้างรายได้ให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ๒. ส่งเสริมไบโอดีเซลตามศักยภาพด้านวัตถุดิบและเทคโนโลยี ที่ไม่มีผลกระทบกับผู้ใช้น้ำมันมากเกินไป
๕) การส่งเสริมการใช้เอทานอลเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ ๒๐	๑. เพื่อลดการนำเข้าน้ำมันและสร้างรายได้ให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและอ้อย ๒. เพื่อลดผลกระทบต่อกลุ่มอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันและสร้างสมดุลโรงกลั่น

๗.๓ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางการดำเนินการและมาตรการลดผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ใช้รถยนต์ เป็นต้น

๗.๔ บูรณาการการส่งเสริมเชื้อเพลิงชีวภาพตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยวางแผนการดำเนินงานของกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ กรอบแนวคิดในการใช้พลังงานภาคขนส่งที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ในการกำหนดนโยบายต่างๆ

๘.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเชื้อเพลิงประเภทต่างๆ ให้มีปริมาณเพียงพอและมีราคาที่เหมาะสม

๘.๓ ลดการปลดปล่อย CO_2 ประมาณ ๘.๙ ล้านตัน ในปี ๒๕๗๙

๘.๔ ลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศประมาณ ๖๔,๗๙๑ ล้านบาท

๘.๕ ใช้โครงสร้างอุตสาหกรรมที่มีในประเทศที่มีการพัฒนาไปแล้วอย่างคุ้มค่า เช่น โครงข่ายท่อ NGV อุตสาหกรรมโรงกลั่นน้ำมัน และอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ

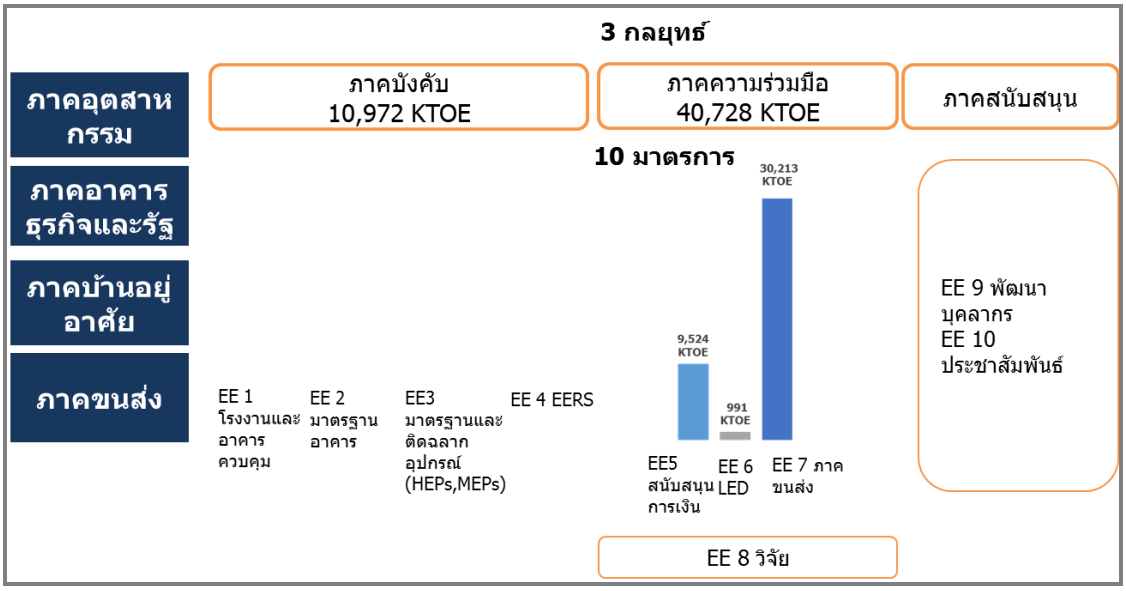
๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	การปรับข้อมูลต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (ความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง (BAU))																					สนพ. พพ. ธพ.			รัฐบาลมีแผนการใช้เชื้อเพลิงภาคขนส่งที่เหมาะสมกับประเทศ และเป็นทิศทางการพัฒนาของภาคเกษตร อุตสาหกรรมพลังงาน และอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศ	มีการปรับปรุงแผน AEDP และ Oil Plan ด้านโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่งภายใน ๒ ปี
๒	ปรับแผน AEDP และ Oil Plan โดยกำหนดโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่งตามหลักแนวคิดคณะกรรมการปฏิรูป																					พพ. ธพ.			แผน AEDP และ Oil Plan ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่งตามหลักแนวคิดคณะกรรมการปฏิรูป	แผน AEDP และ Oil Plan ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
๓	กำหนดแนวทางการดำเนินการและมาตรการลดผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้อง																					พพ. สนพ. ธพ. กษ. อก. วท. พณ.			มีการกำหนดแนวทางดำเนินการและมาตรการลดผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้อง	แนวทางและมาตรการลดผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้ - ยกเลิกการใช้ LPG ภาคขนส่ง - กำกับและส่งเสริม NGV ในภาคขนส่ง (เฉพาะกลุ่มขนส่งขนาดใหญ่) - ส่งเสริมเอทานอล ไบโอดีเซล

ด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิรูปการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๒ (๕) ว่า “ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า...” ซึ่งสอดคล้องกับแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Energy Efficiency Plan: EEP ๒๐๑๕) ซึ่งเห็นชอบโดยคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยมีเป้าหมายลดความเข้มข้นการใช้พลังงานหรือ Energy Intensity (EI) ลงร้อยละ ๓๐ ภายในปี ๒๕๗๙ โดยใช้ปี ๒๕๕๓ เป็นปีฐาน หรือลดค่า EI จาก ๘.๕๔ ktoe/พันล้านบาท ในปี ๒๕๕๓ ลงเหลือ ๕.๙๘ ktoe/พันล้านบาท ในปี ๒๕๗๙ นับเป็นพลังงานที่ประหยัดได้ ณ ปี ๒๕๗๙ เป็นปริมาณ ๕๑,๗๐๐ ktoe โดยแผนอนุรักษ์พลังงานแบ่งออกเป็น ๓ ระยะคือ ระยะสั้น (๑-๒ ปี) ระยะกลาง (๕ ปี) และระยะยาว (๒๒ ปี) การดำเนินการของแผนประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ คือ ภาคบังคับ ภาคความร่วมมือ และภาคสนับสนุน มี ๑๐ มาตรการ และมีกลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่ม ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคอาคารธุรกิจและอาคารของรัฐ ภาคบ้านอยู่อาศัยและภาคขนส่ง สรุปดังรูปภาพข้างล่าง

รูปที่ ๓๕ สรุปแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (EEP ๒๐๑๕)

ประเด็นปัญหา:

การวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors) ของแผน EEP ๒๐๑๕ พบว่าการจะบรรลุเป้าหมายต้องเพิ่มความพยายามในการลดการใช้พลังงานเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับการลดการใช้พลังงานในอดีต ซึ่งหมายความว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ และใช้มาตรการที่มีศักยภาพสูงพอที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้

ผลการศึกษา:

ในการศึกษาพบว่า ในอนาคตการใช้พลังงานต้องตระหนักถึงความมั่นคงของพลังงานแต่ละชนิด ตลอดจนผลกระทบของการใช้พลังงานต่อสภาพแวดล้อมซึ่งนับเป็นปัจจัยที่กำลังมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก เช่นการเปลี่ยนแปลงการใช้เชื้อเพลิงในระบบขนส่งจากการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง (Fuel) เป็นการใช้พลังงานไฟฟ้า นอกจากนี้การกำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนทราบและตระหนักถึงการใช้พลังงานอย่างถูกวิธีและคุ้มค่า นับมีความสำคัญยิ่ง

วัตถุประสงค์:

๑) เพื่อเสนอแนวทางการจัดทำวาระปฏิรูปที่สำคัญด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) เพื่อกำหนดมาตรการและกลไกการปฏิรูปที่มีศักยภาพสูงและมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม

๓) เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามความตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่รัฐบาลประกาศเจตนารมณ์ ณ ประเทศฝรั่งเศส ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ (COP๒๑)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานได้พิจารณาแล้วเห็นควรเสนอวาระปฏิรูปด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มเติมจากที่ได้เสนอไว้แล้วในเรื่องต่างๆ ข้างต้น ใน ๓ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑) การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าในกลุ่มอุตสาหกรรม

๒) การใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code: BEC)

๓) การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ

การปฏิรูปด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๓ การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าในกลุ่มอุตสาหกรรม

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้นจำนวน ๑๓๕,๐๐๐ โรงงาน กระจายอยู่ทั่วประเทศ โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้มีการบริโภคพลังงานเป็นอย่างมาก จึงเป็นเป้าหมายอันดับต้นๆ ของการอนุรักษ์พลังงานตามแผนการอนุรักษ์พลังงาน (Energy Efficiency Plan: EEP๒๐๑๕) ซึ่งได้มีการกำหนดเป้าหมายให้ ลดการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรมลงร้อยละ ๓๖ ภายในปี พ.ศ.๒๕๗๙ โดยในระยะแรกได้จัดทำเป็นแผน ๕ ปี

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ สามารถประหยัดพลังงานได้ไม่น้อยกว่า ๒๖๐ Ktoe เมื่อจบโครงการ (ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) โดยแบ่งเป็นแต่ละปีงบประมาณ ดังนี้

ตารางที่ ๑๗ ผลประหยัดจากกลุ่มอุตสาหกรรมที่คาดหวัง

ปีงบประมาณ	ตัวชี้วัด	จำนวนพลังงานเป้าหมายต่อปี (Ktoe)	จำนวนพลังงานประหยัดรวมต่อปี (Ktoe)	จำนวนพลังงานประหยัดสะสมรวม (Ktoe)
๒๕๖๑	สามารถประหยัดพลังงานได้	๑๐	๑๐	๑๐
๒๕๖๒	สามารถประหยัดพลังงานได้	๑๕	๒๕	๓๕
๒๕๖๓	สามารถประหยัดพลังงานได้	๒๕	๕๐	๘๕
๒๕๖๔	สามารถประหยัดพลังงานได้	๒๕	๗๕	๑๖๐
๒๕๖๕	สามารถประหยัดพลังงานได้	๒๕	๑๐๐	๒๖๐

๓.๒ สามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานได้ไม่น้อยกว่า ๒,๖๐๐ ล้านบาท เมื่อจบโครงการ (ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) โดยแบ่งเป็นแต่ละปีงบประมาณ ดังนี้

ตารางที่ ๑๘ การลดค่าใช้จ่ายพลังงานจากกลุ่มอุตสาหกรรมที่คาดหวัง

ปี งบประมาณ	ตัวชี้วัด	ค่าใช้จ่ายที่ลดได้ต่อปี (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่ายที่ลดได้รวมต่อปี (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่ายสะสมที่ลดได้รวม (ล้านบาท)
๒๕๖๑	ลดค่าใช้จ่ายพลังงาน	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๒๕๖๒	ลดค่าใช้จ่ายพลังงาน	๑๕๐	๒๕๐	๓๕๐
๒๕๖๓	ลดค่าใช้จ่ายพลังงาน	๒๕๐	๕๐๐	๘๕๐
๒๕๖๔	ลดค่าใช้จ่ายพลังงาน	๒๕๐	๗๕๐	๑,๖๐๐
๒๕๖๕	ลดค่าใช้จ่ายพลังงาน	๒๕๐	๑,๐๐๐	๒,๖๐๐

๓.๓ มีการบูรณาการทำงานร่วมกันในภาครัฐระหว่างกระทรวงพลังงานและกระทรวงอุตสาหกรรม

๓.๔ สามารถลดต้นทุนในการผลิตอันเป็นการสร้างศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก

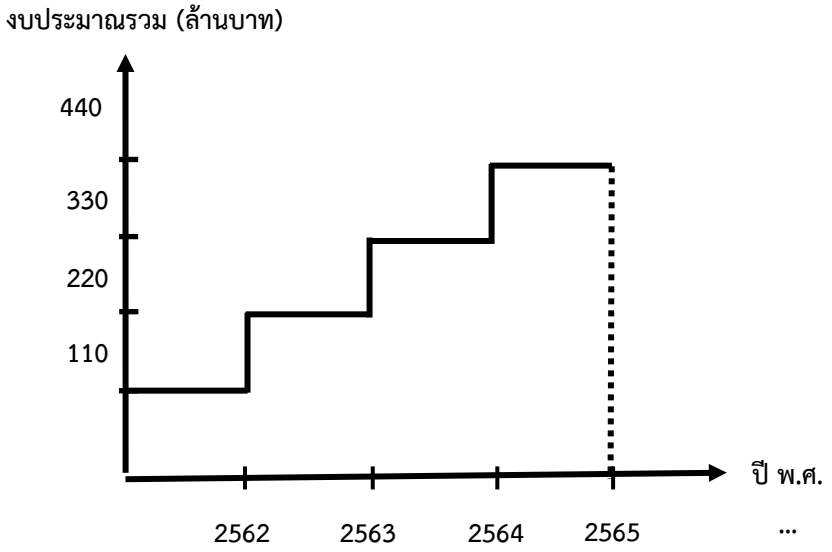
๔. วงเงินและแหล่งเงิน

ประมาณเงินลงทุนทั้งหมด ๔๔๐ ล้านบาท (ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) โดยมีแหล่งที่มาของเงินลงทุนดังนี้

๔.๑ เงินงบประมาณ ปีละ ๑๐ ล้านบาท ระยะเวลา ๔ ปี รวม ๔๐ ล้านบาท

๔.๒ เงินนอกงบประมาณ (กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ปีละ ๑๐๐ ล้านบาท ระยะเวลา ๔ ปี รวม ๔๐๐ ล้านบาท

<u>หมายเหตุ</u> ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้รับงบประมาณประจำปี จำนวน ๘ ล้านบาท และเงินนอกงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน จำนวน ๙๗.๕ ล้านบาท รวมได้รับทั้งสิ้น ๑๐๕.๕ ล้านบาท

รูปที่ ๓๖ **วงเงินงบประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕**

๕. หลักการเหตุผล

ตามที่สภาปฏิรูปการขับเคลื่อนประเทศ (สปท.) ได้ให้ความเห็นชอบ เรื่อง “การจัดทำแผนการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าโดยรัฐ” ที่เสนอโดยคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ซึ่งรายละเอียดในเรื่องนี้สรุปว่าเพื่อให้เป็นการดำเนินการเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในมาตรา ๗๒(๕) ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน และพร้อมกันนี้ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนแม่บทแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (EEP๒๐๑๕) โดยในรายละเอียดมีการกำหนดมาตรการและแบ่งกลุ่มเศรษฐกิจ (กลุ่มบริโภคพลังงาน) เป็น ๔ กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มอาคารขนาดใหญ่ กลุ่มอาคารขนาดเล็กและบ้านอยู่อาศัย และกลุ่มขนส่ง ได้มีการกำหนดเป้าหมายการลดการใช้พลังงานไว้อย่างชัดเจนในแต่ละกลุ่ม

แต่ปัญหาอุปสรรคที่อาจจะทำให้พลาดจากเป้าหมายที่ได้วางไว้ เนื่องมาจากในขั้นตอนดำเนินการกระทรวงพลังงานยังขาดการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ขาดความคุ้นเคยกับผู้ประกอบการ และขาดความร่วมมือในการผลักดันการลดการใช้พลังงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการและอีกประการหนึ่งที่สำคัญ ดังนั้น ข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) จึงเสนอให้มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหาเจ้าภาพการทำงานให้ชัดเจน เป็นต้น

๕.๑. ความเป็นมา

๕.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ณ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ (๕) ความว่า “รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้ (๕) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน”

การปฏิรูปประเทศด้านพลังงานได้จัดทำแผนการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานอย่างคุ้มค่า โดยรัฐนำเสนอรัฐบาลเพื่อนำไปดำเนินการต่อไป

๕.๑.๒ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๑) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

(๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

(๓) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ๒ ประการ ดังนี้

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

๕.๑.๓ นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ด้านอุตสาหกรรม

เป็นนโยบายที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปที่จะต้องมีความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยใช้กรอบไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นเครื่องมือในการนำประเทศให้ก้าวไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยในการนี้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนการขับเคลื่อนด้านประสิทธิภาพโดยการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น การปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ลดการใช้แรงงานและพลังงาน

๕.๑.๔ นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ด้านพลังงาน

นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ด้านพลังงาน (Energy ๔.๐) สอดรับนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ภายใต้กรอบแผน ๕ เสาหลัก คือ

(๑) แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP)

(๒) แผนอนุรักษ์พลังงาน (EEP)

(๓) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP)

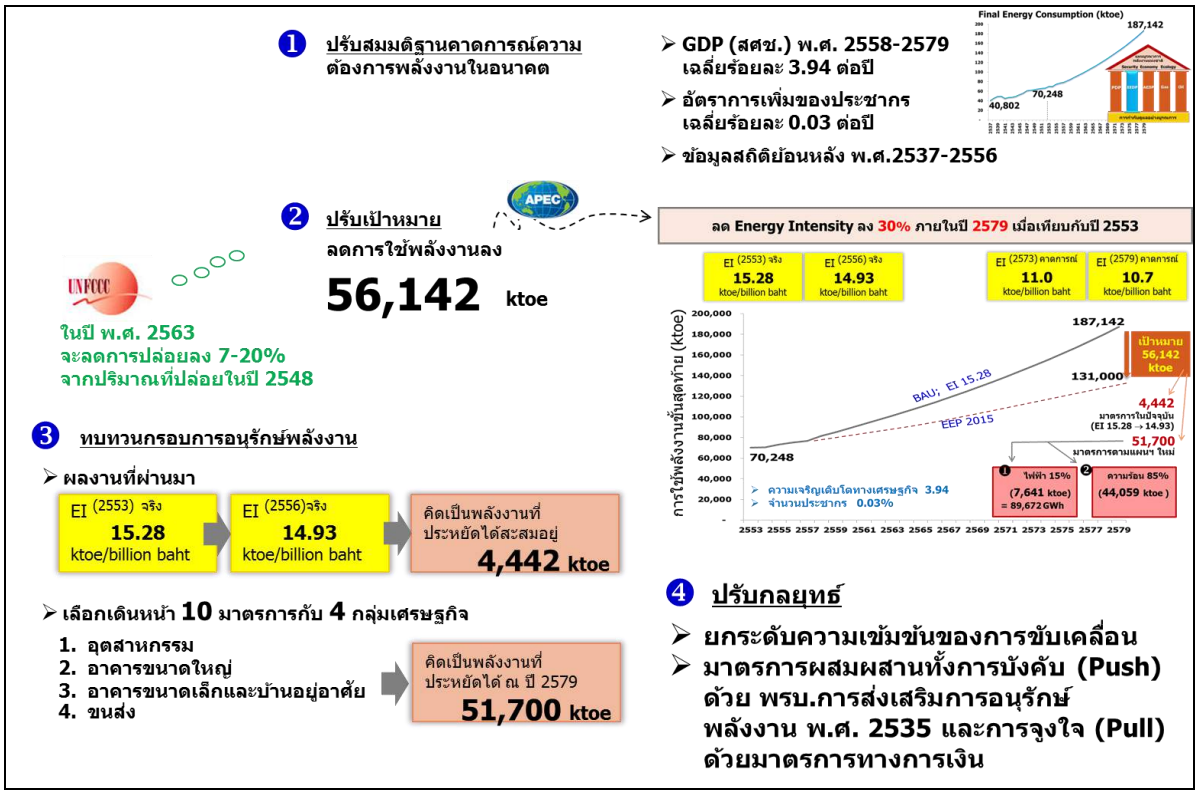
(๔) แผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ (Gas Plan)

(๕) แผนบริหารจัดการน้ำมัน (Oil Plan)

โดยแบ่งการขับเคลื่อนเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับประเทศและระดับชุมชน/ประชาชน มุ่งสร้างรายได้ให้ประชาชนและและประเทศให้พ้นกรอบประเทศรายได้ปานกลางสู่สังคมสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และต่อยอดธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานของประเทศให้เติบโตและก้าวหน้าในอนาคต

๕.๒ แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (Energy Efficiency Plan: EEP ๒๐๑๕)

๕.๒.๑ แผนการประเมินแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (EEP ๒๐๑๕)

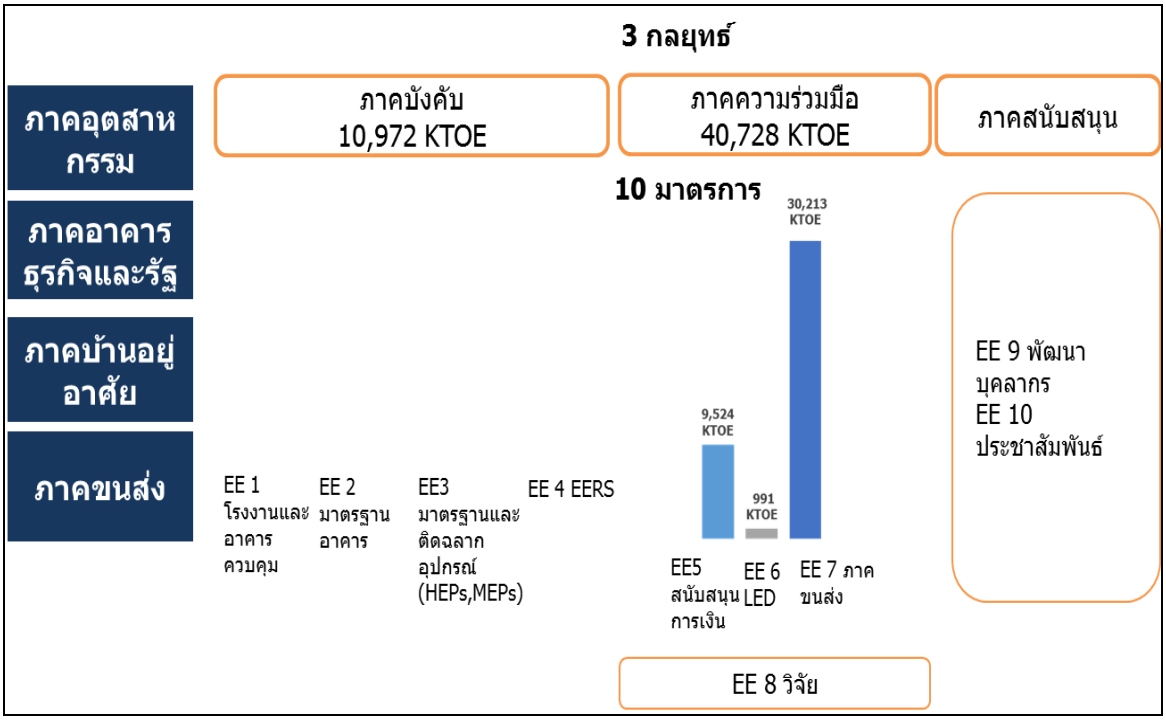

รูปที่ ๓๗ แผนการประเมินแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (EEP ๒๐๑๕)

๕.๒.๒ ผลการประเมินแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (EEP ๒๐๑๕)

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ ได้มีมติเห็นชอบแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (EEP ๒๐๑๕) ที่กระทรวงพลังงานเสนอตามยุทธศาสตร์และมาตรการในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์พลังงานของประเทศโดยมีเป้าหมาย ลดความเข้มข้นการใช้พลังงานหรือ Energy Intensity (EI) ลงร้อยละ ๓๐ ภายในปี ๒๕๗๙ โดยใช้ปี ๒๕๕๓ เป็นปีฐาน หรือลดค่า EI

จาก ๑๕.๒๘ ktoe/พันล้านบาท ในปี ๒๕๕๓ ลงเหลือ ๑๐.๗ ktoe/พันล้านบาท ในปี ๒๕๗๙ นับเป็นพลังงานที่ประหยัดได้ ณ ปี ๒๕๗๙ เป็น ๕๑,๗๐๐ ktoe โดยแผนแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ คือ

ระยะสั้น (๑ - ๒ ปี) ระยะกลาง (๕ ปี) และระยะยาว (๒๒ ปี) การดำเนินการของแผนประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ (ภาคบังคับ ภาคความร่วมมือ และภาคสนับสนุน) ๑๐ มาตรการ และมีกลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่ม ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคอาคารธุรกิจ อาคารรัฐ ภาคบ้านอยู่อาศัย และภาคขนส่ง

รูปที่ ๓๘ สรุปแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (EEP ๒๐๑๕)

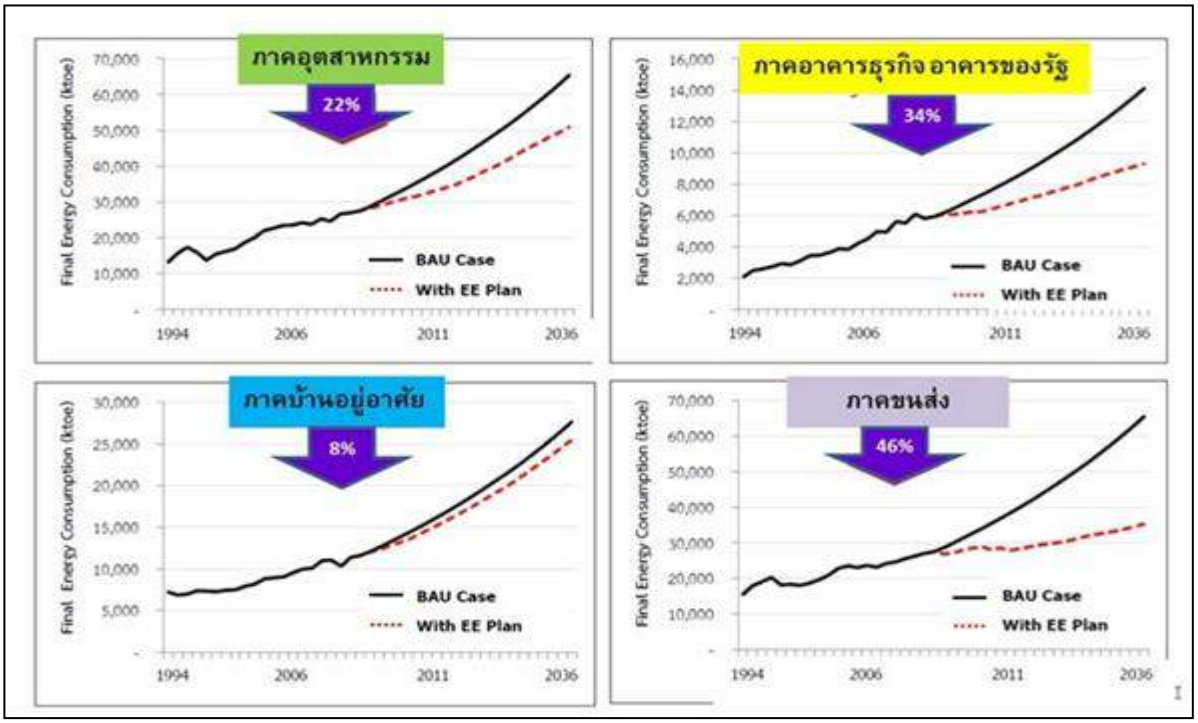
แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ ได้ตั้งเป้าหมายการประหยัดพลังงานรายมาตรการ รายสาขา และตามประเภทเชื้อเพลิง ดังรูป

มาตรการ / รายละเอียด	ผลประหยัด ณ ปี พ.ศ. 2579 ไฟฟ้า GWh	ไฟฟ้า ktoe	ความร้อน ktoe	รวม ktoe
1. กลยุทธ์ภาคบังคับ (Compulsory Program)				**10,972**
(1) มาตรการ การจัดการโรงงานและอาคารควบคุม (ค่าธรรมเนียมพิเศษ) *	19,649	1,674	3,482	5,156
(2) มาตรการ ใช้เกณฑ์มาตรฐานอาคาร (เช่น BEC, LEED, TREES) *	13,685	1,166	-	1,166
(3) มาตรการ ใช้เกณฑ์มาตรฐานและติดฉลากอุปกรณ์ HEPs เครื่องปรับอากาศ ตลากรถยนต์ และฉลากเดา MEPs ตู้เย็น	23,760	2,025	2,125	4,150
(4) มาตรการบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานประหยัดพลังงานกับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (EERS)*	5,872	500	-	500
2. กลยุทธ์ภาคความร่วมมือ (Voluntary Program)				**40,728**
(5) มาตรการ สนับสนุนด้านการเงิน Standard Offer Program, DSM Bidding Soft loan, ESCOs Tax Incentive	15,074	1,285	8,239	9,524
(6) มาตรการ ส่งเสริม LED *	11,632	991	-	991
(7) มาตรการ อนุรักษ์พลังงานภาคขนส่ง	-	-	30,213	30,213
การยกเลิก/หยุดชะงการอุดหนุนราคาพลังงาน *				
การปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตรถยนต์ *				
เพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งน้ำมันทางท่อ *				
การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการจราจรและขนส่ง				
เทคโนโลยีใหม่ เช่น EV *				
(8) มาตรการ วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีอนุรักษ์พลังงาน	-	-	-	-
3. กลยุทธ์สนับสนุน (Complementary Program)				
(9) มาตรการ พัฒนาบุคลากรด้านอนุรักษ์พลังงาน	-	-	-	-
(10)มาตรการ ประชาสัมพันธ์สร้างปลุกจิตสำนึกการอนุรักษ์พลังงาน	-	-	-	-
รวม	**89,672**	**7,641**	**44,059**	**51,700**

ภาคอุตสาหกรรม **31,843** GWh (36%) | ภาคอาคารธุรกิจ **37,052** GWh (41%) | ภาคที่อยู่อาศัย **13,633** GWh (15%) | ภาครัฐ **7,144** GWh (8%)

รูปที่ ๓๙ รายละเอียดเป้าหมายประหยัดพลังงานตามแผน EEP ๒๐๑๕

สำหรับเป้าหมายลดการใช้พลังงานรายสาขา ภาคขนส่งมีเป้าหมายการลดสูงสุดที่ร้อยละ ๔๖ จากกรณี BAU ตามด้วยภาคอาคารธุรกิจและอาคารของรัฐซึ่งมีเป้าหมายลดลงมาร้อยละ ๓๔ จากกรณี BAU

รูปที่ ๔๐ เป้าหมายการประหยัดพลังงาน

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ ศึกษาข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ตาม มาตรา ๗๒ (๕)

จากข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ความว่ารัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(๒) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

(๓) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

(๕) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เมื่อได้มีการบัญญัติมาตรา ๗๒ (๕) ไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศแล้ว ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ ซึ่งในขั้นตอนของการดำเนินการนี้ รัฐบาลอาจจะมอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการและบูรณาการร่วมกัน

๖.๒ ศึกษาข้อเสนอการปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

จากข้อศึกษาของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้พบว่า การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าในกลุ่มอุตสาหกรรมได้มีการบรรจุแผนงานการดำเนินการอยู่ในแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงพลังงานและได้มีการกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนและได้เริ่มมีการดำเนินงานไปในระยะหนึ่งแล้ว แต่ในขณะเดียวกันยังมีอีกหน่วยงานหนึ่ง คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ที่ได้มีการดำเนินการเช่นเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการของกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นภาระหน้าที่ที่ได้ถูกกำหนดให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้ปฏิบัติเรื่อยมาตามงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งผลปรากฏว่าสามารถดำเนินงานได้ตามตัวชี้วัดที่กำหนดเป็นอย่างดี เนื่องจากมีระบบฐานข้อมูลโรงงาน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งจากผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตามก็ไม่สามารถที่จะเข้าสู่เป้าหมายตามแผนการอนุรักษ์พลังงาน ๒๐๑๕ ได้ เนื่องจาก งบประมาณส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปยังภารกิจหลักของกรมโรงงานอุตสาหกรรมคือ การกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น คณะกรรมาธิการพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศจึงได้เชิญหน่วยงานทั้งสองคือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน เข้าหารือเพื่อบูรณาการงานร่วมกัน ซึ่งผลปรากฏว่าได้รับการตอบรับและร่วมมือกันเป็นอย่างดี พร้อมทั้งได้ให้ผู้บริหารทั้ง ๒ หน่วยงานทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ในด้านการดำเนินงานและประสานข้อมูล เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ และพร้อมนี้กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้นำเสนองานและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามแผนที่กำหนดไว้ ๕ ปี ดังนี้

โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด
๑. โครงการการศึกษาแนวทางการบูรณาการระหว่างกรมโรงงานอุตสาหกรรมและกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานโดยใช้กลไกการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านพลังงานในภาคอุตสาหกรรม (๑๗.๙ ล้านบาท)	๑. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพด้านพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยภายใต้แนวทางอุตสาหกรรมสีเขียว เพื่อให้ กรอ. พิจารณานำไปใช้การประกอบการพัฒนาเกณฑ์อุตสาหกรรมสีเขียวและสิทธิประโยชน์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดึงดูดให้โรงงานอุตสาหกรรมมีการยกระดับการเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวมากขึ้น ๒. สำรวจศักยภาพภาพและนำร่องปฏิบัติใช้กับโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่าง ๒๐ แห่ง	๑. ได้แนวทางการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพด้านพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินกิจกรรมที่สถานประกอบการ ๒. มีสถานประกอบการได้รับการรับรองเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวมากขึ้น รวมถึงสถานประกอบการมีการยกระดับอุตสาหกรรมสีเขียวสูงขึ้น
๒. โครงการการนำร่องการขยายผลการเพิ่มประสิทธิภาพหม้อน้ำโดยวิศวกรด้านหม้อน้ำหรือวิศวกรพลังงาน (๑๒ ล้านบาท)	๑. จัดอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้านเกณฑ์มาตรฐานและขั้นตอนในการตรวจทดสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัยและพลังงานให้กับวิศวกรตรวจทดสอบหม้อน้ำและวิศวกรพลังงานครอบคลุมทุกภูมิภาค ๒. ดำเนินการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับระบบไอน้ำของโรงงานที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ขนาดหม้อน้ำ จำนวนหม้อน้ำ ชนิดและปริมาณเชื้อเพลิงที่ใช้ จำนวนเครื่องจักรที่ใช้ไอน้ำ ฉนวนกับดักไอน้ำ เป็นต้น ๓. ให้คำปรึกษา (On-site Coaching) เพื่อแนะนำถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการตรวจประเมินประสิทธิภาพระบบไอน้ำแก่บุคลากรของโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการ	๑. วิศวกรตรวจทดสอบหม้อน้ำและวิศวกรพลังงาน จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ได้รับการอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานและขั้นตอนในการตรวจสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัยและประสิทธิภาพพลังงาน ๒. โรงงานอุตสาหกรรมจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐ โรงงาน เข้าร่วมโครงการและจำนวนหม้อน้ำไม่น้อยกว่า ๖๐ เครื่อง ได้รับตรวจทดสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัยและประสิทธิภาพพลังงาน ๓. เกิดการประหยัดพลังงานในระบบไอน้ำไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ toe ต่อโครงการต่อปี หรือไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านบาทต่อโครงการในปีแรก

โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด
๒. โครงการการนำร่องการขยายผลการเพิ่มประสิทธิภาพหม้อน้ำโดยวิศวกรด้านหม้อน้ำหรือวิศวกรพลังงาน (ต่อ)	๔. วิศวกรตรวจทดสอบหม้อน้ำหรือวิศวกรพลังงานร่วมดำเนินการตรวจทดสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัย และตรวจประเมินประสิทธิภาพระบบไอน้ำ ให้กับโรงงานที่เข้าร่วมโครงการ	
๓. โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไอน้ำสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล (๑๑ ล้านบาท)	๑. จัดอบรมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบไอน้ำของโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กมาก ๒. ดำเนินการสำรวจ ตรวจวัด วิเคราะห์ประสิทธิภาพพลังงานเกี่ยวกับระบบไอน้ำของโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กมาก ๓. ให้คำปรึกษา (On-site Coaching) เพื่อแนะนำถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการตรวจประเมินประสิทธิภาพระบบไอน้ำ ๔. ดำเนินการตรวจทดสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัยและตรวจประเมินประสิทธิภาพระบบไอน้ำ ๕. จัดทำคู่มือสำหรับเป็นแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพพลังงานของโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็ก	๑. บุคลากรประจำโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กมากจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานและขั้นตอนในการตรวจทดสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัย และประสิทธิภาพพลังงาน ๒. โรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กมาก ไม่น้อยกว่า ๑๐ โรง เข้าร่วมโครงการได้รับตรวจทดสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัยและสำรวจตรวจวัดประสิทธิภาพพลังงาน ๓. เกิดการประหยัดพลังงานในระบบไอน้ำไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ toe ต่อโครงการต่อปี หรือไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านบาทต่อโครงการในปีแรก

โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด
๔. โครงการการยกระดับประสิทธิภาพพลังงานหม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อนในภาคอุตสาหกรรม (๑๐.๕ ล้านบาท)	๑. รวบรวมรายละเอียดข้อมูลหม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อนและระบบน้ำมันร้อนที่เข้าร่วมโครงการ ๒. ปรับปรุงและจัดทำแบบฟอร์มการประเมินประสิทธิภาพพลังงานระบบหม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็น สื่อนำความร้อน ๓. จัดทำหลักสูตรและคู่มือเกี่ยวกับการใช้งานระบบหม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อนให้เกิดประสิทธิภาพ พลังงาน ความปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม ๔. ตรวจวัด ประเมิน วิเคราะห์ ตรวจติดตาม และประเมินศักยภาพในการประหยัดพลังงานของหม้อต้ม ที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อน ๕. ฝึกอบรมหลักสูตรการใช้งานระบบหม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อนให้เกิดประสิทธิภาพพลังงาน ความปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับบุคลากรของโรงงานไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน	๑. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อนจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ได้รับการอบรม ๒. โรงงานอุตสาหกรรมจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๐ โรงงาน เข้าร่วมโครงการและจำนวนหม้อน้ำไม่น้อยกว่า ๔๐ เครื่อง ได้รับตรวจสอบหม้อน้ำด้านความปลอดภัย และประสิทธิภาพพลังงาน ๓. เกิดการประหยัดพลังงานในระบบไอน้ำไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ toe ต่อโครงการต่อปี หรือไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านบาทต่อโครงการในปีแรก

โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด
๕. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพหม้อไอน้ำสำหรับโรงงานขนาดกลางและขนาดย่อม (Boiler Efficiency for SMEs) (๑๓.๕ ล้านบาท)	๑. คัดเลือกโรงงานเข้าร่วมโครงการ จำนวนอย่างน้อย ๕๐ แห่ง หรือจำนวนคนเข้าร่วมอบรมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ๒. จัดสัมมนาชี้แจงโครงการฯ และเตรียมความพร้อมอย่างน้อย ๒ ครั้ง ๓. เข้าสำรวจและตรวจวัดประสิทธิภาพระบบหม้อน้ำ โดยคณะที่ปรึกษา ๔. การอบรมทางทฤษฎี จำนวน ๒ วัน และการปฏิบัติ จำนวน ๒ วัน และแผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานหม้อไอน้ำ ๕. ติดตามผลหลังจากปฏิบัติตามแผนไม่น้อยกว่า ๓๐๐ คน-วัน ๖. จัดสัมมนาเพื่อนำเสนอผลสำเร็จของโครงการ จำนวน ๑ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาอย่างน้อย ๑๐๐ คน	๑. กลุ่มเป้าหมายสถานประกอบการที่มีศักยภาพในการอนุรักษ์พลังงานไม่น้อยกว่า ๕๐ แห่ง หรือจำนวนบุคคลไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ๒. เกิดผลประหยัดไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ toe/ปี หรือคิดเป็นเงิน ที่ประหยัดได้ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาทต่อโครงการในปีแรก

โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด
๖. โครงการวิศวกรรมเชิงลึกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานความร้อนในโรงงานอุตสาหกรรม (๒๗ ล้านบาท)	๑. สำรวจข้อมูลโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ๒. ดำเนินการสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการใช้พลังงานความร้อนของโรงงานที่เข้าร่วมโครงการ และประเมินศักยภาพสำหรับการปรับปรุงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในขบวนการผลิต เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน รวมถึงมีระบบ SMART Boiler Monitoring System สำหรับนำร่องในโรงงาน ๓. จัดทำรายละเอียดตั้งแต่รายละเอียดแบบแปลน รายการออกแบบคำนวณ และติดตั้งของการปรับปรุงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในขบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน รวมถึงมีระบบ SMART Boiler Monitoring System ๔. ดำเนินการตรวจประเมินประสิทธิภาพพลังงานหลังการปรับปรุงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในขบวนการผลิต รวมถึงประเมินผลการทำงานของระบบ SMART Boiler Monitoring System สำหรับตรวจวัดด้านพลังงานและด้านความปลอดภัย	๑. ได้นำร่องเทคโนโลยีด้านการประหยัดพลังงานโดยการนำความร้อนกลับมาใช้ใหม่ หรือการปรับปรุงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในขบวนการผลิตจำนวนอย่างน้อย ๑ เครื่อง ที่ภาครัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการออกแบบ ติดตั้งและทดสอบ ๒. มีระบบ SMART Boiler Monitoring System สำหรับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มสำหรับการตรวจวัดด้านพลังงานและด้านความปลอดภัยอย่างน้อย ๑ ระบบ ในการสาธิต ๓. ส่งเสริมการประหยัดพลังงาน ส่งเสริมความปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม สำหรับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ๔. โรงงานอุตสาหกรรมมีการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไอน้ำให้สูงขึ้น ทำให้เกิดการประหยัดพลังงาน ประหยัดเชื้อเพลิง ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรม ๕. เกิดการประหยัดพลังงานไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ toe หรือ ไม่น้อยกว่า ๓๐ ล้านบาทต่อโครงการในปีแรก

โครงการ	กิจกรรม	ตัวชี้วัด
๗. โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำมาตรฐานประสิทธิภาพพลังงานของโรงงานอุตสาหกรรม (Factory Energy Code) (๘.๑ ล้านบาท)	๑. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำมาตรฐานประสิทธิภาพพลังงานของโรงงานอุตสาหกรรม (Factory Energy Code) ใช้เป็นข้อกำหนดอ้างอิงในการจัดตั้งหรือดัดแปลงโรงงานที่มีแนวโน้มการใช้พลังงานรวมมากกว่า ๒๐ ล้าน MJ/ปี ๒. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการออกแบบโรงงานอุตสาหกรรมให้มีการประหยัดพลังงาน ๓. เพื่อศึกษาแนวทางกำหนดมาตรฐานของอุปกรณ์เครื่องจักรเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพสูง ๔. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Available Technics) เพื่อส่งเสริมให้มีแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพสูง	๑. ทราบความเป็นไปได้ในการจัดทำมาตรฐานประสิทธิภาพพลังงานของโรงงานอุตสาหกรรม (Factory Energy Code) ไม่น้อยกว่า ๒ ประเภทอุตสาหกรรมที่มีขนาดการใช้พลังงานรวมเกิน ๑๐๐๐ kW หรือเกิน ๒๐ ล้าน MJ/ปีขึ้นไป ๒. ทราบความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานของอุปกรณ์เครื่องจักร ไม่น้อยกว่า ๓ ประเภทเครื่องจักรที่ใช้พลังงานสูง ๓. ตรวจสอบและรวบรวมผลประหยัดที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๒๐ โรงงานอุตสาหกรรม

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ ให้กระทรวงพลังงานสนับสนุนงบประมาณต่อเนื่องตามแผนงานของทั้ง ๗ โครงการ ประกอบด้วย

๖.๑๓.๑ โครงการการศึกษาแนวทางบูรณาการระหว่างกรมโรงงานอุตสาหกรรม และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน โดยใช้กลไกการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry)

๖.๑๓.๒ โครงการนำร่องการขยายผลการเพิ่มประสิทธิภาพหม้อน้ำโดยวิศวกรด้านหม้อน้ำหรือวิศวกรพลังงาน

๖.๑๓.๓ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไอน้ำสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล

๖.๑๓.๔ โครงการยกระดับประสิทธิภาพพลังงานหม้อต้ม

๖.๑๓.๕ โครงการพัฒนาประสิทธิภาพหม้อไอน้ำสำหรับโรงงานขนาดกลางและขนาดย่อม (Boiler Efficiency for SMEs)

๖.๑๓.๖ โครงการวิศวกรรมเชิงลึกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานความร้อนในโรงงานอุตสาหกรรม

๖.๑๓.๗ โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโรงงานอุตสาหกรรม (Factory Energy Code)

๖.๑๔ ให้ทั้งสองหน่วยงานจัดตั้งคณะทำงานร่วมกัน

โดยให้กำหนดโครงการที่มีความสำคัญและจำเป็นที่สอดคล้องกับแผนอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนเพิ่มเติม ที่นอกเหนือจาก ๗ โครงการข้างต้น ตามกรอบของแผน ๕ ปี ดังแสดงไว้ในรูปที่ ๕ โดยในการสนับสนุนโรงงานตามกรอบการดำเนินงานข้างต้น สำหรับโรงงานที่เป็นโรงงานควบคุมตาม พ.ร.บ. การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๐ โรงงานต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์พลังงานด้วย

๖.๑๕ ให้คณะทำงานร่วมฯ ติดตามผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานเสนอ กพช. เป็นประจำทุกปีนับแต่เริ่มโครงการฯ

๖.๑๖ ให้กำหนดตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของทั้งสองหน่วยงาน ให้สอดคล้องกับแผนงานที่กำหนดไว้

๖.๑๗ ให้หน่วยงานทั้งสองทำการบูรณาการด้านการทำงานที่มีภารกิจเหมือนกัน โดยจัดให้มีเจ้าภาพอย่างชัดเจน

๖.๑๘ ให้กำหนดมาตรการและแนวทางให้โรงงานอุตสาหกรรมนำผลการศึกษาและองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการต่างๆ ไปปรับปรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์ โดนไม่ควรมุ่งใช้เฉพาะเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานเท่านั้น

๖.๑๙ เสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนขยายเวลาการขอใช้สิทธิออกไปอีก ๕ ปี ตามประกาศฉบับที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง "มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต" ซึ่งประกอบด้วย ๓ มาตรการย่อย ได้แก่ การสนับสนุนให้ลงทุนปรับเปลี่ยนเครื่องจักรเพื่อลดการใช้พลังงาน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการวิจัยและออกแบบวิศวกรรม โดยจะยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา ๓ ปี สิ้นสุดใน ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

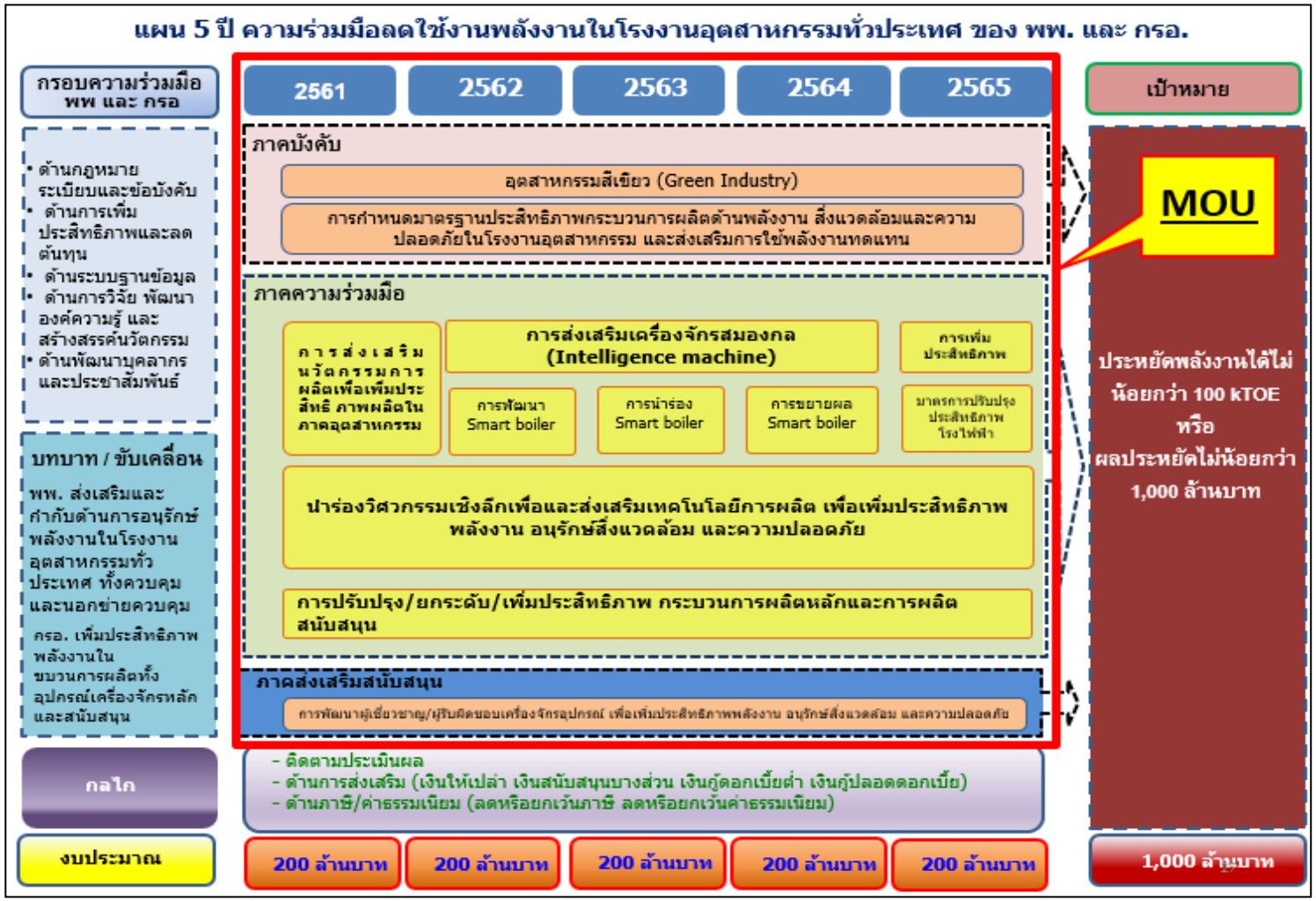
๘.๑ เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยไปสู่นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

๘.๒ ช่วยลดการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ

๘.๓ ช่วยลดปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศ และกากอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากการลดปริมาณการใช้เชื้อเพลิง

๘.๔ สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ที่จะมีการก่อสร้างในอนาคตจะต้องเป็นโรงงานที่ใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานด้านประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโรงงานอุตสาหกรรม (Factory Energy Code)

๘.๕ ผลผลิตทางอุตสาหกรรมของประเทศจะมีการส่งออกได้เพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง

รูปที่ ๔๑ แผน ๕ ปี ความร่วมมือลดใช้งานพลังงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั่วประเทศ

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ลบ.)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
กลไกคณะทำงานร่วม																									
๑.กรมโรงงานอุตสาหกรรมและ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน จัดตั้งคณะทำงานร่วมกัน																					พพ./กรอ.		งบประมาณแผ่นดิน	-	๓.๓
๒.ให้คณะทำงานร่วมกำหนดตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพ ติดตามผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานเสนอ กพช.																					พพ./กรอ.		งบประมาณแผ่นดิน	-	๓.๓
๓.ให้คณะทำงานร่วมฯ เสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนขยายเวลาการขอใช้สิทธิออกไปอีก ๕ ปี ตามประกาศฉบับที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง "มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต"																					พพ./กรอ.		งบประมาณแผ่นดิน	-	๓.๓
ขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานภาคอุตสาหกรรม																									
๑. โครงการการศึกษาแนวทางการบูรณาการระหว่าง กรอ. และ พพ. กลไกการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry)																					พพ./กรอ.	ลำดับที่ ๑-๘ รวม	ลำดับที่ ๑-๘ งบประมาณ		๓.๑-๓.๒

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ลบ.)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
- การพัฒนาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน พลังงานทดแทน ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย																					พพ./กรอ.	๔๔๐ ล้านบาท	แผ่นดิน/เงินกองทุนอนุรักษ์พลังงาน		๓.๑-๓.๒
- การขับเคลื่อนตามแนวทาง เพื่อส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว																					พพ./กรอ.				๓.๑-๓.๒
๒. โครงการนำร่องการขยายผลการเพิ่มประสิทธิภาพหม้อน้ำโดยวิศวกรด้านหม้อน้ำหรือวิศวกรพลังงาน																					พพ./กรอ.				๓.๑-๓.๒
๓. โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไอน้ำสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล																					พพ./กรอ.				๓.๑-๓.๒
๔. โครงการยกระดับประสิทธิภาพพลังงานหม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อนในภาคอุตสาหกรรม																					พพ./กรอ.				๓.๑-๓.๒

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					(ลบ.)	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพหม้อไอน้ำสำหรับโรงงานขนาดกลางและขนาดย่อม (Boiler efficiency for SMEs)																					พพ./กรอ.				๓.๑-๓.๒
๖. โครงการวิศวกรรมเชิงลึกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานความร้อนในโรงงานอุตสาหกรรม																									๓.๑-๓.๒
๗. โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำมาตรฐานประสิทธิภาพพลังงานของโรงงานอุตสาหกรรม (Factory Energy Code: FEC) การศึกษา FEC ในแต่ละอุตสาหกรรม การเตรียมความพร้อมและนำร่องใช้ FEC ก่อนประกาศใช้																									๓.๑-๓.๒
๘. โครงการด้านพลังงานอื่นๆ ที่สอดคล้องกับแผนอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนตามกรอบความร่วมมือของ พพ. และ กรอ.																									๓.๑-๓.๒

การปฏิรูปด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๔ การใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code : BEC)[๑๒]

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

อาคารที่จะก่อสร้างหรือดัดแปลงขึ้นในประเทศไทย ที่มีขนาดรวมกันตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีการใช้พลังงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงพลังงานออกประกาศกฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงานหรือข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code: BEC)

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๕ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ กฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ... ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๒ อาคารทุกประเภท ตามหมวด ๑ แห่งกฎกระทรวงตาม ๓.๑ มีการออกแบบอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารออกแบบก่อสร้างหรือดัดแปลงตาม BEC โดยมีผลบังคับใช้ตามลำดับดังนี้

๓.๒.๑ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อาคารที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป

๓.๒.๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อาคารที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ ๕,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป

๓.๒.๓ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อาคารที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

เงินนอกงบประมาณ (เช่น กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น) ประมาณ ๓๐ ล้านบาทต่อปี

---

[๑๒] คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. “การอนุรักษ์พลังงานโดยใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code: BEC)” (ฉบับปรับปรุง). มีนาคม ๒๕๕๙

๕. หลักการเหตุผล

๕.๑ หลักการของ BEC

การบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code: BEC) เป็นกลไกที่กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) กระทรวงพลังงานได้พัฒนาขึ้นเพื่อกำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการพลังงานกับอาคารที่จะก่อสร้างใหม่หรือดัดแปลงการใช้งานอาคารที่มีผลเกี่ยวข้องกับการใช้พลังงานในอาคาร ตั้งแต่เริ่มต้นออกแบบอาคาร เพื่อให้อาคารมีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ พพ. จึงได้มีการผลักดันการบังคับใช้ BEC

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคสอง และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน โดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ จึงออกกฎกระทรวงในการกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.๒๕๕๒ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๒ โดยบังคับใช้กับอาคารที่จะก่อสร้างใหม่หรือดัดแปลง ๙ ประเภทอาคาร ได้แก่ (๑) สถานพยาบาล (๒) สถานศึกษา (๓) สำนักงาน (๔) อาคารชุด (๕) อาคารชุมนุมคน (๖) อาคารโรงมหรสพ (๗) อาคารโรงแรม (๘) อาคารสถานบริการ และ (๙) อาคารห้างสรรพสินค้า ที่มีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไปต้องออกแบบให้เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพพลังงานขั้นต่ำในระบบต่างๆ ได้แก่ ระบบกรอบอาคาร ระบบปรับอากาศ ระบบแสงสว่าง ระบบผลิตน้ำร้อน และการใช้พลังงานหมุนเวียน

๕.๒ ความสำคัญของการบังคับใช้ BEC

จากแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย และแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งตามนโยบายรัฐบาล (นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) รวมทั้งการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จะส่งผลต่อการใช้พลังงานของประเทศไทยโดยรวม กระทรวงพลังงานจึงบูรณาการแผนพลังงาน ๕ แผนหลัก ด้วยวิสัยทัศน์ ๒๐ ปี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ ได้แก่ (๑) แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (๒) แผนอนุรักษ์พลังงาน (๓) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (๔) แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติของไทย และ (๕) แผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง

แผนอนุรักษ์พลังงาน เป็นการดำเนินการเพื่อจะช่วยลดอัตราการเพิ่มความต้องการใช้พลังงานของประเทศคือการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ๔ กลุ่มเศรษฐกิจ คือ (๑) ภาคอุตสาหกรรม (๒) ภาคอาคารธุรกิจ อาคารของรัฐ (๓) ภาคบ้านอยู่อาศัย และ (๔) ภาคขนส่ง โดยพิจารณามาตรการที่สามารถเห็นผลได้เชิงประจักษ์ใน ๓ กลยุทธ์ คือ ภาคบังคับ ภาคความร่วมมือ และภาคสนับสนุน ที่ดำเนินการคู่ขนานไปกับการเร่งส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนรวมทั้งเร่งพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้พลังงานหมุนเวียนอย่างจริงจัง และเพื่อให้การดำเนินการลดปริมาณการใช้พลังงานของประเทศในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงและมากพอที่จะมีส่วนช่วยลดภาระทางการเงินและช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

มาตรการหนึ่งในแผนอนุรักษ์พลังงานที่สำคัญคือการใช้เกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code : BEC) เนื่องจากที่ผ่านมาการออกแบบอาคาร หรือการใช้วัสดุอาคาร หรืออุปกรณ์แสงสว่างและอำนวยความสะดวกในอาคาร เจ้าของอาคารอาจจะไม่ได้คำนึงถึงประสิทธิภาพของการใช้พลังงานในองค์รวม หรืออาจไม่มีความรู้ในเทคนิคการออกแบบเพื่อประหยัดพลังงานอย่างเพียงพอ หรืออาจมุ่งเน้นเฉพาะการลดเงินลงทุนก่อสร้างอาคาร แต่ท้ายที่สุดทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานและการบำรุงรักษา (Operating and Maintenance Costs) สูงมากเกินความจำเป็น หรือมีการสูญเสียพลังงานเป็นจำนวนมาก สุดท้ายก็จะสร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจของประเทศ และยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ทำให้อุณหภูมิรอบๆ อาคารสูงขึ้น ใช้พลังงานเกินความจำเป็น อันเป็นการเพิ่มการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ ศึกษาข้อเสนอการปฏิรูป สปช. และ สปท.

๖.๑.๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ คณะกรรมาธิการปฏิรูปด้านพลังงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้พิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการควบคุมหรือกำกับการใช้พลังงานของอาคาร ที่ดำเนินการภายใต้กฎหมายหลักสองกฎหมายคือ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ (แก้ไข พ.ศ. ๒๕๓๕, ๒๕๔๓, ๒๕๕๐) และพระราชบัญญัติส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๐) ที่มีกฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และหลักเกณฑ์ วิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้วนั้น ซึ่งยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ เนื่องจากคณะกรรมการควบคุมอาคารของกระทรวงมหาดไทย พิจารณาในประเด็นเรื่องเจตนารมณ์ของกฎหมายทั้งสองแล้วเห็นว่าไม่สอดคล้องกัน การบังคับใช้อาจสร้างภาระให้แก่ผู้ประกอบการ และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนค่อนข้างรุนแรง (ทั้งจำทั้งปรับ) และให้กระทรวงพลังงานไปดำเนินการในลักษณะส่งเสริมแบบสมัครใจก่อน เมื่อสังคมมีความพร้อมจะพิจารณาอีกครั้ง ดังแสดงความเชื่อมโยงของกฎหมายทั้งสองฉบับไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๙ ความเชื่อมโยงข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

พระราชบัญญัติส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๐)	พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ (แก้ไข พ.ศ. ๒๕๓๕, ๒๕๔๓, ๒๕๕๐)
มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์พลังงานในอาคารที่จะทำการก่อสร้างหรือดัดแปลง ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงในเรื่องนี้	มาตรา ๘ <u>เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร</u> ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด
มาตรา ๒๐ ในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๙ <u>ถ้าคณะกรรมการควบคุมอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารได้พิจารณาให้ความเห็นชอบที่จะนำมาใช้บังคับกับการควบคุมอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารด้วยแล้ว ให้ถือว่ากฎกระทรวงดังกล่าวมีผลเสมือนเป็นกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒</u>	

ที่มา : พระราชบัญญัติส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

๖.๑.๒ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) มีเจตนารมณ์ที่จะทำงานสานต่อข้อเสนอของ สปช. โดยได้ร่วมกันช่วยผลักดันเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี ผ่านคณะกรรมการประสานงานร่วม ๓ ฝ่าย เพื่อเร่งนำไปสู่การบังคับใช้ โดยมอบหมายให้กระทรวงพลังงาน โดย พพ. และกระทรวงมหาดไทย โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง หารือและกำหนดแนวทางเพื่อให้เกิดการบังคับใช้

๖.๑.๓ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ได้รับทราบการดำเนินการจากผู้แทนจาก สปท., สปช. และคณะทำงานด้านวิชาการ และเห็นชอบให้บรรจุเรื่อง “การอนุรักษ์พลังงานโดยใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน” (BEC)” ในแผนการปฏิรูปประเทศ โดยเห็นควรให้ดำเนินการแก้ไขข้อกฎหมายในพระราชบัญญัติส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๐) ให้กระทรวงพลังงานสามารถออกกฎกระทรวงได้โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมอาคาร เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงานตามขั้นตอนทางกฎหมายและเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและผลักดันทางด้านข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (BEC) ต่อไปในอนาคต

๖.๒ ผลและแนวโน้มการดำเนินการ

หลังจากที่คณะอนุกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานเข้ารับหน้าที่ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าของการดำเนินการตามข้อเสนอการปฏิรูปของ สปช. เกี่ยวกับ BEC เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ ได้รับทราบข้อมูลดังนี้

๖.๒.๑ การแก้ไขกฎหมาย

(๑) กระทรวงพลังงาน โดย พพ. ได้ดำเนินการตามคำแนะนำของ สปช. และ สปท. โดยทิศทางการแก้ปัญหายังคงใช้ขั้นตอนการดำเนินการผ่านกฎหมายทั้งสองฉบับ แต่ปรับข้อความในกฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคารและมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้สอดคล้องกับการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ ดังแสดงการแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงานไว้ในตารางต่อไป

(๒) วิธีปฏิบัติตาม (๑) มีลักษณะเดียวกับกรณีที่เป็นอาคารในโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่กรมโยธาฯ ได้แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๙ ทวิ “ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคาร โดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ได้ โดยการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบที่คณะกรรมการควบคุมอาคารกำหนดพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว โดยอย่างน้อยต้องแจ้งข้อมูลและยื่นเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้ .... (๙) หนังสือแสดงการให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ในกรณีที่เป็นอาคารในโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้วแต่กรณี”

(๓) การแก้ไขร่างกฎกระทรวงฯ มีความคืบหน้าถึงขั้นตอนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานจะเสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เพื่อให้คำแนะนำ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังแสดงการแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงานไว้ในตารางที่ ๒ การผลักดันให้กระทรวงพลังงานเร่งดำเนินการเสนอร่างกฎกระทรวงฯ เร็วขึ้นจะช่วยให้ “ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน” มีแนวโน้มการนำไปบังคับใช้ได้จริงซึ่งบรรลุตามเป้าประสงค์ของประเด็นการปฏิรูปเรื่องที่ ๗ การอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ จะเกิดผลได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตารางที่ ๒๐ การแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน

วันที่	กระบวนการแก้ไขปัญหา	ผลสรุป/ความเห็น
๔-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘	พพ. และ กรมโยธาฯ ได้หารือร่วมกันเพื่อปรับปรุงร่างกฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคารและมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ... และร่างประกาศกระทรวงพลังงานที่เกี่ยวข้อง	(๑) กรมโยธาฯ เห็นชอบในหลักการ (๒) เห็นควรให้มีการบังคับใช้กับอาคารที่มีความพร้อมก่อน และทยอยบังคับใช้กับอาคารทั้ง ๙ ประเภท ภายใน ๕ ปี (๓) เห็นควรแก้ไขกฎกระทรวง โดยกำหนดข้อมูลทางเทคนิค เกณฑ์ค่าประสิทธิภาพของระบบต่างๆ ไว้ในประกาศกระทรวงฯ แทน เพื่อความสะดวกในการปรับปรุงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง
๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ถึง ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐	พพ. เสนอ “คณะกรรมการควบคุมอาคาร” พิจารณา	(๑) คณะกรรมการฯ เห็นชอบเบื้องต้น (๒) การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน เป็นรายละเอียดด้านเทคนิคและการบริหารจัดการ ไม่ควรกำหนดให้ถือเสมือนเป็นข้อกำหนดตามกฎหมายควบคุมอาคาร ดังนั้น ควรเป็นหน้าที่ พพ. กำหนดตาม พ.ร.บ.การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.๒๕๓๕ (๓) การบังคับใช้ควรกำหนดในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตก่อสร้างฯ ตามมาตรา ๓๙ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ “ต้องยื่นเอกสารที่มีผู้รับรองว่าอาคารที่จะก่อสร้างดัดแปลงนั้นได้มีการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พร้อมกับแนบหนังสือรับรองเพื่อประกอบการพิจารณา..” และเมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ ก่อนยื่นขอใบรับรองการก่อสร้าง ต้องให้ยื่นเอกสารที่มีผู้รับรองด้านการอนุรักษ์พลังงานอีกครั้งหนึ่งแนบไปด้วย (๔) การติดตามผล เมื่ออาคารได้ใบรับรองการก่อสร้าง และมีการใช้สอยอาคารแล้ว ควรเป็นหน้าที่ของ พพ. ในการตรวจสอบค่าการใช้พลังงานต่อไป
๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ ถึง ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	คณะกรรมการพิจารณากฎหมายระดับกรมและระดับกระทรวง ดำเนินการตามขั้นตอนยกร่างแก้ไขกฎหมาย ซึ่งมีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมเป็นกรรมการด้วย	ร่างกฎกระทรวงฯ และร่างประกาศกระทรวงพลังงาน ผ่านการพิจารณา โดยปรับแก้ไขตามข้อแนะนำจากคณะกรรมการฯ
๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑	คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) พิจารณาเห็นควรนำเสนอ กพช.	ร่างกฎกระทรวงฯ ผ่านการพิจารณา โดยปรับแก้ไขตามข้อแนะนำจาก กบง.
ปัจจุบัน (ณ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)	รอเสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) พิจารณา	อยู่ระหว่างนำเสนอ กพช. (๘ มีนาคม ๒๕๖๑)

ที่มา : ข้อมูลจากการชี้แจงของผู้แทนกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๖.๒.๒ พพ. เตรียมความพร้อมระหว่างรอกฎหมายบังคับใช้

(๑) จัดตั้งศูนย์ประสานงานการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงานให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการออกแบบก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น walk in, website, email และ โทรศัพท์ โทรสาร มือถือ และวัสดุอุปกรณ์ประจำศูนย์ประสานงานฯ

(๒) การใช้โปรแกรมช่วยประเมินประสิทธิภาพพลังงานของอาคารที่ออกแบบ เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน (โปรแกรม BEC) และปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการวิเคราะห์ และสรุปผลการปรับปรุงอาคารที่ผ่านการตรวจประเมินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ระยะเวลาคืนทุน วิธีการปรับปรุง ผลประหยัดที่เกิดขึ้น และต้นทุนตลอดอายุการใช้งานของอาคาร เป็นต้น

(๓) การบริการตรวจประเมินและรับรองแบบอาคารที่ก่อสร้างใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๑ (เดือนมกราคม) รวมจำนวน ๓๔๗ อาคาร

(๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือวิชาการด้านการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานหรือองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ

(๕) ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่

- นำร่องบังคับใช้กับอาคารก่อสร้างใหม่ของหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยสำนักงบประมาณจะพิจารณางบประมาณก่อสร้างให้ถ้าแบบผ่านเกณฑ์ BEC โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นชอบให้นำ BEC มาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาอนุมัติรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)
- สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร เห็นชอบในการเพิ่มเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของเปลือกอาคารในมาตรการเพิ่มอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR Bonus) สำหรับอาคารที่ก่อสร้างใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงานของกระทรวงพลังงาน

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ ให้กระทรวงพลังงาน โดย พพ. เร่งนำ “ร่างกฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ....” เสนอ กพช. พิจารณา เพื่อกฎหมายดังกล่าวจะได้มีผลบังคับใช้ได้โดยเร็ว เพื่อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพของประเทศ

๗.๒ ให้ พพ. เตรียมความพร้อมเพื่อขับเคลื่อน BEC ในด้านอื่นๆ เช่น ร่วมกับสภาวิศวกรและสภาสถาปนิกเพื่อเพิ่มหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมและสถาปัตยกรรมควบคุม เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพผู้ออกแบบก่อสร้าง ผู้ตรวจรับรองแบบอาคาร รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่กำลังจะออกแบบก่อสร้าง

หรือดัดแปลงอาคาร สร้างความตระหนักในเรื่องข้อกำหนดของกฎกระทรวงและวิธีปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดต่างๆ

๗.๓ ให้ พพ. เตรียมการปรับปรุงกฎกระทรวงและระเบียบต่างๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานอาคารอนุรักษ์พลังงานให้เข้มข้นขึ้นทุกๆ ๕ ปี ทำให้มี BEC สู่เกณฑ์ที่สูงกว่าในอนาคตโดยอาจมีเป้าหมายในระยะยาวที่อาคารมีการใช้พลังงานที่จ่ายเข้าจากภายนอกในระดับใกล้ศูนย์ (Zero Energy Building) ที่ความต้องการพลังงานของอาคารอยู่ในระดับต่ำมากและมีการผลิตพลังงานที่ใช้ในอาคารจากพลังงานหมุนเวียนด้วย

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ อาคารที่ก่อสร้างใหม่มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ ทั้งนี้ จำนวนและการใช้พลังงานของอาคารก่อสร้างใหม่จะเพิ่มขึ้นตามแนวโน้มการเพิ่มจำนวนและความต้องการใช้ไฟฟ้าของผู้ใช้ประเภทอาคารขนาดใหญ่ ที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีร้อยละ ๕.๑๕ ซึ่งปัจจุบันมีอาคารขนาดใหญ่จำนวน ๒,๐๐๐ อาคาร มีการใช้พลังงานไฟฟ้า ๑๓,๘๐๐ GWh ถ้าในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ มีอาคารขนาดใหญ่ก่อสร้างใหม่อีกจำนวน ๔,๑๐๐ อาคาร รวมเป็น ๖,๑๐๐ อาคาร และถ้าไม่มีการบังคับใช้ BEC จะทำให้มีการใช้พลังงานในอาคารขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นอีก ๒๗,๕๐๐ GWh รวมเป็น ๔๑,๓๐๐ GWh

๘.๒ โอกาสเกิดอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ ชิ้นส่วน เทคโนโลยีการอนุรักษ์พลังงานในประเทศอย่างกว้างขวาง

๘.๓ ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับพันธะสัญญาที่รัฐบาลได้ลงนามไว้ที่ประเทศฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๕๕๘ (COP ๒๑ Paris)

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ขั้นตอนดำเนินการ	ปีงบประมาณ					
	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕
ขั้นที่ ๑. พพ. และ กรมโยธาฯ ร่วมกันปรับปรุงร่างกฎกระทรวง	✓					
ขั้นที่ ๒. คณะกรรมการควบคุมอาคาร พิจารณา	✓					
ขั้นที่ ๓. คณะกรรมการพิจารณากฎหมายระดับกรมและระดับกระทรวง พิจารณา	✓					
ขั้นที่ ๔. คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน พิจารณา		●				
ขั้นที่ ๕. คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พิจารณา		●				
ขั้นที่ ๖. คณะรัฐมนตรี เห็นชอบ		●				
ขั้นที่ ๗. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณา		●				
ขั้นที่ ๘. ประกาศราชกิจจานุเบกษา		●				
ขั้นที่ ๙. กรมโยธาธิการฯ จัดทำประกาศควบคุมอาคาร		●				
ขั้นที่ ๑๐. พพ. ร่วมกับสภาวิศวกรและสภาสถาปนิก เพิ่มหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม		●	●	●	●	●
ขั้นที่ ๑๑. เริ่มบังคับใช้ BEC อาคาร ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป			●			
ขั้นที่ ๑๒. เริ่มบังคับใช้ BEC อาคาร ๕,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป				●		
ขั้นที่ ๑๓. เริ่มบังคับใช้ BEC อาคาร ๒,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป					●	
ขั้นที่ ๑๔. ติดตามผลเพื่อยกระดับ BEC เข้มข้นขึ้นทุกๆ ๕ ปี						●

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา (ปีงบประมาณ)																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		ปี ๒๕๖๑				ปี ๒๕๖๒				ปี ๒๕๖๓				ปี ๒๕๖๔				ปี ๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.	**บังคับใช้กฎหมายอาคารก่อสร้างใหม่**																					พพ., โยธาฯ	๗๕	กทอ.	บังคับใช้ BEC	ปี ๖๒ อาคารใหม่พื้นที่รวม > ๑๐๐๐๐ ตรม ปี ๖๓ อาคารใหม่พื้นที่รวม > ๕๐๐๐ ตรม ปี ๖๔ อาคารใหม่พื้นที่รวม > ๒๐๐๐ ตรม
๑.๑	กำกับดูแล บังคับใช้กฎหมายให้อาคารก่อสร้างใหม่																									
๑.๒	ร่วมกับสภาวิศวกรและสภาสถาปนิกเพื่อเพิ่มหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ																									
๑.๓	ตรวจสอบแบบ รับรอง ติดตามผลและประชาสัมพันธ์ ผ่านศูนย์ประสานงาน																									
๑.๔	พัฒนาผู้ตรวจแบบเอกชน โดยจัดทำมาตรฐาน อบรม และขึ้นทะเบียน																									
๑.๕	พัฒนายกระดับ BEC ให้ดีขึ้นทุก ๕ ปี																									
	- งบประมาณ	[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]								
๒.	**ส่งเสริมอาคารก่อสร้างใหม่**																					พพ., โยธาฯ	๗๕	กทอ.	อาคารที่ออกแบบตาม BEC มีการก่อสร้างเร็วขึ้น	อาคารใหม่ลงทุนสร้างตาม BEC
๒.๑	ติดฉลากแสดงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน																									
๒.๒	สนับสนุนสร้างอาคารอนุรักษ์พลังงานด้วยเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ																									
๒.๓	ประชาสัมพันธ์																									
	- งบประมาณ	[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]				[๑๕ ล้านบาท]								

การปฏิรูปด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๕ การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ[๑๓]

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

อาคารควบคุมภาครัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. ๒๕๓๘ สามารถลดการใช้พลังงานลงได้ตามข้อสั่งการคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ โดยนำกลไกบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company: ESCO) มาพัฒนาใช้ในการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา ๘ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๘) โดยจะสิ้นสุดภาระผูกพันกับ ESCO ในปี ๒๕๗๑

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ มีแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการดำเนินการใช้กลไกบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานภาครัฐเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบหลักการ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๒ มีระเบียบวิธีปฏิบัติกลางเพื่อขับเคลื่อนกลไกบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานภาครัฐ เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และเริ่มนำไปปฏิบัติจริงภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

การนำกลไก ESCO มาพัฒนาใช้ในการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานในอาคารควบคุมภาครัฐ ภายในเวลา ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๘) ประมาณ ๘๗๖ อาคาร คาดว่าจะมีรายจ่ายประมาณ ๑๐,๔๗๖ ล้านบาท แบ่งเป็นค่าตอบแทนผลประหยัดให้กับ ESCO ๑๐,๓๕๖ ล้านบาท และค่าบริหารติดตาม ๑๒๐ ล้านบาท โดยมีประมาณการเงินลงทุนและแหล่งทุนแสดงในตารางต่อไปนี้

---

[๑๓] คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. “การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน โดยใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับ หน่วยงานภาครัฐ” (ฉบับปรับปรุง). มิถุนายน ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒๑ ตัวอย่างการประมาณการเงินลงทุนการใช้มาตรการ ESCO หน่วยงานภาครัฐ แบบ Shared Saving

หน่วย : ล้านบาท

ประมาณการเงินทุน (แหล่งทุน)	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕..																	
	๖๑	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	๗๑	๗๒	๗๓	๗๔	๗๕	๗๖	๗๗	รวม
(1)เงินลงทุนของ ESCO (อาจกู้เงินจากสถาบันการเงินมาลงทุนก่อน)	-	๔๕	๔๕	๔๕	๑,๘๑๕	๑,๙๙๗	๑,๙๙๗	๒,๐๐๖	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๗,๙๕๐
(2)คาตอบแทนจากผลประหยัดพลังงาน* (ที่มา : งบประมาณแผ่นดิน ที่รัฐคืนเงินให้ ESCO แบบ Shared Saving ๑๐:๙๐ และเฉลี่ย ๒.๗ ปี คืนทุน)	-	๑๕	๓๐	๔๕	๖๓๖	๑,๒๗๑	๑,๙๐๖	๒,๕๔๔	๑,๙๕๓	๑,๓๐๓	๖๕๓	-	-	-	-	-	-	๑๐,๓๕๖
(3)ค่าบริหารและติดตาม (ที่มา :งบประมาณแผ่นดิน หรือกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน)	๕	๕	๕	๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๒๐
(4)รวมงบประมาณลงทุนของรัฐ (๒)+(๓)	๕	๒๐	๓๕	๕๐	๖๖๑	๑๒๙๖	๑๙๓๑	๒๕๖๙	๑๙๕๓	๑๓๐๓	๖๕๓	-	-	-	-	-	-	๑๐,๔๗๖
ผลประหยัดรายปี (GWh)	-	๔	๘	๑๒	๑๗๖	๓๕๗	๕๓๘	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๕	๗๑๑	๗๐๗	๕๕๓	๓๖๒	๑๘๒	๗,๑๙๓
(5)มูลค่าผลประหยัดรายปี**	-	๑๖	๓๒	๔๘	๗๐๕	๑,๔๒๘	๒,๑๕๑	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๖๑	๒,๘๔๕	๒,๘๒๙	๒,๑๗๒	๑,๔๔๙	๗๒๖	๒๘,๗๗๐
(6)ผลประโยชน์รายปีที่หน่วยงานรัฐได้รับ (๕)-(๔)	-๕	-๔	-๓	-๒	๔๔	๑๓๒	๒๒๐	๓๐๘	๗๒๔	๑,๕๗๔	๒,๒๒๔	๒,๘๖๑	๒,๘๔๕	๒,๘๒๙	๒,๑๗๒	๑,๔๔๙	๗๒๖	๑๘,๒๙๔

หมายเหตุ: * คาตอบแทนจากผลประหยัดพลังงาน เป็นเงินที่ได้จากการประหยัดพลังงานตามวิธีการวัดค่าพลังงานและประเมินผลการประหยัดพลังงานที่หน่วยงานภาครัฐและ ESCO ตกลงกัน ในที่นี้สมมติให้ Shared Saving หน่วยงานรัฐ : ESCO ในสัดส่วน ๑๐ : ๙๐ และการคืนทุนเฉลี่ย ๒.๗ ปี โดยหน่วยงานภาครัฐต้องจ่ายให้ ESCO เป็นระยะเวลาประมาณ ๔ ปี

** มูลค่าผลประหยัดรายปี เป็นเงินที่ได้จากการประหยัดพลังงานตามวิธีการวัดค่าพลังงานและประเมินผลการประหยัดพลังงาน ซึ่งโดยปกติผลประหยัดจะเกิดขึ้นตลอดอายุการใช้งานของอุปกรณ์เป็นเวลาประมาณ ๑๐ ปี ทั้งนี้มูลค่าผลประหยัดที่เกิดขึ้น ในช่วง ๔ ปีแรก หน่วยงานรัฐต้องจ่ายเงินให้ ESCO คิดเป็นร้อยละ ๙๐ และตั้งแต่ปีที่ ๕ – ๑๐ หน่วยงานรัฐจะเป็นผู้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด

*** ข้อมูลในตารางที่ ๑ เป็นข้อมูลที่สมมติขึ้นเป็นตัวอย่างหนึ่งเท่านั้น โดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๖๔ ทดลองดำเนินการปีละ ๕ อาคารก่อน ส่วนอาคารที่เหลือดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๕-๖๘

๕. หลักการเหตุผล

๕.๑ หลักการของมาตรการ ESCO

“กลไกหรือธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company: ESCO)” เป็นกลไกที่กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) กระทรวงพลังงาน ได้พัฒนาขึ้น สำหรับธุรกิจที่ให้บริการด้านการอนุรักษ์พลังงาน และ/หรือด้านพลังงานทดแทนแบบครบวงจร ตั้งแต่การให้คำปรึกษา การตรวจวัดและวิเคราะห์การใช้พลังงาน การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ การเสนอโครงการ การออกแบบด้านวิศวกรรม การจัดหาหรือสนับสนุนการจัดหาแหล่งเงินทุนสำหรับดำเนินการโครงการ การจัดหาหรือสนับสนุนการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เครื่องจักร การดำเนินการก่อสร้าง ติดตั้งวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร การดำเนินการหรือสนับสนุนเดินเครื่อง และการ

ซ่อมแซมบำรุงรักษา ตลอดจนการบริหารโครงการ การตรวจวัดและพิสูจน์ผลการประหยัดพลังงานของโครงการ การฝึกอบรม และให้บริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการทำสัญญารับประกันผลประหยัดพลังงาน (Energy Performance Contract: EPC) และกระบวนการตรวจวัดและพิสูจน์ผลประหยัด (Measurement and Verification: M&V) เพื่อรับประกันผลประหยัดพลังงาน และจะต้องจ่ายชดเชยให้กับผู้รับบริการหากผลประหยัดไม่เป็นตามเงื่อนไขของสัญญากลไก ESCO ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้อง ๓ ส่วน ประกอบด้วย

๕.๑.๑ผู้ให้บริการ คือ ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน เรียกว่า บริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company; ESCO)

๕.๑.๒ผู้รับบริการ คือ ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ที่ต้องการใช้บริการด้านการอนุรักษ์พลังงาน ด้านพลังงานทดแทน หรืออื่นๆ

๕.๑.๓แหล่งเงินทุน คือ ผู้ให้การสนับสนุนเงินลงทุนสำหรับการดำเนินการโครงการของผู้รับบริการ ได้แก่ สถาบันการเงิน ธนาคาร กองทุนที่ลงทุนในโครงการอนุรักษ์พลังงาน หน่วยงานงบประมาณ ผู้ประกอบการหรือบริษัทจัดการพลังงานที่ลงทุนด้วยตนเอง เป็นต้น

๕.๒ ความสำคัญของมาตรการ ESCO ภาครัฐ

พลังงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการของประชาชน ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม แต่ประเทศไทยมิได้มีแหล่งพลังงานเชิงพาณิชย์ภายในประเทศมากพอกับความต้องการ ทำให้ต้องพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ แนวทางสำคัญที่จะช่วยลดอัตราการเพิ่มความต้องการใช้พลังงานของประเทศ คือการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดในทุกภาคส่วน

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐลดการใช้พลังงานลงร้อยละ ๑๐ เพื่อนำงบประมาณในส่วนค่าสาธารณูปโภคที่เป็นหนี้สาธารณะอยู่สูงนั้น หากประหยัดได้ก็จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น รวมถึงสร้างบทบาทให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำด้านประหยัดพลังงานให้ภาคส่วนอื่นๆ ข้าราชการตระหนักถึงความสำคัญในการใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น และนำความรู้วิธีใช้พลังงานที่ถูกต้องกลับไปใช้ภายในบ้าน ตลอดจนถ่ายทอดสู่เพื่อนบ้านก็จะช่วยลดอัตราการเพิ่มความต้องการใช้พลังงานของประเทศ

คณะกรรมาธิการปฏิรูปพลังงาน สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้จัดทำข้อเสนอในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เรื่อง “การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานโดยใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ”ที่เห็นควรต้องขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปและบังเกิดผลสัมฤทธิ์มากที่สุด เพราะการให้หน่วยงานภาครัฐลดใช้พลังงานลงให้ได้ตามเป้าหมายร้อยละ ๑๐ นั้น มีข้อจำกัดจากอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานมานาน และการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่มีข้อจำกัดที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก โดยข้อมูลการใช้พลังงานของอาคารควบคุมภาครัฐ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. ๒๕๓๘ ประมาณ ๘๗๖ แห่ง (ไม่รวมอาคารภาครัฐขนาดเล็ก) มีการใช้พลังงานไฟฟ้าถึง ๔,๕๗๓ ล้านหน่วยต่อปี หรือคิดเป็นค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณรายจ่าย ๑๗,๕๗๖ ล้านบาท

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ได้รายงานเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง “การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน โดยใช้มาตรการบริษัทจัด

การพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ” เห็นควรตามข้อเสนอของ สปช. และให้มีการยกร่างกฎหมายประกาศหรือระเบียบในการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะ สำหรับการนำรูปแบบธุรกิจ ESCO มาใช้กับภาครัฐ หลักเกณฑ์ควรครอบคลุมถึงรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งควรใช้รูปแบบการแบ่งปันผลประหยัด (Shared Saving) วิธีคัดเลือกบริษัท ESCO ที่จะเข้ามารับดำเนินงาน วิธีการตรวจวัดและพิสูจน์ผลประหยัด เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดให้นำผลประหยัดที่เกิดจากโครงการ นำมาจ่ายเป็นค่าจัดการพลังงานของบริษัท ESCO โดยกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้กับธุรกิจ ESCO ดังกล่าว จะไม่กระทบต่อระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างอื่นๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

๕.๓ รูปแบบ ESCO การแบ่งปันผลประหยัด (Shared Saving)

การอนุรักษ์พลังงานโดยใช้บริษัท ESCO มีวิธีการลงทุนที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ๒ รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ ๑ เจ้าของอาคารเป็นผู้ลงทุน โดยมีบริษัท ESCO รับประกันผลการดำเนินงาน ซึ่งเรียกว่า Guaranteed Saving โดยประกันผลประโยชน์สุทธิของโครงการที่สามารถดำเนินการได้จะเท่ากับหรือมากกว่าค่าใช้จ่ายที่เจ้าของอาคารจะต้องจ่ายในการลงทุน ถ้าหากผลประโยชน์สุทธิของโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงต่ำกว่าผลประโยชน์สุทธิที่กำหนดในสัญญาแล้ว ESCO จะเป็นผู้ชดเชยส่วนที่ขาดให้กับเจ้าของอาคาร

รูปแบบที่ ๒ ESCO จะเป็นผู้ลงทุนให้โดยอาจจะกู้เงินมาและดำเนินการตามแผนประหยัดพลังงาน โดยเจ้าของอาคารมีหน้าที่จ่ายเงินตอบแทนเป็นค่าบริการให้แก่ ESCO และนำเอาค่าพลังงานที่ประหยัดได้มาแบ่งผลประโยชน์ที่เรียกว่า Shared Saving สัดส่วนของจำนวนเงินตอบแทนจากการประหยัดพลังงานที่ต้องแบ่งให้ ESCO จะมากกว่ารูปแบบแรก เพราะ ESCO ต้องแบกรับความเสี่ยงและค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนให้ก่อนและรูปแบบการแบ่งปันผลประหยัดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับหน่วยงานภาครัฐเพราะว่ารัฐไม่ต้องจัดงบประมาณมาลงทุนตามรูปที่ ๑ ที่ปรากฏในภาคผนวก

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐ พพ. ได้ศึกษากฎ ระเบียบ และวิธีปฏิบัติต่างๆ เพื่อขับเคลื่อน ESCO ภาครัฐไว้ระดับหนึ่งและได้จัดสัมมนารับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลสรุปการสัมมนา ดังนี้

๖.๑ กระบวนการดำเนินการ

ขั้นตอนหลักดังแสดงตามแผนภาพตามรูปที่ปรากฏในภาคผนวก โดยนำหลักการและแนวทางดำเนินงานบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานของรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา[๒] มาประยุกต์ให้เหมาะกับแนวทางการปฏิบัติและกฎระเบียบของหน่วยงานรัฐของประเทศไทยตามรูปที่ ๒ ที่ปรากฏในภาคผนวก

๖.๒ ความเห็นจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สปท. ได้รวบรวมความเห็นที่ พพ. ได้รับจากการสัมมนา พร้อมทั้งความเห็นจากสำนักงบประมาณ และกรมบัญชีกลาง ที่มีต่อกระบวนการดำเนินการให้ ESCO ภาครัฐ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๒ ความเห็นจากผู้แทน พพ. สำนักงบประมาณ และกรมบัญชีกลาง

พพ.	สำนักงบประมาณ	กรมบัญชีกลาง
- รูปแบบการจ้าง ESCO เข้าข่ายการจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จ (Turnkey) - ต้องผ่านมติคณะรัฐมนตรี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๔ กำหนดให้โครงการที่มีลักษณะการจ้างเหมาจ่ายแบบเบ็ดเสร็จ	- รูปแบบการจ้างเหมาบริการจากบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) - หากเป็นการจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้หารือกรมบัญชีกลาง - หากเป็นลักษณะร่วมทุน พิจารณาตามพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖	
- ระยะเวลาทำสัญญาผูกพัน เป็นระยะเวลา ๕ – ๑๐ ปี - ต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ กำหนดว่าในกรณีที่มีการทำสัญญาผูกพันเกิน ๑ ปีงบประมาณ	- หาก พพ. มีวิธีทำให้ส่วนราชการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายของโครงการและกำหนดระยะเวลาสัญญาที่ชัดเจนได้ ส่วนราชการก็สามารถเสนอขอมติคณะรัฐมนตรีอนุมัติก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณได้	
- ยังไม่มีระเบียบทางการคลังกำหนดไว้โดยตรง ในการนำค่าสาธารณูปโภคที่เหลือจากค่าไฟฟ้าซึ่งนำไปเป็นค่าจัดการพลังงานที่หน่วยงานนั้นต้องนำมาจ่ายคืนให้กับ ESCO - การเบิกจ่ายค่าสาธารณูปโภคของหน่วยงานภาครัฐประเภทเงินงบประมาณ อยู่ในระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๔		- ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ ๒๕๕๓ ได้กำหนดรายการค่าใช้จ่ายตามหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของสำนักงบประมาณ - ถ้าสำนักงบประมาณมีการกำหนดประเภทรายจ่ายสำหรับรายการค่าจัดการพลังงานให้อยู่ในหมวดใดแล้ว กรมบัญชีกลางก็

พพ.	สำนักงบประมาณ	กรมบัญชีกลาง
		จะดำเนินการกำหนดระเบียบเพื่อรองรับการเบิกจ่ายต่อไป
- เห็นควรให้มีการยกร่างกฎหมายประกาศหรือระเบียบในการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะ สำหรับการนำรูปแบบธุรกิจ ESCO มาใช้กับภาครัฐ หลักเกณฑ์ควรครอบคลุมถึงรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งควรใช้รูปแบบการแบ่งปันผลประหยัด (Shared Saving) วิธีคัดเลือกบริษัท ESCO ที่จะเข้ามารับดำเนินงาน วิธีการตรวจวัดและพิสูจน์ผลประหยัด เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดให้นำผลประหยัดที่เกิดจากโครงการนำมาจ่ายเป็นค่าจัดการพลังงานของบริษัท ESCO โดยไม่กระทบต่อระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างอื่นๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	- เห็นควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันศึกษาแนวทางการดำเนินการอย่างรอบคอบก่อน เพราะรูปแบบ ESCO ภาครัฐยังไม่เคยดำเนินการมาก่อนและเป็นเรื่องเชิงนโยบายที่มีหน่วยงานเกี่ยวข้องจำนวนมาก และมีผลกระทบต่อรูปแบบและวิธีการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุของทางราชการ ตลอดจนอาจมีผลกระทบต่อภาระผูกพันงบประมาณของส่วนราชการต่างๆ และมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี	

ที่มา: คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ; มิถุนายน ๒๕๕๙

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

ให้กระทรวงพลังงาน โดย พพ. ดำเนินการยกร่างกฎหมาย ประกาศหรือระเบียบในการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะ สำหรับการนำรูปแบบธุรกิจ ESCO มาใช้กับภาครัฐ หลักเกณฑ์ควรครอบคลุมถึงรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งควรใช้รูปแบบการแบ่งปันผลประหยัด (Shared Saving) วิธีคัดเลือกบริษัท ESCO ที่จะเข้ามารับดำเนินงาน วิธีการตรวจวัดและพิสูจน์ผลประหยัด เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดให้นำผลประหยัดที่เกิดจากโครงการ นำมาจ่ายเป็นค่าจัดการพลังงานของบริษัท ESCO โดยไม่กระทบต่อระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างอื่นๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเห็นชอบในหลักการ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันศึกษาแนวทางการดำเนินการอย่างรอบคอบก่อนดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การเร่งการออกกฎระเบียบให้เร็วขึ้นเพื่อให้เป้าหมายการลด Energy Intensity ลงให้ได้ ๓๐% ภายในปี ๒๕๗๙ ตามแผน EEP๒๐๑๕

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลจาก พพ. ปี พ.ศ.๒๕๕๘ การใช้พลังงานของอาคารควบคุมภาครัฐ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. ๒๕๓๘ ประมาณ ๘๗๖ แห่ง (ไม่รวมอาคารภาครัฐขนาดเล็ก) มีการใช้พลังงานไฟฟ้า ๔,๕๗๓ ล้านหน่วยต่อปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณรายจ่าย ๑๗,๕๗๖ ล้านบาทต่อปี เมื่อนำมาประเมินการลงทุนเพื่อปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้าเก่า เช่น เครื่องทำน้ำเย็นซึ่งมีอายุการใช้งานมากกว่า ๑๕ ปี เครื่องปรับอากาศซึ่งมีอายุการใช้งานมากกว่า ๑๐ ปี ขนาดน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๔๐,๐๐๐ บีทียูต่อชั่วโมง หลอดไฟฟ้า T๘ เป็นต้น คาดว่าจะใช้เงินลงทุนเกือบ ๘,๐๐๐ ล้านบาท จะก่อให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานประมาณ ๗๑๙ ล้านหน่วยต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่าพลังงานที่ประหยัดได้ ๒,๘๗๗ ล้านบาทต่อปี ซึ่งมีอายุการใช้งานเฉลี่ย ๑๐ ปี หากสามารถนำกลไก ESCO มาใช้กับหน่วยงานภาครัฐได้ จะก่อเกิดประโยชน์ ดังนี้

๘.๑ ประหยัดงบประมาณของภาครัฐเกือบ ๘,๐๐๐ ล้านบาท ในการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้าเก่าในอาคารควบคุมภาครัฐ ๘๗๖ แห่ง โดย ESCO เป็นผู้ลงทุนให้ก่อน โดยตลอดอายุโครงการมีมูลค่าผลประหยัดพลังงานถึงประมาณ ๒๘,๑๑๐ ล้านบาท และหน่วยงานรัฐตั้งงบประมาณเพื่อจ่ายเงินตอบแทนค่าพลังงานที่ประหยัดได้รวมประมาณ ๑๐,๓๕๖ ล้านบาท มาจากสมมติฐานเพื่อจูงใจการลงทุนให้ ESCO กำหนด Shared Saving รัฐกับ ESCO ในสัดส่วน ๑ : ๙ หรือร้อยละ ๙๐ และการคืนทุนเฉลี่ยภายใน ๔ ปี ตามตารางที่ ๒๔

๘.๒ การขับเคลื่อนกลไก ESCO กับหน่วยงานภาครัฐ ในช่วง พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔ อาจยังจำเป็นต้องค่อยเป็นค่อยไปประมาณ ๕ หน่วยงานต่อปี เพื่อทดสอบกลไก กฎระเบียบ การทำสัญญา EPC การตรวจวัดและพิสูจน์การประกันผลประหยัดพลังงาน การจ่ายเงินตอบแทนค่าพลังงานที่ประหยัดได้ จึงคาดว่าจะเริ่มใช้เต็มรูปแบบตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็นต้นไป จนครบจำนวนอาคารควบคุมภาครัฐ ๘๗๖ อาคาร ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ดังตารางที่ ๒๔ และรายละเอียดประมาณการเงินลงทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้มาตรการ ESCO หน่วยงานภาครัฐแบบ Shared Saving ปรากฏในภาคผนวก

ตารางที่ 23 แผนการขับเคลื่อนกลไก ESCO กับหน่วยงานภาครัฐ

เป้าหมาย	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕..																	
	๖๑	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	๗๑	๗๒	๗๓	๗๔	๗๕	๗๖	๗๗	รวม
จำนวนอาคารรัฐ (อาคาร)	-	๕	๕	๕	๒๐๐	๒๒๐	๒๒๐	๒๒๑										๘๗๖
ผลประหยัดรายปี (GWh)	-	๔	๘	๑๒	๑๗๖	๓๕๗	๕๓๘	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๕	๗๑๑	๗๐๗	๕๔๓	๓๖๒	๑๘๒	๗,๑๙๓
มูลค่าผลประหยัดรายปี (ล้านบาท)	-	๑๖	๓๒	๔๘	๗๐๕	๑,๔๒๘	๒,๑๕๑	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๖๑	๒,๘๔๕	๒,๘๒๙	๒,๑๗๒	๑,๔๔๙	๗๒๖	๒๘,๗๗๐
Shared Saving ร้อยละ ๙๐ รัฐชำระคืนให้ ESCO (ล้านบาท)	-	๑๕	๓๐	๔๕	๖๗๖	๑,๒๗๑	๑,๙๐๖	๒,๕๔๔	๑,๙๕๓	๑,๓๐๓	๖๕๓							๑๐,๓๕๖

ที่มา : คณะอนุกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน, ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๘.๓ โอกาสเกิดการจ้างงาน เกิดการสร้างผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรด้านการอนุรักษ์พลังงานจำนวนมาก

๘.๔ โอกาสเกิดอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ ชิ้นส่วน เทคโนโลยีการอนุรักษ์พลังงานในประเทศ

๘.๕ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามความตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่รัฐบาลประกาศเจตนารมณ์ ณ ประเทศฝรั่งเศส ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ (COP๒๑)

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

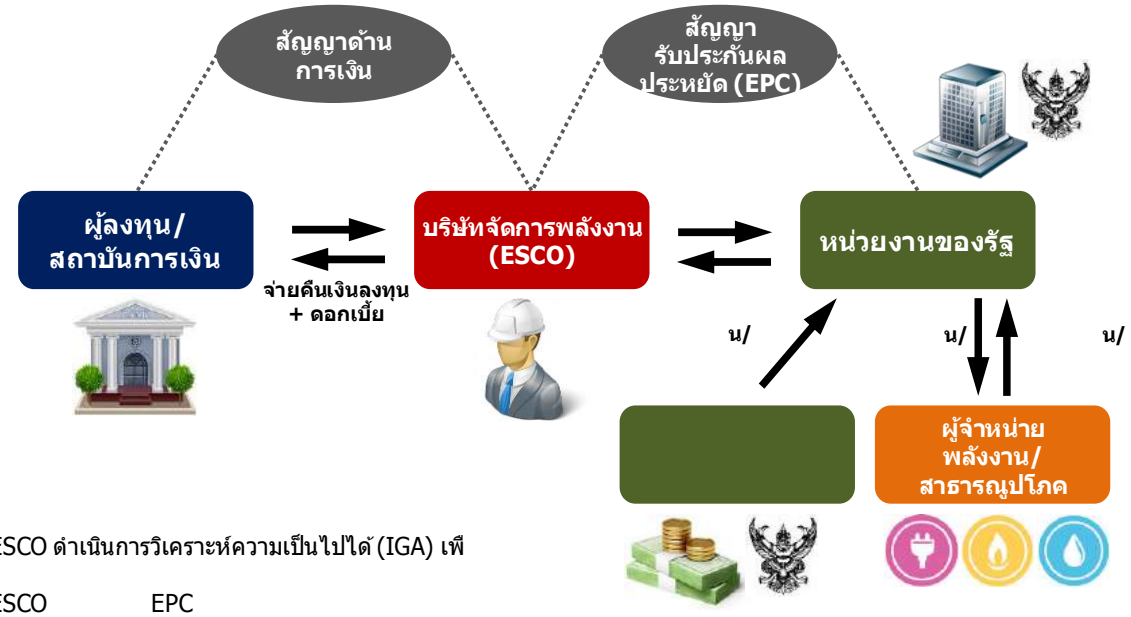
ขั้นตอนดำเนินการ	ปี พ.ศ. ..							
	๖๑	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘
ขั้นที่ ๑. พพ. จัดทำร่างแนวทางดำเนินการ	●							
ขั้นที่ ๒. คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ	●							
ขั้นที่ ๓. แต่งตั้งคณะทำงาน	●							
ขั้นที่ ๔. กรมบัญชีกลางและสำนักงบประมาณให้ข้อเสนอแนะ	●							
ขั้นที่ ๕. คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ เห็นชอบแนวทาง	●							
ขั้นที่ ๖. พพ. ดำเนินโครงการนำร่อง ESCO ภาครัฐ		●	●	●				
ขั้นที่ ๗. พพ. รวบรวมประเด็นปัญหา ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแนวทางดำเนินการ และจัดทำระเบียบปฏิบัติ		●	●	●				
ขั้นที่ ๘. คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ เห็นชอบแนวทาง (ฉบับปรับปรุง)			●	●				
ขั้นที่ ๙. คณะทำงานเห็นชอบแนวทางดำเนินการที่แก้ไข/การออกระเบียบปฏิบัติกลาง				●				
ขั้นที่ ๑๐. คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ/ประกาศใช้ระเบียบ				●				
ขั้นที่ ๑๑. ประกาศใช้ระเบียบปฏิบัติกลาง ESCO ภาครัฐ				●	●	●	●	●
ขั้นที่ ๑๒. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่				●	●	●	●	●
ขั้นที่ ๑๓. ติดตามและประเมินผล				●	●	●	●	●

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		ปี ๒๕๖๑				ปี ๒๕๖๒				ปี ๒๕๖๓				ปี ๒๕๖๔				ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๘					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	**กิจกรรมจัดทำระเบียบ**																					พพ.,บก, สงป.	๕	กทอ.	แนวทาง ESCO ภาครัฐ	ระเบียบวิธีปฏิบัติกลาง ฯ เสร็จสมบูรณ์ ปี ๖๕
๑.๑	จัดทำแนวทางและระเบียบ																									
๑.๒	คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ																									
๑.๓	คณะทำงานจัดทำแนวทางฯ																									
๑.๔	คณะกรรมการนโยบายจัดซื้อจัดจ้าง																									
๑.๕	พพ. ศึกษาปัญหา/ปรับปรุงระเบียบ																									
๑.๖	คณะทำงานฯ พิจารณาแก้ไข																									
๑.๗	คณะกรรมการนโยบายจัดซื้อจัดจ้าง																									
๑.๘	คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ																									
	- งบประมาณ													[๕ ล้านบาท]												
	-																									
๒	**กิจกรรมนำร่อง/ ดำเนินการ**																					พพ.,ESCO		กทอ.	ทดสอบปี ๖๒-๖๔	อย่างน้อย ปีละ ๕ แห่ง ปี ๖๕-๕๘ ดำเนินการครบ ๘๗๖ แห่ง
๒.๑	จัดจ้างที่ปรึกษา																							เงินกู้ เงิน งปม.	เริ่มใช้ปี ๖๕	
๒.๒	คัดเลือกหน่วยงานนำร่อง																									
๒.๓	ดำเนินการตามแนวทาง ขั้นตอนฯ																									
๒.๔	คัดเลือก ESCO/ทำสัญญา																									
๒.๕	ESCO จัดทำ IGA																									
๒.๖	ESCO เริ่มติดตั้งอุปกรณ์ใหม่																									
๒.๗	M&V จ่ายเงิน																									
๒.๘	ติดตามผล รวบรวมปัญหา																									
	- กองทุนอนุรักษ์ฯ					[๒ ล้านบาท]				[๒ ล้านบาท]				[๒ ล้านบาท]				[๔๐ ล้านบาท]					๔๖			
	- เงินลงทุน ESCO					[๔๕ ล้านบาท]				[๔๕ ล้านบาท]				[๔๕ ล้านบาท]				[๗,๘๑๕ ล้านบาท]					๗,๙๕๑			
	- เงินงบประมาณผลประหยัดพลังงาน					[๑๕ ล้านบาท]				[๓๐ ล้านบาท]				[๔๕ ล้านบาท]				[๑๐,๒๖๖ ล้านบาท]					๑๐,๓๕๖			

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		ปี ๒๕๖๑				ปี ๒๕๖๒				ปี ๒๕๖๓				ปี ๒๕๖๔				ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๘					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓	**กิจกรรม ฝึกอบรม**																					พพ.,บก, สงป.	๔๖	กทอ	สร้างความรู้ความเข้าใจ	จำนวนผู้เข้าอบรม
๓.๑	การชี้แจงทำความเข้าใจ																									
๓.๒	การฝึกอบรม																									
	- งบประมาณ					[๒ ล้านบาท]				[๒ ล้านบาท]				[๒ ล้านบาท]				[๔๐ ล้านบาท]								
๔	**กิจกรรม ประชาสัมพันธ์**																					พพ.	๒๓	กทอ	เผยแพร่/เชิญชวน	หน่วยงานรัฐที่เข้าร่วม
๔.๑	เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร																									
	- งบประมาณ					[๑ ล้านบาท]				[๑ ล้านบาท]				[๑ ล้านบาท]				[๒๐ ล้านบาท]								

หมายเหตุ

บก. = กรมบัญชีกลาง
สงป. = สำนักงบประมาณ
งป. = เงินงบประมาณ
พพ. = กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
กทอ. = กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน
IGA = Investment Grade Audit

- ESCO ดำเนินการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ (IGA) เพื
- ESCO EPC
- ESCO
- ESCO
- ESCO า EPC
- ESCO
  EPC

- ESCO Facilitator เป็นที่ปรึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐและ ESCO เข้าไปในผังกระบวนการการดำเนินงาน ESCO ภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความคล่องตัว

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน; มิถุนายน ๒๕๖๐

รูปที่ 42 บริษัทจัดการพลังงานรูปแบบแบ่งผลประหยัด (Shared Savings) ในหน่วยงานของรัฐ

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน; มิถุนายน ๒๕๖๐

รูปที่ ๔๓ กระบวนการดำเนินงานโครงการด้วยบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานของรัฐ

ประมาณการเงินลงทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้มาตรการ ESCO หน่วยงานภาครัฐแบบ Shared Saving

เงินลงทุน/ผลประโยชน์ [๘๗๖ อาคาร]	หน่วย	ปีงบประมาณ ๒๕..																
		๖๑	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	๗๑	๗๒	๗๓	๗๔	๗๕	๗๖	๗๗	รวม
ESCO ลงทุนปีงบประมาณ ๒๕๖๒ [๕ อาคาร]	**ล้านบาท**		**๔๕**																**๔๕**
ผลประหยัดที่เกิดขึ้น (๑๐ ปี)	ล้านบาท		๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖							๑๖๐
share ให้ ESCO ๙๐% (๔ ปี)	ล้านบาท		๑๕	๑๕	๑๕	๑๕													๖๐
ผลประโยชน์ที่หน่วยงานรัฐได้รับ ๑๐% (๔ ปี)	ล้านบาท		๑	๑	๑	๑	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖							๑๐๐
ESCO ลงทุนปีงบประมาณ ๒๕๖๓ [๕ อาคาร]	**ล้านบาท**			**๔๕**															**๔๕**
ผลประหยัดที่เกิดขึ้น (๑๐ ปี)	ล้านบาท			๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖						๑๖๐
share ให้ ESCO ๙๐% (๔ ปี)	ล้านบาท			๑๕	๑๕	๑๕	๑๕												๖๐
ผลประโยชน์ที่หน่วยงานรัฐได้รับ ๑๐% (๔ ปี)	ล้านบาท			๑	๑	๑	๑	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖						๑๐๐
ESCO ลงทุนปีงบประมาณ ๒๕๖๔ [๕ อาคาร]	**ล้านบาท**				**๔๕**														**๔๕**
ผลประหยัดที่เกิดขึ้น (๑๐ ปี)	ล้านบาท				๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖					๑๖๐
share ให้ ESCO ๙๐% (๔ ปี)	ล้านบาท				๑๕	๑๕	๑๕	๑๕											๖๐
ผลประโยชน์ที่หน่วยงานรัฐได้รับ ๑๐% (๔ ปี)	ล้านบาท				๑	๑	๑	๑	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖	๑๖					๑๐๐
ESCO ลงทุนปีงบประมาณ ๒๕๖๕ [๒๐๐ อาคาร]	**ล้านบาท**					**๑,๘๑๕**													**๑,๘๑๕**
ผลประหยัดที่เกิดขึ้น (๑๐ ปี)	ล้านบาท					๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗				๖,๕๗๐
share ให้ ESCO ๙๐% (๔ ปี)	ล้านบาท					๕๙๑	๕๙๑	๕๙๑	๕๙๑										๒,๓๖๔
ผลประโยชน์ที่หน่วยงานรัฐได้รับ ๑๐% (๔ ปี)	ล้านบาท					๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗	๖๕๗				๔,๒๐๖
ESCO ลงทุนปีงบประมาณ ๒๕๖๖ [๒๒๐ อาคาร]	**ล้านบาท**						**๑,๙๙๗**												**๑,๙๙๗**
ผลประหยัดที่เกิดขึ้น (๑๐ ปี)	ล้านบาท						๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓			๗,๒๓๐
share ให้ ESCO ๙๐% (๔ ปี)	ล้านบาท						๖๕๐	๖๕๐	๖๕๐	๖๕๐									๒,๖๐๐
ผลประโยชน์ที่หน่วยงานรัฐได้รับ ๑๐% (๔ ปี)	ล้านบาท						๗๓	๗๓	๗๓	๗๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓			๔,๖๓๐
ESCO ลงทุนปีงบประมาณ ๒๕๖๗ [๒๒๐ อาคาร]	**ล้านบาท**							**๑,๙๙๗**											**๑,๙๙๗**
ผลประหยัดที่เกิดขึ้น (๑๐ ปี)	ล้านบาท							๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓		๗,๒๓๐
share ให้ ESCO ๙๐% (๔ ปี)	ล้านบาท							๖๕๐	๖๕๐	๖๕๐	๖๕๐								๒,๖๐๐
ผลประโยชน์ที่หน่วยงานรัฐได้รับ ๑๐% (๔ ปี)	ล้านบาท							๗๓	๗๓	๗๓	๗๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓	๗๒๓		๔,๖๓๐
ESCO ลงทุนปีงบประมาณ ๒๕๖๘ [๒๒๑ อาคาร]	**ล้านบาท**								**๒,๐๐๖**										**๒,๐๐๖**
ผลประหยัดที่เกิดขึ้น (๑๐ ปี)	ล้านบาท								๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗,๒๖๐
share ให้ ESCO ๙๐% (๔ ปี)	ล้านบาท								๖๕๓	๖๕๓	๖๕๓	๖๕๓							๒,๖๑๒
ผลประโยชน์ที่หน่วยงานรัฐได้รับ ๑๐% (๔ ปี)	ล้านบาท								๗๓	๗๓	๗๓	๗๓	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๗๒๖	๔,๖๔๘
สรุปการลงทุน/ผลประโยชน์รวมในแต่ละปี	**ปี**	**๖๑**	**๖๒**	**๖๓**	**๖๔**	**๖๕**	**๖๖**	**๖๗**	**๖๘**	**๖๙**	**๗๐**	**๗๑**	**๗๒**	**๗๓**	**๗๔**	**๗๕**	**๗๖**	**๗๗**	**รวม**
(๑) เงินลงทุน ESCO	ล้านบาท		๔๕	๔๕	๔๕	๑,๘๑๕	๑,๙๙๗	๑,๙๙๗	๒,๐๐๖										๗,๙๕๐
(๒) ค่าตอบแทนจากผลประหยัด	ล้านบาท		๑๕	๓๐	๔๕	๖๓๖	๑,๒๗๑	๑,๙๐๖	๒,๕๔๔	๑,๙๕๓	๑,๓๐๓	๖๕๓							๑๐,๓๕๖
(๓) ค่าบริหารและติดตาม	ล้านบาท	๕	๕	๕	๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕										๑๒๐
(๔) รวมงบประมาณลงทุนของรัฐ (๒)+(๓)	ล้านบาท	๕	๒๐	๓๕	๕๐	๖๖๑	๑๒๙๖	๑๙๓๑	๒๕๖๙	๑๙๕๓	๑๓๐๓	๖๕๓							๑๐,๙๗๖
ผลประหยัดรายปี	GWh		๔	๘	๑๒	๑๗๖	๓๕๗	๕๓๘	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๑๙	๗๒๕	๗๑๑	๗๐๗	๕๔๓	๓๖๒	๑๘๒	๗,๑๙๓
(๕) มูลค่าผลประหยัดรายปี	ล้านบาท		๑๖	๓๒	๔๘	๗๐๕	๑,๔๒๘	๒,๑๕๑	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๗๗	๒,๘๖๑	๒,๘๔๕	๒,๘๒๙	๒,๘๗๒	๑,๔๕๙	๗๒๖	๒๘,๗๗๐
(๖) ผลประโยชน์รายปีที่หน่วยงานรัฐได้รับ (๕)-(๒)	ล้านบาท	-๕	-๔	-๓	-๒	๔๔	๑๓๒	๒๒๐	๓๐๘	๙๒๔	๑๕๗๔	๒๒๒๔	๒๘๖๑	๒๘๔๕	๒๘๒๙	๒๑๗๒	๑๔๕๙	๗๒๖	๑๘,๒๙๕

<u>สมมติฐานการคำนวณ</u>

๑. กำหนดให้มาตรการลงทุนปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้าเก่าในอาคารควบคุมภาครัฐ มีอายุการใช้งานเฉลี่ย ๑๐ ปี เกิดผลประหยัดไฟฟ้าเป็นเวลาต่อเนื่อง ๑๐ ปี

๒. การจ่ายค่าตอบแทนจากผลประหยัดให้กับ ESCO (Shared Saving) ในสัดส่วน ๑ : ๙ หรือร้อยละ ๙๐ มีระยะเวลาเฉลี่ย ๔ ปี

ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน

การปฏิรูปด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานและความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังงานของประเทศ

สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ ๕ ประการ คือ ๑) การพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในทุกสาขา ๒) กระแส Climate Change ที่ส่งผลให้ทุกภาคส่วนต้องมุ่งไปสู่เศรษฐกิจและสังคมสีเขียว ๓) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีชนชั้นกลางและผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ๔) การเคลื่อนย้ายฐานอำนาจทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ เช่น จีน และอินเดีย และ ๕) การเติบโตของเมือง (Urbanization) ที่ส่งผลให้มีการใช้ชีวิตแบบสังคมเมือง มีการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ผลจากปัจจัยทั้ง ๕ ประการดังกล่าว นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีรูปแบบการใช้ชีวิต (Life Style) สมัยใหม่ที่นิยมเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) ภาคธุรกิจต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ต้องปรับตัวทั้งในด้านการผลิตสินค้า การให้บริการและการปรับเปลี่ยนช่องทางการจำหน่ายสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะที่มีแรงผลักดันให้ภาครัฐต้องปรับปรุงกฎเกณฑ์การกำกับดูแล (Regulatory Change) เพื่อตอบรับต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผลกระทบดังกล่าวขยายในวงกว้างกระทบทุกภาคเศรษฐกิจและสังคม เกิดสินค้าและบริการใหม่ๆ เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ที่เปลี่ยนแปลงจากรูปแบบธุรกิจเดิมอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงเกิดผู้ประกอบการรายใหม่ที่เข้ามาท้าทายผู้ประกอบรายเดิม โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เป็นผู้คิดค้นหรือเจ้าของเทคโนโลยีใหม่ (Tech Company) จะเข้ามาเป็นคู่แข่งที่สำคัญ ภาคพลังงานทั่วโลกได้รับผลกระทบจากปัจจัยดังกล่าวเช่นกัน ทุกภาคส่วนต้องปรับตัวในการดำเนินการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การดำเนินการในรูปแบบธุรกิจเดิมไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้ ต้องเปิดมุมมองใหม่ปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาพันธมิตรที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีมาร่วมดำเนินการ แทนการดำเนินการเองเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการพัฒนา

การพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ยกตัวอย่าง เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการบุกเบิกและขุดเจาะก้าวหน้า (Advanced Oil and Gas Exploration) และเทคโนโลยีการแปรสภาพก๊าซธรรมชาติให้เป็นของเหลว (Liquified Natural Gas : LNG) ส่งผลให้สามารถขุดเจาะก๊าซธรรมชาติจากแหล่ง Shale Gas ขึ้นมาใช้ในปริมาณมาก โดยสามารถขนส่งทางก๊าซธรรมชาติในรูปของ LNG โดยทางเรือเช่นเดียวกับการขนส่งน้ำมัน ทำให้เกิดการใช้ก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและจะเป็นพลังงานหลักของโลกมากขึ้น อีกตัวอย่างที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วคือ การพัฒนาเทคโนโลยีผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) ที่สามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและต้นทุนการผลิตไฟฟ้าใกล้เคียงกับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานฟอสซิล จนเกิดการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานเพิ่มมากขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม การปรับตัวหรือการพัฒนาทางด้านพลังงานหมุนเวียนในแต่ละประเทศมีความช้าเร็วแตกต่างกันไป ขึ้นกับสภาวะแวดล้อม (Ecosystem) และปัจจัยที่ต่างกันไปในแต่ละประเทศ โดยประเทศที่มีโครงสร้างตลาดเสรีและมีกฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่ยืดหยุ่น จะทำให้เกิดการพัฒนาให้เกิดรูปแบบธุรกิจและบริการใหม่ๆ ทำให้เกิดการขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นด้านกฎเกณฑ์การกำกับดูแล ที่ต้องทบทวนและปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและในสภาวะที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

เช่นในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแล ควรจะพิจารณาแนวทางการอนุญาตในลักษณะ Sandbox ที่เปิดโอกาสให้รูปแบบธุรกิจใหม่ๆ สามารถเข้ามาทดลองประกอบกิจการ ควบคู่ไปกับการพัฒนากฎเกณฑ์การกำกับดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ

การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Breakthrough) ส่งผลให้เกิดเทคโนโลยีพลิกโฉม (Disruptive Technology) ที่เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ความเป็นอยู่ และเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินธุรกิจอย่างสิ้นเชิง โดยสามารถสรุปเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญต่อภาคพลังงานได้ ดังนี้

- **Renewable Energy** คือ เทคโนโลยีการนำพลังงานทดแทนมาผลิตไฟฟ้า เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานชีวมวลและชีวภาพ พลังงานความร้อนใต้พิภพ และพลังงานจากคลื่น เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนมีประสิทธิภาพสูง มีต้นทุนต่ำเทียบเคียงกับพลังงานจากฟอสซิล ทำให้มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนมาผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อไป

- **Solar PV และ Solar Rooftop** คือ การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ขยายตัวทั้งในรูปแบบการผลิตขนาดใหญ่ Solar Farm ที่ผลิตไฟฟ้าขายเข้าสู่ระบบ และการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา (Solar Rooftop) เพื่อใช้เองในอาคารและในบ้านเรือนอยู่อาศัย ที่มีการขยายตัวอย่างมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากการพัฒนาการใช้ Solar PV ควบคู่กับระบบกักเก็บพลังงานจะทำให้การผลิตไฟฟ้าจากระบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพและมีความเสถียรมากขึ้น

- **Distributed Generation (DG)** คือ การผลิตไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ ที่เกิดจากการพัฒนาของการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ที่ทำให้สามารถผลิตไฟฟ้าในบ้าน ในอาคาร ในชุมชน เพื่อใช้เองแทนการใช้ไฟฟ้าจากส่วนกลางที่ผลิตจากส่วนกลาง (Centralized Generation) ซึ่งมีการขยายตัวอย่างมาก

- **Energy Storage System (ESS)** คือ เทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานที่สามารถเก็บพลังงานไฟฟ้าแล้วนำกลับมาใช้เมื่อเวลาที่ต้องการ ซึ่งเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานนั้นมีหลายรูปแบบ แต่ที่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง คือ ระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่ (Battery Energy Storage System: BESS) ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สามารถนำมาใช้ได้กับผลิตภัณฑ์หรืออุตสาหกรรมหลายประเภท และนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าของประเทศได้

- **Electric Vehicle (EV)** คือ ยานยนต์ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ร่วมกับมอเตอร์ไฟฟ้าพลังสูงมาขับเคลื่อนยานยนต์แทนการขับเคลื่อนจากเครื่องยนต์สันดาปภายใน โดยมีแนวโน้มการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการใช้ไฟฟ้าและการบริหารจัดการระบบไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญในอนาคต

ผลจากการพัฒนาของเทคโนโลยีข้างต้น ทำให้เกิดความซับซ้อนในการบริหารจัดการระบบไฟฟ้าของประเทศไทย เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของพลังงานหมุนเวียนในระบบไฟฟ้าของประเทศ ที่ปัจจุบัน ณ กันยายน ๒๕๖๐ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานรายงานว่ามีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๒๔ หรือ ๑๐,๑๒๙.๗๘ เมกกะวัตต์ จากกำลังผลิตไฟฟ้ารวม ๔๑,๙๘๓ เมกะวัตต์ และมีการผลิตไฟฟ้าแบบกระจาย

ศูนย์ในลักษณะผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนไว้ใช้เองเพื่อทดแทนการใช้ไฟฟ้าจากระบบไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น เช่น การติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาโรงงานและบ้านเรือนเพื่อใช้เอง ส่งผลกระทบต่อโหลดการใช้ไฟฟ้าและเกิดความผันผวนในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ และในอนาคตมีการคาดการณ์ว่าจะมีการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้รูปแบบการผลิตและการใช้ไฟฟ้าเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยจะมีความซับซ้อนในการบริหารจัดการระบบไฟฟ้าของประเทศเพิ่มขึ้น และจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงการบริหารจัดการระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศให้มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพเพียงพอสามารถรองรับรูปแบบการผลิตและการใช้ไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน เห็นว่าควรพิจารณาคลี่คลายปัญหานี้โดยเร็ว และต้องเตรียมความพร้อมระบบไฟฟ้าของประเทศโดยเริ่มตั้งแต่ปฏิรูปวิธีการจัดทำแผนบริหารจัดการพลังงานของประเทศ ปรับปรุงวิธีการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ (PDP) ที่ต้องนำปัจจัยด้านการพัฒนาของเทคโนโลยีและแนวโน้มมาร่วมพิจารณาตั้งแต่การจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้าของประเทศ ทั้งระบบผลิต ระบบส่ง ระบบจำหน่าย และศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายไฟฟ้าอย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรบูรณาการการวางแผนพัฒนาโครงข่ายระบบส่งและระบบจำหน่ายเข้าไว้ในแผน PDP ด้วย จากเดิมที่ครอบคลุมเพียงแผนพัฒนาระบบส่งเท่านั้น ทำให้เป็นข้อจำกัดไม่สามารถวางแผนพัฒนาโครงข่ายระบบส่งและระบบจำหน่ายให้สอดคล้องกันตั้งแต่เริ่มต้น

ข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งในระบบไฟฟ้าของประเทศ ก็คือ ข้อจำกัดทางด้านโครงข่ายไฟฟ้าทั้งระบบส่ง ระบบจำหน่าย และศูนย์ควบคุมโครงข่ายไฟฟ้า ซึ่งส่วนหนึ่งได้ลงทุนมาตั้งแต่อดีตและใช้งานมาระยะหนึ่งแล้ว มีการออกแบบและเทคโนโลยีที่ไม่ทันสมัยพอที่จะจัดการกับความซับซ้อนและความผันผวนของระบบไฟฟ้าที่ต้องเผชิญอยู่ ส่งผลให้เกิดความสูญเสียและใช้โครงสร้างพื้นฐานได้ไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรเร่งพัฒนาปรับปรุงโครงข่ายระบบส่ง ระบบจำหน่าย และศูนย์ควบคุมโครงข่ายไฟฟ้า ให้เป็นระบบ Smart Grid หรือ Digital Grid โดยนำเทคโนโลยีมาช่วยให้สามารถพยากรณ์และควบคุมสั่งการการผลิตและการใช้ไฟฟ้าได้อย่าง Real Time และแม่นยำ เช่น Sensors, Advanced Metering Infrastructure (AMI), Automatic Meter Reading (AMR) และ Internet of Things (IOTs) เพื่อรวบรวมข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ โดยเทคโนโลยี Big Data Analytics และ Cloud Computing เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ทันต่อเหตุการณ์ สามารถพยากรณ์รูปแบบการใช้ไฟฟ้าได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้ ควรนำเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System) มาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้า เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นเพียงพอรองรับโหลดการใช้ไฟฟ้าที่มีความผันผวนได้ อย่างไรก็ดี การลงทุนนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก จึงควรมีการวางแผนดำเนินการที่ดีและดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจึงได้เสนอประเด็นปฏิรูปเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ในแผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงานเรื่องไฟฟ้าไว้ด้วยแล้ว

สำหรับแผนปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน เรื่อง เทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจึงเห็นควรเสนอประเด็นปฏิรูป ๒ ประเด็น คือ ปฏิรูปการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า และปฏิรูปการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงาน เนื่องจากยานยนต์ไฟฟ้ามีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งหากในอนาคตมีการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจำนวนมาก จะส่งผลกระทบต่อรูปแบบการใช้ไฟฟ้าโดยตรง ทำให้ต้องปรับรูปแบบการวางแผนและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานประเทศ

นอกจากนี้ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ประเทศที่กำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตรถยนต์ในภูมิภาคอาเซียน จึงควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าให้ชัดเจน สำหรับประเด็นปฏิรูปการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานนั้น เนื่องจากระบบกักเก็บพลังงานจะเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญ เพราะยานยนต์ไฟฟ้า ๑ คัน มีส่วนประกอบเป็นระบบกักเก็บพลังงานกว่า ๑ ใน ๓ ของมูลค่ายานยนต์ไฟฟ้า อีกทั้ง อุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานยังจัดเป็นอุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Industry) ที่ใช้เป็นส่วนประกอบพื้นฐานในผลิตภัณฑ์และในอุตสาหกรรมต่างๆ อีกมากมาย เป็นอุตสาหกรรมใหม่ New S-curve ที่กำลังเติบโต นอกจากนี้ระบบกักเก็บพลังงานยังสามารถนำมาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศทำให้เกิดประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในการจัดการระบบไฟฟ้าของประเทศ โดยหากประเทศไทยสามารถเป็นแหล่งผลิตระบบกักเก็บพลังงานได้เองก็จะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์ในอนาคตได้ โดยอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงานจะเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่สร้างฐานรายได้ใหม่ให้กับประเทศตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

อย่างไรก็ดี การดำเนินการของประเทศไทยทั้งการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า และการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงาน ยังดำเนินการในลักษณะตั้งรับต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดังกล่าว และยังขาดความชัดเจน โดยการกำหนดนโยบายรัฐบาลยังขาดทิศทางและเป้าหมายการลงทุน มีการดำเนินการส่งเสริมกระตุ้นการลงทุนในหลายรูปแบบที่อาจไม่สอดคล้องและเป็นเอกภาพกับภาคเอกชนผู้ลงทุน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อกระทบโดยตรงต่อการวางแผนด้านด้านพลังงานเพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปด้านพลังงานจึงได้วิเคราะห์โครงสร้างปัญหาด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานใน ๒ ประเด็นใหญ่ที่ต้องเร่งปฏิรูป ดังนี้

- **การขาดการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการลงทุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าร่วมกับภาคอุตสาหกรรม** แม้ว่ารัฐบาลจะมีการส่งเสริมและมีมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า แต่จากการประสานกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ พบว่า แนวทางการดำเนินการขาดเป้าหมายการส่งเสริมและกรอบการดำเนินการที่ชัดเจน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคพลังงานของประเทศ โดยเฉพาะการกำหนดการจัดหาพลังงานและการปรับปรุงแผนพลังงานที่สำคัญ อาทิ PDP AEDP และ EEP ตลอดจนกระทบต่อการกำหนดแผนการลงทุนและการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตรถยนต์เครื่องสันดาปภายในไปสู่การผลิตรถยนต์ไฟฟ้าของกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศ ซึ่งการขาดเป้าหมายและความไม่ชัดเจนของนโยบายของรัฐบาลกระทบต่อการกำหนดแผนพัฒนาด้านพลังงานและอาจนำไปสู่การเสียโอกาสของประเทศไทยในการรักษาความเป็นผู้นำในการผลิตยานยนต์ของภูมิภาคอาเซียน

- **การขาดการกำหนดทิศทางการลงทุนอุตสาหกรรมระบบกักเก็บไฟฟ้า และการวางแผนการนำมาใช้ในการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ** การพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านระบบกักเก็บพลังงานให้มีความสามารถในการเก็บประจุไฟฟ้าสูง และมีต้นทุนต่ำเพียงพอที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม (Revolution) ในการผลิตไฟฟ้าและการใช้พลังงานของโลก ส่งผลให้ระบบกักเก็บพลังงานเติบโตและจะเข้ามามีบทบาทหลักทั้งในภาคพลังงาน ภาคอุตสาหกรรม และภาคการใช้พลังงานในอนาคต แต่ประเทศไทยยังไม่มีนโยบายผลักดันในการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานอย่างชัดเจน ทั้งที่ ระบบกักเก็บพลังงานนั้นจัดเป็นเทคโนโลยีสำคัญที่เป็นฐานของการการพัฒนาเทคโนโลยีอนาคต เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า และ Smart Grid และที่สำคัญสามารถนำมาใช้ประกอบการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปที่ ๔๔ แสดงความเชื่อมโยงปัญหาและความจำเป็นต้องปฏิรูปด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานพิจารณาแล้วเห็นว่าหากรัฐบาลไม่เร่งแก้ไขปัญหากำหนดการพัฒนาที่ชัดเจน จะทำให้เกิดการเสียโอกาสการลงทุนอุตสาหกรรมฐานการผลิตใหม่ของประเทศและกระทบต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาพลังงานของประเทศไทยได้ ดังนั้น จึงได้มีแนวคิดที่เห็นสมควรให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงานเร่งดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิรูปใน ๒ ด้านที่สำคัญ คือ การส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย และการส่งเสริมเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการปฏิรูปและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านพลังงานของประเทศสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมทั้งสนับสนุนการเป็นฐานการผลิตใหม่ของประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

การปฏิรูปด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน
ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๖ การส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ ประเทศไทยมีการกำหนดทิศทางการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าที่ชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว และมีผลการศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนในประเทศไทย และโอกาสการเป็นศูนย์กลางการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในภูมิภาค ASEAN

๑.๒ รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการผลิต การใช้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับ ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานและการกำกับดูแลการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าอย่างเป็นระบบครบวงจร

๑.๓ รัฐบาลมีการปรับปรุงแผนด้านพลังงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP) แผนอนุรักษ์พลังงาน (EEP) ตลอดจนมีแผนการจัดหาและแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพลังงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงยานยนต์ไฟฟ้าได้อย่างเหมาะสม

๑.๔ อุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์มีกำหนดแผนการลงทุนและการเปลี่ยนผ่านที่ชัดเจน ตลอดจนสามารถปรับตัวการผลิตไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่รัฐบาลกำหนด

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

กำหนดนโยบาย เป้าหมาย จัดทำแผนการส่งเสริมการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า ภายใน ๑ ปี และดำเนินการตามแผนในระยะ ๕ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมและเปลี่ยนผ่านสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า มีการกำหนดเป้าหมายการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว และมีผลการศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนเชิงพาณิชย์ในประเทศไทย และมีแผนปฏิบัติการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าที่ครอบคลุมเรื่องสำคัญ เช่น แผนการส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ การจัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานรองรับ การออกกฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ในการให้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้า ภายใน ๑ ปี

๓.๒ ปรับปรุงแผนด้านพลังงานที่เกี่ยวข้อง เช่น PDP, AEDP และ EEP โดยมีการบรรจุการส่งเสริมและการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงยานยนต์ไฟฟ้าภายในปี ๑ ปี หลังศึกษาแล้วเสร็จ

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

ไม่ใช้งบประมาณ เป็นการดำเนินการเชิงนโยบาย

๕. หลักการเหตุผล

กระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและกระแสการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งผลให้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle) เพิ่มขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System) ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ระบบกักเก็บพลังงานมีประสิทธิภาพสูงและต้นทุนต่ำ สามารถนำไปพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าจนมีสมรรถนะใกล้เคียงกับรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์สันดาปภายใน (Internal Combustion Engine Vehicle: ICE) ยิ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวในการใช้และผลิตยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น สำหรับในประเทศไทยมีการตื่นตัวในการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าเช่นกัน อาทิ

ปี ๒๕๕๘ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้จัดทำข้อเสนอโครงการปฏิรูปเรื่องการส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้าเสนอต่อคณะรัฐมนตรีรับทราบ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สวทช.) ได้จัดทำแผนที่นำทางการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ และได้เริ่มส่งเสริมการใช้และผลิตรถไฟฟ้าสาธารณะ

ปี ๒๕๕๙ สำนักนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ออกมาตรการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าบรรจุไว้ในแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Energy Efficiency Plan: EEP ๒๐๑๕) ที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ให้ความเห็นชอบเมื่อ ๑๓ ส.ค. ๒๕๕๙ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าปลั๊กอินไฮบริด (Plug-in hybrid electric vehicle: PHEV) และยานยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ (Battery Electric vehicle: BEV) รวม ๑.๒ ล้านคัน ภายในปี ๒๕๗๙ และได้ตั้งคณะทำงานและจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทยขึ้น รวมถึง ได้กำหนดแนวทางการจดทะเบียนผู้ให้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้า และกำหนดอัตราค่าไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าชั่วคราวเป็นเวลา ๒ ปี และได้จัดทำโครงการสนับสนุนการลงทุนสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับภาครัฐและเอกชน ดำเนินโครงการนำร่องต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น

ปี ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ มี.ค. ๒๕๖๐ เห็นชอบมาตรการสนับสนุนการผลิตรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า (Motor Driven Vehicle) ในประเทศไทย ตามข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรม และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งออกมาตรการเพื่อสนับสนุนการผลิตรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าในประเทศไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย ซึ่งเน้นการเป็นฐานการผลิตและส่งออกยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์อย่างยั่งยืน

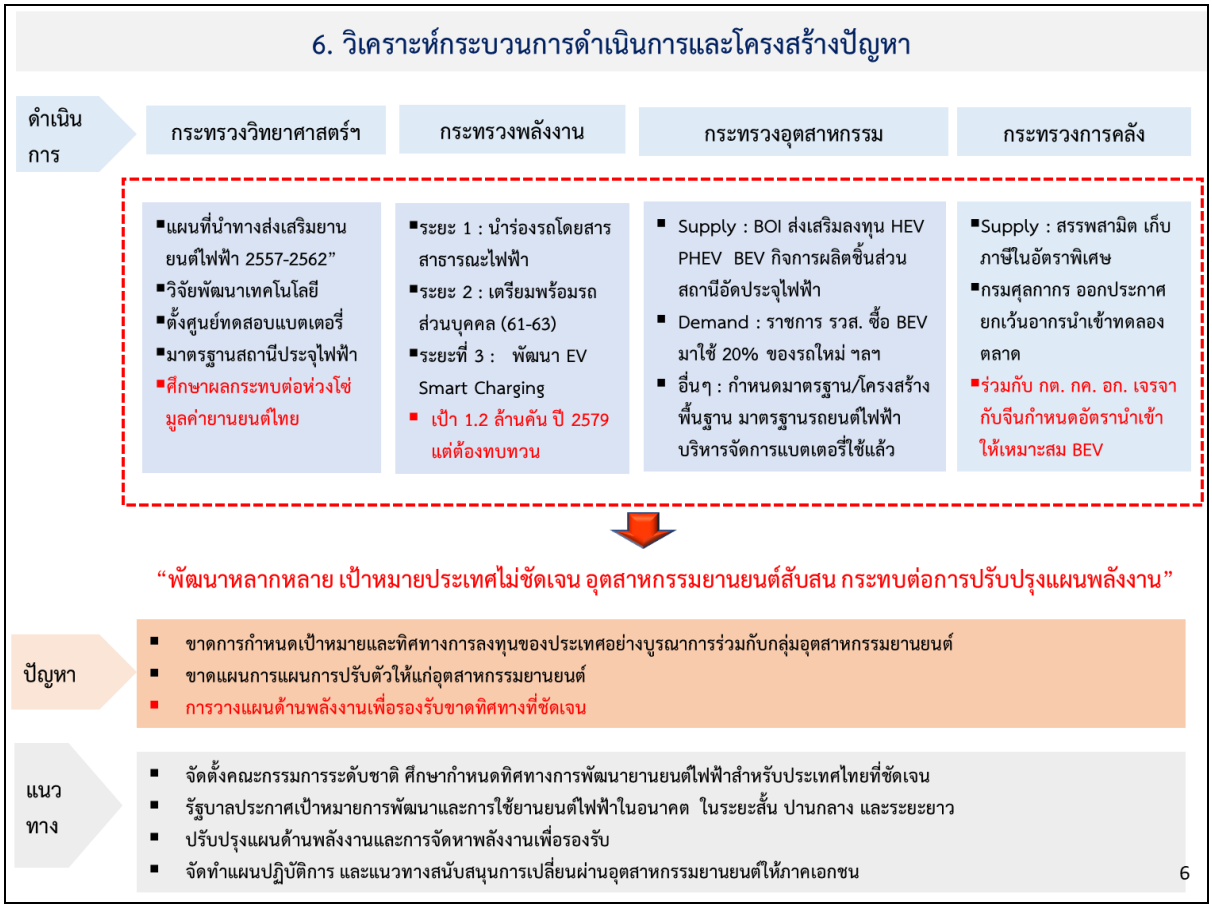
อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานพิจารณาแล้วเห็นว่าแม้ว่ารัฐบาลและหลายหน่วยงานจะมีการส่งเสริมและมีมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า แต่จากการประสานผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ พบว่า แนวทางการดำเนินการดังกล่าวยังขาดเป้าหมายการส่งเสริมและกรอบการดำเนินการที่ชัดเจน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคพลังงานของประเทศ โดยเฉพาะการกำหนดการจัดหาพลังงานและการปรับปรุงแผนพลังงานรองรับ ตลอดจนกระทบต่อการกำหนดแผนการลงทุนและการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตรถยนต์เครื่องสันดาปภายในไปสู่การผลิตรถยนต์ไฟฟ้าของกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์

ของประเทศ ซึ่งการขาดเป้าหมายและความไม่ชัดเจนของนโยบายของรัฐบาลอาจนำไปสู่การเสียโอกาสของประเทศไทยในการรักษาความเป็นผู้นำในการผลิตยานยนต์ของภูมิภาคอาเซียนในที่สุด ดังนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจึงเห็นควรให้เร่งทบทวนและกำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนในด้านการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า และการพัฒนาด้านพลังงานเพื่อรองรับการพัฒนาและการลงทุนยานยนต์ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เป็นไปด้วยความรวดเร็วอย่างมากนั้น การกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบไฟฟ้าอย่างมีวิสัยทัศน์จึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การกำหนดแผนการพัฒนาที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม จะช่วยให้การนำแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะเวลา ๒๐ ปี ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของเทคโนโลยีที่พัฒนาไปในแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้ ควรกำหนดให้มีการศึกษาความเหมาะสม และการทำ demonstration ของการพัฒนาระบบไฟฟ้าด้วย Disruptive technology ก่อนมีการนำไปขยายผลต่อไป

๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า มีการดำเนินการ ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

รูปที่ ๔๕ การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

๖.๑ การกำหนดนโยบายและมาตรการสนับสนุนการลงทุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและเทคโนโลยี ได้ออกนโยบายและมาตรการในการสนับสนุนยานยนต์ไฟฟ้า ดังนี้

๖.๑.๑ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและเทคโนโลยี คณะกรรมการพัฒนาระบบนวัตกรรมของประเทศ (คพน.) ภายใต้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ให้ความเห็นชอบ “แผนที่นำทางการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย ระหว่างปี ๒๕๕๗-๒๕๖๒” โดยริเริ่มดำเนินการพัฒนาในเรื่องรถโดยสารไฟฟ้า ยานยนต์ไฟฟ้าดัดแปลง และรถยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคล รวมถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สำคัญในการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า เช่น แบตเตอรี่และระบบจัดการแบตเตอรี่ มอเตอร์และระบบขับเคลื่อน โครงสร้างน้ำหนักเบาและการประกอบ และการพัฒนานโยบาย มาตรฐานและบุคลากร โดยจะเป็นการวิจัยร่วมระหว่าง สถาบันวิจัยภาครัฐ สถาบันการศึกษา และเอกชน นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๓ ที่ได้มีการดำเนินการในเรื่อง การประกาศมาตรฐานเต้ารับและเต้าเสียบสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าขนาดใหญ่ในปี ๒๕๖๐ ประกาศมาตรฐานเต้ารับและเต้าเสียบสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าขนาดกลางและขนาดเล็กในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๑ การพัฒนาสถานีประจุไฟฟ้าในพื้นที่นำร่อง เพื่อขยายผลในการติดตั้งในพื้นที่นำร่องเพิ่มเติม และประกาศมาตรฐานสถานีประจุไฟฟ้าในปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ อีกทั้ง ดำเนินการพัฒนาต้นแบบ EV charging station management system (Smart Charging Station) และนำไปใช้จริงในพื้นที่นำร่อง อย่างไรก็ตาม สวทช. ได้มีโครงการศึกษาผลกระทบอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าในอนาคตต่อห่วงโซ่มูลค่ายานยนต์ไทย โดยกำหนดรวบรวมข้อมูลอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าทั่วโลก และนโยบายส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้าประเทศต่างๆ เพื่อสำรวจข้อมูลเชิงลึก ถึงผลกระทบและโอกาสของผู้ประกอบการในประเทศไทย วิเคราะห์ผลกระทบ การปรับตัว และโอกาสของประเทศไทยสำหรับเป็นฐานการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานรัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๒ กระทรวงพลังงาน กระทรวงพลังงานได้ดำเนินการจัดทำแผนการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางที่เสนอกับคณะรัฐมนตรีไว้ ให้เกิดการบูรณาการและต่อยอดจากการเตรียมการเกี่ยวกับการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ดำเนินการมาแล้ว โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ

(๑) ระยะที่ ๑ : การเตรียมความพร้อมการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐) มุ่งเน้นการนำร่องการใช้งานกลุ่มรถโดยสารสาธารณะไฟฟ้า

(๒) ระยะที่ ๒ : การขยายผลการดำเนินงานกลุ่มรถโดยสารสาธารณะและเตรียมความพร้อมสำหรับการส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคล (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓) ได้แก่ การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามจำนวนรถโดยสารสาธารณะที่จะเพิ่มในช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ การกำหนดรูปแบบและมาตรฐานสถานีอัดประจุไฟฟ้าและการขออนุญาตในการให้บริการอัดประจุไฟฟ้า การศึกษาและกำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้เอกชนลงทุนพัฒนาสถานีอัดประจุไฟฟ้า การศึกษาและทบทวนโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า และอัตราค่าบริการสำหรับสถานีอัดประจุไฟฟ้า

(๓) ระยะที่ ๓ : การขยายผลไปสู่การส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคล (พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป) ได้แก่ การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของระบบไฟฟ้าให้สอดคล้องกับปริมาณรถยนต์ไฟฟ้าส่วนบุคคลที่จะเพิ่มขึ้น การพัฒนาระบบบริหารจัดการการอัดประจุไฟฟ้าอัจฉริยะ (EV Smart Charging) และการพัฒนาระบบบริหารความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศร่วมกับการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า (Vehicle to Grid: V๒G)

๖.๑.๓ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมได้เสนอ มาตรการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้า และ ครม. มีมติเห็นชอบมาตการดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๘ มี.ค. ๒๕๖๐ โดยสรุปได้ ดังนี้

(๑) มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อสร้างอุปทาน (Supply)

๑) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้เปิดให้การส่งเสริมการลงทุนกิจการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วน ที่ครอบคลุมกิจการผลิตรถยนต์ประเภทต่างๆ คือ รถยนต์ไฟฟ้าไฮบริด (HEV) รถยนต์ไฟฟ้าปลั๊กอินไฮบริด (PHEV) รถยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ (BEV) รวมถึง กิจการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ไฟฟ้า และกิจการสถานีอัดประจุไฟฟ้า โดยมีเงื่อนไขว่าในการเสนอโครงการจะต้องเสนอเป็นแผนงานรวม (Package) ประกอบด้วย การประกอบรถยนต์ หารผลิตชิ้นส่วน/ชิ้นส่วนสำคัญ เช่น แบตเตอรี่ มอเตอร์ (Motor Traction) ระบบบริหารจัดการแบตเตอรี่ (Battery Management System: BMS) และระบบบวบคุมการขับขี่ (Driving Control Unit: DCU) แผนการจัดการซากแบตเตอรี่ใช้แล้ว และแผนการพัฒนาผู้ผลิตวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนในประเทศ

๒) กระทรวงการคลัง โดยกรมสรรพสามิต กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีรถยนต์ไฟฟ้าในอัตราพิเศษ โดย HEV และ PHEV ลดอัตราภาษีลงเหลือกึ่งหนึ่งเหลือร้อยละ ๕ และ BEV จะลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละ ๒ ทั้งนี้ จะต้องได้รับการส่งเสริมการลงทุน และใช้แบตเตอรี่ที่ผลิตในประเทศปีที่ ๕

๓) กระทรวงการคลัง โดยกรมศุลกากร ออกประกาศยกเว้นอากรนำเข้ารถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่สำเร็จรูป เพื่อทดลองตลาด ในปริมาณที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้ความเห็นชอบ เป็นระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี

๔) กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง และกระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกันผลักดันให้มีการเปิดเจรจากับประเทศจีน เพื่อกำหนดอัตราอากรนำเข้าที่เหมาะสมสำหรับ BEV ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

(๒) มาตรการกระตุ้นตลาดภายในประเทศ (Demand)

๑) สำนักงบประมาณ กำหนดให้หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจสามารถจัดซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ได้ โดยมีเป้าหมายให้มีสัดส่วนการใช้ประมาณร้อยละ ๒๐ ของรถยนต์ใหม่ทั้งหมดที่หน่วยงานจัดซื้อ กำหนดบัญชีคุณลักษณะเฉพาะและบัญชีราคาของรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ และเพิ่มเติมรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่เข้าไปในบัญชีนวัตกรรมไทยและสิ่งประดิษฐ์ไทย

๒) กระทรวงคมนาคม (บมจ.การท่าอากาศยานไทย) จัดทำแผนเช่ารถยนต์ โดยเพิ่มการนำรถยนต์ไฟฟ้าไฮบริดปลั๊กอิน และรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ มาใช้เป็นรถยนต์บริการของสนามบิน (ลีมูซีน) ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น

๓) กระทรวงอุตสาหกรรม (กนอ.) และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนำรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่มาใช้งานในพื้นที่ปลอดมลพิษ ภายใต้โครงการพัฒนาระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

๔) กระทรวงพลังงาน (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน) ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรถยนต์สี่ล้อรับจ้าง (แท็กซี่) มาปรับเปลี่ยนเป็นรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ในลักษณะที่มีการดำเนินการเช่นเดียวกับรถยนต์สามล้อไฟฟ้ารับจ้าง (รถตุ๊กตุ๊ก)

๕) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมศิลปากร) นำรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่ มาให้บริการในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย รวมทั้งการรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

(๓) การกำหนดมาตรฐานและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ

๑) กระทรวงพลังงาน (สนพ. และ กฟผ.) กระทรวงคมนาคม (สนข.) กฟน. และ กฟภ. ร่วมกันศึกษาแผนการติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าในพื้นที่เป้าหมาย และถนนหลักที่เชื่อมต่อพื้นที่เป้าหมาย

๒) กระทรวงอุตสาหกรรม (สมอ.) ดำเนินโครงการศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติรวมทั้งพิจารณาจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ และจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เพื่อรองรับการทดสอบรถยนต์หรือชิ้นส่วนยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าต่อไป

(๔) การจัดทำมาตรฐานรถยนต์ไฟฟ้า

๑) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จัดทำมาตรฐานรถยนต์ไฟฟ้าให้ครบถ้วน ได้แก่ ระบบการประจุไฟฟ้าของรถไฟฟ้า ความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า แบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า และมิเตอร์กระแสตรงเพื่อใช้ในการจำหน่ายไฟฟ้า

(๕) การบริหารจัดการแบตเตอรี่ใช้แล้ว

๑) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) บริหารและจัดการแบตเตอรี่ใช้แล้ว รวมทั้งจัดทำแผนการบริหารและกำจัดซากแบตเตอรี่รถยนต์

๒) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) กำหนดผลิตภัณฑ์แบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า ไว้ในพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และซากผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

(๖) มาตรการด้านอื่นๆ

๑) กระทรวงอุตสาหกรรม (สถาบันยานยนต์) ดำเนินโครงการเพิ่มผลิตภาพ เน้นการพัฒนาระบบรับรองความสามารถบุคลากรระยะเวลา ๕ ปีแบบต่อเนื่อง เพื่อรองรับอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งอนาคตได้

(๗) ความคืบหน้าตามมาตรการสนับสนุนการผลิตยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าในประเทศไทย

๑) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ออกประกาศที่ ๕/๒๕๖๐ เรื่อง นโยบายส่งเสริมการลงทุนการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ชิ้นส่วน และอุปกรณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศ

๒) กระทรวงพลังงาน (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน) สนับสนุนการลงทุนสถานีอัดประจุไฟฟ้า (Charging Station) ขณะนี้ให้การสนับสนุนหัวจ่ายไปแล้ว จำนวน ๘๔ หัวจ่าย

๓) กระทรวงการคลัง (กรมสรรพสามิต) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังลงนามในกฎกระทรวง กำหนดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๖ ก.ย. ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้ทำให้เกิดการลดภาษีสรรพสามิตสำหรับยานยนต์ไฟฟ้าแล้ว

๖.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้น

๖.๒.๑ ขาดการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการลงทุนของประเทศอย่างบูรณาการร่วมกับกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์

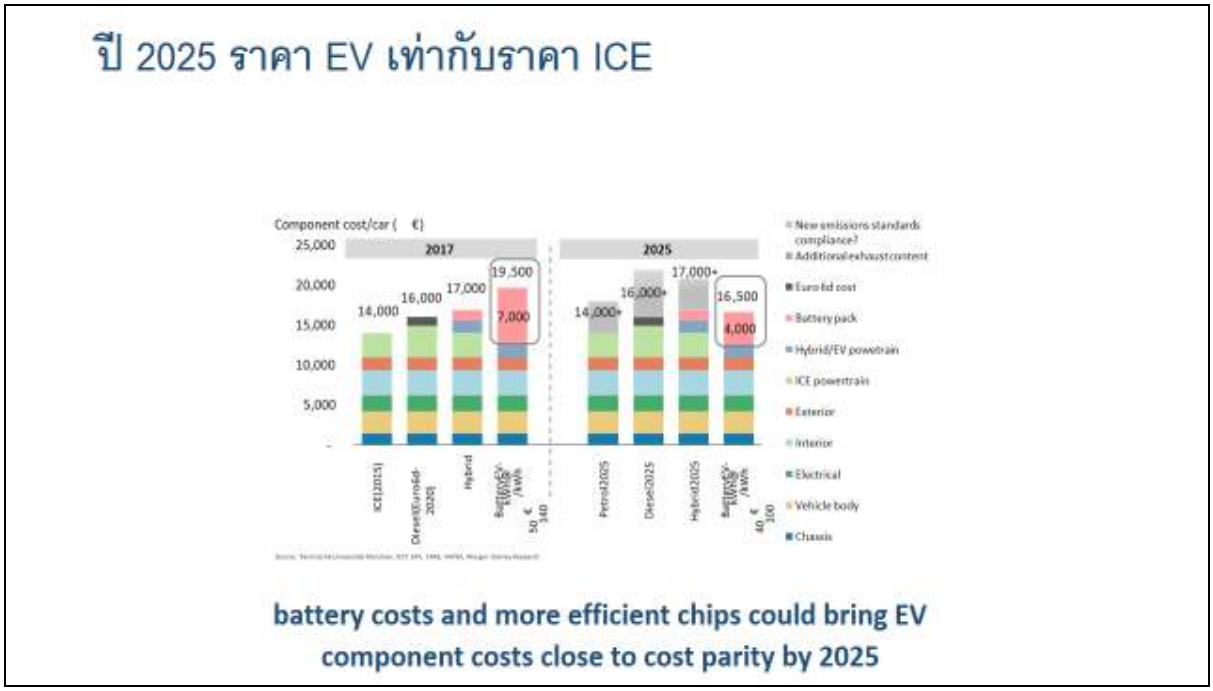
จากมาตรการในข้อ ๖.๑.๑ ข้างต้น เชื่อได้ว่าหากดำเนินการตามทิศทางดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าขึ้นในประเทศไทยได้ แต่จากข้อเท็จจริงที่อุตสาหกรรมยานยนต์ในแต่ละค่ายยังไม่จัดทำแผนการลงทุนตามนโยบายประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทบทวนเป้าหมายและทิศทางการลงทุนของประเทศอย่างบูรณาการร่วมกับกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ ทั้งนี้ เป้าหมายที่กระทรวงพลังงานพิจารณากำหนดในเบื้องต้นที่ ๑.๒ ล้านคันในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ก็อาจต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว **การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ใกล้เคียงความจริง และการประกาศเป้าหมายที่ชัดเจนของประเทศ เป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาของรัฐไม่สูญเปล่าและกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของประเทศได้ตามเป้าหมายที่กำหนด**

โดยจากการศึกษาพบว่าการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าของโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่หลายๆ ฝ่ายคาดการณ์ โดยที่ผ่านมีเหตุการณ์สำคัญที่จะส่งผลเร่งการเติบโตในการผลิตและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าของโลก ได้แก่

การประมาณการของ The International Energy Agency (IEA) ในปี ๒๕๖๘ จะมีการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนร้อยละ ๙๐-๙๔ หรือคิดเป็นจำนวน ๔๐-๗๐ ล้านคัน (ที่มา: Global EV Outlook ๒๐๑๗: IEA) นอกจากนี้ ในหลายประเทศที่เป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีต่างให้ความ

จริงจังในการส่งเสริมการผลิตและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น โดยมีการประกาศเป้าหมายปีที่จะเลิกผลิตยานยนต์ที่ใช้เครื่องสันดาปภายในเพื่อหันมาผลิตยานยนต์ไฟฟ้า เช่น ประเทศนอร์เวย์ (ปี ๒๕๖๘) ประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส (ปี ๒๕๘๓) จีนออกโยบาย New Electric Vehicle (NEV) โดยกำหนดเป้าหมายให้ปี ๒๕๖๒ ผู้ผลิตยานยนต์ในจีนจะต้องมีสัดส่วนการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ และกำหนดให้เพิ่มสัดส่วนการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าขึ้นทุกปี โดยเพิ่มสัดส่วนเป็นร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๖๔ ซึ่งการประกาศนโยบายที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนในลักษณะดังกล่าว จะส่งผลให้อุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนเห็นเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถวางแผนการปรับตัวจากการผลิตรถยนต์เครื่องยนต์สันดาปภายในไปสู่การผลิตรถยนต์ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะยิ่งส่งผลให้มีอัตราเร่งในการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้ามากขึ้นในตลาดโลกได้

การเร่งลดก๊าซเรือนกระจกจะส่งผลให้มีการควบคุมมลพิษเข้มงวด ส่งผลให้ราคารถยนต์เครื่องสันดาปภายในสูงขึ้น ในขณะที่ ราคา EV ลดต่ำลงเนื่องจากการพัฒนา Technology ด้านต่างๆ โดยจากการคาดการณ์ของ Morgan Stanley ประมาณว่า ราคายานยนต์ไฟฟ้าจะลดลงเป็นลำดับ โดยจะลดลงมาเท่ากับราคายานยนต์เครื่องสันดาปภายใน ในปี ๒๐๒๕ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น และเมื่อมีการขยายตัวในการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าอย่างกว้างขวาง ก็จะเกิดการผลิตในจำนวนมากเกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ต้นทุนจะลดลง เป็นผลให้เกิดการผลิตและการใช้รถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น

รูปที่ ๔๖ เปรียบเทียบแนวโน้มราคายานยนต์สันดาปภายในและ EV

ในส่วนของการปรับตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้านั้น เริ่มมีสัญญาณของการปรับตัวให้เห็น โดยมีบริษัทรถยนต์ได้ทำตลาดยานยนต์ไฟฟ้าประเภท HEV และ PHEV เพิ่มมากขึ้น และมียอดขายเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ รวมถึงเริ่มมีการประกาศจะนำเข้ายานยนต์ไฟฟ้าประเภท BEV มาขายในประเทศไทย นอกจากนี้ เริ่มมีผู้ประกอบการยื่นขอส่งเสริมการลงทุนเพื่อทำการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า เช่น นิสสัน และมิซูบิชิ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมของภาครัฐที่ออกมา เช่น การลดภาษีนำเข้าและภาษี

สรรพสามิตสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า และนโยบายการส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น ในอีกด้านหนึ่ง ก็มีสัญญาณของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ การสร้างสถานีอัดประจุไฟฟ้า โดยกระทรวงพลังงานได้ดำเนินโครงการนำร่องเพื่อติดตั้งสถานีอัดประจุไฟฟ้าจำนวน ๑๐๐ จุด และผู้ประกอบการเอกชนจำนวนหนึ่งประกาศแผนการลงทุนก่อสร้างสถานีอัดประจุไฟฟ้ารวมกันจำนวน ๑,๕๐๐ จุด ภายในปี ๒๕๖๑ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่ยังขาดการบูรณาการในการวางแผนการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าที่จะมารองรับ รวมถึงยังขาดการพิจารณาในภาพรวมของการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งระบบอย่างเป็นเอกภาพ

๖.๒.๒ การขาดแผนการแผนการปรับตัวให้แก่อุตสาหกรรมยานยนต์ การเปลี่ยนมาผลิตยานยนต์ไฟฟ้าจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนอย่างมาก เนื่องจากกระบวนการผลิตต่างจากการผลิตรถยนต์เดิม จึงเป็นเรื่องที่จะต้องขับเคลื่อนการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า ควบคู่ไปกับการส่งเสริมยานยนต์ประเภทเดิม โดยมีแผนการปรับตัวให้แก่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าเดิมที่เหมาะสม ทั้งนี้ หากดำเนินการไม่เหมาะสมแล้ว อาจส่งผลกระทบทำให้ผู้ผลิตรถยนต์ข้ามชาติที่มาลงทุนสร้างโรงงานผลิตรถยนต์ขนาดใหญ่ในประเทศไทย ย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศใน ASEAN ที่มีความพร้อมมากขึ้นได้ การที่ยุทธศาสตร์ชาติกำหนดเป้าหมายให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการผลิตรถยนต์ของภูมิภาค ASEAN นั้น ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ของการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตรถยนต์เครื่องยนต์สันดาปภายในไปสู่รถยนต์ไฟฟ้า แต่เมื่อพิจารณาการดำเนินการของรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน ต่างก็ออกนโยบายและมาตรการในการสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศ แต่การดำเนินการดังกล่าวยังขาดเอกภาพ ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ในประเทศมองภาพทิศทางการพัฒนาไม่ชัดเจน ทำให้วางแผนธุรกิจได้ลำบาก ตลอดจนกระทบต่อการวางแผนด้านพลังงานของประเทศ

๖.๒.๓ วางแผนการจัดการด้านพลังงานเพื่อรองรับยานยนต์ไฟฟ้าที่จะขยายตัว กระทรวงพลังงานได้คาดการณ์ว่าจะมีการใช้ยานยนต์ไฟฟ้ารวม ๑.๒ ล้านคันในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ส่งผลให้มีการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ๕,๗๘๓ ล้านหน่วย และจะทำให้เพิ่มกำลังผลิตไฟฟ้าสูงสุด (Peak Demand) ประมาณ ๒,๔๖๖ เมกกะวัตต์ ในเวลากลางคืน เนื่องจากผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้าจะชาร์ตไฟฟ้าที่บ้านในช่วงกลางคืน ซึ่งเมื่อพิจารณากำลังไฟฟ้ารวมที่เพิ่มขึ้นจากการใช้ไฟฟ้าของยานยนต์ไฟฟ้ากับกำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศในปี ๒๕๗๙ จำนวน ๗๐,๓๓๕ เมกะวัตต์ มีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๓.๕ ซึ่งยังอยู่ในปริมาณที่สามารถจัดการได้ อย่างไรก็ดี การชาร์ตรถไฟฟ้าอาจมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการความต้องการไฟฟ้าสูงสุด (Peak Demand) ในระดับโครงข่ายจำหน่ายได้ โดยเฉพาะในบริเวณที่มีคนอยู่อาศัยหนาแน่นเช่นในเมือง ในอาคารชุดพักอาศัย หรือในหมู่บ้าน จึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการระดับโครงข่ายจำหน่าย ที่รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบาย และวางแผนบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าให้สามารถรองรับการขยายตัวของการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า โดยเฉพาะการวางแผนการสร้างสถานีชาร์ตยานยนต์ไฟฟ้าควบคู่กับการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้า ให้สามารถมีข้อมูลแบบ Real Time และสามารถสั่งการให้ชาร์ตหรือลดการชาร์ตลงตามศักยภาพของระบบไฟฟ้า เช่น กำหนดให้สถานีชาร์ตรถยนต์ไฟฟ้าจะต้องเชื่อมโยงอุปกรณ์และข้อมูลกับศูนย์ควบคุมโครงข่ายไฟฟ้า ให้สามารถควบคุมและสั่งการการชาร์ตรถยนต์ไฟฟ้าให้สอดคล้องกับศักยภาพของระบบไฟฟ้า หรือกรณีที่ชาร์ตในบ้านอยู่อาศัยอาจต้องกำหนดให้รถยนต์ไฟฟ้าต้องมีอุปกรณ์และระบบสื่อสารที่สามารถสั่งการการชาร์ตไฟฟ้าแต่ละคันได้

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

เพื่อให้เกิดความชัดเจน และความเป็นเอกภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ในประเทศ และการปรับปรุงแผนพลังงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป ประกอบด้วย

๗.๑ รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติศึกษากำหนดทิศทางการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าที่ชัดเจน

เพื่อกำหนดเป้าหมายการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว และมีผลการศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนเชิงพาณิชย์ในประเทศไทย และโอกาสการเป็นศูนย์กลางการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในภูมิภาค ASEAN ทั้งนี้ ควรนำผลการศึกษาโครงการศึกษาผลกระทบอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าในอนาคตต่อห่วงโซ่มูลค่ายานยนต์ไทย มาใช้พิจารณาผลกระทบและโอกาสของผู้ประกอบการในประเทศไทย วิเคราะห์ผลกระทบ การปรับตัว และโอกาสของประเทศไทยสำหรับเป็นฐานการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า โดยคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นจะมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ประกอบด้วย

๗.๑.๑ องค์ประกอบ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มาจากทั้งภาครัฐ (กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงคมนาคม และกระทรวงการคลัง) รัฐวิสาหกิจ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้านครหลวง) และภาคเอกชน เป็นคณะกรรมการ และมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพลังงานเป็นฝ่ายเลขานุการร่วม

๗.๑.๒ อำนาจหน้าที่ ที่สำคัญ ประกอบด้วย ศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนเชิงพาณิชย์ในประเทศไทย กำหนดเป้าหมายการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว จัดทำแผนปฏิบัติการ และติดตามประเมินผลรายงานต่อคณะรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่อง

๗.๒ รัฐบาลประกาศเป้าหมายการพัฒนาและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในอนาคต ในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว

เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาอุตสาหกรรม จัดหา และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับ

๗.๓ ปรับปรุงแผนด้านพลังงานและการจัดหาพลังงานเพื่อรองรับ

ประสานกระทรวงพลังงานปรับปรุงแผนด้านพลังงานที่เกี่ยวข้อง เช่น PDP, AEDP และ EEP บรรจุการส่งเสริมและรองรับการเปลี่ยนแปลงยานยนต์ไฟฟ้า โดยมีแผนการจัดหาและแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพลังงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงยานยนต์ไฟฟ้าได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนกำหนดโครงสร้างราคาค่าไฟฟ้าสำหรับการให้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้า และกลไกการซื้อขายไฟฟ้า

๗.๔ จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของรัฐบาล

ครอบคลุมการพัฒนาครบวงจร ประกอบด้วย

๗.๔.๑ กำหนดกฎหมาย นโยบาย มาตรการสนับสนุน และระบบภาษีที่เหมาะสม

๗.๔.๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ปรับปรุงโครงข่ายไฟฟ้า สร้างสถานีอัดประจุไฟฟ้า

๗.๔.๓ การพัฒนาเทคโนโลยี และการพัฒนาอุตสาหกรรมรองรับ ปรับวิธีการวิจัยพัฒนา โดยส่งเสริมวิธี Reverse Engineering โดยซื้อเทคโนโลยีหรือร่วมทุนกับเจ้าของเทคโนโลยีนำเข้าประเทศไทย โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับยานยนต์ไฟฟ้า เช่น แบตเตอรี่ ระบบบริหารจัดการพลังงานของรถ ECU มอเตอร์ และสถานีอัดประจุไฟฟ้า ฯลฯ

๗.๕ จัดทำแนวทางสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมยานยนต์ให้ภาคเอกชน

ครอบคลุมเรื่องสำคัญ เช่น แผนการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตรถยนต์สันดาปภายในไปสู่การผลิตรถยนต์ไฟฟ้า แผนการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ พัฒนาการผลิตวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศ กำหนดแผนการเปลี่ยนผ่าน โดยการเปลี่ยนผ่านให้ดำเนินการปรับตัวตามขั้นตอน เริ่มจากผลิต HV และ PHEV แล้วปรับสู่ BEV ในที่สุด โดยกำหนดสัดส่วนหรือกรอบเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้อุตสาหกรรมได้ปรับตัวแบบเป็นขั้นตอน

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประเทศไทยมีทิศทางและแนวทางการดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า และสามารถส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอย่างเป็นรูปธรรม เหมาะสม และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนสามารถวางแผนด้านพลังงานเพื่อรองรับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติศึกษากำหนดทิศทางการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าและจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าที่ชัดเจน																					อก. พน. (สนพ.) สำนักงาน กกพ. วท. สอท.			ประเทศไทยมีเป้าหมายและทิศทางการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน	มีการทบทวนและและจัดทำแผนปฏิบัติการภายใน ๑ ปี
๒	รัฐบาลประกาศเป้าหมายการพัฒนาและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าระยะสั้น ปานกลาง ยาว																					คกก.			ประเทศไทยมีเป้าหมายและทิศทางการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน	รัฐบาลประกาศเป้าหมายการพัฒนาและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าภายหลังการศึกษาแล้วเสร็จ
๓	ปรับปรุงแผนด้านพลังงานและการจัดหาพลังงานเพื่อรองรับ																					พน. (สนพ.)			ประเทศไทยมีการจัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพลังงานรองรับอย่างเหมาะสม	ปรับปรุงการวางแผนด้านพลังงาน เพื่อรองรับภายใน ๑ ปี หลังการศึกษาแล้วเสร็จ
๔	จัดทำแนวทางสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมยานยนต์ให้ภาคเอกชน																					คกก.			ผู้ประกอบการสามารถกำหนดแผนลงทุนและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	จัดทำแนวทางสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมยานยนต์ ภายใน ๑ ปี หลังการศึกษาแล้วเสร็จ
๕	ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ																					คกก.				

เรื่องเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน
ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๗ การส่งเสริมเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงาน

๑. เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑.๑ ประเทศไทยมีการกำหนดทิศทางการส่งเสริมเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงาน โดยมีผลการศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ประเภทแบตเตอรี่ (Battery) เป็นอุตสาหกรรมอนาคตสร้างฐานรายได้ใหม่ให้กับประเทศ

๑.๒ มีการนำเอาระบบกักเก็บพลังงานไปใช้ในการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการพลังงานของประเทศ และใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างกว้างขวาง

๒. กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

กำหนดนโยบาย เป้าหมาย จัดทำแผนการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงาน ภายใน ๑ ปี และดำเนินการตามแผนภายใน ๕ ปี

๓. ตัวชี้วัด

๓.๑ จัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน และมีผลการศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ประเภทแบตเตอรี่ (Battery) เป็นอุตสาหกรรมอนาคตของประเทศ และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตระบบกักเก็บพลังงาน ครอบคลุมการสนับสนุนให้มีการลงทุน และปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ ภายใน ๑ ปี

๓.๒ ปรับปรุงแผนด้านพลังงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (PDP) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP) แผนอนุรักษ์พลังงาน (EE) ให้มีการนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ ภายใน ๑ ปี หลังจากได้ข้อสรุปจากผลการศึกษา

๔. วงเงินและแหล่งเงิน

ไม่ใช้งบประมาณ เป็นการดำเนินการเชิงนโยบาย

๕. หลักการเหตุผล

ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านระบบกักเก็บพลังงานอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูงและมีความสามารถในการเก็บประจุไฟฟ้าสูง และมีต้นทุนต่ำเพียงพอที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม (Revolution) ในการผลิตไฟฟ้าและการใช้พลังงานของโลก เกิดการขยายตัวของการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งมีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและมีต้นทุนต่ำลงอีกในระยะเวลาไม่นาน ซึ่งจะส่งผลให้ระบบกักเก็บพลังงานเติบโตอย่างก้าวกระโดด และเข้ามามีบทบาทหลักทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคพลังงานในอนาคต อุตสาหกรรมดังกล่าวจัดเป็นอุตสาหกรรมใหม่ ที่หลายๆ ประเทศพยายามจะพัฒนาและช่วงชิงความเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมนี้ ดังจะเห็นได้จากมีผู้ประกอบการในประเทศผู้นำทางด้านเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ได้ลงทุนหรือประกาศแผนการลงทุนก่อสร้างโรงงานผลิตระบบกักเก็บพลังงานขนาดใหญ่ เพื่อป้อนให้แก่อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในขณะนี้

ในส่วนของประเทศไทยเพิ่งมีการตื่นตัวในเรื่องการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงาน แต่ก็ยังไม่มีนโยบายผลักดันในการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานอย่างชัดเจน โดยกระทรวงพลังงานได้บรรจุเรื่องการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานไว้ในแผนอนุรักษ์พลังงานแต่มิได้เป็นประเด็นหลัก โดยได้ระบุให้มีการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานไว้ในนโยบาย Energy ๔.๐ และ Thailand Integrated Energy Blueprint: TIEB แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานด้าน Smart Grid ของประเทศไทยระยะสั้น (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนขับเคลื่อนรถยนต์ไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ โดยมิได้กำหนดแนวทางพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งที่ ระบบกักเก็บพลังงานนั้นจัดเป็นเทคโนโลยีสำคัญที่เป็นฐานของการพัฒนาเทคโนโลยีอนาคต เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า และ Smart Grid ดังนั้น หากไม่มีแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานที่ชัดเจนหรือไม่ยกระดับความสำคัญให้เป็นเทคโนโลยีหลักที่ต้องได้รับการพัฒนาแล้ว อาจส่งผลให้การพัฒนาเทคโนโลยีอนาคตอื่น ๆ ต้องติดขัดได้

ประเทศไทยจึงควรกำหนดเป้าหมายเชิงนโยบายที่ชัดเจนในการสร้างอุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นอุตสาหกรรมหลักให้เกิดขึ้นในประเทศไทยภายในระยะเวลา ๕ ปี เพื่อช่วงชิงความเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมนี้ในภูมิภาค ASEAN เนื่องจากอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานเป็นอุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Industry) ที่เป็นฐานของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมอื่นๆ อีกมาก สามารถเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตสร้างการเจริญเติบโตให้กับเศรษฐกิจ และสร้างฐานรายได้ใหม่ให้กับประเทศไทย ซึ่งการดำเนินการจะต้องให้ทันกับการพัฒนาที่เป็นไปอย่างรวดเร็วโดยใช้วิธีการดึงเทคโนโลยีจากประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านระบบกักเก็บพลังงานมาสู่ประเทศไทยเพื่อร่นระยะเวลาในการพัฒนา และผลักดันให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำในการลงทุนและพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ ขณะที่ภาครัฐมีบทบาทในการสนับสนุนเชิงนโยบาย และมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ รวมถึงอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจดำเนินการได้ ทั้งในรูปแบบที่ผู้ประกอบการไทยไปซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ หรือผู้ประกอบการไทยร่วมทุนกับเจ้าของเทคโนโลยีในต่างประเทศและมาลงทุนตั้งฐานการผลิตระบบกักเก็บพลังงานในลักษณะอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในประเทศไทย เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด และพัฒนาต่อยอดขยายผล ตลอดจนการนำมาใช้พัฒนาในภาคพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

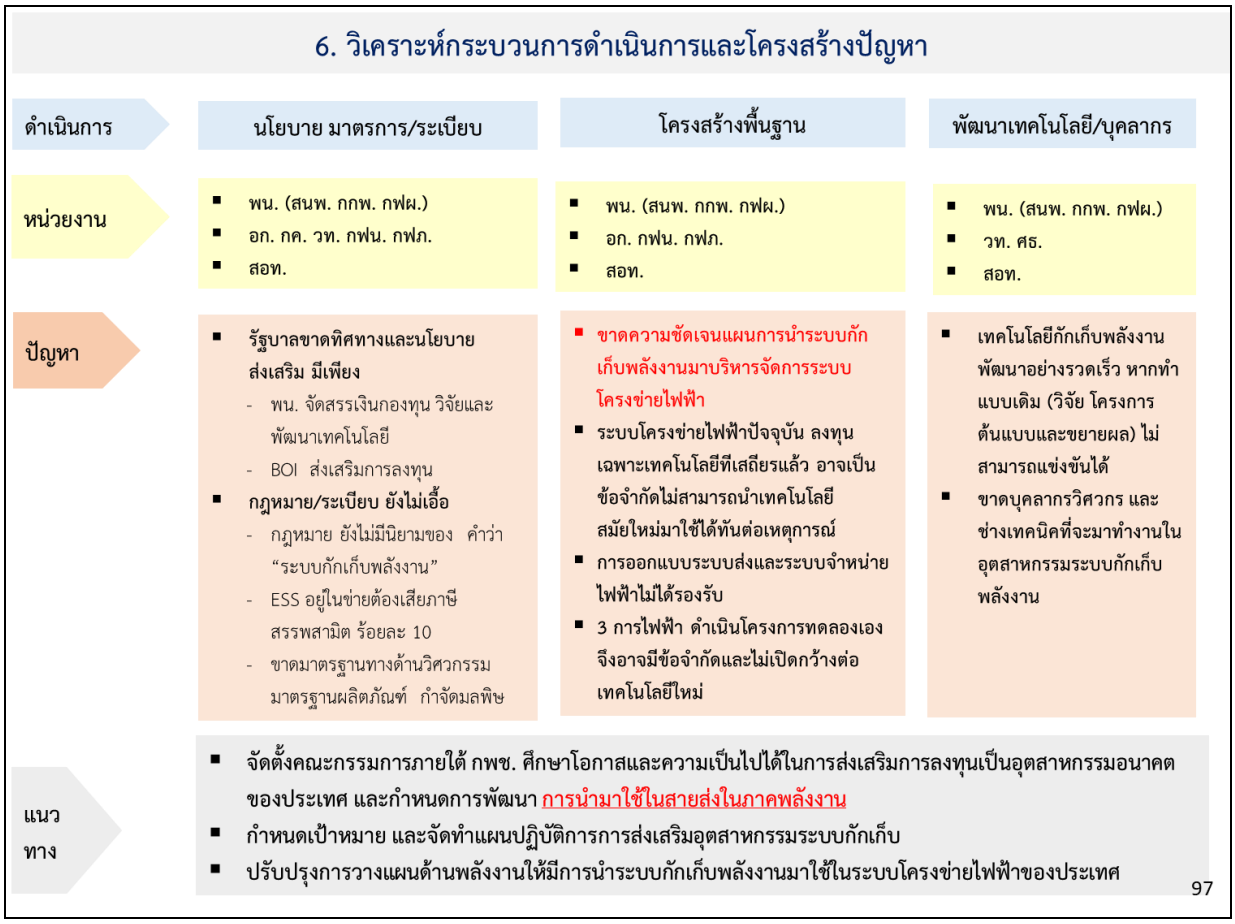
๖. วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหา

การพิจารณาสภาวะแวดล้อม ทั้งในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน สามารถสรุปรายละเอียด ได้ดังนี้

ตารางที่ ๒๔ การวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง	จุดอ่อน
■ รัฐบาลมีนโยบายชัดเจน Thailand ๔.๐ ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมอนาคตที่สร้างฐานรายได้ใหม่ ■ ภาคเอกชนไทยมีความเข้มแข็ง ที่จะเป็นตัวนำในการพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน โดยมีบริษัทเอกชนไทยขนาดใหญ่ที่ได้เริ่มลงทุนในอุตสาหกรรมการกักเก็บพลังงานแล้ว ■ ประเทศไทยมีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอาเซียน	■ ประเทศไทยไม่มีเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานเป็นของตนเอง และยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา ■ ประเทศไทยยังมีนโยบายไม่ชัดเจน ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน ■ กฎระเบียบ และหลักเกณฑ์การกำกับดูแล ในอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานยังไม่ชัดเจน ■ ประเทศไทยไม่มีวัตถุดิบในการผลิต/ต้องมีการนำเข้า
โอกาส	**ภัยคุกคาม**
■ ประเทศไทยมีการพัฒนาในด้านพลังงานทดแทนค่อนข้างมาก ทำให้มีโอกาสในการลงทุนด้านระบบกักเก็บพลังงาน เพื่อจะเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพลังงานทดแทน ■ ประเทศไทยมีความเข้มแข็งในอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าในอนาคตได้ โดยอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานจะเป็นส่วนประกอบหลักให้แก่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า ■ ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ASEAN ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน จึงเป็นโอกาสที่จะต้องช่วงชิงการดำเนินการในเรื่องนี้ก่อน ■ อุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในข่ายการได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนในระดับสูงสุด และเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถจะดำเนินการได้ภายใต้นโยบาย Eastern Economic Corridor (EEC) ■ อุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน เป็นอุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Industry) ที่เป็นส่วนประกอบพื้นฐานให้แก่หลายอุตสาหกรรม และตลาดทั่วโลกกำลังเติบโตอย่างมาก	■ โลกมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมระบบการกักเก็บพลังงานอย่างรวดเร็ว หากดำเนินการไม่ทันการณ์จะทำให้ไทยเสียโอกาส ■ กระแสต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมค่อนข้างรุนแรงในประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านพลังงาน หากพัฒนาเรื่องอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานแล้วอาจถูกต่อต้านเรื่องการกำจัดซากระบบกักเก็บพลังงานเมื่อสิ้นอายุ ■ ประเทศไทยขาดวิศวกรและช่างเทคนิคที่จะมาทำงานในอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน

จากสภาวะแวดล้อมตามที่กล่าวข้างต้น หากกำหนดเป้าหมายให้สร้างไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตระบบกักเก็บพลังงานในภูมิภาคอาเซียนแล้ว กระบวนการดำเนินการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการแก้ไขเพื่อให้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ คลี่คลายลง ให้สามารถพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานและนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในภาคพลังงานได้อย่างกว้างขวางทันต่อสถานการณ์ มีดังนี้

รูปที่ ๔๗ วิเคราะห์กระบวนการดำเนินการและโครงสร้างปัญหาการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงาน

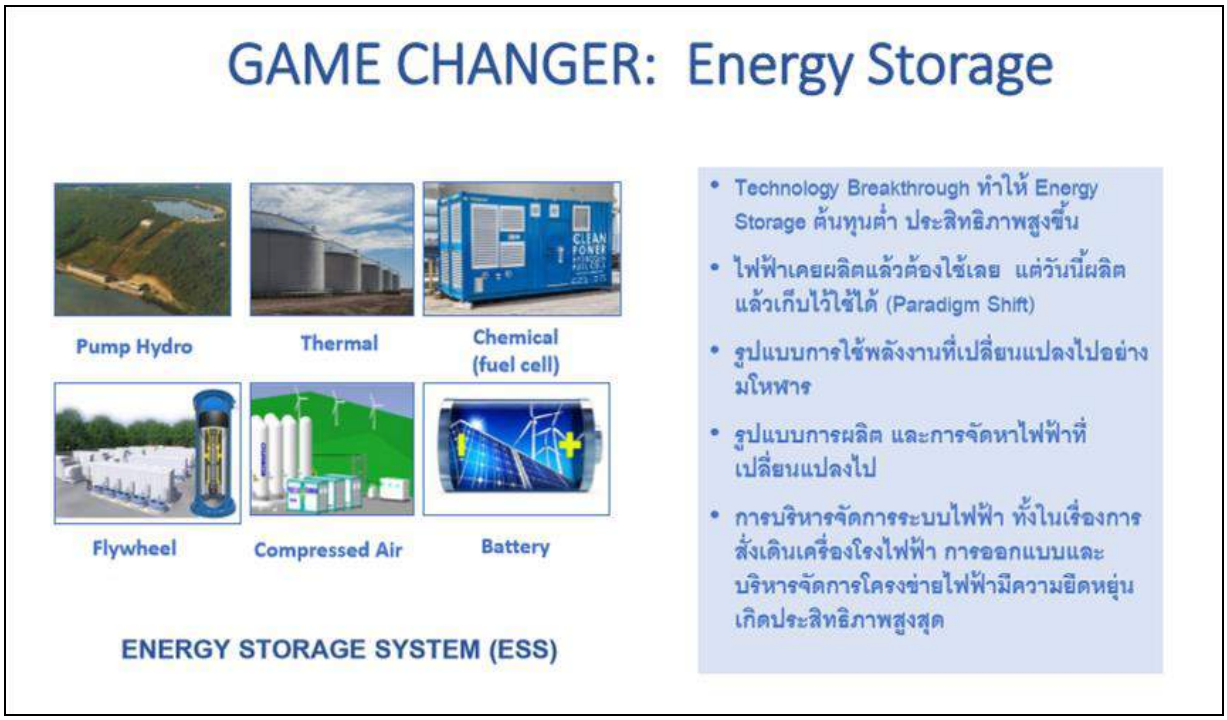
๖.๑ ปัญหาอุปสรรคการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๑ รัฐบาลขาดทิศทางและนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานของประเทศ ทั้งที่ อุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่มีต้นทุนกว่า ๑ ใน ๓ ของยานยนต์ไฟฟ้า ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการบูรณาการและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ

(๑) กระทรวงพลังงาน กำหนดนโยบาย Energy ๔.๐ และกรอบการพัฒนาด้านพลังงาน TIEB (Thailand Integrated Energy Blueprint) ที่ได้มีการกำหนดแนวทางที่จะพัฒนา ระบบไฟฟ้าของประเทศ โดยนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้า แต่ก็เป็นเพียงภาพกว้าง และยังไม่มีแผนดำเนินการที่ชัดเจน มีเพียงการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน วงเงิน ๗๖๕ ล้านบาท ให้ผู้สนใจมายื่นขอสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการผลิตต้นแบบระบบกักเก็บพลังงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้หลากหลาย และราคาแข่งขันได้ ในชั้นนี้จึงเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าประเทศไทยยังขาดความพร้อมในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งหากต้องการส่งเสริม ESS ควรหันกลับมาทบทวนการพัฒนาเทคโนโลยีโดยวิธีการ Reverse Engineering หรือการซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาทำการต่อยอดจะเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์มากกว่า

(๒) กระทรวงอุตสาหกรรม ตามนโยบาย Thailand ๔.๐ มีการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายหลัก New S-curve คือ ยานยนต์ไฟฟ้า และมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า โดยการส่งเสริมการลงทุนดังกล่าวรวมถึงการส่งเสริมการลงทุนในการผลิตระบบกักเก็บพลังงานเพื่อนำมาใช้สำหรับยานยนต์ไฟฟ้าด้วย โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตกักเก็บพลังงานแล้ว และมีผู้ยื่นขอรับสิทธิการส่งเสริมการลงทุนแล้ว

จากการดำเนินการข้างต้นภาครัฐยังให้ระดับความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานไม่สูง ทั้งที่ ระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่จัดเป็นนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนโฉมหน้าไปสู่พลังงานยุคใหม่ (Game Changer) และระบบกักเก็บพลังงานจะเป็นเทคโนโลยีหรือส่วนประกอบสำคัญพื้นฐานของ ระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น รถยนต์ไฟฟ้า (EV) ยานพาหนะไร้คนขับ (Unmanned Vehicle) อุปกรณ์สื่อสารไร้สาย (Mobile Devices) ที่จะมีการใช้อย่างกว้างขวางในอนาคต ดังนั้น ระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่จึงจัดเป็นผลิตภัณฑ์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Products) จึงต้องทบทวนและยกระดับความสำคัญในการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่ของประเทศไทย เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว ต่อไป

รูปที่ ๔๘ ระบบกักเก็บพลังงานเป็นเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนโฉมหน้าไปสู่พลังงานยุคใหม่ (Game Changer)

๖.๑.๒ ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และกฎเกณฑ์การกำกับดูแล

(๑) ตามกฎหมายว่าด้วยภาษี อุตสาหกรรม หรือพลังงาน ยังไม่มีการกำหนดนิยามของคำว่า “ระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่” ไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีใหม่ จึงทำให้อาจมีปัญหาในการตีความในการนำเข้าและส่งออก หรือการขอสิทธิประโยชน์ต่างๆ ในการประกอบธุรกิจ

(๒) ปัจจุบันระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีสรรพสามิตสำหรับแบตเตอรี่ในอัตราร้อยละ ๑๐ ของมูลค่า จึงทำให้มีต้นทุนสูง

(๓) ขาดมาตรฐานทางด้านวิศวกรรม มาตรฐานผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่

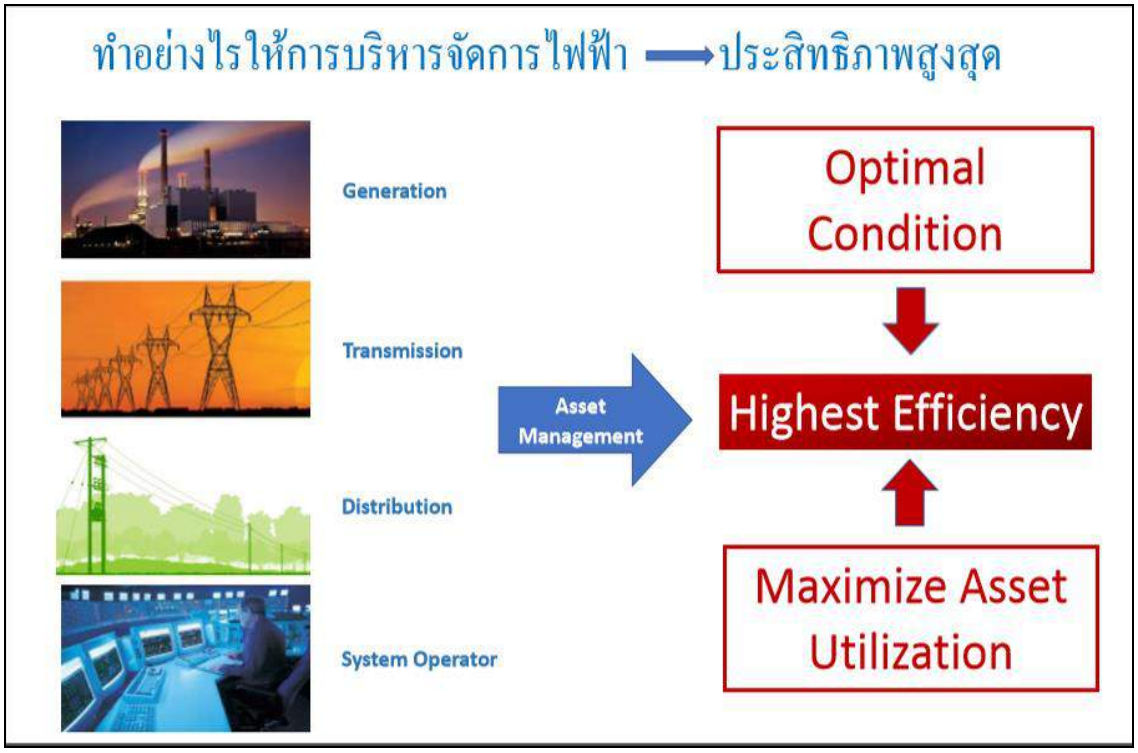
(๔) ขาดมาตรฐานด้านกระบวนการผลิต และการกำจัดมลพิษจากกระบวนการผลิตระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่

(๕) ยังไม่มีกฎเกณฑ์การกำกับดูแลเกี่ยวกับการนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในระบบไฟฟ้าของประเทศ เนื่องจากระบบกักเก็บพลังงานเป็นได้หลายสถานะ ระบบกักเก็บพลังงานไม่สามารถผลิตไฟฟ้าได้ แต่เป็นระบบที่สามารถนำไฟฟ้ามาเก็บไว้ในยามเหลือใช้แล้วนำไฟฟ้ากลับมาใช้หรือขายไฟฟ้าเมื่อยามต้องการได้ จึงควรเร่งออกกฎเกณฑ์การกำกับดูแล ตั้งแต่การอนุญาต มาตรฐาน และการกำหนดราคาไฟฟ้า และกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความชัดเจน และจะนำไปสู่การพัฒนาต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ อาจพิจารณาอนุญาตในลักษณะ Sandbox ให้ทดลองทำควบคู่กับการพัฒนากฎเกณฑ์การกำกับดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และนำไปสู่การออกกฎเกณฑ์การอนุญาตและการกำกับดูแลที่สมบูรณ์ต่อไป

(๖) กฎเกณฑ์การกำกับดูแลด้านการประกอบกิจการไฟฟ้ายังไม่เอื้อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน เช่น โครงสร้างกิจการไฟฟ้าของไทยไม่เปิดโอกาสให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ๆ เหมือนในต่างประเทศ ที่มี Ancillary Market และ Capacity Market เป็นต้น ที่ให้ผู้ประกอบการสามารถขายไฟฟ้าที่เก็บไว้ในระบบกักเก็บพลังงานให้แก่ผู้ประกอบการระบบส่งไฟฟ้าและระบบจำหน่ายไฟฟ้าได้ จึงควรพิจารณากำหนดแนวทางการอนุญาตรูปแบบธุรกิจที่นำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในระบบไฟฟ้าของประเทศ โดยอาจให้เอกชนเข้ามาลงทุนเพื่อลดภาระการลงทุนของภาครัฐและเพื่อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมอย่างรวดเร็ว

๖.๒ ปัญหาด้านระบบโครงข่ายไฟฟ้า

๖.๒.๑ ขาดความชัดเจนในการวางแผนการนำระบบกักเก็บพลังงานมาบริหารจัดการระบบโครงข่ายไฟฟ้า ซึ่งหากมีการวางแผนจะส่งผลให้การบริหารจัดการไฟฟ้ามีประสิทธิภาพสูงอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีตัวอย่างการดำเนินการที่นำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้แล้วประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจ และคุ้มค่าการลงทุนในหลายประเทศ เช่น ในประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น และจีน เป็นต้น

รูปที่ ๔๙ การนำระบบกักเก็บพลังงานมาบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบโครงข่ายไฟฟ้า

๖.๒.๒ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าและการบริหารจัดการโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศแม้จะมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดไม่สามารถทำให้เป็นโครงข่ายที่ทันสมัยได้อย่างเต็มระบบ เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง นอกจากนี้ ภายใต้วิธีการดำเนินการปัจจุบันที่คุ้นเคยกับการลงทุนโครงข่ายแต่เฉพาะเทคโนโลยีที่เสถียรแล้ว (Matured) เท่านั้น จึงอาจเป็นข้อจำกัดไม่สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่พัฒนาอย่างรวดเร็วมาใช้ในการบริหารจัดการโครงข่ายไฟฟ้าได้ทันต่อเหตุการณ์

๖.๒.๓ การออกแบบระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าไม่ได้รองรับการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ที่สามารถช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพของโครงข่ายไฟฟ้าได้ เช่น ระบบกักเก็บพลังงาน (ESS) ระบบโครงข่ายอัจฉริยะ (Smart Grid หรือ Digital Grid) ระบบจัดการพลังงานแบบกระจายศูนย์ (Distributed Energy Resource Management System: DERMS) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent: AI) ระบบ Big Data Analytics เป็นต้น

๖.๒.๔ รูปแบบในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มักจะดำเนินการเองโดยการไฟฟ้าทั้งสามแห่งผ่านการจัดซื้อจัดจ้างแบบเดิมๆ หรือการดำเนินโครงการทดลองเอง จึงอาจมีข้อจำกัดเรื่องเงินลงทุน ต้นทุนการดำเนินการที่สูง และไม่เปิดกว้างต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ หากมีการปรับเปลี่ยนวิธี โดยการให้เอกชนที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีมาร่วมดำเนินการกับการไฟฟ้าหรือทำสัญญา PPA แทนรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้างก็อาจจะทำให้ลดภาระการใช้จ่ายเงินลงภาครัฐทุนลง ลดความเสี่ยงด้านการลงทุนภาครัฐ ลดต้นทุนการดำเนินการ และเกิดความหลากหลายในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ได้รวดเร็วขึ้น

๖.๓ ปัญหาด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและบุคลากรเพื่อรองรับ

๖.๓.๑ เทคโนโลยีกักเก็บพลังงานพัฒนาอย่างรวดเร็ว หากใช้วิธีการพัฒนาตามรูปแบบเดิมที่เริ่มจากขั้นตอนการวิจัย ทำโครงการต้นแบบและขยายผล จะไม่ทันและไม่สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ตลอดจนการพัฒนากระจัดกระจายทั้งในภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

๖.๓.๒ ประเทศไทยยังขาดบุคลากรวิศวกร และช่างเทคนิคที่จะมาทำงานในอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน

๗. ข้อเสนอแนวทางดำเนินการปฏิรูป

๗.๑ รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ประเภทแบตเตอรี่ (Battery) เป็นอุตสาหกรรมอนาคตของประเทศ และกำหนดการนำมาใช้ในระบบสายส่งในภาคพลังงาน ภายใน ๑ ปี

ดำเนินการศึกษาความคุ้มค่า ผลดี และผลเสียที่ประเทศจะได้รับจากการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงานในบริบทต่างๆ เช่น ความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมความพร้อมของเทคโนโลยีการผลิตที่จะส่งเสริมความมั่นคงในการพึ่งพาตนเองด้านวัตถุดิบที่จะใช้ในการผลิตระบบกักเก็บพลังงานของประเทศ ก่อนกำหนดการพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานให้เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักในการพัฒนาภายใต้ Thailand ๔.๐ (New S-Curve) ตลอดจนกำหนดให้นำระบบกกเก็บพลังงานมาใช้ในระบบสายส่งและระบบสายจำหน่ายไฟฟ้าในภาคพลังงาน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประกอบด้วย

๗.๑.๑ องค์ประกอบ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มาจากทั้งภาครัฐ (กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) รัฐวิสาหกิจ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้านครหลวง) และภาคเอกชน เป็นคณะกรรมการ และมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กระทรวงพลังงานเป็นฝ่ายเลขานุการ

๗.๑.๒ อำนาจหน้าที่ ประกอบด้วย ศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริม ศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ประเภทแบตเตอรี่ (Battery) เป็นอุตสาหกรรมอนาคตของประเทศ กำหนดแผนการใช้ในโครงข่ายพลังงาน และติดตามประเมินผลรายงานต่อคณะรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่อง

๗.๒ กำหนดเป้าหมายการพัฒนา และจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งเสริมอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน ครอบคลุมเรื่องสำคัญ อาทิ

๗.๒.๑ การกำหนดมาตรการส่งเสริมการผลิตและการใช้ระบบกักเก็บพลังงาน มาตรการทางการเงิน และศึกษากำหนดมาตรการทางการคลังเพื่อลดต้นทุน อาทิ การลดภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน การลดภาษีสรรพสามิต และการอนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายในการวิจัยพัฒนา ESS มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในฐานภาษีเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น

๗.๒.๒ กำหนดมาตรฐานและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง อาทิ กำหนดนิยามตามกฎหมายของ “ระบบกักเก็บพลังงาน” โดยพิจารณาตาม HS Code เพื่อให้เกิดความชัดเจน กำหนดมาตรฐานความปลอดภัย และมาตรฐานทางเทคนิคต่างๆ ให้ครบถ้วน ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำลายซากแบตเตอรี่หรือระบบกักเก็บพลังงาน และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

๗.๒.๓ส่งเสริมการนำวิธีการ Reverse Engineering มาใช้ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยการซื้อบริษัทที่มีเทคโนโลยี การไปร่วมทุนกับเจ้าของเทคโนโลยี เพื่อนำเข้ามาผลิตในประเทศไทย

๗.๒.๔ปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ ให้กำหนดนิยามของ “ระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่” ให้ชัดเจนในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยพลังงาน กฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลกิจการพลังงาน กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรม และกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตและศุลกากร

๗.๓ ปรับปรุงการวางแผนด้านพลังงาน ได้แก่ PDP, EEP ให้มีการนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศในระดับ G-T-D-R

ดำเนินโครงการนำร่องโดยการนำ ESS มาใช้ในการบริหารจัดการโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ ปรับปรุงกฎระเบียบ และกฎเกณฑ์การกำกับดูแล ที่ให้สามารถดำเนินโครงการนำ ESS มาใช้ในโครงข่ายไฟฟ้าในลักษณะให้เอกชนมาร่วมดำเนินการ หากมีการขยายผลโครงการนำร่องที่ใช้ระบบกักเก็บพลังงานในโครงข่ายไฟฟ้าแล้ว ให้มีการกำหนดว่าสัดส่วนการใช้ระบบกักเก็บพลังงานที่ผลิตในประเทศไทย โดยในการนำ ESS มาใช้ในโครงข่ายไฟฟ้า ให้พิจารณาส่งเสริมระบบกักเก็บพลังงานให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และให้มีการกำหนด Criteria ในการติดตั้ง จุดเชื่อมโยงกับระบบไฟฟ้า รูปแบบธุรกิจ และการใช้งานในแต่ละพื้นที่และบริบทตามความเหมาะสม

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ประเทศไทยมีทิศทางและสามารถส่งเสริมการลงทุนอุอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม เหมาะสม และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๘.๒ มีการพัฒนาเทคโนโลยี และการนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้พัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

๙. ตารางแสดงขั้นตอนดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา																				ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				๒๕๖๕					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑	จัดตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้ กพช. ศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน และจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่																					อก. พน.(สนพ.) วท. สอท./สำนักงาน กกพ.			ประเทศไทยมีเป้าหมายและทิศทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน และการนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ	มีผลการศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงาน และแผนปฏิบัติการฯ ภายใน ๑ ปี
๒	ปรับปรุงการวางแผนด้านพลังงาน ได้แก่ PDP, EEP ให้มีการนำระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่มาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ																					อนุกรรมการฯ			มีการนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ	ปรับปรุงการวางแผนด้านพลังงานเพื่อรองรับภายใน ๑ ปี หลังการศึกษาแล้วเสร็จ
๓	ดำเนินการแผนปฏิบัติการส่งเสริมอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่																					อนุกรรมการฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				

ส่วนที่ ๓

ประเด็นที่ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุน

การผลักดันกฎหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปพลังงาน

ที่	ชื่อกฎหมาย	ปีที่คาดว่าแล้วเสร็จ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ปรับแก้กฎหมายเดิม			
๑	**พ.ร.บ. การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐** เพื่อการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานและใบอนุญาตอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเบ็ดเสร็จในหน่วยเดียว	๒๕๖๑-๒๕๖๒	สำนักงาน กกพ.
๒	**พระราชกฤษฎีกากำหนดพลังงานควบคุม พ.ศ. ๒๕๓๖** เพื่อยกเว้นให้โซลาร์รูฟที่มีขนาดไม่เกิน ๑,๐๐๐ kWp ไม่เป็นพลังงานควบคุม	๒๕๖๒	พพ.
เสนอความเห็นต่อร่างกฎหมาย หรือสนับสนุนการออกกฎหมาย			
๓	**ร่าง พ.ร.บ.การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ** เพื่อกำหนดบทบาท NGOs และประชาชนในกระบวนการรับฟังความเห็น	๒๕๖๒	สปน.
๔	**ร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม** เพื่อส่งเสริมโครงการนำร่อง“บริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมมาบตาพุด” และนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมในการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนโดยภาคอุตสาหกรรมและกิจการพลังงาน	๒๕๖๒	สสว.
๕	**ร่าง พ.ร.บ. กระจายหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** เพื่อการจัดสรรค่าภาคหลวงการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมสู่ชุมชนอย่างเหมาะสมเป็นธรรม	๒๕๖๒-๒๕๖๓	มท.
๖	**ร่าง พ.ร.บ. รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** เพื่อการจัดสรรค่าภาคหลวงการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมสู่ชุมชนอย่างเหมาะสมเป็นธรรม	๒๕๖๒-๒๕๖๓	มท.
จัดทำกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องใหม่			
๗	กฎกระทรวงพลังงาน ว่าด้วยการกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน (Building Energy Code: BEC)	๒๕๖๑	พพ.

ที่	ชื่อกฎหมาย	ปีที่คาดว่าแล้วเสร็จ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๘	ระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมกิจการโซลาร์รูฟเสรี	๒๕๖๑-๒๕๖๒	สำนักงาน กกพ.
๙	ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเชื่อมต่อ การใช้บริการ และการปฏิบัติการ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าโดยเร็ว รวมถึงการกำหนดอัตราค่าบริการ (การมีผลบังคับใช้ ให้เป็นไปตามความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)	๒๕๖๑-๒๕๖๒	กฟภ. กฟน. และสำนักงาน กกพ.
๑๐	ออกระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมให้มีการเก็บสะสมพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตจากโซลาร์รูฟและนำกลับมาใช้ใหม่	๒๕๖๑-๒๕๖๒	สำนักงาน กกพ. และ พพ.
๑๑	ออกกฎหมายให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทางและปลายทาง	๒๕๖๒	มท.
๑๒	กฎกระทรวงพลังงาน ว่าด้วยการปรับโครงสร้างองค์กรรองรับการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมตามระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต (PSC)	๒๕๖๒	ชธ.
๑๓	ระเบียบกระทรวงพลังงาน ว่าด้วย Code of Conduct ของหน่วยนโยบาย-กำกับ-ปฏิบัติ ด้านพลังงาน	๒๕๖๒	สป.พน.
๑๔	ระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนและครัวเรือน	๒๕๖๒	สำนักงาน กกพ.
๑๕	ระเบียบและกฎเกณฑ์ว่าด้วย Third Party Access ของระบบส่งและระบบจำหน่าย	๒๕๖๒	สำนักงาน กกพ.
๑๖	ออกมาตรการและระเบียบเพื่อสนับสนุนให้โรงไฟฟ้าแบบ Non-Firm เปลี่ยนไปจ่ายไฟฟ้าแบบ Firm (ชีวมวลไม้โตเร็ว)	๒๕๖๒-๒๕๖๓	พน.
๑๗	ประกาศหรือระเบียบกระทรวงพลังงาน ว่าด้วยการนำรูปแบบธุรกิจ Energy Service Companies (ESCO) มาใช้กับภาครัฐ	๒๕๖๔	พพ.

การดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปพลังงาน

ที่	นโยบาย	ปีที่คาดว่าแล้วเสร็จ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๑	ลดความทับซ้อนในการดำรงตำแหน่งราชการกับรัฐวิสาหกิจในสังกัดและจำกัดผลประโยชน์สำหรับกิจการด้านพลังงาน	๒๕๖๑	พน./ปตท./กฟผ.
๒	ผู้ประกอบการด้านพลังงานเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ความลับธุรกิจแก่รัฐ	๒๕๖๑	พน.
๓	ครม. อนุมัติใช้ พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ รวม ๓ การไฟฟ้า	๒๕๖๒	พน.
๔	จัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาหรือจัดหาเชื้อเพลิงเพื่อรองรับความต้องการก๊าซธรรมชาติ และทบทวนแผนโครงสร้างพื้นฐานในภาคตะวันตกและภาคใต้ / Roadmap ในการพัฒนา LNG Hub ของประเทศไทย	๒๕๖๓	พน.
๕	ส่งเสริมกิจการจำหน่ายไฟฟ้าเสรี (Retail)	๒๕๖๒	พน.
๖	ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมในการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน (นำร่องมาบตาพุด)	๒๕๖๒	พน.
๗	กำหนดแผนแม่บทในการพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมพื้นที่ทับซ้อนไทย-กัมพูชา	๒๕๖๒	พน./กต.
๘	ทบทวนการจัดสรรสัดส่วนการปล่อยก๊าซในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม	๒๕๖๒	ทส.
๙	กำหนดเป้าหมายการพัฒนาและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว	๒๕๖๒	พน./อก.
๑๐	ปรับแผน AEDP และ Oil Plan โดยกำหนดโครงสร้างเชื้อเพลิงขนส่ง	๒๕๖๒	พน.
๑๑	เพิ่มเติมแนวทางใหม่ในการจัดทำ PDP ได้แก่ การพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้ารายภาค แนวโน้มการเกิด Prosumer และเทคโนโลยี Energy Storage System	๒๕๖๒	พน.
๑๒	เพิ่มเติมแนวทางใหม่ในการจัดทำ EEP ได้แก่ เทคโนโลยี Energy Storage System	๒๕๖๓	พน.
๑๓	นโยบายและมาตรการส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงชีวมวลไม้โตเร็ว	๒๕๖๓	พน./กษ/วท./ทส./อก./มท.
๑๔	เร่งรัดการนำขยะเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า	๒๕๖๓	มท./ทส./พน.

การกำหนดกลไกการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปพลังงาน

ที่	แนวทาง/กลไก	ปีที่กำหนดแล้วเสร็จ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๑	แต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) สนับสนุนการกำหนดพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนมีส่วนร่วม	๒๕๖๑	พน./กพช.
๒	แต่งตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างกระทรวงพลังงานและกระทรวงอุตสาหกรรม ขับเคลื่อนแนวทางอนุรักษ์พลังงานอุตสาหกรรมตาม EEP ๒๐๑๕ พร้อมติดตามผลรายงาน กพช. อย่างต่อเนื่อง	๒๕๖๑	พน./อก.
๓	ตั้งคณะอนุกรรมการ/คณะทำงานภายใต้ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เพื่อศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้เป้าหมายยานยนต์ไฟฟ้า (EV) และระบบกักเก็บพลังงาน (ESS)	๒๕๖๑	พน./กพช.
๔	แต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้คำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐ	๒๕๖๑-๒๕๖๒	พน.
๕	ตั้งหน่วยงานพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติภายใต้กระทรวงพลังงาน	๒๕๖๒	สนพ.
๖	ตั้งคณะกรรมการ ๓ ฝ่าย ระหว่าง จากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ดำเนินงานภายใต้ภาคีเครือข่ายองค์กรเพื่อความโปร่งใสในอุตสาหกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (The Extractive Industries Transparency Initiative: EITI) เพื่อให้ทำหน้าที่องค์กรกลางคอยตรวจสอบมูลค่า E&P	๒๕๖๓-๒๕๖๔	ชธ.

ส่วนที่ ๔

ประโยชน์ที่ประเทศและประชาชนได้รับ

ระยะสั้น (๒๕๖๑-๒๕๖๒) : รัฐบาลปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการพลังงานใหม่ สร้างแผนจัดหาพลังงานที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนกำหนดทิศทางการพัฒนาและการลงทุนเทคโนโลยีใหม่ของประเทศ

ผลงานที่สำคัญ อาทิ การปรับโครงสร้างองค์กร การสร้าง Code of Conduct การสร้าง One Stop Service โรงไฟฟ้าที่แท้จริงสนับสนุนการลงทุนประเทศ การสร้างศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย และการมีพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนเสนอเองเป็นครั้งแรก และรัฐบาลจะมีการปรับแผนการจัดหาพลังงานใหม่ทั้งไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน ปรับปรุงโครงสร้างบริหารกิจการไฟฟ้าและส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทน สร้างความมั่นคงและมูลค่าจากก๊าซธรรมชาติ โดยศึกษาโอกาสพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้า LNG (Regional LNG Trading Hub ริเริ่มการสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศจากปิโตรเคมี ตลอดจนจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อผลักดันการลงทุนพลังงานทดแทน อนุรักษ์พลังงาน กำหนดทิศทางลงทุนและการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้า และระบบกักเก็บพลังงานที่ได้รับการยอมรับจากผู้ลงทุน

ระยะปานกลาง (๒๕๖๓-๒๕๖๕) : การบริหารจัดการพลังงานมีธรรมาภิบาล สนับสนุนการพัฒนาและลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามแผนการจัดหาที่ปรับปรุง ตลอดจนมีการกระตุ้นการลงทุนด้านพลังงานที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ

ผลจากการวางรากฐานการปฏิรูปในช่วงแรก ที่มีการจัดทำแผน PDP GAS Plan Oil Plan ที่ได้รับการยอมรับ ตลอดจนปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ในระยะปานกลางประเทศจะมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงานทั้งโรงไฟฟ้า สายส่ง ระบบท่อ ฯลฯ ที่สามารถเกิดขึ้นตามแผนอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนผลจากการสร้างฐานลงทุนใหม่ทั้งปิโตรเคมีระยะ ๔ การขยายการอุตสาหกรรมด้านพลังงานทดแทน และอุตสาหกรรมใหม่ อาทิ ยานยนต์ไฟฟ้า ระบบกักเก็บพลังงาน นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมในที่สุด

ตารางที่ ๒๕ ผลงานสำคัญที่จะเสนอรัฐบาลจากการปฏิรูป

ด้าน	ระยะสั้น ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒	ระยะปานกลาง ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕
บริหารจัดการพลังงาน	**การปรับองค์กรเพื่อให้การขับเคลื่อนและพัฒนาพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ** มีการปรับโครงสร้างรัฐ มี Code of Conduct ใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยนโยบาย-หน่วยกำกับ-หน่วยปฏิบัติ และปรับแก้กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการอนุมัติอนุญาต เพื่อสร้าง One Stop Service สำหรับจัดตั้งโรงไฟฟ้าที่แท้จริง **การสร้างความเชื่อถือด้านข้อมูล** พัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติเพื่อให้บริการประชาชน และเป็นฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายของประเทศ **สร้างธรรมาภิบาลอย่างเท่าเทียมทั้งรัฐ NGOs และผู้ประกอบการ** มีการลดความทับซ้อนในการดำรงตำแหน่งข้าราชการกับรัฐวิสาหกิจ ประชาชนมีกลไกในการร่วมกำหนดนโยบายพลังงานของประเทศ และมีพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้าที่ประชาชนเสนอเองเป็นครั้งแรก มีการดำเนินการนำร่องวิสาหกิจเพื่อสังคมของเอกชนในพื้นที่อุตสาหกรรมมาบตาพุด	**การปรับองค์กร** พัฒนา One Stop Service สำหรับจัดตั้งโรงไฟฟ้าให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น **ด้านข้อมูล** ประเมินผลการพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติเพื่อกำหนดรูปแบบองค์กรที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการในระยะยาว **สร้างธรรมาภิบาล** รัฐบาลมีการจัดสรรผลประโยชน์ให้ชุมชนจากค่าภาคหลวงเหมาะสมเป็นธรรม ปฏิรูปกฎหมายให้กำหนดบทบาท NGOs ในกระบวนการรับฟังความเห็น และประเมินผลวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อขยายผลในพื้นที่อื่น
ด้านไฟฟ้า	**มีแผน PDP ใหม่** นำไปสู่การพัฒนาและจัดหาพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน **ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อให้เกิดการแข่งขัน**	**การพัฒนาและลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงานตามแผน PDP ใหม่** อาทิ สายส่ง โรงไฟฟ้า นำไปสู่การกระตุ้นการลงทุนกิจการพลังงาน **ส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อให้เกิดการ**

ด้าน	ระยะสั้น ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒	ระยะปานกลาง ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕
	โดยออกระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน และมีผลศึกษาการปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป **ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า** โอนย้าย กฟน. และ กฟภ. มาอยู่ พน. และ มีระเบียบ TPA ระบบส่งและระบบจำหน่าย	**แข่งขัน** ปรับปรุงกิจการไฟฟ้าทั้งระบบเพื่อรองรับรูปแบบกิจการไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป **มีการปรับโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า และปรับรูปแบบและการบริหารจัดการองค์กรให้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ**
ด้านปิโตรเลียมและ ปิโตรเคมี	**การสร้างความมั่นคงและมูลค่าจากก๊าซธรรมชาติ** การจัดหาก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และจัดทำแผนพัฒนาและใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานด้านก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนศึกษาโอกาสพัฒนา Regional LNG Trading Hub **ริเริ่มการสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศจากปิโตรเคมี** ศึกษากำหนดแนวทางลงทุนใน EEC ในระยะแรก และพื้นที่มีศักยภาพอื่นในระยะต่อไป	**ก๊าซธรรมชาติ** พัฒนา LNG Trading Hub ปรับปรุงระเบียบ และจัดทำมาตรการสนับสนุนในการทำธุรกิจ LNG ทั้งในและต่างประเทศ **พัฒนาปิโตรเคมี ระยะ ๔** มีการลงทุนใน EEC สร้างมูลค่าการลงทุนมากกว่า ๒-๓ แสนล้านบาท และจัดเตรียมการพัฒนาพื้นที่มีศักยภาพอื่นรองรับการพัฒนาในระยะต่อไป
ด้านพลังงานทดแทน	**ไฟฟ้า/ความร้อน** รัฐบาลวางนโยบายส่งเสริมไม้โตเร็วเป็นเชื้อเพลิงชีวมวล ขยะเป็นพลังงาน และโซลาร์เสรี และกำหนดมาตรการสนับสนุน **เชื้อเพลิงชีวภาพ** ประเทศมีโครงสร้างการใช้เชื้อเพลิงภาคขนส่งใหม่ ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องตลอด Value Chain มีการปรับแผน AEDP และ Oil Plan และประกาศใช้เป็นนโยบาย	**ไฟฟ้า/ความร้อน** ขยายผลไม้โตเร็วเป็นพืชเศรษฐกิจ มีกฎหมายคัดแยกขยะ และมีการลงทุนโซลาร์เสรีมากขึ้น **เชื้อเพลิงชีวภาพ** ดำเนินมาตรการลดผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้อง ส่งเสริมเอทานอล ไบโอดีเซลตลอด Value Chain
ด้านอนุรักษ์พลังงาน	**ลดใช้พลังงานอย่างมีนัยสำคัญในภาคอุตสาหกรรม** มีการดำเนินการร่วมกัน	**อุตสาหกรรม** ประหยัด ๒๖๐ Ktoe ภายในปี ๒๕๖๕

ด้าน	ระยะสั้น ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒	ระยะปานกลาง ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕
	ของ ๒ กระทรวง (พน. และ อก.) เพื่อผลักดันการส่งเสริมลดใช้พลังงานผ่านโครงการสำคัญ อาทิ Smart Boilers Factory Energy Code ฯลฯ **มีข้อบังคับเพื่อลดใช้พลังงานในอาคาร** BEC ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ... ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๑ และมีผลบังคับใช้กับอาคารที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตรม.ขึ้นไปในปี ๒๕๖๒ และมีแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการดำเนินการใช้กลไกบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานภาครัฐเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ	**อาคาร** BEC บังคับใช้อาคาร ๒,๐๐๐ ตรม. ขึ้นไป และมีระเบียบวิธีปฏิบัติกลางเพื่อขับเคลื่อนกลไกบริษัทจัดการพลังงานในหน่วยงานภาครัฐ นำไปปฏิบัติจริงภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม	การส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าและระบบกักเก็บพลังงาน (EV/ESS) มีการกำหนดเป้าหมายประเทศ การจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการลงทุน และปรับปรุงแผนพลังงานรองรับ	กลุ่มอุตสาหกรรมขยายแผนลงทุน และสามารถดำเนินการลงทุนได้อย่างมีเอกภาพเป็นรูปธรรม มีการนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศ

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

๑. การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการพลังงาน

๑.๑ การปรับโครงสร้างองค์กรด้านพลังงานและการบริหารจัดการจะสนับสนุนการให้บริการประชาชนและการลงทุนด้านพลังงานประเทศเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเข้าถึงข้อมูลพลังงานได้สะดวก รวดเร็ว และได้รับความเชื่อถือ

๑.๓ มีการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านพลังงานอย่างแท้จริง ทั้งการกำหนดนโยบาย การคัดเลือกพื้นที่พัฒนาในโครงการที่สำคัญ ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นในการดำเนินนโยบายและพัฒนาโครงการลงทุนด้านพลังงานของประเทศ

๑.๔ การสร้างกรอบแนวทางธรรมาภิบาลในการดำเนินงานทั้งหน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้ประกอบการอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดถือผลประโยชน์ประชาชนเป็นหลัก นำไปสู่การลดข้อขัดแย้งในสังคม และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

๒. การปฏิรูปด้านไฟฟ้า

๒.๑ การพัฒนาโรงไฟฟ้าเกิดการยอมรับและเป็นไปตามแผน ส่งผลให้ประชาชนมีพลังงานใช้อย่างเพียงพอและมั่นคง ในราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม

๒.๒ เพิ่มการพึ่งพาตนเองทางพลังงานจากการส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างเสรี สร้างงาน สร้างอาชีพ ลดภาระของภาครัฐในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และลดการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ

๒.๓ ช่วยให้การลงทุนระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าของประเทศเกิดการบูรณาการอย่างแท้จริง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทน ส่งผลให้ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ประโยชน์จากราคาและคุณภาพบริการที่ดีขึ้น

๓. การปฏิรูปด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

๓.๑ สร้างโอกาสในการเป็นศูนย์กลางการซื้อขาย LNG ของภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน

๓.๒ ประชาชนได้รับประโยชน์ด้านราคาจากการเพิ่มการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานชาวไทยเกิดกระบวนการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ จากผู้ประกอบการที่เข้ามาแข่งขันรายใหม่

๓.๓ การสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ให้กับประเทศโดยการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ ๔ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน และสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S-curve)

๔. การปฏิรูปด้านการสนับสนุนพลังงานทดแทนเพื่อการส่งเสริมการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

๔.๑ สร้างรายได้ให้กับชุมชนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิตพลังงาน ลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลและลดการสูญเสียเงินตราจากการนำเข้าเชื้อเพลิง ลดความขัดแย้งและเพิ่มการยอมรับของชุมชนที่ในพื้นที่ที่มีการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวล

๔.๒ ส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า โดยมีนโยบายสนับสนุนครบวงจรตั้งแต่การคัดแยกขยะจนถึงการผลิตไฟฟ้าจะช่วยลดผลกระทบที่มีต่อสุขภาพประชาชนอันเกิดจากมลพิษขยะ

๔.๓ การส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟเสรี เพิ่มการพึ่งพาตนเอง สร้างอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

๔.๔ การปฏิรูปโครงสร้างการใช้พลังงานภาคขนส่ง เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเชื้อเพลิงประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ ซึ่งนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ทั้งนี้ จะสามารถลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศประมาณ ๖๔,๐๐๐ ล้านบาท

๕. การปฏิรูปด้านการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ลดการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรมได้ไม่น้อยกว่า ๒๖๐ ktoe หรือ ๒,๖๐๐ ล้านบาท ภายในปี ๒๕๖๕ ประหยัดงบประมาณของภาครัฐเกือบ ๘,๐๐๐ ล้านบาท เกิดการจ้างงาน สร้างผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรด้านการอนุรักษ์พลังงานเป็นจำนวนมาก เกิดอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ ชิ้นส่วน เทคโนโลยีการอนุรักษ์พลังงานในประเทศ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๖. การปฏิรูปด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน

๖.๑ ประเทศมีทิศทางการลงทุนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าและระบบกักเก็บพลังงานที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับจากผู้ประกอบการ ซึ่งนำไปสู่โอกาสในการสร้างฐานอุตสาหกรรม และการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน

๖.๒ การนำระบบกักเก็บพลังงานมาใช้ในการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศทั้งระบบส่งและจำหน่ายไฟฟ้า จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และลดภาระของภาครัฐในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานพลังงานได้

จากการปฏิรูปพลังงานทั้ง ๖ ด้าน ส่งผลให้ประเทศเพิ่มการลงทุนโดยตรงกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท จากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน ในขณะเดียวกัน การอนุรักษ์พลังงานยังส่งผลให้ประเทศลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ การปฏิรูปในครั้งนี้ยังส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงพลังงานได้ในราคาเป็นธรรม ได้รับคุณภาพและการบริการที่ดีขึ้น ตลอดจนเกิดการ สร้างงาน สร้างรายได้ และเพิ่มการพึ่งพาตนเองด้านพลังงาน ซึ่งส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในที่สุด

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
วัน/เดือน/ปี : ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒
หัวข้อ: แผนปฏิรูปประเทศ
รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)
ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
Linkภายนอก: ไม่มี
หมายเหตุ: .....
.....
.....

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล
พลอยนลิน ค่ำคูณ
(นางสาวพลอยนลิน ค่ำคูณ)
ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

ผู้อนุมัติรับรอง
รุ่งนิภา อมาตยคง
(นางรุ่งนิภา อมาตยคง)
ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่
สุรเชษฐ์ คำบุญมี
(นายสุรเชษฐ์ คำบุญมี)
นักวิชาการคอมพิวเตอร์
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

“พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน”

กันยายน 2564

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรกที่เริ่มต้นกระบวนการยกร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และจะมีผลในการใช้เป็นกรอบเพื่อกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติการในช่วง 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ได้***น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักนำทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศ*** ไปสู่การบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม ในช่วงเวลาที่ทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยอยู่ในสภาวะที่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากภายนอกและภายในประเทศที่มีความผันแปรสูงและมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ทั้งที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 และข้อจำกัดของโครงสร้างภายในประเทศที่ยังคงรอการปรับปรุงแก้ไขในหลายมิติ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนผลจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อโครงสร้างและองคาพยพของประเทศในทุกมิติ เพื่อนำมาประมวลผลประกอบการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรมุ่งไปในอนาคต บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่เศรษฐกิจเติบโต สังคมก้าวหน้า ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลในระยะยาว เพื่อให้ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์โอกาสจากทั้งความท้าทายภายนอกและสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน สามารถบรรลุเป้าหมายระยะ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ได้

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละช่วงระยะเวลา 5 ปี ที่คำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แนวนโยบายแห่งรัฐ รวมถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและโลก เพื่อนำมากำหนดเป็นทิศทางการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม นอกจากจะต้องคำนึงถึงความสำคัญของมิติการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อภาพรวมของประเทศ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนการพัฒนาเชิงพื้นที่ และความสามารถในการแข่งขันของประเทศแล้ว การประมวลกระบวนทัศน์หลักเพื่อสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญและเป็นจุดมุ่งเน้นในระยะของแผนพัฒนาฯ ยังเป็นเงื่อนไขที่มีนัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยแผนที่มีกระบวนทัศน์หลักซึ่งมีจุดเน้นชัดเจนจะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนาประเทศในแต่ละมิติที่สำคัญได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนบนเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน ในขณะเดียวกันยังเอื้อประโยชน์ต่อการติดตามตรวจสอบและประเมินผลความสำเร็จของแผนเพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการและวิธีการดำเนินงานให้บรรลุผลลัพธ์ที่มุ่งหวังได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ รวมถึงภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งระดับ

กลุ่มอาชีพและระดับภาค ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทิศทางและประเด็นการพัฒนาที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญในระยะของแผนพัฒนาฯ และนำมาสู่การสังเคราะห์ประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาที่ประเทศไทยควรมุ่งเน้นดำเนินการในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อนำพาประเทศไปสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระยะยาวได้อย่างเป็นรูปธรรม

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ส่วนที่ 1 บทบาท ความสำคัญ และสถานะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) **1**

ส่วนที่ 2 บริบทการพัฒนาประเทศ **6**

2.1 บริบทและสถานะในการพัฒนาของประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 7

2.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (Global Megatrends) 25

2.3 ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป 34

ส่วนที่ 3 แนวคิด เป้าหมาย และหมุดหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 **39**

3.1 หลักการและแนวคิด 40

3.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา 41

3.3 หมุดหมายการพัฒนา 43

ส่วนที่ 4 แผนกลยุทธ์รายหมุดหมาย **46**

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง 47

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน 57

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก 64

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง 74

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค 84

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน 91

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ 98

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน 107

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม 115
หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ 123
หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 132
หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต 140
หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน 148

ส่วนที่ 1

บทบาท ความสำคัญ และสถานะ
ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
(พ.ศ. 2566-2570)

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก่อนที่จะมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้อาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนหลักเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติราชการและแผนในระดับปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ผ่าน ๆ มาจึงมีลักษณะการกำหนดประเด็นการพัฒนาประเทศในภาพกว้างที่ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับสามารถเชื่อมโยงภารกิจและจัดทำแผนปฏิบัติราชการและคำของบประมาณให้อยู่ภายใต้กรอบการสนับสนุนเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมาจึงให้ความสำคัญกับมิติการพัฒนาประเทศทุกด้านอย่างเท่าเทียมและสมดุลกัน โดยจุดเน้นของแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนาจะมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแต่ละด้านเป็นหลัก เพื่อมุ่งหมายให้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนการพัฒนาของแต่ละมิตินำไปสู่การบูรณาการผลรวมที่สนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกันและส่งผลให้ประเทศบรรลุเป้าหมายในภาพใหญ่ที่กำหนดขึ้นภายใต้แผนพัฒนาฯ ได้

แผนภาพที่ 1-1 ภาพรวมความเชื่อมโยงของแผน 3 ระดับ

ที่มา: สศช. (2562)

อย่างไรก็ดี นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยมาตรา 65 ภายใต้หมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ ได้กำหนดให้**รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับ 2 และ 3** ตลอดจนการจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบนั้น **ยุทธศาสตร์ชาติ** ซึ่งเป็น **แผนระดับที่ 1** จะทำหน้าที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในภาพใหญ่ที่ครอบคลุมการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาประเทศด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมี**แผนระดับที่ 2** เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อน

ประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย**แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนฯ ที่คำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามระหว่างยุทธศาสตร์และการประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ขณะที่**แผนการปฏิรูปประเทศ**จะทำหน้าที่เป็นแผนที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยน แก้ไขปัญหาอุปสรรคเร่งด่วนเชิงโครงสร้าง กลไก หรือกฎระเบียบ เพื่อให้รากฐานการพัฒนาภายในประเทศมีความเหมาะสม เท่าทันกับบริบทการพัฒนาที่ประเทศต้องการมุ่งเน้น โดยมี**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ทำหน้าที่เป็นแผนระบุทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปีของแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยคำนึงถึงพลวัตและเงื่อนไขการพัฒนาที่ประเทศเผชิญอยู่ เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องปรับจุดเน้นการดำเนินงานมุ่งสู่การเสริมสร้างความสามารถของประเทศให้สอดรับ ปรับตัวเข้ากับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการระบุทิศทางการพัฒนาที่มีความชัดเจนจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศตั้งแต่ระดับทิศทาง โครงสร้าง นโยบาย ตลอดจนกลยุทธ์และกลไกในการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติมีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับ และจะเป็นกำลังในการนำพาประเทศไปสู่การบรรลุเป้าหมายระยะยาว ทั้งนี้ ประเด็นการพัฒนาสำคัญนอกเหนือจากที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะยังคงได้รับการเน้นย้ำให้ความสำคัญและดูแลขับเคลื่อนผ่านแผนระดับ 2 เพื่อถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติเช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นแผนที่อยู่ในระนาบเดียวกัน นอกจากนี้ **นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ**ยังเป็นหนึ่งในแผนระดับ 2 ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ้งเตือน แก้ไข หรือ ระงับยับยั้งภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ ที่มีความครอบคลุมมิติและประเด็นการพัฒนาของประเทศอย่างรอบด้าน โดยแผนระดับที่ 2 ทั้ง 4 แผนข้างต้น จะเป็นกลไกที่ช่วยถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติใน**แผนระดับที่ 3** ซึ่งเป็นแผนเชิงปฏิบัติที่ระบุการดำเนินงานภายใต้แผนงาน โครงการที่ความชัดเจนตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐ เพื่อที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้บนความสอดคล้องเชื่อมโยงกันของแผนทุกระดับ

แผนภาพที่ 1-2 องค์ประกอบของแผนระดับที่ 2

ที่มา: สศช. (2562)

ดังนั้น เพื่อให้**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) สามารถระบุทิศทางและประเด็นการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ** โดยมีการระบุเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ต้องดำเนินการอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ สภาพการณ์เศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในประเทศและในระดับโลก ตลอดจนเชื่อมโยงและส่งเสริมแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ ในระนาบเดียวกัน ให้สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การดำเนินการในทางปฏิบัติภายใต้แผนระดับที่ 3 เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการสนับสนุนและบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องมีการ**ปรับกระบวนทัศน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่ต้องการมุ่งเน้นและบรรลุผลภายในห้วงเวลาของแผน** ให้สามารถชี้ชัดถึงเป้าหมายหลักที่ประเทศไทยต้องดำเนินการให้เกิดผล และเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายย่อยในมิติที่เกี่ยวข้องแต่ละด้านที่ต้องเร่งดำเนินการหรือต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เป้าหมายหลักบรรลุผล สามารถเสริมสร้างให้ประเทศสามารถปรับปรุงจุดอ่อน ลดข้อจำกัดที่มีอยู่เดิม และพัฒนาศักยภาพให้สอดรับกับพลวัตและเงื่อนไขใหม่ของโลก เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน และความซับซ้อนที่มากขึ้นของโลกยุคใหม่

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่ต้องการมุ่งเน้น โดยเริ่มต้นจากการสังเคราะห์ วิเคราะห์แนวโน้ม พร้อมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทั้งภายในประเทศ

ภูมิภาค และระดับโลก เพื่อประเมินความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาประเทศภายใต้บริบทเงื่อนไขข้อจำกัดที่ประเทศไทยต้องเผชิญอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยพิจารณาองค์ประกอบของการพัฒนาประเทศในมิติด้านต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงหรือเป็นองค์ประกอบของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติอย่างรอบด้าน ก่อนนำมาสู่การกำหนดจุดเน้นเชิงเป้าหมายที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและมุ่งเน้นดำเนินงานให้บรรลุผลในระยะของแผนพัฒนาฯ เพื่อให้ประเทศพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืนและสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

ส่วนที่ 2

บริบทการพัฒนาประเทศ
ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประเทศไทยจะยังคงเผชิญกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงระยะสั้นและระยะยาว ทั้งที่สามารถคาดการณ์ได้ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและไม่สามารถคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน โดยการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกที่เกิดขึ้นจะเป็นปัจจัยโอกาสที่ช่วยเสริมสร้างประโยชน์หรือก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตด้วยขนาดและลักษณะที่แปรผันออกไปอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับบริบทและเงื่อนไขสภาพแวดล้อมภายในประเทศที่จะเป็นตัวแปรหลักซึ่งบ่งชี้ว่าประเทศไทยจะสามารถปรับตัวด้วยการใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและปรับแก้ไขข้อจำกัดที่มีอยู่เพื่อนำมาสร้างสรรค์โอกาสในการเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนและซับซ้อนได้อย่างเท่าทัน เหมาะสม เพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศได้อย่างเท่าเทียมเป็นรูปธรรมได้เพียงใด

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับบริบทของประเทศไทยและสภาพแวดล้อมภายนอกอย่างรอบด้าน ทั้งผลของการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ยังคงมีประเด็นสำคัญซึ่งจำเป็นต้องเร่งดำเนินการขับเคลื่อนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายโดยเร็ว ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่สำคัญและคาดว่าจะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 รวมถึงผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลากหลายมิติและนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงฉากทัศน์ของการพัฒนาทั่วโลกไปอย่างสิ้นเชิง เพื่อที่จะสามารถประเมินสถานภาพปัจจุบันของไทย และเตรียมความพร้อมในการปรับตัวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของโลกยุคใหม่ เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นในการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของความยั่งยืนได้อย่างเต็มที่ โดยการวางกลยุทธ์การพัฒนาประเทศที่มีจุดเน้นชัดเจนและเหมาะสมกับบริบททั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างรอบด้าน

2.1 บริบทและสถานะในการพัฒนาของประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การพัฒนาของประเทศไทยภายใต้ช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นสภาวะที่ประเทศต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการและอยู่ภายใต้แรงกดดันจากสถานการณ์ที่มีความผันแปรสูงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ทั้งที่เป็นผลจากความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในวิถีการดำเนินธุรกิจและการใช้ชีวิตของผู้คน การเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ส่งผลต่อกำลังแรงงานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนรุนแรง ตลอดจนสถานการณ์ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศมหาอำนาจ เมื่อผนวกเข้ากับเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทั่วโลก ส่งผลให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในหลายมิติ ไม่สามารถบรรลุผลได้ตามเงื่อนเวลาที่กำหนด บริบทและสถานะของประเทศไทยจากผลของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

2.1.1 มิติด้านความมั่นคง

1) เสถียรภาพทางการเมืองและประสิทธิผลของรัฐลดลง แม้ว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย การปลูกฝังจิตสำนึกสามัคคี การจัดการปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และการสร้างความสมานฉันท์ผ่านกลไกต่าง ๆ อย่างไรก็ดี ยังคงมีสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง อันเกิดจากความแตกแยกทางความคิดซึ่งมีรากฐานจากความเหลื่อมล้ำในหลายมิติซึ่งเป็นประเด็นเรื้อรังของสังคมไทยมานาน โดยดัชนีสันติภาพโลก ซึ่งสะท้อนเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทย ปรับตัวลดลงจาก 3.1 คะแนน ในปี 2560 เหลือ 2.5 คะแนนในปี 2563 และประสิทธิผลของรัฐบาลไทย[1] ที่มีการปรับตัวลดลงเช่นกัน โดยลดลงจากร้อยละ 66.83 ในปี 2561 อยู่ที่ร้อยละ 65.87 ในปี 2562 สะท้อนถึงความเชื่อมั่นต่อรัฐที่ลดลง

2) ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยสมาคมวิทยาศาสตร์การตำรวจสากลได้จัดอันดับประเทศไทยตามระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศ[2] อยู่ในอันดับที่ 69 จาก 127 ประเทศ และสถาบันวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ ระบุว่าประเทศไทยมีความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม[3] ในปี 2563 ที่ค่อนข้างน่าเป็นห่วง โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 123 จาก 163 ประเทศ อย่างไรก็ดี สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรหนึ่งแสนคนของไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจาก 113.17 คดี ในปี 2560 เหลือ 87.06 คดี ในปี 2563 ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเชิงรุกมากขึ้นของหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งมีการเตรียมพร้อมเพื่อลดความสูญเสียและผลกระทบจากความรุนแรงของอาชญากรรมและความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ยังคงมีความเสี่ยง แม้ประเทศไทยจะมีแนวโน้มภัยคุกคามทางไซเบอร์ลดลง[4] แต่จากการจัดอันดับโดยใช้ดัชนีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของโลก (Global Cybersecurity Index: GCI) พบว่าความมั่นคงทางไซเบอร์ของไทยมีอันดับลดลงอย่างมาก จากอันดับที่ 22 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 44 ในปี 2563 ซึ่งอาจมีสาเหตุจากข้อจำกัดทางศักยภาพและความสามารถของทั้งระดับประชาชน องค์กร และภาครัฐของไทย ที่อาจพัฒนาไม่ทันต่อการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว สามารถก่อความเสียหายที่รุนแรงและแพร่ขยายผลกระทบในวงกว้างยิ่งขึ้น

---

[1] World Bank (2020). *The Worldwide Governance Indicators (WGI) project.* Available from: http://info.worldbank.org/governance/WGI

[2] International Police Science Association (IPSA) (2017). *World Internal Security & Police Index 2016.* Available from: *http://www.ipsa-police.org/Images/uploaded/Pdf%20file/WISPI%20Report.pdf*

[3] Institute for Economics and Peace (IEP) (2020). *Global Peace Index (GPI).* Available from: https://www.visionofhumanity.org/resources

[4] ศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย (ไทยเซิร์ต) (2563). *สถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์.* สืบค้นข้อมูลจาก: https://www.thaicert.or.th/statistics/statistics.html

2.1.2 มิติด้านเศรษฐกิจ

1) เศรษฐกิจขยายตัวต่ำสุดในรอบ 22 ปี เศรษฐกิจไทยในภาพรวมปี 2563 หดตัวลงร้อยละ 6.1 จากที่ขยายตัวร้อยละ 4.2 และ 2.1 ในปี 2561 และปี 2562 ตามลำดับ อันมีสาเหตุเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เศรษฐกิจได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง โดยการผลิตภาคเกษตรลดลงร้อยละ 3.6 ภาคอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 5.9 และภาคบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ[5]) ลดลงร้อยละ 7.4 (เป้าหมายภายใต้แผนฯ 12 กำหนดให้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3, 4.5 และ 6 ตามลำดับ) มูลค่าการส่งออกสินค้าในสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 6.6 และรายได้จากการท่องเที่ยวลดลง 2.18 ล้านล้านบาท ในทำนองเดียวกัน การลงทุนภาคเอกชนปรับตัวลดลงร้อยละ 8.4 ในปี 2563 จากที่ขยายตัวร้อยละ 2.7 ในปี 2562 และสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ[6] ลดลงจากร้อยละ 35.3 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 34.1 ในปี 2563 นอกจากนี้ สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างของประเทศในปี 2563 ยังขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 41.15 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 51.83 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ อย่างไรก็ดี ไทยได้รับการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (IMD) ที่ดีขึ้นเล็กน้อย โดยในปี 2564 ไทยขยับขึ้นจากที่ 29 มาอยู่อันดับที่ 28 จากทั้งหมด 64 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลก แม้จะยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการอยู่ในกลุ่ม 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับตามที่ตั้งไว้ก็ตาม

2) เศรษฐกิจไทยโดยรวมมีเสถียรภาพที่ดีเมื่อเทียบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาในระดับใกล้เคียงกัน จากการให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นกับการรักษาวินัยทางการเงินและการคลัง เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสนับสนุนให้เศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถในการรองรับปัจจัยที่มากระทบได้ อย่างไรก็ดี ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปี 2563 เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยที่มีจุดแข็งด้านเสถียรภาพ เริ่มมีสัญญาณบ่งชี้ข้อจำกัดต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวเพิ่มขึ้น โดยพบว่าความสามารถในการชำระหนี้ของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจมีความเปราะบางมากขึ้น รวมทั้งหนี้สาธารณะที่มีระดับและสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างต่อเนื่องหากเศรษฐกิจยังไม่สามารถฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่

3) ภาคการเงินของไทยมีประสิทธิภาพดีขึ้น ความก้าวหน้าในการพัฒนาระบบการให้บริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นผลดีต่อการลดต้นทุนของธุรกรรมทางเงิน และช่วยให้ภาคครัวเรือนและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากขึ้น โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จำนวนบัญชีและธุรกรรมการเงินในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2561 พบว่าครัวเรือนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินในภาพรวมถึงร้อยละ 98.8 เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 86.4 ในขณะเดียวกันสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบต่อครัวเรือนทั้งหมดยังลดลงจากร้อยละ 10.0 ในปี 2560 มาอยู่ที่

[5] ไม่รวมสาขาบริหารราชการแผ่นดิน แต่สาขาการศึกษาและสาธารณสุขไม่สามารถแยกภาครัฐออกได้

[6] สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้กำหนดนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใหม่ โดยเน้นการใช้จำนวนการจ้างงานและรายได้ในการแบ่งขนาดผู้ประกอบการ และเพิ่มกลุ่มวิสาหกิจรายย่อย (Micro) และใช้รายได้เป็นเกณฑ์แทนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร เพื่อให้สะท้อนขนาดตามความเป็นจริงของ SMEs ได้ดีมากขึ้น

ร้อยละ 8.5 ในปี 2562 โดยมูลค่าหนี้นอกระบบเฉลี่ยลดลงจากมูลค่าหนี้เฉลี่ย 4,280 บาทต่อครัวเรือน ในปี 2560 เหลือ 2,188 บาทต่อครัวเรือน ในปี 2562

4) โครงสร้างของภาคการผลิตที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันยังไม่ใช่กลุ่มที่มีมูลค่าเพิ่มสูง การเปลี่ยนผ่านของโครงสร้างการผลิตของไทยจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นไปอย่างช้า ๆ โดยภาคอุตสาหกรรมยังถูกขับเคลื่อนด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมดั้งเดิม และยังต้องพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง ในขณะที่ใช้วัตถุดิบในประเทศประมาณร้อยละ 40 ทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศได้น้อย โดยสาขาการผลิตที่ต้องพึ่งพิงการนำเข้าปัจจัยการผลิตในสัดส่วนที่สูง เป็นกลุ่มสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย อาทิ ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ขณะที่กลุ่มสินค้าที่เน้นวัตถุดิบภายในประเทศส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตเครื่องแต่งกายและรองเท้า เป็นต้น ในขณะเดียวกัน ภาคบริการของไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในสาขาบริการแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย การค้าส่งและค้าปลีก การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และการก่อสร้าง ในขณะที่ภาคบริการที่ทันสมัยยังเติบโตช้า มีขนาดเล็ก และกระจุกตัวอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่ ดังนั้น การขับเคลื่อนเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในระยะต่อไป จึงควรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการเพื่อยกระดับเข้าสู่การผลิตภาคอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

5) เศรษฐกิจไทยต้องพึ่งพาอุปสงค์ต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง เนื่องจากอุปสงค์ภายในประเทศไทยเติบโตไม่เท่าทันความสามารถในการผลิต ทำให้เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับความผันผวนตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก โดยในปี 2562 ไทยมีสัดส่วนการส่งออกสินค้าและบริการคิดเป็นร้อยละ 60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงถึง 1.74 ล้านล้านบาท ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในมิติของภูมิภาคและประเทศที่เป็นตลาดของไทย พบว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จีนและอาเซียนเป็นกลุ่มประเทศที่มีแนวโน้มทวีความสำคัญต่อไทยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งในสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกและจำนวนนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกัน การเติบโตของขนาดของกำลังซื้อภายในประเทศยังคงมีข้อจำกัดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ แนวโน้มจำนวนประชากรของไทยที่ขยายตัวช้าลง ความแตกต่างทางด้านรายได้ของประชาชน รวมทั้งหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจในระยะต่อไปยังจำเป็นต้องพึ่งพาอุปสงค์จากต่างประเทศในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต

6) ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวของปัจจัยทุนอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากการลงทุนทั้งของภาครัฐและเอกชนขยายตัวต่ำกว่าที่ควร โดยมูลค่าของสต็อกทุนสุทธิ (Net Capital Stock) ในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.23 ต่อปี เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 2.02 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แต่ลดลงค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และ 10 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของมูลค่าสต็อกทุนสุทธิที่ร้อยละ 3.81 และ 3.08 ตามลำดับ นอกจากนี้ประเทศไทยยังเผชิญกับภาวะการหดตัวของกำลังแรงงานจากการเป็นสังคมสูงวัย โดยประชากรวัยแรงงานของไทยมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2559 ส่งผลให้อัตราการมีส่วนร่วมของกำลังแรงงานลดลง

7) ผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) ของไทยเติบโตช้า เมื่อเทียบกับประเทศที่เริ่มพัฒนาประเทศในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถยกระดับการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในช่วงก่อนหน้า จึงอาจไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางภายในปี 2580 ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ โดยในช่วง 3 ปีแรกของแผนฯ ฉบับที่ 12 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของผลิตภาพการผลิตรวมของไทย อยู่ที่ร้อยละ 2.09 ต่อปี แม้ว่าจะเพิ่มขึ้นจากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่ร้อยละ 2.5 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ผลิตภาพการผลิตรวมในภาคอุตสาหกรรมขยายตัวต่ำกว่าภาคเกษตรกรรมและบริการ ซึ่งเป็นผลจากระดับการสร้างนวัตกรรมและการต่อยอดจากการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่ต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูงอื่น ๆ รวมถึงข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะแรงงานและคุณภาพของแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด จึงส่งผลให้การเพิ่มผลิตภาพแรงงานของไทยเป็นไปอย่างล่าช้า

8) ความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น ขณะที่การบริหารจัดการ ณ จุดข้ามพรมแดนมีข้อจำกัด โดยจำนวนเงินลงทุนโดยตรงของไทยในภูมิภาคอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 148.92 พันล้านบาท ในปี 2560 เป็น 354.76 พันล้านบาท ในปี 2563 และการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2563 มีมูลค่า 1,319 ล้านบาท โดยพบว่ามีการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ต่อปี จาก 1,549.86 ล้านบาท ในปี 2558 เป็น 16,980.32 ล้านบาท ในปี 2560 และ 39,024.47 ล้านบาท ในปี 2563 ตามลำดับ และสถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนในระหว่างปี 2560 -2563 ยังมีเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องรวม 3,258 ราย อย่างไรก็ดี ดัชนีการค้าระหว่างประเทศของไทย (Trading Across Border) กลับปรับตัวลดลงจากอันดับที่ 56 ในปี 2560 มาอยู่ที่อันดับที่ 62 ในปี 2562 โดยการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน มีมูลค่าลดลงเป็น 2,948 ล้านบาท เมื่อเทียบกับ ปี 2560 ที่มีมูลค่าการค้า 3,428 ล้านบาท

9) ประเทศไทยยังคงมีข้อจำกัดในการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสภาวะการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการที่ไม่เท่าเทียม โดยในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 4.4 ต่อปี และมีมูลค่ารวม 7.29 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.2 ของ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 41.65 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ SMEs ต่อเศรษฐกิจไทยที่เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ดี กลับพบว่าผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงกระจุกตัวอยู่ในธุรกิจขนาดใหญ่เป็นหลัก โดยในปี 2562 ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ซึ่งมีจำนวนรวม 9,043 ราย มีมูลค่ารวมคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 42.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในขณะที่ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งมีจำนวนถึง 3,110,694 ราย กลับมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 43.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งต่ำกว่าสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มจาก SMEs

ในกลุ่มประเทศในองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ที่มีค่าเฉลี่ยสัดส่วนดังกล่าวในช่วงร้อยละ 50-60[7]

2.1.3 มิติด้านความสามารถในการแข่งขัน

1) โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์พัฒนาก้าวหน้า การใช้พลังงานของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 7.87 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2560 เหลือ 7.49 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2563 บรรลุเป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ลดลงเป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท ในปี 2564 **ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยชะลอตัว** โดยในปี 2562 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.4 ต่อ GDP มีมูลค่า 2,258.4 พันล้านบาท มีอัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 3.1 เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศที่มีการชะลอตัว เนื่องจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่ได้รับผลกระทบจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน อย่างไรก็ตาม คาดว่าแนวโน้มต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2563 จะปรับลดลงอยู่ที่ระหว่างร้อยละ 12.9 – 13.4 จากสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศที่หดตัว โดยมีปัจจัยหลักจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 **ส่วนการพัฒนาระบบโลจิสติกส์อยู่ในเกณฑ์ดี** โดยอันดับดัชนีวัดประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ (LPI) ของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 32 จาก 160 ประเทศทั่วโลกในปี 2561 ปรับตัวดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากอันดับที่ 45 ในปี 2559 อันดับ ความพร้อมใช้ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (NRI) ดีขึ้น อยู่ในอันดับ 51 ของโลกและอันดับ 3 ของอาเซียน ขณะที่ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index: GCI) ของ WEF ประเมินอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานของไทยลดลงจากอันดับที่ 67 (จาก 137 ประเทศ) ในปี 2560 มาอยู่ในอันดับที่ 71 (จาก 140 ประเทศ) ในปี 2561

2) การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาของประเทศบรรลุเป้าหมายแต่ยังต่ำกว่าประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน โดยประเทศไทยมีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 หรือคิดเป็นร้อยละ 1.14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งแม้จะเริ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับร้อยละ 0.2 ในปี 2550 แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 1.7 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐของไทย เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 77 ต่อ 23 ในปี 2562 และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 70 ต่อ 30 เช่นเดียวกับบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาแบบเทียบเท่าที่ทำงานเต็มเวลา ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมาย จาก 24.0 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2561 เป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2562 อีกทั้งความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยียังปรับตัวดีขึ้นจากอันที่ 38 ในปี 2562 เป็นอันดับที่ 34 ในปี 2563 แม้จะยัง

[7] OECD (2017). *Small, Medium, Strong: Trends in SME Performance and Business Conditions*. OECD Publishing, Paris. Available from: https://read.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/small-medium-strong-trends-in-sme-performance-and-business-conditions_9789264275683-en#page4

ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย 1 ใน 30 ที่กำหนดไว้ก็ตาม ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยยังเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ และยังไม่ตรงตามเป้าหมายที่ระบุไว้ในทิศทางการพัฒนาประเทศ จากข้อมูลผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศระหว่างปี 2557 – 2561 ประเทศไทยมีผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 8,524 ผลงาน ซึ่งหากนำมาเปรียบเทียบเป็นสัดส่วนต่อบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาแล้ว จะพบว่าบุคลากร 1 คนสร้างผลงานได้เพียง 0.072 ผลงานเท่านั้น

3) ความสามารถในการแข่งขันของสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย ประเทศไทยมีแนวทางในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาต่อยอดภาคการผลิตและอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต ด้วยการพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดการส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างสาขา ร่วมกับการสร้างระบบนิเวศให้เอื้อต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ทั้งในมิติด้านการยกระดับสมรรถนะบุคลากรให้สอดรับกับความต้องการของตลาดแรงงานแห่งอนาคต สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมของตนเอง การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ทั้งนี้ สาขาการผลิตที่มีความสำคัญในปัจจุบัน และสาขาการผลิตที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในอนาคตภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติมีจำนวนรวม 7 สาขา ดังนี้

(1) ภาคการเกษตร แม้ว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มของภาคการเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 11.5 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 8.1 ในปี 2561 แต่ภาคการเกษตรยังคงมีสัดส่วนการจ้างงานสูงถึงร้อยละ 30.2 ของการจ้างงานทั้งหมดของประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภาคการเกษตรที่ยังคงเป็นแหล่งรายได้ของประชากรจำนวนมาก อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มกับสัดส่วนการจ้างงานในภาคการเกษตร กลับพบว่าผลิตภาพของแรงงานในภาคการเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาคการผลิตอื่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรจำนวนมากมีฐานะยากจน ทั้งนี้ ภาคเกษตรในปัจจุบันยังมีจุดอ่อนหลายประการทั้งที่เป็นปัญหาเรื้อรังและเกิดใหม่ เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและการสร้างและเก็บเกี่ยวมูลค่าเพิ่มจากห่วงโซ่มูลค่า ได้แก่ (1) ประชากรในภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นประชากรสูงวัย ไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงหรือการนำความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ (2) เกษตรกรทั่วไปมีข้อจำกัดในการบริหารเชิงธุรกิจและเชื่อมโยงกับตลาด รวมถึงขาดทุนที่เพียงพอสำหรับปรับเปลี่ยนกิจการและพัฒนาตัวเองเข้าสู่กระบวนการผลิตและธุรกิจยุคดิจิทัลท่ามกลางตลาดยุคใหม่ที่ถูกครอบงำโดยผู้ประกอบการรายใหญ่เพียงไม่กี่ราย (3) ทรัพยากรน้ำเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของภาคเกษตร ซึ่งที่ผ่านมามีปริมาณน้ำไม่พอเพียงสำหรับใช้ตลอดปีในหลายพื้นที่ และ (4) สถาบันเกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนภารกิจด้านธุรกิจให้แก่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเข้มแข็งเพียงพอ

(2) ภาคการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นสาขาการผลิตที่มีการเติบโตมาอย่างต่อเนื่องและสร้างมูลค่าเพิ่มสูงถึง 3 ล้านล้านบาทในปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 18 ของ GDP โดยประเทศไทยมีแนวทาง

ในการมุ่งเน้นสร้างความหลากหลายของบริการท่องเที่ยว โดยรักษาความน่าดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวทุกระดับ พร้อมกับเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการการท่องเที่ยวที่สอดรับกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ซึ่งการให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มจะช่วยลดจุดอ่อนหลักที่ผ่านมาของภาคการท่องเที่ยว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวที่ขยายตัวในระดับต่ำแม้จำนวนนักท่องเที่ยวจะขยายตัวต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการลดจำนวนลงของนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายต่อทริปสูง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรปและตะวันออกกลาง ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่เพิ่มจำนวนขึ้นเป็นนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายต่อทริปต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เกิดอุปทานส่วนเกินของธุรกิจท่องเที่ยว ที่อาจก่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาที่รุนแรงยิ่งขึ้น

(3) อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมชีวภาพเป็นอุตสาหกรรมที่นำวัตถุดิบภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรมาเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้นผ่านเทคโนโลยีชีวภาพ โดยกลุ่มสินค้าของอุตสาหกรรมชีวภาพสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเคมีชีวภาพ (อาทิ วัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตอาหาร อาหารสัตว์ ยา) กลุ่มชีวเภสัชภัณฑ์ (อาทิ ยาชีววัตถุ และวัคซีน) และกลุ่มพลาสติกชีวภาพ สำหรับกลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าการผลิตในตลาดโลกสูงและคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตสูงที่สุด คือ กลุ่มเคมีชีวภาพ ซึ่งคาดว่ามูลค่าในตลาดโลกจะเพิ่มขึ้นถึง 1,450 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2568 ในขณะที่มูลค่าการผลิตของกลุ่มพลาสติกชีวภาพในตลาดโลกยังมีมูลค่าการผลิตที่ค่อนข้างน้อย โดยคาดว่าจะต่ำกว่า 100 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2568[8] ทั้งนี้ ประเทศไทยเริ่มมีการลงทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพแล้วในหลายพื้นที่ เช่น โครงการไบโอฮับเอเชีย จังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการไบโอคอมเพล็กซ์ จังหวัดลพบุรี และโครงการไบโอคอมเพล็กซ์ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพในประเทศไทย ได้แก่ ขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และต้นทุนเทคโนโลยีการผลิตที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้ เนื่องจากภาคการเกษตรนับเป็นต้นน้ำที่สำคัญของอุตสาหกรรมชีวภาพ จึงมีความเป็นไปได้ที่แนวโน้มความเสี่ยงซึ่งภาคการเกษตรเผชิญอยู่ทั้งในมิติที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพของแรงงาน ตลอดจนการเผชิญกับความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศจะถูกส่งผ่านไปยังอุตสาหกรรมชีวภาพด้วย

(4) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร ประกอบด้วย การให้บริการทางการแพทย์ การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ และการผลิตยาและเวชภัณฑ์ รวมทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการขยายผลจากธุรกิจพื้นฐานด้านการรักษาพยาบาลและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งเป็นสาขาที่เป็นจุดเด่นของประเทศไทยอยู่เดิม ให้เกิดเป็นโครงข่ายกลุ่มอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้องตลอดแนวห่วงโซ่มูลค่า ในด้านของความสามารถในการแข่งขัน ประเทศไทยมีบริการทางการแพทย์และสุขภาพที่หลากหลายและมีคุณภาพติดอันดับโลก โดยมีสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานนานาชาติ (Joint Commission International: JCI) มากที่สุดในอาเซียนและเป็น

[8] สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2561). *มาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ปี พ.ศ. 2561-2570.* สืบค้นข้อมูลจาก: http://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/action%20plan/bio_plan.pdf

อันดับที่ 4 ของโลก อีกทั้งยังมีค่ารักษาพยาบาลที่ถูกกว่าประเทศอื่น ๆ โดยเปรียบเทียบ และในปี 2560 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติใช้จ่ายในบริการด้านสุขภาพเป็นมูลค่าราว 18,000 ล้านบาท ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 5 ของโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจรของไทย คือ การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์และบริการทางการแพทย์ ซึ่งต้องอาศัยการยกระดับมาตรฐานให้ทัดเทียมกับระดับสากล ในขณะเดียวกัน การพัฒนาให้สาขาการผลิตนี้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น จำเป็นต้องมีการวิจัยและพัฒนาในด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เช่น เทคโนโลยีทางการแพทย์ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีวัสดุ เป็นต้น

(5) อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพให้อุตสาหกรรมและบริการ แบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มฮาร์ดแวร์และอุปกรณ์อัจฉริยะ กลุ่มอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ กลุ่มอุตสาหกรรมด้านการสื่อสาร กลุ่มอุตสาหกรรมบริการด้านดิจิทัล และกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัลคอนเทนต์ สำหรับจุดแข็งของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัลฯ ที่ผ่านมาของประเทศไทย คือ การเป็นผู้ผลิตฮาร์ดแวร์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก โดยเฉพาะชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหน่วยเก็บความจำแบบฮาร์ดดิสก์และแผงวงจร โดยมูลค่าการส่งออกของชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในปี 2562 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย ทั้งนี้ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เผชิญกับทั้งโอกาสและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว โดยฮาร์ดดิสก์ มีแนวโน้มที่จะถูกทดแทนด้วยหน่วยเก็บความจำแบบโซลิดสเตตซึ่งมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลที่สูงกว่า โดยสินค้าและบริการดิจิทัลในกลุ่มอื่นที่มีมูลค่าการผลิตที่ค่อนข้างสูงในประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มซอฟต์แวร์ ซึ่งมีมูลค่าการผลิตในปี 2559 เท่ากับ 50,129 ล้านบาท ในขณะที่กลุ่มดิจิทัลคอนเทนต์ยังมีมูลค่าการผลิตในประเทศไม่สูงนัก ที่ 1,235.3 ล้านบาท

(6) อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดทิศทางของการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ การเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ระดับภูมิภาค การเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอัจฉริยะ และการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินและอวกาศ

(6.1) การเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ระดับภูมิภาค ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ลงทุนด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งเป็นจำนวนมาก ทำให้ไทยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการคมนาคมขนส่งสูงเป็นอันดับต้น ๆ ในภูมิภาค เมื่อประกอบกับจุดแข็งด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของหลายประเทศเพื่อนบ้านและพัฒนาการของความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับภูมิภาคอื่น รวมถึงแนวโน้มการหันมาลงทุนภายในภูมิภาคเดียวกันแทนประเทศที่อยู่ห่างไกล ทำให้ไทยมีโอกาสที่จะถูกใช้เป็นเส้นทางการขนส่งสินค้าผ่านแดนและจุดกระจายสินค้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากดัชนีชี้วัดขีดความสามารถโลจิสติกส์ (LPI) ในปี 2561 ประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 32 จาก 160 ประเทศทั่วโลก ซึ่งปรับตัวสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากอันดับที่ 45 ในปี 2559 แต่ประเทศไทยยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานและ

โลจิสติกส์ของประเทศเพิ่มเติม เช่น การสร้างความเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่โดยเฉพาะระบบรางและขนส่งหลายรูปแบบ การพัฒนาด้านบุคลากรโลจิสติกส์ที่มีทักษะขั้นสูง และการสร้างความยืดหยุ่นของระบบการขนส่งในทุกสถานการณ์ เป็นต้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทยให้แก่ผู้ประกอบการ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการค้าของประเทศ

(6.2) การเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอัจฉริยะ เป็นการพัฒนาต่อยอดจากฐานอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในฐานการผลิตรถยนต์ที่สำคัญของโลก โดยการส่งออกยานยนต์และชิ้นส่วนของไทยในปี 2562 มีมูลค่า 785,945 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด และอุตสาหกรรมยานยนต์ยังมีการจ้างงานสูงถึง 8.9 แสนราย[9] ทั้งนี้ การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าจำเป็นต้องอาศัยชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีความซับซ้อนและใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมากกว่าการผลิตยานยนต์สันดาปภายใน ขณะเดียวกัน ชิ้นส่วนในยานยนต์ไฟฟ้าที่มีจำนวนเหลือเพียงประมาณ 5,000 ชิ้น จากจำนวนชิ้นส่วนของยานยนต์สันดาปภายในที่มีจำนวนมากถึง 30,000 ชิ้น จะทำให้ผู้ประกอบการที่ผลิตชิ้นส่วนในกลุ่มเครื่องยนต์และระบบส่งกำลัง อาทิ หม้อน้ำ ท่อไอเสีย ระบบหัวฉีด ถังน้ำมัน ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยผู้ผลิตหลายรายได้เริ่มลงทุนรับการผลิตที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ไฟฟ้าแล้ว ทั้งในส่วนของแบตเตอรี่ ระบบประจุไฟฟ้า ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนรถยนต์ และการประกอบ เป็นต้น

(6.3) การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินและอวกาศ มี 2 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) การผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน โดยตั้งแต่ปี 2535 ถึง 2562 ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานจำนวนรวม 33 ราย ซึ่งทั้งหมดมีศักยภาพในการผลิตชิ้นส่วนอยู่ใน Tier 2 Tier 3 และ Tier 4 ซึ่งได้แก่ ชิ้นส่วนและวัสดุที่ไม่รวมถึงเครื่องยนต์และระบบนำทาง อาทิ ชุดฐานล้อ ล้อ วัสดุคอมโพสิต ในขณะที่ปัจจุบัน ไทยยังต้องนำเข้าชิ้นส่วนใน Tier 1 ซึ่งเป็นส่วนของเครื่องยนต์และระบบนำทางที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูงจากต่างประเทศ (2) การซ่อมบำรุงอากาศยาน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเมืองการบินภาคตะวันออก ตามแผนพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยในปี 2562 การซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยสามารถให้บริการได้เป็นสัดส่วนร้อยละ 40 ของความต้องการทั้งหมดในประเทศ ซึ่งมีมูลค่ารวม 989 ล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งนี้ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของการซ่อมบำรุงอากาศยาน คือการขาดแคลนผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีความชำนาญ การขาดแคลนวิศวกรที่มีความเชี่ยวชาญและได้รับใบอนุญาตในระดับสากล และปัญหาจำนวนอากาศยานที่เข้ารับบริการซ่อมบำรุงลดลงอันเนื่องมาจากผลกระทบของโควิด-19

(7) อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ผลักดันอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษอันดับที่ 11 ในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการลงทุน การผลิต การใช้และการส่งออกเพื่อหารายได้ในเชิงพาณิชย์

[9] กิริยา กุลกลการ (2562). *ผลกระทบของการเปลี่ยนไปใช้รถยนต์ไฟฟ้าต่อแรงงานในอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์.* มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท (FES). สืบค้นข้อมูลจาก: *http://library.fes.de/pdf-files/bueros/thailand/15860.pdf*

ประกอบด้วย (1) กิจการผลิตและซ่อมยานพาหนะและระบบอาวุธ อาทิ รถถัง รถเกราะ และยานพาหนะรบ (2) กิจการผลิตและซ่อมอากาศยานไร้คนขับ (3) กิจการผลิตและซ่อมอาวุธและเครื่องช่วยฝึก และ (4) กิจการผลิตและซ่อมอุปกรณ์ช่วยรบ อาทิ เสื้อเกราะกันกระสุน เกราะ และโล่ป้องกันกระสุน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีการผลิตสิ่งเหล่านี้อยู่แล้วเพื่อใช้ทางการทหาร เช่น โดรน รถหุ้มเกราะที่ใช้ในราชการ เป็นต้น โดยคาดว่าตลาดอุตสาหกรรมความมั่นคงของโลกจะเป็นอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 6.1 ต่อปี โดยจะมีมูลค่าเพิ่มจาก 6,000 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2557 เป็น 10,500 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2566 อย่างไรก็ดี แม้ที่ผ่านมาประเทศไทยจะมีความสามารถในการผลิตยุทโธปกรณ์ได้เองบางส่วน แต่ยังไม่สามารถผลิตยุทโธปกรณ์เพื่อการส่งออกหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ในระดับที่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศครบวงจรได้

2.1.4 มิติด้านทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการพิจารณาจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาดังกล่าวเป็นผลมาจากการยกระดับสุขภาวะ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น[10] อย่างไรก็ดี มิติด้านคุณภาพของทุนมนุษย์ยังคงเป็นช่องว่างของปัญหาในการพัฒนาของไทยมาโดยตลอด โดยเฉพาะปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และการขาดแคลนทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **คนไทยทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้และความสามารถโดยรวมเพิ่มขึ้น** บรรลุตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มศักยภาพทั้งทักษะด้านภาษา ด้านการเจริญเติบโตของร่างกาย และการปรับตัว เด็กวัยเรียนมีไอคิวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ คนไทยสามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มขึ้น โดยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47.5 (29.8 ล้านคน) ในปี 2559 เป็นร้อยละ 77.8 (49.7 ล้านคน) ในปี 2563

2) **ทักษะทางด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคนไทยมีแนวโน้มลดลง** โดยสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้มีแนวโน้มลงลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 29.80 ในปี 2560 เป็น ร้อยละ 11.69 ในปี 2563 อีกทั้ง คะแนนผลสอบโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ของเด็กไทย ซึ่งเป็นการทดสอบความฉลาดรู้ด้านการอ่านยังลดลงจาก 409 คะแนน ในปี 2558 เหลือ 393 คะแนน ในปี 2561 และจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในระบบทวิภาคีมีแนวโน้มลดลงในทิศทางเดียวกัน

3) **ผลสัมฤทธิ์การศึกษาของคนไทยอยู่ในระดับต่ำ** จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 พบว่านักเรียนไทยมีผลคะแนนค่าเฉลี่ย

[10] UNDP (2020). *Human Development Reports 2020: The next frontier, Human development and the Anthropocene.* Available from: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020.pdf

ต่ำกว่าเกณฑ์ในทุกวิชา ทั้งภาษาไทย (49.07 คะแนน) ภาษาอังกฤษ (34.42 คะแนน) คณิตศาสตร์ (32.90 คะแนน) และวิทยาศาสตร์ (35.55 คะแนน)[11] และผลคะแนนสอบ PISA ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อันเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศ โดยผลคะแนนมีแนวโน้มลดลง จากอันดับที่ 50 จาก 79 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ในปี 2555 เป็นอันดับที่ 66 ในปี 2561[12]

4) ผลิตภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นช้าและมีข้อจำกัดในการผลิตแรงงานให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาด โดยการเพิ่มผลิตภาพแรงงานที่ผ่านมาของไทยยังเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากข้อจำกัดในด้านการพัฒนาทักษะของแรงงาน แรงงานไทยส่วนมากยังมีระดับการศึกษาต่ำ โดยพบว่าแรงงานร้อยละ 42.1 ไม่มีการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา ขณะที่อีกร้อยละ 34.5 สำเร็จการศึกษาเพียงระดับมัธยมศึกษา และมีแรงงานสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพียงร้อยละ 22.5[13] นำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับภาคการผลิตเป้าหมายและบริบทการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน เกิดความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการของตลาดแรงงานและคุณภาพของแรงงาน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาในการออกแบบหลักสูตรเพื่อผลิตผู้ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานให้มีทักษะฝีมือตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้แนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ความต้องการทักษะแรงงานเปลี่ยนแปลงไป โดยเมื่อพิจารณาจากดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (GCI) ในส่วนของตัวชี้วัดด้านทักษะ พบว่าอันดับความสามารถปรับตัวลดลงจากอันดับที่ 66 ในปี 2561 – 2562 เป็นอันดับที่ 73 จาก 141 ประเทศทั่วโลก หรืออันดับที่ 6 ของภูมิภาคอาเซียนในปี 2562 – 2563[14] อีกทั้งยังมีแนวโน้มของเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหรือไม่ได้ทำงานใด ๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา

5) ประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว โดยเป็นศูนย์กลางการเคลื่อนย้ายแรงงานที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียน ทั้งในฐานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของผู้ย้ายถิ่น โดยในปี 2563 มีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานทั่วราชอาณาจักร จำนวนทั้งสิ้นถึง 2,512,328 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว 4 สัญชาติ (เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม) จำนวน 2,063,561 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 82.14 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง[15] อีกทั้งหากพิจารณาถึงกลุ่มที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน

---

[11] สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2562). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562*. สืบค้นข้อมูลจาก: http://www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETP6_2562.pdf

[12] OECD (2018). *Pisa 2018: Insights and Interpretations.* Available from: https://www.oecd.org/pisa/PISA%202018%20Insights%20and%20Interpretations%20FINAL%20PDF.pdf

[13] สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563). *การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2563*. สืบค้นข้อมูลจาก: http://www.nso.go.th/

[14] World Economic Forum (WEF) (2019). *The Global Competitiveness Report (2019).* Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

[15] สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว (2563). *สถิติการทำงานของคนต่างด้าวประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ.2563*. สืบค้นข้อมูลจาก: https://www.doe.go.th/prd/alien/statistic/param/site/152/cat/82/sub/73/pull/sub_category/view/list-label

และ/หรือลักลอบเข้าเมืองด้วยแล้ว จำนวนแรงงานต่างด้าวทั้งหมดอาจสูงถึง 4 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของกำลังแรงงานทั้งหมดในประเทศ แรงงานต่างด้าวจึงเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยคาดว่ามีส่วนช่วยในการสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมากถึงร้อยละ 6.6[16] โดยเฉพาะในภาคการผลิต อาทิ อุตสาหกรรมก่อสร้าง ภาคเกษตร และประมง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ใช้ทักษะฝีมือต่ำ โดยในปี 2563 มีจำนวนแรงงานประเภทฝีมือเพียง 142,996 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.69 จากจำนวนแรงงานต่างด้าวทั้งหมด อีกทั้งยังมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่ารายได้ขั้นต่ำของประเทศ สามารถเข้าถึงความคุ้มครองทางสังคมได้อย่างจำกัด และบางส่วนยังตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

2.1.5 มิติด้านสังคม

1) ความยากจนและการกระจายรายได้มีแนวโน้มดีขึ้น สถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มดีขึ้นตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยสัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 65.2 ในปี 2531 มาอยู่ที่ร้อยละ 6.2 หรือประมาณ 4.3 ล้านคน ในปี 2562 จนสามารถบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งตั้งเป้าให้สัดส่วนคนจนลดลงเหลือน้อยกว่าร้อยละ 6.5 โดยสัดส่วนคนจนที่ลดลงเป็นผลจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ และมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ อย่างไรก็ดี แม้ว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนในภาพรวม แต่การติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ผ่านมานั้น ส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์เชิงสถิตย์ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านข้อมูลระดับประเทศในระยะยาว ตัวเลขสัดส่วนความยากจนจึงเป็นค่าเฉลี่ยในภาพรวม ซึ่งไม่สามารถอธิบายพลวัตของความยากจนได้ว่าครัวเรือนยากจนที่ต้องการความช่วยเหลือที่สุดจะสามารถหลุดพ้นความยากจนได้หรือไม่ โดยพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดในปี 2562 เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.6 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี

2) ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดไว้ที่ 0.41 แม้จะลดลงจาก 0.45 ในปี 2560 เป็น 0.43 ในปี 2562 ก็ตาม ความแตกต่างด้านรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรจึงยังอยู่ในระดับสูง โดยรายได้เฉลี่ยของประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำสุด (Decile 1) กับกลุ่มที่มีฐานะดีที่สุด (Decile 10) ยังคงห่างกันถึงเกือบ 16 เท่า และยังพบความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สินในระดับสูง โดยวัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของการถือครองทรัพย์สินอยู่ที่ 0.6207 ในปี 2562 ซึ่งอยู่ในระดับสูงกว่าความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้มาก โดยเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่ากลุ่มรายได้สูงที่สุด (Decile 10) มีส่วนแบ่งมูลค่าสินทรัพย์สูงถึงเกือบ 1 ใน 3 ของทรัพย์สินรวมทั้งประเทศในปี 2562 ซึ่งความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความมั่งคั่งในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างภาษีของไทยที่ยังทำหน้าที่ในการกระจายรายได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนใหญ่ยังคงเป็นภาษีทางอ้อมซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 58 ของภาษีทั้งหมด และเป็นการจัดเก็บจากฐานการบริโภคที่มีอัตราภาษีคงที่เป็นหลัก ขณะที่ภาษีทางตรงที่มีอัตราก้าวหน้ามีสัดส่วน

[16] International Organization for Migration (2019). *Thailand Migration Report 2019*. Available from: https://www.unicef.org/thailand/media/1801/file/Thailand%20Migration%20Report%202019%20(High%20resolution).pdf

น้อยกว่า นอกจากนี้ ยังมีช่องว่างรายได้ระหว่างภาค ที่สะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ที่ปรากฏให้เห็นมาอย่างยาวนาน โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือที่มีสัดส่วนประชากรถึง 1 ใน 3 ของทั้งประเทศ ยังคงมีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศกว่า 2 เท่า และต่ำกว่ากรุงเทพมหานครปริมณฑล และภาคตะวันออกถึง 4 – 6 เท่า ซึ่งเป็นผลจากการกระจุกตัวของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจประกอบกับปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน และคุณภาพทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index: HAI) ซึ่งเป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาคนในระดับจังหวัดของไทย ชี้ให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครและภาคกลาง มีดัชนีที่สูงกว่าจังหวัดและภูมิภาคอื่น ๆ ในเกือบทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอาทิ ด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการงาน รายได้ ตลอดจนการคมนาคมและการสื่อสาร[17]

3) การเข้าถึงบริการพื้นฐานของภาครัฐดีขึ้น แต่คุณภาพการศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญ โดยแรงงานนอกระบบที่ประกันตนตามมาตรา 40 มีอัตราการเข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจากร้อยละ 7.82 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 14.61 ในปี 2562 และประชากรยากจนได้รับอนุมัติการช่วยเหลือสนับสนุนจากกองทุนยุติธรรมเพิ่มขึ้นจาก 2,089 ราย ในปี 2558 เป็น 2,794 ราย ในปี 2562 อย่างไรก็ดี พบว่าคุณภาพการศึกษาในพื้นที่เขตเทศบาลมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่าพื้นที่นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญ

4) สุขภาวะของคนไทยดีขึ้น แต่ยังคงมีการจัดสรรบริการทางการแพทย์ที่ไม่เท่าเทียม โดยพบว่าอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนต่อประชากรหนึ่งแสนคน ลดลงจาก 13.22 คน ในปี 2560 เป็น 10.98 คน ในปี 2563 และการคลอดบุตรในผู้หญิงกลุ่มอายุ 15–19 ปี ต่อประชากรวัยเดียวกันหนึ่งพันคน ลดลงจาก 39.60 คน ในปี 2560 เป็น 31.30 คน ในปี 2562 ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อย่างไรก็ดี ปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขของไทยอยู่ที่การจัดสรรทรัพยากรทางการแพทย์ทางสาธารณสุขที่สำคัญ ทั้งบุคลากรและเครื่องมือทางการแพทย์ ยังคงมีความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ โดยส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ และพบว่าสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลยังคงมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ คนไทยยังมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้านสุขภาพจิตและการฆ่าตัวตายเพิ่มสูงขึ้น โดยอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรหนึ่งแสนคนเพิ่มขึ้นจาก 6.03 คน ในปี 2560 เป็น 7.37 ในปี 2563

5) สังคมไทยมีความเปราะบาง ซึ่งเกิดจากปัญหาเรื้อรังเชิงโครงสร้างที่เป็นรากเหง้าของปัญหาทางสังคมอีกหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเปราะบางที่มีจุดเริ่มต้นมาจากความยากจน และปัญหาครอบครัวที่ส่งผลต่อคุณภาพการเลี้ยงดูที่สามารถเกิดได้กับครอบครัวทุกสถานะ โดยครัวเรือนที่มีฐานะยากจนมีข้อจำกัดในการจัดหาทรัพยากรและการศึกษาที่มีคุณภาพให้บุตร ในขณะที่ครัวเรือนที่มีฐานะดีมีแนวโน้มที่จะให้การเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไป และขาดการดูแลในการใช้เทคโนโลยีหรือสื่อสารสนเทศ นอกจากนี้

[17] สศช. (2562). *ดัชนีความก้าวหน้าของคน ประจำปี 2562.* สืบค้นข้อมูลจาก: http://social.nesdc.go.th/social/Portals/0/Documents/HAI%202562_290663.pdf

ภาพสะท้อนสังคมในมิติโลกออนไลน์ยังแสดงให้เห็นถึงภาวะของความตึงเครียดจากความแตกต่างทางความคิดและขาดการเปิดใจเรียนรู้และรับฟังกันอย่างแท้จริง ส่งผลให้พบการแสดงออกที่ก้าวร้าวรุนแรง เกิดการบ่มเพาะความเกลียดชังบ่อยครั้งขึ้น[18] ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เกิดรอยร้าวและความแตกแยกในสังคมมากยิ่งขึ้น

2.1.6 มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง ภาคพลังงานลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) ลงเหลือ 248.3 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ และเมื่อเปรียบเทียบดัชนีการปล่อยก๊าซ CO_2 ภาคพลังงานของไทยกับต่างประเทศยังพบว่า ประเทศไทยมีอัตราการปล่อยก๊าซ CO_2 ต่อการใช้พลังงาน และอัตราการปล่อยก๊าซ CO_2 ต่อหัวประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกและกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป รวมถึงสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโดยให้เกณฑ์ของอัตราการปล่อยก๊าซ CO_2 ต่อหน่วยการผลิตไฟฟ้า (kWh) และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ กลับพบว่าปริมาณการปล่อย CO_2 ของไทยสูงกว่ากลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา

2) การฟื้นฟูรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ของไทยต่อพื้นที่ทั้งประเทศในปี 2563 ลดลงจากร้อยละ 31.68 เหลือร้อยละ 31.64 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ในขณะเดียวกัน ไฟป่าได้กลายมาเป็นสาเหตุหลักของการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ที่รุนแรงที่สุดแทนการบุกรุกทำลาย โดยในช่วงปี 2559-2561 ไฟป่าได้ทำลายพื้นที่ป่าไม้เฉลี่ยถึงปีละ 124,978 ไร่ โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ อาทิ การเก็บหาของป่า การเผาเศษซากผลผลิตในพื้นที่การเกษตรเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูก โดยสภาพอากาศที่แห้งและลมส่งผลให้ไฟป่าลุกลามกินพื้นที่เป็นวงกว้างอย่างรวดเร็ว และยังเป็นปัจจัยที่ทำให้คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติหมอกควันภาคเหนือมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นกว่าปี 2562 นอกจากนี้ ด้วยสถานการณ์ความรุนแรงของสถานการณ์ไฟป่าที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลให้อุณหภูมิและความแห้งแล้งเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาไฟป่าซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อพื้นที่ป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพจึงอาจทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยจะส่งผลให้อัตราการขยายพันธุ์ของทั้งพืชและสัตว์ป่ามีแนวโน้มที่จะลดลงและยังมีโอกาสเกิดโรคเพิ่มขึ้น[19]

3) การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมยังมีปัญหา ได้แก่ **ปัญหาขยะ** ในประเทศไทยที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ.2553 – 2562 โดยสัดส่วนของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์มีเพียงร้อยละ 68.94 ในปี 2563 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของขยะมูลฝอยต้องได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง โดยในปี 2562 พบว่ามีปริมาณขยะชุมชนประมาณร้อยละ 22 หรือ 6.4 ล้านตัน ที่ไม่ได้รับการจัดการอย่าง

---

[18] สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน (2562). *ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต: เมื่อลูกเติบโตท่ามกลาง Hate speech*. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นจาก https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=29736

[19] Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) (2012). *Wildlife in changing climate*, Available from: http://www.fao.org/3/a-i2498e.pdf.

เหมาะสม กลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำและสิ่งมีชีวิตในน้ำ ตลอดแหล่งน้ำผิวดินและทะเล **ปัญหาน้ำเสีย** ที่ยังพบการระบายน้ำเสียที่ไม่ได้รับการบำบัดที่ได้มาตรฐานลงสู่แหล่งน้ำและทะเลโดยตรง โดยระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในปัจจุบันยังมีจำนวนและศักยภาพไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น โดยปริมาณน้ำเสียชุมชนที่ไม่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้องมีปริมาณสูงถึง 1.7 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมด[20] ในขณะเดียวกัน แนวโน้มการขยายตัวของเมืองยังทำให้ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้การระบายน้ำเสียจากภาคชุมชน บ้านเรือน แหล่งท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และเกษตรกรรมยังส่งผลให้แหล่งน้ำที่จัดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังพบ**ปัญหามลพิษทางอากาศ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ที่คงเหลือจากกระบวนการเผาไหม้ของยานพาหนะ การเผาวัสดุการเกษตร ไฟป่า และการปล่อยก๊าซเสียในภาคอุตสาหกรรม เป็นมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นและมีปริมาณเกินค่ามาตรฐานเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในพื้นที่เขตอุตสาหกรรม และเมืองใหญ่ที่มีประชากรและการจราจรหนาแน่น เช่น สระบุรี กรุงเทพ และเชียงใหม่ เป็นต้น และปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรมหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดระยอง ที่ยังคงมีค่าเฉลี่ยสารเบนซีนในพื้นที่ นับตั้งแต่ ปี 2555-2562 ที่ระดับ 1.8-2.6 มคก./ลบ.ม ซึ่งเกินกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดให้ไม่เกิน 1.7 มคก./ลบ.ม. และ**การปล่อยก๊าซเรือนกระจก** ของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นจากการใช้พลังงาน ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 74 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดของประเทศ โดยในส่วนของก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการใช้พลังงานทั้งหมด เป็นก๊าซเรือนกระจกที่มาจากการผลิตไฟฟ้าร้อยละ 42 มาจากการคมนาคมขนส่งร้อยละ 23 และจากภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้างร้อยละ 20 ดังนั้น ภาคการผลิตไฟฟ้าและภาคการคมนาคมขนส่งจะมีบทบาทที่สำคัญอย่างมากต่อการควบคุมปริมาณก๊าซเรือนกระจกของไทยเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมในปี 2573 ไว้ให้ไม่เกิน 446 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

4) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำยังคงมีความเสี่ยง แม้ที่ผ่านมาประเทศไทยจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน แต่ด้วยปริมาณความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มสูงขึ้น โดยภาคการเกษตรยังคงเป็นภาคการผลิตที่มีการใช้น้ำในสัดส่วนสูงที่สุดกว่าร้อยละ 70 ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมดของประเทศ ประกอบกับความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งจากการกระทำของมนุษย์และปัจจัยตามธรรมชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของฝนที่ทำให้แหล่งน้ำต้นทุนหลายแห่งมีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ในแต่ละปีลดลง ส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนน้ำยังคงเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเป็นความท้าทายที่สำคัญของการบริหารจัดการน้ำของประเทศ โดยความแปรปรวนของฝนและอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะยังคงมีอิทธิพลและส่งผลต่อระดับความเสี่ยงในการเกิดภัยแล้งและอุทกภัยของประเทศอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งจะทำให้การจัดการน้ำมีความซับซ้อนและบริหารได้ยากยิ่งขึ้น

[20] รัฐบาลไทย (2020). *ข่าวทำเนียบรัฐบาล: ครม. เคาะขยายเขตพื้นที่จัดการน้ำเสียครอบคลุมทั่วประเทศ จับมือท้องถิ่นแก้ปัญหาน้ำเสียเต็มรูปแบบและยั่งยืน*. Available from: https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/35332

2.1.7 มิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ

1) ภาครัฐตอบสนองความต้องการของภาคส่วนได้ดีขึ้น แม้ต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน สะท้อนจากอันดับความสะดวกในการดำเนินธุรกิจของไทยที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากอันดับที่ 46 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 21 ในปี 2563 และอยู่ในอันดับ 3 ของอาเซียน แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เป็นอันดับ 2 ของอาเซียนเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อีกทั้ง ภาครัฐยังสามารถลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่องบประมาณรายจ่ายประจำปี จากร้อยละ 21.6 เหลือร้อยละ 19.9 และมีสัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 1.68 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 2.79 ในปี 2563 อย่างไรก็ดี สถาบันการจัดการนานาชาติ (IMD) ได้จัดอันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทยในปี 2563 ลดลงจากช่วงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จากอันดับที่ 20 เป็น 23 อยู่ในอันดับ 2 ของอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ และดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ที่จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ยังพบว่า อันดับการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่องจากอันดับที่ 96 เป็นอันดับที่ 104 จาก 180 ประเทศ ขณะที่ค่าคะแนนการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยร้อยละ 36 คงที่ตั้งแต่ปี 2560 - 2563 ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายที่ร้อยละ 50 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อยู่มาก

2) การบริหารจัดการภาครัฐในภาพรวมมีความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อาทิ การปรับปรุงกระบวนงานให้บริการประชาชนจำนวนมากให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล การจัดทำแอปพลิเคชันเพื่อให้บริการที่เป็นประโยชน์กับประชาชน และการพัฒนาระบบสารสนเทศในการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่นโดยพิจารณาจากการจัดอันดับขององค์การระหว่างประเทศและหน่วยงานระดับสากลที่สำคัญ พบว่าไทยมีความโดดเด่นในการพัฒนาไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลและการอำนวยความสะดวกให้กับภาคธุรกิจ แต่ในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการภาครัฐยังไม่มีการปรับตัวที่ดีขึ้น โดยผลของการจัดอันดับในปี 2563 เปรียบเทียบกับปี 2559 ซึ่งเป็นช่วงปลายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีดังนี้ (1) ในการจัดอันดับดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index: EGDI) ขององค์การสหประชาชาติ อันดับของไทยในปี 2563 อยู่ที่ 57 จากทั้งหมด 193 ประเทศ ดีขึ้นจากอันดับที่ 77 ในปี 2559 (2) ในการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจโดยธนาคารโลก ไทยอยู่ในอันดับที่ 21 จาก 189 ประเทศทั่วโลก ในปี 2563 ดีขึ้นจากอันดับที่ 46 ในปี 2559 และ (3) ในการจัดอันดับด้านประสิทธิภาพภาครัฐโดย IMD ไทยอยู่ในอันดับที่ 23 จากทั้งหมด 63 ประเทศ ในปี 2563 ไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2559

3) ความยั่งยืนทางการคลังยังคงน่าเป็นห่วง เนื่องจากฐานการจัดเก็บภาษีของไทยค่อนข้างแคบ ประกอบกับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และการดำเนินนโยบาย/มาตรการทางภาษีเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนประชาชนและผู้ประกอบการ โดยในปีงบประมาณ 2563 รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิ 2,391,569.4 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการรายได้ตามเอกสารงบประมาณ ร้อยละ 12.4 และต่ำกว่าการจัดเก็บรายได้สุทธิปีงบประมาณ 2562 ร้อยละ 6.8 เช่นเดียวกับ

การจัดเก็บรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2563 ซึ่งมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากภาครัฐดำเนินมาตรการลดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโครงสร้างงบประมาณรายจ่ายของประเทศในช่วงปี 2559–2563 พบว่างบประมาณโดยเฉลี่ยร้อยละ 74.8 ถูกจัดเพื่อใช้เป็นรายจ่ายประจำ ส่วนรายจ่ายลงทุนมีสัดส่วนเฉลี่ยเพียง 21.4 ในขณะที่กรอบความยั่งยืนทางการคลังกำหนดให้รายจ่ายลงทุนต่องบประมาณต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 โดยแนวโน้มการลงทุนภาครัฐในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ขยายตัวต่ำกว่าที่กำหนด อีกทั้งเมื่อจำแนกงบประมาณรายจ่ายตามประเภทของงบรายจ่าย พบว่างบบุคลากรมีสัดส่วนเฉลี่ยที่ร้อยละ 21.1 ซึ่งหากเปรียบเทียบประเทศอื่น ๆ ไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายสำหรับบุคลากรต่องบประมาณรายจ่ายภาครัฐอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง การมีรายจ่ายประจำมากขณะที่มีสัดส่วนการลงทุนในระดับต่ำมาเป็นระยะเวลานาน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อรองรับกับบริบทแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ การเข้าสู่สังคมสูงวัยยังเพิ่มความท้าทายต่อการรักษาความยั่งยืนทางการคลัง โดยจำนวนของประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการชราภาพและด้านสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน จำนวนของประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจะยิ่งมีผลกระทบกับความสามารถของภาครัฐในการจัดเก็บภาษี และจะทำให้มีงบประมาณที่เหลือสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศลดน้อยลง ซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถในการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐซึ่งมีแนวโน้มต่ำกว่าประมาณการอยู่แต่เดิม

4) โครงสร้างการบริหารงานภาครัฐขาดความยืดหยุ่นไม่คล่องตัว ยังคงมีกฎระเบียบและกระบวนงานที่ล้าสมัยเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยมีการขยายหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การดำเนินงานภาครัฐกลับมีประสิทธิภาพที่ค่อนข้างจำกัด ขาดความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเท่าทันบริบทการเปลี่ยนแปลง โดยมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่และรูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐยังยึดติดกับกรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเป็นหลักจึงยังคงบทบาทในการเป็นผู้ดำเนินการจัดทำและให้บริการสาธารณะ แม้ว่าปัจจุบันจะมีภาคส่วนอื่นที่มีขีดความสามารถในการให้บริการสาธารณะได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพแล้วก็ตาม ส่งผลให้การบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันยังมีปัญหาความซ้ำซ้อนกันในด้านบทบาท ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ที่แยกส่วนและขาดการบูรณาการ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับขั้นตอนกระบวนการตามระเบียบปฏิบัติของระบบราชการที่ล้าสมัยมากกว่าการมุ่งเน้นให้มีการประสานการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การขาดความยืดหยุ่นของโครงสร้างการบริหารงานภาครัฐยังทำให้การยกเลิกหรือควบรวมหน่วยงานในกรณีที่ภารกิจเดิมหมดความจำเป็นหรือมีความสำคัญลดลงจึงเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากและใช้ระยะเวลานาน เป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนภารกิจของหน่วยงานให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐที่ไม่มีการปรับปรุง

รูปแบบการดำเนินงานอาจไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ ทั่วถึง โปร่งใส และรวดเร็วได้ นอกจากนี้ ยังมีกฎระเบียบที่ไม่จำเป็นหรือล้าสมัยจำนวนมากที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและเยิ่นเย้อในกระบวนการดำเนินงานของรัฐ ซึ่งทำให้ประชาชนและภาคธุรกิจต้องแบกรับต้นทุนทั้งที่เกิดจากค่าใช้จ่ายจริงและค่าเสียโอกาสในการทำธุรกิจ โดยหากภาครัฐสามารถยกเลิกหรือแก้ไขกฎระเบียบในส่วนนั้น จะช่วยประหยัดต้นทุนให้กับประชาชนและภาคธุรกิจได้ถึง 133,816 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 0.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

2.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (Global Megatrends)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก ที่ครอบคลุมขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นในวงกว้างและคาดว่าจะส่งผลต่อไปในอนาคต มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลากหลายมิติและมีหลายระดับตั้งแต่การดำเนินชีวิตของประชากรไปจนถึงผลรวมในระดับประเทศ โดยแนวโน้มระดับโลกที่จะส่งผลกระทบและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้าน เศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจ วัฒนธรรม รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมจะไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวแล้วเลือนหายไป แต่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ดังนั้น การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลกเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์คาดการณ์ผลที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และนำมาประกอบการพิจารณาร่วมกับบริบทสภาพแวดล้อมภายในประเทศจึงมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะต่อการออกแบบยุทธศาสตร์ และระบุประเด็นการพัฒนาที่ต้องการความเจาะจงและมุ่งเป้าที่ชัดเจนเพื่อยืดโยงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการที่จะต้องมุ่งเน้นรองรับปรับตัวให้เข้ากับกระแสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยบริบทการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่จะส่งผลหรือมีอิทธิพลทำให้สถานะของประเทศที่เป็นอยู่เกิดการเปลี่ยนไป และนำไปสู่การปรับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนฯ 13 ที่ประเทศไทยควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญ มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

2.2.1 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 เป็นยุคแห่งการประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดในการพัฒนานวัตกรรม เน้นการต่อยอดและผสมผสานเทคโนโลยีต่างสาขาเข้าด้วยกัน อาทิ เทคโนโลยีทางกายภาพ ชีวภาพ ดิจิทัล และพลังงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่าง ๆ อย่างกว้างขวางในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม ส่งผลให้วิถีชีวิตรวมถึงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลากหลายมิติ[21] เช่น การใช้ระบบอัตโนมัติในกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพ การใช้นาโนเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของภาคการผลิต การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเฉพาะเจาะจง การใช้เทคโนโลยีชีวภาพและอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งในการยกระดับภาคการเกษตรและบริการทางการแพทย์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

[21] Linthorst, J. and de Waal, A. (2020). *Megatrends and Disruptors and Their Postulated Impact on Organizations.* Available from: https://www.mdpi.com/2071-1050/12/20/8740

ในภาคการศึกษาและการสื่อสารมวลชน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ เป็นต้น

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้างได้อย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลให้พลวัตการพัฒนาในอนาคตของโลกสามารถปรับเปลี่ยนไปได้อย่างพลิกผัน อันนำมาซึ่งโอกาสสำคัญทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่ผู้ที่ไม่สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความอยู่รอด ทั้งในระดับปัจเจก องค์กร หรือแม้กระทั่งในระดับประเทศ

ทั้งนี้ แนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่คาดว่าจะมีบทบาทสำคัญในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประกอบด้วย **1) การเติบโตของเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม และเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน** ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อธุรกิจในภาคบริการ อาทิ การคมนาคมและโลจิสติกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และที่พักอาศัย รวมถึงการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย ประชากรในพื้นที่ห่างไกล และการทำงานในรูปแบบใหม่ **2) การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่** ที่ช่วยยกระดับการใช้ประโยชน์จากข้อมูลจำนวนมหาศาลที่มีความซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพลิกโฉมการดำเนินธุรกิจ และการออกแบบนโยบายสาธารณะ ทั้งนี้ การพัฒนาและใช้งานข้อมูลขนาดใหญ่จะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีมาตรฐานการจัดเก็บและเชื่อมโยงฐานข้อมูลผ่านเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ อาทิ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งและบล็อกเชน ร่วมกับการมีบุคลากรที่มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม เช่น เหมืองข้อมูล และการเรียนรู้ของเครื่องกล เป็นต้น และ **3) การใช้ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ** ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะการทดแทนแรงงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะซับซ้อนในภาคการผลิต (อุตสาหกรรมยานยนต์ ปิโตรเคมี และอิเล็กทรอนิกส์) ภาคการเกษตร และภาคบริการ (กลุ่มร้านอาหารและร้านค้า)[22]

2.2.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร โครงสร้างประชากรของโลกมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยองค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่าภายในปี 2593 ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยกว่าร้อยละ 120 จนมีจำนวนรวมถึง 1.5 พันล้านคน ส่งผลให้สัดส่วนประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงในเกือบทุกประเทศ โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก และมีแนวโน้มที่ประชากรผู้สูงอายุจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกราว 312 ล้านคน จนคาดว่าจะมีจำนวนผู้สูงอายุรวมกว่า 573 ล้านคน ภายในระยะเวลา 30 ปีข้างหน้า

อย่างไรก็ดี แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลกสู่สังคมสูงวัยจะนำมาซึ่งโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ จากความต้องการสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลให้ภาคการผลิตและบริการส่วนหนึ่งมีโอกาสเติบโตเพิ่มขึ้น อาทิ ยาและเวชภัณฑ์ อาหารเพื่อสุขภาพ ธุรกิจบริการสุขภาพ บริการทางการแพทย์ และศูนย์พักพิงผู้สูงอายุ รวมทั้งยังเป็นช่องทางในการพัฒนานวัตกรรม สินค้า

[22] The Economist Intelligent Unit (2020). *THAILAND 2035: Horizon Scanning Overview.* Available from: https://www.ippd.or.th/wp-content/uploads/2020/04/Thailand-2035-Horizon-Scanning-Overview-3.pdf และ International Federation of Robotics (2020). *International Federation of Robotics*. Available from: https://ifr.org/

และบริการใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มสูงวัย เช่น หุ่นยนต์สำหรับการดูแลและนวัตกรรมของใช้ภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

2.2.3 การดูแลรักษาสุขภาพและการรักษาพยาบาล แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในระยะ 10 ปีข้างหน้า ประกอบด้วย

1) การเพิ่มขึ้นของการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง อันเกิดจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตในสังคมเมืองสมัยใหม่ตลอดจนการเผชิญกับมลพิษจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของระดับความเครียดจากการทำงานและความวิตกกังวลในการใช้ชีวิต โดยมีสถิติผู้เสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเป็นจำนวนถึง 41 ล้านคนต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 71 ของการเสียชีวิตทั้งหมดทั่วโลก[23] และเป็นสาเหตุหลักของของการเสียชีวิตของคนไทยถึงร้อยละ 75 หรือประมาณ 320,000 คนต่อปี โดยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่พบมากที่สุด คือ โรคหลอดเลือดสมอง โรคหัวใจขาดเลือด โรคทางเดินหายใจอุดกั้น เบาหวาน และความดันโลหิตสูง[24] ซึ่งโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมักเป็นโรคที่รักษายาก มีค่าใช้จ่ายในการรักษาสูง หากไม่มีการจัดการที่เหมาะสมจะเกิดเป็นภาระต่อสถานะทางการเงินของผู้ป่วยและเป็นภาระทางการคลังของประเทศในระยะยาว

2) กระแสความตระหนักในการดูแลสุขภาพในเชิงป้องกัน ที่เพิ่มมากขึ้นจากการที่ประชากรโลกมีความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นอันมาพร้อมกับการศึกษาและความแพร่หลายของสื่อออนไลน์ เป็นผลให้ความต้องการอาหารและผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ รวมถึงอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นในทิศทางเดียวกัน อาทิ ยอดขายสินค้า Smartwatch ทั่วโลก ในปี 2563 มีอัตราการเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 20 จากปี 2562[25] และส่งผลให้อุปสงค์ที่มีต่อบริการด้านสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย อาทิ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และเชิงสุขภาพ ซึ่งมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั่วโลกเฉลี่ยร้อยละ 7.5 ต่อปี (พ.ศ. 2558 – 2563)[26] อย่างไรก็ดี ความตื่นตัวในการป้องกันโรคติดต่อที่สืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 นับตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา เป็นแรงกดดันให้ผู้ประกอบการด้านอาหาร บริการสุขภาพ และการท่องเที่ยว จำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานด้านความสะอาดและสุขอนามัยในการให้บริการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

3) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการรักษาพยาบาล จากเทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวหน้าและการเพิ่มขึ้นของความต้องการบริการทางการแพทย์ ได้กระตุ้นให้เกิดการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการให้บริการสาธารณสุข อาทิ การตรวจวินิจฉัยและเฝ้าระวังสุขภาพผ่านโทรศัพท์มือถือ แอปพลิเคชัน และอุปกรณ์สำหรับสวมใส่ที่มีเซ็นเซอร์หรือเทคโนโลยีตรวจวัดสุขภาพ เช่น การวัดความดัน วัดระดับน้ำตาลในเลือด และ

---

[23] World Health Organization (2018). *Non communicable diseases*. Available from: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases

[24] ปิยรัตน์ ชูมี (2561). *สถานการณ์โรคเรื้อรังไม่ติดต่อ*. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุราษฎร์ธานี. สืบค้นข้อมูลจาก: http://110.164.147.155/kmhealth_new/Documment/blood/knowlage/17.pdf

[25] digital Age Magazine (2020). *ส่วนแบ่งตลาดนาฬิกาสมาร์ทวอทช์ปี 2020 ครึ่งแรกโตถึง 20%*. Available from: http://www.digitalagemag.com/2020-smartwatch-market-share

[26] วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (2563). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย*.

คลื่นไฟฟ้าหัวใจ เป็นต้น ในขณะเดียวกัน การจัดเก็บและบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ มาใช้ประโยชน์ควบคู่กับการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการข้อมูลในเชิงชีวสารสนเทศ จะสามารถเพิ่มศักยภาพในการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสาธารณสุข ทั้งเพื่อการบริหารจัดการคลังยา วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ และการควบคุมโรคระบาดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของการวิจัยในด้านพันธุกรรมและจีโนมยังสนับสนุนให้เกิดการรักษาพยาบาลที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นโอกาสใหม่สำหรับบริการทางการแพทย์ในอนาคต

2.2.4 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงขึ้น โดยคาดว่าอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกอาจเพิ่มสูงขึ้นจากระดับอุณหภูมิก่อนยุคอุตสาหกรรมถึง 1.5 องศาเซลเซียส ภายใน พ.ศ. 2573 - 2595[27] ส่งผลให้หลายภูมิภาคต้องเผชิญกับความผันผวนของภูมิอากาศในระดับความรุนแรงที่มากขึ้นและบ่อยครั้งขึ้น อาทิ คลื่นความร้อน ภาวะฝนทิ้งช่วง ภัยแล้ง และพายุ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่ อันจะสร้างความเสียหายต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สิน โดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจคาดการณ์ว่าความเสียหายอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นทั่วโลกจะมีมูลค่าถึงร้อยละ 1.0 – 3.3 ของผลผลิตมวลรวมของโลกภายใน พ.ศ. 2603 และมูลค่าความเสียหายจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.0 – 10.0 ภายใน พ.ศ. 2643[28] หากไม่มีการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยภาคการเกษตรจะได้รับความเสียหายมากกว่าภาคการผลิตอื่น เนื่องจากต้องพึ่งพาสภาพอากาศและฤดูกาลตามธรรมชาติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรลดลง ระยะเวลาการให้ผลผลิตเปลี่ยนแปลงไป หรือพื้นที่เกษตรในบางพื้นที่อาจไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้จากผลกระทบของภัยแล้งที่ยาวนานหรือน้ำท่วมซ้ำซาก อันจะส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ในขณะเดียวกัน สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปยังส่งผลทำให้การแพร่ระบาดของโรคตามฤดูกาลมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น รวมทั้งยังเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำในหลายพื้นที่ของโลก[29] เนื่องจากอากาศร้อนทำให้พาหะนำโรคติดต่อบางชนิดเพิ่มจำนวนเร็วขึ้น โดยเฉพาะยุง แมลงวัน และหนู ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคมีผลกระทบต่อสังคม ทั้งในมิติของสุขอนามัยประชาชน ชุมชนและเศรษฐกิจครัวเรือน นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิในชั้นบรรยากาศยังส่งผลให้ระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงและปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำลดลง[30] เกิดการสูญเสียทรัพยากรชายฝั่งจากการกัดเซาะที่รุนแรง และจำนวนสัตว์ทะเลลดลงจากการที่ทะเลมีความเป็นกรดสูงขึ้น อีกทั้งพื้นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเลจะถูกน้ำทะเลท่วม สร้างความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลให้ผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่น้ำท่วมต้อง

[27] Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (2018). *Summary for Policymakers: Global Warming of 1.5℃*. Available from: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Headline-statements.pdf

[28] OECD (2015). *The Economic Consequences of Climate Chan*. Available from: http://dx.doi.org/10.1787/9789264235410-en

[29] สรันยา เฮงพระพรหม (2552). *โลกร้อนกับโรคระบาด*. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สืบค้นข้อมูลจาก: https://kb.hsri.or.th/dspace/bitstream/handle/11228/2866/7-p.%20363-Sarunya.pdf?sequence=2&isAllowed=y

[30] ศิริรัตน์ สังขรักษ์, พัชชาพันธ์ รัตนพันธ์, อาทิตย์ เพ็ชร์รักษ์ และสุทธิรัตน์ กิตติพงษ์วิเศษ (2563). *ผลกระทบของสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงต่อทรัพยากรน้ำและการจัดการ*. สืบค้นข้อมูลจาก: http://www.ej.eric.chula.ac.th/content/6133/264

อพยพย้ายถิ่นฐาน โดยกลุ่มคนผู้มีรายได้น้อยจะเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีความสามารถในการปรับตัวต่ำ และอาจไม่สามารถฟื้นตัวกลับมาใช้ชีวิตได้ดังเดิม

2.2.5 ความพยายามระดับโลกในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ตามความตกลงปารีสที่ประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญากรอบการทำงานแห่งสหประชาชาติ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) จำนวน 197 ประเทศ ได้มีมติเห็นชอบร่วมกันที่จะจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกไม่ให้เกิน 2 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับระดับก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยการควบคุมให้อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มขึ้นไม่เกิน 2 และ 1.5 องศาเซลเซียสภายในปี พ.ศ. 2572 ได้นั้น จะต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกลงร้อยละ 25 และ 55 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2561[31] และหากจะควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส ในปี พ.ศ. 2593 พบว่าจะต้องลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิของโลกลงเป็นศูนย์[32]

ที่ผ่านมา ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ในขณะที่ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลกและในประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ด้วยสถานการณ์ดังกล่าว จึงมีความเป็นไปได้ที่ประเทศกำลังพัฒนาจะถูกกดดันมากขึ้นในอนาคตเพื่อให้มีการดำเนินการเพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีหลายประเทศที่ได้ตั้งเป้าว่าจะบรรลุการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในช่วงปี พ.ศ. 2593 - 2603 อาทิ อาร์เจนตินา บราซิล แคนาดา ชิลี จีน และสหราชอาณาจักร

2.2.6 พลังงานหมุนเวียนและยานยนต์ไฟฟ้า กระแสความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแบตเตอรี่ ได้สร้างแรงกดดันให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในสาขาการผลิตที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ สาขาพลังงาน และสาขาการคมนาคมขนส่ง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน รวมทั้งมีการคิดค้นการพัฒนายานยนต์สมัยใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าจากแบตเตอรี่หรือเซลล์เชื้อเพลิงไฮโดรเจนเพื่อตอบสนองความต้องการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทางเลือกและการใช้งานยานยนต์สมัยใหม่ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก โดยในปี 2562 ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทางเลือก ประกอบด้วย พลังงานชีวภาพ พลังงานความร้อนใต้พิภพ พลังงานน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานลม มีแนวโน้มลดต่ำลงอยู่ในระดับที่เทียบเท่าหรือต่ำกว่าต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิล และคาดว่าพลังงานหมุนเวียนจะมีต้นทุนรวมลดลงต่ำกว่าต้นทุนการผลิตแบบดั้งเดิมภายในปี 2570 ทั้งนี้ พบว่าต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทางเลือกที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในปี 2563 การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนคิดเป็น

---

[31] United Nations Environment Programme (2019). *Emissions Gap Report 2019.* UNEP, Nairobi. Available from: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/30797/EGR2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

[32] Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (2018). *Summary for Policymakers: Global Warming of 1.5°C*. Available from: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Headline-statements.pdf

สัดส่วนสูงกว่า 1 ใน 4 ของพลังงานทั้งหมดของโลก[33] และมีสัดส่วนการลงทุนเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตถึง 3 ใน 4 ของการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตไฟฟ้าทั้งหมดของโลก

อีกทั้ง ยังพบว่าแนวโน้มการใช้พลังงานในด้านคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะในส่วนของยานพาหนะส่วนบุคคล ในปี 2563 มีปริมาณการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าทั่วโลกเติบโตสูงขึ้นถึงร้อยละ 40 ต่อปี และคาดว่ายานยนต์ไฟฟ้าจะมีส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 1 ใน 3 ของโลกภายใน 10 ปีข้างหน้า และมีอย่างน้อย 18 ประเทศ/เขตปกครอง ที่มีแผนในการระงับการจำหน่ายยานยนต์ที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล และสนับสนุนให้ประชาชนเปลี่ยนมาใช้งานยานพาหนะทางเลือกอย่างยานยนต์ไฟฟ้าภายในปี พ.ศ. 2593 เช่น นอร์เวย์ ญี่ปุ่น สวีเดน แคลิฟอร์เนีย ไต้หวัน และอิสราเอล เป็นต้น[34]

2.2.7 เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดของประเทศในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีนที่คาดว่าจะมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของโลกภายในระยะเวลา 10 ปี จะมีบทบาทในการกำหนดระเบียบเศรษฐกิจการเมืองโลกมากขึ้น จนนำมาสู่สถานการณ์ที่อยู่ภายใต้แรงกดดันระหว่างขั้วอำนาจใหม่ทางตะวันออกกับขั้วอำนาจดั้งเดิมอย่างสหรัฐอเมริกา ซึ่งยังคงมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายและมาตรการกีดกันทางการค้าและเทคโนโลยี[35] ต่อประเทศจีนอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจจะยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและจะส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศทั่วโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากห่วงโซ่มูลค่าโลกมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงใกล้ชิดกับมหาอำนาจทั้งสองประเทศดังกล่าว ในขณะเดียวกันแนวโน้มความตึงเครียดระหว่างจีนและอินเดีย จากความพยายามในการขยายขอบเขตอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนในภูมิภาคผ่านกรอบความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค หรือ RCEP อาจส่งผลต่อภาพรวมเศรษฐกิจการค้าการลงทุนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกด้วยเช่นกัน[36] โดยคาดว่าอินเดียจะเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดภายในปี พ.ศ. 2570[37] และมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก[38] ซึ่งความตึงเครียดระหว่างจีนและอินเดียดังกล่าวอาจส่งผลต่อรูปแบบความร่วมมือและการสร้างพันธมิตรในระดับภูมิภาค รวมถึงธรรมเนียมปฏิบัติและกติการะหว่างประเทศที่ครอบคลุมตั้งแต่เรื่องการค้า เทคโนโลยี ความมั่นคงทางไซเบอร์ จนถึงเรื่อง

---

[33] International Energy Agency (2020). *World Energy Outlook 2020*. Available from: https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2020

[34] REN21 (2020). *Renewables 2020 Global status Report.* Available from: https://www.ren21.net/wp-content/uploads/2019/05/gsr_2020_full_report_en.pdf

[35] KPMG Australia (2021), *Anticipate, Prepare, Respond – Geopolitical Megatrends and Business Resilience.* Available from: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/au/pdf/2021/geopolitical-megatrends-business-resilience.pdf

[36] World Economic Forum (2021), *The Global Risk Report 2021 16th Edition.* Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf

[37] The Yale School of the Environment (2019), *Why India Is Making Progress in Slowing Its Population Growth.* Available from: https://e360.yale.edu/features/why-india-is-making-progress-in-slowing-its-population-growth

[38] CNN Business (2021), *India could be back as the world's fastest growing economy this year.* Available from: https://edition.cnn.com/2021/03/09/economy/oecd-economic-outlook/index.html

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการดำเนินงานด้านภูมิอากาศที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วยเช่นกัน[39] โดยพบแนวโน้มที่สำคัญเกี่ยวกับประเด็นด้านความมั่นคงทางสาธารณสุขที่กลายเป็นสมรภูมิของภูมิศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ จากการใช้ยุทธศาสตร์การทูตวัคซีนที่เข้มข้นขึ้น[40] ทั้งในลักษณะของนโยบายชาตินิยม ที่มีการกว้านซื้อ กักตุน และกีดกันการส่งออกวัคซีนไปยังประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศตนได้รับวัคซีนก่อน[41] หรือการใช้วัคซีน ยา รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นในช่วงเวลาที่มีการแพร่ระบาดทั่วโลก เป็นเครื่องมือแสดงอิทธิพลในเวทีการเมืองโลก ทั้งเพื่อการสานสัมพันธ์ ตอกย้ำความเป็นพันธมิตร หรือกระทั่งการกีดกันเพื่อกดดันชาติที่มีข้อพิพาทต่อกันอยู่เดิมของประเทศที่มีอำนาจต่อรองเหนือชาติอื่น ซึ่งมาพร้อมกับความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตข้ามชาติเพิ่มขึ้นด้วย[42]

ประเด็นความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งที่มีมูลเหตุจากการขัดกันของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและอิทธิพลทางการเมือง นอกจากจะส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศแบบพหุภาคีแล้ว[43] ยังสร้างภาวะกดดันต่อการแสดงบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีแนวโน้มว่าองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในอนาคตจะมีขอบเขตภารกิจที่แคบลงหรือมีพันธกิจที่มุ่งเน้นเฉพาะประเด็นยิ่งขึ้น ในขณะที่ประเทศมหาอำนาจอาจใช้อิทธิพลแทรกแซงการดำเนินโครงการความร่วมมือและองค์กรระหว่างประเทศได้อย่างสลับซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ[44]

นอกจากนี้ ยังพบแนวโน้มในการเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อพยุงสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยพบการใช้เครื่องมือทั้งทางการเงินและการคลังส่งผลให้เกิดภาวะการก่อหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นทั่วโลก โดยรัฐบาลจำนวนมากจะอยู่ในสถานะขาดดุลงบประมาณ และเกิดแรงผลักดันให้หลายประเทศเลือกดำเนินนโยบายพึ่งพาตนเอง จนกระทั่งการดำเนิน

---

[39] Peterson Institute for International Economics (2020), *Anticipate, East Asia Decouples from the United States: Trade War, COVID-19, and East Asia's New Trade Blocs.* Available from: https://www.piie.com/system/files/documents/wp20-9.pdf

[40] Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva (2021), *Vaccine Diplomacy.* Available from: https://www.graduateinstitute.ch/vaccine-diplomacy

[41] TIME USA (2021), *What Vaccine Nationalism Means for the Coronavirus Pandemic.* Available from: https://time.com/5871532/vaccine-nationalism-coronavirus-pandemic/

[42] United Nations Office on Drugs and Crime (2021), *COVID-19 Vaccines and Corruption Risks: Preventing Corruption in the Manufacture, Allocation and Distribution of Vaccines.* Available from: https://www.unodc.org/documents/corruption/COVID-19/Policy_paper_on_COVID-19_vaccines_and_corruption_risks.pdf

[43] World Economic Forum (2021), *The Global Risk Report 2021 16th Edition.* Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf

[44] Cambridge University Press (2021), *The Co-Constitution of Order.* Available from: https://www.cambridge.org/core/journals/international-organization/article/coconstitution-of-order/B937991845E7987A6CAA7C861BA96C84

นโยบายชาตินิยมที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงภายใน อาทิ เทคโนโลยี อาหาร พลังงาน การแพทย์ และอุตสาหกรรมภาคการผลิต[45]

2.2.8 ความเปราะบางทางสังคม แนวโน้มสำคัญซึ่งคาดว่าจะส่งผลต่อวิถีทางสังคมในอนาคต มีพื้นฐานมาจากความแตกแยกในสังคมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเหลื่อมล้ำ[46] ประกอบกับผลจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ส่งผลให้คนจำนวนมากขาดความเชื่อถือในการบริหารจัดการภาครัฐ จนเกิดเป็นกระแสความไม่พอใจในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่แสดงออกถึงความไม่พอใจในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการกระทำของคนรุ่นก่อนมากขึ้นเรื่อย ๆ[47] ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ความไม่เป็นธรรมในสังคม ความสามารถของรัฐในการจัดการปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ โดยจะพบสถานการณ์ความไม่สงบในรูปแบบที่รุนแรงขึ้นและบ่อยครั้งขึ้น มีการสร้างข่าวปลอมและเผยแพร่ข้อมูลเท็จที่แนบเนียนขึ้นด้วยการใช้สื่อสังคมบั่นทอนความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ บ่มเพาะความคิดในกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้ต่อต้านสถาบันการปกครองเดิม จนเกิดเป็นกระแสนิยมในการไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในรูปแบบต่าง ๆ กระทั่งขัดขวางการดำเนินงานของรัฐ จนถึงขั้นปลุกระดมให้เกิดความรุนแรงโดยอ้างความชอบธรรมของประชาชน ตอกย้ำความแตกแยกทางสังคมระหว่างผู้ที่มีความเห็นแตกต่าง[48] ซึ่งเป็นการลดคุณค่าของเสรีภาพ การสื่อสารสาธารณะ ประชาสังคม และหลักนิติธรรมให้อ่อนแอลง[49] ส่งผลให้ขาดเสถียรภาพทางการเมือง และคาดการณ์สถานการณ์การดำเนินนโยบายและนิติบัญญัติได้ยาก[50] ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นทั่วโลกในระยะ 10 ปีนี้

2.2.9 อนาคตของงาน โลกแห่งการทำงานในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรโลก เนื่องจากสัดส่วนประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่ซึ่งจะมีบทบาทโดดเด่นในอนาคตจะเป็นกลุ่มประชากรเจนเนอเรชั่นวายที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2523 – 2543 ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล และมีทัศนคติและพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากคนรุ่นก่อน โดยมีคุณลักษณะในการปรับตัวในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เน้นความยืดหยุ่นและความสมดุล

---

[45] Consultancy.UK (2021), *Five megatrends that will shape economy and society through 2025.* Available from: https://www.consultancy.uk/news/27589/five-megatrends-that-will-shape-economy-and-society-through-2025

[46] Stewart, A.J., McCarty, N. and Bryson, J.J. (2021), *Polarization under rising inequality and economic decline.* American Association for the Advancement of Science. Available from: https://advances.sciencemag.org/content/6/50/eabd4201

[47] Roland Berger (2020), *Trend Compendium 2050: Megatrends shaping the coming decades.* Available from: https://www.rolandberger.com/en/Insights/Global-Topics/Trend-Compendium/

[48] World Economic Forum (2021), *The Global Risk Report 2021 16th Edition.* Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf

[49] The Wilson Center History and Public Policy Program (2019), *Is Populism Really a Problem for Democracy?.* Available from: https://www.wilsoncenter.org/publication/populism-really-problem-for-democracy

[50] KPMG Australia (2021), *Anticipate, Prepare, Respond – Geopolitical Megatrends and Business Resilience.* Available from: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/au/pdf/2021/geopolitical-megatrends-business-resilience.pdf

ระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัว เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของตนมากกว่าเป้าหมายด้านความมั่นคงในอาชีพ[51] มีค่านิยมที่ต้องการค้นหาโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ จะส่งผลให้มีอัตราการเปลี่ยนงานและการย้ายถิ่นฐานสูงขึ้น จึงคาดว่าจะส่งผลให้การจ้างงานในระยะต่อไปมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น โดยมีแนวโน้มว่าจะมีการจ้างงานที่มิใช่รูปแบบมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น อาทิ การจ้างงานชั่วคราว การจ้างงานบางช่วงเวลา การจ้างงานตามความต้องการ และงานอิสระ ควบคู่ไปกับรูปแบบใหม่ในการทำงาน อาทิ การทำงานทางไกล การทำงานจากบ้านหรือจากที่อื่น ๆ ผ่านระบบออนไลน์ โดยอยู่ภายใต้ชั่วโมงการทำงานที่ยืดหยุ่น[52] ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและความสมดุลในชีวิต รวมไปถึงช่วยลดผลกระทบจากภาวะวิกฤติที่กระทบต่อความสามารถในการเดินทางไปทำงาน สอดคล้องกับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy และพฤติกรรมการดำเนินชีวิตใหม่ ๆ นำไปสู่การขยายโอกาสการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานและเป็นแหล่งรายได้เสริม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจส่งผลให้เกิดการขยายตัวของแรงงานนอกระบบ ซึ่งขาดความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม รวมถึงแรงงานอาจเผชิญความเสี่ยงจากความมั่นคงในการจ้างงานที่ลดลง[53]

นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้งานบางประเภทเลือนหายไป และเกิดงานประเภทใหม่ขึ้นมาทดแทน โดยระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์มีแนวโน้มจะเข้ามาทดแทนงานที่มีลักษณะของการทำซ้ำหรือเป็นแบบแผน ส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานที่มีทักษะความสามารถเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากขึ้น[54] อาทิ วิศวกรหุ่นยนต์ หรือผู้เชี่ยวชาญปัญญาประดิษฐ์ และการเข้าสู่สังคมสูงวัยยังมีแนวโน้มทำให้งานในอุตสาหกรรมการแพทย์และสุขภาพมีจำนวนเพิ่มขึ้น ตลอดจนกระแสความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้งานสีเขียวทวีความสำคัญในตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การเกิดขึ้นของงานในอาชีพใหม่ ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงข้างต้นนำไปสู่ความต้องการทักษะของแรงงานในลักษณะใหม่ ๆ โดยนอกเหนือจากทักษะทางปัญญาหรือทักษะเชิงเทคนิค อาทิ สะเต็ม (STEM) แล้ว ยังเป็นที่คาดการณ์กันว่าทักษะทางพฤติกรรมหรือทักษะด้านมนุษย์ อาทิ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร หรือการทำงานเป็นทีม จะเป็นที่ต้องการและเป็นงานสำหรับอนาคต เนื่องจากเป็นทักษะเฉพาะที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่สามารถทดแทนแรงงานมนุษย์ได้

---

[51] PwC (2013). *PwC's NextGen: A global generational study.* the University of Southern California and the London Business School. Available from: https://www.pwc.com/gx/en/hr-management-services/pdf/pwc-nextgen-study-2013.pdf

[52] International Labour Organization (ILO) (2019). *Guide to developing balanced working time arrangements.* Available from: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_706159.pdf

[53] ILO (2016). *Non-standard employment around the world: Understanding challenges, shaping prospects*. Available from: http://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_534326.pdf

[54] World Economic Forum (WEF) (2018). *Insight Report: The Future of Jobs Report 2018.* Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf

2.3 ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในระยะที่ผ่านมา แม้ไม่อาจกล่าวได้ว่าประสบผลสำเร็จในทุกมิติ หากแต่ความพยายามของภาคส่วนที่รวมพลังในการขับเคลื่อนประเทศภายใต้บริบทความรับผิดชอบของแต่ละองคาพยพ ได้ส่งผลให้การพัฒนาประเทศในหลายด้านมีความก้าวหน้าในหลายมิติ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ การยกระดับขีดความสามารถของประเทศ ทั้งในภาคธุรกิจ การผลิต การศึกษา ที่มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อผลักดันให้การพัฒนาประเทศเกิดผลสำเร็จมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทายในการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปอีกหลายประการ ทั้งที่เป็นผลตกค้างจากการไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนฯ 12 ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และความจำเป็นในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในระดับโลก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

โดยในระยะต่อไปประเทศไทยต้องวางรากฐานและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากในและนอกประเทศ รวมทั้งแสวงหาโอกาสที่เกิดขึ้นจากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศบนพื้นฐานความเข้มแข็งของทุนภายในประเทศที่มีอยู่ให้สามารถเสริมสร้างปรับปรุงให้สอดรับกับกระแสการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับการแก้ไขข้อจำกัดที่เป็นปัจจัยลดทอนการเติบโตของประเทศให้หมดไป เพื่อสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ การสร้างความเสมอภาคทางสังคม และการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยจากการสังเคราะห์บริบทสถานการณ์พัฒนาภายในประเทศ ร่วมกับการประเมินผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และแนวโน้มการแปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก นำมาซึ่งประเด็นการพัฒนาประเทศที่ควรให้ความสำคัญในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยอาศัยกรอบมุมมองสถานะของประเทศครอบคลุมมิติการพัฒนาใน 6 ทุนหลัก ประกอบด้วย ทุนทางการเงิน ทุนทางกายภาพ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ และทุนทางสถาบัน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

2.3.1 แนวทางส่งเสริมการพัฒนา**ทุนทางการเงิน**ของประเทศ โดยการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการ สู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมในการนำเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อพลิกฟื้นสภาวะทางเศรษฐกิจที่บอบช้ำจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และผลักดันการพัฒนาสาขาการผลิตที่สำคัญซึ่งมีศักยภาพในการเป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะต่อไป โดยเร่งต่อยอดอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพและมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบอยู่เดิม ประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีที่รับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีจากต่างชาติและการต่อยอดการลงทุนวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมและพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นของไทยที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน ซึ่งการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีจะช่วยยกระดับผลิตภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวมให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นได้ในระยะเวลาที่สั้นลง พร้อมไปกับการสร้างอุตสาหกรรมใหม่แห่งอนาคตเพื่อให้สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจ

และสังคมโลกสมัยใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ รวมทั้งการขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพของการผลิตสินค้าส่งออกหลักของไทยให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่มูลค่าโลก อาทิ การเกษตรและอาหาร การแพทย์และสุขภาพ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และยานยนต์ไฟฟ้า ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูและยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงหลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อให้กลับมาเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ รวมทั้งการเพิ่มสัดส่วนภาคบริการนอกภาคการท่องเที่ยวที่เป็นภาคบริการสมัยใหม่ซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น

ในขณะเดียวกัน ต้องเร่งพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้สามารถแข่งขันได้ และมีการเติบโตที่ยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำของศักยภาพในการแข่งขัน โดยเปิดโอกาสให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งทุน พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันและเติบโตร่วมกันได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน อาทิ การจัดหาและพัฒนาศักยภาพแรงงาน การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานตอบสนองความต้องการของตลาด ตลอดจนการเข้าถึงบริการและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

2.3.2 แนวทางส่งเสริมการพัฒนา**ทุนทางกายภาพ**ของประเทศ โดยการกระจายศูนย์กลางการพัฒนาและต่อยอดการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพไปสู่โครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลและเทคโนโลยีมากขึ้น โดยอาศัยการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาเมือง เนื่องจากประเทศไทยมีการกระจุกตัวของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สูงมาก อีกทั้งหน่วยงานระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพในการบริหารจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เมืองหลักในหลายพื้นที่ของไทยยังคงเผชิญกับปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย ความแออัดขาดแคลนที่อยู่อาศัยในราคาที่เข้าถึงได้ และการขยายตัวของเมืองอย่างไร้ระเบียบ โดยความท้าทายสำคัญของไทยคือการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและสังคมที่เข้มแข็ง รวมถึงการขยายความร่วมมือให้เกิดการรวมตัวของภาคเอกชนที่มีศักยภาพในพื้นที่ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการและช่วยสนับสนุนการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ และร่วมขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาอื่น ๆ ของเมืองอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เมืองในภาคต่าง ๆ ของประเทศมีศักยภาพสูงขึ้นและสามารถเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดการลงทุนใหม่ พร้อมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาเมืองทันสมัยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องอาศัยการลงทุนทั้งในการพัฒนาเมืองและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเพื่อยกระดับความเชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและการเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนในภูมิภาคและสร้างโอกาสของไทยในการเป็นประตูการค้า บริการ และการลงทุนที่สำคัญของภูมิภาคได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากแนวโน้มการหดตัวลงของห่วงโซ่มูลค่าโลกและการปรับเปลี่ยนทิศทางไปให้ความสำคัญกับการสร้างความเชื่อมโยงการพึ่งพาเศรษฐกิจระหว่างกันภายในภูมิภาคมากขึ้น จะเป็นโอกาส

สำคัญของประเทศไทยในการก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคด้านการค้าการลงทุนและการให้บริการโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงภูมิภาคเข้ากับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

2.3.3 แนวทางส่งเสริมการพัฒนา**ทุนทางธรรมชาติ**ของประเทศ โดยเปลี่ยนผ่านจากการเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่นำมาซึ่งมูลค่าและรายได้แต่ละเลยปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติไปสู่ความยั่งยืน จากการที่ประเทศไทยมีโอกาสได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่าหลายประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ประชากรจำนวนมากดำรงชีพด้วยการพึ่งพิงภาคการเกษตร และยังต้องเผชิญความท้าทายในการรับมือกับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของเมืองและกิจกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจทั่วประเทศ อีกทั้งแบบแผนการผลิตของผู้ประกอบการและพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนจนถึงปัจจุบันยังขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่นับวันจะเสื่อมโทรมลงและอาจก่อให้เกิดเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาวที่จะยิ่งทวีความซับซ้อนขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขวิกฤตสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการปัญหาที่ต้นเหตุ โดยกำหนดให้แนวทางการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการพัฒนาประเทศในอนาคตจะไม่สามารถแยกสิ่งแวดล้อมออกจากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมได้อีกต่อไป จึงต้องตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจนในการมุ่งสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค เพื่อลดการใช้วัตถุดิบและของเสียจากกระบวนการผลิต เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กำลังก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและทำลายความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่การเป็นประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลในระยะยาว นอกจากนี้ ยังควรมุ่งเน้นการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน เพื่อการลดการใช้พลังงานฟอสซิล และเพิ่มสัดส่วนของการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการบรรเทาปัญหามลพิษทางอากาศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิตพลังงานและการคมนาคมขนส่ง ทั้งนี้ เนื่องจากไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่รับรองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) อยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือในการอนุรักษ์พลังงาน และเป็นภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเชื้อเพลิงและเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าไปสู่การใช้พลังงานทางเลือกในสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามพันธะสัญญาระหว่างประเทศตามที่กำหนดไว้

2.3.4 แนวทางส่งเสริมการพัฒนา**ทุนทางสังคม**ของประเทศ เน้นการสร้างโอกาส สร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยการสร้างโอกาสทางการศึกษา สาธารณสุข และโอกาสในการเข้าถึงบริการทางโครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะอื่น ๆ ที่มีคุณภาพ รวมทั้งเร่งแก้ไขและป้องกันความยากจนเรื้อรังและ/หรือความยากจนข้ามรุ่น และการให้คุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสมแก่คนในประเทศ ควบคู่ไปกับการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน เพื่อให้เกิดความสามารถในการพึ่งพาตัวเองและเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัลที่มีการใช้เทคโนโลยีในทุกมิติของชีวิต อาจนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีระหว่างผู้มีศักยภาพและผู้ขาดโอกาส ไม่ว่าจะเป็นด้านการเข้าถึงความรู้ แหล่งเงินทุน หรือสวัสดิการทาง

สังคม อันจะส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรต่อไปได้ อีกทั้งความแพร่หลายของเทคโนโลยีและการสื่อสารในโลกออนไลน์ยังส่งผลให้เด็กจำนวนมากถูกปล่อยให้เติบโตมาจากการเลี้ยงดูด้วยสื่อและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลทางลบต่อทั้งพฤติกรรมและพัฒนาการ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาทางสังคมในอนาคต นอกจากนี้ สังคมไทยยิ่งมีความเปราะบางของครอบครัวสูงขึ้น โดยเปลี่ยนจากโครงสร้างครอบครัวขยายที่มีคนหลายรุ่นอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวใหญ่ กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือการใช้ชีวิตคนเดียวเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีครอบครัวข้ามรุ่นจำนวนมากที่ประกอบด้วยเด็กและปู่ย่าตายาย ซึ่งพบว่า 1 ใน 5 ของผู้สูงอายุในครอบครัวข้ามรุ่นมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจและเตรียมแนวทางรองรับผลที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากสถานการณ์เหล่านี้อาจส่งผลที่ยิ่งตอกย้ำให้สังคมไทยมีความเปราะบางมากยิ่งขึ้นในอนาคต

2.3.5 แนวทางส่งเสริมการพัฒนา**ทุนมนุษย์**ของประเทศ โดยพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ควบคู่กับการสร้างความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม มีวิจารณญาณและเท่าทัน โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับคนไทยให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนสอดรับกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงจะเป็นหนึ่งในปัจจัยเงื่อนไขสำคัญของการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของสาขาการผลิตหลักและสาขาการผลิตใหม่ ๆ ในอนาคตที่จะเกิดขึ้น และจะยังคงเป็นประเด็นการพัฒนาที่ประเทศไทยต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อให้กำลังคนของไทยมีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวเข้ากับตลาดแรงงานและกระแสการพัฒนาที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเท่าทัน โดยภาคธุรกิจในประเทศไทยมีการปรับตัวขององค์กรและแผนการดำเนินธุรกิจมาอย่างต่อเนื่อง แต่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดแรงงาน จากความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะของแรงงานกับทักษะที่ต้องใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีระดับสูง อาจนำไปสู่การขาดแคลนแรงงานทักษะ ในขณะที่แรงงานระดับล่างซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้รับการพัฒนาและสร้างทักษะที่เหมาะสมอย่างเพียงพอจะถูกทดแทนด้วยหุ่นยนต์และจักรกลมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยกำลังมุ่งหน้าสู่การเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ภายในปี 2577 เมื่อมีสัดส่วนของประชากรสูงวัยสูงถึงร้อยละ 28.1 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งการที่ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรเป็นสังคมสูงวัย และมีสัดส่วนวัยแรงงานลดลงนั้น หากไม่มีการปรับใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมจะทำให้อัตราส่วนพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานและภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นต้องพิจารณาการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงวัยที่มีสุขภาพดีให้สามารถพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือสังคมได้อย่างสมศักดิ์ศรี นอกจากนี้ กำลังแรงงานที่ลดลงอาจส่งผลให้เกิดการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติมากขึ้น จนนำไปสู่การขยายตัวของการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งจะทำให้รูปแบบของสังคมไทยปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมในที่สุด

2.3.5 แนวทางส่งเสริมการพัฒนา**ทุนทางสถาบัน**ของประเทศ โดยพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัย เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐานแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม มีความยืดหยุ่น และการปฏิบัติงานมีความเชื่อมโยงจากส่วนกลางลงสู่ภูมิภาคและสู่ระดับ

ท้องถิ่นได้อย่างมีบูรณาการและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่คนในสังคมส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชน จากการเติบโตแพร่หลายของสื่อสังคมออนไลน์ นำไปสู่ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เรียกร้องให้รัฐพัฒนาการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการขาดความเชื่อมั่นในรัฐอาจส่งผลให้เกิดความไม่สงบในสังคมขึ้นได้ ภาครัฐจึงต้องเร่งปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการสาธารณะให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออกแบบระบบการกำกับดูแลและนโยบายที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดรับกับสภาวการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไปได้อย่างฉับไว เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการเปลี่ยนแปลงได้สูงสุดและเป็นไปอย่างทั่วถึง รวมถึงรู้เท่าทันความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ ที่มีแนวโน้มแปรผันตามปริมาณการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นของประชากร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแก่ประชาชนในวงกว้าง ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและทักษะของบุคลากรภาครัฐ เพื่อยกระดับการรักษาความมั่นคงทางไซเบอร์ของประเทศให้สูงขึ้น

ส่วนที่ 3

แนวคิด เป้าหมาย และหมุดหมายการพัฒนา ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

3.1 หลักการและแนวคิด

(ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งหวังให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ทำหน้าที่เป็นกลไกในการชี้ประเด็นที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี และเพื่อผลักดันให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสู่ความเจริญเติบโตที่ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน โดย (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาบนพื้นฐานของแนวคิดที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

3.1.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะหลัก**พอประมาณและมีเหตุผล** ด้วยการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพ ฐานทางทรัพยากร และฐานทางวัฒนธรรมของของพื้นที่ และการสร้างความสมดุลในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาแก่ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม ควบคู่กับ**การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี** โดยการปรับเปลี่ยนองคาพยพในมิติต่าง ๆ ให้เท่าทันและสอดคล้องกับพลวัตและบริบทใหม่ของโลก และการสร้างความสมดุลระหว่างความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศกับความสามารถในการพึ่งตนเอง

3.1.2 แนวคิด Resilience ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการ**ลดความเปราะบางต่อความเปลี่ยนแปลง**ทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ **การสร้างความพร้อม**ของประเทศในการรับมือและปรับตัวให้อยู่รอดได้ในสภาวะวิกฤติ พร้อมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลง หรือการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส เพื่อสร้างการเติบโตที่มีคุณภาพและยั่งยืน

3.1.3 เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยการมุ่งเสริมสร้าง**คุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม** ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาสที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี รวมถึงการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

3.1.4 โมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจใน 3 รูปแบบควบคู่กัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว โดยอาศัย**ฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ**อันประกอบด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม พร้อมกับการใช้ประโยชน์จา**กองค□ความรู□ทางด□านวิทยาศาสตร□** เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อผลักดันให้ประเทศมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และสามารถกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งได้อย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังคำนึงถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดของการพัฒนาประเทศที่สืบเนื่องมาจาก**การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19** รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ซึ่งจะส่งผลให้บริบทของประเทศและของโลกเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

3.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

การวางกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีความมุ่งหมายที่จะเร่งเพิ่มศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบที่รุนแรงและเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึง**มีวัตถุประสงค์เพื่อ *พลิกโฉมประเทศไทยสู่ "สังคมก้าวหน้าเศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน"*** ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวทันพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้กำหนด**เป้าหมายหลักจำนวน 5 ประการ** ประกอบด้วย

3.2.1 การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญให้สูงขึ้น และสามารถตอบโจทย์พัฒนาการของเทคโนโลยีและสังคมยุคใหม่ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม

3.2.2 การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เตรียมพร้อมกำลังคนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

3.2.3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ สนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

3.2.4 การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยปรับปรุงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริโภคให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ แก้ไขปัญหามลพิษสำคัญ

ด้วยวิธีการที่ยั่งยืน โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ ขยะ และมลพิษทางน้ำ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อมุ่งสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ในระยะยาว

3.2.5 การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยการสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล

โดยตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาในภาพรวมในแต่ละเป้าหมายหลักมีดังนี้

เป้าหมายหลัก	ตัวชี้วัด	สถานะปัจจุบัน	ค่าเป้าหมาย
1. การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม	รายได้ประชาชาติต่อหัว	7,050 เหรียญสหรัฐ ในปี 2563	8,800 เหรียญสหรัฐ ภายในปี 2570
2. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่	ดัชนีการพัฒนามนุษย์	0.777 (การพัฒนามนุษย์ระดับสูง) ในปี 2562	0.820 (การพัฒนามนุษย์ระดับสูงมาก) ภายในปี 2570
3. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม	ความแตกต่างของความเป็นอยู่ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงสุดร้อยละ 10 และต่ำสุดร้อยละ 40 (Top 10 / Bottom 40)	5.66 เท่า ในปี 2562	ต่ำกว่า 5 เท่า ภายในปี 2570
4. การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน	ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน ในปี 2563 ลดลงร้อยละ 16 จากการปล่อยในกรณีปกติ	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวม (สาขาพลังงานและขนส่ง/อุตสาหกรรม/การจัดการของเสีย) ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากการปล่อยใน

เป้าหมายหลัก	ตัวชี้วัด	สถานะปัจจุบัน	ค่าเป้าหมาย
			กรณีปกติ ภายในปี 2570
5. การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่	ดัชนีรวมสะท้อนความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัดย่อย คือ		
	1) ขีดความสามารถของการปฏิบัติตามกฎอนามัยระหว่างประเทศและการเตรียมความพร้อมฉุกเฉินด้านสุขภาพ	ร้อยละ 85 เมื่อปี 2563	ร้อยละ 90 โดยสมรรถนะหลักแต่ละด้านไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ภายในปี 2570
	2) อันดับความเสี่ยงด้านภูมิอากาศ	อันดับเฉลี่ย 5 ปี (2558-2562) เท่ากับ 36.8	อันดับเฉลี่ย 5 ปี (2566-2570) ไม่ต่ำกว่า 40
	3) อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล	อันดับที่ 39 ในปี 2563	อันดับที่ 33 ภายในปี 2570
	4) อันดับประสิทธิภาพของรัฐบาล	อันดับที่ 20 ในปี 2564	อันดับที่ 15 ภายในปี 2570

3.3 หมุดหมายการพัฒนา

เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนา (Agenda) ที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงได้กำหนด***หมุดหมายการพัฒนา จำนวน 13 ประการ*** ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ ‘เป็น’ มุ่งหวังจะ ‘มี’ หรือต้องการจะ ‘ขจัด’ เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้าเศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” และการบรรลุเป้าหมายหลักในช่วงระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยหมุดหมายการพัฒนาทั้ง 13 ประการมีที่มาจากการประเมินโอกาสและความเสี่ยงของไทยในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้มีการพิจารณาถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงผลการพัฒนาในประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา

ทั้งนี้ หมุดหมายการพัฒนาที่กำหนดขึ้นเป็นประเด็นที่มีลักษณะเชิงบูรณาการ ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน ทำให้หมุดหมายแต่ละประการสามารถสนับสนุนเป้าหมายหลักได้มากกว่าหนึ่งข้อ โดยหมุดหมายทั้ง 13 ประการ แบ่งออกได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

3.3.1 มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน

3.3.2 มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

3.3.3 มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3.3.4 มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

แผนภาพที่ 3.1 ความความเชื่อมโยงระหว่างหมุดหมายการพัฒนากับเป้าหมายหลัก

ส่วนที่ 4

แผนกลยุทธ์รายหมุดหมาย

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

การพัฒนาภาคการเกษตรที่ผ่านมา เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกและการเป็นวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมต่อเนื่องในการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ผ่านการขยายพื้นที่เพาะปลูก การพัฒนาปัจจัยการผลิตให้มีคุณภาพ การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ในระดับหนึ่ง โดยในปี 2562 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของภาคการเกษตรและการแปรรูปที่เกี่ยวข้อง[55] มีมูลค่า 1,477,589 ล้านบาท ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม มีมูลค่ารวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของภาคการเกษตรและการแปรรูปที่เกี่ยวข้องปี 2562

แม้ว่ารัฐบาลได้ให้การส่งเสริมการผลิตและพัฒนาภาคการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญในการยกระดับการพัฒนาภาคเกษตรของไทย อาทิ (1) น้ำเพื่อการเกษตร โดยร้อยละ 83 ของพื้นที่การเกษตรอยู่นอกเขตชลประทาน (2) การเพาะปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยร้อยละ 30 ของพื้นที่การเกษตรเป็นที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับการผลิตพืชและเป็นกลุ่มดินมีปัญหา (3) การถือครองที่ดินพื้นที่การเกษตรที่เกษตรกรเป็นเจ้าของมีแนวโน้มลดลงเหลือประมาณร้อยละ 48 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (4) มลพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาวัสดุเหลือทิ้งในพื้นที่การเกษตร (5) ขาดการเชื่อมโยงในลักษณะของคลัสเตอร์ตลอดห่วงโซ่มูลค่าของสถาบันเกษตรกรและเครือข่าย เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในตลาดและลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ (6) ความไม่สอดคล้องกันของปริมาณและคุณภาพผลผลิต กับความต้องการของตลาดทั้งในด้านการบริโภคทางตรงและการเป็นวัตถุดิบแปรรูปผลิตภัณฑ์ (7) การผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรเป็นวัตถุดิบหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ ไม่สร้างมูลค่าเพิ่ม และ (8) แนวโน้มแรงงานในภาคเกษตรไทยที่มีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น ขณะเดียวกัน ยังมีปัจจัยภายนอกสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาภาคเกษตรของไทยไม่สามารถยกระดับและเติบโตอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย (1) ภัยพิบัติธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย รวมถึงการระบาดของโรคที่เกิดกับพืชและสัตว์ (2) ความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรที่เกิดจากการผลิตสินค้าตามฤดูกาลและภาวะเศรษฐกิจโลก และ (3) การนำประเด็นทางสังคมมาเป็นมาตรฐานทางการค้าระหว่างประเทศและประเทศคู่ค้าเพิ่มมากขึ้น อาทิ มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ดี ความต้องการอาหารที่เพิ่มมากขึ้น การใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบทางการเกษตรและของเหลือภาคเกษตรที่หลากหลายมากขึ้น และความตระหนักของผู้ผลิตและผู้บริโภคเกี่ยวกับการผลิตที่เป็นมิตรต่อ

[55] Gross domestic product originated from agriculture and related agricultural manufacturing (Chain volume measure; reference year = 2002), including (1) Crop and animal production, hunting, and related service activities (2) forestry and logging (3) Fishing and aquaculture (4) Food products (5) Beverages (6) Tobacco products (7) Wood and products of wood and cork (8) Paper and paper products (9) Rubber and plastic products, by NESDC (2021)

สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เป็นโอกาสให้ภาคการเกษตรไทยปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจาก “ผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย” ไปสู่การผลิตสินค้าคุณภาพสูงที่ “ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก” เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง แต่เมื่อพิจารณาความพร้อมของภาคเกษตรของไทยในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้สามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงนั้น พบว่ายังมีประเด็นสำคัญที่จำเป็นจะต้องสร้างความชัดเจน ปรับปรุง และยกระดับ เพื่อลดข้อจำกัดและเอื้อให้เกิดการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง กล่าวคือ ตั้งแต่ต้นน้ำ (1) เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรสมัยใหม่ที่เฉพาะเจาะจงยังมีการใช้ไม่มาก (2) ฐานข้อมูลภาคการเกษตรที่มีอยู่เป็นจำนวนมากยังขาดการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ในการบริหารการจัดการภาคการเกษตร (3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในวงแคบ อาทิ การปลูกไม้เศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (4) ระบบประกันภัยพืชผลยังไม่จูงใจให้เกษตรกรซื้อประกันโดยสมัครใจ สำหรับกลางน้ำ ประกอบด้วยประเด็น (5) นวัตกรรมการแปรรูปอาหาร ยังมีจำนวนสิทธิบัตรด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมอาหารที่น้อยกว่าต่างประเทศ แม้ว่าจะมีเมืองนวัตกรรมอาหาร และมีมูลค่าการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาที่สูง (6) ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพในการทดสอบอาหารใหม่ และการขึ้นทะเบียนอาหารใหม่ ยังมีน้อยและล่าช้า รวมถึงประเด็นปลายน้ำ ได้แก่ (7) ตลาดสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงยังไม่มีความชัดเจน อาทิ อาหารทางการแพทย์ อาหารสุขภาพ สารสำคัญจากพืชสมุนไพร เคมีชีวภาพ (8) ตลาดกลางจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ยังมีอยู่อย่างจำกัด และปัจจัยสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วยประเด็น ได้แก่ (9) การบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทานของน้ำยังไม่เหมาะสม ทั้งในด้านการจัดหา จัดสรร ฟื้นฟูพัฒนาแหล่งน้ำและเทคนิคการบริหารจัดการน้ำ รวมถึงการจัดการน้ำเสีย เนื่องจากยังมีความต้องน้ำที่ยังจัดการไม่ได้กว่า 70,000 ล้านลูกบาศก์เมตร และไม่สามารถจัดการกับความเสี่ยงน้ำท่วม/น้ำแล้งได้ (10) ระบบรับรองมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าเกษตรมีจำนวนมากและมีข้อกำหนดการผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ผลิตมีต้นทุนสูงในการขอรับรองมาตรฐานหากต้องการจำหน่ายสินค้าเกษตรแก่ตลาดปลายทางที่ยอมรับมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าเกษตรที่ต่างกัน (11) ระบบการรวบรวม ขนส่ง และกระจายสินค้าเกษตรที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับความต้องการ และจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัยและรวดเร็ว และ (12) กลไกในการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานยังไม่มีประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ใน 3 เป้าหมาย จาก 5 เป้าหมาย ได้แก่ (1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่า และเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย (2) การพัฒนา

คนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยสนับสนุนให้กำลังคนมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยให้เกิดการลดลงของความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้และความมั่นคง รวมถึงโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ และให้กลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสมีโอกาสในการเลื่อนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริโภคมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และ (5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยประเทศไทยมีความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามที่สำคัญในอนาคต โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาดร้ายแรงและโรคอุบัติใหม่ และภัยคุกคามทางไซเบอร์

เป้าหมายของหมุดหมายที่ 1 เมื่อพิจารณาความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) **ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน** ในเป้าหมาย (1) ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และ (2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเกษตร ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่เพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและการจัดการฟาร์ม 2) **ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ในเป้าหมายการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก ที่ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มในรูปแบบที่มีโครงสร้างกระจายรายได้ให้กับเศรษฐกิจและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากด้วยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน 3) **ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม** ในเป้าหมายการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตที่เน้นหลักการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ การรักษา ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินความพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ รวมถึงการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.1 GDP สาขาเกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.2 รายได้สุทธิต่อครัวเรือนเกษตรกร ไม่ต่ำกว่า 537,000 บาทต่อครัวเรือน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 1.3 พื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน เพิ่มขึ้นเป็น 10 ล้านไร่ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 1.4 พื้นที่เพาะปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมลดลงร้อยละ 10 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

<u>เป้าหมายที่ 2</u> พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพและความยั่งยืนของภาคเกษตร

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) เฉลี่ยร้อยละ 1.5 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 2.2 มีตลาดกลางสินค้าเกษตรภูมิภาคในภาคเหนือ 2 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 แห่ง ภาคใต้ 2 แห่ง ภาคกลาง 1 แห่ง และภาคตะวันออก 1 แห่ง เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 2.3 ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำทั้งประเทศอย่างน้อย 40,000 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 2.4 ระบบชลประทานมีประสิทธิภาพ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 2.5 เกิดการใช้น้ำซ้ำในพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทาน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 2.6 พื้นที่ที่สามารถลดความเสี่ยงภัยน้ำท่วม-น้ำแล้ง และเกิดระบบจัดการน้ำชุมชน จำนวน 4,000 ตำบล เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

<u>เป้าหมายที่ 3</u> เพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

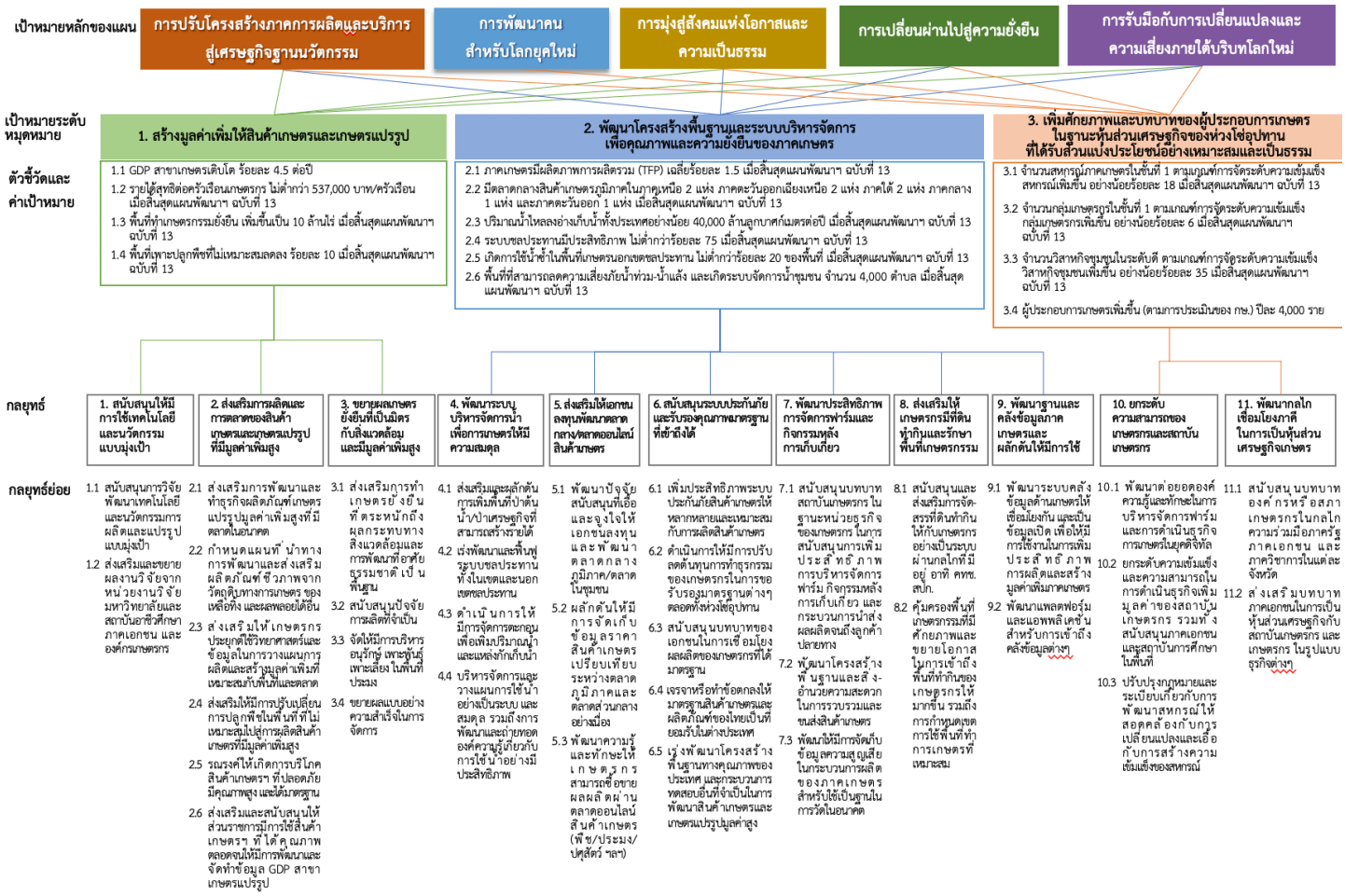
ตัวชี้วัดที่ 3.1 จำนวนสหกรณ์ภาคเกษตรในชั้นที่ 1 ตามเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็งสหกรณ์เพิ่มขึ้น อย่างน้อยร้อยละ 18 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 3.2 จำนวนกลุ่มเกษตรกรในชั้นที่ 1 ตามเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 6 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนวิสาหกิจชุมชนในระดับดี ตามเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็งวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

ตัวชี้วัดที่ 3.4 ผู้ประกอบการเกษตรเพิ่มขึ้น (ตามการประเมินของ กษ.) ปีละ 4,000 ราย

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดการยกระดับกระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 สนับสนุนการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตและแปรรูปแบบมุ่งเป้า โดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการนำงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของตลาด

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ส่งเสริมและขยายผลงานวิจัยจากหน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัยและสถาบันอาชีวศึกษา ภาคเอกชน และองค์กรเกษตรกรที่มีส่วนในการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้พัฒนาเทคโนโลยีและผู้ใช้งาน

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาด ของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ ผลผลิตเกษตรปลอดภัย สมุนไพรแปรรูป อาหารทางการแพทย์ อาหารทางเลือก อาหารฟังก์ชัน พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ โปรตีนจากพืชและแมลง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและทำธุรกิจผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าเพิ่มสูงที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต โดยให้มีการจัดทำแผนที่นำทางสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าเพิ่มสูงรายผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจร เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 กำหนดแผนที่นำทางในการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตและใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่ผลิตจากวัตถุดิบทางการเกษตร ของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตภาคเกษตร และผลพลอยได้อื่น อาทิ พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ ปุ๋ยชีวภาพ วัคซีน สารชีวภัณฑ์ คาร์บอนเครดิต และคาร์บอนซิงก์

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ส่งเสริมให้เกษตรกรประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมกระบวนการผลิตที่หลากหลาย รวมทั้งการใช้คลังข้อมูลที่เกี่ยวกับการเกษตร ในการวิเคราะห์ วางแผน พัฒนาผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.5 รณรงค์ และส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีการตระหนัก เลือกใช้ และบริโภคสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่ปลอดภัย มีคุณภาพสูง และได้มาตรฐาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดตลาดสินค้าคุณภาพในวงกว้างอย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ย่อย 2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการมีการใช้สินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่ได้คุณภาพ อาทิ ผลผลิตจากการเกษตรสำหรับใช้ในโรงพยาบาล โรงเรียน และเรือนจำ อาหารทางการแพทย์ ตลอดจนให้มีการพัฒนาและจัดทำข้อมูล GDP สาขาเกษตรแปรรูป

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ เช่น เกษตรตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG เกษตรปลอดภัย วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยวเกษตร ประมงพื้นบ้าน การทำประมงถูกกฎหมาย และการปฏิบัติต่อแรงงานที่ถูกต้อง เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ผ่านการดำเนินการปกป้อง จัดการอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูธรรมชาติหรือระบบนิเวศที่เปลี่ยนไป เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ และเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ อาทิ การปลูกป่าเศรษฐกิจ การทำวนเกษตร การลดการเผาตอซัง การทำประมงถูกกฎหมาย และการปฏิบัติต่อแรงงานที่ถูกต้อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการขยายผลรูปแบบเกษตรกรรมเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งให้มีการจัดเก็บข้อมูลปริมาณการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 จัดให้มีการบริหาร อนุรักษ์ เพาะพันธุ์ เพาะเลี้ยง พื้นที่ป่าชายเลน ชายฝั่ง น้ำตื้น น้ำลึก และประมงพื้นบ้าน เพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 ขยายผลแบบอย่างความสำเร็จในการบริหารจัดการเพื่อผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนเพชรน้ำหนึ่ง ที่มีการจัดรูปที่ดินและพื้นที่เกษตร การจัดการน้ำ และการจัดการกระบวนการผลิต สามารถเป็นต้นแบบของการจัดการที่ดี

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ส่งเสริมและผลักดันการเพิ่มพื้นที่ป่าต้นน้ำ/ป่าเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช รวมทั้งเพิ่มปริมาณน้ำตามธรรมชาติให้มีน้ำเพียงพอต่อการใช้ทั้งระบบ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 เร่งพัฒนาและฟื้นฟูระบบชลประทานและการกระจายน้ำในพื้นที่เขตชลประทาน และพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำนอกเขตชลประทานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการจัดการตะกอนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มแหล่งเก็บกักน้ำให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 ดำเนินการให้มีการจัดการตะกอนอย่างเหมาะสม ตั้งแต่การมีระบบดักตะกอน การลดการชะล้างพังทลายของตะกอนในลำน้ำด้วยการปลูกพืชคลุมดินหรือพืชป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง เพื่อเพิ่มปริมาณและแหล่งเก็บกักน้ำให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 บริหารจัดการและวางแผนการใช้น้ำอย่างเป็นระบบและสมดุล ตลอดจนพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้น้ำที่มีประสิทธิภาพ อาทิ การใช้น้ำซ้ำ

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> การส่งเสริมให้เอกชนลงทุนพัฒนาตลาดกลางและตลาดออนไลน์สินค้าเกษตร รวมถึงสินค้ากลุ่มปศุสัตว์และประมง

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อและจูงใจให้เอกชนลงทุนและพัฒนาตลาดกลางภูมิภาค/ตลาดในชุมชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 ผลักดันให้มีการจัดเก็บข้อมูลราคาสินค้าเกษตรเปรียบเทียบระหว่างตลาดภูมิภาคและตลาดส่วนกลางอย่างเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.3 พัฒนาความรู้และทักษะให้เกษตรกรสามารถซื้อขายผลผลิตผ่านตลาดออนไลน์สินค้าเกษตร เช่น พืช ประมง และปศุสัตว์ เป็นต้น

<u>กลยุทธ์ที่ 6</u> การสนับสนุนระบบประกันภัยและรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่เกษตรกรเข้าถึงได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.1 เพิ่มประสิทธิภาพของระบบประกันภัยสินค้าเกษตรให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.2 ดำเนินการให้มีการปรับลดต้นทุนการทำธุรกรรมของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการขอรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงและจูงใจให้เกษตรกรมีการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.3 สนับสนุนบทบาทของเอกชนในการเชื่อมโยงผลผลิตของเกษตรกรที่ได้มาตรฐาน เพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสร้างมูลค่า

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.4 เจรจาหรือทำข้อตกลงให้มาตรฐานสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.5 เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพของประเทศ รวมถึงกระบวนการทดสอบคุณภาพที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

<u>กลยุทธ์ที่ 7</u> การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์มและกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าผลผลิตของเกษตรกร

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.1 สนับสนุนบทบาทสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน) ในฐานะหน่วยธุรกิจของเกษตรกร ให้ทำหน้าที่สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์ม กิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยว และกระบวนการนำส่งผลผลิตจนถึงลูกค้าปลายทาง เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตของเกษตรกร

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรวบรวมและขนส่งสินค้าเกษตร เพื่อเชื่อมโยงผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.3 พัฒนาให้มีการจัดเก็บข้อมูลความสูญเสียในกระบวนการผลิตของภาคเกษตร (Farm Loss) สำหรับใช้เป็นฐานในการวัดในอนาคต

<u>กลยุทธ์ที่ 8</u> การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกินและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมไว้เป็นฐานการผลิตการเกษตร

กลยุทธ์ย่อยที่ 8.1 สนับสนุนและส่งเสริมการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรอย่างเป็นระบบ ผ่านกลไกที่มีอยู่ อาทิ การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) และการจัดสรรที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.)

กลยุทธ์ย่อยที่ 8.2 คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกิน ของเกษตรกรให้มากขึ้น รวมถึงการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม

<u>กลยุทธ์ที่ 9</u> การพัฒนาฐานข้อมูลและคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมทั้งผลักดันให้มีการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 9.1 พัฒนาระบบคลังข้อมูลด้านเกษตรให้เชื่อมโยงกัน และเป็นข้อมูลเปิด เพื่อเป็นฐานสำหรับนำไปใช้งานประยุกต์ต่อยอดในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ (1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (อาทิ น้ำ ดิน ป่า ทะเล) (2) ด้านการเกษตร เช่น ความเหมาะสมของพื้นที่ในการผลิตสินค้าเกษตร ทะเบียนเกษตรกร เป็นต้น (3) ด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ อาทิ แนวโน้มราคาสินค้าเกษตร แหล่งรับซื้อ และ (4) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 9.2 พัฒนาคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ ให้เชื่อมโยงกับบัญชีข้อมูลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเป็นคลังข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับจัดทำเป็นระบบเพื่อรายงานสถานการณ์ประจำปี รายเดือน และรายสัปดาห์

กลยุทธ์ย่อยที่ 9.3 พัฒนาแพลตฟอร์มและแอพพลิเคชั่นสำหรับการเข้าถึงคลังข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้มีการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรในการจำแนกรูปแบบการผลิตและสมรรถนะของเกษตรกร เพื่อให้การจัดทำแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาภาคเกษตร รวมถึงมาตรการต่าง ๆ มีความเหมาะสมกับสมรรถนะเกษตรกรและศักยภาพของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

<u>กลยุทธ์ที่ 10</u> การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.1 พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการฟาร์ม และการดำเนินธุรกิจการเกษตรในยุคดิจิทัล เพื่อยกระดับความสามารถเกษตรกรไปสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนากระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.2 ยกระดับความความเข้มแข็งและความสามารถในการดำเนินธุรกิจเพิ่มมูลค่าของสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสนับสนุนบทบาทภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาทั้งระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในพื้นที่ในการเป็นผู้ให้บริการ ผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีและที่ปรึกษาทางธุรกิจ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล องค์ความรู้ และเทคโนโลยีกับการปรับเปลี่ยนและต่อยอดธุรกิจการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.3 ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการพัฒนาสหกรณ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและเอื้อกับการสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ อาทิ การปรับปรุงระบบการจัดทำบัญชีและการตรวจสอบทางการเงินให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และเป็นอิสระ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ทันสถานการณ์ และสร้างความเชื่อมั่นของสมาชิกและประชาชนต่อระบบสหกรณ์

<u>กลยุทธ์ที่ 11</u> การพัฒนากลไกเพื่อเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ส่วนราชการ กลุ่มเกษตรกร และนักวิชาการในพื้นที่ ในการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

กลยุทธ์ย่อยที่ 11.1 สนับสนุนบทบาทองค์กรหรือสภาเกษตรกรในกลไกความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการในแต่ละจังหวัด เพื่อเชื่อมโยงการผลิตของเกษตรกรและการดำเนินธุรกิจการเกษตรของสถาบันเกษตรกรในพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ความต้องการของภาคเอกชนในระดับจังหวัด การดำเนินภารกิจของส่วนราชการระดับจังหวัด และความเชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการแบ่งปันข้อมูล องค์ความรู้ ทักษะ และผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเหมาะสมกับบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ

กลยุทธ์ย่อยที่ 11.2 ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนในการเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับสถาบันเกษตรกร และเกษตรกรในรูปแบบธุรกิจต่างๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการยกระดับประสิทธิภาพกระบวนการผลิตให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด โดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย 2.99 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 8.3 ล้านตำแหน่งในปี 2562 อีกทั้งยังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยระหว่างปี 2558 – 2562 รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี อย่างไรก็ดี การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นหลัก กล่าวคือ จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึง 5.6 ต่อปี ในขณะที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายต่อคนต่อวันที่ขยายตัวในอัตราที่ลดลง และมีระยะเวลาท่องเที่ยวต่อครั้งลดลง ทำให้การท่องเที่ยวของไทยในระยะหลังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความยั่งยืนจากการเติบโตในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ นอกจากนี้ หากพิจารณาในมิติของการกระจายรายได้ พบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 90 ยังกระจุกอยู่ในเมืองท่องเที่ยวหลัก ไม่สามารถกระจายไปสู่เมืองท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่อยู่ในเมืองหลักถึงประมาณร้อยละ 98 ของรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมด

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2563 ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการหดตัวอย่างรุนแรงของเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โดยรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงถึงร้อยละ 71 จากปี 2562 เหลือเพียง 0.79 ล้านล้านบาท ในปี 2563 และแม้ว่าจะมีมาตรการกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวของภาครัฐที่ผ่านมา เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน และโครงการกำลังใจ เป็นต้น แต่ยังไม่เพียงพอต่อการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากที่ผ่านมาโครงสร้างเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของไทยพึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติถึงร้อยละ 63.9 อีกทั้งการหดตัวดังกล่าวยังส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนัก โดยเฉพาะจากปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงและการขาดสภาพคล่อง ภาครัฐจึงได้มีมาตรการเสริมสภาพคล่องเร่งด่วน อาทิ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การพักชำระหนี้ แต่ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่นอกระบบ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาของภาครัฐได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้ แนวโน้มของการแพร่ระบาดยังคงรุนแรงและยืดเยื้อ จากการแพร่กระจายของโควิด-19 สายพันธุ์ใหม่ ๆ ทั่วโลก ทำให้ฉากทัศน์ของเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของไทยในระยะต่อไปยังคงมีความไม่แน่นอน

ศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยยังมีข้อได้เปรียบจากประเทศคู่แข่ง ด้วยทำเลที่ตั้งที่เป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาค ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม และความมีอัธยาศัยไมตรีของคนไทย โดยในปี 2562 สภาเศรษฐกิจโลกได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 31 จาก 140 ประเทศ ปรับตัวดีขึ้น 3 อันดับ จากปี 2560 โดยมีจุดแข็งสำคัญ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในอันดับที่ 10 ด้านโครงสร้างพื้นฐานการบริการนักท่องเที่ยว อยู่ในอันดับที่ 14 และการแข่งขันด้านราคา อยู่ในอันดับที่ 25

อย่างไรก็ดี ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับที่ 130 ด้านความมั่นคงปลอดภัย อยู่ในอันดับที่ 111 และด้านสุขภาพและสุขอนามัย อยู่ในอันดับที่ 88 โดยจุดอ่อนดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวในระยะต่อไป ซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยแนวโน้มสำคัญประกอบด้วย (1) ความห่วงกังวลด้านสุขภาพและสุขอนามัย (2) การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุ (3) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการท่องเที่ยว และ (4) ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องคำนึงปัจจัยเสี่ยงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว และปัญหาที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีความท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายในหลายประเด็น สรุปได้ดังนี้ (1) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวมากขึ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ (2) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวไทย โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวรองและผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวภายในประเทศ และก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ (3) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติของมาตรฐานความสะอาดและปลอดภัย สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และ (4) การพัฒนาปัจจัยเอื้อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนากำลังคนและธุรกิจให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงระเบียบและกฎหมายที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรค การใช้เทคโนโลยี และข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายหลักของแผน

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง อีกทั้ง ยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ใน 4 เป้าหมาย ได้แก่ (1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับให้ภาคการท่องเที่ยวมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าได้ (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และ (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> การท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพอื่น

ตัวชี้วัดที่ 1.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ มีค่าใช้จ่ายต่อวันเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.2 อันดับดัชนีชีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวดีขึ้น โดยมีอันดับรวมไม่สูงกว่าอันดับที่ 25 ด้านความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยไม่สูงกว่าอันดับที่ 50 ด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมไม่สูงกว่าอันดับที่ 50 ด้านสุขภาพและสุขอนามัยไม่สูงกว่าอันดับที่ 50 และด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ไม่สูงกว่าอันดับที่ 25

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 0.05 คะแนนต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.4 จำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มเดินทางซ้ำเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี

<u>เป้าหมายที่ 2</u> การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวให้พึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและมีการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2.1 รายได้จากการท่องเที่ยวเมืองท่องเที่ยวรองเฉลี่ยทุกเมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี (ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของเมืองรองทั้งหมด)

ตัวชี้วัดที่ 2.2 รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี

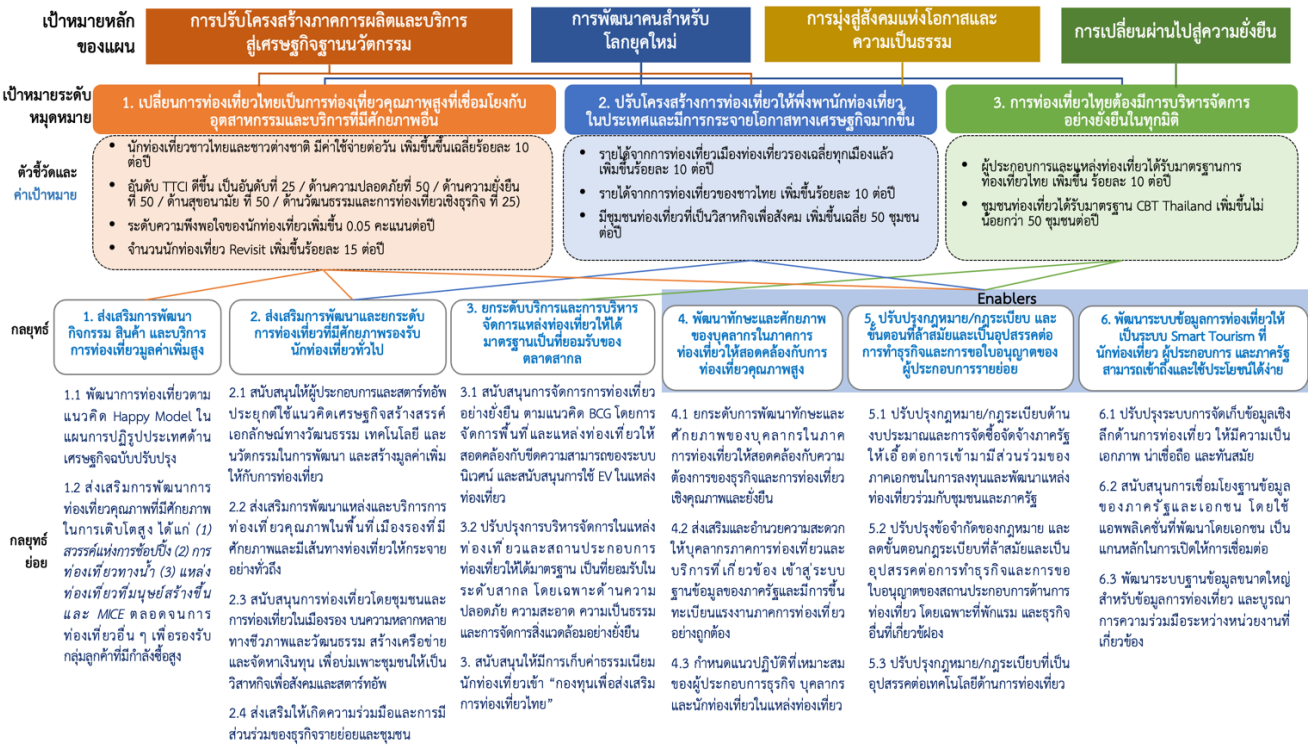
ตัวชี้วัดที่ 2.3 มีชุมชนที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 50 ชุมชน

<u>เป้าหมายที่ 3</u> การท่องเที่ยวไทยมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 3.2 ชุมชนท่องเที่ยวได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าปีละ 50 ชุมชน

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การส่งเสริมการพัฒนากิจกรรม สินค้า และบริการ การท่องเที่ยวมูลค่าเพิ่มสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวคิดโมเดลอารมณ์ดีมีความสุข ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ฉบับปรับปรุง สนับสนุนให้มีการรวบรวมองค์ความรู้และข้อมูลความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ ชีวภาพ และวัฒนธรรม รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ที่มีอัตลักษณ์ และนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นสินค้าและบริการสำหรับการท่องเที่ยวคุณภาพสูง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ และยังสามารถสร้างประสบการณ์และคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง ได้แก่ (1) ส่งเสริมสวรรค์แห่งการช้อปปิ้ง โดยสนับสนุนให้มีกลุ่มสินค้าที่ระลึกประจำชาติ รวมถึงการใช้นโยบายลดภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือยบางประเภท จัดให้มีพื้นที่ปลอดอากรเป็นพิเศษต่อยอดจากภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการจับจ่ายใช้สอย และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ผู้ประกอบการรายย่อย (2) การท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งเรือสำราญ เรือยอชท์ และเรือสำราญล่องแม่น้ำ โดยให้มีการจัดทำแผนพัฒนาที่ชัดเจนร่วมกับภาคเอกชน เช่น การกำหนดที่ตั้งท่าเทียบเรือสำราญ ทั้งแบบท่าเรือหลัก และท่าเรือแวะพักในฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน จากพื้นที่ที่มีศักยภาพ อาทิ พัทยา ภูเก็ต รวมถึงการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับท่าเรือดังกล่าว ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนและกระจายรายได้ได้มาก (3) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และการท่องเที่ยว MICE (การท่องเที่ยวเพื่อการจัดประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การจัดประชุมนานาชาติ และการจัดแสดงสินค้า) เพื่อเพิ่มการลงทุนทั้งจากภายในและนอกประเทศ การเดินทางของกลุ่มนักธุรกิจ ตลอดจนการท่องเที่ยวอื่น ๆ รองรับกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้เกษียณอายุ กลุ่มพำนักระยะยาว และกลุ่มนักพเนจรดิจิทัล เป็นต้น

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวทั่วไป

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนให้ผู้ประกอบการและสตาร์ทอัพประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนา และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมการวิจัย พัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการส่งเสริมการบริการ การตลาด และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งและบริการการท่องเที่ยวคุณภาพในพื้นที่เมืองรองที่มีศักยภาพและกระจายเส้นทางท่องเที่ยวให้หลากหลายอย่างทั่วถึง เพื่อกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพจากทั่วโลกให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงเป็นกลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวในเมืองรอง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาระบบ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างฐานให้ชุมชนมีความรักในท้องถิ่นและรักษาวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนสร้างเครือข่าย และจัดหาเงินทุน เพื่อบ่มเพาะชุมชนให้ยกระดับเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมและสตาร์ทอัพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 ส่งเสริมให้เอกชนมีความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ดูแลความปลอดภัยและรักษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การยกระดับบริการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดสากล

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวคิด BCG โดยพัฒนาระบบการจัดการพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และการสนับสนุนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า หรือมาตรการอื่น ๆ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในภาคการท่องเที่ยว เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ปรับปรุงการบริหารจัดการในแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย ความสะอาด ความเป็นธรรม และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เช่น มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยตามวิถีการท่องเที่ยวแนวใหม่ เพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวคุณภาพสูง รวมทั้งมาตรฐานการท่องเที่ยวสีขาว โดยต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของสถานประกอบการและธุรกิจรายย่อยด้านการท่องเที่ยว ที่แบ่งตามระดับของการให้บริการอย่างเหมาะสม ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการเข้าสู่กระบวนการพร้อมผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุนผู้ประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 สนับสนุนให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมนักท่องเที่ยวเข้า “กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย” เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาทักษะด้านการบริหาร การตลาด หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน การดูแลรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งการจัดให้มีการประกันภัยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในระหว่างท่องเที่ยวภายในประเทศ

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่นำไปสู่การสร้างมูลค่าและความยั่งยืน เช่น การให้บริการด้วยใจ ความเข้าใจและภูมิใจ

ในวัฒนธรรมของท้องถิ่น ภาษา การสื่อสาร ดิจิทัล การเล่าเรื่อง ความสะอาดปลอดภัย และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ยกระดับการพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจและการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำกรอบสมรรถนะในตำแหน่งงานต่าง ๆ พัฒนาผู้ประกอบการในด้านการบริหารธุรกิจให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อยกระดับความรู้ทั้งในด้านการบริหารจัดการด้านการเงินและการตลาด การท่องเที่ยว และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้บุคลากรภาคการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของภาครัฐและมีการขึ้นทะเบียนแรงงานภาคการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง โดยลดขั้นตอน อำนวยความสะดวก และจูงใจในการเข้าสู่ระบบ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 กำหนดแนวปฏิบัติตนที่เหมาะสมของผู้ประกอบการธุรกิจ บุคลากร และนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> การปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบ และขั้นตอนที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจและการขอใบอนุญาตของผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 ปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบด้านงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการลงทุนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนและภาครัฐ ตลอดจนสนับสนุนให้ภาครัฐสามารถจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการจากท้องถิ่นที่ได้รับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และสุขอนามัยได้ และสนับสนุนให้มีการจัดทำระบบติดตามการดำเนินการพัฒนาชุมชนของหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม เพื่อลดความซ้ำซ้อน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความต่อเนื่องในการพัฒนา

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 ปรับปรุงข้อจำกัดของกฎหมาย และลดขั้นตอนกฎระเบียบที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจและการขอใบอนุญาตของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่พักแรม และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีความครอบคลุมถึงธุรกิจรายย่อย มีขั้นตอนที่ง่าย สะดวก เอื้ออำนวย และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรายย่อยเข้าสู่กรอบกฎหมายและฐานข้อมูลภาครัฐได้รวดเร็วมากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจรายย่อยสามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้ ตลอดจนบังคับใช้แนวปฏิบัติหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด มีประสิทธิภาพ และเท่าเทียม

กลยุทธ์ย่อย 5.3 ปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะตัวแทนจำหน่ายการท่องเที่ยวออนไลน์ ที่ครอบคลุมถึงแพลตฟอร์มเศรษฐกิจแบ่งปัน ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย สะดวก และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว และชุมชนรอบข้าง และเอื้อต่อการพัฒนาต่อยอดในอนาคต

<u>กลยุทธ์ที่ 6</u> การพัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวให้เป็นระบบการท่องเที่ยวอัจฉริยะที่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และภาครัฐ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.1 ปรับปรุงระบบการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึกด้านการท่องเที่ยว ให้มีความเป็นเอกภาพ น่าเชื่อถือ และทันสมัย เพื่อให้ผู้ประกอบการใช้ในการดำเนินธุรกิจ และให้หน่วยงานภาครัฐใช้กำหนดนโยบายในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อย 6.2 สนับสนุนการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของภาครัฐและเอกชน โดยใช้แอปพลิเคชันที่พัฒนาโดยเอกชน อาทิ ทักทาย (TAGTHAi) ในการเปิดให้เชื่อมต่อแพลตฟอร์มเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลด้านวีซ่า การตรวจคนเข้าเมือง การขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม การแจ้งเตือนเหตุฉุกเฉิน เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันที่เป็นแพลตฟอร์มกลางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย และทำให้เกิดข้อมูลกลางขนาดใหญ่ ที่ทุกภาคส่วนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันในการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และผลักดันให้เกิดแพลตฟอร์มการท่องเที่ยวของประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.3 พัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการท่องเที่ยว และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นต้น เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้เชิงลึกใหม่ร่วมกันของภาครัฐและผู้ประกอบการในสาขาธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ค้นหา ศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจ วางแผน และทำกิจกรรมการตลาดเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ที่สำคัญของโลก โดยปี 2562[56] ประเทศไทยผลิตและส่งออกยานยนต์เป็นอันดับที่ 1 ของอาเซียน และเป็นอันดับที่ 11 ของโลก มูลค่าการส่งออก จำนวน 1,300,561 ล้านบาท โดยประเทศที่มีกำลังการผลิตรถยนต์สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมนี และอินเดีย ซึ่งตลาดส่งออกหลักของไทย ในกลุ่มรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ จีน เม็กซิโก ตามลำดับ ขณะที่ในกลุ่มรถปิกอัพ รถบัส และรถบรรทุก ได้แก่ ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ นิวซีแลนด์ ซาอุดีอาระเบีย เวียดนาม ตามลำดับ นอกจากนี้ อุตสาหกรรมยานยนต์มีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีขีดความสามารถในการผลิตรถยนต์จำนวนมากถึง 2 ล้านคันต่อปี การจ้างงาน จำนวน 345,000 คน และผู้ประกอบการ จำนวน 13,920 ราย อย่างไรก็ตาม แนวโน้มความต้องการของยานยนต์ทั่วโลกกำลังเปลี่ยนทิศทางไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแบตเตอรี่ที่ทำให้ยานยนต์ไฟฟ้ามีประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นและราคาที่ลดลง รวมทั้งทิศทางการพัฒนาที่มุ่งไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

รัฐบาลได้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการต่อยอดจากอุตสาหกรรมเดิมไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง พร้อมทั้งกำหนดมาตรการสนับสนุนการผลิตรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าในประเทศไทยที่สำคัญ อาทิ มาตรการกระตุ้นตลาดในประเทศและต่างประเทศ มาตรการส่งเสริมเพื่อสร้างอุปทานและปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้า และมาตรการเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ปริมาณคำขอรับการส่งเสริมการลงทุนผลิตรถยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนประกอบแบตเตอรี่ในประเทศเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ภาครัฐยังส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะสถานีชาร์จไฟฟ้า ให้ครอบคลุมพื้นที่ประเทศ จากข้อมูลของสมาคมยานยนต์ไฟฟ้า ณ วันที่ 11 มิถุนายน 2564 พบว่าไทยมีสถานีจำนวน 664 แห่ง ประเภทหัวจ่ายธรรมดาจำนวน 1,450 หัวจ่าย และประเภทหัวจ่ายชาร์จเร็วจำนวน 774 หัวจ่าย รวมทั้งสิ้น 2,224 หัวจ่าย ทั้งนี้ ตลาดภายในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากจำนวนยานยนต์ไฟฟ้าที่จดทะเบียนเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหามลพิษทางอากาศเป็นประเด็นปัญหาที่กำลังส่งผลกระทบรุนแรง โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอนที่คงเหลือจากกระบวนการเผาไหม้ของยานพาหนะ การเผาวัสดุการเกษตร ไฟป่า และการปล่อยของเสียภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีปริมาณเกินค่ามาตรฐานเป็นประจำทุกปี ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมและเมืองใหญ่ที่มีประชากรและการจราจรหนาแน่น เช่น สระบุรี กรุงเทพ และเชียงใหม่ เป็นต้น รวมทั้งการรณรงค์ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยตามกรอบข้อตกลงปารีส จากสถานการณ์ดังกล่าว รัฐบาลเห็นจึงเร่งรัดการขับเคลื่อนการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าทั้งระบบ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วน

[56] ข้อมูลจากเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติ ครั้งที่ 1-1/2563 วันที่ 11 มีนาคม 2563 และครั้งที่ 1/2564 วันที่ 24 มีนาคม 2564

ที่สำคัญของโลก โดยมุ่งเน้นการพัฒนายานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ (Zero Emission Vehicle: ZEV) ประกอบด้วยยานยนต์ไฟฟ้าพลังงานแบตเตอรี่ (Battery Electric Vehicle: BEV) และยานยนต์ไฟฟ้าพลังงานเซลล์เชื้อเพลิง (Fuel Cell Electric Vehicle: FCEV) และได้ตั้งเป้าหมายการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า ในปี 2573 จำนวน 440,000 คัน (ร้อยละ 50 ของยานยนต์ทั้งหมด) และเป้าหมายการผลิต จำนวน 725,000 คัน (ร้อยละ 30 ของยานยนต์ทั้งหมด)

จากสถานการณ์และแนวนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศดังกล่าว จึงได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศไทยในช่วงต่อไป เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามที่คณะกรรมการนโยบายยานยนต์ไฟฟ้าแห่งชาติกำหนด และสามารถบรรเทาผลกระทบต่าง ๆ ในระยะเปลี่ยนผ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3 ประเด็น ได้แก่ **(1) สร้างอุปสงค์ของยานยนต์ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ เพื่อการใช้ในประเทศและส่งออก** โดยสร้างความต้องการใช้ของตลาดภายในประเทศและการส่งออกของรถยนต์ไฟฟ้าตามประเภทของยานยนต์ โดยเฉพาะยานยนต์ประเภทไฮบริดปลั๊กอินไฮบริดที่มีส่วนสำคัญในการสร้างความคุ้นเคยให้แก่ผู้บริโภคในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน **(2) ส่งเสริมผู้ประกอบการเดิมสามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้า และสนับสนุนการลงทุนเทคโนโลยีที่สำคัญของยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศ** เพื่อที่จะปรับอุตสาหกรรมให้สอดรับกับความต้องการที่จะเกิดขึ้นให้เข้ากับกระแสโลก และบรรเทาผลกระทบให้ผู้ผลิตรถยนต์สันดาปภายในเดิม และผู้ประกอบชิ้นส่วนยานยนต์สามารถปรับเปลี่ยนธุรกิจไปสู่ธุรกิจที่เหมาะสม หรือไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า รวมทั้งกลุ่มผู้ประกอบการในสาขาอื่นที่ได้รับผลกระทบ **(3) สร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ** โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร การลงทุนโรงงานผลิตแบตเตอรี่ขนาดใหญ่ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากดำเนินการดังกล่าวได้เร็วจะเป็นผลดีต่อการส่งออกของประเทศ

ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าจะส่งผลกระทบต่อฐานการผลิตดั้งเดิม ตลอดจนแรงงานที่เกี่ยวข้องและการเปลี่ยนรูปแบบห่วงโซ่อุปทานใหม่ที่คำนึงถึงความยั่งยืนมากขึ้น เนื่องจากเครื่องยนต์มีความแตกต่างกันโดยเครื่องยนต์ไฟฟ้าจะใช้พลังงานจากแบตเตอรี่เป็นหลัก ขณะที่เครื่องยนต์แบบเดิมมีการใช้ชิ้นส่วนประกอบมากกว่าซึ่งมีความเกี่ยวพันกับผู้ประกอบการและแรงงานจำนวนมาก ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) **หมุดหมายที่ 3 จึงมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านในระยะ 5 ปี โดยให้ความสำคัญกับการผลักดันอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าให้เป็นอุตสาหกรรมใหม่อย่างเต็มที่เพื่อให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า** โดยมีการผลิตชิ้นส่วนหลัก ไปพร้อมกับการปรับเปลี่ยนฐานการผลิตยานยนต์แบบสันดาปภายในให้เป็นยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า โดยไม่ละทิ้งตลาดส่งออกที่มีศักยภาพจากฐานการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์เดิม เพื่อรักษาความสมดุลในการเปลี่ยนผ่านสู่ยานยนต์ไฟฟ้า และรักษาระดับขีดความสามารถในการผลิตยานยนต์ให้เทียบเท่าหรือมากกว่า 2 ล้านคันต่อปี รวมทั้งยกระดับผู้ประกอบการชิ้นส่วนในอุตสาหกรรมยานยนต์เดิมในระดับ (Tier) ต่าง ๆ ให้สามารถเปลี่ยนผ่านไปเป็นผู้ผลิตในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าได้

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลกเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ใน 3 เป้าหมาย ประกอบด้วย (1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยการยกระดับให้ขีดความสามารถในการแข่งขัน และเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่า และประเทศไทยมีระบบนิเวศที่สนับสนุนการค้า การลงทุนและการพัฒนานวัตกรรม (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ และมีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่ส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต และ (3) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริโภคมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหามลพิษสำคัญด้วยวิธีการที่ยั่งยืน รวมทั้งการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป้าหมายหลักทั้ง 3 ของหมุดหมายที่ 3 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่มุ่งเน้นผลักดันการเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งระบบไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอัจฉริยะ ส่งเสริมเทคโนโลยีและพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน ส่งเสริมการลงทุนที่เน้นการวิจัยและพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งสนับสนุนให้อุตสาหกรรมยานยนต์ได้รับมาตรฐานสากล

ในขณะเดียวกัน หมุดหมายที่ 3 ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตโดยในช่วงวัยแรงงาน มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ หมุดหมายที่ 3 ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน และการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> การสร้างอุปสงค์ของรถยนต์ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ เพื่อการใช้ในประเทศและส่งออก

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ไทยมีปริมาณการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า (ยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์)[57] จำนวน 282,240 คัน คิดเป็นร้อยละ 26 ของยานยนต์ทั้งหมด ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ไทยมีปริมาณการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า (ยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์) จำนวน 380,250 คัน คิดเป็นร้อยละ 17 ของยานยนต์ทั้งหมด ภายในปี 2570

[57] ยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ หมายถึง จำนวนจดทะเบียนรถยนต์ใหม่ ประกอบด้วยรถยนต์ประเภท BEV และ FCEV

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ปริมาณรถยนต์ที่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นยานยนต์ไฟฟ้าดัดแปลงเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 40,000 คัน ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.4 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี หรืออัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ไฟฟ้าของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

<u>เป้าหมายที่ 2</u> ผู้ประกอบการเดิมสามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและมีการลงทุนเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญภายในประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 2.1 อุตสาหกรรมยานยนต์ไทยเป็นฐานการผลิตอันดับ 1 ในอาเซียน และอยู่อันดับ 1 ใน 10 ของโลก

ตัวชี้วัดที่ 2.2 มูลค่าส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนรวมไม่น้อยกว่า 130,000 ล้านบาท ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 2.3 จำนวนผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานของยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 14 ราย[58] และเกิดการลงทุนเทคโนโลยีสำคัญของยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 2.4 สัดส่วนจำนวนผู้ประกอบการเดิมที่สามารถปรับเปลี่ยนธุรกิจไปสู่ธุรกิจใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 2.5 จำนวนแรงงานเดิมที่ได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงานด้านยานยนต์ไฟฟ้าและเข้ามาเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมใหม่เพิ่มขึ้น 5,000 คน ภายในปี 2570

<u>เป้าหมายที่ 3</u> การสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 มูลค่าการลงทุนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 3.2 จำนวนแรงงานที่ได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงานด้านยานยนต์ไฟฟ้ามีจำนวนไม่น้อยกว่า 30,000 คน ภายในปี 2570

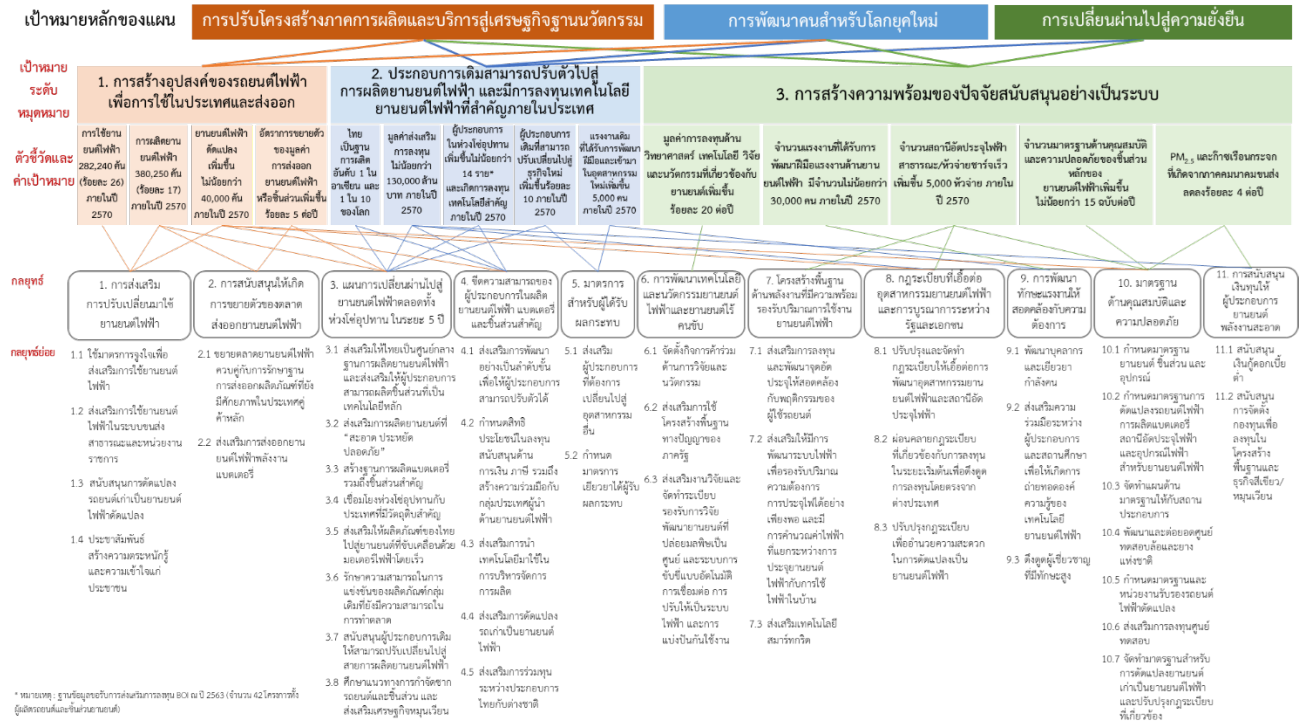
ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนสถานีอัดประจุไฟฟ้าสาธารณะ/หัวจ่ายชาร์จเร็ว เพิ่มขึ้น 5,000 หัวจ่าย ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.4 จำนวนมาตรฐานด้านคุณสมบัติและความปลอดภัยของชิ้นส่วนหลักทั้งหมดของยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 15 ฉบับต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 3.5 มลพิษทางอากาศ (ฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน) และปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคคมนาคมขนส่งลดลงร้อยละ 4 ต่อปี

[58] ฐานข้อมูลขอรับการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ณ ปี 2563 (จำนวน 42 โครงการทั้งผู้ผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์)

3. แผนที่กลยุทธ์

* หมายเหตุ : ฐานข้อมูลของนักการส่งเสริมการลงทุน BOI ณ ปี 2563 (จำนวน 42 โครงการทั้งผู้ผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์)

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การส่งเสริมให้ผู้ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศปรับเปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 ส่งเสริมมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า ประกอบด้วย **(1) มาตรการทางด้านภาษี** เช่น การใช้ภาษีสรรพาสามิต การยกเว้นหรือลดภาษีป้ายทะเบียนประจำปี เป็นต้น **(2) มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี** เช่น ส่วนลดค่าไฟฟ้าในครัวเรือนและที่พักอาศัยในคอนโดมิเนียมแก่ผู้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้า ที่จอดฟรีสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า การสนับสนุนสินเชื่อเช่าซื้อยานยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น และ **(3) การให้เงินอุดหนุน**สำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า เพื่อให้รถยนต์ไฟฟ้ามีต้นทุนการใช้งานใกล้เคียงกับรถยนต์แบบเครื่องยนต์สันดาปภายใน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระบบขนส่งสาธารณะ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ในทุกประเภทของยานยนต์ไฟฟ้า โดยอาศัยกลไกการจัดซื้อที่มีการกำหนดเงื่อนไขที่ส่งเสริมให้เกิดการผลิตในประเทศ หรือการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมยานยนต์

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 สนับสนุนให้ประชาชนดัดแปลงรถยนต์เก่าเป็นยานยนต์ไฟฟ้าดัดแปลงที่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านความปลอดภัยและสามารถจดทะเบียนได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ รวมถึงส่งเสริมการจัดทำโครงการนำร่องเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจแก่ประชาชน

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของตลาดส่งออกยานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนการขยายตลาดยานยนต์ไฟฟ้าควบคู่กับการรักษาฐานการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ยังมีความสามารถในการทำตลาดในประเทศคู่ค้าหลักของไทย โดยเฉพาะในกลุ่มรถปิกอัพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการส่งออกยานยนต์ไฟฟ้าพลังงานแบตเตอรี่ โดยเฉพาะการส่งออกไปยังประเทศที่มีการผลักดันนโยบายความเป็นกลางทางคาร์บอนที่ส่งเสริมการใช้ยานยนต์ประเภทดังกล่าว

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การกำหนดเป้าหมาย/แผน และดำเนินการเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมยานยนต์เดิมไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า อย่างเป็นระบบชัดเจนตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ในระยะ 5 ปี

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาผลิตยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานสามารถผลิตชิ้นส่วนที่เป็นเทคโนโลยีหลักของยานยนต์ไฟฟ้ารวมถึงชิ้นส่วนยานยนต์เชื่อมต่อและขับขี่อัตโนมัติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ส่งเสริมการผลิตยานยนต์ที่มีคุณสมบัติ “สะอาด ประหยัด ปลอดภัย” ตามมาตรฐานสากล (กฎระเบียบของสหประชาชาติ) เพื่อพัฒนาคุณภาพของรถยนต์ที่ใช้ภายในประเทศ และเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดส่งออกที่หลากหลาย ทั้งตลาดส่งออกในปัจจุบัน และตลาดใหม่

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ส่งเสริมให้เกิดการสร้างฐานการผลิตแบตเตอรี่ รวมถึงชิ้นส่วนสำคัญ เช่น มอเตอร์ขับเคลื่อน ระบบบริหารจัดการแบตเตอรี่ และระบบควบคุมการขับขี่ เป็นต้น ภายในประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 ส่งเสริมการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานกับประเทศที่มีวัตถุดิบสำคัญต่อการผลิตยานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ เช่น แร่ธาตุหายาก และเซมิคอนดักเตอร์ เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.5 ส่งเสริมให้สุดยอดผลิตภัณฑ์ (Product Champion) ของประเทศไทย ได้แก่ รถปิกอัพ อีโคคาร์ และจักรยานยนต์ ปรับเปลี่ยนไปสู่ยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์โดยเร็ว

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.6 รักษาความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์กลุ่มที่ยังมีความสามารถในการทำตลาดและยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าในระยะเวลาอันสั้น (5 ปี) อาทิ รถปิกอัพ โดยพิจารณาจากความพร้อมของผู้บริโภคและความพร้อมของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.7 สนับสนุนให้ผู้ประกอบการเดิมที่มีศักยภาพให้สามารถปรับเปลี่ยนไปสู่สายการผลิตของยานยนต์ไฟฟ้าได้ เช่น การผลิตตัวถังและช่วงล่างด้วยวัสดุใหม่ และการผลิตระบบส่งกำลัง เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.8 ศึกษาแนวทางการกำจัดซากรถยนต์ และซากชิ้นส่วนยานยนต์ที่ใช้แล้วในประเทศไทย เพื่อรองรับทิศทางตลาดยานยนต์โลก และส่งเสริมแนวทางการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วกลับมาใช้ใหม่ตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยในการลงทุนผลิตยานยนต์ไฟฟ้า แบตเตอรี่ และชิ้นส่วนสำคัญ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ส่งเสริมการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวและไม่กระทบเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน โดยการส่งเสริมเทคโนโลยียานยนต์ที่มีศักยภาพ เช่น ไฮบริด ปลั๊กอินไฮบริด เป็นต้น เพื่อเป็นแรงส่งไปสู่การเป็นผู้ผลิตในห่วงโซ่อุปทานของยานยนต์ไฟฟ้าพลังงานแบตเตอรี่ และสนับสนุนให้ผู้ผลิตในประเทศนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 กำหนดสิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมการลงทุน สนับสนุนด้านการเงิน ด้านภาษี รวมถึงสร้างความร่วมมือกับกลุ่มประเทศผู้นำด้านยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยนผู้ประกอบการไทยและส่งเสริมสตาร์ทอัพของไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยี เช่น ระบบอัตโนมัติ ปัญญาประดิษฐ์ และอุตสาหกรรม 4.0 อื่น ๆ และเทคโนโลยีสื่อสารไร้สาย 5G เป็นต้น มาใช้ในการบริหารจัดการการผลิตเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 ส่งเสริมการดัดแปลงยานยนต์ไฟฟ้าในรถเก่าเพื่อเร่งให้เกิดการลงทุนในระบบนิเวศและการถ่ายทอดองค์ความรู้ของเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.5 ส่งเสริมการร่วมทุนหรือการเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ ระหว่างผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานเดิมของไทยกับบริษัทผลิตยานยนต์ไฟฟ้า/ชิ้นส่วนในต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและทรัพยากรระหว่างกัน

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> มาตรการสำหรับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 ส่งเสริมผู้ประกอบการในกลุ่มเครื่องยนต์และระบบส่งกำลังของรถยนต์สันดาปภายในที่ต้องการเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรมอื่น ตัวอย่างเช่น อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม อุตสาหกรรมราง หรือธุรกิจใหม่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพ เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 กำหนดมาตรการเยียวยาได้ผู้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า เช่น ผู้ประกอบการและแรงงานในธุรกิจปิโตรเคมี และเกษตรกรผู้ปลูกพืชพลังงาน เป็นต้น

<u>กลยุทธ์ที่ 6</u> การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ไฟฟ้าและยานยนต์ไร้คนขับ

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.1 จัดตั้งกิจการค้าร่วมด้านการวิจัยและนวัตกรรม โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการผลิตแบตเตอรี่ ระบบเซนเซอร์ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ และระบบสื่อสารในยานยนต์ไฟฟ้า พัฒนาเทคโนโลยีการดักจับคาร์บอนไดออกไซด์ และคำนึงถึงวงจรชีวิตทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งส่งเสริมเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการดัดแปลงยานยนต์ไฟฟ้าพร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่ผู้ประกอบการยานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.2 ส่งเสริมให้ผู้ผลิตยานยนต์ ผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ใช้โครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของภาครัฐที่สร้างขึ้น เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เช่น ศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ และห้องปฏิบัติการทดสอบแบตเตอรี่ ณ สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.3 ส่งเสริมงานวิจัยและการจัดทำระเบียบรองรับการวิจัยและพัฒนายานยนต์ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ และระบบการขับขี่แบบอัตโนมัติ การเชื่อมต่อ การปรับให้เป็นระบบไฟฟ้าและการแบ่งปันกันใช้งาน เพื่อขยายผลไปสู่การใช้ในภาคอุตสาหกรรมในประเทศต่อไป

<u>กลยุทธ์ที่ 7</u> โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานที่มีความพร้อมรองรับปริมาณการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.1 ส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาจุดอัดประจุหรือเครื่องชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและกิจกรรมประจำวันของผู้ใช้รถ ได้แก่ ที่บ้าน สำนักงาน ที่พักอาศัย และที่สาธารณะ

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.2 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพที่จะรองรับปริมาณความต้องการการประจุไฟได้เพียงพอตลอดเวลา และมีการคำนวณค่าไฟฟ้าที่แยกระหว่างการใช้ไฟฟ้าเพื่อประจุยานยนต์ไฟฟ้ากับการใช้ไฟฟ้าในบ้าน

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.3 ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสมาร์ทกริด เพื่อเชื่อมโยงและบริหารจัดการการประจุไฟฟ้าแบบบูรณาการ อาทิ นโยบายโครงสร้างพื้นฐานมิเตอร์อัจฉริยะการพัฒนาแพลตฟอร์มบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลการเชื่อมโยงสถานีอัดประจุและยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อบริหารจัดการระบบไฟฟ้า

<u>กลยุทธ์ที่ 8</u> การปรับปรุงและจัดทำกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อกับการเติบโตอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าและให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 8.1 จัดทำและปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า สถานีอัดประจุไฟฟ้า เช่น กฎระเบียบเพื่อการสื่อสารและความปลอดภัย กฎระเบียบการติดตั้งและการพัฒนาพื้นที่ และกฎระเบียบและมาตรฐานการใช้งานแบตเตอรี่ใช้แล้ว เป็นต้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 8.2 ผ่อนคลายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในห่วงโซ่อุปทานของชิ้นส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสำคัญของยานยนต์ไฟฟ้าในระยะเริ่มต้น เพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 8.3 ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (โดยเฉพาะการจดทะเบียน) เพื่อสนับสนุนและช่วยอำนวยความสะดวกในการดัดแปลงเป็นยานยนต์ไฟฟ้า

<u>กลยุทธ์ที่ 9</u> การผลิตและพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 9.1 พัฒนาบุคลากรรองรับยานยนต์ไฟฟ้า เยียวยากำลังคนรองรับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ 9.2 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการและสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ของเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าระหว่างผู้ประกอบการและสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ด้านเทคโนโลยีแบตเตอรี่ และระบบเซ็นเซอร์และระบบอิเล็กทรอนิกส์ในยานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 9.3 กำหนดแนวทางดึงดูดผู้เชี่ยวชาญที่มีทักษะสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการให้สิทธิประโยชน์ในช่วงเริ่มต้น เช่น สิทธิประโยชน์ด้านภาษีสำหรับการจ้างแรงงานทักษะสูงในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การให้วีซ่า สิทธิการอยู่ ภาษี และการย้ายถิ่นฐาน สำหรับผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติ เป็นต้น

<u>กลยุทธ์ที่ 10</u> มาตรฐานด้านคุณสมบัติและความปลอดภัย

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.1 กำหนดและพัฒนามาตรฐานให้ครอบคลุมยานยนต์ ชิ้นส่วน และอุปกรณ์สำหรับการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าให้สอดคล้องมาตรฐานและข้อกำหนดของประเทศที่ส่งออก รวมทั้งยกระดับห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบและรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.2 กำหนดมาตรฐานสำคัญเพื่อส่งเสริมให้เกิดการดัดแปลงยานยนต์ไฟฟ้า การผลิตแบตเตอรี่ สถานีอัดประจุไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.3 จัดทำแผนพัฒนาด้านมาตรฐานให้กับสถานประกอบการยานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.4 พัฒนาและต่อยอดศูนย์ทดสอบและยางล้อแห่งชาติ ในการทดสอบยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วนที่ครอบคลุมข้อกำหนดตามมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.5 กำหนดมาตรฐานและหน่วยงานให้การตรวจสอบรับรองสำหรับยานยนต์ที่ดัดแปลงเป็นยานยนต์ไฟฟ้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.6 ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนศูนย์ทดสอบในประเทศ ในระดับมาตรฐานอุตสาหกรรม และระดับมาตรฐานผู้ผลิตยานยนต์ ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้า และการบริหารคุณภาพ ผ่านความร่วมมือกับหน่วยงานรับรองมาตรฐานระดับโลก

กลยุทธ์ย่อยที่ 10.7 จัดทำมาตรฐานที่สำคัญ ได้แก่ มาตรการการติดตั้ง และมาตรฐานแบตเตอรี่สำหรับการดัดแปลงยานยนต์เก่าเป็นยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบความปลอดภัยของยานยนต์ดัดแปลง และปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการจดทะเบียนเพื่อสนับสนุนและช่วยอำนวยความสะดวกในการดัดแปลงเป็นยานยนต์ไฟฟ้า

<u>กลยุทธ์ที่ 11</u> การสนับสนุนเงินทุนให้กับผู้ประกอบการที่ลงทุนในอุตสาหกรรมยานยนต์พลังงานสะอาด

กลยุทธ์ย่อยที่ 11.1 สนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการด้านยานยนต์ไฟฟ้าและชิ้นส่วน

กลยุทธ์ย่อยที่ 11.2 สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานยานยนต์ไฟฟ้าและการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสีเขียวและธุรกิจหมุนเวียน

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

การให้บริการทางการแพทย์ชาวต่างชาติเพิ่มขึ้น แต่ต้องคำนึงผลกระทบต่อโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนไทย ปี 2562 โดยมีชาวต่างชาติมาใช้บริการทางการแพทย์ 3.6 ล้านคนครั้ง สร้างรายได้ 41,000 ล้านบาท จากราคาค่าบริการและชื่อเสียงของบุคลากรทางการแพทย์ที่ดีกว่ากว่าประเทศอื่นเมื่อเทียบบริการในระดับเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงการกระจายบุคลากรทางการแพทย์ในประเทศยังคงมีความเหลื่อมล้ำกันในระหว่างภาค และเมื่อเปรียบกับประเทศอื่น ๆ พบว่าประเทศไทยยังมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร 1,000 คนเพียง 0.5 เทียบกับเกาหลีใต้ 2.4 และสิงคโปร์ 1.9 ขณะที่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพที่มุ่งเน้นการสร้างรายได้และการให้บริการชาวต่างชาติอาจทำให้มีการไหลออกของบุคลากรภาครัฐสู่ภาคเอกชน ส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ถึงแม้ ปัจจุบันมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาให้บริการทางการแพทย์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกและลดภาระงานของบุคลากร แต่ยังคงต้องคำนึงถึงผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยมีมูลค่าการตลาดสูงเป็นอันดับ 4 ของเอเชียแปซิฟิก แต่ยังมีปัญหาความเชื่อมั่นด้านคุณภาพมาตรฐานของสถานบริการ ในปี 2562 ไทยมีอัตราการใช้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 12.6 ล้านคนครั้ง สร้างรายได้ 409,200 ล้านบาท และเกิดการจ้างงาน 530,000 คน อีกทั้งมีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ขึ้นทะเบียน 4,352 แห่ง โดยเฉพาะสปาไทยและนวดแผนไทยเป็นเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่ได้รับความนิยมในต่างประเทศ แต่ยังคงต้องปรับปรุงในเรื่องคุณภาพมาตรฐานทั้งด้านภาพลักษณ์และราคาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการมาใช้บริการ

ประเทศไทยส่งออกเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์มูลค่าต่ำ แต่นำเข้าสินค้าที่มีมูลค่าสูง โดยผลิตภัณฑ์ส่งออกร้อยละ 88 เป็นวัสดุสิ้นเปลืองทางการแพทย์ ขณะที่ผลิตภัณฑ์นำเข้าร้อยละ 42 เป็นครุภัณฑ์ทางการแพทย์ อาทิ เครื่องอัลตราซาวด์ เครื่องเอกซเรย์ เครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าในสมอง และร้อยละ 40 เป็นวัสดุสิ้นเปลืองทางการแพทย์ เช่น ผลิตภัณฑ์ทางจักษุวิทยา เป็นต้น ทั้งนี้ การสนับสนุนภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งในด้านการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์การส่งเสริมการใช้ในประเทศยังมีจำกัด ส่งผลให้ผู้ใช้เครื่องมือแพทย์นำเข้าจากต่างประเทศเพราะต้นทุนที่ถูกกว่า

การผลิตยาและวัคซีนส่วนใหญ่เป็นการผลิตขั้นปลายโดยนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตยาและวัคซีนสำเร็จรูป ปี 2562 ตลาดยาในประเทศไทยมีมูลค่า 1.84 แสนล้านบาท โดยร้อยละ 90 ผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศ แต่ส่วนใหญ่เป็นการผลิตยาสำเร็จรูปที่นำเข้าวัตถุดิบมาจากต่างประเทศ แม้ว่าในช่วงปี 2557-2561 การส่งออกยาจะมีมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี แต่คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้าทั้งหมด เนื่องจากยาที่ส่งออกเป็นยาสามัญที่มีมูลค่าต่ำ ขณะที่ปัจจุบัน มีการผลิตวัคซีนหลายชนิดแบบปลายน้ำ โดยนำเข้ามาผสมหรือแบ่งบรรจุ แต่ที่ผลิตได้เองตั้งแต่ต้นน้ำมีเพียง 2 ชนิด คือวัคซีนบีซีจีและ

วัคซีนไอกรนชนิดไร้เซลล์ เนื่องจากต้องมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีสูง อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโควิด–19 ส่งผลให้มีการวิจัยและพัฒนาวัคซีนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยคาดการณ์ว่าตลาดวัคซีนโลกจะมีมูลค่าสูงถึง 83.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2570

การส่งออกสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบที่มีราคาและมูลค่าเพิ่มต่ำ แต่นำเข้าในรูปสารสกัดซึ่งมีราคาสูง ประเทศไทยส่งออกสมุนไพรเป็นอันดับหนึ่งของอาเซียน แต่ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของวัตถุดิบสมุนไพรเนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องคุณภาพที่ยังไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงขาดงานวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ที่จะรองรับคุณประโยชน์สมุนไพร สะท้อนได้จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยในปัจจุบันที่ยังมีจำนวนน้อย นอกจากนี้ การกำหนดพิกัดศุลกากรของผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังไม่ถูกต้องและครบถ้วน อาทิ แอลกอฮอล์ที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในกระบวนการสกัดสารสำคัญในสมุนไพร มีการเก็บภาษีค่อนข้างสูง ส่งผลต่อต้นทุนการผลิต อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เกิดการเร่งวิจัย ทำให้พบว่าสมุนไพรไทยหลายชนิดมีส่วนช่วยในการป้องกัน/รักษาโควิด-19 อาทิ ฟ้าทะลายโจร กระชายขาว ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาสมุนไพรไทย

ศักยภาพทางด้านวิชาการและวิจัยทางการแพทย์ของไทยยังไม่สามารถนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ แม้ว่าในปี 2564 ไทยจะมีมหาวิทยาลัยติดอันดับการจัดมหาวิทยาลัยโลกของ QS ในสาขาชีววิทยาศาสตร์และด้านการแพทย์ จำนวน 4 แห่ง และมีมหาวิทยาลัย 1 แห่ง ติดอยู่ใน 150 อันดับแรกของโลก ซึ่งในภูมิภาคอาเซียนมีเพียงไทยและสิงคโปร์เท่านั้นที่สามารถติดอยู่ใน 150 อันดับแรกของโลกได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงผลงานด้านการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากดัชนี H-index ของการจัดอันดับวารสารและประเทศโดย SCImago กลับพบว่าประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 42 ของโลก ต่ำกว่ามาเลเซีย โดยนอกจากไทยจะมีช่องว่างในการพัฒนางานวิจัยให้เป็นที่ยอมรับแล้ว ยังมีปัญหาในการนำงานวิจัยและนวัตกรรมมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากระบบนิเวศการวิจัยที่ไม่เอื้อและยังขาดโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการรองรับ อาทิ ศูนย์ทดสอบและห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานสากล บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ส่งผลให้อุตสาหกรรมการแพทย์ของไทยยังจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ

การเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพและโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อความเสี่ยงในการรับมือกับโรคระบาดอุบัติใหม่อุบัติซ้ำเพิ่มขึ้น ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่จากต่างประเทศมาเป็นระยะ อาทิ โรคซาร์ส โรคไข้หวัดนก โรคไข้ซิก้า โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 โรคเมอร์ส และล่าสุด โควิด-19 ที่มีการแพร่ระบาดทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อภาคการท่องเที่ยวและการส่งออกของไทย ส่งผลให้ปี 2563 เศรษฐกิจไทยหดตัวอย่างรุนแรง จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงไตรมาสแรกของปี 2563 ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 38.01 รวมทั้งยังส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตของประชาชน และก่อให้เกิดวิกฤตในระบบสุขภาพ ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้าง ระบบ อุปกรณ์ และกำลังคนในการควบคุมและจัดการโรคระบาดให้มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดต่อระบบสาธารณสุข และเศรษฐกิจของประเทศ

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายหลักของแผน

การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพสูงจะสอดรับกับเป้าหมายของแผนฯ 13 ในการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยการใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าและจัดบริการทางการแพทย์และสุขภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับวางแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพและระบบบริการสุขภาพ การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ที่มีสมรรถนะสูงทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับขีดความสามารถบริการทางการแพทย์และสุขภาพ ตลอดจนลดผลกระทบต่อการเข้าถึงบริการของคนไทย ซึ่งจะเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญใน*ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน* ในประเด็นเป้าหมายประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ที่กำหนดอุตสาหกรรมการแพทย์แบบครบวงจรเป็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่อาศัยความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์ของไทยสร้างอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ การใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ ยกระดับการให้บริการการแพทย์อย่างมีคุณภาพในระดับสากล รวมทั้งเชื่อมโยงอุตสาหกรรมทางการแพทย์และบริการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และเชื่อมโยงกับ*ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม* ในประเด็นเป้าหมาย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> ไทยมีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากสินค้าและบริการสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มสินค้าและบริการสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 1.7

<u>เป้าหมายที่ 2</u> องค์ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุขมีศักยภาพเอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการทางสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2.1 มูลค่าการนำเข้าครุภัณฑ์ทางการแพทย์ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 5

<u>เป้าหมายที่ 3</u> ประชาชนไทยได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนต่อค่าใช้จ่ายสุขภาพทั้งหมดไม่เกินร้อยละ 12

<u>เป้าหมายที่ 4</u> ระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพมีความพร้อมรองรับภัยคุกคามสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 4.1 การประเมินผลสมรรถนะหลักในการปฏิบัติตามกฎอนามัยระหว่างประเทศทุกตัวชี้วัดมีค่าไม่ต่ำกว่า 4

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> บริการทางการแพทย์ที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 สนับสนุนให้ภาคเอกชนยกระดับบริการทางการแพทย์บนฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง โดยภาครัฐกำหนดมาตรฐาน สนับสนุนและกำกับดูแล

(1) **ยกระดับบริการทางการแพทย์ที่มุ่งเน้นรูปแบบการแพทย์แม่นยำ เวชศาสตร์ป้องกันก่อนเกิดโรค และการดูแลสุขภาพแบบเจาะจงเฉพาะบุคคล** และจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเพื่อต่อยอดไปสู่การให้บริการรักษาและดูแลผู้ป่วยในลักษณะเฉพาะบุคคล การรักษาโดยพันธุกรรมบำบัด เซลล์ต้นกำเนิด รวมทั้งนำบริการส่งเสริมสุขภาพมาหนุนเสริมการจัดบริการทางการแพทย์ อาทิ เวชศาสตร์ชะลอวัย ที่มีหลักฐานทางการวิจัยมารองรับ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงกับคู่ค้าทางธุรกิจในการจัดหาผู้ป่วยต่างชาติให้มารับบริการในไทย โดยเฉพาะผู้ป่วยในกลุ่มประเทศที่มีระบบประกันสุขภาพครอบคลุมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในประเทศไทย

(2) **พัฒนาระบบกำกับควบคุมคุณภาพมาตรฐานการจัดบริการทางการแพทย์ขั้นสูงโดยต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในทุกมิติ** อาทิ การให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐานในราคาที่สมเหตุสมผล การกำกับดูแลปัญหาทางจริยธรรมทางการแพทย์จากการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ที่ทันสมัยมาใช้ อาทิ แม่อุ้มบุญ การใช้เซลล์ต้นกำเนิด

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพ

(1) ศึกษาความเป็นไปได้ในการออกกฎหมายเฉพาะเพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพที่ครอบคลุมข้อจำกัดในการดำเนินการ อาทิ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลทางการแพทย์ การใช้ระบบประกันภัยสุขภาพและสวัสดิการจากต่างประเทศ การอนุญาตด้านการลงตรา ตลอดจนการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการ

(2) ปรับแก้กฎหมายการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจด้านบริการส่งเสริมสุขภาพและบริการทางการแพทย์ให้เป็นแบบใบอนุญาตเดียว ที่ครอบคลุมการดำเนินการเกี่ยวกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สถานพยาบาล และธุรกิจโรงแรม รวมทั้งปรับแก้กฎหมายอนุญาตให้วิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่ยังไม่มีหลักสูตรการสอนในประเทศไทย มาช่วยสนับสนุนการแพทย์แผนปัจจุบันภายใต้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนั้นๆ ได้สะดวกขึ้น อาทิ การแพทย์ธรรมชาติบำบัด

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> ไทยเป็นศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 นวัตกรรมในบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพบนฐานความโดดเด่นของเอกลักษณ์ความเป็นไทย

(1) ผสานความโดดเด่นของอัตลักษณ์ความเป็นไทยกับบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยสนับสนุนทุกภาคส่วนในพื้นที่ร่วมกันพัฒนาเมืองสุขภาพแบบครบวงจร บนฐานการนำภูมิปัญญาการดูแลรักษาสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชนท้องถิ่นมาพัฒนาต่อยอดบริการและผลิตภัณฑ์ส่งเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างแบรนด์ความเป็นไทยที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

(2) ผลักดันให้มีผู้บริหารจัดการธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพระดับโลกในการสร้างชื่อเสียงให้กลุ่มธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพระดับสูงในการให้บริการชาวต่างชาติ และการร่วมลงทุนในการจัดบริการในต่างประเทศ ซึ่งอาจช่วยให้เกิดการมาใช้บริการส่งเสริมสุขภาพในระดับกลางและระดับล่างเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ยกระดับมาตรฐานสถานบริการส่งเสริมสุขภาพให้สามารถแข่งขันได้ โดยพัฒนามาตรฐานอาชีพแก่ผู้ประกอบธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพให้มีกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจที่มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาขึ้นทะเบียนภายใต้ พ.ร.บ. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 เพื่อยกระดับมาตรฐานบริการส่งเสริมสุขภาพให้มีคุณภาพสามารถดำเนินธุรกิจในตลาดโลกได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 พัฒนาบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพรูปแบบใหม่ที่นำไปสู่การสร้างสังคมสูงวัยที่มีสุขภาวะ โดยส่งเสริมการสร้างพื้นที่ชุมชนดิจิทัลเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะบนฐานนวัตกรรมบริการและผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อรูปแบบวิถีชีวิตปกติใหม่ อาทิ การให้คำปรึกษาทางไกลด้านสุขภาพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสมโดยการใช้อาหารบำบัดและการบำบัดทางจิตด้วยการทำสมาธิ รวมทั้งการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในแต่ละช่วงวัยหรือเชื้อชาติเพื่อนำมาวิเคราะห์แรงจูงใจในการมาใช้บริการ ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นอารยสถาปัตย์ เพื่อรองรับการใช้บริการส่งเสริมสุขภาพในระยะยาว การพัฒนาที่อยู่

อาศัยสำหรับเป็นชุมชนคนสูงวัย การพัฒนาพื้นที่ด้านกีฬาและการออกกำลังกาย เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้ใช้บริการให้สามารถรับบริการส่งเสริมสุขภาพได้ยาวนานขึ้น อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤฒิพลัง กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเที่ยวไปทำงานไป

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การสร้างมูลค่าเพิ่มให้อุตสาหกรรมทางการแพทย์และสุขภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบนฐานเทคโนโลยีดิจิทัลให้รองรับการยกระดับอุตสาหกรรม

(1) พัฒนาระบบการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์และมาตรฐานการทดสอบผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ให้ได้มาตรฐานสากล อาทิ เอกสารวิชาการสำหรับการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยทั้งในเอเชีย อเมริกา และยุโรป เพื่อให้เกิดความสะดวกและมีมาตรฐานในการทดสอบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนสร้างโอกาสให้ประเทศสามารถรับจ้างวิจัย วิเคราะห์ และรับรองมาตรฐานของผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ

(2) ยกระดับศูนย์ทดสอบศักยภาพการผลิต โดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาและยกระดับ ทั้งศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์แบบเบ็ดเสร็จ ได้แก่ ศูนย์ผลิตสารต้นแบบ ศูนย์สัตว์ทดลอง ศูนย์ทดสอบทางคลินิกในมนุษย์ให้ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งเพิ่มจำนวนห้องปฏิบัติการชีวนิรภัยระดับที่ 3 ที่สามารถทำการทดสอบผลิตภัณฑ์กับเชื้ออันตรายได้ เพื่อสนับสนุนการวิจัยพัฒนาและการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำภายในประเทศ

(3) พัฒนาฐานการผลิตและสนับสนุนการจัดตั้งโรงงานต้นแบบเภสัชชีวภัณฑ์ ยา สมุนไพร และวัคซีนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยเฉพาะการผลิตวัคซีนสำหรับการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ เพื่อให้มีเพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ ลดการนำเข้า และสร้างความมั่นคงของระบบสาธารณสุขในระยะยาว

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ปฏิรูประบบกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยปรับโครงสร้างหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการดำเนินงาน ทั้งในเรื่องของการจัดหางบประมาณ บุคลากร การพัฒนาเครือข่าย เพื่อให้สามารถกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพได้มาตรฐานสูงเทียบเท่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ควบคู่กับการอำนวยความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ประกอบการให้สามารถขึ้นทะเบียนและนำผลิตภัณฑ์สุขภาพเข้าสู่ตลาด โดยไม่ให้เกิดการสูญเสียโอกาสและความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ส่งเสริมการลงทุนและการนำผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และสุขภาพออกสู่ตลาด โดยปรับแก้กฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ ในการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะเอื้อให้เกิดการผลิตในประเทศ การใช้กลไกทางภาษีส่งเสริมการลงทุน พร้อมทั้งส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและเป็นที่ต้องการในตลาด โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการตรวจสอบย้อนกลับของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิต รวมทั้งการสร้างความน่าเชื่อถือบนหลักฐาน

ทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนสร้างดิจิทัลแพลตฟอร์มให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างอุปสงค์และอุปทานในการนำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ออกสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 ส่งเสริมแนวคิดการซื้อและการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศ

(1) ปรับปรุงบัญชีนวัตกรรมไทยให้เกิดความสะดวกและเอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมทางการแพทย์ โดยให้มีการบังคับใช้ในภาครัฐอย่างจริงจังและเข้มงวดยิ่งขึ้น พร้อมทั้งแก้ไขรหัสครุภัณฑ์และวัสดุให้สอดคล้องกับบัญชีนวัตกรรม และจัดทำบัญชีรายการเครื่องมือแพทย์ไทยที่ได้มาตรฐานสากลในระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

(2) ปลูกฝังทัศนคติและสนับสนุนให้สถานพยาบาลเอกชนและสถาบันการศึกษาทางการแพทย์ใช้เครื่องมือแพทย์ที่ผลิตในประเทศที่มีคุณภาพ ปลอดภัย คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ โดยการเพิ่มสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ไทย และการกำหนดให้มีรายการเครื่องมือแพทย์ไทยที่ได้มาตรฐานสากลอยู่ในระบบการเรียนการสอนและการบริการ

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การสร้างเสริมขีดความสามารถทางวิชาการด้านการศึกษา วิจัย และเทคโนโลยีทางการแพทย์

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการศึกษาทางการแพทย์ โดยพัฒนาหลักสูตรทางการแพทย์ในระดับนานาชาติและหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการแพทย์ในภูมิภาคเอเชียใต้และอาเซียน ผ่านรูปแบบทั้งการฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาลภายในประเทศไทยและผ่านระบบออนไลน์ โดยสนับสนุนให้ได้รับทุนจากองค์กรระหว่างประเทศ ประเทศที่สาม หรือรัฐบาลไทย รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้สอนให้มีทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลที่สอดรับกับการจัดการศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการแพทย์จากต่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 พัฒนาต่อยอดประโยชน์ของการจัดประชุมวิชาการทางการแพทย์นานาชาติ โดยพัฒนามาตรการจูงใจและสิทธิประโยชน์แก่สถาบันวิชาการชั้นนำระดับนานาชาติและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนามาตรฐานการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ของประเทศไทย อาทิ การสร้างความตกลงร่วมในการพัฒนางานวิจัย การนำผลงานที่นำเสนอมาต่อยอดในประเทศไทย การแลกเปลี่ยนบุคลากรในการฝึกปฏิบัติงานที่สถาบันชั้นนำ การนำบุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาเป็นวิทยากรหรืออาจารย์พิเศษ การนำผลงานวิจัยของประเทศไทยไปเผยแพร่แก่ประเทศต่าง ๆ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 พัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย โดยสนับสนุนการสร้างบุคลากรที่มีองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ มีทักษะการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัลทางการแพทย์ และการประเมินเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาทักษะร่วมกันระหว่างนักวิจัยผ่านชุมชนแห่งวิชาชีพของนักวิจัย มีกิจกรรมบ่มเพาะนักนวัตกรรมทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการวิจัย รวมทั้งดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศให้เข้ามาทำงานและถ่ายทอดองค์ความรู้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนพัฒนากลไกธำรงรักษาบุคลากรด้านการวิจัย โดยเฉพาะการกำหนดค่าตอบแทนให้บุคลากรด้านการวิจัยคงอยู่ปฏิบัติงานด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 สร้างระบบนิเวศการวิจัยให้เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ โดยสร้างความร่วมมือในการทำพื้นที่ทดลองวิจัยนวัตกรรมทางการแพทย์ระหว่างผู้พัฒนา ผู้ผลิต สถานพยาบาล และผู้ประเมินเทคโนโลยี ก่อนใช้งานจริงหรือออกสู่ตลาด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของนวัตกรรมนั้น ๆ ตลอดจนสนับสนุนเงินทุนในระยะเริ่มต้น และพัฒนากลไกที่ช่วยผลักดันงานวิจัยให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้าถึงฐานข้อมูลงานวิจัย การจับคู่ทางธุรกิจระหว่างนักลงทุนกับนักวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การมีมาตรการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและบริหารจัดการลิขสิทธิ์ของผู้วิจัยเมื่องานวิจัยสำเร็จลุล่วง และให้หน่วยงานที่ควบคุมกำกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความสะดวกรวดเร็วในการนำผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้มาตรฐานออกสู่ตลาด

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือการวิจัยและพัฒนาระหว่างประเทศ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัย ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในประเทศกับสถาบันวิจัยหรือภาคเอกชนต่างประเทศที่มีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลในการพัฒนางานวิจัยทางการแพทย์ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการแพทย์จากต่างประเทศ อาทิ การร่วมลงทุนพัฒนางานวิจัย การรับจ้างผลิต รวมทั้งยกระดับความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศที่จะเป็นเครือข่ายในห่วงโซ่คุณค่าของการวิจัยและผลิตนวัตกรรมทางการแพทย์ผ่านรูปแบบการให้ทุนการศึกษาและฝึกอบรมนานาชาติที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาด้านการแพทย์และสุขภาพของไทย

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 บริหารจัดการบุคลากรทางการแพทย์ให้สอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพ

(1) สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ โดยมีบทบาทในการกำหนดสาขาความต้องการ พัฒนาหลักสูตร และผลิตบุคลากร ทั้งการผลิตแพทย์เฉพาะทางหรือสหสาขาวิชาวิชาชีพต่าง ๆ ให้รองรับการให้บริการทางการแพทย์มูลค่าสูง ตลอดจนฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็น

(2) สนับสนุนการนำเข้าบุคลากรทางการแพทย์ โดยพัฒนารูปแบบการสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่เอื้อต่อการเปิดรับบุคลากรจากต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมการใช้บุคลากรร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะบุคลากรในสาขาที่มีผู้เชี่ยวชาญระดับสูง เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

(3) ส่งเสริมให้เกิดการกระจายกำลังคนด้านสุขภาพ โดยพัฒนากลไกระบบหมุนเวียนกำลังคนให้รองรับทั้งในเชิงพื้นที่ ภาระงาน และสาขาขาดแคลน พร้อมมีมาตรการจูงใจบุคลากรทางการแพทย์คงอยู่ในระบบสุขภาพ อาทิ การจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจน อัตราความก้าวหน้าและโอกาสการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรพื้นที่ห่างไกล การปรับภาระงานของแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปให้เหมาะสม และการปรับปรุงระบบสวัสดิการพื้นฐานเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 พัฒนากลไกกำกับดูแลและบริหารจัดการค่าบริการทางการแพทย์ โดยพัฒนากลไกและแนวทางกำกับดูแลค่าบริการทางการแพทย์ที่อาจได้รับผลกระทบจากนโยบายส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ให้มีความเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาระบบบริหารการจ่ายค่าบริการของระบบประกันสุขภาพให้มีความครอบคลุมเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ตามความจำเป็นทางสุขภาพอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนบริการทางการแพทย์

(1) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระงาน และแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร อาทิ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ ตรวจคัดกรองเบื้องต้น การใช้ระบบการแพทย์ทางไกล โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลให้ครอบคลุมทั่วถึง ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง พัฒนากลไกการประเมินการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ ตลอดจนมีแนวทางในการกำกับดูแลเพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้น

(2) จัดทำฐานข้อมูลกลางด้านสุขภาพของประเทศ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำข้อตกลงร่วมกันที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานภาครัฐให้สามารถใช้ร่วมกันได้ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อาทิ การเจ็บป่วย การตาย ความพิการ สิทธิการประกันสุขภาพ ข้อมูลด้านวิจัยและนวัตกรรม ข้อมูลบุคลากรทางการแพทย์และผู้เชี่ยวชาญที่ผลิตและปฏิบัติงานจริง เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อยอดการจัดบริการและการวางแผนด้านกำลังคนในอนาคต ตลอดจน

เผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสินค้าและบริการทางทางการแพทย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและประชาชนแต่ละกลุ่ม

<u>กลยุทธ์ที่ 6</u> การยกระดับศักยภาพระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขเพื่อลดผลกระทบต่อบริการทางเศรษฐกิจและสุขภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.1 ปฏิรูประบบเฝ้าระวังและบริหารจัดการโรคระบาดและภัยคุกคามสุขภาพ

(1) ปรับโครงสร้างการเฝ้าระวังและบริหารจัดการโรคระบาดและภัยคุกคามสุขภาพของประเทศที่เป็นเอกภาพ โดยให้มีหน่วยงานกลางกำหนดทิศทางสาธารณสุขระดับชาติ ในการบูรณาการการทำงานด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน เตรียมความพร้อม การตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน และฟื้นฟูหลังเกิดภาวะฉุกเฉินอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินและระบบบัญชาการเหตุการณ์ ที่เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขในการประสานความร่วมมือและร่วมกันจัดสรรทรัพยากรให้สามารถตอบโต้ภาวะฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็วและทันการณ์

(2) พัฒนากลไกและระบบข้อมูลการเฝ้าระวังสุขภาพและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ โดยมีกลไกในการบริหารจัดการด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่บูรณาการในระดับนโยบายสู่ระดับปฏิบัติ และพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งข้อมูลด้านสุขภาพคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว อาทิ ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลโรคจากสัตว์ ข้อมูลทางสิ่งแวดล้อม ข้อมูลทรัพยากรทางสาธารณสุขที่สำคัญ บนฐานการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประมวลผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือและจัดการภัยคุกคามทางสุขภาพได้อย่างทันการณ์

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.2 วางระบบการเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงด้านสุขภาพในการจัดการภาวะฉุกเฉิน โดยวางแผนอัตรากำลังคนด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคและภัยคุกคามทางสุขภาพ อาทิ ผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยาคลินิกและภาคสนาม นักวิทยาศาสตร์ข้อมูล นักวิจัย นักสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ นักเทคนิคที่ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่สอบสวนโรคและปัจจัยเสี่ยงให้เหมาะสมกับสัดส่วนประชากรของประเทศ พร้อมสนับสนุนค่าตอบแทน สวัสดิการ และความก้าวหน้าในวิชาชีพ ตลอดจนจัดทำแผนเตรียมความพร้อมด้านยา เวชภัณฑ์ วัคซีน อุปกรณ์ทางการแพทย์ และวัสดุอุปกรณ์ด้านสาธารณสุขที่จำเป็น ให้พร้อมรองรับการบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

1. แนวโน้มบริบทโลกและสถานะของประเทศ

แนวโน้มบริบทโลกจากสถานการณ์**การแข่งขันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาและจีนที่ขยายวงกว้าง** มีผลกระทบต่อเนื่องถึงไทยและภูมิภาค โดยเฉพาะการจัดกลุ่มทางการเมืองและเศรษฐกิจ การปรับเปลี่ยนทิศทางการค้าการลงทุนในห่วงโซ่อุปทานโลก และการอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งซึ่งต้องรักษาความสัมพันธ์กับทั้งสองประเทศ ดังนั้น ทิศทางในอนาคต ไทยควรแสดงบทบาทนำในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMVT (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และไทย) โดยเน้นความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน และให้ไทยเป็นประตูและทางเชื่อม สร้างดุลยภาพที่สร้างสรรค์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคและมหาอำนาจ เพื่อความก้าวหน้าและมั่นคงของภูมิภาค รวมถึงควรรักษาสมดุลของความสัมพันธ์ของไทยกับจีน สหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกอื่น ๆ โดยกำหนดความต้องการของไทยในระยะยาวที่ชัดเจน ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต และการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูง เพื่อสร้างความชัดเจนต่อมิตรประเทศว่าไทยพร้อมร่วมมือในแนวทางดังกล่าว นอกจากนี้ เนื่องจากไทยมีตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้กับจีน จึงต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่เชื่อมโยงของไทย ลาว และจีนที่ชัดเจน เพื่อสร้างประโยชน์จากเส้นทางการคมนาคมจากหนองคายและเชียงรายเข้าสู่ลาวและจีน กระตุ้นให้เกิดการลงทุนสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจและระบบการค้าที่คล่องตัว เกิดเป็นการพัฒนาร่วมกันระหว่างทั้ง 3 ประเทศ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของไทย ลาว และมลฑลทางตอนใต้ของจีน

นอกจากนี้ จากสถานการณ์ที่มี**แนวโน้มการย้ายฐานการผลิต**จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้ทุกประเทศหันมาสร้างหลักประกันป้องกันความเสี่ยงต่อการชะงักงันของห่วงโซ่อุปทาน และส่งผลให้เกิดการปรับห่วงโซ่อุปทานครั้งใหญ่ทั่วโลกจากการย้ายฐานการผลิตไปสู่ประเทศที่เป็นมิตรหรืออยู่ใกล้ตลาดและการขนส่งคล่องตัว ซึ่งไทยควรผลักดันธุรกิจในอุตสาหกรรมเป้าหมายให้เข้าสู่ห่วงโซ่คุณค่าของภูมิภาคและของโลก โดยรับและเข้าไปลงทุนในกลุ่มความร่วมมือที่จะเป็นโอกาสสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ ขยายตลาดการค้าและการลงทุน และยกระดับเทคโนโลยีให้แก่ประเทศไทย อาทิ จีน ไต้หวัน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และกลุ่มประเทศ CLMV และควรมียุทธศาสตร์เชิงรุกรองรับการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อขยายประโยชน์การค้าการลงทุนกับจีน สหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น ในลักษณะมีผลประโยชน์ร่วมกันได้อย่างชัดเจนตรงความต้องการของไทย โดยดึงดูดการลงทุนจากทุกประเทศที่กำลังย้ายฐานการผลิต ซึ่งสามารถใช้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและฐานเศรษฐกิจอื่น ๆ เป็นจุดเชื่อมโยงเข้าสู่จุดการผลิตหลักในกลุ่มประเทศ CLMVT จีนตอนใต้ และอาเซียน รวมถึงควรเปิดประตูการค้าการลงทุนกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียที่มีตลาดขนาดใหญ่และเทคโนโลยีขั้นสูง โดยให้ความสำคัญกับอินเดีย ที่มีตลาดขนาดใหญ่และมีศักยภาพในการเติบโต และไต้หวัน ที่มีเทคโนโลยีทันสมัยและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และจาก**เงื่อนไขของการค้าการลงทุนตามมาตรฐานโลกใหม่**ที่มีแนวโน้มว่าประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศตะวันตก จะให้

ความสำคัญมากยิ่งขึ้นต่อการสร้างมาตรฐานทางสังคม สิ่งแวดล้อม สุขอนามัยและคุณภาพชีวิต การลดความเหลื่อมล้ำ ความโปร่งใสและการบริหารจัดการที่ดี การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิมนุษยชน ฯลฯ และใช้เป็นเงื่อนไขในการกำหนดกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการค้าและการลงทุน ไทยจึงต้องเตรียมการพัฒนากฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่จะยกระดับไปสู่มาตรฐานระหว่างประเทศไว้ให้พร้อมรับสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะสร้างภูมิคุ้มกันจากการกีดกันทางการค้าให้แก่ไทย และช่วยสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วของไทยด้วย

จากสถานะของประเทศ ไทยจะต้อง**ลงทุนเพื่อชดเชยผลกระทบจากผลกระทบจากการจากการแพร่ระบาดของโควิด-19** ที่ทำให้ไทยสูญเสียรายได้ไปมากกว่า 3 ล้านล้านบาท ส่งผลให้เป้าหมายการยกระดับไปสู่การเป็นประเทศรายได้สูงอาจล่าช้าออกไป และประชากรประสบปัญหาความยากจนเพิ่มขึ้นเป็น 10 ล้านคน ซึ่งไทยต้องเร่งขยายการลงทุนใหม่เพิ่มเติมอีกไม่น้อยกว่าปีละ 6 แสนล้านบาท เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง และเร่งรัดนำส่วนเกินจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจมาลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนโดยเร็ว ผ่านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และการกระจายศูนย์กลางทางเศรษฐกิจออกจากกรุงเทพฯ ไปสู่ภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมถึงเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการให้บริการได้มากขึ้น อันจะช่วยสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากโครงการลงทุนด้านคมนาคมได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

นอกจากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวแล้ว การเร่งจัดทำ**ข้อตกลงเขตการค้าเสรี**จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเพิ่มมูลค่าการค้าและการลงทุนให้กับประเทศ ซึ่งปัจจุบันไทยมีการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีทั้งสิ้น 13 ฉบับ โดยเป็นการทำความตกลงกับ 18 ประเทศ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 63 ของการค้าระหว่างประเทศของไทย ซึ่งไทยควรเร่งการเจรจาเปิดความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนกับประเทศพันธมิตรให้กว้างขวาง อาทิ ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ความร่วมมือกับสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักร ให้ได้เงื่อนไขที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เพื่อไม่ให้ภาคการผลิตและบริการไทยเสียเปรียบประเทศอื่น ๆ รวมถึงให้มีการจัดตั้งกองทุนป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และควรมุ่งขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศที่สามารถเป็นแหล่งองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่จำเป็นต่อการยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย

อย่างไรก็ดี ไทยยังมีข้อจำกัดใน**การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน** อาทิ กฎระเบียบการขนส่งสินค้าผ่านแดน ประสิทธิภาพของผู้ขนส่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวกด้านขนส่งโลจิสติกส์และการค้าการลงทุน ไทยจึงจำเป็นต้องเดินหน้าเร่งปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นควบคู่ไปกับการเร่งดำเนินการลงทุนในโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี อาทิ การปรับปรุงกฎระเบียบการผ่านแดนเพื่อการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์และการค้า และควรพัฒนาธุรกิจการให้บริการโลจิสติกส์ธุรกิจระหว่างประเทศของไทย ทั้งขนาดเล็ก กลาง

และใหญ่ ให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการค้าการลงทุนทั้งในและระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ จาก**ข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน** ทำให้ไทยมีความสามารถที่จะพัฒนาเชื่อมโยงเส้นทางขนส่งระหว่างมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิกและใช้ประโยชน์จาก “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ของจีน และแผน “สร้างโลกที่ดีกว่าขึ้นมาใหม่” ภายใต้การสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาได้ รวมถึงสามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ CLMV เพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงการค้าไปยังจีน ซึ่งปัจจุบันไทยมีแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ จึงควรบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางภูมิศาสตร์ และโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมต่อ CLMVT เข้ากับจีนตอนใต้ ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดการผลักดันการเปลี่ยนแปลงภาคการผลิตและบริการไทยสู่ระดับนานาชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกลยุทธ์**ขับเคลื่อนความร่วมมือและกรอบความตกลงระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการขนส่งและโลจิสติกส์ใน CLMVT** ที่มีคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการลงทุนเพื่อเชื่อมโยงด้านคมนาคมระหว่าง CLMVT และจีน และมีหน่วยงานรับผิดชอบภายใต้การกำกับของรองนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ระดับสูงในการเจรจา และประสานงานให้มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของประเทศ มีเป้าหมายหลักในการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยทำให้ประเทศไทยมีระบบนิเวศที่สนับสนุนการค้าการลงทุนสามารถเป็นฐานการค้าการลงทุนที่สำคัญของภูมิภาค เพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการไทยให้สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าระดับภูมิภาคและระดับโลก และ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั้งภาคการผลิตและบริการสำคัญ ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใน**ยุทธศาสตร์ด้านความมั่งคง** ในมิติความร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ รวมทั้ง**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** ในมิติการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมไทย เชื่อมโลก ที่มุ่งเน้นเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและบริการโลจิสติกส์อย่างไร้รอยต่อ และการรักษาและเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนของไทยกับต่างประเทศและขยายความร่วมมือทางการค้าการลงทุน และ**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม** ในมิติการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ที่มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ

ในขณะเดียวกัน ยังมีความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) **การต่างประเทศ** ในการขยายความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคม และทรัพยากรมนุษย์ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีกับนานาชาติโดยเฉพาะในกลุ่มอนุภูมิภาคและภูมิภาคเอเชีย (2) **อุตสาหกรรม**

และบริการแห่งอนาคต ที่ให้ความสำคัญพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไปสู่อุตสาหกรรมอนาคตที่เติบโตเป็นเสาหลักของเศรษฐกิจไทยและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมและบริการ (3) **โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล** โดยมุ่งเน้นการขยายขีดความสามารถ พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์เพื่อยกระดับผลิตภาพของภาคการผลิตและบริการ ลดต้นทุนการผลิตและบริการที่แข่งขันได้ในระดับสากล สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอย่างเป็นระบบ (4) **การเติบโตอย่างยั่งยืน** โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนในภูมิภาค

ตัวชี้วัดที่ 1.1 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ (โดยสถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการ) มีอันดับดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.2 (1) อันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจอยู่ในอันดับไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 20 หรือ (2) อันดับการค้าระหว่างประเทศอยู่ในอันดับไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 50

<u>เป้าหมายที่ 2</u> ไทยเป็นห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค

ตัวชี้วัดที่ 2.1 (1) มูลค่าการลงทุนรวมในประเทศขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 6 ต่อปี หรือ (2) สัดส่วนการลงทุนรวมต่อผลผลิตมวลรวมในประเทศเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 27 ต่อปี

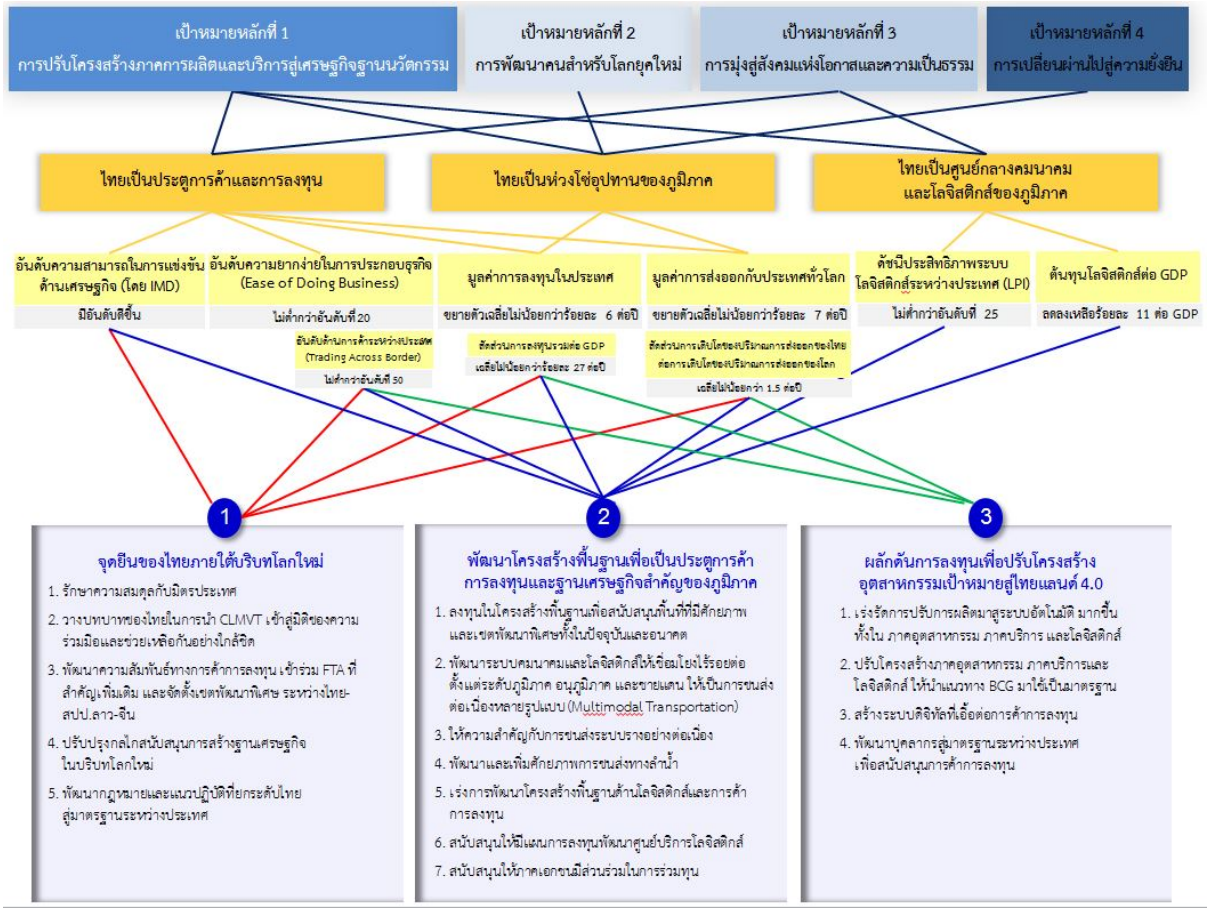
ตัวชี้วัดที่ 2.2 (1) มูลค่าการส่งออกของไทยกับประเทศทั่วโลกขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ต่อปี หรือ (2) สัดส่วนการเติบโตของปริมาณการส่งออกสินค้าของไทยต่อการเติบโตของปริมาณการส่งออกสินค้าของโลกเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5 ต่อปี

<u>เป้าหมายที่ 3</u> ไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ของภูมิภาค

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ดัชนีประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศอยู่ในอันดับไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 25

ตัวชี้วัดที่ 3.2 สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงเหลือร้อยละ 11 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การสร้างจุดยืนของไทยภายใต้บริบทโลกใหม่

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 รักษาความสมดุลกับมิตรประเทศ โดยกำหนดนโยบายที่ตรงกับความต้องการของประเทศอย่างชัดเจน และประสานความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อการดำเนินงานร่วมกันอย่างเท่าเทียม

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 วางบทบาทของไทยในการนำกลุ่มประเทศ CLMVT เข้าสู่มิติของความร่วมมือและช่วยเหลือกันอย่างใกล้ชิดแทนที่การแข่งขัน เพื่อให้เป็นกำลังในการสร้างความสมดุลและพัฒนาภูมิภาคร่วมกัน โดยให้มีกลไกหรือคณะกรรมการระดับชาติเพื่อบูรณาการแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในทุกระดับ ในการเจรจาความร่วมมือกับมิตรประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 พัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุน โดยผลักดันและเพิ่มเติมกรอบความร่วมมือข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่สำคัญ รวมถึงจัดตั้งและผลักดันความร่วมมือเขตพัฒนาพิเศษระหว่างไทย ลาว และจีน เพื่อสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมจากการเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ที่จุดเชื่อมต่อบริเวณจังหวัดหนองคายและเชียงราย

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 ปรับปรุงกลไกสนับสนุนการสร้างฐานเศรษฐกิจในบริบทโลกใหม่ จัดให้มีกลไกหรือคณะกรรมการระดับชาติเพื่อบูรณาการแนวทางการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงการส่งเสริมการลงทุนใหม่เพื่อรองรับการจัดห่วงโซ่การผลิตและการย้ายฐานการผลิตทั่วเอเชียที่กำลังเกิดขึ้น ทั้งสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและและสิทธิประโยชน์อื่นที่ไม่ใช่ภาษี

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.5 พัฒนากฎหมายและแนวปฏิบัติที่ยกระดับไทยสู่มาตรฐานระหว่างประเทศ โดยเร่งยกระดับและมาตรฐานทางสังคม สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิต การลดความเหลื่อมล้ำ ความโปร่งใสและการบริหารจัดการที่ดีให้อยู่ระดับนานาชาติ เพื่อป้องกันการกีดกันทางการค้าและก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเป็นประตูการค้าการลงทุนและฐานเศรษฐกิจสำคัญของภูมิภาค

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนพื้นที่ที่มีศักยภาพและเขตพัฒนาพิเศษทั้งในปัจจุบันและอนาคต อาทิ โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง บริการขนส่งและเครือข่ายโลจิติกส์ตามเส้นทางสำคัญและการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนและการค้าชายแดน รวมถึงการลงทุนพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยลงทุนสร้างท่าเรือและสะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge) ที่จังหวัดชุมพรและระนองให้เป็นโครงการหลักของประเทศ เพื่อให้ไทยเป็นประตูการค้าที่สำคัญ (Gateway) และการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและบริการในกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพ อาทิ การท่องเที่ยวอันดามันบริเวณจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล ให้เชื่อมโยงกันเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล 1 ใน 5 ของโลก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 พัฒนาระบบคมนาคมและโลจิสติกส์ให้เชื่อมโยงไร้รอยต่อตั้งแต่ระดับภูมิภาค อนุภูมิภาค และชายแดน ให้เป็นการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transportation) โดยบูรณาการแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ที่ใช้ประโยชน์ทางภูมิศาสตร์และโครงสร้างพื้นฐานจากเส้นทางเชื่อมต่อใน CLMVT กับจีนตอนใต้ ให้เป็นหนึ่งเดียวกัน อย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถผลักดันการเปลี่ยนแปลงภาคการผลิตและบริการไทยสู่ระดับนานาชาติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ให้ความสำคัญกับการขนส่งระบบรางอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์ โดยเฉพาะสนับสนุนจุดเชื่อมระหว่างไทย สปป ลาว และจีน ที่จังหวัดหนองคายและเชียงราย ทั้งระบบรถไฟความเร็วสูง รถไฟทางคู่ และท่าเรือบก รวมถึงสนับสนุนพื้นที่เศรษฐกิจภายในประเทศทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ให้สามารถเข้าสู่สาธารณรัฐประชาชนจีนและกลุ่มประเทศ CLMV ได้โดยสะดวก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 พัฒนาและเพิ่มศักยภาพการขนส่งทางลำน้ำ โดยให้ความสำคัญกับการเดินเรือในแม่น้ำสายสำคัญ อาทิ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน่าน และแม่น้ำป่าสัก ให้มีความสะดวก ทันสมัย มีมาตรฐานความปลอดภัย โดยเฉพาะการเดินเรือในแม่น้ำเจ้าพระยาสู่ท่าเรือแหลมฉบัง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.5 เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์และการค้าการลงทุน ทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริหารจัดการ อาทิ การพัฒนาระบบ การพัฒนาซอฟแวร์เชื่อมโยงการขนส่งทุกรูปแบบ (Software Link Multimodal) และการพัฒนาหรือผ่อนคลายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง อย่างครอบคลุมในกลุ่มประเทศ CLMVT สาธารณรัฐประชาชนจีน และภูมิภาคอาเซียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการด้านการค้าและการลงทุน และผู้ประกอบการการให้บริการขนส่ง มีบทบาทในการให้บริการมากขึ้น รวมทั้งสามารถเข้าถึงและเชื่อมโยงกับระบบได้โดยสะดวก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.6 สนับสนุนให้มีแผนการลงทุนพัฒนาศูนย์บริการโลจิสติกส์ อาทิ ย่านเก็บกองตู้สินค้า (Container Yard หรือ Inland Container Depot) ท่าเรือบก (Dry Ports) และศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้า โดยการพัฒนาให้เป็นระบบเดียวกันและสอดคล้องกันทั่วประเทศ และสามารถเชื่อมต่อกับกลุ่มประเทศ CLMVT สาธารณรัฐประชาชนจีน และภูมิภาคอาเซียน

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.7 สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและอาจจะมีข้อจำกัดทางการเงินของภาครัฐ โดยการดำเนินการจะต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการประเมินประสิทธิภาพและความสำเร็จที่ชัดเจน

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ผลักดันการลงทุนเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายสู่ไทยแลนด์ 4.0

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 เร่งรัดการปรับการผลิตมาสู่ระบบอัตโนมัติมากขึ้นทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และโลจิสติกส์ โดยเร่งใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี 5G ในประเทศไทยให้มากที่สุด เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ได้ร้อยละ 30 ตามมาตรฐานระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และโลจิสติกส์ ให้นำแนวทาง BCG มาใช้เป็นมาตรฐาน โดยสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านการใช้พลังงานสะอาด การนำปัจจัยการผลิตมาใช้แบบหมุนเวียน และการลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ในทุกโครงการ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 สร้างระบบดิจิทัลที่เอื้อต่อการค้าการลงทุน โดยพัฒนาแพลตฟอร์มการค้าแห่งชาติเพื่อส่งเสริมการค้าในรูปแบบธุรกิจกับธุรกิจด้วยกัน (Business-to-Business: B2B) พัฒนาระบบการเงินของไทยสู่การให้บริการธุรกรรมทางการเงินดิจิทัล เพื่อเอื้อต่อการลงทุน และปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน รวมถึงเร่งพัฒนากฎหมายด้านธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 พัฒนาบุคลากรสู่มาตรฐานระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนการค้าการลงทุน โดยปรับระบบการพัฒนาบุคลากรและหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานและภาคธุรกิจ ที่ให้ภาคธุรกิจมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและร่วมจ่ายในการพัฒนาบุคลากร และปรับวิธีการเรียนการสอนเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้และสร้างธุรกิจ รวมถึงยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานและระดับการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้เทียบเท่ากับระดับนานาชาติหรือสถาบันชั้นนำของโลก เพื่อให้สามารถใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศไทยมายาวนานกว่า 50 ปี และมีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยปัจจุบันประเทศไทยส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นอันดับที่ 13 ของโลก และเป็นอันดับที่ 4 ของอาเซียน มีมูลค่าการส่งออก 1.9 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 24.3 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงานรวมทั้งสิ้นมากกว่า 750,000 คน อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของไทยส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และผู้ประกอบการไทยเป็นเพียงผู้รับจ้างประกอบที่ไม่มีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง และขาดความเชื่อมโยงระหว่างการวิจัยและพัฒนากับการผลิตเชิงพาณิชย์ อีกทั้งยังมีโครงสร้างการผลิตที่พึ่งพาแรงงานสูงและใช้เงินลงทุนต่ำ ส่งผลให้อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของไทยยังไม่สามารถก้าวเป็นผู้นำตลาดของภูมิภาค และไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้เท่าที่ควร

ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รูปแบบธุรกิจ และนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อต้นปี 2563 โครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ภายในปี 2566 และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลของประเทศที่มีคุณภาพและมีความครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ตลอดจนราคาโทรศัพท์อัจฉริยะและเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เร่งให้เกิดการใช้งานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะบริการข้อมูลและทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มูลค่าอุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศไทยเติบโตอย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกที่หดตัวก็ตาม

อุตสาหกรรมดิจิทัลของประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากต่างประเทศโดยเฉพาะในส่วนของอุตสาหกรรมฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และดิจิทัลคอนเทนต์ อาทิ อุปกรณ์อัจฉริยะ เกมส์ แอปพลิเคชัน (เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ กูเกิล ทวิตเตอร์ ช้อปปี้ ลาซาด้า และแกร็บ เป็นต้น) โดยผู้ประกอบการไทยสามารถผลิตได้เองเพียงบางส่วน อาทิ ซอฟต์แวร์ทางบัญชีที่ยังมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากผู้ใช้งานซอฟต์แวร์ของไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีกำลังซื้อค่อนข้างต่ำ และมีการส่งออกผลิตภัณฑ์ดิจิทัล อาทิ เกม ไปยังกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ความล่าช้าในการพัฒนาด้านดิจิทัลในภาพรวม เป็นผลมาจากความพร้อมด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมและทักษะดิจิทัลขั้นสูงของประชากรไทยที่ยังอยู่ในระดับต่ำ รวมถึงกฎหมายและระเบียบที่ไม่เอื้อต่อการดึงดูดการลงทุนจากผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีชั้นนำจากต่างประเทศ และการสนับสนุนสตาร์ทอัพอย่างจริงจัง ทำให้ประเทศ

ไทยสูญเสียโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมทางดิจิทัลของคนไทย เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือพฤติกรรมของผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมดิจิทัลของไทยให้สามารถแข่งขันได้ ควบคู่ไปกับการยกระดับอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่สำคัญของโลก และการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยให้เป็นดิจิทัลที่มีภูมิคุ้มกันอย่างเต็มรูปแบบ ตลอดจนพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัล ให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายหลักของแผน

หมุดหมายที่ 6 มุ่งตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 4 เป้าหมาย ได้แก่ การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ ทั้งนี้ หมุดหมายที่ 6 มีความสอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติใน 1 ด้าน ได้แก่ *ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน* ในประเด็นเป้าหมายประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> เศรษฐกิจดิจิทัลภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.2 มีกระดานข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐที่สามารถติดตามจำนวนธุรกรรมงานบริการของภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลได้ภายในปี 2566 และงานบริการประชาชนของภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลทั้งหมดภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.3 อัตราการขยายตัวของมูลค่าเศรษฐกิจดิจิทัลภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นจากการลงทุนวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ xx ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.4 มีบริการอินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ความเร็วสูงที่สามารถเข้าถึงและพร้อมใช้แก่ประชาชนโดยครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้าน พื้นที่ชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยว

<u>เป้าหมายที่ 2</u> การส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2.1 สัดส่วนการส่งออกในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะในประเทศคิดเป็นร้อยละ 60 ของมูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 2.2 มีบุคลากรที่มีทักษะรองรับรวม 400,000 ราย ภายในปี 2570

<u>เป้าหมายที่ 3</u> มูลค่าอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.1 จำนวนผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีขนาดใหญ่ของโลกลงทุนในประเทศไทยอย่างน้อย 3 ราย ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.2 จำนวนสตาร์ทอัพด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 6,000 แห่ง ในปี 2570 โดย 1 ใน 3 เป็นผู้ประกอบการที่ย้ายมาจากต่างประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 3.3 มีแรงงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางดิจิทัล (ระดับ 4) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 6 ของจำนวนประชากรไทย ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.4 มีจุดเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลจราจรอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคภายในปี 2570

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจไทยด้วยดิจิทัล

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาบริการและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัลเต็มรูปแบบ โดยสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐมีการนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัลมาสนับสนุนการปฏิบัติงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม อาทิ การใช้ระบบออนไลน์สำหรับกระบวนการเอกสาร การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ การจัดเก็บข้อมูลของภาครัฐในคลาวด์ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประชาชนกับภาครัฐ รวมทั้งการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐโดยสมบูรณ์

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการในประเทศให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล รวมถึงนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อเพิ่มผลิตภาพและ ความสามารถในการทำกำไรให้แก่ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น โดยการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการใช้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการในประเทศโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ให้ความสำคัญกับการยกระดับการเกษตรของไทยให้เป็นเกษตรยืดหยุ่น เกษตรอัจฉริยะ โรงงานอัจฉริยะ และการแพทย์อัจฉริยะ รวมทั้งการทำธุรกรรมบริการต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลของไทย อาทิ ตลาดการเกษตร การท่องเที่ยว การแพทย์และสุขภาพ การเงิน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 พัฒนาให้เกิดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการสาธารณะของภาครัฐเพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมการสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อรองรับการพัฒนาในมิติต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาแพลตฟอร์มซื้อขายพลังงาน การพัฒนาตลาดคาร์บอน การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ การให้บริการการแพทย์ทางไกล การจัดการศึกษาออนไลน์

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำรงชีพ อาทิ การเรียนรู้บนแพลตฟอร์มดิจิทัล การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การพัฒนาต่อยอดฐานอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาให้เป็นผู้รับจ้างผลิตและผู้รับจ้างออกแบบและผลิตขั้นสูง อุตสาหกรรม 4.0 และนำนวัตกรรมการผลิตสมัยใหม่มาปรับใช้เพื่อเร่งรัดการพัฒนาสู่อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์สีเขียว โดยใช้เครื่องมือทางการเงินการคลัง หรือนโยบายสนับสนุนอื่น ๆ ที่เหมาะสมและจูงใจ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะให้เป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่สำคัญของโลก โดยมุ่งเน้นการผลิตชิ้นส่วนประกอบที่สำคัญในห่วงโซ่อุปทานโลก เป็นที่ต้องการของตลาดในอนาคต และมีมูลค่าสูง เข้าสู่การเป็นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง อาทิ การผลิตตัวเก็บประจุยิ่งยวด ออปโตอิเล็กทรอนิกส์ และไมโครอิเล็กทรอนิกส์

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ส่งเสริมให้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ โดยมุ่งเน้นไปยังกลุ่มประเทศที่ไทยมีศักยภาพ อาทิ ประเทศในกลุ่มอาเซียน ยุโรป อเมริกา

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง ในอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และพัฒนาสุดยอดผลิตภัณฑ์ (Product Champion) อาทิ การพัฒนาระบบเซ็นเซอร์และระบบอิเล็กทรอนิกส์ในยานยนต์ไฟฟ้า และการจูงใจให้มีผู้ประกอบการด้านชิ้นส่วนและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.5 พัฒนามาตรฐานและเงื่อนไขการเข้าถึงข้อมูลที่เกิดจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่เป็นสากล รองรับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลภายในหน่วยงานภาครัฐ และระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนภายในประเทศและภูมิภาค เพื่อให้มีข้อมูลขนาดใหญ่ นำไปสู่การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.6 ดึงดูดและพัฒนาให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยบูรณาการความร่วมมือกับผู้ประกอบการไทยหรือกิจการร่วมค้า ควบคู่กับการให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนที่สนับสนุนหรือผลักดันให้ผู้ร่วมค้าที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านถ่ายทอดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญให้ผู้ประกอบการไทย โดยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่มีเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงและเป็นพื้นฐานของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> อุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศที่สามารถแข่งขันได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ดึงดูดให้ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีขนาดใหญ่ของโลกลงทุนในอุตสาหกรรมที่จะเอื้อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการไทยตลอดห่วงโซ่อุปทาน อาทิ การลงทุนจัดตั้งศูนย์ข้อมูลคลาวด์ที่หลากหลายเพื่อประชากรอาเซียน โดยดึงดูดให้บริษัทต่างชาติมาลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลในประเทศ เช่น ศูนย์ข้อมูล ระบบภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ คลาวด์ และแพลตฟอร์มข้ามชาติ (อาทิ กูเกิล ไมโครซอฟท์) เป็นต้น โดยกำหนดรูปแบบการลงทุนและสิทธิประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจภายในประเทศ อาทิ การจับคู่ธุรกิจในไทย การจ้างแรงงานไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลที่จะสนับสนุนให้ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์เพื่อยกระดับให้ไทยเป็นศูนย์กลางบริการดิจิทัลในภูมิภาค อาทิ การขยายอินเตอร์เน็ตแบนด์วิดธ์ระหว่างประเทศ การเชื่อมต่อโครงข่ายระหว่างประเทศที่ช่วยลดต้นทุนและระยะเวลาการสร้างศูนย์ข้อมูล และพัฒนาการให้บริการคลาวด์สาธารณะในประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 พัฒนาและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิต ผู้พัฒนา ผู้ออกแบบและสร้างระบบในอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัลภายในประเทศ ให้เป็นผู้นำด้านบริการดิจิทัลโซลูชั่น ที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้ และตอบสนองต่อความต้องการใช้งานภายในประเทศ อาเซียน หรือระดับโลก โดยนำร่องจากสาขาเกษตร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการภาครัฐในระดับท้องถิ่น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาซอฟต์แวร์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการสร้างดิจิทัลคอนเทนต์สร้างสรรค์ ที่มีการนำวัฒนธรรม วิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวไทย ฯลฯ ไปใช้ประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.5 ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล รวมถึงการวิจัยและพัฒนาในประเทศ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการทั้งภายในประเทศและภูมิภาคอาเซียน โดยดึงดูดและพัฒนาผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีทุกขนาด ตั้งแต่สตาร์ทอัพจนถึงบรรษัทข้ามชาติ และสร้างระบบนิเวศเพื่อเพิ่มโอกาสแก่ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีของไทย ดึงดูดและพัฒนาผู้มีความสามารถเพื่อให้เกิดการพัฒนากำลังคนและอุตสาหกรรมไทยอย่างก้าวกระโดด โดยการกำหนดรูปแบบการให้สิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม อาทิ ยกเว้นหรือลดการจัดเก็บภาษีกำไรจากการขายหลักทรัพย์ของธุรกิจเงินร่วมลงทุน เพื่อให้เกิดการลงทุนในกิจการของสตาร์ทอัพด้านดิจิทัลเพิ่มขึ้น

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> พัฒนาระบบนิเวศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ ครอบคลุม เพียงพอและเข้าถึงได้ ทั้งในด้านพื้นที่ และราคา เพื่อให้ประชาชนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม สามารถเข้าถึงการศึกษา สาธารณสุข บริการภาครัฐ และโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ รวมทั้งรองรับกับปริมาณความต้องการใช้งานทางดิจิทัลในอนาคต ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 พัฒนากำลังคนเพื่อรองรับกับการปรับตัวทางเทคโนโลยีในอนาคตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมและบริการต่าง ๆ รวมถึงอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัลของประเทศ โดยเร่งผลิตกำลังคนที่มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมและบริการฯ ในอนาคต โดยปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผ่านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เร่งยกระดับทักษะแรงงานที่มีอยู่ พัฒนามาตรฐานวิชาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี และดึงดูดบุคลากรจากต่างชาติในสาขาที่ขาดแคลน อาทิ ผู้พัฒนาซอฟต์แวร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีที่สร้างความพลิกผัน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 ผลักดันและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค และการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์อย่างจริงจัง เป็นต้น รวมทั้งเร่งพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ของภาครัฐที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการลงทุน การดึงดูดแรงงานทักษะสูง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล รวมถึงการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล อาทิ ผลักดันให้มีเงื่อนไขการถ่ายทอดเทคโนโลยีไว้ในการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ เพื่อให้สามารถพัฒนาอุปกรณ์ส่วนประกอบของโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศได้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการดำเนินการในรูปแบบแซนด์บ็อกซ์ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหากฎหมายและระเบียบดังกล่าว การจัดตั้ง

ระบบที่ใช้ในการตรวจสอบและกำกับดูแลการให้บริการด้านดิจิทัล โดยเฉพาะในส่วนของธุรกรรมที่เกิดขึ้นบนแพลตฟอร์มต่างประเทศ เพื่อสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 ส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องมือทางนโยบายทางการเงินและการคลังที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละอุตสาหกรรม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการลงทุน วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัลของประเทศ อาทิ ลดการจัดเก็บภาษีการนำเข้าเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมดิจิทัล

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.5 ผลักดันให้มีการขับเคลื่อนด้านนโยบายความเป็นเจ้าของอธิปไตยทางข้อมูลจากเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มที่ทำธุรกิจจากคนไทย โดยกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรักษาอธิปไตยทางข้อมูล รวมทั้งการพัฒนาระบบป้องกันความเสี่ยงด้านไซเบอร์ของประเทศที่สอดคล้องกับหลักสากล

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 99 ของจำนวนวิสาหกิจภายในประเทศ สร้างการจ้างงานสัดส่วนกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนการจ้างงานรวม ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ระบบเศรษฐกิจโดยวัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2563 มีมูลค่ารวม 6.63 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 41.6 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) หากพิจารณาการเติบโตมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.4 ต่อปี ในช่วง 4 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (อ้างอิงนิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเดิมตามกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545) อย่างไรก็ดี การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ตั้งแต่ในช่วงปลายปี 2562 ได้ส่งผลให้รายได้ในหลายสาขาธุรกิจลดลง ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเผชิญปัญหาการขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง นำไปสู่การชะลอการจ้างงาน หยุดกิจการชั่วคราว หรือแม้กระทั่งยุติกิจการแบบถาวร

ที่ผ่านมา ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพในการประกอบธุรกิจด้วยการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติและทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเงิน การผลิตและบริการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ และการตลาด ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นการอบรมพื้นฐานทั่วไปในภาพรวม ไม่เฉพาะเจาะจงตามความต้องการและรูปแบบที่หลากหลายของธุรกิจ ทำให้ผู้ประกอบการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และต่อยอดการทำธุรกิจได้ไม่มากนัก นอกจากนี้ภาครัฐยังให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ อาทิ การสนับสนุนแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม การส่งเสริมด้านตลาด การมาตรฐาน การวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมโดยหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม **แต่อาจมีช่องว่างในการส่งต่อการให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ** อีกทั้งยังมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอยู่นอกระบบเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาครัฐไม่มีข้อมูลของผู้ประกอบการที่ชัดเจนเพียงพอ เป็นข้อจำกัดต่อการวางนโยบายและการจัดทำมาตรการส่งเสริมและช่วยเหลือเยียวยาผู้ประกอบการให้ทั่วถึงและมุ่งเป้าตอบโจทย์ความต้องการของผู้ประกอบการที่มีความแตกต่างกันทั้งขนาด ประเภทกิจการ และระดับการเติบโต

บริบทของโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องเผชิญความท้าทายจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก และต้องเร่งปรับตัวให้เท่าทัน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ โดยเฉพาะการเติบโตอย่างรวดเร็วไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยี กระตุ้นให้

ผู้ประกอบการต้องเปลี่ยนผ่านโมเดลธุรกิจไปสู่ธุรกิจที่พึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น การเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลต่อการลดลงของจำนวนแรงงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคโดยหันไปใช้จ่ายเพื่อบริโภคสินค้าและบริการเกี่ยวกับสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศอย่างฉับพลันทำให้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้ผู้บริโภคมีความตื่นตัวและบริโภคสินค้าและบริการที่ยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผลกระทบอย่างรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังเป็นปัจจัยผลักดันผู้ประกอบการให้เพิ่มความยืดหยุ่นในการทำธุรกิจและเปลี่ยนผ่านไปสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องจักรและระบบอัตโนมัติ ผลงานวิจัยพัฒนา และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพ เชื่อมโยงธุรกิจเข้ากับห่วงโซ่คุณค่าโลกและลดการพึ่งพาตลาดใดตลาดหนึ่งเป็นหลักอันเป็นการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจและกระจายความเสี่ยง ในขณะที่ภาครัฐต้องเร่งปรับปรุงและยกระดับประสิทธิภาพระบบการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีลักษณะมุ่งเป้าตอบโจทย์ผู้ประกอบการบนฐานความเข้าใจธุรกิจที่มีความหลากหลาย จูงใจให้ผู้ประกอบการเข้าระบบและรับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างเข้มแข็งจนถึงขยายขนาดธุรกิจ

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

แนวทางการพัฒนาตามหมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในเป้าหมายที่ 1 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ผ่านการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในแต่ละภาคธุรกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ อีกทั้งเชื่อมโยงผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กับห่วงโซ่มูลค่าโลก โดยมีระบบนิเวศในการประกอบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการในแต่ละประเภทและสาขาธุรกิจ และยังสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ในประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ ผ่านการส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมและเปิดกว้างสำหรับผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไทยให้เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ เป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันใน 2 เป้าหมาย ได้แก่ ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ในประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ ผ่านการสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจนสามารถปรับตัวและประยุกต์ใช้เครื่องมือและประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมในการประกอบธุรกิจและได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและแหล่งเงินทุนทางเลือกด้วยการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งด้านการเงินและที่มิใช่การเงิน รวมทั้งสามารถเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ ออนไลน์และ

ออฟไลน์ที่เหมาะสมตามศักยภาพของผู้ประกอบการ โดยมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและได้รับการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลระบบคลังข้อมูลและความรู้กลาง ของภาครัฐอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง พร้อมทั้งยังสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในเป้าหมายสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ในประเด็นการกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาลโดยคำนึงถึงต้นทุนทางสังคมและกระตุ้นให้เกิดการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ใน 2 เป้าหมาย ได้แก่ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพในประเด็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากเพื่อยกระดับเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการเกษตรอีกด้วย

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขันได้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 จำนวนการจดทะเบียนพาณิชย์ จดทะเบียนนิติบุคคล และจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และการเข้าสู่ระบบประกันสังคมของนายจ้าง ลูกจ้าง และผู้ประกอบการอิสระของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.2 สัดส่วนการเข้าถึงสินเชื่อของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อสินเชื่อรวมเพิ่มขึ้น และมูลค่าการระดมทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.3 จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายใหม่ที่เข้าถึงสินเชื่อเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.4 ระบบฐานข้อมูลวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่รัฐบาลและผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใช้ได้อย่าง ทันที และทั่วถึง

ตัวชี้วัดที่ 1.5 กฎระเบียบของภาครัฐได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ตัวชี้วัดที่ 1.6 สัดส่วนมูลค่าภาคเศรษฐกิจนอกระบบของไทยลดลง

ตัวชี้วัดที่ 1.7 สัดส่วนผู้ประกอบการในภาคเศรษฐกิจนอกระบบที่มาจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้น

<u>เป้าหมายที่ 2</u> วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจ สามารถยกระดับและปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่

ตัวชี้วัดที่ 2.1 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 36.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ และร้อยละ 16.0 ของการส่งออกรวมของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 2.2 สัดส่วนมูลค่าธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี 2565) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

ตัวชี้วัดที่ 2.3 จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็นผู้ส่งออกรายใหม่เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2.4 ส่วนแบ่งตลาดในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2.5 ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2.6 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และมีการบริหารงานตามหลักบรรษัทภิบาลมีจำนวนเพิ่มขึ้น

<u>เป้าหมายที่ 3</u> วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิผลจากภาครัฐ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายใหม่ที่เข้าถึงบริการภาครัฐและบริการพัฒนาธุรกิจภาคเอกชนโดยการสนับสนุนของรัฐเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.2 จำนวนสตาร์ทอัพที่ได้รับการลงทุนจากกองทุนธุรกิจการร่วมลงทุนระดับโลกและจำนวนสตาร์ทอัพที่สามารถเข้าร่วมในโปรแกรมบ่มเพาะ ในระดับโลกเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนสตาร์ทอัพ ซีรีย์ ซี เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.4 จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจและการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 เร่งปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจและสร้างให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับผู้ประกอบการรายใหญ่ โดยเร่งทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบภาครัฐที่ไม่จำเป็น รวมทั้งบังคับใช้พระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้าอย่างจริงจังเพื่อป้องกันการผูกขาดทางการค้าและลดอำนาจเหนือตลาดของธุรกิจรายใหญ่

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 เพิ่มความสะดวกในทุกขั้นตอนของการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจและการพิจารณาอนุมัติอนุญาต พัฒนาแพลตฟอร์มการให้บริการภาครัฐในทุกกระบวนการผ่านช่องทางออนไลน์ เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการในการเริ่มต้นและการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนจัดทำและเผยแพร่คู่มือการประกอบธุรกิจรายสาขาที่ผู้ประกอบการเข้าถึงได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบมาตรฐานให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงได้ด้วยต้นทุนต่ำ โดยสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วน สำหรับการวิเคราะห์ ทดสอบ รับรอง เพื่อลดภาระต้นทุนในการพัฒนาสินค้าและบริการ การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานระดับประเทศและระดับสากล

รวมถึงขยายผลการให้บริการของศูนย์บ่มเพาะที่มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจเฉพาะสำหรับการพัฒนาและยกระดับสินค้าและบริการของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีคุณภาพ นวัตกรรม และแข่งขันได้ในตลาดสากล

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การพัฒนาแพลตฟอร์มเชื่อมโยงฐานข้อมูลวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 จัดให้มีระบบไอดีเดียวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใช้ในการทำธุรกรรมผ่านระบบดิจิทัล ลดขั้นตอนและปริมาณเอกสารที่ผู้ประกอบการต้องใช้ในการติดต่อธุรกรรมกับภาครัฐ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 พัฒนาพอร์ทัลกลางเชื่อมโยงข้อมูลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้ากับระบบการให้บริการภาครัฐ สนับสนุนให้มีการแชร์ข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลขนาดใหญ่ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นปัจจุบัน โดยให้สิทธิประโยชน์และบริการที่เป็นประโยชน์กับธุรกิจเพื่อจูงใจให้ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เข้าสู่ระบบฐานข้อมูล พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการขอรับการยินยอมจากผู้ประกอบการในการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานสำหรับการจัดทำนโยบายและมาตรการส่งเสริมแบบมุ่งเป้า

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 พัฒนาระบบคลังข้อมูลและความรู้สำหรับให้บริการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นระบบออนไลน์และระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ครบวงจร โดยสร้างแพลตฟอร์มการให้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลความรู้ ใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ตลาดและพัฒนาหรือปรับปรุงประสิทธิภาพสินค้า บริการ และกระบวนการผลิตได้ด้วยตนเอง

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การจัดให้มีกลไกทางการเงินที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ส่งเสริมให้สถาบันการเงินหรือธนาคารและผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ใช้ข้อมูลธุรกิจและรอยเท้าดิจิทัล ในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้ข้อมูลธุรกรรมหรือข้อมูลสำคัญทางการค้าของธุรกิจในรูปแบบดิจิทัลในการยืนยันสถานภาพการดำเนินธุรกิจและเป็นหลักประกันที่เหมาะสม โดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันรูปแบบปกติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 กำหนดบทบาทสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้มีมาตรการการสินเชื่อและการค้ำประกันสินเชื่อที่ชัดเจนสำหรับแต่ละเซกเมนต์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะสำหรับวิสาหกิจรายเล็ก และวิสาหกิจรายย่อย รวมทั้งกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการจัดทำมาตรการสินเชื่อพิเศษที่แตกต่างจากสถาบันการเงินทั่วไป มุ่งให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจรายเล็กและรายย่อยเข้าถึงได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมระดมทุนผ่านตลาดทุนหรือแหล่งทางเลือกที่หลากหลาย สอดรับกับโมเดลธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกเหนือจากการให้สินเชื่อผ่านสถาบันการเงินทั่วไป เช่น การระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ การระดมทุนจากบุคคลทั่วไป สินเชื่อแบบบุคคลถึงบุคคล ธุรกิจเงินร่วมลงทุน รวมทั้งเปิดโอกาสให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือ

สตาร์ทอัพในสาขาด้านการเงินมีโอกาสในการขยายและต่อยอดธุรกิจในการเป็นแหล่งเงินทุนทางเลือกที่เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพและครอบคลุมรูปแบบของธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ด้วยกัน

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 เสริมสร้างความรู้พื้นฐานทางธุรกิจ โดยเฉพาะความรู้และทักษะด้านดิจิทัล การเงิน การตลาดยุคใหม่ การเข้าถึงตลาดส่งออก รูปแบบธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งความรู้และทักษะเชิงลึกตามความต้องการ เฉพาะด้านของสาขาและประเภทธุรกิจ ตลอดจนเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการสามารถรับมือกับสภาพ การแข่งขันของตลาดยุคใหม่ที่รวดเร็วและรุนแรง

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ให้สิทธิประโยชน์และสิ่งจูงใจให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการลงทุนและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องจักรกลและระบบอัตโนมัติในการบริหารจัดการ การยกระดับประสิทธิภาพการผลิต และการให้บริการ โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำในการลงทุนเทคโนโลยีหรือ เครื่องจักร และสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วน สำหรับค่าจ้างที่ปรึกษาและค่าฝึกอบรมการใช้งาน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 พัฒนาแพลตฟอร์มการค้าระหว่างประเทศให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั่วไปเข้าถึงได้ โดยเปิดโอกาสให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายในประเทศสามารถใช้ช่องทางแพลตฟอร์มของ ประเทศเป็นแต้มต่อและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาดที่มีศักยภาพในต่างประเทศได้ พร้อมทั้งเร่งส่งเสริม ให้ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการส่งออกใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้า รวมถึงเตรียมความพร้อมและเยียวยา ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความตกลงการค้าเสรีในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายในสาขาและกับรายใหญ่ภายในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งห่วงโซ่อุปทาน โดยส่งเสริมการ สร้างเครือข่ายและพันธมิตรธุรกิจ จับคู่และสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มี ศักยภาพให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในห่วงโซ่อุปทานอย่างครบวงจร รวมถึงเปิดพื้นที่พบปะ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ธุรกิจเพื่อพัฒนาความร่วมมือที่ยั่งยืนและขยายผลไปสู่วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในทุกระดับ

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> การยกระดับประสิทธิภาพกระบวนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของภาครัฐ

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 ขยายการให้บริการพัฒนาธุรกิจ ที่ตรงกับความต้องการเฉพาะของธุรกิจ และพัฒนาระบบส่งต่อการให้ความช่วยเหลือ โดยขยายผลคูปองภาครัฐ พัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนและระบบการประเมิน ศักยภาพผู้ให้บริการพัฒนาธุรกิจภาคเอกชนเพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเลือกใช้บริการพัฒนาธุรกิจ ที่ได้คุณภาพมาตรฐานผ่านการรับรองจากภาครัฐ

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 สนับสนุนสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในฐานะหน่วยงานนโยบายให้ทำหน้าที่เป็นผู้บูรณาการการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างครบวงจร รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เพียงพอและต่อเนื่อง ผ่านกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.3 ปรับกลไกและกระบวนการติดตามประเมินผล โดยกำหนดให้มีตัวชี้วัดร่วมระหว่างหน่วยงาน และให้ผู้แทนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้แทนภาคเอกชน และภาควิชาการ มีส่วนร่วมในกระบวนการมากขึ้น เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของนโยบายร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

<u>กลยุทธ์ที่ 6</u> การพัฒนาระบบนิเวศน์ให้เอื้อต่อการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ รวมทั้งให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม และเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายระดับโลก และยกระดับสู่ตลาดต่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.1 ปรับปรุงกฎหมายและความยากง่ายในการประกอบธุรกิจโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสตาร์ทอัพ เช่น การสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีในระดับโลก และการจัดตั้งบริษัท เพื่อพัฒนาระบบนิเวศและผลักดันสตาร์ทอัพ ซึ่งต้องการระบบนิเวศเพื่อการเริ่มต้นและการประกอบธุรกิจที่ต่างจากธุรกิจปกติ สามารถเติบโตและยกระดับได้ในระยะต่อไป

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.2 ผ่อนคลายข้อจำกัดด้านการระดมทุน โดยอนุญาตให้ภาครัฐสามารถร่วมลงทุนกับภาคเอกชนตั้งแต่ในระยะการทดสอบแนวคิดธุรกิจ พัฒนากองทุนสำหรับการเริ่มต้นสร้างธุรกิจ และกองทุนร่วมลงทุนภาคเอกชน ที่เอื้ออำนวยให้สตาร์ทอัพ มีพี่เลี้ยงในการสร้างธุรกิจ เข้าสู่แหล่งเงินทุนและสามารถระดมทุนได้อย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายกับแหล่งทุนในต่างประเทศ และดึงดูดผู้ที่มีความสามารถให้เข้ามาเริ่มต้นธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 6.3 ส่งเสริมการเชื่อมโยงธุรกิจสตาร์ทอัพสู่ตลาดโลก โดยส่งเสริมให้สตาร์ทอัพเข้าสู่โครงการบ่มเพาะ โดยเฉพาะโครงการบ่มเพาะในต่างประเทศ ร่วมงานกับพื้นที่พัฒนาพิเศษสำหรับสตาร์ทอัพและมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ เพื่อเพิ่มโอกาสให้สตาร์ทอัพรุ่นเยาว์ก้าวไปถึงซีรีย์ ซี ขึ้นไป

<u>กลยุทธ์ที่ 7</u> การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมให้มีศักยภาพการดำเนินการในเชิงธุรกิจ

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.1 เร่งออกกฎหมายลำดับรองภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 เพื่อลดข้อจำกัดการจดทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคมสำหรับวิสาหกิจที่ยังไม่เป็นนิติบุคคลให้สามารถขึ้นทะเบียนได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งเร่งรัดการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.2 ส่งเสริมการพัฒนาโมเดลธุรกิจที่เฉพาะเจาะจงและยั่งยืนของวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยใช้กลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสมาคมธุรกิจเพื่อสังคม พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 7.3 ให้สิทธิประโยชน์และสิ่งจูงใจให้เกิดการร่วมทุนกับวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อดึงดูดบริษัทเอกชนรายใหญ่ให้ดำเนินการตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ในการสนับสนุนการเติบโตของวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศ

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

ผลการพัฒนาที่ผ่านมาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 9 ซึ่งให้ความสำคัญกับการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชน และลดการกระจุกตัวของการพัฒนาในกรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคตะวันออกไปสู่ภาคอื่น ๆ ของประเทศ ปรากฏว่าการพัฒนายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดย**การพัฒนาภาค** แม้ว่าส่วนใหญ่แต่ละภาคจะสามารถลดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ลงได้ แต่การพัฒนายังคงกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคตะวันออก โดยกรุงเทพฯ มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสูงที่สุด และเป็นพื้นที่เดียวซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.7 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 33.8 ในปี 2562 ในขณะที่ภาคอื่น ๆ มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง โดยภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคใต้ชายแดน มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ต่อประเทศเพียงร้อยละ 7.7 9.4 7.9 และ 0.8 ตามลำดับ ในส่วน**การพัฒนาในระดับพื้นที่** มีความก้าวหน้าการดำเนินงานในทุกพื้นที่ โดยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 10 พื้นที่ ตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบัน มีมูลค่าการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.) รวม 8,658 ล้านบาท[59] มีการจัดตั้งธุรกิจใหม่ในพื้นที่ จำนวน 4,975 ราย มูลค่าทุนจดทะเบียนรวม 9,823.03 ล้านบาท มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในปี 2560-ปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 456,052 คน และมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตั้งแต่ปี 2559-ปัจจุบัน วงเงินรวม 47,223.45 ล้านบาท เช่น ทางหลวง อาคารท่าอากาศยาน สะพาน และด่านพรมแดน เป็นต้น สำหรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีมูลค่าการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมจาก สกท. ในปี 2559-2563 รวม 1,455,121 ล้านบาท[60] และ **การพัฒนาในระดับเมือง** พบว่าประเทศไทยมีความเป็นเมือง (Urbanization) เพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2563 ประชากรในเขตเมือง (เทศบาล) มีประมาณ 23 ล้านคน (ร้อยละ 34.47) เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ซึ่งมีประชากรในเมืองประมาณ 21 ล้านคน (ร้อยละ 33.91)[61]

ปัจจุบันการพัฒนาประเทศทุกระดับได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกซบเซา และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง ส่งผลให้**ในแต่ละภาค** มีภาวะเศรษฐกิจหดตัวจากการหยุดหรือชะลอการดำเนินกิจกรรมของสาขาการผลิตและบริการ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก มีผลต่อการลดและเลิกจ้างแรงงานจำนวนมาก ประชาชนมีรายได้ลดลงและบางส่วนขาดรายได้ การว่างงานเพิ่มขึ้น และแรงงานบางส่วนเคลื่อนย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมเพื่อประกอบอาชีพด้านการเกษตร ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปการผลิตและการบริการต้องปรับตัว โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานราก เน้นการผลิตและ

[59] คำนวณจากฐานข้อมูลการขอรับการส่งเสริมการลงทุนที่ได้ดำเนินการแล้วของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

[60] คำนวณจากฐานข้อมูลการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

[61] สำนักงานสถิติแห่งชาติ http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx

บริการเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ตามความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะความต้องการสินค้าประเภทสุขอนามัยมากขึ้น **ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ** แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของการลงทุน แต่บางกิจการยังได้รับความสนใจจากนักลงทุนและมีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกิจการเป้าหมายในพื้นที่ ดังนั้นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อม และการทบทวนและปรับมาตรการให้พร้อมรองรับการลงทุน ซึ่งเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลาย จะทำให้พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นที่สนใจและสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในพื้นที่มากขึ้น และ**ในพื้นที่เมือง** ประสบผลกระทบเช่นเดียวกับในระดับภาค โดยการค้าและบริการต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการให้สอดคล้องกับภาวะวิถีความเป็นปกติใหม่ ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและการเดินทาง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจสร้างผลกระทบเชิงลบตามมา โดยเฉพาะต่อมิติสิ่งแวดล้อมและสังคมของเมือง ดังนั้น ในระยะต่อไปจึงจำเป็นต้องเร่งแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้การพัฒนาเมืองนำไปสู่ความยั่งยืน ความยืดหยุ่นพร้อมรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) 3 ด้านหลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในเป้าหมาย ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในเป้าหมาย การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ และยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเป้าหมาย การใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

นอกจากนั้น แผนกลยุทธ์ของหมุดหมายที่ 8 ยังสนับสนุน 5 เป้าหมายหลักของแผนฯ 13 ดังนี้ (1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและยกระดับผู้ประกอบการให้สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตระดับประเทศ กระจายผลประโยชน์สู่เศรษฐกิจฐานราก (2) การพัฒนาคนสู่โลกยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตของประชาชนผ่านการพัฒนาพื้นที่และเมือง (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยมุ่งพัฒนาเมืองให้น่าอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้เมืองใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ลดการสร้างขยะและมลพิษ เพื่อสุขภาพอนามัยของประชาชนทุกกลุ่ม และ (5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยการส่งเสริมเมืองให้ยกระดับเป็นเมือง

อัจฉริยะ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านไปสู่ภาครัฐดิจิทัลในระดับท้องถิ่น รวมทั้งผลักดันให้เมืองเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติและความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.1 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคขยายตัวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 1.2 มูลค่าการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ประเด็น 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีมูลค่าการลงทุน 500,000 ล้านบาท พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีมูลค่าการลงทุน 100,000 ล้านบาท และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีมูลค่า 10,000 ล้านบาท

<u>เป้าหมายที่ 2</u> ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง

ตัวชี้วัดที่ 2.1 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาค ต่ำกว่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของประเทศ

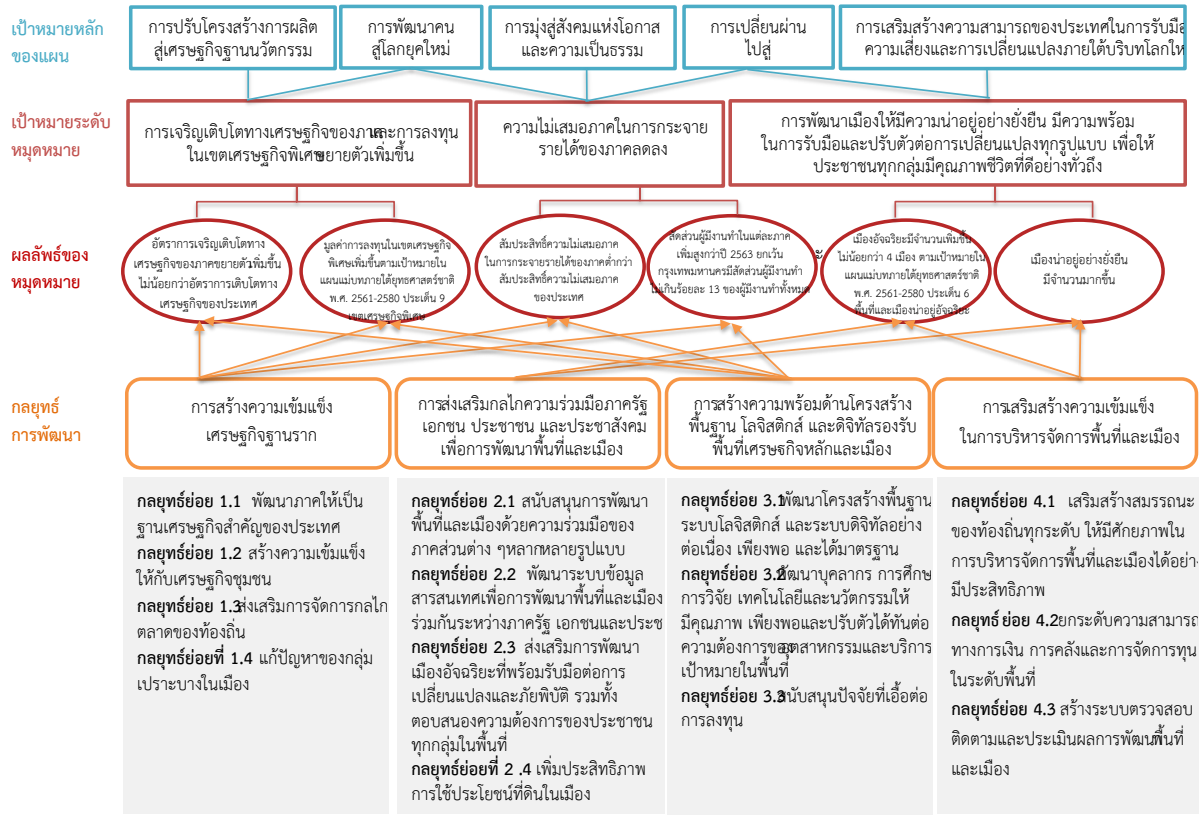
ตัวชี้วัดที่ 2.2 สัดส่วนผู้มีงานทำในแต่ละภาคเพิ่มสูงขึ้นกว่าสัดส่วนผู้มีงานทำของภาคในปี 2563 ยกเว้นกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนผู้มีงานทำไม่เกินร้อยละ 13 ของจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด

<u>เป้าหมายที่ 3</u> การพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่ อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัดที่ 3.1 เมืองอัจฉริยะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า 4 เมือง ตามเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ประเด็น 6 พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

ตัวชี้วัดที่ 3.2 เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนมีจำนวนมากขึ้น

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ โดย *ใช้แนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาภาค และการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ* ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC-Creative LANNA) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC-Bio economy) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง–ตะวันตก (Central-Western Economic Corridor: CWEC) และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายความเจริญเติบโตไปสู่ภูมิภาคและการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานเชื่อมโยงทั้งในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง และต่างประเทศ *กำหนดสาขากิจการเป้าหมายในพื้นที่ฐานเศรษฐกิจใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่* รวมถึงเชื่อมโยงผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนเข้ากับห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ กระจายผลการพัฒนาสู่ประชาชน และสามารถพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจหลักที่รองรับการลงทุนและการจ้างงาน *พัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน* เพื่อเป็น

ฐานอุตสาหกรรมและบริการที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง โดยส่งเสริมการลงทุนและการจ้างงานในพื้นที่ รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน โดย *สร้างเสริมองค์ความรู้ให้กับชุมชน* จากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เพื่อสร้างความสามารถในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงศักยภาพของพื้นที่ *ส่งเสริมการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ* มาตรฐาน มีความปลอดภัย โดยใช้งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน *สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย* ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการถือหุ้นโดยสมาชิกในชุมชน *สร้างความเข้มแข็งสถาบันการเงินในระดับชุมชน* เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนของผู้ประกอบการและธุรกิจในชุมชน โดยให้สถาบันการเงินในพื้นที่มีบทบาทในการทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารเงินทุน สภาพคล่อง และการบริหารจัดการหนี้สินอย่างเป็นระบบ และพัฒนาสินเชื่อรูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 ส่งเสริมการจัดการกลไกตลาดของท้องถิ่น เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการผลิตและการบริโภคในพื้นที่ รวมทั้งสร้างรายได้จากตลาดภายนอก โดย *ส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการห่วงโซ่อุปทานในระดับพื้นที่* เพื่อลดความสูญเสียเนื่องจากการผลิตมากเกินความต้องการ ลดต้นทุนและระยะเวลาในการขนส่งสินค้าระหว่างพื้นที่และภูมิภาค รวมทั้งรักษาคุณภาพของผลผลิต *สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการกระจายสินค้าและบริการให้หมุนเวียนในพื้นที่และเมือง* ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และกลุ่มเกษตรกร *กระตุ้นการบริโภคให้สอดคล้องและสมดุลกับการผลิตในท้องถิ่น* ตามแนวทางการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน *ปรับแก้กฎระเบียบและนโยบายของภาครัฐ*ที่ก่อให้เกิดการรวมศูนย์สินค้าเกษตรบางประเภท และเป็นอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างจากผู้ผลิตในพื้นที่เดียวกับการบริโภค

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 แก้ปัญหาของกลุ่มเปราะบางในเมือง โดย เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐานเมือง อาทิ การออกแบบเมืองตามหลักอารยสถาปัตย์ *จัดให้มีระบบสวัสดิการที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในเมือง* เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่สมบูรณ์ และ*ส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายชุมชนเมือง* ในการช่วยเหลือและดูแลกลุ่มเปราะบางเบื้องต้น ทั้งในภาวะปกติและเมื่อเกิดภัยพิบัติ

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมกลไกความร่วมมือภาครัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่และเมือง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่และเมืองด้วยความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบ โดย *ส่งเสริมการพัฒนาเมืองด้วยรูปแบบต่าง ๆ* อาทิ กฎบัตรการพัฒนาเมือง และบริษัทพัฒนาเมือง ด้วยการศึกษาความเหมาะสมในการยกระดับกลไกขับเคลื่อนกฎบัตรการพัฒนาเมืองให้เกิดความต่อเนื่อง

ในการดำเนินงาน การถอดบทเรียนจากพื้นที่ซึ่งประสบความสำเร็จ อาทิ ขอนแก่นโมเดล ซึ่งสามารถดึงดูดการลงทุนพร้อมกับการจ้างงานในพื้นที่ ให้เป็นต้นแบบสำหรับขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ *เสริมสร้างบทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคมในการพัฒนาพื้นที่และเมือง* ในการพัฒนาธุรกิจใหม่ สร้างงานสร้างอาชีพ รองรับความเสี่ยงทางธุรกิจและการเงินในช่วงเริ่มต้น พร้อมกับถ่ายทอดทักษะและองค์ความรู้ให้ชุมชนสามารถดำเนินการต่อไปด้วยตนเอง เช่น แนวคิดวิสาหกิจสุขภาพเพื่อสังคม ซึ่งมุ่งเน้นเกษตรในเมือง และช่วยสร้างเมืองให้เป็นเขตอาหารปลอดภัย *ขยายเครือข่ายเชื่อมโยงธุรกิจเพื่อสังคมในพื้นที่และเมือง* เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน *แก้ไขกฎระเบียบภาครัฐ*ให้เอื้ออำนวยต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคีการพัฒนาอื่น ๆ ได้แก่ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม *ส่งเสริมให้เมืองที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกันเชิงนิเวศร่วมวางแผนพัฒนาและดำเนินการ* ได้อย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาพื้นที่และเมืองร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชน โดย *ปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค*ในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีการพัฒนา *สนับสนุนการเปิดเผยและแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน* เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่และเมือง *ส่งเสริมการศึกษาวิจัยนวัตกรรมการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ* ที่เข้าถึงได้โดยสาธารณะ เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง เช่น ระบบจัดเก็บและบริหารข้อมูลเมือง ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณและโครงการพัฒนาระดับพื้นที่ และทักษะดิจิทัล

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ส่งเสริมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงและภัยพิบัติ รวมทั้งตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ โดย *ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะตามเป้าหมาย*ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ด้วยความร่วมมือจากภาคเอกชน ประชาชน และประชาสังคมในพื้นที่ *ประเมินความพร้อมด้านดิจิทัลของเมืองและเสริมสร้างความสามารถเมืองที่มีศักยภาพให้พร้อมยกระดับเป็นเมืองอัจฉริยะ* ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลที่เหมาะสม *ออกแบบกลไกภาคประชาชน* เพื่อร่วมวางแผนการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีในการบริหารจัดการเมืองอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง โดย *ส่งเสริมกระบวนการจัดรูปที่ดินควบคู่ไปกับการวางแผนพัฒนาพื้นที่จัดรูปดังกล่าว* โดยการมีส่วนร่วมของประชาตามแนวทางการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน *สนับสนุนการศึกษาความเหมาะสมในการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร* เพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน *และ เพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะของเมือง* เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเมือง และลดปัญหาเมืองที่เติบโตแบบไร้ระเบียบ

กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัลรองรับพื้นที่เศรษฐกิจหลักและเมือง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่องเพียงพอ และได้มาตรฐาน เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่และเมือง สามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและความต้องการของประชาชน โดย*พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและโลจิสติกส์* เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางและการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ *พัฒนาระบบโทรคมนาคมพื้นฐาน* ที่ทันสมัย ทั่วถึงและได้คุณภาพ *พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม*เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขยายผลในเชิงพาณิชย์ รวมทั้ง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ และส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจให้เป็นระบบดิจิทัล ตลอดจน*พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของเมือง* เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 พัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มีคุณภาพเพียงพอและปรับตัวได้ทันต่อความต้องการของอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในพื้นที่ เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะบุคลากรด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การท่องเที่ยว เกษตรและอุตสาหกรรมชีวภาพ และอุตสาหกรรมอนาคตที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง โดย*สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยร่วมกับภาครัฐและเอกชนผลิตบุคลากรด้านงานวิจัยและนวัตกรรม* เพื่อตอบสนองการแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ ทั้งด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ มีคุณภาพสูงเทียบเท่าระดับสากล ควบคู่ไปกับ*พัฒนาวิสาหกิจทุกระดับในพื้นที่ให้มีความสามารถในการแข่งขัน*และเชื่อมต่อกับห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจภายนอก *ยกระดับความสามารถ*เกษตรกร ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจเริ่มต้นสู่เกษตรกรอัจฉริยะ และสตาร์ทอัพด้านเทคโนโลยี ตลอดจน*พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานรองรับบริการสร้างสรรค์*

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการลงทุน เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนในพื้นที่บนการแข่งขันที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้เอกชนมีบทบาทพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดย*อำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ* ด้วยการกำหนดมาตรการให้เกิดการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมและบริการ การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สามารถดึงดูดการลงทุน การดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างชาติให้มาทำงานและอาศัยอยู่ในพื้นที่ *อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและนวัตกรรม*ในการประกอบการและการลงทุนแบบเบ็ดเสร็จโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ *ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการลงทุน* โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง*ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่นักลงทุนและสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่*อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 เสริมสร้างสมรรถนะของท้องถิ่นทุกระดับ ให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการพื้นที่และเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย *ส่งเสริมการวางแผนพัฒนาพื้นที่และเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน* ซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ตามผังภูมินิเวศ ใช้ระบบข้อมูลและตัวชี้วัดในการประเมินความยั่งยืนของเมือง และ

จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคีในพื้นที่ทุกขั้นตอน ทั้งนี้ พื้นที่และเมืองที่น่าอยู่อย่างยั่งยืนจะให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การลดการสร้างของเสียและมลพิษทุกรูปแบบ รวมทั้งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียอย่างเบ็ดเสร็จครบวงจรด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม และการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติทุกรูปแบบ *ผลักดันให้พื้นที่และเมืองจัดทำแผนการลงทุน* สอดคล้องกับแผนพัฒนาเมืองที่จัดทำโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อาทิ แผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน กฎบัตรการพัฒนาเมือง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เช่น แผนการลงทุนฟื้นฟูเศรษฐกิจของเมืองในพื้นที่เฉพาะหรือย่านที่มีเศรษฐกิจมูลค่าสูง แผนการลงทุนพัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะในเมืองให้เชื่อมต่อและรองรับการสัญจรของประชาชนทุกกลุ่ม เป็นต้น *สนับสนุนการศึกษาวิจัยเรื่องเครื่องมือและอำนาจของท้องถิ่นในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง* ให้สามารถรับมือกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความสลับซับซ้อน และความคลุมเครือ (VUCA World) *สร้างพื้นที่เรียนรู้ของเมือง* สำหรับบ่มเพาะนวัตกรรมในการบริหารจัดการพื้นที่และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งอาจนำไปสู่การจัดทำแซนด์บ๊อกซ์ เพื่อทดสอบแนวทางดำเนินงานใหม่ ๆ เช่น การเปิดเผยและแบ่งปันข้อมูล *สร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักของท้องถิ่น* ด้านสุขอนามัย ระบบผลิตอาหาร และพฤติกรรมการบริโภคที่เสริมสร้างสุขภาพ เพื่อพร้อมรับมือกับภัยพิบัติจากโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ยกระดับความสามารถทางการเงิน การคลังและการจัดการทุนในระดับพื้นที่ โดย *แก้ไขกฎระเบียบเพื่อเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการด้านการเงินได้อย่างคล่องตัว* ทั้งการจัดหารายได้และการระดมทุนจากประชาชนในพื้นที่ *ปรับปรุงมาตรการทางภาษี* เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเมืองหรือการใช้ที่ดินในเมืองให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งดำเนินงานโดยวิสาหกิจเพื่อสังคม เช่น การเกษตรในเมือง *ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนสำหรับส่งเสริมเมืองให้ริเริ่มดำเนินงานตามแนวทางใหม่ ๆ* เช่น กองทุนพัฒนาอาคารและสภาพแวดล้อมสุขภาวะ ที่มุ่งเน้นการออกแบบปรับปรุงฟื้นฟูอาคารและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การอยู่อาศัยและการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ และ *ศึกษาการออกแบบและทดลองใช้กลไกสร้างผลประโยชน์รูปแบบต่าง ๆ* เพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่และเมือง ได้แก่ พื้นที่เมืองเก่า กลุ่มอาคารประวัติศาสตร์ และชุมชนที่แวดล้อมหรืออยู่อาศัยร่วมกัน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 สร้างระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาพื้นที่และเมือง ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์การพัฒนาท้องถิ่น โดย*สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อประเมินผลการพัฒนาพื้นที่และเมือง ซึ่งเน้นเป้าหมาย ผลลัพธ์ และผลกระทบ* โดยเฉพาะโครงการที่มีความสำคัญในเชิงงบประมาณและความครอบคลุมของพื้นที่ *สร้างการมีส่วนร่วมและการรับรู้ของประชาชนในกระบวนการประเมินผล*การพัฒนาพื้นที่และเมือง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถให้ข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างภาระรับผิดชอบของท้องถิ่นต่อประชาชนในพื้นที่

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

ความยากจนข้ามรุ่นเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เรื้อรังมาตั้งแต่อดีต สืบเนื่องถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต แม้ว่าสัดส่วนคนจนของไทยลดลงจนเหลือร้อยละ 6.2 ในปี 2562 ซึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ร้อยละ 6.5 ได้ แต่ยังคงมีคนจนจำนวนหนึ่งที่ติดอยู่ในกับดักความยากจนมาเป็นเวลานาน โดยขาดโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และต้องส่งต่อความยากจนไปสู่ลูกหลาน จนกลายเป็น *"ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น"*[62] โดยในปี 2562 **ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมีจำนวนถึง 512,600 ครัวเรือน** หรือร้อยละ 13.5 ของครัวเรือนที่มีเด็กและเยาวชนเป็นสมาชิก นอกจากนี้ **จำนวนของครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากผลของการแพร่ระบาดของโควิด-19** ซึ่งทำให้คนจำนวนมากตกอยู่ในความยากจนอย่างเฉียบพลัน โดยในปี 2563 สัดส่วนคนจนเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 12.7 ในไตรมาสที่ 1 และร้อยละ 14.9 ในไตรมาสที่ 2 การระบาดของโควิด-19 นอกจากจะนำไปสู่อัตราเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มตกต่ำต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งจะส่งผลให้โอกาสของในการหลุดพ้นจากกับดักความยากจนยากยิ่งขึ้นแล้ว ยังอาจจะทำให้จำนวนครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นเพิ่มขึ้นด้วย

การวิเคราะห์ลักษณะของครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นพบว่า ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม การศึกษาต่ำ และอัตราการพึ่งพิงสูง โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ครัวเรือนเข้าข่ายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น คือ การขาดความมั่นคงทางการเงินเนื่องจากไม่มีเงินออม (ร้อยละ 60.3) รองลงมาคือความขัดสนทางการศึกษาจากการที่เด็กอายุ 6-14 ปี ไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับครบ 9 ปี (ร้อยละ 36.4) โดยเด็กจำนวนมากต้องหลุดออกนอกระบบการศึกษาเนื่องจากครอบครัวไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาได้ ในขณะเดียวกัน ยังพบว่าเกือบร้อยละ 70 ของหัวหน้าครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมีการศึกษาเพียงระดับประถมหรือต่ำกว่า และเมื่อพิจารณาโครงสร้างประชากรภายในครัวเรือน พบว่าอัตราส่วนการพึ่งพิงของเด็กและผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานสูงถึงร้อยละ 90 และสัดส่วนของสมาชิกวัยเรียนอายุ 6-14 ปี มีมากถึงร้อยละ 25.8 ทั้งนี้ อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นส่วนใหญ่ คือ อาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 55.4) รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 24.8) โดยกว่าร้อยละ 30 ของครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นอยู่ในภาคใต้ รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 27) และภาคเหนือ (ร้อยละ 21)

---

[62] ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น คือ ครัวเรือนที่มีเด็กและเยาวชนอายุ 0-18 ปี และมีความขัดสนทางรายได้หรือมิใช่รายได้ อย่างน้อยอย่างใดอย่างหนึ่งจาก 4 มิติ ดังต่อไปนี้ ได้แก่ **มิติด้านสุขภาพ** (เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ถึง 2,500 กรัม หรือเด็ก 0-12 ปี ได้รับวัคซีนไม่ครบ) **มิติด้านสภาพแวดล้อม** (ไม่มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย หรือขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับบริโภค) **มิติด้านการศึกษา** (เด็กขาดการเตรียมพร้อมก่อนวัยเรียน ไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ หรือไม่ได้เรียนต่อชั้น ม.4 หรือเทียบเท่า หรือมีคนในครัวเรือนที่ไม่มีงานทำไม่ได้รับการฝึกอาชีพ หรือขาดทักษะในการอ่าน เขียน และคิดเลขอย่างง่าย) และ**มิติด้านความมั่นคงทางการเงิน** (รายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 38,000 บาท/คน/ปี หรือไม่มีเงินออม) โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมาจากระบบข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (TPMAP)

การขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการทักษะความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพของเด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น ทำให้เด็กกลุ่มนี้ต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะแรงงานทักษะต่ำ หรือแรงงานกึ่งมีทักษะเท่านั้น ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเด็กในอนาคต ยังเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ประเทศต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัย ซึ่งเป็นผลให้ประชากรวัยเด็กในปัจจุบันต้องรับภาระที่เพิ่มขึ้นในการดูแลผู้สูงอายุเมื่อเข้าสู่วัยแรงงาน ดังนั้น การขจัดปัญหาความยากจนข้ามรุ่น เพื่อให้เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมีโอกาสได้รับการศึกษาและพัฒนาทักษะได้อย่างเต็มศักยภาพ และครัวเรือนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

นอกเหนือจากการแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่น ประเทศไทยยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอสำหรับกลุ่มคนในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรและปัจจัยการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ **ระบบความคุ้มครองทางสังคมของไทยในปัจจุบันยังช่องว่างและระดับสิทธิประโยชน์ที่ได้รับยังไม่เพียงพอต่อความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต** โดยในกรณีของความคุ้มครองทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย การจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยยังมีปัญหาการตกหล่น ทำให้ครัวเรือนร้อยละ 30 ที่เข้าข่ายเป็นครัวเรือนมีสิทธิ์ยังไม่ได้รับเงินอุดหนุน[63] ขณะที่จำนวนของเงินอุดหนุนที่ได้รับ (600 บาท) คิดเป็นเพียงร้อยละ 16 ของรายจ่ายเฉลี่ยของประชากรวัยนี้ อีกทั้งปัญหาการเข้าถึงสถานรับเลี้ยงเด็ก 0-2 ปี ยังเป็นอุปสรรคต่อครัวเรือนจำนวนมาก เนื่องจากในช่วงอายุ 3 เดือนถึง 2 ปี เป็นช่วงที่สิทธิ์ลาคลอดของแม่ครบกำหนดและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของรัฐยังไม่สามารถรับเด็กเข้าดูแลได้ ในขณะที่สถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนมีจำนวนน้อยและมีค่าบริการสูง ครัวเรือนจำนวนมากจึงต้องส่งลูกไปอยู่กับปู่ย่าตายายตามภูมิลำเนาเดิม ทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า[64] โดยมีเด็กอายุ 0-4 ปี กว่าร้อยละ 22 ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่

ในส่วนของวัยแรงงาน **ยังคงมีแรงงานจำนวนมากที่ขาดหลักประกันทางรายได้ที่เหมาะสม** โดยในปี 2563 มีจำนวนแรงงานที่อยู่นอกระบบประกันสังคมหรือสวัสดิการพนักงานของรัฐจำนวน 22 ล้านคน หรือร้อยละ 57 ของแรงงานทั้งหมด ซึ่งแรงงานกลุ่มนี้ขาดแคลนหลักประกันทางรายได้เมื่อต้องเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรือว่างงาน ในขณะเดียวกัน แม้ว่าแรงงานนอกระบบจะมีทางเลือกในการเข้าร่วมระบบการออมเพื่อการเกษียณภาคสมัครใจที่ภาครัฐร่วมจ่ายสมทบ[65] ซึ่งเป็นช่องทางที่จะช่วยสร้างหลักประกันทางรายได้

[63] ผลจากการสำรวจโดยองค์การยูนิเซฟร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เมื่อปี 2562 ทั้งนี้ เงื่อนไขของการได้รับเงินอุดหนุนในช่วงเวลาที่สำรวจมีความแตกต่างจากในปัจจุบัน โดยเด็กที่มีสิทธิ์ได้รับเงินอุดหนุนในช่วงเวลาดังกล่าวต้องมีอายุไม่เกิน 3 ปี และอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อคนต่อเดือน ในขณะที่การจ่ายเงินอุดหนุนในปัจจุบันครอบคลุมเด็กอายุ 0-6 ปี ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อคนต่อปี

[64] อารี จำปากลาย และคณะ (2555) ผลกระทบของการย้ายถิ่นภายในประเทศที่มีต่อสุขภาวะและพัฒนาการเด็กปฐมวัย: ผลสำรวจพื้นฐานเชิงปริมาณและคุณภาพ

[65] ประกอบด้วย กองทุนประกันสังคมมาตรา 39 มาตรา 40 ทางเลือกที่ 2 และ 3 และกองทุนการออมแห่งชาติ

ในวัยสูงอายุ แต่ยังคงมีจำนวนผู้เข้าร่วมเพียงประมาณร้อยละ 35 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด ยิ่งไปกว่านั้น การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานที่นำไปสู่การเติบโตอย่างรวดเร็วของแรงงานชั่วคราว โดยเฉพาะแรงงานในระบบเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม[66] ซึ่งเป็นการจ้างงานรูปแบบใหม่ที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ทำให้แรงงานกลุ่มนี้ขาดสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับและมีความเสี่ยงที่จะได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ในขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุยังขาดสวัสดิการทางสังคมที่จำเป็นต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยในปี 2562 มีผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในความยากจนเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.2 ซึ่งผู้สูงอายุคนใดที่ไม่มีรายได้หรือหลักประกันในรูปแบบอื่นรองรับ จะมีเพียงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 600-1,000 บาท เพื่อใช้สำหรับการดำรงชีพ นอกจากนี้ ยังมีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม โดย ณ เดือนกรกฎาคม 2564 มีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงซึ่งสามารถเข้าถึงบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพียงร้อยละ 52.9[67] ขณะที่สภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อสวัสดิภาพของผู้สูงอายุ เนื่องจากความไม่พร้อมในสถานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจนนำไปสู่ภาวะพึ่งพิงได้

นอกจากความเพียงพอและครอบคลุมในแต่ละช่วงวัยแล้ว **ความคุ้มครองทางสังคมของไทยยังขาดการพัฒนาเชิงระบบ** เนื่องจากการการจัดความคุ้มครองทางสังคมดำเนินงานโดยหลายหน่วยงาน โดยที่แต่ละหน่วยงานมีการดำเนินงานอย่างแยกส่วน ขาดการบูรณาการตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ จนถึงระดับฐานข้อมูล ส่งผลให้ระดับสิทธิประโยชน์ยังไม่เพียงพอในบางกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งยังขาดการติดตามประเมินผล ซึ่งอาจทำให้เกิดการสูญเสียงบประมาณไปกับโครงการที่มีผลกระทบต่ำ จนส่งผลต่อความยั่งยืนทางการคลัง นอกจากนี้ ยังขาดการเตรียมความพร้อมระบบการให้ความช่วยเหลือในภาวะวิกฤต ส่งผลให้การช่วยเหลือล่าช้า ไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย และไม่มีประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

หมุดหมายที่ 9 มุ่งตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยการสนับสนุนให้กลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสมีโอกาสในการเลื่อนชั้นทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น รวมทั้งการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ในด้านการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมเพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงในชีวิต นอกจากนี้ หมุดหมายที่ 9 ยังมีความสอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติใน 2 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ใน 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลาง

[66] ผู้ที่รับงานและค่าตอบแทนในการทำงานผ่านทางแพลตฟอร์มดิจิทัล

[67] สปสช. (2564) ระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (LTC)

ความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ทุกครัวเรือนที่มีสถานะยากจนข้ามรุ่นในปี 2566 หลุดพ้นจากความยากจนข้ามรุ่นภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.2 อัตราการเข้าเรียนสุทธิของเด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ตัวชี้วัดที่ 1.3 เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นเติบโตไปเป็นแรงงานที่มีทักษะ หรือสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

ตัวชี้วัดที่ 1.4 เด็กปฐมวัยในครัวเรือนร้อยละ 20 ที่ยากจนที่สุด มีปัญหาน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์[68] ไม่เกินร้อยละ 8 และพัฒนาการไม่เป็นไปตามเกณฑ์[69] ไม่เกินร้อยละ 5

<u>เป้าหมายที่ 2</u> คนไทยทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ดัชนีรวมของความคุ้มครองทางสังคมมีค่าไม่ต่ำกว่า 100 โดยดัชนีรวมของความคุ้มครองทางสังคมประกอบด้วย 3 มิติ โดยมีตัวชี้วัดในแต่ละมิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ความคุ้มครองทางสังคมสำหรับวัยเด็ก

- อัตราการเข้าถึงบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (0-2 ปี) เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

มิติที่ 2 ความคุ้มครองทางสังคมสำหรับวัยแรงงาน

- แรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคมมีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานรวม
- จำนวนผู้ที่อยู่ในระบบการออมเพื่อการเกษียณภาคสมัครใจที่ภาครัฐจ่ายสมทบ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 100
- แรงงานที่อยู่ภายใต้การจ้างงานทุกประเภทได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายแรงงาน

มิติที่ 3 ความคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงวัย

---

[68] เด็กที่มีน้ำหนักเทียบกับอายุห่างจากค่ามัธยฐานของประชากรอ้างอิง ต่ำกว่า -2 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ถือว่าน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์

[69] อ้างอิงตามเกณฑ์ขององค์การยูนิเซฟ ซึ่งใช้ประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยใน 4 ด้าน ได้แก่ การอ่านออกและการรู้จักตัวเลข กายภาพ สังคมและอารมณ์ และการเรียนรู้

- สัดส่วนผู้สูงอายุที่ยากจนลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ 4
- สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่เข้าถึงบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำว่าร้อยละ 70

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่นแบบมุ่งเป้าให้ครัวเรือนหลุดพ้นความยากจนอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น เพื่อสร้างสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมต่อการเติบโตของเด็ก โดยให้ความคุ้มครองทางสังคมอย่างเฉพาะเจาะจงในกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านศักยภาพ พร้อมทั้งมุ่งเน้นการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีผลิตภาพและรายได้สูงขึ้น ผ่านการพัฒนาทักษะแรงงาน การหางานที่เหมาะสมกับศักยภาพของครัวเรือน บริบทของพื้นที่ และทิศทางการพัฒนาประเทศ ตลอดจนสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากรที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งจัดหาพี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดกระบวนการ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 พัฒนากลไกการแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่นในระดับพื้นที่ มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพ และเพิ่มบทบาทของหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการแก้ปัญหาความยากจนข้ามรุ่น พร้อมทั้งบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนกลยุทธ์การพัฒนา โดยใช้ประโยชน์จาก

ฐานข้อมูลในการระบุครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น ปัญหา ความจำเป็น ความต้องการ แนวทางการดำเนินการ ปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด ในการลดปัญหาความยากจนข้ามรุ่นอย่างยั่งยืน

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การสร้างโอกาสที่เสมอภาคแก่เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นให้สามารถเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่ครรภ์มารดาจนถึงปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาระบบการให้เงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการแก้ไขปัญหาผู้มีสิทธิ์ที่ตกหล่น ปรับใช้วิธีการจ่ายเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์และสิทธิประโยชน์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีคุณภาพ จัดสรรเงินอุดหนุนและทรัพยากรที่จำเป็นแก่เด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในโรงเรียนและการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน ทั้งแหล่งเรียนรู้บนพื้นที่กายภาพและพื้นที่เสมือนจริงหรือออนไลน์ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง และติดตามช่วยเหลือเด็กยากจนให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาหรือการพัฒนาทักษะอาชีพตามความเหมาะสม

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การยกระดับความคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพิ่มการเข้าถึงสถานรับเลี้ยงเด็ก 0-2 ปี ที่มีคุณภาพ เพื่อให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กสามารถกลับเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยที่เด็กยังอยู่อาศัยกับพ่อแม่ได้ โดยสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีความพร้อมขยายการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมเด็กอายุ 0-2 ปี และส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันสำหรับวัยแรงงาน พัฒนาระบบประกันสังคมให้สามารถตอบสนองความต้องการของแรงงานนอกระบบ โดยการปรับปรุงรูปแบบการจ่ายเงินสมทบและสิทธิประโยชน์ให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับวัยเกษียณอายุ ด้วยการจูงใจให้แรงงานนอกระบบเข้าร่วมระบบการออมภาคสมัครใจ ปรับปรุงเงื่อนไขด้านการออมและสิทธิประโยชน์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสามารถออมและได้ผลประโยชน์ในอัตราที่เพิ่มขึ้น รวมถึงพัฒนาระบบบริการข้อมูลทางการเงินเพื่อการเกษียณ เพื่อช่วยให้ผู้ออมสามารถวางแผนการออมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงหรือจัดทำกฎหมายเพื่อพัฒนาระบบการคุ้มครองสวัสดิการแรงงานให้ครอบคลุมการจ้างงานรูปแบบใหม่ ให้ผู้ที่อยู่ภายใต้การจ้างงานแบบชั่วคราวหรือการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจ*แพลตฟอร์ม* สามารถได้รับความคุ้มครองที่เทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับลูกจ้างตามกฎหมาย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มุ่งสนับสนุนระบบสวัสดิการทางเลือกที่จัดโดย อปท. และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการบูรณาการข้อมูลด้านสวัสดิการและเงินช่วยเหลือทั้งหมดของผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและเอื้อต่อการให้ความช่วยเหลือ

ผู้สูงอายุที่ยากจนแบบเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มการเข้าถึงบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยการเพิ่มศักยภาพของบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และสนับสนุนบทบาทของ อปท. สถานบริการเอกชน ผู้ดูแลอิสระ และสมาชิกในครอบครัวที่ผ่านการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นและได้รับการรับรองมาตรฐานแล้ว ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่อาศัยในบ้านตนเอง ด้วยการสนับสนุนการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม โดยเฉพาะในผู้สูงอายุที่ยากจน ควบคู่กับการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีทางเลือกของที่อยู่อาศัยที่หลากหลาย ทั้งบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ และที่อยู่อาศัยที่ออกแบบเพื่อผู้สูงอายุ อย่างเพียงพอต่อความต้องการ

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 บูรณาการระบบความคุ้มครองทางสังคม โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดเป้าประสงค์ของการจัดความคุ้มครองทางสังคมร่วมกัน การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในการจัดความคุ้มครองทางสังคมให้ชัดเจน รวมถึงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้ทุกหน่วยงานสามารถทำงานบนฐานข้อมูลเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อลดความทับซ้อนระหว่างโครงการ/มาตรการ เพิ่มความเพียงพอของสิทธิประโยชน์ และลดการตกหล่นของกลุ่มเปราะบาง ทั้งผู้พิการ คนไร้บ้าน ผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน และผู้ที่ประสบความเดือดร้อน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ปรับปรุงรูปแบบการจัดความคุ้มครองทางสังคม ให้ทุกกลุ่มคนได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมบนฐานของความยั่งยืนทางการคลัง โดยการประเมินผลทุกโครงการ/มาตรการอย่างรัดกุม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ/มาตรการ พร้อมทั้งยกเลิกหรือลดทอนงบประมาณของโครงการ/มาตรการที่ไม่มีผลกระทบหรือมีผลกระทบต่ำ เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง ตลอดจนส่งเสริมการจัดความคุ้มครองทางสังคมแบบร่วมจ่ายโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีศักยภาพ สนับสนุนให้ อปท. มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้แก่คนในพื้นที่ และจูงใจให้คนเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 จัดทำระบบการเยียวยาช่วยเหลือในภาวะวิกฤต กำหนดระดับ แนวทาง และช่องทางการจัดสรรการเยียวยาช่วยเหลือ ทั้งในรูปแบบตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน พร้อมทั้งจัดเตรียมฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย แหล่งงบประมาณเบื้องต้น ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้พร้อมช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติต่าง ๆ อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> การบูรณาการฐานข้อมูลเพื่อลดความยากจนข้ามรุ่นและจัดความคุ้มครองทางสังคม

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 พัฒนาฐานข้อมูลรายบุคคล ที่ครอบคลุมประชากรจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นทุกคนเป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญต่อการลดความยากจนข้ามรุ่น และการบูรณาการความคุ้มครองทางสังคม พร้อมทั้งวางรากฐานให้ข้อมูลชุดนี้เป็นข้อมูลตัวอย่างซ้ำในระยะยาวของประเทศที่มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล ในการออกแบบนโยบาย/มาตรการ และการติดตามประเมินผล เพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนข้ามรุ่นเป้าหมาย จัดสวัสดิการทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแบ่งปันข้อมูลต่อภาคส่วนอื่น ๆ ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ เพื่อใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

การสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจตลอดช่วงที่ผ่านมาพึ่งพิงการใช้วัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางในเกณฑ์สูง ในขณะที่ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการยังอยู่ในระดับต่ำ โดยข้อมูลปี 2562 สัดส่วนค่าใช้จ่ายขั้นกลางต่อมูลค่าผลผลิตรวม ที่ร้อยละ 61.85 สูงกว่าสัดส่วนของประเทศญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลีที่มีค่าร้อยละ 46.38 (ปี 2559) และ 58.65 (ปี 2561) ตามลำดับ[70] รวมถึงข้อมูลรายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมของเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ ได้ชี้ให้เห็นว่าปริมาณการใช้วัสดุภายในประเทศของประเทศไทยในปี 2559 (ค.ศ.2016) อยู่ที่ 2.06 กิโลกรัมต่อเหรียญสหรัฐ มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศในเอเชียแปซิฟิคและค่าเฉลี่ยของกลุ่มองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรพื้นฐาน (ชีวมวล โลหะ อโลหะ และพลังงานฟอสซิล) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยยังต่ำ มีการใช้อย่างสิ้นเปลือง และสร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อยกว่าที่ควร

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกินขีดความสามารถของระบบนิเวศท่ามกลางข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความรุนแรงมากขึ้น การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยังพึ่งพิงการใช้วัตถุดิบและสินค้าขั้นกลาง และประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ความต้องการทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้นเกินกว่าความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ในขณะที่ปัญหาของเสียและมลพิษมีความรุนแรงมากขึ้น ในด้านทรัพยากร ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย ทรัพยากรน้ำไม่สามารถจัดสรรได้เพียงพอต่อความต้องการ ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ยังต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดไว้ร้อยละ 40 ในด้านปัญหาของเสียและมลพิษ (1) **ขยะ**ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปีในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2553-2562) โดยขยะชุมชนประมาณร้อยละ 22 หรือ 6.4 ล้านตัน ในปี 2562 ยังไม่ได้รับการจัดการที่เหมาะสมและกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสิ่งมีชีวิตในน้ำ ขยะในทะเลซึ่งส่วนใหญ่เป็นขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นปีละ 21,700-32,600 ตัน[71] ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ทางทะเลและชายฝั่ง ของเสียอันตรายจากชุมชนและภาคอุตสาหกรรม ในปี 2562 มีจำนวน 2.041 ล้านตัน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ยังไม่มีการบริหารจัดการที่ถูกวิธีหรือครบวงจร (2) **มลพิษทางอากาศ** ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ($PM_{2.5}$) มีปริมาณเกินค่ามาตรฐานเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในพื้นที่เขตอุตสาหกรรม และเมืองใหญ่ที่มีประชากรและการจราจรหนาแน่น (3) **มลพิษทางน้ำ** ในปี 2563 ยังมีปริมาณน้ำเสียชุมชนที่ไม่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้อง 1.7 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมด และปัญหาการปนเปื้อนของไมโครพลาสติก ซึ่งข้อมูลจาก

[70] https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SNA_TABLE41

[71] กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2562)

การวิจัยพบว่า ร้อยละ 90 ของกุ้ง หอย และปะการังที่ได้รับการสำรวจมีการปนเปื้อนของไมโครพลาสติกสะสมอยู่ในเนื้อเยื่อ[72]

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องท่ามกลางการแสดงเจตจำนงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ภายในปี 2593 ของ 173 ประเทศทั่วโลก (ข้อมูล ณ ธ.ค. 2563) โดยข้อมูลรายงานความก้าวหน้ารายสองปี ฉบับที่ 3 ปี 2559 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมด 354.36 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกจำนวน 318.67 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยภาคพลังงานและขนส่ง ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด 253.89 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (ร้อยละ 71.65) ภาคเกษตร 52.16 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ภาคอุตสาหกรรมการผลิต 31.53 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และภาคของเสีย 16.77 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า เมื่อรวมส่วนที่เกิดจากแหล่งปล่อยและส่วนที่ดูดกลับ พบว่ามีปริมาณปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิทั้งหมด 263.22 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

ความท้าทายในการขับเคลื่อนหมุดหมาย การลดลงของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น และแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างต่อเนื่อง เป็นปัญหาท้าทายที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สังคมไทยและประชาคมโลกตระหนักและให้ความสำคัญมากขึ้น รวมทั้งเป็นปัจจัยกำหนดความสำเร็จที่สำคัญต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับการดำเนินงานของรัฐบาล ที่ได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง การขับเคลื่อนแผนที่นำทางการจัดการขยะพลาสติก (พ.ศ.2561-2573) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ.2561-2565) รวมทั้งได้ระบุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในการมีส่วนร่วมลดก๊าซเรือนกระจกที่ประเทศกำหนด ตามความตกลงปารีส ขั้นต่ำที่ร้อยละ 20-25 จากกรณีปกติ ในปี 2573 (ค.ศ.2030) นอกจากนั้น ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทยในการมุ่งสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ โดยคาดการณ์ประเทศไทยจะปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุด ในช่วงปี 2573-2583 (ค.ศ.2030-2040) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจ BCG ยังต้องการการขับเคลื่อนโดยการบูรณาการจากทุกภาคส่วนและในทุกระดับของแผนที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับกระแสโลก ยังเป็นเรื่องที่มีความท้าทาย รวมทั้งต้องการแนวทางและการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

[72] https://www.bbc.com/thai/thailand-49671448

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

หมุดหมายที่ 10 มีความสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จำนวน 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายหลักที่ 1 การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ที่มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น ด้วยการใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป้าหมายหลักที่ 3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม เพื่อการสร้างโอกาสและการกระจายรายได้สู่ชุมชน เป้าหมายที่ 4 ด้านการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริโภคมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และเป้าหมายหลักที่ 5 การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยเฉพาะประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นอกจากนี้ หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) โดยสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง ในด้านการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้มีความอุดมสมบูรณ์ และให้ผลประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ในการอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอย่างยั่งยืน และด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> การใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสร้างมูลค่าและรายได้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนเพิ่มขึ้น สามารถสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.2 การบริโภควัสดุในประเทศ มีปริมาณลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ดัชนีการหมุนเวียนวัสดุ สำหรับผลิตภัณฑ์เป้าหมาย (พลาสติก, วัสดุก่อสร้าง, เกษตร-อาหาร) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ในปี 2570

<u>เป้าหมายที่ 2</u> ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 2.1 คะแนนดัชนีสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ติดอันดับ 1 ใน 4 ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีคะแนนไม่น้อยกว่า 55 คะแนน ในปี 2570

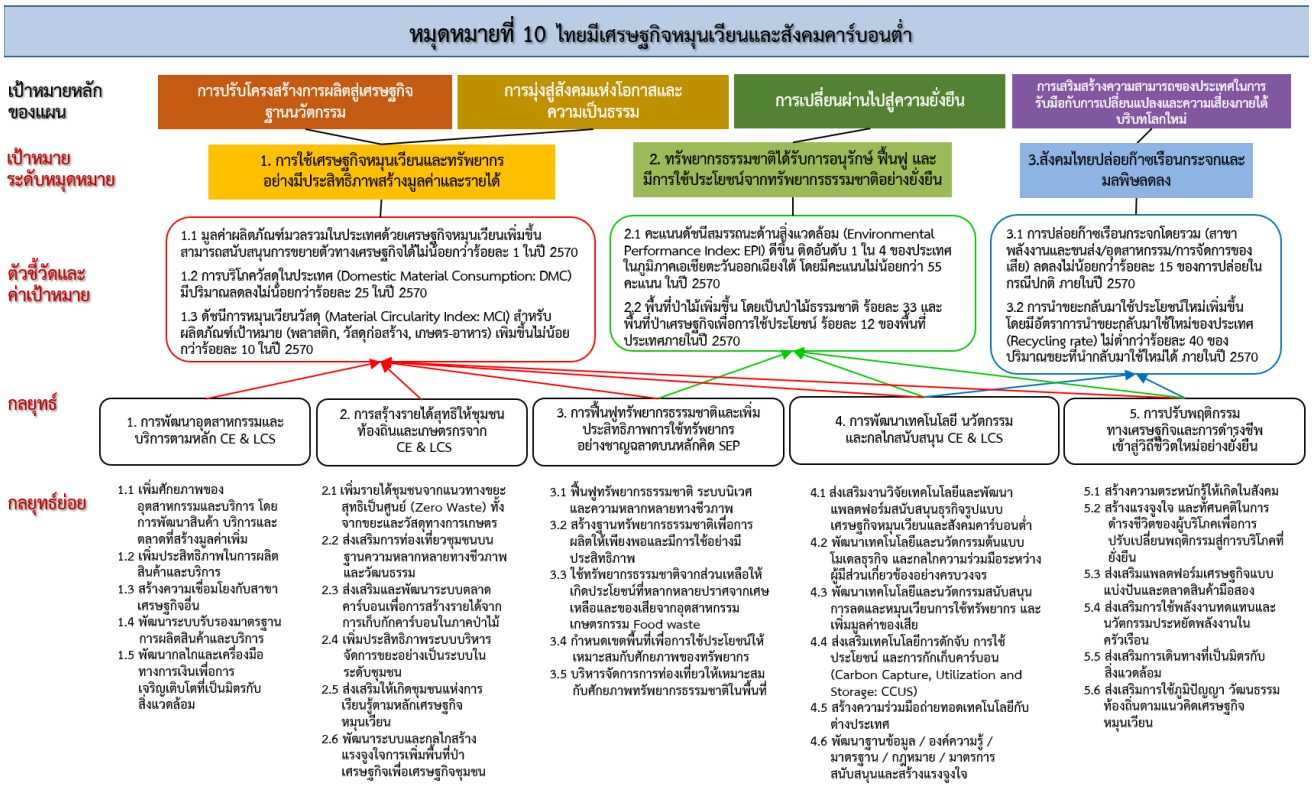
ตัวชี้วัดที่ 2.2 พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น โดยเป็นป่าไม้ธรรมชาติ ร้อยละ 33 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 12 ของพื้นที่ประเทศภายในปี 2570

<u>เป้าหมายที่ 3</u> สังคมไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษลดลง

ตัวชี้วัดที่ 3.1 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวม (สาขาพลังงานและขนส่ง/อุตสาหกรรม/การจัดการของเสีย) ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของการปล่อยในกรณีปกติ ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.2 การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ของประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ภายในปี 2570

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 เพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมและบริการ โดยการพัฒนาสินค้า บริการและตลาดที่สร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาเครื่องมือและกลไก รวมถึงสนับสนุนการวิจัย การใช้องค์ความรู้เพื่อต่อยอดการใช้วัสดุหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับผลิตภาพการผลิตสู่การเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการตามแนวทางทางเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ผลักดันให้ภาคเอกชนมีการลงทุนเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและการบริการให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เกิดการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ และส่งเสริมให้นำหลักการลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุดมาใช้ในขั้นตอนการผลิตและบริการ ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงกลไกสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตไปสู่การลดปริมาณการปล่อยคาร์บอน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 สร้างความเชื่อมโยงกับสาขาเศรษฐกิจอื่น ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคการท่องเที่ยว โดยสร้างระบบการผลิตที่เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ภาคการผลิตต้นน้ำจนถึงภาคการผลิตและการบริโภคที่เป็นปลายน้ำตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าและบริการ จัดทำมาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการ และแนวทางการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.5 การใช้เครื่องมือและกลไกในตลาดเงินตลาดทุนเพื่อการเจริญเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ส่งเสริมมาตรการการทางเงินและการลงทุนสีเขียว ส่งเสริมและสนับสนุนการมาตรฐานการรายงานแห่งความยั่งยืน มาตรฐานทางบัญชีความยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่นและเกษตรกรจากเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 เพิ่มรายได้ชุมชนจากแนวทางขยะสุทธิเป็นศูนย์ ทั้งจากขยะและวัสดุทางการเกษตร ส่งเสริมให้ชุมชนนำขยะและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในชุมชนมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ๆ ที่มีมูลค่า เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้กับชุมชน สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการในพื้นที่ในการนำของเหลือในกระบวนการผลิตมาพัฒนาใช้ประโยชน์ในชุมชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม พัฒนาขีดความสามารถคนในท้องถิ่นให้มีองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สืบทอดอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ส่งเสริมและพัฒนาระบบตลาดคาร์บอนเพื่อการสร้างรายได้จากการเก็บกักคาร์บอนในภาคป่าไม้ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ จัดทำฐานข้อมูลสำหรับการซื้อขายคาร์บอน ได้แก่ ข้อมูลการตรวจวัดปริมาณคาร์บอนในการผลิตสินค้าและปริการ การประเมินขีดความสามารถในการกักเก็บคาร์บอนของภาคป่าไม้ และกิจกรรมการกักเก็บคาร์บอนอื่นๆ พัฒนาระบบการรับรองปริมาณการปล่อยและกักเก็บคาร์บอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และส่งเสริมอำนวยความสะดวกในการเข้าซื้อขายในตลาดคาร์บอนข้องผู้ปล่อยและผู้กักเก็บคาร์บอน

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบในระดับชุมชน สนับสนุนการลดและคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการนำมาเป็นวัสดุในการผลิตในชุมชนและเป็นวัตถุดิบให้โรงงาน ส่งเสริมการแปรรูปขยะมูลฝอยและวัตถุดิบที่เหลือจากกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน สร้างชุมชนต้นแบบที่มีความสามารถในการคัดแยกขยะและนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.5 ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน สนับสนุนการสร้างชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ตอบรับกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนต่าง ๆ ให้ถอดบทเรียนจากชุมชนต้นแบบ รวมทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อขยายผลต่อไปอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.6 พัฒนาระบบและกลไกสร้างแรงจูงใจการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อเศรษฐกิจชุมชน สร้างกลไกจูงใจให้มีการปลูกป่าในพื้นที่ที่ถูกทำลายหรือพื้นที่ว่าง พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับการผลิต การแปรรูปและการค้าตลอดห่วงโซ่การผลิตของอุตสาหกรรมไม้ สนับสนุนการศึกษาวิจัย พัฒนาคุณภาพสายพันธุ์ พัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากไม้ และสร้างมาตรการจูงใจในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ดำเนินงานปกป้อง ฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชายเลน อนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ โดยนำระบบสารสนเทศมาใช้เพื่อการบริหารจัดการ สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 สร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เพียงพอและมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ดำเนินการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากส่วนเหลือให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลายปราศจากเศษเหลือและของเสียจากอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และขยะอาหาร ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์การไหลของวัสดุเพื่อบริหารจัดการของเหลือจากการผลิตและการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบกลไกหมุนเวียนใช้ประโยชน์เศษเหลือในภาคอุตสาหกรรม เศษวัสดุการเกษตร ลดการสูญเสียที่เกิดขึ้นในขั้นตอนก่อนถึงผู้บริโภคและขยะอาหาร รวมถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อเชื่อมโยงผู้ประกอบการเศรษฐกิจหมุนเวียนให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และนวัตกรรม ตลอดจนปรับปรุงกฎระเบียบให้สนับสนุนการนำของเสียจากอุตสาหกรรมที่ยังมีประโยชน์ให้สามารถนำกลับมาใช้ได้

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 กำหนดเขตพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของทรัพยากร กำหนดให้มีการใช้แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน แก้ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพื้นที่ทับซ้อน กำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสม สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.5 บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว กำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมสำหรับใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างยั่งยืน จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและคัดสรรนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและกลไกสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ส่งเสริมงานวิจัยเทคโนโลยีและพัฒนาแพลตฟอร์มสนับสนุนธุรกิจรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ นำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ทันสมัย ความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและลดของเสียจากกระบวนการผลิต ส่งเสริมการพัฒนาแพลตฟอร์มบริหารจัดการข้อมูลและแพลตฟอร์มเสริมสร้างความสามารถในการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ การบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาเทคโนโลยีการออกแบบเชิงนิเวศ การจัดการของเสีย การพัฒนาธุรกิจ และการแลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ระหว่างธุรกิจและอุตสาหกรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต้นแบบโมเดลธุรกิจ และกลไกความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างครบวงจร นำหลักการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐมาใช้ประกอบธุรกิจ ส่งเสริมผู้ประกอบการปรับรูปแบบธุรกิจตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน สร้างธุรกิจใหม่ที่มีการออกแบบสินค้าและบริการที่มีอายุการใช้งานยาวนาน เลือกใช้วัสดุที่สามารถใช้รีไซเคิลได้ ธุรกิจบริการในรูปแบบเช่าหรือจ่ายเมื่อใช้งาน แทนการซื้อขาด ใช้และแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการลดและหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรและเพิ่มมูลค่าของเสีย ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุชนิดเดียว การใช้วัสดุรอบสอง การอัพไซเคิล มาใช้ในการผลิตและใช้ประโยชน์ได้มากกว่าเดิม

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 ส่งเสริมเทคโนโลยีการดักจับ การใช้ประโยชน์ และการกักเก็บคาร์บอน ดักจับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคพลังงานและภาคอุตสาหกรรม สนับสนุนเงินลงทุนด้านการวิจัยและการพัฒนา เพิ่มมาตรการจูงใจทั้งด้านการเงินและการคลังเพื่อดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการขนส่งกักเก็บคาร์บอน

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.5 สร้างความร่วมมือถ่ายทอดเทคโนโลยีกับต่างประเทศ พัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งเสริมการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนและพัฒนาองค์ความรู้ด้านนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ด้านการวิจัย และด้านการนำไปประยุกต์ใช้

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.6 พัฒนาฐานข้อมูล / องค์ความรู้ / มาตรฐาน / กฎหมาย / มาตรการ สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ใช้มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน ลดมลพิษ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูล องค์ความรู้และแนวปฏิบัติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและหน่วยงานส่วนกลาง ท้องถิ่นและชุมชนในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการก่อมลพิษ และส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 สร้างความตระหนักรู้ให้เกิดในสังคม ส่งเสริมการสร้างความตระหนัก จิตสำนึก ทัศนคติแก่ทุกภาคส่วนให้คำนึงถึงความสำคัญของการดำเนินการตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เร่งผลักดันให้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในทุกภาคส่วน ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 สร้างแรงจูงใจ และทัศนคติในการดำรงชีวิตของผู้บริโภคเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การบริโภคที่ยั่งยืน พัฒนากลไก เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และไม่ใช่เศรษฐศาสตร์เพื่อจูงใจและกระตุ้นให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และมีความโปร่งใส ส่งเสริมแนวปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการรีไซเคิลขยะและบรรจุภัณฑ์ในบ้านเรือน ส่งเสริมการติดฉลากผลิตภัณฑ์ อาทิ ฉลากสีเขียว ฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ และฉลากพลังงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริโภค

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.3 ส่งเสริมแพลตฟอร์มเศรษฐกิจแบ่งปันและตลาดสินค้ามือสอง จัดทำระเบียบข้อบังคับ กฎหมายเพื่อส่งเสริมและกำกับดูแลธุรกิจประเภทเศรษฐกิจแบ่งปันสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค สร้างแพลตฟอร์มเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เพื่อหมุนเวียนและใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.4 ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและนวัตกรรมประหยัดพลังงานในครัวเรือน พัฒนาระบบข้อมูลการบริหารจัดการ การผลิตและการใช้พลังงานทดแทน สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมนวัตกรรมประหยัดพลังงานที่มีราคาที่เหมาะสมและผู้ใช้สามารถจ่ายได้ สร้างการรับรู้และให้ข้อมูลแก่ประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีที่มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยลดค่าใช้จ่ายในระยะยาว

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.5 ส่งเสริมการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน พัฒนาโครงข่ายระบบขนส่งสาธารณะที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และส่งเสริมการผลิตและการใช้ยานพาหนะที่ใช้พลังงานสะอาดและประหยัดพลังงาน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.6 ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งเสริมแนวคิดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับชุมชน สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดการพัฒนาสินค้าและบริการจากนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และยึดการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ ฟื้นฟูพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์ และรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายถิ่นฐานที่อยู่ และการพัฒนาทางกายภาพได้ทำลายความสมดุลของสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติทั่วโลกขึ้นบ่อยครั้ง สำหรับประเทศไทยเผชิญปัญหาภัยธรรมชาติหลากหลายประเภทและบ่อยครั้ง เช่น พายุหมุนเขตร้อน พายุฝนฟ้าคะนอง หรือพายุฤดูร้อน คลื่นพายุซัดฝั่ง ดินโคลนถล่ม อุทกภัย ภัยแล้ง ไฟป่าและหมอกควัน แผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ ข้อมูลจากรายงานความเสี่ยงด้านภูมิอากาศโลกปี 2020 ระบุว่าประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นอันดับ 8 โดยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เกิดภัยธรรมชาติจำนวนถึง 147 ครั้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิซัดถล่มชายฝั่งอันดามันของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2554 เกิดเหตุการณ์มหาอุทกภัย และปี พ.ศ. 2557 เกิดแผ่นดินไหวขนาดความรุนแรง 6.3 ที่จังหวัดเชียงราย ขณะเดียวกัน รายงานความเสี่ยงโลกปี 2020 จัดอันดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงในลำดับที่ 90 จากการประเมินทั้งหมด 181 ประเทศ โดยมีค่าดัชนีความเสี่ยงโดยรวมในระดับที่ 3 (ปานกลาง) จากความเสี่ยงทั้งหมด 5 ระดับ โดยในรายละเอียดพบว่าประเทศไทยมีความล่อแหลม อยู่ในระดับสูง มีความเปราะบาง อยู่ในระดับปานกลาง อันเนื่องมาจากจุดอ่อนด้านความสามารถในการปรับตัว อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และความสามารถในการรับมืออยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าความอ่อนไหว ต่อความเสี่ยงจะอยู่ในระดับต่ำก็ตาม

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นภัยที่เกิดขึ้นซ้ำเป็นประจำตามฤดูกาล สามารถคาดการณ์ได้ ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ ทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้น ส่งผลให้ภัยธรรมชาติที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีระดับความรุนแรงและมีความถี่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนประสบภัยธรรมชาติประเภทอื่นที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และมีภัยบางประเภทที่เกิดขึ้นโดยไม่เลือกช่วงเวลา เช่น ภัยจากแผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติ

ภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศไทยมากที่สุด คือ **อุทกภัย** โดยในปี พ.ศ. 2554 ได้เกิดเหตุการณ์มหาอุทกภัยก่อให้เกิดมูลค่าความเสียหายและความสูญเสียกว่า 1.4 ล้านล้านบาท (รายงานของธนาคารโลก) ส่งผลกระทบถึง 65 จังหวัด และกรุงเทพมหานครได้รับผลกระทบมากกว่า 13 ล้านครัวเรือน รวมทั้งมีผู้เสียชีวิต 813 คน ทั้งนี้ ประเทศไทยยังประสบกับปัญหาน้ำท่วมซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นปีที่มีปริมาณฝนสะสมทั้งประเทศมีค่าสูงกว่าปกติมากที่สุดในรอบคาบเวลา 67 ปี ได้สร้างความเสียหายมูลค่าถึง 1,050.3 ล้านบาท มีผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 3.6 ล้านคน ขณะเดียวกันประเทศไทยยังประสบปัญหา**ภัยแล้ง**อย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2562 มูลค่าความเสียหายจากภัยแล้งสูงถึง 797.7 ล้านบาท ผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 18.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก

ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีมูลค่าความเสียหายอยู่ที่ 73.5 ล้านบาท มีผู้ได้รับผลกระทบจำนวน 0.06 ล้านคน[73] ภาคเกษตรได้รับผลกระทบมากที่สุดจากปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง เนื่องจากเป็นภาคการผลิตที่มีการใช้น้ำในสัดส่วนสูงถึงกว่าร้อยละ 70 ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมดของประเทศ โดยทุกปีจะมีพื้นที่การเกษตรจำนวนมากที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากอุทกภัยและภัยแล้ง และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นแม้ว่าพื้นที่การเกษตรโดยรวมของประเทศมีแนวโน้มลดลงก็ตาม แต่หากพิจารณาในมิติของจำนวนครัวเรือนเกษตรไทยที่เกือบร้อยละ 40 ยังมีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ อาจสะท้อนให้เห็นได้ว่า ผลกระทบจากอุทกภัยและภัยแล้งในภาคเกษตรมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ภัยธรรมชาติอื่น ๆ ที่สร้างความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ได้แก่ **วาตภัย** โดยมีสาเหตุมาจากพายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน พายุลมงวง และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชั่น โซนร้อน ไต้ฝุ่น) ซึ่งหากมีกำลังแรงขึ้นอาจก่อให้เกิดอุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง จากตัวเลขล่าสุดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในปี พ.ศ. 2562 วาตภัยก่อให้เกิดความเสียหายไม่ต่ำกว่า 130 ล้านบาท และมีผู้เสียชีวิตเกือบ 900 คน **ดินโคลนถล่ม**ที่มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดหลังจากน้ำป่าไหลหลากอันเนื่องมาจากพายุฝนที่หนักอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยครั้งและมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น นอกจากนี้ **ภัยแผ่นดินไหวและสึนามิ** ที่แม้เกิดขึ้นไม่บ่อย แต่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก โดยเมื่อปลายปี พ.ศ. 2547 มี 6 จังหวัด ได้รับผลกระทบจากภัยคลื่นสึนามิ โดยมีผู้เสียชีวิต 5,395 คน บาดเจ็บ 8,457 คน สูญหายกว่า 2,187 คน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตลอดชายฝั่งอันดามันได้รับความสูญเสียกว่า 30,000 ล้านบาท สำหรับภัยแผ่นดินไหว แม้ประเทศไทยไม่ได้ตั้งอยู่บนรอยเลื่อนขนาดใหญ่ แต่ยังคงรู้สึกถึงแรงสั่นสะเทือนได้ประมาณปีละ 5 – 6 ครั้ง จากแผ่นดินไหวในประเทศพม่า ลาว อินโดนีเซีย และแผ่นดินไหวที่เกิดจากรอยเลื่อนขนาดเล็กลงมาในภาคตะวันตกและภาคเหนือ โดยในปี พ.ศ. 2557 เกิดแผ่นดินไหวขนาด 6.3 ซึ่งเป็นครั้งรุนแรงที่สุดที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย มีจุดศูนย์กลางอยู่บริเวณรอยเลื่อนพะเยา ในเขต อ.พาน จ.เชียงราย

การจัดการและป้องกันสาธารณภัย มีการวางแนวทางเพื่อบริหารจัดการหรือป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และหลังจากเกิดเหตุจนครบกระบวนการ แม้กระนั้นก็ตาม การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติของหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงมีอุปสรรคและความท้าทายหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถในการจัดการกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงสูงยังค่อนข้างจำกัด และแม้ว่าภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศส่วนใหญ่เป็นภัยซึ่งคาดการณ์ล่วงหน้าได้ แต่หน่วยงานให้ความสำคัญกับมาตรการเชิงรับในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและการฟื้นฟูตามบทบาทภารกิจภายใต้งบประมาณที่หน่วยงานได้รับ การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับมาตรการในการจัดการเชิงรุก เช่น การเตรียมความพร้อม การป้องกันและ

[73] ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2563 (ฉบับเข้า ครม.) และศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ลดผลกระทบล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดภัยธรรมชาติ เป็นต้น เนื่องจากผลลัพธ์เชิงปริมาณที่เกิดจากมาตรการเชิงรุกค่อนข้างวัดได้ยาก ด้านการรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ บางภาคส่วนของสังคมไทยเริ่มมีความตื่นตัวมากขึ้น แต่การขับเคลื่อนหรือผลักดันมาตรการให้เกิดผลยังเป็นไปอย่างล่าช้า ท่ามกลางข้อมูลบ่งชี้ว่า ประเทศไทยมีความล่อแหลม ต่อความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเกณฑ์สูง ในขณะที่มีขีดจำกัดในด้านความสามารถในการรับมือกับภัยและการปรับตัวต่อสภาวการณ์และความเสี่ยง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทยต้องลดความล่อแหลม รวมทั้งสร้างขีดความสามารถในการรับมือกับความเสี่ยง และเพิ่มความสามารถในการปรับตัว ต่อภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะเป็นประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อลดและป้องกันผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะภายใต้สภาพแวดล้อมที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับประเทศเศรษฐกิจหลักให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและภาวะโลกร้อน และนำประเด็นการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายด้านการลดก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น รวมทั้งการเข้าสู่สังคมสูงวัยและข้อจำกัดทางการคลังที่ทำให้ประชาชนและสังคมไทยมีความเปราะบางต่อผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

เป้าหมายการพัฒนาของหมุดหมายที่ 11 ได้เชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายหลักที่ 4 การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และเป้าหมายหลักที่ 5 การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ หากพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ พบว่าเป้าหมายการพัฒนาของหมุดหมายที่ 11 มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ในเป้าหมายที่ 2 บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และเป้าหมายที่ 3 กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง เพื่อให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ด้านที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ในเป้าหมายที่ 1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ในประเด็นอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศมีเนื้อหาด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับมือภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือทั้งในระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ ด้านที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเป้าหมายที่ 3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ โดยสร้างการเติบโตอย่าง

ยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ และดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ โดยมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสีย ความเสี่ยง จากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทันการณ์

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> ความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

ตัวชี้วัดที่ 1.1 จำนวนประชาชนที่เสียชีวิต สูญหาย และได้รับผลกระทบโดยตรงจากภัยธรรมชาติลดลง เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากภัยธรรมชาติโดยตรงต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (รวมถึงความเสียหายที่เกิดกับโครงสร้างพื้นฐานและการหยุดชะงักของการบริการขั้นพื้นฐานที่สำคัญ) ลดลง เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ตัวชี้วัดที่ 1.3 จำนวนพื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติลดลง เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

<u>เป้าหมายที่ 2</u> ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

ตัวชี้วัดที่ 2.1 การมีแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่สำคัญด้านต่างๆ หรือระดับจังหวัดอย่างครอบคลุม เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ 2.2 การมีแผนจัดการป้องกันความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ 2.3 การเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ (ครอบคลุมภัยสำคัญ สามารถเชื่อมโยงระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับโลก มีความแม่นยำ ทันต่อเวลา และสามารถเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้)

<u>เป้าหมายที่ 3</u> สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ความสามารถของชุมชนในการป้องกันและรับมือกับภัยธรรมชาติ (ร้อยละของชุมชน ท้องถิ่นอาสาสมัคร เครือข่ายในการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง และร้อยละของการจัดการฝึกอบรมด้านการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ)

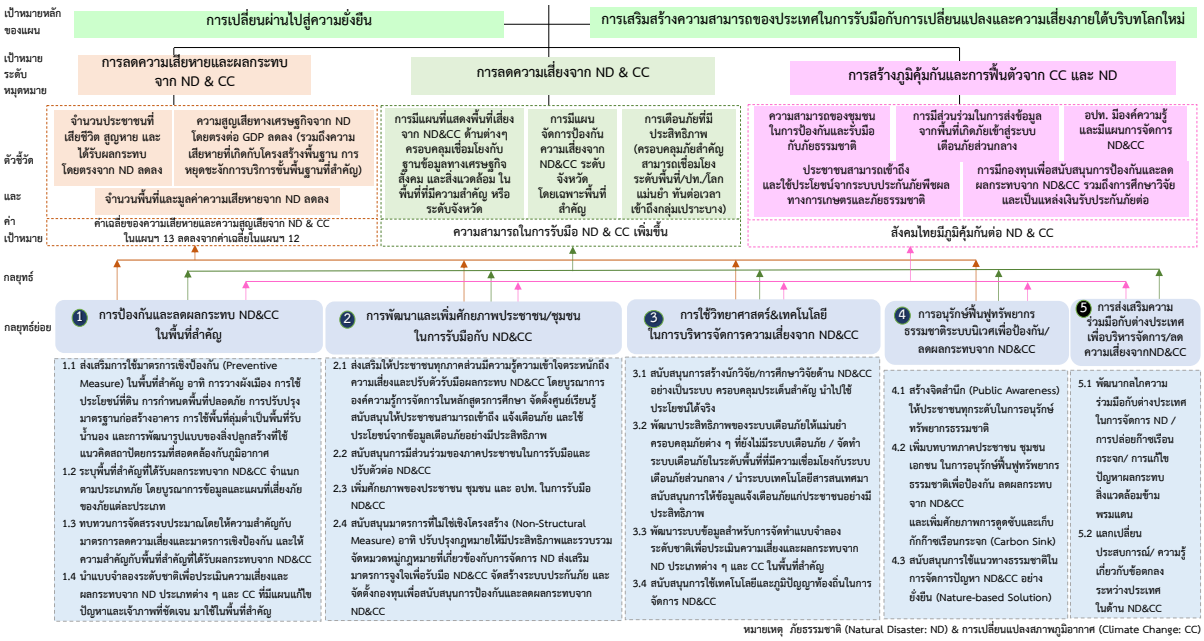
ตัวชี้วัดที่ 3.2 การมีส่วนร่วมในการส่งข้อมูลจากพื้นที่เกิดภัยเข้าสู่ระบบเตือนภัยส่วนกลาง

ตัวชี้วัดที่ 3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ความรู้ และมีแผนในการจัดการด้านภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวชี้วัดที่ 3.4 ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตรและภัยธรรมชาติ

ตัวชี้วัดที่ 3.5 การมีกองทุนเพื่อสนับสนุนการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการศึกษาวิจัยและเป็นแหล่งเงินรับประกันภัยต่อ

3. แผนที่กลยุทธ์

หมายเหตุ ภัยธรรมชาติ (Natural Disaster: ND) & การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change: CC)

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่สำคัญ[74]

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 ส่งเสริมการใช้มาตรการเชิงป้องกันก่อนเกิดภัยในพื้นที่สำคัญ อาทิ การวางผังเมือง การจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเป็นระบบ การกำหนดพื้นที่ปลอดภัยจากทุกภัย ตลอดจนการปรับปรุงมาตรฐานและหลักเกณฑ์ในการออกแบบก่อสร้างอาคารให้ครอบคลุมเรื่องการลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติ การกำหนดรูปแบบและแนวทางการใช้พื้นที่ลุ่มต่ำเป็นพื้นที่รับน้ำนอง และการพัฒนารูปแบบของสิ่งปลูกสร้างที่ใช้แนวคิดสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ระบุพื้นที่สำคัญที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจำแนกตามประเภทภัย โดยการบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องและแผนที่เสี่ยงภัยของภัยแต่ละประเภท เพื่อจัดทำแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา บูรณาการความร่วมมือของประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการบูรณาการงบประมาณ และมีเจ้าภาพหลักในการดำเนินการตามแผนที่ชัดเจน

กลยุทธย่อยที่ 1.3 ทบทวนการจัดสรรงบประมาณ โดยให้ความสำคัญกับมาตรการลดความเสี่ยงและมาตรการเชิงป้องกัน มากกว่ามาตรการเผชิญเหตุฉุกเฉินและฟื้นฟู โดยมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินมาตรการเชิงป้องกันและลดความเสี่ยงประกอบการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณโดยให้ความสำคัญกับพื้นที่สำคัญที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

[74] พื้นที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่ชุมชนเมืองและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและประวัติศาสตร์

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 นำแบบจำลองระดับชาติเพื่อประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติประเภทต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่มีแผนแก้ไขปัญหาและเจ้าภาพที่ชัดเจน มาใช้ในพื้นที่สำคัญ เพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการเชิงป้องกัน ให้สามารถจัดทำแผนบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพประชาชนและชุมชน ในการรับมือกับภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจตระหนักถึงความเสี่ยงและปรับตัวรับมือผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการจัดการภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ การสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึง รวมทั้งแจ้งเตือนภัย และใช้ประโยชน์จากข้อมูลเตือนภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชนในการรับมือและปรับตัวต่อภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 เพิ่มศักยภาพของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรับมือกับภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนและภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชน และชุมชน สามารถป้องกันและบริหารจัดการผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ด้วยตนเองมากขึ้น

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 สนับสนุนมาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง ในการบริหารจัดการภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ การปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพและรวบรวมจัดหมวดหมู่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ การส่งเสริมมาตรการจูงใจเพื่อรับมือภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดสร้างระบบประกันภัยและการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 สนับสนุนการสร้างบุคลากร นักวิจัย รวมทั้งสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยด้านภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ครอบคลุมประเด็นสำคัญสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และของประเทศ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 พัฒนาประสิทธิภาพของระบบเตือนภัย ให้มีความแม่นยำ ครอบคลุมภัยต่าง ๆ ที่ยังไม่มีระบบเตือนภัยในปัจจุบัน รวมทั้งการจัดทำระบบเตือนภัยในระดับพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับระบบเตือนภัยส่วนกลาง โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือ เทคโนโลยีให้รองรับกับระบบเตือนภัยในปัจจุบันและสามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ตลอดจนนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน

การให้ข้อมูลแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อเวลา และสามารถเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้โดยง่าย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการจัดทำแบบจำลองระดับชาติเพื่อประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติประเภทต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในพื้นที่สำคัญของประเทศไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกระดับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 เพิ่มบทบาทภาคประชาชน ชุมชน และภาคเอกชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มศักยภาพการดูดซับและเก็บกักก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน แหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่ชุ่มน้ำ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 สนับสนุนการใช้แนวทางธรรมชาติในการจัดการปัญหาภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างยั่งยืน เช่น การแก้ปัญหาน้ำท่วม โดยการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำที่คอยรับน้ำดักตะกอน การแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำ โดยการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ สร้างระบบกักเก็บน้ำย่อยๆ ในระดับท้องถิ่น การปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดิน และการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยการฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งดั้งเดิมที่เป็นปราการทางธรรมชาติที่สำคัญ

<u>กลยุทธ์ที่ 5</u> การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อบริหารจัดการ และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 พัฒนากลไกความร่วมมือกับต่างประเทศในการจัดการภัยธรรมชาติ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำโขง การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดน ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี โดยการจัดทำบันทึกความเข้าใจ ความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกัน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมร่วมกัน

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับข้อตกลงระหว่างประเทศในด้านภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้มีการจัดการองค์ความรู้ แนวทางปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศมาประมวล และประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

การพัฒนากำลังคนของไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นสังคมสูงวัย การเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้ระดับโลกออนไลน์ที่มีต้นทุนและราคาต่ำ วงจรชีวิตของความรู้สั้นลง โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงเร็ว และแนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนที่เริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของคน จึงต้องเร่งขยายผลและต่อยอดประเด็นการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพลิกโฉมกำลังคนสมรรถนะสูงที่มีภาวะผู้นำสูง สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้

การพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยที่ผ่านมาได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียน รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคมที่มากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาในหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการศึกษาทวิภาคี สหกิจศึกษา รวมถึงความพยายามในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยค้นหาเด็กและผู้เรียนที่ด้อยโอกาสและจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านกลไกของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐ รวมถึงรัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอื้อให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัวและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น อาทิ พระราชบัญญัติปฐมวัย พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ....

อย่างไรก็ตาม **การพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยยังคงต้องมีการยกระดับการพัฒนาในแต่ละช่วงวัย** ได้แก่ **เด็กตั้งแต่ในครรภ์ถึงปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการดีขึ้น** แต่ยังคงต้องสร้างทักษะด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของสมอง รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานมากขึ้น **ผู้เรียนระดับพื้นฐาน** ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกัน การเรียนรู้ในระบบยังไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมีทัศนคติเชิงลบต่อการศึกษา จึงต้องสร้างโอกาสให้ได้รับการพัฒนาความรู้ตามแนวทางพหุปัญญาพร้อมทั้งสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษา เพื่อสร้างการเติบโตของความคิด และการพัฒนาตนเองให้ทำสิ่งใหม่ ๆ **การอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา** พบว่าการผลิตกำลังคนสมรรถนะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ถึงแม้ว่าการอาชีวศึกษาได้พัฒนารูปแบบการ

จัดการเรียนการสอนเพื่อดึงดูดคนเก่งเข้ามาเรียน อาทิ อาชีวศึกษาฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี แต่ยังมีข้อจำกัดในการเรียนต่อในระดับ ปวส. อีกทั้งค่าจ้างที่จ่ายตามคุณวุฒิการศึกษายังไม่สามารถดึงดูดให้มีผู้เรียนเพิ่มขึ้นได้ ในขณะที่มหาวิทยาลัยประสบปัญหานักศึกษาน้อยลง และมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เกิดการจัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่มีต้นทุนการดำเนินงานต่ำและตอบสนองความต้องการได้เป็นรายบุคคล มหาวิทยาลัยจึงไม่สามารถมุ่งเฉพาะกลุ่มนักศึกษาในระบบได้อีกต่อไป ต้องเปลี่ยนเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เน้นประสบการณ์สำหรับคนทุกช่วงวัยให้เข้าถึงได้จากทุกที่และทุกเวลา รวมทั้งมีต้นทุนที่ไม่สูงเกินไปจนเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังมีผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนทุกระดับชั้นจากการปิดโรงเรียนเป็นเวลานาน ส่งผลให้เกิดภาวการณ์ถดถอยของการเรียนรู้ที่มีแนวโน้มการเกิดขึ้นซ้ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ **วัยแรงงาน** เผชิญความท้าทายจากการขาดกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะความสามารถในงาน[75] ทักษะในการใช้ชีวิต การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการมากขึ้น รวมถึงความสามารถในการบริหารตัวเอง และการบริหารคนเพื่อทำงานร่วมกันการนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังรวมกัน ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนั้น แรงงานนอกระบบมีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 53.7 ของแรงงานทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากการเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน และผู้ที่ทำงานอิสระเป็นช่วงเวลาสั้นๆ เป็นครั้งคราว[76] มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ที่ต้องสร้างแรงจูงใจให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง **ผู้สูงวัย** ยังมีศักยภาพในการทำงานและต้องการพัฒนาตนเองหลังเกษียณ

การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่การขับเคลื่อนที่ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน มีหลายปัจจัยที่สนับสนุน ทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีบทบาทในการเรียนรู้และเสริมสร้างสมรรถนะมากขึ้น มีสถาบันการศึกษาและแพลตฟอร์มฝึกอบรมจำนวนมาก รวมถึงคนไทยมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นที่สามารถฝึกอบรมทั้งการฝึกซ้ำและการฝึกยกระดับเพื่อเพิ่มสมรรถนะ อย่างไรก็ตาม ยังขาดระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศ และข้อมูลสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานของแต่ละอาชีพ เพื่อการวางแผนจัดการเรียนและการอบรม

ทั้งนี้ **การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนในสังคมสูงวัย**ที่มีช่วงชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อระบบการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะให้ได้ตลอดเวลา ในขณะที่คนไทยยังขาดทักษะชีวิตในหลายด้าน อาทิ ความรอบรู้ด้านการเงินที่ทำให้บางคนเข้าไปอยู่ในวงจรของหนี้นอกระบบและในระบบ ความรอบรู้ด้านดิจิทัลที่รวมความสามารถในรับมือกับข้อมูลข่าวสารที่

---

[75] ขีดความสามารถตามตำแหน่งงาน (Functional Competency) คือ ความรู้ความสามารถในงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ ที่จำเป็นในแต่ละสายงาน ไม่ว่าคน ๆ นั้นจะอยู่ในสายงานใดหรือตำแหน่งใดจะต้องมี Functional Competency ของตนเอง

[76] Gig worker คือ แรงงานที่ทำงานมากกว่า 1 อาชีพหรือทำงานแบบไม่เต็มเวลา มีจำนวนมากกว่า 1.9 ล้านคน หรือร้อยละ 10 ของกำลังแรงงานในระบบ การคุ้มครองสวัสดิการไม่สามารถครอบคลุมประเภทของแรงงานใหม่ๆ นี้ ส่งผลต่อปัญหาด้านการดูแลสิทธิของแรงงาน

ผิดพลาด และการรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงระบบนิเวศควรเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพทั้งบนพื้นที่กายภาพ และบนพื้นที่เสมือนจริง ขณะที่กลุ่มเข้าไม่ถึงจะต้องมีมาตรการกำจัดอุปสรรคต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามาเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายหลักของแผน

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ โดยการพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ

นอกจากนี้ หมุดหมายที่ 12 ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นเป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นเป้าหมาย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

2.2 เป้าหมายและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 88 ณ สิ้นสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีสมรรถนะไม่ถึงระดับพื้นฐานของทั้ง 3 วิชาในแต่ละกลุ่มโรงเรียนลดลงร้อยละ 8 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.4 จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบัณฑิตฐานสมรรถนะเพิ่มเป็นร้อยละ 30

ตัวชี้วัดที่ 1.5 ผลิตภาพแรงงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.6 จำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลงร้อยละ 20 ของจำนวนผู้สูงอายุที่ยากจนต่อปี

<u>เป้าหมายที่ 2</u> กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของสภาเศรษฐกิจโลก 6 ด้านทักษะ คะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 2.2 การจัดอันดับในด้านบุคลากรผู้มีความสามารถสถาบันการศึกษาด้านการบริหารธุรกิจมีคะแนนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 2.3 จำนวนและมูลค่าของธุรกิจสตาร์ทอัพเพิ่มขึ้น

<u>เป้าหมายที่ 3</u> ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 3.1 การประเมินสมรรถนะผู้ใหญ่ในระดับนานาชาติ ของคนไทยในทุกด้านไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่เข้ารับการประเมิน

ตัวชี้วัดที่ 3.2 กลุ่มประชากรอายุ 15 – 24 ปี ที่ไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน หรือไม่ได้ฝึกอบรม ไม่เกินร้อยละ 5 เมื่อสิ้นแผนฯ

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์ถึงปฐมวัยให้ มีพัฒนาการรอบด้าน มีอุปนิสัยที่ดี โดย**การเตรียมความพร้อมพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือ** เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับ

บริการที่มีคุณภาพ และดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ – 6 ปี **การพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอ** มีจิตวิทยาการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมวัยตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้แก่เด็ก ควบคู่กับการพัฒนาการด้านร่างกาย สาธารณสุข และโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน **การยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน** และจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัยรายพื้นที่ที่มีคุณภาพ **การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัย** ให้มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศเด็กรายบุคคลเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีสมรรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย **การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ** เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ **การยกระดับการอาชีวศึกษา** โดยการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการและสถาบันอุดมศึกษาสายปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดงาน มีงานทำและมีรายได้ตามสมรรถนะ และเป็นผู้ประกอบการใหม่ได้ **การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ** โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง **การปรับปรุงระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง** ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล **การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้** *(1) การแก้ไขภาวะการถดถอยของความรู้ในวัยเรียน* โดยสถานศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติและระบบสนับสนุนที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการเรียนรู้ที่บ้านในสถานการณ์ฉุกเฉิน (2) *การพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ* โดยพัฒนาครูและผู้ประกอบอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด (3) *พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยของผู้เรียนทุกคน* โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขบนหลักของการเคารพความหลากหลายทั้งทางความคิดและอัตลักษณ์ส่วนบุคคล การส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีวิตในโรงเรียน และมีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะจากการถูกกระทำโดยวิธีรุนแรงทั้งกายวาจา และการกลั่นแกล้ง (4) *การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา* ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและดิจิทัลให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่ (5) *การกระจายอำนาจ* ไปสู่สถานศึกษาและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการจัดการศึกษา โดยปรับปรุงกฎหมายระเบียบ ที่เอื้อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร รวมทั้งขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในการจัดการเรียนรู้ และการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา (6) *การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ* โดยพัฒนาระบบ

เสาะหาและกลไกการการบริหารจัดการและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดพหุปัญญาอย่างเป็นระบบ อาทิ การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ ฝึกประสบการณ์ทำงานวิจัยในองค์กรชั้นนำ ตลอดจนส่งเสริมการทำงานที่ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ (7) *ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย* โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่ม ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนเพื่อยุติการออกกลางคัน และพัฒนากลไกสนับสนุนรวมถึงการปรับกฎระเบียนให้เอื้อต่อภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์การที่ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแนวทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรมหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 พัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาให้มีสมรรถนะที่จำเป็นและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคตและการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดย **ปฏิรูประบบอุดมศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นไปตามอุปสงค์** โดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน มีการปรับระบบประกันคุณภาพอุดมศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา **ส่งเสริมบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา**ในการแก้ปัญหาภาวะการถดถอยของการเรียนรู้จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เชื่อมโยงโลกของการเรียนและการทำงานตลอดชีวิตด้วยการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล สร้างและขยายความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนให้เข้มแข็งและส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกลไกนวัตกรรมการศึกษาขั้นสูง เพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่พัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาบุคลากร รองรับการพัฒนาที่เข้าใจบริบทสังคมและชุมชนในท้องถิ่น **การเชื่อมโยงระบบและกลไกการทำงานวิจัย** ของเครือข่ายวิจัยกับศูนย์ความเป็นเลิศทั้งในต่างประเทศ เพื่อรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าในระดับโลกทำงานพัฒนาและต่อยอดงานวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาทำงานร่วมกับนักวิจัยและผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในรูปแบบบริษัทโฮลดิ้งเพื่อการพัฒนาธุรกิจฐานนวัตกรรม รวมถึงผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาทำงานวิจัยร่วมกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการผลิตและบริการให้สามารถปรับสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ นวัตกรรม และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 พัฒนาวัยแรงงานให้มีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพและเชื่อมโยงกับโลกของการทำงานในอนาคต โดย **ส่งเสริมและกระจายโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะให้กับแรงงานทุกกลุ่ม** ทั้งการเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะความรู้ใหม่ เพื่อให้มีทักษะตรงกับงานและอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไป และการพัฒนาทักษะเดิม[77] เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน โดยให้สถาบันการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานพัฒนาของรัฐ วางแผนสำรวจข้อมูลและจัดทำหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็น โดยมีการปรับกฎ ระเบียบให้มีความยืดหยุ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในรูปแบบที่หลากหลายได้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและรูปแบบการทำงานในอนาคต และประชาชนควรได้รับเครดิตในทักษะอนาคต เพื่อใช้พัฒนาทักษะในหลักสูตรที่ได้รับการรับรองและสนับสนุนจากภาครัฐ **การพัฒนาแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และการเข้าสู่เส้นทางอาชีพ**เข้าด้วยกันอย่างเบ็ดเสร็จ และมีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ที่

---

[77] ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2563) Upskill คือ การเร่งพัฒนา ทักษะแรงงานเดิมที่มีอยู่ Reskill คือ การเสริม เพิ่มทักษะความรู้ใหม่ๆ เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในระยะข้างหน้า โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรองรับเทคโนโลยี และดิจิทัล เข้าถึงจาก https://www.kasikornresearch.com/SiteCollection Documents/ analysis/k-social-media/sme/Kind%20of%20labor%20after%20Covid19/labour_covid.pdf

ต้องการพัฒนาทักษะสามารถต่อยอดสู่การทำงาน และเชื่อมโยงการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการรับรองมาตรฐาน **ปรับรูปแบบการทำงาน**ในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความความคล่องตัวในการทำงานได้ทุกที่

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.5 พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองมีคุณค่าของสังคม โดย**พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลังของสังคม** ให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญา ที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนต่างวัย และส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานตามศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะทางธุรกิจ และการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม **พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ** ให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุแก่คนวัยอื่น ๆ รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต โดย**ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนบูรณาการและเชื่อมโยงความร่วมมือด้านการศึกษาฝึกอบรม และร่วมจัดการเรียนรู้**ตามโลกสมัยใหม่ที่ครอบคลุมทั้งความสามารถในงาน ทักษะในการใช้ชีวิต สมรรถนะดิจิทัล การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการ รวมถึงความสามารถในการบริหารตัวเอง และการบริหารคนเพื่อนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังรวมกัน ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งกำหนดมาตรการจูงใจ และกลไกการสนับสนุนการฝึกอบรมและร่วมจัดการเรียนรู้ **พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนากำลังคน** ทั้งข้อมูลอุปสงค์ อุปทานของแรงงาน และการเชื่อมโยงกับสมรรถนะตลอดห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่คุณค่าตามรายอุตสาหกรรมของการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงการเชื่อมโยงระบบสมรรถนะกับค่าจ้าง **กำหนดมาตรการในการผลิตกำลังคนแบบเร่งด่วน** โดยจัดการศึกษารูปแบบจำลอง ในสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ ด้านปัญญาประดิษฐ์ และด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 เพิ่มกำลังคนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาภาคการผลิตเป้าหมาย โดย**สร้างกลไกระดับชาติเพื่อรวบรวมกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง** ทั้งคนไทยและคนต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทย และสนับสนุนให้ได้แสดงศักยภาพและใช้ความสามารถในการทำประโยชน์ให้กับประเทศทั้งในภาครัฐและเอกชน มีรูปแบบการทำงานที่เอื้อให้ทำงานข้ามพรมแดนกับสถาบันชั้นนำทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับโลกได้ ควบคู่กับสร้างวัฒนธรรมการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร และสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อให้กำลังคนคุณภาพทำงานหรือแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่และทำงานอย่างมีความสุข **ส่งเสริมการนำเข้าผู้เชี่ยวชาญต่างชาติทักษะสูง** โดยกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติให้เข้ามาทำงานด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงการดึงนักศึกษาต่างชาติที่จบการศึกษาในไทยให้สามารถอยู่ต่อในประเทศเพื่อพัฒนานวัตกรรม

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการผลิตและบริการ การจัดการและการตลาด โดย**การสร้างและพัฒนาทักษะองค์ความรู้รอบด้านที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจยุคใหม่** โดยการสร้างความเชื่อใหม่ที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรม ให้ตระหนักรู้ รับรู้องค์ความรู้ใหม่ ฝึกทักษะ สามารถนำไปวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการวางแผนธุรกิจ และสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจได้ โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ง่าย กระชับและรวดเร็ว ตอบสนองการเรียนรู้ที่แตกต่างของแต่ละบุคคลผ่านการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ด้วยเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นเรื่องง่าย รวมถึงการสร้างชุมชนผู้ประกอบการแบ่งปันการเรียนรู้และขแรงบันดาลใจเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง **ส่งเสริมผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม** เพื่อต่อ

ยอดสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมในอนาคต โดยการสร้างพื้นที่ให้ผู้ประกอบการได้แข่งขัน ทดลองความคิด ส่งเสริมการลงทุนสำหรับการสร้างนวัตกรรม การจับคู่ทางธุรกิจ รวมถึงสนับสนุนด้านเงินทุน

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดย**ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย** โดยกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมเพื่อให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนโดยเฉพาะผู้ประกอบการ startup สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสาระที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม ครอบคลุมทุกพื้นที่ เข้าถึงได้ง่ายทั้งพื้นที่กายภาพ และพื้นที่เสมือนจริง **สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง** โดยการสร้างสื่อที่ใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักเข้าถึงได้ สื่อทางเลือกสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน รวมถึงสนับสนุนกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจให้เข้าถึงสื่อในราคาที่เข้าถึงได้ **การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต ของประเทศให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม** ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภททั้งในระบบสายสามัญ สายอาชีพ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ตั้งแต่มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา และนอกระบบ เพื่อสร้างความคล่องตัว และเปิดทางเลือกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกระดับ **กำหนดมาตรการจูงใจ**ให้ประชาชนพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยจัดให้มีแหล่งเงินทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การพัฒนาเครดิตการฝึกอบรมสำหรับคนทุกกลุ่ม การจัดสรรสิทธิพิเศษในการเข้ารับบริการฝึกอบรม การเข้าชมแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมให้เอกชนที่ผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา จัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยกำหนดเงื่อนไขการให้ใช้ผลิตภัณฑ์โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางเส้นทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

1. สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา

ภาครัฐเป็นกลไกหลักกลไกหนึ่งในการดูแลประชาชนให้กินดีอยู่ดี สามารถประกอบอาชีพได้และขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการให้บริการประชาชน และการนำนโยบายสาธารณะ แผนการพัฒนาประเทศ และกฎหมาย สู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของภาครัฐในการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สถานการณ์ความไม่แน่นอนและมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น

ภาครัฐไทยยังคงมีข้อจำกัดในหลายประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการตอบโจทย์ประชาชนได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะการที่**โครงสร้างภาครัฐยังมีขนาดใหญ่ มีส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐจำนวนมากที่มีการทำงานซ้ำซ้อนกัน ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ในขณะที่การมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาอื่น ๆ ในการบริการภาครัฐยังมีข้อจำกัด** ส่งผลให้การทำงานและการให้บริการของภาครัฐมักเกิดปัญหาความล่าช้า ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน การให้บริการไม่ครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึง ซึ่งสะท้อนจากมิติด้านความมีประสิทธิผลของภาครัฐของดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก พบว่า ปี 2562 ค่าดัชนีของไทยมีค่าที่ 65.87 คะแนน ลดลงจาก 66.83 คะแนนในปี 2561 และน้อยกว่าประเทศสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย รวมถึงการที่**ภาครัฐยังขาดการมุ่งเน้นให้มีการประสานการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน** สะท้อนจากสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่ยังมีสัดส่วนของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ยังอยู่ในสถานการณ์บรรลุเป้าหมายต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ณ ปี 2563 เป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 80.71 นอกจากนี้ สัดส่วนการลงทุนของภาคเอกชนต่อการลงทุนรวมในการจัดบริการสาธารณะในปี 2563 อยู่ที่เพียงร้อยละ 10.7 เท่านั้น เทียบกับค่าเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ที่ร้อยละ 20 ในปี 2565 ซึ่งรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานภาครัฐอาจยังมีข้อจำกัด และไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการ คือ การที่**โครงสร้างพื้นฐานและกระบวนการทำงานของหน่วยงานของรัฐยังไม่สนับสนุนการทำงานรัฐบาลดิจิทัลแบบครบวงจร** โดยหน่วยงานภาครัฐขาดการจัดเก็บและการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่เป็นระบบและบูรณาการ ส่งผลให้การจัดเก็บข้อมูลมีความซ้ำซ้อน กระจัดกระจาย ไม่มีการจัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่ ข้อมูลไม่มีคุณภาพ ไม่มีมาตรฐาน ไม่ถูกต้องครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่อยู่ในรูปแบบที่พร้อมต่อการใช้งานโดยเฉพาะกระบวนการขอใช้ข้อมูลซับซ้อนและใช้เวลานาน รวมถึง**ข้อมูลทรัพยากรต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อการพัฒนาประเทศยังขาดการบูรณาการและการบริหารอย่างเป็นระบบ** ขาดการนำมาวิเคราะห์และใช้งานในการตัดสินใจ ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากผลการสำรวจรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2563 ซึ่งประกอบด้วย ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 57 และมีค่าคะแนน 0.7565 เทียบกับประเทศสิงคโปร์ที่ได้รับการจัดอันดับที่ 11 และมีค่าคะแนน 0.9150 ดัชนีการมีส่วนร่วม

ทางอิเล็กทรอนิกส์มีค่าคะแนน 0.7738 ดัชนีทุนมนุษย์มีค่าคะแนน 0.7751 และดัชนีการให้บริการภาครัฐออนไลน์มีค่าคะแนน 0.7941

ในขณะเดียวกัน **บุคลากรภาครัฐยังคุ้นชินกับวิถีการทำงานในรูปแบบเดิม ขาดทักษะด้านดิจิทัลและการคิดสร้างสรรค์ ขาดการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรภาครัฐพัฒนาตนเองให้ทันต่อบริบทปัจจุบัน บุคลากรไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล** ขาดวัฒนธรรมของภาครัฐ และบางกรณีเป็นเหตุผลสำคัญในการขัดขวางการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ การที่**ระบบการจ้างงานภาครัฐไม่ดึงดูดคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ** ทั้งในมิติระบบการสรรหา ค่าตอบแทน การบริหารผลการทำงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ หรือการประเมินศักยภาพ รวมทั้งวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่ทันสมัยและไม่เป็นมืออาชีพ ทำให้ไม่ส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐพัฒนาตนเองและเกิดความผูกพันต่อองค์กร ไม่เอื้อให้เกิดกรอบความคิดที่ต้องการจะพัฒนาตนเอง และความผูกพันต่อองค์กร ส่งผลให้ส่วนราชการไม่สามารถใช้ประโยชน์จากกำลังคนได้เต็มศักยภาพ

นอกจากนั้น **กฎหมายไทยจำนวนมากมีความล้าสมัย ไม่เอื้อต่อการทำงานและการปรับตัวของภาครัฐให้สอดคล้องกับสถานการณ์ รวมถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและภาคเอกชน** กระบวนการแก้ไขกฎหมายมีระยะเวลานานทำให้ไม่สามารถปรับปรุงกฎหมายให้รองรับการเปลี่ยนแปลงและขาดการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนากฎหมาย หรือยกเลิกกฎหมาย **ขาดฐานข้อมูลด้านกฎหมายของประเทศ** เพื่อรองรับการเข้าถึงกระบวนการของกฎหมาย ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมาย **ขาดความตระหนักถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและผลที่จะได้รับอย่างเคร่งครัด** ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของการบังคับใช้กฎหมาย โดยสะท้อนได้จากประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย เทียบเคียงจากมิติด้านการบังคับใช้กฎหมายของดัชนีนิติธรรม พบว่าในปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนน 0.47 คะแนน จัดอยู่ลำดับที่ 83 จาก 128 ประเทศทั่วโลก ทั้งนี้ คะแนนในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 0.50 คะแนนในปี 2561 เป็น 0.48 คะแนนในปี 2562 และ 0.47 คะแนน

2. เป้าหมายการพัฒนา

2.1 ความเชื่อมโยงของหมุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ

ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งพัฒนาและปรับตัวเพื่อลดช่องว่างของการปฏิบัติงานให้มีศักยภาพที่เหมาะสม ในฐานะที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นที่ต้องดำเนินการเพื่อรับมือกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างความสามารถของภาครัฐ ประกอบด้วย (1) พัฒนาการให้บริการภาครัฐที่ตอบโจทย์ สะดวก ประหยัด แก่ประชาชนและผู้ประกอบการ โดยพัฒนาคุณภาพการให้บริการและเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม (2) ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของ

ภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ (3) ปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศ และสร้างระบบบริหารจัดการ และ (4) การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐดิจิทัลและปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการภาครัฐให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ (1) เป้าหมายหลักที่ 3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยมีบริการสาธารณะทั่วถึง เท่าเทียม และ (2) เป้าหมายหลักที่ 5 การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่

การพัฒนาตามหมุดหมายฯ จะสามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในประเด็นเป้าหมาย ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข (2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ใน 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น (3) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ (4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ หมุดหมายที่ 13 ยังมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติใน 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 17 ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ประเด็นที่ 20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเด็นที่ 22 กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยรายละเอียดของความเชื่อมโยงระหว่างหมุดหมายที่ 13 กับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

2.2 เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของการพัฒนาระดับหมุดหมาย

<u>เป้าหมายที่ 1</u> การบริการภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

<u>เป้าหมายที่ 2</u> ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ผลการสำรวจรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ในองค์ประกอบ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีทุนมนุษย์ และดัชนีการให้บริการภาครัฐออนไลน์ ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 40 ของโลก และมีคะแนนไม่ต่ำกว่า 0.82

3. แผนที่กลยุทธ์

4. กลยุทธ์การพัฒนา

<u>กลยุทธ์ที่ 1</u> การพัฒนาคุณภาพในการให้บริการภาครัฐที่ตอบโจทย์ สะดวก และประหยัด

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 ยกเลิกภารกิจการให้บริการที่สามารถเปิดให้ภาคส่วนอื่นให้บริการแทน โดยยกเลิกภารกิจการให้บริการของภาครัฐที่ต้นทุนสูง เมื่อเทียบกับเอกชน หรือไม่มีความจำเป็นที่ภาครัฐต้องดำเนินการ โดยพัฒนากลไกและสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน วิสาหกิจเพื่อสังคม องค์การนอกภาครัฐ และภาคีการพัฒนาอื่น ๆ เข้ามาดำเนินการหรือร่วมดำเนินการในลักษณะนวัตกรรมการให้บริการในการตอบสนองความต้องการของประชาชนและการพัฒนาประเทศ ที่มีการร่วมรับผลประโยชน์และความเสี่ยงในการดำเนินการ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ทบทวนกระบวนการทำงานของภาครัฐควบคู่กับพัฒนาการบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลแบบเบ็ดเสร็จ โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของภาครัฐจากการควบคุมมาเป็นการกำกับดูแลหรือเกิดความสะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะขั้นตอนการอนุมัติ อนุญาตต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับกระบวนการทำงานภาครัฐโดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและให้มีการเชื่อมโยงการให้บริการระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ โดยกำหนดเป้าหมายการบริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จในทุกบริการที่ภาครัฐยังต้องดำเนินการให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ระดับนโยบาย แผนงบประมาณ กำลังคน และการติดตามประเมินผล ให้เป็นเอกภาพและมุ่งเป้าหมายร่วมกัน

<u>กลยุทธ์ที่ 2</u> การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 ทบทวนบทบาทภาครัฐและกระจายอำนาจการบริหารจัดการภาครัฐ โดยปรับบทบาทและภารกิจใหม่ให้รองรับแนวทางการพัฒนาประเทศและสถานการณ์ในอนาคต ส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะในเรื่องโครงสร้างภาครัฐ อัตรากำลัง งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง ให้เกิดความยืดหยุ่น คล่องตัว มีประสิทธิภาพในการบริหารของส่วนราชการและจังหวัด และแก้ไขปรับปรุงพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ให้เอื้อต่อการกระจายอำนาจของส่วนราชการและการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพพร้อมรับภารกิจจากส่วนกลางไปดำเนินการได้ ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดกลไกที่สามารถให้หน่วยงานภาครัฐสามารถปรับเปลี่ยนการทำงานหรือสร้างนวัตกรรมโดยไม่ติดอยู่ภายใต้กรอบเงื่อนไขของกฎระเบียบเดิมโดยเร็วเป็นอันดับแรก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลภาครัฐ โดยเปิดเผยข้อมูลผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐผ่านช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างกันที่หลากหลาย มีการบูรณาการการบริหารจัดการและนำไปประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ปัญหาและการพัฒนาร่วมกัน เพื่อลดการทุจริตคอรัปชั่น

<u>กลยุทธ์ที่ 3</u> การปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ปรับเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐทั้งหมดให้เป็นดิจิทัล โดยจัดทำข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และข้อมูลอื่นของหน่วยงานภาครัฐทั้งหมดให้เป็นดิจิทัลที่มีมาตรฐาน ถูกต้อง ปลอดภัย พร้อมใช้งาน มีการจัดเก็บที่ไม่ซ้ำซ้อน ไม่เป็นภาระกับผู้ให้ข้อมูล และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลให้เกิดการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริการภาครัฐให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาอย่างเป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นต่อสาธารณะในการใช้ประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เร่งพัฒนาระบบที่บูรณาการข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐในภาพรวมที่สำคัญต่อการตัดสินใจในเชิงนโยบายให้แล้วเสร็จเป็นอันดับแรก

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานภาครัฐเป็นดิจิทัล โดยออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ยกเลิกการใช้เอกสารและขั้นตอนการทำงานที่หมดความจำเป็นหรือมีความจำเป็นน้อย นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ตลอดกระบวนการทำงาน ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผล โดยเฉพาะการให้บริการประชาชนและผู้ประกอบการให้มีความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว มีช่องทางและรูปแบบการให้บริการที่หลากหลายที่สอดคล้องกับการทำงานแบบดิจิทัล

<u>กลยุทธ์ที่ 4</u> การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐดิจิทัล และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการภาครัฐให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ปรับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐเพื่อดึงดูดและรักษาผู้มีศักยภาพมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงแผนกลยุทธ์องค์กรและกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลที่สามารถดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยจะต้องทบทวนแนวทางการขับเคลื่อนภารกิจเพื่อให้ภาครัฐมีขนาดและต้นทุนที่เหมาะสม ตลอดจนปรับเปลี่ยนตำแหน่งงานที่สามารถถ่ายโอนภารกิจมาเป็นตำแหน่งงานหลักที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งปรับปรุงรูปแบบการจ้างงานภาครัฐให้หลากหลาย ยืดหยุ่น ครอบคลุมให้มีประเภทการจ้างงานในรูปแบบสัญญา หรือรูปแบบการทำงานไม่ตลอดชีพมากขึ้นและลดการจ้างงานแบบตลอดชีพ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อบริบทและเงื่อนไขการจ้างงานในปัจจุบันและดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานในภาครัฐเพื่อผลักดันภารกิจได้อย่างทันการณ์และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่นวัตกรรม รูปแบบการจ้างงานเพื่อให้การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วเป็นรูปธรรมและเหมาะสม รวมทั้ง ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัลแบบองค์รวม โดยเฉพาะด้านทัศนคติ จริยธรรม องค์ความรู้ และทักษะ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการประเมินผลบุคลากรภาครัฐที่สามารถส่งเสริมและสะท้อนศักยภาพในการร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายของประเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับองค์กร ระดับทีม และระดับบุคคล ตลอดจนระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่สามารถยกระดับการใช้ทรัพยากรบุคคลทุกคนให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นและพัฒนากฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง การปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาและปฏิรูปกฎหมายที่มีเป้าหมายที่วัดได้ในการให้เกิดความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งกำหนดให้มีหน่วยงานกลางดำเนินการเร่งรัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้าสมัย ยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็น ซ้ำซ้อน หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานและการปรับตัวให้ทันการณ์ของภาครัฐ โดยเฉพาะกฎหมายที่ขัดกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในทุกระดับและกฎหมายที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐที่ต้องมุ่งเป้าร่วมกันในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งจัดให้มีการพัฒนาและบูรณาการฐานข้อมูลกลางด้านกฎหมายของประเทศที่มีการจำแนกประเภทตามการใช้งานของประชาชนและผู้ประกอบการที่มีความสะดวก เข้าถึงได้ และเข้าใจง่าย

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
วัน/เดือน/ปี ๒๕ กันยายน ๒๕๖๔
หัวข้อ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓
รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)
(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

Linkภายนอก: ไม่มี
หมายเหตุ: .....
.....
.....

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล
สุชาฎา วรินทร์เวช
(นางสาวสุชาฎา วรินทร์เวช)
ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
วันที่ ๒๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ผู้อนุมัติรับรอง
อนันต์ กนกศิลป์
(นายอนันต์ กนกศิลป์)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
วันที่ ๒๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่
เกษมสิทธิ์ คำบุญมี
(นายเกษมสิทธิ์ คำบุญมี)
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ
วันที่ ๒๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเบญจลักษ์
ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ.๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเบญจลักษ์

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเบญจลักษ์

ชื่อหน่วยงาน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเบญจลักษ์
วัน/เดือน/ปี
หัวข้อ ยุทธศาสตร์ของประเทศ
รายละเอียดข้อมูล(โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)
๑.แผนแม่บทภายใต้ยุทธ์ศาสตร์ชาติฯ
๒.แผนปฏิรูปประเทศฯ
๓.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ

ผู้รับผิดชอบในการให้ข้อมูล	**ผู้อนุมัติรับรอง**
ณัฐรดา มังษา	วราพรรณ ลิลัน
(นางสาวณัฐรดา มังษา)	(นางสาววราพรรณ ลิลัน)
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	**ตำแหน่ง** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่
จันทร์เพ็ญ สิงห์วงษา
(นางสาวจันทร์เพ็ญ สิงห์วงษา)
ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
วันที่ ๑๒ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖